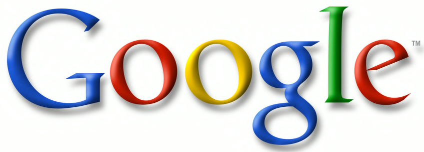

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

PGn 208.14(26)

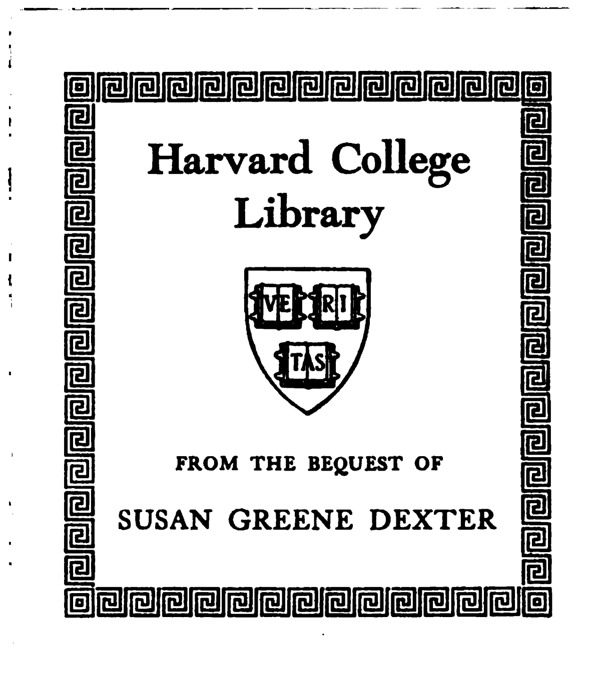
Harvard College
Library
VE RI
TAS
FROM THE BEQUEST OF
SUSAN GREENE DEXTER

ΕΣΤΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Βραβευθὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν
τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

1888

ΙΟΥΛΙΟΣ — ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΑΣ 5 — ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡΑΧΜΑΣ 8

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθμὸς 58.

1888

~~KG 10097~~
TGn 535.14 (26)

Dexter Fd

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αἱ κυρίαι: Αἰκατερίνα Λασκαρίδου, Ἀρσινόη Παπαδοπούλου, Σοφία Σχλιέμανν.

Οἱ κύριοι: Χ. Ἄννινος, Μιχ. Γ. Ἀντωνόπουλος, Ν. Χρ. Ἀποστολίδης, Π. Χρ. Ἀποστολίδης, Σίμων Ἀποστολίδης, Δ. Βικέλας, Ἄγγελος Βλάχος, Ν. Κ. Γουλιμῆς, Μιχ. Δαμιράλης, Α. Διομήδης Κυριακοῦ, Ἐμμανουὴλ Δραγούμης, Γεώργιος Δροσίνης, Νεοκλῆς Καζάζης, Δ. Κακλαμάνος, Σ. Ν. Καραβίτης, Α. Καρκαβίτσας, Χρ. Π. Κορύλλος, Ἀριστοτέλης Π. Κουρτίδης, Κάρολος Κρουμβάχερ, Κωνστ. Ν. Κωστῆς, Σπ. Π. Λάμπρος, Μίνως Λάπας, Κ. Μάνος, Ἀντ. Μηλιαράκης, Σπ. Μηλιαράκης, Μιχ. Μητσάκης, Ν. Γ. Μοσχοβάκης, Σπυρίδων Παγανέλης, Κωστῆς Παλαμᾶς, Ἰω. Πανταζίδης, Κωνστ. Παπαρρηγόπουλος, Ἀχιλ. Παράσχος, Ἰω. Πολέμης, Ν. Γ. Πολίτης, Ἀριστομένης Προβελέγιος, Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, Ἐμμ. Ῥοΐδης, Ἀριστείδης Ν. Ῥούκης, Κωνσταν. Ν. Σάθας, Θ. Σοφούλης, Μ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Βλάσιος Σκορδέλης, Ι. Ισ. Σκυλίσσης, Γεώρ. Σουρῆς Ἰω. Α Σοῦτσος, Χρῆστος Τσούντας, Γ. Κοζάκης Τυπάλδος, Π. Ι. Φέρμπος, Ι. Φουστάνος, Γεώρ. Χατζιδάκης, Θ. Δὲ-Χελδράϊχ, Ν. Χλωρός.

'Αριθ. 654 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. 10 'Ιουλίου 1888

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας

(Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ).

Ὁ βίος Λουδοβίκου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως μίαν τῶν λαμπροτέρων σελίδων τῆς νεωτέρας γερμανικῆς ἱστορίας. Ἐκ τῆς χορείας τῶν συγχρόνων αὐτῷ γερμανῶν ἡγεμόνων, ὧν τοὺς πλείστους παρημελημένη παίδευσις καὶ ἀνατροφὴ ξένη πρὸς τὸν γερμανικὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ ἦθος οἰκτρῶς εἶχε παραμορφώσει, ἀναδείκνυται ὁ Λουδοβῖκος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, ἡγεμὼν ἔξοχος, ἀνὴρ πλήρης ἀληθοῦς μεγαλείου, ζωῆς, δυνάμεως καὶ φιλοπονίας, ὅστις καὶ ἄνευ τοῦ θρόνου θὰ ἠδύνατο διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἀρετῶν νὰ κατασταθῇ ἔνδοξος καὶ νὰ πρωταγωνιστήσῃ ἐν τῷ σταδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἰδιοτελὴς κολακεία καὶ λελογισμένη δουλοφροσύνη, αἱ δύο αὗται κρατοῦσαι ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν χρόνων ἐκείνων δυνάμεις, εἶχον σχηματίσει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν χαρακτῆρα τῶν πλείστων ἐπὶ Λουδοβίκου γερμανῶν ἡγεμόνων καὶ καταστήσει τὴν φυσιογνωμίαν αὐτῶν σχεδὸν τυπικήν, μόνου δὲ τοῦ βαυαροῦ βασιλέως ὁ χαρακτὴρ πλαστικῶς προβάλλων ἐν τῷ μέσῳ τῶν τυπικῶν τούτων μορφῶν ἀποτελεῖ τύπον ὅλως ἰδιοφυᾶ καὶ ἰδιόρρυθμον, σπάνιον ἐν γένει εἰς τοὺς ἐπὶ θρόνων καθημένους.

Τὸ κυριώτερον δὲ γνώρισμα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ὑπῆρξε τὸ αἴσθημα μᾶλλον καὶ ἡ ποιητικὴ φαντασία ἢ ἡ ψυχρὰ σκέψις. Σφόδρα ἐραστὴς ὢν τοῦ καλοῦ ἠγάπα εἰς ὑπερβολὴν τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα καὶ ἐλάτρευε μέχρι μανίας τὴν χώραν ἐκείνην, ἥτις ἐγένετο ἡ ἑστία τοῦ καλοῦ, δηλαδὴ τὴν Ἑλλάδα. Παρὰ τὸν ποιητικὸν ὅμως καὶ ὅλως ἰδεώδη αὐτοῦ χαρακτῆρα δὲν ἐστερεῖτο ὁ Λουδοβῖκος καὶ πρακτικότητός τινος, ἥτις ἀσφαλῶς ὡδήγει τὸν ἡγεμόνα τοῦτον εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς πραγμάτωσιν τῶν μεγάλων σχεδίων του καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ἰδεῶν του, ἃς ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν στιγμιαῖος καὶ ὑπερβολικὸς ἐνθουσιασμός. Μία δὲ τῶν μεγίστων ἀρετῶν τοῦ Λουδοβίκου εἶνε ὅτι ὀρθῶς κατενόησεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ καὶ κατώρθωσε νὰ καταστήσῃ τὸ κράτος αὐτοῦ ἔνδοξον καὶ δυνατὸν ὄχι τόσον διὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν κατακτήσεων, ὅσον διὰ τῶν εἰρηνικῶν ἔργων τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐὰν ἔζη εἰς χρόνους μᾶλλον ὁμαλούς, θὰ ἠρκεῖτο ἴσως εἰς τὴν δόξαν νὰ προστατεύσῃ ἁπλῶς τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα ἀκολουθῶν τὸ πνεῦμα τῶν συγχρόνων. Εἰς χρόνους ὅμως ταραχώδεις, χρόνους μεταβατικῆς περιόδου καὶ ζυμώσεως πνευματικῆς δὲν ἦτο ἀνάγκη ἠθικῆς μόνον προστασίας, ἀλλ' αὐτῆς τῆς πρωτοβουλίας τοῦ ἄρχοντος. «*Μῖσος ἐναντίον τῶν καθεστώτων*, γράφει ἱστορικός τις τῶν χρόνων ἐκείνων, *καὶ σφοδρὸς πόλεμος κατὰ παντὸς νεωτερισμοῦ* εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὴν σημερινὴν ῥοπὴν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων καὶ συγκινοῦσι σύμπασαν τὴν Βαυαρίαν.» Πᾶς τις ἄλλος ἡγεμὼν θὰ διέτρεχεν ἴσως τὸν κίνδυνον νὰ κατασυντριβῇ ἐν τῇ συγκρούσει ταύτῃ ἀντιθέτων ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν καταπολεμουμένων, ὁ Λουδοβῖκος ὅμως κατώρθωσε διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτοῦ θελήσεως καὶ τῆς ἀκαταπονήτου δυνάμεως τῆς διανοίας του νὰ χαράξῃ νέας ὁδοὺς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πνεύματος καὶ νὰ καταστῇ εἷς τῶν πρώτων ἐργατῶν τῶν συντελεσάντων νὰ ἀνατείλῃ ἐκ τοῦ χάους ἐκείνου τῶν ἀντιθέσεων νέα ἐν Βαυαρίᾳ ἐποχὴ πολιτισμοῦ. Δυστυχῶς ὅμως οἱ περὶ τὸν Λουδοβῖκον μὴ δυνάμενοι νὰ κατανοήσωσι τὰς ἰδέας καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀντέπραττον πολλάκις εἰς τὰ μεγάλα αὐτοῦ σχέδια. Εἰς τὴν ἀντίπραξιν καὶ ἀντίστασιν ταύτην, ἣς ἐτύγχανεν ὁ Λουδοβῖκος ἑκάστοτε παρὰ τῶν περιστοιχούντων αὐτόν, ὀφείλεται ἴσως κατὰ μέγα μέρος ὅτι αἱ ἡγεμονικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Λουδοβίκου ἔλαβον μετέπειτα μοναρχικόν τινα καὶ δεσποτικὸν χαρακτῆρα.

Ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος ὑπῆρξε παράδειγμα ἐργατικότητος καὶ φιλοπονίας, ἠσχολεῖτο δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας φροντίζων νὰ λάβῃ πεῖραν καὶ τῶν ἐλαχίστων πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων τοῦ κράτους καὶ μεριμνῶν ὁ ἴδιος περὶ αὐτῶν. Ἐζήτει ὅμως πολλάκις καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πόνων καὶ μόχθων τῆς ἐργασίας ἀνακούφισιν ἐν τῇ

λατρείᾳ τοῦ ζωντανοῦ κάλλους, ἥτις λατρεία μετεβάλλετο συνεχῶς εἰς σφοδρότατον πάθος. Αἱ ἀνθρώπιναι αὗται μικραὶ ἀδυναμίαι τοῦ Λουδοβίκου οὐδαμῶς ἐπισκιάζουσι τὰς μεγάλας ἀρετὰς αὐτοῦ, οὐδὲ εἶνε ἱκαναὶ νὰ ἀμαυρώσωσι τὴν εὐγενῆ τοῦ βασιλέως φύσιν, χρησιμεύουσι δὲ μόνον ὅπως ἐξάρωσι μᾶλλον ὡς μικραὶ σκιαὶ τὰ φωτεινὰ σημεῖα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου κατέστησεν ἄξιον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης οὐ μόνον τοῦ βαυαρικοῦ ἀλλὰ σύμπαντος τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ καὶ ὁ ἀκραιφνὴς καὶ ἔνθερμος πατριωτισμὸς αὐτοῦ. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις τῆς ἱστορίας τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους, ἡμέραις ἐξευτελισμοῦ καὶ καταπτώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος, ὁ Λουδοβῖκος, ὡς ὀλίγοι τῶν ὁμοτίμων αὐτῷ, διέσωσεν ἀκμαιοτάτην τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, ἀπηλλαγμένος ὢν δὲ τοῦ πνεύματος τοῦ τοπικισμοῦ εἶχε κατανοήσει ὅτι ἐν τῇ δυνάμει τοῦ ὅλου, ἐν τῇ *ἑνότητι*, κεῖται καὶ ἡ σωτηρία τοῦ μέρους. Πόσον δὲ βαθέως ᾐσθάνετο τὸ ἐθνικὸν αἶσχος τὸ ἀπὸ τῆς βίας τῶν ξένων, μετὰ πόσου πόθου ἀπέβλεπε πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ γερμανικοῦ μεγαλείου καὶ εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος μαρτυροῦσιν αὐτὰ τὰ ποιητικὰ δοκίμια αὐτοῦ, ἅτινα διαπνέει ἄκρος πατριωτισμὸς καὶ μῖσος φλογερὸν κατὰ τοῦ ξένου κατακτητοῦ. Τὸ θάρρος δὲ καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ φρονήματος τοῦ Λουδοβίκου χαρακτηρίζει οὐδὲν ἧττον καὶ ἡ περίφημος ἐκείνη φράσις ἣν ἐξήνεγκεν ὁ βαυαρὸς ἡγεμὼν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ναπολέοντος, τελουμένων ἐν Στρασβούργῳ ἑορτῶν ἐπὶ τῷ θριάμβῳ τῶν γαλλικῶν ὅπλων κατὰ τῶν αὐστριακῶν (1805): «Ὁ μέγιστος θρίαμβος καὶ ἡ μεγίστη ἑορτὴ δι' ἐμέ, εἶπεν ὁ Λουδοβῖκος, εἶνε νὰ ἴδω τὴν πόλιν ταύτην τοῦ Στρασβούργου πόλιν γερμανικήν, πόλιν ἐλευθέραν.» Πάνυ δὲ εὐλόγως ὁ περίφημος τῶν χρόνων ἐκείνων συγγραφεὺς Ἰωάννης Μύλλερος γράφων περὶ τοῦ φρονήματος τούτου τοῦ Λουδοβίκου ἔλεγεν· «Ἐὰν τὸ αὐτὸ πατριωτικὸν αἴσθημα συνεκίνει τὰς ψυχὰς καὶ τῶν ἄλλων γερμανῶν ἡγεμόνων, ὑπὲρ ἡμῶν θὰ ἦτο ἡ νίκη καὶ οὐδέποτε θὰ συνεκάλυπτε τοσοῦτον αἶσχος τὴν χώραν ἡμῶν.»

Τὸ ἔτος ὅμως 1870 δὲν ἐπέζησε νὰ ἴδῃ ὁ Λουδοβῖκος. Καὶ κατὰ τοῦτο ὁ βίος αὐτοῦ ὅμοιος τῷ βίῳ πολλῶν ἄλλων μεγάλων ἀνδρῶν μετέχει πως τοῦ τραγικοῦ· διότι ἀπέθανεν ἀκριβῶς ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου νὰ πραγματωθῇ ἡ ἰδέα του, ἡ ἰδέα μιᾶς ἡνωμένης Γερμανίας, ὅτε ἔμελλε νὰ ἐκπληρωθῇ ὁ διακαέστερος τῶν πόθων του καὶ νὰ καταστῇ ἀλήθεια τὸ τοῦ βίου του ὄνειρον μιᾶς κοινῆς τῶν Γερμανῶν πατρίδος.

Τὸ Μόναχον, ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαυαρίας, ἣν ὁ Λουδοβῖκος ἐκ μικρᾶς τινος καὶ ἀσήμου πόλεως κατέστησεν ἑστίαν καὶ κέντρον γερμανικοῦ πολιτισμοῦ, παρασκευάζεται νὰ πανηγυρίσῃ ἐντὸς ὀλίγου μετ' ἐκτάκτου λαμπρότητος τὴν ἑκατονταετηρίδα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου [1].

Ἡ Ἑλλάς, ἥτις διὰ στενοτάτων δεσμῶν συνδέεται μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Λουδοβίκου, μετέχει τῆς ἐθνικῆς ταύτης καὶ ἑορτασίμου χαρᾶς τῶν Βαυαρῶν εὐλογοῦσα ἐξ εὐγνωμοσύνης τὴν μνήμην τοῦ Λουδοβίκου, τοῦ μεγίστου τῶν φιλελλήνων, τοῦ μόνου ἡγεμόνος, ὅστις εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προσέβλεψε μετὰ συμπαθείας πρὸς τὸν ἐθνικὸν ἡμῶν ἀγῶνα καὶ εἰργάσθη, εἴπερ τικαὶ ἄλλος, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἑλλήνων «γενόμενος ὁ μέγιστος καὶ σεμνότατος κῆρυξ τῶν Ἑλληνικῶν ἀρετῶν», καὶ διὰ τῆς Μούσης αὐτοῦ μεταδίδων καὶ εἰς τοὺς ἄλλους τὸν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐνθουσιασμόν του.

Α' [2])

Λουδοβῖκος ὁ Α' ἐγεννήθη τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1786 ἐν Στρασβούργῳ, γαλλικῇ τότε πόλει, ἐν ᾗ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς Ἰωσὴφ ἡγεμονίδης ἐκ τοῦ δουκικοῦ οἴκου τῶν Δύο Γεφυρῶν (Zweibrücken) διέτριβε διοικῶν ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικὸς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ τὸ σύνταγμα τῆς Ἀλσατίας. Ἡ γέννησις τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐχαιρετήθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐκτάκτου καὶ χαρᾶς ὑπὸ τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Παλατινάτου, σύγχρονοι δὲ χρονογράφοι περιγράφουσι τὴν συγκίνησιν τῶν κατοίκων τοῦ Μονάχου ἀναφέροντες ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες ἔχυσαν ἐκ χαρᾶς ἄφθονα δάκρυα, ὅτε ἐν τῷ ἀρχαιοπρεπεῖ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου ἐγένετο ἡ πρώτη δοξολογία ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἐκ τῶν ἐπάλξεων τοῦ πύργου τοῦ ναοῦ τούτου ἀνηγγέλθη εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Μονάχου διὰ σαλπίγγων τὸ εὐάρεστον τοῦτο γεγονός. Τὴν αἰτίαν τῆς ἐκτάκτου ταύτης χαρᾶς εὑρίσκομεν εὔλογον, ὅταν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἐντὸς μικροῦ χρόνου εἶχον ἀποσβεσθῇ τρεῖς κλάδοι τῆς ἀρχαιοτάτης οἰκογενείας τῶν Βιττελσβαχιδῶν, μόνη δὲ ἡ γέννησις τοῦ Λουδοβίκου ἐξησφάλισε τὸ μέλλον τῆς οἰκογενείας ταύτης καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν θρόνων

---

1) Τὸ ἑκατοστὸν ἔτος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου εἶχε συμπληρωθῇ τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1886. Τὸ οἰκτρὸν ὅμως τέλος τοῦ ἀτυχοῦς βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Β' καὶ ὁ θάνατος τῶν δύο αὐτοκρατόρων ἠνάγκασε τοὺς Βαυαροὺς νὰ ἀναβάλωσι μέχρι τοῦδε τὰς ἑορτὰς ταύτας· ὡρίσθη δὲ ἤδη ἡ 17)29 Ἰουλίου ἡ πρώτη τῶν ἑορτῶν ἡμέρα.

2) Sepp-Ludwig Augustus.-Heigel-Ludwig I.

Βαυαρίας καὶ Παλατινάτου, ἅμα δὲ καὶ τὴν αὐτονομίαν τῶν χωρῶν τούτων.

Ἡ πόλις τοῦ Μονάχου εἶχεν ἀποστείλῃ ἀμέσως πρεσβείαν ἰδίαν εἰς Στρασβοῦργον ὅπως χαιρετίσῃ τὸν νέον τοῦτον βλαστὸν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτῶν οἴκου καὶ ὁμόσῃ ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ μέλλοντος βασιλέως ἐπ' ὀνόματι τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ ὅρκον πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως. Ἄξιον μνείας δὲ εἶνε τὸ ἑξῆς ἀστεῖον ἀνέκδοτον, ὅπερ ἀναφέρει τις τῶν συγχρόνων ἐν τῷ «Strassbourg illustré». Ὅτε ὀλίγῳ ὕστερον μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Λουδοβίκου ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπεθεώρησε τοὺς στρατιώτας τοῦ συντάγματός του, μετ' ἐκπλήξεως ἅμα δὲ καὶ ἀγανακτήσεως παρετήρησεν ὅτι οἱ γενναῖοι αὐτοῦ Γρεναδιέροι παρὰ τὰς στρατιωτικὰς διατάξεις τοῦ σώματος τούτου δὲν ἔφερον πλέον τὸν ἀρειμάνιον αὐτῶν μύστακα καὶ τὸν συνήθη πώγωνα. Τὴν ἀπορίαν του ταύτην ἔλυσαν εὐθὺς δύο ὑπαξιωματικοί, οἵτινες προβαλόντες ἐκ τῆς τάξεως τῶν στρατιωτῶν προσήνεγκον αὐτῷ προσκεφάλαιον πεπληρωμένον τῶν τριχῶν τῶν πωγώνων τῶν Γρεναδιέρων, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ στρατοῦ νὰ καταθέσῃ τοῦτο εἰς τὴν κοιτίδα τοῦ τέκνου του. Ἡ ἀστεία αὕτη προσφορά, ἥτις ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μεγάλη θυσία ἐκ μέρους τῶν στρατιωτῶν, ἦτο δεῖγμα ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν Μαξιμιλιανόν, ἅμα δὲ καὶ εὐχὴ προιοωνίζουσα ὅτι ὁ ἀρτιγέννητος ἡγεμονίδης μέλλει νὰ ἀποβῇ γενναῖος καὶ ἔνδοξος στρατιώτης. Καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην τῶν πωγωνοφόρων μαχητῶν ἐξεπλήρωσε τῷ ὄντι βραδύτερον ὁ Λουδοβῖκος, καίπερ πρoωρισμένος νὰ ἀποβῇ κατ' ἐξοχὴν βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, εἰς τρεῖς μάχας νικήσας.

Καὶ αἱ Μοῦσαι δὲ αὐταὶ προσεμειδίασαν τῷ ἡγεμονίδῃ, πλεῖστοι δὲ ποιηταὶ ἐτόνισαν ὑπὲρ τὴν κοιτίδα του τὴν λύραν αὐτῶν ὑμνοῦντες τὸν μέλλοντα ἔνδοξον βασιλέα. Ἀξιομνημόνευτος δὲ εἶνε ἀποστροφή τις τοῦ πανηγυρικοῦ λόγου τοῦ πρυτάνεως Γρολλίου ἀναφερομένη εἰς τὸν Λουδοβῖκον, οὗτινος ἡ γενέθλιος ἡμέρα ἐγένετο κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς 4 ἑκατονταετηρίδος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀϊδελβέργης. «Ἡ εὐμενὴς θεότης, γράφει ὁ Γρόλλιος, παρέσχεν εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἡμῶν τοὺς παρὰ τὸν Ρῆνον καὶ τὸν Δούναβιν οἰκοῦντας, εἰς τοὺς ἡγεμόνας τοῦ κράτους, καὶ εἰς αὐτοὺς ἔτι τοὺς ξένους βασιλεῖς ἐγγυητὴν τῆς εἰρήνης τὸν Λουδοβῖκον. Τοῦτον ἀγαπῶσιν εἰς ὑπερβολὴν πάντες οἱ βασιλεῖς, οἱ ἡγεμόνες τῆς Γερμανίας μακαρίζουσι τὴν ἐποχήν των προσδοκῶντες παρ' αὐτοῦ πᾶσαν εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ λαοὶ εὐλογοῦσι τὸ ὄνομά του καὶ ἀναπέμπουσι δικαίαν πρὸς τὸν οὐρανὸν εὐχήν, ὅπως διαιωνίσῃ οὗτος τὴν δόξαν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ οἴκου καὶ ἀποβῇ ὁ ἄγρυπνος φρουρὸς τῆς σωτηρίας τῆς χώρας καὶ προστάτης τοῦ μεγαλείου αὐτῆς.» Ἕτερος δὲ τῆς Ἀϊδελβέργης ῥήτωρ ἐξήγγειλε προφητικῶς ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν γενεθλίων τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν τοῦ Πανεπιστημίου προοιωνίζει ὅτι αἱ τέχναι καὶ τὰ γράμματα μέλλουσι νὰ ἀκμάσωσιν ὑπ' αὐτοῦ προστατευόμενα.

Τὴν ἐν Στρασβούργῳ ἤρεμον καὶ εὐάρεστον διαμονὴν τῆς ἡγεμονικῆς οἰκογενείας τοῦ Λουδοβίκου διέκοψεν ἀπροσδοκήτως ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ σπουδαῖον πολιτικὸν γεγονός. Ἡ πρώτη τῶν Παρισίων ἐπανάστασις δὲν ἐβράδυνε νὰ συγκινήσῃ σύμπασαν τὴν Εὐρώπην, αἱ ἐκ τοῦ ἡφαιστείου δὲ τούτου φλόγες διεχύθησαν μέχρι τῶν ὁρίων τῆς Γερμανίας. Ἤδη ἐν τῷ κρισίμῳ ἐκείνῳ καὶ γονίμῳ εἰς πολιτικὰ γεγονότα ἔτει 1789 ἐσχηματίσθη ἐν Στρασβούργῳ ἑταιρία Ἰακωβίνων, τὰ πολιτικὰ διδάγματα τῶν ὁποίων προσείλκυσαν ταχέως πάντας εἰς τὸν κατὰ τῶν καθεστώτων πόλεμον. Τὸ δημαρχεῖον κατεκρημνίσθη, ἁπανταχοῦ δὲ ἐκυμάτιζεν ὑπερήφανος ἡ ἐρυθρὰ σημαία ἀγγέλλουσα ὄλεθρον, καὶ ἐφαρμογὴν εἶχον οἱ ἐν πολέμῳ μόνον ἰσχύοντες νόμοι. Ἕνεκα τούτου ἠναγκάσθη ὁ Μαξιμιλιανὸς νὰ καταλίπῃ τὸ Στρασβοῦργον καὶ ζητήσῃ τὴν σωτηρίαν τῶν οἰκείων αὐτοῦ εἰς ἀσφαλέστερον μέρος. Ἀφ' οὗ διέτριψε μικρὸν μόνον χρόνον ἐν Δαρμστάτῃ μετῴκησε κατόπιν εἰς Μαγχάϊμ καὶ κατέστησε τὸν φιλόξενον αὐτοῦ οἶκον κοινὸν τῶν φυγάδων ἐντευκτήριον.

Ἐν τῇ ποιητικῇ ταύτῃ χώρᾳ, ἣν κατά τινα γερμανὸν ποιητὴν αἰωνία ἄνοιξις περιβάλλει, καὶ ἐν ᾗ τὰ πάντα διαπνέει αὔρα ρωμαντισμοῦ, καὶ αὐτοὶ ἔτι τοῦ παρελθόντος οἱ μῦθοι ζωὴν λαμβάνουσιν ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἀνθρώπων, ἐν τῇ χώρᾳ λέγω ταύτῃ καὶ μάλιστα ἐν τῷ περιφήμῳ κήπῳ τοῦ Σχεβιτσίγκερ τῷ ἀληθεῖ ἐκείνῳ παραδείσῳ διῆλθε φαιδρά τινα τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἔτη ὁ ἡμέτερος Λουδοβῖκος. Πόσον γλυκεῖα δὲ ὑπῆρξεν δι' ὅλου τοῦ βίου αὐτοῦ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐν Μαγχάϊμ παιδικῶν χρόνων δεικνύουσι περιπαθῆ τινα ποιήματα τοῦ Λουδοβίκου.

Μικρὸν ὅμως διήρκεσε καὶ ἡ παιδικὴ αὕτη εὐδαιμονία τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἡ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀσφάλεια τῆς διαμονῆς. Ἐν ἔτει 1792 ἀπεφασίσθη ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει τῶν Παρισίων ὁ κατὰ τῶν Γερμανῶν πόλεμος, ταχέως δὲ διεχύθησαν τὰ ἐχθρικὰ στρατεύματα καὶ ἀνὰ τὰς χώρας τοῦ βαυαρικοῦ Παλατινάτου. Ἐπειδὴ δὲ κίνδυνος ὑπῆρχεν ὅτι θὰ βομβαρδηθῇ ἡ πόλις τοῦ Μαγχάϊμ, ἠναγκάσθη καὶ πάλιν ὁ Μαξιμιλιανὸς μετὰ τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῶν ἄλλων οἰκείων νὰ ζητήσῃ ὡς φυγὰς ἄσυλον ἐν τῇ πόλει Δαρμστάτῃ. Ἐν τῇ πολεμικῇ δὲ ταραχῇ

καὶ τῷ θορύβῳ τῶν ὅπλων ἀνεπτύχθησαν φρικταὶ σκηναὶ καὶ εἰκόνες σκοτειναὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ παιδὸς Λουδοβίκου. Οἱ φυγάδες συνωθοῦντο πυκνοὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς φέροντες πανταχοῦ μεθ' ἑαυτῶν τὴν ἀνησυχίαν, τὸν φόβον καὶ τὴν σύγχυσιν, τὰς χώρας δὲ ὅσας ἠναγκάζοντο νὰ καταλίπωσι ἐνέμοντο τὰ στυγερὰ τοῦ φοβεροῦ τούτου πολέμου ἔργα. Ἑπταετὴς δὲ ὢν ὁ Λουδοβῖκος εἶχε μάθῃ ὅτι ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ Λουδοβῖκος ὁ ΙϚ' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐτελεύτησε τὸν βίον ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. «Εἰς τίνας ἀπαισίους χρόνους προώρισεν ὁ Θεὸς ἡμᾶς νὰ ζήσωμεν; γράφει ἱστορικός τις εἰκονίζων τὴν κατάστασιν τῶν χρόνων ἐκείνων. Μαινόμενοι, δᾷδα ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας, περιφέρονται περὶ τὸ οἰκοδόμημα τῶν παλαιῶν πολιτευμάτων καὶ τῆς παλαιᾶς τάξεως· καὶ ἄλλοτε μὲν καίεται πύργος, ἀλλαχοῦ δὲ καταπίπτει ἔπαλξις, καὶ τὸ πᾶν κινδυνεύει νὰ μεταβληθῇ εἰς τέφραν καὶ κόνιν.» Καὶ τὸ σύνθημα δὲ τὸ ὁποῖον οἱ Ἰακωβῖνοι οἱ καταπλημμυρήσαντες ἤδη τὴν Γερμανίαν εἶχον ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτῶν ἀναγεγραμμένον, δηλαδὴ «πόλεμος κατὰ τῶν ἀνακτόρων καὶ εἰρήνη εἰς τὰς καλύβας» ἀπέδειξε ταχέως τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ σημασίαν καὶ ἀξίαν. Δὲν συγκατένευον νὰ φυτεύωσι τὸ δένδρον τῆς ἐλευθερίας εἰ μὴ μόνον μεταξὺ τῶν ἐρειπίων.

Ἀποθανόντος ἀτέκνου αἴφνης τοῦ δυναστεύοντος δουκὸς τοῦ Jweibrücken Καρόλου Αὐγούστου διεδέχθη αὐτὸν ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς ὁ πατὴρ τοῦ Λουδοβίκου Μαξιμιλιανός. Ὁ κληρονόμος ὅμως τοῦ θρόνου τούτου ἦτο ἄρχων ἄνευ κράτους, διότι πᾶσα ἡ χώρα αὐτοῦ κατείχετο τότε ὑπὸ τῶν *ἀβρακώτων*.

Ἠναγκάσθη καὶ πάλιν ἕνεκα τούτου νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ Νέκαρ-Ἔλτς φυγὰς ὁ Μαξιμιλιανός, εὗρε δὲ ἐπὶ τέλους ἀσφάλειάν τινα καὶ ἡσυχίαν ἐγκατασταθεὶς πλησίον τῆς Ἀϊδελβέργης ἐν Ρορβάχῃ.

Ἡ πρώτη ἀνατροφὴ τοῦ Λουδοβίκου ὑπῆρξε κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν χρόνων ἐκείνων ἀκριβῶς στρατιωτική. Ἐν τῇ κοιτίδι δὲ αὐτοῦ εἶχεν ἤδη καταθέσῃ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙϚ' ὡς δῶρον τῆς ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας ἀναδοχῆς τοῦ βρέφους τὸ δίπλωμα συνταγματάρχου. Μεγίστην ὅμως ῥοπὴν εἶχεν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἱερεύς τις Σαμβούγα ὀνομαζόμενος, τὸν ὁποῖον προσέλαβεν ἡ σύζυγος τοῦ Μαξιμιλιανοῦ διδάσκαλον τοῦ τέκνου της κατὰ τὴν ἐν Ρόρβαχ διαμονήν της. Τῆς διδασκαλίας τούτου καὶ τῶν συνδιαλέξεων τοῦ Λουδοβίκου περὶ τῶν διδασκομένων πραγμάτων διεσώθη τοῦ διδασκάλου του Σαμβούγα τακτικὸν ἡμερολόγιον περιέχον παρατηρήσεις πλείστου λόγου ἀξίας. Ἐκ τῶν παρατηρήσεων δὲ τοῦ σοφοῦ τούτου ἱερέως μανθάνομεν ὅτι ὁ κυριώτερος σκοπὸς καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας του ἦτο ὄχι τόσον ἡ διὰ θετικῶν γνώσεων μόρφωσις ὅσον ἡ ἀνάπτυξις αὐτενεργείας καὶ αὐτονομίας τῆς κρίσεως· ὅτι δὲ αἱ προσπάθειαι τούτου δὲν ἀπέβησαν ἄγονοι ἀπέδειξεν ὁ μετέπειτα βίος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε καταφαίνεται ἡ προθυμία αὐτοῦ νὰ μορφώσῃ περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας ἰδίαν γνώμην, δὲν εἶχε δὲ πεποίθησιν οὐδὲ εἰς τὰς συμβουλὰς καὶ προτάσεις καὶ ὅσων ὑπαλλήλων ἐτίμα τὴν σοφίαν καὶ τιμιότητα.

Τὴν ἠρεμίαν τοῦ ἐν Ρόρβαχ βίου καὶ τῆς πρώτης ταύτης ἐκπαιδεύσεως τοῦ Λουδοβίκου διέκοψεν ἡ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἄπαιδος ἡγεμόνος τῆς Βαυαρίας Καρόλου Θεοδώρου εἰς τὸν θρόνον ἀνάρρησις τοῦ Μαξιμιλιανοῦ τοῦ πατρὸς τοῦ Λουδοβίκου. Τῇ 6 Μαρτίου 1799 εἰσῆλθεν ὁ Λουδοβῖκος δέκα τριῶν ἐτῶν ἡλικίαν ἔχων εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μονάχου ὡς διάδοχος τοῦ βαυαρικοῦ θρόνου, ἡ χαρὰ δὲ καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ νεαροῦ ἡγεμονίδου ἦσαν ἀσφαλῆ τεκμήρια τῆς ἀγάπης τοῦ Βαυαρικοῦ λαοῦ πρὸς τὴν δυναστείαν τῶν Βιττελσβαχιδῶν. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπάτησεν ὁ Λουδοβῖκος τὸ ἔδαφος τῆς βαυαρικῆς πρωτευούσης, εἶχε τὸ Μόναχον ὄψιν σχεδὸν κωμοπόλεως. Τίς δὲ ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ ὅτι ὁ ὠχρὸς καὶ ἀσθενικὸς ἐκεῖνος ἡγεμονίδης, ὅστις συνεχῶς διήρχετο τὰς στενὰς καὶ ἑλικοειδεῖς ὁδοὺς τοῦ Μονάχου μετὰ τοῦ πατρός του, ἤθελε καταστήσῃ ποτὲ τὴν ἄσημον ταύτην πρωτεύουσαν μίαν τῶν περιφημοτέρων τῆς Εὐρώπης πόλεων καὶ τὸ σπουδαιότερον τῆς γερμανικῆς καλλιτεχνίας κέντρον;

Ἕπεται συνέχεια.

ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

ΔΥΟ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ

τῆς ἐν Ἑρμουπόλει Λέσχης «Ἑλλάδος»

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἑσπερὶς δευτέρα. — 1888

ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΡΙΣ

Σκηναὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Τί λέγεται μεταξὺ νέου εἰκοσιπενταετοῦς καὶ δεκαεξαετοῦς νεάνιδος, ἀγνῶν ἀμφοτέρων, αἴφνης καὶ κατὰ τύχην συναντωμένων ἐν μέσῳ ἔαρι, ὑπὸ οὐρανὸν Ἀττικόν, ἐχόντων περὶ αὐτοὺς τὴν σιγὴν καὶ τὰ μῦρα τῆς ἐξοχῆς τῆς ὡραιοτέρας χώρας τοῦ κόσμου; Τίς εἶναι ἐκεῖνος ὅστις

θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ ὁρίσῃ διὰ λέξεων τὴν σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν λόγων, οἵτινες λέγονται μεταξὺ δύο τοιούτων ψυχῶν ὧν ἡ πρώτη συνάντησις γεννᾷ οὕτως εἰπεῖν σπινθῆρα συναναμιγνύοντα αὐτὰς ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἀναλαμπῇ ὡς κεραυνὸς τὰ δύο νέφη;

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ αἰδημοσύνη τῶν νεανίδων, καὶ αὐτῶν τῶν βασιλοπαίδων, δὲν εἶχεν εἰσέτι πολιτισθῇ τοσοῦτον ὥστε νὰ θίγῃ τὰ ὅρια τοῦ γελοίου. Ἡ Πρόκρις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τὸ βλέμμα ἀπὸ τοῦ Κεφάλου. Ἐξέφραζε πρὸς αὐτὸν καὶ διὰ τῶν λέξεων καὶ διὰ τῶν βλεμμάτων ὅλην ἐκείνην τὴν γοητείαν ἣν ὑπὸ τὸ βλέμμα του ὑφίστατο. Ἤρκεσαν ὀλίγαι στιγμαὶ ὅπως ἐν τῇ δεκαεξαετεῖ καρδίᾳ της ὑπὸ τὸ θάλπος τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ νεαροῦ κυνηγοῦ διανοίξῃ τὰ πέταλά του θαλερὸν καὶ καλλίχρουν τὸ ἄνθος τοῦ ἔρωτος, ὡς τὰ ἄνθη ἐκεῖνα τῶν τροπικῶν εἰς τὰς πρώτας ἀκτῖνας τοῦ ἐαρινοῦ ἡλίου.

— Πρόκρις, ἔλεγεν ὁ Κέφαλος, ὁ εὐμελής, ῥαδινὸς καὶ περικαλλὴς βασιλόπαις τῆς Φθιώτιδος. Ἀφοῦ σὲ εἶδον τόσον ὡραίαν, τόσον ἁγνήν, ἀδύνατον μοὶ εἶναι νὰ ζήσω μακράν σου. Τῆς Ἀφροδίτης ὁ υἱὸς τρώσας τὴν καρδίαν μου διὰ τῶν ὀφθαλμῶν σου μὲ καθιέρωσεν εἰς σὲ διὰ παντός. Εἶσαι ἰδική μου, μὰ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγός· δός μοι τὴν χεῖρά σου, Πρόκρις, καὶ θέλησον ν' ἀκούσωμεν ὁμοῦ τὸν Ὑμέναιον ψαλλόμενον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός σου πρὶν ἢ αὐτὸς ὁ ἥλιος, ὅστις δύει τώρα ἐκεῖ κάτω, διανύσῃ τριακοντάκις ἀκόμη τὴν ἡμερησίαν ὁδόν του.

— Υἱὲ τοῦ Δηΐονος, ἀπήντησεν ἡ Πρόκρις ἐρυθριῶσα καὶ νεύουσα χαμαὶ τοὺς ὀφθαλμούς· Ἡ θέα σου, οἱ λόγοι σου διεγείρουσιν ἐν ἐμοὶ ἄγνωστον καὶ παράδοξον αἴσθημα. Αἰσθάνομαι τώρα ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ σὲ συναντήσω ἐνταῦθα· ἀλλὰ συνάμα καὶ ὅτι τοῦτο ἦτο ἀπροσδόκητον. Ἡ καρδία μου πάλλει σφοδρῶς ὑπὸ τὸ βλέμμα σου παλμοὺς ἀνεκλαλήτου τερπωλῆς. Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀνετράπησαν πέριξ μου τὰ πάντα. Κέφαλε, θὰ εἴπω τὸ πᾶν πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ μὰ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγός, πρὶν ἢ παρέλθῃ μήν, αἱ δᾷδες τοῦ Ὑμεναίου θὰ φωτίσωσιν ἡμᾶς ἀμφοτέρους ὁμοῦ. Ἰδοὺ ἡ χείρ μου!

Ἐν τῇ ἐκστάσει ἐκείνῃ τῇ ὑψίστῃ, ἣν δὲν ἐπιτρέπει ὁ Θεὸς ὅπως εἷς καὶ ὁ αὐτὸς θνητὸς ἀπολαύσῃ δὶς ἐν τῇ ζωῇ του, ὑπόπτεροι παρήρχοντο αἱ στιγμαί.

Ἀλλ' ἀπὸ τῆς γλυκείας ἐκείνης ἐκστάσεως ἀπέσπασε τὴν Πρόκριδα αἴφνης θωπευτικὸν βέλασμα ἀμνάδος, ἥτις, ἡσύχως διασχίσασα τὸ φύλλωμα, ἔλειχε τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος κρατούσης διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς τὸ ἀρνίον.

Ἦτο ἡ ἀμνὰς Γοργὼ ἀναζητοῦσα τὸ τέκνον της.

Ἡ Πρόκρις ἔχασε τὸ στοίχημα, ἐκέρδισε δὲ τοῦτο ἡ Αὔρα.

Ἀλλὰ τίς ἆρά γε τῶν δύο παρθένων ἦτο ἡ μᾶλλον εὐτυχής;

Β'

Κατὰ τὴν αὐτὴν νύκτα, ἥτις διεδέχθη τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, δύο διάφοροι σκηναὶ ἐλάμβανον χώραν ταυτοχρόνως, ἡ μὲν ἐν τῷ βασιλικῷ μεγάρῳ Ἐρεχθέως τοῦ βασιλέως τῆς Ἀττικῆς, πλήρης χάριτος, στοργῆς καὶ φίλτρου, ἡ δὲ ἑτέρα εἰς τὰ ἀμέτρητα βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ, μεστὴ μαύρης ὀδύνης.

Ἐν τῷ περικαλλεῖ γυναικωνίτῃ τοῦ βασιλέως καθημένη ἐπὶ ἀνακλίντρου πρὸ αὐτοῦ ἡ φιλομειδὴς βασιλόπαις ἐν λευκῇ περιβολῇ, ἔκρουε φόρμιγγα, ᾄδουσα γλυκεῖαν ᾠδὴν πρὸς τὴν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν, τότε προσφάτως ποιηθεῖσαν ὑπὸ Κορινθίου ποιητοῦ.

Ἡ φωνή της κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἶχεν ἔκτακτον αἰσθήματος τόνον. Ἡ λάμψις τῶν ὀφθαλμῶν της ἦτο ἐξόχως γόησσα. Ἡ τέως ἀτελὴς ζωή της, ἥτις ἕως τότε εἶχε μόνην τὴν καλλονὴν καὶ τὴν νεότητα, ἤδη ἦτο ἀρτία· εἶχε καὶ τὸν ἔρωτα.

Διότι γυνὴ μὴ ἐρασθεῖσα δὲν ἔζησε ποτέ.

Ὁ βασιλεύς, ἀνὴρ πεντηκοντούτης, ἔτι εὐειδής, βαθεῖαν φέρων λευκὴν γενειάδα, ἡμιανακεκλιμένος ἐφ' ἑτέρου ἀνακλίντρου, παρετήρει μετὰ στοργῆς τὴν προσφιλῆ του κόρην.

Ἐνίοτε, ὁσάκις ἡ φωνή της ὑποτρέμουσα προέδιδεν ἐν ἑαυτῇ γλυκὺ ὑποκάρδιον ἄλγος, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ βασιλέως προσηλοῦτο ἀνήσυχος ἐπὶ τῆς νεάνιδος. Ἀλλ' ἡ φωνὴ ἀνεκτᾶτο πάλιν τὴν παιδικήν της διαύγειαν, καὶ τὸ νέφος τῆς ἀνησυχίας τοῦ βασιλέως ἐξηλείφετο πάλιν εἰς μειδίαμα στοργῆς.

Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ᾄσματος ὑπερίσχυσεν ἡ τῆς καρδίας περιπάθεια καὶ ἡ νεᾶνις διέκοψε τὸ ᾆσμα ἐν λυγμῷ, ἀφεῖσα δὲ τὴν φόρμιγγα νὰ καταπέσῃ χαμαί,

— Πάτερ μου, εἶπεν ἐν συγκινήσει ῥιφθεῖσα εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ βασιλέως, μ' ἀγαπᾷς;

— Τί ἔχεις, Πρόκρις; εἶπεν ὁ Ἐρεχθεὺς σύρων αὐτὴν ἐπὶ τῶν γονάτων του, διατί κλαίεις;

— Θέλω νὰ σοὶ εἴπω ὅτι ἡ καρδία μου ἐτρώθη βαθύτατα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης.

— Σύ, Πρόκρις; εἶπεν ὁ Ἐρεχθεὺς ἀνορθωθεὶς αὐστηρῶς. Εἰπέ μοι ἀμέσως ποῖον ἀγαπᾷς;

— Πάτερ μου, ἀπήντησεν ἡ Πρόκρις, τί πρὸς ἐμὲ τὸ ὄνομά του; Καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἦτο ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φθιώτιδος, μήπως θὰ ἠδυνάμην νὰ μὴ τὸν ἀγαπῶ;

— Υἱὸς τοῦ Αἰολίδου Δηΐονος; εἶπεν ὁ Ἐρεχθεύς. Αὐτὸς δὲν ἔχει ἄγαμον υἱὸν εἰμὴ τὸν Κέφαλον.

— Νὰ τὸν ἴδῃς, πάτερ μου, πόσον εἶναι ὡραῖος! Τὸν εἶδον πρό τινων μόλις ὡρῶν.Εἶχε κυνηγήσει εἰς τὰ πρὸ τῆς Πεντέλης δάση, διότι ἦλθεν ἀπό τινων ἡμερῶν εἰς Ἀττικὴν πρὸς θήραν. Εἶναι τόσον ὡραῖος, τόσον ῥωμαλέος κυνηγός!

— Κατάγεται ἐκ θεῶν, εἶπεν ὁ Ἐρεχθεύς, ὡσεὶ καθ' ἑαυτὸν λαλῶν. Δὲν τὸν ἀπαξιῶ διὰ γαμβρόν. Τὸν θέλεις λοιπὸν καὶ καλὰ διὰ σύζυγον;

— Ἀ! πάτερ μου, θὰ μὲ κάμῃς εὐτυχῆ.

— Εἰς σὲ ἐγὼ δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ καμμίαν χάριν· τὸ γνωρίζεις, Πρόκρις. Σοὶ ὑπόσχομαι ὅτι αὔριον τὸ πρωὶ θὰ στείλω πρὸς τὸν Δηΐονα κήρυκα φέροντα παρ' ἐμοῦ προτάσεις γάμου. Εἶναι ἀληθὲν ὅτι προετίμων νὰ μοὶ τὸ προτείνῃ ἐκεῖνος, διότι ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀττικῆς εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ βασιλέως τῆς Φθιώτιδος· ἀλλὰ τὸ θέλει ἡ κόρη μου καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἀρνηθῶ. Μήνυσον εἰς τὸν Κέφαλον νὰ ἔλθῃ αὔριον εἰς τὰ βασίλεια.

Ἡ Πρόκρις ἔπεσε γονυπετὴς πρὸ τοῦ πατρός της καὶ ἠσπάσθη τὰ γόνατά του.

— Πάτερ μου, εἶπε μὲ δάκρυα χαρᾶς, ἡ κόρη σου εἶναι εὐτυχής.

Οὕτως ὑψοῦτο καὶ ἔλαμπε μεσουρανῶν φαεινὸς ἐν τῷ ὁρίζοντι τοῦ βίου τῆς Πρόκριδος ὁ ἀστὴρ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς. Σταθῶμεν ἐδῶ πρὸς στιγμὴν ἵν' ἀπολαύσωμεν τοῦ περικαλλοῦς θεάματος, διότι περαιτέρω ὁ ὁρίζων οὗτος ζοφοῦται εἰς δάκρυ καὶ αἷμα.

Γ'.

Ἐνθυμεῖσθε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Ἠὼς κλαίουσα τὴν ἐν γήρατι ὁσημέραι προϊόντι ἀθανασίαν τοῦ Τιθωνοῦ, εἶδεν ἐπιφανέντα αὐτῇ τὸν Κέφαλον ἐν ὅλῳ τῷ κάλλει τῆς νεότητος καὶ τῆς μορφῆς του; Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὸν λησμονήσῃ.

Διακόσια εἴκοσι πέντε ἔτη καὶ τέσσαρες μῆνες εἶχον παρέλθει ἀκριβῶς ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐνυμφεύθη ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου τὸν τότε εἰκοσαετῆ ὡραῖον Τιθωνόν. Ἔκτοτε ὁ Τιθωνὸς ἐγήρασε, διότι ἦτο ἄνθρωπος, ἀλλὰ δὲν ἀπέθανε, διότι εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Διὸς εἰς προῖκα τὴν ἀθανασίαν. Προῖκα φοβεράν, δὲν εἶναι ἀληθές; Καὶ ὅμως, ὢ τοῦ παραδόξου θαύματος γυναικείας σταθερότητος! καίτοι ὁ Τιθωνὸς βυθισθεὶς εἰς γῆρας 225 ἐτῶν ἔζη κυρτωθείς, ῥυτιδωθεὶς καὶ ζαρώσας τοσοῦτον ὥστε ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ ἐντὸς κιβωτίου δύο σπιθαμῶν,οὐχ ἧττον ἡ Ἠὼς ἀείποτε νεαρά,ἀείποτε περιπαθής,ἠγάπα αὐτόν, ἐλάτρευεν αὐτὸν ὡς καὶ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῶν ἐρώτων της. Ἀλλ' ἀφ' ἧς στιγμῆς παρὰ τὴν πηγὴν τῶν δακρύων της εἶδε τὸν νεαρὸν Κέφαλον, ὁ Τιθωνὸς φεῦ! ἐσβέσθη ἀπὸ τῆς καρδίας της πλέον. Διότι τέλος πάντων ἦτο γυνή.

Ἔκτοτε, καθ' ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν ἀφοῦ προαγγελλομένη ὑπὸ τοῦ Ἑωσφόρου ἀνέτελλεν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἡ κροκόπεπλος καὶ ῥοδοδάκτυλος, ἔσπευδεν ἅμα τῇ ἀνατολῇ καὶ τῇ δύσει τοῦ ἡλίου νὰ καταβῇ εἰς τὴν γῆν καὶ μονήρης, κρυφαναστενάζουσα, ἀνερευνῶσα, νὰ περιφέρηται περὶ τὴν συστάδα ἐκείνην τῶν θάμνων, ἔνθα τὸ πρῶτον εἶχεν ἐρασθῆ τοῦ Τιθωνοῦ καὶ λησμονήσει αὐτὸν ὅπως ἐρασθῇ τοῦ Κεφάλου.

Παρῆλθε μὴν καὶ δὲν τὸν ἐπανεῖδε. Κατὰ τὴν δύσιν ὅμως ἐκείνην τοῦ ἡλίου, περὶ ἧς πρὸ ὀλίγου σᾶς εἶπον, ὑπῆρξεν ἡ Ἠὼς δυστυχεστέρα, διότι τὸν ἐπανεῖδε τέλος πάντων.

Ἀλλὰ διατί εἶπον δυστυχεστέρα; Φεῦ! διότι ἦλθεν εἰς τὴν κοιλάδα ἐκείνην καὶ εἰσῆλθεν ἀόρατος εἰς τὴν συστάδα τῶν θάμνων καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Πρόκρις, τείνουσα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Κέφαλον, τῷ ἔλεγε· — Μὰ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγός, Κέφαλε, πρὶν ἢ παρέλθῃ εἷς μὴν αἱ δᾷδες τοῦ Ὑμεναίου θὰ φωτίσωσιν ἡμᾶς ἀμφοτέρους.

Ἡ Ἥρα ἐξεδικεῖτο καὶ δεύτερον, ὁ ὄφις τῆς ζηλοτυπίας εἰσείρπυσεν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἠοῦς.

Τῆς ζηλοτυπίας! Δὲν ὑπάρχει κόλασις ὀδυνηροτέρα αὐτῆς. Ἐὰν ὁ Ἔρως ἦναι ὁ οὐρανός, ἡ ζηλοτυπία εἶναι πτῶσις ἀπ' αὐτοῦ διηνεκὴς καὶ ἐπανειλημμένη εἰς τὸν κατώτατον Ἅδην. Ἡ κόλασις τοῦ Προμηθέως, τοῦ Σισύφου, τοῦ Ταντάλου, τοῦ Οὐγολίνου, εἶναι θωπεία καὶ τρυφὴ πρὸ τῆς ζηλοτυπίας τῆς μαύρης, ἥτις ἐγείρει τὴν χεῖρα τῆς Μηδείας καὶ τοῦ Ὀθέλλου κατὰ τῶν προσφιλεστέρων αὐτοῖς ὄντων.

Ὁ Κέφαλος ἠρᾶτο τῆς Πρόκριδος, καὶ ἡ Πρόκρις, μία θνητὴ ἐκεῖ, ἦτο... ἐτόλμα νὰ ἦτο ὡραιοτέρα αὐτῆς τῆς Ἠοῦς, θεᾶς ἀριθμούσης τόσους λάτρεις!

Ὁ κόσμος ἐσκοτίσθη δι' αὐτὴν εἰς τὸ θέαμα, ἐκεῖνο καὶ κλαίουσα καὶ ἐκπέμπουσα λυγμοὺς ἔφυγεν ὑπόπτερος διὰ τοῦ ἀέρος· ἀτάκτως δὲ πετῶσα, ὡς πτηνὸν ἐξαίφνης τυφλωθέν, ἐχάθη εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁρίζοντος, ὃν ἤδη ἀπεκάλυπτεν ἡ ἀόριστος σκιὰ τῆς ἑσπερινῆς ἀμφιλύκης.

Κατέδυσεν εἰς τὰ βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐκ λυχνίτου μέγαρόν της· ἐκεῖ δὲ ἐν τῷ σκότει πεσοῦσα χαμαὶ πρηνής, ἀφῆκεν ἐλεύθερα νὰ ῥέωσιν τὰ δάκρυά της.

— Νὰ τὸν ἀγαπῶ τόσον, ὥστε νὰ λησμονήσω τὰ πάντα δι' αὐτόν, ἔλεγε, καὶ νὰ μὲ περιφρονήσῃ προτιμῶν ποίαν; μίαν θνητὴν γυναῖκα!

Σημειωτέον ὅτι δὲν ἔλεγε, δὲν ἐσκέπτετο κἂν ὅτι ἡ Πρόκρις ἦτο ὡραιοτέρα αὐτῆς. Ἄπαγε! Ποία ποτὲ γυνὴ εἶπεν ἢ ἐσκέφθη τοιοῦτο πρᾶγμα ἐν ὁμοίᾳ περιπτώσει;

Αἴφνης ἀνατιναχθεῖσα ἔστη ὀρθία, ἀγέρωχος, ἀπειλητική.

—Ὄχι, εἶπε, δὲν θὰ τὴν λάβῃ σύζυγον, ἢ καὶ ἂν τὴν λάβῃ, δὲν θὰ τὴν χαρῇ. Μὰ τοὺς νερτέρους θεούς, ἡ Ἠὼς δὲν θὰ μείνῃ ἀνεκδίκητος!

Δ'

Ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα ἐπὶ σαπφειρίνου οὐρανοῦ καὶ ὁ Κέφαλος ἔδραμε καὶ πάλιν πρὸς τὴν γνωστὴν συστάδα τῶν θάμνων.

Ὁ τόπος ἔνθα ἠράσθη τις τὸ πρῶτον εἶναι τόπος ἱερὸς καὶ προσφιλής. Ὁ Κέφαλος ἔσπευδε νὰ φθάσῃ καὶ ὁ ἔρως ἐπτέρονε τὸ βῆμά του. Ἡ φαρέτρα του ἦτο πλήρης βελῶν. Δὲν εἶχε πειραθῇ νὰ φονεύσῃ οὐδὲ λαγωὸν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν.

Τὸν περιέμενεν ἆρά γε ἐκεῖ ἡ Πρόκρις; Ὄχι. Ἤλπιζε νὰ τὴν ἴδῃ ἐκεῖ; Οὐδαμῶς. Διατί λοιπὸν ἔσπευδε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν συστάδα τῶν θάμνων; Καὶ αὐτὸς ἠγνόει διατί. Ἐν τῷ ἔρωτι λογικὴ δὲν ὑπάρχει· τὸ πᾶν εἶναι αἴσθημα, πρόληψις, παραλογισμός.

Φθάσας ἐκεῖ διεπέρασε τοὺς κλάδους καὶ εἰσῆλθεν.

Ἀλλὰ μόλις εἰσελθὼν ἔστη ἐκπλαγείς. Παρὰ τὴν πηγὴν τῶν δακρύων τῆς Ἠοῦς νεᾶνις καθημένη, κρύπτουσα τὴν ὄψιν εἰς τὰς χεῖρας, ἔκλαιεν. Ἔκλαιεν ἀναμφιβόλως, διότι ἐνίοτε ἐκινεῖτο ὡς ὑπὸ λυγμοῦ καὶ ρανίδες διαυγεῖς διαρρέουσαι διὰ τῶν δακτύλων της ἔπιπτον χαμαί.

Εἰς τὸν θροῦν τῶν φύλλων ἡ νεᾶνις ἤγειρε τὴν κεφαλήν. Ἦτο ἡ Ἠὼς καὶ πάλιν. Τί βλέμμα ἦτο τὸ δακρύβρεκτον ἐκεῖνο βλέμμα, ὅπερ ἡ θεὰ ἔρριψε πρὸς τὸν ὡραῖον κυνηγόν; Περιεῖχεν ὅλον τὸν οὐρανὸν τοῦ ἔρωτος καὶ ὅλον τὸν Ἅδην τῆς ἀπελπισίας.

Ὁ Κέφαλος ἠτένιζεν αὐτὴν σιωπῶν. Ἀνεμιμνήσκετο ὅτι καὶ ἄλλοτε, μόλις πρὸ μηνός, εἶχεν ἰδεῖ αὐτὴν ἐν τῷ αὐτῷ ἐκείνῳ τόπῳ κλαίουσαν ἐπίσης· ὅτι τῇ ὡμίλησε καὶ τέλος ὅτι αὕτη ἐξηφανίσθη πρὸ αὐτοῦ ὡς θεὰ ἀφεῖσα ὄπισθεν αὐτῆς ροδόχρουν, ἀτμώδη γραμμήν, ἥτις ἀρχομένη ἀπὸ τῆς συστάδος τῶν θάμνων ὑψοῦτο πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐχάνετο εἰς τὰ βάθη τοῦ ἀπείρου.

— Κέφαλε, τῷ εἶπεν ἡ Ἠὼς ἐγερθεῖσα, εἶμαι ἡ δυστυχὴς θεά, ἥτις, σχίζουσα διὰ τῶν ροδοχρόων δακτύλων της καθ' ἑκάστην τὸν μέλανα πέπλον τῆς Νυκτός, βάπτει τὰς ἀνατολὰς διὰ ροδίνου χρώματος καὶ μειδιᾷ πρὸς σέ, φωτίζουσα δι' ἀμυδροῦ ἠδέος φωτὸς τὰ κυνηγετικὰ βήματά σου. Κέφαλε, εἶμαι ἡ δυστυχὴς Ἠώς.

— Σὺ δυστυχής, ὦ πότνια θεά; εἶπεν ὁ Κέφαλος κινούμενος νὰ γονυπετήσῃ.

Ἡ Ἠὼς τὸν ἐκράτησε.

—Καὶ διατί δυστυχής; ἐξηκολούθησεν ὁ νέος. Ἀλλ' ἔχεις δίκαιον. Ὁ Τιθωνὸς εἶναι ἀθάνατος.

— Δὲν ἀγαπῶ πλέον τὸν Τιθωνόν, εἶπεν ἡ θεά. Εἶμαι δυστυχής, Κέφαλε, διότι *σὲ ἀγαπῶ*.

Τί θὰ ἐδίδετε ἵνα ἦσθε εἰς τὴν θέσιν τοῦ Κεφάλου κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ἀγνοῶ. Ἀλλ' ὁ νεαρὸς κυνηγὸς δὲν ἐτρελλάθη ἐκ χαρᾶς, δὲν ἐχάρη κἄν. Ψυχρός, ἄγριος μάλιστα, ἐὰν θέλετε, ὡς ὁ Ἱππόλυτος ἐνώπιον τῆς Φαίδρας, συνέσπασε τὰς ὀφρῦς καὶ ἔμεινε σιωπηλός. Ἡ καρδία του, πλήρης ἐκ τῆς Πρόκριδος, ἦτο ἀναίσθητος, ἀναίσθητος πρὸς πᾶν ὅ,τι δὲν ἦτο ἐκείνη.

Ἡ Ἠὼς ἔλαβε τὴν χεῖρά του διὰ τῶν δύο της χειρῶν, καὶ ἠτένισεν αὐτὸν διὰ τῶν εἰσέτι δακρυβρέκτων ὀφθαλμῶν της.

Μάρμαρον ἂν ἦτο πρὸ αὐτῆς ἤθελε λιγυσθῇ ὑπὸ τὸ πῦρ τῶν ὡραίων ἐκείνων ὀφθαλμῶν. Ὁ Κέφαλος δὲν ἐκάμφθη.

— Κέφαλε, τῷ εἶπε, μή με ἀποκρούσῃς. Σ' ἀγαπῶ, δὲν δύναμαι νὰ μὴ σὲ ἀγαπῶ. Ἔκλαυσα τόσον μέχρι τοῦδε διὰ σέ! Ὁ ἀχανὴς οὐρανός, ὃν διανύω καθ' ἑκάστην, μοὶ φαίνεται στενὸς ἵνα χωρέσῃ τὸν ἔρωτά μου.

Ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ αἰσθήματος ἐγονυπέτησε.

— Μίαν λέξιν σου εἰπέ μοι συμπαθῆ, εἶπεν ἱκετευτικῶς. Ἔστω καὶ ψευδῶς, εἰπέ μοι ὅτι μὲ ἀγαπᾷς καὶ σύ. Εἰπέ μοι· τί θὰ σοὶ κοστίσῃ; Εἶμαι θεὰ καὶ ταπεινοῦμαι εἰς τὰ γόνατά σου. Ἀλλὰ τί πρὸς ἐμὲ ἡ θεότης; Ἡ ἀθανασία μοὶ εἶναι ἀπεχθής. Εἰπέ μοι μίαν λέξιν... Ἄφες τὴν Πρόκριδα καὶ ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ. Ἐκείνη εἶναι θνητή. Ἡ καλλονή της αὔριον δὲν θὰ ὑπάρχῃ, ἐνῷ ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατος, νέα, ὡραία αἰωνίως...

— Ὡραία θεά, τῇ εἶπεν ὁ Κέφαλος πάντοτε ψυχρός. Ὁ ἔρως τῆς Πρόκριδος μοῦ καταφλέγει τὰ στήθη, ὥστε ἡ ψυχή μου ἥτις σὲ ἀκούει δὲν ἔχει διὰ σὲ νὰ αἰσθανθῇ εἰμὴ θλῖψιν βαθεῖαν. Θεά, μὴ φθονῇς τοῦ θνητοῦ ἐμοῦ τὴν μόνην εὐτυχίαν. Λησμόνησον ὅτι μὲ εἶδες καὶ ζήτησον ἀλλαχοῦ τὴν ἴασιν τοῦ τραύματός σου.

— Μὲ ἀπωθεῖς λοιπόν, Κέφαλε; ἠρώτησεν ὠχριῶσα ἐξ ὀργῆς καὶ ἐγειρομένη ὀρθία ἡ θεά.

— Ἀγαπῶ τὴν Πρόκριδα πλειότερον καὶ τοῦ φωτός, ὅπερ σὺ καὶ ὁ Ἀπόλλων διαχέετε ἐπὶ τὴν γῆν, ἀπήντησεν ὁ Κέφαλος.

— Ἐνθυμήθητι ὅ,τι μοῦ λέγεις κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην.

— Εἶναι ὅ,τι δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω. Ἀγαπῶ τὴν Πρόκριδα.

— Λοιπὸν θὰ κλαίῃς δι' αὐτὴν καθ' ὅλον τὸν λοιπόν σου βίον, εἶπεν ἡ Ἠώς.

Καὶ ἐγένετο ἄφαντος.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΦΡΑΓΚΙΑΣ.

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τις ταύτην ἡμῶν τὴν γνώμην περὶ τῶν Φοινισσῶν τοῦ κ. Βερναρδάκη, ὅσον εὐμενῶς καὶ ἂν διάκειται πρὸς τὸν ἐκδότην, πιθανὸν εἶνε ὅτι ἤθελεν ἐρωτήσῃ: Πῶς λοιπόν; Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε τοσοῦτον ὑπέροχον ἄλλων ὁμοίων, ὥστε οὐδὲν ἔχει σφάλμα, οὐδεμίαν ἀβλεψίαν, οὐδὲν μνημονικὸν ἁμάρτημα, οὐδεμίαν πεπλανημένην δόξαν; Νομίζω ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, ἐρωτώμενος τοιαύτην ἐρώτησιν, δὲν ἤθελε διστάσῃ ν' ἀποκριθῇ, ὅτι ὅστις νομίζει, ὅτι δύναται θνητὸς ὢν νὰ γράψῃ βιβλίον τοσοῦτον μάλιστα ὀγκῶδες ὅλως ἀναμάρτητον, πρέπει νὰ εἶνε ἀφόρητος οἰηματίας καὶ δοκησίσοφος. Βιβλία ἐξαίρετα καὶ ὑπὲρ τὰ πολλὰ ἐξέχοντα εἶνε ὄχι τὰ μηδὲν ἔχοντα σφάλμα, διότι τοῦτο εἶνε ὑπεράνθρωπον ἀλλὰ τὰ ἔχοντα τοσαῦτα προτερήματα, ὥστε αἱ ὀλίγαι αὐτῶν καὶ μικραὶ ἐλλείψεις μένουσιν ἀπαρατήρητοι. Μόνον δὲ κακόβουλος καὶ ἄδικος ἐπικριτὴς ἤθελεν αὐτὰς μόνας θηρεύσῃ, ἀμβλυωπῶν πρὸς τὰς ἀρετάς. Καὶ τὰς Φοινίσσας λοιπὸν ταύτας τοῦ κ. Βερναρδάκη διελθόντες ἡμεῖς κατελήφθημεν τόσον ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων τῆς ἐκδόσεως κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν ἀρετῶν, ὥστε δὲν παρετηρήσαμεν ἢ δὲν ἐσημειώσαμεν τὰ ὀλίγα ἐν αὐτῇ τυχὸν ὑπάρχοντα σφάλματα, θεωρήσαντες αὐτὰ ὡς πάντῃ ἀνάξια λόγου. Εἰς ἓν μόνον χωρίον τῆς τραγῳδίας θέλομεν ἐνταῦθα ὀλίγον ἐνδιατρίψῃ, τοῦ ὁποίου τὴν ἑρμηνείαν τὴν κατὰ νέον τρόπον ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη γενομένην ἀποδοκιμάζομεν. Καὶ τοῦτο δὲ οὐδαμῶς ἠθέλομεν πράξῃ, ἂν δὲν εἴχομεν ν' ἀντιπροτείνωμεν ἄλλην νέαν κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ὀρθοτέραν διόρθωσιν καὶ ἑρμηνείαν παρὰ πάσας τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας, καὶ ν' ἀποκαταστήσωμεν εἰς τὴν γνησίαν αὐτῆς μορφὴν ὁμοίως λαμπράν, ἀλλ' ὁμοίως οἰκτρῶς ἐφθαρμένην Εὐριπίδειον περίοδον, οἵα ἡ ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Ταύροις, στίχ. 208, ἣν ἀλλαχοῦ διωρθώσαμεν *).

Τὸ χωρίον τοῦτο εἶνε τὸ περιβόητον χορικὸν τὸ ἀπὸ τοῦ στίχου 202 καὶ ἑξῆς, ὅπερ ποικίλως μὲν ἡρμηνεύθη καὶ διωρθώθη ὑπὸ τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων ἑρμηνευτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν τοῦ κ. Βερναρδάκη ὑπομνημάτων, ἀναγινώσκεται δ' ὑπὸ τούτου ὡς ἑξῆς·

(στροφὴ ά.)

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν
ἀκροθίνια Λοξίᾳ
φοινίσσας ἀπὸ νάσου
Φοίβῳ δούλα μελάθρων
ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην,
Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐ-
λάτᾳ πλεύσασα, περιῤῥύτων
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
ἱππεύσαντος, ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα

(ἀντιστροφὴ ά.)

πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς
καλλιστεύματα Λοξίᾳ.
Καδμείων δ' ἔμολον γᾶν,
κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους.

(*) Ἐν κριτικῇ πραγματείᾳ μετ' ὀλίγον δημοσιευθησομένῃ.

Οἱ στίχοι 202 — 209 μέχρι τοῦ «Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐλάτᾳ πλεύσασα» ἡρμηνεύθησαν ὀρθότατα ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη—ἓν μόνον ἐν τούτοις παρατηρητέον, ὅτι κατὰ παραδρομὴν βεβαίως δὲν ἐστίχθη κόμμα μετὰ τὸ «ἀπὸ νάσου», ἵνα ἐκεῖθεν ἀρχίσῃ ὁ διὰ τοῦ *ἵνα* ἐκφερόμενος τελικὸς λόγος «Φοίβῳ δούλα μελάθρων ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις Παρνασοῦ κατενάσθην.» — Ἀλλὰ πάντα τὰ μετὰ ταῦτα μέχρι τοῦ στίχου 215 «περιῤῥύτων ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς ἱππεύσαντος, ἐν οὐρανῷ κάλλιστον κελάδημα κτλ.» ὅπως ἐννοοῦνται καὶ ἑρμηνεύονται ὑπὸ τοῦ κ. Βερναρδάκη, ἐξαρτώμενα δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ ῥήματος τοῦ τελικοῦ λόγου «κατενάσθην», πλὴν τοῦ ἄγαν συνεστραμμένου τῆς συντάξεως, ὅπερ δύναται ὅμως νὰ συγχωρηθῇ ἐν τοῖς χορικοῖς, δὲν παρέχουσι τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν καὶ καταλείπουσιν ἀσάφειαν, τὴν ὁποίαν ὁ νέος ἐκδότης ἐξ εἰκασίας καὶ μόνον κατὰ τὸ φαινόμενον ἀφαιρεῖ. Ἡ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ χοροῦ εἶνε κατ' ἐμὴν γνώμην ἡ ἑξῆς: Ἀπῆλθον ἐκ τῆς Τύρου (Τύριον οἶδμα λιποῦσα ἔβαν) μὲ σκοπὸν νὰ διαπλεύσω τὸν Ἰόνιον πόντον καὶ νὰ ὑπάγω ἱερόδουλος τοῦ Ἀπόλλωνο ὑπὸ τὰς χιονοβλήτους δειράδας τοῦ Παρνασοῦ, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἦλθον εἰς τὴν γῆν τῶν Καδμείων, ἐπὶ τοὺς πύργους τοῦ ὁμογενοῦς Λαΐου, καὶ ἐντεῦθεν προσδοκῶ νὰ μεταβῶ εἰς τοὺς Δελφούς.» Ποία εἶνε ἡ αἰτία δι' ἣν αἱ Φοίνισσαι παρθένοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν ἐξ ἀρχῆς σκοπόν των; Ὁ κ. Βερναρδάκης εἰς τοὺς στίχους 206—207 «ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις Παρνασσοῦ κατενάσθην» ὑποσημειώνει τὰ ἑξῆς: «Τὸ *ἵνα* ἐνταῦθα εἶνε τελικὸν οὐχὶ τοπικόν, καὶ δηλοῖ τὸν σκοπόν, οὗ ἕνεκα ὁ χορὸς *ἔβη Τύριον οἶδμα λιπών*. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν ἐξεπληρώθη, κωλυθεισῶν ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων τῶν Φοινισσῶν ν' ἀπέλθωσιν εἰς Δελφούς, φοβεῖται δ' ὁ χορὸς μὴ μείνῃ καὶ ἄχρι τέλους ἀνεκπλήρωτος, τὸ τελικὸν *ἵνα* φέρεται πρὸς ἀόριστον ὁρι-

στικῆς.» Καὶ περὶ μὲν τοῦ *ἵνα* τοῦ τελικοῦ μετὰ τοῦ ἀορίστου τῆς ὁριστικῆς ὀρθότατα εἶνε τὰ λεγόμενα. Ἀλλὰ περὶ τῶν ἄλλων δικαίως δύναται νὰ ἐρωτήσῃ τις: πόθεν δῆλον ὅτι αἱ Φοίνισσαι αἱ λιποῦσαι τὸ Τύριον οἶδμα ἐκωλύθησαν νὰ φθάσωσιν εἰς Δελφοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων; Ἡ ἐπιδρομὴ αὕτη γενομένη διὰ ξηρᾶς ἐξ Ἄργους ἐπὶ τὰς Θήβας ἦτο ἀδύνατον νὰ κωλύσῃ τὰς ἀπὸ Φοινίκης εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον πλεούσας. Ἡ ἐπιδρομὴ αὕτη *κωλύει τώρα* τὰς ἐν Θήβαις διατριβούσας Φοινίσσας νὰ μεταβῶσιν ἐντεῦθεν διὰ ξηρᾶς εἰς Δελφούς, ὄχι δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀπὸ Φοινίκης πλοῦν. Ἀλλ' αἱ Φοίνισσαι ὅμως ἀνεξαρτήτως τῆς ἐπιδρομῆς τῶν Ἀργείων καὶ ὡς φαίνεται πρὸ ταύτης ἦλθον εἰς τὰς Θήβας. Ἐκ ποίας ἆρά γε αἰτίας; Τοῦτο ὁ μὲν Εὐριπίδης δὲν ἐδύνατο νὰ μὴ ἐξηγήσῃ. Οἱ δ' ἑρμηνευταὶ αὐτοῦ δυστυχῶς δὲν ἐννόησαν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ κ. Βερναρδάκη ἐξαιρουμένου, ὅστις πλεῖστα ἄλλα χωρία τοσοῦτον ὀρθότερον τῶν ἄλλων ἡρμήνευσεν. Ὁ Εὐριπίδης λέγει ῥητῶς ὅτι αἱ Φοίνισσαι ὡρμήθησαν ἀπὸ τῆς Τύρου· καὶ μέχρι μέν τινος, ὑπονοεῖται, οὐρίως ἔπλευσαν, ἀλλ' εἶτα, πνεύσαντος ἀπὸ δυσμῶν τοῦ Ζεφύρου, δὲν ἐδυνήθησαν νὰ πλεύσωσιν εἰς τὸν Ἰόνιον πόντον, κατὰ τὴν πρόθεσίν των, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ καταπλεύσωσιν εἰς τὰ παράλια τῆς Βοιωτίας καὶ νὰ ἔλθωσι πρὸς τοὺς συγγενεῖς Καδμείους, ἵνα ἐντεῦθεν διὰ ξηρᾶς μεταβῶσιν εἰς Δελφούς. Ἀλλ' ἵνα ἐκ τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ ἐξαχθῇ ἡ φυσικωτάτη αὕτη ἔννοια, ἀνάγκη νὰ γείνωσιν εἰς τὸ κείμενον, ὅπως παρὰ τῷ κ. Βερναρδάκῃ φέρεται, αἱ ἑξῆς μεταβολαί: Μετὰ μὲν τὸ *ἐλάτᾳ πλεύσασα* νὰ στιχθῇ ἄνω στιγμή· μετὰ δὲ τὸ *περιῤῥύτων* νὰ προστεθῇ ὁ σύνδεσμος *δ'* μετὰ τὸ τοῦ στίχου 213 *κελάδημα* κόμμα, ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ τοῦ στίχ. 215 *Λοξίᾳ*, νὰ διαγραφῇ δὲ ὁ μετὰ τὸ *Καδμείων* τοῦ ἑπομένου στίχου *δ'* κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἑνὸς ἀντιγράφου. Οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ μεταβολαὶ αὗται εἶνε τῆς παραδόσεως ἀνατρεπτικαί· διότι αἱ στίξεις καὶ ἡ προσθήκη ἢ ἀφαίρεσις τοῦ Δ μετὰ τὴν κατάληξιν ΩΝ εἶνε οὐδαμιναὶ τοῦ κειμένου μεταβολαί. Ἀλλὰ μετὰ τὰς οὕτω γενομένας μεταγραφὰς τὸ χορικὸν ἀνακτᾷ τὴν φυσικωτάτην αὐτοῦ ἔννοιαν καὶ καλλίστην συντακτικὴν μορφήν, ὁποίαν ὁ Εὐριπίδης μάλιστα συνήθως δίδει εἰς τὰ χορικά του ᾄσματα. Τὸ μὲν λοιπὸν κείμενον κατὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν ἔχει οὕτως:

(στροφὴ α'.)

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβην
ἀκροθίνια Λοξίᾳ
φοινίσσας ἀπὸ νάσου,
Φοίβῳ δούλα μελάθρων
ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην,
Ἰόνιον κατὰ πόντον ἐ-
λάτᾳ πλεύσασα· περιῤῥύτων δ'
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
ἱππεύσαντος, ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα,

(ἀντιστροφὴ α'.)

πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς
καλλιστεύματα Λοξίᾳ,
Καδμείων ἔμολον γᾶν,
κλεινῶν Ἀγηνοριδᾶν
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους.

ἡ δὲ ἔννοια, φανερὰ καὶ ἁπλουστάτη, εἶνε ἡ ἑξῆς: Ἀπῆλθον τῆς Τύρου ὡς ἀκροθίνια εἰς τὸν Λοξίαν ἀπὸ τῆς φοινικικῆς νήσου μὲ σκοπὸν νὰ προσέλθω ὡς ἱερόδουλος τοῦ Φοίβου ὑπὸ τὰς χιονοβλήτους κορυφὰς τοῦ Παρνασοῦ, ἀφ' οὗ περάσω διὰ τοῦ πλοίου τὸν Ἰόνιον πόντον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ζέφυρος ὑπεράνω τῶν Σικελικῶν πεδίων ἔπνευσε, τὸ κάλλιστον ἐν οὐρανῷ κελάδημα, ἂν καὶ εἶχον προκριθῇ ἐκ τῆς ἐμῆς πόλεως ὡς *καλλιστεύματα διὰ τὸν Λοξίαν*, εἰς τὴν *τῶν Καδμείων* χώραν ἦλθον, ὁδηγηθεῖσα (πεμφθεῖσα) πρὸς τοὺς ἐνταῦθα πύργους τοῦ Λαΐου τοὺς ὁμογενεῖς τῶν κλεινῶν Ἀγηνοριδῶν». Οὐδὲν τούτου οὔτε λογικώτερον οὔτε φυσικώτερον οὔτε ἁπλούστερον, ἡ δὲ καλλονὴ τῆς περιόδου ἀπαράμιλλος, ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ χορικοῦ τῆς Ἰφιγενείας, ἣν ἡμεῖς ἀπεδώσαμεν εἰς τὸν Εὐριπίδην δι' ὁμοίας μικρᾶς διορθώσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ κ. Βερναρδάκης πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἑαυτοῦ ἑρμηνείας ἐσημείωσε (σ. 311) περὶ τοῦ *ὑπὲρ πεδίων Σικελίας* χωρία τινὰ εἰς ἀπόδειξιν ὅτι δῆθεν ἡ *ὑπὲρ* αεκφράζει κίνησιν κατευθυνομένην *ὄχι πρὸς τὸν λέγοντα*, ἀλλὰ τὸ *ἐκ διαμέτρου ἐναντίον*», ἀνάγκη ν' ἀποδείξωμεν δι' ἄλλων χωρίων ὅτι ἡ *ὑπὲρ* μετὰ γενικῆς ἢ αἰτ. ἐκφράζει τὴν ὑπεράνω τινὸς ὁριζόντειον κίνησιν καὶ ἐναντίον τοῦ λέγοντος διευθυνομένην, καὶ ὅτι ἑπομένως οὐδαμῶς ἀνελλήνιστον εἶνε νὰ λέγῃ τις, ἐν Θήβαις εὑρισκόμενος, ὅτι ὁ Ζέφυρος ἐκ Δυσμῶν, ἐκ τῆς ἐν ταῖς Λιπαρίαις ἢ Αἰόλισι νήσοις κατοικίας αὐτοῦ, ὁρμηθεὶς ἔπνευσεν ὑπεράνω τῆς Σικελίας καὶ ἐκώλυσε τοὺς πρὸς δυσμὰς πλέοντας. Παρ' Αἰσχύλῳ ἐν Ἀγαμέμνονι διηγεῖται ἡ Κλυταιμήστρα (στ. 268 ἑξ) πῶς ὁ φρυκτὸς ὁ ἀπὸ τῆς Ἴδης τῆς Τρωϊκῆς μετέδωκε τὴν εἴδησιν τῆς ἁλώσεως τοῦ Ἰλίου εἰς τὰς Μυκήνας. Ἡ κίνησις τοῦ φωτός, ἥτις εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν κίνησιν τοῦ ἀνέμου, διευθύνεται ἐναντίον τῆς λεγούσης· ὁ δὲ ποιητὴς πολλάκις μετεχειρίσθη τὴν *ὑπὲρ* ἐνταῦθα μὲν μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἐν συνθέσει πρὸς ἔκφρασιν τῶν χωρῶν, ὑπεράνω τῶν ὁποίων ἐκι-

νήθη ἡ λάμψις τῶν φρυκτῶν, οἷον στ. 283

σθένουσα λαμπὰς δ' οὐδέπω μαυρουμένη
ὑπερθοροῦσα πεδίον Ἀσωποῦ δίκην
φαιδρᾶς σελήνης πρὸς Κιθαιρῶνος λέπας
ἤγειρεν ἄλλην ἐκδοχὴν πομποῦ πυρός

καὶ 289

Λίμνην δ' ὑπὲρ Γοργῶπιν ἔσκηψεν φάος

καὶ 293

........................καὶ Σαρωνικοῦ
πορθμοῦ κάτοπτον πρῶν' ὑπερβάλλειν πρόσω,

ἀλλαχοῦ δὲ μετὰ γενικῆς ἐπὶ ὁμοίας κινήσεως, οἷον Ἀγαμ. στίχ. 554

ὑπὲρ θαλάσσης καὶ χθονὸς ποτωμένοις

καὶ Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας στ. 88

βοᾷ ὑπὲρ τειχέων
ὁ λεύκασπις ὄρνυται λαὸς εὐ-
τρεπὴς ἐπὶ πτόλιν διώκων

λέγει ὁ χορὸς ἐν Θήβαις περὶ τοῦ ἔξωθεν πολιορκοῦντος στρατοῦ τῶν Ἀργείων. Καὶ ἄλλα πολλὰ δύναται νὰ παραθέσῃ τις χωρία εἰς ἀπόδειξιν τοῦ εἰρημένου. Ἡ δὲ «λέξις ἢ φράσις ἡ δηλοῦσα *σαφῶς* καὶ ***ἀναμφισβητήτως*** ὅτι ὁ λέγων φαντάζεται ἐν τῇ περιστάσει περὶ ἧς λέγει τὴν διεύθυνσιν ἀντίθετον πρὸς τὴν φυσικὴν» εἶνε ἐνταῦθα ἡ ὅλη ἔννοια τοῦ χωρίου ὅτι ἀφοῦ ἔπνευσεν ὁ Ζέφυρος ὑπὲρ τὴν Σικελίαν ἐγὼ κωλυθεῖσα τοῦ περαιτέρω πλοῦ, δὲν ἦλθον εἰς Δελφοὺς πρὸς τὸν Λοξίαν, ἀλλὰ εἰς τὴν τῶν Καδμείων χώραν πρὸς τοὺς πύργους τοῦ Λαΐου. Ὁ κ. Βερναρδάκης βεβαίως οὐδὲ σκιὰν εἶδε τῆς τοιαύτης ἐννοίας, διότι ἐκωλύετο ὑπὸ τῆς κοινῶς παραδεδεγμένης γραφῆς καὶ στίξεως· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἡμετέραν διόρθωσιν καὶ ἡ ἔννοια εἶνε φυσικωτάτη καὶ ἡ φράσις ἑλληνικωτάτη. Ἐξ ἐναντίας ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ κ. Βερναρδάκη πλὴν τῆς συνεστραμμένης συντάξεως καὶ τῆς παρασιωπήσεως τοῦ λόγου, δι' ὃν δὲν μετέβησαν αἱ Φοίνισσαι εἰς Δελφούς, πρὸς οὓς ὡς ἱερόδουλοι ἐξεκίνησαν, ἀλλ' εἰς τὰς Θήβας ὅπου ὑπὸ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν πολεμίων ἀπεκλείσθησαν, ἡμεῖς εὑρίσκομεν καὶ ἄλλην δυσκολίαν τὴν ἑξῆς, ὅτι συντάσσει τὸ μὲν «περιρρύτων ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς ἱππεύσαντος» μετὰ τοῦ «ἐκπροκριθεῖσα», τὸ δὲ «ἐν οὐρανῷ» μετὰ τοῦ «πόλεως ἐμᾶς», διασπάσας οὕτω δύο φράσεις ἀδιασπάστους. Τὸ «πόλεως ἐμᾶς» δὲν δύναται νὰ συνταχθῇ εἰμὴ μετὰ τοῦ «ἐκπροκριθεῖσα», διότι τοῦτο οὐδὲν ἄλλο σημαίνει εἰμὴ τὸ *προκριθεῖσα* (τῶν ἄλλων παρθένων διὰ τὸ κάλλος) *ἐκ* (πάσης) *τῆς ἐμῆς πόλεως*, δὲν ἔχει δὲ τὴν ἔννοιαν ἣν εἰς αὐτὸ ἀποδίδει ὁ κ. Βερναρδάκης, συνάπτων τὴν λέξιν ταύτην μετὰ τοῦ «Ζεφύρου . . . ἱππεύσαντος». Οὕτω συνταπομένη ἡ λέξις «ἐκπροκριθεῖσα» θὰ ἐλαμβάνετο ὄχι εἰς τὴν κυρίαν καὶ φυσικὴν αὐτῆς σημασίαν, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ *ἀποπλεύσασα*, διότι δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι οἱ Τύριοι περιέμειναν νὰ κοπάσῃ ὁ Ζέφυρος, ἵνα ἐκλέξωσι τὰς καλλίστας παρθένους διὰ τοὺς Δελφούς, ἀλλ' ὅτι τὰς *ἀπέστειλαν* (ἤδη προκεκριμμένας) εὐθὺς μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ Ζεφύρου. Διὰ τὸ ἀδύνατον λοιπὸν τῆς τοιαύτης ἐκδοχῆς τοῦ *ἐκπροκρίνω* ἀδύνατος εἶνε καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς ἀπολύτου μετοχῆς «Ζεφύρου . . . . ἱππεύσαντος εἰς τὸ «ἐκπροκριθεῖσα». Ἔπειτα ἡ *ἐκ* πρόθεσις τῆς μετοχῆς ταύτης ἀπαιτοῦσα γενικὴν πτῶσιν, ὁποίαν μόνην τὴν «πόλεως ἐμᾶς» ἔχομεν, κρατεῖ αὐτὴν τόσον σφιγκτὰ μεθ' ἑαυτῆς συνδεδεμένην, ὥστε δὲν τὴν ἀφίνει νὰ συνταχθῇ μετὰ τοῦ «ἐν οὐρανῷ» ὡς θέλει ὁ κ. Βερναρδάκης, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ λέξις αὕτη ἔχει τὴν σημασίαν «κλῖμα» ἣν ἀποδίδει εἰς αὐτήν, ὥστε τὸ «ἐν οὐρανῷ» ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ συναφθῇ πρὸς τὸ «κάλλιστον κελάδημα» καὶ νὰ παράσχῃ τὴν ἐπίσης φυσικωτάτην ἔννοιαν ὅτι ἡ πνοὴ τοῦ Ζεφύρου εἶνε κάλλιστον (ἐν οὐρανῷ) ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ κελάδημα.

Περαίνοντες τὴν περὶ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῶν Φοινισσῶν κρίσιν ἡμῶν, εὐχόμεθα ὁ μὲν κ. Βερναρδάκης νὰ ἐκδώσῃ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Εὐριπίδου δράματα ὅσον τάχιστα μετὰ τῆς αὐτῆς κριτικῆς καὶ ἑρμηνευτικῆς εὐστοχίας, παραλείπων, καθ' ἃ καὶ αὐτὸς ἐπαγγέλλεται, τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν προδήλως ἀδοκίμων ἑρμηνειῶν καὶ διορθώσεων, ἃς ἱκανῶς καὶ ἐπιτυχῶς ἐπολέμησεν ἐν ταῖς Φοινίσσαις· ὁ δὲ Φιλολογικὸς Σύλλογος, πειθόμενος ἐκ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τοῦ κ. Βερναρδάκη, πόσον ἀπαραίτητος εἶνε ἡ γνῶσις τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς πρὸς ἑρμηνείαν τῶν ἀρχαίων, νὰ ζητῇ ἐκδότας οὐχὶ ἀλλογενεῖς, ἀλλ' ὁμογενεῖς—ἐννοεῖται τοὺς πρὸς τὸ ἔργον ἀξιοχρέους.

Μηνὶ Ἰουνίῳ 1888.

Ι. Πανταζιδης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Γυνή τις πράγματι ἐνέτυχεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ βίου του, γυνή, ἣν συνήντησεν ἐν Φονταινεβλῷ, τὸ ὁποῖον κατέστη τόσον ἐξαιρέτως ποιητικὸν δι' αὐτόν, ἀφοῦ ὑπῆρξε τόσον πένθιμον. Συνηντήθη τυχαίως εἰς τὸ δάσος καὶ ἐγνωρίσθη εἰς τὴν κοινὴν τοῦ ξενοδοχείου τράπεζαν μετὰ νεάνιδος αἰνιγματώδους ὡς σφιγγὸς καὶ ἑλκυστικῆς ὡ, ὀπτασίας, μετ' Ἀγγλίδος ξανθῆς, λεπτοφυοῦς

ψυχρᾶς κατὰ τὸ φαινόμενον, ἁβρᾶς, μὲ μειδίαμα παιδίου καὶ προτομὴν μορφῆς ἀναγλύφου, ἥτις διήρχετο τὸ θέρος ἐν Φονταινεβλώ, ἀφοῦ διῆλθε τὸ ἔαρ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ τὸν χειμῶνα ἐν Νικαίᾳ. Ἦτο Ἀγγλὶς ἥκιστα Ἀγγλίς, ἀνατραφεῖσα εἰς Παρισίους ἐντὸς ἑνὸς τῶν παρθεναγωγείων τῶν εἰδικῶν διὰ τὰς ξένας καὶ κυρίως διὰ τὰς Ἀμερικανίδας, καλλονὴ ἐκ τῶν κοσμοπολιτίδων ἐκείνων, γινώσκουσα πάντα τὰ ξενοδοχεῖα τῆς Εὐρώπης, μία τῶν ξένων ἐκείνων νομάδων περιηγητριῶν, αἵτινες ὡς ἑστίαν ἔχουσι τὸ ἐν εἴδει αἰθούσης βαγόνιον καὶ ὡς διαμονὴν τὴν κλινοφόρον ἅμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐκ τῶν διαβατικῶν ἐκείνων πτηνῶν, ἅτινα ἀφίνουσι τῇδε κακεῖσε τὸ πτέρωμά των, χωρὶς νὰ πήξωσιν οὐδαμοῦ φωλεάν . . .

Ἡ μὶς Ἔλλεν Μόργαν ἐταξείδευε μετὰ τῆς μητρός της, εὐσάρκου ἀγγλίδος, μὲ τὴν ὄψιν ἐρυθρὰν ὡς μῆλον καὶ ἐρρυτιδωμένην. Ἡ μήτηρ της ἦτο χήρα, ἐλέγετο δὲ σύζυγος ἀξιωματικοῦ φονευθέντος εἰς τὸν τελευταῖον κατὰ τῶν Ἀσαντῆ πόλεμον, τοῦθ' ὅπερ ἴσως ἦτο ἀληθές. Ἐν τούτοις ἐλάλει λίαν συνεχῶς περὶ τούτου, ἐνίοτε δὲ παρίστα διαφοροτρόπως τὰ περιστατικὰ τοῦ θανάτου τοῦ συνταγματάρχου συζύγου της. Προσέθετεν ὅμως ὅτι ἡ περὶ αὐτοῦ διήγησις τῶν ***Καιρῶν*** διέφερεν ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ *Ἡμερησίου Τηλεγράφου*.

Ὁ Ροβέρτος εὗρε τὴν μητέρα ὁπωσοῦν γελοίαν, ἀλλὰ τὴν θυγατέρα θελκτικωτάτην. Ἀφέθη νὰ κυριευθῇ ἀπὸ αἴσθημα, ὅπερ καθ' ἑκάστην ηὔξανε καὶ ἐπλήρου τὴν ζωήν του, ὅτε δὲ ἡ μαρκησία ἀπέθανεν, ἠγνόει παντελῶς τὸ δρᾶμα καὶ τὴν ἀπρόοπτον λύσιν τῶν ἐρώτων τοῦ Ροβέρτου.

Καὶ ἦτο δρᾶμα χυδαῖον, φρικτῶς θλιβερὸν ἐν τῇ σκληρᾷ χυδαιότητί του. Ἦτο ἁπλῆ τυχοδιῶκτις ἐκείνη, ἣν συνήντησε, πλᾶσμα ἐξαισίως ὡραῖον, ἀληθῶς,καὶ ἀξιέραστον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἔχοντας τὴν ἀθώαν προσήνειαν παρθένου ὑπὸ κόμην ξανθήν, χρυσῆν σχεδὸν—κόμην περιβάλλουσαν τὴν κεφαλήν της ὡσεὶ διὰ στεφάνης ἡλιακῶν ἀκτίνων—πλᾶσμα ἐξαίσιον, θαυμαστόν, ἀλλὰ σχεδὸν ἑταίρα, γεννηθεῖσα εὔπορος καὶ καταστᾶσα πτωχὴ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός της, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ, ὁρκισθεῖσα δὲ νὰ πλουτίσῃ· ὑπολογίζουσα ἀπὸ τῆς ἐφήβου της ἡλικίας τὰς πιθανότητας, ἃς νέα καλῶς ἀνατεθραμμένη κέκτηται ὅπως συνάψῃ καλὸν συνοικέσιον, ὅταν ἔχῃ καλλονὴν ἀτάραχον, καὶ περιφέρουσα ἀνὰ τὸν κόσμον τὸ γαλήνιον πρόσωπόν της, τοὺς πρασίνους καὶ ἐμποιοῦντας αἴσθησιν ὀφθαλμούς της καὶ τὸ ἀόριστόν της μειδίαμα πλανώμενον ἐπὶ χειλέων λεπτῶν, ἡδονικῶς καμπύλων.

Τίνι τρόπῳ, διά τίνος θαύματος, ἡ μήτηρ ἐκείνη καὶ ἡ θυγάτηρ, περιπλανώμεναι ἀπὸ τῶν σταθμῶν τῶν λουτρῶν εἰς τὰς πόλεις τῶν διασκεδάσεων, ἠδύναντο νὰ διατηρῶσι τὴν κατ' ἐπιφάνειαν πολυτέλειαν, ἣν ἐπεδείκνυον, κατατρίβουσαι τὰ διάτρητα ὑποδήματά των εἰς τὰ δωμάτια τῶν ξενοδοχείων καὶ ἐκθέτουσαι εἰς τοὺς χοροὺς τῶν λεσχῶν ἐν Διέππῃ ἢ εἰς τὰς συναυλίας τῆς πλατείας Δεννεκοὺρ ἐν Φονταινεβλῷ ἐνδυμασίας ἐπιδεικτικὰς καὶ ὑπερμεγέθη τιμαλφῆ κοσμήματα, προκαλοῦντα τὴν προσοχήν, ψευδῆ πιθανῶς; Ποία ἀπόκρυφος πηγὴ παρεῖχε τὰ μέσα εἰς τοιαύτην ἄσεμνον πολυτέλειαν; Τίς ἠδύνατο νὰ τὸ ἐξηγήσῃ, ἀφοῦ ἐπὶ τέλους οὐδεὶς ἐγίνωσκε τί πραγματικῶς ἦτο ἡ κυρία Μόργαν καὶ ἡ θυγάτηρ της;

Καὶ τί ἔμελε τὸν Ροβέρτον; Δὲν εἶχε ζήσει ἀρκετά, ὥστε νὰ εἶνε εἰς θέσιν ν' ἀναλύῃ καὶ νὰ διακρίνῃ τὸ ἐπίφοβον, τὸ ὑποκρυπτόμενον ἐν τῇ ψυχρᾷ καὶ ἁβρᾷ γοητείᾳ τῆς Ἔλλεν Μόργαν. Ἡ καταπεπνιγμένη ἕως τότε νεότης του ἀνεβλάστανε τείνουσα πρὸς τὴν ὡραίαν ἐκείνην νεάνιδα ὡς φυτὸν ποθοῦν τὸ φῶς. Ἐμεθύσκετο ἐκ τῆς χάριτός της, ἐδίψα τὴν καλλονήν της. Ἦτο πρόθυμος, ὅπως ζήσῃ μίαν ὥραν μετὰ τῆς Ἔλλεν, νὰ προβῇ εἰς οἱανδήποτε παραφροσύνην. Ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ μίαν μόνην, ἀλλ' ἀποφασιστικήν.

Πῶς καὶ πότε ἔχει τὸ δικαίωμα ὁ ἔντιμος ἀνὴρ νὰ εἴπῃ πρὸς ἔντιμον νεάνιδα ὅτι τὴν ἀγαπᾷ; Ὅταν ζητήσῃ παρ' αὐτῆς νὰ γείνῃ σύζυγός του. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἄλλο τι δὲν εἶχε νὰ πράξῃ εἰμὴ νὰ νυμφευθῇ τὴν μὶς Ἔλλεν. Ἡ Ἔλλεν τὸν εὕρισκε θελκτικόν, ἀξιέραστον, καλῆς οἰκογενείας· καλλίτερον δὲν ἐπόθει.

Τότε ὅμως ὁ Ροβέρτος εἰλικρινῶς μὲ τὴν ἀφέλειαν τῶν ἐντίμων χαρακτήρων ἀνεκοίνωσεν εἰς τὰς δύο ἐκείνας γυναῖκας τὰς ἠθικὰς δυσχερείας, καθ' ὧν ἔμελλε νὰ προσκρούσῃ. Οὐδέποτε ἡ μαρκησία, ἡ μήτηρ του, ἤθελε συγκατανεύσει εἰς γάμον, οὐ αὕτη δὲν ἤθελε λάβει γνῶσιν, εἰς συνοικέσιον μετὰ ξένης, ἀνηκούσης εἰς θρήσκευμα ἀλλότριον τοῦ ἰδικοῦ της, κατ' οὐδένα λόγον δὲ αὐτὸς ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν δὲν ἤθελε νὰ προξενήσῃ ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην θλίψιν εἰς τὴν μητέρα του. Ἐξεπλάγη δὲ τὰ μέγιστα ἰδὼν ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκμυστήρευσις δὲν ἐνεποίει μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὰς κυρίας ἐκείνας. Καθίστα γνωστὸν εἰς τὴν κυρίαν Μόργαν καὶ τὴν θυγατέρα της ὅ,τι αὐταὶ πρὸ πολλοῦ καλῶς ἐγίνωσκον.

Μετὰ σαφηνείας προπαρεσκευασμένης ἐν τῇ ἀπαντήσει της ἡ Ἔλλεν ἀπήντησε τότε ὅτι μὲ τὸν καιρὸν ἠδύνατο νὰ μεταβληθῇ ἴσως ἡ ἰδέα τῆς κυρίας δὲ Μομβρέν. Οὐδ' αὐτὴ οὐδ' ἡ κυρία Μόργαν ἐννόουν νὰ προξενήσωσι τὴν ἐλαχίστην ἀφορμὴν δυσαρεσκείας εἰς τὴν μαρ-

κησίαν. Ἀφοῦ ὁ κόμης δὲ Μομβρὲν ἦτο ἐλεύθερος εἰς τὰς πράξεις του, ἤρκει εἰς τὴν Ἕλλεν νὰ ἔχῃ τὸν λόγον του, ὀλίγον δ' ἐνδιεφέρετο αὐτή, ἀφοῦ ἤθελε γείνει σύζυγός του κατὰ τοὺς ἀγγλικοὺς νόμους, νὰ περιμένῃ ἐπὶ διάστημά τι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μακρόν, ἕως νὰ δυνηθῇ νὰ φέρῃ δημοσίᾳ τὸν τίτλον τῆς κομήσσης δὲ Μομβρέν. Παρεδέχετο νὰ μείνῃ Ἕλλεν Μόργαν, διότι ἠγάπα τὸν Ροβέρτον καὶ ἐπόθει νὰ ἴδῃ αὐτὸν εὐτυχῆ, ὅπως ἐπόθει ν' ἀφήσῃ τὴν μαρκησίαν ἥσυχον εἰς τὸ εἰρηνικόν της ἐνδιαίτημα.

Τὸ πάθος μωραίνει τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Ροβέρτος συγκατένευσεν εἰς ὅλα· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἱκέτευσε τὴν Ἕλλεν νὰ καταστῇ σύζυγός του. Ἐζήτει παρ' αὐτῆς συγγνώμην διότι ἔδιδεν εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομά του κρυφίως... Ἀλλ' εἶχε δίκαιον αὐτή... βραδύτερον... μετ' ὀλίγον ἴσως θὰ παρουσίαζεν εἰς τὴν μαρκησίαν τὴν ξένην, τὴν διαμαρτυρομένην. Ἀνεχώρησαν. Μετέβη μετὰ τῆς Ἕλλεν εἰς Ἀγγλίαν. Ἡ πρόσκλησις τοῦ λόρδου Χάρτλεϋ παρεῖχεν αὐτῷ πρόσχημα διὰ τὴν ἀφροσύνην του.

Ἡ κυρία Μόργαν ἠκτινοβόλει ἐκ χαρᾶς κατὰ τὴν ἱεροτελεστίαν, γενομένην εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ Λονδίνου, ἡ δὲ Ἕλλεν ἔλεγεν εἰς τὸν Ροβέρτον μετὰ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἱερέως:

— Τώρα ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὲ ἀγαπῶ. Ἀγάπα με πάντοτε!

Μετὰ τὸ συνοικέσιον ἡ Ἕλλεν ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν καὶ κατῴκησε μετὰ τῆς μητρός της εἰς Παρισίους, εἰς οἴκημα ὅπου ὁ Ροβέρτος συχνὰ τὰς ἐπεσκέπτετο. Αἱ δύο γυναῖκες ἔφερον τὸ ὄνομα Μόργαν, ἀλλὰ πολλάκις ἐν τούτοις ὁ κόμης παρετήρησεν εἰς τοὺς λογαριασμοὺς ἐμπορικῶν τινων καταστημάτων τὴν ἐπιγραφήν: «*Ἡ κυρία κόμησσα δὲ Μομβρέν*». Τὸ τοιοῦτο ἐνεποίει αὐτῷ παράδοξον ἐντύπωσιν. Ἐφαίνετο αὐτῷ ὅτι ἡ Ἕλλεν ἐνοσφίζετο, ἐσφετερίζετο τὸν τίτλον ἐκεῖνον, ὃν ἐν τούτοις αὐτὸς τῇ εἶχε δωρήσει.

— Ἔσο φρόνιμος, σὲ παρακαλῶ! Ἄφησέ με νὰ τὸ ἀνακοινώσω ἐγὼ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν μητέρα μου...

— Ναί, ἀπήντα ἡ Ἕλλεν. Ἡ μήτηρ μου διέπραξεν αὐτὸ τὸ λάθος. Ἀλλὰ συγχώρησέ την. Ὑπερηφανεύεται τόσον γινώσκουσα ὅτι ἡ κόρη της φέρει τὸ ὄνομά σου!

Ὁ Ροβέρτος τὰ πάντα συνεχώρει καὶ τὰ πάντα ἐννόει. Ἠγάπα τὴν Ἕλλεν παραφόρως, θὰ τὴν ἠγάπα δὲ εἰς τὸ ἑξῆς ἔτι μᾶλλον, θὰ τὴν ἐλάτρευε, διότι ἔμελλε νὰ γεννηθῇ ὅσον οὔπω ἓν τέκνον. Ἄ! τὸ παιδίον ἐκεῖνο!.. Αὐτὸ μὲ τὰς μικράς του ἀθώας χεῖρας θὰ ἱκέτευε καὶ θὰ συνηγόρει παρὰ τῇ μαρκησίᾳ ὑπὲρ τοῦ Ροβέρτου· θὰ ἐζήτει παρὰ τῆς κυρίας δὲ Μομβρὲν νὰ ἐπιτρέψῃ ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκογένειαν ἡ Ἕλλεν Μόργαν, ἀφοῦ ἐξ αὐτῆς, ἐκ τῆς Ἀγγλίδος εἶχε γεννηθῇ...

Πλὴν ἡ κυρία δὲ Μομβρὲν ἐπέπρωτο ν' ἀποθάνῃ πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ τέκνου. Παρεκτὸς δὲ τῆς σφοδρᾶς υἱϊκῆς θλίψεώς του ὁ Ροβέρτος ὑπέστη καὶ ἄλλην ὀδύνην ἐπίσης σκληρὰν καὶ ἐνόμισεν ὅτι εἶδε τὰ πάντα περὶ αὐτὸν καταρρέοντα. Ἡ Ἕλλεν Μόργαν καθίστα αὐτῷ γνωστὸν δι' ἐπιστολῆς της πεμφθείσης εἰς Μελὲν ὅτι ἐννόει νὰ συμπεριληφθῇ καὶ τὸ ἰδικόν της ὄνομα εἰς τὰς νεκρωσίμους ἀγγελίας, καὶ ὅτι ἀφοῦ ἡ μαρκησία εἶχεν ἀποθάνει καὶ τὸ ἐμπόδιον ἤρετο, ἡ νεόνυμφος ἀπήτει τὰ δικαιώματά της.

Ἡ τραγικὴ ἐκείνη λέξις «ἐμπόδιον» ἀναγνωσθεῖσα πλησίον τῆς ἐπιθανατίου κλίνης, ὅπου μεταξὺ τῶν κιτρίνων λαμπάδων ἀνεπαύετο ἡ μήτηρ του, ἔκαμε τὸν Ροβέρτον νὰ φρικιάσῃ ἐκ λύπης καὶ σχεδὸν ἐξ ὀργῆς. Εὕρισκε φοβερὰ πρώϊμον τὴν ἀπαίτησιν τῆς Ἕλλεν. Ἦτο βέβαιος ὅτι ἂν ἡ κατάστασίς της τῇ τὸ ἐπέτρεπε, θὰ ἤρχετο εἰς Μελὲν ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν της, ἔστω καὶ ἂν ἐγίνετο ἀφορμὴ σκανδάλου. Ἡ ἐντύπωσις καὶ ἡ πεποίθησις ἐκείνη τὸν ἔκαμνον φρικτὰ νὰ πάσχῃ.

Διὰ πρώτην φορὰν ἐσυλλογίσθη ἐναγωνίως μήπως ἠπατήθη περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς Ἕλλεν. Μία ἀποκάλυψις αἰφνίδιος, ἀπότομος, ἐπελθοῦσα ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός του, τὸν ἐκεραύνωσεν. Κοσμηματοπώλης τις τοῦ Ρῆτζεντ — Τσίρκους ἐν Λονδίνῳ, ὅστις πρὸ ἐτῶν ἀνέμενε τὴν πληρωμὴν κοσμημάτων δοθέντων ἐπὶ πιστώσει εἰς τὴν μὶς Ἕλλεν Μόργαν, ἀπήτει παρὰ τοῦ κ. κόμητος δὲ Μομβρὲν τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους τοῦ συναφθέντος παρὰ τῆς θυγατρὸς τῆς μὶς Λουκίας Θόμψων, λεγομένης κυρίας Μόργαν, πρώην παραπληρωματικῆς χορευτρίας ἔν τινι θεάτρῳ τοῦ Λονδίνου. Ἐνυπῆρχε μάλιστα εἰς τὸ λεκτικὸν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πιστωτοῦ εἶδός τι ἀπειλῆς ὑπολανθανούσης, ἥτις ἐφαίνετο ὑποδεικνύουσα ὅτι ἂν δὲν ἐξωφλεῖτο ὁ λογαριασμός, ἠδύνατο νὰ ἐπακολουθήσῃ δίκη, καθ' ἣν θ' ἀπεκαλύπτετο ἡ ἀρχικὴ καταγωγὴ τῆς νεαρᾶς κομήσσης καὶ μελλούσης μαρκησίας δὲ Μομβρέν.

Ὁ Ροβέρτος ἔμεινεν ἐμβρόντητος. Τὸν τίτλον ἐκεῖνον τῆς μαρκησίας, τὸν ἀνήκοντα εἰς τὴν μητέρα του, ἀνεγίνωσκε διὰ πρώτην φορὰν ἀναφερόμενον εἰς τὴν σύζυγόν του — διότι ἦτο σύζυγός του! — ἀναφερόμενον δὲ παρ' ἀνδρὸς προφανῶς ὠργισμένου διότι ἠπατήθη καὶ ἀπαιτοῦντος ἐν ἐλλείψει τῶν χρημάτων τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τιμαλφῶν κοσμημάτων, δι' ὧν εἶχε στολισθῇ «διὰ νὰ περιτρέχῃ τὸν κόσμον». Ὁ νέος ἀνεγίνωσκε καὶ ἐπανεγίνωσκε τὴν ἐπιστο-

λὴν τοῦ ἐμπόρου, ἀπλήστως ἐπιθυμῶν νὰ μάθῃ τι πλέον, ἐλπίζων νὰ μαντεύσῃ, νὰ διακρίνῃ τι ὑποκρυπτόμενον μεταξὺ τῶν γραμμῶν. Χορεύτρια θεάτρου ἦτο λοιπὸν ἡ εὔσαρκος καὶ σεβασμία ἐκείνη κυρία, ἥτις ὡμίλει μετὰ συγκινήσεως περὶ τοῦ συνταγματάρχου τοῦ πεσόντος ἐκεῖ πέραν ὑπὸ τὰ δόρατα τῶν μαύρων!.. Ἦτο λοιπὸν ἡ σύζυγός του θυγάτηρ χορευτρίας!.. Καὶ πῶς λοιπὸν ἀνετράφη; Ὁποῖον ἦτο τὸ παρελθὸν τῆς εἰκοσιτετραέτιδος ἐκείνης γυναικός, τῆς τόσον ὡραίας, τῆς τόσον εὐειδοῦς καὶ ἑλκυστικῆς, ἥτις καὶ αὐτὴ ἴσως ὑπέστη τοὺς πειρασμούς, οὓς ἐνέπνεεν;

Ἦτο ξένη! Ἐφαίνετο εἰς τὸν Ροβέρτον ὅτι ἡ ὁμίχλη τοῦ πορθμοῦ τῆς Μάγχης διὰ μιᾶς ἐγερθεῖσα ἀπέκρυπτεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του ὁλόκληρον ὕπαρξιν ὕποπτον, περιπετείας σκοτεινὰς καὶ ἀπεχθεῖς. Ἐν τούτοις ὅμως ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ψεύδηται ὁ πιστωτὴς ἐκεῖνος. Ἦσαν ἴσως οἱ λόγοι του ἀπειλαὶ ὠργισμένου ἐμπόρου. Ὁ Ροβέρτος ἀπεφάσισε νὰ ἐρωτήσῃ τὴν Ἔλλεν. Ἐξ αὐτῆς θὰ ἐμάνθανε τὴν ἀλήθειαν, ἀλήθειαν ἴσως καθησυχαστικήν.

Μετέβη εἰς Παρισίους. Ἀνέμενε νὰ ἴδῃ συγκίνησίν τινα εἰς τὴν Ἔλλεν, ταραχὴν καὶ ἐν ἀνάγκῃ τύψιν συνειδότος. Εἰς τὸ οἴκημα τὸ κατεχόμενον παρὰ τῆς κυρίας Μόργαν καὶ τῆς θυγατρός της, ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Βουλώνης εὗρε τὰς δύο γυναῖκας προγευματιζούσας κατὰ μόνας, φερούσας πένθιμα ἐνδύματα, ἀλλ' ἐχούσας τὸ ἦθος φαιδρότατον. Ἔφθασεν εἰς τὴν στιγμὴν τῶν ὀπωρικῶν, ἡ δὲ κυρία Μόργαν κατέπιεν ἐν τάχει ἓν δαμάσκηνον ἐμβεβαπτισμένον εἰς ρακίον, διὰ ν' ἀπομάξῃ τοὺς δακτύλους καὶ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα.

Ὁ Ροβέρτος ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὴν Ἔλλεν μόνην. Ἡ μήτηρ ἀπεσύρθη. Τότε ὁ νεαρὸς κόμης ἔσχε τὴν προαίσθησιν, κατόπιν δὲ καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ ἔμπορος ἐκεῖνος τοῦ Λονδίνου ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν, φρικτὴν ἀλήθειαν. Ὑφίστατο μετὰ πράου φλέγματος, μετ' ἀπελπιστικῆς ἀταραξίας τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἐπιπλήξεις. Ἀπήντα: «Πολὺ καλά!... ναί!» χωρὶς νὰ ταραχθῇ, διατηροῦσα τὸ λεπτὸν καὶ ἀδημονίαν ἐμποιοῦν μειδίαμά της καὶ τὸ ψυχρὸν βλέμμα της ἐπὶ τῆς ὡς σαξονίδος παρθένου μορφῆς της.

— Τότε λοιπὸν ὤφειλε πράγματι τὰς 2500 λίρας στερλίνας εἰς τὸν Σμίθφηλδ;

— Ναί· ἀλλὰ τοῦτο ἐσήμαινεν ἁπλῶς ὅτι ἔχαιρε πίστωσιν εἰς τὸν τόπον της.

— Ἡ μήτηρ της ἐχρημάτισε χορεύτρια θεάτρου;

— Ναί... ἀλλ' ἐχρημάτισεν ἐπίσης καὶ ἠθοποιὸς καὶ ηὐδοκίμησε μάλιστα. Ἐγκατέλιπε τὸ θέατρον μόνον ὅπως ἀκολουθήσῃ τὸν συνταγματάρχην Μόργαν.

— Τὸν πατέρα σου; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος.

— Τὸν πατέρα μου. Ἦτο ἐξαίρετος ἄνθρωπος, τέλειος εὐπατρίδης. Ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον τὸν ἐγνώρισα. Ἔμενε διαρκῶς σχεδὸν εἰς τὰς Ἰνδίας πρὶν ἢ ὑπάγῃ νὰ φονευθῇ εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀσαντῆ.

Καὶ διατί ἡ Ἔλλεν νὰ μὴ εἴπῃ τι ἕως τότε περὶ τοῦ παρελθόντος ἐκείνου; Διατί ἄφινε νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀποκάλυψις ἐκ συμπτώσεως; Ὤ! ἁπλούστατα διότι δὲν ἀπέδιδε μεγάλην σπουδαιότητα εἰς ἐκείνας τὰς ὁποίας ἀπεκάλει ἀσημάντους λεπτομερείας. Οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦτο ἡ καταγωγή της, εἴτε θυγάτηρ ἠθοποιοῦ ἦτο εἴτε θυγάτηρ λαίδης εὐγενοῦς, πάντοτε ἀπέμενεν ἡ αὐτή, τουτέστι πλάσμα γεννηθὲν ὅπως ἀγαπᾷ καὶ ὅπως ἀγαπᾶται, ἥτις ἀπέφερεν εἰς τὸν κόμητα Μομβρὲν τὴν καλλονήν της ἀντὶ τοῦ ὀνόματός του. Μάλιστα! Ἦτο σαφὲς καὶ ἁπλοῦν. Ἐὰν συνῆψε χρέη πρὸς τὸν Σμίθφηλδ, τὸ ἔπραξε διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ διαπρέψῃ εἰς τὸν κόσμον καὶ ἂν ὁ ἀδαμαντοπώλης τὴν ἐνεπιστεύθη, σημεῖον ὅτι ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ Ἔλλεν Μόργαν θᾶττον ἢ βράδιον θὰ τὸν ἐπλήρωνεν. Ὁ Ροβέρτος ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἂν δὲν εἶχεν δεχθῇ ἐνωρίτερον νὰ γείνῃ σύζυγος εὐπατρίδου τινός, τοῦτο προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι δὲν τῆς ἤρεσε κανεὶς ἐκ τῶν τόσων λόρδων καὶ εὐγενῶν κυρίων, οἵτινες ἐπεζήτησαν τὸν ἔρωτά της. Ταῦτα δὲ εἰποῦσα παρεκάλει τὸν κ. δὲ Μομβρὲν νὰ μὴ τὴν καθιστᾷ νευροπαθῆ, διότι ἔμελλε νὰ γεννήσῃ αὐτῷ τέκνον, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ ὑποστῇ τὴν βλαβερὰν ταύτην ἐπίδρασιν.

Ὁ Ροβέρτος κατελαμβάνετο ὑπὸ εἴδους τινὸς ἀορίστου μέθης ὁσάκις ἀνελογίζετο τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ σφίγξῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του. Τὸ ἐλάτρευε πρὶν ἢ γεννηθῇ. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἡδονή, ἣν θὰ ᾐσθάνετο ἀνατρέφων μικρὸν ὄν, ζῶν ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ζωῆς, ἀπορρέον ἐξ αὐτῆς τῆς καρδίας του, σάρκα ἐκ τῆς σαρκός του, θὰ ἤρκει διὰ τὴν ὕπαρξίν του. Μὴ ἔχων σκοπόν τινα βίου ἕως τότε, θὰ εἶχεν εἰς τὸ ἑξῆς τοιοῦτον γενόμενος πατήρ. Καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ροδίνου ἐκείνου πλάσματος ἐντὸς λίκνου ἀναπαυομένου δὲν ἐπέτρεπεν αὐτῷ νὰ βλέπῃ ἐν τῇ Ἔλλεν ἄλλο τι εἰμὴ τὴν μητέρα. Ἦτο δὲ ὁ Μομβρὲν ἐκ τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων, εἰς οὓς ἡ λέξις μήτηρ ἀνακαλεῖ πάντοτε τὸ ἐπίθετον ἱερά.

Ναί, ἦτο ἱερὰ ἡ Ἔλλεν ἐκείνη μὲ ὅλον τὸ ψεῦδός της, τὸ ὁποῖον διεῖδεν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐλησμόνει τὸ ψεῦδος ὅπως ἐνθυμηθῇ μόνην τὴν πραγματικότητα, τὸν ἔρωτα τῆς ὡραίας ἐκείνης νεάνιδος, ἥτις καθίστα αὐτὸν πατέρα τέκνου τὸ ὁποῖον ἔμελλε ν' ἀγαπᾷ. Τὸ τεχθὲν ἦτο θυγά-

τριον καὶ ὁ κόμης Μομβρὲν τὴν ἐπαύριον τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐγεννᾶτο ἡ μικρὰ Κυπριανή, ἀπεκάλυπτεν εἰς τὸν μαρκήσιον τὸ ἀπόκρυφον τοῦ γάμου του, τηρηθέντος μυστικοῦ ἐνόσῳ ἔζη ἡ μαρκησία.

Ὁ Ροβέρτος ἐν τῇ ὁρμῇ μιᾶς τῶν ἐκμυστηρεύσεων ἐκείνων τῶν πλήρων εἰλικρινείας, αἵτινες ἕπονται μετὰ τὰς μεγάλας χαρὰς ἢ τὰς μεγάλας λύπας, οὐδὲν ἀπέκρυψεν ἀπὸ τὸν πατέρα του ἐξ ὅσων ἔμαθεν· τοῦ τὰ ἐνεπιστεύθη ὅλα ὡς εὐπατρίδης πρὸς εὐπατρίδην. Καὶ τοσούτῳ περισσότερον ἀπεκάλυπτε τὸ ἄλγος τῆς καρδίας του, ὅσῳ αὕτη ἦτο περισσότερον τετραυματισμένη καὶ αἱμάσσουσα, ὡς πληγὴ ἧς τὰ χείλη διαστέλλονται ὑπὸ τῶν ὀνύχων. Ὁ μαρκήσιος ἤκουσε τὴν ἐκμυστήρευσιν ὠχρὸς ὡς κατάδικος. Ἀπήντησεν εἰς τὸν υἱόν του μεταχειριζόμενος τὸ *σεῖς*, τοῦθ' ὅπερ δὲν συνείθιζεν ἄλλοτε νὰ πράττῃ.

— Πολὺ φοβοῦμαι μήπως ἐνεπιστεύθητε τὸ ὄνομά σας εἰς μίαν τυχοδιώκτιδα, εἶνε δὲ εὐτύχημα ἴσως σήμερον χάριν τῆς ἀναπαύσεώς της ὅτι ἡ μήτηρ σας δὲν ζῇ πλέον! Ὅπως δήποτε ὅμως οἱ Μομβρὲν ἐπλήρωσαν πάντοτε τὰ χρέη των. Ἐδώσατε τὴν ὑπόσχεσίν σας· αὐτὸ ἀρκεῖ!

Κατ' ἀρχὴν ἐν τούτοις ἔθεσεν ὡς ὅρον εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης συνεντεύξεως ὅτι δὲν θὰ ἔβλεπεν ἢ δὲν θὰ ἐδέχετο εἰς τὴν οἰκίαν του τὴν νέαν κόμησσαν δὲ Μομβρέν, εἰμὴ ἀφότου ἤθελε παρέλθει τὸ διὰ τὸν θάνατον τῆς μαρκησίας πένθος. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι θὰ ἦτο ὕβρις γενομένη πρὸς τὴν μνήμην τῆς νεκρᾶς. Διότι ὁ μαρκήσιος ἀνελογίζετο τὴν θλῖψιν καὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς μητρός.

Ὁ Ροβέρτος συγκατετέθη εἰς ὅλα. Εἶπε μόνον πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρὲν δακρυρροῶν καὶ μετὰ τόνου τόσον τεθλιμμένου, ὥστε ὁ μαρκήσιος συνεκινήθη μέχρις ἐγκάτων:

— Δὲν μνησικακεῖς ἐναντίον μου; . . δὲν θὰ μνησικακῇς κατὰ τῆς κόρης μου;

— Δυστυχές μου τέκνον! ἀνέκραξεν ὁ μαρκήσιος.

Καὶ προσείλκυσε τὸν Ροβέρτον εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸν ἔσφιγξε μετὰ παραφορᾶς. Ἀμφότεροι ἐθρήνουν.

Πολλάκις φεῦ! ἔμελλον νὰ θρηνήσωσι τοιουτοτρόπως εἰς τὸ ἄδυτον τῆς ἑστίας των!

Ἡ Ἔλλεν Μόργαν νικήτρια ἀνύψωσε διὰ μιᾶς τὴν κεφαλήν. Ἀφοῦ ὁ Ροβέρτος τὴν ἐνυμφεύθη, ἐννόει νὰ εἶνε κόμησσα μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ ἐγίνετο μαρκησία. Ἡ τυχοδιῶκτις, ἥτις,ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἀνεζήτει σύζυγον μὲ χάριν νηρηΐδος, μὲ ἐπιμονὴν κλητῆρος, ἀνεφαίνετο νῦν πρὸς τὸν νέον ἐν ὅλῃ τῇ ἐξευγενισμένῃ θηριωδίᾳ τῆς γοητείας της. Προσεποιεῖτο ὅτι ἠγάπα τὸν Ροβέρτον, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ τὴν ἀγαπᾷ, ἀλλὰ δὲν τοῦ ἀπέκρυπτεν ὅτι ἠγάπα ἐπίσης ἐν αὐτῷ τὸν ἀπόγονον τῶν Μομβρέν, ὅστις μίαν ἡμέραν ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν κοινωνίαν τὴν θυγατέρα τοῦ συνταγματάρχου Μόργαν.

Ἀλλ' ἐνῷ διεξεδίκει τὸν τίτλον τῆς κομήσσης ἡ Ἔλλεν δὲν ἀπέκρουε τὰ χρήματα, ἅτινα ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔδιδε πρὸς τὴν σύζυγόν του. Εἶχε τὴν μικροφιλοδοξίαν ν' ἀποκτήσῃ τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὡς γυνὴ πρακτικὴ ἐσέβετο ἐπίσης καὶ τὴν περιουσίαν. Διὸ ἡ Ἔλλεν συγκατετέθη νὰ ὑπομένῃ ἕως ὅτου ὁ μαρκήσιος ἤθελεν ἀνοίξει τὰς πύλας τῆς οἰκίας του εἰς τὴν νύμφην του. Ἕως τότε δὲν θὰ ἐδέχετο οὐδὲ θὰ προσεκάλει τινά, καὶ δὲν θ' ἀνελάμβανεν ἀκόμη δημοσίᾳ τὸ ὄνομα τοῦ Μομβρέν, γενόμενον ὄνομα ἰδικόν της. Οἱ μῆνες παρήρχοντο καὶ ὁ μαρκήσιος ἐξηκολούθει νὰ πενθῇ, ὅτε ὁ Ροβέρτος μεταβὰς μίαν ἡμέραν ἀπροσδοκήτως εἰς τὸ ἐν τῇ ὁδῷ τῆς Βουλώνης οἴκημα, εὗρεν αὐτόθι τὴν κυρίαν Μόργαν ἐπτοημένην, τὴν δὲ Ἔλλεν ἐν συνεντεύξει μετά τινος *ὡμορφονειοῦ*, τὸν ὁποῖον παρουσίασεν ὡς φίλον, ὅλως ἀφωσιωμένον, φίλον περὶ οὗ οὐδέποτε εἶχε κάμει λόγον εἰς τὸν κόμητα. Μὲ ὅλην της δὲ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ τὴν ἀπάθειαν, ἄφησε νὰ διαφανῇ ἐν τῇ πρώτῃ στιγμῇ τῆς ταραχῆς της, ἐν τῷ ἀδεξίῳ τραυλισμῷ τῆς πρώτης δικαιολογίας, ἀπόκρυφον εἰδεχθέστερον τοῦ προηγουμένου, ἀπόκρυφον τὸ ὁποῖον ἐρρίπτετο εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ροβέρτου ὡς ἀνατινασσόμενος βόρβορος.

Ὁ ἀνὴρ ὅστις εὑρίσκετο ἐκεῖ ἦτο εἶδός τι θεατρώνου καὶ μίμου, ἀμφιβόλου ἐθνικότητος, εἷς τῶν μιγάδων ἐκείνων τῆς Εὐρώπης, ὧν ἄγνωστος εἶνε ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, ἐκτελῶν αὐτοπροσώπως ἐν Ἰταλίᾳ τὰ ὀρχηστικὰ θεάματα,ἅτινα συνέθετε μετ' ἐκτάκτου ἱκανότητος, ἐπευφημηθεὶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς τῶν θεάτρων ὅσον οὐδεὶς ποτὲ σωτὴρ τῆς πατρίδος. Ὁ Μόζαρτ καὶ ὁ Βετόβεν οὐδέποτε ηὐτύχησαν κατὰ τὸν βίον των νὰ ἴδωσιν οὐδὲ τὸ δέκατον τῶν θριάμβων τοῦ βαναυσοτέχνου ἐκείνου *μαέστρου*. Ἦτο ὅμως εὐειδής, φιλάρεσκος, μὲ κόμην καὶ ὀφθαλμοὺς μέλανας καὶ μὲ τὴν ἰδιάζουσαν ὠχρὰν ὄψιν τῶν πλασμάτων, ἅτινα συνειθίζουν νὰ ψιμμυθιῶσι τὰς παρειὰς τὴν ἑσπέραν, ὅτε μέλλουσι νὰ ἐμφανισθῶσι πρὸ τῶν φώτων τοῦ προσκηνίου. Εἶχε πιθανῶς ἡ Ἔλλεν συναντήσει αὐτὸν τὸν Ἰλλυριὸν ἢ Βλάχον εἰς τὸ θέατρον τῆς Σκάλας ἢ τοῦ Φοίνικος κατὰ τὰ ταξείδιά της καὶ ἐπήρετο διὰ τὴν τυχαίαν ἐκείνην συμπάθειαν ὅσον θὰ ἐπήρετο διὰ τὴν φιλίαν ἐξόχου καλλιτέχνου.

Ἐκ τῶν δικαιολογιῶν καὶ τῶν ἐξηγήσεων τῆς συζύγου του ὁ Ροβέρτος διέγνωσεν ὅτι ἀπε-

κρύπτετο προδοσία ἐν τῇ διαγωγῇ της, κάτι τι ἐξευτελιστικὸν καὶ ταπεινόν. Ἠρεθίσθη σφόδρα, ἀλλὰ προσεπάθησε νὰ φανῇ ἤρεμος καὶ ἔμεινε κύριος ἑαυτοῦ μέχρις ὅτου ὁ μουσουργὸς Βαρέσκος ἀπῆλθεν. Ὅτε δὲ ἔμεινε μόνος μετὰ τῆς Ἕλλεν ὡμίλησε πρὸς αὐτὴν ὡς ἀνὴρ προσβεβλημένος καὶ εὐπατρίδης. Δὲν ἤθελε τὸν θόρυβον καὶ τὸ σκάνδαλον, ἀλλ' ἄφινε τὴν Ἕλλεν Μόργαν ἐλευθέραν εἰς τὸν βορβορώδη βίον της καὶ παρελάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ τὸ τέκνον του, τὴν ζῶσαν ἀνάμνησιν ἀλλὰ καὶ τὴν παρηγορίαν τῆς ἀνοησίας του. Ἂς μὴ ἤθελε δέ ποτε ἡ μὶς Μόργαν ἔλθῃ νὰ τοῦ τὸ διαφιλονεικήσῃ! Διότι τότε θὰ προσέκρουε κατὰ θελήσεως ἀνενδότου καὶ θὰ ἠρνεῖτο πρὸς αὐτὴν τὴν χρηματικὴν χορηγίαν, ἣν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἀνελάμβανε νὰ παρέχῃ αὐτῇ ὡς ἐλεημοσύνην. Ὢ! ἠδύνατο μὲ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον παρεχώρει αὐτῇ νὰ ζήσῃ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν της, νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν πλάνητα βίον της καὶ νὰ πληρώνῃ τὰ κοσμήματα, ἅτινα ἐπώλει πρὸς αὐτὴν ὁ Σμίθφηλδ. Ὁ Ροβέρτος ἐθυσίαζε πρὸς τοῦτο μέρος τῆς περιουσίας του, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐσυλλογίζετο κἂν καὶ ἐθεώρει ἑαυτὸν εὐτυχῆ διότι ἀνέκτα τὴν ἐλευθερίαν του καὶ παρελάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ τὴν θυγατέρα του.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΡΟΣ ΝΕΟΝΥΜΦΟΝ

Παρὰ τοῖς Ἄραψιν ὑπανδρεύουσα ἡ μήτηρ τὴν κόρην της, δίδει αὐτῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἐκ τῆς πατρικῆς στέγης τὰς ἀκολούθους συμβουλάς:

— Κόρη μου, τῇ λέγει, ἐγκαταλείπεις ἐκείνους οἱ ὁποῖοι σὲ ἐγέννησαν, ἀπομακρύνεσαι ἐκείνων οἵτινες ἕως τώρα σ' ἐπροστάτευσαν, οἵτινες σὲ ὡδήγησαν εἰς τὸν δρόμον τῆς ζωῆς καὶ διατί ὅλα ταῦτα; διὰ νὰ ὑπάγῃς πρὸς ἄνδρα, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, τὴν συναναστροφὴν τοῦ ὁποίου ποτὲ δὲν εἶχες. Σὲ συμβουλεύω λοιπόν, κόρη μου, νὰ τὸν περιποιῆσαι ὡς νὰ ἦσο αἰχμάλωτός του, ἐὰν θέλῃς ὁ ἀνήρ σου νὰ γείνῃ δοῦλός σου. Ἔσο ὀλιγαρκής. Πρόσεχε ἀδιαλείπτως ὅπως οἱ ὀφθαλμοί του οὐδέποτε ἴδωσιν ἀκαταστασίαν πραγμάτων ἐν τῷ οἴκῳ. Ἐπαγρύπνει ἐπὶ τῆς τροφῆς του καὶ ἐπὶ τοῦ ὕπνου του, διότι ἡ μὲν πεῖνα προξενεῖ ἀναβρασμόν, ἡ δὲ ἀγρυπνία κακοδιαθεσίαν. Φρόντιζε περὶ τῆς περιουσίας του, ἔσο προσηνὴς πρὸς τοὺς οἰκείους του καὶ ἄφωνος εἰς τὰ μυστικά του. Ἐὰν εὔθυμῇ, μὴ δεικνύεις σὺ δυσθυμίαν, ἐὰν δυσθυμῇ, μὴ δεικνύεις εὐθυμίαν, καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ θὰ βασιλεύῃ ἐν τῷ οἴκῳ σου.

Σ. Γ.

ΘΕΟΣ ΝΑ ΜΕ ΦΥΛΑΞΗ!

Σὲ κάθε 'μάτι: γαλανό, ἢ καστανό, ἢ μαῦρο,
Ἕνα κομμάτι τούρανοῦ ζωγραφισμένο θαῦρω.
Κι' ἂν εἶνε 'μάτι γαλανό, 's τὴ φωτερὴ θωριά του
Λαμποκοπάει ὁ οὐρανὸς μ' ὅλη τὴν ξαστεριά του.
Κι' ἂν εἶνε 'μάτι ὁλόμαυρο, βαρὺ χειμῶνα ἔχει·
Ὁ οὐρανὸς σκοτείνιασε κ' ἐβρόντησε καὶ βρέχει.
Κι' ἂν εἶνε 'μάτι καστανὸ—συννέφιασε! . . . ποιὸς ξέρει
Τάχα θἀνοίξῃ ὁ οὐρανὸς ἢ μπόρα θε νὰ φέρῃ;

Ἐγὼ ἀπὸ 'μάτι γαλανὸ καὶ γλυκοφωτισμένο
Ποτὲ δὲν ἐφοβήθηκα· πάντα καλὸ προσμένω.
Οὐδ' ἀπὸ 'μάτι ὁλόμαυρο δὲν ἔχω φόβο τόσο·
Ἀπ' ἀστραπαῖς κι' ἀπὸ βροχὴ προφταίνω νὰ γλυτώσω.
Μόνο ἀπὸ 'μάτι καστανὸ ποῦ μὲ γλυκοκυττάξῃ
Δὲν ἠμπορῶ νὰ φυλαχθῶ—θεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ!

Γεωργιος Δροσινης

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Πάντες σχεδὸν οἱ μεγάλοι ἄνδρες πρὸς τὴν μητέρα αὐτῶν ὁμοιάζουσι.

—

Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν τέκνων δέον νὰ ᾖ ἀνάλογος πρὸς τὸν πιθανὸν αὐτῶν προορισμόν.

—

Τὸ κάλλιστον δίπλωμα τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν σπουδῶν τῶν κορασίων εἶνε τὸ γαμήλιον αὐτῶν συμβόλαιον.

—

Ἐξ ἴσου πρέπει νὰ φεύγωμεν τὴν ἐπιμονήν, ἥτις ἀποκρούει πᾶσαν μεταβολήν, καὶ τὴν ἐλαφρότητα, ἥτις βαρύνεται ἀμέσως πᾶν τὸ ὑπάρχον.

—

Ὁ ἄνθρωπος ἀσπάζεται ἐπάγγελμά τι καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἐπάγγελμα τὸν ἀπορροφᾷ.

—

Παράδοξον φαινόμενον ἕξεως· ὡς ἐκ τῆς συμβιώσεως ὁ κλέπτης καὶ ὁ κύων αὐτοῦ καταπληκτικῶς ὁμοιάζουσι.

—

Ἡ ἀλήθεια εἶνε φάρος, ὅστις φωτίζει μὲν τοὺς μακρὰν εὑρισκομένους, ἐκθαμβόνει δὲ τοὺς πλησίον.

—

Ὁ ἕρπων ἄνθρωπος ἀνεγείρεται ὄφις.

—

Ἡ μᾶλλον ἀνώδυνος καὶ ἀσφαλὴς ἅμα αὐτοχτονία εἶνε ἡ ζωή.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γνωστὸν ὅτι ὁ νέος αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας τρέφει ἀληθῆ λατρείαν πρὸς τὸν Βίσμαρκ, ἕνεκα δὲ τῆς ἀναρρήσεως αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἀφικνεῖται νῦν εἰς τὸ κατακόρυφον ἡ παντοδυναμία τοῦ ἀρχιγραμματέως. Ὁ Βίσμαρκ φαίνεται κατ' αὐτὰς λίαν ηὐχαριστημένος καὶ αἱ εὐφυολογίαι του εἶνε συχνότεραι παρὰ ποτέ.

Αἱ εὐφυολογίαι τοῦ Βίσμαρκ ἦσαν πάντοτε δηκτικώταται. Ὅτε τὸ 1862 ἀπεστάλη ὡς πρεσβευτὴς παρὰ Ναπολέοντι τῷ Γ', ἔγραφε περὶ αὐτοῦ: «Εἶνε μία μεγάλη ἀνικανότης παρεγνωρισμένη.»

Πανίσχυρος ὢν καὶ μὴ ἔχων τι πλέον νὰ ἐπιθυμήσῃ, εἶνε εὐαίσθητος πρὸς τὰ δῶρα. Δέχεται εὐχαρίστως ὡς ὁ ἐλάχιστος τῶν ὑπαλλήλων δωρεὰς ζύθου, οἴνου, θηραμάτων. Ἐνῷ κέκτηται δὲ σημαντικὴν περιουσίαν, ἐπεχείρησε δίκην κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Βερολίνου δι' ἓν τάλληρον, ὅπερ εἰσέπραξε παρ' αὐτοῦ ἐπὶ πλέον εἷς τῶν εἰσπρακτόρων.

Ἐνίοτε ἡ φιλαργυρία του εἶνε μοναδική, ὡς μαρτυρεῖ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων καὶ τὸ ἑξῆς περιστατικόν. Κατὰ παλαιὰν γερμανικὴν συνήθειαν ὁ ἀνάδοχος προσφέρει ἓν δῶρον εἰς τὸν βαπτιστικὸν τὴν ἡμέραν τῆς βαπτίσεως. Τὸ δῶρον τοῦτο συνίσταται ἀναλλοιώτως εἰς ἓν κοχλιάριον τῆς τραπέζης καὶ εἰς ἓν τοῦ καφέ, ἀργυρᾶ ἀμφότερα, εἰς ἓν μαχαίριον καὶ ἓν περόνιον μὲ λαβὴν ἐπίσης ἀργυρᾶν. Καὶ ὁ πτωχότερος τῶν ἀναδόχων συμμορφοῦται πάντοτε μὲ τὴν συνήθειαν ταύτην ἢ ἄλλως ἀποποιεῖται τὴν κουμπαριάν. Ὁ Βίσμαρκ ἐν τούτοις δεχθεὶς νὰ γείνῃ ἀνάδοχος τοῦ τέκνου ἑνὸς χωρικοῦ, προσέφερεν ὡς δῶρον εἰς τὸν βαπτιστικόν του ἓν μόνον κοχλιάριον καὶ τοῦτο οὐχὶ ἀργυροῦν, ἀλλ' ἐπηργυρωμένον. Τὸ γεγονὸς παρήγαγε βαθεῖαν ἔκπληξιν.

~~~

Ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν δύο Κόσμων» ἐδημοσιεύθη λίαν περίεργος μελέτη περὶ τῶν μεγάλων περιουσιῶν τῆς Ἀγγλίας. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τοῦ ἀρθρογράφου ἐξάγεται ὅτι ἐνενήκοντα ἰδιοκτῆται εἶνε κύριοι τοῦ ἑνὸς ἑβδόμου τῆς ὁλικῆς ἐπιφανείας τῆς Ἡν. Βασιλείων. Τὰ μέλη τῆς Βουλῆς τῶν Λόρδων νέμονται συλλήβδην κτήματα ἔχοντα ἔκτασιν 6,160 000 ἐκταρίων, ἀποφέροντα δὲ κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως 342,500,000 φράγκα! Σημειωτέον δ' ὅτι εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦτον δὲν περιλαμβάνονται οἱ πύργοι, τὰ μέγαρα καὶ αἱ ἐν ταῖς πόλεσι κτήσεις, ἐξ ὧν πολλοὶ εὐγενεῖς πορίζονται ἡγεμονικὰς αὐτὸ τοῦτο προσόδους. Τῶν γαιοκτημόνων προεξάρχει ὁ δοὺξ τῆς Σουδερλάνδης, οὗ τὰ κτήματα ἔχουσιν ἐμβαδὸν 482, 676 ἐκταρίων. Ὁ μαρκήσιος Βρεδαλβὰν δύναται νὰ διανύσῃ ἔφιππος 33 λεύγας κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ τῶν κτημάτων του. Ἕτερος Ἄγγλος μεγιστὰν ἔλεγεν ἐν ἔτει 1848 πρὸς Γάλλον πρόσφυγα· «Ἔχω ἓν μέγαρον ὅπερ οὐδέποτε ἐπεσκέφθην καὶ ὅπερ λέγουσιν ὅτι εἶνε ὡραιότατον. Καθ' ἑκάστην παρατίθεται αὐτόθι γεῦμα διὰ δώδεκα πρόσωπα, τὸ δὲ ὄχημα εἶνε διηνεκῶς ἐζευγμένον πρὸ τῆς θύρας. Ὕπαγε νὰ ζήσῃς ἐκεῖ. Ὡς βλέπεις, ἐγὼ οὐδ' ὀβολὸν θὰ δαπανήσω ἐπὶ πλέον.» Ἡ κυβερνῶσα τὴν Ἀγγλίαν πολιτικὴ ὀλιγαρχία ἔχει ἑνὶ λόγῳ κοινωνικῶς στερεὰς τὰς βάσεις. Ἀλλὰ πλὴν τῆς κληρονομικῆς εὐγενείας, ἥτις νέμεται μέγα μέρος τῆς γῆς, κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἐσχηματίσθη ἑτέρα κλάσις βιομηχάνων καὶ τραπεζιτῶν, μυθώδη ἐπισωρεύσασα ἐπ' ἴσης πλούτη. Εἷς τῶν μεγάλων ὑφαντῶν τῆς Ἀγγλίας, ὁ Χόλδεν ἐδαπάνησεν 1 1)4 ἑκατομμύριον λιρῶν, ἤτοι ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἑκατομμύρια φράγκων εἰς δοκιμάς, ἵνα ἐξεύρῃ τελειοτέραν μέθοδον κτενίσματος τῶν ἐρίων. Ἀλλ' ἡ μεγαλεπήβολος αὕτη γενναιότης ἠμείφθη, διότι ὁ Χόλδεν, ἐκ μικρῶν ὁρμηθείς, ἐκέκτητο ἐν ἔτει 1886 τρία κολοσσιαῖα ἐργοστάσια ἐπασχολοῦντα 3,600 ἐργάτας καὶ 547 μηχανάς, ἰσοδυναμούσας πρὸς 70 χιλιάδας ἐργατῶν.

~~~

Ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι σήμερον ἡ Γαλλία ἐδαπάνησε πρὸς ἀνανέωσιν τοῦ πολεμικοῦ αὐτῆς ὑλικοῦ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἀλλ' ἕνεκα τῶν προσφάτων ἐφευρέσεων, καὶ μάλιστα τῆς κατασκευῆς νέων ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ ἐπισκευασθῶσι, κατὰ τὴν νέαν μέθοδον, πάντα τὰ πρὸς τὰ γερμανικὰ σύνορα γαλλικὰ φρούρια, ἡ ἐπισκευὴ δὲ αὕτη, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ πυροβολικοῦ, ἀπαιτεῖ δαπάνην ἐννεακοσίων ἑκατομμυρίων φράγκων. Αἱ γαλλικαὶ Βουλαὶ ψηφίζουσιν ἀθορύβως καὶ ὁμοφώνως πάσας τὰς στρατιωτικὰς ταύτας πιστώσεις.

~~~

Κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ὁ πλοίαρχος Β. Η. Mc Calla εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὑδρογραφικοῦ τμήματος τοῦ ὑπουργείου τῶν ναυτικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐξηρεύνησεν εἰς τρία διάφορα μέρη τὸ βάθος τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸ 3,500—4200 μέτρων. Ἐκ τῆς βολιδοσκοπήσεως δὲ τοῦ βάθους ἐξήγαγε καὶ δείγματα τῆς ἰλύος τοῦ πυθμένος τοῦ Ὠκεανοῦ.

~~~

Περίεργοι κατ' αὐτὰς ἐδημοσιεύθησαν πληροφορίαι περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν Παρισίοις πενήτων, ἐξαχθεῖσαι ἐκ τῶν πορισμάτων τῆς ἐν ἔτει 1886 γενομένης ἀπογραφῆς τοῦ πληθυσμοῦ τῆς εἰρημένης μεγαλοπόλεως. Εἰς τοὺς καταλόγους τῶν γραφείων τῆς δημοσίας περιθάλψεως εἰσὶν ἐγγεγραμμέναι 51, 600 οἰκογένειαι πενήτων. Ἐκ τούτων 2,739 εἰσὶν οἰκογενεῖαι ξένων, περιλαμβάνουσαι ἑπτακισχίλια ἄτομα. Πλεονάζουσιν ἰδίως μεταξὺ τῶν ξένων οἱ Γερμανοί. Ἐπὶ 100 πενομένων ξένων οἰκογενειῶν ἡ ἀναλογία τῶν Γερμανῶν εἶνε 27,31· ἡ ἀναλογία τῶν Ἄγγλων εἶνε μόνον 0,95, τῶν Αὐστριακῶν 1,79, τῶν Ἱσπανῶν 1,06, τῶν Ὀλλανδῶν 6,97, τῶν Ἰταλῶν 7,12, τῶν Ρώσων 3,36, τῶν Ἑλβετῶν 5,44, τῶν Ρουμάνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων 1,31.

Ἐν γένει μεταξὺ 1000 ξένων κατοικούντων ἐν Παρισίοις 253 εἶνε Βέλγοι, 168 Γερμανοί, 71 Ἄγγλοι, 29 Αὐστριακοί, 21 Ἱσπανοί, 91 Ὀλλανδοί, 125 Ἰταλοί, 42 Ρῶσσοι, 132 Ἑλβετοί.

~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1386
~~~

'Αριθ. 655 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Π'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 17 Ἰουλίου 1888

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας

(Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ).

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ Λουδοβῖκος μέχρι τῆς εἰς τὸ Μόναχον ἀφίξεώς του ἐγένετο μάρτυς αὐτόπτης τῶν φρικαλέων σκηνῶν τῶν ἀνατρεπτικῶν ἐκείνων χρόνων καὶ ἔλαβε ταχέως πεῖραν τοῦ βίου καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ἐν τῷ ἀγῶνι δὲ τούτῳ πρὸς τὰς διηνεκεῖς καταδιώξεις τῆς δυσμενοῦς Μοίρας ἀνεπτύχθησαν αἱ ποικίλαι ἀρεταὶ τοῦ Λουδοβίκου. Τῆς τρυφῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀπολαύσεων τοῦ αὐλικοῦ βίου ἔμεινεν ἄγευστος, ἀνετράφη δὲ μᾶλλον ὁ Λουδοβῖκος ἐν στερήσεσι καὶ κακουχίαις, καὶ εἰς ταύτας κυρίως ὀφείλεται ἡ παροιμιώδης καταστᾶσα λιτότης καὶ ὀλιγάρκεια τοῦ βίου αὐτοῦ. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἰσχυρὰ καὶ ἄκαμπτος, ἡ σιδηρᾶ θέλησις τοῦ Λουδοβίκου, ἥτις χαρακτηρίζει πάσας τὰς μετέπειτα βασιλικὰς αὐτοῦ πράξεις συνεκροτήθη σφυρηλατηθεῖσα ὑπὸ τὰς βροντὰς καὶ τοὺς κεραυνοὺς τῶν φοβερῶν ἐκείνων παγκοσμίων πολιτικῶν γεγονότων.

Μέχρι τοῦ 1803 παρέμεινεν ὁ Λουδοβῖκος παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ του, κατὰ τὸν Μάϊον δὲ τοῦ ἔτους τούτου εἰσήχθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λαντσχούτης. Παραδειγματικὴ δὲ ἔμεινεν ἡ φιλοπονία καὶ ἡ ἐπιμέλεια αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς 5 ἤδη πρωϊνῆς ὥρας συνείθιζε νὰ κάθηται ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ ἐργαζόμενος, καὶ τὴν συνήθειαν ταύτην διετήρησε μέχρι βαθυτάτου γήρατος. Πλὴν τῶν ἰδιωτικῶν αὐτοῦ παραδόσεων ὁ Λουδοβῖκος ἐσπούδασε ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λαντσχούτης περὶ τὸ δημόσιον δίκαιον, τὰ οἰκονομολογικὰ καὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, κυρίως ὅμως ἐπέδρασεν εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς διανοίας καὶ τοῦ ἤθους αὐτοῦ ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας, ὁ περίφημος Σάϊλερ, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ὁποίου συνηθροίζετο ἅπασα ἡ φιλόμουσος ἀκαδημαϊκὴ νεότης τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ Λουδοβῖκος ἐπεσκέφθη καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γοτίγγης, περίφημον τότε ἐπὶ τῇ ἀκριβεῖ διδασκαλίᾳ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ δημοσίου δικαίου. Ἡ φιλοσοφικὴ δὲ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τούτου ἀνηγόρευσε μετέπειτα τὸν Λουδοβῖκον ἐπίτιμον διδάκτορα αἐκφράζουσα τὸν εἰλικρινῆ αὐτῆς σεβασμὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν γερμανὸν ἡγεμόνα, ὅστις, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, κατώρθωσε νὰ δοξάσῃ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα προστατεύων τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας.»

Πρὸς τοὺς συσπουδαστάς του δὲ ἀνεστρέφετο μετὰ πολλῆς τῆς εὐπροσηγορίας πάντοτε. Ἐφοίτα συνεχῶς καὶ εἰς αὐτὰ τὰ συμπόσια τῶν φοιτητῶν καὶ τῶν σωματείων, μετέχων τῆς εὐθυμίας τῶν φαιδρῶν ὁμηλίκων, χωρὶς ὅμως νὰ λησμονῇ ποτε καὶ τὸ ἀξίωμά του. Χαρακτηριστικὸν δὲ εἶνε τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον· Ὅτε ἐν συμποσίῳ τινὶ ἔμελλε νὰ ψαλῇ τὸ γνωστὸν ᾆσμα «Εἶμαι ὁ ἡγεμὼν τῶν τρελλῶν», τολμηρός τις σπουδαστὴς παρεκάλεσε τὸν Λουδοβῖκον νὰ κάμῃ αὐτὸς ἀρχήν, ὡς κορυφαῖος τοῦ χοροῦ, τοῦ ᾄσματος. «— Ὅτι εἶμαι ἡγεμὼν γινώσκετε πάντες,» ἀπήντησεν ὁ Λουδοβῖκος, εὔχομαι ὅμως χάριν ὑμῶν νὰ μὴ ὀνομασθῶ ποτε ἄρχων τρελλῶν.»

Καὶ μετὰ τὸ πέρας δὲ τῶν πανεπιστημιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἐξηκολούθησεν ὁ Λουδοβῖκος διδασκόμενος ὑπὸ διαφόρων ἰδίων καθηγητῶν. Ὁ περίφημος Jakobi ἐδίδαξεν αὐτὸν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ ἑλληνικὴν γραμματολογίαν, ὁ δὲ ἡμέτερος Θείρσιος, ὁ ἀρχαιολόγος καὶ γνωστὸς φιλέλλην, ἐμύησε τὸν Λουδοβῖκον τὰ μυστήρια τῆς ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας. Τῆς διδασκαλίας δὲ κυρίως τῶν δύο τούτων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὁ ἔρως καὶ ἐνθουσιασμὸς τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα, ἀνυπέρβλητος δὲ ἦτο ἡ πρὸς τοὺς Ἕλληνας συγγραφεῖς λατρεία αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ὁποίων ἐνετρύφα καθ' ἅπαντα τὸν βίον του. «Ὅτε τὸ τελευταῖον ἐπεσκέφθην τὸν βασιλέα, ἔγραφεν ὁ Θείρσιος πρός τινα τῶν φίλων του, εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ γραφείῳ του, μικρῷ τινι δωματίῳ, ἐντὸς τοῦ ὁποίου μόλις δύναται τις νὰ κινηθῇ ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν χειρογράφων καὶ τῶν βιβλίων, ἀναγινώσκοντα Ἕλληνας συγγραφεῖς.— Ὁ Ὅμηρος,

ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Θουκυδίδης εἶνε οἱ ἀχώριστοι παλαιοί μου φίλοι, μοὶ εἶπεν ὁ Λουδοβῖκος, καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν δύο ἢ τρεῖς ὥρας συνειθίζω νὰ ἀναγινώσκω τὰ ἀθάνατα αὐτῶν ἔργα.» Καὶ ὁ περίφημος δὲ ποιητὴς Platten ἀφηγεῖται ὅτι ὁ Λουδοβῖκος καὶ κατὰ τὰς θερινὰς αὐτοῦ πεζοπορίας ἔφερε πάντοτε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν Ὅμηρον, καὶ ἀνεγίνωσκεν ἀνερχόμενος τὰ ὄρη τοῦ Σαλτσβούργου.

Πρὸς ταῖς κλασσικαῖς δὲ καὶ ἐπιστημονικαῖς σπουδαῖς ὁ Λουδοβῖκος ἐθεράπευε καὶ τὰς Μούσας αὐτάς, ἐπιχειρῶν ἐν ὥρᾳ σχολῆς καὶ ψυχικῆς ἠρεμίας νὰ χαράξῃ εἰκόνας ἐν ποιητικῇ μορφῇ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πνευματικοῦ βίου. Τὰ πρῶτα ποιητικὰ δοκίμια τοῦ Λουδοβίκου εἶνε ἀφιερωμένα εἰς ἀνάμνησιν τοῦ παρελθόντος, εἰς τὰ ὄνειρα καὶ τὰ ἰδεώδη τῆς πρώτης νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας. Ὁ Λουδοβῖκος εἶνε ὁ τύπος τοῦ Dilettant ποιητοῦ· Ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ τῶν ποιημάτων του εἶνε ὅλως ἄτεχνα τὰ μέτρα πολλάκις ἐσφαλμένα, πάντοτε ὅμως ἐν τῷ περιεχομένῳ καταφαίνεται ἡ μεγαλοφροσύνη τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἡ ὀξύτης τῆς διανοίας αὐτοῦ. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι οὐκ ὀλίγα τῶν ποιημάτων αὐτοῦ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, δεικνύοντα τὴν ἄπειρον λατρείαν τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν παλαιὰν αὐτῆς εὔκλειαν, πλεῖστα δὲ τούτων εἶνε λαμπρὰ μνημεῖα τῆς πρὸς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα μεγάλης συμπαθείας τοῦ Λουδοβίκου, μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ χαρᾶς ᾄδοντος τὰς ἑκάστοτε εἰς αὐτὸν ἀγγελλομένας νίκας τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων, καὶ ἐξυμνοῦντος τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα ἀγωνιστῶν τινων. Τὰ ἑλληνικὰ ταῦτα ᾄσματα τοῦ ἐστεμμένου ποιητοῦ μετεφράσθησαν εἰς μὲν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ φιλέλληνος φιλολόγου Φράντζ, εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Ἀλ. Ραγκαβῆ.

Τὸ ἔτος 1805 ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν νέας περιόδου ἐν τῷ βίῳ τοῦ βαυαροῦ διαδόχου, περιόδου στρατιωτικῆς μάλιστα ἐνεργείας. Ἡ ἀμετάτρεπτος φορὰ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἠνάγκασε τοὺς Βαυαροὺς νὰ συμμαχήσωσι μετὰ τοῦ Ναπολέοντος κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Γάλλων πρὸς τοὺς Αὐστριακούς. Ὁ Ναπολέων ἐξ εὐγνωμοσύνης ηὔξησε τὰ ὅρια τοῦ Βαυαρικοῦ κράτους καὶ ἀνύψωσε τὸν ἡγεμόνα τῆς Βαυαρίας τὸν πατέρα τοῦ Λουδοβίκου εἰς τὸ ἀξίωμα τὸ βασιλικόν. Τὰ πατριωτικὰ ὅμως αἰσθήματα τοῦ διαδόχου Λουδοβίκου ἐξανέστησαν κατὰ τῆς πολιτικῆς ταύτης τροπῆς καὶ τῆς μετὰ τοῦ ξένου κατακτητοῦ συμμαχίας τοῦ πατρός του βασιλέως, τὴν ἱερὰν δὲ αὐτοῦ ἀγανάκτησιν δεικνύουσι πλεῖστα τοῦ Λουδοβίκου ποιήματα τῶν χρόνων τούτων. Ἡ σιδηρᾶ ὅμως πολιτικὴ ἀνάγκη κατίσχυσε τῆς ἰδίας θελήσεως καὶ τῶν ἀτομικῶν αἰσθημάτων τοῦ Λουδοβίκου, ἠναγκάσθη δὲ οὗτος νὰ ἐπισκεφθῇ τῷ 1805 μετὰ τοῦ πατρός του τὸν κραταιὸν σύμμαχον Ναπολέοντα, ἐν Λίντς τότε διατρίβοντα, πρὸς ὃν ἄσπονδον μῖσος ἔτρεφεν. Ὁ Ναπολέων ὅστις ἐγνώριζεν ἄλλως τὰς δυσμενεῖς τοῦ Λουδοβίκου διαθέσεις καὶ τὰ πατριωτικά του φρονήματα προσεπάθησε διὰ παντὸς τρόπου κατὰ τὴν ἐν Μονάχῳ διατριβὴν νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὸν διάδοχον τοῦ βαυαρικοῦ θρόνου. Ὄχι μόνον δὲ τὸ ἀνώτατον γαλλικὸν παράσημον ἀπένειμεν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ξίφος τὸ ὁποῖον ἔφερεν ὁ Ναπολέων κατὰ τὴν μάχην τοῦ Austerlitz ἐδώρησεν εἰς τὸν Λουδοβῖκον τὰ ἑξῆς λέγων· «Φέρετε τὸ ξίφος τοῦτο πρὸς ἰδίαν ἄμυναν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ὑμετέρων δικαιωμάτων.»

Παρὰ πάσας δὲ τὰς προσπαθείας καὶ περιποιήσεις τοῦ Ναπολέοντος, τὰ αἰσθήματα τοῦ Λουδοβίκου ἔμειναν πάντοτε τὰ αὐτά, ἠναγκάσθη ὅμως οὗτος, πιεζόμενος καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν περιπετειῶν, νὰ συνοδεύσῃ τὸν Γάλλον αὐτοκράτορα εἰς τὴν πρωτευουσαν αὐτοῦ. Ἀναχωρῶν δὲ ἐκ Παρισίων ὁ Λουδοβῖκος ἔλαβε παρὰ τοῦ Ναπολέοντος, τοῦ συμμάχου καὶ προστάτου τοῦ ῥηνικοῦ λεγομένου συνδέσμου τῶν γερμανικῶν κρατῶν, τὴν ἐντολὴν νὰ μετάσχῃ καὶ αὐτὸς τοῦ ἐπικειμένου κατὰ τῶν Ρώσσων πολέμου. Ταχέως δὲ ὁ διάδοχος τῆς Βαυαρίας κατέκτησε κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν συμμαχητῶν του, δρέψας εἰς πολλὰς μάχας δάφνας νίκης. Εἰς τὴν προσωπικὴν δὲ τόλμην τοῦ Λουδοβίκου καὶ εἰς τὴν γενναιότητα τοῦ βαυαρικοῦ στρατοῦ του ὀφείλεται ἡ νίκη κρισίμων τινῶν μαχῶν οἷα ἦτο ἡ ἐν Pultusk. Συνομολογηθείσης ἀνακωχῆς, ὁ Λουδοβῖκος ἀπῆλθε τῷ 1807 εἰς Βερολῖνον, καταστήσας ἀρχηγὸν τῶν βαυαρικῶν στρατευμάτων τὸν στρατηγὸν Βρέδε.

Κατὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ διαμονήν του ἐποίησεν ὁ Λουδοβῖκος τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο φλογερὸν ᾆσμα τὸ προσκαλοῦν πάντας τοὺς ἡγεμόνας τῆς Γερμανίας εἰς κοινὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Κορσικανοῦ κατακτητοῦ. Τὸ τῆς φιλοπατρίας παράδειγμα καὶ ὁ ζῆλος τοῦ Βαυαροῦ ἡγεμονίδου ἐνέπνευσε καὶ ἐνεθάρρυνε ταχέως καὶ ἄλλους φιλοπάτριδας Γερμανούς. Ὁ γηραιὸς Döllinger, ὁ περίφημος θεολόγος καὶ ἱδρυτὴς τοῦ παλαιοκαθολικοῦ σχίσματος, γνωστὸς καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἀγορεύσεών του ἔν τινι συνόδῳ, ἀφηγεῖται τὰ ἑξῆς περὶ τῶν χρόνων ἐκείνων καὶ περὶ τοῦ Λουδοβίκου· «Μία τῶν παλαιοτέρων ἀναμνήσεων τῆς παιδικῆς ἡλικίας μου εἶνε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βαυαροῦ διαδόχου συνεχῶς μνημονευομένου ἐν Φραγκονίᾳ μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ μάρτυρος τῆς γερμανικῆς ἐλευθερίας von

Stein. Τὸ φιλελεύθερον γερμανικὸν φρόνημα τοῦ ἡγεμονίδου τούτου ἦτο ἡ μόνη φωτεινὴ ἀκτὶς ἐν τῷ σκότει, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τότε σύμπασαν τὴν Γερμανίαν Εἰς ἡμᾶς δὲ τοὺς παῖδας ἀνέφερον οἱ πατέρες ἡμῶν ὡς παρήγορον γεγονὸς ὅτι ὁ τῆς Βαυαρίας διάδοχος καὶ πρὸ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Ναπολέοντος, πρὸ τοῦ ὁποίου πάντες ἔκυπτον τὸν αὐχένα περιδεεῖς, ἀπέδειξεν ἀνεξαρτησίαν φρονήματος καὶ θελήσεως».

Μετὰ ἀπουσίαν ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ἐπανῆλθεν ὁ Λουδοβῖκος νικητὴς ἐκ τῆς ἐκστρατείας ταύτης εἰς Μόναχον τῷ 1807. Ἐκεῖ δέ, ὅπου σήμερον ἵδρυται ἐν Μονάχῳ ἡ πύλη τῆς Νίκης, ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἡ μὲν φρουρὰ παιανίζουσα, ὁ δὲ λαὸς ἐπευφημῶν. Ὅτε δὲ τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὸ θέατρον μετὰ τὴν εἰς Μόναχον ἐπάνοδόν του, ὁ πατὴρ αὐτοῦ βασιλεὺς Μαξ. Ἰωσήφ, ἐπιθυμῶν νὰ τιμήσῃ καὶ δημοσίᾳ τὸν διάδοχον διὰ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ἔδειξε κατὰ τὴν τελευταίαν ἐκστρατείαν, ἠγέρθη καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν Λουδοβῖκον ἅμα εἰσελθόντα εἰς τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον ἐπευφημοῦντος τοῦ πλήθους.

Κατὰ τὰ προσεχῆ δύο ἔτη ἀφ' οὗ περιηγήθη πρῶτον τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλβετίαν παρέμεινεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ Λουδοβῖκος ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Nymphenburg ἀσχολούμενος εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ τὴν ποίησιν. Τῷ ἔτει ὅμως 1809 ἀπέσπασεν αὐτὸν ἐκ τῶν εἰρηνικῶν του ἔργων ὁ νέος τῶν Γάλλων καὶ Αὐστριακῶν πόλεμος. Ἡ Βαυαρία δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ οὐδετέρα, διότι θὰ ἐκινδύνευε καὶ ἡ τύχη τῆς δυναστευούσης οἰκογενείας καὶ ἡ αὐτονομία τῆς χώρας. Ἡ μοιραία δὲ φορὰ τῶν πραγμάτων καὶ αἱ δαψιλεῖς ὑποσχέσεις τοῦ Ναπολέοντος ὤθησαν καὶ πάλιν τὴν βαυαρικὴν κυβέρνησιν πρὸς τὸ μέρος τῆς Γαλλίας. Ἄκων καὶ μετὰ δυσαρεσκείας μετέσχε τοῦ νέου τούτου κατὰ τῆς Αὐστρίας πολέμου ἀναγκαζόμενος νὰ συμμαχήσῃ μετὰ τοῦ θανασίμου ἐχθροῦ του. Ὡς στρατιώτης ὅμως ἐπετέλεσε τὸ καθῆκον αὐτοῦ γενναίως πολεμήσας καὶ συντελέσας εἰς πολλὰς νίκας. Οὐδεμίαν ὅμως χαρὰν ᾐσθάνετο ἐπὶ τούτῳ ἡ ψυχὴ τοῦ Λουδοβίκου, ἀκράτητος δὲ μόνον ὑπῆρξεν ἡ χαρά του ὅτε ἔμαθε τὴν πρώτην μεγάλην νίκην τοῦ ἀρχιδουκὸς τῆς Αὐστρίας Καρόλου. Ὅτι δὲ οὐδέποτε ἐζήτησε νὰ κρύψῃ τὰ αἰσθήματά του ταῦτα δεικνύει ἐπιστολή τις τοῦ Lefevre πρὸς τὸν Ναπολέοντα· «Κρίνων τις ἐκ τῶν συνδιαλέξεων τῶν γινομένων μεταξὺ τοῦ Λουδοβίκου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, θὰ νομίσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐν Αὐστριακῷ μᾶλλον ἢ ἐν τῷ γαλλικῷ στρατοπέδῳ.» Ἕνεκα τούτου αἱ προσωπικαὶ σχέσεις τοῦ Ναπολέοντος πρὸς τὸν διάδοχον τῆς Βαυαρίας καθίσταντο πάντοτε ἐχθρικώτεραι, γνωστὴ δὲ εἶνε ἡ ἀπειλὴ ἣν ἐξέφρασεν ἐν σφοδρᾷ κατὰ τοῦ Λουδοβίκου ἀγανακτήσει ὁ Ναπολέων: «Qui m' empêche de laisser fusiller ce prince.»

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ πολέμου τούτου ὁ Λουδοβῖκος ἅμα τῇ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανόδῳ του ἐνυμφεύθη τὴν περικαλλῆ ἡγεμονίδα Θηρεσίαν τοῦ Hildburghausen. Ἐκ τῆς ἡγεμονίδος ταύτης ἐπωνομάσθη καὶ ἡ μεγάλη τοῦ Μονάχου κοιλάς, εἰς ἀνάμνησιν δὲ τῆς ἡμέρας τῶν γάμων τοῦ Λουδοβίκου καθιερώθησαν αἱ γνωσταὶ παμβαυαρικαὶ ἑορταὶ αἱ τελούμεναι κατὰ τὸν Ὀκτώβριον ἑκάστου ἔτους ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ. Μετὰ τὸν γάμον αὐτοῦ ὁ Λουδοβῖκος κατέλιπε τὸ Μόναχον κατῴκει δὲ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη ἄλλοτε μὲν ἐν Innsbrük ἄλλοτε δὲ ἐν Saltzbourg.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Δ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Ἕλλεν τεταπεινωμένη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐδέχθη τὴν συμφωνίαν. Δὲν ἀπήρεσκε καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ζήσῃ ὅπως ἤθελε, διάγουσα εἰς τὸ ἑξῆς, χάρις εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, βίον ἀπηλλαγμένον πάσης στενοχωρίας. Εἶχεν ἀγαπήσει ἄλλοτε τὸν Ροβέρτον ἢ τοὐλάχιστον τῆς εἶχεν ἀρέσει· ἀλλὰ νῦν δὲν τὸν ἠγάπα πλέον, τὸν εὕρισκε—πῶς νὰ εἴπῃ;..—πολὺ ἀποιητικὸν» δι' αὐτήν, οὖσαν πλάσμα πολὺ πρακτικόν· ἡ ἰδέα δὲ τοῦ νὰ ζήσῃ ἐπὶ διάστημα χρόνου κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον μακρὸν κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀρέσκειαν, τὴν ἔπεισε νὰ παραδεχθῇ τὰ πάντα ἐπιφυλασσομένη βραδύτερον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς παρούσης αὐτῆς ἀποφάσεως. Τότε ὁ Ροβέρτος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐν Μελὲν γηραιόν του μέγαρον, λέγων πρὸς τὸν πατέρα του·

—Τὸ πένθος διὰ τὴν μαρκησίαν θὰ διαρκέσῃ διὰ παντός. — Οὐδέποτε θὰ σᾶς παρουσιάσω ἐκείνην, περὶ ἧς σᾶς ὡμίλησα.

Ὁ μαρκήσιος ἦτο νοήμων, ἐπιεικὴς καὶ ἁβρός. Δὲν ἠρέσκετο νὰ ἐρωτᾷ τὸν υἱόν του ἀλλ' ἐν τῇ διαρκεῖ ἐκείνῃ ἐρημικῇ συμβιώσει τῶν δύο ἀνδρῶν ἐντὸς τῆς παλαιᾶς κατοικίας των αἱ πλήρεις καὶ συνεχεῖς ἐκμυστηρεύσεις καθίσταντο ἀναπόφευκτοι. Ὁ γέρων εὐπατρίδης ἀνεσκίρτησεν ὅτε ὁ Ροβέρτος διηγήθη αὐτῷ τὰ πάντα ἄνευ ἐπιφυλάξεως, ὡς νὰ ᾐσθάνετο ἡ-

δονὴν νὰ ῥαπίζῃ αὐτὸς ἰδιοχείρως τὴν ἀποκαλυφθεῖσαν πλάνην του.

—Ἀλλ' εἶχες λοιπὸν νὰ κάμῃς μὲ μίαν φαύλην, ταλαίπωρόν μου τέκνον! ἀνέκραξεν ὁ μαρκήσιος.

Καὶ εὐθὺς ἔπειτα ὁ πρῶτός του λογισμὸς ἦτο:

— Καὶ δὲν ἠμπορεῖς τάχα νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ αὐτὴν τὴν σφηκοφωλῃάν;

Καὶ ἐσυλλογίζετο.

Θὰ συνεβουλεύετο νομικούς. Θὰ ἔβλεπεν, θ' ἀνεύρισκε μέσον τι. Δὲν ἠδύνατο ν' ἀφήσῃ τὸν Ροβέρτον οὕτω δεσμευμένον.

— Ὁ διάβολος νὰ τὴν πάρῃ τὴν ἀχρείαν!

Πλὴν ὁ Ροβέρτος τὸν ἱκέτευσε νὰ σιωπήσῃ διὰ νὰ μὴ ἀνακινῆται ἐπὶ πλέον ἡ ὀδύνη του. Ἔπρεπε παντὶ σθένει ν' ἀποφύγῃ τὸ σκάνδαλον. Ἡ γυνὴ ἐκείνη συγκατετίθετο νὰ μὴ φέρῃ εἰς τὸ ἑξῆς εἰμὴ τὸ ὄνομα Μόργαν· τὸν ἄφινε νὰ παραλάβῃ τὴν μικρὰν Κυπριανήν. Τί ἐπὶ πλέον ἠδύναντο ν' ἀπαιτήσωσιν;

— Ἡ ζωή μου συνετρίβη! ἀνέκραζεν ὁ κόμης· ἔστω· ἀλλὰ τὰ συντρίμματα, ἅτινα μοῦ ἀπομένουν, ἡ μικρά μου θυγάτηρ καὶ σεῖς, μοῦ εἶνε ἀρκετὰ προσφιλῆ, ὥστε νὰ μὲ καταστήσωσι καὶ πάλιν εὐδαίμονα.

Ἠγάπα παραφόρως τὸ τέκνον του. Τὸ παρέδωκεν διὰ νὰ θηλάζῃ εἰς ἀγαθὴν οἰκογένειαν παλαιῶν θεραπόντων τοῦ μαρκησίου, οἵτινες εἶχον ἐπιστρέψει εἰς Βιλλερβίλλην, τὴν πατρίδα των, ὅπου ἠγόρασαν ἕνα ἀγρὸν καὶ μίαν ἁλιευτικὴν λέμβον, ἡ Κυπριανὴ δὲ ηὔξανε καὶ ἐνεδυναμοῦτο, διαμένουσα ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τῶν Ρυὼ παρὰ τὴν θάλασσαν. Μίαν φορὰν ὁ μαρκήσιος ἠθουλήθη νὰ ταξειδεύσῃ ἕως ἐκεῖ διὰ νὰ ἴδῃ τὴν ἐγγονήν του, εὗρε δὲ μετ' ἄκρας συγκινήσεως ὅτι ἡ Κυπριανὴ ὡμοίαζε πρὸς τὸν Ροβέρτον ὅτε ἦτο μικρός.

—Ἡ μόνη παρηγορία τοῦ γήρατος, ἔλεγεν, εἶνε ὅτι ἡ ζωὴ ἥτις τελειώνει εἰς ἡμᾶς, ἀρχίζει εἰς αὐτὰ τὰ μικρά, νομίζει δέ τις ὅτι ἀνανεοῦται αὐτὸς ὁ ἴδιος!

Ἤθελε νὰ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὴν μικρὰν εἰς τὰ πέριξ τοῦ Μελέν. Διατὶ νὰ μένῃ τόσον μακρὰν ἐξόριστος; Ἐπὶ τέλους διατὶ τάχα νὰ τὴν κρύπτουν; Ἀλλ' οἱ Ρυὼ πολὺ ἐθλίβοντο ἀκούσαντες ὅτι ἔμελλον νὰ παραλάβωσι τὴν μικράν. Τὴν ἠγάπων ὑπερβολικά. Ὅθεν τοὺς τὴν ἄφησαν. Ἄλλως τε—καὶ ἦτο τοῦτο λόγος ἀρκετὰ ἀποχρῶν — ὁ ἀὴρ τῆς θαλάσσης ὠφέλει πολὺ τὴν καχεκτικὴν της ἰδιοσυγκρασίαν.

Ἐνίοτε ὅμως ὁ μαρκήσιος ἔλεγε πρὸς τὸν υἱόν του·

— Τί νὰ σοῦ εἰπῶ!.. πρέπει μίαν ἡμέραν νὰ μοῦ φέρουν ἐδῶ τὴν κόρην σου. Σὺ δὲν μοῦ ἐπαρκεῖς πλέον!.. Ἀρχίζεις νὰ γηράσκῃς δι' ἐμέ!

Τρία ἔτη παρῆλθον τοιουτοτρόπως χωρὶς ν' ἀκουσθῇ τι περὶ τῆς Ἔλλεν Μόργαν, κατὰ τὸ διάστημα δὲ αὐτῶν τῶν τριῶν ἐτῶν ὁ Ροβέρτος, ὅστις ἄλλοτε δὲν ἐπίστευεν εἰς τὰ αἰσθήματα τῆς ζωῆς κατελήφθη ὑπὸ συμπαθείας ἰσχυρᾶς, σοβαρωτέρας, καθὰ ᾐσθάνετο, ἐκείνης, ἣν εἶχεν αἰσθανθῇ πρὸς τὴν μητέρα τῆς Κυπριανῆς. Ὅτε κατὰ πρῶτον ἐγοητεύθη ἀμειλίκτως ἀπὸ τὴν ψυχρὰν καλλονὴν τῆς Ἔλλεν, ὑπέστη κρίσιν ἐρωτικήν, εἶδος πυρετοῦ, ὑφ' οὗ εἶχεν αἴφνης καταληφθῇ Ὑπέκυψεν εἰς τὸ ἀκατανίκητον γόητρον τῶν ὡραίων ἐκείνων ὀφθαλμῶν, οἵτινες ἐξήγειρον ἐν τῇ ψυχῇ του τόσας ἐπιθυμίας. Ἄλλο τι ὅμως ἦτο ἡ Γιλβέρτη. Ἠσθάνετο πρὸς αὐτὴν τὸ βαθὺ σέβας, τὴν συνεσταλμένην στοργήν, τὴν ἀκεραίαν συμπάθειαν, τὴν πλήρη διαχύσεως καὶ τρυφερότητος τοῦ μνηστῆρος πρὸς τὴν μνηστήν, τοῦ ὄντος τὸ ὁποῖον σέβεται ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἀγαπᾷ καὶ λατρεύει, καὶ τὸ ὁποῖον γινώσκει, τὸ ὁποῖον μαντεύει ὅτι ὁ ἔρως αὐτὴν τὴν φορὰν ἂν τοῦ ἐχορηγεῖτο, ἂν δι' αὐτὸν ἦτο ἐπιτετραμένος, θὰ διήρκει καὶ θὰ μετεβάλλετο βαθμηδὸν εἰς ἀφοσίωσιν, εἰς θυσίας συνεχεῖς. Ἦτο ὁ ἔρως μιᾶς ὁλοκλήρου ὑπάρξεως διαδεχόμενος τὸν ἔρωτα μιᾶς μόνης ὥρας. Πῶς κατηρᾶτο δὲ τὴν ἀφροσύνην του ἣν ἦτο ἠναγκασμένος νὰ σύρῃ πάντοτε, νὰ σύρῃ ἕως τέλους ἐξόπισθέν του, ὡς ὁ κατάδικος τὴν βαρεῖαν σιδηρὰν σφαῖραν!

Ὁ Ροβέρτος ἐνεκαρτέρει ἐν τῇ ὀδύνῃ του, ἀφοῦ ἡ Γιλβέρτη δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε ἄλλο τι δι' αὐτὸν εἰμὴ ἀδελφή. Ἐν τούτοις τοῦ ἐφάνη ὅτι ἡ χεὶρ τῆς νεάνιδος ἔτρεμεν ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του, ὅτε συνηντήθησαν, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς αὐτῆς δειλίας, ἣν ᾐσθάνετο καὶ αὐτὸς ἐνώπιόν της, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ταραχῆς κατελαμβάνετο καὶ ἡ Γιλβέρτη. Εἶδός τι μαγνητισμοῦ προειδοποίει τὸν Ροβέρτον. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι αὐτὴ τὸν ἠγάπα, ἠδύνατο αὐτὸς νὰ τὴν ἀγαπήσῃ; Εἶχε τὸ δικαίωμα; Ἦτο ἔγγαμος! Εἶχεν ἤδη διαθέσει τὸ ὄνομά του. Εἶχε ῥίψει πρὸς τὴν ἑταίραν ἐκείνην ὡς βορὰν τὴν ζωήν του!

Οὔτε κἂν νὰ σκεφθῇ δὲν ἔπρεπε περὶ τῆς Γιλβέρτης. Ἐὰν δὲ ἤθελεν ἔχει τὴν γενναιότητα, ἤδη ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συναντήσεώς των ἐκείνης παρὰ τὴν Ἀκτὴν τῆς Χάριτος, ὅτε τὸν εἶδεν ἐξαίφνης μετὰ τοῦ τέκνου του, ὤφειλε νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὴν ἐντίμως: «Εἶμαι ἔγγαμος!»

— Διότι ἐπὶ τέλους αὕτη οὐδὲν ἐγίνωσκεν, οὐδέν!.. Καὶ ἂν τὸν ἠγάπα;..

Ἂν τὸν ἠγάπα; Δὲν ἐτόλμα κἂν νὰ τὸ σκεφθῇ. Ἦτο δυνατόν; Ἐφρικία. Δάκρυα ἐπλήρουν τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ κατελαμβάνετο τότε ὑπ' ὀργῆς κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του. Δὲν ᾐτιᾶτο, ὄχι, τὴν Ἔλλεν· ᾐτιᾶτο ἑαυτόν.

Ἡ θυγάτηρ τῆς πρώην χορευτρίας ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμά της, ὑπεκρίθη τὸ μέρος της. Ἔπαιξε καὶ τὸν ἐκέρδησεν. Ἦτο λογικὴ ἡ διαγωγή της. Ἀλλ' αὐτός, αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ ἠλίθιος, ὁ παράφρων, ὅστις ἀφέθη νὰ ἐμπαιχθῇ, νὰ ἐμπέσῃ εἰς τὴν παγίδα μιᾶς τυχοδιώκτιδος, ὅστις ἤνοιξε ἰδιοχείρως τὴν καρδίαν του διὰ νὰ πλήξωσιν εὐστοχώτερον οἱ ὄνυχές της.

—Διότι ἐπὶ τέλους δὲν ἤμην παιδίον! προσέθετεν. Δὲν μὲ διέφθειρεν αὐτή· ἐγὼ τὴν ἱκέτευσα. Αὐτὴ ὠνειροπόλει ἴσως νὰ γείνῃ λαίδη, σύζυγος ὁμοτίμου τινὸς τῆς Ἀγγλίας, τίς οἶδεν!.. Ὑπεβιβάσθη σχεδὸν γενομένη κόμησσα! Ἐγὼ τὸ ἠθέλησα!

Ἐνίοτε ὠνειροπόλει τὸ διαζύγιον. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, πάντοτε ὁ ἐκ τοῦ σκανδάλου τρόμος τὸν ἀνεχαίτιζεν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ γηραιὰ μαρκησία ἦτο ἐκεῖ παροῦσα, μὲ τὰ χείλη αὐστηρῶς συνεσφιγμένα καὶ τοῦ ἔλεγεν: «Τὰ πάντα προτιμότερα ἢ ὁ θόρυβος, ὅστις θὰ παρεῖχεν ἀφορμὴν διασκεδάσεως εἰς τοὺς φαύλους τῆς δημοσιογραφίας καὶ εἰς τοὺς ἀέργους ἀδολέσχας τῆς μικρᾶς πόλεως!»

Διὰ τοῦτο ἐσίγα.

Ἄλλως τε σπανίως ἔβλεπε τὴν Γιλβέρτην. Ἐπόθει νὰ τὴν λησμονήσῃ. Ὁ μόνος του ἔρως τοῦ λοιποῦ θὰ ἦτο ἡ μικρὰ Κυπριανή. Ὅτε ἐξαίφνης εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ εὑρέθη ἐνώπιον τῆς νεάνιδος! Καὶ ἡ τύχη ἤθελεν ὥστε ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ νὰ ἔλθῃ εἰς Δαμμαρὶ καὶ νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς ταὐτοχρόνως ἴσως μετὰ τοῦ μαρκησίου! Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ὁ διψῶν τὴν μόνωσιν καὶ ὁ στρατιωτικὸς ὁ ἐχθρὸς πάσης περιπλοκῆς ἐκινδύνευον νὰ παρασυρθῶσιν ὁμοῦ ἀμφότεροι — ἐξ ἀντιθέτων ἀφορμῶν — εἰς τὴν τύρβην, τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς, καθ' ἣν ἀναλογιζόμενος τὴν δεσποινίδα Βερδιὲ ὁ Ροβέρτος ἔλεγε καθ' ἑαυτόν: Ναί!.. δὲν θὰ τὴν ἐπανίδω πλέον!.. Ἂν δὲν τὴν λησμονήσω ἐγώ, θὰ μὲ λησμονήσῃ αὐτή!.. Θὰ νυμφευθῇ! Καὶ ὅταν θὰ εἶνε μήτηρ βραδύτερον, ὅταν θὰ ἔχῃ οἰκογένειαν, ἂν τὴν συναντήσω, θὰ τῇ εἴπω ἴσως πόσον ἐπόθουν νὰ τὴν καταστήσω εὐτυχῆ ἐν τῷ βίῳ!..

Καὶ ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτόν του πρεσβύτατον ὁμιλοῦντα πρὸς τὴν Γιλβέρτην λευκότριχα ἤδη περὶ τοῦ *σήμερον* ἐκείνου, τοῦ τόσον πικροῦ καὶ ἀπολωλότος, ἐξαφνιζομένου τότε ἐν τῇ ὁμίχλῃ τῶν ἀναμνήσεων.

Ἡ συνάντησις τῆς Γιλβέρτης ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ἐρρικέττας ὑπῆρξε διὰ τὸν Ροβέρτον οἱονεὶ ἀπότομος ἐξέγερσις.

Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κατοικίαν του ὑπὸ τὸ κράτος καρδιοβόρου λύπης ὡς δεσμώτης, ὅστις ἀφοῦ διεῖδε πρὸς στιγμὴν τὸν διαυγῆ ἐλεύθερον ὁρίζοντα, ἀπωθεῖτο βιαίως πάλιν ἐντὸς τῆς εἱρκτῆς του. Ἡ Γιλβέρτη ἦτο ἡ ζωή, ἦτο ἡ εὐδαιμονία. Ὅτε ἐχωρίζετο ἀπ' αὐτῆς, ἀνεύρισκε τὴν μόνωσιν, τὴν πικρὰν μόνωσιν, ἔνθα ἐνεφανίζετο αὐτῷ τὸ φάσμα τῆς συντριβείσης, τῆς ἀσωτευθείσης νεότητός του.

Ὁ Ροβέρτος εἶχεν ὠθήσει μόλις τὴν θύραν τοῦ μεγάρου, ὅτε ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ κήπου ἀναμέσον τῶν θάμνων τῶν σπανίου εἴδους ῥοδῶν, τὰς ὁποίας εἶχε φυτεύσει ἄλλοτε καὶ περιεποιεῖτο ἡ μαρκησία, θεράπων τις προσῆλθε σπεύδων καὶ εἶπε πρὸς τὸν κύριον κόμητα, ὅτι ὁ «κύριος μαρκήσιος» τὸν ἐπερίμενεν ἀνυπομόνως.

Ἤδη ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ Ἰουστίνου ὁ νέος προησθάνθη ἀόριστον ἀνησυχίαν.

Εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ ἰσογείου, ἧς ὁ θεράπων ἤνοιξε τὰ φύλλα τῶν παραθύρων καὶ τότε ἀφοῦ τὸ ἐκ τοῦ κήπου προερχόμενον φῶς εἰσέδυσε διὰ μιᾶς εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην, ἔνθα ὑπῆρχε καὶ ἐν Ἰουλίῳ μηνὶ ἀκόμη ἡ παγερὰ ὑγρασία ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὰ κεκλεισμένα δωμάτια, θάμβος τι αἰφνίδιον διεχύθη. Αἱ ἀνηρτημέναι εἰς τοὺς τοίχους παλαιαὶ προσωπογραφίαι ἐφαίνοντο ἰλλωπίζουσαι ὅπως καὶ ὁ Ἰουστῖνος ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Εἰσήρχετο φαίνεται συνήθως πολὺ ὀλίγον τὸ φῶς εἰς τὴν εὐρύχωρον ἐκείνην καὶ μελαγχολικὴν αἴθουσαν μὲ τὰς λευκὰς τοιχοστρωσίας της, ὧν τὰ χρυσώματα εἶχον ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἐξαλειφθῆ. Ἠσθάνετό τις ἐκεῖ μέσα τὴν ψυχρότητα τῆς ἐρημίας.

Ὁ Ροβέρτος εὑρίσκετο μόλις πρὸ δύο λεπτῶν ἐκεῖ, ὅτε μία τῶν θυρῶν ἠνεῴχθη. Ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν ὠχρότατος προέβη πρὸς τὸν υἱόν του τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἐφαίνετο δὲ ἀναμένων, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ὅπως ἐξέλθῃ ὁ θεράπων.

Ὁ κύριος μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν εἶχεν ὑπερβῆ κατὰ τὸ φαινόμενον τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του· μὲ τὸ κυρτόν του σῶμα, μὲ τοὺς γαλανοὺς καὶ μελαγχολικοὺς καὶ ὀλίγον τι ῥεμβοὺς ὀφθαλμούς του, μὲ τὴν χεῖρα λεπτοφυᾶ καὶ τὴν χειρονομίαν περιωρισμένην, μὲ τὸν ἐπενδύτην κομβωμένον καὶ φέροντα εἰς τὴν κομβιοδόχην ἐρυθρὰν ταινίαν, μὲ τὸ γένειον μιξοπόλιον ἀπολῆγον εἰς ὀξύ, ἀφίνον δὲ νὰ διαφαίνεται μειδίαμα ἐπὶ τῶν λεπτῶν καὶ μελαγχολικῶν χειλέων του, ὡμοίαζε πρὸς συστασιώτην τινὰ τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἐνδεδυμένον κατὰ τὸν νεώτερον συρμόν, λεπτοφυῆ, νευρώδη, διατηροῦντα φανερὰν ἀκόμη τὴν ζωηρότητά του.

— Φίλτατόν μοι τέκνον, εἶπεν αἴφνης πρὸς τὸν Ροβέρτον εὐθὺς ὡς ἀπέμειναν μόνοι, ἔχομεν μίαν κακὴν εἴδησιν...

— Ποίαν;

— Καὶ μίαν ἄσχημην δουλειάν!... Κύτταξε, ἰδοὺ τί ἔλαβα.

Καὶ ἀπὸ τὸ θυλάκιον τοῦ ἐπενδύτου του ἔσυρε καὶ παρουσίασεν εἰς τὸ υἱόν τοῦ μίαν ἐπιστολὴν βιαίως συνεστραμμένην, συστραφεῖσαν παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πρὸ ὀλίγου μετὰ θυμοῦ·

Ὁ Ροβέρτος ἐγένετο πελιδνός.

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο τῆς Ἔλλεν.

Ἐζήτει παρὰ τοῦ μαρκησίου συνέντευξιν. Ἤθελε νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ περὶ σοβαρῶν ἀντικειμένων. Ἐπρόκειτο ν' ἀποφύγωσι σκάνδαλον ἀπειλοῦν τὸ ὄνομα τῶν Μομβρέν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἀνῆκε καὶ εἰς αὐτὴν (καὶ αἱ λέξεις αὗται ἦσαν ὑποσεσημειωμέναι διὰ γραμμῆς) ἐνδιεφέρετο καὶ αὐτὴ πλέον παντὸς ἄλλου ὅπως ἀπαλλαγῇ καὶ τῆς ἐλαχίστης δυσαρεσκείας ἡ οἰκογένεια.

— Ἡ οἰκογένεια! ἀνέκραξεν ὁ Ροβέρτος.

Καὶ ἀνεγίνωσκεν αὖθις τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ἀπειλητικῶς αὐθάδη ἐν τῇ εἰρωνικῇ αὐτῆς ὑφῇ.

Ἡ Ἔλλεν ἔγραφεν ἐν τέλει ὅτι θ' ἀνέμενε μέχρι τῆς ἐπαύριον, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου*, ἐκεῖ πλησιέστατα, τὴν ἀπάντησιν τοῦ μαρκησίου δὲ Μομβρέν.

—Ἐλπίζω ὅτι δὲν θ'ἀπαντήσητε καθόλου, εἶπεν ὁ κόμης.

—Σὲ ἀνέμενα, ἀπήντησεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν· τί θὰ πράξῃς;

— Πῶς! εἶπεν ὁ Ροβέρτος ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς ἐρωτήσεως.

— Ναί· εἶνε φανερὸν ὅτι αὐτὴ ἡ γυνὴ παρεσκεύασε κάποιαν μηχανορραφίαν. Ἴσως ἀπειλεῖ κίνδυνος σὲ ἢ τὸ θυγάτριόν σου...

— Οὔτε κἂν γινώσκει ποῦ εὑρίσκεται ἡ Κυπριανή.

— Θὰ τὸ ἔμαθεν ἴσως. Ὅπως δήποτε πρέπει νὰ μάθωμεν τί θέλει, τί ἐλπίζει... Ἤλπιζα, τὸ ὁμολογῶ, ὅτι θὰ μᾶς ἔκαμνε τὴν χάριν νὰ μὴ ἀναφανῇ πλέον ἔμπροσθέν μας. Ἀλλ' ἠπατώμην. Πρέπει νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τὴν περίστασιν καὶ νὰ τὴν ἀκούσωμεν.

— Νὰ τὴν δεχθῆτε; Σεῖς!.. ἀνέκραξεν ὁ Ροβέρτος. Νὰ εἰσέλθῃ αὐτὴ ἐδῶ! Ὄχι, δὲν τὸ θέλω!

Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἡ αἴθουσα ἐκείνη, ὅπου εἶχεν πατήσει ἡ μήτηρ του, θὰ ἐβεβηλοῦτο ἂν ἡ Ἔλλεν ἤθελεν εἰσέλθει εἰς αὐτήν.

— Ἀφοῦ θέλει νὰ ὁμιλήσῃ εἰς ἕνα Μομβρέν, εἶπε, θὰ ὁμιλήσῃ εἰς ἐμέ. Θὰ ὑπάγω νὰ τὴν εὕρω εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου*.

Ἔλαβε τὸν πῖλόν του, ὃν εἶχεν ἀποθέσει ἐπὶ τοῦ τραπεζίου καὶ προσέθηκε:

— Πηγαίνω!

Τείνων δὲ πρὸς τὸν πατέρα του τὴν χεῖρά του μετὰ διαχύσεως, ἐν ᾗ ἐνυπῆρχε καί τις τύψις συνειδότος:

— Ἂν ἐπλήρωνα μόνος μου διὰ τὰς ἀνοησίας μου, ὑπομονή!.. εἶπεν. Ἀλλὰ σᾶς κάμνω νὰ ὑποφέρητε καὶ σεῖς δια τὰ ἰδικά μου σφάλματα!·

Εἰς τὸ *σεῖς* ἐκεῖνο ἐνυπῆρχεν ὑποτροπή τις στοργῆς ὡς νὰ ἐσυλλογίζετο ὁ Ροβέρτος καὶ τὴν ἀγαπητήν του νεκρὰν μητέρα ὁμοῦ μετὰ τοῦ μαρκησίου.

— Δυστυχές μου τέκνον!.. ἡ μήτηρ σου καὶ ἐγὼ ὑπέχομεν μέρος τῆς εὐθύνης, ἐψιθύρισεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν. Αὐτὴ πρὸ πάντων!.. Οἱ νέοι δὲν πρέπει νὰ μένουν περιωρισμένοι... Πρέπει τις νὰ ὑπολογίζῃ καὶ τὰς περιστάσεις τοῦ βίου... Ἀλλ' ὅμως αὐτὰ εἶνε παρελθόντα!.. Ἂς φροντίσωμεν διὰ τὰ παρόντα...

Καὶ διέκοψε τοὺς λόγους του διὰ νὰ εἴπῃ μετ' ἀνησυχίας, αἰσθανθεὶς τὴν χεῖρα τοῦ Ροβέρτου καίουσαν ἐντὸς τῶν ἰδικῶν του·

— Ἀλλ' ἔχεις πυρετόν!..

— Ἴσως... ναί... Δὲν εἶνε τίποτε!

— Ἡσύχασε!.. Θ' ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ αὐτὰ ὅλα.. Τί διάβολον! Τὸ διαζύγιον εἶνε μία διέξοδος!.. Φαντάσου ἐμὲ μοναρχικὸν παράφορον νὰ εὔχωμαι καὶ νὰ ποθῶ τὸ διαζύγιον!.. Θὰ ὡμίλουν περὶ αὐτοῦ, λόγῳ τιμῆς, εἰς τὸ πρόγραμμά μου, ἂν ἤμην ὑποψήφιος.

Καὶ προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ· πλὴν ὁ λογισμός του περὶ ἄλλα ἐφέρετο. Κατείχετο ὑπὸ ποιᾶς τινος ἐναγωνίου ἀνησυχίας, παρομοίας πρὸς ἐκείνην, ἣν θὰ ᾐσθάνετο ἂν ὁ Ροβέρτος μετέβαινε νὰ μονομαχήσῃ. Ἡ συνέντευξις τοῦ υἱοῦ του μετὰ τῆς ἀγνώστου ἐκείνης εἰς αὐτὸν γυναικὸς τῆς φερούσης τὸ ὄνομά του, ἐνεποίει αὐτῷ αἴσθησιν ἀλγεινήν. Ἠσθάνετο βάρος εἰς τὸ στῆθός του. Προδήλως ἡ Ἀγγλὶς εἶχε τὸν σκοπόν της ἐμφανιζομένη αἴφνης πρὸ τοῦ Ροβέρτου. Καὶ ὁ μαρκήσιος ἐπειγόμενος νὰ μάθῃ τὰ πάντα κατελαμβάνετο ὑπὸ πυρετοῦ ὅπως καὶ ὁ υἱός του.

Ὁ Ροβέρτος ἐξῆλθεν. Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου* ἐζήτησε τὴν κυρίαν Μόργαν. Ἀνέμενε νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ὁ ξενοδόχος ὅτι οὐδεμία γυνὴ φέρουσα τοιοῦτο ὄνομα κατέλυεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, ἐπειδὴ ἦτο πεπεισμένος ὅτι ἡ Ἔλλεν εἶχεν ἐγγραφῆ εἰς τὸ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς κομήσσης δὲ Μομβρέν. Λίαν ὅμως ἐξεπλάγη ἀκούσας ὅτι ἡ κυρία Μόργαν ἀφοῦ ἀνέμεινεν ἀνυπομόνως ἐπιστολήν τινα, ἣν ἀκόμη δὲν εἶχε λάβει, ἐξῆλθεν ἐφ' ἁμάξης, θέλουσα ὡς ἔλεγε νὰ ἐπανίδῃ τὸ δάσος. Θὰ ἐγευμάτιζε πιθανῶς εἰς Βαρβιζών, ἀλλὰ βεβαίως ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ ἐνωρὶς ἐλπίζουσα ὅτι θὰ εὕρισκε τὴν ἀπάντησιν, ἣν εἶχεν ἀναμείνει.

—Καλά, εἶπεν ὁ Ροβέρτος· τότε θὰ ἐπανέλθω τὴν ἑσπέραν.

Ἐπανῆλθεν εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ἐγευμάτισε μετὰ τοῦ μαρκησίου σχεδὸν ἐν σιγῇ.

Ἐνίοτε παρετήρει λαθραίως τὸν πατέρα του καὶ ἔβλεπεν αὐτὸν τεταραγμένον· συχνότερον ἔτι ὁ μαρκήσιος ἔρριπτε ταχέως ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του βλέμμα ἀνήσυχον. Ἕκαστος τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν, τῶν ὑπὸ τῆς αὐτῆς καταβιβρωσκομένων ἀνησυχίας, ἐμερίμνα περὶ τῆς κρυφίας πληγῆς τοῦ ἄλλου. Μεθ' οἵας δὲ χαρᾶς θὰ ἐθυσιάζετο ὁ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ἂν ἡ θυσία ἤθελεν εἶσθαι λυσιτελής!

Εἶχεν ἐπέλθει ἤδη ἡ νὺξ ὅτε ὁ Ροβέρτος ἐπορεύθη ἐκ νέου εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔνθα ἡ Ἔλλεν ἀναμφιβόλως τὸν περιέμενεν. Ἦτο ἀνοικτὴ κατὰ τὸ ἥμισυ ἡ μεγάλη θύρα τοῦ γηραιοῦ κτιρίου. Τινὲς τῶν κατοικούντων αὐτόθι ἐκάθηντο πρὸς ἀναψυχὴν ἐκ τοῦ καύσωνος εἰς τὸ ὕπαιθρον ἐπὶ θρανίου μεταξὺ δύο μεγάλων ἀνθοδοχείων ροδοδάφνης. Ὁ ξενοδόχος ἠγέρθη ἰδὼν τὸν κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τὸ δωμάτιον, ὅπου εὑρίσκετο ἡ κυρία Μόργαν. Εἶχεν αὕτη μόλις ἐπιστρέψει. Κατῴκει εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα ἐντὸς εὐρυχώρου θαλάμου φωτιζομένου παρ' ἑνὸς μόνου κηρίου, ἔξωθεν δὲ ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως φανοῦ φωταερίου ἀνημμένου ἐν τῇ ὁδῷ, οὗ τὸ φῶς εἰσήρχετο μηκῦνον ἐπὶ τοῦ δαπέδου τὴν σκιὰν τῶν κεντητῶν παραπετασμάτων καὶ τῶν ξύλων τοῦ πίνακος τοῦ παραθύρου. Ἡ Ἔλλεν ἐκάθητο πρὸ τραπέζης κεκαλυμμένης ὑπὸ τετριμμένου τάπητος, ἀναγινώσκουσα ἐφημερίδα. Ὁ Ροβέρτος ἀνέγνωσε μετ' ἐκπλήξεως τὸν τίτλον τοῦ μικροῦ ἐκείνου φύλλου· ἦτο ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελέν*.

Δι' ἑνὸς βλέμματος ἐξήτασε τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἣν τόσον παραφόρως ἄλλοτε εἶχεν ἀγαπήσει καὶ ἥτις διετηρεῖτο πάντοτε ὡραία. Ὠχροτάτη, εὐκίνητος, περιβαλλομένη μέλαιναν ἐσθῆτα, ἧς ἡ λίαν ἐσφιγμένη ὀσφὺς ἔκαμνεν νὰ ἐξέχῃ τὸ νεαρόν της στῆθος, ἀκμαία, διετήρει πάντοτε τὴν παράδοξον λεπτότητά της, τὴν νευρικὴν καὶ ψυχράν, τὸ κανονικόν της ὡς ἀρχαίου ἀγάλματος πρόσωπον, ἄνωθεν δὲ τῶν γλαυκῶν ὀφθαλμῶν της οἱ βόστρυχοι τῆς ξανθῆς κόμης της ἔσκεπον κατὰ τὸ ἥμισυ τὸ παιδικὸν καὶ πλῆρες εἰρωνικῆς παρθενικῆς ἀγνότητος μέτωπόν της! Εἰς τὴν ὡσεὶ ἀγαλματίου μορφὴν ἐκείνην τὴν καθ' ἑαυτὸ ἀπαθῆ ἀλλ' ἐμπνέουσαν ἀνησυχίαν μόνοι οἱ ὀφθαλμοὶ ἔζων ἐταστικοί, βαθεῖς, μὲ βλέμμα ὀξὺ πλῆρες ἀλλοκότου τινὸς ὑποδηλώσεως, καθιστώσης αὐτοὺς παραδόξους καὶ κινδυνώδεις.

Ἰδοῦσα τὸν Ροβέρτον εἶπε μὲ τόνον ἀβίαστον, μὲ φωνὴν ἠχηράν, μὲ προφορὰν κάπως ἀγγλικήν, ἣν ἐπετηδεύετο ἐκ φιλαρεσκείας ἢ σκοπίμως διότι δὲν τὴν εἶχε φυσικῶς :

— Ἄ! σεῖς εἶσθε;

—Ναί, ἀπήντησεν ὁ Ροβέρτος· ἐγράψατε πρὸς τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρὲν καὶ ἔρχεται ὁ κόμης.

— Δὲν εἶνε τὸ αὐτό, εἶπεν ἡ Ἔλλεν.

— Βεβαίως ὄχι. Ἀπόδειξις δὲ εἶνε ὅτι ὁ μαρκήσιος ἠρνήθη νὰ σᾶς δεχθῇ.

— Ἄ, μπᾶ; Καὶ διὰ νὰ μοῦ εἴπητε αὐτὰς τὰς φιλοφροσύνας ἐλάβετε τὴν ἐνόχλησιν νὰ ἔλθητε; Ἠδύνασθε κάλλιστα νὰ μείνητε εἰς τὸ μέγαρον Μομβρέν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ὅ,τι ἔχω νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς τὸν πατέρα σας, δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει ἴσως ὅσον καὶ ἐκεῖνον.

— Ὁ πατήρ μου καὶ ἐγὼ εἴμεθα ἓν καὶ τὸ αὐτό. Ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὸν ἕνα, ἐνδιαφέρει καὶ τὸν ἄλλον.

— Ἔστω, εἶπεν ἡ Ἔλλεν, παρατηροῦσα τοὺς ροδίνους ὄνυχάς της, οὓς ἐρρίνιζεν ἠρέμα διὰ μικροῦ μαχαιρίου.

Ὁ Ροβέρτος παρετήρει τὰς χεῖράς της, τὰς μικρὰς ἐκείνας χεῖρας μὲ τοὺς εὐσάρκους δακτύλους των, μὲ τὴν παχυλὴν παλάμην, τὰς χεῖρας ἐκείνας, ἃς εἶχε τοσάκις σφίγξει καὶ ἐφ' ὧν τοσάκις εἶχεν ἐπιθέσει ἐξάλλους ἀσπασμούς. Καὶ τώρα οἱ δάκτυλοι ἐκεῖνοι τοῦ ἐφαίνοντο ὀξεῖς καὶ ἄπληστοι ὡς ὄνυχες ὀρνέου.

— Δὲν ὑποθέτετε ποίαν ὠφέλιμον συμβουλὴν ἤθελα νὰ δώσω εἰς τὸν κύριον μαρκήσιον δὲ Μομβρέν, ἐπανέλαβεν. Εἶνε ὑποψήφιος αὐτῆς τῆς περιφερείας.

— Ὄχι, εἶπεν ὁ Ροβέρτος· δὲν εἶνε πλέον.

— Τόσον τὸ χειρότερον. Ἔχω ἕνα φίλον ἐξαίρετον ἐδῶ ἐφημεριδογράφον· ἕνα νέον ἀξιόλογον. Εἶνε ῥιζοσπάστης πρὸς τὸ παρόν. Ἀλλ' ἱκανώτατος νὰ παράσχῃ ἐκδουλεύσεις πρὸς ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ἐκτιμᾷ τόσον, ὅσον τὸν κύριον μαρκήσιον δὲ Μομβρέν.

— Πολὺ καλὸς εἶνε αὐτὸς ὁ κύριος, εἶπεν ὁ κόμης. Καὶ πῶς ὀνομάζεται;

— Σαβουρῶ... Σαβουρῶ δὲ Ρεβὶλ!...

Καὶ ἡ μικρὰ χεὶρ τῆς Ἔλλεν προέτεινεν ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ κηρίου τὸ φύλλον τῆς ἐφημερίδος τοῦ Γκαρούς.

— Ἀνεγνώσατε τὸν *Ἔγχελυν*;

— Ὄχι, εἶπε πάλιν ὁ Ροβέρτος.

— Καλά· θὰ τὸν ἀναγνώσητε. Ἤθελα δὲ νὰ εἰδοποιήσω τὸν πατέρα σας νὰ περιποιηθῇ τὸν Σαβουρῶ, τὸν ὁποῖον δύναται καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ προσεταιρισθῇ, ἂν εὐαρεστῆται.

— Ὁ πατήρ μου θὰ σᾶς ὀφείλῃ χάριτας διὰ τὴν καλὴν συμβουλήν. Λοιπὸν εἶσθε ἐκλογικὴ μεσίτρια ἐδῶ τώρα;

— Ἐγώ;... Ἀδιαφορῶ ὅλως διόλου διὰ τὴν πολιτικὴν καὶ δὲν ἔχω ὄρεξιν ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰ πράγματα τῆς Γαλλίας... μολονότι καὶ ἐγὼ εἶμαι Γαλλὶς τώρα. — Καὶ παρετήρει τονίζουσα ἐπίτηδες τὰς λέξεις ταύτας τὸν κόμητα, ὅστις ὄρθιος, μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπ' αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀνασκιρτήσῃ.

—Ἐνόμισα ὅμως ὅτι πανταχοῦ ὅπου βλέπω τὰ

συμφέροντα ἑνὸς Μομβρέν, καθῆκον εἶχον νὰ τὰ ἐξυπηρετήσω.

Τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀπήγγειλεν ἀγερώχως μὲ πρόθεσίν τινα προδήλως προκλητικήν, ἀνυψοῦσα ὑπερηφάνως τὴν μικρὰν χαρίεσσαν κεφαλήν της.

— Τουτέστιν ἀνεδέχθητε σεῖς, ἀπήντησεν ὁ Ροβέρτος, νὰ ὑπερασπίζητε τὰ συμφέροντα — καὶ τίς οἶδε ; — τὴν τιμὴν αὐτὴν ἴσως τῆς οἰκογενείας ;

— Διατί ὄχι ; εἶπεν ἡ Ἔλλεν ἀταράχως.

Ὁ Ροβέρτος ἀπέθηκε βιαίως τὸν πῖλόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἔλαβεν ἓν κάθισμα, ἐκάθησεν ἀντικρὺ τῆς Ἔλλεν, σταυρώσας δὲ τὰς χεῖρας καὶ ἀναζητῶν τὸ βλέμμα της :

— Ἐμπρός ! εἶπεν· ἂς ὁμιλήσωμεν καθαρὰ καὶ ἂς εἴμεθα εἰλικρινεῖς. Φανερὸν εἶνε ὅτι γυνὴ οἵα ὑμεῖς δὲν ἔρχεται εἰς Μελὲν ἁπλῶς καὶ μόνον ὅπως ὁμιλήσῃ εἰς τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρὲν περὶ ἀσημάντων ἐκλογικῶν ὑποθέσεων... Εἶνε πρόφασις τὸ τοιοῦτο !.. Ἄλλο τι εἴχετε ν' ἀνακοινώσητε εἰς τὸν μαρκήσιον... Λοιπὸν τί ; τί ἠθέλετε νὰ τοῦ εἴπητε ;

— Ἤθελα...

Καὶ ἡ Ἔλλεν ἐσταμάτησε δάκνουσα ὀλίγον τὸ κάτω χεῖλος διὰ τῶν λεπτῶν, ὀξέων καὶ λευκοτάτων ὀδόντων της.

— Ἐπιμένετε νὰ μάθητε τί ἤθελα ; ἠρώτησεν.

— Ἐπιμένω.

— Εἶνε δίκαιον. Ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἐρωτᾶτε. Εἴσθε σύζυγός μου !

Καὶ οἱ ὀφθαλμοί της ἐξήστραψαν ὑπὸ κακεντρεχείας.

— Μάλιστα, ἐξηκολούθησεν. Αὐτὸ ἀκριβῶς τοῦτο ἤθελα ν' ἀνακοινώσω εἰς τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρέν, εἰς τὸν ὁποῖον ἴσως σεῖς δὲν τὸ ἐνεπιστεύθητε.

— Ὁ πατήρ μου γινώσκει πάσας τὰς θλίψεις τῆς ζωῆς μου.

— Τὰς θλίψεις ; Εὐχαριστῶ. Τὸ *θλίψεις* εἶνε εὐγενές. Ὁμολογῶ ὅτι ἐπερίμενα ν' ἀκούσω «τὴν αἰσχύνην !...» Ὦ ! μὴ στενοχωρῆσθε. Ἂν αὐτὴ ἡ λέξις σᾶς ἀνακουφίζῃ, εἴπέτε την... Ἀλλ' εἴτε εἶνε αἰσχύνη εἴτε ὄχι, ὁ γάμος μας εἶνε γεγονός... ναί, γεγονός... θέλω δὲ εἰς τὸ ἑξῆς καὶ ν' ἀναγνωρίζηται ὡς γεγονός.

— Δηλαδή ;

— Δηλαδή...

Καὶ σιωπήσασα ἐμειδίασεν· εἶτα μὲ τόνον φωνῆς ἀποφασιστικόν :

— Οὐδὲν ἁπλούστερον, νομίζω. Δηλαδὴ εἶμαι σύζυγός σας καὶ ἐβαρύνθην πλέον νὰ μὴ παρουσιάζωμαι ὡς σύζυγός σας.

Προσέβλεψε τὸν Ροβέρτον κατὰ πρόσωπον, ὡς νὰ ἤθελε νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ὅπερ παρῆγον οἱ λόγοι της, κατόπιν δὲ σταυρώσασα τὰς χεῖρας καὶ κλίνασα ὁπωσοῦν πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ἐρείσματος τῆς ἕδρας της, ἀνέμεινε τὴν ἀπάντησιν τοῦ κόμητος.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΔΥΟ ΕΣΠΕΡΙΔΕΣ

τῆς ἐν Ἑρμουπόλει Λέσχης «Ἑλλάδος»

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἑσπερὶς δευτέρα. — *1888*

ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΡΙΣ

Σκηναὶ ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας.

Τὰ τείχη τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἔλαμπον καταφώτιστα ἐκ πυρσῶν, ὡς πύρινος στέφανος ἐν μέσῳ τῆς ἐλαιοφύτου τῆς Ἀττικῆς πεδιάδος. Ἄσματα γαμήλια ἐπλήρουν τὸ ἀέρα. Οἱ βωμοὶ ἐξέπεμπον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν καπνὸν τῆς εὐχέτιδος θυσίας, καὶ τὰ ἀνάκτορα τοῦ βασιλέως τῆς Ἀττικῆς Ἐρεχθέως, ὑψούμενα ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς θέσεως ἣν κατέχουσι σήμερον τὰ ἐρείπια τοῦ Ἐρεχθείου, ἐδέσποζον τῆς πόλεως ἐστολισμένα δι' ἀνθέων καὶ φώτων.

Ἦτο ἡ παραμονὴ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἔμελλεν ὁ γλυκὺς Ὑμέναιος νὰ συνδέσῃ αἰωνίως τὰς δύο ἐρώσας ψυχὰς τοῦ Κεφάλου καὶ τῆς Πρόκριδος.

Ὁ Κέφαλος, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἐρεχθέως, εἶχε δράμει ἐκεῖ ἐν σπουδῇ. Ἦτο ρωμαλέος κυνηγὸς καὶ ἡ φήμη του ὡς ἀνδρείου βασιλόπαιδος ἦτο διαδεδομένη ἐν Ἑλλάδι. Ὁ Ἐρεχθεὺς ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν ὡς υἱόν, ὁ δὲ πατὴρ τοῦ Κεφάλου, μηνύσας πρὸς τὸν Ἐρεχθέα ὅτι ἤρχετο ὅπως παραστῇ εἰς τοὺς γάμους τοῦ τέκνου του, εἶχε φθάσει εἰς τὴν Ἀττικὴν πρὸ δύο ἤδη ἡμερῶν ἐν πολυαρίθμῳ συνοδίᾳ. Ὁ γάμος ἔμελλε νὰ τελεσθῇ τὴν ἐπιοῦσαν. Ὁλόκληρος δὲ ὁ λαὸς τῆς Κεκρωπίας ἐτέλει λαμπρὰν παννυχίδα ἀναμένων τὴν ἀνατολὴν τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου.

Ἐν τούτοις ἀνησυχία τις καὶ κατήφεια ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τοῦ προσώπου τῶν ἑορταζόντων. Οἱ οἰωνοὶ δὲν ἦσαν αἴσιοι καὶ φήμη διέτρεχεν ὅτι πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν θηρίον πελώριον, ἐξελθὸν ἀπὸ τὰ δάση τοῦ Πεντελικοῦ, ἐλυμαίνετο τὴν Ἀττικήν· εἶχε δὲ κατασπαράξει ἐπὶ τοῦ Ὑμηττοῦ παρὰ τὴν πηγὴν τῶν δακρύων τῆς Ἠοῦς δεκαὲξ κυνηγοὺς ἐξελθόντας εἰς καταδίωξιν αὐτοῦ. Ἦτο ὄφις μακρὸς καὶ κατακίτρινος, φλόγας ἐκτοξεύων ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, φαινόμενος ὁτὲ μὲν ἐδῶ ὁτὲ δ' ἐκεῖ, αἰφνιδίως, καὶ μά-

λιστα ἔλεγον ὅτι ἐθεάθη περιφερόμενος ὑπὸ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ὀρθάνοικτον ἔχων τὸ στόμα καὶ πῦρ ἐκ τῆς γλώσσης ἐκπέμπων.

Διὰ τοῦτο αὐστηρῶς διέταξεν ὁ βασιλεὺς τοὺς φρουροὺς τῶν πυλῶν νὰ μὴ ἐξέλθῃ τις τῶν τειχῶν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας,καὶ ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἦτο περιδεὴς καὶ ἐν μέσῳ τῶν φαιδρῶν τοῦ γάμου θυσιῶν ἐτελεῖτο κάπου κάπου ἐν γωνίᾳ τινὶ ἀποκρύφῳ καὶ θυσία ἱλαστήριος πρὸς τὸν ἀποτρόπαιον Δία καὶ τὴν κυνηγέτιδα Ἄρτεμιν.

Ἀλλ' ἡ φήμη αὕτη, αἱ ἡμίσειαι φράσεις, ἡ μυστηριώδης κατήφεια εἶχε φθάσει εἰς γνῶσιν τοῦ Κεφάλου. Ἐρωτήσας ἐπιτηδείως ἔμαθε τὴν αἰτίαν τοῦ γενικοῦ ἐκείνου φόβου. Ὁ πρὸς τὴν Πρόκριδα ἔρως του ὑπηγόρευσεν αὐτῷ τότε παράτολμον σχέδιον.

Κατὰ τὴν νύκτα λοιπὸν τῆς παραμονῆς τῶν γάμων του, χωρὶς νὰ φανερώσῃ πρός τινα τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, ἐνδυθεὶς τὴν κυνηγετικὴν αὐτοῦ στολήν, ἐζώσθη τὴν θηρευτικὴν μάχαιραν, ἐφόρεσε τὴν βαρεῖαν φαρέτραν του,πλήρη βελῶν, ἔλαβε τὸ τόξον του, καὶ ἐλαφρός, εὐσταλής, ὡραῖος, ἀτρόμητος, ἐξῆλθε τῶν ἀνακτόρων ἐν νυκτί, διαλαθὼν τὴν προσοχὴν τῶν θεραπόντων.

Διῆλθε μικράν τινα πυλίδα ὑπὲρ τὸ ἄντρον τοῦ Πανός, καί, καταβὰς εἰς τὴν πεδιάδα, διηυθύνθη δρομαίως πρὸς τὸν Ὑμηττόν. Οἱ τέσσαρες μέλανες, πελώριοι καὶ πιστοὶ αὐτοῦ κύνες προεπορεύοντο αὐτοῦ προσεκτικοί, σείοντες τὴν δασύμαλλον οὐράν. Ἔλεγες ὅτι προῃσθάνοντο ὅτι μέγας τις κίνδυνος περιεῖρπεν ἐκεῖ που ἐν τῷ σκότει.

Ὁ ἔρως καὶ ὁ γάμος τῆς χαριτωμένης ἐκείνης ἀρχαίας ἐποχῆς, ἅ! ἦτο πολὺ γλυκύτερος ἢ σήμερον! Ὁ ἐραστής, ὁ νυμφίος ἓν εἶχεν ὄνειρον χρυσοῦν, νὰ θαυμάσῃ ἡ ἐρωμένη του τὸ κάλλος, τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν ρώμην του κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῶν γάμων της. Καὶ ἐφαντάζετο ὁ Κέφαλος ὁποίους γλυκεῖς παλμοὺς ἔρωτος καὶ θαυμασμοῦ ἤθελε διεγείρει ἐν τῷ στήθει τῆς Πρόκριδος ἐπανακάμπτων αἰφνιδίως νικητὴς εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ ρίπτων εἰς τοὺς πόδας της ἄψυχον τὸ πτῶμα τοῦ θηρίου, ὅπερ ἐνέσπειρε τὸν τρόμον εἰς τὴν Ἀττικήν. Ἆ! τῇ ἀληθείᾳ, ὁ σημερινὸς ἡμῶν πολιτισμὸς πιθανὸν νὰ ἦναι σοφός,ἀλλ' εἶναι ἀκαλλὴς καὶ μικρός,διότι στερεῖται τοιούτων ὡραίων ἐθίμων καὶ πόθων.

Ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθεν ὁ Κέφαλος ἀπαρατήρητος ὅλως ἐκ τῶν ἀνακτόρων. Μαῦροί τινες ὀφθαλμοὶ νεάνιδος κατοπτευούσης ἀπό τινος ἀνδήρου, ὄπισθεν τοῦ βασιλικοῦ μεγάρου, εἶδον αὐτὸν διολισθαίνοντα ἐν τῇ ὁδῷ, βαδίζοντα πρὸς τὰ τείχη καὶ καταβαίνοντα τὰς βαθμίδας τὰς ἀγούσας πρὸς τὴν πυλίδα ἐκείνην.

Ζοφερὰ τὸ ἦθος, ὁμοία πρὸς τὴν Νύκτα,ἥτις, καταβαίνουσα ἀθορύβως ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, ἐξαπλοῖ ἐπὶ τοῦ κυανοῦ στερεώματος τὸν μαῦρον μανδύαν της, κατέβη ἡ ὀρχηστρὶς Αὖρα μέλανα φέρουσα μανδύαν πρὸς τὸ ἄνδηρον, ὅπερ ἐξετείνετο δίκην ἐξώστου ὄπισθεν τοῦ βασιλείου οἴκου, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ βλέμμα περιελάμβανεν ὅλην τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀκροπόλεως πεδιάδα, ἥτις σήμερον μὲν καλεῖται πόλις τῶν Ἀθηνῶν, θορυβῶδες ἄθροισμα πετρῶν, ἰδεῶν, σχεδίων, αἰσθημάτων, τότε δὲ ἦτο σιωπηλὴ πεδιὰς πλήρης χλόης, δένδρων καί τινων σπανιωτάτων βωμῶν.

Διατί στηρίζει τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τοῦ θωρακείου τοῦ ἐξώστου καί, φεύγουσα τὸ φῶς καὶ τὴν χαρὰν τῆς τελετῆς, ἐπιζητεῖ τὸ σκότος ἡ Αὖρα, ἡ προσφιλὴς δούλη, ἡ ἀχώριστος σύντροφος τῆς Πρόκριδος; Διατί βυθίζει τὸ βλέμμα εἰς τὰ κατάμαυρα βάθη τοῦ ἐν τῇ νυκτὶ βεβυθισμένου ὁρίζοντος, ὅμοια τὸ χρῶμα πρὸς τὴν καρδίαν αὐτῆς; Διατί τὸ ἀναπαλλόμενον φῶς τῶν ἐπὶ τῶν τειχῶν παρατεταγμένων πυρσῶν φωτίζει ἐπὶ τῶν ὠχρῶν παρειῶν της δύο καταλειβόμενα δάκρυα;

Εἶχεν ἰδεῖ τὸν Κέφαλον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἐρεχθέως καὶ τὸ ἀρρενωπὸν κάλλος τοῦ εἰκοσιπενταετοῦς νεανίου ἔτρωσε τὴν καρδίαν τῆς δούλης. Ἐπάλαισε κατὰ τοῦ ὁσημέραι ὀγκουμένου ἐν τῇ καρδίᾳ της πάθους, ἐσκέφθη τὰς πρὸς αὐτὴν εὐεργεσίας τῆς Πρόκριδος, τὸ καθῆκον αὐτῆς, ὡς φίλης, ὡς δούλης· ἀντέταξε πάντα ταῦτα κατὰ τοῦ πυρός, ὅπερ ἤρξατο καῖον καὶ πυρπολοῦν τὴν καρδίαν της, ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ἦτο τόσον σφοδρόν, τόσον ἀπέραντον, ὥστε ἔκαυσε τοὺς φραγμοὺς τούτους, οὓς ἡ Αὖρα τῷ ἀντέταξεν ὡς χάρτινα τείχη, καὶ κατελυμαίνετο τὴν δύστηνον κόρην.

Πρός τινα ν' ἀνκοινώσῃ τὸ αἴσθημά της; Δὲν εἶχε ἄλλον εἰμὴ τὴν Πρόκριδα· ἀλλ' εἰς αὐτὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ φανερώσῃ. Ἦτο δούλη, δὲν εἶχε κανένα ἄλλον φίλον, κανένα!

Δεκάκις ἀπεφάσισε νὰ περιμείνῃ τον Κέφαλον ἐν τῷ διαύλῳ τοῦ μεγάρου, νὰ τῷ εἴπῃ ὅτι τὸν ἀγαπᾷ, καὶ ἐὰν αὐτὸς τὴν ἀποκρούσῃ,ν' ἀποθάνῃ πρὸ τῶν ποδῶν του, κεντῶσα τὴν χεῖρά της διὰ δηλητηριασμένης καρφίδος, ἣν εἶχε λάβει ποτὲ παρὰ Θεσσαλῆς μαγίσσης. Ἀλλὰ δεκάκις ἀνεχαίτισεν αὐτὴν ἡ ἐλπὶς ὅτι θὰ τὸν λησμονήσῃ.

— Ἔχω καιρόν, ἐσκέπτετο. Ἄλλως τε, ὅταν ἡ θύρα τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου κλεισθῇ ὄπισθέν του καὶ αἱ λευχείμονες παρθένοι ψάλωσιν ἔξωθεν τῆς θύρας τὸ ἐπιθαλάμιον, εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν θ' ἀνθέξω εἰς τὸ θέαμα, εἰς τὸ ἄκουσμα ἐκεῖνο· θ' ἀποθάνω. Ἔχω ἀκόμη καιρόν.

Ἀλλ' ἡ νόσος της προὐχώρει, ηὔξανεν, ἤγγι-

ζεν ἤδη τῆς φρενίτιδος τὰ ὅρια. Τῇ ἐφαίνετο ὅτι φάσμα τι ῥοδόχρουν γυναικός, κρόκινον, ἐξηνεμωμένον πέπλον φερούσης, ἤρχετο ἀθορύβως ὀπίσω της, ὅπου καὶ ἂν κατέφευγε, καὶ τῇ ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς φράσεις ἀλλοκότους.— Εἶναι τόσον ὡραῖος! τῇ ἔλεγε. Φαντάσθητι πόσον θὰ σὲ ἀγαπᾷ... Εἶσαι δούλη τῆς Πρόκριδος καὶ αὕτη σὲ περιφρονεῖ διὰ τῆς ἀγάπης της, διὰ τῆς προστασίας της. Οὐδεμίαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλεις πρὸς αὐτήν. Ὁ δοῦλος δὲν ὀφείλει ποτὲ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὸν αὐθέντην του. Θ' ἀνεχθῇς νὰ θυσιάσῃς χάριν τῆς Πρόκριδος τὸν ἔρωτά σου :

Ἤκουε ταῦτα εὐκρινῶς ἡ Αὔρα ὄπισθέν της, ἀλλ' ἐστρέφετο καὶ δὲν ἔβλεπε κανένα.

Κατήντησε νὰ παραληρῇ οἱονεὶ ἀπαντῶσα πρὸς τὸ φάσμα.

Εἶχον παρέλθει καὶ πολλαὶ ἄλλαι νύκτες, χωρὶς ὁ Μορφεὺς νὰ ψαύσῃ τὰς βλεφαρίδας της. Αἱ παρειαί της ἐκοιλαίνοντο, ἡ ὄψις της ὠχρία. Ὁ ἔρως της ηὔξανε καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ πυρετός.

Ἡ Πρόκρις δὲν προσεῖχε πολὺ εἰς τὴν στυγνὴν ἐκείνην μελαγχολίαν τῆς δούλης. Ὅλη παραδεδομένη εἰς τὸ νὰ βλέπῃ, ν' ἀκούῃ τὸν μνηστῆρά της, ἠγνόει τὰ πάντα. Ἠγνόει τοῦ πελωρίου ὄφεως τὴν ἐν τοῖς περιχώροις ἐμφάνισιν, ἠγνόει τὸ πῦρ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Αὔρας. Ἓν μόνον ἔβλεπε, τὸν ἐραστήν, τὸν μνηστῆρά της.

Ὁ ἔρως ἔχει τὴν φιλαυτίαν του, σκληρὰν διὰ τοὺς ἄλλους φιλαυτίαν, ἀλλὰ συγγνωστήν, δικαίαν, ἀπαραίτητον. Ὅταν τις, ἀνανήψας ἐκ νόσου μακρᾶς διατελῇ ἐν καταστάσει ἀναρρώσεως, εἶναι ὕποπτος, δύστροπος, ὀξύθυμος, ἐγωϊστής. Οἱ περὶ αὐτὸν βλέπουσιν, ὑφίστανται τοῦτο, ἀλλὰ συγχωροῦσιν. Οὕτω καὶ οἱ ἐρῶντες, οἱ ἤδη μετὰ μακρὰς βασάνους χωρισμοῦ ἀρχόμενοι ν' ἀπολαύωσι τῶν πόθων των. Εἶναι μύωπες διὰ τὰ παθήματα τῶν ἄλλων. Ἡ καρδία των διατελεῖ ἐν ἀναρρώσει. Συγγνώμην δι' αὐτούς.

Ἐν ὁμοίᾳ πυρετώδει καταστάσει διετέλει ἡ Αὔρα καθημένη ἐπὶ τοῦ ὑπαίθρου ἐξώστου, καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Κέφαλος λάθρα ἐξήρχετο ἐκ τοῦ μεγάρου. Τὸν εἶδε, τὸν ἐγνώρισεν, ἤνοιξε τὰ χείλη ὅπως κραυγάσῃ κραυγὴν χαρᾶς ἢ ἐκπλήξεως, τίς οἶδε; Ἀλλ' ἡ φωνὴ ἔμεινεν ἐν τῷ λάρυγγι τῆς κόρης, ἥτις βλέπουσα αὐτὸν βαίνοντα γοργῶς πρὸς τὰ τείχη ἐξέτεινεν ἀκουσίως τὴν χεῖρα πρὸς αὐτόν. Ἦτο σχεδὸν παράφρων. Ἀλλ' ὅταν τὰ βήματα τοῦ κυνηγοῦ ἐξηφανίσθησαν πρὸ τῆς κλίμακος τῆς πυλίδος, ὅταν ἡ σκιὰ τοῦ Κεφάλου ἐξηλείφθη ἐντὸς τῆς ἀπεράντου σκιᾶς τῆς ἐξοχῆς, ἡ Αὔρα σχεδὸν μηχανικῶς, ὡσανεὶ διετέλει ἐν ὑπνοβασίᾳ, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου εἰς τὴν ὁδὸν ἐλαφρά, ὡς ἐπήδα ὅταν ἐχόρευε κατὰ τὰ συμπόσια τοῦ Ἐρεχθέως, καὶ, ὁρμήσασα καὶ αὐτὴ πρὸς αὐτὴν ἐκείνην τὴν θυρίδα, δι' ἧς ὁ Κέφαλος ἐξῆλθεν, ἐχάθη καὶ αὐτὴ εἰς τὰ σκότη τῆς νυκτός.

Καὶ πάντοτε τὸ ἀπαίσιον ἐκεῖνο φάσμα τῆς κροκοπέπλου γυναικὸς ὤθει αὐτὴν πρὸς τὰ ἐμπρὸς ψιθυρίζον καὶ καγχάζον εἰς τὸ οὖς της... Τρέξε, τρέξε, γρήγορα!

Τὸ σκότος κατέπιε τὰ βήματά των.

ΣΤ'

Ἡ αὐγὴ ἤδη ὑπέφωσκεν ἀπὸ τοῦ Ὑμηττοῦ ὅτε, κατάκοπος ἐκ τῶν ἑορτῶν, τῶν ᾀσμάτων καὶ τῆς ἀγρυπνίας, ἡ Πρόκρις ἀπεχώρει ἤδη εἰς τὸν θάλαμόν της, ἀφοῦ πρῶτον προσελθοῦσα παρὰ τῷ βασιλεῖ ἐξεπλήρωσε χρέος ἱερὸν καὶ προσφιλές.

— Πάτερ μου, εἶχεν εἰπεῖ πρὸς τὸν Ἐρεχθέα, ἡ ἐπαύριον εἶναι ἡ ἡμέρα τῶν γάμων μου. Ἐπιθυμῶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην, καθ' ἣν φεύγω μακρὰν ἀπὸ σοῦ ὅπως μεταβῶ εἰς τὸν ἐν Θεσσαλίᾳ οἶκον τοῦ συζύγου μου, νὰ ἐκπληρώσω χρέος ἱερὸν καὶ προσφιλὲς πρὸς τὴν Αὔραν, τὴν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας μου ἀγαπητήν μου σύντροφον καὶ φίλην. Καλέ μου πάτερ, ἀπόδος τὴν ἐλευθερίαν εἰς αὐτὴν καὶ ἄφες νὰ τὴν λάβω μαζῆ μου εἰς τὰ βασίλεια τοῦ συζύγου μου. Τῇ τὸ ὑπεσχέθην.

— Ἀγαπητή μου Πρόκρις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀσπαζόμενος τὸ μέτωπον τῆς θυγατρός του, ἡ Αὔρα εἶναι ἐλευθέρα ὡς ὁ ἀὴρ τοῦ ὁποίου φέρει τὸ ὄνομα. Λάβε την καὶ ἔσο εὐτυχής.

Καὶ ἀπεσύρθη ὅλη χαρὰ ἡ Πρόκρις ἵνα κοιμηθῇ εἰς τὸν θάλαμόν της ἐκεῖνον, ὃν τῇ ἐπαύριον ἔμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ διὰ παντός...

Ἡ ἡμέρα εἶχεν ἤδη προχωρήσει, ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει πρό τινων ὡρῶν καυστικὸς καὶ πνοὴ ἀέρος δὲν ἔσειε τὰ φύλλα. Ἡ Πρόκρις ἐκοιμᾶτο εἰσέτι ἐν τῇ λευκῇ νυκτερινῇ περιβολῇ της ἡμιάνοικτα ἔχουσα τὰ χείλη ἐφ' ὧν γλυκὺ ἐπλανᾶτο μειδίαμα ἐκίνει δὲ τὸ στῆθος της ἐνίοτε στεναγμὸς ἐλαφρὸς τερπνοῦ ὀνείρου.

Αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου, ἄγνωστον πῶς, ἐκ τοῦ ἀέρος, ἐκ τοῦ μηδενός, ἐπεφάνη γραῖα γυνή. Παράδοξον! Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ Μύρρα, ἡ γραῖα ἐκείνη δούλη τῆς Πρόκριδος, ἣν εἴδομεν ἐν τῇ παρὰ τὸν Ὑμηττὸν κοιλάδι. Πόθεν εἰσῆλθε καὶ τί ἤρχετο νὰ κάμῃ εἰς τὸν θάλαμον; Ἦτο ἄρά γε ἡ Μύρρα ἡ ἀληθής, ἢ μήπως θεά τις ζηλοτυπίαν καὶ ἐκδίκησιν πνέουσα, ἔλαβε τῆς ἀγαθῆς γραίας τὴν μορφὴν ὅπως ἀποπλανήσῃ τὴν κόρην;

Ἡ γραῖα ἔστη ὀρθία παρὰ τὴν κλίνην τῆς νεάνιδος, ἠτένισεν αὐτὴν κοιμωμένην, καὶ σαρδόνιον μειδίαμα ἐβάθυνε καὶ συνεσώρευσε τὰς ῥυτίδας τοῦ προσώπου της. Δὲν εἶπε τίποτε· ἀλλ' ἐφαίνετο ὡς νὰ ἔλεγε καθ' ἑαυτήν :

— Ἆ! Σὺ λοιπὸν εἶσαι ἐκείνη; Σὺ τολμᾷς

νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃς τὴν εὐδαιμονίαν μου, ἄφρον παιδίσκη; Ἀ! Τώρα ὅμως ἦλθε καὶ εἰς ἐμὲ ἡ σειρά, καὶ σὲ κρατῶ εἰς τὰς χεῖράς μου.

Ἔτεινε τὴν χεῖρα ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῆς νεάνιδος, καὶ ἡ Πρόκρις, ἀφεῖσα βαθὺν στεναγμόν, ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς.

Παραχρῆμα καὶ αὐτοστιγμεὶ τὸ μειδίαμα ἐξηλείφθη ἀπὸ τῶν χειλέων τῆς γραίας, ἤρξατο δὲ αὕτη νὰ κλαίῃ καταπνίγουσα τοὺς λυγμοὺς τοῦ κλαυθμοῦ της.

— Μύρρα! εἶπεν ἡ Πρόκρις ἡμιανεγερθεῖσα, διατί κλαίεις; Συνέβη δυστύχημα εἰς τὸν Κέφαλον; Λέγε ταχέως.

— Ὄχι, καλή μου κόρη, εἶπεν ἡ γραῖα ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυά της. Δὲν συνέβη τίποτε.

— Κάτι μοῦ κρύπτεις, Μύρρα. Ὁμίλει, πρὸς θεῶν, διατί κλαίεις; Διατί σιωπᾷς;

— Δυστυχὴς κόρη! εἶπεν ἡ γραῖα μετὰ οἴκτου καὶ στοργῆς ἀτενίζουσα τὴν Πρόκριδα.

— Ἀλλὰ τί ἔχεις λοιπόν; εἶπεν αὕτη συλλαμβάνουσα διὰ τῶν δύο χυτῶν της χειρῶν τοὺς λιποσάρκους βραχίονας τῆς γραίας.

— Πρόκρις, ὁ μνηστήρ σου δὲν σὲ ἀγαπᾷ. Ὁ μνηστήρ σου σὲ ἀπατᾷ. Ὁ Κέφαλος ἀγαπᾷ ἄλλην γυναῖκα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ ἀντεράστριά σου εὑρίσκεται εἰς τὰς ἀγκάλας του.

— Ψεύδεσαι, ἀνέκραξεν ἡ Πρόκρις κάτωχρος ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἐξυπνήσας ἐξ ὀνείρου τερπνοῦ εἰς φρικτὴν πραγματικότητα, ἐπιθυμεῖ νὰ πιστεύῃ ἀκόμη ὅτι δὲν ἦτο ὄνειρον ἡ ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀποπτᾶσα εὐδαιμονία του ἐκείνη. — Ψεύδεσαι, σοὶ λέγω, ἢ ἀπατᾶσαι. Εἶναι τόσον ἀδύνατον, ὅσον θὰ ἦτο φρικτὸν αὐτὸ τὸ ὁποῖον μοὶ λέγεις.

— Εἴθε νὰ ἦτο ψευδές, εἶπεν ἡ γραῖα φέρουσα τὸ ρινόμακτρον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ναί, ἔχεις δίκαιον, Πρόκρις, ἠτύχασον, ἦτο ψευδές. Ἐγὼ πταίω ἡ ἀπερίσκεπτος, ἐλθοῦσα ἐδῶ νὰ σὲ λυπήσω. Λησμόνησον ὅ,τι σοὶ εἶπον καὶ ἐγέρθητι νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ λουτρόν, διότι πλησιάζει ἡ ὥρα τοῦ γάμου σου.

— Ἀ! Μύρρα, διατί μὲ βασανίζεις οὕτω; εἶπεν ἡ Πρόκρις· τί κακὸν σοὶ ἔκαμα; Δὲν σ' ἐγνώριζα τόσον σκληράν!

— Μὲ κάμνει τοιαύτην ἡ δυστυχία σου, προσφιλής μου κόρη. Θέλω νὰ σοῦ μετριάσω τὴν φρικτὴν ὀδύνην, ἥτις σὲ περιμένει, ὅταν ἴδῃς ὅτι ὁ μνηστήρ, ὁ ἐραστής σου, ὅστις ἔχει σήμερον κυριεύσει ὅλης τῆς καρδίας, ὅλης τῆς ζωῆς σου, ἀναιδῶς, ἀσπλάγχνως σὲ ἐπρόδωκε. Δὲν μὲ πιστεύεις; Ἐγέρθητι λοιπὸν καὶ ζήτησον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια, εἰς ὅλην τὴν πόλιν· δὲν θὰ τὸν εὕρῃς. Ἔφυγε διὰ νυκτός, κρυφίως, ἀπάγων τὴν ἐρωμένην του καὶ ἀντίζηλόν σου.

— Καὶ ποία εἶναι αὐτή, εἰπὲ ποία εἶναι, σὲ διατάττω, εἰπὲ γρήγορα! ἀνέκραξε διὰ φωνῆς τρεμούσης, κατάλευκα ἔχουσα τὰ χείλη ἡ δύστηνος νύμφη.

— Ἐὰν ἀναζητήσῃς πανταχοῦ τῶν ἀνακτόρων, πανταχοῦ τῆς πόλεως, οὐδαμοῦ θὰ εὕρῃς τὴν Αὔραν, τὴν ὡραίαν δούλην σου, εἶπεν ἡ Μύρρα.

— Καὶ σύ, σὺ πῶς γνωρίζεις ὅτι αὐτὸς ἀπήγαγεν ἐκείνην; ἠρώτησεν ἡ Πρόκρις στηρίξασα ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης ἐρωτήσεώς της ὅλην τὴν ἀπομένουσαν ἀμφιβολίαν της, δηλαδὴ ὅλην τὴν ζωήν της, διότι κατὰ τὴν φρικώδη ἐκείνην στιγμὴν ἡ ζωή της ὁλόκληρος ἐστηρίζετο ἐπὶ μιᾶς καὶ μόνης ἐλπίδος, ὅτι ἡ Μύρρα ἐπλανᾶτο.

— Τοὺς εἶδον ἐγὼ ἡ ἰδία, εἶπεν ἡ Μύρρα, δάκνουσα τὸ ρινόμακτρον ἵνα καταπνίξῃ τοὺς λυγμούς της βέβαια. Ἔφυγον ἐκ τῆς πυλίδος τῶν τειχῶν τῆς συγκοινωνούσης πρὸς τοῦ Πανὸς τὸ σπήλαιον, καὶ τοὺς ἤκουσα λέγοντας ὅτι εἰς τὴν συστάδα τῶν θάμνων, ἔνθα ἡ Πηγὴ τῶν δακρύων τῆς Ἠοῦς, ἐκεῖ θὰ καταφύγωσι προσωρινῶς ἵνα κρυβῶσι. Πρόκρις, μὴ κλαίῃς, κόρη μου· θάρρος! Λησμόνησον τὸν ἄθλιον απατεῶνα. Εἶναι ἀνάξιος τοῦ ἔρωτός σου!

— Ὦ Μύρρα, ἐὰν ἤξευρες τί σπαραγμὸς διαμελίζει τὰ στήθη μου! Θέλω νὰ τὸν ἴδω, θέλω νὰ τοὺς συλλάβω ἐγὼ ἡ ἰδία, εἶπεν ἡ Πρόκρις ζητοῦσα νὰ ἐνδυθῇ μόνη. Γρήγορα, τὴν ἐσθῆτά μου, τὸν πέτασόν μου. Ὦ εἶναι ἀδύνατον, ἀδύνατον νὰ ἦτο κίβδηλος ἡ καρδία ἐκείνη!

— Ποῦ σπεύδεις; τί ζητεῖς νὰ πράξῃς; εἶπεν ἡ Μύρρα κρατοῦσα τὴν Πρόκριδα ἀπὸ τῆς χειρός. Νὰ ἐξέλθῃς τῆς πόλεως ἐν πλήρει ἡμέρᾳ εἰς τοιαύτην κατάστασιν; Ἀ! Πρόκρις, ἀπώλεσας λοιπὸν τὸ λογικόν; Ἀλλὰ θὰ σὲ ἴδουν, κόρη μου, θὰ τρέξουν κατόπιν σου, θὰ γίνῃ θόρυβος, καὶ οἱ δραπετεύσαντες ἐρασταὶ θὰ κρυβῶσι καὶ δὲν θὰ τοὺς ἀνεύρῃς ποτέ.

— Ἔχεις δίκαιον, ἀπώλεσα τὸ λογικόν. Μία στιγμὴ μοῦ ἀνέτρεψε τὸν βίον μου. Τί τοὺς ἔπταισα, Μύρρα, τί τοὺς ἔπταισα! Ἡ Αὔρα νὰ μὲ προδώσῃ ἡ ἀχάριστος, ἐμὲ ἥτις τῇ ἐχάρισα τὴν ἐλευθερίαν σήμερον! Εἶναι φρικτόν, εἶναι ἀπίστευτον! Μύρρα, πρᾶξον ὅ,τι θέλεις· ἀλλὰ διὰ πάσης θυσίας θέλω νὰ πεισθῶ, θέλω νὰ τοὺς κατασκοπεύσω. Μ' ἐννοεῖς;

— Θὰ σ' ἐνδύσω ἀνδρικὸν χιτῶνα καὶ ἱμάτιον, Πρόκρις, καὶ θὰ διέλθῃς ὡς θεράπων τὰ ἀνάκτορα καὶ τὰ τείχη. Ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ.

Μετ' ὀλίγον ἡ γραῖα θεράπαινα, ἀκολουθουμένη ὑπὸ θεράποντος ἐφήβου, ραδινὸν ἀνάστημα ἔχοντος καὶ φέροντος σκιάδιον πλατύγυρον, ἐξήρχετο τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἐκ τῆς πυλίδος. Κατελθοῦσαι δὲ διὰ τοῦ σπηλαίου τοῦ Πανὸς πρὸς τὴν πεδιάδα διηυθύνθησαν δρομαίως πρὸς τὴν γνωστὴν κοιλάδα τοῦ Ὑμηττοῦ. Ὁ δρόμος των εἶχε τὸ παράδοξον, ὅτι προηγεῖτο μὲν ὁ κομψὸς θεράπων, ἀλλὰ τὰ βήματα τῆς γραίας

ἐφαίνοντο μᾶλλον βήματα νέας γυναικός. Ἦτο ἄρά γε Μύρρα ἡ ἀληθής;

Ζ'

Ἐνῷ ἡ Πρόκρις, φέρουσα τὴν ἔχιδναν τῆς ζηλοτυπίας ἐν τῷ στήθει, ὥδευε σχεδὸν φρενόληπτος πρὸς τὴν κοιλάδα, ἐκ τοῦ ἑτέρωθεν σημείου τοῦ ὁρίζοντος κεκοπιακώς, ἐξηντλημένος ἐκ τοῦ κόπου ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον ἡμέρας φλογερᾶς ὁ Κέφαλος ἐπανήρχετο ἄπρακτος πρὸς τὴν αὐτὴν τοῦ Ὑμηττοῦ κοιλάδα. Εἶχε διανύσει ὁδοιπορίαν μακρὰν ἀπὸ τῆς νυκτὸς ἀναζητῶν εἰς μάτην τὸ θηρίον ἐν τοῖς πέριξ δρυμοῖς χωρὶς ν' ἀναπαυθῇ, χωρὶς νὰ πίῃ μίαν κἂν σταγόνα ὕδατος. Διὰ τοῦτο ἔσπευδε νὰ φθάσῃ πρὸς τὴν συστάδα τῶν θάμνων, ἵνα δροσισθῇ ἐκ τῆς πηγῆς τῶν δακρύων τῆς Ἠοῦς, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφῆ σκιὰν τῆς πλατάνου, ἥτις ἐστέγαζε τὸ σκιερὸν ἐκεῖνο μέλαθρον. Οἱ κύνες του ἔχοντες κρεμαμένην τὴν γλῶσσαν ἐκ τοῦ κόπου, ἤσθμαινον ἀπηυδηκότες· ἐνστίκτως δὲ ὥδευον καὶ οὗτοι πρὸς τὴν συστάδα ἐκείνην τῶν θάμνων.

Ἔφθασε τέλος εἰς αὐτὴν ὁ Κέφαλος, καί, διανοίξας τοὺς δασυφύλλους κλάδους, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μέλαθρον· ῥίψας δὲ φαρέτραν καὶ τόξον, ἐκάθισε περικεκυκλωμένος ὑπὸ τῶν κυνῶν του παρὰ τὸ καχλάζον ὕδωρ τῆς Ἠοῦς, ἐκ τοῦ ὁποίου καὶ οἱ τέσσαρες κύνες ἔπινον ἤδη ἀπλήστως.

Ἐξήγαγεν ἐκ τῆς θηρευτικῆς του πήρας δερματίνην κύαθον, ἣν ἐπλήρωσεν ὕδατος, καὶ πιὼν κατ' ἐπανάληψιν, ἤνοιξε τὸν χιτῶνά του πρὸς τὸ στῆθος ὅπως δροσισθῇ· ἀλλ' ἡ ἀτμόσφαιρα ἦτο διάθερμος· οὐδεμία πνοὴ ἀέρος ἔσειεν οὐδὲ κἂν τὸ ἐλαφρότερον φύλλον.

Ἐν τούτοις ἡ Πρόκρις ἀσθμαίνουσα ἔφθασε πρὸς τὴν πυκνὴν συστάδα τῶν θάμνων. Πῦρ κατέκαιε τὰ στήθη της, διότι οἱ ὀφθαλμοί της ἀντηνάκλων τὰς ἐσωτερικὰς αὐτοῦ ἀναλαμπάς· Πλησιάσασα κατά τι, ἐλαφρὰ ὡς σκιά, ἔκυψε καὶ ἠκροάσθη κατὰ πρῶτον, ἐνῷ οἱ παλμοὶ τῆς ζηλοτυπίας καὶ τοῦ ἔρωτος ἐσφυρηλάτουν ἀλγεινῶς ἐκ τῶν ἔνδον τὸ στῆθός της. Ἠκροᾶτο. Ἡ θερμότης τοῦ ἡλίου ἦτο φλογερά.

— Ἐλθέ, γλυκεῖά μου αὔρα, εἶπεν ἐντὸς τῆς συστάδος τῶν θάμνων ἱκετευτικῶς καὶ μετὰ πόθου ὁ Κέφαλος, ἐλθὲ εἰς τὰ καίοντα στήθη μου.

Ἡ Πρόκρις ἔκλεισε τὰ ὄμματα καὶ ἔφερε τὰς δύο της χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους της. Ἐνόμισεν ὅτι μάχαιρα ἐστομωμένη, πεπυρακτωμένη, ἀπέραντος διῆλθεν ὁλόκληρος διὰ τῆς καρδίας της! Ἦτο λοιπὸν ἀληθὴς ὁ λόγος τῆς Μύρρας!

Πῶς δὲν ἀνεκραύγασε; πῶς δὲν ἔπεσεν ἀναίσθητος; πῶς δὲν ἐκεραυνοβολήθη ὑπὸ τοῦ ἀκούσματος ἐκείνου; Ὑπάρχουσι τοιαῦτα ἐν τῇ ζωῇ ἀνεξήγητα θαύματα.

Προέβη προσωτέρω, εἰσήγαγε τὴν κεφαλὴν διὰ μέσου τῶν φύλλων καὶ εἶδεν.

Εἶδε τὸν Κέφαλον μόνον παρὰ τὴν πηγὴν ἀπηυδηκότα, ἀνοικτὰ ἔχοντα τὰ στήθη, κάθιδρον, ἀναζητοῦντα μίαν πνοὴν ἀέρος ἵνα δροσίσῃ τὰ στήθη του.

Ἡ αὔρα ἣν ἐκάλει ἦτο ἡ ἐλλείπουσα τοῦ ἀέρος πνοή.

Κατενόησε τότε τὴν πλάνην της, ἐστράφη περὶ ἑαυτήν· ἦτο μόνη.

Ἡ γραῖα εἶχε γίνει ἄφαντος.

Τῇ ἐφάνη τότε ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ὄνειρον φρικῶδες, ἐφιάλτης φοβερός, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξηγείρετο εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ ὅτι ἡ Μύρρα ἦτο ὄν τι καταχθόνιον λαβὸν τῆς γραίας θεραπαίνης τὴν μορφήν.

— Ἤλπιζον νὰ φέρωμεν καλὸν θήραμα εἰς τὴν καλήν μου Πρόκριδα σήμερον, πτωχὲ Κέρβερε, ὡς δῶρον ἀπροσδόκητον τοῦ γάμου, εἶπεν ὁ Κέφαλος πρὸς τὸν ἕνα τῶν κυνῶν του. Ἀλλ' εἰς μάτην! Θὰ ἐπιστρέψω μὲ κενὰς τὰς χεῖρας καὶ τὸν σάκκον μου.

Ἡ κόρη δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ τὴν χαράν της. Κατὰ τὴν στιγμὴν ὅμως ἐκείνην συνέβη τι τρομερόν, ἀλλόκοτον, ἀπίστευτον.

Μὲ στῆθος ἀνασκιρτῶν ἐκ τῆς χαρᾶς ἔξαλλος ἐξ ἔρωτος καὶ μετανοίας, ἡ Πρόκρις ἀφῆκε κραυγὴν καὶ διέσχισε βιαίως τὸ φύλλωμα ἵνα ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πιστοῦ της ἐραστοῦ ἀδίκως συκοφαντηθέντος.

— Ἆ! συγγνώμην, ἀνέκραξε, συγγνώμην, καλέ μου Κέφαλε!

Ἀλλ' ἐκείνη ἡ κραυγή, ἐκεῖνος ὁ θροῦς τῶν διασχιζομένων κλάδων ἔφθασεν εἰς τὸ οὖς τοῦ Κεφάλου ὡς συριγμὸς ἀποτροπαίου τινὸς ὄφεως, ὁ δὲ γυμνὸς βραχίων τῆς νεάνιδος, ὁ εἰσδύσας μεταξὺ τῶν κλώνων ἵνα τοὺς ἀνοίξῃ, ἐφάνη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Κεφάλου ὡς ὁ ἀναζητούμενος κίτρινος ὄφις, εἰσορμῶν κατ' αὐτοῦ ὅπως τὸν κατασπαράξῃ.

— Ἆ! ἐσκέφθη ὁ Κέφαλος, σ' εὑρίσκω τέλος πάντων!

Καὶ ἐν ἀστραπιαίᾳ στιγμῇ ἥρπασε τὸ τόξον του, ὁ δὲ σίδηρος συρίξας ἀπαισίως ἐνεπήχθη βαθέως εἰς τὴν καρδίαν τῆς κόρης.

Κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν διανοιγέντων ἐξ ἄλλου μέρους τῶν κλάδων, προέκυψεν ἐκεῖθεν ἡ ὠχρὰ καὶ ἀπλανεῖς ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς κεφαλὴ τῆς ὀρχηστρίδος Αὔρας.

Ἔπεσεν ἡ Πρόκρις εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μνηστῆρός της παράφρονος σχεδὸν ἐκ τῆς ἀπελπισίας, ἔχουσα εἰσέτι τὸ μειδίαμα τῆς χαρᾶς της εἰς τὸ πρόσωπον.

— Κέφαλε! ἐπρόφθασε νὰ εἴπῃ μόνον.

Καὶ τὴν ψυχήν της τὴν παρθενικήν, ἀποπτᾶσαν τῶν χειλέων της, ἐδέχθησαν ἐν ὑστάτῳ σπαρακτικῷ ἀσπασμῷ τοῦ ἐραστοῦ της τὰ χείλη. Καὶ οὕτως ἐτελεῖτο ἡ βουλὴ τῆς Ἠοῦς.

Η'

Ὅταν ὁ Κέφαλος, κρατῶν μόνος αὐτὸς εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ ἄψυχον τῆς Πρόκριδος σῶμα, τὸ μόνον πρᾶγμα, ὅπερ τῷ ἀπέμεινεν ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ ἔρωτος καὶ τῶν ὀνείρων του, ἵνα τὸ μεταφέρῃ εἰς τὴν πόλιν, διῆλθε διὰ τοῦ κρημνοῦ ἐκείνου τῶν Ἐριννύων, ἐξ οὗ ἄλλοτε ἡ Αὔρα ἔδρεψε τὰ ἄνθη της, ἔκυψεν ἐπ' αὐτοῦ μηχανικῶς, τίς οἶδεν; ἴσως ὅπως ἐξιλεώσῃ τὰς καταχθονίους θεὰς διὰ τὸν φόνον ὃν ἄκων διέπραξεν.

Ἀλλὰ τότε εἶδεν εἰς τὸ βάθος τοῦ κρημνοῦ νεάνιδα νεκράν, στέφανον ἀνθέων φέρουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της.

Ἡ δύστηνος Αὔρα περιπλανωμένη καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐν καταστάσει πυρετοῦ νευρικοῦ καὶ ἐπὶ τέλους ἰδοῦσα τὸν θάνατον τῆς Πρόκριδος ὥρμησεν ὅλως παράφρων ἐπὶ τὸν κρημνὸν τῶν Ἐριννύων· ἐκεῖ δέ, νέα δρέψασα ἄνθη καὶ στέψασα δι' αὐτῶν τὴν κεφαλήν της, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν ἕλξιν τοῦ βαράθρου ἐκείνου, ὅπερ τῇ ἐφάνη ὅτι ἤνοιγεν αὐτῇ λυσίπονον ἀγκάλην. Ἐστεμμένη κατεκρημνίσθη εἰς τὸ βάραθρον.

Ἡ Πρόκρις δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ ἵνα τὴν ἐμποδίσῃ πάλιν.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ γάμος τοῦ Κεφάλου καὶ τῆς Πρόκριδος.

Ιωαννης Γ. Φραγκιας.

ΤΟΙΣ ΠΟΙΗΤΑΙΣ

Ἐν τοῖς τελευταῖον ἐκδοθεῖσιν ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ὁ ἀκαδημαϊκὸς Ἐρνέστος Λεγκουβὲ διηγεῖται συνέντευξιν, ἣν νέος ἔσχε πρὸς τὸν ποιητὴν Καζιμὶρ Δελαβίνι, πρὸς ὃν εἶχεν ἀποστείλει πρὸς ἀνάγνωσιν τοὺς πρώτους στίχους του. Ἡ ἀφήγησις τοῦ Γάλλου συγγραφέως εἶνε λίαν χαρακτηριστική, περιέχει δ' ἀληθείας καὶ συμβουλὰς ἀξίας ν' ἀναγραφῶσι χάριν τῶν ποιητῶν.

«Ἀνέγνωσα, εἶπεν ὁ Δελαβίνι, τοὺς στίχους σου καὶ ηὗρα εἰς αὐτοὺς πολλὰ πλεονεκτήματα· ἀλλὰ πρὶν συνομιλήσωμεν περὶ αὐτῶν, ἐπίτρεψόν μοι μίαν ἐρώτησιν πολὺ πεζήν: Ἔχεις τὰ μέσα τοῦ ζῆν;

— Ὁ κηδεμών μου μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἔχω περιουσίαν ὄχι μὲν μεγάλην, ἀλλ' ἐπιτρέπουσαν ἄνετον βίον.

— Τότε ἂς ἐξετάσωμεν τὰ ποιήματά σου.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ βλέμμα μου ἐξέφραζεν ἔκπληξιν,

— Ἡ ἐρώτησίς μου σοῦ ἐφάνη ὀλίγον παράδοξος, μοὶ εἶπε γελῶν. Θὰ σοῦ ἐξηγήσω ἀμέσως τὸ πρᾶγμα. Διεῖδα εἰς τοὺς στίχους σου εὐχέρειαν περὶ τὸ στιχουργεῖν, προσόντα ἄλλα ἀξιόλογα, καὶ ἐνιαχοῦ καὶ πρωτοτυπίαν ἐκφράσεως σπανίαν. Ἀλλὰ ἀπὸ τούτων μέχρι τοῦ ἀληθοῦς ποιητικοῦ δαιμονίου, ὅπερ δύναται νὰ δημιουργήσῃ στάδιον εἰς τὸν κατέχοντα αὐτό, ὑπάρχει μεγάλη ἀπόστασις. Ἐγὼ δὲ ἤθελον ἀποτρέψει πάντοτε οἱονδήποτε νέον ἀπὸ τοῦ νὰ ζητήσῃ πορισμὸν τοῦ βίου διὰ τῆς ποιήσεως, παρεκτὸς ἐὰν ἔχῃ καταφανῶς ἔμφυτον κλίσιν καὶ ἀναμφισβήτητον ἤδη ὑπεροχήν. Εἰμπορεῖ νὰ ζῇ τις ἵνα στιχουργῇ, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ στιχουργῇ διὰ νὰ ζήσῃ. Τώρα ὅμως ὅτε εἶμαι ἥσυχος ὡς πρὸς σὲ καὶ ἔχω ἀναπαυμένην τὴν συνείδησίν μου, ἂς ἀναγνώσωμεν τὰ ποιήματά σου.

Ἡ ἀνάγνωσις διήρκεσεν ἡμίσειαν ὥραν, ἐκ τῆς ἡμιώρου δ' αὐτῆς συνδιαλέξεως ἐδιδάχθην περισσότερα ἢ ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τῆς Καλολογίας. Ἦτο κριτικὴ ζῶσα ἡ συζήτησις ἡμῶν. Μὲ ἔκαμε νὰ γνωρίσω χειροπιαστὰ ὅλα μου τὰ λάθη, μοὶ κατέδειξεν ὅλα τὰ ἀσθενῆ μέρη, καὶ μοὶ ἐσημείωσεν συγχρόνως πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ φανῇ ὡς ἐνθαρρυντικὸν διὰ τὸ μέλλον. Τῆς ἀναγνώσεως περατωθείσης, μοὶ εἶπε·

— Ἀγαπητόν μοι τέκνον, μένω ἐνταῦθα κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν δι' ὅλης τῆς πρωΐας. Ἔρχου νὰ μὲ βλέπῃς, ὁσάκις θέλεις. Φέρε μου ὅ,τι ἔχεις γράψει ἢ μὴ μοῦ φέρεις τίποτε, ὅπως προτιμᾷς. Ἐὰν φέρῃς κανὲν ποίημα, θὰ ἀναγινώσκωμεν ὁμοῦ τοὺς στίχους σου, καὶ ἐνίοτε καὶ ἰδικούς μου. Θὰ ἐκδικῆσαι διὰ τὰς ἐπικρίσεις μου, σχολιάζων καὶ σὺ τοὺς ἰδικούς μου στίχους, προσέθηκε γελῶν. Λοιπόν, καλὴν ἀντάμωσιν.

Ἐξῆλθα συγκεκινημένος, πεφωτισμένος, αἰσθανόμενος συνεχομένην τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμά μου...

Μετά τινας ἑβδομάδας ἔφερα πρὸς αὐτὸν μεγάλην ᾠδὴν ἐπιγραφομένην *Ἡ μεγαλοφυΐα* καὶ φέρουσαν ἐπὶ κεφαλῆς: *Τῷ Καζιμὶρ Δελαβίνι*.

Μόλις ἤνοιξε τὸν χάρτην:—Ὤ! ὤ! μοὶ εἶπε, ἰδοὺ ἓν χονδρὸν σφάλμα εἰς τὴν ἀρχήν.

— Ποῖον σφάλμα;

— Ἡ ἀφιέρωσις. Ἀγαπητόν μου τέκνον, δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς εἰλικρινείας σου. Βεβαίως σὺ μετὰ πλήρους καλῆς πίστεως ἔγραψες τὴν μίαν παρὰ τὴν ἄλλην τὰς λέξεις *μεγαλοφυΐα* καὶ τὸ ὄνομά μου. Ἀλλὰ τοῦτο δηλοῖ, προσέθηκεν εὐθύμως, ὅτι δὲν ἔχεις ἀκόμη

ἰδέαν τοῦ πράγματος. Τὸ ἐσυλλογίσθης καλά ; Μεγαλοφυΐα ! Ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸν Κορνήλιον, τὸν Ρακίναν, τὸν Σοφοκλέα καὶ τὸν Σαικσπεῖρον. Διέπραξες ἀνοησίαν γράψας τὴν γραμμὴν αὐτήν, καὶ μὲ διέθεσες πολὺ αὐστηρῶς πρὸς τὴν ᾠδήν σου. Ἄς εἶνε. Ἀνάγνωσέ μού την.

Καθ' ὅλην τὴν ἀνάγνωσιν οὐδὲν ἐποίησε σημεῖον ἐπιδοκιμασίας ἢ ἀποδοκιμασίας. Ὅτε δὲ ἐτελείωσα, ἔμεινε στιγμάς τινας σιωπηλός, ἔπειτα μοὶ εἶπε·

— Πολὺ σοβαρὸν τὸ πρᾶγμα ! Ἡ ᾠδή σου δὲν ἀξίζει ἀπολύτως τίποτε. Ἐὰν μόνη ἡ ἐκτέλεσις ἐχώλαινε, δὲν θὰ ἔλεγα τίποτε. Ἡ τοιαύτη ἀδυναμία προσιδιάζει εἰς τοὺς νέους ποιητάς. Ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ μὲ ἀνησυχεῖ εἶνε ἡ πτωχεία τῶν ἐννοιῶν. Ἀπὸ τοὺς πρώτους στίχους σου εἶχα συλλάβει καλλιτέρας ἐλπίδας. Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν γνώμην μου ; Εὑρίσκεσαι εἰς στιγμὴν κρίσεως, καὶ πρέπει νὰ λάβῃς ἀπόφασιν ἡρωϊκήν. Ἐπὶ ἓν ἔτος δὲν πρέπει νὰ γράψῃς στίχον. Μὴ σὲ μέλει ὡς πρὸς τὴν διατύπωσιν· εἰμπορεῖς πάντοτε νὰ τὴν ἐπανεύρῃς. Δὸς προσοχὴν εἰς τὴν οὐσίαν. Ἐνίσχυσε τὸ πνεῦμά σου! Μελέτησε. Διέξελθε τὰ ἀριστουργήματα τῶν ξένων φιλολογιῶν. Εἰξεύρεις ἐκ στήθους τὰ ἔργα τῶν μεγάλων τῆς Γαλλίας ποιητῶν; Καλά, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἀρκετόν. Ἐπαύξησε τὰς γνώσεις σου μελετῶν τὸν Σοφοκλέα, τὸν Σαικσπεῖρον. Μελέτησέ τους εἰς αὐτὴν τὴν γλῶσσαν ἐν ᾗ ἐγράφησαν, ἂν εἰμπορῇς. Μὴ λησμονεῖς καὶ τοὺς μεγάλους ἡμῶν λογογράφους. Ὁ πεζὸς λόγος εἶνε ἡ τροφὸς τῆς ποιήσεως. Τέλος ἀναζήτησε σεαυτὸν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἄλλων. Μετὰ ἓν ἔτος θὰ ἴδωμεν.

Πολλὰ ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε, καὶ ἐφ' ὅσον προέβαινα εἰς ἡλικίαν, τόσῳ μᾶλλον ἀνεγνώριζα τὴν ἐμβρίθειαν καὶ εὐστοχίαν τῶν παρατηρήσεων ἐκείνων.

Α.*

Ο ΖΩΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΦΑΓΗΤΑ ΜΑΣ

Ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια νὰ παρατίθεται εἰς τὴν τράπεζαν πρῶτον ὁ ζωμός, θεωρούμενος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς εἰσαγωγῆς του εἰς τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου ὡς ἀναπόσπαστον στοιχεῖον ἑνὸς τελείου γεύματος καὶ δείπνου.

Ἀλλ' ἡ ὑγιεινή, τῆς ὁποίας τὸ στάδιον μόλις τώρα ἤρχισε καὶ ἡ ὁποία εἰς τὸ μέλλον ὑπόσχεται ν' ἀντικαταστήσῃ ἐν πολλοῖς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, εὗρεν ὅτι ἀδίκως κατατάσσεται ὁ ζωμός, τὸ ἐκχύλισμα δηλαδὴ τοῦ κρέατος, μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπαραιτήτων στοιχείων τῆς τροφῆς, καὶ ὅτι μάλιστα λίαν κακῶς πράττομεν γευόμενοι τοῦ ζωμοῦ, ἅμα ὡς καθίσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ πρὶν ἢ εἰσαγάγωμεν ἄλλην τροφὴν εἰς τὸν στόμαχον.

Ἄλλοτε ἦσαν διαδεδομέναι πολλαὶ σφαλεραὶ ἰδέαι περὶ τῆς θρεπτικῆς ἀξίας ὄχι μόνον τοῦ ζωμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καὶ σήμερον δὲ ἀκόμη, ὅταν τύχῃ ν' ἀσθενήσῃ τις ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς, δὲν λέγομεν πολλάκις: «ἂς τῷ δώσωμεν καὶ ὀλίγον *κρασὶ* γιὰ νὰ δυναμώσῃ, ἢ ὀλίγη *σοῦπα* δυνατὴ κτλ;» Καὶ δίδομεν πράγματι εἰς τὸν ἀσθενῆ μας *σοῦπαν* καὶ *κρασί*, καὶ νομίζομεν ὅτι δι' αὐτῶν αὐξάνονται πράγματι αἱ δυνάμεις τοῦ σώματος.

Δὲν ὑπάρχει τι τούτου ψευδέστερον. Τὸ οἰνόπνευμα καὶ ὁ ζωμὸς δὲν δύνανται ν' ἀντικαταστήσουν καμμίαν τροφήν, ἀλλὰ δύνανται νὰ ἐρεθίσουν μόνον ἐπὶ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας τὸ νευρικόν μας σύστημα, καὶ μᾶς κάμνουν νὰ νομίζωμεν, ὅτι ἐλάβομεν περισσοτέρας δυνάμεις.

Ἕνεκα δὲ τῆς στρεβλῆς αὐτῆς ἰδέας περὶ τῆς θρεπτικῆς ἀξίας του ὁ ζωμὸς πολλάκις ἔβλαψεν ἀνεπανορθώτως τοὺς ἀσθενεῖς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδόθη ἀντὶ ἄλλης τροφῆς, βλάπτει δὲ ὄχι ὀλίγον καὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι φορτόνουν δι' αὐτοῦ τὸν στόμαχόν των.

Ἀλλ' εἶνε πολὺ δύσκολον, ἂν ὄχι ἐντελῶς ἀδύνατον, νὰ ἐκριζωθῇ συνήθεια ἔχουσα ἤδη τὰς ρίζας της εἰς αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν φύσιν. Καὶ ἡ ὑγιεινή, γινώσκουσα τοῦτο, συμβουλεύει τὸν ἁπλοῦν ζωμὸν νὰ καθιστῶμεν θρεπτικώτερον διὰ τῆς ἀναμίξεως καὶ ἄλλων θρεπτικῶν οὐσιῶν, οἷον κρέατος, ᾠῶν κτλ. τῶν ὁποίων αἱ λευκωματώδεις οὐσίαι εἶνε ἓν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τῆς θρέψεως τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ.

Ἀπομένει λοιπὸν νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ διατί πρὸ πάσης ἄλλης τροφῆς παρατίθεται συνήθως εἰς τὴν τράπεζαν ὁ ζωμός. Εἰς τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ὁδηγὸν ἔσχε τὸ ἔνστικτον. Ὅταν πεινῶμεν, ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐκτελεῖται βραδύτερον παρὰ ὅταν ἔχωμεν τὸν στόμαχον ἡμῶν πλήρη, οὗτος δὲ πάσχει τρόπον τινὰ ἀναιμίαν καὶ αἱ προστριβαὶ τῶν παρειῶν του προξενοῦν τὸ αἴσθημα τῆς πείνης.

Πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς πείνης καὶ πρὸς κατασίγασιν τῶν ἀνησυχητικῶν ἐκδηλώσεων ἐκ μέρους τοῦ στομάχου μας δὲν ἔχομεν ἄλλο νὰ πράξωμεν παρὰ νὰ τῷ δώσωμεν τροφὴν διὰ νὰ ἐργασθῇ. Ἀλλὰ πᾶσα τροφὴ στερεὰ ἀνάγκη πρῶτον νὰ μεταβληθῇ εἰς ὑγρὰν ἐν τῷ στομάχῳ καὶ ἔπειτα ν' ἀπορροφηθῇ, μεταβάλλεται δὲ εἰς ὑγρὰν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ στομάχου, ἡ ὁποία διαρκεῖ ὥρας τινὰς καὶ καλεῖται πέψις. Αἱ ῥευσταὶ τροφαὶ καὶ ἐν γένει ὅλαι αἱ ῥευσταὶ οὐσίαι, αἱ

εἰσαγόμεναι εἰς τὸν ἐντερικὸν σωλῆνα, δὲν ἔχουν ἀνάγκην πολλὴν πέψεως, ἐπειδὴ εὐκόλως καὶ ἐν τάχει ἐκμυζῶνται ὑπὸ τῶν καθ' ὅλον τὸν πεπτικὸν σωλῆνα διεσπαρμένων λυμφατικῶν ἀγγείων καὶ μεταφέρονται εἰς τοὺς ἱστοὺς τοῦ σώματος.

Τοῦτ' αὐτὸ πάσχει καὶ ὁ ζωμὸς τοῦ κρέατος, μετὰ τὴν πόσιν τοῦ ὁποίου ἀμέσως αἰσθανόμεθα συνελθούσας τὰς δυνάμεις μας. Διότι ἡ ῥευστὴ αὐτὴ ὕλη καὶ ἀμέσως, μετὰ τὴν εἰς τὸν στόμαχον εἰσαγωγήν της, ἐξεμυζήθη, καὶ διὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐκχυλισματικῶν οὐσιῶν ἐπενεργεῖ ἐρεθιστικῶς ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ μας συστήματος, οὕτως ὥστε ἐν ἀκαρεῖ αἰσθανόμεθα μετριαζομένην τὴν πεῖνάν μας, ἡ ὁποία ὅμως πραγματικῶς ἱκανοποιεῖται μόνον μετὰ τὴν λῆψιν τῆς ἀπαραιτήτου καὶ μόνης χρησίμου πρὸς συντήρησιν τοῦ σώματός μας στερεᾶς τροφῆς.

Περαίνοντες λοιπὸν τὰς ἀνωτέρω σημειώσεις συμβουλεύομεν τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» νὰ μὴ τρώγωσι συχνάκις ζωμὸν κρέατος χωρὶς ν' ἀναμιγνύωσιν εἰς αὐτὸν καὶ ἄλλας θρεπτικὰς οὐσίας, ἤ, ὅπερ καὶ προτιμότερον, μετὰ μικρὰν δόσιν ζωμοῦ νὰ τρώγωσιν *εἰς τὰ γερά*.

Δρ Φλρς.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πρόχειρα μέτρα κατὰ τῆς ἡλιάσεως.

Ἐπειδὴ ἕνεκα τοῦ ἐξαιρετικοῦ καύσωνος ἐφέτος πολλοὶ συνέβησαν θάνατοι ἐξ ἡλιάσεως, ἐπίκαιρον θεωροῦμεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὸ ἀλλαχοῦ ἐν χρήσει πρόχειρον μέσον τῆς θεραπείας εἰς παρομοίαν περίστασιν. Ὁ παθὼν πρέπει νὰ μετενεχθῇ ἐν τῷ ἅμα εἰς μέρος σκιερὸν ἀλλ' εἰς τὸ ὕπαιθρον πάντοτε. Πρέπει ν' απογυμνωθῇ παντελῶς καὶ νὰ ραντισθῇ δι' ὕδατος ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματός του. Μεθ' ὃ ἄνωθεν τοῦ σώματος πρέπει νὰ κινῇ τις ἰσχυρῶς, οὐχὶ ὅμως μετὰ σπουδῆς, ἀλλὰ μετά τινος ρυθμικῆς κινήσεως, τὸ ἐκβληθὲν ἱμάτιον ἢ τὸ ὑποκάμισον τοῦ παθόντος. Τὸ τεχνητὸν αὐτὸ ρεῦμα τοῦ ἀέρος ἐπιταχύνει τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ὕδατος καὶ παράγει δροσερότητα εἰς ἄκρον δραστικὴν καὶ εὐεργετικήν.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τὰ μικρὰ πάθη συντελοῦσιν εἰς τὴν ζωήν, τὰ μεγάλα φονεύουσιν.

—

Πολλαὶ γυναῖκες θὰ ἦσαν μᾶλλον ἐράσμιαι ἂν ἠγνόουν πόσον ἐράσμιαι εἶνε.

—

Ὅ,τι κατ' ἐξοχὴν κολακεύει τὴν γυναῖκα εἶνε ἡ πρὸς αὐτὴν μόνην ἀγάπη τοῦ ἀνδρός, ὃν πολλαὶ γυναῖκες ἀγαπῶσιν.

—

Ὁ ἔρως ἐλαττοῦται ἅμα παύσῃ νὰ αὐξάνῃ.

—

Τὸ θάρρος οὐ μόνον εἶνε ἀρετή, ἀλλὰ καὶ χρησιμεύει πρὸς διατήρησιν τῶν λοιπῶν ἀρετῶν.

—

Τίνος στερεῖται ἄνθρωπος ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας; Ἀδαμαντίνου δακτυλίου.

ΒΑΧΑΡΑ

'Σ τὴ γῆ ποὺ ἐρήμαξαν οἱ χρόνοι,
σιμὰ 'ς τὴ λίμνη τὴ νεκρή,
ἐκεῖ ἡ Βαχάρα ξεφυτρόνει,
ρίζα 'ς τὴν ὄψι της μικρή.

Μὲ τῆς φωτιᾶς τὸ χρῶμα 'μοιάζει
καὶ πάντα κρύβεται δειλά,
μὰ 'σὰν ἀρχίσῃ νὰ βραδυάζῃ
χύνει φωτιαίς, φεγγοβολᾷ.

Βγαίνει βαθειὰ 'ς τοὺς ἄγριους τόπους,
'ς τὴν πειὸ παντέρημη μεριά,
γιατὶ φοβᾶται τοὺς ἀνθρώπους,
ὅπως ἐκεῖνοι τὰ θεριά.

Κι' ὅταν κανεὶς τὸ χέρι ἁπλόνῃ
γιὰ νὰ τὴν βγάλῃ, αὐτὴ γοργὴ
μέσα 'ς τὸ χῶμά της διπλόνει
καὶ ξαναχόνεται 'ς τὴ γῆ.

Μὰ ὅταν κανένας τὴν συλλάβῃ,
ὤϊμὲ τί μαῦροι σπαραγμοί!
μέσα 'ς τὸ χέρι του ἀνάβει
καὶ τὸν πεθαίνει 'ς τὴ στιγμή....

Ὅμοια μ' αὐτήν, 'ς τῆς γῆς τοὺς τόπους
ἡ εὐτυχία ἀναγελᾷ,
φεύγει κ' ἐκείνη τοὺς ἀνθρώπους,
φεύγει καὶ κρύβεται δειλά.

Μὰ ὅταν κανεὶς τὴν κυνηγήσῃ,
ὤϊμὲ τί μαῦροι σπαραγμοί!
μόλις τὸ χέρι του ἐγγίσῃ
θὲ νὰ πεθάνῃ 'ς τὴ στιγμή.

Ιωαννης Πολεμης

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῇ δημαρχίᾳ τοῦ San Remo ἐξετέθη κατάλογος πρὸς εἴσπραξιν εἰσφορῶν διὰ τὴν κατασκευὴν μαρμαρίνης πλακὸς τεθησομένης ἐπὶ τῆς ἐπαύλεως Zirio ἐν ᾗ ἐπὶ μακρὸν παρέμεινε νοσηλευόμενος ὁ πρώην αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας. Ἐπιγραφὴ ἐπὶ τῆς πλακὸς ἔσεται ἡ ἑξῆς· «Ricordo ai posteri del buono Imperatore Federico» « Εἰς ἀνάμνησιν τοῖς μεταγενεστέροις τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου». Τόσον δὲ ἠγαπᾶτο ὁ ἀποθανὼν αὐτοκράτωρ ἐν Σὰν Ρεμῴ, ὥστε ὅλοι οἱ κάτοικοι συνεισέφερον τὸν ὀβολόν των πρὸς ἵδρυσιν τῆς πλακὸς ταύτης. Καὶ αὐτοὶ οἱ πτωχότατοι ἁλιεῖς προσέφερον ἀνὰ 50 λεπτά.

Ἂς προσέχωσιν οἱ ἀγαπῶντες τοὺς ἐγχέλεις. Ἰταλὸς ἰατρὸς ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἀκαδημίαν τῶν Λυγκέων ὅτι ἀνεκάλυψεν εἰς τὸ αἷμα τῶν ἐγχέλεων καὶ τῶν μυραινῶν δηλητήριον παρόμοιον μὲ τὸ τῶν ἐχιδνῶν.

Ἔγχελυς βάρους δύο χιλιογράμμων περιέχει εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ ποσότητα δηλητηρίου ἀρκοῦσαν ὅπως παραγάγῃ ἀκαριαῖον θάνατον εἰς δέκα ἀνθρώπους. Οἱ ἐγχέλεις δὲν ἔχουσιν ὅπως αἱ ἔχιδναι τὸ στόμα κατεσκευασμένον εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐγχύνωσι τὸ δηλητήριον διὰ τοῦ δήγματος· ἄλλως τε τὸ δηλητήριον τοῦτο εἶνε ἀβλαβὲς ὅτε ἡ σὰρξ καταναλίσκεται ὡς τροφή, τὸ μὲν διότι καταστρέφεται εἰς θερμοκρασίαν 100 βαθμῶν, τὸ δὲ διότι, ὅπως καὶ τὸ τῆς ἐχίδνης, δὲν ἐπενεργεῖ διὰ τοῦ στομάχου.

Ἐν Εὐρώπῃ ὁσημέραι προάγεται ἡ χρῆσις τοῦ κιχωρίου πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ καφέ. Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ζάκχαρις τώρα πρόκειται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς ζακχαρίνης, οὐσίας ἐξαγομένης ἐκ τῶν γαιανθράκων!

Φαίνεται ἀπίστευτον καὶ ὅμως ἀληθές. Ἐκ τῆς μελανῆς ἐκείνης καὶ ἀηδοῦς ὀρυκτῆς μάζης δύναται νὰ ἐξαχθῇ διὰ καλῆς κατεργασίας προϊὸν κεκτημένον τοιαύτην γλυκαντικὴν δύναμιν, ὥστε παρὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ τιμήν, ἀνερχομένην εἰς 100 φράγκα τὸ χιλιόγραμμον, ἡ χρῆσίς του θὰ ἐπενέγκῃ σημαντικὴν οἰκονομίαν εἰς τὰς οἰκιακὰς δαπάνας.

Τὸ εὕρημα εἶνε πολύτιμον διὰ τοὺς διαβητικούς, δι' οὓς, ὡς φαίνεται, ἡ τοιαύτη οὐσία δὲν εἶνε βλαβερά. Ἐπιβλαβὴς ὅμως τὰ μέγιστα ἔσται ἡ διάδοσις τῆς χρήσεως αὐτῆς εἰς τοὺς παραγωγοὺς τῶν ζακχαρωδῶν γογγυλίων, καὶ εἰς τὸν ἐργατικὸν πληθυσμὸν τὸν ἀποζῶντα ἐκ τῆς ἐργασίας αὐτῶν. Οὐ σμικρὰ δὲ διατάραξις θὰ ἐπέλθῃ καὶ εἰς ἄλλας ἤδη καθιερωμένας ἕξεις. Φανταζόμεθα ἀπὸ τοῦδε τοὺς ὑπηρέτας τῶν καφενείων — θὰ λέγωνται ἆρά γε τότε πλέον καφενεῖα; — κραυγάζοντας: — Ἕν κιχώριον βραστὸν μὲ πολὺν γαιάνθρακα!

Ὁ γνωστὸς Ἑλβετὸς φυσιοδίφης κ. Βίκτωρ Φάτιος διηγεῖται τὰ ἑξῆς περὶ τῆς νοημοσύνης τοῦ σκολόπακος, τῆς κοινῶς μπεκάτσας. Κατὰ τὰς θηρευτικάς του ἐκδρομὰς ὁ εἰρημένος φυσιοδίφης ἔσχε πολλάκις ἀφορμὴν νὰ παρατηρήσῃ ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο, ὁσάκις τραυματισθῇ, ἐνεργεῖ ἐπὶ τοῦ σώματός του διὰ τοῦ ράμφους του καὶ τῶν πτερῶν του ἐπιδέσμους ἐπιτηδειοτάτους· ἐπιθέτει ἔμπλαστρον ἐπὶ αἱμασσούσης πληγῆς ἢ ἐπιδεξίως καὶ στερεῶς προσαρμόζει μέλος τι τοῦ σώματος αὐτοῦ συντριβέν. Ὁ κ. Φάτιος ἐφόνευσε μίαν ἡμέραν σκολόπακα, ὅστις ἔφερεν ἐπὶ παλαιᾶς εἰς τὸ στῆθος πληγῆς του εὐρὺ ἔμπλαστρον ἐκ μικρῶν πτερῶν ἀφαιρεθέντων ἐκ διαφόρων μερῶν τοῦ σώματός του, στερεῶς δὲ προσκεκολλημένων ἐπὶ τῆς πληγῆς διὰ τοῦ ἀποξηρανθέντος αἵματος. Ἄλλοτε εὗρε τὸ ἔμπλαστρον τεθειμένον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ τοῦ τραυματισθέντος ὀπισθίου μέρους τοῦ πτηνοῦ. Δὶς ὁ κ. Φάτιος εὗρε σκολόπακας φέροντας εἰς ἕνα τῶν ποδῶν ἐπιδέσμους ἐκ πτερῶν συνεστραμμένων πέριξ τοῦ μέρους, ὅπου τὸ ὀστοῦν εἶχε θραυσθῆ. Τοῦ ἑνὸς ὁ ἐπίδεσμος εἶχε τεθῆ προσφάτως κατασκευασθεὶς διὰ πτερῶν ἀφαιρεθέντων ἐκ τῆς κοιλίας καὶ τῆς ράχεως· τὸ ἕτερον πτηνὸν εἶχε σχεδὸν θεραπευθῆ, ἀλλ' ἔφερεν ἀκόμη ἐπὶ τοῦ ποδὸς τὸν ἐπίδεσμον τὸν συγκρατήσαντα τὸ θραυσθὲν μέλος. Περίεργον εἶνε καὶ τὸ περιστατικὸν ἑτέρου σκολόπακος, οὗτινος ἀμφότεροι οἱ πόδες συνετρίβησαν ὑπὸ βολῆς ὅπλου. Τὸ πτηνόν, ὅπερ ἀνευρέθη τὴν ἐπαύριον, εἶχε κατορθώσει νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐπίδεσιν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς πόδας, ὧν ὁ εἷς μάλιστα εἶχε θραυσθῆ εἰς δύο μέρη, ἀλλ' ἠναγκασμένον νὰ ἐνεργῇ εἰς στάσιν δυσχερῆ καὶ στερούμενον τῆς χρήσεως τῶν ποδῶν του, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαλλαγῇ πτερῶν τινων κολληθέντων καὶ συστραφέντων περὶ τὴν ἄκραν τοῦ ράμφους του καὶ τὸ ταλαίπωρον ἀπέθανε τῆς πείνης!

Κατὰ τὴν ἄρτι ἐκδοθεῖσαν «Ἐπετηρίδα τῆς ἡγεμονίας Σάμου» τοῦ ἔτους 1888, συνταχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἡγεμονικοῦ γραφείου κ. Ἐπαμ. Σταματιάδου, ὁ πληθυσμὸς τῆς νήσου λήγοντος τοῦ 1887 συνεποσοῦτο εἰς 9886 οἴκους καὶ τῶν τεσσάρων τμημάτων ὁμοῦ (Βαθέος, Χώρας, Καρλοβασίων καὶ Μαραθοκάμπου), εἰς 9,804 οἰκογενείας ἢ 43, 117 ψυχάς, ἐξ ὧν ἄνδρες 9,259, γυναῖκες 9,993 καὶ παιδία 23,865, ἐξ ὧν 12,437 ἄρρενα καὶ 11, 428 θήλεα· ἤτοι παρουσιάζεται αὔξησις ἀπὸ τοῦ προλαβόντος ἔτους (1886) 61 οἴκων, 120 οἰκογενειῶν καὶ 1285 ψυχῶν, 279 ἀνδρῶν, 213 γυναικῶν καὶ 793 παίδων. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐπετηρίδα ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1887 συμπεριλαμβανομένου ἐγένοντο ἐν τῇ νήσῳ γάμοι 2,388, γεννήσεις 11,037 καὶ θάνατοι 5,103, ἤτοι αἱ γεννήσεις πλεονάζουσι κατὰ 5,934.

Ἔν τινι συναναστροφῇ δύο γηραιοὶ συνταγματάρχαι διέρχονται πρὸ νεαροῦ ἀνθυπολοχαγοῦ χαριεντιζομένου μετὰ ὡραιοτάτης νεαρᾶς χήρας.

— Τί λές, λέγει ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, ἄσχημον θὰ ἦτο νὰ μᾶς προβίβαζαν εἰς ἀνθυπολοχαγούς;

Νεανίας. — Χασμᾶσθε, δεσποινίς; Θὰ εἴχατε σήμερον πολλὰς ὀχληρὰς ἐπισκέψεις.

Δεσποινίς. — Ἄ, καθόλου. Σεῖς εἶσθε ὁ πρῶτος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1397

'Αριθ. 656 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 24 Ἰουλίου 1888

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΣ ΤΟΥ ΦΙΕΣΚΟΥ

Πρίγκηψ διάδοχος τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν.

Α'

Τὸ ὄνομα τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν ἦτο ἤδη γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι καὶ πρὸ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἑλληνικῆς μεταφράσεως ἑνὸς τῶν τοῦ Σχίλλερ δραμάτων, τῆς *Συνωμοσίας τοῦ Φιέσκου*. Καὶ ὅσοι δὲν ἐγνώρισαν προσωπικῶς τὸν πρίγκιπα Βερνάρδον κατὰ τὰς δύο αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεις ἐν ἔτεσι 1873 καὶ 1884, ἀλλ' ἀνέγνωσαν πολλάκις πολλὰ ἐν τῷ ἑλληνικῷ τύπῳ περὶ τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἰδιαιτέρας στοργῆς τοῦ Γερμανοῦ ἡγεμονίδου, εἶδον οὐχὶ ἅπαξ ἀναγεγραμμένον ὅτι ὁ πρίγκηψ ἐσπούδαζε μετ' ἀκαταπονήτου ζήλου τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν, ὁ δὲ κύκλος τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* καὶ δεῖγμα τῆς ἑλληνομαθείας αὐτοῦ ἔλαβε τὸ περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἄρθρον τοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως Λινδάου ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος γλαφυρώτατα ἐξελληνισθὲν καὶ εὐμενῶς παρασχεθὲν τῇ *Ἑστίᾳ* πρὸς δημοσίευσιν. Λόγος δὲ πολὺς ἐγένετο πρό τινος ἐνταῦθα καὶ περὶ διδασκαλίας τῶν *Περσῶν* τοῦ Αἰσχύλου, ὧν τὰ χορικὰ λαμπρῶς ἔχει μελοποιήσει ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος, συνδυάσας οὕτω τὴν πρὸς πᾶν ἑλληνικὴν ἀγάπην μετὰ τῆς μουσικῆς αὐτοῦ εὐφυΐας.

Ἀλλὰ κυρίως διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης τοῦ *Φιέσκου*, ἧς ἀντίτυπον εὐμενέστατα ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς μεταφραστοῦ ἔχω ἀνὰ χεῖρας, διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης τὸ ὄνομα τοῦ Γερμανοῦ πρίγκιπος καθίσταται νῦν γνωστὸν καὶ φίλτατον εἰς τὸ Πανελλήνιον.

Ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ εἰρημένου βιβλίου δηλοῦνται σαφῶς τὰ αἴτια καὶ ὁ σκοπὸς ταύτης· καὶ δὲν κρίνω ἀπὸ σκοποῦ, ἀντὶ πάσης ἰδίας περὶ τούτου γνώμης ν' ἀντιγράψω αὐτὸν τὸν πρόλογον, καὶ διότι προσέτι ἐν ταῖς ὀλίγαις αὐτοῦ γραμμαῖς εἰλικρινῶς καὶ εὐγλώττως ἐκδηλοῦνται τὰ εὐγενῆ καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα φίλα αἰσθήματα τὰ πληροῦντα τὴν ἡγεμονικὴν καρδίαν τοῦ μεταφραστοῦ:

«Τὴν τραγῳδίαν ταύτην τοῦ ἐνδόξου Γερμανοῦ ποιητοῦ Φρειδερίκου Σχιλλέρου μετέφρασα χάριν ἀσκήσεως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐπειδὴ δὲ μοὶ φαίνεται ὅτι ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν ἀπέτυχεν, τολμῶ νὰ προσφέρω αὐτὴν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν, τῆς φιλόφρονος ὑποδοχῆς τοῦ ὁποίου, κατὰ τὴν πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι περιοδείαν μου, διατηρῶ πάντοτε ζωηρὰν καὶ εὐγνώμονα ἀνάμνησιν.

«Ἡ τραγῳδία αὕτη εἶνε τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Σχιλλέρου, γραφεῖσα κατὰ τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἰς τὰ πέριξ τῆς γενεθλίου μου πόλεως, ὅπου ὁ ποιητὴς κατῴκησεν ἐπὶ δύο ἔτη, διαφεύγων τὰς καταδιώξεις τοῦ ἡγεμόνος του, δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης.

«Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἑσπέραν ὡραίας θερινῆς ἡμέρας, καθ' ἣν παῖς ἔτι ὤν, εἶδον τὴν τότε ἀκόμη ζῶσαν γηραιὰν θυγατέρα τοῦ ποιητοῦ, ἀκούουσαν μετὰ συγκινήσεως τὴν ἀνάγνωσιν σκηνῶν τινων τοῦ δράματος τούτου, ἐν ᾧ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου θρανίου καὶ ἐσκιάζετο ὑπὸ τῶν δένδρων ἐκείνων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ὁ μέγας πατήρ της εἶχε σχεδιάσει τὴν παροῦσαν τραγῳδίαν. Ἴσως συνετέλεσεν ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐντυπώσεώς μου ταύτης, ἵνα καὶ ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις διατηρήσω πλείονα ἀγάπην καὶ προτίμησιν πρὸς τὸ δρᾶμα τοῦτο, ἔργον τῆς νεότητος τοῦ Σχιλλέρου, ὅπερ διδασκόμενον ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ἐνθουσιάζει καὶ σήμερον ἀκόμη τοὺς θεατὰς πανταχοῦ τῆς Γερμανίας.

« Εὔχομαι καὶ ἐλπίζω ὅτι τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν θὰ ἐμποιήσῃ ἡ ἱστορικὴ αὕτη τραγῳδία καὶ εἰς τὸν εὐφυᾶ λαὸν τῶν Ἑλλήνων».

Πρὸς τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ἐλπίδα τοῦ μεταφραστοῦ βεβαίως θέλει ἀπαντήσῃ ἀξίως τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν διὰ τῆς ὑποδοχῆς ἧς θέλει τύχῃ τὸ ἐξελληνισθὲν σχιλλέρειον δρᾶμα καὶ ὡς ἀνάγνωσμα καὶ ὡς παράστασις ἐπὶ ἑλληνικῆς σκηνῆς. Οὐδόλως ἀμφιβάλλω ὅτι οἱ δραματικοὶ θίασοι θὰ σπεύσωσι ν' ἀντικαταστήσωσι διὰ ταύτης τὸ γλωσσικὸν ἐκεῖνο ἐξάμβλωμα, ὅπερ ὡς μετάφρασιν τοῦ *Φιέσκου* ἀνεβίβαζον ἄχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Ὡς πρὸς τὴν ἐντύπωσιν δ' ἣν ἐμποιοῦσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας θεατάς,

καίπερ μετρίως διδασκόμενα σὺν τοῖς ἄλλοις ἀριστοτεχνήμασι καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σχίλλερ, ὁ παραστὰς ποτε δύναται νὰ μαρτυρήσῃ. Ἡ διδασκαλία κακοτέχνων δραματικῶν ἔργων, σκοπούντων νὰ σαγηνεύσωσι τὸ κοινὸν δι' ἐπιδεικτικῶν σκηνογραφημάτων, διὰ χαρακτήρων ὑπερφυσικῶν, διὰ περιπλόκου καὶ τερατώδους ὑποθέσεως, ἔργων ὧν βρίθει τὸ φορητὸν δραματολόγιον τῶν ἑλληνικῶν θιάσων, δὲν κατώρθωσεν, εὐτυχῶς, νὰ διαφθείρῃ ἐντελῶς τὴν πρὸς τὸ ἀληθῶς καλὸν ἔμφυτον κλίσιν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ.

Ὁσάκις παρίσταται ἐν τοῖς ὑπαιθρίοις θερινοῖς θεάτροις ἔργον μεγάλου ποιητοῦ, τὰ χίλια τόσα ξύλινα θρανία κατέχονται ὑπὸ θεατῶν πάσης τάξεως ἐρχομένων ἵνα φωτίσωσι τὸ πνεῦμα αὐτῶν διὰ τῶν ἀκτίνων τῆς μεγαλοφυΐας. Αὐτό, τὸ μὴ πεφημισμένον ἐπὶ τάξει ἑλληνικὸν κοινόν, προκειμένου περὶ συνελεύσεων καὶ πολιτικῶν διαδηλώσεων, παρίσταται ἐκεῖ ἀγνώριστον ὅλως, τεῖνον τὸ βλέμμα καὶ τὴν ἀκοὴν πρὸς τὴν σκηνήν, παρακολουθοῦν ἐν συγκινήσει τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ δράματος. Καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως ὁ ἐρευνῶν τὰς μορφὰς τῶν ἐν συγκινήσει καὶ θαυμασμῷ ἀπερχομένων θεατῶν διακρίνει εὐγενεστέραν τινὰ ἐπ' αὐτῶν ἔκφρασιν, ὡς ἂν ἀπέμεινεν ὑστάτη τις ἀνταύγεια ἐκ τοῦ θείου φωτὸς τῆς τέχνης· καὶ ὁ τείνων τὸ οὖς ἀντὶ κοινῶν καὶ τετριμμένων διαλέξεων ἀκούει ἀπομνημονευθέντας λόγους, λαμπράν τινα φράσιν ἐκ τοῦ διδαχθέντος ἀριστουργήματος.

Τοιαύτας ἐντυπώσεις διατηρῶ ἐν τῇ μνήμῃ μου, ἀναπολῶν παραστάσεις τοῦ *Ἄμλετ*, τῆς *Αἰμιλίας Γαλόττη*, τῶν *Ληστῶν* καὶ τοῦ *Φιέσκου* αὐτοῦ. Καὶ ἂν ὁ πρίγκηψ τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν, κατερχόμενος τὸ τρίτον ἐν προσεχεῖ μέλλοντι εἰς Ἑλλάδα, παραστῇ ἐν ἑλληνικῷ θεάτρῳ, διδασκομένου αὐτοῦ τοῦ δράματος, ὅπερ τόσῳ γλαφυρῶς ἐξελλήνισεν, ἂν μὴ εὐαρεστηθῇ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἐμποιεῖ τὸ ἔργον εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν πληρέστατα ἱκανοποιούμενος θέλει ἀνομολογήσῃ ὅτι καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ ἐξεπληρώθησαν, καὶ ὁ πρὸς ἐξελλήνισιν τοῦ ἔργου κόπος αὐτοῦ ἔτυχε τῆς ὑψίστης ἠθικῆς ἀμοιβῆς, νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ ὃν ἐπεδίωκεν.

Β′

Ὁ διεξερχόμενος τὰς σελίδας τῆς μεταφράσεως τοῦ *Φιέσκου* αἰσθάνεται βαθμηδὸν αὐξάνον τὸ διάφορον αὐτοῦ περὶ τοῦ μεταφραστοῦ, καὶ οὐχὶ μόνον περὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἠδυνήθη ὁ πρίγκηψ νὰ σπουδάσῃ τόσον τελείως τὴν νέαν ἑλληνικὴν καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς ἀφ' ἧς ὡρμήθη εἰς τὴν σπουδὴν αὐτῆς.

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος διάδοχος τοῦ δουκάτου Σάξεν Μάϊνιγγεν ἐγεννήθη τῇ 1 ἀπριλίου 1851 καὶ εἶνε υἱὸς τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος δουκὸς Γεωργίου, γνωστοῦ ἀνὰ τὴν Γερμανίαν πᾶσαν διὰ τὰ φιλόμουσα αὐτοῦ αἰσθήματα καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν πρὸς τὸ θέατρον ἔξοχον στοργήν. Ὁ δοὺξ τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν τῇ ἰδίᾳ ἀκαταπονήτῳ μερίμνῃ, τῇ ἰδίᾳ ἁδρᾷ δαπάνῃ κατώρθωσε νὰ μορφώσῃ ἐν τῇ μικρᾷ αὐτοῦ πρωτευούσῃ τὴν ἀρίστην δραματικὴν σκηνὴν τῆς Γερμανίας, οὕτως ὥστε ὁ θίασος τοῦ Μάϊνιγγεν περιέρχεται νῦν τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Γερμανίας καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς παριστάνων ὡς ὑποδείγματα τελείας διδασκαλίας τὰ ἔργα τῶν μεγάλων δραματικῶν ποιητῶν. Ἐπρόκειτο δὲ καὶ εἰς Ἀμερικὴν ν' ἀπέλθῃ ὅπως δώσῃ σειρὰν παραστάσεων πρό τινος ἁδρᾷ πληρωμῇ, ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ ἐργολάβου διαπραγματεύσεις διεκόπησαν ἐνῷ εἶχον σχεδὸν τελειώσει.

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἔτι ἡλικίας ᾐσθάνετο, ὡσεὶ ὁρμεμφύτως, κλίσιν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπιθυμίαν νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἦτο μόλις δωδεκαετὴς ὅτε παρεδόθη ὑπὸ τοῦ δουκὸς πατρός του εἰς τὸν καθηγητὴν Ρόσσμανν πρὸς διδασκαλίαν.

— Καὶ τί πρὸ πάντων θὰ ἐπεθύμει νὰ μάθῃ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης; ἠρώτησεν ὁ καθηγητὴς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ δουκός.

— Ἑλληνικά! ἀπεκρίνατο ἑτοίμως καὶ ζωηρῶς ὁ παῖς.

— Εἶνε πολὺ δύσκολα! ἀνταπήντησε γελῶν ὁ καθηγητής.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ πρίγκιπος ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ ἀνεκπλήρωτος, ὠξύνθη δ' ἔτι μᾶλλον ὅτε ἐπεσκέψατο τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Τουρκίαν τῷ 1873. Ἦτο τότε ἀνὴρ τέλειος, στρατιώτης ἀληθής· εἶχε μετάσχῃ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ 1870 καὶ ὑπηρέτει ὡς ὑπολοχαγὸς παρὰ τῷ πρωσσικῷ στρατῷ. Ὡς ἔλεγε κατόπιν, ᾐσθάνετο ἐγκάρδιον λύπην κατὰ τὴν περιήγησιν ἐκείνην ἀκούων τοὺς Ἕλληνας ὁμιλοῦντας τὴν γλυκεῖαν γλῶσσαν καὶ μὴ ἐννοῶν παντάπασι ταύτην. Ἀλλ' ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν ἐπεδόθη καὶ πάλιν εἰς ἄλλας ἐργασίας καὶ μελέτας, καὶ ἡ ἐπιθυμία του ἐκ νέου ἀνεστάλη.

Τῷ 1877 συνεδέθη διὰ γάμου πρὸς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον τῆς Γερμανίας νυμφευθεὶς τὴν κατὰ ἐννέα ἔτη νεωτέραν αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ τότε διαδόχου, ἄρτι δ' ἐπὶ τοῦ θρόνου μετὰ τρίμηνον ἀρχὴν τελευτήσαντος Φρειδερίκου Γ′. Ἡ πριγκίπισσα Καρλόττα φημίζεται ἐπὶ κάλλει καὶ χάριτι καὶ τελειότητι ἀγωγῆς. Ὁδοιπορικαὶ δ' ἐντυπώσεις αὐτῆς καλλιεπέσταται ἐξ ἐκδρομῆς πρὸς τὸν Β. Πόλον ἐν τύπῳ ἐπιστο-

λῶν πρὸς τὸν πάππον αὐτοκράτορα, ἀνεγνώσθησαν ἀπλήστως πρό τινων ἐτῶν ἐν τῷ γερμανικῷ τύπῳ δημοσιευθεῖσαι.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου δὲν ἐλησμόνησαν ἔτι τὴν ἡμέραν τῶν γάμων τῆς πριγκιπίσσης Καρλόττας. Ὄχι μόνον διότι κατ' ἐκείνην ἑώρτασεν ὁλόκληρος ἡ πόλις καὶ ἐφωταγωγήθη τὴν νύκτα, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλο τι σχετικὸν ἐπεισόδιον. Κατὰ παλαιὸν αὐλικὸν ἔθιμον ἐν Πρωσσίᾳ, νυμφευομένης πριγκιπίσσης ἐκ βασιλικοῦ αἵματος, ὁ πρῶτος τῶν ὑπουργῶν τοῦ Στέμματος ὀφείλει νὰ χορεύσῃ μετ' αὐτῆς κρατῶν λαμπάδα ἀνὰ χεῖρας. Ἀνέμενον λοιπὸν πάντες μετὰ περιεργείας, οἱ μὲν παριστάμενοι νὰ ἴδωσιν οἱ δὲ μὴ παριστάμενοι νὰ μάθωσιν πῶς θὰ διεξῆγε τὸ χορευτικὸν αὐτὸ γύμνασμα ὁ σιδηροῦς ἀρχικαγκελλάριος. Ἀλλ' ἐκεῖνος διὰ τῆς αὐτῆς διπλωματικῆς δεξιότητος, δι' ἧς λύει τὰ δυσχερέστατα εὐρωπαϊκὰ ζητήματα, ἔλυσε καὶ τὸ προσωπικῶς αὐτὸν ἀφορῶν· παρέκαμψε τὴν αὐλικὴν διατύπωσιν καὶ διαψεύσας τὰς προσδοκίας ἐκείνων, ὅσοι ἦσαν ἕτοιμοι νὰ μειδιάσωσιν ἐπὶ τῷ χορῷ αὐτοῦ, διετήρησε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑορτῆς ἀκλόνητον τὴν σοβαρὰν καὶ ἀγέρωχον στάσιν.

Γ'

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος ἐξηκολούθησεν ὑπηρετῶν ἐπὶ ἔτη ὡς λοχαγός, εἶτα δὲ ὡς ταγματάρχης ἐν τῷ ἐπιτελείῳ τοῦ πρωσσικοῦ στρατοῦ. Τὸν βαθμὸν δὲ τοῦτον ἔφερεν ὅτε κατὰ τὸ 1884 ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ ἐκ νέου τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ἐπισκεφθῇ νῦν τὴν χώραν ἡμῶν, ἀφοῦ πρῶτον καταστῇ κάτοχος τῆς λαλουμένης ἑλληνικῆς γλώσσης. Ἐζήτησε διδάσκαλον Ἕλληνα καὶ εὗρεν ἄριστον τὸν ἐν Βερολίνῳ δημοσιογραφοῦντα λόγιον κ. Ι. Κ. Μιτσοτάκην ἐκ Κρήτης. Ἡ διδασκαλία ἤρξατο μετ' ἀμοιβαίου ζήλου, τοῦ μὲν μαθητοῦ ὀφείλοντος μετὰ δέκα ἑβδομάδας ν' ἀπέλθῃ εἰς Ἑλλάδα καὶ σπεύδοντος κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἵνα ὡς πλεῖστα διδαχθῇ, τοῦ δὲ διδασκάλου φιλοτιμουμένου ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι διὰ τῶν μαθημάτων αὐτοῦ ἐνίσχυεν ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ξένου ἡγεμονίδου τὴν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἄμετρον αὐτοῦ ἀγάπην.

Ὁ πρίγκηψ ἐδιδάσκετο καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Σαρλοττεμβούργου. Ἡ φιλοπονία δ' ἣν ἀνέπτυξε κατὰ τὸ διάστημα τῆς πρώτης ταύτης περιόδου τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ὑπῆρξεν ἀνυπέρβλητος. Ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν ἐπησχολεῖτο ὑπὸ τῆς ἐν τῷ στρατιωτικῷ Ἐπιτελείῳ ὑπηρεσίας, ἐμελέτα ἰδίως ἀγρυπνῶν τὰς νύκτας. Αἱ δὲ βερολιναῖαι ἐφημερίδες τοῦ ἔτους ἐκείνου ἔγραφον ὅτι ὁ πρίγκηψ τοῦ Μάϊνιγγεν καὶ τὴν ἅμαξαν αὐτοῦ εἶχε μεταβάλῃ εἰς σπουδαστήριον. Καὶ ἀληθῶς ὁσάκις μετέβαινεν εἰς δεῖπνα ἢ χοροὺς τῆς Αὐλῆς, φέρων τὴν ἀπαστράπτουσαν στρατιωτικὴν αὐτοῦ στολήν, ἐκράτει ἔτι ἑλληνικὸν βιβλίον ἀνὰ χεῖρας ἐποχούμενος καὶ κατέλειπεν αὐτὸ μόνον ἀφικνούμενος πρὸ τῆς θύρας τῶν Αὐτοκρατορικῶν Ἀνακτόρων.

Αὐτὴν τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῶν γενεθλίων του δὲν ἐνόει κατ' οὐδένα λόγον νὰ στερηθῇ τοῦ ἑλληνικοῦ μαθήματος, καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς προηγουμένης ἡμέρας οὐδ' εἰπέ τι τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ. Ὁ κ. Μιτσοτάκης ἦλθε κατὰ τὴν ὡρισμένην ὥραν εἰς Σαρλοττεμβοῦργον, ἰδὼν δὲ τοῦ ἀνακτόρου τὴν αὐλὴν πλήρη αὐλικῶν ἁμαξῶν καὶ ἄνω εἰς τὸ παράθυρον ἱστάμενον αὐτὸν τὸν ἄρτι θανόντα Αὐτοκράτορα μετὰ τῆς Αὐτοκρατείρας, ἔστρεψε τὸ βῆμα πρὸς τὸ Βερολῖνον ὑποθέσας ὅτι ὁ πρίγκηψ ἐλησμόνησε νὰ προαγγείλῃ αὐτῷ ὅτι εἶχε τα γενέθλιά του κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Τότε ὁ φιλόπονος μαθητὴς ἰδὼν ἐκ τοῦ παραθύρου τὸν διδάσκαλον ἀπερχόμενον καὶ φοβούμενος μὴ ὁ θαλαμηπόλος ὁ σταλείς, ὅπως ἀνακαλέσῃ αὐτόν, δὲν προφθάσῃ, ἠνέῳξε τὸ παράθυρον καὶ ἐφώναξε πρὸς τὸν διδάσκαλον νὰ ἐπανέλθῃ, μειδιώντων τοῦ πενθεροῦ καὶ τῆς πενθερᾶς.

Τὸ μάθημα ἤρξατο εὐθὺς ὡς ἀπῆλθον ἐκεῖνοι, ἀλλ' ἐδέησε νὰ διακοπῇ πεντάκις ἕνεκα τῆς ἀφίξεως ἄλλων ἐπισκεπτῶν, τοῦ πρίγκιπος δυσανασχετοῦντος ἑκάστοτε ἐπὶ τῇ διακοπῇ. Οὕτω κατώρθωσεν ἐντὸς μόνον δύο μηνῶν καὶ ἡμίσεος, οὐχὶ μὲν τελείως κάτοχος τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης νὰ καταστῇ, ἀλλὰ καταπληκτικῶς νὰ προοδεύσῃ ἐν τῇ σπουδῇ ταύτης. Καὶ κατὰ τὴν δευτέραν περιοδείαν αὐτοῦ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα ὡμίλει μὲν ὀλίγιστα ἑλληνικά, ἐνόει δ' ὁπωσδήποτε τοὺς ὁμιλοῦντας.

Ἐπανελθὼν εἰς Γερμανίαν καὶ κατεχόμενος ὅλως ὑπὸ τῶν θελγήτρων τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἧς οἱ φθόγγοι ἦσαν ἔναυλοι ἔτι εἰς τὴν ἀκοὴν αὐτοῦ, ἐπεδόθη ἀνενδότως εἰς τὴν ἐκμάθησιν αὐτῆς διδασκόμενος μέχρι τῆς χθὲς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξίου διδασκάλου. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα τῶν 4 ἐτῶν διῆλθε μετὰ τοῦ διδάσκοντος τοὺς δοκιμωτάτους ποιητὰς καὶ πεζογράφους τῆς νέας Ἑλλάδος καὶ ἀπεστήθισε πολλὰ ἑλληνικὰ ποιήματα, προτιμῶν τὰ ἐν δημώδει γλώσσῃ γεγραμμένα καὶ ἰδίως τοὺς ἠχηροὺς στίχους τοῦ Βαλαωρίτου, καὶ δὴ τὸν Βλαχάβαν, τὸν Σαμουήλ, τὸν Δῆμον καὶ ἄλλα γνησίως ἑλληνικὰ ἔργα τοῦ ἀληθοῦς ἐθνικοῦ τῆς Ἑλλάδος ποιητοῦ. Καί ποτε ἐν ὥρᾳ σχολῆς μετέφρασεν εἰς γερμανικοὺς στίχους τὸν *Τυφλὸν Ἐπαίτην* τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ἐξεπόνησε δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐγκύψας

τὴν μετάφρασιν τοῦ *Φιέσκου*, ἔργου παρέχοντος μεγίστας δυσχερείας κατὰ τὴν μεταγλώττισιν, ὡς δύναται νὰ βεβαιώσῃ πᾶς ὁ χάριν ἀσκήσεως περὶ τὴν γερμανικὴν μελετήσας ἢ μεταφράσας ἀποσπάσματα ἐξ αὐτοῦ. Καὶ τὴν μετάφρασιν ταύτην τὴν γενομένην ἑλληνιστὶ ὑπὸ ξένου ἀνακηρύττει ἐξαίρετον αὐτὸς ὁ γεραρὸς πρύτανις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὁ κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆς. Ἡ τοιαύτη κρίσις καὶ ἡ εὐμενὴς ὑποδοχὴ ἧς θέλει τύχῃ τὸ ἔργον τοῦ Γερμανοῦ πρίγκιπος παρὰ τῷ ἑλληνικῷ κοινῷ, θέλουσι βεβαίως ἐνθαρρύνει αὐτόν, ὅπως, καθὰ προτίθεται, ὡς τάχιστα φιλοτεχνήσῃ καὶ ἄλλου γερμανικοῦ δράματος τὴν μετάφρασιν, καὶ διὰ νέας ἡγεμονικῆς δωρεᾶς πλουτίσῃ τὴν ἀρτιγενῆ ἡμῶν λογοτεχνίαν.

Ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος εἶνε τὴν σήμερον συνταγματάρχης καὶ διοικεῖ ἓν σύνταγμα τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς. Προσηνὴς τὸν χαρακτῆρα, μειλίχιος τοὺς τρόπους, εὐγενὴς τὴν καρδίαν ἐν πᾶσι, καταλείπει ταῦτα προκειμένου περὶ στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας,καὶ ὅπως συγκρατήσῃ ὑπὸ σιδηρᾶν πειθαρχίαν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὁπλίτας καθίσταται, λέγουσιν, ἔστιν ὅτε αὐστηρότερος καὶ βιαιότερος ἴσως τοῦ δέοντος. Τὸ κατ' ἐξοχὴν δὲ πληροῦν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἁβρότατον αἴσθημα εἶνε νῦν ἡ στοργὴ πρὸς τὸ μονογενὲς τέκνον, τὴν μικρὰν καὶ χαριεστάτην Φεοδώραν.

Ὡς εἶπον, ὁ πρίγκηψ τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν ἐπεσκέψατο δὶς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ περιοδείαν ἦν ὅλως ξένος πρὸς τὴν γλῶσσαν ἡμῶν, κατὰ τὴν δευτέραν ἐνόει ἀτελῶς τοὺς ὁμιλοῦντας. Ἐπιχειρῶν τρίτην περιοδείαν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι θέλει δυνηθῇ νὰ ἔλθῃ εἰς πλήρη συνάφειαν πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν κατέχων τόσον τελείως τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ. Γνωστὸς δ' ἐν τῷ ἐφεξῆς χρόνῳ καθιστάμενος καὶ δημοφιλής, ὁ εὐγενὴς τοῦ Φιέσκου μεταφραστής, θέλει τύχῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς θερμῆς καὶ ἐγκαρδίου δεξιώσεως ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὅπερ καὶ μακρόθεν νῦν ἀπευθύνει πρὸς τὸν διαπρεπῆ φίλον αὐτοῦ βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης χαιρετισμόν.

Ἐν Λειψίᾳ.

Γεωργιος Δροσινης.

Ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος εἶνε κηρίον ἀνημμένον. Ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ νὰ φωτίζῃ, καταναλίσκεται.

—

Ἀληθὴς εὐτυχία διὰ τὸν ἄνθρωπον δὲν ὑπάρχει ἄλλη παρὰ ἐκείνη τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς ἄλλους.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ Ροβέρτος ᾐσθάνετο τὴν ὄρεξιν νὰ θέσῃ ἀποτόμως τὸ τέρμα τῆς συνομιλίας εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο. Ἐσέβετο ἀκόμη ἐν τῷ γυναίῳ ἐκείνῳ, ὅπερ νῦν καλῶς ἐγίνωσκε, τὴν ἰδανικὴν γυναῖκα, ἣν ἐπίστευσεν ὅτι συνήντησεν εἰς τὸν βίον του, καὶ ἐφοβεῖτο μήπως ἀκουσίως ἤθελεν ἐκφύγει τῶν χειλέων του μετ' ἀποτόμου τινὸς φράσεως κανεὶς ἐκ τῶν λογισμῶν του, οἵτινες ἐβάρυνον τὸ στῆθός του.

— Μ' ἐννοεῖτε καλῶς; ἐπανέλαβεν ἡ Ἔλλεν μετὰ βραχεῖαν σιγήν. Εἶμαι ἡ κόμησσα Μομβρὲν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μὲ ἀναγνωρίζουν ὡς τοιαύτην.

— Ἐνόμιζα, ἀπήντησε τότε ψυχρῶς ὁ κόμης, ὅτι εἴχετε δεχθῆ τὴν συμφωνίαν...

— Τὴν συμφωνίαν; Ποίαν συμφωνίαν;

— Ν' ἀνακτήσῃ ἕκαστος ἡμῶν τὴν ἐλευθερίαν του! Ἡ Κυπριανὴ ν' ἀνήκῃ εἰς ἐμέ. Σεῖς νὰ λάβητε μέρος τῆς περιουσίας μου καὶ νὰ ἔχητε πλήρη ἐλευθερίαν βίου.

— Ναί, τὸ παρεδέχθην αὐτό, εἶνε ἀληθές, εἶπεν. Ἀλλ' ἦτο πλάνη. Εἶνε κάτι τι τὰ χρήματα· ἀλλ' εἶνε μηδὲν παραβαλλόμενα πρὸς τὸ ὄνομα. Πρὸς τούτοις ἐβαρύνθην πλέον νὰ μὴ δύναμαι ν' ἀσπασθῶ τὴν θυγατέρα μου. Τὸ ἐννοεῖτε αὐτό, δὲν εἶνε ἀληθές;

Ἀστραπὴ πατρικῆς στοργῆς ἔλαμψεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Ροβέρτου, ἐνῷ δὲ ἐσυλλογίζετο τὴν Κυπριανήν, τὸ χεῖλός του συνεστέλλετο ὑπὸ μειδιάματος συγκινήσεως, ἐν ᾧ ἐνυπῆρχεν ἡ ἐπιθυμία ἀσπασμοῦ.

—Πρέπει νὰ μ' ἐλησμόνησεν ἡ κόρη μου! Ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ πιστεύω ὅτι δὲν τὴν ἐκάματε ν' ἀπομάθῃ τὸ ὄνομα τῆς μητρός της.

— Οἱ καλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες τὴν ἀνατρέφουν, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ κ. δὲ Μομβρέν, συνειθίζουν νὰ τὴν διδάσκουν καθ' ἑσπέραν νὰ λέγῃ τὴν προσευχήν της, εἰς τὴν ὁποίαν περιέχεται καὶ τὸ ὄνομά σας.

— Ἄ!.. εἶπεν ἡ Ἔλλεν.

Καὶ προσέθηκε σχεδὸν ἀποτόμως ἓν *εὐχαριστῶ*, τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ταχύτητι μεθ' ἧς ἐλέχθη ἐφαίνετο σκαιόν.

Εἶτα διὰ μιᾶς:

— Θέλω νὰ ἰδῶ τὴν Κυπριανὴν! εἶπεν.

— Νὰ τὴν ἴδητε, ἔστω! Ἀφοῦ δὲν πρόκειται νὰ τὴν ἀναθρέψετε!

—Ἄ, φίλτατέ μου Ροβέρτε! προσέξατε!.. Καθίστασθε αὐθάδης!.. Εἶνε ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον

δὲν εἴξευρα νὰ εἴχετε ἄλλοτε!.. Εἶνε ἀληθές, προσέθηκεν ἀναλαμβάνουσα τὸ εἰρωνικόν της ὕφος, ὅτι ὁ χαρακτὴρ μεταβάλλεται ὁμοῦ μὲ τὰς ὀρέξεις... Καθίστασθε ἐπιθετικὸς ἴσως κἄποτε, ὅταν πρόκηται περὶ ἐμοῦ... καὶ πῶς νὰ εἴπω; εἰδυλλιακός... μάλιστα αὐτὴ εἶνε ἡ κατάλληλος λέξις!.. ὅταν πρόκειται περὶ ἄλλης.

Καὶ τὸν ἔβλεπεν ἐκ νέου μὲ τὸ βλέμμα ἐκεῖνο τὸ ὀξὺ καὶ χλευαστικόν, ὅπερ ἐφαίνετο ἐτάζον τοὺς λογισμοὺς τοῦ νεαροῦ κόμητος, διαπερῶν αὐτὸν μὲ τὴν ὀξύτητα τρυπάνου.

— Τί ἐννοεῖτε; ἠρώτησεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἐξηγηθῶ. Καταλαμβάνετε κάλλιστα.

— Καταλαμβάνω μόνον ὅσα μοῦ λέγουν μετὰ πάσης εἰλικρινείας. Ἀλλὰ τὰς διαβολὰς καὶ τὰς συκοφαντίας δὲν τὰς καταλαμβάνω ποσῶς.

— Καλὰ λοιπόν· ὀφείλω νὰ σᾶς προειδοποιήσω ὅτι καὶ αἱ ἐπαρχιακαὶ πόλεις ἔχουν τὰς μικρολόγους φλυαρίας των,ὅπως καὶ αἱ παρισιναὶ λεωφόροι... καὶ ὅτι ὁπωσδήποτε εἶνε ἀδύνατον νὰ ζήσῃ τις ἀγνοούμενος ἐν Τρουβίλλῃ ὅταν καλῆται κύριος δὲ Μομβρὲν καὶ ὑπὸ τοιοῦτο ὄνομα εἶνε ἐγγεγραμμένος μακρὺς φαρδὺς εἰς τὸν κατάλογον τοῦ ξενοδοχείου.

— Εἰς τὴν Τρουβίλλην; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος.

— Ναί, εἰς τὴν Τρουβίλλην. Ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν εὑρίσκεσθε καὶ σεῖς ἐκεῖ, μία νέα ἀξιέραστος, ὡς λέγουν, ἥτις δὲν σᾶς ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορος... Ὁ κ. Ρεβὶλ μοῦ τὸ εἶπεν αὐτό... Ὦ! αὐτοὶ οἱ δημοσιογράφοι!.. Τὰ πάντα εἰξεύρουν! Καὶ ἐγὼ γνωρίζω ὅτι ἡ δεσποινὶς Βερδιέ....

— Θὰ μοῦ κάμετε μίαν χάριν, εἶπεν ὁ κόμης διακόπτων αὐτὴν ἀποτόμως. Μὴ ἀναμίξητε ποσῶς, σᾶς παρακαλῶ, εἰς τὰς ἐξηγήσεις μας τὸ ὄνομα τῆς νεάνιδος περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖτε. Σᾶς προειδοποιῶ περὶ τούτου.

— Διάβολε!.. Μοῦ τὸ λέγετε, ὡς νὰ μοῦ ὑπηγορεύετε διαταγήν.

— Εἶνε ὁπωσοῦν καὶ τοιαύτη.

— Καὶ ὡς νὰ ἦτο ἀπειλὴ ἡ διαταγὴ αὐτὴ!..

— Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι εἶνε μόνον προειδοποίησις. Ναί· σᾶς παρακαλῶ νὰ σεβασθῆτε μερικὰ αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα σεῖς δὲν δύνασθε νὰ ἐννοήσητε, καὶ μερικὰ ἄτομα, τὰ ὁποῖα φαίνεται ὅτι δὲν γνωρίζετε!

Καὶ πάλιν ἐπεφάνη ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Ἔλλεν τὸ ἀνησυχητικὸν ἐκεῖνο μειδίαμα, ὅπερ ἐσαγήνευεν ὡς τὰ λιμνάζοντα ἐκεῖνα ὕδατα, ὧν προαισθάνεταί τις τὸ βάθος καὶ τὴν παγερότητα.

Μετά τινα στιγμὴν εἶπε σαφῶς:

— Ἡ κόμησσα Μομβρέν, φρονῶ, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίσῃ τοὺς πάντας, πρὸ παντὸς δὲ ἄλλου τὰ ἄτομα,ἅτινα ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσι τὸν σύζυγόν της.

— Ἄ!.. εἶπεν ὁ Ροβέρτος· ἡ κόμησσα Μομβρέν!.. Ἐπανέρχεσθε εἰς τὸ ζήτημα;

— Ἦλθα ἐδῶ διὰ νὰ τὸ λύσω.

— Ἄς ἴδωμεν, εἶπεν ὁ κόμης λαμβάνων μίαν ἕδραν καὶ τοποθετῶν αὐτὴν ἀντικρὺ τῆς Ἀγγλίδος ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς τραπέζης, ἂς ὁμιλήσωμεν καθαρά,καὶ ἂς εἴπωμεν ἅπαξ διὰ παντὸς ὅ,τι ἔχομεν νὰ εἴπωμεν. Τί θέλετε;

— Δύο τινά· τὴν θυγατέρα μου καὶ τὸ ὄνομά μου.

— Τὸ ὄνομά σας;

— Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοῦ ἐδώσατε.

Ὁ Ροβέρτος ὠχρότατος, μὲ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα κεκλιμένα πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, προσήλου ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα του· αὐτὴ δὲ ἐρείδουσα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης, μὲ τὸ πρόσωπον μεταξὺ τῶν χειρῶν, δάκνουσα μόλις τὴν ἄκραν τῶν ὀνύχων τῆς δεξιᾶς χειρός, ὑφίστατο τὸ ὀργίλον ἐκεῖνο βλέμμα μετ' ἐξαιρέτου χάριτος, αἱ δὲ μακραὶ βλεφαρίδες τῶν ὀφθαλμῶν της ἐταπεινοῦντο ἐνίοτε, ὡσεὶ μηκυνόμεναι ἐπὶ τῶν ὡς γαλῆς κορῶν της, παρέχουσαι εἰς αὐτὰς ἠπιότητα ἀγχίνουν καὶ ἄπιστον.

— Ἀκούσατε, εἶπεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν, σᾶς ἠγάπησα καὶ σᾶς ἐλάτρευσα. Δὲν ὑπῆρξεν εἰς τὸν κόσμον ἔρως πλείονα ἔχων πεποίθησιν καὶ πλέον παράφορος ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ἔτρεφον πρὸς ὑμᾶς. Τὸ εἰξεύρετε ὅτι ἦσθε τὸ πᾶν δι' ἐμέ!. Ναί, ναί, μειδιᾶτε!... Σᾶς προκαλοῦν τὸν οἶκτον αὐτὰ τὰ ὁποῖα σᾶς λέγω;

— Καθ' ὅλου, φίλτατε! Μοῦ προξενοῦν μεγάλην εὐχαρίστησιν. Ἐξακολουθήσατε.

— Σᾶς ἠγάπων τόσον, ὥστε πιστεύω ὅτι θὰ παρήκουον καὶ αὐτὴν τὴν θέλησιν τῆς μητρός μου χάριν ὑμῶν, ἥτις ἦσθε δι' ἐμὲ τὸ πᾶν!... Δὲν ἐτόλμησα τὸ τοιοῦτο καὶ καλῶς ἔπραξα. Θὰ κατηγόρουν τὸν ἑαυτόν μου σήμερον ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ, ἐὰν ἤθελον προξενήσει εἰς αὐτὴν τὴν ἐλαχίστην θλίψιν. Ἡ μήτηρ μου χάριτι θείᾳ οὐδέποτε ἔμαθεν ὅτι σᾶς ἐνυμφεύθην... Ὅτε δὲ σᾶς ἐνυμφευόμην κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος σας, τὸ ἔπραττον διὰ νὰ σᾶς ἐξασφαλίσω ὕπαρξιν εὐδαίμονα, ὕπαρξιν πλήρη στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ ἔρωτος τὸν ὁποῖον σᾶς ἐζήτουν καὶ τὸν ὁποῖον ἐνόμισα ὅτι εὗρον εἰς ὑμᾶς.

— Λοιπόν; εἶπεν ἡ Ἔλλεν, βλέπουσα ὅτι διεκόπτετο ὡσεὶ ἐβασανίζετο ὑπὸ τῶν ἀναμνήσεων. Ἐμπρός!.. Μοῦ φαίνεται ὅτι αὐταὶ ὅλαι αἱ ὡραῖαι φράσεις εἶνε τόσον λαμπρὰ προπαρεσκευασμέναι, ὥστε γνωρίζετε ἐκ στήθους τὴν συνέχειαν... Σᾶς ἀκούω· ἂς ἴδωμεν!

— Εἰς μάτην χλευάζετε. Θ' ἀκούσητε τὰ

πάντα σήμερον, ἀφοῦ ἐκρίνατε καλὸν νὰ ἔλθητε νὰ μᾶς ἐνοχλήσητε τὸν πατέρα μου καὶ ἐμὲ ἐν τῇ μονώσει μας!.. Ὦ! σᾶς ἠγάπησα ὅπως δὲν ἀγαπῶσιν ἄλλοι!.. Καὶ τίς δὲν θὰ σᾶς ἠγάπα; Τὸ λατρευτὸν ἐκεῖνο μειδίαμα τὸ ὁποῖον ἔχετε, πῶς νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι εἶνε τὸ ψευδέστατον τῶν μειδιαμάτων;... Ὤ, ταλαίπωρα ὄνειρα τῆς παραφροσύνης μου!.. Δι' ἐμὲ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον ἐκτὸς ὑμῶν! Τὴν ἡμέραν δέ, καθ' ἣν συγκατετέθητε νὰ γίνητε ἰδική μου, πιστεύω, ὅτι οὐδεὶς ἐδοκίμασέ ποτε τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ᾐσθάνθην.

— Φιλτατέ μου Ροβέρτε, εἶπε διακόπτουσα ἡ Ἔλλεν μὲ τὸν ἰδιάζοντα αὐτῇ ξηρὸν τόνον φωνῆς, ὅταν εἷς ἀνὴρ δύναται νὰ λέγῃ αὐτά, ἔστω καὶ ἀφοῦ ἐπέλθῃ ἡ ἀπογοήτευσις, δὲν δικαιοῦται νὰ λυπῆται διὰ τὸ παρελθὸν καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὴν γυναῖκα. Σᾶς ὁρκίζομαι—καὶ ὁμιλῶ σοβαρῶς—ὅτι οὐδέποτε ἔσχον ἐγὼ εἰς ὅλον μου τὸν βίον, οὐδὲ τὸ ἑκατοστὸν μέρος τῆς ἐξάλλου χαρᾶς, περὶ τῆς ὁποίας μοὶ ὁμιλεῖτε.

— Δὲν δικαιοῦμαι νὰ λυπηθῶ! διὰ τί;

Καὶ ὁ Ῥοβέρτος ἐξερράγη εἰς γέλωτα.

— Δικαιοῦμαι νὰ λυπηθῶ, ἐξηκολούθησε, διὰ τὴν προδοθεῖσαν καλήν μου πίστιν, τὴν μαστιγωθεῖσαν εἰλικρίνειάν μου, τὴν ἀνόητον ἐμπιστοσυνην μου, τὴν ἠλίθιον ἀφοσίωσιν. Τί τὰ ἐκάματε ὅλα ταῦτα;.. Τὰ διελύσατε, τὰ κατεπατήσατε, τὰ ἐρραπίσατε κακοβούλως... τὰ συνανεμίξατε μὲ τὰς μικράς σας χεῖρας καὶ τὰ ἐρρίψατε μακρὰν ὡς ἄχρηστα!

— Αὗται εἶνε φράσεις μυθιστορημάτων! ἀπήντησεν ἡ Ἔλλεν ὀρθουμένη αἴφνης. Σᾶς ἠγάπησα ὅσον ἠδυνάμην ν' ἀγαπήσω. Ἤμην εἰλικρινὴς ὅπως σεῖς, ἠπατήθην ὅπως σεῖς. Δὲν ἦσθε ἴσως ὁ ἀνήρ, τὸν ὁποῖον ηὐχόμην νὰ εὕρω, ἐγὼ δὲ δὲν ἤμην βεβαίως ἡ γυνή, ἥτις σᾶς ἥρμοζεν... Σεῖς ἦσθε πολὺ ρομαντικός, ἐγὼ πολὺ πρακτικὴ καὶ.. πολὺ ἀμερικανίς, ἂν δύναμαι νὰ εἴπω. Ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ!. Αὐτὸς εἶνε ὁ βίος. Ὅτε δὲ ἐννόησα ὅτι κακὰ ἔκαμα νὰ δεχθῶ τὴν χεῖρά σας, ἦτο πλέον ἀργά... Ναί!.. Τότε...

— Τότε, διότι ἠπατήθητε σεῖς, ἠπατήσατε καὶ ἐμέ!. Ἐμέ!

— Ἐλᾶτε δά!. Ὦ! ἡ ἐξήγησίς μας θὰ περιπέσῃ, βλέπω, εἰς τὴν σκηνὴν τῆς ζηλοτυπίας. Θὰ μοῦ ὁμιλήσητε πάλιν περὶ τοῦ Βαρέσκου. Ἀπέθανε, σᾶς εἰδοποιῶ, ὁ Βαρέσκος! Ἀπέθανε ταφεὶς ὑπὸ τοὺς θριάμβους του! Μάλιστα, εἰς Βουένος Ἄϋρες ὅπου εἶχε μεταβῇ διὰ νὰ παραστήσῃ μίαν τῶν ὀρχηστικῶν του συνθέσεων... Λοιπὸν ὅ,τι καὶ ἂν εἴπητε διὰ τὸν Βαρέσκον...

— Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα, ἂν οὐχὶ ἡ μνήμη, μοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον... Οὔτε κἂν τὸν ἐγνώριζα... Σᾶς λέγω μόνον ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν παρέβητε τὸν λόγον τὸν ὁποῖον ἐδώσατε, καθ' ἣν ἐρρυπάνατε διὰ βορβόρου τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ σᾶς ἀνήκῃ, τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπαύσατε πλέον ἀπὸ τοῦ νὰ εἶσθε δι' ἐμὲ ἡ μήτηρ τῆς Κυπριανῆς καὶ ἡ κέμησσα δὲ Μομβρέν, ἦσθε δὲ μόνον μία οἱαδήποτε τυχοδιῶκτις ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἔλλεν Μόργαν, τὴν ὁποίαν ἀφοῦ συνήντησα καὶ ἐλάτρευσα, ἤθελα νὰ λησμονήσω, νὰ λησμονήσω διὰ παντός, διὰ νὰ μὴ φέρω ἐν ἐμοὶ ὡς πληγὴν τὴν ἐπάρατον αὐτῆς μνήμην.

— Τὴν ἐπάρατον μνήμην; Εἶσθε εὐτυχὴς περὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπιθέτων, βλέπω!.. Τὸ δυστύχημα εἶνε, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἔλλεν βραδέως, ὅτι δὲν θραύεται διὰ τῶν λόγων ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ νόμος ἐδημιούργησε, καὶ ἐδημιούργησε καλῶς... Δὲν δύνασθε νὰ μ' ἐμποδίσητε νὰ εἶμαι ἡ κυρία δὲ Μομβρέν, ὅπως δὲν δύνασθε νὰ μὲ κάμητε νὰ μὴ εἶμαι ἡ μήτηρ τῆς θυγατρός μου!.. Ἂν δὲ ἐλπίζετε ἐπὶ τοῦ διαζυγίου...

— Ἐπὶ τοῦ διαζυγίου;

— Ναί, τότε πρέπει νὰ στείλετε καὶ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ τὸν ἥλιον!.. Διὰ νὰ διαζευχθῶμεν ἀπαιτεῖται ἡ συγκατάθεσίς μου, καὶ τὴν συγκατάθεσιν ταύτην...

Καὶ ἐσταμάτησεν ὀρθία ἐνώπιον τοῦ Ροβέρτου, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ κάθηται, τύπτουσα δὲ τὴν τράπεζαν μὲ τὸν δείκτην κυρτωμένον, ὡς νὰ ὑπεσημείου διὰ τοῦ ἐρρύθμου ἐκείνου ἤχου πᾶσαν συλλαβήν:

— Τὴν συγκατάθεσιν αὐτήν, δὲν—θὰ—τὴν δώ—σω!

Τὸ μόνον κηρίον τὸ λάμπον ἐν τῷ σκιόφωτι τοῦ θαλάμου ἐκείνου, ἐφώτιζε τὴν ἀποφασιστικήν, αὐστηρὰν καὶ ψυχρὰν μορφὴν τῆς εὐειδοῦς γυναικός, ὅτε δὲ καὶ πάλιν ἤρχισε νὰ βαδίζῃ ἐντὸς τοῦ θαλάμου, ὁτὲ μὲν ἐβυθίζετο εἰς τὴν σκιάν, ὁτὲ δὲ ἐνεφανίζετο φωτιζομένη ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως τοῦ φωτὸς τοῦ ἐν τῇ ὁδῷ φανοῦ τοῦ φωταερίου· ὁ δὲ ἔρρυθμος θροῦς τῆς ἐσθῆτός της ταλαντευομένης παρὰ τὰς πτέρνας της ἀντήχει ὡς κρότος ἐκκρεμοῦς.

— Δὲν ἔχω ἀνάγκην, ἀπήντησεν ὁ Ροβέρτος, τῆς συγκαταθέσεώς σας διὰ νὰ ἀποχωρισθῶ ὑμῶν.

— Ν' ἀποχωρισθῆτε;

— Καὶ διὰ παντός· νὰ εἶμαι ἀπέναντι ὑμῶν ἐντελῶς ξένος.

— Ξένος, σεῖς;

— Ἐγώ· ὁ γάμος μας εἶνε ἄκυρος, σᾶς προειδοποιῶ... ἢ μᾶλλον, σᾶς τὸ ἀναγγέλλω.

— Ὁ γάμος σας μετ' ἐμοῦ;

— Ἐντελῶς ἄκυρος. Ἀγοράσατε ἕνα κώδικα καὶ εὕρετε τὸ Α'. Βιβλίον, Ε'. τίτλον...

— Κεφάλαιον;

— Κεφάλαιον Δ'.

— Ὦ! βλέπω ὅτι εἶσθε καλὰ πληροφορημένος, φίλτατε. Φανερὸν εἶνε ὅτι ἐβασανίσατε τὰς σελίδας ἐκείνας, ὅπως στραγγίζουν τὸ ῥοῦχον διὰ ν' ἀφαιρέσουν τὸ νερόν... Εἶνε ἐργασία εὐγενεστάτη.. ἀξία καθ' ὅλα ἑνὸς εὐπατρίδου· δὲν νομίζετε; Λοιπὸν εἶσθε βέβαιος; Ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτε, τίποτε ἀπολύτως; Ὅλως διόλου τίποτε; Μία ξένη; Μία διαβάτις;.. Αὐτὴ εἶνε ἡ γνώμη σας;

— Εἶνε ἡ βεβαιότης μου.

— Καὶ μοῦ τὸ λέγετε αὐτὸ ἀπαθέστατα, ὡς ἀγαθὸς οἰκοκύρης ἐξοφλῶν τοὺς λογαριασμούς του... «Πάρε καλό μου κορίτσι, αὐτὸ ἔχεις νὰ λάβῃς!.» Τίποτε!.. Ἕνας χαιρετισμός. Καλημέρα—καλησπέρα!. Καὶ ἐτελείωσαν τὰ πάντα! Εἶνε πολὺ ἄκοπον πρᾶγμα· πολὺ εὔκολον· πολὺ νόστιμον· ἀλλὰ ἔχει ἕνα ἐλάττωμα, ὅτι εἶνε ἀδύνατον.

— Νομίζετε;

—Εἶμαι βεβαία. Ὑπάρχουν δικασταὶ εἰς Παρισίους καὶ δικολάβοι εἰς Λονδῖνον. Ἐπικαλεῖσθε τὸν νόμον; Ἔστω, ἂς κρίνῃ ὁ νόμος! Συλλογίζομαι ὅμως ποῦ θὰ εὕρετε δικαστήριον τὸ ὁποῖον θὰ διακηρύξῃ, ὅτι ἡ γυνή, ἥτις ἐγέννησε τέκνον εἰς τὸν κόμητα Μομβρέν, δὲν εἶνε κόμησσα Μομβρέν, ἀφοῦ ὁ κόμης ἔδωκεν αὐτῇ τὸν λόγον τῆς τιμῆς του ἐνώπιον μιᾶς ἀρχῆς!.. Καὶ ἡ θυγάτηρ μου; Μήπως θὰ μοῦ ἀποδείξητε μὲ τὸν κώδικα ἀνὰ χεῖρας ὅτι καὶ αὐτὴ δὲν εἶνε ἰδική μου; Εἰξεύρετε ὅτι δὲν ἀγνοῶ ποῦ εὑρίσκετε! εἶπεν ἡ Ἔλλεν σταθεῖσα ἔμπροσθεν τοῦ Ροβέρτου, ὅστις ἠγέρθη.

Καὶ τὸν προσέβλεψε τόσον παραδόξως, ὥστε ἐννόησεν αὐτὸς ὅλον τὸν κίνδυνον, ὃν ἠπείλει τὸ βλέμμα ἐκεῖνο.

—Τέλος πάντων, εἶπεν, ἔμαθα ὅ,τι ἤθελα νὰ μάθω. Ἠρχόμην νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ μαρκησίου δὲ Μομβρὲν νὰ δεχθῇ τὴν νύμφην του ὅπως εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὴν ἐγγονήν του. Ὁ μαρκήσιος δὲν κατεδέχθη νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ· ὁ δὲ υἱός του μοῦ ἀπήντησεν αὐτὰ ὁποῦ ἤκουσα. Πολὺ καλά! Ὁ πόλεμος ἐκηρύχθη. Ἀλλ' ἡ κόμησσα δὲ Μομβρὲν θὰ σᾶς ἀποδείξῃ ὅτι δὲν εἶνε τυχοδιώκτρια, ὅτι ἔχει τὸ δίκαιόν της, ὅπερ θὰ ἐνεργήσῃ ὅπως ἀναγνωρισθῇ καὶ καταστῇ σεβαστόν. Δὲν θὰ βραδύνῃ.

Καὶ πορευθεῖσα ἔσυρε σφοδρῶς τὸ σχοινίον τοῦ κώδωνος.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ροβέρτος ἐξεπλήσσετο, αὐτὴ ἤρχισε νὰ γελᾷ γέλωτα ξηρόν, νευρικόν, ὀργίλον.

— Ὦ! δὲν θὰ ἀνακοινώσω εἰς τὸν ὑπηρέτην τὰ μυστικά μου, ἡσυχάσατε! Ἐπείγομαι μόνον νὰ ἐπιστρέψω εἰς Παρισίους. Ἔχω ἀκόμη μίαν ἁμαξοστοιχίαν.

Καὶ παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν της.

Μία θαλαμηπόλος εἰσῆλθεν.

— Τὸν λογαριασμόν, εἶπε, μίαν ἅμαξαν, καὶ καταίβασε τὸν ὁδοιπορικόν μου σάκκον.

— Πολὺ καλά, κυρία.

Ἡ Ἔλλεν ἐστράφη πρὸς τὸν κύριον Μομβρὲν καὶ καταμετροῦσα αὐτὸν διὰ τοῦ βλέμματος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, εἴρων, μὲ μειδίαμα λεπτὸν ὑποκρύπτον αὐθάδη ἀπειλήν:

—Καλὴν ἐντάμωσιν μετ' ὀλίγον, darling! εἶπεν αὐτῷ.

Καὶ τὸ τρυφερὸν ἐκεῖνο θωπευτικὸν ὄνομα εἰσήρχετο εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου ὡς βελόνη πεπυρακτωμένη.

Κατῆλθε ταυτοχρόνως μετὰ τῆς Ἔλλεν. Ἅμαξα δὲν εἶχεν εὑρεθῆ. Εἷς τῶν ὑπηρετῶν τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου* εἶχε μετακομίσει τὸν ὁδοιπορικὸν αὐτῆς σάκκον.

— Ἔστω, εἶπε, θὰ ὑπάγω πεζὴ εἰς τὸν σταθμόν.

Ἐστράφη πρὸς τὸν Ροβέρτον καὶ εἶπεν αὐτῷ μὲ σαρκαστικὸν μειδίαμα!

— Δὲν σᾶς ζητῶ νὰ μὲ συνοδεύσητε.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς νυκτός, ὅτε ἐξῆλθε μετὰ τοῦ κόμητος, ἡ ὁδὸς ἦτο ἐρήμη, τὸ Μελὲν δὲ βεβυθισμένον εἰς ὕπνον· οἱ δύο ἄνδρες, οἵτινες τοὺς εἶδον ἐξελθόντες ἐκ τοῦ νομαρχείου, μόνοι σχεδὸν διήρχοντο πρὸ τοῦ κεκλεισμένου ξενοδοχείου, καὶ ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φανοῦ τοῦ φωταερίου ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἔκθαμβοι παρετήρησαν τὴν Ἔλλεν, ἣν δὲν ἐγνώριζον.

Τότε τὸ ὄμμα αὐτῶν τὸ ὀξύτατον ἐνόμισεν ὅτι ἀνεγνώρισεν ἄλλην τινὰ γυναῖκα.

Ἡ Ἔλλεν ἐβάδιζε ταχύτατα ἐξαφανιζομένη ἤδη εἰς τὸ σκότος, ἐντὸς τῶν ὁδῶν τῶν ἀγουσῶν πρὸς τὸν σταθμόν, ὁ δὲ Ροβέρτος ἀναμιμνησκόμενος ὅ,τι αὐτὴ εἶπε, λόγον ποιουμένη περὶ τῆς Κυπριανῆς, ἅμα εἰσῆλθον εἰς τὴν κατοικίαν του ἔγραψεν ἀμέσως ἓν τηλεγράφημα πρὸς τὸν Ρωμανὸν Ρυὼ εἰς Βιλλερβίλλην, καὶ διέταξε τὸν θεράποντά του νὰ τὸ δώσῃ εἰς τὸ τηλεγραφεῖον ἐν πάσῃ σπουδῇ.

Προσέθηκε δέ:

— Αὔριον θὰ ὑπάγωμεν εἰς Φονταινεβλώ. Οἱ ἐξάδελφοί σου Δεβραὶ δὲν εὑρίσκονται εἰς Ἀβών;

— Μάλιστα, κύριε κόμη.

—Θ' ἀνεδέχοντο ν' ἀναλάβωσι ν' ἀναθρέψωσιν ἓν παιδίον;

— Βέβαια, κύριε κόμη.

— Θὰ μὲ ὁδηγήσῃς πρὸς αὐτούς.

— Πολὺ καλά, κύριε κόμη.

— Πήγαινε γρήγορα!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας

('Επὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ).

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Βιογράφος τις τοῦ Λουδοβίκου ἀναφέρει ὅτι τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ διαδόχου ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Μονάχου εἶχε ζητήσει πρότερον ἤδη αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολέων ἕνεκα τῶν κατ' αὐτοῦ ἐχθρικῶν ἐν Μονάχῳ ἐνεργειῶν τοῦ Λουδοβίκου· Τὸ ἑξῆς δὲ κυρίως γεγονὸς ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ναπολέοντος. Ἐν ἐπισήμῳ τινὶ διπλωματικῇ συναναστροφῇ ὁ Λουδοβῖκος ἠγέρθη κατὰ τὸ συμπόσιον κρατῶν ποτήριον πλῆρες ῥηνικοῦ οἴνου, προπίνων δὲ ὑπὲρ τῆς γερμανικῆς ἐλευθερίας ηὐχήθη τὴν καταστροφὴν τοῦ Ναπολέοντος ἀναφωνῶν Pereat Napoleo. Μετὰ τοσαύτης δὲ ὁρμῆς καὶ σφοδρότητος προσέκρουσε τὸ ποτήριόν του πρὸς τὰ τῶν συνδαιτυμόνων ὥστε ἐθραύσθη τὸ κάτω μέρος τοῦ ποτηρίου του. Τὸ θραῦσμα τοῦτο σώζεται καὶ σήμερον ἔτι ὡς ἱερὸν λείψανον, ὡς μικρὸν καὶ τοῦτο μαρτύριον τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς τόλμης τοῦ Λουδοβίκου.

Ἐντὸς ὀλίγου δ' ἐγένετο ἡ μεγάλη κατὰ τοῦ Ναπολέοντος γερμανικὴ κίνησις. Πρὸς τὴν συνθήκην τοῦ Ried τῶν βορείων γερμανικῶν κρατῶν εἶχε προσχωρήσει ἤδη ἡ Αὐστρία, ἐπὶ τέλους δὲ ἔπραξαν τὸ αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἡ Βαυαρία καὶ ἄλλαι τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας χῶραι ἀπαλλαγεῖσαι τοῦ Ρηνικοῦ δεσμοῦ. Ἐν ἔτει δὲ 1813 ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου, δι' ὃν ἡ Γερμανία αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλει εἰς τὸν λαὸν τῆς Πρωσίας. Ἦτο ὅμως πικρὰ εἰρωνία τῆς τύχης ὅτι ὁ Λουδοβῖκος ὁ ἔνθερμος οὗτος πατριώτης, ἀναγκασθεὶς πρότερον νὰ σύρῃ τὸ ξίφος καὶ νὰ διακινδυνεύσῃ τὴν ζωήν του ὑπὲρ τοῦ ἐχθροῦ του Ναπολέοντος, δὲν ἠδυνήθη νὰ μετάσχῃ τοῦ ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως ἀγῶνος, διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρός του βασιλέως τῆς Βαυαρίας ἕνεκα ἀγνώστων λόγων νὰ παραμείνῃ ἐν Σαλτσβούργῳ.

Τὴν πρώτην μεγάλην νίκην τῶν γερμανικῶν ὅπλων, τὴν ἐν Λειψίᾳ, ἑώρτασεν ὁ Λουδοβῖκος ἐν Σαλτσβούργῳ ἑστιάσας 800 πτωχούς, πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τῆς νίκης ταύτης ἔπραττε μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου του τὸ αὐτὸ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἑκάστου ἔτους. Ἄνευ ζηλοτυπίας καὶ φθόνου ἀποβλέπων πρὸς τὴν αὐξανομένην ὁσημέραι δύναμιν τῆς Πρωσσίας, ἐξύμνησε τὴν χώραν ταύτην καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ἐν τοῖς πατριωτικοῖς του ποιήμασι μέχρι ἀποθεώσεως διὰ τὰς ὑπηρεσίας, ἃς προσέφερεν εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Γερμανῶν.

Κατὰ τὸν νέον ὅμως πόλεμον, ὃν προὐκάλεσεν ἡ ἐκ τῆς νήσου Ἔλβας ἀπόδρασις τοῦ Ναπολέοντος, ἐξεπληρώθη ὁ διακαὴς πόθος τοῦ Λουδοβίκου, διότι ἐπετράπη καὶ εἰς αὐτὸν νὰ μετάσχῃ τοῦ ἀγῶνος. Τῇ 16 Μαΐου 1815 ἀπῆλθεν εἰς τὸ παρὰ τὸν Ρῆνον βαυαρικὸν στρατόπεδον, ἀφ' οὗ ἀπεχαιρέτησε πρῶτον δι' ἐνθουσιώδους προσλαλιᾶς τὴν ἐθνοφυλακήν, τῆς ὁποίας ἦτο ἀρχηγός. Ἡ διαθήκη δὲ τὴν ὁποίαν συνέταξε πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του περιέχει διατάξεις, αἵτινες δεικνύουσι τὴν μεγάλην ὑπὲρ τῆς καλλιτεχνίας μέριμναν τοῦ Λουδοβίκου, ὁρίζει δὲ καὶ χρηματικὸν ποσὸν χάριν ἀρχαιολογικῶν ἐν Ἑλλάδι ἀνασκαφῶν. Γνωστὴ εἶνε ἡ ταχεῖα ἔκβασις τοῦ πολέμου τούτου. Τὸ δεύτερον ἤδη εἰσήρχοντο οἱ σύμμαχοι νικηταὶ εἰς Παρισίους. Ὁ Λουδοβῖκος, ὅστις καὶ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἐμελέτα κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως ἐν τῇ σκηνῇ Ἕλληνας συγγραφεῖς, δὲν ἐλησμόνησε ἀπέναντι τοῦ προσωρινοῦ τούτου πολιτικοῦ θριάμβου καὶ τὴν ἰδεώδη τοῦ παρελθόντος κληρονομίαν. Εἰργάσθη δὲ μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐπιμονῆς ζητῶν νὰ ἀποδοθῶσι εἰς τὴν Γερμανίαν πάντες οἱ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἁρπαγέντες καλλιτεχνικοὶ θησαυροὶ τῆς ἀρχαιότητος.

Ἡ Ἰταλία ἐθεωρεῖτο τότε ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, τῶν ἐμβεβαπτισμένων εἰς τὰ νάματα τῆς κλασσικῆς παιδείας, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Τὴν χώραν ταύτην περιηγήθη ὁ Λουδοβῖκος πολλάκις ὡς ἁπλοῦς φιλάρχαιος ἐξετάζων μετὰ ζήλου καὶ προσοχῆς πολλῆς καὶ τὰ ἐλάχιστα λείψανα τῆς καλλιτεχνικῆς τῶν ἀρχαίων κληρονομίας, καὶ μετὰ τὴν ἐκ Παρισίων δὲ ἐπάνοδόν του ἐπεσκέφθη πάλιν τὴν Ρώμην τῷ ἔτει 1818. Ἡ ἐν Ρώμῃ δὲ αὕτη διατριβὴ τοῦ Λουδοβίκου συνετέλεσεν ὄχι μόνον εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν προαγωγὴν ἐν γένει τῆς γερμανικῆς καλλιτεχνίας. Εὐλόγως δὲ ὠνόμασε συγγραφεύς τις τὴν περίφημον ἑορτήν, ἥτις ἐδόθη ὑπὸ τῶν ἐκεῖ καλλιτεχνῶν καὶ λογίων Γερμανῶν πρὸς τιμὴν τοῦ Λουδοβίκου, ἀναχωροῦντος ἐκ Ῥώμης, ὠνόμασεν *ἐγκαίνια νέας* ἐποχῆς τῆς καλλιτεχνίας. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ὁ Λουδοβῖκος μέχρι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεώς του ἀφωσιώθη εἰς τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ καλλιτεχνικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς σπουδὰς ἀπηλλαγμένος τῶν ἐνοχλήσεων τῆς πολιτειακῆς ὑπηρεσίας. Ἀπὸ τῆς μονομεροῦς δὲ ταύτης ἀφοσιώσεως ἀπέσπασε τὸν Λουδοβῖκον ἡ εἴδησις τῆς ἐνάρξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐμπνεύσασα αἰσθήματα χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν μεγαλόφρονα αὐτοῦ ψυχήν. Ἔκτοτε δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου συνεδέθη στενώτατα μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, αἱ συμπάθειαι δὲ τὰς ὁποίας ἐξεδήλωσε κατὰ τὸν

ἱερὸν ἡμῶν ἀγῶνα καὶ αἱ προσπάθειαι τὰς ὁποίας κατέβαλε τὸ πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως, εἶτα δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῶν Ἑλλήνων κατέδειξαν αὐτὸν τὸν μέγιστον καὶ θερμότατον τῶν φιλελλήνων. Θὰ ζῇ αἰωνίως ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου. Δικαίως δὲ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐξεδήλωσε διὰ λαμπροῦ τρόπου τὴν εὐγνωμοσύνην του ψηφίσας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τῶν ἑορτῶν τοῦ Λουδοβίκου τὴν ἀνέγερσιν ἐν Ἀθήναις μνημείου τοῦ ἐξόχου τούτου φιλέλληνος. Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν Ἑλλάδα θὰ διαλάβωμεν κατωτέρω ἐν αὐτοτελεῖ κεφαλαίῳ.

Κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1825 διέτριβεν ὁ Λουδοβῖκος ἐν Brückenau. Τῇ 15 8βρίου προσεδοκᾶτο ἡ ἐμφάνισις κομήτου τινός, ὁ Λουδοβῖκος δὲ εἶχε διατάξει νὰ ἀφυπνίσωσιν αὐτὸν κατὰ τὴν προαγγελθεῖσαν ὥραν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ κομήτου. Ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην ἀφίχθη καὶ ἐκ Μονάχου εἴδησις ἀγγέλλουσα αὐτῷ τὸν θάνατον τοῦ πατρός του καὶ καλοῦσα τὸν Λουδοβῖκον ἐπὶ τὸν βασιλικὸν θρόνον τῆς Βαυαρίας.

Ἡ βασιλεία τοῦ Λουδοβίκου ὑπῆρξε γονιμωτάτη καὶ εἰς πρακτικὰ ἔργα· συνετέλεσε πολλαχῶς εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν βελτίωσιν τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ, εἰργάσθη δὲ καὶ ἔθηκε τὰ θεμέλια ἑνὸς κοινοῦ φορολογικοῦ δεσμοῦ μεταξὺ διαφόρων γερμανικῶν κρατῶν. Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει πρὸ πάντων τὴν δυναστείαν τοῦ Λουδοβίκου καὶ παρέχει σημασίαν κοσμοπολιτικὴν εἰς αὐτὴν εἶνε ἡ ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς καλλιτεχνίας ἐνθουσιώδης μέριμνα τοῦ Λουδοβίκου. Δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οὐδαμοῦ ἄλλοθι αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι εὗρον ἴσην καὶ ὁμοίαν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ χρόνῳ προστασίαν ὡς ἐν Μονάχῳ ἐπὶ Λουδοβίκου. Ἕνεκα τούτου καὶ προήγοντο παραλλήλως καὶ εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον ἀκμῆς ἔφθασαν. Ἐπὶ Λουδοβίκου ἡ ἰατρικὴ σχολὴ τοῦ Würzburg ἡμιλλᾶτο πρὸς τὴν περίφημον σχολὴν τῆς Βιέννης, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον τῆς Ἐρλάγγης ἤκμασεν ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Λουδοβίκου. Ἐκ τῆς Λαντσχούτης μετεκίνησε τὸ Πανεπιστήμιον εἰς Μόναχον καὶ συνέδεσεν αὐτὸ μετὰ τῆς Ἀκαδημίας καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν συλλογῶν, συνεκέντρωσε δὲ ἐν αὐτῷ ὄχι μόνον τοὺς ἱκανωτέρους τῆς Βαυαρίας ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἐκ τῆς ἄλλης Γερμανίας προσείλκυσε, καὶ ἔθηκεν οὕτω τὰς βάσεις τῆς μετέπειτα ἐπιστημονικῆς ἀκμῆς τοῦ Μονάχου. Τὸ κυριώτερον ὅμως στάδιον τῆς ἐνεργείας τοῦ Λουδοβίκου εἶνε ἡ καλλιτεχνία.

Νέος ὢν ἔτι ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν Ρώμην συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ καταρτίσῃ καὶ αὐτὸς ἐν Μονάχῳ συλλογὴν μνημείων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας ἀποβλέπων εἰς τὸ ποιὸν μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἔργων. Τίνας δὲ τῷ ὄντι θησαυροὺς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς τέχνης κρύπτει ἡ Γλυπτοθήκη τοῦ Μονάχου εἶνε εἰς πάντας γνωστόν. Ἀρκεῖ εἰς ἐμὲ μόνον νὰ ἀναφέρω τὰ περίφημα ἀγάλματα ἐκ τῶν ἀετωμάτων του ἐν Αἰγίνῃ γνωστοῦ ναοῦ. Ὄχι μόνον δὲ ἡ Γλυπτοθήκη ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ συλλογὴ τῶν ἀρχαίων ἀγγείων ὀφείλεται εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ βασιλέως, διὰ τῶν φροντίδων δὲ αὐτοῦ καὶ μόνου εἶχε καταστῇ τὸ νομισματικὸν Μουσεῖον τοῦ Μονάχου ἀνώτερον τότε ὅλων τῶν ἄλλων γερμανικῶν.

Μετ' ἴσου ζήλου ἀφιερώθη ὁ Λουδοβῖκος καὶ εἰς ἵδρυσιν συλλογῶν τῶν ἔργων τῆς νεωτέρας τέχνης. Ἐὰν δὲ αἱ δύο πινακοθῆκαι τοῦ Μονάχου ἥ τε παλαιὰ καὶ ἡ νέα δύνανται νὰ συγκαταριθμηθῶσι μεταξὺ τῶν περιφημοτέρων, ἑλκύουσαι σήμερον ξένους πολλοὺς εἰς τὸ Μόναχον, τοῦτο εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς καλλιτεχνικῆς προνοίας τοῦ Λουδοβίκου. Δὲν ἠρκεῖτο δὲ οὗτος εἰς τὸ ἔργον μόνον τῆς διασώσεως καὶ συναγωγῆς τῶν μνημείων, ἀλλ' ἐπεθύμει νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ νέων ἔργων. Καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ κυρίως καταφαίνεται ὁ προσωπικὸς χαρακτὴρ τοῦ βασιλέως.

Ἐκ παίδων ὁ Λουδοβῖκος ἦτο ἐμπεφορημένος τῶν κλασσικῶν ἰδεῶν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὰς ἰδέας του ταύτας ἐξεδήλωσε καὶ διετύπωσε ἐν τῷ οἰκοδομήματι τῆς Γλυπτοθήκης. Ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ ἀνήγειρε κατόπιν ὁ Λουδοβῖκος καὶ ἄλλα ὅμοια τῇ Γλυπτοθήκῃ οἰκοδομήματα, καὶ οὕτω συνεκέντρωσεν ἐν τῇ βασιλικῇ καλουμένῃ πλατείᾳ πάντας τοὺς ῥυθμοὺς τῆς κλασσικῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

Τὰ κλασσικὰ ὅμως ταῦτα μνημεῖα εἶνε καὶ μνημεῖα συγχρόνως τῆς μεγάλης τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν νέαν Ἑλλάδα ἀγάπης, διὰ τῶν Προπυλαίων δὲ ἀπηθανάτισε τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισθέντας ἀναγράψας ἐκτὸς τοῦ οἰκοδομήματος μὲ μεγάλα χρυσᾶ γράμματα τὰ ὀνόματα τῶν σπουδαιοτέρων ἀγωνιστῶν καὶ φιλελλήνων.

Καὶ ἄλλα δὲ σπουδαῖα ἱδρύματα τοῦ Λουδοβίκου, ὅπως ὁ περίφημος ναὸς Walhalla, τὸ γερμανικὸν τοῦτο πάνθεον, καὶ ἡ βαυαρικὴ Στοὰ Δόξης εἶνε ἐπίσης κατὰ τὸν κλασσικὸν ῥυθμὸν κατεσκευασμένα. Ὁ Λουδοβῖκος ἐζήτει νὰ προαγάγῃ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, θεωρῶν τὸν ῥυθμὸν τοῦτον ὄχι μόνον ὡς τὴν πνευματικὴν ἔκφανσιν ἑνὸς λαοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ἀλλ' ἐν γένει ὡς τὴν τελειοτέραν ἔκφρασιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, τόπου καὶ χρόνου ἀνεξάρτητον, καὶ ὡς ἰδεῶδες κοινὸν κτῆμα εἰς ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς ἀνθρωπότητος. Μετὰ τοῦ αὐ-

τοῦ ἐπίσης ζήλου καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐπροστάτευσεν ὁ Λουδοβῖκος καὶ τὴν πλαστικὴν τέχνην, ἄπειρα δὲ πλαστικὰ μνημεῖα κοσμοῦντα σήμερον τὴν Βαυαρίαν ὀφείλουσι τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν εἰς τὸν Λουδοβῖκον. Πλὴν τῶν πλαστικῶν μνημείων, ἅτινα συνέχονται μετὰ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν οἰκοδομημάτων, πλεῖστα ἄλλα ἱστορικῆς σημασίας μνημεῖα μαρτυροῦσι τὴν καταπληκτικὴν πολυπραγμοσύνην τοῦ Λουδοβίκου. Αἱ ἐν τῇ Walhalla μόνον προτομαὶ τῶν ἡρώων τῆς γερμανικῆς διανοίας ἀποτελοῦσι μουσεῖον ὁλόκληρον, ἔπειτα τὰ ἀγάλματα τῶν Βαυαρῶν ἡγεμόνων ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἀνακτόρων, πλεῖστα μνημεῖα καλλιτεχνῶν, συγγραφέων, πολιτικῶν καὶ στρατηγῶν, αἱ προτομαὶ τῶν ἐπιφανῶν Βαυαρῶν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τούτων τέλος τὸ κολοσσικὸν ἄγαλμα τῆς Βαυαρίας, ὡς κεντρικὴ ἰδέα συνέχουσα τὰ ἄλλα μνημεῖα.

Ἐν ἑκάστῃ δὲ σχεδὸν πλατείᾳ τοῦ Μονάχου ἱδρύθη ὑπὸ Λουδοβίκου καὶ ἓν μνημεῖον τιμητικόν, καὶ ἐν ἑκάστῃ σχεδὸν ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει καὶ μνημεῖον νεκρικόν. Ὄχι μόνον δὲ βαυαρικὰς πόλεις ἐδόξασεν ὁ Λουδοβῖκος διὰ τῆς ἱδρύσεως τοιούτων ἔργων, ἀλλὰ καὶ ἄλλας πόλεις ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς Βαυαρίας ἐκόσμησε, διὰ πλαστικῶν μνημείων.

Παραλλήλως δὲ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς πλαστικῆς προήγετο καὶ ἡ ζωγραφικὴ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου. Καὶ ἐν τῇ ζωγραφικῇ δὲ ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς τέχνης κλάδοις ἀπέβλεπεν ὁ βασιλεὺς μᾶλλον πρὸς τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τῶν παραστάσεων. Αἱ τοιχογραφίαι τῆς Γλυπτοθήκης καὶ τῶν ἀνακτόρων εἰκονίζουσι τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον μὲ τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς Ὁμηρικούς του ἥρωας,' εἰς τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν καὶ τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν ἀναφέρονται αἱ ἐν ταῖς αὐτοκρατορικαῖς καλουμέναις αἰθούσαις τοιχογραφίαι, τὴν βαυαρικὴν δὲ ἱστορίαν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως εἰς πλείστας αὐτοτελεῖς εἰκόνας ἐξυμνοῦσιν αἱ τοιχογραφίαι τῆς Στοᾶς τοῦ βασιλικοῦ κήπου.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὁποῖον κυρίως θαυμάζομεν δὲν εἶνε τὸ πλῆθος μόνον τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων, ἅτινα κατεσκεύαζεν ὁ Λουδοβῖκος. Καὶ ἕτερός βασιλεὺς ὁ τῆς Σαξωνίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐπροστάτευσε τὴν καλλιτεχνίαν, μετεχειρίζετο δὲ ταύτην ὡς μέσον, δι' οὗ ἐζήτει νὰ αὐξήσῃ τὴν λάμψιν τοῦ βασιλικοῦ του ἀξιώματος. Ὁ Λουδοβῖκος ἐθεώρει τὴν καλλιτεχνίαν αὐτοτελῆ παράγοντα ἐν τῷ καθόλου πνευματικῷ βίῳ καὶ τῇ μορφώσει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἦτο σχεδὸν ὁ ἴδιος πνευματικὸς συνεργάτης ὅλων τῶν ἐπ' αὐτοῦ γενομένων καλλιτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων. Φρονῶν ὅτι ἡ τέχνη δὲν προάγεται μόνον διὰ τῆς ἁπλῆς προστασίας τοῦ βασιλέως καὶ παροχῆς ἐργασίας, ἀλλὰ δι' αὐτῆς τῆς συνεργασίας τοῦ ἄρχοντος, κατενόησεν ὁ Λουδοβῖκος ὅτι ἴδιον αὐτοῦ ἔργον εἶνε νὰ προλειάνῃ τὰς διαφόρους ὁδοὺς τῆς καλλιτεχνίας, νὰ ὁρίσῃ τὰ θέματα καὶ τὸν σκοπὸν ταύτης, καὶ νὰ προπαρασκευάσῃ πρὸ πάντων τὰς ἀναγκαίας ἐξωτερικὰς συνθήκας, ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν ἦτο δυνατὸν ἡ τέχνη νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Καὶ ἡ σημερινὴ δὲ μεγάλη ἀκμὴ τῆς ἐν Μονάχῳ καλλιτεχνίας βασίζεται ἐπὶ τῆς πρώτης ταύτης ἐργασίας τοῦ Λουδοβίκου. Ὁ Βαυαρὸς βασιλεὺς εἶχε κατανοήσει ὅτι τὰ στενὰ ὅρια *μιᾶς* πόλεως ἢ μιᾶς ἐπαρχίας δὲν ἀρκοῦσι νὰ παράσχωσι πάντα τὰ μέσα τὰ ἀναγκαῖα ὅπως ἡ τέχνη διὰ τῶν διαφόρων σταδίων τῆς ἀναπτύξεώς της φθάσῃ εἰς τὴν ἀκμὴν αὐτῆς.

Καὶ ἐν Ἀθήναις ἐπὶ Περικλέους κατώρθωσεν ἡ τέχνη ν' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ὑψίστην τοῦ τελείου κορυφήν, διότι ἐν ταύτῃ τῇ πόλει συνεκεντρώθησαν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος οἱ ἐξέχοντες καλλιτέχναι. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Λέοντος τοῦ 10ου, κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἠδυνήθη καὶ ὁ Λουδοβῖκος νὰ καταστήσῃ τὸ Μόναχον ὄχι μόνον ἕδραν τοπικῆς σχολῆς, ἀλλὰ ἑστίαν ἐθνικῆς καλλιτεχνίας τῶν Γερμανῶν. Τοιοῦτον κέντρον οὐδαμοῦ τῆς Γερμανίας ὑπῆρχε τότε, εἰ μὴ μόνον ἐν Ῥώμῃ. Ἐκεῖ τὸ πρῶτον ὁ Λουδοβῖκος, νεώτατος ὤν, εἰσήχθη εἰς τὸν κύκλον τῶν καλλιτεχνῶν καὶ συνέσφιγξε μετ' αὐτῶν πνευματικόν τινα δεσμὸν τὸ πρῶτον ὡς φίλος, εἶτα δὲ ὡς προστάτης. Ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἐγνώρισε τὴν γερμανικὴν καλλιτεχνίαν ἐν τῇ ἐθνικῇ αὐτῆς ἑνότητι, καὶ ἐν τῷ ῥωμαϊκῷ τούτῳ κύκλῳ τῶν Γερμανῶν καλλιτεχνῶν εὗρε τοὺς δυναμένους νὰ ἐκτελέσωσι τὰ μεγάλα αὐτοῦ καλλιτεχνικὰ σχέδια.

Ἡ βασιλεία τοῦ Λουδοβίκου ἔνδοξος καὶ καρποφόρος διήρκεσε μέχρι τοῦ Μαρτίου 1848. Πλὴν μικρᾶς τινος προσωρινῆς δυσαρεσκείας ἕνεκα τοῦ γνωστοῦ ἐρωτικοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Λουδοβίκου, ὑπῆρξεν ἄλλως πάντοτε πλήρης ἁρμονία μεταξὺ τοῦ ἄρχοντος καὶ τοῦ λαοῦ. Αἱ πολιτικαὶ ὅμως ταραχαὶ τοῦ 1848, αἵτινες εἶχον καταστήσει ἀμφίβολον τὴν τύχην τῆς Εὐρώπης ὅλης, συμπαρέσυραν καὶ τὴν Βαυαρίαν καὶ ἐπήνεγκον τὴν σύγκρουσιν τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὸν λαόν του. Ὁ Λουδοβῖκος κατενόησεν εὐθὺς ὅτι αἱ περὶ βασιλείας ἰδέαι αὐτοῦ ἦσαν ὅλως ἀντίθετοι πρὸς τὰς νέας ταύτας πολιτειακὰς ἀρχὰς τῶν ἐθνῶν. Δὲν ἐπεθύμει κατ' οὐδένα λόγον νὰ καταστήσῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ διὰ τῆς βίας σεβαστήν, δὲν ἐνόει ὅμως καὶ νὰ ὑποκύψῃ αὐτὸς εἰς τὴν βίαν τῶν ἄλλων. Παρῃτήθη δὲ τοῦ

θρόνου ὁ Λουδοβῖκος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1848 αὐθορμήτως, ὑπ' οὐδενὸς ἀναγκασθείς, μόνον ὅπως μείνῃ συνεπὴς εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀρχάς.

Διὰ τῆς παραιτήσεως δὲ ταύτης καταφαίνεται ἔτι λαμπρότερον ἡ προσωπικότης τοῦ Λουδοβίκου καὶ τὸ αὐτοτελὲς τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ἔζησε δὲ ἐπὶ δύο δεκαετηρίδας ἔτι ὁ Λουδοβῖκος ἄνευ πικρίας, ἄνευ μνησικακίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ δημοφιλέστατος πάντοτε διὰ τὸ ἰδιόῤῥυθμον τοῦ χαρακτῆρός του. Παρέμεινε συνεπὴς εἰς ἑαυτὸν καὶ πιστὸς εἰς τὰς ἰδέας τῆς νεότητός του. Ἓν μόνον ἐλυπεῖτο ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ προστατεύῃ τὸν καλλιτεχνικὸν κόσμον διὰ μεγάλων καλλιτεχνικῶν ἐπιχειρήσεων.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΠΑΥΕΙΝ ΤΗΝ ΔΙΨΑΝ.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ὑπερβολικοῦ καύσωνος προβάλλεται ζήτημά τι ὑγιεινῆς, σπουδαίως ἐνδιαφέρον τὴν δημοσίαν ὑγίειαν· τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι τὸ τῆς χρήσεως τοῦ ποσίμου ὕδατος.

Ἀτυχῶς, ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος δὲν γνωρίζει νὰ πίνῃ ὕδωρ, καὶ νὰ καταπαύῃ ὡς δεῖ τὴν δίψαν του κατὰ τὸ θέρος. Οἱ μὲν πίνουσι πολύ, οἱ δὲ ὀλίγον, τινὲς ἐξαδυνατίζοντες τὸν ὀργανισμὸν αὐτῶν, τινὲς δὲ προκαλοῦντες σοβαρὰς ἀσθενείας. Ἑπομένως εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον νὰ μάθῃ τις πῶς πρέπει νὰ πίνῃ, καὶ πῶς νὰ τρώγῃ.

Πλεῖσται ἀδιαθεσίαι καὶ νόσοι προσβάλλουσι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὸ θέρος, ἐκ μόνης τῆς καταχρήσεως τῶν ἀναψυκτικῶν ποτῶν.

Εἶναι ἐπικίνδυνον τὸ πίνειν, ὅταν αἰσθάνεταί τις ὑπερβολικῶς τὸν καύσωνα; καταπαύει τις τὴν δίψαν πίνων πολύ, ἢ τὴν αὐξάνει μᾶλλον; Πῶς πρέπει τις νὰ πίνῃ διὰ νὰ καταπραΰνῃ τὴν βάσανον, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς τοῦ στόματος καὶ τοῦ λάρυγγος ξηράνσεως;

Ἐξετάσωμεν τὰ ζητήματα ταῦτα.

Γενικῶς ἀπαγορεύεται τὸ πίνειν ὕδωρ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐξιδρώσεως, καὶ ῥητῶς διατάσσεται εἰς τοὺς ἐν πορείᾳ στρατιώτας ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ ὕδατος κατὰ τὰς πορείας.

Ἡ πρόληψις αὕτη εἶναι λίαν διαδεδομένη. Φόβος πράγματι ὑπάρχει, μὴ ἡ χρῆσις ψυχρῶν ποτῶν ἐπιφέρῃ κρυολογήματα, βρογχίτιδας καὶ στηθικὰ νοσήματα, καί ποτε μάλιστα ἡ χρῆσις τοῦ ψυχροῦ ὕδατος ἐπέφερε θανασίμους ἀσθενείας. Ὅταν πίνῃ τις ψυχρὸν ὕδωρ, ἰδοὺ τί συμβαίνει ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτοῦ. Τὸ εἰσδῦον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σώματος ψῦχος, ἀπωθεῖ τὸ αἷμα πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δέρματος, ἡ θερμότης συγκεντροῦται εἰς τὴν περιφέρειαν, καὶ ἐξίδρωσις ἐπιταχύνεται ἀναλόγως. Αἰσθάνεται δέ τις τὴν θερμότητα, ὡς δι' ἀτμοῦ προσβάλλουσαν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Καταπίετε ἓν παγωτόν, ἢ ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος, καὶ εὐθὺς ὁ ἱδρὼς θὰ περιλούσῃ ὑμᾶς. Ἐὰν δὲ πίετε 2 ἢ 3 ποτήρια κατὰ συνέχειαν, ὁ ἱδρὼς θ' αὐξήσῃ ἐπαισθητῶς καὶ θὰ αἰσθανθῆτε μάλιστα μετά τινα λεπτὰ ῥῖγος.

Ἐὰν τὸ καταποθὲν ποσὸν ὕδατος δὲν ὑπῆρξε μέγα, τὸ αἷμα μετὰ τὴν συγκέντρωσίν του εἰς τὸ δέρμα, ἐπανέρχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σώματος. Ἡ διπλῆ αὕτη κίνησις τοῦ αἵματος οὐδὲν δυσάρεστον ἀποτέλεσμα φέρει. Ἰδοὺ ὅμως ποῦ ἔγκειται ὁ κίνδυνος.

Ἡ συνήθης θερμοκρασία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος παραμένει πάντοτε ἡ αὐτή, 38 βαθμῶν περίπου. Ὁ καύσων δέ, ὅστις κατὰ τὸ θέρος θὰ ἔτεινεν εἰς αὔξησιν τῆς θερμοκρασίας ταύτης, περιορίζεται ὑπὸ τῆς διὰ τοῦ ἱδρῶτος ἀπωλείας θερμαντικοῦ. Πάντες θὰ παρετηρήσατε ὅτι χύνοντες ὀλίγον οἰνόπνευμα, ὕδωρ τῆς Κολωνίας, προπάντων δὲ αἰθέρα ἐπὶ τῆς χειρὸς ἢ τοῦ μετώπου, αἰσθάνεσθε ἀμέσως ψῦχος· τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ὑγρόν, ἵνα ἐξατμισθῇ δανείζεται ἀπὸ τῶν πέριξ σωμάτων θερμότητα. Τὸ αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἱδρῶτα. Ἕκαστον γραμμάριον ἐξατμιζόμενον ἀποψύχει λίαν ἐπαισθητῶς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος. Συνήθως τὸ νευρικὸν σύστημα κανονίζει τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ἱδρῶτος, καὶ ἑπομένως τὴν ἀπώλειαν τοῦ θερμαντικοῦ. Τὸ νευρικὸν σύστημα ὑποχρεοῖ τὸ σῶμά ν' ἀποψυχθῇ κατὰ λόγον τῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος, καὶ ἰδοὺ πῶς τὸ σῶμά μας μένει ἀμεταβλήτως εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῶν 38 βαθμῶν, ὅπως ἑστία ἀτμομηχανῆς καλῶς κανονιζομένης ὑπὸ τοῦ θερμαστοῦ.

Ἀλλ' ἐὰν ἐκθέσητε τὸ κάθιδρον σῶμά σας εἰς ῥεῦμα ἀέρος, ἡ ἐξάτμισις τοῦ ἱδρῶτος δὲν κανονίζεται πλέον μόνον ὑπὸ τοῦ νευρικοῦ συστήματος· ὁ ἀὴρ ἀφαιρῶν ἱδρῶτα τὸν ἐξατμίζει ταχύτερον παρ' ὅ,τι πρέπει καὶ ἐπέρχεται ἀνώμαλος ἀπόψυξις. Ἂν ὁ ἀὴρ εἶναι ἰσχυρός, δύναταί τις νὰ πάθῃ πλευρίτιδα, πνευμονίαν κτλ. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπέρχεται τόσον δριμύτερον ὅσον ὑπάρχει πλειότερον ὕδωρ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ δέρματος, ὅσον τις πλειότερον περιρρέεται ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος. Ἑπομένως ὅταν πίνῃ τις κάθιδρως καὶ τὸ ὕδωρ ῥέῃ διὰ τοῦ σώματος εἰς μείζονα ποσότητα, κινδυνεύει

σπουδαιότερον νὰ κρυολογήσῃ. Οὐχὶ τὸ καταποθὲν ὕδωρ εἶναι ἐπικίνδυνον, ἀλλ' ἡ προσβολὴ ἣν παθαίνει τὸ κάθιδρον σῶμα ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος. Πᾶς ὅμως κίνδυνος ἀποφεύγεται ἐὰν ἀντὶ νὰ μένῃ τις ἀκίνητος ἐξακολουθεῖ νὰ βαδίζῃ. Ἡ κίνησις παράγει ἐκ νέου θερμότητα καὶ ἱδρῶτα καὶ ἐπομένως δεν ἐπέρχεται ἐλάττωσις θερμαντικοῦ. Οὕτω δύναταί τις νὰ τρώγῃ παγωτὰ κάθιδρως εἰς τοὺς χορούς, ἀρκεῖ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ χορεύῃ καὶ νὰ μὴ ἐκτίθηται εἰς τὸ ψῦχος.

Καίτοι ὅμως δὲν θεωροῦμεν ἐπικίνδυνον τὴν πόσιν ψυχρῶν ποτῶν, δὲν ἐγκρίνομεν τὴν συνήθειαν ταύτην. Ὑπ' ἄλλην ὅμως ἔποψιν ἡ ἐπανειλημμένη χρῆσις ψυχρῶν ποτῶν κατὰ τοὺς καύσωνας, τοὺς περιπάτους τῶν μαθητῶν, τὰς πορείας τῶν στρατιωτῶν, δέον ν' ἀπαγορεύηται.

Εἴπομεν, ὅτι ἡ πόσις τῶν ψυχρῶν ποτῶν προκαλεῖ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος μεγάλην συρροὴν θερμότητος. Ὅσοι γινώσκουσι τὰς προόδους τῆς φυσικῆς γνωρίζουσιν, ὅτι θερμότης καὶ δύναμις εἶνε συνώνυμα. Προκαλοῦντες θερμότητα ἔξω τοῦ σώματος ἐξαδυνατίζομεν αὐτό. Ἕκαστον ποτήριον ὕδατος, ἀντιπροσωπεύει κεφάλαιον δυνάμεως, ἣν εἰκῆ ἀποδιώκομεν. Δι' ὃ καὶ ἀμέσως ἅμα πίῃ τις κατὰ κόρον ὕδωρ λέγει, ὅτι «ἔχει κομμένα τὰ γόνατά του.»

Κατὰ τὰς πορείας οἱ ἀξιωματικοὶ διακρίνουσιν εὐκόλως τοὺς στρατιώτας, οἵτινες βαδίζοντες πίνουσιν ὕδωρ παρὰ τὰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις. Οἱ στρατιῶται οὗτοι μετὰ κόπου ἀκολουθοῦσι τοὺς συντρόφους αὐτῶν, καὶ συχνότατα πληροῦσι τὰ νοσοκομεῖα.

Δέον ὅθεν καλῶς νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι «ὁ πίνων ὑπερβολικῶς ἀδυνατίζει». Ὁ ἀδύνατος ὀργανισμὸς προσβάλλεται εὐκολώτερον ὑπὸ τῶν αἰφνιδίων ἀσθενειῶν καὶ διὰ τοῦτο ἕνεκα τῆς πόσεως ὕδατος ἀπειλεῖταί τις ὑπὸ πολυπληθῶν ἐπιδημιῶν κατὰ τὸ θέρος.

Ἄλλως τε τὸ πολὺ πίνειν δὲν καταπαύει τὴν δίψαν. Τίς δὲν παρετήρησεν, ὅτι ὅσον τις πλειότερον πίνει, τόσον καὶ περισσότερον διψᾷ; Ὁ λόγος τούτου ἁπλούστατος. Ἡ δίψα προέρχεται κυρίως ἐξ ἐπαισθητῆς ἐλαττώσεως τοῦ ὑδατώδους μέρους τοῦ αἵματος. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας *ἡ ἐκ τοῦ ἱδρῶτος ἀπώλεια εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ ἐκ τοῦ πινομένου ὑγροῦ κέρδους*. Εἰς μίαν ὥραν χάνει τις μέχρι τριῶν λιτρῶν ἱδρῶτος. Ἀλλ' ὁ στόμαχος ἀδυνατεῖ νὰ ὑπομείνῃ ἴσην δόσιν ὑγροῦ. Τῆς εἰς ὑγρὸν ἀπωλείας οὔσης μεγαλειτέρας τοῦ κέρδους, ἐπέρχεται διαφορὰ ἐπὶ ἔλαττον ἐφ' ἑκάστου ποτηρίου, τόσον μεγαλητέρα, ὅσον τὸ πινόμενον ὕδωρ εἶναι ψυχρότερον, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀφθονώτερος ὁ παραγόμενος ἱδρώς. Φυσικώτατον ἐπομένως εἶνε ὅτι διὰ τῆς ἐλαττώσεως ὑγροῦ ἐκ τοῦ αἵματος ἡ δίψα αὐξάνει ἀναλόγως.

Αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις διδάσκουσιν ἐπίσης, πῶς πρέπει τις νὰ πίνῃ, διὰ νὰ καταπαύει τὴν δίψαν του. Πρέπει νὰ πίνῃ χωρὶς νὰ ἱδρώνῃ, νὰ κερδίζῃ χωρὶς νὰ χάνῃ. Πρέπει νὰ περιμένῃ τις νὰ παύσῃ τὸ σῶμα ὃν ἐν ἐφιδρώσει καὶ τότε νὰ πίνῃ ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐχὶ ψυχρόν, ἵνα μὴ ἡ κίνησις τοῦ αἵματος ἐν τῇ περιφερείᾳ ἐπιταχύνῃ τὰς ὑδατώδεις ἐκκρίσεις. Πρέπει τέλος νὰ τρώγῃ τις στερεάν τινα οὐσίαν διὰ νὰ ἐλαττώνῃ τὸν ἐρεθισμὸν τοῦ ψύχους ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ στομάχου καὶ σμικρύνῃ τὴν ἐξίδρωσιν.

Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα καὶ ἐν Παρισίοις ἔτι τὸ θέρος πίνουσι συχνάκις διὰ σωληναρίου ἐξ ἀχύρου· τὸ ὑγρὸν εἰσρέει οὕτως ἡσύχως χωρὶς ν' ἀποδιώκῃ τὸ αἷμα πρὸς τὸ δέρμα καὶ ἡ δίψα καταπαύεται οὕτω εὐκολώτερον. Ἐφ' ᾧ καὶ θερμῶς συνιστῶ νὰ πίνητε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀντὶ νὰ πέμπητε ἀποτόμως εἰς τὸν στόμαχον μεγάλας ποσότητας ψυχροῦ ὕδατος.

Ἀπόδειξις, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων ἀγνοοῦσι νὰ πίνωσιν, ὅπως πρέπει, εἶνε ὅτι οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν ἰσχναίνουσι κατὰ τὸ θέρος. Ἡ διὰ τοῦ ἱδρῶτος ἀπώλεια οὐδόλως ἀντικαθίσταται διὰ τῶν ποτῶν. Στρέφεταί τις οὕτως ἐντὸς φαύλου κύκλου. Πίνοντες ὕδωρ νομίζετε, ὅτι κερδίζεται ὑγρόν, ἀλλ' ἐγὼ ἐζύγισα ἀνθρώπους πίνοντας πολὺ ὕδωρ καὶ εὗρον, ὅτι κατὰ τοὺς μεγάλους καύσωνας ἔχαναν οὗτοι μέχρι 1500 γραμμαρίων καθ' ἡμέραν. Δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι σχεδὸν πάντοτε οἱ ἀδυνατοῦντες τὸ θέρος δὲν γνωρίζουσι νὰ πίνωσι καὶ ἐπομένως νὰ καταπαύωσι τὴν δίψαν των.

Ἐν συνόψει διὰ νὰ καταπαύητε τὴν δίψαν σας ἀποφεύγετε τὰ λίαν ψυχρὰ ποτά, πίνετε ἀργά, ἀργὰ καὶ εἰ δυνατὸν τρώγοντες. Ἀποφεύγετε τὰ ρεύματα τοῦ ἀέρος καὶ τὴν ἀκινησίαν καὶ τὴν πόσιν ἂν εἶσθε ἱδρωμένοι. Ἂν ἡ δίψα σας καθίσταται ἀνυπόφορος καταπαύετέ την αὐξάνοντες τὸν σίελον καὶ πρὸς τοῦτο θέτετε εἰς τὸ στόμα σας μικρὸν χάλικα. Κατὰ τὰς πορείας καὶ τοὺς μεγάλους περιπάτους μὴ πίνετε, πρὸ τῆς παρελεύσεως τετάρτου ὥρας, μέχρις οὗ δηλονότι καὶ ἡ ἐκ τοῦ κόπου παραχθεῖσα ἐξίδρωσις ἐλαττωθῇ, μεθ' ὃ πίετε καὶ περιμείνατε ἕτερον τέταρτον ὥρας, ἵνα ἐπαναλάβητε τὴν πορείαν σας. Οὕτω καταπαύετε τὴν δίψαν σας ἀκινδύνως χωρὶς νὰ ἐλαττώσητε τὰς δυνάμεις τοῦ ὀργανισμοῦ, καὶ τὸ σῶμά σας θὰ δύναται νὰ ἀνθέξῃ μέχρι τοῦ νέου σταθμοῦ.

Τὸ ἐπαναλαμβάνω, αἱ ἀνωτέρω παραγγελίαι ὅσον στοιχειώδεις καὶ ἂν φαίνωνται εἶναι σπου-

δαιόταται. Ἡ ἀσθένεια προσβάλλει τοὺς ἀδυνάτους ὀργανισμούς, τὸ πίνειν δ' ἀμέτρως προκαλεῖ ἀδυναμίαν.

HENRY DE PARVILLE.

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Ὅτε ἤκουσα ὅτι πρό τινος χρόνου ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ ἐν Δεκελείᾳ πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ τάφου τοῦ Σοφοκλέους, ἀληθῶς ἠπόρησα καὶ εἶπον κατ' ἐμαυτόν· τί παθόντες ἢ τί μαθόντες οἱ ἀνασκάψαντες ἀφῆκαν τὸν πλησίον ἡμῶν κείμενον, τὸν δέκα ἕνδεκα στάδια ἀπέχοντα τῆς πόλεως ἵππιον Κολωνόν, ἔνθα ὁ ποιητὴς ἐγεννήθη καὶ ἐτάφη, καὶ ἀναζητοῦσι τὸν τάφον αὐτοῦ ἐν Δεκελείᾳ, 120 στάδια (Θουκυδ. 7, 19) μακρὰν τῆς πόλεως; Εὐτυχῶς τὴν ἀπορίαν μου ταύτην ἔσπευσε νὰ λύσῃ ἀνώνυμός τις ἀναγράψας ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* (ἀρ. 171) «τὰ ἀρχαῖα χωρία, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ οὐχὶ ἀπίθανος εἰκασία ὅτι ἐκεῖ (ἐν Δεκελείᾳ) εἶχε κατατεθῇ ἡ σορὸς τοῦ Σοφοκλέους». Εἶπον ὅτι ἔλυσε τὴν ἀπορίαν μου· διότι ἀναγνοὺς τὰ παρατεθέντα χωρία εἶδον ὅτι τῆς πλάνης αὐτῶν αἰτία οὐδεμία ἄλλη εἶναι ἢ ἡ παρανόησις τῶν χωρίων τούτων, ὧν τὸ μὲν ἐλήφθη ἐκ τοῦ βίου τοῦ Σοφοκλέους, τὸ δ' ἕτερον ἐκ τοῦ Παυσανίου. Τὸ δεύτερον, τὸ ἐκ τοῦ Παυσανίου, οὐδαμῶς συντελοῦν εἰς λύσιν τοῦ ζητήματος, παρετέθη, νομίζει τις, δι' οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὅπως δεικνύῃ ὅτι ὁ παραθεὶς αὐτὸ περὶ μικροῦ ποιεῖται τὴν Σοφόκλειον ῥῆσιν

Χωρὶς τό τ' εἰπεῖν πολλὰ καὶ τὰ καίρια.

Τὸ μόνον λοιπόν, ὅπερ παρήγαγεν αὐτούς, ὥστε νὰ νομίσωσιν ὅτι οἱ πατρῷοι τάφοι τοῦ Σοφοκλέους, εἰς οὓς κατὰ τὸν ἀνώνυμον αὐτοῦ βιογράφον ὁ ποιητὴς τελευτήσας ἐτέθη, κεῖνται ἐν Δεκελείᾳ, εἶναι ἡ ἑξῆς φράσις τοῦ βιογράφου: —«τῶν δὲ πατρῴων αὐτοῦ τάφων ἐπὶ Δεκέλειαν κειμένων πρὸ σταδίων τοῦ τείχους ἕνδεκα.—»

Κατ' ἐμὲ ἡ φράσις αὕτη οὐδὲν περιέχει τὸ συνηγοροῦν τῇ γνώμῃ τῶν ἐν Δεκελείᾳ ἀνασκαψάντων, ἀλλὰ τοὐναντίον πείθει ὅτι ὁ τραγικὸς ἐτάφη ἐν Κολωνῷ.

α) Οἱ πατρῷοι τάφοι τινὸς κεῖνται κατὰ τὸ εἰκός, ἐὰν μηδεμία ἐναντία μαρτυρία ὑπάρχῃ, ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα ἐγεννήθη· καὶ οἱ πατρῷοι ἄρα τάφοι τοῦ Σοφοκλέους ζητητέοι οὐχὶ ἐν Δεκελείᾳ, ἀλλ' ἐν τῷ τόπῳ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἐν Κολωνῷ δῆλα δή.

β) Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο; Αὐτὴ ἡ ὑπὸ τοῦ βιογράφου ὁριζομένη ἀπόστασις—«πρὸ σταδίων τοῦ τείχους ἕνδεκα»—προάγει τὴν εὔλογον πιθανότητα εἰς βεβαιότητα· διότι ὁ δῆμος Κολωνὸς (ὅστις βεβαίως *ἐξετείνετο* ὑπὸ τὸν γνωστὸν λόφον (Bursian Geogr. Griechenl. 1,524), ἐφ' οὗ νῦν ὑψοῦνται δύο στῆλαι, ἡ τοῦ γερμανοῦ Müller καὶ ἡ τοῦ γάλλου Lenormant) τοσαῦτά που στάδια ἀπέχει τῆς πόλεως. Θουκυδ. 8, 67: ξυνέκλῃσαν τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὸν Κολωνὸν (ἔστι δὲ ἱερὸν Ποσειδῶνος ἔξω πόλεως ἀπέχον σταδίους μάλιστα δέκα).

γ) Τὸ «ἐπὶ Δεκέλειαν», ὅπερ ἴσως παρερμηνευθὲν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αἰτία τῆς πλάνης, οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι οἱ πατρῷοι τάφοι τοῦ ποιητοῦ ἔκειντο παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Δεκέλειαν φέρουσαν (ἡ *ἐπὶ* σημαίνει διεύθυνσιν). Τὴν Δεκέλειαν, ὡς γνωστόν, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτείχισαν τῷ 413, ἐκ ταύτης δὲ συνεχῶς ὁρμώμενοι ἔφθειρον τὴν χώραν καὶ πολλὰ τοὺς Ἀθηναίους ἔβλαπτον. Παράβαλε Θουκυδ. 8,67: «ἐπὶ δὲ τῷ πεδίῳ καὶ τῆς χώρας τοῖς κρατίστοις ἐς τὸ κακουργεῖν ᾠκοδομεῖτο τὸ τεῖχος, *ἐπιφανὲς* μέχρι τῆς τῶν Ἀθηναίων πόλεως» καὶ Bursian Geographie von Griechenland 1, 335: Eine dritte Hauptstrasse nach Boiotien ging von Athen aus in gerader nördlicher Richtung durch die Ebene, 11 Stadien von der Stadt beim Grabe des Sophokles vorüber, dann östlich von Acharnae nach dem östlichen Theile des Parnes, welchen sie vermittelst des jetzt τὸ Κλειδὶ genannten Passes durchschnitt. Diesen Pass beherrschte die an der Stelle des jetzigen Dörfchens Tatòi 120 Stadien nördlich von Athen gelegene Ortschaft Dekeleia, oberhalb deren . . . die Lakedaemonier im 19 Jahre des Pelopon. Krieges ein Castell als Operationsbasis gegen die athenische Ebene . . . anlegten. Λέγεται δ' ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ τὴν τοῦ Σοφοκλέους ταφὴν ἐκώλυον, ἀλλ' ἐπιστὰς κατ' ὄναρ τῷ στρατηγῷ αὐτῶν ὁ Διόνυσος ἐκέλευσεν ἐπιτρέψαι τεθῆναι τὸν ἄνδρα εἰς τοὺς πατρῴους τάφους (Παυσαν. 1,21 καὶ Βιογράφ.)

Πρὸς τούτοις τὸ ἑξῆς εἰς Σοφοκλέα ἐπίγραμμα Σιμίου τοῦ Θηβαίου

Ἠρέμ' ὑπὲρ τύμβοιο Σοφοκλέος, ἠρέμα, κισσέ,
ἑρπύζοις, χλοεροὺς ἐκπροχέων πλοκάμους,
καὶ πέταλον πάντη θάλλοι ῥόδου, ἥ τε φιλορρὼξ
ἄμπελος, ὑγρὰ πέριξ κλήματα χευαμένη,
εἵνεκεν εὐμαθίης πινυτόφρονος, ἣν ὁ μελιχρὸς
ἤσκησ' ἐκ Μουσέων ἄμμιγα καὶ Χαρίτων

δὲν ἀναμιμνήσκει τὸ πρῶτον στάσιμον (ἡμαρτημένως τὸ μέρος τοῦτο παρὰ Πλουτάρχῳ Ἠθικ. 785 καὶ ἐν τῇ γραμματολογίᾳ τοῦ μακαρίτου Κυπριανοῦ καλεῖται *πάροδος*) τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ, ἔνθα ὁ Σοφοκλῆς ἐξυμνεῖ τὰς φυσικὰς καλλονὰς τοῦ δήμου αὐτοῦ Κολωνοῦ;

εὐίππου, ξένε, τᾶσδε χώ-
ρας ἵκου τὰ κράτιστ' ἔπαυλα,
τὸνδ' ἀργῆτα Κολωνόν, ἔνθ'
ἁ λιγεῖα μινύρεται

θαμίζουσα μάλιστ' ἀη-
δὼν χλωραῖς ὑπὸ βάσσαις,
τὸν οἰνῶπα νέμουσα κισ-
σὸν καὶ τὰν ἄβατον θεοῦ
φυλλάδα μυριόκαρπον ἀνήλιον
ἀνήνεμόν τε πάντων
χειμώνων· ἵν' ὁ Βακχιώ-
της ἀεὶ Διόνυσος ἐμβατεύει.

Τελευταῖον ὀφείλω νὰ εἴπω ὅτι δὲν ὑπέπεσον πρῶτοι οἱ ἡμέτεροι εἰς τὴν πλάνην ταύτην, ἀλλ' ὁ γάλλος Hanriot (Recherches sur la Topographie des Dèmes de l' Attique 122.) παρερμηνεύσας δι' ἄγνοιαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης (ὅπερ πολλαχοῦ τοῦ ἔργου αὐτοῦ παρατηρεῖται) τὸ αἰπὶ Δεκέλειαν» διὰ τοῦ à Décélie, ἕνεκα δὲ τούτου τὰ συμπεράσματα, ἅπερ συνάγει, εἶναι ἄτοπα.

Ἐν Ἀθήναις 10 Ἰουλίου

Α. Δ. Οικονομος.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΗΜΟΦΟΡΟΥΜΕΝΑΙ ἐπ' ἀνδρείᾳ

Μία γαλλὶς ἠθοποιός, ἡ κυρία Μαρία Λωρὰν πρόκειται ἐφέτος νὰ παρασημοφορηθῇ, ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ δὲ ταύτῃ τὰ γαλλικὰ φύλλα ἀναφέρουσι τὰς γυναῖκας, εἰς ἃς μέχρι τοῦδε ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Πρώτη πασῶν ὑπῆρξεν ἡ Βιργινία Γκεσκιὲρ ἐπιλεγομένη αὁ εὐειδὴς λοχίας.» Ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις ἡ ἱστορία της.

Θεωροῦσα ὅτι ὁ ἀδελφός της ἦτο πολὺ ἀσθενὴς ὅπως ἀνθέξῃ εἰς τοὺς κόπους τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, τὸν ἀντικατέστησε περιβληθεῖσα τ' ἀνδρικά του ἱμάτια καὶ λαβοῦσα τὸ φύλλον τῆς πορείας του, κατετάχθη δὲ εἰς τὸ 27 πεζικὸν σύνταγμα.

Μετέσχεν ἐν ἔτει 1808 τοῦ γαλλικοῦ στρατεύματος τοῦ πεμφθέντος εἰς Πορτογαλλίαν ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ Ζουνώ. Κατά τινα αἱματηρὰν συμπλοκήν, ὁ συνταγματάρχης τοῦ 27ου συντάγματος ἔπεσε βαρέως τραυματισθείς. Ἡ νίκη ἀπέμεινεν εἰς τοὺς Γάλλους, ἀλλ' ὅτε μετὰ τὴν μάχην συνεκεντρώθη τὸ στράτευμα, παρετηρήθη ἡ ἀπουσία τοῦ συνταγματάρχου. Πάραυτα ὁ λοχίας Γκεσκιὲρ ἀνέκραξεν ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναζητηθῇ τὸ σῶμά του καὶ νὰ μετακομισθῇ εἰς τὸ στρατόπεδον. Πρὸς τοῦτο ἀπῆλθε μόνος, ἀνεζήτησε καὶ ἀνεῦρε τὸν συνταγματάρχην εἰσέτι ζῶντα. Δύο Ἄγγλοι ἀξιωματικοὶ διήρχοντο ἔφιπποι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν. Ὁ λοχίας πυροβολεῖ, φονεύει τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ τραυματίζει τὸν ἕτερον, τραυματιζόμενος καὶ αὐτὸς ὑπὸ σφαίρας. Ἐν τούτοις καταπνίγων τὴν ὀδύνην του, συλλαμβάνει τοὺς δύο ἵππους τῶν ἐχθρῶν καὶ προσπαθεῖ εἰς μάτην ν' ἀναβιβάσῃ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἐξ αὐτῶν τὸν συνταγματάρχην. Σύντροφοί του τινες προσδραμόντες τὸν ἐβοήθησαν.

Ὁ συνταγματάρχης μετενεχθεὶς εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ νοσηλευθεὶς ἐσώθη. Πλὴν καὶ ὁ «εὐειδὴς λοχίας» ἦτο ἐπίσης τετραυματισμένος· ἦτο ἐπάναγκες νὰ ἐπιδεθῇ τὸ τραῦμά του, ἀλλ' ὁ λοχίας ἠρνεῖτο.

— Ἐμπρός, ἐκδύσου! εἶπεν αὐτῷ ὁ ἰατρός.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λοχίας ἐξηκολούθει ν' ἀρνῆται, οἱ νοσοκόμοι διὰ τῆς βίας ἐξέβαλον τὸ καθημαγμένον ἱμάτιόν του καὶ ἀπεκαλύφθη τότε ὁ γυναικεῖός του κόλπος.

Ἡ ἀπάτη ἐγνώσθη· οὐχ ἧττον ἀνεγράφη εἰς τὴν ἡμερησίαν διαταγὴν τὸ ἀνδραγάθημα τῆς Βιργινίας Γκεσκιὲρ καὶ ἀπενεμήθη αὐτῇ τὸ παράσημον.

Ἡ ἡρωϊκὴ αὕτη γυνή, γεννηθεῖσα ἐν Δελεμὰν παρὰ τὴν Λίλλην, ἀπεβίωσεν ἑκατοντοῦτις σχεδὸν εἰς τὸ γηροκομεῖον τοῦ Ἰσσὺ πρὸ τριακονταετίας.

Ἑτέρα τις γυνή, ἡ Μαρία Σέλλιγκ προεβιβάσθη εἰς ἀνθυπολοχαγὸν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τῆς Ἰέννης, ἠξιώθη δὲ τοῦ παρασήμου ἐν ἔτει 1808. Ἐγχειρίζων πρὸς αὐτὴν τὸ παράσημον ὁ Ναπολέων εἶπε: «Κυρία, σᾶς χορηγῶ σύνταξιν 700 φράγκων καὶ σᾶς ἀπονέμω τὸ παράσημον τοῦτο τῆς ἀνδρείας, οὗτινος τόσον εὐγενῶς κατέστησε ἀξία.» Ἡ Μαρία Σέλλιγκ ἀπεβίωσεν ἐν Μενὲν τὸ 1840, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν.

Καὶ ἡ χήρα Βρυλὼν ἀνθυπολοχαγὸς γενομένη, ἀπεβίωσεν εἰς τὸν στρατῶνα τῶν Ἀπομάχων ἐν ἔτει 1859· μετέσχεν ἑπτὰ ἐκστρατειῶν, ἰσαρίθμους κατ' αὐτὰς λαβοῦσα πληγάς.

Τὸ σύνολον τῶν γυναικῶν, εἰς ἃς ἀπενεμήθη τὸ παράσημον τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ἀνέρχεται εἰς τριάκοντα δύο, πολλοὶ δὲ τῶν τιμηθέντων δι' αὐτοῦ ἀνδρῶν δὲν ἐπαρασημοφορήθησαν τόσον ἐπαξίως, ὅσον αὐταί.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΓΑΜΒΕΤΤΑ

Τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Γαμβέττα παρέσχον κατὰ τὸ σύνηθες ἀφορμὴν ὅπως κυκλοφορήσῃ εἰς τὰς παρισινὰς ἐφημερίδας πληθὺς ἀνεκδότων ἀναφερομένων εἰς τὸν ἄνδρα, οὗ τὴν μνήμην τιμᾷ σήμερον περιφανῶς ἡ πατρίς του. Ἰδοὺ ἓν ἐξ αὐτῶν: Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ

Γαμβέττας ἦτο πρόεδρος τῆς Βουλῆς, κατῴκει ἐν τῷ μεγάρῳ Βουρβῶν. Μεγαλοπρεπὴς ἑσπερὶς ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ χώραν αὐτόθι, οἱ δ' ἐργάται μετὰ σπουδῆς ἐτακτοποίουν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τὰς αἰθούσας. Ὁ ἐπιστάτης εἰσελθὼν ὠσφράνθη ὀσμὴν καπνοῦ καὶ ἀνέκραξεν ὀργίλος: «Ποῖον ἦτο αὐτὸ τὸ ζῷον, τὸ ὁποῖον ἐτόλμησε νὰ καπνίσῃ ἐδῶ μέσα;—Τὸ ζῷον εἶμαι ἐγώ! ἀπήντησεν αἰφνιδίως φωνή τις. Ὁ ἐπιστάτης ἀναγνωρίσας τὸν πρόεδρον καὶ θορυβηθεὶς ἐζήτησε συγγνώμην, ἀλλ' ὁ Γαμβέττας καλοκἀγάθως ἠρώτησεν εἰς τί θὰ κατεδικάζετο ὁ ἐργάτης ὅστις ἤθελε τυχὸν φωραθῆ ὡς ἔνοχος τῆς παραβάσεως.—Εἰς πρόστιμόν τι ἀνάλογον, εἶπεν ὁ ἐπιστάτης.—Τὸ πληρώνω ἐγώ, εἶπεν ὁ Γαμβέττας. Ἰδοὺ πέντε λουδοβίκεια, ἅτινα σᾶς παρακαλῶ νὰ διανείμητε εἰς τοὺς καλοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους.

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ Γαμβέττα, ὡς μαρτυρία προερχομένη ἐξ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν του, εἶνε τὸ ἑπόμενον ἀνέκδοτον, ὅπερ διηγήθη ποτὲ ὁ διακεκριμένος Γερμανὸς συγγραφεὺς Παῦλος Λινδάου. Εἰς ἐπισημόν τινα οἶκον, ἐν ὁμηγύρει Πρώσσων ἀξιωματικῶν, ἐγίνετο λόγος περὶ τοῦ ἀνδρός, οἱ στρατιωτικοὶ δὲ ὡμίλουν χλευαστικῶς περὶ τοῦ Γαμβέττα, περὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Γαμβέττα καὶ τῶν μαχῶν εἰς ἃς ἐπολέμησαν αἱ στρατιαὶ τοῦ Γαμβέττα. Ὁ γηραιὸς στρατάρχης Μολτκε παριστάμενος εἰς τὴν συνδιάλεξιν, ἤκουε σιγῶν καὶ μετὰ τοῦ παραδόξου μειδιάματός του τοὺς χλευασμούς. Ἐπὶ τέλους λαβὼν τὸν λόγον: « — Κύριοι, εἶπε, χλευάζετε ὅσον θέλετε, ἀλλ' ἐνθυμήθητε ὅτι μετὰ τὸ Σεδὰν καὶ μετὰ τὸ Μέτζ, ἐνῷ ἐθεωροῦμεν τὸν πόλεμον περατωθέντα, αἱ αὐτοσχέδιοι αὐταὶ στρατιαὶ ἀνεχαίτισαν τὰς ἰδικάς μας. Εἰς ἕνα μῆνα ἐνικήσαμεν τοὺς μεγάλους καὶ διωργανισμένους στρατούς, ἐχρειάσθημεν δὲ πέντε μῆνας διὰ νὰ καταβάλωμεν τοὺς ἐφέδρους καὶ τοὺς νεοσυλλέκτους. Καὶ ὅτε ἐνομίζομεν ὅτι ὁ ἀριθμός των ἐξηντλήθη, ἀνεφαίνοντο καὶ ἄλλοι. Ἦσαν πλήθη μᾶλλον ἢ συντάγματα, συμφωνῶ· ἀλλ' ὁ συρφετὸς ἐκεῖνος ἀνθίστατο ἡμῖν. Σεῖς δύνασθε νὰ τὸ λησμονῆτε αὐτό, διότι δὲν ᾐσθάνθητε ἄλλο τι εἰμὴ τὴν ἐκ τῆς νίκης εὐχαρίστησιν· ἀλλ' ἐγὼ ὁμολογῶ ὅτι δὲν τὸ λησμονῶ καὶ δὲν μειδιῶ, διότι εἰς πολλὴν μ' ἐνέβαλε στενοχωρίαν καὶ φροντίδα ἡ ἀπροσδόκητος ἐκείνη ἀντίστασις. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, κύριοι, προσέθηκεν ὁ στρατάρχης, ἡ διενεργηθεῖσα παρὰ τοῦ Γαμβέττα πανστρατιὰ ἐκείνη τόσον ἐξέπληξεν ἡμᾶς τοὺς στρατιωτικούς, ὥστε πρέπει νὰ μελετηθῇ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐπὶ μακρὰ ἔτη εἰρήνης.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εἶνέ τις πάντοτε σχεδὸν αἰχμάλωτος τῶν παρ' αὐτοῦ κυβερνωμένων.

—

Ἡ φιλαρέσκεια εἶνε παγίς, ἣν ἡ γυναικεία ματαιότης προβάλλει εἰς τῶν ἀνδρῶν τὴν ματαιότητα.

—

Γυνὴ ἐγκαυχωμένη ἐπὶ κάλλει σαφῶς δηλοῖ ὅτι δὲν ἔχει τι ἄλλο ἐφ' ᾧ νὰ ἐγκαυχηθῇ.

—

Ἡ μουσικὴ εἶνε ψυχὴ νοστάλγουσα. Πατρὶς αὐτῆς εἶνε ὁ οὐρανός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ αὐτοκράτωρ Φρειδερῖκος Γ' τοὺς δύο προσφιλεῖς αὐτοῦ κύνας, ἀπογόνους κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν τῶν περιφήμων κυνηγετικῶν κυνῶν τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου κατέλιπε εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ τῆς Γερμανίας κόμητος Μύνστερ, πρὸς ἣν ἔτρεφε στοργὴν πατρικήν, συνοδεύσας τὸ κληροδότημα διὰ τῆς ἑπομένης σημειώσεως: «Καταλείπω τοὺς ἀγαπητούς μου κύνας εἰς τὴν κόμησσαν Μαρίαν Μύνστερ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ θεραπεύσωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦ γένους τῶν κυνῶν ἀποστροφῆς της.» Ἡ θυγάτηρ τοῦ ἐν Παρισίοις πρεσβευτοῦ, ἥτις τῷ ὄντι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνεχθῇ τοὺς κύνας, νῦν ἐκ λατρείας πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Φρειδερίκου Γ' παρέχει τὰς τρυφερωτέρας τῶν περιποιήσεων εἰς τοὺς δύο πιστοὺς φίλους τοῦ θανόντος αὐτοκράτορος.

Ἀμερικανικὸν ἐργοστάσιον ἡ Baldwin-Locomotiv-Fabrik κατεσκεύασεν, ἐπὶ στοιχήματι 100 χιλιάδων δολλαρίων (500,000 φρ.), ὁλόκληρον ἀτμομηχανὴν ἐν διαστήματι 16 ὡρῶν καὶ 55 λεπτῶν. Τὸ ἥμισυ τοῦ κερδηθέντος ποσοῦ διενεμήθη εἰς τοὺς ἐργάτας τοὺς κατασκευάσαντας τὴν μηχανήν.

Εἶνε ἡ ἐποχὴ τῶν μεγαλεπηβόλων σχεδίων. Ἐν Ἰταλίᾳ ἱδρύθη ἑταιρία πρὸς διάτρησιν διώρυγος, ἑνούσης τὴν Τυρρηνικὴν καὶ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ἡ διῶρυξ θὰ ἔχῃ μῆκος 228 χιλιομέτρων, πλάτος 100 μέτρων καὶ βάθος 12. Τὰ μεγαλείτερα θωρηκτὰ θὰ διέρχωνται δι' αὐτῆς. Ἡ δαπάνη τῆς διώρυγος θὰ ἀνέλθῃ εἰς 500,000,000 φρ. Αἱ ἐργασίαι δὲ πρὸς κατασκευὴν αὐτῆς θὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ πενταετίαν.

Ὁ διάσημος Γάλλος ἐξερευνητὴς τῆς μέσης Ἀφρικῆς Βράτζας διηγεῖται χαριέστατον ἀνέκδοτον, συμβὰν αὐτῷ κατά τινα τῶν περιηγήσεών του. Μαῦρος βασιλεὺς προσῆλθε μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ ἐν τῇ σκηνῇ του· οἱ μαῦροι ἀπεθαύμαζον περιέργως τὰ ὅπλα καὶ τὰ ἄλλα ἀντικείμενα τὰ ἀποκείμενα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Εὐρωπαίου περιηγητοῦ. Κυρίως ὅμως τὴν ζωηρὰν αὐτῶν προσοχὴν εἵλκυσεν ἡ ἐπί τινος τραπέζης ἀποτεθειμένη ψήκτρα, ἣν παρετήρουν διαρκῶς. Ἄνθρωποι, οὐδέποτε καλυφθέντες ὑπ' ἐνδύματος, φυσικὸν ἦτο νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι τὴν χρῆσιν τοιούτου ἀντικειμένου.

Τὴν ἐπομένην ἡ ψήκτρα ἐξηφανίσθη, ὁ Βράτζας δὲ μεταβὰς πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βασιλέως παρεπονήθη αὐτῷ ἐπὶ τούτῳ.

— Διατί ἀφίνεις ἐκτεθειμένον, τῷ ἀπήντησεν αὐτός, ἀντικείμενον τόσῳ περίεργον !... Ἕνα κομμάτι ξύλο, εἰς τὸ ὁποῖον φυτρόνουν τρίχες !..

~~~~

Ἡ ἰσχυροτέρα ἐν τῷ κόσμῳ μηχανὴ εὑρίσκεται ἐν Πενσυλβανίᾳ, εἰς τὰ μηχανουργεῖα τοῦ ψευδαργύρου τῆς Φριδενσβίλλης. Ἡ μηχανὴ αὕτη ὀνομάζεται «Πρόεδρος» καὶ λειτουργεῖ διὰ 16 λεβήτων· ἡ κινητήριός της δύναμις εἶνε 5,000 ἵππων, διπλασιαζομένου δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λεβήτων, ἡ δύναμίς της δύναται νὰ ἀνέλθῃ εἰς 10,000 ἵππων. Οὐδεμία ἀτμοκίνητος ἀντλία δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὸ τέρας τοῦτο. Κατὰ πᾶσαν στροφὴν τῶν τροχῶν της ρίπτει ὕδωρ ἴσον τὴν ποσότητα μὲ τὸ ὕδωρ μικροῦ ρύακος. Καθ' ἕκαστον λεπτὸν ἀνελκύει 17,500 γαλόνια ὕδατος. Κινεῖται τακτικώτατα καὶ μετ' ἄκρας ἠρεμίας, καὶ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ποσὸν ὕδατος χέεται ἐξ αὐτῆς πέριξ τοῦ μέρους ὅπου λειτουργεῖ. Ἔμεινεν ἀργὴ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τοῦ 1887 λειτουργεῖ τακτικῶς νυχθημερόν. Καταναλίσκει 28 τόννους γαιανθράκων καὶ ποιεῖται ἑπτὰ στροφὰς κατὰ λεπτόν, ἀλλ' ἡ ταχύτης αὕτη δύναται νὰ διπλασιασθῇ. Οἱ τροχοὶ ἔχουσι διάμετρον 37 ποδῶν, ζυγίζει δ' ἕκαστος αὐτῶν 40 τόνους.

~~~~

Σπουδαιοτάτης σημασίας ἐγχείρησιν ἐνήργησε κατ' αὐτὰς ἐν Φιλαδελφείᾳ ὁ ἰατρὸς Λ. Ἕβστερ Φὸξ προσαρμόσας τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα κονίκλου εἰς ἀνθρώπινον ὀφθαλμόν. Ἡ ἐγχείρησις ἐγένετο ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Γερμαντάουν, ἐπὶ νεάνιδος δεκαεννεαέτιδος πασχούσης ὑπὸ λευκώματος. Τὸ θάμβωμα ἀμφοτέρων τῶν χιτώνων ἦτο πλῆρες σχεδόν, ἀπεφασίσθη ὅμως νὰ γείνῃ ἡ ἐγχείρησις ἐπὶ τοῦ μᾶλλον πάσχοντος δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ. Κατέστη τὸ ὄμμα ἀναίσθητον διὰ κοκαΐνης, ἀπεκόπη δὲ διὰ τρυπάνου ὁ λευκωματώδης ἱστὸς τοῦ χιτῶνος. Ἡ ἐγχείρησις ἐπανελήφθη ἐπὶ κονίκλου ἀναισθήτου, τὸ ἀποτμηθὲν δὲ μέρος ἐκ τοῦ χιτῶνος τοῦ ζῴου προσηρμόσθη εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀφθαλμὸν πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀφαιρεθέντος. Κατεβιβάσθη κατόπιν τὸ ἄνω βλέφαρον διὰ νὰ μὴ διασεισθῇ ὁ γενόμενος ἐνοφθαλμισμός, ὁ δὲ κερατοειδὴς χιτὼν τοῦ κονίκλου φαίνεται ὅτι προσηρμόσθη ἐπιτυχέστατα καὶ ἡ νεᾶνις σήμερον βλέπει κάλλιστα διὰ τοῦ δεξιοῦ ὀφθαλμοῦ, ὡς νὰ εἶχεν οὗτος τὸν ἴδιον χιτῶνα καὶ ὄχι τὸν τοῦ κονίκλου. Ὁ ἰατρὸς Φὸξ θὰ ἀνακοινώσῃ τὰ τῆς ἐγχειρήσεως ταύτης εἰς τὸ ἐν Ἀϊδελβέργῃ συνέδριον.

~~~~

Ἡ δημοτικὴ ὑπηρεσία τῶν ἐν Παρισίοις ἀγορῶν κατήρτισε τὴν ἐνιαύσιον στατιστικὴν τῶν ἐν ἔτει 1887 καταναλωθέντων τροφίμων, ὡς ἀκριβῶς δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ δημοτικοῦ φόρου. Ἡ κατανάλωσις τοῦ βοείου κρέατος ὑπερέβη τὴν κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ἀνελθοῦσα εἰς 160 περίπου ἑκατομμύρια χιλιογράμμων· ἡ τοῦ χοιρινοῦ ὑπερέβη τὰ 22 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων, τῶν ἀλάντων δ' ἐν γένει τὰ 2 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων. Ἡ κατανάλωσις τοῦ ἱππείου κρέατος ἀρχίζει ν' ἀποκτᾷ ποιάν τινα σπουδαιότητα, ἀνελθοῦσα εἰς πλείονα τῶν 4 ἑκατομμυρίων χιλιογράμμων. Τὸ βάρος τῶν καταναλωθέντων πτηνῶν καὶ θηραμάτων ὑπερβαίνει τὰ 26 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα, παριστῶν ἐπίσης αὔξησιν σημαντικὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ παρελθόντα ἔτη. Οἱ ἰχθῦς παριστῶσιν αὔξησιν 8 περίπου ἐπὶ τοῖς 0)0 ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κατανάλωσιν τοῦ 1886, ἡ αὔξησις δὲ παρατηρεῖται κυρίως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κοινῶν ἰχθύων. Ἀπεναντίας τὰ ὀστρείδια παριστῶσιν ἐλάττωσιν κατὰ 4 τοῖς 0)0. Τὸ καταναλωθὲν βούτυρον ἀνέρχεται εἰς 18 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων, τοῦ δὲ ξηροῦ τυροῦ τοῦ μόνου ὑποκειμένου εἰς τέλος εἰς 5 1)2 ἑκατομμύρια. Τὰ ᾠὰ ἀνῆλθον εἰς τὸ ὑπέρογκον ποσὸν τῶν 428 ἑκατομμυρίων. Ὁ εἰσαχθεὶς οἶνος, καθὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ μέσου πιστοποιεῖται, ἀνῆλθεν εἰς 4,500,000 ἑκατόλλιτρα. Ἡ κατανάλωσις τοῦ ζύθου ἀνῆλθεν εἰς 263,000. Ἀπό τινων ἐτῶν παρετηρεῖτο αὔξησις ἀξιοσημείωτος ἐν τῇ καταναλώσει τοῦ μηλίτου καὶ ἀπίτου οἴνου, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1887 ἐπῆλθεν ἐλάττωσις ἐπαισθητή, διότι ἡ κατανάλωσις περιωρίσθη εἰς 175,000 ἑκατόλλιτρα ἀπέναντι τῶν 225,000, ἅτινα ἦσαν ὁ μέσος ὅρος τῆς καταναλώσεως τῶν τελευταίων ἐτῶν. Ἡ κατανάλωσις τῶν καρπῶν καὶ τῶν λαχανικῶν θὰ εἶνε βεβαίως ὑπέρογκος, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ καθαρισθῇ ἀκριβῶς ἐπειδὴ τὰ εἴδη ταῦτα δὲν ὑπόκεινται εἰς τέλος.

~~~~

Ὁ κ. Π. εἶνε μάρτυς εἴς τινα μονομαχίαν, ἐκ μηδαμινῆς ἀφορμῆς προελθοῦσαν.

Μὴ δυνηθεὶς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συνάντησιν, ἀφοῦ ἐτοποθετήθησαν οἱ ἀντίπαλοι ἀντιμέτωποι ἀλλήλων, παρεμβαίνει εἰς μέσον καὶ λέγει :

— Νομίζω ὅτι ἡ μονομαχία αὕτη γίνεται διὰ λόγια τοῦ ἀέρος ; Δὲν εἶν' ἔτσι ;

— Μάλιστα.

— Τότε οἱ ἀντίπαλοι πρέπει νὰ πυροβολήσουν εἰς τὸν ἀέρα !

~~~~

Ἡ οἰκοδέσποινα εἰς ἐπισκέπτην, τὸν ὁποῖον φιλοξενεῖ ἐπὶ 15 ἤδη ἡμέρας :

— Ἡ οἰκογένειά σας θὰ σᾶς ἐπόθησε πλέον. Ἀρκετὸν καιρὸν τὴν ἀφήσατε μόνην.

— Ἀλήθεια, ἔχετε δίκαιον. Θὰ γράψω εἰς τὴν γυναῖκά μου νὰ ἔρθῃ καὶ αὐτὴ μὲ τὰ παιδιά !

~~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1405

'Αριθ. 657 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 31 Ἰουλίου 1888

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Αἱ ἐντυπώσεις ἃς ἀπεκόμισα ἐκ τῆς συντόμου ἀποδημίας μου εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἰ καὶ στιγμιαῖαι, εἰσὶν ὅμως τοιαῦται, ὥστε δὲν νομίζω ὅλως περιττὸν νὰ ἐνδιατρίψω εἰς αὐτὰς ἐπ' ὀλίγον.

Ἀφ' οὗ ἐπὶ δύο ἡμερονύκτια διέπλευσα τὸ Αἰγαῖον, στιλπνὸν ὡς καθρέπτην, καὶ γλαυκὸν ὡς τὸν οὐρανὸν ὃν ἀντανέκλα, οὐδεμιᾶς στερούμενος ἐπιμελείας καὶ ἀναπαύσεως ἐν ὡραίῳ καὶ καθαριωτάτῳ αἰγυπτιακῷ ἀτμοπλοίῳ, διευθυνομένῳ ὑπὸ προσηνεστάτου πλοιάρχου, Δαλματοῦ τὴν καταγωγήν, περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰσέπλευσα εἰς τὸν εὐρὺν τῆς Ἀλεξανδρείας λιμένα, καὶ μέχρις οὗ διέλθωμεν πρὸ τοῦ φάρου ὃν μακρόθεν ἐβλέπομεν, καθήμενος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν χεῖρα ἐρείδων, ἔβλεπον σχεδὸν κατ' ὄναρ ὡς φάντασμα μικροῦ ἱστιοφόρου πρὸ ἡμῶν λοξοδρομοῦντος ἵνα ἀνοδήγητον εὕρῃ τὴν δυσχερῆ εἴσοδον, καὶ ἐπὶ τῆς ὄχθης ἐκ παραθύρου τινὰ περιέργως κατασκοπεύοντα τὰς κινήσεις αὐτοῦ διὰ τηλεσκοπίου. Οὗτος ἦν ὁ ποτὲ ἀντιβασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου Μεχμὲτ Ἀλῆς, ἀποθαυμάζων τοῦ ῥιψοκινδύνου πλοιαρίου τὸν παράτολμον πλοῦν, τούτου δὲ διοικητὴς καὶ ψυχὴ ἦν ὁ τῶν μεγίστων ναυτικῶν ἡρώων τῆς ἀρχαιότητος ἐφάμιλλος νέος ἥρως Κανάρης, τὴν πατρίδα του βουλευθεὶς νὰ δοξάσῃ διὰ θριάμβου ἀνωτέρου καὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι, καὶ τὸν ἀγῶνα αὐτῆς νὰ περατώσῃ διὰ πυρπολήσεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου ἐν αὐτῇ τῇ Αἰγύπτου τῇ πρωτευούσῃ. Καὶ ἰδοὺ τὸν Κανάρην ἤδη ἀψηφοῦντα τὰς ὑφάλους καὶ σχεδὸν διερχόμενον τὸ στενὸν στόμιον, τὴν θρυαλλίδα δ' ἔχοντα ἀνὰ χεῖρας, ὅτε λὶψ ἄγριος μοὶ προσέπνευσεν ἐκ τῆς ἐρήμου, καὶ εἶδον τὸ ἡρωϊκὸν πλοῖον ὀπίσω σφενδονιζόμενον εἰς τὸ πέλαγος.

Ὑπὸ τοιαύτας διετέλουν ἐντυπώσεις τῆς μνήμης καὶ τῆς φαντασίας, ὅτε ἡ θορυβώδης κίνησις τῶν συνεπιβατῶν μου μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ εἰσεπλέομεν· καὶ τῷ ὄντι ἀναβλέψας εἶδον ὅτι διηρχόμεθα ἐμπρὸς ὑψηλοῦ φάρου, πρὸς τ' ἀριστερὰ ἡμῶν εἰς τὸ ἄκρον ἱσταμένου μακρᾶς προκυμαίας. Ἀλλ' οὗτος καθ' ἑαυτὸν ὀλίγον μὲ συνεκίνησε, διότι γνωστὸν μοὶ ἦτον ὅτι δὲν ἦν ὁ αὐτὸς μετὰ τοῦ περιφήμου ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Ὁ Ὅμηρος ἐγνώριζε νῆσον *Φάρον* πρὸ τῆς Αἰγύπτου (Ὀδυσ. Δ, 300), ἀλλὰ τὴν λέγει, ἴσως κατ' ἐσφαλμένας πληροφορίας, ἀπέχουσαν μιᾶς ἡμέρας πλοῦν ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Ἐπὶ Ἀλεξάνδρου ὅμως ὑπῆρχε *νῆσος Φάρος* ἀμέσως πρὸ τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ, συνενώσας αὐτὴν μετὰ τῆς πόλεως διὰ προχώματος ἑπτασταδίου τὸ μῆκος, ἤγειρεν εἰς τὸ πέρας αὐτῆς φανὸν διὰ τὰ πλοῖα, *φάρον* ἐκ τῆς νήσου ὀνομασθέντα, οὗ ἡ τετράγωνος βάσις εἶχε σταδιαίαν ἑκάστην πλευράν, ἤρετο δὲ τὸ μνημεῖον πυραμιδοειδῶς εἰς μέγιστον ὕψος, ἔχον ἔξωθεν εὐρείας καὶ μειουμένας βαθμίδας, δι' ὧν ἀνέβαινον φορτηγά. Τοῦ οἰκοδομικοῦ δὲ τούτου μεγαλουργήματος ἐνεπιστεύθη ὁ Πτολεμαῖος τὴν ἀνέγερσιν εἰς τὸν Σώστρατον τὸν ἐκ Κνίδου, ὅστις 4,800,000 τῶν τότε δραχμῶν εἰς αὐτὸ δαπανήσας, καὶ θέλων ἐσαεὶ νὰ συνδέσῃ τὸ ὄνομά του μετὰ τοῦ θαυμασίου τούτου ἔργου τῆς τέχνης, ἐπέγραψε μὲν ἐπὶ τοῦ κονιάματος αὐτοῦ ἐν λαμπρᾷ ἐπιγραφῇ τοῦ βασιλέως τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὅτε μετὰ χρόνον ἔπεσε τὸ κονίαμα, ἐφάνη ὅτι ἐπὶ τοῦ λίθου εἶχε λαξεύσει τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ.

Ὁ χρόνος ὅμως, ἔτι ὑπουλότερος τοῦ Σωστράτου, κατέστρεψε μετὰ ταῦτα καὶ τούτου τὸ ὄνομα καὶ τοὺς λίθους ἐφ' ὧν ἦν γεγλυμμένον, καὶ ἐκ τῆς οἰκοδομῆς εἰς ἣν οἱ λίθοι ἀνῆκον οὐδ' ἴχνος σώζεται σήμερον· τὸ δ' ἑπταστάδιον πρόχωμα, συγχωσθὲν διὰ τοῦ Νείλου, ὅστις διὰ τῶν αἰώνων προσῆγε τὴν ἰλύν του, ἐγένετο ἐπίσης ἑπταστάδιον περίπου καὶ κατὰ πλάτος, καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς νήσου, γενομένης ξηρᾶς, ἵδρυται ἤδη τὸ πλεῖστον μέρος τῆς νέας πόλεως.

Ἡ νῆσος αὕτη, ὅτε ἡνώθη μετὰ τῆς ξηρᾶς διὰ τοῦ Ἑπτασταδίου, τὸν εὐρύτατον πρὶν λιμένα, ὃν παρέτεινεν ὡς τόξου χορδή, διῄρεσεν εἰς δύο, τὸν δυτικόν, καλούμενον *Εὔνοστον*, καὶ τὸν ἀνατολικόν, λεγόμενον *Μέγαν λιμένα*. Ἐκοινώνουν δ' ἀμφότεροι διὰ δύο μεγάλων ἀψί-

δων ἐφ' ὧν τὸ Ἑπταστάδιον ἐπεκάθητο, καὶ αἵτινες σήμερον εἰσὶν ἐπίσης συγκεχωσμέναι· ὁ δὲ σημερινὸς λιμὴν ἐστὶν ὁ *Εὔνοστος*. Ὁ φάρος ἦν ἄλλοτε πρὸ τῆς ἀνατολικῆς ἄκρας τῆς νήσου, φωτίζων τὸν Μέγαν λιμένα, νῦν δ' ἐπὶ τῆς νεοδμήτου προκυμαίας, προεχούσης ἐκ τοῦ δυτικοῦ ἀκρωτηρίου, κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ νῦν λιμένος, τοῦ Εὐνόστου.

Ἀφ' οὗ δ' ἠγκυροβολήσαμεν, τὸ πλῆθος τῶν λέμβων αἵτινες μᾶς περιεκύκλωσαν, ὁ πάταγος τῶν ναυτῶν κραυγαζόντων εἰς παντοίας γλώσσας καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικήν, μοὶ παρίστα περίπου κατάπλουν εἰς λιμένα Ἑλληνικόν, καὶ ὅτε ὑπὸ φίλων ὁμογενῶν δεκτὸς γενόμενος, ἀπέβην διὰ τῶν ἀτμοκινήτων λέμβων αὐτῶν εἰς τὴν λιθόστρωτον καὶ καθαριωτάτην προκυμαίαν, καὶ εἰς μίαν τῶν πλείστων ἐκεῖ περιμενουσῶν ἁμαξῶν ἐπιβάς, διῆλθον τὰς ἐπίσης λιθοστρώτους ὁδούς, μετ' εὐπρεπῶν, πολλάκις μεγαλοπρεπῶν, καὶ τακτικῶς ᾠκοδομημένων οἰκιῶν, μετὰ πεζοδρομίων χρησιμευόντων εἰς τὴν ἐλευθέραν διάβασιν τῶν πεζῶν, οὐχὶ εἰς σώρευσιν τῶν κχλάθων καὶ βαρελίων τῶν παρακειμένων ἐργαστηρίων, εὗρον πόλιν τῶν εὐπρεπεστέρων εὐρωπαϊκῶν ἔχουσαν τὸν τύπον καὶ τὴν εὐρυθμίαν, καὶ ἐκ τῆς ἐπὶ Ἀραβῆ πυρκαϊᾶς καὶ καταπυροβολήσεως μᾶλλον ὠφεληθεῖσαν, διότι τὰς ἀποτεφρωθείσας παλαιὰς οἰκίας ἀντικατέστησαν νέαι κομψόταται, καὶ ἡ κεντρικὴ πλατεῖα, ὡς ἐν παραδείγματι, ἡ φέρουσα ἐν τῷ μέσῳ τὸν ἔφιππον ἀνδριάντα τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ, πολλῶν πόλεων ἐν Εὐρώπῃ θὰ ἦτον ἐγκαύχημα.

Μίαν ὅμως ἔλλειψιν παρετήρησα ἐν ᾧ διωχούμην, ὅτι αἱ ὁδοί, εὐρεῖαι, εὐθυτενεῖς καὶ μακραί, δὲν εἶχον ὀνόματα. Ἀλλ' ὁ μετ' ἐμοῦ ὀχούμενος, ὅστις ἦν Ἀθηναῖος καὶ πρώην δημοτικὸς σύμβουλος ἐν Ἀθήναις, ὅτε τῷ κατέδειξα τὴν ἔλλειψιν, «Ἄφες, μοὶ εἶπε. Προτιμῶ πάλιν τὰς ἀνωνύμους ὁδοὺς παρὰ τὰς δυσωνύμους ἃς ἀπήντησα ἀλλαχοῦ.

—Δηλαδή;

— Δηλαδή, μοὶ εἶπε, πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἤμην δημοτικὸς σύμβουλος ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ συμβούλιον τότε (τῷ 1855, ἂν καλῶς ἐνθυμῶμαι) ἐψήφισε νὰ δοθῶσιν ὀνόματα εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης, ἐκ τῶν ἑπομένων κατηγοριῶν· α') τὰ τῶν ἀρχαίων θέσεων τῶν ἀναμφισβητήτως ἀποδεδειγμένων· β') τὰ τῶν νέων ἐπιφανῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων· γ') τὰ τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν, ὧν ὁ κατάλογος θὰ ἐπήρκει εἰς πάσας τὰς ὁδοὺς πόλεως μεγαλειτέρας ἔτι καὶ τοῦ Λονδίνου· δ') τὰ τῶν νέων Ἀθηναίων ὅσοι διέπρεψαν ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος, ἢ ὅσοι εἰς τὰ γράμματα πρὸ αὐτοῦ. Δὲν ὑπέθετον ὅμως ὅ,τι εἶδον κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπιδημίαν μου ἐν Ἀθήναις, ὅτι ὁ Κέκροψ ἢ ὁ Ξοῦθος, (ἠξεύρετε ὑμεῖς ποῖος ἦτον;) θ' ἀπηντᾶτο ῥῖνα πρὸς ῥῖνα μετὰ τοῦ Βερανζέρου καὶ τοῦ Σατωβριάνδου καὶ ἄλλων οὓς λησμονῶ, διότι δὲν συνέπεσε περὶ αὐτῶν ν' ἀκούσω, καὶ νέων Ἑλλήνων μὴ Ἀθηναίων, ἢ Ἀθηναίων μὴ διαπρεψάντων ἀγωνιστῶν, ὥστε πολλάκις ἐθαύμαζον διατί τούτου καὶ οὐχὶ ἄλλου, καὶ μοὶ ἐπήρχετο ὅτι ὡς καὶ ἐνταῦθα ἐπεκράτησεν ὁ κακὸς δαίμων τῆς Ἑλλάδος, ὁ σήμερον καλούμενος ῥουσφέτιον.

Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα μοὶ ἔλεγεν, σιωπῶν ἀνελογιζόμην κατ' ἐμαυτόν, ὅτι οἱ *πρώην* εἰσὶ συνήθως μεμψίμοιροι.

Ἀλλ' ἂν ὅτε διωχούμην τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἔβλεπον αὐτὴν ὡς πόλιν εὐρωπαϊκήν, ἀφ' ἧς στιγμῆς ὑπερέβην τὸν οὐδὸν τῆς μεγαλοπρεποῦς οἰκίας εἰς ἣν ἐφιλοξενούμην, ἀνεγνώρισα ὅτι ἤμην ἐντὸς πόλεως κυρίως Ἑλληνικῆς. Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας συνέῤῥεον οἱ ἐπισκεπτόμενοι, πάντες Ἕλληνες καὶ περὶ ἑλληνικῶν συμφερόντων διαλεγόμενοι, εἰ καὶ κατὰ τοῦτο τῶν παρ' ἡμῖν διαφέροντες, ὅτι τὰ συμφέροντα περὶ ὧν ἐπραγματεύοντο ἦσαν κυρίως ἐμπορικά, οὐδαμῶς δὲ πολιτικά, καὶ ἔκ τινων ὑπαινιγμῶν των διεῖδον ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκεῖ θεωροῦσι τὰ παρ' ἡμῖν πολιτικὰ ὡς ἀφορῶντα πρόσωπα μᾶλλον ἢ πράγματα, καὶ διὰ τοῦτο ὀλίγον ἐνδιαφέρονται εἰς αὐτά.

Καὶ τὴν πόλιν δὲ μετὰ ταῦτα κατὰ διαφόρους διευθύνσεις διατρέξας, ἀπήντησα πλῆθους ἐργαστηρίων καὶ ἐργοστασίων Ἑλληνικῶν, καὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς παμπόλλους τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἑλληνικὴν ἔχοντας τὴν ὄψιν καὶ τὴν γλῶσσαν. Ὡς πρὸς τῆς τελευταίας ταύτης τὸ κεφάλαιον ὅμως ὁμολογῶ ὅτι κατὰ τὰς μετὰ ταῦτα ἡμέρας μὲ προσέβαλέ τι θῖξαν τὴν Ἑλληνικήν μου φιλοτιμίαν, ὅτι πολλάκις ἤκουσα πολλούς, τῶν νέων Ἑλλήνων πρὸ πάντων καὶ τῶν νεανίδων, συνδιαλεγομένους πρὸς ἀλλήλως οὐχὶ ἑλληνιστί, ἀλλὰ γαλλιστί.

— Καὶ ἄριστα ἂν ὡμίλουν τὴν ξένην γλῶσσαν, — εἶπον πρὸς τὸν φίλον μου, τὸν ποτὲ δημοτικὸν σύμβουλον, — ὅπερ πολὺ ἀπέχει τοῦ νὰ συμβαίνῃ πάντοτε, δὲν ἐννοῶ διατί ἐκείνην νὰ προτιμῶσι τῆς ἰδικῆς των. Ἐν πάσῃ τῇ Εὐρώπῃ ἀπήντησα Ἄγγλους, Ῥώσσους, Γερμανούς, Ἰταλούς, λαμπρῶς ὁμιλοῦντας τὴν Γαλλικὴν ἢ ἄλλην τινὰ ξένην γλῶσσαν ὅταν μετὰ ξένων συνδιελέγοντο, ἀλλὰ μεταξύ των ἐνεκαυχῶντο πάντοτε τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν μεταχειριζόμενοι καὶ ὁ Βίσμαρκ ἀξιόλογον ποτέ τι γερμανικὸν σύγγραμμα, προσενεχθὲν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, διὰ λατινικῶν δὲ γραμμάτων τετυπωμένον, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς αὐτὸν χωρὶς νὰ τὸ ἀνοίξῃ, εἰπὼν ὅτι λυπεῖται, ἀλλὰ δὲν ἀνα-

γινώσκει τὰ ὡραῖα ἐκεῖνα γράμματα. Καὶ ὅμως ἡμεῖς ἔχομεν γλῶσσαν ἥτις καὶ ἀνάγκην σήμερον ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἔχει ἐπιμελοῦς καλλιεργείας, καὶ πλοῦτον καὶ κάλλος καὶ φιλολογικὰ κειμήλια κέκτηται, ἐφ' οἷς ὡς οὐδὲν ἄλλο ἔθνος δικαιούμεθα νὰ κομπάζωμεν, καὶ τὴν ἀμελοῦμεν.

— Λίαν μεμψίμοιρος εἶσθε, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ φίλος μου (τὴν ἀπάντησιν ταύτην δὲν περιέμενον παρὰ τοῦ *πρῴην*), μεμφόμενος τοὺς ἐνταῦθα Ἕλληνας, οἵτινες, ὅσην καὶ ἂν ἔχωσιν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν, προσκρούουσιν εἰς μυρίας δυσκολίας, προερχομένας ἐκ τοῦ ὅτι μετὰ ξένων διατελοῦσιν ἐν ἀδιαλείπτοις συναλλαγαῖς, καὶ λησμονεῖτε τοὺς καθ' ἡμᾶς Ἕλληνας, οἵτινες οὐδὲν τοιοῦτο ἔχουσι τὸ δικαιολόγημα. Δὲν ἤσθε ποτὲ εἰς ἑσπερίδα ἢ χορὸν ἐν Ἀθήναις; Ἐγὼ ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπεδήμουν ἐκεῖ, ἐθαύμαζον περὶ ἐμὲ ἀκούων σχεδὸν γενικῶς ψιττακιζομένην τὴν Γαλλικήν, ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς, χυδαίως ἢ κομψευομένως, καὶ ἐρωτῶν ἐμάνθανον ὅτι ἦν ὁ Κύριος... όπουλος ψιττακίζων μετὰ τῆς Κυρίας . . . ἴδου . . . ἢ ἄκη. Διατί οὐδὲν λέγετε περὶ τούτων ;

— Διότι δὲν ἐπῆγα εἰς χοροὺς καὶ συναναστροφὰς καὶ δὲν τὰ ἤκουσα, ἀπήντησα ἵνα διακόψω τὴν συζήτησιν.

Πλὴν τούτου ὅμως ἡ πόλις εἶχε δι' ἐμὲ ὄψιν κυρίως Ἑλληνικήν. Οἱ αὐτόχθονες Αἰγύπτιοι ἐκ γενετῆς δὲν ἦσαν φιλόξενοι. Καὶ ἔλεγε μέν τις παράδοσις (Προκλ. εἰς Τίμ.) ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν ἀποικίαν τὴν Σάϊν, καὶ ἑπομένως Ἕλληνα τὸν κατά τινας (Πλάτ.) ἐκεῖθεν προελθόντα Κέκροπα· ἀλλὰ κυρίως ὁ Ἄμασις πρῶτος (τῷ 527 π. Χ.) ἠνέωξε τὴν Αἴγυπτον εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐπιτρέψας τὴν ἐπικοινωνίαν αὐτῶν δι' ἑνὸς μόνου σημείου, τῆς Ναυκράτιδος, κειμένης ἐπὶ τοῦ Κανωβικοῦ στομίου τοῦ Νείλου. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, ἀφ' οὗ ἐκυρίευσε τὴν Μέμφιν, θελήσας νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ὄασιν τοῦ Ἄμμωνος, κατέβη τὸν Νεῖλον μέχρι τοῦ Κανώβου καὶ παρηκολούθησε τὴν παραλίαν. Τότε δὲ κατεθέλχθη ὑπὸ τῆς θέσεως τοῦ χωρίου Ῥακώτιδος, ὃ εὗρε δυτικῶς τοῦ Κανωβικοῦ, τοῦ δυτικωτέρου στομίου τοῦ Νείλου (τοῦ νῦν κόλπου τοῦ Ἀβουκίρ), κείμενον μεταξὺ τῆς Μαρεώτιδος λίμνης, ἥτις, ὡς ἐνόμισεν, ἤνοιγεν εἰς αὐτὸ τὴν Ἔσω Αἴγυπτον, καὶ μεταξὺ τῆς Μεσογείου, δι' ἧς ἐκοινώνει μετὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, καὶ ἀπεφάσισεν ἐνταῦθα ν' ἀνεγείρῃ ὁμώνυμον αὐτοῦ μεγαλόπολιν, καὶ ὡς πᾶν εἴ τι ἀπεφάσιζεν, ἀμέσως καὶ τὸ ἐξετέλεσεν. Ἐξηκολούθησε δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἀναπτυσσόμενον τὸ Ἑλληνικὸν τοῦτο κέντρον, καὶ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ μακρὸν διετέλεσε τὸ κέντρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκείνης ἐξακολούθησιν ἤθελον εἰπεῖ τὴν παροῦσαν, κατ' ἀναλογίαν βεβαίως τῆς μεταβολῆς τῶν καιρῶν. Ἕλληνες σήμερον ἔτι κατὰ πρῶτον λόγον τὴν κατοικοῦσι, πλὴν ὅτι θύουσι κατὰ προτίμησιν ἤδη εἰς τὸν Κερδῷον, ὡς ἄλλοτε ἔθυον εἰς τὸν Λόγιον Ἑρμῆν. Καὶ τοπική τις μετακίνησις προσέτι συνέβη τῆς πόλεως, ὡς εἶπον, καταλαβούσης τὸν νεόχωστον ἰσθμόν, ἐν ᾧ τὸ πάλαι ἐξετείνετο μᾶλλον πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἐκεῖ ἔδωκεν ἐξαίσιον αὐτῇ σχέδιον ὁ ἀριστοτέχνης Δεινοκράτης, αὐτὸς ἐκεῖνος ὅστις καὶ τοῦ Πειραιῶς ἐσχεδίασε τὴν ῥυμοτομίαν. Εἶχε δὲ πᾶσα ἡ πόλις ὁδοὺς εὐθείας καὶ κανονικάς, κατὰ τὸ σχῆμα, λέγουσιν οἱ ἀρχαῖοι, «φάλαγγος Μακεδονικῆς», καὶ αὐτὴν ἀπὸ πέρατος εἰς πέρας, ἀπὸ τῆς *Πύλης τοῦ Ἡλίου* εἰς τὴν *Πύλην τῆς Σελήνης* διέσχιζεν ὁδὸς κατά τινας 20, κατὰ Διόδωρον δὲ 40 σταδίων μῆκος ἔχουσα, πλάτος δὲ 100 ποδῶν, καὶ διὰ στοᾶς κιόνων κατάκοσμος, κατὰ δὲ τὸ μέσον αὐτῆς δι' ἄλλης ἐπίσης εὐρείας καὶ ἐπίσης καταστύλου καθέτως διατεμνομένη. Ἐφρόντισε δὲ ὁ Δεινοκράτης νὰ δώσῃ αὐταῖς τοιαύτην διεύθυνσιν, ὥστε οἱ ἐτησίαι νὰ διαπνέωσι δροσίζοντες τὴν πόλιν (Διόδ ΙΖ,52). Καὶ εἰς τῆς σημερινῆς δ' Ἀλεξανδρείας τὴν ῥυμοτομίαν ἀγνοῶ μὲν ἂν καὶ περὶ τούτου, ἀλλὰ περὶ ἄλλου λίαν σπουδαίου ἐλήφθη φροντίς, ἵνα διευθύνωνται αἱ ὁδοὶ οὕτως, ὥστε νὰ τέμνωσι τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου, μὴ χωροῦσαι παραλλήλως πρὸς αὐτήν, ὡς ἐν Ἀθήναις ἡ Ἑρμαϊκή, καὶ αἱ μετ' αὐτῆς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἔχουσαι, αἱ εἶποι τις ἂν ἐπίτηδες οὕτω χαραχθεῖσαι, ἵνα κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς δύσεως ἀδιαλείπτως καταφλέγωνται, κατ' εὐθυβολίαν δεχόμεναι τὰ πύρινα βέλη τοῦ χρυσοτόξου.

Ἔνθα δὲ διεσταυροῦντο αἱ δύο ὑπόστυλοι μεγαλοπρεπεῖς ὁδοὶ ἦν ὁ *Ἀλεξάνδρου* λεγόμενος *τόπος* (Ἀχιλ. Τατ. Ἐρωτ. ΣΤ, 10), περιέχων τὸ *Ἀλεξάνδρου Σῆμα* ἢ μνημεῖον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν τάφον τοῦ μεγάλου κατακτητοῦ. Ἤθελον εἰπεῖ «κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα», ἂν ἐπ' ἐσχάτων δὲν εἶχε διαδοθῆ ὅτι ὁ τοῦ Ἀλεξάνδρου τάφος, κατάκοσμος καὶ κατάγλυφος, εὑρέθη παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἐν Σιδῶνι, καὶ μετακομισθεὶς κατετέθη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τοῦτο οὐδαμῶς συνᾴδει πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, καθ' οὓς (Διόδ. ΙΗ, 26. —Ἀθήν. Ε, 20) ὁ νεκρὸς τοῦ Βασιλέως ἐστάλη ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἐντὸς χρυσῆς λάρνακος, ἔργου τοῦ *Ἱερωνύμου*, ἐφ' ἧς, κεκαλυμμένης ὑπὸ διαχρύσου φοινικίδος, ἔκειντο τοῦ Ἀλεξάνδρου τὰ ὅπλα. Κατεσκευάσθη δ' ἵνα φέρῃ τὴν λάρνακα ἅμαξα λιθοκόλλητος δώδεκα πή-

χεων μῆκος καὶ ὀκτὼ πήχεων ἔχουσα πλάτος, χρυσοῦς δὲ τοὺς τροχοὺς λεοντοκεφάλους, καὶ ὑπὸ ἀψῖδα χρυσῆν καθημένην ἐπὶ χρυσοῦ ἰωνικοῦ περιστυλίου, φέρουσα θρόνον πάγχρυσον, ἐντὸς δικτυωτοῦ ἐπίσης ἐκ παγίου χρυσοῦ, καὶ οὗ ἑκάστη ῥάβδος εἶχε πάχος δακτύλου. Τὸ περιστύλιον δ' ἐκόσμει ζωοφόρος γραπτή, τὰς νίκας παριστῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἵσταντο νῖκαι χρυσαῖ, ἀνέχουσαι χρυσοῦν στέφανον, μακρόθεν ἀστράπτοντα εἰς τὸν ἥλιον. Ἔσυρον δὲ τὴν ἅμαξαν 64 ἵπποι χρυσοστεφεῖς.

Μετὰ τοιαύτας καὶ τηλικαύτας παρασκευάς, ἀδύνατον ἡ πανηγυρικὴ μετακόμισις νὰ μὴ ἔγινεν, οὐδέ τις μαρτυρεῖ ὅτι ἐγκατελείφθη ἢ διεκόπη. Ὁ δὲ τῆς Σιδῶνος τάφος, ἄξιος λόγου καὶ περιεργος καὶ αὐτός, ἐβαπτίσθη, ὡς μοὶ ἐρρέθη, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπό τινος Ὀθωμανοῦ μεγιστᾶνος, ὅστις ἢ αὐτὸς δὲν εἶχε πρόχειρον τὸν Διόδωρον καὶ Ἀθήναιον, ἢ ἤλπιζεν ὅτι περὶ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν δὲν ἠσχολοῦντο οἱ ἀνώτεροί του, οὓς ἤθελε νὰ εὐχαριστήσῃ, προσφέρων αὐτοῖς τὸ ἀρχαιολογικὸν εὕρημά του.

Παρὰ τὸ Σῆμα ἦσαν καὶ τ' ἀνάκτορα Πτολεμαίων καὶ τῆς Κλεοπάτρας, ὡς καὶ τὸ Μουσεῖον. Ἔστιν ἴσως αὕτη ἡ θέσις ἣν ἤρχισεν ἀνασκάπτων ὁ Κ. Schliemann, ἄνευ τῆς ποθουμένης ἐπιτυχίας; καὶ ὑπάρχει, ὡς ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν πιστεύεται, ὁ τάφος τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπὸ τὰ θεμέλια τσαμίου τινός, οὗ οὐδ' ἡ ἀνασκαφὴ οὐδ' ἡ ἔρευνα ἐπιτρέπεται; Τὸ ἀγνοῶ, διότι οὐδὲ καιρὸν οὐδὲ τρόπον εἶχον νὰ τὸ ἐξακριβώσω.

Πλησίον δὲ τῶν δύο ἀρχαίων πυλῶν ὑπῆρχον αἱ δύο μεγάλαι βιβλιοθῆκαι, αἱ μέγισται τῆς ἀρχαιότητος, ἐγκλείουσαι πάντα τὰ θαυμάσια προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς διανοίας. Ἀλλὰ τὴν μίαν ἐπυρπόλησεν ὁ Καῖσαρ, ἴσως ἄκων, ἐπὶ τῆς πολιορκίας του, τὴν δ' ἐναπολειπομένην, βεβαίως ἑκών, ὁ Ὀμάρ, καὶ μόνην βιβλιοθήκην εὗρον σήμερον ἐν τῇ πόλει ἥτις ἐπ' αἰῶνας εἶχε τῶν γραμμάτων τὸ σκῆπτρον, μικρὸν βιβλιοπωλεῖον, κτῆμα Ἕλληνος καὶ αὐτό. Εἰσελθὼν δ' ἐκεῖ, ἠρώτησα περὶ βιβλίου τινὸς ὁ ἀνάγκην εἶχον νὰ συμβουλευθῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ εὗρον. Ὁ Κος διευθυντὴς τοῦ καταστήματος μοὶ εἶπεν ὅτι ἐξ ἀνάγκης βιάζεται νὰ ἔχῃ προμήθειαν κυρίως Γαλλικῶν μυθιστορημάτων. Καὶ ὅτε τῷ ἐξέφρασα διὰ τοῦτο τὴν λύπην μου, «καὶ μυθιστορημάτων, μοὶ εἶπεν, ὧν ἐγὼ κἂν τὴν ἀνάγνωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θ' ἀπηγόρευον εἰς τὰ τέκνα μου. Τί θέλετε; μοὶ προσέθηκε· τοιαύτη εἶν' ἐδῶ ἡ τάσις τοῦ ἀναγινώσκοντος κοινοῦ ἡμῶν, ὅταν ἀναγινώσκῃ. Δὲν εἴμεθα ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἡ εὐγενὴς ἡμῶν νεολαία μετ' ἀπληστίας ἐγκύπτει εἰς τὰ προπατορικὰ ἡμῶν ἀριστουργήματα, δι' ἃ ὁ κόσμος μᾶς θαυμάζει καὶ μας ζηλεύει, καὶ προσέτι φιλοτίμως τρέφει τὸ πνεῦμά της διὰ τῶν προϊόντων τῆς ὑψηλῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἐπιστήμης πάντων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν.

Ὁ Κος διευθυντὴς εἶχε περίεργον φυσιογνωμίαν, εὐάρεστον μὲν κατὰ τὰ ἄλλα· ἀλλὰ μάτην τὸν ἠτένιζέ τις· ἦτον ἀδύνατον ν' ἀνακαλύψῃ εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου του ἐξ ὅσων ἔλεγε τί ἦν σπουδαία πεποίθησις ἢ τί ἦν εἰρωνεία.

Ἀλλ' ἂν δὲν εἶχον προχείρους πλέον τὰς ὡραίας ὁδοὺς τοῦ Δεινοκράτους ἵνα τὰς θαυμάσω, αἱ νέαι ἐφ' ὧν ὠχεῖτο κροτοῦσα ἡ ἅμαξα ἡμῶν εἵλκυσαν τὴν προσοχὴν καὶ τὴν ἔκπληξίν μου, διότι εἰς τὴν χώραν ἐκείνην εἰς ἣν ὁ ἥλιος ψήνει τὴν γῆν εἰς κόνιν καὶ ἄμμον, ἦσαν καθάριαι ὡς δάπεδον ἐπιμεμελημένης αἰθούσης, ὅλαι κατάστρωτοι διὰ μεγάλων λιθίνων πλακῶν.

Τὸν θαυμασμόν μου ἐξέφρασα εἰς τὸν συνοχούμενον μετ' ἐμοῦ, ὅστις ἦν ὁ πρώην δημοτικὸς σύμβουλος Ἀθηνῶν, καὶ τὸν ἠρώτησα πῶς ἐκαλεῖτο ὁ δήμαρχος, ὅστις οὕτως ἐπεμελήθη τῆς ὁδοποιΐας.

— Δήμαρχον οὐδὲ δημοτικὸν συμβούλιον δὲν ἔχει ἡ Ἀλεξάνδρεια· ἀλλὰ ἀντὶ τούτου, ἴσως διὰ τοῦτο, ἔχει λιθοστρώτους ὁδούς, μοὶ ἀπεκρίθη ὁ μεμψίμοιρος *πρώην*.

— Ἀλλὰ μεγίστη πρέπει νὰ ἦν, τῷ ἀπήντησα, ἡ δαπάνη τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, καὶ ὅπως δήποτε τιμᾷ τὴν Αἰγυπτιακὴν Κυβέρνησιν.

— Ἥτις ἐπίσης ἐστὶν ἀμέτοχος εἰς τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, μοὶ εἶπε. Δὲν ἐστρώθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

— Ἀλλά;

— Ἀλλά, ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος τῆς Ἀλεξανδρείας.

— Ἐκπλήττομαι, τῷ εἶπον, καὶ ὑπερήδομαι τοῦτο ἀκούων. Οἱ νῦν Ἕλληνες τῆς Ἀλεξανδρείας εἰσὶν οἱ ἄξιοι διάδοχοι τῶν ἐπὶ Πτολεμαίων. Ἀλλὰ τοιοῦτο ἔργον πρέπει νὰ ἦ δαπανηρότατον, καὶ θαυμάζω πῶς κατωρθώθη ἐνταῦθα τὸ μεγαλούργημα, ὅτε εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ 55 ἔτη αἱ ὁδοὶ μένουσιν ἄστρωτοι, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πνίγονται ὑπὸ τὴν κλασικὴν τῶν προγόνων των κόνιν. Ἠξεύρω πῶς σκέπτεσθε καὶ τί θὰ μοὶ εἴπητε, ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἔχουσι δήμαρχον καὶ δημοτικὸν συμβούλιον. Ἀλλ' ἡ Ἀλεξάνδρεια, ἢ ἡ Ἑλληνικὴ κἂν κοινότης Ἀλεξανδρείας, διότι τυγχάνει τούτων ἀπηλλαγμένη, κατώρθωσεν, εἴπέτε μοι, νὰ μείνῃ ἐντελῶς καὶ παντὸς χρέους, τοῦ ἐφιάλτου τοῦ ἡμετέρου δήμου, ἐπίσης ἀπηλλαγμένη;

— Οὐχί, μοὶ ἀπήντησε, τοῦτο δὲν τὸ κατώρθωσε, καὶ τὸ χρέος ἀνήρχετο μάλιστα εἰς

ἑκατομμύρια. Τότε, συνελθούσης τῆς κοινότητος, εἷς τῶν μελῶν αὐτῆς εἶπεν εἰς τὰ λοιπά· «Κύριοι, πρέπει τὸ χρέος νὰ ἐξοφληθῇ. Τί λέγετε; Ἀναλαμβάνετε σεῖς τὸ ἥμισυ διὰ συνεισφορῶν; Τότε ἀναλαμβάνω ἐγὼ μόνος τὸ ἕτερον ἥμισυ». Καὶ τότε, ἐντὸς πέντε λεπτῶν, ἡ κοινότης ἔμεινεν ἄνευ χρέους.

— Καὶ τίς, τίς ἦν ὁ μεγαλόφρων ἀνήρ;

— Ὁ μεγαλόφρων ἀνὴρ ἦν—ἐπιτρέψατέ μοι νὰ τὸ εἰπῶ,—εἷς *ὁμογενής*. Λέγω ἐπιτρέψατέ μοι νὰ τὸ εἰπῶ, διότι δὲν ἠξεύρω πῶς σκέπτεσθε, ἐρχόμενος ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἂν δὲν εἴσθε ἐκ τῶν ἐπιδοκιμαζόντων ὅσα ἐμὲ κἂν περὶ τούτου τοῦ θέματος ἐκπλήττουσιν εἴς τινα τῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων ἃ ἐκεῖθεν μοὶ στέλλονται. Ὅπως καὶ ἂν ἄλλοι σκέπτωνται, ἐξηκολούθησε λέγων μετά τινος ἐρεθισμοῦ, δι' ἐμὲ οἱ *ὁμογενεῖς* εἰσὶν Ἕλληνες ἐν ξέναις χώραις εἰς πολιτισμὸν τραφέντες καὶ πλοῦτον συγκομισάμενοι, οἵτινες κατέρχονται τέλος εἰς τὴν Ἑλλάδα, δὲν ἠξεύρω ἂν ἔχοντες πλείονα ἢ ἐλάσσονα ὑμῶν τὸν πατριωτισμόν, ἀλλ' ἔχοντες αὐτὸν βεβαίως ἀποτελεσματικώτερον, κατακοσμοῦντες τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἄλλας πόλεις ἡμῶν διὰ λαμπρῶν οἰκιῶν, χρησίμων δημοσίων ἔργων, ἐπιχειρήσεις διευκολύνοντες, καὶ βασιλοπρεπῶς πολλάκις τὸν πλοῦτον αὐτῶν εἰς ἵδρυσιν καταστημάτων κοινῆς ὠφελείας καὶ ἀγαθοεργίας δαψιλεύοντες. Τοιοῦτος ὁμογενής, ἐξ Ἠπείρου ὁρμώμενος, ἐστὶ καὶ ὁ ἀναλαβὼν τὸ ἥμισυ τοῦ χρέους τῆς Ἀλεξανδρινῆς κοινότητος, ἄλλως τε βεβαίως κατ' ὄνομα κἂν καὶ εἰς ὑμᾶς γνωστός, ὡς ἐστὶ γνωστὸς εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ... ὁ *Ἀβέρωφ*.

(Ἕπεται συνέχεια).

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἀναμένουσα τὸν ταγματάρχην Βερδιὲ ἐξήταζε πρὸ ἡμισείας ὥρας τὸν Αἰμίλιον Δυκᾶν περὶ τῶν περιστατικῶν τῆς προτεραίας κατὰ τὴν ἐν Σαλλὺ πανήγυριν. Ὁ νέος Πὶττ ἦτο κατενθουσιασμένος. Ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ συνοπτικῶς εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα τὰς πολιτικὰς ἰδέας του καὶ τὸν ὅλως ἰδιαίτερον τρόπον καθ' ὃν ἐννόει τὴν ἐκλογικὴν τακτικήν. Ἆ! ἂν ἦτο χθὲς μόνον ἐκλογεύς!... ἐκλογεὺς τῆς περιφερείας!... Πῶς θὰ ἔρριπτεν—αὐτὴ ἦτο ἡ ἔκφρασίς του— τὴν σπάθην τῆς ἀγορεύσεώς του εἰς τὴν πλάστιγγα τῆς συζητήσεως!

— Λοιπόν, ἠρώτα ἡ Ἐρρικέττα μετά τινος ἀνησυχίας, ὁ ταγματάρχης; . . .

Ὁ Δυκᾶς ἔσειεν ἐλαφρῶς τὴν ξανθὴν κεφαλήν του.

— Ὢ! εἶνε ἀξιόλογος ἄνθρωπος! . . . ἔντιμος ἄνθρωπος! . . . λαμπρὸς ἄνθρωπος ὁ ταγματάρχης!

Ἀλλ' ὁ χειρισμὸς πυροβόλου δὲν ὡμοίαζε ποσῶς μὲ τὴν γνῶσιν τῶν πολιτικῶν ὁμηγύρεων. Ὁ διαβολευμένος ἐκεῖνος Γκαροὺς ἦτο ἐπὶ τοῦ «ρητορικοῦ πεδίου» στρατηγικώτερος τοῦ Βερδιέ.

— Ὁ Γκαρούς;

— Ναί, κυρία, ὁ Γκαρούς.

— Θὰ ἦτο καταπληκτικόν, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, ἂν ὁ Γκαροὺς αὐτὸς ἀντικαθίστα τὸν Σαρβέ ... Ἀλλ' αὐτὸ εἶνε ἀδύνατον!

Εἶχε παρενθέσει στιγμάς τινας σκέψεως μεταξὺ τῆς πρώτης φράσεως καὶ τῆς δευτέρας, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ Δυκᾶ ἐπληροῦντο ὑπὸ χαυνότητός τινος συγκεκινημένης ὅτε αὐτὴ ἐπρόφερε τὰς λέξεις « ἂν ἀντικαθίστα τὸν Σαρβέ». Τὰ βλέμματα γαστριμάργου βλέποντος ἐκλεκτὸν ἔδεσμα, ἢ ἐρωμένου βλέποντος τὸ προσφιλὲς ἀντικείμενον τοῦ ἔρωτός του τὴν αὐτὴν θὰ περιεῖχον τρυφερὰν συγκίνησιν. Ἡ δὲ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπρόφερε μὲ τόσην χάριν, μὲ ἁρμονίαν προκαλοῦσαν τὸν πειρασμὸν τὰς λέξεις ἐκείνας, αἵτινες εἰς πάντα βέβηλον θὰ ἐξήγειρον μόνον πενθίμους περὶ κληρονομίας ἰδέας ἐνῷ διὰ τὸν Δυκᾶν συνεκεφαλαίουν κατάστασιν ἔνδοξον, ρητορικὰς φιλοδοξίας καὶ μακρὰν σειρὰν θριάμβων, πιστοποιουμένων παρὰ τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως*.

Ὁ ἀξιότιμος διάδοχος τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σαρβέ!. Ὁ Αἰμίλιος ἤκουε κροτοῦσαν τὴν φράσιν ταύτην, ἥτις βεβαίως ἤθελεν ἀντηχήσει ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οὐδεὶς ἀσπασμὸς γυναικὸς θὰ περιεῖχεν εἰς τὰ ὦτά του μουσικὴν περιπαθεστέραν τοῦ τίτλου ἐκείνου! ..

Ἀκροώμενος τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, ἐλησμόνει σχεδὸν νὰ τὴν κυττάξῃ, καὶ ὅμως ἡ Ἐρρικέττα ἦτο ἀρκετὰ εὐειδὴς ὅπως προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν νέου καλαισθήτου, ἔστω καὶ ἂν εἶχε τὸν ἐγκέφαλον ἐσκοτισμένον ἀπὸ τὰς ἀγορεύσεις τοῦ *Βιλλυ* καὶ ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τῶν *Νορθιστῶν* καὶ *Φοξιστῶν*.

Ἔφερε τὴν πρωΐαν ἐκείνην ἐνδυμασίαν ἀνοικτοῦ κιτρίνου χρώματος μὲ τρίχαπτα λευκά, περὶ τὴν ὀσφὺν δὲ ζώνην ρωσσικὴν μὲ ἐπαργύρους ἀντανακλάσεις, ἥτις ἐφαίνετο, ὡς ὄφις περιβάλλων αὐτήν. Ἡ ὀσφὺς ἐκείνη ἡ εὐλύγιστος εἶχε κυματισμοὺς πλήρεις ἁβρᾶς χάριτος, ὡς ὀρχηστρίδος τῆς Ἀραβίας, ἀλλὰ χάριτος φυσικῆς καὶ ἀπροσποιήτου. Αἱ μικραὶ νευρικαὶ χεῖρές της ἐκράτουν βιβλίον,

ὅπερ ἔστρεφον καὶ ἐπανέστρεφον καὶ μὲ τὸ ὁποῖον ἔπαιζον, ὡς μετὰ ριπιδίου. Καὶ ὁ Δυκᾶς παρετήρει ἐνταυτῷ τὰς χεῖρας, αἵτινες ἦσαν χαρίεσσαι καὶ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἦτο σοβαρόν.

— Ἀλλὰ σᾶς διέκοψα, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος. Ἀνεγινώσκετε τὸν Δάρβιν;

Ἡ Ἐρρικέττα ἐμειδίασεν.

— Τὸν εἶχα ἀναγνώσει καὶ ἄλλοτε, τὸν ἀναγινώσκω τώρα ἐκ νέου!

Ὁ Δυκᾶς ἐξήνεγκε περὶ τοῦ Δάρβιν γνώμην τινὰ ἑτοίμην—μίαν τῶν φράσεων τὰς ὁποίας εἶχε πάντοτε προπαρεσκευασμένας διὰ πᾶσαν καλὴν εὐκαιρίαν—ἔπειτα ἐπωφελήθη τῆς παρενθέσεως διὰ νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα τοῦ συμπατριώτου τοῦ Δάρβιν, τοῦ μεγάλου Πίττ.

—Ἀ! τί ἄνθρωπος! Ἡ Γαλλία οὐδέποτε εἶχε παρόμοιον.

— Οὔτε ἡ Γαλλία, οὔτε ἡ Ἀγγλία, εἶπε διορθώνουσα ἡ κυρία Ἐρβλαί.

Καὶ ὁ Αἰμίλιος τὴν αὐτὴν ἐπίσης εἶχε γνώμην. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἡ Μεγάλη Βρεττανία ἐγίνωσκε νὰ τιμᾷ τοὺς μεγάλους αὐτῆς ἄνδρας. Τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν Πίττ ὑπουργεῖον διήρκεσε δέκα ἑπτὰ ἔτη. Δέκα ἑπτὰ ἔτη... ἀγαθῇ τύχῃ! Ἤξιζε τὸν κόπον τότε νὰ δεχθῇ τις τὸ χαρτοφυλάκιον! Ὅτε δὲ ὁ Πίττ ἠσθένει μάλιστα, ὅτε ἠσθένει καὶ ἐπανέκτα τὴν ὑγείαν του, τὸ Λονδῖνον ἐφωταγωγεῖτο ὡς νὰ ἐπρόκειτο περὶ νίκης τινός! Αὐτὸς εἶνε λαός!

Καὶ ὁ Δυκᾶς ἐξήπτετο.

Ἡ πρότασις περὶ τῆς κηδείας αὐτοῦ δημοσίᾳ δαπάνῃ καὶ περὶ ἀνεγέρσεως μνημείου τοῦ Πίττ ἐγίνετο δεκτὴ διὰ πλειονοψηφίας 288 ψήφων κατὰ 89, ἡ δὲ Βουλὴ τῶν κοινοτήτων ἐψήφιζεν ἓν ἑκατομμύριον στρογγυλόν, τεσσαράκοντα χιλιάδας λίρας διὰ νὰ πληρωθῶσι τὰ χρέη τοῦ Πίττ. Τί χώρα, κυρία! Καὶ τί ἐποχή!

Ἐκεῖ δὲ πλησιέστατα καθήμενος τῆς εὐειδοῦς καὶ κομψῆς γυναικός, παρατηρούσης αὐτὸν ἠρέμα μὲ τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμούς της, ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιὲ ἐνεθουσία—διὰ τί; διὰ τὴν γοητείαν ἐκείνην, διὰ τὸ γυναικεῖον ἐκεῖνο μειδίαμα, διὰ τὴν μέλαιναν κόμην καὶ τὰς μικρὰς της χεῖρας; . . . Ὄχι, ποσῶς! ἀλλὰ διὰ τὸν Πίττ, τὸν Οὐίλλιαμ Πίττ, τὸν Βίλλυ! Καὶ ὁ Δυκᾶς ἀπήγγελλεν, ἐσχολίαζεν, ἀνέλυε τὴν διάσημον ἀγόρευσιν τοῦ Βίλλυ περὶ τῆς διαλογικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ διηγεῖτο πῶς ὁμιλῶν περὶ τοῦ πανδαήμονος ἐκείνου ἀνδρὸς ἐργοστασιάρχης τις βάμβακος ἐν Μαγκεστρίᾳ ἔλεγεν, ἀφοῦ τοῦ ὡμίλησεν: «Νομίζει τις ὅτι διῆλθεν ὅλην του τὴν ζωὴν ἐντὸς κλωστηρίου.»

— Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι. προσέθετεν ὁ Αἰμίλιος, ὅτι ἡ εἴδησις τῆς μάχης τοῦ Αὐστερλίτζ τὸν κατέβαλε... τὸν ἐφόνευσεν!

Καὶ σχεδὸν κατηρᾶτο τὴν μάχην τοῦ Αὐστερλίτζ, ἥτις ἐπήρχετο διὰ μιᾶς κατὰ κεφαλῆς τοῦ μεγάλου ὑπουργοῦ καὶ κατέστρεφε τὰ σχέδιά του. Τὸ Αὐστερλίτζ ἀπέκτα αἴφνης διὰ τὸν Δυκᾶν τὴν ὄψιν κοινῆς συμφορᾶς, ἡ δὲ κυρία Ἐρβλαὶ μετὰ κόπου προσεπάθει νὰ παρηγορήσῃ τὸν νέον ἐκεῖνον, ὅστις ἐγένετο διὰ μιᾶς μελαγχολικὸς διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Οὐΐλλιαμ Πίττ!

— Αἴ λοιπόν, τί νὰ γείνῃ, κύριε Δυκᾶ!.., Ἀπέθανεν ὁ Πίττ· ναί, ἀπέθανε· πρέπει νὰ ἔχητε ὑπομονήν!...

— Ἐγώ, κυρία; Οὐδέποτε θὰ παρηγορηθῶ! ἀπήντα ὁ Δυκᾶς εἰλικρινῶς.

Τότε ἡ Ἐρρικέττα μειδιῶσα ἠρίθμει ἐπὶ τῶν ὡραίων δακτύλων της:

— Ὁ Πίττ .. ἐγεννήθη τὸ 1759... ἀπέθανε τὸ 1806... Σήμερον, αἴ τί τὰ θέλετε!.. σήμερον θὰ ἦτο πρὸ καιροῦ ἤδη νεκρὸς καὶ χωρὶς τοῦ Αὐστερλίτζ!... Θὰ εἶχεν ἡλικίαν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἐτῶν... Δὲν δύναταί τις νὰ φαντασθῇ τὸν Οὐΐλλιαμ Πίττ ἔχοντα ἡλικίαν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἐτῶν!

Ἀλλ' ἀπεναντίας αὐτὴ ἡ ἰδέα ὅτι αὐτὸς ὁ Δυκᾶς θὰ ἠδύνατο—διότι οἱ ὑπερεκατοντούτεις ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε ὄντα φανταστικὰ — νὰ εἶνε σύγχρονος τοῦ Πίττ, νὰ εὑρίσκηται πλησίον καὶ νὰ χαιρετᾷ τὸν μέγαν Πίττ, ἔστω καὶ ἐν ἡλικίᾳ ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ἐτῶν, καθίστα τὸν νέον ὠχρότατον, εὕρισκε δὲ ἀναντιρρήτως τρομακτικὰ κενὸν τὸν κόσμον, ἔνθα δὲν συνήντα πλέον τὸν υἱὸν τοῦ λόρδου Σόταμ!

— Τέλος πάντων, συνεπέρανεν εὐγενῶς ἡ Ἐρρικέττα, ἀφοῦ ὁ Πίττ ἀπέθανε, κάμετέ τον ν' ἀναζήσῃ!

Τὸ διπλωματικῶς ἐπέραστον πρόσωπον τοῦ Αἰμιλίου ἔσχεν ἀκούσιον σπασμόν, δὲν ἠδυνήθη δὲ νὰ μὴ ἀπαντήσῃ μετ' ἐλαφροῦ στεναγμοῦ καὶ μετ' ἐκφράσεως λύπης, ἥτις ἀορίστως ὡμοίαζε πρὸς ἐπίπληξιν;

— Ἀ, κυρία!.. δὲν ἠξεύρετε ποίαν κρυφίαν πληγὴν θίγουσιν οἱ λόγοι σας!

—Ὄχι δά; εἶπεν ἡ Ἐρρικκέττα.

Ὁ ταλαίπωρος Αἰμίλιος εἶχεν ἐνώπιόν της ἀπαράλλακτον τὸ ἦθος ἐρωτευμένου, εἰς τοῦ ὁποίου τὰ χείλη ἀνέρχεται ἡ ἐξομολόγησις καὶ ὅστις τρέμει καὶ δὲν τολμᾷ νὰ τὴν ἐκφράσῃ.

— Ὑπάρχει κάτι τι τὸ ὁποῖον μὲ θλίβει, μὲ βασανίζει, μὲ ταπεινώνει...

— Θέλετε ἕνα ποτήρι νερόν; εἶπε διακόπτουσα αὐτὸν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Εὐχαριστῶ... Ὅταν σκέπτωμαι ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν μου ὁ Πίττ... ὁ μέγας Πίττ...

— Ναί, ὁ Πίττ τέλος πάντων!...

— Ὁ Πίττ εἶχεν ἤδη ἀπαγγείλει τὸν διά-

σημον λόγον του, περὶ οὗ σᾶς ἔλεγον πρὸ ὀλίγου, ἐνῷ ἐγώ... ἐγώ!..

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐξήταζε μετ' ἐκφράσεως ὅλως νέας τὸν Αἰμίλιον Δυκᾶν, ἐνόσῳ οὗτος ὡμίλει. Εὕρισκε τὴν φωνήν του καθαράν, εὔηχον, τὰ κινήματα μεμετρημένα καὶ τὸ ἦθός του κοινοβουλευτικόν.

— Ὢ! εἶπεν, εἶσθε ἀκόμη τόσον νέος, κύριε Δυκᾶ!

— Τόσον νέος, κυρία;

Καὶ ἀνεσκίρτησεν ὡς νὰ εἶχεν ἀκούσει ὕβριν. Τόσον νέος; Ἐλυπεῖτο διότι δὲν εἶχε πρόωρον φαλακρότητα ὅπως εἶνε συγγνωστὸς διὰ τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην νεότητα, δι' ἣν τὸν κατηγόρουν.

— Μπᾶ! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διακόπτουσα αὐτόν, μίαν ἡμέραν καὶ σεῖς θὰ διαπρέψητε εἰς τὸ βῆμα.

— Ὅπως *αὐτός*, ναί, κυρία, καὶ ἄν ποτε ἡ τοιαύτη χαρὰ μοὶ ἐπεφυλάσσετο!..

Ὑπῆρχεν εἰς τὸ φλογερὸν βλέμμα τοῦ Αἰμιλίου κόσμος ὁλόκληρος μελλουσῶν περιφράσεων καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἤρχιζε νὰ θεωρῇ ὅτι ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ συλλόγου Μοντεσκιέ, ἀνεπιλήπτως φέρων τὴν κομβωμένην ρεδιγκόταν του εἶχε τὸ ἦθος πολιτικοῦ ἀνδρός. Ὡμοίαζε πρὸς τὸν κ. Μολὲ νέον.

— Μήπως ἔχῃ πράγματι πολιτικὴν εὐφυΐαν; ἐσυλλογίζετο.

Τὴν αἰγίδα, ἣν ὁ τόπος ἀνεζήτει, τὴν περίφημον αἰγίδα, ἣν ἐκ περιτροπῆς εἶχον φέρει ὁ Ζαβουγιὲ καὶ ὁ Σαρβὲ καὶ ἥτις εὑρίσκετο νῦν εἰς χεῖρας τοῦ Βερδιέ... τὴν προστάτιδα αὐτὴν αἰγίδα εἵμαρτο ἴσως αὐτὸς ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς νὰ ἐκτείνῃ ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας...

Ἡ Ἐρρικέττα παρετήρησε μεθ' ὁποίας εὐστοχίας τὸ ὄμμα τοῦ Δυκᾶ ἔκρινε τὴν κατάστασιν τῶν πνευμάτων. Ἆ! ἂν ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἦτο κάτοχος τῆς ἰδιαιτέρας ἐκείνης γνώσεως τῶν ἐκλογικῶν πραγμάτων!.... Καὶ ἐπανέφερε τὸν Δυκᾶν εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν ἐπεισοδίων τῆς προτεραίας.

Ὁ Αἰμίλιος διηγεῖτο αὐτῇ τὴν ἱστορίαν τοῦ κρεοπώλου, ὅστις δὲν ἤθελε νὰ ἐκτεθῇ ἐκφράζων τὸ φρόνημά του καὶ προσέθετεν:

— Ἆ! ἂν ἦσθε σεῖς ἐκεῖ, κυρία!...

— Ἐγώ! Διατί ἐγώ;

— Διότι θὰ ἐσαγηνεύετε τὸν κρεωπώλην ἐκεῖνον!... Δὲν θὰ ἐδίσταζε ποσῶς!... Στοιχηματίζω ὅτι θὰ ἐκάμνετε ὑπὲρ τοῦ ὑποψηφίου σας ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἡ δούκισσα Δεβονσίαρ ἔκαμε μίαν ἡμέραν ὑπὲρ τοῦ ἰδικοῦ της.

Ἡ Ἐρρικέττα ἤρχισε νὰ γελᾷ.

— Γνωρίζω ὅτι ἡ δούκισσα Δεβονσίαρ προέτεινεν εἰς ἕνα κρεωπώλην ἀκριβῶς νὰ δώσῃ τὴν ψῆφόν του ἀντὶ ἑνὸς φιλήματος, ὅπερ θὰ τοῦ ἔδιδεν ἐκείνη!.. Αὐτὸ ἠθέλετε νὰ εἴπητε;

— Ναί, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος.

— Προσέξατε ὅμως!... Πρέπει νὰ εἰξεύρητε ὅτι ὑπὲρ τοῦ Φὸξ καὶ ὄχι ὑπὲρ τοῦ φίλου σας Πίττ ἐψηφοθήρει ἡ δούκισσα! Ὁπωσδήποτε ἔχετε δίκαιον. Θὰ ἔκαμνα τὰ ἀδύνατα διὰ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ὑποψήφιός μας!...

Καὶ ἠγέρθη ἰδοῦσα ἀπὸ τῆς αἰθούσης της τὸν Βερδιὲ μετὰ τῆς ἀνεψιᾶς του ἐρχομένους διὰ τοῦ ἤδη ἐκ τοῦ ἡλίου φωτιζομένου κήπου.

— Ἰδοὺ αὐτὸς ἀκριβῶς! εἶπεν.

Καὶ ἐνῷ ὁ Δυκᾶς ἠγείρετο ἐπίσης εὐγενής, κομψός, βλέπων τὸν ταγματάρχην, ὅστις προσήρχετο ἠρέμα, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρετήρησεν ἐταστικῶς δι' ἑνὸς βλέμματος τὸν μέλλοντα κοινοβουλευτικὸν καὶ σείουσα τὴν κεφαλὴν εἶπεν αἴφνης:

— Εἶνε κρῖμα ἴσω;!

— Τί, κυρία; τί εἶνε κρῖμα;

— Τίποτε. Ἐσκεπτόμην..

Καὶ τὸν παρετήρει ἀκόμη, ὡς νὰ τὸν ἐπεθεώρει, εἶτα προσέθηκεν:

— Θὰ εἴχετε ἴσως τὰ προσόντα... Ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸ μὲ τὸν καιρόν του.

Ὁ νέος Δυκᾶς ᾐσθάνετο ἐκ νέου ἐν ἑαυτῷ τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν τῶν θριάμβων καὶ τῆς ἐλπίδος τῶν πρώτων του ἐπιτυχιῶν κατὰ τὰς ἐξετάσεις, ὅτε ἠνοίγετο ἐνώπιόν του εὐρὺς ὁρίζων δικαστικῶν καὶ πολιτικῶν ἀγορεύσεων... Εἶχε τὰ προσόντα σήμερον!.. Αὔριον ἴσως θὰ ἦτο ὑποψήφιος!.. Ὑποψήφιος!..

Ἠσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπιθέσῃ τὰ χείλη του ἐπὶ τῶν μικρῶν χειρῶν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ νὰ τὰς ἀσπασθῇ... μὲ τάξιν.

Τὸ ἐπακολουθῆσαν πρόγευμα ἐπερατώθη τάχιστα. Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ δὲν εἶχεν ὄρεξιν· ᾐσθάνετο τὸν λάρυγγά του περισφιγγόμενον, καὶ τὸ φαγητὸν δὲν ἠδύνατο νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν στόμαχόν του. Μετ' ὀλίγον ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ καὶ αὖθις πρὸ τῶν ἐκλογέων του, νὰ ἐπιδείξῃ τὰ φρονήματά του, πρὶν ἐξέλθῃ δὲ ὤφειλεν ἀναποφεύκτως νὰ συντάξῃ μετὰ τοῦ Μεδερίκου Σαρβέ — ὅστις ἐπρόκειτο ὅσον οὔπω νὰ ἔλθῃ — τὸ πρόγραμμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ τοιχοκολληθῇ καὶ νὰ ἐμποιήσῃ ἀποτελεσματικὴν ἐντύπωσιν.

Διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας τοῦ ἑστιατορίου ὁ Βερδιὲ καθήμενος παρὰ τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ ἔβλεπε μετὰ βαθείας μελαγχολίας τὸν κῆπον, οὗ τὸ φύλλωμα διεπέρων ἤδη αἱ ἀκτῖνες τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, ὑφ' ἃς ἐσπινθηροβόλει ὡς μόρια ὑάλου ἡ πεπυρακτωμένη ἄμμος τῶν ἐν αὐτῷ ἀτραπῶν. Μετ' ὀλίγην ὥραν στηριζόμενος εἰς τὸν βραχίονα Καπποά τινος ἰσχύοντος, ὅστις θὰ ἐχαιρέτιζε δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μετὰ ὑπο-

χρεωτικοῦ μειδιάματος τὴν σκιὰν τῶν ἐκλογέων οὓς καθ' ὁδὸν συνήντα, ὤφειλε νὰ βαδίζῃ, νὰ βαδίζῃ ἀδιακόπως ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐν τοῖς καταφώτοις ἀγροῖς ὁ χωρικὸς ἀναπαύεται ὑπὸ τὴν σκιὰν φράκτου τινός, νὰ βαδίζῃ περίρρυτος ὑπὸ τοῦ ἱδρῶτος διατρέχων τὸν κίνδυνον τῆς ἀποπληξίας ὅπως ἐπαιτήσῃ ψήφους! Καὶ ὡς νὰ παρεκινεῖτο ὑπὸ εἰρωνικῆς προθέσεως ὁ Δυκᾶς ταὐτοχρόνως ἐνῷ ἔτρωγε, διηγεῖτο τὰς προσπαθείας τοῦ Γκαρούς, τὴν τακτικήν του, τὰς ἀκαταπαύστους ἐνεργείας του. Παντοῦ μετέβαινε, παντοῦ ἐδεικνύετο ὁ Γκαρούς! Εἰσήρχετο εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα, ἔπινεν, ὡμίλει, ἐδημηγόρει, ἐταράσσετο, ἐβρόντα. Ἦτο φαῦλος πρώτης τάξεως, ἀλλὰ δυσκαταγώνιστος.

Ἡ Γιλβέρτη ἔβλεπεν ἀνησύχως τὸν θεῖόν της, ἐνῷ ἐλάλει ὁ ὀπαδὸς τοῦ μεγάλου Πίττ.

Ἡ νεᾶνις ἐγίνωσκε τί ἐσυλλογίζετο ὁ ταγματάρχης. Ποία γαλήνη θὰ ἐπικράτει κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν ὁδὸν Μανσάρ, ἔνθα θὰ εὑρίσκοντο ἄνευ τῆς ὑποψηφιότητος ἐκείνης!... Ὢ τὰ προσφιλῆ του βιβλία, ἡ ἑστία, αἱ συνομιλίαι ἐνῷ ἐρρόφα τὴν καπνοσύριγγά του!... Καὶ ἡ νεᾶνις ἀνελογίζετο τὴν ἀναμένουσαν μετ' οὐ πολὺ τὸν Βερδιὲ φυσικὴν κόπωσιν, παρεκτὸς τῶν φροντίδων...

Διότι δὲν ἔπρεπε οὐδὲ στιγμὴν νὰ χάσωσιν. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὑπηγόρευεν εἰς τὸν ταγματάρχην τὸ πρόγραμμμα τῆς ἡμέρας. Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας περίπατος πεζῇ, χειραψίαι, συνδιαλέξεις οἰκεῖαι, διανομὴ μερικῶν σιγάρων ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς θὰ παρελάμβανε τὰ σιγάρα, ἀναδεχόμενος τὴν ἰδιαιτέραν ταύτην φροντίδα.

— Ὢ! εἶνε σπουδαιότατα τὰ σιγάρα! ἔλεγεν. Γνωρίζω τινὰς οἵτινες ἔγειναν ὑπουργοὶ χάρις εἰς ἓν σιγάρον καταλλήλως δωρηθέν, ὅπως ὁ κ. Λαφὶτ ἔγεινεν ἑκατομμυριοῦχος χάρις εἰς μίαν καρφίδα τὴν ὁποίαν ἐσήκωσεν ἐν δέοντι χρόνῳ... Ἂς προσέξωμεν καὶ τὰ σιγάρα!

Μετὰ τὴν γνωριμίαν τῶν ἐκλογέων τοῦ Δαμμαρί, τὸ πρόγραμμα ὥριζεν ἐπίσκεψιν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Μελὲν ζαχαροπλαστικὸν ἐργοστάσιον. Ἔπειτα μίαν ἐμφάνισιν εἰς τὸ Μελέν, ἐπιστροφὴν εἰς Δαμμαρί, γεῦμα. Μετὰ τὸ γεῦμα, ἀνάγνωσιν τοῦ προγράμματος ἐνώπιον ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἐκ τοῦ Γκενώ, ἀντιπροσωπεύοντος τὰ προοδευτικὰ φρονήματα, τοῦ Καππουά, ἀντιπροσωπεύοντος τὴν μετριοπάθειαν καὶ τοῦ Σαρβιέ, ὅστις ἤρχετο ἐπίτηδες ὡς δικαστὴς μᾶλλον ἢ ὡς σύμβουλος, ὡς Μέντωρ.

— Τοῦ ἁρμόζει ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας του! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρατηροῦσα τὸν Αἰμίλιον Δυκᾶν ἀκουσίως.

Ὁ ἀτυχὴς ταγματάρχης θὰ ἐξετέλει ἐπακριβῶς τὰ διαταχθέντα. Ἦτο συνειθισμένος νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς διαταγάς. Ἔφερεν εἰς τὸ ἐπάγγελμα ἐκεῖνο τοῦ ὑποψηφίου τὴν ὑπακοὴν τοῦ στρατιώτου. Ἄλλως τε ὁ λιθοτόμος Φουρνερέλ, ὁ παλαιός του στρατιώτης θὰ τὸν ὡδήγει ἀναμέσον τῆς χώρας ὅπου ἦτο ἀρκετὰ δημοτικὸς καὶ θὰ τοῦ ἐδείκνυε τὰς θύρας, τὰς ὁποίας ὤφειλε νὰ κρούσῃ. Νὰ κρούσῃ τὰς θύρας! Καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἡ ἰδέα ἔκαμε τὸν Βερδιὲ νὰ χάνῃ τὴν ὄρεξίν του κατὰ τὸ πρόγευμα, καὶ ὅλη ἡ φρίκη τῶν σκηνῶν τῆς προτεραίας κατελάμβανε τὴν ψυχήν του. Καὶ πάλιν ἐπέκειντο οἱ αὐτοὶ λόγοι ἐντὸς τῶν οἰνοπωλείων, αἱ αὐταὶ συζητήσεις μετὰ τῶν ἐκλογέων, λαλούντων γλῶσσαν, ἣν δὲν ἐννόει! Τί τὰ ἤθελεν αὐτὰ νὰ τὰ πάθῃ;

Θεράπων προσελθὼν ἀνήγγειλεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ ὅτι ὁ Φουρνερὲλ ἀφίκετο.

— Καλά, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα. Ταγματάρχα, τώρα εἰς τὰ ὅπλα! Ὁ ὁδηγός σας εἶνε ἕτοιμος. Καὶ καλὴν ἐπιτυχίαν!

Καὶ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν μικρὰν ἐκείνην χεῖρα, ἣν πρὸ μικροῦ παρετήρει ὁ Δυκᾶς.

Ὁ Αἰμίλιος, ὅστις ἠγέρθη ταὐτοχρόνως μετὰ τοῦ ταγματάρχου, ἠρώτησε τὴν Γιλβέρτην·

— Δὲν θὰ μᾶς συνοδεύσητε, δεσποινίς;

Ἡ δὲ Γιλβέρτη ἀπήντησε φυσικώτατα:

— Θὰ ἠρχόμην εὐχαρίστως, ἂν ἠδυνάμην.

— Ἡ πολιτικὴ πρέπει νὰ σᾶς ἐνδιαφέρῃ, δὲν εἶνε ἀληθές;

— Ἡ πολιτική; ὄχι, ἀλλ' ὁ θεῖός μου, ὅστις δὲν εἶνε ἄνθρωπος κατάλληλος διὰ τοιαύτας παραστάσεις καὶ ὅστις πάλιν θὰ περάσῃ μίαν ἡμέραν κοπιώδη...

— Ναί, ἀλλ' ἀφοῦ ἐκλεχθῇ, τὰ πάντα θ' ἀνταμειφθῶσιν... Θὰ ὑπερηφανεύεσθε διότι θὰ εἶσθε ἡ ἀνεψιὰ ἀνδρὸς κυβερνῶντος τὴν πατρίδα του. Θὰ τὸν συμβουλεύετε, θὰ τὸν διευθύνετε.

— Ἐγώ;

— Αἴ! δὲν θὰ ἦτο κακὸν ἂν αἱ γυναῖκες τέλος πάντων ἐλάμβανον μέρος εἰς τὴν κυβέρνησιν... Ὁ Τζὼν Στούαρτ Μὶλλ εἶνε αὐτῆς τῆς γνώμης...

Ἡ Γιλβέρτη ἤρχισε νὰ γελᾷ μὲ τὸν φαιδρὸν καὶ εἰλικρινῆ γέλωτα νέας κόρης καὶ ἠρώτησε τί θὰ ἔκαμνον ἐκεῖ αἱ γυναῖκες, ἀφοῦ δὲν ἐγνώριζον νὰ διευθύνωσι τὸν ἑαυτόν των.

Καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων ἐκείνων τῶν σοβαρῶν, ὡσανεὶ τεθλιμμένων ἤδη ἐκ παρελθουσῶν ἀναμνήσεων, ὁ γέλως ἐκεῖνος ὁ εἰλικρινὴς καὶ ὄντως νεαρὸς ἀπέκτα ἀόριστόν τινα τόνον μελαγχολίας.

Ὄχι, ὄχι! αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν τὴν ἐνδιέφερον. Δὲν ἦτο πλασμένη δι' αὐτά. Ἡ πολιτική—καὶ ἡ Γιλβέρτη ἔλεγε ταῦτα φαιδρῶς

χωρὶς ν' ἀναμίξῃ τὴν ἐλαχίστην κακεντρέχειαν —ἦτο καλὴ διὰ τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, ἥτις ἦτο γυνὴ ὑπερτέρα, ὅλως ὑπερτέρα τὴν διάνοιαν. Ἀλλὰ διὰ τὰς κοινὰς τῶν θνητῶν, ὄχι!

— Δὲν μὲ ἐνδιαφέρει! προσέθηκεν.

— Καὶ τί λοιπὸν σᾶς ἐνδιαφέρει, δεσποινίς; ἠρώτησεν ὁ Αἰμίλιος.

— Ἐμέ; εἶπεν αὖθις ὡς πρὸς ὀλίγου ἡ νεᾶνις. Καὶ τὸν προσέβλεψε κατὰ πρόσωπον μὲ τοὺς ὡραίους διαυγεῖς ὀφθαλμούς της χωρὶς νὰ φαίνεται κἂν ἐννοοῦσα τὸ ἄτοπον τῆς κάπως ὑπὲρ τὸ δέον οἰκείας ἐρωτήσεως, εἰλικρινέστατα δὲ ἀπήντησεν:

— Ἐμέ; Τὰ πάντα καὶ τίποτε.

— Εἶνε πάρα πολὺ καὶ ὀλίγον ἐνταὐτῷ.

— Νομίζετε;

Ἡ Ἐρρικέττα ἐπλησίασεν ἐξ ἀκουσίας περιεργείας ἐλαυνομένη διὰ νὰ μάθῃ τί ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο νέοι, ὁπωσοῦν δὲ τεθορυβημένη, χωρὶς νὰ γινώσκῃ τὴν αἰτίαν, ἠρώτησε τὴν Γιλβέρτην ἂν ὡμίλει περὶ τῆς ἐκλογῆς.

— Ἐπάνω κάτω, εἶπεν ἡ νεᾶνις. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε βέβαιον εἶνε ὅτι πολὺ θὰ εὐγνωμονῶ πρὸς τὸν κ. Δυκᾶν ἂν εὐαρεστηθῇ νὰ διαθέσῃ τὴν ἱκανότητά του ὑπὲρ τοῦ θείου μου.

— Αἴ, δεσποινίς!... εἶπεν ὁ Αἰμίλιος σείων τὴν κεφαλήν· πολὺ τὸ ἐπεθύμουν... Ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον! Δὲν εἶμαι ἐκλογεύς.... Εἶνε ἀρκετὰ ἀστεῖον(καὶ παρετήρει τὴν κυρίαν Ἐρβλαί), ἠδυνάμην ἐδῶ νὰ λάβω τὸν λόγον, ὡς ἐκλέξιμος... Ἀλλ' ὡς ἐκλογεύς...μοὶ εἶνε ἀπηγορευμένον!

Καὶ διὰ μιᾶς ἐφάνη γενόμενος σκεπτικὸς ἀφοῦ ἐπρόφερε τὴν γλυκεῖαν καὶ ἐναρμόνιον δι' αὐτὸν ὡς αἰολικῆς κιθάρας ἦχον λέξιν: *ἐκλέξιμος*.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔλεγε σιγὰ πρὸς τὴν Γιλβέρτην:

— Καλὰ ἐκάματε νὰ τοῦ συστήσητε τὸν θεῖόν σας. Εἶνε πολὺ καλὸς δικηγόρος ὁ κύριος Δυκᾶς. Ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιέ!

Προσέθηκε δὲ μὲ τὴν συνήθη αὐτῆς ἐκζήτησιν περὶ τὰς χαριτολογίας:

— Τοῦ Μοντεσκιέ... ἐκείνου ὅστις συνέγραψε τὸ Πνεῦμα τῶν νόμων... τοῦθ' ὅπερ τὸν διακρίνει ἀπὸ τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι γράφουν νόμους χωρὶς πνεῦμα!

Ὁ ταγματάρχης ἡτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ. Ἐφόρει καὶ ἐξέβαλλε τὰ χειρόκτιά του, ἐρωτῶν τί ἦτο τὸ μᾶλλον ἁρμόζον εἰς παρομοίας περιστάσεις. Ὁ Δυκᾶς ἐπελήφθη τοῦ ζητήματος. Τὸ φέρειν χειρόκτια ἦτο εὐγενέστερον· τὸ μὴ φέρειν ἦτο δημοκρατικώτερον.

— Λύσε αὐθαιρέτως τὸ ζήτημα, ταγματάρχα, εἶπεν. Φόρεσε μόνον ἕν.

Μειδιῶν δὲ καὶ παρατηρῶν τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, προσέθηκεν γελῶν·

— Αὐτὸ μοῦ φαίνεται εἶνε ἡ πολιτικὴ τῶν χαιροσκόπων!

Ἡ Ἐρρικέτα ἤρχισε νὰ τὸν εὑρίσκῃ ἀναντιρρήτως πνευματώδη.

Συνώδευσε τὸν Αἰμίλιον καὶ τὸν ταγματάρχην μέχρι τοῦ πυλῶνος. Ὁ Φουρνερὲλ φέρων ἑορτάσιμον ἐνδυμασίαν, περιβαλλόμενος τὴν ρεδιγκόττα του, ἀνέμενε τὸν Βερδιὲ ὡς νὰ ἦτο ἀκόμη ὁπλίτης.

Ἦτο ὁ Φουρνερὲλ ἀνὴρ ὑψηλὸς καὶ ἰσχνὸς ὡς κρεμασμένος, ρωμαλέος δὲ ὡς δρῦς, μὲ μορφὴν κακοκατεσκευασμένην, μὲ τοὺς δακτύλους ὀζώδεις,ὡς κορμοὺς ἀμπέλου· ἐφαίνετο δὲ σκαιὸς μὲ τὴν ἀνώμαλον ἐκείνην καὶ κατασκονισμένην κόμην καὶ τοὺς μαύρους μύστακας. Πράγματι ὅμως ἦτο ὁ ἀγαθώτατος τῶν ἀνδρῶν, μόνον πάθος ἔχων τὴν πολιτικήν, εἰς ἣν προσηλοῦτο ὅπως καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν, γενναίως, πάσῃ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ.

Θὰ ἦτο περίπου πεντηκοντούτης.

— Τὸ σέβας μου, ταγματάρχα! εἶπεν φέρων τὴν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον στρατιωτικῶς, διότι εἶχεν ἀφαιρέσει τὸν πῖλον. Θὰ ἔχωμε δουλιαίς, ταγματάρχα, προσέθηκεν, διότι ὁ Γκαροὺς εἶνε εἰς Δαμμαρί!

— Ἆ! εἶπεν ὁ Βερδιέ.

— Ὤ! πρέπει να τὸ ἔχετε ὑπ' ὄψιν ὅτι πάντοτε θὰ τὸν εὑρίσκωμεν αὐτὸν ἐμπρὸς στὰ πόδια μας μέχρι τέλους!.. Σήμερον εἶχε διενεργήσει μίαν συνάθροισιν εἰς Μελέν, εἰς τοῦ Γαρνετέν, δακτυλιοδέτου εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν ὁδὸν καὶ πρώτου κατεργάρη... Ἀλλὰ τέλος πάντων ἡμεῖς εἴμεθα ποῦ εἴμεθα, ταγματάρχα!.. ἔφοδος λοιπόν!

Ὡμίλει οὕτω ἐνῷ ἐβάδιζον ἐκτὸς τῆς ἐπαύλεως,ὁ δὲ Βερδιὲ ἐστρέφετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὅπως ἐπανίδῃ τὴν Γιλβέρτην, χαιρετίζων αὐτὴν ἀνὰ πᾶν βῆμα, ὡς νὰ ἐθλίβετο πολὺ ἀπομακρυνόμενος αὐτῆς. Ὁ Δυκᾶς ἐθεώρει τὸν ταγματάρχην ἀρκετὰ αἰσθηματικόν. Τόσην συγκίνησιν νὰ αἰσθάνηται διὰ τόσον μικρὰν ἐκδρομήν! ν' ἀποχαιρετίζῃ ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελέσῃ τὸν περίπλουν τῆς γῆς! Δὲν ἦτο χυμένος εἰς τὸ καλοῦπι τοῦ *μεγάλου κοινοβουλευτικοῦ* ὁ ἀγαθὸς ταγματάρχης!

Μὴ συλλογίζεσαι τί εἶσαι ἢ τί ἦσο, ἀλλὰ τί ὤφειλες νὰ ἦσαι καὶ δὲν εἶσαι. Καὶ ἔπειτα ἔσο ὑπερήφανος ἂν δύνασαι.

Τί εἶνε ἡ ἀρετή, ἐὰν ἀναλυθῇ εἰς τὰ τελευταῖα αὐτῆς συστατικά; Ἀρετὴ εἶνε ἡ αὐτάρκεια· αὐτάρκεια δὲ εἶνε ἡ εὐτυχία.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ Ο ΠΡΩΤΟΣ

βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας

('Ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεως αὐτοῦ).

Κατὰ τὴν δευτέραν πεντηκονταετηρίδα τοῦ 18 αἰῶνος ἐγένετο ἐν Γερμανίᾳ πνευματική τις κίνησις ἀνάλογος πρὸς τὴν τῆς ἀναγεννήσεως; Μὴ δυνάμενοι οἱ Γερμανοὶ νὰ ἀσκήσωσι ἐθνικήν τινα πολιτικὴν διὰ τὴν ἔλλειψιν ἑνότητος, ἔστρεψαν πᾶσαν αὐτῶν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἰδεώδους καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας, ἐζήτησαν δὲ νὰ μορφώσωσι τὰς πνευματικὰς τοῦ ἔθνους δυνάμεις ἐν τῇ ἀναγεννήσει τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ Ἑλληνισμὸς ἦτο ἡ μόνη δύναμις ἡ διέπουσα τότε τὰς τέχνας καὶ τὰ γράμματα τῶν Γερμανῶν. Ἑλληνισμὸς καὶ Humanismus ἦσαν τὰ μόνα στοιχεῖα, ἅτινα παρεσκεύασαν τὴν πνευματικὴν παλιγγενεσίαν καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐξέγερσιν τοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἐθνικοῦ φρονήματος. Ἐκ τῆς ὅλης δὲ πνευματικῆς ταύτης ἀναπτύξεως ἐξηγεῖται καὶ ὁ κατὰ τον ἱερὸν ἡμῶν ἀγῶνα φιλελληνισμὸς τῶν Γερμανῶν. Ἦτο ἡ ἔκφρασις ἁγνῆς λατρείας καὶ εὐγνωμοσύνης αὐτῶν πρὸς τὴν χώραν ἐκείνην, τὰ πνευματικὰ κληροδοτήματα τῆς ὁποίας ἀπετέλεσαν καὶ τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ τὴν βάσιν, κατ' ἐξοχὴν δὲ τοῦ γερμανικοῦ. Πρὶν ἢ ἡ Ἑλλὰς ἤδη ἀποφασίσῃ νὰ ἀναλάβῃ τὸν ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνα, ὑπῆρξε Γερμανός τις, ὅστις ἔσχεν ὡς ποιητικὸν ὄνειρον τὴν ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀρχαίας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ εὐκλείας, τὸ δὲ μυθιστόρημα αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον «ὁ Ἐρημίτης τῆς Ἑλλάδος» διαφλέγει ἐνθουσιασμὸς καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀνυπέρβλητος. Ὁ ποιητὴς τοῦ μυθιστορήματος τούτου Hölderlin ὑπῆρξεν ὁ προάγγελος τῆς γνωστῆς ἐκείνης πλειάδος τῶν Γερμανῶν ποιητῶν, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὴν Μοῦσαν αὐτῶν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

Τὴν ἐπιφανεστέραν ὅμως μεταξὺ τῶν φιλελλήνων θέσιν κατέχει Λουδοβῖκος ὁ Α' βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας· τόσῳ περισσότερον δὲ τιμῶμεν τὸν Λουδοβῖκον, ὅταν συγκρίνωμεν τὰ φιλελληνικά του ταῦτα αἰσθήματα πρὸς τὰς διαθέσεις τῶν ἄλλων ἡγεμόνων. Ἡ διπλωματία καὶ αἱ πλεῖσται τῶν αὐλῶν μετὰ φρίκης ἀπέβλεψαν τὸ πρῶτον εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν οὐδὲν ἄλλο διαβλέπουσαι ἐν τῇ κινήσει ταύτῃ ἢ νέαν ἀφορμὴν Εὐρωπαϊκῶν ταραχῶν. Ὁ Λουδοβῖκος δ' ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἡγεμών, ὅστις μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐχαιρέτισε τὴν ἔναρξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, δικαίως δὲ ὁ Maurer ἐν τῷ γνωστῷ «Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ» βιβλίῳ του ἔγραφεν, ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ Λουδοβίκου ὠφέλησεν οὐδὲν ἧττον τὴν Ἑλλάδα ἢ ἡ ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχία.

Ἐκ τῶν ποιημάτων τοῦ Λουδοβίκου μέγα μέρος ἀναφέρεται εἰς τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὰ ποιήματά του ταῦτα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πρότυπα ἢ παραδείγματα κάλλους καὶ τέχνης ποιητικῆς, πάντως ὅμως εἶνε τὰ λαμπρότερα μνημεῖα ἁγνοῦ καὶ εἰλικρινοῦς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἔρωτος. Τὰ ὀνόματα Βότσαρης, Κανάρης, Καραϊσκάκης κλ. συμπλέκονται πάντοτε μετὰ τῶν ἐνδόξων ὀνομάτων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς εὐκλείας, τοῦ Μιλτιάδου, Θεμιστοκλέους, Φειδίου, κ.τ. ἄ. τὸ δὲ Μεσολόγγι, τὰ Ψαρὰ καὶ ἄλλοι ἔνδοξοι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως χῶραι συνδέονται μετὰ τῶν ὀνομάτων περιφήμων ἐκ τῆς ἀρχαιότητος χωρῶν, τῶν Πλαταιῶν, τῆς Μυκάλης, Σαλαμῖνος κλτ.

Ἔνθους ἔψαλε τὴν ἔναρξιν τοῦ ἀγῶνος, «τὴν ὑποφώσκουσαν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡμέραν», τοῦ πρώτου δὲ τούτου φιλελληνικοῦ του ποιήματος μεταφέρομεν εἰς τὸ πεζὸν τὴν ἑξῆς στροφήν·

«Νίκα Ἑλλάς! σὺ ἥτις ὑπῆρξες πατρὶς τῶν ἐνδοξοτέρων ἡρώων, ὁ θρόνος τῆς ἀνυπερβλήτου καλλιτεχνίας καὶ τὸ αἰώνιον ὑψηλὸν παράδειγμα ὅλου τοῦ κόσμου. Ἑλλάς, ἡ κατακοσμηθεῖσα ὑπὸ τῆς εὐνοίας τῶν Μουσῶν, ἡ πολύτιμος κοιτὶς παντὸς ὅ,τι εὐγενὲς ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, Ἑλλὰς ἡ εὐφυεστάτη, νίκα, νίκα.»

Κατὰ τὸ θέρος 1822 ἀναφωνεῖ πρὸς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Περικλέους καὶ Ἀριστομένους.

«Ἕλληνες, ἐγκαταλελειμμένοι ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου ἀγωνίζεσθε τὸν μέχρι τοῦ θανάτου ἀγῶνα, ἀγωνίζεσθε ἐν τῇ ἐρυθρᾷ λάμψει τοῦ ἡλίου δυομένου, ἥτις φωτίζει νῦν ἐν Ἑλλάδι ἐρείπια μόνον.

Τοῦ Κανάρη ἡ δᾶς τὸν στόλον πυρπολεῖ τῶν Μουσουλμάνων
Καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἡ θόλος εἰς τὰ σκότη κοκκινίζει.
Μὲ τὰς φλόγας του ἐν μέσῳ θριαμβευτικῶν παιάνων
Ἥρως, τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του φωτίζει...

Ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος ὑπῆρξε τὸ κυριώτερον μέλημα τοῦ Λουδοβίκου. Καὶ ἐν αὐταῖς ἔτι ταῖς οἰκογενειακαῖς ἑορταῖς ταῖς τῶν γενεθλίων καὶ τοῦ ὀνόματός του δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ τὸ ἑορτάσιμον αὐτοῦ αἴσθημα ἄλλως ἢ διά τινος εὐχῆς, διά τινος ἐπιγράμματος εἰς τὴν Ἑλλάδα.

...... Εἴθε ὦ ὕψιστε, ὁ ἤδη ἀνατέλλων
καὶ χαιρετῶν με ἥλιος διὰ λαμπρῶν ἀκτίνων
νὰ μ' ἀναγγείλῃ σήμερον λαμπρὸν ἐπίσης μέλλον
τῆς τύχης τῶν Ἑλλήνων.

Διὰ τοῦ ἐπιγράμματος τούτου ἐχαιρέτισε τὸν

ἥλιον φωτίζοντα ἀμφιετηρίδα τινὰ τῶν γενεθλίων του· εἰς ἄλλην δὲ ἀμφιετηρίδα τοῦ Λουδοβίκου βροχερὰν ταύτην, ἐποιήθη καὶ τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα ἀφιερωμένον καὶ τοῦτο εἰς τὴν Ἑλλάδα:

Στάζετε, στάζετ' εὐτυχεῖς
λεπταὶ σταγόνες τῆς βροχῆς
ὡς τόσα δάκρυα χαρᾶς ἂν ἡ Ἑλλὰς τὰ πλήθη
τῶν πολεμίων της νικᾷ·
ὡς δάκρυα σπαρακτικὰ
ἀνίσως καὶ ἡττήθη.

Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀγγελθείσης αὐτῷ προσφάτου τινὸς νίκης τῶν Ἑλλήνων ἐπέγραψεν εἰς τὴν προτομὴν τοῦ Ὁμήρου ἣν εἶχεν ἐν τῷ γραφείῳ του ὁ Λουδοβῖκος τὰ ἑξῆς·

Γέρον Ὅμηρέ μου χαῖρε!
Τῆς Ἑλλάδος ἐπανῆλθον αἱ ἐλεύθεραι ἡμέραι,
καὶ τὰ χείλη ὄχι δοῦλα ἀλλ' ἐλεύθερα τῶν νέων
καὶ φαιδρὰ θ' ἀναγινώσκουν τὰ ποιήματά σου πλέον.

Ἁγνότατον ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αἴσθημα διαπνέει ἐπίσης καὶ τὸ ποίημα τὸ «*εἰς τοὺς Ἕλληνας*» ἐπιγραφόμενον, ὅπερ ἐτόνισεν ἡ λύρα τοῦ Λουδοβίκου ἐπὶ τῇ στέψει καὶ ἀναγορεύσει αὐτοῦ εἰς βασιλέα τῆς Βαυαρίας.

«Εὐχὰς μόνον θερμὰς ἠδύνατο ἡ ψυχή μου νὰ ἀναπέμψῃ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὑμῶν, γενναῖοι Ἕλληνες, ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος πρὸς τὸν οὐρανόν. Μάτην διεσκόρπιζεν εἰς τὰ πέριξ ὁ πνέων ἀὴρ τῆς κιθάρας μου τοὺς τόνους καὶ μόνον χορδὴν ἠδύνατο νὰ ψαύσῃ ἡ χείρ μου. Ἐν ἐρήμῳ ἦχουν αἱ ᾠδαί μου ὡς πυρετώδεις στεναγμοὶ κεκρυμμένου ἔρωτος. *Ἤδη ἡ λύρα ἐσίγησεν, ἀλλ' ὁ λόγος ἰσχυρὸς διαχέεται ἀπὸ φλογερᾶς βασιλέως ψυχῆς καὶ ζητεῖ, Ἕλληνες, πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν νὰ λάβῃ μορφὴν ἔργου.*»

Καὶ τῷ ὄντι ὁ Λουδοβῖκος ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του ταύτην. Ἅμα τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει αὐτοῦ συνέστη ἐν Μονάχῳ κατὰ προτροπὴν καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Λουδοβίκου σύλλογος φιλελληνικὸς σκοπῶν τὴν εἰς τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα παροχὴν ὑλικῆς, πραγματικῆς ὑποστηρίξεως. Πρῶτος δὲ ὁ Λουδοβῖκος ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων εἰσφορῶν ὑπέγραψε 20,000 φιορίνια, συνετέλεσε δὲ ὥστε νὰ δοθῶσι καὶ εὐεργετικαί τινες ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων παραστάσεις, συναυλίαι, χοροί, δι' ὧν οὐκ ὀλίγα ποσὰ εἰσεπράχθησαν. Πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις ταύτας τοῦ βασιλέως ὀλίγοι ἐν Μονάχῳ διέκειντο εὐμενῶς. Ὁ Λουδοβῖκος ὅμως καὶ παρὰ τὰς αὐστηρὰς παρατηρήσεις καὶ διαμαρτυρίας ἐξηκολούθησεν ὑποστηρίζων διὰ παντὸς τρόπου τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Μετὰ ἓν ἔτος ἀπέστειλε καὶ πάλιν ὁ Λουδοβῖκος 20,000 φιορίνια, ἅτινα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς λύτρα γυναικῶν καὶ παίδων αἰχμαλωτισθέντων ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὅπως δὲ εἶνε βέβαιος ὅτι θὰ γείνῃ εὔλογος τῶν χρημάτων τούτων χρῆσις, συνέδεσε τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ Eynard, τοῦ καταναλώσαντος τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος.

«Λάβετε τὰ χρήματα ταῦτα, ἔγραφε πρὸς τὸν Eynard καὶ φροντίσατε ὡς τάχιστα καὶ προθυμότατα περὶ τῆς ἐπιτυχίας· βοηθήσατε τὰ ἀτυχῆ ταῦτα θύματα καὶ σώσατέ τα ἀπὸ τῆς βεβαίας ἀτιμώσεως τῆς τουρκικῆς αἰχμαλωσίας».

Ὅτε δὲ πάλιν ὁ Καποδίστριας ἔμελλε νὰ ἱδρύσῃ πιστωτικὸν καθίδρυμα χάριν ἐκείνων, οἵτινες ὑπὸ τοῦ ἀγῶνος πένητες κατέστησαν, πρῶτος ὁ Λουδοβῖκος ἔσπευσε νὰ καταθέσῃ 50,000 καὶ πάλιν φιορίνια. Ὄχι μόνον δὲ διὰ τῆς Μούσης καὶ διὰ χρηματικῶν εἰσφορῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἐζήτει νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἀποστέλλων εἰς τὸν ἀγῶνα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀξιωματικῶν δεδοκιμασμένους ἄνδρας, οἷος ἦτο ὁ μέγας φιλέλλην Heydek. Αἱ ἐπιστολαὶ δὲ τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὸν Heydek μαρτυροῦσι μετὰ πόσης προσοχῆς παρηκολούθει ὁ βασιλεὺς τὰς ἐργασίας καὶ τὸν βίον ἐν γένει τῶν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ἐπανάστασιν Βαυαρῶν φιλελλήνων. Δὲν ἠρκέσθη δὲ εἰς ταύτην μόνην τὴν ὑποστήριξιν ὁ Λουδοβῖκος, ἀλλ' ἐσκέφθη εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ περὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Οἱ υἱοὶ τῶν πλείστων ἀγωνιστῶν Τζαβέλλας, Καραϊσκάκης, Μαυρομιχάλης, Κανάρης, Μιαούλης, Τομπάζης, Μεταξᾶς καὶ οἱ ἄλλοι ἀνετράφησαν καὶ ἐξεπαιδεύθησαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ Λουδοβίκου, ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς δὲ ἐν γένει τῶν ἑλληνοπαίδων κατηνάλωσεν ὁ Λουδοβῖκος ἐκ τῶν ἰδίων, κινῶν πολλάκις τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ζηλοτυπίαν τῶν συμπολιτῶν του, οὐκ εὐκαταφρόνητα ποσά. Ἐν ἔτει ἤδη 1827 ἔγραφε πρὸς τὸν γενναῖον αὐτοῦ φίλον τὸν ἐν Ἑλλάδι Heydek. «Βαθέως μὲ συνεκίνησεν ἡ εἴδησις ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ Βότσαρη τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἥρωος ἀπεφάσισε νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ μόνου της τέκνου εἰς τὴν ἐμὴν φροντίδα· μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας θὰ τὸν ὑποδεχθῶ. Πείσατε καὶ αὐτὸν τὸν Κολοκοτρώνην νὰ ἀποστείλῃ τὸν υἱόν του εἰς τὴν ἐν Μονάχῳ σχολὴν τῶν Εὐελπίδων. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ σπουδάζουσιν ἤδη τῇ ἐμῇ δαπάνῃ δύο Ἕλληνες, κατ' αὐτὰς δὲ ἀφικνεῖται καὶ τρίτος τις. Σκοπεύω δὲ νὰ προσκαλέσω καί τινα τῶν φυγάδων ἱερέων, διότι ἐπιθυμῶ νὰ διδαχθῶσιν οἱ νέοι μου Ἕλληνες καὶ τὰ τῆς πίστεως τῶν πατέρων αὐτῶν, νὰ ἐπιστρέψωσι δὲ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα ἑλληνικώτεροι ἢ ὅτι ἦσαν ἐλθόντες τὸ πρῶτον εἰς Μόναχον». Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀπεστάλησαν ἕνεκα τῶν θερμῶν προτροπῶν τοῦ Λουδοβίκου καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες εἰς Μόναχον, περὶ τῶν ὁποίων ὁ Λουδοβῖκος ἔν τινι πρὸς τὸν Heydek ἐπιστολῇ τὰ ἑξῆς γράφει·

«Καὶ τοὺς ἐξ νέους Ἕλληνας θὰ δεχθῶ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας καὶ θὰ φροντίσω νὰ εἰσαγάγω καὶ τούτους εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολήν, εὐχαρίστως δὲ θὰ ἔβλεπον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν ἀνεψιὸν τοῦ ἐνδόξου ἥρωος Καραϊσκάκη. Ἡ παρατήρησίς σου δέ, ἀγαπητὲ Heydek, γράφει ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς ὁ Λουδοβῖκος, ὅτι καὶ ἄλλοι Ἕλληνες εὔποροι ἐξ ἰδίων ἀναλίσκοντες ὀφείλουσι νὰ στείλωσι τοὺς υἱούς των εἰς τὴν ἐν Μονάχῳ στρατιωτικὴν σχολήν, ἡ γνώμη λέγω αὕτη εἶνε ἀξία πολλῆς προσοχῆς. Διότι οἱ νέοι Ἕλληνες ἔχουν μεγάλην ἀνάγκην τῆς γερμανικῆς, αὐστηρᾶς, στρατιωτικῆς παιδεύσεως· οὕτω δὲ ἀνατραφέντες θὰ μάθωσι νὰ σέβωνται καὶ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς ἀνωτέρους των.» Καὶ ἐν ἑτέρᾳ δὲ πρὸς τὸν Heydek ἐπιστολῇ του ἐπαναλαμβάνει ὁ Λουδοβῖκος τὴν αὐτὴν σκέψιν καὶ προτρέπει τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀποστείλωσιν ὡς πλείστους ἑλληνόπαιδας εἰς τὰ σχολεῖα τοῦ Μονάχου. « Λίαν ὠφέλιμον θὰ ἦτο διὰ τὴν ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα ἐὰν ἀπεφάσιζον καὶ οἱ πλούσιοι Ἕλληνες νὰ ἀποστείλωσιν ἐξ ἰδίων δαπανῶντες τὰ τέκνα των πρὸς ἐκπαίδευσιν εἰς Μόναχον. Ὀφείλουσι δὲ ὄχι πάντες ἐν τῇ πολεμικῇ ἐπιστήμῃ νὰ ἀνατραφῶσι, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ γράμματα καὶ τὴν τέχνην νὰ σπουδάσωσι » Τῇ πρώτῃ Ἰανουαρίου, ἐπισήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τῶν αὐλικῶν παρουσιάσεων, τοῦ ἔτους 1827 ἵσταντο πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Λουδοβίκου 30 ἑλληνόπαιδες ἔχοντες ἡλικίαν ἀπὸ 7 μέχρι 14 ἐτῶν. Οἱ πλεῖστοι τούτων ἦσαν ὀρφανοὶ οὐχ ὀλίγοι δὲ καὶ ἀπάτριδες, ὡς οἱ ἐκ τῆς σφαγῆς τῆς Χίου διασωθέντες. Ὁ Λουδοβῖκος ἐμερίμνησε πατρικῶς περὶ πάντων τούτων ἀποστείλας αὐτοὺς εἰς διάφορα ἐκπαιδευτήρια. Εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνατροφῆς δὲ καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν Ἑλλήνων μέριμναν τοῦ Λουδοβίκου ὀφείλεται καὶ ἡ ἐν τῇ Βασιλικῇ Πλατείᾳ τοῦ Μονάχου ἵδρυσις τοῦ «Πανελληνίου» διευθυνομένου ὑπὸ τοῦ Παρρησιάδου. Πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων τῶν ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ἐκπαιδευθέντων ζῶσιν καὶ σήμερον ἔτι, διεσπαρμένοι καθ' ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν καὶ μαρτυροῦσι περὶ τῆς τρυφερᾶς μερίμνης καὶ πατρικῆς τῷ ὄντι στοργῆς τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Οὐδὲν ἄρα ἄπορον, ὅτι ἡ ἐν Προνοίᾳ ἐθνικὴ συνέλευσις ἀνεκήρυξε βασιλέα τῶν Ἑλλήνων Ὄθωνα τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ μεγαλοψύχου τούτου φιλέλληνος καὶ βασιλέως. Χαρακτηριστικωτάτη δὲ εἶνε ἐπιστολή τις τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὸν ἔνδοξον φιλόλογον καὶ φιλέλληνα Θείρσιον διατρίβοντα ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν. «Οὐδαμῶς ἐπιθυμῶ νὰ ἀναμιχθῶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Ἑλλήνων· ὅ,τι ἔπραξα ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν ἦτο ἀποτέλεσμα ἁγνῆς καὶ θερμῆς πρὸς αὐτοὺς συμπαθείας, δὲν ἐπιθυμῶ δὲ νὰ ἀμαυρωθῇ ἡ ἁγνότης τῶν σκοπῶν μου διά τινος πραγματικῆς ἀμοιβῆς.»

Οὕτω δὲ ἡ ἀνάρρησις εἰς τὸν ἑλληνικὸν θρόνον τοῦ Ὄθωνος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὄχι ὡς ἀποτέλεσμα πρακτικῶν πολιτικῶν βλέψεων, ἀλλ' ὡς ἐκπλήρωσις μᾶλλον ἑνὸς ἰδεώδους τοῦ Λουδοβίκου, ὡς ἓν καὶ τοῦτο ποιητικὸν ἐπεισόδιον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Ἡ σύγχρονος βαυαρικὴ φιλολογία καὶ δημοσιογραφία παρέχουσιν ἡμῖν εἰκόνα τοῦ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ τῶν Βαυαρῶν ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς ταύτης τοῦ Ὄθωνος. Ἤρξαντο ἤδη νὰ ἀναζητῶσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἄλλα κοινὰ σημεῖα συνδέοντα ἀδελφικῶς τοὺς δύο τούτους λαούς, Βαυαροὺς καὶ Ἕλληνας, καὶ τὴν τυχαίαν δὲ σύμπτωσιν τῶν κοινῶν χρωμάτων τῆς ἑλληνικῆς καὶ βαυαρικῆς σημαίας ἐχαρακτήριζον ὡς ἄριστον οἰωνόν. Ἤλπιζον δὲ οἱ Βαυαροὶ ὅτι θὰ ἀναλάμψῃ καὶ πάλιν, ὡς ἐν τῷ μέσῳ αἰῶνι, ἡ δύναμις τῶν βαυαρικῶν ἐμπορικῶν πόλεων διὰ τοῦ ἐμπορίου τῆς ἀνατολῆς.

Πάντες δὲ ἐμακάριζον τὸν εὐτυχῆ τοῦτον θνητόν, τὸν βασιλέα Ὄθωνα, ᾧτινι ἔλαχε τὸ εὐγενὲς τοῦτο ἔργον, νὰ μορφώσῃ δηλ. ἐκ τῶν ἀπογόνων ἐνδόξων ἀνδρῶν καὶ πάλιν λαὸν ἀντάξιον τῆς παλαιᾶς του εὐκλείας.

Μετὰ πάροδον τριῶν ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος ἐπεσκέφθη ὁ Λουδοβῖκος, περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου 1835, τὴν κλασσικὴν ταύτην χώραν, τὴν χώραν τῶν νεανικῶν του ὀνείρων. Ἀπερίγραπτος δὲ ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν κατοίκων ὅτε ὁ Λουδοβῖκος πατήσας τὸ πρῶτον τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ἐνηγκαλίσθη τὸν υἱόν του τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων προσφωνῶν αὐτὸν «Υἱέ μου, ἀγαπητέ μοι Ὄθων.» Χιλιάδες λαοῦ συνωθοῦντο περὶ τοὺς δύο βασιλεῖς, πατέρα καὶ υἱόν, ἐπιθυμοῦντες νὰ προσκυνήσωσι τὸν πρῶτον καὶ μέγιστον τῶν φιλελλήνων καὶ τὸν ἀπὸ πλείστων χρόνων εὐεργέτην τῆς Ἑλλάδος.

Μία τῶν σπουδαιοτέρων φροντίδων τοῦ Λουδοβίκου κατὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμονήν του ὑπῆρξε καὶ ἡ σπουδὴ τῶν περισωθέντων λειψάνων τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας. Καθ' ἑκάστην δὲ σχεδὸν ἡμέραν ἀνήρχετο χαρίεις καὶ φαιδρὸς πάντοτε ὁ Λουδοβῖκος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, ἐκεῖ δὲ ἔνθους συνέλαβε καὶ πλεῖστα σχέδια ἀνασκαφῶν καὶ συμπληρώσεων ἀρχιτεκτονικῶν οἰκοδομημάτων. Κυρίως δὲ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἐκίνησεν ἡ γενομένη τότε ἀνακάλυψις τῶν διαφόρων ἀρχιτεκτονικῶν μερῶν τοῦ ἐν Ἀκροπόλει ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης καὶ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ οἰκοδομήματος τούτου. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα μεγαλήτερα καὶ τολμηρότερα ὠνειροπόλησεν ὁ Λουδοβῖκος, εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα δὲ Schinkel εἶχεν ἀναθέσῃ τὴν ἐκπόνησιν σχεδιογραφήματος Ἰωνικῆς τινος ἐν Ἀκροπόλει Στοᾶς.

Ὁ Λουδοβῖκος οὐδαμῶς διενοήθη νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους, ὁπωσδήποτε ὅμως ἡ ἐν Ἑλλάδι διαμονή του ἐπέδρασεν εὐεργετικῶς εἰς τὰ τῆς πολιτείας Αὐτὸς πρῶτος κατενόησεν ὅτι ἡ Ἑλλάς, ὡς εἶχε τότε, μόνον διὰ πατριαρχικῆς λιτότητος ἠδύνατο νὰ διοικηθῇ, αὐτὸς ἔπεισε τὸν Ὄθωνα νὰ φέρῃ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν, διώρθωσε δὲ πολλὰ διοικητικὰ σφάλματα τῶν Βαυαρῶν ἀπολυγράφων του.» Τὸ ὄνομα τοῦ Λουδοβίκου συνδέεται καὶ μετὰ τῆς τοπογραφίας τῆς νέας πόλεως Ἀθηνῶν. Εἰς αὐτὸν ὀφείλεται ἡ διάσωσις παλαιῶν τινων ἐν Ἀθήναις ἐκκλησιῶν βυζαντινοῦ ρυθμοῦ, ἃς πάσας ἔμελλε νὰ καταρρίψῃ ἡ ἀντιβασιλεία· ἡ ῥυμοτομία ἐπίσης τῆς πόλεως ὑπῆρξεν ἀντικείμενον τῆς προσοχῆς τοῦ Λουδοβίκου, τὰ δὲ ἀνάκτορα ἱδρύθησαν, ἐν ᾧ χώρῳ σήμερον ἵδρυνται, κατὰ προτροπὴν τοῦ Λουδοβίκου,ὅστις καὶ μετέβαλέ πως αὐτῇ χειρὶ τὸ σχέδιον τὸ ὑπὸ τοῦ περιφήμου Gärtner ἐκπονηθέν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας παρέμεινεν ἐν Ἀθήναις μέχρι τοῦ 1836 καταλιπὼν πλείστας λαμπρὰς ἀναμνήσεις τῆς διαμονῆς του. Μία δὲ τούτων ἦτο καὶ ὅτι ἐδώρησεν εἰς τὴν πόλιν Ἀθηνῶν ἀναχωρῶν ἐξ Ἑλλάδος 50,000 φρ. ὑπὲρ τοῦ ἀνεγειρομένου δημοτικοῦ νοσοκομείου. Ὁ Λουδοβῖκος περιηγήθη σχεδὸν ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους, πλείστας πόλεις τῆς μὴ βασιλευομένης ἔτι Ἑλλάδος, καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ἢ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἦτο περίφημον. Ἀνεχώρησε δ' ἐξ Ἀθηνῶν φέρων τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, ἀφ' οὗ πρῶτον ἐνηγκαλίσθη ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τὸν υἱόν του Ὄθωνα, τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων.

Ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστέρων οἰκοδομημάτων τῶν κοσμούντων τὴν πόλιν τοῦ Μονάχου, τὰ Προπύλαια, ἀνήγειρεν ὁ Λουδοβῖκος εἰς μνημόσυνον αἰώνιον τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος. Ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἐσωτερικῶν στοῶν ἀπηθανάτισε τοὺς σπουδαιοτέρους προμάχους τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας, ἀναγράψας μὲ μεγάλα χρυσᾶ γράμματα τὰ ὀνόματα αὐτῶν. Πρὶν ἢ ἔτι ἀποτελεσθῇ ἡ ἀναγραφὴ καὶ τοῦ τελευταίου Ἑλληνικοῦ ὀνόματος, ἠγγέλθη εἰς τὸν Λουδοβῖκον ἡ ἐκθρόνισις τοῦ Ὄθωνος. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἔμελλον νὰ τελεσθῶσι τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ οἰκοδομήματος τούτου. Ὁ δὲ Λουδοβῖκος διερχόμενος τὸ πρῶτον τὰ Προπύλαια ταῦτα ἐκάλυψε τοὺς ὀφθαλμοὺς δακρύοντας ὑπὸ λύπης ὅτι τοιοῦτον οἰκτρὸν τέλος ἔλαβε τὸ κλασσικὸν αὐτοῦ ὄνειρον. Μετ' ἀνησυχίας καὶ φόβου παρηκολούθει τὴν νέαν τροπὴν τῶν πολιτικῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων, ἄθυμος δὲ ἔγραφε πρός τινα τῶν φίλων του καὶ φίλων τῆς Ἑλλάδος πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ὄθωνος τὰ ἑξῆς· «Εἶμαι βεβαιότατος ὅτι θὰ ἔλθῃ χρόνος ὁπότε θὰ ἐκτιμηθῇ προσηκόντως ἡ ἰσχυρὰ βοήθεια, ἣν παρέσχον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως καὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ θὰ ἀποδοθῇ δικαιοσύνη εἰς τὴν ἀγνότητα καὶ εἰλικρίνειαν τῶν ἐνεργειῶν μου.»

Ἐπὶ ταῖς νῦν τελουμέναις ἐν Μονάχῳ μεγαλοπρεπεστάταις ἑορταῖς τῆς ἑκατονταετηρίδος ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Λουδοβίκου, ὧν ἅπασα ἡ Ἑλλὰς νοερῶς μετέχει, ἐψήφισεν ὁ δῆμος τῆς Ἑλληνικῆς πρωτευούσης τὴν ἀνέγερσιν μεγαλοπρεποῦς μνημείου τοῦ Λουδοβίκου ἐν περιόπτῳ χώρῳ τῆς πόλεως. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐξεδήλωσεν ὁ δῆμος Ἀθηναίων τὴν ἐκτίμησιν καὶ εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὰς εἰλικρινεῖς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐργασίας τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας, καὶ ἀπέδειξεν ὅτι εἶχε δίκαιον ὁ Λουδοβῖκος λέγων, ὅτι αἱ στιγμιαῖαι πλάναι ἐξαφανίζονται, μόνη δὲ ἡ ἀλήθεια φαίνεται ἐπὶ τέλους νικῶσα.

ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΛΗΣ.

Η ΞΕΝΟΥΛΑ

Κ... Β...

1

Ξενοῦλά μου, γιὰ σένα,
Ποῦ μ' ἔκανες 'ς τὰ ξένα
"Ωραις καλαὶς νὰ ἰδῶ,
Βαρειὰ θλιμμένος τόρα,
'Στοῦ χωρισμοῦ τὴν ὥρα,
Τραγούδια τραγουδῶ.

Τοῦ χωρισμοῦ τραγούδια:
Χλωμά, χλωμὰ λουλούδια
Κομμένα ἀπ' τὴν καρδιά.
Τὸ δάκρυ τὰ δροσίζει
Κι' ὁ πόνος τοὺς χαρίζει
Ἀγάπης εὐωδιά.

2

Ἡ μοῖρα μ' ἔφερε κοντὰ 'ς ἐσένα,
Μικρὴ Ξενοῦλά μου γαλανομμάτα.
Μόνος, παντέρημος ἐδῶ 'ς τὰ ξένα
Μὴ θὲς ὁ δύστυχος νὰ πλανηθῶ
Μακρυὰ ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ νὰ χαθῶ.—

Ξενοῦλα, δεῖξέ μου τὴν ἴσια στράτα!

Μέσα 'ς τὰ τρίστρατα, 'ς τὰ μονοπάτια,
Δὲν ξέρω ὁ δρόμος μου ποῦ θὰ μὲ φέρῃ.
Ἡ νύχτα ἐτύφλωσε τὰ δυό μου μάτια·
Μὴ θὲς ὁ δύστυχος νὰ πλανηθῶ
Μακρυὰ ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ νὰ χαθῶ.—

Ξενοῦλα, σῶσέ με, δός μου τὸ χέρι!

Γιὰ ἰδές, 'μερόνυχτα μονάχος τρέχω.
Δόσε μου δύναμι μὲ τὴ λαλιά σου.
Γιὰ ἰδές, ἀπόστασα, ψυχὴ δὲν ἔχω...
Μὴ θὲς ὁ δύστυχος νὰ πλανηθῶ
Μακρυὰ ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ νὰ χαθῶ.—

Ξενοῦλα, πάρε με 'ς τὴν ἀγκαλιά σου!

3

Δὲν ἔρχεσαι! Ἡ καρδιά μου τοῦ κάκου σὲ προσμένει,
Τοῦ κάκου μὲ λαχτάρα κοντά της σὲ ζητεῖ
Καὶ σπαρταρᾷ 'ς τὰ στήθη καὶ κλαίει πονεμένη.
Γιατ' εἶνε πονεμένη;
Τὸ ξέρω τὸ γ ι α τ ί.

—

Ἀχ ἦρθες! Ἡ καρδιά μου τίποτε δὲν προσμένει
Κοντά της σ' ἔχει κι' ἄλλο 'ς τὸν κόσμο δὲν ζητεῖ.
Μὰ σπαρταρᾷ 'ς τὰ στήθη καὶ κλαίει πονεμένη.
Γιατ' εἶνε πονεμένη;
Δὲν ξέρω τὸ γιατί.

4

Ὅταν σὰν ἄστρα φωτερὰ
Τὰ δυό σου μάτια μὲ κυττάζουν,
Μέσ' 'ς τῆς ἀγάπης τὴ χαρὰ
Φαρμάκι 'ς τὴν καρδιὰ μοῦ στάζουν.
Ἂν εἶνε κι' ἄστρα καὶ τί τάχα;
Δὲν ἔχουνε πολλὴ ζωή·
Θὰ φέξουν μιὰ νυχτιὰ μονάχα
Καὶ θὰ σβυσθοῦνε τὸ πρωΐ.

—

Ὅταν σὰν ρόδο δροσερὸ
Τὸ στόμα σου γελᾷ γιὰ μένα,
Ἀχ, πρὶν τὸ γέλιο του χαρῶ,
Νοιώθω τὰ στήθη πονεμένα.
Ἂν εἶνε ρόδο καὶ τί τάχα;
Μαζὶ μὲ τἄστρα θὰ χαθῇ·
Θἀνθήσῃ μιὰν αὐγὴ μονάχα
Τὴν ἄλλη θὲ νὰ μαραθῇ.

5

Ἂν ἡ μοῖρα σ' εἶχε φέρῃ
'Στὴν δική μου ἀγκαλιά,
Ἂν 'δικό μου ἦσουν ταίρι,
Θὰ 'μποροῦσα νὰ σοῦ 'πῶ,
Νὰ σοῦ 'πῶ χωρὶς λαλιὰ
Καὶ μονάχα μὲ φιλιά,
Πῶς καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ!

—

Ἂν γλυκόφεγγε ἀντικρύ μου
Μιὰ ματιά σου γαλανή,
Τότε θ' ἄρχιζα, μικρή μου,
Μὲ τὰ μάτια νὰ σοῦ 'πῶ,
Νὰ σοῦ 'πῶ χωρὶς φωνή,
Ἡ καρδιά μου πῶς πονεῖ,
Πῶς καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ!

—

Ὅπως ζοῦμε, χωρισμένοι
Ἀπ' τὸν κόσμο τὸν κακό,
Ἄλλο τόρα δὲν μοῦ μένει,
Παρὰ μόνον νὰ σοῦ 'πῶ
Νὰ σοῦ 'πῶ τὸ μυστικὸ
Μὲ τραγοῦδι ἐρωτικό,
Πῶς καὶ πόσο σ' ἀγαπῶ!

6

Βαθειὰ σκοτεινιασμένη
Κοιμᾶται ἡ ἐρημιὰ
Κ' ἡ βάρκα εἶνε δεμένη
'Σ τὴν ἀκροποταμιά.

—

Ἔλα μαζί μου, ἔλα,
Ξενοῦλα γαλανὴ
Νὰ λύσωμε μὲ τρέλλα
Τῆς βάρκας τὸ σχοινί.

—

Δίχως κουπί, τιμόνι,
'Σ τὸ ρέμμα τὸ γοργὸ
Νὰ φύγῃ ἡ βάρκα μόνη
Καὶ μέσα ἐσὺ κ' ἐγώ.

—

Νὰ γέρνῃς καὶ νὰ γέρνω
'Σ ἀγάπης ἀγκαλιά,
Νὰ παίρνῃς καὶ νὰ παίρνω
Ἀμέτρητα φιλιά.

—

Ἡ βάρκα μας σὰν νἄχῃ
Περιστεριοῦ φτερὰ
Νὰ ξεπετᾷ μονάχη
'Σ τὰ μαῦρα τὰ νερά,

—

Κ' οἱ δυό μας κοιμισμένοι,
Μέσ' 'ς ὄνειρο βαθὺ
Νὰ λέμε ἀγκαλιασμένοι:
—Ποτὲ νὰ μὴ σταθῇ!..,

7

Ἀγάπης μουσικὴ
Γλυκολαλοῦσ' ἐκεῖ...

Καὶ μοῦ μεθοῦσε τὴν καρδιὰ
Ἡ ἁρμονία ἡ μαγεμμένη,
Σὰν νά ἦταν ρόδων εὐωδιὰ
Ἀπὸ τὰ χείλη σου σταλμένη.

Ἀγάπης μουσικὴ
Γλυκολαλοῦσ' ἐκεῖ...

Ὅλος ἐλπίδα καὶ χαρὰ
Τὰ μάτια ἀντίκρυζα. μικρή μου
'Σ τὰ μάτια σου τὰ φωτερὰ
Ὁποῦ γελοῦσαν ἀντικρύ μου.

Ἀγάπης μουσικὴ
Πικρολαλοῦσ' ἐκεῖ...

Νά! 'ξάφνω ἀλλάζει τὸ σκοπό,
Φαρμακεμμένα λόγια λέει·
Ἀντὶ τραγοῦδι χαροπὸ
Τοῦ χωρισμοῦ τὸν πόνο κλαίει.
Ἀγάπης μουσικὴ
Πικρολαλοῦσ' ἐκεῖ...

Σ' ἐκύτταξα δειλά, δειλά,
Καὶ σὺ μ' ἐκύτταξες ἐμένα
Κ' ἦταν τὰ μάτια μου θολὰ
Καὶ τὰ 'δικά σου δακρυσμένα!

8

Θωροῦν τὴ ζωγραφιά σου οἱ ἄλλοι·
Καὶ λὲν μὲ τὴ δική τους γνῶσι
Πῶς ὁ τεχνίτης 'μπόρεσε νὰ δώσῃ
Σωστὴ ζωὴ 'ς τἀτίμητά σου κάλλη.

Ἦτον ἀλήθεια ἡ τέχνη του μεγάλη.
Ὅμως κἰ' ἂν ἦτον τόση κι' ἄλλη τόση,
Δὲν ἠμποροῦσε ἡ τέχνη νὰ τὸν σώσῃ.
Ἡ ζωγραφιὰ δὲν θἄμοιαζε καὶ πάλι.

'Σ τὰ ῥόδα, 'ς τἄστρα τὰ ζωγραφισμένα
Οὐδ' εὐωδιὰ κἰ' οὐδὲ καὶ φῶς κανένα
Δὲν ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ ἡ ζωγραφιά.
Κ' ἐγὼ κυττάζω καὶ θωρῶ μὲ λύπη
Κἄτι, σὰν φῶς, σὰν εὐωδιὰ νὰ λείπῃ
Ἀπ' τὴν ζωγραφισμένη σου ἐμμορφιά.

9

Θέλεις καθάριος οὐρανὸς
Καὶ ξάστερος παντοτεινὰ
Νὰ ζωγραφιέται γαλανὸς
'Σ τὰ μάτια σου τὰ γαλανά;
Θέλεις νὰ ζῇς εὐτυχισμένη;
Ἔλα, ἡ καρδιά μου σὲ προσμένει.

Θέλεις τοῦ ἥλιου ἡ ἀντηλιὰ
Νὰ σὲ φωτίζῃ λαμπερὴ
Καὶ ς' τὰ χρυσᾶ σου τὰ μαλλιὰ
Χρυσὸ στεφάνι νὰ φορῇ;
Θέλεις νὰ ζῇς εὐτυχισμένη;
Ἔλα, ἡ καρδιά μου σὲ προσμένει.

Θέλεις ἐκεῖ ποῦ μοσχανθεῖ
Λευκὸ κλωνάρι λεμονιᾶς
Ν' ἀνθοῦν τῆς ὄψις σου οἱ ἀνθοὶ
Δίχως τὸ φόβο τῆς χιονιᾶς;
Θέλεις νὰ ζῇς εὐτυχισμένη;
Ἔλα, ἡ καρδιά μου σὲ προσμένει.

Θέλεις ἐκεῖ ποῦ τὰ πουλιὰ
Λαλοῦν κρυμμένα 'ς τὸ κλαδὶ
Μαζὶ μ' ἐκείνων τὴ λαλιὰ
Τὸ στόμα σου νὰ κελαδῇ;
Θέλεις νὰ ζῇς εὐτυχισμένη;
Ἔλα, ἡ καρδιά μου σὲ προσμένει.

10

Ὅταν γιὰ ὕστερη φορὰ
Τὴν ὕστερη νυχτιὰ σὲ εἶδα
Κ' ἔφυγες σὺ δίχως χαρὰ
Κι' ἀπόμεινα δίχως ἐλπίδα,

Ἄχ! πρὶν 'ς τὸν ὕπνο τὸ γλυκὸ
Γείρ' ἡ καρδιά μου ἡ πονεμένη,
Μ' ἐξάφνισ' ὄνειρο κακό:
Εἶδα πῶς ἦσουν πεθαμένη.

Μιὰ τέτοια μαύρη συμφορὰ
Μοῦ πάγωσεν εὐθὺς τὸ αἷμα,
Κ' ἐξύπνησα μὲ τὴ χαρὰ
Πῶς τὄνειρό μου ἦτον ψέμμα.

Μὰ 'ς τὴν καρδιά μου ὅπου πονεῖ
Τὸ ψέμμα ἀλήθεια πάντα μένει:
Γιὰ ὅλους εἶσαι ζωντανή,
Μόνον γιὰ μένα πεθαμένη!...

Ἐν Λειψίᾳ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δι' ἓν μόνον πρᾶγμα δὲν ἐπαινοῦνται οἱ νεκροί, καὶ ἐν τούτοις αὐτὸ εἶνε ἡ αἰτία παντὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπαίνου: διὰ τὸν θάνατόν των.

Ἂν αἱ γυναῖκες τόσον μεριμνῶσι περὶ τῆς ἰδίας καλλονῆς, πταίουσιν οἱ ἄνδρες, οἵτινες διὰ ταύτην ἰδίως τὰς ἀγαπῶσι.

Ἡ μητρικὴ ἀγάπη δίδει πολὺ καὶ λαμβάνει ἐλάχιστον, ἀλλὰ ζῇ ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς κεφαλαίων.

Οὐδὲν λαχεῖον μετρεῖ μεταξὺ τῶν κερδῶν αὐτοῦ τὴν εὐτυχίαν.

Ἡ εὐγλωττία εἶνε ἱππεὺς ἤρεμος ἐπιβαίνων ἵππου ὁρμητικοῦ.

Οἱ τύραννοι σβύνουν τὰ φῶτα τῆς παιδείας, ὡς οἱ κλέπται τοὺς φανοὺς τῶν ὁδῶν.

Εἰς τὰς μεγάλας κοινωνικὰς ἐπαναστάσεις οὐχὶ ὁ ὠκεανὸς τουτέστιν ὁ λαὸς εἶνε ὁ διεγείρων τὴν θύελλαν, ἀλλ' ὁ ἄνεμος τουτέστι τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα.

Ἡ ἀναρχία δὲν ἀναβαίνει ποτὲ ἐκ τοῦ λαοῦ εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ κατέρχεται ἀπὸ ἐξουσίας ἀνοήτου πρὸς τὸν λαόν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καταπληκτικὰς διαστάσεις λαμβάνει ἡ μυωπία ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Γερμανίας, ὁ τύπος δὲ ἤρξατο ἐπικαλούμενος τὴν σύντονον μέριμναν τῶν ἁρμοδίων. Ἐξ ἰατρικῆς ἐξετάσεως τῶν ὀφθαλμῶν 110,000 μαθητῶν προκύπτει ὅτι ἡ ἐξασθένησις τῆς ὁράσεως κάμνει φοβερὰς προόδους ἰδίως ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσιν. Συντελοῦσι δ' εἰς τοῦτο κυρίως οἱ μικροσκοπικοὶ χαρακτῆρες, δι' ὧν ἐκτυποῦνται τὰ λεξικά, τὸ κείμενον τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ οἱ γεωγραφικοὶ χάρται. Τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα σμικρύνονται, θ' ἔλθῃ δὲ βεβαίως ἐποχή, καθ' ἣν θὰ ἀναγινώσκωμεν διὰ μικροσκοπίου.

~~~

Γνωστὸν εἶνε ὁπόσον ὑπερβολικαὶ εἶνε αἱ ἀξιώσεις τῶν ἠθοποιῶν κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐποχήν.

Ὁ ἄρτι ἀποθανὼν ἐν Βερολίνῳ διευθυντὴς θεάτρου Ἔγγελ ἐπρόκειτο νὰ μισθώσῃ ποτὲ δύο διασήμους ἀοιδούς, τὸν Ναχβάουρ καὶ τὸν Ράϊχμαν, οὓς τὸ κοινὸν οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει ψάλλοντας ὁμοῦ. Προσκαλεῖ λοιπὸν ἀμφοτέρους ἐν τῷ γραφείῳ του, ὅπως μάθῃ τὰς ἀξιώσεις των.

— Αἱ ἰδικαί μου ἀξιώσεις σᾶς εἶνε γνωσταί, λέγει ὁ Ναχβάουρ, πρὸ πολλοῦ· θὰ ἔχω τὸ ἥμισυ τῆς ἀκαθαρίστου εἰσπράξεως.

— Πολὺ καλά. Καὶ σεῖς, κύριε Ράϊχμαν, τί ζητεῖτε; λέγει ὁ Ἔγγελ, στρεφόμενος πρὸς τὸν ἕτερον καλλιτέχνην.

— Καὶ ἐγὼ τὸ αὐτὸ ζητῶ· τὸ ἥμισυ τῆς ἀκαθαρίστου εἰσπράξεως.

— Τότε, κύριοι, ἀπαντᾷ ὁ Ἔγγελ, χωρὶς νὰ ταραχθῇ οὐδόλως, θὰ ἔχετε βέβαια τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ δίδετε κανὲν εἰσιτήριον δωρεάν, διὰ νὰ ἠμπορῶ νὰ ἐμβαίνω εἰς τὸ θέατρόν μου!

~~~

Λέγεται ὅτι Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης ἐπενόησεν εὐφυὲς μέσον πρὸς πρόληψιν τῶν ἐν τοῖς θεάτροις δυστυχημάτων ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς. Κάτωθεν ἑκάστου καθίσματος τοποθετεῖ μικρὰν καταπακτήν, οὕτω πως κατεσκευασμένην, ὥστε ἀρκεῖ νὰ πιέσῃ τις μικρὸν κομβίον διὰ νὰ κατέλθῃ μετὰ τοῦ καθίσματός του ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκεῖθεν δι' εὐρυτάτων διαδρόμων ἐξέλθῃ τοῦ θεάτρου ἄνευ οὐδενὸς κινδύνου. Τὸ εὐφυὲς τοῦτο μέσον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ εἰς ἄλλας περιστάσεις: Οἱ θεαταὶ π. χ. εἰς ἔνδειξιν ἀποδοκιμασίας κατὰ τοῦ παριστανομένου ἔργου ἤ τινος τῶν καλλιτεχνῶν δύνανται αἴφνης νὰ γίνωσιν ἄφαντοι, μὴ καταφεύγοντες εἰς τὸ τετριμμένον καὶ θορυβῶδες μέσον τῶν συριγμῶν. Πρὸς τούτοις διὰ καταλλήλου τελειοποιήσεως τοῦ μηχανήματος δύναται ἡ πίεσις τοῦ κομβίου νὰ γίνεται καὶ μακρόθεν, ὥστε νὰ ἀπαλλάσσεταί τις εὐκόλως γείτονος θορυβοποιοῦ ἢ ὀχληροῦ κτλ.

~~~

Μεταξὺ Βοστώνης καὶ Νέας Ὑόρκης ἐγένοντο ἐσχάτως πειράματα πρὸς σύγκρισιν τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ τηλεφώνου πρὸς τὰ τοῦ τηλεγράφου. Τὸ πείραμα συνίστατο εἰς τὴν ταυτόχρονον διαβίβασιν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἐφημερίδος διὰ τοῦ τηλεφώνου καὶ τοῦ τηλεγράφου. Κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα χρόνου τὸ τηλέφωνον διεβίβασε 346 λέξεις, ὁ τηλεγραφητὴς δὲ ἄνευ οὐδεμιᾶς συντομεύσεως 330. Ὁ διαβιβάζων διὰ τοῦ τηλεφώνου διεκόπη τρίς, ὅπως συλλαβίσῃ λέξεις τινὰς μὴ ἀκουσθείσας καταλεπτῶς. Τὸ λοιπὸν τηλεφώνημα ἠκούσθη εὐκρινῶς καὶ οὐδὲν ἐγένετο λάθος ἐν τῇ ἀντιγραφῇ.

~~~

Δεινὴ συμφορὰ ἀπειλεῖ τοὺς καφεπότας. Τὸ φυτὸν τὸ παράγον τὸν πολύτιμον κόκκον προσεβλήθη κατ' αὐτὰς ὑπὸ νόσου. Ὁ σοφὸς βοτανικὸς κ. Ραοὺλ ἐντολὴν λαβὼν παρὰ τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ὅπως ἐξετάσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ κακοῦ, ἀπεφάνθη ἀφοῦ διέτρεξε πάντα τὰ μέρη ἔνθα ὑπάρχουσι φυτεῖαι καφὲ ὅτι τὸ κακὸν εἶνε γενικόν. Ἡ νόσος, εἰς ἣν ἀπεδόθη τὸ ὄνομα Hemilia vastatrix θεωρεῖται τόσον καταστρεπτικὴ διὰ τὸ φυτὸν τοῦ καφέ, ὅσον ἡ φυλλοξήρα διὰ τὰς ἀμπέλους.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἡ ᾠοτοκία τῶν ὀρνίθων.

Εἰς τοὺς διατηροῦντας ὀρνιθοτροφεῖα ἢ ἁπλῶς ὀρνιθῶνας καὶ ἐνδιαφερομένους περὶ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς τῶν ᾠῶν παρέχομεν τὴν ἑξῆς συμβουλὴν ἐπὶ ἀσφαλῶν δεδομένων.

Καθ' ἕκαστον ἔτος πᾶσαι αἱ ὄρνιθες αἱ ὑπερβᾶσαι τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας των πρέπει νὰ παραπέμπωνται ἢ εἰς τὴν χύτραν τοῦ μαγειρείου ἢ εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς ἐκποίησιν. Τὸ παράγγελμα εἶνε οὐσιῶδες καὶ ὁ ἐπιθυμῶν νὰ φθάσῃ εἰς εὐάρεστον οἰκονομικὸν ἐξαγόμενον ὀφείλει νὰ φανῇ κατὰ τοῦτο ἀνοικτίρμων.

Ἡ ὄρνις τριῶν ἐτῶν ἡλικίας παράγει τὸν μέγιστον ἀριθμὸν τῶν ᾠῶν.

Τὸ τέταρτον ἔτος παράγει ὀλιγώτερα, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν ᾠῶν της εἶνε μεγαλείτερον.

Ἡ ὄρνις ἡ ἔχουσα πέντε ἐτῶν ἡλικίαν καταναλίσκει τροφὴν ὅσην καὶ ἡ τριῶν ἐτῶν, παράγει δὲ ᾠὰ πολὺ ὀλιγώτερα. Ὥστε ὁ ἰδιοκτήτης δὲν πρέπει νὰ διστάσῃ, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ αἱ νεαραὶ ὄρνιθες τίκτουσι τὸ φθινόπωρον ἢ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ὅτε τὰ ᾠὰ ἔχουσι τιμὴν διπλασίαν ἢ τριπλασίαν. Ἡ γηραιὰ ὄρνις οὐδέποτε τίκτει τὸν χειμῶνα. Ὁ διατηρῶν ὄρνιθας ἑνός, δύο, τριῶν καὶ τεσσάρων ἐτῶν δύναται νὰ ἔχῃ ᾠὰ πρόσφατα καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους.

Διὰ τοῦ συστήματος τούτου ἐπιτυγχάνεται πρὸς τούτοις καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ μὴ καταναλίσκωνται πλέον ὄρνιθες γηραιαὶ καὶ τραχεῖαι, ἐπειδὴ μέχρις ἡλικίας τεσσάρων ἐτῶν ἡ σὰρξ τῆς ὄρνιθος διατηρεῖται ἀκόμη ἀρίστη.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1406

'Αριθ. 658 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 7 Αὐγούστου 1888

Η ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ

Τὸ θέατρον ἦτο πλῆρες θεατῶν μέχρις ἀποπνιγμοῦ· πάντα τὰ μακρὰ θρανία καὶ ὁ μέχρι τοῦ τοίχου τοῦ περιβόλου κενὸς χῶρος ἐπληροῦντο παρὰ τοῦ συμμιγοῦς ἀκροατηρίου τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ πολυαρίθμων οἰκογενειῶν ἀστῶν, ἐξ ὑπαλλήλων, ἐξ ἀξιωματικῶν, ἐκ μειράκων μαθητῶν, ἐκ παρεπιδημούντων ἐπαρχιωτῶν, ἐκ τοῦ κοινοῦ τέλους, ὅπερ κατὰ προτίμησιν συρρέει εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Ὅλον δὲ τὸ πλῆθος τοῦτο, μὲ εὐχαρίστησιν ἁπλοϊκῶς ἐζωγραφισμένην ἐπὶ τῆς μορφῆς του, παρηκολούθει τὴν ἀνέλιξιν τῆς παραστάσεως—τῆς *διδασκαλίας*, ὅπως λέγουν τώρα ἐπὶ τὸ ἀρχαιοπρεπέστερον—τῆς *Βαβυλωνίας*, ἐχειροκρότει ἐκθύμως καὶ ἀνεκάγχαζε θορυβωδῶς φαιδρυνόμενον ἐκ τῶν ἀφελῶν καὶ διὰ λαρυγγώδους ἀσιατικῆς προφορᾶς ἐκφερομένων παρατηρήσεων τοῦ Ἀνατολίτου καὶ ἐκ τῶν ὀργίλων ἀναφωνήσεων τοῦ ἰταλοφώνου Ἑπτανησίου, ὃν ὑπεκρίνετο μετ' ἀνεπιλήπτου τέχνης εἷς τῶν ἀναντιρρήτως δοκίμων ἠθοποιῶν μας, ὁ κ. Σπυρίδων Ταβουλάρης.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἱλαρότητος καὶ τοῦ θορύβου ἐγὼ ἀναμιμνησκόμενος τῆς ἀληθείας τοῦ παλαιοῦ λατινικοῦ ρητοῦ habent sua fata libelli, διελογιζόμην τὴν παράδοξον τύχην τοῦ ἔργου ἐκείνου. Εἰς τὸ πνιγηρὸν καὶ σκολιὸν στάδιον τῆς πενιχρᾶς ἡμῶν φιλολογίας, ἔνθα ὑπὸ κλίμα ἄστοργον καχεκτοῦσι καὶ φθίνουσι τὰ ἔργα τῆς διανοίας, σπανίως βιβλίον ἔτυχε τόσης εὐνοίας καὶ προκοπῆς καὶ ἠξιώθη νὰ διανύσῃ τόσον μακρὸν στάδιον εὐημερίας. Ἀφότου τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη, πρὸ ἡμίσεος καὶ πλέον αἰῶνος, ἔσχε τὴν τιμὴν ἀδιακόπου σειρᾶς ἀναριθμήτων ἐκδόσεων. Μεταξὺ τοῦ πενιχροῦ ἐμπορεύματος, ὅπερ ἐκθέτει εἰς πώλησιν ὁ πλάνης βιβλιοπώλης ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἢ τῆς ὁδοῦ Αἰόλου, ὑπὸ τὴν στοὰν τοῦ Ταχυδρομείου ἢ εἰς τὸν πρόναον τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, ἡ *Βαβυλωνία* διαπρέπει ἐν προσφάτῳ ἀτημελεῖ ἀλλ' εὐώνῳ ἐκδόσει. Τὴν βλέπει τις εἰς τὰς χεῖρας στρατιώτου, ἀναπαυομένου ἐν τῷ στρατῶνι μετὰ τὸν κάματον τῶν γυμνασίων, εἰς τὰς χεῖρας μαθητευομένου τεχνίτου, φυλάσσοντος ἐν ἡμέρᾳ σχολῆς τὸ ἐργαστήριόν του· τὴν συναντᾷ καὶ εἰς τὰ πνιγηρὰ καταγώγια τῶν φυλακῶν τέρπουσαν τὸν μόλις καὶ μετὰ κόπου ἀναγινώσκοντα κατάδικον κατὰ τὰς μακρὰς ὥρας τῆς ἀνίας του. Τὰ πρόσωπά της ἐγένοντο σὺν τῷ χρόνῳ τύποι ἀνεγνωρισμένοι, πολλαὶ δὲ φράσεις αὐτῆς κατέστησαν ρητὰ πασίγνωστα ἢ εἰσήχθησαν ὡς παροιμίαι εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλίαν.

Καὶ περίεργον! ἐνῷ τὸ βιβλίον τοιαύτην ἔσχεν ἐξαιρετικὴν διάδοσιν καὶ εὔνοιαν ἀεὶ προϊοῦσαν, ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ παρέμεινε περίπου ἄγνωστος. Ὠνομάζετο Δημήτριος Κ. Βυζάντιος, ἀλλ' ὡς μ' ἐπληροφόρησε φίλος μου, συλλέξας ἄλλοτε φιλοπόνως πολλὰς λίαν χρησίμους βιβλιογραφικὰς πληροφορίας, τὸ «Βυζάντιος», τὸ ὁποῖον κατίσχυσε καὶ ἔμεινεν ὡς κύριον αὐτοῦ ἐπώνυμον, ἦτο ἐπίθετον ἐπιπρόσθετον δηλωτικὸν τῆς ἑαυτοῦ καταγωγῆς, διότι ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγεννήθη καὶ ἐκεῖθεν κατῆλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καθ' ἑτέρας πληροφορίας τινῶν γνωρισάντων αὐτὸν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἦτο ἀνὴρ εὔχαρις τοὺς τρόπους καὶ στωμύλος, ἔφερε φουστανέλλαν καὶ ὡς κύριον ἔργον εἶχε τὴν ζωγραφικὴν ἱερῶν εἰκόνων. Διέμεινεν ἐπὶ χρόνον πολὺν εἰς Πάτρας, πᾶσαι δὲ αἱ εἰκόνες, ἃς ἰδίᾳ χειρὶ ἔγραψεν ἐν τῷ αὐτόθι ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου μαρτυροῦσιν ἱκανότητα οὐχὶ κοινὴν περὶ τὴν βυζαντινὴν ἁγιογραφίαν. Ἦτο ἀρκετὰ ἐγγράμματος καὶ πεπροικισμένος διά τινος εὐφυΐας καὶ παρατηρητικότητος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ ἔργου του· παρεκτὸς δὲ τῆς *Βαβυλωνίας*, ἢ *τῆς κατὰ τόπους διαφθορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης*— διότι οὕτως ἔχει ἀκεραίως ὁ τίτλος τῆς κωμῳδίας του — συνέγραψε καὶ ἕτερον ἔργον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Γυναικοκρατία*. κωμῳδίαν εἰς 5 πράξεις ἐκδοθεῖσαν ἐν Ἀθήναις τὸ 1841 «πρὸς χρῆσιν καὶ διασκέδασιν τῶν Ἑλλήνων!» Πλείονας πληροφορίας περὶ τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς πρώτης ἐκ τοῦ ἔργου του ἐντυπώσεως παρὰ τῷ κοινῷ δὲν ἠδυνήθην ν' ἀνεύρω, εἰ καὶ ἐκ περιεργείας ἐπισταμένως ἠρεύνησα εἰς τὰς ἐκδιδομένας ἐν ἔτει 1836 ἐφημερίδας, ὅτε ἡ *Βαβυλωνία* ἐξεδόθη τὸ πρῶτον,

καὶ ὅτι ὁ ὑπάρχων τύπος συνείθιζεν ἁπλῶς μὲν καὶ διὰ βραχέων, ἀλλ' ὅπως δήποτε νὰ ποιῆται λόγον περὶ τῶν σπανίων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δημοσιευμένων βιβλίων.

Ἡ ἐπίνοια τοῦ Βυζαντίου ὅπως παραστήσῃ ἐν σειρᾷ σκηνῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον κωμικῶν τὴν ἐπικρατοῦσαν περὶ τὴν γλῶσσαν σύγχυσιν κατὰ τὰ πρῶτα μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν ἔτη, δὲν ἦτο ἴσως ἀφυής. Τὸ Ναύπλιον ἕδρα τῆς Κυβερνήσεως, ἔνθα ἐκ τοῦ σάλου τῆς ἐπαναστάσεως φερόμενα εἶχον καταφύγει καὶ ἐνοικήσει παμπληθῆ στοιχεῖα ἐκπροσωποῦντα τὸν ἁπανταχοῦ καταδιωκόμενον ἑλληνισμόν, ἦτο ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἀληθὴς πύργος τῆς Βαβέλ. Εἰς τὰς στενωποὺς τῆς μικρᾶς πόλεως, εἰς τὰς μικροσκοπικὰς πλατείας της, εἰς τ' ἀπέριττα καφενεῖά της καὶ τὰ πενιχρὰ πανδοχεῖα συνωθοῦντο καὶ διηγκωνίζοντο ὁ σκαιὸς Ρουμελιώτης καὶ ὁ κρυψίνους Πελοποννήσιος, ὁ ἄπληστος καὶ ἄτολμος Χῖος, ὁ ἀφελὴς Μικρασιάτης, ὁ εὐθυρρήμων Κρής, ὁ κομπαστὴς καὶ βλάσφημος Ἑπτανήσιος. Πάντα ταῦτα τὰ ποικίλα καὶ ἀνόμοια γλωσσικὰ ἰδιώματα ἀντήχουν ἐν φυρμῷ κατὰ πάσας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ εἰς πάσας τοῦ βίου τὰς περιστάσεις ἐν τῇ πολυμιγεῖ ἐκείνῃ κοινωνίᾳ, φυσικὸν δὲ ἦτο νὰ ἐπέρχωνται ἀστεῖαι παρεξηγήσεις καὶ ἔστιν ὅτε αἱματηραὶ συγκρούσεις ἐκ γλωσσικῶν παρεννοήσεων. Ὁ Βυζάντιος, σύγχρονος ὢν ἔτυχε βεβαίως ν' ἀκούσῃ τὸν κυκεῶνα αὐτὸν τῶν διαλέκτων, φαίνεται δὲ ὅτι ἢ ἐγίνωσκεν ἐκ τῶν προτέρων ἢ ἐπεμελήθη χάριν τοῦ σκοποῦ του νὰ ἐκμάθῃ πλείστους ἐκ τῶν ἰδιωτισμῶν αὐτῶν, διότι ἡ ἀπόδοσις τοῦ λεκτικοῦ τῶν διαφόρων τῆς κωμῳδίας του προσώπων ἐγένετο ἀρκετὰ πιστῶς καὶ μόνον παρεστάθη ἐπὶ τὸ ὑπερβολικώτερον, ὡς εἶνε ἐπιτετραμμένον εἰς τοιούτου εἴδους παίγνια, ἡ διαφθορὰ τῆς κοινῆς γλώσσης. Εἰς τοῦτο ἀποβλέψας, καὶ μὴ ὢν ἄλλως τε ἐξ ἐπαγγέλματος κωμῳδοποιός, παρημέλησε τοῦ μύθου καὶ ἔπλεξε τὴν ὑπόθεσιν μὲ ἱκανὴν ἀπειρίαν ἐπὶ ἱστοῦ ἀρκετὰ χονδροειδοῦς. Δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ σατυρίσῃ, ἀλλὰ μόνον ν' ἀστειευθῇ, ἔκρινε δὲ καλὸν ρητῶς νὰ δηλώσῃ τοῦτο εἰς τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου του γράψας: «τὴν λυπηρὰν αὐτὴν κατάστασιν, εἰς »τὴν ὁποίαν ἐξετραχηλίσθη ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα »μὴ θελήσας νὰ ἐκτραγῳδήσω, ἐθέμην σκοπὸν »νὰ κωμῳδήσω, ὥστε διὰ τῆς ἀστειότητος »μᾶλλον νὰ καταρτισθῶσιν οἱ κακῶς προφέ»ροντες τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ προ»τραπῶσιν εἰς τὴν κατὰ τόπους σύστασιν σχο»λείων πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας των. Δὲν »ἀποβλέπω πρὸς ἐμπαιγμὸν τῶν εἰς τὴν σκηνὴν »παρουσιαζομένων προσώπων, ἀλλ' ὡς εἶπον »πρὸς καταρτισμὸν καὶ τὴν διὰ τὴν διάδοσιν »τῆς παιδείας προτροπήν.» Πρόθεσις σατύρας ὑπολανθάνει παροδικῶς μὲν καὶ ἐπεισοδιακῶς εἰς τοῦ Χίου ξενοδόχου τὴν πλεονεξίαν, κυρίως δὲ καὶ ἐμφύτως εἰς τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ Λογιωτάτου καὶ τοῦ Ἑπτανησίου, τοῦ πρώτου ἐπιμένοντος νὰ λαλῇ εἰς ἀρχαΐζουσαν γλῶσσαν, φορτικῶς ἀκατάληπτον, καὶ περιφρονοῦντος ἐν τῇ ὑπερόπτιδι σοφίᾳ του τοὺς ἁπλοϊκοὺς καὶ ἀγραμμάτους συνδαιτυμόνας, τοῦ δευτέρου δὲ ὑποκρύπτοντος ὑπὸ τὴν εὐέξαπτον ἀλαζονείαν μεθ' ἧς ἐξήσκει τὰ ὑψηλὰ τοῦ Ἀστυνόμου καθήκοντα ἀμάθειαν παχυλήν. Ἡ τοιαύτη τοῦ συγγραφέως πρόθεσις ἦτο δεδικαιολογημένη. Οἱ λογιώτατοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκίνουν τὸν γέλωτα τῶν φρονίμων διὰ τῆς ἐπιτετηδευμένης γλώσσης, ἣν μετεχειρίζοντο ἐνίοτε περὶ τὸ λέγειν, ἀείποτε δὲ περὶ τὸ γράφειν, ἠδύναντο ὅμως οὐχὶ ἀδίκως νὰ κινήσωσι καὶ τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τοῦ ζήλου, ὃν κατέβαλλον περὶ τὸ ἐπιβλαβὲς αὐτῶν κήρυγμα. Παρανοήσαντες τὴν πρὸς ἀπομίμησιν τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων τάσιν, ἣν μετὰ πολλῆς πολιτικῆς περινοίας κατώρθωσαν νὰ ἐμπνεύσωσιν εἰς τὸ ἔθνος οἱ τὴν ἐξέγερσιν αὐτοῦ παρασκευάσαντες ἄνδρες, διδάσκαλοι δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ὄντες καὶ ἐγκύψαντες εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἤθελον ν' ἀναστήσωσιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου οὐχὶ τὸ ζωοπάροχον καὶ μεγαλουργὸν φρόνημα, ἀλλὰ τὴν ἀπ' αἰώνων νεκρὰν γλῶσσαν, μετ' ἀδιαλλάκτου καὶ μισαλλοδόξου πεισμονῆς ὑποστηρίζοντες τὴν ἑαυτῶν γνώμην. Τὰ πεζὰ καὶ ἔμμετρα αὐτῶν δοκίμια ἦσαν ὑποδείγματα γελοιωδεστάτου μακαρονισμοῦ, βεβαιοῖ δὲ ὁ Βυζάντιος ἐν ὑποσημειώσει ὅτι τὸ ἐν τῇ ΙΒ' σκηνῇ περιώνυμον ἐπιτύμβιον «Ἐνθάδε κεῖται Χατζῆ Μουράτης κλήσει κλπ.» ὅπερ συντάττει ὁ Λογιώτατος χάριν τοῦ Ἀνατολίτου δὲν εἶνε κωμικὴ ἐπίνοια ἀλλὰ πραγματικὸν ἔργον λογίου τινός, οὗ τὸ χειρόγραφον ἀνεῦρε κατὰ τύχην ὁ συγγραφεὺς τῆς *Βαβυλωνίας* ἐντὸς βιβλίου, ὅπερ ἐδανείσθη, διαφέρον μόνον κατὰ τὸ ὄνομα καὶ τὸν δεύτερον στίχον. Ἐν παρόδῳ δὲ σημειῶ ὅτι ἡ μονομανία αὕτη τῶν διδασκάλων περὶ τὸ ἐπιτηδεύεσθαι διεστραμμένον ἀρχαϊκὸν ὕφος ἔσχεν ἐπιζήμιον ἐπίδρασιν, καὶ ἐξαιρέσει τῶν καθαρῶν καὶ γνησίων δημοτικῶν ᾀσμάτων, τὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀγῶνος εἰς λογίαν γλῶσσαν συντεθέντα ποιήματα, τ' ἀξιοῦντα νὰ ἐμψυχώσωσι τοὺς ἀγωνιζομένους ἢ νὰ ἐξυμνήσωσιν εὐκλεεῖς πράξεις εἶνε παγερὰ καὶ ἄμουσα κατασκευάσματα, μακρὰν ἀπέχοντα τῆς θερμουργοῦ ἐμπνεύσεως τῶν θουρίων τοῦ Τυρταίου, τοῦ Ρουζὲ-Δελὶλ καὶ τοῦ Θεοδώρου Κέρνερ. Τὸ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μάρκου Βότσαρη συντεθὲν ἡρωοελεγεῖον, τὸ ἕως ἐπ' ἐσχάτων ψαλλόμενον: «Ἕλληνες, κλαύσωμεν ἄνδρα γενναῖον» εἶνε δεῖγμα τῆς ποιητικῆς ταύτης

βαναυσοτεχνίας καὶ ἀπειροκαλίας. Εὐτυχῶς ἡ κοινωνία ἡ ἄρτι ἀποσείσασα τὰ δεσμὰ τῆς τυραννίας ἀπέστερξε νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὰς πέδας τῆς γραμματικῆς τοῦ Λασκάρεως καὶ οἱ πολλοὶ ὀρθοφρονήσαντες παρεδέχθησαν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ματαιοπονῶσι γαλβανίζοντες τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἀλλὰ νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν βαθμιαίαν μόρφωσιν καὶ συστηματοποίησιν τῆς ζωντανῆς νεωτέρας.

Ὁ τύπος τοῦ Ἑπτανησίου ἦτο ἐπίσης ἀληθὴς καὶ πραγματικός. Ἅμα τῇ καθόδῳ τοῦ Κυβερνήτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, συνέρρευσαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν πλεῖστοι ἐκ τῶν Ἰονίων νήσων ἐπιστήμονες, σπουδάσαντες κατὰ τὴν τότε συνήθειαν εἰς τὰ ἰταλικὰ Πανεπιστήμια τῆς Παδούης, τῆς Πίζης ἢ τῆς Βονωνίας. Ἐξ αὐτῶν τινὲς ἦσαν ὄντως ἱκανοὶ καὶ πεπειραμένοι, διαπρέψαντες μεταγενέστερον εἰς τὸ στάδιον ὅπερ ἐξελέξαντο, ἀλλ' οἱ πλείονες ἦσαν δυστυχῶς ἡμιμαθεῖς οἰηματίαι, στερούμενοι σοβαρῶν γνώσεων καὶ ἐμβριθείας, ὧν τὰ προβληματικὰ φῶτα ἐδέησε νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ ἀοίδιμος Καποδίστριας ἐν τῇ δημοσίῳ ὑπηρεσίᾳ, ἐν ἀπορίᾳ διατελῶν καὶ ἐκ τῆς λειψανδρίας πιεζόμενος. Γινώσκω ἕνα ἐξ αὐτῶν, οὗτινος παρασιωπῶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα, τύπον ἀρκετὰ περίεργον, διανύσαντα στάδιον πρωτοφανὲς εἰς τὰ χρονικὰ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας. Δικηγόρος μετριώτατος ὤν, ἐπέτυχε νὰ διορισθῇ δικαστὴς εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον, τὸ ἀρτισύστατον τότε ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ Κράτους. Ἀποσυρθεὶς ἐνωρὶς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, ἔμεινεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα ἐξασκῶν οὐχὶ μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα. Μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου, ἤτοι μετὰ πάροδον τριάκοντα πέντε περίπου ἐτῶν, γέρων ἤδη ἐνήργησε καὶ κατώρθωσε νὰ διορισθῇ εἰρηνοδίκης εἰς ἕνα τῶν τελευταίων δήμων τῆς νήσου! Καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἀλλόκοτος αὐτὸς τῆς Θέμιδος λειτουργός, ὅπως ὁ στρατιωτικὸς ἐκεῖνος τοῦ Γερολστάϊν ἐν τῷ γνωστῷ κωμειδυλλίῳ, ἀντιθέτως πρὸς τὰ πανταχοῦ καὶ ἀνέκαθεν ἰσχύοντα ἐν πάσῃ ἱεραρχίᾳ, ἤρξατο ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου βαθμοῦ τὴν σταδιοδρομίαν του διὰ να καταλήξῃ εἰς τὸν κατώτατον.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐποχὴ καὶ τοιοῦτοι οἱ τύποι, οὓς ἠθέλησε ν' ἀναπαραστήσῃ ὁ συγγραφεὺς τῆς *Βαβυλωνίας*. Τὸ ἔργον του ὡς κωμικὸν παίγνιον ἠδύνατο νὰ εἶνε ἀνεκτόν. Ἀλλ' εἶχε γεννηθῇ ὡς εἴπομεν ὑπὸ ἀστέρα εὐοίωνον καὶ ἡ ἐπιτυχία του ὑπερέβη πολὺ τὴν μετρίαν αὐτοῦ ἀξίαν. Ἐνωρὶς ἀνεβιβάσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἥτις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ἄξεστος καὶ ἀρχέγονος ὅσον περίπου καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Θέσπιδος καὶ φαίνεται ὅτι ηὐδοκίμησεν. Ἐκ τούτου δ' ἐνθαρρυνόμενος ὁ Βυζάντιος προέβη εἰς ἀνατύπωσιν τῆς κωμῳδίας του, πολλὰ προσθαφαιρέσας, καθὰ λέγει ἐν τῷ προλόγῳ τῆς δευτέρας ἐκδόσεως «χάριν ἀστεϊσμοῦ», παρενείρας δὲ καὶ τετάρτην πρᾶξιν ἔμμετρον «πρὸς περισσοτέραν κομψότητα» μετὰ τριῶν νέων προσώπων, δυο γυναικείων, τῆς Κανέλλας, ἐρωμένης τοῦ Κρητικοῦ καὶ τῆς Γαρούφως, γραίας τροφοῦ αὐτῆς, εἶδος duègne, καὶ ἑνὸς ἀγύρτου ἰατροῦ. Ἀλλ' ἡ βεβιασμένη αὐτὴ παρένθεσις μὲ τοὺς ἀνουσίους καὶ ἀδοκίμους στίχους της οὐδὲν προσέθηκεν εἰς τὸ ὅλον ἔργον, δικαίως δὲ κατηργήθη πρὸ πολλοῦ καὶ παραλείπεται ἐν τῇ παραστάσει. Ἡ εὔνοια ἧς ἔτυχε τὸ ἔργον παρὰ τῷ κοινῷ προέβη αὔξουσα, ἰδίως κατόπιν ὅτε θίασοι κάπως κάλλιον κατηρτισμένοι συμπεριέλαβον αὐτὸ εἰς τὸ δραματολόγιόν των καὶ ὁ ἀείμνηστος Θ. Ὀρφανίδης, νέος τότε ζωηρὸς καὶ εὐφυής, ὑπεδύετο τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀνατολίτου. Ἔκτοτε αἱ παραστάσεις τῆς *Βαβυλωνίας* ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ δὲν ὑπῆρξε σκηνὴ προχείρως ὑπὸ φιλοδραματικοῦ ὁμίλου πηχθεῖσα, δὲν ὑπῆρξεν ἐκπαιδευτήριον κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἐξετάσεων, δὲν ὑπῆρξε θέατρον καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν, ὅπου νὰ μὴ ἠκούσθησαν οἱ ἀλλόκοτοι φθόγγοι τῶν διαφόρων προσώπων τῆς κωμῳδίας τοῦ Βυζαντίου καὶ αἱ παραφοραὶ τοῦ Ἑπτανησίου καὶ ἡ ἔρις τοῦ Ἀλβανοῦ πρὸς τὸν Κρῆτα. Καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν μέσαις Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ σχετικῶς καλλίστου ἑλληνικοῦ θιάσου, πρὸ ἀκροατηρίου ἀξιοῦντος τὰ πρωτεῖα ἐν νοημοσύνῃ καὶ μορφώσει *διδάσκεται* ἡ *Βαβυλωνία*, ἐνῷ τὴν προτεραίαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς σκηνῆς παριστάνετο ὁ *Σεβῆρος Τορέλλης* τοῦ Φραγκίσκου Κοππέ!

Καὶ ἐνῷ ὅλοι ἐφαιδρύνοντο καὶ ἐκάγχαζον, ἐγὼ μόνος ἴσως τῶν θεατῶν κατειλημμένος ἐκ τῶν ἀνωτέρω διαλογισμῶν δὲν ἐφαιδρυνόμην. Ἡ παράστασις ἐκείνη τῆς *Βαβυλωνίας* ἦτο δι' ἐμὲ μία εἰσέτι ἐπικρόσθετος ἀπόδειξις ὅτι παρὰ τὴν ἑκάστοτε ἀκουομένην ἐμφαντικὴν μεγαληγορίαν δὲν κατεβλήθη φιλότιμος ἐργασία πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς καὶ πρὸς ἐξευγενισμὸν τῶν θεατρικῶν ἡμῶν ἠθῶν. Πρὸ πολλοῦ τὸ ἔργον αὐτό, ὅπερ ἐπιπολαίως καὶ μὲ τὴν συνήθη παρ' ἡμῖν περὶ τὸ ἐπίθετον ἀκράτειαν ἐχαρακτηρίσθη ὡς «ἐθνικόν», ἔπρεπε ν' ἀποσκορακισθῇ ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς. Ὡς κωμικὸν παίγνιον, ἐπαναλαμβάνω, καίπερ οὐχὶ ἀνώτερον τοῦ μετρίου, ὡς σημειοῦν παροδικήν τινα περίστασιν οὐχὶ τοῦ ἐθνικοῦ βίου ἀλλὰ μόνον τῆς πολυπλάγκτου ἑλληνικῆς γλώσσης, ἠδύνατο νὰ εἶνε ἀνεκτὸν πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος, δεδομένης μάλιστα τῆς ὑπαρχούσης τότε σπάνεως περὶ τὰ πρωτότυπα δραματικὰ ἔργα· ἀλλὰ τῆς ἐποχῆς παρελθούσης, ἔπρεπε καὶ αὐτὸ νὰ παρέλθῃ

καὶ οὐχὶ νὰ σύρῃ ἀκόμη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰ ῥάκη τοῦ ἀναχρονισμοῦ του. Σήμερον τοιοῦτο ἔργον οὔτε σκοπόν τινα ἐκπληροῖ οὔτε ἐπίδρασιν ἐλαχίστην δύναται νὰ ἔχῃ· σήμερον τὰ φῶτα τῆς παιδείας διεσπάρησαν δαψιλῶς χάρις εἰς τὴν δραστήριον φιλοπατρίαν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους καὶ τὴν γοργὴν φορὰν τοῦ πνεύματος τοῦ αἰῶνος, ἡ δὲ τέως ἀκατάσκευος γλῶσσα ἡμῶν ἐπιτέλεσε βαθμηδὸν τὴν μόρφωσίν της καὶ ἀπέκτησε τὴν σθεναρὰν ἑνωτικήν της δύναμιν συνδέουσα διὰ δεσμοῦ ἀκαταμαχήτου τοὺς διεσπαρμένους ὁμοφύλους. Παρεκτὸς ὀλίγων ἀπαραιτήτων τοπικῶν ἰδιωτισμῶν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τανῦν ἀποβαλοῦσα βαθμηδὸν τὸν φόρτον τῶν ξενισμῶν καὶ βαρβαρισμῶν δὲν λαλεῖται ἐν Χίῳ, ἐν Κρήτῃ, ἐν Ἑπτανήσῳ ὅπως ἐλαλεῖτο κατὰ τὴν ἐποχήν, καθ' ἣν συνεγράφη ἡ *Βαβυλωνία*, οἱ κάτοικοι δὲ τῶν εἰρημένων ἑλληνικῶν χωρῶν συναντώμενοι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι δύνανται κάλλιστα νὰ συνεννοηθῶσιν, χωρὶς ποσῶς νὰ ἐπέλθῃ κωμικὴ ἢ δυσάρεστος παρεξήγησις. Σήμερον οἱ λογιώτατοι ἐξέλιπον, οἱ δὲ τυχὸν διασωζόμενοι καὶ ἐμμένοντες εἰς τὰς ἐσκωριασμένας ἰδέας των ἐδέησε πρὸ πολλοῦ νὰ φυγομαχήσωσιν ἀπέναντι τῶν σαρκασμῶν, οὓς ἐξήγειρε παρὰ τῷ κοινῷ πᾶσα ἀνίσχυρος αὐτῶν προσπάθεια. Σκοπὸν καὶ ἐπίδρασιν λυσιτελῆ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τοιοῦτο ἔργον οὐδ' εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ὁπότε ἐγράφη. Ἂν ἤθελεν ὁ συγγραφεὺς νὰ διακωμῳδήσῃ—τοῦθ' ὅπερ καλῶς ποιῶν ἀρνεῖται διαρρήδην ἐν τῷ προλόγῳ του—τὸν Καισαρέα διότι εἰσάγει τουρκικὰς λέξεις εἰς τὴν ὁμιλίαν του ἢ τὸν Ἑπτανήσιον διότι ξενοφώνως φθέγγεται χρώμενος λέξεσι καὶ φράσεσιν ἰταλικαῖς, θὰ ἐδείκνυεν ἄδικον καὶ ἀνόητον ζῆλον, ἐπειδὴ ἡ κατὰ τόπους διαφθορὰ τῆς λαλουμένης γλώσσης εἶνε συνέπεια τῶν ἐπὶ αἰῶνας διαρκεσασῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν Γένους, δι' ἃς βεβαίως δὲν εὐθύνονται αἱ νεώτεραι γενεαί. Ἂν δὲ πάλιν ἤθελεν, ὡς ἀφελῶς λέγει ὁ συγγραφεύς, νὰ προτρέψῃ διὰ τοῦ μέσου τούτου τοὺς ὁμοεθνεῖς εἰς τὴν διάδοσιν τῆς παιδείας, ἡ ἀξίωσίς του ἦτο ὑπερβολική, διότι ἀπαιτεῖται ἐπίσης μακρῶν ἐτῶν ἐργασία ὅπως ἡ γλῶσσα ἀποσκυβαλίσῃ τοὺς παρεισφρήσαντας εἰς αὐτὴν ξενισμούς, ἔργον ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ διὰ μιᾶς μὲ ὅλην τὴν ἀγαθήν της πρόθεσιν μία μετρία κωμῳδία. Ἐνῷ δὲ στερεῖται προορισμοῦ, εἶνε ἀφ' ἑτέρου ὑπὸ τεχνικὴν ἔποψιν ὅλως διόλου κακόζηλον καὶ ἀδόκιμον κατασκεύασμα, διότι ἐπὶ τέλους πᾶσα ἡ πλοκὴ τοῦ ἔργου στηρίζεται εἰς παρεξήγησιν προελθοῦσαν ἐκ μιᾶς λέξεως κακεμφάτου, αἱ δ' ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσαι ὀλίγαι χυδαῖαι εὐφυολογίαι εἰς τὸν αὐτὸν δυσώδη κύκλον ἀνάγονται. Ὡραία τῷ ὄντι *διδασκαλία* νὰ περιμένῃ τὸ κοινὸν νὰ φαιδρυνθῇ μὲ πολλὴν συγκατάβασιν τῶν ὀσφραντικῶν του νεύρων, ἀπὸ τὸν γνωστὸν δυϊκὸν τοῦ Λογιωτάτου μεθερμηνευόμενον παρὰ τοῦ Ἀνατολίτου!

Εἰς τὸ βασίλειον τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης ἔργα μὴ φέροντα τὴν γνησιαν σφραγῖδα του πνεύματος καὶ τῆς ἐμπνεύσεως δὲν ἔχουσι λόγον ὑπάρξεως· καὶ ἂν διὰ λόγους κριτικῆς ἀτροφίας καὶ ἀμούσου συγκαταβάσεως κατωρθώσωσι καί τινα κίβδηλα μετὰ τιμῆς νὰ κυκλοφορήσωσιν, ἡ πρόοδος ἡ διαμορφοῦσα τὴν καλαισθησίαν τ' ἀνευρίσκει μίαν ἡμέραν καὶ τὰ καταδικάζει εἰς ἀνυπαρξίαν. Γινώσκω ὅτι τὸ ἐθνικὸν λεγόμενον θέατρον συντηρεῖται κυρίως ἐκ τῶν μαλλον ἀμόρφων καὶ ἀηδῶν τερατουργημάτων τοῦ παρακμάσαντος ρομαντισμοῦ, καὶ ὅτι εἰς τὸ νοῆμον δημόσιον τὸ συρρέον εἰς τὰς παραστάσεις του παρέχεται σχεδὸν καθ' ἑσπέραν ἡ λιπαρὰ καὶ δύσπεπτος τροφὴ τῶν δραμάτων τοῦ Μπουρζοὰ καὶ Δ' Ἐνερύ. Ἀλλὰ παρὰ τοῖς ἐχέφροσι δὲν πιστεύω ὅτι ὑπάρχει δευτέρα περὶ τούτου γνώμη, ὅταν δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν ὑπὲρ τῆς καταπεπτωκυίας ἑλληνικῆς σκηνῆς, πάντα συλλήβδην τὰ ὀθνεῖα ταῦτα ἐξαμβλώματα θὰ ριφθῶσιν εἰς τὸν Καιάδαν ἄνευ διαδικασίας καὶ χωρὶς ἐλπίζω νὰ ἐγερθῇ τις συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως αὐτῶν. Τὸ πρωτότυπον ὅμως δραματολόγιον, ὅσον πενιχρὸν καὶ περιωρισμένον καὶ ἂν εἶνε, δεῖται μᾶλλον ἐπισταμένης ἐξελέγξεως, ὅπως ἀποκαθαιρόμενον ἀπὸ τῶν ἀχρήστων χρησιμεύσῃ ὡς πυρὴν εἰς τὴν μέλλουσαν εὐέλπιδα παραγωγήν. Τοιαύτη προπαρασκευαστικὴ ἐργασία ἠδύνατο φρονῶ ν' ἀρχίσῃ ἀπὸ τοῦδε ἄνευ τινὸς ζημίας, ἐπειδὴ δ' ἐγένετο κατ' αὐτὰς μεταξὺ τῶν λογίων καὶ τῶν εἰδημόνων λόγος πολὺς περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς τύχης αὐτοῦ, ἠθουλήθην νὰ ἐκφράσω καὶ ἐγὼ τὴν ἀνωτέρω γνώμην περὶ ἐξοστρακίσεως ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ ἔργου ἀπηρχαιωμένου, οὐδένα πλέον ἐκπληροῦντος προορισμόν, ἀντικειμένου δὲ εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην ἐξευγένισιν καὶ ἐπιφυλάσσομαι προσεχῶς, ἀφετηρίαν λαμβάνων ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, καὶ ἄλλας τινὰς σχετικὰς περὶ τοῦ θεάτρου σκέψεις νὰ ὑποβάλλω εἰς τὴν πεφωτισμένην κρίσιν τοῦ κοινοῦ.

Χαραλαμπης Αννινος

Ὅσον μέγας καὶ ἂν εἶνε ὁ σκοπός, ἀλλ' ὁ πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ μεταχειριζόμενος ἄθλια μέσα εἶνε πάντοτε ἄθλιος.

Ὁ τῶν συνεπειῶν τῆς κακίας φόβος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπέχει τόπον ἀρετῆς.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἤδη, ἐνῷ ἐμηκύνοντο αἱ σκιαὶ των ἐπὶ τῆς λευκαζούσης ἐκ τοῦ ἡλίου ὁδοῦ, κονιορτώδους ὡς ὁδοῦ τῆς Ἰταλίας, ὁ ὑποψήφιος καὶ ὁ ἐκλογικὸς αὐτοῦ πράκτωρ διήρχοντο διὰ τοῦ χωρίου καὶ ἔφθανον εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ Δημαρχείου.

Τὸ νέον οἰκοδόμημα τοῦ δημαρχείου ἀνηγείρετο αὐτόθι, παρὰ τὸν ναόν, ἀρχαίαν μονήν, μεταξὺ πλείστων ὁδῶν ἀποληγουσῶν ἐκεῖ εἰς τὸ αὐτὸ κέντρον ὡς τόσαι μικραὶ ἀρτηρίαι. Πέριξ τῆς ἐρυθρᾶς καὶ λευκῆς προσόψεως τοῦ δημαρχείου συνεκεντροῦτο πᾶσα ἡ ζωὴ τοῦ Δαμμαρί, οἰνοπῶλαι, καφεπῶλαι, ἀρτοποιοί, πωληταὶ ἀποικιακῶν, εἰκόνων, ἀθυρμάτων. Βαθμηδόν, ἅμα τῷ κρότῳ τῶν βημάτων τῶν δύο ὁδοιπόρων, παρὰ τὰς φλογερὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου καθέτως πιπτούσας ἐπὶ τῆς μικρᾶς πλατείας, τὰ ἐργαστήρια ἠνοίγοντο, ὁ καφεπώλης προσεκάλει ἔξω τοὺς πελάτας του, ὅλοι ἔτειναν πρὸς τὰ ἐμπρὸς τὴν κεφαλήν, ὁ παντοπώλης προσήρχετο νὰ ἴδῃ καί τινες πλησιάζοντες ἔσβυνον τὴν καπνοσύριγγά των διὰ νὰ συνομιλήσωσι μὲ «τὸν ὑποψήφιον τῆς κυρίας Ἐρβλαί.»

Ἠκούοντο ἐκεῖ πλησίον κανονικαὶ σχεδὸν αἱ ἐκπυρσοκροτήσεις τῶν πυροβολισμῶν, οὓς ἔρριπτον οἱ ζωγράφοι τοῦ Βαρβιζῶν βάλλοντες ἔν τινι πλησιοχώρῳ σκοπευτηρίῳ πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σαλλύ.

Ἐνῷ ὁ Βερδιὲ διήρχετο διὰ τῆς πλατείας, ἀνήρ τις κομψός, μὲ γένειον φαιόν, ὅστις ἐξήρχετο ἔκ τινος οἰκίας κειμένης πλησίον τοῦ ναοῦ, ἐσταμάτησεν ὅπως παρατηρήσῃ τὸν ταγματάρχην ἐρχόμενον ἀκριβῶς πρὸς τὸ μέρος του. Γερόντιόν τι συνοδεῦον αὐτόν, δεικνῦον τὸν Βερδιὲ ἐψιθύρισεν: «Εἶνε ὁ δημοκρατικὸς ὑποψήφιος!»

Ὅτε ὁ ταγματάρχης εὑρίσκετο εἰς ἀπόστασιν δύο βημάτων ἀπ' αὐτοῦ, ὁ ἄγνωστος τὸν ἐχαιρέτισε μετὰ κινήματος πλήρους εὐγενείας, λέγων ὅτι θὰ ἔλεγε περίπου ἀξιωματικὸς πρὸ τῆς μάχης τοῦ Φοντενοά:

— Ταγματάρχα, χαίρω πολὺ διότι δύναμαι νὰ σᾶς ἐκφράσω ὅλην τὴν πρὸς ὑμᾶς ὑπόληψίν μου, πρὶν σᾶς καταπολεμήσω μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις.

Ὁ Βερδιὲ ἀρκούντως ἐκπλαγεὶς ἀπεκαλύφθη καὶ παρετήρησε τὸν πρὸς αὐτὸν λαλοῦντα. Τὸν ἀνεγνώρισεν ἀορίστως. Εὕρισκεν ὅτι ὡμοίαζε κάπως πρὸς τὸν Ἐρρῖκον Δ'. Εἶχε τὸ αὐτὸ ἱπποτικὸν ἦθος τοῦ βασιλέως ἐκείνου, καὶ τὸν ἀγκιστροειδῆ μύστακα· πλὴν τὸ βλέμμα του περιεῖχε μελαγχολίαν καὶ ἡ φωνή του θλιβερόν τι γόητρον.

— Πρὸς ποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ, κύριε;...

— Ὑπήρξατε ὁ λοχαγὸς τοῦ υἱοῦ μου. Εἶμαι ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρέν.

Ὁ ταγματάρχης λίαν ἐχάρη ἀνευρίσκων τὸν πατέρα τοῦ ἀξιολόγου νέου, τὸν ὁποῖον εἶδε τόσον ἀνδρείως ἀγωνισθέντα παρὰ τὸν Λείγηρα καὶ λησμονῶν ὅτι ὁ μαρκήσιος ἦτο ἀντίπαλός του—καίτοι ὁ κ. δὲ Μομβρὲν δὲν συγκατετίθετο νὰ θέσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του,—ἤρχισε νὰ συνομιλῇ πρὸς στιγμὴν μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν οἰκιῶν, ἥτις ἐσχημάτιζε μέλαιναν ζώνην ἐπὶ τῆς ἀποτυφλούσης ἐπιφανείας τῆς πλατείας.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς εὕρισκεν ὅτι ὁ Βερδιὲ οὕτω φερόμενος ἔσφαλλε περὶ τὴν τακτικήν. Τὰ πρόσωπα τῶν παρὰ τοὺς οὐδοὺς τῶν θυρῶν θεατῶν ἐφαίνοντο ἐκπεπληγμένα. Ἐδακτυλοδείκτουν τὸν ὑποψήφιον τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ συνομιλοῦντα οἰκείως μετὰ τοῦ μαρκησίου. Καὶ ἂν ἦτο μόνος ὁ μαρκήσιος, ὑπομονή! Ἀλλ' ἦτο παρὼν καὶ ὁ ἄλλοτε γραμματεὺς τῆς δημαρχίας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτοκρατορίας, ὁ Ποτερμέ, ὁ μικρόσωμος ἀνήρ, ὅστις παρηκολούθει τὸν κ. δὲ Μομβρέν. Προφανῶς ὁ ταγματάρχης ἠγνόει τὸ παρελθὸν τοῦ Ποτερμὲ καὶ δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ἦτο τὸ ὄργανον ἄλλοτε πάντων τῶν κυβερνητικῶν ὑποψηφίων, διὰ πολλῶν ἐξευτελισμῶν κατορθώσας νὰ παρασημοφορηθῇ.

Ὁ Δυκᾶς εὐχερῶς ἐμάντευε τὴν ἔκπληξιν τῶν κατοίκων τοῦ Δαμμαρὶ καὶ ὁ Φουρνερὲλ ὅστις μὲ τοὺς ὀστεώδεις δακτύλους του συνέστρεφε τὸν μύστακα ἐψιθύριζε:

— Σφάλμα κάμνει ὁ ταγματάρχης! Δὲν πρέπει νὰ φαίνεται μαζὶ μὲ τὸν Ποτερμὲ ἐμπρὸς εἰς ὅλον τὸν κόσμον!

Ὁ Ποτερμὲ ὅμως ἐδεικνύετο ἐπιφυλακτικὸς καὶ παρετήρει μετά τινος δυσπιστίας τὸν Βερδιὲ συνομιλοῦντα ἀφελῶς μετὰ τοῦ Μομβρὲν περὶ τοῦ Ροβέρτου καὶ λέγοντα πρὸς αὐτὸν πόσον ἐχάρη ἐπανιδὼν αὐτόν. Οὐδὲ λέξιν ἀντήλλαξαν περὶ πολιτικῆς.

Καὶ ὅμως οἱ ψιθυρισμοὶ δὲν ἔπαυον πέριξ τῆς πλατείας, ὁ δὲ παντοπώλης δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅ,τι ἔβλεπεν: «Εἶνε δυνατόν!... Γνωρίζει τὸν κ. δὲ Μομβρέν!... Καὶ τί νὰ λέγουν τάχα;»

— Ταγματάρχα, εἶπεν ὁ μαρκήσιος μετά τινας στιγμάς, λυποῦμαι διότι ἀπεποιήθην νὰ θέσω τὴν ὑποψηφιότητά μου εἰς τὸ ἐκλογικὸν αὐτὸ διαμέρισμα, διότι θὰ εἶχα τὴν τιμὴν νὰ ἔχω ὑμᾶς ὡς ἀντίπαλον. Ἂν ἤθελον ἡττηθῆ, θὰ ἤμην τοὐλάχιστον βέβαιος ὅτι ἡ μικρά μας ἑ-

παρχία θὰ εἶχε ἀντιπρόσωπόν της ἕνα ἄνδρα ἔντιμον! — Θὰ μοῦ χορηγήσητε τὴν τιμὴν νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα πρὸ τῆς μάχης;

Ἐμειδία χαριέντως καί πως συγκεκινημένος τείνων πρὸς τὸν Βερδιὲ τὴν χεῖρα, ἣν ὁ στρατιωτικὸς ἔσφιγξεν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ.

— Διάβολε! ἐσκέπτετο ὁ Δυκᾶς, καὶ χειραψίας! Οἱ ἐκλογεῖς δὲν θὰ καταλαμβάνουν πλέον τίποτε!

Καὶ παρετήρει εἰς τὰ πέριξ τῆς πλατείας τοὺς ἁπλοϊκοὺς κατοίκους τοῦ Δαμμαρί, οἵτινες τὰ μέγιστα ἠπόρουν διὰ τὴν χειραψίαν ἐκείνην μεταξὺ ἀνδρῶν διαφόρων φρονημάτων. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐχαιρέτισε τὸν Βερδιὲ καὶ ἀπεμακρύνετο πρὸς τὸ μέρος τοῦ Μελέν, ἀκολουθούμενος παρὰ τοῦ Ποτερμέ, ὅστις ἐβάδιζε μὲ ἦθος ὀργίλον ὄπισθεν τῆς ἰσχνῆς σκιᾶς τοῦ μαρκησίου μηκυνομένης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πλατείας.

— Ἐξαίρετος ἄνθρωπος! εἶπεν ὁ ταγματάρχης βλέπων αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸ λέγητε αὐτό, φίλτατέ μου ταγματάρχα, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος. Πρὸς ἐμὲ ἔστω!.. Ἀλλ' ἂν σᾶς ἤκουον οἱ ἄλλοι!..

— Πῶς! Ἂν μὲ ἤκουον.... Καὶ τί ἂν μὲ ἤκουον;

— Εἶνε βασιλόφρων ὁ μαρκήσιος.

— Καλά! Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἐξαίρετος ἄνθρωπος.

— Ἐρωτήσατε καὶ τὸν κ. Φουρνερέλ, εἶπεν ὁ νέος ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐξαιρέσῃ τὸν ἑαυτόν του ἀπὸ τὴν συζήτησιν.

Καὶ ὁ πρώην στρατιώτης πράγματι ἦτο τῆς γνώμης ὅτι ὁ «κύριος» εἶχεν ἄδικον. Ἦτο βέβαιον ὅτι τοιαῦται χειραψίαι θὰ ἔκαμνον κακὴν ἐντύπωσιν. Καὶ πάλιν, ἂν ὁ μαρκήσιος ἦτο μόνος! Ἀλλ' ὁ Ποτερμέ!... νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν Ποτερμέ... νὰ γνωρίζῃ τὸν Ποτερμέ!..

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ Βερδιέ, ἐγὼ δὲν γνωρίζω καθόλου τὸν Ποτερμέ. Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ Ποτερμέ;

— Ὁ πρώην ἐκλογικὸς πράκτωρ τοῦ Δυλωριὲ καὶ τοῦ Βαλλεδιέ!

Τὰ ὀνόματα ἐκεῖνα ἤκουεν ὁ Βερδιὲ ὡς λέξεις γλώσσης ἀγνώστου. Ὁ Βαλλεδιέ! Ὁ Δυλωριέ! Ὁ Ποτερμέ! Οὐδέποτε εἰς τὴν ζωήν του εἶχεν ἀκούσει αὐτὰ τὰ ὀνόματα.

— Αἴ λοιπόν; τί εἶχα νὰ κάμω ἐγὼ μὲ τὸν Βαλλεδιὲ καὶ μὲ τὸν Δυλωριέ; Μήπως εἰξεύρω κἂν ποῖος εἶνε;

— Ταγματάρχα, εἶπεν ὁ νέος Δυκᾶς, ἐν τῇ τακτικῇ τῶν ἐκλογῶν, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐπαναστάσεις, τὰ πάντα ἔχουσι σημασίαν... τὰ πάντα! Καὶ δὲν ἐγγυῶμαι ὅτι μίαν ἡμέραν καὶ σεῖς δὲν θὰ μετανοήσητε διὰ τὴν χειραψίαν σας αὐτὴν μετὰ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν!

— Οὐδέποτε μετανοεῖ τις, φίλτατε κύριε, εἶπεν ἁπλῶς ὁ Βερδιέ, διότι ἔσφιγξε τὴν χεῖρα ἑνὸς ἀνδρὸς ἐντίμου.

Ὁ Δυκᾶς ἄφησε νὰ τὸν διαφύγῃ κίνημά τι σημαῖνον: «Ὅπως ἀγαπᾶτε· αὐτὸ ἐνδιαφέρει σᾶς!»

— Καὶ τώρα, εἶπεν ὁ Φουρνερέλ, ἂς ὑπάγωμεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰ μαγαζειά.

Οἱ κανονικοὶ καὶ ἔρρυθμοι πυροβολισμοὶ τοῦ πλησιοχώρου σκοπευτηρίου ἀντήχουν πάντοτε κατὰ συχνότερα διαλείμματα.

Ὁ δὲ Μομβρὲν εἶχεν ἤδη γείνει ἄφαντος μετὰ τοῦ Ποτερμέ, εἰς τὴν γωνίαν δὲ ἀκριβῶς τῆς ὁδοῦ, δι' ἧς ἀπῆλθεν, ἐφάνη ἀνήρ τις φέρων ἐξηρτημένους παρὰ τὸ πλευρόν του ἀπὸ δερματίνου σάκκου σωροὺς ἐφημερίδων, φορῶν δὲ εἰς τὴν κεφαλὴν πῖλον δερμάτινον μὲ ταινίαν πορφυρᾶν πέριξ αὐτοῦ, ἐφ' ἧς διὰ μελανῶν γραμμάτων ἐσημειοῦτο ὁ τίτλος τῆς ἐφημερίδος τοῦ Γκαρούς: Ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελέν*.

Μὲ φωνὴν βραγχνὴν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐκραύγαζεν ἐν τῇ βαθείᾳ σιγῇ τῇ ἐπικρατούσῃ ἐπὶ τῆς ἡλιοφωτίστου πλατείας:

— Ἐφημερίδες τῶν Παρισίων!.. Ἡ νέα ἐφημερὶς τοῦ διαμερίσματος... Ὁ *Ἔγχελυς*!

Ὁ Δυκᾶς παρετήρησεν ὅτι ὁ ταγματάρχης ἀκούσας τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἐγένετο ὠχρότατος. Ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελέν*! Ὁ Βερδιὲ ἐνθυμεῖτο τὴν μωρὰν ἀστειότητα, τὸ αὔθαδες ἄρθρον, ὅπερ εἶχεν ἀναγνώσει τὴν πρωΐαν ἐντὸς τοῦ κήπου. Ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ὁ πωλητὴς αὐτῶν εἶχε τὰ θυλάκια πλήρη ἐκ τῶν ἐξυβριστικῶν ἐκείνων φύλλων, ὅτι διέσπειρεν, ἐπώλει, ὡς ἔμπορος πωλῶν δηλητηριώδεις οὐσίας, τὴν ἠλίθιον συκοφαντίαν καὶ τοὺς ἀγρίους χλευασμοὺς ἐνέπνευσεν εἰς τὸν στρατιωτικὸν τὴν ὄρεξιν νὰ ὑπάγῃ ν' ἁρπάσῃ τὰ μιαρὰ ἐκεῖνα φύλλα καὶ νὰ τοῦ τὰ ρίψῃ διεσχισμένα κατὰ πρόσωπον.

— Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; ἠρώτησεν ὁ Βερδιὲ τὸν Φουρνερέλ.

— Ποῖος; ὁ ἐφημεριδοπώλης;

— Ναί.

— Τὸν γνωρίζετε, κύριε ταγματάρχα, σᾶς ὡμίλησα δι' αὐτόν· εἶνε πρώην στρατιώτης τῆς πυροβολαρχίας μας, ὁ Πονίς!

— Ὁ Πονίς; εἶπεν ὁ ταγματάρχης εἰς ὃν τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἐξήγειρε τὴν φορὰν ταύτην μίαν ἀνάμνησιν. Ἐκεῖνος ποῦ ἐπήγαινε συχνὰ εἰς τὴν φυλακήν;

— Δὲν εἶνε κακός, κύριε ταγματάρχα. Ἔχει μόνον τὸ ἐλάττωμα ν' ἀγαπᾷ τὸ κρασὶ ὁ Πονίς... Τὸ τσούζει δυνατά!.. καὶ τότε κάμνει καμμίαν ἀταξίαν!..

Ὁ πωλητὴς ἐξηκολούθει νὰ κραυγάζῃ μὲ τὴν οἰνοβαρῆ φωνήν του.

— Ἐφημερίδες τῶν Παρισίων!.. Ἡ νέα ἐ-

φημερὶς τοῦ διαμερίσματος, ὁ *Ἔγχελυς* !.. Παρετε τὸν *Ἔγχελυν* !

Ἐσταμάτα πρὸ τῶν θυρῶν, ἔσυρεν ἓν φύλλον ἀπὸ τὴν δερματίνην θήκην καὶ ἐλάμβανε τὸ ἀντίτιμον μεθ' ἑνὸς μορφασμοῦ ἢ μιᾶς βωμολοχίας καὶ ἐξηκολούθει τὴν περιοδείαν του κράζων : *Ὁ Ἔγχελυς τοῦ Μελέν* !

— Εἰξεύρει τοὐλάχιστον τί πωλεῖ ; εἶπεν ὑψηλοφώνως ὁ Βερδιέ, ὃν ἡ θέα τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης ἀγοραζομένης τῇδε κἀκεῖσε παρὰ τῶν πολιτῶν ἐξηρέθιζεν.

Ἔμελλον νὰ γελάσωσι μὲ αὐτόν, τὸν Βερδιέ, εἰς τὰ οἰνοπωλεῖα ἐκεῖνα καὶ τὰ παντοπωλεῖα! Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ ἐπανελάμβανον μετ' ὀλίγον τὸν μωρὸν ἀστεϊσμὸν τοῦ δημοσιογράφου : «Τί εἶνε αὐτὸς ὁ πυροβολητής, ὅστις πληρώνεται διὰ νὰ φονεύῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀπεναντίας τοὺς σώζει ; Ὀπίσω τὰ χρήματα ! ὀπίσω τὰ γαλόνια !»

Ἐβάδιζε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Πονὶς ὑπὸ τὰς φλογερὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου καὶ ἐσταμάτησεν εἰς τὸ μέσον τῆς πλατείας πρὸ τοῦ ἀρχαίου πυροβολητοῦ, ὅστις ἐρυθρός, μὲ πρόσωπον κατάστικτον ὡς δίκτυον ἀποτελούμενον ἐκ λεπτοτάτων ἰσχρόων ἰνῶν, τὸν παρετήρει μὲ τὸ στόμα χαῖνον ὑπὸ τὸν μύστακά του καὶ ἔφερεν ἀκουσίως τὴν χεῖρα, οἱονεὶ πρὸς τὴν προμετωπίδα τοῦ κράνους του, εἰς τὸν πῖλον ἐκεῖνον, ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκετο ὁ τίτλος τῆς σκανδαλώδους ἐφημερίδος.

— Κύριε ταγματάρχα !.. Πῶς !.. Εἴσθε σεῖς, κύριε ταγ...

— Καὶ σύ, εἶπεν ὁ Βερδιέ, πωλεῖς τὸν *Ἔγχελυν* ;

— Κύριε ταγματάρχα, ξεύρετε....

— Ὡραία ἐφημερὶς ὁ Ἔγχελυς ! γνωρίζεις τί περιέχει ἐναντίον μου ;

— Τὸ γνωρίζω, κύριε ταγματάρχα, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζω, δηλαδὴ ... τὸ γνωρίζω, ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω πολύ...

Καὶ ὁ Πονὶς ψελλίζων ἀνεζήτει τὰς λέξεις προσέχων ταὐτοχρόνως εἰς τὸν κρεμάμενον παρὰ τὸ πλευρόν του σάκκον τῶν ἐφημερίδων, τὰς ὁποίας ὁ Βερδιὲ ἐφαίνετο ἔχων ὄρεξιν νὰ ἐξαφανίσῃ.

—Ὤ ! ἐσυλλογίζετο ὁ Δυκᾶς, ὅστις ἐμάντευε τὴν ὀργὴν τοῦ ταγματάρχου, πολὺ ἀβρόφρων πρὸ ὀλίγου, πολὺ βίαιος τώρα ! Ἀναμφιβόλως δὲν ἔχει τὸ ἀπαιτούμενον πολιτικὸν φλέγμα.

Ὁ Φουρνιερέλ,δν οἱ ἐν τῇ πλατείᾳ περιεκύκλουν, ἐπωφελεῖτο τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ πολιτικὴ οὐδόλως ἀνεμιγνύετο εἰς τὰς σχέσεις τὰς μεταξὺ τοῦ ταγματάρχου καὶ τοῦ μακρησίου. Ἦσαν γνωστοὶ ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πολέμου.

— Ἀδιάφορον, ἔλεγεν ὁ παντοπώλης, νὰ κάθωνται ἐκεῖ νὰ σφίγγουν τὰ χέρια των ἀνθρώποι οἱ ὁποῖοι ἀντιπροσωπεύουν δύο ἀρχὰς διαφορετικάς !... Αὐτὸ εἶνε ἀστεῖον !

Ὁ Βερδιὲ προσέβλεπεν ἀτενῶς τὸν Πονὶς σφόδρα τεθορυβημένον.

— Καὶ σὲ πληρώνουν καλὰ δι' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα ;

Ὁ πρώην στρατιώτης δὲν ἀπήντα.

— Εἰπέ μου, Πονίς, εἶπεν ὁ ταγματάρχης, τὸ εἰξεύρεις ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε μία λέξις ἀληθὴς εἰς ὅλα ὅσα γράφει αὐτὸ τὸ φύλλον ἐναντίον μου ;

Ὁ Πονὶς ἐμειδίασε μετὰ περιφρονήσεως παρατηρῶν τὰς ἐφημερίδας,ἃς ἐβάσταζεν.

—Οὔτε λέξις, μάλιστα,κύριε ταγματάρχα.Ἐμένα θὰ μοῦ τὸ 'πῆτε ; Πρέπει νὰ εἶνε κανεὶς ἀναιδὴς σὰν αὐτοὺς ποῦ γράφουν αὐτὰ τὰ φύλλα διὰ νὰ διαδώσῃ τέτοια κουραφέξαλα ἐναντίον σας ... Ἂν ἤρχοντο νὰ μοῦ τὰ ψάλλουν αὐτὰ ἐμέ, θὰ τοὺς ἐδιώρθωνα κατὰ ποῦ πρέπει, σᾶς δίνω τὸν λόγον μου !..

— Καὶ ἐν τοσούτῳ τὰ διανέμεις αὐτὰ τὰ κουραφέξαλα ,.. τὰ πωλεῖς ;..

— Αἴ !.. τὰ διανέμω ... χωρὶς νὰ τὰ διανείμω.,. Μήπως τὰ ἔχω ὑπογραμμένα ἐγώ.. Τὰ πωλῶ... ἀλλὰ διαμαρτύρομαι... Ἐγὼ κάμνω τὸ ἔργον μου.

— Ἀχρεῖον ἔργον, Πονίς !

— Ὤ ! τὸ γνωρίζω δά, κύριε ταγματάρχα, πῶς μὲ αὐτὸ τὸ ἔργον δὲν θὰ πάρω τὸ παράσημον ... Ἀλλὰ τί νὰ κάμῃ κανείς ;.. Πρέπει νὰ δουλεύσῃ διὰ νὰ φάγῃ.

— Καὶ νὰ πίῃ !

— Καὶ νὰ πίῃ, μάλιστα !.. αὐτὸ εἶνε τὸ χειρότερον. Ἡ συνήθεια τῆς κανάτας τὰ κάμνει ὅλα. Πταίει ὅμως καὶ ὁ κ. Γκενώ.

— Ὁ κ. Γκενώ ;

— Ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλύ· μάλιστα !

— Καὶ τί ἔκαμεν ὁ κ. Γκενώ ;

— Τί ἔκαμε ; τοῦ ἐζήτησα νὰ διαμοιράσω τὰ προγράμματά σας ὅταν θὰ ἤρχετο ἡ στιγμή· αὐτὸς μοῦ ἀπήντησε πῶς ἤμουν μεθύστακας· ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς ἤμουν καὶ κομμάτι πιωμένος ὅταν τὸ ἐζήτησα αὐτὸ ἀπὸ τὸν κ. Γκενώ. Ὁπωσδήποτε ἐδυσχεστήθηκα... Ἄ ! εἶπα, δὲν θέλεις νὰ μοῦ δώσῃς τὰ προγράμματα τοῦ ταγματάρχου, αἴ ; Πολὺ καλά· θὰ πάρω τὸ πρόγραμμα τοῦ Γκαρούς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Γκαροὺς ἔβγαλε καὶ ἐφημερίδα, διὰ τοῦτο πωλῶ καὶ τὴν ἐφημερίδα του !.. Δὲν τὸ ἔκαμα ὅμως διὰ σᾶς, κύριε ταγματάρχα. Πολὺ ὀλίγον μὲ μέλει διὰ τὸν Γκαρούς, καὶ μάλιστα νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε ταγματάρχα, ἂν τύχῃ καὶ δὲν ἐκλεχθῇ ὁ Γκαρούς, θὰ ἤμουν καὶ ἐγὼ εὐχαριστημένος ὅπως πολλοὶ ἄλλοι.. Λόγον τιμῆς ! Διανέμω τὰ φύλλα τῆς ἐφημερίδος του... πωλῶ τὸν *Ἔγχελυν*... ἀλλ' ἢ ἐγὼ ἢ ἄλλος τὸν πωλήσῃ, δὲν

θὰ πάρῃ μὲ τοῦτο οὔτε μίαν ψῆφον περισσοτέραν, δὲν θὰ εὑρεθοῦν διὰ τοῦτο περισσότερα ψηφοδέλτια μέσα εἰς τὴν κάλπην του... Μοῦ ἔρχεται μάλιστα μία ἰδέα! ἀκούσατε!.. Ἂν αὐτὸ δὲν ἦτο ὡσὰν νὰ κλέπτω τὰ χρήματα τοῦ Γκαρούς, θὰ διεσκέδαζα πολὺ μὲ αὐτὴν τὴν ἰδέαν μου. Θὰ ἐβάσταζα ἔτσι ὅπως τὰ βαστῶ τὰ φύλλα τῆς ἐφημερίδος καὶ θὰ ἔλεγα: «Πάρετε!.. διαβάσετε... καὶ μὴ πιστεύσετε οὔτε λέξιν ἀπ' ὅσα γράφει. Ὁ Γκαρούς εἶνε ἀχρεῖος καὶ ὅλα ὅσα λέγει διὰ τὸν ταγματάρχην, ξεύρω ἐγὼ τί σᾶς λέγω, εἶνε κολοκύθια!..» Ὁρίστε!

Ὁ ταγματάρχης εἶχεν ἀφοπλισθῆ ἐκ τόσης θαυμαστῆς ἁπλοϊκότητος. Οὔτε μνησικακίαν ᾐσθάνετο πλέον κατὰ τοῦ Πονίς, οὔτε ὀργὴν κατὰ τῶν συντακτῶν τοῦ *Ἐγχέλεως*. Ὅλα αὐτὰ τοῦ ἐφαίνοντο εἶδός τι εἰρωνικῆς ἀστειότητος, πρὸς τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ φανῇ ἀδιάφορος. Ὤ, ἡ πολιτική!

Ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ ἔστρεψε τὰ νῶτα, μὴ ἀπαντῶν πλέον πρὸς τὸν πρώην πυροβολητήν, ὅστις ἔλεγεν αὐτῷ μὲ φωνὴν μεθύσου:

— Μὴ τὰ ἔχετε μαζί μου, κύριε ταγματάρχα; Ἂν τύχῃ καὶ σᾶς κακοφαίνεται, πετῶ ἀμέσως ὅλας αὐτὰς τὰ ἐφημερίδας εἰς τὸν ποταμόν. Εἰπέτε μου, ἂν σᾶς κακοφαίνεται... Κατεργάρη Γκαρούς!.. νὰ χαθῇς!

Καὶ ὡς νὰ ἐξηκολούθει νὰ ὁμιλῇ πρὸς τὸν Βερδιέ, ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ:

— Ἐφημερίδες τῶν Παρισίων, κύριοι!.. Ἐφημερίδες τοῦ Μελέν!.. Ὁ *Ἔγχελυς*, ὁ *Ἔγχελυς* ποῦ νὰ τὸν πάρῃ ὁ διάβολος, ὁ βρωμερὸς ὁ *Ἔγχελυς*!. Πάρετε τὸν *Ἔγχελυν*!

Οἱ περιστοιχίζοντες τὸν Φουρνερὲλ κάτοικοι τοῦ Δαμμαρὶ ἐχαιρέτισαν τὸν ταγματάρχην ὅτε ἐπλησίασε πρὸς αὐτοὺς ἀφήσας τὸν Πονίς, καὶ αἱ μετ' αὐτῶν χειραψίαι ἔκαμαν ὥστε νὰ λησμονηθῇ ἡ πρὸ ὀλίγου μετὰ τοῦ μαρκησίου δὲ Μομβρὲν παρατηρηθεῖσα.

Ὁ παντοπώλης, ὅστις ἦτο ἔμπειρος περὶ τὴν ἐκλογικὴν τακτικὴν ὅπως ὁ Δυκᾶς, ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τοῦ ταγματάρχου ὅτι ὁ Γκαρούς ἦτο ἐκεῖ πλησίον εἰς τὸ δημοτικὸν σκοπευτήριον καὶ ὅτι φρόνιμον ἦτο νὰ ὑπάγῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σκοπευτήριον ὅπως καὶ ὁ Γκαρούς. Πολλοὶ τῶν κατοίκων εὑρίσκοντο ἐκεῖ.

— Ἂς ὑπάγωμεν εἰς τὸ σκοπευτήριον! εἶπεν ὁ ταγματάρχης.

Καθ' ὁδὸν δὲ ἐνῷ ἐπορεύετο, ἀνελογίζετο τὸ ὅπλον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἴδει εἰς τὸ κατάστημα τοῦ Κλωδὲν καὶ τὸ ὁποῖον ἐσπινθηροβόλει ἐκεῖ πέραν παρὰ τὴν παρισινὴν λεωφόρον ὡς ψέλλιον εἰς τὴν προθήκην ἀδαμαντοπώλου.

Ὁ ξηρὸς κρότος τῶν πυροβολισμῶν ἀντήχει ἐγγύτερον ὅσον ἐπλησίαζον. Βαθμηδὸν εἶχε σχηματισθῆ πέριξ τοῦ ὑποψηφίου μικρά τις ἀκολουθία. Ὁ οἰνοπώλης, ὁ παντοπώλης, ὁ ἀρτοποιός, ὁ δημοδιδάσκαλος ἐβάδιζον παραπλεύρως αὐτοῦ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ὁ δὲ Δυκᾶς καὶ ὁ Φουρνερὲλ παρεχώρουν τὰ πρωτεῖα εἰς τοὺς σημαίνοντας ἐκλογεῖς, οἵτινες ἐνῷ ἐπορεύοντο εἰς τὸ σκοπευτήριον, ἀπηύθυνον ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς τὸν ὑποψήφιον προφορικάς τινας αἰτήσεις, σπείροντες ἤδη εἰς τὴν μνήμην τοῦ μέλλοντος βουλευτοῦ τὸν σπόρον τῶν ἀπαιτήσεων.

Ὁ οἰνοπώλης κατηγορεῖτο τυραννικῶς. . : ἀγενῶς. . . ἐπὶ ἀστυνομικῇ παραβάσει, ἐξ αἰτίας ῥήξεώς τινος συμβάσης εἰς τὸ κατάστημά του μεταξὺ δύο ἐργατῶν τοῦ ζαχαροπλαστείου. Ἐζήτει μίαν ἐπιστολὴν διὰ τὸν εἰσαγγελέα τοῦ Μελέν. Ὁ ἀρτοποιὸς ἦτο πολὺ στενοχωρημένος. Ὁ ἀρχιεργάτης του ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ ὡς ἔφεδρος εἰς τὰ μεγάλα γυμνάσια! ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ ἄλλον. Ἀλλὰ μήπως κἂν εἶξευρεν ἂν ὑπῆρχεν ἄλλος; Ἐνῷ αὐτός! . . ἦτο μοναδικὸς εἰς τὴν ἐργασίαν του· παρεκτὸς τούτου δὲ ἐψήφιζε καὶ μὲ τὸ κόμμα. Δὲν ἦτο δυνατὸν μὲ «κανένα γραμματάκι» ν' ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν; Τοιαῦται ἀπαλλαγαὶ ἐχορηγοῦντο. Καὶ ὁ ἀρτοποιὸς ἀνέφερεν ὀνόματα.

Ὁ δημοδιδάσκαλος ἦτο μανιώδης ἐναντίον τοῦ ἀρχιτέκτονος τοῦ δόντος τὸ σχέδιον τοῦ νέου δημοτικοῦ σχολείου. Τὸ σχολεῖον αὐτὸ ἦτο πολὺ μικρόν. Ἀφοῦ ὁ δῆμος ἔκαμνε χρέη χάριν τοῦ σχολείου, ἔπρεπε τοὐλάχιστον τὸ κτίριον αὐτὸ νὰ εἶνε εὐρύχωρον, ὡραῖον *μεγαροειδές*— αὐτὴ ἦτο ἡ λέξις τοῦ κυρίου διδασκάλου. Τ' ἀνάκτορα τῶν βασιλέων ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσωσιν ἀπέναντι τῶν ἀνακτόρων τῆς διανοίας, ἐσκόπει δὲ ὁ διδάσκαλος νὰ χαράξῃ ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ σχολείου τὴν ἐπιγραφὴν—ἣν ὁ κ. Βερδιὲ ἐνέκρινεν —: «Ἐδῶ σκέπτονται!»

Ὁ ταγματάρχης ἤκουεν ὅπως καὶ τὴν προτεραίαν βομβούσας περὶ τὰ ὦτά του τὰς διαφόρους ταύτας ἐκμυστηρεύσεις. Προσεπάθει ν' ἀπαντήσῃ διὰ μιᾶς λέξεως, δι' ἑνὸς νεύματος, ἀλλ' αἱ ἀπαιτήσεις καὶ αἱ παρακλήσεις ἐξηκολούθουν. Ἐνόμιζεν ὅτι ἔσυρεν ἐξόπισθέν του ὁλόκληρον ταραχώδη στρατιὰν ἱκετῶν.

Ὅτε διέκρινε μακρόθεν τὸν Γκαρούς ἱστάμενον πρὸ τοῦ σκοπευτηρίου καὶ δημηγοροῦντα, ἐχάρη ὑπερβαλλόντως. Ἠσθάνετο ποιάν τινα ἀνακούφισιν. Ἦτο ὁ ἀντίπαλός του. Τέλος πάντων! αὐτὸς τοὐλάχιστον δὲν θὰ τοῦ ἐζήτει τίποτε!

Τὸ σκοπευτήριον ἔκειτο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Σαλλύ, ἐντὸς τῆς αὐλῆς ἀνεγειρομένης ἐπαύλεως, αἱ δὲ ἐκπυρσοκροτήσεις ἀντήχουν συχνὰ ὡς κροταλισμοὶ μάστιγος.

Ὁ Βερδιὲ ἐπλησίασεν, ὁ δὲ Γκαρούς ἰδὼν αὐτόν, τὸν ἐχαιρέτισε δι' ἑνὸς εἰρωνικοῦ «καλημέρα» καὶ μὲ τὴν βαρύηχον φωνήν του τοῦ

ἠρώτησεν ἂν ἐμνησικάκει κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν πρώτην ἐν Σαλλὺ ἀψιμαχίαν.

— Ποσῶς, ἀπήντησε ψυχρῶς ὁ Βερδιέ. Καθεὶς ἐκτελεῖ τὸ οἰκεῖον αὐτῷ μέρος. Ἐγὼ πράττω τὸ καθῆκόν μου, σεῖς πράττετε τὸ ἔργον σας!

Ἡ ἀπάντησις ἐρρήθη μετ' εὐστοχίας, ἥτις ἤρεσε πολὺ εἰς τὸν Φουρνερὲλ καὶ δὲν ἀπήρεσεν οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν Δυκᾶν. Ὁ Γκαροὺς φρονίμως ποιῶν ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἐννόησεν. Ἄλλως τε ταῦτα πάντα, ἔλεγεν, ἦσαν τὸ προοίμιον μόνον τοῦ ἀγῶνος. Ὁ ταγματάρχης ἔπρεπε νὰ τὸ γνωρίζῃ ἐκ τῶν προτέρων· ὁ ἀγὼν ἔμελλε νὰ εἶνε ζωηρός, σφοδρός, βίαιος.

— Τόσον τὸ καλλίτερον! εἶπεν ὁ Βερδιέ.

Τοιαύτην εὐστάθειαν καὶ καρτερίαν ἐνέφαινον αἱ ἀπαντήσεις του, ὥστε ὁ Γκαροὺς διελογίζετο μήπως ὁ ἀντίπαλός εἶχε μεταβληθῇ ἀπὸ τῆς προτεραίας. Ἐκτὸς ἂν τὸ κέντημα τοῦ *Ἐγχέλυος* εἶχεν ἐξερεθίσει τὸν στρατιωτικόν, ὅπως ἡ μικρὰ ἐρυθρὰ σημαία ἐξερεθίζει τὸν ταῦρον εἰς τὰς ταυρομαχίας. Τόσον τὸ καλλίτερον τότε! Σημεῖον ὅτι τὸ ἄρθρον ἔσχε τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα.

Ὁ Γκαροὺς δὲν συνωδεύετο ὅπως τὴν προτεραίαν παρὰ τοῦ Σαβουρῶ, ἀπομείναντος εἰς τὸ γραφεῖον τῆς συντάξεως τῆς ἐφημερίδος, ἀλλ' εἶχε πέριξ αὐτοῦ τινας ἐγκαθέτους ὀπαδούς, ἐν οἷς ἐπρώτευε νεανίας τις εὔσωμος, χονδροειδὴς καὶ σκαιός, ἐπιδεικνύων ἐγγὺς τοῦ ὑποψηφίου τοῦ *Ἐγχέλυος* τὸ πάχος του, τὴν γενειοφόρον μορφήν του καὶ τὴν ἐξωγκωμένην κοιλίαν του. Ζωγραφίσκος παράφορος καὶ ἀνίκανος, πρεσβεύων τὸν σοσιαλισμὸν ἐν τῇ τέχνῃ, ἐπλήρου τὰ πανδοχεῖα τοῦ Βαρβιζὼν καὶ τὰ οἰνοπωλεῖα τῶν Παρισίων μὲ τὰς φωνάς του θορυβωδῶς καταφερόμενος καὶ μυκτηρίζων τοὺς συγχρόνους του ἐπιφανεῖς καλλιτέχνας. Ὁ Τρουγιάρ, ἀπόστολος τῆς ἀχρείας τέχνης, εὗρεν ἐν τῷ Γκαροὺς τὸν ποθητὸν προστάτην, τὸν νομοθέτην, ὃν ὠνειροπόλει, τὸν πολιτικόν, ὅστις θὰ ἐφήρμοζε καὶ θὰ ἐκωδικοποίει ἐν ἀνάγκῃ τὰς θεωρίας, ἃς ὑπεστήριζεν αὐτός, ὁ Γερμανὸς Τρουγιὰρ ἐντὸς τῶν ἐργαστηρίων τῶν ἀέργων ζωγράφων σπένδων μὲ ποτήρια ζύθου τὴν φρασεολογίαν τῶν τριόδων καὶ τὰς ἐπαναστατικὰς περὶ τῆς τέχνης του δημηγορίας.

Ὁ ὑποδεέστερος ἐκεῖνος καλλιτέχνης, ὁ ἐρεθιζόμενος κατὰ πάντων τῶν ὑπερόχων αὐτοῦ, προσεκολλᾶτο εἰς τὸν Γκαροὺς ὡς εἰς τὴν προσωποποίησιν τῆς μελλούσης αὐτοῦ ἱκανοποιήσεως. Προέβλεπε τὴν ἐνδεχομένην ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ Γκαροὺς θὰ καθίστατο ὑπουργὸς τῶν Ὡραίων Τεχνῶν, ὁπότε θὰ διέπρεπε καὶ τὸ τάλαντον αὐτοῦ, τὸν Τρουγιάρ. Ἐν τοσούτῳ θὰ ἔγραφεν ἄρθρα καλλιτεχνικὰ εἰς τὸν *Ἔγχελυν* καὶ θὰ τοὺς ἔδιδε νὰ καταλάβουν αὐτῶν τῶν ἐπιφανῶν ζωγράφων!.. Τί χαρά, ψυχή μου!..

Ὁ Τρουγιὰρ παρετήρει ἐπισταμένως τὸν ταγματάρχην καὶ ἐσυλλογίζετο ὅτι μία γελοιογραφία τῆς μορφῆς του δημοσιευμένη εἰς τὸν *Ἔγχελυν* μὲ τὴν μεγάλην του ἐκείνην μύτην καὶ τὸ ὀξὺ του ὑπογένειον θὰ ἐπετύγχανε πολύ. Ἐσκόπει νὰ μελετήσῃ βραδύτερον τὸ πρᾶγμα.

Ἐν τοσούτῳ προητοιμάζετο νὰ χλευάσῃ τὸν πυροβολητήν, ἐκεῖνον, ὅστις ἤρχετο ἐκεῖ ἀφρόνως νὰ μετρηθῇ ἐκ νέου μετὰ τοῦ Γκαρούς. Καλὰ σοῦ τὸν εἶχε διορθώσει τὸν πυροβολητὴν ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος Γκαροὺς τὴν προηγουμένην ἡμέραν! Οἰκτρὰ εἶχε καταπέσει ὁ ταγματάρχης.

Ἀλλ' ὁ Τρουγιὰρ καὶ ὁ προστάτης του ἀκουσίως προσέβλεψαν ἀλλήλους μὲ κάποιαν δυσαρέσκειαν, ὅτε ὁ Φουρνερέλ, ὅστις εἶχε τὸ σχέδιόν του καὶ ἤθελε νὰ δείξῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ταγματάρχου του ἐπὶ παρουσίᾳ ὅλου τοῦ πλήθους, ἐπλησίασε τὸν διευθυντὴν τοῦ σκοπευτηρίου καὶ ἠρώτησε, συστρέφων ἅμα τὸν μύστακά του:

— Οἱ ὑποψήφιοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ συναγωνισθοῦν, δὲν εἶν' ἔτσι;

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! εἶπεν ὁ διευθυντὴς κρατῶν εἰς τὰς χεῖράς του καραβίναν. Ὁ διαγωνισμὸς εἶνε προσιτὸς εἰς ὅλους!.. Γράφω τὸ ὄνομα τοῦ σκοπευτοῦ καὶ τὴν ἡμερομηνίαν εἰς ἓν δελτίον... Ἔπειτα τὸ ρίπτω εἰς ἓν κιβώτιον κλειστόν, βραδύτερον δέ, ὅταν γίνεται ἡ ἄθροισις τῶν βαθμῶν, ὁρίζονται τὰ βραβεῖα. Εἶνε ἁπλούστατον!

— Ἂν ἔχετε ὄρεξιν, ταγματάρχα! προσέθηκε προσφέρων τὴν καραβίναν πρὸς τὸν Βερδιέ.

Καὶ ὁ ταγματάρχης ἔτεινεν ἤδη τὴν χεῖρα νὰ τὴν λάβῃ, ὅτε ὁ Φουρνερὲλ μὲ τὸ σκωπτικὸν ἐκεῖνο ὕφος τοῦ παλαιοῦ στρατιώτου ἐστράφη πρὸς τὸν Γκαρούς!

— Ὄχι, ὄχι!.. ἡ τιμὴ ἀνήκει πρῶτον εἰς τὸν ἀντίπαλον! Ἐμπρὸς σεῖς, πολῖτα Γκαρούς!

Ὁ Γκαροὺς γενόμενος καταπόρφυρος προσέβλεψε τὸν Φουρνερὲλ μὲ ἦθος ἀμήχανον καὶ κάπως σκαιόν· ἀλλ' ὁ πρώην πυροβολητὴς μὲ τὸ σαρκαστικόν του μειδίαμα, ἐδείκνυε τὴν καραβίναν, χαιρετίζων ταὐτοχρόνως μὲ σχῆμα στρατιωτικὸν τὸν ἐχθρὸν τοῦ ταγματάρχου.

— Ἐμπρός!... ἂς ἴδωμεν, πολῖτα!.... Ὑπακούσατε!...

Ὁ Γκαροὺς περιέστρεφε κύκλῳ δύσθυμον βλέμμα ὑπὸ τὰς συνεσταλμένας ὀφρῦς του. Ἐμάντευε τὴν παγίδα τοῦ Φουρνερὲλ καὶ δὲν ἠδύνατο εὐκόλως νὰ τὴν διαφύγῃ. Τὰ πρόσωπα τῶν παρεστώτων ἐδείκνυον ἤδη περιέργειαν καὶ χλεύην. Ὁ Βερδιὲ τὸν ἔβλεπεν ἀφελέστατα· εἶτα προσήλωσε τὸ βλέμμα ἐπὶ τοῦ μακρὰν

κειμένου σκοποῦ, ἐφαίνετο ὑπολογίζων τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν δυσκολίαν.

Ὁ Γερμανὸς Τρουγιὰρ προσεπάθησε ν' ἀποτρέψῃ τὸ ποτήριον ἐκεῖνο ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ πάτρωνός του. Τί! μήπως ἐπρόκειτο τώρα νὰ τεθῇ ἡ ὑποψηφιότης εἰς διαγωνισμὸν σκοποβολῆς; Καὶ διατί τάχα τότε νὰ μὴ προκηρυχθῇ ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστοῦ;

Ἀλλ' ὁ Φουρνερὲλ ἥρπασε τὴν φράσιν καὶ μὲ τὴν στρατιωτικήν του εὐφυΐαν προὐκάλεσε τὴν ἱλαρότητα τῶν κατοίκων τοῦ Δαμμαρί.

— Ἀλήθεια, εἶπε, διατί νὰ μὴ γίνῃ ἀναρρίχησις ἐπὶ ἱστοῦ, ἀφοῦ πρόκειται κάτι νὰ κολλήσῃ!...

Προσβλέπων δὲ τὸν νεανίαν ζωγράφον:

— Τοῦ λόγου σου ὅμως τίποτε δὲν θὰ ἠμπορέσῃς νὰ πάρῃς ἀπὸ τὸν ἱστόν· εἶσαι πολὺ χονδρός, παλληκάρι μου!

Ὁ Γκαροὺς ἐννόει ὅτι ὤφειλε νὰ ὑπακούσῃ. Ἔλαβε τὴν καραβίναν διὰ κινήματος ἀποτόμου, τὴν ἐστήριξε ταχέως ἐπὶ τῶν ὤμων του καὶ σχεδὸν χωρὶς νὰ σκοπεύσῃ ἐπυροβόλησεν.

— Πολὺ δεξιά! εἶπεν ἀπαθῶς ὁ διευθύνων τὴν σκοποβολήν.

Ἡ σφαῖρα διῆλθε πολὺ μακρὰν τοῦ ἐκ να-στοχάρτου σκοποῦ, στίζουσα τὸν τοῖχον ἀρκετὰ ὑψηλά, οἱ δὲ θεαταὶ οὐδὲν ἔλεγον ἀναμένοντες νέον δεῖγμα.

Ἡ δευτέρα βολὴ ἐπλησίασε περισσότερον εἰς τὸν σκοπόν.

— Καλλίτερα, ἀλλὰ πάντοτε δεξιά, ἐπανέλαβεν ὁ διευθυντής.

Ὁ Γκαροὺς ἀνεζήτει νὰ εἴπῃ εὐφυολόγημά τι διὰ νὰ διασώσῃ τὴν φιλοτιμίαν του, ὁ δὲ Τρουγιὰρ παρετήρει τὴν ἀπαθῆ ὄψιν τοῦ Βερδιέ.

— Αὐτὴν τὴν φορὰν σκοπεύσατε καλλίτερα, εἶπεν ὁ διευθυντὴς παραδίδων αὐτῷ τὸ ὅπλον, ὅπερ ὁ Γκαροὺς ᾐσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τοῦ τὸ ἐπιστρέψῃ ὀργίλως.

Ἡ σφαῖρα μόλις ἔψαυσε τὸ χαρτόνιον, πάντοτε πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἡ μικρὰ αὕτη ἐπιτυχία ἤρκεσεν ὅπως προκαλέσῃ ἐπιδοκιμαστικὸν ψίθυρον μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γκαρούς.

Αὐτὸς δὲ ὀρθούμενος καὶ περιστρέφων τὴν οὐλότριχα κεφαλήν:

— Σκοπεύω ὁπωσδήποτε ἀρκετὰ καλά, εἶπεν, ὥστε νὰ ρίψω νεκρὸν πάντα ὅστις ἤθελεν ἐπιχειρήσει τι κατὰ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ.

— Εὖγε! δόξα σοι ὁ Θεός!.. Αὐτὸ ἀρκεῖ! ἀνέκραξεν ὁ Τρουγιάρ.

Ἡ χεὶρ του ἀνεζήτησε τὴν χεῖρα τοῦ Γκαρούς, πέριξ αὐτῶν δὲ συνεσπειροῦντο οἱ ὀπαδοί των ὡς νὰ ἐπρόκειτο ἤδη νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα καὶ μετὰ μείζονος μάλιστα προθυμίας, ἐσκέπτετο ὁ Δυκᾶς.

Πάντοτε ἀπαθὴς ὁ διευθύντὴς τοῦ σκοπευτηρίου προσέφερεν ἤδη τὴν καραβίναν πρὸς τὸν Βερδιέ.

— Ὑμεῖς, κύριε! εἶπεν.

— Ἐμπρός, κύριε ταγματάρχα! εἶπεν ὁ Φουρνερέλ. Ἐνθυμεῖσθε τὰ γυμνάσιά μας εἰς τὸ πολύγωνον τῆς Βαϋόννης; Εἴχετ' ἕνα 'μάτι τότε!..

— Καὶ τὸ ἔχω ἀκόμη, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης ἠρεμώτατα.

Ἔλαβε τὴν καραβίναν καὶ ἐπανειλημμένως, ἡσύχως, μὲ τὴν ἀπάθειαν ἐξ ἐπαγγέλματος κυνηγοῦ ἔβαλεν εἰς τὸ κέντρον τρίς, κατὰ σειρὰν ἀποστέλλων τὴν σφαῖραν εἰς τὸ μέλαν σημεῖον, ὡς νὰ μὴ εἶχεν οὐδὲ κατὰ γραμμὴν ἀποκλίνει τὸ ὅπλον, τὸ στηριζόμενον ἐπὶ τοῦ ἰσχνοῦ ὤμου του.

Μετὰ πᾶσαν δὲ βολὴν ἀντήχουν κραυγαὶ καὶ ἐπευφημίαι. Ὁ Φουρνερὲλ ἐξῆρε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ταγματάρχου μετὰ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ἀληθοῦς στρατιώτου ἑτοίμου νὰ θυσιασθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀρχηγοῦ του. Οἱ θεαταὶ ἐχειροκρότουν. Ὁ ζωγράφος μειδιῶν σαρκαστικῶς παρετήρει τὸν Βερδιέ· ἀπὸ τὰ ἐκφράζοντα δὲ περιφρόνησιν χείλη τοῦ Γκαροὺς ἐξῆλθε μία φράσις λεχθεῖσα ἀρκετὰ μὲν μεγαλοφώνως ὥστε νὰ τὴν ἐννοήσωσιν οἱ περὶ αὐτόν, ἀλλ' ἐνταυτῷ καὶ ἀρκετὰ σιγὰ ἐκ φρονήσεως ὥστε νὰ μὴ τὴν ἀκούσῃ ὁ ταγματάρχης: Ἱκανότης παλῃοστρατιώτου!

Ὁ διευθυντὴς ἀφεῖλε τὸ χαρτόνιον ἀπὸ τοῦ σιδηροῦ πασσάλου, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο καὶ τὸ ἐξήτασεν εἰς τὸ φῶς, θαυμάζων διὰ τὴν εὐστοχίαν. Ἐξαίσιον! Καμμία σφαῖρα δὲν εἶχε παρεκκλίνει οὐδὲ κατὰ τὸν ἑκατοστὸν τοῦ χιλιοστομέτρου. Οἵα ἐπιτυχία!

— Τέτοιοι εἶνε εἰς τὸ 5ον σύνταγμα τοῦ πυροβολικοῦ! ἀνέκραξεν ὁ Φουρνερὲλ γελῶν.

Ὁ Δυκᾶς βλέπων τὴν ἐντύπωσιν, ἣν προὐξένησεν εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Δαμμαρὶ ἡ ἱκανότης τοῦ Βερδιὲ ἀκουσίως ἐποίει τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν πόσον «ὁ θρίαμβος τῆς ὑλικῆς ἰσχύος ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ πλήθους.» Ὁ ἀρτοποιός, ὅστις ἦτο ἐνταυτῷ καὶ ὑπολοχαγὸς τοῦ λόχου τῶν πυροσβεστῶν, προέτεινεν ἤδη νὰ ὀνομασθῇ ὁ Βερδιὲ ταγματάρχης ἐπίτιμος τῶν πυροσβεστῶν τοῦ δήμου. Ἡ σπάθη τοῦ στρατιωτικοῦ εἶχεν ἀκόμη ἐν Γαλλίᾳ γόητρον, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ὁ ἴδιος Πὶττ δυσκόλως θ' ἀπέκτα.

— Δὲν πιστεύω, εἶπεν ὁ διευθυντὴς ρίπτων εἰς τὴν κάλπην τὸ δελτίον τὸ φέρον τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ ταγματάρχου—Ἀνσέλμος Βερδιέ—ὅτι κανεὶς ἄλλος θὰ ἔχῃ καλλίτερον δελτίον ἀπ' αὐτό.

— Τότε λοιπόν, ἠρώτησε σκωπτικῶς ὁ Γερμανὸς Τρουγιάρ, τί θὰ κερδήσῃ; Τίποτε μαχαιροπήρουνα ἀσημένια; Νόστιμον πρᾶγμα! Καλὰ καὶ αὐτὰ διὰ τὸ νοικοκυριό!...

Καὶ ἤρχισε νὰ ψάλῃ τὴν στροφὴν γνωστοῦ σχετικοῦ ᾄσματος ἐπὶ γνωστοῦ ἤχου.

Ὁ ταγματάρχης ἀπεμακρύνετο ἤδη ἀφίνων τοὺς θεατὰς καταγοητευμένους διὰ τὴν εὐθυβολίαν του· εἰς μάτην ὁ Γκαρούς ἐγέλα· οἱ κάτοικοι τοῦ Δαμμαρὶ ἀπήντων ὅτι δὲν εἶνε ἄξιος χλευασμοῦ ἀνὴρ, ὅστις ἔχει τοιαύτην εὐστοχίαν περὶ τὸ σκοπεύειν· ἰδιαιτέρως δὲ ὑπερήσπιζεν ἐνθέρμως τὸν ταγματάρχην ὁ δημοδιδάσκαλος, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ὑποψήφιος εἶχε μετὰ προσοχῆς ἀκούσει τὰ παράπονά του.

— Καλὰ πάει ἡ δουλειά, κύριε ταγματάρχα! ἔλεγεν ὁ Φουρνερὲλ παρακολουθῶν τὸν Βερδιέ. Διὰ ὅλους τοὺς λόγους τοῦ Γκαρούς ἤξιζαν αὐτὰ τὰ μικρὰ *πὶφ-πάφ!*

— Λαὸς θηριώδης! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ Δυκᾶς.

Ὁ δὲ Βερδιὲ ὕψου τοὺς ὤμους ἀκούων τὴν φωνὴν τοῦ Πονὶς βραγχνοτέραν παρά ποτε κράζουσαν ἀκόμη:

— Ἐφημερίδας, κύριοι!... Ἀναγνώσατε τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελὲν*!... Λαμπρὰ ἐφημερὶς ὁ *Ἔγχελυς*... δι' ἐκείνους ποῦ τὸν διαβάζουν... ἀηδὴς διὰ τοὺς ἄλλους!... Ἀγοράσατε τὸν *Ἔγχελυν*!...

(Ἕπεται συνέχεια).

ΤΕΛΕΙΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΟΥ ΦΩΝΟΓΡΑΦΟΥ

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ὁ Ἔδισων, ὁ κλεινὸς Ἀμερικανὸς ἐφευρέτης, ἐδημοσίευσεν ἐν ἀμερικανικῷ περιοδικῷ περιεργότατον ἄρθρον, ἐν ᾧ ἐκτίθησι τὰς διαφόρους τελειοποιήσεις, ἃς ἐπέφερεν εἰς τὸν φωνογράφον καὶ τὰς πολλαπλᾶς λειτουργίας, εἰς ἃς δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ νῦν τὸ πολύτιμον τοῦτο ὄργανον. Ὑπομιμνήσκει πρὸς τούτοις ὅ,τι ἔγραφεν ἐν τῷ αὐτῷ περιοδικῷ πρὸ δεκαετίας, προαγγέλλων τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ φωνογράφου καὶ προλέγων τὰ ἀποτελέσματα εἰς ἃ θὰ κατέληγε δι' αὐτοῦ, ὅταν θὰ ἐλάμβανε καιρὸν νὰ ἀσχοληθῇ εἰς τὴν τελειοποίησίν του. Σήμερον μετὰ δεκαετῆ ἀθόρυβον ἐργασίαν ἀγγέλλει εἰς τὸν κόσμον ὅτι ἐτήρησε τὸν λόγον του καὶ ὅτι ὁ φωνογράφος τελειοποιημένος εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν παντὸς οἱουδήποτε.

Οἱ ἦχοι, λέγει ὁ Ἔδισων, θὰ χαράσσωνται ἐπὶ μικροῦ κυλίνδρου ἐκ κηροῦ, ἡ εὔπλαστος δ' αὕτη ὕλη θέλει ἀποτυπώνει τοὺς ἀκουστικοὺς κυματισμοὺς μετ' ὀξύτητος μείζονος τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου ὠτὸς καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἀλλοιώσεως.

« Παράδοξον πρᾶγμα! ἐξακολουθεῖ ὁ Ἔδισων. Πρὸ εἴκοσι καὶ πέντε αἰώνων οἱ Ἀσσύριοι καὶ οἱ Βαβυλώνιοι ἐξέλεξαν ὡς μέσον διαιωνίσεως τῆς μνήμης αὐτῶν κυλίνδρους ἐξ ὀπτῆς γῆς, ἐφ' ὧν ἐχάρασσον γωνιώδεις χαρακτῆρας, ἰδοὺ δὲ ὅτι ἡ πρόσφατος αὕτη ἀνακάλυψις τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης, ὁ φωνογράφος, ἐπὶ σκοπῷ ὁμοίῳ ποιεῖται χρῆσιν κηρίνων κυλίνδρων, ἀλλὰ μετὰ τῆς μεγάλης διαφορᾶς, ὅτι οἱ ἡμέτεροι ἐκ κηροῦ κύλινδροι, ἀφ' ἑαυτῶν λαλοῦντες, δὲν θὰ σιωπῶσιν ἐπὶ αἰῶνας ὅλους, ἀναμένοντες τοὺς Ῥάβλινσων καὶ τοὺς Λαγυάρδους, ὅπως ἑρμηνεύσωσιν αὐτούς. Σήμερον, χάρις εἰς ἡμᾶς, ἡγεμών, πολιτικὸς ἀνὴρ ἢ ἱστοριογράφος τις δύναται νὰ διαβιβάσῃ τὴν λαλιάν του εἰς φύλλον φωνογράφου, δυνάμενον νὰ χιλιοπλασιασθῇ, ἕκαστον δὲ τῶν χιλίων τούτων ἀντιγράφων δύναται πάλιν νὰ ἀναπαραγάγῃ τὸν ἦχον χιλίας ἀκόμη φοράς. Οὕτω δὲ τηρουμένων τῶν ἀντιγράφων τούτων, ἡ λαλιὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνδρός, αἰῶνας ὅλους μετὰ τὴν ἐξαφάνισίν του ἐκ τοῦ κόσμου, θὰ ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς ἐπιγενομένους, μεθ' οἵας δυνάμεως καὶ ἀκμῆς θὰ ἀπέτεινεν αὐτὸς οὗτος πρὸς αὐτοὺς τὸν λόγον ἐὰν ἔζη. Ἡ ὀργανικὴ καὶ φωνητικὴ μουσικὴ (τετραφδία ἢ μονῳδία, ἀδιάφορον) δύναται νὰ ἀναπαραχθῇ ὑπὸ τοῦ φωνογράφου μετὰ καταπληκτικῆς ἐντελείας καὶ ἀκριβείας. Ὁποία εὐτυχία διὰ τοὺς ἀπογόνους ἡμῶν νὰ δύνανται νὰ γνωρίζωσι τίνι τρόπῳ π. χ. ἐξετέλει ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τεμάχιόν τι,. ὁ Ρουβινστάϊν! »

Ὁ Ἔδισων μετὰ ταῦτα συνοψίζει ὅ,τι πρὸ δεκαετίας προεῖπε περὶ τοῦ φωνογράφου του καὶ τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἤθελε λύσει οὗτος τελειοποιούμενος, καταλήγει δὲ λέγων ὅτι πᾶν ὅ,τι προεῖπε καὶ ἐγένετο.

« Δύναμαι νὰ ἰσχυρισθῶ, λέγει, ὅτι χάρις εἰς τὴν εὐχέρειαν, μεθ' ἧς ἀπομνημονεύει καὶ ἀναπαράγει πᾶν εἶδος μουσικῆς καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀφηγηματικὰ (récitatifs) μέρη, δύναται νὰ παρέχῃ ἀκαταπαύστους τέρψεις εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, εἰς τὰς διαφόρους συναθροίσεις, γεύματα, ἑσπερίδας κτλ.—Πᾶς ὅστις ἐξ ἄλλου θέλει νὰ μείνῃ μόνος ἐν τῷ δωματίῳ του δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του ἀριθμόν τινα κυλίνδρων ἐκ κηροῦ, ἐφ' ὧν εἰσὶ κεχαραγμένα ᾄσματα, ποιήματα, τεμάχια κλειδοκυμβάλου ἢ τετραχόρδου, σύντομα διηγήματα, τεμάχια πρὸς ἀπαγγελίαν. Τοποθετῶν δ' αὐτὰ ἐν τῷ φωνογράφῳ του, θὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν αὐτὴν τέρψιν, οἵαν καὶ ἂν τὰ τεμάχια ταῦτα ἀπηγγέλλοντο ἢ ἀνεμέλποντο ὑπὸ τῶν συγγραφέων καὶ καλλιτεχνῶν αὐτοπροσώπως. Ἡ ποικιλία τῶν διασκεδάσεων, ἃς δύναταί τις νὰ παράσχῃ ἑαυτῷ ἐπὶ τιμῇ μηδαμινῇ καὶ μὴ μετακινούμενος τῆς θέσεώς του, εἶνε ἀπεριόριστος. Τὴν

Πάττη, ᾄδουσαν ἐν Ἀγγλίᾳ, θὰ ἀκούωμεν, ἂν θέλωμεν, συγχρόνως ἐν Ἀμερικῇ, ὅπως θὰ δύνανται νὰ τὴν ἀκούωσιν καὶ οἱ ἑκατὸν ἔτη μεθ' ἡμᾶς ζῶντες. Ἐπὶ τεσσάρων κυλίνδρων, ἐχόντων 8 δακτύλων μῆκος καὶ 5 δακτύλων πλάτος, δύναμαι νὰ ἀντιγράφω διὰ τοῦ φωνογράφου ὁλόκληρον μυθιστόρημα τοῦ Δίκενς. Πρὸς διδασκαλίαν τῆς προφορᾶς τῆς ἀγγλικῆς καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν ἐν γένει ὁ φωνογράφος οὐδεμίαν ἐπιδέχεται σύγκρισιν, θέλει δὲ ἐκπληροῖ τὸ ἔργον μετ' ἀκριβείας, ἣν ἀδυνατεῖ νὰ ἀπομιμηθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φωνή. Αἱ ἀγορεύσεις, αἱ δημόσιαι διαλέξεις αὐτούσιοι θὰ εἶνε κοιναὶ ἐν παντὶ οἴκῳ. Δὲν εἶνε δ' ἀπίθανον ὅτι μετά τινα ἔτη θὰ ἐκδίδωνται καὶ φωνογραφικαὶ ἐφημερίδες, εἰς σχῆμα κυλίνδρων κιτρίνων. Ἀπὸ τοῦδε, τοῦ φωνογράφου παραδοθέντος ἅπαξ εἰς κοινὴν χρῆσιν, καινοθῆραι καὶ συντάκται δύνανται νὰ ἐκφωνῶσι τὸ ἄρθρον των ἐν τῷ ὀργάνῳ τούτῳ, εἴτε ἐν αὐτῷ τῷ γραφείῳ τῆς ἐφημερίδος, εἴτε καὶ ἐν ἄλλῳ μέρει, συνδεομένῳ πρὸς τὸ τυπογραφεῖον τῆς ἐφημερίδος διὰ τηλεφωνικοῦ σύρματος καὶ νὰ στοιχειοθετῆται ἄνευ χειρογράφων.

«Οἱ κήρινοι κύλινδροι θὰ ἀποστέλλωνται ταχυδρομικῶς ἐντὸς μικρῶν κιβωτιδίων, ἰδίως παρ' ἐμοῦ παρασκευασθέντων, θὰ τοποθετῶνται δὲ ἐπὶ τοῦ φωνογράφου, ἵνα ἀναπαράγωσι τὴν φωνήν. Οἱ ταχυδρομικοὶ φωνογράφοι ἔσονται κατεσκευασμένοι πάντες κατὰ τὸν αὐτὸν τύπον. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἀποστέλλετε τοὺς κηρίνους κυλίνδρους, στερεῖται φωνογράφου, συνιστῶμεν σταθμούς, ὅπου, ἐπὶ πληρωμῇ ὀλίγων λεπτῶν, πᾶς τις θὰ δύναται νὰ ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσίν του τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτῷ ὄργανον. Τίς δὲ δὲν θὰ καταβάλλῃ εὐχαρίστως ἐλάχιστον τίμημα, ὅπως ἀκούσῃ τὴν φωνὴν προσφιλοῦς φίλου ἢ συγγενεῖς ὁμιλοῦντος αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ἄλλου ἄκρου τῆς γῆς;

«Οἱ συγγραφεῖς ἀφ' ἑτέρου δύνανται διὰ τοῦ φωνογράφου νὰ διατυπώνωσι πᾶσαν παροδικὴν ἰδέαν ἢ ἐντύπωσιν, εἰς πᾶσαν ὥραν τῆς νυκτὸς ἢ τῆς ἡμέρας, χωρὶς νὰ εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ζητῶσι χάρτην, μελάνην ἢ γραφίδα καὶ τοῦτο ἐν χρόνῳ πολὺ μικροτέρῳ τοῦ ἀπαιτουμένου ὅπως χαράξωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην σημείωσιν. Δύνανται ὡσαύτως νὰ δημοσιεύωσι φωνογραφικῶς τὰ μυθιστορήματα ἢ πᾶσαν ἄλλην πραγματείαν των, ἀποτεινόμενοι οὕτω διὰ ζώσης πρὸς τοὺς ἀναγνώστας των ἢ μᾶλλον τοὺς ἀκροατάς των. Οὕτω δὲ θὰ κατορθοῦσι νὰ προφυλάσσωσι τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν λογοκλοπιῶν, τῶν προερχομένων ἐκ τῶν ἀτελειῶν τῶν νόμων. Οἱ μελοποιοὶ ὡσαύτως δύνανται νὰ ἐμπιστεύωνται πᾶσαν στιγμιαίαν ἔμπνευσίν των εἰς τὸν φωνογράφον»

Ὁ Ἔδισων μετὰ ταῦτα, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους καὶ τοὺς χρηματιζομένους, διατρίβει εἴς τινας λεπτομερείας, ὅπως ἐξάρῃ τὴν ἐκ τοῦ φωνογράφου προσγινομένην οἰκονομίαν χρόνου καὶ χρήματος, ὅπερ βεβαίως θέλει ἐξασφαλίσει τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὀργάνου, ἐν Ἀμερικῇ, ὅπου ὁ χρόνος ἐκτιμᾶται ὡς χρῆμα, τὸ χρῆμα δ' ἔχει ὅσην ἀξίαν οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου.

Συνελόντι εἰπεῖν ὁ φωνογράφος ἔσται διὰ τὸν προφορικὸν λόγον ὅ,τι ἡ ἀκαριαία φωτογραφία διὰ τὰ κινούμενα ἀντικείμενα· ὅπως πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης ἀδύνατον ἦτο νὰ ἀποτυπώσῃ τις τὴν θέσιν ἵππου π.χ. ἐν κινήσει διατελοῦντος, οὕτω καὶ πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ φωνογράφου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπαναληφθῇ συνομιλία τις μετὰ φωτογραφικῆς οὕτω εἰπεῖν ἀκριβείας, μὲ πάσας τὰς παραλλαγὰς τῶν ἤχων, τὰς διακοπὰς τοῦ ὁμιλοῦντος κτλ.

Καὶ ὁποίους ἀκόμη ὁρίζοντας διανοίγει ἐνώπιον ἡμῶν ὁ φωνογράφος! Πᾶσα ἀνταπόκρισις θέλει ἁπλοποιηθῇ καὶ συντομευθῇ. Αἱ συστατικαὶ ἐπιστολαὶ θὰ ἀπαγγέλλωνται ἐπὶ φωνογραφικοῦ φύλλου· τὰ ξενοδοχεῖα καὶ αἱ λέσχαι θὰ προμηθευθῶσι φωνογράφους καὶ φωνογραφήματα. Ἡ ἀκρίβεια τῶν συνεντεύξεων τῶν δημοσιογράφων θὰ ἐξελέγχεται μετ' ἀκριβείας, οἱ ἐπιβάται τῶν σιδηροδρόμων, ἀδυνατοῦντες νὰ γράφωσι, ὡς ἐκ τῆς ταλαντεύσεως, θὰ μεταχειρίζωνται τὰ φωνογραφήματα. Ἔχοντες κατ' οἶκον φωνογράφον, ἀπουσιάζετε. Εἰς πάντα ἐρχόμενον νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ ὁ φωνογράφος θὰ δύναται νὰ ἀπαντᾷ ὅτι ἐξήλθατε καὶ ὅτι θὰ ἐπανέλθετε τὴν δεῖνα ὥραν· ὡσαύτως ἐρχόμενός τις εἰς τὸ γραφεῖόν σας καὶ μὴ εὑρίσκων ὑμᾶς δύναται νὰ σᾶς παραγγείλῃ ὅ,τι θέλει διὰ τοῦ φωνογράφου σας.

— Σημειώσατε, ἐπάγεται ὁ Ἔδισων, ὅτι δὲν ὁμιλῶ περὶ πραγμάτων ἐφικτῶν ἐν τῷ μέλλοντι. Πρὸ δεκαετίας προεῖπον πάντα ταῦτα, σήμερον δ' ὁ φωνογράφος μου εὑρίσκεται εἰς θέσιν νὰ τὰ πραγματοποιήσῃ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ. Καὶ πόσαι δὲ ἄλλαι χρήσεις, δι' ἃς ὁ φωνογράφος εἶνε νῦν ἐντελῶς ὥριμος, ἠδύναντο νὰ μνημονευθῶσιν; Δὲν ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ δώσω εἰς τὴν πραγματείαν ταύτην χαρακτῆρα καταλόγου. Εἶπον, φρονῶ, ἱκανὰ ὅπως ἐννοήσετε ὅτι δέον νὰ ἴδητε καὶ ἀκούσητε τὸν φωνογράφον μου. Παρέκαμψε πλέον τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ εὐρὺ μέλλον ἀναμένει αὐτόν. Ὑπό τινα ἔποψιν ὁ φωνογράφος γινώσκει πλειότερα ἡμῶν, τηρῶν ἐν τῇ μηχανικῇ αὐτοῦ μνήμῃ πολλὰ πράγματα, ἅτινα ἡμεῖς λησμονοῦμεν, καὶ ἂν εἴπαμεν ταῦτα οἱ ἴδιοι. Ἔσται παράγων σπουδαῖος τῆς μορφώσεως τοῦ ἀνθρώπου, διότι θέλει διδάξει ἡμᾶς τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἐπιφυλακτικότητα ἐν

τοῖς λόγοις. Δι' αὐτοῦ θὰ ὁμιλῶμεν ἡμεῖς αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ὅπως πρόσωπόν τι πρὸς ἕτερον. Οὕτως ὁ φωνογράφος θέλει ἔχει τελεσιουργὸν ἠθικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων μεταξὺ ἀλλήλων, καθιστῶν αὐτοὺς βραχυλόγους καὶ ἀκριβολόγους, καλλιεργῶν τὸ ἦθος αὐτῶν καὶ συνδέων δι' ἀμέσων προφορικῶν σχέσεων φίλους ἢ ἑταίρους, μακρὰν ἀλλήλων διατρίβοντας.»

Δ. Κ.

ΤΟ ΦΘΕΓΜΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΑΤΡΑΧΩΝ

Βρεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ εἶνε, ὡς γνωστόν, ὁ ἦχος ὃν φθέγγονται οἱ βάτραχοι ἐν τῇ ὁμωνύμῳ κωμῳδίᾳ τοῦ ἀθανάτου Ἀριστοφάνους. Ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε οὕτως συνήθης εἰς ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὥστε οὐδεὶς ἴσως ἡμῶν προσέσχε περισσότερον τὸν νοῦν εἰς τοὺς μουσικοὺς φθόγγους οὓς ἀναδίδουσι τὰ *λιμναῖα κρηνῶν τέκνα*. Ἀρεσκόμεθα εἰς τὴν ἰδιάζουσαν μελῳδίαν τῶν λιμναίων τούτων ἀηδόνων ἢ πειράζονται ἐξ αὐτῆς τὰ νεῦρα ἡμῶν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ ἐξελέγξῃ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἀναγραφῆς τῶν βατραχικῶν φωνῶν ὑπὸ τοῦ Ἀριστοφάνους. Τοῦτο δὲ δὲν ἔχει λόγον, ὡς φαίνεται, τὸ ἀταλαίπωρον ἡμῶν, ἀλλὰ τὴν σύμπτωσιν, ὅτι δὲν εὑρίσκουσι τὰ ὦτα ἡμῶν διαφωνίαν μεταξὺ τῶν στίχων τοῦ κωμικοῦ καὶ τῆς πραγματικῆς φωνῆς τῶν βατράχων. Ἀλλ' οἱ ξένοι δὲν εὑρίσκονται πρὸ ζητήματος ἐπ' ἴσης ἀναμφισβητήτου. Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἄγγλοι, ἀκούοντες τοὺς βατράχους των, εὕρισκον ὅτι ὁ Ἀριστοφάνης ἐλευθεριάσει περὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς φωνῆς των. Καὶ δὲν εἶχον ἄδικον, ἐφ' ὅσον δὲν εἶχον μελετήσει τὸ φθέγμα τῶν ἑλληνικῶν βατράχων. Ἀλλά... ἄλλοι τόποι, ἄλλα ἤθη. Ἡ ζῳολογία ἑνωθεῖσα μετὰ τῆς φιλολογίας ἀπεκάλυψεν τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος. Ἂς μάθωσι λοιπὸν οἱ ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας», ὅτι οἱ βάτραχοί μας ἀναπέμπουσι κραυγὰς διαφόρους ἢ οἱ βάτραχοι τῆς λοιπῆς Εὐρώπης. Ἔστω δὲ τοῦτο πρὸς τιμὴν τῆς πρωτοτυπίας τῶν βατράχων μας, οὓς εἴθε νὰ ἐμιμοῦντο ἐν τούτῳ καὶ πολλοὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολῖται.

Ἰδοὺ τί περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀναγινώσκομεν ἐπ' ἐσχάτων γραφὲν ἐν τῇ ***Κριτικῇ Ἐπιθεωρήσει*** τῆς Κανταβριγίας ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου λογίου κ. J. E. Sandys.

«Πολλάκις θὰ συνέβη εἰς Ἄγγλους ἀναγνώστας τοῦ Ἀριστοφάνους νὰ παρατηρήσωσιν ὅτι ὁ γνωστὸς στίχος ***βρεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ*** δὲν ἀνταποδίδει ἀκριβῶς τὸν κρωγμὸν τοῦ κοινοῦ βατράχου, πρὸς ὃν ἔχομεν οἰκείως ἐν Ἀγγλίᾳ. Πρόδηλον εἶνε, ὅτι ἀναγκαία θὰ ἦτο ἐξήγησίς τις τούτου τοῦ φαινομένου· πλὴν ἅπαντες οἱ ὑπομνηματισταὶ τοῦ κωμικοῦ, οὓς συνεβουλεύθην οὐδὲν λέγουσι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου. Ἀλλὰ κατά τινα περιοδείαν μου ἐν Ἑλλάδι ἐπ' ἐσχάτων γενομένην εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐξελέγξω τὴν ἀκρίβειαν τῶν φθόγγων ὧν ἔκαμε χρῆσιν ὁ ποιητὴς πρὸς μίμησιν τῆς λιμναίας μουσικῆς. Πορευόμενος ἀπὸ Τίρυνθος εἰς Ναύπλιον διηρχόμην παρά τινα καλαμῶνα, ὅτε τὴν προσοχήν μου εἵλκυσε θορυβώδης ἦχος ὁμοιάζων πρὸς τὸν ἀναπεμπόμενον ὑπὸ πολλῶν ὁμοῦ ψιττακῶν ἐριζόντων διαρκῶς. Ἦτο προφανῶς ἡ φωνὴ τοῦ ἑλληνικοῦ βατράχου, ἣν ἤκουον διὰ πρώτην φοράν, σειρὰ τεσσάρων βραχειῶν λαρυγγοφώνων συλλαβῶν εἰς ἃς εἵπετο διπλοῦν κόασμα. Δι' ἀγγλικῶν γραμμάτων δύναται ἴσως ἄριστα ν' ἀποδοθῇ ὡς ἑξῆς Keke-Kekek-Koàk-Koàk. Ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοῦ ἀριστοφανείου στίχου ἦτο, ὅτι δὲν κατώρθωσα νὰ ἀκούσω τὸ ἀρχικὸν *βρ* καὶ τὸ τελικὸν ς· ἄλλως ἡ καθ' ὅλου ὁμοιότης ἦτο ἀπαραγνώριστος.

Ἔκτοτε δὲ τυχὼν τῆς εὐκαιρίας νὰ συμβουλευθῶ δι' ἄλλους σκοποὺς πολλὰ συγγράμματα περιηγητῶν ἐπισκεφθέντων τὴν Ἑλλάδα, εὗρον τὰ ἑξῆς χωρία, παρέχοντα ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ ἐνταῦθα προκειμένου ζητήματος.

«Οἱ κοινοὶ βάτραχοι τῆς Ἑλλάδος, λέγει ὁ Dodwell, ἐκπέμπουσι φωνὴν ὅλως διάφορον τῆς » τῶν βατράχων τῶν βορείων κλιμάτων καὶ δὲν » ὑπάρχει καλλιτέρα αὐτῆς μίμησις τῆς τοῦ » παρ' Ἀριστοφάνει *βρεκεκὲξ κοὰξ κοὰξ*.

Ὁ δὲ Mure, λόγον ποιούμενος περὶ τῆς περιοδείας του ἀνὰ τὰς ὄχθας τῆς Βαλύρας, παραποτάμου τοῦ Παμίσου ἐν Μεσσηνίᾳ, παρατηρεῖ διὰ μακροτέρων τὰ ἑξῆς· «Ἐκεῖ εἵλκυσε κατὰ πρῶ» τον τὴν προσοχήν μου τὸ ἰδιάζον κόασμα τῶν » ἑλληνικῶν βατράχων, ὅπερ ἤδη προχωροῦντος » τοῦ ἔαρος ἤρχισε νὰ ἀκούηται ἀνὰ τὰ τέλ» ματα, καὶ ὅπερ, καίπερ μὴ ὂν παντελῶς ξέ» νον εἰς τὸ οὖς μου, μὲ προσέβαλε ταὐτοχρόνως » ὥς τι διάφορον τῆς κραυγῆς τοῦ αὐτοῦ ζῴου » ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρᾳ ὅπου εἶχε τύχει νἀκούσω » αὐτήν. Συνίσταται δ' ἐκ δύο ποικίλων φω» νῶν, ὧν τὴν μὲν πρώτην δὲν δύναμαι νὰ πε» ριγράψω καλλίτερον ἢ συγκρίνων αὐτὴν πρὸς » τὸν συνήθη ἦχον τὸν προερχόμενον ἐκ τῆς πιέ» σεως τῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν οὔλων τοῦ οὐρανί» σκου, ἣν προκαλοῦμεν ὅταν θέλωμεν νὰ ταχύ» νωμεν τοὺς ἵππους, ἡ δὲ δευτέρα εἶνε μίγμα » κοάσματος καὶ κρωγμοῦ. Οἱ δύο δὲ οὗτοι ἦχοι » διαδέχονται ἀλλήλους κατὰ διαλείμματα » μετὰ μεγάλης κανονικότητος, τοῦ πρώτου ἐ» παναλαμβανομένου πολὺ συχνότερον ἢ ὁ δεύ» τερος οὐδὲ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ γείνωσι διὰ

» γραπτοῦ λόγου καταληπτότεροι ἢ διὰ τῆς » ἀριστοφανείου διατυπώσεως *βρεκεκὲξ κοὰξ* » *κοάξ*. Ἡ δὲ συμφωνία αὕτη μοὶ ἐνεποίησεν ἡδο- » νήν τινα ἣν μόνον ἐνθουσιώδης ἑλληνιστὴς θὰ » δυνηθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ. Τὸ δὲ ᾆσμα τῶν *λι-* » *μναίων* τούτων *τέκνων* μοὶ παρέσχεν ἀκολού- » θως εὐχαριστοτάτην ἀνακούφισιν κατὰ πολλὰς » ἀνιαρὰς πορείας ἀνὰ τὰ ἑλώδη πεδία τῆς πα- » ραλίας τῆς Ἤλιδος.»

Τέλος δ' ἐν τῇ συγγραφῇ τοῦ Clark περὶ Πελοποννήσου εὗρον τὴν ἑξῆς περιγραφὴν περὶ τῆς ἐπιστροφῆς ἀπὸ τῆς Λέρνης εἰς τὸ ἀργολικὸν πεδίον. «Πλῆθος βατράχων προσέβαλεν ἡμᾶς » μετὰ προπετοῦς μέλους ἐν ἤχοις ὀξυτέροις καὶ » τραχυτέροις τῶν τῶν ἀγγλικῶν βατράχων. Ἄρ- » χονται δὲ οὗτοι ἀπὸ ἀνάρθρου προπαρασκευα- » στικοῦ ἤχου ὁμοίου πρὸς τὸ ἤχημα παλαιοῦ ὁλ- » λανδικοῦ ὡρολογίου ὑποστένοντος ἐν τῷ ἀγῶνι » νὰ σημάνῃ τὴν ὥραν καὶ τελειόνουσιν ἐν δια- » δοχῇ παταγωδῶν κοασμάτων. Ἡ γλῶσσα τῶν » βατράχων τούτων δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς » φωνὰς ἐνάρθρους ἀκριβέστερον ἢ διὰ τῶν *βρε-* » *κεκὲξ κοὰξ κοὰξ* τοῦ Ἀριστοφάνους.»

Τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομα τοῦ κοινοῦ ἀγγλικοῦ βατράχου εἶνε τὸ rana temporaria. Ἀλλ' ὁ ἑλληνικὸς βάτραχος καλεῖται rana esculenta, καὶ εἶνε ὁ ἐδώδιμος βάτραχος τῆς νοτίας Εὐρώπης. Εὑρίσκω δὲ ἄλλως καὶ ἐν τῇ Expédition Scientifique de Morée ὅτι ἡ φωνὴ τοῦ ἑλληνικοῦ βατράχου διαφέρει οὐσιωδῶς καὶ ἀπὸ τῆς τῶν γαλλικῶν. « Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Μωρέως παρετήρησεν » ὅτι ἡ κραυγὴ τοῦ ἑλληνικοῦ βατράχου δὲν » ἦτο παντελῶς ὁμοία πρὸς τὴν τῶν βατράχων » τῶν περιχώρων μας. Οἱ Ἕλληνες δὲν τρώ- » γουσί ποτε τὸ κρέας τοῦ ζῴου τούτου, ἀπ' » ἐναντίας δὲ δεικνύουσι πρὸς αὐτὸ τὴν αὐτὴν » ἀντιπάθειαν ἣν καὶ πρὸς πᾶν ἄλλο εἶδος ἑρπετῶν.»

*Ρ.

ΝΕΟΣ ΣΩΣΤΙΚΟΣ ΥΠΕΝΔΥΤΗΣ

Εἰς τὴν διοργανουμένην κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν τῶν ναυαγοσωστικῶν ἀντικειμένων ἐκτεθήσεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ νέον τι μέσον διασώσεως πρακτικώτατον, ὀφειλόμενον εἰς τὸν κ. Μασσέ, ὑπήκοον Ὀλλανδόν, ὅστις ἔσχε τὴν ἱκανοποίησιν νὰ ἴδῃ τὴν ἐφεύρεσίν του γενομένην παραχρῆμα ἀποδεκτὴν παρὰ τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῆς πατρίδος του καὶ παρὰ πλείστων ἀτμοπλοϊκῶν ὀλλανδικῶν καὶ βελγικῶν ἑταιριῶν. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς χονδρὸν ὑπενδύτην θηρευτικὸν ἄνευ χειρίδων, κατασκευάζεται δὲ ἐξ ὑφάσματος διαφόρων εἰδῶν. Τὸ ὕφασμα εἶνε διπλοῦν ὅπως εἰσάγηται εἰς τὸ μεταξὺ κενὸν κόνις φελοῦ, παρασκευασθεῖσα καταλλήλως δι' ἐπὶ τούτῳ μύλων. Μετὰ τοῦτο τὸ ὕφασμα ράπτεται κατὰ τρόπον ὥστε ἡ κόνις τοῦ φελοῦ νὰ τοποθετηθῇ ἐξ ἴσου σχηματίζουσα πλεῖστα τετράγωνα προέχοντα, ἐξ οὗ καὶ ὁ ὑπενδύτης ἀποκαλεῖται cabitonné, τουτέστι γναφαλωτός. Παρεκτὸς τῆς κομψότητος τοῦ σχήματος αὐτοῦ καὶ τοῦ ὡραίου ὑφάσματος, ὅπερ ἕκαστος δύναται νὰ ἐκλέξῃ πρὸς κατασκευήν του, ἔχει τὸ πλεονέκτημα νὰ φέρηται ἀνέτως ὑπὸ ἐπανωφόριον ἢ χονδρόν τι ἱμάτιον, χωρὶς ὁ φέρων αὐτὸ ἐπιβάτης νὰ φαίνηται γελοῖος, ὡς ὁ φέρων τὴν συνήθη γνωστὴν ζώνην ἐκ πλακῶν φελοῦ. Πρὸς δὲ ἐν περιπτώσει συγκρούσεως, ὁ ὑπενδύτης ἐξουδετερώνει τὴν σφοδρότητα τοῦ κτυπήματος, χάρις εἰς τὴν εὐκαμψίαν καὶ τὴν ἐλαστικότητά του, ἐνῷ ἡ ζώνη προξενεῖ μώλωπας. Ὁ ὑπενδύτης κομβώνεται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, φέρει δὲ καὶ ζωνην ὅπως ἐφαρμόζηται κάλλιον εἰς τὴν ὀσφύν. Ὁ ἐπιβάτης δύναται νὰ τὸν τοποθετῇ παρὰ πόδας τῆς κλίνης του, εἰς τρόπον ὥστε νὰ τὸν ἔχῃ πρόχειρον ἐν πάσῃ στιγμῇ. Ἀλλ' ὅτε εἶνε ἀνάγκη νὰ τὸν φορέσῃ διὰ μιᾶς, πρέπει ν' ἀρχίσῃ νὰ τὸν κομβώνῃ ἐκ τῶν κάτω, ὥστε νὰ μὴ δύναται ν' ἀνυψωθῇ ἄνωθεν τῶν ὤμων, τοῦθ' ὅπερ θὰ συνέβαινε ἂν ἦτό τις ὑποχρεωμένος νὰ ῥιφθῇ εἰς τὸ ὕδωρ μὴ προφθάνων εἰμὴ νὰ περάσῃ τοὺς βραχίονας. Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ναυαγὸς ἀναγκασθῇ νὰ μείνῃ πολλὰς ὥρας ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὁ ὑπενδύτης εἶνε δι' αὐτὸν πολύτιμος ὡς προφυλάττων ἐκ τοῦ ψύχους κάλλιον πάσης ζώνης. Γνωστὸν ὅτι εἴς τινα ναυάγια ἀνευρέθησαν πλεῖστοι ἐπιβάται νεκροὶ ἐκ τοῦ ψύχους, κρατούμενοι ἐκ τῶν στρογγύλων ἢ ἄλλων ἐπιπλεόντων σωσιβίων, τὰ ὁποῖα ἠδυνήθησαν μὲν ν' ἁρπάσωσιν, χωρὶς ὅμως νὰ εὕρωσιν εἰς αὐτὰ προφύλαξίν τινα κατὰ τοῦ ψύχους. Τὰ μετὰ τοῦ ὑπενδύτου γενόμενα πειράματα ἀπέδειξαν ὅτι δύναται νὰ ὑποβαστάσῃ ἐπὶ πολὺ ναύτας φέροντας τὰ κηρωτὰ αὐτῶν ἐνδύματα καὶ τὰ χονδρὰ ναυτικά των ὑποδήματα. Γυναῖκες καὶ παιδία μὴ γινώσκοντα νὰ κολυμβῶσιν ἐρρίφθησαν εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἠδυνήθησαν νὰ μείνωσιν ἐπιπλέοντα μὲ τοὺς ὤμους ἐντελῶς ὑπεράνω τοῦ ὕδατος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν πειραμάτων. Ὥστε ὁ ὑπενδύτης προώρισται ν' ἀντικαταστήσῃ παρὰ τοῖς ἐπιβάταις τῆς πρώτης καὶ δευτέρας θέσεως τὰς συνήθεις σωστικὰς ζώνας, ὧν ἡ χρῆσις θὰ περιορισθῇ τοῦ λοιποῦ, παρὰ τοῖς μετανάσταις, τοῖς ἐπιβάταις τῆς τρίτης τάξεως καὶ τοῖς πληρώμασιν. Τοῦτο ἤδη καὶ ἐγένετο ἐν Βελγίῳ καὶ Ὀλλανδίᾳ εἰς τὰς γραμμὰς ἀπὸ Φλεσίγγης μέχρι Κουήνσβορου καὶ ἀπὸ Ὀστένδης εἰς Δοῦβρον, ἐπὶ τῶν ἀτμο-

πλοίων τῶν νεερλανδικῶν Ἰνδιῶν καὶ εἰς τὸ ὁλλανδικὸν πολεμικὸν ναυτικόν, ὅπερ ἠγόρασε 2600 τοιούτους ὑπενδύτας εὐθὺς μετὰ τὰ πρῶτα πειράματα. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔτους μεγάλη τις ἀτμοπλοϊκὴ ἑταιρία παρήγγειλε τὴν κατασκευὴν 400ὑ πενδυτῶν διὰ τ' ἀτμόπλοιά της.

Οἱ νεωστὶ κατασκευασθέντες σωστικοὶ ὑπενδύται ἔχουσι καὶ μικρὸν θυλάκιον, ὅπως δύνανται οἱ ἐπιβάται νὰ ἐναποθέτωσιν ἐν αὐτῷ φιαλίδιον ποτοῦ τονωτικοῦ, χαρτοφυλάκιον ἢ ἄλλο τι χρήσιμον ἀντικείμενον.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Μόνον μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ πυρὸς καθαρίζεται ἡ καπνοδόχος, καὶ μόνον μετὰ τὴν ἀπόσβέσιν τῶν παθῶν ἐξαγνίζεται τοῦ ἀνθρώπου ἡ καρδία.

—

Τὰ κατὰ τῆς μεγαλοφυΐας λιθοβολήματα φέρουσιν οἷον ἀποτέλεσμα καὶ οἱ κατὰ τοῦ Ὠκεανοῦ ῥιπτόμενοι λίθοι. Διέρχονται τὰ κύματα ὑπεράνω καὶ οὐδ' ἴχνος αὐτῶν ἀφίνουσι.

—

Δικαίως πολλὰ παράσημα ὀνομάζονται *ἀστέρες*. Πράγματι, ὅπως ὁ ἀστὴρ φέγγει εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός, οὕτω καί τινα παράσημα εἶνε ὡς πυρσοὶ φωτίζοντες τὴν ἀσημότητα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὰ φέρουν.

—

Ἡ ἀργία φονεύει τὸ πνεῦμα ὡς ἡ σκωρία κατατρώγει τὸν σίδηρον.

—

Τὸ θάῤῥος δὲν εἶνε μόνον ἀρετὴ ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν φύλαξ.

—

Τὰ πάθη διὰ τῶν παθῶν ἀποτρίβονται ὡς ὁ ἀδάμας διὰ τοῦ ἀδάμαντος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ στατιστικὴν ἄρτι δημοσιευθεῖσαν ἡ μὲν ἐπιφάνεια τῆς γῆς περιλαμβάνει 136,000,000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς εἶνε 1,483, 000,000. Ἐκ τούτων εἰς τὴν Εὐρώπην ἀνήκουσι 347,000 000, εἰς τὴν Ἀφρικὴν 197, εἰς τὴν Ἀσίαν 779, Ὠκεανίαν 38, Βόρειον Ἀμερικὴν 80, Νότιον Ἀμερικὴν 32.

Περιεργότατα ἀνέκδοτα δημοσιεύει ἡ «Διεθνὴς Ἐπιθεώρησις» περὶ τῶν σχέσεων Γαμβέττα καὶ Βίσμαρκ. Συντάκτης αὐτῶν εἶνε ὁ στρατηγὸς Περιέ, ὅστις ἐν ἔτει 1880, συνταγματάρχης τότε, συμμετέσχεν ὡς στρατιωτικὸς σύμβουλος τῆς βερολινείου Συνδιασκέψεως περὶ τῶν ἑλληνικῶν συνόρων. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη ἀνετέθη εἰς τὸν Περιὲ συστάσει τοῦ Γαμβέττα, ὅτε δ' ἀπῆλθεν ὁ πολυμαθὴς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ Βουρβωνικὸν Παλάτιον, ἵνα λάβῃ τὰς τελευταίας ὁδηγίας, ὁ μέγας φιλέλλην ἐπὶ μίαν ὅλην ὥραν διηγήθη τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος καὶ ὑπέδειξεν, ἐκπλήξας τὸν ἀκροατήν του διὰ τῶν γεωγραφικῶν του καὶ στρατηγικῶν γνώσεων, τίνα τὰ σημεῖα, ἅτινα ἔδει νὰ ἐπιτευχθῶσι διὰ πάσης θυσίας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Διὰ μακρῶν ἀνέπτυξεν ἰδίως τὴν σπουδαιότητα τοῦ Μετσόβου, καθὸ δεσπόζοντος τῶν μεταξὺ Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας ὁδῶν. «Ἀπαιτῶ, εἶπεν ἐν τέλει, νὰ μοῦ φέρῃς τὸ Μέτσοβον καὶ τὰ Ἰωάννινα.»

Διαμένων ἐν Βρεσλαυΐᾳ ὁ Λέσιγγ ὡς γραμματεὺς ὑψηλοῦ τινος προσώπου συνήντα πολλάκις ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ Γερμανὸν βαρῶνον, μωρὸν καὶ ἀλαζόνα συνάμα, ὅστις ἀπήτει νὰ προσφέρωνται πρὸς αὐτὸν εὐλαβῶς διὰ τὸν διπλοῦν λόγον τοῦ πλούτου καὶ τοῦ τίτλου του. Ὁ Λέσιγγ τοὐναντίον ἐπέτεινε τὴν πρὸς αὐτὸν ὀλιγωρίαν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ βαρῶνος τῷ λέγει:

— Τίς σοῦ ἔδωκε τὸ δικαίωμα, κύριε, νὰ φέρεσαι ὡς ἴσος πρὸς ἐμέ;

— Νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀπεκρίθη ὁ Λέσιγγ· τοὐλάχιστον ἔχω κι' ἐγὼ τόσον πνεῦμα ὅσην περιουσίαν ἔχεις σύ· ἀλλὰ κύτταξε, μὲ αὐτὸ μόνον τὸ δεκάλεπτον — καὶ ἔδειξε τοιοῦτο νόμισμα — ἐγὼ ἔχω τόσην περιουσίαν ὅσον εἶνε ὅλον τὸ πνεῦμα ὅπου ἔχεις σύ.

Ὁ ποιητὴς Burger, ἀσθενὴς καὶ πενόμενος, παρεπονεῖτο εἰς τὸν φίλον του Stolberg, μεμψιμοιρῶν κατὰ τῆς τύχης, τὴν ὁποίαν ἔλεγε τυφλήν.

— Μεγάλην τιμὴν τῆς κάμνεις, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, νὰ τὴν λέγῃς τυφλήν. Τυφλὴ δὲν ἦτο ποτέ. Εἶνε ἀχρεία, ἡ ὁποία ἀγαπᾷ νὰ συντροφεύῃ πάντοτε ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τῆς ὁμοιάζουν.

Ἐκ περιέργου στατιστικῆς περὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ χάρτου καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον ἀποσπῶμεν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς: Ἐπὶ τῆς γῆς εὑρηνται 4000 ἐργοστάσια παράγοντα 980 ἑκατομμύρια χιλιογράμμων χάρτου κατ' ἔτος. Ἐκ τούτων 300 ἑκατομμύρια χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, 191 ἑκατομμύρια ὑπὸ τῶν τυπογραφείων, 100 ἑκατομμύρια ὑπὸ τῶν ἐμπόρων, 100 ἑκατομμύρια ὑπὸ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν τῶν κυβερνήσεων, 93 ἑκατομμύρια ὑπὸ τῆς βιομηχανίας, 95 ἑκατ. ὑπὸ τῶν σχολείων, καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἢ 101 ἑκατ. χρησιμεύει εἰς τὴν ἰδιωτικὴν ἀλληλογραφίαν. Ἡ Γαλλία καταναλίσκει κατ' ἔτος 135 ἑκατ. χιλιογράμμων, ἐξ ὧν τὰ 20 ἑκατ. χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ τύπου.

Κατὰ στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς γεωργίας τῆς Βασιγκτῶνος ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐν Εὐρώπῃ κτηνῶν ἀνέρχονται εἰς 92.000,000

κερασφόρων ζώων, 36 έκατ. ἵππων, 200 έκατ. περίπου προβάτων καὶ χοίρων.

Μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἐκτάσεως καὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῶν κατοίκων, ἡ Ρωσσία μετὰ τῆς Φιλλανδίας κέκτηται ἐκ πασῶν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν τὸν μέγιστον ἀριθμὸν ζώων παντὸς εἴδους ἤτοι: 25 ἑκατ. κερασφόρων, 45 ἑκατ. προβάτων, 10 ἑκατ. χοίρων καὶ 17 ἑκατ. ἵππων. Μετ' αὐτὴν ἔρχεται ἡ Γερμανία μετὰ 15 ἑκατ. κερασφόρων, 25 ἑκ. προβάτων, 7 ἑκ. χοίρων, 3 ἑκ. ἵππων· εἶτα ἡ Αὐστρία καὶ Οὐγγαρία μετὰ 12 ἑκ. κερασφόρων, 20 ἑκ. προβάτων καὶ περίπου 3 ἑκ. ἵππων. Τέλος εἰς τὴν τετάρτην βαθμίδα ἔρχεται ἡ Γαλλία μετὰ 11 ἑκ. κερασφόρων, 24 ἑκ. προβάτων καὶ 3 ἑκ. ἵππων.

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχουσι 45, 510,000 κερασφόρα, 438,322,000 πρόβατα, 12,077,000 ἵπποι καὶ 46, 093, 000 χοῖροι.

~~~~

Ἀπίστευτοι εἶνε αἱ ζημίαι, τὰς ὁποίας ἡ Γαλλία ὑπέστη ἐκ τῆς εἰσβολῆς τῆς φυλλοξήρας. Οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοὶ πηγάζοντες ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ διευθυντοῦ τῆς γεωργίας παρέχουσι στοιχεῖα ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως.

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην οἱ μέχρι τοῦ 1884 καταστραφέντες ἀμπελῶνες τῆς Γαλλίας ὑπερέβαινον τὰ 10,000,000 στρέμματα. Ἀλλὰ πλὴν τούτων ὑπῆρχον καὶ προσβεβλημένοι, εἰσέτι ἀντέχοντες, 6, 645,000 στρέμματα, ἅτινα κατὰ μεγίστην πιθανότητα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 2,000,000 στρέμματα κατεστραμμένων ἀμπελώνων. Ὅθεν ἡ πραγματικὴ ἀπώλεια ἀνέρχεται εἰς 12,000,000. Ἐὰν ὡς μέσον ὅρον τῆς ἀξίας ἑκάστου στρέμματος λάβωμεν τὸ ποσὸν φράγκων 600, ὅπερ εἶνε κατώτερον τοῦ πραγματικοῦ, εὑρίσκομεν ὅτι ἡ προξενηθεῖσα τῇ Γαλλίᾳ ζημία ἐκ τῆς φυλλοξήρας ἐστοίχισε αὐτῇ μέχρι τοῦ 1884 7,200,000,000 φράγκων. Ἀλλ' αὕτη δὲν εἶνε μόνη. Πρὸς τῇ ζημίᾳ ταύτῃ τοῦ κεφαλαίου ἔχομεν καὶ τὴν τῶν τόκων καὶ τῶν ἡμερομισθίων τὴν προελθοῦσαν ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀμπελώνων. Καὶ εἶνε μὲν δύσκολον νὰ ὑπολογίσῃ τις αὐτήν, φρονοῦμεν ὅμως ὅτι θὰ εὑρεθῶμεν καὶ κάτω τῆς πραγματικότητος, ἐὰν λάβωμεν ὡς βάσιν τοῦ ὑπολογισμοῦ τὴν ἀξίαν τῶν εἰς Γαλλίαν εἰσαχθέντων οἴνων καὶ σταφίδων ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τῶν ἀμπελώνων αὐτῆς. Οἱ εἰσαχθέντες οἶνοι καὶ σταφίδες κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἦσαν ἀξίας πλέον τῶν 3,000,000,000. Οὕτω ἡ ὅλη προξενηθεῖσα τῇ Γαλλίᾳ ζημία ἐκ τῆς φυλλοξήρας μέχρι τοῦ 1884 ὑπερβαίνει τὰ 15 δισεκατομμύρια φράγκων.

Καὶ ἡ μὲν Γαλλία ἔθνος πλουσιώτατον ἀπείρους ἔχον ἄλλους πόρους δύναται μετὰ καρτερίας νὰ ὑποστῇ τοιαύτας ζημίας, ἀλλὰ ἀναλογισθῆτε τί θὰ συνέβαινεν ἐὰν τὸ κακὸν ἤθελεν ἐνσκήψῃ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τοῦ κυριωτάτου αὐτῆς προϊόντος, τῆς σταφίδος, ἢ μᾶλλον ἂς ἀναλογισθῶσι τοῦτο οἱ ὑπάλληλοι, οἵτινες εἶνε τεταγμένοι νὰ ἐπιτηρῶσιν εἰς ἀποσόβησιν τῆς θεομηνίας ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν.

~~~~

Εἰς πολλὰς τῆς Εὐρώπης πόλεις ἀπὸ πολλοῦ ἤδη λειτουργεῖ τὸ σύστημα τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν ἀντὶ τοῦ γενικῶς ἐν χρήσει τῆς ἐν τῇ γῇ ταφῆς. Μία ὅμως τῶν δυσκολιῶν, καθ' ὧν προσκόπτει ἡ ἀποτέφρωσις, εἶνε καὶ ὁ ἀπαιτούμενος δι' αὐτὴν χρόνος δύο ὅλων ὡρῶν δι' ἕκαστον νεκρόν. Διὸ προσπάθειαι γίνονται πανταχοῦ ὅπως ὑπερνικηθῇ καὶ ἡ δυσκολία αὕτη. Ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους τούτου, κατ' ἐντολὴν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων, μετέβησαν εἰς Μιλάνον καὶ Ζυρίχην δύο αὐτοῦ ἀπεσταλμένοι ἵνα ἐξετάσωσι τὰ ἐν χρήσει μηχανήματα πρὸς ἀποτέφρωσιν ἐν τοῖς νεκροταφείοις τῶν δύο τούτων πόλεων. Καὶ ἐνταῦθα ὅμως παρετήρησαν ὅτι ἡ αὐτὴ ὑφίσταται δυσκολία· οὐχ ἧττον ἐλπίζουσιν ὅτι διὰ τῶν καταβαλλομένων προσπαθειῶν θέλει κατορθωθῇ ἐν οὐ μακρῷ χρόνῳ ἡ πλήρης ἀποτέφρωσις ἐντὸς ἡμισείας ὥρας ἢ τὸ πολὺ τριῶν τετάρτων διὰ δαπάνης 15—20 φράγκων.

Ἐν Παρισίοις ὑφίσταται πρὸ πολλοῦ ἤδη Ἑταιρία πρὸς διάδοσιν τῆς ἀποτεφρώσεως, ἀριθμοῦσα 600 μέλη, καὶ ἐπιδιώκουσα βραδέως μὲν ἀλλ' ἀσφαλῶς διὰ τῶν νομίμων μέσων τὸν σκοπὸν αὐτῆς, ὅστις εἶνε ἡ ἐξασφάλισις εἰς πάντα βουλόμενον τοῦ μέσου τούτου τῆς ταφῆς μετὰ θάνατον. Ἡ προσχώρησις τῶν μελῶν δὲν συνεπάγεται οὐδεμίαν μεταγενεστέραν ὑποχρέωσιν, ἀλλ' ἕκαστος εἶνε ἐλεύθερος εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ κατόπιν.

~~~~

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἀξιοθεάτων ἀντικειμένων τῆς ἐν Παρισίοις Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1889 ἔσται καὶ ὁ ἐν τῷ καταστήματι αὐτῆς κυκλικὸς ἢ συνεχὴς σιδηρόδρομος, δι' οὗ οἱ θεαταὶ ἀκόπως θὰ δύνανται νὰ περιέλθωσι περιεργαζόμενοι ὁλόκληρον τὸν χῶρον τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως.

Ὁ κυκλικὸς αὐτὸς σιδηρόδρομος συνίσταται εἰς ἅλυσιν τετρακοσίων βαγονίων ἀσκεπῶν, ὁμοίων πρὸς τὰ μετακομίζοντα ἐμπορεύματα, κινουμένων ἐπὶ γραμμῆς κυκλοτεροῦς καὶ ἀποτελούντων συνεχῆ κύκλον, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐπὶ κεφαλῆς βαγόνιον νὰ συνδέηται μετὰ τοῦ τελευταίου. Ἐπὶ τῶν βαγονίων τούτων θὰ τοποθετηθῇ δάπεδον ξύλινον τριῶν μέτρων πλάτους, ἐφ' οὗ ἀρκεῖ τις ν' ἀνέλθῃ, ὅπως μεταφερθῇ κατὰ βούλησιν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς σημείου εἰς τὸ ἕτερον. Τὸ δάπεδον ἔσται ἰσοϋψὲς πρὸς τὸ ἔδαφος, διότι ὁ κυκλικὸς σιδηρόδρομος θὰ κινῆται ἐντὸς λάκκου κτιστοῦ ἔχοντος βάθος 1,50 καὶ πλάτος 2,80 περίπου μέτρων. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ κυκλικὸς σιδηρόδρομος ἔσται ἀτελεύτητος ταινία κινουμένη εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιφάνειαν μὲ τὸ ἔδαφος, ἐφ' ἧς δύναται ἕκαστος ν' ἀνέλθῃ ἢ νὰ κατέλθῃ κατὰ βούλησιν.

Ὅπως δὲ ἡ ἀνάβασις καὶ ἡ κατάβασις τελῆται ἄνευ τῆς ἐλαχίστης δυσκολίας, ἡ ταχύτης ἔσται ἀρκετὰ μικρὰ ὥστε νὰ δύναται ἕκαστος ν' ἀνέρχεται ἢ νὰ κατέρχεται κατὰ πᾶσαν στιγμήν· πρὸς δὲ κατὰ πᾶν λεπτὸν θὰ σταματᾷ ἐπὶ δεκαπέντε δευτερόλεπτα, ἀναγγελλομένης τῆς στάσεως διὰ σημείων, ὅπως ἀνέρχωνται καὶ κατέρχωνται ἀνέτως αἱ γυναῖκες, τὰ παιδία καὶ οἱ πρεσβύται.

Ἡ ἁμαξοστοιχία τοῦ κυκλικοῦ σιδηροδρόμου θὰ κινῆται δι' ἠλεκτρισμοῦ. Ἡ ἐπίνοια τοῦ ἔργου τούτου προέρχεται ἐξ Ἀμερικῆς, ὅπου ἤδη λειτουργεῖ πρὸ δεκαετίας καὶ πλέον.

Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1415
~~~~

Ἀριθ. 659 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 14 Αὐγούστου 1888

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Β'

Εἰς τὴν πόλιν λοιπὸν ἐλθὼν τὴν ὑπὸ τοῦ μεγίστου τῶν Ἑλλήνων ποτὲ ἱδρυθεῖσαν, ὑφ' Ἑλλήνων πάντοτε οἰκηθεῖσαν καὶ δοξασθεῖσαν, καὶ τὸν Ἑλληνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα διὰ τῶν αἰώνων μὴ ἀπολέσασαν, πρῶτον πόθον καὶ πρῶτον καθῆκον ᾐσθάνθην νὰ ἐπισκεφθῶ ἐν αὐτῇ τὸν γενάρχην ἡμῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ὀρθοδόξου ποίμνης τὸν ποιμένα, τὸν ὑπὸ πάντων ἀγαπώμενον καὶ σεβόμενον· καὶ δή, μίαν ὥραν μετὰ τὴν ἀπόβασίν μου, μετέβαινον εἰς τὸ Πατριαρχεῖον.

Τὸ κατάστημα, ταπεινὸν μᾶλλον, ἀπομεμονωμένον καὶ περιτετειχισμένον, ἔχει τι τὸ μεσαιωνικὸν καὶ μοναστικόν, ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμπνέον εὐλάβειαν, ἣν ἐπιτείνει ἡ θέα τῶν πληρούντων αὐτὸ κληρικῶν, καὶ κορυφοῖ ἡ ἐν τῇ βαθείᾳ καὶ ἀμυδρῶς φωτιζομένῃ αἰθούσῃ συνάντησις μετὰ τοῦ γεραροῦ τὰ ἔτη ἀλλὰ νεαροῦ μᾶλλον τὴν ὄψιν Πατριάρχου Σωφρονίου. Ἄλλοτε ἐπὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καθεσθείς, ἐκόσμησε καὶ ἐκεῖνον ὡς τιμᾷ σήμερον διὰ τῶν ἀρετῶν του τὸν τῆς Ἀλεξανδρείας. Παρὰ πάντων κοινὰς ἤκουσα εὐφημίας. Ὁσάκις πρόκειται περὶ κοινωφελοῦς, περὶ ἀγαθοεργοῦ, περὶ εὐσεβοῦς τινος σκοποῦ, πρωταγωνιστεῖ πάντοτε μετὰ θείου ζήλου διὰ λόγου καὶ ἔργου, εἰ καὶ δι' ἑαυτὸν οὐδέν ποτε πράξας ὅπως ἀπορρίψῃ τὸ εὐγενὲς χριστιανικὸν γνώρισμα τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου, τὸ τῆς πενίας.

Ἠξεύρων με ἐνδιαφερόμενον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐνταῦθα συστάντος συλλόγου τῆς Ἀναπλάσεως, μοὶ ὡμίλησε περὶ αὐτοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ἀναπτύξας μοι ὅτι ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἀναγέννησις καὶ ἐπίδοσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐμπεδώσεως τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων καὶ τῆς στηρίξεως τῆς δημοσίας ἀγωγῆς ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, μοὶ ἀνέθετο νὰ διαβιβάσω εἰς τὸν ταῦτα ἐπιδιώκοντα σύλλογον τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἐνδιαφέροντός του, τὰς εὐλογίας του, ὡς καὶ τὴν προθυμίαν του εἰς τὸ νὰ συνδράμῃ τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ κατὰ δύναμιν.

Εἶδον δὲ τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα καὶ ἐν τῇ λαμπρᾷ (τῶν ἡμετέρων πολὺ λαμπροτέρᾳ) ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλεξανδρείας τοσοῦτον μεγαλοπρεπῶς λειτουργοῦντα, ὥστε ἐπὶ στιγμὴν ἀληθῶς μοὶ ἐφάνη ὡς ἂν εἶχον ἀνέλθει εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς εἷς τῶν μεγάλων πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἐκάθητο εἰς τῆς Ἀλεξανδρείας τὸν θρόνον· καὶ τέλος τὸν ἤκουσα εἰς ἰδιαιτέραν θρησκευτικὴν τελετὴν ἱερουργοῦντα καὶ τὰς ἱερὰς εὐχὰς ἀναγινώσκοντα τοσοῦτον εὐκρινῶς, ἐπιβλητικῶς καὶ μετὰ συγκεκινημένου αἰσθήματος, ὥστε ὁτὲ μὲν ἐνόμιζον ὅτι ἀκούω τοῦ ποτὲ Ἀργολίδος Κυρίλλου, οὗ, ὅσοι αὐτὸν ἐγνώρισαν, θέλουσι μὲ δικαιώσει ὅτι ἐπικαλοῦμαι ἐνταῦθα τὴν μνήμην, ὁτὲ δ' ἐφανταζόμην ὅτι ἤμην εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ἑβδομήκοντα, τὰς Γραφὰς ἑρμηνευόντων εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν πόλιν.

Περὶ ἐθνικοῦ δὲ κέντρου προκειμένου, ἐννοεῖται ὅτι μετὰ τὸν Πατριάρχην ἐπεσκέφθην ἀμέσως τὸν Γενικὸν ἡμῶν Πρόξενον· ἀλλὰ περὶ ἐκείνου, ἰσαδέλφου μοι φίλου ὄντος, μοὶ ἐπιβάλλεται σιγή, ἣν ἱκανῶς ἀναπληροῖ ἡ κοινὴ γνώμη.

Μετὰ τὸ μεγαλούργημα τῶν ὁδῶν ἠθέλησα νὰ ἴδω καί τινα τῶν ἄλλων ἔργων τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν, καὶ ἅμα εὐκαιρήσας μετέβην τὸ πρῶτον εἰς τὸ ἐθνικὸν νοσοκομεῖον. Λέγω δὲ *ἐθνικόν*, οὐχὶ διότι ὁ φίλος μου, ὁ *πρώην*, πονηρῶς μειδιῶν, μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἴδω καὶ θὰ πεισθῶ ὅτι δὲν εἶναι *δημοτικόν*, ἀλλὰ διότι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἕκαστον ἔθνος ἔχει τὸ νοσοκομεῖόν του· καὶ πρέπει νὰ πιστεύσω ὅ,τι ὑπὸ πολλῶν μοὶ ἐρρέθη περὶ τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἡμετέρου ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα, διότι εἰς πολλὰς τῆς Εὐρώπης πόλεις ἐπεσκέφθην νοσοκομεῖα ἐπίσημα καὶ μεγάλα, ἀλλ' οὐδαμοῦ εὗρον περισσοτέραν τάξιν, μᾶλλον λάμπουσαν ἐν πᾶσι καθαριότητα, συγκινητικωτέραν περιποίησιν, μᾶλλον εὐσυνείδητον ἰατρικὴν ἐπιμέλειαν. Οἱ ἐν τῷ εὐρυχώρῳ, εὐαέρῳ, ἀγρύπνως ἐπιτηρουμένῳ καὶ πάντων τῶν θεραπευτικῶν μέσων ἀφθονοῦντι καταστήματι διαιτώμενοι μοὶ ἐφά-

νησαν, ὅτε περιῆλθον αὐτὸ ἀπὸ κλίνης εἰς κλίνην, φαιδροί, εὐτυχεῖς διὰ τὰς περιποιήσεις ὧν ἀπελάμβανον, καὶ σχεδὸν βέβαιοι περὶ τῆς ἀναῤῥώσεως.

Μετὰ τὸ νοσοκομεῖον τοῦ σώματος ἐπεσκέφθην τῆς ψυχῆς τὸ νοσοκομεῖον, τὸ ἐθνικὸν σχολεῖον, σήμερον πλέον δύναμαι νὰ εἰπῶ Γυμνάσιον, εἰς ὃ μετέβην δὶς ἐπανειλημμένως, διότι μαθὼν ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ἔχῃ τὰς ἐτησίας του ἐξετάσεις μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀνέβαλα τὴν ἀναχώρησίν μου ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, ἵνα παρευρεθῶ εἰς αὐτάς.

Ἡ πρώτη μου εἴσοδος εἰς τὸ κατάστημα μ' ἐξέπληξε καὶ μὲ συνεκίνησε, διότι εἶδον οἰκοδομὴν μεγίστην καὶ εὐπρεπῆ, ἔχουσαν οὐδὲν μὲν τὸ περιττόν, ἀλλὰ πάντα τὰ ἀναγκαῖα, οὐχὶ μαρμάρινα περιστύλια ἢ Ἑρμᾶς, ἀλλ' αὐλὰς εὐρείας, καὶ πολλὰς αἰθούσας καὶ εὐρυχώρους, οὐχὶ ἀγάλματα καὶ εἰκόνας πολυδαπάνους πλὴν ἀχρήστους, ἀλλὰ καθηγητὰς πολυμαθεῖς καὶ πλήρεις ζήλου ὑπὲρ ἐκπληρώσεως τοῦ ἱεροῦ των καθήκοντος, ὡς ἐπείσθην εἴς τινας τῶν παραδόσεων παραστάς.

Πρὸ πάντων δὲ μὲ συνεκίνησε τὸ θέαμα τῆς ἡμέρας τῶν ἐξετάσεων, ὅτε ὑπὸ τὴν πρωτοκαθεδρίαν τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καὶ τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Ἑλλάδος, καὶ παρουσίᾳ τῶν πρωτίστων τῆς πόλεως οἰκογενειῶν, κυρίων καὶ κυριῶν, εἶδον συρρεύσαντα ὅπως ἐξετασθῶσι περὶ τὰ χίλια διακόσια παιδία ἀμφοτέρων τῶν φύλων· παρὰ δὲ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου Κου Βενετοκλέους, εὐφραδέστατα ἀγορεύσαντος, ἤκουσα ὅτι τὰ μὲν εὐρέα καὶ βαρύτιμα γήπεδα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου ἐδωρήσαντο ὁ Τοσίτσας καὶ ἄλλοι Ἕλληνες Ἀλεξανδρινοί, τὴν ὀφειλὴν δὲ διὰ τὸ μέγαρον, ὡς δικαιοῦται νὰ ὀνομασθῇ ἡ οἰκοδομή, ὑπερβᾶσαν τὰς 600,000 δραχμῶν, ὅτι ἀνέλαβεν ὡς ἰδίαν ὁ Κ. Ἀβέρωφ, καὶ ὁ αὐτὸς ἀνεδέχθη πᾶσαν τὴν δαπάνην πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ διδακτηρίου εἰς πλῆρες γυμνάσιον, τοῖς ἐν Ἑλλάδι ἰσόβαθμον. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐπευφήμησε τὸν εὐγενῆ πατριώτην ἐνθουσιωδῶς πᾶν τὸ παρατυχὸν ἀκροατήριον.

Αἱ ἐξετάσεις ἀπέδειξαν ἀρίστας τὰς προόδους εἰς τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ ἄλλα ἐγκύκλια μαθήματα, περιλαμβανομένου καὶ ἑνός, οὗ τὴν ἀνάγκην ἐπιβάλλουσιν αἱ ἐγχώριοι περιστάσεις, τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου· καὶ γλῶσσαι ἄλλαι διδάσκονται προσέτι, ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἀραβική. Τῷ Γυμνασίῳ δὲ προσήρτηται καὶ Παρθεναγωγεῖον, ἀρχόμενον ἀπὸ νηπιαγωγείου, ἄριστα διευθυνομένου ὑπὸ μιᾶς τῶν μᾶλλον ἀξιοσυστάτων μαθητριῶν τῆς Κας Λασκαρίδου, καὶ χωροῦν μέχρι τῶν ἀνωτάτων τάξεων ὑπὸ τὴν ἔμπειρον διεύθυνσιν μιᾶς τῶν ἀρχαιοτάτων καὶ μᾶλλον διακεκριμένων τροφίμων τοῦ Ἀρσακείου.

Πλὴν δὲ τούτου, τοῦ κεντρικοῦ, καὶ ἄλλα ὑφίστανται ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἑλληνικὰ ἐκπαιδευτήρια, καὶ αἱ ἐξετάσεις ἀῤῥένων καὶ θηλέων εἰς ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ τοῦ Κ. Κωνσταντινίδου, εἰς ἃς ἐπίσης παρεκάθησα, μοὶ ἐφάνησαν ἀποδεικνύουσαι ἀρίστους καὶ αὐτοῦ τοὺς καρπούς.

Καὶ Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες, καὶ Γαλλικαὶ μάλιστα ὑφ' Ἑλλήνων ἐκδιδόμεναι, καὶ βιβλία δημοσιευόμενα, ἅρα πιθανῶς καὶ ἀναγινωσκόμενα, ἐλέγχουσιν ὑπάρχουσαν οὐ μόνον χρηματικήν, ἀλλὰ καὶ διανοητικὴν κίνησιν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν σχολείων ὑπάρχουσιν ἐκεῖ καὶ ἄλλα κοινὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου, ὡς τὰ χρηματιστήρια, τὸ μέγα ἀναγνωστήριον, περιέχον πάσας τὰς Ἑλληνικὰς καὶ παμπόλλους ξένας ἐφημερίδας καὶ συγγράμματα περιοδικά, καὶ τέλος ὁ κοινὸς περίπατος καὶ τὸ ἐντευκτήριον τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ἑλληνικὴ ἑταιρία παρέτεινε τὸν σιδηρόδρομον πέραν τοῦ μεγάλου λιμένος πρὸς ἀνατολὰς διὰ τοῦ Ραμλέ, ὃ ἀπέβη εἰς ἀπέραντον προάστειον τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ πέραν αὐτοῦ κατὰ τὴν παραλίαν, πρὸς τῇ ἀρχαίᾳ *Νικοπόλει*, εἰς θέσιν καλουμένην Ἅγιον Στέφανον, ᾠκοδόμησε λουτῆρας εἰς μέρος δι' ὑφάλων προφυλαττόμενον ἀπὸ τῶν ἐπιπολαζόντων εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα καρχαριῶν, οἷς θὰ ἦσαν ἄλλως εὐπρόσδεκτος τροφὴ οἱ λουόμενοι. Ἐπὶ τῆς ἀκτῆς δ' ἔκτισαν μέγιστον καὶ περίβλεπτον ξενῶνα, οὗ αἱ ηὐτρεπισμέναι παράλιοι στοαὶ εἰς περίπατον, αἱ δὲ ἀχανεῖς ὡρίσθησαν αἴθουσαι εἰς ἑστιατόρια, ἀναγνωστήρια, παίγνια παντοῖα διὰ μεγάλους καὶ διὰ μικρούς, καὶ προσέτι εἰς χορούς, δὶς μὲν τῆς ἑβδομάδος τῶν παιδίων, ἅπαξ δὲ πάντων τῶν μελῶν, κυρίων καὶ κυριῶν, τῆς ἑταιρίας. Δὲν συνέρχονται δὲ ἐνταῦθα μόνοι οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶ τὸ μόνον κοινὸν κέντρον εἰς ὃ ἀπαντῶνται οἱ τῆς ἀνωτέρας συναναστροφῆς πασῶν τῶν ἐθνικοτήτων.

Ἀλλὰ διὰ τούτων δὲν ἐννοῶ ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον κατέχει πᾶσαν τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Εἰ καὶ εἰς πάσας τὰς τάξεις ἐνυπάρχει, καὶ εἴς τινας ὑπερέχει, εἰς τὴν τοῦ κάτω λαοῦ τὸ ἀσυγκρίτως πολυπληθέστερον ἐστὶ τὸ Ἀραβικόν, περιεργότατον καὶ πάσης προσοχῆς ἄξιον διὰ τὴν θαυμασίαν ποικιλίαν τῶν τε μορφῶν καὶ τῶν ἀναβολῶν. Ἐν γένει ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ λαοῦ ὡραῖον ἔχουσι τὸ ἀνάστημα, εὐγενεῖς μᾶλλον τοῦ προσώπου τοὺς χαρακτῆρας, τὴν δ' ὄψιν μελάγχροα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον, ἀναλόγως τῆς καταγωγῆς των. Ἀμφότερα τὰ φύλλα καὶ πᾶσαι αἱ ἡλικίαι ἐντέρπονται εἰς ποικίλα καὶ ζωηρὰ ἐνδυμάτων χρώματα, φαιδροτάτην ἐμποιοῦντα ἐντύπωσιν. Οἱ ἄνδρες φέρουσι

μακρὸν συνήθως ποδήρη χιτῶνα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίβλημα ἐλαφρόν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λευκόν, ὃ οὐδὲ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ θέρους ἀποθέτουσιν. Τοῦτο συνήθως ῥίπτουσιν ὑπὲρ τὸν ἀριστερὸν ὦμον, καὶ ὁ οὕτως ἐσταλμένος κατ' οὐδὲν διαφέρει ἀρχαίου Ἕλληνος τῆς κλασικῆς ἐποχῆς κατὰ τῶν γνησιωτέρων ἀνδριάντων τὰς παραστάσεις. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαρίεντος ἀναστήματος νέα γυνή, ἡ τὸν ἀμφορέα ἐπὶ τοῦ ὤμου ἢ τῆς κεφαλῆς φέρουσα καὶ κοσμίῳ, σχεδὸν μεγαλοπρεπεῖ, βήματι σοβοῦσα, ἀναμιμνήσκει οὐ σπανίως τὰς κανηφόρους τοῦ Παρθενῶνος.

Ἀλλ' εἰς τὴν εὐπρέπειαν τοῦ σώματος ἀνταποκρίνεται καὶ τῶν χαρακτήρων τοῦ προσώπου ἡ καλλονή; Αὕτη ἐστὶν ἐρώτησις εἰς ἣν παροδίτης ὁδοιπόρος καὶ μὴ σταθερὸς κάτοικος δυσκόλως δύναται ν' ἀπαντήσῃ, διότι ἀντὶ προσώπου βλέπει αὐτὸς οὔτε κἂν ὁμοιάνθρωπον προσωπίδα, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς, ἀπὸ τοῦ μετώπου προέχοντα ὑπὲρ τὴν ῥῖνα καὶ ἐπέκεινα αὐτῆς κάλαμον δισχιδῆ, ὃν παρὰ ταῖς κυρίαις τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἀντικαθιστᾷ χρυσοῦς ἡμικύλινδρος, μαρτυρῶν τὸν πλοῦτον, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ κάλλος αὐτῶν. Παρὰ τῶν ἐμπειροτέρων ὅμως ἤκουσα ὅτι πολλαὶ Ἀραβίδες διαπρέπουσιν ἐπὶ καλλονῇ, καὶ μάλιστα τῇ τῶν ὀφθαλμῶν· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀμυήτους, καὶ τούτων θλῶσι τὰς ἀκτῖνας οἱ ἀποτρόπαιοι ἐκεῖνοι κάλαμοι.

Ὅπου ὅμως ἐπιτρέπεται ν' ἀντιλειφθῇ τις τῶν φυσιογνωμιῶν, ὡς εἰς τοὺς ἄνδρας, εἰς τὰ παιδία, εὑρίσκει μεγίστην ποικιλίαν αὐτῶν παρὰ τῷ λαῷ, οὐ μόνον διότι Ἕλληνες καὶ Εὐρωπαῖοι διακρίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκ τῶν ἐγχωρίων, ἀλλὰ διότι καὶ οἱ ἐγχώριοι ἄλλοι ἄλλης εἰσὶν ἐθνολογικῆς καταγωγῆς. Οὕτως ὁ ἔμπειρος ὀφθαλμὸς ἐκ πρώτης ὄψεως διακρίνει τὸν κυρίως Ἄραβα, τὸν ἄρχοντα σήμερον τῆς Αἰγύπτου, μετὰ τοῦ ὁμογενοῦς αὐτῷ Φελλάχου, τοῦ τρωγλοδύτου, ἀπὸ τοῦ γνησίου ἀπογόνου τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, τῶν Σεσωστριδῶν καὶ Ραμσῶν, οὗ τὸ ὄνομα παρεφθάρη εἰς Κόπτος, καὶ εἰς τό, ἄλλην ὅμως φυλὴν ἐμφαῖνον, Γύφτος· τοῦτον δὲ πάλιν ἀπὸ τοῦ νομάδος καὶ σκηνοβίου Βεδουΐνου, καὶ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἐρημοπλανοῦς Αἰθίοπος, ἢ ἀπὸ τοῦ Ἰουδαίου, οὗ ἡ ἀμετάβολος φυσιογνωμία διατηρεῖται ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων τῶν κεχαραγμένων πρὸ πεντακισχιλίων ἐτῶν ἀπαράλλακτος πρὸς τὸν πωλοῦντα σήμερον ὑαλικὰ εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Σταυροδρομίου.

Ἡ τῶν Κόπτων γλῶσσα ἐστὶν αὐτὴ ἡ ἀρχαία Αἰγυπτιακή, μετ' ἀλλοιώσεων ἃς φυσικῶς φέρουσιν οἱ αἰῶνες εἰς γλώσσας μὴ καλλιεργουμένας· ἀλλὰ πολύτιμος κατὰ τοῦτο, ὅτι εἰ καὶ μὴ ἀνθεῖ, διατηρεῖ ὅμως τὰς ἀρχαίας ῥίζας, καὶ ἀληθῶς ἐστι θησαυρὸς διὰ τοὺς Αἰγυπτιολόγους, τοὺς ἐγκύπτοντας εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱερογλυφικῶν. Γράφεται καὶ τυποῦται, καὶ ἔχει βιβλία, τοὐλάχιστον ἐκκλησιαστικά, διότι οἱ Κόπτοι εἰσὶ χριστιανοί, ὡς γνωστόν, ἀλλὰ . . . πλέον δὲν ὁμιλεῖται, ἢ κινδυνεύει νὰ παύσῃ ὁμιλουμένη καὶ ν' ἀποσβεσθῇ, ὡς τοῦτο ἐνίοτε συμβαίνει εἰς ἔθνη ἀπολλύντα τὴν συναίσθησιν τῆς ἰδίας ἀξίας, ὡς θὰ συνέβαινε φερ' εἰπεῖν παρ' ἡμῖν ἂν ἦτο δυνατόν, λησμονήσαντές ποτε ὅτι κεκτήμεθα τὴν ὡραιοτέραν, τὴν πλουσιωτέραν, τὴν ἐνδοξοτέραν πασῶν τῶν γλωσσῶν, ἀντ' αὐτῆς νὰ ψιττακίζωμεν ξένην τινὰ τοῦ συρμοῦ, ἣν ἀπαρτίζουσιν ἐρείπια συντριμμάτων.

Ἀντὶ λοιπὸν τῆς παναρχαίου καὶ διὰ χιλιετηρίδων διατηρηθείσης γλώσσης των, οἱ Κόπτοι ὁμιλοῦσι σήμερον Ἀραβικά, εὐτυχῶς δι' αὐτοὺς γλῶσσαν γλυκυτάτην καὶ εὐηχοτάτην, πλείστας ἔχουσαν λέξεις φωνηεντολήκτους, τὴν Ἰταλικὴν ἤθελέ τις εἰπεῖ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἐν τῷ μεσαιῶνι δι' ἀξιολόγων εἰς αὐτὴν μεταφράσεων καλλιεργηθεῖσαν. Αὕτη ἀπέβη ἡ κοινὴ τοῦ λαοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Ἀφρικῆς προσερχόμενοι ἀναγκάζονται νὰ τὴν ἐκμανθάνωσιν.

Διακρίνεται δ' ὁ λαὸς οὗτος, ἐξ οἵων δήποτε στοιχείων καὶ ἂν σύγκειται, μάλιστα δ' ὁ Ἀραβικός, ἐπὶ μεγάλῃ νοημοσύνῃ, πρὸς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν πεπολιτισμένων Εὐρωπαίων εὐχερέστατα συμμορφούμενος, καὶ ἐν πᾶσιν ὢν ἐπιδέξιος, εὐμαθὴς καὶ ἐφευρετικός. Πλείστους ἤκουσα τῶν χυδαιοτέρων τάξεων, ὀψοπώλας, ἀγωγιάτας καὶ ἄλλους, προσφωνοῦντας Εὐρωπαίους, Γάλλους, Ἄγγλους, Ἰταλούς, εἰς τὴν ἰδίαν γλῶσσαν ἑκάστου, καὶ μετ' αὐτῶν συνεννοουμένους. Εἶδον Φελλάχου παῖδα, ἐκ τῆς τρώγλης του μισθωθέντα ὑφ' ἑνὸς τῶν ἡμετέρων, ἐντὸς τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν οὐ μόνον εἰς τέλειον ὑπηρέτην διαμορφωθέντα, τὴν οἰκίαν διακοσμοῦντα, μαγειρεύοντα, πλύνοντα, σιδηροῦντα, ῥάπτοντα, ἀλλὰ καὶ τὴν γλῶσσαν ἡμῶν ἄριστα ἐκμαθόντα.

Περιέργου παραδείγματος τῆς νοημοσύνης τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐγενόμην θεατὴς μίαν ἑσπέραν. Ἡ σελήνη εἶχεν ἄρτι δύσει, ὅτε ἡ Κυρία τῆς οἰκίας ἐν ᾗ ἐφιλοξενούμην μ' ἐκάλεσε νὰ ἔλθω ἀθορύβως εἰς τὸ παράθυρον τὸ ἀνοιγόμενον ἐπὶ τὸν κῆπον τῆς οἰκίας, ὅστις διὰ κιγκλίδων ἐχωρίζετο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ. Ἐκεῖ μοὶ ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου ἄνθρωπόν τινα κινούμενον ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ μοὶ ἐψιθύρισε νὰ παρατηρήσω τί πράττει. Ὁ ἄνθρωπος ἦν Ἄραψ μισθωτὸς νυκτοφύλαξ τῆς οἰκίας, ὅστις περιεφέρετο δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐκτὸς αὐτῆς καὶ τὴν ἐπετήρει· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ σκότει δὲν ἠδύνατο τὸ βλέμμα του νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς πάσας

τὰς γωνίας τοῦ κήπου, ἰδοὺ τί ἐπενόησεν. Ἐν τῷ κήπῳ ἵσταντο ἐπὶ βάθρων δύο ὡραῖα μαρμάρινα ἀρχαίων θεῶν ἀγάλματα. Εἰσδύων λοιπὸν εἰς αὐτὸν ἀψόφως ὅτε ἡ σελήνη δὲν τὸν ἐπρόδιδε, προσήρχετο εἰς τὰ ἀγάλματα, καὶ ἐνέδυε ἑκάτερον αὐτῶν δι' ἑνὸς μέλανος *βουρνουζίου* ἢ ποδήρους χιτῶνος, καὶ περιδέσας καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διὰ λευκοῦ μανδηλίου, ἀπήρχετο ὡς ἦλθεν, εἰς αὐτὰ ἐμπιστευόμενος τὴν φρούρησιν τοῦ κήπου, καὶ τῆς ἐκεῖθεν προσόδου εἰς τὸν οἶκον, χωρὶς νὰ ἔχῃ πλέον αὐτὸς νὰ ἀπαγρυπνῇ εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Καὶ τῷ ὄντι καλητέρους φρουροὺς δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ, ἢ μᾶλλον νὰ ἐπινοήσῃ, διότι τὰ δύο ἀγάλματα, ὧν τὸ ἔνδυμα ἐκίνει ἡ νυκτερινὴ αὔρα, ἐφαίνοντο ὡς δύο ζῶντες καὶ εἰς τὸ καθῆκόν των ἀκινήτως προσηλωμένοι φρουροί, ὧν τὸ ἄγρυπνον βλέμμα οὐδ' ὁ θρασύτερος νυκτοκλέπτης ἤθελεν ἀψηφήσει. Τὸ στρατήγημα τοῦτο αὐτὸς εὗρεν ὁ Ἄραψ καὶ ἐξετέλει ἐν κρυπτῷ, ἀγνοῶν καὶ ὅτι διενοήθη ὑπὸ τῶν κυρίων του.

Ὁ ὑπὸ τῆς φύσεως ἄριστα πεπροικισμένος οὗτος λαὸς ζῇ ἐν τούτοις ἀθλίως, εἰς ὀπὰς ἃς ἀνασκάπτει ἐντὸς τῶν σωρῶν τῆς ἰλύος τοῦ Νείλου, καὶ ἃς οὐδὲ διὰ κτήνη ἤθελέ τις ὑπολάβει κατοικησίμους. Εἰσὶ δ' οἱ λεγόμενοι Φελλάχοι, ἐξ ἀραβικῆς καταγωγῆς, οὐχὶ μὲν νόμῳ (ἴσως διότι νόμος δὲν ὑπάρχει, ἢ κἂν δὲν ὑπῆρχεν), ἀλλὰ πράγματι δοῦλοι, ὅ,τι ἦσαν οἱ ποτὲ κατὰ μυριάδας ἀναγκαζόμενοι νὰ ἐργάζωνται καὶ κατὰ χιλιάδας ν' ἀποθνήσκωσι διὰ τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς τάφου ἑνὸς τῶν Φαραῶ. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν συναντηθεὶς μεθ' ἑνὸς τῶν ἐγγυτάτων συγγενῶν τοῦ τότε ἀντιβασιλέως τῆς Αἰγύπτου, τῷ εἶπον ὅτι καθ' ἃ ἀκούω πολλαὶ ὑπὸ τὰ σκῆπτρα τοῦ κηδεστοῦ του γίνονται πρόοδοι ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, φοβοῦμαι ὅμως ὅτι δὲν λαμβάνεται ὅση ἔπρεπε μέριμνα ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τοῦ λαοῦ.

— Τοῦ λαοῦ; μοὶ εἶπεν. Ἀλλὰ λαὸς δὲν ὑπάρχει ἐν Αἰγύπτῳ (!).

Καὶ τῷ ὄντι οὗτος ἦν ὁ τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι τῶν τότε Κεδίβων. Λαὸς δι' αὐτοὺς δὲν ὑπῆρχεν· ὑπῆρχε μόνον ὕλη πρὸς ἐκμετάλλευσιν, καὶ τὸ μεταλλεῖον ἦν χρυσωρυχεῖον. Ὁ μεγαλοφυὴς Μεχμὲτ Ἀλῆς, ἁπλοῦς καὶ ἀποχειροβίωτος ἀξιωματικὸς ἐλθὼν ἐκ Μακεδονίας, ὅθεν ὁμοίως σχεδὸν εἶχον ἔλθει καὶ οἱ πανάρχαιοι προκάτοχοί του, οἱ Πτολεμαῖοι, ἐγένετο ἡγεμὼν καὶ βαθύπλουτος· οἱ δὲ διάδοχοι αὐτοῦ ἐξηκολούθησαν θησαυρίζοντες, καὶ πολὺ μᾶλλον ἐκείνου σπαταλῶντες, καὶ παντοίως ἐξαντλοῦντες τὸν ἱδρῶτα τοῦ λαοῦ, οὐ ἠρνοῦντο τὴν ὕπαρξιν.

Εἷς τῶν τελευταίων Ἀντιβασιλέων, ὡς ἤκουσα ἐκ πηγῆς λίαν ἀξιοπίστου, εἶχεν ὑπουργόν ὅστις τῷ ἐχρησίμευεν ὡς πρόθυμον ὄργανον εἰς πάσας τὰς ἀδικίας, εἰς πάσας τὰς καταπιέσεις του, παραχωρῶν, ἐννοεῖται, ἑκὼν ἄκων, τὴν ἀνάλογον μερίδα καὶ εἰς αὐτόν, καὶ οὕτως ἐσώρευσαν ἑκατομμύρια ἐπὶ ἑκατομμυρίων, ἢ μᾶλλον τὰ διέρριψαν εἰς πάντας τοὺς ἀνέμους τῆς κραιπάλης καὶ τῆς ἀσωτίας. Ἀλλ' ὅτε ἦλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν οἱ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ὃν ἐκυβέρνων ἀνεύθυνοι οὗτοι ἡγεμόνες κατέστησαν ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης, τότε μοὶ ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ Κεδίβης ἐκεῖνος, ὀχληρὸν θεωρῶν νὰ ἔχῃ συνένοχον καὶ μάρτυρα τῶν κακουργιῶν του, προσεκάλεσε τὸν ὑπουργὸν εἰς τὸ ἀντιβασιλικὸν μέγαρον, καὶ ἐκεῖ δορυφόροι ἐν κρυπτῷ τὸν ἀπέπνιξαν. Εὔχομαι νὰ ᾖ τοῦτο ἁπλῆ μυθιστορικὴ πρόληψις καὶ συκοφαντία.

Πόσον ἄλλοι οἱ νῦν καιροί! Σήμερον τὸν ἀντιβασιλικὸν θρόνον κατέχει Κεδίβης ὁ Ἀχμὲτ Τευφὶκ οὐ μόνον τοὺς ἐξωτερικοὺς τρόπους, ἀλλὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἐξηυγενισμένος, ὀλίγον περὶ ἑαυτοῦ, πολὺ δὲ περὶ τῆς εὐημερίας τῆς χώρας μεριμνῶν, ἧς ἡ τύχη τῷ ἐνεπιστεύθη, οὐδένα ἀδικῶν, ἐν ἀφελείᾳ ζῶν, πᾶσαν ἀσωτίαν ἀποσκορακίσας, καὶ ὡς διὰ τῆς δικαίας του κυβερνήσεως οὕτω καὶ διὰ τοῦ ἰδίου του ὠφελῶν παραδείγματος. Μοὶ εἶπεν ὁ ἴδιος ὅτι ἀποδοκιμάζων τὴν πολυγαμίαν, ἔχει μίαν μόνον γυναῖκα ἣν περιπαθῶς ἀγαπᾷ, καὶ ὅτι τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν θεωρεῖ μυριάκις προτιμητέαν ὑπὲρ πάντα τὰ φαντασιώδη ἀγαθὰ ἃ ἐπιδιώκει ἡ φιλοδοξία. Εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους πολλάκις συνέπεσε ν' ἀπαντήσω ἐφ' ἁμάξης τὰς μικρὰς καὶ ὡραίας ἡγεμονίδας, τὰς θυγατέρας του, εὐπρεπέστατα εὐρωπαϊκῶς ἐσταλμένας, καὶ συνοδευομένας ὑπὸ τῆς Γαλλίδος ἢ Ἑλβετίδος παιδαγωγοῦ αὐτῶν, ἥτις ἐστὶ συγχρόνως καὶ ἡ Αὐλάρχις τῆς ἀντιβασιλίδος. Περὶ δὲ τῶν δύο υἱῶν του μοὶ εἶπεν ὁ Κεδίβης ὅτι σπουδάζουσιν ἐν Εὐρώπῃ, καὶ δὲν θέλουσι βραδύνει νὰ ἐπισκεφθῶσι καὶ τὴν Ἑλλάδα, τὴν χώραν τῆς ἀρχαίας δόξης καὶ τῆς ἱστορίας.

Ἡ ἐντύπωσις ἣν ἀπεκόμισα ἐκ τῆς γνωριμίας μου μετὰ τοῦ Ἀντιβασιλέως ἐστὶν ὅτι εὐτυχὴς πρέπει νὰ λογισθῇ ἡ Αἴγυπτος διότι αἱ ἡνίαι της περιῆλθον εἰς χεῖρας ἀνδρὸς οὕτως εὐγενῶς φρονοῦντος καὶ αἰσθανομένου.

Παρά τινων εἰς οὓς ἐκεῖ ταῦτα ἐξέφρασα, ἤκουσα τὴν ἀντίρρησιν ὅτι τὰ προτερήματα ταῦτα, ἃ δὲν μ' ἠρνήθησαν, ἀμαυροῖ κατὰ μέρος ἀσθένεια χαρακτῆρος ἀπέναντι ἐξωτερικῶν ἐπεμβάσεων. Καὶ δὲν εἰξεύρω μὲν κατὰ πόσον κομματικὴ πρόληψις δὲν ὑπελάνθανεν ἴσως εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην, ἢ ἂν ὡς ἀσθένεια δὲν ἐξελαμβάνετο ὅ,τι ἄλλοι ἤθελον εἰπεῖ φρόνησιν καὶ τῶν καιρῶν οἰκονομίαν. Ἰδιώτης τ' ἀδύνατα ἀντιμετωπίζων πρὸς ἐπίδειξιν χαρα-

κτῆρος θραύει ἴσως τὴν κεφαλήν του· ἡγεμών, ἔθνους προϊστάμενος, δύναται, τῆς περισκέψεως ἀφροντιστῶν, νὰ θραύσῃ τὴν τοῦ λαοῦ του.

Ἄλλως τε, ἂν καλῶς εἰκάζω, ἡ ἐνδόμυχος πεποίθησις τοῦ ἀντιβασιλέως ἐστὶν ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία τῆς χώρας του ἐξαρτᾶται πολὺ ὀλιγώτερον ἐκ τῆς ματαίας ἀντιστάσεως ἣν ἤθελον ἀντιτάττει ὀλίγοι του στρατιῶται καὶ σπάνια τινά, μόλις ἀξιόμαχα πλοῖα, παρὰ ἐκ τῆς ὑπολήψεως ἣν δι' εὐνομίας καὶ ἐσωτερικῆς ἀναπτύξεως ἤθελε γενικῶς ἐμπνεύσει, ὅτι ἐστὶν ἀξία ἀνεξαρτησίας.

Ἕπεται συνέχεια). Α. Ρ. Ραγκαβης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Σ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Γ'.

Ὁ ταγματάρχης αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἦτο τόσον δυσηρεστημένος ἀπὸ τὴν ἡμέραν, ἣν διῆλθεν, ὅσον ἀπὸ τὴν προτεραίαν. Εἶχεν ἀληθῶς κατατρίψει πολλὰς ὥρας εἰς ματαίας φλυαρίας καὶ μετὰ τὰς βολὰς εἰς τὸ σκοπευτήριον ἐδέησε νὰ ὑποστῇ πολλὰς καὶ πάλιν ἐρωτήσεις, πολλοὺς λόγους μωρούς, συνομιλίας ἀτελευτήτους, ἐξετάσεις βλακώδεις. Πλὴν ἂν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἔπαυλιν κατάκοπος ἐκ τῆς διηνεκοῦς ἐπαναλήψεως καὶ ἀναμασσήσεως τῶν αὐτῶν λόγων, εἶχεν ὅμως τὴν συναίσθησιν ὅτι κατέλειπεν εἰς τοὺς ἐκλογεῖς τοῦ Δαμμαρὶ ἀνάμνησιν μᾶλλον εὐάρεστον ἢ εἰς τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τὸ συνηγμένον τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἰς Σαλλύ. Ἐδείχθη οἷος πράγματι ἦτο καὶ εἶπε μερικοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἐπόθει νὰ εἴπῃ. Ἡ συνεσταλμένη καὶ προφανῶς εὐσέβαστος στάσις τοῦ Γκαροὺς μετὰ τὴν ἐπανειλημμένην τριπλῆν ἐπιτυχίαν τῶν βολῶν του δὲν ἀπήρεσκεν αὐτῷ. Ἦτο οἱονεὶ ἀπάντησις ἔμμεσος εἰς τὸ ἀνόητον ἄρθρον τοῦ *Ἐγχέλυος*. Εἶδεν ἐμπράκτως ὁ κὺρ Γκαροὺς ὅτι καὶ ὁ πυροβολητὴς ἠδύνατο ἐν ἀνάγκῃ νὰ καταρρίψῃ ἐπίσης νεκροὺς μερικούς!

— Θὰ τὸ λάβῃ ὑπ' ὄψιν του! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν.

Ἡ Γιλβέρτη παρετήρησεν ὅτι ὁ θεῖός της ἦτο κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἧττον περίφροντις.

— Ἐφέρθη καλά; ἠρώτησε τὸν Αἰμίλιον.

— Πολὺ καλά, δεσποινίς.

— Ὡμίλησεν ἐπιτυχῶς;

— Ἔπραξε κάτι καλλίτερον... ἄφησε νὰ ὁμιλήσῃ ἡ πυρῖτις!

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Γιλβέρτη παρεκάλει τὸν Βερδιὲ νὰ διηγηθῇ αὐτῇ τὰ πάντα:

— Μπᾶ! ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ· ἀργότερα!.. Δὲν ἀξίζει τῇ ἀληθείᾳ τὸν κόπον!

Ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα ἡ νεᾶνις ηὐχαριστεῖτο καὶ ἐχαίρετο. Ἐγνώριζεν ἀρκετὰ τὸν θεῖόν της καὶ διέκρινεν ὅτι δὲν ἦτο δυσηρεστημένος ἀπὸ τὴν ἐκδρομήν του.

Καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπίσης ἠρώτησε τὸν Δυκᾶν:

— Πῶς ἐπῆγεν ἡ ἡμέρα;

— Ἐξαίρετα, φιλτάτη κυρία.

— Λοιπόν... ὁ ὑποψήφιός μου... προοδεύει;

— Πιστεύω, φιλτάτη κυρία.

— Καὶ ὁ Γκαρούς;

— Σήμερον δὲν εὑρίσκετο εἰς εὐνοϊκὸν ἔδαφος ὁ Γκαρούς!.. Ὁ ταγματάρχης ἐπυροβόλησεν εἰς τὸ σκοπευτήριον μὲ τὴν καραβίναν καὶ ὁ Γκαρούς... τὴν ἔπαθεν!

— Ἆ!.. ὡραῖα! εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα. Εἶνε εἰδικότης ὁ ταγματάρχης. Εὖγε!.. Ἂν ἴδωμεν ὅτι ἡ ἐκλογὴ κινδυνεύει, θὰ τὸν βάλωμεν νὰ πυροβολήσῃ μὲ τὸ τηλέβολον καὶ τότε ὁ Γκαροὺς θὰ ἐξοντωθῇ!

— Μόνον, προσέθηκε σιγὰ ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, διέπραξεν ἓν σφάλμα.

— Σοβαρόν;

— Ἀρκετὰ σοβαρόν. Ὁ κ. Βερδιὲ συνήντησε τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρὲν καί... (ἡ σοβαρὰ μορφὴ τοῦ νέου ἐξέφρασεν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἄφωνον ἐπίπληξιν) ἔτεινε πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα!.. Ἔκαμε κακὴν ἐντύπωσιν!

— Ὤ! εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, δὲν ἔχει σημασίαν αὐτό. Ἀφοῦ κ' ἐγὼ δέχομαι εἰς τὴν οἰκίαν μου τὸν νέον κόμητα.

— Σεῖς, σεῖς κυρία, εἶπεν ὁ Δυκᾶς ἐπιχαρίτως, σεῖς τὸ κάμνετε διὰ νὰ τὸν σαγηνεύσητε. Θὰ τὸν μετεβάλλετε ἴσως εἰς δημοκρατικὸν μόνον καὶ μόνον παρατηροῦσα αὐτὸν ἐπὶ πολλὴν ὥραν!

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εὗρε τὸ φιλοφρόνημα ὡραιότατον καὶ ἔτεινε τὴν μικράν της χεῖρα πρὸς τὸν νέον, ὅστις ἀναντιρρήτως εἶχε πολλὴν ἁβρότητα, πολλὴν εὐστοχίαν, πολὺ πνεῦμα περὶ τὰς ἐκφράσεις του...

Ἡ ἄφιξις τοῦ Σαρβὲ διέκοψε τὴν συνδιάλεξιν. Ἀνήγγειλεν ὅτι μετὰ τὸ γεῦμα ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποά, οἱ δύο σημαντικώτεροι τοῦ κόμματος, ἔμελλον νὰ ἔλθωσι διὰ ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προγράμματος τοῦ ταγματάρχου. Ἦτο ἕτοιμον ἆρά γε αὐτὸ τὸ πρόγραμμα; Διότι ὁ γερουσιαστὴς ἐπείγετο νὰ τὸ τοιχοκολλήσουν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας!...

— Θὰ σᾶς στοιχίσῃ, θὰ σᾶς στοιχίσῃ καμπόσον, ταγματάρχα· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ θὰ συνδράμῃ εἰς τὴν δαπάνην. Πρέπει ὅμως αὐτὰ τὰ προγράμματα νὰ κολληθοῦν παντοῦ, ὡς καὶ εἰς

τὰ δένδρα τοῦ δάσους !.. Εἶνε πολὺ ὠφέλιμον !

— Θὰ κάμω ὅ,τι χρειάζεται, ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ.

Καὶ δὲν ἐσυλλογίζετο πλέον τὸ ὅπλον του, τὸ τουφέκιον, τὸ ὁποῖον ἀφίπτατο, ἐξηφανίζετο, ἐξεμηδενίζετο ὡς ὁ θησαυρὸς τοῦ μύθου τῆς χωριατοπούλας μὲ τὸ γάλα. Ἦτο πλέον ὑποψήφιος. Ἐξήσκει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑποψηφίου. Ἔπρεπε δὲ ν' ἀποβλέπῃ πρὸ πάντων εἰς τὸ καθῆκον !

Ἐν τούτοις ἔτρεμε κάπως ἀναλογιζόμενος ὅτι μετ' ὀλίγον ἔμελλε ν' ἀναγνώσῃ τὸ πρόγραμμά του ὡς μαθητὴς τὸ θέμα του καὶ ν' ἀνακοινώσῃ τοὺς ἰδιαιτέρους του λογισμοὺς πρὸς τοὺς δύο ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες ἦσαν προστάται του ταὐτοχρόνως καὶ κριταί. Ὁ Σαρβὲ ἔστω! ὁ τίτλος τὸν ὁποῖον ἔφερεν ὁ γερουσιαστὴς Σαρβὲ ἐπέβαλλε σεβασμὸν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἀγαθὸν Βερδιέ. Ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος ! ἀλλ' ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλὺ !

— Ὁ συνταγματάρχης μου δὲν ἐζήτει νὰ μάθῃ τί φρονῶ· ἀρκεῖ νὰ ὑπήκουον εἰς αὐτόν ! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ ταγματάρχης.

Καὶ διετέλει κατεχόμενος ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς μέχρι τῆς ἑσπέρας· εἶτα μετὰ τὸ γεῦμα ἀφίκετο ὁ Γκενώ, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ Καπποά, ὅστις ἠσπάσθη μετὰ σπουδῆς τὴν χεῖρα τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ ἐχαιρέτισε τὴν Γιλβέρτην μὲ τρόπον ἀλλόκοτον.

Καὶ ὁ Γκενὼ ὡσαύτως παρετήρει τὴν νεάνιδα περιέργως, τὴν ἠρώτησε μὲ ὕφος ἐκπλῆξαν αὐτὴν «ἐὰν εἶχε κάμει ἕνα καλὸν περίπατον τὴν προτεραίαν».

— Ἐξαίρετον, σᾶς εὐχαριστῶ.

Καὶ ἡ Ἐρρικέττα, ἣν οὐδὲν διέφευγε, συνέλαβε διαμειβόμενον μεταξὺ τοῦ κτηνιάτρου καὶ τοῦ Καπποὰ βλέμμα ἐκ τῶν λαθραίων ἐκείνων καὶ πονηρῶν, ἅτινα μαρτυροῦσιν ὅτι περὶ γυναικὸς πρόκειται. Κατὰ τί τάχα ἡ Γιλβέρτη ἠδύνατο νὰ ἐνδιαφέρῃ τὸν Γκενὼ ἢ τὸν συμβολαιογράφον ;

Ἀλλ' ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν εἶχε συναθροίσει τὰ σημαντικὰ ἐκεῖνα ἄτομα διὰ τόσον ἀσημάντους προσωπικὰς πληροφορίας. Ἐπρόκειτο ν' ἀκούσωσι τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑποψηφίου. Ἀπὸ τοῦ ἑστιατορίου μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἤρχισεν ἡ ἐπίσημος τελετή. Ὁ Βερδιὲ καὶ πάλιν διελογίζετο διατί εὑρίσκετο ἐκεῖ καὶ ὄχι ἀλλαχοῦ καὶ ποῖος σκορπίος πολιτικὸς τὸν εἶχε κεντήσει.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διέταξε τοὺς ὑπηρέτας νὰ μὴ εἰσέλθωσι πλέον εἰς τὴν αἴθουσαν.

Ὁ ταγματάρχης ἐξετύλιξε τὸ χειρόγραφόν του, σφόδρα δὲ συγκεκινημένος ἐκάθησε παρὰ τὴν λυχνίαν ὅπως ἀναγνώσῃ. Τὸ φῶς μετριαζόμενον ἐκ τοῦ ῥοδοχρόου ἀλεξιφώτου σκεπάσματος διέγραφε τὰς προεξοχὰς τῆς ἰσχνῆς μορφῆς του καὶ ἐμήκυνεν ἐπὶ τοῦ χειρογράφου, ὅπερ ἀνὰ χεῖρας ἐκράτει, τὴν σκιὰν τῆς ῥινός του.

Ἡ Γιλβέρτη τὸν παρετήρει ἀνήσυχος διὰ τὴν ἐντύπωσιν, ἣν τὸ πρόγραμμα ἔμελλε νὰ παραγάγῃ.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ καθημένη πλησιέστατα τοῦ ταγματάρχου, ἐτοποθέτει καταλλήλως τὴν λυχνίαν, ἀκουσίως δὲ ὁ Δυκᾶς παρετήρει τότε τὴν ἰσχνότητα τῶν χειρῶν τῆς μεγάλης Ἐκλεκτορίσσης.

Ὁ κ. Καπποὰ ἀνέμενε μὲ τὰ χείλη συνεσφιγμένα καὶ ὁ Γκενὼ μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τοῦ στήθους ὡμοίαζεν ἐπὶ τῆς ἕδρας του πρὸς ἔνορκον ἕτοιμον νὰ ἐξενέγκῃ τὴν ἐτυμηγορίαν του.

Ἀξιοπρεπέστατος, μὲ τὰ βλέφαρα καταβιβασμένα, ὡς νὰ κατείχετο ὑπὸ ἐνδομύχου σκέψεως ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ ἀνέμενε ν' ἀκούσῃ, βεβυθισμένος εἰς τὴν ὑπνηλότητα ἐκείνην, ἥτις ἐν τῇ Γερουσίᾳ ἀπέδιδεν αὐτῷ ὁμοῦ μὲ τὰ εὐχάριστα ὄνειρα καὶ εὐγενῆ στάσιν.

— Ἐμπρός, ταγματάρχα ! εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα μειδιῶσα.

Ὁ ταγματάρχης ἤρχισε τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἦτο πρόγραμμα ἄνευ φράσεων ἐξεζητημένων, ἁπλοῦν, εἰλικρινὲς ὡς αὐτὸς ὁ ὑποψήφιος. Ὁ Βερδιὲ δὲν εἶχεν ἐπιζητήσει νὰ ἐπιδείξῃ ἐπιτηδειότητα καὶ ὕφος ἐπιμεμελημένον. Παρουσιάζετο πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του μὲ εὐθύτητα, ἔδιδε τὸν λόγον του νὰ ὑπηρετήσῃ πιστῶς τὸν τόπον του καὶ σχεδὸν ἐζήτει συγγνώμην διότι ἐζήτει νὰ συμμετάσχῃ πολιτικῆς ὁμηγύρεως, ἐνῷ τὸ καθῆκόν του ἦτο ἴσως μόνον νὰ μεριμνᾷ περὶ τῶν συνόρων...

Ἡ λέξις *σύνορα* ἔκαμε τὸν Γκενὼ ν' ἀνασκιρτήσῃ κάπως ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

— Ὦ, ὦ ! εἶπε, τὰ σύνορα !.. Διατί τὰ σύνορα ;

— Καὶ διατί ὄχι τὰ σύνορα ; ἠρώτησεν ὁ κ. Καπποὰ λίαν ἡσύχως.

— Τὰ σύνορα, εἶπε σοβαρῶς ὁ κτηνίατρος, εἶνε λέξις ἐπικίνδυνος. Ὁ χωρικὸς δὲν ἀγαπᾷ πολύ... δὲν ἀγαπᾷ διόλου τὴν ἰδέαν τοῦ πολέμου. Εἶνε περιττὸν νὰ τοῦ ὑπενθυμίζωμεν ἀναμνήσεις δυσαρέστους...

— Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ ἀναμνήσεων ! εἶπεν ὁ ταγματάρχης. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλω νὰ βεβαιώσω εἶνε ὅτι τόσον ὁ ὑποψήφιος ὅσον καὶ ὁ ἐκλογεὺς καθῆκον ἔχουσιν ἐν δεδομένῃ στιγμῇ νὰ ὑπερασπίσωσι τὸ πάτριον ἔδαφος.

— Πῶς εἴπετε ; εἶπεν ὁ Γκενώ.

Καὶ ἔβλεπε τὸν Βερδιὲ ἐμβρόντητος.

— Δὲν πρόκειται νὰ ὑπερασπίσωμεν τὸ πάτριον ἔδαφος ! ἀνέκραξε. Ποῖος σᾶς ὁμιλεῖ περὶ ὑπερασπίσεως τοῦ ἐδάφους ; Δὲν ἤλθομεν ἐδῶ

διὰ νὰ ἐπιδείξωμεν ἔξαλλον φιλοπατρίαν. Ἂν τοιαύτην ἐπιδεικνύετε εἰς τὸ πρόγραμμά σας, θὰ τὴν πάθετε!..

Καὶ ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς συνεφώνει ὁπωσοῦν μὲ τὴν γνώμην τοῦ κτηνιάτρου. Ὁ πολιτικὸς ὑποψήφιος πρὸ παντὸς περὶ τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ὤφειλε νὰ ἀσχολῆται. Τὰ λοιπά, διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἦσαν ἀνάξια προσοχῆς.

—Πῶς ἀνάξια προσοχῆς;

Καὶ ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνετο τὸ αἷμά του κοχλάζον, τοῦ ἤρχετο δὲ ἡ ὄρεξις νὰ ἐγερθῇ, νὰ φορέσῃ τὸν πῖλόν του καὶ νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ πλέον εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

— Ἀνάξια προσοχῆς; Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διατηρῆται εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ τὸ αἴσθημα τοῦ βεβαίου καθήκοντος, τῶν ἐνδεχομένων θυσιῶν; Ἀνάξια προσοχῆς εἶν' αὐτά;

— Ἀκούσατε, ταγματάρχα, εἶπεν ὁ Καπποὰ μαντεύων ὅτι ὁ ταγματάρχης ἔμελλε νὰ παραφερθῇ. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐδῶ παρόντων ἀρνεῖται ὅτι τὸ αἴσθημα τῆς φιλοπατρίας εἶνε ἀρετὴ... ἀρετὴ ἀξιοθαύμαστος. Ἀλλὰ δὲν ἤλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ ἐπιδείξωμεν πατριωτισμόν. Σᾶς ἐξελέξαμεν διὰ νὰ καταπολεμήσητε τὸν Γκαρούς. Πρέπει νὰ πολεμηθῇ ὁ Γκαρούς!

— Ὁ Γκαρούς καὶ οἱ φίλοι τοῦ κ. δὲ Μομβρέν!.. προσέθηκεν ἐντόνως ὁ Γκενὼ δεικνύων διὰ χειρονομίας τὸν τάπητα τοῦ δαπέδου, ὡς νὰ ἔβλεπεν ἐνώπιόν του ἐκτάδην καταβεβλημένον τὸν μαρκήσιον.

Ὁ Βερδιὲ εἶχε διακόψει τὴν ἀνάγνωσιν ἐξακολουθῶν νὰ κρατῇ τὸ χειρόγραφον εἰς τὴν χεῖρα καὶ στρέφων τὴν κεφαλὴν δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἀναλόγως τοῦ μέρους, ὁπόθεν προήρχοντο αἱ διακοπαί. Ἐνίοτε ἔκυπτε καὶ θαμβούμενος ὁπωσοῦν ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς λυχνίας, προσεπάθει νὰ διακρίνῃ ἐν τῇ σκιᾷ τὰ πρόσωπα.

—Φαίνεσθε, ἐξηκολούθησεν ὁ συμβολαιογράφος, ὡς νὰ μὴ ἐνδιαφέρεσθε εἰμὴ μόνον περὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐχθρῶν!

— Καὶ εἶνε κακὸν αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Βερδιέ, εἰς ὃν ἡ τοιαύτη παρατήρησις ἐφάνη ἀφελής.

— Ὁ Καπποὰ ἔχει δίκαιον, εἶπε βροντωδῶς ὁ Γκενώ· δὲν ἀρκεῖ τις νὰ εἶνε φιλόπατρις!.. Πρέπει νὰ εἶνε δημοκρατικὸς ἄνευ ἐπιθέτου. Τὸ «φιλόπατρις» εἶνε ἐπίθετον!.. Ἀφήσατε τὴν φιλοπατρίαν εἰς τὸν Ζαβουγιέ, ὅστις εἶνε Ἰησουΐτης ἢ εἰς τὸν κ. δὲ Μομβρέν, ὅστις εἶνε ἐπαρχιώτης εὐπατρίδης!.. Ὁ Γκαρούς δὲν καυχᾶται ὅτι εἶνε φιλόπατρις!

— Τὸ πιστεύω, εἶπεν ὁ Βερδιέ· αὐτὸς εἶνε ὀπαδὸς τῆς Διεθνοῦς!

— Εἶνε ἐπικίνδυνος, εἶπεν ὁ Γκενώ; ἀλλὰ τοὐλάχιστον αὐτὸς εἶνε προοδευτικός. Τὸ τοιοῦτο προξενεῖ αἴσθησιν εἰς τοὺς ψηφοφόρους. Τὸν πατριωτισμὸν τὸν γνωρίζουν ὅλοι τί πρᾶγμα εἶνε... καὶ δυσπιστοῦν, ἐνῷ ἡ Διεθνής....

— Ἥτις εἶνε ἐνίοτε ἡ τροφὸς τῆς ἀτομικῆς ἀνανδρίας ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ μεγάλου καὶ ἠχηροῦ ὀνόματος τοῦ γενικοῦ ἀφοπλισμοῦ, αὐτὴ εἶνε εὐχάριστον πρᾶγμα, αἴ... Βέβαια! Ν' ἀγαπᾷ τις ὅλον τὸν κόσμον εἶνε εὔκολον! Στοιχίζει αὐτὸ ὀλιγώτερον παρὰ ν' ἀγαπᾷ τὴν ἑστίαν του, τὴν οἰκογένειάν του, τὴν πατρίδα του!...

Ἡ φωνὴ τοῦ ταγματάρχου εἶχε γείνει ἠχηρά, ἡ δὲ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχε θέσει τὴν μικράν της χεῖρα ἐπὶ τοῦ γόνατος τοῦ Βερδιέ, διότι ὁ ὑποψήφιος ἐποίει ἤδη ὅπως ἀνεγερθῇ κίνημα ὀργίλον, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παροξύνῃ τὰ πράγματα.

— Ἐπικαλοῦμαι τὴν γνώμην τοῦ κ. Σαρβέ! εἶπεν ὁ Καπποὰ προβλέπων ἤδη τὴν ῥῆξιν, ἐνῷ ὁ Γκενώ, βλέπων τὰ ὀργίλα κινήματα τοῦ Βερδιέ, ἐψιθύριζεν: «Ἆ! ἂν θυμώσῃ τώρα ὁ γέρω-παλληκαρᾶς!...»

Αὐτός, ὅστις εἶχε ὑποταχθῆ μᾶλλον ἢ παραδεχθῆ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Βερδιέ, ἐφρόνει ἐν πεποιθήσει ὅτι ἡ πολιτικὴ δὲν προάγεται μὲ τὰ φιλοπόλεμα αἰσθήματα.

Ὁ κ. Σαρβέ, ἀναγκασθεὶς ν' ἀναμιχθῇ εὑρέθη κατ' ἀρχὰς ἐν ἀμηχανίᾳ. Ἐνόει ἕκαστος τὴν θέσιν του. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκφράσῃ πολὺ φανερὰ τὴν γνώμην του. Ἡ θέσις του τὸν ὑπεχρέου νὰ μένῃ οὐδέτερος, ἐντελῶς οὐδέτερος. Ἐπὶ τέλους ἐπρόκειτο περὶ τῆς ἀντικαταστάσεώς του, περὶ τῆς διαδοχῆς του! Δὲν ἀπέκειτο εἰς αὐτὸν νὰ ὑποδείξῃ τὸν διάδοχόν του!.. Κυριάρχος ἦτο ἡ ψῆφος τῶν πολλῶν. Ἀρκετὸν ἦτο, ἦτο πάρα πολὺ ἴσως ὅτι εἶχε συνοδεύσει τὴν προτεραίαν τὸν ταγματάρχην εἰς Σαλλύ... Ὁ κ. Βερδιὲ ἦτο ὁ ὑποψήφιος μιᾶς ἐπιτροπῆς ἀξιοτίμου, εὐϋπολήπτου, σπουδαίας—καὶ ὁ Σαρβὲ ἐχαιρέτιζε μετ' ἀξιοπρεπείας τὸν Καπποὰ κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν τὸν κτηνίατρον—λογικῶς ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ εἶνε ὑποψήφιος τοῦ γερουσιαστοῦ Σαρβέ... Ἀλλ' ἐὰν τῷ ἐπετρέπετο ὄχι νὰ ἐκφράσῃ, ἀλλ' ν' ἀφήσῃ νὰ διαφανῇ ἡ γνώμη του (καὶ ἐτόνιζε τὴν λέξιν *διαφανῇ*) μάλιστα, ὁ κ. Καπποὰ εἶχε δίκαιον... Δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται λόγος περὶ φιλοπατρίας πρὸς τοὺς χωρικούς. Δὲν ἠγάπων αὐτὰ οἱ χωρικοί!

— Πατρίς των εἶνε ὁ ἀγρός των. Ὁμιλήσατε πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἀγροῦ των, ταγματάρχα!

— Ἄλλως τε, εἶπε σοβαρῶς ὁ Σαρβέ, ἐπαναλαμβάνω, δὲν πρόκειται περὶ φιλοπατρίας, ἀλλὰ περὶ ἐκλογῆς.

Καὶ μετὰ τὸ ὡραῖον τοῦτο ῥητὸν προσέθηκεν:

— Εἴπετε ὅτι θὰ ὑποστηρίξητε τὴν γεωργίαν.

— Ἂν δυνηθῶ, βεβαίως! εἶπεν ὁ Βερδιέ.

— Ὅτι θὰ περιορίσητε τὴν στρατιωτικὴν θητείαν...

— Νὰ περιορισθῇ ἡ θητεία;.. Ἀδύνατον!

— Ὑποσχέθητέ το σεῖς ὁπωςδήποτε! εἶπεν ὁ Γκενώ.

Ὁ ταγματάρχης καθίστατο ὠχρός.

— Εἶνε δόλος πολεμικός, τίποτε ἄλλο! ἐξηκολούθει ὁ Γκενώ. Ὑπόσχονται ὅταν πολιορκοῦν... καὶ ἔπειτα ὅταν εἰσέλθουν...

— Φίλτατε Γκενώ, εἶπε διακόπτουσα ἡ κυρία Ἐρβλαί, ἥτις προῃσθάνετο ὅτι ὁ ταγματάρχης ἔμελλε νὰ δυσαρεστηθῇ, δὲν πρέπει νὰ συμβουλεύητε τοιαύτην τακτικὴν εἰς τὸν ταγματάρχην. Καὶ ἐγὼ εἶμαι τῆς γνώμης νὰ εἶνε περιεσκεμμένος περὶ τοὺς λόγους του... νὰ μὴ γράφῃ φράσεις διφορουμένας... ἀναμφιβόλως..· ἀλλὰ μὴ ζητεῖτέ τι ἐπὶ πλέον παρ' αὐτοῦ...

— Ἡ φιλοπατρία εἶνε φράσις διφορουμένη; ἀνέκραξεν ὁ Βερδιὲ κατάπληκτος.

— Θέλω νὰ εἴπω, φίλτατε ταγματάρχα, ὅτι οἱ ἐκλογεῖς τῶν χωρίων ἠδύναντο πραγματικῶς ν' ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὴν τὴν λέξιν σημασίαν πολεμικήν... καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σας.

— Ὤ, τὴν ἐπιτυχίαν μου!.. τὴν ἐπιτυχίαν μου!. Ὀλίγον ἐνδιαφέρομαι περὶ αὐτῆς ἂν πρόκειται νὰ τὴν ἐξαγοράσω διὰ παλινῳδιῶν.

Καὶ ἐγερθεὶς ἐκούμβωνε μηχανικῶς τὴν ρεδιγκόταν του.

— Ὀλίγον ἐνδιαφέρεσθε σεῖς, εἶπεν ὁ Γκενώ· ἡμεῖς ὅμως ἐνδιαφερόμεθα.

— Πρέπει νὰ νικήσωμεν! εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος Καπποά.

Καὶ βλέπων ὅτι ὁ ταγματάρχης ἦτο εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ παραιτήσῃ τὰ πάντα, προσέθηκε βιάζων εἰς μειδίαμα τὸ μικρὸν μελάγχρουν πρόσωπόν του, ὅπερ ἐφάνη νευρικῶς συσπώμενον:

— Ἐπίτηδες σᾶς ἐξελέξαμεν, διότι εἴσθε συνειθισμένος εἰς τὴν νίκην.

Ὁ Δυκᾶς ἦτο καταγοητευμένος. Ἡ διπλωματική του καρδία ἔπαλλεν οὐχὶ παραφόρως ὑπὸ τὸν λευκὸν ὑπενδύτην του, ἀλλ' ἔπαλλε πάντοτε. Μία ἐλπὶς ἐφαίνετο ἀνατέλλουσα δι' αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς συζητήσεως ἐκείνης. Τοῦ ἐφάνη ὅτι ὁ ταγματάρχης ἦτο πιθανὸν νὰ μὴ ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν νὰ ἐξακολουθήσῃ μέχρι τέλους τὸ ἐπίπονον ἐπιχείρημα. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἑλκυστικῶν ἀπόψεων διέβλεπεν ὁ νέος Σάταμ ἀναριθμήτους πολιτικὰς ὁμηγύρεις, ὅπου ἀπὸ τοῦ ὕψους μιᾶς ἐξέδρας ἐλάλει καὶ οἱ λόγοι του κατέπιπτον βραδεῖς, μεμετρημένοι, ἐπιτήδειοι, πλήρεις ὑποσχέσεων, μὴ περιέχοντες ἀκατάσχετον καὶ ἀξιοθρήνητον φιλοπατρίαν, τοὺς ὁποίους τὸ πλῆθος ἤκουε καὶ ἐχειροκρότει διότι ἔλεγε πρὸς αὐτὸ ὄχι ὅ,τι ἐκεῖνος ἤθελε νὰ εἴπῃ, ἀλλ' ὅ,τι τὸ πλῆθος ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ... Ὤ, τί ὡραῖαι ὀπτασίαι πολυτάραχοι!.. Οἱ τοῖχοι τῆς μικρᾶς αἰθούσης τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ κατέρρεον, ἐβυθίζοντο ὡς σκηνογραφία θεάματος καὶ ὁ Αἰμίλιος μετεφέρετο διὰ μιᾶς ἐντὸς ἀπεράντου αἰθούσης, ὅπου οἱ ἐκλογεῖς ἐνθουσιῶντες ἀνεκήρυσσον τὴν ὑποψηφιότητά του!.. *Ἡ ὑποψηφιότης τοῦ κ. Δυκᾶ τίθεται εἰς ψηφοφορίαν*!... Οἷον ὄνειρον!

Καὶ ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ὡσαύτως εὕρισκε τὴν αἴθουσαν πολὺ στενήν. Κατεπνίγετο ἐκ στενοχωρίας. Τοῦ ἤρχετο ἡ ὄρεξις νὰ σχίσῃ τὸ χαρτίον ἐκεῖνο, ὅπερ ἀνεγίνωσκε καὶ νὰ τὸ ρίψῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου διὰ νὰ τὸ παραφέρῃ ὁ ἄνεμος τῆς ἑσπέρας. Ἦτο λοιπὸν ὑπὲρ τὸ δέον φιλόπατρις αὐτός! Ὁ Γκενώ, ὁ πολιτευόμενος αὐτοῦ τοῦ χωρίου ἐφρόνει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πλανήσῃ τοὺς χωρικούς, λαλῶν πρὸς αὐτοὺς περὶ τῶν συνόρων!

Ὁ Καπποὰ ἐν τούτοις ἐπανήγαγεν αὐτὸν νὰ καθήσῃ καὶ ἡ συζήτησις ἐξηκολούθησεν ἐκ νέου ἐπὶ ἀρκετὸν διάστημα, ἐπειδὴ καθεὶς τῶν ἀκροατῶν ἐξήλεγχε πᾶσαν φράσιν τοῦ προγράμματος. Καὶ ὁ Δυκᾶς αὐτὸς προέβαλε παρατηρήσεις τινάς, συνεσταλμένος, ὑπὸ τὸ πρόσχημα συμβουλῶν, ἀλλὰ μὲ ἀρκετὴν ἐπιτηδειότητα ὥστε νὰ θαυμάσωσι τὴν πολιτικήν του μάθησιν ὁ Γκενώ, ὁ Καπποὰ καὶ ὁ γερουσιαστὴς Σαρβέ.

Ὁ κ. γερουσιαστὴς μάλιστα ἔκυψε μίαν φορὰν καὶ εἶπεν εἰς τὸ οὖς τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ παραφερόμενος ἀπὸ τὴν εἰλικρίνειάν του:

— Αὐτὸς ὁ νέος εἶνε ἐπίτηδες πλασμένος διὰ νὰ γείνῃ πολιτικὸς ἀνήρ!

Εἶτα ἔδηξε τὰ χείλη ἀναμνησθεὶς ὅτι ἡ εὐειδὴς γυνὴ εἶχεν ἰδιαιτέραν ἀδυναμίαν διὰ τὸν νεαρὸν Αἰμίλιον καὶ παρατηρήσας τὸ μειδίαμα τῆς ἱκανοποιήσεως—μειδίαμα ἀξιεράστου προστάτιδος καὶ γυναικὸς ἐμπείρου ἅμα—ὅπερ ἐκυμαίνετο ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Ἐρρικέττας ὁσάκις ὁ Δυκᾶς ὡμίλει.

Καὶ ὁ κ. Καπποὰ ἐπίσης παρετήρει ὅτι ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Συλλόγου Μοντεσκιὲ εἶχεν εὐφυΐαν.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ Βερδιὲ ἐπεράτωσε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ προγράμματός του καὶ ἡ ὁμήγυρις εὗρε τὸ ἐπίλοιπον καλόν, παραδεκτόν, ὡς εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί. Μόνος ὁ Γκενὼ τὸ ἤθελε πλέον ζωηρόν, πλέον ἔντονον. Τὸ ἰδανικόν του ἦτο ὁ Γκαρούς, ἀλλὰ μετριοπαθής. Ἐπόθει τὰς ἰδέας τοῦ Βερδιέ, ἀλλὰ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Γκαρούς.»

Καὶ πάλιν ὄχι ὅλας τὰς ἰδέας τοῦ Βερδιέ! Ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὸ εἶδος τῶν ἰδεῶν! Ὁ Γκενὼ ἐσυλλογίζετο ἐπὶ παραδείγματι ὅτι ὁ Βερδιὲ δὲν εἶχε κάμει ἀρκετὸν λόγον εἰς τὸ πρόγραμμά του

περὶ τῶν ἐφημερίων. Ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τῶν ἐφημερίων. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν ἦτο αὐτῆς τῆς γνώμης.. Ὁ Σαρβὲ ἠσπάζετο ἐκ περιτροπῆς τὴν γνώμην τοῦ Γκενὼ καὶ τὴν τῆς Ἐρρικέττας.

Νέα συζήτησις συνήφθη καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ συνδιαλέξεων κοινῶν ἐτέθη ἐντὸς τῆς αἰθούσης τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν ὅπως ἐν τῇ Βουλῇ. Ἡ πλειονοψηφία ἐπεδοκίμασε τὸν Βερδιέ!

— Τόσον τὸ χειρότερον! εἶπεν ὁ Γκενώ. Τὸ πρόγραμμά μας θὰ φανῇ πολὺ ἄνοστον!.. Ὁ Γκαρούς θὰ προσφέρῃ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του φάρμακον τονωτικὸν καὶ ἡμεῖς θὰ τοὺς προσφέρωμεν πτισάνην!

— Ἡ πτισάνη, φίλτατέ μου Γκενώ, συνεπέρανεν ὁ Σαρβέ, ἡ πτισάνη εἶνε ὀλιγώτερον φονικὴ ἀπὸ τὴν δυναμίτιδα.

— Αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις! εἶπεν ὁ κτηνίατρος.

Καὶ ἡ συζήτησις ἔμελλε ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου, ὅτε ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρετήρησεν ὅτι ἡ ψηφοφορία εἶχεν ἤδη ἀποφασίσει καὶ ὅτι ἂν ἤθελον νὰ στείλωσι τὸ πρόγραμμα εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ἔπρεπε νὰ σπεύσωσι, διότι ἦτο ἤδη ἀργά.

— Θὰ τὸ ὑπάγω ἐγὼ ὁ ἴδιος, εἶπεν ὁ Καπποὰ λαμβάνων αὐτὸ κατὰ τὸ ἥμισυ σημειωμένον ἐκ διαγραφῶν διὰ μολυβδοκονδύλου ὑπὸ τῆς χειρὸς αὐτῆς τοῦ Βερδιέ.

Τέλος πάντων ἡ συζήτησις ἔληξεν ὁριστικῶς. Ἕκαστος ἐπείγετο νὰ ἴδῃ τιθέμενον ἕν τέρμα εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, οὐδεὶς δέ, ἐκτὸς ἴσως τοῦ νεαροῦ Δυκᾶ, ἔμεινεν ἄγαν ηὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἑσπερίδος ἐκείνης. Ὁ Γκενὼ εὕρισκεν ὅτι ὁ ταγματάρχης ἦτο νωθρὸς—ναί, ἦτο νωθρὸς ὁ ὑποψήφιος! Ὁ Καπποά, καίπερ ἧττον αὐστηρὸς δὲν ἦτο ἐν τούτοις πολὺ ἐνθουσιώδης καὶ ὁ Βερδιὲ αὐτὸς ᾐσθάνετο τὴν ἀπογοήτευσιν καταλαμβάνουσαν αὐτὸν μέχρι στενοχωρίας.

Ἐξερχόμενος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ὁ Καπποὰ εἶπε μίαν φράσιν ἔξοχον, ὁμιλῶν πρὸς τὸν Καπποά.

— Ποῖος μᾶς τὸν ἔστειλε τέτοιον ὑποψήφιον; εἶπεν. Νόστιμον ἦτο τὸ πρόγραμμά του!.. Μάλιστα!.. Ἄλλο δὲν μᾶς ἔλειπε παρὰ νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ περὶ τῆς Ἀλσατίας καὶ Λωρραίνης!

Ὁ Σαρβὲ ἀπῆλθε χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του, κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἡ δ' Ἐρρικέττα Ἐρβλαὶ ἐσκέπτετο, συλλογιζομένη τὸν Δυκᾶν, ὅτι ἡ χώρα αὐτὴ παρῆγεν ἐκλεκτὰ πνεύματα χωρὶς νὰ ἐξαντληθῇ καὶ ὅτι ὁ Αἰμίλιος εἶχε τὰ προσόντα μέλλοντος Βαρνάβα... ὄχι!.. μέλλοντος Βαρβαροῦ κάλλιον, διότι ὁ Βαρνάβας...

Ὁ Βερδιὲ ἠθέλησε, πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ν' ἀναπνεύσῃ ὀλίγον ἀέρα διὰ ν' ἀπαλλαγῇ τῆς συμφορήσεως τῆς βαρυνούσης τὸ μέτωπόν του. Ἡ Γιλβέρτη ἔλαβε μικρὸν ἐπώμιον, ἀμφότεροι δὲ ὅπως εἰς τοὺς συνήθεις περιπάτους των ἐξῆλθον καὶ περιεπάτουν εἰς τὴν ὁδόν.

Ἡ νὺξ διαυγὴς περιεκάλυπτε τοὺς ἀγροὺς διὰ σκιᾶς εὐχαρίστου, εὐδαίμονος σχεδόν. Αἱ οἰκίαι ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν ἀστέρων ἐφαίνοντο λευκότεραι, ἀποκτῶσαι χροιὰν γαλακτώδη. Μακρὰν δὲ ἐκεῖ πέραν ἐντὸς τοῦ ὑποκυανου φωτὸς τοῦ ὁρίζοντος ἐφαίνοντο βραδέως περῶντα ὡς ἐξολισθαίνοντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ οὐρανοῦ τὰ μελανὰ σχήματα τῶν διαβατῶν. Ὁ ταγματάρχης παρετήρει. Ἐν τῇ βαθείᾳ σιγῇ, τῇ διακοπτομένῃ μόνον παροδικῶς ὑπὸ τοῦ ἀπομεμακρυσμένου κρότου ἁμαξοστοιχίας τινὸς βυθιζομένης εἰς τὴν σκοτίαν, αἱ συνομιλίαι τῶν ἀπομακρυνομένων ἐκείνων ἀνθρώπων ἀντήχουν ὡς ψίθυρος ὑπόκωφος. Ἦσαν θερισταὶ ἐπιστρέφοντες εἰς τὸν οἶκόν των μετὰ ἐπίπονον ἡμέραν ἐργασίας καὶ ὁ στρατιωτικὸς δεικνύων πρὸς τὴν ἐρειδομένην ἐπὶ τοῦ βραχίονός του ἀνεψιάν του τοὺς χωρικούς, ὧν αἱ σκιαὶ ἤδη συνεχέοντο ἐν τῇ σκιαυγείᾳ τῆς νυκτός:

— Ἐσύναξαν τὸν σῖτόν των αὐτοί, ἔλεγε, καὶ προητοίμασαν τὸν ἄρτον των ἀντὶ νὰ χάνωνται εἰς χονδρὰ λόγια! Νὰ καλλιεργῇ τις τὸ ἔδαφος ἢ νὰ τὸ ὑπερασπίζῃ, αὐτὸ εἶναι πάντως προτιμότερον παρὰ νὰ ἐμφανίζηται εἰς κοινὸν θέαμα ὡς ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεάτρου!.. Θὰ σοῦ φανῇ ἀστεῖον, ἀγαπητή μου Γιλβέρτη, ἀλλὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ; μετὰ τὴν ἡμέραν τὴν ὁποίαν ἔχασα ἀναμιγνυόμενος μὲ τοὺς ἀχρήστους ἐκείνους ἀνθρώπους, μοῦ ἤρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ χαιρετίσω τοὺς πτωχοὺς αὐτοὺς διαβάτας χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζω!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΚΟΥΤΡΟΥΚΗΣ

ΥΠΟΧΙΛΙΑΡΧΟΣ

(Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις τοῦ ἰδίου)

Ὁ Γιαννάκης Κουτρούκης πρώτην φορὰν τόρα ἀναφέρεται ὡς πρόσωπον τῆς μεγάλης ἡμῶν ἐπαναστάσεως. Ἔπραξε καὶ οὗτος μετὰ τόσων ἄλλων ὅ,τι τὸ καθῆκον καὶ ἡ πατριωτική του καρδία, ἡ ῥωμαλέα ἐκείνη καὶ ἀκμάζουσα ἀκόμη ἐν τῷ γεγηρακότι σώματι, τῷ ὑπηγόρευε, καὶ ἀπεσύρθη ἔπειτα ἐν Ξυλογαϊδάρᾳ, τῇ γενεθλίῳ πατρίδι του, ἥσυχος. Καὶ ζῇ ἀκόμη ἑκατοντούτης καὶ πλέον, ἐν μέσῳ υἱῶν καὶ δισεγγόνων, ἀγαπητὸς εἰς ὅλους τοὺς συγχωρικούς του, σεβαστὸς ἐν ὅλῃ σχεδὸν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Δωρίδος.

Καὶ ὄχι μόνον αὐτὸς ἀλλὰ ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τῶν Κουτρουκαίων ἔχει ἀκουσθῆ, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ὡς μία πολέμαρχος οἰκογένεια τῆς Δωρίδος, καὶ ἔχει δράσει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τόπου. Ὁ Σταματάκης Ἀσφακιανὸς Κουτρούκης, ἁρματωλὸς διάσημος, πολλάκις σύντροφος καὶ συναγωνιστὴς τοῦ Ἀνδρούτσου, ἦτο θεῖος τοῦ καπετὰν Γιαννάκη· ὁ Μόσχος, ὁ Κίτσος, ὁ Χρῆστος Μιλιόνης, οἱ μέχρι σήμερον ἀγνώστου προελεύσεως καὶ καταγωγῆς θεωρούμενοι οὗτοι ἀρχικλέφται, ἦσαν ἐξάδελφοί του· ὁ πατήρ του Θεόδωρος Κουτρούκης ἐπὶ δεκαετίαν ὅλην ἐπολέμει τοὺς Τούρκους, ὡς κλέφτης ἐδῶ καὶ ὡς ἐθελοντὴς ἐν Ρωσσίᾳ. Καὶ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως πρὸ τοῦ 1820 ὁ πατὴρ καὶ οἱ δύο ἀδελφοί, φεύγοντες τὴν ὀργὴν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, προσέφυγον ἐπ' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα εἰς τὸ ἁρματωλικὸν σῶμα τοῦ Πανουργιᾶ.

Ὅτε ὁ Ζαρίφης, κατὰ τὸ 1820, ἔφθασεν εἰς Ξυλογαϊδάραν, ἀπόστολος τῶν ἀρχῶν τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, πρῶτοι οὗτοι ἐδέχθησαν νὰ ξενίσωσιν αὐτὸν ἐν τῷ ἀκμάζοντι οἴκῳ των. Καὶ τὴν αὐτὴν νύκτα μυστικὰ ὁ πατὴρ Κουτρούκης καὶ ὁ γέρω Ζωϊτός, οἱ δύο πρόκριτοι τοῦ χωρίου, ὡρκίσθησαν ἐπὶ τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, προθύμως ἀποδεχόμενοι τὴν ἰδέαν περὶ ἀναστάσεως τοῦ Γένους. Ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ὁλόκληρος ἡ οἰκογένεια τῶν Κουτρουκαίων ἀφωσιώθη εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ καὶ μόνου τοῦ σκοποῦ. Δι' ὑποσχέσεων, διὰ δωρεῶν καὶ παροχῶν προσῳκειοῦντο τοὺς χωρικοὺς ἵνα ἀσφαλέστερον διαθέσωσιν αὐτοὺς ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης. Καὶ ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐνεργείας ἐσήμανεν, ἑκατὸν χωρικοὶ ἐκ Ξυλογαϊδάρας καὶ τῶν πέριξ εὑρέθησαν πρόθυμοι περὶ αὐτούς, ἐπικληθέντες ὅλοι διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἀρχηγῶν Κουτρουκαῖοι. Τὸ σῶμα τοῦτο συνενωθὲν μετὰ τοῦ σώματος τοῦ Κατσικαπῆ, ἐβάδισεν ἀνήμερα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τοῦ Μαλανδρίνου, ἐνῷ συγχρόνως ἤρχετο πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ὁ Θεόδωρος Χαλβατζῆς πρωτοπαλλήκαρον τοῦ Σκαλτσοδήμου.

Τὸ Μαλανδρίνον ἦτο τότε ἕδρα τοῦ βιλαετίου καὶ κατῳκεῖτο ἀπὸ πολλὰς τουρκικὰς οἰκογενείας καὶ ὀλίγας, πέντε-δέκα, χριστιανικάς, ἐγκατεστημένας μακρὰν εἰς τὰς ἄκρας. Οἱ Τοῦρκοι μόλις διέκριναν τοὺς ἐπαναστάτας, ἐκλείσθησαν εἰς τοὺς πύργους τῶν προκρίτων τοῦ χωρίου Χασὰν ἀγᾶ, Ἀχμὲτ ἀγᾶ καὶ Ἀβδῆ ἀγᾶ, ἀποφασισμένοι εἰς ἀντίστασιν. Μετὰ τρεῖς ὅμως ἡμέρας, ἀποροῦντες τροφῶν καὶ πολεμεφοδίων, παρεδόθησαν. Τῇ διαταγῇ τοῦ Σκαλτσοδήμου, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε γίνει κύριος τοῦ Λοιδωρικίου, οἱ αἰχμάλωτοι διενεμήθησαν μεταξὺ τῶν χωρικῶν ὅλων τῶν χωρίων, ἵνα οὕτω ἐνοχοποιηθῶσιν ὅλοι. Οἱ χωρικοὶ προθύμως παραλαβόντες αὐτοὺς ἐκόρευσαν τὸ ἐπὶ τόσα ἔτη μῖσός των, καταχρημνίσαντες ἄλλους εἰς Δοβροβίτσαν, εἰς Βαθύρεμμα, εἰς Κάρκαρον, βάραθρα κατασκότεινα, ὡσεὶ στόματα ᾅδου καὶ ἄλλους ἔρριψαν ὁλοζώντανους εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς Βίδαβης.

Οἱ Κουτρουκαῖοι μετὰ τοῦτο ἐβάδισαν κατὰ τῆς Ναυπάκτου ἣν ἐπολιόρκει ἀπὸ τινος ὁ Χορμόβας. Ἐκεῖ ἐστάθμευσαν μετὰ τοῦ Κατσικαπῆ καὶ τοῦ Σκαλτσοδήμου πρὸ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ φρουρίου, παντοιοτρόπως καταπονοῦντες τοὺς Ἀλβανοὺς τοῦ Ἰουσοὺφ πασᾶ. Ἀπ' ἐδῶ ὅμως ἀρχίζει διὰ τὸν Γιαννάκην Κουτρούκην μία ζωὴ πλάνητος μαχητοῦ, ἑνὸς Μερκουρίου Μπούα τῶν μεσαιωνικῶν χρόνων, τρέχοντος παντοῦ ἵνα εὕρῃ πολέμους καὶ πουθενὰ μὴ ἱσταμένου μονίμως. Ἀπὸ τῆς Ρούμελης εἰς τὸν Μωριᾶν καὶ ἀπὸ τοῦ Μωριᾶ εἰς τὴν Ρούμελην μετέβαινεν ἀδιακόπως, ὡσεὶ ὑπείκων εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν μαχῶν, φέρων τὴν προθυμίαν του καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας εἰς βοήθειαν τῶν ὁμοφύλων.

Μετὰ τὸν Ὀμὲρ Βρυώνην κατήρχετο ἤδη κατὰ τὸν Αὔγουστον ὁ Βεϋρὰν πασᾶς μετὰ τριῶν ἄλλων πασάδων καὶ χιλιάδων μαχητῶν. Ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀντίστασιν τοῦ Διάκου ἐν Ἀλαμάνᾳ καὶ τὴν ἀτάρακτον τοῦ Ὀδυσσέως Ἀνδρούτσου ἐν Γραβιᾷ, ἐχρειάζετο νὰ εὕρῃ ὁ ἐχθρὸς ἄλλην μίαν τοιαύτην ἐν Λεβαδείᾳ, ὅπου ὥδευεν ἤδη ὡς καταστρεπτικὴ πυρκαϊά. Ὁ Γούρας, ὁ Νάκος Πανουργιᾶς, ὁ Παπανδρέας, ὁ Δυοβουνιώτης, κατέλαβον τὴν Φοντάναν πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ ἡ δύναμίς των δὲν ἦτο ἀρκετὴ ἵν' ἀντιστῇ ἀποτελεσματικῶς ἐπὶ μακρόν. Ὁ Ὀδυσσεύς, τοῦ ὁποίου καὶ μόνον τὸ ὄνομα ἠδύνατο νὰ εἶνε φραγμὸς ἀκλόνητος ἐκεῖ, ἀπουσίαζεν. Οἱ ὁπλαρχηγοὶ ἔστειλαν καὶ ἐζήτησαν ἄνδρας πρὸς ἐνίσχυσιν, ἐδῶ κ' ἐκεῖ, καὶ πρὸς τὸν Σκαλτσοδῆμον. Οὗτος δ' εὐθὺς ἔστειλε τὸν Καπετὰν Γιαννάκην μὲ τοὺς ὑπ' αὐτόν. Οἱ ὁπλαρχηγοί, μετὰ βραχεῖαν διαφωνίαν, κατέλαβον τὰ Βασιλικά, τὸν πλατύτατον ἐκεῖ δρόμον καὶ ἀνέμενον. Καὶ ὅτε τὴν 25 τοῦ μηνὸς ἐφάνη ὁ Βεϋρὰν πασᾶς συνεκρότησαν μίαν τῶν περιφανεστέρων μαχῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὅσον ὁρμητικώτερον ἐπέπιπτεν ὁ ἐχθρὸς τόσον καρτερικώτερον ἀνθίσταντο οἱ Ἕλληνες καὶ τὸν ἀπεδεκάτιζον. Ὁ Βεϋρὰν πασᾶς ἐπὶ τοῦ ἵππου του, μὲ τὴν κατέρυθρον καὶ χρυσοῖς σειρητίοις κατάστικτον ἐνδυμασίαν του, περιήρχετο τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ του, πάλλων ἀπειλητικῶς τὸ γιαταγάνι καὶ παροτρύνων ἀδιακόπως εἰς προσβολήν. Δύο φορὰς ὁ Γιαννάκης Κουτρούκης ἐσκόπευσε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ τύχη δὲν τὸν ηὐνόησεν. Ὅτε ὅμως ὁ ἐχθρὸς περὶ τὸ βασίλευμα

τοῦ ἡλίου ἐτράπη εἰς ἀκατάσχετον φυγήν, ἀκούσας ὅτι ἐπήρχετο καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ καπετὰν Γιαννάκης κατέκοψε διὰ τῆς πάλλας φεύγοντα τὸν υἱὸν τοῦ Βεϋράν, σχεδὸν τὴν αὐτὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ Γκούρας, ὀλίγον παρέκει, ἐφόνευσε τὸν Μεμὶς πασᾶν.

Μετὰ τὴν μάχην τῶν Βασιλικῶν ὁ καπετὰν Γιαννάκης ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ναύπακτον. Ἀλλ' ἐκεῖ εἶχε φθάσει πρὸ μικροῦ ἐπιστολὴ τοῦ Λόντου, ζητοῦντος παρὰ τοῦ Σκαλτσοδήμου ἐπικουρίαν. Ὁ καπετὰν Γιαννάκης παραλαβὼν ἐκτὸς τῶν ἰδικῶν του παλληκαρίων καὶ διακόσια τοῦ Σκαλτσοδήμου, διεπεραιώθη εἰς τὴν ἀντίπεραν ἀκτὴν και μετὰ τοῦ Λόντου ἐβάδισεν εἰς Σουδενά. Ἐπὶ ἕνα μῆνα ἔμενεν ἐκεῖ ἀναμένων τοὺς ἐχθρούς. Οὗτοι τῷ ὄντι, ὡς εἶχε διαδοθῆ, διῆλθον ἐκεῖθεν, ἀλλὰ μαθόντες τὴν παρουσίαν τῶν Ρουμελιωτῶν ἔφυγον μακράν, χωρὶς νὰ ῥίψωσι τουφέκι. Οὕτω ὁ καπετὰν Γιαννάκης ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ναύπακτον.

Κατὰ τὸ 1824 ἄλλος Ρούμελη-βαλεσῆς, ὁ Δερβὶς πασᾶς μετὰ μυρίων ἀνδρῶν κατήρχετο ἀπειλητικὸς πρὸς τὰ Σάλωνα. Τὸν Ἰούλιον ἔφθασε πρὸ τῆς Ἄμπλιανης, μικροῦ χωρίου κειμένου μεταξὺ Σαλώνων καὶ Γραβιᾶς. Οἱ ἐκεῖ ὁπλαρχηγοί, ὁ Σκαλτσοδῆμος μὲ τὸν καπετὰν Γιαννάκην, ὁ Πανουργιᾶς, οἱ Κοντογιανναῖοι, ὁ Γιαννάκης Νοταρᾶς, ἔμενον διαφωνοῦντες περὶ τοῦ τόπου ὃν ἔπρεπε νὰ καταλάβωσι καὶ ὅλως ἀπρόθυμοι εἰς ἀντίστασιν. Ἀλλ' ὁ Κίτσος Τζαβέλλας αἴφνης παρουσιασθεὶς μὲ τοὺς Σουλιώτας ἀνέλαβε τὴν ὅλην ἀρχηγίαν καὶ κατώρθωσε νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ τοποθετήσῃ ἕκαστον ὁπλαρχηγὸν ὅπου ἤθελε. Μόνον ὁ Σκαλτσοδῆμος ἐφάνη κατ' ἀρχὰς δυσανασχετῶν κάπως διὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Τζαβέλλα καὶ δὲν ἤθελε νὰ ὑπακούσῃ.

— Ἐγὼ θὰ πιάσω ὅπου θέλω· εἶπεν ὑπερηφάνως.

— Πῶς τὸ λές, ὀρὲ Σκαλτσᾶ; ἢ θὰ πιάσῃς ἐκεῖ ποῦ εἶπα ἢ θὰ πιάσῃς ἐδῶ κ' ἐγὼ θὰ πάω ἐκεῖ, ἀπήντησεν ὁ Τζαβέλλας μὲ τὴν ἀλβανικὴν ἐκείνην προφοράν του.

Εἶχε δὲ οὗτος μετὰ τῶν παλληκαρίων του τὸ κινδυνωδέστερον μέρος, τὸ ἀμέσως ὑποκείμενον εἰς τὰς προσβολὰς τοῦ ἐχθροῦ. Ἦτο τοῦτο ἁπλούστατον μανδρὶ ποιμνιοστασίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔθεσε τὰ παλληκάρια του, αὐτὸς δὲ ἵστατο ἔξωθεν καθὼς καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς μάχης, ἀτάραχος εἰς τὰς περὶ αὐτὸν συρίζούσας σφαίρας

Ὁ Σκαλτσοδῆμος ἐπείσθη τέλος καὶ κατέλαβε τὸ ὁρισθὲν αὐτῷ μέρος. Μετὰ μάχην πεισματώδη ἔτρεψαν εἰς ἄτακτον φυγὴν τοὺς στρατοὺς τοῦ Δερβὶς πασᾶ πρὸς τοὺς μύλους. Οἱ ἐπαναστάται ἐκυρίευσαν ὅλα τὰ πολεμεφόδια τῶν ἐχθρῶν, δύο πυροβόλα καινουργῆ ἐγκαταλειφθέντα παρ' αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ, ἑπτὰ σημαίας καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Περκόφτσαλη, ὅλην χρυσοκέντητον.

Μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἰμπραὴμ ἐν Πελοποννήσῳ ὁ Λόντος ἐζήτησε πάλιν παρὰ τοῦ Σκαλτσοδήμου ἄνδρας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀποτεθαρρημένου σώματός του. Ὁ καπετὰν Γιαννάκης προθύμως διεπεραιώθη τὸ δεύτερον καὶ κατέλαβεν ὑπὸ τὸν Πελοποννήσιον ὁπλαρχηγὸν τὸ Διακοφτόν. Μετ' ὀλίγον ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν ἐκεῖθεν πρὸ τῶν πολυαρίθμων δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ καὶ τότε ὁ καπετὰν Γιαννάκης ἐκλείσθη εἰς Μέγα Σπήλαιον. Ἐκεῖ ἔμενεν ἐπὶ δέκα ἡμέρας, φρουραρχοῦντος τοῦ Τούσα Μπότσαρη. Ἀφοῦ ὅμως εἰς τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί, ἐπέστρεψε πάλιν τῇ διαταγῇ τοῦ Μπότσαρη εἰς Ναύπακτον.

Ἤδη τὸ Μεσολόγγιον εἶχε πέσει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Ἓν σῶμα ἐκ πεντακισχιλίων τουρκαλβανῶν ὑπὸ τὸν Σούλτζα Κόρτζαν, προεπορεύετο τῆς μεγάλης στρατιᾶς τοῦ Κιουταχῆ, ὁδεῦον πρὸς τὰς Ἀθήνας. Εἰς τὸν δρόμον του ὅθεν διήρχετο κατέκαιε τὰ χωρία, συνελάμβανε καὶ διεσκόρπιζε τοὺς κατοίκους, ἀπεθάρρυνε καὶ ὑπέτασσε τοὺς ὁπλαρχηγούς. Μόλις ἔφθασε πρὸ τῆς Ναυπάκτου ἐπετέθη καὶ διεσκόρπισεν εὐθὺς ὡς φούκταν χώματος τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκίαν. Οἱ Κουτρουκαῖοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὸν τόπον των, εἰς τὸ βιλαέτι τοῦ Μαλανδρίνου, ἵνα φροντίσωσι περὶ ἐξασφαλίσεως τῶν οἰκογενειῶν των. Ὅτε ὅμως τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ Σούλτζα Κόρτζας ἐπλησίαζεν ἐκεῖ, συλλέξαντες ὀλίγα παλληκάρια, ἐπεχείρησαν μετὰ τοῦ Κατσικαπῆ νὰ τῷ κλείσωσι τὴν δίοδον εἰς Ντοβιάν, τὴν κάτωθεν τῆς Ξυλογαϊδάρας στενόχωρον πεδιάδα, καὶ ἀντέστησαν ὁλόκληρον ἡμέραν κατ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ βλέποντες ἀδύνατον πᾶσαν περαιτέρω προσπάθειαν ὑπεχώρησαν τὴν νύκτα εἰς Βιτρινίτσαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γαλαξεῖδι. Μόλις ὅμως ἔφθασαν ἐκεῖ καὶ πεζοδρόμος, ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Νάκου Πανουργιᾶ, ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς Πεντεόρια.

Ὁ Νάκος Πανουργιᾶς ἦτο ἐκεῖ μετ' ἄλλων ὁπλαρχηγῶν καὶ εἶχον ὅλοι σκοπὸν νὰ ἐμποδίσωσι τὴν δίοδον τῶν τουρκαλβανῶν. Ἀλλὰ διεφώνησαν οἱ ὁπλαρχηγοὶ περὶ τῆς θέσεως ἣν ἔπρεπε νὰ καταλάβωσιν. Οἱ μὲν ἄλλοι προέτεινον τὴν πρὸ τοῦ χωρίου, ἐκκλησίαν Ἅγιος Γεώργιος τὴν ἤδη εἰς νεκροταφεῖον χρησιμεύουσαν καὶ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου, ὁπόθεν τοῖς ἦτο εὔκολος ἡ ὑποχώρησις ἐν ἀνάγκῃ, ὁ Νάκος ὅμως ἤθελε τὸ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τῆς Παναγίας παλαιόκαστρον, καὶ πρὸς τοῦτο ἀνεχώρησε μὲ τὰ ὑπ' αὐτὸν διακόσια παλληκάρια. Οἱ λοιποὶ ὁπλαρ-

χηγοὶ μὴ δεχόμενοι τοῦτο ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ἄνωθεν τοῦ χωρίου Παλάτια,καὶ ἐκεῖθεν ἐθεῶντο τὴν πρόοδον τῶν τουρκαλβανῶν.

Ἐκ τῶν πέντε ὀρέων, Ζητομή, Τέμπρη, Μαυράχη, Ἁϊ Μᾶς, Κοῦκος, τῶν ὑψουμένων πέριξ τοῦ χωρίου καὶ ἐκ τῶν ὁποίων ὑποτίθεται ὅτι ὠνομάσθη Πεντεόρια τὸ χωρίον, ἡ Ζητομὴ καὶ ὁ Ἁϊ Μᾶς ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους καὶ ὁ Κοῦκος ἐκ τοῦ ἄλλου σχηματίζουσι βαθεῖαν φάραγγα, ἀρχομένην ἐκ δυσμῶν ἀπὸ τῆς πεδιάδος τῆς Βίδαβης. Πρὸ τοῦ χωρίου, δεξιὰ τῷ ἐρχομένῳ ἐκ Βίδαβης ὑψοῦται ἀπομεμονωμένος βουνός, κωνοειδὴς φαλακρότατος, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου ἦτο παλαιόκαστρον καὶ ἐκκλησίδιον τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ ἐκλείσθη ἵνα φράξῃ τὴν δίοδον τῶν τουρκαλβανῶν ὁ Πανουργιᾶς καὶ ἐπειδὴ ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν ἄλλων ὁπλαρχηγῶν, ἔστειλε καλῶν εἰς ἐπικουρίαν τοὺς Κουτρουκαίους. Οὗτοι εὐθὺς ἡτοιμάσθησαν νὰ ὑπάγωσι καὶ προαπέστειλαν, πέντε παλληκάρια πρὸς τὸν Πανουργιᾶν ἵνα τῷ κοινοποιήσωσι τὴν μετ' ὀλίγον παρουσίαν των. Μόλις ὅμως οἱ ἀπόστολοι οὗτοι ἔφθασαν ἐντὸς τοῦ παλαιοῦ κάστρου καὶ οἱ Τοῦρκοι ὡς μυρμηκιὰ ἐξεχύθησαν, ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς Βίδαβης, εἰς τὴν φάραγγα καὶ τὰς πέριξ ράχεις, ἀπεδίωξαν ὀλίγους Ἕλληνας, κεκλεισμένους πρὸς ἀντίστασιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ αἴφνης περιεκύκλωσαν τὸ βουνὸν τῆς Παναγίας. Πρὶν οἱ Ἕλληνες προφθάσουν νὰ ρίψουν τὸ πρῶτον τουφέκι οἱ τουρκαλβανοὶ ἀνέβησαν τὸν βουνόν, καὶ ἐπήδησαν ἐντὸς τοῦ παλαιοκάστρου, πολυάριθμοι. Ὅλοι καὶ οἱ πέντε ἀκόμη ἐκ τῶν Κουτρουκαίων κατεσφάγησαν ἐκεῖ οἰκτρῶς καὶ ὁλόκληρος ἡ Ρούμελη ἐθρήνησε τότε τὰ καλλίτερα παλληκάρια τῆς ἐπαναστάσεως. Ὁ Πανουργιᾶς ἐσώθη ὡς ἐκ θαύματος. Πρῶτος ὁ Θανάσης Γκέκας, μόλις ἐκυκλώθησαν, ἔθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν ἰδέαν τῆς ἐξόδου· εὐθὺς δὲ ἐπήδησεν ἔξω μὲ τὸ γιαταγάνι εἰς χεῖρας.

— Πέρα, ορέ, νὰ διαβῇ τὸ καπετάνιο! ἐφώναξε στεντορείως.

Οἱ τουρκαλβανοί, πτοηθέντες ἐκ τοῦ τοσούτου θάρρους, παρεμέρισαν εὐθὺς καὶ διῆλθον ὁ Γκέκας, ὁ Πανουργιᾶς καὶ ὁ Γιάννης Καψάλης. Εὐθὺς ὅμως συνελθόντες ἐκ τῆς ἐκπλήξεως οἱ Τουρκαλβανοὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς καὶ ὁ Πανουργιᾶς βραδυκίνητος καὶ ἀπαυδήσας θὰ συνελαμβάνετο ἂν ὁ ἕτερος τῶν συνεξελθόντων,ὁ Καψάλης, δὲν ἔσωζε λαβὼν αὐτὸν ἐπ' ὤμων. Οὕτω, ὅτε οἱ Κουτρουκαῖοι ἔφθασαν ἐκ τοῦ Γαλαξειδίου, τρεῖς σχεδὸν ὥρας ἀπέχοντος ἐκεῖθεν, εὗρον τὸν βουνὸν κατειλημμένον ὑπὸ τῆς μυρμηκιᾶς τοῦ ἐχθροῦ.

Ἀπ' ἐκεῖ ὁ καπετὰν Γιαννάκης μετέβη εἰς Χώστια τῆς Δοβραίνης καὶ Περαχώραν ἵνα προστατεύσῃ πλῆθος γυναικοπαίδων, συσσωρευμένον ἐκεῖ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ρούμελης. Εἶτα κατέλαβε μετὰ τοῦ Τζαβέλλα καὶ τῶν Σουλιωτῶν τὸ Λουτράκι καὶ διεσκόρπισαν ἐκεῖ πολυπληθὲς σῶμα ἐχθροῦ. Μετ' ὀλίγον μετέβη ἐκ τρίτου ἤδη εἰς τὸν Λόντον, ὅπου ὑπηρέτησε μετὰ τοῦ σώματός του ἐπὶ τρεῖς μῆνας. Κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα πολλάκις ὁ Λόντος μετεχειρίσθη τὸν καπετὰν Γιαννάκην καὶ διὰ τὰς ἐμφυλίους διενέξεις του καὶ τὰς τοπικάς του ἐχθροπαθείας.

Ἀλλ' ὁ Καραϊσκάκης, διορισθεὶς αἴφνης ἀρχιστράτηγος τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, ἐκάλει περὶ αὐτὸν ὅλους τοὺ ὁπλαρχηγοὺς πρὸς καταπολέμησιν τοῦ ἐπιφόβου καταστάντος Κιουταχῆ. Ὁ καπετὰν Γιαννάκης ἑνωθεὶς μετὰ τοῦ Γιώργη Δράκου καὶ Κατσικαπῆ, εὑρισκομένων καὶ τούτων ἐν Πελοποννήσῳ,ἀπεβιβάσθησαν μετὰ ὀκτακοσίων παλληκαρίων εἰς Γκαβουλινίτσαν, παραλίαν τῆς Ξυλογαϊδάρας παρὰ τὰ Τριζόνια,καὶ ἐκεῖθεν διευθύνθησαν εἰς Μαραζᾶ. Τὰ Μαραζᾶ εἶνε μικρὸν χωρίον τοῦ δήμου Τολοφῶνος, κείμενον εἰς τὴν κλιτὺν τραχέος βουνοῦ, κατέναντι τῆς Ξυλογαϊδάρας. Ἐκεῖ διέμενον ὁ Τσέγγο Τομαρίτσας μετὰ διακοσίων τουρκαλβανῶν. Οὗτος μόλις ἔμαθε τὴν παρουσίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπεσύρθη εἰς Κατσουρό. Τὸ Κατσουρὸ εἶνε βουνὸν ὑψηλὸν καὶ ἀπότομον πρὸς τὸ βάθος τῆς πεδιάδος τῆς Βιτρινίτσας, ἔχον εἰς τὴν κορυφήν του Μονὴν τῆς Παναγίας καὶ εἰς μίαν ἄλλην, παρέκει, χαλάσματα ἐκκλησιδίου τοῦ προφήτου Ἠλία. Ὁ καπετὰν Γιαννάκης καὶ οἱ λοιποὶ δὲν ἐπρόφθασαν ν' ἀναπαυθῶσιν εἰς Μαραζᾶ καὶ πεζοδρόμος τοῦ Καραϊσκάκη ἔφθασε φέρων ἐπιστολὴν εἰς τὸν Δράκον διαλαμβάνουσαν αὐτολεξεὶ οὕτω: «Ὁ γυιὸς τοῦ Θανάση Δράκου ὅθε βρεθῇς νὰ πετάξῃς τῆς κάπαις καὶ νὰ 'ρθῆτε βοήθεια γιατὶ πλακώσαν οἱ τοῦρκοι..»

Ὅταν ἔφθασεν ὁ πεζοδρόμος ἦτο ἑσπέρας. Εὐθὺς πάλιν εἰς τὸ πόδι καὶ διὰ Πορέσσης, Πεντεορίων, Ἁγίας Εὐθυμίας, Σαλώνων, Καστρίου ἔφθασαν εἰς Ἀράχωβαν. Ἦτο χειμών, Νοέμβριος μήν. Εὗρον τὸν Καραϊσκάκην καθήμενον πλησίον μεγάλης πυρᾶς ἔξω, ὄπισθεν τοῦ ἱεροῦ βήματος τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ὁ Καραϊσκάκης ἀποδιώξας τῆς πόλεως εἶχε κλείσει ἀπὸ ἡμερῶν τὸν Μουστάμπεην καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀλβανοὺς εἰς μίαν ράχιν κατέναντί του. Ἐγνώριζε τὴν στενοχωρίαν των, τὴν ἀπορίαν τῶν τροφῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων, τὴν ἔλλειψιν τῶν σκεπασμάτων εἰς τὸ τόσον ψῦχος, τὸ βαρὺ καὶ ἀνυπόφορον τοῦ Παρνασσοῦ, καὶ ἔμενεν ἄγρυπνος ἐπιτηρῶν ὁ ἴδιος μήπως τῷ διαφύγωσι. Μόλις εἶδε τοὺς ὁπλαρχηγοὺς ἐρχομένους ἠγέρθη καὶ περιπτυχθεὶς τοὺς ἐφίλησεν ἀδελφικῶς.

— Ἔ, τοὺς ἔχομε καλά· εἶπεν εἰς αὐτοὺς

μὲ τὴν ἥσυχον φωνήν του· νὰ πιάστε τὰ ταμπούρια, καπεταναραῖοι, καὶ ὑπομονή, ντέ· ὅποιος ἀγαπάει τὴν πατρίδα θὰ ὑποφέρῃ.

Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἔμεινεν ὁ καπετὰν Γιαννάκης εἰς τὰ ταμπούρια, τὰ πρὸς τὴν Δαύλιαν, φυλάσσων ἀγρύπνως καὶ τρώγων ξηρὰς μόνον ἐλαίας μετὰ τῶν στρατιωτῶν. Ὅτε δὲ ἐπειράθησαν οἱ Ἀλβανοὶ νὰ φύγουν, ἀπεδεκάτισαν αὐτούς, κινηθέντες ὅλοι κατὰ διαταγὴν τοῦ Καραϊσκάκη καὶ συνετελέσθη ἡ φοβερὰ ἐκείνη φθορὰ τῶν πολεμίων καθ' ὅλην τὴν νύκτα τῆς εἰκοστῆς τετάρτης Νοεμβρίου.

Μετὰ τοῦτο ὁ καπετὰν Γιαννάκης, κατὰ διαταγὴν τοῦ Καραϊσκάκη, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς Ναύπακτον καὶ ἐπανέλαβε μετ' ἄλλων ὁπλαρχηγῶν τὴν πολιορκίαν τοῦ φρουρίου. Ἔκαμον πολλὰς ἀποπείρας ἐκεῖ πρὸς κυρίευσιν αὐτοῦ καὶ κλίμακας μετεχειρίσθησαν πολλάκις, ἀλλ' ἡ ἀνδρεία τῶν ἐν αὐτῷ ἀλβανῶν καὶ ἡ ἐπιμονὴ τοῦ φρουράρχου των Ἰουσοὺφ πασᾶ ὅλας τὰς ἐματαίου. Κατὰ τὰς ἐξόδους ὅμως τὰς ὁποίας ἔκαμνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν οἱ Ἀλβανοί, πρὸς πορισμὸν τροφίμων, πάντοτε κατεφθείροντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Μίαν φορὰν ἐξῆλθον πρὸς τοῦτο ἑξήκοντα ἱππεῖς· ἐνῷ ὅμως ἐπέστρεφον νὰ εἰσέλθωσι πάλιν εἰς τὸ φρούριον, ὁ καπετὰν Γιαννάκης, ὁ Χωσάδας καὶ ὁ Δημήτριος Κάρμας, κρυβέντες εἰς Πλάλαν, ἐπετέθησαν αἴφνης κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Οἱ πλεῖστοι ἐπνίγησαν, ἕνας ἐτράπη εἰς τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Χωσάδα, ὀλίγοι δέ, τρεῖς τέσσαρες, κατώρθωσαν νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ φρούριον.

Οὕτω διῆλθεν ἐκεῖ τὸν καιρὸν ὁ καπετὰν Γιαννάκης, πολεμῶν καὶ πολεμούμενος, μέχρις οὗ ἔφθασεν ὁ Κυβερνήτης. Τότε παρεδόθη ἡ ἡ φρουρὰ τῆς Ναυπάκτου εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἔληξεν ὁ ἀγών· τότε καὶ ὁ καπετὰν Γιαννάκης ἀπεσύρθη εἰς τὴν πατρίδα του, φέρων τὰς οὐλὰς εἰς τὸ σῶμα καὶ τὸν βαθμὸν τῆς ὑποχιλιαρχίας ὃν τῷ ἔδωκεν ἡ Κυβέρνησις κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1825, ἀμείβουσα τοὺς ἀγῶνάς του. Κατὰ τὸ 1835 ὑπέβαλε τὸ δίπλωμά του τοῦτο εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ ἀγῶνος, ἀλλ' ἔμεινεν ἄγνωστον εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Λοιδωρικίου μέχρι τοῦ 1886. Οὕτω κατεπλακώθη τὸ δίπλωμα, κατεπλακώθησαν καὶ αἱ ὑπηρεσίαι του...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ὁ ἐπιχειρῶν, ἐν ταῖς λύπαις τῆς καρδίας, νὰ παραμυθήσῃ ἐκεῖνον ὅστις θέλει νὰ εἶνε ἀπαραμύθητος, ἀφαιρεῖ παρ' αὐτοῦ τὴν μόνην ἀπομείνασαν παραμυθίαν.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΛΑΙΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΛΑΙΜΟΔΕΤΑΙ

Ὀλίγα εἶνε τὰ μέλη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, τὰ ὁποῖα, ἐκτὸς τῆς σπουδαιότητος ἣν ἔχουσι διὰ τὴν ζωήν, ἀποτελοῦσι συγχρόνως καὶ ἕνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς καλλονῆς του.

Τοιοῦτον μέλος εἶνε ὁ λαιμός, διότι εἰς τὸν στενὸν αὐτοῦ χῶρον περικλείονται σπουδαιότατα ὄργανα διὰ τὴν ζωήν, διασχίζουσιν αὐτὸν τὰ νεῦρα τὰ ῥυθμίζοντα τὰς κινήσεις τῆς ἀναπνοῆς καὶ τοὺς παλμοὺς τῆς καρδίας, δι' αὐτοῦ ἀνέρχονται πρὸς τὸν ἐγκέφαλον τὰ τρέφοντα τοῦτον αἱματοφόρα ἀγγεῖα, κατέρχονται δὲ οἱ ὀχετοί, δι' ὧν εἰσάγομεν εἰς τὸ πειναλέον σῶμά μας τὰς τροφὰς καὶ τὸν ἀπαραίτητον εἰς τὴν ζωὴν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν δυνάμεθα νὰ ὑπάρξωμεν οὐδ' ἐπὶ πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας.

Τὸ πολυσήμαντον τοῦτο μέλος τοῦ σώματός μας ἐφρόντισεν ἡ φύσις νὰ κοσμήσῃ καὶ διὰ πολλῶν χαρίτων, περιττὸν δὲ εἶνε εἰς τὰς ἀπερίττους ταύτας σημειώσεις νὰ προσθέσωμεν ἐκτενῆ περιγραφὴν αὐτῶν καὶ ν' ἀποδείξωμεν πόσον ἐξαίρει τὰς ἄλλας τοῦ σώματος καλλονὰς λαιμὸς ἁρμονικῶς καὶ καλῶς ἐσχηματισμένος, ὁποῖος εἶνε ὁ τῶν γυναικῶν, ἐν ᾧ ὁ ἀνδρικὸς φέρει, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὴν ἀσχημίζουσαν ἐκείνην εἰς τὰ ἔμπρὸς προεκβολήν, τὴν ἀποκαλουμένην *μῆλον τοῦ Ἀδὰμ* καὶ σχηματιζομένην ὑπὸ τοῦ θυρεοειδοῦς χόνδρου τοῦ λάρυγγος.

Ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀσθενείας παρετηρήθη ὅτι μεγάλην ἔχει σημασίαν ὁ σχηματισμὸς τοῦ λαιμοῦ.

Οἱ ἐπιρρεπεῖς εἰς στηθικὰ νοσήματα ἔχουν τὸν λαιμόν των συνήθως ἐπιμήκη, ἰσχνὸν καὶ λεπτόν, εἶνε δὲ καὶ οἱ ἴδιοι ἰσχνοὶ τὸ σῶμα, ἀσθενικοί, καὶ ἀδύνατοι, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ἔχοντες τὸν τράχηλόν των πάρα πολὺ βραχὺν καὶ συμπεπιεσμένον ἐπὶ τοῦ κορμοῦ ὑπόκεινται συχνὰ εἰς τοὺς κινδύνους τῶν ἐγκεφαλικῶν συμφορήσεων καὶ τῆς ἀποπληξίας.

Ὁ Γάλλος παθολόγος καὶ πειραματιστὴς Brown-Séguard ἐξήτασε κατὰ διαφόρους τρόπους τὸν λαιμὸν καὶ εὗρεν ὅτι, ἀφαιρουμένου τοῦ δέρματος—τὸ ὁποῖον εἶνε πολὺ εὐαίσθητον—τὰ λοιπὰ ὄργανα, κυρίως δὲ ὁ λάρυγξ καὶ ἡ τραχεῖα ἀρτηρία, δεικνύουσι σχετικήν τινα ἀναλγησίαν καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξηγεῖ τοὺς ὀλίγους πόνους, τοὺς ὁποίους αἰσθάνονται οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς ἐγχειρίσεις τῶν ὀργάνων τούτων.

Χωρὶς λοιπὸν ν' ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς ὁμολογουμένης ἡρωϊκότητος τοῦ ἀποθανόντος

αὐτοκράτορος Φρειδερίκου τοῦ Γ', ἠμποροῦμεν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὑπέστη τόσον ἀνδρικῶς τὴν τραχειοτομίαν, ἐπειδὴ καὶ οἱ πόνοι οὓς ἔμελλε νὰ αἰσθανθῇ ἦσαν ὀλίγοι.

Παρετήρησαν ἐπίσης καὶ τὸ περίεργον φαινόμενον, ὅτι ἠμπορεῖ τις ν' ἀποθάνῃ ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας, τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἐὰν αἴφνης κτυπηθῇ δυνατὰ εἰς τὸν λαιμόν, ἐὰν αἴφνης περισφιχθῇ ἐπὶ ὀλίγας στιγμὰς δυνατὰ ὁ λαιμός, ἀτύχημα τὸ ὁποῖον συνέβη πολλάκις εἰς διαπληκτισμούς, καθ' οὓς ὁ εἷς τῶν ἀντιπάλων συνέλαβε τὸν ἄλλον ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ.

Οὐχὶ εὐκαταφρόνητος εἶνε προσέτι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἄλλων ἀσθενειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκειται ὅ τε λαιμὸς καὶ ὁ τράχηλος. Ἐν πρώτοις ἀναφέρομεν τὰς διαφόρους φλεγμονὰς τῶν λυμφατικῶν ἀδένων, αἱ ὁποῖαι ἐπέρχονται μετὰ δυνατὸν κρυολόγημα, ἢ γεννῶνται ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλων ἀσθενειῶν, τῆς ῥαχίτιδος π. χ. τῆς χοιραδώσεως κτλ. ἔπειτα τὸ λεγόμενον *στραβολαίμιασμα*, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς συστολῆς τῶν μυώνων τοῦ λαιμοῦ δίδει εἰς τὴν κεφαλὴν ὅλως διόλου λοξὴν θέσιν, καὶ τέλος τὴν *βρογχοκήλην* ἢ *'γγοῦσαν*, προξενουμένην ἐκ τῆς ὑπερτροφίας τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος.

Τοιοῦτο λοιπὸν μέλος, τόσα καθήκοντα ἔχον νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ κείμενον εἰς τόσον εὐπρόσβλητον θέσιν χρῄζει φυσικῶς ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ περιποιήσεως· δὲν πρέπει νὰ συμπιέζηται, ἀλλὰ μόνον νὰ προφυλάσσηται ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Οἱ πρόγονοί μας καὶ εἰς τοῦτο, ὅπως καὶ εἰς τόσα ἄλλα, ἦσαν ἀπαράμιλλοι: γυμνὸν εἶχον συνήθως καὶ ἐλεύθερον τὸν λαιμόν των, διὰ νὰ εἶνε ἀπρόσκοπτος ἡ κυκλοφορία μεταξὺ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ κορμοῦ, μόνον δὲ ὁσάκις ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ ψυχρὸς καὶ εὐμετάβολος ἔφερον μαζῆ των λεπτὰ λινὰ ὑφάσματα καὶ δι' αὐτῶν τὸν περιετύλισσον θερμῶς. Τὸ ἴδιον ἔκαμνον καὶ οἱ τρυφηλοὶ μαθηταί των οἱ Ῥωμαῖοι.

Οἱ αἱματώδους κράσεως, τῶν ὁποίων ὁ λαιμὸς εἶνε πολὺ ἀνεπτυγμένος, μὲ προσοχὴν πρέπει νὰ ἐκλέγουν τοὺς λαιμοδέτας των. Οἱ ἀοιδοὶ οὐδέποτε πρέπει νὰ σφίγγουν τὸν λαιμόν, καὶ ἐν τούτοις αὐτοὶ πρὸ πάντων ὀφείλουν νὰ ἔχουν αὐτὸν θερμόν, διότι ἡ χλιαρὰ θερμοκρασία εὐρύνει τὰ φωνητικὰ ὄργανα καὶ κάμνει τὴν φωνὴν πλέον καθαρὰν καὶ ἁρμονικήν, ὀφείλουν ὅμως συγχρόνως καὶ νὰ ἀποφεύγουν τοὺς χονδροὺς λαιμοδέτας καὶ τὰ πολλὰ τυλίγματα τοῦ λαιμοῦ, διότι ἄλλως αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ γίνονται πολὺ εὐαίσθητοι ἀπέναντι τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαίρας.

Τὸ ἄριστον θεραπευτικὸν μέσον πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ σκληραγωγίαν τοῦ λαιμοῦ εἶνε αἱ πρωϊναὶ πλύσεις διὰ ψυχροῦ ὕδατος, ἀλλὰ πλύσεις ἄφθονοι καὶ διαρκεῖς, πάντοτε ὅμως, ὅταν ἐξερχώμεθα ἀπὸ θερμοῦ εἰς ψυχρότερον μέρος, πρέπει νὰ καλύπτωμεν ἀμέσως τὸν λαιμὸν διὰ λεπτοῦ τινος ὑφάσματος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἀμέσου συγκοινωνίας τοῦ ἀέρος πρὸς τὸ θερμανθὲν αὐτοῦ δέρμα.

Οἱ λαιμοδέται εἶνε ἐφεύρεσις κροατική. Ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΔ' εἶχεν ἔλθῃ εἰς Βερσαλλίας σύνταγμα Κροατῶν μισθοφόρων, οἱ ὁποῖοι ὅλοι ἐφόρουν λαιμοδέτας, ἀποτελουμένους τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξ ἁπλοῦ τεμαχίου ὑφάσματος *μουσελίνης* μετάξης ἢ *μπατίστας*. Ἔκτοτε ὁ συρμὸς ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ποικίλας μορφὰς καὶ σχήματα, κατήντησε δὲ οἱ Εὐρωπαῖοι τοῦ παρελθόντος αἰῶνος νὰ φέρωσιν ὡς λαιμοδέτας ὁλόκληρα ἐφαπλώματα, καλύπτοντα τὸν λαιμόν, τὴν σιαγόνα καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ὦτα.

Ἀλλ' ὁ συρμὸς τῶν ἡμερῶν μας δὲν εἶνε τόσον δεσποτικός, ἠπλοποίησε δὲ πολὺ τοὺς λαιμοδέτας, οἱ ὁποῖοι, ὡς φοροῦμεν αὐτοὺς τὴν σήμερον, δὲν ἀντιβαίνουσιν εἰς τοὺς νόμους τῆς ὑγιεινῆς. Τοιούτους, ἀβλαβεῖς καὶ ἀκάκους διὰ τὴν ὑγείαν μας, τοὺς παρελάβαμεν καὶ ἡμεῖς παρὰ τῶν Εὐρωπαίων, ἐν ᾧ οἱ πατέρες ἡμῶν, οἱ ἐν ἀδιαλείπτῳ σκληραγωγίᾳ ζήσαντες καὶ ἀγωνισθέντες, ἔμειναν ξένοι πρὸς τὰ κατὰ τὴν ἐποχήν των λυμαινόμενα τοὺς Εὐρωπαίους σχήματα τῶν λαιμοδετῶν.

Ἐκ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ λαιμοῦ ἡ *'γγοῦσα* ἢ βρογχοκήλη δεικνύει ἐνδημικὸν χαρακτῆρα. Ἐν Εὐρώπῃ πολλαὶ ὑπῆρχον χῶραι, ὁπόθεν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξαλειφθῇ αὐτὴ ἡ ἀσθένεια, ἐν δὲ τῇ Τουρκεστάνῃ ὑπάρχει μία πόλις, τῆς ὁποίας ὅλοι σχεδὸν οἱ κάτοικοι ἔχουν *'γγοῦσαν* καὶ διακρίνονται ἐπὶ *ἠλιθιότητι*· καὶ αὐτὸ εἶνε τὸ περίεργον, ὅτι ἡ ἀσθένεια αὕτη συνοδεύεται σχεδὸν πάντοτε καὶ ὑπὸ ἀποβλακώσεως τοῦ πάσχοντος ἀτόμου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη νὰ ἐξηγήσῃ ἡ ἐπιστήμη.

Ὡς κυριωτέραν ἀφορμὴν τοῦ νοσήματος τούτου παραδέχονται τὴν ὑγρασίαν τοῦ ἐδάφους καὶ τὴν κακὴν τοῦ ὕδατος ποιότητα, στερουμένου ἰωδίου κτλ. Ἀναφαίνεται δὲ συχνότερα εἰς τοὺς ἄνδρας παρὰ εἰς τὰς γυναῖκας, καὶ πρὸς θεραπείαν του μεταχειρίζονται ἐξωτερικῶς τὸ ἰώδιον, ἐσωτερικῶς δὲ τονικὰ φάρμακα, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑποδερμίους ἐνέσεις ἐργοτίνης· τὸ καλλίτερον ὅμως εἶνε ν' ἀποφεύγῃ τις τὰς ἀφορμάς, αἱ ὁποῖαι προεκάλεσαν τὴν ἀσθένειαν, ν' ἀλλάξῃ κλίμα, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μὴ πίνῃ τὸ νερὸν τοῦ τόπου ὅπου ἠσθένησε.

Αἱ ἀδενίτιδες, δηλαδὴ αἱ φλεγμοναὶ τῶν ἀδένων τοῦ λαιμοῦ καὶ αὐταὶ ἀπαιτοῦν πολλὴν καὶ σύντονον περιποίησιν· πρῶτον καὶ κύριον εἶνε νὰ ἐμποδίσωμεν τὸν σχηματισμὸν τοῦ

πύου, διότι ἄλλως ἀνάγκη εἶνε νὰ παράσχωμεν ἔξοδον εἰς τοῦτο δι' εὐρείας ἐντομῆς, ἡ ὁποία ἀφίνει κατόπιν εἰς τὸν λαιμόν μας οὐλὴν πολὺ δυσάρεστον καὶ ἥκιστα ἐξωραϊστικήν.

Συμπτώματα τῆς ὀξείας ἀδενίτιδος εἶνε πόνος, κοκκινάδα, πύρωσις καὶ ἐξόγκωσις τοῦ πάσχοντος μέρους, προσέτι δὲ καὶ πυρετὸς καὶ ἐλαφρά τις γαστρικὴ ἀναστάτωσις. Πρὸς τοπικὴν δὲ θεραπείαν ἐπιχρίομεν τὸ ἀλγοῦν μέρος δι' ἐλαστικοῦ κολοδίου ἰωδοφορμίου, ἐν ᾧ ἐσωτερικῶς μεταχειριζόμεθα κυρίως ἰωδοῦχα καὶ ὑδραργυροῦχα φάρμακα. Ἡ χρονία ἀδενίτης καταντᾷ εἰς ὑπερτροφίαν τῶν ἀδένων καὶ πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς ἐνισχύομεν τὸ σῶμα διὰ θειούχων θερμῶν ὑδάτων, δι' ἀρσενικούχων ἀναλύσεων, διὰ τοῦ ἀέρος τῆς θαλάσσης καὶ διαμένοντες εἰς μέρη ὑψηλά, ὅπου τὸ ἔδαφος ξηρὸν καὶ ὁ ἀὴρ καθαρός. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἄλλα πολλὰ φάρμακα, τῶν ὁποίων ὅμως τὴν χρῆσιν μόνον ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ ὑποδείξῃ.

Οἱ ῥευματισμοὶ τῶν μυώνων τοῦ λαιμοῦ, τὸ λεγόμενον *στραβολαίμιασμα*, ὑποχωροῦν εἰς τὰς τρίψεις δι' ἀρωματικῶν καὶ τερεβινθούχων ὑδάτων θεραπεύονται δὲ διὰ θειούχων λουτρῶν καὶ τινων ἄλλων φαρμάκων, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὴν ἀντιπυρίνην, ἡ ὁποία ἀπό τινος πλησιάζει νὰ καταντήσῃ πανάκεια, ἀφ' οὗ ἀποτελεσματικῶς ἐδοκιμάσθη εἰς πλείστας ὅσας ἀσθενείας καὶ πάντοτε σχεδὸν ἱκανοποίησε τὰς προσδοκίας τοῦ τε ἰατροῦ καὶ τοῦ πάσχοντος.

Δρ. Φλς.

ΑΙ ΗΛΙΚΙΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(*Δημῶδες*)

Τὸ ἑπόμενον δημῶδες κρητικὸν ποίημα, πλῆρες ἱλαρότητος, ἀπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν ὁ ἐν Κυθήροις διαμένων κ. Ἐμμανουὴλ Μόρμορης.

Ὁ ἄνθρωπος ὄντες γεννᾶται
δυὸ καὶ τριῶ λογιῶ ντανταται. 1)
Εἰς τοὺς δέκα γραμματισμένος
καὶ ὡμορφοκαμωμένος.
Σ τοὺς εἴκοσι ντελῆ κανλῆς
καὶ καλὸς ξεφαντωτής.
Στοὺς τριάντα ἀνδρειωμένος
κ' εἰς τὸν κόσμο ξακουσμένος.
Στοὺς σαράντ' ἀνθεῖ καὶ δένει
τὰ παιδιά του ἀναστένει.
Στοὺς πενῆντα γιὰ βουλὴ
ἂν ἔχῃ κεφαλὴ καλή.
Στοὺς ἐξῆντα καμπουρώνει
καὶ μαγκοῦρες περμαζώνει.
Στοὺς ἑβδομῆντα δὲ 'φελᾷ
μόνο τὰ ψωμιὰ χαλᾷ.
Στοὺς ὀγδόντα οἱ ἐδικοί του
τοῦ βαρυόνται τὴ ζωή του.
Θέ' μου, πάρε μάς τονε,
ξεροβγάλε μάς τονε,
μὴ τοὺς σώσῃ ἑκατό·
Δὲν τὸν ταγιαντοῦμε πλειό.

1) ντανταται=ντανταύεται, ἀνατρέφεται.

ΟΙ ΕΠΑΙΤΑΙ ΚΑΙ Η ΕΡΓΑΣΙΑ

Οὐχὶ σπανίως βλέπομεν ἀνθρώπους καθ' ὅλα ὑγιεῖς καὶ ἀκμαίους τείνοντας χεῖρα ἐπαίτιδα, εἰς δὲ τὰς ἀπευθυνομένας αὐτοῖς παρατηρήσεις ἐπὶ τῇ φυγοπονίᾳ των δικαιολογουμένους ὅτι δὲν εὑρίσκουσιν ἐργασίαν. Ἐν Παρισίοις ἠθέλησε φιλάνθρωπός τις νὰ λάβῃ πεῖραν ἀσφαλῆ τῶν ἐπαιτῶν τούτων, τὰ δὲ ἐξαγόμενα εἰς ἃ κατέληξεν ὑπῆρξαν περιεργότατα καὶ διδακτικώτατα. Θελήσας νὰ μάθῃ κατὰ πόσον τὰ παράπονα τῶν ὑγιῶν ἐπαιτῶν περὶ μὴ εὑρέσεως ἐργασίας ἦσαν δεδικαιολογημένα συνεννοήθη μετά τινων γνωστῶν αὐτῷ ἐμπόρων, βιομηχάνων, ἐργοστασιαρχῶν, οἵτινες ἀνέλαβον νὰ δίδωσιν ἐργασίαν ἐπὶ ἡμερομισθίῳ 4 δραχμῶν εἰς πάντα στελλόμενον πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ φιλανθρώπου, οὗτινες θὰ ἐπαρουσίαζον ἐπιστολήν. Ἐν διαστήματι λοιπὸν 8 μηνῶν ἐγνωρίσθη μὲ 727 ἐπαίτας ὑγιεῖς, οἵτινες φυσικῷ τῷ λόγῳ τοῦ παρεπονοῦντο ὅτι δὲν εἶχον ἐργασίαν. Εἰς πάντας ἀπήντησεν ὅτι ἠδύνατο αὐτὸς νὰ τοῖς προμηθεύσῃ ἐργασίαν, ὅτι ἕκαστος ἠδύνατο νὰ λάβῃ παρ' αὐτοῦ συστατικὴν ἐπιστολήν, δι' ἧς θὰ ἐγίνετο δεκτὸς εἰς ἓν ἐμπορικὸν ἢ βιομηχανικὸν κατάστημα μὲ μισθὸν ἡμερήσιον 4 δραχμῶν. Τόσον ἄλλως ἐζήτουν καὶ αὐτοί, λέγοντες ὅτι αὐτὸ τὸ ἡμερομίσθιον θὰ τοῖς ἐξησφάλιζε τὸ μέλλον, θὰ τοὺς ἔσωζε τὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἀλλὰ τί συνέβη ἐν τούτοις; Ὑπὲρ τοὺς ἡμίσεις (415) οὔτε ἦλθον κἂν νὰ ζητήσωσι τὴν ἐπιστολήν. Ἄλλοι, καὶ οὗτοι ἱκανοὶ τὸν ἀριθμὸν (138), ἐπῆραν τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐπαρουσίασαν εἰς τὸν καταστηματάρχην πρὸς ὃν ἀπηυθύνετο. Ἄλλοι ἦλθον εἰς τὸ κατάστημα, εἰς ὃ ἐστάλησαν, εἰργάσθησαν μόλις ἡμίσειαν ἡμέραν, ἐζήτησαν τὸ ἥμισυ ἡμερομίσθιον 2 δραχμὰς καὶ οὔτε ἀνεφάνησαν. Ἄλλοι ἔγειναν ἄφαντοι μετὰ τὴν πρώτην ἡμέραν. Τέλος δὲ ἀπὸ τοὺς 727 μόνον 18 ἔμενον ἀκόμη εἰς τὴν ἐργασίαν τὴν τρίτην ἡμέραν ἀφ' ἧς εἰσῆλθον. Τοιουτοτρόπως ἐπὶ 727 ἐπαιτῶν, σταματώντων καθ' ὁδὸν τοὺς διαβάτας, θρηνούντων ὅτι ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης καὶ μετὰ δακρύων ζητεύντων ἐργασίαν, μόλις 18 ἦσαν οἱ εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐργασθῶσι. Ἡ ἀναλογία εἶνε 1 ἐπὶ 40. Τὸ πείραμα τοῦτο γενόμενον ἐν διαστήματι χρονικῷ ἱκανῶς μεγάλῳ καὶ ἐπὶ ἑκατοντάδων ἀτόμων, διευκρινίζει μὲ τρόπον ὁρι-

στικὸν τὸ ζήτημα. Κατόπιν αὐτοῦ δύναταί τις νὰ βεβαιώσῃ ὅτι ἐν Παρισίοις, καὶ τὸ αὐτὸ βεβαίως συμβαίνει καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ μεγαλοπόλει, ἐπὶ 40 ἐπαιτῶν ὑγιῶν μόνον ἕνας εἶνε ἄξιος μερίμνης καὶ συμπαθείας.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὅπου αἱ γυναῖκες τιμῶνται οἱ ἄνδρες εἶνε λεύθεροι καὶ ἐνάρετοι.

Ἡ πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκτίμησις εἶνε τὸ μέτρον τῆς προόδου ἔθνους τινὸς ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ.

Δυσχερέστατον νὰ εὐχαριστήσῃ τις ἐκεῖνον ὑφ' οὗ ἀγαπᾶται πολύ, ὅσον καὶ ἐκεῖνον ὃν δὲν ἀγαπᾷ πλέον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1887 ἐν ταῖς χρυσοφόροις χώραις τῆς γῆς συνεποσώθη εἰς 502,013 400 φράγκα. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε κατώτερος τοῦ τῶν προηγουμένων ἐτῶν. Ἐν γένει δὲ ἀπὸ τοῦ 1870 ἡ παραγωγὴ τοῦ χρυσοῦ βαίνει ἐλαττουμένη. Σήμερον τὴν μεγαλειτέραν ποσότητα χρυσοῦ παράγουσιν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς· ἡ ἀξία τοῦ παραχθέντος τὸ παρελθὸν ἔτος ἦτο 194 ἑκατομμυρίων φράγκων. Πρό τινων ἐτῶν τὴν πρώτην τάξιν ἐν ταῖς χρυσοφόροις χώραις κατεῖχεν ἡ Αὐστραλία, ἀλλὰ σήμερον ἔρχεται δευτέρα, παράγουσα χρυσὸν ἀξίας 133 ἑκατομμυρίων· μετ' αὐτὴν ἡ Ρωσσία μὲ παραγωγὴν 106 ἑκατομμυρίων. Ἐν τοσούτῳ ἐπίκεινται σπουδαῖαι ἀλλοιώσεις ἐν τῇ ταξινομήσει αὐτῇ τῶν χρυσοφόρων τόπων· νέα μεταλλεῖα ἀνεκαλύφθησαν εἰς ἄλλας χώρας καὶ εἰσὶν ἐν ἐκμεταλλεύσει, καὶ πλὴν τούτου νέαι τεχνικαὶ μέθοδοι ἐπενοήθησαν, δι' ὧν καλλιεργοῦνται λίαν συμφερόντως χρυσοφόρα στρώματα, ὧν ἡ ἐκμετάλλευσις διὰ τῶν παλαιῶν μεθόδων ἀντήμειβε πολὺ γλίσχρως τὴν πρὸς τοῦτο ἐργασίαν. Ὡς πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀργύρου, αὕτη τἀνάπαλιν αὐξάνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ἡ ἐτησία παραγωγὴ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη ἀπέφερε 600,000,000 φράγκων. Τὴν πρώτην δὲ τάξιν εἰς τὰς ἀργυροφόρους χώρας κατέχουσι πάλιν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι. Τὰ μεταλλεῖα τοῦ Μεξικοῦ ἀπέφεραν τὸ παρελθὸν ἔτος ἄργυρον 78 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Κατ' ἔτος ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις τῶν Ἰνδιῶν δημοσιεύει στατιστικὴν τῶν ἐν τῇ βρετανικῇ ἐκείνῃ κτήσει ἀποθνησκόντων ἐκ δηγμάτων φαρμακερῶν ὄφεων καὶ θηρίων, προσέτι δὲ καὶ τῶν φονευομένων ὀλεθρίων τούτων ζῴων. Οἱ τῷ 1886 ἀποθανόντες τοιοῦτον θάνατον συμποσοῦνται εἰς 22,134, φαρμακερὰ δὲ ἑρπετὰ ἐξωλοθρεύθησαν 417,596, καὶ ἐδόθησαν ἀμοιβαὶ εἰς φονεῖς αὐτῶν 40,000 φράγκα. Περισσότεραι σχετικῶς προσβάλλονται γυναῖκες, τοῦτο δὲ φαίνεται διότι ἐξέρχονται τὸ πρωῒ τῆς οἰκίας ἵνα φέρωσιν ὕδωρ ἢ ξύλα.

Τὴν ἑξῆς περίεργον παρατήρησιν ὡς πρὸς τὰ ταχυδρομεῖα διαφόρων χωρῶν ἀναφέρει τις ἐφημερίς. Ἐν Ἑλβετίᾳ ἡ μέση ἀπόστασις πρὸς μετάβασιν εἰς ταχυδρομικόν τι γραφεῖον εἶνε 2 χιλιομέτρων, ἐν Βουλγαρίᾳ 20 χιλιομέτρων, ἐν Ρωσσίᾳ τριανταπέντε χιλιομέτρων. Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν στελλομένων ἐπιστολῶν, ὑπελογίσθη ὅτι ὁ Ἄγγλος ἀποστέλλει μίαν ἐπιστολὴν κάθε δέκα ἡμέρας, ὁ Γάλλος κάθε δώδεκα ἡμέρας, ὁ Ἑλβετὸς κάθε δεκατέσσαρας ἡμέρας, ὁ δὲ Ρῶσσος κάθε 284 ἡμέρας.

Λίαν ἐνδιαφέρον πείραμα ἐγένετο ἐσχάτως ὑπὸ τῆς περιστεροτρόφου Ἑταιρίας τοῦ Bauvais ἐν Γαλλίᾳ περὶ τῆς ταχύτητος τῶν ταχυδρομικῶν περιστερῶν. Ἀπὸ τῆς ἐν Βανδαΐᾳ πόλεως Roche-sur-Yon ἀφέθησαν 37 τοιαῦτα πτηνὰ ἵνα ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν Beauvais, ἔνθα οἱ περιστερεῶνες αὐτῶν. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο πόλεων ἀπόστασις εἶνε 500 χιλιομέτρων. Αἱ περιστεραὶ ἀπέπτησαν ἐκ τῆς πρώτης τὴν 5ην πρωϊνὴν ὥραν, μετὰ 5 δὲ ὥρας καὶ ὀλίγα λεπτά, 10 ἐξ αὐτῶν εἶχον φθάσει εἰς τοὺς περιστερεῶνας αὐτῶν, ἤτοι διήνυσαν καθ' ὥραν ὑπὲρ τὰ 80 χιλιόμετρα. Αὕτη εἶνε ἡ μέση ταχύτης τῶν ταχυδρομικῶν περιστερῶν, ὡς ἀπέδειξαν καὶ ἄλλα πειράματα. Ἐν τούτοις ἀναφέρονται παραδείγματα ἐκτάκτως ταχυτέρων περιστερῶν, ἐν ἄλλοις δὲ καὶ τὸ ἑπόμενον. Τῷ 1884 τέσσαρες ταχυδρομικαὶ περιστεραὶ ἐξ ἐκείνων τὰς ὁποίας ἀνατρέφει ἐπὶ τούτῳ ὁ Οὖγγρος μεγιστὰν Καρόλυης διήνυσαν τὸ ἀπὸ Παρισίων εἰς Βουδαπέστην διάστημα ἐν ἑπτὰ ὥραις. Ἡ μεταξὺ τῶν δύο πόλεων ἀπόστασις εἶνε 1293 χιλιόμετρα, ἄρα ἡ ταχύτης τῶν πτηνῶν ἦτο 184 χιλιομέτρων καθ' ὥραν.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1887 ἐγένετο ἡ γενικὴ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τῆς Ἱσπανίας, εὑρέθησαν δὲ συμποσούμενοι εἰς 17,329,032. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶνε πολὺ μικρὸς ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας, καὶ πλὴν τούτου αὐξάνει πολὺ ἀσθενῶς. Τὰ δυσάρεστα ταῦτα φαινόμενα ἐξηγοῦνται ἐκ τῶν μακρῶν ἐμφυλίων πολέμων, οἵτινες ἐσπάραξαν τὴν Ἱσπανίαν, καὶ ἐκ τῆς μεταναστεύσεως, ἐξ ἧς ἐν διαστήματι 60 ἐτῶν ἡ Ἱσπανία ἀπώλεσε πλείονας τῶν 2 ἑκατομμυρίων κατοίκων.

Ὁ Ἀγαθόπουλος μεταβαίνων εἰς Πειραιᾶ ἐμβαίνει εἰς βαγόνιον, ἐν τῷ ὁποίῳ κάθηνται 6 ἄνθρωποι, ἀνὰ 3 εἰς ἕκαστον ἑδώλιον.

Ἅμα ἐκάθησε παρατηρεῖ ἀλλεπαλλήλως τὰ δύο ἑδώλια.

— Μπᾶ, λέγει καθ' ἑαυτόν, οἱ ἀντικρινοί μας εἶνε τρεῖς μόνον, ἐνῷ ἡμεῖς εἴμεθα τέσσαρες σὲ τοῦτο τὸ σκαμνί...

Καὶ περνᾷ εἰς τὸ ἀντικρινὸν ἑδώλιον.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1420

'Αριθ. 660 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. | 21 Αὐγούστου 1888

ΕΙΣ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

(Ἐπεισόδειον τῆς παιδικῆς ἡλικίας)

Α'

Ἤμην ἕνδεκα ἐτῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐτελείωσα τὸ ἀλληλοδιδακτικόν, καὶ ἐγενόμην δεκτὸς εἰς τὴν πρώτην τάξιν τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου. Μετάβασις εἰς *μεγαλείτερον* σχολεῖον εἶνε τὸ μέγα γεγονὸς τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ὁ μαθητὴς τοῦ ἑλληνικοῦ εἰσέρχεται εἰς νέον βίον. Χαῖρε ὁ παλαιὸς κόσμος τῶν ἡμικυκλίων, τῶν πρωτοσχόλων καὶ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Εὐαγγελίου. Μεγαλοπρεπὴς Ἀμερικὴ ἐξαπλοῦται ἐνώπιόν του ἐκ παλαιῶν καὶ καθαρῶν ἐξηγήσεων, καὶ θρονίων ἐφ' ὧν θὰ κύπτῃ σιωπηλὸς προσδεχόμενος τὰ δαψιλῆ νάματα τῆς σοφίας τοῦ διδασκάλου. Ὁ μαθητὴς τοῦ ἑλληνικοῦ σχολείου δὲν εἶνε πλέον μικρός· ἐπλησίασε κατὰ ἓν βῆμα πρὸς τὸν ἄνδρα, τὸ ἰδεῶδες αὐτοῦ καὶ τὸ θερμόμετρον τῆς ἀφοσιώσεως εἰς τὰ παιγνίδια κατῆλθε κατὰ ἕνα βαθμόν. Οὕτω προσεδόκων ἀνυπομόνως τὴν ἡμέραν τῆς μεταβάσεώς μου εἰς τὸ νέον σχολεῖον, καὶ ἤμην πλήρης ὑπερηφανείας. Ἀλλ' οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν βδελυγμίαν ἥτις κατέλαβε τὴν παιδικὴν καρδίαν μου, ἅμα ὡς τὸ πρῶτον παρευρέθην εἰς τὸ μάθημα.

Ἕνεκα ἀσθενείας δὲν ἠδυνήθην νὰ παρευρεθῶ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν παραδόσεων. Εἰς τὴν τάξιν μου κατώρθωσα νὰ παρουσιασθῶ ὕστερον ἀπὸ ἑβδομάδα ὁλόκληρον. Ἐκ τῶν παιδίων, ἅτινα ἐκάθηντο ἐπὶ τῶν θρανίων τῆς τάξεως, οὐδὲν σχεδὸν ἐγνώριζα. Ἐκεῖνα εἶχον ἐξέλθει τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, καὶ ἐγὼ ἤμην ἀπόφοιτος ἰδιωτικῆς σχολῆς ἐν ᾗ τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν συμμαθητῶν μου ἀπετέλουν κοράσια. Μοῦ ἐφάνη ὅτι ἐρριπτόμην ἔρημος ἐν μέσῳ ξένων στοιχείων, καὶ ἀνεμνήσθην μετὰ πόθου τῶν μητρικῶν ἀγκαλῶν· ἤμην δειλὸς καὶ σκιατραφὴς ἀνθρωπίσκος. Ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς *δασκαλοκαθέδρας* διέκρινα κεκυφότα ξηρὸν καὶ ἄσχημον ἄνθρωπον, βλοσυρὸν περιφέροντα τὸ βλέμμα. Ἐνθυμοῦμαι τὸ κατεσκληκὸς σῶμά του, τοὺς κοίλους ὀφθαλμούς του, τοὺς κεκυρτωμένους ὤμους του, τὴν κεχωσμένην κεφαλήν, τὴν ἐρυθρὰν ρίνα του, τὸν ψαλλιδισμένον μύστακα· περισσότερον δὲν δύναμαι νὰ εὐκρινίσω τὴν ἀσχημίαν του.

Γέροντας, κακοτράχαλος...

ὁ στίχος τοῦ Βαλαωρίτου νομίζω ὅτι ἐγράφη δι' αὐτόν. Συνεχῶς διεκόπτετο ὑπὸ βηχὸς δηλοῦντος ἄνθρωπον ἐπισφαλοῦς ὑγείας. Ἀπεχρέμπτετο θορυβωδῶς, ἀλλὰ θορυβωδέστερον ὠργίζετο. Ἐνώπιόν του ὄρθιος ἵστατο πτωχὸς μαθητὴς καὶ ἠτένιζε πρὸς ἐκεῖνον μὲ βλέμματα πτηνοῦ πρὸ τοῦ γόητος ὄφεως.

— «Ἀπόδος, ὦ κατάρατε, τὰ πορθμεῖα! Βόα, εἰ τοῦτό σοι ἥδιον, ὦ Χάρων.» Ποῖον μέρος λόγου εἶνε ἐκεῖνο τὸ *τά*;

— Ἀντωνυμία! ἐψέλλισε τρέμων ὁ μαθητής.

— Οὖξω νὰ χαθῇς, κουρουνιασμένο! Ἀντωνυμία, βρέ!

Καὶ ἠγέρθη ἀπειλητικός. Τὸ παιδίον παρέμενεν ἄφωνον κ' ἐξηκολούθει τρέμον. Ἐπὶ τέλους ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ:

— Ὄνομα.

— Ὄνομα! ὄνομα! ὄνομα! θεομπαίχτη!

Ὥρμησε, κατῆλθε τῆς ἕδρας, συνέλαβε τὸ παιδίον ἐκ τοῦ ὠτός, καὶ πλήττων τὴν κεφαλήν του κατὰ τοῦ τοίχου, ἐκραύγαζεν·

— Ἄρθρον, βρέ! ἄρθρον! Μάθε, κακομοίρη, γιὰ νὰ γίνῃς καλὸς ἄνθρωπος. Πρέπει νὰ λυώσῃ τὸ πανταλόνι σου 'ς τὴν καρέκλα ἀπὸ τὸ διάβασμα. Βρέ, ἡ γραμματικὴ εἶνε τὸ κλειδὶ τῆς γλώσσης, κουρουνιασμένο. Παιγνίδια, αἴ!

Ὡς βλέπετε, ὁ ζηλωτὴς διδάσκαλος ἀσφαλεστάτην μέθοδον ἐτήρει διὰ νὰ γίνωμεν καλοὶ ἄνθρωποι. Ὁ μικρὸς ἐπνίγετο ἐκ τῶν δακρύων, ἀλλ' ἐκεῖνον πλειότερον ἐξῆπτον τὰ δάκρυα· ὅτε ἀφῆκε τὸ αὐτὶ τοῦ μικροῦ, εἶδα ἐπ' αὐτοῦ τετυπωμένα αἱματηρὰ τὰ ἴχνη τῶν ὀνύχων του.

Αἴφνης πλησιάζει πρὸς τὸν παρὰ τὸ πλευρόν μου καθήμενον.

— Ποῦ εἶνε ἡ ἐξήγησίς σου;

— Δά..δά..σκαλε, ἀπαντᾷ τραυλίζων ὁ γείτων μου, τήν... τήν... ξέχασα 'ς τὸ σπίτι...

— Γρήγορα γονατιστὸς ἐπάνω 'ς τὸ θρανίο! Καὶ χράπ! ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασίν του διὰ

μεγαλοπρεποῦς ἐμπτυσμοῦ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ λήσμονος μαθητοῦ. Μεθ' ὃ ῥίψας ταχὺ ἐξεταστικὸν βλέμμα ἐφ' ὅλων ἡμῶν ὑπέλαβε μεγαλοφώνως:

— Θὰ σᾶς λυώσω 'ς τὸ ξύλο, διαβόλοι! Τί νομίζετε! θὰ σᾶς ἀφήσω νὰ κάνετε ὅ,τι θέλετε! Γράμματα! γράμματα! νὰ μάθετε γράμματα!

Πτωχὰ γράμματα! Μὲ πόσην περιφρόνησιν, ἂν ἠδύνατο νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ὤτων του, θὰ ὑπεδέχετο ὁ διδάσκαλός μας τὸν ὡραῖον στίχον τοῦ Οὐγκώ:

L' aube vient en chantant,
et non pas en grondant.

Ὁ τρόμος μᾶς εἶχε κεραυνώσει. Νεκρικὴ σιγὴ ἐπεκράτησεν εἰς τὴν τάξιν μας. Ἠκούετο ὁ βόμβος τῶν περιϊπταμένων μυιῶν. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦτο γλυκυτάτη δείλη φθινοπώρου· διὰ τοῦ παραθύρου λαμπρόπτερος πεταλοῦδα εἰσελθοῦσα προσεπέτα φιλοπαίγμων ἄνω τῶν κεφαλῶν μας καὶ κατήρχετο ἐνθαρρυνομένη μέχρι τῶν βιβλίων μας. Ἀλλὰ τὰ πτωχὰ παιδία δὲν ἐδικαιούμεθα οὐδὲ τὸ βλέμμα νὰ ὑψώσωμεν πρὸς τὴν πτερωτὴν ἀδελφήν μας. Πρὸ τῆς θύρας τοῦ σχολείου ἀμφιλαφὴς πλάτανος ἐξέτεινε τοὺς κλῶνάς του καὶ εἰσεχώρει μέχρις ἡμῶν ἡ πολύφωνος συναυλία τῶν ἐπὶ τῶν κλώνων της συναυλιζομένων πτηνῶν. Καὶ ἔξω εἰς τὸν δρόμον διεχύνοντο αἱ θορυβώδεις κραυγαὶ τῶν ἀγυιοπαίδων τῆς γειτονείας, ἐλευθέρων πτηνῶν κ' ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἐδέσμευον αἱ πέδαι τοῦ σχολείου, οὐδὲ διέφθειρεν ἡ βαρβαρότης τοῦ διδασκάλου.

Ἀπὸ τοῦ πρώτου ἐκείνου μαθήματος ᾐσθάνθην ὡς ἂν ἀόρατος χεὶρ μὲ ἥρπασεν ἀπὸ τῶν γονέων καὶ μ' ἐγκατέλειπεν εἰς τὴν τρώγλην ἀνηλεοῦς δράκου τῶν παραμυθιῶν. Ποτὲ ὁ φόβος δὲν εἶχε παρουσιασθῆ πρὸ ἐμοῦ ὑπὸ ὄψιν τοσοῦτον ἀγρίαν. Καὶ διὰ νὰ καταστῇ ζωηροτέρα ἡ συμφορά, παρέστη τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐμπρός μου ὅλον τὸ σχολικὸν παρελθόν μου τὸ ἀπαλώτατον. Καὶ ἐπανέβλεπα τοῦ πρώτου ἀγαθοῦ μου διδασκάλου τὴν μορφήν· ἐκράτει πορτοκάλλιον διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὸ σχῆμα τῆς γῆς· ἢ ἔκλειε τὴν ῥῖνά μας ὡς ἐν μυάγρᾳ μεταξὺ τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ μέσου, κατὰ τὸ ἥμισυ πρὸς τιμωρίαν, κατὰ τὸ ἥμισυ πρὸς ἀστεϊσμόν. Καὶ περιεκυκλούμην ὑπὸ τῶν χαριτωμένων συντρόφων μου· καὶ ἡ σοβαρὰ Ἀμαλία μοῦ παρέδιδεν ἐπάνω εἰς τὴν πλάκα πρόσθεσιν, καὶ παρηκολούθουν ἐπὶ τῆς πλακὸς τοὺς ἀριθμούς, ἀλλὰ κυρίως τὴν χεῖρα, ἥτις ἐχάραττεν ἐκείνους. Καὶ ἡ ξανθὴ Ἀγλαΐα κρύπτουσα τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῆς λευκῆς ποδιᾶς, ἔκλαιε διότι ὁ διδάσκαλος ἀνακαλύψας κατέσχε τὰς χάνδρας της· καὶ ἡ πείσμων Ἑλένη ἐπάτει τὸν πόδα μου διὰ νὰ θυμώνω· καὶ ἡ καλὴ Μαρία μοῦ ἐκούμβωνε τὸ πάντοτε ξεκούμβωτον φόρεμά μου. Καὶ τὰ παιδία ἐθορύβουν εἰς τὰ ἡμικύκλια, καὶ οἱ τοῖχοι τοῦ σχολείου ἐκαλύπτοντο ὑπὸ χαρτῶν καὶ πινάκων καὶ ἐρυθρῶν, κιτρίνων, καὶ χρυσῶν ἐπιγραφῶν. Πόσον διέφερε τὸ σχολεῖον ἐκεῖνο τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς σάλας μὲ τοὺς γυμνοὺς καὶ μαυρισμένους τοίχους, τὰ μαραμμένα ἐκ τοῦ τρόμου παιδία καὶ τὸ μορμολύκειον ἐκεῖνο ἐπὶ τῆς ἕδρας! Καὶ δὲν ἐνόουν τίποτε ἐκ τῶν τελουμένων ἐν αὐτῷ· οὔτε βιβλία, οὔτε ἐξηγήσεις, οὔτε ἐρωτήσεις, οὔτε ἀποκρίσεις. Εἰς μάτην ἐνέτεινα τὸ παιδικόν μου πνεῦμα διὰ νὰ ὁδηγηθῶ τί ἔπρεπε νὰ κάμω. Ὅ,τι εἶδα καὶ ἤκουσα ἐθόλωσε τὴν ἀντίληψίν μου, καὶ ἐσταμάτησε τὴν προσοχήν μου. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ παράδοσις, καὶ ἐξήλθομεν, εὑρέθην εἰς παντελῆ ἄγνοιαν περὶ τοῦ πρακτέου. Τί νὰ κάμω, τί βιβλία νὰ ἀγοράσω, πῶς νὰ μελετήσω! Πρὸς ποῖον νὰ ἀπευθυνθῶ; πρὸς τὸν διδάσκαλον; Θεέ μου! ἡ μυῖα δύναται νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀράχνην; Πρὸς τοὺς συμμαθητάς μου; πτήσσοντες ὑπὸ τὴν ῥάβδον τοῦ διδασκάλου, ἔκαμνον τόσας τρέλλας καὶ τόσον ἦσαν ἀτίθασσοι ἐν ἀπουσίᾳ ἐκείνου, ὥστε δὲν ἐτόλμων νὰ ζητήσω τὰς συμβουλάς των· θὰ ἐγινόμην καταγέλαστος· ἤμην ἄτολμος καὶ ἀδέξιος καὶ ἄγριος, χωρὶς νὰ εἶμαι αὐθάδης· ἡ μετὰ κορασίων συναναστροφὴ μὲ εἶχεν ἀπαλύνει ὑπὲρ τὸ δέον. Τὸ συμπέρασμα εἶνε ὅτι ἐπέστρεψα κατεπτοημένος εἰς τὴν οἰκίαν. Καὶ κατώρθωσα μὲν νὰ ἀγοράσω βιβλία, καὶ συρράψω τετράδια ἐξηγήσεων, ἀλλ' ἔκτοτε διετέλουν ἐν τῷ φόβῳ καὶ τῇ ἀγνοίᾳ. Ἤμην ὁ ἀμελέστατος τῶν μαθητῶν. Καὶ ἐν τούτοις εἶχον διδάσκαλον, μητέρα, πατέρα· ἀλλὰ τὸ σχολεῖον ἦτο τὸ βασίλειον τοῦ τρόμου· καὶ ὁ οἶκος;

Β'.

Ὁ πατήρ μου—κυρίως εἰπεῖν ἦτον ὁ σύζυγος τῆς μητρός μου· ὁ πατήρ μου εἶχεν ἀποθάνει, ὅτε ἤμην βρέφος.—Ὁ δεύτερος πατήρ μου εὑρίσκετο ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας εἰς τὸ φαρμακεῖόν του. Ἠγείρετο ἐνωρίς, ἐξήρχετο, ἀπέστελλε τὰ ὀψώνια εἰς τὴν οἰκίαν, ἐπανήρχετο τὴν μεσημβρίαν, ἔτρωγε συνήθως μὲ τὸν πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ ἀπήρχετο διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ, πότε; ἀγνοῶ, διότι ποτὲ δὲν εὑρέθην ἐξύπνος τὴν ὥραν καθ' ἣν ἐπέστρεφεν ὁ πατήρ μου, πάντοτε μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἐν τῷ φαρμακείῳ του ἐξετέλει τὰς συνταγὰς καὶ συνεζήτει περὶ πολιτικῶν· ἦτον ἀπὸ τὴν κορυφὴν ἕως τὰ νύχια βουτημένος εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς ἐπαρχίας. Ἐνομίζετο δραστήριος καὶ περιποιητικός· οἱ κομματάρχαι ἐπεζήτουν τὴν συνδρομήν του, καὶ οἱ πολλοὶ τὴν φιλίαν του. Πάντοτε ἀνη-

σύχει διὰ τοὺς ἄλλους καὶ μόνον ἦτον ἥσυχος δι' ἡμᾶς. Οὐδέποτε ἐξέφραζε δυσαρέσκειαν ἤ, τοὐναντίον,εὐαρέσκειαν διὰ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ.Ἠσθανόμην ὅτι ἐξετίμα τὴν μητέρα μου, καὶ ὅτι μὲ ἠγάπα. Κατὰ τὰς βραχείας ὥρας ἃς διήνυεν ἐν μέσῳ ἡμῶν, ὅταν δὲν ἦτο ἐξημμένος ἕνεκα κομματικοῦ τινος ζητήματος, ἐθώπευεν ἐνίοτε τὴν σύζυγον καὶ κατεφίλει τὸ τέκνον. Ἀλλ' οὐδὲν πλέον τούτου. Ὡς ἦτον ὑψηλός, κομψός, περικόμψως ἐνδεδυμένος, εὐθυτενής, εὐκίνητος, κατὰ πολὺ νεώτερος τῶν ἐτῶν του, διέχεεν ἐν τῷ οἴκῳ τὴν τύρβην καὶ τὴν ζωὴν καθημερινοῦ ἐπισκέπτου οἰκείου τῇ οἰκογενείᾳ μᾶλλον ἢ τὴν στοργὴν καὶ πρόνοιαν τοῦ οἰκογενειάρχου. Τοὐναντίον σύ, πτωχή μου μητέρα, ἦσο ὁ γλυκύτερος τύπος τῆς *γυναικοῦλας*. Οὐδέποτε σὲ ἤκουσα παραπονουμένην· δὲν ἐνθυμοῦμαι οὔτε τὸ συνοφρύωμα, οὔτε τὸν γέλωτά σου. Δὲν ἦσο δυσειδής· ἀλλ' ἂν καὶ ἡ εὐμορφία σου πολλῷ διέφερε τῆς τῶν Καρυατίδων,καὶ τὰ ἴχνη τοῦ μαγειρείου ἦσαν λίαν αἰσθητὰ ἐπὶ σοῦ,τολμῶ νὰ εἴπω ὅτι ἡ ἀναλλοίωτος γαλήνη, ἥτις ἐξεδηλοῦτο ἐν σοί, εἶχέ τι θεῖον, ἄξιον φειδιακοῦ ἀγάλματος. Ἐθεώρεις τὸν βίον τοῦ συζύγου σου τοσοῦτον φυσικόν, ὡς νὰ μὴ εἶχες ὀνειροπολήσει οὐδέποτε ἄλλον τὸν ἄνδρα. Θρησκευτικῶς ἐξετέλεις τὰ στοιχειώδη χρέη σου ὡς οἰκοδεσποίνης καὶ ὡς μητρός. Διήρχεσο τὰς ὥρας σου εἰς τὸ μαγειρεῖον,ἐτήρεις τὴν οἰκίαν ἐν ἀπαστραπτούσῃ καθαριότητι, μὲ ἐξύπνας καὶ μ' ἐκοίμιζες, μὲ ἀπέστελλες εἰς τὸ σχολεῖον, μὲ ὡδήγεις εἰς τὴν ἐκκλησίαν,μὲ ἠρώτας ἂν κρυώνω εἰς τὸ μάθημα. Ἐνίοτε τὸ βράδυ μὲ ἠρώτας.— Ἐδιάβασες; Σοὶ ἀπήντων ἀναισχύντως.—Ναί! Καὶ πάντοτε ἠρκεῖσο εἰς τὸ *ναί* μου. Ὅτε ποτὲ σοὶ εἶπεν ὁ σύζυγός σου ὅτι ὁ διδάσκαλος παραπονεῖται διὰ τὴν ἀμέλειάν μου, περιωρίσθης νὰ ἀνακράξῃς μετ' ἐκπλήξεως :—Μπᾶ!

Ναί·ἐθεωρούμην ὡς εἷς ἐκ τῶν χειροτέρων μαθητῶν τῆς τάξεως. Ἀλλὰ διατί; Μήπως ἤμην τρελλόν, διεφθαρμένον παιδίον, μήπως ἀπεστρεφόμην τὰ βιβλία, μήπως ἠγάπων τὰ χυδαῖα παιγνίδια, μήπως ἤθελα νὰ τρέχω εἰς τοὺς δρόμους; Τοὐναντίον. Ἔζων ἐν τῇ στενῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τύχω τῆς ὑγιοῦς ἀγωγῆς, ἥτις ἁρμονικῶς ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα τοῦ παιδίου. Ἀλλ' οὐδὲ μετεῖχον τοῦ ἀφροντίστου, ἀνεπιβλέπτου καὶ ἐν ὑπαίθρῳ διαρρέοντος βίου τῶν συνομιλήκων μου. Τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας μου, καχεκτικοῦ καὶ ἀτόλμου παιδίου, περιωρίζετο ἐντὸς τῶν τοίχων τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἐκ φύσεως ἢ ἐκ συνηθείας δὲν ᾐσθανόμην οὐδεμίαν κλίσιν πρὸς τὰς θορυβώδεις διαχύσεις τῶν ἄλλων παιδίων. Ὁσάκις ἐξηρχόμην, ἐφρόντιζα νὰ ἔχωμαι στερρῶς τῆς μητρικῆς χειρός· ἡ θέα τῶν ὁμηλίκων, καὶ αὐτῶν τῶν συμμαθητῶν μου, μ' ἐφόβιζε. Καὶ μόνον τὰς μικράς μου συμμαθητρίας δὲν ἀπέφευγον· ἔπαιζα μαζί των τὸ *σκολειό* καὶ ταῖς *κουμπάραις*. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἀπεχωρίσθην αὐτῶν διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ ἑλληνικόν, σπανίως τὰς συνήντων. Καὶ τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ὁ *ἀμελὴς* ἠγάπα τὰ βιβλία. Δὲν ἀπεστρεφόμην τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ ἠγάπων νὰ περιεργάζωμαι τὰς εἰκονογραφίας. Εἷς ἐκ τῶν φίλων τοῦ μητρυιοῦ μοῦ εἶχε χαρίσει τὴν πρώτην τοῦ ἔτους χρυσοδέτους τοὺς τρεῖς τόμους τοῦ *Γεροστάθη*. Εὐλογημένον βιβλίον! Ὅ,τι δὲν εὕρισκον ἐν τῷ σχολείῳ, ὅ,τι δέν μοι παρεῖχον ἐν τῷ οἴκῳ,συνήντησα ἐντὸς τῶν σεμνῶν σελίδων του. Εἰς ἐκεῖνο χρεωστῶ τὸ φῶς. Λεληθότως ἐκεῖνο διέχυσε τὰς πρώτας ἀκτῖνας ἐν τῷ νῷ, καὶ ηὔρυνε διὰ τῶν πρώτων παλμῶν τὴν καρδίαν μου. Δι' ἐκείνου ἐδιδάχθην νὰ σκέπτωμαι, νὰ πιστεύω, νὰ ἀγαπῶ! Ἐκεῖνο μοὶ ἀπεκάλυψε τὰς πρώτας τιμαλφεῖς ἐννοίας τῆς θρησκείας, τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἀφοσιώσεως, αἵτινες τίς οἶδε πότε καὶ πῶς θά μοι ἀπεκαλύπτοντο. Ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν τὰ ἄλλα παιδία ἔπαιζον, ἐγὼ ἐμελέτων. Οἱ ὀφθαλμοί μου διέβλεπον ἀμυδρῶς ἀπώτερον κόσμον, καὶ αἱ σκέψεις μου ἔτεινον νὰ πτερωθῶσιν ὑπεράνω τοῦ μικροῦ ἀναστήματός μου. Εὐλογημένον βιβλίον, ποτὲ δὲν θὰ σὲ λησμονήσω! Χαῖρε, ἀγαθὲ Γεροστάθη, ἰδεώδη διδάσκαλε, ῥυθμίζων καὶ φωτίζων τὰ πρῶτα βήματα, ἄνευ σχολαστικότητος καὶ βίας, τιμωριῶν καὶ χυδαιοτήτων, προσιτὲ εἰς μόνους τοὺς ἀγαπῶντάς σε, οὐδέποτε καταναγκάζων καὶ πάντοτε καταπείθων!

Καὶ ὅμως ὁ ἄλλος, ὁ βλοσυρὸς τῆς πραγματικότητος διδάσκαλος, μὲ ἐδακτυλοδείκτει ὡς τὸν δυσμαθέστατον καὶ ἀναισθητότατον τῶν μαθητῶν του. Εἶχε δίκαιον, καὶ δὲν εἶχα ἄδικον. Ἀφ' ἧς ἡμέρας προσῆλθον εἰς τὴν τάξιν του, ἡ παρουσία του ἐπίεζε τὴν φιλομάθειάν μου καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ προσέξω, ὡς ὁ ἐφιάλτης πιέζει τὸ στῆθος καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ ἀναπνεύσωμεν. Ἡ ἀποστροφὴ τὴν ὁποίαν μοὶ ἐνέπνευσεν ἐπεξετάθη βαθμηδὸν εἰς πᾶν ὅ,τι περιεκύκλου καὶ ὑπεμίμνησκεν ἐκεῖνον. Ἐμίσησα τὸ σχολεῖον ἐν ᾧ ἐκυριάρχει· ἐβδελύχθην τὰ βιβλία ἅτινα μοὶ ἐπέβαλλεν. Ἐπὶ πᾶσι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω τί ἔλεγε, τί ἤθελεν. Ὁσάκις τὸν ἔβλεπα, ἐκόπτετο ἡ ἀναπνοή μου· ὁσάκις τὸν ἤκουα, ἐβόμβουν τὰ ὦτά μου. Ὁ διδάσκαλος ἐξηκολούθει ἀρτύων τὴν ἱερὰν ἱστορίαν δι' ὕβρεων καὶ τοὺς Διαλόγους τοῦ Λουκιανοῦ διὰ ξυλοκοπημάτων. Συνεπλήρου τὴν παράδοσιν διὰ τῆς ἀγριότητος, ὡς οἱ μουσικοὶ τὴν μελῳδίαν διὰ τῆς ἁρμονίας. Ἦτον ἀριστοτέχνης τοῦ ξυλοκοπήματος. Ἐτιμώρει ἀπηνῶς, ἀλλ' ὄχι καὶ χυδαίως. Διέχεε τὴν ψυχήν του ἐπὶ τῆς ῥάβδου, τὴν ὁποίαν κατέφερε κρατερῶς,

καὶ ὅταν ἀπήγγελλε διὰ τῆς πελοποννησιακῆς προφορᾶς του τὸ διδασκαλικὸν ὑβρεολόγιον, οἱ στρογγυλοὶ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλουν ὡς ἐκ θείας ἐμπνεύσεως. Καί, παραδόξως, ᾐσθάνοντο βαρύτερον τὴν τυραννίαν του οἱ ἐπιμελέστεροι τῶν μαθητῶν, οἱ μανθάνοντες. Οὐαὶ εἰς αὐτούς, ἂν ἐλησμόνουν δύο λέξεις, ἂν συνελαμβάνοντο ἀπρόσεκτοι! Τοὐναντίον ἐπεδείκνυε περίεργον ἀδιαφορίαν διὰ τοὺς μὴ δεικνύοντας σημεῖα προόδου, διὰ τοὺς δεδοκιμασμένους ἐν ἀμελείᾳ. Περιωρίζετο μόνον, ὁσάκις ἐκληροῦντο καὶ ἠρνοῦντο νὰ εἴπωσι μάθημα, νὰ τοὺς βάζῃ τὴν *κουλοῦραν*, ὡς ἀπεκάλει τὸ μηδενικόν. Ὡς ὁ Κύριος τῆς Γραφῆς, ἐπαίδευε μόνον ὅσους ἠγάπα. Ὅθεν εὐνόητον ὅτι παρέμενα ἀναλλοιώτως ἀμελής, ἀφ' οὗ ἐν τῇ ἀμελείᾳ εὕρισκα ἄσυλον ἐναντίον τοῦ τυράννου. Καὶ ἐπειδὴ ὁ κατήφορος εἶνε ὀλισθηρός, οὐδένα δὲ εἶχα νὰ συγκρατήσῃ τὴν πτῶσίν μου, κατέστη ἡ ἀμέλεια δευτέρα φύσις μου. Οὔτε ἡ μήτηρ μου ἦτον ἱκανὴ νὰ μὲ σώσῃ, μὴ ὑποπτεύουσα τὸ ἔγκλημά μου, οὔτε ὁ πατήρ μου ἦτον ἄξιος νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα. Οὐδέποτε ηὐκαίρησε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ σχολεῖόν μου· καὶ ὁσάκις ὁ διδάσκαλος τοῦ ἔψελνε δι' ἐμὲ τὸν ἐξάψαλμον, ὁ ἀγαθὸς μυτρυιὸς ἠρκεῖτο νὰ μὲ ἐπιπλήξῃ τὴν ἑσπέραν, λησμονῶν τὴν ἐπαύριον πᾶσαν ἐπίπληξιν.

Γ'

Ἡμέραν τινά, ἐνῷ ἐπέστρεφα τὴν μεσημβρίαν ἐκ τοῦ σχολείου, εὗρον τὸ σπίτι εἰς ἀσυνήθη κατάστασιν· τὰ δύο φύλλα τῆς ἐξωθύρας ἀναπεπταμένα, κάτω εἰς τὴν *ἐμβατὴν* ἀποσκευάς, ἐπάνω κιβώτια καὶ μαρσίππους. Ἀπὸ τοῦ μαγειρείου πλουσία κνίσσα ἐξήρχετο, καὶ ἀσυνήθης θόρυβος πινακίων καὶ χυτρῶν. Ἀπὸ τῆς ἀνοικτῆς σάλας φωναὶ περιχαρεῖς ἐξήρχοντο. Ἡ μήτηρ μου ἐκινεῖτο ἐδῶ κ' ἐκεῖ μὲ τὸ καλόν της φόρεμα καὶ τὰς *ἀνασκουμπωμένας* χειρίδας του· ἦτον ἐπὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ συγχρόνως ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας. Δὲν ἐβράδυνα νὰ καταλάβω ὅτι μᾶς ἦλθον οἱ ἀναμενόμενοι *μουσαφιραῖοι*. Ἦτον ὁ ἀδελφὸς τῆς μητρός μου, ἀπὸ δεκαετίας διαμένων ἐν Ὀδησσῷ ὅπου ἐμπορεύετο· ἤθελε νὰ ἐκποιήσῃ κτήματά τινα, καὶ πρὸς τοῦτο ἐπεχείρησε τὸ μέχρις Ἑλλάδος ταξείδιον. Συνωδεύετο ὑπὸ τῆς μονογενοῦς θυγατρός του, ἥτις μόνη τοῦ ἔμενε μετὰ τὸν θάνατον τῆς συζύγου του. Ὁ μητρυιός μου μὲ ἥρπασεν ἐκ τῆς χειρός, μὲ παρουσίασεν ἐντροπαλὸν εἰς τοὺς νεήλυδας, καὶ ἐδέχθην τὰς θωπείας καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς τοῦ θείου καὶ τῆς ἐξαδέλφης μου.

Ἔκτοτε ἐγινόμην μάρτυς νέου βίου ἐν τῷ οἴκῳ. Ἤκμαζεν ὁ Ἀπρίλιος, τὸ ἔαρ ἐγκαθιδρύετο ἐν τῇ φύσει, καὶ νέον τι ἔαρ διεχύνετο παρ' ἡμῖν. Οἱ συγγενεῖς μας ἦσαν τόσον καλοί, τόσον καλοί! Μοῦ εἶχαν φέρει τόσα καλὰ πράγματα, ἐνδυμασίας, παιγνίδια, βιβλία! Μίαν παχεῖαν γοῦναν χειμωνιάτικην, ἥτις μὲ ἔκαμε νὰ ὀνειροπολῶ ἀνυπόμονος τὴν ἐπάνοδον τοῦ χειμῶνος, ἓν βιβλιοφυλάκιον ἐκ ρωσσικοῦ δέρματος καὶ ἓν χρυσόδετον βιβλίον μὲ ρωσσικὰ γράμματα καὶ μεγάλας εἰκονογραφίας· ἐθαύμαζα τὰς εἰκόνας, καὶ μοῦ ἐφαίνοντο παράδοξα τὰ γράμματα. Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον παράδοξον ἦτον ὅτι ὁ μητρυιός μου δὲν ἐγκατέλειπεν, ὡς πρίν, τὴν οἰκίαν· ἠγείρετο τῆς τραπέζης εὐθὺς μετὰ τὸ γεῦμα, ἀλλὰ παρέμενεν ἐπὶ ὥραν καπνίζων τὸ σιγάρον του μετὰ τοῦ θείου. Ἔπαυσε δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον νὰ ἐξέρχηται καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον τῆς ἑσπέρας. Ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν ἢ συνηρχόμεθα εἰς τὸ ἐστεγασμένον ἡλιακόν. Ἀγρυπνούσαμεν πολλάκις μέχρι τῆς ἑνδεκάτης, λίαν τολμηρὸς νεωτερισμὸς δι' ἐπαρχιώτας. Ἐνίοτε προσετίθεντο εἰς τὸν στενὸν οἰκογενειακὸν κύκλον μας φιλικοί τινες ἐπισκέπται, ἀπώτεροι συγγενεῖς, ἀρχαῖοι γνώριμοι τοῦ θείου μου. Ἐγὼ ἀντεῖχον καρτερικώτατα μέχρι τῆς ἑνδεκάτης· ἔπειτα μὲ κατελάμβανεν ὁ ὕπνος καὶ ἐκοιμώμην ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρός. Ὁ μητρυιός μου ὡμίλει περὶ τῶν πολιτικῶν τῆς ἐπαρχίας, καὶ ὁ θεῖος περὶ τῶν σιτηρῶν τῆς Ρωσσίας. Ὅσον διὰ τὴν μητέρα μου, ἐφαίνετο λίαν εὐχαριστημένη. Ὅταν τὴν ἑσπέραν ἐν τῇ οἰκογενειακῇ συναθροίσει ἔστρεφε καὶ ἔβλεπε τὸν ἄνδρα της πλησίον της, ἀνεύρισκε παλαιὰν ζωηρότητα καὶ λησμονημένην εὐγλωττίαν. Ἦτο τόσον περιποιητικὴ πρὸς τὸν ἀδελφόν, τόσον τρυφερὰ πρὸς τὴν ἀνεψιάν της. Τίς οἶδεν ἂν δὲν ηὐγνωμόνει πρὸς ἀμφοτέρους, διότι τῇ ἀπέδιδον, ἔστω καὶ προσκαίρως, τὸν σύζυγον. Ἀλλὰ καὶ ἄλλως οἱ συγγενεῖς μας ἦσαν ἀξιαγάπητοι. Μετὰ κόπου ἀνασκαλεύων ἐν τῇ μνήμῃ μου ὅ,τι ἀπέμεινεν ἐκ τῆς εἰκόνος τοῦ θείου, κατορθῶ μόλις νὰ ἀναπαραστήσω τὴν ἁπλοϊκὴν καὶ εἰλικρινῆ φυσιογνωμίαν του. Πολλὰ ὡμίλει καὶ πολὺ ἐγνώριζε τὸν κόσμον. Καὶ τόσην ἐντύπωσιν μᾶς ἐπροξένουν οἱ λόγοι του, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ μητρυιός μου ἔκλειε τὸ στόμα του διὰ νὰ ἀκούσῃ. Τὸ ἐμπόριον τῆς Ὀδησσοῦ, αἱ τρικυμίαι τοῦ Εὐξείνου, τὰ παράλια τῆς Ἀζοφικῆς, ὁ Κριμαϊκὸς πόλεμος, καὶ δὲν ἐνθυμοῦμαι τί ἄλλο, ἀπετέλουν τὰ συνηθέστερα θέματα τῶν ὁμιλιῶν του. Καὶ ὡμίλει μὲ τόσην ζέσιν, καὶ τὸ ξηρότερον ἀντικείμενον ἐποίκιλε διὰ τόσων περιέργων λεπτομερειῶν, ὥστε προσείλκυε τὴν προσοχὴν καὶ ἐμοῦ, ὅστις τὸν ἤκουα ἀκούραστος καὶ ἀντελαμβανόμην τῶν ἀφηγήσεών του καθαρώτερον τῆς γραμματικῆς καὶ μαθηματικῆς σοφίας τοῦ διδασκάλου μου. Τὸ μέτριον ἀνάστημα, τὸ εὔτραφές, ἀλλ' οὐχὶ καὶ πλαδαρὸν σῶμα, ἡ φα-

λακρὰ κεφαλή, ὁ ἐπιμελῶς ἐξυρισμένος πώγων, ὁ παχὺς μιξοπόλιος μύσταξ, ὁ βραχὺς λαιμός, τὸ ἡλιοκαὲς πρόσωπον, οἱ στιβαροὶ βραχίονες, τὸ αἰωνίως ἀπὸ τοῦ στόματος ἠρτημένον σιγάρον, τὸ σουρτοῦκόν του κοντὸν ἐκ βαθυκυάνου φλανέλας, τὰ χονδρὰ καὶ πλατέα ὑποδήματα, ὁ ἠχηρὸς γέλως, ἡ εὐθυμία του δὲν ἐξαλείφονται τῆς μνήμης εὐχερῶς. Ὁ θεῖός μου ἔφερεν ἐν ἑαυτῷ τὸ δέλεαρ τῶν ξένων κόσμων τοὺς ὁποίους εἶδε καὶ ἐγνώρισεν. Ὅταν μ' ἐκάθιζεν ἐπὶ τῶν γονάτων του, καὶ μὲ ἠρώτα ἂν θέλω νὰ μὲ πάρῃ μαζί του, πόσην εὐχαρίστησιν μοῦ ἐπροξένει ἡ ἐρώτησίς του! Νέοι πόθοι ἐγεννῶντο ἐντός μου. Μακράν, πολὺ μακρὰν ἐξετείνοντο ἄλλαι χῶραι, μυθώδεις, ἀλλόκοτοι, γιγάντειοι, ἄνευ πνιγηρῶν καὶ ῥυπαρῶν συνοικιῶν, ὡς ἐκείνη ἐν ᾗ ἐζῶμεν, καὶ τὸ σπουδαιότερον, ἄνευ διδασκάλων καὶ σχολείων οἷα τὰ γνωστά.

Ἀλλὰ τὸν πόθον τοῦ ἀγνώστου ἐξήγειρον ἐν ἐμοὶ πολὺ ζωηρότερον τῶν λόγων τοῦ πατρὸς αἱ ἀφηγήσεις τῆς κόρης. Ἂν ὁ θεῖος ἦτον ὁ ἡδὺς *πεζογράφος* τοῦ ῥωσσικοῦ βίου, ἡ ἐξαδέλφη μου ἦτον ἡ ἐμπνευσμένη ποιήτρια αὐτοῦ. Δὲν ἦτο δεκαοκτὼ ἐτῶν· ἀλλ' εἰς ἐμὲ ἐφαίνετο μεγάλη, πολὺ μεγάλη· ἡ πρώτη γυνὴ ἥτις μετὰ τὴν μητέρα μου διήνοιγε προστατευτικοὺς καὶ ἀρρήτως ἑλκυστικοὺς τοὺς βραχίονας διὰ νὰ περιβάλῃ τὸ μικρὸν ἑνδεκαετὲς σωμάτιόν μου. Αἱ παλαιαὶ συμμαθήτριαί μου, αἱ Ἀμαλίαι καὶ αἱ Χαρίκλειαι ἦσαν ὡς ἄψυχοι πλαγγόνες ἐνώπιόν της. Ἐκεῖναι δὲν ἤγοντο πέραν τῆς στενῆς τροχιᾶς τῶν γελώτων, τῶν πεισμάτων καὶ τῶν παιγνίων των, καὶ αὕτη διέχεε μυστήριον καὶ ἔκρυπτε ψυχήν, τὴν ὁποίαν λεληθότως μετήγγιζεν εἰς τὴν ψυχήν μου, εὐρύνουσα τὸν παιδικὸν ὁρίζοντα αὐτῆς. Καὶ τὸ ὄνομά της ἔτι εἶχέ τι ἀσύνηθες. Ὄλγα! Πρώτην φορὰν τὸ ἤκουα. Ἡ βασίλισσά μας δὲν εἶχεν ἔτι κατέλθει εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὸ ὄνομά της δὲν εἶχε καταστῆ κοινὸν ὡς εἶνε τώρα. Ἦτο φλύαρος ἡ Ὄλγα, ὡς ἦτον ὁ πατήρ της, ὡς ἦτον ὁ μητρυιός μου· ἀλλ' ἡ φλυαρία της εὐηρέστει ὡς τὸ δι' ὅλης ἡμέρας κελάδημα τοῦ καναρίου ἐν τῷ κλωβῷ. Ὁσάκις εἰσηρχόμην εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἐμέθυε τὰς αἰσθήσεις μου τὸ μύρον, οὗτινος ἡ λεπτὴ εὐωδία ἐπλήρου τὸ δωμάτιον. Ὅταν ἐκάθητο πλησίον μου, τὴν αὐτὴν εὐωδίαν ἐξέπεμπον αἱ χεῖρες, τὸ φόρεμα, τὸ μανδύλι της. Καὶ ὡς ἐμοσχοβόλει πάντοτε, οὕτω καὶ ὡμίλει καὶ ἐγέλα πάντοτε, ὥστε εἰς τέλος οὐδεμία διάκρισις ὑπῆρχε δι' ἐμὲ μεταξὺ λόγου καὶ ἀρώματος. Οἱ λόγοι της εὐωδίαζον καὶ ἡ εὐωδία της ἐλάλει. Διηγεῖτο εἰς τὴν μητέρα μου πῶς παρασκευάζουν τὸ *τσάϊ* εἰς τὴν Ῥωσσίαν, ἐνῷ ἔξω ὁ χειμὼν καλύπτει τὴν φύσιν μὲ παχὺ καὶ ἀπέραντον σάβανον· πῶς ἐνδύονται τὸν χειμῶνα αἱ Ῥωσσίδες, καὶ πῶς παγοδρομοῦσιν ἐπάνω εἰς τοὺς μεγάλους κρυσταλλωμένους ποταμούς. Ἑσπέραν τινὰ ἤρχισε νὰ μᾶς λέγῃ περὶ τῆς ἐκδρομῆς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιχειρήσει μετὰ τοῦ πατρὸς ἐν Κριμαίᾳ εἰς τὰ ἐξοχικὰ κτήματα Ῥώσσου μεγιστᾶνος. Περιέγραφε τὴν ἔπαυλιν τοῦ πρίγκιπος, ἀριστούργημα τέχνης καὶ πολυτελείας, τὴν ἀκόλαστον περὶ ἐκείνην βλάστησιν, τὰ δάση καὶ τοὺς κήπους, τὰς ἀπεράντους γαίας, τοὺς δούλους, τὰ πλούτη τοῦ πρίγκιπος. Καὶ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ κατὰ πρῶτον ταπεινῇ τῇ φωνῇ, καὶ εἶτα ὑψηλότερον, ῥωσσικόν τι μονότονον, βαθὺ καὶ μελαγχολικὸν βαυκάλημα, ὅπερ ἤκουσεν ἀπὸ γυναικὸς Μουζίκου. Κ' ἐγώ, ὅστις δὲν ἔβλεπον ἄλλο τι εἰμὴ τὰς κεράμους τῶν πέριξ οἰκιῶν ὁριζομένων ὑπὸ τελματωδῶν ῥυάκων, καὶ ἐθεώμην, ὡς μόνα χαρίσματα τῆς φύσεως, ἄνωθεν στενὸν τμῆμα οὐρανοῦ καὶ κάτω φθισικὴν ῥοιὰν ἀποφέρουσαν ἀραιά τινα ἀνθύλλια καὶ ἀραιοτέρους καρπούς, οὐδὲ ἤκουον ἄλλην μελῳδίαν ἢ τοὺς ἀγοραίους ἤχους τῆς ὑπηρετρίας μου καὶ τῶν νυκτερινῶν κωμαστῶν, ἐσκεπτόμην: Ὢ πόσον μέγας καὶ πόσον ὡραῖος εἶνε ὁ κόσμος! Ἤμην παιδίον, δὲν εἶχον ἔτι λησμονήσει τὰ παραμύθια τῆς μάμμης μου· ἀλλὰ δὲν ἤμην ἀρκούντως παιδίον, ὥστε νὰ τὰ πιστεύω πλέον. Ἀλλ' ἰδού· ὅτι μοὶ ἀπεκαλύπτετο πραγματικότης λαμπροτέρα τῶν μύθων. Καὶ προσήλουν τὰ βλέμματά μου ἐπὶ τῆς ἀφηγητρίας. Δὲν ἦτο γραία, νωδός, ἐρρυτιδωμένη, κεκυρτωμένη, ὡς αἱ μάμμαι. Ἐκάθητο, ἀλλὰ τὸ ὑψηλόν της ἀνάστημα διεκρίνετο ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ πτεροφόρῳ εὐθύτητι. Σπανιώτατα γυναῖκες, καὶ εὔσωμοι οὖσαι, τηροῦσι τὴν χάριν τοῦ ἀναστήματός των καθήμεναι. Ὑπεῖκον εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναπαύσεως λύεται τὸ σῶμά των καὶ κάμπτεται ἀνεπαισθήτως ἡ κεφαλὴ καὶ κυρτοῦνται οἱ ὦμοι, ὡς ἂν ἀόρατον φορτίον ἐπιτίθεται αὐτῶν. Ἐκάθητο ἡ Ὄλγα, ἀλλ' ἐφαίνετο ὡς ἂν ἀνέμενε κατάλληλον στιγμὴν διὰ νὰ πετάξῃ. Καὶ ἔβλεπα τοὺς μαύρους ὀφθαλμούς, τὴν καστανόχρουν κόμην καὶ τὸ μειδίαμά της τὸ μελίχρυσον. Ὢ! πόσον μεγάλη καὶ πόσον ὡραία εἶνε ἡ ἐξαδέλφη μου!

Δ'

Μετὰ τοιαύτας ἐντυπώσεις, φαντασθῆτε τί κτύπημα ἐδέχθην μίαν ἑσπέραν, ὅτε ἡ Ὄλγα πλησιάζουσα μοῦ λέγει ἀποτόμως·

— Κύριε Παῦλε, μανθάνω μὲ λύπην μου ὅτι εἶσαι ἀμελής!

Ἀπέμεινα ὡς κεραυνόπληκτος. Κλέπτης συλλαμβανόμενος ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲν θὰ ᾐσθάνετο

τοιαύτην ταπείνωσιν. Κατακόκκινος, ὡς παπαροῦνα, κάτω νεύων τὰ ὄμματα, ἠρκέσθην νὰ μειδιάσω ἠλιθίως. Ἀλλ' ἡ Ὄλγα ἐξηκολούθησεν ἀπειλητικῶς κινοῦσα τὸν λιχανόν·

— Μὴ γελᾷς, κύριε Παῦλε, δὲ χωρατεύω. Μᾶς ἐπλησίασεν ὁ δάσκαλός σου εἰς τὸν περίπατο· μόλις ἔμαθα πῶς εἶνε δάσκαλός σου, μοῦ ἦρθε νὰ τὸν 'ρωτήσω γιὰ σένα. Καταντροπιάσθηκα. Ἐγούρλωσε τὰ 'μάτια του, καὶ μοῦ εἶπεν ὅτι ποτὲ δὲν τοῦ λὲς μάθημα, ὅτι εἶσαι ὁ τελευταῖος ἀπὸ ὅλους. «Εἶνε ξερὸ κεφάλι, κορίτσι μου, εἶνε ξερὸ κεφάλι!» «Ἀλλ' ὁ Παῦλος, κύριε διδάσκαλε, εἶνε ἐξυπνότατο καὶ προκομμένο παιδί· τὸν βλέπω ὅλο μὲ τὸ βιβλίο 'ς τὸ χέρι. Δὲν εἶνε δυνατὸν!» «Σᾶς γελᾷ, κυρία, εἶνε ξερὸ κεφάλι, δὲν εἶνε γιὰ γράμματα!» Τί εἶνε αὐτά, Παῦλε!

Ἠγνόουν τί νὰ ἀπαντήσω, ἱστάμην ἄφωνος, κατησχυμμένος. Τότε δ' ἔκριναν εὔκαιρον τὴν στιγμὴν νὰ ἐπέμβωσι καὶ οἱ λοιποί.

—Πρέπει νὰ μάθῃς γράμματα, Παῦλε· χωρὶς γράμματα δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ζήσῃ! ὑπέλαβε φιλοσοφικῶς ὁ θεῖος.

— Δὲν τοῦ τὰ λέγω χίλιαις φοραῖς! διέκοψε μετ' ἀνεκφράστου ἀφελείας ὁ σύζυγος τῆς μητρός μου. Δὲ θέλει ν' ἀκούσῃ τίποτε ὁ ἀλιτήριος! Δὲ διαβάζει, δὲ διαβάζει! Καὶ μήπως εἶσαι μικρὸς πλέον, ἀφιλότιμε; μόνος σου ἔπρεπε νὰ τὸ αἰσθάνεσαι.

— Μὰ τί κάνεις τὰ βράδια, καϋμένε Παῦλο, καὶ δὲν κάθεσαι νὰ διαβάσῃς; παρετήρησεν ἀγαθῶς καὶ ἡ μήτηρ μου.

Ὁ ἔλεγχος τῆς Ὄλγας μὲ ἀπεσβόλωσεν. Ἀλλ' ὅταν εἶδα ὅτι ἐπετέθησαν ἐναντίον μου πάντες, καὶ αὐτοὶ τοὺς ὁποίους ἀσυνειδήτως ᾐσθανόμην οἱονεὶ συνενόχους τῆς ἀμελείας μου, ἠγέρθη ἐν ἐμοὶ ἡ συνείδησις τῆς ἀδικίας καὶ ὁ πόθος τῆς διαμαρτυρήσεως. Ἐνόουν ὅτι τὸ ἥμισυ τοῦ πταίσματος ἀνῆκεν εἰς ἐμὲ καὶ τὸ ἥμισυ εἰς τοὺς ἄλλους. Καὶ οἱονεὶ ἀνομολογῶν τὴν ἐνοχήν μου καὶ ἐν ταὐτῷ παραπονούμενος ἐναντίον τῶν ἀδίκων, ἐξερράγην εἰς δάκρυα.

Πολύτιμα δάκρυα! Ἔτρεξεν ἡ Ὄλγα, μ' ἐνηγκαλίσθη καὶ μ' ἐφίλησε. Καὶ νὰ μὴ γνωρίζω τὴν δύναμιν τῶν δακρύων μου, διὰ νὰ κλαίω συχνότερον!

— Μὰ δὲν εἴπαμε νὰ κλάψῃς, Παῦλε! Ἐγὼ σοῦ τὸ εἶπα γιατὶ 'ξεύρω πῶς ὁ δάσκαλός σου εἶνε κομμάτι... δάσκαλος. Ἀλήθεια εἶνε κακὸς καὶ δέρνει τὰ παιδιά; Τί κλαῖς; φθάνει νὰ θέλῃς, καὶ γίνεσαι πρῶτος! Ὁ δάσκαλός σου 'μπορεῖ νὰ μὴ ξέρῃ τί λέει!

Ὅτε μετά τινα ὥραν ἐπέστη ἡ στιγμὴ τοῦ ὕπνου, ἀντὶ νὰ διευθυνθῶ εἰς τὴν κλίνην μου, ἐπλησίασα εἰς τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς ἔκειντο τὰ βιβλία τοῦ σχολείου μου, καὶ πυρετωδῶς καὶ δι' ἀσκόπων κινήσεων ἤρχισα νὰ τὰ φυλλομετρῶ. Χρηστομάθειαι, γραμματικαί, ἱστορίαι, ἀριθμητικαί, τετράδια ἐξηγήσεων, ἔκειντο ἐκεῖ, πενιχρά, ἐσκονισμένα, ἐγκαταλελειμμένα. Οὐδέποτε τὰ ἤγγιζα ἢ ὅταν τὰ ἐλάμβανα ὑπὸ μάλης διὰ νὰ μεταβῶ εἰς τὸ σχολεῖον· καὶ οὐδέποτε τὰ ἤνοιγα ἢ ἐπὶ τοῦ θρανίου διὰ τὸν φόβον τοῦ διδασκάλου. Καὶ ἐστριφογύριζα μηχανικῶς τὰ φύλλα των καὶ ἔκυπτα μελαγχολικῶς πρὸ τῶν σελίδων, ὡς ἂν κατενόησα τὸ ἔγκλημα τῆς πρὸς ἐκεῖνα ἀδιαφορίας, ὡς ἂν ἐζήτουν διὰ μιᾶς ν' ἀποδιώξω τὴν ἄγνοιαν, κάτοχος αὐτοστιγμεὶ γινόμενος τοῦ περιεχομένου των. Ἀλλ' ἐπειδή, φυσικῷ τῷ λόγῳ, δὲν ἠδυνάμην ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ νὰ μυηθῶ τὴν σοφίαν τῶν βιβλίων μου, ἠρκέσθην νὰ ἐπανεύρω τὴν κλίνην μου.

Τόσην ἐντροπὴν μοῦ ἐπροξένησαν οἱ λόγοι τῆς ἐξαδέλφης μου, ὥστε τὴν ἑσπέραν τῆς ἐπαύριον ἔκρινα πρέπον νὰ καθήσω πρὸ τῶν βιβλίων μου. Προσεπάθουν νὰ ἐλαττώσω ὡς οἷόν τε τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς μου. Καὶ ἰδού, ἐνῷ ἤνοιγα βιβλίον τι, ἔρχεται, σύρει ταχεῖα τὴν ἕδραν της πλησίον μου, κάθηται, καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων μου. Ἀνοίγει τὴν γραμματικήν μου καὶ μ' ἐρωτᾷ:

— Ποῦ ἔχετε μάθημα αὔριον;

Τῆς ἐπέδειξα τὸ μέρος.

— Καὶ τί ἄλλο θὰ ἔχετε αὔριον;

— Ἱερὰν Ἱστορίαν.

— Τώρα θὰ μελετήσῃς;

—Τώρα! ἀπεκρίθην, θέλων μὴ θέλων.

— Νὰ ἰδοῦμε, Παῦλο! σὲ πόσην ὥρα εἶσαι ἱκανὸς νὰ μάθῃς τὴ γραμματική σου καὶ τὴν ἱστορία σου. Ὅταν μοῦ εἶχεν ὁ πατέρας 'ς τὴν Ὀδησσὸ τὸ δάσκαλο 'ς τὸ σπίτι, μ' ἔβαζεν ἐμπρός του καὶ διάβαζα· καὶ ὅσο νὰ πιῇ τὸν καφέ του, ἐγὼ τὸ μάθαινα νεράκι καὶ τοῦ τὸ ἔλεγα. Μὰ ξεύρεις πόσο γρήγορα; Μπορεῖς νὰ τὸ μάθῃς ἔτσι; Νὰ ἰδοῦμε. Ἐγὼ θὰ γίνω δάσκαλός σου· θὰ περιμένω ὅσο νὰ τὸ μάθῃς καὶ νὰ μοῦ τὸ εἰπῇς. Θέλω νὰ βγάλω ψεύτη τὸ δάσκαλό σου!

Καὶ ἔκυρτου τὸ σῶμά της πρός με, καὶ ἔκλινε καὶ μοὶ ἐμειδία, καὶ τῆς κόμης της αἱ τρίχες ἐθώπευον τὰς παρειάς μου, καὶ αἱ χεῖρές της ὀλισθαίνον ἐπὶ τῶν χειρῶν μου καὶ ἐσταμάτα ἐπὶ τοῦ βιβλίου, καὶ ἡ σελὶς ἠρωματίζετο, καὶ κατενύγετο ἡ ψυχή μου.

Πρὸς τί νὰ ἐπεκτείνω τὴν διήγησιν; ἔκυψα ἐπὶ τῆς γραμματικῆς μου, ἀναγινώσκων, ἐπαναλαμβάνων, ἀποστηθίζων τὸ μάθημα. Οἱ νεκροὶ κανόνες ἐπληροῦντο πνεύματος, ὡς ἤγγισεν ἐκείνη ἐπ' αὐτῶν θαυματουργὸν τὴν χεῖρα. Τὸ μορμολύκειον τοῦ διδασκάλου μου ἐξηλείφετο ἐνώπιον τῆς φωτεινῆς εἰκόνος ἐκείνης. Χάριν ἐκεί-

νης ἐκοπίαζα, καὶ ἦτον ἡδύτατος ὁ κόπος μου. Τὰ διδάγματα τοῦ Γεροστάθη δὲν ἐξισοῦντο πρὸς τὴν γοητείαν τοῦ προστάγματός της, ὅπερ μοὶ ἔλεγε· *μελέτησε*! Καὶ ἐμελέτων, καὶ ἀπεταμίευα ἐν τῇ μνήμῃ στίχον πρὸς στίχον λέξιν πρὸς λέξιν τὸ μάθημα. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐδοκίμαζα τὸ εὐφρόσυνον καὶ ὑπερήφανον συναίσθημα, καὶ ἐν καρδίᾳ παιδίου ἔτι, τὸ ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος. Τὸ μάθημα εἶχον *κατακτήσει*, οὕτως εἰπεῖν, ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου μου. Καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἤμην εὐτυχής, ὅτε ἔλαβε μὲ ὕφος πεπειραμένου διδασκάλου τὸ βιβλίον, καὶ ἤκουσε τὸ μάθημά μου. Πόσον σοβαρῶς ἐπένευε τὴν κεφαλήν, μὲ πόσην ἐπισημότητα μοῦ εἶπεν «εὖγε!», καὶ μὲ πόσην στοργὴν μ' ἐφίλησε καὶ πάλιν. Ἡ ὥρα παρήρχετο· θεῖος καὶ μητρυιὸς εἶχον ἐξέλθει πρὸ πολλοῦ, ἡ μήτηρ μ' ἐκάλει νὰ κοιμηθῶ. Ἡ Ὄλγα μοῦ εἶπε·

— Πήγαινε τώρα καὶ τὸ πρωὶ μελετᾷς τὴν ἱστορίαν σου!

Τίποτε· ἐκάθησα μίαν ὥραν ἀκόμη καὶ ἀπεστήθισα τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας. Τὸ μεσονύκτιον μὲ κατέλαβεν ἀγρυπνοῦντα· οἱ ἦχοι τοῦ μεγάλου κρεμαστοῦ ὡρολογίου μας ἀντήχησαν πανηγυρικῶς εἰς τὰ ὦτά μου, ὡς ἂν ἐπένευον, ἐμψυχούμενα καὶ τὰ ἄψυχα, εἰς τὸν ἡρωϊκὸν ἀγῶνά μου. Πρώτην φορὰν ἐκοιμήθην τὸν ὕπνον τοῦ ἐπιμελοῦς, ὡς ἂν ἐλέγομεν τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα καὶ δὲν ἔβλεπα πότε νὰ ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον. Παρῆλθα πρὸ τῶν συμμαθητῶν μου γαληνιαῖος, φαιδρός, ὑπόπτερος, μὲ ὅλην τὴν συναίσθησιν τῆς ὑπεροχῆς μου. Ἀντὶ νὰ καθήσω ἐπὶ τοῦ τελευταίου βάθρου, ὡς συνήθως, κεκυφὼς καὶ κρυπτόμενος ἀπὸ τῆς θέας τοῦ διδασκάλου, κατέλαβα θέσιν ἐν τῇ πρώτῃ σειρᾷ καὶ ἀνέπτυξα ἐπιδεικτικῶς ἐπὶ τοῦ θρανίου τὰ βιβλία μου, μετὰ παλμῶν ἀναμένων τὴν ἔλευσιν τοῦ διδασκάλου. Ἦλθε, κατέλαβε τὴν ἕδραν του, ἦτον εἰς τὴν κακήν του, ὕβρισε τοῦτον, ἔπτυσεν ἐκεῖνον. Ἀλλ' ἐγὼ τὸν παρετήρουν ὑψαύχην, ὡς ἂν προὐκάλουν αὐτὸν εἰς τὴν πάλην. Ἤμην ὑπέρτερος τοῦ θυμοῦ καὶ τῶν τιμωριῶν, τῶν ἐκρηγνυμένων καὶ ἐπιβαλλομένων περὶ ἐμέ, ὡς θεὸς ὁμηρικός, ἀτενίζων ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ Ὀλύμπου τὰς ἔριδας καὶ συμπλοκὰς τῶν λαῶν. Ἕνα μόνον πόθον ἔτρεφα ἐντός μου· νὰ *μὲ βγάλῃ* εἰς τὸ μάθημα. Προηγεῖτο ἡ γραμματική· ἀλλ' εἰς μάτην· ἄλλος ἐκληρώθη διὰ νὰ εἴπῃ γραμματικήν· ἠγανάκτησα κατὰ τοῦ μαθητοῦ ὅστις μοῦ ἔκλεπτε τοὺς κόπους μου. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἡ τύχη μὲ ηὐνόησεν. Ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς ἱστορίας. Ὁ διδάσκαλος ἐξεφώνησε τὸ ὄνομά μου, καὶ ἔκυψεν, ὡς ἦτο συνειθισμένος, ἐπὶ τοῦ καταλόγου διὰ νὰ γράψῃ τὴν *κουλοῦραν*. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς του ὅτε μὲ εἶδεν ἀνιστάμενον καὶ βαδίζοντα εὐθὺ πρὸς τὴν ἕδραν. Οἱ μικροὶ ὀφθαλμοί του διεστάλησαν ἀγρίως πρὸς στιγμήν, ἀλλ' εἶτα ἱλαρύνθη ἡ ὄψις του, ὅσον ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸν ἡ ἀσχημία. Ὁ φοβερὸς Ἰεχωβᾶς ἠγαλλίασεν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

— Γνωρίζεις τὸ μάθημα;

— Μάλιστα.

— Διηγήθητι τὴν ἱστορίαν τοῦ Τωβὶτ καὶ τοῦ υἱοῦ του Τωβία.

Καὶ ἐπανέλαβα τὸ κατανυκτικὸν ἐπεισόδιον τῆς Γραφῆς, καὶ διηγήθην τὴν ἱστορίαν τοῦ εὐσεβοῦς Τωβίτ, τοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Νεφθαλεί, καὶ τὰς τύχας τοῦ υἱοῦ του Τωβία, ὅστις εὗρε καθ' ὁδὸν συνοδοιπόρον καὶ ἀρωγὸν τὸν ἄγγελον Ραφαήλ. Ὅτε δὲ ἔφθασα εἰς τοὺς γάμους τοῦ Τωβία μετὰ τῆς Σάρας, ἐστάθην διὰ νὰ ἀναπνεύσω. Ἀλλ' ὁ διδάσκαλος, ὅστις μὲ ἤκουε χωρὶς νὰ μὲ διακόψῃ, δὲν μοῦ ἀφῆκεν οὔτε στιγμὴν ἀναπαύσεως.

—Πῶς ἀντήμειψαν τὸν ἄγγελον Ῥαφαὴλ ὁ Τωβὶτ καὶ ὁ Τωβίας, καὶ τί πράττει οὗτος;

Καὶ ἐξηκολούθησα ἀπνευστὶ ὡς ἑξῆς.

— «... Ἐν τούτοις ὁ Τωβίας διηγήθη εἰς τὸν πατέρα του τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἐκδουλεύσεις τοῦ συνοδοιπόρου, διὸ καὶ ἀπεφάσισαν καὶ οἱ δύο ἐκ συμφώνου νὰ τῷ προσφέρωσιν εἰς ἀμοιβὴν τὸ ἥμισυ τῶν ὅσων εἶχον φέρει ἐκ τῆς ὁδοιπορίας. Ἐπροσκάλεσαν λοιπὸν τὸν ἄγγελον ὅστις ἀκούσας τὴν πρότασίν των παρέλαβεν αὐτοὺς εἰς παράμερον τόπον, καὶ ἐκεῖ ἀφ' οὗ τοὺς ἔδωκε πολλὰς καλὰς καὶ χρησίμους συμβουλάς, ἀπεκαλύφθη ἐπὶ τέλους λέγων, ἐγὼ εἶμαι ὁ Ραφαὴλ εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων, οἵτινες ἀναφέρουσι πρὸς τὸν κύριον τὰς εὐχὰς τῶν ἁγίων. Ἅμα ἀκούσαντες τὸν λόγον τοῦτον ὁ Τωβὶτ καὶ ὁ Τωβίας, ἔγειναν ἔμφοβοι καὶ πεσόντες ἐπροσκύνησαν, ὁ δὲ Ραφαὴλ ἔγεινεν ἄφαντος.»

Καὶ ἐνῷ εἰργάζετο οὕτως ἡ μνήμη μου, καὶ ἔρρεεν ἀπροσκόπτως ἡ γλῶσσά μου, καὶ ὁ διδάσκαλος παρηκολούθει τὸ μάθημα δι' ἐπιδοκιμαστικῶν ἐπιφωνήσεων ἐν εἴδει μυκηθμῶν ὑποκώφων, ἡ νεαρὰ φαντασία μου δὲν παρέμενεν ἀργοῦσα. Καὶ μόλις ἔφθασα εἰς τὸν ἄγγελον Ραφαήλ, καὶ ἤρχισα νὰ λέγω περὶ αὐτοῦ, συγχρόνως τὸν ἔβλεπον ἐμπρός μου μὲ τοὺς μεγάλους, ἐκστατικούς, καὶ τεθαμβωμένους ὑπὸ τῶν μύθων καὶ τῶν συνχαρίων ὀφθαλμοὺς τῆς παιδικῆς φαντασίας. Πότε τὸν διέκρινα λευκοχίτωνα, ὑψηλόν, ὡραῖον, μὲ κυματίζουσαν κόμην καὶ ἀναλλοίωτον μειδίαμα· καὶ πότε ἀποκαλυπτόμενον ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ, τανύοντα τὰς ἀστραπηβόλους ὡσεὶ ἐξ ἀδαμάντων πτέρυγάς του, καὶ ἀναλαμβανόμενον εἰς οὐρανούς. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ

μεταμόρφωσιν καὶ ἐν τῇ αἰθερίᾳ αὐτοῦ μορφῇ, καὶ συνοδεύων τὸν Τωβίαν, καὶ ἀποκαλυπτόμενος εἰς αὐτόν, ὁ ἄγγελος Ῥαφαὴλ εἶχε δι' ἐμὲ τὸ πρόσωπον, τὴν χάριν, τὴν στοργήν, τὴν λαλιάν, τὴν δύναμιν, τὸ σχῆμα τῆς Ὄλγας!

Ε'

Μετὰ δύο μῆνας ἅπασα ἡ οἰκογένεια, μήτηρ καὶ μητρυιός, θεῖος καὶ ἐξαδέλφη— τοὺς ἐφιλοξενοῦμεν ἀκόμη—παρίσταντο εἰς τὰς ἐξετάσεις μου. Ἔτρεφον πεποίθησιν ὅτι θὰ διεκρινόμην εἰς αὐτάς. Δὲν ἤμην πλέον ὁ ἀμελὴς καὶ περίφοβος μαθητής. Ἀφ' ἧς ἡ ἐξαδέλφη μου ἔδωσε τὴν πρώτην ὤθησιν πρὸς τὴν μελέτην, ὡς ἡ χελιδὼν ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῆς λαμβάνουσα τὸ νεογνὸν τῷ παρέχει τὴν ἰσχὺν τῆς πρώτης πτήσεως, οὐδέποτε προσῆλθον ἀπαράσκευος εἰς τὸ σχολεῖον, οὐδέποτε ἠρνήθην μάθημα. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἔκτοτε διετέλουν πλειότερον ἐκτεθειμένος εἰς τὴν σκληρότητα τοῦ διδασκάλου μου. Ἀλλὰ τί πρὸς ἐμέ; δὲν ἐφρόντιζα πλέον περὶ ἐκείνου· ἦτον συνήθης φεῦ! ἡ σκληρότης του, ἀλλ' ἀγαπητὰ τὰ βιβλία του. Ἄλλως ἡ Ὄλγα ἠγρύπνει φιλοστόργως ἐπὶ τῶν προόδων μου.

Οὕτω λοιπὸν κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ἡμέραν ἀνέμενα ἐνώπιον διδασκάλων, ἐφόρων, διοικητικῶν καὶ δημοτικῶν ἀρχόντων, καὶ πολλῶν γονέων καὶ κηδεμόνων, συγκεκινημένος, ἀλλ' εὐθαρσής, τὴν σειράν μου. Ἀλλ' ἐπέπρωτο μέχρι τέλους νὰ ὑποστῶ τὴν βάσανον τοῦ ἀνεξιλεώτου διδασκάλου μου. Ἀγνοῶ πόθεν ὁρμώμενος ἔλαβε τὸ ἑξῆς ἀσύνηθες μέτρον· ἕκαστον μαθητὴν προσερχόμενον ὅπως ἐξετασθῇ παρουσίαζεν εἰς τὴν ἐφορευτικὴν ἐπιτροπὴν διὰ συντόμου χαρακτηριστικοῦ λογιδίου· ἦτο εἶδος *συστάσεως* τελουμένης καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς ἐθιμοτυπίας. Ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά μου, ὁ διδάσκαλος μ' ἐσύστησεν ὡς ἑξῆς:

— Κύριοι, ὁ μαθητὴς οὗτος καθ' ὅλην τὴν χειμερινὴν περίοδον καὶ μέρος τῆς ἐαρινῆς διετέλει ὢν ὁ ἀμελέστατος τῶν μαθητῶν καὶ ἔσχατος τῆς τάξεως. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας παραδόξως μετέβαλε γνώμην καὶ ἤρξατο ἐπιμελούμενος τῶν μαθημάτων του. Τὸ παράδειγμα τῶν συμμαθητῶν του καὶ ἰδίᾳ αἱ ἄτρυτοι προσπάθειαι τὰς ὁποίας κατέβαλον, ἵνα ἐπαναφέρω αὐτὸν εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, κατίσχυσαν ἐπ' ἀγαθῷ!

Οἱ λόγοι του ἐπήνεγκον ἐπ' ἐμοῦ τὸ ἀποτέλεσμα ψυχρολουσίας, μετὰ τὴν θερμότητα ἣν μοὶ ἐνέπνεε τὸ θάρρος μου· ὁ διδάσκαλος ἀνεφάνη αὖθις ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ εἰδεχθείᾳ. Ἐν τούτοις δὲν ἀπέτυχον εἰς τὰς ἐξετάσεις, ἀπεκρίθην ἀπταίστως εἰς πᾶσαν ἐρώτησιν· καὶ ἀφ' οὗ ἐτελειώσαμεν, ἔσπευσε πρώτη ἡ Ὄλγα νὰ μὲ παραλάβῃ, καὶ ἐνῷ μὲ ὡδήγει εἰς τὸν κύκλον τῶν οἰκείων, μ' ἐφίλησεν ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ εἶπε γελῶσα·

— Τί κουτός, Θεέ μου, μὰ τί κουτὸς ὁ δάσκαλός σου! τί κουταμάραις εἶπε γιὰ σένα! Καὶ τί κακὸς καὶ τί σχολαστικός. Εἶχες δίκηο νὰ μὴ διαβάζῃς...

Δὲν ἠδυνάμην τότε νὰ σοῦ ἀποκριθῶ, γλυκυτάτη ἐξαδέλφη. Ἀλλ' ἤδη μετὰ τόσων ἐτῶν πάροδον, σοὶ ἀποστέλλω τὴν ἀπόκρισίν μου, ὅπου καὶ ἂν εἶσαι, ὅπου καὶ ἂν εὑρίσκεται. Γινώσκω ὅτι ζῇς μακράν, πολὺ μακρὰν τῆς χώρας ἡμῶν εἰς ξένους κόσμους, ὑπὸ ἄλλα κλίματα, σύζυγος καὶ μήτηρ. Ἆρα γε ζῇς εὐδαίμων, διαχέεις μυριοπλασίαν νῦν ἐπὶ τῶν τέκνων σου τὴν χάριν ἣν κατέπεμπες ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἐξαδέλφου σου, ἠλλοίωσαν τὰ ἔτη μόνον τὴν εὔπλαστον μορφήν σου, ἢ προσετέθη ἐπὶ τοῦ ἄχθους ἐκείνων καὶ τῆς συμφορᾶς ἡ βάσανος; Ὅπου καὶ ἂν εἶσαι, ὅ,τι καὶ ἂν εἶσαι, ἐξαδέλφη μου, διαμένεις δι' ἐμὲ ἡ αὐτὴ καὶ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἔκλινες ἐπὶ τοῦ βιβλίου μου διὰ νὰ δεχθῇς τοὺς καρποὺς τῆς ὑπὸ σοῦ ἐγκεντρισθείσης φιλοπονίας μου. Οἱ στίχοι τοῦ Ῥώσσου ποιητοῦ Τύτσεφ μοὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν μνήμην ὡς οἱ ἦχοι τοῦ ρωσσικοῦ βαυκαλήματος ὅπερ ποτὲ σὲ ἤκουσα ψάλλουσαν: «Ὑπὸ τὸ λυκόφως τῆς ἀναμνήσεως περιπτύσσω ἔτι τὴν εἰκόνα σου, τὴν προσφιλῆ καὶ ἀλησμόνητον εἰκόνα σου, παροῦσαν πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ἀναλλοίωτον, ἀσύλληπτον, ὡς ἄστρον ἐν τῷ οὐρανῷ τῆς νυκτός.» Ὁ διδάσκαλός μου, ὡς σὺ τὸν ἀντελήφθης εἰς τὰς ἐξετάσεις μου, δὲν ἀπετέλει, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐξαίρεσιν ἐν τῷ διδασκαλικῷ κόσμῳ. Οἱ ἐκ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἔστωσαν ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι, σπανίως προσελκύουσι τὴν ἀγάπην τῶν μικρῶν μαθητῶν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι διδάσκαλοι, οἵτινες καὶ ἐπὶ στιγμάς τινας ἐπιφαινόμενοι, ὠφελοῦσι τοὺς εὐτυχεῖς, οἵτινες συνήντησαν αὐτούς, ὅσον δὲν ἤρκεσαν τὰ καθημερινὰ τοῦ σχολείου διδάγματα. Ἤμην ἐκ τῶν παιδίων ἐκείνων, ἅτινα κατὰ τὸν ποιητὴν «φρικιῶσιν ὑπὸ τὸ βλέμμα τοῦ διδασκάλου, δυστυχοῦσιν ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ, δὲν ἔπρεπε νὰ γεννηθῶσι, διέρχονται βασανισμένην τὴν πρώτην ἡλικίαν.» Παιδία τοιαῦτα δὲν μορφοῦνται ὑπὸ τοὺς κανόνας καὶ τὴν ῥάβδον τοῦ διδασκάλου· καὶ ὅταν δὲν τὰ συγκρατῶσιν καὶ μητρικαὶ ἀγκάλαι, ἔχουσιν ἀνάγκην, ὅπως ἀναπτυχθῶσι, νὰ διανοιχθῶσιν ὑπὲρ αὐτὰ αἱ πτέρυγες ἑνὸς ἀγγέλου. Ἐνεφανίσθης εἰς ἐμὲ ὡς ὁ Ῥαφαὴλ τῆς Βίβλου, ὁ χαρίσας πλουσίαν νύμφην εἰς τὸν υἱὸν καὶ ἀποδοὺς τὴν ὅρασιν εἰς τὸν τυφλὸν πατέρα. Ἀλλ' ὡς ἂν ἦσο καὶ τοῦ ἀγγέλου ὑπερτέρα

μοὶ παρέσχες βαθυτέραν εὐεργεσίαν. Συνέδεσες τὴν παιδικήν μου διάνοιαν πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς μελέτης, καὶ δίχως νὰ τὸ σκέπτεσαι, μ' ἐδίδαξες ὅτι πρέπει νὰ κατανικῶμεν καὶ αὐτὴν τὴν ἀηδίαν, ὅταν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τοῦ καθήκοντος, διότι ὑπὸ τὸν ἄχαριν διδάσκαλον κρύπτεται ἡ χάρις τῆς γνώσεως.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΑ'.

Ἐν τῇ μεγάλῃ λευκῇ αἰθούσῃ, ἧς τὸ παράθυρον ἔκειτο πρὸς τὴν αὐλὴν, τὴν περικεκλεισμένην διὰ τοίχων αὐλήν, τὴν παρομοίαν μὲ κῆπον μονῆς, ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν διηγεῖτο πρὸς τὸν πατέρα του τὴν συνέντευξιν, ἣν ἔσχε τὴν προτεραίαν μετὰ τῆς Ἕλλεν Μόργαν. Ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης καθήμενος παρὰ τὴν ἑστίαν μὲ τὰς κνήμας ἐσταυρωμένας καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, παρετήρει μηχανικῶς τὸν μάλλινον τάπητα μὲ τὰ κεντημένα ἐπ' αὐτοῦ ἄνθη, ἐργόχειρον τῆς ἀποθανούσης μαρκησίας, ὁ δὲ κόμης μετὰ νευρικῆς ταραχῆς περιεπάτει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς αἰθούσης εἰς τὸ ἄλλο, ὡς νὰ συνετέλει ὁ περίπατος καὶ ἡ κίνησις εἰς τὴν κατεύνασιν τῆς ὀργῆς του.

Κοινὴ ἀνησυχία κατεῖχεν ἀμφοτέρους· κοινὴ θλῖψις ἐβάρυνε τοὺς δύο ἐκείνους ἄνδρας, ἐξ ὧν ὁ εἷς, ὁ μαρκήσιος μὲ τὴν μιξοπόλιον γενειάδα ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁ δικαστὴς τοῦ ἑτέρου καὶ ἦτο ἀπεναντίας ὁ ἐπιεικὴς σύμβουλος καὶ φίλος. Ὁ ἀτυχὴς Ροβέρτος του! Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐστρέφετο ἐνίοτε ὅπως ῥίψῃ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του, ὃν ἔβλεπεν ὠχρὸν καὶ τεθλιμμένον, βλέμμα πλῆρες συγκινητικοῦ οἴκτου. Ὁ ταλαίπωρος νέος!

Ποία παραφροσύνη τὸν εἶχεν ἐξωθήσει! Καὶ πῶς ἤδη ἐξέτινε θλιβερῶς τὴν νεανικήν του ἐκείνην παραφοράν!

Τὰ βλέμματά του ὁ μαρκήσιος ἔστρεφεν ἐπίσης, σείων ἐνταυτῷ τὴν κεφαλήν του, πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς μαρκησίας ὡραίας καὶ ψυχρᾶς, ἥτις ἀπεικονίζετο ὀρθία, ὠχροτάτη, φέρουσα ἀμαυρὰν περιβολὴν καὶ κρατοῦσα προσευχητάριον μικρὸν ἀνὰ χεῖρας. Καὶ αὐτὴ ὑπεῖχεν οὐκ ὀλίγην εὐθύνην διὰ τὸ σφάλμα τοῦ υἱοῦ της, καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία γυνή, τὴν ὁποίαν πρὸ πάντων μὴ θέλων νὰ λυπήσῃ ὁ Ροβέρτος, ἐνυμφεύθη εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὴν τυχοδιώκτιδα, ἥτις τώρα ἀπῄτει τὸ ἀνῆκον αὐτῇ μέρος τῆς τιμῆς καὶ ἴσως τὴν ἀνήκουσαν αὐτῇ θέσιν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ.

— Ὦ! Ὡς πρὸς αὐτό, ὄχι! εἶπεν εὐσταθῶς ὁ Ροβέρτος· οὐδέποτε θὰ ὑπερβῇ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας τῆς οἰκίας ταύτης, ὅπου ἀπέθανεν ἡ μήτηρ μου.

— Δύναται ὅμως νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἔφερε καὶ ἡ μήτηρ σου. Θὰ εἶνε ἐπίσης μαρκησία, ὅτε, μετὰ τὸν θάνατόν μου, σὺ θὰ γείνῃς μαρκήσιος.

Ὁ Ροβέρτος ἐσταμάτησεν ὄρθιος πρὸ τοῦ πατρός του καὶ ῥίπτων ἐπ' αὐτοῦ μετ' ἐκφράσεως σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως ἐνθέρμου μακρὸν βλέμμα πλῆρες λύπης:

— Οὐδέποτε ᾐσθάνθην βαρύτερον, εἶπε, τὸ σφάλμα τὸ ὁποῖον διέπραξα ἢ σήμερον! οὐδέποτε ἀπέτισα σκληρότερον αὐτό. Τὸ ὄνομα τὸ ἰδικόν σας, τὸ ὄνομα τῆς ἀτυχοῦς καὶ λατρευτῆς γυναικός, ἥτις ὑπῆρξε μήτηρ μου, νὰ τὸ δώσω εἰς τὴν αἰσχρὰν ἐκείνην!... Ἆ τί βλάξ!... πόσον βλὰξ καὶ πόσον ἔνοχος ὑπῆρξα!...

— Οὐδὲ βλάξ, οὐδ' ἔνοχος, ἀλλ' ἐρωτόληπτος! εἶπεν ὁ μαρκήσιος πράως. Πρὸ πολλοῦ, φίλτατόν μου τέκνον, σ' ἐσυγχώρησα δι' ὅλα, ἀφότου δὲ ἤρχισες νὰ πάσχῃς τόσον ὀδυνηρῶς ἕνεκα τοῦ παρελθόντος, ὄχι μόνον σὲ συγχωρῶ, ἀλλὰ καὶ σὲ συμπονῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς. Ἡ μαρκησία, ἥτις ἐκ τοῦ βίου δὲν ἐγίνωσκεν ἄλλο τι εἰμὴ τὰ καθήκοντα, ἅτινα αὐτὸς ἐπιβάλλει, πιθανῶς δὲν ἤθελε σὲ ἀμνηστεύσει· ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι ἅγιος, εἶμαι ἄνθρωπος, καὶ θὰ διέπραττον ἐπίσης πολλὰς ἀνοησίας ὅπως σύ, ἂν δὲν ἤθελον συναντήσει εὐθὺς ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς νεότητός μου τὸ ἀξιέραστον πλάσμα, ὅπερ ἐγένετο κατόπιν μήτηρ σου!... Πρέπει νὰ εἶνέ τις ἐπιεικὴς διὰ τὰς ἄφρονας πράξεις τῶν ἄλλων. Ὅταν τὰς διαπράττῃ ξένος, τὸν συγχωρῶ· ὅταν τὰς διαπράττῃ ὁ υἱός μου, φίλτατέ μου Ροβέρτε, τὸν οἰκτείρω καὶ θρηνῶ μαζί του.

Καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν υἱόν του, ὁ δὲ κόμης λαμβάνων σκίμποδα ἐκάθησε μετὰ προθυμίας πλησίον τοῦ μαρκησίου, ἐγγύτατα αὐτοῦ, φιλοστόργως, ὡς νὰ ἦτο ἀκόμη μικρὸν παιδίον.

— Ἐν τούτοις, προσέθηκεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν, πῶς νὰ ἐξέλθωμεν ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσάρεστον θέσιν;... Ναί, ναί· ἄκουσέ με, ὑπάρχει κίνδυνος. Ἀφοῦ ἡ γυνὴ αὕτη ἐπιχειρεῖ τοιαύτην ἄμεσον ἐπίθεσιν, σημαίνει ὅτι εἶνε ἀποφασισμένη νὰ προκαλέσῃ σκάνδαλον. Ὁπωσδήποτε εἶνε σύζυγός σου!

— Σύζυγός μου! εἶπεν ὁ Ροβέρτος μὲ σφοδρὰν φωνήν.

Καὶ πᾶσα ἡ λύπη, πᾶσα ἡ πικρὰ μεταμέλεια τῆς ἀπογοητεύσεως, πᾶσα ἡ ὀργὴ διότι

ἠπατήθη ἐμπεριείχοντο καὶ ἐδονοῦντο ἐν τῇ λέξει ἐκείνῃ, ἥτις ἐνεποίει εἰς αὐτὸν τὴν ἐντύπωσιν ὕβρεως.

— Σύζυγός μου ! . . . Ναί, ἤμην εἰλικρινής, συγκεκινημένος μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας ὅτε ἔδιδα εἰς αὐτὴν τὸ ὄνομα τοῦτο, τὸ ὁποῖον μοὶ φαίνεται σήμερον ὕβρις, ὕβρις πρὸς σᾶς . . . καὶ πρὸς ἐμέ. Ἀλλὰ μήπως τὴν ἐγνώριζα, τὴν ἀθλίαν; . . . Ἠγάπησα ἓν ὄν φανταστικόν, ὄχι αὐτήν ! . . Ἡ γυνή, ἣν ἐλάτρευσα ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι ἐτῶν, ἀπέθανεν, ἐτάφη· ἢ μᾶλλον, δὲν ὑπῆρξεν εἰμὴ φάσμα, τὸ ὁποῖον κατεδίωκεν ἡ νεότης μου, ἄλλο τι δὲ δὲν ἀπομένει ἐξ αὐτοῦ σήμερον εἰμὴ ἓν πλάσμα ἄπιστον, ἐπιτήδειον καὶ δόλιον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ νὰ πληρώσω διὰ τὴν πλάνην μου.

— Τὸ δυστύχημα εἶνε, εἶπεν ὁ μαρκήσιος, ὅτι ὁ νόμος δὲν παραδέχεται τὸ διπλοῦν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Εἴτε φάσμα ἦτο εἴτε ὄχι, σὺ τὴν ἐνυμφεύθης. Διὰ τὸν Κώδικα εἶνε ἀδιάφορον ἂν ὑπῆρξε δόλος ἐν τῷ ἀγορασθέντι ἐμπορεύματι· ὀφείλεις νὰ πληρώσῃς. Καὶ ἐπλήρωσες ἀκριβά, τὸ ὁμολογῶ, ἐπλήρωσες διὰ τοῦ ὀνόματός σου.

Ὁ Ροβέρτος ἔλαβε τὰς χεῖρας τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ κρατῶν αὐτὰς σφιγκτά, ἀνζητῶν εἰς τὸ βάθος τῶν ἠρέμων καὶ διαυγῶν ὀφθαλμῶν τοῦ μαρκησίου καὶ νέαν ἄφεσιν τοῦ σφάλματός του, ἐστήριξε τὸν ὦμόν του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ πατρός του.

—Ἀγαπητέ μου πάτερ, εἶπε, σεῖς ὅστις εἶσθε ἡ προσωποποίησις τῆς τιμῆς, ἀκούσατε καλῶς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω καὶ ἀπαντήσατε ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ. Ἔχετε δίκαιον· πιστεύω καὶ ἐγὼ ὅτι ἡ Ἔλλεν Μόργαν πάντα λίθον θὰ κινήσῃ ὅπως μᾶς ἐξαναγκάσῃ σᾶς καὶ ἐμὲ νὰ συνθηκολογήσωμεν μετ' αὐτῆς. Ὁ ἀγὼν ἐκηρύχθη μεταξὺ τῶν δὲ Μομβρὲν καὶ τῆς Ἀγγλίδος ἑταίρας. Λοιπὸν δὲν νομίζετε ὅτι ὅλα τὰ μέσα εἶνε χρήσιμα εἰς παρόμοιον ἀγῶνα ;

— Ὅλα τὰ μέσα ; ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος.

— Ἀπατηθείς, ἐμπαιχθείς, χλευασθείς, δὲν νομίζετε ὅτι ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσω τὴν ἐλευθερίαν μου χάρις εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν νόμον, περὶ οὗ ὁμιλεῖτε ;

— Τὸ δικαίωμα ; Βεβαίως· ἀδιαφιλονείκητον εἶνε ὅτι ἔντιμος ἀνὴρ δεσμευθεὶς ὑπὸ γυναικὸς φαύλης ἔχει τὸ δικαίωμα τὰ πάντα νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅπως ἐλευθερωθῇ, ἂν δυνηθῇ, ἀπὸ τοὺς κρατοῦντας αὐτὸν ὄνυχας.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ Ροβέρτος ἐγειρόμενος, δύναμαι ἐὰν θέλω ν' ἀπαντήσω εἰς τὴν Ἔλλεν Μόργαν ὅτι δὲν εἶνε σύζυγός μου.

— Πῶς εἶπες ;...

— Συνεβουλεύθην ἐκεῖ πέραν...

— Κανένα δικηγόρον ;

— Ναί, τὸν Τραπελάρ. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 170 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, συνοικέσιον συναφθὲν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν μεταξὺ Γάλλου καὶ ξένης ἰσχύει, ἂν ἡ τελετὴ ἐγένετο κατὰ τοὺς εἰθισμένους ἐν τῇ χώρᾳ τύπους, ἀρκεῖ—καὶ ἐπὶ τούτου ὁ Τραπελὰρ ἐπέστησε τὴν προσοχήν μου, διότι εἰς αὐτὸ ἔγκειται ἡ σωτηρία μας—ἀρκεῖ νὰ προηγήθησαν αἱ δημοσιεύσεις αἱ ὁριζόμεναι παρὰ τοῦ ἄρθρου 63, τουτέστι αἱ δημοσιεύσεις ἐν τῷ δημαρχείῳ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τοῦ Γάλλου. Ἐντεῦθεν κατὰ συνέπειαν συνοικέσιον συναφθὲν μεταξὺ ἑνὸς Γάλλου — ἐμοῦ, ὑποτεθείσθω—καὶ μιᾶς Ἀγγλίδος ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσίου λειτουργοῦ, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρον, ἂν ὁ Γάλλος δὲν ἐφρόντισε νὰ ἐνεργηθῶσιν αἱ δέουσαι δημοσιεύσεις ἐν Γαλλίᾳ πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὸ συνοικέσιον. Αὐτὴ εἶνε ἡ ἰδική μου περίστασις. Τὸ συνοικέσιον αὐτὸ τὸ ὁποῖον τόσον μὲ πιέζει, τὸ ὁποῖον μοῦ δεσμεύει τὸν τράχηλον ὡς κλοιός, εἶνε συνοικέσιον λαθραῖον, ἐκ τοῦ ὅτι ἀκριβῶς δὲν εἶχε τὴν ὑμετέραν συγκατάθεσιν, δὲν προηγήθη αὐτοῦ καμμία πρᾶξις, αὐταὶ αἱ προθεσμίαι αἱ ὁριζόμεναι παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ νόμου δὲν ἐτηρήθησαν—ὁμιλῶ ὡς νομικός, ἀλλ' ὁ Τραπελὰρ μὲ κατέστησεν ἐνήμερον εἰς πάσας τὰς λεπτομερείας.—Τὸ λαθραῖον τοῦ συνοικεσίου χαρακτηρίζεται καὶ ἐκ τοῦ περιστατικοῦ ὅτι ἐτηρήθη ἀπόκρυφον καὶ μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφήν μας. Εἰς τρόπον ὥστε ὁ φόβος ὃν εἶχα μὴ δυσαρεστήσω τὴν μητέρα μου, ὁ φόβος ὁ ἰσχυρότερος τοῦ ἔρωτός μου, ὃν ᾐσθανόμην ὅτε ἀνελογιζόμην τὴν ἐνδεχομένην ἀπελπισίαν τῆς μαρκησίας, μὲ σώζει σήμερον ἢ δύναται νὰ μὲ σώσῃ !

— Νὰ σὲ σώσῃ ; Πῶς ;

— Σεῖς εἶσθε ὁ πατὴρ καὶ ὁ δικαστής, εἶπε σοβαρῶς ὁ Ροβέρτος ὠχρότατος. Τὸ ἄκυρον τοῦ μισητοῦ γάμου δύναται νὰ ἐπιζητηθῇ καὶ νὰ ἐπιτευχθῇ παρ' ὑμῶν.

— Νὰ κινήσω δίκην ; εἶπεν ὁ μαρκήσιος ἐγειρόμενος καὶ αὐτός.

Πρὸ ὀλίγου ἤδη ᾐσθάνετο ἀλλόκοτον ὀδύνην, εἶδός τι ὀργίλης ἀπογοητεύσεως, ἐνῷ ὁ Ροβέρτος ἀνεκοίνου αὐτῷ τὰς νομικὰς λεπτομερείας παρέχων αὐτῷ διέξοδον εἰς ἀμφισβητήσεις δικαστικάς· ἡ ἰδέα δὲ ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τὸ πνεῦμά του εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἔμελλε ν' ἀφεθῇ εἰς διαδικασίαν, ἐν ᾗ ἡ καλή του πίστις καὶ ἡ τιμὴ τοῦ ἀρχαίου του οἴκου ἐπρόκειτο νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν στρεψοδίκων ἐπιχειρημάτων τῶν δικηγόρων, ἐνέπνεεν εἰς αὐτὸν αἴσθημά τι ἀποστροφῆς, ὡς νὰ ἐπέζη ἐν τῇ ψυχῇ του ἡ ἀρχαία περιφρόνησις τῶν φερόντων τὸ ξίφος κατὰ τῶν φερόντων τὴν δικαστικὴν τήβεννον.

— Φίλτατόν μοι τέκνον, εἶπε βραδέως, μὲ

φωνὴν τεθλιμμένην, ἐσκέφθην πολὺ ἐπ' αὐτοῦ· εἶνε τὸ τοιοῦτο ἔσχατον μέσον, τὸ ὁποῖον μοῦ φαίνεται πολὺ ἐπώδυνον· ἀναλογίζομαι τὸν θόρυβον, ὅστις θὰ ἐγερθῇ πέριξ ἡμῶν ἐξαιτίας παρομοίου σκανδάλου, ὅπερ θὰ ἐκτεθῇ ἐπιδεικτικῶς ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Δικαστηρίων* καὶ εἰς τὰ χρονικὰ τῶν ἐφημερίδων, ὅπερ θὰ κατασπιλώσῃ ἡμᾶς ὡς βόρβορος συνταρασσόμενος. Ἔσχες τὴν ἁπλότητα νὰ πιστεύσῃς εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, καὶ δὲν σὲ κατηγορῶ· ἔσχες τὴν ἀδυναμίαν κατόπιν νὰ προτείνῃς εἰς αὐτὴν νὰ συμμερισθῇ τὴν ζωήν σου· ὑπῆρξες εἰλικρινὴς ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ δὲν ἀπαιτεῖται περισσότερον ὅπως διαχυθεύσῃ τις ὁλόκληρον τὴν ὕπαρξίν του. Ἔχε τὴν καρτερίαν ν' ἀκούσῃς παρ' ἐμοῦ ὅτι θὰ σύρῃς ἐπὶ πολὺ ἀκόμη τὸ βάρος τῆς ἀπερισκεψίας σου. Ἐγὼ δέ, ἐγὼ ναί, ὅστις θὰ προσεπάθουν πάσῃ δυνάμει νὰ σὲ ἀποτρέψω ἀπὸ τοῦ νὰ διαπράξῃς τὴν ἀνοησίαν νὰ νυμφευθῇς ἐν Λονδίνῳ τὴν ἀχρείαν ἐκείνην γυναῖκα, ἐγὼ σήμερον θὰ σὲ συμβουλεύσω νὰ τηρήσῃς σιγὴν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος καὶ ν' ἀναμείνῃς.

— Τί νὰ ἀναμένω; ἠρώτησεν ὁ Ροβέρτος ἀποτόμως.

— Ἀγνοῶ... καμμίαν ἐπίθεσιν αὐθάδη αὐτῆς τῆς μίς Μόργαν, γεγονός τι ὅπερ ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ αὐτὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ σὲ ἀπειλῇ, τοῦ νὰ μᾶς προκαλῇ.

Ὁ νεαρὸς κόμης λίαν ἔκπληκτος παρετήρει τὸν μαρκήσιον.

— Ἀλλὰ δὲν σᾶς ἐννοῶ, πάτερ μου, εἶπεν. Πῶς! ἡ γυνὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν καὶ σεῖς ὁ ἴδιος ἀποκαλεῖτε μίς Μόργαν ἔρχεται ἐδῶ ἀπαιτοῦσα τὴν θέσιν της εἰς τὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν, ὅπου ζῶμεν, ἀποφασισμένη νὰ προβῇ εἰς τὰ ἔσχατα... Θὰ τὴν ἴδω ἐκεῖ, ὅπου ἐκάθητο ἡ μήτηρ μου!... Ἀπαιτεῖ παρ' ὑμῶν νὰ τὴν δεχθῆτε καὶ σεῖς ὡς θυγατέρα σας!..- Αὔριον θὰ θελήσῃ ν' ἀποκαλῆται κόμησσα Μομβρέν, διότι ἐγὼ ὁ ἠλίθιος τῆς ἔδωσα αὐτὸ τὸ δικαίωμα!... Ἀπέναντι δὲ αὐτῶν τῶν ἀπειλῶν, μὲ συμβουλεύετε νὰ σιωπήσω; Φοβεῖσθε τὸ σκάνδαλον; Ἀλλ' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶνε τὸ σκάνδαλον. Ἰδοὺ αὐτό! Εὑρίσκεται εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου μας! Ἀπειλεῖ!.. Θὰ εἰσέλθῃ!

— Πολὺ καλά! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος μειδιῶν περιφρονητικῶς ὑπὸ τὸν φαιὸν μύστακά του, ἐὰν ἀποφασίσῃ νὰ κρούσῃ τὴν θύραν μας, θὰ τὴν ἀποπέμψωμεν ὅπως χρειάζεται, ἐπιφορτίζοντες τοὺς ὑπηρέτας μας νὰ τὴν πετάξουν εἰς τὸν δρόμον. Ἀλλ' ἂν ὀφείλωμεν νὰ ὑποστῶμεν τὰ τολμήματά της, δὲν ὀφείλομεν νὰ τὰ προκαλῶμεν. Τότε μόνον θὰ ἐπικαλεσθῶ τὸ ἄκυρον τοῦ γάμου σου, ὅταν ἡ γυνὴ αὕτη, ἥτις κατεχράσθη τὴν ἀφροσύνην σου, ἀξιώσῃ ἐπισήμως ν' ἀποκαλῆται κόμησσα δὲ Μομβρέν. Ἀλλὰ τότε θὰ δεχθῶ τὸν πόλεμον, δὲν θὰ τὸν κηρύξω ἐγώ. Πολλὰ ἕλη ῥυπαροῦ ὕδατος πρέπει νὰ διέλθῃ ὁ ἐπιχειρῶν τοιαύτην ἐκστρατείαν!

— Τὸν πόλεμον; εἶπεν ὁ Ροβέρτος.

Καὶ ἔσεισε τὴν κεφαλήν, ἐνῷ τὸ χεῖλός του συνεσπᾶτο ὑπὸ πικροῦ μειδιάματος.

— Τὸν πόλεμον. Αὐτὴ ἀκριβῶς εἶνε ἡ λέξις τῆς μίς Μόργαν. Αὐτὴ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον. Ἐτηλεγράφησα πρὸς τὸν Ρυὼ νὰ μοῦ φέρουν ἐδῶ τὴν Κυπριανήν.

— Τὴν κόρην σου;... Πιστεύεις λοιπὸν ὅτι;..

— Πιστεύω ὅτι θὰ εὑρίσκεται ἐν περισσοτέρᾳ ἀσφαλείᾳ εἰς Φονταινεβλῶ παρὰ εἰς Βιλλερβίλλην, καὶ ὅτι ἡ Ἔλλεν μὲ πάντα τρόπον θὰ προσπαθήσῃ νὰ μοῦ τὴν ἀφαιρέσῃ. Ἐγὼ δὲ ὄχι μόνον δὲν θέλω νὰ μοῦ τὴν κλέψῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν ἴδῃ δὲν θέλω. Θὰ τὴν φέρω ἐδῶ μαζί μας, εἰς Μελέν, ἂν συγκατατίθεσθε.

— Ἂν συγκατατίθεμαι;.. Καϋμένο μου παιδί!.. αὐτὴ θὰ ἦτο ἡ χαρά μου μάλιστα!.

— Εἶσθε ἀγαθὸς καὶ δι' αὐτὸ σᾶς λατρεύω. Ἀλλ' ἔχει ἀνάγκην ἡ Κυπριανὴ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῶν δασῶν ἐν ἐλλείψει τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ οἰκία μας εἶνε ψυχρὰ καὶ πολὺ μελαγχολική. Ἄλλως τε θὰ εἶνε κεκρυμμένη ἔτι μᾶλλον καὶ θὰ ἐπιτηρῆται κάλλιον ἐκεῖ πέραν. Ἄ! δὲν θὰ τὴν ἀφήσω νὰ τὴν πάρῃ! Ἀγαπῶ διπλασίως αὐτὸ τὸ παιδίον καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τὴν μητέρα, τὴν ὁποίαν δὲν ἔχει, ἥτις δὲν εἶνε μήτηρ, ἥτις οὐδέποτε ἐμερίμνησε περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἥτις τὰ πάντα θὰ μηχανηθῇ, ὡς προβλέπω, διὰ νὰ ὑποκριθῇ τὴν κωμῳδίαν ἢ τὸ δρᾶμα τῆς μητρικῆς στοργῆς. Ἄ! εἶπε σφοδρῶς ὁ νέος καταπίπτων αἴφνης πάρα τινα τράπεζαν εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, πόσον εἶμαι ἀτυχής, Θεέ μου! καὶ πόσον μὲ βαρύνει αὐτὴ ἡ ἀνόητος καὶ ἀηδὴς ζωή!

Καθήμενος ἐπὶ ἕδρας καὶ στηρίζων τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης παρετήρει ἔμπροσθέν του τὸν κῆπον φωτιζόμενον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἔνθα τὰ κόκκινα ἄνθη τῶν φραγμῶν καὶ αἱ ἠνθισμέναι ῥοδαῖ ἐπεδείκνυον ἐπὶ τοῦ πρασίνου χρώματος τῶν πρασιῶν τὰ εἰρηνικῶς φαιδρὰ ἀνοικτὰ χρώματά των.

Ἐνόμισεν ὅτι εἰς τὰς δενδροστοιχίας ἐκείνας ὑπὸ τὰς φιλύρας, ὧν αἱ συνηνωμέναι κορυφαὶ ἐσκίαζον τὸ λευκὸν ἀμμῶδες ἔδαφος, διήρχοντο φάσματα, τὰ φάσματα τῶν φαιδρῶν ὀνείρων τῆς νεκρᾶς νεότητός του.

Ἡ αἰφνίδιος ἐκείνη κραυγὴ «πόσον εἶμαι ἀτυχής!» προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας του, ὡς νὰ εἶχε διαρραγῇ ἐν αὐτῇ ἀγγεῖόν τι, ὁ δὲ πατήρ, ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης προσηνῶς πλησιάσας πρὸς τὸν υἱόν του ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου

του καὶ ἔκυπτε φιλοστόργως πρὸς αὐτὸν ὅπως ἄλλοτε, ὅτε μετὰ πατρικὰς ἐπιπλήξεις κατεπράϋνε δι' ἑνὸς ἀσπασμοῦ, ἢ διὰ μιᾶς θωπείας τὴν λύπην του καὶ καθησύχαζε τὴν παιδικήν του καρδίαν. Καὶ τότε ὁ μαρκήσιος μαντεύων τί ἐκρύπτετο ἐν τῇ νεαρᾷ του καρδίᾳ, ἐπέθετεν ἀκριβῶς τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῆς πληγῆς.

— Ναί, καταλαμβάνω, φίλτατέ μου Ροβέρτε, τώρα ἐννοεῖς πόσον ὁ ἀληθὴς ἔρως διαφέρει ἐκείνου, τὸ ὁποῖον σὺ ἐξέλαβες ὡς ἔρωτα!

Ὁ νέος ἀνεσκίρτησε, στρέψας τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν πατέρα του, ἐκ τοῦ μακροῦ δὲ βλέμματος, ὅπερ προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ μαρκησίου συνῃσθάνθη ὅτι ἦσαν γνωστὰ τὰ μύχια αἰσθήματά του, ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του σαφῶς ὅτι ὁ κ. Μομβρὲν ἐγίνωσκε τὰ πάντα. Ὁ μαρκήσιος ἐγίνωσκε τὰς ἐκμυστηρεύσεις τοῦ Ροβέρτου, τὰς ἐκ τῆς ἐν Τρουβίλλῃ διαμονῆς ἀναμνήσεις του, τὰς ὁμιλίας του, ἐν αἷς ἀκαταπαύστως ἀνεφέρετο τὸ ὄνομα καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Γιλβέρτης συχνάκις ἐσκέπτετο περὶ αὐτῶν καὶ ὁ Ροβέρτος ὅστις οὐδὲν εἶχε ρητῶς ὁμολογήσει, εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀνακοινώσει ἐν ἀγνοίᾳ του τὸ μυστικόν του εἰς τὴν τρυφερὰν στοργὴν τοῦ πατρός.

Ἡ Γιλβέρτη, ναί, ἡ Γιλβέρτη! Αὐτὴ ἦτο ὁ ἀληθὴς ἔρως, ὁ αἰώνιος ἔρως, ὁ ἁγνὸς ἔρως!

Ἀλλὰ διατί ὁ κ. Μομβρὲν ν' ἀποτείνῃ ἔστω καὶ τὸν ἐλάχιστον ὑπαινιγμὸν περὶ τοῦ ἀδυνάτου ἐκείνου ἔρωτος; Διότι πάντως ἦτό τι ἀδύνατον ὁ ἔρως ἐκεῖνος. Ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ δὲν ἦτο τῆς τάξεως ἑνὸς κόμητος δὲ Μομβρὲν καὶ ὁ κόμης ἀφ' ἑτέρου εἶχεν ἀπαλλοτριώσει τὴν ἐλευθερίαν του. Ὁ μαρκήσιος λοιπὸν ἄφινε τὸν υἱόν του νὰ λατρεύῃ τὴν ὀπτασίαν ἐκείνην, ὅπως ὁ Ροβέρτος πρό τινων ἐτῶν εἶχεν ἀγαπήσει τὴν Ἀγγλίδα. Οὐδέποτε δὲ ὁ πατὴρ ἐφάνη γινώσκων τὸ νέον μυστικὸν τοῦ υἱοῦ του. Ὁ Ροβέρτος ἐννόησε μόνον ὅτι τὸ εἶχε μαντεύσει εὐκρινῶς ἐκ τῆς ἐκφράσεως τοῦ φιλοστόργου εἴκτου, μεθ' οὗ ἠτένιζεν αὐτὸν ὁ μαρκήσιος καὶ ἐγερθεὶς ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, τὸν ἠσπάσθη παραφόρως, εἶτα δὲ κρύπτων τὸ μέτωπόν του μεταξὺ τοῦ ὤμου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πατρός, ἔμεινεν ἐκεῖ θρηνῶν ὅπως ἄλλοτε εἰς τὴν ἰδίαν ἐκείνην θέσιν, ὅτε ἦτο παιδίον.

Καὶ ὁ πατὴρ ὡσαύτως ὅπως ἄλλοτε προσεπάθει νὰ τὸν παρηγορήσῃ διὰ μιᾶς θωπείας.

— Τί τὰ θέλεις φίλτατόν μου τέκνον; ἔλεγεν αὐτῷ. Τοιοῦτος εἶνε ὁ βίος! πρέπει νὰ τὸν παραδεχθῇς ὡς ἔχει... Τὸ ἔλεγες καὶ σὺ ὁ ἴδιος... Σοῦ ἀπομένει ἡ Κυπριανή· ἀγάπα τὴν κόρην σου!... ἀνάθρεψέ την, προστάτευσέ την!.. Ἐχήρευσες!.. Ναί!.. ὑπόθεσε ὅτι διατελεῖς ἐν χηρείᾳ!

— Αἴ, εἶπεν ὁ Ροβέρτος μετὰ θυμοῦ ἀποσπώμενος τῆς πατρικῆς ἀγκάλης, ἂν ἤθελον χηρεύσει, θὰ ἤμην ἐλεύθερος!

Ὁ μαρκήσιος προσεπάθησε νὰ μειδιάσῃ.

— Τὸ διαζύγιον, εἶπεν, εἶνε χηρεία ἄνευ νεκρωσίμων ἀγγελιῶν. Τὸ δυστύχημα εἶνε ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ πάντοτε, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ ν' ἀποφύγω, ὁ θόρυβος καὶ τὸ σκάνδαλον. Ὤ! ὁ θόρυβος! τὰ σχόλια τῶν ἀνοήτων! Διὰ ν' ἀποφύγω αὐτά, ἀπεποιήθην πᾶσαν ὑποψηφιότητα. Ἆ! ἀλήθεια! εἰξεύρεις ὅτι, ὡς φαίνεται, χθὲς διέπραξα μίαν χονδρὰν ἀνοησίαν;..

— Ποίαν;

— Διέπραξα ἔγκλημα, διὰ τὸ ὁποῖον οἱ μᾶλλον ἀδιάλλακτοι τοῦ κόμματός μου, οὐδέποτε θὰ μὲ συγχωρήσουν.

— Τί τέλος πάντων;

— Ὤ, φίλτατέ μου, κἄτι τι ἀποτρόπαιον! ἔτεινα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ἀρχαῖόν σου λοχαγόν!

— Τὸν κ. Βερδιέ;

— Ναί. Δύο πολιτικοὶ ἀντίπαλοι ὀφείλουν νὰ περιφρονῶσιν ἀλλήλους καὶ νὰ ἀλληλοσφάζωνται, ἔστω καὶ ὅταν ἐκτιμῶσιν ὁ εἷς τὸν ἄλλον... Μοῦ τὸ παρετήρησαν... Θὰ ὁμολογήσῃς δὲ καὶ σύ, προσέθηκεν ὁ μαρκήσιος μειδιῶν, ὅτι ἐὰν ἀμφέβαλλεν ὁ κόσμος περὶ τῶν αἰσθημάτων, ἅτινα τρέφει ὁ υἱὸς τοῦ δῆθεν ὑποψηφίου τῶν βασιλοφρόνων πρὸς τὴν ἀνεψιὰν τοῦ δημοκρατικοῦ ὑποψηφίου...

Καὶ ἐσταμάτησε βλέπων τὴν μορφὴν τοῦ Ροβέρτου διὰ μιᾶς ζοφωθεῖσαν...

— Σοῦ ζητῶ συγγνώμην, φίλτατόν μου τέκνον. Ἐλησμόνησα ὅτι αὐτὸ εἶνε σοβαρώτερον τῆς ἐκλογῆς, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐγὼ χάριτι θείᾳ δὲν θὰ εἶμαι ὑποψήφιος!. Λοιπόν, σοῦ ἐπαναλαμβάνω, ἡ ζωὴ εἶνε πρᾶγμα ἀνόητον!.. Πολλάκις τὸ ἐσυλλογίσθην, σήμερον δὲ τὸ βλέπω ἐπικυρούμενον. Ἑπομένως, Ροβέρτε, τὸ μόνον μέσον ὅπως τὴν ὑποφέρῃς κάλλιον εἶνε νὰ δημιουργήσῃς ἓν καθῆκον, τὸ ὁποῖον νὰ ἐκτελῇς γενναίως. Ἔχει τὰς ἥττας του ὁ βίος, ἀλλ' ἔχει καὶ τὰς ἀνταποδόσεις του καὶ σοῦ ἐπιφυλάσσεται ἴσως μία!..

Ἡ θύρα τῆς αἰθούσης ἐκρούσθη.

— Ἐμπρός! εἶπεν ὁ μαρκήσιος.

Ἦτο ὁ θεράπων, κομίζων πρὸς τὸν κύριον κόμητα ἓν τηλεγράφημα.

Ὁ Ροβέρτος ἔσχισε τὸν κυανοῦν φάκελλον, εἶτα ἔτεινεν αὐτὸ πρὸς τὸν πατέρα του.

Ὁ ἀγαθὸς Ρυὼ ἀπήντα πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρὲν ὅτι ἀνεχώρει ἀμέσως ἐκ Βιλλερβίλης φέρων ὁ ἴδιος τὴν *μικρὰν* εἰς Φονταινεβλώ.

— Αὐτὴ ἴσως εἶνε ἡ ἀνταπόδοσις! εἶπεν ὁ μαρκήσιος γελῶν.

Καὶ ἐνῷ ὁ Ροβέρτος ὑπέγραφεν ἐν τάχει τὴν παραλαβὴν τοῦ τηλεγραφήματος, ὁ πατὴρ ἔκυψεν ἐκ νέου πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸ ὀλίγου, καὶ εἰ-

πεν εἰς τὸ οὖς του πολὺ σιγά, μὲ φωνὴν θωπευτικωτάτην, ἐν ᾗ διεφαίνετο καὶ ἡ ὁρμέμφυτος ἀγάπη τοῦ πάππου πρὸς τὸ μικρὸν παιδίον, ὅπερ ἀκόμη δὲν ἐγνώριζε :

— Λοιπὸν θὰ φθάσῃ αὔριον ;

— Ναί.

—Εἰς Φονταινεβλώ;

—Εἰς Φονταινεβλώ.

—Ἐπιμένεις διὰ τὸ Φονταινεβλώ;... Δὲν νομίζεις ὅτι θὰ εὑρίσκετο καλλίτερα εἰς τὴν οἰκίαν μας;

—Οἱ Λεβραὶ θὰ φροντίζουν περὶ αὐτῆς ἀκαταπαύστως.. Θὰ εἶνε καλλίτερα ἐκεῖ... Ἔπειτα, ἀργότερα...

—Ἔστω λοιπόν!.. Ἀλλὰ εἰξεύρεις;.. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω καθόλου σχεδὸν τὴν κόρην σου!...

Ὁ Ῥοβέρτος ἔδωσε τὸ δελτίον τῆς παραλαβῆς πρὸς τὸν θεράποντα, εἶτα σφίγγων πάσῃ δυνάμει τὴν χεῖρα τοῦ πατρός του, ὅτε ἀπέμειναν μόνοι :

—Θέλετε νὰ τὴν ἴδῆτε ;

—Καὶ νὰ τὴν ἀσπασθῶ μάλιστα! Ἆ! δὲν εἶνε αὐτὴ ὡσὰν τὴν κυρίαν μητέρα της!... Αὐτὴ ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογένειάν μας!

Ἐστράφη ἀκουσίως πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς μαρκησίας, αὐστηρᾶς ἐν τῇ ἀκάμπτῳ αὐτῆς σοβαρᾷ στάσει καί:

—Θέλεις νὰ σοῦ εἰπῶ;.. προσέθηκεν. Ἡ μήτηρ σου... ναί, ἡ μήτηρ σου... σὲ βεβαιῶ ὅτι θὰ ἐζήτει νὰ μεταβῇ καὶ αὐτὴ μαζί μου μέχρι Φονταινεβλώ, διὰ νὰ ἴδῃ τίνος ὁμοιάζει ἡ δεσποινὶς Κυπριανή!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

Ἐν Ἀσίᾳ ἔνθα ἤκμασαν ἄλλοτε κράτη τεράστια τὸ μέγεθος καὶ τὸν πολιτισμόν, ἐπικρατεῖ δὲ σήμερον πολλαχοῦ ζόφος καὶ βαρβαρότης, ἡ Ἰαπωνία, μετὰ τὴν Ἰνδικήν, παρέχει ἀπό τινος τὸ θέαμα ὑγιοῦς, εὐκόσμου καὶ πεπολιτισμένης ἀσιατικῆς πολιτείας. Τὴν παρὰ τοῖς Ἰαπωνοῖς ἀνθοῦσαν διοικητικήν, οἰκονομικὴν καὶ ἄλλην εὐταξίαν θὰ ἐζήλουν ἴσως οὐκ ὀλίγα τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰαπωνίας, ἐχούσης ἔκτασιν 382,416 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, σύγκειται ἐκ τεσσαράκοντα ὡς ἔγγιστα ἑκατομμυρίων· πρὸς διατροφὴν τοῦ ὑπερόγκου τούτου πληθυσμοῦ ἀρκοῦσι κατὰ πρῶτον λόγον ἡ ὀρυζοφυτεία, καὶ κατὰ δεύτερον οἱ δημητριακοὶ καρποί, οὓς ἀφθόνως ἀποφέρει ἡ ἰαπωνικὴ γῆ· ὑφίσταται αὐτόθι προσέτι καὶ ἀνθηρὰ κτηνοτροφία, διότι τῶν μὲν βοῶν ὁ ἀριθμὸς ὑπολογίζεται εἰς 16 ἑκατομμύρια, τῶν δὲ ἵππων ὑπερβαίνει τὸ ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον. Ἡ Ἰαπωνία εὐμοιρεῖ πρὸς τούτοις πολλῶν καὶ πυκνῶν δασῶν, ὧν ἕνεκα περιέπει μετ' ἰδιαιτέρας φροντίδος τὴν δασονομίαν, καὶ οὐκ ὀλίγων μεταλλείων, ἐξάγει δὲ καὶ τέϊον, περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Τὸ σύστημα τῆς συγκοινωνίας εἶνε τελειότατα κατηρτισμένον· ἔχει ἀπείρους ἁμαξιτοὺς ὁδούς, τηλεγραφεῖα, σιδηροδρόμους, τραπέζας καὶ ἄλλα πιστωτικὰ ἱδρύματα καὶ ταχυδρομικὰ ταμιευτήρια, ἐν οἷς φυλάσσονται πολλαὶ ἑκατοντάδες ἑκατομμυρίων. Ὁ στρατὸς καὶ ὁ στόλος αὐτῆς (ἐκ διαφόρων ἀπαρτιζόμενος θωρηκτῶν) εἶνε συντεταγμένοι κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν μέθοδον. Ἐκτὸς τοῦ ἐν Τοκίῳ πανεπιστημίου, (ἐν ᾧ διδάσκουσιν 150 ἰαπωνοὶ καθηγηταὶ καὶ 12 ξένοι), κέκτηται ἡ Ἰαπωνία καὶ ἄλλας ἀξιοζηλώτους σχολάς· ἔχει ἀνωτέραν τινὰ προπαρασκευαστικὴν σχολὴν μετὰ 60 διδασκάλων, ἐν ᾗ εἶνε ὑπόχρεοι νὰ προκαταρτίζωνται ἐπὶ ὡρισμένα ἔτη ὅσοι ἐκ τῶν νέων, ἀποπερατώσαντες τὰς γυμνασιακὰς αὐτῶν σπουδάς, θέλουσι νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ πανεπιστήμιον. Τὸ δὲ περίεργον, ἕκαστον ὑπουργεῖον συντηρεῖ δύο ἢ τρεῖς σχολάς· τὸ ὑπουργεῖον τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου ἐφορεύει τῶν δύο σχολείων τῶν ἀρρένων καὶ θηλέων, εἰς ἃ φοιτῶσι μόνον τὰ τέκνα τῶν εὐγενῶν· τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον συντηρεῖ 9 σχολάς, τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν τέσσαρας. Τὸ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργεῖον ἔχει εἰδικὴν σχολήν, ἐν ᾗ διδάσκονται ἰαπωνιστὶ τὰ νομικά, τὸ ὑπουργεῖον τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ἔχει μίαν δασονομικὴν σχολὴν καὶ δύο γεωργικάς, ἐπὶ τέλους δὲ τὸ ἐπὶ τῆς συγκοινωνίας ὑπουργεῖον, μίαν ἐμπορικὴν καὶ δύο ἄλλας σχολὰς πρὸς ἐκπαίδευσιν τηλεγραφητῶν. Οὐχ ἧττον ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ φιλομουσία καὶ φιλομάθεια τῶν Ἰαπωνῶν· ἡ νῦν φιλολογικὴ παραγωγὴ δὲν εἶνε ἀκριβῶς γνωστή· ἀλλὰ κατὰ τὸ 1885 ἐτυπώθησαν ἐν Ἰαπωνίᾳ, κατὰ τοὺς ἐπισήμους τῆς κυβερνήσεως πίνακας, 1812 πρωτότυπα πονήματα, 4683 συλλογαί, μὴ συμπεριλαμβανομένων 454 μεταφράσεων καὶ 648 ἀνατυπώσεων. Ὅτι δὲ οἱ Ἰαπωνοὶ εἶνε λαὸς φιλόκαινος καὶ πρὸς τὴν δημοσιολογίαν ἐπιρρεπής, γίνεται φανερὸν ἐκ τῶν καθ' ὅλην τὴν Ἰαπωνίαν ἐκδιδομένων 321 ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν συγγραμμάτων. Ἀνωτέρω εἴπομεν ὅτι τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα εἶνε ἐπὶ πᾶσι τὰ μέγιστα παρ' αὐτοῖς ἀνεπτυγμένον. Οἱ Ἰαπωνοί, θέλοντες νὰ ἀποφύγωσι τὸν σκόπελον τῆς ἡμιμαθείας, εἰς ὃν προσέκρουσαν ἄλλα ἐν Εὐρώπῃ ἀρτισύστατα κράτη, ὥρισαν καλῶς τὰς διαφόρους βαθμῖδας, δι' ὧν δέον νὰ ἀποτελῆται ἡ κλῖμαξ τῆς κατωτέρας καὶ ἀνωτέρας παιδεύσεως, ἐφρόντισαν δὲ μᾶλλον περὶ τῶν διαμέσων ἢ περὶ τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων. Τὰ ἐν

Ἰαπωνίᾳ ἐκπαιδευτήρια εἶνε διηρημένα εἰς ἑπτὰ συμπλέγματα· 1) εἰς προκαταρκτικὰ δημοτικὰ σχολεῖα· 2) σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως· 3) πανεπιστήμιον, πολυτεχνεῖον καὶ ἀνωτέραν στρατιωτικὴν σχολήν· 4) διδασκαλεῖα· 5) εἰδικὰ σχολεῖα· 1) ἀνώτερα παρθεναγωγεῖα· 7) διάφορα παιδευτήρια. Ἐν συνόλῳ ὑπάρχουσιν ἐν Ἰαπωνίᾳ 30,026 σχολεῖα παντὸς εἴδους καὶ μαθήματος, ἐκ τῶν τριακονταχισχιλίων δὲ τούτων σχολείων τὰ πλεῖστα (27,763) εἶνε προκαταρκτικά, εὐποροῦντα χρηστῶν καὶ ἐμπείρων διδασκάλων. Ὁ Ἰαπωνὸς μανθάνει πρῶτον ἀκριβέστατα τὴν γλῶσσάν του, εἶτα δὲ φοιτᾷ εἰς τὸ πανεπιστήμιον ἐπὶ σκοπῷ δαψιλεστέρας μαθήσεως. Παρ' ἡμῖν τοῖς Ἕλλησιν συμβαίνει ὅλως τὸ ἀντίστροφον· διότι ἐπὶ ἑκατὸν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου οἱ ὀγδοήκοντα τοὐλάχιστον χωλαίνουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περὶ τὴν ὀρθογραφίαν, τὸ δὲ χείριστον, καὶ αὐτῶν τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου οὐκ ὀλίγοι καταφωρῶνται ἐνίοτε ἀστοιχείωτοι περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα.

ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟΥ

Ἡ χρῆσις τοῦ γραμματοσήμου ἐν τοῖς ταχυδρομείοις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1839. Ἔκτοτε ἐγένοντο ἀλλεπάλληλοι μεταρρυθμίσεις, αἵτινες προήγαγον εἰς ἄκραν τελειότητα τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν ἐν ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς χώραις. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ δαπάνη πρὸς ἀποστολὴν ἑνὸς γράμματος δὲν ἦτο ἀσήμαντος· ἁπλῆ ἐπιστολὴ ἀπὸ Λονδίνου εἰς Παρισίους ἐπλήρωνε τέλος 2 φράγκα· ἀπὸ Λονδίνου εἰς Γιβραλτὰρ φρ. 3,60· εἰς Αἴγυπτον 3,85· εἰς Ἀμερικὴν ἢ Καναδᾶν 5 φράγκα. Σήμερον εἰς οἱανδήποτε χώραν τῆς ὑφηλίου, ἀρκεῖ νὰ συμπεριλαμβάνεται αὕτη ἐν τῷ Διεθνεῖ Ταχυδρομικῷ Συνδέσμῳ, δύναταί τις νὰ πέμψῃ ἐπιστολὴν πληρώνων τέλος 25 μόνον λεπτῶν.

Ἡ πρόοδος αὕτη ὀφείλεται εἰς τυχαῖον γεγονός, τὸ ὁποῖον, ἀγνοούμενον ἴσως ὑπὸ τῶν πολλῶν, ἀναγράφομεν ἐνταῦθα διὰ τὸ περίεργον αὐτοῦ·

Τῷ 1832 Ἄγγλος εὐπατρίδης, διάσημος ἐπὶ εὐφυΐᾳ κριτικὸς καὶ συγγραφεὺς ὁ Coleridge ἵστατο πρὸ τῆς θύρας μικροῦ ξενῶνος τῆς Σκωτικῆς πόλεως Keswick ἀναμένων τὴν ταχυδρομικὴν ἅμαξαν. Ἐνῷ ἔμενεν ἐκεῖ, ἦλθεν ὁ διανομεὺς τοῦ ταχυδρομείου, καὶ ἐκάλεσεν ἐκ τῆς θύρας μίαν ὑπηρέτριαν τοῦ ξενοδοχείου.

— Ἔχεις γράμμα, *μίς*, εἶπε πρὸς αὐτήν. Κάνει ἕνα σελλίνι.

Ἡ νεᾶνις ἔλαβε τὸ γράμμα, τὸ παρετήρησε, στρέφουσα καὶ ἐπαναστρέφουσα αὐτό. Μεθ' ὃ τὸ ἀπέδωκεν εἰς τὸν διανομέα λέγουσα ὅτι δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τόσον ποσόν.

Ὁ διανομεύς, συνειθισμένος, φαίνεται, εἰς παρομοίας ἀρνήσεις, ἀπέθεσε τὸ γράμμα εἰς τὸν σάκκον του, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του. Ὁ Coleridge ἐκάλεσεν αὐτόν.

— Νά, πάρε τὸ σελλίνι, παλληκάρι μου, καὶ δὸς τὸ γράμμα εἰς τὴν νέαν αὐτήν.

Ἡ ὑπηρέτρια εὐχαρίστησε τὸν ταξειδιώτην διὰ τὴν συμπάθειάν του, ἀλλὰ προσέθηκε·

— Ἐξωδεύσατε εἰς μάτην τὰ χρήματά σας, κύριε· παρατηρήσατε· αὐτὸ τὸ γράμμα δὲν περιέχει μέσα οὔτε λέξιν γραμμένην. Εἰς ἐσᾶς ποῦ μοῦ ἐδείξατε τόσην καλοσύνην εἰμπορῶ νὰ φανερώσω τὸ μυστικόν μου. Εἶμαι ὀρφανὴ καὶ ἄλλον συγγενῆ δὲν ἔχω ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου, ὅστις εἶνε στρατιώτης καὶ εὑρίσκεται τώρα φρουρὰ εἰς τὰ κάτω μέρη τῆς Ἀγγλίας. Ηὕραμεν λοιπὸν ἓν μέσον διὰ νὰ εἰδοποιοῦμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ ἐξοδεύωμεν τίποτε. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μοῦ πέμπει γράμματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον ἐπιγραφήν, ἀλλὰ ἐσυμφωνήσαμεν νὰ προσθέτῃ τινὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἑνόνονται μὲ τὰ γράμματα τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ αὐτὰ μοῦ λέγουν ὅτι ὁ ἀδελφός εἶνε ὑγιής.

Ὁ Coleridge ἀνεγνώρισε τὸ εὐφυὲς τῆς ἐπινοίας, καὶ ἐδημοσίευσε τὸ ἀνέκδοτον εἰς τὰς ἐφημερίδας, χωρὶς νὰ ὀνομάσῃ τόπον καὶ πρόσωπα.

Τὰς ἡμέρας ἐκείνας περιηγεῖτο τὴν Σκωτίαν ὁ δημοσιολόγος Rowland Hill, ὅστις ἦτο ἤδη γνωστὸς διὰ τὰς παιδαγωγικὰς καινοτομίας του. Οὗτος ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τοῦ μνημονευθέντος συμβάντος ἐσκέφθη καὶ ἐμελέτησε πολὺ τὴν μεταρρύθμισιν τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Κατέληξε δὲ προτείνας νὰ καθιερωθῇ δι' ὅλον τὸ κράτος ἡ πληρωμὴ τέλους ταχυδρομικοῦ ἴσου καὶ ὥρισε τὸ ποσὸν τοῦτο εἰς μίαν *πέννυν* ἤτοι 10 λεπτά, προπληρωτέα ὅμως εἰς τὸ δημόσιον, ὅπερ παρεχώρει τὸ γραμματόσημον ἐπιτεθέμενον εἰς τὰς ἐπιστολάς.

Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ προτεινομένη μεταρρύθμισις, καὶ εἰς τοῦτο ὁ Rowland Hill ἠγωνίσθη μετ' ἐπιμόνου καρτερίας ἵνα κατισχύσῃ τῶν παντοίων προσκομμάτων ἅτινα παρενέβαλλεν αὐτῷ ἡ δυσμένεια καὶ ἀντιπάθεια πολλῶν.

Τέλος δὲ ἡ μεταρρύθμισις ἐψηφίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη τῇ 17 Αὐγούστου 1839 χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Βρούγαν τοῦ Βάλλας καὶ τοῦ δουκὸς Οὐελλιγκτῶνος.

Ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἤρχισε τῇ 10 Ἰανουαρίου 1840, ἀλλ' ὁ ἐφευρετὴς εἶχε νὰ ὑποστῇ ἔτι πολλοὺς ἐξευτελισμούς. Ἐδέχθησαν μὲν αὐτὸν

εἰς τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν, ἀλλ' ὡς βοηθὸν μόνον διὰ δύο ἔτη καὶ ἐπὶ μισθῷ εὐτελεστάτῳ. Τῆς διετίας δὲ παρελθούσης τὸν ἀπέλυσαν ἄνευ ἀμοιβῆς τινος. Ἡ ἐλεεινὴ αὕτη διαγωγὴ ἐκίνησε τὴν ἀγανάκτησιν τῆς χώρας ὅλης, καὶ γενομένου ἐράνου συνήχθη ποσὸν 345,000 φράγκων, ὅπερ ἐδόθη ὡς ἐθνικὴ ἀμοιβὴ εἰς τὸν Hill.

Τῷ 1846 ἐγένετο λόγος ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ περὶ ἀταξιῶν τινων τοῦ ταχυδρομείου, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀνεκλήθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὁ μεταρρυθμιστής. Ἔκτοτε ἐγκαθιδρύθη ὡς γενικὸς γραμματεὺς καὶ ἠδυνήθη νὰ ἀσφαλίσῃ πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταρρυθμίσεώς του. Ἡ νίκη του ὑπῆρξεν ὁριστική. Τὸ κοινοβούλιον ἐψήφισεν αὐτῷ ἀμοιβὴν 500,000 φράγκων καὶ τὸν τίτλον καὶ μισθὸν ἰσοβίου γενικοῦ γραμματέως τῶν ταχυδρομείων, ἐκ πάσης δὲ χώρας ἀπενεμήθησαν αὐτῷ παντοῖαι τιμαὶ καὶ ἐνδείξεις εὐγνωμοσύνης. Ἀποθανὼν δὲ τῷ 1879 ἐν ἡλικίᾳ ἐτῶν 84 ἐτάφη ἐν τῷ ἀγγλικῷ Πανθέῳ, ἐν Οὐεστμίντσερ.

Η ΠΟΙΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι πρὸ καιροῦ ἐν Ἀμερικῇ προτίθενται ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν λαιμητόμον καὶ τὴν ἀγχόνην δι' ἠλεκτρικῆς συσκευῆς τελειοποιημένης. Εἶχε σχηματισθῆ μάλιστα καὶ ἐπιτροπὴ ὅπως ἐξετάσῃ καὶ συγκρίνῃ τὰ εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἐν χρήσει μέσα τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον ἡ ἐπιτροπὴ ὑπέβαλε τὸ πόρισμα τῶν ἐρευνῶν καὶ τῶν μελετῶν της. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἓξ ἔθνη μεταχειρίζονται τὴν λαιμητόμον, πέντε τὴν διὰ τοῦ ξίφους ἀποκεφάλισιν καὶ τρία τὴν ἀγχόνην. Ἡ Ἰσπανία μόνη μεταχειρίζεται τὸν διὰ τῆς *γαρόττας*, τουτέστι τὸν διὰ σιδηροῦ κλοιοῦ στραγγαλισμὸν τοῦ καταδίκου.

Ἡ ἐπιτροπὴ συνεπλήρωσε τὴν μελέτην της ἐξετάσασα καὶ συμβουλευθεῖσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου τοὺς ἁρμοδίους καὶ μάλιστα τοὺς εἰσαγγελεῖς τοὺς παρισταμένους ἐκ καθήκοντος εἰς τὰς θανατικὰς ἐκ[illegible]εις. Ἐπὶ διακοσίων οὓς συνεβουλεύθη τινὲς προέτειναν τὴν παραδοχὴν τῆς λαιμητόμου, ἄλλοι τὴν διατήρησιν τῆς ἀγχόνης, ἀλλ' ἑκατὸν περίπου ὁμοφώνως συνέστησάν τὸν διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος ἀκαριαῖον θάνατον.

Μετὰ ἐμβριθῆ συζήτησιν, ἡ ἐπιτροπὴ παρεδέχθη τὸ τελευταῖον τοῦτο μέσον. Οὐδὲν ἄλλο μέσον κατὰ τὴν γνώμην αὐτῆς παρέχει τόσα ἐχέγγυα περὶ τοῦ ἀκαριαίου τῆς παύσεως τῆς ζωῆς.

Παρετήρησάν τινες, λέγει ἡ ἔκθεσις, ὅτι ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθὴρ θὰ προξενῇ εἰς τὸν κατάδικον φοβερὰν διατάραξιν· πλὴν καὶ τοῦτο ἂν ὑποτεθῇ, ἡ ἀστραπιαία διάρκεια τῆς τοιαύτης διαταράξεως ἔσται πολὺ κατωτέρα τῆς παρατεταμένης βασάνου ἣν προξενεῖ τὸ ἐν χρήσει μέσον τῆς καταδίκης.

Ἄλλως τε ἡ παρατήρησις δὲν εἶνε βάσιμος. Ἡ ταχύτης τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος εἶνε τοιαύτη, ὥστε ὁ ἐγκέφαλος παραλύεται, νεκροῦται ὁριστικῶς, πρὶν ἢ κἂν ὁ τιναγμὸς μεταδοθῇ εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα.

Κατὰ τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὑπολογισμοὺς ἀπαιτεῖται τὸ διάστημα τοῦ δεκάτου ἑνὸς δευτερολέπτου ὅπως μεταδοθῇ ἡ αἴσθησις ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τὰ νεῦρα καὶ συνεπῶς παραγάγῃ τὴν ὀδύνην· ἀλλὰ τὸ ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἀπαιτεῖ μόλις τὸ ἓν ἑκατοντάκις χιλιοστὸν τοῦ δευτερολέπτου.

Διὸ ἡ ἐπιτροπὴ ῥητῶς ἀπεφήνατο ὑπὲρ τῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ ἐν χρήσει νῦν μέσου τῆς θανατώσεως, προέτεινε δὲ ὅπως « διὰ τοῦ σώματος τοῦ καταδίκου διέρχηται ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ἀρκούντως ἰσχυρὸν ὅπως ἐπιφέρῃ τὸν ἀκαριαῖον θάνατον.»

Ἰδοὺ δὲ τίνι τρόπῳ κατὰ τὴν γνώμην της γενήσεται ἡ ἐκτέλεσις.

Ὁ κατάδικος θὰ καθίζηται ἐπὶ ἕδρας φερούσης πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω μέρη σιδηρᾶς ῥάβδους, ἐφ' ὧν θὰ στηρίζωνται ἡ κεφαλὴ καὶ αἱ χεῖρες· ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα αἰφνιδίως ἐξακοντιζόμενον θὰ συγκοινωνῇ διὰ τῶν ῥάβδων, ὁ δὲ σπινθὴρ θὰ κεραυνοβολῇ τὸν κατάδικον, παραλύων τὸν ἐγκέφαλόν του πρὶν ἢ καὶ τὸ ὄργανον αὐτὸ ὑποστῇ τὴν αἴσθησιν τοῦ τιναγμοῦ.

Τοιουτοτρόπως ὁ κατάδικος θὰ μεταπίπτῃ ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὸν θάνατον.

Ἡ ἐπιτροπὴ κατήρτισε καὶ νομοσχέδιον περιλαμβάνον τὰς περὶ τούτου διατάξεις. Ὑποβληθὲν εἰς τὴν ἐξέτασιν νέας ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκριθὲν τὸ νομοσχέδιον ἐψηφίσθη ἐν τῇ βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Νέας Ὑόρκης.

Ὑπολείπεται νῦν ἡ ὡς βεβαία θεωρουμένη ἐπικύρωσις αὐτοῦ παρὰ τῆς Γερουσίας καὶ μετὰ τοῦτο αἱ διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος θανατικαὶ ἐκτελέσεις ὁριστικῶς θ' ἀντικαταστήσωσι τὰς διὰ τῆς ἀγχόνης.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὁ μῦθος μᾶς παρέδωκε τὸν ὄνον φέροντα λεοντῆν. Τἀνάπαλιν, ὁ λαὸς εἶνε λέων τὸν ὁποῖον καλύπτουσι μὲ δέρμα ὄνου.

—

Αἱ συμφοραὶ ἐνσκήπτουσιν εἰς τὰς μεγάλας ψυχάς, ὡς αἱ καταιγίδες ἐπὶ τῶν ὀρέων: Καταρ-

ρηγνύμεναι ἐπ' αὐτῶν, γονιμοποιοῦσι τὰς κοιλάδας ἐφ' ὧν ἐνέσκηψαν.

Ὁ κ. Γ. Μ. Βιζυηνός, τοῦ ὁποίου τὰ παιδικὰ ποιήματα πολλάκις ἔτερψαν καὶ τοὺς ἡμετέρους ἀλλὰ πρὸ πάντων τοὺς τῆς *Διαπλάσεως* μικροὺς ἀναγνώστας, καταρτίσας πλήρη συλλογὴν ἐκ *διακοσίων* καθαρῶς παιδαγωγικῶν ποιημάτων, ἐκδίδει αὐτὴν προσεχῶς διὰ τοῦ τύπου, ὡραῖον ἀληθῶς διὰ πάντα Ἑλληνόπαιδα δῶρον, ἐν ᾧ τὸ ὠφέλιμον συνενοῦται οὕτω πως μετὰ τοῦ τερπνοῦ, ὥστε δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο θὰ καταντήσῃ μετ' ὀλίγον ὁ ἀχώριστος παντὸς παιδίου φίλος. Ὡς πτερωτὸν αὐτοῦ προάγγελον δημοσιεύει σήμερον ἡ *Ἑστία* τὸ ἑπόμενον ποιημάτιον, δι' οὗ τοῦ ὁποίου ἐπιτυχῶς ὁ ποιητὴς ἀπεικόνισεν οὐ μόνον τὴν φύσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν ρυθμὸν τῆς πτήσεως καὶ τῆς ᾠδῆς ἑνὸς τῶν γνωστοτέρων ᾠδικῶν πτηνῶν τῆς ἡμετέρας χώρας.

Ο ΚΟΡΥΔΑΛΟΣ

Μὲ τὰ πτερὰ
τὰ σταχτερὰ
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει 'ς τὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
ξυπνᾷ τὴν ἀτμοσφαῖρα.

—

Βαθμὸ βαθμό,
μ' ἕνα ρυθμό,
ἀνέβη καὶ δὲν φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
'Σ τὸν οὐρανὸ
τὸν γαλανὸ
ἀόρατο κυμαίνεται
τὸ τρὶς εὐτυχισμένο!

—

Μὰ διατί
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερὰ οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει;
Ἔχει φωλιὰ
κ' ἔχει πουλιὰ
'ς τῆς γῆς τὴν ἐπιφάνεια
καὶ 'ταῖρι ποῦ τὰ σκέπει.

—

Ὅσο καλὰ
ποῦν' ἀψηλά—
χαμαὶ 'χει τὰ παιδάκια του·
πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ;
Μιὰ συλλογή,
καὶ μὲ στοργὴ
συστέλλει τὰ φτεράκια του
νὰ πᾷ νὰ τὰ φιλήσῃ.

—

Πῶς ἀγαπῶ
κάθε σκοπὸ
ποῦ ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
ξανθὸ κορυδαλάκι!
Εὐλογητὸς
ἂς ἦν' Αὐτὸς
ποῦ στόλισε τὴν ἄνοιξι
μὲ 'σὰν ἐσὲ ψαλτάκι!

Γ. Μ. Βιζυηνος

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μέχρι τοῦ νῦν ὁ ἱερὸς τοῦ γάμου θεσμὸς εἶχεν ἀντιπάλους τοὺς ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ ἐκ βιωτικῶν περισπασμῶν ... πετειῶν μισογύνας, οὐδεὶς ὅμως ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι καὶ γυναῖκες θὰ προσήρχοντο συνεπίκουροι τῆς φάλαγγος τῶν μισογάμων. Ἡ λογία Ἀγγλὶς Κ. Caird κατεχώρισεν ἐσχάτως εἰς τὸ ἔγκριτον περιοδικὸν Westminster Review μακρὰν διατριβήν, πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ὁ γάμος εἶνε θεσμὸς πεπαλαιωμένος, οὐδὲ προσάδει πλέον πρὸς τὰς χρείας τῆς κοινωνίας. Κατὰ τὴν Κ. Caird, ἡ ἀγάπη, ἡ πίστις καὶ ἡ φιλία ἀρκοῦσι πρὸς συνένωσιν δύο ψυχῶν, αἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσι χρείαν τῆς διὰ γάμου συζεύξεως· ἐφ' ὅσον τὰ τρία ταῦτα αἰσθήματα εἶνε ἀκμαῖα, συνακμάζει καὶ ἡ ἕνωσις· ὁπόταν δ' ἐκλίπωσι, ὁ γάμος οὐδαμῶς ἰσχύει νὰ τὰ ἀναπληρώσῃ. Ἡ ἀνωτέρω κατὰ τοῦ γάμου διατριβὴ ἐνεποίησεν αἴσθησιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἄλλως τε καὶ διότι τὰ κοινωνικὰ ἤθη εἶνε αὐτόθι εὐκοσμότερα ἢ πανταχοῦ ἄλλοθι τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀνέκαθεν ὑπολαμβάνουσι τὸν γάμον ὡς τὸ ἰσχυρότατον τῆς κοινωνίας στήριγμα.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡλιεύθησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1887 301,000 τόννοι ἰχθύων· ἡ κατὰ τὸ 1886 ἁλιεία ἀπέφερε 320,000 τόννους ἰχθύων.

Ἡ μᾶλλον διαδεδομένη γλῶσσα τοῦ κόσμου εἶνε ἡ κινεζική, ἣν ὁμιλοῦσι 400,000,000 ἀνθρώπων. Μετ' αὐτὴν ἔρχεται ἡ ἰνδική, ὁμιλουμένη ὑπὸ 100,000 000, ἡ ἀγγλικὴ ὑπὸ ἄλλων τόσων περίπου, ἡ γερμανικὴ ὑπὸ 57,000,000, ἡ ἱσπανικὴ ὑπὸ 47,000,000.

Τὸ σύνολον τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς λειτουργούντων σιδηροδρόμων ἔχει ἔκτασιν 150.600 μιλλίων, ἤτοι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν ἁπανταχοῦ γῆς σιδηροδρόμων. Πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἐδαπανήθησαν 45,000,000,000 φράγκων, ἐκ τῆς ὑπηρεσίας δ' αὐτῶν ἀποζῶσιν ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον ἀνθρώπων. Ὁ τοὺς πλείστους ἐπιβάτας μεταφέρων εἶνε ὁ λεγόμενος **μητροπολιτικὸς** τῆς Νέας Ὑόρκης (525,000 καθ' ἑκάστην), ἐκ τῶν συμβαινόντων δὲ δυστυχημάτων ἀποθνήσκει **εἷς ἐπιβάτης ἐπὶ δέκα ἑκατομμυρίων** τοιούτων ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἐπιβατῶν.

Α.—Καὶ ποῦ εἶνε ἡ κυρία σο[illegible]

Β.—Εἶνε 'ς τὸ μαγειρειό! Ἐθύμωσε μαζύ μου καὶ ἠθέλησε νὰ μοῦ δείξῃ πῶς ξέρει **νὰ βράζῃ** ἀπ' τὸ θυμό της!

— Τί, κι' ἄλλο παιδὶ ἑτοιμάζεις κυρὰ Κώσταινα; Πόσα ἔχεις τώρα;

— Ἐννέα! Νὰ σοῦ 'πῶ, τὰ πολλὰ παιδιὰ εἶνε οἰκονομία. Νά, ἅμα ποῦ γεννηθῇ τοῦτο, θὰ φορῇ τὰ ροῦχα τῆς Φιφῆς, ποῦ τώρα δὲ ξέρω τί νὰ τὰ κάνω.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1422

'Αριθ. 661 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 28 Αὐγούστου 1888

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΜΥΚΗΝΑΙΣ

Τῶν ἐν Μυκήναις τελευταίων ἀνασκαφῶν τὰ ἐξαγόμενα εἰσὶ σπουδαιότατα. Περὶ αὐτῶν ἀνακοινοῖ ἡμῖν εὐμενῶς τὰ ἑπόμενα ὁ τὰς ἀνασκαφὰς ἐνεργῶν ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων κ. Χρ. Τσούντας, ἐκ τῶν συνεργατῶν τῆς «Ἑστίας».

Πέρυσι σκάπτων δαπάνῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἐν Μυκήναις ηὐτύχησα ν' ἀνακαλύψω τὰ μεγάλα τῶν Μυκηναίων νεκροταφεῖα, ἐν ᾧ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πλὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Σχλεῖμαν ἀνακαλυφθέντων, ἓξ μόνον ἄλλοι τάφοι ἦσαν ἐν Μυκήναις γνωστοὶ καὶ αὐτοὶ σεσυλημένοι πιθανώτατα πρὸ πολλῶν αἰώνων.

Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἐπαναληφθεῖσαι καὶ ἐφέτος ἐξακολουθοῦσι νῦν ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος μηνός, ἀνακαλύπτονται δὲ πάντοτε νέοι τάφοι, ὥστε ἡ ἔκτασις τῶν νεκροταφείων δὲν δύναται νὰ ὁρισθῇ ἔτι, φαίνεται ὅμως ὅτι ὅλος ὁ περὶ τὴν ἀρχαίαν πόλιν χῶρος καταλαμβάνεται ὑπ' αὐτῶν, πλὴν ὅπου τὸ ἔδαφος δὲν ἦτο κατάλληλον πρὸς τοῦτο. Διότι οἱ τάφοι οὗτοι κεῖνται πάντοτε ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν βουνῶν, ἀποτελοῦνται δ' ἐξ ἑνός, ἐνίοτε καὶ ἐκ δύο δωματίων ἐσκαμμένων ἐν τῷ βράχῳ, εἰς ἃ εἰσέρχεταί τις διὰ δρόμου ὁριζοντίου ἢ κατωφεροῦς εἰσδύοντος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ βουνοῦ καὶ καταλήγοντος πρὸ τῆς θύρας τοῦ τάφου. Ἐνίοτε ὁ δρόμος ἔχει μῆκος εἴκοσι καὶ πλέον μέτρων, πλάτος δὲ 2 ἢ 2,50 μ. Τὰ δωμάτια ἔχουσιν ἐμβαδὸν μέχρι 35 ἢ καὶ 40 τετραγωνικῶν μέτρων, εἶναι δὲ συνήθως τετράγωνα καὶ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας λελαξευμένα. Ἐννοεῖται, ὅτι οἱ τεχνῖται ἀπέφευγον τὰ μέρη, ὅπου ὁ βράχος ἦτο πολὺ σκληρός, καὶ διὰ τοῦτο εἴπομεν ὅτι τὸ ἔδαφος δὲν ἦτο πανταχοῦ κατάλληλον. Ἐκ τῶν διαστάσεων δὲ τῶν τάφων ἕπεται, ὅτι ἦσαν οἰκογενειακοί· καὶ τῷ ὄντι πάντοτε εὑρίσκονται ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν πλείονες τοῦ ἑνὸς νεκροί. Ἐπειδὴ δὲ κυρίως μόνον ἄνοιγμα διὰ θύραν ὑπάρχει, οὐχὶ ὅμως καὶ πραγματικὴ θύρα, συμπεραίνεται εὐλόγως, ὅτι ἄλλως πως ἐκλείετο ὁ τάφος· ἀφοῦ δηλαδὴ ἐθάπτετο ὁ πρῶτος κατασκευάσας τὸν τάφον, ἔφρασσον ἔπειτα τὴν θύραν αὐτοῦ διὰ τοίχου ἔχοντος πάχος μέχρι δύο μέτρων, ἐνίοτε μάλιστα καὶ πλεον· πλὴν τούτου δὲ ἐπλήρουν καὶ τὸν δρόμον χωμάτων, ὥστε νὰ μὴ διακρίνηται ἔξωθεν οὐδαμῶς ἡ θέσις τῆς θύρας· τοιουτοτρόπως ἐξησφαλίζετο ὁ νεκρὸς καὶ τὰ κτερίσματα αὐτ ῦ ἀπὸ τυμβωρύχων. Ὁσάκις δὲ ἀπέθνησκεν ἄλλο μέλος τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἐκενοῦτο ὁ δρόμος πάλιν καὶ κατεστρέφετο ὁ τοῖχος τοῦ ἀνοίγματος τῆς θύρας — Οἱ νεκροὶ εἶναι ἐξηπλωμένοι κατὰ γῆς, ἐνίοτε ὅμως φαίνεται ὅτι ἐκάθηντο μᾶλλον· ὀφείλομεν ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι προκειμένου περὶ τῆς θέσεως αὐτῶν ἀπαιτεῖται προσοχὴ μεγίστη ὅπως μὴ παραχθῇ τις εἰς συμπεράσματα ἐσφαλμένα· διότι ἡ διατήρησις τῶν σκελετῶν εἶναι ἐν γένει πολὺ κακή, πλὴν δὲ τούτου κατὰ πᾶσαν νέαν ταφὴν τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχαιοτέρων νεκρῶν μετεκινοῦντο τῆς θέσεως των· ὅταν μάλιστα ἐπληροῦτο ὁ τάφος νεκρῶν καὶ δὲν ὑπῆρχε τόπος δι' ἄλλους, τότε ἔσκαπτον ἐν τῷ τάφῳ λάκκον, εἰς ὃν συλλέγοντες ἔρριπτον τὰ ὀστᾶ ἐν σωρῷ καὶ οὕτω ἐξοικονομεῖτο χῶρος ἱκανός. Οἱ νεκροὶ δὲν ἐκαίοντο, ὅπως εἰς τὴν ὁμηρικὴν ἐποχήν, ἀλλὰ κατετίθεντο εἰς τὸν τάφον χωρὶς νὰ καλύπτωνται διὰ χώματος. Διότι οἱ τάφοι οὗτοι εἶναι ἀρχαιότεροι τοῦ Ὁμήρου κατά τινας αἰῶνας, ἀνέρχονται δηλαδὴ εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ χιλιετηρίδος, καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν δὲν ἦτο ἀκόμη ἐν χρήσει, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἦτο διαδεδομένη. Περὶ τῆς ἀπομεμακρυσμένης ταύτης ἐποχῆς καὶ περὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς οὐδὲν ἐκ παραδόσεως γινώσκομεν, διότι τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα, τὰ ἀρχαιότατα ἑλληνικὰ γραπτὰ μνημεῖα, εἶναι ὡς εἴπομεν πολὺ νεώτερα αὐτῆς, ἐπιγραφαὶ δὲ δὲν εὑρίσκονται, διότι ἡ γραφὴ ἦτο ἄγνωστος· μόνον λοιπὸν ἐκ τῶν ἐν τοῖς τάφοις εὑρισκομένων κτερισμάτων δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν καὶ περὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων· εἰς τοῦτο δὲ ἔγκειται ἀκριβῶς ἡ μεγίστη σπουδαιότης τῶν τάφων τοῦ εἴδους τούτου, ὅτι ἀποκαλύπτουσιν ἡμῖν περίοδον ὁλόκληρον τοῦ ἑλληνικοῦ βίου, ἀποκαλύπτουσιν οὕτως εἰπεῖν αὐτὰς τὰς ῥίζας, ἐξ ὧν βραδύτερον ἀνεβλάστησεν ὁ ἑλληνικὸς πολιτι-

σμός, ἐν ᾧ πρό τινων ἔτι ἐτῶν ἡ ὁμηρικὴ ἐποχὴ ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἀπώτατον σημεῖον, πρὸς ὃ ἐτολμων ν' ἀτενίσωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μελετῶντος τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑλληνικοῦ βίου. Σήμερον προσετέθη ὁλοκληρον κεφάλαιον εἰς τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ κεφάλαιον σπουδαιότατον καὶ περιεργότατον· οἱ νῦν δὲ ἐν Μυκήναις ἀνασκαπτόμενοι τάφοι ἔχουσιν ἰδίαν ὅλως σημασιαν, διοτι ἀποτελουντες ὁλόκληρον νεκροταφεῖον παρέχουσιν ὑλικὸν πρὸς μελετην καὶ πρὸς παρατηρήσεις ἀφθονώτερον ἢ ὅσον ἦτο μέχρι τοῦδε δυνατον· πράγματα δε τινα, τὰ ὁποια ἐν ἄλλοις τάφοις τῆς αὐτῆς ἐποχῆς δὲν εἶχον εὑρεθῆ, ἀνεκαλύφθησαν ἐν Μυκήναις πέρυσι καὶ ἐφέτος· π. χ. παραλείπων ἄλλα ἐνδιαφέροντα μᾶλλον τους εἰδικοὺς ἀναφερω,ὅτι οἱ Μυκηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφρόντιζον ἤδη πολὺ περὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ σώματός των· οὕτω αἱ γυναῖκες ἔκτοτε εἶχον τοὺς μικροὺς χαλκοὺς καθρέπτας των καὶ μικρὰ μαχαίρια, ἴσως ἀντὶ ψαλλίδων, αἱ ὁποῖαι φαίνεται ὅτι ἦσαν ἄγνωστοι· οἱ ἄνδρες εἶχον ἤδη ξυράφια χαλκᾶ μὴ διαφέροντα τῶν σημερινῶν πολυ κατα τὸ σχῆμα, δι' ὧν ἐξύριζον ὄχι τὰ γένειά των, ἀλλα τοὺς *μύστακας*· οὕτω ἀποδεικνύεται πάλιν, ὅτι οὐδὲν καινον ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ὅτι δὲ ἐξυριζον τοὺς μύστακας καὶ ὄχι τὰ γένεια, περι τουτου δεν δυναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία, διότι οἱ σύγχρονοι τοῦ Ἀγαμέμνονος Μυκηναῖοι ἐφρόντισαν ν' ἀπεικονίσωσιν ἑαυτοὺς ἐπὶ ἀγγείων ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, εἰκόνες δέ τινες ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἐκ τῶν λοιπῶν κτερισμάτων πολυπληθέσταται εἶναι αἱ ψῆφοι περιδεραίων κατεσκευασμέναι οὖσαι ἐκ διαφόρων ὑλῶν, πρὸ πάντων δὲ ἐξ ὑάλου, καὶ ἔχουσαι διάφορα σχήματα· ἐξέχουσιν ὅμως μεταξὺ αὐτῶν τινες λιθιναι, ἔχουσαι μέγεθος δραχμῆς καὶ σχῆμα φακῆς περίπου, φέρουσαι δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς ἐπιφανείας ἐγκεχαραγμένας ὡραίας γλυφὰς ζώων· οἱ λίθοι, ἐξ ὧν εἶναι αὐταὶ κατεσκευασμέναι,εἶναι διαφόρου εἴδους καὶ χρώματος, συνηθέστατοι δ' εἶναι ὁ στεατίτης, ὁ ὄνυξ καὶ ὁ φυσικὸς κρύσταλλος. Πέρυσι καὶ ἐφετος εὑρέθησαν εἰκοσιτέσσαρες τοιοῦτοι λίθοι, πρὸς δὲ τουτοις καὶ δύο στερεοὶ χρυσοῖ δακτυλιοι, ἐπὶ τῆς σφενδόνης τῶν ὁποίων εὑρίσκονται ὡσαύτως ὡραιόταται γλυφαὶ ζώων.

Πλὴν τούτων ἀνεκαλύφθησαν, ἐφέτος μαλιστα, πολλὰ ἀντικείμενα ἐξ ἐλεφαντοστοῦ φέροντα καὶ κοσμήματα διάφορα· ἄξια λόγου εἶναι πρὸ πάντων τεμάχιά τινα ἐλεφαντινων πλακῶν, ἐφ' ὧν ὑπάρχουσιν ἀνάγλυπτοι ἄνθρωποι ἢ ζῶα, πάντων ὅμως ἀξιολογωτάτη εἶναι μία καλῶς διατηρουμένη κεφαλὴ ἀνδρός, ὁμοία τῆς ὁποίας, ἀλλὰ μικροτέρα, εἶχεν εὑρεθῇ ἄλλοτε ἐν Σπάτᾳ.—Ἐκ τῶν λοιπῶν κτερισμάτων, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι ὀλιγα, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα παραλείπομεν, διότι δὲν πρόκειται νὰ δώσωμεν ἐνταυθα κατάλογον αὐτῶν, ἀναφέρομεν μόνον ἓν ἀργυροῦν ἀγγεῖον πρὸ ἑνὸς μηνὸς ἀνακαλυφθεν· ἔχει σχῆμα φιάλης (τασίου), ἧς ἡ διάμετρος εἶναι 0,18 μ., ἔχει δὲ καὶ μίαν λαβην· ἔξω περὶ τὸ χεῖλος ὑπάρχουσιν ἐντεθειμένα ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ προσωπα ἀνθρώπων χρυσα, ὑπ' αὐτὰ δὲ εὑρίσκεται χρυσοῦν κόσμημα κατὰ τὸν αὐτὸν τροπον ἐπικεκολλημένον. Δυστυχῶς τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἔπαθεν ἐκ τῆς ὀξειδώσεως τοῦ ἀργυρου, ὑπάρχει ὅμως ἐλπὶς καθαριζομενον ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἀρχαίαν καλλονήν του.

Ὁ χαρακτὴρ τῶν κτερισμάτων ἐν γένει εἶναι ἀνατολικος, διαφωτίζει δ' ἔτι μαλλον τὰς σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Ἀσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Οἱ Ἕλληνες τῶν χρονων ἐκείνων—διότι μοὶ φαίνεται ἀναμφίβολον, ὅτι Ἕλληνες ἦσαν οἱ ἐν τοῖς τάφοις τούτοις τεθαμμένοι—οἱ τότε Ἕλληνες ἦσαν ἀπέναντι τῆς Ἀσίας εἰς ἣν θέσιν ἡμεῖς περίπου σήμερον εὑρισκόμεθα ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης· διοτι ὄχι μόνον αἱ πρῶται ὗλαι—ὁ χαλκός, ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ ἐλέφας κτλ. ἐκ τῆς Ἀσίας ἤρχοντο, ἀλλα καὶ ὁ ῥυθμὸς ὁ καλλιτεχνικός, ἡ μορφή, ἣν ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις ἐλάμβανον τὰ ἐκ τῶν ὑλῶν τούτων κατασκευαζόμενα ἀντικείμενα, ὡς καὶ τὰ ἐπ' αὐτῶν κοσμήματα, ἦσαν ἀσιατικά. Οἱ ἀνατολικοὶ λαοί, ὧν ἡ τέχνη εἶχεν ὑποδουλώσει οὕτω τοὺς Ἕλληνας, ἦσαν οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ τῆς Μεσοποταμίας κάτοικοι· δὲν συνηλλάσσοντο ὅμως τότε οἱ Ἕλληνες ἀπ' εὐθείας μετ' αὐτῶν,ἀλλὰ διὰ τῶν κατοίκων τῆς Συρίας πρὸ πάντων· οἱ Φοίνικες οἰκοῦντες μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Μεσοποταμίας δὲν εἶχον ἰδίαν ἐθνικὴν τέχνην· αὐτοὶ ἦσαν κυρίως ἐμπορικὸς λαός, ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις των ὅμως ἀναμιγνύοντες στοιχεῖα αἰγυπτιακὰ καὶ ἀσσυριακὰ εἶχον πλάσει ῥυθμὸν ἑρμαφρόδιτον, ὃν διὰ τοῦ ἐμπορίου μετέδωκαν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐνταῦθα καὶ ἐν ταῖς νήσοις ὑπῆρχον ἐν ἢ πλείονα κέντρα βιομηχανικὰ ἐργαζόμενα κατὰ τὸν ῥυθμὸν τοῦτον καὶ τροποποιοῦντα αὐτον κατὰ τας ἰδέας καὶ τὰ ἤθη τοῦ τόπου. Θὰ ἦτο δὲ πολὺ σπουδαῖον, ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν καὶ παρακολουθήσωμεν ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτῶν ὅσον οἷόν τε πλείστας τοιαύτας τροποποιήσεις, διότι ἐν αὐταῖς θὰ εἴχομεν τὴν πρώτην ἔκφανσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος προσπαθοῦντος ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμῶν τῆς ξενης ἐπιρροῆς καὶ νὰ μεταπλασῃ τὴν τέχνην του κατὰ τὰς ἰδίας ἰδεας καὶ ἀνάγκας. Εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ συντελέσωσιν ἀναμφιβόλως πολὺ τὰ εὑρήματα, τὰ γενόμενα περυσι καὶ ἐφέτος ἐν Μυκήναις καὶ ὅσα ἐν τῷ μέλλοντι θὰ γείνωσι· διότι, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, ἡ ἔκτασις τῶν νεκροταφείων τῶν Μυκηνῶν εἶναι ἔτι ἄγνωστος, πιθανώτατον δ' εἶναι ὅτι θ' ἀνα-

καλυφθῶσι καὶ ἄλλοι τάφοι. Πρὸ δύο ἐτῶν οὐδεὶς ὑπωπτεύετο τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν, ἂν καὶ μετὰ τὴν πόλιν τῆς Παλλάδος τὰς Μυκήνας ἐπισκέπτονται συχνότερον πάσης ἄλλης πολεως τῆς Ἑλλάδος οἱ περιηγηταὶ καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι· ἔνιοι μάλιστα ἐκ τῶν τάφων τούτων, ὧν ἡ στέγη εἶχε καταπέσει, ἦσαν πρὸ πολλοῦ γνωστοὶ τοῖς χωρικοῖς ὡς *σπηλιαῖς*, ὑπὸ τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἐσημειώθησαν καὶ ἐν τῷ πρό τινων ἐτῶν ἐκδοθέντι, ἀρίστῳ ἄλλως χάρτῃ τῶν Μυκηνῶν, διότι καὶ ὁ ἐκπονήσας αὐτὸν γερμανὸς Steffen δὲν ἀνεγνώρισεν ὅτι τὰ σπήλαια ἦσαν προϊστορικοὶ τάφοι.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Γ'

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ποικίλην ὄψιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, τὴν περιέργειαν καὶ τὴν προσοχήν μου εἵλκυσαν καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Τὰ συνηθέστερα ἐν τῇ πόλει καὶ τῇ περιχώρῳ ἦσαν, πλὴν τῶν ἵππων, ἐπηλύδων πάντων, καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀξίαν ἀναλόγων ταῖς οὐσίαις τῶν κυρίων των, οἱ βούβαλοι, αἱ κάμηλοι καὶ οἱ ὄνοι, ὧν τὰ δύο πρῶτα γένη δὲν ἔχουσιν οὔτε τὸ μέγεθος οὔτε τοῦ ἤθους τὴν ἐπιβλητικότητα τῶν ἃ παρ' ἡμῖν ἐνίοτε βλέπομεν, ἀλλ' εἰσὶ μικρότερα τὸ ἀνάστημα, κοινότερα, οὕτως εἰπεῖν χυδαιότερα τὴν μορφήν, καὶ ὡς ἀνήκοντα εἰς τὸν ὄχλον ἐγχωρίων κτηνῶν, οὐχὶ εἰς τὴν ἐν τῇ ξένῃ ὁδοιποροῦσαν ἀριστοκρατίαν.

Ἀλλ' οἱ ὄνοι, καὶ αὐτοὶ τὸ σῶμα οὐχὶ μεγάλοι, μοὶ ἐφαίνοντο ὅμως τῶν ἡμετέρων ὑπερέχοντες. Ἐν κοινῇ χρήσει, οὐδ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐγχωρίων μεγιστάνων περιφρονούμενοι, τοὺς βλέπετε ὡς σοβοῦσι διὰ τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως, μάλιστα δὲ τῶν περὶ τὴν πόλιν, οὐχὶ νωθρῶς βαίνοντας καὶ ὡς δυσανασχετοῦντας, ἀλλὰ ζωηρῶς ὑποσκιρτῶντας, χωρὶς ὁ ὁδηγός, ὅστις τρέχει ὀπίσω των, νὰ τοὺς προφθάνῃ διὰ τῆς ῥάβδου του ἢ νὰ ἔχῃ ἀνάγκην αὐτῆς. Προσέτι δ' ἔχουσιν ἔμφυτον, ἢ κεκαλλιεργημένον, τὸ αἴσθημα τῆς τάξεως καὶ τῆς πειθαρχίας. Τοὺς εἶδον πολλοὺς κατ' ἀράδα ἐπὶ μακρὸν χρόνον παρὰ τὸ πεζοδρόμιον ἱσταμένους ἔνθα τοὺς εἶχε στήσει ὁ ὁδηγός των, χωρὶς τῆς ἐλαχίστης ἀποπείρας τοῦ νὰ μακρυνθῶσιν, ἀθετοῦντες τὴν διαταγήν του, εἰ καὶ δὲν ἐπεβλέποντο. Ἀληθὲς ὅτι εἶδον ἕνα, ὅστις εἶχε μόνος τεθῇ παρὰ τὸ ἀπέναντι πεζοδρόμιον, μετὰ πολὺν χρόνον, μετὰ μακρὰν σκέψιν, ἴσως καὶ πάλην τῆς συνειδήσεως, νὰ προσέλθῃ ἡσύχως εἰς τὴν ὀπίσω αὐτοῦ ἱσταμένην συνοδίαν τῶν συναδέλφων του· ἀλλ' ἅμα, ἰδὼν τοῦτο ὁ ὁδηγός του, τὸν ἐκάλεσεν εἰς τὴν οἰκείαν του θέσιν, ἐπέστρεψεν ἀμέσως ἄνευ γογγυσμοῦ ἢ ὀγκηθμοῦ. Δραστηριότης, τάξις, πειθαρχία, ἰδοὺ ἀρεταὶ ἄξιαι νὰ εὕρωσι μιμητὰς παρὰ τοῖς ἡμετέροις . . . ὄνοις.

Περίεργα δὲ μοὶ ἐφάνησαν καὶ τῶν ἑρπετῶν τινα, ὡς ἐν ἄλλοις εἶδός τι σαύρας, φαιᾶς τὸ χρῶμα, σχεδὸν διποδιαίας τὸ μῆκος, μεγάλην ἐχούσης τὴν κεφαλὴν καὶ ὀγκώδη τὰ τέσσαρα σκέλη, καὶ εἰς τὸν ὀλίγον ἔμπειρον ὀφθαλμόν, ὡς ἦν ὁ ἐμός, ὡς μικρὸς κροκόδειλος φαινομένης.

Κροκοδείλου δ' ἀληθοῦς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ οὐδ' ἴχνος εἶδον, διότι τὴν πόλιν ταύτην διαβρέχουσι τεχνηταὶ διώρυγες μόνον, ἀπρόσιτοι εἰς τὰ ποτάμια ἐκεῖνα θηρία. Καὶ εἰς αὐτὸ δὲ τὸ Κάϊρον, ἔνθα πλήρης ῥέει ὁ Νεῖλος, εἶδον ἕνα μόνον, μέγιστον μὲν καὶ φοβερόν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τεταριχευμένον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ εἰς ὃ κατέλυσα, καὶ ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι τὰ ὑδρόβια τέρατα ἀφ' ὅτου ἔπαυσαν λατρευόμενα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων, διάκεινται λίαν δυσμενῶς πρὸς τὸν νέον πολιτισμόν, καὶ φεύγοντα τὴν ὁδὸν τῶν ἀτμοκινήτων, πρὸς ἃ ἀπηλπίσθησαν νὰ συναγωνισθῶσιν, ἀπεσύρθησαν πέραν τῶν καταρρακτῶν, ἀρκούμενοι νὰ τρέφωνται ἐκ τῶν παρατόλμων, κυρίως Ἄγγλων, περιηγητῶν, οἵτινες ἀποπειρῶνται ν' ἀναβῶσιν ἢ καταβῶσιν αὐτοὺς διὰ πλοίων, ἐν ᾧ οἱ ἀφελέστεροι ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ περιηγοῦνται τὰ κινδυνώδη ἐκεῖνα βάραθρα ἐπὶ τῶν νώτων τῶν καμήλων ἢ τῶν ὄνων ἐκείνων οὓς ἀνωτέρω ἐπανηγυρίσαμεν.

Ὡς δ' ἡ ζωϊκὴ φύσις, οὕτω καὶ ἡ φυτικὴ παριστᾷ οὐκ ὀλίγα τὰ διάφορα τῶν παρ' ἡμῖν καὶ ἄξια τὴν προσοχὴν νὰ ἑλκύσωσι. Πέπεισμαι ὅτι ἐξ ἐπαγγέλματος βοτανικός, τῆς Αἰγύπτου τὴν ἀνθῶ καὶ τὰ φυτὰ περιγράφων, δύναται νὰ συντάξῃ βιβλίον τερπνὸν καὶ διδακτικώτατον. Ἴσως δὲ καὶ νὰ τὸ ἔπραξεν, ὅπερ ἐντελῶς ἀγνοῶ, οὐδ' ἔχω ἄλλην ἀξίωσιν εἰμὴ ἁπλῶς μόνον ν' ἀφηγηθῶ τὴν ἐντύπωσιν ἣν μοὶ ἐνεποίησαν δένδρα μάλιστά τινα καὶ φυτὰ ἃ ἄλλοτε καὶ ἀλλαχοῦ δὲν εἶχον ἰδεῖ.

Καὶ φύονται μέν, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, τοὐλάχιστον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὰ πλεῖστα τῶν καὶ παρ' ἡμῖν ὀπωροφόρων καὶ ἄλλων δένδρων, ἀλλ' ἐξεπλάγην ἰδὼν καὶ τινας ἰδιοτροπίας τοῦ κλίματος, τὴν συκῆν φερ' εἰπεῖν ἐν καταστάσει οὐ μόνον δένδρου, ὡς γενικῶς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ προσγαίου θάμνου, ὅταν μάλιστα δὲν δαψιλεύεται αὐτῇ ἡ δέουσα καλλιέργεια. Ἰδιαίτερον δὲ τύπον δίδουσιν εἰς τὴν φύσιν τὰ ἄλση τῶν οὐχὶ μὲν αὐτοφυῶν, ἀλλὰ κατὰ χιλιάδας ἐν μεγάλοις περιβόλοις καλλιεργουμένων φοινίκων, τῶν ὑψίστων ἐκείνων εὐθυτενῶν δένδρων, ἅτινα ἐπὶ τῆς ἄκρας κορυφῆς, ὑπὸ

τοὺς κλάδους αὐτῶν τοὺς ἁπλουμένους ὡς ἀλεξήλιον, ἔχουσι πέριξ εἰς ὁρμαθοὺς ἀνηρτημένους τοὺς χρυσοῦς των καρποὺς· αὐτοὺς δ' ἵνα τρυγήσῃ, ἀναρριχᾶται εἰς τὸν ὑπερύψηλον φυσικὸν κίονα ὁ Ἄραψ ὡς αἴλουρος, ἐντέχνως εἰς τὸ δένδρον περιδεόμενος διὰ ζώνης, ἥτις μετ' αὐτοῦ ἀναβαίνει καὶ κωλύει τὴν πτῶσίν του.

Ἰθαγενὲς δένδρον ἐστὶ καὶ ἡ βανάνα, ἔχουσα τὰ πόδας πολλοὺς μακρὰ καὶ σπιθαμὰς ὅλας εὐρέα φύλλα της. Ὑπ' αὐτὰ δὲ φύεται τὸ ἄνθος της, τερατῶδες, διότι πολυ ὀλιγώτερον ἤθελε τὸ ἐκλάβει τις ὡς ἄνθος ἢ ὡς γιγαντιαίου ὄφεως μέλαιναν κεφαλήν· καὶ βαθμηδὸν περὶ αὐτὸ σωρεύονται πυκνοὶ οἱ καρποί, ἀγγουροειδεῖς, τινας δακτύλους μακροί, καί, ὡς οἱ φοίνικες, ὡριμάζουσι κίτρινοι. Τοτε δὲ κόπτονται αὐτοί, ἀλλὰ μετ' αὐτῶν κόπτεται καὶ τὸ μέγα δένδρον μέχρι τῆς ῥίζης, διότι τόσος ἦτον ὁ προορισμός του καὶ τοσος ὁ βίος του. Αὐξάνουσι δὲ βαθμηδὸν οἱ ἐκ τῆς ῥίζης του προϊόντες διάδοχοί του, ἵνα τὴν αὐτὴν τύχην ἔχωσι τὸ ἐπιὸν ἔτος.

Εἰς κήπους δὲ οὐχὶ μόνον ἐκ τῶν πολυτελεστατων, οἷος ἐστὶν ὁ τοῦ ἡμετέρου συμπολίτου κ. Ἀντωνιάδου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐκ τῶν κοινοτέρων, εἶδον φυτὰ καὶ δένδρα, ἐπείσακτα ἴσως, ἀλλ' οὕτως ἐγκλιματισθέντα καὶ προκόπτοντα ὑπὲρ πάντα τὰ ἰθαγενῆ, ὥστε μ' ἐξέπληξεν αὐτῶν τὸ κάλλος καὶ ἡ φυσικὴ πολυτέλεια, οὐχὶ ἐν φυτοκομείοις, ἀλλ' εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, καὶ ἄνευ εἰδικῆς τινος θεραπείας.

Ἓν ἐξ αὐτῶν, ἡ *Ἰακαράνδα*, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, εἶδος βιγνονίας τῆς μιμοφύλλου, ἐστὶ δένδρον αὐξάνον μέχρι τῶν διαστάσεων τοῦ πλατάνου, κατὰ τὸν Ἰούνιον δὲ φύλλα ἔτι μὴ ἔχον, ἢ ἂν ἔχῃ, μὴ δεικνύον αὐτὰ διότι τὰ κρύπτει πάντα ὑπὸ τὰς μυριάδας τῶν μεγάλων ῥοδοχρόων αὐτοῦ ἀνθέων, συναποτελούντων ἀχανῆ θόλον λαμπρῶς ἐρυθρὸν καὶ ὡς ὅλον φλεγόμενον. Πατρὶς δ' αὐτοῦ πρώτη ἐστὶν ἡ Βρασιλία.

Τὸ δ' ἕτερον ὃ ἰδίως ἐθαύμασα ἐστὶ φυτὸν ἐξ Ἰνδιῶν προελθόν, ὀσπριοειδὲς τὸ γένος, μέγα καὶ πλατύφυλον, ἡ *βασιλικὴ* λεγομένη *Παγγιαρή*, παράγουσα ἄνθος ὡς βότρυν ποδιαῖον τοὐλάχιστον, συγκείμενον ἐξ ἑκατοντάδων πυκνῶν ῥαγῶν δακτυλιαίων τὸ μῆκος, τὸ σχῆμα ὡς ἀμυγδάλων, καταλεύκων, ἐρυθρῶν δ' εἰς τὸ πέρας, καὶ στιλβόντων ὡς ἂν ἦσαν σινουργῆ ἢ ἐξ ἐλέφαντος κεκαλλιτεχνημένα.

Μετὰ ποθου ἠρεύνησα ἂν ἠδύναντο νὰ καλλιεργηθῶσι καὶ ὑπὸ οὐρανὸν ὡς τὸν ἡμέτερον, καὶ ἔμαθον παρ' ἀνδρὸς εἰδήμονος ὅτι ἐν Κωνσταντινουπόλει κἂν δύνανται ἀμφότερα να εὐδοκιμήσωσιν εἰς τὸ ὕπαιθρον, ἂν φυτευθῶσιν εἰς γῆν ἐλαφρὰν μὲν ἀλλ' οὐχὶ πτωχήν, τῷ νότῳ ἐκτεθειμένα, καὶ ἂν τον χειμῶνα περιβάλλωνται ἐν ἀχύρῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ ψύχους οὐδόλως ποτίζωνται. Ἂν ἐν Κωνσταντινουπόλει, πολλῷ μαλλον ἐν Ἀθήναις. Ἀλλὰ τῶν Ἀθηνῶν ἀποκλείει αὐτά, πρὸς τὸ παρον κἂν, ἡ ἀπαγόρευσις ἐκ φόβου τῆς φυλλοξήρας· διὸ περιωρίσθην εἰς τὸ νὰ εἰσαγάγω μόνον τὰς περὶ αὐτῶν πληροφορίας.

Ἀλλὰ τὸ μᾶλλον ἐκπλῆξάν με ἦν δένδρον γνωστόν μοι μὲν ἐκ βιβλίων καὶ περιγραφῶν, ἀλλ' ὃ ἐξ ὄψεως οὐδ' ἐγνώριζον οὐδ' ἐνόμιζον ὅτι ἔμελλόν ποτε νὰ γνωρίσω, διότι τὸ ἐφανταζόμην ἰθαγενὲς ἐν ταῖς ἀπωτάταις Ἰνδίαις καὶ μεταφυτεύσεως ἀνεπίδεκτον, οὐδέποτε δ' ἐπίστευον ὅτι ἤθελον τὸ ἀπαντήσει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ, πολλῷ δὲ μαλλον κατὰ τὴν κορυφὴν τοῦ Δέλτα, θάλλον ἐν πάσῃ του τῇ ἀκμῇ. Ἔστι δὲ δένδρον ἀναπτυσσόμενον εἰς ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μείζονας διαστάσεις, καὶ ἐκτεῖνον στιβαροὺς κλάδους πέριξ του· ἔκ τινων δ' αὐτῶν φύονται ῥαβδοι κάθετοι, καὶ ὅταν φθάσωσι μέχρι τῆς γῆς, εἰσδύουσιν ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ ῥιζούμεναι ὑπ' αὐτήν, ἐκτείνουσιν καὶ αὐταὶ κλάδους, ἀφ' ὧν ἄλλαι ῥάβδοι κατέρχονται· καὶ οὕτω βαθμηδὸν τὸ ἓν δένδρον ἐκτεινεται εἰς δάσος ὁλόκληρον, ἀποτελούμενον ἐκ συνεχῶν στοῶν καὶ θόλων εὐθαλῶν καὶ ἀλληλοσυνδέτων, Εἰς τὸν δημόσιον κῆπον τοῦ Καΐρου εἶδον ἐν ἄλλοις ἓν τοιοῦτο δένδρον καταχτῆσαν εὐρὺ τετράγωνον, καὶ ἐνιαχοῦ τοσοῦτον πυκναὶ καὶ ὀγκώδεις εἶχον ἀποβῆ αἱ κάθετοι αὗται παραφυάδες, ὥστε ἐφαίνοντο ὡς βαθέα καὶ σκοτεινὰ βράχων σπήλαια. Οἱ ἐγχωριοι γνωρίζουσι τὸ δένδρον τοῦτο ὑπὸ τὸ ὄνομα *Βαοβάβ*, οἱ δὲ βοτανολόγοι τὸ καλοῦσιν *Ἰνδικὴν συκῆν*.

Ἐμνημόνευσα τοῦ Καΐρου, διότι τὴν ἐκδρομήν μου τῷ ὄντι ἐξέτεινα μέχρις αὐτοῦ. Ἐκτελεῖται δ' αὕτη εἰς ὀλίγας ὥρας διὰ σιδηροδρόμου ταχυτέρου τῶν ἡμετέρων, διότι ἔχει τοὺς οἴμους εὐρεῖς καὶ ἐπιμελῶς διατηρουμένους. Εἷς τῶν ἐπιμελητῶν αὐτοῦ, ὅστις συνέπεσε μετ' ἐμοῦ νὰ ὁδοιπορῇ, διϊσχυρίζετο ὅτι τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ εἰσὶν ἄξια λόγου, καὶ ἤθελε, δὲν εἰξεύρω ἂν ὡς ακεραμευς κεραμεῖ κοτέων, νὰ μὲ πείσῃ ὅτι οἱ ἡμέτεροι, πλὴν μόνου τοῦ εἰς Ἀθήνας ἐκ Πειραιῶς, εἰσὶ ἄντικρυς σπατάλη, καταστρέφοντες τοὺς δι' αὐτοὺς καταβάλλοντας, εἴτε ἰδιώτας εἴτε τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον, καὶ τοῦτο οὕτως ἔσται, ὡς, ἔλεγε, πανταχοῦ ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει, μέχρις οὗ ἐπιτύχωμεν νὰ συνδέσωμεν τοὺς μικρους ἡμῶν σιδηροδρόμους μετὰ μεγάλου τινὸς διεθνοῦς, διοτι τὰς μικρὰς γραμμὰς διϊσχυρίζετο ὅτι τρέφουσιν αἱ μεγάλαι, χωρὶς δ' ἐκεινων ὅτι αἱ μικραὶ πανταχοῦ καὶ πάντοτε θνήσκουσιν ἐξ ἀτροφίας, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ οἱ τὰ κεφάλαιά των εἰς αὐτὰς δαπανῶντες. Πρὸς τὸν τῶν Πατρῶν ἐφάνη πως ἐπιεικέστερος.

Τὰς θεσεις δι' ὧν διηρχόμεθα δὲν δύναμαι

νὰ διαφημίσω ὡς διαπρεπούσας ἐπὶ γραφικῇ καλλονῇ, καθ' ὅσον εἰσὶ μονότονοι πεδιάδες προκύψασαι ἐκ ποταμίων προσχώσεων ἰλύος, ἣν ἐσώρευσαν οἱ αἰῶνες. Σπανίως διακόπτουσι αὐτὰς τεχνηταὶ αὔλακες καί τινα δένδρα πεφυτευμένα εἰ δέ που τις αἴρεται μέλας λοφίσκος, τὰς πλευρὰς αὐτοῦ διατρυπῶσι σκοτειναὶ ὀπαὶ, ὡς φωλεαὶ ἀγριμίων, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέρπουσι γυμνὰ παιδία, ἡμίγυμνοι ἄνδρες, εἰς μέλανα ράκη ἐγκεκορδυλλημέναι γυναῖκες. Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀγροδίαιτοι Φελλάχοι, ὧν τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν ᾤκτειρα, βλέπων αὐτοὺς οὕτω δίκην κτηνῶν εἰς τὰς τρώγλας ἐκείνας διαιτωμένους· ἀλλ' εἷς τῶν συνοδοιπόρων μου, ἀνὴρ ἔμπειρος τῶν ἐπιχωρίων, ἐπράϋνε τὸν οἶκτόν μου, διαβεβαιώσας με ὅτι ἡ θέσις αὐτῶν μεγάλως ἐβελτιώθη διὰ τῆς εὐεργετικῆς ἐπιρροῆς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὡς δὲ πέπεισμαι, καὶ διὰ τῶν φιλοδικαίων αἰσθημάτων καὶ τῆς φιλανθρώπου προνοίας τοῦ νῦν ἀντιβασιλέως. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐξέλιπεν ἡ ἀπάνθρωπος πίεσις τῶν πρώην ἡγεμόνων, τῶν τὸν λαὸν θεωρούντων ὡς ἁπλοῦν κτῆμα προσοδοφόρον, ὡς ἄψυχον ὕλην ἐκμεταλλεύσεως. Ἐνθυμοῦμαι ἐποχὴν καθ' ἥν, μεγάλης πυρκαϊᾶς συμβάσης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ τότε Ἀντιβασιλεὺς ἔσπευσε νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειαν τῶν παθόντων, πέμψας αὐτοῖς μεγαλοδώρως τετρακοσίας χιλιάδας δραχμῶν· ἀλλὰ συγχρόνως διέταξε νὰ ἐπιβληθῇ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ φορολογουμένοις, πρὸς κάλυψιν τῆς εὐεργετικῆς ἐκείνης συνεισφορᾶς, φόρος δραχμῶν . . . ἑνὸς ἑκατομμυρίου καὶ διακοσίων χιλιάδων! Ἰδοὺ πῶς, κατὰ τὸν Κεδίβην ἐκεῖνον, ἡ ἀρετὴ καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς εὕρισκε τὴν ἀμοιβήν της.

Προσέτι δέ, μεταξὺ τοῦ αὐτόχθονος παραγωγέως καὶ τοῦ ξένου ἐμπόρου ἢ καταναλωτοῦ παρενέβαινον, πλὴν τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, καὶ τρίτα ἄλλα πρόσωπα, αὐτὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸν ἱδρῶτα τοῦ πρώτου μέχρις ἐσχάτης σταγόνος ἀπορροφῶντα, καὶ μέγαν πλοῦτον συγκομιζόμενα, ἐν ᾧ ἐκεῖνον ἄφηνον εἰς πενίαν ἐλεεινήν. Ὁ δὲ ταῦτά μοι ἀφηγούμενος ἦν εἷς τῶν ἡμετέρων, Ἕλλην ἔποικος ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ μοὶ ὡμολόγει ὅτι αἱ κυριώτεραι τῶν βδελλῶν τούτων τοῦ αἰγυπτιακοῦ λαοῦ ἦσαν Ἕλληνες, ὧν τὰ κέρδη μεγάλως ἠλαττώθησαν ἀφ' ὅτου οἱ ἐγχώριοι ἐπετράπησαν καὶ ἐνεψυχώθησαν αὐτοὶ ἀπ' εὐθείας καὶ ἄνευ ξένων μεσιτῶν ὑπὲρ ἑαυτῶν νὰ συμβάλλωνται· καὶ εἶχε τὴν γενναιοφροσύνην νὰ εὐλογῇ τὴν αὐτῷ μὲν καὶ ἡμῖν ἐπιβλαβῆ, καθ' ἑαυτὴν δὲ δικαίαν ταύτην μεταβολήν.

Καὶ οὐ μόνον εἰς τῆς γῆς τὴν καλλιέργειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χειρωνακτικὰς καὶ βιομηχανικὰς ἐργασίας ἐπιτυχέστατα ἐπιδίδεται ὁ ἐκ φύσεως εὐφυὴς καὶ ἐπιδέξιος ἐκεῖνος λαός. Εἰς τὰς ἀπεράντους ἀποθήκας τῆς Ἀλεξανδρείας εἶδον φερ' εἰπεῖν βάμβακος καὶ ἄλλων προϊόντων δέματα ἕτοιμα εἰς τὴν διὰ πλοίων ἐξαποστολήν, θαυμασίως συμπεπιεσμένα καὶ διὰ σιδηρῶν ἐλασμάτων περιεσφιγμένα, ὡς ἐντελέστερα δὲν θὰ παρῆγον τὰ ἄριστα τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐργοστασίων. Ἀληθὲς δὲ ὅτι καὶ ταῦτα κατασκευάζονται διὰ συμπιεστικῶν μηχανῶν, καὶ προσέτι ὅτι εἰς τὴν ἐργασίαν ἐνίοτε ἐλέγχεται παρ' αὐτοῖς ἡ τοῖς ἔθνεσι τῆς Ἀνατολῆς ἔμφυτος ἀμεριμνία, οὐχὶ μὲν πρὸς τὸ ἔργον ὃ τοῖς ἐμπιστεύεται, ἀλλὰ κἂν πρὸς ἑαυτούς. Οὕτω μοὶ διηγήθησαν ὅτι εἷς τῶν ἡμετέρων ἐν Λονδίνῳ ἔλαβέ ποτε δέματα βάμβακος παραγγελθέντα εἰς Ἀλεξάνδρειαν· ὅτε δ' ἠνέωξεν ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ βλέμμα του ἀπήντησε — φρικτὸν καὶ ἰδεῖν καὶ λέγειν! — ἐντὸς τοῦ βάμβακος, ἓν πτῶμα συντετριμμένον Ἄραβος. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἔρευνα, κατεγνώσθη ὅτι ὁ δύστηνος καὶ ἀμέριμνος ἐργάτης πρὸ μηνῶν τινων, περατώσας τὴν ἡμερησίαν του ἐργασίαν, ὅτε οἱ ἄλλοι ἀπῆλθον τοῦ ἐργοστασίου, αὐτὸς ἐξετίμησεν ὅτι παχυτέραν καὶ ἀναπαυτικωτέραν κλίνην κατ' οἶκον δὲν θὰ εὕρισκε αὐτοῦ τοῦ βάμβακος ὃν ἐστίβαζε, καὶ μεινας μόνος εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸν βαθὺν πίθον εἰς ὃν εἰργάζετο, καὶ ἐκοιμήθη. Ἦν δ' ὁ ὕπνος εἰς τὴν εὐάρεστον ἐκείνην κλίνην τόσον γλυκύς, ὥστε ἡ ἐπελθοῦσα αὐγὴ δὲν τὸν διέκοψε, καὶ οἱ ἐπανελθόντες ἐργάται, οὐδαμῶς ὑποπτεύοντες τί περιεῖχεν ὁ πίθος, ἔρριψαν νέον βάμβακα εἰς αὐτόν, καὶ στιγμιαίως καταβᾶσα ἡ φοβερὰ μηχανὴ τὸν συνεπίεσε καὶ συνέσφιξε, συντρίψασα τὸν δυστυχῆ κοιμώμενον πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἐκπέμψῃ φωνήν, ἢ πνιγείσης καὶ τῆς φωνῆς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἐξέπεμψε. Τοῦτο δὲ τὸ διήγημα μοὶ ἐπεκύρωσαν καὶ ἄλλοι, προσθέντες μοι καὶ ἕτερον τραγικώτατον, ὅτι γυνὴ ἐκ τῶν ἐγχωρίων, ἱσταμένη παρὰ τὸ στόμιον τοῦ πίθου ἐν ᾧ ὁ βάμβαξ ἐπιέζετο, ἔβλεπεν εἰς τὸν πυθμένα αὐτοῦ, ὅτε τὸ βρέφος της ἐξέπεσεν αἴφνης ἐκ τῆς ἀγκάλης της ἐντός, καὶ χωρὶς αἱ παράφοροι κραυγαί της εἰς οὐδὲν νὰ ὠφελήσωσιν, ἡ ἀπηνὴς μηχανὴ ἐν ἀκαρεῖ καταβᾶσα, τὸ συνέθλιψεν εἰς ἄμορφον μάζαν, ἡ μήτηρ δὲ παρεφρόνησε.

Πλὴν ὅμως τῶν ὑπογείων ἐκείνων χωρίων καὶ πλὴν τῶν μυρμηδόνων αὐτῶν κατοίκων, ἀπήντησα καθ' ὁδὸν καὶ πολίχνας τινάς, αἵτινες ἐκ τοῦ σταθμοῦ ὅθεν τὰς ἔβλεπον μοὶ ἐφαίνοντο ἐλέγχουσαι διὰ τῶν εὐπρεπῶν αὐτῶν οἰκοδομημάτων βαθμόν τινα εὐπορίας καὶ πολιτισμοῦ τῶν κατοίκων αὐτῶν, καὶ μετὰ χαρμοσύνου ἐκπλήξεως εἶδον κατὰ τὰς ὀλίγας στιγμὰς καθ' ἃς εἰς ἕνα τῶν σταθμῶν διεμείναμεν, τὴν ἅμαξαν ἡμῶν περιστοιχισθεῖσαν ὑπὸ κυρίων οἰ-

τινες ἑλληνιστὶ μᾶς προσωμίλησαν, καὶ παρ' αὐτῶν εὐφροσύνως ἔμαθον ὅτι τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὰς μεγαλοπόλεις, ἀλλ' ἐστὶ διεσπαρμένον, ὡς οἱ ἀρχαῖοι ἔποικοι, ἀνὰ πᾶσαν τὴν χώραν μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, τὰ πλεονεκτήματα μὲν τῆς πλουσιοδώρου γῆς ἐπωφελούμενοι, ἀλλά, ὡς καὶ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις, καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς αὐτὴν εἰσάγοντες καὶ καλλιεργοῦντες.

Εἰς τὸ Κάϊρον φθάσαντες ἐν νυκτί, κατελύσαμεν εἰς ξενοδοχεῖον εὐρύχωρον, ἀναπαυτικὸν καὶ καλῶς συνεσκευασμένον, εἰς Ἕλληνα δὲ ἀνῆκον. Τὴν δ' ἐπιοῦσαν, ἡ πόλις ἣν περιῆλθον μοὶ ἐφάνη διὰ τὴν εὐρύτητα, τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν καθαριότητα των ὁδῶν δι' ὧν τὸ πρῶτον διήλασα, εὐρωπαϊκὴ πόλις μᾶλλον ἢ ἀνατολική.

Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἰσὶν ἀληθῶς μεγαλοπρεπεῖς, ἔχουσαι ἀπὸ ἄκρου μέχρις ἄκρου συνεχεῖς ἁψίδων στοὰς ὑπὸ τὰς οἰκίας. Μετ' ἐκπλήξεως δ' ἐνιαχοῦ ἰδὼν καὶ τὰς ἁψίδας μόνας ἄνευ οἰκιῶν, εἰ καὶ σπάνιον ἦν τοῦτο, ἠρώτησα περὶ τοῦ φαινομένου, καὶ ἔμαθον ὅτι ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις, ὅτε πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐχάραξεν ἔξω τῆς τότε πόλεως τὰς εὐθυτενεῖς ταύτας ὁδούς, πρὶν ἢ καὶ μία οἰκοδομὴ ἐγερθῇ παρ' αὐταῖς, ἰσοπέδωσεν αὐτὰς πρὸ παντός, ἔσκαψεν ὑπ' αὐτὰς ὑπονόμους καθαριότητος καὶ ὑδραγωγεῖα, ἔστησε φανοὺς οὓς ἐφώτισε δι' ἀεριόφωτος, καὶ ἤγειρεν ἑκατέρωθεν εἰς πᾶν τὸ μῆκος τὰς εὐπρεπεστάτας ταύτας ἁψίδας· τότε δὲ πρῶτον ἤρξατο πωλοῦσα οἰκόπεδα, ἃ σχεδὸν πάντα τάχιστα ἐξεποιήθησαν, διότι ἡ εὐκοσμία τῆς θέσεως εἵλκυε τοὺς ἀγοραστάς, οἵτινες ὑπεχρεοῦντο ν' ἀποζημιῶσιν εἰς τιμὴν δικαίαν διὰ τὰς στοάς, αἵτινες τοῖς παρεχωροῦντο, ἀποτελοῦσαι ἐξαίσιον καθωραϊσμὸν τοῦ προσώπου τῶν οἰκιῶν των.

Ὅτε δὲ ταῦτα ἤκουον διατρέχων τὰς κομψὰς ἐκείνας καὶ ἀρχαιοπρεπεῖς ἀγυιάς, μοὶ ἐπήρχοντο εἰς τὸν νοῦν ἄλλαι πόλεις ἃς ἐπὶ τῶν ποικίλων μου περιοδειῶν ἀπήντησα, καὶ ὧν αἱ ὁδοὶ οὐχὶ πρὶν ἢ κατοικηθῶσιν, ἀλλὰ καὶ πεντήκοντα ἢ πλείονα ἴσως ἔτη ἀφ' οὗ περιωκοδομήθησαν, οὔτε ἰσοπεδώσεως, οὔτε διορύξεως ἠξιώθησαν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἀτομικωτέρα μὲ κατέλαβε ἐνθύμησις. Ἀνεμνήσθην, ἢ μᾶλλον οὐδέποτε ἀπώλεσα τῆς μνήμης μου, ὅτι ὅτε κατ' ἀρχὰς αἱ Ἀθῆναι ἐγένοντο πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐντελῶς ἔρημον, ἐπρόκειτο πόλις νὰ ἱδρυθῇ, εἶχον ἐγὼ αὐτὸς προτείνει καὶ διὰ τῆς δημοσιογραφίας καὶ ἀπ' εὐθείας, ἵνα κατ' ἐπίσημον διάταξιν πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν παραλίαν οἰκίαι, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέχρι τοῦ ἑτέρου πέρατος τοῦ λιμένος, ἐπικάθηνται ἐπὶ στοῶν, αἵτινες σκιὰν παρέχουσαι καὶ διαπνεόμεναι, θὰ παρίστων συγχρόνως τοῖς εἰσπλέουσι θέαμα οἷον ὀλίγοι τῶν ὑφισταμένων λιμένων, διότι ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ κατὰ σχέδιον ἐπιβεβλημένον συστάντες. Ἦν δ' ἡ πρότασις νὰ ἐκτελεσθῇ τοῦτο οὕτως· εἰς ἕκαστον ἰδιοκτήτην νὰ χορηγήσῃ τὸ δημόσιον, εἰς ὃ ἀνῆκον πᾶσαι ἐκεῖναι αἱ γαῖαι, πρὸ παντὸς τοῦ προσώπου τῆς οἰκίας του δωρεὰν πήχεών τινων ἔκτασιν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ ἐγείρῃ εἰς αὐτὴν κιονοστοιχίαν ὡρισμένων διαστάσεων, μετὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐκτείνῃ, ἂν ἤθελεν, ἐπ' αὐτῆς τοὺς ἀνωτέρους ὀρόφους τοῦ οἴκου του, ὃ οὐδεὶς θὰ ἠρνεῖτο, διότι ἦτον εὐεργεσία ἣν ἐλάμβανε παρὰ τοῦ δημοσίου. Ἡ πρότασις αὕτη ἐνεκρίθη, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν διὰ βασιλικοῦ διατάγματος ἢ κατά τινα τύπον, ἀλλὰ πέπεισμαι ὅτι ἂν ζητηθῇ θὰ εὑρεθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖα καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ δήμου Πειραιῶς· καὶ συνῳδὰ πρὸς τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνηγέρθησαν αἱ πρῶται οἰκίαι τῶν παραλίων, καὶ σώζονται ἔτι περὶ αὐτοῦ μαρτυροῦσαι. Ἀλλ' ἀγνοῶ τί παθόντες οἱ ὀφείλοντες νὰ ἐφαρμόσωσι τὴν διάταξιν, κατ' ἀρχὰς παρέβλεψαν, καὶ μέχρι τέλους ἐλησμόνησαν ὅλως αὐτήν,— ὅπερ ἐλπίζω ὅτι εἰς ἄλλας περιστάσεις δὲν συμβαίνει—καὶ πρῶτον μὲν ἀντὶ ὡραίων κιόνων ἐτέθησαν ῥυπαροὶ ξύλινοι στύλοι, πολλαχοῦ εἰσέτι διαμένοντες, ἔπειτα δὲ οὐδ' οὗτοι κἂν ἀπῃτήθησαν, καὶ ᾠκοδομήθησαν αἱ οἰκίαι ἄλλαι ἄλλως, κατὰ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἰδιοκτητῶν, καὶ ὁ Πειραιεὺς ἐστερήθη ἀνεπιστρεπτεὶ τοῦ κατ' ἐμὲ κἂν ατηλαυγοῦς αὐτοῦ προσώπου δι' οὗ ἴσως θ' ἀπεζημιοῦτο ἐν μέρει καὶ δι' αὐτὸ τὸ *Δεινοκράτειον* σχέδιον, ἐφ' ᾧ ἐνεκαυχᾶτο ἐν τῇ ἀρχαιότητι.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὸ Κάϊρον ἦλθον διὰ τὸ Κάϊρον καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Πειραιᾶ, ἔστρεψα τὴν προσοχήν μου εἰς ἄλλο ἀντικείμενον, καὶ ἠρώτησα ἐκ τίνος ὕλης ἦσαν ἐστρωμένα τὰ ὡραῖα πεζοδρόμια τῶν περιστόων ἐκείνων ὁδῶν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ πάλιν ἐν Ἀθήναις· διότι ἀκούσας ὅτι ἀσφαλτόστρωτα ἦσαν, ἐξεπλάγην μὴ βλέπων Ἄραβας ἐμπεπηγότας εἰς αὐτά, ὅτε ἐν Ἀθήναις, ὡς πολλάκις ἤκουσα, ὁσάκις ἐγένετο λόγος περὶ στρώσεως τῶν ὁδῶν δι' ἀσφάλτου, ὡς εἰσὶν αἱ τῶν πλείστων μεγαλοπόλεων ἐν Εὐρώπῃ, ἡ πρότασις ἀπεκρούσθη μετὰ χλεύης, ὡς προελθοῦσα ὑπ' ἀνθρώπων ἀγνοούντων ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ θερμοκρασίας μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Λονδίνου ἢ Παρισίων. Τοιαύτη ὑπάρχει ἀναμφιβόλως καὶ οὐ μικρὰ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Καΐρου· ἀλλ' ἐν Καΐρῳ—ἀγνοῶ ἂν διότι ἐξ ἀμαθείας δὲν προεῖδον τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ κολλῶσιν εἰς τὸ ἔδαφος ὅταν πνέῃ ὁ φλογερὸς λίψ, ἢ ἂν διότι ἐκ προνοίας ἔκριναν ὅτι πρὶν ἤ τι ἀποφαίνωνται, ὀρθὸν ἐστι νὰ τὸ μελετῶσιν,—ἐφήρμοσαν τὸ εὐ-

στημα τῆς ἀσφαλτοστρώσεως, καὶ τὸ σύστημα ἐπέτυχεν ἐντελῶς, καί, ἴσως, ὡς τῆς ἀσφάλτου ἀναλόγως τοῦ κλίματος παρασκευαζομένης, οὐδένα, ὡς εἶπον, τῶν αὐτὴν ἐν μέσῳ θέρει, κατ' Ἰούλιον, διαπορευομένων, εἶδον ἢ ἤκουσα εἰς αὐτὴν ἐγκεκολλημένον.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΒ'.

Τὰ πάντα ἤδη ἐξηφανίζοντο διὰ τὸν μαρκήσιον· καὶ αὐτὸς ἐπίσης ὁ ἐκλογικὸς ἀγών, ὁ συνταράσσων τὴν γωνίαν ἐκείνην τῆς γῆς καὶ εἰς ὃν ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀναμιχθῇ ἥκιστα τὸν ἐνδιέφερεν. Ἦτο ἐξ ὁλοκλήρου ἀπησχολημένος ἐκ τῆς ἀνησυχίας, ἣν προὐξένει αὐτῷ ἡ ἐμφάνισις καὶ αἱ ἀπειλαὶ τῆς Ἕλλεν Μόργαν. Ἀλλ' αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ἡ Ἕλλεν οὐδὲν ἔπραττεν, ἀφίνουσα νὰ καταπέσῃ ἡ ἀπειλή της ὡς βέλος ἀβλαβές. Ὁ δὲ μαρκήσιος συνοδεύων τὸν υἱόν του μετέβη εἰς Ἀβών, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ δάσους τοῦ Φονταινεβλώ,ὅπως ἴδῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀρχαίου τινὸς θεράποντος τοῦ Μομβρὲν τὴν μικρὰν ἐκείνην Κυπριανήν, ἣν ὁ Ρυὼ ἐν τάχει εἶχε μεταφέρει ἐκ Βιλλερβίλλης τῇ διαταγῇ τοῦ πατρός της.

Τὸ παιδίον πτοηθὲν κάπως ἐκ τῆς ἀποτόμου μεταλλαγῆς τοῦ βίου, μεταφερθὲν τόσον ταχέως ἀπὸ τῆς παραθαλασσίου διαμονῆς εἰς τὸν μικρὸν ἐκεῖνον ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ἐφαίνετο πεφοβισμένον ἀλλὰ θελκτικώτατον, ὅτε δὲ ὁ Ροβέρτος ὤθησε τὴν θύραν τοῦ δωματίου ὅπου ὁ γέρων Δεβραὶ εἶχεν ἀποθέσει αὐτὸ διὰ ν' ἀναπαυθῇ, ἠγέρθη ἀμέσως καὶ ἔτεινε τὰς μικράς του χεῖρας πρὸς τὸν κόμητα λέγων: Παππά.

Ὁ Ροβέρτος προὐχώρησε πρὸς τὴν μεγάλην κλίνην, ἔλαβε τὸ κοράσιον κατησπάσθη αὐτό, τὸ παρετήρει κρατῶν αὐτὸ ὑψηλὰ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του μὲ τὸ σύνηθες ἐκεῖνο κίνημα τῶν γονέων, οἵτινες ὑψώνοντες αὐτὰ φαίνονται τρόπον τινὰ ἐπιθυμοῦντες ν' αὐξήσωσι τὰ μικρά των τέκνα τὸ ταχύτερον, ὡς νὰ μὴ ἠδύναντο πλέον νὰ τοὺς διαφύγωσιν ἀφοῦ ἤθελον μεγαλώσει. Εἰς τὸν οὐδὸν δὲ τῆς θύρας ἐσταμάτησεν ὁ μαρκήσιος μεταξὺ τοῦ Δεβραὶ ἀρχαίου αὐτοῦ θεράποντος, τῆς κυρᾶ Δεβραί, ἀγαθῆς πρεσβύτιδος προθύμου καὶ ἀφωσιωμένης καὶ τοῦ ναυτικοῦ. Ἐκεῖ συγκεκινημένος, διὰ μέσου τῶν πληρούντων τοὺς ὀφθαλμούς του δακρύων, παρετήρει τὸ ξανθὸν παιδίον,τὸ τετραετὲς ἐκεῖνο κοράσιον, ὅπερ διὰ τῶν λευκῶν βραχιόνων του περιέβαλλε τὸν τράχηλον τοῦ Ροβέρτου, εἶτα δὲ μὲ τοὺς εὐσάρκους δακτύλους του ἔπαιζεν ἡσύχως, ἐνῷ τὸν ἠσπάζετο ἐν ταυτῷ, μὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του κόμητος.

Ἦτο ἡ θυγάτηρ τοῦ υἱοῦ του τὸ παιδίον ἐκεῖνο μὲ τὴν ξανθὴν ὡς χρυσίον κόμην, τὴν περιβάλλουσιν τὸ πλῆρες γλυκείας λευκότητος πρόσωπόν του, μὲ τοὺς δύο ἐκείνους γαλανούς, βαθεῖς, τρυφερούς, φαιδροὺς ὀφθαλμούς του. Ἦτο ἐγγονή του!.. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν βλέπων αὐτό, ἐλησμόνει τὸ ὄνομα τῆς μητρός του, τὴν γέννησιν τοῦ ἀθώου ἐκείνου θελκτικοῦ ὄντος, γέννησιν λαθραίαν ὅπως καὶ τὸ συνοικέσιον αὐτὸ τοῦ Ροβέρτου, καὶ ᾐσθάνετο τὴν εὐχάριστον φρικίασιν τῆς πατρότητος τῶν πρεσβυτῶν, οἵτινες βλέπουσι τὴν ὕπαρξίν των συνεχιζομένην διὰ τῶν νεηλύδων ἐκείνων τῶν μυστηριωδῶν καὶ ἀγνώστων.

Προὐχώρησεν ἠρέμα σφόδρα συγκεκινημένος καὶ παρατηρῶν τὴν Κυπριανήν, ἣν ὁ κόμης ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἠρώτησεν προσηνῶς:

— Δὲν μὲ ἀσπάζεσαι κ' ἐμέ, μικρά μου;

Τὸ μειδίαμά του ἦτο τόσον τρυφερὸν ὑπὸ τὸν λευκὸν καὶ ἀνεστραμμένον κατὰ τ' ἄκρα μύστακά του, ὥστε ἡ μικρὰ φοβηθεῖσα κατ' ἀρχὰς—διότι τὰ παιδία δὲν ἀγαπῶσι τοὺς γέροντας καὶ δυσπιστοῦσι πρὸς τὰς λευκὰς γενειάδας—καθησύχασε ταχέως, ἐμειδίασε καὶ ἀφῆκε μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν δακτύλων τοῦ μαρκησίου τὴν μικράν της χεῖρα, ἣν ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἠσπάσθη μετὰ περιπαθείας ὀπισθενεργοῦ, ὡς κατησπάζετο ἄλλοτε τὸν Ροβέρτον μικρόν.

— Διότι ἐγὼ εἶμαι, ἔλεγε τότε ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ὁ πατὴρ τοῦ πατρός σου!

Καὶ ἔτυπτε φιλοστόργως τὸν ὦμον τοῦ υἱοῦ του.

Τὸ παιδίον τότε παρετήρει ἐναλλὰξ τοὺς δύο ἐκείνους ἄνδρας, ὡς νὰ εἶχε τεθῆ πρόβλημά τι πρὸς λύσιν εἰς τὸ ἄπειρον πνεῦμά του. Δὲν τῆς εἶχεν εἴπει αὐτὸ ὁ μαρκήσιος ἄλλοτε, τὴν πρώτην φοράν, ὅτε τὴν εἶδεν.

Καὶ κύπτουσα ἀνεζήτει τὸν Ρυώ, ὅστις ἵστατο παράμερα, τὸ δὲ βλέμμα της ἐφαίνετο ζητοῦν παρὰ τοῦ ναυτικοῦ ἐξηγήσεις περὶ τῶν διατρεχόντων.

— Ναί, Κυπριανή, φιλτάτη μου κόρη, ἔλεγεν ὁ Ροβέρτος· ἀγάπα τον ὅσον καὶ ἐμέ, ἐννοεῖς; ὅσον καὶ ἐμέ! Ἡμᾶς τοὺς δύο μόνον εἰς τὸν κόσμον πρέπει ν' ἀγαπᾷς!.. Λέγε μου, θ' ἀγαπᾷς τὸν παπποῦ;

Τὸ παιδίον ἔστη πρὸς στιγμήν, προσέβλεψε καὶ αὖθις τὸν μαρκήσιον, τοῦ ἐμειδίασεν, ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ὡς στρουθίον ζητοῦν τὴν τροφήν

του, μὲ τὸ μικρόν του στόμα τὸ ἄπληστον εἰς φιλήματα, εἶτα ἠρέμα μὲ τὴν νηπιώδη φωνήν του:

— Ἀλλὰ καὶ τὸν μπάρμπα Ρυώ;... Ἠμπορῶ ἐπίσης ν' ἀγαπῶ καὶ τὸν μπάρμπα Ρυώ;

Καὶ ἔστρεφε τοὺς ὡραίους, μεγάλους καὶ διαυγεῖς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν ἐκ Βιλλερβίλλης ναυτικόν, τὸν τροφέα του, ὅστις ἵστατο ὄρθιος καὶ ὠχρότατος μὲ ὅλην τὴν ἡλιοκαῆ ὄψιν του.

Πολὺ εἶχε λυπηθῆ ὁ ναυτικὸς ἀναγκασθεὶς ν' ἀποδώσῃ τὴν μικράν· ἡ σύζυγός του ἐκεῖ πέραν ἔκλαυσεν ἀρκετά. Διότι ἡ ἀλήθεια ἦτο ὅτι ἠγάπα τὸ κοράσιον ὅσον καὶ τὰ ἰδικά των τέκνα. Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ἤθελεν ὁ πατὴρ καὶ τὸ τηλεγράφημα διέτασσε ρητῶς, δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι διαφορετικά. Ὁ Ρυὼ ἀκαταπαύστως ἐπανελάμβανεν εἰς τὸν Δεβραὶ καὶ τὴν σύζυγόν του νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς Κυπριανῆς. Τοῦτο μόνον ἐπεθύμει ὁ Ρυώ, νὰ εἶνε τόσον ηὐχαριστημένη εἰς Ἀβών, ὅσον καὶ εἰς Βιλλερβίλλην. Βέβαια!... Θ' ἀνεζήτει τὴν θάλασσαν, τὰς πήττας, τὰς καραβίδας!...

— Ἡσύχασε, ἀπήντα ὁ Δεβραί· θὰ τὴν περιποιώμεθα.

Τὸν οἰκίσκον, ἔνθα κατῴκει ὁ πρώην ὑπηρέτης, εἶχεν ἀγοράσει χάριν αὐτοῦ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ὁ Δεβραὶ ἀπεσύρθη ἐκεῖ μετὰ τῆς *γρηᾶς* του, παλαιᾶς μαγείρου τοῦ μαρκησίου, μὴ θέλων νὰ μείνῃ αὐτὸς καὶ ἡ σύζυγός του ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, ἐπειδὴ ἡ ἡλικία δὲν ἐπέτρεπε πλέον αὐτοῖς νὰ ἐκτελῶσι καλὰ τὰ χρέη των ὅσον ἄλλοτε. Οἱ Δεβραὶ ἀπεσύρθησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θανάτου τῆς μαρκησίας.

Εἰς μάτην ὁ κ. δὲ Μομβρὲν προσεπάθει νὰ τοὺς κρατήσῃ.

— Εἶσαι ὡς νὰ ἦσο εἰς τὴν οἰκίαν σου, Δεβραί, ἔλεγεν αὐτῷ· θὰ ζήσετε ἐδῶ μὲ τὴν σύζυγόν σου ὅσον θέλετε... Ἔχετε ὅ,τι σᾶς χρειάζεται διὰ τὰ γηρατεῖά σας.

— Ὄχι, κύριε μαρκήσιε· ὅταν κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐργασθῇ, παραχωρεῖ τὴν θέσιν του εἰς τοὺς νέους. Πηγαίνω ἀλλοῦ νὰ θεραπεύσω τοὺς ρευματισμούς μου!

Τότε ὁ μαρκήσιος ἐπέμεινεν ὅπως δωρήσῃ εἰς τοὺς γέροντας τὸν ἐν Ἀβὼν οἰκίσκον ἐκεῖνον, ὅπου καὶ ὁ υἱός των, ἀξιόλογος νέος, λεπτουργὸς τὴν τέχνην συγκατῴκησεν. Τὰ τρία ἐκεῖνα ἄτομα, ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ καὶ ὁ υἱός, θὰ ἐθυσιάζοντο μετὰ χαρᾶς ὑπὲρ τῶν Μομβρέν, καὶ ὁ Ροβέρτος θέλων νὰ ἔχῃ πλησιέστερον αὐτοῦ τὴν Κυπριανήν, ἐσυλλογίσθη τοὺς Δεβραί. Τὸ παιδίον θ' ἀνετρέφετο ἐκεῖ, ὅπως καὶ ἐν Βελλερβίλλῃ, μετ' ἄκρας φροντίδος καὶ περιποιήσεως, ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἔλλεν ἠγνόει τὴν ὕπαρξιν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, ὁ πατὴρ δὲν ἐφοβεῖτο μήπως ἐπιχειρήσῃ ἀπόπειράν τινα πρὸς ἁρπαγὴν τοῦ παιδίου. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸς θὰ εὑρίσκετο ἐκεῖ πλησίον. Εἰς μίαν ὥραν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ εἰς Ἀβών. Ἔπειτα, παρὰ τοῦ γέροντος Δεβραί, ἀκόμη στιβαροῦ μὲ ὅσα καὶ ἂν ἔλεγε, παρὰ τῆς συζύγου του καὶ παρὰ τοῦ υἱοῦ του, ἀνδρὸς τριακοντούτους ἐν χηρείᾳ ἀλλ' ἄνευ τέκνων, ὅστις ἀπήρχετο κατὰ πᾶσαν πρωΐαν εἰς τὸ ἐν Φονταινεβλῷ ἐργαστήριόν του, ἀλλ' ἐπέστρεφε τὴν ἑσπέραν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ δείπνου, τὸ παιδίον καλῶς θὰ ἐφυλάσσετο καὶ καλῶς ἐν ἀνάγκῃ θὰ ἐπροστατεύετο.

— Δὲν πειράζει, ἔλεγεν ὁ Ρυὼ ἀκούων πάσας ταύτας τὰς ἐξηγήσεις· δὲν πειράζει κύριε κόμη. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι τὸ σπίτι μας ἐκεῖ πέρα εἰς τὴν Βιλλερβίλλην θὰ μᾶς φαίνεται ἄδειανόν!

— Ἡσύχασε, Ρυώ! Ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω πάλιν ὀπίσω τὴν Κυπριανήν. Ἔχεις καὶ σὺ δικαιώματα ἐπ' αὐτοῦ τοῦ κορασίου.

— Καὶ εὔχομαι, ἀπήντα ὁ ναυτικὸς μὲ ἦθος σχεδὸν σκαιόν, νὰ μὴ τοῦ συμβῇ περισσότερη δυσαρέσκεια παρὰ ὅσην ἔλαβε εἰς τὸ σπίτι μας. Οὔτε τόσον κακὸν δὲν εἶδε ἐκεῖ!..

Καὶ συνέκρουσε τὸν ὄνυχα τοῦ εὐρέος ἀντίχειρός του μὲ τοὺς μακροὺς καὶ λευκοὺς ὀδόντας του.

Ὁ Ροβέρτος δυσηρεστεῖτο οὐκ ὀλίγον διότι ἐλύπει τὸν ἀξιόλογον ἐκεῖνον ἄνδρα· ἀλλ' ἔπρεπε ν' ἀποπλανηθῇ ἡ Ἔλλεν καὶ νὰ χάσῃ τὰ ἴχνη. Ἡ ἰδέα ὅτι ἡ Κυπριανὴ εὑρίσκετο πλησίον του καθησύχαζε τὸν κόμητα. Τὸ παιδίον ἦτο ἀνάγκη νὰ μένῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ ν' ἀποκτήσῃ καλὴν ὑγείαν καὶ διὰ νὰ διασκεδάζῃ. Καὶ ὁ ἀὴρ τοῦ δάσους ἦτο ὑγιεινὸς ὅσον καὶ ὁ θαλάσσιος. Ἄλλως τε θὰ τὴν ἔβλεπε συχνότερα· θὰ μετέβαινεν εἰς Ἀβὼν καθ' ἑκάστην· θὰ ἠδύνατο νὰ ἀσπάζηται ὁπόταν ἤθελε τὴν ζῶσαν ἐκείνην ἀγάπην του.

Ἡ Κυπριανὴ ἦτο μελαγχολικὴ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ρυώ· Ὁ υἱὸς τοῦ Δεβραὶ τὴν ὡδήγησεν εἰς τὸ δάσος διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς βράχους, ἀλλ' αὐτὴ ἐφαίνετο ἀναζητοῦσα εἰς τὸν ὁρίζοντα ἄλλο τι, τὴν θάλασσαν. Εἶτα βαθμηδὸν ἐλησμόνησε καὶ ἤρχιζε νὰ συνειθίζῃ εἰς τὴν νέαν ζωήν της. Ἡ καθημερινὴ ἐμφάνισις τοῦ Ροβέρτου εἰς τὸν οἰκίσκον ἦτο δι' αὐτὴν πρόξενος μεγάλης χαρᾶς· Καὶ ὁ μαρκήσιος ἐπίσης τὴν ηὐχαρίστει διότι ἔφερεν εἰς αὐτὴν γλυκίσματα, εἰς ἀθυρματοπώλης δὲ ἐν τῇ ὁδῷ Σαὶντ-Ἀσπαὶ τοῦ Μελὲν ἐσυλλογίζετο μήπως ὁ μαρκήσιος παρεφρόνησε, διότι συχνάκις μετέβαινεν εἰς τὸ κατάστημά του καὶ ἠγόραζε πλαγγόνας, ἃς ἀπεκόμιζεν ἐντὸς τῶν θυλακίων του ἢ ὑπὸ μά-

λης περιτετυλιγμένας έντὸς παλαιᾶς ἐφημερίδος, ὅταν ἦσαν πολὺ μεγάλαι.

— Ἕνας ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου τὴν ὑποψηφιότητα ἤθελαν ν' ἀντιτάξουν εἰς τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Βερδιέ!..

Ἀλλ' ὁ μαρκήσιος οὐδόλως πλέον ἐμερίμνα περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ ἄφινε τὸν Βερδιὲ νὰ τὰ καταφέρῃ ὅπως ἠδύνατο κάλλιον. Ἐξεπλήττετο λίαν διὰ τὴν θέσιν, ἣν κατελάμβανεν ἐν τῷ βίῳ του ἡ μικρὰ Κυπριανή. Τὸ τέως ἄγνωστον ἐκεῖνο κοράσιον τὸν ἀπησχόλει ἐξ ὁλοκλήρου. Δὲν ἐπανεύρισκεν ἐν αὐτῇ τὸν Ροβέρτον, ἀλλὰ μᾶλλον ἓν φάσμα ἐξαφανισθέν, μίαν πρεσβυτέραν ἀδελφὴν τοῦ κόμητος, ἀποθανοῦσαν ἐν λίαν μικρᾷ ἡλικίᾳ ἣν ὁ Ροβέρτος οὐδὲ κἂν εἶχε γνωρίσει καὶ ἧς ἡ μικρογραφία ἐκρέματο εἰς τὸν θάλαμον τοῦ μαρκησίου, παρὰ τὰς λοιπὰς εἰκόνας τῆς οἰκογενείας.

— Εἶνε καταπληκτικόν! ἔλεγεν ἐνίοτε παρατηρῶν τὴν μικρὰν Κυπριανὴν ἐν τῷ οἰκίσκῳ τοῦ Δεβραί. Εἶνε ἡ ἰδία ἡ Γενοβέφα!.. Ἡ καϋμένη ἡ μητέρα σου!..

Ἀλλ' αἱ ἐπισκέψεις τοῦ μαρκησίου καὶ τοῦ υἱοῦ του εἰς τὸ ἐν Ἀβὼν οἴκημα τῶν ἀξιολόγων ἐκείνων ἀνθρώπων ἐγίνοντο λαθραίως σχεδόν, ὡς νὰ ἦτο ἐκεῖ ἡ Ἔλλεν, καὶ ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς κατασκοπεύσωσι καὶ φωραθῶσιν. Ὁ γέρων Ρυὼ ἔγραψεν ἐκ Βιλλερβίλλης μακρὰν καὶ λυπηρὰν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ ἀφοῦ ἔλεγε πόση πλῆξις ἐπεκράτει εἰς τὸν οἶκόν του μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Κυπριανῆς, διηγεῖτο ὅτι νέοι τινὲς ἄγνωστοι εἶχον θεαθῆ περιπολοῦντες πέριξ τῆς κατοικίας του προσπαθοῦντες νὰ εἰσχωρήσωσιν εἰς αὐτὴν καὶ νὰ παρατηρήσωσιν. Παρεκτὸς τούτου μία κυρία πολὺ ξανθή, φέρουσα μέλαιναν ἐνδυμασίαν παρουσιάσθη πρὸς τοὺς Ρυὼ μὲ τὸ πρόσχημα ὅπως ἐνοικιάσῃ οἴκημά τι μέχρι τέλους τῆς θερινῆς περιόδου, πράγματι ὅμως ὅπως βεβαιωθῇ ἂν ἡ «μικρὰ δεσποινίς» εὑρίσκετο ἀκόμη ἐκεῖ. «Μὲ ὅλην τὴν λύπην, ἣν ἡ ἀναχώρησις μᾶς προὐξένησε, προσέθετεν ὁ ἁλιεύς, ὅταν συλλογίζωμαι αὐτά, φρονῶ ὅτι ὁ κύριος κόμης φρονίμως ἔπραξεν ὅ,τι ἔπραξεν.»

Προδήλως ἡ Ἔλλεν ἠθέλησε μὲ τὴν συνήθη αὐτῆς ἀποφασιστικότητα νὰ προσβάλῃ εὐθὺς κατὰ μέτωπον, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἄνευ ἀργοπορίας τόλμημά τι, ἀπάγουσα τὴν Κυπριανὴν ὡς ὅμηρον, πλὴν τὸ τηλεγράφημα τοῦ Ροβέρτου ἐματαίωσε τὴν τοιαύτην ἐλπίδα της. Ἡ Ἀγγλὶς ὅμως δὲν ἦτο γυνὴ ἀποθαρρυνομένη ἐκ τῆς πρώτης ἀποτυχίας, ἀναμφιβόλως δὲ θὰ ἔθετε νῦν εἰς ἐνέργειαν τὴν διπλωματίαν της καὶ τὴν δραστηριότητά της ὅπως ἀνακαλύψῃ τὸ καταφύγιον τῆς θυγατρός της. Διὰ τοῦτο ὁ Ροβέρτος ᾐσθάνετο ἀόριστον φόβον καὶ ἠγρύπνει ἐπὶ τῆς Κυπριανῆς ὡς φιλάργυρος ἐπὶ τοῦ θησαυροῦ του. Ἐπορεύετο εἰς τὴν κατοικίαν τῶν Δεβραὶ μὲ τὰς προφυλάξεις ἐρωτολήπτου μεταβαίνοντος εἰς ἐπικίνδυνον συνέντευξιν. Ἐφοβεῖτο μήπως ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἦτο ἐκεῖ πλησίον κεκρυμμένη εἰς τὸ σκότος καὶ ὁ πατὴρ ἐκεῖνος ἠσπάζετο τὸ ἐκπληττόμενον διὰ τοῦτο θυγάτριόν του ὡς νὰ τὸ ἠπείλει κίνδυνός τις.

— Ἐπαγρύπνει καλά, Δεβραί! ἔλεγεν.

— Ὦ, κύριε κόμη! δὲν εἶνε κίνδυνος! Σᾶς βεβαιῶ ὅτι θὰ μὲ σκοτώσουν προτήτερα πρὶν ἐγγίσουν μίαν τρίχα τῆς μικρᾶς! Καὶ ἂν ἐγὼ δὲν ἔχω δύναμιν, διότι δὲν εἶμαι πλέον νέος, μὴ φοβεῖσθε· ἔχω τὸν υἱόν μου ὅστις ἔρχεται κάθε βράδυ καὶ ἔχει τὰ χέρια γερά!.. Ἡ δεσποινὶς Κυπριανὴ φυλάσσεται καλά!

Ὁ Ροβέρτος μετέβαινε συχνάκις εἰς Ἀβὼν ἐφ' ἁμάξης διὰ τοῦ δάσους, ἐσυλλογίζετο δὲ καθ' ὁδὸν πόσας ἡ Κυπριανὴ ἀντεπροσώπευε δι' αὐτὸν στιγμὰς παρελθόντος ἔρωτος, πόσας ἀπογοητεύσεις καὶ πόσας ἐλπίδας! Ἡ καϋμένη ἡ μικρά! Ἦτο πᾶν ὅ,τι ἀπέμενεν αὐτῷ ἐκ τῆς πλάνης, ἐκ τῆς παραφροσύνης τοῦ βίου του. Πῶς ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ, ἀφοῦ εἶχε τόσον περιπαθῶς ἀγαπήσει; Νὰ λησμονήσῃ; Ὄχι! Δὲν ἐλησμόνει τὴν Ἔλλεν· ἀντὶ ὅμως νὰ τὴν συλλογίζηται μὲ ἐρωτικὰς φρικιάσεις ὅπως ἄλλοτε, τὴν ἐσυλλογίζετο μετά τινος ὀργῆς, διαλογιζόμενος ὁποῖον ἆρά γε θέλγητρον τῆς γυναικὸς ἐκείνης τὸν εἶχε γοητεύσει; Ἡ ἔξαψις τῶν αἰσθήσεων βεβαίως· πλάνη τις, ἣν ἐνόμισεν αἰώνιον. Καὶ πῶς ἐθεώρει τὸν ἑαυτόν του μωρόν, ἔνοχον, ἠλίθιον μετὰ τὴν ἐξέγερσιν ἀπὸ τοιούτου ὀνείρου! Καὶ πῶς σήμερον πρὸ πάντων ἐπαναβλέπων τὴν εἰκόνα τῆς Γιλβέρτης γαλήνιον σκεπτικήν, καλοκάγαθον τὸ ἦθος, κατηρᾶτο τὸ παρελθόν, οὗ τὰ λείψανα ἔφερεν ἀκόμη ὡς ράκη δικτύου ἀτελῶς διαρραγέντος. Δὲν παρηγορεῖτο διὰ τὴν ἀνοησίαν του, εἰμὴ κρύπτων τὸ πρόσωπόν του, τὸ μέτωπόν του, ἐντὸς τῆς ξανθῆς κόμης τῆς Κυπριανῆς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ κρύψῃ ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ μὴ ἴδῃ πλέον τὸ παρελθὸν ἐκεῖνο διὰ παντός.

Μιᾷ τῶν ἡμερῶν διερχόμενος ἔφιππος ἐκεῖθεν τῆς τριόδου τῆς Βασιλικῆς Τραπέζης, σφόδρα ἐξεπλάγη ἰδὼν αὐτόθι τὴν δεσποινίδα Βερδιὲ καθημένην μόνην μὲ ἓν βιβλίον ἀνὰ χεῖρας. Τὴν διέκρινε μακρόθεν ἀλλὰ καίτοι τὴν ἀνεγνώρισε, δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἦτο αὐτή. Πῶς εὑρίσκετο ἐκεῖ μόνη; Ὅτε ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του καὶ τὴν ἐχαιρέτισε, καὶ αὐτὴ ἐπίσης ἐφάνη ἔκθαμβος καὶ τεταραγμένη. Ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐφωρᾶτο ὑποπεσοῦσα εἰς παράπτωμα. Καὶ ὅμως ἦτο ἁπλούστατον. Εἶχεν ἐξέλθει μετὰ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ τοῦ Δυκᾶ, οἵτινες μετέβαινον εἰς τὰ πέριξ διὰ νὰ ἐξάψωσι τὸν ζῆλον τῶν χωρικῶν. Ὁ μέλλων ὑπουργὸς συνώ-

δευε τὴν Ἐρρικέτταν μέχρι τοῦ δάσους τοῦ Μπιλλεβῶ, ὅπου εὑρίσκοντο ὑλοτόμοι τινές, παρ' οἷς ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσωσιν, καὶ ἡ Γιλβέρτη ἀναμένουσα τὴν ἐπιστροφήν των, ἀνεγίνωσκεν ἕν μυθιστόρημα αδλομόναχηυ, ὡς ἔλεγεν ὁ Ροβέρτος.

Τὴν παρετήρει μειδιῶν καὶ τὴν εὕρισκεν ἀξιέραστον μὲ τὴν μέλαιναν ἐκείνην περιβολήν της ἐντὸς τοῦ σκιόφωτος τοῦ δάσους.

Τὴν ἠρώτησεν ἂν ἐξήρχετο συχνὰ οὕτω πως, ἂν ἠγάπα τὰ ἐρημικὰ μέρη τοῦ δάσους, ἔλεγε δὲ αὐτῇ ὅτι ὑπῆρχον τοιαῦται τοποθεσίαι ἐξαίσιοι πέριξ τοῦ Μελέν· ὡς νὰ ἐνδιεφέρετο περὶ τῶν τοποθεσιῶν αὐτῶν, ὡμίλει περὶ τοῦ Φρανσάρ, τοῦ Ἀπρεμὼν καὶ ἄλλων μερῶν· ἀλλὰ δὲν προσεῖχεν εἰς ὅ,τι ἔλεγεν· κατεγίνετο μόνον νὰ τὴν θεωρῇ. Ἡ νεᾶνις ἵστατο ὀρθία, μὲ τὸ βιβλίον ἀνὰ χεῖρας, μὲ τὸ πρόσωπον ἀποκρυπτόμενον κατὰ τὸ ἥμισυ ὑπὸ ἀχυρίνου σκιαδίου. Εἶχε τὸ ἦθος ἥμερον, τὸ μειδίαμα προσηνέστατον καὶ ἔκφρασίν τινα μελαγχολίας, ἥτις ἤρεσκεν εἰς τὸν Ροβέρτον, ὅπως μερικαὶ μελῳδίαι ὡς συμφωνοῦσαι μὲ τοὺς ἰδιαιτέρους ἡμῶν λογισμούς, κατακηλοῦσι τὴν ψυχήν μας. Συνησθάνετο ὅτι ἐκεῖ ἐνώπιόν του ἵστατο ἡ γυνὴ ἡ πλασθεῖσα ἐπίτηδες δι' αὐτόν, τὴν ὁποίαν θὰ ἠγάπα, τὴν ὁποίαν ὤφειλε ν' ἀγαπήσῃ! Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐπὶ τῶν ἁγνῶν της χειλέων ἐπλανῶντο λόγοι περιπαθεῖς στοργῆς καὶ ἀγάπης, οὓς οὐδέποτε ἔμελλε ν' ἀκούσῃ. Καὶ διατί, διατί τάχα οὐδέποτε αὐτὸς θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ὁμολογήσῃ, νὰ ἐκφράσῃ πρὸς αὐτὴν ὅ,τι ᾐσθάνετο;

Τοιοῦτος εἶνε ὁ βίος! ὁλόκληρος ὕπαρξις ἀπαιτεῖται νὰ θυσιασθῇ πρὸς ἐξιλασμὸν διὰ τὰ σφάλματα τῆς νεότητος. Μεταξὺ τῆς Γιλβέρτης καὶ αὐτοῦ ἐμεσολάβει—ἀδιάφορον ἂν ἐκαλεῖτο ἢ ὄχι κυρία δὲ Μομβρέν—ἡ Ἕλλεν.

Ἀπεχωρίσθη τῆς δεσποινίδος Βερδιὲ σχεδὸν ἀποτόμως ἰδὼν ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς δενδροστοιχίας ἐρχόμενον τὸ ὄχημα τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ἐφ' οὗ ἐπέστρεφεν ὁ Δυκᾶς. Ἐνόμισεν ὅτι ἡ ἄφιξις τῆς ὡραίας χήρας θὰ καθίστα τὴν συνδιάλεξιν κοινὴν καὶ χυδαίαν καὶ ὡς νὰ μὴ τὴν εἶχεν ἴδει πρῶς, ἐκέντησε τὸν ἵππον του, ἐχαιρέτισε τὴν Γιλβέρτην καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Ἡ νεᾶνις τὸν ἔβλεπεν ἀπομακρυνόμενον. Καὶ δι' αὐτὴν ἐπίσης ὁ Ροβέρτος ἦτο ἡ προσωποποίησις ἑνὸς ὀνείρου, ὀνείρου ἀπραγματοποιήτου.

Χωρὶς δὲ νὰ τὸ προμελετήσωσιν ἀμφότεροι τὴν ἐπαύριον καὶ τὰς ἀκολούθους ἡμέρας καὶ αὐτὴ καὶ ὁ Ροβέρτος ἐπανῆλθον εἰς τὴν αὐτὴν ἀτραπόν, ὅπου εἶχον συναντηθῇ. Ἄδηλός τις σιωπηλὸς μαγνητισμὸς τοὺς ὡδήγει. Ἐξ ὁρμεμφύτου ἐπανήρχοντο ἐκεῖ, ἐκεῖ ὅπου εἶχον ἴδει ἀλλήλους καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων στιγμῶν τῆς κρυφίου χαρᾶς, ἣν ᾐσθάνοντο ἀνταλλάσσοντες ἕνα χαιρετισμὸν καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρους λόγους, ἠρύοντο ἀγαλλίασιν διὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας.

Ἡ Γιλβέρτη δὲν ἐξήταζεν ἂν προήρχοντο ἐκ συμπτώσεως αἱ τοιαῦται συναντήσεις, ἢ ἂν ὑπῆρχε προμελέτη ἐκ μέρους τοῦ Ροβέρτου. Ἂν ἤθελε νὰ σκεφθῇ, οὐδέποτε θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν γωνίαν ἐκείνην τοῦ δάσους. Ἀλλὰ τί ἔκαμνε τάχα ἐκεῖ τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν θεῖόν της, νὰ εἴπῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον;

Ὁ ταγματάρχης παραφερόμενος ἐκ τῆς ἐκλογικῆς κινήσεως, μετέβαινεν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὁμηγύρεως εἰς τὴν ἄλλην, ἀπὸ τὰ λατομεῖα εἰς τὰ πλινθουργεῖα τοῦ πρώην καταστήματος Σαρβέ· αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ ἡ Γιλβέρτη ἔβλεπε τὸν ταλαίπωρον θεῖόν της καθιστάμενον κατὰ πᾶσαν ἑσπέραν μᾶλλον περίφροντιν, μᾶλλον κεκμηκότα, μᾶλλον σκυθρωπόν. Ἐπόθει ἐρειδομένη εἰς τὸν βραχίονά του νὰ μεταβαίνῃ μετ' αὐτοῦ διὰ ν' ἀναπαύωνται ὁμοῦ ὑπὸ τὰς δρῦς τοῦ δάσους, διὰ νὰ λησμονήσωσι τὸν θόρυβον τῆς πολιτικῆς, διὰ νὰ συνομιλήσωσιν ἠρέμα, ὅπως εἰς τὰς δενδροστοιχίας τοῦ Κεραμεικοῦ τὸ ἀπόγευμα, ὅτε ἐξήρχοντο ἀπομακρυνόμενοι τῆς ὁδοῦ Μανσάρ. Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ δὲν ἀνῆκε πλέον εἰς αὐτήν, δὲν ἀνῆκεν οὐδ' εἰς τὸν ἑαυτόν του. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἀνέπτυσσε κατὰ τοῦ Ζαβουγιὲ ὅστις ἐξετίθετο ἐπίσης, τὴν αὐτὴν δραστηριότητα, ἣν εἶχε δείξει ἄλλοτε ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἡ Γιλβέρτη μόνη συχνότατα ἀπομένουσα ἐν τῇ ἐπαύλει, ἀνέμενε μετ' ἀνυπομονησίας τὸ τέλος τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος, κρατοῦσα δὲ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, μετέβαινεν εἰς ἀπόκεντρόν τινα γωνίαν τοῦ δάσους καὶ ἔμενεν ἐκεῖ βαυκαλωμένη ἀπὸ τὰ συγκεχυμένα νεανικά της ὄνειρα.

Ναί! εἶχε συνειθίσει νὰ βλέπῃ ἐκεῖ τὸν Ροβέρτον καὶ νὰ τοῦ ὁμιλῇ. Σχεδὸν οὐδὲν ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, οὐδέν· ἀλλ' ἡ ὑποκεκρυμμένη σημασία τῶν χαιρετισμῶν των καὶ τῆς σιωπῆς των περιεῖχεν θέλγητρον ἰδιαίτερον. Μίαν ἡμέραν ἐπέστρεψε περίφροντις· εἶχεν εἴπει αὐτῇ ὁ Ροβέρτος ἀπὸ τῆς παραμονῆς τῆς προτεραίας ὅτι ἔμελλε νὰ μεταβῇ τὴν ἐπαύριον εἰς Φονταινεβλὼ διὰ τῆς αὐτῆς ἐκείνης ὁδοῦ, καὶ ἐν τούτοις δὲν εἶχε φανῆ. Πρὸ δύο ἡμερῶν δὲν τὸν ἔβλεπεν, ἕνεκα δὲ τῆς αἰφνιδίως διακοπείσης συνηθείας ᾐσθάνετο στενοχωρίαν. Ἔσχε, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν, τὴν συνείδησιν, τὴν προαίσθησιν συμφορᾶς. Ἂν εἶχε τὴν τόλμην, ἤθελε μεταβῇ εἰς Μελὲν διὰ νὰ πληροφορηθῇ.

Δι' ὅλης τῆς ἑσπέρας ἡ Γιλβέρτη κατείχετο ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τὸ παρετήρησεν. Ἦσαν συνηθισμένοι εἰς τὴν αἰ-

θουσαν. Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς συνωμίλει ἐκεῖ περὶ τῆς πολιτικῆς μετὰ τοῦ Σαρβέ, ὅστις ἔδιδεν αὐτῷ συμβουλάς. Ἡ Ἑρρικέττα ἠκροᾶτο ἀναδιφῶσα μίαν οἰκονομικὴν ἐπιθεώρησιν. Ὁ Βερδιὲ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρίσκετο ἀγωνιζόμενος ἔν τινι πολιτικῇ ὁμηγύρει, εἰς ἣν ὁ κ. γερουσιαστὴς δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Τὸ πνεῦμα τῆς Γιλβέρτης ἐπλανᾶτο ἀλλαχοῦ. Βεβαίως ὁ κ. δὲ Μομβρὲν θὰ εἶχεν ὑποστῇ λύπην τινά, κἄτι δυσάρεστον θὰ τοῦ ἔτυχεν. Εἶχεν εἴπει ρητῶς πρὸ δυὸ ἡμερῶν: «καλὴν ἐντάμωσιν αὔριον!» καὶ οὔτε τὴν προτεραίαν, οὔτε τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφάνη διερχόμενος ἐκ τῆς ἀτραποῦ τοῦ δάσους.

Ἡ Γιλβέρτη τὴν νύκτα ἐκείνην ἔσχεν ὄνειρα τεταραγμένα, πλήρη ἀνησυχίας χωρὶς νὰ γινώσκῃ καὶ αὐτὴ τὴν αἰτίαν, διατελοῦσα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἀσυνειδήτου αὐτοματισμοῦ, ὃν παρέχει ἡ προσήλωσις εἰς μίαν ἰδέαν, ἐξῆλθε καὶ μετέβη εἰς Μελὲν διὰ ν' ἀγοράσῃ δῆθεν χρειώδη τινὰ ἀντικείμενα. Ὁ Βερδιὲ εἶχεν ἀνάγκην χειροκτίων, ἀπολέσας τὰ ἰδικά του εἰς μίαν, δὲν ἐνεθυμεῖτο τίνα, τῶν πολιτικῶν ὁμηγύρεων. «Μὴ ἀγοράσητε, εἶχεν εἴπει μάλιστα αὐτῷ ὁ Γκενώ· αὐτὸ ἠμπορεῖ νὰ σᾶς βλάψῃ!»

Ἐγίνωσκε καλῶς ποῦ ἔκειτο τὸ μέγαρον Μομβρέν· ἀλλ' ἐδίσταζε νὰ μεταβῇ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο καὶ μηχανικῶς προὐχώρει, ἐβάδιζε βραδέως ἀνὰ μέσον τῆς πόλεως, ὅπου ἐπὶ προγραμμάτων πολυχρόων ἐφαίνοντο τὰ ὀνόματα τοῦ Βερδιέ, τοῦ Ζαβουγιέ, τοῦ Γκαρούς, δελτία μεγάλα, δι' ὧν συνιστᾶτο ἢ κατεπολεμεῖτο ἡ ὑποψηφιότης τοῦ θείου της. Καὶ ὅμως τῇ ἐφαίνετο ὅτι τὰ προγράμματα αὐτὰ ἦσαν δι' αὐτὴν ἀδιάφορα, ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐκείνη οὐδόλως ἐνδιέφερε τὸν βίον της. Ἀνήρχετο τὴν ὁδὸν Θιέρσου ὑπὸ τῆς ἀσθενικὰς φιλύρας, εἶτα τὴν λεωφόρον τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου, κατόπιν τὴν ὁμώνυμον ὁδόν, ἔνθα εἶχε γεννηθῇ ὁ θεῖός της καὶ ἱσταμένη παρά τινα τοῖχον, ἔβλεπε τὸν Σηκουάναν ρέοντα παρὰ τοὺς κήπους, τὴν δίνην τοῦ ὕδατος, τὴν σειρὰν τῶν παρὰ τὴν ὄχθην αἰγείρων καὶ μακρὰν τοὺς δύο πύργους τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

Ἡ Γιλβέρτη χωρὶς νὰ τὸ ὁμολογῇ πρὸς ἑαυτήν, ἀνεζήτει πρόφασιν διὰ νὰ περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς ἐκείνας ἐπὶ τῇ ἀορίστῳ ἐλπίδι μήπως συναντήσῃ τὸν Ροβέρτον, παρετήρει δὲ μηχανικῶς τὸ πλυντήριον τῆς Παναγίας, οὗ ὁ καπνὸς ἐξήρχετο θορυβωδῶς ὡς ἀναπνοή.

Δὲν ἐτόλμα ν' ἀνέλθῃ πρὸς τὸ μέρος τοῦ νομαρχείου, πλησίον τοῦ μεγάρου Μομβρέν. Μὲ ποῖον δικαίωμα θὰ ἔκρουε τὴν θύραν ἐκείνην; Ἄλλως τε τί παραφροσύνη ἦτο ἐκείνη νὰ πιστεύῃ, διότι δὲν εἶδε τὸν κ. δὲ Μομβὲν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ὅτι συμφορά τις πιθανῶς ἐπῆλθεν εἰς τὸν κόμητα;.. Ἔπρεπε νὰ εἶνε ἔξω φρενῶν!

Διατί ὅμως ὁ κ. δὲ Μομβρὲν εἶπε: «Καλὴν ἐντάμωσιν αὔριον»;

Τυχαίως τότε βαδίζουσα εὑρέθη εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Παναγίας, ἔνθα ἀνυψοῦντο οἱ ἐρυθροὶ πυργίσκοι τοῦ Σωφρονιστηρίου, ἐπιφόβου τὴν θέαν ὡς φρουρίου· ἐκεῖ πλησίον, ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ, ὅστις ἐφαίνετο ὡς προέκτασις τῆς εἱρκτῆς, διότι τὰ ὑαλοσκεπῆ θολωτὰ παράθυρα αὐτοῦ ἀντίκρυζον τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας τοῦ Σωφρονιστηρίου, ἠγείρετο βωμός, ἐφ' οὗ εἷς Χριστὸς ὠχρός, ἄναιμος, περίλυπος ἐκρέματο ἀπὸ ξυλίνου σταυροῦ χρώματος ἐρυθροῦ αἱματηροῦ.

Ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνετο ἐπιθυμίαν νὰ σταματήσῃ ἐκεῖ καὶ νὰ προσευχηθῇ. Θλῖψις πικρὰ τὴν κατεῖχεν· ὀδυνηρὸν προαίσθημα τὴν ἐβασάνιζεν. Διὰ μιᾶς ἐγκατέλιπε τὴν πλατεῖαν καὶ ὥδευσε μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸ μέγαρον Μομβρέν. Τέλος πάντων ἦτο ἁπλούστατον νὰ ἐρωτήσῃ ἂν εἶχε συμβῇ τι εἰς τὸν κόμητα καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, χωρὶς κἂν νὰ εἰσέλθῃ. Πλὴν φθάσασα πρὸ τοῦ μεγάρου δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸ πράξῃ. Ἦτο βεβαίως παραφροσύνη! Παρετήρει τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο κτίριον, ψυχρὸν καὶ σοβαρόν. Διὰ τῆς βαρείας ἡμικλείστου θύρας διεφαίνετο ἡ αὐλή, εἶτα τὰ ὑψηλὰ τείχη, καλυπτόμενα ὑπὸ στρώματος κισσοῦ, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο σχεδὸν μέλαν καὶ ὡς ἀναχρονισμὸς ἐκπληκτικός, φανὸς φωταερίου, ὅστις θὰ ἔλαμπε κἄποτε ἐκεῖ ὡς ἐρυθρὸν καὶ φωτεινὸν ἄνθος τοῦ φυλλώματος ἐκείνου, εἰς θέσιν ὅπου παλαιός τις ἀνταναχλαστικὸς καὶ καπνίζων φανὸς θὰ ἥρμοζε κάλλιον πρὸς τὴν μελαγχολικὴν ἐκείνην βλάστησιν καὶ τὸ βαρὺ καὶ σκυθρωπὸν οἰκοδόμημα.

Διελογίζετο ἂν ἔπρεπε νὰ κρούσῃ τὴν θύραν, νὰ τὴν ὠθήσῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ... Καὶ διατί; Μὲ ποῖον δικαίωμα;.. Διότι εὑρέθη τυχαίως εἰς τὸν δρόμον τοῦ κόμητος; Διότι εἶχεν ἀποκτήσει τὴν συνήθειαν νὰ τὸν βλέπῃ καθ' ἑκάστην ἀπό τινος καιροῦ; Καὶ διότι δὲν εἶχεν ἀναφανῇ, διὰ τοῦτο αὐτὴ ἡ ξένη, ἤθελε νὰ πληροφορηθῇ περὶ τοῦ κ. κόμητος δὲ Μομβρέν;.. Δὲν εἶχε βεβαίως μεταβῇ χάριν αὐτοῦ εἰς Μελέν!.. Τὰ χειρόκτια ἐκεῖνα τοῦ θείου της εἶχε λησμονήσει νὰ τ' ἀγοράσῃ. Οὐδὲ κἂν τὰ ἐσυλλογίζετο!.. Καὶ ὅμως δι' αὐτά, δι' αὐτὰ καὶ μόνον εἶχε μεταβῇ εἰς Μελέν! Καὶ ἀπεμακρύνετο ἤδη τοῦ μεγάρου Μομβρέν, ὅτε ὄπισθέν της ἤκουσε κρότον βαρὺν θύρας κλειομένης. Ἐστράφη καὶ εἶδεν... Ἦτο ὁ Ροβέρτος, ὅστις ἐξήρχετο.

Ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀφήσῃ κραυγὴν χαρᾶς. Οὐδὲν ἀπευκταῖον λοιπὸν εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὴν

ζωὴν τοῦ κόμητος. Ἔπειτα διὰ μιᾶς ἀνελογίσθη ὅτι ἦτο γελοῖον νὰ φωραθῇ τοιουτοτρόπως. Διὸ ἐβάδισε τάχιστα ὅπως φθάσῃ εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀγορᾶς τοῦ Σίτου καὶ γείνῃ ἄφαντος μετὰ σπουδῆς. Πλὴν ὁ Ροβέρτος τὴν διέκρινε καὶ σπεύδων τὸ βῆμα τὴν κατέφθασεν ὡς νὰ κατείχετο ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἀνάγκης νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτήν. Ὅτε δ' ἐκείνη τὸν προσέβλεψε καὶ εἶδε πόσον ἦτο ὠχρός:

— Τί ἔχετε; τὸν ἠρώτησεν.

Καὶ ἐσταμάτησεν. Τότε ἐννόησεν πόσον ἀληθὲς ἦτο τὸ σκληρὸν γυναικεῖον αὐτῆς προαίσθημα!

Ἡ χαριέσσα κεφαλὴ τοῦ Ροβέρτου ἐφαίνετο ἠλλοιωμένη καὶ τὸ νεαρόν του πρόσωπον εἶχε διὰ μιᾶς γηράσει, ὡς νὰ τὸ εἶχον κατασπαράξει οἱ ὄνυχες τῆς λύπης.

Ἡ ἀπάντησίς του ἦτο σχεδὸν κραυγή:

— Ὦ! ἂν ἐγνωρίζετε!..

Καὶ ἤρχισεν αἴφνης νὰ βαδίζῃ ὡς ἄνθρωπος ὅστις βλέπει παρερχόμενον τὸν χρόνον καὶ φοβεῖται.

Ἡ Γιλβέρτη, ἥτις πρὸ ὀλίγου ἤθελε νὰ τὸν ἀποφύγῃ, τώρα τὸν παρηκολούθει. Εἶχε μαντεύσει καλῶς, ναί· συμφορά τις εἶχεν ἐνσκήψει· ἀλλ' ὁποία συμφορά;

Κατήρχοντο τὴν γηραιὰν ὁδὸν τῶν Κωδώνων, εἰς ἣν αἱ μέλαιναι ἐκ τῆς πολυκαιρίας οἰκίαι ἀπέδιδον ὄψιν μεσαιωνικήν, ἦσαν δὲ μόνοι, ὅτε διὰ μιᾶς ἀκούσας ἐκεῖ τὸν κώδωνα ναοῦ κρουόμενον πενθίμως ὁ Ροβέρτος ἐφρικίασε τόσον, ὥστε ἡ Γιλβέρτη ἐφοβήθη.

Ὁ νέος κατέπνιξεν ἕνα λυγμὸν ἀνερχόμενον εἰς τὸν λάρυγγά του καὶ εἶπε μετὰ σπουδῆς:

— Μοῦ κάμνει κακὸν αὐτὸς ὁ ἦχος! Ἐλᾶτε!

Καὶ ὥδευσεν ἐν τάχει πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΑΝΔΡΕΙΑ

Κατὰ τὸν στρατηγὸν Οὐολσελέη

Περίεργον καὶ ἐν πολλοῖς πρωτοτυπωτάτην μελέτην ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως ἐν ἀγγλικῷ περιοδικῷ ὁ κλεινὸς νικητὴς τοῦ Τὲλ-ἒλ-Κεβὶρ περὶ τῆς ἀνδρείας, ἣν χαρακτηρίζει ὡς τὸ *πνευματικὸν ἀντίστοιχον καὶ τὸ ἰσοδύναμον τῆς ἐντελοῦς φυσικῆς εὐεξίας*. «Ἐκ πείρας γινώσκω, ἐπάγεται ὁ στρατηγός, ὅτι οἱ ἐξέχοντές πως ἐπὶ ἀνδρείᾳ ἀπολαύουσι πάντοτε καὶ ἐξαιρέτου σωματικῆς ὑγείας. Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὑπάρχουσιν οὐχ ἧττον καὶ ἀσθενεῖς ἢ ὑποχονδριακοί, οἵτινες εἶνε ἀληθεῖς ἥρωες. Σπανίως ἄνθρωπος ἐμαρτύρησεν ὅσον φυσικὸν καὶ ἠθικὸν θάρρος Γουλιέλμος ὁ Γ', οὗ ὁ βίος ὁλόκληρος ὑπῆρξε διηνεκὴς πάλη ἀδαμάστου θελήσεως κατὰ σαθροῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ· παιδιόθεν ἐνόσει, ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ ζῶσα φλογερὰ ψυχὴ κατέβαλλε πάντοτε τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας καὶ τὴν φυσικὴν ἀσθένειαν.

Δὲν ἐπιχειρῶ λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς ἀνδρείας, ἐξακολουθεῖ ὁ Ἄγγλος στρατηγός, ἀποκνῶν πρὸ τοιαύτης ψυχολογικῆς πραγματείας. Θὰ περιορισθῶ εἰς τὴν ἀναγραφὴν ἀτομικῶν τινων παρατηρήσεων, παρατηρῶν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἀνδρεία ἀποτελεῖ αἴσθημα ἐντελῶς διακεκριμένον τῆς ἐπιδεικτικῆς γενναιότητος, τῆς κοινῶς μαρτυρουμένης παρὰ τῶν πολλῶν ἐν τῷ βίῳ. Ἄξεστος χωρικὸς μὴ ὑποχωρῶν ποτε ἐνώπιον τῆς πυγμῆς οἱουδήποτε, μονομάχος ἀθορύβως ὑποστὰς πλειστάκις τὸ πῦρ τοῦ ἀντιπάλου του, δυνατὸν νὰ ἀποδειλιάσωσιν ἐπονειδίστως ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ, ἐν σπουδαίᾳ μάχῃ. Οἱ ἥρωες εἰσὶ συγκεκροτημένοι διαφόρως αὐτῶν, οὓς ἐνισχύει μόνη ἡ ματαιοδοξία. Στερήσατε αὐτοὺς τῶν θεατῶν καὶ θὰ ἴδετε τὴν ἀνδρείαν αὐτῶν ἐξαφανιζομένην δίκην καπνοῦ. Ἐνθυμοῦμαι ἀξιωματικόν τινα τοιοῦτον ἔχοντα χαρακτῆρα, ὃν ἐπανειλημμένως εἶδον ἀφειδῶς ἐκτιθέμενον εἰς τὸ ἐχθρικὸν πῦρ. Νύκτα τινὰ ἀνετέθη αὐτῷ ἐπικινδυνωτάτη τις ἔφοδος. Τὸ ἐγχείρημα ἀπέτυχε καὶ αἱ ἀπώλειαι ἡμῶν ὑπῆρξαν σημαντικαί. Ἔμαθον ὅτι ὁ ἐν λόγῳ ἀξιωματικὸς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Κομισθέντων τῶν πτωμάτων εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀπῆλθον ἵνα παρακολουθήσω τὴν κηδείαν των, ὅτε αἴφνης βλέπω αὐτὸν ἐνώπιόν μου σῶον καὶ ἀβλαβῆ. Μοὶ ἀφηγήθη πῶς ἐπωφεληθεὶς τοῦ σκότους διέφυγε τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον ἡμῶν. Ἀλλὰ μετά τινα ἔτη ἐπληροφορήθην θετικῶς ὅτι εἶχε καταλίπει τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἄνδρας, ἀσφαλισθεὶς ὄπισθεν θάμνων τινῶν. Καὶ τοῦτο διότι δὲν εἶχε θεατάς. Ἦτο ἥρως, ἔχων ἀνάγκην φωτὸς καὶ δημοσιότητος.

Συνήντησα πολλάκις ἀνθρώπους φυσικῶς ἀσθενεῖς καὶ ἄνευ θελήσεως, οἵτινες εἰλικρινῶς ἐπεθύμουν νὰ φανῶσιν ἀνδρεῖοι καὶ τοὺς ὁποίους ἄγνωστος δαίμων ἐξώθει πάντοτε εἰς τὰς ἐπικινδυνωτέρας τῶν θέσεων. Οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες δύνανται νὰ συλλάβωσιν ἀξιοθαύμαστα σχέδια, ἀλλ' ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπιτελέσωσιν αὐτά· μέχρι τελευταίας στιγμῆς αὐταπατῶνται· ἀλλ' αἴφνης ἀποδειλιῶσι καὶ τρέπονται εἰς φυγὴν ἄτακτον. Ὑπάρχουσι καὶ χαρακτῆρες φύσει ὅλως ἄτολμοι, ἀλλ' οἱ ὁποῖοι δι' ἰσχυρᾶς θελήσεως ἐπιβάλλουσιν ἑαυτοῖς ἀνδρείαν πειθαναγκαστικὴν καὶ ἐκτίθενται εἰς σοβαροὺς κινδύνους, ἀγόμενοι ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας των. Ὁ στρατιώτης ἐξ ὁρμεμφύτου δὲν ἀσμενίζει εἰς τοιούτους ἀρχηγούς.

Ἀλλὰ τόσον ἰσχυρὸν εἶνε παρ' αὐτοῖς τὸ αἴσθημα τῆς ἀλαζονείας, ὥστε ἐπὶ τέλους καταβάλλουσι πᾶσαν ἀντίστασιν. Εἰς ποίας ἠθικὰς βασάνους ὑποβάλλονται οἱ ἀτυχεῖς οὗτοι ἄνθρωποι, ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ παθουμένου!

Ἐνταῦθα τίθημι καὶ τὸ ἑπόμενον ἐρώτημα: Ποῖος εἶνε ἄξιος μείζονος σεβασμοῦ μεταξὺ τοῦ κατορθοῦντος νὰ κατανικήσῃ βδελυρὰ ἔνστικτα καὶ τοῦ ἡρωϊζομένου ἀκόπως καὶ ἀσφαλῶς; Δυνατὸν νὰ σέβεταί τις τὸν πρῶτον, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην ἀγαπητότερος ἀποβαίνει ὁ δεύτερος.

Οὐδὲν περιεργότερον τῆς μελέτης τῆς αἰφνιδίου δειλιάσεως, εἰς ἣν ὑπόκεινται ὁλόκληροι στρατιαὶ πρὸ τοῦ ἐχθροῦ. Συνήθως ὁ τοιοῦτος πανικὸς ἐνσκήπτει νύκτωρ. Εἶδον ὁλόκληρον μεραρχίαν ἀλλοφρονοῦσαν ἐκ τοῦ φόβου, κυριολεκτικῶς, διότι ἐξηγέρθη αἰφνιδίως, κληθεῖσα ἐπὶ τὰ ὅπλα ἀναιτίως. (Ὁ στρατηγὸς Οὐολσελὲϋ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὑπονοεῖ ἐνταῦθα ἐπεισόδιόν τι, ὅπερ διεδραματίσθη ἐν Τὲλ-ἐλ-Κεβίρ, κατὰ τὴν κατάληψιν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Ἄγγλων. Ἀξιωματικοὶ συνεπλάκησαν ἐκ τοῦ συστάδην πρὸς συναδέλφους των, ἔπεσαν νεκροὶ καὶ τραυματίαι· λογικὰ ὄντα, ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς, μετεβλήθησαν εἰς κτήνη μὴ ἔχοντα συναισθησιν τῶν ἰδίων πράξεων.) Εἶδα πλησίον μου ἀξιωματικὸν παλαίοντα λυσσωδῶς πρὸς στρατιώτην του, ὃν ὑπελάμβανεν ὡς ἐχθρόν. Καταρρίψας τὸν ὑποτιθέμενον πολέμιον, ἔσυρε τὸ πολύκροτόν του καὶ ἐπυροβόλησε κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐπλήγωσεν αὐτὸς ἑαυτὸν κατὰ τὸν πόδα.

Ἕκαστον ἔθνος, λέγει περαιτέρω ὁ στρατηγὸς Οὐολσελὲϋ, ἔχει ἰδιάζοντα αὐτῷ τρόπον ἀνδρείας. Ὁ ὁρμητικὸς καὶ φιλοκίνδυνος Γάλλος, ἱκανὸς πρὸς πάντα ἡρωϊσμὸν ὅταν ἡ τύχη τῶν ὅπλων κλίνῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, μάχεται κάκιστα, ὅταν πεισθῇ ὅτι πρόκειται νὰ ἡττηθῇ. Ὁ πιστὸς καὶ εὐπειθής, ἀλλ' ἀμαθὴς Ρῶσσος στρατιώτης, δεικνύει ἐπιμονὴν ἐφάμιλλον πρὸς τὴν τῶν Ἄγγλων· ὑφίσταται τοὺς μόχθους καὶ τὰς στερήσεις μεθ' ὑπομονῆς ἀπαραμίλλου. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν στρατῶν ὁ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστος ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶνε ὁ τουρκικός· ἡ ἀνατροφή, οἱ νόμοι, τὰ ἤθη, καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἡ θρησκεία τοῦ Τούρκου καθιστῶσιν αὐτὸν τὸν ἐπιφοβώτατον τῶν ἀντιπάλων.

Πολλάκις ἤκουσα λεγόμενον ὅτι οἱ βραχύσωμοι εἶνε συνήθως γενναιότεροι τῶν ὑψηλοσώμων. Ἐγὼ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι ὁ μᾶλλον ἄφοβος στρατιώτης, ὃν ἐγνώρισα, εἶχεν ἓξ ποδῶν ὕψος. Οὐδέποτε ἔκλινε κατὰ ἓν βῆμα, ὅπως ἀποφύγῃ σφαῖραν. Νύκτα τινὰ ἦτο ἔφιππος, ἐκτεθειμένος εἰς φοβερὸν πῦρ· εἶχον ἀνάγκην νὰ δώσω αὐτῷ διαταγήν τινα καὶ ὁμιλῶν ἔτυχε νὰ ἐπιθέσω τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ὀσφύος του: «Πρόσεξε, φίλτατε, μοὶ εἶπεν, ἐπληγώθην πρὸ ὀλίγου εἰς αὐτὸ τὸ μέρος;» Καὶ ἡ συνομιλία ἐξηκολούθησεν, ὡσεὶ ἐπρόκειτο περὶ δήγματος ἐντόμου. Ὁ ἄτρομος οὗτος μαχητὴς ἐκαλεῖτο σὶρ Γέραλδ Γράχαμ.

Περαίνω τὸν λόγον δι' ἑνὸς ἀνεκδότου. Πρόκειται περὶ τοῦ Ἄγγλου στρατηγοῦ, ὅστις ἐπιτιθέμενος κατὰ τῶν Γαδείρων ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατιώτας του: «Ἄγγλοι τρεφόμενοι ὅπως σεῖς μὲ *ροσμπίφ* ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ καταδεχθῆτε ποτε νὰ νικηθῆτε ἀπὸ ἀθλίους Ἱσπανοὺς τρεφομένους μὲ πορτογάλια μόνον.» Γάλλος συγγραφεύς, ἀφηγούμενος τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο, θεωρεῖ αὐτὸ τρανὴν ἀπόδειξιν τῆς εὐτελείας τῶν αἰσθημάτων τῶν Ἀγγλοσαξώνων, μὴ δυναμένων νὰ εἰσακούσωσιν εὐγενοῦς τινος ἐπικλήσεως, καταγελᾷ δὲ τοῦ Ἄγγλου στρατηγοῦ ὡς ἀποταθέντος οὐχὶ πρὸς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ τὸν στόμαχον τῶν στρατιωτῶν του. Τοῦτο, παρατηρεῖ ὁ λόρδος Οὐολσελέη μαρτυρεῖ ἄγνοιαν τοῦ διακριτικοῦ στοιχείου τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, — ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ἡμετέραν ἰσχὺν— τῆς ἐσχάτης ἡμῶν περιφρονήσεως τουτέστι πρὸς πᾶν ὅ,τι ὀθνεῖον. Ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς κατὰ βάθος ἦτο ἀνὴρ εὐφυέστατος, γνωρίζων νὰ ἐπωφελῆται τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τῶν προλήψεων τῶν στρατιωτῶν του.

Κ.

Η ΜΥΩΠΙΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

Παρετηρήθη ἐπ' ἐσχάτων φοβερὰ ἐπίτασις τῆς μυωπίας ἐν τοῖς Γερμανικοῖς σχολείοις. Περὶ ταύτης καὶ τῶν αἰτίων ἐξ ὧν προέρχεται τὸ κακὸν ἀναγινώσκομεν τὰ ἑπόμενα εἰς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐπιθεώρησιν.»

Εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἀγροτικῶν σχολείων ὁ ἀριθμὸς τῶν μυώπων παίδων οὐδέποτε ὑπερβαίνει τὴν ἀναλογίαν 1 ἐπὶ τοῖς 100. Εἰς τὰς αὐτὰς τάξεις τῶν ἐν ταῖς πόλεσι σχολείων ἡ ἀναλογία ἀνέρχεται εἰς 2 μέχρι 3 ἐπὶ τοῖς 100. Εἰς τὴν ἕκτην τάξιν οὐδέποτε ἡ ἀναλογία εἶνε κατωτέρα τῶν 4 ἐπὶ τοῖς 100· τέλος εἰς τὰς ἀνωτάτας τάξεις ἀνέρχεται εἰς τὸν καταπληκτικὸν ἀριθμὸν 50 ἐπὶ τοῖς 100, ὃν ἐνίοτε καὶ ὑπερβαίνει. Ἡ γενομένη ἐξέτασις τῆς ὁράσεως ἐπὶ ἑκατοντακισχιλίων μαθητῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἀπέδειξεν ὅτι οὐ μόνον ἡ ἀναλογία τῶν μυώπων αὐξάνει κατὰ τὴν ἀνιοῦσαν σειρὰν τῶν τάξεων, ἀλλὰ καὶ ὁ βαθμὸς αὐτὸς τῆς μυωπίας καθίσταται ἐν τάχει μεγαλείτερος.

Παρὰ τοῖς φοιτηταῖς τῶν πανεπιστημιακῶν σχολῶν ἡ ἀναλογία τῶν μυώπων δύναται ἄνευ ὑπερβολῆς νὰ ὁρισθῇ εἰς τὰ δύο τρίτα τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ.

Ἡ ἀσθένεια τῆς ὁράσεως ἡ παρατηρουμένη παρά τε τοῖς μαθηταῖς καὶ φοιτηταῖς προέρχεται ἐκ πολλῶν αἰτίων, ἅτινα θ' ἀπαριθμήσωμεν καὶ ἅτινα θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ λείψωσιν ἢ κἂν νὰ μετριασθῶσιν.

Το ζήτημα τοῦ φωτισμοῦ ἐνέχεται κυριώτατα. Τὴν ἡμέραν τὸ ἡλιακὸν φῶς εἰσέρχεται διὰ παραθύρων ἀνεπαρκῶν διαστάσεων, ἀκολουθεῖ δ' ἐκτὸς τούτου διεύθυνσιν ἐλαττωματικήν. Αἱ ἐλλείψεις τοῦ χώρου, συχνάκις δὲ καὶ ἡ ἀδιαφορία τοῦ διδασκάλου συντελοῦσιν εἰς τὴν παραμέλησιν τοῦ σοβαροῦ τούτου ζητήματος.

Τὴν ἑσπέραν ὁ μαθητὴς εἶνε ἠναγκασμένος νὰ γράψῃ τὰ θέματά του,ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶν ὑπερβολικῶς μακρά, ὑπὸ τὴν λάμψιν τεχνητοῦ φωτός, λυχνίας, κηρίου, ἢ φωταερίου, ἢ πολὺ ἀσθενοῦς ἢ πολὺ θερμοῦ.

Οἱ τυπογραφικοὶ χαρακτῆρες, δι' ὧν ἐκτυποῦνται τὰ ἐν τοῖς σχολείοις βιβλία, εἰσὶ πολὺ μικροί, ἡ δὲ γραφὴ πολὺ λεπτή. Ἀφίνουσι τὰ παιδία καὶ τοὺς νέους βραδύτερον νὰ τηρῶσι θέσιν κεκλιμένην, μὲ τὸ βιβλίον ἢ τὸ τετράδιον εἰς ἀπόστασιν 10 ὑφεκατομμέτρων ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐνῷ ἡ ἁρμόζουσα ἀπόστασις εἶνε 30 ὑφεκατομμέτρων.Οἱ ὀφθαλμοὶ συνειθίζουν τοιουτοτρόπως εἰς τὴν ἐγγύθεν ὅρασιν καὶ δὲν ἐξασκοῦνται εἰς τὴν ἐξ ἀποστάσεως. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅπως καὶ διὰ τὰ ἄλλα ὄργανα ἀπαιτεῖται ἄσκησις συνεχής, διότι ἄλλως ἐπέρχεται βλάβη. Οἱ μυῶνες τῆς συναρμογῆς διαρκῶς τεταμένοι ἕνεκα τῆς ἐκ τοῦ σύνεγγυς ὁράσεως καθίστανται ἐπὶ τέλους ἀνίκανοι εἰς τὴν μεταβολὴν τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν κατάλληλον διὰ τὴν ὅρασιν μακρυνῶν ἀντικειμένων. Κατὰ συνέπειαν ἐπέρχεται σειρὰ ἀλλοιώσεων τῶν διαφόρων ὀργάνων τοῦ βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ἡ δὲ κυρτὴ θέσις τοῦ σώματος ἐπιδρᾷ ἐφ' ὁλοκλήρου τοῦ ὀργανισμοῦ· ἐπιφέρει στάσιν τοῦ αἵματος εἰς τὸ φλεβικὸν σύστημα τῆς κεφαλῆς, συμφορήσεις παθητικὰς καὶ κατόπιν ἐπιμόνους ἡμικρανίας, ὧν ἀγνοεῖται ἡ πρώτη ἀφορμή, πρὸς δὲ παρέκκλισιν τῶν ὤμων, χαλάρωσιν ἐν τῇ ἀναπτύξει τῶν μυώνων τοῦ στήθους καὶ τῶν ὀστῶν τοῦ θώρακος, ὁπόθεν κατ' ἀνάγκην ἐπέρχονται ὀλέθριαι συνέπειαι εἰς τὸν πνεύμονα καὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ αἵματος.

Καὶ αὐτὸ ἐπίσης τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα ὑφίσταται βαρεῖαν τὴν βλάβην τὴν προερχομένην ἐκ τῶν ἐλλείψεων τοῦ σχολικοῦ προγράμματος· ἡ ὑπερβολικὴ πνευματικὴ ἀσχολία ἄνευ ἐπαρκοῦς σωματικῆς ἀναπαύσεως φοβερὰς ἔχει συνεπείας ἐπὶ τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, καὶ οὐκ ὀλίγον ἴσως ἐπιδρᾷ εἰς τὴν παρατηρουμένην συνεχῆ αὔξησιν τῶν νευρικῶν νοσημάτων.

Η ΞΕΝΟΥΛΑ

Κ... Β...

11

Ἀπὸ λουλοῦδι ταπεινό,
Ποῦ μόνον μιὰν αὐγὴν ἀνθίζει,
Μοσχοβολᾷ, μοσχομυρίζει
Ἀπ' ἄκρη 'ς ἄκρη τὸ βουνό.

—

Τἀστέρι, ποῦ 'ς τὸν οὐρανὸ
Ἀχτίδες ἀργυραὶς σκορπίζει,
Τὸν κόσμον ὅλον τὸν φωτίζει
Τὸν μαῦρο καὶ τὸν σκοτεινό.

—

Κι' ἀγάπη τρυφερή, ποῦ μένει
Ὀλίγον καιρὸ μόνον κλεισμένη
Μεσ' 'ς τὴ 'δική μου τὴν καρδιά,

—

Ὅμοια τὴ χάρι ἔχει κ' ἐκείνη
Καὶ 'ς ὅλη τὴ ζωή μου δίνει
Ἀγάπης φῶς καὶ μυρωδιά.

12

Πόσαις φοραίς, ξανθή μου, πόσαις φοραὶς ὥς τόρα,
'Σ τὴν κρύα κι' ὡργισμένη τοῦ χωρισμοῦ μας ὥρα,
Δὲν ἔταξα, δὲν εἶπα: ναὐρίσκουνταν 'ς τἀλήθεια
Μιὰ μάγισσα, μιὰ Στρίγλα καθὼς 'ς τὰ παραμύθια,
Τὸ μαγικὸ ραβδί της ἀπάνω μας ν' ἁπλώσῃ
Κι' ἀτέλειωτο κ' αἰώνιο τὸν ὕπνο νὰ μᾶς δώσῃ!...
Νὰ λείψῃ μιὰ γιὰ πάντα κάθε χαρὰ καὶ θλῖψι
Κι' αὐτὸς ὁ μαῦρος πόνος τοῦ χωρισμοῦ νὰ λείψῃ,
Καὶ μόνον ἡ ἀγάπη, ἀθάνατη πλασμένη,
Ἀθάνατ' ὄνειρό μας 'ς τὸν ὕπνο μας νὰ μένῃ.

13

'Σ τῆς λίμνης τἀργυρᾶ νερὰ
Καθρέφτιζε τὴν ἐμμορφιά της
Κ' ἐκύτταζεν ὅλη χαρὰ
Ἡλιόφωτη τὴ ζωγραφιά της.

—

—Ἡ ὄψι σου ἡ ἀγαπημένη
Ἔτσι πιστὰ ζωγραφιστὴ
'Σ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς μου μένει
Κι' οὔτε ποτὲ θὲ νὰ σβυστῇ!..

—

Μὲ μιᾶς ἐχάθηκ' ἡ χαρά,
Συννέφιασεν ἡ ἐμμορφιά της,
Σκύφτει, ταράζει τὰ νερὰ
Κ' ἐσβύστηκεν ἡ ζωγραφιά της.

—

«—Ἡ ὄψι μου ἡ ἀγαπημένη
Ὀλίγον καιρὸ ζωγραφιστὴ
'Σ τὰ βάθη τῆς καρδιᾶς σου μένει
Κι' ἔτσι μιὰ 'μέρα θὰ σβυστῇ!...»

14

Όταν τυχὸν χαλάσῃ ἀπ' ἄγριον ἀέρα
Μικρὴ κι' ἀγαπημένη χελιδονιῶν φωλιά,
Μὲ πόνο, μὲ λαχτάρα γυρνοῦνε νύχτα 'μέρα
'Σ τὸν ἔρημο τὸν τόπο τὰ δύστυχα πουλιά.

Παρόμοια οἱ λογισμοί μου ἀπ' τὴν καρδιὰ σταλμένοι
Γυρνοῦν καὶ φτερουγίζουν μ' ἀκούραστα φτερὰ
'Σ τὸν ἔρημο τὸν τόπο ποῦ βρίσκεται θαμμένη
Ἡ κάθε μου εὐτυχία κ' ἡ κάθε μου χαρά.

Ἐν Λειψίᾳ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ἡ ἁγνεία εἶνε κόσμημα βαρύτιμον κεκλεισμένον ἐν εὐθραύστῳ θήκῃ.

—

Ἀξίαν ἔχει ἡ ἀρετὴ ὅταν, ὑπαρχούσης πάσης εὐκαιρίας ὅπως ἁμαρτήσῃ τις, ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ μείνῃ ἐνάρετος.

—

Ὁ ἀνὴρ ζητεῖ τὴν ἀγάπην τῆς γυναικὸς ἥτις ἀρέσκει εἰς αὐτὸν — ἡ γυνὴ τοῦ ἀνδρὸς ὅστις ἀρέσκει εἰς τὰς ἄλλας γυναῖκας.

—

Αἱ γυναικεῖαι καρδίαι ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς πυξίδας ἐκείνας, ἃς πωλοῦσιν αἱ ἀθυρματοπῶλαι. Εὐθὺς ὡς ἀποπειραθῇ τις νὰ τὰς ἀνοίξῃ, ἀναπηδῶσιν αἴφνης ἐξ αὐτῶν μικροὶ διάβολοι παντὸς εἴδους.

—

Τοῦ ἀνδρὸς ἡ καλλονὴ ἔγκειται εἰς τὸ πνεῦμά του. Τῆς γυναικὸς τὸ πνεῦμα ἔγκειται εἰς τὴν καλλονήν της.

—

Ὁ ἱστορικὸς εἶνε προφήτης ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ παρελθόν! Ὁ προφήτης εἶνε ἱστορικὸς βλέπων πρὸς τὸ μέλλον.

—

Ὁ φιλάργυρος ζῇ πτωχὸς διὰ νὰ ἀποθάνῃ πλούσιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ Γάλλοι φιλοτιμοῦνται νὰ καταστήσωσι τὴν παρασκευαζομένην παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889 ὅσον ἔνεστι μεγαλοπρεπεστέραν καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαν, μάλιστα δὲ πλεῖστον μεριμνῶσιν ἵνα ἡ ἰδία αὐτῶν χώρα ἐπιδειχθῇ εἰς τὴν Ἔκθεσιν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ δυνάμει τῇ βιομηχανικῇ καὶ ἐκπολιτιστικῇ. Πρὸς τοῖς ἄλλοις θέλουσι μετάσχει τῆς ἐκθέσεως καὶ αἱ ἀποικίαι αὐτῶν εὐρύτατα, ἐκθέτουσαι οὐ μόνον τὰ προϊόντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς κατοίκους. Ὡρίσθησαν ἤδη ἀπὸ τοῦδε ἰδιαίτερα διαμερίσματα δι' ἑκάστην τῶν ἀποικιῶν. Τὸ Τογκίνον θὰ ἔχῃ ἐπιφάνειαν 7,130 μέτρων, θέλει δὲ περιλάβει πολυπληθῆ καὶ περίεργα προϊόντα τοῦ τόπου καὶ πρὸς τούτοις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τμήματος ἱδρυμένον ὁλόκληρον ἀνναμιτικὸν χωρίον ἔχον ἔκτασιν 1,600 μέτρων καὶ περιλαμβάνον 89 ἰθαγενεῖς κατοίκους, ἐξ ὧν οἱ ἡμίσεις θὰ ἀνήκωσιν εἰς τὸν ἐπιτόπιον στρατόν, ὃν καταρτίζουσι καὶ ἐκπαιδεύουσιν οἱ Γάλλοι. Τὸ χωρίον θὰ εἶνε ἀπαράλλακτον πρὸς τὰ ἐν Τογκίνῳ, θὰ κατασκευασθῇ δὲ ὑπὸ ἀρχιτέκτονος ἐκεῖθεν ἐρχομένου καὶ διὰ ὑλικῶν ἀποστελλομένων ἐπίσης ἐκ Τογκίνου.

Πληρέστατα ὡσαύτως θα ἀντιπροσωπευθῇ ἐκ τῇ ἐκθέσει καὶ ἄλλη γαλλικὴ ἀποικία, ἡ Νέα Καληδονία, ἡ χρησιμεύουσα ὡς τόπος ἐξορίας καὶ καθείρξεως διὰ τοὺς βαρυποίνους καταδίκους τῆς μητροπόλεως. Μικρὸν χωρίον ὡς τὰ τῶν ἰθαγενῶν τῆς ἀποικίας ταύτης θέλει οἰκοδομηθῇ ἐν τῷ τμήματι, κατοικούμενον ὑπὸ δέκα ἰθαγενῶν, οἵτινες θὰ ἐκλεχθῶσιν ἐκ τῶν μᾶλλον ἡμερωμένων καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀγρίων, ὁλόκληροι οἰκογένειαι μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων, ὥστε ὁ κόσμος νὰ λάβῃ ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς καληδονικῆς οἰκογενείας. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χωρίου θὰ στηθῇ ἡ καλύβη τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ παραπλεύρως αὐτῆς αἱ τῶν ἄλλων ἰθαγενῶν· οὗτοι δὲ θέλουσι φέρει μεθ' ἑαυτῶν καὶ ξύλα καὶ φλοιὸν τοῦ δένδρου niaouli δι' ὧν θέλουσι κατασκευάσει ἄλλας ἁπλουστέρας κατοικίας, οἵας συνειθίζουσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν.

Περίεργα ἔθιμα συνοδεύουσιν τὴν καθέλκυσιν τῶν πλοίων ἐν Σκιάθῳ, ὡς ἀναγινώσκομεν ἔν τινι ἀνταποκρίσει τῆς «Νέας Ἐφημερίδος» ἐκ τῆς νήσου ἐκείνης: Ἐν πρώτοις οἱ ἱερεῖς ψάλλουσιν ἁγιασμόν, εὐθὺς δ' ἀμέσως ἀφαιροῦνται τὰ ὑποστηρίγματα καὶ ὁ ναυπηγὸς διὰ τῆς σκεπαρνιᾶς του χαράσσει σταυρὸν ἐπὶ τῆς πρύμνης παρὰ τὴν τρόπιδα, ὃν κύψας καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ποιήσας ἀσπάζεται ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ἀρχιναυπηγός, λαμβάνων παρὰ τοῦ πλοιάρχου δῶρον μανδίλιον ἐκ μετάξης μὲ χρυσᾶ νομίσματα δεδεμένα, διὰ τῆς ἰδίας δὲ σκεπαρνιᾶς καταφέρει τὸ πρῶτον κτύπημα ἐπὶ τῆς πρύμνης δίδων τὸ σημεῖον τῆς καθελκύσεως, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἡ ἀδελφὴ τοῦ πλοιάρχου περιέρχεται ῥαίνουσα τὸ ὑπερήφανον σκάφος μὲ ὀρύζιον καὶ κοφέτα. «—Αἶτε γλάσα, γλὰ λέσα» φωνεῖ ὁ διευθύνων τὴν καθέλκυσιν, καὶ ὅλοι οἱ ναυτικοί, τὰ λαμπρὰ παλληκάρια, «γλάσα» ὅλοι δι' ἑνὸς στόματος ἀπαντῶντες, ἕλκουσι μετὰ δυνάμεως τοὺς ἑκατέρωθεν τοῦ πλοίου διήκοντας ἀπὸ τῆς πρύμνης ἰσχυροὺς κάλῳ, ὑποβοηθοῦσιν οἱ κριοὶ καὶ τὸ πλοῖον βραδέως καὶ μετὰ τριγμοῦ, ὡς νύμφη καμαρωτή, κατέρχεται ἐπὶ τῆς ἐσχάρας καὶ ῥίπτεται εἰς τὴν ὑγρὰν ἀγκάλην τῆς Ἀμφιτρίτης. Χαρὰ ζωγραφίζει τὰς ὄψεις πάντων, ἐπακολουθοῦσι δὲ τραταρίσματα καὶ ἀνταλλαγὴ θερμῶν εὐχῶν. Ἄλλοτε ἦν συνήθεια ὄπισθεν τοῦ πλοίου νὰ ῥίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ὁ πλοίαρχος διὰ τὸ καλορρίζικο.

Ἡ Βοημία ἔχει ὡς γνωστὸν ἄπειρα κυνηγέσια. κατὰ τὸ ἔτος 1887, ἐφονεύθησαν ἐν αὐτῇ 2189 ἔλαφοι, 11759 δορκάδες, 749 ἄγριοι σῦς, 512,423

λαγωοί, 25. 797 λαγιδεῖς ἤτοι κόνικλοι, 1010 τέτραγες, 3872 ἄγριαι ὄρνιθες, 528 ἀτταγῆνες, 46, 018 φασιανοί, 499,935 πέρδικες, 15343 ὄρτυγες, 4023 σκολόπακες, 405 ἄγριαι χῆνες καὶ 13, 856 ἄγριαι νῆσσαι. Προσέτι ἐφονεύθησαν 3060 ἀλώπεκες, 2738 γαλαῖ, 8696 ἰκτίδες, 332 ἐνυδρίδες, 231 τρόχοι, 59 βύαι καὶ 46,739 διάφορα σαρκοφάγα πτηνά. Ὁ τόπος ὠφελεῖται ὑπὲρ τὸ ἓν ἑκατομμύριον φλωρινίων κατ' ἔτος ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν θηρευμάτων.

Κατὰ τοὺς ἐσχάτως δημοσιευθέντας ἀπογραφικοὺς πίνακας, ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰταλίας συνίστατο περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰς 30,260,065, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1871, τὸ σύνολον τῶν κατοίκων τοῦ ἰταλικοῦ βασιλείου συνεποσοῦτο εἰς 26, 801,161, ὅ ἐστιν ἐντὸς 16 ἐνιαυτῶν ὁ ἰταλικὸς πληθυσμὸς ηὐξήθη κατὰ 3 1)2 ἑκατομμύρια.

Ὅτι μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου προσεκτήσατο μεγίστην αὔξησιν καὶ προκοπὴν σύμμετρον πρὸς τὴν αὔξησιν καὶ δύναμιν τῆς Γερμανίας εἶνε ἀναμφισβήτητον καὶ τοῖς πᾶσι φανερόν· ὀλίγοι ὅμως γινώσκουσιν ὁπόσον τεράστιος καὶ καταπληκτικὴ ὑπῆρξε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς πρωσσικῆς πρωτευούσης ἡ ἀνάπτυξις. Τὸ Βερολῖνον (λέγει ὁ καθηγητὴς Παλόσκης) εἶνε τανῦν πρότυπον ὑγιοῦς, εὐκόσμου, πλουσίας, περικαλλοῦς, ἐπαγωγοῦ καὶ καθαρίου μεγαλοπόλεως. Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν ἡ Βιέννα ἦτο, λόγῳ πληθυσμοῦ, ὑπερτέρα τοῦ Βερολίνου, σήμερον ἀπ' ἐναντίας ὑπερτερεῖ τῆς Βιέννης κατὰ ἑκατοντάδας χιλιάδων· ἐν ἐκείνῃ μὲν ὁ πληθυσμὸς αὐξάνεται ἐτησίως κατὰ δεκακισχιλίους, ἐν τούτῳ δὲ κατὰ πεντηκοντακισχιλίους· ἐν τέλει τοῦ 1886 ἔτους τὸ Βερολῖνον, ἄνευ τῶν προαστείων, εἶχε πληθυσμὸν 1,363,000, ἐν ᾧ ἡ Βιέννα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ᾠκεῖτο, ἐξαιρέσει τῶν προαστείων, ὑπὸ 764,000. Πρὸ τριάκοντα ἐνιαυτῶν, ἐπὶ τοῦ αὐστρογαλλικοῦ πολέμου τοῦ 1859, τὸ μὲν Βερολῖνον εἶχεν ὀλιγωτέρους, ἡ δὲ Βιέννα πλείονας τῶν 500,000 κατοίκων. Λαμβανομένου ὡς μέτρου τῆς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπιδόσεως τοῦ Βερολίνου, ὁ πληθυσμὸς τῆς γερμανικῆς μητροπόλεως θὰ εἶνε κατὰ τὸ 1891 διπλάσιος τοῦ τῆς Βιέννης.

Τοιαύτη τις αὔξησις εἶνε ἀπαραδειγμάτιστος ἐν τῇ ἱστορίᾳ πασῶν τῶν ἐπὶ γῆς πόλεων· ἡ ἱστορία οὐδὲν ἀναφέρει παράδειγμα μεγαλοπόλεως, ἧς ὁ πληθυσμὸς ἐδιπλασιάσθη ἐντὸς χρονικοῦ διαλείμματος ἐλάσσονος τῶν εἴκοσιν ἐτῶν. Οὔτε οἱ Παρίσιοι, οὔτε τὸ Λονδῖνον, οὔτε ἡ Νέα Ὑόρκη, οὐδ' αὐτὸ τὸ Κιχάγον καὶ ὁ Ἅγιος Φραγκῖσκος δύνανται νὰ ἀντιμετρηθῶσι πρὸ τὴν μητρόπολιν τῆς Γερμανίας, ἥτις εἶνε ἡ ταχύτερον πάσης ἄλλης μεγαλοπόλεως προκόπτουσα. Οἱ Παρίσιοι δεινῶς παλινδρομοῦσιν ὡς πρὸς τοῦ πληθυσμοῦ τὴν αὔξησιν· ἐντὸς πέντε ἐνιαυτῶν (ἀπὸ τοῦ 1881—1886], ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ηὐξήθη ἀπὸ 2,269,000 εἰς 2,344,000, ηὐξήθη δηλαδὴ μόνον κατὰ 75,000. Ἀλλὰ τοιαύτη τις αὔξησις εἶνε αὐτόχρημα στασιμότης καὶ ἀναστροφὴ εἰς τὰ ὀπίσω· μετὰ 20 ἐνιαυτῶν πάροδον, τὸ Βερολῖνον θὰ ὑπερφαλαγγίσῃ τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης, θὰ ἀποβῇ δέ, ἀρχομένης τῆς εἰκοστῆς ἑκατονταετηρίδος, ἡ μετὰ τὸ ἀπέραντον Λονδῖνον μεγίστη τῶν μεγαλοπόλεων.

Ἐν Λονδίνῳ συνέστη Ἑταιρία ἐκ κυριῶν, σκοπὸν ἔχουσα νὰ προσέρχηται ἐπίκουρος κατ' οἶκον εἰς ἄνδρας ἀγάμους ἀσθενοῦντας.

Δὲν ὑπάρχει προϊὸν τὸ ὁποῖον νὰ ἀφίνῃ ἀνόθευτον ἡ αἰσχροκέρδεια καὶ ἀσυνειδησία βιομηχάνων τινῶν. Εἷς τῶν συντακτῶν τῆς «Διεθνοῦς Ἐπιθεωρήσεως τῆς ἰατρικῆς» ἀναφέρει τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς νοθεύσεως τοῦ ἐλαίου τῆς μουρούνης. Ὁ ἐργολάβος, λέγει, ὅστις ἀναλαμβάνει νὰ ἀποκομίσῃ ἐκ τῶν ἀγορῶν τῶν Παρισίων τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν, ἔχει λίαν κερδοφόρον ἐργασίαν, ὅταν ἡ ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία τῆς πόλεως διατάσσῃ τὴν καταστροφὴν καὶ ἐξαφάνισιν ἰχθύων σεσηπότων, ὀστρεϊδίων ὀζόντων κτλ. Ὁ ἐργολάβος ὄχι μόνον πληρόνεται διὰ νὰ ἀποκομίσῃ τὰ βλαβερὰ ταῦτα ἐδώδιμα, ἀλλὰ καὶ πωλεῖ αὐτὰ κατόπιν ἀντὶ ἀξιολόγου τιμήματος εἰς δύο βιομηχανικὰ καταστήματα, εὑρισκόμενα εἰς τὰ πέριξ τῶν Παρισίων. Ταῦτα δὲ κατασκευάζουσιν ἐκ τῶν σαπρῶν ἐκείνων ἰχθύων ἔλαιον μουρούνης διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Καὶ τὸ προϊὸν τοῦτο καταναλίσκεται εἰς ποσὰ μέγιστα ἐν Γαλλίᾳ. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι, ἐνῷ μόνον αἱ βόρειαι τῆς Εὐρώπης χῶραι, Σουηδία, Νορβηγία καὶ Δανία παράγουσι τὸ γνήσιον ἔλαιον τῆς μουρούνης, ἐν τούτοις ἐλαχίστη ἐξαγωγὴ ἐξ αὐτῶν εἰς Γαλλίαν γίνεται.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνη αὕτη ἡ νόθευσις, εἰς ἣν ὑπόκειται τὸ προϊὸν τοῦτο. Ἤδη γίνεται λόγος περὶ νοθεύσεως αὐτοῦ διὰ πετρελαίου. Εἰς ποῖον κίνδυνον εὑρίσκονται ἐκτεθειμένοι οἱ ζητοῦντες ὠφέλειαν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ φαρμάκου τούτου, ἕκαστος ἐννοεῖ εὐκόλως ἐκ τῶν εἰρημένων.

Ἐν ἐμπορικῷ γραφείῳ :

— Κύριέ μου, καὶ ἐγὼ ἐχρημάτισα ὑπάλληλος, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐπῆγα μὲ τὸ τσιγάρο 'στὸ χέρι 'στὸν προϊστάμενό μου.

Ὑπάλληλος.—Τότε χωρὶς ἄλλο ὁ προϊστάμενός σας θὰ ἦτο πολὺ λεπτὸς ἄνθρωπος.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ὅταν ἡ ἀνθοδέσμη σας μαρανθῇ, δύνασθε νὰ τὴν ζωογονήσητε ἐμβάλλοντες εἰς ὕδωρ βράζον κατὰ τὰ δύο τρίτα τὰ στελέχη τῶν ἀνθέων. Εὐθὺς ἀμέσως ἀποκόπτετε τὸ μέρος τῶν στελεχῶν, τὸ ὁποῖον ἐβράχη ἐντὸς τοῦ βράζοντος ὕδατος, καὶ θέτετε τὴν ἀνθοδέσμην ἐντὸς ἀγγείου πλήρους ὕδατος ψυχροῦ. Κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον διατηρεῖτε τὰ ἄνθη ἐπί τινας ἀκόμη ἡμέρας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 — 1423

'Αριθ. 662 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. 4 Σεπτεμβρίου 1888

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

'Ο κύριος Ι. Πανταζίδης, καθηγητὴς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐν τῷ 'Εθνικῷ Πανεπιστημίῳ, ἐδημοσίευσεν ἐν τρισὶν ἀλλεπαλλήλοις τεύχεσι τῆς *'Εστίας* (ἀρ. 652-654) κρίσιν περὶ τοῦ ὑπ' ἐμοῦ φιλοπονηθέντος καὶ ἐν τῇ σειρᾷ τῆς Ζωγραφείου 'Ελληνικῆς Βιβλιοθήκης ἄρτι ἐκδοθέντος πρώτου τόμου τῶν Εὐριπίδου δραμάτων. Καὶ ἐν μὲν τοῖς δυσὶ πρώτοις ἄρθροις ὁ σοφὸς φίλος μου ἐπιδοκιμάζει μετ' εὐφημιῶν τὸ ἔργον, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ καὶ τελευταίῳ ἀποκρούει τὴν ὑπ' ἐμοῦ ἑρμηνείαν τῶν στίχων 209-219 τῶν *Φοινισσῶν*, προτείνει δ' ἑτέραν ἰδίαν αὐτοῦ ὡς τὴν μόνην ὀρθήν. Τὸ ἀνασκευαστικὸν τοῦτο μέρος τῆς εἰρημένης βιβλιοκρισίας οὐδαμῶς εἰς ἐμὲ ἐφάνη ὀρθόν· ἀλλ' ἀποβλέψας ὅμως εἰς τὴν εἰλικρινῆ εὐμένειαν, ἥτις ὑπηγόρευσεν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὴν κρίσιν ταύτην, ἀνθ' ἧς μόνον εὐχαριστίας ἦτο δίκαιον ν' ἀκούσῃ ὁ κριτὴς παρ' ἀνδρός, ὅστις πᾶν ἄλλο παρ' εὐφημίας εἶνε συνειθισμένος ν' ἀκούῃ, ἀπεφάσισα νὰ σιωπήσω· διότι, εἶπα κατ' ἐμαυτόν, τί σημαίνει ἐπὶ τέλους, ἐὰν περασθῇ εἰς τὸν λογαριασμόν μου καὶ μία κακὴ ἑρμηνεία, ἔστω καὶ ἀδίκως, ἀπέναντι τῶν ἄλλων, ὅσας προθύμως καὶ εἰλικρινῶς ἐπεδοκίμασεν ὁ ἐπικριτής μου; 'Επειδὴ ὅμως ἡ σιωπή μου αὕτη παρεξηγήθη, καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα εὔφημα μὲν ἀλλ' ἀόριστα καὶ γενικὰ ἄρθρα ἐξελήφθησαν ὡς φιλικῆς εὐμενείας ψιλὰ φιλοφρονήματα, ἡ δὲ πραγματικὴ τοῦ βιβλίου ἀξία ἐθεωρήθη ὡς ὑποδεικνυομένη ἐκ τοῦ τρίτου ἄρθρου, ἐν ᾧ καὶ μόνῳ γίνεται λεπτομερὴς ἀνάλυσις καὶ ἀνασκευὴ τῆς ἑρμηνείας ἑνὸς χωρίου, ἀναγκάζομαι καὶ ἄκων νὰ λύσω τὴν σιωπήν, καὶ ν' ἀπαντήσω διὰ βραχέων εἰς τὸ ἀνασκευαστικὸν τοῦτο μέρος τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπικρίσεως.

Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον τῶν Φοινισσῶν, ἀπηλλαγμένον τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων διορθωμάτων, φέρεται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐκδόσει, ὅπως κεῖται (καθόλου εἰπεῖν) ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις καὶ ἀρίστοις κώδιξιν, ἤτοι οὕτως:

(στροφὴ α'.)

Τύριον οἶδμα λιποῦσ' ἔβαν
ἀκροθίνια Λοξίᾳ.
φοινίσσας ἀπὸ νάσου
Φοίβῳ δούλα μελάθρων
ἵν' ὑπὸ δειράσι νιφοβόλοις
Παρνασοῦ κατενάσθην,
'Ιόνιον κατὰ πόντον ἐ-
λάτᾳ πλεύσασα, περιῤῥύτων
ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων
Σικελίας Ζεφύρου πνοαῖς
ἱππεύσαντος, ἐν οὐρανῷ
κάλλιστον κελάδημα

(ἀντιστροφὴ α'.)

πόλεος ἐκπροκριθεῖσ' ἐμᾶς
καλλιστεύματα Λοξίᾳ.
Καδμείων δ' ἔμολον γᾶν,
κλεινῶν 'Αγηνοριδᾶν
ὁμογενεῖς ἐπὶ Λαΐου
πεμφθεῖσ' ἐνθάδε πύργους.

Πλὴν τῶν κακῶν διορθωμάτων, καὶ ἡ ἑρμηνεία τοῦ χωρίου τούτου, ὡς τόσων ἄλλων, ἦτο ἄρδην ἐσφαλμένη, ἠναγκάσθημεν δ' ἡμεῖς, ὅπως ἑρμηνεύσωμεν ὀρθῶς αὐτό, ν' ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ πολλῶν καὶ ποικίλων παρερμηνειῶν ἕνα ἕκαστον σχεδὸν στίχον καὶ μίαν ἑκάστην σχεδὸν ἑκάστου στίχου φράσιν καὶ λέξιν (ἴδ. ὑποσημ. σελ. 37—39, καὶ σημ. σελ. 296—315). Τῆς δ' οὔτε μικρᾶς οὔτε ἀκόπου ταύτης ἐργασίας τὸ πόρισμα ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ εἰς στίχ. 212—215 ὑποσημειώσει, ἐχούσῃ οὕτως: «'Η σύνταξις τῶν στροφικῶν τούτων μελῶν ἐξαλλάσσει καὶ περιπλέκεται ὅπως σχεδὸν πάντων. 'Η συνθήκη τῶν λέξεων ἔχει οὕτω: Λιποῦσα τὸ Τύριον οἶδμα, ἀπὸ τῆς Φοινίσσης νήσου ἀκροθίνια τῷ Λοξίᾳ, ἔβην, ἵνα ἐλάτᾳ (γρ. ἐλάτῃ) τὸν 'Ιόνιον πόντον καταπλεύσασα, ὑπὸ ταῖς νιφοβόλοις Παρνασοῦ δειράσι κατενάσθην Φοίβῳ δούλα (γρ. δούλη) μελάθρων, προκριθεῖσα καλλιστεύματα Λοξίᾳ Ζεφύρου ὑπὲρ τῶν (παρελείφθη τό: «περιῤῥύτων») ἀκαρπίστων Σικελίας πεδίων ἱππεύσαντος πνοαῖς, (αἵ εἰσι) κάλλιστον κελάδημα ἐν τῷ τῆς ἐμῆς πόλεως οὐρανῷ.»

Τὴν ἑρμηνείαν ἡμῶν ταύτην ὁ κ. Πανταζίδης ἀποδέχεται ὡς ὀρθοτάτην, ἀλλὰ μόνον μέ-

χρι τοῦ στ. 209, τὴν δὲ πάντων τῶν ἐφεξῆς μέχρι τέλους ἀποδοκιμάζει ὡς ἐσφαλμένην. Διατί; Ὁ κ. Π. ἀντὶ νὰ δηλώσῃ πρότερον τοὺς λόγους, εἴτε πραγματικοὺς εἴτε γραμματικούς, ὧν ἕνεκα οὔτε ἡμεῖς οὔτε οἱ πρὸ ἡμῶν ἑρμηνευταί, καθὼς λέγει, ἐννοήσαμεν τὸ χωρίον, ἐπεμβαίνει ἀμέσως in medias res, καὶ ἀποφαίνεται, ὅτι ἡ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ χοροῦ» κατ' αὐτὸν εἶνε, ὅτι αἱ Φοίνισσαι ἐξέπλευσαν *μὲν* ἐκ Τύρου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑπάγουν ΕΙΣ ΔΕΛΦΟΥΣ, καὶ οὐριοδρόμησαν κατ' ἀρχάς, ἈΛΛ' ἐν τῷ μεταξὺ πνεύσαντος ἐναντίου ἀνέμου, ΑΝΤΙ νὰ ὑπάγουν εἰς Δελφούς, ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπάγουν ΕΙΣ ΘΗΒΑΣ. Μὲ ἄλλας λέξεις οἱ Ἀγηνορίδαι, ἤτοι οἱ συγγενεῖς τῶν Θηβαίων Τύριοι, ἐξέπεμψαν τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν *εἰς Δελφούς*, ἀλλ' ὁ χορὸς παρὰ τὴν θέλησιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀποστειλάντων αὐτὸν ἦλθεν *εἰς Θήβας*. Τὸ αἴτιον ἄρα, συμπεραίνει ὁ ἐπικριτής, οὗ ἕνεκα ἔμεινεν ἀνεκτέλεστος ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς τῶν Φοινισσῶν, ἡ ἐν Δελφοῖς παρὰ τῷ Φοίβῳ ἐγκατάστασις, δὲν ἦτο ἡ ἐν τῷ μεταξὺ τῆς εἰς Θήβας ἀφίξεως τοῦ χοροῦ ἐκστρατεία τῶν Ἀργείων ἐπὶ τὴν ἑπτάπυλον πόλιν, ὅπως ἐξελάβομεν τὸ πρᾶγμα ἡμεῖς τε καὶ πάντες οἱ πρὸ ἡμῶν, ἀλλ' ὁ ἐν μέσῳ τῷ πλῷ πνεύσας ἐναντίος ἄνεμος, ἡ δ' ἐπὶ Θήβας στρατεία ἐπῆλθεν ὡς δευτερεῦον καὶ πόρρω κώλυμα.

Πόθεν ἐξήγαγεν, ἐρωτῶμεν, ὁ κ. Πανταζίδης τὴν ἑρμηνείαν ταύτην; Ἐκ τοῦ κειμένου; Ἀλλὰ τὸ κείμενον *οὐδὲν τοιοῦτον* λέγει, οὐδ' ὑπάρχει ἐν αὐτῷ καὶ σκιὰ κἂν τοιαύτης ἀντιθέσεως ὁδοιπορικοῦ προγράμματος. Κατὰ τὸ κείμενον οἱ Ἀγηνορίδαι, τουτέστιν οἱ Τύριοι, ἔπεμψαν τὸν χορὸν ὄχι *ἀμέσως εἰς Δελφούς*, ἀλλ' *εἰς Θήβας*, ἵνα δηλονότι οἱ συγγενεῖς τῶν Τυρίων Θηβαῖοι συνοδεύσαντες ἁρμοδίως καὶ ἐπαρκῶς τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν ἐκπέμψωσιν αὐτὰς ἀσφαλῶς εἰς Δελφοὺς καὶ ἐγκαταστήσωσιν εἰς τὸ μαντεῖον, ἀφ' οὗ βέβαια αἱ Φοίνισσαι αὗται δὲν ἦσαν Ἀμερικανίδες τοῦ ιθ'. αἰῶνος, δυνάμεναι νὰ ὁδοιπορῶσι μόναι, ἀφύλακτοι καὶ ἀπροστάτευτοι ὑπὸ οἰκείων ἢ συγγενῶν ἐν ξένῃ χώρᾳ καὶ ἐν τοιούτοις χρόνοις, καὶ ταῦτα οὕτως ἐξαίσιον κάλλος ἔχουσαι. Δὲν ἔμεινε δ' ἀνεκτέλεστος ὁ τελικὸς οὗτος σκοπὸς τῆς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἀφίξεως καὶ ἐγκαταστάσεως τοῦ χοροῦ, εἰμὴ διότι, ἐν ᾧ οἱ Θηβαῖοι προπαρεσκεύαζον τὰ τῆς ἀποστολῆς ταύτης τοῦ χοροῦ καὶ ἐγκαταστάσεως, ἐπῆλθον αἴφνης οἱ Ἀργεῖοι ἐπὶ τὰς Θήβας. Οὐδεὶς οὔτε ἠρνήθη οὔτε ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ, ὅτι οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα παρὰ τῷ ποιητῇ κατὰ τὸ κείμενον. Ἀλλ' ἀκριβῶς διότι τὰ ἐν τῷ κειμένῳ πράγματα ταῦτα δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὴν *ἐκ τῶν προτέρων* ἀναπλασθεῖσαν γνώμην του, ὁ κ. Πανταζίδης *διορθώνει* τὸ κείμενον, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ κείμενον ἀποδεικνύεται συμφωνοῦν (καθὼς τοὐλάχιστον οὗτος νομίζει) μὲ τὴν γνώμην του. Ἔχομεν λοιπὸν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίου τῶν Φοινισσῶν ὄχι νέαν *ἑρμηνείαν*, ἀλλὰ νέαν *διόρθωσιν*. Οὕτως ἄρα ὁ πρῶτος καὶ μόνος μέχρι τοῦδε καρπὸς τῶν ὅσα διὰ μακρῶν ἐν τοῖς προλεγομένοις εἴπομεν κατὰ τῶν διορθώσεων, ῥητῶς εἰς αὐτὰ συνεπινεύοντος καὶ τοῦ κυρίου Πανταζίδου, εἶνε διόρθωσις! Ἰδοὺ δ' οὕτως ἐγὼ καὶ ὁ σοφός μου φίλος λόγῳ μὲν σύμφωνοι περὶ τῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Εὐριπίδου καὶ τῶν λοιπῶν ποιητῶν τηρητέας κριτικῆς ἀρχῆς καὶ μεθόδου, ἔργῳ δ' ἐναντιώτατοι!

Ἡ διόρθωσις τοῦ κ. Πανταζίδου ἔχει οὕτω· Πλὴν μεταβολῶν τινων τῆς στίξεως, ἀφαιρεῖ τὸν σύνδεσμον *δὲ* ἀπὸ τοῦ στίχου 216, ὅπου ὑπῆρχε, καὶ μεταθέτει αὐτὸν εἰς τὸν στίχον 209, ὅπου δὲν ὑπῆρχεν· αἱ δὲ αστίξεις, λέγει, καὶ ἡ προσθήκη ἢ ἀφαίρεσις τοῦ Δ μετὰ τὴν κατάληξιν ΩΝ εἶνε οὐδαμιναὶ τοῦ κειμένου μεταβολαί.» Οὐδαμινὴ μεταβολὴ ἡ προσθήκη ἢ ἀφαίρεσις (ἐδῶ δ' ἔχομεν *καὶ* προσθήκην *καὶ* ἀφαίρεσιν) ἑνὸς *ἀντιθετικοῦ* συνδέσμου, ἑνὸς *δέ*; Τί λέγεις, ἀδελφέ; Οὐδαμινὸν πρᾶγμα ἡ παρεμβολὴ ἀντιθέσεως ἐκεῖ ὅπου οὐδεμία ἀντίθεσις ὑπῆρχεν; ἡ ὡς ἀντιθέτων καὶ ἐναντίων παράστασις πραγμάτων ὡς μὴ τοιούτων τέως παριστωμένων; Καὶ πῶς ἄλλως εἶνε δυνατὸν νὰ παρασταθῇ τὸ γάλα ὡς μέλαν, εἰμὴ δι' ἑνὸς *δέ*, ἢ ἑτέρου ἰσοδυνάμου μορίου; Γάλα μέν, μέλαν *δέ*. Τὸ μονογράμματον ἐκεῖνο *δ'* εἶνε δυναμῖτις ἀληθινή, ἱκανὴ ν' ἀνατρέψῃ τὰ πάντα.

Διὰ ν' ἀποφασίσῃ τις, νομίζομεν ἡμεῖς, νὰ ἐπιβάλῃ χεῖρα βιαίαν εἰς γραφὴν ποιητοῦ ἀνέκαθεν παραδεδομένην, πρέπει νὰ ἔχῃ λόγους ἰσχυροτάτους ἐξαναγκάζοντας εἰς τὴν τολμηρὰν ἀλλ' ἀναπόδραστον ἐγχείρησιν. Ναί, ν' ἀποκοπῇ τὸ σεσηπὸς μέλος τοῦ σώματος ὑπὸ τοῦ χειρουργοῦ, ἀλλ' ἀφ' οὗ πρῶτον ἀποδειχθῇ ἡ σηπεδών, καὶ αὕτη *ὀφθαλμοφανῶς*, *ἀναντιῤῥήτως*. Ἐνταῦθα ὅμως ὁ κ. Π. πρὶν ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς φθορᾶς, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὰ διορθωτικά του ἐργαλεῖα, καὶ ἔκοψε καὶ ἔρραψεν. Ἴδωμεν ἂν τοὐλάχιστον τὸ διορθωθὲν χωρίον λέγει ὅ,τι αὐτὸς οἴκοθεν ἐπινοήσας ἠθέλησε νὰ λέγῃ. Ἰδοὺ πῶς μεταφράζει τὸ διωρθωμένον του κείμενον ὁ διορθωτής· «Ἀπῆλθον τῆς Τύρου ὡς ἀκροθίνια εἰς τὸν Λοξίαν ἀπὸ τῆς φοινικικῆς νήσου μὲ σκοπὸν νὰ προσέλθω ὡς ἱερόδουλος τοῦ Φοίβου ὑπὸ τὰς χιονοβλήτους κορυφὰς τοῦ Παρνασοῦ, ἀφ' οὗ περάσω διὰ τοῦ πλοίου τὸν Ἰόνιον πόντον. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Ζέφυρος ὑπεράνω τῶν Σικελικῶν πεδίων ἔπνευσε, τὸ

κάλλιστον ἐν οὐρανῷ κελάδημα, ἂν καὶ εἶχον προκριθῇ ἐκ τῆς ἐμῆς πόλεως ὡς καλλιστεύματα διὰ τὸν Λοξίαν, εἰς τὴν τῶν Καδμείων χώραν ἦλθον, ὁδηγηθεῖσα (πεμφθεῖσα) πρὸς τοὺς ἐνταῦθα πύργους τοῦ Λαΐου τοὺς ὁμογενεῖς τῶν κλεινῶν Ἀγηνοριδῶν.» Αὐτὴ αὕτη ἡ μετάφρασις ἀποδεικνύει ὅτι καὶ μετὰ τὴν διορθωτικὴν ἐγχείρησιν, τὸ κείμενον δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ὅ,τι θέλει ὁ διορθωτής.

Ὁ διορθωτής, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν αὐθαίρετον ἀντίθεσιν, ἣν ἐνέβαλεν εἰς τὸ κείμενον διὰ τοῦ *δὲ*, ἐμβάλλει ἐναντίωσιν καὶ εἰς τὴν μετοχὴν τοῦ κώλου:«ἐκπροκριθεῖσ'... ἔμολον,» μεταφράζων: «*ἂν καὶ* εἶχον προκριθῇ ... ἦλθον». Ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἐναντίωσις τοιαύτη, ἀνάγκη μορίου ἐναντιωματικοῦ, οἷον τὸ *πέρ*, *καίπερ*, *ὅμως*, *εἶτα* κττ, ἐνταῦθα δ' οὐδὲν ἔχομεν τοιοῦτον ἐναντιώσεως δηλωτικὸν μόριον. Καὶ δὲν ἀρνούμεθα μέν, ὅτι τοιαύτη ἐναντίωσις ὑπάρχει ἐνίοτε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐννοίᾳ τῶν λέξεων, ὡς π. χ. ἐν τῷ Πλατωνικῷ (Λάχ. 197) «οὐδὲν ἐρῶ πρὸς ταῦτα *ἔχων* εἰπεῖν», καὶ ἐν τῷ Εὐριπιδείῳ (Ἠλέκτρ. 553).

Πολλοὶ μὲν ὄ ν τ ε ς εὐγενεῖς εἰσὶν κακοί

καὶ τότε τὸ ἐναντιωματικὸν μόριον ἐλλείπει ὡς περιττόν· ἀλλ' ἐν ταῖς λέξεσιν *αὐταῖς* τοῦ ἡμετέρου κώλου οὐδ' ἐλάχιστον ἴχνος τοιαύτης ἐναντιώσεως ὑποφαίνεται. Ἀπόδειξις τοῦ λεγομένου ἔστω καὶ τοῦτο,ὅτι ὁ διορθωτὴς μεταφράζει: «ἂν καὶ *εἶχον προκριθῇ*», ὅπερ ἀληθῶς καὶ τὸ μόνον εὐαρμοστοῦν εἰς τὸν λόγον ἐν περιπτώσει τοιαύτης ἐναντιώσεως, ὁποίαν ὑποθέτει ὁ κ. Π. Καὶ ὅμως τὸ κείμενον λέγει ὄχι: *ἐκπροκεκριμένη* καθ' ὑπερσυντελικόν, ἀλλά: *ἐκπροκριθεῖσα* κατ' ἀόριστον, ὅστις καὶ μόνος εὐαρμοστεῖ εἰς τὴν πραγματικὴν καὶ καθ' ἡμᾶς ἀκολουθίαν τῶν νοημάτων.

Ὁ διορθωτὴς ἐκτὸς τούτου τὸ « πόλεως... ἐμᾶς » ἀπέδωκεν εἰς τὸ « ἐκπροκριθεῖσα », ὅπως ἅπαντες οἱ πρὸ ἡμῶν ἐκδόται, κατὰ δὲ τούτους καὶ οἱ Λεξικογράφοι, τοῦτο δ' ἁπλῶς καὶ μόνον διότι αἱ λέξεις γειτονεύουσιν. Ἀλλ' οὐδεμία γειτνίασις εἶνέ ποτε δυνατὸν νὰ συνάψῃ λέξεις ἀσυνάπτους κατά τε νόημα καὶ κατὰ σύνταξιν, καὶ ταῦτα ἐν γλώσσῃ ὁποία ἡ ἑλληνική, ἰδίως δ' ἡ τῶν ποιητῶν καὶ ἰδιαίτατα ἡ ἐν τοῖς μέλεσιν. Ὁ δὲ κ. Π. καὶ ἰδιαιτέρως ἐνδιατρίβει εἰς τὴν σύνταξιν τῆς προρρηθείσης φράσεως, ἑρμηνεύων αὐτὴν οὕτω: «*προκριθεῖσα* (τῶν ἄλλων παρθένων διὰ τὸ κάλλος) *ἐκ* (πάσης) *τῆς ἐμῆς πόλεως*.» Μὲ ἄλλας λέξεις εἰς τὰς δύο προθέσεις τοῦ συνθέτου ῥήματος *ἐκπροκρίνομαι* ἀποδίδονται δύο γενικαί, εἰς μὲν τὴν *πρὸ* ἡ σιγωμένη καὶ ὑπονοουμένη: « τῶν ἄλλων παρθένων», εἰς δὲ τὴν *ἐκ* ἡ ῥητὴ καὶ κειμένη: «πόλεος ... ἐμᾶς». Ἀλλὰ τοιαύτη σύνταξις εἶνε αὐθαίρετος ὡς ἀδύνατος, καὶ ἰδοὺ διατί. Τὰ ἐκ τῆς *ἐκ* καὶ *πρὸ* σύνθετα ῥήματα, εἴτε ἐπὶ τῆς τοπικῆς αὐτῶν σημασίας, εἴτε ἐπὶ τῆς τροπικῆς καὶ ἠθικωτέρας, κεῖνται συνηθέστατα μὲν ἀπολύτως καὶ ἄνευ γενικῆς, σπανιώτατα δ' ἀποδίδεται εἰς αὐτὰ γενική, ἀλλὰ *μία καὶ μόνη*· χωρίον δ' ἕλληνος ποιητοῦ ἢ συγγραφέως, ὅπου τοιούτου συνθέτου ῥήματος ἡ μὲν ἑτέρα πρόθεσις, ἡ *πρό*, ν' ἀναφέρεται εἰς μίαν γενικήν, εἴτε λεγομένην εἴτε σιγωμένην καὶ ἔξωθεν ἢ ἀπὸ κοινοῦ ὑπακουομένην, ἡ δ' ἑτέρα, ἡ *ἐκ*, ν' ἀναφέρεται εἰς ἑτέραν γενικήν, λεγομένην ἢ σιγωμένην, οὔτε ὑπάρχει οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ. Εὐλογώτατα δὲ τοῦτο, διότι ἡ δευτέρα πρόθεσις ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις δὲν χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ δηλώσῃ ἢ ὑποδηλώσῃ δεύτερον ὅρον τοπικῆς σχέσεως, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐπεξηγήσῃ ἢ χρωματίσῃ τοπικῶς τὴν *μίαν* καὶ *μόνην* διὰ τῆς εἴτε λεγομένης εἴτε σιγωμένης γενικῆς δηλουμένην ἢ ὑποδηλουμένην τοπικὴν σχέσιν. Αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει, ὡς εἰκός, καὶ ἐπὶ τῆς τροπικῆς ἐκδοχῆς. Τῶν τοιούτων ῥημάτων δὲν ἀναφέρεται ἡ μὲν τῶν προθέσεων εἰς ἑτέραν ἡ δ' εἰς ἑτέραν γενικὴν λεγομένην ἢ σιγωμένην, ἀλλ' ἀμφότεραι εἰς μίαν καὶ μόνην, ἡ δ' ἑτέρα τῶν προθέσεων χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ἐπεξηγήσῃ μόνον ἢ χρωματίσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, ὄχι ποτὲ καὶ εἰς τὸ νὰ δηλώσῃ ἢ ὑποδηλώσῃ ἑτέραν διάφορον δι' ἑτέρας λεγομένης ἢ σιγωμένης γενικῆς ὁριζομένην σχέσιν. Κατὰ ταῦτα ἡ γενικὴ ἐν τῷ Ὀδυσσ. 6, 399-400:

αὐτὰρ Τηλέμαχον προσέφη γλαυκῶπις Ἀθήνη
ἐ κ π ρ ο κ α λ ε σ σ α μ έ ν η μ ε γ ά ρ ω ν εὐναιεταόντων

ἐμφαίνει ἕνα καὶ μόνον τοπικὸν ὅρον, ἢ ἀφετηρίαν κινήσεως, καὶ ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς προθέσεις τοῦ «ἐκπροκαλεσσαμένη». Ἔστω δ' ἐκ πολλῶν τοῦτο τὸ παράδειγμα τοπικῆς σχέσεως· ἐπὶ δὲ τροπικῆς καὶ ἠθικωτέρας ἔστω τοῦτο· Ἐν Σοφοκλέους Ἀντιγόν. 908-14 λέγει πρὸς τὸν νεκρὸν Πολυνείκην ἡ ἡρωῒς τάδε:

τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν
καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἤμπλακον,
μητρὸς δ' ἐν Ἅιδου καὶ πατρὸς κεκευθότοιν
οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ.
τοιῷδε μέντοι σ' ἐ κ π ρ ο τ ι μ ή σ α σ' ἐγὼ
νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἁμαρτάνειν κτλ.

Καθὼς βλέπει ὁ ἀναγνώστης, τὸ «ἐκπροτιμήσασα» κεῖται ἀπολύτως· ἐὰν δὲ θελήσῃ τις νὰ ὑπακούσῃ ἀπὸ κοινοῦ τὴν σιγωμένην γενικήν, αὕτη ἔσται μία καὶ μόνη, τό: *πόσιος καὶ παίδων*, ἀναφερομένη εἰς τὴν *πρὸ* τοῦ « ἐκπρο-

τιμήσασα», ἡ δ' *ἐξ* οὔτε ἀναφέρεται οὔτε εἶνε δυνατὸν ν' ἀναφερθῇ εἰς ἑτέραν γενικήν, εἴτε σιγωμένην εἴτε λεγομένην, ἀλλὰ χρωματίζει μόνον ἁπλῶς τὴν *πρὸ* καὶ ἐν γένει τὸ ὅλον ῥῆμα· ὅθεν καὶ ὀρθότατα ὁ κ. Δ. Σεμιτέλος ὑποσημειώνει εἰς τὸν στίχον ταῦτα: ***«ἐκπροτιμήσασα***: ἐξαιρέτως προτίσασα», ὅπως καὶ ἄλλοι.

Ἐὰν ἀληθεύωσιν ὅσα προείπομεν, καὶ ἀληθεύουσι πάντα, διὰ ν' ἀναιρεθῶσι δὲ χρειάζονται πράγματα καὶ χωρία, ὄχι ἐκ τῶν προτέρων σκέψεις καὶ ἀποφάνσεις, ἡ εἰς τὸ «ἐκπροκριθεῖσα» τοῦ ἡμετέρου τῶν Φοινισσῶν χωρίου ἀναφερομένη γενική, εἴτε σιγωμένη, εἴτε λεγομένη, πρέπει νὰ εἶνε μία καὶ μόνη, καὶ ν' ἀναφέρεται ὄχι εἰς τὴν *ἐκ* τοῦ «ἐκπροκριθεῖσα», ἀλλ' εἰς τὴν *πρό*, τῆς *ἐκ* χρωματιζούσης μόνον τὸ ποιὸν τῆς ὅλης τοῦ «προκριθεῖσα» ἐννοίας, καὶ δηλούσης τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς προκρίσεως. Ἡ ἑρμηνεία ἄρα τοῦ κ. Π. ἀποδίδοντος εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ῥῆμα δύο γενικάς, τὴν μὲν εἰς τὴν *πρό*, τὴν δὲ εἰς τὴν *ἐκ*, εἶνε ἄρδην ἐσφαλμένη.

Ἀποκλεισμένης διὰ τοὺς λόγους τούτους ὡς ἀδυνάτου τῆς νέας ταύτης ἑρμηνείας τοῦ κ. Π., δὲν ὑπολείπεται ἄλλη εἰμὴ ἡ κοινῶς παρὰ τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἐκδόταις καὶ τοῖς λεξικογράφοις ἐπικρατοῦσα, καθ' ἣν ἡ ῥητὴ γενικὴ «πόλεος ἐμᾶς» ἀναφέρεται εἰς τὸ «ἐκπροκριθεῖσα». Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὰ προῤῥηθέντα ἡ γενικὴ αὕτη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐμφαίνῃ εἰμὴ τὸ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, *οὗ* ὁ χορὸς τῶν Φοινισσῶν ***προεκρίθη***, ἔπεται, ὅτι τὸ ἐκ τῆς κοινῆς καὶ ἐπικρατούσης ταύτης ἑρμηνείας προκύπτον νόημα εἶνε ὄχι ὅτι ὁ χορὸς προεκρίθη ἑτέρων ἐναμίλλων τὸ κάλλος παρθένων, ἀλλὰ *τῆς πόλεως Τύρου*, ὅπερ ὅλως ἄτοπον καὶ ἀπόβλητον, διότι οἱ δύο ὅροι τῆς συγκρίσεως καὶ προτιμήσεως δὲν εἶνε ὁ χορὸς καὶ ἡ Τύρος, ἀλλὰ ὁ χορὸς καὶ αἱ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐνάμιλλοι τὸ κάλλος παρθένοι. Τούτων πάντων ἕνεκα καὶ ἡ πάγκοινος ἀλλ' ἀδύνατος αὕτη ἑρμηνεία ἀπεκρούσθη ὑφ' ἡμῶν, εἰ καὶ σιωπηλῶς· διότι δὲν ἦτο βέβαια δυνατὸν νὰ διεξηγήσωμεν μετὰ τῆς αὐτῆς λεπτομερείας καὶ τὰς δευτερευούσας ταύτας ἀλλ' ἀσυγκρίτως συχνοτέρας ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ διαφοράς, διότι θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ γράψωμεν περὶ ἑκάστης αὐτῶν καὶ μίαν σημείωσιν δικαιολογητικήν, ὅση σχεδὸν ἡ παροῦσα, καὶ τότε ὁ ὄγκος τοῦ βιβλίου θὰ ἐδεκαπλασιάζετο τοὐλάχιστον. Οὔτε λοιπὸν ὁ χορὸς τῶν Φοινισσῶν προεκρίθη τῆς Τύρου (=«πόλεος ἐμᾶς»), ὅπερ ποιεῖ λέγοντα τὸν στίχον ἡ πάγκοινος ἀλλ' ἐσφαλμένη καὶ ἄτοπος σύνταξις, προεκρίθη δὲ μόνον ***τῶν ἐναμίλλων ἐπὶ κάλλει παρθένων*** τῆς Τύρου, ὅπερ, ὡς οἴκοθεν ὑπονοούμενον, σιγᾶται, τοῦ «ἐκπροκριθεῖσα» κειμένου ἀπολύτως, καὶ τῆς *ἐκ* σημαινούσης ὅ,τι καὶ ἐν τῷ συνωνύμῳ «ἐκπροτιμήσασα» τῆς Σοφοκλείου Ἀντιγόνης, καὶ ἡ γενικὴ «πόλεος ἐμᾶς» ἀτόπως ἀποδίδοται εἰς τὸ «ἐκπροκριθεῖσα», ἀποδοτέα μόνον ὅπου ἡμεῖς αὐτὴν ἀπεδώκαμεν. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶνε γαλλική τις ἢ σινική, διὰ νὰ ὁρίζῃ τὴν ἀμοιβαίαν τῶν λέξεων συνάφειαν ἡ θέσις αὐτῶν. Τὴν συνάφειαν ταύτην ὁρίζει ἡ σύνταξις, διότι ἡ ἑλληνικὴ αὕτη σύνταξις ἔχει τύπους καὶ σχήματα, ὅσα οὐδεμία ἄλλη, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀμοιβαίαν ἀναφορὰν τῶν λέξεων, ἃς οἱ ποιηταὶ ἰδίως, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χορικοῖς, διασπείρουσι τῇδε κἀκεῖσε τοῦ λόγου μετὰ τῆς μοναδικῆς ἐκείνης ἐλευθερίας, ἣν γνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ ὅλος ὁ κόσμος.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Δ. Ν. Βερναρδακης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Γιλβέρτη πλησίον του βαδίζουσα, ἠδιαφόρει ἐὰν τοὺς ἔβλεπον ὁμοῦ, ἐὰν οἱ διαβάται τοὺς παρετήρουν, ἐὰν οἱ ἀξιωματικοὶ τῶν ἀκροβολιστῶν καὶ τῶν δραγόνων οἱ συναντῶντες αὐτοὺς καθ' ὁδὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ ἴδωσι διερχόμενον τὸν κόμητα δὲ Μομβρὲν μετὰ τῆς εὐειδοῦς ἐκείνης νεάνιδος. Ἡ Γιλβέρτη τὸν ἔβλεπεν, ἤθελε νὰ μάθῃ, νὰ ἐρωτήσῃ...

— Μὴ σᾶς συνέβη τίποτε;.. εἶπε διὰ μιᾶς, ἐκπληττομένη καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία διότι ἐλάλησεν.

— Διατί; ἠρώτησε ὁ Ροβέρτος.

— Δὲν εἰξεύρω κ' ἐγώ!.. Ἔχετε τὸ ἦθος ἀνήσυχον... Ὁ πατήρ σας ἴσως;...

— Ὁ πατήρ μου ὑγιαίνει, χάριτι θείᾳ· ἀλλά...

Καὶ ἐσταμάτησεν.

— Ἀλλά... τί; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

Καὶ πρὶν ἢ ὁ Ροβέρτος λαλήσῃ ἐπανεῖδε νοερῶς διὰ μιᾶς, ὠχράν, ἀσθενῆ, κινδυνεύουσαν τὴν μικρὰν κόρην, ἣν εἶχεν ἴδει τὸ παρελθὸν ἔτος ἐπὶ τῆς Ἀκτῆς τῆς Χάριτος ὡσεὶ περιβαλλομένην ὑπὸ φωτεινῶν ἀκτίνων. Οὐδὲν ἀκόμη εἶχεν εἴπει ὁ νέος καὶ ὅμως ᾐσθάνετο ὅτι ἐκείνη ἐμαντεύσεν ἤδη, ὅτι ἐσυλλογίζετο ἤδη τὸ παιδίον ἐκεῖνο, περὶ οὗ οὐδέποτε εἶχον συνομιλήσει.

— Ἐνθυμεῖσθε; εἶπε διὰ μιᾶς ὁ Ροβέρτος, βέβαιος ὅτι ἐνεθυμεῖτο ἡ νεᾶνις καὶ τὴν συνάντησίν των καὶ τὴν φυγήν του καὶ τὴν Κυπριανήν...

Ἡ Γιλβέρτη ἐδίσταζε ν' ἀπαντήσῃ.

— Εἰς τὴν Ἀκτὴν τῆς Χάριτος... μίαν ἡμέραν... Μὲ εἴδετε μαζί της!

— Τὸ μικρὸν κοράσιον; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

— Ἡ κόρη μου! ἀπήντησεν ὁ κόμης μετ' ἐκφράσεως περιπαθοῦς ἐν ᾗ περιείχετο λύπη σφοδρά.

— Εἶνε ἀσθενής; ἐψέλλισεν ἡ νεᾶνις.

— Ἆ! θὰ τὴν χάσω ἴσως!

Καὶ ἦτο τραγικὴ ἡ χειρονομία τοῦ πατρός. Ἔπειτα ἀποτόμως ἐστράφη μετ' ὀργῆς ὁ Ροβέρτος, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἱκετεύσῃ τοὺς κώδωνας τοῦ ναοῦ νὰ μὴ σημαίνωσι τὸν νεκρώσιμον ἦχον ὅστις τὸν κατεδίωκε τὸν ἀτυχῆ καὶ ὅστις ἐφαίνετο ἀναζητῶν ἐκεῖ πέραν τὴν Κυπριανὴν ἐκτάδην κειμένην ἐπὶ τῆς μικρᾶς της κλίνης καὶ ψυχορραγοῦσαν.

— Τί ἔχει; ἠρώτησε πάλιν ἡ Γιλβέρτη.

— Τυφοειδῆ πυρετόν...

Τότε δὲ ὁ Ροβέρτος, ἐνῷ ἐξηκολούθει νὰ βαδίζῃ, διηγεῖτο, μὲ τὰς λεπτομερείας ἐκείνας, ἃς ἀπαραιτήτως μεταχειρίζονται, ὡς νὰ τὰς ἐπιδείκνυον ἐπίτηδες οἱ πάσχοντες καὶ οἱ ἀγαπῶντες, πῶς ἡ Κυπριανὴ τοῦ εἶχε φανῆ κατ' ἀρχὰς μελαγχολικὴ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλαμπεῖς, ἠρεθισμένους καὶ δακρύοντας, μὲ τὸ βλέμμα ἀπλανές, βεβυθισμένη εἰς εἶδός τι χαυνώσεως. Κατόπιν ἀνεφάνησαν μικραὶ κηλῖδες ἐρυθραὶ εἰς ἰσχνὰ μέλη της καὶ τὸ λεπτόν της στῆθος. Καὶ ἔβηχεν. Ἡ νόσος παρουσιάζετο μὲ συμπτώματα σοβαρά. Ὁ ἰατρὸς Μπουδὲ ἐν σπουδῇ προσκληθεὶς εἰς Φονταινεβλὼ ἐφαίνετο ἀνήσυχος. Ἐτρόμαζε ὁ Ροβέρτος ἰδίως ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Δεβραὶ ἦσαν μὲν ἀγαθοὶ ἄνθρωποι καὶ λίαν ἀφωσιωμένοι, ἀλλ' ἀπῃτοῦντο τόσαι φροντίδες διὰ τοιαύτην νόσον, τόση εὐστοχία καὶ εὐθυκρισία, τόση μητρικὴ πρόνοια περὶ τὴν χορηγίαν τῶν φαρμάκων, τῶν ἐμετικῶν, περὶ τὴν ἐπίθεσιν τῶν ἐκδορίων!..

Μητρικὴ πρόνοια! Ὁ νέος ἐνῷ ἐλάλει ἀνελογίζετο τὴν Ἕλλεν καὶ ὀργίλη πικρία ἐπλήρου τὴν καρδίαν του ὅτε ἐσκέπτετο ὅτι ὤφειλε νὰ προστατεύσῃ τὴν ἀτυχῆ μικρὰν Κυπριανὴν κατὰ τῆς ἀσθενείας ἅμα καὶ κατὰ τῆς μητρός της! Καὶ πάλιν, μήπως ἡ Ἕλλεν Μόργως ἦτο ἡ ὀλιγώτερον ἐκ τῶν δύο ἐπικίνδυνος;

— Λοιπόν, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, φοβεῖσθε διὰ τὴν ἀσθενῆ σας;

— Ναί, φοβοῦμαι. Μὲ θλίβει ἰδίως ἡ συναίσθησις τοῦ ἀνισχύρου τῶν προσπαθειῶν μου, ὅτε κύπτων ἐπὶ τῆς μικρᾶς κλίνης παρατηρῶ τὴν ταλαίπωρον ἐκείνην, μόλις ζῶσαν μορφήν!.. Ὢ! νὰ μὴ δύναμαι νὰ πράξω τίποτε! τίποτε νὰ μὴ δύναμαι! Ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀνοίξω τὰς φλέβας μου χάριν αὐτῆς, θὰ τὸ ἔπραττον! Συλλογίζομαι δὲ πῶς κατέτριψα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς μου ἐπὶ ματαίῳ ἀντὶ νὰ σπουδάσω! Ἂν ἤμην ἰατρός, ναί!.. μοῦ φαίνεται ὅτι ἂν ἤμην ἰατρός, θὰ τὴν ἔσωζα ἐγώ!..

Ἡ πεποίθησις, ἡ βεβαιότης πρὸς τὸν ἑαυτόν του ἐξανισταμένη ἀντήχει βαρεῖα εἰς τοὺς λόγους του, καθίστα ἠχηρὰν τὴν φωνήν του. Ἔπειτα παρίστα τὴν ἀνικανότητα αὐτοῦ περὶ τὸ νοσηλεύειν, τὴν ἀπειρίαν ἣν εἶχεν ὅπως προσφέρῃ ἓν ποτήριον ὕδατος, ὅπως ἐξεύρῃ τὰς ἀναγκαίας λέξεις, τὰς καταλλήλους παρορμήσεις διὰ ν' ἀναγκάσῃ τὸ παιδίον νὰ λάβῃ τὰ διαταχθέντα φάρμακα, νὰ τείνῃ ὑπομονητικῶς πρὸς ἐπίθεσιν τῶν ἐκδορίων τὰς μικρὰς καὶ τεταλαιπωρημένας ὡς μάρτυρος κνήμας του.: Ἡ καϋμένη ἡ κυρὰ Δεβραί!.. Ἔκαμνε βέβαια πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο... Ἀλλ' ἐπανελάμβανεν ὁ Ροβέρτος, δὲν εἶχε τὴν ἀρκοῦσαν λεπτότητα καὶ κρίσιν. Καὶ ἦτο φόβος μήπως δὲν εἶξευρε νὰ χορηγῇ κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἰατροῦ τὰ φάρμακα...

Ἐνῷ δὲ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐλάλει, ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνετο ἐν ἑαυτῇ γεννώμενον τὸν πειρασμὸν ἐξόχου ἀφοσιώσεως, εἶδός τι ὑπολανθάνοντος μητρικοῦ οἴκτου. Ἀνήρχοντο διστακτικῶς εἰς τὰ χείλη της ἐρωτήσεις, ἃς δὲν ἐτόλμα νὰ διατυπώσῃ· ἤθελε νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Ροβέρτον ἂν δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν οἰκογένειάν του, μεταξὺ τῶν οἰκείων του γυνή τις, ἥτις ἠδύνατο νὰ νοσηλεύσῃ ἐν Ἀβῶν τὴν πάσχουσαν...

Τέλος, ὅτε ἐπλησίαζον νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου, ἐξεστόμισε τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην, τὴν καίουσαν τὰ χείλη της:

— Καμμίαν γυναῖκα; . . . εἶπεν ὁ νέος.

Ἡ νεᾶνις εἶδε συνταρασσόμενον τὸ ἀνδρικὸν πρόσωπόν του καὶ ἐννόησεν ὅτι ἀπερισκέπτως, σκληρῶς ἔθιξε κρυφίαν τινὰ πληγήν. Ἠσθάνετο τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ζητήσῃ συγγνώμην, διότι ἀπετόλμησε τοιαύτην ἐρώτησιν, ὅτε ὁ Ροβέρτος ἀπήντησεν αἴφνης.

— Ὄχι· δὲν ἔχω καμμίαν!. Καμμίαν!

Ἡ ἄπελπις ἐκείνη λέξις, ἡ ὀδυνηρὰ ἐκείνη κραυγὴ τόσον ἀλγεινῶς ἔπληξε τὴν καρδίαν τῆς Γιλβέρτης, ὥστε ἀκουσίως, χωρὶς νὰ τὸ συλλογισθῇ παραφερομένη ὑπὸ τῆς συγκινήσεως, ἥτις τὴν κατεῖχεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε μόλις συνεκράτει τοὺς λυγμούς της, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ροβέρτον καὶ παρατηρῶν αὐτὸν μὲ γλυκύτητα:

— Καὶ ἐγώ;.. εἶπεν.

— Σεῖς!..

— Ἂν σᾶς ἐβοήθουν νὰ σώσητε τὴν ἀσθενῆ σας;

Ὁ Ροβέρτος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς χειρὸς ἐκείνης, ἣν ἐκράτει ἐντὸς τῆς ἰδικῆς του, ᾐσθάνετο τὴν ἀκράτητον ὄρεξιν νὰ ἐπιθέσῃ τὰ χείλη του, ὅλη του δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη, ὅλη ἡ βιαία ταραχὴ τῆς ψυχῆς του συνεκεντροῦντο εἰς

τοὺς ὀφθαλμούς του, οἵτινες ἔβλεπον νῦν τὴν Γιλβέρτην μὲ περιπαθῆ θαυμασμόν, μὲ ἐκστατικὴν θερμότητα.

— Σεῖς, δεσποινίς;... σεῖς;.. ἐψέλλισεν.

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Γιλβέρτη ἐπέμεινε καὶ ἠρώτα, ἔδωκεν αὐτῇ τὸ ὄνομα τῶν Δεβραί, ὁδηγίας περὶ τῆς ὁδοῦ... Μία λευκὴ οἰκία, πλησίον τοῦ ναοῦ... κάτω ἀπὸ τὸ δάσος...

Ἐφαίνετο εἰς τὸν Ροβέρτον ὅτι ἡ Κυπριανὴ διέτρεχεν ἤδη ὀλιγώτερον κίνδυνον ἀφοῦ μία ἀγαθὴ μοῖρα ἀνελάμβανε νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπ' αὐτῆς.

— Ἀλλὰ εἶπε διακόπτουσα αὐτὸν αἴφνης ἡ νεᾶνις,.. ἡ μήτηρ της;

— Ἡ μήτηρ της;

Ὁ Ροβέρτος ἐγένετο ὠχρότατος.

— Ἀπέθανεν;

— Δι' ἐμέ, ναί! Ἡ μήτηρ δὲν ὑπάρχει πλέον ἐκεῖ!·εἶπεν ἀποτόμως.

Ἀφῆκε τὴν χεῖρα τῆς Γιλβέρτης καὶ ὡς παράφρων, αἰσθανόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ κλαύσῃ, καταπνιγόμενος ἐκ τῆς ὀδύνης, ἀπεμακρύνθη.

Ἡ Γιλβέρτη τὸν εἶδε γενόμενον ἄφαντον ἐν τῷ σταθμῷ. Μετέβαινεν εἰς Παρισίους πρὸς ἀναζήτησιν ἑνὸς ἐπιστήμονος, τοῦ ἰατροῦ Φαρζά, ὅπως τὸν συμβουλευθῇ, τὸν καθικετεύσῃ... Ἡ δὲ νεᾶνις ἵστατο ἀκίνητος ἔκπληκτος δι' ὅ,τι ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ ἐν στιγμῇ ἀκουσίου παραφορᾶς καὶ ὅμως ἐπαναλαμβάνουσα κατὰ νοῦν τὰς ὁδηγίας, ἃς ἔδωκεν αὐτῇ ὁ Ροβέρτος. Ἐντὸς δὲ τοῦ ἐν Ἀβὼν μικροῦ οἰκίσκου παρὰ τὸν ναόν, ἔβλεπεν, ἐνόμιζεν ὅτι βλέπει ἤδη ὠχρότατον ἐπὶ τῆς μικρᾶς του κλίνης τὸ ἀσθενοῦν κοράσιον, ὅπερ εἶδεν ἄλλοτε παρὰ τὴν Ἀκτὴν τῆς Χάριτος καὶ τὸ ὁποῖον ἔμελλε τώρα καὶ αὐτὴ ἐπίσης νὰ προασπίσῃ πάσῃ δυνάμει κατὰ τοῦ θανάτου.

ΙΓ'.

Εἰς τὸν θάλαμον ὃν εἶχε παραχωρήσει ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἰς τὸν ταγματάρχην, θάλαμον κείμενον πλησιέστατα τοῦ τῆς Γιλβέρτης καὶ ἀπερίττως διεσκευασμένον, δύο εἰκόνες λιθογραφικαί, παριστῶσαι σκηνὰς τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Δὸν Κισσώτ, ἀνηρτημέναι εἰς τὸν τοῖχον, ἐφείλκυον πρὸ πάντων τὴν προσοχὴν τοῦ Βερδιέ. Ἀείποτε δέ, ἀκατανοήτως, ὁσάκις ἐπέστρεφεν εἰς τὸν θάλαμόν του τὴν ἑσπέραν, ἢ ὁσάκις ἐξηγείρετο τὴν πρωΐαν αἱ δύο ἐκεῖναι εἰκόνες τὸν ἐσαγήνευον, ὡς διὰ μέσου τοῦ φάσματος τοῦ ἰσχνοῦ ἥρωος τοῦ μυθιστορήματος νὰ διέβλεπε μυρίας περιπετείας τῆς ἰδικῆς του ζωῆς.

Ἀκριβῶς κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ὡμοίαζε μὲ τὸν ἀτυχῆ ἱππότην τὸν ἐπιτιθέμενον κατὰ τῶν ἀνεμομύλων. Τί κωμῳδία ἦτο ἡ ἐκλογὴ ἐκείνη! τί θλιβερὰ πραγματικῶς κωμῳδία!.. Καὶ ὅταν ἐσυλλογίζετο τὰς ἀγγαρείας, αἵτινες τὸν ἀνέμενον ἀκόμη!.. Τρεῖς ἑβδομάδας ἀκόμη ζωῆς ὑποψηφίου, τρεῖς ἑβδομάδας ἀγορεύσεων, συζητήσεων, ὁμηγύρεων, πυρετοῦ καὶ πλήξεως! Ἆ! τοὺς μώλωπας τοῦ Δὸν Κισσώτ, τὰς ὀπὰς καὶ τοὺς ὕβους τῆς παλαιᾶς του πανοπλίας θὰ τοὺς παρεδέχετο καὶ θὰ τοὺς προετίμα μετὰ χαρᾶς ὁ Βερδιέ, φρονῶν ὅτι ὁ ταλαίπωρος ἱππότης εἶχε ἐκλέξει τὴν ἀγαθὴν μερίδα, ἀφοῦ ἐμάχετο πρὸς λέοντας καὶ ὄχι πρὸς ἀηδῆ ἔντομα ἢ πρὸς ὀφείδια ὡς τὸν *Ἔγχελυν* τοῦ Μελέν.

Ὁ ταγματάρχης ἐν τοσούτῳ ἐτέθη ἐπὶ τὸ ἔργον, ἄφινε δὲ νὰ τὸν διευθύνωσι, νὰ τὸν ἄγωσι καὶ νὰ τὸν φέρωσι, ὡς ἤθελον. Τὸ πρόγραμμά του κολληθὲν εἰς τοὺς τοίχους τοῦ Δαμμαρὶ καὶ τοῦ Σαλλὺ τὸ ἔβλεπε πανταχοῦ ὅτε ἐξήρχετο, τὸ ἔβλεπεν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους, ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Βαρβιζών. Οἱ κορμοὶ τῶν δρυῶν μετεβάλλοντο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκλογικῆς ἐκείνης περιόδου εἰς στήλας πρὸς τοιχοκόλλησιν ὡς καὶ αὐτὴ ἡ φύσις νὰ συνεμερίζετο τὴν φιλοδοξίαν τῶν ἀνθρώπων. Τὸ εἰδύλλιον δὲ ἀνεμιγνύετο μὲ τὴν πολιτικὴν καὶ ὁμοῦ μὲ τὰ πράσινα φύλλα τῶν δένδρων ὁ ἄνεμος ἐσκόρπιζεν εἰς τὰς ὁδοὺς φύλλα λευκά, δελτία φέροντα τυπωμένον τὸ ὄνομα τῶν ὑποψηφίων.

Ὁ Ζαβουγιὲ ἤδη συνεταράσσετο καὶ ἐνήργει ὅσον καὶ ὁ Γκαρούς. Ἐπετίθετο μὲ τὸν ζῆλον νεοφωτίστου καὶ τὴν ζέσιν αὐτομόλου κατὰ τοῦ συστήματος, ὅπερ εἶχε πρότερον ἐπὶ δεκατέσσαρα ἔτη ἐξυπηρετήσει καὶ ἐπέρριπτε κατὰ τῶν πρώην φίλων του τὰ φορτία τῶν κοινοτοπιῶν, ἅτινα εἶχε συλλέξει ἄλλοτε κατὰ τῶν Ἰησουϊτῶν. «Ἀφοῦ κατεπολέμησε τοὺς μέλανας Ἰησουΐτας, κατεπολέμει νῦν τοὺς ἐρυθροὺς Ἰησουΐτας.» Αὐτὸ ἦτο τὸ θέμα του. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν ἄρνησιν τοῦ μαρκησίου δὲ Μομβρέν, τὸ συντηρητικὸν κόμμα δὲν εἶχεν ἴδιον ὑποψήφιον, ὁ Ζαβουγιέ, ὅστις ἄλλοτε εἶχεν ἀντιπροσωπεύσει τὸ δημοκρατικὸν κόμμα, ἐγαυρία τώρα παρουσιαζόμενος ὡς ὑποψήφιος τοῦ κόμματος τῶν ἀντιθέτων, τῶν βασιλοφρόνων, τῶν ὀρλεανιστῶν, τῶν βοναπαρτιστῶν, οἱωνδήποτε, ἤρκει νὰ καταβάλῃ τὸν ὑποψήφιον τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ τὸν Γκαρούς μετ' αὐτοῦ.

Ὁ χονδρὸς αὐτὸς Ζαβουγιὲ εἶχεν ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Τοῦ εἶχεν ἀφαιρέσει τὴν αἰγίδα ἡ Ἐρρικέττα Ἐρβλαί, ἀλλ' αὐτὸς ἐστρατολόγει μεταξὺ τῶν ἐκλογέων, οἵτινες θὰ ἐψήφιζον ὑπὲρ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ὅλων τῶν δυσηρεστημένων, οἵτινες συνεκεντροῦντο περὶ αὐτόν.

— Ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ἔλεγεν ὁ Γκενὼ ἐμμανὴς κατὰ τοῦ Ζαβουγιέ, θὰ ἦτο ὀλιγώτερον

ἐπίφοβος. Ὑπάρχουν πολλοὶ δημοκρατικοί, οἵτινες θὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τοῦ Ζαβουγιέ... χωρὶς νὰ γνωρίσουν ὅτι τὰ ἐγύριτε, διότι ἐψήφισαν ἤδη ὑπὲρ αὐτοῦ ἄλλοτε... Τέτοιοι εἶνε οἱ ἐκλογεῖς!.. Ὑπακούουν εἰς τὴν ἕξιν ὡσὰν τὰ ζῶα!..

— Ψηφοφορία κατὰ νομούς!.. ψηφοφορία κατὰ νομούς! ἐπανελάμβανε τότε ὁ κ. Καπποά. Ἡ σωτηρία ἔγκειται εἰς τὴν κατὰ νομοὺς ψηφοφορίαν!

Ἀλλ' ὁ Γκενὼ ὑψῶν τοὺς ὤμους·

— Θὰ μᾶς ἔρχωνται τότε οἱ κατάλογοι ἕτοιμοι ἀπὸ τοὺς Παρισίους ἢ ἀλλαχόθεν μὲ τοὺς βουλευτὰς φτιασμένους ἐκ τῶν προτέρων!

— Τότε λοιπὸν τί νὰ κάμῃς; ἠρώτα ξηρῶς ὁ μικρόσωμος συμβολαιογράφος.

Ὁ δὲ κτηνίατρος ἐξωθούμενος εἰς τὰ ἔσχατα, ἀπήντα:

— Τί νὰ κάμω; τί νὰ κάμω; Νὰ καταβάλωμεν τὴν ἀντίδρασιν. Ἀδιάφορον πῶς!..

Καὶ ἐπανελάμβανεν ἐνίοτε μετὰ λυπηροῦ στεναγμοῦ·

— Ἄχ! ἐὰν εἴχομεν ἀπέναντί μας ὡς ἀντίπαλον τὸν κ. δὲ Μομβρέν!.. Θὰ τὸν ἐλιανίζαμεν!

Καὶ ἐλυπεῖτο διότι δὲν παρουσιάζετο εἰς τὸν ἀγῶνα ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ὅστις θὰ ἦτο ἀσφαλὲς θῦμα, ὑπολογίζων δὲ τὴν πιθανὴν ἔκβασιν τῆς μελλούσης πάλης, ἐξήταζεν ἂν ὁ Βερδιὲ ἦτο ἀρκετὰ ἰσχυρός, ἀρκετὰ δημοτικός, ὥστε νὰ καταβάλῃ τὸν Γκαρούς ἀφ' ἑνὸς καὶ τὸν Ζαβουγιὲ ἀφ' ἑτέρου.

— Ὁ Γκαρούς εἶνε ἱκανὸς νὰ λάβῃ πέντε ἢ ἓξ χιλιάδας ψήφων. Ὁ Ζαβουγιὲ ἄλλους τόσους... Ὁ Βερδιὲ ὀκτὼ χιλιάδας. Εἰς τὴν ἐπαναληπτικὴν δὲ ἐκλογήν, ἂν οἱ ψηφοφόροι τοῦ Ζαβουγιὲ ἑνωθοῦν μὲ τὸν Γκαρούς ἀπὸ πεῖσμα, διὰ νὰ μᾶς δυσαρεστήσουν...τότε, πάει δουλειά του ὁ ταγματάρχης!.. Καὶ θὰ τὴν πάθωμεν καὶ ἡμεῖς καλὴ τότε!.. Ἆ!.. ἦτο πολὺ προτιμότερον δι' ἡμᾶς νὰ ἦτο ὁ μαρκήσιος παρὰ ὁ Ζαβουγιέ!

Ὁ Βερδιὲ ἐμάντευσεν ἐκ τῶν ἐπιφυλάξεων τοῦ Καπποὰ καὶ ἐκ τῶν κινημάτων τῆς κεφαλῆς τοῦ κτηνιάτρου ὅτι δὲν εἶχον πεποίθησιν εἰς τὴν ὁριστικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ ἐπῳδὸς τοῦ Γκενώ: «Ἀποφασίσατε! μετριάσατε τὰ φρονήματά σας!» τὸν ἐστενοχώρει, μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἀπήντησεν ὅτι τέλος πάντων δὲν ἦτο ἐκ τῶν μετριοπαθῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ νὰ ἐπιτύχωσιν ὀλίγας περισσοτέρας ψήφους ὑπερβαίνουσι τὴν γνώμην των καὶ εἰσὶ τολμηρότεροι εἰς τὰς ὑποσχέσεις των ἢ αὐτοὶ οἱ ῥιζοσπάσται. Ὁ Γκενὼ ἀπήντησε τότε εὐγενῶς:

— Τόσον τὸ χειρότερον!

Καθήμενος πρὸ τῶν λιθογραφικῶν εἰκόνων ὁ ταγματάρχης ἐσκέπτετο, παρατηρῶν ἐπὶ τοῦ σημειωματαρίου του τὸν κατάλογον τῶν μελλουσῶν πολιτικῶν ὁμηγύρεων, ἐγγεγραμμένον ἐκεῖ ὡς πρόγραμμα δεκαπενταετοῦς μαθητοῦ. Ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ἐξαντληθῆ ὁ κατάλογος ἐκεῖνος, ὅτι εἶχε τελειώσει, διότι ἀρκετὸν διάστημα παρῆλθεν ἀφ' ὅτου ὁ ὑποψήφιος περιεπλανᾶτο εἰς ὅλην τὴν ἐκλογικὴν περιφέρειαν καὶ ἐσύρετο ὁτὲ μὲν πρὸ τῶν χωρικῶν τοῦ Σαλλύ, ὅτε δὲ πρὸ τῶν ἐργατῶν τοῦ Μελέν. Ἀλλ' ὄχι! ἦτο ἀπέραντος, συνεχής, ἀτελεύτητος ὁ κατάλογος καὶ ἐφαίνετο ἀνανεούμενος καθ' ἑκάστην ἄνευ ἐλπίδος τέρματος. Ἄχ! πόσας μωρολογίας εἶχεν ἀκούσει καὶ εἶχεν ἀναγκασθῆ νὰ εἴπῃ καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ἐπεβιβάσθη ἐν τῷ σταθμῷ τῆς Λυὼν εἰς τὴν ἁμαξοστοιχίαν τοῦ Μελὲν ὁμοῦ μὲ τὴν Γιλβέρτην!..

Ὁ ταγματάρχης ἠρίθμει ἐπὶ τῶν δακτύλων του. Εἴκοσι ἡμέραι! Εἶχον παρέλθει εἴκοσι ἡμέραι, ἀφότου ἐδέχθη τὴν φιλοξενίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ καὶ προέβαλε τὴν ὑποψηφιότητά του πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Σαρβέ. Εἴκοσι ἡμέραι κόπων καὶ ἰσάριθμοι περίπου νύκτες ἀγρυπνίας!.. Καϋμένε Δὸν Κισσώτ! Τὸν παρετήρει εἰς τὴν κρεμαμένην εἰς τὸν τοῖχον εἰκόνα, κωμικὸν καὶ ἐξαίσιον ἅμα, ἐκστρατεύοντα πρὸς κατάκτησιν τοῦ ὀνείρου του. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον εἶχε κάποιον ἀφωσιωμένον σιμά του ὁ γηραιὸς ἱππότης· εἶχε τὸν Σάγχον!

Ὁ Βερδιὲ ὅμως ᾐσθάνετο πέριξ αὐτοῦ τὸ κενόν. Ηὔξανεν ἐν ἑαυτῷ ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὸν ἐξέλεξαν ὡς ὄργανον· τὸ τοιοῦτο δὲ τὸν ἔθλιβεν. Ὁ Καπποὰ προβλέπων ἐνδεχομένην ἀποτυχίαν καθίστατο πικρόχολος, ὁ Γκενὼ δύστροπος. Ὁ Σαρβὲ ἐφαίνετο ψυχρός. Ὁ νέος Δυκὰς ἄφινεν ἐνίοτε νὰ διαγράφηται ἐπὶ τῶν λεπτῶν χειλέων του μειδίαμα χλευαστικόν. Μόνη ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐδείκνυεν ἀκόμη πρὸς τὸν Βερδιὲ πολλὴν συμπάθειαν. Ἠγάπα πολὺ τὴν Γιλβέρτην.

— Ἂς εἶνε! ἐσκέπτετο ὁ ταγματάρχης παρατηρῶν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ σημειωματαρίου του.. Ἔχομεν 20 Ἰουλίου... Κυριακήν.. Ἡ ἐκλογὴ θὰ γείνῃ τὴν 3 Αὐγούστου... Δύο ἑβδομάδες!.. Μένει ἀκόμη μακρὸν διάστημα!

Καὶ ἐσυλλογίζετο ἂν θὰ ἔχῃ τὴν ὑπομονὴν νὰ ὑποστῇ καὶ τὰς τελευταίας πικρίας. Παρετήρει εἰς τὸ ἡμερολόγιον τὰς λέξεις ταύτας, τὰς σημειουμένας εἰς τὴν ἡμερομηνίαν τῆς 3 Αὐγούστου: *Κυριακή... τοῦ Ἁγίου Στεφάνου* καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὅτι θὰ ἦτο ἐν τούτοις πολὺ περίεργον ἂν τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης ἤθελε κατακλιθῆ βουλευτὴς ἐπιτυχών!.. Βουλευτής!.. Τὴν ἐπαύριον θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκθέσῃ τὰς μεταρρυθμιστικὰς ἰδέας του, νὰ ὁμιλήσῃ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ εἰς ὁμηγυ-

ριν, ἔνθα καὶ αἱ ἐλάχισται λέξεις ἀκούονται καὶ σημειοῦνται ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον, ὅπερ ἀπαρτίζεται ἐξ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Καὶ ἐσκόπει νὰ ἐκφράσῃ ἐκεῖ τινας ἀληθείας ἐντίμους καὶ φιλοπάτριδας. Θὰ τὸν ἤκουον ἆρά γε ;

Βουλευτής!.. Δεκαπέντε ἡμέραι ἀκόμη· δύο ἑβδομάδες ἀκόμη ἀηδιῶν, συζητήσεων ἐλεεινῶν, ψηφοθηρίας, καταλαλιῶν, συναλλαγῶν. Ὁ Δὸν Κισσώτ, ἀπὸ τῆς εἰκόνος του, κρατῶν τὸ δόρυ εἰς τὴν χεῖρα ἐφαίνετο ρίπτων ἐπ' αὐτοῦ βλέμμα πλῆρες βαθέος οἴκτου.

Ναί! Ἦτο πολὺ μακρὸν τὸ δεκαπενθήμερον αὐτὸ μαρτύριον!

Ὁ Βερδιὲ ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ εἰς χεῖράς του τὸ σημειωματάριον, ἀδιακόπως ἀναγινώσκων τὴν ἡμερομηνίαν ἐκείνην τῆς 3 Αὐγούστου, ὅτε ἐκρούσθη ἡ θύρα τοῦ θαλάμου ἠρέμα. Ὁ ταγματάρχης δὲν ἤκουσεν· ἐδέησε νὰ κρουσθῇ ἰσχυρότερον διὰ νὰ εἴπῃ: «Ἐμπρός!»

Τότε ἐστράφη καὶ εἶδε τὸν Καππόα χαιρετίζοντα μετὰ βαθείας ὑποκλίσεως, ὄπισθεν δὲ τοῦ συμβολαιογράφου τὸν Γκενὼ ἀνυψοῦντα τὴν χονδρὰν κεφαλήν του· καὶ ἐπιδεικνύοντα τὰ εὐρέα στέρνα του. Ὁ κτηνίατρος εἶχε τὴν ὄψιν πολὺ ἐρυθράν, ὡς νὰ ἔπασχεν ἀπὸ συμφόρησιν.

Χωρὶς νὰ γινώσκῃ τὴν αἰτίαν ὁ Βερδιὲ προησθάνθη ὁρμεμφύτως δυστύχημά τι. Ὁ Καππόα προχωρῶν πρὸς αὐτόν, ἕρπων σχεδόν, μετὰ προσοχῆς, τὸν ἠρώτησε μετά τινος ἀνησυχίας, ἂν ἠδύναντο νὰ συνομιλήσωσιν «ἐν ἀνέσει» εἰς τὸν θάλαμον ἐκεῖνον.

— Νὰ συνομιλήσωμεν ἐν ἀνέσει;

— Ναί, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ μᾶς εἶπεν ὅτι ἦσθε ἐδῶ· ἀλλὰ μήπως μᾶς ἀκούουν ἐκ τοῦ παρακειμένου δωματίου;

— Αἴ, εἶπεν ὁ Βερδιὲ προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ, τί ἔχετε λοιπὸν νὰ μοῦ εἴπητε; Εἶνε πολὺ σοβαρόν;

— Παρὰ πολὺ σοβαρόν! ἀπήντησεν ὁ Γκενώ.

Ὁ ταγματάρχης προσεκάλεσε τοὺς δύο ἄνδρας νὰ καθήσωσιν. Ἔκλεισε τὴν θύραν, ἐβεβαιώθη ὅτι κανεὶς δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον καὶ εἶπεν:

— Ἂς ἀκούσωμεν λοιπόν! Τί τρέχει;...

Ὁ Καππόα, ὅστις ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ λάβῃ τὸν λόγον, ἦτο ὁπωσοῦν τεθορυβημένος. Παρετήρει ἄνωθεν τῶν ὀμματοϋαλίων του τὸν Γκενὼ καθήμενον μὲ τὴν προέχουσαν γαστέρα του ἐπὶ ἕδρας. Ὁ Βερδιὲ ἀνέμενε, στηρίζων τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀντικρὺ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τοῦ κτηνιάτρου καὶ τὸ βλέμμα του περιεπλανᾶτο ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον ἀνησύχως.

Ὁ Καππόα ἔβηχεν, ἀφήρει τὰς διόπτρας του, τὰς ἐκαθάριζε μὲ τὸ ἄκρον τοῦ χειροκτίου του. Ὁ Καππόα εἶχε τὸ ἦθος ἀρκετὰ πεφοβισμένον. Προφανῶς δὲν ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ. Διὰ ν' ἀρχίσῃ, ἐδέησε νὰ εἴπῃ αὐτῷ ὁ ταγματάρχης ἐν *«ἐμπρὸς, λοιπόν!»* καὶ νὰ τὸν ὠθήσῃ διὰ τοῦ γόνατος ὑπὸ τὴν τράπεζαν ὁ Γκενώ, οὗτινος τὸ βλέμμα ἐφάνη ἐπὶ πλέον λέγον:

«Ἐμπρός!... Εἶμαι κ' ἐγὼ νὰ σὲ βοηθήσω!»

— Φίλτατε ταγματάρχα, ἤρξατο λέγων ὁ Καππόα προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ τὴν φωνήν του εὐσταθῆ, εἶσθε ἀνήρ, δὲν ἔχει οὕτω;

Ὁ Βερδιὲ τὸν ἔβλεπε κατὰ πρόσωπον ἔκπληκτος.

— Γινώσκετε ὅτι εἴμεθα φίλοι σας... φίλοι σας πολιτικοί· τὸ συμφέρον σας εἶνε καὶ ἰδικόν μας συμφέρον, ἡ τιμή σας εἶνε καὶ ἰδική μας τιμή... ἡ ὑπόληψίς μας εἶνε...

— Εἰς τὸ συμπέρασμα, Καππόα! εἶπεν ὁ Γκενώ, βλέπων ὅτι ὁ συμβολαιογράφος ἀναζητῶν τὰς φράσεις περιεπλέκετο.

— Εἰς τὸ συμπέρασμα, βέβαια! ἐπανέλαβεν ὁ Βερδιέ, ὅστις ὠχρία ἤδη προαισθανόμενος νέαν τινὰ κακοήθειαν, καὶ ἀκουσίως ἀναλογιζόμενος τὸν *Ἔγχελυν*. Τί συμβαίνει πάλιν;

— Συμβαίνει... συμβαίνει... εἶπεν ὁ Καππόα, δὲν εἶνε ὅμως εὔκολον νὰ τὸ εἴπῃ τις, συμβαίνει...

Οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοὶ τοῦ μικροσώμου συμβολαιογράφου, ἀστράπτοντες ἐν τῷ μέσῳ τῆς μελαγχρινῆς μορφῆς του ἠτένιζον τὰ χονδρὰ καὶ σκαιῶς βλέποντα ὄμματα τοῦ Γκενώ, ὡς νὰ ἐπεκαλοῦντο τὴν συνδρομὴν τοῦ κτηνιάτρου. Εἶτα διὰ λαθραίου κινήματος τὸ βλέμμα του μετεφέρετο ἐμφρόνως ἀπὸ τοῦ Βερδιὲ εἰς τὸ παράθυρον, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο ὁ Καππόα μήπως ὁ ταγματάρχης ἀνοίξῃ τὸ κεκλεισμένον ἐκεῖνο παράθυρον καὶ ρίψῃ αὐτὸν ἀπ' ἐκεῖ κάτω, ὅτε θὰ ἤκουε τί ἦλθον νὰ τοῦ εἴπωσιν.

— Ἀκούσατε, εἶπε μὲ τὴν βαρεῖαν φωνήν του ὁ Γκενώ, φοβούμενος μήπως ὁ συμβολαιογράφος δὲν τὰ κκταφέρῃ καλά, αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἤλθομεν νὰ σᾶς ἀνακοινώσωμεν, ταγματάρχα, εἶνε ἀρκετὰ δυσάρεστον· ἀλλ' ὅλα πρέπει νὰ τὰ περιμένῃ τις εἰς τὸν βίον... Ἐγένοντο περὶ ὑμῶν μερικαὶ φλυαρίαι...

Ἡ λέξις ἐφάνη εἰς τὸν Βερδιὲ χειρότερον παρὰ χυδαία, ἐφάνη ἀπαίσιος. Ἐμάντευεν ὅτι ἐκρύπτετο ὄπισθεν αὐτῆς συκοφαντία τις, ἐπίνοια φαύλη.

Ὠχρότατος ἀπήντησε ψυχρῶς:

— Τί εἶνε; Λέγετε.

— Εἴμεθα σύμφωνοι, εἶπεν ὁ κτηνίατρος προσποιούμενος φιλικὴν παρρησίαν. Δὲν θὰ δυσαρεστηθῆτε:

— Ὄχι.

— Οὔτε ὁ κ. Καπποὰ οὔτ' ἐγὼ πιστεύομεν λέξιν ἀφ' ὅσα διαδίδονται.

— Ἐννοεῖται, εἶπε διακόπτων ὁ Καπποά.

— Ἐρχόμεθα ἁπλῶς νὰ σᾶς ἐπαναλάβωμεν ὅ,τι ἠκούσαμεν.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Βερδιέ, εἰς ὃν αἱ τόσαι ἐκεῖναι ἐπιφυλάξεις ἐνέπνεον ἀηδίαν.

— Ἡ τιμή σας εἶνε τιμὴ ἰδική μας...

— Ἡ ὑπόληψίς σας εἶνε ἰδική μας ὑπόληψις...

— Τὸ εἴπατε ἤδη· αὐτό, κύριοι!... σᾶς παρακαλῶ! εἰπέτε μοι λοιπὸν τί ἐπενόησαν νὰ διαδώσουν;..

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ Γκενὼ ἀποτόμως, πολλὰ λέγουν... πολλὰ φλυαροῦν περὶ τῆς ἀνεψιᾶς σας... νά!

— Περὶ τῆς ἀνεψιᾶς μου; Τῆς Γιλβέρτης;

Ὁ ταγματάρχης ἔστη πρὸς στιγμὴν ἐνεός, ὡς νὰ μὴ ἀντελαμβάνετο. Περὶ τῆς ἀνεψιᾶς του; Καὶ τί κοινὸν ὑπῆρχε μεταξὺ τῆς ἀνεψιᾶς του καὶ τῶν δύο ἐκείνων, ἐκεῖ εὑρισκομένων ἀνδρῶν; Μὲ ποῖον δικαίωμα ὁ Γκενὼ τοῦ ὡμίλει περὶ τῆς ἀνεψιᾶς του; «Πολλὰ λέγουν!..»

Ποῖοι ἄθλιοι ἐτόλμησαν ν' ἀναμίξωσιν εἰς τὰς περὶ τῆς ὑποψηφιότητός του συζητήσεις τὸ ὄνομα, τὴν ὑπόληψιν ἴσως τῆς Γιλβέρτης;

Ἐπὶ στιγμὴν ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἰδέα νὰ ἐγερθῇ, ν' ἀποπέμψῃ διὰ μιᾶς λέξεως τὸν Καπποὰ καὶ τὸν σύντροφόν του καὶ νὰ διακόψῃ εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τὴν συνδιάλεξιν, μὴ θέλων νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ τοῦ ὁμιλήσωσι καὶ περὶ τῆς νεάνιδος. Ἄ, δὸν Κισσώτ! δὸν Κισσώτ!.. Ὁ ἰσχνὸς ἱππότης ἐξηκολούθει νὰ τὸν παρατηρῇ ἀπὸ τοῦ πλαισίου του.

Ἔπειτα ἐν τάχει ἐσκέφθη ὁ Βερδιὲ ὅτι προτιμότερον ἦτο ἐπὶ τέλους νὰ μάθῃ τὰ πάντα καὶ ὅτι οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες πιθανῶς—τίς οἶδεν;—Ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς αὐτόν. Τότε τοὺς ἠρώτησεν. Ἠρώτησε μὲ τὰ χείλη φρικιῶντα καὶ τὴν καρδίαν σφοδρῶς πάλλουσαν. Λοιπὸν *ἐφλυάρουν* αἱ; Ἂς ἀκούσωμεν τί ἔλεγον αἱ κακαὶ γλῶσσαι τοῦ τόπου περὶ τῆς ἀγαθῆς νεάνιδος, ἣν αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει, περὶ τῆς Γιλβέρτης ἥτις ἦτο ἔντιμος ὡς αὐτός, εὐθεῖα τὸν χαρακτῆρα ὡς αὐτός!

Ἐφλυάρουν; Καὶ τί ἔλεγον;

Καὶ αὐτὸς ὁ Γκενὼ ἐφαίνετο ἀμηχανῶν περὶ τὸν ἀκριβῆ ὁρισμόν... Ὁ Καπποὰ τὴν φορὰν ταύτην παρεισήγαγεν ἐπιτηδείως τὸ ὄνομα τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν εἰς τὴν συνδιάλεξιν.

— Ὁ κ. δὲ Μομβρέν; ἠρώτησεν ὁ Βερδιέ.

— Μάλιστα· ὁ κόμης, ἐννοεῖται, ὄχι ὁ μαρκήσιος! Ὁ νέος κόμης.

— Λοιπόν; ἠρώτησε καὶ αὖθις ὁ Βερδιέ, ὅστις ᾐσθάνετο τὸ αἷμα ἀνερχόμενον εἰς τὴν κεφαλήν του.

— Λοιπόν...—καὶ ὁ Καπποὰ ἔβλεπε τὸν Γκενὼ καὶ τὰς στιβαρὰς χεῖρας τοῦ κτηνιάτρου, ὡς νὰ ἤθελε νὰ βεβαιωθῇ ὅτι θ' ἀνεχαίτιζον αὐταὶ αἰφνίδιόν τι ὀργίλον κίνημα τοῦ ταγματάρχου—βεβαιοῦσιν ὅτι χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς δεσποινίδος Βερδιέ...

— Χάρις εἰς τὴν ἐπέμβασιν τῆς δεσποινίδος Βερδιέ;... ἐπανέλαβεν ὁ στρατιωτικός, ὡς παιδίον συλλαβίζον φράσιν ἀκατάληπτον δι' αὐτό.

— Ναί, χάρις εἰς αὐτὴν τὴν ἐπέμβασιν ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρέν, ὅστις ἐπρόκειτο ν' ἀντιταχθῇ καθ' ὑμῶν, ὡς καλῶς γινώσκετε..

— Μάλιστα... κατ' ἀρχάς...

—Λοιπόν, χάρις εἰς τὴν ἀνεψιάν σας ὁ μαρκήσιος συγκατένευσε ν' ἀποσύρῃ τὴν ὑποψηφιότητά του!

Καὶ ὁ Καπποὰ προσήλωσε τὸ βλέμμα ἄνωθεν τῶν διοπτρῶν του διὰ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ κεραυνοῦ ἐκείνου.

Ἀλλ' ὁ κεραυνὸς οὐδὲν παρήγαγεν ἀποτέλεσμα. Ὁ Βερδιὲ ἔμενεν ἐνεός, ἀναζητῶν ν' ἀνεύρῃ νόημά τι εἰς αὐτό, τὸ ὁποῖον τοῦ ἔλεγον, ἀναλογιζόμενος κατὰ πόσον ἡ Γιλβέρτη ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπιρροήν τινα οἱανδήποτε ἐπὶ τοῦ μαρκησίου. Καὶ ἐνόμιζεν ὅτι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ καθήμενοι ἐνώπιόν του ἦσαν νευρόσπαστα ἢ παράφρονες.

— Ἡ ἐπέμβασις τῆς Γιλβέρτης;. Πῶς ἡ ἐπέμβασις τῆς Γιλβέρτης;.. Τί σημαίνει τοῦτο; Ἡ ἀνεψιά μου οὐδὲ κἂν γνωρίζει τὸν μαρκήσιον.

— Βεβαίως ὄχι, ἀπήντησεν ὁ Καπποὰ ὁριστικῶς ἐνθαρρυνθείς, ἀλλὰ γνωρίζει τὸν κόμητα.

— Τὸν κόμητα;

— Τὸν κ. Ροβέρτον δὲ Μομβρέν, εἶπεν ἡ βαρεῖα φωνὴ τοῦ Γκενώ.. Τέλος πάντων τὸν νέον Μομβρέν!.. Οἱ νέοι μεταξύ των συμφιλιοῦνται!

Καὶ τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἐπρόφερε μετά τινος γέλωτος ὁ κτηνίατρος· ἦτο γέλως βάναυσος, περιέχων ὑπαινιγμὸν χυδαίως εἰρωνικόν, ὅστις παρήγαγεν ἐπὶ τοῦ Βερδιὲ ἀποτέλεσμα ἀλλόκοτον, τὸν δυσηρέστησε, τὸν ἠνώχλησεν, ἐξήγειρε τὴν προσοχήν του διὰ μιᾶς.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΑΛΩΣΙΣ ΤΟΥ ΟΧΥΡΩΜΑΤΟΣ

Φίλος μου ἀξιωματικός, ἀποθανὼν πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ, μοῦ ἀφηγήθη μίαν ἡμέραν τὴν πρώτην συμπλοκὴν εἰς τὴν ὁποίαν παρευρέθη· ἡ διήγησίς του μοῦ εἶχε προξενήσει τόσην ἐντύπωσιν, ὥστε εὐθὺς ἅμα ἔλαβα τὸν πρὸς τοῦτο καιρὸν τὴν ἔγραψα ἐκ μνήμης. Ἰδοὺ αὐτή.

« Ἔφθασα εἰς τὴν ἕδραν τοῦ συντάγματός μου τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τὸ ἑσπέρας. Τὸν συνταγματάρχην μου εὗρον εἰς τὴν σκηνήν του. Κατὰ πρῶτον μὲ ὑπεδέχθη ὁπωσοῦν ἀποτόμως, ἀλλ' ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν συστατικὴν τοῦ στρατηγοῦ Β.. ἤλλαξεν ὕφος καὶ μοῦ ἀπέτεινε ὀλίγας εὐμενεῖς λέξεις.

Μὲ ἐπαρουσίασε δὲ καὶ εἰς τὸν λοχαγόν μου, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπέστρεφεν ἐκ κατοπτεύσεως.

Ὁ λοχαγὸς αὐτός, τὸν ὁποῖον μόλις ἐπρόφθασα νὰ γνωρίσω, ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μαυρειδερός, εἶχε δέ τι τὸ τραχὺ καὶ ἀποκρουστικὸν ἡ ἔκφρασίς του. Καταταχθεὶς ὡς στρατιώτης ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν καὶ τὸ παράσημόν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Εἶχε φωνὴν ψιλὴν καὶ βραγχνήν, ἡ ὁποία ἀπετέλει ἀντίθεσιν παράδοξον μὲ τὸ μέγα ἀνάστημά του. Ἔμαθα κατόπιν ὅτι τὴν φωνὴν ἐκείνην ἐχρεώστει εἰς σφαῖραν, ἡ ὁποία τοῦ διεπέρασε τὸν θώρακα μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἰένας.

Ὅτε ἤκουσε ὅτι ἠρχόμην ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Fontenebleau, ἔκαμεν ἕνα μορφασμὸν καὶ μοῦ εἶπε: «Ὁ ὑπολοχαγός μου ἐφονεύθη χθές»... Ἐκατάλαβα ὅτι ἤθελε νὰ εἴπῃ: «Σὺ θὰ μοῦ τὸν ἀναπληρώσῃς, καὶ δὲν μοῦ φαίνεσαι ἱκανὸς διὰ τοῦτο.» Μοῦ ἦλθεν εἰς τὸ στόμα ἀπόκρισις ὀλίγον ἐγγικτική, ἀλλ' ἐκρατήθην.

Ἡ σελήνη ἐν τούτοις ἐφάνη ἀνατείλασα ὄπισθεν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Σεβερίνου. Τὸ ὀχύρωμα ἦτο εἰς ἀπόστασιν δύο βολῶν κανονίου ἀπὸ τὰς σκηνάς μας. Ἦτο μεγάλη ἡ σελήνη καὶ κόκκινη, καθὼς συνήθως εἶναι ὅτε ἀνατέλλει, ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐφαίνετο πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ συνήθους. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν αἱ γραμμαὶ τοῦ ὀχυρώματος διεγράφησαν μαῦραι ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ δίσκου τῆς σελήνης. Ἐφαίνετο ὡς ὁ κῶνος ἡφαιστείου εἰς στιγμὴν ἐκρήξεως.

Εἷς παλαιὸς στρατιώτης πλησίον μου παρετήρησε τὸ χρῶμα τῆς σελήνης· «Κατακόκκινη εἶναι ἀπόψε, εἶπε. Σημεῖον ὅτι θὰ ἱδρώσωμεν αἷμα διὰ νὰ τὸ κυριεύσωμεν αὐτὸ τὸ διαβολοχύρωμα.» Ἤμην πάντοτε προληπτικός, καὶ ὁ οἰωνὸς αὐτός, κατ' ἐκείνην ἰδίως τὴν ὥραν, μοῦ ἐπροξένησε κακὴν ἐντύπωσιν. Ἐπλάγιασα, ἀλλ' ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ. Ἐσηκώθην καὶ ἐπεριπάτησα ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν, παρατηρῶν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν φώτων εἰς τὰ ὑψώματα πέραν τοῦ χωρίου τοῦ Σεβερίνου.

Ὅτε ἐνόμισα ὅτι ὁ ψυχρὸς ἀὴρ τῆς νυκτὸς μοῦ ἐδρόσισεν ἀρκούντως τὸ αἷμα, ἐπανῆλθα πλησίον τῆς πυρᾶς. Ἐσκεπάσθην καλὰ μὲ τὸν μανδύαν μου καὶ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐλπίζων ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἀνοίξω προτοῦ φέξῃ. Ἀλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο. Αἱ σκέψεις μου ἀνεπαισθήτως ἐτρέποντο ἐπὶ τὸ πενθιμώτερον. Ἀνελογιζόμην ὅτι μεταξὺ τῶν ἑκατὸν χιλιάδων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐκάλυπτον τὴν πεδιάδα ἐκείνην, δὲν εἶχον οὔτε ἕνα φίλον. Μοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν ὅσα ἤκουσα λεγόμενα περὶ τῶν χειρουργικῶν ἐγχειρίσεων εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης. Ἡ καρδία μου ἔπαλλε ὁρμητικά. Μηχανικῶς διέθετα ἐν εἴδει θώρακος τὸ μανδίλιον καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον ἐπὶ τοῦ στήθους μου· ἤμην κατάκοπος, ἀπεναρκούμην ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νέα τις σκέψις ἀπαίσιος μὲ ἐξύπνα διὰ μιᾶς.

Ἐπὶ τέλους ἡ κούρασις ὑπερίσχυσε καὶ ἐκοιμώμην βαθέως ὅτε ἐσήμανε τὸ ἐγερτήριον. Παρετάχθημεν εἰς γραμμήν, ἔπειτα τὰ ὅπλα ἐτοποθετήθησαν εἰς πυραμίδας, καὶ τὰ πάντα ἐφαίνοντο προαναγγέλλοντα ὅτι ἡ ἡμέρα θὰ διέλθῃ ἐν ἡσυχίᾳ.

Περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἦλθε δρομαῖος εἷς ὑπασπιστὴς φέρων διαταγάς. Ἀμέσως ἐλάβομεν τὰ ὅπλα. Οἱ ἀκροβολισταὶ μας διεσπάρησαν εἰς τὴν πεδιάδα. Τοὺς ἠκολουθήσαμεν βραδέως καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ εἴδομεν μακρόθεν τὰς Ρωσσικὰς ἐμπροσθοφυλακὰς ἀποσυρομένας καὶ εἰσερχομένας εἰς τὸ ὀχύρωμα.

Μία πυροβολαρχία ἦλθε καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὰ δεξιά μας, μία ἄλλη εἰς τὰ ἀριστερά, ἀλλὰ καὶ αἱ δύο πολὺ πλησιέστερα εἰς τὸ ὀχύρωμα ἀπὸ ἡμᾶς. Ἤρχισαν καὶ αἱ δύο ζωηρὸν κανονοβολισμὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ἀνταπεκρίθη ἐπίσης ζωηρῶς, ἐντὸς ὀλίγου δὲ νέφη καπνοῦ ἐσκέπασαν ἐντελῶς τὸ ὀχύρωμα τοῦ Σεβερίνου.

Τὸ σύνταγμα ἐπροφυλάττετο ἐν μέρει ἀπὸ τὸ πῦρ τῶν Ρώσσων, χάρις εἰς τὸ ταπεινὸν ὕψωμα ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εὑρισκόμεθα. Αἱ σφαῖραί των, αἱ ὁποῖαι ἄλλως μᾶς ἤρχοντο σπανίως (διότι ἐπυροβόλουν κατὰ προτίμησιν κατὰ τῶν πυροβολιστῶν μας), διήρχοντο ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν μας, ἢ τὸ πολὺ ἐξετίνασσον καθ' ἡμῶν χώματα καὶ μικροὺς λίθους.

Ὅτε μᾶς ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ προχωρήσωμεν, ὁ λοχαγός μου ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ καὶ μὲ παρετήρησεν μετά τινος προσοχῆς, τόσον ὥστε ἠναγκάσθην νὰ στρίψω δὶς ἢ τρὶς τὸν νεαρὸν μύστακά μου μὲ ὕφος ὅσον τὸ δυνατὸν πλέον ἀρειμάνιον. Ἄλλως, δὲν ἤμην φοβισμένος. Ὁ μόνος φόβος τὸν ὁποῖον ᾐσθανόμην ἦτο μὴ ἐκληφθῶ ὡς φοβούμενος, αἱ δὲ σφαῖραι αἱ ὁποῖαι ἔπιπταν ἀβλαβῶς πλησίον μας συνετέλουν εἰς τὸ νὰ διατηροῦν τὴν ἡρωϊκήν μου ἐκείνην ἀταραξίαν. Καὶ ἐνταυτῷ εἶχα τὴν εὐάρεστον διὰ τὴν φιλοτιμίαν μου συναίσθησιν ὅτε ἤμην ἐκτεθειμένος εἰς κίνδυνον ἀληθῆ, διότι ἐπὶ τέλους εὑρισκόμην ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ, ἤμην κατευχαρι-

στημένος διὰ τὴν ἀταραξίαν μου καὶ ἀνελογιζόμην εὐαρέστως πῶς θὰ διηγηθῶ τὴν ἅλωσιν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Σεβερίνου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Κυρίας Β. εἰς τὰ Παρίσια.

Ὁ συνταγματάρχης διῆλθεν ἔφιππος ἐνώπιον τοῦ λόχου μας. Μοῦ ἀπέτεινε τὸν λόγον: «Αἴ, φίλε μου, σκοῦρα θὰ τὰ εὕρῃς σήμερον, διὰ πρώτην φοράν.»

Ἐμειδίασα μὲ ὕφος ἀρειμάνιον τινάζων τὸ μανίκιόν μου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε ῥίψει σκόνιν μία σφαῖρα πεσοῦσα εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα βημάτων.

Οἱ Ρῶσσοι, ὡς φαίνεται, παρετήρησαν ὅτι αἱ σφαῖραί των δὲν ἔφερον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, διότι τὰς ἀντικατέστησαν μὲ ὀβούζια, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο εὐκολώτερα νὰ μᾶς προσβάλουν ἐντὸς τοῦ κοιλώματος ὅπου εὑρισκόμεθα. Ἓν τεμάχιον ὀβουζίου μοῦ ἔρριψε ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τὸ κράνος μου καὶ ἐφόνευσεν ἕνα στρατιώτην πλησίον μου.

— Καλὰ τὴν ἔχεις, μοῦ εἶπεν ὁ λοχαγός, ἐνῷ ἐσήκονα ἀπὸ κάτω τὸ κράνος μου· τὴν ἐγλύττωσες διὰ σήμερον.» Ἤμην ἐν γνώσει τῆς στρατιωτικῆς ταύτης προλήψεως καθ' ἣν τὸ ἀξίωμα non bis in idem ἐφαρμόζεται εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, καθὼς καὶ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἔθεσα ὑπερηφάνως τὸ κράνος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου. «Δὲν εἶνε τρόπος αὐτὸς νὰ σὲ ἀναγκάζουν νὰ χαιρετᾷς»,εἶπον προσπαθήσας νὰ κάμω τὸν εὔθυμον. Ὁ ἀστεϊσμός μου ἐθεωρήθη ὑπὸ τὰς περιστάσεις ὡς ἐπιτυχής.—«Σὲ συγχαίρω, ἐπανέλαβεν ὁ λοχαγός. Δὲν θὰ πάθῃς τίποτε πλέον, καὶ ἀπόψε θὰ διοικῇς σὺ τὸν λόχον, διότι τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι τὰ πράγματα κορώνουν. Ὁσάκις ἐπληγώθην, πάντοτε ὁ ἀξιωματικὸς εἰς τὸ πλάγι μου ἐκτυπήθη ἀπὸ κούφια σφαῖραν· πάντοτε δέ, ἐπρόσθεσε μὲ ταπεινοτέραν φωνήν, καὶ ὡσὰν νὰ ἐντρέπετο σχεδόν, πάντοτε τὸ ὄνομά των ἤρχιζεν ἀπὸ Π.

Ἀπεκρίθην ὡς ἄνθρωπος μὴ πιστεύων εἰς τὰ τοιαῦτα. Οἱ περισσότεροι εἰς τὴν θέσιν μου θὰ ἔκαμναν τὸ ἴδιον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους θὰ ἐπροξένουν ἐντύπωσιν ὅσην καὶ εἰς ἐμὲ οἱ προφητικοὶ ἐκεῖνοι λόγοι. Ἀλλὰ νεοσύλλεκτος ἐγὼ συνῃσθανόμην ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς οὐδένα ἄλλον τὰς σκέψεις μου καὶ ὅτι τὸ καθῆκόν μου ἦτο νὰ ἐπιδεικνύω στωϊκὴν ἀταραξίαν.

Μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν τὸ πῦρ τῶν Ρώσσων ἐξησθένισεν οὐσιωδῶς. Τότε ἐξήλθομεν τοῦ κοιλώματος ὅπου ἐπροφυλαττόμεθα διὰ νὰ πορευθῶμεν κατὰ τοῦ ὀχυρώματος.

Τὸ σύνταγμά μας εἶχε τρεῖς λόχους· ὁ δεύτερος λόχος διετάχθη νὰ προσβάλῃ τὸ ὀχύρωμα ἐκ τοῦ πλαγίου διὰ τῆς φάραγγος· οἱ δύο ἄλλοι λόχοι διετάχθησαν νὰ κάμουν τὴν ἔφοδον. Ἤμην εἰς τὸν τρίτον λόχον.

Ἅμα ἀνέβημεν τὸ μικρὸν ὕψωμα τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπροφύλαττε, ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐχαιρέτισε μὲ πυκνὸν τουφεκισμὸν ἀλλὰ δὲν μᾶς ἔβλαψε πολύ. Ὁ συριγμὸς τῶν σφαιρῶν μὲ ἐξίππασε. Ἔστρεφα συχνάκις τὴν κεφαλήν. Τοῦτο ἐπροκάλεσε χαριεντισμούς τινας ἐκ μέρους τῶν συστρατιωτῶν μου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πλέον ἐξῳκειωμένοι μὲ αὐτὸν τὸν ἦχον.—Τὸ κάτω κάτω, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, μία μάχη ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε τόσον φοβερὸν πρᾶγμα !

Ἐπροχωροῦμεν τροχάδην. Προηγοῦντο οἱ ἀκροβολισταί. Ἔξαφνα οἱ Ρῶσσοι ἔκραξαν τρὶς *ουρά*, τρία *ουρά* τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ἔπειτα ἐσιώπησαν καὶ δὲν ἐτουφέκιζαν. «—Δέν μου ἀρέσει αὐτὴ ἡ σιωπή, εἶπεν ὁ λοχαγός. Δὲν εἶναι καλὸν σημεῖον.»

Ἐνῷ ἐτρέχομεν, ἐσκεπτόμην ὅτι οἱ ἰδικοί μας ἔκαμναν πολὺν θόρυβον καὶ συνέκρινα τὰς ταραχώδεις κραυγάς των μὲ τὴν ἐπιβλητικὴν σιωπὴν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐφθάσαμεν πρὸ τοῦ ὀχυρώματος. Αἱ σφαῖραί μας εἶχον συντρίψει τὰ χαρακώματα καὶ ἀναστατώσει τὴν γῆν γύρω αὐτῶν. Οἱ στρατιῶταί μας ὥρμησαν εἰς αὐτὰ τὰ πρόσφατα ἐρείπια κραυγάζοντες *Ζήτω* μὲ δύναμιν μεγαλειτέραν ἢ ὅσην θὰ ἐδικαιοῦτό τις νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἤδη φωνάξει τόσον πολύ.

Ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμούς. Ποτέ μου δὲν θὰ λησμονήσω τὸ θέαμα ἐκεῖνο. Ὁ καπνὸς εἶχεν ὅλος σχεδὸν ἀνυψωθῆ καὶ ἐπεκρέματο ἐν εἴδει θόλου εἴκοσι περίπου πόδας ὑπεράνω τοῦ ὀχυρώματος. Διὰ μέσου ἀτμοῦ κυανολεύκου διεκρίνοντο ὄπισθεν τοῦ ἡμικαταστραφέντος προχώματος οἱ Ρῶσσοι στρατιῶται, κρατοῦντες ὑψηλὰ τὸ ὅπλον, ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα. Μοῦ φαίνεται ὅτι τοὺς βλέπω ἀκόμη τὸν καθένα χωριστά, μὲ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν προσηλωμένον ἐπάνω μας, τὸν δὲ δεξιὸν κρυμμένον ὑπὸ τὸ ἀνυψωμένον ὅπλον Εἰς ἓν φάτνωμα, ὀλίγους πόδας μακρὰν μου, ἕνας στρατιώτης ἵστατο πλησίον πυροβόλου κρατῶν εἰς χεῖρας θρυαλλίδα.

Ἐρρίγησα καὶ ἐνόμισα ὅτι ἦλθεν ἡ τελευταία μου ὥρα. «Τώρα θὰ χορεύσωμεν, ἀνέκραξεν ὁ λοχαγός μου. Καλὴν νύκτα !» Ἦσαν αὐταὶ αἱ τελευταῖαι λέξεις του τὰς ὁποίας ἤκουσα.

Αἴφνης ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος ἀντήχησεν ὁ κρότος τῶν τυμπάνων, καὶ εἶδον διὰ μιᾶς ὅλα τὰ ὅπλα διευθυνόμενα πρὸς ἡμᾶς. Ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤκουσα κρότον τρομερὸν καὶ μετ' αὐτὸν ἀμέσως κραυγὰς καὶ γογγυσμούς· ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπορῶν ὅτι ἤμην εἰσέτι ζωντανός. Τὸ ὀχύρωμα ἦτο ἐκ νέου *σκεπασμένον* ἀπὸ καπνόν. Γύρω μου ἔκειντο πάμπολλοι νεκροὶ καὶ πληγωμένοι. Ὁ λοχαγός μου νεκρὸς ἐμπρο-

σθέν μου· μία σφαῖρα εἶχε κατασυντρίψει τὴν κεφαλήν του, τὰ δὲ ἐνδύματά μου ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ τὸ αἷμά του καὶ ἀπὸ τὰ μυαλά του. Ἐξ ὅλου τοῦ λόχου μου δὲν ἔμεναν ἐπὶ ποδὸς εἰμὴ ἕξ μόνον στρατιῶται κ' ἐγώ.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν ἐπῆλθε μιὰ στιγμὴ γενικῆς καταπλήξεως. Ὁ συνταγματάρχης, μὲ τὸ πηλήκιόν του εἰς τὴν ἄκραν τοῦ γυμνοῦ ξίφους του, ἀνῆλθε πρῶτος τὸ πρόχωμα κραυγάζων «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ.» Ὅλοι οἱ ἐπιζῶντες τὸν ἠκολουθήσαμεν. Τὰ κατόπιν δὲν τὰ ἐνθυμοῦμαι καθαρῶς. Δὲν γνωρίζω πῶς εἰσήλθομεν ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος. Ἡ συμπλοκὴ ἐξηκολούθησε σῶμα πρὸς σῶμα ἐν τῷ μέσῳ καπνοῦ τόσον πυκνοῦ ὥστε δὲν ἔβλεπεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ὑποθέτω ὅτι ἐπολέμησα κ' ἐγώ, διότι εἶδα κατόπιν τὴν σπάθην μου αἱματόφυρτον. Ἐπὶ τέλους ἤκουσα νὰ φωνάζουν Νίκη! ὁ δὲ καπνὸς ὠλιγόστευσε, ὥστε εἶδα τὰ πτώματα καὶ τὰ αἵματα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐκρύπτετο τὸ ἔδαφος τοῦ ὀχυρώματος. Ἰδίως τὰ πυροβόλα ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ σωροὺς πτωμάτων. Διακόσιοι περίπου ἄνδρες φέροντες τὴν γαλλικὴν στολὴν ἦσαν ὄρθιοι, ἄνευ τάξεως. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐγέμιζαν τὸ ὅπλον, ἄλλοι ἐσφόγγιζον τὴν λόγχην. Ἕνδεκα αἰχμάλωτοι Ρῶσσοι ἦσαν μεταξὺ αὐτῶν.

Ὁ συνταγματάρχης ἔκειτο ὕπτιος αἱματόφυρτος ἐπὶ συντετριμμένου βλητοφόρου πρὸς τὸ μέρος τῆς φάραγγος. Στρατιῶται τινὲς τὸν ἐπερικύκλωναν. Ἐπλησίασα κ' ἐγώ. —«Ποῦ εἶναι ὁ ἀρχαιότερος λοχαγός; ἠρώτα ὁ συνταγματάρχης ἕνα λοχίαν. Ὁ λοχίας ὕψωσε ἐκφραστικώτατα τοὺς ὤμους.—Καὶ ὁ ἀρχαιότερος ὑπολοχαγός;—Ἰδοὺ ὁ κύριος ποῦ ἦλθε χθές, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ λοχίας. Ὁ συνταγματάρχης ἐμειδίασε πικρῶς.—Λοιπόν, κύριε ὑπολοχαγέ, μοῦ εἶπε, εἶσαι ὁ διοικῶν ἐδῶ. Διάταξε ἀμέσως νὰ ὀχυρωθῇ τὸ ὄπισθεν ἄνοιγμα τοῦ ὀχυρώματος, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι δυνατὸς ἀκόμη. Ἀλλὰ ὁ στρατηγὸς Κ. θὰ σὲ ὑποστηρίξῃ.—Συνταγματάρχα, εἶπον, εἶσθε βαρέως πληγωμένος;

— Ὄχι παίζομεν! Ἀλλὰ ἐπήραμεν τὸ ὀχύρωμα.

B*

Δὲν συνδέονται διὰ φιλίας ἀνὴρ καὶ γυνὴ οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ συνδεθῶσι δι' ἔρωτος.

—

Ὁ ἔρως καὶ ἡ φιλία ἀγαπῶνται ὡς ἀδελφοὶ ἔχοντες κληρονομίαν πρὸς διανομήν.

—

Ἡ νεότης δικάζει, τὸ γῆρας συγχωρεῖ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΦΟΒΟΣ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ποιητικῇ των φαντασίᾳ ἐξ ὅλων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως ἐδημιούργουν θεότητας, ἐπροσωποποίησαν καὶ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τὸ ἀνεξιχνίαστον καὶ ἄνανδρον τοῦτο πάθος. Ἐθεώρουν τὸν *φόβον* ὡς κακοποιόν τινα θεότητα καὶ προσέφερον αὐτῷ θυσίας, ὅπως τὸν ἐξευμενίσωσι καὶ τὸν ἀποδιώξωσι τῆς καρδίας τῶν στρατιωτῶν ἐν καιρῷ πολέμου καὶ μάχης.

Ἡ σημερινὴ ὅμως ἐπιστήμη παραδέχεται, ὅτι ὁ φόβος εἶνε φαινόμενον ἀπορρέον ἐκ δυνάμεως ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θελήσεως, πηγάζον δηλαδὴ ἔκ τινος *ἀνταναклαστικῆς* ἐνεργείας. *Ἀντανάκλασιν* δὲ λέγοντες, ἐννοοῦμεν τὴν ἰδιότητα ἐκείνην τοῦ νευρικοῦ ἡμῶν συστήματος, δυνάμει τῆς ὁποίας κάμνομεν *κινήσεις* χωρὶς προηγουμένως ν' ἀντιληφθῶμεν ἢ νὰ αἰσθανθῶμεν τὰς ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι τὰς παρήγαγον.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὰ καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἡμετέρου σώματος ἐξηπλωμένα αἰσθητικὰ νεῦρα συναθροίζονται εἰς μεγαλειτέρους κλάδους καὶ ἀπολήγουσιν ἄλλα μὲν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἄλλα δὲ εἰς τὸν νωτιαῖον μυελόν, ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου δὲ καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἀναχωροῦσι πάλιν ἄλλα νεῦρα καὶ διακλαδοῦνται εἰς ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας καὶ θέτουσιν αὐτὰ εἰς κίνησιν.

Ἐὰν λοιπὸν ἐγγίσωμεν ἢ ἐρεθίσωμεν καθ' ἕνα οἱονδήποτε τρόπον αἰσθητικόν τι νεῦρον, ὁ ἐρεθισμὸς μεταβιβάζεται εἰς τὸ νευρικὸν κέντρον, εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἢ τὸν νωτιαῖον μυελόν, οὗτος δ' ἐπιτάσσει διὰ τῶν κινητικῶν νεύρων τὰ ἐρεθισθέντα ὄργανα νὰ κάμωσι τὰς ἀντιστοίχους κινήσεις.

Διπλῆς φύσεως εἶνε αἱ ἀπαντήσεις αὗται τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τοὺς ἔξωθεν προερχομένους ἐρεθισμούς, γίνονται δηλαδὴ ἢ ἐν συνειδήσει ἢ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν. Ἐν συνειδήσει κίνησις εἶνε π. χ. τὸ ρῖγος τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἐξερχόμενοι ἐκ θερμοῦ δωματίου εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα, ἐπειδὴ συμβαίνει, καθ' ἣν στιγμὴν αἰσθανόμεθα καὶ τὸ ψῦχος, παρομοία κίνησις εἶνε καὶ ἡ βήξ, ἐνῷ αἱ συστολαὶ καὶ αἱ διαστολαὶ τῆς ἴριδος, ἕνεκα τοῦ πολλοῦ ἢ ὀλίγου φωτός, γίνονται ἄνευ τῆς ἡμετέρας ἐπιγνώσεως.

Αἱ φάσεις τοῦ φόβου εἶνε πολλαὶ καὶ διάφοροι: ἡ ἔκπληξις, ὁ τρόμος, ἡ δειλία καὶ ἡ φρίκη διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν βαθμόν, καθ' ὃν ἐσωτερικῶς, ἄνευ τῆς συνειδήσεως

ἡμῶν, ἐξηγέρθησαν ἢ παρελύθησαν ἐπὶ στιγμὴν τὰ νευρικὰ ἡμῶν κέντρα.

Ὁ ἄφοβος ἄνθρωπος πλεονεκτεῖ τοῦ δειλοῦ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου, διότι καὶ ὡς στρατιώτης, ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, αὐτὸς διὰ τῆς ἀπαθείας του εὐκολώτερον διαφεύγει τὸν θάνατον καὶ διὰ τῆς ἀφοβίας του τρέπει τὸν δειλὸν ἐχθρὸν εἰς φυγήν, ὡς φιλήσυχος δὲ ἀστός, ἐν καιρῷ ἐπιδημίας, δὲν κινεῖ τὸν οἶκτόν μας ὡς ὁ ὀλιγόψυχος, ὁ ὁποῖος μαστιζόμενος ὑπὸ τοῦ φόβου βλέπει πανταχοῦ ἀσθενεῖς, μιάσματα καὶ ψυχορραγοῦντας· ἡ παραμικρὰ ἀδιαθεσία τὸν ρίπτει εἰς τὴν κλίνην, ὠχριᾷ, ριγοῖ καὶ ἀπελπίζεται ἐκ τῆς ἀθωοτέρας διηγήσεως, οὕτω δὲ ἐξαντλεῖ κατὰ μικρὸν τὰς σωματικάς του δυνάμεις καὶ γίνεται εὐπροσβλητότερος ὑπὸ τοῦ νοσηροῦ μιάσματος.

Συμβουλεύων ὁ Σενέκας γαλήνην τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς λύπαις καὶ τοῖς κινδύνοις, λησμονεῖ ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται καθ' ὅλα ὑγιὴς κρᾶσις καὶ λειτουργίαι τοῦ σώματος ἱκαναὶ ν' ἀντιστῶσι καὶ νὰ νικήσωσι τὴν πρώτην καὶ αἰφνιδίαν ἐκ τοῦ κινδύνου ἐντύπωσιν, οὖσαν ἄμεσον ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου μὴ χάσωμεν τὴν ζωήν.

Τὸ αἴσθημα τῆς φιλοζωΐας εἶνε τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε, νομίζομεν, ἀπαιτεῖται ἀρκετὴ δόσις γενναιότητος διὰ ν' αὐτοκτονήσῃ τις, διὰ νὰ μεταβῇ δηλαδὴ ἐκ τοῦ γνωστοῦ τούτου, ἔστω καὶ κακίστου κόσμου, εἰς ἄγνωστον, πλήρη ἀορίστων ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν.

Ὁ φόβος ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς κράσεώς μας, ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἡμῶν εὐαισθησίας καὶ εἶνε διάφορος κατὰ τὰ διάφορα ἄτομα, δύναμαι δὲ νὰ εἴπω καὶ κατὰ τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα. Καὶ πράγματι, ὁ στρατιώτης ὁ ἀντιμετωπίζων ἀφόβως τὸν θάνατον εἰς τὸ πῦρ τῶν μαχῶν, ὁ ἀκαταπαύστως ἀκούων νὰ συρίζωσιν ἐγγὺς τῶν ὤτων του ἄπειροι φονικαὶ σφαῖραι, ὁ ἐφορμῶν μανιωδῶς κατὰ τῆς θανατηφόρου αἰχμῆς τῶν λογχῶν τοῦ ἐχθροῦ, δὲν εἰσέρχεται ἄνευ δειλίας τινὸς καὶ φόβου εἰς μίαν αἴθουσαν νοσοκομείου, πλήρη ἀσθενῶν ἐπιδημικῶν, ἐνῷ ὁ ἰατρὸς ἐπισκέπτεται αὐτοὺς καθ' ἑκάστην χωρὶς ν' ἀναλογισθῇ κἂν τὸν κίνδυνον. Ὁ ναυτικὸς μένει γαλήνιος καὶ ἀπαθὴς ἐνώπιον τῶν μεγίστων κινδύνων, ἐν μέσῳ τῶν ἀγριωτέρων τρικυμιῶν, ἐν ᾧ ὁ ἐπιβάτης τρέμει ἐκ τοῦ φόβου μὴ τὸν καταπίωσιν ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ μαινόμενα ἐκεῖνα τῆς θαλάσσης κύματα. Καὶ ἡ μοναξία εἶνε πολλάκις παραίτιος φόβου, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ βαθμηδὸν ἐρεθίζονται τὰ νεῦρα τοῦ ἀνθρώπου καὶ περιπίπτουσιν εἰς ἀνώμαλον κατάστασιν.

Οὐχὶ μικρὰν ἐπίδρασιν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς γενναιότητος καὶ τοῦ φόβου αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῶν τροφῶν καὶ ἡ διάθεσις, ἐν γένει, τοῦ σώματός μας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρετηρήθη πολλάκις εἰς τοὺς στρατούς· σπουδαίως ἀπειλεῖται ἡ ἐπιτυχὴς ἔκβασις τῆς μάχης, ἐὰν εἰς αὐτὴν σταλῶσι στρατιῶται νηστικοὶ ἢ ἀνεπαρκῶς τροφοδοτούμενοι. Διὰ τῆς τροφῆς ἀποκαθίσταται ὁμαλωτέρα ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, αἱ δυνάμεις ἀνανεοῦνται καὶ ἐντείνονται, οὕτω δὲ δύνανται καὶ οἱ μᾶλλον δειλοὶ νὰ διαπράξωσιν ἐνίοτε ἡρωϊκὰ κατορθώματα. Δικαίως εἶπον, ὅτι ἡ πεῖνα εἶνε κακὴ σύμβουλος, διότι ἐλλειπουσῶν τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ψυχὴ μάτην ἀγωνίζεται νὰ φανῇ ἰσχυρά, ἐπειδὴ τὸ σῶμα δὲν δύναται ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις. Διὰ τοῦτο μεγάλην προσοχὴν πρέπει νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν στρατῶν εἰς τὴν τροφοδότησιν αὐτῶν ἐν καιρῷ πολέμου καὶ εἰς τὸ ποιὸν τῶν παρεχομένων τροφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀτυχῶς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀκόμη δὲν ἀνταποκρίνονται πάντοτε εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς.

Τὰ συμπτώματα τοῦ φόβου εἶνε πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα· οὕτω π.χ. ἄλλων μὲν τὸ σῶμα τρέμει, συγκρούονται οἱ ὀδόντες, ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, αἱ κνῆμαι συγκάμπτονται, ἡ ἐπιδερμὶς περιχέεται ὑπὸ ψυχροῦ ἱδρῶτος καὶ αἱ τρίχες της ἀνορθοῦνται καὶ αὗται, παράγουσαι τὸ φαινόμενον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνήθως ἀποκαλοῦμεν *ἀνατριχίλαν*, ἡ κυκλοφορία ἐπιταχύνεται, προκαλοῦσα σφοδροὺς τῆς καρδίας παλμούς, στενοκαρδίαν καὶ εἶδός τι συμφορήσεως, ἄλλων δὲ τὸ πρόσωπον γίνεται ὠχρὸν καὶ πελιδνὸν καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος βραδύνει τόσον, ὥστε ν' ἀπειλῇ αἰφνίδιον θάνατον ἐκ συγκοπῆς.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰδῶν τούτων τοῦ κοινοῦ φόβου ὑπάρχει καὶ ἑτέρα φάσις δειλίας, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο μέχρις ἐσχάτων ἀνεξιχνίαστος καὶ εἶνε ἀκόμη τοιαύτη, συγκαταλέγεται δὲ μεταξὺ τῶν ἀσθενειῶν.

Ἡ ἐπιστήμη δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη ν' ἀνεύρῃ τὰς αἰτίας οὔτε τῶν ἀσθενειῶν τούτων οὔτε τοῦ εἴδους τούτου τῆς παραδόξου δειλίας, τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ, κατὰ τὸν γερμανὸν Βέστφαλ, *ἀγοραφοβίαν*.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐπιτυχοῦς ἢ ἀνεπιτυχοῦς ἐκλογῆς τοῦ ὀνόματος δὲν ἐνδιαφερόμεθα, ἐννοοῦμεν δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο τοὺς ἔχοντας τὸ ὅλως περίεργον πάθος τοῦ νὰ φοβῶνται, ὅταν διέρχωνται μίαν ἀγοράν, ἢ μίαν πλατεῖαν, ἢ μίαν ἔρημον ὁδόν, ἢ ὅταν εἰσέρχωνται εἰς μίαν αἴθουσαν, ἢ εἰς μίαν ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἢ καὶ εἰς ἄλλα μέρη πλήρη ἀνθρώπων.

Ὁ φόβος των δὲν εἶνε ἁπλῆ δειλία, προερχομένη ἐκ συστολῆς ἢ ὑπερμέτρου αἰδημοσύνης, ἀλλ' εἶνε μέγα καὶ φοβερὸν πάθος, τὸ ὁποῖον

τοὺς κάμνει νὰ χάνουν τὰς αἰσθήσεις των ἐν ἀκαρεῖ, νὰ λιποθυμῶσι καὶ νὰ πίπτωσι κατὰ γῆς ἀναίσθητοι.

Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας ἐγνώρισε γυναῖκα, ἡ ὁποία ἐπὶ ὅλην δεκαεξαετίαν δὲν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπ' ἄλλου, δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας της παρὰ ἐποχουμένη, δὲν ἔκαμε τὰς ἀγορὰς της — τὰς ὁποίας κάμνει αὐτοπροσώπως ὡς ἀνήκουσα εἰς κατωτέραν κοινωνικὴν τάξιν—παρὰ ἐφ' ἁμάξης. Καὶ ὅμως εἶνε καθ' ὅλα ὑγιὴς καὶ εὔρωστος καὶ ἀπέκτησε τέκνα. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ φόβου, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, εἶνε μᾶλλον ἀσθένεια, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἀμέτρητον ἐκείνην σειρὰν τῶν φάσεων τοῦ ὑστερισμοῦ, ἀλλ' ὁπωσδήποτε φόβος εἶνε καὶ αὐτή.

Τὰ παιδία εἶνε φύσει δειλά: φοβοῦνται τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος, φοβοῦνται φαντασιώδεις τινὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γεννῶσιν εἰς τὸ πνεῦμά των αἱ διηγήσεις τῶν ὑπηρετῶν κτλ. Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξαφανίζεται ὁ φόβος οὗτος.

Οἱ μᾶλλον ὅμως ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸν φόβον ἄνθρωποι εἶνε οἱ ἔχοντες εὐερέθιστον καὶ νοσηρὰν φαντασίαν, αἱ νευροπαθεῖς φύσεις, οἱ ἀναιμικοὶ καὶ τέλος ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων αἱ σωματικαὶ δυνάμεις ὁλονὲν ἐξαντλοῦνται εἴτε ἕκτινος σωματικοῦ ἐλαττώματος εἴτε ἐκ χρονίας τινὸς παθήσεως.

Τὰ θεραπευτικὰ μέσα κατὰ τοῦ φόβου εἶνε διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις καὶ τὰ ἄτομα. Διὰ τοὺς ἀναιμικοὺς συμβουλεύομεν τονικὰ φάρμακα σιδηροῦχα καὶ θαλάσσια λουτρά, διὰ τοὺς νευρικοὺς καὶ εὐερεθίστους ἀντισπασμωδικὰ καὶ διὰ τοὺς ὀλιγοψύχους ξιφομαχίαν, ἱππασίαν, σωματικὰς ἀσκήσεις κτλ.

Δρ. Φλς.

Η ΥΠΕΡΜΕΤΡΟΣ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Πολλὰ γαλλικὰ φύλλα ὕψωσαν τελευταῖον φωνὴν κατὰ τῆς σπατάλης, ἥτις γίνεται ἐν Παρισίοις ἕνεκα τοῦ κατηραμένου συρμοῦ. Πρὸ πάντων δὲ ἡ ἐπίθεσις γίνεται κατὰ τῶν δεσποινίδων, αἵτινες φέρουσι πολυτελεστάτας ἐνδυμασίας, ὅπως καὶ αἱ ὕπανδροι γυναῖκες (ὡς ἂν δῆθεν ἡ σπατάλη τούτων νὰ ἔχῃ λόγον τινὰ δεδικαιολογημένον). Καὶ αἱ δεσποινίδες σήμερον ἐξέρχονται εἰς Παρισίους φέρουσαι μεταξίνας ἐνδυμασίας καὶ πλουσιώτατον κόσμον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὅ,τι δὲ αὐξάνει τὴν δαπάνην εἶνε ἡ βραχεῖα διάρκεια τῶν ἐνδυμασιῶν τούτων, διότι πρότερον μία ἐνδυμασία διήρκει τοὐλάχιστον μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, τώρα δὲ μόλις διαρκεῖ ὀλίγας ἑβδομάδας. Ἐὰν δέ τις κυρία ἐδαπάνα πρότερον 20,000 δραχμῶν κατ' ἔτος! (τὸ ποσὸν τοῦτο σημειοῦσι τὰ γαλλικὰ φύλλα), σήμερον δαπανᾷ τὸ διπλάσιον. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν τὴν λέξιν δαπανᾷ εἰς τὴν κυρίαν αὐτῆς σημασίαν, διότι συχνὰ χρεωστεῖται τὸ ποσὸν τοῦτο, ὁ δὲ ῥάπτης ἢ ἡ μοδίστα περιμένουσι μέχρις οὗ ἀποθάνωσιν οἱ θεῖοι ἢ πάππος τις πλούσιος, τοῦ ὁποίου ἡ κληρονομία θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν. Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι ῥαπτικὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, καίτοι πελάται των τινὲς χρεωστοῦσιν ἐν ὅλῳ ἓν ἑκατομμύριον.

Δὲν εἶνε δὲ μόνον αἱ ἐνδυμασίαι φρικωδῶς δαπανηραί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ συμπόσια αὐτὰ σπαταλᾶται τὸ χρῆμα ἀφειδῶς, ἡ δὲ ἐπιτραπέζιος πολυτέλεια καταντᾷ ἀπίστευτος. Ἀνεκαλύφθησαν καρποὶ ὅλως ἄγνωστοι πρότερον, αἱ σταφυλαὶ πρέπει νὰ παρατίθενται ἐπὶ τῆς τραπέζης καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, δι' ἕκαστον δὲ εἶδος ὀπωρῶν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἰδιαίτερα σκεύη. Καὶ τὰ ἄνθη νὰ μὴ λείπωσι ποτέ! Κατὰ μῆκος τοῦ χείλους τῆς τραπέζης ἀληθὴς πρασιὰ ἐξ ἀνθέων, τὰ χειρόμακτρα περικυκλωμένα ὑπ' ἀνθέων, αἱ δὲ λαμπάδες καὶ αἱ λυχνίαι ἐστεφανωμέναι ἐπίσης δι' αὐτῶν.

Ἡ πολυτέλεια ὅμως ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον εἰς τοὺς χορούς. Τὰ διάσημα ἐμβλήματα τῆς αὐτοκρατείρας Εὐγενίας εἶνε μηδὲν ἀπέναντι τῶν σημερινῶν χρόνων. Τότε ὁ μαρκήσιος de Caux προσέφερεν ἓν πορτοκάλλιον, μίαν ἀνθοδέσμην, μικρὰν μπομπονιέραν, καὶ τοῦτο ἦτο δεῖγμα μεγάλης ὑπολήψεως, ἡ δὲ λαμβάνουσα ἦτο ὑπερήφανος διὰ τοῦτο. Σήμερον τὸ κοτιλλιὸν στοιχίζει 10,000—20,000 φράγκων, διότι πρέπει νὰ διανείμῃ τις χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ ἐνθύμια· δὲν μᾶς φαίνεται δὲ ποσῶς παράδοξον τὸ γεγονός, καθ' ὃ πατήρ της ἰδὼν τὴν θυγατέρα του κατάφορτον δώρων μετά τινα χορὸν ἠρώτησεν αὐτὴν «Κόρη μου, σὲ ἐπλήρωσαν ὡς χορεύτριαν;»

Μ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Βερολίνου. Ἐπὶ τοῦ 1885 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Βιέννῃ ταχυδρομείων ἀνήρχετο εἰς 36, ἀλλ' ὁ τῶν ἐν Βερολίνῳ ὑπῆρξε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τριπλάσιος. Ἡ ἐπιστολογραφικὴ ἐπικοινωνία ἔλαβε μυθώδη αὔξησιν. Πέρυσι κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἡμέραν διεβιβάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ταχυδρομείου

ὑπὲρ τὰ ἓξ ἑκατομμύρια γραμμάτων καὶ δελταρίων· πρὸς διεξαγωγὴν δὲ τῆς γιγαντίου ταύτης ἐργασίας ἡ διεύθυνσις τοῦ ταχυδρομείου ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ ἔτι 1200 ἐκτάκτους ὑπαλλήλους. Τὸ βερολιναῖον ταχυδρομεῖον λειτουργεῖ μετ' ἀνυπερβλήτου δραστηριότητος καὶ μέχρι κεραίας προβαινούσης ἀκριβείας· ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην τοῦ μεγαλοφυοῦς Στέφαν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν τὸ ταχυδρομικὸν σύστημα τῆς Γερμανίας εἰς τοσοῦτον προήχθη τελειότητος, ὥστε σήμερον χρησιμεύει εἰς ὑπόδειγμα τοῖς πᾶσι, καὶ αὐτοῖς εἰσέτι τοῖς Ἄγγλοις καὶ Ἀμερικανοῖς. Ὁ ἐπὶ τῶν γερμανικῶν ταχυδρομείων ὑπουργὸς μετ' εὐλόγου ἐπάρσεως ἀνεφώνησε κατὰ τὸ ἐν Βέρνῃ διεθνὲς ταχυδρομικὸν συνέδριον τοὺς δε τοὺς λόγους. «Τὸ σπουδαιότερον ἁπάντων τῶν ταχυδρομείων εἶνε τὸ τοῦ Βερολίνου. Ὑπ' αὐτοῦ διακομίζονται κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 90 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων ἐφημερίδων. Ἡ καθ' ἡμέραν ἀποστολὴ συμποσοῦται εἰς 244,000 φύλλων, ἅτινα πάλιν καθ' ἑκάστην διαβιβάζονται εἰς 4721 ταχυδρομεῖα ἐντὸς 10,566 δεσμίδων, ἀποστέλλονται δὲ εἰς τὸν σιδηρόδρομον διὰ 448 ταχυδρομικῶν σάκκων ἐπὶ 46 ταχυδρομικῶν ἁμαξῶν.» Οὐχ ἧττον σπουδαῖα εἶνε καὶ τὰ κατορθώματα τῆς ἐν Βερολίνῳ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1885 τὰ ἐν Βερολίνῳ 70 δημόσια τηλεγραφεῖα ἀπέστειλαν 9,885,000 τηλεγραφήματα, δηλ. τριπλάσιον ἀριθμὸν τῶν ἐν Βιέννῃ. Ἔτι μείζονα ἔκπληξιν ἐμποιεῖ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ τηλεφωνικοῦ συστήματος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1886 ὑπῆρχον ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν τοῖς 14 προαστείοις του 8200 συνδρομηταὶ τηλεφωνείων· τὸ Βερολῖνον ὑπερέβη λοιπὸν οὐ μόνον τὴν Βιέννην ἀλλὰ καὶ τοὺς Παρισίους. Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πρωτευούσῃ (οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου ἐξαιρουμένου) ὑπάρχει κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις τοσοῦτον πολλαπλῆ τηλεφωνικὴ συγκοινωνία ὅσον ἐν Βερολίνῳ· ἡ γερμανικὴ μητρόπολις «διαλέγεται» νῦν πόρρωθεν μετὰ τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Στετίνου, τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Λειψίας, τοῦ Μαγδεμβούργου, τῆς Δρέσδης καὶ ἄλλων μεγαλοπόλεων. Τὸ τηλεφωνικὸν σύρμα Βερολίνου καὶ Ἀννοβέρου ἦτο μέχρις ἐσχάτων (πρὶν ἀνοιχθῇ ἡ γραμμὴ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν) τὸ μακρότατον πάντων τῶν ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ. Ἐνταῦθα προσθετέον ὅτι τὸ Βερολῖνον καθίσταται κατὰ μικρὸν παγκόσμιον κέντρον τῆς ἐξαισιωτέρας τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ δηλονότι, καὶ τῆς ὠφελίμου αὐτοῦ ἐφαρμογῆς ἐπ' ἀγαθῷ πρακτικῶν σκοπῶν. Ἐν Βερολίνῳ ἐστρώθη ὁ πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος, ἐνταῦθα καθειλκύσθη εἰς τὰ ὕδατα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κινούμενον ποτάμιον σκάφος, ἐνταῦθα προέβη ἡ τηλεφωνικὴ ὑπηρεσία εἰς μέγαν τελειότητος βαθμόν. Σημειωτέον προσέτι ὅτι τὸ σύστημα τῆς διὰ σωλήνων διαβιβάσεως τοῦ ταχυδρομείου, τοῦ ἄλλως λεγομένου «πνευματικοῦ ταχυδρομείου» ἐνεκαινίσθη τὸ πρῶτον ἐν Βερολίνῳ.

Καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ποιεῖται ἐν Βερολίνῳ γιγαντίους προόδους, οὐδεμία δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων δύναται νὰ παραβληθῇ κατὰ τοῦτο πρὸς τὸ Βερολῖνον. Ἤδη περὶ τὰ μέσα τοῦ 1886 ὑπῆρχον ἐν Βερολίνῳ περὶ τὰς 13,000 ἠλεκτρικὰς λυχνίας. Πάμπολλοι μεγαλοπρεπέστατοι κῆποι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βερολίνου ἀπαστράπτουσι καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐν καιρῷ θέρους ἄπλετον ἠλεκτρικὸν φῶς. Εἰς τὰ πλεῖστα καὶ σημαντικώτατα τῶν δημοσίων κτιρίων καὶ τὰ μεγάλα θέατρα εἰσήχθη ἤδη ὁ θαυμάσιος οὗτος φωτισμός. Ἡ ἐν Βερολίνῳ βασιλικὴ Βιβλιοθήκη μετὰ τῶν ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν της (περιέχει ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυριάδας βιβλίων!!) ὑπάρχει καθ' ἑκάστην ἑσπέραν μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας ἀνεφγμένη εἰς τοὺς φιλομαθεῖς ἐν πλήρει ἠλεκτρικῷ φωτί. Ἑκατοντάδες ξενοδοχείων, ἑστιατορίων, καφεπωλείων καὶ ἐργαστηρίων διανήχονται, οὕτως εἰπεῖν εἰς γοητευτικὸν πέλαγος ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἐν ᾧ ἐν Βιέννῃ μόνον κατ' ἐξαίρεσιν ἀπαντᾷ τις ἔνθα καὶ ἔνθα ἠλεκτρικὸν φωτισμόν.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Αἱ λευκαὶ τρίχες εἶνε τὰ λείψανα ἐκεῖνα τοῦ ἀφροῦ, τὰ καλύπτοντα τὴν θάλασσαν μετὰ τὴν τρικυμίαν.

—

Ἡ ἀγαθότης τῆς νεότητος εἶνέ τι ἀγγελικόν· ἡ ἀγαθότης τοῦ γήρατος εἶνέ τι θεῖον.

—

Ἡ πεῖρα ὁμοιάζει γυναῖκα προβεβηκυῖαν, τὴν ὁποίαν σεβόμεθα χωρὶς νὰ ἐρευνῶμεν ἂν τὸ παρελθὸν αὐτῆς ὑπῆρξε ἀμφιβόλου ἠθικῆς.

—

Ὅταν πρόσωπόν τι σοῦ εἶνε ἀντιπαθητικόν, παραβαίνεις τὰς πεποιθήσεις σου καὶ μόνον διὰ ν' ἀντείπῃς εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον.

—

Ἡ καλὴ ἀνατροφὴ εἰμπορεῖ νὰ συνοψισθῇ εἰς ἓν μόνον παράγγελμα, τοῦτο: Ἡ συμπεριφορά σου πρὸς τὸν πλησίον ἔστω τοιαύτη, οἵαν θὰ ἐπεθύμεις σὺ αὐτὸς ἐὰν ἦσο εἰς τὴν θέσιν του.

—

Ἡ ἀγωγὴ εἶνε τὸ ἀνώτατον σχολεῖον τῆς καρδίας.

—

Ἡ θορυβώδης ὀργὴ ἐξερεθίζει, ἡ ὀργὴ ἡ σιωπῶσα μᾶς τρομάζει.

Αἱ μυῖαι ὁμοιάζουσι τοὺς δημοσιογράφους: Οὐδὲν ἔχουσιν ἱερόν.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ναυτικὴ δύναμις τῆς Ἀγγλίας ἀποτελεῖται ἐκ 391 πολεμικῶν πλοίων. Τινὰ τῶν πλοίων τούτων κατὰ τὴν γνώμην καὶ αὐτῶν τῶν Ἄγγλων διὰ τὸν τρόπον τῆς τε κατασκευῆς αὐτῶν καὶ τοῦ ὁπλισμοῦ ὀλίγον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι. Ὁ θωρηκτὸς στόλος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ πλοῖα καὶ ἀπὸ τὰ ναυπηγούμενα. Τὰ πρῶτα πάλιν διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ἤτοι εἰς τὰ ἔχοντα θώρακα πάχους τοὐλάχιστον 22 ἑκατοστομέτρων καὶ χωρητικότητα δὲ τοὐλάχιστον 8,500 τόννων· τοιαῦτα εἰσὶ 19· καὶ εἰς τὰ ἔχοντα θώρακα ὄχι λεπτότερον 20 ἑκατοστομέτρων, χωρητικότητα δὲ κατωτέραν τῶν 8,500 τόννων· τοιαῦτα εἶνε 17. Ἑπομένως αἱ δύο κατηγορίαι ὁμοῦ περιλαμβάνουσι 36 πλοῖα θωρηκτά. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις 8 ἄλλα θωρηκτὰ κατωτέρας δυνάμεως καὶ 5 ἀκταιωρὰ τεταγμένα πρὸς φρούρησιν τῶν παραλίων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, πάντα δὲ ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸν θωρηκτὸν στόλον τῆς Ἀγγλίας. Τρία ἔτι πλοῖα πρώτης τάξεως, καθελκυσθέντα ἤδη, ἐξοπλίζονται, ὅσον οὔπω, δύο δ' ἄλλα κατασκευάζονται ἐν τοῖς ναυπηγείοις, ἕκαστον δὲ τῶν 5 τούτων δὲν θέλει στοιχίσει ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν.

Ἡ Γαλλία κέκτηται ἐπὶ τοῦ παρόντος 22 θωρηκτὰ διαθέσιμα, 8 καθειλκυσμένα καὶ ἐξοπλιζόμενα καὶ 2 ἐν τοῖς ναυπηγείοις.

Πλὴν τοῦ θωρηκτοῦ της στόλου ἡ Ἀγγλία ἔχει 84 καταδρομικά, διαιρούμενα εἰς ταχύπλοα καὶ θωρηκτά. Ἡ Γαλλία ἔχει τοιαῦτα μόνον 58.

Μετὰ τὰ καταδρομικά, λόγῳ χωρητικότητος ἐν τῷ ἀγγλικῷ στόλῳ, ἔρχονται αἱ κανονιοφόροι· αὗται εἰσὶ πρώτης μὲν τάξεως 37, δευτέρας δὲ 75. Πυροβολικὸν ἔχουσι μετρίας δυνάμεως, ἡ δὲ ταχύτης αὐτῶν σπανίως ὑπερβαίνει τοὺς 10 κόμβους. Ἡ Ἀγγλία ζητεῖ ἤδη νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὰ ναυπηγοῦσα στόλον ἐλαφρῶν καὶ ταχυπλόων πλοίων, ἤτοι καταδρομικῶν τορπιλλοφόρων, κανονιοφόρων—τορπιλλοφόρων κττ.

Τέλος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ στόλου αὐτῆς ἡ Ἀγγλία ἔχει τὰ τορπιλλοφόρα, 120 περίπου τὸν ἀριθμόν. Οἱ Ἄγγλοι δὲν παρεδέχθησαν ἀκόμη ὡρισμένον τύπον τορπιλλοφόρου, ἄλλως δὲ καὶ δὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν πλοίων τὴν μεγάλην σημασίαν, ἣν ἄλλα ἔθνη καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι ἀπονέμωσιν αὐτοῖς.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πολεμικῶν πλοίων σημειοῦνται καὶ 5 μεγάλα ὁπλιταγωγὰ σκάφη, ἅτινα εἰσὶν ἐξωπλισμένα ὡς τὰ πολεμικά.

Τοιαύτη ἡ ναυτικὴ πολεμικὴ δύναμις τῆς Ἀγγλίας, ἣν διὰ πάσης προσπαθείας καὶ πάσης θυσίας ὁσημέραι συμπληροῖ καὶ μεταρρυθμίζει ἐπὶ τὸ τελειότερον. Τὸ πλήρωμα τοῦ στόλου τούτου ποικίλλει μεταξὺ 62,000 καὶ 68,000 ἀνδρῶν, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Τὸ πλήρωμα τοῦ γαλλικοῦ στόλου εἶνε περίπου τὸ ἥμισυ τοῦ ἀγγλικοῦ, μὴ ὑπερβαῖνον τὰς 33,000. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων ἅτινα ἡ Ἀγγλία τηρεῖ ἐν ἐνεργείᾳ ποικίλλει μεταξὺ 235 καὶ 245. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ναυτικῶν ἀναγράφει δαπάνην μόνον διὰ 110 πλοῖα.

Ἐνεργείᾳ τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου εὑρέθη ὁ γηραιότερος τῶν δημοσιογράφων τῆς Εὐρώπης. Καθὰ δὲ γράφει τὸ ῥηθὲν φύλλον, οὗτος εἶνε Ἄγγλος ὀνόματι Ἐδουάρδος Baines, ἡλικίας 88 ἐτῶν. Πρὸ 70 ἐτῶν ἦτο ἤδη συνεργάτης εἰς τὸν Ἑρμῆν τοῦ Λήδ. Τρία δ' ἔτη μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βατερλῶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μεγάλου φύλλου τῆς Ὑόρκης, ἡ δὲ τὸ ἐνδιαφέρον κινήσασα περιγραφὴ τῆς μάχης ἐκείνης εἶνε ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένη. Καὶ σήμερον δ' ἀκόμη ὁ γηραιὸς οὗτος δημοσιογράφος εἶνε συνεργάτης τοῦ «Leeds Daily Mercur».

Ὁ ἐκδότης ἐφημερίδος τινὸς τῆς Βοστώνης ἔγραψε τελευταῖον πρὸς τὸν Ἄγγλον ποιητὴν Browning προσφέρων αὐτῷ 250 λίρας στερλίνας ὅπως γράψῃ μικρόν τι ποίημα. Ὁ ποιητὴς ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν διὰ τῆς ἑξῆς ἐπιστολῆς: «Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ γράφω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἤθελα λάβει ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησίν σας. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι. Ἕτερον ἀγγλικὸν φύλλον μοὶ προσέφερε τελευταῖον μέγα χρηματικὸν ποσόν, ὅτε δὲ ἠρνήθην ἔστειλαν ἔτι μεγαλείτερον. Ὁ ἐκδότης τότε μοὶ ἔστειλεν ἀσυμπλήρωτον συναλλαγματικήν, ἐφ' ἧς ἠδυνάμην νὰ γράψω ὅ,τι ποσὸν ἤθελον. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἔστειλα καὶ αὐτὴν ὀπίσω. Δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ γράψω εἰς ἐφημερίδας. Ὅταν ἐκδώσω βιβλίον καὶ ἀγορασθῇ, τότε εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ ἄνθρωποι θέλουν ν' ἀναγινώσκουν τὰ ἔργα μου. Ἂν ὅμως μὲ εὑρίσκουν καθ' ἑκάστην εἰς τὰς ἐκφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων, μοὶ φαίνεται ὡς νὰ παρουσιάζωμαι ἀπρόσκλητος ἐν μέσῳ τοῦ κοινοῦ».

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πῶς διακρίνονται τὰ νωπὰ ᾠά.—Εἶνε εὐκολώτατον πρᾶγμα, ὁ δὲ τρόπος γνωστὸς ἴσως εἰς πολλούς: Διαλύετε 120 γραμμάρια (περὶ τὰ 40 δράμια) κοινοῦ ἅλατος εἰς μίαν λίτραν ὕδατος, καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος τούτου ῥίπτετε τὰ ᾠὰ τὰ ὁποῖα θέλετε νὰ δοκιμάσετε· τὸ νωπότατον ᾠὸν θὰ βυθισθῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου, τὸ τεχθὲν πρὸ δύο ἡμερῶν δὲν ἐγγίζει ἀκριβῶς τὸν πυθμένα, τὸ δὲ πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν αἰωρεῖται ἐν τῷ ὕδατι· τέλος δὲ τὸ ἔχον ἡλικίαν ἐπέκεινα τῶν τεσσάρων ἡμερῶν μένει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1434

'Αριθ. 663 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 11 Σεπτεμβρίου 1888

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Καθ' ὅμοιον παραβιασμὸν τῶν λέξεων καὶ νοημάτων τὸ «ἐν οὐρανῷ» τοῦ στ. 212 μεταφράζεται: *ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ*. Ἀλλ' «οὐρανός» δὲν εἶνε οὔτε τὸ κατώτατον μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας, ὁ *ἀήρ*, οὔτε τὸ ἀνώτατον, ὁ *αἰθήρ*, οὔτε αὐτὸ ἐν γένει τὸ φραγκάττικον *ἀτμοσφαῖρα* ἢ *ἀτμόσφαιρα*, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον, ὁ *οὐρανός*, ἤτοι ἡ ὑπεράνω καὶ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐν γένει ὑψίστη καὶ ἀπωτάτη χώρα, ὅπου φαίνονται τὰ ἄστρα, καὶ κατοικοῦσιν οἱ θεοί. Οὐδείς ποτε Ἕλλην, οὔτε πάλαι οὔτε νῦν, λέγων *οὐρανὸν* ἐννοεῖ *ἀτμοσφαῖραν*, ἀλλὰ μόνον *οὐρανόν*. Πῶς δ', ἐρωτῶμεν, εἶνε δυνατὸν ἡ πνοὴ τοῦ ζεφύρου νὰ γίνεται «κάλλιστον κελάδημα», ἤτοι εὐάρεστος ἦχος ὄχι εἰς τὰ αὐτία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' *ἐν τῷ οὐρανῷ*, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ θεοί; Τοιαύτας ἀτοπίας ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ ὑπερασπίζῃ, κοπιάζει εἰς μάτην. Ἢ τὸ «ἐν οὐρανῷ» ἐνταῦθα κεῖται ἀπολύτως, ἤτοι ἄνευ γενικῆς, καὶ τότε ἡ φράσις οὐδένα νοῦν ἔχει, ἢ ἀναφέρεται εἰς τὸ «πόλεος ἐμᾶς», καὶ ἔχει τὴν ἐκδοχήν, ἣν ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ὅτι ἔχει.

Τὸ «πεμφθεῖσα» τοῦ στ. 219 μεταφράζει ὁ κ. Π. *ὁδηγηθεῖσα*. Ἀλλὰ τὸ «πέμπω» οὐδέποτε σημαίνει *ὁδηγῶ*· παρεβιάσθη δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ κείμενον, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸ ἡ καὶ μετὰ τὴν διόρθωσιν ἀνεφάρμοστος ἑρμηνεία.

Φέρε νῦν ἐξετάσωμεν καὶ τὴν τελευταίαν ὑπολειφθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἐπικριτοῦ. Εἴπομεν ἡμεῖς καὶ ἀπεδείξαμεν διὰ μακρῶν (σελ. 311-314), ὅτι ἡ *ὑπὲρ* ἐν συντάξει σημαίνει τὸ *ὑπεράνω* ἐπὶ στάσεως· ἀλλ' ἐπὶ κινήσεως, κίνησιν δ' ἐκφράζει ἡ πρόθεσις οὐ μόνον μετ' αἰτιατικῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ γενικῆς, ὅπως ἐνταῦθα, ἡ ὑπὲρ ἐμφαίνει τὴν ὑπεράνω μέν, ἀλλὰ *πρὸς τὸ πέραν* ὁριζόντιον κίνησιν. Καὶ δέχονται μὲν οἱ σοφοὶ κριτικοὶ τὴν κίνησιν ταύτην ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ, καὶ δὴ καὶ τὴν *πρὸς τὸ πέραν*, ἤτοι τὴν *ὁριζόντιον*, ἀλλ' ἀποδίδοντες εἰς τὴν κίνησιν ταύτην τὴν ἐναντίαν πρὸς τὴν ὀρθὴν καὶ πραγματικὴν διεύθυνσιν. Ἡ *ὑπὲρ* ὅμως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐκφράζει κίνησιν κατευθυνομένην ὄχι *πρὸς τὸν λέγοντα*, ἀλλὰ τὸ *ἐκ διαμέτρου ἐναντίον*. Ἵνα δὲ ἡ πρόθεσις *ὑπὲρ* ἐπὶ κινήσεως δηλώσῃ κατεύθυνσιν πρὸς τὸν λέγοντα, πρέπει νὰ τεθῇ λέξις ἢ φράσις δηλοῦσα *σαφῶς καὶ ἀναμφισβητήτως*, ὅτι ὁ λέγων φαντάζεται ἐν τῇ περιστάσει, περὶ ἧς λέγει, τὴν διεύθυνσιν ἀντίθετον πρὸς τὴν φυσικήν, τοιαύτης δὲ λέξεως ἢ φράσεως οὐδὲ σκιὰ ὑπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ» (σελ. 311). Διὰ τοῦ ἡμετέρου κανόνος τούτου, ὃν καὶ ἐστηρίξαμεν δι' ἀφθόνων παραδειγμάτων (σελ. 311-312), ἠθελήσαμεν νὰ θέσωμεν φραγμὸν εἰς ἀπειραρίθμους εἰκαιολογίας καὶ παρερμηνείας, ὧν γέμουσιν αἱ ἐκδόσεις τῶν ποιητῶν μάλιστα, καὶ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἀσφαλὲς κριτήριον ἐν τῇ χρήσει τῆς προθέσεως ταύτης ἐπὶ κινήσεως. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἡμέτερος ἐπικριτὴς ἀνέγνω μέν, ἀλλ' ἄνευ τῆς δεούσης προσοχῆς τὸν ἡμέτερον κανόνα, ὅθεν καὶ οὐδὲν ἐξ ὅσων λέγομεν ἐννόησεν, καθ' ἃ βλέπομεν ἐξ ὅσων λέγει. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἐννοήσῃ τις ποία εἶνε ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς ὁριζοντίου κινήσεως, ἣν ἐμφαίνει ἡ *ὑπέρ*, καὶ ποία ἡ ἀντίθετος πρὸς ταύτην καὶ ἐναντία. Ὅπως ἐν τῇ πρὸς τὰ ἄνω κινήσει ἡ *ὑπὲρ* ἐμφαίνει *ἀπομάκρυνσιν* ἀπὸ τοῦ λέγοντος, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὁριζοντίῳ κινήσει, ἣν ἄλλως οὐδεὶς ἀρνεῖται, ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς κινήσεως ταύτης εἶνε προδήλως ἡ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ λέγοντος, ἤτοι ἡ *πρὸς τὸ πέραν*. Ἀλλὰ πλειστάκις ὁ λέγων φαντάζεται τὸ ἐναντίον, θέτων ὡς ἀφετηρίαν κινήσεως ὄχι ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου, καὶ τότε, ὡς εἰκός, ὁ *πρὸς ὃν* ὅρος καὶ ὁ *ἀφ' οὗ* ἐναλλάσσονται· πάντοτε ὅμως ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη δηλοῦται δι' ἁρμοδίας λέξεως ἢ φράσεως. Ὅτι αἱ λέξεις καὶ φράσεις αὗται εἶνε τοπικὰ ἐπιῤῥήματα ἢ προθετόπτωτα, μάλιστα δὲ ῥήματα κινήσεως δηλωτικά, δὲν τὸ εἴπομεν, διότι ἐκρίναμεν περιττὸν τὸ πρᾶγμα, ἀφ' οὗ ὁ πρῶτος λεξικογράφος

δύναται νὰ πληροφορήσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὸν ἀναγνώστην περὶ τῶν τοιούτων. Ὁ Pape π. χ. ἐν αὐτῇ τῇ λέξει *ὑπὲρ* σημειώνει εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ ἄρθρου ταῦτα: «Proposition. A. c. gen. *über*, zunächst—1) a) *darüber hin, bei Verbis der Bewegung.*»

Ἐν ἁπλούστατον παράδειγμα θέλει διασαφηνίσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὅταν, ἕλλην τις ὢν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Αἵμου διατρίβων, λέγει ἁπλῶς: *Ὁ δεῖνα τρέχει ὑπὲρ τὸν Αἷμον* ἐν συντάξει, ἢ: *Ὁ δεῖνα ὑπερπηδᾷ ἢ ὑπερβαίνει τὸν Αἷμον* ἐν συνθέσει, ἄνευ ἑτέρας λέξεως, ὁριζούσης τὴν *ἐπίταδε* ἢ *ἐπέκεινα* τοῦ Αἵμου κατεύθυνσιν, ἤτοι *πρὸς νότον* ἢ *πρὸς βοῤῥᾶν*, οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη κατευθύνεται πρὸς νότον, ἤτοι πρὸς τὸν λέγοντα, καὶ ὄχι τοὐναντίον, ἤτοι πρὸς βοῤῥᾶν. Αὕτη εἶνε ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις, περὶ ἧς εἴπομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σημειώσει. Ἀλλ' ὅταν λέγει τις: *Ὁ δεῖνα δραμὼν ὑπὲρ τὸν Αἷμον ἦλθεν*, ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις ἀντιστράφη, διότι ἐτέθη ἡ λέξις *ἦλθεν*, ἥτις οἴκοθεν ἐμφαίνουσα *προσπέλασιν* πρὸς τὸν λέγοντα, ὄχι ἀπομάκρυνσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὑποκατέστησεν ἐξαφανίσασα τὴν φυσικὴν κατεύθυνσιν τῆς κινήσεως, ἣν θὰ εἶχεν ἡ *ὑπὲρ* ἄνευ τῆς λέξεως: *ἦλθεν*. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ πασῶν τῶν ὁμοίων λέξεων, ὧν ἐν τῇ ἐννοίᾳ συμπεριλαμβάνεται καὶ *τοπικὸς* ὁρισμός, ἀντίθετος πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς *ὑπὲρ* ἐμφαινόμενον *φυσικόν*, περὶ οὗ προείπομεν. Ἰδοὺ ἐν περιττοτέρᾳ ἐπεξηγήσει ὁ ἡμέτερος κανών, δν ἐφαρμόσαντες εἰς τὴν ἡμετέραν τῶν Φοινισσῶν στροφήν, ἐποιήσαμεν ἐκποδὼν μίαν τῶν κυριωτάτων παρερμηνειῶν, ὧν ἕνεκα ἔμενεν αὕτη μέχρι τοῦδε ἀκατάληπτος, καὶ ἐδιδεν ἀφορμὴν εἰς ἀτελευτήτους παραδιορθώσεις καὶ παρερμηνείας.

Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος κριτής, ἀμελήσας νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου κανόνος, νόημα ἀνεπίδεκτον ἀντιῤῥήσεως, καὶ θέλων νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν ἀσάφειαν, ὅπως ἐφαρμόσῃ τὴν διόρθωσίν του— οὐδεὶς δ' ἀγνοεῖ, ὅτι τὰ θολὰ νερὰ προτιμῶσι πάντοτε οἱ διορθωταί— ἠρνήθη τὸ κῦρος τοῦ κανόνος, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀρνήσεώς του παρέθηκεν ἐκ τοῦ Αἰσχύλου τὸ Ἀγαμ. 283: «ὑπερθοροῦσα», τὸ 289 «λίμνην ὑπὲρ Γοργώπιν», τὸ 293 «πρῶν' ὑπερβάλλειν», τὸ 554 «ὑπὲρ θαλάσσης ἢ χθονὸς ποτωμένοις», καὶ τὸ Ἑπτὰ ἐπὶ Θηβ. 88

«βοᾷ ὑπὲρ τειχέων
ὁ λεύκασπις ὄρνυται λαὸς εὔ-
τρεπὴς ἐπὶ πτόλιν διώκων».

Ἀλλ' εὐκολώτατον πρᾶγμα εἶνε εἰς τὸν ἀναγνώστην ν' ἀνοίξῃ τὸν Αἰσχύλον καὶ νὰ ἴδῃ, ὅτι οὐδὲν τῶν παραδειγμάτων τούτων ἀναιρεῖ τὸν ἡμέτερον κανόνα, ἐξ ἐναντίας δ' ὅτι πάντα ἐπικυροῦσιν αὐτόν. Τὰ πρῶτα τρία ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἐν Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 268—303 ῥήσεως τοῦ κήρυκος, ὅστις οὐ μόνον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως λέγει 269: «*δεῦρ' ἔπεμπεν*», ἀλλὰ καὶ πολλάκις προϊὼν παρεμβάλλει τοιαύτας λέξεις (φῶς ... *μολὸν*» στ. 289-90, «ἔσκηψεν ... *ἀφίκετο*... σκήπτει» 294-8), ὥστε εἶνε ἀδύνατον ἡ διὰ τῆς *ὑπὲρ* δηλουμένη ὁριζοντία κίνησις νὰ ἐκληφθῇ ὡς φυσική, ἤτοι ὡς ὄχι πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ τοὐναντίον πρὸς τὰ μακρὰν αὐτοῦ κατευθυνομένη. Ἐξ ἐναντίας ἡ *ὑπὲρ* ἐν Ἀγαμ. 554 σημαίνει ἁπλῶς καὶ μόνον τὸ ὑπεράνω. Τὸ δ' ἐκ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θηβ. 88 χωρίον ἀποροῦμεν πῶς ποτε καὶ παρέθηκεν ὁ κ. Π., ἀφ' οὗ καὶ μόνον ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος ἀναφέρει, ὅτι ταῦτα «λέγει ὁ Χορὸς ἐν Θήβαις περὶ τοῦ ἔξωθεν πολιορκοῦντος στρατοῦ τῶν Ἀργείων», εἶνε προφανῶς ἀδύνατον τὸ «ὑπὲρ τειχέων», εἴτε εἰς τὸ «ὄρνυται» ἀναφερόμενον εἴτε εἰς τὸ «διώκων», νὰ ἔχῃ τὸν κοινὸν νοῦν. Τὰ τοιαῦτα εἶνε καὶ λέγονται ἀτοπίαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Δινδόρφιον τὸ *ὑπὲρ τειχέων* τοῦτο ἀποκηρύττουσιν ὡς «absurdum», καὶ διορθώνουσιν: «ὑπὲρ τάφρων». Κακῶς καθ' ἡμᾶς, διότι τὸ «ὑπὲρ τειχέων» ἐνταῦθα ἐμφαίνει ὄχι κίνησιν, ἀλλὰ στάσιν, δηλοῖ δὲ τὸν τόπον, *ὅπου* (ὄχι *ὁπόθεν*, διότι οὕτως ἐφαντάσθη ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα τὴν τοπικὴν κατηγορίαν) ὄρνυται ὁ λαὸς τῶν Ἀργείων διώκων ἐπὶ τὴν πόλιν. Εἶνε δὲ ὁ τόπος οὗτος ὁ ἐκτὸς καὶ *πέραν* τῶν τειχῶν χῶρος, ὅπου βοῶσιν ὀρνύμενοι οἱ Ἀργεῖοι. Εὐλογώτατα ἄρα ὁ ποιητὴς λέγει «ὑπὲρ τειχέων», ἤτοι: *πέραν* τῶν τειχῶν, *ἐπέκεινα* τῶν τειχῶν. Ἡ μόνη δ' αὕτη ὀρθὴ ἑρμηνεία, ἣν καὶ πρὸ ἡμῶν ἐξήνεγκεν ὁ Schütz («ὑπὲρ τειχέων non est, ut Burtonus vertit, *super mœnia*, sed *ultra mœnia, jenseits der Mauern, vor der Stadt*»), οὐ μόνον δὲν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπικυροῖ ὅσα εἴπομεν περὶ τῆς *ὑπέρ*. Καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἄρα τῶν Φοινισσῶν χωρίῳ, ὅπου οὔτε *δεῦρο*, οὔτε ἄλλη τις λέξις τοιαύτη, ἀντιστρεπτικὴ τῆς φυσικῆς καὶ *ἐπέκεινα* τοῦ λέγοντος κατευθύνσεως τῆς κινήσεως ὑπάρχει, τὸ «ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας» οὐδὲν ἄλλο σημαίνει οὐδὲ δύναται νὰ σημαίνῃ, εἰ μή: *πέραν τῶν ἀκαρπίστων πεδίων τῆς περιῤῥύτου Σικελίας*, ὅπως ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν.

Τοιοῦτοι, ὡς διὰ βραχέων, οἱ γραμματικοὶ λόγοι, ἐφ' ὧν ἐστήριξε τὴν κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διορθώσεως κρίσιν ὁ κ. Πανταζίδης. Ἀλλὰ τὰ πράγματα αὐτὰ ἀποκρούουσιν ἔτι ἀποτομώτερον τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν διόρθωσιν.

«Ἡ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ χοροῦ», λέγει ὁ κ. Π., εἶνε, ὅτι οἱ Ἀγηνορίδαι ἐξέπεμψαν τὸν

χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὄχι *εἰς Θήβας*, ἀλλ' εἰς Δελφούς, ὅτι ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ταξειδίου ἐναντίος ἄνεμος πνεύσας ἠνάγκασε τὸν χορὸν ν' ἀλλάξῃ δρόμον καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Θήβας· ὥστε, συμπεραίνει, ἂν αἱ Φοίνισσαι εὑρίσκονται καθ' ὃν χρόνον ἀρχίζει τὸ δρᾶμα, ὄχι ἐν Δελφοῖς ἀλλ' ἐν Θήβαις, αἴτιον τούτου δὲν εἶνε ἡ ἐπὶ Θήβας στρατεία τῶν Ἀργείων, τοῦτο, λέγει, εἶνε δευτερεῦον κώλυμα, ἐπελθὸν μετέπειτα, ἀλλ' ὁ ἐν μέσῳ τῷ πλῷ πνεύσας ἐναντίος ἄνεμος. Ἐὰν ὁ κ. Π. δὲν περιώριζε τὰς ἐρεύνας του εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον, κοιτάζων πῶς νὰ παρεμβάλῃ εἰς αὐτὸ τὴν διόρθωσίν του, ἀλλ' ἐμελέτα μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ δρᾶμα, κοιτάζων ὄχι πῶς φαντάζεται αὐτὸς ἐκ τῶν προτέρων τὰ πράγματα, ἀλλὰ πῶς ἐφαντάσθη αὐτὰ ὁ ποιητής,—τί λέγομεν; ἐὰν δύο μόνον φύλλα ἔστρεφε τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως, καὶ ἔβλεπε τί ἀποκρίνεται αὐτὸς ὁ Χορὸς πρὸς τὸν Πολυνείκην, ἤθελε πεισθῇ ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ ἐπίνοια, εἰς ἣν παρήγαγεν αὐτὸν ὁ γερμανισμός, ὁ pruritus emendandi (ἡ φαγούρα τῆς διορθώσεως), καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἑρμᾶννος, ἦτο ἀτυχὴς καὶ ἄστοχος. Εὐθὺς μετὰ τὰ χορικὰ μέλη—καὶ αὐτὰ δ' ἄλλως μαρτυροῦσι σαφῶς ὅ,τι λέγομεν (πρβλ. μάλιστα στροφ. β'.: «νῦν *δέ* μοι πρὸ τειχέων θούριος μολὼν Ἄρης κτλ.»)— ἐπιφαίνεται ὁ Πολυνείκης, ὅστις, ἰδὼν τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν, ἐρωτᾷ, στ. 278-9:

Ξέναι γυναῖκες, εἴπατ' ἐκ ποίας πάτρας
ἑλληνικοῖσι δώμασιν πελάζετε;

ὁ δὲ χορὸς τῶν Φοινισσῶν ἀποκρίνεται ταῦτα 280-5:

Φοίνισσα μὲν γῆ πατρὶς ἡ θρέψασά με,
Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς
Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον.
Μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας,
ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.

Δὲν ἔφερε λοιπὸν εἰς Θήβας τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὁ ἐναντίος τοῦ κ. Πανταζίδου ἄνεμος, ἀλλ' *ἔπεμψαν εἰς Θήβας* (=«μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ'») *οἱ Ἀγηνορίδαι*, τουτέστιν οἱ *Τύριοι*, ἐκλέξαντες αὐτὰς ἐξ Ἀγηνοριδῶν, ἤτοι Τυρίων παρθένων.

Οὐδ' *ὡδήγησαν* (διότι εἰς *ὁδηγηθεῖσα*, καθὼς εἴδομεν, μετέβαλεν αὐθαιρέτως τὸ «πεμφθεῖσα» τοῦ στίχου 219 ὁ κ. Π.), οὐδ' ὡδήγησαν, λέγω, τὸν χορὸν εἰς τοὺς «ὁμογενεῖς Λαΐου πύργους», ἤτοι εἰς τοὺς συγγενεῖς Θηβαίους, ἄλλοι τινὲς οἱτινεσδήποτε (ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται βέβαια· ἤ τίνες ἄλλοι;) ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου, ἀλλ' οἱ Ἀγηνορίδαι, τουτέστιν οἱ Τύριοι, καὶ οὗτοι ὄχι ἄλλοι τινὲς τυχὸν (οἷον ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται), ἀλλ' οἱ Τύριοι οἵτινες καὶ ἐξέλεξαν τὸν χορὸν ἐκ τῶν Ἀγηνοριδῶν, ἤτοι τῶν Τυρίων παρθένων («Ἀγήνορος *δὲ* παῖδες ἐκ παίδων . . . μ' ἔπεμψαν ἐνθάδε»),τουτέστιν *οἱ ἐν Τύρῳ Τύριοι*.

Καὶ ἂν ἄρα ὅλοι οἱ γραμματικοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπινοίας τοῦ διορθωτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας λόγοι ἠλήθευαν, ὅπερ οὐδαμῶς,καθὼς εἴδομεν, συμβαίνει, πάλιν εἰς οὐδὲν ἤθελαν ὠφελήσῃ, ἀφ' οὗ ἡ *θεμελιώδης ἰδέα* τῆς ἐπινοίας αὐτοῦ ἀναιρεῖται σαφῶς καὶ διαῤῥήδην ὑπὸ τῆς θεμελιώδους περὶ τοῦ πράγματος τούτου ἰδέας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ—ἐκτὸς ἐὰν καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἀθετηθῇ ἢ θεωρηθῇ ὡς ἐφθαρμένον καὶ διορθωθῇ, ὅπερ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπῆλθε.

Ἐν Μυτιλήνῃ, τῇ 6 Αὐγούστου 1888.

Δ. Ν. Βερναρδάκης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Πῶς! αὐτὸ λοιπὸν ἐννόουν; Ὑπώπτευον τὴν Γιλβέρτην; Συνέδεον μὲ πρόθεσιν προσβλητικὴν τὴν ἀγαθὴν νεάνιδα μὲ τὸν καλὸν ἐκεῖνον νέον; Ἀνεμίγνυον, τὰ ὀνόματά των εἰς κακοήθειάν τινα, ἐξηγουμένην διὰ τῆς ἁπλῆς φράσεως: «λέγουν!.. φλυαροῦν!» Ἐτόλμων νὰ ἐπιρρίψωσι κατὰ τῶν δύο ἐκείνων ὄντων βόρβορον καὶ δηλητήριον, οὗ τὸ ποιὸν ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ἠγνόει!

Ὁ ταγματάρχης ἠγέρθη πελιδνὸς καὶ παρατηρῶν ἐναλλὰξ τὸν Γκενὼ καὶ τὸν συμβολαιογράφον—ἥκιστα ἥσυχον—καθημένους ἀμφοτέρους:

— Ἤθελα νὰ γνωρίζω ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν νὰ ἐπινοήσωσι τοιαύτην κακοήθειαν εἶπε, διὰ νὰ τοὺς κόψω τ' αὐτιά!

Καὶ ταῦτα λέγων μὲ φωνὴν εὐσταθῆ, ὀξεῖαν ὡς συριγμὸν μαστιγίου, ὁ στρατιωτικὸς ἐκόμβωνε τὴν ρεδιγκόταν του μὲ νευρικὴν ταραχὴν ἀπειλητικήν, ὡς νὰ ἤθελε νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθεῖαν κατὰ τῆς συκοφαντίας καὶ νὰ τὴν κατασυντρίψῃ.

— Δὲν φαίνεται κανένας σακάτης ὁ ταγματάρχης, διελογίζετο ὁ Γκενὼ βλέπων αὐτόν. Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔμπροσθεν τῶν ἐκλογέων του!..

Ὁ Καπποὰ προσεπάθει ἤδη νὰ καταπραΰνῃ τὸν θεῖον τῆς Γιλβέρτης. Εἶχεν ἐγερθῇ καὶ

« Ἔφθασα εἰς τὴν ἕδραν τοῦ συντάγματός μου τὴν 4ην Σεπτεμβρίου τὸ ἑσπέρας. Τὸν συνταγματάρχην μου εὗρον εἰς τὴν σκηνήν του. Κατὰ πρῶτον μὲ ὑπεδέχθη ὁπωσοῦν ἀποτόμως, ἀλλ' ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὴν συστατικὴν τοῦ στρατηγοῦ Β.. ἤλλαξεν ὕφος καὶ μοῦ ἀπέτεινε ὀλίγας εὐμενεῖς λέξεις.

Μὲ ἐπαρουσίασε δὲ καὶ εἰς τὸν λοχαγόν μου, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐπέστρεφεν ἐκ κατοπτεύσεως.

Ὁ λοχαγὸς αὐτός, τὸν ὁποῖον μόλις ἐπρόφθασα νὰ γνωρίσω, ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μαυρειδερός, εἶχε δέ τι τὸ τραχὺ καὶ ἀποκρουστικὸν ἡ ἔκφρασίς του. Καταταχθεὶς ὡς στρατιώτης ἀπέκτησε τὸν βαθμὸν καὶ τὸ παράσημόν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Εἶχε φωνὴν ψιλὴν καὶ βραγχνήν, ἡ ὁποία ἀπετέλει ἀντίθεσιν παράδοξον μὲ τὸ μέγα ἀνάστημά του. Ἔμαθα κατόπιν ὅτι τὴν φωνὴν ἐκείνην ἐχρεώστει εἰς σφαῖραν, ἡ ὁποία τοῦ διεπέρασε τὸν θώρακα μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἰένας.

Ὅτε ἤκουσε ὅτι ἠρχόμην ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ Fontenebleau, ἔκαμεν ἕνα μορφασμὸν καὶ μοῦ εἶπε: «Ὁ ὑπολοχαγός μου ἐφονεύθη χθὲς»... Ἐκατάλαβα ὅτι ἤθελε νὰ εἴπῃ: «Σὺ θὰ μοῦ τὸν ἀναπληρώσῃς, καὶ δὲν μοῦ φαίνεσαι ἱκανὸς διὰ τοῦτο.» Μοῦ ἦλθεν εἰς τὸ στόμα ἀπόκρισις ὀλίγον ἐγγικτική, ἀλλ' ἐκρατήθην.

Ἡ σελήνη ἐν τούτοις ἐφάνη ἀνατείλασα ὄπισθεν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Σεβερίνου. Τὸ ὀχύρωμα ἦτο εἰς ἀπόστασιν δύο βολῶν κανονίου ἀπὸ τὰς σκηνάς μας. Ἦτο μεγάλη ἡ σελήνη καὶ κόκκινη, καθὼς συνήθως εἶναι ὅτε ἀνατέλλει, ἀλλὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐφαίνετο πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ συνήθους. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν αἱ γραμμαὶ τοῦ ὀχυρώματος διεγράφησαν μαῦραι ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ δίσκου τῆς σελήνης. Ἐφαίνετο ὡς ὁ κῶνος ἡφαιστείου εἰς στιγμὴν ἐκρήξεως.

Εἷς παλαιὸς στρατιώτης πλησίον μου παρετήρησε τὸ χρῶμα τῆς σελήνης· «Κατακόκκινη εἶναι ἀπόψε, εἶπε. Σημεῖον ὅτι θὰ ἱδρώσωμεν αἷμα διὰ νὰ τὸ κυριεύσωμεν αὐτὸ τὸ διαβολοοχύρωμα.» Ἤμην πάντοτε προληπτικός, καὶ ὁ οἰωνὸς αὐτός, κατ' ἐκείνην ἰδίως τὴν ὥραν, μοῦ ἐπροξένησε κακὴν ἐντύπωσιν. Ἐπλάγιασα, ἀλλ' ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ. Ἐσηκώθην καὶ ἐπεριπάτησα ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν, παρατηρῶν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν φώτων εἰς τὰ ὑψώματα πέραν τοῦ χωρίου τοῦ Σεβερίνου.

Ὅτε ἐνόμισα ὅτι ὁ ψυχρὸς ἀὴρ τῆς νυκτὸς μοῦ ἐδρόσισεν ἀρκούντως τὸ αἷμα, ἐπανῆλθα πλησίον τῆς πυρᾶς. Ἐσκεπάσθην καλὰ μὲ τὸν μανδύαν μου καὶ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐλπίζων ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἀνοίξω προτοῦ φέξῃ. Ἀλλ' ὁ ὕπνος δὲν ἤρχετο. Αἱ σκέψεις μου ἀνεπαισθήτως ἐτρέποντο ἐπὶ τὸ πενθιμώτερον. Ἀνελογιζόμην ὅτι μεταξὺ τῶν ἑκατὸν χιλιάδων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἐκάλυπτον τὴν πεδιάδα ἐκείνην, δὲν εἶχον οὔτε ἕνα φίλον. Μοῦ ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν ὅσα ἤκουσα λεγόμενα περὶ τῶν χειρουργικῶν ἐγχειρίσεων εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης. Ἡ καρδία μου ἔπαλλε ὁρμητικά. Μηχανικῶς διέθετα ἐν εἴδει θώρακος τὸ μανδίλιον καὶ τὸ χαρτοφυλάκιον ἐπὶ τοῦ στήθους μου· ἤμην κατάκοπος, ἀπεναρκούμην ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν, ἀλλ' ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νέα τις σκέψις ἀπαίσιος μὲ ἐξύπνα διὰ μιᾶς.

Ἐπὶ τέλους ἡ κούρασις ὑπερίσχυσε καὶ ἐκοιμώμην βαθέως ὅτε ἐσήμανε τὸ ἐγερτήριον. Παρετάχθημεν εἰς γραμμήν, ἔπειτα τὰ ὅπλα ἐτοποθετήθησαν εἰς πυραμίδας, καὶ τὰ πάντα ἐφαίνοντο προαναγγέλλοντα ὅτι ἡ ἡμέρα θὰ διέλθῃ ἐν ἡσυχίᾳ.

Περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν ἦλθε δρομαῖος εἷς ὑπασπιστὴς φέρων διαταγάς. Ἀμέσως ἐλάβομεν τὰ ὅπλα. Οἱ ἀκροβολισταὶ μας διεσπάρησαν εἰς τὴν πεδιάδα. Τοὺς ἠκολουθήσαμεν βραδέως καὶ μετὰ εἴκοσι λεπτὰ εἴδομεν μακρόθεν τὰς Ρωσσικὰς ἐμπροσθοφυλακὰς ἀποσυρομένας καὶ εἰσερχομένας εἰς τὸ ὀχύρωμα.

Μία πυροβολαρχία ἦλθε καὶ ἐτοποθετήθη εἰς τὰ δεξιά μας, μία ἄλλη εἰς τὰ ἀριστερά, ἀλλὰ καὶ αἱ δύο πολὺ πλησιέστερα εἰς τὸ ὀχύρωμα ἀπὸ ἡμᾶς. Ἤρχισαν καὶ αἱ δύο ζωηρὸν κανονοβολισμὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος ἀνταπεκρίθη ἐπίσης ζωηρῶς, ἐντὸς ὀλίγου δὲ νέφη καπνοῦ ἐσκέπασαν ἐντελῶς τὸ ὀχύρωμα τοῦ Σεβερίνου.

Τὸ σύνταγμα ἐπροφυλάττετο ἐν μέρει ἀπὸ τὸ πῦρ τῶν Ρώσσων, χάρις εἰς τὸ ταπεινὸν ὕψωμα ὄπισθεν τοῦ ὁποίου εὑρισκόμεθα. Αἱ σφαῖραί των, αἱ ὁποῖαι ἄλλως μᾶς ἤρχοντο σπανίως (διότι ἐπυροβόλουν κατὰ προτίμησιν κατὰ τῶν πυροβολιστῶν μας), διήρχοντο ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν μας, ἢ τὸ πολὺ ἐξετίνασσον καθ' ἡμῶν χώματα καὶ μικροὺς λίθους.

Ὅτε μᾶς ἐδόθη ἡ διαταγὴ νὰ προχωρήσωμεν, ὁ λοχαγός μου ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ καὶ μὲ παρετήρησεν μετά τινος προσοχῆς, τόσον ὥστε ἠναγκάσθην νὰ στρίψω δὶς ἢ τρὶς τὸν νεαρὸν μύστακά μου μὲ ὕφος ὅσον τὸ δυνατὸν πλέον ἀρειμάνιον. Ἄλλως, δὲν ἤμην φοβισμένος. Ὁ μόνος φόβος τὸν ὁποῖον ᾐσθανόμην ἦτο μὴ ἐκληφθῶ ὡς φοβούμενος, αἱ δὲ σφαῖραι αἱ ὁποῖαι ἔπιπταν ἀβλαβῶς πλησίον μας συνετέλουν εἰς τὸ νὰ διατηροῦν τὴν ἡρωϊκήν μου ἐκείνην ἀταραξίαν. Καὶ ἐνταυτῷ εἶχα τὴν εὐάρεστον διὰ τὴν φιλοτιμίαν μου συναίσθησιν ὅτε ἤμην ἐκτεθειμένος εἰς κίνδυνον ἀληθῆ, διότι ἐπὶ τέλους εὑρισκόμην ὑπὸ τὸ πῦρ τοῦ ἐχθροῦ, ἤμην κατευχαρι-

στημένος διὰ τὴν ἀταραξίαν μου καὶ ἀνελογιζόμην εὐαρέστως πῶς θὰ διηγηθῶ τὴν ἅλωσιν τοῦ ὀχυρώματος τοῦ Σεβερίνου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Κυρίας Β. εἰς τὰ Παρίσια.

Ὁ συνταγματάρχης διῆλθεν ἔφιππος ἐνώπιον τοῦ λόχου μας. Μοῦ ἀπέτεινε τὸν λόγον: «Αἴ, φίλε μου, σκοῦρα θὰ τὰ εὕρῃς σήμερον, διὰ πρώτην φοράν.»

Ἐμειδίασα μὲ ὕφος ἀρειμάνιον τινάζων τὸ μανίκιόν μου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶχε ρίψει σκόνιν μία σφαῖρα πεσοῦσα εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα βημάτων.

Οἱ Ρῶσσοι, ὡς φαίνεται, παρετήρησαν ὅτι αἱ σφαῖραί των δὲν ἔφερον τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα, διότι τὰς ἀντικατέστησαν μὲ ὀβούζια, τὰ ὁποῖα ἠδύναντο εὐκολώτερα νὰ μᾶς προσβάλουν ἐντὸς τοῦ κοιλώματος ὅπου εὑρισκόμεθα. Ἓν τεμάχιον ὀβουζίου μοῦ ἔρριψε ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τὸ κράνος μου καὶ ἐφόνευσεν ἕνα στρατιώτην πλησίον μου.

— Καλὰ τὴν ἔχεις, μοῦ εἶπεν ὁ λοχαγός, ἐνῷ ἐσήκωνα ἀπὸ κάτω τὸ κράνος μου· τὴν ἐγλύττωσες διὰ σήμερον.» Ἤμην ἐν γνώσει τῆς στρατιωτικῆς ταύτης προλήψεως καθ' ἣν τὸ ἀξίωμα non bis in idem ἐφαρμόζεται εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, καθὼς καὶ εἰς τὸ δικαστήριον. Ἔθεσα ὑπερηφάνως τὸ κράνος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου. «Δὲν εἶνε τρόπος αὐτὸς νὰ σὲ ἀναγκάζουν νὰ χαιρετᾷς», εἶπον προσπαθήσας νὰ κάμω τὸν εὔθυμον. Ὁ ἀστεϊσμός μου ἐθεωρήθη ὑπὸ τὰς περιστάσεις ὡς ἐπιτυχής.—«Σὲ συγχαίρω, ἐπανέλαβεν ὁ λοχαγός. Δὲν θὰ πάθῃς τίποτε πλέον, καὶ ἀπόψε θὰ διοικῇς σὺ τὸν λόχον, διότι τὸ κατ' ἐμὲ ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι τὰ πράγματα κορώνουν. Ὁσάκις ἐπληγώθην, πάντοτε ὁ ἀξιωματικὸς εἰς τὸ πλάγι μου ἐκτυπήθη ἀπὸ κοῦφια σφαῖραν· πάντοτε δέ, ἐπρόσθεσε μὲ ταπεινοτέραν φωνήν, καὶ ὡσὰν νὰ ἐντρέπετο σχεδόν, πάντοτε τὸ ὄνομά των ἤρχιζεν ἀπὸ Π.

Ἀπεκρίθην ὡς ἄνθρωπος μὴ πιστεύων εἰς τὰ τοιαῦτα. Οἱ περισσότεροι εἰς τὴν θέσιν μου θὰ ἔκαμναν τὸ ἴδιον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους θὰ ἐπροξένουν ἐντύπωσιν ὅσην καὶ εἰς ἐμὲ οἱ προφητικοὶ ἐκεῖνοι λόγοι. Ἀλλὰ νεοσύλλεκτος ἐγὼ συνησθανόμην ὅτι δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς οὐδένα ἄλλον τὰς σκέψεις μου καὶ ὅτι τὸ καθῆκόν μου ἦτο νὰ ἐπιδεικνύω στωϊκὴν ἀταραξίαν.

Μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν τὸ πῦρ τῶν Ρώσσων ἐξησθένισεν οὐσιωδῶς. Τότε ἐξήλθομεν τοῦ κοιλώματος ὅπου ἐπροφυλαττόμεθα διὰ νὰ πορευθῶμεν κατὰ τοῦ ὀχυρώματος.

Τὸ σύνταγμά μας εἶχε τρεῖς λόχους· ὁ δεύτερος λόχος διετάχθη νὰ προσβάλῃ τὸ ὀχύρωμα ἐκ τοῦ πλαγίου διὰ τῆς φάραγγος· οἱ δύο ἄλλοι λόχοι διετάχθησαν νὰ κάμουν τὴν ἔφοδον. Ἤμην εἰς τὸν τρίτον λόχον.

Ἅμα ἀνέβημεν τὸ μικρὸν ὕψωμα τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπροφύλαττε, ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐχαιρέτισε μὲ πυκνὸν τουφεκισμὸν ἀλλὰ δὲν μᾶς ἔβλαψε πολύ. Ὁ συριγμὸς τῶν σφαιρῶν μὲ ἐξέπληξε. Ἔστρεφα συχνάκις τὴν κεφαλήν. Τοῦτο ἐπροκάλεσε χαριεντισμούς τινας ἐκ μέρους τῶν συστρατιωτῶν μου, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πλέον ἐξῳκειωμένοι μὲ αὐτὸν τὸν ἦχον.—Τὸ κάτω κάτω, εἶπον κατ' ἐμαυτόν, μία μάχη ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε τόσον φοβερὸν πρᾶγμα!

Ἐπροχωροῦμεν τροχάδην. Προηγοῦντο οἱ ἀκροβολισταί. Ἔξαφνα οἱ Ρῶσσοι ἔκραξαν τρὶς *ουρά*, τρία *ουρά* τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ἔπειτα ἐσιώπησαν καὶ δὲν ἐτουφέκιζαν. «—Δέν μου ἀρέσει αὐτὴ ἡ σιωπή, εἶπεν ὁ λοχαγός. Δὲν εἶναι καλὸν σημεῖον.»

Ἐνῷ ἐτρέχομεν, ἐσκεπτόμην ὅτι οἱ ἰδικοί μας ἔκαμναν πολὺν θόρυβον καὶ συνέκρινα τὰς ταραχώδεις κραυγάς των μὲ τὴν ἐπιβλητικὴν σιωπὴν τοῦ ἐχθροῦ.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐφθάσαμεν πρὸ τοῦ ὀχυρώματος. Αἱ σφαῖραί μας εἶχον συντρίψει τὰ χαρακώματα καὶ ἀναστατώσει τὴν γῆν γύρω αὐτῶν. Οἱ στρατιῶταί μας ὥρμησαν εἰς αὐτὰ τὰ πρόσφατα ἐρείπια κραυγάζοντες *Ζήτω* μὲ δύναμιν μεγαλειτέραν ἢ ὅσην θὰ ἐδικαιοῦτό τις νὰ περιμένῃ ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἤδη φωνάξει τόσον πολύ.

Ὕψωσα τοὺς ὀφθαλμούς. Ποτέ μου δὲν θὰ λησμονήσω τὸ θέαμα ἐκεῖνο. Ὁ καπνὸς εἶχεν ὅλος σχεδὸν ἀνυψωθῆ καὶ ἐπεκρέματο ἐν εἴδει θόλου εἴκοσι περίπου πόδας ὑπεράνω τοῦ ὀχυρώματος. Διὰ μέσου ἀτμοῦ κυανολεύκου διεκρίνοντο ὄπισθεν τοῦ ἡμικαταστραφέντος προχώματος οἱ Ρῶσσοι στρατιῶται, κρατοῦντες ὑψηλὰ τὸ ὅπλον, ἀκίνητοι ὡς ἀγάλματα. Μοῦ φαίνεται ὅτι τοὺς βλέπω ἀκόμη τὸν καθένα χωριστά, μὲ τὸν ἀριστερὸν ὀφθαλμὸν προσηλωμένον ἐπάνω μας, τὸν δὲ δεξιὸν κρυμμένον ὑπὸ τὸ ἀνυψωμένον ὅπλον Εἰς ἓν φάτνωμα, ὀλίγους πόδας μακράν μου, ἕνας στρατιώτης ἵστατο πλησίον πυροβόλου κρατῶν εἰς χεῖρας θρυαλλίδα.

Ἐρρίγησα καὶ ἐνόμισα ὅτι ἦλθεν ἡ τελευταία μου ὥρα. «Τώρα θὰ χορεύσωμεν, ἀνέκραξεν ὁ λοχαγός μου. Καλὴν νύκτα!» Ἦσαν αὗται αἱ τελευταῖαι λέξεις του τὰς ὁποίας ἤκουσα.

Αἴφνης ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος ἀντήχησεν ὁ κρότος τῶν τυμπάνων, καὶ εἶδον διὰ μιᾶς ὅλα τὰ ὅπλα διευθυνόμενα πρὸς ἡμᾶς. Ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἤκουσα κρότον τρομερὸν καὶ μετ' αὐτὸν ἀμέσως κραυγὰς καὶ γογγυσμούς· ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, ἀπορῶν ὅτι ἤμην εἰσέτι ζωντανός. Τὸ ὀχύρωμα ἦτο ἐκ νέου *σκεπασμένον* ἀπὸ καπνόν. Γύρω μου ἔκειντο πάμπολλοι νεκροὶ καὶ πληγωμένοι. Ὁ λοχαγός μου νεκρὸς ἔμπρο-

σθέν μου· μία σφαῖρα εἶχε κατασυντρίψει τὴν κεφαλήν του, τὰ δὲ ἐνδύματά μου ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ τὸ αἷμά του καὶ ἀπὸ τὰ μυαλά του. Ἐξ ὅλου τοῦ λόχου μου δὲν ἔμεναν ἐπὶ ποδὸς εἰμὴ ἕξ μόνον στρατιῶται κ' ἐγώ.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν ἐπῆλθε μιὰ στιγμὴ γενικῆς καταπλήξεως. Ὁ συνταγματάρχης, μὲ τὸ πηλήκιόν του εἰς τὴν ἄκραν τοῦ γυμνοῦ ξίφους του, ἀνῆλθε πρῶτος τὸ πρόχωμα κραυγάζων «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ.» Ὅλοι οἱ ἐπιζῶντες τὸν ἠκολουθήσαμεν. Τὰ κατόπιν δὲν τὰ ἐνθυμοῦμαι καθαρῶς. Δὲν γνωρίζω πῶς εἰσήλθομεν ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος. Ἡ συμπλοκὴ ἐξηκολούθησε σῶμα πρὸς σῶμα ἐν τῷ μέσῳ καπνοῦ τόσον πυκνοῦ ὥστε δὲν ἔβλεπεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον· ὑποθέτω ὅτι ἐπολέμησα κ' ἐγώ, διότι εἶδα κατόπιν τὴν σπάθην μου αἱματόφυρτον. Ἐπὶ τέλους ἤκουσα νὰ φωνάζουν Νίκη! ὁ δὲ καπνὸς ὠλιγόστευσε, ὥστε εἶδα τὰ πτώματα καὶ τὰ αἵματα, ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐκρύπτετο τὸ ἔδαφος τοῦ ὀχυρώματος. Ἰδίως τὰ πυροβόλα ἦσαν σκεπασμένα ἀπὸ σωροὺς πτωμάτων. Διακόσιοι περίπου ἄνδρες φέροντες τὴν γαλλικὴν στολὴν ἦσαν ὄρθιοι, ἄνευ τάξεως. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐγέμιζαν τὸ ὅπλον, ἄλλοι ἐσφόγγιζον τὴν λόγχην. Ἕνδεκα αἰχμάλωτοι Ρῶσσοι ἦσαν μεταξὺ αὐτῶν.

Ὁ συνταγματάρχης ἔκειτο ὕπτιος αἱματόφυρτος ἐπὶ συντετριμμένου βλητοφόρου πρὸς τὸ μέρος τῆς φάραγγος. Στρατιῶται τινὲς τὸν ἐπερικύκλωναν. Ἐπλησίασα κ' ἐγώ. —«Ποῦ εἶναι ὁ ἀρχαιότερος λοχαγός; ἠρώτα ὁ συνταγματάρχης ἕνα λοχίαν. Ὁ λοχίας ὕψωσε ἐκφραστικώτατα τοὺς ὤμους.—Καὶ ὁ ἀρχαιότερος ὑπολοχαγός;—Ἰδοὺ ὁ κύριος ποῦ ἦλθε χθές, ἀπεκρίθη ἀταράχως ὁ λοχίας. Ὁ συνταγματάρχης ἐμειδίασε πικρῶς.—Λοιπόν, κύριε ὑπολοχαγέ, μοῦ εἶπε, εἶσαι ὁ διοικῶν ἐδῶ. Διάταξε ἀμέσως νὰ ὀχυρωθῇ τὸ ὄπισθεν ἄνοιγμα τοῦ ὀχυρώματος, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι δυνατὸς ἀκόμη. Ἀλλὰ ὁ στρατηγὸς Κ. θὰ σὲ ὑποστηρίξῃ.—Συνταγματάρχα, εἶπον, εἶσθε βαρέως πληγωμένος;

— Ὄχι παίζομεν! Ἀλλὰ ἐπήραμεν τὸ ὀχύρωμα.

Β*

Δὲν συνδέονται διὰ φιλίας ἀνὴρ καὶ γυνὴ οἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ συνδεθῶσι δι' ἔρωτος.

—

Ὁ ἔρως καὶ ἡ φιλία ἀγαπῶνται ὡς ἀδελφοὶ ἔχοντες κληρονομίαν πρὸς διανομήν.

—

Ἡ νεότης δικάζει, τὸ γῆρας συγχωρεῖ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΦΟΒΟΣ

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι ἐν τῇ ποιητικῇ των φαντασίᾳ ἐξ ὅλων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως ἐδημιούργουν θεότητας, ἐπροσωποποίησαν καὶ αὐτὰ τὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου, μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τὸ ἀνεξιχνίαστον καὶ ἄνανδρον τοῦτο πάθος. Ἐθεώρουν τὸν *φόβον* ὡς κακοποιόν τινα θεότητα καὶ προσέφερον αὐτῷ θυσίας, ὅπως τὸν ἐξευμενίσωσι καὶ τὸν ἀποδιώξωσι τῆς καρδίας τῶν στρατιωτῶν ἐν καιρῷ πολέμου καὶ μάχης.

Ἡ σημερινὴ ὅμως ἐπιστήμη παραδέχεται, ὅτι ὁ φόβος εἶνε φαινόμενον ἀπορρέον ἐκ δυνάμεως ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τῆς ἡμετέρας θελήσεως, πηγάζον δηλαδὴ ἔκ τινος *ἀνταρακλαστικῆς* ἐνεργείας. *Ἀντανάκλασιν* δὲ λέγοντες, ἐννοοῦμεν τὴν ἰδιότητα ἐκείνην τοῦ νευρικοῦ ἡμῶν συστήματος, δυνάμει τῆς ὁποίας κάμνομεν *κινήσεις* χωρὶς προηγουμένως ν' ἀντιληφθῶμεν ἢ νὰ αἰσθανθῶμεν τὰς ἐντυπώσεις, αἱ ὁποῖαι τὰς παρήγαγον.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι τὰ καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἡμετέρου σώματος ἐξηπλωμένα αἰσθητικὰ νεῦρα συναθροίζονται εἰς μεγαλειτέρους κλάδους καὶ ἀπολήγουσιν ἄλλα μὲν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἄλλα δὲ εἰς τὸν νωτιαῖον μυελόν, ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου δὲ καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ἀναχωροῦσι πάλιν ἄλλα νεῦρα καὶ διακλαδοῦνται εἰς ὅλα τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας καὶ θέτουσιν αὐτὰ εἰς κίνησιν.

Ἐὰν λοιπὸν ἐγγίσωμεν ἢ ἐρεθίσωμεν καθ' ἕνα οἱονδήποτε τρόπον αἰσθητικόν τι νεῦρον, ὁ ἐρεθισμὸς μεταβιβάζεται εἰς τὸ νευρικὸν κέντρον, εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἢ τὸν νωτιαῖον μυελόν, οὗτος δ' ἐπιτάσσει διὰ τῶν κινητικῶν νεύρων τὰ ἐρεθισθέντα ὄργανα νὰ κάμωσι τὰς ἀντιστοίχους κινήσεις.

Διπλῆς φύσεως εἶνε αἱ ἀπαντήσεις αὗται τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τοὺς ἔξωθεν προερχομένους ἐρεθισμούς, γίνονται δηλαδὴ ἢ ἐν συνειδήσει ἢ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ἡμῶν. Ἐν συνειδήσει κίνησις εἶνε π. χ. τὸ ῥῖγος τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἐξερχόμενοι ἐκ θερμοῦ δωματίου εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα, ἐπειδὴ συμβαίνει, καθ' ἣν στιγμὴν αἰσθανόμεθα καὶ τὸ ψῦχος, παρομοία κίνησις εἶνε καὶ ἡ βήξ, ἐνῷ αἱ συστολαὶ καὶ αἱ διαστολαὶ τῆς ἴριδος, ἕνεκα τοῦ πολλοῦ ἢ ὀλίγου φωτός, γίνονται ἄνευ τῆς ἡμετέρας ἐπιγνώσεώς.

Αἱ φάσεις τοῦ φόβου εἶνε πολλαὶ καὶ διάφοροι: ἡ ἔκπληξις, ὁ τρόμος, ἡ δειλία καὶ ἡ φρίκη διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων κατὰ τὸν βαθμόν, καθ' ὃν ἐσωτερικῶς, ἄνευ τῆς συνειδήσεως

ἡμῶν, ἐξηγέρθησαν ἢ παρελύθησαν ἐπὶ στιγμὴν τὰ νευρικὰ ἡμῶν κέντρα.

Ὁ ἄφοβος ἄνθρωπος πλεονεκτεῖ τοῦ δειλοῦ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις τοῦ βίου, διότι καὶ ὡς στρατιώτης, ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, αὐτὸς διὰ τῆς ἀπαθείας του εὐκολώτερον διαφεύγει τὸν θάνατον καὶ διὰ τῆς ἀφοβίας του τρέπει τὸν δειλὸν ἐχθρὸν εἰς φυγήν, ὡς φιλήσυχος δὲ ἀστός, ἐν καιρῷ ἐπιδημίας, δὲν κινεῖ τὸν οἰκτόν μας ὡς ὁ ὀλιγόψυχος, ὁ ὁποῖος μαστιζόμενος ὑπὸ τοῦ φόβου βλέπει πανταχοῦ ἀσθενεῖς, μιάσματα καὶ ψυχοῤῥαγοῦντας· ἡ παραμικρὰ ἀδιαθεσία τὸν ρίπτει εἰς τὴν κλίνην, ὠχριᾷ, ριγοῖ καὶ ἀπελπίζεται ἐκ τῆς ἀθωοτέρας διηγήσεως, οὕτω δὲ ἐξαντλεῖ κατὰ μικρὸν τὰς σωματικάς του δυνάμεις καὶ γίνεται εὐπροσβλητότερος ὑπὸ τοῦ νοσηροῦ μιάσματος.

Συμβουλεύων ὁ Σενέκας γαλήνην τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς λύπαις καὶ τοῖς κινδύνοις, λησμονεῖ ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται καθ' ὅλα ὑγιὴς κρᾶσις καὶ λειτουργίαι τοῦ σώματος ἱκαναὶ ν' ἀντιστῶσι καὶ νὰ νικήσωσι τὴν πρώτην καὶ αἰφνιδίαν ἐκ τοῦ κινδύνου ἐντύπωσιν, οὖσαν ἄμεσον ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου μὴ χάσωμεν τὴν ζωήν.

Τὸ αἴσθημα τῆς φιλοζωΐας εἶνε τόσον ἰσχυρὸν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὥστε, νομίζομεν, ἀπαιτεῖται ἀρκετὴ δόσις γενναιότητος διὰ ν' αὐτοκτονήσῃ τις, διὰ νὰ μεταβῇ δηλαδὴ ἐκ τοῦ γνωστοῦ τούτου, ἔστω καὶ κακίστου κόσμου, εἰς ἄγνωστον, πλήρη ἀορίστων ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν.

Ὁ φόβος ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς κράσεώς μας, ἐκ τῆς ἀτομικῆς ἡμῶν εὐαισθησίας καὶ εἶνε διάφορος κατὰ τὰ διάφορα ἄτομα, δύναμαι δὲ νὰ εἴπω καὶ κατὰ τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα. Καὶ πράγματι, ὁ στρατιώτης ὁ ἀντιμετωπίζων ἀφόβως τὸν θάνατον εἰς τὸ πῦρ τῶν μαχῶν, ὁ ἀκαταπαύστως ἀκούων νὰ συρίζωσιν ἐγγὺς τῶν ὤτων του ἄπειροι φονικαὶ σφαῖραι, ὁ ἐφορμῶν μανιωδῶς κατὰ τῆς θανατηφόρου αἰχμῆς τῶν λογχῶν τοῦ ἐχθροῦ, δὲν εἰσέρχεται ἄνευ δειλίας τινὸς καὶ φόβου εἰς μίαν αἴθουσαν νοσοκομείου, πλήρη ἀσθενῶν ἐπιδημικῶν, ἐνῷ ὁ ἰατρὸς ἐπισκέπτεται αὐτοὺς καθ' ἑκάστην χωρὶς ν' ἀναλογισθῇ κἂν τὸν κίνδυνον. Ὁ ναυτικὸς μένει γαλήνιος καὶ ἀπαθὴς ἐνώπιον τῶν μεγίστων κινδύνων, ἐν μέσῳ τῶν ἀγριωτέρων τρικυμιῶν, ἐν ᾧ ὁ ἐπιβάτης τρέμει ἐκ τοῦ φόβου μὴ τὸν καταπίωσιν ἐν μιᾷ στιγμῇ τὰ μαινόμενα ἐκεῖνα τῆς θαλάσσης κύματα. Καὶ ἡ μοναξία εἶνε πολλάκις παραίτιος φόβου, ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ βαθμηδὸν ἐρεθίζονται τὰ νεῦρα τοῦ ἀνθρώπου καὶ περιπίπτουσιν εἰς ἀνώμαλον κατάστασιν.

Οὐχὶ μικρὰν ἐπίδρασιν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς γενναιότητος καὶ τοῦ φόβου αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαίρας, τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῶν τροφῶν καὶ ἡ διάθεσις, ἐν γένει, τοῦ σώματός μας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο παρετηρήθη πολλάκις εἰς τοὺς στρατούς· σπουδαίως ἀπειλεῖται ἡ ἐπιτυχὴς ἔκβασις τῆς μάχης, ἐὰν εἰς αὐτὴν σταλῶσι στρατιῶται νηστικοὶ ἢ ἀνεπαρκῶς τροφοδοτούμενοι. Διὰ τῆς τροφῆς ἀποκαθίσταται ὁμαλωτέρα ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, αἱ δυνάμεις ἀνανεοῦνται καὶ ἐντείνονται, οὕτω δὲ δύνανται καὶ οἱ μᾶλλον δειλοὶ νὰ διαπράξωσιν ἐνίοτε ἡρωϊκὰ κατορθώματα. Δικαίως εἶπον, ὅτι ἡ πεῖνα εἶνε κακὴ σύμβουλος, διότι ἐλλειπουσῶν τῶν σωματικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ψυχὴ μάτην ἀγωνίζεται νὰ φανῇ ἰσχυρά, ἐπειδὴ τὸ σῶμα δὲν δύναται ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις. Διὰ τοῦτο μεγάλην προσοχὴν πρέπει νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν στρατῶν εἰς τὴν τροφοδότησιν αὐτῶν ἐν καιρῷ πολέμου καὶ εἰς τὸ ποιὸν τῶν παρεχομένων τροφῶν, αἱ ὁποῖαι ἀτυχῶς καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης ἀκόμη δὲν ἀνταποκρίνονται πάντοτε εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς.

Τὰ συμπτώματα τοῦ φόβου εἶνε πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα· οὕτω π.χ. ἄλλων μὲν τὸ σῶμα τρέμει, συγκρούονται οἱ ὀδόντες, ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς, αἱ κνῆμαι συγκάμπτονται, ἡ ἐπιδερμὶς περιχέεται ὑπὸ ψυχροῦ ἱδρῶτος καὶ αἱ τρίχες της ἀνορθοῦνται καὶ αὐταί, παράγουσαι τὸ φαινόμενον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον συνήθως ἀποκαλοῦμεν *ἀνατριχίλαν*, ἡ κυκλοφορία ἐπιταχύνεται, προκαλοῦσα σφοδροὺς τῆς καρδίας παλμούς, στενοκαρδίαν καὶ εἶδός τι συμφορήσεως, ἄλλων δὲ τὸ πρόσωπον γίνεται ὠχρὸν καὶ πελιδνὸν καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος βραδύνει τόσον, ὥστε ν' ἀπειλῇ αἰφνίδιον θάνατον ἐκ συγκοπῆς.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰδῶν τούτων τοῦ κοινοῦ φόβου ὑπάρχει καὶ ἑτέρα φάσις δειλίας, ἡ ὁποία ἐθεωρεῖτο μέχρις ἐσχάτων ἀνεξιχνίαστος καὶ εἶνε ἀκόμη τοιαύτη, συγκαταλέγεται δὲ μεταξὺ τῶν ἀσθενειῶν.

Ἡ ἐπιστήμη δὲν κατώρθωσεν ἀκόμη ν' ἀνεύρῃ τὰς αἰτίας οὔτε τῶν ἀσθενειῶν τούτων οὔτε τοῦ εἴδους τούτου τῆς παραδόξου δειλίας, τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ, κατὰ τὸν γερμανὸν Βέστφαλ, *ἀγοραφοβίαν*.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐπιτυχοῦς ἢ ἀνεπιτυχοῦς ἐκλογῆς τοῦ ὀνόματος δὲν ἐνδιαφερόμεθα, ἐννοοῦμεν δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο τοὺς ἔχοντας τὸ ὅλως περίεργον πάθος τοῦ νὰ φοβῶνται, ὅταν διέρχωνται μίαν ἀγοράν, ἢ μίαν πλατεῖαν, ἢ μίαν ἔρημον ὁδόν, ἢ ὅταν εἰσέρχωνται εἰς μίαν αἴθουσαν, ἢ εἰς μίαν ἐκκλησίαν, ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἢ καὶ εἰς ἄλλα μέρη πλήρη ἀνθρώπων.

Ὁ φόβος των δὲν εἶνε ἁπλῆ δειλία, προερχομένη ἐκ συστολῆς ἢ ὑπερμέτρου αἰδημοσύνης, ἀλλ' εἶνε μέγα καὶ φοβερὸν πάθος, τὸ ὁποῖον

τοὺς κάμνει νὰ χάνουν τὰς αἰσθήσεις των ἐν ἀκαρεῖ, νὰ λιποθυμῶσι καὶ νὰ πίπτωσι κατὰ γῆς ἀναίσθητοι.

Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας ἐγνώρισε γυναῖκα, ἡ ὁποία ἐπὶ ὅλην δεκαεξαετίαν δὲν ἐξῆλθε τοῦ δωματίου της χωρὶς νὰ συνοδεύηται ὑπ' ἄλλου, δὲν ἐξῆλθε τῆς οἰκίας της παρὰ ἐποχουμένη, δὲν ἔκαμε τὰς ἀγορὰς της — τὰς ὁποίας κάμνει αὐτοπροσώπως ὡς ἀνήκουσα εἰς κατωτέραν κοινωνικὴν τάξιν—παρὰ ἐφ' ἁμάξης. Καὶ ὅμως εἶνε καθ' ὅλα ὑγιὴς καὶ εὔρωστος καὶ ἀπέκτησε τέκνα. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ φόβου, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, εἶνε μᾶλλον ἀσθένεια, ὑπαγομένη εἰς τὴν ἀμέτρητον ἐκείνην σειρὰν τῶν φάσεων τοῦ ὑστερισμοῦ, ἀλλ' ὁπωσδήποτε φόβος εἶνε καὶ αὐτή.

Τὰ παιδία εἶνε φύσει δειλά: φοβοῦνται τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος, φοβοῦνται φαντασιώδεις τινὰς ἰδέας, τὰς ὁποίας ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γεννῶσιν εἰς τὸ πνεῦμά των αἱ διηγήσεις τῶν ὑπηρετῶν κτλ. Ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐξαφανίζεται ὁ φόβος οὗτος.

Οἱ μᾶλλον ὅμως ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸν φόβον ἄνθρωποι εἶνε οἱ ἔχοντες εὐερέθιστον καὶ νοσηρὰν φαντασίαν, αἱ νευροπαθεῖς φύσεις, οἱ ἀναιμικοὶ καὶ τέλος ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων αἱ σωματικαὶ δυνάμεις ὁλονὲν ἐξαντλοῦνται εἴτε ἕκτινος σωματικοῦ ἐλαττώματος εἴτε ἐκ χρονίας τινὸς παθήσεως.

Τὰ θεραπευτικὰ μέσα κατὰ τοῦ φόβου εἶνε διάφορα κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις καὶ τὰ ἄτομα. Διὰ τοὺς ἀναιμικοὺς συμβουλεύομεν τονικὰ φάρμακα σιδηροῦχα καὶ θαλάσσια λουτρά, διὰ τοὺς νευρικοὺς καὶ εὐερεθίστους ἀντισπασμωδικὰ καὶ διὰ τοὺς ὀλιγοψύχους ξιφομαχίαν, ἱππασίαν, σωματικὰς ἀσκήσεις κτλ.

Δρ. Φλς.

Η ΥΠΕΡΜΕΤΡΟΣ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Πολλὰ γαλλικὰ φύλλα ὕψωσαν τελευταῖον φωνὴν κατὰ τῆς σπατάλης, ἥτις γίνεται ἐν Παρισίοις ἕνεκα τοῦ κατηραμένου συρμοῦ. Πρὸ πάντων δὲ ἡ ἐπίθεσις γίνεται κατὰ τῶν δεσποινίδων, αἵτινες φέρουσι πολυτελεστάτας ἐνδυμασίας, ὅπως καὶ αἱ ὕπανδροι γυναῖκες (ὡς ἂν δῆθεν ἡ σπατάλη τούτων νὰ ἔχῃ λόγον τινὰ δεδικαιολογημένον). Καὶ αἱ δεσποινίδες σήμερον ἐξέρχονται εἰς Παρισίους φέρουσαι μεταξίνας ἐνδυμασίας καὶ πλουσιώτατον κόσμον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὅ,τι δὲ αὐξάνει τὴν δαπάνην εἶνε ἡ βραχεῖα διάρκεια τῶν ἐνδυμασιῶν τούτων, διότι πρότερον μία ἐνδυμασία διήρκει τοὐλάχιστον μίαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, τώρα δὲ μόλις διαρκεῖ ὀλίγας ἑβδομάδας. Ἐὰν δέ τις κυρία ἐδαπάνα πρότερον 20,000 δραχμῶν κατ' ἔτος! (τὸ ποσὸν τοῦτο σημειοῦσι τὰ γαλλικὰ φύλλα), σήμερον δαπανᾷ τὸ διπλάσιον. Ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρέπει νὰ λάβωμεν τὴν λέξιν δαπανᾷ εἰς τὴν κυρίαν αὐτῆς σημασίαν, διότι συχνὰ χρεωστεῖται τὸ ποσὸν τοῦτο, ὁ δὲ ῥάπτης ἢ ἡ μοδίστα περιμένουσι μέχρις οὗ ἀποθάνωσιν οἱ θεῖοι ἢ πάππος τις πλούσιος, τοῦ ὁποίου ἡ κληρονομία θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν. Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι ῥαπτικὰ καταστήματα, τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν, καίτοι πελάται των τινὲς χρεωστοῦσιν ἐν ὅλῳ ἓν ἑκατομμύριον.

Δὲν εἶνε δὲ μόνον αἱ ἐνδυμασίαι φρικωδῶς δαπανηραί, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰ συμπόσια αὐτὰ σπαταλᾶται τὸ χρῆμα ἀφειδῶς, ἡ δὲ ἐπιτραπέζιος πολυτέλεια καταντᾷ ἀπίστευτος. Ἀνεκαλύφθησαν καρποὶ ὅλως ἄγνωστοι πρότερον, αἱ σταφυλαὶ πρέπει νὰ παρατίθενται ἐπὶ τῆς τραπέζης καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, δι' ἕκαστον δὲ εἶδος ὀπωρῶν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἰδιαίτερα σκεύη. Καὶ τὰ ἄνθη νὰ μὴ λείπωσι ποτέ! Κατὰ μῆκος τοῦ χείλους τῆς τραπέζης ἀληθὴς πρασιὰ ἐξ ἀνθέων, τὰ χειρόμακτρα περικυκλωμένα ὑπ' ἀνθέων, αἱ δὲ λαμπάδες καὶ αἱ λυχνίαι ἐστεφανωμέναι ἐπίσης δι' αὐτῶν.

Ἡ πολυτέλεια ὅμως ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον εἰς τοὺς χορούς. Τὰ διάσημα ἐμβλήματα τῆς αὐτοκρατείρας Εὐγενίας εἶνε μηδὲν ἀπέναντι τῶν σημερινῶν χρόνων. Τότε ὁ μαρκήσιος de Caux προσέφερεν ἓν πορτοκάλλιον, μίαν ἀνθοδέσμην, μικρὰν μπομπονιέραν, καὶ τοῦτο ἦτο δεῖγμα μεγάλης ὑπολήψεως, ἡ δὲ λαμβάνουσα ἦτο ὑπερήφανος διὰ τοῦτο. Σήμερον τὸ κοτιλλιὸν στοιχίζει 10,000—20,000 φράγκων, διότι πρέπει νὰ διανείμῃ τις χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ ἐνθύμια· δὲν μᾶς φαίνεται δὲ ποσῶς παράδοξον τὸ γεγονός, καθ' ὃ πατήρ της ἰδὼν τὴν θυγατέρα του κατάφορτον δώρων μετά τινα χορὸν ἠρώτησεν αὐτὴν «Κόρη μου, σὲ ἐπλήρωσαν ὡς χορεύτριαν;»

Μ.

ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Βερολίνου. Ἐπὶ τοῦ 1885 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Βιέννῃ ταχυδρομείων ἀνήρχετο εἰς 36, ἀλλ' ὁ τῶν ἐν Βερολίνῳ ὑπῆρξε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τριπλάσιος. Ἡ ἐπιστολογραφικὴ ἐπικοινωνία ἔλαβε μυθώδη αὔξησιν. Πέρυσι κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἡμέραν διεβιβάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ ταχυδρομείου

ὑπὲρ τὰ ἓξ ἑκατομμύρια γραμμάτων καὶ δελταρίων· πρὸς διεξαγωγὴν δὲ τῆς γιγαντίου ταύτης ἐργασίας ἡ διεύθυνσις τοῦ ταχυδρομείου ἠναγκάσθη νὰ προσλάβῃ ἔτι 1200 ἐκτάκτους ὑπαλλήλους. Τὸ βερολιναῖον ταχυδρομεῖον λειτουργεῖ μετ' ἀνυπερβλήτου δραστηριότητος καὶ μέχρι κεραίας προβαινούσης ἀκριβείας· ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην τοῦ μεγαλοφυοῦς Στέφαν διεύθυνσιν καὶ ἐποπτείαν τὸ ταχυδρομικὸν σύστημα τῆς Γερμανίας εἰς τοσοῦτον προήχθη τελειότητος, ὥστε σήμερον χρησιμεύει εἰς ὑπόδειγμα τοῖς πᾶσι, καὶ αὐτοῖς εἰσέτι τοῖς Ἄγγλοις καὶ Ἀμερικανοῖς. Ὁ ἐπὶ τῶν γερμανικῶν ταχυδρομείων ὑπουργὸς μετ' εὐλόγου ἐπάρσεως ἀνεφώνησε κατὰ τὸ ἐν Βέρνῃ διεθνὲς ταχυδρομικὸν συνέδριον τοὺς δε τοὺς λόγους. «Τὸ σπουδαιότερον ἁπάντων τῶν ταχυδρομείων εἶνε τὸ τοῦ Βερολίνου. Ὑπ' αὐτοῦ διακομίζονται κατ' ἔτος ὑπὲρ τὰ 90 ἑκατομμύρια ἀντιτύπων ἐφημερίδων. Ἡ καθ' ἡμέραν ἀποστολὴ συμποσοῦται εἰς 244,000 φύλλων, ἅτινα πάλιν καθ' ἑκάστην διαβιβάζονται εἰς 4721 ταχυδρομεῖα ἐντὸς 10,566 δεσμίδων, ἀποστέλλονται δὲ εἰς τὸν σιδηρόδρομον διὰ 448 ταχυδρομικῶν σάκκων ἐπὶ 46 ταχυδρομικῶν ἁμαξῶν.» Οὐχ ἧττον σπουδαῖα εἶνε καὶ τὰ κατορθώματα τῆς ἐν Βερολίνῳ τηλεγραφικῆς ὑπηρεσίας. Κατὰ τὸ ἔτος 1885 τὰ ἐν Βερολίνῳ 70 δημόσια τηλεγραφεῖα ἀπέστειλαν 9,885,000 τηλεγραφήματα, δηλ. τριπλάσιον ἀριθμὸν τῶν ἐν Βιέννῃ. Ἔτι μείζονα ἔκπληξιν ἐμποιεῖ ἡ ἀνάπτυξις τοῦ τηλεφωνικοῦ συστήματος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1886 ὑπῆρχον ἐν Βερολίνῳ καὶ ἐν τοῖς 14 προαστείοις του 8200 συνδρομηταὶ τηλεφωνείων· τὸ Βερολῖνον ὑπερέβη λοιπὸν οὐ μόνον τὴν Βιέννην ἀλλὰ καὶ τοὺς Παρισίους. Ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ πρωτευούσῃ (οὐδ' αὐτοῦ τοῦ Λονδίνου ἐξαιρουμένου) ὑπάρχει κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις τοσοῦτον πολλαπλῆ τηλεφωνικὴ συγκοινωνία ὅσον ἐν Βερολίνῳ· ἡ γερμανικὴ μητρόπολις «διαλέγεται» νῦν πόῤῥωθεν μετὰ τοῦ Ἀμβούργου, τοῦ Στετίνου, τοῦ Ἀννοβέρου, τῆς Λειψίας, τοῦ Μαγδεμβούργου, τῆς Δρέσδης καὶ ἄλλων μεγαλοπόλεων. Τὸ τηλεφωνικὸν σύρμα Βερολίνου καὶ Ἀννοβέρου ἦτο μέχρις ἐσχάτων (πρὶν ἀνοιχθῇ ἡ γραμμὴ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν) τὸ μακρότατον πάντων τῶν ἄλλων ἐν Εὐρώπῃ. Ἐνταῦθα προσθετέον ὅτι τὸ Βερολῖνον καθίσταται κατὰ μικρὸν παγκόσμιον κέντρον τῆς ἐξαισιωτέρας τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ δηλονότι, καὶ τῆς ὠφελίμου αὐτοῦ ἐφαρμογῆς ἐπ' ἀγαθῷ πρακτικῶν σκοπῶν. Ἐν Βερολίνῳ ἐστρώθη ὁ πρῶτος ἐπὶ τῆς γῆς ἠλεκτρικὸς σιδηρόδρομος, ἐνταῦθα καθειλκύσθη εἰς τὰ ὕδατα τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κινούμενον ποτάμιον σκάφος, ἐνταῦθα προέβη ἡ τηλεφωνικὴ ὑπηρεσία εἰς μέγαν τελειότητος βαθμόν. Σημειωτέον προσέτι ὅτι τὸ σύστημα τῆς διὰ σωλήνων διαβιβάσεως τοῦ ταχυδρομείου, τοῦ ἄλλως λεγομένου «πνευματικοῦ ταχυδρομείου» ἐνεκαινίσθη τὸ πρῶτον ἐν Βερολίνῳ.

Καὶ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς ποιεῖται ἐν Βερολίνῳ γιγαντίους προόδους, οὐδεμία δὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων δύναται νὰ παραβληθῇ κατὰ τοῦτο πρὸς τὸ Βερολῖνον. Ἤδη περὶ τὰ μέσα τοῦ 1886 ὑπῆρχον ἐν Βερολίνῳ περὶ τὰς 13,000 ἠλεκτρικὰς λυχνίας. Πάμπολλοι μεγαλοπρεπέστατοι κῆποι ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Βερολίνου ἀπαστράπτουσι καθ' ἑκάστην ἑσπέραν ἐν καιρῷ θέρους ἄπλετον ἠλεκτρικὸν φῶς. Εἰς τὰ πλεῖστα καὶ σημαντικώτατα τῶν δημοσίων κτιρίων καὶ τὰ μεγάλα θέατρα εἰσήχθη ἤδη ὁ θαυμάσιος οὗτος φωτισμός. Ἡ ἐν Βερολίνῳ βασιλικὴ Βιβλιοθήκη μετὰ τῶν ἀνεξαντλήτων θησαυρῶν της (περιέχει ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν μυριάδας βιβλίων!!) ὑπάρχει καθ' ἑκάστην ἑσπέραν μέχρι τῆς δεκάτης ὥρας ἀνεῳγμένη εἰς τοὺς φιλομαθεῖς ἐν πλήρει ἠλεκτρικῷ φωτί. Ἑκατοντάδες ξενοδοχείων, ἑστιατορίων, καφεπωλείων καὶ ἐργαστηρίων διανήχονται, οὕτως εἰπεῖν εἰς γοητευτικὸν πέλαγος ἠλεκτρικοῦ φωτός, ἐν ᾧ ἐν Βιέννῃ μόνον κατ' ἐξαίρεσιν ἁπαντᾷ τις ἔνθα καὶ ἔνθα ἠλεκτρικὸν φωτισμόν.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Αἱ λευκαὶ τρίχες εἶνε τὰ λείψανα ἐκεῖνα τοῦ ἀφροῦ, τὰ καλύπτοντα τὴν θάλασσαν μετὰ τὴν τρικυμίαν.

—

Ἡ ἀγαθότης τῆς νεότητος εἶνέ τι ἀγγελικόν· ἡ ἀγαθότης τοῦ γήρατος εἶνέ τι θεῖον.

—

Ἡ πεῖρα ὁμοιάζει γυναῖκα προβεβηκυῖαν, τὴν ὁποίαν σεβόμεθα χωρὶς νὰ ἐρευνῶμεν ἂν τὸ παρελθὸν αὐτῆς ὑπῆρξε ἀμφιβόλου ἠθικῆς.

—

Ὅταν πρόσωπόν τι σοῦ εἶνε ἀντιπαθητικόν, παραβαίνεις τὰς πεποιθήσεις σου καὶ μόνον διὰ ν' ἀντείπῃς εἰς αὐτὸ τὸ πρόσωπον.

—

Ἡ καλὴ ἀνατροφὴ εἰμπορεῖ νὰ συνοψισθῇ εἰς ἓν μόνον παράγγελμα, τοῦτο: Ἡ συμπεριφορά σου πρὸς τὸν πλησίον ἔστω τοιαύτη, οἵαν θὰ ἐπεθύμεις σὺ αὐτὸς ἐὰν ἦσο εἰς τὴν θέσιν του.

—

Ἡ ἀγωγὴ εἶνε τὸ ἀνώτατον σχολεῖον τῆς καρδίας.

—

Ἡ θορυβώδης ὀργὴ ἐξερεθίζει, ἡ ὀργὴ ἡ σιωπῶσα μᾶς τρομάζει.

—

Αἱ μυῖαι ὁμοιάζουσι τοὺς δημοσιογράφους: Οὐδὲν ἔχουσιν ἱερόν.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ναυτικὴ δύναμις τῆς Ἀγγλίας ἀποτελεῖται ἐκ 391 πολεμικῶν πλοίων. Τινὰ τῶν πλοίων τούτων κατὰ τὴν γνώμην καὶ αὐτῶν τῶν Ἄγγλων διὰ τὸν τρόπον τῆς τε κατασκευῆς αὐτῶν καὶ τοῦ ὁπλισμοῦ ὀλίγον δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι. Ὁ θωρηκτὸς στόλος ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἤδη ἐν ἐνεργείᾳ πλοῖα καὶ ἀπὸ τὰ ναυπηγούμενα. Τὰ πρῶτα πάλιν διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ἤτοι εἰς τὰ ἔχοντα θώρακα πάχους τοὐλάχιστον 22 ἑκατοστομέτρων καὶ χωρητικότητα δὲ τοὐλάχιστον 8,500 τόννων· τοιαῦτα εἰσὶ 19· καὶ εἰς τὰ ἔχοντα θώρακα ὄχι λεπτότερον 20 ἑκατοστομέτρων, χωρητικότητα δὲ κατωτέραν τῶν 8,500 τόννων· τοιαῦτα εἶνε 17. Ἑπομένως αἱ δύο κατηγορίαι ὁμοῦ περιλαμβάνουσι 36 πλοῖα θωρηκτά. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις 8 ἄλλα θωρηκτὰ κατωτέρας δυνάμεως καὶ 5 ἀκταιωρὰ τεταγμένα πρὸς φρούρησιν τῶν παραλίων τῆς Μεγάλης Βρετανίας, πάντα δὲ ταῦτα ἀποτελοῦσι τὸν θωρηκτὸν στόλον τῆς Ἀγγλίας. Τρία ἔτι πλοῖα πρώτης τάξεως, καθελκυσθέντα ἤδη, ἐξοπλίζονται, ὅσον οὔπω, δύο δ' ἄλλα κατασκευάζονται ἐν τοῖς ναυπηγείοις, ἕκαστον δὲ τῶν 5 τούτων δὲν θέλει στοιχίσει ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου λιρῶν στερλινῶν.

Ἡ Γαλλία κέκτηται ἐπὶ τοῦ παρόντος 22 θωρηκτὰ διαθέσιμα, 8 καθειλκυσμένα καὶ ἐξοπλιζόμενα καὶ 2 ἐν τοῖς ναυπηγείοις.

Πλὴν τοῦ θωρηκτοῦ της στόλου ἡ Ἀγγλία ἔχει 84 καταδρομικά, διαιρούμενα εἰς ταχύπλοα καὶ θωρηκτά. Ἡ Γαλλία ἔχει τοιαῦτα μόνον 58.

Μετὰ τὰ καταδρομικά, λόγῳ χωρητικότητος ἐν τῷ ἀγγλικῷ στόλῳ, ἔρχονται αἱ κανονιοφόροι· αὗται εἰσὶ πρώτης μὲν τάξεως 37, δευτέρας δὲ 75. Πυροβολικὸν ἔχουσι μετρίας δυνάμεως, ἡ δὲ ταχύτης αὐτῶν σπανίως ὑπερβαίνει τοὺς 10 κόμβους: Ἡ Ἀγγλία ζητεῖ ἤδη νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὰ ναυπηγοῦσα στόλον ἐλαφρῶν καὶ ταχυπλόων πλοίων, ἤτοι καταδρομικῶν τορπιλλοφόρων, κανονιοφόρων—τορπιλλοφόρων κττ.

Τέλος πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ στόλου αὐτῆς ἡ Ἀγγλία ἔχει τὰ τορπιλλοφόρα, 120 περίπου τὸν ἀριθμόν. Οἱ Ἄγγλοι δὲν παρεδέχθησαν ἀκόμη ὡρισμένον τύπον τορπιλλοφόρου, ἄλλως δὲ καὶ δὲν ἀποδίδουσιν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν πλοίων τὴν μεγάλην σημασίαν, ἣν ἄλλα ἔθνη καὶ μάλιστα οἱ Γάλλοι ἀπονέμωσιν αὐτοῖς.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν πολεμικῶν πλοίων σημειοῦνται καὶ 5 μεγάλα ὁπλιταγωγὰ σκάφη, ἅτινα εἰσὶν ἐξωπλισμένα ὡς τὰ πολεμικά.

Τοιαύτη ἡ ναυτικὴ πολεμικὴ δύναμις τῆς Ἀγγλίαν, ἣν διὰ πάσης προσπαθείας καὶ πάσης θυσίας ὁσημέραι συμπληροῖ καὶ μεταρρυθμίζει ἐπὶ τὸ τελειότερον. Τὸ πλήρωμα τοῦ στόλου τούτου ποικίλλει μεταξὺ 62,000 καὶ 68,000 ἀνδρῶν, περιλαμβανομένων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν.

Τὸ πλήρωμα τοῦ γαλλικοῦ στόλου εἶνε περίπου τὸ ἥμισυ τοῦ ἀγγλικοῦ, μὴ ὑπερβαῖνον τὰς 33,000. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων ἅτινα ἡ Ἀγγλία τηρεῖ ἐν ἐνεργείᾳ ποικίλλει μεταξὺ 235 καὶ 245. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ναυτικῶν ἀναγράφει δαπάνην μόνον διὰ 110 πλοῖα.

~~~~~~

Ἐνεργείᾳ τῶν «Καιρῶν» τοῦ Λονδίνου εὑρέθη ὁ γηραιότερος τῶν δημοσιογράφων τῆς Εὐρώπης. Καθὰ δὲ γράφει τὸ ῥηθὲν φύλλον, οὗτος εἶνε Ἄγγλος ὀνόματι Ἐδουάρδος Baines, ἡλικίας 88 ἐτῶν. Πρὸ 70 ἐτῶν ἦτο ἤδη συνεργάτης εἰς τὸν Ἑ ρ μ ῆ ν τοῦ Λήδ. Τρία δ' ἔτη μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βατερλῶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μεγάλου φύλλου τῆς Ὑόρκης, ἡ δὲ τὸ ἐνδιαφέρον κινήσασα περιγραφὴ τῆς μάχης ἐκείνης εἶνε ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένη. Καὶ σήμερον δ' ἀκόμη ὁ γηραιὸς οὗτος δημοσιογράφος εἶνε συνεργάτης τοῦ «Leeds Daily Mercur».

~~~~~~

Ὁ ἐκδότης ἐφημερίδος τινὸς τῆς Βοστώνης ἔγραψε τελευταῖον πρὸς τὸν Ἄγγλον ποιητὴν Browning προσφέρων αὐτῷ 250 λίρας στερλίνας ὅπως γράψῃ μικρόν τι ποίημα. Ὁ ποιητὴς ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν διὰ τῆς ἑξῆς ἐπιστολῆς: «Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ γράφω κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἤθελα λάβει ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησίν σας. Ἀλλὰ δὲν δύναμαι. Ἕτερον ἀγγλικὸν φύλλον μοὶ προσέφερε τελευταῖον μέγα χρηματικὸν ποσόν, ὅτε δὲ ἠρνήθην ἔστειλαν ἔτι μεγαλείτερον. Ὁ ἐκδότης τότε μοὶ ἔστειλεν ἀσυμπλήρωτον συναλλαγματικήν, ἐφ' ἧς ἠδυνάμην νὰ γράψω ὅ,τι ποσὸν ἤθελον. Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἔστειλα καὶ αὐτὴν ὀπίσω. Δὲν μοῦ ἔρχεται νὰ γράψω εἰς ἐφημερίδας. Ὅταν ἐκδώσω βιβλίον καὶ ἀγορασθῇ, τότε εἶμαι βέβαιος ὅτι οἱ ἄνθρωποι θέλουν ν' ἀναγινώσκουν τὰ ἔργα μου. Ἂν ὅμως μὲ εὑρίσκουν καθ' ἑκάστην εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων, μοὶ φαίνεται ὡς νὰ παρουσιάζωμαι ἀπρόσκλητος ἐν μέσῳ τοῦ κοινοῦ».

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Πῶς διακρίνονται τὰ νωπὰ ᾠά.—Εἶνε εὐκολώτατον πρᾶγμα, ὁ δὲ τρόπος γνωστὸς ἴσως εἰς πολλούς: Διαλύετε 120 γραμμάρια (περὶ τὰ 40 δράμια) κοινοῦ ἅλατος εἰς μίαν λίτραν ὕδατος, καὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος τούτου ῥίπτετε τὰ ᾠὰ τὰ ὁποῖα θέλετε νὰ δοκιμάσετε· τὸ νωπότατον ᾠὸν θὰ βυθισθῇ εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου, τὸ τεχθὲν πρὸ δύο ἡμερῶν δὲν ἐγγίζει ἀκριβῶς τὸν πυθμένα, τὸ δὲ πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν αἰωρεῖται ἐν τῷ ὕδατι· τέλος δὲ τὸ ἔχον ἡλικίαν ἐπέκεινα τῶν τεσσάρων ἡμερῶν μένει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1434

'Αριθ. 663 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 11 Σεπτεμβρίου 1888

ΖΩΓΡΑΦΕΙΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Καθ' ὅμοιον παραβιασμὸν τῶν λέξεων καὶ νοημάτων τὸ «ἐν οὐρανῷ» τοῦ στ. 212 μεταφράζεται: *ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ*. Ἀλλ' «οὐρανός» δὲν εἶνε οὔτε τὸ κατώτατον μέρος τῆς ἀτμοσφαίρας, ὁ *ἀήρ*, οὔτε τὸ ἀνώτατον, ὁ *αἰθήρ*, οὔτε αὐτὸ ἐν γένει τὸ φραγκάττικον *ἀτμοσφαῖρα* ἢ *ἀτμόσφαιρα*, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον, ὁ *οὐρανός*, ἤτοι ἡ ὑπεράνω καὶ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ αἰθέρος καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐν γένει ὑψίστη καὶ ἀπωτάτη χώρα, ὅπου φαίνονται τὰ ἄστρα, καὶ κατοικοῦσιν οἱ θεοί. Οὐδείς ποτε Ἕλλην, οὔτε πάλαι οὔτε νῦν, λέγων *οὐρανὸν* ἐννοεῖ *ἀτμοσφαῖραν*, ἀλλὰ μόνον *οὐρανόν*. Πῶς δ', ἐρωτῶμεν, εἶνε δυνατὸν ἡ πνοὴ τοῦ ζεφύρου νὰ γίνεται «κάλλιστον κελάδημα», ἤτοι εὐάρεστος ἦχος ὄχι εἰς τὰ αὐτία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' *ἐν τῷ οὐρανῷ*, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ θεοί; Τοιαύτας ἀτοπίας ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ ὑπερασπίζῃ, κοπιάζει εἰς μάτην. Ἢ τὸ «ἐν οὐρανῷ» ἐνταῦθα κεῖται ἀπολύτως, ἤτοι ἄνευ γενικῆς, καὶ τότε ἡ φράσις οὐδένα νοῦν ἔχει, ἢ ἀναφέρεται εἰς τὸ «πόλεος ἐμᾶς», καὶ ἔχει τὴν ἐκδοχήν, ἣν ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ὅτι ἔχει.

Τὸ «πεμφθεῖσα» τοῦ στ. 219 μεταφράζει ὁ κ. Π. *ὁδηγηθεῖσα*. Ἀλλὰ τὸ «πέμπω» οὐδέποτε σημαίνει *ὁδηγῶ*· παρεβιάσθη δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ κείμενον, διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς αὐτὸ ἡ καὶ μετὰ τὴν διόρθωσιν ἀνεφάρμοστος ἑρμηνεία.

Φέρε νῦν ἐξετάσωμεν καὶ τὴν τελευταίαν ὑπολειφθεῖσαν ἔνστασιν τοῦ ἐπικριτοῦ. Εἴπομεν ἡμεῖς καὶ ἀπεδείξαμεν διὰ μακρῶν (σελ. 311-314), ὅτι ἡ *ὑπὲρ* ἐν συντάξει σημαίνει τὸ *ὑπεράνω* ἐπὶ στάσεως· ἀλλ' ἐπὶ κινήσεως, κίνησιν δ' ἐκφράζει ἡ πρόθεσις οὐ μόνον μετ' αἰτιατικῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ γενικῆς, ὅπως ἐνταῦθα, ἡ ὑπὲρ ἐμφαίνει τὴν ὑπεράνω μέν, ἀλλὰ *πρὸς τὸ πέραν* ὁριζόντιον κίνησιν. Καὶ δέχονται μὲν οἱ σοφοὶ κριτικοὶ τὴν κίνησιν ταύτην ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ, καὶ δὴ καὶ τὴν *πρὸς τὸ πέραν*, ἤτοι τὴν *ὁριζόντιον*, ἀλλ' ἀποδίδοντες εἰς τὴν κίνησιν ταύτην τὴν ἐναντίαν πρὸς τὴν ὀρθὴν καὶ πραγματικὴν διεύθυνσιν. Ἡ *ὑπὲρ* ὅμως ἐν τῇ ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐκφράζει κίνησιν κατευθυνομένην ὄχι *πρὸς τὸν λέγοντα*, ἀλλὰ τὸ *ἐκ διαμέτρου ἐναντίον*. Ἵνα δὲ ἡ πρόθεσις *ὑπὲρ* ἐπὶ κινήσεως δηλώσῃ κατεύθυνσιν πρὸς τὸν λέγοντα, πρέπει νὰ τεθῇ λέξις ἢ φράσις δηλοῦσα *σαφῶς καὶ ἀναμφισβητήτως*, ὅτι ὁ λέγων φαντάζεται ἐν τῇ περιστάσει, περὶ ἧς λέγει, τὴν διεύθυνσιν ἀντίθετον πρὸς τὴν φυσικήν, τοιαύτης δὲ λέξεως ἢ φράσεως οὐδὲ σκιὰ ὑπάρχει ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ» (σελ. 311). Διὰ τοῦ ἡμετέρου κανόνος τούτου, ὃν καὶ ἐστηρίξαμεν δι' ἀφθόνων παραδειγμάτων (σελ. 311-312), ἠθελήσαμεν νὰ θέσωμεν φραγμὸν εἰς ἀπειραρίθμους εἰκαιολογίας καὶ παρερμηνείας, ὧν γέμουσιν αἱ ἐκδόσεις τῶν ποιητῶν μάλιστα, καὶ παραδώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας ἀσφαλὲς κριτήριον ἐν τῇ χρήσει τῆς προθέσεως ταύτης ἐπὶ κινήσεως. Δυστυχῶς ὅμως ὁ ἡμέτερος ἐπικριτὴς ἀνέγνω μέν, ἀλλ' ἄνευ τῆς δεούσης προσοχῆς τὸν ἡμέτερον κανόνα, ὅθεν καὶ οὐδὲν ἐξ ὅσων λέγομεν ἐνόησεν, καθ' ἃ βλέπομεν ἐξ ὅσων λέγει. Καὶ ὅμως δὲν εἶνε δύσκολον πρᾶγμα νὰ ἐννοήσῃ τις ποία εἶνε ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς ὁριζοντίου κινήσεως, ἣν ἐμφαίνει ἡ *ὑπέρ*, καὶ ποία ἡ ἀντίθετος πρὸς ταύτην καὶ ἐναντία. Ὅπως ἐν τῇ πρὸς τὰ ἄνω κινήσει ἡ *ὑπὲρ* ἐμφαίνει *ἀπομάκρυνσιν* ἀπὸ τοῦ λέγοντος, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὁριζοντίῳ κινήσει, ἣν ἄλλως οὐδεὶς ἀρνεῖται, ἡ φυσικὴ διεύθυνσις τῆς κινήσεως ταύτης εἶνε προδήλως ἡ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ λέγοντος, ἤτοι ἡ *πρὸς τὸ πέραν*. Ἀλλὰ πλειστάκις ὁ λέγων φαντάζεται τὸ ἐναντίον, θέτων ὡς ἀφετηρίαν κινήσεως ὄχι ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον τοῦ λόγου, καὶ τότε, ὡς εἰκός, ὁ *πρὸς ὃν* ὅρος καὶ ὁ *ἀφ' οὗ* ἐναλλάσσονται· πάντοτε ὅμως ἡ ἐναλλαγὴ αὕτη δηλοῦται δι' ἁρμοδίας λέξεως ἢ φράσεως. Ὅτι αἱ λέξεις καὶ φράσεις αὗται εἶνε τοπικὰ ἐπιρρήματα ἢ προθετόπτωτα, μάλιστα δὲ ῥήματα κινήσεως δηλωτικά, δὲν τὸ εἴπομεν, διότι ἐκρίναμεν περιττὸν τὸ πρᾶγμα, ἀφ' οὗ ὁ πρῶτος λεξικογράφος

δύναται νὰ πληροφορήσῃ ἐν ἀνάγκῃ τὸν ἀναγνώστην περὶ τῶν τοιούτων. Ὁ Pape π. χ. ἐν αὐτῇ τῇ λέξει *ὑπὲρ* σημειώνει εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ ἄρθρου ταῦτα: « Proposition. A. c. gen. *über*, zunächst—1) a) *darüber hin, bei Verbis der Bewegung.*»

Ἐν ἁπλούστατον παράδειγμα θέλει διασαφηνίσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὅταν, ἕλλην τις ὢν καὶ ἐντεῦθεν τοῦ Αἵμου διατρίβων, λέγει ἁπλῶς: *Ὁ δεῖνα τρέχει ὑπὲρ τὸν Αἶμον* ἐν συντάξει, ἢ: *Ὁ δεῖνα ὑπερπηδᾷ ἢ ὑπερβαίνει τὸν Αἶμον* ἐν συνθέσει, ἄνευ ἑτέρας λέξεως, ὁριζούσης τὴν *ἐπίταδε* ἢ *ἐπέκεινα* τοῦ Αἵμου κατεύθυνσιν, ἤτοι *πρὸς νότον* ἢ *πρὸς βοῤῥᾶν*, οὐδεὶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη κατευθύνεται πρὸς νότον, ἤτοι πρὸς τὸν λέγοντα, καὶ ὄχι τοὐναντίον, ἤτοι πρὸς βοῤῥᾶν. Αὕτη εἶνε ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις, περὶ ἧς εἴπομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σημειώσει. Ἀλλ' ὅταν λέγει τις: *Ὁ δεῖνα δραμὼν ὑπὲρ τὸν Αἶμον ἦλθεν*, ἡ φυσικὴ κατεύθυνσις ἀντεστράφη, διότι ἐτέθη ἡ λέξις *ἦλθεν*, ἥτις οἴκοθεν ἐμφαίνουσα *προσπέλασιν* πρὸς τὸν λέγοντα, ὄχι ἀπομάκρυνσιν ἀπ' αὐτοῦ, ὑποκατέστησεν ἐξαφανίσασα τὴν φυσικὴν κατεύθυνσιν τῆς κινήσεως, ἣν θὰ εἶχεν ἡ *ὑπὲρ* ἄνευ τῆς λέξεως: *ἦλθεν*. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ πασῶν τῶν ὁμοίων λέξεων, ὧν ἐν τῇ ἐννοίᾳ συμπεριλαμβάνεται καὶ *τοπικὸς* ὁρισμός, ἀντίθετος πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς *ὑπὲρ* ἐμφαινόμενον *φυσικόν*, περὶ οὗ προείπομεν. Ἰδοὺ ἐν περιττοτέρᾳ ἐπεξηγήσει ὁ ἡμέτερος κανών, ὃν ἐφαρμόσαντες εἰς τὴν ἡμετέραν τῶν Φοινισσῶν στροφήν, ἐποιήσαμεν ἐκποδὼν μίαν τῶν κυριωτάτων παρερμηνειῶν, ὧν ἕνεκα ἔμενεν αὕτη μέχρι τοῦδε ἀκατάληπτος, καὶ ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς ἀτελευτήτους παραδιορθώσεις καὶ παρερμηνείας.

Ἀλλ' ὁ ἡμέτερος κριτής, ἀμελήσας νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὸ νόημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου κανόνος, νόημα ἀνεπίδεκτον ἀντιῤῥήσεως, καὶ θέλων νὰ ἐπαναγάγῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν ἀσάφειαν, ὅπως ἐφαρμόσῃ τὴν διόρθωσίν του— οὐδεὶς δ' ἀγνοεῖ, ὅτι τὰ θολὰ νερὰ προτιμῶσι πάντοτε οἱ διορθωταί— ἠρνήθη τὸ κῦρος τοῦ κανόνος, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀρνήσεώς του παρέθηκεν ἐκ τοῦ Αἰσχύλου τὸ Ἀγαμ. 283: «ὑπερθοροῦσα», τὸ 289 «λίμνην ὑπὲρ Γοργώπιν», τὸ 293 «πρῶν' ὑπερβάλλειν», τὸ 554 «ὑπὲρ θαλάσσης ἢ χθονὸς ποτωμένοις», καὶ τὸ Ἑπτὰ ἐπὶ Θηβ. 88

> «βοᾷ ὑπὲρ τειχέων
> ὁ λεύκασπις ὄρνυται λαὸς εὐτρεπὴς ἐπὶ πτόλιν διώκων».

Ἀλλ' εὐκολώτατον πρᾶγμα εἶνε εἰς τὸν ἀναγνώστην ν' ἀνοίξῃ τὸν Αἰσχύλον καὶ νὰ ἴδῃ, ὅτι οὐδὲν τῶν παραδειγμάτων τούτων ἀναιρεῖ τὸν ἡμέτερον κανόνα, ἐξ ἐναντίας δ' ὅτι πάντα ἐπικυροῦσιν αὐτόν. Τὰ πρῶτα τρία ἐλήφθησαν ἐκ τῆς ἐν Αἰσχύλ. Ἀγαμ. 268—303 ῥήσεως τοῦ κήρυκος, ὅστις οὐ μόνον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς ῥήσεως λέγει 269: «*δεῦρ'* ἔπεμπεν», ἀλλὰ καὶ πολλάκις προϊὼν παρεμβάλλει τοιαύτας λέξεις («φῶς . . . *μολὸν*» στ. 289-90, «ἔσκηψεν . . . *ἀφίκετο* . . . σκήπτει» 294-8), ὥστε εἶνε ἀδύνατον ἡ διὰ τῆς *ὑπὲρ* δηλουμένη ὁριζοντία κίνησις νὰ ἐκληφθῇ ὡς φυσική, ἤτοι ὡς ὄχι πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ τοὐναντίον πρὸς τὰ μακρὰν αὐτοῦ κατευθυνομένη. Ἐξ ἐναντίας ἡ *ὑπὲρ* ἐν Ἀγαμ. 554 σημαίνει ἁπλῶς καὶ μόνον τὸ ὑπεράνω. Τὸ δ' ἐκ τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θηβ. 88 χωρίον ἀποροῦμεν πῶς ποτε καὶ παρέθηκεν ὁ κ. Π., ἀφ' οὗ καὶ μόνον ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος ἀναφέρει, ὅτι ταῦτα «λέγει ὁ Χορὸς ἐν Θήβαις περὶ τοῦ ἔξωθεν πολιορκοῦντος στρατοῦ τῶν Ἀργείων», εἶνε προφανῶς ἀδύνατον τὸ «ὑπὲρ τειχέων», εἴτε εἰς τὸ «ὄρνυται» ἀναφερόμενον εἴτε εἰς τὸ «διώκων», νὰ ἔχῃ τὸν κοινὸν νοῦν. Τὰ τοιαῦτα εἶνε καὶ λέγονται ἀτοπίαι· διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Δινδόρφιον τὸ *ὑπὲρ τειχέων* τοῦτο ἀποκηρύττουσιν ὡς «absurdum», καὶ διορθώνουσιν: «ὑπὲρ τάφρων». Κακῶς καθ' ἡμᾶς, διότι τὸ «ὑπὲρ τειχέων» ἐνταῦθα ἐμφαίνει ὄχι κίνησιν, ἀλλὰ στάσιν, δηλοῖ δὲ τὸν τόπον, *ὅπου* (ὄχι *ὁπόθεν*, διότι οὕτως ἐφαντάσθη ὁ ποιητὴς ἐνταῦθα τὴν τοπικὴν κατηγορίαν) ὄρνυται ὁ λαὸς τῶν Ἀργείων διώκων ἐπὶ τὴν πόλιν. Εἶνε δὲ ὁ τόπος οὗτος ὁ ἐκτὸς καὶ *πέραν* τῶν τειχῶν χῶρος, ὅπου βοῶσιν ὀρνύμενοι οἱ Ἀργεῖοι. Εὐλογώτατα ἄρα ὁ ποιητὴς λέγει «ὑπὲρ τειχέων», ἤτοι: *πέραν* τῶν τειχῶν, *ἐπέκεινα* τῶν τειχῶν. Ἡ μόνη δ' αὕτη ὀρθὴ ἑρμηνεία, ἣν καὶ πρὸ ἡμῶν ἐξήνεγκεν ὁ Schütz («ὑπὲρ τειχέων non est, ut Burtonus vertit, *super mœnia*, sed *ultra mœnia, jenseits der Mauern, vor der Stadt*»), οὐ μόνον δὲν ἀναιρεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπικυροῖ ὅσα εἴπομεν περὶ τῆς *ὑπέρ*. Καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἄρα τῶν Φοινισσῶν χωρίῳ, ὅπου οὔτε *δεῦρο*, οὔτε ἄλλη τις λέξις τοιαύτη, ἀντιστρεπτικὴ τῆς φυσικῆς καὶ *ἐπέκεινα* τοῦ λέγοντος κατευθύνσεως τῆς κινήσεως ὑπάρχει, τὸ «ὑπὲρ ἀκαρπίστων πεδίων Σικελίας» οὐδὲν ἄλλο σημαίνει οὐδὲ δύναται νὰ σημαίνῃ, εἰ μή: *πέραν τῶν ἀκαρπίστων πεδίων τῆς περιῤῥύτου Σικελίας*, ὅπως ἡμεῖς ἡρμηνεύσαμεν.

Τοιοῦτοι, ὡς διὰ βραχέων, οἱ γραμματικοὶ λόγοι, ἐφ' ὧν ἐστήριξε τὴν κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτοῦ διορθώσεως κρίσιν ὁ κ. Πανταζίδης. Ἀλλὰ τὰ πράγματα αὐτὰ ἀποκρούουσιν ἔτι ἀποτομώτερον τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπινοηθεῖσαν διόρθωσιν.

«Ἡ θεμελιώδης ἔννοια τοῦ χοροῦ», λέγει ὁ κ. Π., εἶνε, ὅτι οἱ Ἀγηνορίδαι ἐξέπεμψαν τὸν

χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὄχι *εἰς Θήβας*, ἀλλ' εἰς Δελφούς, ὅτι ὅμως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ταξειδίου ἐναντίος ἄνεμος πνεύσας ἠνάγκασε τὸν χορὸν ν' ἀλλάξῃ δρόμον καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Θήβας· ὥστε, συμπεραίνει, ἂν αἱ Φοίνισσαι εὑρίσκονται καθ' ὃν χρόνον ἀρχίζει τὸ δρᾶμα, ὄχι ἐν Δελφοῖς ἀλλ' ἐν Θήβαις, αἴτιον τούτου δὲν εἶνε ἡ ἐπὶ Θήβας στρατεία τῶν Ἀργείων, τοῦτο, λέγει, εἶνε δευτερεῦον κώλυμα, ἐπελθὸν μετέπειτα, ἀλλ' ὁ ἐν μέσῳ τῷ πλῷ πνεύσας ἐναντίος ἄνεμος. Ἐὰν ὁ κ. Π. δὲν περιώριζε τὰς ἐρεύνας του εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρίον, κοιτάζων πῶς νὰ παρεμβάλῃ εἰς αὐτὸ τὴν διόρθωσίν του, ἀλλ' ἐμελέτα μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ δρᾶμα, κοιτάζων ὄχι πῶς φαντάζεται αὐτὸς ἐκ τῶν προτέρων τὰ πράγματα, ἀλλὰ πῶς ἐφαντάσθη αὐτὰ ὁ ποιητής,—τί λέγομεν; ἐὰν δύο μόνον φύλλα ἔστρεφε τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως, καὶ ἔβλεπε τί ἀποκρίνεται αὐτὸς ὁ Χορὸς πρὸς τὸν Πολυνείκην, ἤθελε πεισθῇ ἀδιστάκτως, ὅτι ἡ ἐπίνοια, εἰς ἣν παρήγαγεν αὐτὸν ὁ γερμανισμός, ὁ pruritus emendandi (ἡ φαγοῦρα τῆς διορθώσεως), καθὼς ἔλεγεν ὁ Ἑρμᾶννος, ἦτο ἀτυχὴς καὶ ἄστοχος. Εὐθὺς μετὰ τὰ χορικὰ μέλη—καὶ αὐτὰ δ' ἄλλως μαρτυροῦσι σαφῶς ὅ,τι λέγομεν (πρβλ. μάλιστα στροφ. β'. : «νῦν *δέ* μοι πρὸ τειχέων θούριος μολὼν Ἄρης κτλ.»)— ἐπιφαίνεται ὁ Πολυνείκης, ὅστις, ἰδὼν τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν, ἐρωτᾷ, στ. 278-9 :

> Ξέναι γυναῖκες, εἴπατ' ἐκ ποίας πάτρας
> ἑλληνικοῖσι δώμασιν πελάζετε;

ὁ δὲ χορὸς τῶν Φοινισσῶν ἀποκρίνεται ταῦτα 280-5 :

> Φοίνισσα μὲν γῆ πατρὶς ἡ θρέψασά με,
> Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων δορὸς
> Φοίβῳ μ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ἀκροθίνιον.
> Μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
> μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρας,
> ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.

Δὲν ἔφερε λοιπὸν εἰς Θήβας τὸν χορὸν τῶν Φοινισσῶν ὁ ἐναντίος τοῦ κ. Πανταζίδου ἄνεμος, ἀλλ' *ἔπεμψαν εἰς Θήβας* (=αμ' ἔπεμψαν ἐνθάδ' ») *οἱ Ἀγηνορίδαι*, τουτέστιν οἱ *Τύριοι*, ἐκλέξαντες αὐτὰς ἐξ Ἀγηνορίδων, ἤτοι Τυρίων παρθένων.

Οὐδ' *ὡδήγησαν* (διότι εἰς *ὁδηγηθεῖσα*, καθὼς εἴδομεν, μετέβαλεν αὐθαιρέτως τὸ « πεμφθεῖσα » τοῦ στίχου 219 ὁ κ. Π.), οὐδ' ὡδήγησαν, λέγω, τὸν χορὸν εἰς τοὺς « ὁμογενεῖς Λαΐου πύργους», ἤτοι εἰς τοὺς συγγενεῖς Θηβαίους, ἄλλοι τινὲς οἱτινεσδήποτε (ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται βέβαια· ἢ τίνες ἄλλοι ;) ἀναγκασθέντες ὑπὸ τοῦ ἐναντίου ἀνέμου, ἀλλ' οἱ Ἀγηνορίδαι, τουτέστιν οἱ Τύριοι, καὶ οὗτοι ὄχι ἄλλοι τινὲς τυχὸν (οἷον ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται), ἀλλ' οἱ Τύριοι οἵτινες καὶ ἐξέλεξαν τὸν χορὸν ἐκ τῶν Ἀγηνορίδων, ἤτοι τῶν Τυρίων παρθένων («Ἀγήνορος δὲ παῖδες ἐκ παίδων . . . μ' ἔπεμψαν ἐνθάδε»),τουτέστιν *οἱ ἐν Τύρῳ Τύριοι*.

Καὶ ἂν ἄρα ὅλοι οἱ γραμματικοὶ ὑπὲρ τῆς ἐπινοίας τοῦ διορθωτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἡμετέρας ἑρμηνείας λόγοι ἠλήθευαν, ὅπερ οὐδαμῶς,καθὼς εἴδομεν, συμβαίνει, πάλιν εἰς οὐδὲν ἤθελαν ὠφελήσῃ, ἀφ' οὗ ἡ *θεμελιώδης ἰδέα* τῆς ἐπινοίας αὐτοῦ ἀναιρεῖται σαφῶς καὶ διαῤῥήδην ὑπὸ τῆς θεμελιώδους περὶ τοῦ πράγματος τούτου ἰδέας αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ—ἐκτὸς ἐὰν καὶ τὸ χωρίον τοῦτο ἀθετηθῇ ἢ θεωρηθῇ ὡς ἐφθαρμένον καὶ διορθωθῇ, ὅπερ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπῆλθε.

Ἐν Μυτιλήνῃ, τῇ 6 Αὐγούστου 1888.

Δ. Ν. Βερναρδάκης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Πῶς! αὐτὸ λοιπὸν ἐννόουν ; Ὑπώπτευον τὴν Γιλβέρτην ; Συνίδεον μὲ πρόθεσιν προσβλητικὴν τὴν ἀγαθὴν νεάνιδα μὲ τὸν καλὸν ἐκεῖνον νέον ; Ἀνεμίγνυον, τὰ ὀνόματά των εἰς κακοήθειάν τινα, ἐξηγουμένην διὰ τῆς ἁπλῆς φράσεως : «λέγουν ! . . φλυαροῦν !» Ἐτόλμων νὰ ἐπιῤῥίψωσι κατὰ τῶν δύο ἐκείνων ὄντων βόρβορον καὶ δηλητήριον, οὗ τὸ ποιὸν ὁ Βερδιὲ ἀκόμη ἠγνόει !

Ὁ ταγματάρχης ἠγέρθη πελιδνὸς καὶ παρατηρῶν ἐναλλὰξ τὸν Γκενὼ καὶ τὸν συμβολαιογράφον—ἥκιστα ἥσυχον—καθημένους ἀμφοτέρους :

—Ἤθελα νὰ γνωρίζω ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐτόλμησαν νὰ ἐπινοήσωσι τοιαύτην κακοήθειαν εἰπέ, διὰ νὰ τοὺς κόψω τ' αὐτιά !

Καὶ ταῦτα λέγων μὲ φωνὴν εὐσταθῆ, ὀξεῖαν ὡς συριγμὸν μαστιγίου, ὁ στρατιωτικὸς ἐκόμβωνε τὴν ρεδιγκόταν του μὲ νευρικὴν ταραχὴν ἀπειλητικήν, ὡς νὰ ἤθελε νὰ βαδίσῃ κατ' εὐθεῖαν κατὰ τῆς συκοφαντίας καὶ νὰ τὴν κατασυντρίψῃ.

—Δὲν φαίνεται κανένας σακάτης ὁ ταγματάρχης, διελογίζετο ὁ Γκενὼ βλέπων αὐτόν. Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἔχῃ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔμπροσθεν τῶν ἐκλογέων του ! . .

Ὁ Καππουὰ προσεπάθει ἤδη νὰ καταπραΰνῃ τὸν θεῖον τῆς Γιλβέρτης. Εἶχεν ἐγερθῆ καὶ

αὐτός. Δὲν ἔπρεπε νὰ δυσαρεστηθῇ, τοῦ ἔλεγεν. Τὸ τοιοῦτο δὲν συνετέλει εἰς τίποτε."Αν τοῦ εἶπεν αὐτά, αὐτός, ὁ Καπποά, ἂν ἦλθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁμοῦ μὲ τὸν Γκενὼ νὰ εὕρωσι τὸν Βερδιὲ εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἤθελαν νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν, ὡς φίλοι!.. Προφανῶς ἐσυκοφάντουν τὸν Βερδιέ, ἐσυκοφάντουν τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην, ἐσυκοφάντουν τὸν κύριον δὲ Μομβρέν... ἀλλὰ τέλος πάντων, ὤφειλε νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὰ φαινόμενα ... συνδυαζόμενα μὲ τὴν κακοβουλίαν τῶν πονηρῶν....

—Τὰ φαινόμενα;.. Ποῖα φαινόμενα; ἀνέκραξεν ὁ Βερδιὲ διακόπτων τὸν συμβολαιογράφον.

—Σεῖς ὁ ἴδιος... εἰς Δαμμαρί, τὴν ἡμέραν, ὁποῦ συνηντήσατε τὸν μαρκήσιον δὲ Μομβρέν...

— Αἴ, τί;

— Λοιπὸν καὶ σεῖς ἐφαίνεσθε ὑπὲρ τὸ δέον φιλόφρων πρὸς τὸν μαρκήσιον. Τοῦ ἐσφίγξατε τὴν χεῖρα!

— Μάλιστα!

— Τὸ παρετήρησαν καὶ τὸ ἐσχολίασαν κακῶς.

— Ἤμην λοχαγὸς τοῦ υἱοῦ του... Ὑπολήπτομαι τὸν κ. δὲ Μομβρέν.

— Τὸν ὑπολήπτεσθε; Τὸν ὑπολήπτεσθε!... Ἠμπορεῖτε νὰ τὸν ὑπολήπτεσθε ἐντὸς τοῦ οἴκου σας. Ἀλλ' εἰς τὴν πολιτικὴν δὲν ὑπολήπτονται φανερὰ τοὺς ἀντιπάλους των.

— Ἆ, νὰ παρ' ἡ ὀργή! ἀνέκραξεν ὁ Βερδιέ. Ἀλλ' ὁ κτηνίατρος τὸν ἀνεχαίτισεν.

— Φίλτατε ὑποψήφιε, εἶπεν αὐτῷ ὁ Γκενώ, ἐὰν παραφέρεσθε καὶ ἂν διαρκῶς μᾶς διακόπτετε, δὲν θὰ μάθητε τίποτε!... Ἔχετε δὰ ὀλίγην ὑπομονήν!.. Ἡμεῖς ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὸ καλόν σας, δὲν εἶν' ἔτσι; Λοιπὸν μάλιστα, σᾶς λέγω ὅτι τὰ φαινόμενα δικαιολογοῦν αὐτὰς τὰς μικροφλυαρίας...

— Ὦ! εἰπέ τας κάλλιον κακοηθείας, ἀχρειότητας, Γκενώ! εἶπεν ὁ μικρόσωμος Καπποὰ πάντοτε περιεσκεμμένος.

Ὁ Βερδιὲ ἐπνίγετο ἐκ τῆς στενοχωρίας. Ἐπορεύθη πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ ἤνοιξε βιαίως, ἐνῷ ὁ Καπποὰ παρετήρει τὸ κίνημά του μετά τινος ἀνησυχίας. Καὶ ἐνῷ ὁ ταγματάρχης προέβαλε τὴν κεφαλὴν διὰ ν' ἀναπνεύσῃ δροσερὸν ἀέρα, ὁ μικρόσωμος συμβολαιογράφος ἀπεσύρετο ἀθορύβως εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ θαλάμου, ἀπομακρυνόμενος τοῦ παραθύρου διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

Ὁ Βερδιὲ μετὰ τοῦτο ἠθέλησεν, ἀπήτησε νὰ τοῦ ὁμιλήσωσι φανερά. «Ἐμπρός!... λέγετε!. εἶπε, χωρὶς ἐπιφυλάξεις». Ὅ,τι ἐψιθύριζον οἱ ἄλλοι σιγά, αὐτὸς ἤθελε νὰ τὸ ἀκούσῃ μεγαλοφώνως. Ἐμπρός! Τί ἰσχυρίζοντο αὐτοὶ οἱ ἀχρεῖοι;

Βαθμηδὸν δὲ ὁ στρατιωτικὸς ἐνόμιζεν ὅτι περιεσφίγγετο ὑπὸ τριβόλων καὶ ἀκανθῶν, ὅτι περιεβάλλετο ἀπὸ τέλματα βορβορώδη. Ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ ἐκ περιτροπῆς λαμβάνοντες τὸν λόγον ἀνεκοίνωσαν αὐτῷ ὅτι ἐθεάθη ἡ Γιλβέρτη εἰς Ἀβὼν εἰσερχομένη κρυφίως ὁμοῦ μετὰ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν εἰς οἰκίαν τινὰ χωρικῶν πλησίον τοῦ ναοῦ. Ἦτο ἀδύνατον νὰ πλανῶνται. Τοὺς εἶχον παρακολουθήσει· τοὺς εἶχον ἴδει.

— Τὴν Γιλβέρτην;

— Τὴν δεσποινίδα ἀνεψιάν σας, μάλιστα!

— Δὲν εἶνε ἀληθές!

— Σᾶς ἐπαναλαμβάνομεν ὅ,τι βεβαιοῦσιν.

— Καὶ ποῖος βεβαιοῖ αὐτό:

— Ὅλος ὁ κόσμος!

— Ὅλος ὁ κόσμος ψεύδεται! εἶπεν ὁ Βερδιὲ μετὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς.

Εἰς μάτην ὁ Καπποὰ παρετήρει ὅτι ἐπειδὴ ὁ ταγματάρχης εἶχεν ἀνοίξει τὸ παράθυρον, ἠδύναντο ν' ἀκούσωσιν ἐκ τοῦ κήπου πᾶν ὅ,τι ἐλέγετο ἐν τῷ θαλάμῳ.

— Ἔστω! ναί! τόσον τὸ καλλίτερον! ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ. Ἐπεθύμουν νὰ τὸ ἀκούσῃ ὅλος ὁ κόσμος... αὐτὸς ὁ *ὅλος ὁ κόσμος* τὸν ὁποῖον λέγετε, ὅστις πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν ὄνομα, νομίζω, ὅστις πρέπει ἐπίσης νὰ ἔχῃ καὶ μίαν παρειὰν διὰ νὰ τὴν ραπίσω!

Ὁ Γκενώ, βλέπων ὅτι τὰ πράγματα ἐδεινοῦντο, παρετήρησεν ὅτι αὐτὸς δὲν θ' ἀνεμιγνύετο ποσῶς εἰς τὴν ὑπόθεσιν, οὐδὲ θ' ἀνελάμβανε νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτῶν τῶν *διαδόσεων*, ἂν ὁ ταγματάρχης δὲν ἦτο ὑποψήφιος.

— Μάλιστα! διότι φυσικὰ ὁ ὑποψήφιος εἶνε ὁ σκοπὸς κατὰ τοῦ ὁποίου βάλλεται πᾶσα ὕβρις! διότι τὰ πάντα δύνανται νὰ εἴπωσι πρὸς τὸν ὑποψήφιον!... Καὶ ἂν ἔχῃ σύζυγον ἢ τέκνον, δύνανται νὰ τ' ἀτιμάσωσιν, ὅπως ἠθέλησαν νὰ ἐξυβρίσωσι καὶ τὴν ἀνεψιάν μου!.. Λοιπὸν αὐτὸ μόνον εὗρον νὰ εἴπωσι κατὰ τοῦ ὑποψηφίου σας;... Ὅτι πωλεῖ τὴν ἀνεψιάν του πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀντιπάλου του, διὰ ν' ἀποστῇ τοῦ ἀγῶνος ὁ ἀντίπαλος οὗτος καὶ τοῦ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸ στάδιον;

— Αὐτό! εἶπεν ὁ Γκενώ.

— Ἂν τοὺς εἶχα εἰς τὰς χεῖράς μου τοὺς ἀχρείους!... ἤρχισεν αὖθις νὰ λέγῃ ὁ Βερδιέ, βλέπων εἰς τὸν κῆπον, ὡς νὰ ἠδύναντο διὰ μέσων τῶν δένδρων νὰ διακρίνῃ τοὺς συκοφάντας τῆς Γιλβέρτης.

— Τέλος πάντων ὅμως — εἶπε ὁ Καπποὰ τολμήσας ν' ἀναλάβῃ τὸν λόγον καὶ πλησιάζων βαθμηδόν,—τέλος πάντων, διὰ νὰ κατασυντρίψητε εἰς κόνιν αὐτὴν τὴν συκοφαντίαν, ἐννοεῖτε, ταγματάρχα; διὰ νὰ τὴν ἐκμηδενίσητε ὁλοτελῶς, ἔπρεπε νὰ μάθητε τί ὑπῆγε νὰ

κάμη εἰς Ἀβὼν ἡ δεσποινὶς Γιλβέρτη, ὅτε τὴν κατεσκόπευσαν.

— Ἡ Γιλβέρτη; Ἡ Γιλβέρτη οὐδέποτε μετέβη εἰς Ἀβών! Ἢ ἐὰν μετέβη, θὰ μετέβη χάριν ἀγαθῆς τινος πράξεως, τὴν ὁποίαν δὲν μοῦ εἶπεν.

— Πιθανῶς, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Ὅπως καὶ τὴν ἑσπέραν, καθ' ἣν εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ τὴν συναντήσωμεν πρὸ τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου* δὲν εἶνε ἀληθές, Γκενώ;

Ὁ μικρόσωμος Καπποὰ ἠρώτα τὸν κτηνίατρον διὰ βλέμματος πλαγίου, εἰρωνικοῦ, ἀποψήχων ἅμα τὸν πῖλόν του ἐνῷ ἐστρέφετο πρὸς τὸν εὔσαρκον σύντροφόν του.

Τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου;* Ὁ Βερδιὲ ἄφωνος, ἔβλεπεν ἀπορῶν, μὴ γινώσκων τὴν φορὰν ταύτην ποῦ οἱ δύο ἐκεῖνοι ἤθελον νὰ καταλήξωσιν

— Ναί, ναί!... εἶπεν ὁ Γκενώ, πρὸ τοῦ ξενοδοχείου τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου*, εἰς Μελέν!

— Αἴ, λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ στρατιωτικός.

— Τὴν ἑσπέραν τῆς πρώτης δημοσίου ὁμηγύρεως εἰς Σαλλύ... τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν...

— Αἴ, λοιπόν; ἐπανέλαβεν ὁ Βερδιέ.

— Ἐγευματίσαμεν εἰς τὸ Νομαρχεῖον, ὁ Καπποὰ καὶ ἐγώ.

— Χωρὶς τὸν νομάρχην, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος. Εὑρίσκεται πάντοτε εἰς Παρισίους ὁ νομάρχης!

— Αἴ, λοιπόν; ἠρώτησε καὶ ἐκ τρίτου ὁ ταγματάρχης ἀμηχανῶν ἐκ τῶν περιστροφῶν ἐκείνων, τῶν προμηνυουσῶν νέαν τινὰ ῥυπαρότητα.

— Λοιπὸν συνηντήσαμεν.... ἐγὼ καὶ ὁ Καπποά...

— Ὁ Γκενὼ καὶ ἐγώ!...

— Τὴν ἀνεψιάν σας!

— Τὴν ἀνεψιάν μου;

— Ναί, τὴν ἀνεψιάν σας, ἥτις ἐξήρχετο ἐκ τοῦ ξενοδοχείου.

— Τὴν ἀνεψιάν μου;

— Μὲ τὸν...

Ὁ Καπποὰ προσέβλεψε τὸν Γκενώ, ὅστις, ἐδίσταζε καὶ ἐν τάχει, μὲ νευρικόν τι κίνημα ἐποίησεν αὐτῷ νεῦμα σημαῖνον: «Ἐμπρὸς λοιπόν!

— Μὲ τὸν κ. δὲ Μομβρέν! εἶπε τότε συμπληρῶν τὴν φράσιν του ὁ κτηνίατρος, ὡς νὰ κατέφερε κέντημα διὰ χειρουργικῆς κοπίδος.

Ὁ Βερδιὲ τὴν φορὰν ταύτην ἀφῆκε τὸ παράθυρον καὶ ἀνασκιρτήσας ὥρμησε πρὸς τὴν τράπεζαν· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῆς διὰ νὰ μὴ καταπέσῃ. Τὰ πάντα πέριξ αὐτοῦ ἐστρέφοντο. Εἶχε δοκιμάσει τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν αἴσθησιν εἰς τὴν ἐν Κουλμιὲρ μάχην, ὅτε ἐδέχθη κατὰ κεφαλῆς δοκὸν ῥιφθεῖσαν κατ' αὐτοῦ ἀπὸ καλύβης ἐμπρησθείσης, ἔνθα ἠμύνοντό τινες Βαυαροί. Ἔστη πρὸς στιγμὴν ὡς κατάπληκτος καὶ ὁ κτηνίατρος ἐνόμισεν ὅτι προσεβλήθη ὑπὸ ἀποπληξίας.

Πλὴν ὁ στρατιωτικὸς ὠρθώθη· τὸν μύστακά του ὑπανήγειρε μειδίαμα, ὅπερ ἐξέφραζεν εὐχαριστίαν ἅμα καὶ περιφρόνησιν, προσπαθῶν δὲ νὰ φανῇ γαλήνιος:

— Ἂς εἶνε! εἶπεν· βλέπω ὅτι δὲν εἶνε μόνον τὰ *λέγουν*, αἱ ἀόριστοι διαδόσεις, αἵτινες μᾶς κατηγοροῦσιν... Εἴδετε... εἴδετε μὲ τοὺς ὀφθαλμούς σας..,

— Εἴδομεν φανερά, εἶπεν ὁ Καπποά.

— Δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς ἀπαντήσω.... Εἰς τὴν ἀνεψιάν μου ἀπόκειται νὰ σᾶς ἀπαντήσῃ... Σᾶς παρακαλῶ τώρα νὰ μὲ ἀφήσητε μόνον... Ἔχω ἀνάγκην... σᾶς βεβαιῶ!

Ὁ συμβολαιογράφος διελογίζετο ἂν εἰς τοὺς τελευταίους λόγους τοῦ ταγματάρχου, συνοδευομένους ὑπὸ νευρικοῦ συσπασμοῦ τῶν δακτύλων του περιείχετο ὀδύνη ἢ ἀπειλή.

— Ταγματάρχα, εἶπεν αὖθις, θὰ μᾶς συγχωρήσητε... Ἐνομίσαμεν καθῆκόν μας...

— Ἡ τιμή σας εἶνε καὶ ἰδική μας! ἐπανέλαβεν ἀποφθεγματικῶς ὁ κτηνίατρος τοῦ Σαλλύ.

Ὁ Βερδιὲ ηὐχαρίστησεν αὐτούς. Ἐν πάσει περιπτώσει οἱ ἀνόητοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν τῷ δικαιώματί των, ὡς μέλη τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπιτροπῆς καὶ ἐφέροντο εὐσυνειδήτως. Ἐνόμισαν ὅτι εἶδον!...

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεμακρύνοντο ὁ Βερδιὲ τοὺς ἐσταμάτησε καὶ πάλιν. Ὅσον ἀδύνατον καὶ ἂν ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἤθελεν ἐν τούτοις νὰ μάθῃ πῶς ἦτο ἐνδεδυμένη ἡ Γιλβέρτη, ὅτε τὴν εἶδον εἰς Μελέν, καὶ κατὰ ποίαν ὥραν τὴν συνήντησαν. Ὁ Καπποὰ τότε παρέσχε τὰς ζητουμένας πληροφορίας, ἡ περιγραφή του δὲ συνεφώνει ἀναμφιβόλως μὲ τὴν ἐνδυμασίαν τῆς Γιλβέρτης. Ἀλλὰ πῶς κατὰ τοιαύτην ὥραν ἡ νεᾶνις ἠδύνατο νὰ εὑρίσκηται εἰς Μελέν;

— Ὤ! δὲν ἦτο πολὺ ἀργά!... Ὁ κ. δὲ Βελερμὼν ἤθελε νὰ ἐργασθῇ. Τὸν ἀφήσαμεν, ἀφοῦ ἐκαπνίσαμεν τὰ σιγάρα μας.

Καὶ ὁ Βερδιέ, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ τοῦ ἐπέλθῃ εἰς τὸν νοῦν καμμία ὑποψία περὶ τῆς Γιλβέρτης, ἐνεθυμεῖτο ἐν τούτοις ὅτι εἶχεν ἐξέλθει ἡ ἀνεψιά του τὴν ἑσπέραν τῆς Κυριακῆς ἐκείνης διὰ νὰ περιπατήσῃ, ὡς ἔλεγεν, εἰς τὴν ὁδὸν μόνη.

Βεβαίως ὅμως δὲν εἶχε προχωρήσει μέχρι τοῦ Μελέν!

— Θὰ ἦτο ἄλλη τις γυνή!

— Πιθανόν! ἀπήντησεν ὁ Καπποὰ μὲ εἰρωνικὸν ὕφος... Πολὺ πιθανόν!

— Ὅμως, παρετήρησεν ὁ Γκενώ, πρέπει ἡ

ἄλλη αὐτὴ γυνὴ νὰ ὁμοιάζῃ φοβερὰ μὲ τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην, ἀφοῦ τὴν ἐκλαμβάνουν δι' αὐτὴν εἰς 'Αβὼν καὶ ἀφοῦ ἡμεῖς, ἡμεῖς οἱ ἴδιοι!.. Καὶ ἐν τούτοις ἔχω καλὰ μάτια ἐγώ!

— Καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ Καπποά, καλὰ δίοπτρα.

Ἄφησαν τὸν ταγματάρχην καταβεβλημένον. Ἀναμφιβόλως οὐδὲν ἠδύνατο νὰ μειώσῃ τὴν πρὸς τὴν Γιλβέρτην ὑπόληψίν του. Ἀλλ' ὅμως τί ἐσήμαινεν ἡ συκοφαντία ἐκείνη; Πῶς ἐνόμισαν ὅτι εἶδον ταὐτοχρόνως εἰς 'Αβὼν καὶ εἰς Μελὲν τὴν Γιλβέρτην συνομιλοῦσαν μὲ τὸν κ. δὲ Μομβρέν, εἰσδύουσαν μετ' αὐτοῦ κρυφίως εἰς οἰκίαν ἄγνωστον αὐτῷ; Ἦτο ἀδύνατον, βεβαίως ἀδύνατον!

Οὐδέποτε ᾐσθάνθη παρομοίαν θλῖψιν. Ἐνόμιζεν ὅτι εἶχεν ὑποστῆ ἐφιάλτην. Ἀληθῶς ἄρά γε οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνδρες εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν του; ἀληθῶς τοῦ εἶπον ὅσα ἤκουσεν; Μήπως εἶχεν ὀνειρευθῆ;

Ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον. Κάτω εἰς τὸν κῆπον διὰ μέσου τῶν δένδρων ἐπανεῖδεν ἀκριβῶς τὸν κτηνίατρον καὶ τὸν συμβολαιογράφον ἀποχαιρετίζοντας τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, τὸν δὲ νέον Δυκᾶν συνοδεύοντα αὐτοὺς μέχρι τοῦ πυλῶνος. Ὁ Καπποὰ ἐχαιρέτιζεν ὑποκλινέστατα ὁ δὲ Γκενὼ ἐχαιρέτιζε μακρόθεν διὰ χειρονομίας τὸν Δυκᾶν καὶ ἡ Ἐρρικέττα ἐφαίνετο γελῶσα ὑπὸ τὸ ἀλεξήλιόν της. Ὁ Βερδιὲ ἔκλεισε βιαίως τὸ παράθυρον.

Μήπως ἐλάλουν καὶ ἐγέλων περὶ αὐτοῦ ἐκεῖ κάτω;

— Ἆ! ἂς ἴδωμεν, εἶπεν, ἂς ἴδωμεν τί ἦλθαν καὶ μοῦ διηγήθησαν.

Καὶ καταπεσὼν ἐπὶ τῆς ἕδρας του ἀνέπλασε λέξιν πρὸς λέξιν τὴν πρὸ μικροῦ λαβοῦσαν χώραν συνδιάλεξιν, συλλογιζόμενος ὁποία τις ἄρά γε φρικτὴ πλάνη ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ἀφορμὴν εἰς παρομοίαν μωρὰν συκοφαντίαν. Ἐσκέπτετο ὅτι δὲν ἐφέρθη ἀρκετὰ ἀποφασιστικῶς πρὸς τοὺς δύο ἐκείνους ἠλιθίους.

— Ἔπρεπε νὰ τοὺς κλείσω τὸ στόμα!.. ἔλεγεν.

Ἐν τούτοις ὅμως σκεπτόμενος κάλλιον, προσέθετε:

— Ὅπως δήποτε αὐταὶ ἐνόμισαν ὅτι μοῦ προσφέρουν ἐκδούλευσιν!.. Ἡ τιμή μου εἶνε ἰδική των τιμή, ὡς ἔλεγον... Εἶμαι ὑποψήφιός των!.. βέβαια!.. Ὅστις προσβάλλει ἐμέ, προσβάλλει αὐτούς!.. Ὢ, τὰ ζῷα!

Δάκρυα φλογερὰ ἔκαιον τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ᾐσθάνετο τὸ στῆθος του πιεζόμενον ὑπὸ ὑπερόγκου βάρους· ᾐσθάνετο ἐκλείποντα τὸν ἀέρα, ὃν ἀνέπνεε καὶ αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ζῆν. Ὁ κῆπος ἐκεῖνος ὁ πλήρης ἡλίου, τὰ δένδρα τὰ πλήρη πτηνῶν, τὸ εὐρὺ φωτεινὸν στερέωμα, ὅλα ἐχλεύαζον τὴν σφοδρὰν λύπην του. Τί ἦλθε νὰ κάμῃ, ὕψιστε Θεέ, αὐτὸς εἰς τὴν ἔπαυλιν ἐκείνην τοῦ Δαμμαρί; Καὶ μηχανικῶς ἐνῷ παρετήρει τὴν ἰσχνὴν μορφὴν τοῦ περιωνύμου ἥρωος, ὃν ἐσατύρισεν ὁ Σερβάντες:

— Τί νὰ γείνῃ! ἐψιθύριζε, καὶ ἄλλη μια δοκιμασία, καϋμένε Βερδιέ!.. εἷς σταθμὸς περιπλέον!..

Ὑπὸ τοιούτων πικρῶν διαλογισμῶν κατείχετο ὅτε ἡ θύρα ἐκρούσθη. Ὁ Βερδιὲ ἐξέπεμψε κραυγὴν καὶ ἐγερθεὶς ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ. Ἦτο ἡ Γιλβέρτη, ἥτις ἔλεγε:

— Ἠμπορῶ νὰ εἰσέλθω;

Ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν, ἠσπάσθη τὸ μέτωπόν της, τὴν ὡδήγησεν ἔκθαμβον πλησίον τοῦ παραθύρου, εἰς τὸ φῶς, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ κάλλιον τὸ παιδικόν της μέτωπον, τοὺς εἰλικρινεῖς ὀφθαλμούς της καὶ εἶπεν αὐτῇ σχεδὸν κλαίων καὶ ἐνταυτῷ σχεδὸν γελῶν;

— Γιλβέρτη!. φιλτάτη μου, δὲν εἰξεύρεις... Ἐὰν εἴξευρες τί λέγουν!.. Καϋμένη κόρη μου!. ἀγκάλιασέ με!

Ἐθώπευε τὴν μελαγχροινὴν ἐκείνην, τὴν σκεπτικὴν καὶ ὠχρὰν κεφαλήν, τὴν ἔσφιγγε μεταξὺ τῶν τρεμουσῶν ὁπωσοῦν χειρῶν του, ὧν διεκρίνοντο ἐξέχουσαι αἱ κυαναῖ φλέβες καὶ ἔλεγεν ἔπειτα ἠρέμα:

— Ἀγαπητή μου κόρη!.. φιλτάτη μου!

Ἡ αἰφνίδιος ἐκείνη διάχυσις τῆς στοργῆς ἐπτόησε τὴν Γιλβέρτην.

Τί συνέβαινε λοιπόν; Ἀνεζήτει ἀπλήστως τὸ βλέμμα τοῦ θείου της. Εἶδεν ὅτι εἶχε κλαύσει. Βεβαίως εἶχε κλαύσει. Αὐτὸς νὰ κλαύσῃ!. Διατί;

— Ἆ, διατί; διότι ὑπάρχουν ἀνόητοι εἰς τὸν κόσμον, οἱ ὁποῖοι μὲ ἐλύπησαν; Ναί, μ' ἐλύπησαν πολύ.

Καὶ εἶπε τότε τὰ πάντα πρὸς τὴν Γιλβέρτην. Διηγήθη αὐτῇ ὅ,τι ὁ Καπποὰ καὶ ὁ σύντροφός του ἐτόλμησαν νὰ τοῦ εἴπωσιν. Ἐπρόφερε τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου, ὅπου, ὡς ἔλεγον, εἶχε θεαθῆ ἡ δεσποινὶς Βερδιέ.

— Εἰς τὸ 'Αβών!

Ὁ ταγματάρχης ἐξεπλάγη βλέπων ὅτι ἡ Γιλβέρτη δὲν ἀπήντα, δὲν διεμαρτύρετο. Καὶ ὅμως ἦτο μωρία, ἦτο ὅλως ἀνόητος, ἦτο κακοβουλία μυσαρὰ ἡ διάδοσις, δὲν ἦτο ἀληθές;

Πλὴν ἡ νεᾶνις ἵστατο ἄφωνος· οἱ ὡραῖοι μαῦροι ὀφθαλμοί της ἐφαίνοντο ἐπτοημένοι, ὡς τότε νὰ ἐννόησε, τότε καὶ μόνον τὴν ἀπερισκεψίαν, ἣν διέπραξεν.

Εἰς τὸ 'Αβών!.. τὴν εἶχον ἴδει λοιπὸν εἰς τὸν ἐν 'Αβὼν οἰκίσκον!.. Τὴν κατεσκόπευσαν λοιπόν!.. Ἀλλὰ τίς;

Καὶ ὁ Βερδιὲ ἐμβρόντητος, ἐνεός, ἐψέλλιζε, μὴ πιστεύων ὅτι ἦτο δυνατόν:

— Λοιπὸν ὑπῆγες;.. Ἦτο ἀληθές;..

Καὶ διατὶ νὰ μὴν τοῦ εἴπῃ τίποτε;.. Αὐτὴ ἐντούτοις οὐδέποτε ἀπέκρυπτέ τι ἀπὸ τὸν θεῖόν της. Δὲν εἶπε τίποτε διότι τὸ γεγονὸς αὐτό, τὸ νὰ ὑπάγῃ καὶ νὰ παρηγορήσῃ ἓν πάσχον παιδίον ἰσοδυναμεῖ δι' αὐτὴν ἁπλούστατα πρὸς ἐπίσκεψιν γενομένην χάριν ἐλεημοσύνης. Δὲν εἶπε τίποτε, διότι τὸ μυστικὸν δὲν ἦτο ἰδικόν της, ἀλλὰ τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν.

—Ἔστω, ἔχει καλῶς. Ἀλλ' εἰς ἐμέ, εἰς ἐμέ!.. ἐπανελάμβανεν ὁ Βερδιέ, ἠδύνασο νὰ εἴπῃς...

Ἡ Γιλβέρτη διέκοψεν αὐτόν. Ναί, εἶχε δίκαιον, ἀλλὰ τὸν ἔβλεπε τόσον ἀπησχολημένον, τόσον περίφροντιν ἐκ τῆς πολιτικῆς!. Πρὸς τί τάχα νὰ προσθέσῃ καὶ ἐκείνην τὴν ἀνητυχίαν εἰς τὰς τόσας τοῦ ἄλλας; Διότι βεβαίως καὶ αὐτὸς θὰ ἐλυπεῖτο βλέπων τὴν ταλαίπωρον μικρὰν ἡμιθανῆ ἐκεῖ πέραν. Καὶ ἡ Γιλβέρτη μὲ φρικιάσεις ἐν τῇ φωνῇ — φρικιάσεις ἀορίστου μητρικῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως ὁρμεμφύτου—ἐλάλει περὶ τοῦ Ροβέρτου, τρέμοντος μήπως ἀπολέσῃ τὴν θυγατέρα του καὶ τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς, ἥτις εἶχε βασανισθῆ καὶ καταβληθῆ, ἐκ τοῦ πυρετοῦ, ἐκ τοῦ παραληρήματος, ἐκ τῆς κωφώσεως, ἐκ τῆς ἐξασθενίσεως, περὶ τῶν ὑποξύνων ποτῶν, ἅτινα ὤφειλε νὰ πίῃ, περὶ τῶν τονικῶν καὶ διεγερτικῶν, ἅτινα αὐτή, ἡ Γιλβέρτη, τῇ ἐχορήγει μετὰ δισταγμοῦ καὶ προσοχῆς ἐναγωνίου. Ἀφοσιώθη εἰς τὴν Κυπριανήν, ὡς ὁ καλλιτέχνης ἀφοσιοῦται εἰς τὸ ἔργον του. Ἀνέλαβε πεισμόνως τὸν ἀγῶνα ἐκεῖνον κατὰ τοῦ θανάτου. Εὕρισκε τόσον ὡραῖον τὸ κοράσιον ἐν τῇ μικρᾷ λευκῇ του κλίνῃ μὲ τοὺς ἀτόνους ὀφθαλμούς του καὶ τὴν κεκαρμένην κεφαλήν του —διότι ἐδέησε νὰ κόψωσι τὴν ἄφθονον ξανθήν του κόμην.

Ἡ Κυπριανὴ ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ αἰσθάνηται στοργὴν πρὸς αὐτὴν καὶ τῇ ἐμειδία μὲ τὸ παράδοξον ἐκεῖνο μειδίαμα τῶν ὄντων, ἅτινα φαίνονται διστάζοντα νὰ ἐκλέξωσι μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου. Τὸ παιδίον ἐπεθύμει νὰ κάθηται ἡ Γιλβέρτη παρὰ τὴν κλίνην του. Τότε ἔλεγεν αὐτῇ: «Δόσε μου τὸ χέρι σου!..» καὶ λαμβάνον τὴν χεῖρα τῆς νεάνιδος, ἔκοπτε τοὺς ὄνυχάς της. Εἰς τὴν τοιαύτην ἀσχολίαν καταγίνονται πολλάκις τ' ἀσθενοῦντα παιδία κατὰ τὸν πυρετόν των· τὸ τοιοῦτο τὰ διασκεδάζει. Ἔπαιζε μὲ τὴν Γιλβέρτην ὡς μὲ πλαγγόνα. Ὁ δὲ Ροβέρτος ὄρθιος ἱστάμενος παρὰ τὴν κλίνην παρετήρει τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τὸ συγκινητικὸν τῆς παρθένου μειδιώσης πρὸς τὴν μικρὰν μάρτυρα, ἥτις ἐνίοτε ἐπλήγωνε τὴν Γιλβέρτην μὲ τὴν ψαλίδα, καὶ ἀνελογίζετο τὴν μητέρα, ἣν ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ ἀνεπλήρου παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς ἀσθενοῦς, τὴν ἀγγλίδα, ἥτις εὑρίσκετο ἐκεῖ που πλησίον ἴσως, περιπολοῦσα πέριξ τῆς οἰκίας ἐλλοχῶσα τὴν λείαν της.

Ἡ Γιλβέρτη διηγεῖτο πρὸς τὸν θεῖον της πῶς εἶχεν ἐκλέξει ὡς τέρμα τῶν περιπάτων της τὸν ἐν Ἀβῶν οἰκίσκον. Ἐξέφραζε δὲ πᾶσαν τὴν χαράν, ἣν ᾐσθάνετο ἀφοσιουμένη εἰς τὸ τοιοῦτο ἔργον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ σώσῃ τὴν Κυπριανήν.

— Τί τα θέλεις! ἔλεγεν· ἀφωσιώθην εἰς τὴν μικράν. Οἱ καϋμένοι ἐκεῖνοι οἱ χωρικοὶ μὲ ζηλεύουν, διότι ἡ ἀσθενὴς δὲν δέχεται νὰ λάβῃ τὸν τον τονικὸν οἶνον ἢ τὴν κινίνην εἰμὴ ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. Ἐπομένως ἐννοεῖς ὅτι εἶνε ἀνάγκη καθ' ἑκάστην νὰ κατατρίβω μερικὰς στιγμὰς μεταβαίνουσα ἐκεῖ. Πρέπει νὰ γνωρίζουν ποῦ ὑπάγω, ἀφοῦ δὲν κρύπτομαι.

Προσέθετε δὲ μετὰ μειδιάματος ἡδέος, ἠρέμου καὶ θλιβεροῦ.

— Ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους χωρὶς νὰ τὸ θέλω!

Ὁ ταγματάρχης ἐνηγκαλίσθη αὐτήν, στηρίζων εἰς τὸ στῆθός του τὸ μέτωπον τῆς ἀγαθῆς νεάνιδος, ὅπερ κατησπάζετο μετὰ διαχύσεως πατρικῆς καὶ μετά τινος ἅμα σεβασμοῦ.

— Εἶσαι καλὴ κόρη, Γιλβέρτη... Ναί, καλὴ κόρη. Ἀλλ' ὅμως ὑπῆρξες ὀλίγον τι ἀπερίσκεπτος.

— Ἀπερίσκεπτος;

— Ναί· Ὁ κόσμος δὲν κατοικεῖται μόνον ἀπὸ καλοὺς ἀνθρώπους, πρέπει νὰ ἠξεύρῃς... ὑπάρχουν καὶ ἀνόητοι... διὰ νὰ μὴ εἴπω περισσότερον, καὶ πρέπει τις νὰ τοὺς ἔχῃ ὑπ' ὄψιν... Αὐτοὶ δὲ !. ὤ, αὐτοί!...

Καὶ ἐσταμάτησε μὴ θέλων ν' ἀκούσῃ ἡ Γιλβέρτη οὐδὲ κἂν τὴν ἀπήχησιν τῶν μωριῶν τοῦ Γκενὼ καὶ τοῦ Καπποά.

Πλὴν ἡ Γιλβέρτη ἐπέμενεν, ἤθελε νὰ μάθῃ..

— Λοιπὸν αὐτοί;..

Ὁ Βερδιὲ ἀνθίστατο ἀκόμη· ὅπως δήποτε ὅμως ἐπρόκειτο περὶ κινδύνου καὶ ἡ Γιλβέρτη ὤφειλε νὰ εἶνε προειδοποιημένη. Διηγήθη καὶ αὐτὸς μετὰ περιφρονήσεως ἐξημμένης καὶ ἀγανακτούσης πρὸ μικροῦ, τανῦν δὲ πικρᾶς, τί ἔλεγον οἱ περὶ αὐτούς. Ἀλλ' ἐξεπλάγη σφόδρα ἰδὼν ἐπὶ τοῦ γαληνίου προσώπου τῆς νεάνιδος οὐχὶ θάμβος ἢ ὀργήν, ἀλλ' ἔκφρασιν ὑπερψίας ἠπίου καὶ εἰλικρινεστάτης.

—Ἆ! αὐτὸ εἶνε; εἶπεν ἡ Γιλβέρτη. Τότε δὲν εἶνε τίποτε.

Καὶ ἐποίησε κίνημα διὰ τῆς χειρὸς ὡς νὰ ἄφινε νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ βάθος φρέατος, ἐν τῇ λήθῃ, ἀντικείμενόν τι ἄχρηστον.

— Δὲν εἶνε τίποτε, βέβαια, δὲν εἶνε τίποτε, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης διὰ σὲ καὶ δι' ἐμέ. Ἀλλὰ διὰ τὸν κόσμον;

Ἡ νεᾶνις ἀπαλλαγεῖσα ἤδη τῆς περιπτύξεως παρετήρει τὸν θεῖόν της φιλοστόργως μετ' ἐλαφροῦ μειδιάματος.

— Ὁ κόσμος, ἀγαπητέ μοι θεῖε; Ποῖος κόσμος;

— Μά... ξεύρω κ' ἐγώ!.. Ὁ κόσμος τέλος πάντων!

— Ὁ κόσμος ὁ ἰδικός μας, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, δι' ἐμὲ εἶσθε σεῖς καὶ διὰ σᾶς εἶμαι ἐγώ. Κανένα δὲν βλέπομεν καὶ κανεὶς δὲν ἀσχολεῖται ἐν τῇ ὁδῷ Μανσὰρ περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Δαμμαρί!

Ὁ Βερδιὲ ἐσίγα. Ἔβλεπεν εἰς τοὺς λόγους τῆς Γιλβέρτης γαλήνιόν τινα ἐγκαρτέρησιν, ἥτις τὸν ἐξέπληττεν· ἡ νεᾶνις ὡμίλει περὶ τῶν συκοφαντιῶν, αἵτινες ἀπεπειρῶντο νὰ τὴν βλάψωσιν, ὡς νὰ εὑρίσκοντο μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν κακοήθων ἐκείνων διαδόσεων αἱ θύραι εἱρκτῆς, αἱ κιγκλίδες μονῆς.

— Ἐπὶ τέλους ὅμως, ὑπέλαβεν ὁ ταγματάρχης, δὲν πρέπει νὰ σκεπτώμεθα μόνον περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὄχι διὰ σήμερον, ἀλλὰ διὰ τὴν αὔριον.

— Διὰ τὴν αὔριον; Καὶ τί εἶνε ἡ αὔριον φίλτατέ μου θεῖε; Ἡ αὔριον θὰ εἶνε ἡ σήμερον διὰ τὴν ἀνεψιάν σου, ἥτις πάντοτε θὰ σὲ ἀγαπᾷ.

— Πάντοτε βέβαια... Ὅταν ὅμως νυμφευθῇς, ἂν αἱ τοιαῦται ἀνοησίαι...

— Ὤ, ἀπήντησεν ἠπίως ἡ Γιλβέρτη. Μὴ ἀνησυχῇς περὶ τούτου Οὐδέποτε θὰ νυμφευθῶ!

— Οὐδέποτε;

— Οὐδέπτε!

Καὶ ἡ φωνή της ἦτο καθαρά, βραδεῖα περιέχουσα ποιάν τινα συντριβὴν λεληθυῖαν ὡς ἀνάμνησιν ἀόριστον ὀδύνης.

— Ἔλα δά, Γιλβέρτη...

— Ὤ! εἶπεν ἡ νεᾶνις λαμβάνουσα ἀμφοτέρας τὰς χεῖράς του καὶ παρατηροῦσα αὐτὸν μετὰ μειδιάματος κατὰ πρόσωπον, μὴ μοῦ ὁμιλῇς περὶ τούτου. Ἔχω σταθερὰν ἀπόφασιν. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι ἠμποροῦν νὰ λέγουν περὶ ἐμοῦ ὅ,τι θέλουν... δὲν θὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸ κανὲν καλὸν συνοικέσιον, ἀφοῦ δὲν τὸ ζητῶ, ἀφοῦ δὲν τὸ θέλω!

Καὶ προσεπάθησε νὰ γελάσῃ.

— Θ' ἀποθάνω γεροντοκόρη, προσέθηκεν. Αὐτὴ ἡ ἰδέα μοῦ ἐκαρφώθη εἰς τὸν νοῦν. Τοιουτοτρόπως δὲν εἶνε κίνδυνος νὰ διανύσω δυστυχῆ οἰκογενειακὸν βίον.

Ὁ ταγματάρχης ἤθελε νὰ τὴν ἐρωτήσῃ, νὰ τὴν ἐξετάσῃ ἐπὶ πλέον. Ὁ γέλως, ὃν ἡ νεᾶνις ἐπεδείκνυεν, ἀντήχει ὡς κίβδηλος καὶ ἐνέπνεεν εἰς τὸν Βερδιὲ ἀνησυχίαν. Αἴφνης ἀντήχησεν ὁ κώδων τοῦ γεύματος.

— Ἂς ἀφήσωμεν πλέον αὐτά, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, καὶ ὅταν σοῦ εἴπουν ὅτι μὲ εἶδον εἰς Ἀβών, δύνασαι ν' ἀπαντήσῃς ὅτι γνωρίζεις τί ὑπῆγα νὰ κάμω ἐκεῖ.

Βήματα ἠκούσθησαν εἰς τὸν διάδρομον πρὸ τῆς θύρας τοῦ θαλάμου, ἣν κάποιος ἔκρουσεν. Ἦτο ὁ Δυκᾶς.

Ἔφερεν εἰς τὴν κομβιοδόχην ῥόδον λαμπρόν, ὅπερ πρὸ ὀλίγου εἶχε δρέψει εἰς τὸν κῆπον χάριν αὐτοῦ ἡ κυρία Ἐρβλαί.

— Ταγματάρχα, εἶπεν ἀφοῦ ἐχαιρέτισε τὴν Γιλβέρτην, μὴ λησμονήσῃς ὅτι σήμερον εἶνε ἡ κρίσιμος ἡμέρα, ἀπόψε εἰς τὸ *Καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς*.

— Ἆ ναί! ἡ κρίσιμος ἡμέρα.

Ὁ ταγματάρχης τὸ εἶχεν ἐντελῶς λησμονήσει. Ὁ Γκαρούς καὶ οἱ ὀπαδοί του εἶχον ἀποφασίσει νὰ προβῶσιν εἰς τολμηρὸν διάβημα, νὰ καταρρίψωσι τὸν ἀντίπαλον πυροβολητήν, ἂν ἦτο δυνατόν, πάντες δὲ προσεδόκων σκηνὰς θορυβώδεις. Ὁ Δυκᾶς ἀνήγγειλλεν οὐχὶ ἄνευ τινων μικρῶν εἰρωνικῶν ὑπαινιγμῶν τὴν προσέγγισιν τῆς μάχης.

— Τώρα θὰ ἔλθω, ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ. Καὶ καλὴν ἐντάμωσιν ἀπόψε, κύριε Δυκᾶ. Εἶμαι ἕτοιμος!

Ἀφοῦ δὲ ὁ νέος Πίττ ἀπῆλθεν, ἐστράφη καὶ εἶπε πρὸς τὴν Γιλβέρτην.

— Ναί, Γιλβέρτη, ἔχεις δίκαιον, ἂς λησμονήσωμεν τὰς ἀχρειότητας αὐτάς. Καὶ τώρα, κύριε ὑποψήφιε, εἰς τὸ μέρος σου!

Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ οὐδόλως ἐνεθυμεῖτο τὸν Γκαρούς, οὐδόλως ἐσυλλογίζετο τὴν βουλευτικὴν ἕδραν. Ἐσκέπτετο μόνον τὴν ἀνεψιάν του, τὰς συκοφαντίας, τὰς ῥυπαρὰς ἐπινοήσεις τῶν ἠλιθίων ἐκείνων. Καὶ ὅπως ὁ πτωχὸς ἠθοποιὸς ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς νὰ ἐπιδειχθῇ τὴν ὥραν ἀκριβῶς καθ' ἣν τὸ τέκνον του ἢ ἡ μήτηρ του ἀγωνιᾷ, ὤφειλε νὰ σκεφθῇ νὰ μεταβῇ ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τὸν Γκαρούς, νὰ διανείμῃ τὸ πρόγραμμά του ὁπότε οὐδὲν ἄλλο, ἀπολύτως οὐδὲν τὸν ἐνδιέφερεν εἰμὴ ἡ ἀγωνιῶσα εὐδαιμονία του, ὁ βόρβορος ὃν ἐπέρριπτον κατὰ τῆς Γιλβέρτης.

Ὁ κώδων ἐσήμανε καὶ ἐκ δευτέρου ἰσχυρῶς.

Ὁ Βερδιὲ περιέβαλε διὰ τῶν βραχιόνων του τὴν νεάνιδα καὶ τὴν ἠσπάσθη μετὰ στοργῆς.

— Πόσοι ἀχρεῖοι εἶνε ἐδῶ εἰς τὸν κόσμον! εἶπε. Πόσοι!

Ἡ νεᾶνις προσεπάθησε καὶ αὖθις νὰ μειδιάσῃ, λαμβάνουσα δὲ τὸν βραχίονά του ὅπως μεταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἑστιατόριον:

— Μὰ λοιπὸν εἶσαι παιδί, θεῖέ μου; τῷ εἶπεν.

Ἔσεισεν αὐτὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἀπήντησεν:

— Ὄχι, εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, κόρη μου!

(Ἕπεται συνέχεια).

Ἡ εὐτυχία παρίσταται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας τόσον μεγάλη, ὥστε μᾶς φαίνεται ὅτι φθάνει εἰς τὸν οὐρανόν. Ἀλλ' ὅπως διέλθῃ τὴν θύραν μας τόσον σμικρύνεται, ὥστε πολλάκις δὲν παρατηροῦμεν αὐτήν.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

και ο σχηματισμός των ορέων

Ἡ γῆ τρέμει!.. Τὸ ἄκουσμα τοῦτο ἐγκλείει ἐν ἑαυτῷ τὸν μέγιστον τῶν τρόμων. Ἅπαντα τὰ ἀχαλίνωτα στοιχεῖα τῆς φύσεως δυνάμεθα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ν' ἀποφύγωμεν, καθόσον ὑπάρχουσι σημεῖα προηγούμενα τῆς καταστροφῆς. Ἀλλ' ὁ ἀπὸ τῶν λοιπῶν φοβερῶν στοιχείων τῆς φύσεως φόβος δὲν δύναται ποσῶς νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐκεῖνον, ὃν αἰσθανόμενα ἀπέναντι τῆς καταχθονίου δυνάμεως, ἥτις διογκώνει τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ἐφ' οὗ ἀμέριμνοι ἐκτίσαμεν τὰς οἰκίας μας καὶ ἐστηρίξαμεν τὴν εὐτυχίαν καὶ τὰς ἐλπίδας μας. Τὸ ἔδαφος σείεται ὡς θάλασσα μαστιζομένη ὑπὸ δεινῆς θυέλλης· σχηματίζονται παμμέγιστα χάσματα, ἀναθρώσκουσιν διὰ μιᾶς ὄρη καὶ ἀνοίγονται πυρίπνοα βάραθρα, καταπλημμυροῦντα μὲ διάπυρον λάβαν, πνιγηρὰν τέφραν καὶ ζέον ὕδωρ τὴν χώραν, ἣν πρὸ μικροῦ περιέβαλλεν οὐρανὸς ἀπαστράπτων ἐλπίδας καὶ ἥλιος γελῶν καὶ χαρμόσυνος. Αἱ ἀδιάκοποι βρονταὶ αἱ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας καὶ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς γῆς ἀνερχόμεναι, αἱ καταιγίδες καὶ αἱ ἀποθαμβοῦσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀστραπαί, αἵτινες ἐπιρρίπτουσιν ἀπαίσιον φῶς ἐπὶ τῆς ἀποτόμως ἐπελθούσης νυκτός, ἐπαυξήσωσι τὸν πανικόν, ὅστις καταλαμβάνει καὶ τὸν μᾶλλον θαρραλέον ἐνώπιον τοιούτου παροξυσμοῦ τῆς φύσεως. Ποῦ λοιπὸν νὰ σωθῶμεν, ἀφοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ ἐδάφους, ὅπερ ἀπώλεσεν αἰφνιδίως τὴν ἀποκλειστικήν αὐτοῦ ἰδιότητα, τὴν ἀκινησίαν; Νομίζομεν ὅτι ἡ ἄλλως τόσον ἤρεμος καὶ γλυκεῖα φύσις κατελείφθη αἰφνιδίως ὑπὸ μανίας πρὸς ἐξόντωσιν τοῦ παντός, ὅλως δὲ ἄκοντες παραδιδόμεθα εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀναστατώσεων τούτων.

Οὐδόλως λοιπὸν παράδοξον ὅτι οὐδὲν ἕτερον φυσικὸν φαινόμενον δύναται νὰ διατηρῇ ἐν διηνεκεῖ διεγέρσει τὰ ἀνθρώπινα συναισθήματα καὶ διαταράσσῃ δεινῶς τὴν ψυχήν, προκαλοῦν τὴν γενικὴν τῶν ἀνθρώπων φρίκην! Οὕτω ἰατρός τις περιγράψας τὸν τρομερὸν τῆς Χίου σεισμὸν διηγεῖται, ὅτι κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1880, ὅτε 3,500 ἄνθρωποι ἐφονεύθησαν, διατρέχων τὴν κατερημωθεῖσαν δύστηνον νῆσον ὅπως παράσχῃ βοήθειαν, εὗρε τὸ πλεῖστον μέρος τῶν νεανίδων μετὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ σεισμοῦ συνεπείᾳ ψυχικῶν συγκινήσεων παθὸν ἐξ ἐπιληψίας.

Ἀκούοντες λεπτομερείας τῶν τοιούτων φοβερῶν συμβάντων ἁπλῶς διηγουμένας, κατανοοῦμεν τὸν τρόμον, τὸν ὁποῖον προξενοῦσι τὰ συμβαίνοντα εἰς τοὺς ἐπιζῶντας. Ἀρκοῦσα δὲ εἶνε καὶ ἡ ἀκόλουθος ἀφήγησις περὶ τοῦ ἐν Λισσαβῶνι σεισμοῦ, τοῦ λαβόντος χώραν τὴν 1 Νοεμβρίου τοῦ 1755.

Ἅμα συνέβη ἡ πρώτη φοβερὰ δόνησις, ὁλόκληρος ἡ ἐξ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου κατοικουμένη πόλις μετεβλήθη εἰς συντρίμματα εἴς τινα μόνον δευτερόλεπτα, τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῆς δονήσεως ταύτης συνῃσθάνθη τὸ ἔδαφος τῆς Εὐρώπης, μέχρι τῆς Σουηδίας καὶ τῆς δυτικῆς Ρωσσίας. Οἱ δυνάμενοι νὰ σωθῶσιν ὥρμησαν πρὸς τὴν θάλασσαν, τῆς ὁποίας τὴν ἀκτὴν περιέβαλλεν ἐπιμήκης νεόκτιστος ἐκ μαρμάρου προκυμαία, ἔνθα ἦσαν πολλὰ πλοῖα ἠγκυροβολημένα. Αἰφνιδίως τρομερὸν βάραθρον ἠνεώχθη πρὸ τῶν ποδῶν ἑκατοντάδων δυστυχῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν μιᾷ στιγμῇ κατεβροχθίσθησαν πάντες μετὰ τῆς προκυμαίας καὶ τῶν ἐκεῖ ἠγκυροβολημένων πλοίων, χωρὶς οὐδέποτε ν' ἀναφανῇ ἴχνος τι ἐξ ὅλων τούτων. Ἐκεῖ ἔνθα ἵσταντο τὰ τείχη τῆς προκυμαίας, εὑρέθη ὁ πυθμὴν τῆς θαλάσσης εἰς βάθος 600 ποδῶν. Μετὰ τὴν καταστροφὴν ταύτην ἀμέσως ἤρρισεν φοβερὰ ἡ θάλασσα, κολοσσιαῖον δὲ κῦμα εἰσώρμησεν ἐπὶ τῆς κατερημωμένης πόλεως, τὸ ὁποῖον ἀποσυρθὲν μετὰ τὸν σεισμὸν συμπαρέσυρεν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης περὶ τὰς 60 χιλιάδας ἀνθρώπων.

Οὐδὲν μέρος τῆς γῆς εἶνε ἀσφαλὲς ἀπὸ τῶν σεισμῶν· δὲν ὑπάρχει σπιθαμὴ γῆς, ἥτις νὰ μὴ ἐκλονίσθη ἅπαξ τοὐλάχιστον ὑπὸ τῶν μυστηριωδῶν δυνάμεων τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καθ' ἑκάστην ὥραν ἡ γῆ σείεται εἴς τι μέρος τῆς ἐπιφανείας της, οὐδὲ στιγμὴν δὲ ἡσυχάζει ὁ ὑπὸ τοὺς πόδας μας δαίμων τῆς καταστροφῆς, ὅστις πολλάκις ἀφοῦ ἅπαξ ἀρχίσῃ τὸ ὑποχθόνιον ἔργον του, μαίνεται ἐπὶ μῆνας καὶ ἔτη εἰς τὸ αὐτὸ τῆς γῆς μέρος. Ἐν Φωκίδι οἱ σεισμοὶ διήρκεσαν ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1870 μέχρι τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῦ ἔτους 1873· συνέβησαν δὲ κατὰ τὸ ἄνω χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ μακαρίτου Schmit οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 35 ἰσχυρῶν σεισμῶν καὶ 300 μέχρι 350 ἐλαφρότεροι. Τὰς πρώτας ἡμέρας κατὰ γράμμα ἔτρεμεν ἡ γῆ συνεχῶς, οὕτως ὥστε ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος κατὰ πᾶσαν πιθανότητα συνέβησαν 29000 ἐλαφροὶ καὶ ἰσχυροὶ σεισμοί. Εἰς ἄλλους τόπους ἡ γῆ σφαδάζει ἀκαταπαύστως· τοιαύτη δὲ χώρα περιβόητος εἶνε ἡ Κεντρικὴ Ἀμερική, ἧς ὡρισμένον μέρος ἕνεκεν τούτου ἐπωνομάσθη «αἰώρα», διότι τὸ ἔδαφος αὐτῆς ταλαντεύεται ἀδιακόπως· οἱ δὲ κάτοικοι τῆς χώρας ταύτης διερρύθμισαν ἐκ τῶν προτέρων τὸν βίον των, ζῶντες ἐντὸς χθαμαλῶν ἐκ καλάμου πλεκτῶν καλυβῶν, αἵτινες οὐδεμίαν σημαντικὴν βλάβην δύνανται νὰ προξενήσωσιν ἂν τυχὸν νύκτα τινὰ ἤθελον καταπέσῃ.

Ἀλλὰ τίς εἶνε ἡ αἰτία τοῦ τρομεροῦ τούτου φαινομένου τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ πλανήτου μας;

Ποῦ ἐνυπάρχει ἡ τοιαύτη δύναμις, ἥτις ἀκαριαίως μετακινεῖ ὄρη καὶ κλονίζει ἐπιφανείας παμμεγίστης ἐκτάσεως, ὡς ἡμεῖς μετακινοῦμεν λίθον μικρὸν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; Εἶνε εὐνόητον διατί ἡ πεφοβισμένη ἀνθρωπότης προβάλλει τοιαύτας ἐρωτήσεις καὶ ἀπηλπισμένη ζητεῖ τὴν λύσιν αὐτῶν παρὰ τῆς ἐπιστήμης. Καί τοι γινώσκοντες, ὅτι ἀπέναντι ὅλων τῶν κολοσσιαίων δυνάμεων τῆς φύσεως θὰ εἴμεθα αἰωνίως ἀνίσχυροι, οὐχ' ἧττον ἐκ πείρας διδασκόμεθα, ὅτι ἡ γνῶσις τῶν αἰτίων τῆς καταστροφῆς ἡμῶν καταπραΰνει τὴν ἀγωνίαν, χορηγεῖ ἐλπίδα τινὰ διεξόδου ἢ μέσα προφυλακτικὰ ἔστω καὶ προβληματικῆς φύσεως, ἐφησυχάζοντά τουλάχιστον τὸν νοῦν ἡμῶν. Εὐνόητον εἶνε ἐπίσης, διατί τόσον ὀλίγα γνωρίζομεν μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος περὶ τῶν αἰτίων τούτων, καίτοι ἀκαταπονήτως ἐργάζεται ἡ πληθὺς τῶν ἐρευνητῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

* * *

Ἡ δύναμις ἥτις συνταράσσει τόσον μεγάλας ἐκτάσεις τῆς γῆς, ἐξορμᾷ βεβαίως ἐκ τῶν ἐγκάτων τοῦ πλανήτου μας. Ἀκριβεῖς παρατηρήσεις σεισμῶν τινων οὐχὶ σημαντικῶν, λαβόντων χώραν προσφάτως, ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ ὤθησις ἡ προξενοῦσα τὴν διάσεισιν, προήρχετο ἐκ βάθους 5 γεωγραφικῶν μιλίων ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Τοῦτο δ' ἰσχύει καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὴν ὤθησιν, ἡ αἰτία ἡ τὴν ὤθησιν προξενοῦσα κεῖται πιθανῶς πολὺ βαθύτερον. Τὸ μεγαλείτερον ὅμως βάθος μέχρι τοῦ ὁποίου ἠδυνήθη νὰ κατέλθῃ ὁ ἄνθρωπος ἀνέρχεται εἰς 1272 μέτρα, ποσότης μόλις ἀποτελοῦσα τὸ δέκατον τοῦ μιλίου. Ἡ βαθυτέρα δὲ ὀπὴ ἡ ἐν τῇ ἐσωτερικῷ τοῦ σώματος τῆς γῆς διατρηθεῖσα πρὸς ἔρευναν τοῦ ἐδάφους τῶν στρωμάτων εὑρίσκεται πλησίον τοῦ Βερολίνου εἰς τὴν θέσιν Sperenberg, ἀνεωχθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1867 ἕως 1871. Ἴσην ἔκτασιν πρὸς τὸ ἄνω βάθος δύναται πεζὸς νὰ διατρέξῃ ἀνέτως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας. Πῶς θέλομεν λοιπὸν μετὰ βεβαιότητος πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἰδίως ἐγκάτων τοῦ πλανήτου μας, ἀφοῦ οὗτος ἐπὶ τοῦ ὅλως ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ δὲν ἔχει ἐξετασθεῖ εἰμὴ εἰς βάθος ἴσον πρὸς τὸ πάχος χάρτου ἐπὶ σφαίρας διαμέτρου ἑνὸς μέτρου;

Ἅμα ὡς τὸ θερμόμετρον ἐν τῇ διατρήσει τοῦ Sperenberg κατεβιβάσθη εὑρέθη καὶ ἐντελῶς ἐβεβαιώθη τὸ πρὸ καιροῦ γνωστὸν γεγονός, ὅτι ἡ θερμοκρασία τῶν πετρωμάτων αὐξάνει κανονικῶς ἀναλόγως τοῦ βάθους. Διότι ἐνῷ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τῆς διατρήσεως ἐπικράτει θερμοκρασία 8 ἕως 10 βαθμῶν Κελσίου, ἐν τῷ πυθμένι τοῦ φρέατος ἐβεβαιώθη θερμοκρασία 48 βαθμῶν, δηλ. θερμοκρασία καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος μόνον λαμβάνων ἰδιαιτέρας προφυλάξεις δύναται νὰ ζήσῃ ἐπ' ὀλίγα λεπτά, καθόσον, ὡς γνωστόν, ἀνύψωσις τῆς θερμοκρασίας τοῦ αἵματος μέχρι 42 βαθμῶν ἔχει ὡς συνέπειαν τὸν θάνατον.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ εἰς βαθύτερα στρώματα τῆς γῆς. Ἐν τούτοις δυνάμεθα ἕνεκα τῆς ἁπανταχοῦ τῆς γῆς καὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως αὐξήσεως τῆς θερμοκρασίας πρὸς τὰ κάτω, (ἂν καὶ αὕτη εἰς διάφορα μεταλλεῖα ἀκολουθεῖ ὅλως διαφόρους ἀναλογίας) νὰ συμπεράνωμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι αὕτη βαίνει αὔξουσα ὅσῳ προβαίνωμεν εἰς μεγαλείτερα βάθη. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀνομαζομένη «γεωθερμικὴ κλίμαξ βάθους» ἤτοι ὁ ἀριθμὸς τῶν μέτρων, ἅτινα πρέπει τις νὰ κατέλθῃ ἐντὸς τῆς γῆς, ἵνα παρατηρήσῃ ὕψωσιν θερμοκρασίας κατὰ ἕνα βαθμὸν Κελσίου, ὑπελογίσθη κατὰ μέσον ὅρον εἰς 33 μέτρα περίπου, προκύπτει δι' ἁπλοῦ ὑπολογισμοῦ, ὅτι ἀμέσως εἰς 2 περίπου μιλίων βάθος ὤφειλε τοιαύτη νὰ ἐπικρατῇ θερμότης, ὥστε αἱ πλεῖσται εἰς ἡμᾶς γνωσταὶ οὐσίαι νὰ εὑρίσκωνται μεταβεβλημέναι εἰς διάπυρον χείμαρρον, καὶ ὅτι εἰς βάθος 6 μέχρις 8 μιλίων καὶ αἱ μᾶλλον δύστηκτοι οὐσίαι ὡς λ. χ. ἡ πορσελάνη, ἡ ἀπαιτοῦσα 1100 βαθμοὺς θερμότητος ὅπως τακῇ, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς γῆς μετασχηματίζονται εἰς διάπυρον θάλασσαν.

Ὅτι ἀληθῶς τοιοῦτόν τι ἔπρεπε νὰ συμβαίνῃ, ὅτι δηλ. ἡμεῖς περιπατοῦμεν ἐπὶ φλοιοῦ ᾠοῦ, οὗτινος τὸ ἐσωτερικὸν συνίσταται ἐξ ἀληθοῦς κολάσεως ρευμάτων διαπύρου λάβας, εἶνε θεωρία, ἣν ἐν τοῖς σχολείοις μικροὶ ὄντες ἐδιδάχθημεν. Ἐγὼ μάλιστα ἐνθυμοῦμαι ὅτι μετὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔτρεμον ὅλος κρυφίως ὁσάκις τις τῶν συμμαθητῶν μου ἐκτύπα ἐξ ὑπεροψίας βιαίως μὲ τοὺς πόδας τὸ εὔθραυστον τοῦτο τῆς γῆς κέλυφος. Καὶ δὲν εἶνε τὸ πρᾶγμα ποσῶς παράδοξον, διότι ἀμέσως εὑρίσκετο πρόχειρος ἐξήγησις τῶν γεγονότων, ὅπως τουλάχιστον ὁ διδάσκαλος μᾶς παρέδιδεν. Διότι πράγματι ἐβλέπαμεν «ἀσφαλιστικὰς δικλεῖδας» ἐν τοῖς ἡφαιστείοις, σκοπούσας τὸ νὰ μὴ διαρραγῇ ἡ γῆ αἰφνιδίως μετὰ τρομεροῦ πατάγου ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐσωτερικῆς πυρᾶς, καὶ ἀληθῶς ἐβλέπαμεν ἐκ τῶν ἡφαιστείων τούτων ν' ἀναβλύζωσι διάπυρα ρευστὰ πετρώματα. Βεβαίως δὲ ταῦτα λίαν φυσικῶς ἐξωθοῦντο ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς διαπύρου θαλάσσης, διότι ψυχραινομένου βραδέως τοῦ ἐξωτερικοῦ φλοιοῦ (ἐπιπάγου) καὶ συστελλομένου, συνέσφιγγε το ὁ πυρὴν καὶ στενοχωρούμενος ἠνάγκαζε τὸ διάπυρον ἐσωτερικὸν νὰ ἐκβλύσῃ πρὸς

τὰ ἔξω διὰ βιαίας ἐκρήξεως. Τεθείσης τῆς ἀρχῆς ταύτης ἦτο πλέον εὔκολον νὰ ἐξηγηθῇ τίνι τρόπῳ ἔτρεμε τὸ ἔδαφος διὰ τῆς ἐκσφενδονίσεως τῶν παραφλαζουσῶν ρευστῶν πετρωδῶν μαζῶν καὶ διὰ τῶν ἐκρήξεων τοῦ ἀτμοῦ, καὶ πῶς προεκαλοῦντο ἕνεκα τοῦ διεισδύοντος ἐντὸς τοῦ πυρῆνος ὕδατος οἱ σφαδασμοὶ τῶν ἀπεράντων ἐκτάσεων τῆς γῆς, ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλα ὅμοια συμβάντα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔφθανον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ μάλιστα εἰς χώρας ἔνθα οὐδὲν ὁρατὸν ἡφαίστειον εὑρίσκετο.

Ὀφείλομεν ὅμως ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ ἐγκαταλείψωμεν μίαν πρὸς μίαν τὰς θεωρίας ταύτας περὶ τῆς φύσεως, τὰς ὁποίας ἐν τῇ νεότητι ἡμῶν τόσον ἠγαπήσαμεν. Καθ' ὅτι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι πρὸ δέκα ἢ καὶ πρὸ εἴκοσιν ἔτι ἐτῶν ἔκαμον εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς κλάδους αὐτῶν τοιαύτας γιγαντίους προόδους, ὥστε αἱ θεμελιώδεις ἡμῶν ἰδέαι, ἃς εἴχωμεν περὶ τῆς συναρμο γῆς τοῦ σύμπαντος ριζικῶς μετεβλήθησαν. Οὕτω δὲ ἐκ τοῦ παλαιοῦ οἰκοδομήματος δὲν ἔμεινεν οὐδὲν πλέον, εἰμὴ ὑλικὸν καὶ λίθοι μεμονωμένοι πρὸς οἰκοδομὴν ἐντελῶς νέου ἱδρύματος. Αἱ νέαι δὲ αὗται ἰδέαι ὀφείλονται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν νεωτέραν Γεωλογίαν, καὶ παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας νὰ καθαρίσωσι τὸ πνεῦμά των ἀπὸ τῶν παλαιῶν ἰδεῶν πρὶν ἢ προχωρήσωμεν περαιτέρω.

* *
*

Ἐξ ὅλων τῶν ἐρευνητῶν τῆς παρούσης ἐποχῆς οὐδεὶς πλέον πιστεύει ὅτι ὁ φλοιὸς τῆς γῆς ὁμοιάζει πρὸς κέλυφος ᾠοῦ. Ἐξεναντίας ὁ φλοιὸς ἢ ἐπίπαγος τῆς γῆς ἔχει μέγα πάχος. Ἐκ τῶν μετριωτέρων κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς αὐτῶν τινὲς παραδέχονται τὸν φλοιὸν τῆς γῆς 50 μίλια τὸ πάχος, ἄλλοι ὅμως φυσιοδίφαι, ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων στηριζόμενοι, βαίνουσι μέχρι 200 μιλίων· ὑπάρχουσι μάλιστα καὶ ἐρευνηταὶ παραδεχόμενοι ὡς πιθανὸν ὅτι ἡ γήϊνος σφαῖρα εἶνε ἐντελῶς πεπηγυῖα.

Ἐν πρώτοις, ἀκριβέστερον ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα, παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ αὔξησις τῆς θερμοκρασίας τῆς γῆς κατὰ βάθος κατ' οὐδένα λόγον προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ διαπύρου ρευστοῦ πυρῆνος, καθ' ὅτι, ἡ αὐτὴ αὔξησις τῆς θερμοκρασίας παρουσιάζεται καὶ ὅταν ὑπορύσσεται ὄρος τι καθ' ὁριζόντειον διεύθυνσιν, οἷον κατὰ διόρυξιν τῶν σηράγκων. Ἡ θερμοκρασία τότε κανονίζεται ἀκριβῶς ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ὑπερκειμένων πετρωδῶν στρωμάτων. Ἐν τῇ σήραγκι π. χ. τοῦ ὄρους τοῦ Ἁγίου Γοθάρδου, κάτωθεν τῆς ὑψηλοτέρας κορυφῆς τοῦ ὄρους ἔνθα ὑπέρκειται ἀκίνητον ἄνω τῆς κεφαλῆς τῶν τολμηρῶν γεωρύχων κολοσσιαῖον βάρος πετρωδῶν στρωμάτων ὕψους 1700 μέτρων, εὑρέθη θερμοκρασία πλέον τῶν 30 βαθμῶν, ἐνῷ εἰς τὸ Göschenen, ὀλίγον τι ἐσώτερον τῆς εἰσόδου τῆς σήραγκος, τὸ αὐτὸ εἶδος πετρώματος εἰς μέρος ἀνεξάρτητον τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἐξωτερικῆς θερμοκρασίας, ἐδείκνυε θερμοκρασίαν 8 μόνον βαθμῶν. Καὶ ὅμως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὡς καὶ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς σήραγκος οὐδὲ κατὰ βῆμα εὑρίσκεται τις πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς πλησιέστερον, ἡ δὲ θερμοκρασία μεταβάλλεται (ἀνυψουμένη καὶ κατερχομένη καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς σήραγκος) ἀναλόγως τοῦ ὕψους τῆς καθέτου τῶν ὑπερκειμένων ὀρέων. Ἑπομένως οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐν τῇ σήραγκι ἐπικρατοῦσα θερμότης ἔχει ὡς συνέπειαν μόνον τὴν κολοσσιαίαν πίεσιν τῶν ὑπερκειμένων πετρωμάτων. Ἡ πίεσις δὲ αὕτη αὐξάνει ἐπίσης τόσον κανονικῶς πρὸς τὸ βάθος ὅσον καὶ ἡ θερμοκρασία, οὐδὲν δὲ λογικὸν συμπέρασμα ἐπιτρέπει εἰς ἡμᾶς νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἔστω καὶ μέρος τι τῆς ὑπαρχούσης θερμότητος προέρχεται ἐκ τοῦ πεπυρακτωμένου πυρῆνος. Ἐξ ἀκριβεστάτων μάλιστα μαθηματικῶν παρατηρήσεων ἐβεβαιώθη, ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ πίεσις καὶ ἐν τῇ κολοσσιαίᾳ ἀερώδει σφαίρᾳ τοῦ ἡλίου παράγει καὶ σήμερον ἔτι πολὺ περισσοτέραν θερμότητα ἢ ὅση ἐκπέμπεται εἰς τὸ πέριξ σύμπαν πρὸς συντήρησιν καὶ ζωογόνησιν τῶν ὄντων. Ἀνάγκη ἑπομένως νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ ἥλιος ὅσῳ χωροῦμεν πρὸς τὸ κέντρον αὐτοῦ γίνεται κατὰ πολὺ θερμότερος καὶ ὅτι ἡ θερμοκρασία τῆς ἐσωτερικῆς ταύτης θερμότητος δὲν ἐκπέμπεται πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἐν τῇ γῇ ὅμως τὰ πράγματα ἔχουσιν ἄλλως· ἐπιτρέπεται δὲ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πράγματι ἡ γῆ μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἐψυχράνθη καὶ ὅτι αὕτη ὑπῆρξε πάλαι ποτὲ μέχρι τῆς ἐπιφανείας διάπυρος, ἀλλὰ περὶ τούτου οὐδεμίαν ἄλλην ἀπόδειξιν μέχρι σήμερον ἔχομεν, εἰμὴ τὴν γνωστὴν ἱστορίαν τῆς κοσμογονίας τῶν πλανητῶν τὴν ἱδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Λαπλάς. Κατ' αὐτοὺς ἡ γῆ ἀπεσπάσθη ποτὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ὡς ἀέριος σφαῖρα, ἑπομένως τότε εἶχε τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ. Τὰ πρωτόγονα ὅμως πετρώδη στρώματα, ἅτινα εὑρίσκομεν εἰς τὰ βαθύτατα τῆς γῆς σπλάγχνα ἐν ἠρεμίᾳ, οἷον ὁ γρανίτης, ὁ γνεύσιος καὶ ὁ πορφύριος, καὶ τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσι τὰ μάλιστα πρὸς τὴν ρευστὴν λάβαν καὶ ὤφειλον νὰ σχηματίζωσι τὸν πρῶτον θώρακα (φλοιὸν) τῆς γῆς, ὅστις σκληρυνόμενος ἐπιξετάθη ἄνω τῆς διαπύρου ρευστῆς σφαίρας, τὰ πρωτόγονα λεγόμεν ταῦτα στρώματα ἐν τῷ μεταξὺ ἀνεγνωρίσθησαν καλῶς ὡς προελθόντα ἐκ καθιζήσεως πρωτογόνων θαλασσῶν, ὅπως καὶ τὰ ὑπερκείμενα στρώματα, καὶ ὅτι ταῦτα διὰ τῆς κολοσ-

σιαίας πιέσεως, ἥτις ἐβάρυνε ἔκπαλαι ἐπ' αὐτῶν ἡμιετήχθησαν, ἡμιεκρυσταλλώθησαν, σὺν αὐτοῖς δὲ κατεσυνετρίφθησαν καὶ πάντα τὰ ὑπολείμματα τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν.

Εἰς ταῦτα δύναταί τις νὰ προσθέσῃ, ὅτι ἡ πίεσις αὕτη ἡ παράγουσα τὴν ἐπικρατοῦσαν θερμότητα ἐν τοῖς ἐγκάτοις τῆς γῆς ὀφείλει διαρκῶς νὰ αὐξάνῃ, ὡς ἐὰν αὕτη προήρχετο ἐκ τῶν ἐγκάτων, ταὐτοχρόνως δὲ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ βάθος τι, εἰς τὸ ὁποῖον ἕνεκα τῆς θερμότητος ταύτης πάντα τὰ πετρώδη στρώματα νὰ εἶνε μεταβεβλημένα εἰς διάπυρον ῥοῦν. Οὕτως δὲ πάλιν ἐπανερχόμεθα διὰ μέσου τῶν νέων τούτων ἰδεῶν εἰς τὰς παλαιὰς θεωρίας.

Τὸ ζήτημα ὅμως εἶνε εἰς ποῖον βάθος εὑρίσκεται ἡ πεπυρακτωμένη αὕτη μᾶζα κατὰ τὴν νέας μας ὑπόθεσιν· καὶ ἀκριβῶς ἐνταῦθα κεῖται ἡ οὐσιώδης διαφορά. Καίτοι εἶνε ἀναμφισβήτητοι, ὅτι ὁ ἥλιος συνίσταται ἐξ ἐλαφρῶν εὐκινήτων ἀερίων εὑρισκομένων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ, οἱ περισσότεροι ὅμως φυσιοδίφαι πρεσβεύουσιν ὅτι οὐδόλως συμβαίνει τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας. Ἡ κολοσσιαία πίεσις παρεμποδίζει τὴν ἐλευθέραν κίνησιν τῶν ἀτόμων, ὡς ἐκ τούτου δὲ προέρχεται ἰδιάζουσά τις κατάστασις, ἣν δὲν δύναταί τις νὰ ὀνομάσῃ οὔτε ἀερώδη, οὔτε ῥευστήν, οὔτε στερεάν, τὴν ὁποίαν ὅμως δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν στερεάν, ἐπειδὴ στερεὸν σῶμα θεωρεῖται συνήθως ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου τὰ μόρια δὲν μετατοπίζονται εὐκόλως. Τοιαύτη «κρίσιμος» κατάστασις ἐπικρατεῖ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἐν τοῖς ἔνδον τῆς γῆς.

Ὅμοια φαινόμενα ἐν σμικρῷ βλέπομεν εἰς τὰ χημικὰ ἐργαστήρια· ἵνα σῶμά τι τακῇ εὑρισκόμενον ὑπὸ ἰσχυρὰν πίεσιν, χρειάζεται ἐπίσης καὶ ὑψηλὴ θερμοκρασία. Ἐλαττουμένης ὅμως αἰφνιδίως ἐν ἀρκετὰ ὑψηλῇ θερμοκρασίᾳ τῆς πιέσεως ἐπέρχεται ἡ τῆξις ἀμέσως. Τὴν παράδοξον ταύτην ἀλληλουχίαν μεταξὺ τῆς ἐπικρατούσης πιέσεως καὶ τῆς μεταβάσεως σώματος τινὸς ἐκ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην κατάστασιν δύναταί τις εὐκόλως νὰ παρατηρήσῃ κατὰ τὴν μετάβασιν σώματός τινος ῥευστοῦ εἰς τὴν ἀερώδη κατάστασιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε μεγάλης σπουδαιότητος διὰ τὰς ἀμέσως παρατηρήσεις μας, θέλομεν μικρὸν ἐνταῦθα ἐνδιατρίψῃ.

Λαμβάνομεν φιάλην πλήρη ὕδατος, περιέχοντος ἀνθρακικὸν ὀξύ. Γνωρίζομεν ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἰσήχθη ἐντὸς τοῦ ὕδατος διὰ μεγάλης πιέσεως· ἐπειδὴ δὲ ἡ φιάλη εἶνε κεκλεισμένη ἑρμητικῶς, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἡσυχάζει ἐντὸς εὑρισκόμενον ὑπὸ τὴν πιεσιν ταύτην· τοῦτο δὲ συμβαίνει διότι τὸ ἐλαφρότατον τοῦτο ἀνθρακικὸν ἀέριον μετεβλήθη ἐντὸς τοῦ ὕδατος εἰς ῥευστὴν κατάστασιν. Ἀνοίγοντες ὅμως ἐπ' ὀλίγον τὸ πῶμα τῆς φιάλης, βλέπομεν ἀμέσως ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ ῥευστοῦ ἀνυψουμένας ἀερώδες φυσαλλίδας· ἐὰν δὲ ἡ φιάλη ἀνοιχθῇ αἰφνιδίως τὸ ἀέριον ἐκφεύγει μετὰ μεγάλης ὁρμῆς ἐκ τοῦ στομίου, συμπαρασύρον μεθ' ἑαυτοῦ καὶ μέρος τοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ἐκσφενδονίζεται πραγματικῶς ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῆς φιάλης ἐν εἴδει ἡφαιστείου. Ἕκαστος γνωρίζει τὸ φαινόμενον τοῦτο ὡς καθ' ἑαυτὸ εὐνόητον. Ἀφίνοντες δὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὕδωρ νὰ παύσῃ βράζον μέχρις οὗ οὐδεμία φυσαλλὶς πλέον ἀναβαίνῃ καὶ θερμαίνοντες αὐτό, βλέπομεν νὰ ἐξέρχωνται ἐκ νέου φυσαλλίδες ἀνθρακικοῦ ὀξέως ἐκ τοῦ ὕδατος. Τὸ τοιοῦτον δὲν συμβαίνει ὅμως καὶ ὅταν ἡ φιάλη θερμανθῇ κεκλεισμένη, διότι τότε ἡ πίεσις αὐξάνει ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας. Ἡ παρατήρησις δὲ αὕτη εἶνε σπουδαιοτάτη, ὑποστηριζομένη ἐκ τοῦ γεγονότος, καθ' ὃ μόνον ὑψηλὴ πίεσις ἀρκεῖ ἵνα μεταβάλλῃ πάντα τὰ πρότερον ὡς «μόνιμα» θεωρούμενα ἀέρια (ὀξυγόνον, ὑδρογόνον καὶ ἄζωτον) εἰς ῥευστά· δεικνύει δὲ ὑμῖν σαφῶς τίνι τρόπῳ διαρκὴς αὔξησις τῆς πιέσεως δύναται νὰ μεταβάλῃ οἱονδήποτε κατ' ἀρέσκειαν σῶμα εἰς τὰς τρεῖς διαφόρους αὐτοῦ καταστάσεις. Θὰ ἔλθῃ δ' ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἡμῶν ἐργαστηρίοις θὰ μεταβάλλωνται διὰ τῆς πιέσεως οὐσίαι ῥευσταὶ εἰς στερεάς, ἐὰν κατορθωθῇ νὰ ἐφαρμόσωμεν ἐπ' αὐτῶν μεγάλην πίεσιν, ἡ δὲ θερμοκρασία τοῦ πάγου θὰ εἶνε τόσον ὑψηλοτέρα ἄνω τοῦ μηδενικοῦ ὅσον μεγαλητέρα θὰ εἶνε καὶ ἡ πίεσις πρὸς παγοποίησιν. Τοῦτο φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως παράδοξον, θὰ ἔλθῃ ὅμως χρόνος καθ' ὃν θὰ κατασκευάζηται τοιοῦτος πάγος, τὸν ὁποῖον, ἐὰν δυνάμεθα νὰ ἐγγίσωμεν εἰς τὰ συμπιεστικὰ σκεύη θὰ αἰσθανώμεθα αὐτὸν θερμὸν καὶ μάλιστα διάπυρον. Τὸ τοιοῦτον βεβαίως θέλει ἐπὶ πολὺ βραδύνῃ, μέχρις οὗ δυνηθῶμεν ν' ἀποκτήσωμεν τὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενα μηχανικὰ μέσα.

Νομίζομεν ὅτι ὅσα εἴπομεν εἶνε ἀρκετά. Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι ἡ ἐλάττωσις τῆς πιέσεως ἀρκεῖ, ὅπως ἐπιφέρῃ ῥευστοποίησιν τῶν στερεῶν, ῥευστῶν καὶ ἀερωδῶν σωμάτων. Ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου βασίζεται ἡ ἡμετέρα ὅλως νέα θεωρία τῶν ἡφαιστείων. Τὰ ἡφαίστεια δὲν εἶνε πλέον σήμερον, ὡς πρότερον, τὰ παράγοντα τοὺς σεισμούς, ἀλλὰ τὰ ἐκ τούτων παραγόμενα. Οἱ σεισμοὶ παράγονται ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τοῦ ἀγῶνος τῆς συνεκτικῆς δυνάμεως τῶν μορίων, ἣν γεννᾷ ἡ ἐκπεμπομένη θερμότης τῆς γηΐνου σφαίρας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑκατομμυρίων ἐτῶν μετὰ τῶν ἔνδον δυνάμεων τῶν πετρωμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ στερεότης αὐτῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς πάλης τῆς γενικῆς βα-

ρύτητος μετὰ τῆς ἐκσφενδονιστικῆς κεντρόφυγος δυνάμεως. Ἐξηγοῦμαι. Γνωρίζομεν ὅτι ἡ γήϊνος σφαῖρα περιστρέφεται μετ' ἰσχυρᾶς δυνάμεως περὶ τὸν ἄξονα αὐτῆς καὶ ὅτι ἐκ τούτου γεννᾶται καὶ ἡ ἐξόγκωσις εἰς τὸν ἰσημερινὸν καὶ ἡ συμπίεσις τοῦ πλανήτου μας εἰς τοὺς πόλους. Μετὰ μαθηματικῆς δ' ἀκριβείας εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι ἡ συμπίεσις αὕτη εὑρίσκεται ἐπὶ πολὺ μεγάλου καὶ μὴ ἀπολύτως στερεοῦ σώματος κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν, καθ' ἣν αὕτη θὰ ἐπήρχετο καὶ ἐπὶ ρευστοῦ σώματος. Καὶ πράγματι τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῶν λοιπῶν πλανητῶν, Ἐπίσης διὰ μαθηματικῶν ὑπολογισμῶν συμπεραίνομεν ὅτι ἡ γῆ ἐὰν κρατηθῇ κατὰ τὴν περιστροφικὴν κίνησίν της, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν ἄλλων ἐπιδράσεων, ταχέως θὰ συσφιγχθῇ καὶ θὰ σχηματίσῃ τελείαν σφαῖραν. Ἡ δὲ κατὰ τρία μίλια ἐξόγκωσις τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ἥτις ἤδη ἐπισωρεύεται πέριξ τοῦ ἰσημερινοῦ, θὰ ἐξωθηθῇ μετὰ φοβερᾶς δυνάμεως πρὸς τοὺς πόλους, καὶ πρὸς τούτοις, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς θὰ διαρραγῇ κύκλῳ, θὰ διασπασθῇ, θὰ διογκωθῇ, καὶ θὰ σχηματισθῶσι πελώρια ὄρη· ἐὰν δὲ κατὰ τὴν πορείαν τῶν ὀγκωδῶν τούτων τῆς γῆς τεμαχίων παρουσιασθῇ ἐμπόδιόν τι ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους θ' ἀνυψωθῇ,τοῦτο καὶ θὰ ἐξωθηθῇ πρὸς τὰ ἄνω, ἢ θὰ καμφθῇ, ὅπως πραγματικῶς γίγνεται τοῦτο ὁρατὸν εἰς τὰς στιβάδας τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ὀρέων.

Ἡ περιστροφικὴ ὅμως τῆς γῆς κίνησις εἶνε γνωστόν, ὅτι ἐλαττοῦται ἀδιακόπως, οἱ δὲ ἀστρονόμοι πιστεύουσιν, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἱστορικῶν χρόνων δύνανται νὰ ἐπιβεβαιώσωσι μικρὰν αὔξησιν τῆς ἡμέρας· ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει γνωρίζομεν ὅτι ἐκ τοῦ περὶ τὴν γῆν χάους καταπίπτουσιν ἐπ' αὐτῆς κόνις καὶ λίθοι, ἅτινα ἀναγκαίως ἐμποδίζουσι καὶ βραδύνουσιν ὁλονὲν τὴν κίνησίν της. Τὸ μέγεθος τῆς ἐπιβραδύνσεως εἶνε μόνον εἰσέτι ἄγνωστον, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ὕπαρξις αὐτῆς· ἐπομένως περιστρεφομένης τῆς γῆς ἐλαττοῦται ἡ πλάτυνσις αὐτῆς. Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς ἐξωθεῖται πραγματικῶς ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους· τὸ τοιοῦτον δὲ ἐπιβεβαιώθη καὶ διὰ γεωλογικῶν παρατηρήσεων. Αὕτη εἶνε ἡ μία, ὁριζοντείως ἐνεργοῦσα κίνησις, ἥτις σχηματίζει ὄρη, καίτοι πολὺ βραδέως.

Ἡ ἄλλη δέ, πιθανῶς ἰσχυροτέρα, κίνησις, διευθύνεται πρὸς τὰ κάτω· αὕτη ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς θερμότητος, ἐλαττοῦσα ἀδιαλείπτως τὴν διαστολὴν τῆς γῆς· τὸ ἔδαφος τῆς γῆς τείνει ὡς ἐκ τούτου νὰ καταβιβασθῇ. Τὸ ἔδαφος ὅμως εἴς τινα μέρει ἐνδίδει μᾶλλον ἢ εἰς ἄλλα· καταβυθίζεται λοιπὸν κατὰ πρῶτον εἴς τι μέρος καὶ διαρρηγνύεται ἐπὶ τῶν ἐκτάσεων ἔνθα ἡ γῆ ἔχει τυχαίως τὴν μικροτέραν ἀντοχήν της.

Αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ συμβαίνουσι βεβαίως πολὺ βραδέως. Ἡ φύσις ἡ ἔχουσα εἰς τὴν διάθεσίν της ἀναριθμήτους χρόνους ποσῶς δὲν σπεύδει· γνωρίζει αὕτη κάλλιον ἡμῶν, ὅτι οὐδέποτε δύναται νὰ προέλθῃ καλόν τι ἐκ τῆς βίας καὶ τῶν ἀνατρεπτικῶν ἀπαναστάσεων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ «θεωρία τῶν καταστροφῶν» τοῦ πλανήτου μας ἀπερρίφθη πρὸ καιροῦ, καὶ ἐσχηματίσθη ἡ πεποίθησις ὅτι πᾶσαι αἱ ἐκτεταμέναι μεταβολαὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ ὅλαι αἱ ὅλως διάφοροι περίοδοι τῆς πλάσεως αὐτῆς προβαίνουσι πολὺ βραδέως εἰς μετασχηματισμὸν ἡ μία τῆς ἄλλης. Αἱ δυνάμεις τῆς πλάσεως ἐργάζονται εἰσέτι διηνεκῶς ἐπὶ τοῦ κολοσσιαίου ἔργου των, οἱ δὲ σεισμοὶ εἶνε οἱ μάρτυρες οἱ δηλοῦντες τὴν δύναμιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ὀρέων. Ἕνεκα τούτου οἱ σεισμοὶ συμβαίνουσι περισσότερον εἰς νέα τὴν ἡλικίαν ὄρη, ὡς π. χ. εἰς τὰ τῶν Ἄλπεων, ἔνθα διηνεκῶς ἐργάζεται ἡ φύσις, παρὰ εἰς τὰ πρωτόγονα ὄρη, εἰς τὰ ὁποῖα π. χ. ἀνήκει τὸ Ἄρχειον ὄρος. Τὸ ἔδαφος τῆς γῆς μετακινεῖται ἀκαταπαύστως ἐκ τῆς θέσεώς του, οὐδὲ σπιθαμὴ δὲ γῆς ἡσυχάζει ἀπολύτως ἐπ' αὐτοῦ. Ἐγὼ αὐτὸς παρετήρησα,ὅτι ὁ λόφος ἐφ' οὗ ἵσταται τὸ ἀστεροσκοπεῖον τοῦ Neuenberg εὑρίσκετο μεταξὺ θέρους καὶ χειμῶνος εἰς περιστροφικὴν κίνησιν. Τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο γεγονὸς μετ' ἀσφαλείας ἐπεβεβαιώθη καὶ ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τοῦ Βερολίνου, ἔνθα ὁ στῦλος, ἐφ' οὗ ἵστατο τὸ ὄργανον τοῦ μεσημβρινοῦ, ἐκινεῖτο κατὰ παράδοξον τρόπον περισσότερον ἢ ὀλιγότερον ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἡλιακῶν κηλίδων. Ἐὰν λοιπὸν εἰς τὰς τοιαύτας κινήσεις τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς ἀντιτάσσονται ἐμπόδια, ἐφ' ὧν ἀδιακόπως συναθροίζονται αἱ κινητήριοι δυνάμεις,δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἐπὶ τέλους αὗται ἐκρήγνυνται δι' αἰφνιδίων τιναγμῶν ἅμα ὡς αἱ δυνάμεις αὗται γείνωσι μεγαλήτεραι τῶν ἐμποδίων. Οἱ τιναγμοὶ οὗτοι εἶνε οἱ σεισμοί, τοὺς ὁποίους καὶ «τεκτονικοὺς» καλοῦμεν. Ἐν τῇ κατηγορίᾳ ταύτῃ ἀνήκει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν σεισμῶν, οἱ ὁποῖοι οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μετὰ τῶν ἡφαιστείων.

Εἰς χώρας ἔνθα σχηματίζονται μακρόταται γραμμαὶ διαρρήξεων καὶ καταβυθίζονται παμμέγιστοι ὄγκοι γῆς π. χ. κατὰ μῆκος τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Ἀμερικῆς, ἔνθα κατολισθαίνει τὸ ἔδαφος τῆς γῆς ἐκ τοῦ ὕψους τῶν Κορδιλλιέρων εἰς τὰ βάθη τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, γεννῶνται ὡς εἰκὸς χάσματα βαθέα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς γῆς, ἐλαττοῦται ἡ πίεσις τῶν ὑπερκειμένων μαζῶν τῶν ὀρέων, τὰ δὲ κάτωθεν

αὐτῶν στερεὰ πρότερον πετρώματα τήκονται, ἐνῷ τὰ ἐντὸς συμπεπιεσμένα ἀέρια ἀφίπτανται. Ἐκ τούτου γεννᾶται ἡφαίστειον, ὡς μᾶς ὑπέδειξεν ἡ φιάλη μετὰ τοῦ ἐξ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ὕδατος. Οὕτω δὲ γίνεται καταληπτὸν καὶ διὰ τί τὰ ἡφαίστεια κεῖνται πάντοτε ὡς περιδέραια ἀδαμάντινα κατὰ μῆκος τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων παρὰ τὴν θάλασσαν τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο· διότι ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης ὑπάρχουσι ἀκριβῶς κατὰ σειρὰν αἱ μεγαλήτεραι διαρρήξεις, καὶ τὰ βαθύτερα χάσματα (ῥωγμαί). Ἐνταῦθα καταβυθίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὄγκοι μεγάλοι γῆς, ἡ δὲ θάλασσα ἠδυνήθη νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῶν ἀπομεινάντων τειχῶν τῶν ὀρέων. Αὕτη ἡ θάλασσα οὐδεμίαν ὡς ἐκ τούτου ἔχει ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἡφαιστείων καὶ ἑπομένως παρουσιάζεται νέα ἀντίφασις πρὸς τὴν παλαιὰν θεωρίαν τῆς γενέσεως αὐτῶν. Τὸ ὅτι εὑρίσκεται αὕτη πλησίον τῶν ἡφαιστείων δεικνύει μόνον ὅτι συνοδεύει αὐτὰ καὶ ὅτι προέρχεται ἐκ κοινῆς αἰτίας. Ὅπου δὲ ἡ γῆ κατέρχεται ὁμαλῶς πρὸς τὴν θάλασσαν, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ παράλια τοῦ ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, οὐδὲν ὡς ἐκ τούτου παρουσιάζεται ἡφαίστειον.

Ἐντύπωσιν βεβαίως θὰ ἔχει κάμῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην, ὅτι ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ ἀπεικονίσει τῶν νέων ἰδεῶν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς γῆς οὐδόλως ἐμνημονεύσαμεν μέχρι τοῦδε τῆς ὑποτιθεμένης ἐπιρροῆς τῆς σελήνης ἐπὶ τῆς παρησίας τῶν σεισμῶν· ἐννοῶ τὴν θεωρίαν τοῦ Falb. Ἡ περὶ τούτου αἰτία τῆς σιωπῆς μου εἶνε ἁπλουστάτη, καθ' ὅτι ἡ ἰδέα αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ἄλλως πολὺ πρὸ τοῦ Falb ὁ ἐμβριθὴς ἐρευνητὴς τῶν σεισμῶν Perrey, στηρίζεται ἐπὶ τῆς πρότερον γενικῶς ἐπικρατούσης ὑποθέσεως περὶ τῆς διαπύρου ῥευστῆς θαλάσσης κάτωθεν τῶν ποδῶν μας. Δὲν πρέπει δ' ἐνταῦθα νὰ ἀρνηθῇ τις καθολοκληρίαν, ὅτι ἡ σελήνη ἐξασκεῖ ἐπίδρασίν τινα ἐπὶ τῶν σεισμῶν καὶ τῶν ἡφαιστείων φαινομένων. Ἀναμφιβόλως ἡ σελήνη δὲν εἶνε ἡ αἰτία αὐτῶν· εἰς ἐξαιρετικάς τινας ὅμως τὸ πολὺ περιπτώσεις παίζει τὸ μέρος τοῦ δαυλοῦ, τὸν ὁποῖον ῥίπτει τις ἐπὶ βυτίου πυρίτιδος.

Ὡς ἀνωτέρω εἴδομεν ἡ ἐλάττωσις τῆς πιέσεως ἀπὸ τῶν βαθέως κειμένων στρωμάτων, παράγει τὴν ἔκρηξιν τῶν ἡφαιστείων. Ἡ ἕλξις τῆς σελήνης εἴς τινας περιστάσεις ἐλαττοῖ πραγματικῶς τὴν πίεσιν ταύτην, ἀλλὰ τόσον ὀλίγον ὥστε αὕτη δίδει τὸν τελευταῖον τῆς καταστροφῆς κτύπον ὅταν ὑπάρχῃ ἤδη ἔκτακτος μεγάλη ἔντασις. Εἴς τινα μάλιστα περίπτωσιν γνωρίζομεν ἄνευ ἀμφιβολίας, ὅτι ἐλαχίστη ἐλάττωσις τῆς πιέσεως βοηθεῖ βεβαίως τὸ φαινόμενον τῶν ἡφαιστείων, ἡ περίπτωσις δ' αὕτη εἶνε τὸ διαρκῶς καὶ ὡς ὡρολόγιον κανονικῶς ἐργαζόμενον μικρὸν ἡφαίστειον Στρόπολι, τὸ ὁποῖον ὑψοῦται ἐκ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἀρκτικῶς τῆς Σικελίας. Τοῦτο, ὡς εἶνε πασίγνωστον, ἐξωθεῖ περισσότερον καπνὸν καὶ εὑρίσκεται εἰς ζωηροτέραν ἐνέργειαν ὅταν ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις εἶνε μικρὰ παρ' ὅταν εἶνε μεγάλη, οἱ δὲ ναυτικοὶ μεταχειρίζονται αὐτὸ ἕνεκα τούτου ὡς ἀσφαλῆ ἀεροσκόπον ἀπὸ τῶν παναρχαίων ὡς φαίνεται χρόνων.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ) Σ. Κριτσιλης.

ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Ἐν Oberhof ὅπου εὑρίσκονται οἱ τέσσαρες υἱοὶ τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας βλέπει τις αὐτοὺς ἐνδεδυμένους στρατιωτικά, φέροντας ὑψηλὰ ὑποδήματα, πτερνιστῆρας καὶ σπάθας. Οἱ τρεῖς μεγαλείτεροι ἔχουσιν ἡλικίαν ὁ μὲν 6 ἐτῶν, ὁ δὲ 5, ὁ δὲ τεσσάρων. Ζητοῦσι δὲ νὰ ἐξοικειώσωσιν αὐτοὺς πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τῶν ὅπλων ἐπὶ τοσοῦτον, ὡσεὶ μὴ ὑπῆρχεν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ. Περὶ τούτου ἀναγινώσκομεν τὰ ἑπόμενα ἐν γερμανικῇ ἐφημερίδι.

«Εἰς τὴν θέσιν ὅπου παίζουσιν οἱ πρίγκιπες κατεσκευάσθη ὀχύρωμα φέρον δύο μικρὰ τηλεβόλα. Ἑκατὸν μέτρα παρέκει ὑπάρχει στρατόπεδον μετὰ σκηνῶν. Μόλις εἶχον καθήσει καὶ εἶδον προσερχομένους τοὺς τέσσαρας βασιλόπαιδας. Ὁ εἷς ἔπαιζε τὸ τύμπανον, ἐνῷ οἱ δύο ἄλλοι ἠκολούθουν βήματι ὁδοιπορικῷ, εὐθυτενεῖς, τὸ ὅπλον ἐπ' ὤμου φέροντες. Δύο χωροφύλακες πεζοὶ καὶ εἷς ἔφιππος συνώδευον αὐτοὺς καὶ συνέπαιζον. Εἰς ὀλίγην ἀπόστασιν παρέκει ἦσαν αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς μὲ τὸν τέταρτον πρίγκιπα, ὅστις ἦτο ἐνδεδυμένος διὰ λευκῆς ἐσθῆτος, ἀλλ' ἔφερε καὶ οὗτος μικρὸν κράνος θωρακοφόρου. Κρυπτόμενος ὄπισθεν φραγῆς εἶδον τοὺς πρίγκιπας παίζοντας· ἐκυρίευσαν τὸ ὀχύρωμα ἐξ ἐφόδου, ἠσκήθησαν εἰς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου, ἐφύλαξαν ὡς σκοποί, πάντα δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν χωροφυλάκων, οἵτινες ἐδίδασκον αὐτοὺς τὸν χειρισμὸν τοῦ ὅπλου καὶ τοὺς βηματισμούς, σύμφωνα μὲ τοὺς κανονισμούς. Ὁ διάδοχος, ἑξαετὲς παιδίον, δεικνύει ζωηροτάτην κλίσιν πρὸς τὰ στρατιωτικά· ἐζήτησε νὰ τοῦ ἐξηγήσουν τί χρησιμεύει ἓν στρατόπεδον, καὶ ὅτε τῷ ἐδόθησαν αἱ ἀναγκαῖαι διασαφήσεις, προσέθηκε: «*Εἰς τὸ στρατόπεδον φουμάρουν τσιγάρο*;»

Ἄλλην λεπτομέρειαν ἀξίαν ἀναγραφῆς ἀναφέρει ὁ «Ταχυδρόμος» τοῦ Βερολίνου: Πρὸ

ὀκτὼ ἡμερῶν τὸ 2ον τάγμα τοῦ 8ου πεζικοῦ συντάγματος τῆς Θυριγγίας διήρχετο πρὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Oberhof. Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ βασιλόπαιδες ἐξῆλθον καὶ παρετάχθησαν πρὸ τοῦ κιγκλιδώματος. Ὅτε δὲ οἱ πρῶτοι τοῦ τάγματος στίχοι ἔφθασαν πρὸ αὐτῶν, ὁ διάδοχος ἐξέφερε τὸ στρατιωτικὸν πρόσταγμα: *Ἀτενῶς! Παρουσιάστε ἄρμ!* Οἱ δὲ μικκύλοι στρατιῶται ἐξετέλεσαν τὰς κινήσεις μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, ὥστε τὸ τάγμα ὅλον συνεκινήθη ἐπὶ τῇ θέᾳ των. Οἱ βασιλόπαιδες ἔμειναν ἐν τῇ στάσει ταύτῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παρελάσεως, οὐδέποτε δὲ ἐν οὐδεμιᾷ παρατάξει τὸ τάγμα ἐκεῖνο δὲν παρήλασε μετὰ τοσαύτης κανονικότητος, μεθ' ὅσης ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Oberhof πρὸ τῶν μικρῶν βασιλοπαίδων.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι

Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς πρὸ 25 ἐτῶν αἱ γυναῖκες ἦσαν ἀποκεκλεισμέναι τῆς ὑπηρεσίας ἐν τῷ δημοσίῳ καὶ τῆς ἐνασχολήσεως ἐν τοῖς βιομηχανικοῖς κλάδοις. Νῦν ὅμως ὑπάρχουσιν ἐν Ἀμερικῇ ὑπὲρ τὰς 2,000 γυναῖκες ἰατροί, πολλαὶ ἑκατοντάδες δικηγόρων καὶ μία τῶν καλλίστων δικαστικῶν ἐφημερίδων ἐκδίδεται ὑπὸ γυναικῶν ἐν Χικάγῳ. Ἔχομεν προσέτι ὡς καθηγητὰς ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις, ὡς ἀστρονόμους, μέγα πλῆθος συγγραφέων, χιλιάδας ἐκδότας βιβλίων. Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ μόνον ὑπὲρ τὰς 200 γυναῖκας ἀσχολοῦνται ὡς ἐκδόται. Τὰ δημόσια δημοτικὰ σχολεῖα διευθύνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ γυναικῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀνέρχεται εἰς 100,000. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐμπορικοῖς καὶ βιομηχανικοῖς καταστήμασι πλεῖσται διατηροῦσαι τὰ λογιστικὰ βιβλία καὶ κατάστιχα. Ἐν δὲ τοῖς διοικητικοῖς τμήμασι τῆς Βασιγκτῶνος ὑπάρχουσι 2-3000 γυναῖκες ὡς ὑπάλληλοι λαμβάνουσαι 700-3000 δολλάρια μισθὸν κατ' ἔτος. Εἰς δύο δὲ διαμερίσματα καὶ ἐν μιᾷ Πολιτείᾳ ἔχουσιν αἱ γυναῖκες καὶ δικαιώματα ψήφου. Ἐν πολλαῖς δὲ πολιτείαις ἔχουσι δικαίωμα ψήφου κατὰ δημοτικὰς ἐκλογὰς καὶ μάλιστα ἔν τινι πόλει τῆς πολιτείας Κάνσας καλουμένῃ Ὀσκάλοσα ὅλη ἡ τῆς πόλεως διοίκησις διὰ τῶν ἐκλογῶν περιῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν γυναικῶν, καὶ οὕτω Δήμαρχος, δημοτικοὶ σύμβουλοι καὶ πάντες οἱ λοιποὶ εἰσὶν ἀποκλειστικῶς γυναῖκες. Ἐν πολλαῖς δὲ ἄλλαις Πολιτείαις αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα ἐν τῇ διοικήσει τῶν δημοσίων σχολείων. Καὶ τὰ περισσότερα Πανεπιστήμια εἰσὶν ἀνοικτὰ εἰς τὰς γυναῖκας. Πάντα δὲ ταῦτα ἀποδεικνύουσι μίαν μεγάλην πρόοδον ἐν τῇ πνευματικῇ κινήσει τῶν γυναικῶν, πρὸ 25 ἐτῶν μόλις ἀρξαμένην. Αἱ γυναῖκες ἀνεδείχθησαν ἤδη μεγάλοι παράγοντες καὶ σκαπανεῖς τοῦ πολιτισμοῦ.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ γυνὴ καταδικάζεται πολλάκις διὰ πράξεις, τὰς ὁποίας δύναται νὰ διαπράξῃ ἀφόβως ἀνὴρ κατὰ πάντα ἔντιμος.

—

Ὁ καλλωπισμὸς δὲν εἶνε πρᾶγμα ἀνάξιον μερίμνης διὰ τὴν γυναῖκα· διότι δι' αὐτοῦ καθίσταται ἔργον τέχνης ἔμψυχον, ἀρκεῖ μόνον ἡ γυνὴ νὰ εἶνε τὸ στόλισμα τοῦ στολισμοῦ της.

—

Ἡ ὄντως εὐγενὴς δέσποινα ἔχει τοὺς αὐτοὺς τρόπους καὶ εἰς τὸ κομμωτήριον καὶ εἰς τὴν αἴθουσάν της, καὶ συμπεριφέρεται ἐξ ἴσου φιλοφρόνως πρός τε τοὺς θεράποντας καὶ τοὺς ἰσοτίμους αὐτῆς.

—

Μία μόνη ὑπάρχει εὐτυχία: ἡ ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος.
Μία παρηγορία: ἡ ἐκ τῆς ἐργασίας.
Μία ἀπόλαυσις: ἡ ἀπόλαυσις τοῦ καλοῦ.

—

Ἡ ἐλπὶς εἶνε βαθμιαία κούρασις, ἥτις ἀπολήγει εἰς ἀπογοήτευσιν.

—

Ἀρκετὴ εἶνε εὐτυχία τὸ νὰ δύναταί τις νὰ ἐκτελέσῃ ἀγαθὴν πρᾶξιν.

—

Ὁ ἄλλος κόσμος βλέπει ἐν ἡμῖν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς οὐδ' ᾐσθάνθημεν κἄν.

—

Μεγίστη εὐτυχία καὶ μεγίστη δυστυχία εἶνε τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ τις πλέον τίποτε ἐν τῷ βίῳ του.

—

Ἡ δυστυχία δύναται νὰ καταστήσῃ ὑπερήφανον τὸν ἄνθρωπον· ἡ ὀδύνη τὸν καθιστᾷ ταπεινόφρονα.

—

Μὴ ἔσο ὑπερήφανος ὅτι ὑπέμεινες τὴν δυστυχίαν σου. Μήπως ἠδύνασο καὶ νὰ μὴ τὴν ὑπομείνῃς;

—

Ὁ ἔρως ὅστις εἶνε τοσοῦτον ἰσχυρὸς ὥστε συντρίβει πάντα χαλινὸν καὶ πάντα δεσμόν, θνήσκει ἐν τούτοις ἐξ ἑνὸς χασμήματος.

—

Ὁ ἔρως δὲν βλέπει τὰς ἐλλείψεις, ἡ φιλία τὰς παραβλέπει.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῶν μᾶλλον ἀτρομήτων περιηγητῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, μετὰ τὸν ἄγγλον Σὶρ Ῥίσαρδ Βοῦρτον, εἶνε βεβαίως ὁ τῆς μέσης Ἀσίας ἀκάματος καὶ φιλοκίνδυνος ἐρευνητής, Ῥῶσσος στρατηγὸς Πρεβάλσκης, ἄξιος τοῦ Περέβσκη διάδοχος. Σκοπὸς τῆς νέας περιοδείας τοῦ Πρεβάλσκη εἶνε ἡ μυστηριώδης καὶ μυθώδης Θιβετία, ἔνθα ἀνῃρέθησαν ἢ ἐγένοντο ἄφαντοι τόσοι ἄλλοι προγενέστεροι ἐρευνηταί. Ὁ Τσάρος ἐπεδαψιλεύσατο τῷ στρατηγῷ χρηματικὴν χορηγίαν ἐκ πεντήκοντα πέντε χιλιάδων ρουβλίων, διέταξε δὲ καὶ τὴν ἐν Πεκίνῳ πρεσβείαν νὰ παράσχῃ τῷ Πρεβάλσκῃ πᾶσαν δυνατὴν συνδρομήν. Ὁ Πρεβάλσκης συνοδεύεται ὑπὸ 24 Κοζάκων, ἐλπίζει δὲ ὅτι θὰ χωρήσῃ εἰς τὰ ἔνδον τῆς Θιβετίας, εἰς αὐτὴν τὴν καθέδραν τοῦ Δάλαϊ Λάμα, τὴν ἱερὰν καὶ μυστηριώδη τῶν Βουδιστῶν ἑστίαν.

Πρὸς διαιώνισιν τῆς κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον δημοτελῶς πανηγυρισθησομένης παρὰ τῶν λαῶν τῆς αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας τεσσαρακονταετίας τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ, συνέστη ἐν Βιέννῃ ἰδιαίτερον κομιτᾶτον, σκοποῦν τὴν ἀνέγερσιν ἀναμνηστικοῦ ὀβελίσκου ἐπὶ τῆς ὑψηλοτάτης ἐν τῇ Αὐστροουγγαρίᾳ κορυφῆς. Ὁ ὀβελίσκος, ἔχων ὕψος πέντε μέτρων, ἔσται κατεσκευασμένος ἐκ λείου γρανίτου. Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν ὄψεως θὰ φέρῃ γεγλυμμένην ἐν μεταλλίῳ τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπὶ τῆς βάσεως δ' αὐτοῦ θὰ προσαρμοσθῇ μαρμαρίνη πλάξ, ἐφ' ἧς θὰ χαραχθῇ ἡ πρέπουσα ἀφιέρωσις. Ἡ ἀνέγερσις τοῦ ὀβελίσκου γενήσεται διὰ κοινοῦ ἐράνου, ἡ ἐγκαινίασις δὲ αὐτοῦ θὰ τελεσθῇ πανηγυρικῶς τὴν 2 Δεκεμβρίου, ἡμέραν τῆς ἐπισήμου αὐτοκρατορικῆς ἐπετείου.

Ἡ ἀντιβασίλισσα τῆς Ἰσπανίας Χριστίνα εἶνε ἄφοβος κολυμβήτρια. Διατρίβουσα ἐν τῇ παρὰ τὰ γαλλικὰ σύνορα κώμῃ Ἁγίῳ Σεβαστιανῷ συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ διαπλεύσῃ κολυμβῶσα ὁλόκληρον τὸν λιμένα καὶ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ μέρους ἔνθα ἦν ἠγκυροβολημένη ἡ κανονιοφόρος Ferrolano. Ἡ βασίλισσα ἐξέπλευσε τῆς παραλίας, ἀκολουθουμένη ὑπὸ τεσσάρων ναυτικῶν καὶ μιᾶς κυρίας τῆς ἀκολουθίας της, ἥτις ὅμως μετ' ὀλίγον ἀποκαμοῦσα ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβῇ ἀτμακάτου, ἥτις ἠκολούθει ὄπισθεν μετὰ δύο λέμβων τῆς κανονιοφόρου τὴν ὑψηλὴν κολυμβήτριαν. Ἡ βασίλισσα διέπλευσε διάστημα ἡμίσεος μιλλίου εἰς διάστημα τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας, φθᾶσα δὲ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ξηρὰν διὰ λέμβου.

Ἄγγλος ἰδιότροπος θέλων νὰ ἴδῃ εἰς πόσον διάστημα χρόνου κάμνει τὸν γῦρον τοῦ κόσμου ἓν ταχυδρομικὸν δελτάριον, ἀπέστειλε τοιοῦτον εἰς Χόγκ-Κόγκ, μετὰ τῆς παρακλήσεως νὰ ἐπιστραφῇ πρὸς τὸν ἀποστολέα δι' Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ Νέας Ὑόρκης. Τὸ δελτάριον ἀφοῦ περιῆλθεν ὁλόκληρον τὴν γῆν, ἐπανῆλθεν εἰς Λονδῖνον μετὰ ἑβδομήκοντα ἀκριβῶς ἡμέρας, ἤτοι διήνυσε τὸν γῦρον τοῦ κόσμου εἰς χρονικὸν διάστημα ὀλιγώτερον κατὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας τῶν πρὸ δεκαετίας ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο. Ἡ δαπάνη τοῦ μακροῦ τούτου ταξειδίου ἀνῆλθεν εἰς 35 λεπτὰ μόνον.

Οἱ συντάκται καὶ ἀνταποκριταὶ τῶν ἀγγλικῶν ἰδίᾳ ἐφημερίδων μισθοδοτοῦνται ἡγεμονικῶς. Ἀδρότερον πάντων ἀμείβωνται οἱ συνεργάται τοῦ λονδινείου «Χρόνου». Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνταποκριτὴς τοῦ «Χρόνου» λαμβάνει ἐτησίως 80,000 φράγκων. Ὁ ἐν Βιέννῃ καὶ ὁ ἐν Βερολίνῳ λαμβάνουσι ἀνὰ 67,500, ὁ ἐν Μαδρίτῃ 25,000 καὶ ὁ ἐν Βρυξέλλαις 12,000. Ὀλιγώτερον πάντων ἀμείβεται ὁ ἐν Χριστιανίᾳ λαμβάνων 6,250 φρ. μόνον, ἀποστέλλων ὅμως ἐτησίως μόλις δέκα πέντε τηλεγραφήματα ἢ ἐπιστολάς. Ἐν ὅλῳ ὁ «Χρόνος» πρὸς ἀμοιβὴν τῶν ἀνταποκριτῶν του, δαπανᾷ ἐτησίως 30,000 λίρας, ἤτοι 750,000 φράγκων.

Εἰς πόσον ὕψος δύνανται νὰ φθάσωσι τὰ μανιώδη κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ἐξηκριβώθη τελευταῖον. Τὸ ἐπὶ τῶν φάρων καὶ φανῶν τμῆμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔλαβε περὶ τούτου ἐνδιαφέρουσαν ἔκθεσιν τοῦ φύλακος τοῦ φάρου Tillamock Rock, ἐν ᾗ οὗτος ἀναφέρει ὅτι ἡ θάλασσα συντριβομένη ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἀκτῆς ἀνῆλθε μέχρις ὕψους 160 ποδῶν (48 μ. 76) ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς. Ὁ ῥηθεὶς φάρος εἶνε ἐκτισμένος ἐπὶ βράχου ἔχοντος ὕψος 96 ποδῶν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἡ δὲ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ἑστία εὑρίσκεται 38 πόδας ὑψηλότερον. Κατά τινα τελευταίαν τρικυμίαν ἡ σφοδρότης τῶν κυμάτων ἦτο τοιαύτη, ὥστε ἐξετινάσσοντο εἰς ὕψος 25 ἔτι ποδῶν ὑψηλότερον τοῦ πύργου, εἰς τρόπον ὥστε συνέτριψαν τὰς ὑέλους τοῦ φανοῦ καὶ ἔσβυσαν τὸ φῶς αὐτοῦ.

Σκωπτική τις ἐφημερὶς ἐδημοσίευσε τὴν ἀκόλουθον γνωστοποίησιν, μοναδικὴν βεβαίως εἰς τὸ εἶδός της. «Πωλεῖται θέσις δι' ἐπαίτην φέρουσα κέρδος καθ' ἑβδομάδα 30 σελλίνια, κειμένη δὲ εἰς γειτονίαν καλὴν κατοικουμένην ἀπὸ φιλανθρώπους κυρίους.»

— Γιατί, Γεωργάκη, πηγένεις τόσο λυπημένος;

— Μ' ἔστειλε ἡ Μαμά μου 'ς τὸ μπαμπᾶ νὰ μοῦ δώσῃ μιὰ βέργα...

Ἐν δικαστηρίῳ:

— Καὶ δὲν ἦλθε 'ς ταὐτιά σου, μάρτυς, τίποτε ἀπὸ τὴν ἱστορία αὐτὴ τοῦ δαρσίματος τοῦ ἀνδρογύνου;

— Τίποτε, κύριε δικαστά, δὲν ἦλθε 'ς ταὐτιά μου παρὰ ἕνας φοῦσκος ὅταν ἐπῆγα νὰ τοὺς ξεχωρίσω.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1444

'Αριθ. 664 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 32. 18 Σεπτεμβρίου 1888

'Η ἑπομένη πραγματεία ἐδημοσιεύθη κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν τῷ ἀμερικανικῷ «Περιοδικῷ τῆς ἀμερικανικῆς ἱστορίας». Δημοσιεύομεν δ' αὐτὴν ἐνταῦθα ὡς νέον δεῖγμα τῶν πρὸς τὴν 'Ελλάδα συμπαθειῶν τοῦ συγγράψαντος αὐτὴν τοῦ ἐνταῦθα ἄλλοτε χρηματίσαντος πρεσβευτοῦ τῆς 'Αμερικῆς κ. Καρόλου Τάκερμαν ὅστις νῦν ἰδιωτεύει ἐν Φλωρεντίᾳ. Τὸν ἄνδρα γνωρίζει ἤδη τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν οὐ μόνον ἐκ τοῦ παρ' αὐτοῦ κατὰ τὸν κρητικὸν ἀγῶνα τοῦ 1867 ἐπιδειχθέντος φιλελληνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ οἱ *"Ελληνες τῆς σήμερον* ἧς ἑλληνικὴ μετάφρασις ἐξεδόθη τῷ 1877 ὑπὸ τοῦ κ. 'Αντωνίου Ζυγομαλᾶ. 'Εν τῇ διὰ τῆς 'Εστίας δημοσιευομένῃ διατριβῇ θ' ἀνεύρῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ αὐτὰ πρὸς τοὺς "Ελληνας αἰσθήματα τοῦ συγγραφέως, ἅτινα καθιστάνουσιν ἀξιανάγνωστον καὶ τὸ περὶ τῶν 'Ελλήνων τῆς σήμερον βιβλίον του. Παρέχει δὲ αὕτη καὶ πολυτίμους, τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν γνωριζομένας εἰδήσεις περὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ ἐξήγειρε παρὰ τοῖς 'Αμερικανοῖς ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἱερὸς ἀγών.

ΑΙ ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Μία τῶν ἀρχῶν, ἃς ἐνωρὶς ἐκήρυξεν ἡ κυβέρνησις τῶν 'Ηνωμένων πολειτειῶν τῆς 'Αμερικῆς, καὶ ἥτις προέβη μέχρι πολιτικοῦ ἀξιώματος, εἶνε ἡ ἀποφυγὴ απεριπλόκων συμμαχιῶν» μετὰ ξένων δυνάμεων. Τὸ σοφὸν τῆς ἀρχῆς ταύτης, καθιερωθείσης παρ' ἔθνους ἔχοντος πολιτικὴν καὶ γεωγραφικὴν σύστασιν οἷον τὸ ἡμέτερον ἀπεδείχθη πολλάκις ὅταν ἡ παράβασις αὕτη ἔμελλε νὰ παραγάγῃ περιπλοκὰς αἵτινες ἤθελον διακινδυνεύσει, ἂν μὴ πράγματι καταστρέψει τὴν τελείαν ἐκείνην ἀνεξαρτησίαν τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἥτις εἶνε ἡ βάσις καὶ τὸ σθένος τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν συστήματος.

'Αλλὰ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ ἔμπεδος συντήρησις ἐκινδύνευσεν ἔσθ' ὅτε σοβαρῶς ὅτε οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ ἐπικλήσεις μεμακρυσμένων καὶ πιεζομένων ἐθνοτήτων διεκίνησαν τὴν ἀμερικανικὴν καρδίαν ἕως ἡ ἐθνικὴ κυβέρνησις ἠναγκάσθη, καὶ περ ἀπέχουσα τῆς δράσεως, νὰ δώσῃ ἐπίσημον ἀκρόασιν εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ ἀκωλύτως. ἀδύνατον εἰς ἔθνος νεαρὸν καὶ εὐδοκιμῆσαν οἷον εἶνε τὸ τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν, ὅπερ εἶνε καὶ αὐτὸ τέκνον ἐπαναστάσεως νὰ μὴ αἰσθανθῇ βαθύτατα τοὺς ἀγῶνας ἄλλων ἐθνοτήτων, αἵτινες, πιεζόμεναι ὑπὸ τοῦ καταθλιπτικοῦ ζυγοῦ ἀλλογενοῦς τυραννίδος, ζητοῦσι νὰ ἱδρύσωσιν αὐτοδιοίκησιν ὁμοίαν πρὸς ἐκείνην ἣν καθιδρύσαμεν ἡμεῖς ὑπὸ περιστάσεις ἧττον πικρὰς διὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ διὰ τοῦ ξίφους.

'Η 'Ελλάς, ἡ Πολωνία καὶ ἡ Οὐγγαρία παρουσιάζουσι περιστάσεις οἷαι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος. Καὶ τῶν μὲν ἀγώνων τῶν δύο τελευταίων λαῶν αἱ σκηναὶ εἶνε πρόσφατοι ἐν τῇ μνήμῃ ἐκείνων, ὧν ἡ καρδία καὶ ἡ χεὶρ καὶ ἡ φωνὴ ἐπιφανῶς ἔδρασαν παρακελευόμεναι καὶ βοηθοῦσαι τοὺς ἐπαναστάτας. 'Η δ' ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἥτις ἐξερράγη τῷ 1821 καὶ διήρκεσεν ἐπὶ ἔτη ὅλα, εἶνε μὲν μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένη, ἀλλ' οὐχ ἧττον πολυθρύλητος ἰδίως διὰ τὸ ἄνισον τοῦ ἀγῶνος, τὴν ἀξιοθαύμαστον καρτερίαν τῶν 'Ελλήνων ἐν τῇ συνεχίσει ἀποστασίας ἐναντίον δυνάμεων δαιμονίων καὶ διὰ τὰ παραδείγματα ἡρωϊσμοῦ κατά τε γῆν καὶ θάλασσαν, ἅτινα δυσκόλως εὑρίσκουσιν ἀνάλογα ἐν τῇ νέᾳ ἱστορίᾳ. 'Οφείλομεν νὰ ὑπομνήσωμεν, ὅτι μετὰ τέσσαρας αἰῶνας τουρκικῆς διοικήσεως ἢ μᾶλλον κακοδιοικησίας ἡ 'Ελλὰς εἶχε περιπέσει εἰς τοσούτῳ ταπεινὸν σημεῖον, ὥστε δὲν ἐξήγειρεν ἐνδιαφέρον παρὰ τοῖς ξένοις πλὴν τῆς οἰκτίρμονος πεποιθήσεως, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα εἶχεν ἐκπνεύσει ἐν σποδῷ καὶ τέφρᾳ, οὐδεμίαν παρέχον ἐλπίδα ἀναστάσεως μελλούσης. 'Ο εὔστοχος ἐκεῖνος καὶ δημώδης καταστὰς στίχος τοῦ λόρδου Βύρωνος, ὁ γραφεὶς μετ' ἐπίσκεψιν τῆς χώρας:

Εἶνε 'Ελλάς, ἀλλὰ 'Ελλὰς δὲν εἶνε ζῶσα πλέον,

ἐκφράζει πληρέστατα τὴν τότε περὶ τῆς 'Ελλάδος κρατοῦσαν γνώμην. 'Αλλ' ὅμως δὲν διελάνθανε τὸν Βύρωνα, πολὺ ἧττον τοῦ λοιποῦ κόσμου, ὅτι ὑπὸ τὴν τέφραν αἰώνων, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὴν χειρίστην μορφὴν πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς πιέσεως, ὑπῆρχεν ἀντίδρασις ἐλπίδος καὶ ἀποφάσεως κινουμένη πρὸς τὰ πρόσω βραδέως, ἀλλ' ἀσφαλῶς παρὰ τοῖς προστάταις τῶν 'Ελλήνων τοῖς κατέχουσιν ἀνωτάτας θέσεις παρὰ τῇ τουρκικῇ διοικήσει καὶ προωρισμένη πρὶν ἢ παρέλθωσι πολλὰ ἔτη νὰ ἐκραγῇ εἰς λαϊκὴν διαδήλωσιν. 'Η δὲ ἔναρξις τῆς μυστικῆς προπαρασκευῆς πρὸς τοῦτο δύναται νὰ ῥηθῇ ὅτι ἀνέρχεται εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἀπέρρεε

κυρίως ἐκ τῆς συναφείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπειδὴ παρ' ὅλην τὴν διαφθορὰν ἣν ἐπέφερεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὁ τουρκικὸς ζυγός, οἱ βάρβαροι αὐτῶν δυνάσται δὲν ἀπεθρασύνθησαν μέχρι τοῦ νὰ παροξύνωσι τὸ αἴσθημα τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης δι' οἱασδήποτε φανερᾶς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ τῆς θρησκείας τῶν ὑποτεταγμένων αὐτοῖς ὑπηκόων. Ὁ λεπτὸς καὶ ἀκαταμάχητος οὗτος δεσμὸς προεφύλαξεν ὁμοίως τὴν γλῶσσάν των, τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα· ἡ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἀνωτέρα νοημοσύνη καὶ πνευματικὴ δραστηριότης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἀμάθειαν καὶ κτηνώδη ἀγριότητα τῶν κατακτητῶν ἀνέῳξε τρίβους πρὸς ἀνταλλαγὴν ἰδεῶν μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες διετήρησαν ἔμψυχον τὴν ἔνδοξον προαίσθησιν μελλούσης ἀναγεννήσεως. Ὡς ἐκφράζεται Ἕλλην τις ἱστοριογράφος «οἱ ἱερεῖς αὐτῶν ἐψιθύριζον περὶ ἐλπίδος καὶ ἐλευθερίας ἐν τοῖς διαλείμμασι τῶν προσευχῶν των». Καίτοι δὲ ὅλη γενεὰ παρῆλθε πρὶν ἢ γείνῃ τις ὑλικὴ ἀπόπειρα παρ' αὐτῶν, ἦλθεν ὅμως ἡ στιγμὴ ἐπὶ τέλους καθ' ἣν μικρὸν σῶμα ἐπαναστατῶν τολμηρῶς ἐπέδειξε τὴν πρόθεσιν αὐτῶν, ὅπως ἀποτινάξωσι τὸν μισητὸν ζυγὸν ἢ ἀπολεσθῶσιν ἐν τῇ ἀποπείρᾳ. Ἡ κυρίως Ἑλλὰς περιεῖχε τότε ὀλιγώτερον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου Ἑλλήνων, τὸ δὲ ὅλον τοῦ ἔθνους ἀνήρχετο τοὐλάχιστον εἰς τὸ τὸ τριπλοῦν, συμβιοῦν μετὰ τοῦ τουρκικοῦ πληθυσμοῦ, ἐν ᾧ πολλοὶ τῶν ἡγητόρων κατεῖχον ἐπισήμους θέσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ταῖς παρακειμέναις ἐπαρχίαις. Οἱ τελευταῖοι δὲ οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ λάβωσι μέρος ἐνεργὸν εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἢ ν' ἀνοίξωσι τὰς χεῖράς των, ἀλλ' ἐν σιγῇ καὶ διὰ ῥᾳδιουργίας ἀνερρίπιζον τὴν φλόγα καὶ ἐνεθάρρυνον τοὺς ἀγωνιζομένους ἀδελφούς.

Ἀναμφίλεκτον εἶνε, ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀμερικανικῆς ἐπαναστάσεως, εἰς ἣν ἐπηκολούθησεν ἡ τῆς γαλλικῆς, παρώρμησε μεγάλως τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ἀπόπειραν πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐλευθερίας των. Ἡ Ἀμερικὴ ἦτο μὲν χώρα ἀπώτατα κειμένη καὶ μόλις που ἀορίστως νοητὴ εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους τῆς Ἑλλάδος ἀγρότας· ἀλλὰ τὸ καταπληκτικὸν γεγονός, ὅτι τρία ἑκατομμύρια λαοῦ ὑπέστησαν ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἀγῶνα ἄνισον πρὸς τὸν στρατὸν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ξένων αὐτῆς συμμάχων καὶ ὅτι συνετέλεσαν τὸ ἔργον τῆς ἀνεξαρτησίας των, περιηύγασε διὰ νέων ἐλπίδων τὴν μικρὰν ὁμάδα τῶν Ἑλλήνων πατριωτῶν καὶ ἐνίσχυσε τὴν ἀπόφασιν τῶν κακῶς ὠργανισμένων καὶ ἀνεπαρκῶς ὡπλισμένων μαχητῶν νὰ διακινδυνεύσωσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἢ ν' ἀποθάνωσιν.

Μία τῶν πρώτων πράξεων τῆς ἐν Καλάμαις «μεσσηνιακῆς γερουσίας» ὑπῆρξεν ἀπόφασις, δι' ἧς ἐκήρυξαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἔχοντες σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ ζήσωσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὲρ ἐλευθερίας εἱλκύοντο ὑπὸ ἀκατανικήτου συμπαθείας πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ δὲ ἑλληνικὴ πρὸς ἡμᾶς ἐπίκλησις περὶ συμπαθείας καὶ ὑλικῆς ἐπικουρίας δὲν ἔτυχεν ὀλιγώρου ἀκροάσεως παρὰ τοῖς ἰδιώταις καὶ τοῖς σωματείοις. Ὑπὸ τούτων ἐστάλησαν ὅπλα καὶ σκεύη εἰς τοὺς μαχητάς, καὶ ὀλίγοι δέ τινες ἐθελονταὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπως παράσχωσι τὰς προσωπικὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας εἰς τοὺς ἀρχηγούς· ἀλλὰ δὲν πρέπει ν' ἀποσιωπηθῇ τὸ γεγονός, ὅτι χρηματικὴ κερδοσκοπία ἔν τε Ἀμερικῇ ὡς ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις, ἐξ ὧν ἐχορηγήθη τοιαύτη βοήθεια, ὑπῆρξε πολλαχῶς ἡ κυριωτάτη παρόρμησις. Πλοῖα καὶ πολεμοφόδια ἐπωλήθησαν εἰς τοὺς Ἕλληνας ὑπό τε Ἄγγλων καὶ Ἀμερικανῶν εἰς τιμὰς χρόνων ἐμπολέμων, ἔν τισι δὲ περιστάσεσι δὲν ἔλλειψαν δολεροὶ χρηματισμοί. Αἱ προμήθειαι δὲ αὗται ἐπληρώθησαν κυρίως ἀπὸ δανείου συναφθέντος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ ὅροις οἵτινες ἦσαν οὕτω βαρεῖς, ὥστε μόνον τεσσαράκοντα περίπου ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας περιῆλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου οἱ ἀπελευθερωθέντες, μονονοὺ λιμοκτονοῦντες καὶ ἐντελῶς ἐστερημένοι χρημάτων, εὑρέθησαν βεβαρημένοι ὑπὸ ἐξωτερικοῦ χρέους ἐπαχθεστάτου, ὅπερ εἶχε συναφθῇ ἐπὶ τῇ πεποιθήσει ὅτι τρία ἢ τέσσαρα ἑκατομμύρια Ἑλλήνων ἔμελλον ν' ἀποτελέσωσι τὸν πληθυσμὸν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, καὶ ὅτι τὸ ἔδαφος τὸ ὑπὸ τῆς Τουρκίας παραχωρηθησόμενον ἔμελλε νὰ εἶνε τριπλάσιον τὴν ἔκτασιν ἐκείνου, ὅπερ τέλος ἐπεδικάσθη ὑπὸ τῆς διαιτησίας τῶν μεγάλων δυνάμεων.

Ἀλλ' ἂν τὸ πρῶτον ἡ συμπάθεια τοῦ ἡμετέρου λαοῦ πρὸς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα ἐξεδηλώθη ὀλιγώτερον, τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς ἀτελοῦς γνώσεως περὶ τῆς προόδου τῆς ἐπαναστάσεως. Πολλοὶ ἐπίστευον μετὰ τῆς Εὐρώπης, ὅτι ἡ ἀπόπειρα δρακὸς ἀπείρων μαχητῶν ἀναλαμβανόντων ἄνισον ἀγῶνα πρὸς τὰς ἐμπειροπολέμους φάλαγγας τῶν Τούρκων ἔμελλε ν' ἀποβῇ ματαία, καίτοι δὲ ἡ ἀπόφασις τῶν Ἑλλήνων ἐπεκροτήθη σφόδρα, ἐπεκράτησε γενική τις ἐντύπωσις, κυρίως ἀπορρέουσα ἐκ πηγῶν εὐρωπαϊκῶν, καθ' ἣν ὁ ἀγὼν ἔμελλε νὰ τελευτήσῃ, ὡς εἶχον τελειώσει καὶ ἄλλαι ἐπαναστάσεις ἐν Εὐρώπῃ, εἰς ἀποτυχίαν καὶ αἰσχύνην, τῶν ἐξηντλημένων ἀνταρτῶν ἐγκαταλιμπανομένων εἰς δουλείαν μᾶλλον καταπιεστικὴν καὶ ἄνελπιν τῆς προτέρας.

Ἀλλ' ὅτε ἤρχισαν νὰ φθάνωσιν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας εἰδήσεις περὶ τῆς ἐξακολουθούσης καρτερίας τῶν ἑλληνικῶν στρατιῶν μετὰ

διηγήσεων περὶ λαμπρῶν ἀνδραγαθημάτων καὶ αὐταπαρνήσεως, μόλις ἀναμενομένων παρὰ φυλῆς ἐπὶ αἰῶνας καταπεπατημένης, ἤρχισεν αὐξάνον τὸ ἐνδιαφέρον. Καὶ ὅτε αἱ εἰδήσεις περὶ τῶν τουρκικῶν ἐν Χίῳ σφαγῶν κατὰ Μάρτιον τοῦ 1822 περιῆλθον εἰς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ὁ λαὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἐξήφθη εἰς βαθμὸν συμπαθείας διασείοντα τὸ ὅλον ἔθνος δίκην δονήσεως ἠλεκτρικῆς.

Πρὸς τιμωρίαν τῆς ἐξεγέρσεως τῶν ἀγροτῶν τῆς Χίου καὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν φόνου τῆς ἐν τῷ φρουρίῳ τουρκικῆς φρουρᾶς ὁ τουρκικὸς στόλος ἀπεβίβασεν ἐπὶ τῆς νήσου δεκαπέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἤρχισε σφαγὴ τῶν Χριστιανῶν ἐγκατοίκων τοιαύτη, ὁποίαν σπανίως ἀναγράφουσι τὰ χρονικὰ τῶν πολέμων. Ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδία παρεδόθησαν εἰς βασάνους καὶ ἔπειτα ἐθανατώθησαν. Τινὲς ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη καὶ ἐκρύβησαν ἐν ἄντροις· ἄλλοι κατώρθωσαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰ ξένα πλοῖα τὰ ναυλοχοῦντα ἐν τῷ λιμένι· ἄλλοι διεσώθησαν εἰς τὰς παρακειμένας νήσους· ἀλλὰ περισσότεροι τῶν τεσσαρακοντακισχιλίων ἐσφάγησαν ἐντὸς μηνός, καὶ χίλιοι τῶν μάλιστα ἀνεπτυγμένων καὶ πεπολιτισμένων ἀπήχθησαν καὶ ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι εἰς τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Καὶ πολλοὶ μὲν τούτων ἠγοράσθησαν ὑπὸ Τούρκων πρὸς μόνην τὴν εὐχαρίστησιν βασανισμοῦ καὶ θανατώσεως αὐτῶν, πολλοὶ δὲ ἐξηγοράσθησαν ὑπὸ Εὐρωπαίων οἰκούντων ἐν Σμύρνῃ, οἵτινες ἐθυσίασαν τὸν πλοῦτον αὐτῶν εἰς τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο καὶ χριστιανικὸν ἔργον. Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς Χίου ἀπὸ πλειόνων τῶν ἑκατοντακισχιλίων, εἰς ὅσους ἀνήρχετο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, περιωρίσθη ἐντὸς ἔτους εἰς ἑξήκοντα χιλιάδας.

Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος ἀνταπεκρίθη εὐμενῶς εἰς τὸ καθολικὸν αἴσθημα φρίκης τὸ καταλαβὸν τὸν λαόν, ὅτε ἐγνώσθη τὸ συμβὰν τοῦτο· τὸ δ' αἴσθημα τοῦτο ἦτο οὕτω καθολικὸν ὥστε αἱ τουρκικαὶ ὠμότητες καὶ ἡ ἑλληνικὴ ἀνδραγαθία κατέστησαν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἡμέρας κατά τε τὰς δημοσίας ὁμιλίας καὶ τὰς ἰδιωτικὰς συνδιαλέξεις. Ὁ δὲ γράφων τὴν παροῦσαν πραγματείαν, ἐπιθεωρῶν φάκελον παλαιᾶς οἰκογενειακῆς ἀλληλογραφίας ἀνερχομένης εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχήν, ἐξεπλάγη διὰ τὴν συχνὴν καὶ θερμὴν μνείαν τῶν συμβαινόντων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῶν δεινῶν ἅτινα ἔπασχον οἱ ἐπαναστάται παρὰ τοῦ ἀπανθρώπου αὐτῶν ἐχθροῦ.

Ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ χρόνου καὶ ἑξῆς ἡ πορεία τοῦ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας πολέμου παρηκολουθεῖτο μετὰ προσοχῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν, ὧν αἱ ἐλπίδες καὶ οἱ φόβοι ηὔξανον ἢ ἠλαττοῦντο μετὰ τῶν ποικίλων περιπετειῶν τοῦ ἀγῶνος. Οὕτω δὲ ἡ Ἑλλὰς κατέστη γνωστὴ εἰς τὸν λαὸν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διὰ τῶν ἀγώνων αὐτῆς καὶ τῶν θυσιῶν, τὰ δὲ ὀνόματα τῶν ἡρώων αὐτῆς ἀπέβησαν οἰκεῖα δίκην κλήσεων οἰκογενειακῶν. Τὰ ὀνόματα τοῦ Μαυρομιχάλη, τοῦ Μαυροκορδάτου, τοῦ Τρικούπη, τοῦ Ὑψηλάντου ὡς πολιτικῶν ἀνδρῶν, τὰ τοῦ Μάρκου Βότσαρη, τοῦ Κωστῆ καὶ τοῦ Νότη ὡς στρατιωτικῶν καὶ τὰ τοῦ Κανάρη καὶ Μιαούλη ὡς ναυμάχων εἶνε ὀνόματα ἐγκατεταγμένα εἰς τὸν κατάλογον τῶν σωτήρων τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν λησμονοῦνται παρ' ἐκείνων οἵτινες ἔχουσιν οἱονδήποτε ἐνδιαφέρον διὰ τὴν νέαν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Ὁ δὲ θαυμασμὸς τῆς εὐψυχίας τῶν ἐπαναστατῶν ηὔξανε μετὰ τῶν τελευταίων διηγήσεων περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκδικήσεως κατὰ τῶν αἰτίων τῶν ἐν Χίῳ σφαγῶν, ὅτε ὁ Ἀνδρέας Μιαούλης συνήντησε τὸν τουρκικὸν στόλον μεταξὺ τῆς Χίου καὶ τῆς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἀντεπάλαισε πρὸς αὐτὸν καὶ ὅτε ὁ Κανάρης, ὁ ἄφοβος Ψαρριανός, λάθρα καὶ μετὰ γοργότητος διευθύνας τὰ πυρπολικά του διὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ἐχθρικοῦ στόλου, ἔθηκε πῦρ εἰς τὴν τουρκικὴν ναυαρχίδα καταστραφεῖσαν μετὰ δισχιλίων ἀνδρῶν καὶ τοῦ καπετὰν-πασᾶ, ἀπολεσθέντος ἐν αὐτῷ τῷ θεάτρῳ τῶν ἀπανθρώπων του πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Χίου ὠμοτήτων. Ὁ δὲ γενναῖος θάνατος τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ τῶν πεντακοσίων αὐτοῦ Σουλιωτῶν κατὰ τὴν αἰφνίδιον ἐπίθεσιν ἐναντίον τοῦ ἐν Καρπενησίῳ τουρκικοῦ στρατοπέδου, καθ' ἣν ἐκ μὲν τῶν Τούρκων ἐφονεύθησαν ὀκτακόσιοι, τῶν δ' Ἑλλήνων ἀπωλέσθησαν μόνον πεντήκοντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Βότσαρης, ταῦτα πάντα ἐνεστυλώθησαν εἰς τὴν μνήμην παντὸς Ἀμερικανοῦ παιδὸς μαθητεύοντος διὰ τοῦ ἐνθουσιώδους καὶ συγκινητικοῦ ποιήματος τοῦ Halleck. [1])

---

1) Ἡ ἑπομένη ἐπιστολή, χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 1869, καὶ γραφεῖσα πρὸς τὸν γράφοντα ταῦτα ὑπὸ τοῦ Δημ. Μ. Βότσαρη, υἱοῦ τοῦ περιφανοῦς ὁπλαρχηγοῦ, δὲν θὰ εἶνε ἄνευ ἐνδιαφέροντος ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἀπόκειται δὲ σήμερον ἡ ἐν αὐτῇ ἀναφερομένη ἀνάμνησις ἐν τῇ συλλογῇ τῆς ἱστορικῆς ἑταιρίας τῆς Νέας Ὑόρκης· «..Ζητοῦντες παρ' ἐμοῦ μετὰ τοιαύτης σπουδῆς μικρόν τι ἀντικείμενον, ὅπερ ν' ἀνῆκέ ποτε εἰς τὸν πατέρα μου, ὡς ἀνάμνησιν, ἀπεδώκατε εἰς τὴν μνήμην του σεβασμὸν συγκινοῦντά με βαθέως. Διὰ τοῦτο μετὰ λύπης βαθυτάτης ὁμολογῶ, ὅτι δὲν εὑρίσκομαι εἰς θέσιν ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν σας. Παῖς ὢν καὶ φυγὰς ἐν τῇ ξένῃ καθ' ὃν χρόνον ἀπώλεσα τὸν πατέρα μου, ἔλαβον ὡς μόνην αὐτοῦ κληρονομίαν δύο σπάθας. Νὰ παραδώσω αὐτὰς θὰ ἦτο ἀσυγχώρητον ἐκ μέρους μου. Ἀλλ' ὅμως ἐπιθυμῶν νά σας εὐχαριστήσω, τολμῶ νὰ προσφέρω εἰς ὑμᾶς μικρόν τι ἀντικείμενον, ἄνευ ἀξίας καθ' ἑαυτό, ἀλλ' ὅπερ δύναται ν' ἀποκτήσῃ δι' ὑμᾶς ἀξίαν ἕνεκα τῶν περιστάσεων μεθ' ὧν συνδέε-

Οὐδὲ περιωρίζετο ἡ λαϊκὴ ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπαθείας εἰς τὸν τύπον καὶ εἰς τοὺς ἰδιώτας, ἀλλ' ἐξεφράσθη ἐπαξίως ἐν ταῖς γραφεῖσιν ὑπὸ λογίων ποιητῶν καὶ πολιτευομένων. Τῷ δὲ 1824 αἱ στοαὶ τῆς Διαίτης ἀντήχησαν ὑπὸ τῶν εὐγλώττων ἐπικλήσεων τῶν ἡγετῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ, οἵτινες ἄνευ οὐδενὸς ἰδίου συμφέροντος ἐνεφορήθησαν μεγαλοφροσύνης ἀναλόγου πρὸς τὰ ἀκατάβλητα δικαιώματα ἔθνους πάσχοντος ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτοῦ ὑπὲρ ζωῆς καὶ ἐλευθερίας.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Δ'

Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐπανέφερε τὴν προσοχὴν καὶ τὰς σκέψεις μου εἰς τὸ Κάϊρον ὁ ἁμαξηλάτης, ὅτε στραφεὶς διήλασε διά τινων ὁδῶν στενῶν μᾶλλον καὶ καμπύλων, ὀλίγον μὲν λειπομένων τῶν λοιπῶν ὡς πρὸς τὴν καθαριότητα, εἰς ἃς δὲ καταφανὴς ἦν ὁ τοπικὸς χαρακτήρ, τῶν τῆς ἀγορᾶς. Ἑκατέρωθεν ἔβριθον, ἐν τάξει ἐστιβαγμένα, τὰ διὰ ξένον ὀφθαλμὸν περίεργα προϊόντα τῆς ἐγχωρίου γεωργίας καὶ βιομηχανίας, καὶ πολλάκις τῆς ἁμάξης καταβάς, προσῆλθον εἰς τεχνίτην, σχεδὸν καλλιτέχνην, σταυροποδητὶ καθήμενον, καὶ μετὰ χειρὸς ἐλευθέρας μέγαν τινὰ δίσκον ἢ ἄλλο χαλκοῦν σκεῦος μετ' οὐ μικρᾶς δεξιότητος τορεύοντα καὶ ποικίλλοντα.

Ἐκεῖθεν δ' ἐτράπην πρὸς ἕν, τὸ ἀρχαιότατον, τῶν ἐγχωρίων προσκυνημάτων, ἔργον, ὡς ἔμαθον, Ἕλληνος ἀρχιτέκτονος, οὗ ἡ εὐσέβεια, δολιευθεῖσα τοὺς ἐντολεῖς του, ἐτεχνάσθη νὰ δώσῃ αὐτῷ τὸ καὶ νῦν εὐδιάκριτον Βυζαντινοῦ σταυροῦ σχέδιον. Οἱ δ' ἐσωτερικοὶ αὐτοῦ τοῖχοι εἰσὶ πάντες πολυτελῶς κεκοσμημένοι διὰ πολυχρόου ὀρθομαρμαρώσεως καταγλύφου ὑπὸ πλουσιωτάτων ἀραβουργημάτων καὶ μεγίστων ἱερῶν ἐπιγραφῶν, ἐκτὸς ἔνθα τοῦ χρόνου ἡ χεὶρ μέρη αὐτῶν κατέῤῥιψεν, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς συνηθέστατα ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δὲν ἐμερίμνησε νὰ τ' ἀναστηλώσῃ.

ται. Τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶνε ἁπλοῦς μεταξωτὸς θύσανος ὃν ἀπέσπασα ἀπὸ τῆς σπάθης μὲ τὴν ὁποίαν ὁ πατήρ μου ἠγωνίσθη κατὰ τὴν τελευταίαν του ὥραν ἐν τῇ νυκτερινῇ ἐκείνῃ μάχῃ, ἣν ὁ ἐπιφανὴς ὑμῶν ἐθνικὸς ποιητὴς Halleck ἐξύμνησεν ἐν στίχοις λαμπροτάτοις. Οὕτω τὸ μικρόν μου δῶρον θέλει ἐνθυμίζει εἰς ὑμᾶς ταὐτοχρόνως τὸ ἔνδοξον τέλος πολεμιστοῦ, ὅστις ἀπέθανε διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος του, καὶ τοὺς θαυμασίους στίχους οὓς ἐνέπνευσε τὸ γεγονὸς τοῦτο εἰς τὸν ποιητήν, ὅστις τιμᾷ ὑμᾶς αὐτούς.»

Ἡ ἐπιστολὴ τελευτῶσα ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἐπιστέλλοντος, διὰ τὰς ἐδιαρκεῖς συμπαθείας, ὧν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι παρέχουσι πολλὰ δείγματα εἰς τὴν Ἑλλαδα καὶ διὰ τὸν σεβασμὸν μεθ' οὗ αὗται τιμῶσι τὴν μνήμην τοῦ πατρός μου.»

Μετὰ δὲ τὸ ἀρχαιότατον, μετέβην εἰς τὸ ἱερώτατον τῶν ἐγχωρίων ἱερῶν, μεγαλούργημα πολυτελείας τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ, εἰς ὃ ὅμως μὲ εἵλκυσεν οὐχὶ τοσοῦτον ὁ πλοῦτος τῶν στοῶν καὶ τῶν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν αὐτοῦ κοσμημάτων, ὅσον ἓν τῶν φρικτῶν ἐπεισοδείων τῆς ἱστορίας του.

Ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς, ὡς γνωστόν, ἁπλοῦς, ἀλλὰ νοημονέστατος ὀθωμανὸς ὁπλαρχηγὸς τῆς Μακεδονίας, εἰς Αἴγυπτον πεμφθείς, ἀνεδείχθη πανίσχυρος καὶ σχεδὸν ἀνεξάρτητος αὐτῆς ἡγεμών· τοῦτο δὲ τῇ συμπράξει φρουρᾶς τῆς ἐκλογῆς του, ἥτις τὸν παρηκολούθησε καὶ τὸν ὑπεστήριξεν. Ὡς δ' αὐτοῦ, οὕτως ὑψώθη καὶ τῶν ὀπαδῶν του τούτων, τῶν Μαμελούκων, ἡ θέσις, καὶ καθ' ἡμέραν ηὔξανεν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν καὶ ὁ πλοῦτος. Ἀλλὰ τοῦτο ἐφάνη ὅπως δήποτε ὀχληρὸν εἰς τὸν Ἀντιβασιλέα καὶ ἀντιβαῖνον εἰς τὰς ἀρχάς του. Νὰ καταπιέζωσι τὸν λαόν, οὐδεὶς φθόνος· ἀλλ' ὤφειλον ὡς μηχανὴ νὰ τὸν καταπιέζωσιν, οὐχὶ καὶ νὰ τὸν ἐκμυζῶσι. Τοῦτο ἦτο μόνον ειδικόν του δικαίωμα. Ἐπειδὴ δ' ὡς πρὸς τοῦτο ἐφαίνετο διχογνωμία ἀναφυομένη μεταξὺ τοῦ Ἀντιβασιλεως καὶ τῶν φρουρῶν του, ἀφ' οὗ ἐπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πολυτελοῦς ἱεροῦ, προσεκάλεσεν αὐτοὺς ἡμέραν τινὰ ἐπισήμως ἵνα τοῖς ἐπιδείξῃ τὸ θαυμάσιον ἔργον του, καὶ χρυσοστόλιστοι, ἄοπλοι ἐπὶ τῶν ὑπερηφάνων των ἵππων βαίνοντες, προσῆλθον πάντες πανηγυρικῶς. Ἀλλ' ἅμα εἰσῆλθον εἰς τὸ φρούριον τὸ τὸν ναὸν ἐγκλεῖον, ἐκλείσθησαν αἱ πύλαι ὀπίσω των, καὶ ἐπιπεσόντες τοῦ Ἀντιβασιλέως μισθωτοὶ σωματοφύλακες, τοὺς ἀπέσφαξαν πάντας· μεγάλαι δ' ὑπέρυθροι κηλῖδες εἰς τὸ ἔδαφος ἔτι δεικνύμεναι, λέγεται ὅτι εἰσὶ τὰ ἀπαίσια τῆς φοβερᾶς σφαγῆς ἴχνη. Εἷς δὲ μόνος τῶν Μαμελούκων διέφυγεν, ὡς μοὶ διηγήθησαν, καὶ μοὶ ἐδείχθη γωνία τις τῆς αὐλῆς, ἐξ ἧς πιστεύεται ὅτι μετὰ τοῦ ἵππου του κατεπήδησεν ἐκ τοῦ μεγίστου ὕψους καὶ διεσώθη.

Ἐκεῖθεν ἠθέλησα, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσα νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἀνώτατον τοῦ Καΐρου ἐκπαιδευτήριον, διότι ἐξ ἀγνοίας δὲν ἐπρομηθεύθην τὴν διὰ τὴν εἴσοδον ἀπαιτουμένην ἄδειαν. Παρ' ἰδόντων δ' ἤκουσα ὅτι τὸ ἐγχώριον τοῦτο πανεπιστήμιον περιέχει μεγίστην αἴθουσαν ὑπόστυλον, καὶ ὅτι εἰς τὴν βάσιν ἑκάστου κίονος ὀκλάζει εἷς διδάσκαλος ἱερωμένος, διδάσκων εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ κατὰ γῆς καθημένους μαθητάς του τὰ ἱερὰ μαθήματα καὶ τὰ στοι-

χειώδη, τὴν κατήχησιν, ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Μοὶ ἐβεβαίωσαν ὅμως ὅτι εἷς τῶν πρώην Ἀντιβασιλέων, κατανοῶν τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς τοιαύτης ἐκπαιδεύσεως, ἵδρυσε τὴν γνωστὴν ἐν Παρισίοις Αἰγυπτιακὴν σχολήν· ἀλλ' οἱ μεγιστᾶνες τῆς Αἰγύπτου, προσκληθέντες νὰ πέμψωσιν ἐκεῖ τὰ παιδία των, ἠρνήθησαν, θεωρήσαντες τοῦτο ὡς ἀναξιοπρεπὲς δι' αὐτούς· ὁ δὲ Κεδίβης ἔπεμψε τότε ἀντ' αὐτῶν μαθητὰς ἐκ κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων, αὐτοὺς δὲ καθήρεσε καὶ κατέσχε τὰς περιουσίας των, ὅπερ καὶ αὐτοὺς ἐσωφρόνισε, καὶ αὐτὸν ἐπλούτισε.

Μετὰ ταῦτα ὅμως ἀνυπομόνως ἔσπευσα νὰ ἐπισκεφθῶ τόν...Θεὸν τῆς Αἰγύπτου! Οὕτω μοὶ ὠνόμασεν ὁ Ἀντιβασιλεὺς τὸν Νεῖλον. Εἰ δὲ καὶ κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν μοὶ ἐφάνη κλασική πως καὶ μᾶλλον εἰδωλολατρικὴ ἡ ἐπωνυμία, ἀναγνωρίζω ὅμως ὅτι ὁ βαθύῤῥους ποταμὸς ἐστὶ τῆς πάσης χώρας εἰ οὐχὶ ἡ πρόνοια, ἀλλὰ κἂν ὁ πανίσχυρος τῆς προνοίας ἐντολοδόχος. Ἀληθὲς ὅτι τὴν παντοδυναμίαν του ὀλίγον ἐνέφαινεν ὁ νωθρὸς καὶ ταπεινὸς ῥοῦς του ὅτε τὸν ἐπεσκέφθην κατὰ τὸ νότιον πέρας τοῦ Καΐρου, εἰς τοῦ αἰγυπτιακοῦ Δέλτα τὴν κορυφήν. Ἀλλὰ δὲν ἠγνόουν ὅτι ἡ νωχέλεια καὶ ἡμερότης αὕτη τοῦ ῥοῦ, ἐπιμένουσα καὶ ἐπιτεινομένη, ἦν οὐδὲν ἧττον ἢ ὁ θάνατος τῆς χώρας, καὶ ἔνθα εὐεργετικὴ πλημμύρα δὲν κατέκλυζε τὰς γαίας, μετεβάλλοντο αὗται εἰς ἀμμώδεις ἐρήμους, ἀφ' ὧν ἐξέλειπε πᾶσα ἰκμὰς παραγωγική.

Ἄλλοτε ὅμως ἐκ τοῦ ἐναντίου ὁ ποταμὸς θυμούμενος, ἐξορμᾷ λυσσωδῶς, καὶ τὰ πάντα καταπνίγει καὶ ἀνατρέπει, καὶ παρασύρει προαιώνια δένδρα, ἐξόντωσιν καὶ ὄλεθρον ὀπίσω του σύρων, καὶ εἰς λιμὸν καὶ λοιμὸν καὶ εἰς ἐπιζοωτίαν παραδίδων τὴν χώραν.

Ἀλλ' ὁσάκις τὴν κανονικήν του χωρῶν πορείαν, ἄρχεται, περὶ τὰς θερινὰς τροπάς, ἀφθονώτερον ῥέων καὶ βαθμηδὸν ἐξογκούμενος μέχρι τῶν ὡρισμένων ὁρίων ἃ ἡ πεῖρα τῶν αἰώνων ἐχάραξεν ἐπὶ τῶν νειλομέτρων, ἐκτείνεται γαληνιαίως ἐπὶ τὰς πεδιάδας, καὶ μεταποιεῖ πᾶσαν τὴν κάτω Αἴγυπτον εἰς ἀπέραντον λίμνην, γονιμοποιῶν τοὺς ἀγροὺς αὐτῆς εἰς ἀνεξάντλητον πλούτου πηγήν. Λείψανα Νειλομέτρου σώζονται ἐν Ἐλεφαντίνῃ ἐκ τῶν χρόνων τῶν Φαραῶ· τὸ δ' ἐν χρήσει ἐστὶν ἐν Ρόδᾳ, τῷ ἀρχαίῳ Καΐρῳ, ἔργον τοῦ Καλίφου Οὐαλίδ, τῆς η' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος· καὶ καθ' ἃ μὲν ἔτη αὐτὸ δεικνύει τὸ ὕδωρ ἀνελθὸν εἰς ἀνώτατον ὕψος 6-8 μέτρων, ὁ Νεῖλος εὐεργετικῶς λιπαίνει τὴν γῆν, στιβάζων ἐπ' αὐτῆς ἰλὺν (4 : 1000), ἣν ταχέως ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον εἰς ἄφθονον χρυσὸν μεταβάλλουσι. Κατωτέρω δὲ τοῦ μέτρου ἐκείνου ἡ γῆ νεκροῦται, καὶ ἀνωτέρω αὐτοῦ καταστρέφεται.

Κατὰ τῆς παντοδυνάμου ταύτης αὐθαιρεσίας τῆς φύσεως μικρὸν ὁ ἄνθρωπος δύναται, καὶ ὅμως, ὀφείλω νὰ τὸ ὁμολογήσω, κατὰ τῶν δυσαποφεύκτων συμφορῶν τούτων εὗρον οὐ μικράς, καὶ μέχρι τινὸς τελεσφόρους, προσπαθείας καταβαλλομένας ὑπὸ τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, ἄλλοτε μὲν ἴσως ἐξ ἰδιοτελείας, ὅτε ὁ δημόσιος πλοῦτος εἰσέῤῥεεν εἰς τὰ ταμεῖα τῶν κυβερνώντων, νῦν δ' ἐκ μερίμνης ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, οὗ τὴν εὐημερίαν ὁ σήμερον τὰ τῆς Αἰγύπτου διέπων θεωρεῖ ὡς πρόβλημα καὶ καθῆκόν του. Πᾶσαν τὴν χώραν ἣν διέτρεξα εἶδον κυβερνητικῇ προνοίᾳ διασχιζομένην δι' αὐλάκων ἐπιμελῶς διατηρουμένων, καὶ διανεμόντων τὸ πρὸς ἄρδευσιν ὕδωρ τοῦ Νείλου ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ φρέατα συνεχῆ ἐξ ὧν ἄφθονον ἀντλεῖται τὸ εἴς τινα μέτρα ὑπὸ τὴν ἰλὺν μέχρι τῆς ἄμμου διηθούμενον καὶ ἐκεῖ ἄχρηστον μένον ὕδωρ τῶν πλημμυρῶν.

Ἐπὶ τοῦ Μεχμὲτ Ἀλῆ ὁ Γάλλος Μουγὲλ ἤγειρε πρόχωμα εἰς τοῦ Δέλτα τὴν κορυφήν, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συλλέγῃ, ἐπ' ἀνεπαρκοῦς πλημμύρας, τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ εἰς εὐρεῖαν λίμνην, καὶ ἐκεῖθεν διὰ διορύγων νὰ διανέμῃ αὐτὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κάτω Αἴγυπτον. Ἀλλ' εἴτε διότι τὸ μεγαλοφυὲς σχέδιον δεόντως δὲν ἐξετιμήθη, εἴτε διότι ἐξ ἐλλείψεως οἰκονομικῆς προνοίας οἱ πόροι ἐπέλιπον διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, οἱ μέλλοντες νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν χρήσιμον χάνδακες δὲν κατεσκευάσθησαν, καὶ τὰ δαπανηθέντα διὰ τὸ πρόχωμα ἀπέβησαν ματαία σπατάλη.

Τὸν αὐτὸν ὅμως καὶ ἀνώτερον σκοπὸν εἶχεν ἐπιδιώξει πολὺ μεῖζον μεγαλούργημα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, οἵτινες καὶ οὕτως εἰς πέρας τὸ ἔφερον, ὥστε καὶ ἔμεινε περίπυστον διὰ τῶν αἰώνων. Ὁ Φαραὼ Ἀμενεμὶχ ὁ Γ τῆς ιβ' δυναστείας, ἀπὸ 2905—2863 π.Χ. βασιλεύσας, κατεσκεύασεν εἰς 124 χειλιόμετρα (31 ὥρας) νοτιοδυτικῶς τῆς Μέμφιδος καὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Δέλτα, ἐκτὸς (πρὸς βοῤῥᾶν) τῶν στενῶν κοιλάδων τοῦ Νείλου, ἀπέραντον χειροποίητον λίμνην, τὴν ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου καὶ ἄλλων φημιζομένην τοῦ *Μοίριδος*, ἐκ τῆς λέξεως *Μέρι*, ἥτις εἰς τὰς ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφὰς σημαίνει τὴν *Λίμνην*, ἧς δὲ λείψανα ἀνεγνωρίσθησαν περὶ τὴν νῦν πόλιν Μεδινὲτ-ἐλ-Φεϋούμ, οὕτω κληθεῖσαν κατὰ τὴν κοπτικὴν λέξιν ἥτις δηλοῖ τὴν *θάλασσαν*. Ἡ ἀληθῶς ἐσωτερικὴ αὕτη θάλασσα, διάφορος τῆς βαθείας, δυτικώτερον κειμένης μεγάλης λίμνης *Βιρκὲτ-ἐλ-Κερούν*, κατεσκευάσθη εἰς τοσοῦτον συμμέτρως ὑπολογισθὲν ὕψος, ὥστε διώρυξ αὐτὴν μετὰ τοῦ Νείλου συνδέουσα, ἐδέχετο τὰ ὕδατα τῶν μεγάλων αὐτοῦ πλημμυρῶν, καθιστῶσα αὐτὰς ἀκινδύνους, καὶ τ' ἀπέδιδεν ἐπὶ λειψυδρίας διανεμόμενα εἰς τὴν

κάτω χώραν δι' ὅλου αὐλάκων συμπλέγματος.

Εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ὅμως αἰῶνας, τὸ μέγα ἔργον, προσχωσθὲν καὶ παραμεληθὲν ἐξέλιπε, καὶ μόνον ἴχνη ἔμειναν αὐτοῦ, μαρτυροῦντα περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν τοῦ Ἡροδότου πληροφοριῶν (Β, 13. 148). Σήμερον δὲ σκέψις γίνεται περὶ ἀνανεώσεως τοιούτων ἔργων, δι' ὧν ὁ ἄνθρωπος, πρὸς τὴν φύσιν ἀνθαμιλλώμενος, καὶ τοῦ νοός του αὐτὴν ὑποχείριον καθιστῶν, νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον πλοῦτον καὶ εὐημερίαν ἀνεξάντλητον, ἐν ὅσῳ ἀνεξάντλητος μένει ὁ Νεῖλος. Παρὰ τῷ νοήμονι καὶ δραστηρίῳ πολιτικῷ ἀνδρί, τῷ Νουβὰρ πασᾷ, ὅστις ἐπὶ μακρὰ ἔτη καὶ μέχρι πρὸ μικροῦ διετέλει πρωθυπουργὸς ἐν Αἰγύπτῳ, ἀπήντησα, ἐκ Νουβίας τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἐπανελθόντα, τὸν Γάλλον Κον Λὰ Μὸττ (de La Motte) ἐπὶ εἰκοσαετίας ὅλης τὸν Νεῖλον ἀντικείμενον τῶν πεφωτισμένων αὐτοῦ σπουδῶν, καὶ τὸν μόνιμον κανονισμὸν τῶν εὐεργετικῶν ἢ ἐπικινδύνων πλημμυρῶν τοῦ ποταμοῦ πρόβλημα τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ ποιησάμενον. Μοὶ ἐξήγησε δ' ὁ σοφὸς φυσιοδίφης καὶ γεωγράφος ὅτι, κατὰ τὰς παρατηρήσεις καὶ ἄλλων, πρὸ πάντων ὅμως τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ, οἱ δύο μέγιστοι βραχίονες τοῦ Νείλου, ὁ *λευκός*, ὁ πηγάζων ἐν Νιὰμ-Νιὰμ ἐκ τῆς ἀπεράντου λίμνης Νυάνζας, καὶ ὁ *κυανοῦς*, ὁ βορειανατολικώτερος ἐκείνου ἐκ τοῦ ὅρους Γοδουὰμ τῆς Ἀβυσσινίας προῤῥέων, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ἄσταπος* δὲ τοῖς ἀρχαίοις ἤδη γνωστός, συμβάλλουσιν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Νουβίας καὶ τοῦ Σουδάν, κατὰ τὸ σημεῖον οὗ τὴν σπουδαιότητα μεγαλοφυῶς ἀναγνωρίσας ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς, ἵδρυσεν ἐκεῖ τὴν πόλιν *Χαρτούν*, τὴν οὕτως εἰπεῖν μεσόγειον Ἀλεξάνδρειαν. Μοὶ ἀφηγήθη λοιπὸν ὁ Κ. Λαμὸττ ὅτε, ἀμφότεροι οἱ Νεῖλοι, καὶ ὁ λευκὸς καὶ ὁ κυανοῦς, ἐπίσης ῥέουσι πλημμυροῦντες κατά τινας τοῦ ἔτους καιρούς, ἀλλ' ἀμφότεροι οὐχὶ κατ' ἀκριβῶς ὡρισμένους, ὥστε ἐνίοτε προλαμβάνει ὁ μὲν ἐνίοτε δ' ὁ ἕτερος· καὶ ὅτε μὲν ἀμφότεροι συμπέσωσιν, ἡ πλημμύρα ἀποβαίνει ὑψίστη καὶ καταστρεπτική· ὅτε δ' ἡ αὔξησις τοῦ ἑνὸς ἐπέλθῃ ἐν καιρῷ, πρὶν ἢ διαῤῥεύσῃ ἐντελῶς ἡ τοῦ ἄλλου, τότε μετρία ἐστὶν ἡ πλημμύρα καὶ εὐεργετική· ἂν ὅμως πλημμυρήσῃ ὁ εἷς ἀφ' οὗ ἐντελῶς καταπέσῃ ὁ ἕτερος, τότε λειψυδρία καὶ ἀφορία ἐπέρχεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν χώραν. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν ἑκατέρωθεν τῶν δύο βραχιόνων, πρὸ πάντων δ' ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ μετὰ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν, καὶ λίμναι μεγάλαι καὶ τέλματα εἰς ἃ ῥέει μέρος τῶν ὑδάτων αὐτῶν ὅταν ἐκχειλίζωσιν, ἀλλὰ ταῦτα, καὶ ἂν τὸ πάλαι τινὰ ἐξ αὐτῶν, ὡς ἡ λίμνη τοῦ Μοίριδος, συνετέλουν εἰς τὸ νὰ κανονίζωσί πως τὸν ῥοῦν του, σήμερον δὲν δύνανται πλέον τοῦτο, διότι ἡ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐπισώρευσις τῆς ἰλύος ὕψωσε τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ καὶ τὸ περὶ αὐτὸν ἔδαφος, ὥστε αἱ ἀρχαῖαι αὐτοῦ ἐκροαὶ δὲν δύνανται καὶ σήμερον αἱ αὐταὶ νὰ ὑφίστανται. Τούτου ἕνεκεν ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀρχαίων στομίων τοῦ Δέλτα δύο μόνον διασώζονται ἔτι, καὶ πολλῶν τῶν ἀρχαίων μνημείων αἱ βάσεις ἀπαντῶνται ὑπὸ πολλοὺς πόδας γῆς κεχωσμέναι.

Ὁ Κ. Λαμὸττ λοιπὸν διενοήθη ὀκτὼ περίπου ὥρας κατωτέρω ἢ βορειότερον τοῦ πρώτου καταῤῥάκτου, τῆς νήσου Φυλῆς καὶ τῆς πόλεως Συήνης (Ἀσσουάν), νὰ ἐγείρῃ μέγιστον πρόχωμα, περικλεῖον ἀπέραντον δεξαμενήν, ἴσην πρὸς ἐπαρχίαν, ἥτις ἐπίσης νὰ δέχηται καὶ ταμιεύῃ ἀμφοτέρων τῶν ὁμόῤῥων τὴν συμβολήν, ἀδιάφορον πότε καὶ μετὰ τίνος δυνάμεως ἑκάτερος εἰσρέει εἰς αὐτήν, καὶ ἀπ' αὐτῆς μετὰ ταῦτα τὸ ὕδωρ νὰ διανέμηται κατὰ τάξιν καὶ πρόνοιαν.

Τὸ σχέδιον τοῦτο γενικῶς ἐπεκροτήθη, καὶ πολλοὺς εἶδον ἐν Αἰγύπτῳ ἐλπίζοντας ὅτι θέλουσιν εὑρεθῆ οἱ πόροι πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, ἥτις, ὡς κρίνουσιν, ἔσται νέα ἐποχὴ ἀνεξαντλήτου εὐημερίας διὰ τὴν γῆν ἐκείνην.

Ἀφ' οὗ δ' ἐπὶ μακρὸν ἐβυθίσθην εἰς τὴν θέαν τοῦ Νείλου, εἰς τὴν κατωτάτην αὐτοῦ ἄμπωτιν τότε διατελοῦντος, ὑπερέβην τέλος αὐτὸν ἐπὶ μακρᾶς γεφύρας, καὶ ἐλάσας ἐπὶ ὥραν δι' ὁδοῦ ἐπιμεμελημένης, ἔφθασα εἰς τὰς Πυραμίδας.

Περὶ τῆς ἐντυπώσεως ἣν ἡ θέα των μοὶ ἐπροξένησεν οὐδὲν δύναμαι νὰ εἴπω μὴ χιλιάκις καὶ χιλιοτρόπως ῥηθὲν ὑπὸ πάντων ὅσοι κατὰ πρῶτον τὰς εἶδον.» Τὸν χρόνον τὰ πάντα φοβοῦνται, μόνον δὲ τὰς πυραμίδας φοβεῖται ὁ χρόνος» λέγει τις Ἄραψ συγγραφεύς, καὶ τοῦτο μοὶ ἐπῆλθεν εἰς τὴν μνήμην ὅτε ἐλθὼν ἔστην εἰς τὴν σκιὰν τῆς γιγαντιαίας πυραμίδος τοῦ κατὰ τὰς ἱερογλυφικὰς ἐπιγραφὰς πρὸ 6000 ἐτῶν βασιλεύσαντος *Χουφοῦ*, τοῦ *Χέοπος* καθ' Ἡρόδοτον, ὅστις, σχεδὸν ἀκριβῶς, λέγει 300 ποδῶν μῆκος ἔχουσαν ἑκάστην πλευρὰν τῆς βάσεως αὐτῆς, καί,—ὅπερ ὅμως ὑπερβολικὸν καὶ διπλάσιον τοῦ ἀληθοῦς,—ἴσον καὶ τὸ ὕψος. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ συγγραφέα ἠργάσθησαν ἑκατὸν χιλιάδες ἀνθρώπων εἰς τὴν οἰκοδομὴν αὐτῆς, πλὴν τῆς τομῆς καὶ μετακομίσεως τῶν λίθων, διαρκέσασαν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη. Καὶ τὸ μὲν ὄνομα ***πυραμὶς*** ἦν Ἑλληνικόν, σημαῖνον τὸν μικρὸν πλακοῦντα, κατ' *ἀντίφρασιν*, ὡς ὁ ὀβελίσκος ἐκ τοῦ ὀβελός· ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν δ' ἦν τὸ τεράστιον οἰκοδόμημα οὐδὲν ἕτερον ἢ ὁ τάφος τοῦ ἀνεγείραντος αὐτὸ βασιλέως, καὶ ἤρχετο ἡ οἰκοδομὴ ἅμα τῇ τοῦ βασιλέως ἐνθρονίσει, ηὔξανε δὲ κατὰ τὰς διαστάσεις διὰ νέων ἐπιθέσεων ἀνὰ πᾶν ἔτος, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως τὸν θάνατον ἐκαλύπτετο ἔξωθεν πᾶσα ἡ πυραμὶς διὰ λίθων ξεστῶν μεγίστων, ὧν οὐδένα λέγει ἐλάσσονα

τῶν 30 ποδῶν ὁ Ἡρόδοτος. Ἀλλ' ἡ ἐπιφάνεια αὕτη ἐξέλιπεν ἢ ἀφῃρέθη διὰ τῶν αἰώνων, καὶ ἤδη ἔχει ἡ πυραμὶς πᾶσα πέριξ 203 ὑψηλὰς βαθμίδας, κρωσσοὺς καθ' Ἡρόδοτον, οὕς, ἂν ὀρέγηται, δύναται ν' ἀναβῇ ὁ ὁδοιπόρος, ἑλκόμενος καὶ ὠθούμενος ὑπὸ τῶν Βεδουΐνων. Καὶ τοῦτο μὲν δὲν ἔπραξα, ἀλλ' ἔπεμψα ἕνα τῶν Ἀράβων, ὅστις ὡς αἴλουρος ἀνεῤῥιχήθη μέχρι τῆς κορυφῆς, ἐκεῖθεν μὲ ἐχαιρέτησε, καὶ ἀμέσως κατῆλθε πάλιν ἐντὸς 10 λεπτῶν.

Ἀφ' οὗ δὲ κατέπεσε τὸ ἐξωτερικὸν περίβλημα, ἀνευρέθη ὑπ' αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς βορείας πλευρᾶς ὅλως κατὰ τύχην, *ἐξαιρέσιμος λίθος*, οὗ μνημονεύει ὁ Στράβων, καὶ ἀφαιρεθεὶς καὶ αὐτός, ἔδειξε χαίνουσαν, εἰς ὕψος 45 ποδῶν ὑπὲρ τὸ ἔδαφος, ὀπὴν ἄγουσαν εἰς πάροδον κατιοῦσαν, εἰς ἧς τὴν εἴσοδον ἀναγινώσκονται κεχαραγμένα πλεῖστα ὁδοιπόρων ὀνόματα, ἐν ἄλλοις τὸ τοῦ *Ἀλεξάνδρου Σούτσου*, ἐγγλύψαντος διὰ γραμμάτων μεγάλων καὶ ἐπιδεικτικῶν· «Ζήτω *τὸ σύνταγμα* ὅσον αἱ πυραμίδες!»

Εἰς τὴν πάροδον ταύτην εἰσέδυν κύπτων, βοηθείᾳ τῶν Βεδουΐνων. Ὅτε τὸ πρῶτον εὑρέθη, ἀπηντήθησαν, μετὰ 50 πόδας, γιγαντιαῖοι λίθοι κλείοντες τὴν περαιτέρω πρόοδον, καὶ ἔθραυσαν αὐτοὺς οἱ ἀρχαιοδίφαι. Διαιρεῖται δ' ἡ πάροδος ἐνταῦθα δίχα, καὶ ἡ μὲν χωρεῖ βαθέως ὑπὸ τὴν γῆν, μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἐπιφανείας τοῦ Νείλου, ἡ δὲ ἀνέρχεται πρὸς τὸ κέντρον τῆς πυραμίδος, μέχρι δύο ἐπαλλήλων θαλαμίσκων, ὧν ὁ ἀνώτερος ἐγκλείει λάρνακα ἐξ ἐρυθροῦ γρανίτου, τὴν τοῦ βασιλέως, οὗ εὑρέθη τὸ ὄνομα ἱερογλυφικῶς ἐπιγεγραμμένον πρὸς τῇ ὀροφῇ, οὗ ὅμως τὸ σῶμα εἶχε συληθῆ ὑπὸ Καλίφου τινός, τῇ η' ἑκατονταετηρίδι. Ὁ δὲ κατώτερος θαλαμίσκος, κενός, ὑποτίθεται ὅτι ἦν ὡρισμένος διὰ τὴν βασίλισσαν.

Παρὰ ταύτῃ ἐγείρεται ἄλλη πυραμίς, σχεδὸν ἴση αὐτῇ, κατὰ τοῦτο δὲ πλεονεκτοῦσα, ὅτι ἀπὸ τῆς κορυφῆς ἐπὶ τὸ ἓν τέταρτον τοῦ ὕψους της διατηρεῖ τὸ ξεστὸν αὐτῆς ἐπικάλυμμα. Κατὰ τὰς εὑρεθείσας ἐπιγραφὰς ἀνεγνωρίσθη ὡς τάφος *Χεφρῆνος*, τοῦ διαδόχου τοῦ Χέοπος, καὶ μικρὸν περαιτέρω ἐγείρεται ἡ τοῦ Μυκερίνου (Μεγχερὶς), διαδόχου τοῦ Χεφρῆνος, μικροτέρα τῶν ἄλλων.

Περὶ δὲ τὰς πυραμίδας καὶ πλεῖστοι ἄλλοι τάφοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγάλοι σώζονται, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν καὶ ἐνεπίγραφοι καὶ κατάγλυφοι, δυτικῶς τῆς πυραμίδος τοῦ Χέοπος μάλιστα ὅλη νεκρόπολις, κατὰ σχέδιον τακτικόν, περιλαμβάνουσα, ὡς φαίνεται, μόνον τάφους τῶν βασιλικῶν οἰκογενειῶν καὶ τῆς ἀνωτάτης ἀριστοκρατίας. Καὶ δύο ἕτερα περιεργότατα μνημεῖα εἰσὶν ἐνταῦθα ἄξια προσοχῆς, ἡ *Σφίγξ*, ἱερὰ τῷ Ἡλίῳ, κεφαλὴν γυναικός, σῶμα δὲ λέοντος ἔχουσα, 53 μέτρα μακρά, καὶ τετμημένη ἐκ βράχου αὐτοφυοῦς· καὶ ὁ οὐ μακρὰν αὐτῆς κείμενος ὑπόγειος, ἴσως προσκεχωσμένος ἀρχαιοφανέστατος ναὸς ἐκ γρανίτου καὶ ἀλαβάστρου, ἀμφότερα κολοσσιαῖα ἔργα, κατὰ σωζομένας ἐπιγραφὰς προϋφιστάμενα ἤδη τοῦ Χέοπος, καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ, πρὸ ἑξακισχιλίων ἐτῶν, τοσοῦτο παλαιὰ ἤδη, ὥστε τότε ἐπεσκευάσθησαν. Πλὴν δὲ τῶν πυραμίδων τούτων, καὶ ἄλλαι πολλαὶ σώζονται πρὸς νότον αὐτῶν κατὰ τὴν Σαχάραν, τὸ Δαχὴρ (τὴν ἀρχαίαν Μέμφιν), καὶ ἐν γένει κατὰ τὸ δυτικὸν χεῖλος τοῦ Νείλου, ἐν τῇ μέσῃ Αἰγύπτῳ, περὶ τὰς ἑβδομήκοντα.

Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν, ὅτε διηρχόμην τοῦ Νείλου τὴν γέφυραν, δεξιῶς μοὶ ἐδείχθη ἡ ταπεινὴ καὶ σύμφυτος ὄχθη τῆς νήσου *Ρόδας*, καὶ μοὶ ἐξηγήθη ὅτι ἐκεῖ ὑπὸ τοὺς θάμνους εὗρε ποτὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραὼ τὴν κίστην τὴν ἐγκλείουσαν βρέφος τὸν Μωϋσῆν.

Τὰ θεάματα πάντα ταῦτα ἔπληττον, τὸ ὁμολογῶ, ἰσχυρῶς τὴν φαντασίαν μου, ἀναφέροντά με εἰς χρόνους βαθέος σκότους ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἄλλην γῆν, πρὸς οὓς σχετικῶς ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἀπέβαινε σύγχρονος σχεδὸν ἱστορία· καὶ τὰς ἀπεράντους καὶ ἀκαταστρόφους ἐκείνας πυραμίδας ἀναλογιζόμενος, ἀφ' ὧν οὐχὶ τεσσαράκοντα ἀλλ' ἑξήκοντα ὅλοι αἰῶνες μᾶς ἐπέβλεπον, εἰς παραδόξους ἐνέπιπτον σκέψεις περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, οὗ τὰ ἔργα ἐνίοτε ζῶσιν εἰς τὴν αἰωνιότητα, ἐν ᾧ οὐδ' ἴχνος αὐτοῦ περισώζεται. Ἑκατοντάδες χιλιάδων ἀνθρώπων ἠργάζοντο, μυριάδες ἀπέθνησκον εἰς τὴν ἀνέγερσιν ἑνὸς τῶν τάφων ἐκείνων. Ποῦ ὁ πανίσχυρος δι' ὃν ἀνηγέρθη; Καὶ τὸ τελευταῖον ἄτομον τῆς κόνεως αὐτοῦ ἐξέλιπεν, ἔλεγον.

Ὑπὸ τοιούτων συλλογισμῶν κατειχόμην ὅτε εἰσῆλθον καὶ εἰς τὸ τελευταῖον κατάστημα ὃ προὐτιθέμην νὰ ἐπισκεφθῶ ἐπὶ τῆς βραχείας μου ἐν Καΐρῳ ἐπιδημίας, τὸ ἀρχαιολογικὸν μουσεῖον τοῦ Βουλάκ. Ἐκεῖ δ' ἔσχον τὴν τύχην ν' ἀπαντήσω τὸν πεπαιδευμένον Γάλλον διευθυντήν, ὅστις εὐγενῶς μ' ἐξενάγησε, καὶ τὸν διακεκριμένον αἰγυπτιολόγον, τὸν Γερμανὸν ὑποδιευθυντὴν Αἰμύλιον Brugsch, ἀδελφὸν τοῦ περιωνύμου Brugsch-Pacha, οὗ τὸ ἱερογλυφικὸν Λεξικὸν ἐστὶν ἀνεκτίμητος θησαυρὸς διὰ τοὺς περὶ τὴν αἰγυπτιακὴν ἀρχαιότητα ἀσχολουμένους.

Τὸ μουσεῖον τοῦτο κεῖται παρὰ τὸν ποταμόν, εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς πόλεως, περιέχον πέντε μεγάλας αἰθούσας, δύο προδόμους, εὐρύχωρον αὐλὴν ἢ κῆπον, καὶ διαφόρους ἀποθήκας, πάντα μέρη χρησιμεύοντα εἰς ἔκθεσιν ἢ διατήρησιν τῶν ἐρχομένων ἀρχαιοτήτων. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τοσοῦτον ἐσωρεύθη τὸ

πλῆθος αὐτῶν, ὥστε ὁ Ἀντιβασιλεὺς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ δι' αὐτὸ ἕτερον μεγαλοπρεπὲς μέγαρόν του· ὅμως οἱ διευθυνταί μοὶ εἶπον ὅτι προτιμῶσι τὴν γενομένην πρότασιν τοῦ ν' ἀνεγερθῇ νέον Μουσεῖον ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης μεγάλης νήσου *Γεζιρέ*. Εἰς τὴν παρατήρησίν μου δ' ὅτι τοῦτο θὰ εἶχε τὸ ἐλάττωμα ὅτι τὸ Μουσεῖον θὰ ἔκειτο ἀποκέντρως καὶ μακρὰν τῆς πόλεως, μοὶ ἀπήντησεν εἷς τῶν διευθυντῶν μειδιῶν, ὅτι ὡμίλουν ὡς Ἕλλην καὶ οὐχὶ ὡς Αἰγύπτιος.

— Ἐν Ἀθήναις, μοὶ εἶπεν ἔχετε συμφέρον καὶ καθῆκον νὰ ἔχητε τὸ μουσεῖον ἐν μέσῳ ὑμῶν καὶ προσιτὸν τοῖς πᾶσι. Πᾶς Ἕλλην εὐλόγως ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς λαμπρὰς αὐτοῦ ἀρχαιότητας, κομπάζει θεωρῶν αὐτὰς ὡς ἀφετηρίαν τῆς διανοητικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως, ὡς βάσιν τῆς ἐθνικῆς εὐγενείας του, καὶ θέλει νὰ τὰς σπουδάζῃ καὶ νὰ ἐπιδεικνύῃ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέριμνάν του. Οὐχ οὕτω καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, ἔνθα ἀσθενεστάτη ἐστὶν ἡ συνάφεια μεταξὺ τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νῦν χρόνων, καὶ πλὴν τοῦ Ἀντιβασιλέως καὶ ὀλιγίστων τινῶν λογίων ἐκ τῶν ἐγχωρίων, εἰς τὴν Αἰγυπτιολογίαν ἡμεῖς οἱ ξένοι κυρίως ἐνδιαφερόμεθα καὶ ἐγκύπτομεν.

Ἄλλως τε μοὶ εἶπεν ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο συμφέρει ν' ἀνεγερθῇ Μουσεῖον νεόδμητον, καθ' ὅσον δύναται νὰ οἰκοδομηθῇ κατὰ σχέδιον ἐπιστημονικόν, πρὸς νοήμονα κατάταξιν καὶ πρὸς εὐχερεστέραν σπουδὴν τῶν ἀρχαιοτήτων. Ἀγνοῶ τίς τῶν δύο προτάσεων θὰ ὑπερισχύσῃ.

Αἱ Σφίγγες, τὰ ἀγάλματα, ἐξ ὧν τινα ἔχουσι τὸν ῥυθμὸν πολὺ ὀλιγώτερον σκληρὸν καὶ μονότονον τοῦ συνήθους, αἱ ἐνεπίγραφοι ἱερογλυφικαὶ καὶ σήμερον πλέον ἀναγινωσκόμεναι στῆλαι, τὰ παντοῖα ἱερὰ καὶ ἐντάφια ἀναθήματα, αἱ νεκρικαὶ λάρνακες, ὧν βρίθουσιν αἱ ἀποθῆκαι, καὶ ὧν τινες ἔχουσι τὰ πρόσωπα οὕτω καλλιτεχνικῶς ἐζωγραφημένα, ὥστε ἀπίθανος δὲν φαίνεται ἡ ὑπόθεσις ὅτι ὀφείλονται ἴσως εἰς γραφίδα Ἑλληνικὴν ἐκ τῶν χρόνων τῶν Πτολεμαίων, καὶ ἐπὶ πᾶσι τὰ παμποίκιλα, πλουσιώτατα καὶ μετ' ἐξαιρέτου λεπτότητος ἐξειργασμένα κοσμήματα, τ' ἀποδεικνύντα τὸν ἐν Αἰγύπτῳ ἔξοχον βαθμὸν τῆς τέχνης ἐν ἀπωτάτῃ ἀρχαιότητι, ἀναδεικνύουσι τὸ μουσεῖον τοῦ Βουλὰκ ἓν τῶν μᾶλλον ἀξιοθεάτων τοῦ κόσμου.

Πρὸς τὸν Κ. Brugsch, ὅστις μοὶ ἐδείκνυε καὶ διδακτικώτατα μοὶ ἐξήγει πάντα τὰ περιεργότατα ἐκεῖνα λείψανα τέχνης προμήτορος πασῶν τῶν τεχνῶν, καὶ τ' ἀντικείμενα τῆς ὑπερηφάνου πολυτελείας βασιλέων μυθικῆς ἀρχαιότητος, μοὶ διέφυγόν τινες λέξεις περὶ τῆς διαθέσεως ὑφ' ἧς ἀπὸ τῆς εἰς τὰς πυραμίδας ἐπισκέψεώς μου εἶχον καταληφθῆ, καὶ ἀστειευόμενος τῷ εἶπον τὸν πόθον ὃν θὰ εἶχον ἐπί τινας στιγμὰς νὰ παρουσιασθῶ εἰς ἕνα ἐκ τῶν μοναρχῶν ἐκείνων ἵνα ἐξ αὐτοψίας πεισθῶ ὅτι δὲν ἦσαν κεναὶ ἐπίνοιαι ἢ συμβολικαὶ παραδόσεις.

— Θὰ εἴχετε τῷ ὄντι ἐπιθυμίαν, μοὶ εἶπεν, προσωπικῶς νὰ γνωρίσητε τὰς αὐτῶν φαραωνικὰς Μεγαλειότητας;

— Μεγίστη τιμή μου θὰ ἦτον, τῷ ἀπεκρίθην γελῶν, νὰ προσαναβῶ τοὺς τριάκοντα αἰῶνάς των, καὶ νὰ παραστῶ πρὸ αὐτῶν ἵνα τοῖς προσφέρω τὰ σεβάσματά μου.

— Χωρὶς τοσούτου κόπου, μοὶ ἀπήντησεν εἰσάγων με εἰς ἄλλο δωμάτιον, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρουσιάσω εἰς τὰς Αὐτῶν Μεγαλειότητας τοὺς βασιλεῖς Ῥάμεσιν τὸν Β' καὶ Γ', Θουτμὲς Β', Ἄμοριν, Σέτιν, Πινότην καὶ Ῥασκένην, καὶ εἰς τὰς βασιλίσσας Μακέεριν, Νουφέρτ, ἄρξαντας ἐπὶ τῆς 21 μέχρι τῆς 17 δυναστείας, ἤτοι ἐπὶ τῶν 1000-1700 ἐτῶν π.Χ.

Καὶ μοὶ ἔδειξεν ἐντὸς λαρνάκων, γυμνὰ καὶ παντὶ βλέμματι ἀναπεπταμένα, ἐν ἀρίστῃ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διατηρήσει, τὰ σώματα καὶ τὰ πρόσωπα τῶν προϊστορικῶν τούτων ἡγεμόνων καὶ ἡγεμονίδων, τῶν τέως μόνον ἐκ τοῦ Ἡροδότου καὶ ἐκ τῶν ἱερογλύφων ἡμῖν γνωστῶν.

Πρό τινων ἐτῶν ὑπόνοιαι περὶ μυστικῶν εὑρέσεων ἀρχαιοτήτων εἶχον ἐγερθῆ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τότε ὁ Κ. Brugsch, τὴν διαφωνίαν δύο ἀδελφῶν ἀρχαιοκαπήλων ἐπιτηδείως ἐπωφεληθείς, ἀνεκάλυψε τὸ μέρος τῶν κρυπτῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν, καὶ πλησίον τῶν Αἰγυπτιακῶν Θηβῶν (τοῦ Λουξόρ), μετὰ πλείστων δυσκολιῶν καὶ κινδύνων εἰς στενὰς ὑπογείους ὑπονόμους εἰσερπήσας, εὗρεν ἐν μεγάλῳ κοινοταφίῳ ὑπὲρ τὰς 30 λάρνακας περιεχούσας τὰς μουμίας βασιλέων καὶ βασιλικῶν συγγενῶν τῆς δεκάτης μέχρι δεκάτης ἑβδόμης ἑκατονταετηρίδος πρὸ Χριστοῦ, ἐναποτεθειμένας εἰς τὴν κρύπτην ἐκείνην ἐν χρόνοις παρακμῆς τῆς Αἰγύπτου, εἰς προφύλαξιν κατὰ ἱεροσύλων καὶ κλεπτῶν οἵτινες, κατὰ σωζομένας ἐγγράφους ἀποδείξεις, κατέστρεφον τὰ κειμήλια ταῦτα τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἵνα διαρπάσωσι τοὺς θησαυροὺς οὓς ἐνέκλειον.

Ἐνώπιον τοῦ ἀπροσδοκήτου τούτου θεάματος ἔμεινα ἐπὶ μακρὸν σιγῶν, καὶ καταληφθεὶς ὑπ' αἰσθήματος μικτοῦ ἐκ δυσπιστίας πρὸς τὰ ἴδια ἐμαυτοῦ αἰσθητήρια, ἂν ἀληθῶς ἔβλεπον ὅ,τι μοὶ ἐδεικνύετο, ἐξ ἀορίστου σεβασμοῦ πρὸς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα τὰ πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων τῆς φήμης των τὴν γῆν πληρώσαντα. Καὶ δὲν ἦσαν σκελετοὶ ἄμορφοι ἢ πτώματα σεσηπότα, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἐπίσημοι νεκροί, ὡς ἂν εἶχον ἔτι τὴν προτεραίαν κατατεθῆ εἰς τὸν τάφον των, διατηροῦντες τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τὴν ἔκφρασιν αὐτῆς, νοημοσύνην, θελήσεως σταθερότητα

ἢ οἵαν δήποτε ἄλλην ἰδιότητα χαρακτῆρος παρά τισι τῶν ἡγεμόνων ἐμφαίνουσαν. Τὰς δὲ βασιλίδας, οὐδ' ἂν ἔζων θὰ ἐκολάκευον λέγων ὅτι ἦσαν ἐξόχως ὡραῖαι, ἴσως διότι ἐν Αἰγύπτῳ καὶ δισχίλια ἔτη π. Χ. ἄλλως ἢ σήμερον ἐξετιμᾶτο ἡ ὡραιότης· ἀλλ' εἴς τινας ἐξ αὐτῶν φαίνεται ἐπιθάλλουσα ἡ ἀκμαία νεότης.Οὔτε δὲ περὶ τῆς βασιλικῆς αὐτῶν ἀναβολῆς δύνανται πολλὰ νὰ ῥηθῶσι, διότι εἰς αὐτήν, ἐπὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ των, ἡ τῶν ἀρχαίων εὐλάβεια εἶχεν ἀντικαταστήσει τὸ τότε καθιερωμένον νεκρικὸν περίβλημα,νῦν δ' ἐπὶ τῆς ἐκθάψεως αὐτῶν ἡ τῶν συγχρόνων φιλομάθεια καὶ πολυπραγμοσύνη ταῖς ἀφῄρεσε καὶ τοῦτο,οὐδὲν ἀντικαταστήσασα,καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην ἀποβλέψασα μᾶλλον ἢ εἰς τὴν εὐσχημοσύνην.

Εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν ἀρχαιοτήτων μεγάλας προσέφερον κατὰ τὰ ἔσχατα ἔτη ὑπηρεσίας, πλὴν τῶν σοφῶν Γερμανῶν Λεψίου καὶ Brugsch-Pacha, ὁ Γάλλος διευθυντὴς τοῦ Μουσείου τοῦ Βουλάκ, Μαριέτ-βέης καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ Μασπέρος. Εἰς τὴν αἰγυπτιολογίαν δὲ μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐπιτυχῶς ἐνέκυψε καὶ ὁ ἡμέτερος Νεροῦτσος, ἐξ Ἀμαρουσίου τῆς Ἀττικῆς καταγόμενος, ἔποικος δ' ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Ὑπὸ πᾶσαν ἔποψίν ἐστιν ἡ Αἴγυπτος, ἥτε ἀρχαία καὶ ἡ σύγχρονος, μελέτης ἀξία. Ἀλλ' εἰς ταύτην βεβαίως δὲν ἀρκοῦσι δέκα ἡμέραι.

Α. Ρ. Ραγκαβησ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

ΙΔ'

Ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτῆς μετὰ τοῦ Ροβέρτου συνεντεύξεως εἶχε χρησιμοποιήσει τὸν καιρόν της. Πρακτικῶς σκεπτομένη μὲ τὴν ἀπάθειαν τοῦ συμφέροντος ἐξήτασε πῶς ἠδύνατο ν' ἀνακτήσῃ τὸ ἀπολεσθὲν ἔδαφος. Προφανῶς ὁ κ. δὲ Μομβρὲν δὲν τὴν ἠγάπα πλέον. Ἀλλὰ τὴν εἶχεν ἆρά γε ἀγαπήσει ποτέ; Τὴν εἶχε ἐπιθυμήσει ἴσως, ναί, ἀλλὰ δὲν τὴν εἶχεν ἀγαπήσει!..

Καὶ ἡ εὐειδὴς Ἀγγλὶς παρετήρησε τὴν μορφήν της ἐν τῷ κατόπτρῳ, ὡς νὰ ἐσπούδαζεν ἑαυτήν, ἔσειεν εἰρωνικῶς τὴν ξανθὴν κεφαλήν της.

Οὐδέποτε τὴν ἠγάπησεν, καίτοι εἶχεν εἴπει, Never! Τὸ never more ἐκεῖνο, ὅπερ νῦν ἐπανελάμβανε ἀντήχει εἰς τὰς ἀκοάς της ὡς νεκρώσιμος κώδων. Ἀλλ' ὅμως πολὺ ὀλίγον ἐμερίμνα ἂν εἶχεν ἐμπνεύσει ἢ ὄχι πραγματικὸν ἔρωτα. Τί τὴν ἔμελεν! Μήπως εἶχε δώσει αὐτὴ ὅ,τι ἀπῄτει παρὰ τῶν ἄλλων; Ἔσχεν ἀληθῶς μερικὰς ἀδυναμίας ἰδιοτρόπους πρός τινας, ἀλλ' ὁ μόνος καὶ ἀληθὴς ἔρως καθ' ὅλον τὸν βίον της ὑπῆρξεν ὁ πρὸς τὴν Ἔλλεν Μόργαν. Ἠγάπα τὴν καλλονήν της καὶ περιεποιεῖτο αὐτὴν ὡς φυτὸν σπάνιον. Πᾶν ὅ,τι δὲν ἀπετέλει μέρος τοῦ ἑαυτοῦ της ὀλίγον τὴν ἐνδιέφερεν. Δὲν ἐπανήρχετο πρὸς τὸν Ροβέρτον διὰ νὰ τὸν ἀποκτήσῃ ἐκ νέου, ἀλλὰ διὰ ν' ἀνεύρῃ πλαίσιον κατάλληλον εἰς τὴν κομψὴν της εἰκόνα. Καὶ ὅμως μία ζηλοτυπία — οὐχὶ γυναικός, ἀλλ' ἀνταγωνιστρίας—τὴν ἐβασάνιζεν ὁσάκις ἀνελογίζετο τὴν Γιλβέρτην. Ν' ἀναμιγνύηται καὶ νὰ διαφιλονεικῇ πρὸς αὐτὴν τὸν κ. δὲ Μομβρὲν ἡ μικρὰ ἐκείνη νέα! Δὲν ἐγνώριζε τὴν Γιλβέρτην, ἀλλὰ τὴν ἐφαντάζετο δειλήν, ἁπλοϊκήν, ἔχουσαν χυδαίαν καλλονὴν μαθητρίας. Ἔπρεπε δ' ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ὃν ἐγίνωσκεν ὡς ἀσθενῆ τὸν χαρακτῆρα, πολὺ ν' ἀγαπᾷ αὐτὴν διὰ νὰ τολμᾷ νὰ ἐξανίσταται τόσον σφοδρῶς ὅτε αὐτή, ἡ νόμιμος σύζυγος ἤρχετο ν' ἀπαιτήσῃ τὰ δίκαιά της.

Ναὶ ἡ νόμιμος σύζυγος! Καὶ ἐν τῷ θαλάμῳ αὐτῆς,εἰς τὸ παρὰ τὴν ὁδὸν Βουλώνης οἴκημά της, ἐν τῷ θαλάμῳ,οὗ ἡ πολυτέλεια εἶχε φθαρῆ καὶ ἀποστιλβωθῆ ἐκ τοῦ χρόνου, ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἠρεύνα ἐντὸς τῶν συρταρίων τοῦ γραφείου της, ὅπως ἀνεύρῃ, μὲ τὴν ἡδονὴν ἣν αἰσθάνεται ὁ διάδικος κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του τὸ ἔγγραφον δι' οὗ θὰ κερδήσῃ τὴν νίκην, τὴν γαμήλιον πρᾶξιν, τὴν συνταχθεῖσαν ἐκεῖ πέραν εἰς τὸν μικρὸν ναΐσκον τῶν περιχώρων τοῦ Λονδίνου, εἰς Φόρεστ Χίλλ,ἐν τῇ κομητείᾳ τοῦ Κέντ.Ἀνεγίνωσκε αὐτὴν ἀνευρίσκων παρὰ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ ἱερέως Βαρλόου καὶ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ, Χάρτλεϋ, ὅστις εἶχε χρησιμεύσει ὡς μόνος παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενος μάρτυς, τὴν ἰδικήν της ὑπογραφὴν «Ἔλλεν, Μαίρη Μόργαν» καὶ τὴν τοῦ νεαροῦ κόμητος Ροεναίου Ροβέρτου δὲ Μομβρέν. Κόμησσα!.. ὅσα θέλει ἂς ἔλεγεν αὐτός, ἦτο κόμησσα! Ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουεν ἀκόμη τὴν φωνὴν τοῦ ἱερέως κηρύσσοντος αὐτὴν συνεζευγμένην μετὰ τοῦ κόμητος, ἐνόμιζεν ὅτι ᾐσθάνετο εἰς τὴν χεῖρά της τὴν πίεσιν τῶν δακτύλων τοῦ Ροβέρτου. Δὲν εἶχε λησμονήσει τὴν χαρὰν ἣν ἐδοκίμασεν ὅτε ἐξερχομένη τοῦ ναοῦ καὶ ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ νεαροῦ Γάλλου ἤκουεν ὡσεὶ φωνήν τινα ἐνδόμυχον λέγουσαν αὐτῇ: «Τέλος πάντων κατώρθωσες τὸν σκοπόν σου, Ἔλλεν Μόργαν!»

Καὶ ὡς ἀνόητος μετά τινας μῆνας ἐφωρᾶτο παρὰ τοῦ συζύγου της, οὗ ἡ τύφλωσις οὐδὲν

ὑπώπτευε καὶ ὅστις οὐδὲν θὰ ἔβλεπεν ἂν ἡ σύζυγός του ἐδείκνυε πλείονα περίσκεψιν. Ποῦ νὰ εὑρίσκετο, τί νὰ ἔγεινεν ὁ Βαρέσκος ἐκεῖνος, ὃν ὁ κ. δὲ Μομβρὲν εἶχε συναντήσει εἰς τὴν κατοικίαν της ; Εἶχεν ἀποθάνει ἴσως, ὡς εἶπεν αὐτὴ πρὸς τὸν Ροβέρτον, ἢ εἶχε γείνει ἄφαντος, ἀναβιβάζων ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὰς χυδαίας ὀρχηστικὰς συνθέσεις του εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ θέατρα τῆς Ἰταλίας. Ἠσθάνετο ἐπιθυμίαν νὰ τὸν καταρασθῇ καὶ ἐνταυτῷ τὸν ἀνεζήτει. Αὐτὸς ὁ Βαρέσκος ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς καταρρεύσεως τῶν σχεδίων της.

Καὶ ὅμως ἂν ἦτο ἐκεῖ, ἠδύνατο νὰ τῇ χρησιμεύσῃ ὡς σύμμαχος, ὡς ὄργανον. Ἀλλ' ὄχι, θὰ εἶχεν ἀποθάνει εἰς Βούενος Ἄϋρες, διότι ἄλλως θ' ἀνεφαίνετο τείνων τὴν πειναλέαν χεῖρά του ἐκτὸς τοῦ βορβορώδους καταφυγίου του.

Κρῖμα !

Εἶχεν ἀπόφασιν νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν Μομβρέν. Τὸ εἶπε ρητῶς εἰς τὸν κόμητα. Εἶχε βαρυνθῇ πλέον νὰ διαμένῃ κόμησσα ἀνώνυμος. Τὴν εἶχε νύμφευθῇ ; Λοιπὸν ὁ τίτλος τῆς ἀνῆκεν. Θὰ τὸν ἐλάμβανεν αὐτὴ κατ' ἀρχὰς καὶ κατόπιν θὰ τὸν ἐπεκύρωνον τὰ δικαστήρια.

Τότε λοιπὸν νὰ κινήσῃ δίκην ;

Ἡ Ἔλλεν ἐσταμάτησεν εὐθὺς ἀναχαιτισθεῖσα μετὰ τὴν πρώτην θέρμην τῆς μάχης. Διὰ νὰ ἐγείρῃ δίκην ἐχρειάζετο χρήματα, καὶ ἡ πενία ἠπείλει ἤδη καὶ ἐπίεζε αὐτήν. Πᾶν ὅ,τι ὁ Ροβέρτος τῇ εἶχε δωρήσει, αὐτὴ τὸ ἐδαπάνησεν ἀσώτως, τὸ ἀπώλεσεν· καὶ αὐτὸ τὸ χορήγημά της ἦτο ὑποθηκευμένον. Πρὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους εἶχεν ἐκποιήσει τὰ λείψανα τῆς πολυτελείας της, καὶ τὰ ἔχοντα ἀξίαν κομψοτεχνήματα τῆς αἰθούσης της, ἅτινα ἐδώρησε πρὸς τὴν κυρίαν Μόργαν, γραῖαν καὶ ἀσθενῆ οὖσαν καὶ ἔχουσαν ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ἡ μήτηρ παρέλαβεν ἀπελθοῦσα πάντα ταῦτα, τὰ ἐξεποίησε καὶ μὲ τὰ ὀλίγα αὐτὰ χρήματα ἔζη πενιχρῶς ἐν Βαρβικσίαρ. Εἰς τὴν Ἔλλεν ἀπέμενεν ψυχία τινὰ μόνον ὅσον νὰ μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Ἀπέμενεν ὅμως αὐτῇ ἡ καλλονή της, ἡ δραστηριότης της καὶ τὸ δίκαιόν της. Μία κόμησσα δὲ Μομβρὲν δὲν φοβεῖται τὴν πενίαν.

Ἐν τούτοις ἀπομεμονωμένη οὖσα ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ φέρηται περιεσκεμμένως. Δίκη ἐξαίφνης ἐγειρομένη ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ παροργίσῃ τὸν κόμητα καὶ τὸν πατέρα του. Ἔστρεφε καὶ ἐπανέστρεφε μεταξὺ τῶν δακτύλων της τὸ κιτρινίσαν ἤδη ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἔγγραφον τῆς γαμηλίου πράξεως, τὸ συνταχθὲν παρὰ τοῦ ἱερέως Βάρλοου. Καὶ ἐσυλλογίζετο : ἂν τυχὸν ὁ γαλλικὸς νόμος δὲν ἀνεγνώριζε τὸ συνοικέσιον ἐκεῖνο ; Ἂν ὁ γενόμενος ἐν Ἀγγλίᾳ γάμος τις ἦτο ἄκυρος ἐν Παρισίοις ;

Ἴσως θὰ ἦτο προτιμότερον, πρὶν καταφύγῃ εἰς τὰ δικαστήρια, νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Ροβέρτον ὅπως δεχθῇ τὴν κατάστασιν, ἣν αὐτὴ ρητῶς ἀπῄτει. Ὑπῆρχον δύο πρὸς τοῦτο μέσα. Πρῶτον, ἡ πειθώ· ἀλλ' ὁ Ροβέρτος εἶχεν ἀπαντήσει ἀποτόμως. Δεύτερον ἡ ἀπειλή· ἀλλὰ πᾶσα ἀπειλὴ ἀπῄτει καὶ ποιάν τινα ἐπικύρωσιν διὰ νὰ καταστῇ κάπως σοβαρά.

Ἡ Ἔλλεν ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ κόμης ἐλάτρευε τὴν θυγατέρα του. Διὰ τῆς Κυπριανῆς λοιπὸν ἠδύνατο νὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ. Τὸ παιδίον εὑρίσκετο εἰς τὰ περίχωρα τῆς Βιλλερβίλλης. Συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ τὸ ἁρπάσῃ κρυφίως καὶ νὰ τὸ παραλάβῃ μεθ' ἑαυτῆς. Ἔγραψε πρὸς μίαν παλαιάν της θαλαμηπόλον ἐγκατεστημένην ἐν Τρουβίλλῃ, ὅπου εἶχε νυμφευθῇ ἰουδαῖόν τινα ἔμπορον σπανίων καὶ ἀρχαίων ἀντικειμένων. Ἡ νεᾶνις αὕτη ἦτο κατὰ πάντα ἀφωσιωμένη αὐτῇ. Περιεπόλησεν ἐπί τινα χρόνον πέριξ τῆς οἰκίας, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδόν της εἰς Παρισίους ἔμαθε παρ' αὐτῆς ὅτι οἱ Ρυῶ δὲν εἶχον πλέον τὴν Κυπριανὴν εἰς τὴν οἰκίαν των. Ὁ γέρων Ρυῶ μάλιστα εἶχεν ἀναχωρήσει εἰς Παρισίους πιθανὸν μίαν ἡμέραν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ παιδίον.

Ἡ Ἔλλεν συνῃσθάνθη ὅτι ἐμάντευσαν τοὺς σκοπούς της. Ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Ροβέρτος ἐλάμβανε τοιαύτας περὶ τοῦτο προφυλάξεις καὶ μετὰ τόσης σπουδῆς, σημεῖον ὅτι ἐφοβεῖτο ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὴν ἁρπαγὴν τῆς Κυπριανῆς.

— Τόσον τὸ καλλίτερον ! εἶπεν· ἐκεῖ θὰ τὸν προσβάλω.

Καὶ ἔκτοτε ψυχρῶς ἡ Ἀγγλὶς ἐπεχείρησε μὲ ἐπιτηδειότητα ἀστυνόμου ν' ἀνεύρῃ τὰ ἴχνη τῆς θυγατρός της. Τὸ παιδίον βεβαίως θὰ εὑρίσκετο ἢ εἰς Παρισίους ἢ εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μελέν. Ἀδύνατον ἦτο νὰ τὸ παρέλαβεν ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐντὸς τῆς πόλεως αὐτῆς τοῦ Μελέν. Εἰς Παρισίους θὰ ἦτο δύσκολον ν' ἀνεύρῃ τὴν Κυπριανήν· ἀλλ' ἐπιστρέψασα εἰς Μελέν, ἐρωτῶσα τῇδε κἀκεῖσε τοὺς ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου ἐργαζομένους καὶ τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ *Μεγάλου Μονάρχου* ἡ Ἔλλεν ἔμαθεν ὅτι ὁ Ροβέρτος οὐδέποτε σχεδὸν μετέβαινεν εἰς Παρισίους. Ἄρα ἡ Κυπριανὴ δὲν ἦτο ἐκεῖ, διότι ἄλλως ὁ πατὴρ καθεκάστην θὰ ἐπορεύετο αὐτόσε διὰ ν' ἀσπασθῇ τὴν κόρην του.

Ἀφ' ἑτέρου ἤκουσεν ὅτι ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐξήρχετο συχνάκις ἔφιππος καὶ μετέβαινε μόνος πρὸς τὸ μέρος τοῦ Φονταινεβλῶ.

Εἰς Φονταινεβλῶ ; Λοιπὸν ἐκεῖ ἦτο !

Ἤρκει αὐτῇ τοῦτο διὰ νὰ κατασκοπεύσῃ τοῦ λοιποῦ τὸν Ροβέρτον.

Ἑσπέραν τινὰ ἀπερχομένη ἐκ Μελὲν ἡ Ἔλλεν εὑρέθη ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου, ἔνθ' ἀνέμενε τὴν εἰς Παρισίους μεταβαίνουσαν

ἁμαξοστοιχίαν, ἀντικρὺ νέου ὑψηλοῦ, ἐπιμελῶς καὶ μετὰ κομψότητος ἐνδεδυμένου καὶ μειδιῶντος, φέροντος φαιὸν πῖλον καὶ λευκὰ περισφύρια. Ὁ νέος τὴν ἐχαιρέτισε, αὐτὴ δὲ τὸν ἀνεγνώρισε καὶ ἔτεινεν αὐτῷ ἀμέσως τὴν χεῖρα.

— Ἆ, φίλτατε Ῥεβίλ! τί καλὴ τύχη!... Τὸ ἐγνώριζα ὅμως ὅτι εὑρίσκεσθε ἐδῶ.

— Καὶ ἐγκατεστημένος μάλιστα εἰς Μελέν, τὸ ὁποῖον εἶνε χειρότερον!.. Μεταβαίνω εἰς Παρισίους διὰ ν' ἀνακουφισθῶ ὀλίγον, νὰ γευματίσω εἰς τοὺς *Πρέσβεις* καὶ ν' ἀκούσω ὀλίγην καλὴν μουσικήν, Εἰς τὸ Μελὲν ἀσφυκτιᾷ κανείς!

— Καὶ εἰς τὸ Μελὲν ἀναμιγνύεσθε πάντοτε εἰς τὴν πολιτικήν;

— Διεξάγω ἀγῶνα.

Ἡ Ἀγγλὶς ἐγέλασε χλευαστικῶς καὶ μὲ τὴν ἐλαφρὰν βρετανικὴν προφοράν της, ἥτις ἐξήρχετο μέ τινα θελκτικὸν συριγμὸν διὰ μέσου τῶν λευκῶν ὀδόντων της:

— Ὤ, ὤ! εἶπεν· καὶ τί εἴδους ἀγῶνα;

— Ἐκλογικόν.

— Ἆ, ναὶ ἀλήθεια! Ἦτο περιττὸν νὰ σᾶς ἐρωτήσω. Ἀνέγνωσα τὸν *Ἔγχελυν*. Καθὼς εἶδα, δὲν ὑποστηρίζετε τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Βερδιέ!..

Ὁ Σαβουρὼ δὲ Ῥεβὶλ ἤρχισε νὰ γελᾷ φαιδρότατα.

— Νὰ ὑποστηρίξω τὸν ταγματάρχην ἐγώ;.. Ἀλλ' ἐγὼ τὸν διώρθωσα γιὰ καλὰ τὸν καϋμένον!.. Εἶνε πάρα πολὺ συντηρητικὸς ὁ ταγματάρχης!..

Καὶ περῶν τὸν ἀντίχειρα εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦ ὑπενδύτου του, ἀφοῦ ἐτίναξε δι' αὐτοῦ πρότερον ἐλαφρῶς τὸ ἀνάστροφον τοῦ ἱματίου του, οὗ ἡ κομβιοδόχη ἐκοσμεῖτο δι' ὡραίας ἐρυθρᾶς καμελίας, ὁ τυχοδιώκτης δημοσιογράφος μὲ τόνον ὑπερβολικῆς σοβαρότητος καὶ προσπεποιημένης ἀξιοπρεπείας προσέθηκεν:

— Ἡμεῖς ἀπεναντίας εἴμεθα ῥιζοσπάσται ἐμμανεῖς... ῥιζοσπάσται εἰς τὸ ἔπακρον... Καμμίαν διαλλαγὴν δὲν ἀνεχόμεθα!

— Ἆ μπᾶ; εἶπεν ἡ Ἔλλεν.

Ἐγίνωσκε πολὺ καλὰ τὸν κ. δὲ Ῥεβίλ, συναντήσασα αὐτὸν πολλάκις ἐν Λυσῶν, ἐν Διέππῃ, ἐν Βισύ. Μίαν φορὰν μάλιστα, κατὰ τὸ θέρος, συνηντήθησαν καὶ συνεταξείδευσαν ἐπὶ ἀτμοπλοίου κατερχομένου τὸν Ῥῆνον. Καὶ εἶχον πολλὰ συνομιλήσει ἐκεῖ Ὁ πνευματώδης θαμιστὴς τῶν βουλεβάρτων ἤρεσκε καὶ διεσκέδαζε παροδικῶς τὴν Ἀγγλίδα. Ἐνεθυμεῖτο δὲ ὅτι τότε πολλὰ εἶχεν εἴπει αὐτῇ περὶ τῶν ἰδεῶν του ὅτι μόνον διὰ τῆς βασιλείας ἠδύνατο ν' ἀναγεννηθῇ ἡ Γαλλία.

— Ἀλλά, φίλτατε κύριε δὲ Ῥεβίλ, εἶπε, σᾶς ἐγνώρισα ἄλλοτε βασιλόφρονα!..

— Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνενώσεως τῶν κομμάτων, ναί. Τώρα ὅμως εἶμαι ῥιζοσπάστης. Ἐμπρός!.. μάρς!

Ἡ Ἔλλεν, ἥτις ὁρμεμφύτως ἄλλοτε εἶχεν ὁμιλήσει πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρὲν περὶ τοῦ Ῥεβὶλ αὐτοῦ ὡς ἀνθρώπου, ὃν καλὸν θὰ ἦτο νὰ περιποιηθῇ, ἐχάρη λίαν ἐπὶ τῇ συναντήσει του. Ἀνεξαρτήτως τῆς στωμυλίας του, ἥτις ἄλλοτε τὴν εἶχε τέρψει, ὁ Σαβουρὼ ἀπέκτα αἴφνης νέαν ἀξίαν, ἣν αὐτὴ δὲν ἀνελογίζετο πρότερον. Ἦτο ὁ ἀντίπαλος τοῦ ἀνδρός, οὗ ἡ ἀνεψιὰ παρέβλαπτε τὴν Ἔλλεν.

Ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν Ῥεβὶλ αὐτόν! Ἀνῆλθεν εἰς τὸ βαγόνιον μετ' αὐτοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἀνήρ τις, νέος εἰσέτι, κομψὸς καὶ μειδιῶν, ὃν ὅλοι ἐχαιρέτιζον, ἀνήρχετο εἰς ἰδιαίτερον τῆς ἁμαξοστοιχίας διαμέρισμα.

Ὁ Ῥεβὶλ ἐχαιρέτισεν ὡς οἱ λοιποὶ μετὰ πλείονος μάλιστα ἢ οἱ ἄλλοι σπουδῆς, τὸν κύριον ἐκεῖνον, φέροντα τὴν ταινίαν ἀξιωματικοῦ τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, ὅστις ἀνταπέδωκε τὸν χαιρετισμόν, ὁπωσοῦν ἐκπληττόμενος, ἀλλὰ φιλικώτατα.

— Ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁποῦ ἐχαιρετίσατε; ἠρώτησεν ἡ Ἔλλεν καθιζομένη ἀντικρὺ τοῦ Ῥεβίλ.

— Ποῖος;.. ὁ νομάρχης!.. Πηγαίνει εἰς Παρισίους ὡς ἐγώ. Πάντοτε εὑρίσκεται εἰς Παρισίους ὁ νομάρχης!.. Θὰ στενοχωρῆται πολὺ εἰς Μελέν· τὸ ἐννοῶ! Διοικεῖ μακρόθεν. Ἄλλως τε, προσέθηκεν ὁ συντάκτης τοῦ *Ἐγχέλυος*, παρετηρήθη ὅτι ὁσάκις αἱ Βουλαὶ ἀργοῦσιν, ἡ Γαλλία εἶνε ἡσυχωτέρα· πιθανὸν καὶ ὁσάκις ἀπουσιάζουν οἱ νομάρχαι οἱ νομοὶ νὰ διοικῶνται κάλλιον!...

Καὶ ἐγέλα λέγων ταῦτα.

— Οὐχ' ἧττον διάκειμαι μετ' αὐτοῦ εἰς φιλικὰς σχέσεις, εἶπεν ἐκ νέου. Ποῖος εἰξεύρει τί δύναται νὰ συμβῇ; ἐνδέχεται νὰ γείνω πάλιν συντηρητικὸς ἢ νὰ γείνῃ αὐτὸς πάλιν ῥιζοσπάστης. Ὑπάρχει πάντοτε τρόπος νὰ συνεννοηθῶμεν!

Ὁ κομψὸς ἐκεῖνος καὶ εὔχαρις κυνισμὸς δὲν ἀπήρεσκεν εἰς τὴν Ἔλλεν. Ἐν ἐλλείψει τοῦ ἐξαφανισθέντος θεατρώνου, ἠδύνατο νὰ προσλάβῃ συνεργὸν τὸν Ῥεβίλ. Ἀποκατεστημένος εἰς Μελέν, πολεμῶν τὸν Βερδιέ, δυνάμενος νὰ ἐπιβλέπῃ τὸ μέγαρον Μομβρέν, ἦτο αὐτὸς πράγματι ὁ συνεργάτης, ὃν ὠνειροπόλει. Ἀπὸ Μελὲν μέχρι Παρισίων ἡ Ἔλλεν θελκτικωτάτη ἔκαμε τὸν Ῥεβὶλ νὰ ἐκφέρῃ ἓν πρὸς ἓν ὡς τροχίσκους, ἢ ὡς σιγαρέτα ἐκ θήκης τὰ παλαιὰ φιλοφρονήματα, ἅτινα ἄλλοτε τῇ εἶχεν ἀπευθύνει, ὑπῆρξε δὲ καὶ αὐτὴ φιλάρεσκος ἀκριβῶς εἰς τὸ μέτρον τὸ ἀπαιτούμενον ὅπως ἀποδώσῃ εἰς τὴν οἰκειότητα ἀόριστόν τι ἄρωμα μεθυστικώτερον. Ὁ

Ρεβὶλ πάντοτε τὴν εὕρισκεν ἀξιέραστον, ἔχουσαν θέλγητρόν τι αἰνιγματῶδες ἐξεγεῖρον τὴν χαύνωσιν αὐτοῦ τοῦ κεκορεσμένου Παρισινοῦ. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐπανελάμβανε τὴν ἀνάγνωσιν διακοπείσης εὐχαρίστου σελίδος τὴν συνέχειαν μυθιστορήματος λησμονηθέντος ἐπὶ τῶν ἑδωλίων τοῦ κατερχομένου τὸν Ρῆνον ἀτμοπλοίου.

Ἡ Ἔλλεν εὕρισκεν ὅ,τι ἐπόθει. Ἐξ ὁρμεμφύτου ἡ ἄσωτος γυνὴ καὶ ὁ τυχοδιώκτης συνεμάχουν. Θὰ ἐμάνθανεν αὐτὴ διὰ τοῦ Ρεβὶλ τὰ συμβαίνοντα ἐν Μελέν, ὁ δὲ κάλαμος τοῦ δημοσιογράφου θὰ ἦτο αὐτῇ ἐν ἀνάγκῃ χρησιμώτερος τῆς εὐγλωττίας δικηγόρου. Τότε ἤρξατο ἀποφασιστική, δραστηρία ἡ ἐκστρατεία, ἣν ἡ Ἀγγλὶς ἤθελε νὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τοῦ Μομβρέν. Θ' ἀνεκάλυπτεν, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο ἡ ἰδία νὰ παρακολουθήσῃ τὸν Ροβέρτον, εἰς ποίαν οἰκίαν τοῦ Φονταινεβλὼ εἶχε κρύψει τὴν Κυπριανήν· ὁ κ. δὲ Ρεβὶλ θὰ εὕρισκε κατόπιν τὸ μέσον ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῇ τὴν μικράν. Ὄχι διότι ἐνδιεφέρετο περὶ τοῦ παιδίου περισσότερον ἢ περὶ ἐνεχύρου, ἢ ὁμήρου. Ἀλλὰ διότι ἐσυλλογίζετο ὅτι ἢ ἂν ἀνήρπαζε τὴν Κυπριανὴν ἀπὸ τοὺς φυλάσσοντας αὐτήν, ἢ ἂν ἐπεκαλεῖτο τὴν κοινὴν γνώμην — ἐπιτηδείως ἀποδίδουσα χροιὰν δραματικὴν ἔν τινι ἄρθρῳ εἰς τὰ παθήματα τῆς μητρός, ἧς ἀπεστέρουν τὸ τέκνον της — θὰ ἠνάγκαζε τὸν κ. δὲ Μομβρὲν νὰ συνθηκολογήσῃ, νὰ τὸν ἴδῃ προσερχόμενον ἱκετευτικῶς ζητοῦντα τὴν Κυπριανήν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ θὰ εἶχε πλησίον της, θὰ ἐξήγειρεν ἐναντίον τῆς οἰκογενείας του τὸ κοινόν.

— Δὲν ἔχει καθόλου ἐνδοιασμούς, ἔχει πολλὴν τόλμην, ἔχει πνεῦμα καὶ θάρρος· εἶνε ἀκριβῶς ὁ συνέταιρος, ὅστις μοῦ χρειάζεται!

Προσέθετε μόνο καθ' ἑαυτὴν ὅτι ἦτο ὀχληρὸς πολύ!.. Ὤ, ναί, πολὺ ὀχληρὸς καὶ σχεδὸν αὐθάδης μὲ τὰς ἐρωτικάς του ἐκδηλώσεις. Ἀλλ' εἶνε τόσον μωροὶ οἱ ἄνδρες!.. Δὲν ἀρκοῦνται νὰ εἶνε ἁπλῶς φίλοι τῶν γυναικῶν!.. Εἶνε κουραστικοί!... πληκτικοί!.. ἐξηκολούθει νὰ λέγῃ καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἀγγλὶς μὲ μικρὰ χασμήματα γαλῆς ὀκνηρᾶς... Θέλει νὰ τὸν ἀγαπήσω αὐτό; ὁ Ρεβίλ. Τὸν ἐκτιμῶ, ἔστω· ἀλλὰ νὰ τὸν ἀγαπήσω!.

Καὶ εἰς τὸν τρόπον μεθ' οὗ ὁ λογισμός της ἐσταμάτα ἐπὶ τοῦ «τὸν ἐκτιμῶ» ἐκείνου ὑπῆρχε πᾶσα ἡ ψυχρότης ἐμπόρου ὑπολογίζοντος τὸ βάρος ἑνὸς οἱουδήποτε ἀντικειμένου καὶ συλλογιζομένου: «πόσον ἀξίζει;»

Ἡ Ἔλλεν καὶ ὁ Ρεβὶλ ἔβλεπον νῦν συχνὰ ἀλλήλους καὶ ὁ συντάκτης τοῦ *Ἐγχέλυος* εἰσήγαγεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὃν ἐπεχείρει νέαν τραχύτητα. Δὲν ὑπεστήριζε μόνον τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Γκαρούς· ἐξυπηρέτει καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν μνησικακίαν τῆς μὶς Μόργαν. Ὁ σαρκασμὸς ἐν τῇ μικρᾷ ἐφημερίδι καθίστατο ὁσημέραι πικρότερος, ἡ διαβολὴ ὀξυτέρα καὶ ἔμπλεως δηλητηρίου. Πᾶν ὅ,τι ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καπποὰ εἶχον τολμήσει ν' ἀνακοινώσωσιν εἰς τὸν ταγματάρχην, ὁ Σαβουρῶ δὲ Ρεβὶλ τὸ εἶχε δημοσιεύσει τὴν ἰδίαν ἐκείνην πρωΐαν εἰς τὸν *Ἔγχελυν τοῦ Μελέν*, ὃν ὁ Βερδιὲ δὲν ἤθελε ν' ἀναγνώσῃ.

Ἡμέρας τινὰς πρότερον ἡ Ἔλλεν Μόργαν καταλύσασα εἰς μικρὸν ξενοδοχεῖον ἐγγύτατα τοῦ σταθμοῦ, ὅθεν ἠδύνατο νὰ ἐπιτηρῇ τὰς ἀφίξεις καὶ τὰς ἀναχωρήσεις ὡς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Δαμμαρί, διέκρινε τὸν κ. δὲ Μομβρὲν διερχόμενον ἔφιππον, ἐν σπουδῇ δὲ φορέσασα τὸν πῖλόν της ἔκραξεν μίαν ἅμαξαν καὶ δεικνύουσα πρὸς τὸν ἡνίοχον τὸν ἤδη ἀπομακρυνθέντα ἱππέα ὑπεσχέθη αὐτῷ γενναῖον φιλοδώρημα ἂν ἠδύνατο νὰ τὸν παρακολουθήσῃ χωρὶς ν' ἀπολέσῃ τὰ ἴχνη του.

Ἀκούσας τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ φιλοδωρήματος ὁ ἁμαξηλάτης ἐκάμμυσε πονηρῶς τὸν ὀφθαλμόν, ὑποπτεύσας ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐρωτικῆς τινος περιπετείας. Εἶτα ἐμάστιξε σφοδρῶς τὸν ἵππον του, ὅστις ἦτο ἐξαίρετος.

— Πρὸ πάντων νὰ μὴ φανῇ ὅτι τὸν παρακολουθοῦμεν, παρήγγειλεν αὐτῷ ἡ Ἔλλεν.

— Ἄ, ἐννοῶ!. Δὲν θέλετε νὰ τὸ ἐννοήσῃ ὁ κ. δὲ Μομβρέν...

Ἡ Ἔλλεν προσέβλεψε τὸν ἁμαξηλάτην ἀποροῦσα. Καὶ ὅμως ἦτο φυσικὸν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος νὰ γνωρίζῃ τὸν κόμητα.

— Δὲν ἔχω κἂν ἀνάγκην νὰ παρακολουθήσω τὸν κ. δὲ Μομβρὲν διὰ νὰ ἴδω ποῦ πηγαίνει, εἶπεν ὁ ἁμαξηλάτης. Δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν. Τὸν εἶδα ἕως τώρα τρεῖς φορὰς ὁποῦ ἐπήγαινε ἐκεῖ μερικοὺς κυρίους ἐκ Παρισίων. Πηγαίνει εἰς Ἀβών!

Εἰς Ἀβών! Οὐδὲν ἐννόει ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐκείνου ἡ Ἔλλεν. Κἄτι χωρίον θὰ ἦτο βέβαια. Ἀλλὰ διατί ὁ Ροβέρτος νὰ προτιμᾷ νὰ μεταβαίνῃ ἐκεῖ; ἀδιάφορον Ἡ ἅμαξα ἔφθασε εἰς Ἀβὼν πρὶν φθάσῃ ἐκεῖ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν σταματήσας εἰς ἓν φαρμακεῖον τοῦ Φονταινεβλώ, Ἡ Ἔλλεν ἀνέμεινεν ἐπί τινας στιγμάς· εἶτα εἶδεν ἕνα ἄνδρα ἔφιππον σταματήσαντα ἔμπροσθεν οἰκίσκου κειμένου εἰς τὴν ὁδὸν παρὰ τὸν ναόν. Ὁ γέρων Δεβραὶ ἀνοίξας τὴν θύραν προϋπήντησε τὸν κ. δὲ Μομβρέν, ἔλαβε τὸν ἵππον ἐκ τοῦ χαλινοῦ καὶ τὸν ὡδήγησεν ὀλίγον ἀπωτέρω, εἴς τινα πλησιόχωρον σταῦλον βεβαίως, ἐνῷ ὁ Ροβέρτος εἰσήρχετο εἰς τὸ οἴκημα.

Ἡ Ἔλλεν διέταξε νὰ σταθμεύσῃ τὸ ὄχημα εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, μόνη δὲ καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιον προφυλαττομένη κατώπτευσε τὴν οἰκίαν. Ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τοίχου ἀνεῖρπε γλυκίνη, ἧς οἱ κλῶνες φυόμενοι ἐξ ὀζώδους κορμοῦ περιεστραμμένου ὡς ὑπερμεγέθης μέλας

ὄφις, ἀνήρχοντο περιπλεκόμενοι μέχρι τῶν παραθύρων τοῦ πρώτου πατώματος. Πρὸ τοῦ οἰκίσκου ἔκειτο μικρὸν κηπάριον, οὗ εὔβατος ἦτο ἡ εἴσοδος καὶ ὄπισθεν τῶν ροδωνιῶν εἰς ὕψος ἀναστήματος ἀνθρώπου διεκρίνετο τὸ ἰσόγειον, εἰς ὃ ἡ οἰκογένεια τοῦ Δερδαὶ ἔμενεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἡ Ἔλλεν ᾐσθάνετο νευρικήν τινα ἐπιθυμίαν ἔμφυτον, νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ κηπάριον ἐκεῖνο, νὰ κρούσῃ τὴν θύραν καὶ νὰ εἴπῃ; «Ποῦ εἶνε τὸ τέκνον μου; Εἶμαι ἡ μήτηρ!»

Προδήλως ἐκεῖ εὑρίσκετο ἡ Κυπριανή, Τὴν Κυπριανὴν ἤρχετο νὰ ἴδῃ ὁ κ. δὲ Μομβρέν. Ἡ Ἀγγλὶς ἐσυλλογίσθη ὅτι ἦτο προτιμότερον νὰ μὴ ριψοκινδυνεύσῃ, ἀλλὰ ν' ἀναμείνῃ καὶ ἀντὶ νὰ ἐγείρῃ τὴν προσοχήν, νὰ μηχανευθῇ ἐπιτήδειόν τινα δόλον, δι' οὗ νὰ γείνῃ κυρία τῆς θυγατρός της.

Ἐξήτασε τότε καλῶς τὸ οἴκημα, ὡς νὰ ἤθελεν ν' ἀποτυπώσῃ ἀκριβῶς ὅλας τὰς λεπτομερείας εἰς τὴν μνήμην της. Εἶτ' ἀπῆλθε γινώσκουσα νῦν ποῦ ὤφειλε νὰ πλήξῃ. Ἐπανῆλθεν εἰς Μελὲν φροντίζουσα ν' ἀποκρυβῇ καὶ ἀπεσύρθη λαθραίως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἔνθα κατέλυεν.

Τώρα τί νὰ πράξῃ; Ν' ἁρπάσῃ τὸ παιδίον; Βεβαίως· ἀλλὰ τίνι τρόπῳ; Ἀνέμενεν, ἐκαιροφυλάκτει τὴν κατάλληλον περίστασιν καὶ ἐν τοσούτῳ ἐξέτρεχεν ἐνίοτε κρύφα μέχρι τοῦ Ἀβὼν καὶ προσεπάθει νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ἡνιόχου πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν Δεβραί, περὶ τῶν ἕξεών των, περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἑαυτῶν ἀφωσιώσεως. Ἐσκέπτετο νὰ διαφθείρῃ αὐτοὺς διὰ χρημάτων καὶ νὰ παραλάβῃ τὴν Κυπριανήν· πλὴν αὐτοὶ ἦσαν ἀδιάφθοροι. Ἦσαν παλαιοὶ ὑπηρέται τοῦ Μομβρέν, ὁλοψύχως ἀφωσιωμένοι!

— Φαίνεται, ἔλεγε σαρδωνικῶς ἡ Ἔλλεν, ὅτι ἡ γενεὰ τῶν πιστῶν θεραπόντων δὲν ἐξηλείφθη ἀπὸ τοῦ κόσμου!.. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ροβέρτος τοὺς πληρώνει καλά, αὐτὴ εἶνε ἡ αἰτία! προσέθετεν ἡ εὐειδὴς γυνὴ μὲ τὸ ψυχρόν της μειδίαμα.

Ἡμέραν τινὰ μεταβᾶσα εἰς Ἀβών, καιροφυλακτοῦσα τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Δεβραὶ καὶ μὴ τολμῶσα νὰ τὸ πράξῃ ἐκ φόβου μὴ ἐξεγείρῃ τὴν δυσπιστίαν ἡ Ἀγγλὶς διέκρινεν, ὠθήσασα τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου, γυναῖκα τινά. Εἶδεν ὅτι εἶχεν μέλαιναν περιβολήν, τὸ σεμνὸν ἦθος παιδαγωγοῦ καὶ τὸ ἀνάστημα νεάνιδος. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν ἀφίκετο ἐφ' ἁμάξης τὴν φορὰν ταύτην καὶ διὰ νὰ μὴ τὴν παρατηρήσῃ ἡ Ἔλλεν ἐκρύβη ὑπὸ τὸ προστέγασμα τῆς πύλης τοῦ ναοῦ, ἀνοίξασα μάλιστα καὶ τὴν θύραν καὶ στηριχθεῖσα ἐπὶ κιγκλιδώματος μνημείου, ἐφ' οὗ ἐχαράσσετο παραμεμορφωμένον τὸ ὄνομα τοῦ Μοναλδέσκη. Ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἠδύνατο ἐκεῖθεν νὰ ἐπιτηρῇ τὸν Ροβέρτον. Ἡ καρδία τῆς Ἔλλεν, ἡ καρδία ἐκείνη, ἥτις δὲν ἔπαλλεν οὐδ' ἐξ ἔρωτος, οὐδ' ἐξ ἐνθουσιασμοῦ, οὐδὲ σχεδὸν ἐξ ὀργῆς, ᾐσθάνθη ὡσεὶ ὀδυνηρὸν νυγμὸν βελόνης· ἀστραπὴ πείσματος διῆλθε δι' αὐτῆς. Ἦτο ἡ ἀντίζηλός της ἡ γυνὴ ἐκείνη.

Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου Βερδιέ, ἡ νεᾶνις, ἧς ἐγίνωσκε τὴν οἰκειότητα μετὰ τοῦ Ροβέρτου παρὰ τοῦ Ρεβίλ, καταλύσαντος ἐν Τρουβίλλῃ ἄλλοτε μετὰ τοῦ Βερδιὲ καὶ μετὰ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, ἡ Γιλβέρτη, περὶ ἧς καὶ αὐτὴ εἶχεν ὁμιλήσει εἰς τὸν κόμητα, εὑρίσκετο ἐκεῖ! Εἶχον συνεντεύξεις αὐτὸς καὶ ἐκείνη εἰς τὸν ἐν Ἀβὼν οἰκίσκον!

— Ἂς εἶνε! τόσον τὸ καλλίτερον! εἶπεν ἡσύχως ἡ Ἔλλεν, ἀφοῦ πρὸς στιγμὴν ἐλυπήθη, πληγεῖσα ἐν τῇ γυναικείᾳ αὐτῆς ματαιοδοξίᾳ. Τοὐλάχιστον τοὺς ἔχω εἰς τὸ χέρι!

Ἡ Ἔλλεν ἀνεζήτει ὅπλον κατὰ τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ τώρα τὸ ἀνεύρισκεν. Δὲν ἦτο μόνον ἡ ἁρπαγὴ τῆς Κυπριανῆς δι' ἧς ἠδύνατο νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν Ροβέρτον νὰ κύψῃ, νὰ τὴν ἀναγνωρίσῃ αὐτήν, τὴν Ἔλλεν Μόργαν, ὑπὸ τὴν νόμιμόν της ἰδιότητα ὡς κόμησσαν δὲ Μομβρέν· ἦτο καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς ὑπολήψεως τῆς Γιλβέρτης. Διὰ μέσου τῆς δεσποινίδος Βερδιέ, διὰ μέσου τῆς τιμῆς τῆς Γιλβέρτης ἐδέσμευεν ἀπὸ τῆς πρωίας ἐκείνης τὴν θέλησιν τοῦ Ροβέρτου. Ἀναμφιβόλως λαμπρὰ ἦτο ἡ ἰδέα της ὅπως ἔλθῃ νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Μελέν, εἰς τὸ παρὰ τὸν σταθμὸν ξενοδοχεῖον, ὡς εἰς σκοπιάν, εἰς τὸ Ἀβὼν δέ, ναί, εἰς τὸν μικρὸν οἰκίσκον τοῦ Ἀβὼν ἔμελλε νὰ κριθῇ ἡ τύχη της!...

Εἰδοποίησε τὸν Σαβουρῶ δὲ Ρεβὶλ περὶ πάντων ὅσα ἔμαθεν. Ὁ δημοσιογράφος ἐχάρη σφόδρα. Αὐτὸ ἦτο *λουκοῦμι*! ἔλεγεν. Ἡ Ἔλλεν Μόργαν παρεῖχεν αὐτῷ τὰ στοιχεῖα νικηφόρου ἀγῶνος.

— Εὖγε!... Ὤ, τότε λοιπὸν τὰ πάντα ἐξηγοῦνται. Ἰδοὺ διατί ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν δὲν ἐδέχθη τὴν ὑποψηφιότητα. Ἔκαμε τὸ χατῆρι τοῦ ταγματάρχου ὁ γέρων βασιλόφρων! Ἡ ἀνεψιὰ χαϊδεύει τὸν νέον καὶ ὁ νέος ἐμποδίζει τὸν πατέρα του νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα, τοιουτοτρόπως δὲ ὁ Βερδιὲ βγαίνει μιὰ χαρά! Καλὰ τὸ ἐσκέφθησαν! πονηρὸς εἶνε ὁ στρατιωτικός! Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ὅμως ὁποῦ βλέπω αὐτοὺς τοὺς δῆθεν ὁσίους ἀνθρώπους νὰ καταφεύγουν εἰς τοιαῦτα μέσα.

Καὶ ἡ φιλοσκωμμοσύνη τοῦ κυνικοῦ θαμιστοῦ τῶν παρισινῶν λεωφόρων ὁμοῦ μὲ τὴν χαιρεκακίαν τῆς ἑταίρας, προθύμου πάντοτε εἰς τὸ συκοφαντεῖν ἔντιμον γυναῖκα, ἐξεδικοῦντο διὰ πικρῶν χλευασμῶν κατὰ τῆς ἐντιμότητος τοῦ Βερδιέ. Ἀ! τοιαύτας λοιπὸν ἀγοραπωλησίας ἔκαμνεν ὁ ταγματάρχης! Δὲν ἦτο κουτὸς ὁ πυροβολητής! Ἦτο νοστιμώτερον ὅμως αὐτὸ τὸ

ἀνέκδοτον παρὰ ἡ ἱστορία τῆς διασώσεως τῶν ἐργατῶν τοῦ ὀρυχείου τοῦ Μεόν! Ὦ, ἔμελλον νὰ διασκεδάσωσιν!

Καὶ ὁ συντάκτης τοῦ *Ἐγχέλυος* ἔτριβε τὰς χεῖρας.

— Δὲν θὰ διηγηθῆτε βέβαια ὅτι ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου....

Ἀλλ' ὁ Ρεβὶλ διέκοψε τὴν Ἔλλεν λέγων:

— Μὴ φοβεῖσθε! εἶνε ζήτημα ἐπιθέτων. Ὑπάρχει τρόπος νὰ τὰ εἴπῃ ὅλα κανείς. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ βεβαιώσῃ· ὑποδεικνύει, ὑπαινίσσεται καὶ ὅλος ὁ κόσμος ἐννοεῖ. Ἄλλως τε τὰ πάντα εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπιτρέπονται.

Εἶτα προσέθηκε λαμβάνων τὴν μικρὰν ψυχρὰν χεῖρα τῆς Ἀγγλίδος:

— Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὀλίγον μ' ἐνδιαφέρει ἡ πολιτική, ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω.

Καὶ φλὸξ πονηρά, ταχεῖα, μετὰ λαθραίου ἠλεκτρισμοῦ διήρχετο διὰ τῶν ὡραίων πρασινωπῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἀγγλίδος.

Τὰ ἄρθρα τοῦ *Ἐγχέλυος* καὶ αἱ κακαὶ φῆμαι, ὧν ὁ κτηνίατρος καὶ ὁ κύριος Καππουὰ ἐγένοντο διερμηνεῖς πρὸς τὸν Βερδιέ, ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐκ τῆς κοινότητος αὐτῆς τοῦ μίσους καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Ἔλλεν Μόργαν καὶ τοῦ Σαβουρὼ δὲ Ρεβίλ.

Ἡ Γιλβέρτη, ὅπως καὶ ὁ θεῖός της ἠγνόει τὰ διατρέχοντα. Ἡ ἐντιμότης σχηματίζει περὶ αὐτὴν ἰδίαν ἀτμόσφαιραν, ἐντὸς τῆς ὁποίας αἱ μιαρότητες δὲν δύνανται νὰ βιώσωσιν καὶ ἡ αἴγλη τῆς ἀρετῆς τὴν περιβάλλει μὲ εἶδός τι φωτεινοῦ θώρακος. Ἡ συκοφαντία ὅσον θέλει δύναται πέριξ αὐτῆς νὰ ὠρύηται καὶ νὰ μαίνηται. Ἡ Γιλβέρτη ἀνησυχεῖ μόνον διὰ τὸν ταγματάρχην. Ἱκέτευε τὸν Δυκᾶν νὰ μὴ ἐγκαταλείψῃ τὸν ταλαίπωρον θεῖόν της μόνον εἰς τὴν ἐπιχείρησιν, εἰς ἣν τὸν εἶχον ἐξωθήσει καὶ εἰς ἣν δὲν ἦτο πεπειραμένος. Καίτοι δὲ εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων διαγεγραμμένον τὸν βίον του ὁ Αἰμίλιος, ὁ πολιτευόμενος ἐκεῖνος, ὅστις ἦτο τακτικὸς ὡς χρονόμετρον, ἀκουσίως ὑφίστατο τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γοήτρου καὶ ὑπήκουεν εἰς τὴν Γιλβέρτην περισσότερον παρ' ὅσον ἐπόθει.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὁπωσοῦν δυσηρεστημένη διὰ τοῦτο, παρετήρει εἰς τὸν νεαρὸν Πὶττ ὅτι ὅλαι ἦσαν μάταιαι ἐκεῖναι αἱ περιποιήσεις του. Ἡ μικρὰ κεφαλὴ τῆς Γιλβέρτης ἐφλογίζετο δι' ἄλλον. Ὁ Δυκᾶς ἔπρεπεν ἀλλοῦ ν' ἀγαπήσῃ.

— Καὶ ποῦ τὸ εἰξεύρετε, κυρία;... ἐψιθύρισεν ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ συλλόγου Μοντεσκιὲ ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν ἡ Ἐρρικέττα ἐπανελάμβανεν αὐτῷ εἰρωνικῶς τὴν τοιαύτην συμβουλήν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐμειδίασε, χωρὶς νὰ δείξῃ ὅτι ἐννόησεν· εὕρισκεν ὅτι ὁ Δυκᾶς εἶχε πολὺ πνεῦμα καὶ ἑτοιμότητα — ὅ,τι ἀκριβῶς ἀπαιτεῖται διὰ τὸ βῆμα. Ἄ! ἂν ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ταγματάρχης δὲν ἦτο ὑποψήφιος!...

Ἀλλ' ἦτο αὐτὸς ὁ ὑποψήφιος καὶ ἐπρόκειτο ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, εἰς τὸ *καφεῖον τῆς Ἀστραπῆς* νὰ ὑποστῇ τὴν ἐπίθεσιν τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γκαρούς. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔμενε μόνη μετὰ τῆς Γιλβέρτης περιφρόντιδος ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ κενῇ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ἐπειδὴ ὁ κ. Σαρβὲ κωλυθεὶς ὑπὸ ὀδονταλγίας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἐρρικέτταν, κατὰ τὴν καθημερινὴν αὐτοῦ συνήθειαν. Ἤλγει τοὺς ὀδόντας ὁ Σαρβέ! Ὁ καϋμένος ὁ γερουσιαστής! Καὶ ἡ Ἐρρικέττα ἀκουσίως ἀνελογίζετο τὸ λεπτὸν μειδίαμα τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ, τὸ ἀποκαλύπτον διπλοῦν στοῖχον ὀδόντων ἀσπίλων καὶ στερεῶν.

Ἔπειτα στραφεῖσα πρὸς τὴν Γιλβέρτην:

— Τί ἔχετε, κόρη μου; ἠρώτησεν.

— Ἐγώ, κυρία; τίποτε!

— Ὄχι! τὸ ἐννοῶ. Εἶσθε κατηφής.

Ἦτο μᾶλλον ζαλισμένη ἀκόμη καὶ ἔκπληκτος παρὰ κατηφής, ἐξ ὅσων εἶπεν αὐτῇ πρὸ ὀλίγου ὁ θεῖός της. Πόσοι κακοὶ ὑπῆρχον εἰς τὸν κόσμον! Καὶ τί ἔκαμεν αὐτὴ πρὸς τοὺς ἄλλους διὰ νὰ ἐπιθυμοῦν τὸ κακόν της; Διατί ν' ἀσχολῶνται εἰς τὰ κατ' αὐτήν; Αὐτὴ ἤθελε νὰ ζήσῃ βίον ἀθόρυβον, ἐν ἠρέμῳ λήθῃ, καὶ ἀπεναντίας ἀνεμίγνυον τὸ ὄνομά της εἰς ἀπεχθεῖς διαδόσεις, ἃς περιεφρόνει, ἀλλ' αἵτινες τὴν ἔθλιβον διότι κατελύπουν τὸν θεῖόν της.

Καὶ ἡ Γιλβέρτη τότε διηγήθη πάντα ταῦτα πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, ἥτις τὴν ἠρώτα, ἔσειε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔλεγεν:

— Ὄχι δά! μὴν ἀνησυχῆτε δι' αὐτό! Δὲν εἶνε τίποτε... Αὐτὰ ἔχει ἡ πολιτική...

— Ἡ πολιτική;

— Ναί. Ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ὑποψηφίου!. ἐννοεῖτε; Ἀφήσατέ τους νὰ λέγουν καὶ νὰ φλυαροῦν. Ὢ! ἂν εἰξεύρετε!.. Εἶπαν πολὺ χειρότερα δι' ἐμέ, ἥτις σᾶς ὁμιλῶ!...

Καὶ ἐσιώπησεν ἰδοῦσα τὸ ἀγαθὸν καὶ περίεργον βλέμμα τῆς Γιλβέρτης. Ἠρέμα, μὲ τὴν θωπευτικήν φωνήν της, μὲ τὴν ἤπιον στοργήν της ἡ νεᾶνις ἠρώτησε μετ' ἐνδιαφέροντος:

— Διὰ σᾶς; καὶ τί ἠμποροῦν νὰ εἴπουν διὰ σᾶς, κυρία;

Ἡ εὐειδὴς μορφὴ τῆς Ἐρρικέττας ἐγένετο αἴφνης σκεπτική.

— Ἀλλ' ἐγώ, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί, δὲν εἶμαι τὸ αὐτό!

Καὶ παρετήρει τὸ παρθενικὸν μέτωπον, τοὺς διαυγεῖς ὀφθαλμούς, τὴν ἀνεπιτήδευτον ἀγνότητα τῆς νεάνιδος, ἧς ἐκράτει τὰς ὁπωσοῦν πυρεσσούσας χεῖρας ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της.

— Ὄχι, δὲν εἶμαι τὸ αὐτό, φυλτάτη μου κόρη, καὶ ὁ κ. Ζαβουγιέ, ἢ πολίτης Γκαροὺς ἠδύ-

ναντο νὰ σᾶς φεισθῶσι καὶ νὰ μὴ σᾶς ἀποτείνωσιν ὅσα πλουσιοπαρόχως ἐξετόξευσαν κατὰ τῆς φιλαρεσκείας μου.. Σεῖς δὲν εἴσθε ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα!.. Εἴσθε ἡ θελκτικωτάτη καὶ ἡ μᾶλλον ἀξιέραστος τῶν νεανίδων. Ὢ! μὴ ἐρυθριᾶτε, διότι εἶνε ἀληθές!

Καὶ ἡ ὡραία χήρα προσέβλεπε τὴν Γιλβέρτην, ἐστέναζε παρατηροῦσα αὐτὴν μὲ λύπην μεσιτρίας συνοικεσίων, ἥτις ἀπαντᾷ πρόσκομμά τι. Ἄχ! αὐτὸς ὁ κ. δὲ Μομβρὲν! τί καλὰ θὰ ἔκαμνε ἂν ἐνυμφεύετο τὴν δεσποινίδα Βερδιέ!.. Καὶ τὸ ἀδύνατον ἐκεῖνο συνοικέσιον ἐφείλκυεν ἰσχυρῶς τὸ ἐνδιαφέρον τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ὡς ὑποψηφιότης διακινδυνεύουσα ἢ ὡς σχηματισμὸς ὑπουργείου προσκρούων εἰς ἐμπόδια.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΘΗΡΑ ΔΙΑ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ

Ὁ βούβαλος, ὅστις ἐξηφανίσθη πλέον ἐξ Εὐρώπης, θέλει ἐκλείψει ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἐξ Ἀμερικῆς, ἕνεκεν τῆς φοβερᾶς καταδιώξεως ἣν ὑφίσταται.

Ἐκ τῶν πεδιάδων τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς κατέφυγε εἰς τὰς ἐρήμους τῆς δυτικῆς, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θ' ἀπέφευγεν οὕτω τὰ βέλη ἢ τὴν σφαῖραν τοῦ Εὐρωπαίου ἢ ἰθαγενοῦς Ἀμερικανοῦ κυνηγοῦ. Τὸ ἀτυχὲς ὅμως ζῷον ἐλογάριασε χωρὶς τὸν ξενοδόχον, ἤτοι χωρὶς τοὺς σιδηροδρόμους. Ὅσον οὗτοι προυχώρουν, ἐπὶ τοσοῦτο τοῦτο ἠναγκάζετο νὰ ὑποχωρῇ. Ἐνίοτε αἱ ἀγέλαι αὐτοῦ ἀνύποπτοι ἔτρεχον ἐπὶ τῆς μαλακῆς ὁδοῦ, ἣν παρεῖχον αὐτοῖς οἱ στρωτῆρες τοῦ σιδηροδρόμου· πολλάκις δὲ καὶ ἐθεάθησαν βούβαλοι ἀναπαυόμενοι μεταξὺ τῶν σιδηρῶν ῥάβδων ἐν ἀγνοίᾳ τελείᾳ τοῦ κινδύνου, ὃν διέτρεχον, καὶ χωρὶς νὰ ταράσσωνται ἐκ τοῦ ὀξέως συριγμοῦ τῆς ἀτμαμάξης. Ὁπόταν ἓν τῶν ζώων τούτων εὑρίσκετο ἐπὶ τῆς σιδηρᾶς ὁδοῦ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διαβάσεως τῆς ἀτμαμάξης εὐκόλως ἀπωθεῖτο, φονευόμενον, ὑπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου μηχανήματος, δι' οὗ καθαρίζονται αἱ ῥάβδοι τῶν ἐπ' αὐτὰς εὑρισκομένων λίθων. Συχνάκις ὅμως ἀντὶ ἑνὸς ἀγέλη ὅλη βουβάλων ἀπέκλειε τὴν ὁδόν, καὶ ἠνάγκαζε τὴν ἁμαξοστοιχίαν νὰ σταματᾷ. Τότε οἱ ἐν αὐτῇ μηχανικοί, ὑπάλληλοι καὶ ταξειδιῶται ἠναγκάζοντο νὰ κατέρχωνται τῶν ἁμαξῶν καὶ διὰ τῶν πολυστρόφων καὶ τῶν ὅπλων νὰ ἐπιδίδωνται εἰς πρόχειρον θήραν. Τὸ τοιοῦτο συχνάκις ἐπαναλαμβάνεται, ἐνίοτε μάλιστα καὶ χάριν ἁπλῶς διασκεδάσεως. Οὕτω δὲ εἰς ἕκαστον ταξείδιον τοῦ σιδηροδρόμου καταστρέφονται οὐκ ὀλίγα ἀτυχῆ ζῷα. Ἂν τοῦτο ἐξακολουθήσῃ, μετ' ὀλίγον καιρὸν θὰ κατατάξωμεν τὸν βούβαλον εἰς τὰ *προϊστορικὰ* ζῷα.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Καθ' ὅσον ἡ ἐπιστήμη ἐμβαίνει εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου, ἐκδιώκει ἐκεῖθεν τὴν ματαιότητα, ὡς τὸ ὑγρὸν ὅπερ εἰσερχόμενον εἰς δοχεῖον ἐκδιώκει ἐξ αὐτοῦ τὸν ἀέρα.

Ἔχει καὶ ὁ ἄνθρωπος, ὡς τὸ βιβλίον, δύο λευκὰς σελίδας εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος: τὴν νηπιότητα αὐτοῦ καὶ τὸ γῆρας.

Κλίνει τις τὸ γόνυ πρὸ τῆς καλλονῆς, ἀλλὰ κλίνει τὴν κεφαλὴν πρὸ τῆς ἀρετῆς.

Ἐν τῷ ἔρωτι ὡς ἐν τῇ πολιτικῇ ἡ διάψευσις εἶνε πολλάκις ὁμολογία.

Ὁ ἔρως εἶνε αἴσθημα ὁμοιάζον πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν, ἀλλὰ καὶ ταύτης εὐγενέστερον: ὁ ἐρῶν ἵνα καταστῇ εὐτυχὴς ζητεῖ νὰ παράσχῃ εἰς ἄλλον οἵαν εὐτυχίαν δι' ἑαυτὸν θὰ ἐπόθει.

Ἡ γυνὴ καθ' ὅσον ἡλικιοῦται ἀπόλλυσι τὴν δύναμιν τοῦ μνημονικοῦ· τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον λησμονεῖ εἶνε.... ἡ ἡλικία της!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ Βίσμαρκ δεσμευόμενος!

Τὸ ἑπόμενον περίεργον ἀνέκδοτον ἀναφέρει γαλλικὴ ἐφημερίς.

Ὑπάρχει συνήθεια ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερισμοῦ νὰ δοκιμάζεται ἡ στερεότης τοῦ δεσμοῦ τῆς πρώτης θημωνιᾶς ἐπὶ προσώπου ξένου τοῖς θερισταῖς, ὅπερ οὗτοι ἤθελον εὕρει ἐν τοῖς ἀγροῖς. Πρό τινων δ' ἡμερῶν ὁ Βίσμαρκ, ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ τοῦ ἐθίμου, διήρχετο πεζὸς ἀγρόν τινα, ὅτε δώδεκα ἕως δεκαπέντε θερίστριαι ἐρρίφθησαν κατ' αὐτοῦ, καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ εἴπῃ λόγον τὸν ἔδεσαν στερεώτατα. Μετά τινας στιγμὰς ὁ αἰχμάλωτος ἀφέθη ἐλεύθερος.

Ὅταν ὁ Βίσμαρκ ἔμαθε τὴν αἰτίαν τοῦ συμβάντος κατ' αὐτοῦ πραξικοπήματος, ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ ὑπῆρξε πρὸς ἑκάστην μὲν τῶν θεριστριῶν ἓν χρυσοῦν νόμισμα, πρὸς δὲ τοὺς θεριστὰς εἷς καλὸς πίθος ζύθου.

Ἡ πόλις Ἀμβοῦργον εὑρίσκετο τελευταῖον εἰς ἀναστάτωσιν. Νέοι τινὲς κακοήθεις διηγήθησαν εἰς τὴν

σύζυγον ἐμπόρου τινος ὅτι δέκα τρεῖς κροκόδειλοι προωρισμένοι διὰ θηριοτροφεῖον ἐξέφυγον ἀπό τινος ἱστιοφόρου πλοίου εὑρισκομένου εἰς τὸν λιμένα καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν ποταμὸν Ἔλβαν. Ἡ ἱστορία διεδόθη ταχέως, κατεχωρίσθη εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἡ ἀστυνομία ἐπίστευσε τὸν ἀστεϊσμὸν καὶ τὸ σπουδαιότερον ἐξέδωκε προκήρυξιν δι' ἧς ἐφίστα τὴν προσοχὴν τῶν λουομένων. Ἕνεκα τούτου ἔκλεισαν ὅλα τὰ θαλάσσια καὶ ποτάμια λουτρά. Μετά τινας ὅμως ἡμέρας συνελήφθησαν αἱ αἴτιοι τοῦ φόβου τούτου καὶ ἐφυλακίσθησαν

〰〰〰

Ἐν Χικάγῳ τῆς Ἀμερικῆς ἱδρύθη ἐσχάτως ἀποτεφρωτήριον πρὸς καῦσιν τῶν ἀποκομιζομένων ἐκ τῆς πόλεως ἀκαθαρσιῶν. Ἤδη κατεσκευάσθη ἐκεῖ μέγας κλίβανος, ἀποτεφρῶν τὸ περιεχόμενον εἴκοσιν ἁμαξῶν. Τὸ ἀποτεφρωτήριον κατεσκευάσθη ἐντὸς λιθίνου δώμου, οὗ ἡ κορυφὴ φθάνει μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Αἱ ἅμαξαι ἀπορρίπτουσι τὰς ἀκαθαρσίας αὐτὰς ἐντὸς τοῦ ἄνω μέρους, ὁπόθεν μεταφέρονται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ κλιβάνου· ἐκεῖθεν δὲ πίπτουσιν ἐπὶ σιδηρᾶς ἐσχάρας, διὰ τῶν πλεγμάτων τῆς ὁποίας διέρχεται ἡ φλόξ. Ἡ ἀποτέφρωσις γίνεται ταχύτατα, ἡ τέφρα δὲ συσσωρεύεται εἰς τὰ κάτωθεν τῆς ἐσχάρας εὑρισκόμενα ἰδιαίτερα δοχεῖα· 40,215 λίτραι ἀκαθαρσιῶν παράγουσι 5,000 λίτρας τέφρας. Εὐνόητον εἶνε πόσον ἐκ τούτων ἐκέρδησεν ἡ καθαριότης τῆς πόλεως.

〰〰〰

Ἡ ἀποτέφρωσις τῶν σωμάτων τῶν νεκρῶν δὲν ἐννοεῖται πολὺ ἐν Ἰταλίᾳ. Πτῶμα, ἀποσταλὲν ἐσχάτως εἰς Μεδιόλανα, ὅπως ὑποβληθῇ εἰς ἀποτέφρωσιν, ὑπεβλήθη εἰς τέλος 240 φράγκων, ὅταν δ' ἐξήχθη ἐκ νέου τῆς πόλεως ὡς τέφρα ἐτέλεσεν ἐκ νέου εἰς τὴν τελωνιακὴν ἀρχὴν τὸ αὐτὸ ποσόν.

〰〰〰

Λέσχη πρωτοφανὴς πρόκειται νὰ ἱδρυθῇ ἐν Γλασκόβῃ, λέσχη τῶν κωφῶν. Ἐν αὐτῇ θὰ συνέρχωνται πάντες οἱ ἐν τῇ πόλει δυσήκοοι, οἵτινες δυσκόλως δύνανται νὰ μετάσχωσι τῶν κοινῶν ὁμηγύρεων, καὶ θὰ δύνανται, ἐν τῇ ἀμοιβαιότητι τοῦ ἐλαττώματος, νὰ συνομιλῶσι, νὰ συζητῶσι, χωρὶς νὰ καθίστανται ὀχληροὶ πρὸς ἀλλήλους.

〰〰〰

Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι ἁμιλλῶνται ζωηρῶς τίς νὰ ὑπερβάλῃ τὴν ἄλλην κατὰ τὴν ταχύτητα τῶν ἁμαξοστοιχιῶν. Ἡ ἑταιρία τοῦ «Λονδινείου καὶ βορειοδυτικοῦ σιδηροδρόμου» ὠργάνωσεν ἐσχάτως ταχεῖαν ἁμαξοστοιχίαν, ἥτις διήνυσε τὴν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Ἐδιμβοῦργον ἐξ 644 χιλιομέτρων ἀπόστασιν, εἰς ὀκτὼ καὶ ἡμίσειαν ὥρας μόνον. Ἀλλ' ἡ ἀντίζηλος αὐτῆς ἑταιρία τοῦ «Μεγάλου Βορείου» σιδηροδρόμου ὠργάνωσεν ἀμέσως ἁμαξοστοιχίαν, ἥτις ἔφθασεν εἰς Ἐδιμβοῦργον ἐν διαστήματι ὀκτὼ ὡρῶν μόνον, διανύσασα 80 χιλιόμετρα καθ' ὥραν. Ἡ τελευταία αὕτη ἑταιρία ἀνέκαθεν εἶχε τὰς ταχυτάτας ἁμαξοστοιχίας· τὸ τραῖνον τῆς Ὑόρκης διανύει καθ' ἑκάστην τὴν ἀπὸ Λονδίνου εἰς Γράνθαμ ἐξ 105 1)4 μιλλίων ἀπόστασιν ἄνευ σταθμοῦ εἰς διάστημα μιᾶς ὥρας καὶ πεντήκοντα ἑπτὰ λεπτῶν, ἤτοι διανύει 54 μίλλια ἢ 86 χιλιόμετρα καθ' ὥραν.

〰〰〰

Κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἐν Γαλλίᾳ ἐγένοντο ἐν συνόλῳ 7572 αὐτοκτονίαι, ἐξ ὧν 1420 μόνον ἐν τῷ νομῷ τοῦ Σηκουάνα, ἤτοι τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ, καίτοι ὁ πληθυσμὸς τοῦ νομοῦ τούτου ἀποτελεῖ μόλις τὸ δέκατον πέμπτον τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας. Ὡς συνήθως, αἱ πλειότεραι αὐτοκτονίαι (790) ἐγένοντο κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον. Κατὰ τὸ σύνηθες ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτόνων γυναικῶν ὑπολείπεται μεγάλως τοῦ τῶν ἀνδρῶν. Ἐν τῷ νομῷ Σηκουάνα ἐπὶ 1420 αὐτοκτονησάντων γυναῖκες εἶνε μόνον 295, ἤτοι τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ. Ἡ αὐτοκτονία εἶνε συνηθεστέρα μεταξὺ τοῦ πεντηκοστοῦ καὶ ἑξηκοστοῦ ἔτους. Ἐν ὅλῃ τῇ Γαλλίᾳ οἱ ἔχοντες τὴν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀριθμῶν ἡλικίαν ἐκ τῶν αὐτοκτόνων ἀνέρχονται εἰς 1508, ἐνῷ μεταξὺ τοῦ τριακοστοῦ καὶ τεσσαρακοστοῦ ἔτους ἀριθμοῦμεν αὐτόχειρας μόνον 992. Ἀπὸ τῶν 40 μέχρι τῶν 50, ἡ ἀναλογία αὐξάνει καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτόνων ἀνέρχεται εἰς 1395.

ΠΑΙΓΝΙΑ

Ὀπτικὴ ἀπάτη.

Ἐκ τῶν δύο κάτωθι σχημάτων ποῖον εἶνε μεγαλήτερον· τὸ φέρον τὸν ἀριθμὸν 1 ἢ τὸ φέρον τὸν ἀριθμὸν 2;

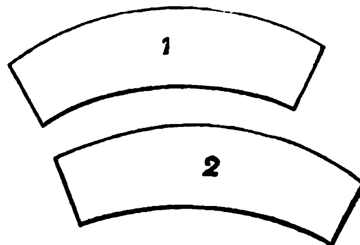

Ἀπορροῦντες καὶ διὰ τὴν μωρὰν ἐρώτησιν ἔτι πάντες θ' ἀπαντήσητε μειδιῶντες: τὸ 2!

Ἀλλ' ἐὰν κόψετε ἐκ χάρτου τὰ δύο ταῦτα ἐκ τοῦ σχήματος ἀντιγράφοντες καί, ἀλλάσσοντες τὴν θέσιν αὐτῶν, θέσετε τὸ 2 ἄνωθεν τοῦ 1, θὰ ἴδητε μετ' ἐκπλήξεως ὅτι τὸ 1 φαίνεται νῦν μεγαλήτερον! Τί συμβαίνει λοιπὸν καὶ πόθεν ἡ μαγικὴ αὕτη τῶν διαστάσεων μεταβολή; Ἵνα κάλλιον πεισθῆτε ἀποφασίζετε τέλος νὰ θέσητε τὸ ἓν ἐπὶ τοῦ ἄλλου, ὅπως καὶ ἀκριβῶς ἴδητε τὴν διαφοράν. Ἀλλὰ νέα ἔκπληξις σᾶς ἀναμένει: τὰ δύο σχήματα ταυτίζονται ἐντελῶς, εἶνε ἴσα! Ἦτο λοιπὸν καθαρὰ ὀπτικὴ ἀπάτη ὅ,τι ἐνομίζετε ὅτι σαφέστατα ἐβλέπετε, ἀπάτη διδάσκουσα ὅτι δὲν πρέπει νὰ πιστεύετε πάντοτε τὰ *μάτια σας*.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1447

'Αριθ. 665 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32. 25 Σεπτεμβρίου 1888

ΔΥΟ ΝΥΜΦΑΙ

Τὸ ἔτος 1888 ἦτο ἐκτάκτως αἴσιον διὰ τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν τῆς Ἑλλάδος· τ' ἀγαθὰ ὅσα ἡ τύχη σπανίως καὶ μετὰ φειδοῦς ἀπονέμει, τὰ πληροῦντα εὐφροσύνως τὸν οἶκον καὶ περιβάλλοντα αὐτὸν δι' ἀτμοσφαίρας ζηλωτῆς εὐδαιμονίας, ἱλαδὸν ἐπῆλθον εἰς αὐτήν. Κλὼν νεοθαλὴς ἐβλάστησεν εἰς τὸ εὔχυμον καὶ ἀμφιλαφὲς δένδρον αὐτῆς καὶ ἐνῷ τὰ τηλεβόλα ἐκρότουν ἐν Πετρουπόλει πανηγυρίζοντα τὴν βάπτισιν τοῦ τελευταίου τέκνου, ὁ πρεσβύτατος τῶν υἱῶν, ἄλκιμος ἤδη νεανίας, ἐλπὶς καὶ χάρμα τοῦ λαοῦ ἐφ' οὗ μέλλει νὰ βασιλεύσῃ, ἀντήλλασσε τὰ μνῆστρα μετὰ κόρης περιφανοῦς οἴκου. Τὸ ἀσπάσιον ἄγγελμα ἐρχόμενον ἐν στιγμαῖς χαρμοσύνου προσδοκίας ἐπὶ ταῖς τελεσθησομέναις ἑορταῖς τῆς ὅσον οὔπω συμπληρουμένης εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς βασιλείας τοῦ πατρός, ἠλέκτρισε πάσας τὰς καρδίας, ἐχαιρετίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς πάσας τὰς χώρας τοῦ ἐλευθέρου καὶ τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ καὶ νέαν ἐχορήγησε ρώμην καὶ ζέσιν εἰς τοὺς ἀπ' αἰώνων ἀσβέστους ἐθνικοὺς πόθους. Ἀκόμη δὲ δὲν εἶχον σιγήσει τὰ πολλαπλᾶ σχόλια περὶ τῆς ἐνδεχομένης πολιτικῆς σημασίας τοῦ εὐτυχοῦς γεγονότος, ὅτε ἠγγέλθη ἡ μνηστεία τοῦ δευτεροτόκου βασιλόπαιδος Γεωργίου μετὰ πριγκιπίσσης τοῦ οἴκου τῶν Ὀρλεανιδῶν. Ἴσως πρὸς δικαιολογίαν τοῦ ρητοῦ ἅπαν τριττὸν τέλειόν ἐστιν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προπαρασκευαζομένης πανηγύρεως νέον εὐφρόσυνον μήνυμα ἀπὸ καιροῦ ὑποψιθυριζόμενον, τὸ συνοικέσιον τῆς περικαλλοῦς ἡμῶν ἡγεμονόπαιδος Ἀλεξάνδρας ἐπιστέψῃ τὸ σύνολον καὶ ἐπιχύσῃ νέαν αἴγλην χαρᾶς εἰς τὴν σεπτὴν οἰκογενειακὴν ἑστίαν.

Ἀληθῶς πρὸς τὴν νέαν τῆς Ἑλλάδος δυναστείαν ἡ τύχη ἐδείχθη ἀνέκαθεν εὔνους καὶ ὁ βασιλεὺς Γεώργιος δύναται ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ εἰς ὃν μετὰ μικρὸν ἀφικνεῖται νὰ ρίψῃ γαλήνιος τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ νὰ ἐπισκοπήσῃ μετὰ παρηγόρου συναισθήσεως τὴν μακρὰν περίοδον τὴν διήκουσαν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς ἀπεβιβάσθη τὸ πρῶτον ἡβάσκων εἰς Πειραιᾶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐνθουσιωδῶν ἐπευφημιῶν τοῦ λαοῦ του, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν αἱ αὐταὶ ἐπευφημίαι ἐγκαρδίως θὰ χαιρετίσωσι τὴν αἴσιον συμπλήρωσιν τῆς εἰκοσιπενταετοῦς βασιλείας του. Τὸ ἐπίθετον Felix, ὅπερ προσελάμβανον ἄλλοτε οἱ Καίσαρες μᾶλλον ὡς οἰωνὸν ἢ ὡς χαρακτηρισμὸν δικαιολογούμενον ἐκ τῶν πραγμάτων, θὰ ἥρμοζεν ἀναντιρρήτως κρεῖσσον εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, τοὐλάχιστον κατὰ τὴν λήγουσαν ταύτην πρώτην περίοδον τῆς ἑαυτοῦ βασιλείας. Τὸ στάδιον αὐτοῦ ὡς ἡγεμόνος ὑπῆρξεν ἀνώδυνον καὶ ἀτάραχον ἐν ἐποχῇ συγχρόνων ἀναστατώσεων, καθ' ἣν θρόνοι ἀρχαῖοι καὶ νεοπαγεῖς ἐσείοντο περιοδικῶς ἐκ βάθρων καὶ ἐλυγίζοντο ὡς δόνακες τὰ σκῆπτρα καὶ ἐπληθύνετο μοιραίως ἡ θλιβερὰ φάλαγξ τῶν ἐκπτώτων βασιλέων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ παρέχῃ ἐργασίαν εἰς τὴν ἁβρῶς φιλοσκώμμονα γραφίδα τοῦ Ἀλφόνσου Δωδέ. Τὸ κράτος ὅπερ παρέλαβεν ὑπὸ ταπεινωτικὴν κηδεμονίαν, ὑπὸ τὴν ἀστυνομικὴν σχεδὸν ἐπιτήρησιν τῶν Δυνάμεων, ἐχειραφετήθη βαθμηδὸν ἠθικῶς καὶ ἤχθη εἰς περιωπὴν πλήρους ἰσοτιμίας ἐν ταῖς διεθνέσιν αὐτοῦ σχέσεσιν. Ἡ ἐδαφική του ἔκτασις ηὐξήθη ἐπαισθητῶς χάρις εἰς τὰ παρεμπεσόντα πολιτικὰ γεγονότα καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτοῦ ἐδιπλασιάσθη. Ὁ ἐπὶ μακρὸν ἀναχαιτισθεὶς πολιτισμὸς εἰσελαύνει ἤδη ραγδαῖος εἰς τὴν χώραν καὶ ὁ ἀτμὸς βρέμει νικηφόρος ἀναμέσον τῶν φαράγγων, ὅπου ἄλλοτε διὰ χαλεπῶν ἀτραπῶν ἤχει μονότονον τὸ βῆμα τοῦ αγωγιάτου. Ἡ σώτειρα τῆς συνέσεως φωνὴ ἐπεκράτησε μετ' ἀκάρπους καὶ ἀδόξους ἀγῶνας καὶ τὸ ἔθνος χωρεῖ εὔελπι πρὸς τὴν εὐνομίαν καὶ τὴν ὑλικὴν εὐπραγίαν. Αἱ εἰς τὴν πατριαρχικὴν οἰκογένειαν τοῦ βασιλέως ἐπελθοῦσαι εὐτυχεῖς κηδεστεῖαι μετὰ κραταιῶν βασιλικῶν οἴκων ἐπέρρωσαν τὴν θέσιν καὶ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ καὶ κρίνονται ἄξιοι τιμητικῆς ἐπιγαμίας οἱ νεαροὶ βλαστοὶ τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, τοῦ ἄλλοτε τοσοῦτον περιφρονουμένου, ὥστε νὰ δημοσιεύωνται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκλογῆς τοῦ Γεωργίου ὡς βασιλέως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ σατυρικὰ τῆς Εὐρώπης φύλλα γελοιογραφίαι παρι-

στῶσαι πρίγκιπά τινα ἡγεμονικοῦ οἴκου κεκρυμμένον ὑπὸ τὴν κλίνην του καὶ τὴν σύζυγόν του φωνοῦσαν αὐτῷ ἀπὸ τῆς θύρας:

— « Ἔλα τώρα, δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ κρύπτεσαι πλέον· *οἱ Ἕλληνες εὗρον βασιλέα* ! »

Ὡς οἰκογενειάρχης δὲ εὐτυχήσας νὰ συζευχθῇ τὴν σωφρονεστάτην τῶν συζύγων καὶ τὴν ἀρίστην τῶν μητέρων, εἶδε τὸν γάμον του δαψιλῶς εὐλογηθέντα παρὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν εὐτεκνίαν φαιδρύνασαν ἐν τάχει τὸν οἶκόν του, ὃν περιέβαλεν ἀείποτε σκέπη ἀμώμου ἀρετῆς καὶ ἀγαστῆς ὁμονοίας. Ἐκθρέψας τὰ τέκνα του μετ' ἐξόχου φιλοστοργίας καὶ ἔμφρονος ἐπιμελείας, εἶδεν αὐτὰ βαθμηδὸν αὐξάνοντα εἰς προκοπὴν καὶ κάλλος, ἐπισπῶντα τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν βασιλικὴν δυναστείαν, ἧς αὐτὸς εἶνε ὁ γενάρχης καὶ βλέπει νῦν αὐτὰ τυγχάνοντα ἐπιφθόνου ἀποκαταστάσεως καὶ προσδοκᾷ νὰ σφίγξῃ μετ' ὀλίγον εἰς τὰς εὐρώστους ἀνδρικὰς ἀγκάλας του πεφιλημένους ἐγγόνους.

Ἡ ἔκτακτος αὕτη παροχὴ τῶν δωρημάτων τῆς τύχης καθίσταται καταφανεστέρα διὰ τῆς ἀντιπαραβολῆς αὐτῶν πρὸς τὴν Ἄτην τὴν ἀπηνῶς μαστίσασαν τὸ πρῶτον βασιλικὸν ζεῦγος τῆς Ἑλλάδος. Ἦλθον ἐκεῖνοι καὶ εὗρον ἐν κράτος ἀσύντακτον, ἀμόρφωτον, σκαιόν, ὑπόδουλον εἰς τὰς προλήψεις, ἕρμαιον τῆς ξένης πολιτικῆς, ἧς οἱ πράκτορές ἐστιν ὅτε ἐφέροντο πρὸς τὸν ἡγεμόνα μὲ ἰταμότητα ἀνθυπάτου. Ὁ θρόνος των ἐκλυδωνίσθη ὑπὸ διηνεκοῦς στασιαστικοῦ σάλου, διότι οἱ ἐπιζῶντες τότε ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος, ἀγαθοὶ κατὰ τ' ἄλλα, ἦσαν ἀγέρωχοι καὶ ἐπιρρεπεῖς ἐκ παραδόσεως πρὸς τὴν αὐθαιρεσίαν, ἡ δὲ κυρτή των σπάθη δὲν ἐβράδυνε νὰ συρθῇ ἐκ τοῦ κολεοῦ καὶ νὰ ὑψωθῇ δίδουσα τὸ σύνθημα τῆς ἀνταρσίας. Ἡ ἀντιζηλία τῶν ξένων δυνάμεων, ἡ ἀγροῖκος αὐτῶν ἐπέμβασις καὶ ἡ ληστρικὴ ἐνίοτε διαγωγή των ἐπέβαλλον ταπεινώσεις σκληρὰς διὰ τὸν γόνον τῶν Βιτελσβάχων. Ἡ ἰοβόλος συκοφαντία ἕως τέλους ἐνεστάλαξε πικρίαν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀτυχοῦς ζεύγους, εἰσχωρήσασα ἀσεβῶς καὶ μέχρι τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀδύτου καὶ ἐξυφάνασα ψεύδη ἐπονείδιστα, δηλητηριάσαντα τὴν κοινὴν γνώμην. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ στείρωσις, ἥτις ἔν τισι περιπτώσεσιν ἀληθῶς προσλαμβάνει τὴν ἐν τῇ Γραφῇ ἀποδιδομένην αὐτῇ κατάρατον σημασίαν, ἐπέρριψε βαθμηδὸν εἰς τὸ βασιλικὸν αὐτῶν ἐνδιαίτημα τὸν ζόφον καὶ τὴν ἀθυμίαν. Ὑπῆρχε βέβαια περὶ αὐτοὺς κύκλος φίλων καὶ μάλιστα φίλων ἀφωσιωμένων· ἀλλ' ἔλειπεν ὁ σύνδεσμος ὁ μέλλων νὰ συνδέσῃ αὐτοὺς στενότερον μετὰ τοῦ ἔθνους, ἐφ' οὗ ἡγεμόνευον, ἔλειπεν ἡ ἁπτὴ ἐγγύησις τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς εὐημερίας τῆς χώρας, ἔλειπε πρὸς τούτοις μία τῶν κυριωτάτων πηγῶν τῶν ἱλαρῶν αἰσθημάτων τῆς ζωῆς καὶ κατὰ τὰς ὥρας τῆς μονώσεώς των, εἰς τὰς χρυσοτεύκτους τῶν Ἀνακτόρων των αἰθούσας, ὅπου δὲν ἠκούετο φαιδρὰ παιδικὴ τύρβη, ἠδύναντο νὰ ἐπαναλαμβάνωσι μελαγχολικῶς πρὸς ἀλλήλους τὴν λυπηρὰν φράσιν τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ' πρὸς τὸν εὐνοούμενόν του: Ennuyons nous ensemble! Ὦ ἐὰν ἤθελεν ἀκουσθῆ κλαυθμηρισμὸς νηπίου εἰς τὸ ἔρημον ἐκεῖνο ἀνάκτορον τὸ ἀνεγερθὲν ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ χρησταῖς ἐλπίσιν, τὸ ἀπαύγασμα τίς οἶδε πόσων ποιητικῶν ὀνείρων τοῦ ἀειμνήστου ἐμμούσου βασιλέως Λουδοβίκου, θ' ἀντήχει ἐξεγείρων φρικίασιν χαρᾶς καὶ πέραν τῆς Ὄθρυος καὶ πέραν τοῦ Ταινάρου καὶ ἀναμέσον τῆς πλειάδος τοῦ Ἰονίου καὶ παρὰ τὰς μεμυρωμένας ἀσιατικὰς ἀκτάς, ἔνθα θνήσκει ἠρέμα φλοισβίζον τῆς Μεσογείου τὸ κῦμα! Ἡ ἐλπὶς θ' ἀνεζωογονεῖτο, ἡ πίστις θὰ ἐκραταιοῦτο, αἱ δυσήνιοι ψυχαὶ θὰ ἐπραΰνοντο καὶ οἱ πολιοὶ Συμεὼν τοῦ ἀγῶνος, οἱ μάτην ἀναμείναντες τὸν Μεσσίαν τῆς πλήρους ἐθνικῆς παλιγγενεσίας θὰ κατήρχοντο ἥσυχοι εἰς τὸν τάφον. Ἀλλ' ἡ Εἱμαρμένη ἄλλως ἠβουλήθη καὶ ἔμελλον ἀκόμη νὰ παρέλθωσιν ἔτη συνεπιφέροντα νέας πικρίας, νέους ἀναβρασμούς, νέας αἱματεχυσίας, ἕως ὅτου ἐκεῖ εἰς τὰς σκιερὰς ἀτραποὺς καὶ τοὺς δρυμῶνας τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, ἔνθα ἡ Ἀμαλία περιέφερε τὴν κατηφῆ καὶ βαρύθυμον μόνωσίν της, ἠχήσῃ τὸ χαρμόσυνον λάλημα βασιλικῆς νεοσσιᾶς ἐκκολαφθείσης ὑπὸ τὸ ἥμερον τῆς ἀγάπης θάλπος. Καὶ οἱ ταλαίπωροι πρῶτοι βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος ἀπέθανον ἄφιλοι, μονήρεις, ἐν ξένῃ πλέον δι' αὐτοὺς γῇ, μὴ εὐτυχήσαντες κἂν νὰ ἴδωσι τὸ εὐσεβὲς δάκρυ, ὅπερ βραδεῖα ἡ ἐθνικὴ μετάνοια σπένδει καὶ νῦν εἰσέτι ἐπὶ τοῦ μνήματός των!

Καὶ ὅμως τὰ ἔτη αὐτὰ παρῆλθον ταχέως, πολὺ ταχέως, καὶ νομίζομεν ὅτι ἦσαν φάσεις ὀνείρου χθεσινοῦ τὰ συμβάντα, ἅτινα ἐσημείωσαν τοὺς σταθμοὺς τῆς εὐτυχοῦς σταδιοδρομίας τῆς νέας δυναστείας. Νομίζομεν ὅτι ἦτο χθὲς μόλις ὅτε κατῆλθεν ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ, ὡς ἐνσάρκωσις ἰδεώδους καλλονῆς, σεμνότητος καὶ ἀγαθότητος ἡ πρώτη ὀρθόδοξος βασίλισσα τῶν Ἑλλήνων, ὑπενθυμίζουσα ἀναλόγους ἀγχιστείας τῶν ἐνδόξων χρόνων τοῦ Βυζαντίου, ἐμπνέουσα τοιοῦτον ἔξαλλον ἐνθουσιασμὸν ὥστε νὰ μεταβληθῶσιν οἱ πλείους τῶν Ἑλλήνων εἰς ποιητὰς καὶ νὰ πλημμυρήσωσιν αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἀπὸ ῥαιβὰ ἐπιθαλάμια καὶ ἀναπήρους ἀκροστιχίδας. Νομίζομεν ὅτι ἦτο χθὲς ὅτε ἐμετροῦμεν μετ' ἀπεριγράπτων παλμῶν καρδίας ἕνα πρὸς ἕνα τοὺς κρότους τοῦ τηλεβόλου, τοὺς ἀναγγέλλοντας τὴν γέννησιν τοῦ πρώτου καρποῦ εὐδαίμονος συνοικεσίου,

ἀναμένοντες νὰ μάθωμεν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βολῶν εἰς ποῖον φῦλον ἀνῆκε τὸ τεχθὲν βρέφος, ὅτε συγκεκινημένος ὁ πρωθυπουργὸς Βούλγαρης ἐν τῇ αὐστηρᾷ αὐτοῦ περιβολῇ τοῦ ὑδραίου ἄρχοντος ἀνήγγελλεν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῶν Ἀνακτόρων εἰς τὸ κάτω συνηθροισμένον καὶ δακρύον ἐκ τῆς χαρᾶς πλῆθος ὅτι, τὸ τεχθὲν ἦτο ἄρρεν καὶ ὅτι ἀπενεμήθη αὐτῷ τὸ βαρυσήμαντον ὄνομα Κωνσταντῖνος. Νομίζομεν ὅτι δὲν ἀπέχει πολὺ ἀφ' ἡμῶν ἡ ἐποχή, καθ' ἣν τὰς εὐηλίους ἡμέρας τοῦ χειμῶνος συνωστίζοντο παρὰ τὰς κιγκλίδας τοῦ βασιλικοῦ κήπου ἄνθρωποι πάσης κοινωνικῆς τάξεως καὶ ἡλικίας, μεταξὺ δ' αὐτῶν Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀπωτέρων μερῶν τῆς Ἀνατολῆς, φέροντες τὸν ποδήρη χιτῶνα καὶ τὸ ἐρυθρὸν φέσιον, ἔμβλημα τῆς δουλείας, κατεχόμενοι ὑπὸ προφανοῦς συγκινήσεως, διὰ νὰ ἴδωσι τοὺς μικροὺς βασιλόπαιδας ἐνδεδυμένους ἀπέριττον ναυτικὴν στολὴν σκιρτῶντας εἰς θορυβώδεις παιδιὰς εἰς τὸ προαύλιον. Ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων μέχρι σήμερον τὸ ἔθνος παρηκολούθησε μετ' ἀδιαπτώτου ἐνδιαφέροντος τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ τὴν ἀνατροφήν, εἶδε μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς, ἥτις διότι δὲν ἐξετρέπετο εἰς θεατρικὰς ἐκδηλώσεις δὲν ἦτο διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον ἐγκάρδιος, τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν τὴν προκοπήν των εἰς τὴν ἀγωγὴν τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς τὸν προορισμόν των καὶ ἀνταποκρινομένην εἰς τὰς ἐθνικὰς προσδοκίας καὶ ἐσεμνύνετο ἀκοῦον τὰς εὐμενεῖς κρίσεις τῶν ξένων περὶ τῶν πολλαπλῶν προτερημάτων τῶν νεαρῶν γόνων τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἑλλάδος. Καὶ νῦν ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀνθοστεφοῦς νεανικῆς ἡλικίας καὶ περιεβλήθησαν ὑπερηφάνως τὴν στολὴν τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ, νῦν ὅτε προβαίνουσιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῶν καὶ τρυφερὸς δεσμὸς ὑμεναίου μέλλει νὰ τοὺς συνδέσῃ μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν τῆς καρδίας των, τὸ βλέμμα τοῦ ἔθνους στρέφεται μετὰ συμπαθοῦς περιεργείας πρὸς τὰς δύο σεπτὰς μνηστάς, αἵτινες νέαν στίλβην καὶ νέαν αἴγλην περιάπτουσιν εἰς τὸν ἀρτιπαγῆ θρόνον.

Ἡ μία εἶνε κόρη τῶν Χοχενζόλλερν, τῆς ἡγεμονικῆς γενεᾶς, ἥτις ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην διὰ τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς συνέσεως ἐμεγαλούργησε κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα. Ἀδελφὴ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἐγγόνη τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας, ἕλκει τὸ γένος ἐκ δύο τῶν κραταιοτάτων βασιλικῶν δυναστειῶν τῆς Εὐρώπης. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ ἔκλαμπρον γένος, δὲν εἶνε ἡ ἐνδεχομένη παρὰ τὰ εἰωθότα καὶ ἰσχύοντα εἰς τὰ βασιλικὰ συνοικέσια πολιτικὴ σημασία τοῦ γεγονότος, ἥτις ἐμπνέει χαρὰν καὶ ὑπερηφάνειαν εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον· εἶνε τὸ ἠθικὸν γόητρον τῆς ἀρετῆς τὸ περικοσμοῦν τὴν νεαρὰν ἡγεμονόπαιδα, τὴν κατερχομένην ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Σπρέα ὅπως βασιλεύσῃ μίαν ἡμέραν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ. Τὰ πρόσφατα θλιβερὰ συμβάντα, ἅτινα ἐζόφωσαν διὰ διπλοῦ πένθους τὴν πρωσσικὴν αὐλήν, παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τὴν ἄπληστον καὶ πολυπράγμονα περιέργειαν νὰ εἰσχωρήσῃ ὑπὸ τὴν λάμψιν τῶν νεκρωσίμων δᾳδῶν καὶ μέχρι τοῦ ἀδύτου τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας. Ἀλλ' εἰς τὸ ἁγιαστήριον ἐκεῖνο τῆς περιβλέπτου πατριαρχικῆς οἰκίας δὲν ἀνεῦρε τὸ σκάνδαλον, ὅπερ κακεντρεχῶς ἴσως ἀνεζήτει, δὲν ἀνεῦρε τὴν φθοροποιὸν διχόνοιαν, οὐδὲ τὴν σηπεδόνα, ἥτις οὐχὶ σπανίως κρύπτεται ὑπὸ τὴν βασίλειον πορφύραν. Εἰς τοὺς χαρακτῆρας, εἰς τὰς ἕξεις, εἰς τὰς πράξεις, εἰς τὸν βίον ἐν γένει τῆς δοκιμασθείσης οἰκογενείας ἀνεῦρε τὴν εὐσέβειαν, τὴν φιλοστοργίαν, τὴν πραότητα, τὴν αὐστηρὰν εἰς τὸ καθῆκον προσήλωσιν. Τὸ ἰδεῶδες ἡγεμόνος ἀγαθοῦ, δικαίου καὶ ἐναρέτου ἐνεσαρκοῦτο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Φριδερίκου, τοῦ Φρίτζ, ὡς τὸν ἀπεκάλει θωπευτικῶς μετὰ συμπαθοῦς οἰκειότητος ὁ γερμανικὸς λαός, ὁ ἀποβλέπων εἰς αὐτὸν μετὰ πεποιθήσεως καὶ ὑπερηφανείας ἀφότου ἤδη ἔδρεπε τὰς πρώτας δάφνας ἐπὶ τοῦ αἱματηροῦ πεδίου τῆς Σαδόβας. Ὅτε δὲ ὁ ἀτυχὴς αὐτὸς μονάρχης κατῆλθεν εἰς τὸν τάφον μετὰ τρίμηνον μαρτυρικὴν βασιλείαν, κυβερνήσας τὸν λαόν του ἄφωνος ἀπὸ κλίνης ἐπιθανατίου, παρελθὼν ἐπὶ βραχὺ διὰ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ὡς φάσμα, ὡς δημιούργημα πένθιμον κινοῦν τὸν ἔλεον, σαιξπηρείου ἢ σοφοκλείου μούσης, ἔρρευσαν δάκρυα εἰλικρινοῦς λύπης ἐπὶ τῆς σοροῦ του, ἡ δὲ χρηστότης καὶ ἡ δικαιοσύνη του ἀνωμολογήθη καὶ διελαλήθη οὐ μόνον ἐν τῇ χώρᾳ, ἥτις ἐλάτρευεν αὐτόν, ἀλλὰ ἁπανταχοῦ καὶ ἐκεῖ προσέτι, ἔνθα τὸ ὄνομά του ἐξήγειρεν ἀναμνήσεις ἀλγεινῆς ταπεινώσεως. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἡ τανῦν ἀπαρηγόρητος χήρα, ἡ ἀγαθωτάτη καὶ ἀφωσιωμένη Βικτωρία, ὑπῆρξεν ἡ κατ' ἐξοχὴν πεφιλημένη θυγάτηρ τοῦ Ἀλβέρτου, τοῦ Prince Consort, οὗτινος ἡ μνήμη παραμένει προσφιλὴς καὶ σεβαστὴ παρὰ τῷ ἀγγλικῷ ἔθνει. Ὑπὸ τὴν ἄμεσον καὶ φιλόστοργον αὐτῆς ἐποπτείαν ἐποδηγετήθη οὐ μόνον εἰς τὴν ἀτομικὴν ἀγωγὴν καὶ μόρφωσιν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μύησιν τῶν γενικωτέρων περὶ τῆς πολιτείας γνώσεων καὶ ἐν ἡλικίᾳ νεαρᾷ συνέτασσεν ὑπόμνημα περὶ εὐθύνης ὑπουργῶν, προκαλέσαν τὸν θαυμασμὸν τῶν περὶ ταῦτα τριβώνων ἀνδρῶν. Ὡμολογημένη εἶνε ἡ ἀγαθοεργὸς ἐπίδρασις, ἣν ἤσκησεν ἐπί τε τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ εὐθέος χαρακτῆρος τοῦ συζύγου της, ἀπὸ κοινοῦ δὲ μετ' αὐτοῦ ἐπεμελήθη νὰ παράσχῃ εἰς τὰ τέκνα της παραδειγματικὴν ἀνατροφήν. Καρπὸς τοιούτου ζεύγους, θηλάσασα γάλα τιμῆς καὶ ἀναπνεύσασα ἀείποτε ἀέρα σωφροσύνης, ἡ μνηστὴ

τοῦ Διαδόχου κομίζει ἐφόδια ἀρετῆς, ἀπαραίτητα διὰ τὴν μέλλουσαν βασίλισσαν τῶν Ἑλλήνων, ἥτις θὰ διαδεχθῇ μίαν ἡμέραν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὴν γυναῖκα, δι' ἧς τὰς ἀρετὰς σεμνύνεται ὁλόκληρον τὸ ἔθνος. Ὡς νὰ ἤθελε δὲ ἡ Τύχη νὰ ἐντείνῃ τὰς ἐλπίδας δι' εὐοιώνου συμπτώσεως, ἡ προσφιλὴς ἡγεμονόπαις φέρει ὄνομα ἠχοῦν ἐναρμονίως ὡς γλυκὺς φθόγγος αἰολικῆς κιθάρας εἰς τὰ ὦτα παντὸς Ἕλληνος, ἐξεγεῖρον ἀσβέστους πόθους καὶ ἱερὰς ἀναμνήσεις. Κωνσταντῖνος καὶ Σοφία! τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα τὰ ἠδελφωμένα ἐν μιᾷ ἐνδόξῳ αἱμοβαφεῖ σελίδι τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, ἀδελφοῦνται πάλιν καὶ νῦν ἐν τῷ φωτεινῷ συμπλέγματι δύο νεαρῶν ὑπάρξεων. Ὦ, ἂν ἀνίσταντο ἐκ τοῦ τάφου οἱ ἁπλοϊκοὶ ἐκεῖνοι χρησμολόγοι, οἱ ἐν τῇ φιλοπάτριδι ζέσει αὐτῶν προσπαθοῦντες νὰ ἐξιχνιάσωσι τὰ ζοφερὰ τοῦ μέλλοντος μυστήρια διὰ μέσου τῆς ἐπιπλοκῆς τῶν λέξεων καὶ τῶν ἀριθμῶν καὶ ἐξάγοντες βεβαίους ἐξ αὐτῶν χρησμούς, τί θὰ ἔλεγον ἐπὶ τῇ συζυγίᾳ τῶν δύο τούτων ὀνομάτων καὶ ὁποῖον βλέμμα θριάμβου θὰ ἔρριπτον ἐπὶ τῶν σκεπτικῶν τῶν δυσπιστούντων πρὸς τὰς φαντασιοπληξίας των!

Ἡ ἑτέρα εἶνε κόρη ἑνὸς τῶν Ὀρλεανιδῶν πριγκίπων. Ἕνεκα τῶν ἐπελθουσῶν περιπετειῶν μετὰ τὴν λαίλαπα τοῦ 1848 ἡ οἰκογένεια αὕτη ἠναγκάσθη νὰ παραμερίσῃ καὶ νὰ δρᾷ οὐχὶ ἐπὶ τῆς κυρίας σκηνῆς ἀλλ' ἀπὸ τῶν παρασκηνίων. Πλὴν λόγῳ γένους καὶ πλούτου καὶ δόξης ἀρκετὰ ὑπέροχον θέσιν κατεῖχε πάντοτε ὥστε καὶ εἰς καιροὺς δυσμενεῖς νὰ ἑφελκύῃ τὴν κοινὴν προσοχὴν καὶ ὑπόληψιν. Εἰς τὸ παλαιὸν οἰκόσημον τῶν δουκῶν τοῦ Ὀρλεάν, τῆς πρώτης ταύτης παραφυάδος τοῦ παναρχαίου τῶν Βουρβώνων οἴκου νέαν προσῆψε λάμψιν καὶ νέον κλέος ὁ καλοκάγαθος μονάρχης καὶ πρόπαππος τῆς μνηστῆς τοῦ ἡμετέρου ἡγεμονόπαιδος Γεωργίου Λουδοβῖκος Φίλιππος. Αὐτὸς ἐξέπλυνε τὸ ἐπικαθήμενον εἰς τὸ οἰκογενειακόν του ὄνομα ἄγος τῶν παλαιῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἀκολάστου Ἀντιβασιλέως καὶ τὸν ῥύπον τὸν προσαφθέντα ἐκ τῆς μωρᾶς, ἂν μὴ ἰδιοτελοῦς, ἐπιβουλῆς τοῦ ἰδίου αὐτοῦ πατρός, τοῦ ἀθλίου *Ἐγαλιτέ*, ὅστις ἐπλήρωσε τὸ σφάλμα του διὰ τῆς κεφαλῆς του, πεσούσης ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ αἱμοχαροῦς Μολὸχ τῆς ἐπαναστάσεως. Ὁ ἀριστεύσας ἐν Ζεμὰπ ὑπασπιστὴς τοῦ Δυμουριέ, ὁ προλαβὼν διὰ τῆς λιποταξίας τὴν ἀπειλοῦσαν καὶ αὐτὸν θύελλαν, φαγὼν τὸν ἄρτον τῆς ἐξορίας καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ παραδίδῃ μαθηματικὰ ἐν Γενεύῃ ὅπως πορίζηται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐμελέτησε τὸν βίον, διεῖδε δὲ μὲ τὴν εὐστοχίαν τοῦ πρακτικοῦ του πνεύματος τῶν καιρῶν τὴν ἀλλαγὴν καὶ τῶν νέων ἰδεῶν τὴν ἐπικράτησιν. Διὰ τοῦτο ὅτε ἀπρόοπτα συμβάντα ἔφερον αὐτὸν ἤδη ἐν ὡρίμῳ ἡλικίᾳ πάλιν ἐγγὺς τοῦ θρόνου, εὑρέθη ἀπηλλαγμένος τῶν προλήψεων τῶν προσκρουουσῶν κατὰ τοῦ κοινοῦ φρονήματος καὶ προελειάνθη ἡ εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίς του. Μὲ ὅσα καὶ ἂν διέδωκε κατ' αὐτοῦ ἡ συκοφαντία, αἱ ἀστικαὶ ἀρεταὶ τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων ἦσαν παρὰ πάντων ἀνεγνωρισμέναι. Ἡ σωφροσύνη ἀείποτε ἐβασίλευσεν εἰς τὸν οἶκόν του, μνήμων δὲ τῶν τε πολιτικῶν καὶ βιωτικῶν περιστάσεων, ἃς καὶ αὐτὸς ἠναγκάσθη ν' ἀντιμετωπίσῃ, ἐφρόντισε νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὰ τέκνα του αἰσθήματα τιμῆς καὶ χρηστότητος, νὰ παράσχῃ εἰς αὐτὰ ἀγωγὴν συμφωνοτέραν πρὸς τοὺς καιρούς, νὰ καταλίπῃ δὲ αὐτοῖς ἐπαρκῆ μέσα ἀνέτου συντηρήσεως, διὰ περιουσίας σχηματισθείσης ἐξ αὐστηρᾶς καὶ συνετῆς οἰκονομίας. Τὴν οἰκογενειακὴν ταύτην περιουσίαν ἐπαισθητῶς ἐπηύξησεν ἡ κληρονομία τῆς μεγάλης περιουσίας τοῦ τελευταίου τῶν Κονδαί, ἑτέρας παραφυάδος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Βουρβώνων, ὁ δὲ κύριος κληρονόμος αὐτῆς δοὺξ τοῦ Ὠμὰλ κατέστη ἐξ αὐτῆς ἀρκετὰ πλούσιος, ὥστε νὰ δωρῆται μὲ ἡγεμονικὴν ὄντως ἐλευθεριότητα εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν τὸ μέγαρον τοῦ Σαντιλλύ, ἀξίας 35 ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἀλλὰ πλέον τῆς ὑλικῆς περιουσίας ἐκαρποφόρησεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων καὶ ἐπολλαπλασιάσθη τὸ τάλαντον τῶν πατρικῶν ἀρετῶν. Εἶνε γνωστὴ ἡ μετριοπάθεια καὶ ἡ νομιμοφροσύνη τῶν υἱῶν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν τὸ λαῦρον πνεῦμα τῆς ἐπαναστάσεως κατέρριψε τὸν πατρικὸν θρόνον, ὅπως εἶνε γνωστὸς ὡς παρασχὼν ἐξαίρετα δείγματα, ὁ ἀκέραιος χαρακτὴρ καὶ ὁ ἱπποτισμὸς τῶν δύο αὐτοῦ ἐγγόνων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐμφυλίου ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις πολέμου, ὁ κόμης τῶν Παρισίων Φίλιππος καὶ ὁ δοὺξ τῆς Σάρτρης Ροβέρτος, ὁ πατὴρ τῆς Μαργαρίτας, κατετάχθησαν καὶ ἐπολέμησαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ τῶν Ἑνωτικῶν. Ὅτε δὲ ἡμέραι χαλεπαὶ καὶ ἄδοξοι ἀνέτειλαν διὰ τὴν Γαλλίαν, ὅτε ἡ χώρα ἤσπαιρεν ὑπὸ τὴν πτέρναν γαύρου νικηφόρου ἐχθροῦ, ὁ δοὺξ τῆς Σάρτρης γενναίως προσήνεγκε τὸ ξίφος του εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης πατρίδος καὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ροβέρτος Λὲ Φόρ, ἀνῆκον εἰς ἕνα τῶν προγόνων του, ὡς λέγεται, ὅπερ προσέλαβεν ἵνα μὴ τὸ ἀληθὲς ὄνομα ἐξεγείρῃ τοὺς φόβους καὶ τοὺς ἐνδοιασμοὺς τῶν ἀντιθέτων, ἠγωνίσθη ἀνδρείως μετὰ τῶν ὁμοεθνῶν του. Αἱ ἀπαιτήσεις τῆς φιλυπόπτου πολιτικῆς δὲν ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς πρίγκιπας τὴν εἰρηνικὴν ἐν Γαλλίᾳ διαβίωσιν, ἔνθα ἔμενον ἰδιωτεύοντες ἢ ὑπηρετοῦντες ἐντίμως εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ καὶ κατεδίκασεν αὐτοὺς εἰς ὑπερορίαν. Ἄδηλον ἂν θὰ δια-

τελέσωσιν ἐπὶ πολὺν εἰσέτι χρόνον μακρὰν τοῦ προσφιλοῦς πατρίου ἐδάφους ἢ ἂν περιστάσεις εὐνοϊκαὶ ἐπιτρέψωσιν αὐτοῖς οὐ μόνον τὴν παλινόστησιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄνοδον αὐτῶν εἰς τὸν θρόνον, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ τελευταίου νομίμου μνηστῆρος δικαιωματικῶς ἀνήκει εἰς αὐτούς. Ἀλλ' ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν συμβῇ, ἡ ὑπόληψις τῶν τε ὁμοεθνῶν καὶ τῶν ξένων πρὸς τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρός των, πρὸς τὰ ὑπέροχα χαρίσματα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας των δὲν θὰ ἐλαττωθῇ ποτέ. Μνηστὴ δὲ φέρουσα τοιοῦτο ὄνομα, ἐμπρέπουσα κατὰ πάντα εἰς τὸν γενναῖον καὶ ἱπποτικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἡμετέρου βασιλόπαιδος Γεωργίου, κατακτᾷ ἀπὸ τοῦδε ἀμέριστον καὶ ἀνεπιφύλακτον τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ ζήσῃ.

Οὕτω ἡ θυγάτηρ τοῦ νικητοῦ τοῦ Σεδὰν καὶ ἡ θυγάτηρ ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῆς διεκδικούσης νομίμως τὸ στέμμα τῆς Γαλλίας, πολεμήσαντος γενναίως κατὰ τῶν ἐπιδρομέων τῆς πατρίδος του, συναντῶνται παρὰ τὰς βαθμίδας τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου. Ὡς παράδοξα ἀληθῶς τῆς Εἱμαρμένης τὰ θέσφατα! Εἰς τὰς τρυφερὰς ψυχὰς τῶν δύο νεανίδων δὲν δύναται νὰ ἐμφωλεύῃ φυλετικὴ ἐχθροπάθεια. Ἄλλως τε κοινὸς ἤδη τίτλος θὰ συνενοῖ αὐτάς, ὁ τίτλος τῆς Ἑλληνίδος πριγκιπίσσης καὶ κοινὴ θὰ τὰς περιβάλλῃ ἡ ἀγάπη τῆς θετῆς αὐτῶν πατρίδος. Καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη ἔσται φυσική, εἰλικρινής, ἐγκάρδιος, ἀνάλογος πρὸς τὰς δικαίας προσδοκίας, ἃς ἐμπνέουσιν. Ἀμφότεραι φέρουσιν ὡς προῖκα πολύτιμον παραδόσεις ἀρετῆς καὶ εὐκλείας καὶ ἀμφότεραι ἀνήκουσιν εἰς γένος ἔκλαμπρον ἐπιβάλλον ὑποχρεώσεις, διότι noblesse oblige. Ἀμφότεραι προώρισται νὰ προσθέσωσι διὰ τῶν ἑαυτῶν ἀρετῶν νέαν αἴγλην δόξης εἰς τὸν ἑλληνικὸν θρόνον, πρὸς ὅν, ὡς πρὸς τηλαυγῆ ἀστέρα ἀποβλέπουσιν οὐ μόνον οἱ ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ χώρᾳ ζῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ καθεύδοντες ἐν σκότει δουλείας.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΡΟΙΚΑ!

Διήγημα.

Κατὰ τὰς ἑσπερίδας τοῦ στρατηγοῦ, ὅταν εἰσήρχετο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν, φιλομειδής, δροσερά, γυμνώλενος, ψιθυρισμὸς θαυμασμοῦ διέτρεχε τοὺς ὁμίλους τῶν παρὰ τὰς θύρας συνωθουμένων ἀξιωματικῶν. Ὄπισθέν της ἐβάδιζε μεγαλοπρεπῶς ἡ μήτηρ της ἐν τῇ ἐπιδεικτικῇ κάπως ἐσθῆτι αὐτῆς, ὑψοῦσα τὴν ὑπ' ἀργυρᾶς κόμης ἐπιστεφομένην κεφαλὴν μεθ' ὑπερηφανείας, ὡς ἐὰν ἔλεγεν: «Εἶνε ἡ κόρη μου!». Ὁ πατήρ, συνταγματάρχης λεπτοφυής, ἤρεμος τὸ ἦθος, σεμνός, ἠκολούθει, προσέχων μὴ πατήσῃ τὰς οὐρὰς τῶν ἐσθήτων τῶν κυριῶν.

Μόλις ἐκάθητο, οὐλαμὸς ὁλόκληρος ὑπολοχαγῶν καὶ λοχαγῶν, τὸ ἄνθος τῆς φρουρᾶς τῶν Βερσαλλιῶν, ἐν μεγάλῃ στολῇ, ξανθομύστακες ἢ καστανομύστακες, μὲ ρεμβώδεις ἢ προκλητικοὺς ὀφθαλμούς, ἐπέπιπτον κατὰ τοῦ χορευτικοῦ αὐτῆς σημειωματαρίου. Ὑπὸ τὴν χρυσίζουσαν δ' ἀνταύγειαν τῶν πολυφώτων, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς ὀρχήστρας, παρεδίδετο εἰς τὸν χορόν, εὐπετὴς καὶ φαιδρὰ ἀναρτωμένη ἀπὸ τῶν βραχιόνων τῶν χορευτῶν αὐτῆς.

Αἱ ἐπιθυμίαι της δι' αὐτοὺς ἦσαν διαταγαὶ καὶ αἱ ἰδιοτροπίαι της νόμοι. Κόρη τοῦ συνταγματάρχου! Καθ' ὃν χρόνον κατηρτίζοντο οἱ πίνακες τῶν προβιβασμῶν, ἤρκει ἀδιαφόρως νὰ ἐπαινέσῃ τινα, λέγουσα ἐπὶ παραδείγματι· «Ἄ! ὁ ὑπολοχαγὸς δεῖνα, τί χαριτωμένος ἀξιωματικὸς καὶ τί ὡραῖα ὁποῦ χορεύει!», διὰ νὰ δημιουργήσῃ ὁλόκληρον τὸ στάδιόν του. Διὰ τοῦτο ὡδήγει αὐτοὺς ὡς ἐν τοῖς γυμνασίοις, μετ' ἐλαφρῶς διοικητικοῦ ἤθους, φιλαρέσκου καὶ εἰς ἄκρον θελκτικοῦ.

Ἐγένετο οὕτως εἰκοσιδιετής, ζῶσα εὐθυμότατα. Ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν παρακολουθοῦσα τὸν πατέρα της, μὲ ἀναπεπταμένην τὴν σημαίαν καὶ τὴν σάλπιγγα εἰς τὰ χείλη, διῆγεν εἶδος νομαδικοῦ βίου. Ἡ μήτηρ της ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ· ἤθελε νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ. Ἀλλὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῶν μνηστήρων ὑψοῦτο ἀνυπέρβατος φραγμός, φέρων τὴν ἀδυσώπητον φράσιν: «Δὲν ἔχει προῖκα!» Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐρωτολόγουν, ἐχαριεντίζοντο, ἐγέλων, ἐχόρευον, ἀλλὰ περὶ γάμου ὀλίγον ἐσκέπτοντο.

Νὰ περιποιῆται κανεὶς τὴν κόρην τοῦ συνταγματάρχου, διὰ νὰ λάβῃ καλὰς συστάσεις, μάλιστα! Νὰ ἐξωθήσῃ ὅμως τὰ πράγματα μέχρι γάμου, αὐτὸ ἦτο ἄλλο τραγοῦδι. Οὐδεὶς δὲ ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐκμάθῃ τὸν σκοπόν του. Οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀρεστοί. Διότι πρὸ ἑνὸς τοὐλάχιστον ἔτους ἡ νεᾶνις ἠγαπᾶτο ὑπὸ αἰδήμονος καὶ ἀτόλμου ἐραστοῦ, ὅν, ἡ ἀχάριστος, ἐθεώρει ὡς γελοῖον.

Ὁ ἐραστὴς οὗτος ἦτο νέος πυρρομύσταξ καὶ γλαυκόφθαλμος, ἐκ Λωθαριγγίας, ὅστις εἶχεν ἐξέλθει τῆς σχολῆς τῶν ὑπαξιωματικῶν. Εἶχε καταταχθῆ εἰς τὸν στρατὸν ἐν ἡλικίᾳ δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, εἶχε πληγωθῆ εἰς τὴν μάχην τοῦ Κουλμιὲ καὶ ἔφερε τὸ μετάλλιον τῆς ἀνδρίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶχε διέλθει διὰ τῆς σχολῆς τοῦ Σαὶν-Σύρ, οἱ συνάδελφοί του συμπεριεφέροντο πρὸς αὐτὸν μεθ' ὑπεροψίας. Ἐκ χωρικῶν ἕλκων τὸ γένος ἦν εὔρωστος καὶ σωμα-

τώδης, ὀλιγολόγος δὲ, καίτοι εἰς ἄκρον εὐμαθής. Λαμπρὸς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν γυμνασίων, ἐν ταῖς αἰθούσαις ἦτο ἐντελῶς ἀδέξιος. Μόλις ἤξευρε νὰ χορεύῃ. Μόνον ὁ φόβος μὴ θεωρηθῇ σκαιός, τὸν ἠνάγκασε νὰ καλέσῃ ἅπαξ τὴν νεάνιδα. Ἀλλὰ τόσον ἐμπέρδευσε τὰς εἰκόνας τοῦ τετραχόρου, ὥστε καὶ οἱ μᾶλλον ἔμπειροι χορευταὶ ἐσυγχύσθησαν. Ἠρκέσθη εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην δοκιμήν, ἀντὶ νὰ ἀντικρύσῃ δὲ ἐκ νέου τὰ σαρκαστικὰ τῶν συγχορευτῶν του βλέμματα, θὰ ἐβάδιζε προθύμως καθ' ὁλοκλήρου κανονοστοιχίας μυδραλλιοβολούσης.

Χωμένος ἐντὸς τοῦ κουφώματος παραθύρου τινός, παρετήρει ἐπὶ ὥρας ἐκείνην ἣν ἐλάτρευε, νὰ χορεύῃ, γελόεσσα καὶ ζωηρά. Παρηκολούθει τὴν μικρὰν κεφαλήν της ἐν τῇ δίνῃ τοῦ στροβίλου καὶ ἐθώπευε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς γαλακτόχρους αὐτῆς ὤμους. Ἐνίοτε ἀπετόλμα νὰ πλησιάσῃ τὴν μητέρα της καὶ μετ' εὐλαβείας ἀπηύθυνεν αὐτῇ μυρίας φιλοφρονήσεις. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου ἔφθανε τὸ μεγαλείτερον θάρρος του.

Ἔβλεπε μετὰ φθόνου τοὺς συναδέλφους του νὰ περιστοιχίζωσι τὴν νεάνιδα, νὰ ἀκκίζωσι τὸ σῶμα, νὰ ἐξαντλῶνται εἰς ὑποκλίσεις καὶ φιλοφρονήσεις. Πλήρης μελαγχολίας ἔλεγε καθ' ἑαυτόν: «Καμμίαν ἡμέραν θὰ ἀκούσωμεν εἰς τὸ συσσίτιον ὅτι νυμφεύεται κάποιον ἀπὸ τοὺς κυρίους αὐτοὺς καὶ ὅλα θὰ τελειώσουν». Παρεφέρετο ὑπὸ τῆς ἀπελπισίας ἐν τῇ παγερᾷ σιγῇ τοῦ δωματίου του. Προσεπάθησε νὰ μεταπείσῃ ἑαυτὸν λογικῶς. Δὲν ἦτο τρελὸς νὰ ἐποφθαλμιᾷ τὴν χαϊδευμένην αὐτὴν κόρην, πλασμένην διὰ τὰς ἀνέσεις βίου πολυτελοῦς καὶ ἀπολαυστικοῦ; Ἦτο βεβαίως προωρισμένη εἰς πολυτάλαντόν τινα εὐπατρίδην καὶ οὐχὶ πτωχὸν ἀξιωματικὸν ὡς αὐτός.

Ἀλλ' ἀκουσίως αἱ σκέψεις του ἵπταντο πρὸς αὐτήν. Τὴν ἔβλεπε κατὰ τὰς νυκτερινὰς αὐτοῦ ἀγρυπνίας, αἰθερίαν καὶ φιλογέλωτα, νὰ περιστρέφεται διαρκῶς ἐν τῇ μεθυστικῇ δίνῃ τοῦ στροβίλου. Ἐφαντάζετο ὅτι ἐκάλει αὐτὸν μετὰ πειρακτικῆς φιλαρεσκείας καὶ ἐθαυκαλίζετο πρὸς στιγμὴν μὲ τὴν κενὴν ἐλπίδα, ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀποδεχθῇ τὴν αἴτησίν του. Ἡ καρδία του τότε ἐπάλλετο σφοδρῶς καὶ ἠσφυκτία. Ἐπὶ τέλους δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρατηθῇ. Ἡ ζωή του εἶχε καταστῇ βάσανος φρικώδης. Μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ ταγματάρχου, ὅστις ἀνέκαθεν τὸν ηὐνόει, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ ἴδῃ τὸν συνταγματάρχην, χωρὶς δὲ νὰ θίξῃ κατηγορηματικῶς τὸ ζήτημα, νὰ προσπαθήσῃ νὰ μαντεύσῃ ἐκ τῶν λόγων του πῶς θὰ ἀπεδέχετο αἴτησιν γάμου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην διῆλθε πλησίον μικρᾶς τεχνητῆς λίμνης, θεώμενος τοὺς ἰχθῦς ἀναπηδῶντας ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· μεταμελόμενος διὰ τὸ διάβημά του καὶ βλέπων ἤδη τὸ μέλλον ἐκτεινόμενον ζοφερὸν ἐνώπιόν του.

Τὴν ἑσπέραν, ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ στρατῶνος, ὁ ταγματάρχης λαβὼν αὐτὸν κατ' ἰδίαν, τῷ εἶπεν ἀποφασιστικῶς:

— Εἶδα τὸν συνταγματάρχην... Μὲ ἐδέχθη ἐξαίρετα καὶ ἰδοὺ τί μοῦ ἀπήντησεν: «Ὁ προστατευόμενός σου δὲν ἔχει λεπτόν, ἡ κόρη μου δὲν ἔχει προῖκα. Τί θέλει νὰ ὑπανδρεύσωμεν τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν;..». Καὶ ἔχει δίκαιον, νὰ σοῦ εἰπῶ. Λησμόνησε ἐντελῶς τὸ κορίτσι. Ἐὰν λυπῆσαι δὲ προσπάθησε νὰ παρηγορηθῇς μὲ τὴν *θεωρίαν*.

Ὁ ὑπολοχαγὸς ηὐχαρίστησε τὸν ταγματάρχην, ἀλλὰ δὲν προσεπάθησε νὰ παρηγορηθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἐζητοῦντο ἀξιωματικοὶ ὅπως ἀποσταλῶσιν εἰς τὸ Τογκῖνον, ὑπέβαλε τὴν αἴτησίν του καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπεβιβάζετο ἐν Βρέστῃ. Ἐνῷ δ' αὐτός, μὲ τὴν καρδίαν τετρωμένην, ἔφευγε τῆς Γαλλίας, φερόμενος ἐπὶ τῶν ὀγκωδῶν τοῦ πελάγους κυμάτων, ἡ νεᾶνις, φαιδρὰ καὶ ἀμέριμνος, ἐξηκολούθει νὰ χορεύῃ ἐν φωτὶ καὶ ἄνθεσιν, ὑπὸ τοὺς μεθυστικοὺς ἤχους τῆς ὀρχήστρας.

Β'

Δύο ἔτη παρῆλθον. Ὁ στρατηγὸς ἐδέχετο πάντοτε ἐν τῷ περικαλλεῖ αὐτοῦ μεγάρῳ. Ἀλλ' ἡ θελκτικὴ νεᾶνις, ἥτις ἄλλοτε δὲν ἔλειπεν ἀπὸ καμμίαν τῶν λαμπρῶν τούτων στρατιωτικῶν ἑορτῶν, δὲν παρίστατο πλέον εἰς αὐτάς. Ὁ πατήρ της ἀπέθανεν, ἐνῷ ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ τοὺς ἀστέρας τοῦ στρατηγοῦ. Τὸν ἄνετον καὶ φιλοτερπῆ βίον τῶν δύο γυναικῶν διεδέχθη ζωὴ σκυθρωπὴ καὶ στενοχωρημένη. Ὅλοι οἱ λαμποκοποῦντες ἀξιωματικοί, οἵτινες τόσον ἀθρόως ἐξεδήλουν τὰ αἰσθήματά των ἀπεμακρύνθησαν, μετὰ τῆς εὐθυμίας καὶ τῶν διασκεδάσεων. Εἶχε καὶ ὁ νέος συνταγματάρχης σύζυγον καὶ θυγατέρα. Πρὸς ταύτας, νέας ἀνάσσας, αἱ φιλοφρονήσεις, οἱ ἀκκισμοί· πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς χθὲς ψυχρὸς χαιρετισμὸς καθ' ὁδὸν καὶ εἶτα ἐσπευσμένη ἀπομάκρυνσις.

Ἡ ὀρφανὴ καὶ ἡ χήρα ἀντήλλασσον πικρὸν μειδίαμα καὶ ἐξηκολούθουν τὸν δρόμον των. Μετέβαινον εἰς τὸν κῆπον, ἀπολαύουσαι, παρὰ τὴν μαλακὴν πόαν, τὴν γλυκύτητα τοῦ φθινοπωρινοῦ ἡλίου, ὅστις ἐχρύσιζε τὰ ἀγάλματα καὶ ἐκιτρίνιζε τὰ φύλλα τῶν καστανεῶν. Ἐκάθηντο σκυθρωπαί, περιβεβλημέναι τὰς πενθίμους αὐτῶν ἐσθῆτας καὶ ἐν τοῖς ἤχοις τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς ἀνεύρισκον μακρυνήν τινα ἀνάμνησιν τῆς οἰχομένης εὐτυχίας των. Ἐνόμιζον ὅτι οὐδὲν μετεβλήθη ἐν τῷ βίῳ των

καὶ ἀνέμενον σχεδὸν νὰ ἀκούσωσιν ὄπισθέν των τὴν τραχεῖαν καὶ ἠχηρὰν φωνήν τοῦ συνταγματάρχου λέγοντος. «Καλημέρασας, σήμερα παίζει ἡ μουσικὴ τοῦ ἄλλου συντάγματος, ἡ ὁποία δὲν εἶνε ὅσον ἡ ἰδική μας καλή.»

Ἀλλὰ ἠκούοντο μόναι αἱ φωναὶ τῶν ἐπὶ τῆς ἄμμου παιζόντων παιδίων. Ἡ μήτηρ δ' ἀναστενάζουσα, προσεπάθει νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἐφημερίδας διὰ μέσου τῶν ἐκ τῶν δακρύων θολουμένων διόπτρων της, ἐνῷ ἡ κόρη ἔρριπτε λαθραίως μελαγχολικὸν βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων αὐτῆς χορευτῶν, οἵτινες δὲν τὴν ἀνεγνώριζον πλέον. Ἦτο ἤδη περίπου εἰκοσιπενταέτις, καὶ ἡ καλλονὴ αὐτῆς, λεπτυνθεῖσα ὑπὸ τῆς θλίψεως, προσέλαβε χάριν ἐπιβλητικωτέραν. Ὡμοίαζε πρὸς ἄνθος, τὸ ὁποῖον ἡ θύελλα ἐδρόσισε καὶ ἐξήγνισε. Εἶχεν ἀποβάλει πλέον τὰς ἀτιθάσσους ἐκείνας ὁρμάς, αἵτινες προσέδιδον αὐτῇ ἦθος ἐκκεντρικὸν καὶ ἀνήσυχον. Σοβαρὰ καὶ γλυκεῖα, ἐφαίνετο ὅτι ἀπέτισε νῦν τὰς ἀπολαύσεις τοῦ φαιδροῦ αὐτῆς παρελθόντος.

Ἡμέραν τινά, εἰς τὴν μουσικήν, μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν, οἵτινες περιεπάτων καπνίζοντες, συνομιλοῦντες, γελῶντες, νέα μορφὴ εἵλκυσε ζωηρῶς τὴν προσοχήν της. Ἀκαριαίως ἐπαναβλέπει ἐνώπιόν της τοὺς χοροὺς τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὸν ἄτολμον ἐραστήν της, καταβροχθίζοντα αὐτὴν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπό τινος γωνίας. Στρεφομένη δὲ πρὸς τὴν μητέρα της λέγει :

— Μητέρα... κύτταξε ὁ ὑπολοχαγός !...

Τὴν εἶχε καὶ αὐτὸς ἴδῃ, διότι καταλείπων τοὺς συντρόφους του, μὲ τὸ πηλίκιον ἀνὰ χεῖρας, προέβαινε πρὸς τὰς δύο γυναῖκας. Ἡ γηραιὰ μήτηρ συνέπτυξεν ἐν σπουδῇ τὰς ἐφημερίδας καὶ ἀποσύρουσα αὐτὰς ἐκ τοῦ ἔμπροσθέν της εὑρισκομένου καθίσματος, ἔτεινε αὐτὸ πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν εὐμενῶς μειδιῶσα.

— Πῶς σεῖς εἶσθε, ὑπολοχαγέ !... Πόσος καιρὸς ἐπέρασε... Χαίρομεν πολὺ ὅτι σᾶς ἐπαναβλέπομεν... Μὲ συγχωρεῖτε ὅμως· σᾶς καλῶ ὑπολοχαγόν, ἐνῷ βλέπω ὅτι εἰς τὴν χειρίδα σας φέρετε καὶ τρίτον σιρήτιον...

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐρυθριῶν διηγήθη, ὅτι μετὰ ἑξάμηνον ἐμπόλεμον ὑπηρεσίαν, προήχθη εἰς ὑπολοχαγόν, κατόπιν τῆς ἐν Νάμ-Δίμ μάχης. Ἐχήρευον τόσαι θέσεις !... Ἔπειτα ἐκλείσθη μὲ τὸν ταγματάρχην Δομινὲ εἰς τὸ Τουέν-Κάν... Φοβερὰ πολιορκία, πέντε ἑβδομάδων, καθ' ἃς ἀγρύπνως ἔπρεπε νὰ ἀποκρούωσι τὰς ἐμμανεῖς ἐφόδους τοῦ σινικοῦ στρατοῦ, ἀδιακόπως πλήττοντος διὰ τῶν ἀνθρωπίνων αὐτοῦ κυμάτων τὰ ἠρειπωμένα τείχη τοῦ φρουρίου.. Ἐπληγώθη τὴν τελευταίαν ἡμέραν, ἐν ἀποφασιστικῇ τινι ἐφόδῳ, ἐνῷ μακρόθεν δεσπόζουσα τῶν ἰαχῶν τῶν κιτρινοχρόων βαρβαρικῶν ὀρδῶν ἠκούετο ἡ γαλλικὴ σάλπιγξ, σημαίνουσα τὴν ἐπερχομένην λύτρωσιν. Τί στιγμὴ μέθης! Εἶδε τὸν ἐχθρὸν φεύγοντα καὶ τὴν τρίχρουν σημαίαν ἐπιφαινομένην, ἔπεσε δ' ἄνευ θλίψεως, ἀφοῦ ἡ νίκη ἔστεψε τὰ γαλλικὰ ὅπλα. Ἡ κατάστασίς του ἐθεωρήθη τόσον σοβαρά, ὥστε, παρασημοφορηθείς, διετάχθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Γαλλίαν. Κατὰ τὸν διάπλουν, ἐθεραπεύθη σχεδὸν ἐντελῶς, ἅμα δὲ φθάσας συμπεριελήφθη κατ' ἐκλογὴν ἐν τῷ πίνακι τῶν ὑποψηφίων ταγματαρχῶν.

Αἱ δύο γυναῖκες ἐσιώπων. Ἡ μήτηρ, ἐν τῇ ἐμπειρίᾳ αὐτῆς περὶ τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων ἐσκέπτετο ὅτι ὁ νεαρὸς ἀξιωματικὸς εἶχεν ὑπερβῇ δέκα ἔτη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τοὺς συναδέλφους του. Ἡ κόρη ἐξήταζε τὸν νέον καὶ εὕρισκεν αὐτὸν λίαν ἠλλοιωμένον, μὲ τὴν ὠχρὰν καὶ ἰσχνὴν μορφήν του, ἥτις προσέδιδεν αὐτῷ εἰς ἄκρον διακεκριμένον ἦθος. Πῶς ἐπεριφρόνησαν τὸν ἀνδρεῖον τοῦτον στρατιώτην, ὅστις, πληρώσας μὲ τὸ αἷμά του ἕκαστον τῶν βαθμῶν του, ἐπανήρχετο, ἔχων ἀσφαλὲς τὸ μέλλον;

Καὶ ἐκεῖνος δὲ τὴν παρετήρει. Ἡ σοβαρὰ καὶ σύννους αὕτη νεάνις ἦτο ἡ φιλοτάραχος καὶ ζωηρὰ κόρη τῶν αἰθουσῶν, ἣν εἶχε γνωρίσει ἄλλοτε ; Γυνὴ ἄλλη ἀπεκαλύπτετο εἰς αὐτόν, ἑκατοντάκις γοητευτικωτέρα ἐν τῇ θελκτικῇ καὶ ἀνησύχῳ αὐτῆς μελαγχολίᾳ. Ἄλλοτε τὸν εἶχε γοητεύσει, σήμερον τὸν ἐμάγευεν. Οὕτω τὴν ὠνειροπόλησεν. Ἦτο αὐτή. Πάντοτε ὡραία καὶ χιλιάκις ἀγαθωτέρα. Οἱ ὀφθαλμοί των συνηντήθησαν, ἡ νεάνις δὲ τοιαύτην ἔκφρασιν λατρείας διέκρινεν ἐν τοῖς τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὥστε ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον μετά τινος ἀμηχανίας. Ἐπελθούσης τῆς ἑσπέρας, αἱ δύο γυναῖκες ἠγέρθησαν καὶ ὁ ἀξιωματικός, μὴ δυνάμενος νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῶν, τὰς συνώδευσε μέχρι τῆς οἰκίας των.

Τὴν ἐπιοῦσαν συνήντησεν αὐτὰς ἐκ νέου εἰς τὴν μουσικήν, καὶ οὕτω καθεξῆς ἐπὶ συνεχεῖς ἡμέρας. Ἐκάθητο παρὰ τὴν νεάνιδα καὶ ἐνῷ ἡ μήτηρ ἀνεγίνωσκε τὰς ἐφημερίδας συνωμίλουν, ἀνεξάντλητοι καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν σημαντικὸν λέγοντες. Τὸ φθινόπωρον ἐπροχώρει, τὰ κιτρινισμένα φύλλα ἐκάλυπτον τὸ ἔδαφος καὶ δὲν ἠδύνατό τις, ἕνεκα τοῦ ψύχους, νὰ μένῃ πλέον καθήμενος ἐν τῷ ὑπαίθρῳ. Περιεπάτουν λοιπὸν διὰ τῶν ἐρήμων τοῦ παραδείσου δενδροστοιχιῶν. Ὁ λοχαγὸς καὶ ἡ νεάνις ἐβάδιζον λιγυρῶς καὶ τρυφερῶς, ὁ εἷς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου.

Ὁ Δεκέμβριος διῆλθεν οὕτως ἐν οἰκειότητι σχέσεων, ἥτις ὁσημέραι καθίστατο γλυκυτέρα. Ἀλλ' ὁ λοχαγὸς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐφαίνετο τεταραγμένος, νευρικός. Ἐν ἐρωτικῇ ἐξάψει ἡμέραν τινα συνέθλιψε τὸν βραχίονα τῆς νεάνιδος ἐπὶ τοῦ στήθους του, οἱ ὀφθαλμοί του ἀπήστραψαν, ἐκείνη δ' ἐνόμιζεν ὅτι θὰ τῇ ψιθυρίσῃ :

«Σὲ λατρεύω !» Ἀλλ' ἐσιώπησε, μελαγχολήσας ὀλίγον. Ἡ ταραχή του ηὔξανεν, ὅσον μᾶλλον προσήγγιζεν ἡ πρώτη τοῦ ἔτους Μετέβαινε συχνάκις εἰς Παρισίους, ἐμερίμνα δ' ὀλιγώτερον περὶ τῶν δύο γυναικῶν. Ὑπόκωφος ἀνησυχία κατεῖχεν αὐτόν. Ἠπατῶντο ἆρά γε, ἢ τοὺς προητοίμαζεν ἔκπληξίν τινα ;

Τὴν 31 Δεκεμβρίου δὲν εἶχε φανῆ ἀκόμη μέχρι τῆς ἕκτης μετὰ μεσημβρίαν. Ἡ χήρα ἀνεγίνωσκε τὴν ἑσπερινὴν ἐφημερίδα της, ἐν ᾗ ἐδημοσιεύοντο οἱ στρατιωτικοὶ προβιβασμοί. Αἴφνης ἔγεινε περιπόρφυρος καὶ ἀνέκραξεν :

— Ἐπροβιβάσθη ! ἔγεινε ταγματάρχης !

Ταυτοχρόνως βήματα ἐσπευσμένα ἠκούσθησαν, ἡ θύρα ἤνοιξε καὶ ὁ ἀνυπομόνως ἀναμενόμενος εἰσῆλθεν. Ἐμειδία, εἰς ἄκρον συγκεκινημένος, μειδιῶν δ' ἔστη πρὸ τῶν δύο γυναικῶν. Ἡ γηραιὰ μήτηρ ἤνοιξε τὰς ἀγκάλας της :

— Παιδί μου... τώρα ἐννοῶ τί εἶχες !

Ἀλλ' ὁ ἀξιωματικός, στρεφόμενος πρὸς τὴν νεάνιδα μετὰ τρυφερᾶς ὑπερηφανείας :

— Δεσποινίς, ἔχω νὰ σᾶς προσφέρω σήμερον ἐλπίδα μέλλοντος ἀσφαλοῦς· σᾶς ἀγαπῶ, μὲ δέχεσθε ὡς σύζυγον ;

Ἡ νεάνις ὠχρίασεν, ἐνθυμουμένη τὴν πρώτην ἄρνησιν καὶ ἀναλογιζομένη τί ὁ ἀνδρεῖος οὗτος ἀξιωματικὸς ἔπραξεν ὅπως καταστῇ ἄξιος τῆς εὐτυχίας του, ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα καὶ στηρίζουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὤμου, προσκολλῶσα δὲ τὰ χείλη ἐπὶ τῆς τραχείας ἐπιφανείας τῶν τοσοῦτον γενναίως κερδηθέντων σειρητίων τοῦ ταγματάρχου, ἔκλαυσε γλυκύτατα δάκρυα χαρᾶς !

(Georges Ohnet)

Δ. Κ.

ΑΙ ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ καθολικότης τοῦ δημοσίου φρονήματος περὶ Ἑλλάδος, ὥστε ὁ πρόεδρος Monroe ἐν τῷ διηγήματι αὐτοῦ πρὸς τὴν Δίαιταν τῇ 20 Νοεμβρίου 1823 εἶπε· «Ἰσχυρὰ ἐλπὶς ὑφίσταται ἀπὸ μακροῦ, στηριζομένη εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἀντίστασιν τῶν Ἑλλήνων, ὅτι θὰ ἐπιτύχωσιν ἐν τῷ ἀγῶνί των καὶ θὰ καταλάβωσι θέσιν ἰσότιμον μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τοῦ κόσμου. Πιστεύεται, ὅτι ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐπιδεικνύει μέγιστον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας των. Εἰ καὶ οὐδεμία δύναμις ἐκηρύχθη ὑπὲρ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ οὐδεμία, ὡς μανθάνομεν, μετέσχε τοῦ ἀγῶνος ἐναντίον αὐτῶν. Ὁ ἀγὼν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά των ἐπροστάτευσεν αὐτοὺς ἀπὸ κινδύνων, οἵτινες πρότερον ἤθελον καταβάλει πάντα ἄλλον λαόν. Οἱ συνήθεις ὑπολογισμοὶ συμφερόντων καὶ ἐπικτήσεως μετ' ἐπιθυμίας προσαρτήσεων, αἵτινες ἀναμιγνύονται πολλάκις εἰς τὴν πολιτείαν τῶν ἐθνῶν, φαίνεται ὅτι δὲν ἐπέδρασαν ἐπὶ τὴν τύχην αὐτῶν. Ἐκ τῶν γεγονότων, ἅτινα περιῆλθον εἰς γνῶσιν ἡμῶν, ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν ἀπώλεσαν διὰ παντὸς πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν κυριαρχίαν καὶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ καταστῇ ἔθνος ἀνεξάρτητον. Τὸ δὲ νὰ τύχῃ τούτου εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῶν θερμοτάτων ἡμῶν εὐχῶν».

Τῇ δὲ 17 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὑπεβάλλετο εἰς τὴν κυβέρνησιν ὑπόμνημα παρὰ τῶν πολιτῶν τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἐν τούτῳ οὗτοι ἐξέφραζον τὴν πεποίθησιν αὐτῶν, «ὅτι ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν οὐ μόνον ἐδικαιοῦτο νὰ τύχῃ τῶν ἀγαθῶν εὐχῶν τῆς ἀμερικανικῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅσον τοῦτο συνεβιβάζετο πρὸς τὰς βλέψεις τῆς κυβερνήσεως, πάσης δυνατῆς ἐπικουρίας.» Τὸ ὑπόμνημα ἐπερατοῦτο διὰ μνείας «τῆς ἐξ ἴσου ὀλεθρίας εἰς τὴν ἐλευθερίαν, τὴν παιδείαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν βαρβαρικῆς κυριαρχίας τῶν Τούρκων, ὑπὸ τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ἐπὶ αἰῶνας ἐτυραννήθησαν σκληρότατα» κατ' ἀντίθεσιν «πρὸς τὸν νοήμονα, ἐπιχειρηματικόν, ἐλεύθερον καὶ ἐμπορικὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων, τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, τὴν φιλολογίαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἔνδοξον ἱστορίαν».

Ἀπαντῶν δὲ εἰς ἐπερώτησιν τῆς Διαίτης ὁ πρόεδρος Monroe καὶ ὁ ὑπ' αὐτὸν γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας Ἰωάννης Quincy Adams, ὑπέβαλεν ἔγγραφα περιέχοντα ἰδιάζον ἐνδιαφέρον καὶ περιλαμβάνοντα ἀλληλογραφίαν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ἀμερικανῶν πολιτευομένων μετὰ πληροφοριῶν περὶ τῆς προόδου τοῦ πολέμου καὶ στατιστικῶν περὶ τῶν γεωγραφικῶν διαιρέσεων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς, τῶν προϊόντων καὶ τῶν πόρων.

Ἐν δέ τινι ἐγγράφῳ, δι' οὗ ἀπαντᾷ ὁ Adams εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ Ἀμερικανὸν πρεσβευτήν, διαπέμποντα τὴν ἐπίκλησιν τῶν Ἑλλήνων περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῶν παρὰ τῆς ἀμερικανικῆς κυβερνήσεως, ἔγραφεν· «Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἠδύναντο νὰ βοηθήσωσι τοὺς Ἕλληνας μόνον διὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν διαθέσεως μέρους τῆς δημοσίας αὐτῶν δυνάμεως ἢ τῆς δημοσίας αὐτῶν εἰσπράξεως, τοῦτο δὲ ἠδύνατο νὰ φέρῃ αὐτὰς εἰς πόλεμον πρὸς τὴν ὀθωμανικὴν πύλην καὶ ἴσως πρὸς ὅλας τὰς βαρβάρους δυνάμεις. Ἀλλά, ὡς γνωρίζετε, ἡ τοιαύτη διάθεσις τῆς δυνάμεως ἢ τοῦ δημοσίου ταμείου κατὰ τὸ ἡμέτερον πολίτευμα δὲν εἶνε

δικαίωμα τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας;... Ἀλλ ὅμως διατηροῦμεν φιλικωτάτας σχέσεις πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ εἴμεθα εἰλικρινῶς διατεθειμένοι νὰ παράσχωμεν εἰς αὐτοὺς οἱανδήποτε ὑπηρεσίαν δυναμένην νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἡμετέραν οὐδετερότητα, θέλομεν δὲ χαρῇ μανθάνοντες ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον τὴν ἐνεστῶσαν θέσιν τοῦ ἀγῶνός των ὑπό τε πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν ἔποψιν.»

Ἐπ' ἴσης δ' ἔγεινεν ἔκκλησις πρὸς τὴν κυβέρνησιν ὑπὸ τῆς Νοτίας Καρολίνης, συνηγορούσης ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐξεφράζετο δ' ἐν αὐτῇ τὸ βαθὺ ἐνδιαφέρον τοῦ λαοῦ τῆς πολιτείας ἐκείνης αὐπὲρ τοῦ εὐγενοῦς καὶ πατριωτικοῦ ἀγῶνος τῶν νέων Ἑλλήνων πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῆς ἱερᾶς γῆς τοῦ Λεωνίδου καὶ τοῦ Σωκράτους ἀπὸ τοῦ ποδὸς τοῦ ἀπίστου καὶ βαρβάρου.»

Τῇ δὲ 24 Δεκεμβρίου 1824 μακρὸν καὶ ἔντονον ὑπόμνημα ὑπεβάλλετο εἰς τὴν Δίαιταν ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς Βοστῶνος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἀφορῶντες οἱ συντάκται τοῦ ὑπομνήματος εἰς τὰς σαφῶς καθωρισμένας ὑποχρεώσεις τῆς κυβερνήσεως πρὸς τήρησιν αὐστηρᾶς οὐδετερότητας καθ' ὅλους ἐν γένει τοὺς ἐξωτερικοὺς πολέμους, δὲν ὑπέβαλον μὲν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἔκκλησιν περὶ ἀναγνωρίσεως τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἀλλ' ἐξέφρασαν ατὴν ἔνθερμον εὐχήν, ὅπως ἡ, καθ' ἃ βλέπουσι μετ' εὐχαριστήσεως, γενικὴ καθ' ὅλας τὰς ἡνωμένας πολιτείας ὀργὴ καὶ φρίκη ἐπὶ τῷ τρόπῳ, καθ' ὃν ἡ τουρκικὴ κυβέρνησις διεξάγει τὸν κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον, κηρυχθῇ ἐπιφανῶς ἐνώπιον τοῦ κόσμου, καὶ ὅπως καὶ ἄλλα πεπολιτισμένα καὶ χριστιανικὰ ἔθνη κληθῶσι νὰ συμμετάσχωσιν ἐπισήμου διαμαρτυρήσεως κατὰ τοιαύτης βαρβάρου καὶ ἀπανθρώπου ὠμότητος. Ἡ μετὰ τὴν σφαγὴν τῶν συζύγων πατέρων ἀπεμπόλησις τεσσαρακοντακισχιλίων γυναικῶν καὶ παίδων ἐν δημοσίοις πρατηρίοις κατενώπιον τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης καὶ ἄνευ μιᾶς λέξεως διαμαρτυρήσεως παρὰ τῶν περιοίκων λαῶν εἶνε πρᾶξις ἐπονείδιστος διὰ τὸν αἰῶνα καθ' ὃν ζῶμεν.»

Πάντα δὲ ταῦτα τὰ ὑπομνήματα ὑπεγράφησαν ὑπὸ τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ἰσχυροτάτων πολιτειῶν καὶ πόλεων ἐξ ὧν προήρχοντο. Τὰ δ' αἰσθήματα, ἐξ ὧν προεκλήθησαν, ὑπεστηρίχθησαν μετὰ σθένους καὶ εὐγενείας ἔν τε τῇ Διαίτῃ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἰσχυροτάτων ῥητόρων καὶ συγγραφέων τῆς ἡμέρας. Μόνον δ' ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου αἱ εὔγλωττοι αὗται ἐκκλήσεις δὲν δημοσιεύονται ἐνταῦθα ὁλόκληροι.

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν περὶ Ἑλλάδος ὑπόμνησιν ἐν τῷ τοῦ προέδρου Monroe ἐνιαυσίῳ διαγγέλματι ὁ Δανιὴλ Webster προέτεινεν εἰς τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων τὸ ἑξῆς ψήφισμα. «Ψηφίζεται ὅπως ληφθῇ διὰ νόμου πρόνοια περὶ καταβολῆς τῆς δαπάνης τῆς ἀναγκαίας πρὸς διορισμὸν πράκτορος ἢ ἐπιτροπῆς ἐν Ἑλλάδι, ἂν ὁ πρόεδρος κρίνῃ ἁρμόδιον νὰ προβῇ εἰς τοιοῦτον διορισμόν.»

Τὸ τοιοῦτον ἦτο τολμηρὸν διάβημα ἐν σχέσει πρὸς τὰς κρατούσας ἰδέας περὶ τῆς κατ' ἀρχὴν ἀποφυγῆς περιπλόκων συμμαχιῶν μετὰ ξένων δυνάμεων. Πρὸς δὲ τούτοις ὁ Webster ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ χαράξῃ γραμμὴν μεταξὺ ατῆς θερμότητος καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὅστις κατέλαβεν ἐμφανῶς τὴν χώραν» ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ἡμετέραν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ξενικὴν κατάκτησιν. Παρεδέχθη δέ, ὅτι ἂν «λαϊκὴ εὐγλωττία», ἐμπνεομένη ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ τῶν περὶ φιλανθρωπίας ἀξιώσεων τῆς νέας Ἑλλάδος, ἐξησκεῖτο ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, «ἤθελεν αὕτη κινήσει τοὺς λίθους τοῦ κοινοβουλίου.» «Αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα ἐν ᾧ συνεδριάζομεν, οἱ εὔρυθμοι οὗτοι κίονες, ἡ περίκοσμος αὕτη ἀρχιτεκτονική, ταῦτα πάντα ὑπομιμνήσκουσιν ἡμᾶς ὅτι ὑπῆρξεν Ἑλλὰς καὶ ὅτι ἡμεῖς, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι, χρεωστοῦμεν εἰς αὐτὴν τὰ μέγιστα. Ἀλλὰ δὲν ὑπέβαλον τὴν ἐμὴν πρότασιν ἐν τῇ κενῇ ἐλπίδι νὰ ἀποπληρώσωμεν μέρος τι τῆς ἐπὶ αἰῶνας ἐπισωρευθείσης ταύτης ὀφειλῆς ἡμῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ ἀντικείμενόν μου εἶνε ἐγγύτερον καὶ πολὺ πλέον ἄμεσον. Ἐπιθυμῶ νὰ λάβω εὐκαιρίαν ἀπὸ τοῦ ἀγῶνος λαοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ γενναίου, πολεμοῦντος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χριστιανωσύνης, ὅπως ἐπισύρω τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς εἰς τὰς περιπετείας αἵτινες, συμπαρομαρτοῦσι εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα καὶ εἰς τὰς ἀρχάς, αἵτινες φαίνονται διέπουσαι τὴν πρὸς αὐτὸν στάσιν τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὰς συνεπείας τῶν ἀρχῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐθνῶν καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τοὺς θεσμοὺς κυβερνήσεων ἐλευθέρων. Πρόκειται περὶ τῆς Ἑλλάδος τῆς σήμερον, ἀγωνιζομένης ἐναντίον φοβερῶν ἀμφιλογιῶν ὑπὲρ τῆς ἰδίας αὐτῆς ὑπάρξεως καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν δικαιωμάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ ὅμως ἐπειδὴ οὐδέποτε εἶνε δυσχερὲς τὸ ἀπαγγέλλειν καθημαξευμένας παρατηρήσεις καὶ ἀφοριστικὰς κοινοτοπίας, γνωρίζω, ὅτι καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει θὰ εἶνε εὔκολον νὰ μοὶ ὑπενθυμίσῃ τις τὴν σύνεσιν τὴν ἐπιβάλλουσαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν φροντίδα περὶ τῶν ἰδίων ἑαυτῶν πραγμάτων καὶ παροτρύνουσαν αὐτοὺς ἀντὶ τῆς ἀναζητήσεως παραβόλων ἐπιχειρήσεων ἐν τῇ ξένῃ τὴν ἐγκατάλειψιν τῶν ἀλλοτρίων εἰς αὐτοὺς ἐκείνους περὶ ὧν πρόκειται. Θὰ εἶνε εὔκολον νὰ καλέσῃ τις

τοιοῦτον ψήφισμα, ὁποῖον προτείνω, δογκιχωτικόν, ἀπόρροιαν πνεύματος σταυροφορικοῦ καὶ προπαγανδικοῦ. Πάντα ταῦτα καὶ πλείονα ἀκόμη δύνανται νὰ ῥηθῶσιν εὐκόλως, ἀλλὰ πάντα ταῦτα καὶ πλείονα ἀκόμη δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δώσωσιν εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην χαρακτῆρα τοιοῦτον πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ ἐκεῖνο ὅπερ αὕτη ἀποδέχεται ὡς ὡμολογούμενον. Ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦτο δὲν δύναται νὰ δειχθῇ. Κατὰ δὲ τὴν ἐμὴν κρίσιν ἡ ὑπόθεσις εἶνε ἐνδιαφέρουσα διὰ τὸν λαὸν καὶ τὴν κυβέρνησιν τῆς ἡμετέρας χώρας, καὶ προκαλοῦμεθα ἕνεκα λόγων σοβαρωτάτων καὶ σπουδαιοτάτων νὰ ἐκφράσωμεν τὰς περὶ αὐτῆς ἡμετέρας γνώμας. Οἱ δὲ λόγοι οὗτοι, νομίζω, ἐκπηγάζουσιν ἐκ συναισθήσεως τοῦ ἡμετέρου καθήκοντος, τοῦ ἡμετέρου χαρακτῆρος καὶ τῶν ἰδίων ἡμῶν συμφερόντων. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ πραγματευθῶ τὸ προκείμενον θέμα ἐπὶ τοιούτων βάσεων αὐτόχρημα ἀμερικανικῶν.»

Ἡ ἀγόρευσις ὑπῆρξε μακρά, καὶ ἐξέθηκεν ὁλοσχερῶς τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Εὐρώπης ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς ἐγωϊστικὰς σκέψεις, αἵτινες παρῆγον τὰς δυνάμεις εἰς ἀντίδρασιν πρὸς τοὺς ἀγῶνας παντὸς λαοῦ τοὺς δυναμένους νὰ μεταβάλωσι τὴν κυβέρνησιν αὐτῶν ἢ τὰς πολιτικὰς αὐτῶν σχέσεις.

«Περαίνω τὸν λόγον, Κύριοι, ἐπαναλαμβάνων, ὅτι ἀντικείμενον τοῦ ψηφίσματος τούτου εἶνε τὸ νὰ ἐπωφεληθῶμεν ἐκ τῆς ἐνδιαφερούσης περιστάσεως τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ὅπως διαμαρτυρηθῶμεν καὶ πάλιν κατὰ τῶν δογμάτων τῶν συμμάχων δυνάμεων, ὁποῖα ἐθεμελιώθησαν κατ' ἀρχὴν καὶ ὁποῖα ἐφαρμόζονται ἐν τῇ πράξει. Εὑρίσκω δ' ἐπ' ἴσης δίκαιον, Κύριοι, νὰ μὴ δειχθῶμεν ἄκαιροι περὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καί, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶνε ἐφικτόν, περὶ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἡμετέρας συμπαθείας πρὸς λαὸν μετὰ μακρὰν κατάθλιψιν νῦν ἀγωνιζόμενον. Δὲν εἶμαι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐν μὲν τῇ ὥρᾳ ἐσχάτου κινδύνου ἤθελον ἀπόσχει νὰ παρέξωσιν ἐνθάρρυνσιν τοιαύτην ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ δοθῇ προσηκόντως καὶ νομίμως, παρερχομένης δὲ τῆς κρίσεως ἤθελον μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν καταπληρώσει τοὺς πολυτλήμονας φιλοφροσύνης καὶ θωπειῶν. Οἱ Ἕλληνες ἀπευθύνονται πρὸς τὸν πεπολιτισμένον κόσμον μετὰ πάθους, εἰς ὃ δὲν δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ἀντιστῶμεν. Τὴν δὲ ἡμετέραν εὔνοιαν ἐπικαλοῦνται ἀπὸ ἀφορμῶν πολὺ μᾶλλον συγκινητικωτέρων ἢ ἐκεῖναι αἵτινες δύνανται ν' ἀπευθυνθῶσι πρὸς οἱονδήποτε ἄλλον λαόν. Ἐκτείνουσι τὰς χεῖράς των πρὸς τὰς χριστιανικὰς κοινότητας τῆς γῆς, ἱκετεύοντες αὐτὰς νὰ παράσχωσι πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τέλους δεῖγμά τι συμπαθοῦς προσοχῆς ἐπ' ὀνόματι τῶν εὐγενῶς ὑπομιμνησκομένων προγόνων των, ἐπ' ὀνόματι τῶν ἐξηρημωμένων καὶ κατηρειπωμένων πόλεων καὶ χωρίων των, ἐπ' ὀνόματι τῶν παίδων καὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἀπεμποληθεισῶν εἰς δουλείαν ἐπάρατον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ αἵματός των, ὅπερ φαίνονται πρόθυμοι νὰ χύσωσι δίκην ὕδατος, ἐπ' ὀνόματι τῆς κοινῆς πίστεως καὶ τοῦ κοινοῦ θύματος τοῦ ἑνοῦντος ἅπαντας τοὺς χριστιανούς».

Καὶ ἡ μὲν πρότασις τοῦ Webster δὲν ἐπληροφορήθη. ἀλλ' ἡ ἀγόρευσις αὐτοῦ ἐτυπώθη καὶ ἔτυχεν εὐρείας διαδόσεως. Ὁ δὲ Webster ἐθεώρει αὐτὴν ὡς μίαν τῶν ἀρίστων του.

Ἐν δὲ τῇ γερουσίᾳ ὁ Ἐρρῖκος Clay, ἀντικρούων πολιτικὸν ἀντίπαλον, ὅστις ἕνεκα λόγων συνέσεως ἐθεώρει ἀκατάλληλον τὴν στιγμὴν πρὸς ἐπίσημον ἔκφρασιν συμπαθείας ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι τῆς μοναρχικῆς Εὐρώπης, ἐξεφώνησε μίαν τῶν χαρακτηριστικωτάτων καὶ δραστικωτάτων ἀγορεύσεών του. «Εἴμεθα τόσον ταπεινοί, τόσον εὐτελεῖς, τόσον διεφθαρμένοι, εἶπεν ὁ μέγας ῥήτωρ, ὥστε δὲν τολμῶμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὰς συμπαθείας ἡμῶν πρὸς τὴν πάσχουσαν Ἑλλάδα, ὥστε δὲν δυνάμεθα ν' ἀρθρώσωμεν τὴν ἀποστροφὴν ἡμῶν πρὸς τὰς κτηνώδεις ὕβρεις, ὧν ὑπῆρξεν αἱμοσταγὲς θῦμα, ἐκ φόβου μὴ προσβάλωμεν μίαν ἢ πλείονας τῶν αὐτοκρατορικῶν Αὐτῶν ἢ βασιλικῶν μεγαλειοτήτων; Εἴμεθα τόσον φαῦλοι, τόσον ἀνελεύθεροι, τόσον οὐτιδανοί, ὥστε δὲν θέλομεν ν' ἀποπειραθῶμεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν φρίκην ἡμῶν, νὰ δηλώσωμεν τὴν ἀγανάκτησιν ἡμῶν πρὸς τὸν κτηνωδέστατον καὶ σκληρότατον τῶν πολέμων ὅστις ποτὲ ἐμόλυνε τὴν γῆν ἢ συνετάραξε τὸν Ὕψιστον, πρὸς τὰς θηριώδεις πράξεις στρατοῦ ἀγρίου καὶ μανιώδους, παροξυνομένου καὶ κατασπευδομένου ὑπὸ τοῦ κλήρου θρησκείας φανατικῆς καὶ ἐχθρᾶς καὶ ἐντρυφῶντος εἰς ὅλας τὰς ἀκρατείας αἵματος καὶ σφαγῶν, εἰς ὧν καὶ μόνην τὴν λεπτομερῆ ἔκθεσιν ἡ καρδία συνταράσσεται καὶ κινεῖται εἰς βδελυγμίαν;.... Ὁποίαν ἐντύπωσιν θὰ παρῆγε, κ. πρόεδρε, ἐν ταῖς σελίσι τῆς ἱστορίας τοιαύτη τις ἔκθεσις οἵα ἡ ἑπομένη; «Κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον τοῦ σωτηρίου ἔτους 1824, ἐν ᾧ ἅπασα ἡ χριστιανικὴ Εὐρώπη ἐθεᾶτο μετὰ ψυχρᾶς καὶ ἀσυμπαθοῦς ἀδιαφορίας τὰ ἀνήκουστα δεινὰ καὶ τὴν ἀνέκφραστον κακοδαιμονίαν τῆς χριστιανικῆς Ἑλλάδος, πρότασίς τις ὑπεβλήθη εἰς τὴν Δίαιταν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὀλίγου δεῖν τὴν μόνην, τὴν τελευταίαν, τὴν μεγίστην θεματοφύλακα φιλευσπλάγχνου ἐλπίδος καὶ ἐλευθερίας, τὴν ἀντιπροσωπεύουσαν γενναῖον ἔθνος περιλαμβάνον ἓν ἑκατομμύριον ἐλευθέρων πολιτῶν ἑτοίμων νὰ προστρέξωσιν εἰς τὰ ὅπλα καθ' ὃν χρόνον ὁ λαὸς τοῦ ἔθνους τούτου αὐτομάτως ἐξέφραζε τὰ βαθύτατά του

αἰσθήματα καὶ ἡ ὅλη ἤπειρος ὁμοχρόνως συγκεκινημένη ἐξηγείρετο καὶ ἐπεκαλεῖτο σιωπηλῶς καὶ ἐν ἀδημονίᾳ τὸν Ὕψιστον καὶ ἐδέετο αὐτοῦ νὰ διαφυλάξῃ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὰ ὅπλα αὐτῆς ἐν τῷ ἐνδόξῳ αὐτῆς ἀγῶνι· ἐν ᾧ δὲ ναοὶ καὶ κοινοβούλια ὁμοίως ἀντήχουν ἐξ ὁμοθύμου ἐκρήξεως γενναίας καὶ ἱερᾶς συμπαθείας— ἐν τῷ εἰρημένῳ ἔτει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος, τοῦ σωτῆρος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡμῶν — πρότασίς τις ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἀμερικανικὴν Δίαιταν ὅπως ἀποσταλῇ ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐντεταλμένος νὰ ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὴν κατάστασιν καὶ τὴν θέσιν αὐτῆς μετὰ ποιᾶς τινος ἐκδηλώσεως τῶν ἡμετέρων εὐχῶν καὶ τῶν ἡμετέρων συμπαθειῶν, καὶ ἡ πρότασις αὕτη ἀπερρίφθη!» Ἐπιστρέψατε, ἂν δύνασθε, ἐπιστρέψατε, ἂν τολμᾶτε, πρὸς τοὺς ὑμετέρους ἐκλογεῖς καὶ εἰπέτε εἰς αὐτοὺς ὅτι ὑμεῖς εἴσθε οἱ καταψηφίσαντες τὴν πρότασιν ταύτην. Συναντήσατε, ἂν δύνασθε, τὰς ὠχριώσας ὄψεις ἐκείνων οἵτινες ἔστειλαν ὑμᾶς ἐνταῦθα, καὶ εἰπέτε εἰς αὐτούς, ὅτι ἐδειλιάσατε νὰ ἐκδηλώσητε τὰ ἴδια ὑμῶν αἰσθήματα· ὅτι δὲν δύνασθε μὲν νὰ εἴπητε πῶς, ἀλλ' ὅτι ἄγνωστόν τι δέος, ὅτι ἄφραστός τις φόβος, ὅτι ἀόριστός τις κίνδυνος παρεκώλυσαν ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ὑμετέρας προθέσεως· ὅτι τὰ φάσματα γιαταγανίων καὶ διαδημάτων καὶ ἡμισελήνων ἀπήστραψαν ἐνώπιον ὑμῶν καὶ κατέπληξαν ὑμᾶς, καὶ ὅτι κατεπνίξατε ὅλα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τῆς θρησκείας, ὑπὸ τῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας. Δὲν δύναμαι, κύριε, κατ' οὐδένα λόγον νὰ πιστεύσω, ὅτι τοιαύτη τις θὰ εἶνε ἡ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμέ, καὶ ἂν πᾶς φίλος τῆς προκειμένης προτάσεως ἐγκαταλίπῃ αὐτὴν καὶ μείνω μόνος μετὰ τῶν ἐκ Μασσαχουσέτης κυρίων, θὰ δώσω εἰς τὴν πρότασιν ταύτην τὸ ἀσθενὲς κῦρος τῆς ἀμετατρέπτου ἀποδοχῆς μου».

Ὁ δὲ Dwight ὡς ἑξῆς συνηγόρησεν ὑπὲρ τῶν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν αἰτήσεων τῆς Ἑλλάδος, «Τίς καρδία δὲν πάλλει, ποῖον στῆθος δὲν κινεῖται ἐπὶ τῇ ἀληθεῖ σκέψει τῆς ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας; Ἔχετε τὰ αἰσθήματα ἀνθρώπου καὶ δὲν εὔχεσθε ὅπως παύσῃ ῥέον τὸ αἷμα τῆς Ἑλλάδος καὶ μὴ ἀκουσθῶσι πλέον οἱ στεναγμοὶ καὶ οἱ γόοι αἰώνων ὅλων; Εἴσθε μαθηταὶ καὶ θὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν βοήθειαν ὑμῶν ἐπὶ ματαίῳ ἡ γῆ τῶν Μουσῶν; Μὲ ὄμμα φιλοτέχνου ἐνθουσιῶντος θεᾶσθε πολλάκις τοὺς θριάμβους τῆς τέχνης καὶ δὲν θὰ πράξητε τίποτε ὅπως ἐλευθερώσητε ταύτης τὰ ἐκλεκτότατα λείψανα ἀπὸ βαρβαρότητος χειροτέρας τῆς τῶν Βανδάλων; Εἴσθε μητέρες, ἀπολαύουσαι ἐν εὐφροσύνῃ ὅλων τῶν ἡδονῶν τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου· εἴσθε θυγατέρες, πλούσιαι καὶ ἀσφαλεῖς ζῶσαι ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ὑμετέρας ἀγνότητος καὶ ὑπὸ τὰς περιθάλψεις τῆς φιλοστοργίας τῶν γονέων καὶ ἐν τούτοις χιλιάδες ὅλαι ἐκ τῶν ἁγνοτάτων καὶ χαριεστάτων τοῦ φύλου θὰ κατακλύζωσι τὰς ἀγορὰς τῆς Σμύρνης καὶ θὰ καταδικάζωνται εἰς δουλείαν ἀπείρως χειροτέραν τοῦ θανάτου; Εἴσθε χριστιανοὶ καὶ συνεισφέρετε προθύμως τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν πρὸς διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς. Ἀλλ' ὅ,τι παρέχετε εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶνε ἡ διάσωσις ὅλου ἔθνους χριστιανῶν ἀπὸ τοῦ ὀλέθρου, ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιῶν, ἡ κατάλυσις τοῦ μωαμεθανικοῦ δόλου, ἡ ὕψωσις σημαίας ὑπὲρ τῶν πλανωμένων φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Εἴσθε πολῖται Ἀμερικανοί, ὑπερήφανοι ἐπὶ τῇ ἐλευθερίᾳ καὶ τῇ ἀνεξαρτησίᾳ τῆς ὑμετέρας χώρας; Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐπ' ἴσης ἀγωνίζεται ὑπὲρ αὐτῶν τούτων τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ἐκείνη ἐδίδαξε τοὺς πατέρας σας ν' ἀποκτήσωσι διὰ τοῦ αἵματός των. Καὶ ὅταν ἐκείνη ἐπικαλῆται τὴν ὑμετέραν βοήθειαν, ἔχω ἀνάγκην ἐγὼ νὰ παροτρύνω ὑμᾶς ὅπως παράσχητε αὐτήν; Ποῦ εὑρίσκομαι; Ἐν τῇ γῇ τῶν προσκυνητῶν, ἐν γῇ ἀνεξαρτησίας, ἐν γῇ ἐλευθερίας. Ἐδῶ λοιπὸν καταθέτω τὸν ὑπὲρ αὐτῶν ἀγῶνα.»

Αἱ ἐξ Ἀμερικῆς παροτρυντικαὶ αὗται λέξεις παρεκίνησαν τοὺς Ἕλληνας ν' ἀνανεώσωσι τὰς προσπαθείας των, τῷ δὲ 1825 τὰ ἀμοιβαῖα αἰσθήματα ἐξεδηλώθησαν οὕτω τρανῶς ἐν Ἑλλάδι, ὥστε ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις προετίθετο ν' ἀποστείλῃ εἰς τὴν Μεσόγειον στόλον μεθ' ἑνὸς τῶν ἡμετέρων ἐξεχόντων πολιτευτῶν, ὅστις ν' ἀναλάβῃ τὸ ἔργον νομοθέτου ἢ δικτάτορος τῇ προκλήσει τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ δὲ πρότασις αὕτη ἀπηυθύνθη πρὸς ἡμᾶς ἐπειδή, κατὰ τὰς ἐκφράσεις τῆς ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ αὕτη περιείχετο, οἱ Ἕλληνες εἶχον ὑπόπτως πρὸς τοὺς σκοποὺς τῶν Ἄγγλων, καὶ ἔφρικίων πρὸς τὰς δεσποτικὰς ἀξιώσεις τῆς ἱερᾶς συμμαχίας, ἧς τὰ μέλη εἶχον ἐλπίσει, ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἔμελλε νὰ καταβληθῇ ὑπὸ τοῦ Ἰβραὴμ πασᾶ καὶ τῶν αἰγυπτιακῶν αὐτοῦ στιφῶν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ὅταν ἔχωμεν λύπην τινά, ἣν δὲν θέλομεν νὰ εἴπωμεν, ὁμιλοῦμεν περὶ ἄλλων, ἃς ἐκρύπτομεν ἄλλοτε.

—

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι τρεφόμενοι ἐκ τῆς ὀδύνης αὐτῶν τόσον, ὥστε καὶ παχύνονται.

—

Προσπαθεῖτε ν' ἀγαπᾶτε τοὺς ζῶντας, ὡς ἀγαπᾶτε τοὺς νεκρούς.

ΤΟ ΤΑΙΡΙ ΜΟΥ

L' épouse, la compagne à mon coeurdestinée.
Γυναῖκα μου, συντρόφισσα γραμμένη τῆς καρδιᾶς μου.
Sully Prhdhomme.

Καὶ κόσμο καὶ παράδεισο
Νὰ 'βρῶ 'ς τὴν ἀγκαλι̯ά σου!
'Ιούλιος Τυπάλδος.

Ἄς ἤξερα ποῦ βρίσκεται, ποῦ μένει
Ἡ πι̯ὸ καλὴ Νεράϊδα, ποιὰ φωλι̯ά,
Βαθειὰ φωλι̯ά, τὴ χαίρεται κρυμμένη,
Καὶ ποιὸ πουλὶ τῆς κλέβει τὴ λαλι̯ά,
Καὶ ποιὸ ἀγεράκι ἀπ' τὰ μαλλι̯ὰ
Τῆς πέρνει μόσχο κι' ἀνασταίνει·

Ἄς ἤξερα μέσα σὲ ποιὸ παλάτι,
Μὲ ποιὸ νεραϊδογέννητο παιδὶ
— Ἄστρα εἶν' ἡ ὄψι, ὁ κόρφος της, ἡ πλάτη! —
Φιλι̯έται καὶ μεθάει καὶ τραγουδεῖ,
Κι' ἀλοίμονο 'ς ὅποιον τὴ 'δῆ
Καὶ 'ς ὅποιον τὴν παραφυλάττει·

Νὰ πάω νὰ τῆς ζητήσω νὰ μοῦ φέρῃ
Τ' ἀγνώριστο κορμὶ ποῦ λαχταρῶ,
Ποῦ ἡ καρδιά μου πάντα τὸ ἐκαρτέρει
Καὶ καρτεράει ἀκόμ' ἀπὸ καιρό,
Τὸ ταῖρί μου τὸ δροσερό,
Τ' ἀχώριστο δικό μου ταῖρι!

Τὰ λόγι̯α μου θὰ βγαίνουν μὲ τρεμοῦλα,
Μὲ δάκρυα θὰ τὴν παρακαλῶ,
Ποῦ κ' ἡ Νεράϊδα, σπλαχνικὴ καρδοῦλα,
Θὰ μοῦ μιλήσῃ εὐθὺς μὲ τὸ καλό:
—Τὸ ταῖρί σου, παιδὶ τρελλό,
Μὴν εἶνε ἡ βασιλοποῦλα

Πῶχει παλάτι̯α καὶ βασίλεια, πῶχει
Νὰ δέρνῃ σκλάβαις, νιοὺς νὰ τυραννῇ,
Καὶ μέσα 'ς τῶν ματι̯ῶν της τὴν ἀπόχη
Πι̯άνοντ' οἱ βασιλι̯άδες οἱ τρανοί,
Κ' εἶνε, 'ς τὸν κόσμο 'σά' φανῆ,
Πι̯ὸ ἔμμορφη ἀπὸ μένα;

—Ὄχι!

—Μὴν εἶνε τάχα ἡ βοσκοποῦλα πῶχει
Θωρι̯ὰ ψημένη ἀπὸ τὴν ἀντηλι̯ά,
Ἀλλὰ 'σὰν κρίνο ἀπὸ τὸ πρωτοβρόχι
Δροσᾶτο εἶν' ἡ λευκή της ἀγκαλι̯ά,
Ποῦ κουρασμένη ἀπ' τὴ δουλειὰ
Κοιμᾶται μέσ' 'ς τὴ στάνη;

— Ὄχι!

—Μὴν εἶνε κ' ἡ ἀφρόντιστη παρθένα
Ποῦ ζῇ μέσα 'ς τὸν κόσμο χαϊδευτά,
Γελάει μὲ ὅλους, κλαίει μὲ τὸν καθένα,
Λάμπει 'ς τὸ δρόμο, 'ς τὸ χορὸ πετᾷ;

—Κανέν' ἀπὸ τὰ κάλλη αὐτὰ
Δὲν εἶν' ἡ ἀγάπη μου ἐμένα!

Σ τοὺς δρόμους ἡ ἀγάπη μου δὲ λάμπει,
Οὔτε στολίζει τοὺς τρελλοὺς χορούς,
Οὔτε εἶν' ἀνθὸς ποῦ χαίρονται οἱ κάμποι,
Οὔτε διαμάντι μέσ' 'ς θυσαυρούς.
Καὶ 'ς καϋμοὺς φαρμακεροὺς
Ρήγας κανεὶς γι̯' αὐτὴ δὲ θᾶμπῃ.

Τῆς μοίρας τὸ γραφτὸ τὴν ἔχει κλείσει
Μέσ' 'ς τὸ φτωχὸ τὸ σπίτι της φτωχή,
Ὡσὰν καντύλα μέσα 'ς ἐρμοκλῆσι,
Στολίδι του καὶ λάμψι μοναχή.
Μὰ γύρω 'ς τὴν ἁγνὴ ψυχὴ
Μοσχοβολάει ὅλ' ἡ κτίσι!

Ἡ λύπαις, 'σὰν ὁλόμαυρα κοράκι̯α
Τῆς τρῶνε τὴ λευκὴν ἀφροντισι̯ά,
Μέσα της κλεῖ τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκι̯α,
Τοῦ γάρου τὸν καϋμὸ 'ς τὴ φορεσι̯ά.
Ὅμως 'ς τὴν ὄψι ἔχει δροσι̯ὰ
Καὶ γέλοι̯α πάντα 'ς τὰ λακκάκι̯α.

Ἐκείνης ἡ γλυκύτερη ἀκτῖνα,
Ἐκείνης ἡ βαθύτερη εὐωδι̯ὰ
— Θάμπωσε, πούλι̯α καὶ ζηλεῦτε, κρίνα,—
Εἶν' ἡ ἀγάπη πῶχει 'ς τὰ παιδι̯ά.
Γι̯ατ' ἡ δική της ἡ καρδι̯ὰ
Εἶνε παιδάκι 'σὰν ἐκεῖνα.

Κι̯' ὅλο γι' αὐτὰ ἀπ' τὰ σπλάχνα κι' ἀπ' τὰ χείλη
Ξοδεύει μάνας πόνο καὶ φιλι̯ά,
Ὅσῳ μι̯ὰ μέρα ὁ γάμος νά της στείλῃ
Καρπὸ 'δικό της μέσ' 'ς τὴν ἀγκαλι̯ά.
Ρόδα γεννᾷ ἡ τρανταφυλλι̯ὰ
Πρὶν λάβῃ τὸ φιλὶ τ' Ἀπρίλι.

Ἐκείνη ἐγεννήθηκ' ἐδῶ πέρα
Γι̯ὰ νὰ εἶνε προκομμένη καὶ καλή,
Καὶ τῆς ταιρι̯άζει νὰ εἶνε περιστέρα,
Χαμόγελο, δροσι̯ά, φεγγοβολή.
Μὰ τῆς ταιρι̯άζει πι̯ὸ πολύ,
Ὦ! πι̯ὸ πολύ, νὰ εἶνε μητέρα!

'Ψηλὴ καὶ λυγερὴ 'σὰν κυπαρίσσι,
Μαυρομματοῦσ', ἀγνόπλαστη, ξανθή,
Ἀπ' τῶν ἀνθρώπων μακρυὰ τὴν κρίσι,
'Σὰν νυχτολούλουδο 'ς τὸν ἴσκι̯ο ἀνθεῖ.
Ὅμως μι̯ὰν ὥρα θὲ νἀρθῇ
Σὰν ἀστραπὴ νὰ λαμπυρίσῃ

Τὴν ὥρα ποῦ ἀσπροστόλιστη θὰ μπαίνῃ
'Σ τὴν ἐκκλησι̯ὰ τὴν ὁλοφωτεινὴ
Μ' ἀνθοὺς πορτοκαλλι̯ᾶς στεφανωμένη,
Τὴν ὥρα ποῦ νυφοῦλα θὰ γενῇ.
Φῶς κ' εὐωδι̯ὰ ὑστερινὴ
Τῆς παρθενι̯ᾶς ὁποῦ πεθαίνει!

Ἄς ἤξερα ποῦ βρίσκεται ποῦ μένει
Ἡ πι̯ὸ καλὴ Νεράϊδα, ποιὰ φωλι̯ά,
Βαθειὰ φωλι̯ά, τὴ χαίρεται κρυμμένη,
Καὶ ποιὸ πουλὶ τῆς κλέβει τὴ λαλι̯ὰ
Καὶ ποιὸ ἀγεράκι ἀπ' τὰ μαλλι̯ὰ
Τῆς παίρνει μόσχο κι' ἀνασταίνει..

1886.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἔμελλεν ἤδη ἀκριβῶς νὰ λαλήσῃ πρὸς τὴν Γιλβέρτην περὶ τούτου, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν εἷς θεράπων κομίζων πρὸς τὴν δεσποινίδα Βερδιὲ ἐπιστόλιον γεγραμμένον διὰ μολυβδίδος.

— Δι' ἐμέ; εἶπεν ἡ νεάνις. Μήπως εἶνε τοῦ θείου μου;

Καὶ ἡ φαντασία της διεῖδεν ἀμέσως κίνδυνον, ῥῆξιν συμβᾶσαν εἰς τὴν ἐκλογικὴν ὁμήγυριν, ἀναστάτωσίν τινα.

— Ὄχι δεσποινίς, εἶπεν ὁ θεράπων· τὸ ἔφερεν ἀπὸ τὸ Ἀβὼν ὁ ἁμαξηλάτης τοῦ κυρίου κόμητος δὲ Μομβρέν.

Ἀπὸ τὸ Ἀβών! Ἡ Ἐρρικέτα προσέβλεψε τὴν Γιλβέρτην, ἥτις κατέστη ὠχροτάτη. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχεν ἀναγνώσει ὅπως ὁ Γκενὼ καὶ ὁ Καππoὰ τὰ ἄρθρα τοῦ *Ἐγχέλυος τοῦ Μελὲν*, ἐν οἷς ὁ Ρεβὶλ ὑπεδήλου ὅτι αὐ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ πρέπει νὰ ἔτρεφον εἰδικὴν στοργὴν πρὸς τὸν Μοναδέλσκην, διότι τοὺς ἔβλεπον συχνότατα πρὸς τὸ μέρος τοῦ μικροῦ ναοῦ, ἔνθα εἶχεν ἐνταφιασθῆ τὸ θῦμα τῆς βασιλίσσης Χριστίνης τῆς Σουηδίας.» Ἀλλ' ἡ πολιτικομανὴς γυνὴ δὲν ἀπέδωκε πλείονα τοῦ δέοντος σημασίαν εἰς τοὺς ὑπαινιγμοὺς τῆς ἐφημερίδος. Εἶχεν εἴπει πρὸ μικροῦ τὴν περὶ τούτου γνώμην της: «Αὐτὰ ἔχει ἡ πολιτική!»

Ἐν τούτοις ἐξεπλάγη ἐκ τῆς ταραχῆς τῆς Γιλβέρτης.

Ἀπὸ τὸ Ἀβών! Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔπεμπεν ἀπὸ τὸ Ἀβὼν ἐπιστόλιον γεγραμμένον διὰ μολυβδίδος πρὸς τὴν νεάνιδα!

— Τί συμβαίνει λοιπόν; ἠρώτησεν ἡ Ἐρρικέττα.

Ἡ Γιλβέρτη πελιδνή, ἀφοῦ ἀνέγνωσε τὸ ἐπιστόλιον, ἔτεινεν αὐτὸ πρὸς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ λέγουσα:

— Ἰδοὺ κυρία!

Ἐν τάχει, διὰ γραφῆς ἐσπευσμένης, ἀγνωρίστου, ἐπὶ τῆς ἄκρας τινὸς τραπέζης ἴσως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δερβαὶ ὁ Ροβέρτος εἶχε γράψει τὰς ἑξῆς ἀπηλπισμένας γραμμάς.

«Ἡ Κυπριανὴ κινδυνεύει, διατρέχει τὸν ἔσχατον κίνδυνον! Καὶ ἡ ταλαίπωρος μικρὰ σᾶς ζητεῖ, σᾶς ἀπαιτεῖ. Σᾶς ἀγαπᾷ, διότι τὴν περιεποιήθητε τόσον καλῶς· δὲν ἔχει μητέρα καὶ εὗρεν εἰς σᾶς τοιαύτην. Ἔλθετε, σᾶς ἱκετεύω ἔλθετε! Σᾶς προσκαλεῖ ἀδιακόπως· συγχωρήσατέ με! Ὁ ταγματάρχης θὰ ἔχῃ τὴν καλωσύνην νὰ σᾶς συνοδεύσῃ.. Ἡ ἅμαξα ἀναμένη. ὑπεσχέθην ὅτι θὰ ἔλθετε εἰς τὴν ἐπιθάνατον κόρην μου. Εἶμαι παράφρων ἐκ τῆς λύπης.

Ὁ εὐσεβάστως ἀφωσιωμένος ὑμῖν

«Ροβέρτος δὲ Μομβρέν.»

Ἡ Ἐρρικέττα προσέβλεψε τὴν Γιλβέρτην. Ἡ νεάνις ἀνεζήτει ἤδη ἀκουσίως τὸν πῖλόν της καὶ ἐν περιώμιον ὅπως ἐξέλθῃ.

— Ἀλλ' ὁ θεῖός σας δὲν εἶνε ἐδῶ...

— Δὲν πειράζει, εἶπεν ἡ Γιλβέρτη, θὰ ὑπάγω μόνη!..

Ἀπήντησε ταῦτα ὑπερηφάνως, μὲ τόνον ὅστις εὐηρέστησε τὴν κυρίαν Ἐρβλαί.

— Ἀλλ' οἱ ἀνόητοι ἐκεῖνοι, οἵτινες τολμοῦν νὰ ὁμιλῶσι περὶ ὑμῶν....

— Ὢ! αὐτούς, εἶπεν ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ταγματάρχου, τοὺς περιφρονῶ. Δὲν ὑπάρχουσι δι' ἐμέ. Ἐνδιαφέρομαι μόνον δι' ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ.

—Καὶ ἔχετε δίκαιον, ἀπήντησεν ἡ κυρία Ἐρβλαί· ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἀγαπᾶτε, δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῆτε νὰ σᾶς συνοδεύσω.

Καὶ ἀφοῦ ἔμεινε πρὸς στιγμὴν σκεπτικὴ προσέθηκεν...

— Εἶμαι ἴσως ἀδιάκριτος... ὁ κ. δὲ Μομβρέν..

— Τί λέγετε, κυρία!.. ὁ κ. δὲ Μομβρὲν δὲν ἔχει πολλὰ πρόσωπα ἀφωσιωμένα περὶ αὐτὸν καὶ ἂν εὕρῃ ἓν ἐπὶ πλέον, πολὺ θὰ χαρῇ, μὴ ἀμφιβάλλετε!

Ἡ Ἐρρικέττα ἤθελε νὰ διατάξῃ ὅπως ἑτοιμάσωσι τὸ ὄχημά της. Ἀλλ' ὁ καιρὸς ἐπεῖγεν· τὸ ὄχημα τοῦ Ροβέρτου ἀνέμενεν. Προτιμότερον ἦτο ν' ἀπέλθωσι δι' αὐτοῦ ἀμέσως, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ὁ ἡνίοχος ἀνυπομόνει, διότι, ὡς ἔλεγεν, ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ ἐπιστρέφων φάρμακά τινα καὶ σιναπισμοὺς ἀπὸ ἓν φαρμακεῖον τοῦ Φονταινεβλώ.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρετήρησε τὸ ἐκκρεμές.

— Εἶνε ὀκτὼ παρὰ δέκα, εἶπεν. Ὅταν ἐπιστρέψῃ ὁ ταγματάρχης, νὰ τοῦ εἴπητε ὅτι ἐξῆλθον μετὰ τῆς δεσποινίδος Γιλβέρτης. Ἀλλ' ἴσως ἐπιστρέψωμεν πρὸ αὐτοῦ.

Καθ' ὁδὸν ἡ Ἐρρικέττα ἠθέλησε ν' ἀκούσῃ καὶ ἐκ δευτέρου παρὰ τῆς Γυλβέρτης τὴν ἱστορίαν τῆς Κυπριανῆς, τῆς ἀτυχοῦς ἐπιθανάτου μικρᾶς. Ἠγάπα τὰς μυθιστορικὰς ἱστορίας ἡ κυρία Ἐρβλαὶ καὶ αὕτη τὴν ἐνδιέφερε, μολονότι ἦτο θλιβερά. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ὁ κ. δὲ Μομβρὲν μὲ ὅλα του τὰ θέλγητρα καὶ τὴν χάριν, ἐτήρει ἦθός τι μελαγχολίας ἐμποιοῦν ἔκπληξιν. Εἶχε τὸ ἦθος βυρώνειον ἐνίοτε ὁ κ. δὲ Μομβρέν, ἂν καὶ τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο πλέον τοῦ συρμοῦ. Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ δὲν ἐξεπλήσσετο πλέον. Καὶ ἐνῷ ἡ ἅμαξα ἔβαινε πρὸς τὸ Φονταινεβλώ, ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα πάντοτε ὑπὸ τὸ κράτος

τῶν ἐνθέρμων πολιτικῶν καὶ γαμηλίων ἀσχολιῶν της ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὴν σείουσα τὴν κεφαλὴν καὶ προσβλέπουσα τὴν Γιλβέρτην ὅτι ἦτο κρῖμα, μέγα κρῖμα νὰ προϋπάρχῃ τὸ συνοικέσιον ἐκεῖνο τοῦ νεκροῦ κόμητος .... Θὰ ἦτο τόσον εὐτυχὴς ἂν ἐνυμφεύετο τὴν δεσποινίδα Βερδιέ !.. Ὤ, ἀναμφιβόλως.

Αἱ σάλπιγγες τοῦ ἱππικοῦ ἐσήμαινον φαιδρῶς τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Φονταινεβλώ, ὅτε τὸ ὄχημα ἐσταμάτησε πρὸ τοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ ὁδῷ φαρμακείου. Ὁ ἡνίοχος κατελθὼν ἔλαβε τὸ προπαρασκευασμένον δέμα τῶν φαρμάκων καὶ ἀνῆλθε πάλιν εἰς τὴν ἕδραν του. Ἡ Γιλβέρτη ἐφλέγετο ὑπὸ ἀνυπομονησίας ἀναλογιζομένη ὅτι ἡ μικρὰ Κυπριανὴ ἔπασχε καὶ ὅτι ἴσως θὰ ἔφθανεν ἀργά. Ἠσθάνετο πρὸς τὸ παιδίον ἐκεῖνο παράφορον στοργὴν μητρικήν, ὡς νὰ ἐξωτερικεύετο ὁ ἔρως αὐτῆς πρὸς τὸν Ροβέρτον διὰ τῆς ἀγάπης, τῶν περιποιήσεων, τῶν ἀσπασμῶν αὐτῆς πρὸς τὴν μικρὰν ἀσθενῆ. Ἡ Κυπριανὴ κατεῖχεν ἤδη σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ ζωῇ, ἐν τῷ λογισμῷ τῆς νεάνιδος. Θὰ ἔδιδε μετὰ χαρᾶς μέρος τῆς ζωῆς της ὅπως σώσῃ τὸ ἀτυχὲς ἐκεῖνο ὄν, ὅπερ ὁ Ροβέρτος ἐλάτρευε μετὰ πάθους ἐξάλλου.

Ἐνόμιζεν ὅτι ὁ ἡνίοχος δὲν ἔβαινε ταχέως, δὲν ἔβαινεν ὅσον αὐτὴ ἐπόθει. Καὶ ἐν τούτοις αἱ ὕελοι τῶν θυρίδων τοῦ ὀχήματος ἔτρεμον ἐκ τοῦ τάχους, ὅτε διήρχετο τὰς λιθοστρώτους ὁδοὺς τοῦ Φονταινεβλώ. Τὸ Ἀβὼν δὲν ἀπεῖχε μακράν. Διὰ τῆς ἀνοικτῆς θυρίδος ἡ Γιλβέρτη ἔβλεπεν ἤδη ἀορίστως ἐκεῖ κάτω τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ μικροῦ ναοῦ. Χωρικοὶ καθήμενοι χάριν τοῦ δροσεροῦ ἀέρος πρὸ τῶν θυρῶν τῆς οἰκίας των παρετήρουν μετὰ περιεργείας τὴν διερχομένην ἅμαξαν.

Ὁ ἡνίοχος ἐσταμάτησε πρὸ τῆς οἰκίας τῶν Δεβραί. Τὰ φῶτα ἦσαν ὁλοσχερῶς σχεδὸν ἐσβεσμένα ἤδη εἰς τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο βεβυθισμένον εἰς ὕπνον, μόνον δὲ τοῦ οἰκίσκου τὰ παράθυρα ἤστραπτον πεφωτισμένα ὄπισθεν τῶν θάμνων τοῦ κηπαρίου, σκιαὶ δ' ἐφαίνοντο μετὰ σπουδῆς διερχόμεναι ὄπισθεν τῶν λευκῶν παραπετασμάτων.

Ἡ οἰκία αὕτη ἡ γρηγοροῦσα ἐν τῇ νυκτὶ ὑπὸ τὸν ἀστεροφεγγῆ οὐρανὸν ἐφαίνετο ἀπαίσιος εἰς τὴν Γιλβέρτην,

Δὲν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ.

— Ἐμπρός! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί.

Διῆλθον ἀμφότεραι τὸ κηπάριον.

Ἡ Ἐρρικέττα ἔλαβε τὸ δέμα τῶν φαρμάκων ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἡνιόχου. Ἡ Γιλβέρτη προχωρήσασα ἀνῆλθε τὰς πρὸ τῆς θύρας ὀλίγας βαθμίδας καὶ ἤνοιξεν αὐτήν:

— Σεῖς εἴσθε, δεσποινίς; εἶπε τότε ἡ κυρὰ Δεβραὶ ἰδοῦσα αὐτὴν εἰς τὸν διάδρομον. Τέλος πάντων! ἄ, τόσον τὸ καλλίτερον.

— Πῶς πηγαίνει; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη ἐναγωνίως.

Ἡ γραῖα δὲν ἀπήντησεν. Εἰσῆλθε δεξιᾷ εἰς θάλαμόν τινα πεφωτισμένον, εἰς οὗ τὸ βάθος ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διέκρινε μικρὰν λευκὴν κλίνην, ἐφ' ἧς κατέκειτο πελιδνόν, φρικωδῶς ἰσχνὸν ἓν κοράσιον, ἡ Κυπριανή, τὴν ὁποίαν ἐξέλαβεν ὡς νεκράν.

Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν μὲ τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ, ὠχρότατος ἐκάθητο παρὰ τὴν κλίνην καὶ παρετήρει τὴν μικρὰν μὲ τὸ ἀπλανὲς καὶ ἐπίμονον βλέμμα τῶν ἀνθρώπων τῶν μὴ θελόντων οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ν' ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ τὸ πτῶμα προσφιλοῦς ὄντος. Δύο ἄνδρες, ὁ γέρων Δεβραὶ καὶ ὁ υἱός του, ἵσταντο ὄρθιοι παρὰ τὴν ἑστίαν. Λυχνία τεθειμένη ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐφώτιζεν ἐκ τῶν κάτωθεν τὴν περίλυπον καὶ ἀνήσυχον μορφήν των.

Ἀκούσας τὸν θόρυβον τῶν βημάτων τῆς κυρᾶς-Δεβραὶ ὁ Ροβέρτος ἠγέρθη, ἀνεγνώρισε τὴν Γιλβέρτην, ἰδὼν δὲ καὶ τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ τὴν ἐχαιρέτισεν ὁπωσοῦν ἔκπληκτος.

— Δὲν ἠδυνάμην ν' ἀφήσω τὴν δεσποινίδα Βερδιὲ νὰ ἔλθῃ μόνη, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, καὶ ἂν δύναμαι νὰ φανῶ κ' ἐγὼ χρήσιμος...

Ἡ Γιλβέρτη εἶχε κύψει ἤδη ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς Κυπριανῆς. Τὸ κοράσιον ἐφαίνετο λιπόθυμον· εἶχε τὸ στόμα ἀνοικτὸν χωρὶς ν' ἀναπνέῃ καὶ μόλις ἦτο αἰσθητὸς ὁ σφιγμὸς τῆς μικρᾶς χειρός του.

— Ἕνα σιναπισμόν! εἶπεν ἡ νεάνις.

Ἡ Ἐρρικέττα ἀφαιρέσασα τὰ χειρόκτιά της, εἶχεν ἤδη λύσει τὸ δέμα καὶ μετὰ σπουδῆς λαβοῦσα τὸν σιναπισμὸν ἔβρεξεν αὐτὸν δι' ὕδατος· εἶτα ἐπλησίασεν εἰς τὴν κλίνην καὶ αἱ δύο γυναῖκες ὑπανεγείρουσαι τὰ σκεπάσματα τῆς ἀσθενοῦς, ἐλάμβανον ἠρέμα τὰ μικρὰ ἰσχνὰ μέλη της, μέλη σκελετοῦ, ἐφ' ὧν ἐφαίνετο κεκολλημένον τὸ κιτρινίζον δέρμα—τὰ ὑπεστήριζον καὶ μετὰ τῆς προσοχῆς ἐπιτηδείων νοσοκόμων ἐπέθετον τὸν σιναπισμὸν ἐπὶ τῶν ἄλλοτε σαρκωδῶν κνημῶν τοῦ παιδίου, ἦτο δὲ φρικτὴ ἡ θέα τοῦ ταλαιπωρημένου ἐκείνου σώματος, λιποσάρκου ἐκ τοῦ πυρετοῦ, μὲ τὰ γόνατα προέχοντα ἀνὰ μέσον τοῦ δέρματος καὶ τὴν ξανθὴν κεφαλὴν ἐξυρισμένην, ἥτις ἐταλαντεύετο ὡς νεκρὰ ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου...

Ὁ ἰατρὸς δὲν εἶχε πλέον ἐλπίδα καὶ ὁ Ροβέρτος ἀνέμενεν ἀπὸ ὡρῶν ἤδη τὴν Γιλβέρτην μὲ τὴν δεισιδαιμονίαν τῶν ἀτυχῶν, οἵτινες μὴ θέλοντες νὰ εἶνε μόνοι νὰ πάσχωσιν, αἰσθάνονται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ θρηνήσωσιν ὁμοῦ μέ τινα ἄλλον. Ἦτο καταδεδικασμένη ἡ ἀτυχὴς Κυπριανή. Καὶ ὅμως μέχρι τῆς ὑστάτης πνοῆς, μέχρι τῆς ὥρας καθ' ἣν θὰ τὴν παρελάμβανον ἢ θὰ

τὴν ἔθετον ἐντὸς τοῦ φερέτρου ὁ Ροβέρτος ἐνόει νὰ τὴν προασπίσῃ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τοῦ τύφου, τοῦ δημίου ἐκείνου, τοῦ ἅρπαγος τῶν παίδων.

Ἐπεκράτει ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ οἰκίσκου τῶν Δεβραὶ περὶ τὴν κλίνην τῆς ἀσθενοῦς ἡ θλιβερὰ σιγὴ τῶν στιγμῶν τῆς ἀγωνίας, καθ' ἃς ἡ ζωὴ φαίνεται ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς τύχης. Αἱ δύο γυναῖκες ἀνέμενον, μετὰ προσοχῆς βλέπουσαι τὸ ἀναιμικὸν κοράσιον τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ συναπίσματος, ὅπερ ὁ ἰατρὸς εἶχε διατάξει νὰ εἶνε δριμύ, οἷα ἐπιθέτουσιν εἰς τὰς ἀπηλπισμένας περιστάσεις. Ὁ Ροβέρτος ᾐσθάνετο αἴσθησίν τινα καύματος εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ σάρκας ἀναλογιζόμενος ὅτι εἶχον βασανισθῆ ἐπὶ τοσοῦτον αἱ ταλαίπωροι κνῆμαι τῆς μικρᾶς Κυπριανῆς καὶ ὅτι ἠδύνατο ἀκόμη νὰ αἰσθάνηται τὴν ὀδύνην.

— Ἂν τυχὸν αἰσθάνεται! ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὁ πατήρ.

Εἶτα ᾐσθάνθη αἴφνης βαθεῖαν συγκίνησιν, σχεδὸν ἀλγεινήν. Ἡ Κυπριανὴ βραδέως ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ὁ Ροβέρτος ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀφήσῃ κραυγὴν χαρᾶς.

Χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἡ Ἐρρικέττα ἔθηκε τὸν δάκτυλον ἐπὶ τὰ χείλη ἡ δὲ Γιλβέρτη κεκυφυῖα ἄνωθεν τοῦ παιδίου ἐπεσκίαζεν αὐτό, τὸ ἐπέψαυε καὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὸ ἄπνουν στῆθος τῆς Κυπριανῆς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ζωήν. Τὸ κοράσιον ἠρέμα ἀνήγειρε τὸ ἀκίνητον τέως στῆθός του· τὸ ἀντισπαστικὸν φάρμακον μετέδιδεν εἰς τὸ σῶμά του σπινθῆρα ζωῆς. Τὸ παιδίον, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ διεσταλμένους ὡσεὶ πεπληρωμένους ὑπὸ φωτὸς μυστηριώδους ὀπτασίας ἐμειδίασεν· ἀόριστον μειδίαμα, ἐκτάκτως γλυκὺ διεγράφη ἐπὶ τῶν συνεσταλμένων χειλέων του καὶ εἶπε μετὰ φωνῆς ἀδυνάτου, ὡς ἦχου θνήσκοντος κιθάρας:

— Ὤ! .. εἶμαι καλλίτερα!

Ὁ Ροβέρτος διὰ νὰ καταπνίξῃ τοὺς λυγμούς του, ἔχωσεν εἰς τὸ στόμα του τὸ μανδήλιόν του, ὅπερ διέσχιζε μὲ τοὺς ὀδόντας του. Ἐνόμιζεν ὅτι τὸ παιδίον ἀπήντα εἰς μυστηριώδη πρόσκλησιν καὶ ἔμελλε νὰ ἐκπνεύσῃ.

Τὸ βλέμμα τῆς μικρᾶς ἀσθενοῦς συνήντησε τότε τὴν μορφὴν τῆς Γιλβέρτης. Τὸ μειδίαμα τῆς Κυπριανῆς ἐγένετο ἐκφραστικώτερον. Τὸ παιδίον ἐποίησε κίνημά τι, ἐπανέπεσεν ἐπὶ τῆς κλίνης, ἔπειτα εἶπε:

— Μαμμά!

Ὁ Ροβέρτος ἐφρικία· ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνθη τὸ σῶμα της καθιστάμενον παγερόν. Τὸ ἀόριστον καὶ ἀνήσυχον βλέμμα τοῦ κορασίου ἐφαίνετο νῦν ἐξετάζον, ἐρευνῶν. Μετά τινας στιγμὰς ἠρώτησε μὲ φωνὴν ἀσθενῆ:

— Ὁ μπαμπᾶς;

Καὶ κατόπιν ἔτι μᾶλλον εὐδιακρίτως:

— Ποῦ εἶνε ὁ μπαμπᾶς;

Ὁ Ροβέρτος ἐπλησίασε ἀπομάσσων τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ.

— Ἆ! εἶπεν ἡ Κυπριανή.

Ἤγειρε τὴν μικράν, λεπτὴν καὶ ὀστεώδη χεῖρά της καὶ εἶπε:

— Δός μου τὸ χέρι σου.

Καὶ ἀφοῦ τὴν ἔλαβεν, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου πρὸς τὸ μέρος τῆς Γιλβέρτης.

— Καὶ τὸ δικό σου, μαμμά! προσέθηκεν.

Τὸ βλέμμα ὅπερ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔρριψεν ἐπὶ τῆς ἀνεψιᾶς τοῦ ταγματάρχου ἦτο ἀλγεινὸν ὡς βλέμμα καταδίκου πρὸς τὸν γραμματέα τὸν ἀναγινώσκοντα τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Ἡ Γιλβέρτη ὠχροτάτη, ἄκαμπτος παρὰ τὴν σφοδρὰν συγκίνησίν της, προσέβλεψε τὸν Ροβέρτον.

— Οἱ ἀτυχεῖς! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἐρρικέττα.

— Μαμμά, τὸ χέρι σου μαμμά! ἐπανέλαβεν ἡ Κυπριανὴ μὲ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τῶν ἀσθενῶν.

Τότε ἡ Γιλβέρτη ὑπήκουσεν.

Ἄφησε τὴν χεῖρά της ψυχρὰν ὡσεὶ νεκρᾶς νὰ καταπέσῃ εἰς τὴν χεῖρα τοῦ παιδίου καὶ ᾐσθάνθη τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἐπαφῆς σιδήρου πεπυρακτωμένου, ἅμα ἡ χεὶρ της ἐπέψαυσε τὴν χεῖρα τοῦ Ροβέρτου. Κρατοῦν ἀμφοτέρων τότε τὰς χεῖρας μετὰ παραδόξου ῥώμης, μετὰ νευρικοῦ σπασμοῦ τὸ παιδίον, ἔλεγε διὰ τῆς φωνῆς, ἥτις βαθμηδὸν ἀπέκτα δύναμιν καὶ καθίστατο ὀξεῖα καὶ ἐπιτακτική:

— Τώρα δὲν θὰ μὲ ἀφήσετε πλέον μόνην... ἔχω μίαν μητέρα ... μοῦ τὸ εἶπεν ὁ μπάρμπα Ρυώ... καὶ δὲν τὴν βλέπω καθόλου. Θὰ μείνῃς, δὲν εἶνε ἀλήθεια; θὰ μείνῃς. Μαζύ μου, μαζύ μου!

Ὁ Ροβέρτος ἀπεπνίγετο ἐκ τῆς συγκινήσεως. Ἡ Γιλβέρτη ἔμενεν ἀπαθής, ὡς μοναχὴ ἀφωσιώσασα τὴν ζωήν της εἰς μίαν πίστιν.

Ὁ γέρων Δεβραὶ ἐξῆλθε μὴ ἀντέχων καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἄνω πάτωμα διὰ νὰ κλαύσῃ ἐλευθέρως. Ἡ γηραιά του σύζυγος τὸν παρηκολούθησε, φοβουμένη μήπως ὁ σύζυγός της πάθῃ τι ἀπευκταῖον.

Ἡ Ἐρρικέττα κατεχομένη ὑπὸ νευρικῆς ταραχῆς καὶ σφοδρᾶς συγκινήσεως, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, ἀνήγειρε τὸ παραπέτασμα καὶ ἐκύτταξε πρὸς τὰ ἔξω, ὡς νὰ ἤθελε ν' ἀπομάξῃ τοὺς ὀφθαλμούς της, οὓς ᾐσθάνετο πληρουμένους δακρύων. Πλησιάσασα τὸ πρόσωπόν της εἰς τὰς ὑάλους, ᾐσθάνθη ἀλλόκοτον ἐντύπωσιν καὶ ἔμεινεν ὡς ἐμβρόντητος. Εἰς τὴν ἀντίθετον ἐπιφάνειαν τοῦ ὑαλοπίνακος, ὡς ν' ἀντικατοπ-

τρίζετο ἡ ἰδία αὐτῆς μορφὴ εἶδε κεφαλὴν γυναικός, ἥτις ὡς φάσμα ἐβύθιζεν ἐκεῖθεν ἄπληστον τὸ βλέμμα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας. Ὀλίγον ἔλειψεν ἡ κυρία Ἐβλαὶ νὰ ὀπισθοχωρήσῃ ἔντρομος. Κατέπνιξεν ἐλαφρὰν κραυγὴν καὶ διαλογισθεῖσα μήπως ὠνειρεύθη, ἐπλησίασεν ἐκ νέου διὰ μιᾶς τὸ πρόσωπόν της εἰς τὴν ὕαλον. Ἡ ὠχρὰ μορφὴ εὑρίσκετο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν. Ἐν τῇ λάμψει τῆς νυκτὸς ἐκείνης τοῦ Ἰουλίου ἡ ὀπτασία διεκρίνετο καθαρώτατα ἐντὸς τοῦ κήπου, περιβαλλομένην αἴγλην λευκωπήν.

Ἀμέσως ἡ κυρία Ἐβλαὶ ἐνόησεν ὁποία της ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡ γυνὴ ἐκείνη. Ἦτο ἡ μήτηρ βεβαίως. Ἡ μήτηρ, ἥτις κατεσκόπευε, περιεπόλει πέριξ τοῦ ἐν Ἀβῶν οἰκίσκου, ἥτις παρεμόνευε τὴν Γιλβέρτην καὶ ὑπηγόρευεν ἴσως εἰς τὴν συντηρουμένην παρὰ τοῦ Γκαροὺς αἰσχρὰν ἐφημερίδα τὰς συκοφαντίας, αἵτινες εἶχον ἐξεγείρει τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Ἐρρικέττας.

Ἡ μήτηρ! Ἆ! ἦτο λοιπὸν ἡ μήτηρ!

Ἀναντιρρήτως ἡ γυνὴ ἐκείνη ἡ ἐρευνῶσα διὰ τοῦ βλέμματος τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ μικροῦ θαλάμου ὀδυνηρὰν θὰ ἐδοκίμασεν αἴσθησιν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ Ροβέρτου ὀρθίου παρὰ τὴν Γιλβέρτην ἔχοντος τὴν χεῖρα συνηνωμένην μὲ τὴν τῆς νεάνιδος διὰ τοῦ δεσμοῦ τῶν πυρεσσόντων δακτύλων τοῦ κορασίου.

Μία ἰδέα εὐθὺς ἐπῆλθεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς κυρίας Ἐβλαί, ἡ σαφὴς ἀντίληψις τοῦ κινδύνου. Ἡ χεὶρ τῆς ἀγνώστου προσεκολλᾶτο ἐπὶ τῆς ὑάλου, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὴν συντρίψῃ. Ἐνόει ὅλην τὴν ἀλγεινὴν ὀργὴν τῆς κατασκοπευούσης γυναικός. Καὶ ἂν αὕτη ἤθελεν εἰσέλθει;.. Ἂν ἤθελεν ἐμφανισθῇ αἴφνης ἀπειλητική;

Τὸ κοράσιον παραληροῦν ἐκ τοῦ πυρετοῦ ἐξηκολούθει νὰ ἐπαναλαμβάνῃ πρὸς τὰ δύο ἐκεῖνα ὄντα, τ' ἀποκεχωρισμένα παρὰ τραγικῆς ἀκαταβλήτου δυσχερείας, λόγους ἀσυναρτήτους, σπαρακτικοὺς διὰ τὸν Ροβέρτον, σκληροὺς διὰ τὴν Γιλβέρτην.

— Εἶνε ἀληθὲς λοιπὸν ὅτι δὲν ἀγαπᾶσθε!.. Εἰπέτε μου. Ὁ μπαμπᾶς καὶ ἡ μαμμά... πρέπει νὰ ἀγαπῶνται!.. Θέλω ν' ἀγαπᾶσθε.. ναί! τὸ θέλω!

Ἡ Ἐρρικέττα ἐξῆλθεν αἴφνης ἀθορύβως καὶ ἐβάδισεν ἐντὸς τοῦ κήπου πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἥτις ἐξηκολούθει νὰ μένῃ ὀρθία ψαύουσα διὰ τοῦ προσώπου τὴν ὕαλον τοῦ παραθύρου τύπτουσα δὲ αὐτὴν ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου, τῇ ἀπηύθυνε ἐν τάχει τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν.

— Τί ζητεῖτε, κυρία;

Ἡ γυνὴ ἐστράφη, μὴ γνωρίζουσα τὴν φωνὴν τῆς κυρίας Ἐβλαί.

— Τί ζητῶ; εἶπεν.

— Ναί· τί κάμνετε ἐδῶ;

— Ἦλθα νὰ ζητήσω τὸ τέκνον μου!

— Ἆ, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, κόρη σας εἶνε ἡ μικρά, ἥτις εἶνε μέσα;

— Ναί, κόρη μου.

— Πολὺ καλά, λοιπὸν μάθετε, κυρία, ὅτι ἡ κόρη σας ἀποθνήσκει. Ἀφήσατε νὰ τὴν περιποιηθοῦν ἐκεῖνοι, οἵτινες τὴν ἀγαποῦν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ εὐτυχία εἶνε ὡς ἡ ἠχώ: ἀπαντᾷ εἰς τὴν φωνήν μας, ἀλλὰ δὲν ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς.

Εἶδος ἀδελφότητος συνδέει εὐθὺς ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκείνους οὓς ἔπληξεν ἡ δυστυχία. Ἂν ἐπενθηφορήσατε ἐπὶ μακρὸν χρόνον, σᾶς προσελκύει πᾶσα μελανὴ ἐσθὴς ἣν συναντᾶτε.

Ἡ δυστυχία ὁμοιάζει τὴν Λερναίαν Ὕδραν· ἀλλ' οὐδὲν κερδίζει ὁ μιμούμενος τὸν Ἡρακλέα.

Οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς προώρισται νὰ τέρπωσι πάντοτε τὰ πλήθη καὶ δι' αὐτῆς ἔτι τῆς κηδείας των.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν Γερμανίᾳ ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως νέον μηχάνημα πρὸς ἐκτόξευσιν τοῦ ἐλαίου εἰς τὴν θάλασσαν, καταπραϋνομένων ὡς γνωστὸν διὰ τοῦ μέσου τούτου τῶν κυμάτων αὐτῆς. Διὰ τοῦ μηχανήματος τούτου ἐκτοξεύεται κύλινδρος πλήρης ἐλαίου, ὅστις ἐκρήγνυται ἀκριβῶς εἰς τὸ προωρισμένον μέρος. Ἐπανειλημμένα πειράματα ἐγένοντο κατά τινα διάπλουν ἐκ Βρέμης εἰς Νέαν-Ὑόρκην, καθ' ὃν ἐξετοξεύθη ἔλαιον μέχρις ἀποστάσεως 450 μέτρων ἀπὸ τοῦ ἀτμοπλοίου. Διὰ τῆς ἐκρήξεως πέντε κυλίνδρων εἰς ἀπόστασιν 350 μέχρι 450 μέτρων ἀπὸ τοῦ πλοίου, ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐπὶ 140 μέχρις 185 μέτρα τετραγωνικὰ ἐκαλύφθη ὑπ' ἐλαίου καὶ τὰ κύματα κατηυνάσθησαν. Λέγεται, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἠγοράσθη ὑπὸ τοῦ Λοὔδ τῆς Βορείου Γερμανίας.

Κατ' αὐτὰς ἀπέθανεν ὁ τελευταῖος τῶν ἀπομάχων τοῦ Βατερλώ, ὀνόματι Ἰάκωβος Μύερς, ἐν ἡλικίᾳ ἑκατὸν τριῶν ἐτῶν, καταλιπὼν ἓξ τέκνα, 41 ἐγγόνους καὶ 23 δισεγγόνους· ὥστε ὅλη τοῦ μακαρίτου ἀπομάχου ἡ οἰκογένεια ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἕνα ὁλόκληρον λόχον τάγματος.

Ὁ πρῶτος ἱεροκήρυξ τῆς Νέας Ὑόρκης δόκτωρ Χῶλλ κερδίζει ἐτησίως τὸ μυθῶδες ποσὸν 2,250,000 φράγκων. Ὁ ἐν Ἐδιμβούργῳ ἱεροκήρυξ τοῦ Ἐλευθέρου Συλλόγου τοῦ Ἁγίου Γεωργίου δόκτωρ Οὐάϊτ ἀρκεῖται μόνον εἰς 200,000 φράγκα κατ' ἔτος.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1453

Ἀριθ. 666 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 2 Ὀκτωβρίου 1888

ΑΙ ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Τῇ δὲ 22 Νοεμβρίου τοῦ 1827 τὰ ἑπόμενα σχετικὰ πρὸ τὴν Ἑλλάδα παρουσιάζονται ἐν τῷ τοῦ προέδρου Ἰωάννου Quincy Adams ὑπομνήματι πρὸς τὴν Δίαιταν. «Ἐκ τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ παρὰ τοῦ ἡγεμόνος τούτου (τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας Νικολάου) ἐπιδειχθέντος πρὸς τοὺς δεινοπαθοῦντας Ἕλληνας καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος ἐν ᾧ ἄλλαι τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων συμπράττουσι μετ' αὐτοῦ ὁ φίλος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας δύναται νὰ ἐλπίσῃ ὅτι οὗτοι θ' ἀνακουφισθῶσιν ἀπὸ τοῦ ἀνισοτάτου τῶν ἀγώνων ὃν ὑπέστησαν γενναιότατα ἐπὶ χρόνον μακρόν, ὅτι θέλουσιν ἀπολαύσει τῶν εὐεργετημάτων τῆς αὐτοδιοικήσεως, ὧν ἀπέβησαν ἀξιώτατοι διὰ τῶν δεινῶν ὅσα ἔπαθον ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ὅτι ἡ ἀνεξαρτησία αὐτῶν θὰ ἐξασφαλισθῇ διὰ τῶν ἐλευθερίων ἐκείνων θεσμῶν, ὧν ἡ χώρα αὐτῶν παρέσχε τὰ πρωϊαίτατα παραδείγματα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἅτινα ἀνέδειξαν ἀξίαν μνήμης ἀθανάτου τὴν γῆν ὑπὲρ ἧς καὶ πάλιν τώρα ἔχυσαν ἀφειδῶς τὸ αἷμά των. Αἱ δὲ συμπάθειαι, ἃς ὁ λαὸς καὶ ἡ κυβέρνησις τῶν ἡνωμένων Πολιτειῶν θερμοτάτας ἐπέδειξαν πρὸς τὸν ἀγῶνά των, ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως αὐτῶν ἐν ἐπιστολῇ εὐχαριστηρίῳ ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ ἐπιφανοῦς Κυβερνήτου των, ἧς μετάφρασις ἀνακοινοῦται νῦν εἰς τὴν Δίαιταν τὴν ἀντιπροσωπεύουσαν τὸ ἔθνος εἰς ὃ ἀπηυθύνετο ἡ ἀπότισις τοῦ φόρου τούτου τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ εἰς ὃ ὠφείλετο αὕτη δικαίως.»

Ἐν τῇ μνημονευομένῃ ἐπιστολῇ ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος Καποδίστριας ἔγραφε τὰ ἑξῆς· «Ὁ πρόεδρος τῆς γενικῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως τοῦ ἔθνους μου διεβίβασε ταύτην τὴν στιγμὴν πρός με ἐπιστολήν, ἀπευθυνομένην πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, ἐν ᾗ ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης, ὧν ἡ ἐλευθερία διαγωγὴ τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους ἐπλήρωσε τὸ ἔθνος οὗ προΐσταται. Θεωρῶ δ' ἐμαυτὸν ἐξαιρέτως εὐτυχῆ ἐκλεχθεὶς ὡς ὄργανον τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης καὶ παρακαλῶ τὸν Θεόν, τὸν προστάτην τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος νά μοι παράσχῃ ἐν τῷ μέλλοντι ἄλλας εὐκαιρίας πρὸς ἔνδειξιν τῶν ἀμοιβαίων αἰσθημάτων τῶν δύο ἐθνῶν, εἰς τὸ ἕτερον τῶν ὁποίων ἀνήκω, καὶ νὰ προσφέρω εἰς τὸ ἄλλο τὰ αἰσθήματα τοῦ θαυμασμοῦ μου καὶ τὴν ἔνδειξιν τῶν εὐχαριστιῶν μου.»

Ἡ δὲ ἀνακοίνωσις αὕτη ἐγκλείει ἐπιστολὴν τοῦ προέδρου τῆς τρίτης ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων συνελεύσεως, ἀπευθυνομένην εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐν ᾗ ἀπαντᾶται τὸ ἑξῆς χωρίον»· Ὁ νέος κόσμος, ἐκτείνων χεῖρα βοηθὸν πρὸς τὸν παλαιὸν καὶ ἐνθαρρύνων αὐτὸν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν περιβάλλει ἑαυτὸν διὰ νέας δόξης καὶ τιμᾷ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ Ἑλλάς, κύριε, ἔλαβε μετ' εὐγνωμοσύνης τὰ ἐξιδιασμένα δείγματα τῶν φιλανθρώπων αἰσθημάτων τοῦ λαοῦ τῆς βορείας Ἀμερικῆς ὡς καὶ τὴν γενναίαν αὐτῆς ἐπικουρίαν.»

Λήξαντος τοῦ πολέμου τὸ πρόβλημα τῆς αὐτοδιοικήσεως τῆς Ἑλλάδος κατέστη πολυπλοκώτατον καὶ ἐπί τινα χρόνον ζήτημα ἄλυτον ἐν τοῖς συνεδρίοις τοῦ νεαροῦ κράτους. Ἂν μόνη ἡ λαϊκὴ θέλησις εἰσηκούετο, τὸ πρότυπον ὅπερ ἔμελλε νὰ γείνῃ δεκτὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ ἦτο ἡ δημοκρατία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Οἱ Ἕλληνες εἶχον διδαχθῇ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὁποία ἡ ἀρχὴ τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ ὁποία ἡ διάκρισις αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐσπευσμένων καὶ ἀτελῶν ἰδεῶν τῆς Γαλλίας μετὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτῆς. Ὁ Οὐάσιγκτων ἦτο παρ' αὐτοῖς ὁ ἰδεώδης τύπος πατριώτου, τὸ δὲ πολίτευμα τῶν ἀμερικανικῶν πολιτειῶν ὁ χάρτης τῆς ἐλευθερίας των· ἐν δὲ ταῖς πρώταις αὐτῶν ἀποπείραις πρὸς σχηματισμὸν προσωρινῆς κυβερνήσεως τὸ σύνταγμα τοῦτο μετεφράσθη ἑλληνιστὶ καὶ ἐχρησίμευσεν αὡς ἀντίτυπον καὶ ὁδηγὸς εἰς τοὺς νομοθέτας.» Ἀλλ' οἴμοι, ἡ πτωχή, ἡ διεσπασμένη, ἡ χαλεπῶς καὶ μόλις ἀνεγερθεῖσα Ἑλλὰς δὲν εἶχεν Οὐασιγκτῶνα ὅπως ὁδηγήσῃ

τὰς βουλὰς αὐτῆς, καὶ εὑρίσκετο ὑπὸ τὰς σιδηρᾶς χεῖρας τῶν μεγάλων δυνάμεων, αἵτινες τὴν ἐνδεκάτην ὥραν σώσασαι αὐτὴν πίπτουσαν διὰ τῆς μάχης τοῦ Ναδαρίνου, νῦν ἐπειρῶντο νὰ διέπωσι τὰς πολιτικὰς αὐτῆς τύχας. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἦτο ἑλκυστικὴ δι' ἀμερικανικὸν ὀφθαλμὸν ἡ εἰκὼν νεαρᾶς, γενναίας καὶ ἀνεξαρτήτου δημοκρατίας ἐκπηγαζούσης ἐκ τῆς ἐρημώσεως ἣν εἶχεν ἐπιφέρει ὁ βάρβαρος, πείραμα τοιοῦτον, γινόμενον παρὰ κράτους μικροῦ καὶ περιστοιχιζομένου ὑπὸ μοναρχιῶν δεσποτικῶν καὶ ἀνταγωνιζομένων, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ. Τοῦτο δὲ ἀπεδείχθη κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη τῆς διοικήσεως τοῦ Κυβερνήτου Καποδιστρίου, ὅστις τέλος καὶ ἐδολοφονήθη ἕνεκα τῶν κατ' αὐτοῦ σκευωριῶν, ἐχουσῶν ἀφορμὴν τὴν ὑποτιθεμένην αὐτοῦ συμπάθειαν πρὸς ῥωσικὰς ἰδέας.

Τέλος ἀπεφασίσθη νὰ καταστῇ ἐν Ἑλλάδι συνταγματικὴ μοναρχία, καὶ ὁ Βαυαρὸς βασιλόπαις Ὄθων ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῷ 1832. Ἀλλ' ὅμως αἱ ὑπὸ τοῦ γεγονότος τούτου ἐξεγερθεῖσαι ἐλπίδες τῶν Ἑλλήνων δὲν ἐπραγματοποιήθησαν. Βαυαρικαὶ ἐπιρροαὶ περιεστοίχιζον τὸν θρόνον, καὶ αἱ ἐθνικαὶ ἀξιώσεις τῆς χώρας ἀπεκρούοντο ταχέως. Σύνταγμα οἷον εἶχον ἐπιθυμήσει οἱ Ἕλληνες δὲν εἰωδοῦτο, ὁ δὲ βασιλεὺς μηχανορραφῶν ἀνέβαλλε τὴν παροχὴν αὐτοῦ. Τέλος ἐξαντληθείσης τῆς ὑπομονῆς τοῦ λαοῦ, ἐπῆλθεν ἐν Ἀθήναις ἀξιοσημείωτον συμβὰν παρέχον μέχρι τῆς σήμερον ἱστορικὴν ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ἀποφασιστικοῦ χαρακτῆρος τῶν Ἑλλήνων, συνηνωμένου μετὰ τοῦ σεβασμοῦ αὐτῶν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὴν τάξιν. Ὑπὸ τῶν συνταγματικῶν συνετάχθη δήλωσις μετὰ καταλόγου νέου ὑπουργείου συσταθησομένου εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἀναφορὰ παροτρύνουσα τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα νὰ καλέσῃ ἐθνικὴν συνέλευσιν πρὸς παρασκευὴν συντάγματος. Ἡ φρουρὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ πυροβολικοῦ, ἐτάχθησαν πρὸ τῶν ἀνακτόρων, καὶ ὁ ὄχλος ἠθροίσθη περὶ αὐτὴν ἐν πλήρει τάξει καὶ ἡσυχίᾳ, διακοπτομένη μόνον ὑπὸ τῶν κραυγῶν τῶν πυροβολητῶν ἀναφωνούντων «Ζήτω τὸ σύνταγμα.» Τέλος ὁ βασιλεὺς ὑπέγραψε τὰ διατάγματα τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου ὑπουργείου καὶ τῆς συγκλήσεως ἐθνικῆς συνελεύσεως. Τὰ στρατεύματα, ἅτινα ἐπὶ δεκατρεῖς ὥρας εὑρίσκοντο ἐπὶ ποδὸς ἔνοπλα, ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς στρατῶνας των, οἱ πολῖται διεσκεδάσθησαν εἰς τοὺς οἴκους των καὶ τὰ ἔργα τῆς πόλεως οὐδ' ἐπὶ μίαν ὥραν διεκόπησαν. Ἐν τῷ αὐτῷ δὲ πνεύματι ἡσύχου θριάμβου ἡ μεγάλη συνταγματικὴ νίκη ἐπανηγυρίσθη καθ' ὅλην τὴν χώραν. Οὕτω δὲ συνετελέσθη ἡ ἐπανάστασις χωρὶς νὰ χυθῇ σταγὼν αἵματος ἢ νὰ ταραχθῇ ἡ ἡσυχία ἑνὸς μόνου πολίτου.

Εἰς δὲ τὴν κατηναγκασμένην παραίτησιν τοῦ βασιλέως Ὄθωνος ἐν ἔτει 1862 ἐπηκολούθησε τῷ 1863 ἡ ἐκλογὴ τοῦ Δανοῦ πρίγκιπος Γεωργίου ὡς βασιλέως τῆς Ἑλλάδος. Οὗτος εἶνε ὁ καὶ νῦν βασιλεύων τῆς χώρας, οὗ αἱ εὐρεῖαι καὶ γενναῖαι πολιτικαὶ βλέψεις συνιστῶσιν αὐτὸν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ του καὶ παρέχουσιν ἀσφαλεστάτην ἐγγύησιν περὶ τῆς παγιώσεως καὶ τῆς προόδου τῶν ἑλληνικῶν θεσμῶν καθ' ὅσον οὗτοι ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς συμπαθοῦς ἀφοσιώσεως τοῦ ἡγεμόνος.

Ὅτε δ' αἱ μεγάλαι δυνάμεις τῆς Εὐρώπης κατέστησαν ἐν Ἑλλάδι διπλωματικοὺς ἀντιπροσώπους, οἱ Ἕλληνες ἀνέμενον καὶ παρὰ τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν νὰ στείλωσι πρεσβευτὴν εἰς Ἀθήνας· ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τοιούτου διαβήματος δὲν παρουσιάζετο εἰς τὴν Δίαιταν, ἕως δυσχέρειαί τινες, προκληθεῖσαι μεταξὺ Ἀμερικανῶν τινων πολιτῶν διαμενόντων ἐν Ἑλλάδι καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν παραυτίκα παρουσίαν ἀντιπροσώπου καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν ἀποστολὴν πολεμικοῦ πλοίου ὅπως διεξαχθῇ ἐπιτυχῶς ἡ ὑπόθεσις αὕτη. Μόλις δὲ τὸ 1867 ἀπεφασίσθη ἡ ἐγκατάστασις τακτικῆς πρεσβείας. Ἡ δὲ ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἀνέμεινε τὴν ἄφιξιν τοῦ ἡμετέρου ἀντιπροσώπου ὅπως ἀποστείλῃ τὸν πρεσβευτὴν αὐτῆς εἰς Οὐασιγκτῶνα, οὐ μόνον ἐκ φιλοφροσύνης πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ προθέσει νὰ ἐξουδετερώσῃ, ἂν μὴ τελείως νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τότε ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πρωτευούσῃ Ὀθωμανοῦ πρεσβευτοῦ, εὐφυοῦς διπλωμάτου, ὅστις ἀκαμάτως εἰργάζετο ὅπως ἐλαττώσῃ τὰς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τῆς Κρήτης συμπαθείας τῶν Ἀμερικανῶν, τότε εὑρισκομένων ἐν ἐπαναστάσει κατὰ τῶν Τούρκων κυριαρχῶν τῆς νήσου. Ὁ δὲ ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διορισθεὶς πρεσβευτὴς ἦτο ὁ κ. Ἀλέξανδρος Ραγκαβῆς, εἷς τῶν μάλιστα διακεκριμένων Ἑλλήνων διπλωματῶν, ἐπιστήμων καὶ ἀνὴρ τῶν γραμμάτων.

Δυνάμεθα δὲ νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς οὔτε ζήτημα οἰκονομίας οὔτε ὑποτιθεμένης ἐλλείψεως ἀνάγκης θέλει ποτὲ ἀντιστρατευθῇ κατὰ τῆς διαρκοῦς συνεχείας τῆς ἡμετέρας ἐν Ἀθήναις πρεσβείας ἂν μὴ δι' ἄλλους λόγους, τὸ ἐλάχιστον διὰ τοὺς πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐρρωμενέστατα ἐκφρασθέντας, καὶ πρὸ τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν Ἡνωμένων πολιτειῶν ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ περιηγητοῦ Ἀμερικανοῦ, ὅστις εἶνε εἷς τῶν ἐξεχόντων συγγραφέων τῶν περὶ τῆς νέας Ἑλλάδος γραψάντων. «Ἐπιθυμῶ ἐκ καρδίας, ἔγραφεν ἐξ Ἀθηνῶν, νὰ εἶχον αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ἀντιπρόσωπον διπλωματικὸν ὅστις νὰ ἠδύνατο νὰ προσθέσῃ τὴν ἰσχὺν τῆς ἐπιδράσεως τῆς χώ-

ρας του χάριν ἀρχῶν ἐλευθερίων καὶ διοικήσεως πεφωτισμένης, ἐπειδὴ τοιαύτη τις ἐπίδρασις ἔμελλε νὰ εἶνε λίαν σπουδαία οὐ μόνον ἕνεκα παλαιῶν ὑπηρεσιῶν, ὧν ὑπάρχει ἀκόμη ἐν τῇ χώρᾳ μνήμη εὐγνώμων, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἡμετέρα πατρὶς δὲν ἔχει νὰ ὑπηρετήσῃ ἴδια συμφέροντα δι' ἀναμίξεως εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς, ὁ δὲ πρεσβευτὴς αὐτῆς ἤθελεν ἑλκύσει τὴν ἀνύποπτον ἐμπιστοσύνην τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἀδύνατον εἰς πρεσβευτὴν δυνάμεως εὐρωπαϊκῆς. Εἶνε πολὺ σημαντικώτερον νὰ ἔχωμεν καλὸν ἀντιπρόσωπον ἐν Ἀθήναις μᾶλλον ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοὐλάχιστον ἕως ἡ ἑλληνικὴ μοναρχία, ὡς πρέπει νὰ ἐπέλθῃ ἐν τῇ φορᾷ τῶν πραγμάτων, ἀντικαταστήσῃ ἐν Εὐρώπῃ τὴν μωαμεθανικὴν αὐτοκρατορίαν καὶ ὁ σταυρὸς θριαμβεύσῃ νικῶν τὴν ἡμισέληνον ἐν τοῖς ὡραίοις ἐκείνοις παραλίοις ἐν οἷς πρότερον ἦτο ἐστημένος.»

Ὅτι δὲ οἱ Ἕλληνες εἶνε εὐγνώμονες πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν διὰ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν καὶ τὴν βοήθειαν κατὰ τὰς πικρὰς ἡμέρας τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπεδείχθη μὲν πολλάκις, ἀλλὰ φέρω τούτου ἐνταῦθα ἓν ἢ δύο παραδείγματα. «Ἡ Ἑλλάς, ἔγραφεν ὁ ποτὲ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ γλαφυρὸς Περικλῆς Ἀργυρόπουλος, ἡ Ἑλλὰς οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὴν εὐγενῆ συμπάθειαν ἣν ἐπέδειξε πρὸς αὐτὴν τὸ ἀμερικανικὸν ἔθνος κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπαναστάσεως. Μεστὴ εὐγνωμοσύνης καὶ φιλίας παρηκολούθησε πάντοτε μετὰ βαθυτάτου ἐνδιαφέροντος τὰς θαυμασίας προόδους ἃς ἐπετέλεσεν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν λαὸς πρὸς ὃν οἱ Ἕλληνες αἰσθάνονται ἑαυτοὺς συνδεδεμένους διὰ δεσμῶν ἀλύτων· ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν δὲ τῶν αἰσθημάτων τούτων εὑρισκομένη ἡ κυβέρνησις τῆς σήμερον ὡς πιστὸς ἑρμηνεὺς τῶν ἐθνικῶν πόθων καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀποδείξῃ διὰ τρόπου ἐπιφανοῦς τὸν σεβασμὸν αὐτῆς πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἐνδόξου Οὐασιγκτῶνος, διενήργησε τὴν ἀποστολὴν μαρμάρου, εἰλημμένου ἐξ αὐτῶν τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος, ὅπως τοῦτο χρησιμεύσῃ, καίτοι ταπεινῶς, πρὸς τὴν διακόσμησιν τοῦ μνημείου τοῦ προωρισμένου εἰς διαιώνισιν τῆς μνήμης τοῦ μεγάλου ἱδρυτοῦ τῆς ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας.» Ὁ δὲ κ. Marcy, ὁ τότε γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ἀποδεχόμενος τὸ πολύτιμον τοῦτο λείψανον ὡς εἰσφορὰν εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Οὐασιγκτῶνος, ἀπήντησε μετ' αἰσθημάτων προσηκόντων.

Ὡς περαιτέρω δὲ ἀπόδειξις, ὅτι, καίπερ παρελθόντων πολλῶν ἐτῶν ἀφ' ὅτου οἱ ἡμέτεροι συμπολῖται ἔτειναν τὸ πρῶτον τὰς γενναίας αὐτῶν χεῖρας πρὸς τὴν πάσχουσαν Ἑλλάδα, οὔτε αὐτοὶ ἀπέσχον ἀπὸ ὑλικῆς ἀρωγῆς, ὅτε αὕτη ἐζητήθη, οὔτε οἱ Ἕλληνες παρέλειψαν ν' ἀναγνωρίσωσι τοιαύτας πράξεις συμπαθείας, ἅς μοι ἐπιτραπῇ ἀτομική τις ἀνάμνησις.

Ὅτε ὁ γράφων ταῦτα διωρίσθη πρεσβευτὴς ἐν Ἑλλάδι, ἱδρυομένης τὸ πρῶτον τῆς πρεσβείας, οἱ Ἕλληνες κάτοικοι τῆς νήσου Κρήτης εἶχον κηρύξει ἐπανάστασιν καὶ ἔδρων πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ. Οὕτω δὲ δεδηλωμένον ἦτο τὸ αἴσθημα τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐξεγερθὲν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις, ὥστε εἶχον συγκροτηθῆ ἐν Βοστῶνι καὶ Νέᾳ Ὑόρκῃ δημόσια συλλαλητήρια, ἐν οἷς εἶχον ἀκουσθῆ αἱ ἀγορεύσεις ἐπιφανῶν ῥητόρων καὶ ἅτινα ἀπέληξαν εἰς εἰσφορὰς χρημάτων, ἐνδυμάτων καὶ τροφίμων διὰ τοὺς ἐκ Κρήτης πρόσφυγας, γυναῖκας καὶ παῖδας φεύγοντας κατὰ χιλιάδας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν παντελεῖ ἐνδείᾳ. Τὸ δὲ προϊὸν τῶν ἐράνων ἐνεπιστεύθησαν οἱ εἰσενεγκόντες εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανὸν πρεσβευτήν, ὅπως διανεμηθῇ ἐν Ἑλλάδι. Τὴν δ' ἐντολὴν ταύτην ἠδυνήθη οὗτος νὰ ἐκπληρώσῃ ἐπαρκῶς χάρις ἰδίως εἰς τὴν βοήθειαν τὴν παρασχεθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανῶν ἱεραποστόλων. Ἑσπέραν δέ τινα ἑκατοντάδες τινὲς παίδων ἐκ τῶν ἐκδοχέων τῆς τοιαύτης φιλοδωρίας ἐτάχθησαν πρὸ τῆς πρεσβείας, μετὰ δὲ τὴν ἐξαγγελίαν προσευχῶν καὶ τὴν μέλψιν ὕμνων ἀπέστειλαν πρὸς τὸν πρεσβευτὴν διαγγέλματα εὐχαριστήρια, ὅπως διαπεμφθῶσιν ἐκ μέρους αὐτῶν πρὸς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Μετὰ δὲ τὴν συγκινητικὴν ταύτην σκηνὴν ἀπεχώρησαν, πληροῦντες τὸν ἀέρα ἐπευφημιῶν ὑπὲρ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἄλλην δέ τινα ἡμέραν ὁ πρεσβευτὴς ἔτυχε τῆς ἐπισκέψεως τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ἀνωτάτου ἱεράρχου τῆς Ἑλλάδος, φέροντος τὰ ἄμφια αὐτοῦ καὶ τὰ σύμβολα τῆς ἀρχιερωσύνης καὶ ἀκολουθουμένου ὑπὸ σώματος ἱερέων. Προσεφώνησε δὲ οὗτος τὸν πρεσβευτὴν διὰ προσλαλιᾶς ἱκανῶς μακρᾶς, ὑπερεκχειλιζούσης, ὡς ἐξεφαίνετο ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ὑπὸ συγκινήσεως καθ' ὅσον ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀτομικὴν συμμετοχὴν τοῦ ἱεράρχου εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα, ὅστις ἤρξατο τῷ 1821 *καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ*», καὶ ἀνταπέδωκεν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἠθικῇ καὶ ὑλικῇ συνδρομῇ τῇ παρασχεθείσῃ παρὰ τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην καὶ κατὰ τὴν ἀπόπειραν τῶν Κρητῶν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἑαυτῶν ἀνεξαρτησίας. Ἐτελεύτησε δὲ λέγων· «σᾶς παρακαλῶ, κ. πρεσβευτά, νὰ διαβιβάσητε τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθείας ἡμῶν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸ ὅλον ἔθνος καὶ εἰ δυνατόν, πρὸς ἕκαστον Ἀμερικανὸν πολίτην.»

Αἱ λέξεις τοῦ μητροπολίτου ἃς παρέθηκα διὰ κυρτῶν γραμμάτων, τὸ *καὶ ἀκόμη ἐξακολουθεῖ* ἐκεῖνο εἶνε ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος τῆς ἐνεστώσης

πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ παρέχουσιν ἀπολογίαν, ἂν εἶνε ἀνάγκη τοιαύτης τινός, πρὸς ὑπόμνησιν εἰς τοὺς ἡμετέρους συμπολίτας, ὅτι οἱ Ἕλληνες αἰσθάνονται καὶ τὴν σήμερον ὡς κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς ἀνακτήσεως *τοῦ ὅλου* τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κτήσεων, οἰκουμένων ὑπὸ ἑκατομμυρίων συμπολιτῶν των, Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἐθνότητα, τὴν γλῶσσαν, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν φιλοπατρίαν. Ὁ ἀγὼν *ἀκόμη ἐξακολουθεῖ* οὐχὶ δι' ἐπιβουλῶν ἢ δι' ἐνόπλου δράσεως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀκοιμήτου ἐκείνης ἐλπίδος ἥτις διατηρεῖ ἔμπνουν τὸν ἐθνικὸν πατριωτισμὸν καὶ διὰ τῆς ἀκαταβλήτου ἐκείνης ἀποφάσεως ἥτις ἀναμένει μόνον περίστασιν κατάλληλον ὅπως αἱ ἀξιώσεις τῆς Ἑλλάδος χαραχθῶσι βαθύτατα εἰς τὸν κόσμον. Ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἀντιζηλίας τῶν μεγάλων δυνάμεων ὡς πρὸς τὴν ὁριστικὴν κτῆσιν τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς τουρκικῆς αὐτοκρατορίας ὅπερ περιλαμβάνει ἀδίκως τὰς ἐν Εὐρώπῃ χριστιανικὰς ἐπαρχίας, ἡ Ἑλλὰς θὰ ἠδύνατο ἀπὸ μακροῦ ν' ἀνακτήσῃ τὰ ἴδια ἑαυτῆς. Ὡς δὲ νῦν ἔχουσι τὰ πράγματα τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα οὐδέποτε ἀνακινεῖται ὑφ' οἱονδήποτε τύπον χωρὶς ἡ Ἑλλὰς ν' ἀποπειραθῇ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ ἢ διὰ τῶν ὅπλων νὰ τύχῃ αὐξήσεως ἐδαφικῆς διὰ προσαρτήσεως χωρῶν ἃς πιστεύει ἀνηκούσας εἰς αὐτὴν νομίμως καὶ ὁσίως. Εἰς μάτην αἱ εὐρωπαϊκαὶ κυβερνήσεις παρακελεύουσι τὸ μικρὸν βασίλειον νὰ ἡσυχάσῃ καὶ νὰ εὐγνωμονῇ. Οὔτε τὸ μὲν δύναται νὰ πράξῃ οὔτε τὸ δέ. Ὅταν ἡ Ἑλλὰς φθάσῃ εἰς τοιαύτην παράλυσιν, θὰ παύσῃ νὰ εἶνε ἑλληνικὴ καὶ θὰ ἐκπέσῃ εἰς φυλὴν ἀναξίαν τοῦ ἀρχαίου αὐτῆς μεγαλείου ἢ τῶν νέων αὐτῆς ἀξιώσεων ἐπὶ τῆς συμπαθείας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἐλευθέρων λαῶν τῆς γῆς. Ἂς ἐλπίσωμεν., καὶ τὴν ἐλπίδα ταύτην συμμερίζεται αὐτὴ ἡ Ἑλλάς, ὑπὲρ αὐτῆς τὴν πλήρη ἀναγνώρισιν τῶν ἐδαφικῶν ἀξιώσεων, ὧν τὸ βασίλειον καθίσταται ἄξιον διὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς εὐψυχίας της καὶ τῆς ἀξιοσημειώτου προόδου ἣν ἐπετέλεσεν ὡς ἐλεύθερον κράτος. Ἐπὶ τοιαύτῃ δ' ἐπιτυχίᾳ εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἤθελε χαρῇ ὁ λαὸς τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐκεῖνοι δῆλα δὴ οἵτινες ἐπέδειξαν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν συμπάθειάν των καὶ τὴν ἀρωγὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἡρωϊκῶν αὐτῆς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων καὶ οἵτινες καὶ πάλιν θὰ ἐντείνωσι τὴν φωνήν των καὶ θὰ τείνωσι τὰς χεῖράς των ὑπὲρ αὐτῆς, ἂν ἀποταθῇ πρὸς ἡμᾶς ζητοῦσα ἐνθάρρυνσιν καὶ βοήθειαν ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ κινδύνου.

Καρολος Τακερμαν

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ὁ ἐχθρὸς περὶ Βλαχοθανάση.

Ὁ δερβέναγας τοῦ Μαλανδρίνου εἶχε καταλύσει εἰς Πλέσσαν, ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἑξήκοντα καὶ πλέον ὀπαδῶν, ὅτε ὁ προῦχων τοῦ χωρίου, ἐμφανισθεὶς περίτρομος, ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὸν τὴν αἰφνηδίαν ἄφιξιν τοῦ Ἀνδρίτσου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ διάσημος ἀρχικλέφτης περιήρχετο, ὡς ἀπόλυτος κύριος ἀνὰ τὴν Ρούμελην ὅλην, μὴ τολμῶντος οὐδενὸς ν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς αὐτόν. Τὰ μεγάλα κατορθώματά του, ἡ γενναιότης καὶ ἡ πολεμικὴ ὁρμὴ τῶν παλληκαρίων του, εἶχον ἀναγκάσῃ τοὺς τούρκους ν' ἀναγνωρίσωσι σιωπηλῶς τὴν ὑπεροχήν του καὶ νὰ φέρωνται πρὸς αὐτὸν ὅπως πρὸς ἕνα αὐτοκέφαλον σωματάρχην, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἴσχυον τὰ σουλτανικὰ φερμάνια. Διὸ ὁ δερβέναγας ἤδη κατεταράχθη πολὺ εἰς τὴν εἴδησιν αὐτὴν τῆς παρουσίας του· ἐγνώριζεν αὐτὸν σπεύδοντα πάντοτε πρὸς ἀναζήτησιν τῶν δερβεναγάδων, ἀνυπόμονον εἰς ἐκδίκησιν τῆς δεδουλωμένης πατρίδος, ἄπληστον πάντοτε εἰς πολεμικὰς δάφνας καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι τόρα, ἄνευ σοβαροῦ τινος λόγου, εἶχεν ἔλθῃ ἐκεῖ. Θέλων δὲ ἵνα προκαταλάβει τὰς διαθέσεις του, περιποιούμενος αὐτόν, ἐζήτησε ἵνα συνομιλήσωσι κατὰ μόνας, ἀναγνωρίζων δῆθεν τὴν θέσιν του.

— Σὰν θέλει ἂς ἔλθῃ· εἶπεν ἀδιαφόρως ὁ Ἀνδρίτσος.

Τῷ ὄντι ὁ δερβέναγας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τεσσάρων ὀπαδῶν, ἐνεφανίσθη μετ' ὀλίγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προὔχοντος Καραμπελόγιαννου, ὅπου ὁ Ἀνδρίτσος κατέλυε μετὰ τοῦ Ἠλία Βιδαβιώτη καὶ τοῦ Βλαχοθανάση. Ἐνῷ δὲ ὁ δερβέναγας συνῆπτεν ὁμιλίαν περὶ διαφόρων πραγμάτων μετὰ τοῦ ἀρχικλέφτου καὶ ἐτρέπετο εἰς φιλικὰς πρὸς αὐτὸν ἐξωμολογήσεις, οἱ ἀκόλουθοί του περιειργάζοντο ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν μετ' ἀκριβείας αὐτὸν καὶ τὰ πιστὰ αὐτοῦ πρωτοπαλλήκαρα, εὐτυχεῖς διότι ἠδύναντο ν' ἀτενίσωσιν εἰς αὐτοὺς ἀφόβως, ὡς εἰς φίλους. Τὸ ἄγριον ὕφος τοῦ Ἀνδρίτσου καὶ τοῦ Ἠλία τὸ μεγαλοπρεπὲς παράστημα ἐκίνουν αὐτοὺς εἰς ἔκπληξιν, ἐνῷ τοῦ Βλαχοθανάση ἡ ἀνδρικὴ καλλονή, ἡ ἐντελὴς κανονικότης τῶν μελῶν του ὅλων, οἱ γλαυκοὶ καὶ πλήρεις σοβαροῦ μυστηρίου ὀφθαλμοί, τὸ εὐρὺ ἡλιοκαὲς μέτωπον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἄφθονον ξανθὴν κόμην του, μόλις λευκάζουσαν ποῦ καὶ ποῦ ἐκ τῆς ἡλικίας, ἔφερον αὐτοὺς εἰς ἄμετρον συμπάθειαν καὶ θαυμασμόν. Εἰς τὴν θέαν αὐτοῦ δὲν ἐτρόμαζον ὅπως εἰς τὴν θέαν τῶν δύο ἄλλων, ἀλλὰ

κατελαμβάνοντο ὑπό τινος ροπῆς πρὸς αὐτόν, ὑπό τινος αἰσθήματος καθυποτάσσοντος, εἰς πόθον ἵνα κλίνωσι γόνυ πρὸς αὐτόν, πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν δι' ἧς ἡ φύσις ἐπροίκισε τὸ ἄτομόν του ὁλόκληρον. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ ὁμιλία τῶν δύο ἀρχηγῶν παρετείνετο, τοσοῦτον ὁ Βλαχοθανάσης ἐπηρέαζε καὶ κατεκυρίευε τοὺς ἀλβανούς. Ὥστε ἕνας τούτων, ὁ Γετίμ ἀγᾶς, χωρὶς νὰ συλλογισθῇ ἐνδεχομένην παρεξήγησιν καὶ τὰ κακὰ ὅσα ἠδύναντο ἐκ ταύτης νὰ προέλθωσιν, ἐπλησίασε λάθρα τὸν ὑπερήφανον κλέφτην, νὰ τὸν θωπεύσῃ, νὰ τὸν ψαύσῃ καὶ μόνον κολακευόμενος. Ἐνῷ ὅμως ἔτεινε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὤμου του, ὁ κλέφτης, ἐν τῇ πεπειραμένῃ αὐτοῦ γνώσει, πάντοτε ὑποπτευόμενος, τοὺς ἀλβανούς, ἐστράφη πρὸς αὐτὸν ὁρμητικῶς, ἕτοιμος νὰ ἑλκύσῃ τὸ γιαταγάνι.

— Ὢ! ὄχι... ἐψιθύρισεν ὁ Γετίμ, πτύσσων πρὸ τοῦ ὀργίλου βλέμματος τοῦ κλέφτου καὶ ἐξακολουθῶν νὰ θωπεύῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὤμου ἀπαλᾶ ἀπαλᾶ, ὡς κανένα τρυφερὸν πτηνὸν τὸ ὁποῖον φοβεῖται τις μήπως συντρίψῃ ὑπὸ τὰς χεῖράς του· ζηλεύω ἐγὼ τὸν καπιτάνιο.

Καὶ ἐν ἐλαφρᾷ καὶ ταπεινῇ στάσει, προσέθηκεν εἰς ὕψιστον τόνον καρδίας ἐνθουσιώσης διὰ τὴν λεβεντιάν:

— Ἂν εἶχα τὴν μάνα μου, καπετάνιε, θὰ 'σ τὴν ἔδινα νὰ μοῦ κάμῃς ἕνα τέτοιον ἀδερφό!..

Τοῦ Γκούγκα τὸ ἆθλον.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἦρχεν ἐν Τριπόλει ὁ Βελῆ πασᾶς, ἔτυχε ν' ἀπολυθῇ ὁ ἐν τῷ θηριοτροφείῳ τοῦ σεραγίου τρεφόμενος λέων. Οἱ φύλακες ἔκλεισαν εὐθὺς τὰς σιδηρᾶς πύλας ὅλας καὶ ὁ λέων περιωρίσθη ἐν τῇ αὐλῇ, περιερχόμενος ἐλεύθερος. Ἐπειδὴ ὅμως οὐδεὶς εὑρίσκετο νὰ τὸν συλλάβῃ, ὁ Βελῆ πασᾶς διέταξε νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς καταδίκους ὅτι ὅστις τούτων ἤθελεν ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν του, δεσμεύων πάλιν ἐν τῇ διαμονῇ του τὸ θηρίον. Ὑπέσχετο δὲ συγχρόνως καὶ ἄλλην πλουσίαν ἀμοιβήν.

Μεταξὺ τῶν καταδίκων εὑρίσκετο καὶ ὁ Χρῆστος Γκούγκας, κατηγορούμενος ὅτι διὰ μιᾶς καὶ μόνης πυγμῆς ἐφόνευσεν ἐπίσημόν τινα τοῦρκον ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Γαστούνης. Ὁ Γκούγκας μόλις ἤκουσε τὴν προκήρυξιν τοῦ πασᾶ προσεφέρθη νὰ συλλάβῃ αὐτὸς τὸ θηρίον καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ ἑτοιμάσωσι δύο κριούς. Ἀφοῦ δὲ ἔφερον αὐτοὺς ἀνῆλθεν οὗτος ἐπὶ τῆς μάνδρας καὶ κόπτων κατὰ διαλείμματα, ἔρριπτεν ἐν τῇ αὐλῇ μεγάλα τεμάχια κρέατος, ἅτινα ὁ λέων κατεβρόχθιζεν εὐθύς, βουλιμιῶν.

Ἐφ' ὅσον ὅμως τὸ θηρίον ἔτρωγε τοσοῦτον καὶ ἐξημεροῦτο. Ἡ ὀργίλως ἀνορθωμένη χαίτη του, μικρὸν κατὰ μικρὸν κατέπιπτεν ἤρεμος ἐπὶ τῶν νώτων· οἱ μυκτῆρες του δὲν ἀνεκινοῦντο πλέον οὐδ' ἐφύσων ἵνα μαρτυρήσωσι τὴν ἀδημονίαν του, οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοί του, εἶχον χάσῃ τὴν αἱματώδη ἐκείνην χροιὰν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀντικατοπτρίζετο πρὶν τῆς ψυχῆς του τὸ μένος. Περιεφέρετο ἐδῶ κ' ἐκεῖ μετ' ἀγερώχου μεγαλοπρεπείας, ἀργὰ βηματίζον, ἔρριπτε πρὸς τοὺς πέριξ θεατάς, οἵτινες εἶχον συρρεύσῃ πολυάριθμοι ἐκεῖ, βλέμματα ἀδιάφορα ὡσεὶ οὐδὲ συλλογιζόμενον αὐτοὺς καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξέφερε τὸν βαρὺν καὶ τρομώδη μυκηθμόν του.

Εἶχε καταφάγῃ καὶ τοὺς δύο κριοὺς κ' ἐτανύετο μηκυνόμενον ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ὡσεὶ ἵνα εὐρύνῃ περισσότερον τὸν στόμαχόν του ἤνοιγε δὲ χάσκον τὸ στόμα καὶ προέτεινεν ἐκτὸς τὴν γλῶσσαν, χορτασθέν. Καὶ ἐνῷ ἤδη ὕψωνε τὸν πόδα, ραθύμως πλέον, ἵνα θραύσῃ τὴν ἑτέραν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ ὁ Γκούγκας ἐπήδησεν αἴφνης εἰς τὴν αὐλήν, ἔδραξεν ἰσχυρῶς τὴν χαίτην τοῦ θηρίου καὶ ἐκάθησεν ἐπὶ τῶν εὐρέων νώτων του ἱππαστί.

— Τὸν ἄλυσο, μωρὲ παιδιά! τὸν ἄλυσο! ἐφώναξε πρὸς τοὺς θεατὰς ζητῶν τὴν ἄλυσον ἵνα δεσμεύσῃ αὐτό.

Οἱ θεαταί, κατεχόμενοι ὑπὸ τρόμου καὶ συγκινήσεως ἐπὶ τῷ θεάματι, ἠτένιζον αὐτὸν ἀκίνητοι, μὲ ὀφθαλμοὺς ἀπλανεῖς, ὡσεὶ ἀποκρυσταλλωμένους, οὐδεμίαν ἄλλην αἴσθησιν ἔχοντες ἐν ἐνεργείᾳ εἰμὴ τὴν ὅρασιν. Διότι τὸ θηρίον, ἐκμανὲν ἐκ τοῦ βάρους τὸ ὁποῖον διὰ πρώτην φορὰν τόρα ᾐσθάνετο ἐπὶ τῶν νώτων του, ἐβρυχᾶτο στεντωρείως ὥστε νὰ σείωνται τὰ πέριξ κτήρια καὶ ἡ γῆ ὡς ὑπὸ ἰσχυροῦ σεισμοῦ· ἐκάλπαζε δὲ ὁρμητικῶς, ὡς ἵππος ἐν ἱπποδρομείῳ, περιτρέχον τὴν αὐλήν, περιέστρεφε τὴν οὐρὰν τύπτον παταγωδῶς τὸν ἀέρα, ἀνέτεινε πρὸς τὰ πλευρὰ τὴν κεφαλήν, ἔκλινεν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ ἀνετινάζετο ἐμπρὸς καὶ ὀπίσω αἴφνης, προσπαθοῦν νὰ ρίψῃ τὸ βάρος ἀπ' ἐπάνω του. Ἀλλ' ὁ Γκούγκας ἔμενεν ἐπὶ τῶν νώτων αὐτοῦ ἀκλόνητος, συσφίγγων τοὺς πόδας περὶ τὰ πλευρὰ καὶ κρατῶν διὰ τῶν στιβαρῶν βραχιόνων του τὴν πλουσίαν χαίτην τοῦ θηρίου. Οἱ θεαταί, οἵτινες μὲ τὸ πρῶτον ἅλμα τοῦ Γκούγκα ἐν τῷ αὐλῇ τὸν ἐθεώρησαν καὶ ἀπολεσθέντα, ἤδη ἐκ τῆς παρατεινομένης πάλης συνερχόμενοι ὀλίγον, παρηκολούθουν τὸ φοβερὸν ὅσον καὶ μεγαλοπρεπὲς σύμπλεγμα καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῇ ὑπερβολικῇ φρίκῃ των, τὴν ἀνυπότακτον τοῦ ἕλληνος ρώμην καὶ τὴν ἠρεμίαν μεθ' ἧς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ θηρίου, ὡς νὰ ἐκάθητο ἐπὶ ἑνὸς ἵππου.

Τὸ θηρίον ἤδη, ἐξηντλημένον ἐκ τοῦ μακροῦ καλπασμοῦ καὶ τῆς πάλης, ἐστάθη αἴφνης ἀσθμαῖνον θορυβωδῶς. Ἤρχισε δὲ ἐν τῇ λύσσῃ του νὰ

περιστρέφεται περὶ ἑαυτό, ὡς ροδάνι, μετὰ ταχύτητος ἀνεμοστροβύλλου, ἐλπίζον οὕτω ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ βάρους του. Ὁ Γκούγκας ἔβλεπεν ἤδη τὸ ἔδαφος φεῦγον κάτωθέν του καὶ τὰ λιθάρια, τοὺς χάλικας, τὰ τεμάχια τοῦ ἀχύρου καὶ τῶν ξύλων, πᾶν ὅ,τι ὑπῆρχεν ἐν τῇ αὐλῇ, συγχεόμενα εἰς κύκλον ἕνα, περιδινούμενον ἀδιακόπως· ἤρχισε νὰ αἰσθάνηται ζάλην ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ προέβλεπεν ὅτι ὀλίγον ἀκόμη ἂν ἐξηκολούθει τὸ θηρίον τὴν περιστροφήν του θὰ ἔπιπτεν ἀναίσθητος χαμαί.

— Ρίχτε μου, μωρέ, τὸν ἅλυσσο! ἐφώναξε πάλιν διὰ βροντώδους κραυγῆς.

Εἷς τῶν θεατῶν ἔρριψε τότε τὴν ἅλισσον ἄνωθεν τῆς μάνδρας. Ὁ Γκούγκας ἔλαβεν αὐτὴν καὶ περιέβαλε διὰ τοῦ χονδροῦ καὶ ἰσχυροῦ κλοιοῦ τὸν λαιμὸν τοῦ θηρίου ἔδεσε δὲ τὸ ἄλλο ἄκρον εἰς σιδηροῦν τινα πάλον, ὑψούμενον ἐν τῇ αὐλῇ. Εἶτα ἀναγκάσας αὐτὸ νὰ στραφῇ περὶ τὸν πάλον ἀρκετά, μέχρις οὗ ἡ κεφαλή του ἁρμοσθῇ ἰσχυρῶς πρὸς αὐτόν, ἐπήδησεν αἴφνης πρὸς τὰ ὀπίσω. Καὶ μέχρις οὗ τὸ θηρίον, ἀντιθέτως περιστρεφόμενον, δυνηθῇ νὰ ἐκτυλίξῃ τὴν ἅλισσον ὁ Γκούγκας ἦτο μακράν, ἐπευφημούμενος ὑπὸ τοῦ πλήθους ὁλοκλήρου.

— Ἐσὺ 'σαι τὸ ἀσλάνι, ὀρὲ Γκούγκα, σήμερα· εἶπεν ὁ Βελῆ πασᾶς ὅτε τὸν ἔφερον πρὸς αὐτόν, θαυμάζων τὴν λεοντώδη τῳόντι κεφαλήν του μὲ τὸ χονδρῶς ἐρρυτιδωμένον μέτωπον, τοὺς αἱματώδεις ὀφθαλμούς, τὴν ὑπερτραφῆ ρίνα, τὰς ψαρὰς καὶ ἀνυποτάκτους τρίχας τῆς κόμης του καὶ ἐκπληττόμενος πρὸ τῶν προεχόντων μυόνων τῶν βραχιόνων του, τοῦ ἰσχυροῦ καὶ πλατέος αὐχένος, τῶν στιβαρῶν καὶ καταστρογγύλων κνημῶν καὶ τοῦ ὑπερφυοῦς παραστήματός του ὅλου, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν—τί θέλεις νὰ σοῦ χαρίσω, ὀρέ;

— Τὴ λευθεριά, πασᾶ μου· ἀπήντησεν οὗτος ταπεινοφρόνως.

— Αὐτήνε τὴν ἔχεις, ὀρέ· μὰ τί ἄλλο;... θέλεις χρυσάφι;

— Μπά... ἀπήντησεν ὁ Γκούγκας κάπως περιφρονητικῶς· ἐγὼ φτωχὸς 'γεννήθηκα, φτωχὸς θὰ πεθάνω...

— Μὰ γύρεψε κάτι!.. ἐκραύγασεν ἐντόνως ὁ Βελῆς, στενοχωρούμενος διὰ τὴν ἀδιαφορίαν ἐκείνην τοῦ ὑπηκόου του· λέγε καὶ θὰ γένῃ ὅ,τι πῇς.

— Πασᾶ μου, σὰν θέλεις, θὰ σοῦ γυρέψω νὰ δώσῃς λευθεριὰ 'ςτοὺς χριστιανοὺς πὤχῃς 'ςτῆς φυλακές.

Ὁ Βελῆ πασᾶς ἠναγκάσθη ἑκὼν ἄκων νὰ τηρήσῃ τὸν λόγον του. Ἑκατὸ καὶ πλέον Ἕλληνες, ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν στενάζοντες ἐν ταῖς ὑπογείοις τρώγλαις τοῦ σεραγίου τῆς Τριπόλεως, ἀφέθησαν ἐλεύθεροι τὴν ἐπομένην ἡμέραν καὶ ὁ Γκούγκας ἐπέστρεψεν εἰς Γαστούνην, λίαν εὐχαριστημένος διὰ τὸ ἆθλόν του...

Σουλιωτικὴ ἀπάθεια.

Κατὰ τὴν δευτέραν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, ἐνῷ οἱ Σουλιῶται, ὅλοι σχεδόν, ἔμενον φρουροὶ τῆς κινδυνευούσης πόλεως ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα, εἶχον ἀποστείλει τὰς οἰκογενείας των εἰς Κάλαμον. Μαζῆ μὲ αὐτὰς ὡς ἀρχηγήτρια γυνὴ κατὰ τὰ Σουλιωτικὰ ἔθιμα ἦτο καὶ ἡ Δέσπω, ἡ γυνὴ τοῦ Φώτου Τζαβέλλα. Τὴν ἡμέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἦλθεν εἰς αὐτὰς ἡ ἀγγελία ὅτι κατά τινα ἔξοδον ἐκ τῶν τειχῶν, ἐφονεύθησαν ὁ Κίτσος καὶ ὁ Ζυγούρης Τζαβέλλας, οἱ δύο υἱοὶ τῆς Δέσπως. Αἱ Σουλιώτισσαι εὐθὺς ἤρχισαν τοὺς κοπετοὺς καὶ τοὺς θρήνους, προεξαρχούσης τῆς γηραιᾶς μητρὸς καὶ ἐτράπησαν εἶτα εἰς τὰ μυρολόγια, ἐκθειάζουσαι τὰς πολεμικὰς καὶ σωματικὰς ἀρετὰς τῶν φονευθέντων.

Αἴφνης μέσῳ τῆς γενικῆς ἐκείνης καταπτώσεως, ἠνορθώθη εὐθυτενὴς ἡ Δέσπω, ἐσπόγγισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης ἀλλ' ἐπιτακτικῆς·

— Πάψτε πιὰ τὰ κλάϋματα, ὀρέ· ἐφώναξε πρὸς τὰς θρηνούσας· ἐκεῖνοι ἐπῆγαν συνοδειὰ τοῦ Χριστοῦ... σηκωθῆτε νὰ βάψουμε τ' αὐγά μας μπὰ καὶ μᾶς τελέψῃ ὁ Θεός!...

Καὶ διὰ μεγάλης ψυχραιμίας ἤρχισε πρώτη νὰ ἑτοιμάζῃ τὰ πρὸς βαφὴν τῶν ᾠῶν χρήσιμα. Αἱ ἄλλαι γυναῖκες, αἰδούμεναι ἐκ τῆς ἀπαθείας αὐτῆς, τῆς περισσότερον τῶν ἄλλων ὅλων τρωθείσης διὰ τοῦ φόνου τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ παρακινούμεναι ἐκ τοῦ παραδείγματός της ἤρχισαν νὰ ἐγείρωνται, ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, καὶ ν' ἀσχολῶνται εἰς τὴν ἐργασίαν προθύμως, μὴ παύουσαι ὅμως νὰ ἐκφέρωσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν καὶ κανένα στεναγμὸν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν φονευθέντων.

Ἐνῷ ὅμως ἔτι ἠσχολοῦντο περὶ τὴν βαφὴν τῶν ᾠῶν, ἑτέρα ἀγγελία κατέφθασεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀδελφῶν ἐφονεύθη, παρὰ μόνον ὁ Ζυγούρης ἐπληγώθη ἐλαφρῶς εἰς τὴν χεῖρα. Αἱ γυναῖκες ἠγαλλίασαν ὅλαι, ἐκτραπεῖσαι ἐν τῇ ἀμέτρῳ χαρᾷ των, εἰς περιφρονητικὰς ὕβρεις κατὰ τῶν Τούρκων. Καὶ ἡ Δέσπω χαμογελῶσα, εὐτυχὴς διὰ τὸ νέον ἄγγελμα, ἐγονυπέτησε μέσῳ τοῦ ὁμίλου καὶ ἀνατείνασα τὰς χεῖρας, ἐψιθύρισε μετὰ συντριβῆς καὶ ἀποφασιστικότητος σταθερᾶς.

— Χριστέ μου, σ' εὐχαριστῶ ποὺ μοῦ τοὺς φύλαξες πάλι... μὰ ἐγὼ πάντα ξεγραμμένους τοὺς ἔχω!...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑΣ

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἰς τὴν παράδοξον ἐκείνην συνέντευξιν μετὰ γυναικὸς ἀγνώστου, τὴν νύκτα, παρὰ τὸν οὐδὸν οἰκίας, ἔνθα οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχεν εἰσέλθει ἕως τότε, εὕρισκέ τι τὸ ἀλλόκοτον μὴ στερούμενον ἐν τούτοις ἰδιάζοντός τινος θελγήτρου. Αὐτὸ ἦτο σωστὸν μυθιστόρημα! Ὅσον σφοδρῶς συγκεκινημένη καὶ ἂν ἦτο, ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα διέσωζε τὴν ἱκανότητά της περὶ τὸ ἀναλύειν πᾶσαν περίστασιν, καὶ αὐτὰ προσέτι τὰ αἰσθήματά της. Ὅ,τι τὴν ἐξέπληττεν εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν ἦτο τὸ φλέγμα τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἧς ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ὅστις ἐν τῇ ἐλαφρᾷ βρεττανικῇ αὐτοῦ προφορᾷ δὲν ἐδείκνυε ποσῶς ἔξαψιν εἰς παρομοίαν στιγμήν, μόλις δ' ὑπεδήλου ὀλίγην ὀργήν, ἀλλ' ὀργὴν ὑπόκωφον.

— Δὲν ἔχεις καρδίαν, δὲν ἔχεις διόλου καρδίαν, ἐσυλλογίζετο ἡ Ἐρρικέττα.

Ἡ Ἔλλεν ἐβάδιεε ταχέως πρὸς τὴν θύραν ὡς νὰ ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ.

— Ὤ, ὄχι, ὄχι! εἶπε μετὰ ζωηρότητος ἡ κυρία Ἐρβλαί, δὲν θὰ εἰσέλθετε!.. εἶνε ἀδύνατον.

— Μοῦ λέγετε ὅτι ἡ κόρη μου ἀποθνήσκει καὶ δὲν μὲ ἀφίνετε νὰ εἰσέλθω; εἶπεν ἡ Ἀγγλὶς μὲ ἦθος ἀποφασιστικόν.

— Δὲν δύνασθε νὰ εἰσέλθετε, ἐπειδὴ ἡ ἐλαχίστη συγκίνησις δύναται ν' ἀποβῇ κινδυνώδης, ἀπήντησεν ἡ Ἐρρικέττα.

— Καὶ θ' ἀφήσω τὸν κ. δὲ Μομβρέν, τὸν σύζυγόν μου, εἶπεν ἡ Ἔλλεν τονίσασα τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν, παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ τέκνου μου μὲ μίαν ξένην;

—Μὲ δύο ξένας, ἀπήντησεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἀφοῦ καὶ ἐγὼ παρευρίσκομαι ἐκεῖ.

Καὶ προσέθηκεν ἀβροφρόνως μὲ ὕφος ἐρωτηματικόν:

Ἆ λοιπὸν ὑμεῖς εἴσθε....

— Ἡ κόμησα δὲ Μομβρέν, μάλιστα.

— Λοιπόν, κυρία κόμησα, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ μετ' ἀβροφροσύνης, ἧς ἡ Ἔλλεν Μόργαν δὲν ἐννόησεν ἀμέσως τὴν βαθεῖαν εἰρωνείαν, ἂν μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς δώσω μίαν συμβουλήν, σᾶς συνιστῶ νὰ μὴ προξενήσετε τὴν ἐλαχίστην κινδυνώδη συγκίνησιν εἰς τὴν θυγατέρα σας καὶ τὴν ἐλαχίστην... πῶς νὰ εἴπω;.. δυσάρεστον συγκίνησιν εἰς τὸν κ. δὲ Μομβρέν. Ἡ παροῦσα στιγμὴ εἶνε λίαν κρίσιμος. Τὸ τέκνον σας διατρέχει κίνδυνον θανάτου. Ἀποσύρθητε!

Ἡ συνδιάλεξις ἠπείλει νὰ λάβῃ ἀτελευτήτους διαστάσεις. Ἡ Ἐρρικέττα ἐφοβεῖτο μήπως ἴδῃ ἐξοργιζομένην τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἧς διέκρινεν ἤδη καθαρώτατα ἐν τῇ φωτεινῇ νυκτὶ τὴν λεπτὴν καλλονὴν καὶ τὴν μεταλλικὴν τοῦ βλέμματος λάμψιν.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν συνδιάλεξιν λέγουσα:

— Εἴσθε βεβαίως ἀνήσυχος, κυρία κόμησα, πολὺ ἀνήσυχος. Εὐαρεστήθητε νὰ μοῦ καταστήσητε γνωστὴν τὴν οἰκίαν σας ἐν Φονταινεβλὼ ἢ ἐν Παρισίοις, σᾶς ὑπόσχομαι δὲ νὰ σᾶς στείλω ἢ νὰ σᾶς φέρω ἡ ἰδία εἰδήσεις περὶ τῆς θυγατρός σας.

— Θὰ μοῦ φέρετε;

— Ναί· ὁρίσατέ μου μίαν συνέντευξιν.

— Ἐξ ὀνόματος τίνος;

— Ἐξ ὀνόματος τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν, ἀπήντησεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ τυχαίως.

Καὶ αὐτὴ δὲν εἰξευρεν τί ἔμελλε νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ἀλλὰ ὁρμέμφυτος πόθος τὴν παρεκίνει νὰ μάθῃ τίς ἦτο,τί ἐζήτει. Ὢ δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ μυθιστορήματος, ἀλλὰ περὶ πολιτικῆς!...

Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔχει νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ; ἠρώτησεν ἡ Ἔλλεν.

— Ἴσως,.. θὰ ἴδωμεν... ἴσως... Ποῦ πρέπει νὰ σᾶς.στείλω τὰς περὶ τῆς θυγατρός σας εἰδήσεις;

Ἡ Ἔλλεν ἔδωσε τὴν διεύθυνσίν της, εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Μελὲν παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμόν.

— Ἆ! διαμένετε εἰς Μελέν;.. εἴμεθα λοιπὸν γειτόνισσαι!.. Εἶμαι ἡ κυρία Ἐρβλαὶ καὶ κατοικῶ εἰς Δαμμαρὶ-λὲ-λύ. Καὶ τώρα, προσέθηκεν ἡ Ἐρρικέττα, ἀποτείνομαι πρὸς τὴν μητέρα. Ἀφήσατέ μας νὰ περιποιηθῶμεν καὶ νὰ σώσωμεν τὴν θυγατέρα σας.

Καὶ ὡδήγησεν εὐγενῶς καὶ βραδέως τὴν Ἔλλεν μέχρι τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ κήπου· ἀμηχανοῦσα ὁπωσοῦν ἡ Ἀγγλίς, ἐλπίζουσα ἀναμφιβόλως εἰς συμβιβασμόν τινα καὶ συνθηκολογίαν μετὰ τῆς ἀγερωχίας τοῦ κ. δὲ Μομβρέν, οὐδόλως ἀντέστη, ἀλλ' ἄφησε νὰ τὴν ὁδηγήσῃ μέχρι τῆς θύρας, ἐποίησεν ἓν βῆμα εἰς τὴν ἐρήμην ὁδὸν... κατόπιν ἓν ἄλλο.

— Μοῦ ὑπόσχεσθε ὅτι θὰ ἔχω αὔριον εἰδήσεις περὶ τῆς Κυπριανῆς; ἠρώτησεν ἐνῷ ἐξήρχετο

—Ἀπόψε μάλιστα,διὰ τοῦ ἡνιόχου μου, τὸν ὁποῖον ἐπίτηδες θὰ σᾶς πέμψω. Αὔριον θὰ σᾶς τὰς φέρω ἡ ἰδία. Καλὴν ἀντάμωσιν, κόμησα!

Ἡ Ἔλλεν ἤδη ἀπεμακρύνετο, ἀναζητοῦσα εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ὁδοῦ τὴν ἅμαξαν, δι' ἧς εἶχεν ἔλθει, ὅτε αἴφνης ἐσταμάτησε καὶ προσπαθοῦσα νὰ διακρίνῃ τὸ βλέμμα τῆς κυρίας Ἐρβλαί:

— Ὄχι!.. εἶπεν, ὄχι! Ἐὰν ἀνεχώρουν, θ' ἀμφεβάλλετε ἂν ἤμην πράγματι ἡ μήτηρ.

Καὶ μετὰ κινήματος εἰς ὃ ἐνυπῆρχε μᾶλλον ἀγερωχία ἢ λύπη ὁρμητικὴ μητρὸς ἡ Ἔλλεν προσέθηκε:

— Θέλω νὰ ἴδω τὴν θυγατέρα μου!

Διῆλθε ταχέως πρὸ τῆς Ἑρρικέττας ἐντρόμου, διέσχισε τὸν κῆπον καὶ παρὰ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας ἀπωθοῦσα τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ ὠρθώθη, παρατηροῦσα ἅπαξ ἔτι τὰ δύο ἐκεῖνα ὄντα ὄρθια, μὲ τὰς χεῖρας ἡνωμένας διὰ τῶν χειρῶν τῆς θυγατρός της. Ἔκφρασις μίσους ἐζωγραφίσθη τότε ἐπὶ τῆς γαληνίου μορφῆς τῆς Ἀγγλίδος· πάντα τὰ θέλγητρα αὐτῆς κατέπεσον διὰ μιᾶς ὡς προσωπεῖον καὶ ὑπὸ τὴν ξανθὴν κόμην της ἐφάνη τὸ πρόσωπόν της εἰδεχθὲς ὡς Ἐριννύος.

Ὡς νὰ ἤθελε δὲ νὰ χωρίσῃ ἀπ' ἀλλήλων τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ὡς νὰ ἤθελε νὰ συντρίψῃ τὴν ἕνωσιν αὐτῶν, νὰ ῥαπίσῃ καὶ ν' ἀπειλήσῃ τὸν ἔρωτα ἐκεῖνον, οὗ ἡ θέα τὴν ἠρέθιζεν ὡς ὕβρις γενομένη κατὰ τῆς καλλονῆς της, ὡς κλοπὴ τοῦ ἑαυτῆς δικαιώματος:

— Ἐγὼ εἶμαι! εἶπεν.

Ὁ Ροβέρτος ἐστράφη, τὴν εἶδε καὶ ἡ χεὶρ του ἀφῆκε τὴν τῆς Γιλβέρτης.

Τὸ κοράσιον ἐξακολουθοῦν νὰ κρατῇ ἐκ τῆς χειρὸς τὴν νεάνιδα, σφίγγον αὐτήν, ἐπανελάμβανεν ἐπτοημένον:

— Μαμμά. μαμμά!... μὴ φύγῃς, μαμμά!

— Ἐγὼ εἶμαι! ἐπανέλαβεν ἡ Ἔλλεν μὲ τόνον ἀπειλητικὸν προσβολῆς. Καὶ μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, εἴρων, ὡς νὰ διέκοπτεν ἐρωτικήν τινα συνέντευξιν, προέβη πρὸς τὴν κλίνην τῆς Κυπριανῆς.

Ἀλλ' ἤδη ὁ Ροβέρτος εἶχε πλησιάσει πρὸς αὐτήν. Αἱ χεῖρές του ἐρρίφθησαν ἐπὶ τῶν διεσταυρωμένων βραχιόνων τῆς νεαρᾶς γυναικός, τῶν ὡραίων ἐκείνων λευκῶν βραχιόνων, ἐφ' ὧν ἐνεπηγνύοντο ἤδη οἱ δάκτυλοί του ὅπως ἀπετίθεντο ἄλλοτε τὰ χείλη του, μὲ τὸ πρόσωπον δὲ ψαῦον σχεδὸν τὸ πρόσωπον τῆς Ἀγγλίδος.

— Πήγαινε! εἶπε, πήγαινε!... Θέλεις νὰ τὴν φονεύσῃς;

Ἀπέναντι δὲ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ τέως ἀσθενοῦς τὸν χαρακτῆρα ἀνδρὸς ἐκείνου, ἀπέναντι τῆς ἐξεγέρσεως τῆς ἄλλοτε ὑποδουλωθείσης παρ' αὐτῆς θελήσεώς του, ἡ Ἔλλεν ἐφοβήθη. Ἔβλεπεν ὡσαύτως ἐπερχόμενον τὸν υἱὸν τοῦ Δεβραί, εὔρωστον νέον, μὴ ἐννοοῦντα ἄλλο τι εἰμὴ ὅτι κίνδυνός τις ἐπέκειτο ἐπὶ τῆς Κυπριανῆς.

Ψυχρὰ ἀπειλὴ ἔπεσε τότε ἐκ τῶν χειλέων της.

— Ἂς εἶνε! εἶπεν· πρέπει νὰ παραχωρήσω τὴν θέσιν μου εἰς τὴν ξένην. Ἀλλ' εἶνε ἡ τελευταία φορά· ἀκούετε;... Ἡ τελευταία φορά!.. Θὰ συναντηθῶμεν μετ' ὀλίγον!

Καὶ ἀπωθουμένη παρὰ τοῦ Ροβέρτου εἰσέδυσεν εἰς τὸ σκιόφως τοῦ διαδρόμου, ἐνῷ ἡ Κυπριανὴ πεφοβισμένη εἷλκε πρὸς ἑαυτὴν τὴν Γιλβέρτην, ὡς νὰ συνῃσθάνετο ὅτι αὐτὴ μόνη ἦτο ἡ προστάτις της.

Ἡ Ἑρρικέτα ἔδραμε πρὸς τὸ παράθυρον. Εἰς τὴν ὁδὸν ἐφαίνετο ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἀπομακρυνομένη, ἀλλὰ στρέφουσα ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν ὡς νὰ προὐκάλει ἀπειλητικῶς ὁλόκληρον τὸν οἰκίσκον ἐκεῖνον.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ παρηκολούθησεν αὐτὴν διὰ τοῦ βλέμματος ἕως ὅτου ἐγένετο ἄφαντος· εἶτα ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἐπανέβλεπε τὴν κόμησσαν αὐτὴν δὲ Μομβρέν. Ναί· ἤθελε νὰ τὴν ἐπανίδῃ. Στρεφομένη δὲ πρὸς τὴν Γιλβέρτην:

— Τώρα, εἶπε, πρέπει νὰ ἐπιστρέψητε εἰς Μελέν. Ὁ θεῖός σας ἐπιστρέφων ἐκ τῆς ὁμηγύρεως καὶ μὴ εὑρίσκων ὑμᾶς θ' ἀνησυχήσῃ. Ἂν ἡ ἀσθενὴς ἔχῃ ἀνάγκην τῆς παρουσίας τινός... Ἔστω, θ' ἀγρυπνήσω ἐγὼ μετὰ τοῦ κυρίου δὲ Μομβρέν.

Καὶ προσέθηκεν.

— Ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελὲν* ἂς εἴπῃ ὅ,τι θέλει!, Ἐμπρός, κόρη μου· ὁ ἁμαξηλάτης τοῦ κυρίου κόμητος θὰ σᾶς μεταφέρῃ, καὶ κάποιος ἀπ' ἐδῶ θὰ ἔχῃ τὴν καλωσύνην νὰ σᾶς συνοδεύσῃ ἴσως...

Ἡ Γιλβέρτη ἐμειδίασεν.

— Τώρα τώρα, εἶπεν. Κυττάξατε!

Καὶ ἐδείκνυε τὴν ἀσθενῆ, ἥτις ἐμειδία προσπαθοῦσα ν' ἀνεγείρῃ τὴν ἰσχνὴν καὶ ταλαντευομένην κεφαλήν της.

— Μετ' ὀλίγον, ἔλεγεν ἡ Γιλβέρτη, μὲ τὴν ἀδύνατον, τὴν γλυκεῖαν καὶ ἱκετευτικὴν φωνήν της θὰ ζητήσῃ τὸ ψαλίδιον καὶ θὰ διασκεδάζῃ κόπτουσα τοὺς ὄνυχάς μου μέχρις αἵματος.

Θὰ ἔδιδε δὲ πολὺ πλέον τοῦ αἵματος ἐκείνου ἡ Γιλβέρτη ἂν ἐπρόκειτο νὰ σώσῃ τὴν Κυπριανήν!

ΙΕ'.

Ὁ ταγματάρχης μόνον περὶ τῆς Γιλβέρτης ἐσκέπτετο μεταβαίνων εἰς τὴν ἐν τῷ ***Καφενείῳ τῆς Ἀστραπῆς*** ὁμήγυριν. Ὅ,τι, εἶχον τολμήσει νὰ εἴπωσιν αὐτῷ περὶ τῆς ἀνεψιᾶς του κατέστη ἰδέα σταθερῶς βασανίζουσα τὸ πνεῦμά του. Ὤ, τοὺς ἀθλίους!.. Οὐδένα ἐξ αὐτῶν εὕρισκεν ἄξιον νὰ λύσῃ τοὺς ἱμάντας τῶν ὑποδημάτων τῆς νεάνιδος. Καὶ ἐν τούτοις ἐτόλμων νὰ τὴν συκοφαντήσωσιν! Ὢ! ἂν εἶξευρε τίς ἐφεῦρε τὴν ἄτιμον αὐτὴν διάδοσιν, ἂν τὸν εἶξευρε, τότε.... Ἐν τοσούτῳ ἔπρεπεν ὡς ἵππος ἁμάξης ἀγοραίας νὰ σύρῃ τὸν φόρτον τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκείνου τοῦ ὑποψηφίου, ὅπερ τοιαύτας προὐξένει αὐτῷ

δυσαρεσκείας !.. Ἔστω !.. θὰ ἐξηκολούθει ἕως τέλους.

Ἦτο μακρὰ αἴθουσα οἰνοπωλείου χωρικοῦ, τράπεζαι πολλαὶ ἔκειντο συσσωρευμέναι εἰς τὸ βάθος καὶ ὄπισθεν τὸ προεδρεῖον ἱδρυμένον ἐπὶ ἐξέδρας κατασκευασθείσης διὰ σανίδων. Εἰς τοὺς τοίχους ἐκρέμαντο ἀπειρόκαλα σχεδιογραφήματα ζωγράφων, δωρηθέντα εἰς τὴν ἰδιοκτήτριαν τοῦ καφενείου ἢ ἀφεθέντα ἐκεῖ ὡς ἐνέχειρα. Παρ' αὐτὰ εὑρίσκοντο εἰκόνες ἀποκοπεῖσαι ἐξ εἰκονογραφημένων περιοδικῶν, προσηρμοσμέναι ἀναμὶξ μετὰ γελοιογραφιῶν καὶ μετὰ λιθογραφιῶν παριστωσῶν σκηνὰς ἱστορικάς, τὸν Δαμφὲρ ἐν Βελφώρ, τὸν Φαιδὲρβ ἐν Βωπώμ, τὸν Γαμβέτταν ἐν Τούρ, ὁμοῦ μετ' ἀγγελιῶν περὶ νέων ποτῶν, ζύθων ἢ ἄλλων.

Μεταξὺ δὲ τῶν τοίχων ἐκείνων, ἐντὸς τοῦ παραλληλογράμμου τῆς αἰθούσης τοῦ *Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς* συνωθεῖτο βομβοῦν τὸ πλῆθος τῶν ἐκλογέων, καθημένων, ἀνυπομονούντων κατεχόντων τὰς ἕδρας καὶ τὰ θρανία ἢ ὀρθίων καὶ παρατηρούντων τὸ προεδρεῖον, ἔνθα ἐνεθρονίσθη ὡς ἰσόβιος πρόεδρος ὁ βαρελοποιὸς Βουγιάρ, ἔχων ἑκατέρωθεν τὴν φορὰν ταύτην τὸν Τιβολιέ, τὸν ὑψηλὸν ἰσχνὸν καὶ ξανθὸν νέον καὶ τὸν ἀδόκιμον ἐκ Βαρβιζῶν ζωγράφον, τὸν Γερμανὸν Τρουγιάρ, τὸν ἐχθρὸν τοῦ Μεσσονιέ.

Τὸν φυρμὸν ἐκεῖνον ἐφώτιζον ἀμυδρῶς τῇδε κἀκεῖσε, διαπερῶσαι τὴν ἐκ τοῦ καπνοῦ τῶν σιγάρων καὶ τῶν καπνοσυρίγγων ὁμίχλην αἱ ἀκτῖνες τῶν ἐκ τῆς ὀροφῆς κρεμαμένων λαμπτήρων τοῦ φωταερίου, ἀφίνουσαι ἐν τῷ σκότει τοὺς ἀπομείναντας ἐκτὸς τοῦ φωτεινοῦ κύκλου, ἔνθα ἐκυμαίνοντο νέφη κυανᾶ καπνοῦ. Τὸ προεδρεῖον ἐφωτίζετο ὑπὸ κηρίων τοποθετημένων ἐπὶ κηροπηγίων τοῦ μαγειρίου καὶ ὑπὸ μιᾶς κινητῆς λυχνίας. Μεταξὺ τῶν φώτων τούτων διεκρίνοντο ὁ Βουγιὰρ ὅστις ἠρεύνα τὰς σημειώσεις του φυλλομετρῶν δέσμην ἐγγράφων διὰ τῶν τυλωδῶν χειρῶν του, ὁ Τιβολιὲ περιφέρων ἐπὶ τῆς ὁμηγύρεως βλέμματα βλοσυρὰ καὶ ὁ ζωγράφος ὅστις μηχανικῶς ἐξετέλει σχεδιογραφήματα ἐπὶ τοῦ περιθωρίου μιᾶς ἐφημερίδος.

Εἰσερχόμενος αὐτόσε ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἐδέχθη κατὰ πρόσωπον, ὡς ῥιπὴν θερμοῦ ἀέρος, ὀσμὴν ἰσχυρὰν καπνοῦ καὶ οἴνου, ὅτε δὲ τὸν εἶδον ὠχρότατον, ἀλλὰ μὲ ἦθος ἀποφασιστικόν, βαδίζοντα μὲ ἀσύνηθες θάρρος, ἠγέρθη θόρυβος, ἠκούσθησαν κραυγαί, ἆ! ἆ! καὶ ἐγένοντο μάλιστα ἀπόπειραί τινες πρὸς ἀνάμελψιν τοῦ χλευαστικοῦ ἐπῳδοῦ

Νάτος δά !
Ἆ ! ἆ ! ἆ !

καταπνιγεῖσαι μετ' ὀλίγον παρὰ τοῦ Φουρνερέλ, ὀρθίου ἱσταμένου παρὰ τὸ προεδρεῖον καὶ περιστοιχιζομένου ὑπὸ εὐρώστων συντρόφων.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, φορῶν χειρόκτια, κομβωμένος, καθαρός, κτενισμένος ἐβάδιζεν εἰς τὴν πρέπουσαν ἀπόστασιν ὄπισθεν τοῦ ταγματάρχου.

Ἐξ ὅσων εἶδε συνῃσθάνθη ὅτι ἡ ὁμήγυρις καίπερ ταραχώδης, δὲν ἦτο ὅμως ἐχθρική. Χειροκροτήματα μάλιστα ἐξερράγησαν κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ Βερδιέ, ὁ δὲ Τρουγιὰρ ἀπὸ τοῦ προεδρείου ἔνθα ἐκάθητο, ἤρχισε νὰ σκιαγραφῇ τὴν ἰσχνὴν μορφὴν τοῦ στρατιωτικοῦ, πρὸς ὃν ὁ Φουρνερὲλ προσέφερε κάθισμα εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῆς ὁμηγύρεως.

—Ποῦ εἶνε ὁ Γκαρούς ; ἠρώτησεν τὸν πρώην πυροβολητὴν ὁ Δυκᾶς καθήμενος πλησίον τοῦ Βερδιέ.

Ὁ Γκαροὺς ἀκόμη δὲν εἶχεν ἔλθει. Ἀλλ' οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Γκαρούς, καίπερ ἀπουσιάζοντος τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἦσαν πολυάριθμοι. Ὁ Τιβολιὲ τοὺς εἶχεν ἀριθμήσει, τὴν φορὰν δὲ ταύτην ἦσαν ἀποφασισμένοι νὰ στενοχωρήσωσι πολὺ τὸν ταγματάρχην.

Τότε ἐν τῇ θολῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς συναθροίσεως ἐκείνης ἤρχισαν ἐπαναλαμβανόμεναι αἱ αὐταὶ χυδαιότητες, ἃς εἶχεν ἀκούσει ὁ Βερδιέ· Ἔπρεπε ν' ἀκούσῃ πάλιν τὴν ἀτελεύτητον σειρὰν τῶν ἀνοησιῶν, τῶν ματαίων ἐρωτήσεων, τῶν ἐμφαντικῶν φράσεων, ὅλην τὴν κενότητα καὶ τὴν ἀχρηστίαν τῶν τοιούτων ὁμηγύρεων, εἰς ἃς συνήθως οἱ πλεῖστοι μεταβαίνουσιν οὐχὶ ὅπως πείσωσιν, ἀλλ' ὅπως καταπολεμήσωσιν ἀλλήλους, οὐχὶ ὅπως συνεννοηθῶσιν, ἀλλ' ὅπως ὑβρισθῶσιν ἀμοιβαίως. Οὐδέποτε ὁ ταγματάρχης εἶχε τόσον πολὺ ὑποφέρει καὶ μὲ τὸ βλέμμα ἀπλανές, μὴ κυττάζων κανένα ἐκ τόσου πλήθους, παρηκολούθει πέραν τῶν τοίχων φάντασμά τι· ἐπανέβλεπεν ὠχρὰν τὴν προσφιλῆ του Γιλβέρτην μὲ μειδίαμα μάρτυρος ἐπὶ τὰ χείλη. Καὶ νὰ τολμήσουν ν' ἀναμίξουν τὴν κόρην ἐκείνην εἰς τοιαύτας ἀτιμίας!

Καὶ ἐνῷ ἵστατο ἐκεῖ σκεπτικός, οἱ ῥήτορες διεδέχοντο τοὺς ῥήτορας πρὸ τοῦ προεδρείου, πᾶσαι δὲ αἱ μικρότητες καὶ αἱ μνησικακίαι τῶν χωρίων ἀνεμιγνύοντο εἰς τὰς ἀγορεύσεις των, ὁτὲ μὲν χυδαίας, ὁτὲ δὲ φοβεράς, μὲ θεωρίας εἰλημμένας ἐπὶ λέξει ἐκ τῶν ἐφημερίδων. Δημοδιδάσκαλός τις κατηγόρει τὸν ἐφημέριον τοῦ Σαλλὺ διότι εἶχε φωτίσει τὸ θυσιαστήριον τοῦ ναοῦ διὰ φωταερίου ὅπως ἀποδώσῃ περισσοτέραν λαμπρότητα εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Παναγίας, διεμαρτύρετο δὲ κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἐπιστήμης εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετάς. «Ἄλλο δὲν μᾶς μένει παρὰ κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ μεσονυκτίου νὰ φωταγωγήσῃ ὁ ἐφημέριος τὸν ναὸν μὲ λυχνίας Ἔδισων !» Καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος περιέφερεν ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου βλέμμα θριαμβευτικὸν ὡς νὰ κατεκεραύνωσε τὸν ἐφημέριον διὰ τῶν τοιούτων ἐπιχειρημάτων

Πλὴν ἡ ἰδέα τῆς φωταγωγήσεως δὲν ἐφαίνετο ἀπαρέσκουσα εἰς τοὺς χωρικούς,οἵτινες ἐψιθύριζον κρυφίως πρὸς ἀλλήλους. «Ἀκοῦς, ἀκοῦς ἐκεῖ !.. δὲν θὰ ἦτο ἄσχημον ὅμως !»

Ἄλλος τις ἀπήτει ὅπως ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβὲ ἐνεργήσῃ νὰ χορηγῆται ὕδωρ διὰ τὰς ἀντλίας τῶν πυροσβεστῶν,διότι ἦτο ταπεινωτικὸν ἐπὶ τέλους, ἔλεγε, νὰ ἐκγυμνάζωνται μὲ τὰς ἀντλίας κενάς. «Πυροσβέσται, οἵτινες δὲν εἶχον ὕδωρ εἰς τὰς ἀντλίας των ὁμοιάζουν μὲ στρατιώτας οἵτινες δὲν ἔχουν πυρίτιδα εἰς τὰ ὅπλα των !» (Εὖγε !)

Μικρόσωμός τις ἀνὴρ φέρων διόπτρας, ἐπιτετηδευμένος, καθάριος, γηραλέος, ὁ Δυροσέ, σοφὸς ἀρχαιολόγος πρώην διευθυντὴς παιδαγωγείου ἐν Φονταινεβλὼ ἀποσυρθεὶς ἐν Δαμμαρί, ἀφοῦ ὑπέστη ἀτυχήματά τινα, ἐζήτησε τὸν λόγον καὶ διηγήθη μὲ πολλὴν σχολαστικότητα ὅτι εἰς τοὺς εὐτυχισμένους παλαιοὺς καιρούς— ἐμειδία δὲ εἰρωνικῶς προφέρων τὰς λέξεις «εἰς τοὺς εὐτυχισμένους παλαιοὺς καιρούς»—ὑπῆρχεν εἰς Δαμμαρὶ μοναστήριον ἱδρυθὲν παρὰ τῆς βασιλίσσης Λευκῆς καὶ πυρπολυθὲν παρὰ τῶν Ἄγγλων, δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον κατὰ ποίαν ἐποχήν· ἐγίνωσκεν ὅμως ὅτι αὐτόθι, εἰς τὸν ναὸν τὸν κείμενον πλησίον τοῦ μέρους τῆς ὁμηγύρεως, ἀνευρέθη ἄλλοτε ἐντὸς θήκης ἱερῶν λειψάνων ὁ χιτὼν τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, ἐντὸς τὸς πολυτελοῦς κιβωτιδίου, μεταφερθέντος εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Λούβρου. Ἐκ τούτου ἐξήγετο ὅτι τὸ Δαμμαρὶ εἶχε διατηρήσει ὡς στίγματα τὰς ἀναμνήσεις τοῦ μεσαίωνος. Ναί ! ὡς καὶ τὸ ὄνομά του αὐτὸ Δαμμαρι-λὲ-Λὺ-τουτέστι Δαμμαρὶ τῶν Κρίνων.

— Θὰ μεταβληθῇ ! ἀπήντησε τότε ἐκ τοῦ βάθους τῆς αἰθούσης φωνὴ βροντώδης.

Ἦτο ὁ Γκαρούς, ὅστις εἰσερχόμενος ὡς θριαμβευτής, μὲ τὴν γαστέρα προέχουσαν, ἐπιδεικνύων τὸν εὐρὺν θώρακά του καὶ ὑψῶν τὴν φωνὴν ὡς νὰ ἤθελε νὰ συνοδεύσῃ τὴν εἴσοδόν του δι' ἐπιδεικτικῆς τυμπανοκρουσίας, διέκοπτε τὴν ἀγόρευσιν τοῦ ἀρχαιολόγου.

— Ἔχεις δίκαιον, πολῖτα, τὸ παλαιὸν αὐτὸ ὄνομα εἶνε ὕβρις πρὸς τὴν νεωτέραν Γαλλίαν !.. Θὰ μεταβαπτίσωμεν τὸ Δαμμαρὶ καὶ θὰ τὸ ἀποκαλέσωμεν τὸ χωρίον Δαμμαρὶ τῶν Πατριωτῶν.

Ἐπευφημίαι τινὲς ἠκούσθησαν τῇδε κἀκεῖσε, ἀλλὰ καὶ ψιθυρισμοί. Ἡ λέξις *χωρίον* ἐπλήγωσε τὴν φιλαυτίαν τινῶν ἐντοπίων.

—Ἀλλ' ἂν ὕστερα,ἔλεγε πανοῦργός τις χωρικός, ἀπατηθοῦν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον καὶ δὲν μᾶς στέλλουν πλέον τὰ γράμματά μας;

Τότε ὁ Τιβολιέ, ὁ ἐργάτης τοῦ ζαχαροπλαστείου, παραφερόμενος ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ προσέθηκεν ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ Κλήμεντος Γκαροὺς ἦτο ἐξαίσιος, ἦτο κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ τὸ ἐπικρατοῦν φρόνημα . . . ἀξία τοῦ Γκαροὺς τέλος πάντων ! . . . Ἐπέκρινε μόνον μίαν λέξιν, τὴν *μεταβάπτισιν*. Εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους οὔτε λόγος ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ γίνηται περὶ βαπτίσματος τῶν ὁδῶν, τῶν πόλεων ἢ τῶν ἀνθρώπων.

— Ὁ Τιβολιὲ ἔχει δίκαιον, εἶπε τότε ὁ Γκαρούς. Ἔπρεπε νὰ εἴπω: «νὰ ἐπιγράψωμεν.»

Ἀλλὰ τότε ὁ Φουρνερὲλ μὲ τὴν σκωπτικὴν φωνὴν παλαιοῦ στρατιώτου, εἶπεν αἴφνης φέρων τοὺς δακτύλους εἰς τὸν μύστακα.

— Ἐρωτῶ τὸν πολίτην Τιβολιὲ διατὶ ἐνῷ ἐργάζεται εἰς ἐργοστάσιον ζαχαρικῶν εἶνε τόσον ἐχθρὸς τῶν βαπτίσεων;

Ὁ Τιβολιὲ ἐγένετο πελιδνός, ἐνῷ ἡ ὁμήγυρις ἐγέλα ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν χλευαστικὴν ἐρώτησιν τοῦ πρώην πυροβολητοῦ, ἥτις ἐξέσπα αἴφνης φαιδρὰ ὡς πύραυλος. Ὁ ἐργάτης ῥίπτων δι' ἑνὸς κινήματος πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν μακρὰν ξανθὴν κόμην του, ἤρχισε νὰ δικαιολογῆται λέγων ὅτι ὁ μισθωτὸς δὲν ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς χρήσεως διὰ τὴν ὁποίαν ὁ προϊστάμενος προορίζει τὸ ἐμπόρευμα τὸ κατασκευαζόμενον παρὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ μισθοδοτουμένων.

— Αὐτὸς ἐκμεταλλεύεται καὶ οὐδὲν ἄλλο. Ὡς πρὸς τὰ ζαχαρικὰ δέ... τὰ ζαχαρικὰ τὰ ὁποῖα κατασκευάζω...

— Εἶνε καλὰ τοὐλάχιστον; ἠρώτησεν εἷς χωρικός, ἐνῷ νέοι ἐξερρηγνύοντο γέλωτες.

— Εἰξεύρω μόνον, ἀνέκραξεν ὁ Τιβολιέ, ὅτι τὰ καταβρέχω διὰ σοῦ ἱδρῶτός μου.

— Ὢ τὸν ἀκάθαρτον !

— Θὰ τὸ εἰπῶ εἰς τὸν ἀφεντικόν σου !

— Δὲν θ' ἀγοράσω πλέον ἀπ' αὐτά !

— Κάτω τὰ ζαχαρικά ! Ἔξω !

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς βροχῆς ταύτης τῶν ἀστειοτήτων ὁ πρόεδρος Βουγιὰρ ἔσειε τὸν κώδωνα, ὁ δὲ Βερδιὲ ἀχθεὶς πάλιν ἐκ τοῦ θορύβου ἐκείνου ἀπὸ τῶν ὀνειροπολήσεών του εἰς τὴν πραγματικότητα, ἔλεγε μετ' ὀργῆς εἰς τὸν Δυκᾶν, τηροῦντα ἀναλλοίωτον καὶ ἀδιάσειστον τὴν ψυχραιμίαν του:

— Δὲν κινοῦν πλέον τὴν ἀγανάκτησιν αὐτά, ἀλλὰ τὴν ἀηδίαν.

— Ἔχετε ὑπομονήν, ἀπήντα ὁ Αἰμίλιος.

(Ἕπεται συνέχεια).

Καὶ ὅταν ὅλαι αἱ θρησκεῖαι παραμεληθῶσι θὰ μείνῃ τελευταῖος ναὸς τὸ κοιμητήριον.

—

Τὸ ζῶον πονοῦν ζητεῖ τὴν ἐρημίαν. Μόνον ὁ ἄνθρωπος ἀρέσκεται νὰ ἐπιδεικνύῃ καὶ αὐτὸν ἔτι τὸν πόνον του.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ

Πᾶς ἄνθρωπος μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς καθημερινῆς ἐργασίας του ἔχει χρείαν ἀναπαύσεως. Καὶ ὁ μὲν σωματικῶς ἐργαζόμενος ἀφ' ἑαυτοῦ ζητεῖ αὐτήν, ἐπειδὴ τὸ καταπονηθὲν σῶμά του ἀρνεῖται νὰ ὑπακούσῃ πλέον εἰς τὴν θέλησίν του, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ νέας δυνάμεις διὰ τοῦ ὕπνου καὶ διὰ τῆς ἀποχῆς ἀπὸ πάσης οἱασδήποτε ἀσχολίας. Ὁ δὲ πνευματικῶς ἐργαζόμενος, καίτοι καὶ αὐτὸς ἔχει ἀνάγκην ἀναψυχῆς, πολλάκις δὲν ὑποβάλλει τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν νόμον τοῦτον τῆς φύσεως καὶ περιπίπτει εἰς σφάλματα, ἀνεπανόρθωτα διὰ τὴν ὑγείαν του.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς ἀναπαύσεως διὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἄνθρωπον ἔγκειται εἰς τὸ νὰ ἦνε ὀρθῶς διῃρημέναι αἱ ὧραι τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἀναψυχῆς καὶ εἰς τὸ νὰ μὴ ὑποβάλληται, διαρκούσης τῆς ἀναπαύσεως εἰς νέους διανοητικοὺς κόπους.

Τὸν πρῶτον τῶν ὅρων τούτων ἐκπληροῦμεν, ἐὰν διαιρέσωμεν καταλλήλως τὰς ὥρας τῆς καθημερινῆς ἐργασίας. Αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ γίνηται διὰ μιᾶς μέχρις ἐξαντλήσεως τῶν πνευματικῶν μας δυνάμεων καὶ ν' ἀκολουθῆται κατόπιν ὑπὸ πολυώρου ἀναπαύσεως. Ἡ τοιαύτη διαίρεσις εἶνε ἐπιλήψιμος, διότι ἡ ἐπὶ ὥρας τινὰς ἀνάπαυσις τοῦ ἐγκεφάλου δὲν ἐπαρκεῖ εἰς τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν δαπανηθεισῶν δυνάμεών του. Ἡ δαπάνη τούτων οὐδέποτε πρέπει νὰ προβαίνῃ μέχρις ἐξαντλήσεως διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν καὶ πᾶσα οἰκογένεια δὲν πρέπει νὰ ἐξαντλῇ ὅλα της τὰ ταμιεύματα, ὥστε νὰ μὴ τῇ ἀπομένῃ ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης.

Ἀφ' οὗ ἐργασθῶμεν ἐπὶ 3 ὥρας, μίαν ὥραν πρέπει τοὐλάχιστον ν' ἀναπαυώμεθα, ἢ περιπατοῦντες, ἢ τρώγοντες, ἢ παίζοντες, ἢ ἀναγινώσκοντες ἐφημερίδας, ἢ περιποιούμενοι τὸν κῆπον, ἐὰν ἔχωμεν τοιοῦτον, ἢ τέλος, ἐκτελοῦντες ἐλαφρὰς οἰκιακὰς ἐργασίας.

Κακῶς εἶνε διῃρημένη ἡ ἡμέρα εἰς τὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὰ πλεῖστα τῶν γραφείων, δημοσίων τε καὶ ἰδιωτικῶν. Ὁ ἐπὶ τέσσαρας ὥρας κατὰ συνέχειαν ἐργαζόμενος ἐν τῇ σχολῇ μαθητὴς καὶ ὁ ὑπάλληλος, ὁ ἠναγκασμένος νὰ ἐργάζηται ἐν τῷ γραφείῳ του ἀδιακόπως ἀπὸ τῆς 8ης καὶ 9ης πρωϊνῆς ὥρας μέχρι τῆς 1ης καὶ 2ας μ.μ. ἐκτελεῖ ὀλιγωτέραν ἐργασίαν καὶ εἶνε περισσότερον κουρασμένος ἀπὸ τὸν μαθητὴν ἐκεῖνον καὶ τὸν ὑπάλληλον τοῦ ὁποίου ἡ ἐργασία διακόπτεται ὑπὸ περισσοτέρων διαλειμμάτων. Διδάσκαλός τις, εἰς τὸν ὁποῖον ἕνεκα τῆς νευροπαθείας του συνεβούλευσα πρό τινων μηνῶν νὰ ἐξέρχηται συχνὰ εἰς περίπατον καὶ ν' ἀναπνέῃ καθαρὸν ἀέρα, παρέδιδε μαθήματα ἀπὸ τῆς 8ης ὥρας π. μ. μέχρι τῆς 2ας μ. μ. καὶ κατόπιν περιεπλανᾶτο εἰς τὰ δάση καὶ εἰς τὰ περίχωρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς 9ης τῆς ἑσπέρας. Τὸ πάθος του ἐπετάθη ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ τὴν μὲν πρωΐαν ἐκούραζε τὸ πνεῦμά του, τὴν δὲ μετὰ μεσημβρίαν τὸ σῶμά του.

Δὲν εἶνε δυνατὸν ἀκριβῶς νὰ ὁρισθῇ πόσον πρέπει νὰ ἐργασθῇ τις πνευματικῶς χωρὶς νὰ βλάψῃ τὴν ὑγείαν του, διότι ὀλίγιστοι εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι εἶνε εἰς θέσιν ἐπὶ τρεῖς ὥρας νὰ ταλαιπωρήσωσιν ἀκαταπαύστως τὸν νοῦν των.

Διαρκούσης τῆς πέψεως πρέπει ν' ἀργῇ τὸ πνεῦμα, διότι ἐργαζόμενον ἐμποδίζει τὴν πέψιν καὶ αὐτὴ πάλιν ἐνοχλεῖ τὴν διανοητικὴν ἐργασίαν.

Μετὰ τὸ δεῖπνον πρέπει ν' ἀπέχωμεν πάσης πνευματικῆς ἐνασχολήσεως, ταρασσούσης τὸν ὕπνον, τοῦ ὁποίου τόσην ὅσην καὶ τῆς τροφῆς ἔχει ἀνάγκην ὁ ὀργανισμός μας.

Οἱ ἄνθρωποι παλαιόθεν συνῃσθάνθησαν, ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐργάζωνται διαρκῶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας καὶ διὰ τοῦτο καθώρισαν μίαν ἡμέραν ἀναπαύσεως. Τόσον δὲ συνῃσθάνθησαν τὴν ἀνθρωπίνην ταύτην ἀνάγκην, ὥστε ἀπέδωκαν εἰς αὐτὴν θεῖον κῦρος καὶ εἶπον, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέταξεν εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ μὴ ἐργάζηται τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος.

Ἡ σημερινὴ κοινωνία πρέπει ν' ἀδιαφορῇ πόθεν προῆλθεν ἡ παράδοσις αὕτη, ὀφείλει ὅμως νὰ συμμορφόνηται πρὸς αὐτὴν καὶ νὰ τὴν τηρῇ ἀπαρεγκλίτως.

Ἀλλὰ δυστυχῶς πολὺ ἀπέχουν ἀπὸ τοῦ νὰ συντελέσουν εἰς ἀνάπαυσιν τοῦ τε σώματος καὶ τοῦ πνεύματος αἱ ἀσχολίαι καὶ αἱ διασκεδάσεις, εἰς ἃς ἡμεῖς συνειθίζομεν νὰ παραδιδώμεθα κατὰ τὰς Κυριακάς. Ὁ λαὸς δὲν ἐνόησεν ἀκόμη, ὅτι ἡ Κυριακὴ πρέπει νὰ ἦνε πράγματι ἡμέρα ἀναπαύσεως καὶ ὄχι ἡμέρα ὀργίων καὶ κραιπάλης, ἡμέρα πότου καὶ ἐκνευριστικῶν παιγνιδίων.

Οἱ πνευματικῶς δ' ἐργαζόμενοι ἔχουν χρείαν περισσοτέρας ἀναπαύσεως παρ' ὅσην παρέχει μία μόνον Κυριακὴ καὶ διὰ τοῦτο ὡρίσθησαν κατ' ἔτος αἱ διακοπαί, ἀλλὰ καὶ αὗται, πολλαχοῦ μόλις ἐπὶ ἕνα καὶ μόνον μῆνα διαρκοῦσαι, πολὺ ὀλίγην ἀνάπαυσιν παρέχουν εἰς τοὺς ἠναγκασμένους ἐπὶ ἓν ὁλόκληρον ἔτος νὰ ζῶσι καὶ νὰ ἐργάζωνται ἐντὸς τῶν γραφείων των.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βραχὺς χρόνος τῆς ἀναπαύσεως δὲν διατίθεται καταλλήλως, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐχόντων διακοπὰς ἢ λαβόντων ἄδειαν ἀπουσίας ἀπὸ τοῦ γραφείου των συνει-

θίζουν κατ' έτος νὰ ἐπισκέπτωνται τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης, νὰ ἐπιχειροῦν μακρυνὰ καὶ κοπιώδη ταξείδια, νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ θέατρα, τὰ μουσεῖα, τὰς πινακοθήκας καὶ νὰ κάμνουν, ὅπερ, χάριτι θείᾳ, παρ' ἡμῖν σπανίως συμβαίνει, ἐπιστημονικὰς ἐκδρομάς, αἱ ὁποῖαι πᾶν ἄλλο εἶνε παρὰ ἀνάπαυσις.

Πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς ἀναπαύσεως ἀνταποκρίνονται μόνον αἱ καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν διακοπῶν διατριβαὶ ἐν τῇ ἐξοχῇ παρὰ τοὺς πρόποδας ὑψηλῶν ὀρέων ἢ παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς θαλάσσης, χωρὶς ὅμως αἱ διατριβαὶ αὐταὶ νὰ καρυκεύωνται μὲ μακρυνὰς καὶ πολυμόχθους ἐκδρομάς, οὔτε νὰ διακόπτωνται ὑπὸ ἀλληλογραφιῶν καὶ τηλεγραφημάτων καὶ εἰδήσεων, προερχομένων ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἢ ἐκ τοῦ χρηματιστηρίου.

Εἶνε λυπηρὸν τοῦτο σημεῖον τῆς νευροπαθείας, ὑφ' ἧς κατέχεται σύμπασα σχεδὸν ἡ τῆς σήμερον ἀνεπτυγμένη κοινωνία, ὅτι ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἐξοχικοῖς τόποις συναθροίζεται πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ παράσχῃ τὰς ἀπολαύσεις καὶ τὰς συγκινήσεις τῶν μεγάλων πόλεων.

Σατυρίζουν δὲ οἰκτρῶς τὴν λέξιν «ἐξοχὴν» οἱ λέγοντες ὅτι ἀπέρχονται εἰς τὰ λουτρά, ἐνῷ φέρουν μαζῆ των ὅλα τὰ πρὸς καλλωπισμὸν καὶ ἐπίδειξιν ἐφόδια καὶ ἁνθαμιλλῶνται τίς νὰ ὑπερβῇ τὸν ἕτερον εἰς τὰ στοιχήματα καὶ εἰς τὰς ἄλλας διασκεδάσεις τῆς λεγομένης ὑψηλῆς κοινωνίας. Διότι, φαίνεται, τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς κοινωνίας ὁσημέραι χάνουν πᾶσαν ἐκτίμησιν πρὸς τ' ἀγαθὰ καὶ τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως. Ἀπέρχονται κατ' ἔτος εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς θελκτικῆς Λιγουρίας, εἰς τὰς Καναρίους νήσους, εἰς τὸ Ἔμς καὶ εἰς τὸ Βάδεν καὶ ἄλλας ἐξοχικὰς πόλεις καὶ νήσους καὶ δὲν εὐφραίνονται εἰς τὴν θέαν τῆς μεγαλοπρεποῦς φύσεως, ἀλλὰ κατεχόμενοι ὑπὸ δυσφορήτου ἀνίας περιφέρονται εἰς τοὺς περιπάτους, λυποῦνται κατάκαρδα διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ χαρτοπαιγνίου καὶ εἶνε εὐγνώμονες πρὸς πάντα, ὅστις διά τινος νεωτεριστικῆς ἐπινοίας, τῇ συνεργείᾳ τῶν πνευμάτων ἢ δι' ἄλλης τινὸς ἀπατηλῆς ἐφευρέσεως ἤθελε δυνηθῇ νὰ γαργαλίσῃ καὶ τὰ κλονήσῃ ἐπὶ στιγμὴν τ' ἀπαμβλυνθέντα καὶ ἀπονααρκωθέντα νεῦρα των.

Πολλοὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων τούτων καταντοῦν βαθμηδὸν τόσον νευροπαθεῖς, ὥστε νὰ ἔχουν ἀνάγκην συγκινήσεων μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ὑποφέρουν κἂν τὴν ζωήν των. Οὕτω δ' εὑρίσκει ἐξήγησιν καὶ ἡ ψυχολογικὴ παρατήρησις ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι τότε μόνον εὑρίσκουν θέλγητρα καὶ ἀπόλαυσιν εἰς τὴν φύσιν, ὅταν ἡ ἀπόλαυσις αὐτὴ τοῖς παρουσιάζηται ὑπὸ μορφὴν κινδύνου ἢ ἄλλης τινὸς τολμηρᾶς ἐπιχειρήσεως.

Αἱ δὲ διασκεδάσεις των ἐν τοῖς θηριοτροφείοις καὶ ταῖς ἱπποδρομίαις πρέπει καὶ αὐταὶ νὰ καρυκεύωνται διὰ τοῦ κινδύνου, ὃν διατρέχουν ἄλλοι ἄνθρωποι.

Ὅλαι αἱ τοιούτου εἴδους ἀπολαύσεις, ἐννοεῖται, πρέπει νὰ ἦνε μακρὰν ἐκείνου ὅστις θέλει πραγματικῶς τὴν ἀνάπαυσιν. Ἰδίᾳ δὲ ὀφείλει οὗτος ν' ἀπέχῃ ὅλων τῶν παιγνιδίων, ὅσα συγκινοῦν τὴν ψυχήν, ὡς τὸ χαρτοπαίγνιον, καὶ ταλαιπωροῦν τὸ πνεῦμα. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται, ὅτι καὶ τὸ ζατρίκιον δὲν εἶνε ἀνάπαυσις, ἀλλὰ μᾶλλον ταλαιπωρία τοῦ νοῦ, διότι ὅλοι οἱ ζατρικισταὶ πάσχουν τὰ νεῦρα.

Αἱ μόναι διασκεδάσεις ἐν ταῖς ἐξοχικαῖς διατριβαῖς πρέπει νὰ ἦνε αἱ πεζοπορίαι, τὸ κυνήγιον, ἡ ἁλιεία, αἱ λεμβοδρομίαι (ἄνευ στοιχημάτων), ὁ δίσκος, τὸ κωνοπαίγνιον (*τὰ τσοῦνια*) κτλ.

Ἀκόμη οὔτε κἂν ἐν Εὐρώπῃ, παρ' ἡμῖν δὲ πολὺ ὀλιγώτερον, κατενοήθη ὅσον ἔπρεπεν ἡ σπουδαιότης τῶν ἐτησίων διακοπῶν πρὸς διατήρησιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων.

Διότι, ἐὰν κατενοεῖτο, οἱ πλεῖστοι τῶν διδασκάλων, καὶ τῶν καθηγητῶν ἀκόμη, δὲν θὰ ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ δίδωσι μαθήματα κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς διακοπάς, οὐδὲ θὰ ἐπεδίδοντο εἰς πνευματικὰς ἀσχολίας καὶ ταλαιπωρίας, ξένας πρὸς τὸ ἐπάγγελμά των, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐξοικονομήσωσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον καὶ νὰ διαθρέψωσι, δαπάναις τῆς ὑγιείας των, πολυμελῆ πολλάκις οἰκογένειαν.

Δρ. Φλρς·

ΚΙΝΕΖΙΚΟΝ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑ

Ἐν Χικάγῳ τῆς Ἀμερικῆς Κινέζος τις, ὀνόματι Σόγκ-Σίγκ, ὅστις μέχρι τοῦδε διηύθυνε πλυντήριον συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ ἀναβιβάσῃ ἀπὸ σκηνῆς διὰ θιάσου ἐκ φιλοτέχνων φοβερόν τι μελόδραμα, ὅπερ συνέθεσεν ὁ ἐν λόγῳ Κινέζος ἐμπνευσθεὶς αἰφνιδίως, ὡς ἰσχυρίζεται, ὑπὸ τῆς μούσης Κοσάϊ, τῆς προστάτιδος τῆς μουσικῆς ἐν Κίνᾳ. Ἡ σινικὴ μουσικὴ τοιαύτην ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ εἰς Εὐρωπαῖον ἢ Ἀμερικανόν, ὥστε κατὰ τὰς δοκιμὰς τοῦ μελοδράματος Γερμανὸς ἀρτοποιός, οἰκῶν παρὰ τὸ θέατρον, εἰσήλασεν εἰς τὴν σκηνὴν ἐν ἀπεριγράπτῳ νευρικῷ παροξυσμῷ καὶ ἐπετέθη πὺξ καὶ λὰξ κατὰ τῶν ἠθοποιῶν καὶ μουσικῶν. Διὰ τὴν ἐπίθεσιν ταύτην ὁ ἀρτοποιὸς κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον 15 δολλαρίων. Τὸ περὶ τῆς παραστάσεως τοιχοκολληθὲν πρόγραμμα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Μεγάλη Ὄπερα τοῦ Χικάγου
2 Σεπτεμβρίου.

Ὁ κύκλος τῆς κιμωλίας, φοβερὸν καὶ σπαρακτικὸν μελόδραμα τοῦ Σὸγκ-Σίγκ.

Πρόσωπα:	Ὁ διοικητὴς	Σίγκ Σὸν-Σίγκ
	Χήρα Μὰ	Τὸμ - κὶ - Κὸγκ
	Χασσάγ, ἡρωΐς	Βό - Κέ - Βὰ
	Φοβερὸν ζῶον	Χάν - Πί.

Ἡ ὀρχήστρα ἀποτελεῖται ἐκ βιολίων, κυμβάλων, τυμπάνων καὶ *ντεφίων*. Μελῳδία δὲν ὑπάρχει, τὰ ᾄσματα ἀπαγγέλλονται μεγαλοφώνως καὶ ὁ θόρυβος τῶν ὀργάνων εἶνε καταπληκτικός. Τὸ κείμενον τοῦ μελοδράματος ἀποτελεῖ μογγολική τις παράδοσις. Δύο μητέρες διαμφισβητοῦσι τὴν κατοχὴν ἑνὸς παιδίου· ὁ δικαστὴς χαράσσει κύκλον διὰ κιμωλίας, αἱ δύο δὲ γυναῖκες δέον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν κύκλον προσπαθοῦσαι τίς ἐξ αὐτῶν νὰ ἑλκύσῃ ἔξω τοῦ κύκλου τὸ παιδίον. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀληθὴς μήτηρ ἀρνεῖται νὰ μετάσχῃ τοῦ πειράματος, νέος δὲ Σολομῶν ὁ δικαστὴς ἐκχωρεῖ εἰς αὐτὴν τὸ παιδίον. Τὴν ἄλλην γυναῖκα κατασπαράσσει ἐν τοῖς παρασκηνίοις εἰς 135 τεμάχια τὸ φοβερὸν θηρίον. Τὸ ζῶον, μετὰ τὴν παράστασιν, ἐξέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν καὶ χαιρετίζει τοὺς θεατάς. Ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ κινεζικὸν μελόδραμα ἐπιτύχῃ ἐν Ἀμερικῇ, ὁ Σόγκ-Σίγκ προτίθεται νὰ φέρῃ ἐκ Κίνας θίασον ἐξ ἀληθῶν ἠθοποιῶν.

—Χ.—

ΑΓΩΝ ΚΑΛΛΟΥΣ

Οἱ ἀγῶνες κάλλους ἢ καλλιστεῖα, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐκαλοῦντο, δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ αἰῶνος ἡμῶν. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὸ κάλλος ἐλάτρευον, ὡραῖον περὶ τοιούτου ἀγῶνος μῦθον ἔπλασαν, τὸν τῆς κρίσεως τοῦ Πάριδος, καὶ εἰς πολλὰς πόλεις Ἑλληνικὰς λαμπροὶ ἐτελοῦντο ἀγῶνες *Καλλιστεῖα* καλούμενοι. Τοὺς Ἕλληνας ἐμιμήθησαν οἱ Ρωμαῖοι καὶ τούτους ὁ μεσαίων, καθ' ὃν ἰδίᾳ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, εἰς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τῶν ἱπποτῶν, ἡ καλλίστη τῶν παρισταμένων δεσποινῶν ἐδίδε τῷ νικητῇ τὸ γέρας.

* * *

Εἰς τὸν ἀρκούντως πεζὸν καὶ μέχρις ἀηδίας πρακτικὸν αἰῶνα ἡμῶν τοιοῦτοι ἀγῶνες, μεγάλοι καὶ ἐπίσημοι, οὓς νὰ δύναται νὰ μνημονεύσῃ ἡ ἱστορία δὲν ἐτελέσθησαν. Δειλαί τινες μόνον ἀπόπειραι ἐγένοντο ὅπως αἱ ἐν χοροῖς, ἐν οἷς κυρίαι παριστῶσαι ζώσας εἰκόνας (tableaux vivants) ἐπιτρέπουσιν ἢ μᾶλλον προκαλοῦσι τὴν περὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν κρίσιν τῶν ἀνδρῶν, ἀτελής τις ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ φωτογραφικῶν εἰκόνων ἀγὼν κάλλους καὶ πλέον οὔ. Ἀπό τινων ὅμως ἐτῶν οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἤρξαντο τιθέμενοι, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Καὶ πρώτη δοῦσα τὸ σύνθημα ὑπῆρξεν ἡ καλλιγύναιξ Οὐγγαρία, ἥτις τὸ δεύτερον ἤδη τὸ παρελθὸν ἔτος τὰ καλλιστεῖα αὐτῆς ἐτέλεσε.

Ἤδη μανθάνομεν, ὅτι ἐν Σπᾶ, τῇ ὡραίᾳ τῶν λουτρῶν, τοῦ χαρτοπαιγνίου καὶ τῶν παντοειδῶν διασκεδάσεων πόλει τοῦ Βελγίου, λαμπρὸς ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῇ ἀγὼν κάλλους καὶ δὴ κατὰ πρωτοτυπώτατον τρόπον καὶ κατ' αὐστηροτάτους κανόνας.

Εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἐκαλοῦντο νὰ συμμετάσχωσι πάντες οἱ τύποι καὶ πάντα τὰ χρώματα τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, πλὴν ἐννοεῖται τῆς τῶν αἰθιόπων, καί τοι λέγεται, ὅτι καὶ αὐτὴ ἔχει τὴν Ἀφροδίτην της. Σημειωτέον ὅμως ὅτι, ἂν ἀπαγορεύεται εἰς τὰς Αἰθιοπίδας νὰ διαγωνισθῶσι, δὲν ἐφαρμόζεται ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ εἰς τὰς κιτρινοχρόους, δι' ὃ καὶ αἱ Εὐρωπαῖαι θὰ εὕρον ἴσως ἐπικινδύνους ἀντιζήλους μεταξὺ τῶν Κινεζίδων, Ἰαπωνίδων καὶ Αἰγυπτίων. Ἀτυχῶς τὸ πρόγραμμα οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῶν ἐρυθροδέρμων.

Αἱ αἰτήσεις πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἦσαν πάμπολλοι, ὡς φαίνεται. Μέχρι τοῦδε, ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπεία κριτῶν, ἡ ἐπιφορτισμένη νὰ κρίνῃ περὶ τῶν προσόντων, τῶν δυναμένων νὰ διαγωνισθῶσι, ἐνέκρινε περὶ τὰς 100 ὡραίας. Τὸ πρόγραμμα ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν διαγωνισθησομένων κάλλος φυσικὸν ἄμεμπτον, χωρὶς ὅμως νὰ ὁρίζῃ καὶ τὰς λεπτομερείας. Φαίνεται ὅμως, ὅτι ἀπαιτεῖται πλὴν τοῦ φυσικοῦ κάλλους καὶ ἡ αὐστηροτάτη ἠθική, ἐφ' ᾧ καὶ προτοῦ νὰ γείνῃ ὡραία τις ἀποδεκτὴ ἐξετάζεται ὁ βίος αὐτῆς, αἱ σχέσεις καὶ ἡ ἐν γένει διαγωγή της.

Ἡ ἡλικία δέον νὰ ἐκτείνηται ἀπὸ τοῦ 16 μέχρι τοῦ 35 διὰ τὰς διαγωνιζομένας παρθένους, νενυμφευμένας ἢ χήρας.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐργασίαν, ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὸν ἀγῶνα, ἄρχεται τὸ ἔργον δευτέρας κριτῶν ἐπιτροπείας, ἥτις θὰ διανείμῃ τὰ βραβεῖα, ἀνερχόμενα εἰς 20,000 φράγκων, μὴ ὑπολογιζομένων τῶν πολλῶν καὶ βαρυτίμων κοσμημάτων.

Ἡ ἐπιτροπεία αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ ζωγράφων, γλυπτῶν, λογογράφων καί τινων κυριῶν. Δὲν θὰ ἦτο ἴσως κακὸν νὰ περιελαμβάνοντο ἐν αὐτῇ καί τινες ἰατροί.

Τὸ πρῶτον βραβεῖον ἀνέρχεται εἰς 10,000 φράγκων, διπλώματα δὲ κάλλους θ' ἀπονεμηθῶσιν εἰς πάσας τὰς διαγωνιζομένας, αἵτινες ἀφοῦ καταταχθῶσι κατὰ τὸν βαθμὸν αὐτῶν, θὰ τοποθετηθῶσι κατ' ἐθνότητας ἐντὸς πολυτελέστατα ηὐτρεπισμένων αἰθουσῶν, ὧν τὰ παραπετάσματα θ' ἀναπαριστῶσι τὰ ἐθνικὰ χρώματα ἑκάστης. Τὴν ἡμέραν αἱ ὡραῖαι θὰ φέρωσιν ἔνδυμα περιπάτου, τὴν δ' ἑσπέραν χοροῦ. Ἵνα δὲ κάλλιον καταδειχθῇ τὸ κάλλος καὶ ἡ χάρις ἑκάστης θὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὰς νὰ ἐπιδίδωνται εἰς ἐκείνας τὰς ἀσχολίας, αἵτινες χαριεστέρας καθιστῶσιν αὐτάς. Οὕτω ἡ μὲν θὰ παίζῃ κλειδοκύμβαλον, ἡ ἑτέρα θὰ πλέκῃ, ἡ ἄλλη θὰ ζωγραφίζῃ καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὡς βλέπετε οὐδὲν παρελείφθη, ὅπως κάλλιον ἐξαρθῇ τὸ κάλλος ἑκάστης καὶ ἡ κρίσις δικαιοτέρα ἀποβῇ.

* * *

Ἀλλ' ἆρά γε ὁ ἀγὼν οὗτος θὰ ἐπιτύχῃ; Εἶναι εὔκολον νὰ ὁρισθῇ οὕτω τὸ κάλλος; Ὑπάρχουσι τόσαι περὶ κάλλους θεωρίαι ὅσαι καὶ ὡραῖαι. Οἱ κριταὶ δὲν θὰ μεροληπτήσωσιν ἢ δὲν θὰ ἐπηρεασθῶσιν ἐκ τῶν περὶ κάλλους θεωριῶν τοῦ ἔθνους εἰς ὃ ἀνήκουσιν; Ἰδοὺ τόσα ζητήματα, ἅτινα ἀναμένομεν νὰ ἴδωμεν πῶς θὰ τὰ λύσῃ ἡ ἐπιτροπεία τῶν κριτῶν τοῦ Σπᾶ. Ἄλλως τε εἶναι ἆρά γε δίκαιον νὰ βραβευθῇ μία ἢ καὶ δέκα καὶ νὰ ἀπορριφθῶσιν ἑκατοστύες ὅλαι; Ἐσκέφθησαν οἱ ἐν Σπᾶ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς τῶν προσβληθησομένων, ἐλησμόνησαν τὰ παθήματα τοῦ Πάριδος;

Σ.

ΕΚ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΤΑ ΜΥΧΙΑ ΜΗ ΚΡΙΝΗΣ!

Ἂν ἡ μορφὴ γαλήνην ἀποπνέει,
εἰξεύρεις ἡ καρδία τί σκεπάζει;
πόσον συχνὰ περιαλγὴς σφαδάζει
καὶ ἄπελπις πρὸς ἑαυτὴν παλαίει;

Οἱ ὀφθαλμοί, οἵτινες μειδιῶσι
εἰς τὴν μετὰ τῶν ἄλλων κοινωνίαν,
ὁπόταν εὑρεθοῦν εἰς μοναξίαν
εἰς δάκρυα πολλάκις κολυμβῶσι.

Τὸ μέτωπον, ποῦ ἀλαζὸν ὑψοῦται,
πολλάκις τὸ φωτίζει ἡ σελήνη
εἰς τὴν παλάμην κάτωχρον νὰ κλίνῃ
κ' εἰς θλίψεως πνοὴν νὰ ρυτιδοῦται.

Τὸ στόμα, ὅπου λάμπον ἐπανθίζει
μειδίαμα γαλήνης ἐν ἡμέρᾳ,
εἰς τῆς νυκτὸς τὸν ἔναστρον ἀέρα
στενάζει καὶ μὲ πόνον ψιθυρίζει.

Ἐκ τῆς μορφῆς τὰ μύχια μὴ κρίνῃς.
Ὁ φρόνιμος φυλάττει τὴν πικρίαν,
ὡσὰν κειμήλιον, εἰς τὴν καρδίαν
πρὸ ἀναισθήτου πολυπραγμοσύνης.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΒΛΕΓΙΟΣ.

ΕΚΕΙ...

Γνωρίζω μιὰ γωνιὰ κρυφή,
μιὰ χώρ' ἀγαπημένη·
τοῦ παραδείσου ἀδελφὴ
κάτω 'ς τὴ γῆ ῥιγμένη.

Ἐκεῖ τὰ ῥόδ' ἀνθοβολοῦν
κι' ἀγάλια-ἀγάλια ἀνοίγουν,
'σὰν χείλη ποῦ κρυφογελοῦν
ὅταν μὲ χείλη σμίγουν.

Ἐκεῖ τὸ σύννεφο περνᾷ,
ῥοδόφυλλο ποῦ τρέχει,
καὶ διαμαντάκια ἀληθινὰ
κάτω 'ς τὸ χῶμα βρέχει.

Ἐκεῖ ὁ νοῦς δὲν εἰμπορεῖ
νὰ φέρῃ μαύραις ἔννοιαις
γιατ' εἶν' ἡ 'μέρα φωτερὴ
κ' ἡ νύκτες ἀσημένιαις.

Ἐκ' εἶνε τ' ἄστρα πειὸ πολλὰ
κ' ἥλιος ποτὲ δὲν λείπει,
ἐκ' ἡ χαρὰ ῥοδογελᾷ
ἐκεῖ γελᾷ κ' ἡ λύπη.

Ἐκεῖ τοὺς στίχους μου σκορπῶ
ποὺ τοὺς θαρρῶ παιδιά μου,
ἐκ' εἶν' ἡ κόρη π' ἀγαπῶ,
ἐκ' εἶνε κ' ἡ καρδιά μου.

Ἐν Παρισίοις.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ἡ μεγαλοφυΐα ὁμοιάζει τὸν ἥλιον: δανείζει τὸ φῶς αὐτῆς.

—

Ἐν τραγικῇ στιγμῇ ἢ ἐν δυσχερεῖ περιστάσει λέγομεν ἀνοησίας.—Ὁ κύων ὑλακτεῖ ὅταν φοβῆται.

—

Αἱ θρησκεῖαι ἐνέπνευσαν τὴν τέχνην, ἀλλὰ ὀλίγιστοι καλλιτέχναι ὑπῆρξαν ἅγιοι.

—

Ἡ ὑπομονὴ δὲν εἶνε παθητική· τοὐναντίον εἶνε ἐνεργητική, εἶνε ἡ δύναμις συγκεντρωμένη.

—

Τὸ καθῆκον συνοφρυοῦται μόνον ὅταν ἀπο-

φύγητε αὐτό. Ἀκολουθήσατέ το καὶ θὰ σᾶς προσμειδιάσῃ.

—

Ὁ ἔρως δημιουργεῖ τὸν κόσμον· τὸ καθῆκον τὸν κυβερνᾷ.

—

Ὁ τοῦ καθήκοντος ἐλευθερούμενος εἶνε παράφρων ἢ ἐγκληματίας.

—

Ἀγωγὴ εἶνε ἡ τέχνη τοῦ γνωρίζειν τὸ ἴδιον καθῆκον καὶ τοῦ περιορίζειν τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν.

—

Δὲν εἶνέ τις παιδίον πλέον, καθ' ἣν ἡμέραν ἐννοήσῃ τὴν λέξιν *καθῆκον*.

Carmen Sylva.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γνωστόν, ὅτι οἱ σπόγγοι εἶναι ζῶα, ἀποικίαι ζώων ὑποδεεστέρων, ὁμοίων πως πρὸς τὰς ἀκαλήφας καὶ τὰ κοράλια. Φυσικὸν ἑπομένως ἦν, ὅτι θᾶσσον ἢ βράδιον θὰ ἐζητεῖτο ἡ ἀναπαραγωγὴ αὐτῶν, ἡ «καλλιεργία» κατὰ τὴν περὶ μικροβίων ἔκφρασιν τοῦ κ. Παστέρ, ἡ βελτίωσις τῶν διαφόρων αὐτῶν γενῶν δι' ἐπιγαμιῶν, ὡς τοῦτο γίνεται διὰ τὰ διάφορα ζῶα, καὶ διὰ τοὺς μεταξοσκώληκας. Τοσοῦτον δὲ μᾶλλον τοῦτο ἦτο ἀναγκαῖον, καθόσον οἱ σπόγγοι κατέχουσιν ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀξιόλογον θέσιν.

Τελευταῖον αὐστριακός τις, καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Γρὰτζ ἐν Στυρίᾳ, ἐξετέλεσεν ἐπ' αὐτῶν σειρὰν πειραμάτων, ἅτινα βεβαίως θὰ προκαλέσωσι τὴν ὕπαρξιν νέας βιομηχανίας. Ἐσοφίσθη νὰ διαχωρίσῃ τοὺς ζῶντας σπόγγους καὶ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτοὺς πρὸς σποράν, ὑπὸ ἰδιαιτέρας συνθήκας, εἰς χώρας ἁρμοδίως ἐκλελεγμένας.

Ἐλάχιστα τοιαῦτα τμήματα σπόγγων παρήγαγον ἐντὸς τριῶν ἐτῶν περιφήμους σπόγγους, δι' ἐλαχίστης δαπάνης. Κατὰ τὰς δοκιμὰς ταύτας, ἡ καλλιεργία 4,000 σπόγγων ἀπῄτησε δαπάνην 225 φρ. κατὰ τὸ διάστημα τῶν τριῶν ἐτῶν, ὑπολογιζομένου καὶ τοῦ τόκου τοῦ δι' αὐτὴν διατεθέντος ποσοῦ.

Ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις τοσοῦτον κατεπλάγη ἐκ τῶν ὠφελειῶν, ἃς ἠδύνατο ν' ἀποφέρῃ τοιαύτη βιομηχανία, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ προστατεύσῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς δοκιμάς, ὅσαι θὰ ἐγίνοντο ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Δαλματίας.

Ἐὰν ἡ ἀπόπειρα ἀπολήξῃ πράγματι εἰς τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐξάγονται ἐκ τῶν γενομένων πειραμάτων, τότε ἀνοίγεται διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Κορσικῆς, Ἀλγερίας, τῶν ἐκτεταμένων παραλίων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Τύνιδος, πηγὴ ἀνελπίστου πλούτου.

~~~

Ἀγγλικὴ ἐφημερὶς ἀναγράφει τὰς ἑπομένας πληροφορίας περὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῶν πέντε μεγάλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν: Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσσίας, Ἰταλίας καὶ Γερμανίας, ἤτοι ἐκείνων ἀκριβῶς ἅτινα εἶνε πιθανὸν νὰ μετάσχωσι προσεχοῦς πολέμου.

Κατὰ τὴν ἀγγλικὴν ταύτην ἐφημερίδα αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις τῶν εἰρημένων κρατῶν διαιροῦνται εἰς 3 κατηγορίας.

Εἰς πλοῖα καταδρομικά, πλοῖα θωρηκτά, καὶ πλοῖα ἀκταιωρά, ἤτοι τὰ προωρισμένα εἰς φρούρησιν τῶν ἀκτῶν. Κέκτηται δὲ ἐν ὅλῳ ἡ μὲν Ἀγγλία πλοῖα πολεμικὰ 370, ὧν 56 θωρηκτά, ἡ Γαλλία 306, ὧν θωρηκτὰ 33· ἡ Ρωσσία 262, ἐξ ὧν θωρηκτὰ 23· ἡ Ἰταλία 168, ἐξ ὧν θωρηκτὰ 21 καὶ ἡ Γερμανία 172, ἐν οἷς θωρηκτὰ 13.

Συγκρίνοντες δὲ τὸν ὁπλισμὸν τῶν σκαφῶν τούτων εὑρίσκομεν ὅτι ἡ μὲν Ἀγγλία ἔχει 1065 μόνον τηλεβόλα τελευταίου συστήματος, ἐνῷ ἡ Γαλλία ἔχει 1447. Ἡ Ρωσσία ἔχει 423, ἡ Ἰταλία 180, καὶ ἡ Γερμανία 508.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τηλεβόλων ἅτινα δύνανται νὰ διαπεράσωσι θωρηκτὰ παχύτερα τῶν 15 δακτύλων ἀνέρχεται εἰς 104 διὰ τὴν Ἀγγλίαν 124 διὰ τὴν Γαλλίαν, 38 διὰ τὴν Ρωσσίαν, 40 διὰ τὴν Ἰταλίαν, καὶ 61 διὰ τὴν Γερμανίαν.

~~~

Ἡ ἐν τῷ κράτει τῆς Ἰνδιάνας παραγωγὴ τοῦ ἄνθρακος αὐξάνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος· οὕτω τῷ 1887 ἀνῆλθεν εἰς 3,217,711 τόνους, κατὰ 217,711 ἀνωτέρα τῆς τοῦ 1886. Θὰ ἦτο δὲ πολὺ ἀνωτέρα καὶ θὰ ὑπερέβαινε τὰ 4 ἑκατομμύρια τόνων ἂν δὲν ἐπήρχετο ἡ ἐν ταῖς κομητείαις τοῦ Δάβη καὶ Κάνδερβουργ ἀπεργία τῶν ἐργατῶν. Τὸ διατιθέμενον κεφάλαιον πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ ἄνθρακος ἀνέρχεται εἰς 16,000,000 περίπου.

~~~

Τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον τῆς Γερμανίας ἐπέρανε συγκριτικὴν μελέτην ἐπὶ τῆς πορείας παρὰ τοῖς διαφόροις εὐρωπαϊκοῖς στρατοῖς. Ἐκ τῆς μελέτης ταύτης ἐξάγεται, ὅτι τὸ μῆκος ἑκάστου βήματος τοῦ ρώσσου στρατιώτου εἶναι 71 ἑκατοστῶν, τοῦ γερμανοῦ 80, τοῦ Γάλλου, Αὐστριακοῦ, Βέλγου, Ἐλβετοῦ καὶ Σουηδοῦ 75 ἑκατοστῶν. Ὁ ἰταλὸς στρατιώτης κάμνει εἰς ἓν λεπτὸν 120 βήματα, ὁ Γάλλος ἀπὸ 112 μέχρι 116, ὁ Γερμανὸς 115, ὁ Αὐστριακὸς 122 καὶ ὁ Βέλγος 110. Ἰταλικὸν σύνταγμα διανύει κατὰ μέσον ὅρον, 90 μέτρα κατὰ λεπτόν, γερμανικὸν 89, ἀγγλικὸν 88 καὶ γαλλικὸν 86.

~~~

Σεισμὸς ἰσχυρότατος ἐγένετο ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ τὸν παρελθόντα Αὔγουστον. Ταὐτοχρόνως σχεδὸν ἐπῆλθε καὶ φοβερὰ ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου Βανδά-Κὰν ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐπενεγκοῦσα τὸν θάνατον εἰς πολλοὺς τῶν πέριξ οἰκούντων.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐφευρέθη ἐσχάτως ἰδιαίτερον μηχάνημα, δι' οὗ διανέμεται τὸ φωταέριον κατὰ μικρὰς δόσεις. Ὁμοιάζει κατὰ πολὺ τὸ μηχάνημα τοῦτο πρὸς τὸν ἐνταῦθα αὐτόματον πωλητὴν τῶν φύλλων τῆς «Ἐφημερίδος». Οὕτω ἐντὸς μικρᾶς ὀπῆς ῥίπτετε 10 λεπτὰ καὶ ἔχετε τὸ ἀναγκαῖον φωταέριον, ἅμα θέλετε καὶ ἄλλην ποσότητα ῥίπτετε ἕτερα δέκα λεπτὰ καὶ οὕτω καθεξῆς.

~~~~~~

Ἐν Ὀδησσῷ συνέστη Γαλλο-ρωσσικὴ ἑταιρία σκοποῦσα τὴν κατασκευὴν διώρυγος μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης. Ἡ διώρυξ αὕτη θὰ ἔχῃ μῆκος 85 χιλιομέτρων, αἱ δαπάναι δ' αὐτῆς ὑπελογίσθησαν εἰς τεσσαράκοντα ἑκατομμύρια ῥουβλίων.

~~~~~~

Ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» ἐδημοσιεύσαμεν σημειώσεις τινὰς ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ἐν Γερμανίᾳ, ἤδη παρέχομεν τὰς ἑξῆς περιέργους πληροφορίας περὶ τῶν Ἀγγλικῶν ταχυδρομείων. Κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ γενικοῦ αὐτῶν διευθυντοῦ συνάγεται, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1887-88 διενεμήθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ 1,512,200,000 ἐπιστολῶν, 188,800,000 ἐπιστολικῶν δελταρίων, 389,500,000 βιβλίων καὶ ἐγκυκλίων, 152,300,000 ἐφημερίδων καὶ 86,732,000 δεμάτων. Κατὰ τοὺς ἀριθμοὺς τούτους, ὁ μέσος ὅρος κατ' ἄτομον ἀντιστοιχεῖ πρὸς 41 ἐπιστολάς, 5 ἐπιστολικὰ δελτάρια, 10 βιβλία καὶ ἐγκυκλίους, 4 ἐφημερίδας καὶ ἓν δέμα.

Διὰ τοιαύτην καταπληκτικὴν ὑπηρεσίαν, ὑπάρχουσι 56,640 ὑπάλληλοι, ὧν 3872 γυναῖκες, ἐπὶ πλέον δὲ ὑπάρχουσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις 48,900 ὑπεράριθμοι ὧν 16,000 γυναῖκες, διαμοιρασμένοι ἐντὸς 17,587 γραφείων. Αἱ πλεῖσται τῶν γυναικῶν ἐργάζονται ἐν τοῖς τηλεγραφείοις.

~~~~~~

Ἀμερικανός τις ἰατρὸς ἐφεῦρεν ἐσχάτως νέαν μέθοδον, ἥτις προτιμωμένη, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ θέλει ἀντικαταστήσῃ τὴν ταρίχευσιν τῶν νεκρῶν καὶ τὴν ἀποτέφρωσιν ἔτι, στοιχίζουσα εὐθηνότερον ἀμφοτέρων τούτων. Ἡ μέθοδος τοῦ ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονος συνίσταται εἰς τὴν δι' ὑδραυλικῆς πιέσεως συμπύκνωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, σμικρυνομένου τόσον διὰ ταύτης, ὥστε μεταμορφοῦται εἰς μικρὸν ὄγκον ἔχοντα τὴν σκληρότητα λίθου. Τὸ σῶμα ἀνδρὸς ὡρίμου ἡλικίας δύναται διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ μεταβληθῇ εἰς σχῆμα κύβου δώδεκα δακτύλων. Ἡ πρωτοτυπωτάτη αὕτη ἐφεύρεσις φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως ἀνεφάρμοστος, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ τοσοῦτον νὰ συμπιεσθῇ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα οὗ καὶ αἱ διαστάσεις καὶ τὸ βάρος εἶνε πολὺ ὑπέρτερα. Ἀλλὰ μὴ λησμονῶμεν ὅτι ἐξ ὅλου τοῦ ὄγκου τοῦ σώματος ἡμῶν μόνον ἐλάχιστον μέρος, οὐχὶ βαρύτερον τῶν 10 χιλιογράμμων, ἀποτελεῖται ἐκ στερεᾶς ὕλης, τὸ δὲ λοιπὸν εἶνε ὑγρόν.

~~~~~~

Ἐν Καναδᾷ εὑρέθη ἐσχάτως βῶλος χρυσοῦ πρωτοφανῶν διαστάσεων. Ἡ δ' εὕρεσις αὐτοῦ ἐξέπληξε τοὺς χρυσοθήρας, καθ' ὅσον ὁ χρυσὸς εὑρίσκεται συνήθως τετριμμένος εἰς κόνιν ἢ εἰς μικροτάτους βώλους. Ὁ ἐσχάτως εὑρεθεὶς ὄγκος ἔχει βάρος 20 χιλιογράμμων περίπου καὶ ἀποτελεῖται ἐκ καθαρωτάτου χρυσοῦ κατὰ τοὺς εἰδήμονας.

~~~~~~

Αὐτὰ γίνονται μόνον ἐν Ἀμερικῇ!

Πῶς νὰ κάμῃ ἡ δεσποινὶς Μέρυ, ὥστε περισσότερος κόσμος νὰ εἶνε κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων της ἐν τῷ ναῷ, καὶ εἰς πλείονας ἀντιζήλους νὰ ἐπιδείξῃ τὴν νυμφικὴν αὐτῆς περιβολήν; Εἶπεν εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς φίλας, ἀλλὰ μυστικὰ εἰς ἑκάστην, ὅτι ὁ μνηστὴρ αὐτῆς εἶνε ἤδη νυμφευμένος ἐν ἄλλῃ πόλει καὶ πολὺ φοβεῖται μὴ ἡ πρώτη σύζυγος μανθάνουσα τὸν νέον αὐτοῦ γάμον ἔλθῃ κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως καὶ γίνῃ σκάνδαλον ἐκεῖ. Καὶ αἱ φίλαι τὸ εἶπον εἰς τὰς φίλας, καὶ τῶν φίλων αἱ φίλαι εἰς ἄλλας— καὶ ὁ ναὸς ἦτο πλήρης κατὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστηρίου!

~~~~~~

Οἱ Ἀμερικανοὶ τὰ πάντα μηχανεύονται ὅπως ἐκτείνωσι καὶ παγιώσωσιν ἐπὶ ἐμπέδων θεμελίων τὰς νεοπαγεῖς πόλεις των. Ἡ ἐν τῷ Ὄχιο πόλις Φύνδλαϋ, πρὸς τοῦτο, καλεῖ συνοικιστὰς ἐκ πάσης τῆς ὑφηλίου, προσφέρουσα αὐτοῖς δωρεὰν γήπεδα πρὸς ἀνέγερσιν οἰκιῶν, φωτισμὸν καὶ θέρμανσιν. Ἐν ἀνάγκῃ προσφέρεται καὶ νὰ δανείσῃ αὐτούς.

~~~~~~

Ὁ προσεχῶς νυμφευόμενος νεαρὸς αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας, παῖς ὤν, εἶχεν ὡς θεραπείαν 451 θεράποντας καὶ θεραπαινίδας, μεταξὺ τῶν ὁποίων 80 (!) τροφοί, 25 ῥιπιδοφόροι, 25 φορεῖς, 10 ἀλεξηλιοφόροι, 30 ἰατροὶ καὶ χειρουργοί, 7 μάγειροι καὶ 23 παραμάγειροι, 50 ὑπηρέται καὶ διάγγελοι, 50 ἱματιοφύλακες, 75 ἀστρολόγοι, 16 παιδαγωγοί, καὶ 60 ἱερεῖς

~~~~~~

Ἡ παραγωγὴ τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἥτις πρὸ τεσσαρακονταετίας συνεποσοῦτο εἰς 68 ἑκατομμύρια ἑκατολλίτρων, ἀνῆλθεν βαθμιαίως εἰς 81 ἑκατομ. (1842-1850), εἰς 89 ἑκ. (1852-1861), 98 ἑκ. (1862-1871), 100 ἑκ. (1872-1881). Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ τετραετίαν ἔφθασε μέχρις 110 ἑκατομμυρίων ἑκατολλίτρων.

~~~~~~

Ἐν ἀρτοπωλείῳ, μεταξὺ γραίας μαγειρίσσης καὶ τοῦ ὑπηρέτου τοῦ ἀρτοπώλου:

— Γιάννη, νὰ 'πῇς τ' ἀφεντικοῦ σου νὰ φτηνάνῃ τὸ ψωμί· οἱ ἄλλοι ψωμᾶδες σήμερα τὸ κατεβάσανε.

— Αἴ, κυρὰ 'Λένη, οἱ ἄλλοι τὸ φτηνάνανε, ἐμεῖς 'λαφρώσαμε τὰ ζύγια—τὸ ἴδιο πάλι ἔρχεται γιὰ τοῦ λόγου σου.

~~~~~~

Καὶ μία σκέψις τοῦ Βαλζάκ:

Οἱ ἄνδρες οἱ τὰ μάλα ἀγαθοὶ καὶ οἱ τὰ μάλα κακεντρεχεῖς δὲν εἶπον οὐδὲ θὰ εἴπωσι τόσα καλὰ καὶ τόσα κακὰ περὶ γυναικῶν ὅσα αὐταὶ περὶ ἑαυτῶν καὶ ἀλλήλων διαλογίζονται.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1454

'Αριθ. 667 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 35. 9 'Οκτωβρίου 1888

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΛ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ

('Εκ τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ Λέοντος Τολστόη.)

['Ο Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς, γερμανός, ἦτο παιδαγωγὸς τοῦ Λέοντος Τολστόη καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν των. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς μητρός των ὁ πατὴρ τοῦ Λέοντος κόμης Τολστόη ἀπέπεμψεν ὡς ἄχρηστον τὸν γέροντα παιδαγωγόν. 'Ο μέγας ῥῶσσος μυθιστοριογράφος περιγράφει τὴν βαθεῖαν ἀπελπισίαν τοῦ Κάρλ 'Ιβάνοβιτς ἑτοιμαζομένου ν' ἀπέλθῃ καὶ διηγεῖται τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ πιστῶς ὡς ἐν τῇ ὀξείᾳ ὀδύνῃ τῆς ψυχῆς του διηγήθη πρὸς αὐτὸν παιδίον ὄντα ὁ ἀτυχὴς παιδαγωγός του.]

Τὴν μίαν μετὰ τὰ μεσάνυκτα, τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὁ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς ἔμελλε διὰ παντὸς ν' ἀπέλθῃ τῆς οἰκίας μας, βαμβακόναστον κοιτωνίτην φορῶν καὶ ἐρυθρὸν πιλίδιον, ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ μαρσίπου ἐν ᾧ μετ' ἄκρας προσοχῆς ἐτακτοποίει συμμετρικῶς τὰ ἐνδύματά του.

'Η συμπεριφορὰ τοῦ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς, τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας ἦτο ἐξαιρετικῶς διάφορος. Θὰ ἔλεγέ τις ὅτι προσεπάθει νὰ ἔχῃ ὡς οἷόν τε ἥττονας πρὸς ἡμᾶς σχέσεις. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔτι, καθ' ἣν εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιον, ἔρριψεν ἁπλῶς ἐπ' ἐμοῦ ἀδιάφορον βλέμμα καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ἔργον του. 'Εξηπλώθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου, ὁ δὲ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς, ὅστις συνήθως ἀπηγόρευε τοῦτο αὐστηρότατα, οὐδὲν μοὶ εἶπε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Τότε ἡ ἰδέα ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἐπιπλήξῃ ποτὲ πλέον, ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἐμποδίσῃ πλέον τοῦ νὰ πράξωμεν τὸ κακόν, ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θὰ μᾶς ἔλεγε τίποτε, μοὶ ὑπέμνησε τὴν ἐπικειμένην ἀναχώρησίν του. Κατεθλίβην ἀναλογισθεὶς ὅτι δὲν μ' ἀγαπᾷ ἤδη, καὶ ἠθέλησα νὰ τῷ εἴπω τί ᾐσθανόμην ἐν ἐμαυτῷ.

— 'Αφῆτέ με, Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς, νὰ σᾶς βοηθήσω, εἶπον πλησιάσας.

'Ο Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς ἔρριψεν ἐπ' ἐμοῦ ταχὺ βλέμμα καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλήν.

'Εν τῷ ἁπλῷ ἐκείνῳ βλέμματι ἀνέγνων οὐχὶ τὴν ἀδιαφορίαν, εἰς ἣν ἀπέδιδον τὴν πρὸς τὸν ἀδελφόν μου καὶ ἐμὲ ψυχρότητά του, ἀλλὰ θλῖψιν ὀξεῖαν συνεχομένην.

— *'Ο Θεός βλέπει τὰ πάντα, γινώσκει τὰ πάντα καὶ ἡ θέλησίς του εἶνε ἐν παντί*, εἶπεν ἀνορθωθεὶς καὶ στενάξας βαθέως. Ναί, παιδί μου, ἐξηκολούθησε παρατηρήσας τὴν ἔκφρασιν τῆς εἰλικρινοῦς συμπαθείας, ἥτις ἐξεχείλιζεν ἐν ἐμοί. Τὸ πεπρωμένον μὲ προώρισεν ἀπὸ τὸ λίκνον μέχρι τοῦ νεκρικοῦ φερέτρου μου νὰ εἶμαι δυστυχής. Μοὶ ἀπέδωκαν κακὸν ἀντὶ τοῦ καλοῦ τὸ ὁποῖον ἔκαμα εἰς τοὺς ἀνθρώπους: Καὶ ἐδείκνυε τὸν οὐρανόν.—"Αν εἰξεύρετε τὴν ἱστορίαν μου καὶ ὅσα ὑπέφερα ἐπὶ τῆς ἐπιγείου ταύτης ζωῆς!.. 'Υπῆρξα ὑποδηματοποιός, ὑπῆρξα στρατιώτης, ὑπῆρξα *λιποτάκτης*, ὑπῆρξα βιομήχανος, ὑπῆρξα καθηγητὴς καὶ τώρα εἶμαι . . . μηδέν! Καὶ ἐγώ, ὅπως ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, δὲν ἔχω ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι!

Κλείσας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατέπεσε βαρέως ἐπὶ ἕδρας.

Παρατηρήσας ὅτι ὁ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς εὑρίσκετο ἔν τινι τῶν μελαγχολικῶν ἐκείνων διαθέσεων, καθ' ἅς, μὴ λαμβάνων τις κἂν ὑπ' ὄψιν ἂν ἔχῃ ἢ ὄχι ἀκροατάς, ἐκχέει, δι' ἑαυτὸν τὰς μυχιαιτάτας σκέψεις του, χωρὶς νὰ εἴπω λέξιν καὶ χωρὶς ν' ἀπομακρύνω τὸ βλέμμα μου ἐκ τῆς ἀγαθῆς μορφῆς του, ἐπέστρεψα πάλιν εἰς τὴν κλίνην μου.

— Δὲν εἶσθε πλέον παιδί, εἰμπορεῖτε νὰ ἐννοήσετε. Θὰ σᾶς διηγηθῶ ὅλην τὴν ἱστορίαν μου καὶ τί ὑπέφερα καθ' ὅλον τὸν θλιβερόν μου βίον. Κάποτε θὰ ἐνθυμῆσθε τὸν γηραιὸν φίλον σας, ὁ ὁποῖος τόσον σᾶς ἠγάπα, ὅταν ἦσθε παιδί.

Καὶ ὁ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς στηριχθεὶς ἐπὶ τῆς παρ' αὐτῷ μικρᾶς τραπέζης ἔλαβε δραγμίδα ταμβάκου· εἶτα ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἤρχισε τὴν διήγησίν του διὰ τῆς λαρυγγώδους καὶ μονοτόνου φωνῆς, δι' ἧς μᾶς ὑπηγόρευε τὸ ὀρθογραφικὸν γύμνασμα τῆς γερμανικῆς γλώσσης.

— 'Απὸ τῆς κοιλίας τῆς μητρός μου ἤμην ἤδη δυστυχὴς ἐξηκολούθησε μετὰ πεποιθήσεως.

'Επειδὴ ὁ Κὰρλ 'Ιβάνοβιτς πολλάκις μοὶ διηγήθη τὴν ἱστορίαν του, ὁμοίαν πάντοτε κατὰ τὴν ὑφήν, τὴν ἔκθεσιν τῶν γεγονότων καὶ τὸν τόνον τῆς ἐκφράσεως, ἐλπίζω ὅτι δύναμαι αὐτολεξεὶ νὰ ἐπαναλάβω αὐτήν. 'Αλλ' ἀγνοῶ ἂν

εἶνε ἡ ἀληθὴς ἱστορία τοῦ βίου του, ἢ προϊὸν τῆς φυσικῶς ζωηρᾶς φαντασίας του, ἣν ἐξῆπτεν ἔτι μᾶλλον ὁ μονήρης ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν βίος.

— Εἰς τὰς φλέβας μου ῥέει τὸ εὐγενὲς αἷμα τῶν κομήτων φὸν Σομμερμπλάτ! Ἐγεννήθην ἓξ ἑβδομάδας μετὰ τὸν γάμον τῆς μητρός μου. Ὁ σύζυγος τῆς μητρός μου (τὸν ὠνόμαζον πατέρα) ἦτο ἐπιστάτης τοῦ κόμητος Σομμερμπλάτ. Δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ τὴν καταισχύνην τῆς μητρός μου καὶ δὲν μὲ ἠγάπα. Εἶχον ἕνα μικρὸν ἀδελφόν, τὸν Γιόχαν, καὶ δύο ἀδελφάς. ἀλλ' ἤμην ξένος ἐντὸς τῆς ἰδίας μου οἰκογενείας. Ὅταν ὁ Γιόχαν ἔκαμνε καμμίαν ἀνοησίαν, ὁ πατήρ μου ἔλεγε· «Ποτέ μου δὲν θὰ εὕρω ἡσυχίαν μὲ αὐτὸν τὸν ἐλεεινὸν Κάρλ. Καὶ μ' ἐπέπληττον καὶ μ' ἐτιμώρουν. Ὅταν αἱ ἀδελφαί μου ἐμάλωνον ἀναμεταξύ των, ὁ πατήρ μου ἔλεγε· «Ὁ Κὰρλ δὲν θὰ γείνῃ ποτὲ ἄνθρωπος τῆς προκοπῆς» καὶ μ' ἐπέπληττον καὶ μ' ἐτιμώρουν. Μόνον ἡ καλή μου μητέρα μὲ ἠγάπα καὶ μ' ἐθώπευε. Συχνάκις ἔλεγε· «Κάρλ ἔλα 'δῶ, εἰς τὴν κάμαράν μου.» Κ' ἐκεῖ κρυφὰ μ' ἐφίλει. «Καϋμένε Κάρλ, μοὶ ἔλεγε μὲ λύπην, κανεὶς δὲν σ' ἀγαπᾷ, μὰ ἐγὼ δὲν σ' ἀλλάζω μὲ κανένα ἐδῶ μέσα. Ἡ μανοῦλά σου γιὰ ἕνα πρᾶγμα σὲ παρακαλεῖ· νὰ μάθῃς γράμματα καὶ νὰ εἶσαι τίμιος πάντα· ὁ Θεὸς δὲν θὰ σὲ ἐγκαταλείψῃ.

Ἐγὼ προσεπάθησα παντὶ σθένει νὰ ἐκπληρώσω τὴν εὐχὴν τῆς μητρός μου.

Ὅταν ἔγεινα δεκατεσσάρων ἐτῶν, ἡ μήτηρ μου εἶπεν εἰς τὸν πατέρα μου·

— Ὁ Κὰρλ ἐμεγάλωσε, Γουστάβε· τί θὰ τὸν κάμωμεν;

Ὁ πατήρ μου ἀπήντησε·

— Δὲν εἰξεύρω.

— Ἂς τὸν στείλωμεν εἰς τὴν πόλιν, εἰς τοῦ Σούλτς, νὰ γείνῃ ὑποδηματοποιός.

— Καλά, ἀπήντησεν ὁ πατήρ μου.

Ἔζησα ἓξ ἔτη καὶ ἓξ μῆνας εἰς τὴν πόλιν, εἰς τὸ ὑποδηματοποιεῖον. Ὁ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος μὲ ἠγάπα· ἔλεγε· «Ὁ Κὰρλ εἶνε καλὸς τεχνίτης. Μετ' ὀλίγον θὰ γείνῃ σύντροφός μου.» Ἀλλὰ ... ἄλλαι μὲν βουλαὶ ἀνθρώπων ἄλλα δὲ Θεὸς κελεύει.

Τῷ 1796 ἔπρεπε νὰ γείνῃ στρατολογία, ὅλοι δὲ οἱ νέοι ἀπὸ δέκα ὀκτὼ μέχρι εἴκοσι ἐτῶν συνηθροίσθησαν εἰς τὴν πόλιν.

Ὁ πατήρ μου καὶ ὁ Γιόχαν ἦλθον ἐπίσης διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὑπήγαμεν ὅλοι μαζὶ νὰ τραβήξωμεν τὸν κλῆρον: *ποῖος πρέπει νὰ γείνῃ στρατιώτης καὶ ποῖος δὲν πρέπει. Στρατιώτης!* Ὁ Γιόχαν ἐξέβαλε κακὸν ἀριθμόν, ἔπρεπε νὰ γείνῃ στρατιώτης. Ἐγὼ ἐξέβαλα καλόν· δὲν ἔπρεπε νὰ γείνω στρατιώτης. Τότε ὁ πατήρ μου μοὶ εἶπε: «Εἶχα ἕνα μόνον υἱὸν καὶ θὰ μοῦ φύγῃ καὶ αὐτός! . . .

Ἀλλ' ἐγὼ ἔλαβα τὴν χεῖρά του καὶ τῷ εἶπα·

— Διατί ὁμιλεῖτε ἔτσι; πατέρα. Ἐλᾶτε μαζί μου, ἔχω κάτι νὰ σᾶς εἰπῶ.

Ὁ πατὴρ παρηκολούθησε τὸν υἱόν. Καὶ οἱ δύο δὲ ἐμβήκαμεν εἰς ἓν ζυθοπωλεῖον, καὶ ἐκαθήσαμεν πλησίον μιᾶς μικρᾶς τραπέζης.

— Δῶσέ μας δύο ποτήρια.

Ἐπίομεν ὀλίγον, καὶ τῷ εἶπα·

— Πατέρα, μὴ λέγετε ὅτι ἔχετε ἕνα υἱὸν μόνον καὶ ὅτι θὰ σᾶς φύγῃ καὶ αὐτός. Ἡ καρδία μου ῥαγίζεται εἰς τὸ στῆθός μου ὅταν ἀκούω αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ ἀδελφός μου Γιόχαν δὲν θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν στρατόν· ἐγὼ θὰ γείνω στρατιώτης... Κανεὶς ἐδῶ δὲν ἔχει ἀνάγκην τοῦ Κάρλ, καὶ ὁ Κὰρλ θὰ γείνῃ στρατιώτης. Στρατιώτης! . . .

— Εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος Κάρλ, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου καὶ μ' ἐφίλησε.

Ἦσαν τότε τρομεροὶ χρόνοι, ἐξηκολούθησεν ὁ Κὰρλ Ἰβάνοβιτς. Ὁ Ναπολέων ἦτο παντοῦ. Μετ' ὀλίγον ἠθέλησε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Γερμανίαν· ἀλλ' ὑπερησπίσαμεν τὴν πατρίδα μας μέχρι τελευταίας σταγόνος τοῦ αἵματός μας.

Ἤμην εἰς τὴν Οὔλμην, ἤμην εἰς τὸ Ἀουστερλίτς, ἤμην εἰς τὴν Βαγράμην!

— Ἐπολεμήσατε λοιπόν; ἠρώτησα τὸν Κάρλ Ἰβάνοβιτς, παρατηρῶν αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως. Ἐσκοτώσατε ἄνθρωπον;

Ὁ Κάρλ Ἰβάνοβιτς μὲ καθησύχασε κατὰ τοῦτο.

— Μίαν ἡμέραν, εἶπεν, εἷς γάλλος γρεναδιέρος εἶχε χάσῃ τοὺς συντρόφους του καὶ ἔπεσεν ἀποσταμένος εἰς τὸν δρόμον· ἔτρεξα μὲ τὸ τουφέκι μου ἤθελα νὰ τὸν τρυπήσω πέρα πέρα μὲ τὴ ξιφολόγχη μου, ἀλλ' αὐτὸς μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν λυπηθῶ καὶ τὸν ἐφῆκα.

Εἰς τὴν Βαγράμην ὁ Ναπολέων κατώρθωσε νὰ μᾶς περικυκλώσῃ τόσον καλὰ ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ φύγωμεν. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἐμείναμεν ἄνευ προμηθειῶν, εἰς τὸ νερὸ μέχρι τῶν γονάτων.

Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἤμεθα αἰχμάλωτοι. Μᾶς ὡδήγησαν εἰς ἓν φρούριον. Εἶχα μίαν κυανῆν περισκελίδα, ἕνα μανδύαν ἀπὸ ὡραίαν τσόχαν, δεκαπέντε ἀργυρᾶ τάληρα, καὶ ἓν ἀργυροῦν ὡρολόγιον, δῶρον τοῦ πατρός μου· εἷς γάλλος στρατιώτης μοῦ τὰ ἐπῆρε. Εὐτυχῶς ἡ καλή μου μητέρα ἐφρόντισε νὰ ῥάψῃ εἰς τὴν φανέλα μου τρία εἰκοσάφραγκα, τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν εὗρε.

Δὲν ἠθέλησα νὰ μείνω αἰχμάλωτος καὶ ἀπεφάσισα νὰ δραπετεύσω. Μίαν ἑορτὴν λέγω εἰς τὸν λοχίαν ὅστις μᾶς ἐφρούρει·

— Κύρ λοχία, σήμερα είνε μεγάλη έορτή. Πές νά φέρουν διά λογαριασμό μου, δύο μποτίλιαις κρασί θά τάς πιοῦμε μαζύ.

Ὁ λοχίας ἀπήντησε : Καλά.

Ἀφ' οὗ μᾶς ἔφεραν τὸ κρασὶ καὶ ἔπιε μερικὰ ποτήρια ὁ λοχίας, ἔπιασα τὸ χέρι του καὶ τῷ εἶπα·

— Κύρ λοχία, θὰ ἔχῃς πιστεύω καὶ σὺ πατέρα, μητέρα.

— Ἔχω πατέρα καὶ μητέρα, Μάουερ.

Ὁ πατέρας μου καὶ ἡ μητέρα μου ἔχουν ὀκτὼ χρόνους νὰ μὲ ἴδουν. Δὲν ἠξεύρουν ἂν ζῶ ἢ ἂν πρὸ πολλοῦ τὰ κόκκαλά μου ἀναπαύωνται ὑπὸ τὸ ὑγρὸν χῶμα. Ἐδῶ κάτω ἀπὸ τὴ φανέλα μου ἔχω δύο ναπολεόνια. Πάρετα καὶ ἄφησέ με νὰ φύγω. Γίνου ἐλευθερωτής μου ! Καὶ ἡ μητέρα μου ὅλην τὴν ζωήν της θὰ παρακαλῇ τὸν Θεὸν διὰ σέ. Ὁ λοχίας ἔπιεν ἓν ποτήριον, ἔπειτα ἀπεκρίθη.

— Μάουερ, σὲ ἀγαπῶ πολὺ καὶ σὲ λυποῦμαι ἐγκαρδίως· ἀλλὰ εἶσαι αἰχμάλωτος σὺ καὶ ἐγὼ στρατιώτης. Ἔσφιγξα τὴν χεῖρά του καὶ εἶπα·

— Κύρ λοχία !

Καὶ ὁ λοχίας ἐπανέλαβε. — Εἶσαι πτωχὸς ἄνθρωπος καὶ δὲν θέλω νὰ πάρω τὰ χρήματά σου· ἀλλὰ θέλω νὰ σὲ βοηθήσω. Ὅταν πλαγιάσω ἀγόρασε ἕνα καδδὶ βότκα διὰ τοὺς στρατιώτας· αὐτοὶ θὰ κοιμηθοῦν κ' ἐγὼ δὲν θὰ ἰδῶ τίποτε.

Ὁ λοχίας αὐτὸς ἦτο ἄνθρωπος μὲ καρδίαν. Ἠγόρασα τὸ καδδὶ τῆς βότκας, καὶ ὅταν ἐμέθυσαν οἱ στρατιῶται, ἐφόρεσα τὰ ὑποδήματά μου καὶ ἕνα παλαιὸν μανδύαν καὶ ἐξῆλθα ἡσύχως ἀπὸ τὴν θύραν.

Ἀνέβην εἰς τὸ τεῖχος καὶ ἠθέλησα νὰ πηδήσω· ἀλλὰ παρετήρησα ὅτι ἡ τάφρος ἀποκάτω εἶχε νερόν. Διευθύνθην πρὸς τὴν παραπυλίδα. Ὁ σκοπὸς ἐβημάτιζε, ἐπὶ βραχίονος ἔχων τὸ ὅπλον, καὶ μὲ εἶδε.

— Τίς εἶ; εἶπε μίαν φοράν· ἀλλ' ἐγὼ τσιμουδιά ! Τίς εἶ ; εἶπε καὶ δευτέραν φοράν· καὶ πάλιν σιωπή. Τίς εἶ ; εἶπε καὶ τρίτην φοράν. Τότε ἔτρεξα, ἐπήδησα εἰς τὴν τάφρον, ἀνερριχήθην εἰς τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐτράπην εἰς φυγήν.

Ὅλην τὴν νύκτα ἔτρεχα· ὅταν ἐξημέρωσε ἡ ἡμέρα, ἐφοβήθην μὴ μὲ ἴδῃ κανεὶς καὶ ἐκρύφθην μέσα εἰς τὰ στάχυα. Ἐκεῖ, ἐγονυπέτησα, ἥνωσα τὰς χεῖράς μου καὶ εὐχαρίστησα τὴν θείαν πρόνοιαν, ἥτις μὲ ἔσωσε· ἔπειτα ἀπεκοιμήθην ἥσυχος.

Ἐξύπνησα τὴν ἑσπέραν καὶ ἤρχισα νὰ βαδίζω· ἔξαφνα μὲ φθάνει μία μεγάλη γερμανικὴ ἄμαξα, συρομένη ἀπὸ δύο ἵππους. Εἷς ἄνθρωπος ἐκάθητο εἰς τὴν φορτηγὸν ἐκείνην ἄμαξαν. Ἐκάπνιζε τὴν πίπαν του καὶ μὲ παρετήρει, Εἶχα βραδύνῃ τὸ βῆμά μου διὰ νὰ προσπεράσῃ ἡ ἄμαξα· ἀλλὰ καὶ οἱ ἵπποι ἐβράδυναν τὸν καλπασμόν των. Ἐτάχυνα τὸ βῆμά μου καὶ οἱ ἵπποι ἐτάχυναν τὸ ἰδικόν των· Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Τότε ἐκάθησα εἰς τὸ χεῖλος τῆς ὁδοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἐσταμάτησε τοὺς ἵππους του καὶ παρατηρῶν με εἶπε.

— Παλληκάρι ποῦ πᾶς τόσον ἀργά ;

— Εἰς τὴν Φραγκφόρτην.

— Ἔλα κάθησε εἰς τ' ἁμάξι. Ἔχει θέσι· θὰ σὲ πάγω ἐγώ. Διατί δὲν ἔχεις τίποτε μαζί σου ; Τὰ γένειά σου εἶνε ἀξύριστα, καὶ τὸ φόρεμά σου λασπωμένον.

— Εἶμαι πτωχὸς καὶ ζητῶ ἐργασίαν εἰς κανὲν ἐργοστάσιον· ὁ μανδύας μου καὶ τὰ φορέματά μου εἶνε λασπωμένα διότι ἔπεσα εἰς τὸν δρόμον.

— Δὲν λέγεις τὴν ἀλήθειαν. Ἰδέ· ὁ δρόμος εἶνε κατάξηρος. Δὲν ὑπάρχει λάσπη διὰ νὰ λασπώσῃ τὰ φορέματά σου.

Δὲν ἀπήντησα τίποτε.

— Εἰπέ μου ὅλην τὴν ἀλήθειαν, ὑπέλαβεν ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Ποῖος εἶσαι ; Πόθεν ἔρχεσαι ; Ἡ φυσιογνωμία σου μ' ἀρέσει· καὶ ἂν εἶσαι τίμιος ἄνθρωπος θὰ σὲ βοηθήσω.

Τότε, διηγήθην εἰς αὐτὸν τὰ πάντα.

— Καλά, παλληκάρι, εἶπε, πηγαίνομεν εἰς τὸ σχοινοποιεῖόν μου θὰ σοῦ δώσω ἐργασίαν, ἐνδύματα, χρήματα, καὶ θὰ ζῇς μαζί μου.

Ἀπήντησα : Καλά, δέχομαι.

Ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ ὁ ἐξαίρετος ἐκεῖνος ἄνθρωπος εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του. «Αὐτὸς ὁ νέος ἐπολέμησε διὰ τὴν πατρίδα καὶ ἐδραπέτευσε ἀπὸ τὸ φρούριον ὅπου τὸν εἶχαν αἰχμάλωτον. Δὲν ἔχει οὔτε στέγην, οὔτε ἔνδυμα, οὔτε ψωμί. Θὰ ζήσῃ εἰς τὸ σπίτι. Δόσε του καθαρὰ ἀσπρόρρουχα καὶ φαγητὸν ὅσον θέλει.

Ἔζησα ἓν ἔτος καὶ ἥμισυ εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ σχοινοποιοῦ, ὅστις μὲ ἠγάπα τόσον πολὺ ὥστε δὲν ἤθελε νὰ μὲ ἀποχωρισθῇ.

Καὶ ἤμην εὐτυχής.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤμην ὡραῖος ἄνθρωπος, νέος μὲ γαλανοὺς ὀφθαλμούς, μὲ ῥωμαϊκὴν ῥῖνα καὶ ἡ κυρία Λ... ἡ σύζυγος τοῦ κυρίου μου ἦτο νέα καὶ εὔμορφος γυνή. Μὲ ἠγάπησε.

Μίαν ἡμέραν μοὶ εἶπε· Μάουερ, πῶς σὲ ὀνομάζει ἡ μητέρα σου.

Ἀπεκρίθην : Κάρλ.

Καὶ ἐπανέλαβε·

— Κάρλ, ἔλα κάθησε κοντά μου.

Ἐκάθησα πλησίον της καὶ μοῦ εἶπε καὶ πάλιν.

— Κάρλ, σὲ ἀγαπῶ τόσον ὥστε δὲν εἰμπορῶ νὰ τὸ ἀποσιωπήσω πλέον.

Καὶ ἡ φωνή της καὶ τὸ σῶμά της ἔτρεμον.

Εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς διηγήσεώς του ὁ Κάρλ Ἰβάνοβιτς ἐσιώπησεν ἐφ' ἱκανόν· εἶτα ὑψώσας εἰς τὸν οὐρανὸν τοὺς ἀγαθοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμούς του, σείων ὀλίγον τὴν κεφαλήν,— ναί, εἶπε πολλὰ καλὰ καὶ πολλὰ κακὰ ὑπέφερα εἰς τὴν ζωήν μου καὶ αὐτὸν ἔχω μάρτυρα— ἐδείκνυε δὲ διὰ τῆς χειρὸς εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ κεντημένην, ἥτις ἐκρέματο ὑπεράνω τῆς κλίνης του —ὅτι κανεὶς δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ Κάρλ Ἰβάνοβιτς ἐφάνη ποτὲ ἄτιμος ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ δὲν ἤθελα νὰ πληρώσω μὲ ἀχαριστίαν τὰς εὐεργεσίας τὰς ὁποίας ἐχρεώστουν εἰς τὸν Λ.. ἀπεφάσισα νὰ φύγω. Καὶ τὴν νύκτα, ὅταν ὅλοι ἐκοιμῶντο εἰς τὴν οἰκίαν, ἔγραψα εἰς τὸν προστάτην μου μίαν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν ἀφῆκα ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ δωματίου μου,ἔλαβα τὰ ἐνδύματά μου, καὶ τρία τάλληρα, καὶ ἐξῆλθον ἡσύχως εἰς τὴν ὁδόν.

Κανεὶς δὲν μὲ εἶχε ἐννοήσῃ.

Ἐννέα ἔτη εἶχα νὰ ἴδω τὴν μητέρα μου καὶ δὲν εἴξευρα ἂν ἔζη ἢ ἂν τὰ κόκκαλά της ἀνεπαύοντο ἤδη ἐντὸς τοῦ τάφου· ἐπέστρεψα εἰς τὴν πατρίδα μου. Ὅτε δὲ ἔφθασα εἰς τὴν πόλιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνεχώρησα ὅταν ἔγεινα στρατιώτης ἠρώτησα·

— Ποῦ κατοικεῖ ὁ Γουστάβος Μάουερ, ὁ ἄλλοτε ἐπιστάτης τοῦ κόμητος Σομμερμπλάτ ;

— Ὁ κόμης Σομμερμπλὰτ ἀπέθανε, μοὶ ἀπεκρίθησαν καὶ ὁ Γουστάβος Μάουερ κατοικεῖ τώρα εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν ὅπου κρατεῖ κατάστημα ποτῶν.

Ἐφόρεσα νέον ὑπενδύτην, ἓν καλὸν ἐπανωφόριον—δῶρον τοῦ σχοινοποιοῦ — καὶ διηυθύνθην εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πατρός μου.

Ἡ ἀδελφή μου Μαρίκα ἐκάθητο εἰς ἓν θρανίον καὶ μὲ ἠρώτησε τί ἤθελα.

— Εἰμπορῶ νὰ πίω ἕνα κονιάκ ;

— Πατέρα, ὁ νέος θέλει ἕνα κονιάκ, εἶπε·

— Δόσε του ἓν κονιάκ, ἀπήντησεν ὁ πατήρ. Ἐκάθησα πλησίον τῆς μικρᾶς τραπέζης, ἔπια ἕνα κονιάκ, ἐκάπνιζα τὴν πίπαν μου καὶ παρετήρουν τὸν πατέρα, τὴν Μαρίκα, τὸν Γιόχαν, ὅστις εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὸ κατάστημα. Ὁ πατὴρ μοὶ εἶπε, μετ' ὀλίγον.

— Μὴν γνωρίζεις κανένα νέον εἰς τὸν *στρατόν* ;

— Κ' ἐγὼ ἀπὸ *τὸν στρατὸν* ἔρχομαι, ἀπήντησα. Τώρα εὑρίσκεται πλησίον τῆς Βιέννης.

— Ὁ υἱός μας,προσεῖπεν ὁ πατήρ, ἦτο στρατιώτης, ἀλλὰ ἐννέα ἔτη τώρα δὲν μᾶς ἔγραψε καὶ δὲν ἔχομεν εἴδησιν δι' αὐτόν. Ζῇ ; Ἀπέθανε ; Ἡ γυναῖκά μου τὸν κλαίει καὶ δι' αὐτὸν πάντα ὁμιλεῖ.

Ἀπεκρίθην·

— Πῶς ὠνομάζετο ὁ υἱός σας ; Ποῦ κατετάχθη ; πιθανὸν νὰ τὸν γνωρίζω.

— Τὸν ἔλεγον Κὰρλ Μάουερ καὶ κατετάχθη εἰς τοὺς αὐστριακοὺς εὐζώνους, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ μου.

— Εἶνε ὑψηλὸς καὶ εὔμορφος νέος σὰν καὶ σᾶς, εἶπεν ἡ ἀδελφή μου Μαρίκα.

— Τὸν γνωρίζω τὸν Κὰρλ, ἀπήντησα.

— Ἀμαλία, εἶπεν ὁ πατήρ μου· ἔλα ἐδῶ. Ἕνας νέος ἐδῶ γνωρίζει τὸν Κὰρλ μας.

Καὶ ἡ ἀγαπητή μου μήτηρ ἐφάνη εἰς τὸ βάθος τῆς οἰκίας. *Τὴν ἀνεγνώρισα.*

— Γνωρίζετε τὸν Κάρλ μας ; εἶπε. Καὶ μὲ παρετήρησε, ἔγεινε κάτωχρος καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ.

— Ναί, τὸν εἶδα, ἀπεκρίθην. Ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ ὑψώσω εἰς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμούς μου. Μοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἡ καρδία μου ἐπρόκειτο νὰ ἐκραγῇ.

— Ὁ Κάρλ μου ζῇ ! ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ μου. Δόξα σοι ὁ Θεός ! Ποῦ εἶνε ὁ Κάρλ μου ; Ἄχ ! ἂς ἔβλεπα ἀκόμη μίαν φορὰν τὸ ἀγαπημένο μου παιδὶ καὶ ἂς ἀπέθνησκα· ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν τὸ θέλει... Καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Δὲν ἠδυνήθην πλέον νὰ κρατηθῶ.

— Μητέρα !.. εἶμαι ὁ Κάρλ ! Καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν ἀγκάλην μου...

Εἰς τὴν περίοδον ταύτην τῆς ἀφηγήσεώς του ὁ Κὰρλ Ἰβάνοβιτς ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ χείλη καὶ ἤρχισε νὰ τρέμῃ !

— Μητέρα ! ἐγὼ εἶμαι ὁ υἱός σας, ὁ Καρλάκης σου ! ἐξηκολούθησε πραϋνθεὶς ὀλίγον καὶ ἀπομάττων τὰ ἀδρὰ δάκρυα ἅτινα ἔρρεον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε νὰ τελειώσω τὰς ἡμέρας μου, εἰς τὸν τόπον μου, καὶ ἡ δυστυχία ἐξηκολούθει νὰ μὲ καταδιώκῃ. Τρεῖς μῆνας μόνον ἔζησα εἰς τὴν πατρίδα μου.

Μίαν Κυριακὴν ἤμην εἰς τὸ καφενεῖον καὶ ἔπινα ἓν ποτήριον ζύθου, ἐκάπνιζα τὴν πίπαν μου καὶ συνωμίλουν μὲ τοὺς φίλους μου περὶ πολιτικῶν, περὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γαλλίας, τοῦ Ναπολέοντος, περὶ τοῦ πολέμου. Ἕκαστος ἐξέφραζε τὴν γνώμην του.

Πλησίον μας ἐκάθητο ἓν ἄτομον φοροῦν μακρὸν φαιόχρουν μανδύαν. Ἔπινε τὸν καφέν του ἐκάπνιζε τὴν πίπαν του, ἀλλὰ δὲν ἀνεμιγνύετο εἰς τὴν συνδιάλεξιν. Ὅταν ὁ νυκτοφύλαξ ἐσήμανε τὴν δεκάτην ὥραν, ἔλαβα τὸν πῖλόν μου, ἐπλήρωσα καὶ ἐπέστρεψα εἰς τὴν οἰκίαν μου. Τὰ μεσάνυκτα ἤκουσα κρότον εἰς τὴν θύραν ἐξύπνησα καὶ ἐφώναξα.

— Ποῖος εἶνε ;

— Ἄνοιξε.

— Εἰπὲ ποῖος εἶσαι καὶ θὰ σ' ἀνοίξω.

— Ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου ἄνοιξε, εἶπεν ἡ φωνή. Τότε ἤνοιξα. Στρατιῶται κρατοῦντες ὅ-

πλα ἔμενον εἰς τὴν εἴσοδον, ὁ δὲ ἄγνωστος ὁ φορῶν τὸν φαιόχρουν μανδύαν, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο πλησίον μου εἰς τὸ καφενεῖον εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἦτο κατάσκοπος. Ἔλα μαζί μου μοὶ εἶπεν ὁ κατάσκοπος.—Καλά·ἀπεκρίθην· ἐφόρεσα τὰ ὑποδήματά μου, τὸ πανταλόνι μου καὶ ἐπεριπάτουν εἰς τὸ δωμάτιον. Τὸ αἷμα ἔβραζεν εἰς τὰς φλέβας μου,

Ὅταν ἐπλησίασα εἰς τὸν τοῖχον ὅπου ἐκρέματο τὸ ξίφος μου τὸ ἥρπασα ἀμέσως καὶ εἶπα. Εἶσαι κατάσκοπος! ὑπερασπίσου! Καὶ μὲ μίαν σπαθιὰ δεξιά, μίαν ἀριστερά, μίαν εἰς τὴν κεφαλήν, ὁ κατάσκοπος ἔπεσε. Ἐπῆρα τὰ χρήματά μου, καὶ ἔφυγα ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Τότε ἐγνώρισα τὸν στρατηγὸν Σαζίν. Μὲ ἠγάπησε καὶ μοῦ ἔδωκε διαβατήριον ἀπὸ τὴν πρεσβείαν, μὲ ἐπῆρε μαζί του εἰς τὴν Ρωσσίαν καὶ μὲ ἔκαμε παιδαγωγὸν τῶν τέκνων του.

Ὅταν ὁ στρατηγὸς ἀπέθανε, ἡ καλή σας μητέρα μὲ προσεκάλεσε καὶ μὲ εἶπε.

— Κάρλ Ἰβάν· σοῦ ἐμπιστεύομαι τὰ παιδιά μου· ἀγάπα τα καὶ δὲ θὰ σὲ ἐγκαταλείψω ποτέ. Θὰ φροντίσω διὰ τὰ γηρατειά σου.

Τώρα ἀπέθανε καὶ ὅλα ἐλησμονήθησαν. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ τόσην ὑπηρεσίαν εἶμαι ἠναγκασμένος, γέρων ἄνθρωπος, νὰ τρέχω εἰς τοὺς δρόμους διὰ νὰ εὕρω ἕνα κομμάτι ψωμί. Ὁ Θεὸς βλέπει αὐτὰ τὰ πράγματα, τὰ γνωρίζει καὶ τίποτε δὲν γίνεται ἄνευ τῆς θελήσεώς του. Μόνον σᾶς λυποῦμαι, παιδιά! εἶπεν ἐν ἐπιλόγῳ, ὁ Κάρλ Ἰβάνοβιτς ἑλκύσας με εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ φιλήσας με ἐπὶ τοῦ μετώπου. Α. Κ.

Η ΑΠΟΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΖΑΙΝ

[Ἐγκαταλελειμμένος, λησμονημένος, ἄφιλος, ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Μαδρίτῃ ὁ περιβόητος Γάλλος στρατάρχης Βαζαίν, ὁ φρούραρχος τοῦ Μέτζ. Ἡ ἐν Μαδρίτῃ γαλλικὴ παροικία μετ' ἐπιδεικτικῆς περιφρονήσεως ἀπέσχε τῆς κηδείας του, ἐκεῖνον δέ, ὅστις ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἀνώτατον στρατιωτικὸν ἀξίωμα τῆς πατρίδος του καὶ ὡδήγησεν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν μυριάδας ἀνδρῶν, προέπεμψαν μέχρι τῆς τελευταίας κατοικίας του ὁ υἱός του καὶ ὀλίγοι περίεργοι. Τὰ ἐπεισόδια ὧν συνέπεια ὑπῆρξε τὸ οἰκτρὸν τοῦτο τέλος, εἶνε πασίγνωστα: Ὁ Βαζαὶν παραδοὺς τὴν φρουρὰν τοῦ Μέτζ, ἀπῆλθεν εἰς Γερμανίαν αἰχμάλωτος. Παλινοστήσας εἰσήχθη εἰς δίκην, παμψηφεὶ δὲ κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ στρατοδικείου εἰς στρατιωτικὴν καθαίρεσιν καὶ θάνατον, παρὰ τὴν λαμπρὰν συνηγορίαν τοῦ δικηγόρου του Λασσώ, ὅστις ἠγόρευσεν ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας.

Ὁ Μάκ-Μαὼν ἐχάρισεν εἰς τὸν πρώην στρατάρχην τὴν ζωὴν καὶ ὁ Βαζαὶν καθειρχθῇ ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς ἁγίας Μαργαρίτας. Ἀλλ' ἐκεῖθεν ἐδραπέτευσε διὰ πλοίου τῇ βοηθείᾳ τῆς συζύγου του καὶ ἐσώθη εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ὅπου καὶ διέτριβεν ἔκτοτε. Ἡ κατωτέρω διήγησις τῆς ἀποδράσεως ταύτης τοῦ Βαζαὶν ἐγράφη ὑφ' ἑνὸς τῶν γλαφυρωτάτων συγχρόνων Γάλλων λογογράφων, τοῦ Guy de Maupassant ἄρτι ἐπισκεφθέντος τὸν ἐν τῇ Μεσογείῳ νῆσον τῆς ἁγίας Μαργαρίτας ἐφ' ἧς κεῖται τὸ φρούριον, ἐν ᾧ εἶχε καθειρχθῇ ὁ Βαζαίν]

. . . Ἐντὸς ὀλίγου τὸ πλοῖον εἰσῆλθεν εἰς τὸ ὑπὸ τὸ φρούριον τῆς ἁγίας Μαργαρίτας πέραμα. Τὸ δεξιὸν τοῦ φρουρίου τεῖχος φθάνει μέχρι τῶν ἀλιπληγῶν βράχων, ἡ κορυφὴ δ' αὐτοῦ δὲν ὑπερβαίνει πολὺ τὸ μέτριον ὕψος τοῦ ἐδάφους τῆς νήσου. Φαίνεται ὡς κεφαλὴ χωμένη ἐντὸς δύο ὀγκωδῶν ὤμων. Ἡ θέσις ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ Βαζαὶν διακρίνεται κάλλιστα. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶνέ τις δεξιὸς ἀκροβάτης, ὅπως διολισθήσῃ διὰ τῶν εὐεπιβάτων τούτων βράχων. Τὰ κατὰ τὴν ἀπόδρασιν τοῦ Βαζαὶν μοὶ ἀφηγήθη ἀνὴρ δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ τὰ κατ' αὐτήν. Ὁ στρατάρχης ἔζη ἐλεύθερος σχεδόν, ἐδέχετο δὲ καθ' ἑκάστην τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του. Ἡ κυρία Βαζαίν, γυνὴ φιλοκίνδυνος καὶ ἀποφασιστική, ἐδήλωσε πρὸς τὸν σύζυγόν της ὅτι θὰ ἀπήρχετο μετὰ τῶν τέκνων των, ἂν δὲν ἐπείθετο νὰ δραπετεύσῃ, ὑπέβαλε δ' αὐτῷ καὶ τὸ σχέδιόν της. Κατ' ἀρχὰς ὁ στρατάρχης ἐδίσταζε νὰ πεισθῇ ἀναλογιζόμενος τοὺς κινδύνους τῆς φυγῆς καὶ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἐπιτυχίας· ἀλλ' ὅταν εἶδεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἐσκόπει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἀπόφασίν της, συγκατένευσεν. Ἔκτοτε καθ' ἑκάστην εἰσήγοντο εἰς τὸ φρούριον ἀθύρματα διὰ τὰ παιδία, ὁλόκληρον μικροσκοπικὸν γυμναστήριον δωματίου.

Τὸ σχοινίον, ὅπερ ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν στρατάρχην, κατεσκευάσθη ἐκ τῶν ἀθυρμάτων τούτων. Κατεσκευάσθη βραδέως, ὅπως μὴ διεγερθῶσιν ὑπόνοιαι, εἶτα δ' ἐκρύβη εἰς τινα γωνίαν τοῦ περιβόλου τῆς εἱρκτῆς ὑπὸ χειρὸς φιλίας. Τότε προσδιωρίσθη ἡ ἡμέρα τῆς ἀποδράσεως· ἐξελέγη δ' ἡ Κυριακή, διότι ἡ ἐπίβλεψις κατ' αὐτὴν ἦτο ἧττον αὐστηρά. Ἡ κυρία Βαζαὶν ἀπῆλθεν ἐπί τινα χρόνον τοῦ φρουρίου. Ὁ στρατάρχης συνήθως περιεπάτει μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας ἐν τῷ προαυλίῳ μετὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς φυλακῆς, ἀνδρὸς φιλόφρονος οὗ ἡ ἀναστροφὴ τὸν ηὐχαρίστει μεγάλως, κατόπιν δ' ἐπανήρχετο εἰς τὰ δωμάτιά του, τὰ ὁποῖα ὁ δεσμοφύλαξ ἔκλειε διὰ τῶν μοχλῶν καὶ ἀσφαλιστικῶν ἁλύσεων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ. Τὴν ἑσπέραν τῆς ἀποδράσεως ὁ Βαζαὶν προσεποιήθη ὅτι ἠδιαθέτει καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὸ οἴκημά του μίαν ὥραν ταχύτερον τοῦ συνήθους. Μόλις ὅμως ὁ διευθυντὴς ἀπεμακρύνθη ὅπως φέρῃ τὸν δεσμοφύλακα νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ὁ στρατάρχης ἐξῆλθε ταχέως καὶ ἐκρύβη ἐν τῇ αὐλῇ. Ὁ δεσμοφύλαξ ἔθηκε τὸν μοχλὸν εἰς τὴν θύραν φυλακῆς κενῆς, πάντες δ' ἀπῆλθον ἥσυχοι εἰς τὰ ἴδια. Περὶ

τὴν ἑνδεκάτην ὁ Βαζαὶν ἐξῆλθε τῆς κρύπτης του, φέρων τὴν σχοινόπλεκτον κλίμακα. Προσέδεσεν αὐτὴν καὶ κατέβη μέχρι τῶν βράχων. Ἅμα τῇ αὐγῇ συνεργός τις ἀπέσπασε τὸ σχοινίον καὶ ἔρριψεν αὐτὸ κάτω τοῦ τείχους. Περὶ τὴν ὀγδόην καὶ ἡμίσειαν ὁ διευθυντὴς ἀπορῶν πῶς ὁ Βαζαίν, ὅστις ἐξήρχετο ἐνωρίτατα, ἔμενεν ἀκόμη ἐν τῷ δωματίῳ του, ἐζήτησε πληροφορίας. Ὁ θαλαμηπόλος τοῦ στρατάρχου ἠρνήθη νὰ εἰσέλθῃ παρὰ τῷ κυρίῳ του. Περὶ τὴν ἐνάτην τέλος ὁ διευθυντὴς διέρρηξε τὴν θύραν. Ὁ κλωβὸς ἦτο κενός. Ἀφ' ἑτέρου, ἡ κυρία Βαζαίν, πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σχεδίου αὐτῆς, ἀπῆλθεν εἰς ἀνεύρεσιν προσώπου, ὀφείλοντος ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Βαζαίν, καὶ ἐκανόνισε μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς ἀποδράσεως. Εἶτα δὲ μετέβη εἰς Γένουαν, ὅπου ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα ἐναύλωσεν, ἐπὶ τῇ προφάσει ἐκδρομῆς εἰς Νεάπολιν, μικρὸν ἰταλικὸν ἀτμόπλοιον, ἀντὶ χιλίων φράγκων καθ' ἑκάστην. Ἡ ναύλωσις ἐγένετο διὰ μίαν ἑβδομάδα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἠδύνατο νὰ παραταθῇ δι' ἴσον χρονικὸν διάστημα καὶ τὸ πλοῖον ἐξέπλευσεν. Μόλις ἅμα ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος, ἡ περιηγήτρια ἐφάνη μεταμελημένη καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ πλοιάρχου νὰ πλεύσῃ εἰς Κάννας, ὅπως παραλάβῃ τὴν ἀνδραδέλφην της. Ὁ κυβερνήτης συγκατένευσε προθύμως καὶ τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ἠγκυροβόλει ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Ζουάν. Ἡ κυρία Βαζαὶν ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν συνιστῶσα εἰς τοὺς ναύτας νὰ μὴ ἀπομακρυνθῶσι μετὰ τῆς λέμβου. Ὁ πιστὸς αὐτῆς συνεργὸς ἀνέμενεν αὐτὴν μετ' ἄλλης λέμβου παρὰ τὸν περίπατον τῆς Κροαζέτ, διέπλευσαν δ' ὁμοῦ τὸ στενὸν πέραμα τὸ χωρίζον τὴν ξηρὰν ἀπὸ τῆς νησῖδος τῆς ἁγίας Μαργαρίτας. Ὁ σύζυγός της εὑρίσκετο ἐπὶ τῶν βράχων, μὲ κατεξεσχισμένα ἐνδύματα, μεμωλωπισμένον ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ αἱμοφύρτους τὰς χεῖρας. Ἐπειδὴ ἡ θάλασσα ἦτο τρικυμιώδης ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ὕδωρ, ὅπως φθάσῃ μέχρι τῆς λέμβου, ἥτις θὰ συνετρίβετο ἂν ἐζήτει νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν ἀκτήν. Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς τὴν ξηράν, ἡ λέμβος ἐγκατελείφθη, διευθύνθησαν δ' ἐν τάχει πρὸς τὸ πρῶτον πλοιάριον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον. Ἡ κυρία Βαζαὶν εἶπε πρὸς τὸν πλοίαρχον ὅτι ἡ ἀνδραδέλφη της πάσχουσα δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ, δεικνύουσα δὲ τὸν στρατάρχην προσέθηκεν :

— Ἐπειδὴ δὲν ἔχω ὑπηρέτην, ἐπῆρα αὐτόν· Ὁ βλὰξ ἔπεσε ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους καὶ ἔγεινεν εἰς τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν βλέπετε. Στείλατέ τον, σᾶς παρακαλῶ, μαζὶ μὲ τοὺς ναύτας νὰ πλυθῇ καὶ νὰ ἐμβαλώσῃ τὰ φορέματά του.

Ὁ Βαζαὶν κατεκλίθη ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, τὴν δὲ αὐγὴν τῆς ἐπιούσης ἀνήχθησαν εἰς τὸ πέλαγος. Ἡ κυρία Βαζαὶν μετέβαλε σχέδιον, προσποιηθεῖσα δὲ τὴν ἀσθενῆ, ἐπανῆλθεν ἐκ νέου εἰς Γένουαν. Ἀλλ' ἡ εἴδησις τῆς ἀποδράσεως εἶχε διαδοθῆ, τὸ πλῆθος δὲ συναθροισθὲν ὑπὸ τὸ ξενοδοχεῖον ἤρχισε νὰ κραυγάζῃ ἐμμανῶς. Ὁ ξενοδόχος ἔντρομος ἐφυγάδευσε τοὺς ξένους διὰ μυστικῆς τινος θύρας.

Τὴν διήγησιν παρέθηκα, ὡς μοὶ ἐγένετο, ἀλλ' οὐδὲν περὶ τῆς ἀκριβείας αὐτῆς δύναμαι νὰ βεβαιώσω.

Ο ΜΟΖΑΡΤ

Παιδικὴ ἀνάμνησις

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦτο μὴν Ἰανουάριος τοῦ 1832. Ὁ ἔξοχος θίασος, ὅστις παρίστανε τότε ἐν τῷ Ἰταλικῷ θεάτρῳ, περιελάμβανε τὰ ἔνδοξα ὀνόματα τῆς Μαλιβράντ, τῆς Γρίζη, τοῦ Ρουβίνη, τοῦ Λαμπλά, τοῦ Ταμπουρίνη καὶ ἄλλων πολλῶν. Αἱ παραστάσεις διεξήγοντο μετ' ἐντελείας σπανιωτάτης. Ἤμην τότε δέκα τριῶν καὶ ἡμίσεως ἐτῶν· ἐξεπαιδευόμην δ' ἐν τῷ λυκείῳ τοῦ Ἁγ. Λουδοβίκου καὶ εἶχον τὴν τιμὴν (διότι καὶ τὰ παιδία ἔχουσι τὰς τιμάς των) νὰ ἀποτελῶ μέρος τοῦ ὁμίλου τῶν μαθητῶν, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἐπιμελείας των δικαιοῦνται εἰς ἐξόδους ἐξαιρετικάς. Ἠγάπων τὴν μουσικὴν ἐμπαθῶς καὶ ἡ μήτηρ μου, ἡ ὁποία ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀνταμείψῃ κάλλιον τὴν ἐπιμέλειάν μου ἢ διὰ τούτου, μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι τὴν ἑσπέραν ἐμέλλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν παράστασιν τοῦ *Δὸν Ζουάν* ἐν τῷ Ἰταλικῷ Θεάτρῳ. Ἡ εὐτυχία μου ὑπῆρξε τοσοῦτον μεγάλη, ὥστε ἀμέσως ἔχασα τὴν ὄρεξίν μου καὶ ἡ μήτηρ μου μὲ ἠπείλησεν ὅτι «δὲν θὰ μὲ πάρῃ εἰς τὸ θέατρον» ἂν δὲν φάγω. Πρὸ τοιαύτης ἀπειλῆς, ἤμην ἱκανὸς ἡρωϊκῶς νὰ καταβροχθίσω ὅ,τι καὶ ἂν μοὶ προσέφερε. Ἐγευμάτισα λοιπὸν πειθαρχικώτατα, καὶ ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ ἐγὼ βαίνοντες πρὸς τὴν Γῆν τῆς Ἐπαγγελίας ! Ἐνόμισα ὅτι ἔμελλον νὰ εἰσέλθω ἐντὸς ἱεροῦ. Πράγματι δὲ μόλις εἰσήλθομεν εἰς τὴν αἴθουσαν, κατελήφθην ὑπὸ ἱερᾶς τινος φρίκης, ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ παραστῶ εἰς ἐπιβάλλουσαν καὶ φοβερὰν μυσταγωγίαν. Ἐν συγκεχυμένῃ καὶ πρωτοφανεῖ συγκινήσει, κατελήφθην συγχρόνως ὑπὸ ἀναμίκτου αἰσθήματος πόθου καὶ φόβου. Ἐτοποθετήθημεν εἰς θεωρεῖον τετάρτης σειρᾶς. Οἱ γλίσχροι πόροι τῆς μητρός μου, ἥτις εἰργάζετο διὰ νὰ συντηρῇ τὰ τέκνα της, δὲν μᾶς ἐπέτρεπον νὰ ἀξιῶμεν καλλιτέραν θέσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ μετέβημεν εἰς τὸ θέατρον ἐνωρὶς μᾶς ἐτοποθέτησαν εἰς τὸ

ἔμπροσθεν μέρος τοῦ θεωρείου, λόγῳ τῆς προτεραιότητος. Ἐπεριμείναμεν πολύ, μέχρις οὗ ἀναπετασθῇ ἡ αὐλαία, ἀλλ' ἐγὼ οὐδόλως ἔπληξα. Ἡ αἴθουσα τοῦ θεάτρου, ὁ ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς ὀροφῆς ἀνηρτημένος πολυέλαιος, τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦ ὅλου θεάματος μὲ ἐμάγευον. Τέλος ἠκούσθησαν οἱ τρεῖς καθιερωμένοι κτύποι· ὁ διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας ἐγείρει τὴν ῥάβδον του. σιγὴ δὲ θρησκευτικὴ βασιλεύει καθ' ὅλον τὸ θέατρον καὶ ἀρχίζει ἡ εἰσαγωγή. Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ περιγράψω τί ᾐσθάνθην ἀπὸ τῶν πρώτων τόνων τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ φοβεροῦ τούτου προλόγου. Πῶς νὰ ἐπιχειρήσω τοιοῦτόν τι, ἀφοῦ καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ πεντηκονταετῆ καὶ ὁλοὲν αὐξάνοντα θαυμασμόν, πάλλει ἡ καρδία μου καὶ ἡ χεὶρ μου τρέμει ; . . . Ἐνθυμοῦμαι μόνον ὅτι ἐνόμιζα ὅτι μοῦ ὡμίλει Θεός τις· ὑπέπεσα εἰς εἶδος ἐκστάσεως ὀδυνηρῶς γλυκείας καὶ ἡμιθανὴς σχεδὸν ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἀνέκραξα : «Μητέρα, αὐτὴ εἶνε ἡ Μουσική». Ἤμην κυριολεκτικῶς ἔκφρων. Ποία θαυμασία ἔμπνευσις ἡ «Τριῳδία τῶν Προσωπιδοφόρων!» Τὸ μουσικὸν αὐτῆς κάλλος εἶνε ἀνυπέρβλητον κατακηλοῖ ἀκοὴν καὶ ψυχήν· εἶνε ἀδάμας διαυγέστατος ! Καὶ πόσα τοιαῦτα τεμάχια ὑπάρχουν εἰς τὰ ἔργα τοῦ Μόζαρτ, εἰς τὸν *Μαγευμένον αὐλὸν*, τοὺς *Γάμους τοῦ Φιγαρώ*, εἰς τὸ *Ἔτσι κάμνουν ὅλαι*, εἰς τὰς συμφωνίας του, τὰς συναυλίας του! Δὲν ἀριθμοῦνται. Καὶ ὁποία ἐντέλεια ἁρμονίας, ὁπόσον μεγαλοπρεπὴς ἡ ἐντύπωσις ἣν προξενοῦσιν, ὁπόσον λιτὸς ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως ! Ἐκ τούτων καταφαίνεται ἀριδήλως ὅτι ἡ ἀληθὴς τῆς μεγαλοφυΐας σφραγὶς εἶνε ἀκριβῶς ἡ λιτότης αὕτη, ἡ ἀντιτεθειμένη πρὸς τὸν πλοῦτον τῆς ἰδέας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην συναισθανόμενος ὁ Μόζαρτ ἔδωκέ ποτε ἐξόχως ὑπερήφανον ἀπάντησιν. Παρεστάθη ἐν Βιέννῃ ὁ *Δὸν Ζουάν*, ὁ αὐτοκράτωρ δ' ἐκάλεσε τὸν Μόζαρτ εἰς τὸ θεωρεῖόν του καὶ τῷ εἶπε :

— Κύριε Μόζαρτ συνεθέσατε λαμπρὸν ἔργον, ἀλλ' εἰπέτε μου πόσας *νότας* περιέχει ;

— Μεγαλειότατε, οὔτε μίαν περιττήν, ἀπήντησεν ὁ Μόζαρτ.

Ὁ Μόζαρτ ἔλεγε περὶ τοῦ *Δὸν Ζουὰν* ὅτι συνέθεσεν αὐτόν, χάριν ἑαυτοῦ καὶ δύο ἢ τριῶν φίλων του. Ἡ οἰκεία συμβίωσις μετ' ὀλίγων ἀνθρώπων εἶνε ἡ ἀρίστη τοῦ βίου ἀπόλαυσις, εἶνε τὸ σκήνωμα τῶν μεγάλων σκέψεων, ἡ φιλία, ὁ ἔρως, ἡ μεγαλοφυΐα (ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη μορφὴ τῆς ἐκστάσεως), εἶνε τέλος ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἐπικοινωνία. Ἡ τέχνη, ἐν τῇ πληρεστάτῃ αὐτῆς ἐκδοχῇ, εἶνε τὸ αἴσθημα τοῦ Καλοῦ, μεταβληθὲν εἰς ἐπιστήμην τοῦ Καλοῦ, εἶνε τὸ *Ὁρμέμφυτον* μεταβληθὲν εἰς *Λόγον*. Ἐν παντὶ κλάδῳ τῶν ἐπιστημῶν ἡ πρὸς τὴν τελειότητα πρόοδος συνίσταται εἰς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν αὐστηροτέραν ἐφαρμογὴν τῶν διεπόντων τὸν κλάδον τοῦτον νόμων. Διὰ τοῦτο περὶ πάντων τῶν ἀριστοτεχνῶν δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε ἀριστοτέχναι διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους, ἂν καὶ ἐκ διαφόρων ἀπόψεων· οὗτος θὰ ἀνεύρῃ τὸν νόμον τῶν συναισθημάτων· ἐκεῖνος θὰ ἀναδειχθῇ διὰ τῆς τέχνης του περὶ τὴν χρῆσιν τῆς πυξίδος ἢ τῆς ἐνοργανώσεως τῆς μουσικῆς ταύτης πυξίδος. Δὲν σκοπῶ, οὐδ' ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ὁρίσω ἑνὶ ἑκάστῳ τὴν θέσιν του ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ ταύτῃ ἱεραρχίᾳ. Ἀλλ' ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἀπευθύνω ὑπέρτατον καὶ ἀνεπιφύλακτον χαιρετισμὸν πρὸς τὴν ὑπέροχον μεγαλοφυΐαν τοῦ Μόζαρτ, ὅστις, κατ' ἐξαίρεσιν σπανιωτάτην, ἐνεβάθυνεν εἰς τὰ μυστήρια πάσης τελειότητος.

CHARLES GOUNOD.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ὁ Γκαρούς μὲ τὴν ὑπέρυθρον ὄψιν ἀνθρώπου καλῶς γευματίσαντος ἐζήτησε τὸν λόγον μετὰ τὸν ἀρχαιολόγον Δυροσέ, ἀρχίζων ἐκ νέου τὴν αἰώνιον περιγραφὴν τῶν στερήσεων τῶν πτωχῶν καὶ ἐρωτῶν τοὺς χωρικοὺς ἂν ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν καιρόν, καθ' ὃν οἱ κύριοι διέτασσον τοὺς ὑποτελεῖς των νὰ περιέρχωνται τὰ ἕλη καὶ νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς βατράχους ἀπὸ τοῦ νὰ κοάζωσιν.

— Μὰ αὐτὸ δὲν συνέβη βέβαια ἐδῶ πέρα ! εἶπε διακόπτων εἷς τῶν χωρικῶν.

— Πῶς τὸ εἰξεύρεις, πολῖτα ; ἠρώτησεν ὁ Γκαρούς ὑπερηφάνως.

— Μπᾶ ! Ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει νερό ! Δὲν ὑπάρχει στάλα οὔτε διὰ τὰ λαχανικά μας !

— Νερόν ! Ἴσως ὑπῆρχεν ἄλλοτε, ἐπανέλαβεν ὁ Γκαρούς χωρὶς νὰ πτοηθῇ. Θὰ ὑπῆρχε δὲ βεβαίως καὶ τώρα, ἂν ἐσυνάζοντο ὅλα τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα χύνουν οἱ πτωχοί !

Ἐνῷ δὲ ὁ Τιβολιὲ ἐκραύγαζε ἐχειροκρότει, καὶ οἱ φίλοι του μετ' αὐτοῦ ἐχαιρέτιζον διὰ παρατεταμένων ἐπευφημιῶν τὰς ἐμφαντικὰς ἀνοησίας τοῦ δημαγωγοῦ, ὁ Γκαρούς ἤρχιζε πάλιν ὡς ὄργανον τεχνητὸν ἐκτελοῦν πάντοτε τοὺς αὐτοὺς ἤχους, τὸν ἀπαραίτητον ἐπῳδόν, ποικίλων ὅμως αὐτὸν τὴν φορὰν ταύτην διὰ περικοπῶν τοῦ Λαβρυγέρου καὶ δεικνύων εἰς τοὺς χωρικοὺς τί ἦσαν ἄλλοτε οἱ πατέρες των. «Ναί, πολῖται, οἱ πατέρες σας, ἀκούετε ; Ζῶα ἀτίθασσα, ἄνδρες καὶ θήλεις διεσκορπισμένοι εἰς τὰς πεδιάδας πελιδνοὶ καὶ ἡλιοκαεῖς...» Οἱ

ἀκροαταὶ ἐμόρφαζον, τινὲς δ' ἔδηχον καὶ ἄλλοι διεμαρτύροντο.

'Αλλ' ὁ εὔσαρκος ῥήτωρ παραφερόμενος ἐκ τῆς μέθης τῶν περικοπῶν ἐξηκολούθει :«Ἔχουν φωνὴν ἄναρθρον... τὴν νύκτα ἀποσύρονται εἰς τὰς τρώγλας των... δεικνύουσιν ἀνθρωπίνην ὄψιν... Αὐτοὶ εἶνε οἱ πατέρες σας !»

—Εὐχαριστοῦμεν πολύ ! εἶπε μία φωνὴ χλευαστική.

— Δὲν εἶσαι διόλου εὐγενής ! προσέθηκεν μεγαλόσωμός τις νέος, υἱὸς ἑνὸς γεωργοῦ ἐκ Δαμμαρί.

— Δὲν εἶνε ἰδικοί μου αὐτοὶ οἱ λόγοι, πολῖται, εἶνε τοῦ Λαβρυγέρου.

— Ποῖος εἶνε αὐτός ;

— Βγάλτε τον ἔξω !

— Σιωπή !

— 'Ακούσατε !

Ὁ Γερμανὸς Τρουγιὰρ ἐξηκολούθει πάντοτε νὰ σχεδιάζῃ μετὰ πονηροῦ μειδιάματος τὴν γελοιογραφίαν τοῦ ταγματάρχου μηδὲν ὑποπτεύοντος.

Ὁ Γκαρούς ἐξήλειφε τὴν κακὴν ἐντύπωσιν τὴν ἐκ τῆς περικοπῆς προξενηθεῖσαν, δεικνύων τί ἐγένοντο τὰ «ζῷα» τοῦ Λαβρυγέρου. «Ἐγένοντο ἄνθρωποι συμπολῖται !»

— 'Αλλὰ πρέπει νὰ γείνουν κάτι περισσότερον...

— Τί ἄρα ;

— Νὰ γείνουν κύριοι, ἀπήντησεν ὁ Γκαρούς μετ' ἀπειλητικῆς χειρονομίας.

Ὁ Τιβολιὲ καὶ οἱ φίλοι του ἐχαιρέτισαν τὴν φράσιν ταύτην διὰ ζωηρῶν χειροκροτημάτων.

— Ναί, ναί, κύριοι ! Εὖγε, Γκαρούς!..

— Ἐπὶ πολὺν καιρόν, ἐπανέλαβεν ὁ Γκαρούς, οἱ ἐκλογεῖς ἦσαν ζύμη διαπλαττομένη κατὰ θέλησιν ἀναλόγως τῆς εὐγλωττίας ἢ τῆς περιουσίας τοῦ ὑποψηφίου !.. 'Αλλὰ παρῆλθεν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος.

— Δὲν θέλομεν πλέον !

— Καλὰ λέγετε, πολῖται. Προχθὲς ἤμουν εἰς Παρισίους, ὑπῆγα εἰς τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον καὶ τί εἶδα ; Μαντεύσατε.

— Λέγε !

— Εἶδα δημοτικοὺς συμβούλους, πρὸς τοὺς ὁποίους κλητῆρες φέροντες στολὴν μαύρην ἐκόμιζον ἐπιστολὰς ἐντὸς ἀργυρῶν δίσκων!

— Φοβερόν ! εἶπεν ὁ Τιβολιέ.

— Τὸ καθῆκόν των, προσέθηκεν ὁ Γκαρούς, εἶνε νὰ βάλουν τοὺς δίσκους εἰς τὴν τσέπη των καὶ νὰ τοὺς πωλήσουν πρὸς ὄφελος τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἀποθνήσκουν τῆς πείνης ἔμπροσθεν τοῦ Δημαρχείου.

Ἡ ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου ταύτης δηλώσεως ἐντύπωσις ὑπῆρξε μεγάλη. Ἐπευφημίαι ἐνθουσιώδεις ἐχαιρέτισαν αὐτὴν καὶ ὁ Βερδιὲ ἀνεσκίρτησεν, θεωρῶν ὅτι ἦτο φοβερὸν εἰς ἀγύρτης, εἰς κεφαλαιοῦχος ψευδοπατριώτης νὰ ἐξερεθίζῃ τὰς πρὸς ἁρπαγὴν ὀρέξεις, νὰ ἐξάπτῃ τὸ μῖσος τοῦ πλήθους.

— Εἶνε ἀηδές ! εἶπε πρὸς τὸν Δυκᾶν.

Ὁ δὲ Δυκᾶς ἀπήντησε μετ' ἀξιεράστου μειδιάματος :

— Τοιαύτη εἶνε ἡ πολιτική !

Ὁ Βερδιὲ ἐζήτησε τότε τὸν λόγον ἀκουσίως, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί, παρακινούμενος ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως. Τόσον ἦτο συγκεκινημένος, τόσον σφοδρῶς τεταραγμένος, ὥστε τὸ χεῖλός του ἔτρεμεν, μεταδίδον εἰς τὸ ὑπογένειόν του κίνησιν, ἣν ὁ ζωγράφος ὅστις ἀπεπεράτου τὴν γελοιογραφίαν εὕρισκεν ἀστειοτάτην. Ὁ ταγματάρχης κακῶς ἀφέθη εἰς τὴν ὁρμήν του καὶ θελήσας νὰ λαλήσῃ, ἐσιώπησε διὰ μιᾶς ὡς πνιγόμενος, διότι ἡ ὀργὴ ἐδέσμευσε τὴν γλῶσσάν του. Ἐτραύλιζεν, ὑφίστατο αἴφνης ὅτι πάσχει ἄνθρωπος ῥιπτόμενος εἰς τὸ ὕδωρ καὶ πνιγόμενος. Ἡ ὁμήγυρις ἀνέμενε πεπεισμένη ὅτι ὁ Βερδιέ, ὅστις μὲ τόσην σπουδὴν ἀνίστατο ν' ἀπαντήσῃ, ἐπρόκειτο δι' ἀκαταγωνίστου τινὸς ἐπιχειρήματος νὰ κατακεραυνοβολήσῃ τὸν Γκαρούς. 'Αλλ' αἱ στιγμαὶ παρήρχοντο καὶ ὁ ταγματάρχης ἵστατο ἄφωνος, ἐπτοημένος, βλέπων τὰς ἑκατοντάδας ἐκείνας τῶν ἀνθρωπίνων προσώπων προσηλούντων ἐπ' αὐτοῦ τοὺς ἐκθάμβους ἢ χλευαστικοὺς ὀφθαλμούς των.

Ὁ Δυκᾶς ἔπασχεν εἰς τὰ μυχιαίτατα τοῦ ῥητορικοῦ ὀργανισμοῦ του διὰ τὸν αἰφνίδιον αὐτὸν στραγγαλισμὸν τοῦ Βερδιὲ καὶ ὁ Φουρνερὲλ σφόδρα ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὸν ταγματάρχην του.

— Ὁμιλήσατε ! εἶπε τέλος ὁ Βουγιὰρ ἀπορῶν διὰ τὴν σιγὴν τοῦ ὑποψηφίου.

Ἤδη σκώμματά τινα ἐξετοξεύοντο ἀπὸ τ' ἄκρα τῆς αἰθούσης καὶ ὁ Γκαρούς ἀντήλλασσε μετὰ τῶν φίλων του βλέμματα νικηφόρα.

— Μοῦ εἶνε ἀδύνατον, ἤρχισε λέγων ὁ Βερδιέ, ν' ἀφήσω νὰ παρέλθῃ χωρὶς . . . χωρὶς . . . νὰ διαμαρτυρηθῶ . . . τὸ . . . οἱ λόγοι . . . ἡ πρόκλησις . . . ἡ παρότρυνσις εἰς τὴν λεηλασίαν . . . ἡ . . . ὁ . . .

'Ανεζήτει τὰς λέξεις, ἡ ὀργὴ περιέσφιγγε τὸν λάρυγγά του, εἰς δὲ τὸ τραύλισμά του ἐκεῖνο, τὸ πλῆθος εἶδε τὸν ἀμηχανοῦντα ῥήτορα, εἰς ὃν πάντοτε αἱ ὁμηγύρεις εὑρίσκουσι σκληρὰν διασκέδασιν. Ἤρχισαν νὰ γελῶσιν, ν' ἀποτείνωσι λέξεις, πρὸς τὸν Βερδιέ, ὡς νὰ ἤθελον δῆθεν νὰ τὸν βοηθήσωσιν. Ἄλλοι ἐμιμοῦντο τὴν φωνὴν τοῦ ἀλέκτορος. Ὁ πρόεδρος ἔσειε τὸν κωδωνίσκον του γελῶν, ὁ δὲ ζωγράφος ἐκραύγαζε : «Σιωπή, κύριοι, σιωπή !»

Καὶ προὐξένει καταχθόνιον πάταγον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἤθελε ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν τάξιν.

Ὁ Βερδιὲ ἐνέτεινε τότε τὰς δυνάμεις του ἐννοήσας ὅτι ἔμελλε νὰ καταποντισθῇ, ἀνακτῶν δὲ τὴν ἀπάθειάν του κατενίκησε πρὸς στιγμὴν τὸν θόρυβον, βιαίαν καταβάλλων ἐφ' ἑαυτοῦ προσπάθειαν. Ἀλλ' εἶχε δειλιάσει, εἶχε διστάσει, εἶχε ψελλίσει ἐπὶ μίαν στιγμήν, ἤρκει δὲ τοῦτο ὅπως παράσχῃ εἰς τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Γκαρούς ἐπιτηδείως διεσπαρμένους καὶ ἀποκρυπτομένους ἐντὸς τοῦ πλήθους τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν προσβάλωσι καὶ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν νικήσωσιν. Ἀπήντων εἰς τὸν ταγματάρχην διὰ μυκτηρισμάτων καὶ διὰ σκωμμάτων. Ὁ Γκαρούς ὀρθούμενος τότε ἐφαίνετο ἀπαιτῶν ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου του τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, ἡ ἰδέα δὲ ὅτι ἐπροστατεύετο παρὰ τοιούτου ἀνδρὸς ἐταπείνου τὸν ταγματάρχην σκληρότερον ἢ ἡ ἧττα.

Ἄλλως τε πᾶσα προσπάθεια τοῦ Γκαρούς ἦτο ματαία. Ἡ σκαιὰ κουφότης τοῦ πλήθους ἦτο ἤδη ἀχαλίνωτος. Τὸ τραύλισμα τοῦ ταγματάρχου ὑπῆρξε δι' αὐτὸν ὅ,τι ἡ φρικίασις θηριοδαμαστοῦ, δειλιάσαντος πρὸς στιγμὴν ἔμπροσθεν τῶν θηρίων. Δὲν ἀπήρεσκεν εἰς τοὺς συνηθροισμένους ἐκεῖ ἐκλογεῖς νὰ ἐπιδείξωσι πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς ἰδίους τὴν παντοδυναμίαν των ἐμπαίζοντες ἄνδρα ἐπὶ καιρὸν διοικήσαντα τοὺς ἄλλους. Ἆ, θέλεις τὰς ψήφους μας; ἐφαίνοντο λέγοντες. Ἔστω, διὰ πασῶν τῶν ταπεινώσεων καὶ τῶν δοκιμασιῶν ἀγόρασέ τας, ὑποψήφιε, καὶ τὸν τίτλον αὐτὸν τοῦ βουλευτοῦ, ὃν ἐπιδιώκεις, κύψε χαμαὶ νὰ τὸν λάβῃς, ἔγειρέ τον ἀπὸ τοὺς ἐμπτυσμούς μας!»

Ὁ Βαρδιὲ ὡμίλει νῦν ἐν τῷ μέσῳ ἀληθοῦς θυέλλης χλευασμοῦ καὶ ἐκρήξεων γελώτων. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Γκαρούς ἐποδοκρότουν, ὠρύοντο, ἐπερίπαιζον αὐτόν. Οἱ εἰς οὐδὲν κόμμα ἀνήκοντες ἀνόητοι ἐτέρποντο ἐκ τοῦ θορύβου ἐκείνου καὶ μόνοι οἱ λιθοτόμοι, οὓς εἶχεν ὁδηγήσει ἐκεῖ ὁ Φουρνερὶλ ἐχειροκρότουν τὸν ταγματάρχην αἰσθανόμενοι ὄρεξιν νὰ κλείσωσι διὰ γρονθοκοπημάτων τὸ στόμα τῶν ταραξιῶν ἐκείνων.

Εὐτυχῶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολλαπλῶν ἐκείνων διακοπῶν, τῶν κατ' αὐτοῦ βαλλομένων ὡς κατὰ σκοποῦ ὁ ταγματάρχης οὐδεμίαν ἤκουεν ἐκ τῶν φράσεων, δι' ὧν ἀνάνδρως προσεπάθουν νὰ τύψωσιν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον. Παρηκολούθει τὸν λογισμόν του μὲ ὅλον ἐκεῖνον τὸν πάταγον, καὶ ἐντίμως ἀντέτασσε τὰς λέξεις τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς φιλοπατρίας κατὰ τῶν παρορμήσεων τοῦ μίσους. Ἐνῷ δὲ ὁ χρηστὸς ἀνὴρ διεμαρτύρετο κατὰ τῶν θεωριῶν τοῦ Γκαρούς, ἀστεϊσμοὶ πανταχόθεν ἐκτοξευόμενοι ὡς πύραυλοι διὰ σαπρᾶς πυρίτιδος κατεσκευασμένοι, τὸν περιέβαλον δι' ἀτμοσφαίρας δυσώδους, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ αἰσθάνηται.

Τέλος ὅμως ἐν στιγμῇ τινι καθ' ἣν ὁ κλύδων ἐφαίνετο κοπάσας, ἐνόμισεν ὅτι ἤκουσεν, μὴ θέλων κατ' ἀρχὰς νὰ τὸ πιστεύσῃ, διακοπήν, ἥτις ἔκαμε τὴν καρδίαν του νὰ σκιρτήσῃ εἰς τὸ στῆθός του. Ἀπό τινος θρανίου, εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης κάποιος δειλὸς κρυφίως ἐκφέρων τὴν κραυγήν, ὡς ν' ἀπηύθυνεν ἀνώνυμον ἐπιστολήν, — πληρωμένος ἴσως ἐπίτηδες παρὰ τοῦ Γκαρούς—ἔρριψεν εἰς τὸ μέσον τὸ ὄνομα τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ἠρώτησε διατὶ ὁ μαρκήσιος, οὗτινος τὸ ὄνομα εἶχε προταθῇ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκλογικῆς περιόδου, ἀπεσύρθη αἴφνης τοῦ ἀγῶνος, ἕτερός τις δὲ ἀόρατος καὶ ἀπαρατήρητος, συνεννοημένος ἴσως μετὰ τοῦ πρώτου, ἀπήντησε (καὶ ὅλη ἡ ὁμήγυρις ἤκουσεν εὐκρινῶς τὰς λέξεις):

— Ἐρώτησε τὴν ἀνεψιάν τοῦ ταγματάρχου, αὐτὴ κάτι γνωρίζει!

Ἐπηκολούθησε τότε, ὡς ἐπὶ ἐδάφους σαρωθέντος ὑπὸ βόμβας ἐκραγείσης, κατάπληξις ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ. Ὁ Βερδιὲ μὲ τὸν δείκτην ὑψωμένον, μὲ τὸν ὀφθαλμὸν πυριφλεγῆ, ἀνεζήτει, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ὁρμήσῃ, τὸ μέρος ὁπόθεν προῆλθεν ὁ λόγος ἐκεῖνος. Καὶ μὲ τὸ ὑπογένειον σπασμωδικῶς σειόμενον εἶπε χωρὶς νὰ τραυλίσῃ τὴν φορὰν ταύτην καὶ σταματῶν μόνον ὅπως συμπληρώσῃ τὴν φράσιν διὰ τοῦ νεύματος:

— Ἂν τὸν εἴξευρα τὸν ἄνανδρον!..

Προέβη μὲ τὴν πυγμὴν νευρικῶς συνεσφιγμένην, πᾶσα δὲ ἡ ὁμήγυρις ἐνόμισεν ὅτι εἶδε πρὸς στιγμὴν ἐν ἀστραπιαίᾳ ὀπτασίᾳ ἀνθρώπινόν τι ὂν σειόμενον ὡς δενδρύλλιον ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ ταγματάρχου.

— Ποῖος ὡμίλησεν; ἠρώτησεν ἐκ νέου. Ποῖος λοιπόν; . . Ἂς εἴπῃ τὸ ὄνομά του ὁ ἀχρεῖος!..

Καὶ ὁρμεμφύτως ὁ στρατιωτικὸς προέβη κατὰ ἓν βῆμα πρὸς τὴν ὁμήγυριν, αὐτὸς μόνον βαδίζων καθ' ὅλου τοῦ πλήθους!

Σιγὴ ἄκρα ἐπεκράτει, σιγὴ τραγικὴ νῦν, ὁ δὲ Βερδιὲ περιέφερε βλέμματα φλογερὰ ἐφ' ὅλων ἐκείνων τῶν κεφαλῶν, αἵτινες τοῦ ἐφαίνοντο κτηνώδεις, εὐήθεις. Ἐδέσποζεν αὐτῶν ἀναγκάζων τὴν ἀγενῆ κατηγορίαν νὰ κρυβῇ καὶ νὰ ἐξαφανισθῇ, οὐδενὸς τολμῶντος ν' ἀναλάβῃ τὴν ριφθεῖσαν συκοφαντίαν.

Καὶ αὐτὸς ὁ Δυκᾶς εὕρισκε τὴν στάσιν του κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν λίαν ρητορικήν, δὲν ἦτο ὁ Πίττ, ὄχι βεβαίως, δὲν ἦτο ὁ Πίττ, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ εἶνε ὁ στρατηγὸς Φοά. Ὁ Γκαρούς ἔβλεπεν ἀκουσίως τὴν ἄκραν τῶν ὑποδημάτων του, θέλων ν' ἀποφύγῃ τὸ βλέμμα τοῦ ταγματάρχου καὶ τὸ προεδρεῖον ἐφαίνετο ἀρκετὰ τεταραγμένον διὰ τὴν ἀδηωσοῦν ἀτομικὴν» φάσιν, ἣν ἐλάμβανεν ἡ συζήτησις.

Αἴφνης τὸ ἐν τῇ αἰθούσῃ φωταέριον ἐσβέσθη ἀπροσδοκήτως, καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ πλῆθος, τὸ ἀπολελιθωμένον πρὸ τοῦ βλέμματος τοῦ Βερ-

διέ, ανέκτησε τό θράσος του ότι εύρέθη έν τῷ σκότει.

— Φανερόν είνε, ανέκραξε μία φωνή, ότι ό ταγματάρχης δέν άγαπᾷ τό φῶς!

Ἑτέρα δὲ φωνὴ ἀπήντησεν.

— Ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν. Τὸ φάσμα μόνον τῆς μοναρχίας ἀρκεῖ νὰ βυθίσῃ τὰ πάντα εἰς τὸ σκότος.

Καὶ ἐν τῇ ἀορίστῳ καὶ ζοφερᾷ τύρβῃ τοῦ πλήθους, ἐνῷ τῇδε κακεῖσε φώσφορα ἀναπτόμενα διέχεον τὴν ἀσθενῆ των λάμψιν, ὁ ταγματάρχης ἤκουεν ἐλευθέραν ἤδη καὶ ἀσφαλεστέραν, καθότι δὲν τὴν ἔβλεπε κανεὶς ἐν τῷ σκότει, ὅπου γεννᾶται, τὴν συκοφαντίαν περιιπταμένην ὡς νυκτερινὸν ὄρνεον καὶ τύπτουσαν τοὺς τοίχους μὲ τὰς βαρείας πτέρυγάς της.

— Καὶ ἡ ἀνεψιά;

— Τί κάμνει ὁ κύριος δὲ Μομβρέν;

— Κάτω οἱ πυροβοληταί;

— Τὴν ἔπαθεν ὁ Μαλάκας!

Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνετο τὴν ὀργήν του καταπίπτουσαν, μετατρεπομένην εἰς θάμβος. *Μαλάκας*! τὸ ὄνομα αὐτὸ τὸ παραληφθὲν ἐκ τῶν χυδαίων καθημερινῶν ἀστειοτήτων τοῦ ἔκαμνε τὴν ἐντύπωσιν ἐμπτυσμοῦ κατὰ πρόσωπον. Ἡ ὕβρις αὕτη, ἥτις ἐρρίπτετο κατ' αὐτοῦ οὐχὶ ὡς ἀτόμου, ἀλλ' ὡς στρατιώτου, ἐνεποίει αὐτῷ τὴν αὐτὴν περίπου ὀδυνηρὰν αἴσθησιν, ἣν καὶ ὁ κατὰ τῆς Γιλβέρτης μωρὸς ὑπαινιγμός. Δὲν ἐχλεύαζον αὐτὸν ἐκεῖ, ὄχι, ἀλλὰ πάντας τοὺς φέροντας ὡς αὐτὸς στολήν, παντας ὅσοι εἶχον πέσει εἰς τὰς μάχας, καὶ ὅσοι ἔπιπτον ἀκόμη κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου διὰ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος.

Μαλάκας! Δὲν ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ τὴν ἀγανάκτησίν του. Ἀπώθησε βιαίως ἐν τῷ σκότει τινὰς παρατυχόντας καὶ μαντεύων τὴν θέσιν τῆς θύρας ἐκ γραμμῆς φωτεινῆς προερχομένης ἐκ τοῦ ἐν τῷ διαδρόμῳ φωτός, ἐξῆλθε μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν ὁδόν, ἀποτόμως ὠθήσας τὴν θύραν.

— Κἄποιον θὰ πνίξω... κἄποιον θὰ στραγγαλίσω! ἔλεγεν. Καλλίτερα νὰ μείνω ἐδῶ!..

Ὢ τοὺς ἀθλίους!

Ὑψηλόσωμός τις ἀνὴρ ιστάμενος ὄρθιος παρὰ τὴν θύραν, ἔδραμεν ἐν τῷ ἅμα πρὸς αὐτόν. Ἦτο ὁ Φουρνερέλ. Ὁ Βερδιὲ τὸν ἀνεγνώρισεν ἐν τῇ αὐταυγείᾳ τῆς θερινῆς νυκτός.

—Φεύγετε, κύριε ταγματάρχα; εἶπεν ὁ πρώην στρατιώτης.

— Ναί.

— Ἔχετε δίκαιον· δὲν ἀξίζει κανεὶς ν' ἀνακατεύεται μὲ τοιούτους παληανθρώπους. Ἐγὼ ὅμως θὰ μείνω! Καὶ ἂν μάθω ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ βρωμερός, ὁ ὁποῖος ὡμίλησε διὰ τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην...

Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ὡς πρὸ ὀλίγου ὁ Βερδιὲ ἐπεράτωσε τὴν φράσιν του διὰ χειρονομίας, ἀλλὰ πλέον ἀγρίας, χειρονομίας ἀνθρώπου φονεύοντος ἕτερον.

— Ἄφησε αὐτὴ τὴ λέρα, καλέ μου Φουρνερέλ, εἶπεν ὁ ταγματάρχης.

— Ὢ!.. θὰ μείνουν εὐχαριστημένοι! Πηγαίνετε, κύριε ταγματάρχα... Καλὴν ἐντάμωσιν.

Εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ *Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς*, ἔνθα ἀνήφθησαν ἐκ νέου τὰ φῶτα ἐμολονότι μετεχειρίσθησαν πρὸς τοῦτο τὰ πυρεῖα τοῦ δημοσίου κατὰ τὸ λέγειν τοῦ Γκαρούς χειροκροτηθέντος παρὰ τοῦ πλήθους διὰ τὴν ἀστειότητα ταύτην, ἡ συνεδρίασις ἐξηκολούθει. Ὁ ὑποψήφιος τοῦ *Ἐγχέλυος τοῦ Μελέν* ἀνελάμβανε τὸν λόγον, ὁ δὲ ταγματάρχης ἀποσυρόμενος μόνος, πεζός, ἀηδιάσας, πιεζόμενος ὡσεὶ ὑπὸ ἐφιάλτου ἐπανελάμβανε καθ' ἑαυτὸν ὅ,τι εἶχεν ἀκούσει μετ' ὀργίλης ἐκπλήξεως.

Νὰ ριφθῇ τὸ ὄνομα τῆς Γιλβέρτης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυκεῶνος ἐκείνου καὶ ν' ἀναμιχθῇ μὲ τόσον ἀηδῆ φυρμόν! Νὰ ἐκμεταλλευθῇ ἡ συκοφαντία τὴν ἀποχὴν εὐπατρίδου, οἷος ὁ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ νὰ τὴν παραστήσῃ ὡς τίμημα ἐπονειδίστου συναλλαγῆς! Νὰ ἐξυβρισθῇ ὁλόκληρος ὁ βίος του! Νὰ ριφθῇ ἓν ὄνομα παρῳδίας καὶ σκώμματος κατὰ πρόσωπον ἑνὸς στρατιώτου ἐνώπιον ὅλου τοῦ πλήθους!

— Θὰ μοῦ τὸ πληρώσουν!.. Ὢ, θὰ μοῦ τὸ πληρώσουν! ἐπανελάμβανεν ὁ Βερδιέ, ἐνῷ ἐπανέκαμπτεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρίας Ἐρβλαί.

Καὶ ὅμως κἄποτε ἀμφέβαλλε περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς ἱκανοποιήσεώς του, αἱ δὲ ἐπευφημίαι αἱ προερχόμεναι ἐκ τοῦ καφενείου καὶ πληροῦσαι θορύβου τὰς συνήθως σιωπηλὰς ὁδοὺς τοῦ Δαμμαρί, ἐφαίνοντο αὐτῷ οἱονεὶ ὁ αὐθάδης θρίαμβος τοῦ κυνισμοῦ.

Μαλάκαν! Τὸν ἀπεκάλεσαν *Μαλάκαν*, ἐνῷ ἐξερρηγνύετο εἰς γέλωτας τὸ πλῆθος. Εὖγε, Γκαρούς! Ὁ Γκαρούς ἀνήρχετο εἰς τὸ Καπιτώλιον! Ὁ Γκαρούς ἔμελλε νὰ εἶνε ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ, Γκαρούς ὁ Βροῦτος, Γκαρούς ὁ Ἐμπέρ! Καὶ αὐτός; Αὐτὸς ἡττήθη, ἐχλευάσθη, ἐρραπίσθη!... Τί ἦτο αὐτός;... *Μαλάκας*. Τὴν ἔπαθεν! Οὐδὲν ὑφίστατο πλέον, οὐδ' ὁ στρατὸς ὅστις ἀφιεροῖ εἰς τὴν πατρίδα τὸ αἷμα τῶν φλεβῶν του, οὐδ' ἡ οἰκογένεια, οὐδ' ἡ ἑστία, οὐδ' ἡ τάξις τῶν φιλησύχων πολιτῶν, τίποτε! ἐν τῇ μεγάλῃ δὲ ταύτῃ ἀναστατώσει, ὑπεράνω τῆς βορβορώδους καταρρεύσεως ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἀνίστατο μόνος ὁ Γκαρούς, μὲ τὸ μειδίαμα καταστροφέως θριαμβεύοντος καὶ μὲ τὰς ὀρέξεις προγάστορος γαστριμάργου.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὑψηλοφώνως ὁ Βερδιὲ ἀνυψῶν τὸ μέτωπον, αἰσθάνεταί τις τὴν

ἀνάγκην νὰ παρηγορηθῇ ὀλίγον βλέπων τοὺς ἀστέρας.

Ἀφῆκε τὸ χωρίον περικεκαλυμμένον ὑπὸ τῆς κυανωπῆς νυκτερινῆς λάμψεως, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ἐφαίνετο ἐρυθρὸν εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς πλατείας, ὡς κάμινος δημηγοριῶν καὶ παθῶν τὸ *καφενεῖον τῆς Ἀστραπῆς*. Ὁ Φουρνερὲλ εἶχεν ἀπομείνει ὄρθιος ἐκεῖ πέραν, παρὰ τὴν θύραν τοῦ καφενείου. Νέος τις στρατιώτης γνώριμός του, μικρόσωμος Λιμουζῖνος, συγγενὴς ἑνὸς συστρατιώτου του, ὑπηρετήσαντος ἐν τῇ πυροβολαρχίᾳ ἐν ᾗ ὁ Φουρνερὲλ ἦτο λοχίας, διῆλθε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν κρατῶν μικρὸν ῥαβδίον εἰς τὴν χεῖρα καὶ μαστίζων δι' αὐτοῦ τὸν ἀέρα, ἐνῷ ταυτοχρόνως ἔψαλλεν ἐπῳδόν τινα ἐν διαλέκτῳ. Ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους καὶ ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσιν. Ὁ στρατιώτης ἐπανήρχετο ἐκ Βαρβιζῶν καὶ ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ἐν Μελὲν στρατῶνα ἔχων ἄδειαν μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

— Καὶ τί κάμνεις ἐδῶ, κύρ λοχία;

Ὁ νεαρὸς στρατιώτης ἀπέδιδε πάντοτε αὐτὸν τὸν τίτλον εἰς τὸν λιθοτόμον, μὴ δυσαρεστούμενον ποσῶς διὰ τοῦτο.

— Ἐγώ; .. τίποτε. Περιμένω κἄποιον διὰ νὰ μάθω ἂν ἦτον αὐτὸς ὅστις πρὸ ὀλίγου ἠθέλησε νὰ πειράξῃ τὸν ταγματάρχην μου.

Διὰ μιᾶς, ἐπειδὴ εἶχε βεβαίως διαλυθῆ ἡ ὁμήγυρις, ἡ θύρα τοῦ *Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς* ἠνεῴχθη ὡς ἐρυθρὸς φάρυγξ καὶ μετὰ βόμβου τὸ πλῆθος ὡς μέλαν κῦμα ἐξήρχετο συνωθούμενον. Ἠκούοντο κραυγαί, σκώμματα, ἐν οἷς ἐπανελαμβάνετο ὡς τελευταῖος χλευασμὸς τὸ ἀποδοθὲν εἰς τὸν Βερδιὲ ὄνομα. *Μαλάκας*. Φωναὶ «Ζήτω ὁ Γκαρούς!» συνώδευον τὸν ἐξερχόμενον ὑποψήφιον, ὅστις διένειμεν ἀκόμη ἐδῶ καὶ ἐκεῖ χειραψίας.

Πλὴν ὁ Φουρνερὲλ δὲν ἀνέμενεν τὸν Γκαρούς. Εἶχε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἐπιφώνησις ἐκείνη ἐν ᾗ εἶχεν ἀναμιχθῆ τὸ ὄνομα τῆς Γιλβέρτης, ἡ ἄνανδρος ἐξυβριστικὴ ἐπιφώνησις ἡ προσβαλοῦσα τὸν ταγματάρχην του προῆλθεν ἐκ τοῦ μέρους τῆς αἰθούσης ἔνθα ἐκάθητο ὁ Τιβολιέ, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Γκαρούς. Παρὰ τοῦ Τιβολιὲ ἄρα ἤθελε νὰ ζητήσῃ λόγον διὰ τὴν δημοσίαν αὐτὴν ὕβριν, τὴν ἀγενῆ καὶ ἀνόητον.

—Μένω μαζί σου, κύρ, λοχία, εἶπεν ὁ μικρόσωμος στρατιώτης ἀφελέστατα.

— Καὶ πότε θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὸν στρατῶνα; Δὲν εἶνε λόγος παιδί μου, νὰ σὲ χώσουν μέσα διότι ἔχω ἐγὼ νὰ λύσω μίαν διαφορὰν μὲ ἕναν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς χαμένους.

— Ὢ! ἔχω καιρόν!... Ὅταν ἔχῃ κανεὶς γερὰ πόδια...

Ὁ νέος στρατιώτης ᾐσθάνετο πρὸς τὸν Φουρνερὲλ εἶδός τι ἀφοσιώσεως ἐμφύτου. Συνηντῶντο ἐνίοτε καὶ ἔπινον συνομιλοῦντες εἰς οἰνοπωλεῖόν τι καὶ ὁσάκις ὁ Λιμουζῖνος ἐξέφραζε τὸν πόθον μετὰ τὴν λῆξιν τῆς θητείας του νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἑστίαν του, ὁ πρώην πυροβολητὴς τὸν ἐνεκαρδίωνε μὲ τὴν ἀποτελεσματικὴν εὐγλωττίαν παλαιοῦ στρατιώτου, ἐνθαρρυντικὴν ὡς σάλπισμα πολεμιστήριον.

— Ἂς εἶνε, εἶπεν ὁ Φουρνερέλ· τόσον καὶ τόσον δὲν θ' ἀργήσῃ ἡ δουλειά....

Μετὰ τὸν ἐξελθόντα ἐκ τοῦ καφενείου πρῶτον ὅμιλον, τὸν ἀκολουθοῦντα τὸν θριαμβεύοντα Γκαρούς, ἐξήρχετο ἕτερος ζοφερός, θορυβώδης, ἐν τῷ μέσῳ δ' αὐτοῦ ὁ πρώην πυροβολητὴς διέκρινεν ἀμυδρῶς τὸ ἰσχνὸν καὶ νευρικῶς ταρασσόμενον σῶμα τοῦ Τιβολιέ.

Ἐπλησίασε, τὸν ἀνεγνώρισε καὶ τὸν ἐσταμάτησεν εὐθὺς λέγων:

— Μὲ συγχωρεῖς, κἄτι θέλω νὰ σ' ἐρωτήσω.

Ὁ ἐργάτης προσέβλεψε τὸν λιθοτόμον καὶ συνάθροισίς τις ἐν τῷ ἅμα ἐσχηματίσθη μεταξὺ τῶν δύο κεχωρισμένων ὁμάδων· οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Βερδιὲ περιεκύκλωσαν ἀκουσίως τὸν Φουρνερὲλ παρὰ τὸν ὁποῖον ἵστατο καὶ ὁ νεαρὸς στρατιώτης, οἱ δὲ φίλοι τοῦ Γκαρούς ἔμενον πλησίον τοῦ Τιβολιέ,

— Τί ἀγαπᾶς; ἠρώτησεν ὁ ἐργάτης, οὕτινος ὁ Φουρνερὲλ διέκρινεν ἤδη καθαρῶς ὑπὸ τὴν φωτεινὴν τῆς νυκτὸς ἐκείνης λάμψιν τὴν πυρρὰν ὄψιν πελιδνὴν οὖσαν.

— Ὤ, ἕνα πρᾶγμα ἁπλούστατον. Θέλω νὰ σ' ἐρωτήσω ἂν τοῦ λόγου σου ἐτόλμησες πρὸ ὀλίγου νὰ ὁμιλήσῃς εἰς τὸν ταγματάρχην περὶ... τῆς ἀνεψιᾶς του· αὐτὸ θέλω.

Καὶ ὁ Φουρνερὲλ μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους καὶ μὲ τὰς τραχείας ὀφρῦς συνεσταλμένας ἀνέμενε τὴν ἀπάντησιν.

Ὁ Τιβολιὲ ἀπήντησε καγχάζων ὅτι δὲν ἦτο αὐτός, ὄχι, ὅστις ὡμίλησε περὶ τῆς δεσποινίδος. Ἀλλὰ τί σημαίνει; Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι ἦτο αὐτός, μάλιστα! Τάχα δὲν εἶχε κανεὶς πλέον τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλῇ, τὴν ἐλευθερίαν νὰ εἴπῃ ὅτι θέλει; Τί εἶν' αὐτά;

— Διάβολε! ἐψιθύριζον ἤδη τινὲς πέριξ τοῦ Τιβολιέ. Αὐτὸ δὰ μόνον μᾶς ἔλειπεν! νὰ μᾶς ἐμποδίσουν ν' ἀποτείνωμεν ὅσας ἐρωτήσεις θέλομεν.

— Καὶ μήπως πταίομεν ἡμεῖς, εἶπε κἄποιος, ἂν διαδίδεται ὅτι...

Ἀλλ' ὁ λαλήσας, ὅστις ἦτο κτίστης βραχύσωμος καὶ εὔσαρκος ἐσίγησε διὰ μιᾶς.

Ὁ Φουρνερὲλ εἶχε στραφῆ πρὸς αὐτὸν λέγων μεγαλοφώνως:

— Τί διαδίδεται;... λέγε!

— Τίποτε... δὲν εἰξεύρω ἐγώ!... ἐψέλλισεν ὁ κτίστης.

— Όταν όμως, υπέλαβεν ό Τιβολιέ μέ τήν υστερικήν του έξαψιν, ζητή τις τάς ψήφους τού λαού, πρέπει νά είνε ειλικρινής, νά είνε άγνός...

— Εύγε! άνέκραξαν έν τώ σκότει οί φίλοι τού Γκαρούς.

— Άγνός; . . . Παραδέχομαι τήν λέξιν! είπε τότε ό Φουρνερέλ· μάλιστα, πρέπει νά είνε άγνός! Άλλά μήπως είνε άγνός ό Γκαρούς σας, ένας κατεργάρης ό όποίος σάς σηκώνει τό κεφάλι καί γεμίζει τήν κοιλιά του;

Ό Τιβολιέ διέκοψε τόν λιθοτόμον.

— Σού άπαγορεύω, είπε φρικιών άπό κεφαλής μέχρι ποδών καί σειόμενος ύπό νευρικού παροξυσμού, σού άπαγορεύω νά προφέρης λέξιν περί τού πολίτου Γκαρούς! Ό Γκαρούς είνε ό φίλος τού λαού.

— Πώς λοιπόν! Θέλετε νά σέβωνται οί άλλοι τόν Γκαρούς καί νά ρίχνετε σείς σάπια λεμόνια είς τόν ταγματάρχην μου, αί; Όχι! θέλω νά μάθω ποίος ήτον αύτός ό άχρείος, ό όποίος έτόλμησε νά όμιλήση όπως ώμίλησε περί τής δεσποινίδος Βερδιέ!

Ό άχρείος! Άναφώνησις όργής άντηχήσασα έν τή νυκτί άπήντησεν είς τήν τολμηρώς ριφθείσαν παρά τού Φουρνερέλ λέξιν, οί φίλοι δέ τού Τιβολιέ καί οί όπαδοί τού Γκαρούς προσέβλεψαν άλλήλους, ώσεί συμβουλευόμενοι άν έπρεπε νά στραγγαλίσωσιν ή νά καταπατήσωσι τόν λιθοτόμον. Ούτος όμως άνορθών τό ύψηλόν καί ισχνόν σώμά του, προυκάλει τό πλήθος τών άντιπάλων, ένώ οί σύντροφοί του συνωθούντο περί αύτόν έτοιμοι νά τόν ύπερασπίσωσιν.

— Πήγαινε σύ, παιδί μου, είπε κρυφίως ό πρώην λοχίας πρός τόν στρατιώτην, δέν είνε δίκη σου δουλειά, μήν άνακατευθής!

Άλλ' έξ αισθήματος συμμίκτου περιεργείας άμα καί άφοσιώσεως ό στρατιώτης καί μετά τήν παραίνεσιν έμεινε πλησίον τού Φουρνερέλ διά νά ίδη τό άποβησόμενον καί διά νά μή έγκαταλείψη τόν «λοχίαν.»

Άχρείος! ή λέξις αύτη έπαναλαμβανομένη μετά θυμού πέριξ τού Τιβολιέ έξήγειρεν άγανάκτησιν, ήτις ηύξανε κοχλάζουσα ώς βράζον ύδωρ. Ό Τιβολιέ κατελήφθη ύπό παραφόρου όργής, θαρραλέως δέ, φερόμενος έκ τής έμφύτου αύτού μαχίμου όρμής άπεδέχθη άτομικώς τήν ύβριν ώς νά είχε ριφθή κατ' αύτού καί μόνου. Προχωρήσας τρία βήματα πρός τόν Φουρνερέλ καί ψαύων μέ τήν ισχνήν μορφήν του τήν τραχείαν μορφήν τού λιθοτόμου:

— Ύπόθεσε πώς ήμουν έγώ, είπεν. Δέν ήμουν έγώ, άλλά άναλαμβάνω όλην τήν εύθύνην. Τί θά μού κάμης έσύ, άνδρειωμένε μου;

— Τί θά κάμω;.. Άν τολμήσης νά είπής ότι ή άνεψιά του ταγματάρχου...

— Είνε ή άγαπητικιά τού νέου Μομβρέν, ναί... Αί, λοιπόν;

Ό Τιβολιέ ώπισθοχώρησε, συλληφθείς έκ τού τραχήλου ύπό τού λιθοτόμου, όστις τόν ώθει πρό αύτού καί τόν ένεβύθισε σχεδόν έντός τής άμαυράς όμάδος τών όπαδών τού Γκαρούς. Τό πλήθος είχε παραμερίσει, ή ώθησις δέ τού Φουρνερέλ ήτο τόσον ίσχυρά, ώστε ώς μία μάζα αύτός καί ό Τιβολιέ έκυλίσθησαν είς τό σχηματισθέν κενόν, τών θεατών άποσυρθέντων διά ν' άποφύγωσι τήν σύγκρουσιν, άμφότεροι δ' έμειναν έκεί, ό Τιβολιέ ύποκάτω καί ό λιθοτόμος άνωθεν αύτού, έκείνος μέν έκφέρων κραυγάς λύσσης, ό δέ Φουρνερέλ τετυφλωμένος έκ τής όργής τύπτων, γρονθοκοπών, καταφέρων ώς σφύραν τήν πυγμήν του έπί τού κρανίου τού Τιβολιέ, ένώ ή φωνή του έπανελάμβανεν έν τώ μέσω θυέλλης βλασφημιών:

— Ή άνεψιά τού ταγματάρχου μου!.. βρωμιάρη!.. άχρείε!. νά! νά! νά! νά!...

(Έπεται συνέχεια)

ΤΟ ΣΕΔΑΝ

Έκ τού Ήμερολογίου τού αύτοκράτορος Φρειδερίκου Γ'

[Άπερίγραπτος είνε ή έντύπωσις, ήν παρήγαγε καθ' άπαντα τόν πεπολιτισμένον κόσμον ή δημοσίευσις άποσπασμάτων έκ τού Ήμερολογίου τού αύτοκράτορος Φρειδερίκου Γ', άναφερομένων είς τόν γαλλογερμανικόν πόλεμον τού 1870. Αί άποκαλύψεις αύτού περί τών έν τοίς παρασκηνίοις διαδραματισθέντων κατά τήν μεγάλην έκείνην ιστορικήν περίοδον, αί σημαντικαί περί τών διαφόρων γεγονότων λεπτομέρειαι, αί άτομικαί καί άμεσοι έντυπώσεις, αίτινες καθημερινώς καί έν τώ μέσω τής όσμής τής πυρίτιδος καί τού κρότου τών τηλεβόλων άνεγράφοντο, έπιχέουσι νέον φώς έξηγούσι δέ τήν μήνιν τού πρίγκηπος Βίσμαρκ θελήσαντος νά διαμφισβητήση τήν γνησιότητα τού «Ήμερολογίου», είτα δέ προβάντος καί είς ποινικήν καταδίωξιν τών ύποτιθεμένων ένόχων τής δημοσιεύσεως. Έκ τού «Ήμερολογίου» άποσπώμεν χάριν τού άναγνώστου τής *Έστίας* δραματικωτάτην περιγραφήν τής παραδόσεως τού Ναπολέοντος Γ' έν Σεδάν].

1 Σεπτεμβρίου.—Φήμη διατρέχει ότι ό Ναπολέων Γ' πρόκειται νά παραδοθή. Ή λευκή σημαία κυματίζει έπί τού Σεδάν. Ό Ναπολέων εύρίσκεται έν αύτώ. Ό Βρονσάρτ συνδιελέχθη μετά τού αύτοκράτορος, ούτος δέ ύπεσχέθη νά άποστείλη τόν στρατηγόν Ρέϊλ. Αί έπευφημίαι είνε άνάλογοι πρός τό μέγεθος τού γεγονότος. Συζητούνται καί αί συνέπειαι τής παραδόσεως. Φθάνει είς πρεσβευτής. Οί πρίγκιπες παρίστανται είς τήν σκηνήν· ό Βίσμαρκ, ό Μόλτκε, ό Ρούν περιστοιχίζουσι τόν Βασιλέα.

Ἐγὼ ἵσταμαι εἰς τὸ πλευρὸν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος. Ὁ Ῥέϊλ φθάνει· εἶνε εἰς ἄκρον καταβεβλημένος, ἀξιοπρεπής. Φέρει πρὸς τὸν βασιλέα τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ναπολέοντος. Ἀφοῦ συνεννοήθη μετὰ τοῦ Βίσμαρκ, τοῦ Μόλτκε καὶ ἐμοῦ, ὁ βασιλεὺς ὑπαγορεύει εἰς τὸν Χάστφελδ τὸ σχέδιον τῆς ἀπαντήσεώς του, ἣν ἀντιγράφει βραδύτερον ἰδιοχείρως. Μετὰ δυσχερείας ἀνευρίσκομεν τὰ πρὸς γραφὴν χρήσιμα. Δίδω ἐκ τοῦ μαρσίπου μου φύλλα τινὰ χαρτοσήμου, φέροντα τὸν αὐτοκρατορικὸν ἀετόν. Ὁ μέγας δοὺξ τοῦ Σὰξ-Βάϊμαρ παρέχει τὸν κάλαμον καὶ τὴν μελάνην, δύο ἀχυροσκεπῆ καθίσματα, ἐφ' ὧν ἀξιωματικός τις ἐτοποθέτησε τὸν σάκκον του, ἀποτελοῦσι τὴν Τράπεζαν. Συνομιλῶ μετὰ τοῦ Ῥέϊλ ὅστις εἶνε ἀξιαγάπητος ἀνήρ, καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Εἶχε προσδιορισθῆ ὡς ὑπασπιστής μου κατὰ τὸ 1867 ὅτε ἐπεσκέφθην τοὺς Παρισίους καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐξεδήλωσα τότε ὑπὲρ αὐτοῦ μεγάλως τὸν ὠφέλησεν. Ὅταν ἀπῆλθεν ὁ Ῥέϊλ, ὁ βασιλεὺς καὶ ἐγὼ ἐρρίφθημεν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων. Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἐν Σάδοβᾳ νίκης κατεῖχεν ἡμᾶς. Δὲν ἠδυνήθην νὰ συγκρατήσω τὰ δάκρυά μου, ὅταν τὰ στρατεύματα ἀνέμελψαν τὸν ὕμνον: «Ὑμνήσωμεν τὸν Κύριον».

2 *Σεπτεμβρίου.*—Διατελῶ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ λογίου: «ἡ ἱστορία εἶνε τὸ ὑπέρτατον ἐν τῷ κόσμῳ δικαστήριον» ὅπερ ἐδιδάχθην ἐπὶ τῶν σχολικῶν βάθρων, Ὁ Βίμπφεν προβάλλει δυσκολίας· ὁ Ναπολέων καταφθάνει. Ἵσταται ἐν μέσῳ ἀγροῦ γεωμήλων παρὰ τὸ Δονσερύ. Ὁ Βίσμαρκ καὶ ὁ Μόλτκε σπεύδουσιν εἰς προϋπάντησίν του. Ἐπιθυμεῖ ἠπιωτέρους ὅρους συνθηκολογίας καὶ τὴν ἐλευθέραν τοῦ στρατοῦ του διάβασιν εἰς Βέλγιον. Ὁ Μόλτκε θεωρεῖ ταῦτα πάντα ὡς προφάσεις, διότι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν εἶνε ἀσφαλὴς ἐν Σεδάν. Φοβεῖται καὶ περὶ αὐτῶν τῶν ἁμαξῶν καὶ τῶν ἀποσκευῶν του. Ὁ Μόλτκε ἀναζητεῖ κατάλληλόν τι οἴκημα. Ὁ Βίσμαρκ συνομιλεῖ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ βασιλεὺς ἐπιμένει εἰς τὴν ἄνευ ὅρων παράδοσιν. Οἱ ἀξιωματικοὶ δύνανται νὰ ἀπέλθωσιν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς. Τὴν μεσημβρίαν ὑπογράφεται τὸ ἔγγραφον τῆς συνθηκολογήσεως. Ὁ Βίσμαρκ καὶ Μόλτκε ἐπανέρχονται ἐκ τοῦ καθημερινοῦ αὐτῶν περιπάτου. Ὡμίλησαν περὶ πάντων, ἐκτὸς περὶ πολιτικῶν. Εἰς τὸν Μόλτκε ἀπενεμήθη ὁ Σιδηροῦς Σταυρὸς α' τάξεως. Ὡς τόπον διαμονῆς τοῦ αὐτοκράτορος προτείνει τὴν Βιλελμσχὲ καὶ ἐπιμένει ὅπως μὴ ὁ Ναπολέων ὑποχρεωθῇ νὰ ἐμφανισθῇ ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων εἰς τὰ στρατεύματα. Διὰ τοῦ βαυαρικοῦ στρατοπέδου μεταβαίνομεν εἰς Μπελβύ, ὅπου ἀναμένει ἓν αὐτοκρατορικὸν ὄχημα καί τινες σκευαγωγοί, δεξιοῦται δ' ἡμᾶς ὁ στρατηγὸς Καστελνῶ. Ὁ Ναπολέων ἐμφανίζεται ἐν μεγάλῃ στολῇ εἰς τὴν φλιὰν τοῦ ὑελοφράκτου περιπτέρου Ὁ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς αὐτὸ ἐγὼ δὲ κλείω τὴν θύραν καὶ παραμένω ἔξωθεν. Ὁ Ναπολέων ἀπεδέχθη τὴν Βιλελμσχὲ ὡς τόπον διαμονῆς καὶ εὐχαρίστως ἔμαθεν ὅτι θὰ συνοδευθῇ ὑπὸ τιμητικῆς φρουρᾶς μέχρι τῶν συνόρων. Ὅτε κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συνδιαλέξεως ὁ αὐτοκράτωρ ἐκφράζει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἔχει ἀπέναντί του τὸν Φρειδερῖκον Κάρολον, ὁ βασιλεὺς παρατηρεῖ αὐτῷ ὅτι ἔχει ἐμὲ καὶ τὸν πρίγκιπα τῆς Σαξωνίας. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῦ εὑρίσκεται ὁ Φρειδερῖκος Κάρολος ἀπαντᾷ μετ' ἰδιαιτέρου τόνου: «Μετὰ ἑπτὰ σωμάτων ἔξωθεν τοῦ Μέτζ». Ὁ βασιλεὺς πλέκει τὸ ἐγκώμιον τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, ἐπαινῶν τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ· ὁ Ναπολέων ἐπιδοκιμάζει ταῦτα, ἄλλα προστίθησιν ὅτι στερεῖται τῆς ἀξιοθαυμάστου πειθαρχίας τοῦ ἡμετέρου. Τὸ πυροβολικόν μας ἦτο τὸ πρῶτον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ οἱ Γάλλοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἠδύναντο νὰ ἀντιταχθῶσι κατ' αὐτοῦ. Μετὰ τὴν συνέντευξιν, ἥτις διήρκεσεν ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, ὁ αὐτοκράτωρ, παρατηρήσας με, μοὶ ἔτεινε τὴν δεξιάν, ἐνῷ διὰ τῆς ἀριστερᾶς ἀπέμασσεν ἐπὶ τῆς παρειᾶς του ἓν δάκρυ. Μοὶ ἐξέφρασε τὴν ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην του διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γενναιοφροσύνην τοῦ βασιλέως. Τὸν ἠρώτησα ἂν ἀνεπαύθη τὴν νύκτα. Μοὶ ἀπήντησεν ὅτι ἡ περὶ τοῦ στρατοῦ του ἀνησυχία ἐστέρησεν αὐτὸν παντελῶς τοῦ ὕπνου. Εἰς τὴν παρατήρησίν μου ὅτι ἦτο λυπηρότατος ὁ αἱματηρὸς χαρακτὴρ ὃν προσέλαβεν ὁ πόλεμος, ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο ἦτο τοσοῦτον μᾶλλον λυπηρόν, καθόσον αὐτὸς δὲν ἦτο ὑπὲρ τοῦ πολέμου. Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν δὲν εἶχε λάβει οὐδεμίαν εἴδησιν περὶ τῆς αὐτοκρατείρας καὶ τοῦ διαδόχου· ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ τηλεγραφήσῃ αὐτοῖς κρυπτογραφικῶς καὶ τῷ ἐδόθη. Χωριζόμενοι, ἐθλίψαμεν τὰς χεῖρας ἀλλήλων. Οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν αὐτοῦ ἄνδρες ἔφερον νεουργεῖς ἀποστιλβούσας στολάς, ἐνῷ οἱ ἡμέτεροι εἶχον πολὺ ταλαιπωρηθῇ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ

Τὸ πλοῖον, μὲ τὴν πρῷρα πρὸς τὴν δύσι,
μὲ πάγει πάλιν μακριὰ 'ς τὰ ξένα.
Τὴν γῆ τὴν ἔχει πίσω του ἀφήσει.
νησί, βουνὸ δὲν φαίνεται κανένα.

Ἀπέραντη ὁλόγυρα γαλήνη
ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον μὲ χωρίζει.
'Σ τὸν οὐρανὸν ἀνέτειλ' ἡ σελήνη
Καὶ τῶν νερῶν τὴν ἐρημιὰ φωτίζει.

Καὶ ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ἔχει ἀνατεῖλει
ἐπάνω εἰς τὸ πέλαγος ἁπλόνει
μιὰ φωτερή, μιὰ χρυσωμένη στήλη
ποῦ πλοῖο κι' οὐρανὸ τὰ συνενόνει.

Βλέπω τὴν στήλη ἡ καρδιά μου πάλλει
'σὰν γέφυρα μοῦ φαίνεται, ποῦ φθάνει
εἰς ἓν ἀγαπημένο περιγιάλι,
κ' ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν... ὢ πλάνη!..

Μέσα 'ς τὸ φῶς ποῦ πέφτει ἀπ' τὴν σελήνη,
μία μορφὴ ὡραία, ἡ μορφή της,
μ' ἀγάπη τὰ δυὸ χέρια της μ' ἐκτείνει
καὶ ἡ ψυχή μου ἀκούει τὴν φωνή της.

Νέφος περνᾷ, ἐκρύφθηκε ἡ σελήνη
καὶ μένουν τὰ νερὰ σκοτεινιασμένα.
'Αλλὰ θ' ἀκούω τὴν φωνὴν ἐκείνη,
ὅσον κι' ἂν πάγω μακριὰ 'ς τὰ ξένα.

1862

Δ. Βικελας

ΑΓΩΝ ΚΑΛΛΟΥΣ

Μία τῶν βραβευθεισῶν κατὰ τὸν ἐν Σπᾶ τελεσθέντα ἀγῶνα κάλλους, ἡ κυρία Στέβενς, παρέσχε περιέργους λεπτομερείας περὶ αὐτοῦ πρός τινα δημοσιογράφον. Ἡ κυρία Στέβενς εἶνε νεαρὰ δέσποινα ἐκ Βιέννης, ἡλικίας εἴκοσι τριῶν ἐτῶν, ξανθὴ μὲ μαύρους ὀφθαλμοὺς καὶ ἐλαφρῶς ροδόχρουν μορφήν.

Εἴμεθα ἐν ὅλῳ εἴκοσι πέντε αἱ ὑποψήφιοι, εἶπεν ἡ περικαλλὴς νικήτρια. Ἐπὶ δέκα πέντε ἡμέρας, ἐν στολῇ χοροῦ, ἐμέναμεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Λέσχης, ὅπου οἱ περίεργοι, ἀντὶ 5 φράγκων, ἤρχοντο νὰ μᾶς βλέπωσιν. Ἐπὶ ἐξέδρας ἐπεστρωμένης διὰ βελούδου ἐρυθροῦ, ἐκάθητο ἡ Φατμέ, καλλονὴ ἐκτὸς τοῦ ἀγῶνος, εἰς τοὺς πόδας τῆς ὁποίας εὑρίσκοντο ὅλοι οἱ μαῦροι δοῦλοί της. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο πολὺ διασκεδαστικόν, πλὴν ἴσως διὰ τὴν Φατμέ, ἡ ὁποία εἶνε συνειθισμένη ἀπὸ τοιαύτας ἐκθέσεις. Ἐμέναμεν ἀκίνητοι, καρφωμέναι εἰς τὰ ἀνάκλιντρά μας, ἐνῷ γύρω μας ἐχοροπήδουν καὶ ἡμεῖς δὲν ἠδυνάμεθα νὰ λάβωμεν μέρος εἰς τίποτε ἀπὸ ὅλα αὐτά.

Ἐνῷ ταῦτα ἔλεγεν ἡ κυρία Στέβενς εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ νεαρὸς ἀδελφὸς τῆς τυχούσης τοῦ πρώτου βραβείου τοῦ ἀγῶνος δεσποινίδος Σουκαρέ. Ὁ δημοσιογράφος συνεχάρη τὸν εὐτυχῆ ἀδελφόν, ὅστις ὅμως δὲν ἦτο πολὺ ἐνθουσιασμένος ἐκ τῆς νίκης τῆς ἀδελφῆς του.

—Ἡ ἀδελφή μου, εἶπεν ὁ νέος Σουκαρέ, δὲν μετέβη εἰς Σπᾶ διὰ νὰ διαγωνισθῇ. Ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἀγῶνα, μετ' ἐπιμόνους προσκλήσεις τῶν ὀργανωτῶν αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων της. Ὅταν ἐπείσθη μάλιστα, ὁ κατάλογος τῶν ἐγγραφῶν εἶχε κλεισθῇ καὶ ἐδέησε νὰ τὸν ἀνοίξωσιν ἐκ νέου, ὅπως ἐγγράψωσιν αὐτὴν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Σ. Β. Τὸ ὄνομά της ἀπεκάλυψεν εἰς τὸ κοινὸν ἡ ἀκριτομυθία τῶν ἐφημερίδων οὐδόλως δ' ἐπαίρομαι διὰ τοῦτο.

Ἡ κυρία Στέβενς δὲν συμμερίζεται τὴν γνώμην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συναθλησάσης αὐτῇ. Αὐτὴ τοὐναντίον εἶνε καταγοητευμένη διότι ἔλαβε τὸ τρίτον βραβεῖον τῆς καλλονῆς, καίτοι ἀξιοῖ ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβῃ τὸ δεύτερον βραβεῖον ὅπερ ἀπενεμήθη εἰς τὴν δεσποινίδα Δελαρόζα.

—Βεβαίως δὲν ἀξιῶ, εἶπε πρὸς τὸν συνομιλοῦντα μετ' αὐτῆς δημοσιογράφον, νὰ συγκριθῶ πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ κυρίου, ἡ ὁποία εἶνε εὐμορφοτάτη καὶ ἡ καλλιτέρα μόυ φίλη. Ἀλλ' ἡ συνυποψήφιος ἡ ὁποῖα ἔλαβε τὸ δεύτερον βραβεῖον, τὸ ἔλαβε κατὰ χάριν. Δὲν σᾶς λέγω τίποτε περὶ τῆς φυσιογνωμίας της. Εἶνε ἐντελῶς κοινὴ καὶ στερεῖται πάσης λεπτότητος. Ἀλλὰ ἐγεννήθη εἰς Ὀστάνδην, εἶνε μόλις δεκαεξαετὴς καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸ μέσον τὰς ἐξετάσεις της, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκ Βρυξελλῶν εἰς Σπᾶ. Ἔλαβε τὸ βραβεῖον μᾶλλον ἕνεκα τῶν προστατῶν της, διότι κατάγεται ἐκ Βελγίου, εἶνε νέα κτλ.

Ἡ κυρία Στέβενς ἄλλως κηρύσσει καὶ πάσας τὰς μὴ βραβευθείσας, ὑποψηφίους δύσμορφα τέρατα αὐτόχρημα καὶ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἠθικῆς.

— Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, λέγει, τί ἔκαμαν ὅταν ἀνεκοινώθη ἡ κρίσις τῶν ἑλλανοδικῶν. Ἔκραζαν, ὠρύοντο, ἐβλασφήμουν, διότι ἐνόμιζον ὅτι ἠδικήθησαν. Πρὸ τῆς ἐπισήμου στιγμῆς ἔδωκαν εἰς καθεμίαν ἐξ ἡμῶν μίαν ἀνθοδέσμην. Μόλις ἐξηγγέλθη ἡ κρίσις, ὅλαι αἱ μὴ βραβευθεῖσαι ἔρριψαν τὰ ἄνθη κατὰ γῆς καὶ τὰ κατεπάτησαν μανιωδῶς. Μία ἀπὸ τὰς ἀντιπάλους μας, τῆς ὁποίας ἀγνοῶ τὸ ὄνομα, ἔπτυσεν ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμα τῆς δεσποινίδος Σουκαρέ. Ἡ δεσποινὶς Μάρθα Βιλαίν, ἡ ὁποία ἔλαβε τὸ τέταρτον βραβεῖον, ὥρμησεν ἐναντίον μου μὲ τὸ ριπίδιόν της καὶ μοῦ κατεξέσχισε τὴν χεῖρα. Ἐδέησεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπέμβουν οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρες καὶ νὰ τὴν ἐκδιώξουν ἀπὸ τὴν αἴθουσαν. Δὲν θὰ σᾶς κρύψω δὲ ὅτι ἡ δεσποινὶς Σουκαρὲ καὶ ἐγώ, διὰ νὰ διαφύγωμεν τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἀπονενοημένων αὐτῶν, ἠναγκάσθημεν νὰ φύγωμεν ἐσπευσμένως ἐκ Σπᾶ.

Πολλοὶ ἄνθρωποι κατακρίνουσι μόνον διὰ νὰ μὴ νομισθῶσιν ἀμαθεῖς. Ἀγνοοῦσιν ὅτι ἡ ἐπιείκεια εἶνε ὑψίστης μορφώσεως ἀπόδειξις.

—

Ὑπάρχει ἀγαθότης ἀπωθοῦσα καὶ ὑπάρχει κακία προσελκύουσα.

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ

Ὑπάρχει μετριοφροσύνη ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τῆς ὑπερηφανίας ὁ μανδύας.

—

Τὸ μυστικὸν ὁμοιάζει πρὸς τρύπαν ἐνδύματος: ὅσον θέλει νὰ τὸ κρύψῃ τις, τόσον περισσότερον τὸ ἀποκαλύπτει.

—

Ἡ θέλησις θὰ ἦτο δύναμις, ἂν ὅλα τὰ μέσα ἦσαν καλά.

—

Ἂν δὲν ὑπῆρχε πράγματι ἡ ἀλήθεια, δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ τὴν ἐφεύρωμεν.

—

Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ—ἡ φύσις ὄχι.

—

Ὁ ἔρως καὶ ἡ πολιτικὴ φονεύουσι τὴν φιλίαν.

—

Τὴν μητέρα ὅπως τὸν Θεὸν ἐπικαλούμεθα ἐν τῇ ὀδύνῃ καὶ λησμονοῦμεν ἐν τῇ χαρᾷ.

—

Ἡ συγχώρησις ἐν τῷ ἔρωτι εἶνε σχεδὸν ἀδιαφορία· δὲν συγχωρεῖ τις ὅταν ἀγαπᾷ.

—

Ἡ ζηλοτυπία μνηστῆρος εἶνε ἔπαινος· ἡ ζηλοτυπία συζύγου εἶνε ὕβρις.

—

Ὁ ἔρως ζητεῖ· ἡ φιλία δίδει.

—

Τὰ δάκρυα, ἅτινα σβύνουσι τὸν ἔρωτα, ζωπυροῦσι τὴν φιλίαν.

Carmen Sylva

Η ΣΚΛΑΒΑ Η ΠΟΛΙ

Ἡ σκλάβα ἡ Πόλι κάθεται ’ς τὸ Βόσπορο καὶ κλαίει
Κι’ ὁ φιδωτὸς ὁ Βόσπορος τὴν συμπονᾷ καὶ λέει·
—Πές μου, κυρά μου ζηλευτή, πεντάμορφη κυρά μου,
Γιατί ποτίζεις δάκρυα τὰ γαλανὰ νερά μου;
Σάν τ’ εἶνε ποῦ μοῦ ζήτησες κ’ ἐγὼ νὰ μὴ σ’τὸ φέρω,
Μήπως σ’ ἐλύπησα ὁ φτωχὸς καὶ δίχως νὰ τὸ ξέρω;
Στὰ κάτασπρα τὰ πόδια σου δὲν πέρασεν ἡμέρα,
Ποῦ νὰ μὴ σοὔφερα σκυφτὸς δῶρ’ ἀπ’ τὸν κόσμο πέρα·
Τὰ μύρα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰ μεταξωτά της
Καὶ τὰ χαλιά τ’ ἀτίμητα, τὰ μυριοπλούμιστά της,
Καὶ τῆς Φραγκιᾶς τ’ ἀσημικὰ, καὶ τὰ χρυσᾶ στολίδια,
Καὶ τ’ ἄλλα της τὰ ’ξακουστά, τὰ τόσα της παιχνίδια.
Πές μου λοιπὸν γιατὶ μοῦ κλαῖς, πεντάμορφη κυρά μου,
Γιατί ποτίζεις δάκρυα τὰ γαλανὰ νερά μου;
— Στὰ κάτασπρα τὰ πόδια μου δὲν πέρασεν ἡμέρα
Ποῦ νὰ μὴ μοὔφερες σκυφτὸς δῶρ ἀπ’ τὸν κόσμο πέρα.
Μὸν’ ἕνα δῶρ’ ὁλημερὶς κι’ ὁλονυχτὶς προσμένω,
Κι’ ἀκόμα δὲν μου τὤφερε τὸ κῦμα σου ἀφρισμένο.
Μὸν’ ἕνα δῶρο λαχταροῦν τὰ μάτια μου καὶ κλαῖνε,
Ἀτίμητο ’ςτ’ ἀτίμητα, ἐλευθεριὰ τὸ λένε.
Ὁ Βόσπορος ποῦ τ’ ἄκουσε κυττάζει τὴν κυρά του
Κι’ ἀναστενάζει θλιβερὰ ’ς τὰ γαλανὰ νερά του

Κωνσταντινος Μανος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Προκειμένου νῦν περὶ διακοσμήσεως τῆς πρωτευούσης κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Βασιλέως Γεωργίου ἑορτάς, ἴσως δὲν εἶνε ἄσκοπος ἡ ἀναγραφὴ τοῦ τρόπου, καθ’ ὃν διεκοσμήθη πάλιν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν τῇ 25 Ἰανουαρίου 1858, ἑορταζομένης ὁμοίας ἑορτῆς καὶ τότε, τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ πρώτου βασιλέως τῆς Ἑλλάδος Ὄθωνος. Κατὰ τὰς ἐφημερίδας λοιπὸν τοῦ καιροῦ ἐκείνου: Χίλιοι ἐργάται εἰργάσθησαν ἀκαταπονήτως ἐπί τινας ἡμέρας ὅπως καταλλήλως διακοσμηθῇ ἡ ἀπὸ τῶν Ἀνακτόρων μέχρι τῆς ἁγίας Εἰρήνης ὁδός, διότι τότε καθεδρικὸς ναὸς ἦτο ἡ ἁγία Εἰρήνη καὶ ἐν αὐτῇ ἐτελοῦντο αἱ δοξολογίαι, μὴ οἰκοδομηθείσης ἔτι τῆς νῦν Μητροπόλεως. Ἐγένετο δ’ ἐν σπουδῇ ἡ προπαρασκευή, καθ’ ὅσον ἐν ἀρχῇ εἶχεν ὁρισθῇ ὡς τόπος τῆς ἑορτῆς τὸ Ναύπλιον, ἤτοι αὐτὴ ἡ πόλις εἰς ἣν ἀπέβη ἀφικόμενος τὸ πρῶτον ὁ Ὄθων, αὐτὴ ἡ πόλις ἥτις ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καθέδρα τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ κράτους, Κατόπιν ὅμως, ἕνεκα πολλῶν λόγων πολιτικῶν, τὸ ἀρχικὸν σχέδιον μετετράπη καὶ αἱ ἑορταὶ ἐγένοντο ἐν Ἀθήναις. Ἡ διακόσμησις τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ ἐγένετο διὰ τῆς ἱδρύσεως 400 ξυλίνων κιόνων δωρικοῦ ρυθμοῦ περικεκαλυμμένων λευκῷ πανίῳ. Οἱ κίονες οὗτοι ἐστήθησαν εὐθυγράμμως ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ὁδοῦ. Ἐπ’ αὐτοὺς ἐτέθησαν κατ’ ἐναλλαγὴν ἀνθοδόχαι καὶ φανοὶ ποικιλόχροοι σχήματος τυμπάνου περιστρεφόμενοι διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ καπνοῦ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀνημμένων κηρίων. Ἐπὶ τῶν φανῶν ἦσαν ἀνεγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τοῦ Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας. Οὕτως 150 κίονες ἦσαν δι’ ἀνθέων καὶ 150 διὰ φανῶν κεκοσμημένοι, οἱ δ’ ἐπίλοιποι 100 ἔφερον τὰ ὀνόματα καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισαμένων. Κατὰ τὴν διασταύρωσιν τῶν ὁδῶν Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου ἀνιδρύθη κολοσσιαία τετράπυλος ἀψὶς διὰ λευκοῦ πανίου κεκαλυμμένη οὕτως, ὥστε ἐφαίνετο μαρμαρίνη. Κατὰ δὲ τὴν πρόσοψιν τοῦ ναοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἱδρύθησαν μεγάλα ἀνάβαθρα ἀνθοστόλιστα, ἐφ’ ὧν ἱστάμενοι οἱ παῖδες τῶν δημοτικῶν σχολείων μὲ ἀνθοπλέκτους στεφάνους ἀνὰ χεῖρας ἔψαλλον ὕμνους ὑπὲρ τῶν βασιλέων. Τέλος ἡ πλατεῖα τῶν Ἀνακτόρων ἐκοσμήθη διὰ μεγίστου τροπαίου ἐξ ὅπλων τοῦ Ἀγῶνος κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐστήθησαν αἱ προτομαὶ τοῦ Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας.

Μεταξὺ τῶν δώρων ἅτινα ἔλαβεν ἐσχάτως ἡ μετὰ τοῦ δουκὸς τῆς Ἀόστης νυμφευθεῖσα πριγκίπισσα Λαιτητία, θυγάτηρ τοῦ πρίγκιπος Ναπολέοντος Βοναπάρτου, καταλέγεται καὶ πολύτιμον ριπίδιον, συνενοῦν πρὸς τῇ καλλιτεχνικῇ αὐτοῦ ἀξίᾳ καὶ φιλολογικὸν διάφορον, διότι δύο ἐπιφανεῖς ποιηταί, ὁ Φραγκῖσκος Κοππὲ καὶ ὁ Giocosa ἐχάραξαν ἐπ’ αὐτοῦ ἰδιοχείρως σονέττα κατάλληλα πρὸς τὴν περίστασιν. Τὸ ριπίδιον, ὅπερ ἐσχεδίασεν Ἱσπανὸς καλλιτέχνης, παριστᾷ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς μέρους τὴν αὐστηρὰν πρόσοψιν τοῦ παρὰ τὸ Τουρῖνον ἀνακτόρου Μονκαλιέρη, ὅπου διέμενε συνήθως ἡ νύμφη μετὰ τῆς μη-

τρός της. Ἐπὶ ἐξώστου τινὸς διαγράφεται ἡ φυσιογνωμία των δύο μνηστήρων, προσηλωμένων πρὸς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον. Ἐπὶ τῆς προσόψεως φέρεται εὐρὺς θυρεός, ἐφ' οὗ ὁ Giocosa ἐχάραξε διὰ τῆς λεπτῆς αὐτοῦ γραφῆς τὸν ἐπιθαλάμιόν του. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὄψεως ὁ Κοππὲ ἔγραψε τὸ ἰδικόν του σονέττον.

Ἐν Βερολίνῳ ἐπανηγυρίσθη ἐσχάτως ὁ ἐγκαινισμὸς τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτισμοῦ τῆς Λεωφόρου τῶν Φιλυρῶν. Μετὰ τὸ γεῦμα, τὸ ἐπὶ τούτῳ παρατεθὲν ὑπὸ τῆς Ἠλεκτρικῆς ἑταιρίας ἐγένετο περίεργον πείραμα· μικρὸν ὀρνίθιον ὀβελισθὲν ἐψήθη διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Παρὰ τὸν ὀβελὸν ἐντὸς μεταλλικῆς χύτρας ἐτοποθετήθη σύστημα ἠλεκτρικῶν συρμάτων, μεταδίδον ρεῦμα δυνάμεως 100 φωτιστικῶν μονάδων. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος παραχθεῖσα θερμότης ὑπῆρξε τοιαύτη, ὥστε τὸ ὀρνίθιον ἐψήθη εἰς διάστημα ἡμισείας ὥρας. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ψήσιμον ἀπῄτησε δαπάνην δύο φράγκων, ἀλλὰ βραδύτερον ὑπάρχει ἐλπὶς ὅτι ἡ δαπάνη θὰ καταστῇ ὅλως ἀσήμαντος, οὕτως ὥστε πᾶς τις νὰ δύναται νὰ προτιμᾷ τὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὄπτησιν πάσης ἄλλης.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐν Παρισίοις ἑορτῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως, ἀγγέλλεται καί τις ὅλως πρωτότυπος καὶ περιεργοτάτη, ἣν ἀπὸ κοινοῦ παρασκευάζουσιν αἱ περιστερόφιλοι γαλλικαὶ ἑταιρίαι. Ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως θὰ ἀφεθῶσιν, εἰς ὡρισμένην θέσιν, ταυτοχρόνως 50,000 περιστερῶν, διευθυνόμεναι πρὸς διάφορα σημεῖα. Ἕκαστος φαντάζεται τὴν μεγαλοπρέπειαν τοιούτου θεάματος.

Ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν τοῦ σώματος ἐθελοντῶν, ὀχουμένων ἐπὶ ποδηλάτων. Τὸ σῶμα τοῦτο εἶνε ὁ πυρὴν ἑτέρου μεγάλου σώματος, ὅπερ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ συστήσῃ, ἅμα ὡς ἐκ τῆς πείρας ἀποδειχθῇ ἡ χρησιμότης καὶ τὸ πρακτικὸν τῆς χρήσεως τῶν ποδηλάτων παρὰ τῷ στρατῷ.

Αἱ δηλητηριάσεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ σεσηπότος τυροῦ εἶνε συχνόταται ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ Ὄχιο παρετηρήθησαν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ 200 περίπου κρούσματα, μὴ ἐπενεγκόντα εὐτυχῶς θάνατον.

Πρό τινος ἐνεκαινίσθη περίεργον νοσοκομεῖον ἐν Λονδίνῳ, προωρισμένον εἰδικῶς διὰ τοὺς κύνας, τοὺς ἵππους, τὰς γάτας, μόλις δ' ἠνεῴχθη καὶ εὑρέθη ἀνεπαρκές, πληρωθὲν ἀμέσως ἀσθενῶν, ἐφ' ᾧ καὶ σχεδιάζεται ἡ οἰκοδόμησις ἑτέρου εἰδικοῦ διὰ τὰ πάσχοντα ζῷα ἐκ χρονίων νοσημάτων. Ἀναμφιβόλως ἡ ζωοφιλία εἶναι ἄριστον πρᾶγμα, ἀλλ' ὅταν σκεφθῇ τις τὴν φοβερὰν δυστυχίαν, ἥτις καταμαστίζει τὰς πτωχὰς τάξεις τοῦ λαοῦ τοῦ Λονδίνου, δικαιοῦται νὰ πιστεύῃ, ὅτι Ἄγγλοι κάλλιον θὰ ἔπραττον νὰ ἐφρόντιζον πλειότερον περὶ τῶν ὁμοίων των παρὰ περὶ τῶν φθισικῶν κυνῶν.

Ἐν τύμβῳ τινὶ εὑρεθέντι παρὰ τὴν Αἰκατερινοσλάβην ἐν Ρωσσίᾳ εὑρέθησαν δύο σκελετοὶ ἀποκεφαλισμένοι, φέροντες εἰς τὴν θέσιν τῶν κεφαλῶν των δύο κεφαλὰς κριῶν. Ἐγγὺς τῶν σκελετῶν τούτων εὑρέθησαν ὅπλα, λόγχαι καὶ φαρέτραι πλήρεις βελῶν μετὰ σιδηρῶν αἰχμῶν.

Περιεργοτάτην ἐφαρμογὴν τῆς φωτογραφίας προτείνει καθηγητὴς τῆς ἐν Βιέννῃ Φωτογραφικῆς Σχολῆς. Ἐπειδὴ συχνάκις ἐγείρονται παράπονα ἐν τοῖς ἱπποδρομίοις κατὰ τῶν κριτῶν, ὡς ἀπατωμένων πολλάκις, ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν πρώτων ἀφικνουμένων εἰς τὸ τέρμα, ὁ Βιενναῖος καθηγητὴς προτείνει νὰ τεθῶσι φωτογραφικαὶ μηχαναί, ἐφ' ὧν θ' ἀποτυποῦται ἡ εἰκὼν τοῦ πρώτου καταφθάνοντος καὶ τῶν ἀμέσως μετ' αὐτὸν εἰς ἀπόστασιν 10 μέτρων.

Ἐν Σόνομα-Κάσοντον τῆς Καλλιφορνίας λειτουργεῖ σιδηροδρομικὴ γραμμή, ἧς παρομοίαν ἀδύνατον νὰ εὕρῃ τις ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἧς ἡ κατασκευὴ θ' ἀπετύγχανε παντελῶς ἐν Ἑλλάδι. Πρόκειται περὶ σιδηροδρόμου ἐναερίου στηριζομένου ἐπὶ κορμῶν δένδρων. Μεταξὺ τῶν μόλων τοῦ Κλίππερ καὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Στούχρτ, παρ' ἃς ἡ ὁδὸς διακόπτεται ὑπὸ βαθείας ἀβύσσου, τὰ δένδρα ἐπριονίσθησαν εἰς ἴσον ὕψος καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐτέθησαν σιδηραῖ ράβδοι. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀβύσσου ἐτέθησαν πλησίον τὸ ἓν τοῦ ἄλλου ἐρυθρὰ ξύλα, ἀποτελοῦντα ἀσφαλὲς ἐπέρεισμα εἰς 23 μέτρων ὕψος· ἐπριονίσθησαν οἱ πάσσαλοι οὗτοι καλῶς καὶ ἐπ' αὐτῶν διέρχονται βαρύταται φορτηγοὶ ἅμαξαι.

Ἡ τοῦ φωτὸς ταχύτης εἶναι πολὺ μείζων ἀφ' ὅ,τι κοινῶς πιστεύεται. Κατὰ τὸν Φενκὼ ἡ ταχύτης κατὰ δευτερόλεπτον ὑπολογίζεται εἰς 298,000 χιλιόμετρα, κατὰ τὸν Καρνὼ εἰς 298,500, κατὰ τὸν Νιουκὸμβ εἰς 299,860, καὶ κατὰ τὸν Ὑούγγ καὶ Φόρβες εἰς 301,382.

Ἓν τῶν σπουδαιοτέρων ζητημάτων τῆς ὑγιεινῆς τῶν πόλεων εἶναι καὶ τὸ τῶν ἀκαθάρτων ὑδάτων τῶν ὑπονόμων. Ὁ κ. Γ. Βέπστερ ὑπέβαλε περιεργότατον ὑπόμνημα εἰς τὴν ἑταιρίαν τῶν δημοτικῶν μηχανικῶν τοῦ Λονδίνου. Ἐν αὐτῷ καταδεικνύει, ὅτι ὁ καθαρισμὸς τῶν ὑδάτων τούτων δυνατὸν νὰ γείνῃ εὐκολώτατα διὰ τοῦ ἠλεκρισμοῦ. Πράγματι δὲ κατώρθωσε δι' ἰσχυροτάτου ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ν' ἀποσυνθέσῃ τὸ ὕδωρ ὑπονόμου τινός· εἰς τὸ ἄνω μέρος μετὰ τὴν δίοδον τοῦ ρεύματος ἐπέπλευσαν τὰ στερεὰ σώματα, κάτωθεν δὲ ἀπέμεινε καθαρώτατον ὕδωρ.

— Ποῦ ἔπιασες σπίτι;
— Ἐστὸ Γεράνι.
— Ἄσχημα ἔκανες, δὲν εἶνε ὑγιεινὴ γειτονιά· δὲν βλέπεις τί ἔπαθε ἐκεῖ ὁ Κώστας;
— Τί ἔπαθε;
— Μιὰ 'βδομάδα τόρα εἶνε κρεββατωμένος... ἔβγαλε τὸ πόδι του.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1468

'Αριθ. 668 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 16 Ὀκτωβρίου 1888

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
1863—1888

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

Ἐκ τοῦ πλήθους τῶν γνωμικῶν, ὅσα ἀπεθησαύρισεν ἡ σοφία τῶν ἐθνῶν, οὐδὲν γνωρίζομεν μᾶλλον ἁρμόζον εἰς τίμιον ἄνθρωπον τοῦ τῶν γάλλων ἱπποτῶν: «Fais ce que dois, advienne que pourra,» «κάμνε ὅ,τι πρέπει καὶ ὅ,τι θέλει ἂς γίνῃ.» Αὐτὸ τοῦτο παρήγγελλε καὶ ὁ Σωκράτης εἰς τὸν Κρίτωνα, διδάσκων αὐτὸν νὰ περιφρονῇ «τὴν γνώμην τῶν πολλῶν.» Ἡ τοιαύτη περιφρόνησις τῆς πλειονοψηφίας φαίνεται οὖσα ἀπαραίτητον ἐφόδιον παντὸς ὀρεγομένου τελείας εἰρήνης πρὸς τὴν συνείδησίν του ἢ ἐπιθυμοῦντος ν' ἀφίσῃ μικρόν τι ἢ μέγα καλὸν ὡς ἴχνος τῆς διαβάσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ κόσμου τούτου. Ὅσα τῷ ὄντι ἐπράχθησαν πράγματι εὐεργετικὰ ὀφείλονται,οὐχὶ εἰς τοὺς κυνηγοὺς δημοτικότητος, ἀλλ' εἰς τοὺς μὴ θεωροῦντας μέγα δυστύχημα τὸ νὰ θεωρηθῶσιν, ἐπί τινα τοὐλάχιστον καιρόν, ἄφρονες παρὰ τῶν μωρῶν, μύωπες παρὰ τῶν τυφλῶν, ἀπειρόκαλοι παρὰ τῶν ἀγροίκων καὶ ἀμαθεῖς παρὰ τῶν ἀγραμμάτων. Τοιούτου τινὸς ἀφιλοκερδοῦς αἰσθήματος προϊὸν εἶναι βεβαίως τὸ εἰς χεῖρας ἡμῶν τελευταῖον ἔργον τοῦ κ. Ψυχάρη. Ὅπως ἐν τῷ προλόγῳ καὶ πολλαχοῦ τοῦ ἔργου του ῥητῶς καὶ σαφῶς ἐξηγεῖται, ὑπ' οὐδεμιᾶς ἐβόσκετο ἐλπίδος ὅτι δύναται ἡ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» ν' ἀρέσῃ εἰς τοὺς σήμερον Ἀθηναίους ἢ νὰ εὕρῃ παρ' αὐτοῖς ὑπερμάχους. Ἀπ' ἐναντίας ἦτο ἐξ ἴσου πεπεισμένος ὅτι θέλει ἀποδοκιμασθῆ καὶ χλευασθῆ παρὰ τῶν ἡμετέρων δημοσιογράφων, ὅσον εἶναι βέβαιοι καὶ οἱ ἱεραπόστολοι, οἱ πρῶτοι ἀποβαίνοντες εἰς ἀπάτητόν τινα νῆσον τοῦ Ὠκεανοῦ ὅτι, ἀντὶ νὰ χριστιανίσωσι τοὺς ἰθαγενεῖς, θέλουσιν ἀφεύκτως φαγωθῆ ὑπ' αὐτῶν. Ἐλατήριον τῆς αὐτοθυσίας των εἶναι, οὐχὶ ἡ ἐλπὶς ἀμέσου ἐπιτυχίας, ἀλλὰ μόνη ἡ πεποίθησις εἰς τὸ σωτήριον τοῦ κηρύγματος καὶ τὸν βέβαιον τελικὸν θρίαμβον τῆς ἀληθείας. Ὁμοίαν πεποίθησιν πιστεύει καὶ ὁ κ. Ψυχάρης ὅτι δικαιοῦται νὰ στηρίξῃ εἰς τὸ ἀπαράβατον τῶν νόμων, οἵτινες διέπουσι πᾶσαν ἀνθρωπίνην λαλιὰν καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἰδίας αὐτοῦ πολυχρονίου μελέτης τῆς νεοελληνικῆς. Ἡ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ πιστὴ ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἀπεταμίευσεν ἐντὸς τῶν δεκαπέντε καθαρῶς ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων, ὧν ὁ κατάλογος κοσμεῖ τὸ ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου. Πρὸς δὲ ἐκτίμησιν τοῦ κύρους τῶν κανόνων τούτων δὲν εἶναι ἴσως περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι οὐδ' ἴχνος ἐνυπάρχει ἐν αὐτοῖς αὐθαιρεσίας. Ὅπως τῷ ὄντι μετὰ τὴν τελείαν ἔκλειψιν τῶν ἀλχημιστῶν καὶ ἀστρολόγων ἀνυψώθησαν ἡ χημεία καὶ ἀστρονομία εἰς θετικὰς ἐπιστήμας, οὕτω καὶ ἡ Γραμματικὴ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν λογιωτάτων ἀνῆλθεν ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη χρόνου εἰς τὰς τῶν ἐπιστημόνων. Ἔργον δὲ τούτων, ὁσάκις πρόκειται περὶ γλώσσης ζωντανῆς, δὲν εἶναι ἡ διὰ χρησμῶν ἀπόφανσις περὶ τῆς δοκιμότητος ἢ τῆς μοχθηρίας τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ τύπου, ἀλλὰ μόνη ἡ ἀναζήτησις τῶν ἐπικρατεστέρων εἰς τὴν λαλιὰν τοῦ λαοῦ ἐν δεδομένῃ ἐποχῇ καὶ χώρᾳ καὶ τῶν μόνων ἐκ τούτου ἀναμφισβητήτως καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου ὀρθῶν.

Πασίγνωστα εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀξιούντων ὅτι μόνοι ἡμεῖς μεταξὺ τῶν ἐθνῶν δὲν πρέπει νὰ γράφωμεν ὡς ὁμιλοῦμεν, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἱ τύποι τῆς λαλουμένης εἶναι προϊὸν ἀμαθείας καὶ φθορᾶς, διότι διαφέρουσιν ἀλλήλων μέχρις ἀκαταληψίας ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἑλληνικὴν χώραν, πρὸ πάντων ὅμως διότι ἡ γλῶσσα τῶν σήμερον Ἑλλήνων δὲν εἶναι ὡς αἱ ῥωμανικαὶ θυγάτηρ τῆς λατινικῆς, ἀλλὰ δεκτικὴ ἐπανορθώσεως διαφθορὰ τῆς ἀρχαίας, καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα μυριάκις ἀναμασσηθέντα. Ἐξ ἀκριβεστέρας ἐν τούτοις τοῦ πράγματος μελέτης ἐπείσθημεν ἀδιστάκτως ὅτι, πολὺ μᾶλλον τῆς πίστεως εἰς τοὺς ἀνωτέρω μύθους, συνετέλεσεν ἄλλο τι εἰς τὸν θρίαμβον τῆς διγλωσσίας· εἶναι δὲ τοῦτο ἡ ἀνέκαθεν ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν ἡμετέρων λογίων σύγχυσις καὶ συνταύτισις δύο πραγμάτων ὅλως διαφόρων, τῆς Γραμματικῆς καὶ τῆς Ῥητορικῆς, τῆς ἐπιστήμης δηλ. τῶν φθόγγων καὶ τῶν τύπων πρὸς τὴν ὅλως ἄσχετον αὐτῇ τέχνην τῆς ἐκφράσεως μετ' ἀκριβείας καὶ χάριτος τῶν ὅσα ἔχει τις νὰ εἴπῃ. Ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι κατὰ πολὺ ὑπερέβησαν οἱ Ἀττικοὶ τοὺς ἔπειτα συγγραφεῖς κατὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν χάριν,ἔφθασαν οἱ διορθωταὶ εἰς τὸ ἀπίστευτον συμπέρασμα, ὅτι κατὰ τοσοῦτον εἶναι καὶ οἱ ἀττικοὶ τύποι ἀκριβέστεροι καὶ χαριέστεροι τῶν μετὰ ταῦτα. Τοῦτο εἶναι περίπου τὸ αὐτὸ ὡς ἂν ἐσύγχιζον τὴν βοτανικὴν μετὰ τῆς συμπλοκῆς ἀνθοδεσμῶν ἢ τὴν ζωγραφικὴν μετὰ τῆς χρωματολογίας. Ἐπὶ τοιαύτης ἐν τούτοις συγχύσεως στηρίζονται ὅσα ἀπὸ ὑπερεκατὸν ἤδη ἐτῶν γνωμοδοτοῦνται περὶ γλώσσης καὶ ὁ πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν ζώντων διὰ νεκρῶν τύπων ἄχαρις ἀγών. Τὸ δὲ ἀληθῶς ἀξιοθρήνητον εἶναι ὅτι τόσον βαθέως ἐρριζοβόλησεν ἡ πρόληψις αὕτη, ὥστε ὀλίγιστοι σήμερον Ἕλληνες, ὅσον καὶ ἂν εἶναι κατὰ τὰ ἄλλα ὀξυδερκεῖς, φαίνονται ἱκανοὶ νὰ διακρίνωσιν ὡς δύο χωριστὰ καὶ ὅλως ἄσχετα πράγματα τοὺς τύπους καὶ τὸ ὕφος. Οὕτω ἐν τῇ μόνῃ ἀξίᾳ λόγου ἐκ τῶν ἐπικρίσεων, ὅσαι ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Ψυχάρη, τῇ τῆς «Νέας Ἡμέρας,» μεταξὺ πλείστων ἄλλων ὀρθῶν,(*) ἀνεγνώσαμεν μετ' ἀ-

(*) Τοιοῦτο εἶναι πρὸ πάντων, ὅτι ἡ παραδοχὴ τῶν τύπων τῆς δημώδους οὐδόλως δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὸ ποσὸν τοῦ ἀναποδράστου ξενισμοῦ.

διηγήτου ἡμῶν ἀπορίας καὶ τὰ ἑξῆς: «Ἡ γαλλικὴ γλῶσσα ἀνῆλθε κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα εἰς δυσέφικτον βαθμὸν τελειότητος καὶ ἔκτοτε ὑπέστη ἀληθῆ ἀναστάτωσιν. Δύο στίχοι τοῦ Βίκτωρος Οὐγὼ διακρίνονται εὐθὺς ἀπὸ δύο στίχων τοῦ Ῥακίνα.... τὸ δὲ ὕφος τοῦ Ῥενάν, τοῦ δοκιμωτάτου πεζογράφου τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ἀπέχει πολὺ τοῦ ὕφους τοῦ Βολταίρου. Ἀφοῦ δὲ οἱ Γάλλοι δὲν προσηλοῦνται ἀκίνητοι εἰς τὴν τριχάπτου λεπτοτέραν γλῶσσαν, ἣν ἔπλασαν ἔξοχοι ποιηταὶ καὶ λογογράφοι, ἔθνος φιλόδοξον καὶ φιλοπρόοδον οἷον τὸ ἑλληνικὸν δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὸ πενιχρὸν καὶ ἀκανόνιστον ἰδίωμα τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων.» Πάντα τὰ ἀνωτέρω περὶ τῆς τελείας ἀπὸ τοῦ Ῥακίνα μέχρις ἡμῶν ἀνακαινίσεως τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἀνεπαρκείας εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ προοδεύοντος Ἕλληνος τοῦ ἰδιώματος τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων εἶναι μὲν ἀληθέστατα, ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦσι τὸ κράτιστον τῶν ἐπιχειρημάτων ὅσα ἠδύνατο νὰ προτείνῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁ κ. Ψυχάρης. Ὅπως πεισθῇ τις περὶ τούτου, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ἀπὸ Λουδοβίκου ιδ' τὸ γαλλικὸν λεξικὸν ὑπερεδιπλασιάσθη, ἡ σύνταξις ἀπέβη ἀσυγκρίτως ἐλαστικωτέρα καὶ αὐτὴ ἡ σημασιολογία ἱκανῶς μετεβλήθη, χωρὶς οὔτε κατὰ ἓν στοιχεῖον οὔτε κατὰ ἕνα τόνον νὰ τροποποιηθῶσιν οἱ γραμματικοὶ τύποι, ὅπως ἠδύνατο καὶ ἔπρεπε νὰ διπλασιασθῇ ἢ καὶ νὰ δεκαπλασιασθῇ τὸ λεξικὸν καὶ νὰ διαμορφωθῇ ἡ σύνταξις καὶ τὸ ὕφος τῆς δημοτικῆς γλώσσης κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἀνάγκης, χωρὶς νὰ ἐγγιχθῶσι τὸ παράπαν οἱ πανελλήνιοι αὐτῆς τύποι. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου, κατὰ μόνης τῆς χυδαιότητος τῶν τύπων ἐξέσπασεν ἡ ὀργὴ τῶν λογιωτάτων. Οὐδαμοῦ ἐν τούτοις οὐδέποτε ἠκούσθη ὅτι δύνανται νὰ ἔχωσιν οἱ τύποι οἱανδήποτε σχέσιν πρὸς τὴν χάριν, τὸ ὕψος ἢ τὴν χυδαιότητα τοῦ λόγου. Οἱ ἀπόστολοι τῆς διγλωσσίας φαίνονται ἐντελῶς λησμονοῦντες ὅτι ἐν Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ, Τοσκάνῃ, Ἱσπανίᾳ, Ῥωσσίᾳ καί, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, πανταχοῦ οἱ τύποι τῶν λεμβούχων καὶ ἀχθοφόρων κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν τοῦ Γαίτε, τοῦ Λεοπάρδη, τοῦ Πούσκιν καὶ τοῦ Λαμαρτίνου, ἀπαραλλάκτως ὅπως καὶ παρ' ἀρχαίοις τοὺς αὐτοὺς μετεχειρίζοντο τύπους τὰ πρόσωπα τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφοῦντα καὶ τὰ τοῦ Ἀριστοφάνους βωμολοχοῦντα. Διαφορὰ τύπων δύναται νὰ ὑπάρξῃ κατ' ἐπαρχίας ἢ καὶ πόλεις τοῦ αὐτοῦ κράτους, ἀλλὰ κατ' εἴδη λόγου οὐδέποτε κάμμία. Οἱ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ ἔχουσιν ἀπόλυτον ἄδειαν νὰ πλουτίζωσι τὸ λεξικόν, νὰ συμπλέκωσιν ὅπως θέλουσι τὰς λέξεις, νὰ ἐκτείνωσιν ἢ νὰ συστέλλωσι τὴν σημασίαν ἑκάστης, νὰ ἐφευρίσκωσι νέας καὶ ἀπροσδοκήτους οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων συζεύξεις, ν' ἀλλάσσωσιν ἐνίοτε καὶ τῶν ῥημάτων τὰς διαθέσεις καὶ πᾶν ἄλλο τοιοῦτο νὰ τολμῶσι, χάριν ζωηροτέρας παραστάσεως τοῦ νοήματος ἢ καὶ ἁπλῆς ἐπιδιώξεως πρωτοτυπίας. Εἰς οὐδενὸς ὅμως ἐπεφοίτησέ ποτε τὸν νοῦν ἡ ἀλλόκοτος ἰδέα, ὅτι δύναται νὰ πορισθῇ οἱονδήποτε κέρδος, διαφέρων κατὰ τοὺς τύπους ἀπὸ τοῦ χυδαίου. Ἡ σεμνότης τοῦ μέσου ἀορίστου, ἡ χάρις τῶν εἰς μι ῥημάτων καὶ ἡ εὐγένεια τῶν συνῃρημένων εἶναι εὑρήματα ἀκραιφνῶς νεοελληνικά· τοιοῦτο δὲ βεβαίως καὶ ἡ ἀξίωσις τῶν γραμματικῶν ν' ἀποφαίνωνται περὶ χάριτος καὶ σεμνότητος τοῦ λόγου, ἐνῷ τὸ ἔργον αὐτῶν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν συλλογὴν καὶ τὴν κατάταξιν τῶν τύπων, καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον συλλέγουσι καὶ κατατάσσουσιν οἱ φυσιοδῖφαι τὰ βότανα τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ ὄστρακα τῆς θαλάσσης. Ἀλλ' οὐδεὶς ἀκόμη παρ' ἡμῖν φαίνεται θέλων νὰ πεισθῇ, ὅτι μόνη τῶν λέξεων ἡ πλοκὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐλευθέρας καὶ ἐχούσης συνείδησιν ἑαυτῆς ἐνεργείας τῶν γραφόντων, ἐνῷ οἱ τύποι εἶναι προϊόντα τῆς ἀσυνειδήτου ἐργασίας ὁλοκλήρου ἔθνους καὶ ὡς τοιαῦτα μόνον ἐρεύνης καὶ μελέτης, οὐχὶ ὅμως καὶ αὐθαιρέτου διορθώσεως δεκτικά. Πᾶσα τῷ ὄντι ἀσυνειδήτως ἐκτελουμένη ἐργασία πρέπει νὰ ὑποτεθῇ καὶ ἀλάνθαστος, διὰ τὸν λόγον ὅτι δὲν ὑπόκειται εἰς τὰς πλάνας, τὸν κάματον, τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὰς παρεκτροπὰς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἀλλ' εἶναι ἀμεσωτέρα τις ἐκδήλωσις τῆς πανταχοῦ παρούσης καὶ τὰ πάντα πληρούσης» δυνάμεως, εἴτε φύσις, εἴτε ἔνστικτον, εἴτε ἀσυνείδητον, εἴτε Πρόνοια, εἴτε Θεὸς ἢ ὅπως ἄλλως ὀνομασθῇ. Ἡ διαφωνία τῷ ὄντι περιορίζεται εἰς μόνον τὸ ὄνομα, ἐνῷ οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τοῦ ποιοῦ τῶν προϊόντων οἱας δήποτε αὐτομάτου ἐργασίας. Ἐλαττώματα τεκτονικῆς δύνανται ν' ἀνευρεθῶσιν ἐν ἔργῳ τοῦ Ἰκτίνου ἢ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἀλλ' αὐτόχρημα μωρία θὰ ἦτο ν' ἀναζητήσῃ τις τοιαῦτα εἰς θόλον οἰκοδομηθέντα ὑπὸ καστόρων, εἰς φωλεὰν χελιδόνος ἢ κυψέλην μελισσῶν. Ἡ δὲ μόνη μεταξὺ τούτων καὶ τῶν ἀσυνειδήτως ἐκτελουμένων ἀνθρωπίνων ἔργων διαφορὰ εἶναι, ὅτι τὰ μὲν πρῶτα μένουσιν ἀμετάβλητα, οὐδενὸς ὑπάρχοντος λόγου μεταβολῆς, ἐνῷ τὰ ἀνθρώπινα συμμεταβάλλονται μετὰ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν πρόκειται ἑκάστοτε νὰ ἐπαρκέσωσιν. Οὐδέποτε ὅμως συντελεῖται ἡ μεταβολὴ ἐκ προαιρέσεως ἀνθρωπίνης, ἀλλὰ πάντοτε ἀνεπιγνώστως κατ' ἀκριβῆ συμφωνίαν πρὸς νόμους οὐχ ἧττον σταθεροὺς καὶ ἀπαραβάτους τῶν διεπόντων ὅσα με-

(*) Ἡ ἀντικατάστασις τοῦ οἱ διὰ τοῦ αἱ, τοῦ ἐν τέλει λέξεών τινων z διὰ τοῦ s καὶ εἴτι ἄλλο τοιοῦτο, οὐδὲ κἂν ὀρθογραφικαὶ μεταβολαὶ δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τυπογραφικαί.

λετᾷ ὁ γεωλόγος καὶ ὁ βοτανικός. Οἱ δὲ διέποντες πᾶσαν ἀνθρωπίνην λαλιὰν νόμοι εἶναι κυρίως δύο, ὁ τῆς *Ἐμφάσεως*, ἤτοι τῆς ἐναργοῦς παραστάσεως τῶν ὅσα ἔχει τις νὰ εἴπῃ καὶ ὁ τοῦ *Ἐλάσσονος κόπου*, ἤτοι τῆς χρήσεως μόνου τοῦ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίου πρὸς ἐνάργειαν ποσοῦ ἐνάρθρου ἤχου. Οὐχ ἧττον δὲ ἀναμφισβητήτως ἀπεδείχθη, ὅτι ἐφ' ὅσον ἡλικιοῦνται αἱ γλῶσσαι τῶν ἀνθρώπων κατὰ τοσοῦτον ἀποβαίνουσιν οἱ τύποι αὐτῶν προσφορώτεροι εἰς συνδυασμὸν μεγαλειτέρας ἐναργείας μετ' ὀλιγωτέρου φωνητικοῦ ἀγῶνος. Ἡ ἀδιάλειπτος αὕτη βελτίωσις τοῦ τυπικοῦ εἶναι ὅλως ἄσχετος πρὸς τὸ ἐκ παντοίων ἄλλων περιστάσεων ἐξαρτώμενον ποιὸν τῆς πνευματικῆς τοῦ ἔθνους ἐργασίας. Ἀπόδειξις δὲ τούτου πειστικωτάτη εἶναι ὅτι, ἐνῷ ὑπὸ πάντη διαφόρους περιστάσεις ἐβίωσαν κατὰ τοὺς μέσους καὶ νεωτέρους χρόνους τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης, οἱ Ἕλληνες, Λατῖνοι, Κέλται, Γερμανοὶ καὶ Σλάβοι, οἱ μὲν ταχέως πολιτιζόμενοι οἱ δὲ ἐπὶ μακρὸν χρόνον σχεδὸν ἀκινητοῦντες, οἱ μὲν ἐλεύθεροι οἱ δὲ κύπτοντες ὑπὸ βαρὺν ζυγόν, ἄλλοι ἔχοντες ἐθνικὴν φιλολογίαν καὶ ἄλλοι στερούμενοι τοιαύτης, πάντων ἐν τούτοις ἡ γλῶσσα, οἱ τύποι δηλ. αὐτῆς, τὰς αὐτὰς περίπου παριστῶσι μεταβολὰς ἢ μᾶλλον βελτιώσεις. Δικαιούμεθα δὲ νὰ εἴπωμεν βελτιώσεις, ἀφοῦ παρὰ πάντων σήμερον ὁμολογεῖται ὅτι μόνον ῥητορικῶς πλεονεκτοῦσιν αἱ κλασικαὶ γλῶσσαι ἢ μᾶλλον οἱ κλασικοὶ συγγραφεῖς, ἐνῷ γραμματικῶς εἶναι κατὰ πολὺ κατώτεραι πάσης σημερινῆς. Πλεῖσται τῷ ὄντι σχέσεις χρόνου, διαθέσεως, πιθανότητος καὶ ἄλλαι, τὰς ὁποίας διακρίνει σήμερον ἀκόπως δι' ἑνὸς θά, ἑνὸς werden ἢ ἑνὸς may ὁ τυχὼν Ἄγγλος, Γερμανὸς ἢ Ἕλλην χοιροβοσκός, ἀδύνατον εἶναι νὰ διακριθῶσιν ἄνευ μακρᾶς περιφράσεως διὰ τῶν τύπων τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ξενοφῶντος. Οὐδ' ὑπάρχει τις σήμερον ὁ ἀμφισβητῶν ὅτι αἱ ἀνωμαλίαι, οἱ ἀναδιπλασιασμοί, αἱ διπλαῖ αὐξήσεις, ἡ περίσσεια πτώσεων, χρόνων, ἐγκλίσεων, συζυγιῶν καὶ τὰ λοιπὰ βάρη τοῦ λόγου δὲν εἶναι πλεονεκτήματα τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου, ἀλλὰ κοινὰ ἐλαττώματα ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, ἀπὸ τῶν ὁποίων τείνουσι ν' ἀπαλλαγῶσιν αὐτομάτως διὰ τῆς ἀποβολῆς παντὸς περιττεύοντος καὶ τῆς ἰσοπεδώσεως πάσης ἀνωμαλίας. Συμφώνως πρὸς ταῦτα, ἡ κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας ζημία τῆς νεοελληνικῆς περιωρίζετο εἰς τὴν ἀπώλειαν πλείστων ἀναγκαίων λέξεων, ἐνῷ κέρδος αὐτῆς ἦτο ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τύπων περιττῶν. Οὐδεμία λοιπὸν ὑπῆρχεν ἀνάγκη ἀντικαταστάσεως τοῦ βελτιωθέντος τυπικοῦ, ἀλλὰ μόνον συμπληρώσεως τοῦ πτωχεύσαντος λεξικοῦ, ἥτις ἔπρεπε νὰ γείνῃ καθ' ὃν τρόπον ἔγεινε πανταχοῦ, νὰ ἐνδυθῶσι δηλ. τὴν στολὴν τῶν ζώντων αἱ ἀνακαλούμεναι εἰς τὸν βίον νεκραὶ λέξεις, ἀντὶ νὰ περιτυλιχθῶσιν εἰς ἀττικὸν σάβανον αἱ ζωνταναί.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶναι ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου ἀναντίλεκτοι κοινοὶ τύποι τῆς γλωσσικῆς ἐπιστήμης· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν θ' ἀπῃτεῖτο νὰ γράψῃ τις ὁλόκληρον τόμον ὅπως τὰ καταστήσῃ ψηλαφητά. Μέχρις οὗ δὲ γραφῇ ὁ τόμος οὗτος, πᾶσα πρὸς ἀρχαϊστὰς περὶ γλώσσης συζήτησις καταντᾷ ἐξ ἴσου ματαία, ὡς ἂν ἐπεχείρει τις νὰ συζητήσῃ περὶ μαθηματικῆς πρὸς τοὺς ἱκανοὺς ν' ἀμφισβητήσωσι τὸ κῦρος τῶν πρώτων ἀξιωμάτων τῆς γεωμετρίας. Τί τῷ ὄντι ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς ἀνθρώπους ἐπιμένοντας νὰ ἀντιτάσσωσιν εἰς τὴν ἀθλιότητα τῶν τύπων, οὓς ἀγωνίζονται ν' ἀναστήσωσι, τὴν τελειότητα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καὶ ποιητῶν; Τὸ αὐτὸ περίπου ὡς ἂν ἔλεγον ὅτι πρέπει νὰ προτιμηθῶσι τῶν σήμερον ἐν χρήσει ὀξυτέρων ἐργαλείων αἱ σμῖλαι, τὰ γλύφανα καὶ οἱ κοπεῖς τῶν ἀρχαίων ἑρμογλύφων, διὰ τὸν λόγον ὅτι τελειότερα τῶν σημερινῶν εἶναι τὰ ἔργα τοῦ Μύρωνος καὶ Πραξιτέλους. Ἡ τοιαύτη τῶν τύπων τοῦ Σοφοκλέους λατρεία πρὸς οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ παραβληθῇ ἢ τὴν παρά τινων μονομανῶν προσκύνησιν τῆς ῥάβδου τοῦ Βολταίρου, τῆς ταμβακοθήκης τοῦ μεγάλου Φρειδερίκου, τῆς φενάκης τοῦ Νεύτωνος, τοῦ ὑποδήματος τῆς Μαρίας Θηρεσίας καὶ τοῦ σκούφου τοῦ Ῥουσώ. Ἀντὶ λοιπὸν ἀγόνου συζητήσεως πρὸς τοιούτους προσκυνητάς, πρακτικώτερον νομίζομεν νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς καρποὺς τοῦ κηρύγματος αὐτῶν καὶ τίς ἡ σημερινὴ κατάστασις τῆς λεγομένης καθαρευούσης. Πρὸ παντὸς ἄλλου ἐθεωρήθη κατεπείγουσα ἡ ἀπόσεισις τοῦ ζυγοῦ τοῦ Κοραῆ» τοῦ διδάσκοντος τοὺς Ἕλληνας νὰ γράφωσι πάντες μίαν μόνην εὔληπτον καὶ ὁμαλὴν γλῶσσαν, ἐνῷ ἡ σαφήνεια καὶ ἡ ὁμαλότης πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς ἁρμόζουσαι εἰς μόνους τοὺς χυδαίους, παρὰ δὲ τῶν λογιωτέρων νὰ ἐπιδιώκεται μόνη ἡ χάρις καὶ τὸ ὕψος. Οὐδ' εἶναι δύσκολον νὰ ἐπιτύχῃ ἀμφότερα ταῦτα ὁ ταυτίζων τὴν ῥητορικὴν καὶ τὴν γραμματικήν, ἀφοῦ ἔχει προχείρους φύσει χαρίεντας καὶ σεμνοὺς τύπους, ἀπαρέμφατα, ἁπλοῦς μέλλοντας, μέσους ἀορίστους, ἀνώμαλα δισαύξητα καὶ παντοῖα ἄλλα τοιαῦτα ἐφόδια, ὧν ἡ δαψιλὴς χρῆσις ἀρκεῖ ὅπως μεταδώσῃ εἰς τὸν λόγον καὶ τοῦ πεζοτάτου ἀνθρώπου ξενοφώντειον χάριν καὶ ὑπερνέφελον ὕψος. Πρὸς δὲ ἐκτίμησιν τοῦ ποιοῦ τοῦ μόνου σήμερον ἁρμόζοντος εἰς ἐπιστήμονας καὶ σπουδαίους ἄνδρας ὑψηλοῦ καὶ χαρίεντος ὕφους ἀρκούμεθα εἰς τὴν κατωτέρω περικοπήν: «Μετὰ τοσαῦτα ἔτη ἔξεστιν νομίζω μάλιστα ἐπιτάσσεται τὸ ἐξενεγκεῖν τὸν αὐτὸν λόγον, ἂν ὁ πρῶτος ἀνεμώλιος ἔδη καταπνιγεὶς ἐν τῷ τυφῶνι τῶν πολιτικῶν

ἀγώνων .. — Τὴν ἰσχὺν τοῦ σώματος θεωρητέον ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον πολίτου χρηστοῦ, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον ὡς παρασκευάζον τὴν νεότητα εἰς τὸ ἔμπρακτον ἀποδεῖξαι τὴν ἑαυτῆς χρηστότητα ἐν τῇ κοινωνίᾳ τακτέον ὑπόλογον εἰςτὸ ἐξευρεῖν καὶ προσιτὰ καταστῆσαι τὰ μέσα τῆς εὐρωστίας.» Ποῦ δὲ ἀντηχοῦσι τὰ τοιαῦτα φωνήματα;

Est-ce chez les Hurons ou les Topinambous ?

Οὔτε παρὰ τοῖς Οὐρόνοις οὔτ' ἐν Τοπιναμπού, ἀλλ' ἐν μέσαις Ἀθήναις, ἀπὸ βήματος πανεπιστημιακοῦ, ἐκ χειλέων Πρυτάνεως ἐξερευγομένου ἀπαρέμφατα «εἰς τὸ ἔμπρακτον ἀποδεῖξαι» ἑαυτὸν ἄξιον ἀπόγονον οὐ μόνον τοῦ Θεοφράστου, ἀλλὰ καὶ τοῦ Δημοσθένους, ἐνώπιον ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως, χαπτούσης ταῦτα ὡς πυθόχρηστα, ἐνῷ «ἔτριζον ἐκ τῆς χαρᾶς εἰς τὸν τάφον τὰ κόκκαλα τοῦ Ἐξαρχοπούλου.» (*)

Πιθανὸν νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι δὲν πταίει διὰ ταῦτα ἡ καθαρεύουσα, ἀλλὰ μόνοι οἱ ἐκ τύφου καὶ πτωχαλαζονείας εἰσάγοντες εἰς αὐτὴν ἀπαρέμφατα καὶ ἄλλας ἀκαθαρσίας· οὐχ ἧττον ὅμως βέβαιον ἀπομένει, ὅτι ἀδύνατος εἶναι ἡ προφύλαξις αὐτῆς ἀπὸ τοιούτων ἐπιδρομῶν, ἐφ' ὅσον δὲν ὑπάρχει εὐδιάκριτός τις καὶ ἀσάλευτος φραγμός, χωρίζων τὸν ἀνεκτὸν ἑλληνισμὸν ἀπὸ τοῦ ἀφορήτου Ἀττικισμοῦ, τοὺς ἐξ ἀνάγκης ὑποτασσομένους νὰ γράφωσι τὴν ἐπικρατήσασαν γλῶσσαν ἀπὸ τῶν ἐκ προαιρέσεως ἐντρυφώντων εἰς συγκολλήσεις τοῦ *θὰ* μετὰ τοῦ μέσου ἀορίστου. Ποῦ ὅμως καὶ παρὰ τίνος δύναται νὰ ἐγερθῇ ὁ μυριοπόθητος οὗτος φραγμός ; Ἐφ' ὅσον δὲ μένει ἄφρακτον τὸ πεδίον, τίς δύναται τοὐλάχιστον νὰ ἐγγυηθῇ εἰς ἡμᾶς ὅτι θὰ σταματήσῃ τὸ κακὸν εἰς τὸ παρὸν σημεῖον, καὶ μετὰ τὴν ἀπαρεμφατικήν, τὴν ἁπλομελλοντικήν, καὶ τὴν μεσαοριστικὴν μανίαν δὲν θὰ ἐπισκήψῃ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων λογίων καὶ ἄλλη τις φοβερωτέρα τούτων ἐπιζωοτία ; Ὅτι ὡς εὑρέθη ὁ διατάσσων τοὺς σήμερον Ἕλληνας νὰ γράφωσι «θὰ ποιήσωμαι» καὶ «νὰ πρόσχω» δὲν θὰ εὑρεθῇ αὔριον καὶ ὁ προτρέπων αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ δυϊκοῦ καὶ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἱκανὸς νὰ στήσῃ τὸν ἄμβωνα τοῦ τοιούτου κηρύγματος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὡς συμπλήρωμα τοῦ κοντείου ; Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τί δυνάμεθα ν' ἀντιτάξωμεν ἀνεπίδεκτον ἀντιλογίας εἰς τοὺς ἔχοντας τὸ θράσος νὰ κηρύττωσιν, ὅτι τὸ χαρακτηρίζον τὴν γραπτὴν ἡμῶν γλῶσσαν εἶναι ἡ παρεχομένη εἰς ἕκαστον ἄδεια νὰ παραλαμβάνῃ πᾶν ὅ τι ὀρέγεται ἐκ τῆς ἀρχαίας, καὶ ν' ἀναμιγνύῃ ὅπως ἀγαπᾷ τοὺς τύπους τῆς λαλουμένης μετὰ τῶν ξενοφωντείων ; Οὐδὲ φαίνεται εὐλογωτέρα ἡ ἐλπὶς ὅτι δύναται νὰ περιορίσῃ σπουδαίως τὴν τοιαύτην αὐθαιρεσίαν ἡ ἐξέγερσις τοῦ στομάχου τῶν σήμερον Ἑλλήνων. Πῶς τῷ ὄντι νὰ ἐλπίζῃ τις τοιοῦτό τι, ἐνῷ ἀδύνατον εἶναι νὰ λάβῃ εἰς χεῖρας ἐφημερίδα, ἔστω καὶ συντασσομένην παρ' ἀνθρώπων καυχωμένων ὅτι πλύνουσι τὰς χεῖράς των, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς δέκα τοὐλάχιστον κατὰ στήλην ἀντικαταστάσεις τοῦ «ἦλθε» διὰ τοῦ «ἀφίκετο», τοῦ «εζήτησε» διὰ τοῦ «ἠτήσατο» καὶ τοῦ «ἀπέβλεπε» διὰ τοῦ «ἀφεώρα ;» Καὶ τὸ «ἦλθεν» ἐν τούτοις καὶ τὸ «ἀπέβλεπεν» οὐ μόνον ἀρχαῖα ἑλληνικά, ἀλλὰ καὶ ἀττικώτατα καὶ πλατωνικώτατα εἶναι· τῆς δὲ προγραφῆς αὐτῶν οὐδεμίαν δύναταί τις ν' ἀνεύρῃ ἄλλην αἰτίαν παρὰ μόνον ὅτι δὲν ἀρκούμεθα πλέον, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς Ἀττικῆς, ὁποία ἦτο παρ' ἀρχαίοις, ἀλλὰ θέλομεν γλῶσσαν ἀττικὴν ἐντελῶς καθαρισθεῖσαν ἀπὸ πᾶσαν λέξιν καὶ τύπον, ὅστις ἔτυχε νὰ διασωθῇ καὶ ἐπομένως ν' ἀτιμασθῇ εἰς τὸ στόμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐλάττωμα τοῦ ἀττικωτάτου «ἦλθεν» εἶναι κατὰ τὸν κ. Κόντον (Γλωσ. Παρ. σ. 452) ὅτι κατήντησε «καθημαξευμένον» καὶ ὡς ἐκ τούτου «ἥκιστα ψέγει» τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ τοῦ «ἀφίκετο» παρὰ τῶν «σπουδαζόντων περὶ τὰ χαριέστερα καὶ παιδείας **Ἡμμένων.»** Τί δὲ ἄλλο δύναταί τις καὶ ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ τύπου *Ἡμμένοι* νὰ συμπεράνῃ παρὰ μόνον ὅτι, πλὴν τῆς ἀνυπαρξίας εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἕτερον προσὸν χάριτος καὶ εὐγενείας εἶναι τὸ νὰ μὴ δύναται ἡ λέξις νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ προηγουμένης τεχνολογικῆς ἀνατομῆς ; Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις ἐπιβάλλει εἰς ἡμᾶς νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι ὁ κ. Κόντος, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ νὰ διδάσκῃ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς ἕδρας του, ἐφρόντισε νὰ δηλώσῃ ὅτι θεωρεῖ τὸ Πανεπιστήμιον ὡς «ἐνδιαίτημα πάσης μωρίας» (Γλωσ. Παρ. σ. 190). Ἂν ὑποθέσωμεν καὶ τοῦτο ἀληθεῦον, ἡ μόνη τότε μεταξὺ Πανεπιστημίου καὶ Φρενοκομείου διαφορὰ θὰ ἦτο, ὅτι τὰ μὲν Φρενοκομεῖα ἱδρύονται πρὸς θεραπείαν τὰ δὲ Πανεπιστήμια πρὸς μετάδοσιν τῆς μωρίας. Οὐδὲ δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ ὅτι ὑπὸ γλωσσικὴν ἔποψιν εἰργάσθη πρὸς τοῦτο δραστηρίως καὶ τελεσφόρως. Ὁ ἐγκυλισμὸς μάλιστα πλείστων τῶν ἡμετέρων λογίων εἰς ἔρωτας μεσαοριστικοὺς ὑπερέβη, πιστεύομεν, καὶ αὐτοῦ τοῦ κ. Κόντου τὰς χρηστοτάτας ἐλπίδας, ἀφοῦ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰ παρ' ἀρχαίοις μέσα, ηὔξησαν τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν διὰ τοῦ «ἐπεμελήσατο, ἐφιλοτιμήσατο, ἐπωλήσατο» καὶ πλείστων ἄλλων νεοχαράκτων, ὁ δὲ «Αἰὼν» μετέδιδεν ἢ μᾶλλον «*ἐγνώριζε*» πέρυσιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας του, οὐχὶ ὡς συμφορὰν ἀλλ' ὡς καλὴν εἴδησιν, «ὅτι ἡ σταφὶς *ἀπεκτήσατο* ἤδη ὅλον αὐτῆς τὸ σάκχαρι.» Εἰς ταῦτα ἀποβλέπων πιστεύω ἀδιστάκτως ὅτι, εὐθὺς ἅμα εὑρεθῇ ὁ ὀρεγόμενος καὶ πέρα τούτων

(*) Βλ. Ψευδαττ. Ἔλεγχ. σ. 156.

νὰ χωρήσῃ, θ' ἀξιωθῶμεν πρωΐαν τινὰ νὰ θαυμάσωμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ δυϊκοὺς παραπλεύρους τῶν μέσων ἀορίστων. Ὅπως τὰ «ἀφίκετο» καὶ τὰ «ᾐτήσατο» οὕτω καὶ τὰ «ἐτιμᾶτον» καὶ «ἐμισθούσθην» θ' ἀξιωθῶσιν προθύμου ἀποδοχῆς παρὰ πλείστων δημοσιογράφων, οὐχὶ ἐκ πεποιθήσεως ἔστω καὶ ἐσφαλμένης ἢ κατόπιν οἱασδήποτε τοῦ πράγματος ἐξετάσεως καὶ μελέτης, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκ φόβου μὴ φανῶσιν ὀλιγώτερον ἄλλου τινὸς ἐνήμεροι, φιλόκαινοι καὶ προοδευτικοί. Ἔργον ἔχοντες τὴν μετάδοσιν τῶν νέων συμπεριλαμβάνουσι μετὰ τούτων καὶ τοὺς νεοφανεῖς τύπους, ὀγκοῦντες τὰς περιόδους αὐτῶν δι' ἀττικισμῶν, διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον, δι' ὃν καὶ πᾶσα κομψὴ δέσποινα θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ὄγκωσιν τῶν κάτωθεν τῆς ῥάχεως διὰ πούφ ἢ κρινολίνας, διὰ πυγοκόσμου δηλ. ἢ ὑποτοναίου, κατὰ τὴν σεμνοτέραν ἐξελλήνισιν τοῦ κ. Λιβαδᾶ. Ἀφοῦ δὲ βλέπομεν τὸ κράτος τοῦ συρμοῦ ἱκανὸν νὰ κατισχύσῃ καὶ αὐτῆς τῆς φιλαρεσκείας τῆς γυναικὸς καὶ ἄγον ξανθὰς νὰ θυσιάζωσι τὸ χρῶμά των, φοροῦσαι κίτρινα καὶ εὐτραφεῖς νὰ πυγοκοσμῶνται, οὐδόλως δικαιούμεθα ν' ἀπορῶμεν ἂν τὸ παντοδύναμον τοῦτο ῥεῦμα παρασύρῃ πολλοὺς τῶν ἡμετέρων λογίων εἰς πᾶσαν ἀλογίαν. Τὸ μόνον ἄξιον ἀπορίας εἶναι ὅτι οὐδεὶς φαίνεται ἀκόμη ἐννοήσας, ὅτι οἱ τύποι τῆς γλώσσης ὁλοκλήρου ἔθνους δὲν εἶναι κτῆμα εὐαρίθμου ὁμάδος, δικαιουμένης νὰ μεταπλάττῃ τούτους αὐθαιρέτως καὶ ἀκαταπαύστως. Ὁ δὲ πρὸς δικαιολογίαν τῆς τοιαύτης αὐθαιρεσίας ἀναμασσώμενος ἀκαταπαύστως ἰσχυρισμός· «ὅτι ἡ γραφομένη ἡμῶν γλῶσσα δὲν εἶναι φυσική, ἀλλὰ τεχνητὴ» καὶ ὡς ἐκ τούτου δικαιοῦται ἕκαστος νὰ φιλοτεχνῇ τύπους τῆς ἀρεσκείας του, κατὰ τὰ χαριτωμένα «ἀνὰ ποιήσηται» καὶ «ἀνὰ τιθῆται» ἀρκεῖ μόνον πρὸς ἀνέκκλητον τοιούτου καθεστῶτος καταδίκην. Ἡ θεωρία αὕτη γραπτοῦ λόγου ἀνυποτάκτου εἰς πάντα κανόνα ἐνθυμίζει τὴν περὶ πολιτεύματος τοῦ Saint Just, τοῦ κηρύξαντος ὅτι ἐργάζεται πρὸς ἵδρυσιν: «πολιτείας ὅπου οὔτε νόμοι θὰ ἦσαν ἀναγκαῖοι οὔτε ποιναὶ κατὰ τῶν παραβατῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀδικήματα ἤθελε προλαμβάνει ἡ ἀρετὴ τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ ἱκανοῦ νὰ ἀδικήσῃ ἐπαρκὴς τιμωρία θὰ ἦτο ἡ αἰσχύνη τῆς πράξεως καὶ τῆς συνειδήσεως ἡ τύψις.» Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον ὀνειρεύονται καὶ οἱ πιστεύοντες ἐπαρκῆ χαλινὸν πάσης γλωσσικῆς παρεκτροπῆς τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν κρίσιν παντὸς γράφοντος νεοελληνιστί. Καὶ τὰ δύο ταῦτα συστήματα φαίνονται ἔχοντα κοινὸν ἐλάττωμα τὸ ἑξῆς, ὅτι τὸ μὲν τοῦ Saint Just ὑποθέτει δυνατὴν πολιτείαν συνισταμένην ἐκ Σωκρατῶν καὶ Κατώνων, τὸ δὲ ἄλλο πλειονοψηφίαν τοὐλάχιστον λογογράφων, οἷοι ὁ Ἀν. Βυζάντιος καὶ ὁ Βερναρδάκης. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι τὴν πλειονοψηφίαν ἀποτελοῦσιν ἁπανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἱκανοί, οὐχὶ νὰ διακρίνωσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἢ κἂν νὰ προτιμήσωσι τὰ ὑπ' ἄλλων ὑποδεικνυόμενα ὀρθά, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς σαφεῖς καὶ ἀναντιλέκτους διατάξεις ῥητοῦ νόμου. Ἡ συζήτησις, ἡ πειθώ, ἡ ἰσχὺς τοῦ παραδείγματος κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι τοιοῦτον νόμον ἢ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἀναισθήτων ἢ τῶν ἐκμεταλλευομένων τὴν τύφλωσιν τοῦ πλήθους, τοῦ προθύμου πάντοτε νὰ προτιμήσῃ τοῦ Ἰησοῦν τὸν Βαραβᾶν. Τὸ νὰ πειραθῇ τις νὰ πείσῃ διὰ συζητήσεως Κόντους ἢ Κοντοπούλους περὶ τοῦ σεβασμοῦ ὅστις ὀφείλεται εἰς τὴν πρὸ αἰώνων γλῶσσαν ὁλοκλήρου ἔθνους, εἰς τὴν συνήθειαν τῶν λογίων, εἰς τὴν σαφήνειαν, τὴν εὐχρηστίαν, τὴν εὐφωνίαν καὶ τὴν ἀνάγκην μονογλωσσίας εἶναι τὸ αὐτὸ περίπου ὡς ἂν συνεζήτει πρὸς Νταβέλην τινὰ ἢ Λεύκοβικ περὶ τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν πολιτῶν σεβασμοῦ. Ὅπως πρὸς τούτους, οὕτω καὶ πρὸς τοὺς ἱκανοὺς νὰ γράψωσι «θὰ ποιήσωμαι» ἢ «εἶμι» ἀντὶ ἔρχομαι, συζήτησις δὲν χωρεῖ, ἀλλὰ μόνον παραπομπὴ εἰς τὸ οἰκεῖον ἄρθρον τοῦ ποινικοῦ ἢ τοῦ γραμματικοῦ νόμου.

Τοιοῦτός τις νόμος οὐδέποτε ἔπαυσεν ἰσχύων καὶ διέπων πάντων πλὴν ἡμῶν τῶν ἐθνῶν τὰς γλώσσας, ἡ δὲ οὐσία αὐτοῦ δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὸ ὅτι ἀπόλυτος πρέπει νὰ ἦναι ἡ ταὐτότης τῶν τύπων τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου. Πλὴν τῆς τοιαύτης ταυτότητος ἀδύνατον εἶναι νὰ στηθῇ ἄλλο πάγιον καὶ ἀσφαλὲς παράπηγμα κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ. Ἡ μόλυνσις τῷ ὄντι τοῦ στόματος εἶναι μόνον μέχρι τινὸς βαθμοῦ δυνατὴ καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀσυγκρίτως δυσχερεστέρα τῆς τοῦ ὑπομονητικοῦ χαρτίου. Τόσον δὲ ἀληθὲς εἶναι τοῦτο, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ εἰσηγηταὶ τῶν τεράτων νομίζουσι πρέπον νὰ εἰδοποιήσωσιν, ὅτι παρ' οὐδενὸς ἀπαιτοῦσι νὰ ἐκστομίζῃ, ἀλλὰ μόνον νὰ γράφῃ ἀττικισμούς. Πρὸς ἀπαλλαγὴν λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς μάστιγος, οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ἀπαιτούμενον ἢ νὰ ἰσχύσῃ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ πανταχοῦ κρατοῦσα μεταξὺ στόματος καὶ καλάμου συμφωνία. Αὐτὸ τοῦτο ζητεῖ καὶ ὁ κ. Ψυχάρης, οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ εὑρεθῇ μεταξὺ τῶν σωφρονούντων ὁ ἀρνούμενος ὅτι ἡ ἀπαίτησις αὐτοῦ εἶναι εὔλογος καὶ δικαία. Τὸ μόνον μετὰ ταῦτα ἀπομένον πρὸς ἐξέτασιν εἶναι, ἂν τῷ ὄντι καὶ κατὰ πόσον ταυτίζεται ἡ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» πρὸς τὴν σημερινὴν τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο θέλομεν πειραθῇ νὰ ἐξακριβώσωμεν κατωτέρω. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, πλὴν τῆς μεταφράσεως τοῦ πλατωνικοῦ «Κρίτωνος» ὑπὸ τοῦ Βηλαρᾶ,

οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν ἔργον δυνάμενον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ τοῦ κ. Ψυχάρη κατὰ τὴν ἀκριβῆ προσήλωσιν εἰς τοὺς τύπους τῆς ἀμιγοῦς δημώδους. Οἱ δημοτικοὶ πεζογράφοι εἶναι ὡς γνωστὸν ὀλίγιστοι, ἀλλ' ἔτι ὀλιγώτεραι εἶναι παρ' αὐτοῖς αἱ σελίδες, αἱ τελείως καθαρεύουσαι ἀπὸ σχηματισμῶν οὐδὲν ἐχόντων κοινὸν πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ. Τοιούτους δύναταί τις νὰ συλλέξῃ ὅσους θέλει ἐκ παντὸς πεζογραφήματος τοῦ Χριστοπούλου, τοῦ Λασκαράτου, τοῦ Κονεμένου καὶ παντὸς ἄλλου ὑπερμάχου τῆς δημώδους. Τὸ δὲ ἀληθῶς περίεργον εἶναι, ὅτι ἀρχαίων τύπων βρίθουσι μᾶλλον παντὸς ἄλλου τὰ ἔργα τοῦ Δ. Κανταρτζῆ, τοῦ κατ' ἐπικρατήσασαν πρόληψιν, ἣν μετὰ πολλῆς ἀπορίας βλέπομεν ἀσπαζομένους καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν γλωσσολογοῦντας, θεωρουμένου ὡς σχολάρχου τοῦ ἀκράτου χυδαϊσμοῦ. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς καὶ παρ' αὐτῷ ἀμιξίας τῆς δημώδους ἀρκεῖ νὰ εἴπομεν ὅτι, ἐν μιᾷ μόνῃ πρὸς τὸν Λάμπρον Φωτιάδην τετρασελίδῳ ἐπιστολῇ του, ἐσημειώσαμεν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσιν ἀπελεκήτους ἑλληνισμούς, οἷον: «διοχλῶ, χεῖρον, εἰς τὸ συγγράφειν, βελτιοῦται, παραπεπηγμένα» καὶ ἄλλους ἴσους τὸ πάχος. Ὁ ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ παραβλέπων τὴν ὀλιγοσέλιδον μετάφρασιν τοῦ Βηλαρᾶ, οὐδόλως εὑρίσκει ὑπερβολικὴν τὴν ἀξίωσιν τοῦ κ. Ψυχάρη, ὅτι πρῶτος ἐπεχείρησε νὰ πεζογραφήσῃ κατ' ἀκριβῆ συμφωνίαν πρὸς τὴν γραμματικὴν τοῦ λαοῦ. Τὸ «Ταξίδι» ἀποτελεῖται ἐκ διακοσίων ἑβδομήκοντα ὅλων σελίδων, καὶ οὐ μόνον οὐδένα εὑρίσκει τις ἐν αὐτῷ τύπον μὴ δημοτικὸν(*), ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἐπροτίμησεν ὁ συγγραφεὺς ἕνα ἐκ πλειόνων ὑπαρχόντων, ἐπιμένει εἰς τοῦτον ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους πολυσελίδου βιβλίου, κατορθώσας οὕτω νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸ ὕφος του ἑνότητα καὶ ὁμαλότητα παρ' ἡμῖν πρωτοφανῆ. Τοῦτο εἶναι πρὸ πάντων ἄξιον σημειώσεως διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὴν ἀνάγκην τάξεως καὶ ὁμαλότητος προτιμῶσι παντὸς ἄλλου ἐπιχειρήματος οἱ ἀρνούμενοι ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γραπτὴ γλῶσσα ἡ δημώδης. Οὐδεὶς ἐν τούτοις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὑπερμάχων τούτων τῆς ὁμαλότητος ὁ δικαιούμενος νὰ καυχηθῇ, ὡς ὁ κ. Ψυχάρης, ὅτι κατώρθωσέ ποτε νὰ ἐφαρμόσῃ οἱονδήποτε παρ' αὐτοῦ προτιμηθέντα τύπον ἢ κανόνα κλίσεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους συγγραφῆς τού τινος ἀπαραβάτως. Τὸ φοβερώτερον ὅπλον ἀνθυβριζομένων διδασκάλων εἶναι νὰ συλλέγῃ ἕκαστος ἀνὰ πλήρεις δράκας τῶν φυλλάδων τοῦ ἀντιπάλου του καὶ νὰ σφενδονίζῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ παντοίας ἀντιφάσεις καὶ παραβάσεις τῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἰσχυρίζεται ὅτι ἀκολουθεῖ γράφων. «Διατί πικραίνει τὴν ῥῖνά σου τὸ ἰδικόν μου *καταλιμπάνω*, ἐνῷ τὸ εὕρισκες ἄοσμον ὅταν ὁ ἴδιος τὸ ἔγραφες ἀνωτέρω, καὶ διατί κατηγορεῖς παρ' ἐμοὶ τὸ *ἔφερα* ὡς χυδαῖον ἢ τὸ *ἤνεγκον* ὡς σχολαστικόν, ἐνῷ ἀμφότερα καὶ σὺ εἰς τὴν δεῖνα καὶ δεῖνα σελίδα μετεχειρίσθης;» Εἰς τοιαῦτα πετροβολήματα περιορίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ πρὸς σύμπηξιν τοῦ τυπικοῦ τῆς γραφομένης ἀγῶνες τῶν ἑλληνιστῶν, ἐνῷ οἱ οὐδὲν πλέον ἐλπίζοντες παρ' αὐτῶν ἀναμένουσι τὴν διακόσμησιν τοῦ χάους παρὰ μόνου τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Καὶ τούτων ὅμως τὴν αἰσιοδοξίαν δύσκολον εἶναι νὰ συμμερισθῇ ὁ ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἀπὸ τοῦ Κοραῆ μέχρις ἡμῶν παρῆλθον ἤδη ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα αἰῶνος, καὶ ὄχι μόνον οὐδὲν ἐλύθη κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἐκκρεμῶν περὶ αὐξήσεως, ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ ἄλλων ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ηὔξησεν ἡ διάστασις, ἐκορυφώθη ἡ σύγχυσις καὶ προφανὴς ἀπέβη ἡ ἀνικανότης τῶν ἐριζόντων πρὸς ὑπαγωγὴν τῆς γραφομένης ὑπὸ τὸν ζυγὸν οἱουδήποτε κανόνος. Ἂν πιστεύσωμεν τὸν Sayce καὶ καὶ τὸν Μὰξ Μύλλερ, ὑπάρχουσιν ἀκόμη παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρενόκου καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς φυλαί τινες ἀγρίων, ἕκαστος τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου του κατ' ἰδίους ἱκανῶς διαφέροντας τοῦ γείτονος αὐτοῦ τύπους. Εἰς τοιούτου τινὸς συστήματος τὴν ὁριστικὴν ἐπικράτησιν φαίνονται καταλήξαντες οἱ πρὸς καθαρισμὸν τῆς γλώσσης πεισματώδεις ἀγῶνες τῶν ἡμετέρων λογίων, διεκδικούντων ἤδη τὸ δικαίωμα νὰ γράφωσιν, ὡς λαλοῦσιν οἱ Ἀλγογκῖνοι καὶ οἱ Βοσχεμάνοι, κατ' ἰδίαν ἕκαστος γραμματικήν, διαφέρουσαν οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον λόγιον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἡμέραν καὶ σελίδα. Οὐδόλως δικαιούμεθα μετὰ ταῦτα ν' ἀπορῶμεν ἂν ἀπεδείχθη ἡ καθαρεύουσα ἀξία νὰ συγκριθῇ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν τύπων μὲ τὰς διαλέκτους τῶν ἀγριανθρώπων. Πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀμυθήτου αὐτῆς πλούτου ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τις, ὅτι πλεῖστα ῥήματα κατήντησαν νὰ ἔχωσι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀορίστους καὶ ἰσαρίθμους ἢ πλείονας τῆς ὑποτακτικῆς τύπους: *ἄναψα, ἤναψα, ἀνῆψα* — *ἐδάγκασα, ἔδηξα, ἔδακον* — *ἐπρόσεξα, προσεῖξα, προσέσχον*, — *ἐπρόφερα, προέφερα, προήνεγκον, προηνεγκάμην* — *ἐπρόσθεσα, προσέθεσα, προσέθηκα, προσεθέμην* — *νὰ θέτεται, νὰ θέτηται, νὰ τίθεται, νὰ τίθηται, νὰ τιθῆται* — *ν' ἀπλόνεται, ν' ἀπλόνηται, ν' ἀπλοῦται, ν' ἀπλῶται* καὶ οὕτω καθεξῆς ἀνὰ τριάδας καὶ τετράδας. Τὸ δὲ ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πάντα ταῦτα ἀποθησαυρίσαντες ἀρκοῦνται ὁμιλοῦντες

(*) Τοὺς σκώψαντας τὸ Παρθενὸς πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ἢ ἀγνοοῦντας ἢ λησμονήσαντας τὰ παρ' ἀρχαίοις *κενθμὼν* καὶ *κενθμός*, *δρυμὼν* καὶ *δρυμὸς* καὶ τὰ ἀνάλογα τῆς δημώδους *ἄρχοντας* καὶ *ἄρχος*, *δράκοντας* καὶ *δράκος* καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

εἰς ἕνα μόνον καὶ τὸν αὐτὸν τύπον. Πάντες ἀνεξαιρέτως καὶ ἀμεταβλήτως λέγουσι, μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ *ἄναψα*, *ἐδάγκασα*, *ἐπρόσεξα*, κτλ. καὶ μόνον γράφοντες θεωροῦσιν ὑποχρεωτικὴν τὴν παρδαλότητα καὶ τὴν διάκρισιν ἀπὸ τῶν χυδαίων. Τοῦτο καὶ ἐν ἐλλείψει παντὸς ἄλλου ἤθελεν ἀρκέσει πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ἀναστάτωσις τοῦ τυπικοῦ, κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν συνετελέσθη, οὔτε ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπεβάλλετο οὔτε ὑπηγορεύετο ὑπὸ ζήθου γλωσσικῆς ἑνότητος πραγματικοῦ, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ ἀλόγου τυπολατρείας. Τῆς δὲ σημερινῆς κορυφώσεως τοῦ κακοῦ οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἄλλην αἰτίαν, πλὴν μόνου τοῦ πόθου ἀνθρώπων τινῶν νὰ διακριθῶσιν ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀνικανότητος αὐτῶν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο ἄλλως ἢ διὰ τῆς χρήσεως τύπων ἀσυνήθων. Ὡς οἱ Ἐπίσκοποι τοὺς ἀρχιερατικοὺς αὐτῶν μανδύας διὰ κωδωνίσκων, οὕτω καὶ οἱ «περὶ τὰ χαριέστερα σπουδάζοντες» ἐφιλοτιμήθησαν νὰ κοσμήσωσι τὸν λόγον των διὰ φωνημάτων ὀγκηρῶν καὶ πρωτακούστων. Ὁ καθαρισμὸς τῆς γλώσσης μετέπεσεν οὕτω εἰς ἁπλῆν ἅμιλλαν ἀνευρέσεως τοῦ ἠχηροτάτου κροτάλου, καθ' ἣν φαίνεται θριαμβεύσας ὁ ἐφευρὼν τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ *ἀντεῖπον* διὰ τοῦ *ἀντεφθεγξάμην* *ἐπρόφερα* διὰ τοῦ *προηνεγκάμην*. Κατὰ τῶν εὑρημάτων τούτων μίαν μόνην ἔχομεν ἔνστασιν, ὅτι τὸ *προηνεγκάμην* ἐνδέχεται μὲν νὰ ἦτο πρὸ εἴκοσιν αἰώνων φωνὴ ἀττικωτάτη, σήμερον ὅμως οὔτε ἑλληνικὴ εἶναι οὔτε κἂν ἀνθρωπίνη, ἀλλ' αὐτόχρημα ὀγκηθμός, ἁρμόζων εἰς στόμα, οὐχὶ καθηγητοῦ διδάσκοντος ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἕδρας φιλομαθεῖς νέους, ἀλλὰ μπεχλιβάνη διασκεδάζοντος ἐν πανηγύρει τοὺς ἀγρότας διὰ τῆς μιμήσεως τῆς φωνῆς παντοίων ὀρνέων καὶ τετραπόδων.

Τὰ ὄργια τῶν Ἀττικιστῶν ἑπόμενον ἦτο οὐ μόνον νὰ προκαλέσωσιν ἀντίδρασιν ἀνάλογον τῆς ἀκοσμίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ πτερώσωσι τὰς ἐλπίδας τῶν μὴ θεωρούντων ἀνέκκλητον τὴν πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν καταδίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς διγλωσσίαν. Τὰ ἔκτοτε τῷ ὄντι συμβάντα ἦσαν ἱκανὰ νὰ κλονήσωσι καὶ τῶν μᾶλλον σκληροτραχήλων ἑλληνιστῶν τὰς πεποιθήσεις. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη ἀπεδείκνυε μετὰ μαθηματικῆς ἐναργείας ἀδυνάτους τὰς νεκραναστάσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐναυάγουν οἰκτρῶς οἱ πρὸς σύμπηξιν τοῦ τυπικοῦ τῆς καθαρευούσης ἀγῶνες τῶν ἡμετέρων λογίων. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν ἄλλως νὰ συμβῇ, ἀφοῦ οὔτε ὁλόκληρον τὴν γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας ἠδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν οὔτε ἦσαν δεκτικαὶ ὁρισμοῦ, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν, αἱ δόσεις καθ' ἃς ἔπρεπε ν' ἀναμιχθῶσιν οἱ ζῶντες μετὰ τῶν νεκρῶν τύπων. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἄνευ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τῆς ποσότητος ἑκάστου τῶν ἑνουμένων σωμάτων, ἀδύνατον εἶναι ν' ἀποτελέσωσι ταῦτα ὁμοιόμορφον καὶ μόνιμον κρᾶμα, ἀλλὰ μόνον ἀσταθὲς μίγμα, τοῦ ὁποίου τὰ συστατικὰ τείνουσιν ἀδιαλείπτως ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀλλήλων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ μίγμα ἀπεδείχθη ἱκανὸν νὰ ἐπαρκέσῃ ὁπως δήποτε εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης· ἀλλὰ τοῦτο διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἡ οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦσα εἰμὴ ἀκρίβειαν καὶ ἐνάργειαν, ἐκ μόνου τοῦ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ καὶ περιορισμοῦ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἐξαρτωμένας, εἶναι ἄσχετος πρὸς πᾶσαν ἄλλην τῆς γλώσσης ἀρετήν. Πρὸς συζήτησιν καθαρῶς ἐπιστημονικήν, οἱ τύποι τοῦ Ἀριστοτέλους κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦνται τῶν τύπων τοῦ Βηλαρᾶ, ἀλλὰ καὶ κατ' οὐδὲν πλεονεκτοῦσι τούτων· προφανὴς δὲ παραλογισμὸς θὰ ἦτο νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δύναται νὰ κερδήσῃ τι ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ *χρυσόνω* διὰ τοῦ *χρυσόω*. τοῦ *δίδω* διὰ τοῦ *δίδωμι* ἢ τοῦ ἔφερα διὰ τοῦ *ἠνεγκάμην*. Ἡ τοιαύτη ὅμως πρὸς τοὺς τύπους ἀδιαφορία περιορίζεται, δυστυχῶς, εἰς μόνην τὴν ἐπιστήμην, ἐνῷ πρὸς πᾶσαν ἄλλην τεχνικωτέραν τοῦ λόγου χρῆσιν δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀκρίβεια, ἀλλὰ συναπαιτεῖται δύναμις, συντομία καὶ εὐφωνία. Αὐτὰ δηλ. ἐκεῖνα τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα μᾶλλον πάσης ἄλλης ἐκόσμουν τὴν δημοτικὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ ὧν ἐστέρησεν αὐτὴν ὁ ἀσυνείδητος ἐγωϊσμὸς τῶν διορθωτῶν, ἀπαξιούντων νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι πιθανὸν ἦτο νὰ ἔχωσιν ἄλλοι ἀπόλυτον τῶν ἀρετῶν τούτων ἀνάγκην, ὅσον καὶ ἂν ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς ἐπουσιώδεις. Τὴν ἀναπόδραστον καὶ κοινὴν εἰς πάσας τὰς γλώσσας περικοπὴν διὰ τοῦ χρόνου τῶν πολυσυλλάβων λέξεων ἐθεώρησαν οὗτοι ὡς ἰδιαίτερον πάθημα τῆς νεοελληνικῆς, τὸ ὁποῖον ἐφιλοτιμήθησαν νὰ θεραπεύσωσι, κολλῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἑκάστης λόφον ἢ οὐρὰν καὶ ἀνάξιον προσοχῆς νομίζοντες ἂν ἀπέβαινεν οὕτω δυσκίνητος, δυσπρόφερτος καὶ ἄχρηστος εἰς πάντα ἄλλον πλὴν αὐτῶν ἡ λέξις. Αἱ συγκοπαί, αἱ συνιζήσεις καὶ τὰ λοιπὰ πάθη τῶν λέξεων, δι' ὧν τοσαύτη μεταδίδεται εἰς τὴν δημοτικὴν γοργότης καὶ εὐφωνία, ἐθεωρήθησαν κἀκεῖναι ὡς πονηρὰ ἕλκη, τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ ἐπούλωσις διὰ τῆς καταδίκης τῶν ἑλλήνων εἰς ἀφόρητον ὀλογραφίαν. (*) Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τῶν λογίων ἐργασίας ὑπῆρξεν ἡ πρωτοφανὴς ἐν τῇ λεγομένῃ καθαρευούσῃ συνένωσις τῆς διεπούσης τὰς νεωτέρας γλώσσας

(*) Τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ὀλογραφίας ἀχρηστίαν τῆς καθαρευούσης εἰς ποιητικὸν λόγον μόνος, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων λογίων ᾐσθάνθη καὶ κατέδειξεν ὁ κ. Κουμανούδης, ἐν διατριβῇ καταχωρισθείσῃ ἐν τῷ γ' τόμῳ τοῦ «Φιλίστορος».

ἀναλύσεως μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τὰς ἀρχαίας μήκους τῶν λέξεων. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο ἡ μόνη οὐδὲ δυστυχῶς ἡ μεγίστη ἐκ τῆς διορθώσεως ζημία, πολὺ δὲ ταύτης φοβερωτέρα ἄλλη τις, περὶ τῆς ὁποίας νομίζομεν καλὸν νὰ εἴπωμεν πλείονά τινα, ὡς ἀποτελούσης περίεργον γλωσσικὸν νόσημα, ὑπ' οὐδενός, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, μέχρι τοῦδε περιγραφέν. Τοῦτο εἶναι ἡ διχοτόμησις τοῦ λεξικοῦ ἡμῶν εἰς δύο διακεκριμένας κατηγορίας λέξεων, μὴ δυναμένας νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν ζυγὸν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμματικῆς, ἐπῆλθε δὲ κατὰ τὸν ἑξῆς περίπου τρόπον. Οὔτε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς οὔτε αὐτοὶ οἱ λογιώτεροι ἔστερξάν ποτε νὰ μεταβάλωσι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν διορθωτῶν τοὺς τύπους τῶν λέξεων τῆς καθημερινῆς χρήσεως, ὅσαι ἀναφέρονται εἰς τὴν τροφήν, τὸ ἔνδυμα, τὸν ὕπνον, τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, τὴν διασκέδασιν καὶ τὰ τοιαῦτα· πλὴν δὲ τούτων φύσει ἀδύνατον ἦτο νὰ τροποποιηθῶσι κατὰ ἐν ἰῶτα οἱ τύποι τῶν σχετιζομένων πρὸς πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν τῆς ψυχῆς πλὴν τῆς ἐντελοῦς ἀταραξίας. Δύσκολον τῷ ὄντι εἶναι νὰ φαντασθῇ τις ἄνθρωπον ὠργισμένον, γελῶντα, δακρύοντα, θωπεύοντα, ὑβρίζοντα, ξυλοκοπούμενον ἢ ξυλοκοποῦντα καὶ συγχρόνως μὴ λησμονοῦντα νὰ στολίζῃ μὲ ἀττικὰ χαρχάλια καὶ καθαρευούσας ἀλογουρὰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν λέξεων, αἵτινες ἀνέρχονται εἰς τὰ χείλη του ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ πάθους. Ὀργὴ καὶ ἀναδιπλασιασμός, γέλως καὶ δοτική, θρῆνος καὶ περιτοσύλλαβον εἶναι πράγματα, τῶν ὁποίων οὐδεὶς ποτε ἐπίστευσε τὴν σύζευξιν δυνατήν. Ἀλλ' οὐδ' εὐκολώτερον ἦτο νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων, ἀγνισθείσας ἀπὸ παντὸς ἐπιγείου πάθους, ἡ ἀπόλυτος ἐκείνη ἠρεμία ἧς ἀπολαύουσιν αἱ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βούδα ἐν τῷ Νιρβανᾷ. Ἐκ τούτου προῆλθεν, ὅτι αἱ συνηθέσταται τῶν λέξεων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καὶ ὅσαι σχετίζονται πρὸς τὴν συγκίνησιν καὶ τὸ πάθος οὐδέποτε ὑπετάχθησαν οὐδὲ δύνανται νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τῆς ἀρχαίας κλίσεως τὸν ζυγόν. Τοῦτο ὁμολογοῦσιν ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀττικισταί, συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ κ. Κόντου νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν «πεπατημένων» ῥημάτων ἀπὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ συναπηλλαγμένα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας κλίσεως καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις «πεπατημένα» ὀνόματα, θεωρῶν τοὺς τύπους: «τῷ τηγανίσματι, τοῖς μαλώμασι, τοῖς φουσκώμασι, τοῖς βουτήμασι, τοῖς καμώμασιν» κτλ. ὡς μᾶλλον ἀνεκτοὺς τοῦ «τετηγανισμένος, μεμαλωμένος, βεβουτημένος» κτλ. Οὐ μόνον δὲ δοτικῆς ἀλλὰ καὶ ὀνομαστικῆς ἀρχαίας φαίνονται ἀνεπίδεκτα πλεῖστα τῶν συνηθεστάτων ὀνομάτων. Δύσκολον τῷ ὄντι εἶναι ν' ἀποφασίσῃ τις νὰ εἴπῃ: «ἀνοστία, ἀπλακωσία, ὀμματία, ἀναποδία» ἢ καὶ «ἀγόριον, παλληκάριον, ῥεπάνιον, κουκκίον, παππίον» καὶ τὰ ἀπειράριθμα ἄλλα τοιαῦτα.

Ἀντίθετον τῶν ἀνωτέρω ἔχομεν ἄλλην κατηγορίαν λέξεων, τὰς ἀναγομένας εἰς τὰ γράμματα, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην, αἵτινες μεταπεσοῦσαι εἰς ἀχρηστίαν κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας ἐξετάφησαν καὶ εἰσήχθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπαράλλακτοι ὅπως ἦσαν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν. Τούτων ἡ χρῆσις εἶναι ἐλαχίστη μὲν ἐν τῷ συνήθει διαλόγῳ, ἐπὶ δὲ τοῦ χάρτου ἐσυνειθίσαμεν ἐξ ἀρχῆς νὰ βλέπωμεν αὐτὰς ἐν ἀττικῇ περιβολῇ. Οὐδόλως λοιπὸν ἄπορον εἶναι ἂν ξενίζῃ ἡμᾶς ὡς ἀλλόκοτος μετένδυσις πᾶς μεταπλασμὸς τούτων κατὰ τοὺς τύπους τῆς λαλουμένης. Οὕτω συνέβη νὰ διαιρεθῇ τὸ λεξικὸν τῆς νεοελληνικῆς, ἔνθεν μὲν εἰς λέξεις ὧν ὁμολογεῖται ἀδύνατος ὁ ἐξαττικισμός, ἔνθεν δὲ εἰς ἄλλας τῶν ὁποίων ἡ ἐκφορὰ κατὰ τὸν δημώδη τύπον ἐξαφνίζει ἡμᾶς ὡς τολμηρότατος νεωτερισμός. Ἡ τοιαύτη ἐκ τοῦ ἀσυνήθους ἐκπτόησις τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι τὸ μόνον ἔχον ὑπόστασιν πραγματικὴν ἐπιχείρημα τῶν περιφρονητῶν τῆς δημώδους, τῶν ἀκαταπαύστως ἀναμασσώντων, «ὅτι αὕτη κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ν' ἀρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης· ὅτι καταγέλαστοι ἀπεδείχθησαν πάντες οἱ πειραθέντες νὰ φιλοσοφήσωσι χυδαϊστί· ὅτι δὲν δύνανται τὰ ὑψηλὰ νοήματα νὰ διατυπωθῶσι εἰς γλῶσσαν (γρ. τύπους) τῆς ταβέρνας· ὅτι μόνον πρὸς ἐρωτικὰ καὶ βακχικὰ ᾀσμάτια εἶναι ἡ δημώδης ἐπαρκής· ὅτι οὐχὶ ῥακενδῦται ἀλλ' εὐπάρυφοι πρέπει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τῆς φιλοσοφίας τὰ ἀνάκτορα τῶν μουσῶν οἱ θιασῶται», καὶ τ' ἄλλα τοιαῦτα σεμνολογήματα, τὰ ὁποῖα ἀπολύτως οὐδὲν ἄλλο σημαίνουσι, παρὰ μόνον ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν ἐσυνείθισεν ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἤδη ἐτῶν νὰ βλέπῃ ὡρισμένην τινὰ κατηγορίαν λέξεων νὰ κλίνωνται κατὰ τὸ ἀρχαῖον τυπικὸν καὶ οὐδέποτε ἄλλως.

Καὶ εἰς τοῦτο ὅμως περιορίζοντες τὴν σημασίαν τῆς ἐνστάσεως, οὐδόλως ἐννοοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν βαρύτητα αὐτῆς, ἥτις εἶναι δυστυχῶς ἀναμφισβήτητος καὶ μεγάλη. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι εἰς τοὺς θριαμβευτικῶς ἐπισείοντας ταύτην καὶ προκαλοῦντας τὸν κ. Ψυχάρην ἀνὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν δημώδη ἐδάφιον τῆς πολιτικῆς Δικονομίας,» δικαιοῦται οὗτος ν' ἀντιτάξῃ τὸ νομικὸν ἀξίωμα: «Nullus propriam turpitudinem allegans auditur,» ὅτι δηλ. οὐδεὶς δικαιοῦται να προτείνῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἴδιον αἶσχος. Ἡ διχοτόμησις τῷ ὄντι τῶν ἑλληνικῶν λέξεων εἰς δύο κατηγορίας, μὴ δυναμένας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν ζυγὸν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμματικῆς καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν δύο, εἶναι τὸ ὀλεθριώτατον σφάλμα καὶ

θανάσιμον ἁμάρτημα τῶν λογιωτάτων τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Καθῆκον αὐτῶν ἦτο νὰ σκεφθῶσιν, ὅτε εἰσῆγον εἰς τὴν γλῶσσαν λεξεις ἐκ τῆς ἀρχαίας, ὅτι εὔκολον μὲν ἦτο εἰς αὐτοὺς νὰ μεταπλάσωσι ταύτας κατὰ τοὺς τύπους τῆς ζώσης λαλιᾶς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπολύτως δὲ ἀδύνατον οὐ μόνον εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ καί εἰς τοὺς λογιωτέρους νὰ μεταβάλωσι τὴν κλίσιν τῶν μητροδιδάκτων λέξεων, ὅπως συμφωνήσωσι πρὸς τὰς ἀττικάς. Τόσον δὲ μᾶλλον ἀδύνατον ἦτο τοῦτο, καθ' ὅσον ἀσυγκρίτως ὁμαλώτεροι, συντομώτεροι καὶ εὐφωνότεροι τῶν ἀρχαίων ἦσαν τῆς ζώσης λαλιᾶς οἱ τύποι. Οὐδὲ δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς εἰσβιάσαντας εἰς τὴν γλῶσσαν τὰς ἀρχαίας λέξεις ἀξέστους καὶ ἀψαλιδίστους ὁ μέγας ὄγκος τῶν ὅσα ἔπρεπε νὰ δανεισθῶμεν ἐκ τῆς προγονικῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκραιφνῶς δημοτικῶν λέξεων εἶνε ἐν πάσῃ γλώσσῃ κατὰ πολὺ κατώτερος τῶν εἰσαγομένων ὑπὸ τῶν λογίων, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐθεωρήθη τοῦτο ὡς ἐπιτρέπον τὴν ἐλαχίστην παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ τυπικοῦ τῆς λαλουμένης, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι, ἂν δὲν ὑπέτασσον οἱ ἐπιστήμονες τὸ λεξικὸν αὐτῶν εἰς τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς τοῦ λαοῦ, ἄφευκτον τῆς τοιαύτης ἀνυποταξίας ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ διγλωσσία.

Μόνοι τοῦ ἑλληνικοῦ λεξικοῦ οἱ συμπληρωταί, ἀντί νὰ πορευθῶσιν ὡς ὁ Μωάμεθ πρὸς τὸ ὄρος, ἐπίστευσαν ὅτι ἠδύνατο νὰ κινηθῇ πρὸς αὐτοὺς τὸ ὄρος. Καὶ τὴν μὲν πλάνην ταύτην διέλυσεν ὁ καιρός· ἑπόμενον ὅμως ὅτι ἦτο νὰ στερεωθῇ διὰ τῆς ἕξεως τῆς διγλωσσίας τὸ κράτος. Αὕτη ἀκμάζει ἤδη ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστάτην αὐτῆς μορφήν· οὐχὶ ὡς διαφορὰ γλώσσης κατὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν παιδείαν ἑκάστου, ἀλλὰ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ εἴπῃ· ἀρχαῖοι τύποι, ἂν ἦναι ταῦτα σπουδαῖα καὶ ὑψηλά, καὶ ἄδεια παραλείψεως τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ἂν πρόκειται περὶ ταπεινῶν ἢ ἂν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ ἢ ὄρεξιν νὰ γελάσῃ. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ φαίνεται εἰς τοὺς λογιωτάτους ἐλάχιστον κακόν· τὸν ἀληθῆ ὅμως συγγραφέα ἀναγκάζει νὰ συντρίψῃ τὸν κάλαμον αὐτοῦ. Ὅσον τῷ ὄντι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὑψηλὸν τὸ θέμα τὸ ὁποῖον πραγματεύεται, καὶ πάλιν ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην καὶ τῶν ταπεινοτάτων λέξεων ὡς ὕλης τοὐλάχιστον παρομοιώσεων καὶ μεταφορῶν. Ἀλλ' οὔτε κωμῳδία ὑπάρχει ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλος κωμική, οὔτε ἀπηξίωσεν ὁ ἀγέλαστος Αἰσχύλος νὰ παραβάλῃ ἐν τῷ φοβερωτάτῳ τῶν δραμάτων του τὸν Αἴγισθον πρὸς πετεινὸν καμαρωμένον «θηλείας πέλας». Ὁ Ὅμηρος περιγράφει ἥρωας οὐ μόνον εὐωχουμένους ἀλλὰ καὶ μαγειρεύοντας τοῦ συμποσίου τὰ φαγητά, καὶ ὁ Δάντης δαίμονας μεταχειριζομένους τὰ ὀπίσθια ὡς σάλπιγγας πολεμικάς. * Ὅλως δὲ περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐνθυμίσωμεν τοῦ Σαιξπείρου τὴν ἀδιάκοπον μετάπτωσιν ἀπὸ τοῦ λυρικοῦ ὕψους εἰς τὴν βωμολοχίαν καὶ τοῦ Γαίτου ἀπὸ τῶν ὑπερβατικῶν φιλοσοφημάτων εἰς τὰ παρατράγῳδα τοῦ Πρωκτοφαντασμίτου. Πάντες ὅμως οὗτοι, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος πάσης ἐποχῆς καὶ πάσης χώρας ποιητὴς ἢ συγγραφεύς, τοὺς αὐτοὺς μετεχειρίσθησαν καὶ μεταχειρίζονται τύπους εἴτε περὶ ἀθανασίας ψυχῆς ὁμιλοῦντες, εἴτε περὶ ὀπτήσεως τρυγόνων, καὶ δύνανται ἐκ τούτου νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καί, χρείας τυχούσης, ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ. Πῶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἄνευ ἀφορήτου τιναγμοῦ ὁ γράφων νεοελληνιστὶ καὶ ὑποχρεούμενος νὰ μεταπηδήσῃ συγχρόνως καὶ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην γραμματικήν, ἀφοῦ ἐκ τῶν λέξεων τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὰς μὲν σχετιζομένας πρὸς τὴν ἀθανασίαν πρέπει νὰ κλίνῃ κατὰ τοὺς ἀρχαίους, τὰς δὲ πρὸς ταπεινὰ πράγματα κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημοτικῆς; Καὶ ἂν μὲν ἐπιχειρήσῃ καὶ ταύτας νὰ ἐξαρχαΐσῃ, στερεῖται ὁ λόγος του πάσης ζωηρότητος καὶ χροιᾶς, ἂν δὲ πειραθῇ νὰ ὑποτάξῃ εἰς τοὺς τύπους τῆς δημώδους τὰς ὑψηλάς, προσκρούει κατὰ τῆς συνηθείας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἂν πάλιν ζητήσῃ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς μακροθυμίας τῶν ἐξαιρεσάντων τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀρχαίας κλίσεως τὰ « πεπατημένα » καὶ παρατάξῃ ἐγγὺς ἀλλήλων ἀττικὰς καὶ δημώδεις καταλήξεις, πολὺ μεγαλειτέραν τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἐννοιῶν προξενεῖ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἐντύπωσιν ἡ παρδαλότης τῶν τύπων. Ἂν ὁ πολυμαθέστατος κ. Κόντος εἶχε φροντίσῃ νὰ διδαχθῇ, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης, θὰ ἐμάνθανε παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἁρμοδίων, ὅτι οὐδεμία μὲν γλῶσσα στέργει ν' ἀναμίξῃ μετὰ τῶν ἰδίων τοὺς τύπους ἄλλης γλώσσης ἢ ἄλλης ἐποχῆς, τὸ δὲ χαρακτηρίζον τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, εἶναι ὅτι μᾶλλον πάσης ἄλλης βδελύσσεται τὰς τοιαύτας μίξεις, προθύμως μὲν φιλοξενοῦσα τὰς ἀλλοφύλους λέξεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλουσα αὐταῖς ἀδυσωπήτως τῆς ἰδίας κλίσεως τὴν σφραγῖδα. Τὸ ἑλληνικὸν ὠτίον, τὸ ἐξ ἀκατανικήτου ἀποστροφῆς πρὸς τὴν παρδαλοτυπίαν ἀπαιτῆσαν νὰ ἐξελληνίσωμεν καὶ αὐτῶν τῶν τουρκικῶν λέξεων τὴν κλίσιν, καὶ νὰ λέγωμεν ὁ Ἀγᾶς, τοῦ Ἀγᾶ, οἱ Ἀγάδες καὶ ὄχι οἱ Ἀγαλάρ, ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑποφέρῃ ἐγγὺς ἀλλήλων τύπους ἀσυμφίλους. Ἐντελῶς δὲ ἀδιάφορον εἶναι ἂν ἐλήφθησαν οὗτοι ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἢ τῆς Σκυθικῆς, καὶ κατ' οὐδὲν ὀλιγοστεύει ρὴν ἀηδίαν ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς. Τὴν

* Facean del loro cul trompetta.

δὲ ἐλπίδα ὅτι δύναται νὰ κατισχύσῃ ἡ ἕξις τῆς λεπτότητος τῆς ἀκοῆς τοῦ Ἕλληνος ἀποδεικνύει ματαίαν, οὐ μόνον ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ ὑπερεκατοντοῦτις ἤδη πεῖρα. Οἱ ἀρεσκόμενοι ν' ἀντιτάσσωσιν εἰς πᾶν λογικὸν ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῶν τύπων τῆς καθαρευούσης εἶνε ἤδη γεγονός, φαίνονται λησμονοῦντες ὅτι αὕτη περιορίζεται εἰς τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ λεξικοῦ, καὶ ἐξ ἴσου ἀναντίλεκτον γεγονὸς εἶνε τοῦ ἄλλου ἡμίσεος ἡ ἀνυποταξία, ἀμφοτέρων δὲ τούτων οὐχ' ἧττον ἀναντίλεκτον ἀποτέλεσμα ἡ σημερινὴ ἡμῶν ἀγλωσσία. Οὔτε ἀρκοῦσι τῷ ὄντι εἰς τὸν συγγραφέα μόναι αἱ ἀρχαῖαι λέξεις, οὔτε εἶναι παρ' αὐταῖς ἀνεκτὴ ἡ χρῆσις τῶν ἀνυποτάκτων εἰς τὴν ἀρχαίαν κλίσιν· ὁ δὲ μόνος καρπὸς τῆς ἐργασίας τριῶν γενεῶν λογίων ἦτο ἡ διαστροφὴ ἐκείνη τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν αἰσθήματος ἢ μᾶλλον τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐξ ἧς ἀποβαίνει σήμερον δυσχερεστάτη ἡ παραδοχὴ τῆς μόνης ὀρθῆς λύσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι προξενεῖ ἡμῖν δυσάρεστον αἴσθησιν ὁ κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους μεταπλασμὸς λέξεων, τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐσυνειθίσαμεν νὰ βλέπωμεν ἀμεπλάστους.

Τὴν διαστροφὴν ταύτην κάλλιστα ἐγνώριζε καὶ οὐδόλως ὑπετίμα ὁ κ. Ψυχάρης. Καὶ οὕτω δμως ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποθέσῃ τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἱκανωτέρους νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἄνευ ἀγῶνος πρὸς ἴασιν τοῦ τοιούτου ἡμῶν παθήματος, οὔτε γλῶσσαν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν οὔτε φιλολογίαν. Οὐδὲ δικαιότερον εἶναι νὰ μεμφθῇ τις αὐτὸν ὅτι ὑπέθετε τοὺς λογιωτέρους τοὐλάχιστον ἐκ τῶν ἐπικριτῶν του μὴ ἀγνοοῦντας, ὅτι ἂν πρό τινων Ὀλυμπιάδων ἠδύνατο νὰ γίνῃ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν πρέπει ἡσύχως νὰ βαδίσωμεν ἢ διὰ μιᾶς νὰ πηδήσωμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοὐλάχιστον τοῦ Πλουτάρχου, τὸ μόνον ὑφιστάμενον σήμερον γλωσσικὸν ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ ἂν ἦναι δυνατὴ καὶ κατὰ πόσον δυνατὴ ἡ ἀπολύμανσις τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου ἀπὸ τῶν βαρβαρισμῶν, τοὺς ὁποίους εἰσεβίασαν εἰς αὐτὸν οἱ λογιώτατοι τῆς παρελθούσης γενεᾶς καὶ οἱ Ἀττικισταὶ τῆς παρούσης. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἐπελθούσης εἰς τὰς γνώμας μεταβολῆς ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι ὁ κ. Χατζηδάκης δὶς καὶ τρὶς ἐκήρυξεν, ὅτι θὰ ἐθεώρει μέγιστον δυστύχημα τὴν ἀναδρομὴν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου μέχρι τῆς Ἀττικῆς ἢ καὶ τῆς ἔπειτα ἀρχαίας· χρυσοῦν δὲ ὄνειρον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν τολμᾷ νὰ ἐντρυφήσῃ, εἶναι ἡ ἐπάνοδος εἰς τοὺς τύπους οὐχὶ τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλὰ τοῦ Ἐρωτοκρίτου. Τοιαύτη περίπου εἶναι ἡ γνώμη καὶ τοῦ κ. Κουμανούδη, καὶ τοῦ κ. Βερναρδάκη καὶ τοῦ κ. Πανταζίδη καὶ ἄλλων διακεκριμένων λογίων, ἀναμετρούντων μετ' ἀδημονίας τὸ μῆκος τῆς στραβῆς ὁδοῦ, ἣν διέτρεξεν ἡ γλῶσσα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ τὴν δυσχέρειαν τῆς στροφῆς πρὸς τὰ ὀπίσω πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀγούσης εἰς σωτηρίαν. Περὶ τούτων ὅμως οὐδεμίαν φαίνονται ἔχοντες εἴδησιν οἱ προτιμήσαντες ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν κ. Ψυχάρην τὰ ληρφδήματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Δούκα καὶ τοῦ Φωτιάδη, φθορὰς τῆς νεοελληνικῆς, στενοτέραν τῆς τῶν λατινογενῶν συγγένειαν αὐτῆς πρὸς τὴν μητέρα, διαιρέσεις εἰς διαλέκτους, ἀναρμοστίαν δουλικῆς γλώσσης εἰς ἐλεύθερον ἔθνος, πρὸ πάντων ὅμως τελείαν ἀνικανότητα νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι αἱ οἷαι δήποτε ἐθνικαὶ περιπέτειαι σχετίζονται πρὸς μόνον τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς, πρὸς τὸν ἀριθμὸν δηλ. καὶ τὴν ἀξίαν τῶν συγγραφέων, ἐπὶ δὲ τῶν τύπων τῆς γλώσσης τόσην μόνην ἔχουσιν αἱ ἐθνικαὶ περιπέτειαι ἐπίδρασιν ὅσην καὶ ἐπὶ τῶν πράσσων καὶ γογγυλίων. * Ἀλλ' ἂν πρὸς πλήρη ἐκτίμησιν τῆς ἀστειότητος τῶν ἀνωτέρω ἐνστάσεων δὲν εἶναι ὅλως περιτταὶ στοιχειώδεις τινὲς γλωσσολογικαὶ γνώσεις, οὐδεμιᾶς τοιαύτης ἔχει τις ἀνάγκην ὅπως θαυμάσῃ ὅλην τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ κατωτέρω ἰσχυρισμοῦ: «ὅτι ἡ δημώδης γλῶσσα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένηται ἀσπαστὴ εἰς ἔθνος δεόμενον τῶν καλαισθητικῶν ἀπὸ τῆς καλλιλογίας ἀπολαύσεων.»

Ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ἢ φόβου συγκρούσεως πρὸς τὰ πράγματα, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κ. Α. Γ. Η. ὅτι ἀληθὲς εἶναι μόνον τὸ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον· ὁ μόνος δηλ. λόγος δι' ὃν ἀνέχονται ἀκόμη οἱ Ἕλληνες τὴν καθαρεύουσαν εἶναι, ὅτι ὁ πόθος αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως δὲν εἶναι ἀκόμη παρ' αὐτοῖς οὔτε τόσον κοινὸς οὔτε ἀρκούντως ζωηρός, ὥστε νὰ θεωρήσωσι κατεπείγουσαν τὴν διὰ πάσης θυσίας ἀπαλλαγὴν ἀπὸ γλώσσης τελείως ἀχρήστου πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ. Αἱ μὲν ἀνώτεραι τάξεις ἐντρυφῶσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Musset καὶ τοῦ Daudet, ὁ δὲ λαὸς ἀρκεῖται εἰς ἐρωτικὰ δίστιχα καὶ τὰς Πανουργίας τοῦ Μπερτοδούλου. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι καὶ ἔπη καὶ δράματα καὶ κωμῳδίαι καὶ ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις καὶ παντοῖα ἄλλα ἔργα δημοσιεύονται κατ' ἔτος πολλὰ ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ· πάντα ὅμως φέροντα ἐπὶ κεφαλῆς ὡς ἐπιτύμβιον τὴν πένθιμον ἀγγελίαν, ὅτι παρὰ μόνον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐλπίζει ὁ συγγραφεὺς νὰ δικαιωθῇ. Τὰ οὕτω προκηδευόμενα ἔργα εἶναι μὲν ἐν συνόλῳ ἄξια τῆς τύχης των, ἀλλ' ἂν ἐγκύψῃ τις ἐπ' αὐτὰ ἀναζητῶν τὸ αἴτιον τῆς γενικῆς ἀποτυχίας, πείθεται ἀδιστάκτως, οὐχὶ ὅτι εἰς οὐδένα τῶν παρ'

* Τῶν ἐξόχων συγγραφέων ἡ ἐπίδρασις περιορίζεται εἰς τὸ ν' ἀποβῇ ἐπί τινα χρόνον βραδύτερον τὸ ῥεῦμα τῆς μεταβολῆς τῶν γλωσσῶν.

ἡμῖν γραφόντων ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ κόκκον εὐφυΐας, εὑρετικότητος, κρίσεως ἢ φιλοκαλίας, ἀλλὰ μόνον ὅτι οὐδεμία τῶν χαρισμάτων τούτων δόσις εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστήσῃ τὴν καθαρεύουσαν χρήσιμον εἰς ποιητὴν ἢ συγγραφέα. Ὡς ἐπειράθημεν νὰ ἐξηγήσωμεν ἀνωτέρω, ἡ τέχνη τῶν διορθωτῶν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ στερήσῃ τὴν γραπτὴν γλῶσσαν τῆς συντομίας, τῆς γοργότητος καὶ τῆς εὐφωνίας τῆς δημώδους. Καὶ πάντα ὅμως τὰ προσόντα ταῦτα ἂν εἶχεν ἡ καθαρεύουσα, ἀδύνατον καὶ πάλιν θὰ ἦτο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς καλλιτέχνην, διὰ τὸν λόγον ὅτι μόνης τῆς λαλουμένης τὰς λέξεις ἐσυνειθίσαμεν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ νὰ συνδέωμεν μετὰ τῶν πραγμάτων καὶ αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ἑρμηνεύουσι· μετὰ πείνης, δίψης, φόβου, χαρᾶς, ἀποστροφῆς, ὀρέξεως, ἀηδίας, νυσταγμοῦ, ὀνείρων, γέλωτος καὶ δακρύων, μετὰ τῆς εὐχῆς θνήσκοντος πατρός, μετὰ μητρικῶν καὶ ἄλλων ἔπειτα φιλημάτων. Ἕκαστον αἴσθημα ἀποτελεῖ οὕτω μετὰ τῆς παραστατικῆς αὐτοῦ λέξεως ἀδιάσπαστον ζεῦγος, καὶ μόνον αὕτη δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὸ αἴσθημα αὐτομάτως καὶ ἀκαριαίως ὡς ἦχος κώδωνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσυνειθίσαμεν νὰ ὑπακούωμεν ἅμα γεννηθέντες. Πᾶσα δὲ τοῦ ἤχου τούτου ἀλλοίωσις προσπίπτει εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῖν ὡς παράκρουσις καὶ πάντοτε ὡς τοιαύτη. Κατὰ τῶν τύπων τῶν νηπιόθεν συνήθων ἡμῖν λέξεων οὔτε διδάσκαλοι ἰσχύουσιν οὔτε βιβλία, οὐδ' ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀπαλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ μητροδιδάκτου «χυδαϊσμοῦ» παρὰ νὰ ὑποβάλῃ ὁ κ. Κόντος καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰς τροφοὺς εἰς ἐντρίψεις ἀττικισμοῦ, ὡς ὑποβάλλουσιν αὐτὰς οἱ ἰατροὶ εἰς ἐντρίψεις ὑδραργύρου πρὸς ἐξάλειψιν ἄλλου τινος ἰοῦ. Μέχρις οὗ ὅμως κατορθώσωσιν οἱ ἀρχαϊσταί, εἴτε διὰ τοῦ ἀνωτέρω ὑποδειχθέντος εἴτε δι' ἄλλου τρόπου, νὰ ἐξαττικίσωσι καὶ τῶν νηπίων τὰ ψελλίσματα, πᾶσα ἐκφορὰ λέξεως νηπιόθεν συνήθους κατὰ τύπον διάφορον τοῦ μητροδιδάκτου, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἠχῇ ὡς βάρβαρος εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῶν. Τοῦτο ἑπόμενον ἦτο νὰ αἰσθανθῶσι πρὸ παντὸς ἄλλου οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τοὺς μὴ πειθομένους ὅτι καλῶς ἔπραξαν ἀπολακτίζοντες τὴν καθαρεύουσαν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν πειστικώτερόν τι τῆς συγκρίσεως τῶν λυρικῶν τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ «Ὕμνου» τοῦ Σολωμοῦ πρὸς τὸν «Βλαχάβαν» καὶ τὴν «Τουρκομάχον Ἑλλάδα,» ὧν ἡ διάφορος ἀξία δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἀνισότητα ποιητικῶν χαρισμάτων, στίχους δηλ. τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ γράψαντος καὶ καθαρεύοντας καὶ δημώδεις. Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τις στροφάς τινας τοῦ «Στομίου τῆς Πρεβέζης» τῆς «Κλεισόβας» τοῦ «Μεσολογγίου» ἢ ἄλλου καθαρεύοντος ἔργου τοῦ μακαρίτου Ζαλακώστα ἂς παραβάλῃ ταύτας πρὸς τοὺς κατωτέρω στίχους:

Στοῦ σπιτιοῦ μου τῇ στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς καὶ ψιλὰ ἔπεφτε χιόνι......

Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη
Στοῦ παιδιοῦ της τὴν κούνια σκυμμένη
Δέκα νύχτες δὲν ἔκλεισε μάτι........

—

Τὸ γιατρὸ καθὼς εἶδε, ἐσηκώθη
Σὰν τρελλή. Ὅλοι γύρω ἐσωπαίναν.
Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς της οἱ πόθοι
Μὲ τὰ λόγια ἀπ' τὸ στόμα της βγαῖναν.

—

«Ὦ κακὸ ποῦ εὑρῆκε μεγάλο!
Τὸ παιδί μου, Γιατρέ, τὸ παιδί μου.
Ἕνα τὤχω, δὲν μ' ἔμεινεν ἄλλο·
Σῶσέ μού το καὶ παρ' τὴν ψυχή μου.

—

Κι' ὁ γιατρὸς μὲ τὰ μάτια σκυμμένα
Πολλὴν ὥρα δὲν ἄνοιξε στόμα.
Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
Μὴ φοβᾶσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.

—

Κ' ἐκαμώθη πῶς θέλει νὰ σκύψῃ
Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἰδῇ τὸ σφυγμό του.
Ἕνα δάκρυ ἐπροσπάθαε νὰ κρύψῃ
Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

—

Στοῦ σπιτιοῦ μου τῇ στέγη ἐβογγοῦσε κτλ.

Τοῦ ἀνωτέρω ποιηματίου ἡ ὑπόθεσις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κοινὸς τύπος, καὶ οὔτε μεταφορά τις ὑπάρχει ἐν αὐτῷ οὔτε εἰκὼν καμμία, μόνον δὲ ποιητικὸν τέχνασμα ἡ ἐπῳδὸς «Στοῦ σπητιοῦ μου τῇ στέγη ἐβογγοῦσεν» ἡ ἀντηχοῦσα κατὰ τακτικὰ διαλείμματα ὡς κροῦσμα κώδωνος ἐπιθανατίου. Ποῦ λοιπὸν ἔγκειται τοῦ ἀκαλλωπίστου, τοῦ γυμνοῦ τούτου καλλιτεχνήματος ἡ μαγεία; Εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας ἐκφράζεται ἐν αὐτῷ αἴσθημα ἀληθὲς διὰ τῶν λέξεων, αἵτινες θ' ἀνήρχοντο αὐτομάτως εἰς τὰ χείλη τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου. Πρὸς ἔκφρασιν αὐτοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ χρησιμεύσωσιν ἄλλαι ἢ ν' ἀλλοιωθῶσιν οἱ τύποι τῶν χρησίμων διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς γράμματος ἢ τῆς μετακινήσεως ἑνὸς τόνου. Πῶς τῷ ὄντι νὰ φαντασθῇ τις μητέρα ἀπηλπισμένην, ὁρμῶσαν πρὸς τὸν ιατρὸν καὶ κράζουσαν: «Τὸ παιδίΟΝ μου, ἰΑτρέ, τό, παιδίΟΝ μου;» Συγκίνησις καὶ κατανάλωσις ἤχου περιττοῦ εἶναι πράγματα ἀνεπίδεκτα συμβιβασμοῦ καὶ πᾶσα περιττεύουσα συλλαβὴ ἠχεῖ εἰς τὴν ἀκοὴν ὡς ἀφόρητος βαρβαρισμός. Τί ἄλλο ὅμως κατώρθωσαν τῆς γλώσσης οἱ διορθωταί, κολλῶντες νεκρὰς συλλαβὰς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν λέξεων, παρὰ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν περιττόφωνον, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ περιβληθῇ οἷον δήποτε αἴσθημα ἔνδυμα ἀκριβῶς ἁρμόζον, ἀλλὰ μόνον νὰ τυλιχθῇ εἰς πλατύτερον τοῦ δέοντος, πολύπτυ-

χον καὶ κακόμορφον σάκκον. Τοῦτον ἀπετίναξαν ἤδη χάριτι θείᾳ οἱ ποιηταί. Τίς ὅμως δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι εἶναι τὸ αἴσθημα εἰς παν εἶδος πεζογραφίας περιττὸν ἢ ὅτι δὲν πρέπει καὶ τὴν ἰδέαν νὰ περισφίγγῃ τὸ ἠχηρὸν αὐτῆς ἔνδυμα τόσον ἀκριβῶς καὶ ἀπερίττως, ὥστε νὰ νομίζωμεν ὅτι θαμβούμεθα ὑπὸ τοῦ γυμνοῦ αὐτῆς κάλλους; Εἰς δὲ τοὺς προτιμῶντας τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ γεγονότα ἀρκούμεθα νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι οἱ μὲν στιχουργήσαντες εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, ὁ Βηλαρᾶς, ὁ Χριστόπουλος, ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ζαλοκώστας καὶ ὁ Παράσχος κατώρθωσαν πλειστάκις νὰ μεταδώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἀπόλαυσιν αἰσθητικὴν διὰ ποιηματίων, δυναμένων νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ καλὰ τοιαῦτα, ἐνῷ ἐκ τῶν χιλιάδων τόμων τῶν ἀπὸ αἰῶνος πεζογραφούντων λογίων οὔτε μία δύναται ν' ἀποκοπῇ σελίς, ἀξία συγκρίσεως πρὸς σελίδα τοῦ Θεοφίλου Γωτιέ, τοῦ Ῥενάν, τοῦ Ἐδγάρδου Poe, τοῦ Λεοπάρδη, του Ἅϊνε, τοῦ Schopenhauer ἢ καὶ μετριωτέρων λογογράφων. Τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον, ὅτι οὐχ ἧττον τοῦ ποιητοῦ ἔχει ἀνάγκην καὶ ὁ συγγραφεὺς παραστάσεως ζωηρᾶς, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὴ ἢ διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων, τοὺς ὁποίους πρώτους συνεζεύξαμεν μὲ ἀντιλήψεις καὶ συγκινήσεις πραγματικάς. Καὶ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι διὰ γλώσσης τεχνητῆς κατορθοῦσιν οἱ Ἕλληνες νὰ συνεννοῶνται ὅπως δήποτε μεταξὺ αὐτῶν καὶ νὰ συντάσσωσι αἰνεσίμους διατριβάς, καταστατικὰ ἑταιριῶν, ἄρθρα ἐφημερίδων, κατασχετήρια, ἱερὰς ἱστορίας, ἀσκήσεις πεζικοῦ, λογοδοσίας καὶ περιλήψεις πλειστηριασμῶν, δύσκολον ὅμως καταντᾷ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἰς ταῦτα ἀπέβλεπε καὶ περιωρίζετο ἡ φιλοδοξία τῶν περιφρονησάντων τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ἐν ὀνόματι τῆς καλλιεπείας τοῦ Πλάτωνος, τῆς χάριτος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τῆς δεινότητος τοῦ Δημοσθένους. Ἀπορεῖ δέ τις ἀληθῶς ἂν νὰ δακρύσῃ πρέπει ἢ νὰ γελάσῃ, βλέπων ἑκατονταετεῖς ὑπὲρ καλλιλογίας ἀγῶνας καταλήξαντας εἰς δημιουργίαν γλώσσης μόνον τῶν διδασκάλων καὶ τῶν δικαστικῶν κλητήρων δυναμένης νὰ πληρώσῃ τὰς εὐχάς. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν ν' ἀπολήξῃ εἰς ἄλλο ἀποτέλεσμα ἢ ἀθέτησις τῶν θεμελιωδῶν νόμων, καθ' οὓς διεμορφώθησαν πάντων τῶν ἀνθρώπων αἱ γλῶσσαι. Ἐνῷ πάσης ἄλλης τὸ μὲν ὑλικόν, ἤτοι τοὺς τύπους, κατέβαλεν ὁ λαός, τὴν δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἐκανόνισεν ὁ συγγραφεύς, εἰς μόνους ἡμᾶς ἐπεφύλαξεν ἡ ἀστοργία τῆς Μοίρας τὴν ἀντικατάστασιν ἀμφοτέρων διὰ διδασκάλων. Μόνον οὗτοι ἠδύναντο νὰ λησμονήσωσι τὸ εὐαγγελικόν: «Οὐκ ἐν ἄρτῳ μόνον ζήσεται ὁ ἄνθρωπος» καὶ νὰ καταδικάσωσι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς ξηροφαγίαν. Ἐν ἐποχῇ δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπίδρασις τῆς Τέχνης, καὶ μάλιστα τῆς τέχνης τοῦ λόγου, ὁμολογεῖται καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας συντελεστικωτέρα πρὸς ἔξαρσιν τοῦ πνεύματος καὶ ἡμέρωσιν τῆς ψυχῆς, μόνοι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Φειδίου ἠγωνίσθησαν καὶ κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ἄχρηστον εἰς τὸν τεχνίτην. Εἰς γλῶσσαν ὅμως ἄχρηστον εἰς τοῦτον οὐδὲν ἄλλο ἁρμόζει ὄνομα πλὴν τῆς βαρβάρου. Ἡ μόνη τῷ ὄντι μεταξὺ τῆς γλώσσης τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἡμέρων λαῶν διαφορὰ εἶναι, ὅτι τῆς μὲν πρώτης ὁ σκοπὸς περιορίζεται εἰς τὴν συνεννόησιν, ἡ δὲ ἄλλη χρησιμεύει καὶ ὡς ὄργανον ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς. Ταύτης ὁ πόθος ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ θερμάνῃ ἡμέραν τινὰ καὶ τοῦ Ἕλληνος τὰ στήθη, καὶ ἀδύνατος ἐκ τούτου φαίνεται ἡμῖν ἡ ὁριστικὴ ἐπικράτησις γλώσσης μὴ δυναμένης νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν τοιοῦτον πόθον.

Ὅσα ἀνωτέρω ἐμακρηγορήσαμεν πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτόχρημα ἀφόρητον κατήντησε τὸ γλωσσικὸν ἡμῶν καθεστός, ἐπιτρέπουσιν ἤδη νὰ ἐκφράσωμεν δι' ὀλίγων καὶ σαφῶν λέξεων τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κ. Ψυχάρη. Κατὰ τῆς παρ' αὐτοῦ προτεινομένης λύσεως, ἥτις συνίσταται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν μετάπλασιν κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους τῶν λέξεων ὅσας παρελάβομεν ἀναλλοιώτους ἐκ τῆς ἀρχαίας, οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει βάσιμος ἔνστασις παρὰ μόνον ὁ ἐξαφνισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἡ βαρύτης ὁμολογοῦμεν καὶ πάλιν ὅτι εἶνε μεγίστη, ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ ἐξεγειρόμενοι κατὰ τῆς ἀηδίας τῶν νεοχαράκτων ἀττικισμῶν, πρόκειται νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀνάλογον αἴσθημα, διὰ τῆς ἀλλοιώσεως λέξεων ἀπὸ πολλοῦ συνήθων ὑπ' ἄλλον τύπον. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων τούτων εἶναι χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς λογους, οἵτινες δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσι τὰ ἐκ τῆς διγλωσσίας δεινὰ καὶ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπ' αὐτῆς ἐξαφνισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐνῷ ἀδύνατον εἶνε εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν νὰ μεταβάλῃ τοὺς τύπους τῶν συνήθων λέξεων, τὰς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ λόγιοι μεταχειρίζονται ἀμεταπλάστους ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ καὶ ἀποφεύγουσι κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν τῷ γραπτῷ. Ὅσον λοιπὸν καὶ ἂν φαίνεται δυσχερὴς ἡ λύσις, ἣν προτείνει ὁ κ. Ψυχάρης, ἔχει τοῦτο τουλάχιστον ὑπὲρ αὐτῆς, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη κάμμία. Ἢ δίγλωσσοι καὶ ἄγλωσσοι πρέπει νὰ μείνωμεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα ἢ νὰ πράξωμεν σήμερον, παλαίοντες κατ' ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρων δυσχερειῶν, ὅσα ἔπρεπε νὰ πραχθῶσι καὶ δεν ἐπράχθησαν πρὸ ἑ-

κατονταετίας. Τοῦτο δὲν τὸ νομίζομεν ἀδύνατον, εὐθὺς ἅμα αἰσθανθῇ ἡ πλειονοψηφία τῶν γραφόντων, ὅτι πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ κόπου καὶ τῶν θυσιῶν,αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπὸ τῆς διγλωσσίας εἶνε ἡ ἐκ ταύτης ζημία. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ αἰσθανόμενοι τοῦτο εἶνε, δυστυχῶς,ὀλίγιστοι καὶ οὐδ' οὗτοι πιστεύουσι δυνατὴν τὴν διὰ μιᾶς ἐπάνοδον εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἀναλογιζόμενοι ὅτι πάντοτε μὲν δύσκολα εἶνε τὰ μεγάλα πηδήματα καὶ ἔτι δυσκολώτερα πρὸς τὰ ὀπίσω. Οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν εἰς ταῦτα νὰ προσθέσωμεν παρὰ μόνον, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» ὁμοιάζει κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀμιξίαν πρὸς τὰς ἐν τοῖς χημείοις διαφανεῖς ἐκείνας ἀποκρυσταλλώσεις οὐσιῶν, τὰς ὁποίας οὐδέποτέ τις ἀπαντᾷ ἐν φυσικῇ καταστάσει οὕτω ἀσπίλους καὶ ἀμιάντους. Ἡ ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος λαλουμένη σήμερον γλῶσσα φέρει, δυστυχῶς, σαφῆ ἴχνη τῆς ἀπ' αἰώνων ἐπιδράσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου Τὸν τοιοῦτον, τὸν οὐχὶ μὲν σπουδαῖον ἀλλὰ και οὔτε ἀναίσθητον μολυσμὸν τοῦ προφορικοῦ λόγου, πρέπει ἄρα νὰ θεωρήσωμεν ὡς γεγονός, καὶ νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τοῦτο, ἢ νὰ μεταχειριζώμεθα γράφοντες γλῶσαν ἱκανῶς δημοτικωτέραν τῆς λαλουμένης; Πολὺ ἁρμοδιώτερον ἡμῶν νομίζοντες τὸν κ. Ψυχάρην πρὸς λύσιν τοῦ περιέργου τούτου γλωσσικοῦ ζητήματος τὸ ὑποβάλλομεν εἰς αὐτόν, οὐχὶ ὡς ἔνστασιν, ἀλλ' ὡς ἁπλῆν ἀπορίαν, περιοριζόμενοι νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἂν ἐγράφομεν κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ «Ταξιδίου» δὲν θὰ ἐγράφομεν ἀκριβῶς ὡς ὁμιλοῦμεν.

Κάλλιστα γνωρίζοντες ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης, ὡς πάντες οἱ ἐλαυνόμενοι ὑπὸ πεποιθήσεως εἰλικρινοῦς, περὶ μόνης τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ μεριμνᾷ ἐνομίσαμεν ὅτι πολὺ περισσότερον εὐχαριστοῦμεν αὐτόν, ἀγωνιζόμενοι ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἔχει δίκαιον γλωσσικῶς ἢ ἐνδιατρίβοντες περὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ βιβλίου του ἀρετήν. Εὐχάριστον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ὡς ὁ συγγραφεὺς τοὐλάχιστον ἐξετιμήθη δεόντως παρὰ τῶν ἱκανῶν «ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς». Τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἀνεκοίνωσαν εἰς ἡμᾶς τινες τούτων ὡς ἑξῆς: «Κρίμα νὰ γραφοῦν τόσα ὡραῖα πράγματα εἰς γλῶσσαν τῆς ταβέρνας». Ὁ ἔπαινος οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως μικρός· πολὺ ὅμως μεγαλείτερον θεωροῦμεν ἡμεῖς τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ εἰς τὴν καθαρεύουσαν ἂν μετεφράζετο τὸ «Ταξίδι» καὶ πάλιν θ' ἀπέμενεν αὐτῷ ἱκανὴ ἀξία. Αὕτη ἔγκειται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἁβρότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τὸν ἄκρον καλλωπισμὸν τοῦ ὕφους, ἐξ ὧν τὸ βιβλίον του ἐνθυμίζει συγχρόνως τὴν «Αἰσθηματικὴν περιήγησίν» τοῦ Sterne καὶ τὰ «Πεζὰ ποιημάτια» τοῦ Baudelaire, συγγραφέων οἵτινες φημίζονται ὡς κατορθώσαντες νὰ ἐκφράσωσι πράγματα ἱκανῶς δυσέκφραστα μετὰ θαυμαστῆς ἐναργείας. Ἀλλ' οὐδ' εἰς ταῦτα ἀρκούμενος ὁ κ. Ψυχάρης ἐπεχείρησεν ἐν κεφαλαίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἀγάπη» νὰ προσφέρῃ ἡμῖν ἀπόγευμα τῆς θεωρίας ἐκείνης τῶν πανθεϊστῶν, δι' ἧς συνδιαλλάσσονται καὶ σχεδὸν ταυτίζονται ἐν τῇ ἀγάπῃ ὁ θάνατος μετὰ τῆς ἀθανασίας· κατώρθωσε δὲ καὶ τοῦτο διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων δι' ὧν ἐκφράζει ὁ αἰγοβοσκὸς τὴν ἰδικήν του ἀγάπην εἰς τὴν πληγώσασαν τὴν καρδίαν του Ἀμαρυλλίδα. Οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκπλησσώμεθα διὰ τοῦτο. Ὅσον τῷ ὄντι μᾶλλον πολύπλοκον, δύσληπτον, μεταφορικὸν καὶ νεφελῶδες εἶναι τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον ἀγωνίζεταί τις νὰ μεταδώσῃ, κατὰ τοσοῦτον πρέπει νὰ ἦναι ἐκφραστικώτεραι καὶ δημοτικώτεραι αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο, ὡς κάλλιστα ἐνόησεν ὁ Schopenhauer, ὁ Ῥενάν, ὁ Taine καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν φιλοσοφούντων ηὐτύχησαν νὰ ἦναι καὶ συγγραφεῖς. Ὁλόκληρον ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ «Ταξίδι» εἶναι πειστικωτάτη ἀναίρεσις τῆς πλάνης τῶν συγχεόντων τὸ ὕφος μετὰ τῆς γλώσσης, τῶν διαιρούντων εἰς ταπεινοὺς καὶ ὑψηλούς, εἰς χαρίεντας καὶ ἀγροίκους, οὐχὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἀλλὰ τοὺς γραμματικοὺς τύπους. Κατὰ τῆς πλάνης ταύτης εἴχομεν ἤδη ν' ἀντιτάξωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ σκαιότης, ἡ ἀγροικία, ἡ στείρωσις τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἔνδεια αἰσθήσεως καὶ νοῦ ἀπεδείχθησαν πάντοτε ἀκριβῶς ἀνάλογοι τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀττικισμῶν, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται ἕκαστος τῶν παρ' ἡμῖν γραφόντων. Τὴν ἀπόδειξιν καθιστᾷ ἤδη ἀρτίαν ἡ παρὰ τοῦ κ. Ψυχάρη σύζευξις τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων τοῦ γεωργοῦ καὶ τοῦ λεμβούχου πρὸς τὰ ὑψηλότατα τῶν νοημάτων καὶ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐπιτεχνήσεως τοῦ ὕφους.

Ἀφοῦ συγχαρῶμεν τὸν συγγραφέα διὰ τὸ βιβλίον του καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν τόλμην του, νομίζομεν καθῆκον ἡμῶν νὰ κύψωμεν εἰς τὸ ὠτίον του καὶ νὰ ψιθυρίσωμεν μετ' ἀδελφικοῦ θάῤῥους τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Ὡς ἐπιστήμων ἔχεις πληρέστατα δίκαιον γράφων ὅπως γράφεις· πᾶς ὅμως ἀναμορφωτὴς πρέπει, πλὴν τοῦ ἀπολύτως ὀρθοῦ,νὰ λαμβάνῃ ἑκάστοτε ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, ἀποφεύγων πρὸ πάντων νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς κατηχουμένους πᾶσαν ἄσκησιν μὴ ἀπολύτως ἀναγκαίαν πρὸς σωτηρίαν. Ἡ δρασις ἡμῶν. ὡς ἤδη εἴπομεν, διεστράφη. Τὰ *ἀφτός*, *καφκιέσαι*, *Ἐβρώπη*, ὁ τύπος *τὸν ἱμαφτότης*, *ἡ ῥόδα* ἀντὶ τοῦ δημοτικωτάτου τροχὸς καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα, καίτοι ἐπιστημονικῶς ὀρθά, οὔτε ἀπαραίτητα εἶναι οὔτε φαίνεται ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια ἀνάλογος τῆς δυ-

σκολίας τῆς καταπόσεως. Στέρξε λοιπὸν παραχωρήσεις τινάς, τοὐλάχιστον ὀρθογραφικάς, αἵτινες εἶναι ὅλως ἀζήμιοι. Τὸ ὑπερήφανον «Fais ce que dois» τῶν ἱπποτῶν πρέπει νὰ συγκιρνᾷ μέχρι τινος ὁ θέλων νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ «ὁ σκοπὸς δικαιόνει τὰ μέσα» τοῦ Λογιόλα.»

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω ὑπὲρ τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης θὰ προκαλέσωσι καὶ πάλιν τὰς ἐρωτήσεις:«Διατὶ λοιπὸν δὲν τὴν γράφεις ἀμιγῆ, καὶ εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἀνύμνησις αὐτῆς καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς καθαρευούσης;» Εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐρωτήσεων ἐδικαιούμεθα ἴσως ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ἐνδέχεται ν' ἀπεθάῤῥυνεν ἡμᾶς ὁ τρόπος δι' οὗ ὑπεδέχθησαν οἱ ἐρωτῶντες τὸ βιβλίον τοῦ κ.Ψυχάρη· ἄνευ ὅμως τῆς ἐλαχίστης εἰρωνείας ἀπαντῶμεν ἀδιστάκτως εἰς τὴν δευτέραν, ὅτι πολὺ ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσαν τὴν ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς τεχνητῆς γλώσσης. Ἡ καθαρεύουσα ὁμοιάζει τὸ διεστραμμένα ἐκεῖνα καὶ κακότροπα γύναια τὰ ὁποῖα, οὐχὶ ὁ ἀγαπῶν, ἀλλὰ μόνος ὁ περιφρονῶν δύναται νὰ καθυποτάξῃ καὶ νὰ περιορίσῃ διὰ τῆς μάστιγος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας. Πρῶτος λοιπὸν καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ὅπως γράψῃ τις ὑποφερτῶς τὴν λεγομένην καθαρεύουσαν εἶναι ἡ πεποίθησις ὅτι δὲν ἀξίζει τίποτε. Τὸν δὲ ἀμφιβάλλοντα περὶ τούτου παρακαλοῦμεν νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων διδασκάλων τὰ ἔργα τοῦ κ. Βερναδάκη ἢ πρὸς τὰ τῶν συναδέλφων του τὰ ἄθρα τοῦ κ. Γαβριηλίδη. Μόνοι οἱ πιστεύοντες ὅτι, ὅσα ἀπὸ τοῦ Σοφιανοῦ μέχρις ἡμῶν εἰσήχθησαν εἰς τὴν λαλουμένην ἀλλότρια αὐτῆς στοιχεῖα οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ βαρβαρισμοί, κατορθοῦσι νὰ περιορίσωσι εἰς τὸν ἐλάχιστον ὅρον τὴν ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀηδίαν.

Ε. Δ. Ροϊδης.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΑΙ

Ὅτε τόση καὶ τοσοῦτον ἀξιέπαινος καταβάλλεται ἐπιμέλεια πρὸς διακόσμησιν τῆς ἡμετέρας ἱστορικῆς πρωτευούσης, ἵνα φανῇ εὐπροσωποτέρα εἰς τοὺς μέλλοντας μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιδημήσωσιν εἰς αὐτὴν ξένους ἐκ πάσης τῆς γῆς, ἐπιτραπήτω μοι, γραφωδῶς ταυτολογῶν, νὰ ἐπαναλάβω ἐν περιλήψει ἐνταῦθα τινὰ περὶ μικρῶν τινῶν ἀλλ' ἀναγκαίων, κατ' ἐμέ, βελτιώσεων. Ἀληθὲς ὅτι οὐχὶ ἅπαξ περὶ αὐτῶν κατὰ καιροὺς διέλαβον· ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος, διότι τὰ περὶ αὐτῶν ἄλλοτε γραφέντα μοι ἢ δὲν ἀνεγνώσθησαν, ἢ μόλις ἀναγνωσθέντα ἐλησμονήθησαν· ἄλλως, ἂν μὲν ὀρθὰ ἐκρίνοντο, πρέπει νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ ἐξετελοῦντο, ἂν δὲ ἄτοπα,ὅτι ὡς δημοσίως ἐγράφησαν, οὕτω καὶ θ' ἀνῃροῦντο.

Ὅπως δήποτε, σήμερον ἢ ποτὲ μοὶ φαίνεται κατάλληλος ἡ στιγμὴ ὅπως ἀνακαλέσω αὐτά, καὶ δὴ ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ φιλολογικῷ περιοδικῷ, καθ' ὅσον πλὴν τοῦ πρακτικοῦ των δὲν στεροῦνται ὅλως καὶ ἐπιστημονικοῦ τινος χαρακτῆρος. Εἰσὶ δέ, τὰ κυριώτερα κἄν, τὰ ἑπόμενα.

Α'

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν διψᾷ. Ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Τουρκοκρατίας, εἶχεν ἑπτὰ χιλιάδας κατοίκων· σήμερον ἔχει, κατὰ πρῶτον πάλιν μετὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους, περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας, μετὰ πλειόνων ἀναγκῶν καὶ ἀνωτέρων ἀξιώσεων καθαριότητος, καταβρέγματος, ἀρδεύσεως δημοσίων φυτειῶν. Ὅτε τῷ 1856 ἀπετέλουν μέρος τοῦ ὑπουργείου, προϊόντος τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος ἀπέβαινεν ἤδη δυσανάλογος πρὸς αὐτόν, εἰ καὶ εἰς βαθμὸν ἀσυγκρίτως μικρότερον παρὰ σήμερον. Τότε ἔφερα εἰς γνῶσιν τῶν συναδέλφων μου, ὅτι συνεχέστατα, διϊππεύων τὴν πεδιάδα τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἀμαρουσίου, παρετήρησα σειρὰν ὡς ἐγκαταλελειμμένων φρεάτων, ἅτινα μοὶ ἐφαίνοντο ἐλέγχοντα τὴν ὕπαρξιν ὑδραγωγείου.

Ἡ κυβέρνησις τότε, μὴ ἀδιαφορήσασα πρὸς τὴν πληροφορίαν, ἐζήτησε παρὰ τῆς βουλῆς πίστωσιν 40 χιλιάδων δραχμῶν, καὶ δι' αὐτῶν ἐρευνήσασα τὰ φρέατα, εὗρε, καὶ ὅσον ἐνεδέχετο ἐκαθάρισε, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Ἀδριανοῦ, δι' οὗ, ἂν καλῶς ἐνθυμῶμαι, ἐδιπλασιάσθη τότε ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἐχώρει ὁσημέραι ταχέως αὐξανόμενος, ὥστε ἡ ἀναλογία τῆς λειψυδρίας δὲν ἠλαττοῦτο, ἴσως καὶ ηὔξανε. Πολλάκις, καὶ ἀφ' οὗ ἐξῆλθον τῆς ἐξουσίας, ἐνορῶν τὴν δυσχέρειαν εἰς ἣν ἀναγκαίως θὰ ἐνέπιπτεν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ ἀνεπτύσσετο, ἐφρόνουν, καὶ εἶπον ἐπίσης, ὅτι ὀφείλομεν νὰ μετακαλέσωμεν ἔμπειρόν τινα καὶ πεπαιδευμένον ὑδραυλικὸν ἐξ Εὐρώπης, ὅστις ἐρευνήσας τὰ φρέατα τῆς πόλεως, ὧν πολλὰ ἤκουον ὅτι ἔχουσι ῥέον ὕδωρ, νὰ ἐξακριβώσῃ ἂν τις ἠδύνατο νὰ γίνῃ συγκέντρωσις καὶ σκόπιμος χρῆσις αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τὰς προτροπάς μου ταύτας προσοχὴ δὲν ἐδόθη, εἴτε διότι τότε οὐδεμίαν πλέον αὐτὸς ἐξήσκουν ἐπιῤῥοήν, εἴτε διὰ τὰς δαπάνας ἃς τὸ μέτρον ἀπῄτει.

Τότε δέ, εἰς τὴν φορὰν ταύτην τῶν σκέψεων καὶ ἄλλη μοὶ ἐπῆλθεν ἰδέα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῶν Ἀθηνῶν ὡς μόνη κρήνη ἐν αὐταῖς φυσικῶς ἀναβρύουσα μνημονεύεται ἡ Καλλιῤῥόη, ἡ ἔπειτα Ἐννεάκρουνος, ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ, ἐξ ἧς ὑδρεύοντο οἱ τότε ἀ-

νὰ χωρήσῃ, θ' ἀξιωθῶμεν πρωΐαν τινὰ νὰ θαυμάσωμεν εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ δυΐκοὺς παραπλεύρους τῶν μέσων ἀορίστων. Ὅπως τὰ «ἀφίκετο» καὶ τὰ «ἠτήσατο» οὕτω καὶ τὰ «ἐτιμᾶτον» καὶ «ἐμισθούσθην» θ' ἀξιωθῶσιν προθύμου ἀποδοχῆς παρὰ πλείστων δημοσιογράφων, οὐχὶ ἐκ πεποιθήσεως ἔστω καὶ ἐσφαλμένης ἢ κατόπιν οἱασδήποτε τοῦ πράγματος ἐξετάσεως καὶ μελέτης, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκ φόβου μὴ φανῶσιν ὀλιγώτερον ἄλλου τινὸς ἐνήμεροι, φιλόκαινοι καὶ προοδευτικοί. Ἔργον ἔχοντες τὴν μετάδοσιν τῶν νέων συμπεριλαμβάνουσι μετὰ τούτων καὶ τοὺς νεοφανεῖς τύπους, ὀγκοῦντες τὰς περιόδους αὐτῶν δι' ἀττικισμῶν, διὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς λόγον, δι' ὃν καὶ πᾶσα κομψὴ δέσποινα θεωρεῖ ἀπαραίτητον τὴν ὄγκωσιν τῶν κάτωθεν τῆς ῥάχεως διὰ πούφ ἢ κρινολίνας, διὰ πυγοκόσμου δηλ. ἢ ὑποτοναίου, κατὰ τὴν σεμνοτέραν ἐξελλήνισιν τοῦ κ. Λιβαδᾶ. Ἀφοῦ δὲ βλέπομεν τὸ κράτος τοῦ συρμοῦ ἱκανὸν νὰ κατισχύσῃ καὶ αὐτῆς τῆς φιλαρεσκείας τῆς γυναικὸς καὶ ἄγον ξανθὰς νὰ θυσιάζωσι τὸ χρῶμά των, φοροῦσαι κίτρινα καὶ εὐτραφεῖς νὰ πυγοκοσμῶνται, οὐδόλως δικαιούμεθα ν' ἀπορῶμεν ἂν τὸ παντοδύναμον τοῦτο ῥεῦμα παρασύρῃ πολλοὺς τῶν ἡμετέρων λογίων εἰς πᾶσαν ἀλογίαν. Τὸ μόνον ἄξιον ἀπορίας εἶναι ὅτι οὐδεὶς φαίνεται ἀκόμη ἐννοήσας, ὅτι οἱ τύποι τῆς γλώσσης ὁλοκλήρου ἔθνους δὲν εἶναι κτῆμα εὐαρίθμου ὁμάδος, δικαιουμένης νὰ μεταπλάττῃ τούτους αὐθαιρέτως καὶ ἀκαταπαύστως. Ὁ δὲ πρὸς δικαιολογίαν τῆς τοιαύτης αὐθαιρεσίας ἀναμασσώμενος ἀκαταπαύστως ἰσχυρισμός· «ὅτι ἡ γραφομένη ἡμῶν γλῶσσα δὲν εἶναι φυσική, ἀλλὰ τεχνητὴ» καὶ ὡς ἐκ τούτου δικαιοῦται ἕκαστος νὰ φιλοτεχνῇ τύπους τῆς ἀρεσκείας του, κατὰ τὰ χαριτωμένα «ἀνὰ ποιήσηται» καὶ «ἀνὰ τιθῆται» ἀρκεῖ μόνον πρὸς ἀνέκκλητον τοιούτου καθεστῶτος καταδίκην. Ἡ θεωρία αὕτη γραπτοῦ λόγου ἀνυποτάκτου εἰς πάντα κανόνα ἐνθυμίζει τὴν περὶ πολιτεύματος τοῦ Saint Just, τοῦ κηρύξαντος ὅτι ἐργάζεται πρὸς ἵδρυσιν: «πολιτείας ὅπου οὔτε νόμοι θὰ ἦσαν ἀναγκαῖοι οὔτε ποιναὶ κατὰ τῶν παραβατῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀδικήματα ἤθελε προλαμβάνει ἡ ἀρετὴ τῶν πολιτῶν, τοῦ δὲ ἱκανοῦ νὰ ἀδικήσῃ ἐπαρκὴς τιμωρία θὰ ἦτο ἡ αἰσχύνη τῆς πράξεως καὶ τῆς συνειδήσεως ἡ τύψις.» Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου τρόπον ὀνειρεύονται καὶ οἱ πιστεύοντες ἐπαρκῆ χαλινὸν πάσης γλωσσικῆς παρεκτροπῆς τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὴν κρίσιν παντὸς γράφοντος νεοελληνιστί. Καὶ τὰ δύο ταῦτα συστήματα φαίνονται ἔχοντα κοινὸν ἐλάττωμα τὸ ἑξῆς, ὅτι τὸ μὲν τοῦ Saint Just ὑποθέτει δυνατὴν πολιτείαν συνισταμένην ἐκ Σωκρατῶν καὶ Κατώνων, τὸ δὲ ἄλλο πλειονοψηφίαν τοὐλάχιστον λογογράφων, οἷοι ὁ Ἀν. Βυζάντιος καὶ ὁ Βερναρδάκης. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι ὅτι τὴν πλειονοψηφίαν ἀποτελοῦσιν ἁπανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἱκανοί, οὐχὶ νὰ διακρίνωσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἢ κἂν νὰ προτιμήσωσι τὰ ὑπ' ἄλλων ὑποδεικνυόμενα ὀρθά, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς σαφεῖς καὶ ἀναντιλέκτους διατάξεις ῥητοῦ νόμου. Ἡ συζήτησις, ἡ πειθώ, ἡ ἰσχὺς τοῦ παραδείγματος κατ' οὐδένα τρόπον δύνανται ν' ἀναπληρώσωσι τοιοῦτον νόμον ἢ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς σωφρονισμὸν τῶν ἀναισθήτων ἢ τῶν ἐκμεταλλευομένων τὴν τύφλωσιν τοῦ πλήθους, τοῦ προθύμου πάντοτε νὰ προτιμήσῃ τοῦ Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν. Τὸ νὰ πειραθῇ τις νὰ πείσῃ διὰ συζητήσεως Κόντους ἢ Κοντοπούλους περὶ τοῦ σεβασμοῦ ὅστις ὀφείλεται εἰς τὴν πρὸ αἰώνων γλῶσσαν ὁλοκλήρου ἔθνους, εἰς τὴν συνήθειαν τῶν λογίων, εἰς τὴν σαφήνειαν, τὴν εὐχρηστίαν, τὴν εὐφωνίαν καὶ τὴν ἀνάγκην μονογλωσσίας εἶναι τὸ αὐτὸ περίπου ὡς ἂν συνεζήτει πρὸς Νταβέλην τινὰ ἢ Λεύκοβιk περὶ τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν πολιτῶν σεβασμοῦ. Ὅπως πρὸς τούτους, οὕτω καὶ πρὸς τοὺς ἱκανοὺς νὰ γράψωσι «θὰ ποιήσωμαι» ἢ «εἶμι» ἀντὶ ἔρχομαι, συζήτησις δὲν χωρεῖ, ἀλλὰ μόνον παραπομπὴ εἰς τὸ οἰκεῖον ἄρθρον τοῦ ποινικοῦ ἢ τοῦ γραμματικοῦ νόμου.

Τοιοῦτός τις νόμος οὐδέποτε ἔπαυσεν ἰσχύων καὶ διέπων πάντων πλὴν ἡμῶν τῶν ἐθνῶν τὰς γλώσσας, ἡ δὲ οὐσία αὐτοῦ δύναται νὰ συνοψισθῇ εἰς τὸ ὅτι ἀπόλυτος πρέπει νὰ ἦναι ἡ ταὐτότης τῶν τύπων τοῦ γραπτοῦ καὶ τοῦ προφορικοῦ λόγου. Πλὴν τῆς τοιαύτης ταυτότητος ἀδύνατον εἶναι νὰ στηθῇ ἄλλο πάγιον καὶ ἀσφαλὲς παράπηγμα κατὰ τοῦ βαρβαρισμοῦ. Ἡ μόλυνσις τῷ ὄντι τοῦ στόματος εἶναι μόνον μέχρι τινὸς βαθμοῦ δυνατὴ καί, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἀσυγκρίτως δυσχερεστέρα τῆς τοῦ ὑπομονητικοῦ χαρτίου. Τόσον δὲ ἀληθὲς εἶναι τοῦτο, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ εἰσηγηταὶ τῶν τεράτων νομίζουσι πρέπον νὰ εἰδοποιήσωσιν, ὅτι παρ' οὐδενὸς ἀπαιτοῦσι νὰ ἐκστομίζῃ, ἀλλὰ μόνον νὰ γράφῃ ἀττικισμούς. Πρὸς ἀπαλλαγὴν λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς μάστιγος, οὐδὲν ἄλλο φαίνεται ἀπαιτούμενον ἢ νὰ ἰσχύσῃ καὶ παρ' ἡμῖν ἡ πανταχοῦ κρατοῦσα μεταξὺ στόματος καὶ καλάμου συμφωνία. Αὐτὸ τοῦτο ζητεῖ καὶ ὁ κ. Ψυχάρης, οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι δύναται νὰ εὑρεθῇ μεταξὺ τῶν σωφρονούντων ὁ ἀρνούμενος ὅτι ἡ ἀπαίτησις αὐτοῦ εἶναι εὔλογος καὶ δικαία. Τὸ μόνον μετὰ ταῦτα ἀπομένον πρὸς ἐξέτασιν εἶναι, ἂν τῷ ὄντι καὶ κατὰ πόσον ταυτίζεται ἡ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» πρὸς τὴν σημερινὴν τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο θέλομεν πειραθῇ νὰ ἐξακριβώσωμεν κατωτέρω. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, πλὴν τῆς μεταφράσεως τοῦ πλατωνικοῦ «Κρίτωνος» ὑπὸ τοῦ Βηλαρᾶ,

οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν ἔργον δυνάμενον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸ τοῦ κ. Ψυχάρη κατὰ τὴν ἀκριβῆ προσήλωσιν εἰς τοὺς τύπους τῆς ἀμιγοῦς δημώδους. Οἱ δημοτικοὶ πεζογράφοι εἶναι ὡς γνωστὸν ὀλίγιστοι, ἀλλ' ἔτι ὀλιγώτεραι εἶναι παρ' αὐτοῖς αἱ σελίδες, αἱ τελείως καθαρεύουσαι ἀπὸ σχηματισμῶν οὐδὲν ἐχόντων κοινὸν πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ. Τοιούτους δύναταί τις νὰ συλλέξῃ ὅσους θέλει ἐκ παντὸς πεζογραφήματος τοῦ Χριστοπούλου, τοῦ Λασκαράτου, τοῦ Κονεμένου καὶ παντὸς ἄλλου ὑπερμάχου τῆς δημώδους. Τὸ δὲ ἀληθῶς περίεργον εἶναι, ὅτι ἀρχαίων τύπων βρίθουσι μᾶλλον παντὸς ἄλλου τὰ ἔργα τοῦ Δ. Κανταρτζῆ, τοῦ κατ' ἐπικρατήσασαν πρόληψιν, ἣν μετὰ πολλῆς ἀπορίας βλέπομεν ἀσπαζομένους καὶ τοὺς παρ' ἡμῖν γλωσσολογοῦντας, θεωρουμένου ὡς σχολάρχου τοῦ ἀκράτου χυδαϊσμοῦ. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς καὶ παρ' αὐτῷ ἀμιξίας τῆς δημώδους ἀρκεῖ νὰ εἴπομεν ὅτι, ἐν μιᾷ μόνῃ πρὸς τὸν Λάμπρον Φωτιάδην τετρασελίδῳ ἐπιστολῇ του, ἐσημειώσαμεν ὑπὲρ τοὺς εἴκοσιν ἀπελεκήτους ἑλληνισμούς, οἷον: «διοχλῶ, χεῖρον, εἰς τὸ συγγράφειν, βελτιοῦται, παραπεπηγμένα» καὶ ἄλλους ἴσους τὸ πάχος. Ὁ ταῦτα ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ παραβλέπων τὴν ὀλιγοσέλιδον μετάφρασιν τοῦ Βηλαρᾶ, οὐδόλως εὑρίσκει ὑπερβολικὴν τὴν ἀξίωσιν τοῦ κ. Ψυχάρη, ὅτι πρῶτος ἐπεχείρησε νὰ πεζογραφήσῃ κατ' ἀκριβῆ συμφωνίαν πρὸς τὴν γραμματικὴν τοῦ λαοῦ. Τὸ «Ταξίδι» ἀποτελεῖται ἐκ διακοσίων ἑβδομήκοντα ὅλων σελίδων, καὶ οὐ μόνον οὐδένα εὑρίσκει τις ἐν αὐτῷ τύπον μὴ δημοτικὸν(*), ἀλλὰ καὶ ὁσάκις ἐπροτίμησεν ὁ συγγραφεὺς ἕνα ἐκ πλειόνων ὑπαρχόντων, ἐπιμένει εἰς τοῦτον ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους πολυσελίδου βιβλίου, κατορθώσας οὕτω νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸ ὕφος του ἑνότητα καὶ ὁμαλότητα παρ' ἡμῖν πρωτοφανῆ. Τοῦτο εἶναι πρὸ πάντων ἄξιον σημειώσεως διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὴν ἀνάγκην τάξεως καὶ ὁμαλότητος προτιμῶσι παντὸς ἄλλου ἐπιχειρήματος οἱ ἀρνούμενοι ὅτι δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γραπτὴ γλῶσσα ἡ δημώδης. Οὐδεὶς ἐν τούτοις ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ὑπερμάχων τούτων τῆς ὁμαλότητος ὁ δικαιούμενος νὰ καυχηθῇ, ὡς ὁ κ. Ψυχάρης, ὅτι κατώρθωσέ ποτε νὰ ἐφαρμόσῃ οἱονδήποτε παρ' αὐτοῦ προτιμηθέντα τύπον ἢ κανόνα κλίσεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους συγγραφῆς τοῦ τινος ἀπαραβάτως. Τὸ φοβερώτερον ὅπλον ἀνθυβριζομένων διδασκάλων εἶναι νὰ συλλέγῃ ἕκαστος ἀνὰ πλήρεις δράκας τῶν φυλλάδων τοῦ ἀντιπάλου του καὶ νὰ σφενδονίζῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ παντοίας ἀντιφάσεις καὶ παραβάσεις τῶν κανόνων, τοὺς ὁποίους ἰσχυρίζεται ὅτι ἀκολουθεῖ γράφων. «Διατί πικραίνει τὴν ῥῖνά σου τὸ ἰδικόν μου *καταλιμπάνω*, ἐνῷ τὸ εὕρισκες ἄοσμον ὅταν ὁ ἴδιος τὸ ἔγραφες ἀνωτέρω, καὶ διατί κατηγορεῖς παρ' ἐμοὶ τὸ *ἔφερα* ὡς χυδαῖον ἢ τὸ *ἤνεγκον* ὡς σχολαστικόν, ἐνῷ ἀμφότερα καὶ σὺ εἰς τὴν δεῖνα καὶ δεῖνα σελίδα μετεχειρίσθης;» Εἰς τοιαῦτα πετροβολήματα περιορίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ πρὸς σύμπηξιν τοῦ τυπικοῦ τῆς γραφομένης ἀγῶνες τῶν ἑλληνιστῶν, ἐνῷ οἱ οὐδὲν πλέον ἐλπίζοντες παρ' αὐτῶν ἀναμένουσι τὴν διακόσμησιν τοῦ χάους παρὰ μόνου τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Καὶ τούτων ὅμως τὴν αἰσιοδοξίαν δύσκολον εἶναι νὰ συμμερισθῇ ὁ ἀναλογιζόμενος, ὅτι ἀπὸ τοῦ Κοραῆ μέχρις ἡμῶν παρῆλθον ἤδη ὑπὲρ τὰ τρία τέταρτα αἰῶνος, καὶ ὄχι μόνον οὐδὲν ἐλύθη κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῶν ἐκκρεμῶν περὶ αὐξήσεως, ἀναδιπλασιασμοῦ καὶ ἄλλων ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ηὔξησεν ἡ διάστασις, ἐκορυφώθη ἡ σύγχυσις καὶ προφανὴς ἀπέβη ἡ ἀνικανότης τῶν ἐριζόντων πρὸς ὑπαγωγὴν τῆς γραφομένης ὑπὸ τὸν ζυγὸν οἱουδήποτε κανόνος. Ἂν πιστεύσωμεν τὸν Sayce καὶ καὶ τὸν Μὰξ Μύλλερ, ὑπάρχουσιν ἀκόμη παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρενόκου καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀφρικῆς φυλαί τινες ἀγρίων, ἕκαστος τῶν ὁποίων ὁμιλεῖ τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου του κατ' ἰδίους ἱκανῶς διαφέροντας τοῦ γείτονος αὐτοῦ τύπους. Εἰς τοιούτου τινὸς συστήματος τὴν ὁριστικὴν ἐπικράτησιν φαίνονται καταλήξαντες οἱ πρὸς καθαρισμὸν τῆς γλώσσης πεισματώδεις ἀγῶνες τῶν ἡμετέρων λογίων, διεκδικούντων ἤδη τὸ δικαίωμα νὰ γράφωσιν, ὡς λαλοῦσιν οἱ Ἀλγογκῖνοι καὶ οἱ Βοσχεμάνοι, κατ' ἰδίαν ἕκαστος γραμματικήν, διαφέρουσαν οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον λόγιον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην ἡμέραν καὶ σελίδα. Οὐδόλως δικαιούμεθα μετὰ ταῦτα ν' ἀπορῶμεν ἂν ἀπεδείχθη ἡ καθαρεύουσα ἀξία νὰ συγκριθῇ κατὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν τύπων μὲ τὰς διαλέκτους τῶν ἀγριανθρώπων. Πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀμυθήτου αὐτῆς πλούτου ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ τις, ὅτι πλεῖστα ῥήματα κατήντησαν νὰ ἔχωσι τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀορίστους καὶ ἰσαρίθμους ἢ πλείονας τῆς ὑποτακτικῆς τύπους: *ἄγαψα, ἤγαψα, ἀνῆψα — ἐδάγκασα, ἔδηξα, ἔδακον — ἐπρόσεξα, προσεῖξα, προσέσχον, — ἐπρόφερα, προέφερα, προήνεγκον, προηνεγκάμην — ἐπρόσθεσα, προσέθεσα, προσέθηκα, προσεθέμην — νὰ θέτεται, νὰ θέτηται, νὰ τίθεται, νὰ τίθηται, νὰ τεθῇται — ν' ἁπλόνεται, ν' ἁπλόνηται, ν' ἁπλοῦται, ν' ἁπλῶται* καὶ οὕτω καθεξῆς ἀνὰ τριάδας καὶ τετράδας. Τὸ δὲ ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ πάντα ταῦτα ἀποθησαυρίσαντες ἀρκοῦνται ὁμιλοῦντες

(*) Τοὺς σκώψαντας τὸ Παρθενὸς πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ἢ ἀγνοοῦντας ἢ λησμονήσαντας τὰ παρ' ἀρχαίοις *κευθμὼν* καὶ *κευθμός, δρυμὼν* καὶ *δρυμὸς* καὶ τὰ ἀνάλογα τῆς δημώδους *ἄρχοντας* καὶ *ἄρχος, δράκοντας* καὶ *δράκος* καὶ τὰ ὅμοια τούτοις.

εἰς ἕνα μόνον καὶ τὸν αὐτὸν τύπον. Πάντες ἀνεξαιρέτως καὶ ἀμεταβλήτως λέγουσι, μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ *ἄναψα*, *ἐδάγκασα*, *ἐπρόσεξα*, κτλ. καὶ μόνον γράφοντες θεωροῦσιν ὑποχρεωτικὴν τὴν παρδαλότητα καὶ τὴν διάκρισιν ἀπὸ τῶν χυδαίων. Τοῦτο καὶ ἐν ἐλλείψει παντὸς ἄλλου ἤθελεν ἀρκέσει πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ἀναστάτωσις τοῦ τυπικοῦ, κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὸν τρόπον καθ' ὃν συνετελέσθη, οὔτε ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐπεβάλλετο οὔτε ὑπηγορεύετο ὑπὸ ζήθου γλωσσικῆς ἑνότητος πραγματικοῦ, ἀλλὰ μόνον ὑπὸ ἀλόγου τυπολατρείας. Τῆς δὲ σημερινῆς κορυφώσεως τοῦ κακοῦ οὐδεμίαν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ἄλλην αἰτίαν, πλὴν μόνου τοῦ πόθου ἀνθρώπων τινῶν νὰ διακριθῶσιν ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀνικανότητος αὐτῶν νὰ κατορθώσωσι τοῦτο ἄλλως ἢ διὰ τῆς χρήσεως τύπων ἀσυνήθων. Ὡς οἱ Ἐπίσκοποι τοὺς ἀρχιερατικοὺς αὐτῶν μανδύας διὰ κωδωνίσκων, οὕτω καὶ οἱ «περὶ τὰ χαριέστερα σπουδάζοντες» ἐφιλοτιμήθησαν νὰ κοσμήσωσι τὸν λόγον των διὰ φωνημάτων ὀγκηρῶν καὶ πρωτακούστων. Ὁ καθαρισμὸς τῆς γλώσσης μετέπεσεν οὕτω εἰς ἁπλῆν ἅμιλλαν ἀνευρέσεως τοῦ ἠχηροτάτου κροτάλου, καθ' ἣν φαίνεται θριαμβεύσας ὁ ἐφευρὼν τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ *ἀντεῖπον* διὰ τοῦ *ἀντεφθεγξάμην* *ἐπρόφερα* διὰ τοῦ *προηνεγκάμην*. Κατὰ τῶν εὑρημάτων τούτων μίαν μόνην ἔχομεν ἔνστασιν, ὅτι τὸ *προηνεγκάμην* ἐνδέχεται μὲν νὰ ἦτο πρὸ εἴκοσιν αἰώνων φωνὴ ἀττικωτάτη, σήμερον ὅμως οὔτε ἑλληνικὴ εἶναι οὔτε κἂν ἀνθρωπίνη, ἀλλ' αὐτόχρημα ὀγκηθμός, ἁρμόζων εἰς στόμα, οὐχὶ καθηγητοῦ διδάσκοντος ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἕδρας φιλομαθεῖς νέους, ἀλλὰ μπεχλιβάνη διασκεδάζοντος ἐν πανηγύρει τοὺς ἀγρότας διὰ τῆς μιμήσεως τῆς φωνῆς παντοίων ὀρνέων καὶ τετραπόδων.

Τὰ ὄργια τῶν Ἀττικιστῶν ἑπόμενον ἦτο οὐ μόνον νὰ προκαλέσωσιν ἀντίδρασιν ἀνάλογον τῆς ἀκοσμίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ πτερώσωσι τὰς ἐλπίδας τῶν μὴ θεωρούντων ἀνέκκλητον τὴν πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν καταδίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς διγλωσσίαν. Τὰ ἔκτοτε τῷ ὄντι συμβάντα ἦσαν ἱκανὰ νὰ κλονήσωσι καὶ τῶν μᾶλλον σκληροτραχήλων ἑλληνιστῶν τὰς πεποιθήσεις. Ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη ἀπεδείκνυε μετὰ μαθηματικῆς ἐναργείας ἀδυνάτους τὰς νεκραναστάσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐναυάγουν οἰκτρῶς οἱ πρὸς σύμπηξιν τοῦ τυπικοῦ τῆς καθαρευούσης ἀγῶνες τῶν ἡμετέρων λογίων. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν ἄλλως νὰ συμβῇ, ἀφοῦ οὔτε ὁλόκληρον τὴν γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας ἠδυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν οὔτε ἦσαν δεκτικαὶ ὁρισμοῦ, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν, αἱ δόσεις καθ' ἃς ἔπρεπε ν' ἀναμιχθῶσιν οἱ ζῶντες μετὰ τῶν νεκρῶν τύπων. Γνωστὸν δὲ εἶναι ὅτι ἄνευ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τῆς ποσότητος ἑκάστου τῶν ἑνουμένων σωμάτων, ἀδύνατον εἶναι ν' ἀποτελέσωσι ταῦτα ὁμοιόμορφον καὶ μόνιμον κρᾶμα, ἀλλὰ μόνον ἀσταθὲς μίγμα, τοῦ ὁποίου τὰ συστατικὰ τείνουσιν ἀδιαλείπτως ν' ἀποχωρισθῶσιν ἀλλήλων. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸ μίγμα ἀπεδείχθη ἱκανὸν νὰ ἐπαρκέσῃ ὅπως δήποτε εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης· ἀλλὰ τοῦτο διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι ἡ ἐπιστήμη, ἡ οὐδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦσα εἰμὴ ἀκρίβειαν καὶ ἐνάργειαν, ἐκ μόνου τοῦ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ καὶ περιορισμοῦ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἐξαρτωμένας, εἶναι ἄσχετος πρὸς πᾶσαν ἄλλην τῆς γλώσσης ἀρετήν. Πρὸς συζήτησιν καθαρῶς ἐπιστημονικήν, οἱ τύποι τοῦ Ἀριστοτέλους κατ' οὐδὲν ἐλαττοῦνται τῶν τύπων τοῦ Βηλαρᾶ, ἀλλὰ καὶ κατ' οὐδὲν πλεονεκτοῦσι τούτων· προφανὴς δὲ παραλογισμὸς θὰ ἦτο νὰ εἴπῃ τις, ὅτι δύναται νὰ κερδήσῃ τι ἡ ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ *χρυσόνω* διὰ τοῦ *χρυσόω*, τοῦ *δίδω* διὰ τοῦ *δίδωμι* ἢ τοῦ *ἔφερα* διὰ τοῦ *ἠνεγκάμην*. Ἡ τοιαύτη ὅμως πρὸς τοὺς τύπους ἀδιαφορία περιορίζεται, δυστυχῶς, εἰς μόνην τὴν ἐπιστήμην, ἐνῷ πρὸς πᾶσαν ἄλλην τεχνικωτέραν τοῦ λόγου χρῆσιν δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀκρίβεια, ἀλλὰ συναπαιτεῖται δύναμις, συντομία καὶ εὐφωνία. Αὐτὰ δηλ. ἐκεῖνα τὰ προσόντα, τὰ ὁποῖα μᾶλλον πάσης ἄλλης ἐκόσμουν τὴν δημοτικὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ ὧν ἐστέρησεν αὐτὴν ὁ ἀσυνείδητος ἐγωϊσμὸς τῶν διορθωτῶν, ἀπαξιούντων νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι πιθανὸν ἦτο νὰ ἔχωσιν ἄλλοι ἀπόλυτον τῶν ἀρετῶν τούτων ἀνάγκην, ὅσον καὶ ἂν ἐφαίνοντο εἰς αὐτοὺς ἐπουσιώδεις. Τὴν ἀναπόδραστον καὶ κοινὴν εἰς πάσας τὰς γλώσσας περικοπὴν διὰ τοῦ χρόνου τῶν πολυσυλλάβων λέξεων ἐθεώρησαν οὗτοι ὡς ἰδιαίτερον πάθημα τῆς νεοελληνικῆς, τὸ ὁποῖον ἐφιλοτιμήθησαν νὰ θεραπεύσωσι, κολλῶντες εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἑκάστης λόφον ἢ οὐρὰν καὶ ἀνάξιον προσοχῆς νομίζοντες ἂν ἀπέβαινεν οὕτω δυσκίνητος, δυσπρόφερτος καὶ ἄχρηστος εἰς πάντα ἄλλον πλὴν αὐτῶν ἡ λέξις. Αἱ συγκοπαί, αἱ συνιζήσεις καὶ τὰ λοιπὰ πάθη τῶν λέξεων, δι' ὧν τοσαύτη μεταδίδεται εἰς τὴν δημοτικὴν γοργότης καὶ εὐφωνία, ἐθεωρήθησαν κάκεῖναι ὡς πονηρὰ ἕλκη, τῶν ὁποίων ἔπρεπε νὰ ζητηθῇ ἡ ἐπούλωσις διὰ τῆς καταδίκης τῶν ἑλλήνων εἰς ἀφόρητον ὁλογραφίαν. (*) Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τῶν λογίων ἐργασίας ὑπῆρξεν ἡ πρωτοφανὴς ἐν τῇ λεγομένῃ καθαρευούσῃ συνένωσις τῆς διεπούσης τὰς νεωτέρας γλώσσας

(*) Τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης ὁλογραφίας ἀχρηστίαν τῆς καθαρευούσης εἰς ποιητικὸν λόγον μόνος, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων λογίων ᾐσθάνθη καὶ κατέδειξεν ὁ κ. Κουμανούδης, ἐν διατριβῇ καταχωρισθείσῃ ἐν τῷ γ' τόμῳ τοῦ «Φιλίστορος».

ἀναλύσεως μετὰ τοῦ ἰδιάζοντος εἰς τὰς ἀρχαίας μήκους τῶν λέξεων. Τοῦτο ὅμως δὲν ἦτο ἡ μόνη οὐδὲ δυστυχῶς ἡ μεγίστη ἐκ τῆς διορθώσεως ζημία, πολὺ δὲ ταύτης φοβερωτέρα ἄλλη τις, περὶ τῆς ὁποίας νομίζομεν καλὸν νὰ εἴπωμεν πλειόνά τινα, ὡς ἀποτελούσης περίεργον γλωσσικὸν νόσημα, ὑπ' οὐδενός, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, μέχρι τοῦδε περιγραφέν. Τοῦτο εἶναι ἡ διχοτόμησις τοῦ λεξικοῦ ἡμῶν εἰς δύο διακεκριμένας κατηγορίας λέξεων, μὴ δυναμένας νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν ζυγὸν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμματικῆς, ἐπῆλθε δὲ κατὰ τὸν ἑξῆς περίπου τρόπον. Οὔτε ὁ ἑλληνικὸς λαὸς οὔτε αὐτοὶ οἱ λογιώτεροι ἔστερξάν ποτε νὰ μεταβάλωσι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν διορθωτῶν τοὺς τύπους τῶν λέξεων τῆς καθημερινῆς χρήσεως, ὅσαι ἀναφέρονται εἰς τὴν τροφήν, τὸ ἔνδυμα, τὸν ὕπνον, τὰς κοινωνικὰς σχέσεις, τὴν διασκέδασιν καὶ τὰ τοιαῦτα· πλὴν δὲ τούτων φύσει ἀδύνατον ἦτο νὰ τροποποιηθῶσι κατὰ ἐν ἰῶτα οἱ τύποι τῶν σχετιζομένων πρὸς πᾶσαν ἄλλην κατάστασιν τῆς ψυχῆς πλὴν τῆς ἐντελοῦς ἀταραξίας. Δύσκολον τῷ ὄντι εἶναι νὰ φαντασθῇ τις ἄνθρωπον ὠργισμένον, γελῶντα, δακρύοντα, θωπεύοντα, ὑβρίζοντα, ξυλοκοπούμενον ἢ ξυλοκοποῦντα καὶ συγχρόνως μὴ λησμονοῦντα νὰ στολίζῃ μὲ ἀττικὰ χαρχάλια καὶ καθαρευούσας ἀλογουρὰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν λέξεων, αἵτινες ἀνέρχονται εἰς τὰ χείλη του ἐν τῇ ἐξάψει τοῦ πάθους. Ὀργὴ καὶ ἀναδιπλασιασμός, γέλως καὶ δοτική, θρῆνος καὶ περιτοσύλλαβον εἶναι πράγματα, τῶν ὁποίων οὐδείς ποτε ἐπίστευσε τὴν σύζευξιν δυνατήν. Ἀλλ' οὐδ' εὐκολώτερον ἦτο νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων, ἀγνισθείσας ἀπὸ παντὸς ἐπιγείου πάθους, ἡ ἀπόλυτος ἐκείνη ἠρεμία ἧς ἀπολαύουσιν αἱ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βούδα ἐν τῷ Νιρβανᾷ. Ἐκ τούτου προῆλθεν, ὅτι αἱ συνηθέσταται τῶν λέξεων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου καὶ ὅσαι σχετίζονται πρὸς τὴν συγκίνησιν καὶ τὸ πάθος οὐδέποτε ὑπετάχθησαν οὐδὲ δύνανται νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τῆς ἀρχαίας κλίσεως τὸν ζυγόν. Τοῦτο ὁμολογοῦσιν ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀττικισταί, συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ κ. Κόντου νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς ἀπαλλαγῆς τῶν «πεπατημένων» ῥημάτων ἀπὸ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. Οὐδὲ πιστεύομεν ὅτι δὲν ἐννοεῖ συναπηλλαγμένα ἀπὸ τῆς ἀρχαίας κλίσεως καὶ τὰ συγγενῆ τούτοις «πεπατημένα» ὀνόματα, θεωρῶν τοὺς τύπους: «τῷ τηγανίσματι, τοῖς μαλώμασι, τοῖς φουσκώμασι, τοῖς βουτήμασι, τοῖς καμώμασιν» κτλ. ὡς μᾶλλον ἀνεκτοὺς τοῦ «τετηγανισμένος, μεμαλωμένος, βεβουτημένος» κτλ. Οὐ μόνον δὲ δοτικῆς ἀλλὰ καὶ ὀνομαστικῆς ἀρχαίας φαίνονται ἀνεπίδεκτα πλεῖστα τῶν συνηθεστάτων ὀνομάτων. Δύσκολον τῷ ὄντι εἶναι ν' ἀποφασίσῃ τις νὰ εἴπῃ: «ἀνοστία, ἀπλακωσία, ὀμματία, ἀναποδία» ἢ καὶ «ἀγόριον, παλληκάριον, ῥεπάνιον, κουκκίον, παππίον» καὶ τὰ ἀπειράριθμα ἄλλα τοιαῦτα.

Ἀντίθετον τῶν ἀνωτέρω ἔχομεν ἄλλην κατηγορίαν λέξεων, τὰς ἀναγομένας εἰς τὰ γράμματα, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην, αἵτινες μεταπεσοῦσαι εἰς ἀχρηστίαν κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς αἰῶνας ἐξετάφησαν καὶ εἰσήχθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν ἀπαράλλακτοι ὅπως ἦσαν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν. Τούτων ἡ χρῆσις εἶναι ἐλαχίστη μὲν ἐν τῷ συνήθει διαλόγῳ, ἐπὶ δὲ τοῦ χάρτου ἐσυνειθίσαμεν ἐξ ἀρχῆς νὰ βλέπωμεν αὐτὰς ἐν ἀττικῇ περιβολῇ. Οὐδόλως λοιπὸν ἄπορον εἶναι ἂν ξενίζῃ ἡμᾶς ὡς ἀλλόκοτος μετένδυσις πᾶς μεταπλασμὸς τούτων κατὰ τοὺς τύπους τῆς λαλουμένης. Οὕτω συνέβη νὰ διαιρεθῇ τὸ λεξικὸν τῆς νεοελληνικῆς, ἔνθεν μὲν εἰς λέξεις ὧν ὁμολογεῖται ἀδύνατος ὁ ἐξαττικισμός, ἔνθεν δὲ εἰς ἄλλας τῶν ὁποίων ἡ ἐκφορὰ κατὰ τὸν δημώδη τύπον ἐξαφνίζει ἡμᾶς ὡς τολμηρότατος νεωτερισμός. Ἡ τοιαύτη ἐκ τοῦ ἀσυνήθους ἐκπτόησις τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶναι τὸ μόνον ἔχον ὑπόστασιν πραγματικὴν ἐπιχείρημα τῶν περιφρονητῶν τῆς δημώδους, τῶν ἀκαταπαύστως ἀναμασσώντων, «ὅτι αὕτη κατ' οὐδένα τρόπον δύναται ν' ἀρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπιστήμης· ὅτι καταγέλαστοι ἀπεδείχθησαν πάντες οἱ πειραθέντες νὰ φιλοσοφήσωσι χυδαϊστί· ὅτι δὲν δύνανται τὰ ὑψηλὰ νοήματα νὰ διατυπωθῶσι εἰς γλῶσσαν (γρ. τύπους) τῆς ταβέρνας· ὅτι μόνον πρὸς ἐρωτικὰ καὶ βακχικὰ ᾀσμάτια εἶναι ἡ δημώδης ἐπαρκής· ὅτι οὐχὶ ῥακενδῦται ἀλλ' εὐπάρυφοι πρέπει νὰ εἰσέρχωνται εἰς τῆς φιλοσοφίας τὰ ἀνάκτορα τῶν μουσῶν οἱ θιασῶται», καὶ τ' ἄλλα τοιαῦτα σεμνολογήματα, τὰ ὁποῖα ἀπολύτως οὐδὲν ἄλλο σημαίνουσι, παρὰ μόνον ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς ἡμῶν ἐσυνείθισεν ἀπὸ ὀγδοήκοντα ἤδη ἐτῶν νὰ βλέπῃ ὡρισμένην τινὰ κατηγορίαν λέξεων νὰ κλίνωνται κατὰ τὸ ἀρχαῖον τυπικὸν καὶ οὐδέποτε ἄλλως.

Καὶ εἰς τοῦτο ὅμως περιορίζοντες τὴν σημασίαν τῆς ἐνστάσεως, οὐδόλως ἐννοοῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν τὴν βαρύτητα αὐτῆς, ἥτις εἶναι δυστυχῶς ἀναμφισβήτητος καὶ μεγάλη. Πιστεύομεν ὅμως ὅτι εἰς τοὺς θριαμβευτικῶς ἐπισείοντας ταύτην καὶ προκαλοῦντας τὸν κ. Ψυχάρην ἀνὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν δημώδη ἐδάφιον τῆς πολιτικῆς Δικονομίας,» δικαιοῦται οὗτος ν' ἀντιτάξῃ τὸ νομικὸν ἀξίωμα: «Nullus propriam turpitudinem allegans auditur,» ὅτι δηλ. οὐδεὶς δικαιοῦται να προτείνῃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ ἴδιον αἶσχος. Ἡ διχοτόμησις τῷ ὄντι τῶν ἑλληνικῶν λέξεων εἰς δύο κατηγορίας, μὴ δυναμένας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν ζυγὸν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γραμματικῆς καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν δύο, εἶναι τὸ ὀλεθριώτατον σφάλμα καὶ

θανάσιμον ἁμάρτημα τῶν λογιωτάτων τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Καθῆκον αὐτῶν ἦτο νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι εἰσῆγον εἰς τὴν γλῶσσαν λεξεις ἐκ τῆς ἀρχαίας, ὅτι εὔκολον μὲν ἦτο εἰς αὐτοὺς νὰ μεταπλάσωσι ταύτας κατὰ τοὺς τύπους τῆς ζώσης λαλιᾶς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπολύτως δὲ ἀδύνατον οὐ μόνον εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ καί εἰς τούς λογιωτέρους νὰ μεταβάλωσι τὴν κλίσιν τῶν μητροδιδάκτων λέξεων, ὅπως συμφωνήσωσι πρὸς τὰς ἀττικάς. Τόσον δὲ μᾶλλον ἀδύνατον ἦτο τοῦτο, καθ' ὅσον ἀσυγκρίτως ὁμαλώτεροι, συντομώτεροι καὶ εὐφωνότεροι τῶν ἀρχαίων ἦσαν τῆς ζώσης λαλιᾶς οἱ τύποι. Οὐδὲ δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς εἰσβιάσαντας εἰς τὴν γλῶσσαν τὰς ἀρχαίας λέξεις ἀξέστους καὶ ἀψαλιδίστους ὁ μέγας ὄγκος τῶν ὅσα ἔπρεπε νὰ δανεισθῶμεν ἐκ τῆς προγονικῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκραιφνῶς δημοτικῶν λέξεων εἶνε ἐν πάσῃ γλώσσῃ κατὰ πολὺ κατώτερος τῶν εἰσαγομένων ὑπὸ τῶν λογίων, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐθεωρήθη τοῦτο ὡς ἐπιτρέπον τὴν ἐλαχίστην παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ τυπικοῦ τῆς λαλουμένης, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι, ἂν δὲν ὑπέτασσον οἱ ἐπιστήμονες τὸ λεξικὸν αὐτῶν εἰς τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς τοῦ λαοῦ, ἄφευκτον τῆς τοιαύτης ἀνυποταξίας ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ διγλωσσία.

Μόνοι τοῦ ἑλληνικοῦ λεξικοῦ οἱ συμπληρωταί, ἀντὶ νὰ πορευθῶσιν ὡς ὁ Μωάμεθ πρὸς τὸ ὄρος, ἐπίστευσαν ὅτι ἠδύνατο νὰ κινηθῇ πρὸς αὐτοὺς τὸ ὄρος. Καὶ τὴν μὲν πλάνην ταύτην διέλυσεν ὁ καιρός· ἑπόμενον ὅμως ὅτι ἦτο νὰ στερεωθῇ διὰ τῆς ἕξεως τῆς διγλωσσίας τὸ κράτος. Αὕτη ἀκμάζει ἤδη ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστάτην αὐτῆς μορφήν· οὐχὶ ὡς διαφορὰ γλώσσης κατὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν παιδείαν ἑκάστου, ἀλλὰ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ εἴπῃ· ἀρχαῖοι τύποι, ἂν ἦναι ταῦτα σπουδαῖα καὶ ὑψηλά, καὶ ἄδεια παραλείψεως τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ἂν πρόκειται περὶ ταπεινῶν ἢ ἂν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ ἢ ὄρεξιν νὰ γελάσῃ. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ φαίνεται εἰς τοὺς λογιωτάτους ἐλάχιστον κακόν· τὸν ἀληθῆ ὅμως συγγραφέα ἀναγκάζει νὰ συντρίψῃ τὸν κάλαμον αὐτοῦ. Ὅσον τῷ ὄντι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὑψηλὸν τὸ θέμα τὸ ὁποῖον πραγματεύεται, καὶ πάλιν ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην καὶ τῶν ταπεινοτάτων λέξεων ὡς ὕλης τοὐλάχιστον παρομοιώσεων καὶ μεταφορῶν. Ἀλλ' οὔτε κωμῳδία ὑπάρχει ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλος κωμική, οὔτε ἀπηξίωσεν ὁ ἀγέλαστος Αἰσχύλος νὰ παραβάλῃ ἐν τῷ φοβερωτάτῳ τῶν δραμάτων του τὸν Αἴγισθον πρὸς πετεινὸν καμαρωμένον «θηλείας πέλας». Ὁ Ὅμηρος περιγράφει ἥρωας οὐ μόνον εὐωχουμένους ἀλλὰ καὶ μαγειρεύοντας τοῦ συμποσίου τὰ φαγητά, καὶ ὁ Δάντης δαίμονας μεταχειριζομένους τὰ ὀπίσθια ὡς σάλπιγγας πολεμικάς.* Ὅλως δὲ περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐνθυμίσωμεν τοῦ Σαιξπείρου τὴν ἀδιάκοπον μετάπτωσιν ἀπὸ τοῦ λυρικοῦ ὕψους εἰς τὴν βωμολοχίαν καὶ τοῦ Γαίτου ἀπὸ τῶν ὑπερβατικῶν φιλοσοφημάτων εἰς τὰ παρατράγῳδα τοῦ Πρωκτοφαντασμίτου. Πάντες ὅμως οὗτοι, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος πάσης ἐποχῆς καὶ πάσης χώρας ποιητὴς ἢ συγγραφεύς, τοὺς αὐτοὺς μετεχειρίσθησαν καὶ μεταχειρίζονται τύπους εἴτε περὶ ἀθανασίας ψυχῆς ὁμιλοῦντες, εἴτε περὶ ὀπτήσεως τρυγόνων, καὶ δύνανται ἐκ τούτου νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καί, χρείας τυχούσης, ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ. Πῶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἄνευ ἀφορήτου τιναγμοῦ ὁ γράφων νεοελληνιστὶ καὶ ὑποχρεούμενος νὰ μεταπηδήσῃ συγχρόνως καὶ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην γραμματικήν, ἀφοῦ ἐκ τῶν λέξεων τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὰς μὲν σχετιζομένας πρὸς τὴν ἀθανασίαν πρέπει νὰ κλίνῃ κατὰ τοὺς ἀρχαίους, τὰς δὲ πρὸς ταπεινὰ πράγματα κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημοτικῆς; Καὶ ἂν μὲν ἐπιχειρήσῃ καὶ ταύτας νὰ ἐξαρχαΐσῃ, στερεῖται ὁ λόγος του πάσης ζωηρότητος καὶ χροιᾶς, ἂν δὲ πειραθῇ νὰ ὑποτάξῃ εἰς τοὺς τύπους τῆς δημώδους τὰς ὑψηλάς, προσκρούει κατὰ τῆς συνηθείας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἂν πάλιν ζητήσῃ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς μακροθυμίας τῶν ἐξαιρεσάντων τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀρχαίας κλίσεως τὰ «πεπατημένα» καὶ παρατάξῃ ἐγγὺς ἀλλήλων ἀττικὰς καὶ δημώδεις καταλήξεις, πολὺ μεγαλειτέραν τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἐννοιῶν προξενεῖ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἐντύπωσιν ἡ παρδαλότης τῶν τύπων. Ἂν ὁ πολυμαθέστατος κ. Κόντος εἶχε φροντίσῃ νὰ διδαχθῇ, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης, θὰ ἐμάνθανε παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἁρμοδίων, ὅτι οὐδεμία μὲν γλῶσσα στέργει ν' ἀναμίξῃ μετὰ τῶν ἰδίων τοὺς τύπους ἄλλης γλώσσης ἢ ἄλλης ἐποχῆς, τὸ δὲ χαρακτηρίζον τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, εἶναι ὅτι μᾶλλον πάσης ἄλλης βδελύσσεται τὰς τοιαύτας μίξεις, προθύμως μὲν φιλοξενοῦσα τὰς ἀλλοφύλους λέξεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλουσα αὐταῖς ἀδυσωπήτως τῆς ἰδίας κλίσεως τὴν σφραγῖδα. Τὸ ἑλληνικὸν ὠτίον, τὸ ἐξ ἀκατανικήτου ἀποστροφῆς πρὸς τὴν παρδαλοτυπίαν ἀπαιτῆσαν νὰ ἐξελληνίσωμεν καὶ αὐτῶν τῶν τουρκικῶν λέξεων τὴν κλίσιν, καὶ νὰ λέγωμεν ὁ Ἀγᾶς, τοῦ Ἀγᾶ, οἱ Ἀγάδες καὶ ὄχι οἱ Ἀγαλάρ, ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑποφέρῃ ἐγγὺς ἀλλήλων τύπους ἀσυμφίλους. Ἐντελῶς δὲ ἀδιάφορον εἶναι ἂν ἐλήφθησαν οὗτοι ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἢ τῆς Σκυθικῆς, καὶ κατ' οὐδὲν ὀλιγοστεύει ρὴν ἀηδίαν ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς. Τὴν

* Facean del loro cul trompetta.

δὲ ἐλπίδα ὅτι δύναται νὰ κατισχύσῃ ἡ ἕξις τῆς λεπτότητος τῆς ἀκοῆς τοῦ Ἕλληνος ἀποδεικνύει ματαίαν, οὐ μόνον ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ ὑπερεκατονταοῦτις ἤδη πεῖρα. Οἱ ἀρεσκόμενοι ν' ἀντιτάσσωσιν εἰς πᾶν λογικὸν ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῶν τύπων τῆς καθαρευούσης εἶνε ἤδη γεγονός, φαίνονται λησμονοῦντες ὅτι αὕτη περιορίζεται εἰς τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ λεξικοῦ, καὶ ἐξ ἴσου ἀναντίλεκτον γεγονὸς εἶνε τοῦ ἄλλου ἡμίσεος ἡ ἀνυποταξία, ἀμφοτέρων δὲ τούτων οὐχ' ἧττον ἀναντίλεκτον ἀποτέλεσμα ἡ σημερινὴ ἡμῶν ἀγλωσσία. Οὔτε ἀρκοῦσι τῷ ὄντι εἰς τὸν συγγραφέα μόναι αἱ ἀρχαῖαι λέξεις, οὔτε εἶναι παρ' αὐταῖς ἀνεκτὴ ἡ χρῆσις τῶν ἀνυποτάκτων εἰς τὴν ἀρχαίαν κλίσιν· ὁ δὲ μόνος καρπὸς τῆς ἐργασίας τριῶν γενεῶν λογίων ἦτο ἡ διαστροφὴ ἐκείνη τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν αἰσθήματος ἢ μᾶλλον τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐξ ἧς ἀποβαίνει σήμερον δυσχερεστάτη ἡ παραδοχὴ τῆς μόνης ὀρθῆς λύσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι προξενεῖ ἡμῖν δυσάρεστον αἴσθησιν ὁ κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους μεταπλασμὸς λέξεων, τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐσυνειθίσαμεν νὰ βλέπωμεν ἀμεπλάστους.

Τὴν διαστροφὴν ταύτην κάλλιστα ἐγνώριζε καὶ οὐδόλως ὑπετίμα ὁ κ. Ψυχάρης. Καὶ οὕτω ὅμως ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποθέσῃ τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἱκανωτέρους νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἄνευ ἀγῶνος πρὸς ἴασιν τοῦ τοιούτου ἡμῶν παθήματος, οὔτε γλῶσσαν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν οὔτε φιλολογίαν. Οὐδὲ δικαιότερον εἶναι νὰ μεμφθῇ τις αὐτὸν ὅτι ὑπέθετε τοὺς λογιωτέρους τοὐλάχιστον ἐκ τῶν ἐπικριτῶν του μὴ ἀγνοοῦντας, ὅτι ἂν πρό τινων Ὀλυμπιάδων ἠδύνατο νὰ γίνῃ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν πρέπει ἡσύχως νὰ βαδίσωμεν ἢ διὰ μιᾶς νὰ πηδήσωμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοὐλάχιστον τοῦ Πλουτάρχου, τὸ μόνον ὑφιστάμενον σήμερον γλωσσικὸν ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ ἂν ἦναι δυνατὴ καὶ κατὰ πόσον δυνατὴ ἡ ἀπολύμανσις τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου ἀπὸ τῶν βαρβαρισμῶν, τοὺς ὁποίους εἰσεβίασαν εἰς αὐτὸν οἱ λογιώτατοι τῆς παρελθούσης γενεᾶς καὶ οἱ Ἀττικισταὶ τῆς παρούσης. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἐπελθούσης εἰς τὰς γνώμας μεταβολῆς ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι ὁ κ. Χατζιδάκης δὶς καὶ τρὶς ἐκήρυξεν, ὅτι θὰ ἐθεώρει μέγιστον δυστύχημα τὴν ἀναδρομὴν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου μέχρι τῆς Ἀττικῆς ἢ καὶ τῆς ἔπειτα ἀρχαίας· χρυσοῦν δὲ ὄνειρον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν τολμᾷ νὰ ἐντρυφήσῃ, εἶναι ἡ ἐπάνοδος εἰς τοὺς τύπους οὐχὶ τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλὰ τοῦ Ἐρωτοκρίτου. Τοιαύτη περίπου εἶναι ἡ γνώμη καὶ τοῦ κ. Κουμανούδη, καὶ τοῦ κ. Βερναρδάκη καὶ τοῦ κ. Πανταζίδη καὶ ἄλλων διακεκριμένων λογίων, ἀναμετρούντων μετ' ἀδημονίας τὸ μῆκος τῆς στραβῆς ὁδοῦ, ἣν διέτρεξεν ἡ γλῶσσα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ τὴν δυσχέρειαν τῆς στροφῆς πρὸς τὰ ὀπίσω πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀγούσης εἰς σωτηρίαν. Περὶ τούτων ὅμως οὐδεμίαν φαίνονται ἔχοντες εἴδησιν οἱ προτιμήσαντες ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν κ. Ψυχάρην τὰ ληρφδήματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Δούκα καὶ τοῦ Φωτιάδη, φθορὰς τῆς νεοελληνικῆς, στενοτέραν τῆς τῶν λατινογενῶν συγγένειαν αὐτῆς πρὸς τὴν μητέρα, διαιρέσεις εἰς διαλέκτους, ἀναρμοστίαν δουλικῆς γλώσσης εἰς ἐλεύθερον ἔθνος, πρὸ πάντων ὅμως τελείαν ἀνικανότητα νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι αἱ οἷαι δήποτε ἐθνικαὶ περιπέτειαι σχετίζονται πρὸς μόνον τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς, πρὸς τὸν ἀριθμὸν δηλ. καὶ τὴν ἀξίαν τῶν συγγραφέων, ἐπὶ δὲ τῶν τύπων τῆς γλώσσης τόσην μόνην ἔχουσιν αἱ ἐθνικαὶ περιπέτειαι ἐπίδρασιν ὅσην καὶ ἐπὶ τῶν πράσσων καὶ γογγυλίων.* Ἀλλ' ἂν πρὸς πλήρη ἐκτίμησιν τῆς ἀστειότητος τῶν ἀνωτέρω ἐνστάσεων δὲν εἶναι ὅλως περιτταὶ στοιχειώδεις τινὲς γλωσσολογικαὶ γνώσεις, οὐδεμιᾶς τοιαύτης ἔχει τις ἀνάγκην ὅπως θαυμάσῃ ὅλην τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ κατωτέρω ἰσχυρισμοῦ: «ὅτι ἡ δημώδης γλῶσσα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένηται ἀσπαστὴ εἰς ἔθνος δεόμενον τῶν καλαισθητικῶν ἀπὸ τῆς καλλιλογίας ἀπολαύσεων.»

Ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ἢ φόβου συγκρούσεως πρὸς τὰ πράγματα, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κ. Α. Γ. Η. ὅτι ἀληθὲς εἶναι μόνον τὸ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον· ὁ μόνος δηλ. λόγος δι' ὃν ἀνέχονται ἀκόμη οἱ Ἕλληνες τὴν καθαρεύουσαν εἶναι, ὅτι ὁ πόθος αἰσθητικῆς ἀἀπολαύσεως δὲν εἶναι ἀκόμη παρ' αὐτοῖς οὔτε τόσον κοινὸς οὔτε ἀρκούντως ζωηρός, ὥστε νὰ θεωρήσωσι κατεπείγουσαν τὴν διὰ πάσης θυσίας ἀπαλλαγὴν ἀπὸ γλώσσης τελείως ἀχρήστου πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ. Αἱ μὲν ἀνώτεραι τάξεις ἐντρυφῶσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Musset καὶ τοῦ Daudet, ὁ δὲ λαὸς ἀρκεῖται εἰς ἐρωτικὰ δίστιχα καὶ τὰς Πανουργίας τοῦ Μπερτοδούλου. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι καὶ ἔπη καὶ δράματα καὶ κωμῳδίαι καὶ ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις καὶ παντοῖα ἄλλα ἔργα δημοσιεύονται κατ' ἔτος πολλὰ ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ· πάντα ὅμως φέροντα ἐπὶ κεφαλῆς ὡς ἐπιτύμβιον τὴν πένθιμον ἀγγελίαν, ὅτι παρὰ μόνον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐλπίζει ὁ συγγραφεὺς νὰ δικαιωθῇ. Τὰ οὕτω προκηδευόμενα ἔργα εἶναι μὲν ἐν συνόλῳ ἄξια τῆς τύχης των, ἀλλ' ἂν ἐγκύψῃ τις ἐπ' αὐτὰ ἀναζητῶν τὸ αἴτιον τῆς γενικῆς ἀποτυχίας, πείθεται ἀδιστάκτως, οὐχὶ ὅτι εἰς οὐδένα τῶν παρ'

* Τῶν ἐξόχων συγγραφέων ἡ ἐπίδρασις περιορίζεται εἰς τὸ ν' ἀποβῇ ἐπί τινα χρόνον βραδύτερον τὸ ῥεῦμα τῆς μεταβολῆς τῶν γλωσσῶν.

ἡμῖν γραφόντων ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ κόκκον εὐφυΐας, εὑρετικότητος, κρίσεως ἢ φιλοκαλίας, ἀλλὰ μόνον ὅτι οὐδεμία τῶν χαρισμάτων τούτων δόσις εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστήσῃ τὴν καθαρεύουσαν χρήσιμον εἰς ποιητὴν ἢ συγγραφέα. Ὡς ἐπειράθημεν νὰ ἐξηγήσωμεν ἀνωτέρω, ἡ τέχνη τῶν διορθωτῶν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ στερήσῃ τὴν γραπτὴν γλῶσσαν τῆς συντομίας, τῆς γοργότητος καὶ τῆς εὐφωνίας τῆς δημώδους. Καὶ πάντα ὅμως τὰ προσόντα ταῦτα ἂν εἶχεν ἡ καθαρεύουσα, ἀδύνατον καὶ πάλιν θὰ ἦτο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς καλλιτέχνην, διὰ τὸν λόγον ὅτι μόνης τῆς λαλουμένης τὰς λέξεις ἐσυνειθίσαμεν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ νὰ συνδέωμεν μετὰ τῶν πραγμάτων καὶ αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ἑρμηνεύουσι· μετὰ πείνης, δίψης, φόβου, χαρᾶς, ἀποστροφῆς, ὀρέξεως, ἀηδίας, νυσταγμοῦ, ὀνείρων, γέλωτος καὶ δακρύων, μετὰ τῆς εὐχῆς θνήσκοντος πατρός, μετὰ μητρικῶν καὶ ἄλλων ἔπειτα φιλημάτων. Ἕκαστον αἴσθημα ἀποτελεῖ οὕτω μετὰ τῆς παραστατικῆς αὐτοῦ λέξεως ἀδιάσπαστον ζεῦγος, καὶ μόνον αὐτὴ δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὸ αἴσθημα αὐτομάτως καὶ ἀκαριαίως ὡς ἦχος κώδωνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσυνειθίσαμεν νὰ ὑπακούωμεν ἅμα γεννηθέντες. Πᾶσα δὲ τοῦ ἤχου τούτου ἀλλοίωσις προσπίπτει εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῖν ὡς παράκρουσις καὶ πάντοτε ὡς τοιαύτη. Κατὰ τῶν τύπων τῶν νηπιόθεν συνήθων ἡμῖν λέξεων οὔτε διδάσκαλοι ἰσχύουσιν οὔτε βιβλία, οὐδ' ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀπαλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ μητροδιδάκτου «χυδαϊσμοῦ» παρὰ νὰ ὑποβάλῃ ὁ κ. Κόντος καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰς τροφοὺς εἰς ἐντρίψεις ἀττικισμοῦ, ὡς ὑποβάλλουσιν αὐτὰς οἱ ἰατροὶ εἰς ἐντρίψεις ὑδραργύρου πρὸς ἐξάλειψιν ἄλλου τινος ἰοῦ. Μέχρις οὗ ὅμως κατορθώσωσιν οἱ ἀρχαϊσταί, εἴτε διὰ τοῦ ἀνωτέρω ὑποδειχθέντος εἴτε δι' ἄλλου τρόπου, νὰ ἐξαττικίσωσι καὶ τῶν νηπίων τὰ ψελλίσματα, πᾶσα ἐκφορὰ λέξεως νηπιόθεν συνήθους κατὰ τύπον διάφορον τοῦ μητροδιδάκτου, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἠχῇ ὡς βάρβαρος εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῶν. Τοῦτο ἐπόμενον ἦτο νὰ αἰσθανθῶσι πρὸ παντὸς ἄλλου οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τοὺς μὴ πειθομένους ὅτι καλῶς ἔπραξαν ἀπολακτίζοντες τὴν καθαρεύουσαν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν πειστικώτερόν τι τῆς συγκρίσεως τῶν λυρικῶν τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ «Ὕμνου» τοῦ Σολωμοῦ πρὸς τὸν «Βλαχάβαν» καὶ τὴν «Τουρκομάχον Ἑλλάδα,» ὧν ἡ διάφορος ἀξία δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἀνισότητα ποιητικῶν χαρισμάτων, στίχους δηλ. τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ γράψαντος καὶ καθαρεύοντας καὶ δημώδεις. Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τις στροφάς τινας τοῦ «Στομίου τῆς Πρεβέζης» τῆς «Κλεισόβας» τοῦ «Μεσολογγίου» ἢ ἄλλου καθαρεύοντος ἔργου τοῦ μακαρίτου Ζαλακώστα ἂς παραβάλῃ ταύτας πρὸς τοὺς κατωτέρω στίχους:

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς καὶ ψιλὰ ἔπεφτε χιόνι......

Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη
Στοῦ παιδιοῦ της τὴν κούνια σκυμμένη
Δέκα νύχτες δὲν ἔκλεισε μάτι.........

Τὸ γιατρὸ καθὼς εἶδε, ἐσηκώθη
Σὰν τρελλή· Ὅλοι γύρω ἐσωπαίναν.
Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς της οἱ πόθοι
Μὲ τὰ λόγια ἀπ' τὸ στόμα της βγαῖναν.

«Ὦ κακὸ ποῦ εὑρῆκε μεγάλο!
Τὸ παιδί μου, Γιατρέ, τὸ παιδί μου.
Ἕνα τὤχω, δὲν μ' ἔμεινεν ἄλλο·
Σῶσέ μού το καὶ παρ' τὴν ψυχή μου.

Κι' ὁ γιατρὸς μὲ τὰ μάτια σκυμμένα
Πολλὴν ὥρα δὲν ἄνοιξε στόμα.
Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
Μὴ φοβᾶσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.

Κ' ἐκαμώθη πῶς θέλει νὰ σκύψῃ
Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἰδῇ τὸ σφυγμό του.
Ἕνα δάκρυ ἐπροσπάθαε νὰ κρύψῃ
Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσε κτλ.

Τοῦ ἀνωτέρω ποιηματίου ἡ ὑπόθεσις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κοινὸς τύπος, καὶ οὔτε μεταφορά τις ὑπάρχει ἐν αὐτῷ οὔτε εἰκὼν καμμία, μόνον δὲ ποιητικὸν τέχνασμα ἡ ἐπῳδὸς «Στοῦ σπητιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσεν» ἡ ἀντηχοῦσα κατὰ τακτικὰ διαλείμματα ὡς κροῦσμα κώδωνος ἐπιθανατίου. Ποῦ λοιπὸν ἔγκειται τοῦ ἀκαλλωπίστου, τοῦ γυμνοῦ τούτου καλλιτεχνήματος ἡ μαγεία; Εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας ἐκφράζεται ἐν αὐτῷ αἴσθημα ἀληθὲς διὰ τῶν λέξεων, αἵτινες θ' ἀνήρχοντο αὐτομάτως εἰς τὰ χείλη τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου. Πρὸς ἔκφρασιν αὐτοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ χρησιμεύσωσιν ἄλλαι ἢ ν' ἀλλοιωθῶσιν οἱ τύποι τῶν χρησίμων διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς γράμματος ἢ τῆς μετακινήσεως ἑνὸς τόνου. Πῶς τῷ ὄντι νὰ φαντασθῇ τις μητέρα ἀπηλπισμένην, ὁρμῶσαν πρὸς τὸν ἰατρὸν καὶ κράζουσαν: «Τὸ παιδίΟΝ μου, ἰΑτρέ, τό, παιδίΟΝ μου;» Συγκίνησις καὶ κατανάλωσις ἤχου περιττοῦ εἶναι πράγματα ἀνεπίδεκτα συμβιβασμοῦ καὶ πᾶσα περιττεύουσα συλλαβὴ ἠχεῖ εἰς τὴν ἀκοὴν ὡς ἀφόρητος βαρβαρισμός. Τί ἄλλο ὅμως κατώρθωσαν τῆς γλώσσης οἱ διορθωταί, κολλῶντες νεκρὰς συλλαβὰς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν λέξεων, παρὰ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν περιττόφωνον, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ περιβληθῇ οἷον δήποτε αἴσθημα ἔνδυμα ἀκριβῶς ἁρμόζον, ἀλλὰ μόνον νὰ τυλιχθῇ εἰς πλατύτερον τοῦ δέοντος, πολύπτυ-

χον καὶ κακόμορφον σάκκον. Τοῦτον ἀπετίναξαν ἤδη χάριτι θείᾳ οἱ ποιηταί. Τίς ὅμως δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι εἶναι τὸ αἴσθημα εἰς παν εἶδος πεζογραφίας περιττὸν ἢ ὅτι δὲν πρέπει καὶ τὴν ἰδέαν νὰ περισφίγγῃ τὸ ἠχηρὸν αὐτῆς ἔνδυμα τόσον ἀκριβῶς καὶ ἀπερίττως, ὥστε νὰ νομίζωμεν ὅτι θαμβούμεθα ὑπὸ τοῦ γυμνοῦ αὐτῆς κάλλους; Εἰς δὲ τοὺς προτιμῶντας τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ γεγονότα ἀρκούμεθα νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι οἱ μὲν στιχουργήσαντες εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, ὁ Βηλαρᾶς, ὁ Χριστόπουλος, ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ζαλοκώστας καὶ ὁ Παράσχος κατώρθωσαν πλειστάκις νὰ μεταδώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἀπόλαυσιν αἰσθητικὴν διὰ ποιηματίων, δυναμένων νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ καλὰ τοιαῦτα, ἐνῷ ἐκ τῶν χιλιάδων τόμων τῶν ἀπὸ αἰῶνος πεζογραφούντων λογίων οὔτε μία δύναται ν' ἀποκοπῇ σελίς, ἀξία συγκρίσεως πρὸς σελίδα τοῦ Θεοφίλου Γωτιέ, τοῦ Ῥενάν, τοῦ Ἐδγάρδου Ροε, τοῦ Λεοπάρδη, του Ἀϊνε, τοῦ Schopenhauer ἢ καὶ μετριωτέρων λογογράφων. Τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον, ὅτι οὐχ ἧττον τοῦ ποιητοῦ ἔχει ἀνάγκην καὶ ὁ συγγραφεὺς παραστάσεως ζωηρᾶς, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὴ ἢ διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων, τοὺς ὁποίους πρώτους συνεζεύξαμεν μὲ ἀντιλήψεις καὶ συγκινήσεις πραγματικάς. Καὶ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι διὰ γλώσσης τεχνητῆς κατορθοῦσιν οἱ Ἕλληνες νὰ συνεννοῶνται ὅπως δήποτε μεταξυ αὐτῶν καὶ νὰ συντάσσωσι αἰνεσίμους διατριβάς, καταστατικὰ ἑταιριῶν, ἄρθρα ἐφημερίδων, κατασχετήρια, ἱερὰς ἱστορίας, ἀσκήσεις πεζικοῦ, λογοδοσίας καὶ περιλήψεις πλειστηριασμῶν, δύσκολον ὅμως καταντᾷ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἰς ταῦτα ἀπέβλεπε καὶ περιωρίζετο ἡ φιλοδοξία τῶν περιφρονησάντων τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ἐν ὀνόματι τῆς καλλιεπείας τοῦ Πλάτωνος, τῆς χάριτος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τῆς δεινότητος τοῦ Δημοσθένους. Ἀπορεῖ δέ τις ἀληθῶς ἂν νὰ δακρύσῃ πρέπει ἢ νὰ γελάσῃ, βλέπων ἑκατονταετεῖς ὑπὲρ καλλιλογίας ἀγῶνας καταλήξαντας εἰς δημιουργίαν γλώσσης μόνον τῶν διδασκάλων καὶ τῶν δικαστικῶν κλητήρων δυναμένης νὰ πληρώσῃ τὰς εὐχάς. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν ν' ἀπολήξῃ εἰς ἄλλο ἀποτέλεσμα ἡ ἀθέτησις τῶν θεμελιωδῶν νόμων, καθ' οὓς διεμορφώθησαν πάντων τῶν ἀνθρώπων αἱ γλῶσσαι. Ἐνῷ πάσης ἄλλης τὸ μὲν ὑλικόν, ἤτοι τοὺς τύπους, κατέβαλεν ὁ λαός, τὴν δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἐκανόνισεν ὁ συγγραφεύς, εἰς μόνους ἡμᾶς ἐπεφύλαξεν ἡ ἀστοργία τῆς Μοίρας τὴν ἀντικατάστασιν ἀμφοτέρων διὰ διδασκάλων. Μόνον οὗτοι ἠδύναντο νὰ λησμονήσωσι τὸ εὐαγγελικόν: «Οὐκ ἐν ἄρτῳ μόνον ζήσεται ὁ ἄνθρωπος» καὶ νὰ καταδικάσωσι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς ξηροφαγίαν. Ἐν ἐποχῇ δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπίδρασις τῆς Τέχνης, καὶ μάλιστα τῆς τέχνης τοῦ λόγου, ὁμολογεῖται καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας συντελεστικωτερα πρὸς ἔξαρσιν τοῦ πνεύματος καὶ ἡμέρωσιν τῆς ψυχῆς, μόνοι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Φειδίου ἠγωνίσθησαν καὶ κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ἄχρηστον εἰς τὸν τεχνίτην. Εἰς γλῶσσαν ὅμως ἄχρηστον εἰς τοῦτον οὐδὲν ἄλλο ἁρμόζει ὄνομα πλὴν τῆς βαρβάρου. Ἡ μόνη τῷ ὄντι μεταξὺ τῆς γλώσσης τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἡμέρων λαῶν διαφορὰ εἶναι, ὅτι τῆς μὲν πρώτης ὁ σκοπὸς περιορίζεται εἰς τὴν συνεννόησιν, ἡ δὲ ἄλλη χρησιμεύει καὶ ὡς ὄργανον ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς. Ταύτης ὁ πόθος ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ θερμάνῃ ἡμέραν τινὰ καὶ τοῦ Ἕλληνος τὰ στήθη, καὶ ἀδύνατος ἐκ τούτου φαίνεται ἡμῖν ἡ ὁριστικὴ ἐπικράτησις γλώσσης μὴ δυναμένης νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν τοιοῦτον πόθον.

Ὅσα ἀνωτέρω ἐμακρηγορήσαμεν πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτοχρημα ἀφόρητον κατήντησε τὸ γλωσσικὸν ἡμῶν καθεστός, ἐπιτρέπουσιν ἤδη νὰ ἐκφράσωμεν δι' ὀλίγων καὶ σαφῶν λέξεων τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κ. Ψυχάρη. Κατὰ τῆς παρ' αὐτοῦ προτεινομένης λύσεως, ἥτις συνίσταται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν μετάπλασιν κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους τῶν λέξεων ὅσας παρελάβομεν ἀναλοιώτους ἐκ τῆς ἀρχαίας, οὐδεμια ἄλλη ὑπάρχει βάσιμος ἔνστασις παρὰ μόνον ὁ ἐξαφνισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἡ βαρύτης ὁμολογοῦμεν καὶ πάλιν ὅτι εἶνε μεγίστη, ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ ἐξεγειρόμενοι κατὰ τῆς ἀηδίας τῶν νεοχαράκτων ἀττικισμῶν, πρόκειται νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀνάλογον αἴσθημα, διὰ τῆς ἀλλοιώσεως λέξεων ἀπὸ πολλοῦ συνήθων ὑπ' ἄλλον τύπον. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων τούτων εἶναι χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς λόγους, οἵτινες δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσι τὰ ἐκ τῆς διγλωσσίας δεινὰ καὶ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπ' αὐτῆς ἐξαφνισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ· ἐνῷ ἀδύνατον εἶνε εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν νὰ μεταβάλῃ τοὺς τύπους τῶν συνήθων λέξεων, τὰς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ λόγιοι μεταχειρίζονται ἀμεταπλάστους ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ καὶ ἀποφεύγουσι κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν τῷ γραπτῷ. Ὅσον λοιπὸν καὶ ἂν φαίνεται δυσχερὴς ἡ λύσις, ἣν προτείνει ὁ κ. Ψύχαρης, ἔχει τοῦτο τοὐλάχιστον ὑπὲρ αὐτῆς, ὅμι δὲν ὑπάρχει ἄλλη κάμμια. Ἢ δίγλωσσοι καὶ ἄγλωσσοι πρέπει νὰ μείνωμεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα ἢ νὰ πράξωμεν σήμερον, παλαίοντες κατ' ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρων δυσχερειῶν, ὅσα ἔπρεπε νὰ πραχθῶσι καὶ δεν ἐπράχθησαν πρὸ ἑ-

κατονταετίας. Τοῦτο δὲν τὸ νομίζομεν ἀδύνατον, εὐθὺς ἅμα αἰσθανθῇ ἡ πλειονοψηφία τῶν γραφόντων, ὅτι πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ κόπου καὶ τῶν θυσιῶν,αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπὸ τῆς διγλωσσίας εἶνε ἡ ἐκ ταύτης ζημία. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ αἰσθανόμενοι τοῦτο εἶνε, δυστυχῶς,ὀλίγιστοι καὶ οὐδ'οὗτοι πιστεύουσι δυνατὴν τὴν διὰ μιᾶς ἐπάνοδον εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἀναλογιζόμενοι ὅτι πάντοτε μὲν δύσκολα εἶνε τὰ μεγάλα πηδήματα καὶ ἔτι δυσκολώτερα πρὸς τὰ ὀπίσω. Οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν εἰς ταῦτα νὰ προσθέσωμεν παρὰ μόνον, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ»δ ομοιάζει κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀμιξίαν πρὸς τὰς ἐν τοῖς χημείοις διαφανεῖς ἐκείνας ἀποκρυσταλλώσεις οὐσιῶν, τὰς ὁποίας οὐδέποτέ τις ἀπαντᾷ ἐν φυσικῇ καταστάσει οὕτω ἀσπίλους καὶ ἀμιάντους. Ἡ ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος λαλουμένη σήμερον γλῶσσα φέρει, δυστυχῶς, σαφῆ ἴχνη τῆς ἀπ' αἰώνων ἐπιδράσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου Τὸν τοιοῦτον, τὸν οὐχὶ μὲν σπουδαῖον ἀλλὰ καὶ οὔτε ἀναίσθητον μολυσμὸν τοῦ προφορικοῦ λόγου, πρέπει ἄρα νὰ θεωρήσωμεν ὡς γεγονός, καὶ νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τοῦτο, ἢ νὰ μεταχειριζώμεθα γράφοντες γλῶσαν ἱκανῶς δημοτικωτέραν τῆς λαλουμένης; Πολὺ ἁρμοδιώτερον ἡμῶν νομίζοντες τὸν κ. Ψυχάρην πρὸς λύσιν τοῦ περιέργου τούτου γλωσσικοῦ ζητήματος τὸ ὑποβάλλομεν εἰς αὐτόν, οὐχὶ ὡς ἔνστασιν, ἀλλ' ὡς ἁπλῆν ἀπορίαν, περιοριζόμενοι νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἂν ἐγράφομεν κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ «Ταξιδίου» δὲν θὰ ἐγράφομεν ἀκριβῶς ὡς ὁμιλοῦμεν.

Κάλλιστα γνωρίζοντες ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης, ὡς πάντες οἱ ἐλαυνόμενοι ὑπὸ πεποιθήσεως εἰλικρινοῦς, περὶ μόνης τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ μεριμνᾷ ἐνομίσαμεν ὅτι πολὺ περισσότερον εὐχαριστοῦμεν αὐτόν, ἀγωνιζόμενοι ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἔχει δίκαιον γλωσσικῶς ἢ ἐνδιατρίβοντες περὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ βιβλίου του ἀρετήν. Εὐχάριστον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ὡς ὁ συγγραφεὺς τοὐλάχιστον ἐξετιμήθη δέοντως παρὰ τῶν ἱκανῶν «ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς». Τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἀνεκοίνωσαν εἰς ἡμᾶς τινες τούτων ὡς ἑξῆς: «Κρίμα νὰ γραφοῦν τόσα ὡραῖα πράγματα εἰς γλῶσσαν τῆς ταβέρνας». Ὁ ἔπαινος οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως μικρός· πολὺ ὅμως μεγαλείτερον θεωροῦμεν ἡμεῖς τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ εἰς τὴν καθαρεύουσαν ἂν μετεφράζετο τὸ «Ταξίδι» καὶ πάλιν θ' ἀπέμενεν αὐτῷ ἱκανὴ ἀξία. Αὕτη ἔγκειται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀβρότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τὸν ἄκρον καλλωπισμὸν τοῦ ὕφους, ἐξ ὧν τὸ βιβλίον του ἐνθυμίζει συγχρόνως τὴν «Αἰσθηματικὴν περιήγησίν» τοῦ Sterne καὶ τὰ «Πεζὰ ποιημάτια» τοῦ Baudelaire, συγγραφέων οἵτινες φημίζονται ὡς κατορθώσαντες νὰ ἐκφράσωσι πράγματα ἱκανῶς δυσέκφραστα μετὰ θαυμαστῆς ἐναργείας. Ἀλλ' οὐδ' εἰς ταῦτα ἀρκούμενος ὁ κ. Ψυχάρης ἐπεχείρησεν ἐν κεφαλαίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἀγάπη» νὰ προσφέρῃ ἡμῖν ἀπόγευμα τῆς θεωρίας ἐκείνης τῶν πανθεϊστῶν, δι' ἧς συνδιαλλάσσονται καὶ σχεδὸν ταυτίζονται ἐν τῇ ἀγάπῃ ὁ θάνατος μετὰ τῆς ἀθανασίας· κατώρθωσε δὲ καὶ τοῦτο διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων δι' ὧν ἐκφράζει ὁ αἰγοβοσκὸς τὴν ἰδικήν του ἀγάπην εἰς τὴν πληγώσασαν τὴν καρδίαν του Ἀμαρυλλίδα. Οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκπλησσώμεθα διὰ τοῦτο. Ὅσον τῷ ὄντι μᾶλλον πολύπλοκον, δύσληπτον, μεταφορικὸν καὶ νεφελῶδες εἶναι τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον ἀγωνίζεταί τις νὰ μεταδώσῃ, κατὰ τοσοῦτον πρέπει νὰ ἦναι ἐκφραστικώτεραι καὶ δημοτικώτεραι αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο, ὡς κάλλιστα ἐνόησεν ὁ Schopenhauer, ὁ Ῥενάν, ὁ Taine καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν φιλοσοφούντων ηὐτύχησαν νὰ ἦναι καὶ συγγραφεῖς. Ὁλόκληρον ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ «Ταξίδι» εἶναι πειστικωτάτη ἀναίρεσις τῆς πλάνης τῶν συγχεόντων τὸ ὕφος μετὰ τῆς γλώσσης, τῶν διαιρούντων εἰς ταπεινοὺς καὶ ὑψηλούς, εἰς χαρίεντας καὶ ἀγροίκους, οὐχὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἀλλὰ τοὺς γραμματικοὺς τύπους. Κατὰ τῆς πλάνης ταύτης εἴχομεν ἤδη ν' ἀντιτάξωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ σκαιότης, ἡ ἀγροικία, ἡ στείρωσις τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἔνδεια αἰσθήσεως καὶ νοῦ ἀπεδείχθησαν πάντοτε ἀκριβῶς ἀνάλογοι τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀττικισμῶν, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται ἕκαστος τῶν παρ' ἡμῖν γραφόντων. Τὴν ἀπόδειξιν καθιστᾷ ἤδη ἀρτίαν ἡ παρὰ τοῦ κ. Ψυχάρη σύζευξις τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων τοῦ γεωργοῦ καὶ τοῦ λεμβούχου πρὸς τὰ ὑψηλότατα τῶν νοημάτων καὶ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐπιτεχνήσεως τοῦ ὕφους.

Ἀφοῦ συγχαρῶμεν τὸν συγγραφέα διὰ τὸ βιβλίον του καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν τόλμην του, νομίζομεν καθῆκον ἡμῶν νὰ κύψωμεν εἰς τὸ ὠτίον του καὶ νὰ ψιθυρίσωμεν μετ' ἀδελφικοῦ θάῤῥους τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Ὡς ἐπιστήμων ἔχεις πληρέστατα δίκαιον γράφων ὅπως γράφεις· πᾶς ὅμως ἀναμορφωτὴς πρέπει, πλὴν τοῦ ἀπολύτως ὀρθοῦ,νὰ λαμβάνῃ ἑκάστοτε ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, ἀποφεύγων πρὸ πάντων νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς κατηχουμένους πᾶσαν ἄσκησιν μὴ ἀπολύτως ἀναγκαίαν πρὸς σωτηρίαν. Ἡ δρασις ἡμῶν. ὡς ἤδη εἴπομεν, διεστράφη. Τὰ *ἀφτός*, *καφκιέσαι*, *Ἐβρώπη*, ὁ τύπος *τὸν ἐμαφτότης*, *ἡ ῥόδα* ἀντὶ τοῦ δημοτικωτάτου τροχὸς καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα, καίτοι ἐπιστημονικῶς ὀρθά, οὔτε ἀπαραίτητα εἶναι οὔτε φαίνεται ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια ἀνάλογος τῆς δυ-

σχολίας τῆς καταπόσεως. Στέρξε λοιπὸν παραχωρήσεις τινάς, τοὐλάχιστον ὀρθογραφικάς, αἵτινες εἶναι ὅλως ἀζήμιοι. Τὸ ὑπερήφανον «Fais ce que doiς» τῶν ἱπποτῶν πρέπει νὰ συγκιρνᾷ μέχρι τινος ὁ θέλων νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ «ὁ σκοπὸς δικαιόνει τὰ μέσα» τοῦ Λογιόλα.»

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω ὑπὲρ τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης θὰ προκαλέσωσι καὶ πάλιν τὰς ἐρωτήσεις:«Διατὶ λοιπὸν δὲν τὴν γράφεις ἀμιγῆ, καὶ εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἀνύμνησις αὐτῆς καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς καθαρευούσης;» Εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐρωτήσεων ἐδικαιούμεθα ἴσως ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ἐνδέχεται ν' ἀπεθάῤῥυνεν ἡμᾶς ὁ τρόπος δι' οὗ ὑπεδέχθησαν οἱ ἐρωτῶντες τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ψυχάρη· ἄνευ ὅμως τῆς ἐλαχίστης εἰρωνείας ἀπαντῶμεν ἀδιστάκτως εἰς τὴν δευτέραν, ὅτι πολὺ ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσαν τὴν ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς τεχνητῆς γλώσσης. Ἡ καθαρεύουσα ὁμοιάζει τὸ διεστραμμένα ἐκεῖνα καὶ κακότροπα γύναια τὰ ὁποῖα, οὐχὶ ὁ ἀγαπῶν, ἀλλὰ μόνος ὁ περιφρονῶν δύναται νὰ καθυποτάξῃ καὶ νὰ περιορίσῃ διὰ τῆς μάστιγος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας. Πρῶτος λοιπὸν καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ὅπως γράψῃ τις ὑποφερτῶς τὴν λεγομένην καθαρεύουσαν εἶναι ἡ πεποίθησις ὅτι δὲν ἀξίζει τίποτε. Τὸν δὲ ἀμφιβάλλοντα περὶ τούτου παρακαλοῦμεν νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων διδασκάλων τὰ ἔργα τοῦ κ. Βερναδάκη ἢ πρὸς τὰ τῶν συναδέλφων του τὰ ἄθρα τοῦ κ. Γαβριηλίδη. Μόνοι οἱ πιστεύοντες ὅτι, ὅσα ἀπὸ τοῦ Σοφιανοῦ μέχρις ἡμῶν εἰσήχθησαν εἰς τὴν λαλουμένην ἀλλότρια αὐτῆς στοιχεῖα οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ βαρβαρισμοί, κατορθοῦσι νὰ περιορίσωσι εἰς τὸν ἐλάχιστον ὅρον τὴν ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀηδίαν.

Ε. Δ. Ροΐδης.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΑΙ

Ὅτε τόση καὶ τοσοῦτον ἀξιέπαινος καταβάλλεται ἐπιμέλεια πρὸς διακόσμησιν τῆς ἡμετέρας ἱστορικῆς πρωτευούσης, ἵνα φανῇ εὐπροσωποτέρα εἰς τοὺς μέλλοντας μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιδημήσωσιν εἰς αὐτὴν ξένους ἐκ πάσης τῆς γῆς, ἐπιτραπήτω μοι, γραωδῶς ταυτολογῶν, νὰ ἐπαναλάβω ἐν περιλήψει ἐνταῦθα τινὰ περὶ μικρῶν τινῶν ἀλλ' ἀναγκαίων, κατ' ἐμέ, βελτιώσεων. Ἀληθὲς ὅτι οὐχὶ ἅπαξ περὶ αὐτῶν κατὰ καιροὺς διέλαβον· ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος, διότι τὰ περὶ αὐτῶν ἄλλοτε γραφέντα μοι ἢ δὲν ἀνεγνώσθησαν, ἢ μόλις ἀναγνωσθέντα ἐλησμονήθησαν· ἄλλως, ἂν μὲν ὀρθὰ ἐκρίνοντο, πρέπει νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ ἐξετελοῦντο, ἂν δὲ ἄτοπα, ὅτι ὡς δημοσίως ἐγράφησαν, οὕτω καὶ θ' ἀνῃροῦντο.

Ὅπως δήποτε, σήμερον ἢ ποτὲ μοὶ φαίνεται κατάλληλος ἡ στιγμὴ ὅπως ἀνακαλέσω αὐτά, καὶ δὴ ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ φιλολογικῷ περιοδικῷ, καθ' ὅσον πλὴν τοῦ πρακτικοῦ των δὲν στεροῦνται ὅλως καὶ ἐπιστημονικοῦ τινος χαρακτῆρος. Εἰσὶ δέ, τὰ κυριώτερα κἄν, τὰ ἑπόμενα.

Α'

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν διψᾷ. Ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Τουρκοκρατίας, εἶχεν ἑπτὰ χιλιάδας κατοίκων· σήμερον ἔχει, κατὰ πρῶτον πάλιν μετὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους, περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας, μετὰ πλειόνων ἀναγκῶν καὶ ἀνωτέρων ἀξιώσεων καθαριότητος, καταβρέγματος, ἀρδεύσεως δημοσίων φυτειῶν. Ὅτε τῷ 1856 ἀπετέλουν μέρος τοῦ ὑπουργείου, προϊόντος τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος ἀπέβαινεν ἤδη δυσανάλογος πρὸς αὐτόν, εἰ καὶ εἰς βαθμὸν ἀσυγκρίτως μικρότερον παρὰ σήμερον. Τότε ἔφερα εἰς γνῶσιν τῶν συναδέλφων μου, ὅτι συνεχέστατα, διϊππεύων τὴν πεδιάδα τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἀμαρουσίου, παρετήρησα σειρὰν ὡς ἐγκαταλελειμμένων φρεάτων, ἅτινα μοὶ ἐφαίνοντο ἐλέγχοντα τὴν ὕπαρξιν ὑδραγωγείου.

Ἡ κυβέρνησις τότε, μὴ ἀδιαφορήσασα πρὸς τὴν πληροφορίαν, ἐζήτησε παρὰ τῆς βουλῆς πίστωσιν 40 χιλιάδων δραχμῶν, καὶ δι' αὐτῶν ἐρευνήσασα τὰ φρέατα, εὗρε, καὶ ὅσον ἐνεδέχετο ἐκαθάρισε, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Ἀδριανοῦ, δι' οὗ, ἂν καλῶς ἐνθυμῶμαι, ἐδιπλασιάσθη τότε ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἐχώρει ὁσημέραι ταχέως αὐξανόμενος, ὥστε ἡ ἀναλογία τῆς λειψυδρίας δὲν ἠλαττοῦτο, ἴσως καὶ ηὔξανε. Πολλάκις, καὶ ἀφ' οὗ ἐξῆλθον τῆς ἐξουσίας, ἐνορῶν τὴν δυσχέρειαν εἰς ἣν ἀναγκαίως θὰ ἐνέπιπτεν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ ἀνεπτύσσετο, ἐφρόνουν, καὶ εἶπον ἐπίσης, ὅτι ὀφείλομεν νὰ μετακαλέσωμεν ἔμπειρόν τινα καὶ πεπαιδευμένον ὑδραυλικὸν ἐξ Εὐρώπης, ὅστις ἐρευνήσας τὰ φρέατα τῆς πόλεως, ὧν πολλὰ ἤκουον ὅτι ἔχουσι ῥέον ὕδωρ, νὰ ἐξακριβώσῃ ἂν τις ἠδύνατο νὰ γίνῃ συγκέντρωσις καὶ σκόπιμος χρῆσις αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τὰς προτροπάς μου ταύτας προσοχὴ δὲν ἐδόθη, εἴτε διότι τότε οὐδεμίαν πλέον αὐτὸς ἐξήσκουν ἐπιῤῥοήν, εἴτε διὰ τὰς δαπάνας ἃς τὸ μέτρον ἀπῄτει.

Τότε δέ, εἰς τὴν φορὰν ταύτην τῶν σκέψεων καὶ ἄλλη μοὶ ἐπῆλθεν ἰδέα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῶν Ἀθηνῶν ὡς μόνη κρήνη ἐν αὐταῖς φυσικῶς ἀναβρύουσα μνημονεύεται ἡ Καλλιῤῥόη, ἡ ἔπειτα Ἐννεάκρουνος, ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ, ἐξ ἧς ὑδρεύοντο οἱ τότε ἀ-

θανάσιμον ἁμάρτημα τῶν λογιωτάτων τῆς παρελθούσης γενεᾶς. Καθῆκον αὐτῶν ἦτο νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι εἰσῆγον εἰς τὴν γλῶσσαν λεξεις ἐκ τῆς ἀρχαίας, ὅτι εὔκολον μὲν ἦτο εἰς αὐτοὺς νὰ μεταπλάσωσι ταύτας κατὰ τοὺς τύπους τῆς ζώσης λαλιᾶς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀπολύτως δὲ ἀδύνατον οὐ μόνον εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ καί εἰς τοὺς λογιωτέρους νὰ μεταβάλωσι τὴν κλίσιν τῶν μητροδιδάκτων λέξεων, ὅπως συμφωνήσωσι πρὸς τὰς ἀττικάς. Τόσον δὲ μᾶλλον ἀδύνατον ἦτο τοῦτο, καθ' ὅσον ἀσυγκρίτως ὁμαλώτεροι, συντομώτεροι καὶ εὐφωνότεροι τῶν ἀρχαίων ἦσαν τῆς ζώσης λαλιᾶς οἱ τύποι. Οὐδὲ δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τοὺς εἰσβιάσαντας εἰς τὴν γλῶσσαν τὰς ἀρχαίας λέξεις ἀξέστους καὶ ἀψαλιδίστους ὁ μέγας ὄγκος τῶν ὅσα ἔπρεπε νὰ δανεισθῶμεν ἐκ τῆς προγονικῆς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκραιφνῶς δημοτικῶν λέξεων εἶνε ἐν πάσῃ γλώσσῃ κατὰ πολὺ κατώτερος τῶν εἰσαγομένων ὑπὸ τῶν λογίων, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐθεωρήθη τοῦτο ὡς ἐπιτρέπον τὴν ἐλαχίστην παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ τυπικοῦ τῆς λαλουμένης, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον ὅτι, ἂν δὲν ὑπέτασσον οἱ ἐπιστήμονες τὸ λεξικὸν αὐτῶν εἰς τοὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς τοῦ λαοῦ, ἄφευκτον τῆς τοιαύτης ἀνυποταξίας ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ διγλωσσία.

Μόνοι τοῦ ἑλληνικοῦ λεξικοῦ οἱ συμπληρωταί, ἀντὶ νὰ πορευθῶσιν ὡς ὁ Μωάμεθ πρὸς τὸ ὄρος, ἐπίστευσαν ὅτι ἠδύνατο νὰ κινηθῇ πρὸς αὐτοὺς τὸ ὄρος. Καὶ τὴν μὲν πλάνην ταύτην διέλυσεν ὁ καιρός· ἑπόμενον ὅμως ὅτι ἦτο νὰ στερεωθῇ διὰ τῆς ἕξεως τῆς διγλωσσίας τὸ κράτος. Αὕτη ἀκμάζει ἤδη ὑπὸ τὴν εἰδεχθεστάτην αὐτῆς μορφήν· οὐχὶ ὡς διαφορὰ γλώσσης κατὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ τὴν παιδείαν ἑκάστου, ἀλλὰ παρὰ τῷ αὐτῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὰ πράγματα τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ εἴπῃ· ἀρχαῖοι τύποι, ἂν ἦναι ταῦτα σπουδαῖα καὶ ὑψηλά, καὶ ἄδεια παραλείψεως τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, ἂν πρόκειται περὶ ταπεινῶν ἢ ἂν ἔχῃ ἀνάγκην νὰ κλαύσῃ ἢ ὄρεξιν νὰ γελάσῃ. Τοῦτο ἐνδέχεται νὰ φαίνεται εἰς τοὺς λογιωτάτους ἐλάχιστον κακόν· τὸν ἀληθῆ ὅμως συγγραφέα ἀναγκάζει νὰ συντρίψῃ τὸν κάλαμον αὐτοῦ. Ὅσον τῷ ὄντι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὑψηλὸν τὸ θέμα τὸ ὁποῖον πραγματεύεται, καὶ πάλιν ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην καὶ τῶν ταπεινοτάτων λέξεων ὡς ὕλης τοὐλάχιστον παρομοιώσεων καὶ μεταφορῶν.'Αλλ' οὔτε κωμῳδία ὑπάρχει ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλος κωμική, οὔτε ἀπηξίωσεν ὁ ἀγέλαστος Αἰσχύλος νὰ παραβάλῃ ἐν τῷ φοβερωτάτῳ τῶν δραμάτων του τὸν Αἴγισθον πρὸς πετεινὸν καμαρωμένον ἀθηλείας πέλας». Ὁ Ὅμηρος περιγράφει ἥρωας οὐ μόνον εὐωχουμένους ἀλλὰ καὶ μαγειρεύοντας τοῦ συμποσίου τὰ φαγητά, καὶ ὁ Δάντης δαίμονας μεταχειριζομένους τὰ ὀπίσθια ὡς σάλπιγγας πολεμικάς.* Ὅλως δὲ περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐνθυμίσωμεν τοῦ Σαιξπείρου τὴν ἀδιάκοπον μετάπτωσιν ἀπὸ τοῦ λυρικοῦ ὕψους εἰς τὴν βωμολοχίαν καὶ τοῦ Γαίτου ἀπὸ τῶν ὑπερβατικῶν φιλοσοφημάτων εἰς τὰ παρατράγῳδα τοῦ Πρωκτοφαντασμίτου. Πάντες ὅμως οὗτοι, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος πάσης ἐποχῆς καὶ πάσης χώρας ποιητὴς ἢ συγγραφεύς, τοὺς αὐτοὺς μετεχειρίσθησαν καὶ μεταχειρίζονται τύπους εἴτε περὶ ἀθανασίας ψυχῆς ὁμιλοῦντες, εἴτε περὶ ὀπτήσεως τρυγόνων, καὶ δύνανται ἐκ τούτου νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι καί, χρείας τυχούσης, ἐν τῇ αὐτῇ περιόδῳ. Πῶς ὅμως νὰ κατορθώσῃ τοῦτο ἄνευ ἀφορήτου τιναγμοῦ ὁ γράφων νεοελληνιστὶ καὶ ὑποχρεούμενος νὰ μεταπηδήσῃ συγχρόνως καὶ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην γραμματικήν, ἀφοῦ ἐκ τῶν λέξεων τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην τὰς μὲν σχετιζομένας πρὸς τὴν ἀθανασίαν πρέπει νὰ κλίνῃ κατὰ τοὺς ἀρχαίους, τὰς δὲ πρὸς ταπεινὰ πράγματα κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημοτικῆς; Καὶ ἂν μὲν ἐπιχειρήσῃ καὶ ταύτας νὰ ἐξαρχαΐσῃ, στερεῖται ὁ λόγος του πάσης ζωηρότητος καὶ χροιᾶς, ἂν δὲ πειραθῇ νὰ ὑποτάξῃ εἰς τοὺς τύπους τῆς δημώδους τὰς ὑψηλάς, προσκρούει κατὰ τῆς συνηθείας τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἂν πάλιν ζητήσῃ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς μακροθυμίας τῶν ἐξαιρεσάντων τοῦ ζυγοῦ τῆς ἀρχαίας κλίσεως τὰ « πεπατημένα » καὶ παρατάξῃ ἐγγὺς ἀλλήλων ἀττικὰς καὶ δημώδεις καταλήξεις, πολὺ μεγαλειτέραν τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἐννοιῶν προξενεῖ εἰς τὸν ἀναγνώστην ἐντύπωσιν ἡ παρδαλότης τῶν τύπων. Ἂν ὁ πολυμαθέστατος κ. Κόντος εἶχε φροντίσῃ νὰ διδαχθῇ, πλὴν τῶν ἄλλων, καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς γραμματικῆς ἐπιστήμης, θὰ ἐμάνθανε παρὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἁρμοδίων, ὅτι οὐδεμία μὲν γλῶσσα στέργει ν' ἀναμίξῃ μετὰ τῶν ἰδίων τοὺς τύπους ἄλλης γλώσσης ἢ ἄλλης ἐποχῆς, τὸ δὲ χαρακτηρίζον τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων, εἶναι ὅτι μᾶλλον πάσης ἄλλης βδελύσσεται τὰς τοιαύτας μίξεις, προθύμως μὲν φιλοξενοῦσα τὰς ἀλλοφύλους λέξεις, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλουσα αὐταῖς ἀδυσωπήτως τῆς ἰδίας κλίσεως τὴν σφραγῖδα. Τὸ ἑλληνικὸν ὠτίον, τὸ ἐξ ἀκατανικήτου ἀποστροφῆς πρὸς τὴν παρδαλοτυπίαν ἀπαιτῆσαν νὰ ἐξελληνίσωμεν καὶ αὐτῶν τῶν τουρκικῶν λέξεων τὴν κλίσιν, καὶ νὰ λέγωμεν ὁ Ἀγᾶς, τοῦ Ἀγᾶ, οἱ Ἀγάδες καὶ ὄχι οἱ Ἀγαλάρ, ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑποφέρῃ ἐγγὺς ἀλλήλων τύπους ἀσυμφίλους. Ἐντελῶς δὲ ἀδιάφορον εἶναι ἂν ἐλήφθησαν οὗτοι ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἢ τῆς Σκυθικῆς, καὶ κατ' οὐδὲν ὀλιγοστεύει ρὴν ἀηδίαν ἡ εὐγένεια τῆς καταγωγῆς. Τὴν

* Facean del loro cul trompetta.

δὲ ἐλπίδα ὅτι δύναται νὰ κατισχύσῃ ἡ ἕξις τῆς λεπτότητος τῆς ἀκοῆς τοῦ Ἕλληνος ἀποδεικνύει ματαίαν, οὐ μόνον ἡ γλωσσικὴ ἐπιστήμη, ἀλλὰ καὶ ὑπερεκατοντοῦτις ἤδη πεῖρα. Οἱ ἀρεσκόμενοι ν' ἀντιτάσσωσιν εἰς πᾶν λογικὸν ἐπιχείρημα, ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῶν τύπων τῆς καθαρευούσης εἶνε ἤδη γεγονός, φαίνονται λησμονοῦντες ὅτι αὕτη περιορίζεται εἰς τὸ ἥμισυ μόνον τοῦ λεξικοῦ, καὶ ἐξ ἴσου ἀναντίλεκτον γεγονὸς εἶνε τοῦ ἄλλου ἡμίσεος ἡ ἀνυποταξία, ἀμφοτέρων δὲ τούτων οὐχ' ἧττον ἀναντίλεκτον ἀποτέλεσμα ἡ σημερινὴ ἡμῶν ἀγλωσσία. Οὔτε ἀρκοῦσι τῷ ὄντι εἰς τὸν συγγραφέα μόναι αἱ ἀρχαῖαι λέξεις, οὔτε εἶναι παρ' αὐταῖς ἀνεκτὴ ἡ χρῆσις τῶν ἀνυποτάκτων εἰς τὴν ἀρχαίαν κλίσιν· ὁ δὲ μόνος καρπὸς τῆς ἐργασίας τριῶν γενεῶν λογίων ἦτο ἡ διαστροφὴ ἐκείνη τοῦ γλωσσικοῦ ἡμῶν αἰσθήματος ἢ μᾶλλον τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἐξ ἧς ἀποβαίνει σήμερον δυσχερεστάτη ἡ παραδοχὴ τῆς μόνης ὀρθῆς λύσεως, διὰ τὸν λόγον ὅτι προξενεῖ ἡμῖν δυσάρεστον αἴσθησιν ὁ κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους μεταπλασμὸς λέξεων, τὰς ὁποίας ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ἐσυνειθίσαμεν νὰ βλέπωμεν ἀμεπλάστους.

Τὴν διαστροφὴν ταύτην κάλλιστα ἐγνώριζε καὶ οὐδόλως ὑπετίμα ὁ κ. Ψυχάρης. Καὶ οὕτω ὅμως ἐδικαιοῦτο νὰ ὑποθέσῃ τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ ἱκανωτέρους νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἄνευ ἀγῶνος πρὸς ἴασιν τοῦ τοιούτου ἡμῶν παθήματος, οὔτε γλῶσσαν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν οὔτε φιλολογίαν. Οὐδὲ δικαιότερον εἶναι νὰ μεμφθῇ τις αὐτὸν ὅτι ὑπέθετε τοὺς λογιωτέρους τοὐλάχιστον ἐκ τῶν ἐπικριτῶν του μὴ ἀγνοοῦντας, ὅτι ἂν πρό τινων Ὀλυμπιάδων ἠδύνατο νὰ γίνῃ συζήτησις περὶ τοῦ ἂν πρέπει ἡσύχως νὰ βαδίσωμεν ἢ διὰ μιᾶς νὰ πηδήσωμεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοὐλάχιστον τοῦ Πλουτάρχου, τὸ μόνον ὑφιστάμενον σήμερον γλωσσικὸν ζήτημα περιορίζεται εἰς τὸ ἂν ἦναι δυνατὴ καὶ κατὰ πόσον δυνατὴ ἡ ἀπολύμανσις τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου ἀπὸ τῶν βαρβαρισμῶν, τοὺς ὁποίους εἰσεβίασαν εἰς αὐτὸν οἱ λογιώτατοι τῆς παρελθούσης γενεᾶς καὶ οἱ Ἀττικισταὶ τῆς παρούσης. Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἐπελθούσης εἰς τὰς γνώμας μεταβολῆς ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι ὁ κ. Χατζιδάκης δὶς καὶ τρὶς ἐκήρυξεν, ὅτι θὰ ἐθεώρει μέγιστον δυστύχημα τὴν ἀναδρομὴν τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου μέχρι τῆς Ἀττικῆς ἢ καὶ τῆς ἔπειτα ἀρχαίας· χρυσοῦν δὲ ὄνειρον, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν τολμᾷ νὰ ἐντρυφήσῃ, εἶναι ἡ ἐπάνοδος εἰς τοὺς τύπους οὐχὶ τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλὰ τοῦ Ἐρωτοκρίτου. Τοιαύτη περίπου εἶναι ἡ γνώμη καὶ τοῦ κ. Κουμανούδη, καὶ τοῦ κ. Βερναρδάκη καὶ τοῦ κ. Πανταζίδη καὶ ἄλλων διακεκριμένων λογίων, ἀναμετρούντων μετ' ἀδημονίας τὸ μῆκος τῆς στραβῆς ὁδοῦ, ἣν διέτρεξεν ἡ γλῶσσα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ τὴν δυσχέρειαν τῆς στροφῆς πρὸς τὰ ὀπίσω πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀγούσης εἰς σωτηρίαν. Περὶ τούτων ὅμως οὐδεμίαν φαίνονται ἔχοντες εἴδησιν οἱ προτιμήσαντες ν' ἀντιτάξωσιν εἰς τὸν κ. Ψυχάρην τὰ ληρῳδήματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Δούκα καὶ τοῦ Φωτιάδη, φθορὰς τῆς νεοελληνικῆς, στενοτέραν τῆς τῶν λατινογενῶν συγγένειαν αὐτῆς πρὸς τὴν μητέρα, διαιρέσεις εἰς διαλέκτους, ἀναρμοστίαν δουλικῆς γλώσσης εἰς ἐλεύθερον ἔθνος, πρὸ πάντων ὅμως τελείαν ἀνικανότητα νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι αἱ οἷαι δήποτε ἐθνικαὶ περιπέτειαι σχετίζονται πρὸς μόνον τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν τῆς πνευματικῆς παραγωγῆς, πρὸς τὸν ἀριθμὸν δηλ. καὶ τὴν ἀξίαν τῶν συγγραφέων, ἐπὶ δὲ τῶν τύπων τῆς γλώσσης τόσην μόνην ἔχουσιν αἱ ἐθνικαὶ περιπέτειαι ἐπίδρασιν ὅσην καὶ ἐπὶ τῶν πράσσων καὶ γογγυλίων. * Ἀλλ' ἂν πρὸς πλήρη ἐκτίμησιν τῆς ἀστειότητος τῶν ἀνωτέρω ἐνστάσεων δὲν εἶναι ὅλως περιτταὶ στοιχειώδεις τινες γλωσσολογικαὶ γνώσεις, οὐδεμιᾶς τοιαύτης ἔχει τις ἀνάγκην ὅπως θαυμάσῃ ὅλην τὴν πρωτοτυπίαν τοῦ κατωτέρω ἰσχυρισμοῦ: «ὅτι ἡ δημώδης γλῶσσα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γένηται ἀσπαστὴ εἰς ἔθνος δεόμενον τῶν καλαισθητικῶν ἀπὸ τῆς καλλιλογίας ἀπολαύσεων.»

Ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου δισταγμοῦ ἢ φόβου συγκρούσεως πρὸς τὰ πράγματα, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν τὸν κ. Α. Γ. Η. ὅτι ἀληθὲς εἶναι μόνον τὸ ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον· ὁ μόνος δηλ. λόγος δι' ὃν ἀνέχονται ἀκόμη οἱ Ἕλληνες τὴν καθαρεύουσαν εἶναι, ὅτι ὁ πόθος αἰσθητικῆς ἀπολαύσεως δὲν εἶναι ἀκόμη παρ' αὐτοῖς οὔτε τόσον κοινὸς οὔτε ἀρκούντως ζωηρός, ὥστε νὰ θεωρήσωσι κατεπείγουσαν τὴν διὰ πάσης θυσίας ἀπαλλαγὴν ἀπὸ γλώσσης τελείως ἀχρήστου πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτοῦ. Αἱ μὲν ἀνώτεραι τάξεις ἐντρυφῶσιν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Musset καὶ τοῦ Daudet, ὁ δὲ λαὸς ἀρκεῖται εἰς ἐρωτικὰ δίστιχα καὶ τὰς Πανουργίας τοῦ Μπερτοδούλου. Ἀληθὲς εἶναι ὅτι καὶ ἔπη καὶ δράματα καὶ κωμῳδίαι καὶ ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις καὶ παντοῖα ἄλλα ἔργα δημοσιεύονται κατ' ἔτος πολλὰ ἐν γλώσσῃ καθαρευούσῃ· πάντα ὅμως φέροντα ἐπὶ κεφαλῆς ὡς ἐπιτύμβιον τὴν πένθιμον ἀγγελίαν, ὅτι παρὰ μόνον τῶν ἐπερχομένων γενεῶν ἐλπίζει ὁ συγγραφεὺς νὰ δικαιωθῇ. Τὰ οὕτω προκηδευόμενα ἔργα εἶναι μὲν ἐν συνόλῳ ἄξια τῆς τύχης των, ἀλλ' ἂν ἐγκύψῃ τις ἐπ' αὐτὰ ἀναζητῶν τὸ αἴτιον τῆς γενικῆς ἀποτυχίας, πείθεται ἀδιστάκτως, οὐχὶ ὅτι εἰς οὐδένα τῶν παρ'

* Τῶν ἐξόχων συγγραφέων ἡ ἐπίδρασις περιορίζεται εἰς τὸ ν' ἀποβῇ ἐπί τινα χρόνον βραδύτερον τὸ ῥεῦμα τῆς μεταβολῆς τῶν γλωσσῶν.

ἡμῖν γραφόντων ηὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ χαρίσῃ κόκκον εὐφυΐας, εὑρετικότητος, κρίσεως ἢ φιλοκαλίας, ἀλλὰ μόνον ὅτι οὐδεμία τῶν χαρισμάτων τούτων δόσις εἶναι ἱκανὴ νὰ καταστήσῃ τὴν καθαρεύουσαν χρήσιμον εἰς ποιητὴν ἢ συγγραφέα. Ὡς ἐπειράθημεν νὰ ἐξηγήσωμεν ἀνωτέρω, ἡ τέχνη τῶν διορθωτῶν περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ στερήσῃ τὴν γραπτὴν γλῶσσαν τῆς συντομίας, τῆς γοργότητος καὶ τῆς εὐφωνίας τῆς δημώδους. Καὶ πάντα ὅμως τὰ προσόντα ταῦτα ἂν εἶχεν ἡ καθαρεύουσα, ἀδύνατον καὶ πάλιν θὰ ἦτο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς καλλιτέχνην, διὰ τὸν λόγον ὅτι μόνης τῆς λαλουμένης τὰς λέξεις ἐσυνειθίσαμεν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ νὰ συνδέωμεν μετὰ τῶν πραγμάτων καὶ αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα ἑρμηνεύουσι· μετὰ πείνης, δίψης, φόβου, χαρᾶς, ἀποστροφῆς, ὀρέξεως, ἀηδίας, νυσταγμοῦ, ὀνείρων, γέλωτος καὶ δακρύων, μετὰ τῆς εὐχῆς θνήσκοντος πατρός, μετὰ μητρικῶν καὶ ἄλλων ἔπειτα φιλημάτων. Ἕκαστον αἴσθημα ἀποτελεῖ οὕτω μετὰ τῆς παραστατικῆς αὐτοῦ λέξεως ἀδιάσπαστον ζεῦγος, καὶ μόνον αὕτη δύναται νὰ ἐξεγείρῃ τὸ αἴσθημα αὐτομάτως καὶ ἀκαριαίως ὡς ἦχος κώδωνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐσυνειθίσαμεν νὰ ὑπακούωμεν ἅμα γεννηθέντες. Πᾶσα δὲ τοῦ ἤχου τούτου ἀλλοίωσις προσπίπτει εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῖν ὡς παράκρουσις καὶ πάντοτε ὡς τοιαύτη. Κατὰ τῶν τύπων τῶν νηπιόθεν συνήθων ἡμῖν λέξεων οὔτε διδάσκαλοι ἰσχύουσιν οὔτε βιβλία, οὐδ' ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀπαλλαγῆς τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ μητροδιδάκτου «χυδαϊσμοῦ» παρὰ νὰ ὑποβάλῃ ὁ κ. Κόντος καὶ τὰς μητέρας καὶ τὰς τροφοὺς εἰς ἐντρίψεις ἀττικισμοῦ, ὡς ὑποβάλλουσιν αὐτὰς οἱ ἰατροὶ εἰς ἐντρίψεις ὑδραργύρου πρὸς ἐξάλειψιν ἄλλου τινος ἰοῦ. Μέχρις οὗ ὅμως κατορθώσωσιν οἱ ἀρχαϊσταί, εἴτε διὰ τοῦ ἀνωτέρω ὑποδειχθέντος εἴτε δι' ἄλλου τρόπου, νὰ ἐξαττικίσωσι καὶ τῶν νηπίων τὰ ψελλίσματα, πᾶσα ἐκφορὰ λέξεως νηπιόθεν συνήθους κατὰ τύπον διάφορον τοῦ μητροδιδάκτου, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἠχῇ ὡς βάρβαρος εἰς τὴν ἀκοὴν ἡμῶν. Τοῦτο ἐπόμενον ἦτο νὰ αἰσθανθῶσι πρὸ παντὸς ἄλλου οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Εἰς δὲ τοὺς μὴ πειθομένους ὅτι καλῶς ἔπραξαν ἀπολακτίζοντες τὴν καθαρεύουσαν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν πειστικώτερόν τι τῆς συγκρίσεως τῶν λυρικῶν τοῦ Χριστοπούλου καὶ τοῦ «Ὕμνου» τοῦ Σολωμοῦ πρὸς τὸν «Βλαχάβαν» καὶ τὴν «Τουρκομάχον Ἑλλάδα,» ὧν ἡ διάφορος ἀξία δύναται ν' ἀποδοθῇ εἰς ἀνισότητα ποιητικῶν χαρισμάτων, στίχους δηλ. τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ γράψαντος καὶ καθαρεύοντας καὶ δημώδεις. Ἀφοῦ ἀναγνώσῃ τις στροφάς τινας τοῦ «Στομίου τῆς Πρεβέζης» τῆς «Κλεισόβας» τοῦ «Μεσολογγίου» ἢ ἄλλου καθαρεύοντος ἔργου τοῦ μακαρίτου Ζαλακώστα ἂς παραβάλῃ ταύτας πρὸς τοὺς κατωτέρω στίχους:

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς καὶ ψιλὰ ἔπεφτε χιόνι......

Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη
Στοῦ παιδιοῦ της τὴν κούνια σκυμμένη
Δέκα νύχτες δὲν ἔκλεισε μάτι.........

—

Τὸ γιατρὸ καθὼς εἶδε, ἐσηκώθη
Σὰν τρελλή· Ὅλοι γύρω ἐσωπαίναν.
Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς της οἱ πόθοι
Μὲ τὰ λόγια ἀπ' τὸ στόμα της βγαῖναν.

—

«Ὦ κακὸ ποῦ εὑρῆκε μεγάλο!
Τὸ παιδί μου, Γιατρέ, τὸ παιδί μου.
Ἕνα τὤχω, δὲν μ' ἔμεινεν ἄλλο·
Σῶσέ μού το καὶ παρ' τὴν ψυχή μου.

—

Κι' ὁ γιατρὸς μὲ τὰ μάτια σκυμμένα
Πολλὴν ὥρα δὲν ἄνοιξε στόμα.
Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
Μὴ φοβᾶσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.

—

Κ' ἐκαμώθη πῶς θέλει νὰ σκύψῃ
Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἰδῇ τὸ σφυγμό του.
Ἕνα δάκρυ ἐπροσπάθαε νὰ κρύψῃ
Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

—

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσε κτλ.

Τοῦ ἀνωτέρω ποιηματίου ἡ ὑπόθεσις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ κοινὸς τύπος, καὶ οὔτε μεταφορά τις ὑπάρχει ἐν αὐτῷ οὔτε εἰκὼν καμμία, μόνον δὲ ποιητικὸν τέχνασμα ἡ ἐπῳδὸς «Στοῦ σπητιοῦ μου τὴ στέγη ἐβογγοῦσεν» ἡ ἀντηχοῦσα κατὰ τακτικὰ διαλείμματα ὡς κροῦσμα κώδωνος ἐπιθανατίου. Ποῦ λοιπὸν ἔγκειται τοῦ ἀκαλλωπίστου, τοῦ γυμνοῦ τούτου καλλιτεχνήματος ἡ μαγεία; Εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας ἐκφράζεται ἐν αὐτῷ αἴσθημα ἀληθὲς διὰ τῶν λέξεων, αἵτινες θ' ἀνήρχοντο αὐτομάτως εἰς τὰ χείλη τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου. Πρὸς ἔκφρασιν αὐτοῦ ἀδύνατον εἶναι νὰ χρησιμεύσωσιν ἄλλαι ἢ ν' ἀλλοιωθῶσιν οἱ τύποι τῶν χρησίμων διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς γράμματος ἢ τῆς μετακινήσεως ἑνὸς τόνου. Πῶς τῷ ὄντι νὰ φαντασθῇ τις μητέρα ἀπηλπισμένην, ὁρμῶσαν πρὸς τὸν γιατρὸν καὶ κράζουσαν: «Τὸ παιδίΟΝ μου, ἰΑτρέ, τό, παιδίΟΝ μου;» Συγκίνησις καὶ κατανάλωσις ἤχου περιττοῦ εἶναι πραγματα ἀνεπίδεκτα συμβιβασμοῦ καὶ πᾶσα περιττεύουσα συλλαβὴ ἠχεῖ εἰς τὴν ἀκοὴν ὡς ἀφόρητος βαρβαρισμός. Τί ἄλλο ὅμως κατώρθωσαν τῆς γλώσσης οἱ διορθωταί, κολλῶντες νεκρὰς συλλαβὰς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν λέξεων, παρὰ νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν περιττόφωνον, ὥστε ἀδύνατον εἶναι νὰ περιβληθῇ οἷον δήποτε αἴσθημα ἔνδυμα ἀκριβῶς ἁρμόζον, ἀλλὰ μόνον νὰ τυλιχθῇ εἰς πλατύτερον τοῦ δέοντος, πολύπτυ-

χον καὶ κακόμορφον σάκκον. Τοῦτον ἀπετίναξαν ἤδη χάριτι θείᾳ οἱ ποιηταί. Τίς ὅμως δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι εἶναι τὸ αἴσθημα εἰς παν εἶδος πεζογραφίας περιττὸν ἢ ὅτι δὲν πρέπει καὶ τὴν ἰδέαν νὰ περισφίγγῃ τὸ ἠχηρὸν αὐτῆς ἔνδυμα τόσον ἀκριβῶς καὶ ἀπερίττως, ὥστε νὰ νομίζωμεν ὅτι θαμβούμεθα ὑπὸ τοῦ γυμνοῦ αὐτῆς κάλλους; Εἰς δὲ τοὺς προτιμῶντας τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ γεγονότα ἀρκούμεθα νὰ ἐνθυμίσωμεν, ὅτι οἱ μὲν στιχουργήσαντες εἰς τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν, ὁ Βηλαρᾶς, ὁ Χριστόπουλος, ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ζαλοκώστας καὶ ὁ Παράσχος κατώρθωσαν πλειστάκις νὰ μεταδώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἀπόλαυσιν αἰσθητικὴν διὰ ποιηματίων, δυναμένων νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ καλὰ τοιαῦτα, ἐνῷ ἐκ τῶν χιλιάδων τόμων τῶν ἀπὸ αἰῶνος πεζογραφούντων λογίων οὔτε μία δύναται ν' ἀποκοπῇ σελίς, ἀξία συγκρίσεως πρὸς σελίδα τοῦ Θεοφίλου Γωτιέ, τοῦ Ρενάν, τοῦ Ἐδγάρδου Ροε, τοῦ Λεοπάρδη, του Ἄϊνε, τοῦ Schopenhauer ἢ καὶ μετριωτέρων λογογράφων. Τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον, ὅτι οὐχ ἧττον τοῦ ποιητοῦ ἔχει ἀνάγκην καὶ ὁ συγγραφεὺς παραστάσεως ζωηρᾶς, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλως δυνατὴ ἢ διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων, τοὺς ὁποίους πρώτους συνεζεύξαμεν μὲ ἀντιλήψεις καὶ συγκινήσεις πραγματικάς. Καὶ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι διὰ γλώσσης τεχνητῆς κατορθοῦσιν οἱ Ἕλληνες νὰ συνεννοῶνται ὅπως δήποτε μεταξυ αὐτῶν καὶ νὰ συντάσσωσι αἰνεσίμους διατριβάς, καταστατικὰ ἑταιριῶν, ἄρθρα ἐφημερίδων, κατασχετήρια, ἱερὰς ἱστορίας, ἀσκήσεις πεζικοῦ, λογοδοσίας καὶ περιλήψεις πλειστηριασμῶν, δύσκολον ὅμως καταντᾷ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἰς ταῦτα ἀπέβλεπε καὶ περιωρίζετο ἡ φιλοδοξία τῶν περιφρονησάντων τὴν μητρικὴν αὐτῶν γλῶσσαν ἐν ὀνόματι τῆς καλλιεπείας τοῦ Πλάτωνος, τῆς χάριτος τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τῆς δεινότητος τοῦ Δημοσθένους. Ἀπορεῖ δέ τις ἀληθῶς ἂν νὰ δακρύσῃ πρέπει ἢ νὰ γελάσῃ, βλέπων ἑκατονταετεῖς ὑπὲρ καλλιλογίας ἀγῶνας καταλήξαντας εἰς δημιουργίαν γλώσσης μόνον τῶν διδασκάλων καὶ τῶν δικαστικῶν κλητήρων δυναμένης νὰ πληρώσῃ τὰς εὐχάς. Οὐδ' ἦτο δυνατὸν ν' ἀπολήξῃ εἰς ἄλλο ἀποτέλεσμα ἡ ἀθέτησις τῶν θεμελιωδῶν νόμων, καθ' οὓς διεμορφώθησαν πάντων τῶν ἀνθρώπων αἱ γλῶσσαι. Ἐνῷ πάσης ἄλλης τὸ μὲν ὑλικόν, ἤτοι τοὺς τύπους, κατέβαλεν ὁ λαός, τὴν δὲ χρῆσιν αὐτοῦ ἐκανόνισεν ὁ συγγραφεύς, εἰς μόνους ἡμᾶς ἐπεφύλαξεν ἡ ἀστοργία τῆς Μοίρας τὴν ἀντικατάστασιν ἀμφοτέρων διὰ διδασκάλων. Μόνον οὗτοι ἠδύναντο νὰ λησμονήσωσι τὸ εὐαγγελικόν: « Οὐκ ἐν ἄρτῳ μόνον ζήσεται ὁ ἄνθρωπος » καὶ νὰ καταδικάσωσι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς ξηροφαγίαν. Ἐν ἐποχῇ δὲ καθ' ἣν ἡ ἐπίδρασις τῆς Τέχνης, καὶ μάλιστα τῆς τέχνης τοῦ λόγου, ὁμολογεῖται καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας συντελεστικωτερα πρὸς ἔξαρσιν τοῦ πνεύματος καὶ ἡμέρωσιν τῆς ψυχῆς, μόνοι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Φειδίου ἠγωνίσθησαν καὶ κατώρθωσαν νὰ καταστήσωσι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ἄχρηστον εἰς τὸν τεχνίτην. Εἰς γλῶσσαν ὅμως ἄχρηστον εἰς τοῦτον οὐδὲν ἄλλο ἁρμόζει ὄνομα πλὴν τῆς βαρβάρου. Ἡ μόνη τῷ ὄντι μεταξὺ τῆς γλώσσης τῶν βαρβάρων καὶ τῶν ἡμέρων λαῶν διαφορὰ εἶναι, ὅτι τῆς μὲν πρώτης ὁ σκοπὸς περιορίζεται εἰς τὴν συνεννόησιν, ἡ δὲ ἄλλη χρησιμεύει καὶ ὡς ὄργανον ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς. Ταύτης ὁ πόθος ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ θερμάνῃ ἡμέραν τινὰ καὶ τοῦ Ἕλληνος τὰ στήθη, καὶ ἀδύνατος ἐκ τούτου φαίνεται ἡμῖν ἡ ὁριστικὴ ἐπικράτησις γλώσσης μὴ δυναμένης νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν τοιοῦτον πόθον.

Ὅσα ἀνωτέρω ἐμακρηγορήσαμεν πρὸς ἀπόδειξιν, ὅτι αὐτοχρῆμα ἀφόρητον κατήντησε τὸ γλωσσικὸν ἡμῶν καθεστός, ἐπιτρέπουσιν ἤδη νὰ ἐκφράσωμεν δι' ὀλίγων καὶ σαφῶν λέξεων τὴν γνώμην ἡμῶν περὶ τοῦ συστήματος τοῦ κ. Ψυχάρη. Κατὰ τῆς παρ' αὐτοῦ προτεινομένης λύσεως, ἥτις συνίσταται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν μετάπλασιν κατὰ τοὺς τύπους τῆς δημώδους τῶν λέξεων ὅσας παρελάβομεν ἀναλλοιώτους ἐκ τῆς ἀρχαίας, οὐδεμία ἄλλη ὑπάρχει βάσιμος ἔνστασις παρὰ μόνον ὁ ἐξαφνισμὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἡ βαρύτης ὁμολογοῦμεν καὶ πάλιν ὅτι εἶνε μεγίστη, ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ ἐξεγειρόμενοι κατὰ τῆς ἀηδίας τῶν νεοχαράκτων ἀττικισμῶν, πρόκειται νὰ προξενήσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην ἀνάλογον αἴσθημα, διὰ τῆς ἀλλοιώσεως λέξεων ἀπὸ πολλοῦ συνήθων ὑπ' ἄλλον τύπον. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν λέξεων τούτων εἶναι χρήσιμοι εἰς μόνους τοὺς λόγους, οἵτινες δύνανται νὰ ὑποτεθῶσιν ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωσι τὰ ἐκ τῆς διγλωσσίας δεινὰ καὶ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπ' αὐτῆς ἐξαφνισμὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ· ἐνῷ ἀδύνατον εἶνε εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν νὰ μεταβάλῃ τοὺς τύπους τῶν συνήθων λέξεων, τὰς ὁποίας καὶ αὐτοὶ οἱ λόγιοι μεταχειρίζονται ἀμεταπλάστους ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ καὶ ἀποφεύγουσι κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν τῷ γραπτῷ. Ὅσον λοιπὸν καὶ ἂν φαίνεται δυσχερὴς ἡ λύσις, ἣν προτείνει ὁ κ. Ψυχάρης, ἔχει τοῦτο τοὐλάχιστον ὑπὲρ αὐτῆς, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη καμμία. Ἢ δίγλωσσοι καὶ ἄγλωσσοι πρέπει νὰ μείνωμεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα ἢ νὰ πράξωμεν σήμερον, παλαίοντες κατ' ἀσυγκρίτως μεγαλειτέρων δυσχερειῶν, ὅσα ἔπρεπε νὰ πραχθῶσι καὶ δεν ἐπράχθησαν πρὸ ἑ-

κατονταετίας. Τοῦτο δὲν τὸ νομίζομεν ἀδύνατον, εὐθὺς ἅμα αἰσθανθῇ ἡ πλειονοψηφία τῶν γραφόντων, ὅτι πολὺ μεγαλειτέρα τοῦ κόπου καὶ τῶν θυσιῶν, αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀπαλαγὴν ἀπὸ τῆς διγλωσσίας εἶνε ἡ ἐκ ταύτης ζημία. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος οἱ αἰσθανόμενοι τοῦτο εἶνε, δυστυχῶς, ὀλίγιστοι καὶ οὐδ' οὗτοι πιστεύουσι δυνατὴν τὴν διὰ μιᾶς ἐπάνοδον εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης, ἀναλογιζόμενοι ὅτι πάντοτε μὲν δύσκολα εἶνε τὰ μεγάλα πηδήματα καὶ ἔτι δυσκολώτερα πρὸς τὰ ὀπίσω. Οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν εἰς ταῦτα νὰ προσθέσωμεν παρὰ μόνον, ὅτι ἡ δημοτικὴ γλῶσσα τοῦ «Ταξιδιοῦ» ὁμοιάζει κατὰ τὴν καθαρότητα καὶ τὴν ἀμιξίαν πρὸς τὰς ἐν τοῖς χημείοις διαφανεῖς ἐκείνας ἀποκρυσταλλώσεις οὐσιῶν, τὰς ὁποίας οὐδέποτέ τις ἀπαντᾷ ἐν φυσικῇ καταστάσει οὕτω ἀσπίλους καὶ ἀμιάντους. Ἡ ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος λαλουμένη σήμερον γλῶσσα φέρει, δυστυχῶς, σαφῆ ἴχνη τῆς ἀπ' αἰώνων ἐπιδράσεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ σχολείου Τὸν τοιοῦτον, τὸν οὐχὶ μὲν σπουδαῖον ἀλλὰ καὶ οὔτε ἀναίσθητον μολυσμὸν τοῦ προφορικοῦ λόγου, πρέπει ἄρα νὰ θεωρήσωμεν ὡς γεγονός, καὶ νὰ ὑποταχθῶμεν εἰς τοῦτο, ἢ νὰ μεταχειριζώμεθα γράφοντες γλῶσαν ἱκανῶς δημοτικωτέραν τῆς λαλουμένης; Πολὺ ἁρμοδιώτερον ἡμῶν νομίζοντες τὸν κ. Ψυχάρην πρὸς λύσιν τοῦ περιέργου τούτου γλωσσικοῦ ζητήματος τὸ ὑποβάλλομεν εἰς αὐτόν, οὐχὶ ὡς ἔνστασιν, ἀλλ' ὡς ἁπλῆν ἀπορίαν, περιοριζόμενοι νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι, ἂν ἐγράφομεν κατὰ τὴν γλῶσσαν τοῦ «Ταξιδίου» δὲν θὰ ἐγράφομεν ἀκριβῶς ὡς ὁμιλοῦμεν.

Κάλλιστα γνωρίζοντες ὅτι ὁ κ. Ψυχάρης, ὡς πάντες οἱ ἐλαυνόμενοι ὑπὸ πεποιθήσεως εἰλικρινοῦς, περὶ μόνης τῆς ἐπιτυχίας τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ μεριμνᾷ ἐνομίσαμεν ὅτι πολὺ περισσότερον εὐχαριστοῦμεν αὐτόν, ἀγωνιζόμενοι ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἔχει δίκαιον γλωσσικῶς ἢ ἐνδιατρίβοντες περὶ πᾶσαν ἄλλην τοῦ βιβλίου του ἀρετήν. Εὐχάριστον ἐν τούτοις εἶναι ὅτι ὡς ὁ συγγραφεὺς τοὐλάχιστον ἐξετιμήθη δεόντως παρὰ τῶν ἱκανῶν «ἀπολαύσεως αἰσθητικῆς». Τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἀνεκοίνωσαν εἰς ἡμᾶς τινες τούτων ὡς ἑξῆς: «Κρίμα νὰ γραφοῦν τόσα ὡραῖα πράγματα εἰς γλῶσσαν τῆς ταβέρνας». Ὁ ἔπαινος οὗτος δὲν εἶναι βεβαίως μικρός· πολὺ ὅμως μεγαλείτερον θεωροῦμεν ἡμεῖς τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ εἰς τὴν καθαρεύουσαν ἂν μετεφράζετο τὸ «Ταξίδι» καὶ πάλιν θ' ἀπέμενεν αὐτῷ ἱκανὴ ἀξία. Αὕτη ἔγκειται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἁβρότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τὸν ἄκρον καλλωπισμὸν τοῦ ὕφους, ἐξ ὧν τὸ βιβλίον του ἐνθυμίζει συγχρόνως τὴν «Αἰσθηματικὴν περιήγησιν» τοῦ Sterne καὶ τὰ «Πεζὰ ποιημάτια» τοῦ Baudelaire, συγγραφέων οἵτινες φημίζονται ὡς κατορθώσαντες νὰ ἐκφράσωσι πράγματα ἱκανῶς δυσέκφραστα μετὰ θαυμαστῆς ἐναργείας. Ἀλλ' οὐδ' εἰς ταῦτα ἀρκούμενος ὁ κ. Ψυχάρης ἐπεχείρησεν ἐν κεφαλαίῳ ἐπιγραφομένῳ «Ἀγάπη» νὰ προσφέρῃ ἡμῖν ἀπόγευμα τῆς θεωρίας ἐκείνης τῶν πανθεϊστῶν, δι' ἧς συνδιαλλάσσονταί καὶ σχεδὸν ταυτίζονται ἐν τῇ ἀγάπῃ ὁ θάνατος μετὰ τῆς ἀθανασίας· κατώρθωσε δὲ καὶ τοῦτο διὰ τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων δι' ὧν ἐκφράζει ὁ αἰγοβοσκὸς τὴν ἰδικήν του ἀγάπην εἰς τὴν πληγώσασαν τὴν καρδίαν του Ἀμαρυλλίδα. Οὐδὲ πρέπει νὰ ἐκπλησσώμεθα διὰ τοῦτο. Ὅσον τῷ ὄντι μᾶλλον πολύπλοκον, δύσληπτον, μεταφορικὸν καὶ νεφελῶδες εἶναι τὸ νόημα, τὸ ὁποῖον ἀγωνίζεταί τις νὰ μεταδώσῃ, κατὰ τοσοῦτον πρέπει νὰ ἦναι ἐκφραστικώτεραι καὶ δημοτικώτεραι αἱ λέξεις, τὰς ὁποίας μεταχειρίζεται πρὸς τοῦτο, ὡς κάλλιστα ἐνόησεν ὁ Schopenhauer, ὁ Ῥενάν, ὁ Taine καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν φιλοσοφούντων ηὐτύχησαν νὰ ἦναι καὶ συγγραφεῖς. Ὁλόκληρον ἐν ἑνὶ λόγῳ τὸ «Ταξίδι» εἶναι πειστικωτάτη ἀναίρεσις τῆς πλάνης τῶν συγχεόντων τὸ ὕφος μετὰ τῆς γλώσσης, τῶν διαιρούντων εἰς ταπεινοὺς καὶ ὑψηλούς, εἰς χαρίεντας καὶ ἀγροίκους, οὐχὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἀλλὰ τοὺς γραμματικοὺς τύπους. Κατὰ τῆς πλάνης ταύτης εἴχομεν ἤδη ν' ἀντιτάξωμεν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ σκαιότης, ἡ ἀγροικία, ἡ στείρωσις τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἔνδεια αἰσθήσεως καὶ νοῦ ἀπεδείχθησαν πάντοτε ἀκριβῶς ἀνάλογοι τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ὄγκου τῶν ἀττικισμῶν, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζεται ἕκαστος τῶν παρ' ἡμῖν γραφόντων. Τὴν ἀπόδειξιν καθιστᾷ ἤδη ἀρτίαν ἡ παρὰ τοῦ κ. Ψυχάρη σύζευξις τῶν λέξεων καὶ τῶν τύπων τοῦ γεωργοῦ καὶ τοῦ λεμβούχου πρὸς τὰ ὑψηλότατα τῶν νοημάτων καὶ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἐπιτεχνήσεως τοῦ ὕφους.

Ἀφοῦ συγχαρῶμεν τὸν συγγραφέα διὰ τὸ βιβλίον του καὶ ἔτι μᾶλλον διὰ τὴν τόλμην του, νομίζομεν καθῆκον ἡμῶν νὰ κύψωμεν εἰς τὸ ὠτίον του καὶ νὰ ψιθυρίσωμεν μετ' ἀδελφικοῦ θάρρους τὰ ὀλίγα ταῦτα: «Ὡς ἐπιστήμων ἔχεις πληρέστατα δίκαιον γράφων ὅπως γράφεις· πᾶς ὅμως ἀναμορφωτὴς πρέπει, πλὴν τοῦ ἀπολύτως ὀρθοῦ, νὰ λαμβάνῃ ἑκάστοτε ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ δυνάμενον νὰ συντελέσῃ εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, ἀποφεύγων πρὸ πάντων νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς κατηχουμένους πᾶσαν ἄσκησιν μὴ ἀπολύτως ἀναγκαίαν πρὸς σωτηρίαν. Ἡ ὅρασις ἡμῶν, ὡς ἤδη εἴπομεν, διεστράφη. Τὰ *ἀφτός*, *καφκιέσαι*, *Ἐβρώπη*, ὁ τύπος *τὸν ἐμαφτότης*, ἡ *ρόδα* ἀντὶ τοῦ δημοτικωτάτου τροχὸς καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα, καίτοι ἐπιστημονικῶς ὀρθά, οὔτε ἀπαραίτητα εἶναι οὔτε φαίνεται ἡ ἐξ αὐτῶν ὠφέλεια ἀνάλογος τῆς δυ-

σχολίας τῆς καταπόσεως. Στέρξε λοιπὸν παραχωρήσεις τινάς, τοὐλάχιστον ὀρθογραφικάς, αἵτινες εἶναι ὅλως ἀζήμιοι. Τὸ ὑπερήφανον «Fais ce que dois» τῶν ἱπποτῶν πρέπει νὰ συγκιρνᾷ μέχρι τινος ὁ θέλων νὰ εὐεργετήσῃ τοὺς ἀνθρώπους διὰ τοῦ «ὁ σκοπὸς δικαιόνει τὰ μέσα» τοῦ Λογιόλα.»

Οὐδόλως ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὅσα εἴπομεν ἀνωτέρω ὑπὲρ τῆς μητρικῆς ἡμῶν γλώσσης θὰ προκαλέσωσι καὶ πάλιν τὰς ἐρωτήσεις: «Διατί λοιπὸν δὲν τὴν γράφεις ἀμιγῆ, καὶ εἰς τί χρησιμεύει ἡ ἀνύμνησις αὐτῆς καὶ ὁ ἐξευτελισμὸς τῆς καθαρευούσης;» Εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐρωτήσεων ἐδικαιούμεθα ἴσως ν' ἀπαντήσωμεν, ὅτι ἐνδέχεται ν' ἀπεθάῤῥυνεν ἡμᾶς ὁ τρόπος δι' οὗ ὑπεδέχθησαν οἱ ἐρωτῶντες τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ψυχάρη· ἄνευ ὅμως τῆς ἐλαχίστης εἰρωνείας ἀπαντῶμεν ἀδιστάκτως εἰς τὴν δευτέραν, ὅτι πολὺ ἀπατῶνται οἱ νομίζοντες εἰς οὐδὲν χρησιμεύουσαν τὴν ἀντιπάθειαν κατὰ τῆς τεχνητῆς γλώσσης. Ἡ καθαρεύουσα ὁμοιάζει τὸ διεστραμμένα ἐκεῖνα καὶ κακότροπα γύναια τὰ ὁποῖα, οὐχὶ ὁ ἀγαπῶν, ἀλλὰ μόνος ὁ περιφρονῶν δύναται νὰ καθυποτάξῃ καὶ νὰ περιορίσῃ διὰ τῆς μάστιγος ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας. Πρῶτος λοιπὸν καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ὅπως γράψῃ τις ὑποφερτῶς τὴν λεγομένην καθαρεύουσαν εἶναι ἡ πεποίθησις ὅτι δὲν ἀξίζει τίποτε. Τὸν δὲ ἀμφιβάλλοντα περὶ τούτου παρακαλοῦμεν νὰ συγκρίνῃ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων διδασκάλων τὰ ἔργα τοῦ κ. Βερναρδάκη ἢ πρὸς τὰ τῶν συναδέλφων του τὰ ἄθρα τοῦ κ. Γαβριηλίδη. Μόνοι οἱ πιστεύοντες ὅτι, ὅσα ἀπὸ τοῦ Σοφιανοῦ μέχρις ἡμῶν εἰσήχθησαν εἰς τὴν λελουμένην ἀλλότρια αὐτῆς στοιχεῖα οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ βαρβαρισμοί, κατορθοῦσι νὰ περιορίσωσι εἰς τὸν ἐλάχιστον ὅρον τὴν ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἀηδίαν.

Ε. Δ. Ροΐδης.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΚΟΣΜΟΥΜΕΝΑΙ

Ὅτε τόση καὶ τοσοῦτον ἀξιέπαινος καταβάλλεται ἐπιμέλεια πρὸς διακόσμησιν τῆς ἡμετέρας ἱστορικῆς πρωτευούσης, ἵνα φανῇ εὐπροσωποτέρα εἰς τοὺς μέλλοντας μετ' ὀλίγον νὰ ἐπιδημήσωσιν εἰς αὐτὴν ξένους ἐκ πάσης τῆς γῆς, ἐπιτραπήτω μοι, γραωδῶς ταυτολογῶν, νὰ ἐπαναλάβω ἐν περιλήψει ἐνταῦθα τινὰ περὶ μικρῶν τινῶν ἀλλ' ἀναγκαίων, κατ' ἐμέ, βελτιώσεων. Ἀληθὲς ὅτι οὐχὶ ἅπαξ περὶ αὐτῶν κατὰ καιροὺς διέλαβον· ἀλλ' οὐδεὶς φθόνος, διότι τὰ περὶ αὐτῶν ἄλλοτε γραφέντα μοι ἢ δὲν ἀνεγνώσθησαν, ἢ μόλις ἀναγνωσθέντα ἐλησμονήθησαν· ἄλλως, ἂν μὲν ὀρθὰ ἐκρίνοντο, πρέπει νὰ πιστεύσω ὅτι θὰ ἐξετελοῦντο, ἂν δὲ ἄτοπα, ὅτι ὡς δημοσίως ἐγράφησαν, οὕτω καὶ θ' ἀνῃροῦντο.

Ὅπως δήποτε, σήμερον ἢ ποτὲ μοὶ φαίνεται κατάλληλος ἡ στιγμὴ ὅπως ἀνακαλέσω αὐτά, καὶ δὴ ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τούτῳ φιλολογικῷ περιοδικῷ, καθ' ὅσον πλὴν τοῦ πρακτικοῦ των δὲν στεροῦνται ὅλως καὶ ἐπιστημονικοῦ τινος χαρακτῆρος. Εἰσὶ δέ, τὰ κυριώτερα κἂν, τὰ ἑπόμενα.

Α'

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν διψᾷ. Ὅτε τὸ πρῶτον τὴν εἶδον, κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς Τουρκοκρατίας, εἶχεν ἑπτὰ χιλιάδας κατοίκων· σήμερον ἔχει, κατὰ πρῶτον πάλιν μετὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους, περὶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας, μετὰ πλειόνων ἀναγκῶν καὶ ἀνωτέρων ἀξιώσεων καθαριότητος, καταβρέγματος, ἀρδεύσεως δημοσίων φυτειῶν. Ὅτε τῷ 1856 ἀπετέλουν μέρος τοῦ ὑπουργείου, προϊόντος τοῦ πληθυσμοῦ, ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος ἀπέβαινεν ἤδη δυσανάλογος πρὸς αὐτόν, εἰ καὶ εἰς βαθμὸν ἀσυγκρίτως μικρότερον παρὰ σήμερον. Τότε ἔφερα εἰς γνῶσιν τῶν συναδέλφων μου, ὅτι συνεχέστατα, διϊππεύων τὴν πεδιάδα τὴν μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Ἀμαρουσίου, παρετήρησα σειρὰν ὡς ἐγκαταλελειμμένων φρεάτων, ἅτινα μοὶ ἐφαίνοντο ἐλέγχοντα τὴν ὕπαρξιν ὑδραγωγείου.

Ἡ κυβέρνησις τότε, μὴ ἀδιαφορήσασα πρὸς τὴν πληροφορίαν, ἐζήτησε παρὰ τῆς βουλῆς πίστωσιν 40 χιλιάδων δραχμῶν, καὶ δι' αὐτῶν ἐρευνήσασα τὰ φρέατα, εὗρε, καὶ ὅσον ἐνεδέχετο ἐκαθάρισε, τὸ ὑδραγωγεῖον τοῦ Ἀδριανοῦ, δι' οὗ, ἂν καλῶς ἐνθυμῶμαι, ἐδιπλασιάσθη τότε ἡ ποσότης τοῦ ὕδατος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων ἐχώρει ὁσημέραι ταχέως αὐξανόμενος, ὥστε ἡ ἀναλογία τῆς λειψυδρίας δὲν ἠλαττοῦτο, ἴσως καὶ ηὔξανε. Πολλάκις, καὶ ἀφ' οὗ ἐξῆλθον τῆς ἐξουσίας, ἐνορῶν τὴν δυσχέρειαν εἰς ἣν ἀναγκαίως θὰ ἐνέπιπτεν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅσον κατὰ τὰ λοιπὰ ἀνεπτύσσετο, ἐφρόνουν, καὶ εἶπον ἐπίσης, ὅτι ὀφείλομεν νὰ μετακαλέσωμεν ἔμπειρόν τινα καὶ πεπαιδευμένον ὑδραυλικὸν ἐξ Εὐρώπης, ὅστις ἐρευνήσας τὰ φρέατα τῆς πόλεως, ὧν πολλὰ ἤκουον ὅτι ἔχουσι ῥέον ὕδωρ, νὰ ἐξακριβώσῃ ἂν τις ἠδύνατο νὰ γίνῃ συγκέντρωσις καὶ σκόπιμος χρῆσις αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τὰς προτροπάς μου ταύτας προσοχὴ δὲν ἐδόθη, εἴτε διότι τότε οὐδεμίαν πλέον αὐτὸς ἐξήσκουν ἐπιῤῥοήν, εἴτε διὰ τὰς δαπάνας ἃς τὸ μέτρον ἀπῄτει.

Τότε δέ, εἰς τὴν φορὰν ταύτην τῶν σκέψεων καὶ ἄλλη μοὶ ἐπῆλθεν ἰδέα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῶν Ἀθηνῶν ὡς μόνη κρήνη ἐν αὐταῖς φυσικῶς ἀναβρύουσα μνημονεύεται ἡ Καλλιῤῥόη, ἡ ἔπειτα Ἐννεάκρουνος, ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ Ἰλισσοῦ, ἐξ ἧς ὑδρεύοντο οἱ τότε ἀ-

νατολικῶς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν οἰκοῦντες Πελασγοὶ (Παυσ.Α.14.-Θουκ.Β, 15). Ἀλλ' ἡ Καλλιῤῥόη ἐστὶ ξηρὰ σήμερον ὡς καὶ ὁ Ἰλισσός. Τί λοιπὸν ἔγινε τὸ ἱστορικὸν ὕδωρ αὐτῆς; Οὐδεὶς θὰ διϊσχυρισθῇ ὅτι τὸ ἔπιον ὅλον οἱ Πελασγοί, καὶ ἐπὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν ἦτο τοσοῦτον καλίῤῥους, ὥστε ὑπ' αὐτῶν διεκοσμήθη εἰς Ἐννεάκρουνον.

Ταῦτα ἀναλογιζόμενος, ἐπεσκέφθην τὸ χωρίον πολλάκις, καὶ εἶδον ὅτι ἀμέσως παρ' αὐτῷ, εἰς τὴν πεδιάδα, ἡ ἐλαχίστη ἀνασκαφὴ εἰς ὀλίγων μέτρων βάθος ἔδιδε φρέαρ καθαροῦ ὕδατος· προσέτι δέ, καὶ ἔτι μᾶλλον, ὅτι αἱ τῶν ἀρχαίων Πελασγίδων σημεριναὶ διάδοχοι, αἱ γυναῖκες τῶν ὑπὸ τὴν ἀνατολικὴν κλιτὺν τῆς Ἀκροπόλεως οἰκούντων, εἰς τὴν Καλλιῤῥόην ἐρχόμεναι, ἔξυον ὀλίγον διὰ τῶν χειρῶν των τὴν ξηρὰν καὶ χαλικόστρωτον κοίτην αὐτῆς, καὶ ἡ μικρὰ ὀπὴ ἣν ἤνοιγον ἐπληροῦτο ἀμέσως ὕδατος, εἰς ὃ ἔπλυνον τὰ ἐνδύματά των.

Τοῦτο εἰς ἐμὲ κἂν ἐφάνη βεβαία ἀπόδειξις ὅτι τὸ ὕδωρ τῆς Ἐννεακρούνου δὲν ἐξέλιπεν, ὅπερ θὰ ἦτο καὶ δυσεξήγητον, ἀλλ' ὅτι, ὡς εἰς πλείστους ῥύακας τῆς Ἑλλάδος συμβαίνει, *ἔσκασε*, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ, ἤτοι χαλίκων καὶ λιθαρίων ἐπισωρευθέντων, ῥέει ὑπ' αὐτὰ λανθανόντως, καὶ ἐξωθεῖται ὑπὸ τὰ πέριξ στρώματα τῆς γῆς, ἀρκεῖ δὲ ν' ἀποκομισθῶσι τὰ λιθάρια, ἵνα ἐκ νέου καταλάβῃ τὴν ἀρχαίαν του κοίτην.

Ἔκτοτε λοιπὸν δεκάκις ἴσως ἔγραψα καὶ χιλιάκις βεβαίως εἶπον, ὅτι ἂν δυνάμεθα τόσον εὐκόλως ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας παραῤῥέουσαν αὐταῖς ἄφθονον ποτίμου ὕδατος κρήνην, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐστὶ μία τῶν ἱστορικῶς περιφήμων, πρέπει μετὰ παντὸς ζήλου εἰς τοῦτο νὰ σπεύσωμεν Προσέθετον δὲ καὶ τὸ ἕτερον, ὅτι τοῦτο δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄνευ οὐδενὸς κόπου, χωρὶς οὐδ' ὀβολὸν κἂν νὰ δαπανήσωμεν· διότι ἀρκέσει ἁπλῆ ἄδεια, οὐδὲν ἕτερον, νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐργολάβους τῆς χαλικοστρώσεως τῶν ὁδῶν, ὅπως λαμβάνωσιν ἐκεῖθεν, ἀπὸ τῆς Καλλιῤῥόης καὶ κάτω, τὰ λιθάριά των, καὶ ἀμφιβολία δὲν ἐγχωρεῖ ὅτι, ἀντὶ ν' ἀναβαίνωσιν οὗτοι εἰς τὰ ὄρη, νὰ θραύωσιν τοὺς βράχους διὰ πυρίτιδος καὶ δαπανηρῶς, θὰ σπεύσωσιν πάντες περιχαρῶς εἰς τὴν κοίτην, ἥτις ἐντὸς ἑβδομάδων, ἐντὸς ἡμερῶν ἴσως, θ' ἀπαλλαγῇ μέχρι καὶ τοῦ ἐσχάτου λιθαρίου, καὶ τότε θὰ ῥεύσῃ πάλιν ἐν αὐτῇ τὸ ἀρχαῖόν της ὕδωρ,... ἤ, καὶ καὶ ἂν δὲν ῥεύσῃ, τί ἐχάσαμεν; Ἐντελῶς ἀδαπάνως θὰ μάθωμεν κατὰ πρῶτον, διότι σήμερον δὲν τὸ εἰξεύρομεν, ὅτι ἡ Καλλιῤῥόη, δι' οἵους δήποτε λόγους, ἐστείρευσε δι' αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἡ περὶ τούτου πεποίθησις ἀξίζει τὸν κόπον ν' ἀποκτηθῇ, ὅτε μάλιστα οὔτε κόπον ἀπαιτεῖ οὔτε χρήματα. Τὸ πολὺ θὰ προσαπαιτηθῇ ἴσως νὰ καθαρισθῶσιν ὀλίγον, εἰς τινων, τεσσάρων ἢ πέντε, μέτρων βάθος, καὶ διὰ δαπάνης τὸ πολὺ τινῶν ἑκατοντάδων δραχμῶν οἱ σήμερον ἔτι σωζόμενοι καὶ χαίνοντες κρουνοὶ τῆς ἀρχαίας πηγῆς, ἂν εὑρεθῇ ὅτι καὶ τὰ στόμια αὐτῶν ἴσως ὑπὸ χαλίκων ἐφράχθησαν.

Ἀφ' οὗ πολλάκις περὶ τούτων καὶ εἶπον καὶ ἔγραψα ἐπὶ ματαίῳ, ἦτον ἡ ἡμέρα τῶν Χριστουγεννῶν τοῦ ἔτους, δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν 1860 ἢ 1861, ὅτε εἰς τὸν τότε δημομηχανικὸν Κον Γενίσαρλην, ἐλθόντα νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ, ἐξέθηκα τὰ αὐτά· καὶ ἐπειδὴ τὰ ἤκουσε μετά τινος ἐνδιαφέροντος, τὸν ὡδήγησα αὐθωρεὶ ἐπὶ τόπου, καὶ τῷ ἐξήγησα τὴν ἰδέαν μου, ἥτις, ὡς μοὶ εἶπε, τῷ ἐφάνη ὀρθοτάτη. Ἂν ἔκτοτε, ὡς ἤλπισα, ἐφηρμόζετο, θὰ εἴχομεν πρὸ 27 ἐτῶν ῥέουσαν πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν αὖθις τὴν ἄφθονον πηγὴν τῶν Πελασγῶν καὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν, ἢ θὰ ἐμανθάνομεν ἅπαξ διὰ παντὸς ὅτι πρέπει νὰ ἐγκαταλείψωμεν πᾶσαν ἐξ αὐτῆς προσδοκίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπόπειρά μου ἐκείνη παρῆλθε ματαιωθεῖσα.

Ἐν τούτοις πρό τινων ἡμερῶν, ἐπικρατούσης ἔτι τῆς πολυμήνου ἀνομβρίας, εἶδον οὐ πολλὰ μέτρα νοτίως τῆς Καλλιῤῥόης, ὕδωρ διαῤῥέον διὰ τῶν χαλίκων τοῦ Ἰλισσοῦ, εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῆς ὑπάρξεως ὕδατος ὑπ' αὐτοὺς δὲν ἦν ἀβάσιμος, ἐν ᾧ καὶ ἂν ἦτο, κατ' οὐδὲν θὰ ἔβλαπτε, τὰ μέγιστα μάλιστα θὰ ὠφέλει, καὶ καθῆκον τῶν κυβερνώντων θὰ ἦτο νὰ ἐρευνήσωσι καὶ ἀποδείξωσι τοῦτο, ὅτε δύνανται νὰ τὸ πράξωσιν ἄνευ δαπάνης.

Διὰ τὰς προκειμένας ἑορτὰς τὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας πληροῦσι πηχυαῖοι σωροὶ λιθαρίων, οὓς θραύει ὁ ὁδοστρωτήρ. Ὡς σπουδαίαν δὲν ἐκλαμβάνομεν τὴν ἔνστασιν ὅτι τὰ ποτάμια λιθάρια δὲν εἰσὶν ἀκατάλληλα διὰ τὰς ὁδούς· διότι καὶ ἂν ἐν ἐλάχιστον μέρος τῶν συνθραυομένων ἦσαν τῷ ὄντι πρὸς τὴν τοιαύτην χρῆσιν κατωτέρας ποιότητος τῶν λοιπῶν, τὸ τοιοῦτο μικρὰν θὰ ἐπέφερε βλάβην, καὶ βεβαίως οὐχὶ ἀνάλογον πρὸς τὸ ὄφελος τὸ ἐκ τῆς εὑρέσεως ἀφθόνου ποταμίου ὕδατος, ἢ καὶ ἐκ τῆς προσκτήσεως τῆς βεβαιότητος ὅτι τοιοῦτο δὲν ὑφίσταται πλέον.

Καὶ παρὰ τοῖς ξένοις δὲ οἵτινες θὰ μᾶς ἐπισκεφθῶσιν, ἀρίστην καὶ δι' ἡμᾶς εὐνουστάτην θὰ προξενήσῃ ἐντύπωσιν, ἂν ἴδωσιν ἡμετέρᾳ ἐπιμελείᾳ ῥέουσαν αὖθις τὴν Ἐννεάκρουνον, ἔστω καὶ ἂν ἴδωσιν αὐτὴν μὲν μὴ ῥέουσαν, ἀλλ' ἡμᾶς ἐπιμεληθέντας νὰ ἐξιχνιάσωμεν ἂν ἐστὶν ἀληθῶς ἄνυδρος, ὅτε μάλιστα τοῦτο δύναται τόσον εὐκόλως νὰ γίνῃ. Τὸ ἀδάπανον τοῦτο ἔργον ἔσται, κατ' ἐμέ, εἰς τῶν ξένων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγκαύχημα διὰ τὴν πόλιν ἡμῶν μεῖζον τῶν προπαρασκευαζομένων δαπανηρῶν κοσμημάτων.

Β'

Οἱ Ῥωμαῖοι, φίλοι τοῦ χρησίμου μᾶλλον καὶ πολυτελοῦς παρὰ τοῦ καλοῦ ἐν τῇ τέχνῃ, διεκρίθησαν ἐν ἄλλοις,πανταχοῦ ἔνθα ἦρξαν,ἐπὶ τῇ κατασκευῇ μεγάλων ὑδραγωγείων.Οὕτω καὶ ὁ φίλος καὶ εὐεργέτης τῶν Ἀθηνῶν Ἀδριανός, φιλοτιμούμενος νὰ προικίσῃ τὴν ἀγαπητήν του πόλιν δι' ὕδατος πλείονος ἢ ὅσον ἐδιδον αὐτῇ αἱ μικραὶ αὐτῆς πηγαὶ καὶ τὰ φρέατα, τῇ κατεσκεύασε μέγα ὑδραγωγεῖον.Τοῦτο συνάγον οὐχὶ μὲν τὰ ἐκ Βοιωτίας ἢ ἐκ Στυμφαλίδος ὕδατα, ἀλλὰ κἂν πάντα τὰ ἐκ τοῦ Ὑμηττοῦ καὶ τοῦ Βριλησσοῦ (Πεντελικοῦ),πιθανῶς καὶ ἐκ τοῦ Πάρνηθος προῤῥέοντα καὶ τὰ περὶ τὴν πόλιν, πλὴν τῶν τῆς Ἐννεακρούνου, κειμένης πολὺ κατωτέρω ἀπέληγεν εἰς τὴν νοτίαν κλιτὺν τοῦ Ἀγχέσμου, καὶ ἐκεῖ, κατέναντι τῆς πόλεως, εἰς εὐπρεπὲς ἀψιδωτὸν μνημεῖον προέχει τὴν πολύτιμόν του συνεισφοράν.

Τοῦ μνημείου ἐκείνου δύο ἀψῖδες διετηρήθησαν διὰ τῶν αἰώνων, μαρτυρούμεναι δι' ἐπιγραφῆς ἥτις ἐκόσμει τὸ τόξον μιᾶς ἐξ αὐτῶν. Πρό τινων ἐτῶν ἐπισκευασθεῖσαι καὶ ἀσβεστόχριστοι, φαίνονται μακρόθεν λευκαί· ἀλλὰ τί εἰσί, ἂν ἀρχαῖαι ἢ νέαι, καὶ διατί διατηροῦνται ἐκεῖ, εἰς ὀλίγους ἐστὶ γνωστόν, διότι ἡ αὐτὰς ἐξηγοῦσα ἐπιγραφὴ ἐν ἀγνώστῳ ἐποχῇ εἶχε μετατεθῇ ἐκεῖθεν εἰς οἰκόπεδόν τι τῆς πόλεως, καὶ πρό τινων ἐτῶν,ἐπὶ ἀπουσίας τοῦ οἰκοδεσπότου, ἀπήχθη ἐκεῖθεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Μουσείου κατὰ τὴν ὁδὸν Πατησίων, καὶ ἐκεῖ συνεῤῥίφθη μεθ' ἑκατοντάδων ἄλλων λίθων ἐνεπιγράφων καὶ μή, εἰς ὀλιγίστους καὶ αὐτὴ γνωστή.

Ἐὰν δι' ἐλαχίστης δαπάνης, τινῶν μόνον δραχμῶν, ἡ ἀξιόλογος αὕτη ἐπιγραφὴ μετακομισθεῖσα ἐντειχισθῇ εἰς τὴν ἀψῖδα εἰς ἣν ἀνήκει, ἀντὶ τοῦ ἀμόρφου καὶ ἀσήμου ἐκείνου ἐρειπίου θ' ἀποκτήσωσιν αἱ Ἀθῆναι ἐν περισσότερον ἀξιόλογον μνημεῖον ἱστορικόν, μέλλον νὰ ἑλκύσῃ τῶν πλείστων ἐλευσομένων ξένων τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον.

Γ'

Προκειμένου δὲ περὶ ὕδατος εἰς τὰς Ἀθήνας χρησίμου, περιττὸν δὲν νομίζομεν νὰ ὑπομνήσωμεν καὶ τὴν Ἐμπεδὼ ἢ *Κλεψύδραν*, τὴν πηγὴν ἐκείνην ἥτις κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως ὑπὸ γῆν ἀναβρύουσα, ὑπελαμβάνετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὡς ἐκβάλλουσα εἰς τὸ Φάληρον, καὶ διηγοῦντο ὅτι φιάλη, εἰς αὐτὴν πεσοῦσα, ἐφάνη ἐκεῖ ἐκβρασθεῖσα μετὰ εἴκοσι σταδίων ὑπόγειον ῥοῦν (Σχολ. εἰς Ἀριστοφ. Ὀρν. 1591). Ἀλλ' ἐπὶ Ῥωμαίων ὁ ἐκ Κυῤῥηστινῆς Ἀνδρόνικος, εἴτε πιστεύων εἴτε μὴ εἰς τὸ διήγημα τοῦτο, ἔκρινε σκοπιμώτερον νὰ μετοχετεύσῃ τὸ ὕδωρ τῆς Ἐμπεδοῦς εἰς τὴν ἀγοράν, εἰς τὴν δεξαμενὴν ἣν κατεσκεύασεν ἐν ᾧ ἀνήγειρε πύργῳ, τῷ μέχρι τοῦδε σωζομένῳ καὶ κοινῶς γνωστῷ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ναοῦ τοῦ Αἰόλου*. Καὶ πρὸς τοῦτο μὲν κατεσκεύασεν ὡραῖον ὑδραγωγεῖον μαρμάρινον. Τούτου ὅμως ἐρείπια μόνον διατηροῦνται, τὸ δὲ ὕδωρ ἔπαυσε ῥέον εἰς τὴν ἀγοράν. Καὶ ἂν μὲν ἐκβάλλῃ αὖθις εἰς τὸ Φάληρον ἐστὶν ἄγνωστον, ἀλλὰ γνωστότατον ὅτι ὑπάρχει εἰς τοῦ Ὀδυσσέως τὸν λεγόμενον προμαχῶνα, ὅθεν καὶ σήμερον ἀρύονται τὸ πρὸς πόσιν ὕδωρ οἱ Ἀκροφύλακες. Ἐπειδὴ δ' ὑπέρκειται πολὺ τῆς πόλεως, ἀρκεῖ δι' ἐντελῶς ἀσήμου δαπάνης ν' ἀνοιγῇ μικρὰ διόρυξ ἀπὸ τοῦ φρέατος μέχρι τῆς κλιτύος, καὶ τὸ ὕδωρ, ὅσον δήποτε, πιθανῶς ὅσον ἦτον ἐπὶ Ἀνδρονίκου, θέλει προῤῥεύσει πρὸς τὴν ἀγοράν.

Ἐκεῖ δὲν προτείνω νὰ ἐγερθῇ διὰ τὰς ἑορτὰς ὡραία κρήνη ἵνα τὸ δεχθῇ. Καὶ εἶδον μὲν ἐνίοτε τοιαύτας αὐτοσχεδιασθείσας· ἀλλ' ἐκεῖναι ἦσαν ἔργα τῆς προτεραίας βουλευτικῶν ἢ δημοτικῶν ἐκλογῶν, καὶ ἔμενον ἄνευ ὕδατος. Προτιμότερον θεωρῶ ὕδωρ ἄνευ κρήνης. Προχεόμενον αὐτὸ ἐν τούτοις εἰς μίαν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ πλουτίζον αὐτήν, δύναται ν' ἀποβῇ χρήσιμον. Ἰδία βρύσις δύναται κατόπιν δι' αὐτὸ νὰ καλλιτεχνηθῇ, ἐν τούτοις δὲ πέπεισμαι ὅτι οἱ εἰδήμονες μεταξὺ τῶν ξένων ἡμῶν θέλουσιν εὐχαρίστως ἀναγνωρίσει ὅτι δὲν ὀκνοῦμεν νὰ ἐπωφελώμεθα καὶ ἐκ τῶν ἐλαχίστων τῶν προπατορικῶν ἡμῶν κληρονομιῶν.

Δ'

Τὸ εἰς τὸν πύργον τοῦ Κυῤῥήστου ῥέον ὕδωρ γνωστὸν ὅτι ἐχρησίμευεν εἰς τὸ νὰ στρέφῃ ὑδραυλικὸν μηχάνημα, δεικνύον τὰς ὥρας διὰ νυκτὸς καὶ ἐν νεφελώδει ἡμέρᾳ. Ἐπὶ τῶν ἔξω δὲ ὀκτὼ τοῦ πύργου πλευρῶν ὑπάρχουσιν, ὡς οὐδεὶς ἀγνοεῖ, κεχαραγμέναι γραμμαὶ εὐθεῖαι καὶ καμπύλαι, ἐφ' ὧν ἐπίσης αἱ ὧραι ἐδείκνυντο ἐν εὐηλίοις ἡμέραις, διὰ τῆς σκιᾶς μεταλλίνων δεικτῶν, οἵτινες δὲν διετηρήθησαν.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ πολυμαθὴς πλοίαρχος τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ὁ μακαρίτης Παλάσκας, εἶχεν, ἐντολῇ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἑταιρείας, ἐπιδοθῇ εἰς ὑπολογισμοὺς τῶν γραμμῶν τούτων, καὶ κατὰ τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ,ἐκδοθέντα τότε εἰς τῆς ἑταιρείας τὰ πρακτικά, κατεσκευάσθησαν ῥάβδοι σιδηραῖ, ἔχουσαι ἑκάστη τὴν ὑπολογισθεῖσαν θέσιν, κλίσιν καὶ ἔκτασιν μετὰ σφαιρῶν χαλκῶν εἰς τὸ πέρας, πρὸς δεῖξιν τῶν ὡρῶν. Ἀλλὰ τὸ ἀξιόλογον ἔργον παρημελήθη παντάπασιν ἔκτοτε, αἱ σφαῖραι καὶ

τινες τῶν ῥάβδων κατέπεσαν ἢ μετεκινήθησαν, καὶ σήμερον δὲν ἀνταποκρίνονται πλέον πρὸς τὸν σκοπὸν δστις εἶχεν ἐπιτευχθῇ.

Ἂν εἴς τινα τῶν παρ' ἡμῖν πεπαιδευμένων μαθηματικῶν, εἰς τὸν Κ. Διευθυντὴν τοῦ ἀστεροσκοπείου φέρ' εἰπεῖν, ἐδίδετο ἡ ἐντολὴ νὰ διατρέξῃ τὸ ἔργον τοῦ Παλάσκα (ἐκδοθὲν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς, ὡς ἐῤῥέθη), νὰ ἐξετάσῃ τὴν θέσιν τῶν σωζομένων ῥάβδων, νὰ διατάξῃ τὴν ἔνθεσιν τῶν ἐλλειπουσῶν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σφαιρῶν, καὶ νὰ δώσῃ τὰς δεούσας ὁδηγίας ἵνα εἰς τὰς ἀνηκούσας θέσεις ἐπιγραφῶσι διὰ ζωηροῦ μέλανος χρώματος οἱ ἀντιστοιχοῦντες ἀριθμοὶ τῶν ὡρῶν δι' ἑλληνικῶν ἀριθμητικῶν σημείων, οὐχὶ διὰ λατινικῶν, ὡς εἶχεν ἀρχίσει ὁ μακαρίτης Πιττακός, μὴ περατώσας οὐδὲ τοῦτο, ταῦτα πάντα θ' ἀπήτουν μόλις ὀλίγων ἡμερῶν ἐργασίαν, καὶ δαπάνην οὐδενὸς λόγου ἀξίαν, εἰς δὲ τὰ βλέμματα τῶν μελλόντων νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς Ἀθήνας, θὰ παραστήσωσι θέαμα λίαν ἐνδιαφέρον, ἀναζῆσαν τὸ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ Ἀνδρονίκου, καὶ δεικνύον αὐτοῖς ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὴν ὥραν ὡς θὰ ὑπελόγιζεν αὐτὴν πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ὁ Ἀλκιβιάδης, ὁ Μέτων ἢ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης.

Ε′

Εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ὑπὲρ τὴν Ἐννεάκρουνον, περὶ ἧς ἀνωτέρω, ὁ Παυσανίας λέγει (Αττ. ΙΒ, 7) ὅτι ὑπῆρχε βωμὸς τῶν Μουσῶν. Τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἐπεκύρωσεν, ἐπεκτείνασα αὐτήν, καὶ ἐπιγραφὴ χρόνων Ἑλληνικωτάτων, πρὸ ἱκανῶν ἐτῶν ἀνασκαφεῖσα μεταξὺ τῆς νοτιανατολικῆς γωνίας τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωαννοπούλου, καὶ τῆς βορειοδυτικῆς τοῦ δημοσίου κήπου τοῦ πρὸ τῶν ἀνακτόρων, παρὰ τῇ πλατείᾳ τῇ λεγομένῃ τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἐπιγραφὴ δ' αὕτη, λέγουσα «*Ὅρος κήπου Μουσῶν*», προστίθησι καὶ τὴν πληροφορίαν ὅτι πρὸς τῷ βωμῷ ὑπῆρχε καὶ κῆπος ταῖς Μούσαις ἀφιερωμένος, ἱκανῶς εὐρύχωρος ὥστε νὰ ἔχῃ καὶ ὅριον ἐπιγεγραμμένον, καὶ χωρῶν μέχρι τοῦ περιβόλου παρὰ ταῖς Διομείαις ἢ ταῖς Διοχάρους Πύλαις, περὶ τὴν ἐπὶ Τούρκων καλουμένην Διοβουνίστραν πύλην.

Καὶ αὕτη δ' ἡ ἐπιγραφὴ ἔσχε τὴν τύχην τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ· ὑπάρχει δηλαδὴ ποῦ συνεῤῥιμμένη ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μουσείου μετὰ πλήθους ἄλλων, καὶ σπάνιοι εἰσὶν οἱ ἰδόντες αὐτὴν ἢ γνωρίζοντές τι περὶ αὐτῆς. Ἂν διὰ δαπάνης ὀλίγων δραχμῶν, μετακομισθεῖσα ἐντειχισθῇ φιλοκάλως εἰς τὴν γωνίαν ἔνθα εὑρέθη, δίδουσα εἰς τὸν κῆπον τὸ ἐπὶ τῆς ἀρχαιότητος ἤδη ἀνῆκον αὐτῷ ὄνομα τῶν Μουσῶν, ἔσται καὶ τοῦτο πρὸ τῶν ξένων ἀπόδειξις ὅτι αἱ νέαι Ἀθῆναι δὲν ἀδιαφοροῦν διὰ τὰς παλαιάς καὶ τὴν ἐκείνων τοπογραφίαν καὶ τὸ κατ' ἐμὲ οὐδεμίαν ἔχω ἀμφιβολίαν ὅτι θέλει χαιρετηθῇ ὑπὸ πολλῶν ἐξ αὐτῶν μετ' ἐνθουσιασμοῦ.

Ϛ′

Ἐν αὐτῷ τῷ κέντρῳ τῆς πόλεως ὑπάρχει οἰκοδόμημα, περὶ οὗ καὶ ἄλλοτε εἶπον, ὅ,τι φρονῶ, καὶ ἐνταῦθα δ' ἐπαναλαμβάνω τοῦτο νομίζων ὅτι οὕτως ἐγὼ κἂν ἐκπληρῶ τὸ καθῆκόν μου. Τὸ οἰκοδόμημα ἐστὶν ἡ ἐκκλησία τοῦ Γοργοπίκου, ἡ ἀρχαία μητρόπολις.

Ἐξ ἀρχαίων συγκομισθέντων μαρμάρων οἰκοδομηθεῖσα, τῶν μὲν καταγλύφων μετ' Ἐλευσινιακῶν παραστάσεων, τῶν δ' ἐνεπιγράφων, ἦν μὲν χρόνων χριστιανικῶν, καί, ὡς αἱ διαστάσεις της ἀποδεικνύουσι, καιρῶν παρακμῆς, ὅτε μικρὰ ἦν ἡ πόλις, ἀλλ' οὐχ ἧττον περίεργος καὶ ἀξία διατηρήσεως.

Ἀφ' ὅτου ὅμως ἡ νέα μητρόπολις ἀνηγέρθη παραπλεύρως αὐτῇ εἰς ὑπερηφάνους καὶ μεγαλοπρεπεῖς διαστάσεις, τὸ νανῶδες τοῦτο ναΐδιον, εἰς οὐδένα μετ' ἐκείνης δεσμὸν ὑφιστάμενον συμμετρίας, αὐτὸ μὲν ὑπ' ἐκείνης πιέζεται εἰς ἀφάνειαν, οὐχ ἧττον ὅμως βλάπτει καὶ ἐκείνην ὡς παραφυάς τις δύσμορφος καὶ ἀναίτιος, ἐξ ἀμελείας ἐκεῖ καταληφθεῖσα νὰ σώζηται.

Ἀληθῶς οἱ περίεργοι αὐτοῦ λίθοι, οὐχὶ ἀρχικῶς ἀνήκοντες εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ἀλλ' ἐκ ναοῦ ἢ ναῶν ἀλλαχόθεν συγκομισθέντες, οὐδόλως θὰ ἐστεροῦντο τῆς σημασίας των ἄν, κατεδαφισθέντος τοῦ ἐκκλησιδίου ἵνα συμμέτρως διατεθῇ ἡ πλατεῖα, ἀπεκομίζοντο ἴσως καὶ εἰς τὴν γνωστὴν αὐλὴν τοῦ Μουσείου.

Νὰ καταδαφισθῇ λοιπὸν τὸ μικρὸν τοῦτο μεσαιωνικὸν μνημεῖον διότι τῷ ἐδόθη γείτων ἡ Μητρόπολις καταστρέφουσα αὐτοῦ τὴν εὐπρέπειαν; Ἄπαγε! Πᾶν ἄλλο πρεσβεύομεν. Κατὰ τὴν ἐμὴν ἰδέαν ὡρίσθη, ἤθελον εἰπεῖ ὑπ' αὐτῆς τῆς θείας προνοίας, ἵνα ζήσῃ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ὑπὸ φιλοπάτριδος εὐσεβείας ἐμπνευσθεὶς ὁ ἡμέτερος Βασιλεύς, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας τὸ ἱερὸν λείψανον τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Α', καὶ κατ' ἀρίστην ἔμπνευσιν, προτροπῇ δὲ καί τινων τῶν εἰς τὴν μετακομιδὴν συντελεσάντων, οἱ πρῶτοι μεταγαγόντες αὐτό, τὸ κατέθεσαν ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιδίου τοῦ Γοργοπίκου.

Εὐθὺς τότε μετεβλήθη ὁ χαρακτὴρ τοῦ μικροῦ τούτου οἰκοδομήματος. Δὲν ἦν πλέον ξενοφανές τι καὶ ἀσύμμετρον λείψανον ἄλλων χρόνων, οὗ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπήτει ἡ φιλοκαλία· ἦν ἐξ ἐναντίας πολύτιμον παράρτημα

τοῦ μεγάλου ναοῦ, κοσμοῦν καὶ λαμπρύνον αὐτὸν εἰς βαθμόν, ὥστε μᾶλλον ἴσως ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ κριθῇ αὐτοῦ παράρτημα. Ἐνταῦθα ἔκειντο τὰ ἱερὰ ὀστᾶ. Λάρνακος ἐπιταφίου δι' αὐτὰ δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο οἰκοδόμημα ἦν αὐτὸ τοῦτο, ἡ κατάγλυφος αὐτοῦ λάρναξ.

Ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω τί καὶ εἰς τίνας ἐπῆλθε, καὶ ἐγκλείσαντες τὴν κόνιν τοῦ μεγαλομάρτυρος εἰς μαρμαρίνην λάρνακα ἀμφιβόλου φιλοκαλίας, μετέφερον καὶ ἀπέθηκαν αὐτὴν εἰς γωνίαν τινὰ μεταξὺ τῶν κιόνων τῆς Μητροπόλεως, ἔνθα λανθάνει ἀγνοουμένη, πλὴν καθ' ὅσον παρακωλύει τὴν συγκοινωνίαν, πολλάκις δυσφορούντων τῶν παρερχομένων· τὸ δ' ἐκκλησίδιον τοῦ Γοργοπίκου μένει οὐδένα ἔχον σκοπόν, καὶ ἢ ἔσται ἀνάγκη νὰ κατεδαφισθῇ, ἢ πρέπει νὰ ληφθῇ σύντονος πρόνοια, ἵνα ὅσον τάχιον, καὶ πρὶν ἢ ἐκτεθῶμεν εἰς τῶν ξένων τὸν ἔλεγχον, τὸ μνημεῖον μετατεθῇ αὖθις, καὶ τοῦτο διὰ παντός, καὶ κατατεθῇ εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναϊδίου, ὃ δύναταί τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι εἰς τοῦτο ἦν ἀνέκαθεν καὶ θεόθεν προωρισμένον, καθότι καὶ ἐν Ἀθήναις, ἴσως καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι ἐστὶν ὁ μόνος εἰς τὸν *Ἅγιον Ἐλευθέριον* καθιερωμένος ναός.

Ἡ ὑπὸ τοιαύτην ἔποψιν διακόσμησις τῶν Ἀθηνῶν ἐπαναλαμβάνω τὴν ἐμὴν πεποίθησιν ὅτι, καί τοι ἀδαπάνως, ἔχει μείζονα πιθανότητα νὰ ἐπικροτηθῇ ὑπὸ τῶν ἐπισημοτάτων μεταξὺ τῶν ὅσοι μέλλουσι νὰ ἐπισκεφθῶσιν ἡμᾶς προσεχῶς, παρὰ πᾶσα ἄλλη πολυτέλεια, καθ' ἣν αἱ πατρίδες των βεβαίως ὑπερτεροῦσι τῆς ἡμετέρας.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ἀλλὰ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἐκπλήξεως παρελθούσης, οἱ φίλοι τοῦ Τιβολιὲ ἐφώρμησαν διὰ μιᾶς κατὰ τοῦ Φουρνερὲλ διὰ νὰ σταματήσωσι τὴν χάλαζαν ἐκείνην τῶν σφοδρῶν κτυπημάτων τὴν καταπίπτουσαν ἐπὶ τοῦ ἡμιθανοῦς σχεδὸν συντρόφου των. Οἱ λιθοτόμοι ἀφ' ἑτέρου θέλοντες ν' ἀποσπάσωσι τὸν σύντροφόν των ἀπὸ τῶν κατ' κατ' αὐτοῦ ἐπιτιθεμένων, συνεπλάκησαν μετ' αὐτῶν, ἥρπαζον ἐκ τοῦ σώματος, ἐκ τῆς κόμης, ὤθουν ἐκ τῶν νώτων τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Φουρνερέλ. Βαθμηδὸν εἶδός τι ὑπερμεγέθους κλύδωνος ἐσχηματίσθη, ἐν ᾧ μία μάζα ἀνθρωπίνη συνεταράσσετο ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Δαμμαρί.

Ὡμοίαζεν ἡ σκηνὴ ἐκείνη ὑπὸ τὴν ἀστεροφεγγῆ νύκτα ὡς ἀνακίνησις μυρμηκιᾶς καταπατηθείσης. Ἀπὸ τῆς μάζης τῶν συμπεπλεγμένων σωμάτων ἠκούοντο ἐξερχόμενοι ῥόγχοι μετὰ κραυγῶν ὀδύνης καὶ ὀργῆς. Μετὰ σπουδῆς ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ *Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς* ἐτοποθέτει ὡς καταστηματάρχης ἐν ἡμέρᾳ ἐπαναστατικῆς ταραχῆς τοὺς σιδηροῦς μοχλοὺς εἰς τὰ παράθυρα τοῦ ἰσογείου. Παράθυρά τινα ἠνοίγοντο αἰφνιδίως ἄνωθεν τοῦ ἀγρίου ἐκείνου συνωθισμοῦ καὶ κεφαλαὶ περίφοβοι ἀνεφαίνοντο καὶ ἐξηφανίζοντο. Μακρόθεν ἠκούοντο κραυγαὶ γυναικῶν.

Ὁ Φουρνερὲλ ἀφήσας τὸν Τιβολιὲ προσεπάθει ἀνορθούμενος ἐπὶ τοῦ ἑνὸς γόνατος ν' ἀποσείσῃ τὸ στῖφος τῶν ἐπιτεθέντων, οἵτινες τὸν ἐκράτουν ἐκ τῶν ἐνδυμάτων, ἐκ τῆς κόμης. Ἠσθάνετο τὸ δέρμα του διασχιζόμενον ὑπὸ ὀνύχων, τὸν τράχηλόν του δακνόμενον ὑπὸ σιαγόνων. Ἡ ὀδύνη ἀπέδωκεν αὐτῷ τὴν δύναμιν ὅπως διὰ βιαίας προσπαθείας ἐγερθῇ αἴφνης ὄρθιος, ἐνῷ οἱ σύντροφοί του ἐξαπέστελλον νὰ κυλισθῶσι μακρὰν τινὰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἢ ὀκτώ, οἵτινες πρὸ ὀλίγου εἶχον ἐπιπέσει ἐπὶ τῶν νώτων καὶ τοῦ τραχήλου τοῦ λιθοτόμου.

Ἀλλ' ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν αἱματόφυρτος, ἄγριος ὡς ταῦρος, τετραυματισμένος ὁ Φουρνερὲλ ἐκίνει τὰς ἐλευθέρας χεῖράς του, ὁ Τιβολιὲ ὁ κατακείμενος τέως μὲ τὴν κεφαλὴν μεμωλωπισμένην χαμαί, ἀνηγείρετο ἐπίσης· τὸ πρόσωπόν του ἐξηφανίζετο ὁλόκληρον οἱονεὶ ὑπὸ ἐρυθρὰν προσωπίδα ἐκ τοῦ ῥέοντος ἀπὸ τῆς κόμης του αἵματος καὶ μετὰ τεραστίας νευρικῆς δυνάμεως ἐβάδισε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν λιθοτόμον προτείνων τὴν χεῖρα, ἥτις ἐκράτει νῦν μάχαιραν, τὴν ὁποίαν ὁρμεμφύτως ἔσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου του καὶ διὰ μιᾶς ἤνοιξεν.

Ἡ λεπὶς ἐξηκόντισεν ἐν τῇ νυκτὶ ταχεῖαν κυανωπὴν λάμψιν, ἡ ἀγρία δὲ κραυγὴ ἣν ἐξέφερε καὶ ἥτις ἐδιπλασίαζε τὴν ὁρμὴν τοῦ Τιβολιὲ ἔκαμε τὸν νεαρὸν στρατιώτην, ὅστις τὰ πάντα εἶδε, νὰ ὁρμήσῃ ἔμπροσθεν τοῦ Τιβολιέ. Ὁ στρατιώτης ἐξέτεινε μηχανικῶς τὴν χεῖρα διὰ ν' ἁρπάσῃ τὴν μάχαιραν καὶ ἀπομακρύνῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν κοιλίαν τοῦ Φουρνερέλ, ἡ δὲ χεὶρ αὐτοῦ ἀνύψωσε τὸν κρατοῦντα τὴν ἀνοικτὴν μάχαιραν βραχίονα· ἀλλ' ἡ φορὰ τοῦ Τιβολιὲ ἦτο τόσον βιαία, ὥστε τὸ ὅπλον κατηνέχθη σφοδρῶς καὶ διασχίσαν τὴν ἐπωμίδα τοῦ στρατιώτου κατῆλθε πρὸς τὴν στολὴν καὶ ἐνεπήχθη ἐντὸς τοῦ στήθους. Ὁ νεαρὸς στρατιώτης ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ὄρθιος, εἶτα ἐκλονίσθη καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τῶν γονάτων λέγων ἠρέμα μὲ τὴν ἐλαφρῶς παρατεταμένην προφορὰν τῶν Λιμουζίνων:

—Μ' ἐσκότωσεν!...

Ἡ ἀσθενὴς ἐκείνη καὶ παραπονητικὴ φωνὴ

ἠκούσθη ἐν τούτοις εἰς τὴν πλατεῖαν, ἐφάνη δὲ ὅτι ἀκουσίως ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ χυδαίως συμπλεκόμενοι ἐννόησαν ὅτι ἡ συμπλοκὴ ἀπέληγεν εἰς τραγικὰς συνεπείας. Ἄκρα σιγὴ φόβου καὶ καταπλήξεως πέριέβαλε διὰ μιᾶς τὸ πλῆθος ὡς ψυχρὸν σάβανον.

Οἱ παρεστῶτες παρεμέριζον· ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὄντα ἀπεμάκρυνεν ὁ ἐκ τοῦ θνήσκοντος στρατιώτου φόβος. Ὁ Φουρνερὲλ ὥρμησε πρὸς τὸν ταλαίπωρον νέον καὶ ἐνῷ ὑπεβάσταζεν αὐτόν, ἀνεζήτει ἀκόμη τὸν Τιβολιὲ διὰ νὰ τοῦ ἀποτείνῃ τελευταίαν ἀπειλήν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Τιβολιὲ μὲ τὴν κεφαλὴν αἱματόφυρτον ἐκλονίζετο καὶ κατέπεσεν εἰς τριῶν βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Λιμουζίνου ὅστις ἐπανελάμβανε:

—Μ' ἐσκότωσε, σᾶς λέγω, μ' ἐσκότωσεν!

Ἀνήγειραν τὸν Τιβολιὲ ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ ἀτυχοῦς στρατιώτου καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἄνδρες οἱ πρὸ ὀλίγου κατεχόμενοι ὑπὸ μανίας ἤδη παρετήρουν ἀλλήλους ἔντρομοι ἕνεκα αὐτῶν τῶν φόνων.

Τί ποιητέον; Ποῦ νὰ μεταφέρωσι τοὺς τραυματίας;

—Εἰς τὸν στρατῶνα!.. ἐψιθύριζεν ἠρέμα ὁ στρατιώτης... εἰς τὸν στρατῶνα... θέλω νὰ ἐπιστρέψω...

Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποθάνῃ ἐκεῖ, εἰς τὴν φωλεάν του ὡς τραυματισθὲν πτηνόν. Κατεσκεύασαν ἐν τάχει φορεῖον μέ τινας σανίδας κομισθείσας παρὰ τοῦ λεπτουργοῦ, ὁ δὲ ἁμαξοπηγὸς προσέφερε τὴν χειράμαξάν του ὅπως ἀποτεθῇ εἰς αὐτὴν ὁ λιπόθυμος Τιβολιέ.

Τὸ προτιμότερον ἦτο νὰ μετακομίσωσιν ἀμφοτέρους εἰς Μελέν, ὅπου ἠδύναντο νὰ τύχωσι καὶ κρείττονος περιποιήσεως. Ἐν τῇ νυκτὶ δὲ διὰ τῆς φωτιζομένης παρὰ τῆς σελήνης ὁδοῦ μία πομπὴ τότε ἐξεκίνησε βραδέως πρὸς τὴν πόλιν, πολυάριθμος κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἀραιουμένη βαθμηδὸν καθ' ὁδόν, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο ἕκαστος τῶν παρακολουθούντων μήπως θεωρηθῇ συνένοχος τοῦ διπλοῦ φόνου. Εἰς τὴν γέφυραν τοῦ σιδηροδρόμου ὁ Φουρνερὲλ ἀπέμενε σχεδὸν μόνος μέ τινας λιθοτόμους καὶ ἕνα σύντροφον τοῦ Τιβολιέ, συνεργαζόμενον μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ ζαχαροπλαστεῖον.

Τετραυματισμένος ὢν καὶ αὐτός, ἀλλ' ἀτάραχος, συνήθροισεν, ὡς ἔπραττεν ἄλλοτε εἰς τὸ σύνταγμα, δράκας τινὰς χόρτων καὶ χώματος ὑγροῦ καὶ τὰ ἐπέθηκεν ὅπως σταματήσῃ τὸ αἷμα, τὸ ῥέον ἀπὸ τοῦ αὐχένος του εἰς τὴν ῥάχιν καὶ ὑπὸ τὸν τράχηλόν του, κλίνων δὲ ἐκ διαλειμμάτων πρὸς τὸν νεαρὸν στρατιώτην ἔλεγεν αὐτῷ:

— Ἔχε θάρρος!.., ἐφθάσαμεν!

Πλησίον τοῦ Μελὲν συνήντησαν δύο ἐφίππους χωροφύλακας, οἵτινες εἰδοποιηθέντες ἄγνωστον παρὰ τίνος ἔτρεχον καλπάζοντες πρὸς τὸ Δαμμαρί.

— Πολὺ ἀργά! εἶπεν ὁ Φουρνερὲλ δεικνύων τὸν ἐκτάδην κείμενον ἐπὶ τῶν σανίδων στρατιώτην πελιδνὸν καὶ τὸν Τιβολιέ, συνελθόντα ἤδη εἰς ἑαυτὸν ἐντὸς τῆς χειραμάξης. Ἡ δημόσιος ὁμήγυρις ἐτελείωσεν· κυττάξατε!

Ἐνυπῆρχε ποιά τις πικρία καὶ ἀγανάκτησις εἰς τὴν εἰρωνίαν τοῦ « λοχίου. »

Ἤνοιξαν ἓν φαρμακεῖον, εἷς τῶν χωροφυλάκων δὲ ἔδραμε καλπάζων πρὸς τὸ νομαρχεῖον. Ἦτο κομιστὴς σοβαρῶν εἰδήσεων· συμπλοκὴ εἶχε λάβει χώραν εἰς Δαμμαρί.

Ἐζήτησε τὸν κύριον νομάρχην, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν θυρωρόν.

Ὁ θυρωρὸς ἀφυπνισθεὶς ἀπήντησεν ὡσεὶ ἐκπληττόμενος διὰ τὴν ἐρώτησιν:

— Τὸν κύριον νομάρχην; ἀλλ' αὐτὸς εἶνε εἰς Παρισίους.

Εἶτα μὲ τόνον ἐπῳδοῦ συνήθους προσέθηκεν:

— Ἂν εἶνε ἀνάγκη, νὰ εἰδοποιήσωμεν τὸν γενικὸν γραμματέα;

Εἰδοποίησαν τῷ ὄντι τὸν γενικὸν γραμματέα.

Ὁ κ. Βερλεμών, ἐκ τοῦ προχείρου ἐνδυθείς, ἦλθε νὰ πληροφορηθῇ καὶ χασμώμενος ὀπωσοῦν εἶπεν: « Ἐς αὔριον! » πέμψας καὶ τοὺς τραυματίας εἰς τὸ νοσοκομεῖον

— Ὁρίστε! εἶπε κατόπιν μειδιῶν πρὸς τὸν χωροφύλακα. Ὁ κύριος νομάρχης μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Σαρβὲ δὲν ἤθελε μᾶς προξενήσει καμμίαν ἀνησυχίαν. Ἰδοὺ ἕνας μπελᾶς! . . Ἀλλὰ τέλος πάντων δὲν ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ καλὸ στυφάδο χωρὶς νὰ σκοτωθῇ λαγώς! . . Καληνύκτα, χωροφύλακα!

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν κοιτῶνά του ὅπως κατακλιθῇ.

ΙΣΤ'

Ἐπιστρέψας εἰς τὴν κατοικίαν του ὁ ταγματάρχης διέκρινεν εἰς τὸν διάδρομον γραμμὴν ἐρυθρὰν φωτός, ἥτις ἐσχηματίζετο ἐπὶ τοῦ πατώματος ἐξερχομένη ἐκ τοῦ θαλάμου τῆς Γιλβέρτης. Ἡ νεᾶνις προφανῶς ἠγρύπνει ἀναμένουσα τὸν θεῖόν της. Ἔκρουσεν ὁ ταγματάρχης τὴν θύραν, ἀνοιχθεῖσαν τάχιστα, προσῆλθε δὲ ἡ Γιλβέρτη κρατοῦσα λυχνίαν ἀνὰ χεῖρας. Μὲ ὅλην τὴν ταραχήν του ὁ Βερδιὲ ἐξεπλάγη διὰ τὴν ὠχρότητα τῆς ἀνεψιᾶς του.

— Τί ἔχεις; τὴν ἠρώτησεν.

Ἡ νεᾶνις ἦτο ἀκόμη σφόδρα συγκεκινημένη ἐξ ὅσων εἶχεν ἴδει ἐκεῖ πέραν εἰς Ἀβών, ὅπου ἡ Κυπριανὴ κατέκειτο πάσχουσα ἐν τῇ μικρᾷ λευκῇ της κλίνῃ.

— Ἆ! ἂν εἰξεύρες, καλέ μου θεῖε! . .

Καὶ ἐν τῇ ἐκρήξει τῆς συγκινήσεώς της

εἶπεν αὐτῷ τὰ πάντα, τὴν ἀπελπισίαν τοῦ Ροβέρτου, τὰς ἐπικλήσεις τῆς μικρᾶς, τὴν διὰ τοῦ δάσους διάβασιν μετὰ τῆς κυρίας Ἐρβλαί, ἀπομεινάσης εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Δεβραὶ καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῆς μητρὸς ἐκείνης, ἥτις ἤρχετο ν' ἀπειλήσῃ καὶ αὖθις παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ θνήσκοντος τέκνου της.

Ὁ Βερδιὲ ἠκροᾶτο, λησμονῶν σχεδὸν ἀποτόμως τὴν μωρὰν σκηνήν, εἰς ἣν εἶχεν ἀναμιχθῆ καὶ ἀναλογιζόμενος μήπως εἰς ὅλα ταῦτα ὅσα διηγεῖτο αὐτῷ ἡ Γιλβέρτη ὑπῆρχε νέος κίνδυνος, φοβερώτερος, ἀπειλῶν τὴν νεάνιδα. Ἀναμφιβόλως καλῶς ἔπραξε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ κ. δὲ Μομβρέν· αὐτὸς ὁ γηραιὸς στρατιωτικὸς οὐδέποτε ἤθελε τὴν ἀποτρέψει ἀπὸ τοῦ ν' ἀφοσιωθῇ καὶ νὰ εὐεργετήσῃ ἄνδρας ἐντίμους, ἀλλὰ τέλος πάντων ἀφοῦ καὶ ὁ θεῖος καὶ ἡ ἀνεψιά, ὅσον μικροὶ καὶ ἂν ἦσαν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον,εἶχον ἐχθρούς,κί κακαὶ γλῶσσαι ἠδύναντο νὰ ἐπινοήσωσι νέαν τινὰ συκοφαντίαν ἐναντίον των.

Τὸ παιδίον ἐκεῖνο, παραδείγματος χάριν ...

Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ ἐσταμάτα, διέκοπτε διὰ μιᾶς τὸν λογισμόν του βλέπων τὸ ἀγαθὸν μειδίαμα, τὸ πλῆρες ἐμπιστοσύνης καὶ καρτερίας, τὸ ἐκφράζον χαρὰν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ, τῆς ἀνεψιᾶς του.

— Κατὰ πρῶτον ὀφείλει τις νὰ προσέχῃ εἰς τὸ καθῆκόν του. Ἔπειτα ἂς συμβῇ ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ.

Καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὸν ἁβρῶς τὸ μέτωπόν της πρὸς ἀσπασμόν.

— Εἶμαι μαθήτριά σου, αὐτὸ σημαίνουν πάντα ταῦτα, ἀγαπητέ μου θεῖε.

Εἶχε θέσει τὰς μικρὰς χεῖράς της ἐπὶ τῶν ὀστεωδῶν χειρῶν τοῦ στρατιώτου, ᾐσθάνθη δὲ αὐτὰς πυρετώδεις καὶ ὀλίγον τι τρεμούσας.

— Μήπως εἶσαι ἀσθενής; τὸν ἠρώτησεν.

— Ὄχι, ὄχι... ἀγαπητή μου κόρη... ὄχι. Ἀγανακτημένος εἶμαι... στενοχωρημένος ἴσως ὀλίγον... ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε.

— Καὶ ἡ ὁμήγυρις;.. Πῶς ἐπῆγε;

— Ὅπως ὅλαι αἱ ὁμηγύρεις... Ἔλα κοιμήσου, Γιλβέρτη, καὶ αὔριον πάλιν τὰ λέγομεν.

— Αὔριον.

Ἔκλειεν ἤδη τὴν θύραν τοῦ θαλάμου της, ὅτε προβάλλουσα τὴν εὐειδῆ μελάγχρουν κεφαλήν της μέσον τοῦ διανοίγματος εἶπε πρὸς τὸν στρατιωτικὸν μὲ ἀφέλειαν παιδίου:

— Λοιπὸν δὲν θὰ μὲ μαλλώσῃς;.. Καλὰ ἔκαμα νὰ ὑπάγω ἐκεῖ πέραν;

— Ναί, εἶπεν ὁ Βερδιὲ ἀσπαζόμενος αὐτὴν ἐκ νέου.

Καὶ ἐνεθυμεῖτο τὸ ρητόν, ὅπερ ἠκολούθει καὶ ὅπερ τοσάκις εἶχεν ἐπαναλάβει πρὸς τὴν νεάνιδα: «Πρᾶττε πάντοτε ὅ,τι φοβεῖσαι νὰ πράξῃς.»

Δὲν ᾐσθάνετο πλέον τὴν αὐτὴν ἀπογοήτευσιν, ἣν πρὸ μικροῦ ᾐσθάνετο, ὅτε κατέλιπε τὴν ὁμήγυριν. Εἶχε τὴν συναίσθησιν ὅτι ὁ ἐφιάλτης ἔμελλε νὰ λήξῃ. Ἦτο πολὺ ἐπὶ τέλους, πάρα πολύ! Ἔμελλε νά δείξῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς τίνι τρόπῳ εἷς ἔντιμος ἀνὴρ βυθισθεὶς εἰς τὰ ἕλη τῆς πολιτικῆς δύναται δι' ἐρρωμένης προσπαθείας νὰ ἐξέλθῃ ἐν τάχει ἐκ τοῦ βορβόρου καὶ νὰ κατασυντρίψῃ τοὺς κοχλίας.

Ἐκοιμήθη καὶ μὲ τὴν ἰδέαν ταύτην ἐγερθεὶς εὔθυμος, κατῆλθεν εἰς τὸν κῆπον, ὅπου εὗρε τὸν Αἰμίλιον Δυκᾶν λευχειμονοῦντα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ συνομιλοῦντα περὶ πολιτικῆς μετά τινος γέροντος χωρικοῦ, τὰ χείλη πονηρῶς συνεσταλμένα ἔχοντος, ὃν ὁ κηπουρὸς τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ παρελάμβανεν ἐνίοτε ὡς βοηθόν.

— Λοιπόν, μπάρμπα-Μπολάν, τί λέγουν περὶ τῶν ἐκλογῶν; ἠρώτα ὁ Αἰμίλιος.

Ὁ μπαρμπα-Μπολὰν ἀπήντα:

— Τί νὰ εἰποῦν, κύριε; τίποτε δὲ λέγουν.

— Πῶς! δὲν λέγουν τίποτε;

Ὁ Βερδιὲ ἐπλησίασε καὶ ἠκροᾶτο.

—Ξεύρετε, εἶπεν ὁ γέρων χωρικός, λέγουν καὶ δὲν λέγουν. Ἄλλοι λέγουν τοῦτο, ἄλλοι ἐκεῖνο..

— Ἀλλὰ τοῦ λόγουσου, μπαρμπα-Μπολάν, τί λέγεις;

Ὁ χωρικὸς δὲν ἀπήντα.

— Ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀφήσῃς νὰ σοῦ ἀρπάσουν τὸ ψηφοδέλτιόν σου ὅπως ἄλλοτε σοῦ τὸ ἐπῆραν, ὡς μοῦ εἶπεν ὁ κύριος Καπποά. Τὸ ἐνθυμεῖσαι καλά;

— Τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ δὲν τὸ ἐνθυμοῦμαι. Ἀλλὰ σᾶς βεβαιώνω ὅτι αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ μοῦ τὸ πάρουν. Δὲν εἰξεύρω νὰ διαβάσω, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ δώσουν ψηφοδέλτιον, ἔχω τὸν ἀνεψιόν μου τὸν ὑφαντὴν ὁποῦ μοῦ τὸ γράφει. Ξεύρει νὰ γράφῃ καλὰ αὐτός, ἐννοιά σας!

— Ἀλλὰ δὲν ἔχεις ψηφοδέλτιον;

— Ἔλαβα ἕνα χονδρὸ δέμα σήμερα τὸ πρωΐ.

— Καὶ τίνος εἶνε αὐτὰ τὰ ψηφοδέλτια;

—Ἄ,δὲν εἰξεύρω.Εἶνε ἕνα δέμα τόσο χονδρό, δεμένο, μὲ μία σφραγίδα ἀπ' ἐπάνω. Δὲν εἰξεύρω ἂν εἶνε καλὰ ἢ κακά. Ξεύρω μόνον πῶς τὰ ἔστειλαν εἰς ἐμέ.

—Λοιπὸν νὰ μὴ ψηφίσῃς ἂν δὲν τὰ διαβάσῃς πρῶτα. Νὰ μοῦ τὰ δείξῃς αὐτὰ τὰ ψηφοδέλτια. Πρέπει νὰ μάθωμεν τί ὄνομα φέρουν.

—Ὅποτε ἀγαπᾶτε, κύριε·

Καὶ ὁ χωρικὸς πτύων τὰς χεῖρας του πρὶν ἀναλάβῃ τὴν ἐργασίαν του ἤλλαξε τὸ θέμα τῆς συνομιλίας.

— Χρειάζεται πολὺς κόπος διὰ νὰ σκάψῃ κανεὶς αὐτὴ τὴ γῆ, εἶπεν· εἶνε γεμάτη χαλίκια καὶ ρίζαις.

Ὁ Δυκᾶς ἐστράφη πρὸς τὸν ταγματάρχην.

— Μὴ ἐπιμένετε πλέον, εἶπεν αὐτῷ ὑψῶν τοὺς ὤμους· οὐδὲν θὰ ἐπιτύχετε παρ' αὐτοῦ.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ Βερδιὲ μειδιῶν, βλέπετε ὅτι ἐγὼ δὲν ἐπιμένω καθόλου.

Καὶ ἀπεμακρύνθη μετὰ τοῦ νέου Πίττ, ὅστις δεικνύων μακρόθεν τὸν βοηθὸν τοῦ κηπουροῦ κεκυφότα πρὸς τὸ ἔδαφος, ἔλεγε μεθ' ὑψίστης περιφρονήσεως:

— Καὶ ὅμως εἶνε καὶ αὐτοὶ ἐκλογικὴ ὕλη, εἶνε σάρξ διὰ τοὺς ὑπουργούς, ὅπως οἱ στρατιῶταί σας εἶνε σάρξ διὰ τὰ τηλεβόλα. Τὴν χρησιμοποιοῦσιν ἀλλὰ τὴν περιφρονοῦσιν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπεν ὁ ταγματάρχης αὐστηρῶς. Ἐγὼ πάντοτε ἐσεβάσθην καὶ ἠγάπησα τοὺς στρατιώτας μου. Μόνον τοὺς ραδιούργους περιφρονῶ.

Ὁ Δυκᾶς ἐνδομύχως ἔλεγεν ὅτι τίποτε δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ μὲ τοιοῦτον ἄνδρα, τόσον ὀλίγον Παρισινόν, τόσον κακῶς ἐννοοῦντα τὴν ἀστειότητα. Καὶ ἐν τοσούτῳ οἱ στρατιῶται δὲν κατέκτων τόσον εὐκόλως τὰς ἐπωμίδας τοῦ στρατηγοῦ ὅπως οἱ ἐκλογεῖς δὲν κατέκτων τὰ ὑπουργικὰ χαρτοφυλάκια. Εἶχε κομμάτι *πόζα* ὁ ταγματάρχης!

Ὁ Βερδιέ, ὅν ἡ παραβολὴ ἐκείνη μεταξὺ τῶν παλαιῶν του συντρόφων καὶ τῆς ἀγέλης τῆς ἐξωθουμένης εἰς τὴν ψηφοφορίαν εἶχε ψυχράνει, ἔμελλε νὰ ἀφήσῃ τὸν Δυκᾶν, ὅτε εἶδός τι βόμβου ὑποκώφου, θόρυβος ἀνθρωπίνων φωνῶν προερχόμενος ἐκ τῆς ὁδοῦ διὰ τῆς θύρας τοῦ κήπου ἐφείλκυσε τὴν προσοχήν του.

— Τί συμβαίνει τάχα; ἠρώτησεν.

— Ἄς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν, ταγματάρχα, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος.

Ὀλίγα βήματα μακρὰν τᾶς θύρας εἶχε σχηματισθῆ ὅμιλος ἀνθρώπων, ὧν οἱ πλεῖστοι ἐλάλουν μεγαλοφώνως, ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν, ὑπερβαίνων πάντας κατὰ τὸ ὕψος μιᾶς κεφαλῆς, συνεταράσσετο μετὰ θυμοῦ ὑψηλός τις ἀνήρ, ὅν ὁ Βερδιὲ ἀνεγνώρισεν. Ἦτο ὁ Φουρνερέλ.

Ἰδὼν τὸν πρώην ταγματάρχην του, κατηυθύνθη πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐσκόπευε νὰ ὑπάγῃ ὅπως ἴδῃ τὸν Μαρσιαλοὺ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Μελέν.

Τὸν Μαρσιαλού;... Τὸ ὄνομα αὐτὸ οὐδεμίαν ἐξήγειρεν ἀνάμνησιν εἰς τὸν Βερδιέ. Τὸν Μαρσιαλού;.. Δὲν ἐγνώριζέ τινα καλούμενον Μαρσιαλού...

— Ἄ, ναὶ!.. ἀλήθεια.. εἶπεν ὁ Φουρνερέλ. Νὰ μὲ συμπαθήσετε, κύριε ταγματάρχα, ἐνόμιζα ὅτι εἰξεύρετε...

Καὶ διηγήθη αὐτῷ τότε τὴν συμπλοκὴν τῆς προτεραίας τὴν συμβᾶσαν ἐκεῖ πλησίον, εἰς Δαμμαρί, τὸν τραυματισμὸν τοῦ στρατιώτου καὶ τοῦ Τιβολιέ· ὁ Μαρσιαλοὺ ἦτο ὁ νέος στρατιώτης.

Ὁ Φουρνερὲλ ἦτο βέβαιος ὅτι ὁ ἀτυχὴς νέος πολὺ θὰ ηὐχαριστεῖτο ἂν ὁ ταγματάρχης μετέβαινε νὰ τὸν ἴδῃ.

— Βέβαια θὰ ὑπάγω. Ἀκοῦς ἐκεῖ!.. Ἀλλὰ πῶς ἕως τώρα δὲν μοῦ εἶπον τίποτε;..

Ὁ Βερδιὲ ἀνοίξας τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν, εὑρίσκετο ἤδη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁμίλου τῶν ἐκεῖ συνηγμένων, ὧν οἱ πλεῖστοι τὸν ἐχαιρέτιζον. Ὠχρότατος παρετήρει τὸν Δυκᾶν, ἀγνοοῦντα εἰσέτι τὸ συμβάν.

— Ἔρχομαι ἀπὸ τὸ Μελέν, εἶπεν ὁ Φουρνερέλ. Δὲν γίνεται ἄλλος λόγος παρὰ δι' αὐτό.

Αἱ ὑπερβολαὶ τῶν φλυάρων παρίστανον μάλιστα ὡς σοβαρὰν στάσιν τὴν χυδαίαν ἐκείνην σύγκρουσιν, τὴν πυγμαχίαν, ἣν ἠγνόουν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ κατοικοῦντες εἰς ὀλίγων λεπτῶν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Δαμμαρί. Διηγοῦντο ὅτι ὁ Γκαρούς εἶχεν ὁπλίσει τοὺς λιθοτόμους καὶ ὅτι ὁ στρατὸς προσκληθεὶς ἐν τάχει ἔθεσεν ἐφ' ὅπλου λόγχην καὶ ἐπετέθη...

— Καὶ ἐγὼ ἀπήντησα, εἶπεν ὁ Φουρνερέλ, ὅτι τίποτε ἀπ' ὅλα αὐτὰ δὲν ἦτο ἀληθές Οἱ λιθοτόμοι ἀπεναντίας ψηφίζουν ὑπὲρ ἡμῶν, ταγματάρχα μου, καὶ ἂν ὁ Μαρσιαλοὺ ἐπληγώθη, δὲν πταίω ἐγώ, ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!..

Ὁ Βερδιὲ παρετήρησε τότε ὅτι ὁ πρώην λοχίας ἔφερε περὶ τὸν τράχηλον χονδρὸν μανδήλιον περιεστραμμένον ἀποκρύπτον κάτι, ὡσεὶ ἐπίδεσμον πληγῆς.

— Ἐπληγώθης καὶ σύ, τὸν ἠρώτησεν.

— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ γίνεται λόγος, κύριε ταγματάρχα. Μία γρατσουνιὰ εἶνε!.. Αὐτὰ εἶνε χάδια, ἐμπρὸς εἰς τὰς σφαίρας τῆς Σιβαστουπόλεως.

(Ἕπεται συνέχεια).

(Κατ' αὐτάς, ἤτοι τὴν 18 ὀκτωβρίου 1888, συμπληροῦνται πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη ἀπὸ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ Βασιλέως Γεωργίου. Σχετικῶς πρὸς τὸ ἐπίσημον τοῦτο ἱστορικὸν γεγονὸς δημοσιεύομεν κατωτέρω τὰ κατὰ τὴν ὑποδοχὴν εἰλημμένα ἐκ τῆς τότε ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἐφημερίδος *Ἐθνοφύλακος*).

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΙΝ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

18 Ὀκτωβρίου 1863.

Ζήτω ὁ βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων Γεώργιος Α'.

Μὲ τὴν αἰσθηματικὴν καὶ πάνδημον ταύτην ἀνευφημίαν, ἥτις ἀπὸ μυριάδων στομάτων ἐνθουσιωδῶς ἐξερχομένη πληροῖ ἀπὸ τῆς χθὲς τὸν ἑλληνικὸν ὁρίζοντα, ἀρχόμεθα καὶ ἡμεῖς τῆς

σκιαγραφήσεως τῆς ὄντως ἀπεριγράπτου ὑποδοχῆς, τῆς ὁποίας ἠξιώθη ὁ προσφιλὴς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμὼν Γεώργιος ὁ ἀπὸ τῆς χθὲς εὑρισκόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

— Τὴν τετάρτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥραν τῆς χθές, πρὶν ἀνατείλῃ ἡ ῥοδοδάκτυλος ἠώς, ἠγγέλθη διὰ τριῶν κανονοβολισμῶν, ὅτι ὁ συνοδεύων τὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων στολίσκος εἶχε φθάσει ἐκτὸς τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς. Ἡ ἀγγελία αὕτη κατηλέκτρισε τὸν ἐν τῇ πρωτευούσῃ πανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς συσσωρευθέντα λαόν, ὅστις εἶχε προπαρασκευάσει πάντα τὰ τῆς ὑποδοχῆς, καὶ ἐδῶ μὲν συνήρχετο ἡ ἐθνοφυλακή, ἐκεῖ προητοιμάζοντο στρατιῶται, ἀλλαχοῦ δὲ συνήρχοντο πολῖται, πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τῆς χαρμοσύνου ταύτης ἡμέρας.

Τὴν ἑβδόμην π. μ. ἐπέβη ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος ἡ εἰς προϋπάντησιν τῆς Α. Μ. πεμφθεῖσα πενταμελὴς ἐπιτροπὴ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ὑπέβαλε τὸ περὶ τῆς ὁρκωμοσίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τοῦ βασιλέως γνωστὸν ψήφισμα. Τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἐδέξατο ἡ Α. Μ. καὶ συμπροεγευμάτισε μετ' αὐτῆς. Μετὰ τὸ πρόγευμα, καθ' ὃ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης κ. Α. Παπαδιαμαντόπουλος ἀπήγγειλε γερμανιστὶ κατάλληλον προσφώνησιν πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον, ἐπέβη ἐπὶ τοῦ ἀτμοδρόμονος ἡ Προσωρινὴ Κυβέρνησις ἥτις προσεφώνησεν αὐτῷ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ Ἡ Α. Μ. ἔδωκε τῇ Κυβερνήσει πολλὰ ἀντίτυπα τῆς κατωτέρω δημοσιευομένης ἀξιολογωτάτης καὶ ὄντως πατρικωτάτης προκηρύξεώς της πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν.

— Τὴν δεκάτην περίπου ὥραν ὁ ἀτμοδρόμων κατέπλεεν ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς· τὴν εἴσοδον αὐτοῦ ἐχαιρέτησαν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ λιμένι διαμένοντα πλοῖα δι' 101 κανονοβολισμοῦ ἐναρξαμένης τῆς ἀγγλικῆς ναυαρχίδος· ὁ ἀτμοδρόμων ἀντεχαιρέτησεν ἑκάστην τῶν ἀναπεταννυμένων ξένων σημαιῶν. Οἱ ναῦται ἀπὸ τῶν κεραιῶν καὶ ὁ συνωθούμενος λαὸς ἀπὸ τῶν παραλίων τοῦ λιμένος ἐζητωκραύγουν ἐνθουσιωδῶς. Ἦτο ἀληθῶς μαγευτικώτατον καὶ συγκινητικώτατον τὸ θέαμα τοῦτο, ὅπερ ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ καὶ ὁ γραφικώτερος κάλαμος.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν νεφελῶν τοῦ καπνοῦ ἐπήδησεν ἐκ τῆς βασιλικῆς λέμβου ἐπὶ τὴν ὑπὸ τοῦ κρότου τῶν τηλεβόλων σαλευομένην ἀποβάθραν εὔζωνος καὶ συγκεκινημένος ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, φέρων στολὴν ἀντισυνταγματάρχου τῆς ἐθνοφυλακῆς. Ἡ ἐμφάνισις τῆς Α. Μ. κατενθουσίασε τὸ περὶ τὴν προκυμαίαν συνθλιβόμενον ἄπειρον πλῆθος λαοῦ καὶ ζωηραὶ ἀνευφημίαι ἐπηύξησαν τὴν μετὰ φαιδρότητος μεμιγμένην συγκίνησιν τοῦ βασιλέως. Ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ ὑπεδέχθησαν τὴν Α. Μ. πολλοὶ πληρεξούσιοι, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἐπαναστάσεως Κανάρης καὶ Βούλγαρης καὶ ὁ πρόεδρος τῆς συνελεύσεως κ. Μωραϊτίνης, ὅστις ἀπήγγειλε καὶ συντομωτάτην προσλαλιάν. Ὁ βασιλεὺς εὐχαριστήσας ἐγκαρδίως ἅπαντας τοὺς αὐτόθι συνωθουμένους καὶ δοὺς τὴν δεξιὰν εἰς τοὺς τρεῖς τελευταίους ἀνέβη ἐπὶ τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου Πειραιῶς παρεσκευασμένον λαμπρὸν καὶ ἐριουχόστρωτον ὀκρίβαντα, ὁ δὲ δήμαρχος κ. Α. Ράλλης προϊστάμενος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἀπήγγειλε σύντομον μὲν ἀλλ' ἀξιόλογον προσλαλιάν. Ἀκολούθως εὐχαριστήσας τὸν κ. δήμαρχον καὶ πάντας τοὺς παρεστῶτας ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθεν ἐν τῷ μέσῳ ζωηροτάτων ἀνευφημιῶν εἰς τὴν ἅμαξαν, ἔχων ἐξ ἀριστερῶν μὲν τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως κ. Μωραϊτίνην, ἀπέναντι δὲ τὸν κ. Ροῦφον καὶ τὸν ἕτερον τῶν Δανῶν ἀξιωματικῶν, οὓς φέρει μεθ' ἑαυτοῦ.

Τὴν ἅμαξαν τοῦ βασιλέως ἀνερχομένην πρὸς τὰς κλεινὰς Ἀθήνας συνώδευεν ἄπειρον πλῆθος λαοῦ ἀνευφημοῦντος, παρηκολούθουν δὲ πλεῖσται ἅμαξαι. Τὴν 11 καὶ 1)2 π. μ. ὥραν ἔφθασεν εἰς τὰ παρὰ τῇ ἁγίᾳ Τριάδι ἐγηγερμένα προπύλαια ἡ βασιλικὴ ἅμαξα, εἰς δὲ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ προσφιλοῦς ἡγεμόνος ἄπειρον πλῆθος λαοῦ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐπευφήμησεν ἐνθουσιωδῶς. Ἡ βασιλικὴ ἅμαξα ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς εἰσόδου τῶν προπυλαίων καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ ἐκ δεξιῶν ἱσταμένου δημάρχου μετὰ τῶν εὐπατριδῶν Ἀθηναίων καὶ παροίκων τὰς ἐπὶ ἀργυροῦ δίσκου προσενεχθείσας δύο χρυσᾶς κλεῖς τῆς Ἀκροπόλεως ὧν τὴν ἐγχείρισιν συνώδευσεν ὁ κ. Κουτσικάρης διὰ προσλαλιᾶς. Ἀκολούθως δὲ τὰ ἐξ ἀριστερῶν ἱστάμενα κοράσια τῆς πρώτης δημοτικῆς σχολῆς μυρτοστέφανα λευχειμονοῦντα ἔψαλαν τὸν ὑπὸ τοῦ Παριζίνη τονισθέντα βασιλικὸν ὕμνον καὶ προσέφερον τῷ βασιλεῖ ἄνθινον στέφανον, ὃν ἡ Α. Μ. ἐδέξατο ἐκ τῆς χειρὸς τῆς κ. Μαριγοῦς Ἐμ. Κουτσικάρη. Ὁ βασιλεὺς εὐχαριστήσας τὸν δήμαρχον, τοὺς ἐν τέλει, τοὺς εὐπατρίδας καὶ πάντας τοὺς παρισταμένους ἐξηκολούθει τὴν πρὸς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας πορείαν του. Ἀπὸ τῶν προπυλαίων ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν ὁδῶν Πειραιῶς Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ ἦτο παρατεταγμένη ἡ ἐθνοφυλακὴ καὶ μετ' αὐτὴν ὁ στρατός. Ἡ βασιλικὴ ἅμαξα δὲν ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ ἕνεκα τοῦ συνωθουμένου καὶ ἐπευφημοῦντος πλήθους. Τὸ θέαμα κατέστη μαγευτικώτατον ἅμα εἰσελθόντος τοῦ βασιλέως εἰς τὴν πόλιν. Αἱ ζητωκραυγαὶ καὶ ἐπευφημίαι τοῦ περικυκλοῦντος τὴν βασιλικὴν ἅμαξαν λαοῦ συνενούμεναι μετὰ τῶν τοῦ ἐπὶ τοὺς ἐξώστας ἐπανθοῦντος ὡραίου φύλου ἀπετέλουν συγκινητικωτάτην ἁρμονίαν. Ἅπασαι αἱ παρὰ ταῖς

δι' ὧν ἔμελλε νὰ διέλθῃ ἡ βασιλικὴ ἅμαξα ὁδοῖς οἰκίαι ἦσαν ἐστολισμέναι διὰ μύρτων, ἀνθῶν, ἐριούχων, μεταξίνων καὶ ἄλλων ὑφασμάτων, καὶ διὰ διαφόρων ἐπιγραφῶν καὶ συμβόλων. Ἡ εἰκὼν τοῦ προσφιλοῦς Γεωργίου ἦτο πανταχοῦ ἀνηρτημένη καὶ διαφόροις ἄνθεσιν ἐστεφανωμένη. Τὸ ὡραῖον φῦλον ἔρραινεν ἄνθη καὶ ἀρώματα ἐπὶ τοῦ διερχομένου καὶ μετὰ φαιδρότητος ἅμα καὶ συγκινήσεως χαιρετῶντος βασιλέως. Τέλος ἡ βασιλικὴ ἅμαξα ἔφθασεν εἰς τὰ τῆς μητροπόλεως προπύλαια, ὅπου ὑπεδέξαντο τὴν Α. Μ. ὁ πρόεδρος τῆς ἱερᾶς συνόδου μετὰ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ πάντων τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἐνδημούντων ἀρχιερέων, τῶν ἐφημερίων καὶ τῶν ἄλλων ἱερέων καὶ διακόνων, οἵτινες ἅπαντες ἐλαμπροφόρουν καὶ ἐλαμπαδοφόρουν. Μετὰ τὴν ψαλεῖσαν ἐκτενῆ δοξολογίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς μητροπόλεως, ἔνθα ἦτο παρατεταγμένη ἡ φάλαγξ τοῦ πανεπιστημίου καὶ ὅπου παρῆσαν ἐκτὸς τῶν κυρίων πληρεξουσίων καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ἅπαν τὸ διπλωματικὸν σῶμα, ὁ μητροπολίτης ἀπήγγειλε σύντομον προσφώνησιν, ἡ δὲ Α. Μ. ἀπῆλθε πρὸς τ' ἀνάκτορα διὰ τῆς ἑρμαϊκῆς ὁδοῦ συνοδευομένη ὑπὸ πλήθους λαοῦ ἀνευφημοῦντος.

Εἰσελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς πενταμελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς συνελεύσεως ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν ἐξώστην καὶ εὐχαρίστησε τὸν ζητωκραυγάζοντα λαόν, ὅστις ἀμέσως ἀνεχώρησεν ἀφεὶς τὴν Α. Μ. ν' ἀναπαυθῇ.

— Τὴν 3 πρὸς τὰς 4 μ.μ. ὥραν ὁ βασιλεὺς φορῶν ἐνδύματα πολιτικὰ καὶ πῖλον ὑψηλὸν ἐξῆλθεν εἰς περίπατον μέχρι τοῦ πολυγώνου καὶ ἐκεῖθεν μετέβη εἰς τὰ παρὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα προπύλαια. Μετὰ τῆς Α. Μ. παρακολουθουμένης ὑπὸ ἀπείρου πλήθους ἀνευφημοῦντος συνεξῆλθον οἱ δύο δανοὶ ἀξιωματικοὶ καὶ ὁ φρούραρχος τῶν ἀνακτόρων κ. Τριγκέτας. Τὴν βασιλικὴν ἅμαξαν συνώδευον ὁ κ. δήμαρχος μετ' ἀξιωματικῶν τῆς ἐθνοφυλακῆς. Περὶ λύχνων ἀφὰς ἡ Α. Μ. εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἀνευφημουμένη. Τὸ δὲ θέαμα τῆς ἑσπερινῆς φωτοχυσίας ἀδύνατον καὶ νὰ σκιαγραφηθῇ. Τὴν 9 πρὸς τὴν 10 μ.μ. ὥραν ἐξῆλθεν ἐκ δευτέρου πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ἀπλήστου περιεργείας τοῦ συνωθουμένου καὶ ζητωκραυγοῦντος περὶ τὰ ἀνάκτορα λαοῦ καὶ διελθὼν ἐν τῷ μέσῳ ζωηροτάτων ἀνευφημιῶν τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα. Ἡ μουσικὴ ἐξηκολούθει παιανίζουσα ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ συντάγματος.

Ὡς καὶ ἀρχόμενοι εἴπομεν εἶνε τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ προσφιλοῦς ἡγεμόνος. Ὁ ἐκτιμῶν τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀξιοσημειώτων λόγων τοῦ βασιλέως, ἐπανειλημμένως διακηρύξαντος, ὅτι ἰσχύς του εἶνε ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ του καὶ ὅτι κυριώδη σκοπὸν προτίθεται νὰ καταστήσῃ τὴν Ἑλλάδα πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ, δύναται εὐκόλως νὰ συμπληρώσῃ τὴν ἀτέλειαν τῆς περιγραφῆς ἡμῶν.

Ἡ προκήρυξις τοῦ βασιλέως.

Ἕλληνες!

Ἀναβαίνων τὸν θρόνον, ἐφ' ὃν μὲ ἐκάλεσεν ἡ ψῆφος ὑμῶν, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἀπευθύνω ὑμῖν λόγους τινάς.

Οὔτε δεξιότητα οὔτε νοῦν δεδοκιμασμένον φέρω εἰς ὑμᾶς· προσόντα τοιαῦτα οὐδὲ νὰ προσδοκᾶτε ἠδύνασθε ἀπὸ τῆς ἡλικίας μου. Ἀλλ' ὅμως φέρω ὑμῖν πεποίθησιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰλικρινῆ, μετὰ βαθείας πίστεως εἰς τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ταυτότητα τῆς τύχης ἐμοῦ τε καὶ ὑμῶν. Ὑπόσχομαι ὑμῖν νὰ ἀφιερώσω τὴν ζωήν μου σύμπασαν ὑπὲρ τῆς εὐτυχίας ὑμῶν.

Οὐ μόνον θέλω σεβασθῇ καὶ τηρήσῃ εὐσυνειδήτως τοὺς νόμους ὑμῶν, καὶ πρὸ πάντων τὸ σύνταγμα, τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ νέου ἑλληνικοῦ πολιτεύματος, ἀλλὰ θέλω σεβασθῇ καὶ θέλω ἀσκηθῇ ὅπως ἀγαπῶ τοὺς θεσμοὺς ὑμῶν, τὰ ἤθη σας, τὴν γλῶσσαν ὑμῶν, πᾶν ὅ,τι ὑμεῖς αὐτοὶ λατρεύετε, ὡς ἤδη ἀγαπῶ ὑμᾶς αὐτούς. Παρακαλέσω δὲ τοὺς ἀρίστους καὶ δεξιωτάτους τῶν παρ' ὑμῖν ἀνδρῶν, ἵνα συνταχθῶσι περὶ ἐμέ, χωρὶς νὰ ἐμβλέψωσιν εἰς προγενεστέρας πολιτικὰς διαφοράς· τῇ νοήμονι δὲ καὶ πεφωτισμένῃ συναρωγῇ αὐτῶν θέλω προσπαθήσει, ὅπως ἀναπτύξω τὰ παντοειδῆ ἀγαθὰ σπέρματα καὶ τοὺς ὑλικοὺς πόρους, οὓς περιέχει ἡ ὡραία πατρὶς ὑμῶν, πατρὶς καὶ ἐμοῦ γενομένη ἐφεξῆς.

Σκοπὸς τῆς φιλοδοξίας μου ἔσεται οὗτος νὰ καταστήσω τὴν Ἑλλάδα, ἐφ' ὅσον ἀπ' ἐμοῦ ἐξήρτηται, πρότυπον βασιλείου ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

Ὁ παντοδύναμος ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ἀναδεικνύμενος, χειραγωγήσαι με ἐν ταῖς προσπαθείαις μου· εἴθε δὲ μηδέποτε ἐπιτρέψῃ, ὅπως λησμονήσω τὰς πανδήμους ὑποσχέσεις, ἃς σήμερον ἔδωκα ὑμῖν. Ἐπὶ τούτοις ἱκετεύω τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἵνα σκέπῃ ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ἁγίαν καὶ σωτήριον σκέπην Αὐτοῦ.

Γεωργιος

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ὅστις λέγει ὅ,τι γνωρίζει, ὅστις πράττει ὅ,τι δύναται, ὅστις δίδει ὅ,τι ἔχει — δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τίποτε περισσότερον.

Ἡ προσήνεια δίδει πλείονας φίλους ἢ ὁ πλοῦτος καὶ πλείονα πίστιν ἢ ἡ δύναμις.

Ἡ σκληροτάτη τιμωρία τῶν σφαλμάτων μας εἶνε ὅτι μᾶς φέρουσι σχεδὸν πάντοτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κάμωμεν καὶ ἄλλα.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1478

'Αριθ. 669 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 23 Ὀκτωβρίου 1888

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΥΛΙΑΡΑΚΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οὐδεὶς βεβαίως ὁ ἀγνοῶν τὴν ἐν ἔτει 1800 καὶ ἑπομένοις ἀφαίρεσιν ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως, ἰδίᾳ δ' ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἀρχαιοτήτων ὑπὸ οὗ Ἄγγλου Λόρδου Θωμᾶ Ἔλγιν, ὀλίγοι ὅμως εἶνε οἱ γινώσκοντες πλὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Λόρδου καὶ τῆς πράξεως πλειότερόν τι. Τὸ γεγονὸς ἀνήκει ἤδη εἰς τὴν ἱστορίαν τὴν γραπτήν, διότι ἡ σήμερον ζῶσα γενεὰ τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἀκροπόλεως αὐτῆς εἶδε καὶ ἐγνώρισεν ὡς νῦν ἔχουσιν· οἱ δ' εὐάριθμοι ζῶντες γέροντες Ἀθηναῖοι, οἱ γεννηθέντες ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος, ἐλάχιστά τινα ἐνθυμοῦνται καὶ συγκεχυμένα, καὶ ταῦτα μόνον ἐκ παραδόσεως.

Περὶ τῆς ὑποθέσεως *τῶν Ἐλγινείων Μαρμάρων*, ὡς ὀνομάζεται αὕτη ἐν τῇ ἱστορίᾳ, δὲν ἐγράφη ἑλληνιστί, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, πλήρης τις καὶ ἐκτενὴς πραγματεία· σποραδικῶς μόνον καὶ ἐν παρόδῳ ἢ ἐν ὑποσημειώσεσι πραγματειῶν ἐν περιοδικοῖς περὶ τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, ἢ ἐν λόγοις πανηγυρικοῖς μνημονεύεται τὸ ὄνομα τοῦ Ἔλγιν καὶ καταδικάζεται ἡ πρᾶξίς του, ἐκ τῶν ὑστέρων κρινομένη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν λαβοῦσιν ἐσχάτως ἀφορμὴν ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἐν Κυθήροις Ν. Σοφ. Ι. Καλούτση εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος ἐγγράφων ἀνεκδότων, ἀναφερομένων εἰς ναυάγιον πλοίου τοῦ Ἔλγιν, μεταφέροντος ἀρχαιότητας Ἀθηνῶν, συνετάξαμεν σύντομον ἱστορικὸν φρόντισμα περὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων, ὅπερ ὡς δοκίμιον μᾶλλον, ἢ ὡς ἔργον πλῆρες καὶ τέλειον δημοσιεύομεν.

Ἴσως εἴπῃ τις ὅτι, ἀπέναντι τῆς ἀληθοῦς συμφορᾶς τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῶν λοιπῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, πᾶσα ἀφήγησις τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπῆλθε, καὶ πᾶσα ἀναγραφὴ τοῦ βίου τῶν δραστῶν θὰ ἦτο θλιβερά τις μόνον καὶ ἄσκοπος ἀνάμνησις τῶν δυστυχῶν ἐκείνων χρόνων, καθ' οὓς οἱ θεοὶ τῶν Ἀθηνῶν, οἱ ἐπὶ αἰῶνας ὅλους προσκεκολλημένοι εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔδαφος τῆς πόλεως, οἱ φωτιζόμενοι ὑπὸ τοῦ διαυγοῦς αὐτῆς φωτός, ἀπήγοντο δέσμιοι ἐν κιβωτίοις εἰς χώρας ὑπερβορείους, ἃς ἐπικαλύπτει ἡ ὁμίχλη καὶ ὁ ζόφος. Εἶνε ὅμως ἀναντίρρητον ὅτι τοιαύτη τις ἔστω καὶ θλιβερὰ ἀφήγησις ἔχει θέσιν ἐν τῇ εἰδικῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας, καθὼς καὶ ἐν τῇ εἰδικῇ τῶν τυχῶν, τῶν περιπετειῶν καὶ τῶν περιπλανήσεων τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, ἄν ποτε γραφῇ ἡμέραν τινά.

Ἐν τῇ προκειμένῃ ἱστορικῇ ἀφηγήσει δὲν προτιθέμεθα νὰ διαλάβωμεν περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων ὑπὸ ἔποψιν ἀρχαιολογικήν, οὐδὲ νὰ παραθέσωμεν κατάλογον τῶν ἀφαιρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων· διότι περὶ τούτου πολλὰ ἐγράφησαν, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐκθέσωμεν τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀφαιρέσεως καὶ τῆς μεταφορᾶς αὐτῶν εἰς Ἀγγλίαν μεθ' ὅλων τῶν σχετιζομένων πρὸς ταύτας περιστάσεων.

Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης στερούμεθα δυστυχῶς Ἑλληνικῶν πηγῶν· μόνον χρονογράφος ἀνώνυμος Ἀθηναῖος σύγχρονος τοῦ Ἔλγιν κατέλιπε συντομωτάτην σημείωσιν ἐν τέλει τῆς χρονογραφίας του· οὐδεὶς δ' ἄλλος ἔκτοτε, πλὴν τούτου, καὶ δὴ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος, ὅτε ἔζων ἔτι ἐν Ἀθήναις ἄνθρωποι παραστάντες αὐτόπται μάρτυρες τῶν ἐν Ἀθήναις ἐργασιῶν καὶ τοῦ βίου τοῦ τε Ἔλγιν καὶ τῶν πρακτόρων του, ἐπεχείρησε νὰ καταγράψῃ τὰ περὶ τούτου καὶ περισώσῃ χάριν τῶν μεταγενεστέρων. Ὅ,τι ἑπομένως περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης γινώσκομεν προέρχεται ἔκ τε τῶν ὑπομνημάτων τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ Ἔλγιν Γουλιέλμου Ἄμιλτων καὶ τῶν συγχρόνων ἢ τῶν εὐθὺς κατόπιν Γάλλων καὶ Ἄγγλων περιηγητῶν, ἐκ τῶν ἱστορικῶν Εὐρωπαίων τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων, ἐκ τῶν συζητήσεων ἐν τῷ Ἀγγλικῷ κοινοβουλίῳ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Βύρωνος, ἐκ πραγ-

ματειῶν, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν ἐν Εὐρώπῃ περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων, ἐκ τῶν βιογραφιῶν τοῦ Κανόβα καὶ τοῦ Βισκόντη, ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν περιγραφῶν τῆς Ἀκροπόλεως, ἰδίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ Μιχαέλη καὶ τέλος ἐκ τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου, καὶ ἐκ τῶν ἐγγράφων, ἅτινα προεμνημονεύσαμεν τοῦ Ν. Σοφοκλ. Καλούτση [1]) ἐγγόνου τοῦ ὑποπροξένου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ἐν Κυθήροις Ἐμμανουὴλ Καλούτση κατὰ τὸ ἔτος 1802 καὶ ἑπόμενα.

Τὴν μελέτην ἡμῶν ταύτην διαιροῦμεν εἰς δύο μέρη, ἐν τῷ α' διαλαμβάνομεν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργασιῶν τοῦ Ἔλγιν πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων, ἐν τῷ β' περὶ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τυχῶν τῆς καταρτισθείσης συλλογῆς.

ΜΕΡΟΣ Α'

Ἐργασίαι ἐν Ἑλλάδι τοῦ Ἔλγιν πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων. 1800—1806.

1

Ἄφιξις εἰς Ἀθήνας τεχνιτῶν, πρακτόρων τοῦ Ἔλγιν. — Ἀθηναϊκὸν χρονικόν. — Κατάστασις κοινωνικὴ τῶν Ἀθηνῶν.—Φατρίαι.—Ἀνάμιξις πρεσβειῶν εἰς τὰ Ἀθηναϊκά.—Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν.—Σπυρ. Λογοθέτης.

Ἡμέραν τινὰ τῶν τελευταίων τοῦ Μαΐου τοῦ ἔτους 1800 οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εἶδον διερχομένους τὰς ἀγυιὰς τῆς πόλεως, τότε πολίχνης μᾶλλον οὔσης, ξένους τὸν ἀριθμὸν ἕξ, ὁδηγουμένους ὑπὸ τοῦ ὑποπροξένου ἐν Ἀθήναις τῆς Μεγάλης Βρεταννίας Σπυρίδωνος Λογοθέτη Χωματιανοῦ, καὶ περιεργαζομένους μετὰ μεγίστου διαφέροντος τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα.

Ἡ ἄφιξις τότε ξένων εἰς Ἀθήνας καὶ δὴ Εὐρωπαίων ἢ Φράγκων, ὡς τότε ἔλεγον τοὺς φέροντας εὐρωπαϊκὸν ἔνδυμα [2]), δὲν διήρχετο ὡς σήμερον ἀπαρατήρητος, ἀλλὰ διήγειρε τὴν κοινὴν περιέργειαν, διότι καὶ ἡ ἐνδυμασία αὐτῶν καὶ ἡ ἀκολουθία, καὶ αἱ ἐνασχολήσεις εἶχόν τι τὸ παράδοξον εἰς τὰ ὄμματα τῶν κατοίκων· διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐβράδυνον νὰ μάθωσιν ὅτι οἱ νεωστὶ ἀφικόμενοι ἦσαν Ἰταλοὶ ζωγράφοι καὶ ἀρχιτέκτονες, σταλέντες ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας Θωμᾶ Ἔλγιν, ἵνα ζωγραφήσωσι πρὸς ἰδίαν τούτου χρῆσιν τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀσχοληθῶσιν εἰς ἄλλας ἀρχαιολογικὰς ἐργασίας. Ἤκουσαν δὲ φαίνεται συγχρόνως καὶ φήμην διαδιδομένην ὅτι ἐπρόκειτο καὶ ν' ἀφαιρέσωσιν ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἀνάγλυφα καὶ ἀγάλματα.

Ὁ Ἀνώνυμος Ἀθηναῖος, ὁ καταλιπὼν χειρόγραφον ἱστορίαν τῶν Ἀθηνῶν ἐν εἴδει χρονογραφίας, μόνην οὖσαν πηγὴν τῆς Ἀθηναϊκῆς ἱστορίας ἀπὸ τοῦ 1703 μέχρι τοῦ 1799, καταγράφων χρονολογικῶς τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξιν ἄλλων περιηγητῶν, ὡς τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει Σοαζὲλ Γκουφιὲ (1784), τὴν τοῦ Ἀββᾶ Ἱππολύτου Δὲ Μονμερανσὶ (Hippolyte de Montmerency-Leval), ὃν ὀνομάζει Μεμοράνς, τὴν τοῦ Ἄγγλου Χόκν (1796), τὴν τοῦ Ἄγγλου Τουαδὲλ [1]), ἀναγράφει καὶ τὴν εἰς Ἀθήνας ἄφιξιν τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Λόρδου Ἔλγιν τεχνιτῶν, διὰ τῶν ἑξῆς λόγων «Περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τῶν 1799 [2]) ὁ μιλὸρδ Ἔλγιν, πληρεξούσιος πρέσβυς τῆς Βρεταννίας παρὰ τῇ Ὀθωμανικῇ Πόρτᾳ, ἔστειλεν εἰς Ἀθήνας τεχνίτας Ῥωμάνους καὶ Ἀναπολιτάνους διὰ νὰ κατασκάψουν καὶ νὰ ἐρευνήσουν εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς γῆς διὰ μάρμαρα καὶ κτίρια παλαιά, καὶ νὰ καταιβάσουν ἀπὸ τον περίφημον ἐκεῖνον ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐκεῖνα τὰ ἀξιολογώτατα ἀγάλματα καὶ ἀνδριάντας, τὰ ὁποῖα ἔδιδαν θάμβος καὶ ἔκπληξιν εἰς ὅλους τοὺς περιηγητάς. Ὅσον μὲν διὰ τὸ *δεύτερον δὲν τοῦ ἐδόθη ἡ ἄδεια.*» Ἐνταῦθα δὲ περατοῦται καὶ τὸ χρονικὸν τοῦτο, σημειουμένου κατόπιν μόνον τοῦ ἑξῆς «Εἰς τοὺς 1800 βοϊβόδας ἐκ δευτέρου ὁ Χατζῆ Οὐσεῒν ἐφένδης»:

Πλὴν τῆς σημειώσεως ταύτης οὐδεὶς ἕτερος τῶν λογίων Ἀθηναίων ἢ τῶν ἐκτὸς ἔγραψέ τι περὶ Ἔλγιν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἔγραψε δὲν περιεσώθη μέχρις ἡμῶν. Τίς ὅμως εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς δουλείας καὶ τοῦ σκότους ἤθελε σκεφθῇ νὰ γράψῃ περὶ ἀρχαιολογικῶν ἐργασιῶν ἀλλοδαπῶν, ὅτε ἡ μόνη σκέψις καὶ φροντὶς ἑκάστου ἦτο ἡ ἰδία σωτηρία;

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ὅτε οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Ἔλγιν ἀφίκοντο εἰς αὐτὴν διετέλει οὖσα ἐν οἰκτρᾷ καταπτώσει καὶ ἐν ἀθλίᾳ κοινωνικῇ καταστάσει, μαρτυρουμένῃ καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν τότε καὶ κατόπιν ἐλθόντων περιηγητῶν μέχρι τοῦ 1815, ἕνεκα τῆς προηγηθείσης εἰδεχθοῦς τυραννίας τοῦ

[1]) Πρὸς τοὺς ἐν Κυθήροις διαμένοντας κ. κ. Ν. Σοφ. Καλούτση καὶ Ἐμμαν. Μόρμορην ἐκφράζω τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας μου διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἐγγράφων καὶ δι' ἄλλας εἰδήσεις σχετικάς, ἃς προθύμως μοὶ διεβίβασαν.

[2]) Ὁ Ἀνώνυμος χρονογράφος τῶν Ἀθηνῶν τούτου ἕνεκα δὲν παρέλιπε ν' ἀναφέρῃ, περὶ τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας Γάσπαρη γράφων, καὶ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτοῦ, ὡς τι ἀσύνηθες τότε «ὁ κόνσολας Γάσπαρης μὲ καπέλλον εἰς τὸ κεφάλι καὶ μὲ στενὸν βρακί».

[1]) Οὗτος ἀπέθανεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θησέως, τότε ναῷ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου, τῷ 1799 13 Ἰουλίου. Ἐν τῷ ναῷ ἐτάφη καὶ ὁ Ἄγγλος Georg Wathon ἐκ πανώλους προσβληθείς, οὗ ὁ Βύρων ἔγραψε τὸ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα Si miserandus in vita saltem in sepulcro felix, θεωρήσας ὡς εὐτύχημα τὴν ἐν τοιούτῳ τόπῳ ταφήν.

[2]) Ἡ χρονολογία εἶνε ἐσφαλμένη, διότι οἱ τεχνῖται ἦλθον τὸν Μάϊον τοῦ 1800.

βοεβόδα Τούρκου Χασεκῆ, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ 1771 μέχρι τοῦ 1795 κατεδυνάστευσε τῆς πόλεως, δημεύων τὰς περιουσίας τῶν κατοίκων, φορολογῶν παρανόμως, φυλακίζων, ἀπαγχονίζων, θέλων, ὡς ἔλεγε, νὰ καταστήσῃ τὰς Ἀθήνας ὑποστατικόν του. Ἀλλὰ πλὴν τοῦ κακοῦ τούτου πανώλης σφοδρὰ προηγηθεῖσα κατὰ τὰ ἔτη 1789 καὶ 1792 εἶχεν ἐξολοθρεύσει μέγα μέρος τῶν κατοίκων καὶ ἐλαττώσει μεγάλως τὸν πληθυσμόν, διότι ἀπέθανον μὲν περὶ τὰς 2000, ἀπεδήμησαν δὲ πλεῖστοι εἰς ἄλλα μέρη φεύγοντες τὴν τυραννίαν τοῦ Χασεκῆ, καὶ τὰς ἐπανειλημμένας εἰσβολὰς τῆς πανώλους· διὸ καὶ περὶ τὸ 1815 ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν ἦτο κατὰ τὸν Πουκεβὶλ περίπου 7000, πολὺ δὲ ὀλιγώτερος θὰ ἦτο βεβαίως κατὰ τὸ 1800 ἐπὶ τοῦ Ἔλγιν. Ἡ πόλις τότε περιωρισμένη ἐντὸς τοῦ περιβόλου, ὃν ἤγειρεν ὁ Χασεκῆς, καὶ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν μᾶλλον συνεσπειρωμένη παρίστα τὴν ὄψιν πενιχρᾶς πολίχνης, μικρὰς ἐχούσης οἰκίας, ὧν πολλὰς ἠρειπωμένας.

Ἡ πολιτικὴ κατάστασις δὲ τῆς πόλεως διετέλει οὖσα ἔτι χείρων, τῶν πολιτῶν ὄντων διῃρημένων εἰς φατρίας ἐριζούσας περὶ τῶν προεστώτων, περὶ τοῦ κατὰ καιροὺς βοεβόδα, καὶ περὶ τοῦ ἐπισκόπου. Ἀδιαλείπτως ἔπεμπε τὸ μὴ ἐν τῇ διοικήσει κόμμα τῶν Ἀθηναίων ἀντιπροσώπους εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς καταγγελίαν τῆς διοικήσεως ἢ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ πρὸς νέας ῥᾳδιουργίας. Παρενέβαινον δὲ πολλάκις εἰς τὰς ἔριδας ταύτας καὶ αἱ πρεσβεῖαι τῶν ξένων Δυνάμεων ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου κόμματος, καθ' ὅσον ἦτο ἀναμεμιγμένος εἰς αὐτὸ Ἀθηναῖος προὔχων, τυγχάνων καὶ πρόξενος μιᾶς τούτων. Οὕτω γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Χρονικοῦ τοῦ ἀθηναϊκοῦ ὅτι τῷ 1789 ὁ προηγουμένως ἐξορισθεὶς ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Ἀθανάσιος ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἕδραν του «διὰ προσταγῆς καὶ δυνάμεως ἑνὸς *ἀξιωματικοῦ ἐξωτερικοῦ ὑποκειμένου*» κατὰ τοῦ ὁποίου ὁ πατριάρχης δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιπράξῃ. Ἀλλὰ κατόπιν ἐκ νέου καθαιρεῖται αἰχόμισε δὲ εἰς Ἀθήνας τὴν καθαίρεσιν ὁ γιασαξῆς τοῦ τῆς Βρεταννίας πρέσβεως, καὶ ἕτερα γράμματα πατριαρχικὰ συνιστῶντα καὶ προσεπικυροῦντα γνήσιον ποιμένα καὶ κυριάρχην τῆς ἐπαρχίας τὸν Βενέδικτον.»

Ὅτε ὁ Ἔλγιν ἤρχισε τὰς ἐργασίας του ἐν Ἀθήναις, ἐπίσκοπος τούτων ἦτο ὁ ἐκ Μυτιλήνης Κύριλλος, διαδεχθεὶς τὸν Ἀθανάσιον τῷ 1799. Ἰδοὺ δὲ τί γράφει τὸ Χρονικὸν περὶ τῶν δύο τούτων ἱεραρχῶν τῶν Ἀθηνῶν «Ἦν δὲ ὁ μακαρίτης κὺρ Ἀθανάσιος εἰδήμων τῆς Ἑλλήνων παιδείας καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς φωνῆς ἔμπειρος εὔγλωττός τε εἰς ὑπερβολὴν καὶ εὐφραδὴς καὶ ἐλάλει ἐκ τοῦ προχείρου ἐπ' ἐκκλησίας. Ὁ δὲ κὺρ Γρηγόριος οὐκ ἦν ὅλως παιδείας ἄγευστος· δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐκφωνήσῃ ἐπ' ἐκκλησίας οὔτε ἕνα λόγον.» Ἦλθε δὲ εἰς Ἀθήνας ὁ Γρηγόριος περὶ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1800. Ὁ Σουρμελὴς δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας λέγει περὶ τοῦ ἐπισκόπου τούτου ὅτι ἦτο διώκτης τῆς παιδείας, καὶ ὅτι τὴν κατὰ τὸ 1812 συστηθεῖσαν ἐν Ἀθήναις φιλόμουσον ἑταιρίαν, σκοποῦσαν τὴν σύστασιν σχολείων καὶ φύλαξιν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἐπεζήτησε διὰ παντὸς τρόπου νὰ καταστέψῃ ὡς πρᾶγμα κακοποιὸν καὶ μέλλον νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα ἀπευκταῖα. Ἐλάλει δὲ κατὰ τὸν Σουρμελὴν ὡς Τοῦρκος.

Μεταξὺ τῶν προκρίτων τῆς πόλεως, τῶν μνημονευομένων τότε ὡς προεστώτων, τῶν ἀναμιχθέντων εἰς τὰ τοῦ Ἔλγιν, ἦτο ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς Σπυρίδων Λογοθέτης πρόξενος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου κατέλυον πάντες οἱ Ἄγγλοι περιηγηταί. Ὁ Σουρμελὴς περὶ τούτου σημειοῖ ὅτι ἦτο ὁ μεγαλοπρεπέστερος, συνετώτερος καὶ πολιτικώτερος μεταξὺ τῶν προκρίτων τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Βύρων δὲ χαρακτηρίζει αὐτὸν ὡς φιλάργυρον καὶ σκληρόν, αἰσθανόμενον λύπην μόνον ὅταν ἐπρόκειτο νὰ χάσῃ «κανένα παρᾶν».

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν ὅτε ἀφίκοντο οἱ τεχνῖται τοῦ Ἔλγιν, κατάστασις εὐνοϊκωτάτη καὶ προσφορωτάτη, ὅπως οὗτοι προβῶσιν ἄνευ ἀντιδράσεώς τινος, καὶ ἀκωλύτως σχεδὸν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν κατὰ τὰς ὁδηγίας, ἃς ἔλαβον παρ' ἐκείνου.

2

Ἔλγιν.— Πόθος αὐτοῦ πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν Ἀγγλίᾳ.— Πρῶται ἐνέργειαι.— Ἀποστολὴ τεχνιτῶν.—Δυσχολίαι παρεμβαλλόμεναι ὑπὸ τῶν Τούρκων.— Πρώτη ἄδεια τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως.— Δευτέρα ἄδεια.

Ὁ Ἔλγιν κατήγετο ἐκ Σκωτίας, τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἶνε Θωμᾶς Bruce κόμης τοῦ Ἔλγιν· ἦλκε δὲ τὸ γένος ἐκ τοῦ περιωνύμου Ροβέρτου Bruce βασιλέως τῆς Σκωτίας. Ἐγεννήθη τῷ 1769 καὶ ἀπέθανε τῇ 14 Νοεμβρίου 1842. Τυχὼν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαιολογίας, κυρίως δὲ τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων λαῶν. Ὑπηρέτησε τὴν πατρίδα του ὡς πρεσβευτὴς εἰς τὰς αὐλὰς Αὐστρίας (1792) καὶ Πρωσσίας (1795), εἶτα δὲ διωρίσθη πρεσβευτὴς παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ τῷ 1799.

Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους εἶχον γίνει πολλαὶ δημοσιεύσεις ἐν Εὐρώπῃ, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀρχαιολογικῶν συγγραμμάτων περὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀπεικονίσεις αὐτῶν, εἰς ἃς ἔδωκεν ὤθησιν κυρίως τὸ

περὶ ἀρχαιοτήτων τῶν Ἀθηνῶν ἔργον τοῦ Στούαρτ, καὶ ἰχνογραφήματα ἄλλων μεταγενεστέρων ἀρχαιολόγων καὶ ἀρχιτεκτόνων περιηγητῶν. Παρετηρήθη δὲ καὶ ὅτι μνημεῖα περιγραφέντα καὶ ἀπεικονισθέντα ὑπὸ προγενεστέρων περιηγητῶν δὲν ἀνευρίσκοντο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων, καταστραφέντα ἐν τῷ μεταξύ. Ὡς πρὸς τὸν Παρθενῶνα δὲ ἰδίως παρετηρήθη ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Στούαρτ (1848) καὶ Ρεβέτ (1754) μόνον τὸ ἀνατολικὸν αὐτοῦ μέρος ἔμεινεν ἄθικτον, ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ πλευρῶν ἀφῃρέθησαν διάφορα ἀνάγλυφα. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν διαφόρων ἀπεικονισμάτων τῶν ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν, ἅτινα ἐδημοσίευσαν οἱ περιηγηταί, εἶδον οἱ ἀρχαιολογοῦντες καὶ οἱ φιλότεχνοι ὅτι δὲν ἐγένετο ἐργασία ἀκριβής. Ἐπ' ἀμφοτέρων δὲ τούτων ὁ Ἔλγιν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὢν ἐφήλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ ἀρχιτέκτονος αὐτοῦ Ἄρρισσων καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς σπουδαιότητος, ἣν εἶχον τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα πρὸς σπουδὴν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ αἰσθήματος τῆς καλαισθησίας [1]). Ὑποθέτομεν δ' ὅτι μεταβαίνων εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ Ἔλγιν θὰ διῆλθε καὶ ἐξ Ἀθηνῶν· ἀλλὰ περὶ τούτου δὲν εὕρομεν ῥητὴν μαρτυρίαν.

Ὁ Ἔλγιν ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων ἐλαυνόμενος προέτεινε, πρεσβευτὴς ὢν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἰς τὴν κυβέρνησίν του ν' ἀποστείλῃ τεχνίτας Ἄγγλους εἰς τὴν Ἀνατολὴν πρὸς ἀπεικόνισιν ἀρχαιοτήτων, ἐπιζητῶν, ὡς εἴπομεν, διὰ τούτου τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τὴν ἀναζωπύρησιν καὶ διάδοσιν τῶν ὡραίων τεχνῶν εἰς αὐτήν. Ἀλλὰ τότε τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Πὶττ περὶ ἄλλα σπουδαιότερα ἀσχολούμενον δὲν ἔδωσεν ἀκρόασιν, ὁ δ' Ἔλγιν ἀπεφάσισε τὴν δι' ἰδίων δαπανῶν ἐκτέλεσιν τῆς προθέσεώς του ταύτης. Πρὸς τοῦτο δὲ παρέλαβεν ἴδιον αὐτοῦ γραμματέα τὸν Γουλιέλμον Ἅμιλτων ἀρχαιολόγον, εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν εὕρεσιν τῶν καταλλήλων τεχνιτῶν. Ὁ Ἅμιλτων ἐν Σικελίᾳ τότε διατρίβων παρέλαβεν ἐξ καλλιτέχνας τὸν ζωγράφον Ἰωάννην Βαπτιστὴν Λουζιέρην, τὸν Ἰττὰρ καὶ Βαλέστρα ἀρχιτέκτονας, τὸν Θεόδ. Ἰβάνοβιτς καὶ δύο ἐκμαγειοποιούς, οὓς ἀπέστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐντεῦθεν δὲ ὁ Ἔλγιν ἔπεμψεν αὐτοὺς εἰς Ἀθήνας, ὅπου ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ἀφίκοντο περὶ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ 1800.

1) A. Michaelis, Parthenon σελ. 74 καὶ ἐπ. Καὶ ὁ Chateaubriant ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ αὐτοῦ παρατηρεῖ ὅτι τὰ ἀπεικονίσματα τοῦ Παρθενῶνος ὑπὸ τοῦ Στούαρτ δὲν ἦσαν ἀκριβῆ, διότι οἱ Ἄγγλοι δὲν εἶχον φθάσει εἰς ἱκανότητα ζωγραφικὴν τοιαύτην ὥστε ν' ἀναπαριστῶσιν ἐπὶ τοῦ χάρτου τὰς τόσον καθαρὰς γραμμὰς τῶν ἔργων τοῦ Φειδίου.

Τῶν τεχνιτῶν τούτων σπουδαιότερος ἦτο ὁ Λουζιέρης, περὶ οὗ πολλάκις θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ ὁμιλήσωμεν παρακατιόντες. Οὗτος κατήγετο εἰς Νεαπόλεως, ἦτο δὲ ζωγράφος ἐκ τῶν καλλιτέρων τῆς Εὐρώπης, μαθητὴς γενόμενος τῶν διασήμων γερμανῶν ζωγράφων Φ. Χάκερτς (Hackerts) καὶ Ἐρ. Γουλ. Τισβείου (Tischbeius), διακρινόμενος ἰδίᾳ ὡς ἱδρογράφος διὰ τὰς τοπειογραφικὰς αὐτοῦ εἰκόνας, ἃς ἔγραφε μετ' ἄκρας ἀκριβείας καὶ λεπτότητος.

Ὁ Ἰττὰρ καὶ Βαλέστρα ἦσαν ἀρχιτέκτονες διὰ σχεδιογράφησιν τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων, καὶ καταμέτρησιν αὐτῶν.

Ὁ Θεόδωρος Ἰβάνοβιτζ (Feodor Iwanowitsch) ἦτο νέος Καλμοῦχος ἐκπαιδευθεὶς ἐν Ῥώμῃ· προσελήφθη διὰ τὴν ἱκανότητα αὐτοῦ περὶ τὴν παράστασιν καὶ ἀπεικόνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος [1]).

Ἡ ἐργασία τῶν τεχνιτῶν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Λουζιέρη τεθέντων, ἤρχισε τακτικῶς τὸν Αὔγουστον τοῦ 1800, ἀλλ' οὐχὶ ὑπὸ εὐνοϊκὰς περιστάσεις· διότι ἕνεκα τῶν τῆς Αἰγύπτου πραγμάτων ἡ Πύλη δὲν ἦτο εὔνους πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, καὶ αἱ ἐν Ἀθήναις τουρκικαὶ ἀρχαὶ παρενέβαλλον δυσκολίας εἰς τοὺς τεχνίτας, ἀπῄτουν δὲ καὶ παρ' αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἀνὰ 5 λίρ. στερ. ὅπως ἐπιτρέπωσι τὴν εἴσοδον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν πρὸς ἐργασίαν· οὐδὲ λόγος δ' ἐγένετο κἂν περὶ ἐγέρσεως ἰκρίων, ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον ἐργάζωνται οἱ ζωγράφοι· διὸ καὶ πλειοτέρας ἐργασίας ἐξετέλουν περὶ τὰ μνημεῖα τῆς κάτω πόλεως.

Οὕτω πως παρῆλθον 9 μῆνες εἰς ἔργα ἀπεικονίσεων καὶ καταμετρήσεων. Ὅτε ὅμως οἱ Ἄγγλοι ἀπεδίωξαν τοὺς Γάλλους ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετεβλήθησαν τὰ φρονήματα τῆς Πύλης ὑπὲρ τῶν Ἄγγλων, ὁ δ' Ἔλγιν ἐπωφελούμενος τὴν τροπὴν ταύτην (καὶ τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Καπετὰν Πασᾶ καὶ τῆς βασιλομήτορος, ὡς λέγεται τοῦ Σουλτάνου Σελὶμ Γ') ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ παραλάβῃ ἐκ τοῦ Παρθενῶνος γύψινα ἐκμάγματα νὰ κάμῃ ἀνασκαφάς, καὶ ν' ἀφαιρέσῃ ἀρχαιότητας.

Τοιαύτης ἀδείας δοθείσης, ἤρχισαν τὸν Μάϊον τοῦ 1801 ἐργασίαι ἄλλου εἴδους· οἱ τεχνῖται ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Λουζιέρη ἔστησαν ἰκριώματα καὶ ἐλευθέρως οἱ μὲν ζωγράφοι ἠσχολοῦντο ἀπεικονίζοντες, οἱ ἀρχιτέκτονες σχεδιογραφοῦντες καὶ καταμετροῦντες, οἱ δ' ἐκμαγειοποιοὶ παρασκευάζοντες ἐκμαγεῖα τῶν ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων. Ἤρχισαν δὲ καὶ ἀνασκαφὰς ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως, καθ' ἃς παρέστη καὶ ἀνάγκη νὰ καταρρίψωσι καὶ οἰκίας τινὰς κειμένας πρὸς δυσμὰς τοῦ Παρθενῶνος, καλυπτούσας

1) Michaelis Parth. σελ. 74 καὶ σημ. 308

λείψανα ἀγαλμάτων τοῦ ἀετώματος, ἅτινα καὶ εὗρον. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἐζητήθη νέα ἄδεια ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἥτις καὶ ἐδόθη τῷ Ἔλγιν. Ἔν τινι τῶν οἰκιῶν τῶν κρημνισθεισῶν ἐν ᾗ συνέβη νὰ μὴ εὕρωσί τι, ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῆς Τοῦρκος δεικνύων τὴν δυσαρέσκειάν του μετὰ σαρκαστικοῦ γέλωτος ἔδειξεν εἰς τοὺς τεχνίτας τὴν ἄσβεστον, ἥτις ἐχρησίμευσε πρὸς οἰκοδόμησιν τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου, κατασκευασθεῖσαν ἐκ τῶν ζητουμένων τεμαχίων τῶν μαρμάρων.

Ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης τῶν ἐργασιῶν ὁ φρούραρχος καὶ οἱ γιαννίτζαροί του, καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει οἰκοῦντες Τοῦρκοι εὗρον τροφήν, κατέστρεφον δὲ πολλάκις καὶ τὰ ἰκριώματα, καὶ ἐμπόδιζον αὐθαιρέτως τὴν εἴσοδον ἵν' αὐξάνωσι τὰ δῶρά των.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνετο νῦν πλείονα ἔτι φρίκην πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτήν, ἐν ᾗ ἦτο βεβυθισμένος. Ἐνόμισεν ὅτι ἦτο συνένοχος σκευωρίας, ἥτις οὖσα πρότερον βορβορώδης, καθίστατο νῦν αἱματηρά. Χάριν αὐτοῦ, ἕνεκα αὐτοῦ, διότι μερικοὶ ἀνόητοι οἵτινες οὐδὲν ἐγίνωσκον περὶ τοῦ βίου του, οἵτινες μόλις ἐγίνωσκον τὸ ὄνομά του ἐπανέλαβον ἴσως κάμμίαν μωρίαν ἢ καμμίαν ὕβριν, ἐδέησε νὰ τραυματισθῇ εἷς ἀγαθὸς νέος στρατιώτης καὶ νὰ κατάκηται εἰς κλίνην νοσοκομείου!

— Τί τὰ θέλετε! ἔλεγεν ὁ Δυκᾶς ἀείποτε πρακτικὸς καὶ λογικὸς ἐξ ὁρμεμφύτου ὅπως καὶ ὁ κ. Βερλεμών, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γείνῃ ὀμελέττα χωρὶς νὰ σπάσουν τ' αὐγά! Ἡ παραβολὴ εἶνε ἀντικοινοβουλευτικὴ ἀλλ' εἶνε ὀρθή.

Ὁ ταγματάρχης ἐπεθύμει τοὐλάχιστον νὰ μάθῃ ἂν ἡ κατάστασις τοῦ τραυματίου ἢ τοῦ Τιβολιὲ ἦτο σοβαρά.

Ἤθελε νὰ μεταβῇ εἰς Μελὲν ἀμέσως.

Ὁ Δυκᾶς ἐμάντευεν ἐκ τοῦ τόνου μεθ' οὗ ἐλάλει ὁ Βερδιέ, ὅτι ἐπέκειτο νέα ταραχώδης σκηνή, ἣν ἔμελε νὰ προκαλέσῃ ὁ στρατιωτικὸς εἰς τὸ ἔπακρον πλέον τῆς ὑπομονῆς διατελῶν.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς συνοδεύσω, ταγματάρχα; εἶπεν.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε.

Ὁ Αἰμίλιος ἤρχισε νὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ δὲν θὰ ἐξελέγετο βουλευτής. Τί κρῖμα! Τὸ νὰ διαδεχθῇ τὸν Σαρβὲ ὁ Γκαροὺς ἐσήμαινεν ὅτι ἡ ἐκλογικὴ περιφέρεια διέφευγε πλέον τὴν ἐπιρροὴν τῆς κυρίας Ἐρβλαί, μυρίαι δὲ μικραὶ ἐλπίδες λαθραίως δημιουργηθεῖσαι παρὰ τοῦ νεαροῦ Πίττ, οἰκτρῶς κατέρρεον.

Διατί λοιπὸν νὰ ἐκλέξωσιν ὡς ὑποψήφιον ἄνδρα τόσον ἀνεπιτήδειον περὶ τὴν ἐκλογικὴν τακτικήν; Ἡ πολιτικὴ εἶνε κλειδοκύμβαλον, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ γνωρίζῃ τις νὰ παίζῃ μεταχειριζόμενος καὶ τοὺς παρατόνους ἤχους ὅπως καὶ τοὺς εὐτόνους, ἂν δὲ ἡ συμφωνία μετατραπῇ εἰς κακοφωνίαν, ἀδιάφορον. Μόνον τὸ θορυβῶδες ἀξίζει.

Τὴν προτεραίαν εἶχε περιπλέξει, εἶχε φέρει εἰς κρίσιμον θέσιν τὰ πράγματα ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ τραυματισμὸς τοῦ Τιβολιὲ παροργίζων τοὺς δυσαρεστημένους θὰ παρεῖχεν εἰς τὸν Γκαροὺς χιλιάδας ψήφων. Ἦτο θλιβερόν, ἀπελπιστικόν! Ἄ! ἂν ἐξέλεγον αὐτόν, τὸν Δυκᾶν πῶς θὰ εἴξευρε νὰ περιποιηθῇ τοὺς ἐκλογεῖς καὶ νὰ κρημνίσῃ ἐπιτηδείως τὸν Γκαρούς! Καὶ ᾐσθάνετο σφοδρὰν ὄρεξιν νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον Βερδιὲ πῶς θὰ ἐφέρετο αὐτὸς ἂν ἦτο ὑποψήφιος. Ἁπλῶς μίαν γνώμην ἤθελε νὰ εἴπῃ ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην.

— Ὡς βλέπετε, ταγματάρχα, ἔλεγε πρὸς τὸν Βερδιὲ ἐνῷ ἐβάδιζεν εἰς τὴν ὁδὸν προφυλαττόμενος ὑπὸ τὴν σκιὰν ἀλεξηλίου ἐκ κιτρίνης μετάξης ὑπερραμμένου διὰ πρασίνου ὑφάσματος, δὲν πρέπει τις νὰ εἶνε πολὺ ἀπότομος.

— Πῶς πολὺ ἀπότομος;.. ὑπῆρξα ἐγὼ πολὺ ἀπότομος;.

Καὶ ἐν τῷ ἅμα ὁ Βερδιὲ ἀνεκίνησε μεταξὺ τῶν δακτύλων του τὴν ἐξ ἰνδικοῦ καλάμου ράβδον, ἣν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του. Ἐφαίνετο ὡσεὶ μεταμελόμενος διότι δὲν τὴν εἶχε παραλάβει τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ὁμήγυριν.

— Δὲν λέγετε κάλλιον ὅτι ἔδειξα ἀγγελικὴν ἠπιότητα πρὸς τοὺς φαύλους αὐτούς, οἵτινες ἤθελον νὰ μὲ περιπαίξωσιν! Πολὺ ἀπότομος; ἀπεναντίας ἐφάνην πολὺ μαλακός. Ἐτελείωσεν ὅμως, ἐτελείωσεν! θὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς τὸ ἑξῆς ἄλλην μέθοδον!

— Ὄχι ὄχι, μὲ συγχωρεῖτε, ἐπανέλαβεν ὁ Δυκᾶς, δὲν προσέβαλον σᾶς.

— Δὲν προσέβαλον ἐμέ;

— Καθόλου.

— Δὲν ἐκατηγόρησαν ἐμὲ ὅτι κατεχράσθην εἰς Γκέλμαν;

— Ὄχι, ταγματάρχα, ὄχι σᾶς.

— Καὶ ποῖον λοιπὸν τότε! τὸν Σουλτάνον;

— Ὄχι, τὸν ὑποψήφιον.

— Δὲν ἀπεκάλεσαν ἐμὲ χθὲς Μαλάκαν;

— Ὄχι, ὄχι σᾶς, ἀλλὰ τὸν ὑποψήφιον.

— Τί μοῦ ψάλλετε, καλέ; Ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ καὶ ὁ ὑποψήφιος ἀποτελοῦσιν ἓν καὶ

τὸ αὐτὸ πρόσωπον. Ὅποιος προσβάλλει τὸν ἕνα προσβάλλει καὶ τὸν ἄλλον.

— Ὅλως διόλου, εἶπεν ὁ νέος Πίττ μειδιῶν ὑπὸ τὸ ἀλεξήλιόν του. Τὸν ταγματάρχην ὅλοι τὸν σέβονται καὶ οὐδεὶς θὰ ἐπεχείρει νὰ εἴπῃ τίποτε κατ' αὐτοῦ. Τὸν ὑποψήφιον ὅμως καθεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγξῃ.

— Τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ὁ ὑποψήφιος εἶνε κτῆνος, τὸ ὁποῖον δύναται καὶ ὀφείλει νὰ δέχεται τὰ κτυπήματα ὅλων τῶν διαβατῶν, ὅπως ὁ ἀτυχὴς νέος στρατιώτης ἐδέχθη τὴν μαχαιριὰν τοῦ παράφρονος ἐκείνου;

— Τί τὰ θέλετε ταγματάρχα!.. Αὐτὸ εἶνε τὸ ἐπάγγελμα.

— Ἆ! τί νὰ σᾶς εἴπω!.. Θὰ προετίμων κάλλιον νὰ ἤμουν ῥακοσυλλέκτης παρὰ νὰ ἐξασκήσω ἐπὶ περισσότερον καιρὸν αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα. Διότι εἶνέ τις ὑποψήφιος, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τείνῃ τὴν παρειὰν ὡς σκοπὸν εἰς τὰ ῥαπίσματα; *Σπολλάτη* .. Σφαῖρας ὅσας θέλουν, μάλιστα· αὐτὴ εἶνε ἡ δουλειά μου! Αὐταὶ φονεύουν, ἀλλὰ δὲν λερώνουν. Τοὺς ἐμπτυσμοὺς καὶ τοὺς προπηλακισμοὺς ἂς τοὺς δεχθοῦν ἄλλοι!

— Καὶ ἐν τούτοις τὸ μόνον μέχρι τοῦδε γνωστὸν μέσον διὰ νὰ γείνῃ τις βουλευτὴς εἶνε νὰ ἐκτεθῇ ὡς ὑποψήφιος.

— Ἂς χαίρωνται αὐτοὶ ὅπου ἐπιθυμοῦν νὰ γείνουν βουλευταί.

Καὶ προσέθηκε μετὰ χειρονομίας, ἥτις ἤνοιξεν αἴφνης ἀπειραρίθμους ἀπόψεις εἰς τὴν φιλοδοξίαν τοῦ Δυκᾶ:

— Ἐγὼ!.. ὤ, ἐγώ!..

Καὶ πᾶσα ἡ ἀγανάκτησίς του ἐφαίνετο ἀνερχομένη εἰς τὰ χείλη του.

Φθάσαντες εἰς Μελέν, ἐνῷ ἀνήρχοντο πρὸς τὸ νομαρχεῖον προσέκρουσαν σχεδὸν ἐν τῇ ὁδῷ Σαίντ-Ἀσπαὶ καθ' ὁμίλου σχηματισθέντος πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου λιθογράφου. Συνωστίζοντο καὶ συνωθοῦντο ὅπως παρατηρήσωσι λιθογραφίαν νεωστὶ ἐκδοθεῖσαν, κρεμαμένην ὄπισθεν τοῦ ὑαλώματος, φέρουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὰς λέξεις: ***Παράρτημα τοῦ φύλλου τοῦ Ἐγγέλνος τοῦ Μελέν.*** Οἱ παρεστῶτες ἐγέλων. Ἦτο ἡ γελοιογραφία ἀτόμου, ὅπερ ὁ Δυκᾶς ἀνεγνώρισε τάχιστα· παρίστα ἰσχνὸν Δὸν Κισσὼτ φέροντα κράνος ἱπποτικὸν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ ἐπωμίδας ταγματάρχου, σύροντα διὰ λεπτοῦ σχοινίου μικρὸν τηλεβόλον ξύλινον, ἐφ' οὗ τέσσαρες ἐργάται ὀρυχείου ἀνερριχημένοι, συνήνουν τὰς χεῖρας καὶ ἔλεγον:

— *Ἐσώθημεν! Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν .. καὶ τὸν γέρον μας!*

Κάτωθεν τῆς γελοιογραφίας ταύτης χαραχθείσης διὰ μολυβδίδος βαναύσου καὶ φερούσης τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Γερμανοῦ Τρουγιάρ, τοῦ μαθητευομένου ἐκ Βαρβιζῶν ζωγραφίσκου καὶ ἀναποσπάστου ὀπαδοῦ του Γκαρούς, ἀνεγινώσκετο ἔμμετρον ἐπίγραμμα λίαν φαιδρύνον τοὺς συνηγμένους διαβάτας, ὧν τινες, ὅπως κάλλιον τὸ διακρατήσωσιν εἰς τὴν μνήμην των, ἐπανελάμβανον ὑψηλῇ τῇ φωνῇ τοὺς στίχους.

— Τί εἶν' αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Βερδιὲ παρακινούμενος ἐκ τοῦ παραδόξου ἐκείνου μαγνητισμοῦ τοῦ ἐξωθοῦντος τὸν ἄνθρωπον πρὸς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ τὸν λυπήσῃ καὶ νὰ τὸν πληγώσῃ.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ Δυκᾶς, δὲν εἶνε τίποτε.

Καὶ προσεπάθει ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Βερδιέ. Εἶτα διὰ μιᾶς ἐσυλλογίσθη ὅτι ἡ πονηρὰ ἐκείνη ἀστειότης, ἧς αὐτὸς εἶχε μαντεύσει πᾶσαν τὴν σημασίαν, πᾶσαν τὴν μοχθηρίαν, δι' ἑνὸς βλέμματος, ἠδύνατο ἔτι μᾶλλον νὰ ἐξερεθίσῃ καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ ἀηδίαν εἰς τὸν ὑποψήφιον.

— Τέλος πάντων, εἶπεν, ἀφοῦ τόσον καὶ τόσον θὰ τὴν ἴδητε σήμερον ἢ αὔριον!..

Καὶ ἐσταμάτησε μετὰ τοῦ Βερδιὲ πρὸ τῆς γελοιογραφίας.

Οἱ περίεργοι ἀναγνωρίσαντες τὸν ταγματάρχην ἀπεμακρύνοντο ὁπωσοῦν ἐκ περιεργείας ἢ ἐκ κακεντρεχείας, διὰ νὰ κρίνωσιν ἐξ ἀποστάσεως τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἔμελλε νὰ παραγάγῃ ἡ λιθογραφικὴ εἰκών.

Ὁ ταγματάρχης κατέστη πελιδνὸς καὶ ἐδέησε νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς ῥάβδου του διὰ νὰ μὴ πέσῃ.

Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἀνεγνώρισε τὸν ἑαυτόν του καὶ αὐτὸς ἀνεγίνωσκε μὲ χείλη φρικιῶντα τοὺς στίχους, οὓς ὁ ζωγραφίσκος εἶχε παραθέσει κάτωθεν τῆς χονδροειδοῦς γελοιογραφίας, τοὺς ὑπενθυμίζοντας καὶ αὖθις μετὰ χλευασμοῦ τὴν σωτηρίαν τῶν ἐν Μεὸν ἐργατῶν. Εἰρωνικῶς ὁ ταγματάρχης μετὰ γέλωτος ἀπειλητικοῦ εἶπε:

— Ὡραῖα! Μετὰ τὸ γράψιμον καὶ ἡ ζωγραφική!

Καὶ διὰ τῶν δακτύλων του συστρέφων τὴν ἐκ καλάμου ῥάβδον του, ὡς νὰ κατέβαλλε προσπαθείας σφοδρὰς ὅπως μὴ συντρίψῃ τὸ ὑάλωμα, οὗ ὄπισθεν ἐξετίθετο ἡ γελοιογραφία, ἀνέγνωσε λέξιν πρὸς λέξιν μὲ φωνὴν ἔμπλεων ὀργίλων τόνων τὴν ὑπὸ τὴν εἰκόνα σατυρικὴν κατ' αὐτοῦ στροφήν.

Δὲν εἶχεν ἀκόμη τελειώσει τὴν ἀνάγνωσιν, ὅτε ἡ χείρ του ἐτίθετο μεθ' ὁρμῆς ἐπὶ τοῦ χαλκίνου κομβίου, δι' οὗ ἠνοίγετο ἡ θύρα τοῦ τυπογραφείου, καὶ ἔστρεφεν αὐτὸ βιαίως.

— Ποῦ πηγαίνετε; εἶπε μετὰ σπουδῆς ὁ Δυκᾶς. Τί θὰ κάμετε;

— Θέλω κατὰ πρῶτον νὰ μάθω ποῦ εἶνε τὸ ζωντόβολον, τὸ ὁποῖον ἔκαμεν αὐτὴν τὴν εἰκόνα καὶ τίνος εἶνε αὐτοὶ οἱ στίχοι.

— Ταγματάρχα, ἔλεγε ταπεινῇ τῇ φωνῇ ὁ Δυκᾶς, σᾶς παρακαλῶ, ταγματάρχα, μὴ σκάνδαλον!

— Σκάνδαλον!.. νόττιμον είνε αυτό! είπεν ὁ Βερδιέ. Ἐξ ἐμοῦ θὰ προήρχετο τὸ σκάνδαλον; Θὰ καθήσετε ἴσως πάλιν νὰ μοῦ εἴπητε ὅτι δὲν χλευάζουν ἐμέ, ἀλλὰ τὸν ὑποψήφιον;..

— Ναί, ναί, βεβαίως, ἐπανελάμβανεν ὁ Δυκᾶς, δὲν χλευάζουν σᾶς, ὄχι σᾶς ἀλλὰ τὸν ὑποψήφιον;

— Τότε εἶνε ἁπλούστατον τὸ πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Βερδιέ· ὑποψήφιος δὲν ὑπάρχει πλέον! Προτοῦ ὅμως νὰ δώσω τὴν παραίτησίν μου, θὰ τοὺς μάθω ἐγὼ ποῖος εἶνε ὁ Δὸν Κισσώτ!

Ὤθησε μετὰ σπουδῆς τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Δυκᾶ, ὅστις καίπερ ὁπωσοῦν ἀνησυχῶν, ἤθελεν ἐν τούτοις νὰ ἴδῃ τί θὰ συνέβαινεν. Οἱ ἐν τῇ ὁδῷ πρὸ μικροῦ ἀπομακρυνθέντες περίεργοι ἐπλησίασαν πρὸς τὴν ὑαλίνην προθήκην τοῦ λιθογράφου, ἣν ἐφαντάζοντο ἤδη θραυομένην εἰς μυρία τεμάχια ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῆς ῥάβδου τοῦ ταγματάρχου.

Εἰσελθὼν εἰς τὸ ἐργαστήριον ὁ Βερδιὲ εὑρέθη αἴφνης ἐνώπιον μικροσώμου καλοκαγάθου ἀνδρός μειδιῶντος ἠλιθίως, ὅστις ἀφήρει ταυτοχρόνως τὸν ἐκ μέλανος ὁλοσηρικοῦ σκοῦφον, ὃν ἔφερεν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς χρυσᾶς διόπτρας ἀπὸ τῆς ῥινός, ὅπως τὰς καθαρίσῃ.

— Ἔχω τὴν τιμήν, κύριοι, νὰ σᾶς χαιρετίσω... ἤρχισε νὰ λέγῃ.

Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ τὸν διέκοψεν ἐν τάχει.

— Κύριε, εἶμαι ὁ ταγματάρχης Βερδιέ. Ποῖος σᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἐκθέσετε αὐτὴν τὴν αἰσχρότητα, τὴν ὁποίαν εἶδα πρὸ ὀλίγου;

— Τὴν αἰσχρότητα; ποίαν αἰσχρότητα; ἐτραύλισεν ὁ ταλαίπωρος λιθογράφος μὲ ἦθος κατεπτοημένον.

Ὁ Βερδιὲ παρεμέρισεν αὐτὸν διὰ ταχέος κινήματος, ἀπέσπασε τὴν κρεμαμένην ἀπὸ τοῦ παραθύρου γελοιογραφίαν, ἣν ἀκόμη παρετήρουν ἔξωθεν πολλοὶ καὶ θέτων αὐτὴν ὑπὸ τὴν ῥῖνα τοῦ λιθογράφου:

— Αὐτήν, εἶπεν, ἰδού! Δὲν ἐννοεῖτε τί σᾶς λέγω;

Ὁ Δυκᾶς παρετήρει τὴν σκηνήν. Ἦτο προφανὲς τῷ ὄντι ὅτι ὁ γέρων λιθογράφος δὲν ἐγίνωσκε καλὰ καλὰ τί εἶχεν ἐκθέσει. Ἐψέλλιζε δικαιολογίας τινάς. Ἡ εἰκὼν ἀκόμη δὲν εἶχεν ἐκτυπωθῆ· αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο, ἦτο δοκίμιον. Τοῦ ἔφεραν νὰ ἐκτυπώσῃ αὐτὴν τὴν λιθογραφίαν, τὴν ἐξετύπωνε καὶ φυσικώτατα ἐξέθετεν ἓν ἀντίτυπον αὐτῆς ὡς δεῖγμα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἄλλων καλλιγραφικῶν δοκιμίων. Οὔτε κἂν ἐγίνωσκεν ὅτι παρίστα πρόσωπον γνωστόν· τῇ ἀληθείᾳ δὲν τὸ ἐγίνωσκεν. Οἱ κύριοι ἠδύναντο ν' ἀποταθῶσι πρὸς τὸν κ. Σαβουρὼ δὲ Ρεβίλ, ὅστις ἦτο ἐκεῖ ἀκριβῶς εἰς τὸ τυπογραφεῖον ἐπιβλέπων τὴν ἐκτύπωσιν.

Ὁ Σαβουρώ!... Πονηρὰ ἀστραπὴ ἔλαμψεν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Δυκᾶ, ἀναζητήσαντος διὰ τοῦ βλέμματος ἐντὸς τοῦ ὀπισθίου διαχωρίσματος τοῦ ἐργαστηρίου τὸν πρώην ἐν τῷ συλλόγῳ Μοντεσκιὲ συνάδελφόν του. Μία κεφαλὴ ἐφάνη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν θύραν τοῦ διαχωρίσματος, εἶτα δὲ ὁλόκληρος ὁ δημοσιογράφος ἐπεφάνη προχωρήσας ἓν βῆμα, ἐνῷ ὁ Βερδιὲ τὸν προσέβλεπεν ἀτενῶς ὁ δὲ Δυκᾶς παρετήρει ὄπισθεν τοῦ Σαβουρὼ νεαρὰν ξανθὴν γυναῖκα, φέρουσαν κομψότατον πῖλον, ἥτις μετὰ τοῦ συντάκτου τοῦ *Ἐγχέλυος* ἐπετήρει τὴν ἐκτύπωσιν τῆς γελοιογραφίας.

— Λοιπόν, εἶπεν ὁ ταγματάρχης, προχωρῶν πρὸς τὸν Ρεβίλ, σεῖς εἶσθε ὅστις εὐαρεστεῖσθε νὰ δημοσιεύετε τοιαῦτα φιλοφρονητικὰ στιχουργήματα περὶ ἐμοῦ;

Καὶ ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὴν γελοιογραφίαν συντεθραυσμένην σχεδόν, ἣν εἶχεν ἀποσπάσει ἀπὸ τοῦ παραθύρου, συνέστρεφε δὲ αὐτὴν ἐγγύτατα τῶν χειλέων τοῦ Σαβουρώ, ὡς νὰ ἤθελε νὰ τὴν χώσῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὸ στόμα του.

Μὲ τὸν μονύελον εἰς τὸν ὀφθαλμόν, αὐθάδης καὶ ἀπαθὴς ὁ Ρεβὶλ ἔβλεπε τὸν στρατιωτικὸν μετ' ἤθους ἑκουσίως ἐκπλήκτου καὶ χλευαστικοῦ.

— Τί σᾶς ἦλθεν; εἶπεν. Δὲν εἰξεύρω ποῖος ἔλεγε μίαν ἡμέραν νηστήσιμον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐβρόντα πολύ: «Πολὺν θόρυβον κάμνει ὁ Θεὸς διὰ μίαν ὀμελέτταν μὲ λαρδί.» Θὰ σᾶς εἴπω καὶ ἐγὼ ὅτι κάμνετε πολὺν θόρυβον διὰ ὀλίγας μολυβδοκονδυλιὰς καὶ μίαν γελοιογραφίαν.

Προσεπάθει διατηρῶν τὴν παρισινὴν ἑτοιμότητα νὰ τηρήσῃ καλὴν καὶ ἀνεπίληπτον στάσιν ἀπέναντι τοῦ Βερδιέ, πελιδνοῦ ἐκ τῆς ὀργῆς, ὃν ἡ αὐθάδης ἐκείνη ἀπάθεια ἔτι μᾶλλον παρώξυνεν.

Ὄπισθεν αὐτοῦ ἡ νεαρὰ γυνὴ προσηλοῦσα τοὺς πρασινωποὺς αὐτῆς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ταγματάρχου, ἵστατο μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους, μὲ μειδίαμα ἀνησυχητικόν, προφανῶς ηὐχαριστημένη ἐκ τῆς ὀδύνης τοῦ στρατιωτικοῦ.

— Βλέπετε, ἐπανελάμβανεν ὁ Δυκᾶς προσπαθῶν νὰ κατευνάσῃ τὸν Βερδιέ, ὅτι ὄχι καθ' ὑμῶν, ὡς καλῶς σᾶς ἔλεγα, ἀλλὰ κατὰ τοῦ ὑποψηφίου ἐπιτίθενται.

Καὶ ἐλάμβανεν ἤδη ἠρέμα καὶ ἐμφρόνως τὸν ταγματάρχην ἐκ τῆς χειρός, ὡσεὶ ἤθελε νὰ τὸν ἀναχαιτίσῃ· ἀλλ' ὁ Βερδιὲ τὸν ἀπώθησε σχεδὸν βιαίως καὶ στενοχωρῶν τὸν Ρεβίλ:

— Ἐπὶ τέλους εἰς μίαν λέξιν, εἶπε, σεῖς ἢ ὄχι διεπράξατε αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν;

Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ μυσαρὰ γελοιογραφία δὲν ἐσκόπει νὰ βλάψῃ αὐτὸν μόνον. Τὸν βίον του, τὸ παρελθόν του, τὰς ἀνωφελεῖς θυσίας του, πάντα ἐγκατελίμπανεν εἰς πᾶσαν ἐπίθεσιν, ὅπως θ' ἀφι-

νε τὸ πτῶμά του εἰς εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κοράκων ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἀλλὰ τὸ ὕφος τοῦ κατ' αὐτοῦ ἐπιγράμματος ἦτο τοιοῦτο,ὥστε ἔκαμνε τὴν καρδίαν του ν' ἀναπάλλῃ σφοδρῶς διότι ὑπεμίμνησκεν αὐτῷ τὰς ἀχρειότητας, τὰς ἐκτοξευθείσας κατ' αὐτοῦ τὴν προτεραίαν ἐν τῷ κυκεῶνι τοῦ *Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς*. Ἦτο βέβαιος ὅτι ἐνυπῆρχεν εἰς αὐτὸ ὑπαινιγμός τις ἄνανδρος ἀναφερόμενος εἰς τὰς συκοφαντίας τὰς διαδοθείσας κατὰ τῆς ἀνεψιᾶς του καὶ ὅτι ἡ ἀγενὴς ὕβρις προσέβαλλε τὴν Γιλβέρτην, τὴν ἀγαθὴν κόρην πρὶν προσβάλῃ αὐτόν. Ἔμπροσθέν του, ὑπὸ τὴν χεῖρά του εὑρίσκετο εἷς τῶν ἐργατῶν ἢ τῶν διαδωσάντων τὴν βδελυρὰν ἐκείνην ἐπίνοιαν. Ὦ! θὰ ἐπλήρωνε διὰ τοὺς ἄλλους αὐτὸς ὁ κύριος Σαβουρῶ δὲ Ρεβίλ.

— Ταγματάρχα, ἀπήντησε φλεγματικῶς ὁ δημοσιογράφος, ὁ φίλος μου Δυκᾶς ἔχει δίκαιον· ἐδῶ κυρίως πρόκειται περὶ ἐπιθέσεως γενομένης διὰ τῆς μολυβδίδος καθ' ἑνὸς ὑποψηφίου.

— Καθ' ἑνὸς ὑποψηφίου; Τίνος ὑποψηφίου: Δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὑποψήφιος, εἶπεν ὁ Βερδιὲ μετὰ φωνῆς ἀποφασιστικῆς. Ὑπάρχει εἷς ἀνὴρ ὅστις ἐννοεῖ νὰ τὸν σέβωνται καὶ ὅστις σᾶς ἀπαγορεύει — καταλαμβάνετε; — σᾶς ἀπαγορεύει νὰ κάμετε τὸν ἐλάχιστον ὑπαινιγμὸν ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου.

Ἀνέπτυξε τὸ συντεθλασμένον χαρτίον καὶ δεικνύων τὴν λιθογραφίαν:

— Λοιπὸν αὐτὸ εἶνε παράρτημα τῆς βρωμερᾶς ἐφημερίδος σας; ἠρώτησεν.

Ὁ Ρεβὶλ ἐγένετο πελιδνός, καίπερ διατηρῶν ἐλαφρόν τι μειδίαμα.

— Ἀκόμη, ἀπήντησεν ὁ νέος, ἀλλ' ὡς βλέπετε... ἀκριβῶς τώρα ἐκτυποῦνται.

— Πολὺ καλά! λοιπὸν σᾶς ἀπαγορεύω νὰ δημοσιεύσητε αὐτὴν τὴν αἰσχρότητα· σᾶς τὸ ἀπαγορεύω, ἐννοεῖτε;

Ὁ ἐκ τῆς διενέξεως θόρυβος ἐκίνησε τὴν περιέργειαν τῶν ἐργατῶν τοῦ λιθογραφείου, οἵτινες συνωθοῦντο παρὰ τὴν θύραν ὅπως ἴδωσιν, ἐνῷ ὁ καταστηματάρχης ἐπτοημένος προσεκάλει αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ τυπογραφεῖον. Ἡ νεαρὰ γυνὴ ἔρριπτεν ἐπὶ τοῦ Σαβουρῶ ταχὺ βλέμμα, ὀξὺ ὡς κτύπημα πτερνιστῆρος.

Ὁ δημοσιογράφος ἀπήντησε τότε μετ' αὐστηροῦ τόνου ὅτι δὲν ἔχει νὰ λάβῃ διαταγὰς ἀπὸ κανένα. Ὁ *Ἔγχελυς τοῦ Μελὲν* εἶχεν ἕνα διευθυντήν, τὸν Γκαρούς, τὸν παντοδύναμον, ἀποφασισμένον τὰ πάντα νὰ εἴπῃ καὶ νὰ πράξῃ, ὅ,τι δὲ ἤθελεν ὁ Γκαρούς, τὸ ἤθελε καὶ ὁ Σαβουρῶ. Ἂν ἤθελεν ὁ ταγματάρχης νὰ μὴ δημοσιευθῇ ἡ λιθογραφία, ὤφειλε ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν Γκαρούς.

—Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀρχηγός σας; εἶπεν ὁ Βερδιέ.

— Ἀκριβῶς.

Ὁ ταγματάρτης ἐλάλει εἰρωνικῶς, ὁ τόνος δὲ ἑκάστης τῶν λέξεων αὐτοῦ ἐδιπλασίαζε τὴν χλευαστικὴν αὐθάδειαν τοῦ ἄλλου· προφανῶς ὅμως ἤρχιζε νὰ χάνῃ τὴν ὑπομονήν.

— Καὶ σᾶς πληρώνει ἀκριβὰ διὰ νὰ ἐξασκῆτε αὐτὸ τὸ ὡραῖον ἐπάγγελμα; ἠρώτησεν αὖθις ὁ Βερδιέ.

— Ναί, πολὺ ἀκριβά.

— Ὦ! οὐδέποτε θὰ εἶνε ἀρκετὴ ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὰς ἀτιμίας, τὰς ὁποίας σᾶς ἐπιβάλλει.

Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἐθεώρει ὅτι ὁ ταγματάρχης ἀναντιρρήτως ὑπερέβαινε τὰ ὅρια. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Σαβουρῶ ἦτο ὑπομονητικὸς μέχρι τινὸς μόνον. Κηλῖδες πράσιναι ἀνεφαίνοντο εἰς τὸ πρόσωπόν του καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὀργήν, ἥτις ἀπό τινων στιγμῶν ἐτάρασσε τὰ νεῦρά του, ἀπήντησεν εἰρωνικῶς εἰς τὸν ταγματάρχην ὅτι ἡ ἐπέμβασίς του καθίστατο δι' αὐτὸν διαταγή.

— Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου! .. προσέθηκεν.

Ἐστράφη ἐν τάχει πρὸς τοὺς ἐργάτας καὶ μὲ ἐπιτακτικὴν φωνὴν εἶπε:

— Ἐκτυπώσατε!

Δὲν εἶχεν ἀκόμη προφέρει τὴν λέξιν, ὅτε ἡ χεὶρ τοῦ Βερδιὲ κατέπιπτε βαρεῖα ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ρεβίλ· ἐπειδὴ δὲ ὁ νέος ἤθελε νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τοῦ ταγματάρχου, ὁ στρατιώτης ἥρπασεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ τραχήλου, τὸν ἔσεισεν ἰσχυρῶς καὶ τὸν ἐξαπέστειλε νὰ κυλισθῇ παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἐργατῶν.

— Ἄ!..ἔννοια σου!..θὰ μοῦ τὸ πληρώσῃς αὐτό!..Θά μου δώσῃς λόγον! ὠρύετο ὁ Ρεβίλ.

— Ὅ,τι ἀγαπᾷς, εἶπεν ὁ Βερδιὲ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς ῥάβδου του, ἣν εἶχε τηρήσει, καὶ ὅταν θέλῃς!..

Ἡ νεαρὰ γυνή, ἐνῷ ὁ Σαβουρῶ ἀνηγείρετο τινάσσων μηχανικῶς τὰ ἐνδύματά του καὶ ἕτοιμος παρὰ τὰς προσπαθείας τῶν ἀναχαιτιζόντων αὐτὸν τυπογράφων νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τοῦ ταγματάρχου, ἐπλησίασεν εἰς τὸν Βερδιέ, βραδέως, δέ, μετὰ προφορᾶς ἀγγλικῆς καὶ μετὰ ὑπολανθανούσης σκληρότητος:

— Πόσον κακὰ ἐκάματε, κύριε ταγματάρχα!..εἶπεν. Καὶ ἄλλο σκάνδαλον!..Κακόν... κακὸν διὰ σᾶς! Καὶ κακὸν διὰ τὴν ἀνεψιάν σας· προσέθηκεν ἔτι βραδύτερον ἡ νεαρὰ γυνή.

Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παραφορᾷ τῆς ὀργῆς του τὸ ὄνομα τῆς ἀνεψιᾶς του ἴσχυσε νὰ ἐκπλήξῃ καὶ νὰ κατευνάσῃ ἅμα τὸν ταγματάρχην· Κακὸν διὰ τὴν Γιλβέρτην;.. Διατί ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις δὲν τὸν ἐγνώριζε, τοῦ ὡμίλει περὶ τῆς Γιλβέρτης;

(Ἕπεται συνέχεια).

ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ ΘΕΑΤΡΑ

Α'.

Τὸ φθινόπωρον καὶ αἱ ἑσπεριναὶ διασκεδάσεις.— Τὰ θέατρα τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς.— Ἱστορία καὶ ἐπίδρασις τοῦ χειμερινοῦ θεάτρου.—Τὰ διεθνῆ κόμματα καὶ τὸ βασίλειον τῆς φύσεως ἐπὶ τῆς σκηνῆς. — Τίνι τρόπῳ τὸ θέατρον ἐγένετο ἀφορμὴ ἀποτυχίας 11 βουλευτῶν.— Χειμὼν καὶ θέρος.— Πρῶται ἀπόπειραι ὑπαιθρίων θεάτρων.— Ὁ Καραγκιόζης καὶ οἱ ὁπλαρχηγοί. — Πῶς διεσκέδαζον ἄλλοτε μὲ μίαν δεκάραν.— Τὸ πρῶτον κύτταρον. — Αἱ Τοῦμπλαι καὶ ἡ νυκτερινή των σονοδία.— Ἡ κυριαρχία τοῦ ἰταλικοῦ μελοδράματος καὶ ἡ ἀντιζηλία δύο θεάτρων.— Ἐπεισόδια καὶ προγράμματα.— Εἷς κύων φιλόμουσος.

Τὸ θέρος παρῆλθεν ἤδη· ἀδιάφορον ἂν ἡ ἀτμοσφαιρικὴ κατάστασις ἐβράδυνε νὰ ὑποστῇ τροπὴν συμφωνοτέραν πρὸς τὴν νέαν ὥραν τοῦ ἔτους καὶ ἂν ὁ καύσων φαίνεται ἐνίοτε διασώζων περὶ τὸ τέρμα του παράκαιρον σφοδρότητα. Ἤδη ὁ ἥλιος ὀκνηρὸς ἐγείρεται καὶ ραθύμως προβάλλει ἀπὸ τὴν δειράδα τοῦ Ὑμηττοῦ, ἐνῷ τἀνάπαλιν ἡ νὺξ κατέρχεται ταχεῖα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅταν ὁ πέπλος τοῦ σκότους ἐξαπλωθῇ, τὸ φθινόπωρον μὲ τὰς ὑγράς του πτέρυγας διασπείρει ὑγρασίαν παγερὰν καὶ νοσογόνον καθιστῶσαν τὴν ἐν ὑπαίθρῳ διαμονὴν κατὰ τὰς νυκτερινὰς ὥρας δυσάρεστον καὶ ἐπιβλαβῆ. Κατ' ἀνάγκην ἄρα ἡ καθ' ἑσπέραν συνάθροισις τοῦ πλήθους βαθμηδὸν ἠραιώθη καὶ αἱ δημόσιαι διασκεδάσεις αὐτοῦ ἐψυχορράγησαν. Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἀσφαλέστερον γνώρισμα τῆς ὁριστικῆς λήξεως τῆς θερινῆς περιόδου διὰ τὴν πόλιν μας. Ἡ ἐν ὑπαίθρῳ κοινὴ καὶ θορυβώδης εὐθυμία ἂν δὲν καταργῆται τέλεον, καταμερίζεται ὅμως καὶ ἀρχίζει νὰ ἐπιζητῇ καταφύγιον κατὰ τὰς ὥρας τῆς νυκτός, ἧς τὸ χρῆμα ὁσημέραι καθίσταται ἀπέραντον κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ ἀγαθοῦ Στρεψιάδου, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ὁ καιρὸς ἀκόμη δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐν τῷ οἴκῳ συγκέντρωσιν καὶ τὰς ἀθώας παρὰ τὴν ἑστίαν διασκεδάσεις μεταξὺ οἰκείων καὶ φίλων, δι' ὧν παρέρχονται γοργότερον καὶ εὐθυμώτερον αἱ ὧραι. Καὶ ἐπικρατεῖ οὕτως εἶδός τι μεσοβασιλείας ἀχάριτος, μεταβατική τις κατάστασις ἀνιαρά, ἥτις συνδυαζομένη μὲ τὰς στερήσεις, ἃς συνεπιφέρει ἀναγκαίως ἡ φθινοπωρινὴ ὥρα τοῦ ἔτους εἰς τὰς ἕξεις καὶ τὴν δίαιταν, μὲ τὸν μαρασμὸν ὅστις ἐπεκτείνεται βαθμηδὸν ἐπὶ τῆς τέως θαλερᾶς βλαστήσεως, μὲ τὴν φαιὰν σινδόνην τῶν συννέφων, ἥτις συνεχέστερον ἤδη ἀποκρύπτει τὸ κυανοῦν στερέωμα, ἐπιτείνει τὴν μελαγχολίαν, ἣν ἐμπνέει ἀκουσίως εἰς τὴν ψυχὴν ἡ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν βαθμιαία νέκρωσις τῆς φύσεως.

Ἀλλὰ μὴ ὑπολάβῃ ἐκ τούτων ὁ ἄπειρως ἔχων τοῦ ἀθηναϊκοῦ βίου ὅτι αἱ ἑσπεριναὶ διασκεδάσεις, αἱ καταργούμεναι παρὰ τοῦ φθινοπώρου εἰσὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Ἡ πρωτεύουσα ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην εἶνε ἡ μᾶλλον ἐστερημένη πόλις τοῦ κόσμου, διότι δὲν ἐσυστηματοποιήθη ἀκόμη ἐνταῦθα ὁ κοινωνικὸς βίος καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς ψυχαγωγίας δὲν ἔφθασεν ἀκόμη εἰς τὸν ἀπαιτούμενον βαθμὸν τοῦ ἐξευγενισμοῦ. Ἂν ἀφαιρέσωμεν τὴν ἀνέξοδον ἀπόλαυσιν τῆς θείας τοῦ ἐξαισίως γλαυκοῦ ἀττικοῦ οὐρανοῦ κατὰ τὰς ἀστεροφεγγεῖς νύκτας καὶ τὸ μαγικὸν θέλγητρον ὅπερ ἐπιχέει ἡ πρᾶος λάμψις τῆς σελήνης τὰς ἑσπέρας, καθ' ἃς ἡ οἰκτίρμων Ἄρτεμις εὐσπλαγχνίζεται τρόπον τινὰ τοὺς κατοίκους τοῦ ἄστεως τοὺς παραπαίοντας ἐν τῇ ἀμφιλύκῃ τῆς πενθίμου καὶ ψυχορραγούσης δι' ἀεριόφωτος φωταψίας, ἂν δὲν θεωρήσωσι ὡς διασκέδασιν τὴν πολύωρον καὶ ὀκνηρὰν διαμονὴν παρὰ τὰ πρόθυρα τῶν καφενείων μὲ τὴν καταναγκαστικὴν ὑποβολὴν τῆς μὲν ἀκοῆς εἰς τὰ παράτονα ἠχήματα διχονοούσης ὀρχήστρας τῶν δὲ νεύρων τῆς ὀσφρήσεως εἰς τὰς παντοίας ἀναθυμιάσεις τὰς ἀναδιδομένας ἀπὸ πάσης γωνίας τοῦ ἀθηναϊκοῦ ἐδάφους, θὰ καταλήξωμεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ μόναι ὑπολειπόμεναι διασκεδάσεις εἶνε τὰ ὑπαίθρια θέατρα καὶ τούτων τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, πρὸς ἐκπλήρωσιν παλαιᾶς ὑποσχέσεως δοθείσης εἰς αὐτὰς ταύτας τὰς σελίδας συγκεφαλαιοῦντες ἐν ὀλίγοις τὰ κατὰ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν.

Τὰ θέατρα ταῦτα τὰ ὑπαίθρια εἶνε δημιουργήματα τῆς ἀνάγκης. Τὰ θεατρικὰ θεάματα οὐδέποτε ὑπῆρξαν ἄφθονα ἐν Ἀθήναις, ἡ ἔλλειψις δὲ αὐτῆς τῆς τερπνοτάτης καὶ εὐγενεστάτης τῶν ψυχαγωγιῶν κατέστη ἰδίως ἐπαισθητὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅτε ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ εἰς τὴν προϋπάρχουσαν κοινωνίαν προσθήκη νέων συμμιγῶν στοιχείων καὶ ἡ ἐπελθοῦσα περὶ τὰ ἤθη μεταβολὴ ἕνεκα τῆς στενοτέρας μετὰ τῆς Ἑσπερίας σχέσεως ἐδημιούργησε νέας ὀρέξεις καὶ νέας ἀξιώσεις δεδικαιολογημένας. Ὅτε κατὰ τὸ 1860, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὁ περιώνυμος μυθιστοριογράφος Ἀλέξανδρος Δουμᾶς ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν μας, ἀφικόμενος τὴν ἑσπέραν καὶ ἐπειγόμενος ν' ἀνεύρῃ ἀμέσως φίλον του ἐνταῦθα διαμένοντα ἐξήτασε ποῦ ἠδύνατο νὰ τὸν ἀπαντήσῃ καὶ ἔμαθεν ὅτι ὁ φίλος του εὑρίσκετο εἰς τὸ θέατρον· ἐρωτήσας δὲ εἰς ποῖον θέατρον, ἠπόρησε, καθὰ ὁ ἴδιος διηγεῖταί που, ἀκούσας ὅτι ἓν καὶ μόνον θέατρον ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς τοῦ Μοντεχρίστου πολὺ περισσότερον θὰ ἐξεπλήσσετο ἂν ἐπιζήσας καὶ ἐρχόμενος καὶ αὖθις

εἰς Ἀθήνας μετὰ τριακονταετίαν περίπου ἤκουεν ὅτι θέατρον δὲν ὑπῆρχεν οὐδὲν, διότι τὸ μὲν παλαιὸν ἐκεῖνο σαθρὸν καὶ γεγηρακός, οἰκητήριον καταστὰν ἀραχνῶν καὶ νόσων ἑστία ἐγένετο ἄχρηστον, τοῦ δὲ βραδέως καὶ ἰδιωτικῇ συνδρομῇ ἀνεγερθέντος νέου εἰσέτι ἡ διασκευὴ δὲν εἶχε πρὸ ὀλίγων εἰσέτι ἡμερῶν περατωθῆ. Ὅπως δήποτε ὅμως τὸ μόνον αὐτὸ τῶν Ἀθηνῶν θέατρον, τὸ χειμερινὸν κατόπιν ἀποκληθὲν πρὸς διαστολήν, ἀντάπεκρίθη ἐπὶ μακρὰν περίοδον ἐτῶν εἰς τὸν προρισμόν του· ὑπῆρξε μάλιστα ἐποχή, ὅτε, ἐπειδὴ ἀκόμη ἡ πτωχαλαζονεία δὲν εἶχεν ἐκδιώξει τὴν ὀλιγάρκειαν, τὸ χειμερινὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν, ναὸς ἀπέριττος εἰς τὴν ἀληθῆ σεμνὴν μουσικὴν τέχνην ἀφωσιωμένος καὶ μὴ παρέχον τὴν σκηνήν του εἰς ἀηδῆ καὶ ἀκόλαστα θεάματα, ἔσχεν ἡμέρας δόξης, ἐντευκτήριον γενόμενον καὶ τῆς Αὐλῆς καὶ τῶν παρεπιδημούντων ξένων καὶ τῆς κοινωνίας ἥτις ἀληθῶς καὶ οὐχὶ ἐπιτετηδευμένως ἐπεδίωκε τὴν μουσικὴν αὐτῆς μόρφωσιν. Περὶ τοῦ πόσον δ' ἐπέδρασεν εἰς τὴν διάπλασιν καὶ τὴν ἐξευγένισιν τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος παρ' ἡμῖν τὸ μελόδραμα τοῦ παλαιοῦ θεάτρου εὐχερῶς δύναται νὰ πεισθῇ ἕκαστος ἂν ἀναδιφήσῃ τὰς σελίδας τῆς πρώτης τυχούσης Ἀνθολογίας ἢ ἄλλην συλλογῆς ᾀσμάτων, καὶ ἴδῃ περιλαμβανομένας ἐν αὐτῇ πολλαπλᾶς μεταφράσεις τοῦ ἐν τῷ μελοδράματι *Λουΐζα Μίλλερ*, περιπαθοῦς ᾄσματος: Quando le sere al placido γενομένας παρὰ τοῦ Αχ. Παράσχου, τοῦ Λάκωνος, τοῦ Ματαράγκα καὶ ἄλλων ποιητῶν τῆς ἐποχῆς, τῆς γνωστάτης μονῳδίας τοῦ *Ριγολέττου*: La donna è mobile καὶ ἄλλα ᾄσματα πρωτότυπα ποιηθέντα ἐπίτηδες ὅπως ἐφαρμόζωνται ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ ᾀσμάτων γνωστῶν τῆς *Λουκίας*, τοῦ *Ἐρνάνη*, τῆς *Βωβῆς* τοῦ Ὠβὲρ καὶ ἄλλων μελοδραμάτων. Ἡ φιλόμουσος κοινωνία ζωηρὸν ἐλάμβανε τότε ἐνδιαφέρον διὰ τὰς παραστάσεις τοῦ μοναδικοῦ τῆς πόλεως θεάτρου, ἀναλόγως δὲ τῶν ἰδιαιτέρων ἑκάστου συμπαθειῶν πρὸς τὰς ἀοιδοὺς σφοδρὸς ἐγεννᾶτο ἀνταγωνισμὸς θεατρικῶν κομμάτων. Ὑπῆρξε μάλιστα ἐποχὴ ὅτε ὁ ἀνταγωνισμὸς οὗτος ἔλαβε χαρακτῆρα διεθνῆ, διότι ὁ τότε ἐν Ἀθήναις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Χαλὴλ βέης, ἀνὴρ πλούσιος καὶ ἐλευθέριος, ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ προστασίαν τὴν μεσόφωνον, ἕτεροι δὲ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἐξ ἐθνικῆς ἀντιζηλίας ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς ὑψιφώνου. Πρὸς ἐκδήλωσιν κἄποτε τῶν αἰσθημάτων τούτων τῆς συμπαθείας ἢ τῆς ἀντιπαθείας τοῦ κοινοῦ ἐσυλεῖτο τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, καθότι οἱ μέν, θιασῶται μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰς περιστερὰς καὶ τὰς ἀκανθίδας ἔρριπτόν ἐστιν ὅτε ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ἰνδικοὺς ὄρνεις καὶ χοιρίδια, δῶρα ἀσυγκρίτως χρησιμώτερα ὑπὸ γαστρονομικὴν ἔποψιν, οἱ δὲ ἀντίθετοι ἀφ' ἑτέρου, οἱονεὶ ἀντεκδικούμενοι, δὲν περιωρίζοντο εἰς τὰς ἐκ ραφανίδων καὶ γογγυλίων ἀνθοδέσμας, ἀλλ' ἀπετόλμων νὰ ρίπτωσι καὶ κυνῶν θνησιμαῖα! Καὶ αὐτὴ ἡ Αὐλὴ ἐδείκνυε μέριμναν καὶ ἐνδιαφέρον οὐ μικρὸν ὑπὲρ τοῦ θεάτρου· συνέβη δὲ μάλιστα ἕνεκα τούτου καὶ πολιτικόν τι ἐπεισόδιον οὐχὶ ἀσήμαντον. Κατὰ τὸ 1856, ὅτε ἀντεβασίλευεν ἡ Ἀμαλία, δώδεκα τῶν βουλευτῶν κατεψήφισαν ἐν τῇ συζητήσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τὸ ἀναγεγραμμένον ἐν αὐτῷ ποσόν, ὅπερ ἐχορηγεῖτο ἐτησίως διὰ τὸ θέατρον. Τοῦτο δυσηρέστησεν ἄκρως τὴν ὀξύθυμον Ἄνασσαν καὶ ὅτε μετ' ἐλάχιστον χρόνον ἐγένοντο νέαι βουλευτικαὶ ἐκλογαί, πάντες οἱ καταψηφίσαντες, πλὴν ἑνὸς βουλευτοῦ Λακεδαίμονος, ἀπέτυχον. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἡ βασιλικὴ εὐμένεια συνέτεινε καὶ ἐμμέσως καὶ ἀμέσως εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Δυστυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ 1866 καὶ ἐντεῦθεν ἡ κοινωνία ἐν τῷ βρασμῷ καὶ τῇ ζυμώσει ἀναπλάσεω διατελοῦσα ἀπέστη βαθμηδὸν τῶν πρώην ἠρέμων καὶ ἀπερίττων ἕξεών της καὶ τὸ θέατρον τοῦ μελοδράματος παραμεληθὲν καὶ μὴ τυγχάνον τῆς δεούσης προστασίας παρήκμασε καὶ ὁριστικῶς ἐξέλιπεν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐξηκολούθει ὑφιστάμενον καὶ εὐδοκιμοῦν, τὸ ἐξ αὐτοῦ εὐεργέτημα θὰ ἦτο πάντοτε μονομερές, διότι τὸ θέατρον δὲν ἠδύνατο νὰ λειτουργῇ εἰμὴ κατὰ τὸν χειμῶνα, οἱ δὲ κάτοικοι τῆς πρωτευούσης πρὸ πάντων κατὰ τὸ θέρος ἔχουσιν ἀνάγκην ψυχαγωγίας. Τὸν χειμῶνα ὁ πληθυσμὸς εἶνε συγκεντρωμένος, προσεπαυξάνεται δὲ διὰ τῆς ἀθρόας ἐλεύσεως τῆς μαθητιώσης νεολαίας, ἥτις προσθέτει σφρίγος καὶ θορυβώδη φαιδρότητα εἰς τὸν βίον· τὸν χειμῶνα δρᾷ ἡ πολιτικὴ καὶ παρέχει ἀφορμὰς ἀσχολίας· τὸν χειμῶνα οἱ χοροί, αἱ ἑσπερίδες, αἱ κατ' οἶκον ὁμηγύρεις εἰς τὰ καφενεῖα καὶ τὰς λέσχας καὶ τὰ λοιπὰ κέντρα συναθροίσεως παρέχουσι στάδιον πρὸς τὴν ἐν εὐθυμίᾳ κατανάλωσιν ἀρκετῶν ὡρῶν. Ἀλλὰ κατὰ τὸ θέρος ὁ πληθυσμὸς ἀραιοῦται, ἡ πολιτικὴ σιγᾷ, ἡ κοινωνικὴ κίνησις ἀπονεκροῦται, οἱ δ' ἀπομένοντες καταναγκαστικῶς ἐν τῇ πόλει, στερούμενοι περιπάτων εὐσκίων καὶ καταφυγίων δροσερῶν, ὑφίστανται τὸ μαρτύριον τοῦ καύσωνος, τοῦ ἀνηλεῶς μαστίζοντος τὴν κακῶς ἀρχῆθεν ρυμοτομηθεῖσαν πόλιν, μετὰ τῶν παρομαρτούντων δεινῶν τῆς κόνεως καὶ τῆς τελευταῖον προστεθείσης λειψυδρίας. Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ θέρος τὴν ἡμέραν ἡ ζωὴ φαίνεται ἐκλιποῦσα ὅσον ἡ ἡμέρα προχωρεῖ, τόσον εἰς τὰς πεπυρακτωμένας ὁδοὺς οἱ διαβάται εἶσιν εὐαριθμότεροι· νομίζει τις ὅτι ὁλόκληρος ἡ πόλις εἶνε βεβυθισμένη εἰς τὴν siesta,

ὡς τὴν λέγουν οἱ Ἱσπανοί, τὸν τρυφηλὸν δηλαδὴ μεταμεσημβρινὸν ὕπνον. Ἀλλ' ἅμα ὡς ὁ ἥλιος δύσῃ, ἅμα ὡς εἰς τὸ γλαυκὸν στερέωμα, τοῦ ὁποίου ἡ παρατεταμένη αἰθριότης καταντᾷ ἀπελπιστική, προβάλῃ δειλῶς ἓν ἄστρον, ὡς πρόσκοπος ὃν ἀποστέλλει ἡ νὺξ διὰ νὰ ἴδῃ ἂν ἀπεχώρησεν ἐντελῶς ἡ ἡμέρα, τότε τὸ ἔγκλειστον καὶ ἀσφυκτιῶν πλῆθος ἐξορμᾷ κατὰ χειμάρρους καὶ συρρέει εἰς τὰς πλατείας καὶ τ' ἀναπεπταμένα μέρη ὅπως ἀνακουφισθῇ ἀναπνέον δροσερὸν ὁπωσοῦν ἀέρα. Καὶ ἐπειδὴ ὁ δροσερὸς ἀὴρ μόνος δὲν ἀρκεῖ πάντοτε πρὸς ψυχαγωγίαν, ἀπῃτεῖτο δὲ καὶ ποιά τις ἀπόλαυσις πνευματικωτέρα, ἐφευρέθησαν τὰ ὑπαίθρια θέατρα.

Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη δὲν εἶνε νέα· εἰς τὰς χώρας τῆς Ἑσπερίας τὰς ἐχούσας κλῖμα ἀνάλογον πρὸς τὸ ἰδικόν μας, ἐν αἷς τὸ θέατρον κατέστη ἀνάγκη ἀπαραίτητος, τὰ ὑπαίθρια θέατρα ἔκπαλαι λειτουργοῦσιν. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει μας ἡ κατὰ καιροὺς ἐμφάνισις θεατρικῶν θιάσων δρώντων ἐν ὑπαίθρῳ τὴν ἑσπέραν καὶ ἄλλων παρεμφερῶν θεαμάτων δεν ἦτό τι ὅλως σπάνιον. Θιασός τις σχοινοβατῶν ἐνίοτε ἐκλέγων πρὸς ἐπίδειξιν τῶν ἀκροβατικῶν αὐτοῦ ἄθλων καὶ τῆς ἱπποδαμαστικῆς του ἱκανότητος τετειχισμένον τι οἰκόπεδον ἢ ὁμὰς φεσιοφόρων καὶ τουρκοφώνων Ἀνατολιτῶν μετ' ὀρχήστρας ἐκ σαντουρίων καὶ κοπιτσῶν καὶ λαγούτων καὶ ἄλλων παραδόξων τὸ σχῆμα καὶ τὸ ὄνομα ὀργάνων καὶ μὲ καμμίαν «νέαν Ἀρμενοπούλαν, ἡ ὁποία τραγῳδεῖ ἑλληνιστί, ἀρμενιστὶ καὶ ὀθωμανιστὶ»—διότι τοιαύτη ἦτο ἡ φρασεολογία τῶν προγραμμάτων του—ἐγκαθιδρύετο ἐπὶ προχείρου σκηνῆς εἰς ἐξοχικόν τι καφενεῖον παρὰ τὴν ἁγίαν Τριάδα, ἢ παρὰ τὸν Βοτανικὸν κῆπον, ἢ παρὰ τοὺς Στύλους, καὶ οἱ εὐδαίμονες κάτοικοι τοῦ ἄστεως ηὐτύχουν νὰ διέλθωσι τὴν ἑσπέραν των ὀλιγώτερον τοῦ συνήθους μονοτόνως. Εἰς ἐποχὰς παλαιοτέρας τὴν ψυχαγωγίαν συνοικιῶν τινων ἀνελάμβανεν ὁ Καραγκιόζης, μετὰ τοῦ ἀχωρίστου αὐτοῦ συντρόφου Χατζῆ-Ἀϊβάτη, πηγνύοντες τὴν πενιχρὰν σκηνήν των εἰς τὸν κῆπον καφενείου τινός. Ὁ Καραγκιόζης, ὅστις εἶνε ὁ πρόδρομος τοῦ Περικλῆ, ἀλλὰ δὲν ἔχει καμμίαν μετ' αὐτοῦ συγγένειαν διότι ὁ τελευταῖος οὗτος εἶνε κατ' εὐθεῖαν ἀπόγονος τοῦ νεαπολίτου Πουλτσινέλλα, ἐγκλιματισθεὶς πρὸ ὀλίγων μόνον ἐτῶν ὑπό τινος πλάνητος ἐκ Κερκύρας θεατρώνου, ἦτο κληροδότημα τῆς ὀθωμανικῆς δυναστείας, ἅτε ὢν τὸ κύριον πρόσωπον τοῦ δημώδους τουρκικοῦ θεάτρου, καὶ περ δὲ μὴ στερούμενος εὐφυΐας καὶ ἑτοιμότητος διέσωζε καὶ μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἐθνικότητός του ὅλην τὴν βαναυσότητα καὶ τὴν ἀνηθικότητα τῆς καταγωγῆς του. Αἱ εὐφυιολογίαι του ἦσαν συνήθως χονδραὶ καὶ ἄγροῖκοι, τὸ θέμα δὲ τῆς παραστάσεως ἐξικνεῖτο πολλάκις μέχρι τοῦ ἐσχάτου ὁρίου τοῦ ἀσέμνου. Καὶ ἐν τούτοις ἡ κοινωνία ἐκείνη ἡ ἄξεστος καὶ ἀπαιδαγώγητος ἐθέλγετο ἐν τῇ ἀπειροκαλίᾳ της ἐκ τῶν τοιούτων θεαμάτων, ἅτινα ἰδιαιτέρως ἔτερπον τοὺς προὔχοντας τότε ὀρεσιβίους πρὶν ἄνδρας τῆς Ἐπαναστάσεως. Οὗτοι καὶ ἀφοῦ ἐτιμήθησαν διὰ βαθμῶν καὶ περιωπῆς ἀναλόγου πρὸς τὸ πολεμικὸν αὐτῶν κλέος, διετήρουν ἔν τε τῇ συμπεριφορᾷ καὶ ταῖς ἕξεσι τοῦ βίου τὴν ἁπλοϊκότητα καὶ τὴν τραχύτητα, ἣν ἀπέκτησαν διηνεκῶς βιοῦντες ἐν τοῖς στρατοπέδοις, ἥκιστα συμμορφούμενοι πρὸς τὴν ἁβρότητα τῶν ἐξευγενισμένων ἠθῶν καὶ δυσχεραίνοντες μάλιστα ἐπὶ τῇ ἐπικρατήσει αὐτῶν. Περὶ ἑνὸς τούτων, ἐπισήμου ὁπλαρχηγοῦ τῆς Στερεᾶς, διηγοῦνται ὅτι εἰσελθών ποτε μετὰ τῆς πολυαρίθμου συνοδίας του ἐξ ἐνόπλων παλληκαρίων εἰς τὸ ταπεινὸν θεατρίδιον ἑνὸς Καραγκιόζη, διέταξεν ὑπεροπτικῶς καὶ ὅλως ἀδιαφορῶν πρὸς τὸ αὐτόθι ἠθροισμένον δημόσιον νὰ διακοπῇ ἡ ἀρξαμένη παράστασις καὶ ν' ἀρχίσῃ ἑτέρα τῆς ἀρεσκείας του. Πτήσσων ὁ ταλαίπωρος θιασάρχης ἐξετέλεσε τὴν διαταγήν, διεξήγαγε τὴν παραγγελθεῖσαν παράστασιν, μίαν τῶν αἰσχροτάτων τοῦ δραματολογίου του, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀφοῦ ἐθέλχθη ἐκ τῶν ἀνυποφόρων βωμολοχιῶν αὐτῆς, ἀπῆλθε μετὰ τῶν ἀκολούθων του μεθ' ἡγεμονικῆς ἐλευθεριότητος ἀμείψας τὸν πειθηνίως ὑποκύψαντα εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν του θεατρώνην. Τοιοῦτος ἦτο ὁ Καραγκιόζης· ἀλλ' ὅπως σχηματίσωσιν οἱ ἀναγνῶσται ἐντελεστέραν ὁπωσοῦν ἰδέαν περὶ τοῦ εἴδους τῶν θεαμάτων αὐτῶν, παραθέτω τὴν περιγραφὴν μιᾶς παραστάσεως, εἰλημμένην ἐξ ἑνὸς φύλλου τῆς *Φήμης* τοῦ 1852, ἐφημερίδος παρακολουθούσης τότε ἐπιμελέστερον τῶν ἄλλων τὴν κοινωνικὴν κίνησιν. Ἰδοὺ ἐπὶ λέξει ἡ περιγραφή:

«Κατὰ τὴν συνοικίαν Πλάκας ἐσυστήθη ἀνατολικὸν θέατρον, ἐξοδεύων δέ τις δέκα μόνον λεπτά, πέντε δηλαδὴ διὰ τὴν εἴσοδον καὶ πέντε δι' ἕνα ναργιλέν, δύναται νὰ διασκεδάσῃ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας, ἐξακολουθῶν νὰ γελᾷ ἀκαταπαύστως καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα.

«Κατὰ τὴν τελευταίαν παράστασιν ἑωρτάσθησαν οἱ γάμοι τοῦ Καραγκιόζη, ὅστις, κατὰ τὴν φράσιν του, ἐπροθυμοποιήθη νὰ προσκαλέσῃ διαφόρους ἀπὸ Δύσιν καὶ Ἀνατολήν, Ἄρκτον καὶ Μεσημβρίαν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ Δωδεκάνησα. Ἐκεῖ λοιπὸν ἔβλεπέ τις διαφόρων εἰδῶν ἀνθρώπους μὲ ποικίλας ἐνδυμασίας, οἷον Καβούκια, Σχρίκια, Καλπάκια, Σερβέτες, Σκούφιαις, Φέσια, Μπονέταις, Πιπεριαῖς, Καπέλλα, Κασκέτα, καὶ κατὰ συνέπειαν Τσουμπέδες, Μπινίσια, Τσακτσίρια, Μπουρνούζια, Ἀντεριά, Ζιπού-

νια, Καββάδια, Γούναις, Πουτούρια, Σαλβάρια, Γιαμπουρλούκια, Καππότα, Σουρτοῦκα, Μαντέλα, Ράσα κλπ. Ὁ ἴδιος Καραγκιόζης μὲ λαχούρι σάλι εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ φέρων τὴν ἐπίσημον στολὴν (in Fustibus) ὑπεδέχετο τοὺς προσκεκλημένους, ἐπαναλαμβάνων συχνά : «ἐπειδὴ καὶ εἰς γάμον ἐκλήθης, μὴ *τσάτρα-πάτρα*!» Ὁ Ναστραδὶν Χόντζας καβαλικευμένος εἰς καμήλαν ἱσταμένην μεταξὺ τεσσάρων μιναρέδων καὶ περιστοιχισμένος ἀπὸ δώδεκα Δερβίσιδες ἦτο ἐπιφορτισμένος τὴν θρησκευτικὴν τελετήν. Κουμπάρος δὲ ἦτο ὁ Χατζῆ Ἀπτουρραμάνης φέρων ἐπισημοτέραν τοῦ Καραγκιόζη στολὴν καὶ κουμπαρατζίδικον καβοῦκι.

«Εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον μας θέλομεν διαλάβει τὰ καθέκαστα τοῦ γάμου καὶ τὸ δοθὲν ὑποθετικὸν γεῦμα, ὅπου ὁ Καραγκιόζης ἔλεγεν εἰς τοὺς ζητοῦντας φαγητά : «Κατάπινε!» καὶ ἀκολούθως ὁ Χατζῆ Ἀϊβάτης ἀνέπτυξε τὸ ζήτημα ἀποδείξας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας ὅτι τὰ πάντα κατορθοῦνται διὰ τῶν ἰδεῶν. Διαρκούσης τῆς τελετῆς ὁ Κουτζουτζοὺκ Ἄντριας ἀνεψιὸς τοῦ Καραγκιόζη, ἔπαιζε τὸ Κουμουζουλουπὲ Μασκαρατζὶκ μὲ τὸ κύμβαλον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ διαπασῶνμακὰμ ἀτζιρὲμ εἰς ἦχον πρωτόβαρον, κατὰ τὸν Κουτουζέλην, ἐξομοιούμενον μὲ τὴν διῳδίαν (duetto) τῆς Νόρμας.» Τῇ ἀληθείᾳ ἀπορεῖ τι νὰ θαυμάσῃ τις περισσότερον εἰς ταῦτα, τὸ εὐτελὲς τοῦ τιμήματος ἢ τὴν ἀφελῆ ὀλιγάρκειαν τοῦ συρρέοντος καὶ τερπομένου εἰς τὰ τοιαῦτα θεάματα δημοσίου!

Κυρίως ὅμως, παρεκτὸς τῶν μεμονωμένων τούτων ἀποπειρῶν, ἡ γένεσις καὶ ἡ διαρρύθμισις τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος καὶ ἡ συστηματοποίησις τῶν θερινῶν ὑπαιθρίων θεάτρων ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1871 καὶ ἐντεῦθεν. Ἀπόπειρά τις ἀνεγέρσεως σχετικῶς μονίμου παραπήγματος διὰ θερινὸν θέατρον ἐγένετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν περὶ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας, καὶ ἀπὸ τῆς προχείρου ἐκείνης σκηνῆς δύο ἢ τρεῖς ἀοιδοί, ναυάγια θιάσων διασκορπισθέντα, μὴ προστατευόμενα ἀκόμη τότε ὑπὸ τῆς ὀψίας πατρικῆς μερίμνης τοῦ κ. Κρίσπη ἔψαλλον πεποιθότες ἐπὶ τὴν φιλάνθρωπον τοῦ κοινοῦ συγκατάβασιν τεμάχια διαφόρων ἰταλικῶν μελοδραμάτων. Ἀλλ' ἡ συγκέντρωσις ἔμελλε νὰ γείνῃ περὶ τὸν εὐρὺν καὶ εὐάερον χῶρον τῶν Παριλισσίων, ὅπου τὸ πλῆθος προθυμότερον ἐνεφιλοχώρει, ὡς πρῶτον κύτταρον δὲ τῆς νέας πλάσεως ἐχρησίμευσε τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν. Τὸ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀρδηττοῦ χλοερὸν αὐτὸ ἐρημικὸν καφενεῖον, εἰς ὃ ἀπέδωκαν ρωμαντικὴν ἐπισημότητα οἱ γλαφυροὶ καὶ περιπαθεῖς στίχοι τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου, εἵμαρτο ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἑτέραν πολλῷ θορυβωδεστέραν φήμην κατόπιν, γενόμενον τὸ κέντρον πολυταράχου νυκτερινῆς τύρβης. Αὐτόθι εὗρον φιλοξενίαν αἱ Τοῦμπλαι, βημίδες ἀοιδοὶ καὶ μουσικαί, ἀποκληθείσης οὕτως ἐκ τῆς ἐπῳδοῦ : *Τούμπλα, τούμπλα, λὰ λὰ ρά*! ἣν συχνάκις ἐπανελάμβανε μία ἐξ αὐτῶν· τὸ παρωνύμιον αὐτὸ τόσον καλῶς ἐφηρμόσθη, ὥστε παρέμεινε καὶ ὡς ὄνομα προσηγορικόν, *Τοῦμπλαι* δὲ κοινῶς ἐκαλοῦντο ὕστερον εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ περιπλανώμεναι ξέναι ἀοιδοὶ τῶν ᾠδικῶν καφενείων. Ἡ ἐμφάνισις τῶν *Τουμπλῶν* πολλὴν ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἄπειρον ἀκόμη τότε κοινόν, θερμόταται δὲ ἦσαν αἱ πρὸς αὐτὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐρωτολήπτων, οὓς μετ' εὐστόχου κυριολεξίας τὸ κοινὸν ἀπεκάλει *θύματα*, καὶ μάλιστά τινων ὧν αἱ λευκάζουσαι τρίχες, μεθ' ὅλην τὴν συνηγορίαν τοῦ Ἀνακρέοντος, ἀναρμόστως εἶχον πρὸς τοῦ αἰσθήματος αὐτῶν τὴν ζέσιν. Τὴν ἀπήχησιν τῶν ἐλαφρῶν αὐτῶν κοινωνικῶν σκανδάλων δύναται ν' ἀνεύρῃ ὁ βουλόμενος διατρέχων τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς· ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικώτερον καὶ τὸ παρέχον ἰδέαν σαφῆ τῆς διαφορᾶς τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἠθῶν εἶνε ὅτι αἱ ἀρχαὶ ὑπ' ὄψει ἔχουσαι φαίνεται τὸ σχετικῶς τότε πρόσφατον θλιβερὸν ἐπεισόδιον τῆς ἁρπαγῆς μιᾶς τῶν ἀμαζόνων τοῦ θιάσου Σουλιέ, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀκριβὰ ἐπλήρωσε δι' ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ζημίας τὰς λίαν παραβόλους ἐρωτικὰς ὁρμὰς ὀλίγων ὑπηκόων της, ἔκρινον καλὸν νὰ συνοδεύωσιν διὰ κουστωδίας πεζῶν καὶ ἱππέων τὰς εὐειδεῖς ἀοιδούς, ὅτε τὴν νύκτα ἐπέστρεφον ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἰς τὸ κατάλυμά των. Ἔπειτα κατὰ τὸ 1873 ἀνηγέρθησαν τὰ θερινὰ θέατρα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ τῶν Ἰλισσίδων Μουσῶν, τὸ μὲν ἀντικρύ, τὸ δὲ παραπλεύρως τοῦ Ἄντρου. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐκυριάρχησε τὸ ἰταλικὸν μελόδραμα ὑπὸ πλήρων ὅμως καὶ μάλιστα διπλῶν καὶ τριπλῶν ἂν οὐχὶ ἀνεπιλήπτων τὴν ἀξίαν θιάσων ἐκτελούμενον, ὁσάκις δὲ περιφέρομαι ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, δι' ὧν τώρα διέρχεται ἡ λεωφόρος Ὄλγας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης τοῦ ἑορτασίμου περιπάτου ἀναπολῶ τὴν παρελθοῦσαν εὔκλειαν τῶν ἐκεῖ διεσπαρμένων θεάτρων, τινῶν ἐκ τῶν ὁποίων σώζεται ἀκόμη χαίνων ὁ σκελετὸς τῆς σκηνῆς ὡς σκάφος ναυαγήσαντος πλοίου καὶ ραγδαῖαι ἐπέρχονται εἰς τὸν νοῦν μου αἱ ἀναμνήσεις, ὧν τινας παροδικῶς διηγήθην ἀλλαχοῦ.

Μεταξὺ τοῦ *Ἀπόλλωνος* καὶ τῶν *Ἰλισσίδων Μουσῶν* ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς ζωηρὰ ἀνταγωνισμοῦ ἅμιλλα· ἀνεβιβάζετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἑνὸς ἡ *Τραβιάτα*; ἀμέσως τὴν ἄλλην ἑσπέραν ἡ *Τραβιάτα* ἀνεβιβάζετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἑτέρου· ἔβλεπε τὸ ἓν ὅτι ἡ *Αἴνδα* ηὐδοκίμει εἰς τὸ ἀντικρυνόν; ἀμέσως καὶ ἐκεῖνο

ἀνήγγειλε διὰ μεγάλων προγραμμάτων τὴν *Αἰνδαν*. Οὕτω αἱ δύο Τραβιάται διηγωνίζοντο διὰ λαρυγγισμῶν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἡ ἀνηλεὴς φθίσις ἐθέριζε καὶ τὰς δύο καθ' ἑκάστην ἑσπέραν σχεδὸν ταυτοχρόνως ἢ εἰς τόσον ὀλίγην διαφορὰν χρόνου, ὥστε οἱ θεαταὶ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς θεάτρου, ἔνθα παρέστησαν εἰς τὸν σπαρακτικὸν θάνατον τῆς μιᾶς, εἰσερχόμενοι καὶ εἰς τὸ ἕτερον, ὑφίσταντο διπλοῦν τὸ μαρτύριον παριστάμενοι καὶ εἰς τὴν ἀγωνίαν τῆς ἄλλης. Καὶ τοῦτο προήρχετο κυρίως ἕνεκα τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τοῦ Κωστῆ, τοῦ ἁπλοϊκοῦ καφεπώλου ὅστις ipso jure μετεμορφώθη εἰς θεατρώνην τῶν Ἰλισσίδων Μουσῶν καὶ ὅστις ἀπῄτει ν' ἀναβιβάζωνται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου του τὰ εὐδοκιμοῦντα εἰς τὸ ἀντίζηλον θέατρον μελοδράματα ἄνευ δοκιμῆς καί, τὸ περιεργότερον, ἄνευ τῶν μουσικῶν χειρογράφων ἐνίοτε! Καὶ τὰ παρατράγῳδα δὲν ἔλειπον· ὁτὲ ὁ μὲν Κωστῆς γοερῶς θρηνῶν διὰ τὴν ἀποτυχίαν του ἐπετίθετο διὰ γρόνθων κατὰ τῶν ζητούντων τὴν ἀμοιβήν των ἀοιδῶν· ὁτὲ δὲ τὸ θέατρον ἀνεστατοῦτο, διότι μία λυχνία πετρελαίου κατέπιπτε καὶ μετέδιδε τὸ πῦρ εἰς τὸ . . . ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ τύμπανον, τὸ δὲ κοινὸν παρίστατο ἔκπληκτον εἰς τὴν φανταστικὴν ταύτην πυρπόλησιν· ἄλλοτε πάλιν ἐνῷ ἤρχιζεν ἡ παράστασις ἔλειπεν αἴφνης εἷς τῶν κυριωτέρων ἠθοποιῶν. Συνέβη μάλιστα μίαν φορὰν ἐν τῇ β'. πράξει τῆς *Λουκίας* νὰ λείψῃ ὁ παρὰ πάντων τῶν ἐν τῇ σκηνῇ καὶ τῇ πλατείᾳ ἀναμενόμενος νυμφίος. Ἕνεκα τούτου οἱ γάμοι τῆς ἀτυχοῦς μνηστῆς τοῦ Λαμερμοὺρ ἐκινδύνευον νὰ ματαιωθῶσι καὶ πάντες διετέλουν ἐν ἀμηχανίᾳ, ὅτε ἀπεσόβησε τὸν κίνδυνον τὸ θάρρος γηραιοῦ τινος μέλους τοῦ χοροῦ προβάντος τολμηρῶς εἰς τὸ μέσον καὶ ἀναπληρώσαντος τὸν ἀπουσιάζοντα γαμβρόν! Αἱ ἀνωμαλίαι αὗται ἐξετείνοντο καὶ μέχρι τῶν προγραμμάτων, εἰς ἃ μετεφράζετο τὸ γνωστὸν μελόδραμα τοῦ Δονιζέττη Elixir d'amore διὰ τοῦ: *Ἀλεξιβρόχιον τοῦ Ἔρωτος*(!) καὶ εἰς ἃ ἐσημειοῦτο ὅτι ὁ βαρύτονος ὑποκριθήσεται τὸν ὀθωμανὸν Ἀβδουλλάχ, διότι εἶχον παραμείνει εἰς τὸ πρόγραμμα ἀναλλοίωτα τὰ πρόσωπα καὶ ἡ διανομὴ τῶν μερῶν τῆς παραστάσεως τῆς προηγουμένης ἑσπέρας. Οἱ θαμισταὶ τῶν θεάτρων αὐτῶν θὰ ἐνθυμῶνται ἀκόμη βεβαίως πάντα ταῦτα τὰ ποικίλα ἐπεισόδια καὶ δὲν θὰ λησμονῶσι μεταξὺ ὅλων καὶ τὸν κύνα Ἐρνάνην, ἀποκληθέντα οὕτω ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου φιλομουσίας του, διότι εἰσερχόμενος εἰς τὸ θέατρον ἄνευ, ἐννοεῖται, πληρωμῆς εἰσόδου, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ κυρίου του καὶ εἴτε εὑρίσκων εἴτε μὴ εὑρίσκων αὐτόν, ἀνήρχετο εἰς ἓν τῶν θρανίων καὶ παρέμενε προσεκτικῶς ἀκροώμενος τὸ μελόδραμα μέχρι τοῦ τελευταίου ἤχου. Καὶ θὰ ἐνθυμῶνται ἀκόμη τὴν ἀγανάκτησιν, ἣν ᾐσθάνετο τὸ φιλόμουσον κοινὸν τοῦ *Ἀπόλλωνος* ὅτε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παθητικωτέρας μελῳδίας ἀντήχουν ἐξαίφνης πιστολισμοὶ καὶ ὀρυμαγδὸς καὶ πάταγος καταχθόνιος χειροκροτημάτων ἐμμανῶν καὶ ῥάβδων κρουομένων ἐπὶ τῆς τραπέζης, προερχόμενος ἐκ τοῦ γειτονικοῦ *Ἄντρου τῶν Νυμφῶν*, ὅπερ ἐφαίνετο μεταβαλλόμενον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν εἰς Ἄντρον Κυκλώπων.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΑΙ ΧΕΙΡΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΕΙΡΟΚΤΙΑ

Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος *ὑγιεινολόγους*, οἱ ὁποῖοι οὐδὲ μνείας κἂν ἁπλῆς ἀξιοῦσιν αὐτὸ ἐν ταῖς μακραῖς αὐτῶν περὶ ὑγιεινῆς συγγραφαῖς, ἔχει ἐν τούτοις καὶ τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ χρῄζει τῆς ἡμετέρας προσοχῆς ὅσον καὶ τὸ περὶ λαιμοῦ καὶ λαιμοδετῶν ζήτημα, περὶ οὗ ἐσχάτως ἐγράφησαν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὀλίγαι τινὲς σημειώσεις.

Καὶ δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς πρῶτοι, ὅτι αἱ χεῖρες, διὰ νὰ διατηρηθῶσιν εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ νὰ δύνανται νὰ ἐκτελῶσιν εὐσυνειδήτως τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα των καθήκοντα, ἔχουν ἀνάγκην πολλῶν περιποιήσεων καὶ ἀδιακόπων περιθάλψεων, διότι καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐγνώριζον τοῦτο.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα ἀκριβῶς ποῦ τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων παρὰ ταῖς φλογεραῖς κόραις τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ, αἱ ὁποῖαι ἐν ᾧ ἐφύλασσον καὶ ἐπότιζον τὰ πρόβατα τοῦ θείου καὶ τὰς ἀγελάδας τοῦ πατρός των, ἐφρόντιζεν συγχρόνως καὶ περὶ τῆς ἁβρότητος τοῦ δέρματος τῶν χειρῶν των, ὅσον καὶ αἱ μᾶλλον φιλάρεσκοι δεσποινίδες τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ θεσπέσιος Ὅμηρος φαίνεται μὴ ἀγνοῶν τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν χειροκτίων ἢ χειροθηκῶν, οὐχὶ βεβαίως τοιούτων, οἷα κατὰ μυριάδας μᾶς τὰ στέλλει ἡ Εὐρώπη, διότι ἔν τινι χωρίῳ τῆς Ὀδυσσείας, τὸ ὁποῖον ἀφίνω εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ὄρεξιν νὰ τὸ εὕρωσιν, ἀναφέρει ὅτι ἐφόρει τοιαῦτα καὶ ὁ γέρων Λαέρτης.

Περὶ τῶν Περσῶν, παρ' ὧν πολλὰ πράγματα ἐδανείσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ Ἕλληνες, μᾶς λέγει ὁ Ξενο-

φῶν, ὅτι τοὺς εἶδε πολλάκις φοροῦντας χειρίδας, ἤτοι χειροθήκας, δὲν ἐπιτρέπεται δ' εἰς ἡμᾶς ν' ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βυζαντινοί, οἱ καθ' ὅλα τἆλλα μιμηθέντες τοὺς Ἀνατολίτας, ἐξήρεσαν τὰ χειρόκτια.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα πρώτην φορὰν τῷ 815, νομίζω, ἀναφέρεται ἐπισήμως ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χρονικοῖς μοναστηρίου τινός ..... Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμεν ὅτι, λησμονήσαντες τὸν σκοπὸν τῶν γραμμῶν τούτων, ἐγράψαμεν ἱστορίαν ἀντὶ ὑγιεινῆς τῶν χειροκτιων, παραπέμπομεν τὸν περίεργον ἀναγνώστην εἰς τὰ μοναστηριακὰ καὶ περὶ ἱπποτισμοῦ συγγράμματα τῆς Δύσεως καὶ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ, ἂν ἡ χρῆσις τῶν σημερινῶν χειροκτίων εἶνε βλαβερὰ ἢ ὄχι.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶνε δύσκολος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις· διότι ἐὰν θέλωμεν νὰ συμμορφωθῶμεν κατὰ λέξιν πρὸς τὰ παραγγέλματα τῆς ὑγιεινῆς, ἡ ὁποία μᾶς λέγει ὅτι πᾶν φόρεμα, ἢ κάλυμμα καὶ εἴ τι ἄλλο ξένον ἀντικείμενον, ἐμποδίζον διαρκῶς ἢ προσωρινῶς τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος εἴς τι μέλος τοῦ σώματός μας, εἶνε βλαβερόν, τότε ἔπρεπε νὰ ῥίψωμεν τοὺς πίλους ἡμῶν εἰς τὸν ἀέρα, νὰ ἐκβάλωμεν τὰ ὑποδήματά μας καὶ τὰ περιπόδια καὶ ἀπεκδυόμενοι τὸν νέον ἄνθρωπον νὰ *ἐνδυθῶμεν τὸν παλαιόν*. Τοῦτο ὅμως θὰ προσέκρουεν ὄχι μόνον κατὰ τῶν νόμων τῆς σεμνοπρεπείας καὶ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τόσων ραπτῶν, ὑποδηματοποιῶν, πιλοποιῶν καὶ ἄλλων ἐργοστασιαρχῶν, ἀλλὰ θὰ ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον προφανῆ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας, τὴν ὁποίαν ὁ πολιτισμὸς κατορθώνει μὲ ἄλλους τρόπους νὰ μηκύνῃ.

Ἀφίνομεν λοιπὸν τὰ συνειθισμένα μας ἐνδύματα εἰς τὸν τόπον των καὶ ἐρευνῶμεν ἂν ἡ καὶ ἡ συνήθεια τοῦ νὰ μὴ φορῶμεν πάντοτε χειρόκτια εἶνε πρόληψις, ἀπαράλλακτα ὅπως εἶνε πρόληψις καὶ ἡ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμώμεθα μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλότερα τοῦ λοιποῦ σώματος, ἐν ᾧ καθὼς ἀπέδειξε πρὸ δύο ἐτῶν εἷς ἐλβετὸς φυσιολόγος, θὰ ἐξυπηρετοῦμεν πολὺ καλλίτερα τὴν ὑγιείαν μας, ἐὰν ἐκοιμώμεθα μὲ προσκεφάλαιον ὑπὸ τοὺς πόδας!

Πολλὰ τέλος πάντων ὑπάρχουν τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς χρήσεως τῶν χειροκτίων, ἀλλ' ἡμεῖς ἀποφεύγοντες τὰς μακρηγορίας καὶ θέλοντες ὅσῳ τὸ δυνατὸν τάχιον νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τῶν γραμμῶν τούτων καὶ τῶν πόθων τοῦ ἀναγνώστου δίδομεν τὰς ἀκολούθους συνταγάς.

Αἱ κυρίαι, ὡς ἔχουσαι ἁβροτέραν τὴν ἐπιδερμίδα καὶ ἐπιθυμοῦσαι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, νὰ διατηρήσωσι τὴν ἁπαλότητα καὶ τὴν χάριν αὐτῆς, δικαιοῦνται νὰ φορῶσι χειρόκτια ὁσάκις ἐξέρχωνται, θέρους καὶ χειμῶνος. Καὶ πάντες ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν καλὰς χεῖρας δύνανται νὰ φορῶσι χειρόκτια, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶνε στενόχωρα, διότι τὰ τοιαῦτα ἐμποδίζουν τὴν ἄδηλον διαπνοὴν καὶ καθίστανται πολὺ ὀχληρά.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ φοροῦν πάντοτε χειρόκτια καὶ οὗτοι εἶνε οἱ πάσχοντες τὴν λεγομένην *ὑπεριδρωσιν* τῶν χειρῶν. Διότι δύναταί τις νὰ κοσμῆται ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων χαρισμάτων, ν' ἀγαπᾶται μέχρι λατρείας ὑπὸ φίλου ἢ φίλης—ἀλλὰ μία ὑγρὰ ἐκ τοῦ ἱδρῶτος χειραψία δύναται νὰ κατασβέσῃ ἐν ἀκαρεῖ πᾶν αἴσθημα καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ ἀποστροφήν.

Συμβουλεύομεν λοιπὸν τοὺς νέους νὰ φορῶσι χειρόκτια, ὄχι μόνον διότι ταῦτα δύνανται πολλάκις ἐν κρισίμοις στιγμαῖς νὰ τοὺς σώσωσι, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς αὐτὰ σχεδὸν μόνα καταφεύγουν καὶ οἱ ἰατροὶ ὡς μέσα θεραπευτικὰ τῆς λεγομένης *χειριδρώσεως*.

Αὐτὰ λοιπὸν εἶνε ὅσα εἴχομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν χειροκτίων, περὶ δὲ τῆς περιποιήσεως τῶν χειρῶν σιωπῶμεν, διότι ἡ καλλιτέρα αὐτῶν θεραπεία εἶνε ἡ καθαριότης καὶ συνεχὴς *πλῦσις*!

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ.

ΚΗΦΙΣΣΙΑ

Πρόβαλ' ὁ ἥλιος ὑψηλὰ καὶ 'στὰ βουνὰ χρυσίζει·
Τὸν κάμπο τὸν ἀδρόσιστον ὁ Κηφισσὸς δροσίζει.
Βγαίνει κ' ἡ κόρη Κηφισσιά, νυφοῦλα ζηλεμμένη,
Καὶ τοῦ γλυκόλαλου νεροῦ χυρὰ καμαρωμένη.
Ἡ Στὴ ῥάχη της μεταξωτὰ μαῦρα μαλλιὰ μιὰ πῆχυ
Καὶ μέσ 'ς τὰ μαῦρά της μαλλιὰ πλεγμένο πολυτρίχι·
'Στὸ μαρμαρένιο της της λαιμὸ καμαρωτὰ κοχλίδια
Ποῦ τὴ στολίζουν πειὸ καλὰ παρ' ὅλα τὰ στολίδια.
Στέκεται καὶ κυττάζεται 'ς τὸν ποταμὸ ποῦ τρέχει
Καὶ μὲ λαχτάρα μυστικὴ τὰ πόδια της τῆς βρέχει:
«Ἄκουσε, γέρο Κηφισσέ, γυναῖκά σου θὰ γείνω!
Μὰ θέλω νάνε κι' ὤμορφο τὸ μέρος ποῦ θὰ μείνω.
Ἂν ἠμπορῇς τὸν τόπο αὐτὸ νὰ μοῦ τὸν ὠμορφήνῃς
Καὶ λούλουδα καὶ μυρωδιαῖς χιλιάδες νὰ μοῦ δίνῃς,
Κι' ἂν εἶσαι γέρος κι' ἄσχημος γιὰ ταῖρι μου σὲ παίρνω
Καὶ νύφη ἀκριβοθώρητη 'ς τὴν ἀγκαλιά σου γέρνω.»
Ὁ γέρος ξετρελλάθηκε· λαχανιασμένος τρέχει
Κι' οὐδὲ στιγμὴν ἀνάπαψιν ὁ δύστυχος δὲν ἔχει.
Φυτεύει πράσιναις μυρτιαῖς, τριανταφυλλιαῖς καὶ κρίνους
Καὶ ῥοδοδάφναις φουντωταῖς καὶ λυγαριαῖς καὶ σχίνους.
Κι' ὅταν πρασίνισε καλὰ τὸν ξηραμένο τόπο
Καὶ πληρωμὴ περίμενε γιὰ τὸν πολύ του κόπο,
Ἡ κόρ' ἡ πονηρόμυαλη τὸν γέρο τὸν ξεχνάει
Καὶ 'παίρνει νιὸ τραγουδιστὴ 'ς τὸ ζηλευτό της πλάϊ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΟΣ.

ΜΟΣΧΟΒΟΛΟΥΣΕ ΤΟ ΧΑΡΤΙ

Μοσχοβολοῦσε τὸ χαρτὶ ποῦ μοὔφερνε γραμμένα
Τόσα καλὰ κι' ἀνέλπιστα μηνύματα,
Κι' ἀπ' τὰ δροσᾶτα χείλη σου κρυφά, κρυφὰ σταλμένα
Λόγια γλυκὰ καὶ πειὸ γλυκὰ φιλήματα.

Ὅταν ὁ ὕπνος σφάλισε τὰ μάτια μου, καὶ πάλι
Τὸ κοιμισμένο χέρι μου δὲν τἄφισε,
Κ' ἡ τόση του μοσχοβολιὰ χυτὴ 'ς τὸ προσκεφάλι
Τέτοιο ὄνειρο 'ς τὸν ὕπνο μου ζωγράφισε.

Εἶδα πῶς γύρῳ ὁλόγυρα μύρια ἄνθη εἶχαν φυτρώσῃ,
Κ' ἡ μαγεμμέναις εὐωδιαίς πάνάσανα
Φαρμάκι μ' ἐποτίσανε καὶ μ' εἶχανε γλυτώσῃ
Ἀπ' τῆς ζωῆς τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα.

Γεωργιος Δροσινης.

Ο ΜΕΓΑΣ ΣΙΒΗΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

Μετὰ τὸ κολοσσαῖον ἔργον τοῦ στρατηγοῦ Ἀνενκώφ, τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἡ Ρωσσία ἀπεφάσισε τὴν στρῶσιν ἑτέρου σιδηροδρόμου πολὺ πλέον γιγαντιαίου. Πρόκειται περὶ παμμεγίστης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἥτις διερχομένη διὰ τῆς Σιβηρίας θέλει ἀπολήξει εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν καὶ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ θέλει ἑνώσει τοὺς Κινεζικοὺς πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς σιδηροδρόμους.

Ἵνα ἀντιληφθῇ τις καλῶς τὸ καταπληκτικὸν τοῦ ἔργου τούτου δέον νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἡ Ρωσσία εἶνε νῦν τὸ ἀχανέστερον κράτος τοῦ κόσμου κατέχουσα τὸ ἕκτον τῶν στερεῶν τῆς γῆς· ἡ δ' ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι ἴση πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς σελήνης. Ὁ ἀναχωρῶν ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν συνόρων αὐτῆς δέον νὰ διανύσῃ 6000 λεύγας ὅπως φθάσῃ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ εἰρηνικοῦ ἀκτὰς τῆς Ρωσσίας. Ἡ διαφορὰ τοῦ χρόνου μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀποστάσεων τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας εἶναι περίπου δώδεκα ὡρῶν. Ἑπομένως ἐν Ρωσσίᾳ ὁ ἥλιος οὐδέποτε δύει· καθότι ὁπόταν ἐν Πολωνίᾳ εἶναι μεσονύκτιον ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι μεσημβρία. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σιβηρία εἶναι κατὰ ἓν τέταρτον πλέον ἐκτεταμένη τῆς Εὐρώπης, καὶ ἕνεκεν τοῦ ἐπιμήκους αὐτῆς σχήματος, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς εἶναι παμμεγίστη. Ὥστε τὸ ὑλικὸν μῆκος τοῦ σχεδιαζομένου σιδηροδρόμου ἀνέρχεται εἰς 6400 χιλιόμετρα, ὑπερτεροῦν κατὰ πολὺ τὰ τῶν Ἀμερικανικῶν σιδηροδρόμων, ὧν ὁ μακρότερος Βόρειος — Εἰρηνικὸς διατρέχει 6251 χιλιόμετρα.

Ὑπὸ ὀρεογραφικὴν ἔποψιν ἡ Σιβηρία δὲν θὰ παρουσιάσῃ πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν σχεδιαζομένην γραμμήν, ἀλλ' οἱ εὐρύτατοι ποταμοί, οἱ ῥέοντες ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ οὓς ἡ σιδηρᾶ γραμμὴ θὰ διέλθῃ, θ' ἀπαιτήσωσι τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν, ὧν ἡ δαπάνη θὰ εἶναι μεγάλη. Δι' ὃ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπεφασίσθη ἡ διάβασις τῶν ποταμῶν νὰ γίνηται ἐπὶ πλοίων, τὸν δὲ χειμῶνα ἐπὶ τοῦ πάγου· τὸ αὐτὸ θὰ ἀποφασισθῇ καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης Βοϊκάλ.

Οἱ ποταμοὶ δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ γραμμὴ εἶναι ὁ Τοβόλ, ὁ Ἰρτύσχ, ὁ Ὄβ, ὁ Τόμ, ὁ Γεννισεΐ καὶ ἕτερα παραποτάμια ἥττονος σημασίας.

Πέραν τῶν ποταμῶν τούτων ὑψοῦνται τὰ ὄρη Ὑαβλόνοϊ 1150 μέτρων. Καὶ αὐτῶν ὅμως ἡ διάβασις δὲν εἶνε δύσκολος, ἅτε τῆς λίμνης Βαϊκάλης εὑρισκομένης εἰς ὕψος 469 μέτρων. Ἐκ τῶν μηχανικῶν, ὡς πρὸς τὸ τέρμα τοῦ σιδηροδρόμου τούτου, οἱ μὲν ἀποκλίνουσιν ὑπὲρ τοῦ λιμένος Βλαδιβοστόκ, οἱ δὲ ὑπὲρ τῶν Λαζάρεφ ἐν Κορέᾳ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θ' ἀρκεσθῶσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τριῶν μεγάλων τμημάτων, ἀποτελούντων τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης γραμμῆς, ἤτοι:

Ἀπὸ Τόμοκ εἰς Ἰρκούτσκ 1700 χιλιομ.
Ἀπὸ Οὐσσουρὶ εἰς Βλαδιβοστὸκ 500 χιλιομ.
Ἀπὸ Ἰρκούτσκ εἰς Στρέλκη 1300 χιλιομ.

Ἐκ τῶν δυσχερειῶν, καθ' ὧν δέον ν' ἀντιπαλαίσωσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν γραμμήν, ἡ σπουδαιοτέρα ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ κλιματολογικὴ κατάστασις τῶν ὀρέων Ὑαβλόνοϊ. Ἐπ' αὐτῶν τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον, ὁ δὲ χειμὼν πολλάκις παρατείνεται καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος. Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους τέλος ὑπολογισμοὺς ἡ ὅλη τοῦ ἔργου δαπάνη θ' ἀνέλθῃ εἰς 500 ἑκατομμύρια ῥουβλίων.

Σ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Εὔνοια ἀγορασθεῖσα ἐξουθενίζει τὸν λαμβάνοντα καὶ ἀτιμάζει τὸν δίδοντα.

—

Μικρὴ γυναῖκα μεγάλο φόρτωμα.

—

Ἡ γυναῖκα εἶνε κάτι τι μόνον ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν εἶνε τίποτε.

—

Ὁ Ὀρφεὺς ἐζήτει τὴν Εὐρυδίκην ἐν Ἅδου· ὀλίγοι χηρεύσαντες θὰ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ζητήσωσι τὰ μακαρίτιδας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Παραδείσῳ.

—

Καλὴ μορφὴ εἶνε ἄφωνος σύστασις.

νια, Καββάδια, Γούναις, Πουτούρια, Σαλβάρια, Γιαμπουρλούκια, Καππότα, Σουρτοῦκα, Μαντίλα, Ράσα κλπ. Ὁ ἴδιος Καραγκιόζης μὲ λαχούρι σάλι εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ φέρων τὴν ἐπίσημον στολὴν (in Fustibus) ὑπεδέχετο τοὺς προσκεκλημένους, ἐπαναλαμβάνων συχνά: «ἐπειδὴ καὶ εἰς γάμον ἐκλήθης, μὴ *τσάτρα-πάτρα!*» Ὁ Ναστραδὶν Χόντζας καβαλικευμένος εἰς καμήλαν ἱσταμένην μεταξὺ τεσσάρων μιναρέδων καὶ περιστοιχισμένος ἀπὸ δώδεκα Δερβίσιδες ἦτο ἐπιφορτισμένος τὴν θρησκευτικὴν τελετήν. Κουμπάρος δὲ ἦτο ὁ Χατζῆ Ἀπτουρραμάνης φέρων ἐπισημοτέραν τοῦ Καραγκιόζη στολὴν καὶ κουμπαρατζίδικον καβοῦκι.

«Εἰς τὸ ἑπόμενον φύλλον μας θέλομεν διαλάβει τὰ καθέκαστα τοῦ γάμου καὶ τὸ δοθὲν ὑποθετικὸν γεῦμα, ὅπου ὁ Καραγκιόζης ἔλεγεν εἰς τοὺς ζητοῦντας φαγητά: «Κατάπινε!» καὶ ἀκολούθως ὁ Χατζῆ Ἀϊβάτης ἀνέπτυξε τὸ ζήτημα ἀποδείξας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας ὅτι τὰ πάντα κατορθοῦνται διὰ τῶν ἰδεῶν. Διαρκούσης τῆς τελετῆς ὁ Κουτζουτζοὺκ Ἄντριας ἀνεψιὸς τοῦ Καραγκιόζη, ἔπαιζε τὸ Κουμουζουλουπὲ Μασκαρατζὶκ μὲ τὸ κύμβαλον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ διαπασῶνμακκὰμ ἀτζιρὲμ εἰς ἦχον πρωτόβαρον, κατὰ τὸν Κουτουζέλην, ἐξομοιούμενον μὲ τὴν διῳδίαν (duetto) τῆς Νόρμας.» Τῇ ἀληθείᾳ ἀπορεῖ τι νὰ θαυμάσῃ τις περισσότερον εἰς ταῦτα, τὸ εὐτελὲς τοῦ τιμήματος ἢ τὴν ἀφελῆ ὀλιγάρκειαν τοῦ συρρέοντος καὶ τερπομένου εἰς τὰ τοιαῦτα θεάματα δημοσίου!

Κυρίως ὅμως, παρεκτὸς τῶν μεμονωμένων τούτων ἀποπειρῶν, ἡ γένεσις καὶ ἡ διαρρύθμισις τοῦ ἰδιάζοντος χαρακτῆρος καὶ ἡ συστηματοποίησις τῶν θερινῶν ὑπαιθρίων θεάτρων ἐγένετο ἀπὸ τοῦ 1871 καὶ ἐντεῦθεν. Ἀπόπειρά τις ἀνεγέρσεως σχετικῶς μονίμου παραπήγματος διὰ θερινὸν θέατρον ἐγένετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν περὶ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας, καὶ ἀπὸ τῆς προχείρου ἐκείνης σκηνῆς δύο ἢ τρεῖς ἀοιδοί, ναυάγια θιάσων διασκορπισθέντα, μὴ προστατευόμενα ἀκόμη τότε ὑπὸ τῆς ὀψίας πατρικῆς μερίμνης τοῦ κ. Κρίσπη ἔψαλλον πεποιθότες ἐπὶ τὴν φιλάνθρωπον τοῦ κοινοῦ συγκατάβασιν τεμάχια διαφόρων ἰταλικῶν μελοδραμάτων. Ἀλλ' ἡ συγκέντρωσις ἔμελλε νὰ γείνῃ περὶ τὸν εὐρὺν καὶ εὐάερον χῶρον τῶν Παριλισσίων, ὅπου τὸ πλῆθος προθυμότερον ἐνεφιλοχώρει, ὡς πρῶτον κύτταρον δὲ τῆς νέας πλάσεως ἐχρησίμευσε τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν. Τὸ παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀρδηττοῦ χλοερὸν αὐτὸ ἐρημικὸν καφενεῖον, εἰς ὃ ἀπέδωκαν ρωμαντικὴν ἐπισημότητα οἱ γλαφυροὶ καὶ περιπαθεῖς στίχοι τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παράσχου, εἵμαρτο ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἑτέραν πολλῷ θορυβωδεστέραν φήμην κατόπιν, γενόμενον τὸ κέντρον πολυταράχου νυκτερινῆς τύρβης. Αὐτόθι εὗρον φιλοξενίαν αἱ Τοῦμπλαι, βημίδες ἀοιδοὶ καὶ μουσικαί, ἀποκληθείσης οὕτως ἐκ τῆς ἐπῳδοῦ: *Τούμπλα, τούμπλα, λὰ λὰ ρά!* ἣν συχνάκις ἐπανελάμβανε μία ἐξ αὐτῶν τὸ παρωνύμιον αὐτὸ τόσον καλῶς ἐφηρμόσθη, ὥστε παρέμεινε καὶ ὡς ὄνομα προσηγορικόν, *Τοῦμπλαι* δὲ κοινῶς ἐκαλοῦντο ὕστερον εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ περιπλανώμεναι ξέναι ἀοιδοὶ τῶν ᾠδικῶν καφενείων. Ἡ ἐμφάνισις τῶν *Τουμπλῶν* πολλὴν ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὸ ἄπειρον ἀκόμη τότε κοινόν, θερμόταται δὲ ἦσαν αἱ πρὸς αὐτὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐρωτολήπτων, οὓς μετ' εὐστόχου κυριολεξίας τὸ κοινὸν ἀπεκάλει *θύματα*, καὶ μάλιστά τινων ὧν αἱ λευκάζουσαι τρίχες, μεθ' ὅλην τὴν συνηγορίαν τοῦ Ἀνακρέοντος, ἀναρμόστως εἶχον πρὸς τοῦ αἰσθήματος αὐτῶν τὴν ζέσιν. Τὴν ἀπήχησιν τῶν ἐλαφρῶν αὐτῶν κοινωνικῶν σκανδάλων δύναται ν' ἀνεύρῃ ὁ βουλόμενος διατρέχων τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς· ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικώτερον καὶ τὸ παρέχον ἰδέαν σαφῆ τῆς διαφορᾶς τῶν καιρῶν καὶ τῶν ἠθῶν εἶνε ὅτι αἱ ἀρχαὶ ὑπ' ὄψιν ἔχουσαι φαίνεται τὸ σχετικῶς τότε πρόσφατον θλιβερὸν ἐπεισόδιον τῆς ἁρπαγῆς μιᾶς τῶν ἀμαζόνων τοῦ θιάσου Σουλιέ, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀκριβὰ ἐπλήρωσε δι' ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ζημίας τὰς λίαν παραβόλους ἐρωτικὰς ὁρμὰς ὀλίγων ὑπηκόων της, ἔκρινον καλὸν νὰ συνοδεύωσιν διὰ κουστωδίας πεζῶν καὶ ἱππέων τὰς εὐειδεῖς ἀοιδούς, ὅτε τὴν νύκτα ἐπέστρεφον ἀπὸ τοῦ θεάτρου εἰς τὸ κατάλυμά των. Ἔπειτα κατὰ τὸ 1873 ἀνηγέρθησαν τὰ θερινὰ θέατρα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τὸ τῶν Ἰλισσίδων Μουσῶν, τὸ μὲν ἀντικρύ, τὸ δὲ παραπλεύρως τοῦ Ἄντρου. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐκυριάρχησε τὸ ἰταλικὸν μελόδραμα ὑπὸ πλήρων ὅμως καὶ μάλιστα διπλῶν καὶ τριπλῶν ἂν οὐχὶ ἀνεπιλήπτων τὴν ἀξίαν θιάσων ἐκτελούμενον, ὁσάκις δὲ περιφέρομαι ἀνὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, δι' ὧν τώρα διέρχεται ἡ λεωφόρος Ὄλγας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης τοῦ ἑορτασίμου περιπάτου ἀναπολῶ τὴν παρελθοῦσαν εὔκλειαν τῶν ἐκεῖ διεσπαρμένων θεάτρων, τινῶν ἐκ τῶν ὁποίων σώζεται ἀκόμη χαίνων ὁ σκελετὸς τῆς σκηνῆς ὡς σκάφος ναυαγήσαντος πλοίου καὶ ραγδαῖαι ἐπέρχονται εἰς τὸν νοῦν μου αἱ ἀναμνήσεις, ὧν τινας παροδικῶς διηγήθην ἀλλαχοῦ.

Μεταξὺ τοῦ *Ἀπόλλωνος* καὶ τῶν *Ἰλισσίδων Μουσῶν* ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς ζωηρὰ ἀνταγωνισμοῦ ἅμιλλα· ἀνεβιβάζετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἑνὸς ἡ *Τραβιάτα*; ἀμέσως τὴν ἄλλην ἑσπέραν ἡ *Τραβιάτα* ἀνεβιβάζετο ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἑτέρου· ἔβλεπε τὸ ἓν ὅτι ἡ *Λίνδα* ηὐδοκίμει εἰς τὸ ἀντικρυνόν; ἀμέσως καὶ ἐκεῖνο

ἀνήγγειλε διὰ μεγάλων προγραμμάτων τὴν *Aïdar*. Οὕτω αἱ δύο Τραβιάται διηγωνίζοντο διὰ λαρυγγισμῶν εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων βημάτων ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἡ ἀνηλεὴς φθίσις ἐθέριζε καὶ τὰς δύο καθ' ἑκάστην ἑσπέραν σχεδὸν ταυτοχρόνως ἢ εἰς τόσον ὀλίγην διαφορὰν χρόνου, ὥστε οἱ θεαταὶ ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἑνὸς θεάτρου, ἔνθα παρέστησαν εἰς τὸν σπαρακτικὸν θάνατον τῆς μιᾶς, εἰσερχόμενοι καὶ εἰς τὸ ἕτερον, ὑφίσταντο διπλοῦν τὸ μαρτύριον παριστάμενοι καὶ εἰς τὴν ἀγωνίαν τῆς ἄλλης. Καὶ τοῦτο προήρχετο κυρίως ἕνεκα τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τοῦ Κωστῆ, τοῦ ἁπλοϊκοῦ καφεπώλου ὅστις ipso jure μετεμορφώθη εἰς θεατρώνην τῶν Ἰλισσίδων Μουσῶν καὶ ὅστις ἀπῄτει ν' ἀναβιβάζωνται ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου του τὰ εὐδοκιμοῦντα εἰς τὸ ἀντίζηλον θέατρον μελοδράματα ἄνευ δοκιμῆς καί, τὸ περιεργότερον, ἄνευ τῶν μουσικῶν χειρογράφων ἐνίοτε! Καὶ τὰ παρατράγῳδα δὲν ἔλειπον· ὁτὲ ὁ μὲν Κωστῆς γοερῶς θρηνῶν διὰ τὴν ἀποτυχίαν του ἐπετίθετο διὰ γρόνθων κατὰ τῶν ζητούντων τὴν ἀμοιβήν των ἀοιδῶν· ὁτὲ δὲ τὸ θέατρον ἀνεστατοῦτο, διότι μία λυχνία πετρελαίου κατέπιπτε καὶ μετέδιδε τὸ πῦρ εἰς τὸ . . . . ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ τύμπανον, τὸ δὲ κοινὸν παρίστατο ἔκπληκτον εἰς τὴν φανταστικὴν ταύτην πυρπόλησιν· ἄλλοτε πάλιν ἐνῷ ἤρχιζεν ἡ παράστασις ἔλειπεν αἴφνης εἰς τῶν κυριωτέρων ἠθοποιῶν. Συνέβη μάλιστα μίαν φορὰν ἐν τῇ β'. πράξει τῆς *Λουκίας* νὰ λείψῃ ὁ παρὰ πάντων τῶν ἐν τῇ σκηνῇ καὶ τῇ πλατείᾳ ἀναμενόμενος νυμφίος. Ἕνεκα τούτου οἱ γάμοι τῆς ἀτυχοῦς μνηστῆς τοῦ Λαμερμοὺρ ἐκινδύνευον νὰ ματαιωθῶσι καὶ πάντες διετέλουν ἐν ἀμηχανίᾳ, ὅτε ἀπεσόβησε τὸν κίνδυνον τὸ θάρρος γηραιοῦ τινος μέλους τοῦ χοροῦ προβάντος τολμηρῶς εἰς τὸ μέσον καὶ ἀναπληρώσαντος τὸν ἀπουσιάζοντα γαμβρόν! Αἱ ἀνωμαλίαι αὗται ἐξετείνοντο καὶ μέχρι τῶν προγραμμάτων, εἰς ἃ μετεφράζετο τὸ γνωστὸν μελόδραμα τοῦ Δονιζέττη Elixir d'amore διὰ τοῦ: *Ἀλεξιβρόχιον τοῦ Ἔρωτος*(!) καὶ εἰς ἃ ἐσημειοῦτο ὅτι ὁ βαρύτονος ὑποκριθήσεται τὸν ὀθωμανὸν Ἀβδουλλάχ, διότι εἶχον παραμείνει εἰς τὸ πρόγραμμα ἀναλλοίωτα τὰ πρόσωπα καὶ ἡ διανομὴ τῶν μερῶν τῆς παραστάσεως τῆς προηγουμένης ἑσπέρας. Οἱ θαμισταὶ τῶν θεάτρων αὐτῶν θὰ ἐνθυμῶνται ἀκόμη βεβαίως πάντα ταῦτα τὰ ποικίλα ἐπεισόδια καὶ δὲν θὰ λησμονῶσι μεταξὺ ὅλων καὶ τὸν κύνα Ἐρνάνην, ἀποκληθέντα οὕτω ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου φιλομουσίας του, διότι εἰσερχόμενος εἰς τὸ θέατρον ἄνευ, ἐννοεῖται, πληρωμῆς εἰσόδου, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ κυρίου του καὶ εἴτε εὑρίσκων εἴτε μὴ εὑρίσκων αὐτόν, ἀνήρχετο εἰς ἓν τῶν θρανίων καὶ παρέμενε προσεκτικῶς ἀκροώμενος τὸ μελόδραμα μέχρι τοῦ τελευταίου ἤχου. Καὶ θὰ ἐνθυμῶνται ἀκόμη τὴν ἀγανάκτησιν, ἣν ᾐσθάνετο τὸ φιλόμουσον κοινὸν τοῦ *Ἀπόλλωνος* ὅτε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παθητικωτέρας μελῳδίας ἀντήχουν ἐξαίφνης πιστολισμοὶ καὶ ὀρυμαγδὸς καὶ πάταγος καταχθόνιος χειροκροτημάτων ἐμμανῶν καὶ ῥάβδων κρουομένων ἐπὶ τῆς τραπέζης, προερχόμενος ἐκ τοῦ γειτονικοῦ *Ἄντρου τῶν Νυμφῶν*, ὅπερ ἐφαίνετο μεταβαλλόμενον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν εἰς Ἄντρον Κυκλώπων.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΑΙ ΧΕΙΡΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΧΕΙΡΟΚΤΙΑ

Ὅσον παράδοξον καὶ ἂν φανῇ ἐκ πρώτης ὄψεως τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς τοὺς ἐξ ἐπαγγέλματος *ὑγιεινολόγους*, οἱ ὁποῖοι οὐδὲ μνείας κἂν ἁπλῆς ἀξιοῦσιν αὐτὸ ἐν ταῖς μακραῖς αὐτῶν περὶ ὑγιεινῆς συγγραφαῖς, ἔχει ἐν τούτοις καὶ τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον του καὶ χρῄζει τῆς ἡμετέρας προσοχῆς ὅσον καὶ τὸ περὶ λαιμοῦ καὶ λαιμοδετῶν ζήτημα, περὶ οὗ ἐσχάτως ἐγράφησαν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὀλίγαι τινὲς σημειώσεις.

Καὶ δὲν γνωρίζομεν ἡμεῖς πρῶτοι, ὅτι αἱ χεῖρες, διὰ νὰ διατηρηθῶσιν εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ νὰ δύνανται νὰ ἐκτελῶσιν εὐσυνειδήτως τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα των καθήκοντα, ἔχουν ἀνάγκην πολλῶν περιποιήσεων καὶ ἀδιακόπων περιθάλψεων, διότι καὶ οἱ προπάτορες ἡμῶν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐγνώριζον τοῦτο.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τώρα ἀκριβῶς ποῦ τῆς Πεντατεύχου τοῦ Μωϋσέως ἀναφέρεται τὸ πρῶτον ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων παρὰ ταῖς φλογεραῖς κόραις τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραήλ, αἱ ὁποῖαι ἐν ᾧ ἐφύλασσον καὶ ἐπότιζον τὰ πρόβατα τοῦ θείου καὶ τὰς ἀγελάδας τοῦ πατρός των, ἐφρόντιζεν σύγχρόνως καὶ περὶ τῆς ἁβρότητος τοῦ δέρματος τῶν χειρῶν των, ὅσον καὶ αἱ μᾶλλον φιλάρεσκοι δεσποινίδες τῆς σημερινῆς κοινωνίας.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ θεσπέσιος Ὅμηρος φαίνεται μὴ ἀγνοῶν τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν χειροκτίων ἢ χειροθηκῶν, εὐχὶ βεβαίως τοιούτων, οἷα κατὰ μυριάδας μᾶς τὰ στέλλει ἡ Εὐρώπη, διότι ἔν τινι χωρίῳ τῆς Ὀδυσσείας, τὸ ὁποῖον ἀφίνω εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ὄρεξιν νὰ τὸ εὕρωσιν, ἀναφέρει ὅτι ἐφόρει τοιαῦτα καὶ ὁ γέρων Λαέρτης.

Περὶ τῶν Περσῶν, παρ' ὧν πολλὰ πράγματα ἐδανείσθησαν καὶ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ Ἕλληνες, μᾶς λέγει ὁ Ξενο–

φῶν, ὅτι τοὺς εἶδε πολλάκις φοροῦντας χειρίδας, ἤτοι χειροθήκας, δὲν ἐπιτρέπεται δ' εἰς ἡμᾶς ν' ἀμφιβάλλωμεν, ὅτι οἵ τε Ῥωμαῖοι καὶ οἱ Βυζαντινοί, οἱ καθ' ὅλα τἄλλα μιμηθέντες τοὺς Ἀνατολίτας, ἐξήρεσαν τὰ χειρόκτια.

Κατὰ τὸν Μεσαίωνα πρώτην φορὰν τῷ 815, νομίζω, ἀναφέρεται ἐπισήμως ἡ χρῆσις τῶν χειροκτίων, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς χρονικοῖς μοναστηρίου τινός ..... Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμεν ὅτι, λησμονήσαντες τὸν σκοπὸν τῶν γραμμῶν τούτων, ἐγράψαμεν ἱστορίαν ἀντὶ ὑγιεινῆς τῶν χειροκτιων, παραπέμπομεν τὸν περίεργον ἀναγνώστην εἰς τὰ μοναστηριακὰ καὶ περὶ ἱπποτισμοῦ συγγράμματα τῆς Δύσεως καὶ περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσωμεν ἐν συντόμῳ, ἂν ἡ χρῆσις τῶν σημερινῶν χειροκτίων εἶνε βλαβερὰ ἢ ὄχι.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο εἶνε δύσκολος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις· διότι ἐὰν θέλωμεν νὰ συμμορφωθῶμεν κατὰ λέξιν πρὸς τὰ παραγγέλματα τῆς ὑγιεινῆς, ἡ ὁποία μᾶς λέγει ὅτι πᾶν φόρεμα, ἢ κάλυμμα καὶ εἴ τι ἄλλο ξένον ἀντικείμενον, ἐμποδίζον διαρκῶς ἢ προσωρινῶς τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος εἴς τι μέλος τοῦ σώματός μας, εἶνε βλαβερόν, τότε ἔπρεπε νὰ ῥίψωμεν τοὺς πίλους ἡμῶν εἰς τὸν ἀέρα, νὰ ἐκβάλωμεν τὰ ὑποδήματά μας καὶ τὰ περιπόδια καὶ ἀπεκδυόμενοι τὸν νέον ἄνθρωπον νὰ *ἐνδυθῶμεν τὸν παλαιόν*. Τοῦτο ὅμως θὰ προσέκρουεν ὄχι μόνον κατὰ τῶν νόμων τῆς σεμνοπρεπείας καὶ κατὰ τῆς ὑπάρξεως τόσων ραπτῶν, ὑποδηματοποιῶν, πιλοποιῶν καὶ ἄλλων ἐργοστασιαρχῶν, ἀλλὰ θὰ ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον προφανῆ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν μας, τὴν ὁποίαν ὁ πολιτισμὸς κατορθώνει μὲ ἄλλους τρόπους νὰ μηκύνῃ.

Ἀφίνομεν λοιπὸν τὰ συνειθισμένα μας ἐνδύματα εἰς τὸν τόπον των καὶ ἐρευνῶμεν ἂν ἡ συνήθεια τοῦ νὰ μὴ φορῶμεν πάντοτε χειρόκτια εἶνε πρόληψις, ἀπαράλλακτα ὅπως εἶνε πρόληψις καὶ ἡ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμώμεθα μὲ τὴν κεφαλὴν ὑψηλότερα τοῦ λοιποῦ σώματος, ἐν ᾧ καθὼς ἀπέδειξε πρὸ δύο ἐτῶν εἷς ἐλβετὸς φυσιολόγος, θὰ ἐξυπηρετοῦμεν πολὺ καλλίτερα τὴν ὑγιείαν μας, ἐὰν ἐκοιμώμεθα μὲ προσκεφάλαιον ὑπὸ τοὺς πόδας!

Πολλὰ τέλος πάντων ὑπάρχουν τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ τῆς χρήσεως τῶν χειροκτίων, ἀλλ' ἡμεῖς ἀποφεύγοντες τὰς μακρηγορίας καὶ θέλοντες ὅσῳ τὸ δυνατὸν τάχιον νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα τῶν γραμμῶν τούτων καὶ τῶν πόθων τοῦ ἀναγνώστου δίδομεν τὰς ἀκολούθους συνταγάς.

Αἱ κυρίαι, ὡς ἔχουσαι ἁβροτέραν τὴν ἐπιδερμίδα καὶ ἐπιθυμοῦσαι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, νὰ διατηρήσωσι τὴν ἁπαλότητα καὶ τὴν χάριν αὐτῆς, δικαιοῦνται νὰ φορῶσι χειρόκτια ὁσάκις ἐξέρχωνται, θέρους καὶ χειμῶνος. Καὶ πάντες ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἔχουν καλὰς χεῖρας δύνανται νὰ φορῶσι χειρόκτια, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν πρέπει νὰ εἶνε στενόχωρα, διότι τὰ τοιαῦτα ἐμποδίζουν τὴν ἄδηλον διαπνοὴν καὶ καθίστανται πολὺ ὀχληρά.

Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ φοροῦν πάντοτε χειρόκτια καὶ οὗτοι εἶνε οἱ πάσχοντες τὴν λεγομένην *ὑπεριδρωσιν* τῶν χειρῶν. Διότι δύναταί τις νὰ κοσμῆται ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων φυσικῶν καὶ ἐπικτήτων χαρισμάτων, ν' ἀγαπᾶται μέχρι λατρείας ὑπὸ φίλου ἢ φίλης—ἀλλὰ μία ὑγρὰ ἐκ τοῦ ἱδρῶτος χειραψία δύναται νὰ κατασβέσῃ ἐν ἀκαρεῖ πᾶν αἴσθημα καὶ νὰ ἐμπνεύσῃ ἀποστροφήν.

Συμβουλεύομεν λοιπὸν τοὺς νέους νὰ φορῶσι χειρόκτια, ὄχι μόνον διότι ταῦτα δύνανται πολλάκις ἐν κρισίμοις στιγμαῖς νὰ τοὺς σώσωσι, ἀλλὰ καὶ διότι εἰς αὐτὰ σχεδὸν μόνα καταφεύγουν καὶ οἱ ἰατροὶ ὡς μέσα θεραπευτικὰ τῆς λεγομένης *χειριδρώσεως*.

Αὐτὰ λοιπὸν εἶνε ὅσα εἴχομεν νὰ εἴπωμεν περὶ τῶν χειροκτίων, περὶ δὲ τῆς περιποιήσεως τῶν χειρῶν σιωπῶμεν, διότι ἡ καλλιτέρα αὐτῶν θεραπεία εἶνε ἡ καθαριότης καὶ συνεχὴς *πλύσις*!

Ἐν Κωνσταντινουπόλει

Θ. Χ. Φλωρας.

ΚΗΦΙΣΣΙΑ

Πρόβαλ' ὁ ἥλιος ὑψηλὰ καὶ 'στὰ βουνὰ χρυσίζει·
Τὸν κάμπο τὸν ἀδρόσιστον ὁ Κηφισσὸς δροσίζει.
Βγαίνει κ' ἡ κόρη Κηφισσιά, νυφούλα ζηλεμμένη,
Καὶ τοῦ γλυκόλαλου νεροῦ κυρὰ χαμαρωμένη.
'Στὴ ῥάχη της μεταξωτὰ μαῦρα μαλλιὰ μιὰ πῆχυ
Καὶ μέσ' 'ς τὰ μαῦρά της μαλλιὰ πλεγμένο πολυτρίχι·
'Στὸ μαρμαρένιο της της λαιμὸ χαμαρωτὰ κοχλίδια
Ποῦ τὴ στολίζουν πειὸ καλὰ παρ' ὅλα τὰ στολίδια.
Στέκεται καὶ κυττάζεται 'ς τὸν ποταμὸ ποῦ τρέχει
Καὶ μὲ λαχτάρα μυστικὴ τὰ πόδια της τῆς βρέχει:
«Ἄκουσε, γέρο Κηφισσέ, γυναῖκά σου θὰ γείνω!
Μὰ θέλω νάνε κι' ὤμορφο τὸ μέρος ποῦ θὰ μείνω.
Ἂν ἠμπορῇς τὸν τόπο αὐτὸ νὰ μοῦ τὸν ὠμορφήνῃς
Καὶ λούλουδα καὶ μυρωδιαῖς χιλιάδες νὰ μοῦ δίνῃς,
Κι' ἂν εἶσαι γέρος κι' ἄσχημος γιὰ ταίρι μου σὲ παίρνω
Καὶ νύφη ἀχριβοθώρητη 'ς τὴν ἀγκαλιά σου γέρνω.»
Ὁ γέρος ξετρελλάθηκε· λαχανιασμένος τρέχει
Κι' οὐδὲ στιγμὴν ἀνάπαψιν ὁ δύστυχος δὲν ἔχει.
Φυτεύει πράσιναις μυρτιαῖς, τριανταφυλλιαῖς καὶ κρίνους
Καὶ ῥοδοδάφναις φουντωταῖς καὶ λυγαριαῖς καὶ σχίνους.
Κι' ὅταν πρασίνισε καλὰ τὸν ξηραμένο τόπο
Καὶ πληρωμὴ περίμενε γιὰ τὸν πολύ του κόπο,
Ἡ κόρ' ἡ πονηρόμυαλη τὸν γέρο τὸν ξεχνάει
Καὶ 'παίρνει νιὸ τραγουδιστὴ 'ς τὸ ζηλευτό της πλάϊ.

Κωνσταντινος Μανος.

ΜΟΣΧΟΒΟΛΟΥΣΕ ΤΟ ΧΑΡΤΙ

Μοσχοβολοῦσε τὸ χαρτὶ ποῦ μοὔφερνε γραμμένα
Τόσα καλὰ κι' ἀνέλπιστα μηνύματα,
Κι' ἀπ' τὰ δροσᾶτα χείλη σου κρυφά, κρυφὰ σταλμένα
Λόγια γλυκὰ καὶ πειὸ γλυκὰ φιλήματα.

Ὅταν ὁ ὕπνος σφάλισε τὰ μάτια μου, καὶ πάλι
Τὸ κοιμισμένο χέρι μου δὲν τἄφισε,
Κ' ἡ τόση του μοσχοβολιὰ χυτὴ 'ς τὸ προσκεφάλι
Τέτοιο ὄνειρο 'ς τὸν ὕπνο μου ζωγράφισε.

Εἶδα πῶς γύρω ὁλόγυρα μύρια ἄνθη εἶχαν φυτρώσῃ,
Κ' ἡ μαγεμμέναις εὐωδιαὶς πἀνάσανα
Φαρμάκι μ' ἐποτίσανε καὶ μ' εἴχανε γλυτώσῃ
Ἀπ' τῆς ζωῆς τοὺς πόνους καὶ τὰ βάσανα.

Γεωργιος Δροσινης.

Ο ΜΕΓΑΣ ΣΙΒΗΡΙΚΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ

Μετὰ τὸ κολοσσαῖον ἔργον τοῦ στρατηγοῦ Ἀνενκώφ, τὴν κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου τῆς κεντρικῆς Ἀσίας, ἡ Ρωσσία ἀπεφάσισε τὴν στρῶσιν ἑτέρου σιδηροδρόμου πολὺ πλέον γιγαντιαίου. Πρόκειται περὶ παμμεγίστης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἥτις διερχομένη διὰ τῆς Σιβηρίας θέλει ἀπολήξει εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν καὶ ἐν δεδομένῃ στιγμῇ θέλει ἑνώσει τοὺς Κινεζικοὺς πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκοὺς σιδηροδρόμους.

Ἵνα ἀντιληφθῇ τις καλῶς τὸ καταπληκτικὸν τοῦ ἔργου τούτου δέον νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἡ Ῥωσσία εἶνε νῦν τὸ ἀχανέστερον κράτος τοῦ κόσμου κατέχουσα τὸ ἕκτον τῶν στερεῶν τῆς γῆς· ἡ δ' ἐπιφάνεια αὐτῆς εἶναι ἴση πρὸς τὸ ἥμισυ τῆς σελήνης. Ὁ ἀναχωρῶν ἀπὸ τῶν πρὸς τὴν Γερμανίαν συνόρων αὐτῆς δέον νὰ διανύσῃ 6000 λεύγας ὅπως φθάσῃ εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ εἰρηνικοῦ ἀκτὰς τῆς Ρωσσίας. Ἡ διαφορὰ τοῦ χρόνου μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀποστάσεων τῆς ἀπεράντου ταύτης χώρας εἶναι περίπου δώδεκα ὡρῶν. Ἑπομένως ἐν Ρωσσίᾳ ὁ ἥλιος οὐδέποτε δύει· καθότι ὁπόταν ἐν Πολωνίᾳ εἶναι μεσονύκτιον ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ εἶναι μεσημβρία. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Σιβηρία εἶναι κατὰ ἓν τέταρτον πλέον ἐκτεταμένη τῆς Εὐρώπης, καὶ ἕνεκεν τοῦ ἐπιμήκους αὐτῆς σχήματος, ἡ ἀπόστασις ἀπὸ Δυσμῶν πρὸς Ἀνατολὰς εἶναι παμμεγίστη. Ὥστε τὸ ὑλικὸν μῆκος τοῦ σχεδιαζομένου σιδηροδρόμου ἀνέρχεται εἰς 6400 χιλιόμετρα, ὑπερτεροῦν κατὰ πολὺ τὰ τῶν Ἀμερικανικῶν σιδηροδρόμων, ὧν ὁ μακρότερος Βόρειος — Εἰρηνικὸς διατρέχει 6251 χιλιόμετρα.

Ὑπὸ ὀρεογραφικὴν ἔποψιν ἡ Σιβηρία δὲν θὰ παρουσιάσῃ πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν σχεδιαζομένην γραμμήν, ἀλλ' οἱ εὐρύτατοι ποταμοί, οἱ ῥέοντες ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν, καὶ οὓς ἡ σιδηρᾶ γραμμὴ θὰ διέλθῃ, θ' ἀπαιτήσωσι τὴν κατασκευὴν γεφυρῶν, ὧν ἡ δαπάνη θὰ εἶναι μεγάλη. Δι' ὃ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπεφασίσθη ἡ διάβασις τῶν ποταμῶν νὰ γίνηται ἐπὶ πλοίων, τὸν δὲ χειμῶνα ἐπὶ τοῦ πάγου· τὸ αὐτὸ θὰ ἀποφασισθῇ καὶ ἐπὶ τῆς λίμνης Βοϊκάλ.

Οἱ ποταμοὶ δι' ὧν θὰ διέλθῃ ἡ γραμμὴ εἶναι ὁ Τοβόλ, ὁ Ἰρτύσχ, ὁ Ὄβ, ὁ Τόμ, ὁ Γεννισέϊ καὶ ἕτερα παραποτάμια ἥττονος σημασίας.

Πέραν τῶν ποταμῶν τούτων ὑψοῦνται τὰ ὄρη Ὑαβλόνοϊ 1150 μέτρων. Καὶ αὐτῶν ὅμως ἡ διάβασις δὲν εἶνε δύσκολος, ἅτε τῆς λίμνης Βαϊκάλης εὑρισκομένης εἰς ὕψος 469 μέτρων. Ἐκ τῶν μηχανικῶν, ὡς πρὸς τὸ τέρμα τοῦ σιδηροδρόμου τούτου, οἱ μὲν ἀποκλίνουσιν ὑπὲρ τοῦ λιμένος Βλαδιβοστόκ, οἱ δὲ ὑπὲρ τῶν Λαζάρεφ ἐν Κορέᾳ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θ' ἀρκεσθῶσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τριῶν μεγάλων τμημάτων, ἀποτελούντων τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης γραμμῆς, ἤτοι:

Ἀπὸ Τόμσκ εἰς Ἰρκούτσκ 1700 χιλιομ.
Ἀπὸ Οὐσσουρὶ εἰς Βλαδιβοστὸκ 500 χιλιομ.
Ἀπὸ Ἰρκούτσκ εἰς Στρέλκη 1300 χιλιομ.

Ἐκ τῶν δυσχερειῶν, καθ' ὧν δέον ν' ἀντιπαλαίσωσιν οἱ ἀναλαβόντες τὴν γραμμήν, ἡ σπουδαιοτέρα ἀναμφιβόλως εἶναι ἡ κλιματολογικὴ κατάστασις τῶν ὀρέων Ὑαβλόνοϊ. Ἐπ' αὐτῶν τὸ ψῦχος εἶνε δριμύτατον, ὁ δὲ χειμὼν πολλάκις παρατείνεται καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ ἔτος. Κατὰ τοὺς πιθανωτέρους τέλος ὑπολογισμοὺς ἡ ὅλη τοῦ ἔργου δαπάνη θ' ἀνέλθῃ εἰς 500 ἑκατομμύρια ῥουβλίων.

Σ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Εὔνοια ἀγορασθεῖσα ἐξουθενίζει τὸν λαμβάνοντα καὶ ἀτιμάζει τὸν διδόντα.

—

Μικρὴ γυναῖκα μεγάλο φόρτωμα.

—

Ἡ γυναῖκα εἶνε κάτι τι μόνον ὅταν ὁ ἄνδρας δὲν εἶνε τίποτε.

—

Ὁ Ὀρφεὺς ἐζήτει τὴν Εὐρυδίκην ἐν Ἅδου· ὀλίγοι χηρεύσαντες θὰ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ζητήσωσι τὰ μακαρίτιδας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Παραδείσῳ.

—

Καλὴ μορφὴ εἶνε ἄφωνος σύστασις.

Ἡ κολακεία, ὡς τὸ κίβδηλον νόμισμα, ζημιοῖ τὸν λαμβάνοντα.

—

Οἱ μᾶλλον φιλοφρόνως φερόμενοι πρὸς τὰς γυναῖκας εἶνε οἱ ἧττον ἐκτιμῶντες αὐτάς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ τῆς «Ἐφημερίδος» ἐρανιζόμεθα τὰ ἑξῆς:

Ἐν ἐπιστολῇ προσώπου, εἰς στενοτάτας εὑρισκομένου σχέσεις πρός τε τὴν αὐλὴν τοῦ Βερολίνου καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ', ἀναγινώσκομεν θερμοὺς ἐπαίνους περὶ τοῦ ἤθους τῆς μαθήσεως καὶ τῶν ψυχικῶν ἀρετῶν τῆς μελλονύμφου τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου. Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις μανθάνομεν ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καὶ σπεύδομεν ν' ἀνακοινώσωμεν πρὸς μεγίστην χαρὰν τῶν παρ' ἡμῖν φιλολογούντων εἶνε ὅτι ἡ βασιλόπαις Σοφία γράφει ποιήματα οὐχὶ τῆς τυχούσης ἀξίας, ὡς ὁμολογοῦσι πάντες οἱ εὐτυχήσαντες νὰ ἀναγνώσωσί τινας ἐκ τῶν ποιήσεων αὐτῆς.

~~~

Ἡ ἐγκάρδιος ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχεν ἐπ' ἐσχάτων ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας ἐν τῇ κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἐκδρομῇ της κατεγοήτευσεν αὐτήν· τοσοῦτον δὲ κατεθέλχθη ἐκ τῆς ἀφελοῦς προσηνείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ σπουδάσῃ τὴν νεοελληνικὴν κατὰ τὴν ἐν Κερκύρᾳ χειμερινὴν αὐτῆς διατριβὴν καὶ ἐκάλεσε πρὸς τοῦτο διδάσκαλον τὸν ἐν Κερκύρᾳ γυμνασιάρχην κ. Ρωμανόν.

~~~

Τὸ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενον φιλολογικὸν καὶ κοινωνικὸν φύλλον Ἑβδομὰς εἶχε πρό τινων μηνῶν προκηρύξῃ παράδοξον διαγώνιμα γνωμῶν. Ἑκάστη τούτων ἔπρεπε νὰ σταλῇ συνοδευομένη ὑπὸ μιᾶς δραχμῆς, ὅπως γείνῃ δεκτή, νὰ προτείνηται δὲ δι' αὐτῆς διαγώνισμα κατάλληλον διὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν. Ἐκείνη ἥτις θὰ ἐκρίνετο ὡς μᾶλλον ἁρμόζουσα θὰ ἀπετέλει τὸ διαγώνισμα οὗτινος ἀθλοθέτης ἔμελλε νὰ ἦνε ἡ «Ἑβδομάς», καὶ ἆθλον τὸ ἐκ τῶν δραχμῶν τῶν συνοδευουσῶν τὰς γνώμας συναχθὲν ποσόν. Ἤδη ἐπιτροπὴ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ φύλλου ὁρισθεῖσα ἔκρινε τὰς ἀποσταλείσας ὑπερδιακοσίας γνώμας καὶ ἐξέλεξεν ὡς βάσιν τοῦ τριακοσιοδράχμου, βραβείου, οὗτινοςἀθλοθέτις θὰ εἶνε ἡ «Ἑβδομὰς» τῇ ῥητῇ θελήσει τοῦ ἐπιτυχόντος, τὴν ἑξῆς:

«Νὰ βραβευθῇ διὰ χρυσοῦ νομισματοσήμου ὁ Ἕλλην πολίτης ὅστις ἔχει τὰ περισσότερα ἄρρενα τέκνα».

~~~

Πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ κατὰ τὴν μέσην Ἀφρικὴν ἀφανοῦς γενομένου μεγάλου περιηγητοῦ Στάνλεϋ (βορειαμερικανοῦ τὸ γένος) παρασκευάζονται δύο διάφοροι στρατεῖαι, ἐξ ὧν ἡ μὲν ὑπὸ Ἄγγλων ἡ δὲ ὑπὸ Ἀμερικανῶν. Πιθανὸν ὅτι ὁ Στάνλεϋ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν ἀγρίων, ἀλλ' ἄδηλον ἂν τῷ ὄντι ἐφονεύθη, πολλοὶ δὲ ἐλπίζουσιν ὅτι μιᾷ τῶν ἡμερῶν θὰ παρέλθῃ αὖθις ἐπὶ τῆς σκηνῆς πλήρης θριάμβων. Αὐτὸς οὗτος ὁ Στάνλεϋ, ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ἐπιλάβηται τῆς παραβόλου περιοδείας του, εἶπε πρός τινα φίλον του: «μὴ περιμένετε παρ' ἄλλων εἰδήσεις· ἐγὼ ὁ ἴδιος θὰ κομίσω αὐτὰς ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι».

~~~

Ὁ γερμανὸς λόγιος Τρέδε, ἀναγράφων ἐν τῇ «Γεν. Ἐφημερίδι» τοῦ Μονάχου τὰς κατὰ τὴν νότιον Ἰταλίαν, καὶ ἰδίως τὴν Νεάπολιν, ὁδοιπορικὰς αὐτοῦ ἐντυπώσεις, θαυμάζει πρὸς τοῖς ἄλλοις πῶς κατώρθωσε νὰ διασωθῇ αὐτόθι τοσοῦτον ἀκίβδηλος ὁ τύπος τῆς ἑλληνικῆς φυσιογνωμίας. Ἡ ἐπὶ τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν ἐπίδρασις τῶν Ἑλλήνων εἶνε ἔτι καὶ νῦν, μετὰ τοσούτων ἑκατονταετηρίδων πάροδον, ἀνεξάλειπτος. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ μάλιστα ἐκ τῶν τῆς ἀγροτικῆς τάξεως, διασώζουσι τὰς γραμμὰς τοῦ ἑλληνικοῦ προσώπου, ὁ δὲ περιηγητὴς βλέπων ἐνώπιον αὐτοῦ παρερχομένας τὰς ἰδιοτύπους ταύτας μορφάς, νομίζει ὅτι εὑρίσκεται ἐν μέσῳ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Τεύτονες καὶ Νορμανδοὶ καὶ ἄλλα ἔθνη, ἐπελθόντα μετὰ τοὺς Ἕλληνας, ἀφῆκαν μὲν ὡς ὁρατὰ τῆς δεσποτείας των ἴχνη ὑψηλοὺς πύργους καὶ μεγαλοπρεπῆ παλάτια, ἀλλὰ δὲν ἴσχυσαν νὰ ἐξαλείψωσι τὴν προαιώνιον τῶν Ἑλλήνων ἐπενέργειαν. «Ἐν τῷ κράματι τῶν λαῶν, ὅπερ ἀπαντῶμεν κατὰ τὴν νεαπολίτιδα χώραν, παράδοξον ἀληθῶς φαίνεται ἡμῖν (ἐπιλέγει ὁ Κ. Τρέδε) πῶς διεσώθη ἀπὸ τοσούτων χιλιετηρίδων ὁ τύπος ὁ ἑλληνικὸς ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις προσώποις. Τὸν τύπον δὲ τοῦτον παρατηροῦμεν κατ' ἐξοχὴν ἐν ταῖς γυναιξὶ καὶ τοῖς κορασίοις τῆς Κάπρης, ἐν τοῖς ἁλιεῦσι τοῦ Ὑδροῦντος καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ ἄλλοθι.»

~~~

Τὸν παρελθόντα μῆνα συνῆλθον ἐν Βιέννῃ εἰς συνέδριον ὀπαδοί τινες τῆς καύσεως τῶν νεκρῶν. Ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ συνεδρίου συνάγεται, ὅτι ὑφίστανται νῦν πεντήκοντα ἐν ὅλῳ κλίβανοι, ἐν οἷς καίουσι τοὺς νεκρούς. Ἐκ τῶν κλιβάνων τούτων εἴκοσι εὑρηνται ἐν Ἰταλίᾳ, εἷς ἐν Γερμανίᾳ, εἷς ἐν Ἀγγλίᾳ, εἷς ἐν Ἑλβετίᾳ, εἷς ἐν Γαλλίᾳ καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἐν Ἀμερικῇ.

~~~

Ἐπιστολὴ ἰατροῦ πρὸς συνάδελφον·

«Φίλτατε, Σπεύδω νὰ σὲ εἰδοποιήσω ὅτι τὸ ἰατρικὸν συμβούλιον ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ κάμωμεν ἀποφε ἀναβάλλεται... διότι ὁ ἀσθενὴς ἀπέθανε».

~~~

Μεταξὺ ἀνδρογύνου:

Ἐκείνη (μετὰ τρυφεροῦ παραπόνου) Ἕνα λόγο γλυκὸ δὲν ἀκούω πλειὰ ἀπ' τὸ στόμα σου...

Ἐκεῖνος (ξηρὰ ξηρὰ) Ζάχαρι!

~~~

— Δὲν εὑρίσκεις ὅτι ἡ φωτογραφία αὐτὴ μὲ κάνει βλάκα.

— Μπά! σοῦ 'μοιάζει μάλιστα πολύ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1784.

'Αριθ. 670 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 30 Ὀκτωβρίου 1888

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια εἰς προηγούμενον φυλλάδ. 669).

3

Δόκτωρ Χούντ.—Φιρμάνιον.—Ἀρχὴ ἀφαιρέσεως ἀρχαιοτήτων.— Ἔλγιν ἐν Ἀθήναις.— Πόλεμος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας.—Φωβὲλ πρόξενος Γαλλίας, καὶ Λουζιέρης.— Αἰχμαλωσία Ἔλγιν.— Ἐργασίαι Ἔλγιν καὶ τῶν πρακτόρων του ἐν Ἀθήναις.— Τόποι ἐξ ὧν ἀφῃρέθηταν ἀρχαιότητες· ἀριθμὸς τούτων καὶ εἴδη.— Ὁ Ἔλγιν δικαιολογῶν τὰς πράξεις του.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε τὸ ἑπόμενον ἔτος 1801 ἦλθεν εἰς Ἀθήνας τῇ ἐντολῇ τοῦ Ἔλγιν ὁ δόκτωρ Χούντ, ἱερεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικῆς πρεσβείας, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισεν ἐπί τινα χρόνον καὶ γραμματεὺς τοῦ Ἔλγιν, ὅπως ἐπισκοπήσῃ τὴν κατάστασιν τῶν ἐργασιῶν. Μετὰ τὰς γενομένας δὲ ὑπὸ τούτου προφορικὰς παραστάσεις εἰς τὸν Ἔλγιν, ἐπρομηθεύθη οὗτος νέον φιρμάνιον ἄνευ δυσκολίας, ἀντὶ τοῦ πρότερον οὐχὶ ἀκριβῶς ἐκφραζομένου, πρὸς ἀποφυγὴν πασῶν τῶν ἐν τῷ μέλλοντι παρεξηγήσεων καὶ προφάσεων, ὅπερ ἐδόθη αὐτῷ εἰς ἐπίσημον ἰταλικὴν μετάφρασιν. Ἐν τούτῳ τῷ ἀξιομνημονεύτῳ ἐγγράφῳ ὁ καϊμακάμης, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Μεγάλου Βεζύρου καθιστᾷ γνωστὴν εἰς τὸν Βοεβόδα καὶ τὸν Καδῆ τῶν Ἀθηνῶν τὴν μεγάλην ἀγάπην τῶν Φράγκων πρὸς τὰ βιβλία καὶ τὰ γλυπτὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ἰδίᾳ δὲ τὸν ἰδιάζοντα ἔρωτα πρὸς ταῦτα τῶν ἐπισήμων Ἄγγλων, ἐν οἷς καὶ ὁ Λόρδος Ἔλγιν, τοῦ ὁποίου οἱ ἀντιπρόσωποι παραγγέλλει οὐδαμῶς πρέπει νὰ κωλύωνται, ἀλλὰ νὰ δύνανται νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, νὰ στήνωσιν ἰκριώματα, νὰ λαμβάνωσιν ἔκτυπα, νὰ καταμετρῶσι, ν' ἀνασκάπτωσι καὶ τὰ τοιαῦτα· καὶ ἂν θέλωσι τεμάχιά τινα (qualche pezzi di pietre) μετ' ἐπιγραφῶν ἢ γλυφῶν ν' ἀφαιρέσωσι νὰ μὴ ἐμποδίζωνται.

Τὸ φιρμάνιον τοῦτο ἀγγλιστὶ συμπεριέλαβεν ὁ Μιχαέλης ἐν τῇ περὶ Παρθενῶνος πραγματείᾳ του (σελ. 355), ἐνταῦθα δὲ παραθέτομεν μετάφρασιν κατὰ λέξιν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ κειμένου [1])

«Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ τοῦ φιρμανίου ἢ τοῦ ἐπισήμου ἐγγράφου τοῦ καϊμακὰν πασᾶ (ὅστις ἀνεπλήρου τὸν μέγαν βεζύρην παρὰ τῇ Πύλῃ κατὰ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ ἀπουσίαν του, τοῦ ἀποσταλέντος πρὸς τὸν καδῆν ἢ τὸν ἀρχιδικαστὴν καὶ πρὸς τὸν Βοεβόδαν ἢ τὸν διοικητὴν τῶν Ἀθηνῶν τῷ 1801.

Μετὰ τὰς συνήθεις εἰσαγωγικὰς φιλοφρονήσεις καὶ τοὺς εἰρηνικοὺς ἀσπασμούς,

Γνωστοποιοῦμεν ὑμῖν, ὅτι ὁ εἰλικρινὴς ἡμῶν φίλος, ἡ Α. Ε. λόρδος Ἔλγιν ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τῆς Ἀγγλικῆς Αὐλῆς παρὰ τῇ εὐδαίμονι Πύλῃ ἐδήλωσεν ἡμῖν τάδε: Εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν Φραγκικῶν (ἤτοι τῶν χριστιανικῶν) αὐλῶν ἐπιθυμοῦσι διακαῶς ν' ἀναγνώσωσι καὶ νὰ ἐξερευνήσωσι τὰ βιβλία, εἰκόνας ἢ ἀνάγλυφα καὶ ἄλλα ἐπιστημονικὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, ἰδίᾳ δέ, οἱ ὑπουργοὶ ἢ ἀνώτατοι λειτουργοὶ τοῦ κράτους, φιλόσοφοι, πρόκριτοι καὶ ἄλλοι ἰδιῶται ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκτιμῶσιν ἐξαιρέτως τὰς γραφὰς καὶ ἀνάγλυφα, ὅσα ὑπάρχουσι καὶ διασώζονται ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν εἰρημένων Ἑλλήνων καὶ φαίνονται ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἀλλαχοῦ. Ἔπεμψαν δὲ διὰ τοῦτο κατὰ καιροὺς ἄνδρας ἵνα ἐξερευνήσωσι καὶ ἐξετάσωσι τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα, τὰς γραφὰς ἢ τὰ ἀνάγλυφα. Καὶ σοφοί τινες φιλάρχαιοι (Dilettanti) τῆς Ἀγγλικῆς Αὐλῆς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσι τὰ ἀρχαῖα οἰκοδομήματα καὶ τὰ περίεργα ἀνάγλυφα τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τὰ ἀρχαῖα ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν χρόνων περισωθέντα τείχη, ἅτινα σήμερον ὑπάρχουσιν ἐντὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τῆς καλουμένης *ἀγορᾶς*· ἡ δὲ Α. Ε. ὁ εἰρημένος πρεσβευτὴς παρήγγειλεν εἰς πέντε Ἄγγλους ζωγράφους, διαμένοντας νῦν ἐν Ἀθήναις, νὰ ἐξετάσωσι καὶ νὰ θεωρήσωσι, πρὸς δὲ καὶ νὰ λάβωσιν ἀποτυπώματα τῶν ἀνέ-

1) Τὴν ἐνταῦθα καταχωριζομένην μετάφρασιν ὀφείλομεν εἰς τὴν καλοσύνην φίλου εἰδήμονος τῆς Ἀγγλικῆς.

καθεν ἐκεῖ ὑπαρχόντων ἀναγλύφων. Παρεκάλεσε λοιπὸν ἡμᾶς ῥητῶς ὅπως ἐκδοθῇ ἐντεῦθεν ἐπίσημον ἔγγραφον, διατάσσον ἵνα ἐφ' ὅσον χρόνον οἱ εἰρημένοι ζωγράφοι ἀπασχολοῦνται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις εἶνε ὁ τόπος τῆς ἐργασίας των, ἢ πηγνύουσι ἰκρία πέριξ τοῦ ἀρχαίου ἐκεῖ ναοῦ τῶν εἰδώλων, ἢ ἀποτυποῦσιν ἀνάγλυφα καὶ ὁρατὰ καλλιτεχνήματα ἐκ γύψου, ἢ μετροῦσι τὰ λείψανα ἄλλων ἀρχαίων ἐκεῖ κατεστραμμένων κτιρίων ἢ ἀνασκάπτουσιν ὅπου νομίζουσιν ἀναγκαῖον τὰ θεμέλια ὅπως ἀνακαλύψωσιν ἐπιγραφὰς κεκαλυμμένας τυχὸν ὑπὸ τῶν χωμάτων, μὴ διακοπῇ ἡ ἐργασία αὐτῶν μηδὲ παρεμβληθῇ πρόσκομμά τι ὑπὸ τοῦ δισδάρη (διοικητοῦ τῆς Ἀκροπόλεως) ἢ ἄλλου τινός, μηδὲ παρεμποδίσῃ τις τὰ ἰκρία ἢ τὰ ἐργαλεῖα, ὧν ἐνδέχεται νὰ λάβωσι χρείαν ἐν ταῖς ἐργασίαις των καὶ *μηδὲ παρακωλύσῃ τις αὐτοὺς ἐὰν θελήσωσι νὰ ἀπαγάγωσι λίθους ἔχοντας ἀρχαίας ἐπιγραφὰς ἢ ἀνάγλυφα*.

Διὰ τοῦτο γράφομεν εἰς ὑμᾶς τὸ ἔγγραφον τοῦτο καὶ ἀποστέλλομεν αὐτὸ διὰ τοῦ κ. Φιλίππου Χοὺντ (Hunt), εὐγενοῦς Ἄγγλου, γραμματέως τοῦ εἰρημένου πρεσβευτοῦ, ἵνα εὐθὺς καταλάβητε τὰ ἐν αὐτῷ, ὅτι δηλαδὴ εἶνε ῥητὴ ἐπιθυμία καὶ ὑποχρέωσις τῆς Ὑψηλῆς ταύτης ἡμῶν Αὐλῆς, τῆς δι' ὅλων τῶν μεγίστων ἀρετῶν κεκοσμημένης, νὰ δεχθῆτε εὐμενῶς τοιαύτην αἴτησιν, οἵα ἡ μνημονευθεῖσα συμφώνως πρὸς τὴν φιλίαν, τὴν εἰλικρίνειαν, τὴν συμμαχίαν καὶ τὰς ἀγαθὰς προαιρέσεις τὰς ἀνέκαθεν ὑφισταμένας μεταξὺ τῆς Ὑψηλῆς καὶ αἰωνίου Ὀθωμανικῆς Αὐλῆς καὶ τῆς Ἀγγλικῆς, καὶ αἵτινες παρ' ἀμφοτέραις ταῖς αὐλαῖς ταύταις προφανῶς ἐπιτείνονται, ἰδίᾳ δὲ καθόσον οὐδεμία προσγίνεται βλάβη εἰς τὰ εἰρημένα ἀνάγλυφα, καὶ τὸ οἰκοδόμημα οὕτως ἐξεταζόμενα, ἐξερευνώμενα καὶ εἰκονογραφούμενα. Διὸ μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῆς φιλοξενίας, καὶ τὴν προσήκουσαν ὑποδοχὴν τῶν εἰρημένων καλλιτεχνῶν κατὰ τὴν ἐπείγουσαν αἴτησιν τοῦ μνημονευθέντος πρεσβευτοῦ, καὶ ἐπειδὴ ἀνελάβομεν ἡμεῖς νὰ προνοήσωμεν ὅπως μὴ εὕρωσιν ἐμπόδια εἴτε περιπατοῦντες, εἴτε ἐξετάζοντες καὶ θεωροῦντες τὰ ἀνάγλυφα καὶ τὸ οἰκοδόμημα, ὧν ἐπιθυμοῦσι τυχὸν νὰ λάβωσιν ἀποτυπώματα ἢ σκιαγραφήματα, εἴτε πηγνύοντες ἰκρία καὶ μεταχειριζόμενοι ἐν ταῖς ἐργασίαις των διάφορα ἐργαλεῖα, παραγγέλλομεν ἵνα ἅμα τῇ λήψει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης σπεύσητε νὰ συμμορφωθῆτε πρὸς τὰς αἰτήσεις τοῦ εἰρημένου πρεσβευτοῦ ἐφ' ὅσον χρόνον οἱ μνημονευθέντες πέντε καλλιτέχναι ἐν Ἀθήναις διαμένοντες θ' ἀσχολῶνται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς εἰρημένης Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἥτις εἶνε ὁ τόπος τῆς ἐργασίας των ἢ θὰ πηγνύωσι ἰκρία περὶ τὸν ἀρχαῖον ναὸν τῶν εἰδώλων ἢ θὰ λαμβάνωσιν ἀποτυπώματα ἐκ γύψου τῶν εἰρημένων κοσμημάτων καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ὁρατῶν ἀναγλύφων, ἢ θ' ἀνασκάπτωσιν ὅπου νομίζουσιν ἀναγκαῖον τὰ θεμέλια πρὸς εὕρεσιν ἐπιγραφῶν εἰς τὰ χώματα, καὶ νὰ μὴ πάθωσί τι ὑπὸ τοῦ εἰρημένου δισδάρη (διοικητοῦ τῆς Ἀκροπόλεως) μηδὲ παρ' ἄλλου τινός, μηδὲ ὑφ' ὑμῶν, πρὸς οὓς ἀπευθύνεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, καὶ νὰ μὴ βλάψῃ τις τὰ ἰκρία καὶ τὰ ἐργαλεῖα των *μηδὲ νὰ ἐμποδίσῃ αὐτοὺς νὰ λάβωσιν οἱονδήποτε λίθον φέροντα ἐπιγραφὴν ἢ ἀνάγλυφον*. Συμμορφώθητε καὶ ἐνεργήσατε κατὰ τὰ εἰρημένα.»

(Ὑπογεγραμ. μετὰ σφραγ. δος)
Σεγὶδ Ἀβδουλὰχ καϊμακάμης.

Σημ. Αἱ λέξεις αἱ δὶς ἀπαντῶσαι «οἱονδήποτε λίθον» ἔχουσιν Ἰταλιστὶ qualche pezzi di pietre.

Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς εὐνοϊκῆς ταύτης νέας διαταγῆς ἦλθεν εἰς Ἀθήνας αὖθις ὁ Χοὺντ, ἴσως δὲ καὶ ὁ Ἔλγιν μετ' αὐτοῦ, (δὲν γνωρίζομεν καλῶς τοῦτο), κομίζων ταύτην καὶ δῶρα διάφορα ἐξ Ἀγγλίας εἰς τὸν Βοεβόδα, καὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ καταβιβάσῃ τὴν ὡραιοτέραν καὶ μᾶλλον καλῶς διατηρουμένην μετόπην, ἑρμηνεύων τὸ φιρμάνιον ὡς αὐτὸς ἤθελε. Λαβὼν δὲ τὴν ἄδειαν ἀπέσπασε καὶ μετεκόμισεν εἰς τὸ πλοῖον. Τοῦτο ἐγένετο κατόπιν κανών. Ὁ Ἔλγιν δ' ἐγνώρισεν ὅτι ὁ μόνος τρόπος ὅπως ἔχῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ Βοεβόδα ἦτο ἡ δωροδοκία, τὴν τῶν Ἀθηναίων δὲ κατοίκων ἡ ἀπασχόλησις τούτων εἰς τὴν ἐργασίαν ἐξ ἧς ὠφελοῦντο. Μετεχειρίζετο δὲ ὁ Λουζιέρης καὶ τριακοσίους καὶ τετρακοσίους πολλάκις ἐργάτας, μικρὸν βεβαίως μεριμνῶντας περὶ τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων [1]).

Οὕτως ἀρξάμενον τὸ ἔργον τῆς συλήσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων, καθ' ἑκάστην ἐτελεῖτο κατὰ μείζονας διαστάσεις. Τὰ ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα ἐτίθεντο ἐν κιβωτίοις καλῶς τετυλιγμένα καὶ ἐφυλάσσοντο μέρος μὲν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Λουζιέρη, μέρος δ' ἐν ἀποθήκαις, μετακομιζόμενα εἰς Πειραιᾶ δι' ἀθλίας ὁδοῦ μετὰ πολλῶν δυσκολιῶν, ὅπου ἐπεβιβάζοντο εἰς πλοῖα, τυχούσης εὐκαιρίας.

Ὁ Ἔλγιν κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασιῶν ἅπαξ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνάκλησιν ἐκ τῆς θέσεώς του τῷ 1803 φαίνεται ὅτι ἦλθεν αὖθις ἵνα διευθετήσῃ τὰ τῆς διατηρήσεως ἢ μὴ τῶν τεχνιτῶν, οὓς φαίνεται ὅτι ἀπέλυσε διατηρήσας μόνον ἐν Ἀθήναις τὸν Λουζιέρην ὅπως φροντίζῃ περὶ αὐξήσεως τῆς συλλογῆς καὶ μεταφορᾶς αὐτῆς εἰς Ἀγγλίαν. Ἀφήρεσε δὲ οὗτος καὶ ἕτερα ἀνάγλυφα ἐκ τοῦ ἀετώματος

1) Ὁ Chateaubriand γράφει ὅτι μόνον Τοῦρκοι εἰργάζοντο.

τοῦ Παρθενῶνος κατόπιν, ἐργαζόμενος ἀνενόχλητος ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἄγγλου πρεσβευτοῦ, καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις προξένου Σπ. Λογοθέτη.

Τὰς ἐργασίας τοῦ Λουζιέρη διεκώλυσεν ἐπὶ βραχὺ ὁ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας τῷ 1803 ἐπισυμβὰς πόλεμος, ὅστις καὶ ἐν Ἀθήναις ἐν σμικρῷ ἐξήγειρε φυλετικὰ πάθη μεταξὺ τῶν ἐνταῦθα Ἄγγλων καὶ Γάλλων, καὶ ἀντεγκλήσεις καὶ ῥᾳδιουργίας, καθ' ἃς ὁ Λουζιέρης δὲν ἦτο ἐλεύθερος εἰς τὰς ἐργασίας του, ῥᾳδιουργούμενος εἰς τὰς τοπικὰς ἀρχὰς ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις Γάλλων. Τοσοῦτος δὲ ἦτο ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐν Ἀθήναις τῶν ἀγγλικῶν καὶ γαλλικῶν συμφερόντων ὡς πρὸς τὰς ἀρχαιότητας, ὥστε ὅταν ὁ Σατωβριὰν ἦλθε τῷ 1806 ἐνταῦθα δὲν ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὸν Λουζιέρην, διότι, ὡς γράφει, ἕνεκα τοῦ ὑφισταμένου τότε μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας πολέμου ὁ Φωβὲλ ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν συστήσῃ εἰς αὐτόν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Βύρων (1809) περιγράφει τὰς μεταξὺ Φωβὲλ καὶ Λουζιέρη ἔριδας· διηγεῖται μέγιστα ἐν ἄλλοις ὅτι ὅτε ἦτο ἐν Ἀθήναις, μεταξὺ Λουζιέρη καὶ Φωβέλ, ὅστις ἐπεθύμει νὰ σώσῃ τὰς ἀρχαιότητας διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ κυβέρνησιν, ὑφίστατο σφοδρὰ ἔρις ἕνεκα μιᾶς ἁμάξης, ἥτις ἐχρησίμευε πρὸς μεταφορὰν τῶν ἀγαλμάτων, ἧς ὁ Φωβὲλ ἔκρυψεν ἕνα τῶν τροχῶν, (ἐγὼ θὰ ἐπεθύμουν, προσθέτει ὁ Βύρων, νὰ ἐθραύοντο καὶ οἱ δύο), ὁ δὲ Λουζιέρης παρεπονέθη εἰς τὸν Βοεβόδα. Ὁ Βύρων ἔτι ὀνομάζει τὸν Λουζιέρην πράκτορα τῆς καταστροφῆς καὶ ὄργανον τέλειον τῆς ἁρπαγῆς, οὗ καλλίτερον δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ὁ Ἔλγιν. Ἀμφοτέρους δὲ Φωβὲλ καὶ Λουζιέρην ἀποκαλεῖ δημαγωγοὺς τῆς ἡμέρας, ἐρίζοντας ἀδιαλείπτως, καὶ μόνον συμφωνοῦντας εἰς την γνώμην ὅτι ὁ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ἐστερημένος πάσης ἀρετῆς. «Φεῦ ὁποῖος ἐξευτελισμός, ἀνακράζει, ὅταν δύο ζωγράφοι ἐρίζωσι περὶ τοῦ προνομίου τῆς ἀπογυμνώσεως τοῦ Παρθενῶνος!»

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα ὅτε ὁ Ἔλγιν τῷ 1803 κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας πόλεμον, μὴ ὢν πλέον πρεσβευτής, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Γάλλων κατὰ καταγγελίαν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ φυλακίζεται ἐν Μελοδούνῳ [1]· διετέλεσε δ' ἐν τῇ φυλακῇ μέχρι τοῦ 1806. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ Λουζιέρης εἰργάζετο ἐν Ἀθήναις ἔχων ἀλληλογραφίαν μετὰ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ συζύγου τοῦ Ἔλγιν· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν ἔκαμε σπουδαίας ἀποστολὰς ἀρχαιοτήτων.

Θὰ ἦτο μακρὸς ὁ λόγος, καὶ ἀνιαρὰ ἡ διήγησις διὰ τοὺς μὴ ἀρχαιολογοῦντας, ἂν κατεγράφομεν ἐνταῦθα μίαν πρὸς μίαν τὰς ὑπὸ τοῦ Ἔλγιν καὶ τῶν πρακτόρων αὐτοῦ ἀφαιρεθείσας ἀρχαιότητας, καὶ τοὺς τόπους ἐξ ὧν ἀφῃρέθησαν καὶ τὸν χρόνον, ὅπου οὗτος εἶνε γνωστός. Ὡς πρὸς τὸν Παρθενῶνα δὲ παραπέμπομεν εἰς τὸ περὶ τούτου σύγγραμμα τοῦ Ἀδόλφου Μιχαέλη Der Parthenon von Ad. Michaelis 1871, ἔνθα εἶνε καταγεγραμμένη καὶ ἡ περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων βιβλιογραφία. Θὰ ἦτο δ' εὐχῆς ἔργον ἂν ἐγράφετό ποτε εἰς τὸ μέλλον παρά τινος φιλαρχαίου ἱστορία τῶν τυχῶν καὶ τῶν περιπετειῶν τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων, τῶν κατακειμένων εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης, ὅπως μάθωμεν τέλος ποῦ εὑρίσκονται οἱ θεοὶ τῆς Ἑλλάδος, τὰ τεμάχια τῶν ναῶν της, αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς ἱστορίας της, οἱ στέφανοι τῆς δόξης της, ἅτινα ἐγένοντο ἐπὶ αἰῶνας ὅλους, καὶ γίνονται ἔτι, ἀντικείμενα ἁρπαγῆς καὶ ἐμπορίου παντὸς Εὐρωπαίου, μὴ ἐξαιρουμένων μηδ' αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, δούλων τε καὶ ἐλευθέρων.

Ὡς καὶ ἐν ἀρχῇ εἴπομεν στερούμεθα Ἑλληνικῶν πηγῶν περιγραφικῶν τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς τοῦ Ἔλγιν καὶ τῶν πρακτόρων αὐτοῦ. Ὁ Ἔλγιν εἶχε τηρήσει ἡμερολόγιον τῶν ἐργασιῶν του, καὶ τῶν δαπανῶν τοῦ Λουζιέρη, ὅτε οὗτος εἰργάζετο μόνος ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ 1803 μέχρι τοῦ 1814, ἐξ 90 σελίδων, ἀλλὰ μένει καὶ θὰ μείνῃ βεβαίως ἀνέκδοτον ἐν τοῖς οἰκογενειακοῖς ἐγγράφοις.

Κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονήν του ὁ Ἔλγιν καὶ οἱ τεχνῖται αὐτοῦ ἀπεικόνισαν τὰ σπουδαιότερα μνημεῖα, παρέλαβον γύψινα ἐκμαγεῖα ἀνέσκαψαν τάφους εἰς διάφορα μέρη τῶν Ἀθηνῶν, καὶ συνεκόμισαν ἁρπάσαντες ἢ ἀγοράσαντες ἀρχαιότητας ἐξ Ἀθηνῶν, ἐξ Ἐλευσῖνος, ἐκ Δαφνίου, ἐξ Αἰγίνης, ἐκ Νεμέας, ἐκ Μυκηνῶν, ἐκ Τύρινθος καὶ ἄλλων μερῶν, κατέρριψαν δ' ἐκ τοῦ Παρθενῶνος τὰ ἀγάλματα τοῦ ἀετώματος, τὰ ἀνάγλυφα τῶν μετοπῶν, καταστρέψαντες τὸ ὅλον οἰκοδόμημα διὰ τρόπου ἀπειροκάλου καὶ βαρβαρικοῦ. Ἔλαβον δὲ καὶ τοπογραφικὰ σχέδια τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, τῶν μακρῶν τειχῶν καὶ ἄλλων μερῶν.

Ὁ Βαρθόλδυ, ὁ κατὰ τὰ ἔτη 1803 καὶ 1804 περιηγηθεὶς τὴν Ἑλλάδα, γράφει ὅτι εἶδεν ὀγκόλιθον ἐκ τῆς Πνυκὸς ἕτοιμον πρὸς μεταφορὰν εἰς Ἀγγλίαν, καὶ προωρισμένον ὑπὸ τῆς πενθερᾶς τοῦ Ἔλγιν Καρλότας Ἄμιλτων Νίσβετ εἰς διακόσμησιν μιᾶς τῶν ἑστιῶν τῆς οἰκίας της!

Πάντα τὰ ἀρχαῖα ταῦτα ἔργα ὁ Ἔλγιν ἐνόσῳ ἦτο ἐν Ἀθήναις καὶ κατόπιν οἱ πράκτορες αὐτοῦ ἔπεμπον εἰς Ἀγγλίαν ἐκ διαλειμμάτων. Δὲν γνωρίζομεν δὲ διὰ τίνος ἐθνικότητος πλοίων,

---

1) Πόλις τῆς Γαλλίας τοῦ Νομοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης, ἀπέχουσα τῶν Παρισίων ΜΑ 36 χιλιόμετρα. Γαλλιστὶ Melun, λατινιστὶ Melodunum.

ἀλλ' ἔκ τινος σημειώσεως τοῦ Βύρωνος μανθάνομεν ὅτι τῷ 1809 3 Ἰανουαρίου ὑπῆρχεν ἐν Πειραιεῖ πλοῖον Ὑδραϊκὸν προωρισμένον εἰς φορτίον ἀρχαιοτήτων. Ἴσως δὲ τοῦτο ἦτο ἐξαίρεσις, καὶ ἐπρόκειτο περὶ ταξειδίου μέχρι Μάλτας. Ἐρωτήσας δι' ἐπιστολῆς μου ἀξιόπιστον γηραιὸν ναυτικὸν ἐκ Σπετσῶν ἂν ἤκουσέ ποτε παρὰ τοῦ πατρός του ἢ ἐκ παραδόσεως ὅτι πλοῖα Σπετσιωτικὰ ἢ Ὑδραϊκὰ ἐναυλώθησαν πρὸς μεταφορὰν ἀρχαιοτήτων ἐκ Πειραιῶς ἔλαβον τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν. «Κατὰ τὰ ἔτη 1802 ἕως 1811 σᾶς λέγω μετὰ βεβαιότητος ὅτι οὐδέποτε τοιοῦτος ναῦλος ἔλαβε χώραν εἰς τὰς νήσους Σπέτσας καὶ Ὕδραν, οὔτε ἄλλος ἐπ' ἄλλων εἰδῶν, διότι τότε ὑπάρχοντος τοῦ γενικοῦ πολέμου ἐν Εὐρώπῃ ἐκ τοῦ Ναπολέοντος τὰ πλοῖα τῶν νήσων τούτων, ἐφωδιασμένα μὲ τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικὰ κεφάλαια, διέπλεον ἀκαταπαύστως τὴν Συρίαν, τοὺς λιμένας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Θράκης, τῆς Μακεδονίας, τὰ παράλια τῆς Προποντίδος μέχρι Κωνσταντινουπόλεως μεταφέροντα σιτηρά, ἅτινα διὰ μεγίστων κινδύνων ἐπώλουν εἰς μυθώδη κέρδη περιπλέοντα τὴν Ἰσπανίαν, καὶ ἔξω τῶν Γαδείρων εἰς Πορτογαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ὥστε οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδιδον εἰς ἁπλᾶ καὶ μικρὰ ναυλώματα.»

Ὁ Ἔλγιν ἴσως ἀπὸ σκοποῦ ἀπέκτησεν ἰδιόκτητον πλοῖον ἐνωρὶς πρὸς μεταφορὰν ἀρχαιοτήτων, καλούμενον Μέντορα, ὃν δ' ἐκ τοῦ εἴδους τῶν καλουμένων μπεργαντί, ὅπερ, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, καὶ ἐναυάγησε πλῆρες ἀρχαιοτήτων περὶ τὰ Κύθηρα.

Τοιουτοτρόπως ὁ Ἔλγιν κατήρτισε πολύτιμον συλλογὴν ἀγαλμάτων, ἀναγλύφων, στηλῶν, ἀγγείων, κιονοκράνων, ἐπιγραφῶν, κτερισμάτων τάφων, διαφόρων ἀπεικονισμάτων, δακτυλιολίθων, νομισμάτων, βάθρων θεάτρων τορευμάτων, ὑδριῶν, ἡλιακῶν ὡρολογίων καὶ ἄλλων ποικίλων καὶ πολυαρίθμων μικροτέρων ἀντικειμένων τοῦ ἀρχαίου βίου καὶ τῆς τέχνης. Ἠγόρασε δὲ καὶ πολλὰς ἀρχαιότητας καὶ ἐκ τῶν κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔτι τοῦ φρέατος, τοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας τοῦ Λογοθέτη ὑπάρχοντος, παρέλαβεν ἀνάγλυφον εἰκονίζον Βάκχην. Εἶχε δὲ παραλάβει καὶ ἄλλας ἀρχαιότητας ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ δὴ τὴν ἐν Δαρδανελλίοις ἐπιγραφήν, τὴν βουστροφηδὸν γεγραμμένην ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου (Γενὶ Ἰσσὰρ ἢ Γκιαούρ-Κιοΐ) ἕνεκα τῆς πρὸς αὐτὸν φιλοφροσύνης τοῦ Καπετὰν Πασᾶ, ἣν ματαίως ἄλλοτε ἐξελιπάρησαν πρεσβευταὶ ἄλλων δυνάμεων, καὶ ἰδίως ὁ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Παρέλαβε δὲ ταύτην ἐξ αὐλῆς ἐκκλησίας, ὅπου οἱ πυρέσσοντες τῶν πέριξ οἰκούντων ἐρχόμενοι ἐκάθηντο ἐπ' αὐτῆς, θεωροῦντες ὡς ἐνέχουσαν ἰαματικὴν δύναμιν· ἐκ τούτου δὲ εἶχε καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ φθαρῇ [1]).

Ἀλλ' ἐκεῖνο δι' ὃ κατεκρίθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του πικρῶς εἶνε ἡ σύλησις καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ Παρθενῶνος, καὶ ὁ τρόπος δι' οὗ ἀπέσπα τὰ ἀνάγλυφα ἐκ τῆς ζωοφόρου καὶ τῶν μετοπῶν. Παρέλαβε δὲ κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ Βισκόντη ἐκ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῶν Προπυλαίων καὶ τῆς λοιπῆς Ἀκροπόλεως ἀγάλματα καὶ ἀνάγλυφα 77, διάφορα τεμάχια 7, ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης 4, ἐκ τοῦ Ἐρεχθείου 18 ἐν οἷς καὶ μίαν Καρυάτιδα. Ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ Βάκχου 4, ἐν οἷς καὶ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τοῦ Βάκχου. Διάφορα τεμάχια ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. Κεφαλὰς μεμονωμένας 13, ἰδιαίτερα μεμονωμένα γλυπτικὰ ἔργα 34, ὑδρίας μαρμαρίνας καὶ χαλκίνας 14, βωμοὺς 8, ἐπιτυμβίους λίθους 13, ἐπιγραφὰς 66 καὶ ἄλλα τινά, τὸ ὅλον 253 τεμάχια παραλειπομένων ἀπείρων ἄλλων μικρῶν ἀντικειμένων ἀρχαιολογικῶν ἀγγείων, κτερισμάτων τάφων κτλ.

Ὁ Ἔλγιν ὡς δικαιολογίαν αὐτοῦ προέτεινεν ὅτι πάντα ταῦτα τὰ ἀρχαῖα ἀντικείμενα ἠπειλοῦντο ὑπὸ καταστροφῆς ἢ καὶ μόνον ἀφαιρέσεως, μελλούσης νὰ ἐπέλθῃ ὑπό τε τῶν Τούρκων καὶ τῶν Εὐρωπαίων καὶ δὴ τῶν Γάλλων, καὶ ὅτι αὐτὸς συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ σώσῃ ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ τὰ κειμήλια ἐκεῖνα τῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων. Πολλάκις δ' ἐπανέλαβε καὶ οὗτος καὶ οἱ ὑπερασπιζόμενοι αὐτὸν ὅτι ὁ Σοαζὲλ Γκουφιὲ πρῶτος κατέρριψε μετόπην μετὰ τὸν Μοροζίνην ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, προβάλλων τοῦτο ὡς μαρτύριον περὶ τοῦ τί ἤθελε συμβῇ εἰς τὸ μέλλον ἐν τῇ πυρετώδει ἁμίλλῃ τῶν Ἄγγλων καὶ Γάλλων πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων. Ἐν πεποιθήσει δὲ τοιαῦτα πρεσβεύων ἀνέγραψε τὸ ὄνομά του καὶ τὸ τῆς γυναικός του ἐφ' ἑνὸς τῶν κιόνων τοῦ Παρθενῶνος.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Ἡ ἄγνωστος ἐφάνη μαντεύσασα τὸν λογισμόν του ἐκ τοῦ βλέμματος τοῦ πρὸ ὀλίγου μὲν ἀγρίου, νῦν δὲ ἐκπλήκτου στρατιωτικοῦ· ἐνῷ δὲ ὁ Σαβουρὼ ἀνεζήτει εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του τὸ ἐπισκεπτήριόν του διὰ νὰ ἐγχειρίσῃ αὐτὸ πρὸς τὸν Βερδιέ:

1) Περὶ ταύτης ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἔγραψεν ὁ Χ. Φιλητᾶς Πανδ. 8, σελ. 333 1857.

—Εἶμαι ἡ κόμησσα δὲ Μομβρέν, εἶπε, τονίζουσα τὰς λέξεις μίαν πρὸς μίαν, ἡ σύζυγος τοῦ κόμητος Ροβέρτου δὲ Μομβρέν...τὸν ὁποῖον ἡ δεσποινὶς Βερδιὲ γνωρίζει πολὺ καλά ... νομίζω.

Ὁ ταγματάρχης τόσον μικρὰν εἶχε τὴν ἔμφυτον συναίσθησιν τοῦ κακοῦ, ὥστε δὲν ἐμάντευσεν ἀμέσως τίνας ὑπαινιγμοὺς περιεῖχον αἱ ὀλίγαι ἐκεῖναι λέξεις τῆς Ἕλλεν Μόργαν. Ἐχαιρέτισεν ἀκουσίως καὶ μόνον ὅτε εὑρέθη εἰς τὴν φλιὰν τῆς θύρας, εἰς τὴν ὁδόν, ὅτε ἐπανῆλθεν εἰς τὸν νοῦν του ἡ ἀνάμνησις τῶν λόγων καὶ τοῦ ψυχροῦ μειδιάματος τῆς γυναικὸς ἐκείνης συνησθάνθη τὴν ἐξ αὐτῶν ὀδύνην.

— Τί ἀνόητος! εἶπε· δὲν ἐκατάλαβα !.. Ὦ, ἡ ἀθλία !.. Εἶνε καὶ αὐτὴ ἀνταξία τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων !.. Νὰ πάρῃ ἡ ὀργή!

Ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ἀλλ' ὁ Δυκᾶς, ὅστις τὸν ἠκολούθει, τὸν ἀνεχαίτισε τὴν φορὰν ταύτην. Τὸν καθικέτευεν, τὸν παρεκίνει νὰ σκεφθῇ λογικῶς. Ἐλᾶτε τώρα ! Ὁ ταγματάρχης ἐξήρχετο μὲ τὴν ὑποχρέωσιν μιᾶς μονομαχίας· θὰ ἔδιδεν ἀναμφιβόλως ἕνα καλὸν μάθημα εἰς τὸν Ρεβίλ· δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιθυμῇ τι κάλλιον. Βέβαια ! Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ ἀκράτητος ἤθελε νὰ ἐξοντώσῃ ὅλους ἐκείνους τοὺς φαύλους, τὸν Γκαροὺς μετὰ τὸν Ρεβὶλ καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν γυναῖκα ἐπίσης μετὰ τὸν Γκαρούς.

— Ἡ κόμησσα δὲ Μομβρέν!.. Μὰ εἶνε τάχα ἀλήθεια ὅτι εἶνε κόμησσα;.. Καὶ ποῦ τὸ ξεύρω ἐγώ;.. Μὲ τί δικαίωμα ὁμιλεῖ περὶ μιᾶς ἐντίμου νέας;

Συνῃσθάνετο ὅτι τὸν περιεκύκλου ἀχρειότης καὶ φαυλότης. Ἀλλὰ διέφευγεν αὐτοὺς διὰ μιᾶς, ἐξαίφνης, μὴ ὢν πλέον ὑποψήφιος!...

—Θὰ εὕρουν ἄλλους ἀρκετὰ μαλακοὺς διὰ νὰ δέχωνται αὐτὰ τὰ λακτίσματα χωρὶς νὰ ὁμιλοῦν. Ἐγὼ ἐτελείωσα!.. Πάει!..

Καὶ σταματῶν εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Σαὶντ-Ἀσπαὶ ἔμπροσθεν προγράμματος τοιχοκολλημένου, φέροντος μεγάλοις γράμμασι τὸ ὄνομά του: ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΒΕΡΔΙΕ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ:

— Ἠμποροῦν ν' ἀφαιρέσουν καὶ νὰ τὰ σχίσουν αὐτά!.. προσέθηκεν. Ὁ ταγματάρχης παρῃτήθη ! Ἄ, τοὺς ἀχρείους !...

Καὶ ἐπορεύετο μηχανικῶς πρὸς τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, θέλων νὰ ἴδῃ τὸν ἀτυχῆ, ὅστις ἐτραυματίσθη χάριν αὐτοῦ, ὁ δὲ Δυκᾶς ἐβάδιζε πλησίον του, προσπαθῶν ἐξ ἀβροφροσύνης νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἐκ τῆς παραιτήσεως, ἀλλὰ χαίρων ἐνδομύχως καὶ ἀγαλλόμενος διὰ τὴν ὀργήν του, ἥτις κατέλειπεν αὐτῷ ἐλευθέραν τὴν θέσιν.

Ἀφοῦ ὁ Βερδιὲ παρῃτεῖτο τοῦ ἀγῶνος, τίνα θὰ ἐξέλεγον τόσον γρήγορα ὅπως καταπολεμήσῃ τὸν Γκαρούς; Τὸν Ζαβουγιέ, τὸν χονδρὸν Ζαβουγιέ; Ἀλλ' ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ποσῶς δὲν τὸν ἤθελεν, ὁ δὲ Σαρβέ, ἀπεδέχετο μόνον ὅτι ἤρεσκεν εἰς τὴν μεγάλην Ἐκλεκτόρισαν.

— Δὲν εἶσθε εὔκαμπτος, ἔλεγεν ὁ Δυκᾶς πρὸς τὸν ταγματάρχην, εἶσθε πολὺ παράφορος... πολὺ εὔπιστος... πολύ...

— Εἴπετε ἁπλῶς ὅτι εἶμαι μόνον πολὺ τίμιος!

— Ναί! πολὺ ἁπλοῦς! ἔλεγεν καθ' ἑαυτὸν ὁ Αἰμίλιος.

Ἀνεζήτει ἀπό τινων στιγμῶν πρόφασιν διὰ ν' ἀφήσῃ τὸν Βερδιὲ μόνον. Ἐπείγετο ἀπὸ τοῦδε νὰ χαράξῃ τὸν δρόμον του, ἂν πραγματικῶς—καὶ δὲν ὑπῆρχε λόγος ὅπως ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ στρατιωτικοῦ—ὁ ταγματάρχης εἶχε παραιτηθῆ. Ἀφῆκε τὸν Βερδιὲ εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τὸ νοσοκομεῖον, διότι ἐπὶ τέλους αὐτὸς καμμίαν ὑποχρέωσιν δὲν εἶχε ν' ἀσχοληθῇ περὶ τοῦ τραυματισθέντος τὴν προτεραίαν, καὶ ἐν τάχει ἐπανῆλθεν εἰς τὸ τυπογραφεῖον, ὅπου ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τὸν Σαβουρὼ δὲ Ρεβίλ.

Ὁ δημοσιογράφος σφόδρα γελῶν ἐπεστάτει περὶ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς γελοιογραφίας τοῦ Βερδιέ.

— Ὤ! θὰ πωληθῇ τὸ παράρτημα αὐτὸ τοῦ *Ἐγχέλυος*!. ἔλεγε καταγοητευμένος.

Ὁ Δυκᾶς ἐπόθει κυρίως νὰ ἐξασφαλίσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν οὐδετερότητα τοῦ Σαβουρῶ.

— Εἰξεύρεις, εἶπε λαμβάνων ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς μίαν γωνίαν τοῦ τυπογραφείου, ὅτι ἐγὼ διόλου δὲν ἐνέχομαι, διόλου διόλου εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ταγματάρχου...

— Περιττὸν νὰ μοῦ τὸ εἴπῃς· ἀφοῦ μάλιστα ἤμην ἕτοιμος νὰ σὲ παρακαλέσω ὅπως μοῦ χρησιμεύσῃς ὡς μάρτυς εἰς τὴν μετ' αὐτοῦ μονομαχίαν.

—Ἀδύνατον! ὤ, ἀδύνατον! Καὶ θὰ σοῦ εἴπω διατί. Γνωρίζεις ὅτι ἀποσύρει τὴν ὑποψηφιότητά του ὁ ταγματάρχης; Ναί ! Ἐβαρύνθη πλέον !

— Μπᾶ; ἀλήθεια; εἶπεν ὁ Σαβουρώ. Εἶνε κρῖμα !

Καὶ μόνον ἐκ τοῦ τρόπου μεθ' οὗ ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας ὑπεδηλοῦτο ὁπόσας αὗται ὑπέκρυπτον σκαιὰς ἐπιθέσεις καὶ ἐπιτυχεῖς συκοφαντίας.

— Ἔχεις ἄλλως τε ἓν ἐξαίρετον μέσον ὅπως ἐκδικηθῇς τὸν ταγματάρχην, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος προσβλέπων τὸν παλαιόν του σύντροφον μετὰ μειδιάματος διπλωματικοῦ.

— Ποῖον;

— Θὰ δυσηρεστεῖτο βέβαια ἂν ἐκλεχθῇ ὁ Γκαρούς, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον θὰ ἠρεθίζετο ἂν ὑποψήφιός τις ἐκ τοῦ αὐτοῦ κόμματος... ἔχων τὸ αὐτὸ φρόνημα ἤθελε καταλάβει τὴν θέσιν του καὶ διαδεχθῇ τὸν Σαρβέ.

— Καὶ ὁ ὑποψήφιος αὐτός;...

— Δὲν τὸν μαντεύεις; εἶπεν ὁ νέος Πίττ, τολμηρὸς ἅμα καὶ μετριόφρων.

— Σὺ εἶσαι; εἶπεν ὁ Ρεβίλ.

— Ἐγώ! Τί λέγεις;

— Ὤ! εἶπεν ὁ δημοσιογράφος, τίποτε δὲν ἔχω νὰ εἰπῶ, ἡ πονηρία σου δὲν εἶνε μικρά!

Ὁ Δυκᾶς ἤθελε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐξουδετερώσῃ τὸν Ρεβὶλ «τὸν ἀγαπητόν του Ρεβίλ» ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ ἐκλεχθησόμενος πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ Βερδιὲ ὑποψήφιος ἤθελεν εἶσθαι αὐτός, ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς, μαθητὴς τοῦ Πίττ. Προσεκάλεσε τὸν δημοσιογράφον νὰ προγευματίσωσιν ὁμοῦ καὶ μετὰ μίαν ὥραν ὑπὸ τὴν σκιάδα τοῦ κήπου ἑστιατορίου κειμένου παρὰ τὸν Σηκουάναν οἱ δύο παλαιοὶ συμμαθηταὶ συνωμίλουν περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ περὶ τῆς διαδοχῆς τοῦ Σαρβέ.

Ὁ Σαβουρὼ κατὰ βάθος λίαν ἐδυσχέραινε διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Βερδιέ. Τὸ κάτω κάτω πολὺ ὀλίγον ἐνδιεφέρετο περὶ τοῦ ταγματάρχου· δὲν τὸν ἐγνώριζε ποσῶς. Ὅλος ἐκεῖνος ὁ ἀγὼν ὁ ἀνακινηθεὶς εἰς τὸν *Ἔγχελον τοῦ Μελὲν* ἐγίνετο πρὸς ὄφελος τοῦ Κλήμεντος Γκαρούς, τοῦ μᾶλλον ἐγωϊστοῦ καὶ γλίσχρου τῶν ἀρχισυντακτῶν. Πλούσιος, φιλήδονος, φιλάργυρος, ἀπαγγέλλων ἐμφαντικὰς περὶ φιλανθρωπίας φράσεις καὶ ἀφίνων τοὺς πτωχοὺς νὰ θνήσκουν τῆς πείνης ἀπαυδῶντες ἔξω ἀπὸ τὴν ἔπαυλίν του. Τοιοῦτος ἦτο ὁ ἀνήρ!

— Καλὰ τὸν διορθώνεις τὸν προϊστάμενον! εἶπεν ὁ Δυκᾶς.

— «Ὁ ἐχθρός μας εἶνε ὁ κύριός μας» εἶπεν ὁ Ρεβίλ.

Ὡμολόγησε πρὸς τούτοις ὅτι ἂν ἡ κυρία δὲ Μομβρὲν δὲν εἶχε συμφέρον νὰ δυσαρεστήσῃ τὸν ταγματάρχην, αὐτὸς ὁ Σαβουρώ, ὅστις εἶχε πολλοὺς βασίμους λόγους ὅπως εὐχαριστήσῃ τὴν κόμησσαν, πρὸ καιροῦ ἤθελεν ἐγκαταλίπει τὸν ἀγῶνα.

Ὁ Δυκᾶς ἦτο πολὺ καλὸς διπλωμάτης, ὥστε νὰ μὴ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Ρεβὶλ ἐκμυστηρεύσεις περὶ τούτου. Ἄλλως τε τί τὸν ἔμελλε αὐτὸν διὰ τὴν κυρίαν δὲ Μομβρέν; Συνεφωνήθη μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ δημοσιογράφου ὅτι ὁ *Ἔγχελυς* θὰ ἐξηκολούθει τὸν κατὰ τοῦ Βερδιὲ ἀγῶνα, φειδόμενος προσωρινῶς τοῦ Αἰμιλίου καὶ ὅτι καὶ κατὰ τὰς τελευταίας τῆς ἐκλογῆς ἡμέρας, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ὁ Δυκᾶς ἤθελεν εἶσθαι ὑποψήφιος, ὁ Σαβουρὼ δὲν θὰ τὸν προσέβαλλεν εἰμὴ κατ' ἐπιφάνειαν.

— Εἴμεθα σύμφωνοι! Θὰ δώσω μάλιστα καὶ *μπαξίσι* ἂν μάθω ὅτι ἐνίκησες τὸν προϊστάμενόν μου, εἶπεν ὁ Σαβουρώ.

Καὶ ὁ θαμιστὴς τῶν βουλεβάρτων, ἐνῷ ἐκάπνιζε τὸ σίγαρόν του, ἐστέναζεν ἀκουσίως ἀναλογιζόμενος ὅτι καὶ αὐτὸς ἠδύνατο νὰ εἶνε ὑποψήφιος ἐάν... Ἀλλ' ὁλόκληρος βίος ἀνέστιος περιπετειώδης, ἔμπλεως ἐπιδείξεων καὶ στερήσεων ἐμπεριεκλείετο εἰς τὸ *ἐάν*, ἐκεῖνο.

— Μπᾶ! εἶπε ρίπτων χαμαὶ τὸ κατὰ τὸ ἥμισυ καταναλωθὲν σίγαρόν του, καὶ ἡ πολιτικὴ εἶνε ἐργαστήριον φονικὸν ὅσον καὶ ἡ δημοσιογραφία.

Ὁ ἀπλανὴς ὀφθαλμὸς τοῦ Δυκᾶ ἐξήφθη τότε.

Φονικὴ ἦτο ἡ πολιτική; Ὁ Σαβουρὼ δὲν εἶχε καθόλου δίκαιον. Πόσην εὐχαρίστησιν προὐξένουν αἱ τροπολογίαι, αἱ ψηφοφορίαι, αἱ ἐπιτροπαί, αἱ ὑποεπιτροπαί! Καὶ οἷος θόρυβος ὅταν μὲ μίαν λέξιν, μὲ ἕνα λόγον, μὲ ἓν νεῦμα ἠδύνατό τις νὰ φέρῃ τὴν Βουλὴν ἄνω κάτω!

Ὁ Σαβουρὼ ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Νὰ φέρῃς τὴν Βουλὴν ἄνω κάτω; Τί λέγεις, φίλτατε! Εἶνε ὡσὰν ν' ἀναποδογυρίσῃς τὰ παληὰ γάντιά σου. Γίνονται πλέον βρωμερά!

Καὶ τότε μὲ τὴν κυνικὴν στωμυλίαν του ἐξέπληττε τὸν Δυκᾶν, εὐλαβῆ θαυμαστὴν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος, δεικνύων εἰς αὐτὸν τὸ ἐνδότερον τοῦ ἁγιαστηρίου.

— Ἡ πολιτική; Κουραφέξαλα! Δὲν εἰξεύρω ποῖος εἶπε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου: «Ὅταν ὁ στρατάρχης Σοὺλτ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀπώλεσε τὴν μάχην τῆς Τουλούσης, ὅταν εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, τὴν ἐκέρδησεν.» Ὅλη ἡ καλὴ πίστις τῆς πολιτικῆς εἰς αὐτὸ συνίσταται!.. Ἔπειτα τί ἅλυσος πολλῶν μικρῶν ὑποδουλώσεων! Ὁ ὑπουργὸς ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν βουλευτῶν, οἱ βουλευταὶ ἐξαρτῶνται ἐκ τῶν ἐκλογέων, οἵτινες πάλιν ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ καιροῦ. Καὶ αὐτὸ ἀποκαλεῖται κυβέρνησις τῶν ἐλευθέρων χωρῶν!... Θέλεις ν' ἀκούσῃς τὴν γνώμην μου, Δυκᾶ; Νὰ εἶσαι κατεργάρης, ν' ἀκολουθῇς ὅλας τὰς γνώμας καὶ νὰ τὰς πολεμῇς ἀφοῦ τὰς ἐξυπηρετήσῃς. Μὴ σὲ μέλῃ δὲ ὅ,τι καὶ ἂν λέγουν· γέλα ὅταν σοῦ ὁμιλοῦν περὶ συνειδήσεως, φρόντιζε διὰ ταὶς δουλειαὶς καὶ προπάντων διὰ ταὶς ἰδικαὶς σου δουλειαίς, πλούτησε καὶ μὴ ἀνησυχῇς καθόλου διὰ τὰ λοιπά. Τότε θὰ εὕρουν ὅτι ἔχεις ὅλα τὰ χαρίσματα, τὰ ὁποῖα ὅταν εἶσαι πτωχός, δὲν σοῦ ἀναγνωρίζουν· διὰ τοὺς χοδαίους εἶνε ἀδιάφορον ἂν ἔχῃς τὴν ψυχὴν ἀπὸ λάσπην· ἀρκεῖ νὰ μὴν εἶνε λασπωμένα τὰ ὑποδήματά σου. Ἔτσι εἶνε!

Βλέπων δὲ ὅτι ὁ νεαρὸς Πίττ τὸν προσέβλεπε μὲ ἦθος ἔκπληκτον:

— Ὤ! εἰξεύρεις, ἐγὼ ὁμιλῶ μὲ εἰλικρίνειαν! προσέθηκεν.

Ὁ Δυκᾶς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει πρὸ πάντων ἦτο νὰ μὴ τὸν πολεμήσῃ πολὺ ὁ συντάκτης τοῦ *Ἐγχέλυος*.

— Θὰ τὰ βολέψω φιλικῶς, εἶπεν ὁ δημοσιο-

γράφος. Ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἔχεις ὑπέρ σου τὴν Μεγάλην Ἐκλεκτόρισσαν;

— Τὴν κυρίαν Ἐρβλαί; ἐλπίζω· ἀπήντησεν ὁ Αἰμίλιος ἄνευ ματαιοδοξίας.

— Ἄλλο εἶδος πάλιν τῆς σημερινῆς ἐποχῆς, ἀνέκραξεν ὁ Σαβουρώ. Αἱ πολιτικαὶ γυναῖκες!... τί ἀλλόκοτον πρᾶγμα. Προσποιοῦνται τὰς ἄγαν δημοκρατικὰς ὑπὸ τὴν Δημοκρατίαν, ὡς θὰ ἐφαίνοντο νομιμόφρονες ὑπὸ τὴν Αὐτοκρατορίαν, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ συρμός, αὐτὸ εἶνε τὸ *σίκ*! Ποίαν γνώμην ἔχουν; καμμίαν. Εἶνε ἱκαναὶ νὰ κεντήσουν ἓν ἄνθος κρίνου ἐπὶ φρυγίου πίλου,... ροδίνου χρώματος· εἶνε ἱκαναὶ νὰ φορέσουν ἀριστοκρατικὸν φόρεμα μαρκησίας ἢ πέπλον Ρωμαίας, ἀρκεῖ καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο νὰ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου καλῆς ραπτρίας! Πρότεινε εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ νὰ θυσιάσῃ ἢ τὸ καπέλλον, τὸ ὁποῖον προτιμᾷ, ἢ τὸ ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον τῆς ἀρέσει· θὰ ἴδῃς ὅτι τὸ ὑπουργεῖον δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ θυσιασθῇ.

Ἠγέρθη ἀπὸ τῆς τραπέζης λέγων μὲ τόνον πικρότερον:

— Ἐν τούτοις, ἐγὼ πρέπει νὰ σκεφθῶ περὶ τῶν μαρτύρων μου! Διότι ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὸ πεδίον καὶ νὰ διατρυπήσω τὸν ταγματάρχην ἢ...

Διακόψας δὲ τὸν λόγον προσέθηκεν:

— Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μὲ πειράζει πρὸ πάντων εἶνε ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονται χάριν τοῦ Γκαρούς!

— Ἢ χάριν ἐμοῦ! εἶπεν ὁ Δυκᾶς.

— Ἢ χάριν σοῦ· τὸ ἐλπίζω. Καλὴν ἐπιτυχίαν λοιπόν!

— Καλὴν ἐπιτυχίαν καὶ εἰς σὲ ἐπίσης! εἶπεν ὁ Αἰμίλιος.

Καὶ οἱ δύο σύντροφοι οἵτινες ἔμελλον τὴν ἐπαύριον ν' ἀγωνισθῶσι κατ' ἀλλήλων πρὸς τὸ θεαθῆναι, ἀντήλλασσον ὑπὸ τὴν σκιάδα τελευταίαν χειραψίαν γελῶντες κατ' ἰδίαν ὡς δύο οἰωνοσκόποι συναντώμενοι.

Ὁ Δυκᾶς ἐπείγετο νῦν νὰ ἐπανίδῃ τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ καὶ ν' ἀνακοινώσῃ εἰς αὐτὴν τὰ νέα. Εἰσῆλθεν εἰς μίαν ἅμαξαν καὶ μετέβη εἰς Δαμμαρί. Ὁ γερουσιαστὴς Σαρβὲ εὑρίσκετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς πρὸς ἐπίσκεψιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Ἐρρικέττας.

Ἀνήγγελλεν αὐτῇ σοβαρῶς — καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἠκροᾶτο μετ' ἐνδιαφέροντος — τὴν διατήρησιν τοῦ ὑπουργείου, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ὡς κλονιζόμενον· ὁ Σαρβὲ μὲ διδακτορικὸν ὕφος ἀπέκρουε πᾶσαν ἰδέαν περὶ ἐνδεχομένης ὑπουργικῆς κρίσεως.

— Ἐννοεῖτε, ἀγαπητὴ φίλη· διατί ὁ Φερωδιὲ νὰ θέσῃ τὸ ὑπουργικὸν ζήτημα; Ὁ Τουρινιών, ὅστις ἔμελλε νὰ τὸν διαδεχθῇ, εἶχε τὰς αὐτὰς μὲ αὐτὸν ἰδέας... δηλαδὴ δὲν εἶχε καμμίαν.

— Τότε, εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί, τὸ ἴδιον εἶνε νὰ διατηρηθῇ ὁ Φερωδιέ!

Ἀλλ' ὁ Δυκᾶς ἔφθασε τότε αἰφνιδίως κομίζων τὴν σοβαρὰν εἴδησιν, ἥτις ἦτο πολὺ περισσότερον σημαντικὴ παρὰ τὸ ζήτημα τοῦ Φερωδιέ· ὁ κίνδυνος ἠπείλει ἐγγύτερον· διέτρεχε κίνδυνον τὸ ἐκλογικὸν διαμέρισμα· ὁ ταγματάρχης παρῃτεῖτο!

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ὠχρίασεν· ὁ Σαρβὲ μὲ ὅλην του τὴν σοβαρότητα ἀνεσκίρτησεν ἐπὶ τῆς ἕδρας, ἐφ' ἧς ἐξηπλοῦτο τὸ εὔσαρκόν του σῶμα.

— Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκλογῆς; εἶνε ἀδύνατον!

— Καὶ ὅμως εἶνε βέβαιον, εἶπεν ὁ Αἰμίλιος. Ἡ δὲ ἀπόφασις τοῦ ταγματάρχου μοῦ φαίνεται ἀμετάκλητος.

— Διάβολε! εἶπεν ὁ Σαρβέ. Τότε λοιπὸν ὁ Γκαρούς...

— Ἔχει πᾶσαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα. Καὶ ἂν ἐκλεχθῇ ὁ Γκαρούς, θὰ ζημιωθῇ ἡ ἰδική σας ἐπιρροή, φίλτατε κύριε γερουσιαστά!

— Ἡ δὲ ἰδική σας θὰ καταστραφῇ, ἀγαπητὴ φίλη!

Ἡ Ἐρρικέττα ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Καὶ ἂν ὁ Βερδιὲ ἀποσυρθῇ, ὁ Ζαβουγιὲ εἶνε ἱκανὸς ν' ἀναφανῇ ἐκ νέου.

— Εἶνε συκοφάντης, ὁ Ζαβουγιέ! εἶπεν ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ πάντοτε σοβαρός.

Τότε ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς μὲ τόνον φωνῆς πειστικόν, ὑπεμφαντικόν, ἐπιτηδείως συνεσταλμένον, εἰσήγαγεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς θλίψεως ἐκείνης μικρὰν ἀκτῖνα ἐλπίδος, ἀμυδρὰν κατ' ἀρχάς, ζωηροτέραν δὲ βαθμηδὸν καθισταμένην... Ἄν τις ὑποψήφιος μὲ καλὴν θέλησιν, χωρὶς νὰ ἔχῃ προηγούμενα εἰς τὸ διαμέρισμα καὶ κατὰ συνέπειαν χωρὶς νὰ ἔχῃ μίση καὶ ἀντιπαθείας ἤθελε δεχθῇ τὴν ἔντιμον καὶ ἔνδοξον διαδοχὴν τοῦ Σαρβέ, ἥτις καθίστατο νῦν ἡ δυσχερής, ἡ ἐπίφοβος διαδοχὴ τοῦ Βερδιέ, καὶ ... μάλιστα!... ἀποφασιστικῶς ἤθελε ριφθῇ εἰς τὸ βάραθρον...

— Ὅπως ὁ Κούρτιος, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς Μεδερῖκος.

— Ἀκριβῶς ὅπως ὁ Κούρτιος! εἶπεν ὁ Δυκᾶς. Ἂν ἀνήρ τις νέος, δραστήριος, ἔμφρων, ἀσκηθεὶς εἰς τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα καὶ συνειθισμένος εἰς τὸ βῆμα, ἀνελάμβανε τὴν σημαίαν, ἣν ὁ ταγματάρχης τόσον ἀσθενῶς ὑπερήσπισεν. Ἂν...

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ διέκοψε μετὰ ζωηρότητος τὸν Αἰμίλιον, παρατηροῦσα αὐτὸν μετά τινος ἐνθουσιασμοῦ.

— Θὰ τὸ ἐκάμνετε αὐτὸ σεῖς, κύριε Δυκᾶ;

— Μετ' ἐγκαρτερήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ ζέσεως, ἀπήντησεν ὁ νέος Πίττ.

Ὁ Σαρβὲ ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλε νὰ δια-

χθῇ αὐτὸν ὁ νέος ἐκεῖνος, συνέστειλε κρυφίως μετὰ μορφασμοῦ τὰ χείλη.

— Πολλὴ τιμὴ θὰ εἶνε νὰ παραλάβω ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀξιοτίμου κ. Σαρβὲ τὸ σκῆπτρον τῶν νόμων! ἐξηκολούθησε Πίττ ὁ *νεώτερος*.

Ὁ Σαρβὲ ἄφησε νὰ φανῇ κἄπως ἐντονώτερος ὁ μορφασμὸς τῶν χειλέων του.

— Δυσκόλως θὰ πιστεύσουν ὅτι εἰς τὴν ἡλικίαν σας ἔχετε μίαν αἰγῖδα. . . , τὴν αἰγῖδα ἥτις...

— Ὁ κ. Δυκᾶς ἔχει τὴν νεότητα εἶπεν ἡ κυρία Ἔρβλαϊ. Ἡ νεότης δὲν εἶνε αἰγίς, ἀλλ' εἶνε ξίφος! Καὶ ἀφοῦ ὁ ταγματάρχης ὑπεκφεύγει κρυφίως...

— Ναί, ὑπεκφεύγει! εἶπεν ὁ Αἰμίλιος σχεδὸν φαιδρός.

— Λοιπὸν γρήγορα! ἂς προσκαλέσωμεν τὸν Γκενώ, τὸν Καπποά, τοὺς φίλους μας ὅλους. Ἂς ἀγωνισθῶμεν!

— Ἂς ἀγωνισθῶμεν! εἶπεν ὁ Δυκᾶς, ὅστις βλέπων ἑαυτὸν πλαγίως ἐντὸς τοῦ κατόπτρου τῆς αἰθούσης προσεπάθει ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ σῶμά του τὴν μαρμαρίνην στάσιν τοῦ μεγάλου Πίττ ἐν Οὐεστμίνστερ.

Προσέθηκε δὲ μετ' ἤθους ἀπροσποιήτου.

— Ἤδη παρέλυσα ἓν μέρος τῶν δυνάμεων τοῦ ἀντιπάλου. Ναί· ἠσχολήθην πρὸ πάντων νὰ διαφθείρω τὸν ἐχθρόν. Κατέκτησα τὸν συντάκτην τοῦ *Ἐγχέλυος*.

Εἶτα ψυχρότατα:

— Περὶ τῶν φίλων δὲ εἰς τὴν πολιτικὴν δὲν πρέπει τις νὰ φροντίζῃ, ἀφοῦ αὐτοὶ τόσον καὶ τόσον σᾶς ἀγαπῶσιν... ἐκ συμφέροντος. Αὐτὸ εἶνε στοιχειῶδες.

Ὁ Σαρβὲ δὲν ἠκούσθη ψιθυρίζων τι· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐψιθύρισεν ὁ γερουσιαστής, ἐνῷ ἡ κυρία Ἔρβλαϊ ἐκάθητο μετὰ σπουδῆς πρὸ τοῦ γραφείου της καὶ ἔγραφε πρὸς τὸν κτηνίατρον τοῦ Σαλλύ, ἐψιθύρισε μὲ ἦθος ὑποταγῆς:

— Τέλος πάντων ἢ αὐτὸς ἢ ἄλλος... ἀφοῦ πρόκειται κάποιος νὰ μὲ διαδεχθῇ!..

Καὶ ἐνῷ μὲ τὴν λεπτὴν μικράν της χεῖρα ταχέως καὶ ἐλαφρῶς ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα ἐχάρασσεν ἐπὶ τοῦ φέροντος τὸ μονόγραμμα αὐτῆς φύλλου τοῦ χάρτου τὰς λέξεις τῆς ἐπιστολῆς, ὁ Δυκᾶς τεθαμβωμένος ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ διέβλεπε δημόσια θεωρεῖα πλήρη, αἰθούσας, ἐν αἷς ἐπεκράτει φρικίασις, διαδρόμους, ἐν οἷς ἐπεκράτει πυρετός, ἀντιθαλάμους βρίθοντας πλήθους, ἐν οἷς αἰτηταὶ κεκυφότες ἀνέμενον ἐναγωνίως τὴν ἀκρόασιν τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτοῖς παρὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, ἢ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἢ τῆς γεωργίας, ἢ τῶν στρατιωτικῶν, ἀδιάφορον! ἀρκεῖ νὰ ἦτο ὑπουργός.

Τότε δὲ ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ πρῶτον ὑπουργεῖον τοῦ Πίττ εἶχε διαρκέσει δέκα ἑπτὰ ἔτη:

— Μάλιστα! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἤξιζε τὸν κόπον νὰ δεχθῇ τις ἐν ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον. Θὰ προσπαθήσω νὰ διατηρηθῶ καὶ ἐγὼ ὅσον καὶ ὁ Πίττ. Τὸ μέγα ὑπουργεῖον, τὸ *μέγα* ἐκεῖνο ὑπουργεῖον, τὸ τοσοῦτον προσδοκώμενον καὶ τοσάκις προαναγγελθέν, ναί, βέβαια! θὰ εἶνε τὸ ἰδικόν μου!

ΙΖ'.

Ἡ Γιλβέρτη συχνάκις ἐσυλλογίζετο τὴν ξανθὴν ἐκείνην γυναῖκα, ἣν διεῖδεν ἐκεῖ πέραν εἰς Ἀβὼν κατὰ τὴν θλιβερὰν νύκτα, καθ' ἣν ἐψυχορράγει ἡ Κυπριανή. Αὐτὴ ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ἐν τῷ κόσμῳ, εὗρε τὴν εὐτυχίαν, ἣν δὲν κατώρθωσε νὰ διατηρήσῃ, αὐτὴ ἡ φέρουσα τὸ ὄνομα τῶν Μομβρέν, αὐτὴ ἡ ἔχουσα τὸ δικαίωμα ν' ἀγαπᾶται παρὰ τοῦ Ροβέρτου.

Τόσον πολὺ ἠγάπα τὸν Ροβέρτον ἡ ἀτυχὴς Γιλβέρτη, ἡ γεννηθεῖσα ὅπως πάσχῃ, ὅπως ἀφοσιωθῇ εἰς ἰδέαν τινὰ ὅπως ὁ γηραιὸς στρατιώτης, ὁ θεῖός της, καὶ ὅπως ἐξαφανισθῇ.... Καὶ αὐτὴ ἐπίσης θὰ ἐλάτρευε τὸ παιδίον ἐκεῖνο, ἐφ' οὗ διῆλθεν ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου, καὶ περὶ οὗ ἀνέμενε ἐναγωνίως νὰ μάθῃ τι νεώτερον, ὡσεὶ ὑπῆρχε συνδεδεμένη μετὰ τῆς μικρᾶς Κυπριανῆς, τῆς γεννηθείσης ἐξ *ἐκείνου* καὶ μιᾶς ἄλλης.

Παρὰ τῆς κυρίας Ἔρβλαϊ εἶχε μάθει ὅτι τὸ παιδίον εἶχε διέλθει κάλλιον τὴν νύκτα. Περὶ τὴν πρωΐαν ἡ μικρὰ ἀσθενὴς κατελήφθη ὑπὸ βαθέος ὕπνου, κατευνάσαντος διὰ μιᾶς τὴν νευρικὴν ἔξαψίν της. Ἡ κρίσιμος στιγμὴ τῆς νόσου ἐφαίνετο παρελθοῦσα, ἡ δὲ Γιλβέρτη εὑρισκομένη μόνη εἰς τὸν κῆπον, ᾐσθάνετο μετὰ τὴν σφοδρὰν συγκίνησιν τῆς παρελθούσης νυκτὸς ποιάν τινα εὐάρεστον ἀνακούφισιν, ὁμοίαν πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν τὴν ἐπερχομένην μετὰ τὸν κάματον τῆς ὁδοιπορίας. Ναί, ἦτο μόνη, διότι ὁ ταγματάρχης μετέβαινεν εἰς Μελὲν ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν τραυματισθέντα στρατιώτην, ἡ δὲ Ἐρρικέττα ἀπεσύρετο μετὰ τοῦ Σαρβὲ καὶ τοῦ Δυκᾶ ὅπως συγκαλέσωσιν ἐν πάσῃ σπουδῇ τὴν ἐπὶ τῆς ὑποψηφιότητος τοῦ Βερδιὲ ἐπιτροπὴν πρὸς διάσκεψιν, ἀφοῦ ὁ ταγματάρχης ἀπεσύρετο τοῦ ἀγῶνος. Ἡ Γιλβέρτη βεβυθισμένη εἰς νάρκην ὕπνου σχεδὸν ἔβλεπε τὸν καταυγαζόμενον ἐκ τοῦ φωτὸς κῆπον, τὸν εὐρὺν λειμῶνα, ἐφ' οὗ αἱ καστανέαι ἐπέρριπτον τὴν στρογγύλην σκιάν των, τοὺς πυκνοὺς θάμνους τῶν ῥόδων, τὰς φωτεινὰς κηλῖδας τοῦ ἡλίου ἐπὶ τοῦ ἀμμώδους τῶν δενδροστοιχιῶν ἐδάφους. Καὶ ἐν τῇ βαθείᾳ καὶ εὐαρέστῳ ἐκείνῃ σιγῇ ἀφίετο κεχαυνωμένη εἰς ῥέμβην σχεδόν, ἐνῷ τὸ ἀλεξήλιόν της ὠλίσθαινε χαμαὶ σχεδὸν ἀπὸ τοῦ θρανίου ὅπου ἐκάθητο, βροχὴ δὲ βραδεῖα ἀνθέων εὐωδῶν κα-

τέπιπτεν ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ μιᾶς συστάδος ἀκακιῶν.

Ἐπὶ τοῦ ἀλεξηλίου, ἐπὶ τῶν γονάτων, ἐπὶ τῆς μελανῆς κόμης τῆς Γιλβέρτης τὰ λευκὰ ἄνθη κατέπιπτον ὁλονὲν ὡς χιών. Ἔμενεν ἐκεῖ ῥεμβάζουσα, ἐπαναβλέπουσα τὸν Ροβέρτον, τὴν Ἔλλεν, τὴν Κυπριανήν....

Ἡ ἄμμος ἔτριξεν ὑπὸ τὰ βήματα ἀνδρός τινος ἐρχομένου. Ἡ Γιλβέρτη οὐδὲν ἤκουσεν. Ἐπὶ τοῦ σχεδὸν ῥοδίνου ἐδάφους τῆς δενδροστοιχίας ἡ σκιά της ἐμηκύνθη. Ἐδέησε φωνή τις νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτὴν ὅπως ἀνυψώσῃ τὴν κεφαλήν, τότε δὲ καταπόρφυρος διὰ μιᾶς γενομένη εἶπε :

— Σεῖς εἶσθε !..

Ἦτο ὁ Ροβέρτος. Προήρχετο ἐξ Ἀβὼν φαιδρότατος ὅπως ἀναγγείλῃ εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ καὶ τὴν Γιλβέρτην τὴν ὁριστικὴν ἀπόφασιν τοῦ ἰατροῦ.

— Ὢ! εἶμαι εὐτυχής ! Ἡ Κυπριανὴ ἐσώθη.

— Ἀλήθεια ; εἶπεν ἡ Γιλβέρτη ἔνδακρυς.

— Ὁ ἰατρὸς ῥητῶς τὸ εἶπεν. Ὁ μέγας κίνδυνος παρῆλθεν. Ἆ ! μοῦ φαίνεται ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἤμην καταδεδικασμένος καὶ τώρα ἀναζῶ. Καὶ οὔτε !.. διότι τί εἶμαι ἐγώ ;

Διέκοψε τὸν λόγον του ἰδὼν τὴν Γιλβέρτην κύψασαν αἴφνης τὴν κεφαλὴν καὶ κρύψασαν αὐτὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν της. Ὁλόκληρον τὸ σῶμά της ἐταράσσετο ὑπὸ λυγμοῦ, ὃν δὲν ἠδυνήθη νὰ καταπνίξῃ.

— Τί ἔχετε ;.. Τί ἔχετε λοιπόν ; Γιλβέρτη !

Ἔλαβεν ἀκουσίως τὴν χεῖρά της, αὐτὴ δὲ τὴν ἀπέσυρε, ἀπομάσσουσα τὰ δάκρυα, γελῶσα ἅμα καὶ θρηνοῦσα.

— Σᾶς ζητῶ συγγνώμην.... συγχωρήσατέ με... Εἶνε ἀνοησία, βεβαίως... Ἀλλὰ τὰ νεῦρά μου εἶνε τόσον τεταραγμένα !.. Ἔπειτα αὐτὴ ἡ εἴδησις !.. Τόσον ηὐχαριστήθην... τόσον πολύ !..

Ὁ Ροβέρτος πλησίον τῆς νεάνιδος ἐδοκίμαζε τὸ αὐτὸ αἴσθημα τῆς ταραχῆς, τῆς εὐχαρίστου ἅμα καὶ ὀδυνηρᾶς. Ὅπως καὶ ἡ Γιλβέρτη, ἔχαιρε τὰ μέγιστα μαθὼν ὅτι ἡ Κυπριανὴ εὑρίσκετο ἐκτὸς κινδύνου, ἔχαιρε τὰ μέγιστα διότι ἐκόμιζε τὴν εἴδησιν ταύτην πρὸς ἐκείνην ἥτις εἶχεν ἀγρυπνήσει περιποιουμένη τὴν ἀσθενῆ. Καὶ ὅμως ἐν τῇ χαρᾷ ἐκείνῃ ὑπελάνθανε λύπη τις βαθεῖα, ὡσεὶ ἀφοῦ ὁ κίνδυνος τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε παρέλθει, ν' ἀνεφαίνετο ἐκ νέου διὰ μιᾶς πρὸς τὸν πατέρα ὁ κίνδυνος καὶ ἡ θλῖψις τοῦ βίου.

Καὶ ἡ Γιλβέρτη ὡσαύτως συνησθάνετο ὅτι ὑπῆρχεν ἀπὸ τῆς ἐν Τρουβίλλῃ συναντήσεώς της εἶδός τι μαγνητισμοῦ τρυφεροῦ, ὁμολογίας σιωπηλῆς μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο ὄντων, ἅτινα ἐννόουν ἄλληλα, ἅτινα ἦσαν πεπλασμένα τὸ ἓν διὰ τὸ ἄλλο καὶ ἅτινα οὐχ ἧττον ἐγίνωσκον ὅτι ἦσαν κεχωρισμένα, καταδεδικασμένα νὰ μὴ ἐκφράσωσιν οὐδέποτε πρὸς ἄλληλα τὴν ὑστάτην λέξιν τῆς ψυχῆς των. Διηγκωνίζοντο ἐνῷ ἤθελον ν' ἀποφύγωσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ τὰ βλέμματά των ἐλάλουν, ἀλλ' οἱ λογισμοί των ὡς ἡ γονιμοποιὸς κόνις τῶν ἀνθέων εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν ἐφέροντο πρὸς ἀλλήλους καὶ χωρὶς νὰ προφέρωσι ποτὲ ἕνα λόγον ἔρωτος, ἐγίνωσκον, καλῶς τὸ ἐγίνωσκον ὅτι ἠγαπῶντο. Ἡ ἀτυχὴς τοῦ ἔρωτός των ἱστορία, ἥτις εἵμαρτο νὰ μὴ ἀποκτήσῃ τέλος ἔμενεν ἁγνὴ καὶ ἐχέμυθος, ὅπως βιβλία τινὰ κεκλεισμένα, μεταξὺ τῶν φύλλων τῶν ὁποίων κοιμῶνται ὅπως ἐντὸς βοτανικῆς συλλογῆς αἱ ἀναμνήσεις βίου ὁλοκλήρου.... Νῦν ὅμως ἡ χαρὰ ἡ προερχομένη ἐκ τῆς γνώσεως τοῦ ὅτι ἡ Κυπριανὴ ἐσώθη ἀποτόμως ἐβίαζεν αὐτοὺς ν' ἀντιμετωπίσωσιν ἑτέραν πραγματικότητα, νῦν καὶ αὐτὴ ἡ πρόφασις ἔλειπεν. Δὲν θὰ συνηντῶντο πλέον ἀγωνιῶντες, πελιδνοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ὠχρότητος παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς μικρᾶς κλίνης, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῶν Δεβραὶ ἐκεῖ κάτω !.. Δὲν θὰ ἐπανέβλεπον πλέον ἀλλήλους !.. Διατί νὰ ἐπανιδωθῶσιν ;

Καὶ ἐν τῇ εὐδαίμονι παραφορᾷ, ἣν παρεῖχεν εἰς τὸν Ροβέρτον ἡ ἀγαθὴ πρόρρησις τοῦ ἰατροῦ ἐνυπῆρχεν οἱονεὶ ἡ εἴδησις προσεχοῦς ἀποχωρισμοῦ θλίβουσα τὴν καρδίαν του.

— Ὤ ! εἶπεν ὡσεὶ ἀπαντῶν πρὸς ἑαυτὸν καὶ παρατηρῶν τὴν Γιλβέρτην μετὰ τρυφερότητος σχεδὸν θωπευτικῆς, ἀλλ' ἡ μικρά μου ἀσθενὴς ἔχει ἀκόμη ἀνάγκην ὑμῶν.. Ἐσώθη ναί, ἐσώθη ἤδη, ἀλλ' ἡ ἀνάρρωσις θὰ εἶνε μακρὰ καὶ ἂν ὑμεῖς δὲν θὰ εἶσθε παροῦσα....

— Δὲν δύναμαι ἐν τούτοις νὰ παρευρίσκωμαι διαρκῶς ἐκεῖ !.. εἶπεν ἡ Γιλβέρτη προσπαθοῦσα νὰ μειδιάσῃ.

Καὶ τὰ δάκρυα ὅπως πρὸ ὀλίγου εἰς τὰ ὄμματα τῆς Γιλβέρτης, ἀνῆλθον νῦν εἰς τὰ βλέφαρα τοῦ Ροβέρτου.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΤΑ ΘΕΡΙΝΑ ΘΕΑΤΡΑ

Β'

Τὰ Ὀλύμπια καὶ τὸ Φάληρον. — Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον καὶ τὸ κοινὸν αὐτοῦ. — Νεκρανάστασις ἐκ κλαυθμηρισμῶν νηπίου. — Ἡ παντομίμα. — Ἡ ὀρχήστρα καὶ ἡ πυρῖτις κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λεωνίδα. — Τὰ ᾄσματα καὶ αἱ ἀοιδοί. — Φυσιογνωμία τοῦ κοινοῦ. — Τὰ ᾠδικὰ καφενεῖα. — Καφὲ-Ἀμάν. — Παρακμὴ θεάτρων καὶ μετανάστευσις αὐτῶν.

Οὕτως ἐγεννήθη τὸ θερινὸν θέατρον τοῦ μελοδράματος, ὅπερ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κατόπιν ἤκμασε

καὶ ηὐδοκίμησεν. Εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς ἀκμῆς του ἔφθασε μετὰ τὸ 1881, ὅτε ἀνηγέρθη τὸ κομψότατον θέατρον τῶν Ὀλυμπίων, ταχέως καταστὰν τὸ εὐνοούμενον θέατρον τοῦ φιλοκάλου ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ. Ἡ θέσις του τῷ ὄντι ἦτο μαγικὴ καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ἐκείνου ὀροπεδίου κατὰ τὰς σεληνοφεγγεῖς ἑσπέρας ἀπόλαυσις τοῦ θεάματος τοῦ μακρὰν μαρμαίροντος Σαρωνικοῦ, τῆς μάζης τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπιείου ἀμαυρῶς διαγραφομένων ἐπὶ τοῦ κυανοῦ στερεώματος, συνηνωμένη μὲ τὴν ἀκρόασιν ἐκλεκτῆς μουσικῆς καὶ μὲ τὴν ἐλευθέραν ἐκμύζησιν ἑνὸς σιγάρου καὶ τὴν βαθμιαίαν ῥόφησιν εὐώδους καφέ, ἐνῷ ἐλαφρὰ ἐπτερύγιζον πέριξ τὰ ῥιπίδια τῶν δεσποινῶν καὶ δεσποινίδων καὶ συστοιχίαι μακραὶ παντοειδῶν καὶ ποικιλοχρόων πετάσων ἐπροστάτευον χαριεστάτας γυναικείας κεφαλάς, ἦτο διασκέδασις, ἣν ἤθελον ζηλεύσει οἱ κάτοικοι πολλῶν εὐρωπαϊκῶν μεγαλοπόλεων. Ἡ *Αϊδὰ* τότε διὰ πρώτην φορὰν ἐκτελουμένη ἐν Ἀθήναις ἐνεθουσίαζε τὰ πλήθη καὶ ἡ αἰγυπτιακὴ ὑπόθεσις τοῦ μελοδράματος τοῦ Βέρδη ἀπέκτα ἐκ συμπτώσεως ἐνδιαφέρουσαν ἐπικαιρότητα ἕνεκα τῶν συγχρόνων τότε ἐν Αἰγύπτῳ γεγονότων, ὅτε οἱ ἐξ Ἀλεξανδρείας ἄποροι πρόσφυγες ὁμογενεῖς φεύγοντες τὰ *νεμπούτια* τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ἀραβῆ ἐφιλοξενοῦντο ἐντὸς τοῦ κακομόρφου ἐκείνου παλαιοῦ παραπήγματος τῆς Ἐκθέσεως, τὸ ὁποῖον πολὺ ἐβράδυνε νὰ καταρρίψῃ ἡ σκαπάνη, ἱκανοποιοῦσα τὰς δικαίας ἀπαιτήσεις τῆς καλαισθησίας. Τὸ θέατρον τοῦ μελοδράματος ἔσχεν ἐπίσης κλεινὴν ἐποχὴν καὶ ἐν Φαλήρῳ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ἀπὸ τοῦ 1873 δηλαδὴ καὶ ἐντεῦθεν, ὅτε ἱδρύθη τὸ Φαληρικὸν θέατρον, καὶ ἐκεῖ κατὰ τὰ 1875 ἔδρεψε δάφνας, πολὺ συμβαλλούσης εἰς τοῦτο ἐκ τῆς ἐθνικῆς φιλοτιμίας, ὁ Ἕλλην ὀξύφωνος κ. Κρητικός. Ἀλλὰ τὸ Φάληρον τότε ἦτο ἀκτὴ παραθαλάσσιος μόνον, τόπος λουτρῶν, ὅστις μόλις εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐξωραΐζηται. Ὅτε κατόπιν εἰσήχθη ἡ πολυτέλεια καὶ ἀνηγέρθησαν μέγαρα καὶ κατέστη τὸ ἐνδιαίτημα τῶν ἁβροδιαίτων καὶ τῶν πεντακοσιομεδίμνων, ὅτε τὸ θέατρον ἐθεωρήθη ὡς συμπλήρωμα ποικίλης καὶ πολυώρου τρυφῆς, προωρισμένον διὰ κορδακισμῶν καὶ δι' ἀκολάστων ἀκκισμῶν ν' ἀποσείῃ τὴν χαύνωσιν τῶν ἐν συβαριτικῇ μαλθακότητι δειπνησάντων παρὰ θῖν' ἁλὸς πολυφλοίσβοιο, ὅτε τέλος ἔπαυσε νὰ εἶνε διασκέδασις εὐπρόσιτος καὶ εἰς τὰ κοινὰ βαλάντια, ἀπέβαλε τὸν λαϊκόν του χαρακτῆρα καὶ κατέστη ἰδιάζουσα ἐντρύφησις μιᾶς τάξεως ἀνθρώπων, σχετικῶς ὀλιγαρίθμων.

Πλὴν ὅμως τοῦ μελοδράματος καὶ τοῦ γαλλικοῦ κωμειδυλλίου, ὅπερ ἐνίοτε παρεισέφρει, θέλγον καὶ αὐτὸ ἐπίσης διὰ τῶν ἐπιχαρίτων ἐλαφρῶν μελῳδιῶν του, ὁσάκις ἡ ἐκλογὴ τοῦ δραματολογίου του ἦτο ἐπιμεμελημένη καὶ δὲν προσέκρουε πρὸς τὴν κοινωνικὴν σεμνότητα, ὑπῆρχον καὶ ἄλλα εἴδη θεαμάτων. Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον, ὅπερ κατὰ τὰς λοιπὰς ὥρας τοῦ ἔτους ἢ ἤργει ἢ ἠλήτευε περιπλανώμενον εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἐλλείψει καταφυγίου, εὕρισκε κατὰ τὸ θέρος εἰς τὰ ὑπαίθρια θέατρα φιλοξενίαν ἐγκάρδιον καὶ ὑποστήριξιν γενναίαν. Ὑπῆρχε πάντοτε μία μεγάλη μερὶς κοινοῦ θελγομένη ἰδιαζόντως ἐξ αὐτοῦ, προτιμῶσα ν' ἀκούῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου λαλουμένην τὴν ἐθνικήν του γλῶσσαν καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς αὐτὸ συχνάζουσα. Τὴν προτίμησιν ταύτην ἐδείκνυεν ἰδίως ἡ τάξις τῶν ἀστῶν, ἡ bourgeoisie, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ Γάλλοι, τάξις ἥτις δὲν ἀποτελεῖ ἰδίαν καὶ ὡρισμένην ὑπόστασιν ἐν τῇ συγκεχυμένῃ ἡμῶν κοινωνίᾳ, ἀλλ' ἥτις περικλείεται ἐντὸς νοερῶν ὁρίων, ἠδελφωμένη ἐν ταῖς ἕξεσι τοῦ βίου, ἐν τοῖς ἤθεσιν, ἐν τῇ μορφώσει καὶ τῇ διανοητικῇ ἱκανότητι. Μεταβαίνουσιν αὐτοὶ σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις εἰς τὸ θέατρον ὅπως ἴδωσι διὰ δεκάτην φορὰν τὴν ἐξέλιξιν δράματος, παρεμφεροῦς τὴν ὑφὴν καὶ τὴν τέχνην μὲ τὰ μυθιστορήματα τοῦ Μοντεπὲν καὶ τοῦ Πονσὼν δὲ Τερραΐλ, ἅτινα ἀνέγνωσαν εἰς τὰς ἐπιφυλλίδας τῶν ἐφημερίδων παρακολουθοῦσι μετὰ παλμῶν καρδίας καὶ μετ' ἀπροσποιήτων δακρύων τὰς περιπετείας τοῦ ἀκτοφύλακος Ἰωσία ἢ τὰ φρικαλέα κατορθώματα τῶν Πειρατῶν τῆς Σαβάνης καὶ ἐπιφυλάσσονται νὰ καγχάσωσι μέχρι διαρρήξεως ὅταν ἐπιστῇ ἡ στιγμὴ τῆς παραστάσεως τοῦ *Ρογχαλητοῦ* ἢ ἄλλης τινὸς μονοπράκτου κωμῳδίας. Ἐνίοτε ὅταν τὸ δρᾶμα εἶνε μακρόν, ὡς ἐπὶ παραδείγματι τὸ *Πίστις*, *Ἐλπὶς καὶ Ἔλεος*—σημειωτέον ὅτι *Ἔλεος* μετεφράσθη ἡ Ἀγάπη ἡ τρίτη τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, γαλλιστὶ λεγομένη Grâce—κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου, ὅτε ἡ νὺξ διαρκεῖ ὀλίγον, ἡ Ἠὼς ἐγκαταλειποῦσα τὴν κοίτην τοῦ συνεύνου της Τιθωνοῦ φωτίζει ἀπὸ τῶν ἀκρωρειῶν τοῦ Ὑμηττοῦ μὲ τὸ ὕπωχρόν της φῶς τὰ πελιδνὰ πρόσωπα τῶν θεατῶν, ἀναμενόντων εἰσέτι ἐν ἀγωνίᾳ τὴν κάθαρσιν τοῦ δράματος. Καὶ τὰ ταλαίπωρα νήπια ἠναγκασμένα νὰ παραμένωσιν ἕως τέλους, ὑφιστάμενα τὴν βλαβερὰν ἐπήρειαν τοῦ νυκτερινοῦ ἀέρος, ἀποκοιμῶνται ἐκεῖ ἐνωρὶς εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας, ταράσσοντα ἐνίοτε διὰ φωνῶν τὴν παράστασιν ὁσάκις ἀφυπνίζονται. Μίαν ἑσπέραν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ *Ἀπόλλωνος* τὸ κοινὸν μὲ ὅλην του τὴν ἀφελῆ ἀνεκτικότητα λίαν ἐξεπλάγη ἰδὸν τὸν πρωταγωνιστήν, ἐνῷ ἐψυχορράγει κείμενος χαμαὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν, νὰ ἐγερθῇ αἴφνης ἀγανακτήσας διὰ τὸν διαρκῆ καὶ ταράσσοντα τὴν ἐπικρατοῦσαν σιγὴν κλαυθμηρισμὸν νηπίου καὶ νὰ εἴπῃ μὲ φωνὴν βροντώδη :

— Δὲν εὑρίσκεται κανεὶς χριστιανὸς νὰ πάρῃ ἀπ' ἐδῶ αὐτὸ τὸ παιδί;

Τοιαύτη περίπου ἡ φυσιογνωμία τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου. Δὲν λέγω ὅτι εἰς αὐτὸ δὲν ἀνεβιβάσθησαν πολλάκις ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ δὲν παρεστάθησαν εὐδοκίμως ἔργα πρωτότυπα καὶ ξένα ἀσυγκρίτως κρείττονος ἀξίας καὶ δὲν δύναμαι ν' ἀρνηθῶ ὅτι καὶ θίασοι καλοὶ ἐπιμελῶς συνεκροτήθησαν καὶ ἠθοποιοὶ πολλοὶ φιλοτίμως ἐκοπίασαν περὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν μόρφωσιν. Ἀλλ' ἡ γενικὴ μορφὴ τοῦ θεάτρου αὐτὴ ὡς ἔγγιστα εἶνε, περὶ δὲ τῆς βελτιώσεως τῆς ἕνεκα προϋπαρχουσῶν συνθηκῶν ἀπορρεούσης καταστάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀπαιτουμένης θεατρικῆς μορφώσεως τοῦ κοινοῦ οὐ τοῦ παρόντος ὁ λόγος.

Ὅλως ἰδιαζόντως καὶ παραδόξως διεπλάσθη ὁ τύπος τοῦ καθαυτὸ δημώδους θεάτρου, τοῦ κατὰ τὸ θέρος μόνον λειτουργοῦντος καὶ πληροῦντος καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν διάρκειαν τὸν χῶρον ἐν ᾧ ἐγκαθίσταται βοῆς καὶ θορύβου. Γενάρχης τοῦ θεατρικοῦ τούτου εἴδους ἐχρημάτισε τὸ Ἄντρον, τὸ διαβόητον αὐτὸ Ἄντρον, τὸ πρωταγωνιστοῦν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παρ' ἡμῖν ὑπαιθρίων θεάτρων. Τὸ θέαμα ἁπλοῦν κατ' ἀρχὰς καὶ περιοριζόμενον εἰς μόνην τὴν κοινὴν *παντομίμαν* καὶ τὸ ᾆσμα, ἐγένετο σὺν τῷ χρόνῳ σύνθετον καὶ ποικιλώτατον, εἰσαχθέντων καὶ τῶν σχοινοβατικῶν γυμνασμάτων καὶ τῆς ὀρχήσεως καὶ τῶν μονοπράκτων κωμῳδιῶν καὶ προσέτι τῶν... πυροτεχνημάτων! Ἡ μιμικὴ παράστασις δὲν περιωρίσθη εἰς τὰς κοινὰς καὶ τετριμμένας ὑποθέσεις, καθ' ἃς ὁ *παληάτσος* ἀνηλεῶς ἐξυλοφόρτωνε τὸν ἀντεραστὴν τοῦ κυρίου του ἢ τὸν δύστροπον κηδεμόνα τῆς κόρης, ἀλλ' ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ πεδία τῆς φαντασίας καὶ τῆς ἱστορίας, δημιουργοῦσα ἔργα θεαματικώτατα. Τοιαῦτα ἦσαν *Γενοβέφα ἡ Ἐρημῖτις*, ἡ γνωστὴ ἡρωῒς τοῦ γερμανικοῦ διηγήματος, ἧς αἱ θλιβεραὶ περιπέτειαι συνεκίνουν ἡμᾶς ἄλλοτε κατὰ τὴν παιδικήν μας ἡλικίαν, *τὰ μυστήρια τῆς ἱερᾶς Ἐξετάσεως*, ἀλλὰ καὶ ὁ ***Βελισάριος*** καὶ ἡ *ἐν Θερμοπύλαις μάχη* καὶ ἡ *πυρπόλησις τοῦ τουρκικοῦ στόλου ὑπὸ τοῦ* ***Κανάρη*** καὶ ὁ ***Ναπολέων ἐν Μόσχᾳ*** καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς νωπῆς προσέτι ἱστορίας πρόσφατα ἐπεισόδια, οἷον ἡ *μάχη τοῦ Γκριτζόβαλη*! Περιεργοτάτη εἶνε ἡ διεξαγωγὴ τῆς μιμικῆς παραστάσεως· πενιχρὰ καὶ παράτονος ὀρχήστρα ἀνακρούει τὸν ἦχον γνωστοῦ μελοδράματος ἀργὰ καὶ μετὰ μέλους ἐνόσῳ ἡ δρᾶσις βαίνει ὁμαλῶς καὶ ὑποτίθεται διάλογος ἐπὶ τῆς σκηνῆς· ἀλλ' ἅμα ὡς ἐπέλθῃ εἰς τὴν δρᾶσιν γοργότης, καὶ ἐπίκειται σκηνή τις δραματική, σύγκρουσις ἢ ἄλλο, μικρὸς κωδωνίσκος ἀπὸ τῶν παρασκηνίων εἰδοποιεῖ τὴν ὀρχήστραν, ἥτις παραχρῆμα ἀφίνουσα εἰς τὸ μέσον τὸν πρότερον ἦχον, τονίζει γοργὸν ἐμβατήριον. Ἡ πυρῖτις καταναλίσκεται ἀφειδῶς κατὰ τὰς παραστάσεις, ὧν τὸ θέμα εἶνε πολεμικὸν καὶ οἱ πυροβολισμοὶ ἀλλεπάλληλοι ταράττουσι τότε τὰς παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ ἐρημικὰς ἠχούς, ἐπειδὴ δὲ ἡ τέχνη τῶν δραματουργῶν εἰς οὐδεμίαν ὑπάγεται ὑποχρέωσιν χρονολογικήν, ἢ ἱστορικήν, ἡ πυρῖτις φαίνεται θαυματουργοῦσα αἰῶνας ὅλους πρὸ τῆς ἐφευρέσεώς της καὶ οὐχὶ σπανίως πρὸς τέρψιν ἀπερίγραπτον τοῦ κοινοῦ, μὴ σκανδαλιζομένου ἐκ τοιούτων μικρολογημάτων, φαίνονται οἱ καρηκομόωντες Σπαρτιᾶται καταδιώκοντες ἀναμέσου χαρτίνων βράχων τοὺς στρατιώτας τοῦ Ξέρξου ὡπλισμένοι γενναίως μὲ κλέφτικα καρυοφύλλια! καὶ ὁ Βελισάριος σφάζων ἢ φονεύων ἡρωϊκῶς διὰ πιστολισμῶν πολεμίους... Τούρκους! Μετὰ τὴν παντομίμαν ἐπακολουθοῦσι τὰ ᾄσματα παρ' ἀοιδῶν ξένων, γαλλίδων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἰταλίδων, εἰς γαλλικήν, ἰταλικὴν ἢ ἐστρεβλωμένην ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἀοιδός, ἐνῷ ψάλλει, εἶνε ὁ διαρκὴς σκοπὸς βολῆς ἀνθοδεσμῶν ριπτομένων κατ' αὐτῆς, μὲ δύναμιν ἀρειμάνιον, μὲ καταφανῆ πρόθεσιν ἂν οὐχὶ ἀναιρέσεως τοὐλάχιστον τυφλώσεως ἢ ἀκρωτηριάσεως αὐτῆς, πρὶν δὲ τελειώσῃ τὸ ᾆσμα, θόρυβος καταχθόνιος, ἀλαλαγμός, φωναί, συριγμοί, ποδοκροτήματα διερμηνεύουσι τοῦ κοινοῦ τὴν ἀπαίτησιν ὅπως τὸ ᾆσμα ἐπαναληφθῇ, ὁσάκις δὲ τύχῃ τοῦτο νὰ εἶνε τοῦ συρμοῦ ὡς τὸ περίφημον ἐκεῖνο Ἱσπανικόν, οὗτινος ἀκόμη ἡ κατάχρησις βασανίζει τὰς ἀκοάς μας, καὶ ἡ ἀοιδὸς νὰ χαίρῃ τὴν εὔνοιαν τοῦ δημοσίου, ἡ ἐπανάληψις ἐξακολουθεῖ ἀτελεύτητος. Ἔπειτα κατὰ σειρὰν ἐκτελοῦνται τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ προγράμματος, καταλήγοντος πάντοτε εἰς κωμῳδίαν μονόπρακτον, φορτικὸν βαναυσοτέχνημα, πλῆρες ἀγροίκων ἀστειοτήτων. Εἰς τὰς τοιαύτας κωμῳδίας καὶ εἰς τὰ κωμικὰ ᾄσματα ἀπέκτησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη φήμην καὶ κλέος ὁ Κωστάκης Καλλίτσης, γελωτοποιὸς μὴ στερούμενος ποιᾶς τινος ἀγχινοίας, ἀλλ' οὗτινος ἡ εὐφυΐα οὐδέποτε ἤρθη ὑπεράνω τοῦ χυδαίου καὶ τοῦ μετρίου. Κατὰ τὰ διαλείμματα τὸ θέαμα εἰς τὰς παραστάσεις ἰδίως τοῦ Ἄντρου, ἦτο ἐπίσης ἐνδιαφέρον· τὸ κοινόν, ἀποτελούμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐργατικῶν ἀνθρώπων, ἐξ ἀγυιοπαίδων, ὀψοκομιστῶν καὶ παραπλησίων ἄλλων στοιχείων ἐξηκολούθει νὰ θορυβῇ, νὰ μαίνηται, νὰ συρίζῃ, νὰ τρώγῃ κουλούρας· τινὲς ἐχρησιμοποίουν ὡς θεωρεῖα τοὺς κλῶνας τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας πεφυτευμένης ὑπερμεγέθους λεύκης, ἀναρριχώμενοι εἰς αὐτοὺς καὶ ἀποτελοῦντες ἀλλόκοτα συμπλέγματα· ἀνθοπῶλαι καὶ πωληταὶ κουλουρίων καὶ καπνοῦ καὶ *στραγαλιῶν*, περιήρχοντο ἀνὰ μέσον τῶν θεατῶν, κάποτε δὲ καὶ στρατιωτική τις περιπολία ἐρευνῶσα καὶ συλλαμβάνουσα στρατιώ-

την τινα μένοντα ἄνευ ἀδείας ἐκτὸς τοῦ στρατῶνος ἢ φέροντα παρανόμως πολιτικὴν ἐνδυμασίαν. Οἱ ἀλέκτορες πρὸ πολλοῦ εἶχον φωνήσει καὶ ἡ παράστασις ἐξηκολούθει, ἔληγε δὲ ἐνίοτε αὕτη μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου καὶ πολλοὶ τῶν θεατῶν ἔσπευδον ἀμέσως μετὰ τὴν παννύχιον διασκέδασιν ν' ἀναλάβωσι τὸ χειρωνακτικόν των ἔργον, χωρὶς νὰ μεσολαβήσῃ ὁ ἀπαραίτητος εἰς τὸ ἐπάγγελμά των λυσίπονος ὕπνος. Ἦτο δὲ τὸ θέατρον τοῦτο τὸ πλέον παντὸς ἄλλου ἀντέχον εἰς τοῦ καιροῦ τὴν ἐπήρειαν· αἱ παραστάσεις του ἤρχιζον ἐνωρίτατα, ἅμα τοῦ ἔαρος ἐπιστάντος, διήρκουν δὲ καὶ μετὰ τὰς φθινοπωρινὰς βροχὰς καὶ ἔληγον μόνον ὅταν ἐπέκειτο ἡ χιονώδης ὥρα τοῦ ἔτους.

Τῶν θεάτρων, τῶν χρησιμευόντων ὡς ᾠδικὰ καφενεῖα τὸ θέαμα εἶνε πολὺ περισσότερον ἁπλοῦν καὶ μονότονον. Αἱ ἀοιδοὶ καὶ ἐκεῖ ἐπίσης «Γαλλίδαι καὶ Ἰταλίδαι» κατὰ τὰ προγράμματα, ἀλλὰ καὶ Γερμανίδες καὶ Βοημίδες καὶ πάσης ἄλλης φυλῆς ἀνερχόμεναι ἐπὶ τῆς σκηνῆς ᾄδουσι διάφορα ᾄσματα μὲ τὴν ὑπήχησιν πενιχροτάτης ὀρχήστρας, ἀνθοβολούμεναι ὡσαύτως ἐμμαννῶς, ἀπαντῶσαι μὲ στερεότυπον μειδίαμα εἰς τὰ σκώμματα ἢ τὰς ἐνθουσιώδεις ἐνθαρρύνσεις τῶν ζωηροτέρων ἐκ τῶν ἀκροατῶν καὶ ὑποκείμεναι εἰς τὴν ἐπ' ἄπειρον ἐπανάληψιν τοῦ ψαλλομένου ᾄσματος, ἂν εὐαρεστῇ. Τὸ ἰδιάζον τῶν καφενείων αὐτῶν εἶνε ὁ δίσκος· μόλις ἡ ἀοιδὸς παύσῃ τὸ ᾆσμα, καὶ πάραυτα ἁρπάζει τὸν δίσκον καὶ τὸν περιφέρει μεταξὺ τῶν θεατῶν συλλέγουσα κερμάτια ὡς ἰδιαίτερον αὐτῆς φιλοδώρημα. Ἔπειτα ᾄδει ἡ Φλώρα καὶ κατόπιν ἡ Ἀνζὲλ καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Ἐλβίρα—διότι αἱ ἀοιδοὶ τῶν ᾠδικῶν καφενείων εἶνε γνωσταὶ μόνον ὑπὸ τὸ κύριον αὐτῶν ὄνομα—καὶ ἐκ περιτροπῆς ᾄδουσιν ὅλαι ἐπὶ πολλὰς ὥρας, μεσολαβοῦντος πάντοτε τοῦ φοβεροῦ δίσκου, τοῦ φορολογοῦντος ἀπηνῶς τοὺς θεατάς, οἵτινες ὑπέστησαν ἤδη διὰ τοῦ εἰσιτηρίου κατὰ τὴν εἴσοδον ἐλαφράν τινα φορολογίαν καὶ οἱ δίσκοι ἐξακολουθοῦν ἀμέτρητοι, πρέπει δέ τις νὰ ἔχῃ γενναίως ἐφωδιασμένον τὸ βαλάντιον διὰ ν' ἀναδειχθῇ ὀλυμπιονίκης εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα δίσκου. Παραφυάδες δὲ οὕτως εἰπεῖν τῶν ᾠδικῶν καφενείων εἶνε τὰ τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς, τ' ἀποκληθέντα διὰ τοῦ παραδόξου, ἀλλ' ἐπικρατήσαντος ὀνόματος *καφὲ-ἀμὰν* κατὰ συνήχησιν τοῦ *καφὲ-σαντὰν* καὶ ἕνεκα τοῦ θρηνώδους ἐπῳδοῦ: *ἀμάν*! τῆς ἀνατολικῆς μουσικῆς. Αἱ ἀοιδοὶ εἶνε συνήθως Ἀρμένιαι ἢ Ἑλληνίδες ἐκ Σμύρνης, ἡ δὲ ὀρχήστρα ἀποτελουμένη ἔκ τινων παραδοξοσχήμων ὀργάνων ἀποτελεῖ μέρος τοῦ θιάσου. Τὸ ἔρρινον ᾆσμα ἠχεῖ διατόρον, σπανιώτατα ποικιλλόμενον ὑπὸ λαρρυγγωδῶν μεταπτώσεων, καὶ ὅσον ἐξακολουθεῖ, τόσον προσλαμβάνει τὴν πένθιμον μονοτονίαν τοῦ μοιρολογίου. Ἀλλ' ὡς νὰ μετέδιδεν ἡ μουσικὴ αὕτη εἰς τὸ ἀκροατήριον τὴν ἀσιατικὴν νωχέλειαν, καὶ σοβαρότητα, μένει τοῦτο εὔτακτον, σιγῶν, βεβυθισμένον εἰς νωθ[illegible] ἐντρύφησιν καὶ τὸ καλλίτερον οἱ δίσκοι περιφέρονται καὶ κοσμιώτερον καὶ κατ' ἀραιότερα διαλείμματα.

Ταῦτα ἦσαν τὰ θεάματα ἅτινα κατὰ τὰς θερινὰς ἑσπέρας ἔτερπον τὸ δημόσιον τὸ συρρέον [εἰς] τὰ τερπνὰ παριλίσσια μέρη, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Ἀλ' ἐπ' ἐσχάτων, ἕνεκα ἀτομικῶν περιπετειῶν, συμβαλλούσης δ' οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας, τινὰ ἐξ αὐτῶν παρήκμασαν· ἀφ' ἑτέρου δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων, τὸ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος κατηδαφίσθησαν διὰ λόγους ρυμοτομίας, εἰς ἐπίμετρον δὲ ὅλος ἐκεῖνος ὁ χῶρος ἀνεστατώθη ἕνεκα τῶν γενομένων αὐτόθι ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ πλατεῖα τῆς Ὁμονοίας, γενομένη κεντρικὴ διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς πόλεως, ἤρχισε νὰ προσελκύῃ καθ' ἑσπέραν χάριν εἰς τὰ λαμπρὰ μεγάλα καφενεῖά της καὶ τὰς ὀρχήστρας αὐτῶν καὶ τὴν σχετικῶς δαψιλεστέραν φωταγώγησίν της τὸ διψῶν ψυχαγωγίαν πλῆθος. Τότε ὅλα τὰ περὶ τοὺς Στύλους θεάματα ὡσεὶ ὑπείκοντα εἰς μυστηριώδη τινὰ κεντρόφυγα δύναμιν μετηνέχθησαν περὶ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας, καὶ κατὰ μῆκος τῆς ἄλλοτε ἐρήμης καὶ ἀκατοικήτου ὁδοῦ τῆς Γ' Σεπτεμβρίου, ἐντὸς τῶν περιπεφραγμένων οἰκοπέδων ἐβλάστησε διὰ μιᾶς πυκνὴ αὐτόματος φυτεία θεάτρων καὶ θεατριδίων. Τὴν ἑσπέραν διπλοῦς στοῖχος φώτων καὶ πυρσῶν βεγγαλικῶν καὶ πύραυλοι καὶ πυραὶ ρητινώδεις ἐδείκνυον ὅτι ἐκεῖ συνεκεντροῦντο καὶ ηὐθύμουν οἱ Ἀθηναῖοι, βαδίζων δέ τις ἀνὰ μέσον τῶν τροχιῶν τοῦ σιδηροδρόμου Ἀττικῆς καὶ διερχόμενος πρὸ τῶν ἑκατέρωθεν περιφώτων καὶ μεστῶν πλήθους καφενείων, ἤκουεν ἀνὰ πᾶν βῆμα ὁτὲ μὲν τὸν ἦχον τῆς *Βαρκούλας* ᾀδομένης ὑπὸ Ὄλγας τινὸς ἢ Ἀδελίνας, ὁτὲ δὲ ὀξυτάτους ἤχους τετραχόρδου συνοδεύοντας τοὺς παρατεταμένους στεναγμοὺς τῆς Κυόρ-Κατίνας, ἄλλοτε τὴν ἐμφαντικὴν ἐπιφώνησιν πρωταγωνιστοῦ τινος ἑλληνικοῦ δραματικοῦ θιάσου, καὶ ἄλλοτε τὴν γοργὴν παρακέλευσιν τῶν ἱππηλατῶν τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ πέρας δὲ εἰς τὸ θέατρον τοῦ Κωστάκη τὴν ὀρχήστραν ἐνθαρρύνουσαν διὰ τοῦ πατριωτικοῦ ἐμβατηρίου: «Μαύρ' εἶν' ἡ νύκτα στὰ βουνά» τοὺς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ στρατιώτας τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος φέροντας στολὴν στρατιωτῶν πεζικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ ὁδεύοντας ἀρειμανίως κατὰ τῶν Ρώσσων.

Τώρα πάντα ταῦτα τὰ θεάματα ἐσάρωσαν αἱ ὑγραὶ πτέρυγες τοῦ φθινοπώρου, κατὰ τὴν

φράσιν τοῦ Βερανζέρου· τώρα ἐπικρατεῖ νάρκη καὶ σκότος, ἐκεῖ ὅπου πρὸ ἡμερῶν ἐβασίλευε τόσον φῶς καὶ τόση ζωή! Ζήτημα εἶνε ἂν ἡ συγκέντρωσις τῶν θεαμάτων θὰ παραμένῃ διαρκῶς ἐκεῖ ὅπου μετηνάστευσαν ἢ ἂν θὰ ἐπανέλθωσι, τώρα ἀφοῦ ὁ χῶρος τῶν Ὀλυμπίων ἐξωραΐσθη, εἰς τὴν ἀρχαίαν των κοιτίδα. Τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ λύσῃ τὸ προσεχὲς θέρος· πλὴν οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ λύσις, τὸ ἐπ' ἐμοὶ εὔχομαι θερμότατα ὄχι μόνον νὰ μὴ ἐκλείψωσιν, ἀλλὰ καὶ ν' αὐξήσωσιν εἰς ἀριθμὸν τὰ τόσον πρωτότυπα εἰς τὸ εἶδός των, τόσον φαιδρά, τόσον θορυβώδη ὑπαίθρια θέατρα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὴν μόνην διασκέδασιν τῶν Ἀθηνῶν, παρέχοντα εὐρὺ καὶ ποικίλον ἀναψυχῆς στάδιον κατὰ τὸ θέρος, εἰς τοὺς καταπεπονημένους κατοίκους αὐτῶν καὶ ἀφορμὴν λάλου παρεκβάσεως εἰς ἡμᾶς τοὺς ῥωποπερπερήθρας χρονογράφους.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΡΟΥΜΕΛΗΣ

ΤΗΣ ΑΓΑΘΗΣ ΤΟ ΠΗΔΗΜΑ

Α'.

Ἐβαίνομεν ἐπὶ τῆς εὐρείας ἁμαξιτῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Ἰτέαν, μέσῳ τῆς στενοχώρου πεδιάδος τῆς Ἀμφίσσης. Τὰ χονδρὰ καὶ γηραλέα στελέχη τῶν ἐλαιῶν ἐξετείνοντο ἀμφοτέρωθεν κατὰ πυκνὰς συστάδας, μέχρι βάθους, εἰς μυχὸν σκοτεινὸν καὶ ἀνήλιον. Ἐκεῖθεν δὲ ὠρθοῦντο, ἀποτόμως περικλείοντες ὁλόκληρον τὴν ἔκτασιν, βουνοὶ ὑψηλοί, αἱματώδεις τὴν ὄψιν ἢ κατάμαυροι ἐκ διαδοχῆς, πλήρεις σπηλαίων καὶ προεξοχῶν καὶ ἀδύτων, πυργίσκων φυσικῶν, ἐκτεταμένων ἐπάλξεων, πετρωδῶν σπονδύλων καὶ γόμφων, ὡς προκατακλυσμιαίου θηρίου σκελετοί, ἀμαυρᾶς μοναστηριακῆς στέγης ἀριστερά, τριῶν πενιχρῶν χωριδίων δεξιὰ καὶ τῶν καταρρεόντων τειχῶν τῆς πόλεως ὄπισθεν. Καὶ ἂν που διεκόπτετο ἡ συνέχεια τοῦ βουνώδους τούτου περιβόλου, προέκυπτον διὰ μέσου βαθυκύανοι αἱ πλευραὶ ἄλλων ὀρέων καὶ αἱ κορυφαί των, κατάλευκοι ἐκ τῶν χιόνων, ὡς κρυστάλλινοι πύργοι εἰς ὕψη θεόρατα.

Ὁ ὁδηγός μου, μεσόκοπος τὴν ἡλικίαν Ἀμφισσεύς, μὲ τὴν συνήθη ἐκ κυανοῦ μαλλίου ἐνδυμασίαν τῆς πατρίδος του, τὰ τσαρούχια εἰς τοὺς πόδας, τὸ σελάχι εἰς τὴν μέσην καὶ τὸ μαῦρον ἀτλαζωτὸν σκουφάκι εἰς τὴν κεφαλήν, βαδίζων παραπλεύρως τοῦ ῥωμαλέου ἡμιόνου του, ἐπεδείκνυεν εἰς ἐμὲ τὰ χωρία καὶ κατωνόμαζε τὰς τοποθεσίας, ἀφηγούμενος τὰς παραδόσεις καὶ τὰ γεγονότα μετὰ τῆς αὐτῆς στωμυλίας καὶ πειστικότητος.

— Νὰ καὶ τσ' Ἀγαθῆς τὸ πήδημα· εἶπεν αἴφνης, δεικνύων μοι διὰ τοῦ μαστίγου δεξιά.

Εἴχομεν ἀφήσει ἤδη τὴν ἁμαξιτὴν ὁδὸν καὶ ἀνεβαίνομεν πρὸς τὸ Χρισσόν, ὅπερ ἐφαίνετο ὀρθούμενον κατέναντι, ἐπὶ τῆς βαθουλῆς πλευρᾶς τοῦ βουνοῦ. Δεξιὰ ἀπέκλυε τὸν ὁρίζοντα, ἐν ἐπιμήκει καὶ καμπύλῃ διαγραφῇ ἡ Κίρφης ἧς ἡ φαλακρὰ καὶ ἐστιγμένη πλευρὰ ἀπέστιλβεν ὡς δορὰ ζώου, χάσαντος τὸ τρίχωμά του. Ἐφαίνετο βραχεία τοῦ ὄρους προεξοχή, ἀποτόμως ἀπεσκεπαρνισμένη κατὰ κάθετον, τὸ Καραούλι τοῦ Καλόγερου, τοῦ περιφήμου ἁρματωλοῦ Ἀλέξη Καλόγερου ἡ σκοπιὰ καὶ κάτω, συγχεόμενος ἐκ τῆς ἀποστάσεως μετ' αὐτοῦ, ταπεινὸς βράχος, αὐχμηρῶς πρασινίζων καὶ ὀρθογωνίως προέχων πρὸς τὴν πεδιάδα τοῦ Χρισσοῦ. Ἐνῷ δ' ἐγὼ ἀνηρεύνων διὰ τοῦ βλέμματος τὸν βράχον ὃν μοὶ ἐδείκνυεν ὁ ὁδηγός καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐκκλησίδιον τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τ' ἀμαυρὰ θεμέλια τοῦ ἀρχαίου τείχους τῆς Κρίσσης ἀνεζήτουν δὲ κατ' ἐμαυτὸν τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης ὀνομασίας του, ἤκουσα τὸν ὁδηγὸν ψιθυρίζοντα:

— Νὰ ποὺ φέρνουν ἡ ἀγάπες καμμιὰ φορά!..

— Τί ἀγάπες;

— Βέβαια· ἂν δὲν ἀγαποῦσε, δὲ θὰ πήγαινε νὰ γκρεμισθῇ 'ς τὸ βράχο ἡ Ἀγαθή.

Καὶ χωρὶς νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ ἐκφράσω τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὸν συλλογισμόν του αὐτόν, ἤρχισεν ἐν ἀφελεῖ καὶ ἁπλοϊκῇ φράσει νὰ διηγῆται τὴν λυπηρὰν ἱστορίαν τοῦ πηδήματος.

Β'.

Ἦταν Χρισσαΐτισα, κόρη τοῦ γέρω Τζαμανίκα, τοῦ προεστοῦ. Καὶ τί ὠμορφιὰ ἦταν ἐκείνη! νεράϊδα νάητον πάλι τέτοιαν ὠμορφιὰ δὲ θὰ τὴν εἶχε. Σὰν ἐπάαινε τὸ σούρπωμα 'ς τὴ βρύσι τῆς Σωτήρας νὰ γιομίσῃ, τὰ παλληκάρια ἐστέκονταν ἀραδιαστὰ 'μπροστά της, διψασμένα ν' ἁρπάξουν καμμιὰ ματιά. Μὰ ἐκείνη γιὰ ἕνα μονάχα εἶχε τῆς ματιὲς καὶ τὰ χαμογέλοια της, γιὰ τὸ Φλῶρο, τοῦ γέρω Τάσου τὸν ἔγγονο· γιὰ τ' αὐτὸν ἐφύλαξε τὴν ὠμορφιά της περιωρισμένη, σὰν τὸ φιλάργυρο τὸ χρυσάφι του. Ἂν ἔρριχνε καμμιὰ φορὰ τὴ ματιά της σπαθὶ μέσ' 'ς τὰ παλληκάρια δὲν τὸ ἔκανε παρὰ γιὰ νὰ βρῇ ἐκεῖνον. Καὶ σὰν τὸν εὕρισκε, ἔβλεπες τὰ χαμογέλοια καὶ τῆς λιγεμένες ματιὲς βροχὴ ἀπάνου του... Κακόμοιρα νειάτα ἄδικα ποῦ χανῶστε!..

Μὰ νὰ σοῦ 'πῶ τὴν ἀλήθεια τ' ἄξιζε καὶ τοῦ Φλώρου ἡ τόση ἀγάπη. Ἕνα δενδρὶ ἐκεῖ ἀπάνου 'ς τὸν καιρό του, ἕνας λεβέντης ὡς ἐκεῖ–σωστὸ στηλιάρι πουρναρίσο! 'ς τὴ δύναμι 'μπορῶ νὰ σοῦ 'πῶ ὅτι ἔφθανε τὸν ἀντρειωμένο ποὺ λὲν

πῶς ἐξερρίζωσε τὸ Βελούχοβο πέρα, 'ς τοῦ Μαλανδρίνου τὸν κάμπο· καὶ 'ς τὴ λευθεράδα τὸν 'Αντρίτσο, τὸν ξακουσμένο κλέφτη τῆς Λειβαδιᾶς. Τῆς γιορτάδες, σὰν ἄλαζε κ' ἐκρέμαγε ἀπάνου τ' ἀσήμια τοῦ παπποῦ του, δὲν τὸν ἔφθανε ἄγγελος γραμμένος. Γιὰ τ' αὐτὸ ὅλοι 'ς τὸ χωριὸ ὅσοι ἤξεραν τὴν ἀγάπη τους, ἔλεγαν πῶς ἡ 'Αγαθὴ κι' ὁ Φλῶρος ἐγεννήθηκαν μόν' καὶ μοναχὰ γιὰ νὰ γενοῦν ζευγάρι. Καὶ τ' ἄλλα παλληκάρια, ἂν κ' ἐζήλευαν γιὰ τὴν τύχη αὐτὴ τοῦ Φλώρου, μὰ μέσα τους τὤλεγαν ἄθελα πῶς τ' ἄξιζε τέτοια λυγερή.

Ὤχ, κόσμε ψεύτη καὶ Χάρε κλέφτη!.. Ἐγὼ τὸ λέω καὶ θὰ τὸ λέω ὡς ποὺ νὰ πεθάνω, πῶς ἡ ζωή μας κ' ἡ τύχη μας ἀπὸ μιὰ τρίχα κρέμεται. Ἀκοὺς ἀδερφέ, γιὰ ἕνα καὶ μοναχὸ χαιρέτισμα νὰ χαλάσουν τόσω χρονῶν ἀγάπη!.. Ἀκοὺς νὰ μὴ συλλογισθοῦν τὰ ντέρτια τους, τὰ δάκρυα καὶ τοὺς καϋμοὺς ποὺ 'τράβαγαν ἐφτὰ χρόνια τόρα!..

Ἦταν θυμᾶμαι ὄχι παραπάνω ὄχι παρακάτω τέτοια ἐποχή, τὸ Μάϊ. Ἡ 'Αγαθὴ ἦταν φτωχούλα—καθὼς ἤμαστε δὰ ὅλοι ἐδῶ—κ' ἐσύναζε βίκο μ' ἄλλους ἀργάτες 'ςτὸ χωράφι τοῦ γέρω Ζωϊτοῦ, ποὺ εἶνε 'δῶθεν ἀπὸ τὸ καλδερίμι. Μεσ' 'ςτὸ μεσημέρι νά σου καὶ διαβαίνει ἐκεῖθεν ὁ Φλῶρος, ἐρχάμενος κάτω ἀπ' τὰ ληοστάσια.

— Γειά σας—'γειά σου!

Ὅλοι οἱ ἀργάτες ἔδωκαν ἀπόκρισι 'ςτὸ χαιρέτισμα τοῦ Φλώρου. Μονάχα ἡ 'Αγαθή, θὲς ἀπὸ 'ντροπὴ θὲς ἀπ' ἄλλο τίποτε, δὲν ἀπάντησε παρὰ κατακόκκινη, σὰν τὸ ρουμπίνι, ἔμενε γονατιστή, συνάζοντας τὸ βίκο.

Μὰ ὁ Φλῶρος, ποὺ γιὰ τ' αὐτὴ μονάχα ἐδιάβηκ' ἐκεῖθε, γιὰ ν' ἀκούσῃ ἕνα γλυκὸ λόγο ἀπ' τὸ στόμα της, ἔννοιωσεν ἕνα τράνταγμα βαρὺ μέσ' 'ςτὴν καρδιὰ κ' ἐκιτρίνισεν 'σὰν τὸ φλωρί.

— Δὲ μᾶς μιλᾶς, ὀρὲ 'Αγαθή· τῆς εἶπε, μὲ μισοκομμένη φωνή.

— Δὲν πῆρα χαμπάρι; δόλιε νὰ μοῦ συμπαθᾶς· εἶπεν ἡ Λυγερὴ μὲ χαμόγελο.

Μὰ τὸ χαμόγελο ἐκεῖνο ἦταν ἀγιάτρευτη πληγὴ γιὰ τὸ παλληκάρι. Ἐγύρισε, τὴν κύτταξε μὲ μάτια βουρκωμένα, μ' ἕνα τρεμούλιαμα παράξενο 'ςτὰ χείλη κ' ἔφυγε μουρμουρίζοντας πίσ' ἀπὸ τὰ δόντια του... Ἔπειτ' ἀπὸ λίγες 'μέρες ἀκούστηκε 'ςτὸ Χρισσὸ πῶς ὁ Φλῶρος ἀρρεβωνιάστηκε 'ςτὸ Σερνικάκι, τὸ ἀντικρινὸ μας τὸ χωριό.

Ἆ! δὲ θὲς ἄλλο χειρώτερο ἀπὸ τὸ θυμό! φοβερώτερο θεριὸ ἀπ' αὐτὸν δὲν 'μπορεῖς νὰ βρῇς 'ς τὸν ἄνθρωπο! Σκάφτει μέσα τὴν ψυχή σου, σὰν τὸ σαράκι τὰ σάπια πατερὰ κ' ἐσὺ τὸν βαστᾷς· φωτιὰ νὰ βρῇς 'μπροστά σου πέφτεις σὰν στραβός, ποτάμι ν' ἀπαντήσῃς πνίγεσαι ἀλύπητα; ἀπὸ πεῖσμα μονάχα, ἀπὸ τὴν ἰδέα νὰ χαθῇς ἐσὺ γιὰ νὰ κάμῃς τοὺς ἄλλους νὰ λυπηθοῦν. Ἔτσι τὤκαμε τόρα κι' ὁ Φλῶρος. Καὶ σὰν νὰ φοβούνταν θαρρεῖς μήπως καὶ μετανοιώσῃ ἀργότερα, ἅμα 'βγῆκεν ὁ Μάϊς ἔκαμε καὶ τὰ στέφανα. Μὰ τὴν ὥρα ποὺ γλεντοῦσεν αὐτὸς 'ς τοῦ γάμου τὸ τραπέζι, ποιὸς νὰ τὤλεγε πῶς ἡ 'Αγαθή, ἡ πρώτη του ἀγάπη, ἐπαράδινε 'ςτὸ Χάρο τὸ κορμί της...

Κακόμοιρο κορίτσι! 'ς τσ' ἀγάπης τῆς λαβωματιὲς βοτάνια δὲ χωροῦνε. Τὸ ὤνοιωθε αὐτ' μέσα 'ςτὴν καρδιά της, ἡ ἄραχλη. Καὶ τὴν ἴδια νύχτα, σὲ μιὰ ἀνδρίκια φλοκάτα τηλιγμένη, ἔφυγε, σὰν κλέφτης, ἀπ' τοῦ πατέρα της τὸ σπίτι, ἐπῆγε ἴσα 'κεῖ 'ςτὸ βράχο καὶ βάνοντας τὴ φλοκάτα 'μπρὸς 'ςτὰ μάτια της, νὰ μὴ βλέπει τὸν γκρεμό, ἐρρίχθηκε κάτω...

Τὴν ἄλλη 'μέρα, οἱ Χρυσσαΐτες ποὺ 'δούλευαν 'ςτὸ ληοστάσι, εὑρῆκαν κατακομμένο, τὸ δόλιο τὸ κορμί της. Κακόμοιρα νειάτα, ἄδικα ποὺ χανῶστε!..

Γ'.

Εἴχομεν φθάσει εἰς τὰς πρώτας οἰκίας τοῦ Χρισσοῦ ὅτε ὁ ὁδηγός μου ἐπεράτωσε τὴν διήγησίν του. Ὁ ἥλιος ἔδυεν ἤδη ὄπισθεν τῶν ὀρέων τῆς Δωρίδος.

Τὰ πυκνὰ τῶν ἐλαιοδένδρων φυλλώματα ἡπλοῦντο εἰς μαύρην σκιὰν ἐπὶ τῆς πεδιάδος, τὰ νερὰ τοῦ Κρισσαίου κόλπου ἀπέστιλβον ἔτι μεταξὺ τῶν νησιδίων, ὑπὸ μαρμαρώδη σιγὴν ἀποκρύπτοντα τοῦ 'Ωρίφα, τοῦ Βυζαντινοῦ ναυάρχου τὸν θρίαμβον καὶ τὰ μύρια ναυάγια τῶν Μωαμεθανῶν πειρατῶν· τὸ Γαλαξείδιον πέραν ἐν τῷ μυχῷ ἥναπτε τοὺς λύχνους του, ἐνῷ αἱ οἰκίαι τοῦ Χρισσοῦ ἐφαίνοντο ἔτι ροδόχροες ἐκ τοῦ ἑσπερινοῦ λυκόφωτος καὶ ηὐγάζετο ἐν μεγαλοπρεπείᾳ ὁ ὑπερκείμενος βράχος τῶν Δελφῶν καὶ διεγράφετο εἰς τὸ βάθος ἐν γαλανῷ ὁρίζοντι ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς 'Αραχώβης καὶ κάτω, ἐν τῇ φάραγγι, ἔτρεχεν ὑπὸ σκιὰν ὁ Πλειστός. Ἡ διήγησις τοῦ ὁδηγοῦ ἐξηλείφθη εὐθὺς ἐκ τῆς μνήμης μου πρὸ τῆς ρωμαλέας πέριξ εἰκόνος, πρὸ τῆς θέας μαύρης τινὸς σχισμάδος εἰς τὸ βάθος τῆς φάραγγος, τοῦ σπηλαίου τῆς 'Ιερουσαλείμ, ὅπου ἐγνώριζον ὅτι ἐξεψύχησεν ἐκ τῶν μυρίων πληγῶν καταπονηθεὶς ὁ Βλαχαρμάτας Βέργος, ὁ ἐξακουστὸς κλέφτης τοῦ Μαυρολιθάρου. Ὁ σκοπὸς ὅστις μ' ἐπλάνα ἐκεῖ, αἱ διηγήσεις τὰς ὁποίας καθ' ἡμέραν ἤκουον, ὁ λαὸς αὐτὸς μὲ τὸν ὁποῖον ἀνετρεφόμην, εἶχον ἀφαιρέσει ἀπ' ἐμοῦ παντὸς ἄλλου αἰσθήματος τὴν ἐντύπωσιν. Τὰ ρωμαλέα σώματα, τοὺς γενναίους χαρακτῆρας, τὰς γρανιτώδεις ψυχὰς ὅσας ἀδιακόπως ὀνειροπολῶ, εὕρισκον ἐκεῖ ζωντανὰς εἰς τὴν μνήμην τῶν γερόντων,

εἰς τὰ παραστήματα τῶν παλληκαρίων παντὸς χωρίου, εἰς τὰς τραχείας καὶ ἀποτόμους ὄψεις τῶν βουνῶν, εἰς τὴν βιαιότητα τῶν πνεόντων ἀνέμων, ὥστε τὸ λεπτεπίλεπτον αἴσθημα, τὸ ὠθήσαν εἰς αὐτοθυσίαν τὴν Ἀγαθὴν δὲν συνεχίνει καθ' ὅλου τὴν ψυχήν μου ὅπως ὁ ἀρεσκόμενος εἰς τὸν βρόμον τοῦ κεραυνοῦ καὶ τὴν μανίαν τῶν στοιχείων ἀδιαφορεῖ καὶ εἰς τὸ περιπαθέστερον αὔλημα.

Ἤδη ὅμως, ὁσάκις ἀναπολήσω εἰς τὴν μνήμην μου τὴν θλιβερὰν ἐκείνην ἱστορίαν καὶ ἀναπαραστήσω διὰ τῆς φαντασίας ἐνώπιόν μου τὸ χαῖνον βάραθρον οἷον τὸ εἶδα τὴν ἑπομένην ἡμέραν μὲ τὰς κατερριμμένας πέτρας του καὶ τὰ ἀφρίζοντα καὶ θορυβοῦντα μεταξὺ αὐτῶν νερὰ τοῦ Πλειστοῦ, ὁμολογῶ ὅτι κατέχομαι ὑπὸ ἀμέτρου συμπαθείας διὰ τὴν ἐφάμιλλον τῆς Σαπφοῦς χωρικήν...

Ανδρεας Καρκαβιτσας

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΕΓΕΙΡΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΑΤΕΙ

Τοῦ συρμοῦ πλέον καντήντησαν νὰ θεωρῶνται αἱ διάφοροι παθήσεις τοῦ νευρικοῦ ἡμῶν συστήματος. Καὶ ὅσοι ἀκόμη οὐδὲν ἔπαθον ἄλλο νόσημα κατὰ τὸν βίον των εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἔχωσι παράπονα κατὰ τῆς ἀδυναμίας τῶν νεύρων καὶ τοῦ ἐγκεφάλου των, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὄχι πλέον φυσιολογικὴν κατάστασιν ἐπιρρίπτουν ὅλας τὰς μικρὰς ἀταξίας καὶ ἀνωμαλίας, τὰς ἐνοχλούσας αὐτοὺς καθ' ἑκάστην.

Ἀλλ' εἰς τοῦτο πταίουν ἴσως ὀλίγον καὶ αὐτοὶ οἱ φυσιοδίφαι καὶ φυσιολόγοι, οἱ ὁποῖοι ἐν ᾧ πρότερον, θωρακούμενοι ὄπισθεν τῆς ἀρχῆς ὅτι τὰ νευρικὰ κέντρα τοῦ ἀνθρώπου εἶνε τὸ μᾶλλον ἀνεξιχνίαστον ὄργανον τοῦ σώματος, ἀορίστους μόνον εἶχον ἰδέας καὶ περὶ τῶν ἀσθενειῶν του, ἤδη ἐμβαθύναντες κάπως εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐξέτασιν αὐτοῦ, εὗρον ὅτι μέγα μέρος τῶν σοβαρῶν καὶ μᾶλλον δυσιάτων νοσημάτων ἔχουν τὴν ἀρχήν των εἰς μεταβολὰς τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Οὔτε πρέπον οὔτε δίκαιον εἶνε νὰ δείξωμεν ἰδῶ, εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας», τὰς προόδους, ὅσας ἐπετέλεσαν αἱ γνώσεις ἡμῶν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου· ἀρκεῖ μόνον νὰ τοῖς εἴπωμεν, ὅτι διὰ νὰ ἐννοήσωσιν αὐτὰς προαπαιτοῦνται γνώσεις περὶ τῆς ἰατρικῆς οὐκ ὀλίγαι, τὰς ὁποίας μόνον διὰ τῆς σπουδῆς τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἠμποροῦν ν' ἀποκτήσουν.

Ἐν εἴδει ὅμως ἐπεξηγήσεως τῶν κατωτέρω σημειώσεων προτάσσομεν τὰς ἑξῆς γραμμάς.

Ἐὰν ἐπὶ στιγμὴν φαντασθῶμεν τὸ σῶμα ἡμῶν ὡς κύκλον, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ κύκλος οὗτος ἔχει καὶ κέντρον καὶ ἀκτῖνας. Τὸ κέντρον λοιπὸν αὐτοῦ εἶνε ὁ ἐγκέφαλος μετὰ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἀκτῖνες δὲ τὰ νεῦρα. Ὁ ἐγκέφαλος μετὰ τῆς παρεγκεφαλίδος καὶ τοῦ προμήκους μυελοῦ πληροῖ τὸ κρανίον μας καὶ εἶνε ἕδρα τῶν τελειοτέρων λειτουργιῶν τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ, ὁ δὲ προμήκης μυελὸς διήκει ἀπὸ τοῦ τραχήλου μέχρι τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ, δι' ὅλης τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ κατὰ μῆκος αὐτοῦ ὑπάρχουν διεσπαρμέναι αἱ ἀφετηρίαι, ὅθεν κινούμενα τὰ οἰκεῖα νεῦρα ἐπιτελοῦσιν ἄλλας λειτουργίας, γινομένας ἄνευ τῆς ἡμετέρας βουλήσεως καὶ κατ' ἀνάγκην.

Ὅσον ἀνώτεραι καὶ σπουδαιότεραι εἶνε αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἄλλο τόσον σημαντικωτέρα εἶνε καὶ ἡ ἐργασία τῶν ἐξ αὐτοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν ὁρμωμένων νεύρων, διότι τὰ μὲν ἔχουν ἐντολήν τινα ἰδιαιτέραν, νὰ μεσολαβοῦν δηλαδὴ εἰς τὴν ὅρασιν, τὴν ἀκοήν, τὴν ὄσφρησιν καὶ τὴν γεῦσιν, ἄλλα δὲ εἰς τὴν μάσσησιν, εἰς τὴν κίνησιν τῶν ὀφθαλμῶν, εἰς τὴν ἀναπνοήν, εἰς τὴν κίνησιν τῆς καρδίας, τοῦ λάρυγγος κτλ. καὶ τέλος τὸ σύστημα τοῦ συμπαθητικοῦ λεγομένου νεύρου διαρρυθμίζει τὰς λειτουργίας τῶν πεπτικῶν καὶ τῶν ἀδενοειδῶν ὀργάνων τοῦ σώματός μας.

Αἱ πραγματικαὶ ἀσθένειαι, δηλαδὴ αἱ παθήσεις ἐκεῖναι τοῦ νευρικοῦ μας συστήματος, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ ἀνατομικήν τινα ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολὴν εἴτε ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου, εἴτε ἐντὸς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, εἴτε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ οὐσίᾳ τῶν κινητικῶν καὶ αἰσθητικῶς νεύρων, εἶνε σχετικῶς εὐάριθμοι, ἡ δὲ διάγνωσις αὐτῶν καὶ ἡ θεραπεία εἶνε ἀποκλειστικὸν ἔργον τοῦ ἰατροῦ.

Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλα νοσήματα, καὶ ὄχι εὐάριθμα, ὡς ἡ ἐπιληψία, ἡ καταληψία, ὁ τέτανος, ἡ χορεία κτλ., κατὰ τὰ ὁποῖα οὐδεμία εὑρίσκεται παθολογικὴ· ἀλλοίωσις εἰς τὴν κατάστασιν τῶν νεύρων, καὶ ἐν τούτοις οἱ πάσχοντες ὑποφέρουν δεινῶς καὶ κινδυνεύουν. Ἐκτὸς αὐτῶν ὑπάρχει προσέτι καὶ ἄλλη μία πάθησις, ἡ ὁποία ἔχει ἀπειραρίθμους φάσεις καὶ τῆς ὁποίας ἡ φύσις δὲν ἐξηρευνήθη ἀκόμη.

Ἡ πάθησις αὐτὴ εἶνε ὁ λεγόμενος ὑστερισμός, συνηθέστατος εἰς τὰς γυναῖκας, οὐχὶ σπάνιος ὅμως καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας, διαφέρων τῆς γενικῆς νευροπαθείας, τῆς νόσου τοῦ αἰῶνός μας, μόνον κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐντάσεως τῶν διαφόρων καὶ ποικίλων συμπτωμάτων του.

Καὶ ὁλόκληρον ἀκόμη παθολογίαν ἐὰν ἐγράφομεν, πάλιν δύσκολον θὰ ἦτο ν' ἀπαριθμήσωμεν καὶ συστηματικῶς νὰ κατατάξωμεν τὰ διάφορα συμπτώματα καὶ τὰς ἐξωτερικὰς

ἐκδηλώσεις τοῦ ὑστερισμοῦ καὶ τῆς νευροπαθείας.

Εἰς τὰς πλείστας ὅμως περιστάσεις τὸ ἀλάνθαστον σύμπτωμα τῆς τοιαύτης ἀσθενείας εἶνε ἡ ἰσχυρογνωμοσύνη, δι' ἧς οἱ ἀσθενεῖς θέλουσι καὶ καλὰ νὰ πείσωσι τοὺς οἰκείους των ὅτι πραγματικῶς πάσχουν, ἐν ᾧ εἶνε ὑγιέστατοι. Τὰ πάντα τοὺς βλάπτουν καὶ ἔχουν ἀπερίγραπτον φόβον πρὸ τῆς κινήσεως. Στεροῦνται θελήσεως καὶ δυσπιστοῦσιν εἰς ὅλους. Πᾶσα περιποίησις, πᾶσα θεραπεία καὶ μέριμνα ἐκ μέρους τῶν περὶ αὐτοὺς τοὺς ἐμβάλλει εἰς περισσοτέραν ἀνησυχίαν ἀντὶ νὰ κατευνάσῃ τὸ πάθος των, καὶ τὰ συμπτώματα ἐκτείνονται ὁσημέραι καὶ πολλαπλασιάζονται.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἀναφέρεται παραλυτικός τις, ὅστις μὴ εὑρὼν θεραπείαν τοῦ πάθους του ἐπὶ πολλὰ ἔτη, προσῆλθε τέλος καὶ πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐθεραπεύθη ὑπ' αὐτοῦ διὰ μιᾶς καὶ μόνης λέξεως. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ θεωρήσωμεν τὸ γεγονὸς τοῦτο ὡς ἀνεξήγητον θαῦμα. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὡς βαθὺς γνώστης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, διέγνω βεβαίως τὸ ἀληθὲς τοῦ παραλυτικοῦ πάθος καὶ χωρὶς νὰ διστάσῃ εἶπεν αὐτῷ ἐπιτακτικῶς: «*Ἔγειραι! ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει!*»

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς θείας ταύτης φράσεως συγκεφαλαιοῦται ὅλη ἡ θεραπεία τοῦ ὑστερισμοῦ καὶ τῆς νευροπαθείας, ἡ θεραπεία δηλαδὴ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, πάσχοντος κυρίως ἔλλειψιν θελήσεως.

Καὶ οἱ σημερινοὶ ἰατροί, ἀφ' οὗ κατὰ σειρὰν μετεχειρίσθησαν ὅλα τὰ φάρμακα, ἀφ' οὗ ἐξήντλησαν ὅλον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντισπασμωδικῶν κττ. μέσων, κατήντησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ καλλίστη τῆς σημερινῆς νευροπαθείας θεραπεία ἔγκειται εἰς τὴν σκληραγωγίαν τοῦ σώματος, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ χαρακτῆρος καὶ εἰς τὴν παγίωσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἰδίᾳ δὲ τῆς βουλήσεως.

Ἡ σκληραγωγία καὶ ἐνίσχυσις τοῦ σώματος ἐπιτυγχάνεται διὰ τακτικῶν ψυχρολουσιῶν, διὰ θαλασσίων λουτρῶν, συνεχῶς γενομένων, διὰ τῆς ἱππασίας, διὰ μακρῶν περιπάτων καὶ σωματικῶν ἀσκήσεων.

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ εὐτυχέστερον ἀνδρόγυνον ἀποτελοῦσιν ἀνὴρ κωφὸς καὶ γυνὴ τυφλή.

—

Ὁ μεγαλείτερος ἔπαινος γυναικὸς εἶνε τὸ νὰ μὴ γίνεται λόγος περὶ αὐτῆς.

—

Τὸ πρῶτον δάκρυ τοῦ ἔρωτος εἶνε ἀδάμας· τὸ δεύτερον εἶνε μαργαρίτης· τὸ τρίτον εἶνε δάκρυ·

—

Ἡ χάρις εἶνε ἡγεμονὶς ἥτις χάνει τὴν δύναμίν της εὐθὺς ἅμα λάβῃ γνῶσιν αὐτῆς.

—

Τὸ μόνον μυστικὸν τὸ ὁποῖον φυλάττουσιν αἱ γυναῖκες εἶνε ἡ ἡλικία των.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ γυναῖκες κατ' οὐδὲν πολλάκις ὑστεροῦσι τῶν ἀνδρῶν, ὡς πρὸς τὴν γενναιότητα καὶ τὴν παράβολον τόλμην. Διὸ συχνάκις βλέπομεν γυναῖκας συνοδευούσας τοὺς ἄνδρας εἰς μακρυνὰ καὶ ἐπικίνδυνα ταξείδια, ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲ τῶν μεγάλων ἀνακαλύψεων οὐκ ὀλίγαι γυναῖκες ἀναφέρονται. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀεροναυτικῇ διέπρεψαν καὶ μάλιστα ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασις δι' ἀεροστάτων παρεῖχε τοὺς μεγίστους τῶν κινδύνων. Πρῶται ἀνελθοῦσαι εἰς ἀερόδρον σφαῖραν ἀναφέρονται ἡ κόμησσα Μονταλαμπέρτ, ἡ κόμησσα δὲ Πόττη καὶ ἡ δεσποινὶς δὲ Λαγὰρδ ἐν συνοδίᾳ τοῦ Στεφάνου Μογκολφιέρου κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Τὸ 1784 δὲ ἡ κ. Θίβλ πρώτη ἀνῆλθε ἐντελῶς μόνη διὰ μογκολφιερείου σφαίρας, ταύτην δ' ἐμιμήθησαν εἶτα αἱ ἀδελφαὶ Σιμονὲν καὶ ἡ Οὐρανία Φλερύ. Πρώτη ἐξ ἐπαγγέλματος ἀεροναύτης γυνὴ ἡ κ. Βλανσάρδ, ἐφονεύθη οἰκτρῶς τὴν 6 Ἰουλίου 1869, καταχαέντος τοῦ ἀεροστάτου αὐτῆς ὑπὸ πυροτεχνήματος κάτωθεν ῥιφθέντος.

Κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν ἡ κ. Ναδὰρ ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Γίγαντος καὶ ἡ Σάρα Βερνάρδ, τῷ 1878. Πλεῖσται ἤδη γυναῖκες ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀεροναυτικὴν ζητοῦσαι συγκινήσεις ἀγνώστους καὶ δυσεφίκτους ἐπὶ τῆς γῆς. Μεταξὺ δὲ τῶν τολμηροτέρων δέον ν' ἀναφέρωμεν τὴν δεσποινίδα Ἀλβετίναν, ἥτις πλειστάκις ἀνῆλθε μόνη ἢ καὶ ἐν συνοδίᾳ εἰς μέγιστα ὕψη. Πᾶσαι αἱ γυναῖκες αὗται ἦσαν γαλλίδες.

Ἰατρός τις ἐν τῇ Ὀρλεάνῃ θέλων νὰ ἴδῃ τὰ ἀποτελέσματα καὶ τὴν δύναμιν τῆς φαντασίας ἔδωκεν εἰς ἑκατὸν ἀσθενεῖς νὰ πίωσιν ποτόν τι ἀνάμηκτον ἐκ ζαχάρεως καὶ ὕδατος. Μετὰ ἓν δὲ τέταρτον ἐπανελθών, λίαν τεταραγμένος, εἶπεν, ὅτι κατὰ λάθος ἔδωκεν ἰσχυρὰν δόσιν ἐμετικοῦ, διὸ καὶ παρήγγειλε νὰ φέρωσι λεκάνην δι' ἕκαστον ἀσθενῆ. Ἐπὶ τῶν ἑκατὸν ἀσθενῶν οἱ ὀγδοήκοντα κατελήφθησαν ὑπὸ ἐμέτου. Τὸ παράδοξον δ' εἶναι, ὅτι μεταξὺ τῶν ὑπολειπομένων εἴκοσι τῶν ἀντισταθέντων εἰς τὸν ἔμετον αἱ πλεῖσται ἦσαν γυναῖκες.

Αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσι τὴν πρώτην ἐν ἐφημερίδι καταχωρηθεῖσαν ἀγγελίαν. Ἡ ἐφημερὶς ἐν ᾗ ἐδημοσιεύθη αὕτη εἶνε ὁ Πολιτικὸς Ἑρμῆς τοῦ Λονδίνου ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 30 Σεπτεμβρίου 1658, πρόκειται δ' ἐν αὐτῇ περὶ τεΐου, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζεται, ὡς οὐσία «ἐξαίρετος ἐπιδοκιμασθεῖσα παρὰ πάντων τῶν ἰατρῶν, καλεῖται δὲ Τάϊον ἢ Τέϊον καὶ πωλεῖται ἐν τῷ καφενείῳ «Εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Σουλτάνας», ἐν Λονδίνῳ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1788.

Ἀριθ. 671 — Λεπτὰ εἰκοσιπέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 6 Νοεμβρίου 1888

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φυλλάδ. 670).

4

Κίνδυνοι τῶν ἀρχαιοτήτων κατὰ τὴν μεταφορὰν εἰς Ἀγγλίαν. — Ναυάγιον τοῦ πλοίου Μέντορος, 1802 — Χρονογράφος Κυθήριος. — Κατάθεσις τοῦ πλοιάρχου τοῦ Μέντορος — Γουλιέλμος Λήκ. — Ἐμμανουὴλ Καλούτσης ὑποπρόξ. τῆς Μεγ. Βρεταννίας. Ἐγκύκλιος εἰς τοὺς προεστῶτας Κυθήρων περὶ τοῦ ναυαγίου.— Ἐνέργεια Ἅμιλτων πρὸς διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων.— Ἀποστολὴ ἐξ Ἀθηνῶν ταχυδρόμου διὰ ξηρᾶς εἰς Κωνσταν)λιν εἰς Ἔλγιν ἵνα ἀναγγείλῃ τὸ ναυάγιον.—Ἐπιστολὴ Δημ. Γρηγοράκη ἐκ Μάνης.—Φροντίδες Ἔλγιν ἐκ Κωνστ)λεως περὶ τοῦ πλοίου.—Συμβόλαια μετὰ δυτῶν Καλυμνίων.—

Ἡ συλλογὴ τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ Ἔλγιν ἔν τε τῇ καταρτίσει αὐτῆς καὶ τῇ ἀποστολῇ εἰς Ἀγγλίαν διέτρεξε τμηματικῶς διαφόρους κινδύνους, περὶ ὧν θέλομεν ἐν τῇ διηγήσει κάμει μνείαν, σπουδαιότατον ὅμως κίνδυνον ὑπέστη μέρος ταύτης τῇ 5/17 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1802 ἐκ ναυαγίου τοῦ ἰδιοκτήτου πλοίου τοῦ Ἔλγιν, τοῦ Μέντορος, μεταφέροντος φορτίον ἀρχαιοτήτων εἰς Μάλταν. Περὶ τοῦ συμβάντος τούτου καὶ περὶ τῶν φροντίδων τοῦ Ἔλγιν καὶ τῶν καταποντισθεισῶν ἀρχαιοτήτων ἔχομεν πολλὰς εἰδήσεις ἐκ διασωθέντων ἐγγράφων, ἐπιστολῶν καὶ συμβολαίων ἐν τῇ οἰκογενείᾳ Καλούτση ἐν Κυθήροις.

Τὸ πλοῖον ὁ Μέντωρ μετὰ τὴν φόρτωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἐν Πειραιεῖ ἀπέπλευσε διὰ Μάλταν τῇ 3/15 Σεπτεμβρίου 1802, ἀλλὰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας καταληφθὲν κατὰ τὸν διάπλουν ὑπὸ τρικυμίας ἐναυάγησεν ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Αὐλέμονος τῶν Κυθήρων [1]). Τὰ περὶ τοῦ ναυαγίου χρονογράφος Κυθήριος, ὁ Γρηγόριος ἱερεὺς Λογοθέτης, ἐκθέτει ὡς ἑξῆς «1802 Σεπτεμβρίου 5 ἕνα καράβι Ἐγγλέζικο ἐρχόμενο ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἀράξῃ εἰς τὸν Αὐλέμονα ἦταν φορτομένο μὲ ἀξιόλογα μαρμάρινα ἀγάλματα διάφορα, βαλμένα εἰς κασέλαις· καὶ ἐπειδὴ ἐκοιμῶντο οἱ ἄνθρωποι ἐκτύπησε εἰς μίαν ξέραν καὶ ἔσπασε, τὰ δὲ μάρμαρα μὲ τὴς κασέλαις ἐπῆγαν ὅλα εἰς τὸ βάθος τῆς θαλάσσης· μόνον οἱ ἄνθρωποι ἐγλύτωσαν γυμνοί. Ἦτον ὁ κύριος τῶν μαρμάρων ὁ σεκρετάριος τοῦ μπαΐλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν ὁποῖον ἐδέχθη καὶ ἐπεριποιήθη ὁ κύριος Ἐμμανουὴλ Καλούτσης. Ἔστειλε ὁ Μιλόρδος καὶ ἦλθαν βουτυκτάδες καὶ τοῦ εὔγαλαν μερικαὶς κασέλαις, καὶ ἔδινε εἰς κάθε κασέλα 500 γρόσια· ἕως 40,000 γρόσια τοὺς ἔδιδε νὰ τοῦ τὰ εὐγάλουν ὅλα. Εἶχε καὶ ἕνα Σκλαβούνικο καράβι πλερωτικὸ διὰ νὰ φυλάττῃ τὰ μάρμαρα, καὶ χώρια ἄλλα καΐκια καὶ φελοῦκες.—Ἐκεῖ πηγαινάμενος ἕνας χωρικὸς ἀπὸ τὰ Ἀλοϊζιάνικα [1]) διὰ νὰ πάρῃ ἕνα βαρέλι τὴν νύκτα, τὸν ἐσκότωσαν οἱ Σκλαβοῦνοι.—Ἐπῆγε δὲ εἰς τὴν Μάλτα διὰ νὰ φέρῃ καράβι μὲ ἐργαλεῖα διὰ νὰ εὐγάλῃ καὶ τὰ ἐπίλοιπα μάρμαρα.—Ἦλθεν ὁ ἴδιος μπαΐλος ἐδῶ, ἔπειτα ἐπῆγε διὰ τὴν Μάλτα. Ἔκαμε μεγάλας εὐχαριστήσεις τοῦ Καλούτση πῶς ἐπεριποιήθη τὸν σεκρετάριόν του, χαρίζοντάς του, χαρίσματα ἀξιόλογα.»

Ἡ εἰρημένη σημείωσις ἀναγράφει γεγονότα διαφόρων χρόνων, οἷον τὸ τοῦ ναυαγίου καὶ τὴν πολὺ ὕστερον γενομένην ἐξαγωγὴν τῶν κιβωτίων, τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἔλγιν εἰς Κύθηρα κτλ. Σφάλλεται ὅμως ὁ χρονογράφος μνημονεύων ὅτι τὸ ναυάγιον ἐπῆλθε, διότι οἱ τοῦ πληρώματος ἄνδρες ἐκοιμῶντο.

Περὶ τοῦ ναυαγίου τούτου ἔχομεν ἔκθεσιν ἀκριβῆ αὐτὴν ταύτην τὴν κατάθεσιν τοῦ πλοιάρχου τοῦ πλοίου ἐνώπιον τοῦ ὑποπροξένου τῆς Μεγ. Βρεταννίας ἐν Κυθήροις Ἐμμανουὴλ Καλούτση, γραφεῖσαν ἰταλιστί, ἧς παραθέτομεν ἐνταῦθα μετάφρασιν.

Τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1802 ἐν Κυθήροις

Ἐν τῷ ὅρμῳ Αὐλέμονος.

«Ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ἡμῶν Ἐμμανουὴλ Καλούτση, ὑποπροξένου τῆς Αὐτοῦ Βρεταννι-

1) Ὁ κόλπος οὗτος κεῖται εἰς τὸ ΜΑ τῆς νήσου, οὕτω καλούμενος ἐξ ὁμωνύμου αὐτόθι χωρίου.

1) Χωρίον Κυθήρων.

κῆς Μεγαλειότητος ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ὁ κύριος Γουλιέλμος Ἔγλεν τοῦ ποτὲ Ἰακώβου ἐκ Wigton τοῦ βασιλείου τῆς Σκωτίας, πλοίαρχος τοῦ πλοίου τοῦ ὀνομαζομένου *Μέντωρ*, ἀνήκοντος εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Α. Ἐ. τοῦ λόρδου Ἔλγιν, πρέσβεως ἐκτάκτου καὶ πληρεξουσίου ὑπουργοῦ τῆς Αὐτοῦ Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος παρὰ τῇ Γ. Πύλῃ, καὶ φέροντος σημαίαν ἐπίσης τῆς Αὐτοῦ Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος, ὅστις ἐκ καθήκοντος καὶ πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης εὐθύνης ἐξέθηκε τὰ ἑπόμενα

«Πρὸ ἑνὸς περίπου μηνὸς ἔλαβον ἐντολὴν παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος, τοῦ ῥηθέντος πρεσβευτοῦ νὰ μεταβῶ ἐκ Σμύρνης εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ πλοίου μου, φέροντος πλήρωμα δώδεκα ἀτόμων, συμπεριλαμβανομένων ἐμοῦ, τοῦ γραμματέως μου καὶ τοῦ πλοηγοῦ, πάντων κατονομαζομένων ἐν τῷ προσαγομένῳ παρ' ἐμοῦ καταλόγῳ, ὅπως φορτώσω κιβώτια τινα πλήρη ἀρχαίων μαρμάρων, ἅτινα ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἶχε συναγάγει, ἐφωδιάσθην δὲ παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν δεόντων πιστοποιητικῶν καὶ ἑνὸς φιρμανίου τῆς Πύλης. Φθάσας εἰς τὸν ῥηθέντα λιμένα πρὸ εἴκοσι πέντε ἤδη ἡμερῶν, ἐφόρτωσα δεκαεπτὰ κιβώτια πλήρη μαρμάρων, παραδοθέντα μοι παρὰ τοῦ κυρίου Ζαμπατίτσα Λουζιέρη, καλλιτέχνου, διευθύνοντος τὴν παραγγελίαν τοῦ κυρίου πρέσβεως· παρέλαβον δὲ καὶ ὡς ἐπιβάτας τὸν ἐκλαμπρότατον κύριον Γουλιέλμον Ἅμιλτων τοῦ Ἀντωνίου ἐκ Λονδίνου, ἰδιαίτερον γραμματέα τῆς Α. Ε. τοῦ ῥηθέντος πρέσβεως, τὸν κύριον Γουλιέλμον Λὴκ τοῦ Ἰωάννου ἐκ Λονδίνου, λοχαγὸν τοῦ πυροβολικοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Αὐτοῦ Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος, τὸν κύριον Ἰωάννην Σκουάϊρ τοῦ Ἰωάννου ἐκ Λονδίνου, ὑπολοχαγὸν τοῦ μηχανικοῦ ἐν τῇ αὐτῇ ὑπηρεσίᾳ μετὰ τριῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦ ναύτου Ρὸς ἐκ Γιβλαρτάρ.. Ἕνεκα τῆς ἐπιβιβάσεως τῶν μαρμάρων δὲν ἀνεχώρησα ἐκεῖθεν εἰμὴ τὴν 15 τρέχοντος μηνός, διευθυνόμενος εἰς Μάλταν, καθ' ἃς εἶχον ὁδηγίας. Οὐριοδρομοῦντες δὲ ἐφθάσαμεν μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου τὴν 16 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὥραν 6 μ.μ. Αὐτόθι εὕρομεν σφοδρὸν δυτικὸν ἄνεμον δι' ὅλης τῆς νυκτὸς πνεύσαντα, μεταβληθέντα δὲ περὶ τὴν πρωΐαν εἰς ΔΒΔ· πλαγιοπορούντες δὲ ἀπεμακρύνθημεν περὶ τὰ τεσσαράκοντα μίλια ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Ταινάρου. Ἀλλ' ἀνακαλύψας ὅτι εἰς τὸ πλοῖον εἰσέρρεε πολὺ ὕδωρ ἐκ τοῦ μέρους τῆς πρώρας, ἐμποδιζόμενον νὰ καταπέσῃ εἰς τὸ κύτος ἕνεκα τοῦ ἕρματος, ἠναγκάσθην νὰ τηρῶ διαρκῶς ἐνησχολημένους περὶ τὴν ἐξαγωγὴν αὐτοῦ δύο ἄνδρας τοῦ πληρώματος Ἕνεκα τῆς αἰτίας ταύτης καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐσφοδρύνθη ὁ ῥηθεὶς ΔΒΔ ἄνεμος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου τῆς χθεσινῆς ἡμέρας, ἀπεφάσισα ἐξ ἀνάγκης νὰ διατάξω νὰ ὀπισθοδρομήσῃ τὸ πλοῖον ὅπως προσπαθήσωμεν νὰ προσορμισθῶμεν εἴς τινα λιμένα τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου, ἐλπίζων ὅτι ὁ πλοηγός μου, ὀνομαζόμενος Μανώλης Μάλης τοῦ Κωνσταντίνου ἐκ Μήλου, ἦτο εἰδήμων αὐτῶν. Ἀλλὰ μὴ ἔχοντος οὐδ' αὐτοῦ οὐδ' ἐμοῦ γνῶσιν τῶν ἐν λόγῳ λιμένων, καταστάντος δὲ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ἀνέμου ὑπερβολικῶς θυελλώδους, ἀπεφασίσθη, καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ πλοηγοῦ, νὰ διευθυνθῶμεν εἰς Κύθηρα. Μὲ θάλασσαν τεταραγμένην καὶ ἄνεμον τρικυμιώδη ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἀκτὴν ταύτην τοῦ Αὐλέμονος χθὲς τὴν δευτέραν ὥραν μ. μ. καὶ αὐτόθι ἐρρίψαμεν δύο ἀγκύρας, ἀλλὰ τούτων μὴ προσαρμοσθεισῶν κατὰ δυστυχίαν ἐκόψαμεν τὰ παλαμάρια καὶ συνεστείλαμεν δεόντως τὰ ἱστία, διὰ νὰ ἐκτελέσωμεν στροφήν. Κατὰ τὴν στροφὴν ὅμως τὸ πλοῖον προσέκρουσε βιαίως διὰ τῆς πρώρας ἐπὶ τῶν βράχων τῆς ἄκρας τῆς κειμένης πρὸς τὸ ΝΝΔ καὶ ἐβυθίσθη, ὡς ἐκ θαύματος δὲ ἠδυνήθημεν νὰ πηδήσωμεν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ νὰ σωθῶμεν, ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἐξ ἡμῶν ἐπληγώθημεν ἐλαφρῶς ἐκ τῶν προεξοχῶν τῶν βράχων.

Κατὰ καλὴν τύχην εὑρίσκετο ἠγκυροβολημένον ἐν τῷ αὐτῷ ὅρμῳ τοῦ Αὐλέμονος τὸ ὑπὸ σημαίαν Αὐστριακὴν πλοῖον τοῦ πλοιάρχου Ἰωάννου Κόμητος Βισκούκια, καὶ εὕρομεν πάντες καταφύγιον εἰς αὐτό· χάρις δὲ εἰς τὴν εὐγένειαν τοῦ ῥηθέντος κυρίου πλοιάρχου ἐτύχομεν ἐγκαρδίου περιποιήσεως, καὶ φιλοξενίας· ἐδόθησαν δὲ ἡμῖν καὶ ἱμάτια ἵνα ἐνδυθῶμεν. Ὅτε ἀπεβιβάσθημεν εἰς τὴν ξηρὰν οὐδὲν ἀντικείμενον ἐπροφθάσαμεν νὰ διασώσωμεν καὶ νὰ παραλάβωμεν μεθ' ἡμῶν, οὐδὲ τὰς πιστοποιήσεις καὶ τὰ ἡμερολόγιά μου καὶ μίαν ὑγειονομικὴν πιστοποίησιν χορηγηθεῖσαν παρὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις προξενικοῦ πράκτορος τῆς Μ. Βρεταννίας, σημειοῦσαν τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. Μέχρι τοῦδε οὐδὲν ἄλλο διεσώσαμεν εἰμὴ κώπας τινὰς τῆς λέμβου καὶ τινα ἱστία. Τὰ λοιπὰ ὅμως εἶνε λίαν δύσκολον νὰ διασωθῶσιν· ἐλπίζω ἐν τούτοις νὰ διασώσω μίαν τῶν ἀγκυρῶν, ἧς ὑπάρχει τὸ σημεῖον, πιθανὸν δὲ νὰ διασωθῇ καὶ ἡ ἑτέρα ἄγκυρα, ἡ μὴ ἔχουσα σημεῖον.

Ἐκθέσας τὸ ἐπισυμβάν μοι τοῦτο ἀτύχημα παρακαλῶ ὅπως συνταχθῇ ὅσον τάχιον ἡ δέουσα ἔκθεσις καὶ μοὶ δοθῇ κεκυρωμένον ἀντίγραφον, ὅπως μοὶ χρησιμεύσῃ ὅπου δεῖ, πρὸς δὲ ὅπως μοὶ χορηγήσητε τὰ παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὁριζόμενα πρὸς ἡμερησίαν διατροφὴν ἐμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀποτελούντων τὸ πλήρωμά μου ἕνδεκα ἀνδρῶν, ἕως ὅτου τύχῃ ἡ κατάλληλος εὐκαιρία πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τῆς νήσου

ταύτης, ἐπειδὴ οὔτε ἔχω, οὔτε δύναμαι ν' ἀνεύρω ἕτερα μέσα συντηρήσεως.

Ἐρώτ.—Παρεκτὸς τῆς ζητηθείσης συνδρομῆς, ἔχετε ἀνάγκην ἄλλης τινός; θέλετε νὰ ἐπιχειρήσωμεν διὰ καταλλήλων ἀνθρώπων τὴν διάσωσιν τοῦ βυθισθέντος πλοίου; Εἶμαι ἕτοιμος νὰ βοηθήσω ὑμᾶς μὲ πάντα ζῆλον καὶ ἐνδιαφέρον εἰς οἰανδήποτε χρείαν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσέδραμον, εὐθὺς ὡς ἔμαθον τὸ συμβὰν δυστύχημα.

Ἀπάντ.—Κύριε, πολὺ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς γενναίας ὑμῶν προσφοράς, προερχομένας ἐκ ζήλου πρὸς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἃς καὶ προφορικῶς μοὶ ἀπετείνατε ἀμέσως ὅτε ἐσπεύσατε εἰς βοήθειάν μας, καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνετε, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ἄλλου τινός, εἰμὴ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον σᾶς ἐζήτησα.

Ἐρώτ.—Τίνες δύνανται νὰ ἐπιβεβαιώσωσιν ὅσα κατεθέσατε;

Ἀπάντ.—Ἅπαν τὸ διασωθέν μου πλήρωμα δύναται νὰ τὰ ἐπιβεβαιώσῃ, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ ἐκλαμπρότατος κύριος γραμματεὺς Γουλιέλμος Ἅμιλτων, ὁ γραμματεύς μου Πέτρος Μακφέρλαν καὶ ὁ πλοηγός μου Μανώλης Μάλης δύνανται νὰ ἐπικυρώσωσι τὴν ἀλήθειαν τῶν ὅσων πιστῶς ἐξέθηκα καὶ διηγήθην.

Πρὸς πίστωσιν, ὠρκίσθη καὶ ὑπέγραψε, δηλώσας ὅτι εἶνε ἐτῶν 42.

(Ὑπ.) Γ. Ἔγλεν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Μεταβὰς ἐπὶ τοῦ αὐστριακοῦ πλοίου τοῦ διοικουμένου παρὰ τοῦ κυρίου πλοιάρχου Ἰωάννου κόμητος Βισκούκια, ἔνθα εὑρίσκετο ὁ ἐκλαμπρότατος κύριος Γουλιέλμος Ἅμιλτων τοῦ Ἀντωνίου, ἐκ Λονδίνου, ἰδιαίτερος γραμματεὺς τῆς Α. Ε. τοῦ Λόρδου Ἐλγίνου, ἐκτάκτου πρέσβεως καὶ πληρεξουσίου Ὑπουργοῦ τῆς Α. Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, ἐξήτασα αὐτὸν καταλλήλως ὡς ἕπεται.

Ἀνεγνώσθη αὐτῷ ἡ προηγουμένη κατάθεσις τοῦ ῥηθέντος πλοιάρχου Ἔγλεν, ἣν καλῶς ἠκροάσθη.

Ἐρωτηθεὶς ἀπήντησεν «Ἡ ἔκθεσις, ἣν μοὶ ἀνεγνώσατε, περιέχει πᾶσαν τὰ ἀλήθειαν καὶ ὀφείλω νὰ τὴν ἐπικυρώσω κατὰ πάντα, ἀφοῦ κατὰ δυστυχίαν οὕτω συνέβη τὸ πρᾶγμα.

Ἐρώτ. Γινώσκετε ἢ θέλετε νὰ προσθέσητε ἄλλο τι;

Ἀπάντ. οὐδὲν ἄλλο, διότι τὰ πάντα μετ' ἀκριβείας ἐξέθηκεν ὁ πλοίαρχος.

Πρὸς πίστωσιν ὠρκίσθη καὶ ὑπέγραψε, δηλώσας ὅτι εἶνε ἐτῶν 25.

(Ὑπ) Γουλιέλμος Ἅμιλτων.

Τῇ αὐτῇ

Προσελθὼν ἐνώπιον ἡμῶν ὁ Πέτρος Μακφέρλαν τοῦ Ἰωάννου, ἐκ Λονδίνου, γραμματεὺς ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὀνόματι *Μέντορος* καὶ ἐξητάσθη καταλλήλως ὡς ἕπεται.

Ἀνεγνώσθη αὐτῷ κατὰ λέξιν ἡ κατάθεσις τοῦ πλοιάρχου Ἔγλεν, ἣν μετὰ προσοχῆς ἠκροάσθη. Ἐρωτηθείς, ἀπήντησεν «Ἡ ἔκθεσις, ἣν μοὶ ἀνεγνώσατε, περιέχει πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἐπικυρῶ καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη, οὐδὲν δ' ἕτερον ἔχω νὰ προσθέσω.»

Πρὸς πίστωσιν ὠρκίσθη καὶ ὑπέγραψε, δηλώσας ὅτι εἶνε ἐτῶν 32.

(Ὑπ.) Πέτρος Μακ-Φέρλαν.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ.

Προσελθὼν ἐνώπιον ἡμῶν ὁ Μανώλης Μάλης τοῦ Κωνσταντίνου, ἐκ τῆς νήσου Μήλου, πλοηγὸς ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος βρεταννικοῦ πλοίου ὀνόματι *Μέντορος*, ἐξητάσθη καταλλήλως ὡς ἕπεται.

Ἀνεγνώσθη αὐτῷ ἐπὶ λέξει ἡ ἀνωτέρω ἔκθεσις Γουλιέλμου Ἔγλεν, ἣν καλῶς ἠκροάσθη.

Ἐρωτηθείς, ἀπήντησεν «Ἐπειδὴ ἡ ἀναγνωσθεῖσά μοι ἔκθεσις περιέχει πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν καθ' ὅλα, διὰ τοῦτο πληρέστατα ἐπικυρῶ αὐτήν, οὐδὲν δ' ἕτερον ἔχω νὰ προσθέσω»

Πρὸς πίστωσιν ὠρκίσθη καὶ ὑπέγραψε, δηλώσας ὅτι εἶνε ἐτῶν 26.

(Ὑπ.) Μανόλις Μάλις πιλότος ἀπὸ τὶ Μίλο.

Διὰ ταῦτα

Ἡμεῖς Πρόξενος ἀναπληρωτικὸς τῆς Α. Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος, ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἀποπερατωθείσης τῆς παρούσης περὶ τοῦ ναυαγίου πράξεως, διατάσσομεν νὰ πεμφθῶσι δεόντως ἐπικεκυρωμένα ἀντίγραφα αὐτῆς πρὸς τὸν αἰτοῦντα πλοίαρχον Γουλιέλμον Ἔγλεν, ἵνα χρησιμεύσωσιν αὐτῷ ὅπου δεῖ.

«Ἐμμανουὴλ Καλούτσης Πρόξενος ἀνάπλ.

Ἐκ τῶν ἀναφερομένων προσώπων ὡς ἐπιβατῶν ἐν τῷ πλοίῳ ἕν εἶνε ἄξιον ἰδιαιτέρως νὰ μνημονευθῇ, ὁ Γουλιέλμος Λὴκ ἀρχαιολόγος καὶ περιηγητὴς Ἄγγλος, ὁ πρῶτος γράψας ἀξίαν λόγου καὶ ἐξ αὐτοψίας μετὰ πολυετεῖς περιηγήσεις ἀρχαίαν τῆς Ἑλλάδος γεωγραφίαν, ἥτις ἦτο καὶ εἶνε ἔτι πηγὴ γεωγραφικῶν γνώσεων τῶν μεταγενεστέρως γεωγραφησάντων περὶ Ἑλλάδος, καίτοι μὴ οὖσα ἐστερημένη χασμάτων καὶ παρεξηγήσεων καὶ παραδρομῶν πολλαχοῦ. Ἡ σωτηρία ἐκ τοῦ ναυαγίου τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὑπῆρξεν ἰδίως διὰ τὴν Ἑλλάδα πολύτιμος, διότι αἱ περὶ ταύτης δημοσιευθεῖσαι συγγραφαὶ αὐτοῦ ὑπερέβαινον κατὰ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν

ἀκρίβειαν πάσας τὰς προδημοσιευθείσας ὡς πρός τε τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν γεωγραφίαν. Πλὴν δὲ τῶν γεωγραφικῶν ἐξέδωκε καὶ ἄλλας φιλολογικὰς πραγματείας, ἐν αἷς καὶ περὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης, περὶ ἀρχαιοτήτων, περὶ δήμων Ἀττικῆς, ἱστορικὰ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως κτλ [1]).

Μετὰ τὸ ναυάγιον ὁ ὑποπρόξενος Ἐμ. Καλούτσης αὐθημερὸν ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς προεστοὺς τῆς νήσου ἑλληνιστὶ γεγραμμένην καλῶν αὐτοὺς νὰ διορίσωσιν ἀνθρώπους κατὰ τοὺς νόμους πρὸς βοήθειαν τῶν ναυαγησάντων καὶ τοῦ πλοίου, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν παντός, ὅπερ ἡ θάλασσα ἤθελεν ἐκβράσει εἰς τὴν παραλίαν. Ἡ γλῶσσα τοῦ ἐγγράφου τούτου καὶ τὸ ὕφος εἶνε ἄξια δημοσιεύσεως.

«Τούτην τὴν στιγμὴν ἔλαβα τὴν θλιβερὰν εἴδησιν ὅτι ἕνα μπεργαντὶ μὲ Βρεταννικὴν σημαίαν,ὁποῦ ἀπαρθένευεν [2]) τοῦ ἐξοχωτάτου Λόρδου Ἔλγιν ἰμπασιατόρου στραορδινάριου σιμὰ εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πόρταν, εἰς τὸ ὁποῖον ἦτον ἐμπαρκάδος ὁ ἐκλαμπρότατος σεκρετάριός του Κ. Ἅμιλτων, καὶ ἕτερα δύο ἀξιοπρεπέστατα ὑποκείμενα νὰ ἐτσακίσθη σιμὰ εἰς τὸ πόρτο τοῦ Αὐλέμενος, καὶ δὲν ἐγλίτωσεν ἄλλο παρὰ μόνον οἱ ἄνθρωποι. Ὄντας ἕτοιμος κατὰ τὸ χρέος μου ν' ἀπεράσω εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη,διὰ νὰ δώσω ὅλαις ἐκείναις ταῖς βοήθειαις, ὁποῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀναγκαίαις, μάλιστα ὁποῦ μὲ προσκαλεῖ ὁ ἄνωθεν ἐκλαμπρότατος σεκρετάριος, εὑρίσκω εὔλογον, πρὶν πάντων, νὰ δώσω τῆς τιμιότης σας τὴν εἴδησιν τῆς αὐτῆς περιστάσεως διὰ νὰ διορίσητε ὅτι νὰ δοθῇ ὅλη ἡ βοήθεια κατὰ τοὺς νόμους διὰ τὸ ῥικούπερο [3]) ἂν εἶνε δυνατὸν τοῦ αὐτοῦ μπαστιμέντου, διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ νὰ μὴν ἤθελε τολμήσει τινὰς νὰ πάρῃ τὸ παραμικρὸν ἀπὸ ὅ,τι ἤθελεν ῥίψει ἡ θάλασσα εἰς ταῖς ῥίβαις τοῦ τόπου. Ζητῶ προσέτι ἀπὸ τὸν ἀξιέπαινον ζῆλόν σας νὰ δώσετε μὲ ὅλην τὴν ταχύτητα τὴν εἴδησιν εἰς τὸ ἐπίλοιπον σῶμα τῆς τοπικῆς διοικήσεως, διὰ νὰ προβλέπῃ καὶ ἀπὸ μέρους της διὰ τὸ ὅμοιον τέλος, διὰ νὰ μὴ συνέβουν ἄτοπα ὁποῦ νὰ εἶνε πρὸς ζημίαν τῆς νήσου. Μένω βέβαιος πῶς θέλετε λάβει ὅλην τὴν ἔνθερμον ἐπιμέλειαν, ὅπου εἶνε μάλιστα χρεωστουμένη εἰς τὸ ἔνδοξον Βασίλειον, ὅπου ἔχω τὴν τιμὴν νὰ δουλεύω, καὶ εἰς τὸ λαμπρὸν γένος του διὰ τὰς βοηθείας ὁποῦ ἔδωσεν καὶ δίνει τῆς ἐξοχωτάτης Ἑπτανήσου Ῥεπούμπλικας, τῆς ὁποίας εἶνε μέλος καὶ τοῦτο τὸ νησί, καὶ προσμένοντας ἀπόκρισίν σας μὲ ὅλην τὴν ὑπόληψιν σᾶς ὑποσημειοῦμαι.

Τζιρίγο 5 7βρίου. 1802 ἔ. π.

Οἱ πρόκριτοι τῆς Χώρας (πόλεως Κυθήρων) ἀπήντησαν τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἐκφράζοντες τὴν λύπην αὐτῶν απῶς ἐτσακίσθη εἰς τὰ μέρη τοῦ Αὐλέμονα ἕνα μπεργαντὶ μὲ τὴν ἔνδοξον σημαίαν τοῦ βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρεταννίας ὅπου ἦτον ἰμπαρκάτος ἀνάμεσα εἰς ἄλλα ἄξια ὑποκείμενα καὶ ὁ ἐκλαμπρότατος σεκρετάριος τοῦ ἐξοχωτάτου ἰμπασιατόρου ἐστραορδινάριου εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐλὴν τοῦ ἰδίου βασιλέως;» Ἐπέλεγον δὲ εἰς τὸν Καλούτσην ὅτι θέλουσι παράσχει πᾶσαν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, καθὼς ἤθελε τὸ καλέσει ἡ χρεία καὶ ἡ περίστασις ὄντας ὑπόχρεη ἡ Ἑπτάνησος ῥεπούμπλικά μας εἰς τὸν μέγαν βασιλέα, ὅπου ἡ ἐκλαμπρότης σας ἔχει τὴν τιμὴν νὰ δουλεύῃ, καὶ εἰς τὸ περίφημον γένος τῶν Βρεταννῶν κτλ...»

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Ἑπτάνησος τότε ἦτο αὐτόνομος ὑπὸ ἴδιον δημοκρατικὸν πολίτευμα.

Ὁ Ἅμιλτων ἀμέσως μετὰ τὸ ναυάγιον εἰργάσθη πρὸς διάσωσιν τοῦ πλοίου, ἀλλὰ κυρίως τοῦ πολυτίμου φορτίου τῶν ἀρχαιοτήτων. Διὸ καὶ τῇ 20 Σεπτεμβ. συνῆψε συμβόλαιον μετὰ τοῦ πλοιάρχου τοῦ πλοίου, τοῦ εὑρεθέντος εἰς Αὐλέμονα καὶ σώσαντος τὸ πλήρωμα τοῦ Μέντορος, Ἰωάννου Βισκούκια, ἔχοντος σημαίαν Αὐστριακήν, τοῦ πλοιάρχου Ἰωάννου τοῦ Δημήτρη ἐκ Σπετσῶν, ἔχοντος πλοῖον μὲ σημαίαν Ῥωσσικήν, δι' οὗ ἀμφότεροι ἀνεδέχθησαν ν' ἀνελκύσωσι τὸ πλοῖον ὁλόκληρον καὶ ῥυμουλκήσωσιν εἰς τὸν λιμένα Αὐλέμονος, ἐπὶ τῇ ἀμοιβῇ ἕκαστος 15,000 γροσίων.

Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι οὐδὲν κατώρθωσαν, ἢ εὗρον τὸ πρᾶγμα δύσκολον καὶ ἀδύνατον, διότι ἔχομεν ἑτέρας ἐπιστολάς, δι' ὧν ὁ Καλούτσης καὶ ὁ Ἅμιλτων ἐζήτησαν ἐκ Ναυπλίου δύτας· ὁ τελευταῖος μάλιστα ἔστειλε καὶ ειδικὸν ἄνθρωπον εἰς Ναύπλιον πρὸς εὕρεσιν δυτῶν, τὸν Ἰωάννην Τζάνεν τοῦ Μανώλη Κληρονόμου.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀποτυχίαν ὁ Ἅμιλτων συνεβλήθη τῇ 8 Ὀκτωβρίου μετὰ δυτῶν Καλυμνίων πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν κιβωτίων τῶν ἀρχαιοτήτων ἀντὶ 7,000 γροσίων, οἵτινες, ὡς ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Ἰωάννου Μόρμορη ἐξ Αὐλέμονος μανθάνομεν ὅτι,τῇ 9 Ὀκτωβρ. 1802 ἐξήγαγον αμίαν κασέλαν τοῦ καπετὰν Λὴκ (τότε ἦτο λοχαγός) μὲ τὰ σκουτιά του», καθὼς καὶ ἕτερά τινα πράγματα τοῦ ἰδίου Λὴκ καὶ τοῦ Ἅμιλτων.

Ἡ σημείωσις δέ, ἣν ὁ Ἅμιλτων ἔδωσεν εἰς τοὺς δύτας τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κιβωτίων, περιλαμβάνει 16 κιβώτια μαρμάρων, 1 ἕδραν μαρμαρίνην, 1 κιβώτιον ἐκ λευκοῦ ξύλου, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντικείμενα τοῦ πλοίου, ὡς κανόνια,

1) Ὅρα βιογραφ. Λὴκ ἐν Πανδώρᾳ Τόμ. 11, σελ. 445 ὑπὸ Κωνστ. Φρεαρίτου.

2) Ἀνῆκεν, ἦτο κτῆμα.

3) Ἀνάκτησιν.

σχοινία κτλ. Ἐκ τῶν 16 κιβωτίων τὰ τέσσαρα περιεῖχον μάρμαρα ἀνήκοντα εἰς τὸν Λήκ, ἅτινα καὶ ἐξήχθησαν ἐκ τῶν πρώτων μετὰ τῶν κιβωτίων τῶν βιβλίων του καὶ ἐνδυμάτων του, καὶ ἀπεστάλησαν τὸν Νοέμβριον 1802 ὑπὸ τοῦ Ἄμιλτων εἰς τὸν ἐν Σμύρνῃ Ἄγγλον πρόξενον Βίρρυ, ὁ ὁποῖος ἀπέστειλε ταῦτα εἰς Λονδῖνον, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιστολῆς τῆς 25 Ἀπριλ. 1805 τοῦ Ἐμ. Καλούτση εἰς τὸν ἐν Ζακύνθῳ πρόξενον τῆς Ἀγγλίας Ῥάϊτ (Wrigt).

Οἱ ἐν Ἀθήναις πράκτορες τοῦ Ἔλγιν ἅμα ἔμαθον τὸ ναυάγιον τοῦ Μέντορος ἐταράχθησαν ἐκ τοῦ δυστυχήματος, καὶ ἀμέσως ἀπέστειλαν διὰ ξηρᾶς ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κωνσταντινούπολιν ταχυδρόμον (τάταρην) ὅπως ἀναγγείλῃ τὸ γεγονὸς εἰς τὸν Ἔλγιν. Τοῦτο ἀναφέρει ἐπιστολὴ τῆς 3 8βρίου 1802 τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Βίκτωρος Παλινὰρ (ἴσως ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας) πρὸς τὸν Καλούτση, ἐν ᾗ ἀγγέλλει αὐτῷ συγχρόνως καὶ ὅτι ἐν Ναυπλίῳ δὲν ὑπῆρχον δύται.

Περίεργος δὲ εἶνε καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Δημητρίου Γρηγοράκη ἐκ Μάνης εἰς Καλούτσην, ἔνθα γράφει ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἔλγιν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὅτι εἶπεν εἰς αὐτὸν τότε ὅτι εἶνε ἀπάντα ἕτοιμος καὶ πρόθυμος εἰσὲ κάθε ἀνάγκη τῶν καραβιόνε τῆς Βρετανίας». Προσθέτει δὲ ὅτι καὶ αὔστερο μοῦ ἔγραψε (ὁ Ἔλγιν) καὶ τοῦ ἔστειλα μερικαὶς μεντάγιες, ἤγουν ἀνδίκαις μπακιρένιες, ἀπὸ Μάνης καὶ πάλι μὲ διορίζει νὰ τοῦ μαζόνω. Μὲ αὐτὸ ἔχω χρέος, ἐπιθυμῶ νὰ λάβω μέριτο [1]) μὲ παρόμοια ὑποκείμενα.»

Ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν δὲ τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου γράφει ὅτι παρέχει τὴν ὑπηρεσίαν του πρὸς φύλαξιν, διότι ἤκουσεν ὅτι ὁ κλέφτης Ἀλεξανδρῆς καὶ ἄλλοι, μαθόντες τὸ ναυάγιον τοῦ πλοίου, ἡτοιμάσθησαν νὰ ὑπάγουν νὰ τὸ λεηλατήσουν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἐμπόδισε τὸ κίνημα. Ἐπειδὴ δὲ γράφει δὲν γνωρίζει τὸν κουμαντάντε παρακαλεῖ νὰ διορθώσῃ τὴν γραφή του εἰς τὸ ἰταλικὸ διὰ νὰ καταλάβῃ.»

Ὁ Ἔλγιν ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθὼν εἴτε ἐκ τοῦ ἐκτάκτου ταχυδρόμου ἐξ Ἀθηνῶν διὰ ξηρᾶς, εἴτε ἐκ Κυθήρων διὰ θαλάσσης τὰ τοῦ ναυαγίου ἔγραψεν εἰς Καλούτσην τῇ 13 Ὀκτωβρ. τὴν ἑπομένην ἐπιστολὴν ἀγγλιστί.

Κωνσταντινούπολις Ὀκτωβρ. 25. 1802

Πρὸς τὸν Ὑποπρόξενον εἰς Κύθηρα.

Πληροφοροῦμαι ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν πλοῖόν μου Μέντωρ ἐβυθίσθη ἐνῷ ἀπεπειρᾶτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα τῶν Κυθήρων. Διὰ τῆς παρούσης μοῦ αἰτοῦμαι ὅπως καταβάλετε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν πρὸς διάσωσιν τοῦ τε πλοίου καὶ τοῦ φορτίου. Ἐντὸς αὐτοῦ ὑπῆρχον κιβώτιά τινα ἐμπεριέχοντα λίθους, οὐδεμιᾶς μὲν καθ' αὐτοὺς ἀξίας, ἀλλὰ μεγίστου δι' ἐμὲ διαφέροντος ὅπως τὰ ἐξασφαλίσω.

Ἡ κομιστὴς τῆς παρούσης Πέτρος Γαβαλᾶς ἀναχωρεῖ διὰ Κύθηρα, ὅπως λάβῃ πᾶσαν πληροφορίαν ἀφορῶσαν τὴν ἀπώλειαν ταύτην, καὶ μὲ διαταγὰς τοῦ νὰ χορηγήσῃ πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαίαν βοήθειαν.

(Ὑπ.) Ἔλγιν.

Ἔκτακτος ἀπεσταλμένος κτλ.

Εὐνόητος ὅλως εἶνε ἡ φράσις τοῦ Ἔλγιν ὅτι οἱ ἐν τοῖς κιβωτίοις λίθοι δὲν εἶχον οὐδεμίαν καθ' ἑαυτοὺς ἀξίαν, ἀλλὰ μέγιστον δι' αὐτὸν συμφέρον ὅπως τοὺς ἐξασφαλίσῃ, διότι ἐφοβεῖτο μὴ αἱ ἀρχαὶ ἐκεῖ ἀμελήσωσιν ἢ μήπως ὑπεξαιρεθῶσιν· διότι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους πάντες εἶχον μάθει ὅτι αἱ ἀρχαιότητες εἶχον καὶ ὑλικὴν ἀξίαν, καὶ ὅτι ἦσαν περιζήτητοι. Ἔσπευσε δὲ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸν τόπον τοῦ ναυαγίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐπιστολῆς του, πρὸς τὸν Ἐμμαν. Καλούτσην τῆς 23 Ἰανουαρίου (4 Φεβρ.) 1803 ἐκ τοῦ πλοίου Ἀρτέμιδος (Diana), προσωρμισμένου ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Αὐλέμονος, ἐν ᾗ γράφει τὰ ἑξῆς «Ἀποφασίσας νὰ λάβω ἐν Μάλτᾳ πᾶσαν φροντίδα πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ φορτίου, σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ κάμετε ἀπόπειράν τινα ἀνακτήσεως διὰ πλοίων ἐγχωρίων, οὔτε νὰ μεταχειρισθῆτε δύτας πρὶν λάβητε νέας παρ' ἐμοῦ ὁδηγίας. Ἐν τούτοις ἐφιστῶ τὴν μεγαλειτέραν εἰς ὑμᾶς προσοχὴν καθὼς καὶ τοῦ ὑμετέρου πράκτορος Νικόλα, ὅπως μὴ ὑπεξαιρεθῇ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα, καὶ διατηρηθῇ τὸ πᾶν, καθὼς καὶ τὰ ἐξαχθέντα μέχρι τοῦδε πράγματα. Συνιστῶ δὲ ὑμῖν τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τῶν ὁδηγιῶν, ἃς ἔδωκεν ὑμῖν ὁ κ. Ἄμιλτων.»

Προσθέτει δ' ἐν ὑστερογράφῳ «ἐὰν ἐν τούτοις δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε δύτας ἐνταῦθα ἐξουσιοδοτῶ ὑμᾶς εἰς τὴν παροχὴν τῆς τροφῆς των. Ἐὰν δὲ τύχωσι καλοῦ καιροῦ καὶ ἐξαγάγωσι κιβώτια πληρώσατε αὐτοὺς διὰ πᾶν ὅ,τι ἐξήγαγον εἴτε κιβώτια, εἴτε ἕτερόν τι σκεῦος τοῦ πλοίου....»

Εἰς τὸν Καλούτσην δὲ πλὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀπέστειλε καὶ ἑτέραν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ ἐξ Αὐλέμονος ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν εὐχαριστήριον διὰ τὸν ζῆλον, τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν φιλοξενίαν, ἣν παρέσχεν εἰς τοὺς ναυαγοὺς περὶ ὧν ὁ Ἄμιλτων εἶχεν ὁμιλήσει πρὸς αὐτόν.

Ὡς εἴδομεν ὁ Ἄμιλτων μετὰ τὸ ναυάγιον παρέμεινεν ἐν Κυθήροις ὅπως ἀσχοληθῇ περὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν μαρμάρων. Πρὸς τοῦτο δὲ συνῆψε διάφορα συμβόλαια μετὰ Καλυμνίων τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1802, καὶ κατόπιν μετὰ τοῦ Παναγιώτη Ἀνδριτσάκη ἐκ Σπετσῶν, ὁ ὁποῖος εἰργάσθη ἐπὶ 10 μόνον ἡμέρας, λαβὼν γρό-

1) merito ἀξίαν.

σια 450 διὰ συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐν Ζακύνθῳ Ἰωάννην Κίρκ, πράκτορα τῆς Μεγ. Βρεταννίας. Τὸν Ἀνδριτζάκην ἀπέλυσε τὴν 11 Δεκεμβρίου. Εἶτα συνεβλήθη μετὰ τοῦ Ἀναγνώστη Σπετσιώτη, ὃν ἐζήτησεν ἐκ Σπετσῶν νὰ ἔλθῃ μὲ τὸ πλοῖόν του ταρτανέλλα, ὅπως «βοηθήσῃ διὰ τὸ ῥικούπερο τῶν κασελῶν μὲ μάρμαρα» ὡς διαλαμβάνει τὸ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1802 συμβόλαιον μετ' αὐτοῦ δι' οὗ ἠκυροῦτο ἡ προηγουμένη συμφωνία. Κατόπιν συνῆψεν ἕτερον συμβόλαιον τῇ 18 Δεκεμβρίου 1802 μετὰ Καλυμνίων, οἵτινες εἰργάσθησαν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ χειμῶνος διέκοψαν τὰς ἐργασίας.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΔΡΑΜΑΤΟΣ

Συνωμίλουν ἐν τῷ καπνιστηρίῳ μετὰ τὸ γεῦμα. Ὁ Ἑβραῖος Περέϊρα, ὁ θεατρώνης ὁ τοσοῦτον γνωστὸς διὰ τὰ ἀπαστράπτοντα αὐτοῦ ὑποκάμισα καὶ τοὺς θριαμβευτικῶς ἐπιδεικτικοὺς λαιμοδέτας, ἵστατο πρὸ τῆς ἑστίας, κρατῶν εἰς χεῖρας ποτήριον *κιουρασώ*.

— Τὸ πᾶν, ἔλεγεν, εἶνε ὁ μῦθος. Τὸ δραματικὸν ἔργον τότε μόνον εἶνε καλόν, ὅταν ἠμπορῇ νὰ διηγηθῇ τις τὴν ὑπόθεσίν του εἰς πέντε λεπτά... Ὅταν κανεὶς συγγραφεὺς ἔρχεται νὰ μοῦ κάμῃ λόγον περὶ δράματος καθ' ἣν ὥραν προγευματίζω, τὸν διακόπτω πρὶν ἀρχίσῃ ἀκόμη :—Ἠμπορεῖς νὰ μοῦ ἐκθέσῃς τὴν ὑπόθεσιν πρὸ τοῦ φάγω αὐτὸ τὸ αὐγόν ;.. Ἐὰν δὲν τὸ κατορθώσῃ σημαίνει ὅτι τὸ ἔργον του δὲν ἀξίζει τίποτε !

Ὁ Περέϊρα ἐκένωσεν ἀπνευστὶ τὸ κύπελλον τοῦ *κιουρασώ*.

—Δὲν εἶμαι δραματικὸς συγγραφεύς, εἶπεν ὁ ὑπερύψηλος ἀκόλουθος πρεσβείας. Μαυρίκιος, ἐκ τοῦ βάθους τοῦ εὐρυτάτου κλιντῆρος, εἰς ὃν ἦτο χωμένος. Ἐν τούτοις, Περέϊρα, ἐὰν θέλῃς, θὰ σοῦ διηγηθῶ μίαν ἱστορίαν, ἐκ τῆς ὁποίας δεξιὸς τεχνίτης δύναται νὰ ἐμπνευσθῇ ἐξαίρετα... Ἀλλὰ τὸ ἀπαιτούμενον διὰ νὰ φάγῃ τις ἓν αὐγὸν διάστημα εἶνε πολὺ σύντομον...

— Ἂς ἔχῃς χάριν, σοῦ παραχωρῶ μίαν ὀμελέτταν, ἀπήντησεν ὁ Ἑβραῖος ἀνακαγχάζων. Ἂν καὶ οἱ ἄνθρωποι τῶν αἰθουσῶν δὲν μοῦ φαίνονται διόλου κατάλληλοι διὰ νὰ ἐξευρίσκωσιν ὑποθέσεις δραμάτων.

Ἡ ἱστορία, τὴν ὁποίαν θὰ διηγηθῶ, περιῆλθε ὅλας τὰς αἰθούσας τῆς Βιέννης. καθ' ὃν καιρὸν ἤμην ἐκεῖ. Ὑπῆρχε τότε εἰς Βιέννην ἰατρός, φημιζόμενος διὰ τὰ καρδιακὰ νοσήματα· ὠνομάζετο—ἀλλάζω φυσικὰ τὰ ὀνόματα, διότι ἡ ὑπόθεσις εἶνε τραγική. — Ἄρνολδ. Τεσσαράκοντα μόλις ἐτῶν, εἶχεν ἐν τούτοις λαμπρὰν πελατείαν. Ἦτο ὡραῖος ἀνήρ, κομψότατος, μὲ φυσιογνωμίαν κανονικωτάτην, μὲ ξανθὰς παραγναθίδας καὶ ὀφθαλμοὺς γαλανούς, τῶν ὁποίων τὸ ὀξὺ καὶ ψυχρὸν βλέμμα ἐνέπνεε μᾶλλον φόβον. Κάποια ῥωσσικὴ οἰκογένεια—ἂς τὴν ὀνομάσωμεν Σκεβελώφ—ἡ ὁποία διέμενεν εἰς Βιέννην, ἐκάλεσε τὸν ἰατρὸν νὰ ἐπισκεφθῇ μίαν τῶν θυγατέρων της. Ὁ ἔμπειρος Ἀσκληπιάδης ἐκ πρώτης ὄψεως διέγνωσεν ὅτι ἡ κόρη ἔπασχεν ἐξ ἀνευρύσματος, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον διετέλει ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχήν του. Ἡ στηθοσκόπησις κόρης τόσον τρυφερᾶς ἦτο πράγματι πολὺ ἐπικίνδυνος. Φαντασθῆτε νὰ βάζῃ κανεὶς τὸ αὐτί του ἐπάνω εἰς τὸ στῆθος ὡραίας νεάνιδος μόλις δέκα ἑπτὰ ἐτῶν καὶ νὰ κτυπᾷ ἐπάνω εἰς τὴν καρδιάν της, ὡς νὰ ἔλεγε : «Ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος ;»

— Μαυρίκιε, διέκοψεν ὁ οἰκοδεσπότης, νὰ λείψουν αἱ πρόστιχοι ἀστειότητες. Μᾶς ἀνήγγειλες ὅτι θὰ μᾶς διηγηθῇς δρᾶμα.

— Καὶ θὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ, μείνατε ἥσυχοι... Ἂν καὶ ἦτο δεκτὴ εἰς τὴν ἀνωτέραν κοινωνίαν ἡ οἰκογένεια Σκεβελὼφ ἦτο κάπως ὕποπτος. Κατῴκει εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ὁ Σκεβελὼφ ἔφερε πολλὰ σειρήτια, κομβία καὶ γαλόνια ἐπὶ τῶν πολυτελῶν μηλωτῶν του. Ἡ οἰκογένεια ἔζη μεγαλοπρεπῶς, οἱ πολυπληθεῖς δὲ ἀδάμαντες τῆς κυρίας ἐθεωροῦντο ψευδεῖς... Καὶ ἐπάνω εἰς ὅλα δύο κορίτσια τῆς ὑπανδρείας ἐκτάκτου καλλονῆς. Ὅλα αὐτὰ εἶχον κάτι τὸ ὕποπτον. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἐρωτεύθη. Ἐζήτησε τὴν χεῖρα τῆς ἀσθενοῦς του, τῆς δεσποινίδος Μάρσας, ἔγεινε δεκτὸς ὡς γαμβρὸς καὶ ἐνυμφεύθη αὐτὴν μετὰ τρεῖς μῆνας. Ἡ λοιπὴ οἰκογένεια Σκεβελώφ, βαρυνθεῖσα αἰφνιδίως τὴν Βιέννην, ἀπῆλθεν εἰς ἄλλα κέντρα. Ἡ σύζυγος τοῦ ἰατροῦ, ἡ Frau Doctorin, ὅπως τὴν ἔλεγον ἐν Βιέννῃ, ἤρεσε πολύ. Τὸ ζεῦγος τῶν νεονύμφων ἦτο συμπαθέστατον· ὁ ἰατρὸς ἠγάπα τὴν Μάρσαν ὡς σύζυγον καὶ ὡς ἀσθενῆ συνάμα· τὴν ἐλάτρευε καὶ τὴν ἐθεράπευεν. Τὸ μικρὸν δ' αὐτὸ μυθιστόρημα ἐνθουσίαζε τὰς φύσει ῥομαντικὰς Γερμανίδας. Ἡ κυρία Ἄρνολδ, τῆς ὁποίας ἡ ὑγεία ἐβελτιοῦτο ὁσημέραι, ἐνεφανίζετο εἰς τὰς αἰθούσας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐχόρευε...

— Μολονότι ἔπασχεν ἀπὸ τὴν καρδίαν της ;

— Μάλιστα. Ἐφαίνετο ὅτι εἶχε θεραπευθῇ τόσον ἐντελῶς, ὥστε ὁ σύζυγός της, ὡς ἰατρός, τῆς ἐπέτρεπε μερικὰς στροφὰς *βάλς*. Ἀλλὰ φρονῶ ὅτι ὡς ζηλότυπος θὰ τῆς τὰς ἀπηγόρευε μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν. Διότι ὁ λοχαγὸς ὁ Βλαζεβιτζ—ἀληθὴς Ἀπόλλων μὲ λευκὴν στολὴν—ἦτο ἐγγεγραμμένος πάντοτε πρῶτος εἰς τὸ σημειωματάριον τῆς κυρίας Ἄρνολδ καὶ τὴν ἔθλιβε πολὺ τρυφερῶς ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ὁ μῦθος τοῦ Ἄρεος καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐπανελήφθη ἀκόμη μίαν φοράν...

— Λαμπρά! διέκοψεν ὁ Περέϊρα. Ἔφερες ἐπὶ σκηνῆς τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, ἐξήγησες τὴν θέσιν των. Τώρα μᾶς μένει ἡ *δέσις*. Ἐμπρός!

— Ὁ ἰατρὸς ἀνακαλύπτει μίαν ἡμέραν ὁλόκληρον δέσμην ἐπιστολῶν...

— Οὔφ! παρὰ πολὺ τετριμμένον τὸ ἐπεισόδιον τῆς δέσμης τῶν ἐπιστολῶν.

— Περέϊρα, εἶσαι ἀφόρητος! Βάλε εἰς τὸ δρᾶμά σου ὅ,τι θέλεις, ἀλλ' εἰς τὴν ἱστορίαν ὑπάρχει ἡ δέσμη τῶν ἐπιστολῶν.

—Αἱ ὁποῖαι παρέχουν εἰς τὸν σύζυγον τὴν βεβαιότητα τῆς ἐξαπατήσεώς του, δὲν εἶνε ἔτσι;

— Προφανῶς.

— Καὶ του ἐμπνέουν τὴν ἰδέαν τῆς ἐκδικήσεως.

— Γνωρίζεις λοιπὸν τὸ ἀνέκδοτον, Περέϊρα; Διηγήσου τό μας τότε.

— Δέν το γνωρίζω, φίλε μου, ἀλλὰ τὸ μαντεύω. Λοιπὸν ὁ σύζυγος ἐξεδικήθη...

— Δι' ἑνὸς ἐκ τῶν ἐγκλημάτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα μένουν πάντοτε ἀνεξιχνίαστα.

— Τότε πῶς ἐγνώσθη;

— Ὁ ἰατρὸς μόνος ἐπρόδωκε τὸ μυστικόν. Αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔνοχος, ἀργότερα, ὑπείκων εἰς τὴν ἀκατανίκητον, εἰς τὴν μοιραίαν ἐκείνην ἀνάγκην τῆς ἐκμυστηρεύσεως, ἡ ὁποία κατέστησε τὸ μυστήριον τῶν ἐξομολογήσεων θεσμόν...

— Εἰς τὸ προκείμενον, εἰς τὸ προκείμενον, Μαυρίκιε.

— Παύω, εἶπεν ὁ νέος δυσηρεστημένος πως.

— Μὴ θυμώνῃς, ὑπέλαβεν ὁ αὐθάδης Περέϊρα· σὲ ἀπαλάσσομεν ἀπὸ τὸν κόπον νὰ συμπληρώσῃς τὰς φράσεις σου. Αὐτὸ εἶνε τὸ καθαυτὸ ὕφος τοῦ θεάτρου. Δὲν βλέπεις τὸν Σκρίβ, τὸν Σαρδοῦ..; Ὅλο διάλογος καὶ ἀποσιωπητικὰ εἶνε τὰ δράματά των. Δὲν χρειάζεται ὕφος καὶ φιλολογία εἰς τὸ θέατρον. Ὅλο καὶ αὐτὸ κοπανῶ εἰς τοὺς νέους συγγραφεῖς. Ὑπάρχουν δράματα τὰ ὁποῖα ἀπέτυχον δι' ἓν καὶ μόνον ἐπίθετον. Μία μεταφορὰ ἠμπορεῖ νὰ γείνῃ πρόξενος ἀνυπολογίστου κακοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ ρομαντικοί...

— Θὰ παύσῃς ἐπὶ τέλους ἢ ὄχι, Περέϊρα; εἶπεν ὁ οἰκοδεσπότης, παρατηρῶν σαρκαστικῶς διὰ τοῦ μονυέλου του τὸν Ἑβραῖον.

— Ἀλήθεια... Λοιπὸν ὁ Μαυρίκιος μᾶς διηγεῖτο ὅτι ὁ σύζυγος...

— ... Ἐσχεδίασεν ἐκδίκησιν φοβεράν, ἀλλὰ δυνατὴν μόνον εἰς ἰατρόν. Ἡ Μάρσα δὲν εἶχεν ἐντελῶς θεραπευθῇ—αὐτὸ τὸ ἐγνώριζεν ὁ σύζυγός της ἐκ τοῦ καρδιακοῦ νοσήματος, διὰ τὸ ὁποῖον ἐπὶ δύο ἔτη τὴν ἐθεράπευε μὲ τόσον ζῆλον καὶ μὲ τόσην ἀγάπην. Ἀνέλαβε λοιπὸν νὰ τῆς ἀποδώσῃ ἐκ νέου τὴν ἀσθένειαν. Χωρὶς νὰ δείξῃ τὴν ὀργήν του, ἔλαβεν ἀπέναντι τῆς συζύγου του τὸ ἦθος ἀνδρὸς ἀνησύχου καὶ φιλυπόπτου, οὕτω πως δ' ἐγέννησεν εἰς τὴν ψυχήν της τὸν φόβον καὶ τὴν ἀδημονίαν. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τὰς ὁποίας ἀνεῦρεν εἶδε ποῖον ἐμμανῆ ἔρωτα ἔτρεφον πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο ἐρασταί. Ἦτο βέβαιος ὅτι θὰ προσεπάθουν νὰ συναντῶνται ἐν μέσῳ οἱωνδήποτε κινδύνων. Μακκιαβελικώτατα δ' ἐπωφελήθη τῆς θέσεως ταύτης. Ἔκτοτε, μυστηριώδης δύναμις ἔθετε μεταξὺ τῆς Μάρσας καὶ τοῦ λοχαγοῦ παντοειδῆ μικρὰ ἐμπόδια, χωρὶς ὅμως νὰ χωρίζῃ αὐτοὺς ἐντελῶς· ἐματαίωνε τὰς συνεντεύξεις των, διέκοπτε τὴν ἀλληλογραφίαν των, ἐτάραττε καὶ ἐδηλητηρίαζε τὸν ἔρωτά των. Ἡ ὑγεία τῆς κυρίας Ἄρνολδ ἐχειροτέρευσε καὶ πάλιν ἐκ τῆς ζωῆς αὐτῆς, τῆς πλήρους ὀξυτάτων καὶ ὀδυνηρῶν συγκινήσεων. Ὁ ἰατρὸς ἐφόνευε τὴν γυναῖκά του μετὰ τῆς αὐτῆς ἀκριβείας καὶ βεβαιότητος, μὲ τὴν ὁποίαν ἄλλοτε τὴν ἐθεράπευεν. Μετὰ σατανικῆς δεξιότητος ἔκαμεν ὥστε τὴν ὥραν τοῦ ἀμέτρου φόβου, ὅστις ἐπιταχύνει τὴν νοσηρὰν κυκλοφορίαν, νὰ διαδέχωνται αἱ μακραὶ ἡμέραι τῆς μελαγχολίας, αἱ ὁποῖαι συμπηγνύουσι καὶ κρατοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν τὸ αἷμα. Κατόπιν αἰφνιδίως ἐπροσποιεῖτο ὅτι δὲν ἐζηλοτύπει διόλου καὶ ὅτι αἱ ὀδύναι τῆς γυναικός του τὸν συνεκίνουν μέχρι δακρύων. — «Τί ἔχεις, Μάρσα μου, τῆς ἔλεγεν. Δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ ἐννοήσω τίποτε ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν σου. Νομίζει κανεὶς ὅτι κάποια μυστικὴ λύπη σὲ κατατήκει. Δὲν εἶσαι εὐτυχὴς μαζή μου;» Μετὰ διαβολικῆς εὐχαριστήσεως παρατηρῶν τὰς προόδους τῆς νόσου, κατεβασάνιζε τὸ θῦμά του διὰ τῆς ὑποκριτικῆς αὐτοῦ συμπαθείας. Μετὰ παρέλευσιν ἓξ μηνῶν, αἱ συγκοπαὶ κατέστησαν συχνότεραι, οἱ παλμοὶ σφοδρότεροι· τὸ ἀνεύρυσμα ἀνεφάνη μὲ τὰ ἐπικινδυνώτερα συμπτώματά του.. Ἆ! Περέϊρα, δὲν μὲ διακόπτεις πλέον, βλέπω...

— Ναί, ἔχομεν τὴν *δέσιν* τοῦ δράματος, ἀλλὰ ἡ *λύσις*, λέγε τὴν *λύσιν*.

— Μία *λύσις*.. ἔφθασε! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος μετὰ τοῦ τόνου ὑπηρέτου ἑστιατορίου, παραγγέλοντος τὸ ζητηθὲν φαγητόν. Ἕνα βράδυ ὁ ἰατρὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του μανιώδης.—«Κυρία, γνωρίζω τὰ πάντα. Ὁ κ. Βλάζεβιτζ εἶνε ἐραστής σου!» Ἡ ἀτυχὴς Μάρσα ἔγεινεν ἄσπρη σὰν πανὶ καὶ αἱ παρειαί της ἐβάφησαν μὲ τὸ ἰόχρουν χρῶμα τοῦ θανάτου. — «Φόνευσέ με! εἶπεν» — Αὐτὸ ἤθελε.

—Δὲν θὰ βάλω ποτὲ χέρι ἐπάνω εἰς γυναῖκα, εἶπεν ὁ Ἄρνολδ. Ὁ συνένοχός σου ἐπλήρωσε καὶ τὸ ἰδικόν σου ἔγκλημα. Ἐμονομάχησα πρὸ ὀλίγου μαζή του καί... τὸν ἐφόνευσα!» Ἡ ἀτυχὴς Μάρσα ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐπὶ τοῦ δαπέδου. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἐψεύδετο· δὲν ἐτόλμα οὔτε νὰ ἀγριοκυττάξῃ τὸν ὡραῖον λοχαγόν, ὁ ὁποῖος ἐθεω-

ρεῖτο ὁ καλλίτερος σκοπευτὴς τῆς Βιέννης. Ἐγονυπέτησε πλησίον τῆς γυναικός του καὶ ἔλαβε τὴν χεῖρά της. Ὁ σφυγμὸς ἔπαλλε. Ἄρα ἔζη. Τότε ὁ κακοῦργος τὴν ἐπεριποιήθη· τὴν ἔφερεν εἰς τὸν ἑαυτόν της. «Θὰ φορέσῃς φόρεμα χοροῦ καὶ ὅλους σου τοὺς ἀδάμαντας, διέταξε, καὶ θὰ μὲ ἀκολουθήσῃς εἰς τὸν χορὸν τῆς γαλλικῆς πρεσβείας, εἰς τὸν ὁποῖον εἴμεθα προσκεκλημένοι».—«Ὄχι.. δὲν ἠμπορῶ».—«Θὰ ἐνδυθῇς καὶ θὰ πᾶμε χωρὶς ἄλλο. Ὡς πρόφασιν τῆς μονομαχίας μου μὲ τὸν Βλάζεβιτζ διέδωκα ὅτι ἤρισα μαζῆ του εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον. Πρέπει νὰ παρουσιασθῶμεν ἀπόψε μαζῆ εἰς τὸν κόσμον. Ἄλλως θὰ πιστευθῇ ὅτι ἐκτυπήθην ἐξ αἰτίας σου καὶ ἀτιμάζομαι.. Ἐνδύσου, τὸ ἀπαιτῶ!...» Ἡ δυστυχὴς ἠναγκάσθη νὰ ὑπακούσῃ. Πῶς νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὸν ἄνδρα, τὸν ὁποῖον εἶχεν τόσον σκληρῶς ὑβρίσει; Ἐνεδύθη, μὲ ποίαν ἀγωνίαν, περιττὸν νὰ εἴπω, καὶ ὁ σύζυγός της τὴν ὡδήγησεν εἰς τὸν χορὸν τῆς πρεσβείας. Συντετριμμένη, ἰσωρρύθη μᾶλλον ἢ ἐκάθησεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς εἰσόδου, ὅπου ὁ κλητὴρ ἀνήγγειλεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τοὺς προσερχομένους. Ὁ ἰατρός, ἐν μεγάλῃ στολῇ, μὲ ὅλα του τὰ παράσημα, μειδιῶν, ἵστατο ὀπίσω ἀπὸ τὸ κάθισμα τῆς γυναικός του. Αἴφνης, ἰδὼν πρὸς τὸν ἀντιθάλαμον, ἔκυψεν εἰς τὸ οὖς τῆς Μάρσας, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ τῆς ἀπευθύνῃ κανὲν φιλοφρόνημα. «Ἡ λύπη δὲν σὲ ἐφόνευσε λοιπόν, ἀθλία;»—«Ὄχι ἀκόμη δυστυχῶς, ἐψιθύρισεν ἡ βασανιζομένη»—«Λοιπὸν κύτταξε εἰς τὴν θύραν καὶ ἀπόθανε ἀπὸ χαράν». Συγχρόνως ὁ κλητὴρ ἀνήγγειλε δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς: «Ὁ λοχαγὸς βαρῶνος Βλάζεβιτζ!» Ὁ ἀξιωματικὸς εἰσῆλθε μειδιῶν καὶ ὅπως πάντοτε ἀνεζήτησεν πρώτην διὰ τοῦ βλέμματος τὴν Μάρσαν. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἀνεγνώρισεν. Εἶχεν ἐγερθῆ ἀπὸ τὸ κάθισμά της, εὐθυτενής, ὡς ἂν ἐκινεῖτο δι' ἐλατηρίου, πελιδνή, φοβερὰ τὴν θέαν! Ἔρριψε πρὸς αὐτὸν βλέμμα ἀπελπιστικόν, ἔφερε τὴν χεῖρα εἰς τὸν λαιμὸν καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ δαπέδου νεκρά, ἀναμφισβητήτως νεκρὰ πλέον... Ἡ ταραχὴ τὴν ὁποίαν ἐπροξένησε τὸ αἰφνίδιον γεγονὸς ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος. Ὁ ἰατρὸς ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς γυναικός του, μὲ φωνὰς ἀγρίας, ἡ ἀπελπισία δὲ τοῦ λοχαγοῦ θὰ ἐπροξένει σκάνδαλον, ἂν μὴ εἷς τῶν φίλων του τὸν παρέσυρε ἔξω τῆς αἰθούσης. Ὅλοι οἱ προσκεκλημένοι ἐτράπησαν εἰς φυγὴν οἱ ὑπηρέται ἔφαγον τὸν δεῖπνον καὶ ἡ σύζυγος τοῦ πρέσβεως δυσηρεστήθη μεγάλως διότι ἀπέτυχεν ὁ χορός της, ὅστις ἐπρομηνύετο λαμπρός.

Ὁ Μαυρίκιος ἐσιώπησεν, στιγμὴ δὲ σιγῆς ἐπηκολούθησεν. Ῥῖγος διέδραμεν ὅλων σχεδὸν τὰ σώματα, καὶ αὐτὸς δ' ὁ Περέϊρα ἔσχε τὴν εὐφυΐαν νὰ μὴ διακυβεύσῃ ἀνοησίαν τινά.

Αἴφνης ἐπεφάνη καὶ ἡ οἰκοδέσποινα, ὑπεγείρουσα τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τοῦ καπνιστηρίου.

— Ἐτελειώσατε τὸ κάπνισμα, κύριοι; Αἱ κυρίαι σᾶς ζητοῦν.

Μεταβαίνων εἰς τὴν αἴθουσαν, ὁ Περέϊρα ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν Μαυρίκιον.

— Καὶ ὁ ἰατρὸς τί ἀπέγεινεν;

— Ὅπως σᾶς εἶπα, εἰς στιγμὴν ἀπερισκεψίας ὡμολόγησεν ἐπαιρόμενος τὸ ἔγκλημά του, τὸ ὁποῖον ἄλλως δὲν προβλέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου. Ἀλλ' ἡ ἐν Βιέννῃ διαμονὴ καθίστατο πλέον εἰς αὐτὸν δυσχερής. Μετέβη λοιπὸν εἰς Βαρσοβίαν ὅπου ἀπέκτησε πολυάριθμον πελατείαν καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος: «—Κυρίως νὰ ἀποφεύγετε τὰς συγκινήσεις!».. Ἀλλὰ πῶς σοῦ ἐφάνη ἡ ὑπόθεσίς μου;

— Ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἀναβιβασθῇ ἀπὸ σκηνῆς, φίλε μου. Ὅλοι οἱ κριτικοὶ θὰ γράψουν τὴν ἄλλην ἡμέραν ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἀπεμιμήθη τὴν *Ἰουλίαν* τοῦ Ὀκταβίου Φεγιέ.

(François Coppée.) Δ.Γ.Κ.

ΤΑ ΑΡΩΜΑΤΑ

Ἡ χρῆσις τῶν ἀρωμάτων ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, καὶ φαίνεται διεδόθη ἐκ τῆς Ἰνδικῆς καὶ τῆς Περσίας. Ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐν τῇ Βαβυλῶνι καὶ ἐν τῷ σημαντικωτάτῳ ἐμπορίῳ συνεκεντροῦντο τῆς ὑφηλίου πάσης τὰ ἀρώματα.

Τὰ ἀρώματα ἐχρησιμοποιήθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἑορτάς. Ἐν Αἰγύπτῳ παρεσκεύαζον αὐτὰ ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ τὰ προσέφερον εἰς τοὺς θεούς. Τὴν συνήθειαν παρέλαβον οἱ Ἑβραῖοι, μόνου τοῦ μεγάλου ἱερέως δικαιουμένου νὰ προσφέρῃ ἀρώματα εἰς τὸν Ἰαχωβᾶ.

Τὰ ἀρώματα ἦσαν ἡ νάρδος, ὁ λίβανος, ἡ σμύρνα, ὁ κρόκος, ὁ ἀρωματικὸς κάλαμος, καὶ ἡ ἀλόη, φυτὸν δαψιλῶς βλαστάνον ἀνὰ τὴν Ἀνατολήν. Διὰ τοὺς θρησκευτικοὺς καθαρμοὺς τῶν γυναικῶν, κατὰ νόμον ὀφείλοντας νὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ ἔτος, ἐγίνετο μεγάλη κατανάλωσις ἀρωμάτων· ἓξ μῆνας αἱ οὕτω καθαριζόμεναι ἠλείφοντο διὰ τοῦ ἐλαίου τῆς σμύρνας, καὶ ἄλλους ἓξ μῆνας δι' ἄλλων οὐσιῶν· ὁμοίως μετεχειρίζοντο τὰ ἀρώματα κατὰ τὰς ἐπικηδείους τελετάς· τὰ ἔχυναν ἐπὶ τῶν νεκρῶν, ἐνήργουν δι' αὐτῶν τὰς ταριχεύσεις, καὶ τὰ ἔκαιον ἐπὶ τῶν νεκρικῶν πυρῶν. Βραδύτερον ἐγενικεύθη ἡ χρῆσις των ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ, καὶ ταῖς ἑορταῖς,

κατὰ πρῶτον ὡς ἔνδειξις πολυτελείας, καὶ βαθμηδὸν ὡς σημεῖον ἀκολασίας.

Οἱ Ἕλληνες μετὰ πάθους ἠγάπησαν τὰ ἀρώματα· δι' ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος εἶχον καὶ ἴδιον ἄρωμα, καὶ ἕκαστον ἄρωμα εἶχεν ἴδιον προορισμόν. Τὰ μὲν ἐθεωροῦντο ὡς συντελοῦντα εἰς τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματος, τὰ δὲ χρήσιμα πρὸς χώνευσιν, τὰ δὲ ἀπαραίτητα διὰ τὰ ὄργια. Καθὼς καὶ σήμερον ἐν ταῖς Ἀθήναις τοῦ Περικλέους μετὰ τὸ φαγητὸν προσῆγον δοχεῖα περιέχοντα ἀρωματῶδες ὕδωρ πρὸς καθάρισμα τοῦ στόματος καὶ πλύσιμον τῶν χειρῶν. Οἱ Ἕλληνες συνηθροίζοντο εἰς τὰ μυρεψεῖα καθὼς τώρα συχνάζομεν εἰς τὰ καφενεῖα.

Οἱ Ρωμαῖοι ἐκληρονόμησαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς τὸν ἔρωτα τῶν ἀρωμάτων καὶ τῶν ἕξεων τοῦ ἐκτεθηλυμένου βίου. Τὸ κοινότερον διαδεδομένον παρ' αὐτοῖς ἄρωμα ἦτον ὁ ἀρωματοφόρος σχοῖνος, οὕτινος ἀποκλειστικὴν χρῆσιν ἐποιοῦντο αἱ ἑταῖραι, τὰ δὲ μᾶλλον τιμώμενα ἦσαν τὰ ῥόδα, τὸ μεγάλκον, ἡ νάρδος, τὸ ὀποβάλσαμον, τὸ μαλάβαθρον.

Δι' αὐτῶν ἐν ἀμέτρῳ σπατάλῃ ἠρωμάτιζον τοὺς κοιτῶνας, τὰ λουτρά, τὰς κλίνας των. Διὰ τὰ θέατρα καὶ τοὺς νυμφικοὺς θαλάμους ἐγίνετο πρὸ παντὸς χρῆσις τοῦ κρόκου. Τὰ ἀρωματικά, τὰ πνευματώδη καὶ τὰ ἀπεσταγμένα ὕδατα, οἱ ἀρωματικοὶ αἰθέρες ἦσαν ἄγνωστα εἰς τοὺς Ρωμαίους.

Μαρτσιάλης, ὁ μέγας σατυρικὸς ποιητὴς σκώπτει πολλαχοῦ τῶν στίχων αὐτοῦ τὴν κατάχρησιν τῶν ἀρωμάτων· εἰς ἓν ἐκ τῶν ποιημάτων του ἀπεικονίζει θηλυδρίαν, οὕτινος ἡ κόμη ἀποπνέει τὴν ὀσμὴν πάντων τῶν ἀρωμάτων, ὅσα παρεσκεύαζον τότε οἱ μυρεψοί.

Ἐν Ρώμῃ ἡ ἀχαλίνωτος ὁρμὴ τῆς πολυτελείας εἶχεν ὑπαγορεύσει εἰς τὰς γυναῖκας νὰ λούωνται ἐντὸς γάλακτος, οὕτινος ἡ ἐπενέργεια ἦτον ἀνάλογος πρὸς τὴν ἐκ τοῦ δι' ἀμυγδάλων καὶ μέλιτος λουτροῦ.

Ἐκ τοῦ Μαρτσιάλη προσέτι μανθάνομεν ὅτι αἱ Ρωμαῖαι ἐξεῖχον ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ ψιμμυθιοῦσθαι. «Δὲν μὲ ἠπάτων, Λυδία, γράφει που, οἱ ἐγκωμιάζοντες πρὸς ἐμὲ τὸ κάλλος τῆς βαφῆς σου καὶ ὄχι τῆς μορφῆς σου.»

Ὡρισμένα ἀρώματα τὰ ὁποῖα μετεχειρίζοντο αἱ Ρωμαῖαι δέσποιναι ἐτιμῶντο μέχρις 800 δραχμῶν τὸ χιλιόγραμμον. Ἐν ἑορτῇ τὴν ὁποίαν παρέσχεν ὁ Νέρων ἐν Βαΐᾳ, ἡ διὰ τὰ ῥόδα δαπάνη ἀνῆλθεν εἰς τὸ ποσὸν τῶν τεσσάρων ἑκατομμυρίων σεστερτίων, τουτέστι 500,000 φράγκων.

Ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ ἀρώματα ἐν ἀρχῇ προωρίζοντο διὰ τὴν λατρείαν ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Οἱ Σταυροφόροι πρῶτοι ἀπεκόμισαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς τὸν πρὸς τὰ μύρα καὶ τὰς εὐόσμους οὐσίας ἔρωτα, ὅστις εὗρεν ἐν Ἰταλίᾳ πρὸ πάντων κάρπιμον ἔδαφος. Τὰ ἀρώματα εἰσήχθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ ὁμοῦ μὲ τὰ ἀρωματώδη χειρόκτια καὶ μὲ τὰ μυροβόλα σακκίδια. Ἐν Γαλλίᾳ ἡ κατάχρησις τῶν ἀρωμάτων ἀνεπτύχθη ἐπὶ Αἰκατερίνης τῶν Μεδίκων. Ἐρρῖκος ὁ τρίτος καὶ αἱ εὐνοούμεναι αὐτοῦ ἐπαναφέρουσι τὰς ἐπὶ Νέρωνος ἀκολασίας. Ἡ πώλησις τῶν ἀρωμάτων ἦτο καὶ παρέμεινε μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τὸ μονοπώλιον ὡρισμένης συντεχνίας τῆς τῶν ἐμπόρων χειροκτίων ὁμοῦ καὶ ἀρωματοπωλῶν. Αἱ εὐνοούμεναι τοῦ Ἐρρίκου ἐπώλουν τὰ δικαστικὰ ἀξιώματα εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ἄλλους τεχνίτας ἀντικειμένων πολυτελείας καὶ σπατάλης.

Ἡ βασιλεία τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' καθιέρωσεν ὁμοίαν περίοδον ἐν Γαλλίᾳ, καθ' ἣν ἡ κατάχρησις τῶν ἀρωμάτων ὑπῆρξε τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς διαφθορᾶς τῶν ἠθῶν. Ἐν τῇ αὐλῇ εἶχεν ἀναχθῇ εἰς κανόνα ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς ἐθιμοταξίας ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καθιέρωσις καὶ νέου ἀρώματος. Ἡ κυρία Πομπαδοὺρ ἐδαπάνα δι' ἀρώματα μέχρι 500,000 δραχμῶν κατ' ἔτος, καὶ ὁ Ρισχελιὲ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἔζη ἐν μοσχοβόλῳ ἀτμοσφαίρᾳ, διαχυνομένῃ τῇ βοηθείᾳ φυσητήρων ἐντὸς τῶν οἰκημάτων του.

Τὴν σήμερον τὰ ἀρώματα ζητοῦνται ὑπὸ πάντων, εἰς οἱανδήποτε κοινωνικὴν τάξιν καὶ ἂν ἀνήκωσιν. Ἡ τοιαύτη παντελὴς ἐκλαΐκευσις αὐτῶν εἶνε τάχα πρόξενος ἀγαθοῦ ἢ συντελεῖ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἔκπτωσιν; Τὸ ζήτημα δὲν εἶνε ἀνάξιον μελέτης.

Π*

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον)

Τῷ ὄντι ἀντήχει ἤδη ὁ πένθιμος κώδων τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ἡ ἐμφάνισις τῆς Ἕλεν καὶ αἱ ἀπειλαί της ἐπέβαλλον — καὶ τοιαύτη ἦτο ἡ γνώμη, ἣν ἐξέφρασεν ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐνῷ ἠγρύπνει παρὰ τὴν κλίνην τῆς Κυπριανῆς — εἰς τὸν κ. Μομβρὲν ἄκραν περίσκεψιν, ἐπρόκειτο οὐ μόνον περὶ τῆς ἡσυχίας τοῦ μαρκησίου καὶ τοῦ ὀνόματος τῶν Μομβρέν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς τιμῆς αὐτῆς τῆς δεσποινίδος Βερδιέ. Ναί! ἐσήμαινε βραδέως, ἐσήμαινε μακρόθεν ὁ θλιβερὸς κώδων τοῦ ἀποχωρισμοῦ.

— Γιλβέρτη, εἶπεν αἴφνης ὁ νεαρὸς κόμης μὲ τὴν μελαγχολικήντου ἐκείνην καὶ μελῳδικὴν φωνήν, ἥτις συνεκίνει τὰ μύχια τῆς καρδίας τῆς ἀνε-

ψιάς τοῦ Βερδιέ, μίαν παράκλησιν θὰ σᾶς ἀποτείνω... τὴν σοβαρωτέραν, τὴν ἱερωτέραν ἀφ' ὅσας ποτὲ ἀπηύθυνα πρὸς ἀνθρώπινον πλάσμα!

Βλέπων δὲ ἐπὶ τοῦ συνήθους ἠρέμου καὶ πράου προσώπου τῆς νεάνιδος διαχυνομένην ποιάν τινα ἀνησυχίαν, στενοχωρίαν:

—Ὢ! προσέθηκεν, αὐτὸ τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς ζητήσω εἶνε ἀφροσύνη... ἀλλ' ἔχω πρὸς ὑμᾶς τοιαύτην πίστιν, εἶσθε τόσον ἀγαθή, ὥστε δὲν θ' ἀρνηθῆτε... Ἀφοῦ ἡ Κυπριανὴ ἐσώθη, θ' ἀναχωρήσω...

— Θ' ἀναχωρήσετε; εἶπεν ἡ Γιλβέρτη μετὰ τρόμου, ὡς νὰ ἐνυπῆρχε κἄτι τι πλέον ἢ ἀπειλὴ ἀποχωρισμοῦ ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκείνῃ, ὡς νὰ ὑπῆρχε σχεδὸν ὁ θάνατος...

— Ἐδῶ διάγω βίον ἀνόητον, τεθλιμμένον. Κακῶς ἐχρησιμοποίησα τὴν πρώτην μου νεότητα, ἐξαιρέσει τῶν ὀλίγων μηνῶν, καθ' οὓς ὑπηρέτησα παρὰ τὸν Λείγηρα.... Θέλω νὰ φανῶ χρησιμώτερος κατὰ τὸν ὑπολειπόμενον τῆς ζωῆς μου χρόνον. Νὰ μείνω εἰς τὴν Γαλλίαν, νὰ κινήσω δίκην ὅπως ἀποσπάσω τὸ ὄνομά μου ἐκ τῶν χειρῶν μιᾶς τυχοδιώκτιδος, ὅπως θὰ ἠγωνιζόμην ν' ἀποσπάσω τὴν κληρονομίαν μου ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοκογλύφου, δὲν θὰ τὸ πράξω, ἐσκέφθην καλῶς!.. Θ' ἀπαλλάξω τὸν πατέρα μου ἀπο τοιούτου σκανδάλου. Θὰ ὑπάγω... θὰ ὑπάγω δὲν εἰξεύρω ποῦ... Πιθανῶς εἰς Παναμάν. Τελεῖται ἐκεῖ ἔργον ἐξέχον μεταξὺ τῆς χυδαιότητος τῶν καθημερινῶν πραγμάτων... Ἐσκέφθην νὰ εἰσέλθω ἐκ νέου εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ νὰ μεταβῶ εἰς Ἰνδοκίναν. Ἐν συντόμῳ, ἡ Κυπριανὴ θὰ μείνῃ μόνη ὅταν ἐγὼ δὲν θὰ εὑρίσκωμαι πλέον ἐδῶ... Ὁ πατήρ μου ἀναμφιβόλως θὰ ἐπαγρυπνήσῃ ἐπὶ τοῦ παιδίου αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ μαρκήσιος, ὃν ὁ Θεὸς ἐλπίζω ἐπὶ μακρὸν νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν ζωήν, δὲν θὰ δυνηθῇ ἴσως νὰ χειραγωγήσῃ τὸ παιδίον μέχρι τῆς ἡλικίας καθ' ἣν ἔσεται γυνή... Γινώσκετε ὅτι ἡ θυγάτηρ μου δὲν ἔχει μητέρα... ἢ μᾶλλον ὅτι ἐπιθυμῶ πάσῃ θυσίᾳ νὰ τὴν προασπίσω ἀπὸ τῆς ἐπιδράσεως τῆς μητρός της. Ἐνόσῳ θὰ εἶμαι ἀπών... καὶ ἐὰν ἐκ τῆς ἀπουσίας μου δὲν ἐπιστρέψω πλέον..— δὲν λέγω χάριν ἐπιδείξεως φράσεις δραματικάς, ἀπεναντίας ἐλπίζω ὅτι θὰ ἴδω τὴν θυγατέρα μου μεγάλην καὶ εὐτυχῆ— ἀλλὰ τέλος πάντων ἂν δὲν ἐπανέλθω, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπαγρυπνήσητε ἐπὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς Κυπριανῆς. Δὲν ἔχομεν συγγενεῖς εἰμὴ τινας ἀπομεμακρυσμένους ἐξ ἀγχιστείας, οἵτινες δὲν μὲ γνωρίζουσι καὶ οἵτινες ἄλλως τε θὰ ἐδέχοντο μετ' ἀποστροφῆς προσβλητικῆς καὶ ἐξυβριστικῆς δι' ἐμὲ καὶ σκληρᾶς διὰ τὴν θυγατέρα μου τὴν ἐπ' αὐτῆς κηδεμονείαν. Ἐστὲ δι' αὐτὴν ὅτι θὰ ἤμην ἐγώ, ὅτι ἄλλοι... ὅτι μία ἄλλη ἰδίως ἔπρεπε νὰ εἶνε. Μοῦ φαίνεται δὲ ὅτι τότε θὰ ἐγκαταλίπω τὴν Γαλλίαν—ὅπου ἐν τούτοις ἀφίνω ὑμᾶς!—μετὰ ὀλιγωτέρας λύπης.

Ὁ Ροβέρτος ἐλάλει βραδέως, ἡσύχως· πᾶν ὅ,τι ἔλεγε ἦτο ἀπόρροια σκέψεως βαθείας, ἐν τῇ πραότητί του δέ, ἐν τῇ προσπεποιημένῃ ψυχρότητι τῶν λόγων του διεφαίνετο τόνος τις καταπεπνιγμένου πάθους, ἔρωτος θρηνοῦντος ἐν τῷ σκότει, συγκινῶν τὴν Γιλβέρτην, ἐμπνέων αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κλαύσῃ, νὰ φωνάξῃ, νὰ ἱκετεύσῃ τὸν κύριον δὲ Μομβρὲν ὅπως μὴ ἀναχωρήσῃ.

Διατὶ ν' ἀναχωρήσῃ; — Ἀλλὰ πῶς νὰ μὴ ἀναχωρήσῃ;

Τὰ ἄνθη τῶν ἀκακιῶν ὡς ἁδρὰ δάκρυα κατέπιπτον κατάλευκα, βιαίως περιστρεφόμενα.

— Μοῦ τὸ ὑπόσχεσθε, Γιλβέρτη; εἶπεν ὁ νέος μὲ φωνὴν ἀγωνιώδη. Ὁ θεῖός σας εἶνε ὁ ἀνδρειότερος πάντων τῶν ἀνδρῶν ὅσους ἐγνώρισα, ὑμεῖς δὲ τὸ μᾶλλον ἀγαθὸν καὶ ἀφωσιωμένον πλάσμα ἐξ ὅσων συνήντησα. Θὰ συλλογίζωμαι ὅτι ἡ μικρὰ Κυπριανὴ θὰ ἔχῃ περιποίησιν, θ' ἀγαπᾶται... θ' ἀγαπᾶται πολύ... δὲν εἶνε ἀληθές;

Καὶ χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ τί ἔλεγε, πλησιάζων ἀκουσίως εἰς αὐτὴν προσέθηκεν σιγά, ἐκ βάθους καρδίας, δι' ἑνὸς ψιθυρισμοῦ:

— Θ' ἀγαπᾶται ὅπως ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ.

Δὲν ἀνεσκίρτησε ποσῶς ἡ Γιλβέρτη ἀκούσασα τὴν ἐξομολόγησιν ἐκείνην, ἥτις δὲν τὴν ἐτάρασσεν. Τὸ ἐγίνωσκε καλῶς ὅτι τὴν ἠγάπα. Τῆς τὸ ἔλεγε σιγὰ ἐκεῖ μὲ ἕνα ἀποχαιρετισμόν. Δὲν ἀνθίστατο· ἄφινε εἰλικρινῶς τὴν χεῖρά της ἐντὸς τῆς χειρὸς τοῦ Ροβέρτου. Ἠσθάνετο ἑαυτὴν περιβαλλομένην ὑπὸ στοργῆς, ἥτις μετεῖχε καὶ σεβασμοῦ. Ἐφαίνετο αὐτῇ ὅτι νέον καθῆκον τῇ ἐπεβάλλετο καὶ ὅτι διὰ τὸ ἀσθενὲς ἐκεῖνο παιδίον αὐτὴ ἦτο πραγματικῶς ἡ μήτηρ... Ὁ βίος της διὰ μιᾶς διεγράφετο εὐθύγραμμα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της· τοῦ λοιποῦ θὰ εἶχε δύο τέκνα, τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον καὶ ἔντιμον ἄνδρα, τὸν τόσον παθόντα ἐν τῇ ζωῇ καὶ τὸ κοράσιον τὸ ὁποῖον ἔμελλε ν' αὐξήσῃ. Αὐτὴ θὰ ἠγάπα ἀμφοτέρους, θὰ περιεποιεῖτο τὸν ἕνα καὶ θὰ ἀνέτρεφε τὴν ἄλλην, θὰ ἐγήρασκε δὲ τοιουτοτρόπως, θὰ ἐγήρασκε μὲ γλυκὺ μειδίαμα ὑποταγῆς, ἥσυχος ἐν τῇ φιλοστόργῳ ἐπιτελέσει τοῦ διπλοῦ αὐτοῦ καθήκοντος.

Καὶ ἐνῷ ἡ παρθενική της χεὶρ ἔμενε μεταξὺ τῶν τρεμόντων δακτύλων τοῦ νέου, αὐτὴ ἔβλεπε μὲ τοὺς ὡραίους μαύρους ὀφθαλμούς της εἰς τὸν κατάφωτον ἐκεῖνον ἐκ τοῦ ἡλίου κῆπον, ἔνθα τὰ ἄνθη ἐφαίνοντο ἐσωτερικῶς φωτεινά, ἀλλόκοτον ὀπτασίαν· ἔβλεπε μίαν γεροντοκόρην μὲ λευκὴν κόμην, ἥτις ἦτο αὐτὴ ἡ ἰδία καὶ μίαν εὐειδῆ νεάνιδα, τὴν Κυπριανήν, ἥτις ἀνέμενε

τὸν μνηστῆρα ὁμοιάζοντα πρὸς τὸν Ροβέρτον... Ναὶ βεβαίως, αὐτὸ ἦτο τὸ μέλλον. Τὸ ἔβλεπε μειδιῶσα ἐκ τῶν προτέρων, χαίρουσα ἐπὶ τῇ θυσίᾳ. Καὶ ἡ ἀκακία ἐπέρριπτεν ἐπὶ τῆς μελαίνης κόμης τῆς Γιλβέρτης τὰ λευκά της ἄνθη ὡς προκαταβολὴν τῶν χιόνων τῶν μελλόντων ἐτῶν.

Ἀφοῦ δὲ ἄφησε νὰ τοῦ ἐκφύγῃ ἡ ὁμολογία τοῦ ἔρωτός του, ὁ Ροβέρτος ἤθελε νῦν νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τὴν Γιλβέρτην πᾶσαν τὴν στοργήν, ἣν ἔτρεφε πρὸς αὐτήν, τὸ ἐρωτικὸν πάθος, ὅπερ ὡρκίζετο νὰ μεταβάλῃ εἰς ἀδελφικὴν ἀφωσίωσιν,αἱ θλίψεις δὲ ἃς ὑπέστη,αἱ πικρίαι, ἡ ἀπελπισία του ἀνήρχοντο ἀκουσίως εἰς τὰ χείλη του. Ἆ! ἂν ἦτο ἐλεύθερος! ἂν εἶχε ἐλεύθερον τὸ ὄνομα καὶ τὸ μέλλον! Ἀλλ' ὑφίστατο τὴν τιμωρίαν τῆς ἀφροσύνης του. Ἡ Ἕλλεν δὲν τὸν ἄφινεν!

— Καὶ ἂν αὐτὴ μοῦ ἀμφισβητήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπαγρυπνήσω ἐπὶ τῆς θυγατρός της; ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

— Μὴ φοβῆσθε. Θὰ παραχωρήσω εἰς αὐτὴν ὅ,τι θέλει διὰ νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ διαθέσω κατὰ βούλησιν τὸ τέκνον μου. Θὰ ἐξαγοράσω τὴν σάρκα μου.

— Τίνι τρόπῳ; εἶπεν αὖθις ἡ νεᾶνις.

— Ἡ Ἕλλεν Μόργαν ὀρέγεται δύο τινῶν,τοῦ ὀνόματός μου καὶ τῆς περιουσίας μου. Ἀλλὰ τὴν γνωρίζω καλῶς, θὰ ἐκλέξῃ τὴν περιουσίαν μου.

Ἐπείγετο,μὴ ἔχων ἄλλως τέ τι πλέον νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν Γιλβέρτην. Λοιπὸν ἦσαν σύμφωνοι; τὸ ὑπεσχέθη, τὸ ὡρκίσθη; Ἡ Γιλβέρτη θὰ ἐπηγρύπνει ἐπὶ τῆς Κυπριανῆς;....

Ἡ νεᾶνις κατέβαλε πᾶσαν τὴν ζέσιν τῆς ψυχῆς της εἰς τὸν ὅρκον, ὃν ἔδωκε πρὸς τὸν Ροβέρτον.

— Σᾶς ὁρκίζομαι! εἶπεν.

— Καί, ἐψιθύρισε τέλος ὁ Μομβρέν, ἐὰν νυμφευθῆτε μίαν ἡμέραν, θὰ τηρήσητε ὀλίγην στοργὴν καὶ πρὸς τὴν θυγατέρα μου;

Ἡ Γιλβέρτη ἐμειδίασε καὶ πάλιν ἠπίως καὶ πράως ὅπως πρὸ ὀλίγου ἀναλογιζομένη τὸ μέλλον καὶ ἀπήντησε πρὸς τὸν Ροβέρτον ὅ,τι εἶπεν ἄλλοτε πρὸς τὸν Βερδιέ:

— Οὐδέποτε θὰ νυμφευθῶ!..

Ἠγέρθη, παρετήρησε μὲ τοὺς μεγάλους μελαγχολικοὺς ὀφθαλμούς της τὸν Ροβέρτον, ὅστις ἀπέμενε καθήμενος καὶ βλέπων αὐτὴν μὲ τὰ ὄμματα ἀνυψωμένα ὡς νὰ ἦτο γονυπετής, καὶ ἐπανέλαβεν:

— Οὐδέποτε!

Ἠγέρθη τότε καὶ αὐτός, ἔλαβε τὰς χεῖράς της βραδέως καὶ ἐπὶ τοῦ κύπτοντος μετώπου της ἐπέθηκε τὰ τρέμοντα χείλη του, χωρὶς δὲ νὰ εἴπῃ λέξιν, χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸν ἀπωθήσῃ, ὡς φίλημα ἁγνὸν μνηστείας, ἥτις ἔμελλε νὰ εἶνε αἰώνιος ἀποχωρισμός—μνηστείας ἀδελφικῆς πρὸ τοῦ ἀδυνάτου—ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ τῆς νεάνιδος μετώπου μακρὸν ἀσπασμόν, θλιβερόν, γλυκὺν καὶ διὰ τὸν δίδοντα καὶ διὰ τὸν λαμβάνοντα αὐτόν, ὁμοῦ δὲ μὲ τὸν ἀδελφικὸν ἐκεῖνον ἀσπασμὸν ἡ Γιλβέρτη ᾐσθάνθη κἄτι τι φλέγον διολισθαῖνον ἐπὶ τοῦ μετώπου της, ὄχι πλέον τὸ δάκρυ τῆς ἀκακίας, ἀλλὰ τὸ δάκρυ τοῦ Ροβέρτου, ὕστατον δάκρυ χεόμενον ἐπὶ τῇ λήξει ἑνὸς ἔρωτος, ἐπὶ τῇ κηδείᾳ μιᾶς ἐλπίδος.

Ὁ ταγματάρχης Βερδιέ,ὅστις ἐπανήρχετο ἐκ Μελὲν μὲ τὴν κεφαλὴν ὁπωσοῦν βεβαρυμένην, μὲ τὰ νεῦρα τεταραγμένα θὰ ἠδύνατο νὰ τοὺς εὕρῃ εἰς τὴν θέσιν ταύτην διαμείβοντας πρὸς ἀλλήλους μὲ ἕνα ἀποχαιρετισμὸν τὰ ἀνομολόγητα αἰσθήματά των. Ἤρχετο πορφυροῦς ἐκ τοῦ καύσωνος, κεκοπιακώς, μὴ προγευματίσας, ἡ πρώτη δὲ λέξις ἣν εἶπε πρὸς τὸν Ροβέρτον, ὃν διέκρινε μακρόθεν ἦτο:

—Πῶς πηγαίνει ἡ κόρη σας;

Ὁ κόμης ἐπανέλαβε τότε πρὸς τὸν Βερδιὲ ὅ,τι πρὸς ὀλίγου εἶχεν εἴπει πρὸς τὴν ἀνεψιάν του ὡς ἐπίσης καὶ τὰς γενομένας συστάσεις, καὶ τὴν ἀγγελίαν τῆς ἀναχωρήσεώς του καὶ τὸν ὅρκον τῆς Γιλβέρτης.

Οὐδὲν ἐξ ὅλων τούτων ἐξέπληξε τὸν ταγματάρχην. Ἡ ἀναχώρησις ἦτο εἷς τρόπος βίαιος ἀλλὰ γενναῖος ὅπως μεταβληθῇ ἡ ὑφισταμένη δυσχερὴς κατάστασις. Ὁ ὅρκος τῆς Γιλβέρτης ἦτο πρᾶγμα ἁπλούστατον.

— Δὲν θὰ ἦτο ἀνεψιά μου, ἂν δὲν ἐγίνωσκεν ὅτι εἰς τὰς σοβαρωτέρας παραγγελίας πρέπει τις νὰ ὑπακούῃ κάλλιον, εἶπεν ὁ ταγματάρχης.

Τείνων δὲ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Ροβέρτον προσέθηκεν.

— Ἐν ὅσῳ τὸ κουφάρι μου ζῇ, ἡ μικρά σου κόρη θὰ προστατεύεται καλά, φίλτατέ μου Ροβέρτε.

Ηὔχετο μόνον εἰς τὴν Κυπριανὴν καὶ τὴν Γιλβέρτην νὰ μὴ εἶνε πολὺ ἁπλοϊκαί, πολὺ εὔπιστοι ὡς αὐτὸς ὁ Ροβέρτος καὶ ὡς ὁ γέρων ἀνόητος Βερδιέ.

Τότε δὲ μετὰ εὐγλωττίας δριμείας,μετὰ ὀργῆς ἀνδρὸς ἐντίμου κατὰ τοῦ Γκαρούς, τοῦ Σαβουρὼ καὶ τῶν ἄλλων, τῶν εὐτελῶν μικροπολιτικῶν, ὁ στρατιωτικὸς πηγαινοερχόμενος εἰς τὰς δενδροστοιχίας διηγεῖτο εἰς τοὺς δύο νέους τί εἶδεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Μελέν.

— Ἆ! νόστιμα πράγματα! νόστιμα! Τί ἀνόητοι οἱ καϋμένοι! Ναί! Τὸν Τιβολιὲ τὸν ἐξημμένον θαμῶνα τῶν δημοσίων ὁμηγύρεων, τὸν φανατικὸν ἐργάτην τοῦ ζαχαροπλαστείου καὶ τὸν στρατιώτην τὸν φίλον τοῦ Φουρνερὲλ ὁ

Βερδιὲ εἶχεν εὕρει πρὸ μικροῦ σχεδὸν παραπλεύρως κατακειμένους ἐκεῖ πέραν, εἰς κακὴν κατάστασιν ἀμφοτέρους, τὸν μὲν νεαρὸν Μαρσιαλοῦ βαρέως τετραυματισμένον, τὸν δὲ Τιβολιὲ βλοσυρόν, κατεπτοημένον, βλέποντα μὲ ὄμματα ἔντρομα τὸ ἔργον, ὅπερ εἶχε διαπράξει.

— Πῶς! εἶπεν ὁ Ροβέρτος, τοὺς ἐτοποθέτησαν πλησίον ἀλλήλων;

— Σχεδόν, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης.

Ναί· τοὺς εἶχον μεταφέρει ἀμφοτέρους εἰς τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον, διότι ἕνεκα ἐπιδημίας εἶχε κενωθῆ πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον. Τοὺς διεχώριζε μόνον πενιχρὸν φορεῖον κείμενον μεταξὺ τῶν δύο κλινῶν, ἐπ' αὐτοῦ δὲ εἷς ταλαίπωρος κτίστης, πεσὼν ἀπὸ τοῦ ὕψους οἰκοδομῆς, ἔστενε καὶ ὠδύρετο λέγων ὅτι εἰς μάτην τὸν ἐνοσήλευον μεταξὺ τῶν δύο κλινῶν καὶ ὅτι ἐκεῖθεν νεκρὸν μόνον ἔμελλον νὰ τὸν ἐξαγάγωσιν· ἄνωθεν δὲ τοῦ ἀσθενοῦς αὐτοῦ μὲ τὰς συντετριμμένας κνήμας ὁ Τιβολιὲ καὶ ὁ στρατιώτης ἔβλεπεν ἀλλήλους, ὁ μὲν ἐργάτης ἄγριος κατ' ἀρχάς, περίεργος κατόπιν, ὁ δὲ μικρὸς Λιμουζῖνος ἔκθαμβος, ὡσεὶ ζητῶν νὰ μάθῃ τίς ἦτο ἐκεῖνος, ὅστις τὸν ἐτραυμάτισε, τὸν ἐφόνευσεν σχεδὸν χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ. Ὁ Τιβολιὲ ἐνίοτε ὑπανηγείρετο ἐπὶ τῶν ἀγκώνων διὰ νὰ ἴδῃ ὄπισθεν τῆς ἰσχνῆς κατατομῆς τοῦ προσώπου, τῆς συντετριμμένης ῥινὸς καὶ τοῦ περιβαλλομένου δι' ἐπιδέσμων μετώπου τοῦ κτίστου τὸν Μαρσιαλοῦ. Ἔβλεπε δὲ τότε μορφὴν στρογγύλην νεαροῦ χωρικοῦ ἀγενείου καὶ ἓν στόμα ἀνοικτόν, στόμα ἐκφράζον ἄλγος ὡς παιδίου, ὅπερ ἐνίοτε, ὁσάκις ἡ πληγὴ τοῦ νεαροῦ στρατιώτου ἐπόνει περισσότερον ἔλεγεν:

«Ὢ, πώ, πώ! ὢ! πώ, πώ, μάνα μου!

— Ἐζήτησα νὰ τοὺς ἴδω, ἐξηκολούθει ὁ ταγματάρχης, διότι ἐπὶ τέλους ἤμην — ὅταν τὸ συλλογίζωμαι αὐτό, μοῦ ἔρχεται νὰ σκάσω ἀπὸ τὸ κακόν μου — ναί, ἐγὼ ἤμην ἡ αἰτία ὅλων αὐτῶν τῶν συμβάντων ... Ἐξεπλάγησαν ὅταν μὲ εἶδον... πρὸ πάντων ὁ ἐργάτης. Ὅταν τὸν ἠρώτησα ἂν πάσχῃ πολύ, κατ' ἀρχὰς μ' ἐκύτταξε μὲ ὀφθαλμοὺς βλοσυροὺς καὶ μοῦ εἶπε: «Τί σὲ μέλει; — Τί μὲ μέλει; Μὰ μοῦ πονεῖ, παλληκάρι μου!» Ἔμεινα ὄρθιος πλησίον του, αὐτὸς δὲ ἤρχισε νὰ στενάζῃ νὰ θρηνῇ μὲ τὸ αἰώνιον «Ὤ, πώ, πώ! . ὤ, πώ, πώ!» Πολεμοῦν σὰν λυσσασμένοι ὅταν χρειάζεται οἱ μικροί μας στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ κλαίουν τὰ καϋμένα τὰ παιδιὰ ἀφοῦ πληγωθοῦν· εἶνε φυσικόν. Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ὁ ἐργάτης τότε σηκωνόμενος βιαίως ἐπάνω εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του μὲ ἠρώτησεν ἀκούων τὰς φωνὰς τοῦ ἀτυχοῦς στρατιώτου: «Τί εἶπε τάχα τὸ *μπαρμπατσόνι;* Ἐγὼ δέ:—Εἶπε *μάνα μου*, παλληκάρι μου, — Μάνα; — Μάνα, ναί! — Καὶ παρατηρῶν καλῶς κατὰ πρόσωπον τὸν ἀτυχῆ νέον: Ἔχουν,—εἶπε,—καὶ οἱ στρατιῶται μητέρας, παιδί μου. Ὅταν τοῦ εἶπα αὐτό, ὁ Τιβολιὲ ἐφάνη κατ' ἀρχὰς μανιώδης· μ' ἐκύτταξεν ὡς νὰ τὸν ἐπερίπαιζα, ἔπειτα ἀφοῦ ἐπεριφέροντο τὰ βλέμματά του ἀπὸ τὸν στρατιώτην εἰς ἐμὲ καὶ ἀπὸ ἐμὲ εἰς τὸν στρατιώτην, ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὀλίγον καὶ μοῦ εἶπε: «Καὶ ὅμως εἶνε ἀληθές! δὲν τὸ συλλογίζεται κανεὶς αὐτὸ ὅταν κτυπᾷ.» Ἐπειδὴ δὲ ἐζήτουν πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεώς του καὶ ἔλεγον εἰς τοὺς νοσοκόμους νὰ περιποιῶνται τοὺς δύο τραυματίας, νὰ τοὺς δίδωσιν ὅ,τι χρειάζεται πρὸς ἀνακούφισιν καὶ διασκέδασίν των, ἡ μορφὴ τοῦ ἐργάτου διὰ μιᾶς ἔλαβε μίαν ἔκφρασιν, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ λησμονήσω. «Πῶς! σεῖς;.. εἶπεν· σεῖς τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθην ὡς τὸν τελευταῖον παλῃάνθρωπον; — Αἴ λοιπόν, φίλε μου, βλέπεις ὅτι εἶνε καὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἀξίζει νὰ θεωρῶνται χειρότεροι ἀπὸ ἐμέ!» Καὶ ἔτεινα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα ἄνευ μνησικακίας. Δὲν ἐτόλμα νὰ τὴν λάβῃ· εἶχεν ἀκόμη κάποιαν δυσπιστίαν.

— Αὐτὸ εἶνε ἀπόδειξις, προσέθηκα, ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ὁμιλῇ περὶ τῶν ἄλλων χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζῃ. Καὶ ἔσφιγξα τότε τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν ἐδίσταζε νὰ μοῦ τείνῃ, μίαν τῶν ἰσχνῶν ἐκείνων ἐργατικῶν χειρῶν, τὰς ὁποίας οἱ Γκαροὺς μεταβάλλουν εἰς χεῖρας ἐπαναστατῶν. Τῇ ἀληθείᾳ δὲν δυσηρεστήθην ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν μου αὐτὴν εἰς τὸ νοσοκομεῖον καὶ θὰ ἐξεπληττόμην πολὺ .... πολὺ θὰ ἐξεπληττόμην ἂν ὁ στρατιώτης καὶ ὁ ἐργάτης δὲν ἐξήρχοντο ἐκεῖθεν καλοὶ φίλοι, ἀφοῦ εἰσῆλθον μὲ τὰς χεῖρας βεβαμμένας εἰς τὸ αἷμα ἀλλήλων. Ἂν οἱ ἄνθρωποι δὲν ὑπήκουον εἰς τοὺς ἐξερεθίζοντας αὐτούς!..Ἂν ἐγνώριζον καλλίτερον ἀλλήλους! ..Ἄν, ἄν!.. Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ τοὺς δημιουργοὺς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου!

Ὁ ταγματάρχης καίπερ ὠργισμένος ᾐσθάνετο ἐν τούτοις ποιάν τινα παρηγορίαν ἐνθυμούμενος τὰ λαθραῖα, ἔκθαμβα καὶ πλήρη μεταμελείας βλέμματα τοῦ Τιβολιέ, προσηλωμένου; διαρκῶς ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ θρηνοῦντος νεαροῦ στρατιώτου...Καὶ ὅμως ἦτο αὐτὸς ὁ Τιβολιέ, ὅστις ἦτο ὁ πρόξενος τῆς τοιαύτης καταστάσεως τοῦ ἀτυχοῦς ἐκείνου χωρικοῦ, τοῦ σχεδὸν παιδίου! Καὶ διατί; Διότι ἔφερεν ἐρυθρὸν πανταλόνιον!.. Τί ἀνοησία! Ὁ ταγματάρχης ἀνέγνωσεν ὅπως εἰς ἀνοικτὸν βιβλίον τὴν ἔκπληξιν αὐτὴν καὶ τὴν στενοχωρίαν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ εἰς τὰ μακρὰ βλέμματα, ἅτινα ἔρριπτεν ἐπὶ τοῦ στρατιώτου.

— Τώρα, εἶπεν ἐκφέρων μακρὸν στεναγμὸν ἱκανοποιήσεως, θὰ συντάξω τὴν παραίτησίν μου.

— Τὴν παραίτησίν σας; ἠρώτησαν ἐν ταυτῷ ὁ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ἡ Γιλβέρτη.

— Ναί, μάλιστα τὴν παραίτησίν μου. Τὴν πα-ραί-τη-σίν-μου! (Καὶ ἐπρόφερε τὴν λέξιν μεγαλοφώνως, θρασέως, εὐήχως). Ἆ! νομίζουν λοιπὸν ὅτι ὁ ὑποψήφιος δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ ἄλλο παρὰ νὰ ὑβρίζῃ καὶ νὰ ὑβρίζηται; Ἄς εἶνε!..Ἄς ὑπάγῃ στὸ καλὸ ἡ ὑποψηφιότης!..

Ἐπείγετο νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θάλαμόν του καὶ νὰ γράψῃ μὲ τὴν εὐχαρίστησιν δεσμώτου ἀπελευθερουμένου τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην τῆς ἀπελευθερώσεώς του. Οὔτε κἂν ἐσυλλογίσθη ὅτι δὲν εἶχε διόλου προγευματίσει. Ἡ Γιλβέρτη τὸν ἠρώτησε περὶ τούτου. Πῶς! τὰς δύο μετὰ μεσημβρίαν ν' ἀρχίσῃ πάλιν τὴν ἐργασίαν χωρὶς νὰ φάγῃ;..Μπᾶ!.. ἐπέρασε χειρότερα ἄλλοτε! Καὶ ὅταν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ κανονοβολῇ τὸν ἐχθρὸν ἐπὶ μίαν ἡμέραν, ἀφοῦ εἶχε μείνῃ τριάκοντα ἓξ ὥρας χωρὶς νὰ φάγῃ;— Ἔφαγε μετὰ σπουδῆς εἰς μίαν γωνίαν τῆς τραπέζης ὀλίγον κρέας κρύον καὶ ἔπιεν ἓν ποτήριον οἴνου τοῦ Βορδώ, ἔπειτα δέ, ἀφοῦ ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν καὶ τὴν Γιλβέρτην, ὁ Βερδιὲ μετέβη νὰ εὕρῃ τὴν κυρίαν Ἐρβλαί, ἥτις συνωμίλει ἐντὸς τῆς αἰθούσης μετὰ τῆς Σαρβέ, τοῦ Γκενὼ καὶ τοῦ Καππoά, προσδραμόντων ἐν σπουδῇ καὶ τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ, ὅστις ἐκάθητο ἐπὶ ἕδρας μὲ τὰς κνήμας συνεσταυρωμένας, ἀγέρωχος, ὡς ἄνθρωπος βλέπων ἀνατέλλον πλῆρες αἴγλης τὸ μέλλον!

Ὁ κ. Σαρβὲ καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ προφανῶς ἀνέμενον τὸν ταγματάρχην, διότι ὅτε ὁ Βερδιὲ ἐνεφανίσθη εἰς τὴν αἴθουσαν, τοῦ μὲν γερουσιαστοῦ διέφυγεν ἕν: «Ἆ, νάτος!», ὅπερ παρηκολούθησεν ἐξενεχθὲν ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ Καππoὰ καὶ τοῦ Γκενὼ ἕν: «ἐπὶ τέλους!» ἥκιστα ἀβρόφρον.

Ὁ Δυκᾶς ἰδὼν τὸν Βερδιὲ καὶ παρατηρῶν ὅτι ἦτο ὀλιγώτερον δύσθυμος ἢ κατὰ τὴν πρωΐαν ἐφοβήθη πρὸς στιγμὴν μήπως ὁ ὑποψήφιος ἀνεκάλεσε τὴν ἀπόφασίν του. Ναί, ἐφαίνετο πολὺ γαλήνιος πολὺ ἀποφασιστικὸς ὁ ταγματάρχης! Μὴ τυχὸν δὲν ἀπέσυρε τὴν ὑποψηφιότητά του; Ἀλλ' ἡ ἀνησυχία τοῦ Αἰμιλίου δὲν διήρκεσε πολύ. Ὁ Βερδιὲ μετὰ σπουδῆς καταφανοῦς, αἰσθανόμενος ἀπόλυτον τὴν ἀνάγκην ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ φορτίου του, διεκήρυξε μὲ ζωηρότητα, ἀποτόμως σχεδὸν ὅτι ἀφοῦ ἐσκέφθη καὶ ἐσκέφθη πολύ, μὴ αἰσθανόμενος ἑαυτὸν ἱκανὸν ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος, ἀπέσυρε τὴν ὑποψηφιότητά του.

Ὁ Δυκᾶς ἀκτινοβολῶν ἐκ χαρᾶς ἀντήλλαξε βλέμμα θριαμβευτικὸν μετὰ τῆς Ἐρβλαί, ὅπερ εἶδε μὲ κάποιαν δυσαρέσκειαν ὁ Μεδερῖκος Σαρβέ. Ὁ Καππoὰ ἔσειε τὴν κεφαλὴν ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐπικυρώσῃ διὰ τῆς συγκατανεύσεώς του τὴν ἀπόφασιν τοῦ ταγματάρχου. Ὁ κτηνίατρος Γκενὼ ἠθέλησε νὰ παρατηρήσῃ ἀρκετὰ τραχέως ὅτι ὁ ταγματάρχης ὤφειλε νὰ λάβῃ πρὸ πολλοῦ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν, ἀφοῦ δὲν ᾐσθάνετο ἑαυτὸν ἱκανὸν ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀγῶνος. Ἀλλ' ὁ Βερδιὲ τὸν διέκοψε διὰ μιᾶς διὰ τόνου μὴ ἐπιδεχομένου ἀπάντησιν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, δὲν ἐγνώριζα ὅτι ἡ πολιτικὴ ἦτο ἀγὼν τόσον χυδαῖος. Ἀηδίασα ἀπὸ τὰς ραδιουργίας καὶ τὰς ρυπαρότητας. Ἀηδίασα!

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀγαθὸς ἐκεῖνος ἀνὴρ ὁ μετὰ δισταγμοῦ καὶ δειλίας εἰσερχόμενος πρὸ ὀλίγου εἰς τὴν αἴθουσαν ἐκείνην, τρέμων ὡς ὁ ὑποβαλλόμενος εἰς ἐξετάσεις. Ἦτο στρατιωτικὸς ὠργισμένος, ἀηδιάσας διὰ τὰ γινόμενα, ἀπόφασιν ἔχων ν' ἀντιμετωπίσῃ τὰ πάντα, ἀπὸ τῶν συκοφαντιῶν τῶν ἀντιπάλων του μέχρι τῶν ὑπαινιγμῶν τῶν πλαστῶν συμμάχων του.

Μὲ τόσον εὐσταθὲς ὕφος ὡμίλησεν, ὥστε ὁ Σαρβέ, ὅστις εἶχεν ἤδη προετοιμάσει ἐμφαντικήν τινα φράσιν περὶ ἐγκαταλείψεως τῆς θέσεως ἐν ὥρᾳ κινδύνου, μετέβαλεν αὐτὴν εἰς φιλοφρόνημα περὶ τῆς γενναίας θυσίας εὐλόγου καὶ νομίμου ἀξιώσεως, θυσίας προσενεχθείσης εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος καὶ συνεχάρη τὸν ταγματάρχην Βερδιὲ διὰ τὴν ἀστικὴν αὐτὴν ἀποποίησιν.

— Λέγω ἀστικὴν ἀποποίησιν, ἐπανέλαβε μετ' ἐπισημότητος ὁ Μεδερῖκος Σαρβέ, ἀφοῦ ἐσκέφθη νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *λιποταξία*. Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά, ταγματάρχα, καθ' ἣν δίδετε τὸ παράδειγμα τῆς αὐταπαρνησίας!.

Ὁ Καππoὰ ἐχειροκρότησε τὴν μικρὰν προσφώνησιν τοῦ γερουσιαστοῦ, ὁ δὲ Γκενὼ ἐγρύλλισεν ὁπωσοῦν, ἀλλὰ μετὰ συνέσεως. Ἄλλως τε ὁ Βερδιὲ ὀλίγον ἐνδιεφέρετο περὶ τῶν φιλοφρονημάτων τοῦ Σαρβὲ καὶ τῆς δυσαρεσκείας τοῦ κτηνιάτρου. Ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἐλεύθερον, ἀπηλλαγμένον πάσης φροντίδος, κύριον τοῦ λογισμοῦ του. Ἀνέπνεε τέλος πάντων! Δὲν ἔφερε πλέον εἰς τὸν λαιμὸν ὡς σιδηροῦν κλοιὸν τὸν κύφωνα τῆς ὑποψηφιότητος. Ἄφινεν εἰς ἄλλον— εἰς τὸν Δυκᾶν, ἀφοῦ ἡ ἐπιτροπὴ ἐξέλεγε τὸν Δυκᾶν—τὴν φροντίδα νὰ ἐπαινῇ, νὰ φλυαρῇ, νὰ ἐπιδεικνύηται ἀγυρτικῶς, νὰ γίνηται ὁ ταπεινότατος θεράπων τῶν Ἡσαῦ ἐκείνων τῆς ἐκλογῆς, τῶν πωλούντων τὸ ἐκλογικόν των δικαίωμα ἀντὶ τοῦ πινακίου φακῆς, μιᾶς ταινίας παρασήμου, μιᾶς παραχωρήσεως, μιᾶς οἱασδήποτε χάριτος, τοῦθ' ὅπερ μετέβαλε βαθμηδὸν τὴν Γαλλίαν εἰς ἀπέραντον ἐργαστήριον μεταπρατῶν, ἔνθα ὁ ἐκλογεὺς παρεῖχε τὴν ψῆφόν του ἀντὶ μιᾶς ὑποσχέσεως, ὁ δὲ ἐκλεγόμενος ἐπώλει τὴν ἐλευθερίαν του ἐκ τῶν προτέρων ἀντὶ

ἑνὸς τεμαχίου χάρτου ριπτομένου εἰς τὴν κάλπην.

Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνθη ἀγγαλλίασιν εὑρεθεὶς ἐν τῇ μονώσει τοῦ μικροῦ του θαλάμου καὶ ἀκουσίως προσέβλεψε τὸν ἐπὶ τοῦ τοίχου Δὸν Κισσώτ.

— Τώρα, εἶπεν ἐτελείωσαν οἱ ἀνεμόμυλοί μου, φίλτατέ μου ἱππότα!

Ναί, ἐτελείωσεν ἡ δουλειά του, ἡ ὀργή του! Διεσώζετο· διέφευγε τοὺς Καπποά, τοὺς Γκενώ, τοὺς Τρουγιάρ, τὰς σφῆκας, τοὺς κώνωπας, τοὺς ἀνοήτους, τοὺς μοχθηρούς, ὅλους τέλος πάντων. Ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ ἐκ Δαμμαρί, νὰ εὑρεθῇ πάλιν— μεθ' οἵας χαρᾶς!— εἰς τὸ ἐν Παρισίοις εἰρηνικόν του οἴκημα, μὲ τὴν γραφίδα του, μὲ τὸν χάρτην του, μὲ τὰ βιβλία του. Θὰ ἦτο εὐδαίμων! Οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἄγνωστον ἐκείνην γωνίαν· Ἀλλὰ τὸ καθῆκον;.. Ἡ ἐπικράτησις τῶν περὶ τοῦ στρατοῦ ἰδεῶν του;

«Μπᾶ! ἄλλοι θὰ τὸ ἀναλάβουν. Ὁ κόσμος κάλλιστα δύναται νὰ σωθῇ μόνος του. Σὺ δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς τίποτε, κακόμοιρε Βερδιέ!..» Καὶ μετά τινας ἡμέρας πῶς θὰ ἐλησμόνει τὴν ἀφροσύνην ἐκείνην τῆς ὑποψηφιότητός του, καθήμενος πλησίον τῆς Γιλβέρτης, ἥτις θὰ εἰργάζετο πλησίον του ν' ἀποπερατώσῃ ἐργόχειρόν τι χρήσιμον διὰ τὸν εὐτρεπισμὸν τῆς μικρᾶς του κατοικίας.

Καὶ ὡς ὁδοιπόρος ἐπανερχόμενος ἀπὸ μακρᾶς πολὺ μακρᾶς πορείας ἔρριπτεν οἱονεὶ τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς χθεσινῆς ζωῆς του, ἐπὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν:

— Ὑποψήφιος! ἔλεγεν· ἐπάγγελμα ὑπηρέτου, περιπλάνησις εἰς τὴν χώραν τῶν ἀπογοητεύσεων!

Τί ἀνοησία νὰ ἐναποθέτῃ τις τὴν τύχην του μεταξὺ τῶν χειρῶν τοῦ πλήθους, ὅπερ δὲν τὸν γνωρίζει, ἢ ὀλίγων, οἵτινες τὸν παραγνωρίζουσιν. Ἀλλ' ὁ ὑποψήφιος! τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑποψηφίου! Ἀνοησία καὶ ἀπάτη! Πᾶς ἐξαρτώμενος ἐκ τῆς ψήφου τῶν ἄλλων εἶνε κατάδικος ἐστιγματισμένος ἐκ τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου ἔργου τῆς ἁλιείας τῶν ψήφων. Εἴτε ἀποτείνεται πρὸς τοὺς πολλούς, εἴτε ἀποτείνεται πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς εἴτε ὑψώνει τὴν φωνὴν ὅπως λαλήσῃ πρὸς χιλιάδας ἀνθρώπων, εἴτε ἀνέρχεται διστάζων τὴν κλίμακα ἐκείνου, οὗτινος θὰ ζητήσῃ τὴν ψῆφον, ρίπτει πάντοτε τὴν ὕπαρξίν του εἰς μηχανὴν συμπιεστικήν, ὑφίσταται τὴν κρίσιν, τὴν χλεύην, τὴν περιφρόνησιν ἢ τὴν συκοφαντίαν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐξετάζουν τὴν ἀξίαν του τὴν διαμφισβητοῦν καὶ δὲν τὴν ἐκτιμῶσιν! Καὶ ὅμως εἶχεν ἴδει πολλοὺς ἐκ τῶν ὑποψηφίων αὐτῶν τῶν ἀπογοητευμένων, εἰς οὓς ἡ ἀδικία εἶχε προξενήσει καρδιοβόρον λύπην! Καὶ παρὰ τὰς συμβουλάς των ἀφέθη καὶ αὐτὸς ἐπίσης χειροπόδαρα δεδεμένος εἰς ἀγνώστους, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα ὅστις ἠδύνατο νὰ τοῦ ἐπιρρίψῃ κατὰ πρόσωπον ἄτιμόν τινα ὕβριν! Παρέδωκε εἰς τὴν ἀμέτρητον ἠλιθιότητα τοῦ πλήθους, εἰς τὴν ἀμέτρητον κακὴν πίστιν τὸν ταπεινὸν αὐτοῦ βίον ἐντίμου ἀνδρός! Καὶ διατί; Νὰ ἦτο τοὐλάχιστον φιλόδοξος! Ἀλλ' αὐτὸς μόνην φιλοδοξίαν εἶχε τὴν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἐργασίας. Τὴν μόνωσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἠγάπα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

— Ἆ, γέρω-ἀνόητε! μαθητὰ μὲ ἄσπρες τρίχες! Ἤθελές τα καὶ ἔπαθές τα. Καὶ μόλα ταῦτα τὸ ἐγνώριζε καλὰ ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι, οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀπλοϊκοὶ ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ζοῦν μόνοι, ἀδιαφοροῦντες τί φρονεῖ περὶ αὐτῶν ὁ φυρμὸς τῶν ἀκρίτων ἀνθρώπων. Ὑποψήφιος! Νὰ γείνῃ ὑποψήφιος ὅταν ἐκ φύσεως εἶνέ τις εἰλικρινὴς καὶ ὑπερήφανος! Τί ἀνοησία!.. Τοὐλάχιστον ἡ περιπέτεια αὕτη θὰ τοῦ ἐχρησίμευεν ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν κατοικίαν του πλέον ηὐχαριστημένος διὰ τὸν ἀθόρυβον βίον του. Προσέκρουσε κατὰ τῆς κακῆς πίστεως καὶ ἴσως διελογίζετο, ἡ κακὴ πίστις ὁμοῦ μετὰ τῆς ἰσχύος, τῆς προσβλητικῆς καὶ κτηνώδους ἰσχύος κυριαρχεῖ ἐπὶ τοῦ κόσμου....

Ἀλλ' ὄχι! Μετὰ τὴν θύελλαν αὐτὸς ἀπέμενεν οἷος ἦτο καὶ πρὸ αὐτῆς, πρὸ τῆς βορβορώδους ἐπαγωγῆς... Ἀπέμενεν ὁ ἴδιος!

Ἐπίστευεν εἰς τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ ἡ ὁρμητικῶς τρέχουσα ἢ ἡ ἕρπουσα ἀνθρωπότης δὲν ἔβλαπτε τὸ ἰδανικόν του, τὴν πίστιν του.

— Τὸ πᾶν παρέρχεται καὶ αἱ ἀλήθειαι ἀπομένουν, ἡ δικαιοσύνη, ἡ πατρίς. Εἰς τὴν τιμὴν εἰς τὴν δημοκρατικήν μου πίστιν, ἣν χλευάζουν οἱ Γκαρούς καὶ οἱ Σαβουρὼ ὅλων τῶν κομμάτων μένω πιστὸς ὄχι παρὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἀνθρώπων. Θ' ἀποθάνω ὡς ἔζησα καὶ ἐν ἀνάγκῃ θ' ἀποθάνω ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ ὁποίου μὲ ἔκαμε νὰ ζήσω, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα μου καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τὸ προσφιλὲς ὄνειρον τῆς νεότητός μου, τὸν ἔρωτα τῆς νεαρᾶς καὶ τῆς πρεσβυτικῆς μου ἡλικίας. Εἶμαι ἠλίθιος ἴσως! Εἶμαι εὐήθης ἀναμφιβόλως. Ἀλλ' ἀπομένω πιστὸς καὶ ἀδιόρθωτος. Ἀπεφάσισα μόνον οὐδέποτε πλέον νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς πολιτικῆς καὶ ν' ἀφίσω νὰ ψαρεύουν εἰς θολὰ νερὰ οἱ αἰώνιοι ὑποψήφιοι ἀνὰ μέσον τῶν αἰωνίων ὑποψηφιοτήτων!

Ναί, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἔπρεπε νὰ κανονίσῃ τὸν μετὰ τοῦ συντάκτου τοῦ *Ἐγχέλυος* λογαριασμόν του. Εἶχε γράψει πρὸς ἕνα παλαιὸν συνάδελφόν του διαμένοντα ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Μελὲν παρακαλῶν νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς. Ὁ γηραιὸς Φουρνερὲλ ὁ πρώην λοχίας θὰ ἦτο ὁ ἕτερος μάρτυς. Ἐπρόκειτο νὰ μονομαχήσωσι

χωρὶς ἄλλο τὴν ἐπομένην πρωΐαν. Ἔπειτα ὁ Βερδιὲ ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ.

Ν' ἀναχωρήσῃ, ἐκτὸς ἂν ἐπληγώνετο. Ἔλα δὰ! Νὰ πληγωθῇ! Νὰ πληγωθῇ; Διατὶ ὄχι; Αὐτὸ θὰ ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον!.. Νὰ πληγωθῇ ἀπὸ ἕνα κύριον οἷος ὁ κ. δὲ Ῥεβὶλ!.. Καὶ ἐντοσούτῳ ἠδύνατο νὰ συμβῇ!.. Ἠδύνατο μάλιστα νὰ φονευθῇ ὁ Βερδιὲ ἐκ συμπτώσεως!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΡΩΣΣΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΛΣΤΟΗ

Ὁ ψύλλος καὶ ἡ μυῖγα

Ψύλλος καὶ μυῖγα ἀνταμώθηκαν· ὁ ψύλλος ἤρχουνταν ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ ἡ μυῖγα ἀπὸ τὴν πολιτεία. Ὁ ψύλλος ἐκύτταξε τὴν μυῖγα καὶ δὲν τὴν γνώρισε, τόσο ἦτον ἀδύνατη, μὲ τὴν κοιλιὰ πατημένη καὶ μακρυὰ μακρυὰ τὰ πόδια.

Καὶ ἡ μυῖγα 'ξαφνίστηκε ἀπὸ τὴν ὄψι τοῦ ψύλλου ποῦ ἦτον στεγνωμένος καὶ καμπούρης.

— Καλημέρα, τῆς λέει ὁ ψύλλος, ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

— Ἀπὸ τὴν πολιτεία, ἀποκρίνεται ἡ μυῖγα.

— Καὶ πῶς ἀδυνάτησες ἔτσι;

— Δὲν καλοπερνᾷ κανεὶς ἐκεῖ.

— Καὶ γιατί;

— Ὁ κόσμος εἶνε πολὺ παστρικός· μπαίνεις 'σ' ἕνα ἀρχοντόσπιτο καὶ λὲς μέσα σου: ἐδῶ θὰ περάσω ζωὴ χαρισάμενη. Μὰ τί τὰ θές; ἅμα ἀποφάνε τ' ἀφεντικὰ ἔρχονται δυὸ δοῦλοι σοῦ τὰ παίρνουν ὅλα, τρῶνε τὰ περισσότερα καὶ ὅ,τι μείνῃ 'ς τὸ τραπέζι τὸ πλένουν, τὸ παστρεύουν. Ἄλλη φορὰ πᾷς 'σὲ κανενὸς φτωχοῦ· αὐτὸς δὲν ἔχει δὰ τί νὰ φάῃ καὶ ὁ ἴδιος, μὰ εἶνε πάλι παστρικός, τὸ κάθε τι εἶνε καλοπλυμένο 'στὸ σπιτικό του. Ἔτσι κ' ἐγὼ τὸ πῆρα ἀπόφασι νὰ φύγω ἀπ' τὴν πολιτεία, νὰ πάω πάλι 'ς τὸ χωριό· ἐκεῖ κι' ἂν δὲν ἔχῃ κανένας πολλῶν λογιῶν φαγί, πάντα κἄτι θαῦρῃ καὶ δὲν εἶνε τόσο μεγάλη πάστρα. Αἴ, καὶ σύ, μπάρμπα, πῶς τὰ περνοῦσες ἐκεῖ;

— Ὦ! ἀποκρίθηκε ὁ ψύλλος, δὲν εἶνε καλλίτερα 'ς τὸ χωριό· ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι κοιμοῦνται λίγο καὶ ἀδυνατίζουν· πηδᾷς ἐδῶ πηδᾷς ἐκεῖ ὅλο ἀπάνω 'σὲ κόκκαλα καὶ δὲν βρίσκεις τί νὰ φᾷς. Κι' ἂν τύχῃ νὰ τσιμπήσῃς τίποτε καμμιὰ φορά, εὐθὺς σηκώνονται οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶν νὰ ξενυχτήσουν ἔξω 'ς τὰ χωράφια. Ἔτσι κι' ἐγὼ πάω 'ς τὴν πολιτεία, 'μπορεῖ νὰ ταὕρω καλλίτερα ἐκεῖ.

— Σύρε, σύρε, μπάρμπα· ἀλήθεια ἐκεῖ εἶνε γιὰ σένα· θαὕρῃς ἀνθρώπους καλοθρεμμένους, ποῦ κοιμοῦνται ὡς τὸ μεσημέρι. Εἶδα μιὰ 'μέρα ἕναν ψύλλο καὶ εἶχε τόσο χορτάσει ποῦ μόλις μποροῦσε νὰ σεισθῇ.

— Ὥρα καλή σου τὸ λοιπόν! εἶπεν ὁ ψύλλος, ἐκεῖ θὰ κάνω ἐγὼ τὴν τύχη μου. Πῶς νὰ μὴν καλοπεράσω 'σὲ τόπο ποῦ εἶνε τόσοι ὑπναράδες;

Καὶ ὁ ψύλλος ἐπήδησε κατὰ τὴν πολιτεία καὶ ἡ μυῖγα πέταξε κατὰ τὸ χωριό.

Ἡ μοιρασιὰ τῆς κληρονομιᾶς·

Ἕνας πατέρας εἶχε δύο γυιοὺς καὶ τοὺς εἶπε:

— Ὅταν πεθάνω νὰ μοιράσετε 'ς τὴ μέση ὅ τι κι' ἂν ἔχω.

Ἅμα πέθανε ὁ πατέρας οἱ γυιοὶ ἐμάλλωσαν 'ς τὴν μοιρασιά.

Πῆραν τὸν γείτονά τους νὰ τοὺς ξεδιαλύνῃ. Αὐτὸς τους ρώτησε:

— Πῶς παράγγειλε ὁ πατέρας σας νὰ κάνετε τὴ μοιρασιά;

— Παράγγειλε ἀπ' ὅ τι κι' ἂν ἔχῃ νὰ πάρῃ καθένας μας τὸ μισό.

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ὁ γείτονας, ξεσχίστε 'ς τὴ μέση ὅλα τὰ ροῦχα, σπάστε 'ς τὴ μέση ὅλα τὰ τσανάκια, κόψτε 'ς τὴ μέση ὅλο τὸ κοπάδι.

Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἄκουσαν τὴν γνώμη τοῦ γείτονα, καὶ ἔτσι χαλάσανε ὅ τι κι' ἂν εἶχαν, καὶ δὲν τοὺς ἔμεινε πλειὰ τίποτε.

Τὰ πλούτη ποῦ δίνει ὁ Θεὸς 'ς τὸν ἄνθρωπο.

Ἕνας ἄνθρωπος βαριεστισμένος μὲ τὴν τύχη του ἔρριχνε ὅλο τὸ φταίξιμο 'ς τὸ Θεό:

— Ὁ Θεός, ἔλεγε, 'ς τοὺς ἄλλους δίνει πλούτη καὶ 'ς ἐμένα τίποτε, πῶς νὰ προκόψω ἔτσι χωρὶς τίποτε; Ἕνας γέρος ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ καὶ τοῦ εἶπε:

— Εἶσαι τόσο φτωχὸς ὅσο θαρρεῖς; Ὁ Θεὸς δὲν σοὔχει δώσῃ νειᾶτα καὶ γιερὸ κορμί;

— Ὅσο γι' αὐτὸ 'μπορῶ νὰ καμαρώνωμαι ἀλήθεια.

Ὁ γέρος ἔπιασε τότε τὸ δεξὶ χέρι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἀρώτησε:

— Ἤθελες νὰ σοῦ κόψουν τὸ χέρι καὶ νὰ πάρῃς χίλια ρούβλια;

— Ὄχι νὰ μὴν ἤθελα!

— Καὶ τὸ ἀριστερὸ χέρι;

— Οὔτε.

— Καὶ θὰ ἤθελες νὰ στραβωθῇς γιὰ δέκα χιλιάδες ρούβλια;

— Θεὸς φυλάξοι! δὲν ἔδινα ἕνα μάτι ὅσο καὶ ἂν μ' ἀκριβοπλήρωναν.

— Νὰ λοιπὸν τί πλούτη σοὔδωσε ὁ Θεὸς καὶ ὅμως παραπονιέσαι ἀκόμη, ἀχάριστε!

Δ*

ΧΡΥΣΗ ΒΡΟΧΗ

Μέσ' 'στὴ βροχὴ τῆς ἄνοιξης ἂν κάποτε τυχαίνῃ
ὁ ἥλιος ἀπ' τὰ σύννεφα γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ βγαίνῃ,
ἐνῷ θυμόνει ὁ οὐρανὸς καὶ βρέχει βρέχει ἀκόμα,
ὁ ἥλιος χύνει μὲ χαρὰ τ' ὁλόχρυσό του χρῶμα
καὶ τὴν κλαψάρα τὴ βροχὴ ὁλόχρυση τὴν βάφει
'σὰν νὰ γεννᾷ τὸ σύννεφο αναλυτὸ χρυσάφι...
Ἔτσι κ' ἐγὼ 'στὴν ξενητειὰ ποῦ μένω μακρυὰ σου
κλαίγ' ὅπως κλαίει τὸ σύννεφο καὶ κἄποτε, φαντάσου,
ἐκεῖ ποῦ γράφω καὶ περνοῦν λόγια γλυκὰ ἀπ' τ' αὐτί μου
τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια μου κυλοῦνε 'στὸ χαρτί μου.
Μὰ ξάφνω μέσα 'στὴν καρδιὰ προβάλλ' ἡ ψεῦτρα Ἐλπίδα
καὶ χύνει ἀπὸ τὰ μάτια μου ὁλόχρυση ἀχτίδα
καὶ γίνονται τὰ δάκρυα κ' οἱ στίχοι χρυσωμένοι...

Ὅπως χρυσόνετ' ἡ βροχὴ ὅταν ὁ ἥλιος βγαίνῃ.

2.

Θέλεις νὰ ξέρῃς πῶς περνῶ ἐδῶ 'στὰ ξένα ποῦμαι;
ὅ,τι καινούργιο κι' ἂν ἰδῶ ἐσένανε θυμοῦμαι.
μέσ' 'στῶν ἀνθῶν ταὶς μυρωδιαίς, 'στῆς μουσικῆς τοὺς [ἤχους,
μέσ' 'σταὶς εἰκόνες τοῦ Βάν-Δίκ, μέσ' 'στοῦ Κοππὲ τοὺς [στίχους,
μεσ' 'στὰ μεγάλ' ἀγάλματα, μέσ' 'στὰ τρανὰ παλάτια
θαρρῶ πῶς βλέπω, ἀγάπη μου, τὰ φωτερά σου μάτια..
Κἄποτε τρέχω μοναχὸς σὲ πυκνωμένα δάση
ποὺ ἔχουν δένδρ' ἀτέλειωτα τὸν οὐρανὸ σκεπάσει
κ' ἡ χλόη καταπράσινη, πυκνὸ τὸ χορταράκι
'μοιάζει χαλὶ ὅπου ζητᾷ χανούμισσας κορμάκι.
Μὰ ἐνῷ θαυμάζω ὁλόγυρα, κ' ἐνῷ ξεχνιέμαι μόνος
ξαναγεννιέται μέσα μου ὁ περασμένος πόνος,
ὅπου μοῦ φέρνει τὸ παληὸ ἐκεῖνο καρδιοχτύπι...

Ἀχ! μέσ' 'σταὶς τόσαις ὠμορφιαὶς ἡ ὠμορφιά 'σου λείπει!

3.

Ξένος σὲ χώρα μακρυνή, χωρὶς γνωστὸ κἀνένα,
ξένα τ' ἀστέρια τοὐρανοῦ καὶ τὰ λουλούδια ξένα,
ξένο τ' ἀγέρι ποῦ φυσᾷ κι' ἀπ' τὰ κλαδιὰ διαβαίνει,
ξένα τὰ λόγια ποὺ 'μιλῶ κ' ἡ κάμαρά μου ξένη,
ξένα τὰ γέλια ψεύτικα 'στὸν ξένο μου τὸν πόθο,
ξένη καὶ ψεύτικ' ἡ χαρὰ ποῦ μακρυά σου νοιώθω·
καὶ μοναχὰ τὰ δάκρυα ὅπου σκορπῶ γιὰ σένα
αὐτὰ δὲν εἶνε ψεύτικα, αὐτὰ δὲν εἶνε ξένα.

4.

Τ' ἀγριωπὸ φθινόπωρο ρίχνει τὰ φύλλα κάτω
κι' ἀπὸ ξηρὰ χαμόκλαδα τὸ χῶμα εἶνε γεμάτο,
ὅπως 'στὰ στήθη μου ἡ καρδιὰ μέσ' 'σταὶς καρδιαὶς [ταὶς ξέναις
εἶνε γεμάτη ἀπὸ χαραὶς κ' ἐλπίδες μαραμέναις...
Πετοῦν 'στοῦ δένδρου τὰ κλαδιὰ 'λίγα πουλάκια μόνα.—
Ἐδῶνε τὸ φθινόπωρο ψυχρὸ 'σὰν τὸν χειμῶνα
κι' ἂν ἔβγῃ ὁ ἥλιος μία στιγμὴ τὸν κρύβει ὁμίχλη τόση
ὅπου 'μπορεῖς νὰ τὸν ἰδῇς χωρὶς νὰ σὲ θαμπώσῃ,
γιατὶ θολόνει ἡ καταχνιὰ τὴ φλογερή του ἀκτῖνα.
Ἀλίγα λουλούδια μοναχά, ὅμως χλωμὰ κ' ἐκεῖνα,
'σὰν νὰ τὸ νοιώθουν ὅτι ζοῦν τὴν ὑστερνήτων 'μέρα.
ταὶς πειὸ γλυκειαὶς των μυρωδιαὶς σκορπίζουν 'ς τὸν [ἀγέρα,
κ' ἡ πεταλούδα ἡ χνουδωτὴ τρέχει κι' αὐτὴ σιμά των
νὰ κλείσῃ τὰ ματάκια των 'ς τὸ ψυχομάχημά των,
νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ χείλη των τὸ τελευταῖο μέλι...
Κ' ἐγὼ ποὺ μόνος μου περνῶ—γιατ' ἔτσι ἡ μοῖρα θέλει—
νοιώθω μιὰ λύπη ἀγνώριστη μέσ' 'στὴν καρδιὰ κρυμμένη
μιὰ λύπη ὅπου δὲν 'μιλεῖ, μιὰ λύπη ποὺ σωπαίνει,
μιὰ λύπη δίχως ἀφορμή, δίχως κἀνεὶς νὰ φταίῃ...

Οἱ στίχοι τοῦτοι ποὖγραψα μὴν εἶν' οἱ τελευταῖοι;

Ἐν Παρισίοις

Ιωαννης Πολεμης.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ ἀγάπη ὁμοιάζει μὲ τὴν σελήνην: ὅταν δὲν αὐξάνῃ ἀρχίζει νὰ ἐλαττῶται.

—

Κακολογοῦσι πολλοὶ τὰς γυναῖκας δι' ὃν λόλον λιθοβολοῦσι τὰ καρποφόρα δένδρα.

—

Εἰς τὸν ἔρωτα, ὅπως εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἡ πεῖρα εἶνε ἰατρὸς ἐρχόμενος μετὰ τὴν ἀσθένειαν.

—

Γυνὴ συγγράφουσα πράττει δύο κακά: αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων καὶ ἐλαττόνει τὸν ἀριθμὸν τῶν γυναικῶν.

—

Ἡ ὀδύνη ἐξωραΐζει μόνον ὅ,τι εἶνε ἀνέκαθεν ὡραῖον.

—

Αἱ περισσότεραι γυναῖκες παραδίδονται εἰς τὸν Θεὸν ὅταν πλέον δὲν τὰς θέλῃ ὁ διάβολος.

—

Διὰ τῆς κινήσεως τοῦ πνεύματος ἐξασφαλίζεται ἡ γαλήνη τῆς καρδίας.

—

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ὀπτικὰ ὄργανα, δι' ὧν ἡ στοργὴ μεγεθύνει τὰ προτερήματα καὶ σμικρύνει τὰ ἐλαττώματα.

—

Ἡ λύπη μετρεῖ τὰς ὥρας· ἡ χαρὰ τὰς λησμονεῖ.

—

Οἱ λόγοι εἶνε αἱ κλεῖδες τῆς καρδίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ κ. Βλέντ, ἄγγλος σοφὸς καὶ φίλος τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς προμηθεύεται τὸν ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ ἠλεκτρισμὸν τῇ βοηθείᾳ ἀνεμομύλου κινοῦντος ἠλεκτρικὴν μηχανήν. Ἡμίσεια ἡμέρα ἐργασίας τοῦ μύλου παράγει ἠλεκτρισμὸν ἱκανὸν νὰ παρέχῃ τὸ φῶς εἰς δέκα λυχνίας ἐπὶ τέσσαρας ἑσπέρας ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας.

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΗΔΩΑΝΤΚΤΣΤΥΟΝΙΣΝΝΝ 1888—178.

'Αριθ. 672 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία : 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 35. 13 Νοεμβρίου 1888

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ
ΥΠΟ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 671).

Τὸ ἐπόμενον ἔτος 1803 ὁ Ἅμιλτων ἀνεχώρησεν ἐκ Κυθήρων, ἀφῆκε δὲ πληρεξουσιότητα εἰς τὸν Καλούτσην νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἡμιτελεῖς καταληφθείσας ἐργασίας τῆς ἀνελκύσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν Κερκύρᾳ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας Σπυρίδων Φορέστης παρενέβη συνιστῶν τῷ Καλούτσῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν δι' ἐπιστολῆς του τῆς 12 8βρίου 1803, ἐν ᾗ σημειοῖ καὶ τὸ ἑξῆς «Θὰ ἔχετε βεβαίως ὑπ' ὄψιν σας τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν πειρατικῶν ἐχθρικῶν πλοίων εἰς τὰς ὑμετέρας θαλάσσας· τούτου ἕνεκα θερμῶς συνιστῶ ὅπως ὅταν ἐνεργήσητε τὴν ἀποστολὴν εἰς Μάλταν νὰ κάμητε χρῆσιν καλῶς ὡπλισμένου πλοίου, δυναμένου ν' ἀντιταχθῇ εἰς οἱονδήποτε πειρατικὸν ἐχθρικόν, ὅπερ τυχὸν ἤθελε συναντήσει, καθόσον εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ μάρμαρα ἀνήκουσιν εἰς τὸν λόρδον Ἔλγιν καὶ ἂν ἐπιβιβασθῶσιν ἐντὸς οὐδετέρου καὶ ἀνισχύρου πλοίου θ' ἀπολεσθῶσιν ἀναποφεύκτως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε ἰδιοκτησία Ἄγγλου καὶ διὰ τὴν ἀξίαν των ἀκόμη. Ὑμεῖς καλῶς γινώσκετε πόσον τὰ μάρμαρα ταῦτα ἔχουσι μέγα διαφέρον διὰ τὸν λόρδον Ἔλγιν».

Ὁ Καλούτσης δὲ τῇ 20 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου συνεβλήθη μετὰ δυτῶν Καλυμνίων, σταλέντων εἰς Κύθηρα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἔλγιν, καὶ εὑρισκομένων αὐτόθι ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους τούτου. Τὸ μεταξὺ δὲ αὐτῶν συμβόλαιον ἔχει οὕτω

1803 Σεπτεμβρίου 20 ἔ. ν. Τζηρίγο.

«Διὰ μέσου τοῦ παρόντος κοντράτου ὁ ἐκλαμπρότατος κ. Ἐμμανουὴλ Καλούτσης Βίτσε-Κόνσολος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας κατὰ τὴν κομισιὸν καὶ ἐξουσίαν ὅπου ἔλαβε τούταις ταῖς ἡμέραις ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατόν Κον Βιλιὰμ Ἅμιλτων, σεκρετάριον τοῦ ἐξοχωτάτου μιλόρδου Ἔλγιν, ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν Μιχαὴλ Παπαμαΐλη, Μιχαὴλ Σκλάπα, Γιάννη Κούρτη, Μιχαὴλ Καθοποῦλι, Μιχαὴλ Μαλιᾶ καὶ Χριστοφίλη Κουσκούτα, βουτυχτάδες ἀπὸ Κάλυμνο, ὁποῦ ἐστάλθησαν ἐπὶ τούτου ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἐξοχώτατον μιλόρδον Ἔλγιν καὶ εὑρίσκονται ἐδῶ ἀπὸ τὸν ἀπερασμένον Φεβρουάριον, ὅτι χωρὶς νὰ χασομερήσουν ἔξω ἀπὸ αἰτίαν καιροῦ, νὰ ἀκολουθήσουν νὰ βγάλουν μὲ τὴν βάρκα τους ταῖς ἄλλαις ὀκτὼ κασέλαις τὰ μάρμαρα, κομπρέζα[1]) ἢ μαρμαρένια καθίγλα, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ βουλιασμένο καὶ χαλασμένο Ἰγγλέζικο μπεργαντὶ τὸν Μέντορα, καθὼς ὑπόσχονται, καὶ νὰ ταῖς φέρουν εἰς τὴν γῆν, καὶ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκεῖ ὅπου ἔφεραν ταῖς ἄλλαις πέντε κασέλαις μὲ μάρμαρα, ὁποῦ τοὺς ἔβαλε καὶ εὔγαλαν ταῖς ἀπερασμέναις, καὶ περιπλέον ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ βγάλουν ταῖς γούμεναις μὲ ταῖς ὁποίαις εἶνε ἰμπραγάδο[2]) τὸ καράβι, τὴν ἄνκορα τοῦ αὐτοῦ καραβιοῦ, τὰ κατάρτια του, δύο κανόνια μπρούντζινα, ὅπου εἶνε εἰς τὴν στοίβα, καὶ τὴν κασέλα μὲ ἄσπρο ξύλο, ὅπου ἐξ ἀρχῆς τοὺς ἐδόθη εἰς νότα· καὶ διὰ τελείαν πλερωμὴν τοῦ κόπου τους, ἀφοῦ τελειωθῇ τὸ αὐτὸ ῥικούπερο καὶ διὰ ταῖς ζημίαις καὶ χασομέρια ὅπου ἔλαβαν τόρα μῆνες ἑπτά, ἐπειδὴ καὶ ὁμολογοῦν πῶς ἔλαβαν τὴν ζωοτροφήν τως ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἀφέντην Βίτσε-Κόνσολον, ὑπόσχεται ὁ ἴδιος νὰ τὼς δώσῃ εἰς τόσαις καμπιάλαις διὰ Ἀθήνα πρὸς τὸν Κον Σπυρίδωνα Χωματιανὸ Λογοθέτη ἀτζέντε βρεταννικὸν πρὸς γρόσια 400 τὴν κάθε κασέλα τὰ μάρμαρα, ὅπου οἱ δεκατρεῖς κάνουν γρόσια 5200, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ἀκούεται ἑνωμένη ἡ τέλεια πλερωμή τως καὶ διὰ ταῖς γούμεναις, ἄγκορα, κανόνια, κατάρτια καὶ κασέλα ἄσπρου ξύλου, χωρὶς κανένα ἄλλο βάρος τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη Βίτσε-Κόνσολου, παρὰ μόνον μὲ καμπιάλαις ὡς ἄνωθεν νὰ τοὺς δώσῃ ἕτερα γρόσια 150 διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς βάρκας τως καὶ διὰ ταῖς ζημίαις, ὁποῦ τὼς ἀκολούθησαν καὶ ἔσπασαν δύο μολινέλα, καὶ διὰ ὅσαις ἄλλαις ἤθελε τὼς ἀκολουθήσει. Ὑπόσχονται προσέτι οἱ αὐτοὶ βουτυχτάδες νὰ ἐνεργήσουν ὄχι μόνον τὰ ἄνωθεν μὲ ὅλην τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐμπιστοσύνην

[1]) Συμπ:ριλαμβανομένη, compresa.
[2]) imbrigato, περιπεπλεγμένον ἢ καὶ imbracciato.

ὑποτασσόμενοι εἰς τὰ ὄρδινε τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη Κονσόλου, ἀλλὰ νὰ πασχίσουν νὰ βγάλουν χωρὶς δόλον καὶ ὅ,τι ἄλλο πράγμα ἠμπορέσουν ἀπὸ τὸ αὐτὸ βουλισμένο καράβι ἢ ἀπὸ τὰ ξύλα του χάλκωμα, καρφία καὶ ἄλλο κανένα . . . εὐγάλοντας νὰ τὸ φέρουν μὲ τὴν βάρκα τους μέσα εἰς τὸ πόρτο, ἀποθέτοντάς το εἰς τὸ μαγαζὶ τοῦ Κύρ Στάθη· καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀφοῦ τελειώσει τὸ ρικούπερο, τὼς ἀσενιάρει ὁ ἀφέντης Βίτσε-Κόνσολος νὰ λαβένουν κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τέλειαν πλερωμή τους τὸ τρίτον μὲ ξετίμησιν. Τόσον ἐσυμφώνησαν ὑποχρεωνόμενοι γενικῶς διὰ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ παρόντος εἰς ὅλα καὶ κάθε του μέρος, καὶ ὑπογράφουν ὅσοι ἠξεύρουν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὅπου δὲν ἠξεύρουν νὰ γράψουν.

Ἐμμανουὴλ Καλούτσης Βίτσε-Κόνσολας βεβαιόνω.
(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Καλυμνίων καὶ τῶν μαρτύρων).

Ἐν τέλει τοῦ συμβολαίου ὑπάρχει ἰταλιστὶ ἐπικύρωσις ὑπὸ τοῦ καγγελαρίου Ἰ. Μόρμορη (Giovanni Mormori) γενομένη αὐθημερόν.

Διὰ τῶν δυτῶν τούτων ἐξετελέσθη τῷ 1083 ἡ ἐργασία καὶ ἐξήχθησαν 10 κιβώτια, ὡς ἐξάγεται ἐκ σημειώσεως τῶν καθημερινῶν δαπανῶν τοῦ Ἐμ. Καλούτση, ἐξ ἐπιστολῶν τούτου τῆς 7 Ἰανουαρίου 1804 εἰς Ἔλγιν, καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Σπυρίδ. Λογοθέτου τῆς 1 Φεβρ. 1804 πρὸς τὸν Καλούτσην διαλαμβανούσης ὅτι ἐξώφλησε τὴν πρὸς τοὺς Καλυμνίους συναλλαγματικήν, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ συμβόλαιον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Λογοθέτου γεγραμμένη ἰταλιστὶ ἔχει τι τὸ ἄξιον περιεργείας διὰ τὸν τρόπον μεθ' οὗ ἔγραφε περὶ τοῦ λόρδου Ἔλγιν, καὶ τῆς τιμῆς, ἣν ἀπένειμεν αὐτῷ.

Ἀθῆναι 4 Φεβρουαρίου 1804.

Ἐκλαμπρότατε

Τὴν 29 λήξαντος ἔλαβον τὴν φιλοφρονεστάτην ἐπιστολήν σας παρὰ τῶν δυτῶν καὶ τοῦ Νικολάου Γαβαθᾶ· δὲν ἔλειψα νὰ ἀποδεχθῶ προθύμως τὰς δύο συναλλαγματικάς σας, τουτέστιν 4000 διὰ τὸν Παπᾶ Μαΐλην καὶ 1063 : 12 διὰ τὸν Γαβαθᾶ, οἵτινες τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἐπληρώθησαν 3000 γρ. καὶ μετὰ 5 ἡμέρας τὸ ὑπόλοιπον 2063, τὸ ὅλον 5063, κατὰ συνέπειαν ἔμειναν εὐχαριστημένοι· δὲν ἔπρεπεν ὅμως νὰ δώσητε τοσοῦτον βραχεῖαν προθεσμίαν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν καθόσον ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι κάμνομεν τὰ τραβήγματα ἀπὸ τὸν τραπεζίτην τοῦ λόρδου Ἔλγιν τοῦ ἡμετέρου προϊσταμένου, πρέπει νὰ ἔχωμεν 21 ἡμέραν ὄψεως, ἢ τοὐλάχιστον 11 ἡμερῶν, καθόσον ἐγὼ ἔχω ὅλον τὸν ζῆλον νὰ ὑπηρετῶ τὸν καλόν μου πάτρωνα (il Mio Buon Padro) κόντε δ' Ἔλγιν, ὡς εἶνε καλῶς γνωστὸν εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα, ἄνευ οὐδενὸς συμφέροντος, εἰμὴ μόνον νὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συγκαταλεχθῶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν πιστῶν ὑπηρετῶν του.

Σᾶς παρακαλῶ διὰ μέσου τοῦ κ. Πιέρου Κλάδο, εὑρισκομένου εἰς Ὕδραν, ὅταν σᾶς τύχῃ εὐκαιρία νὰ μοὶ κάμετε μεγάλην χάριν νὰ μοὶ γράφετε τὰς εἰδήσεις τὰς τρεχούσας πρὸς ὁδηγίαν μας. Εἶνε βεβαίως εἰς γνῶσιν σας ὅτι ὁ Κ. Δρυμὼν (Drumon) ἡμέτερος πρεσβευτὴς ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν 17 Νοεμβρίου διευθυνόμενος εἰς Λονδῖνον, ἐγκαταλείπων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀντιπρόσωπον πληρεξούσιον τὸν Κύριον Στρατών.

Μὴ ἔχων ἄλλο νὰ προσθέσω, εὐσεβάστως σᾶς ἀσπάζομαι. Μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

εὐπειθέστατος δοῦλος καὶ φίλος
Σ. Λογοθέτης

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξήχθη καὶ τὸ 11ον κιβώτιον, ἑνὸς ἔτι ἐναπομείναντος, καὶ τῆς ἕδρας τοῦ πρυτάνεως, περὶ ὧν γράφει ὁ Καλούτσης τῇ 7 Ἰανουαρ. 1804 εἰς Ἔλγιν ὅτι ἕνεκα τοῦ χειμῶνος διέκοψε τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ἐργάτας λαβὼν παρ' αὐτῶν παρακαταθήκην 550 γροσίων, καὶ ὅτι ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς νὰ ἔλθωσι τὸν Ἀπρίλιον. Προσθέτει δὲ ὅτι ὑπέστη πολλὰ ἐκ τῆς βαρβάρου συμπεριφορᾶς τῶν δυτῶν, ἀνθρώπων ἀκαταστάτων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν μέθῃ εὑρισκομένων.

Ἀπαναληφθεισῶν τῶν ἐργασιῶν τὸ θέρος τοῦ 1804 ἐξήχθη τὸ δωδέκατον, τὸ καὶ τελευταῖον κιβώτιον τὴν 9 Ἰουνίου· αὐθημερὸν δὲ ἀνήγγειλε τοῦτο ὁ Καλούτσης εἰς τὸν Ἰω. Βαπτιστὴν Πιζάνην διερμηνέα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας, προσθέτων ὅτι ἐναπομένει ἡ ἕδρα τοῦ πρυτάνεως Ἀθηνῶν, ἥτις εἶνε δύσκολον νὰ ἐξαχθῇ μὴ οὖσα κεκλεισμένη ἐντὸς κιβωτίου. Τὴν διάσωσιν δὲ τοῦ 12ου κιβωτίου ἀνήγγειλε καὶ εἰς τὸν ἐν Κερκύρᾳ Σπυρ. Φορέστην, καὶ εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Λουζιέρην.

Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἐξήχθη καὶ ἡ μαρμαρίνη ἕδρα, ὡς φαίνεται ἐξ ἐπιστολῶν, ἐν αἷς ἀναφέρεται ὡς ἐξηγμένη. Πάντων τῶν ἐξαχθέντων πραγμάτων τὴν ἐπίβλεψιν καὶ φύλαξιν ἀπὸ πάσης φθορᾶς καὶ κλοπῆς εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὸν δόκτορα Στάθην Γιαννακάκην ὁ Ἅμιλτων κατὰ τὸ 1803, κατὰ τὸν Αὔγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους διώρισε καὶ τὸν Ἀντώνιον Κοντολέοντα ὡς ἐπιστάτην.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν πάσης τῆς ἐργασίας ὁ Καλούτσης ἔλαβε πᾶσαν φροντίδα πρὸς φύλαξιν αὐτῶν ἐκ τῶν πειρατῶν, ὑφ' ὧν ἡ νῆσος συνεχῶς ὑπέφερε. Τὰ κιβώτια ὅπως κάλλιον προφυλαχθῶσιν ἐκ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐκαλύφθησαν μὲ φύκη καὶ θάμνους, ἐφ' ὧν ἐτέθησαν μεγάλοι λίθοι. Ἔμενον δ' ἐν τῇ παραλίᾳ Αὐλέμονος πρὸς ἀποστολήν. Ἀλλὰ χωρι-

κοί τινες, ἐργαζόμενοι ἐκεῖ πλησίον εἰς ἀνέγερσιν περιβόλου κήπου, ἀφήρεσαν τοὺς ἐπὶ τῶν κιβωτίων λίθους. Τοῦτο μαθὼν ὁ Καλούτσης δι' ἐγγράφου του εἰς τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν κατήγγειλε τὴν πρᾶξιν, ὁ δὲ Πρύτανις (οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ διοικητὴς τῆς νήσου) δι' ἐγγράφου τῆς 2 Νοεμβρίου 1804 πρὸς τὸν ἐν Αὐλέμονι ὑγειονόμον καὶ ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ἀγανακτῶν διὰ τὴν παραβίασιν τῆς ἰδιοκτησίας τῆς Α. Ε. τοῦ Λόρδου Ἔλγιν «τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ μέγα Ἀγγλικὸν ἔθνος», διέταξε τὴν διὰ δαπάνης τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἐναπόθεσιν λίθων ἄλλων μεγάλων ἐπὶ τῶν κιβωτίων, ὅπως μὴ ἐξαλειφθῶσιν ἐκ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων τὰ γράμματα καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῆς διευθύνσεως. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἀναγγέλλει ὁ Καλούτσης τὴν ἀποπεράτωσιν πάσης τῆς ἐργασίας καὶ τὴν φροντίδα τῆς διαφυλάξεως εἰς τὸν Ἄμιλτων· 1805 Φεβρ. 17.

«Ἀποπερατωθείσης εὐτυχῶς τῆς διασώσεως τῶν μαρμάρων, αἱ μέριμναί μου ἐστράφησαν εἰς τὴν φύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἐδῶ συχνάζουσι. Κατόπιν αἰτήσεών μου ὁ ἐν Κερκύρᾳ ἡμέτερος πρεσβευτὴς κ. Φορέστης ἔγραψε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἐξοχωτάτου Λόρδου Ἔλγιν[1]), ἥτις ἐπέτυχε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν τῆς ἀποστολῆς βασιλ. πλοίου πρὸς ἐπιβίβασιν τῶν μαρμάρων. Ὁ διοικητὴς Μάλτας Κ. Ball ἐξέδωκε τὰς δεούσας διαταγὰς εἰς τὸν κ. Γεώργ. Πάρρυ πλοίαρχον τοῦ Βασιλ. μεταγωγικοῦ ὑπ' ἀριθ. 99, καλουμένου Lady Shaw Stewart, ὅπερ ἠγκυροβόλησεν εἰς Αὐλέμονα τὴν 30 παρελθόντος Ἰανουαρίου, 1805 συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ βασιλ. πλοίου «Ἀλώπηξ». Μεταβὰς εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Αὐλέμονος τῇ βοηθείᾳ πολλῶν ἐργατῶν ἐπὶ τούτῳ παρ' ἐμοῦ προσληφθέντων ἐπεβίβασα τὰ δώδεκα κιβώτια καὶ τὴν ἕδραν τοῦ πρυτάνεως. Ὁ πλοίαρχος κ. Πάρρυ ἐλπίζει ὅτι θέλει λάβει διαταγὰς νὰ κομίσῃ ὁ ἴδιος τὸ φορτίον εἰς Λονδίνον».

Ὁ πλοίαρχος Πάρρυ παραλαβὼν τὸ φορτίον ἔδωκεν εἰς τὸν Καλούτσην τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν.

«Σήμερον τὴν 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1805 ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Αὐλέμονος τῶν Κυθήρων.

Παρέλαβεν ὁ ὑπογεγραμμένος Κύριος Γεώργιος Πάρρυ (Georgio Parry) ἐκ Λονδίνου, πλοίαρχος τοῦ βασιλικοῦ βρεταννικοῦ φορτηγοῦ ὑπ' ἀριθ. 99, ὀνομαζομένου Λέδυ Σάου Στέβαρτ (Lady Shaw Stewart παρὰ τοῦ Κυρίου Δόκτορος Ἐμμανουὴλ Καλούτση ὑποπροξένου τῆς Α. Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος ἐν τῷ νήσῳ ταύτῃ, καὶ ἐπιβίβασεν εἰς τὸ ἴδιον πλοῖον ἐπὶ τούτῳ ῥητῶς ἐντεταλμένος παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος Ἀλεξάνδρου Βὼλ (Alessando Ball governatore di Malta) διοικητοῦ τῆς Μάλτας τὰ ἑπόμενα εἴδη διασωθέντα καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν Α. Ἐξ. τὸν κόμητα Δὲ Ἔλγιν, ὅπως τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν εἰρημένην νῆσον σύμφωνα μὲ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Βρεταννικοῦ βασιλικοῦ πλοίου Ἀλώπηξ (sotto le scorta del reggio Brittanico Shooner il Renard) καὶ ἐπακριβῶς τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν εἰρημένον διοικητὴν καὶ παραγγελιοδόχον καὶ ἐντολοδόχον τοῦ προρρηθέντος Κόμητος Δὲ Ἔλγιν.

Εἴδη ληφθέντα καὶ φορτωθέντα Ἀριθ. 1 Μία ἕδρα μαρμαρίνη τοῦ πρυτάνεως τῶν Ἀθηνῶν ἄνευ κιβωτίου καὶ σήματος (Una sedia di marmo del Pritano d' Atene senza cassone e marca.

Ἀριθ. 12. Δώδεκα κιβώτια καρφωμένα καὶ καλῶς προσηρμοσμένα, περιέχοντα μάρμαρα ἀρχαῖα τῶν Ἀθηνῶν, ἐντελῶς τακτοποιημένα μὲ τὴν ἑπομένην διεύθυνσιν σημειωμένην ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου κιβωτίου The Earl of Elgin his Majestys Ambassador Extraodinary at the Ottoman Porte. Downing Street. London, μετὰ τῆς προσθέτου ἔτι σημειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ 1 προοδευτικῶς μέχρι τοῦ 12 καὶ μετὰ τοῦ γράμματος Α προοδευτικῶς μέχρι τοῦ γράμματος Μ.»

(Παραλείπομεν τὴν λοιπὴν σημείωσιν ἀναφερομένην εἰς εἴδη τοῦ πλοίου τηλεβόλα, ἀγκύρας, πηδάλια, ἱστία κλ. ἅτινα ἐξήγαγον οἱ δῦται, ἐφορτώθησαν δὲ μετὰ τῶν μαρμάρων εἰς τὸ πλοῖον.)

«Τοῦ παρόντος δίδονται παρὰ τοῦ εἰρημένου πλοιάρχου Γεωργίου πέντε ὅμοια ἀντίγραφα ἰσχύοντα δι' ἓν καὶ μόνον πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ εἰρημένου Κυρίου Προξένου, καὶ ὑπογράφει ἰδίᾳ χειρί»

Γεώργιος Πάρρυ

Τὸ γεγονὸς τῆς διασώσεως τῶν μαρμάρων ἐπροξένησε χαρὰν εἰς πάντας τοὺς φίλους τῆς ἀρχαιότητος. Ἀνηγγέλθη δὲ ἡ εἴδησις καὶ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, παραλαβουσῶν ταύτην ἐκ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ Μηνύτορος (Monitore Settinsulare), ἐφημερίδος Ἰταλιστὶ συντασσομένης τῆς Ἑπτανησιακῆς πολιτείας (ἀριθ. 78. 8/20 Δεκεμβρίου 1804). Ἀποκαλεῖ δὲ ὁ Μηνύτωρ τὰ ἔργα ἐκεῖνα ἀριστουργήματα, ἅτινα τὸ ἔξοχον πνεῦμα τῆς Α. Ε. τοῦ μιλόρδου Ἔλγιν ἀνεῦρε καὶ συνέλεξεν ἐκ τῆς διασημοτέρας πόλεως τῶν Ἑλληνίδων πολιτειῶν, τῆς πρωτευούσης ταύτης τῆς καλαισθησίας τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ὁποίων δὲν ἠδύναντο νὰ μείνωσιν ἀδιάφοροι οἱ ἐρασταὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Ἀλλ' ἡ διάσωσις αὕτη παρὰ πάντα ἄλλον ἐνέπλησε χαρᾶς αὐτὸν τὸν Ἔλγιν καὶ τὸν Ἄμιλτων ἐν Ἀγγλίᾳ τότε εὑρισκόμενον. Περὶ τὴν ἀνέλκυσιν δὲ ὁμολογουμένως μετὰ ἐνθέρμου ζήλου, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἔγγραφα, εἰργάσθησαν πάντες,

[1]) Οὗτος εὑρίσκετο τότε ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ μήτηρ δὲ τούτου ἦτο τότε παιδαγωγὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας διαδόχου τοῦ θρόνου, καὶ ἐξήσκει ἐπίδρασιν παρὰ τῇ Αὐλῇ. Τοῦτο ἀναφέρει ὁ Σπυρ. Φορέστης εἰς Καλούτσην, ἐν ἐπιστολῇ του τῆς 4 Αὐγούστου 1804.

καὶ οὕτως ὁπωσδήποτε, ἀφ' οὗ ἀφηρέθησαν ἐξ Ἀθηνῶν δὲν ἀπωλέσθησαν διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τέχνην τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἔργα τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν ἔκφρασιν δὲ τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ τελείᾳ διασώσει διαβλέπομεν ἐν εὐχαριστηρίῳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἑ. Καλούτσην τοῦ Ἅμιλτων μετὰ τὸ πέρας πασῶν τῶν ἐργασιῶν, ἐν ᾗ γράφει τὰ ἑξῆς «Σᾶς ἐκφράζω τὰ συγχαρητήριά μου διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν τῶν ἐργασιῶν σας. Σπεύδω δὲ νὰ δηλώσω ὅτι ποσῶς δὲν διστάζω νὰ συγκαταλέξω τὸ ὄνομά σας μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἠξιώθησαν ν' ἀπαθανατισθῶσι διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν χορηγηθεῖσαν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ὑψηλὴν προστασίαν των· εἰς τὸ ὄνομά σας ὀφείλει νὰ γείνῃ διακεκριμένη καὶ ἔντιμος μνεία. Ἂν δὲν ἀπεδώσατε ζωὴν εἰς τὰ μάρμαρα, συνετελέσατε ὅμως ὅπως ἀναζήσωσιν ἀπὸ τῆς ἀπειλούσης αὐτὰ βεβαίας ἀπωλείας καὶ παντελοῦς καταστροφῆς.

5

Ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἀγγλίαν. — Κατάσχεσις μέρους τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν Γάλλων. — Ἀποστολὴ ἑτέρα ἀρχαιοτήτων τῷ 1811.

Εἴδομεν μέχρι τοῦδε τίνες φροντίδες κατεβλήθησαν ἐν Κυθήροις πρὸς διάσωσιν τοῦ πολυτίμου φορτίου. Ἔχομεν ὅμως καὶ εἰδήσεις ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἐν Ἀθήναις ὁ Λουζιέρης ἐξηκολούθει τὸ ἔργον του, ἀφαιρῶν ἀρχαιότητας καὶ ἀποστέλλων εἰς Ἀγγλίαν. Περὶ τούτου δὲ ἂς ἀφήσωμεν τὴν διήγησιν εἰς τὸν Καλούτσην. Οὗτος τῇ 19 Μαΐου 1803 γράφει πρὸς τὸν ἐν Κερκύρᾳ Σπυρίδωνα Φορέστην πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας τὰ ἑξῆς

«Εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μου ὅπως τηρῶ ὑμᾶς ἐν γνώσει τῶν ἐνεργειῶν μου ὡς πρὸς τὴν διάσωσιν τοῦ βυθισθέντος Μέντορος, σπεύδω ν' ἀποστείλω ὑμῖν τὴν παροῦσάν μου μέσον Μορέως, ὅπως ὑποβάλω ἀντίγραφον ἐπιστολῆς, ἣν ἐνόμισα ἀναγκαῖον ν' ἀπευθύνω πρὸς τὸν ἐν Μάλτᾳ κ. Μακούλεη, καὶ ἐνεχείρησα εἰς τὸν ἐκ Ῥαγούζης πλοίαρχον ἐπανερχόμενον ἐξ Ἀθηνῶν μὲ φορτίον *εἰκοσιεννέα* (ἀριθ. 29) *κιβωτίων μὲ μάρμαρα*, καὶ ἀναχωροῦντα αὔριον. Περιμένω ἀπάντησιν διὰ τοῦ ἰδίου πλοιάρχου *συμφωνηθέντος νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἕτερον πλοῦν εἰς Ἀθήνας διὰ δεύτερον φορτίον, ὅπερ ὁ κ. Λουζιέρης μετὰ δύο μῆνας* τοῦ ἑτοιμάζει, καὶ συναινέσαντος κατόπιν παρακλήσεών μου νὰ διαβῇ ἐντεῦθεν καὶ συνεργασθῇ εἰς τὴν διάρρηξιν τοῦ καταστρώματος τοῦ Μέντορος . . . . . ».

Περὶ τῆς ἀναφερομένης δευτέρας ἀποστολῆς φορτίου δὲν ἔχομεν εἰδήσεις, ἀλλὰ βεβαίως ἐγένετο ἀφοῦ τὸ πλοῖον τοῦ Ῥαγουζαίου πλοιάρχου ἐναυλώθη καὶ δι' ἐπιστροφήν, ὅπως παραλάβῃ καὶ πάλιν ἀρχαιότητας.

Γνωστὸν ὅμως ὅτι ἐγένετο μικρόν τι διάλειμμα τῷ 1807 ἕνεκα τοῦ ὑφισταμένου μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας βραχέος πολέμου, καθ' ὃν ὁ Λουζιέρης κατέλιπε τὰς Ἀθήνας προσωρινῶς, τότε δὲ αἱ ἐν Ἀθήναις συλλογαὶ αὐτοῦ ὑπέστησαν σπουδαῖον ἕτερον κίνδυνον κατασχεθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ κομισθεῖσαι εἰς Γαλλίαν ὡς ὑπέγγυοι, περισωθεισῶν μόνον τῶν ἐν Πειραιεῖ καταχειμένων ἕνεκα ἐλλείψεως πλοίων πρὸς μεταφοράν[1]). Ἔστειλε δὲ ὁ Ναπολέων καὶ κορβέτταν νὰ παραλάβῃ καὶ ταύτας ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν δὲν ἀνεχώρησεν, ὡς ὁ Ἔλγιν αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ἐκθέσει του εἰς ἐπιτροπὴν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν ὅμως τοῦ πολέμου ὁ Λουζιέρης ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του· γνωρίζομεν δὲ ὅτι τῷ 1811 ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγλίαν φορτίον ἐξ 80 κιβωτίων· βεβαίως ὅμως ἐντὸς τῶν μεσολαβησάντων 8 ἐτῶν ὁ διαρκὴς οὗτος πράκτωρ τοῦ Ἔλγιν πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων μένων ἐν Ἀθήναις θ' ἀπέστειλε καὶ ἕτερα φορτία ἐκ τῆς ἀκενώτου πηγῆς, ἣν ἀνέδιδε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς, ἀνεζωογόνει δὲ καὶ ὑπέτρεφεν ἡ βροχὴ τοῦ ἀγγλικοῦ χρυσοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ.Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Νὰ φονευθῇ χάριν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σαρβέ, τὴν ὁποίαν οὐδὲ κἂν ν' ἀκούσῃ ἤθελε τώρα!

Ἡ μωρὰ αὐτὴ ἰδέα ὅτι ἠδύνατο νὰ χάσῃ τὴν ζωήν του τόσον ταπεινῶς εἰς παρομοίαν μονομαχίαν ἐκαρφώθη σταθερῶς εἰς τὸν νοῦν τοῦ στρατιωτικοῦ· τὴν ἐχλεύαζεν, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ταράττῃ τὰ νεῦρά του. Ἐνεθυμεῖτο παλαιούς τινας συντρόφους του φονευθέντας ἀθλίως ἐνῷ ἵππευον εἰς γυμναστήριόν τι, ἢ ἐνῷ ἐπέστρεφον ἐξ ἐκστρατείας τινός, ἔνθα εἶχον ἀντιμετωπίσει τὸν θάνατον ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας.

—Τὰ πάντα δύνανται νὰ συμβοῦν! ἐσκέπτετο.

Τότε ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ σκέψις νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην του. Ἐπόθει χάριν τῆς Γιλβέρτης νὰ περιέλθωσιν εἰς αὐτὴν ἀναμφισβητήτως τὰ ὀλίγα χρήματα, ἅτινα κατέλειπεν, ἂν ἐφονεύετο. Δὲν εἶπεν αὐτῇ ὅτι ἔμελλε νὰ μονομαχήσῃ. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἡ νεᾶνις τὸν εἶδε μειδιῶντα εὐχαριστημένον, ἀναπνέοντα εὐφροσύνως. Οὐδὲν βεβαίως θὰ ὑπώπτευσεν.

— Φαίνομαι ὅτι δὲν εἶμαι πλέον ὑποψήφιος. αἱ Γιλβέρτη; Ὁ νέος Δυχᾶς θὰ ἔχῃ τώρα τὴν τεταραγμένην ὄψιν, τὴν ὁποίαν εἶχα ἐγὼ χθές.

[1]) Michaelis Parth. 80 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

— Ὁ κ. Δυκᾶς; ἀπεναντίας αὐτὸς ἀκτινοβολεῖ ἐκ χαρᾶς.

—Εἶνε φυσικόν· αὐτὸ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά του. Τὴν ἑσπέραν ὁ Βερδιὲ δὲν ἐνεφανίσθη ποσῶς εἰς τὴν τράπεζαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ φάγῃ. Ἔγραφεν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ δωμάτιόν του. Εἷς ὑπηρέτης ἀνελθὼν ἐκόμισεν αὐτῷ ἐκ μέρους τυπογράφου τινὸς τοῦ Μελὲν τὸν λογαριασμὸν τῶν ὀφειλομένων παρὰ τοῦ ταγματάρχου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν τῶν ἐκλογικῶν προγραμμάτων.

Ἡ Γιλβέρτη προσῆλθε περίεργος οὖσα νὰ μάθῃ τί ἐκόμιζεν ὁ ὑπηρέτης.

— Αὐτό; εἶπεν ὁ ταγματάρχης. Εἶνε μία ἀπόδειξις τὴν ὁποίαν ἐζήτησα. Πρόκειται διὰ τὸ διάσημον ἐκεῖνο πρόγραμμα ὁποῦ εἰξεύρεις...

Ὁ ταγματάρχης ἔσχισε τὸν φάκελλον· ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἄφωνος, εἶτα μὲ μειδίαμα θλιβερόν, προσπαθῶν νὰ χλευάσῃ ἑαυτόν, μετὰ γέλωτος προξενήσαντος θλῖψιν εἰς τὴν Γιλβέρτην:

— Ἄ! μὰ αὐτό, εἶπεν, εἶνε νόστιμον!.. Ναί... πολὺ νόστιμον... εἶνε παράδοξον!..

— Τί λοιπόν;

— Τὸ τουφέκι... τὸ τουφέκι μου ποῦ ξεύρεις.. τὸ τουφέκι ποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐργαστήριον Κλωδέν... τὸ τουφέκι τῶν χιλίων διακοσίων φράγκων ὁποῦ εὕρισκα πολὺ ἀκριβόν, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν θά... Τὸ ὄνειρον τοῦ ἀνοήτου θείου σου, Γιλβέρτη..ὅπως εἰξεύρεις, κόρη μου... Τὸ τουφέκι ἐκεῖνο..

— Αἴ, τί;.. ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

Ὁ ταγματάρχης ἔτεινεν αὐτῇ προσπαθῶν νὰ γελάσῃ πάλιν, ἀλλὰ μετ' ἀληθοῦς ἀφώνου ἀπελπισίας ἐζωγραφισμένης ἐπὶ τῆς ἰσχνῆς μορφῆς του, τὸν λογαριασμὸν τοῦ τυπογράφου.

— Νά, διάβασε!

Καὶ ἡ νεᾶνις ἀνέγνωσε τῷ ὄντι:

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΜΠΟΥΡΖΟΑ ΚΑΙ ΥΙΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΝ ΜΕΛΕΝ

ΔΟΥΝΑΙ ὁ κ. Βερδιὲ ταγματάρχης διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν ταινιῶν καὶ προγραμμάτων:

Στοιχειοθετικὰ	φρ.	40
Χάρτης χρωματιστὸς (8 δεσμίδας πρὸς 15 φρ.)	»	120
Ἐκτύπωσις 8 δεσμίδων πρὸς 5 φρ.	»	40
Τοιχοκόλλησις 4000 ταινιῶν πρὸς 250 φρ. τὴν χιλιάδα	»	1000
Σύνολον	φρ.	1200

Χίλια διακόσια φράγκα! ἡ τιμὴ ἀκριβῶς τοῦ περιφήμου ἐκείνου τουφεκίου τοῦ καταστήματος Κλωδέν, ἡ διατίμησις τοῦ φιλοδόξου, τοῦ αἰωνίου, τοῦ ἀπραγματοποιήτου ὀνείρου τοῦ ἀτυχοῦς ταγματάρχου! Χίλια διακόσια φράγκα ριφθέντα εἰς τὸν ἀέρα, δαπανηθέντα, ἀσωτευθέντα, ἀπολεσθέντα διὰ νὰ κερδήσῃ ἀντ' αὐτῶν τὰς ὕβρεις τοῦ Γκαροὺς καὶ τὰς συκοφαντίας τοῦ Ρεβὶλ!

— Εἶνε ἀνυπόφορον! εἶπεν ὁ στρατιωτικός.

— Ταλαίπωρε θεῖέ μου! εἶπεν ἡ Γιλβέρτη αἰσθανομένη ὅτι οἱ ὀφθαλμοί της ἐπληροῦντο δακρύων καὶ διαβλέπουσα ἐν τῇ εἰρωνικῇ συμπτώσει τῶν δύο ἀριθμῶν τὴν ἄθροισιν οἱονεὶ τῶν ἀπογοητεύσεων καὶ τῶν θλίψεων τοῦ ταγματάρχου.

Ἀνέλαβε τὸν λογαριασμὸν καὶ τὸν προσέβλεψε καὶ αὖθις μετ' αὐξούσης πικρίας. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ τύχη ἐπεφύλαττεν αὐτῷ χαιρεκάκως τὴν τελευταίαν ταύτην εἰρωνείαν· ὅσα ὄνειρα ἐστοίχιζεν αὐτῷ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο τουφέκιον τοῦ ὁπλοποιοῦ, πᾶν ὅ,τι ὑπῆρχε δι' αὐτὸν ἄλλοτε τὸ ἀδύνατον, ἡ ἀπρόσιτος πολυτέλεια, ἡ παραφροσύνη ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ δαπάνῃ, πάντα ταῦτα ὀλίγα τετράγωνα χαρτίου κολλημένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, διεσχισμένα παρὰ τῶν ἀγυιοπαίδων, κατεσπιλωμένα διὰ βορβόρου παρὰ τῶν ἀντιπάλων, ἐσχολιασμένα δι' ἀνοήτων εὐφυολογιῶν παρὰ τῶν χυδαίων τοῦ τόπου εὐφυολόγων, ταινίαι ἄχρηστοι προωρισμέναι διὰ τὴν κάλαθον τοῦ ρακοσυλλέκτου τὰ περιεῖχον καὶ τὰ παρέσυρον εἰς τὰς συντεθλασμένας πτυχὰς τῶν ἀχρήστων ρακῶν των.

— Τέλος πάντων, εἶπε προσπαθῶν νὰ γελάσῃ, δὲν κυνηγῶ πλέον!.. Τί θὰ τὸ ἔκαμνα τὸ τουφέκι;..

Καὶ προσέθηκε:

— Πλήρωσε διὰ τὴν ἀνοησίαν σου, κὺρ ὑποψήφιε!

Παρεκάλεσε τὴν Γιλβέρτην νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον.

Ἐπεθύμει νὰ μείνῃ μόνος διὰ νὰ γράψῃ τὰς τελευταίας του θελήσεις. Ἀνῆψε κηρίον, οἱ δὲ πυραῦσται τῆς νυκτὸς ἑλκυόμενοι ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς σειομένης φλογὸς εἰσήρχοντο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ὅπως καύσωσι τὰ πτερά των εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο, καθὼς αὐτὸς εἶχε καῇ περὶ τὸν ἀπατηλὸν ἥλιον τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σαρβέ. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ὑπὸ τὸν ὕαλον τῆς εἰκόνος του ὁ Δὸν Κισσὼτ τὸν ἐχλεύαζεν ἀπὸ τοῦ τοίχου.

Δὲν ἀνησύχει διὰ τὴν τύχην τῆς Γιλβέρτης ὑπὸ ὑλικὴν ἔποψιν. Ἡ νεᾶνις ἔχουσα ἁπλᾶς τὰς ὀρέξεις εἶχε καὶ μερικὰ χρήματα, ὥστε ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Τί θὰ ἐγίνετο ὅμως ἀφοῦ ἤθελε μείνει μόνη; Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Ρεβὶλ μονομαχία δὲν ἤθελεν εἶναι θανατηφόρος, τοῦθ' ὅπερ ἦτο πιθανώτατον, θᾶττον ἢ βράδιον τοῦ Βερδιὲ γηράσκοντος, ἡ νεᾶνις ἠδύνατο νὰ μείνῃ μόνη, ἐντελῶς μόνη.

Δὲν εἶχεν ἄλλον ἐκτὸς αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἂν ἦτο νυμφευμένη, θ' ἀνησύχει ὀλιγώτερον. Ἀλλ' ἡ Γιλβέρτη δὲν ἤθελε νὰ νυμφευθῇ, δὲν ἠγάπα κανένα, ἢ μᾶλλον—καὶ ἡ καρδία τοῦ ἀτυχοῦς θείου ἐξωγκοῦτο πληρουμένη ἐξ ὅλων τῶν μνησικακιῶν βίου ἀποτυχόντος—ἠγάπα τινά, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ... τὸν κ.

ἑνὸς τεμαχίου χάρτου ῥιπτομένου εἰς τὴν κάλπην.

Ὁ Βερδιὲ ᾐσθάνθη ἀγγαλλίασιν εὑρεθεὶς ἐν τῇ μονώσει τοῦ μικροῦ του θαλάμου καὶ ἀκουσίως προσέβλεψε τὸν ἐπὶ τοῦ τοίχου Δὸν Κισσώτ.

— Τώρα, εἶπεν ἐτελείωσαν οἱ ἀνεμόμυλοί μου, φίλτατέ μου ἱππότα !

Ναί, ἐτελείωσεν ἡ δουλειά του, ἡ ὀργή του! Διεσώζετο· διέφευγε τοὺς Καπποά, τοὺς Γκενώ, τοὺς Τρουγιάρ, τὰς σφῆκας, τοὺς κώνωπας, τοὺς ἀνοήτους, τοὺς μοχθηρούς, ὅλους τέλος πάντων. Ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ ἐκ Δαμμαρί, νὰ εὑρεθῇ πάλιν— μεθ' οἵας χαρᾶς!— εἰς τὸ ἐν Παρισίοις εἰρηνικόν του οἴκημα, μὲ τὴν γραφίδα του, μὲ τὸν χάρτην του, μὲ τὰ βιβλία του. Θὰ ἦτο εὐδαίμων ! Οὐδέποτε ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν ἄγνωστον ἐκείνην γωνίαν- Ἀλλὰ τὸ καθῆκον ;.. Ἡ ἐπικράτησις τῶν περὶ τοῦ στρατοῦ ἰδεῶν του ;

«Μπᾶ ! ἄλλοι θὰ τὸ ἀναλάβουν. Ὁ κόσμος κάλλιστα δύναται νὰ σωθῇ μόνος του. Σὺ δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάμῃς τίποτε, καϋμένε Βερδιέ!..» Καὶ μετά τινας ἡμέρας πῶς θὰ ἐλησμόνει τὴν ἀφροσύνην ἐκείνην τῆς ὑποψηφιότητός του, καθήμενος πλησίον τῆς Γιλβέρτης, ἥτις θὰ εἰργάζετο πλησίον του ν' ἀποπερατώσῃ ἐργόχειρόν τι χρήσιμον διὰ τὸν εὐτρεπισμὸν τῆς μικρᾶς του κατοικίας.

Καὶ ὡς ὁδοιπόρος ἐπανερχόμενος ἀπὸ μακρᾶς πολὺ μακρᾶς πορείας ἔρριπτεν οἱονεὶ τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς χθεσινῆς ζωῆς του, ἐπὶ τῶν τελευταίων ἡμερῶν :

— Ὑποψήφιος ! ἔλεγεν· ἐπάγγελμα ὑπηρέτου, περιπλάνησις εἰς τὴν χώραν τῶν ἀπογοητεύσεων !

Τί ἀνοησία νὰ ἐναποθέτῃ τις τὴν τύχην του μεταξὺ τῶν χειρῶν τοῦ πλήθους, ὅπερ δὲν τὸν γνωρίζει, ἢ ὀλίγων, οἵτινες τὸν παραγνωρίζουσιν. Ἀλλ' ὁ ὑποψήφιος ! τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑποψηφίου ! Ἀνοησία καὶ ἀπάτη ! Πᾶς ἐξαρτώμενος ἐκ τῆς ψήφου τῶν ἄλλων εἶνε κατάδικος ἐστιγματισμένος ἐκ τοῦ θλιβεροῦ ἐκείνου ἔργου τῆς ἁλιείας τῶν ψήφων. Εἴτε ἀποτείνεται πρὸς τοὺς πολλούς, εἴτε ἀποτείνεται πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς εἴτε ὑψώνει τὴν φωνὴν ὅπως λαλήσῃ πρὸς χιλιάδας ἀνθρώπων, εἴτε ἀνέρχεται διστάζων τὴν κλίμακα ἐκείνου, οὗτινος θὰ ζητήσῃ τὴν ψῆφον, ῥίπτει πάντοτε τὴν ὕπαρξίν του εἰς μηχανὴν συμπιεστικήν, ὑφίσταται τὴν κρίσιν, τὴν χλεύην, τὴν περιφρόνησιν ἢ τὴν συκοφαντίαν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐξετάζουν τὴν ἀξίαν του τὴν διαμφισβητοῦν καὶ δὲν τὴν ἐκτιμῶσιν ! Καὶ ὅμως εἶχεν ἴδει πολλοὺς ἐκ τῶν ὑποψηφίων αὐτῶν τῶν ἀπογοητευμένων, εἰς οὓς ἡ ἀδικία εἶχε προξενήσει καρδιοβόρον λύπην ! Καὶ παρὰ τὰς συμβουλάς των ἀφέθη καὶ αὐτὸς ἐπίσης χειροπόδαρα δεδεμένος εἰς ἀγνώστους, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα ὅστις ἠδύνατο νὰ τοῦ ἐπιρρίψῃ κατὰ πρόσωπον ἄτιμόν τινα ὕβριν ! Παρέδωκε εἰς τὴν ἀμέτρητον ἠλιθιότητα τοῦ πλήθους, εἰς τὴν ἀμέτρητον κακὴν πίστιν τὸν ταπεινὸν αὐτοῦ βίον ἐντίμου ἀνδρός ! Καὶ διατί ; Νὰ ἦτο τοὐλάχιστον φιλόδοξος ! Ἀλλ' αὐτὸς μόνην φιλοδοξίαν εἶχε τὴν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἐργασίας. Τὴν μόνωσιν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἠγάπα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

— Ἄ, γέρω-ἀνόητε ! μαθητὰ μὲ ἄσπρες τρίχες ! Ἤθελές τα καὶ ἔπαθές τα. Καὶ μόλα ταῦτα τὸ ἐγνώριζε καλὰ ὅτι μερικοὶ ἄνθρωποι, οἱ δειλοὶ καὶ οἱ ἀπλοϊκοὶ ἐπλάσθησαν διὰ νὰ ζοῦν μόνοι, ἀδιαφοροῦντες τί φρονεῖ περὶ αὐτῶν ὁ φυρμὸς τῶν ἀκρίτων ἀνθρώπων. Ὑποψήφιος ! Νὰ γείνῃ ὑποψήφιος ὅταν ἐκ φύσεως εἶνέ τις εἰλικρινὴς καὶ ὑπερήφανος ! Τί ἀνοησία !.. Τοὐλάχιστον ἡ περιπέτεια αὕτη θὰ τοῦ ἐχρησίμευεν ὅπως ἐπανακάμψῃ εἰς τὴν κατοικίαν του πλέον ηὐχαριστημένος διὰ τὸν ἀθόρυβον βίον του. Προσέκρουσε κατὰ τῆς κακῆς πίστεως καὶ ἴσως διελογίζετο, ἡ κακὴ πίστις ὁμοῦ μετὰ τῆς ἰσχύος, τῆς προσβλητικῆς καὶ κτηνώδους ἰσχύος κυριαρχεῖ ἐπὶ τοῦ κόσμου....

Ἀλλ' ὄχι ! Μετὰ τὴν θύελλαν αὐτὸς ἀπέμενεν οἷος ἦτο καὶ πρὸ αὐτῆς, πρὸ τῆς βορβορώδους ἐπαγωγῆς... Ἀπέμενεν ὁ ἴδιος !

Ἐπίστευεν εἰς τὰ αὐτὰ πράγματα καὶ ἡ ὁρμητικῶς τρέχουσα ἢ ἡ ἕρπουσα ἀνθρωπότης δὲν ἔβλαπτε τὸ ἰδανικόν του, τὴν πίστιν του.

— Τὸ πᾶν παρέρχεται καὶ αἱ ἀλήθειαι ἀπομένουν, ἡ δικαιοσύνη, ἡ πατρίς. Εἰς τὴν τιμὴν εἰς τὴν δημοκρατικήν μου πίστιν, ἣν χλευάζουν οἱ Γκαροὺς καὶ οἱ Σαβουρὼ ὅλων τῶν κομμάτων μένω πιστὸς ὄχι παρὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν, ἀλλὰ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν ἀνθρώπων. Θ' ἀποθάνω ὡς ἔζησα καὶ ἐν ἀνάγκῃ θ' ἀποθάνω ὑπὲρ ἐκείνου τοῦ ὁποίου μὲ ἔκαμε νὰ ζήσω, ὑπὲρ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα μου καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τὸ προσφιλὲς ὄνειρον τῆς νεότητός μου, τὸν ἔρωτα τῆς νεαρᾶς καὶ τῆς πρεσβυτικῆς μου ἡλικίας. Εἶμαι ἠλίθιος ἴσως ! Εἶμαι εὐήθης ἀναμφιβόλως. Ἀλλ' ἀπομένω πιστὸς καὶ ἀδιόρθωτος. Ἀπεφάσισα μόνον οὐδέποτε πλέον νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς πολιτικῆς καὶ ν' ἀφίσω νὰ ψαρεύουν εἰς θολὰ νερὰ οἱ αἰώνιοι ὑποψήφιοι ἀνὰ μέσον τῶν αἰωνίων ὑποψηφιοτήτων !

Ναί, ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἔπρεπε νὰ κανονίσῃ τὸν μετὰ τοῦ συντάκτου τοῦ *Ἐγχέλυος* λογαριασμόν του. Εἶχε γράψει πρὸς ἕνα παλαιὸν συνάδελφόν του διαμένοντα ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Μελὲν παρακαλῶν νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς. Ὁ γηραιὸς Φουρνερὲλ ὁ πρώην λοχίας θὰ ἦτο ὁ ἕτερος μάρτυς. Ἐπρόκειτο νὰ μονομαχήσωσι

χωρὶς ἄλλο τὴν ἐπομένην πρωΐαν. Ἔπειτα ὁ Βερδιὲ ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ.

Ν' ἀναχωρήσῃ, ἐκτὸς ἂν ἐπληγώνετο. Ἔλα δά! Νὰ πληγωθῇ! Νὰ πληγωθῇ; Διατὶ ὄχι; Αὐτὸ θὰ ἦτο τὸ ἄκρον ἄωτον!.. Νὰ πληγωθῇ ἀπὸ ἕνα κύριον οἷος ὁ κ. δὲ Ρεβὶλ!.. Καὶ ἐντοσούτῳ ἠδύνατο νὰ συμβῇ!.. Ἠδύνατο μάλιστα νὰ φονευθῇ ὁ Βερδιὲ ἐκ συμπτώσεως!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΡΩΣΣΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ
ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΛΣΤΟΗ

Ὁ ψύλλος καὶ ἡ μυῖγα

Ψύλλος καὶ μυῖγα ἀνταμώθηκαν· ὁ ψύλλος ἤρχουνταν ἀπὸ τὸ χωριὸ καὶ ἡ μυῖγα ἀπὸ τὴν πολιτεία. Ὁ ψύλλος ἐκύτταξε τὴν μυῖγα καὶ δὲν τὴν γνώρισε, τόσο ἦτον ἀδύνατη, μὲ τὴν κοιλιὰ πατημένη καὶ μακρυὰ μακρυὰ τὰ πόδια.

Καὶ ἡ μυῖγα 'ξαφνίστηκε ἀπὸ τὴν ὄψι τοῦ ψύλλου ποῦ ἦτον στεγνωμένος καὶ καμπούρης.

— Καλημέρα, τῆς λέει ὁ ψύλλος, ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;

— Ἀπὸ τὴν πολιτεία, ἀποκρίνεται ἡ μυῖγα.

— Καὶ πῶς ἀδυνάτησες ἔτσι;

— Δὲν καλοπερνᾷ κανεὶς ἐκεῖ.

— Καὶ γιατί;

— Ὁ κόσμος εἶνε πολὺ παστρικός· μπαίνεις 'σ' ἕνα ἀρχοντόσπιτο καὶ λὲς μέσα σου: ἐδῶ θὰ περάσω ζωὴ χαρισάμενη. Μὰ τί τὰ θές; ἅμα ἀποφᾶνε τ' ἀφεντικὰ ἔρχονται δυὸ δοῦλοι σοῦ τὰ παίρνουν ὅλα, τρῶνε τὰ περισσότερα καὶ ὅ,τι μείνῃ 'ς τὸ τραπέζι τὸ πλένουν, τὸ παστρεύουν. Ἄλλη φορὰ πᾷς 'σὲ κανενὸς φτωχοῦ· αὐτὸς δὲν ἔχει δὰ τί νὰ φάῃ καὶ ὁ ἴδιος, μὰ εἶνε πάλι παστρικός, τὸ κάθε τι εἶνε καλοπλυμένο 'στὸ σπιτικό του. Ἔτσι κ' ἐγὼ τὸ πῆρα ἀπόφασι νὰ φύγω ἀπ' τὴν πολιτεία, νὰ πάω πάλι 'ς τὸ χωριό· ἐκεῖ κι' ἂν δὲν ἔχῃ κανένας πολλῶν λογιῶν φαγί, πάντα κάτι θαῦρῃ καὶ δὲν εἶνε τόσο μεγάλη πάστρα. Αἴ, καὶ σύ, μπάρμπα, πῶς τὰ περνοῦσες ἐκεῖ;

— Ὦ! ἀποκρίθηκε ὁ ψύλλος, δὲν εἶνε καλλίτερα 'ς τὸ χωριό· ἐκεῖ οἱ ἄνθρωποι κοιμοῦνται 'λίγο καὶ ἀδυνατίζουν· πηδᾷς ἐδῶ πηδᾷς ἐκεῖ ὅλο ἀπάνω 'σὲ κόκκαλα καὶ δὲν βρίσκεις τί νὰ φᾷς. Κι' ἂν τύχῃ νὰ τσιμπήσῃς τίποτε καμμιὰ φορά, εὐθὺς σηκώνονται οἱ ἄνθρωποι καὶ πᾶν νὰ ξενυχτήσουν ἔξω 'ς τὰ χωράφια. Ἔτσι κι' ἐγὼ πάω 'ς τὴν πολιτεία, 'μπορεῖ νὰ ταὔρω καλλίτερα ἐκεῖ.

— Σύρε, σύρε, μπάρμπα· ἀλήθεια ἐκεῖ εἶνε γιὰ σένα· θαὖρῃς ἀνθρώπους καλοθρεμμένους, ποῦ κοιμοῦνται ὡς τὸ μεσημέρι. Εἶδα μιὰ 'μέρα ἕναν ψύλλο καὶ εἶχε τόσο χορτάσει ποῦ μόλις μποροῦσε νὰ σεισθῇ.

— Ὥρα καλή σου τὸ λοιπόν! εἶπεν ὁ ψύλλος, ἐκεῖ θὰ κάνω ἐγὼ τὴν τύχη μου. Πῶς νὰ μὴν καλοπεράσω 'σὲ τόπο ποῦ εἶνε τόσοι ὑπναράδες;

Καὶ ὁ ψύλλος ἐπήδησε κατὰ τὴν πολιτεία καὶ ἡ μυῖγα πέταξε κατὰ τὸ χωριό.

Ἡ μοιρασιὰ τῆς κληρονομιᾶς·

Ἕνας πατέρας εἶχε δύο γυιοὺς καὶ τοὺς εἶπε:

— Ὅταν πεθάνω νὰ μοιράσετε 'ς τὴ μέση ὅ τι κι' ἂν ἔχω.

Ἅμα πέθανε ὁ πατέρας οἱ γυιοὶ ἐμάλλωσαν 'ς τὴν μοιρασιά.

Πῆραν τὸν γείτονά τους νὰ τοὺς ξεδιαλύνῃ. Αὐτὸς τους ρώτησε:

— Πῶς παράγγειλε ὁ πατέρας σας νὰ κάνετε τὴ μοιρασιά;

— Παράγγειλε ἀπ' ὅ τι κι' ἂν ἔχῃ νὰ πάρῃ καθένας μας τὸ μισό.

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ὁ γείτονας, ξεσχίστε 'ς τὴ μέση ὅλα τὰ ροῦχα, σπᾶστε 'ς τὴ μέση ὅλα τὰ τσανάκια, κόψτε 'ς τὴ μέση ὅλο τὸ κοπάδι.

Τὰ δυὸ ἀδέρφια ἄκουσαν τὴν γνώμη τοῦ γείτονα, καὶ ἔτσι χαλάσανε ὅ τι κι' ἂν εἶχαν, καὶ δὲν τοὺς ἔμεινε πλειὰ τίποτε.

Τὰ πλούτη ποῦ δίνει ὁ Θεὸς 'ς τὸν ἄνθρωπο.

Ἕνας ἄνθρωπος βαριεστισμένος μὲ τὴν τύχη του ἔρριχνε ὅλο τὸ φταίξιμο 'ς τὸ Θεό:

— Ὁ Θεός, ἔλεγε, 'ς τοὺς ἄλλους δίνει πλούτη καὶ 'ς ἐμένα τίποτε, πῶς νὰ προκόψω ἔτσι χωρὶς τίποτε; Ἕνας γέρος ἄκουσε τὰ λόγια αὐτὰ καὶ τοῦ εἶπε:

— Εἶσαι τόσο φτωχὸς ὅσο θαρρεῖς; Ὁ Θεὸς δὲν σοὔχει δώσῃ νειάτα καὶ γιερὸ κορμί;

— Ὅσο γι' αὐτὸ 'μπορῶ νὰ καμαρώνωμαι ἀλήθεια.

Ὁ γέρως ἔπιασε τότε τὸ δεξὶ χέρι τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸν ἀρώτησε:

— Ἤθελες νὰ σοῦ κόψουν τὸ χέρι καὶ νὰ πάρῃς χίλια ρούβλια;

— Ὄχι νὰ μὴν ἤθελα!

— Καὶ τὸ ἀριστερὸ χέρι;

— Οὔτε.

— Καὶ θὰ ἤθελες νὰ στραβωθῇς γιὰ δέκα χιλιάδες ρούβλια;

— Θεὸς φυλάξοι! δὲν ἔδινα ἕνα μάτι ὅσο καὶ ἂν μ' ἀκριβοπλήρωναν.

— Νὰ λοιπὸν τί πλούτη σοὔδωσε ὁ Θεὸς καὶ ὅμως παραπονιέσαι ἀκόμη, ἀχάριστε!

Δ*

ΧΡΥΣΗ ΒΡΟΧΗ

Μέσ' 'ςτὴ βροχὴ τῆς ἄνοιξης ἄν κάποτε τυχαίνῃ
ὁ ἥλιος ἀπ' τὰ σύννεφα γιὰ μιὰ στιγμὴ νὰ βγαίνῃ,
ἐνῷ θυμόνει ὁ οὐρανὸς καὶ βρέχει βρέχει ἀκόμα,
ὁ ἥλιος χύνει μὲ χαρὰ τ' ὁλόχρυσό του χρῶμα
καὶ τὴν κλαψάρα τὴ βροχὴ ὁλόχρυση τὴν βάφει
'σὰν νὰ γεννᾷ τὸ σύννεφο ἀναλυτὸ χρυσάφι...
Ἔτσι κ' ἐγὼ 'ςτὴν ξενητειὰ ποῦ μένω μακρυά σου
κλαίγ' ὅπως κλαίει τὸ σύννεφο καὶ κάποτε, φαντάσου,
ἐκεῖ ποῦ γράφω καὶ περνοῦν λόγια γλυκὰ ἀπ' τ' αὐτί μου
τὰ δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια μου κυλοῦνε 'ςτὸ χαρτί μου.
Μὰ ξάφνω μέσα 'ςτὴν καρδιὰ προβάλλ' ἡ ψεῦτρα Ἐλπίδα
καὶ χύνει ἀπὸ τὰ μάτια μου ὁλόχρυση ἀχτίδα
καὶ γίνονται τὰ δάκρυα κ' οἱ στίχοι χρυσωμένοι...

Ὅπως χρυσόνετ' ἡ βροχὴ ὅταν ὁ ἥλιος βγαίνῃ.

2.

Θέλεις νὰ ξέρῃς πῶς περνῶ ἐδῶ 'ςτὰ ξένα ποῦμαι;
ὅ,τι καινούργιο κι' ἄν ἰδῶ ἐσένανε θυμοῦμαι.
μέσ' 'ςτῶν ἀνθῶν ταὶς μυρωδιαίς, 'ςτῆς μουσικῆς τοὺς [ἤχους,
μέσ' 'ςταὶς εἰκόνες τοῦ Βάν-Δίκ, μέσ' 'ςτοῦ Κοππὲ τοὺς [στίχους,
μεσ' 'ςτὰ μεγάλ' ἀγάλματα, μέσ' 'ςτὰ τρανὰ παλάτια
θαρρῶ πῶς βλέπω, ἀγάπη μου, τὰ φωτερά σου μάτια..
Κάποτε τρέχω μοναχὸς σὲ πυκνωμένα δάση
ποὺ ἔχουν δένδρ' ἀτέλειωτα τὸν οὐρανὸ σκεπάσει
κ' ἡ χλόη καταπράσινη, πυκνὸ τὸ χορταράκι
'μοιάζει χαλὶ ὅπου ζητᾷ χανούμισσας κορμάκι.
Μὰ ἐνῷ θαυμάζω ὁλόγυρα, κ' ἐνῷ ξεχνιέμαι μόνος
ξαναγεννιέται μέσα μου ὁ περασμένος πόνος,
ὅπου μοῦ φέρνει τὸ παληὸ ἐκεῖνο καρδιοχτύπι...

Ἄχ! μέσ' 'ςταὶς τόσαις ὡμορφιαὶς ἡ ὡμορφιά 'σου λείπει!

3.

Ξένος σὲ χώρα μακρυνή, χωρὶς γνωστὸ κανένα,
ξένα τ' ἀστέρια τοὐρανοῦ καὶ τὰ λουλούδια ξένα,
ξένο τ' ἀγέρι ποῦ φυσᾷ κι' ἀπ' τὰ κλαδιὰ διαβαίνει,
ξένα τὰ λόγια ποὺ 'μιλῶ κ' ἡ κάμαρά μου ξένη,
ξένα τὰ γέλια ψεύτικα 'ςτὸν ξένο μου τὸν πόθο,
ξένη καὶ ψεύτικ' ἡ χαρὰ ποῦ μακρυά σου νοιώθω·
καὶ μοναχὰ τὰ δάκρυα ὅπου σκορπῶ γιὰ σένα
αὐτὰ δὲν εἶνε ψεύτικα, αὐτὰ δὲν εἶνε ξένα.

4.

Τ' ἀγριωπὸ φθινόπωρο ρίχνει τὰ φύλλα κάτω
κι' ἀπὸ ξηρὰ χαμόκλαδα τὸ χῶμα εἶνε γεμάτο,
ὅπως 'ςτὰ στήθη μου ἡ καρδιὰ μέσ' 'ςταὶς καρδιαὶς [ταὶς ξέναις
εἶνε γεμάτη ἀπὸ χαραὶς κ' ἐλπίδες μαραμέναις...
Πετοῦν 'ςτοῦ δένδρου τὰ κλαδιὰ λίγα πουλάκια μόνα.—
Ἐδῶνε τὸ φθινόπωρο ψυχρὸ 'σὰν τὸν χειμῶνα
κι' ἄν ἔβγῃ ὁ ἥλιος μία στιγμὴ τὸν κρύβει ὀμίχλη τόση
ὅπου 'μπορεῖς νὰ τὸν ἰδῇς χωρὶς νὰ σὲ θαμπώσῃ,
γιατὶ θολόνει ἡ καταχνιὰ τὴ φλογερή του ἀκτῖνα.
Λίγα λουλούδια μοναχά, ὅμως χλωμὰ κ' ἐκεῖνα,
'σὰν νὰ τὸ νοιώθουν ὅτι ζοῦν τὴν ὑστερνήτων 'μέρα.
ταὶς πειὸ γλυκειαὶς των μυρωδιαὶς σκορπίζουν 'ς τὸν [ἀγέρα,
κ' ἡ πεταλούδα ἡ χνουδωτὴ τρέχει κι' αὐτὴ σιμά των
νὰ κλείσῃ τὰ ματάκια των 'ς τὸ ψυχομάχημά των,
νὰ πάρῃ ἀπὸ τὰ χείλη των τὸ τελευταῖο μέλι...
Κ' ἐγὼ ποὺ μόνος μου περνῶ—γιατ' ἔτσι ἡ μοῖρα θέλει—
νοιώθω μιὰ λύπη ἀγνώριστη μέσ' 'ςτὴν καρδιὰ κρυμμένη
μιὰ λύπη ὅπου δὲν 'μιλεῖ, μιὰ λύπη ποὺ σωπαίνει,
μιὰ λύπη δίχως ἀφορμή, δίχως κανεὶς νὰ φταίῃ...

Οἱ στίχοι τοῦτοι ποὔγραψα μὴν εἶν' οἱ τελευταῖοι;

Ἐν Παρισίοις

Ιωαννης Πολεμης.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Ἡ ἀγάπη ὁμοιάζει μὲ τὴν σελήνην: ὅταν δὲν αὐξάνῃ ἀρχίζει νὰ ἐλαττῶται.

Κακολογοῦσι πολλοὶ τὰς γυναῖκας δι' ὃν λόγον λιθοβολοῦσι τὰ καρποφόρα δένδρα.

Εἰς τὸν ἔρωτα, ὅπως εἰς ὅλα τὰ πράγματα, ἡ πεῖρα εἶνε ἰατρὸς ἐρχόμενος μετὰ τὴν ἀσθένειαν.

Γυνὴ συγγράφουσα πράττει δύο κακά: αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν βιβλίων καὶ ἐλαττόνει τὸν ἀριθμὸν τῶν γυναικῶν.

Ἡ ὀδύνη ἐξωραΐζει μόνον ὅ,τι εἶνε ἀνέκαθεν ὡραῖον.

Αἱ περισσότεραι γυναῖκες παραδίδονται εἰς τὸν θεὸν ὅταν πλέον δὲν τὰς θέλῃ ὁ διάβολος.

Διὰ τῆς κινήσεως τοῦ πνεύματος ἐξασφαλίζεται ἡ γαλήνη τῆς καρδίας.

Οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ὀπτικὰ ὄργανα, δι' ὧν ἡ στοργὴ μεγεθύνει τὰ προτερήματα καὶ σμικρύνει τὰ ἐλαττώματα.

Ἡ λύπη μετρεῖ τὰς ὥρας· ἡ χαρὰ τὰς λησμονεῖ.

Οἱ λόγοι εἶνε αἱ κλεῖδες τῆς καρδίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ κ. Βλέντ, ἄγγλος σοφὸς καὶ φίλος τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς προμηθεύεται τὸν ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ ἠλεκτρισμὸν τῇ βοηθείᾳ ἀνεμομύλου κινοῦντος ἠλεκτρικὴν μηχανήν. Ἡμίσεια ἡμέρα ἐργασίας τοῦ μύλου παράγει ἠλεκτρισμὸν ἱκανὸν νὰ παρέχῃ τὸ φῶς εἰς δέκα λυχνίας ἐπὶ τέσσαρας ἑσπέρας ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—178.

'Αριθ. 672 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 85. 13 Νοεμβρίου 1888

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 671).

Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1803 ὁ Ἅμιλτων ἀνεχώρησεν ἐκ Κυθήρων, ἀφῆκε δὲ πληρεξουσιότητα εἰς τὸν Καλούτσην νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἡμιτελεῖς καταληφθείσας ἐργασίας τῆς ἀνελκύσεως. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν Κερκύρᾳ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας Σπυρίδων Φορέστης παρενέβη συνιστῶν τῷ Καλούτσῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν δι' ἐπιστολῆς του τῆς 12 8βρίου 1803, ἐν ᾗ σημειοῖ καὶ τὸ ἑξῆς «Θὰ ἔχετε βεβαίως ὑπ' ὄψιν σας τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν πειρατικῶν ἐχθρικῶν πλοίων εἰς τὰς ὑμετέρας θαλάσσας· τούτου ἕνεκα θερμῶς συνιστῶ ὅπως ὅταν ἐνεργήσητε τὴν ἀποστολὴν εἰς Μάλταν νὰ κάμνητε χρῆσιν καλῶς ὡπλισμένου πλοίου, δυναμένου ν' ἀντιταχθῇ εἰς οἱονδήποτε πειρατικὸν ἐχθρικόν, ὅπερ τυχὸν ἤθελε συναντήσει, καθόσον εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ μάρμαρα ἀνήκουσιν εἰς τὸν λόρδον Ἔλγιν καὶ ἂν ἐπιβιβασθῶσιν ἐντὸς οὐδετέρου καὶ ἀνισχύρου πλοίου θ' ἀπολεσθῶσιν ἀναποφεύκτως, ἐκτὸς τοῦ ὅτι εἶνε ἰδιοκτησία Ἄγγλου καὶ διὰ τὴν ἀξίαν των ἀκόμη. Ὑμεῖς καλῶς γινώσκετε πόσον τὰ μάρμαρα ταῦτα ἔχουσι μέγα διαφέρον διὰ τὸν λόρδον Ἔλγιν».

Ὁ Καλούτσης δὲ τῇ 20 Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου συνεβλήθη μετὰ δυτῶν Καλυμνίων, σταλέντων εἰς Κύθηρα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἔλγιν, καὶ εὑρισκομένων αὐτόθι ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους τούτου. Τὸ μεταξὺ δὲ αὐτῶν συμβόλαιον ἔχει οὕτω

1803 Σεπτεμβρίου 20 ἔ. ν. Τζηρίγο.

«Διὰ μέσου τοῦ παρόντος κοντράτου ὁ ἐκλαμπρότατος κ. Ἐμμανουὴλ Καλούτσης Βίτσε-Κόνσολος τῆς Μεγάλης Βρεταννίας κατὰ τὴν κομισιὸν καὶ ἐξουσίαν ὅπου ἔλαβε τούταις ταῖς ἡμέραις ἀπὸ τὸν ἐκλαμπρότατόν Κον Βιλιὰμ Ἅμιλτων, σεκρετάριον τοῦ ἐξοχωτάτου μιλόρδου Ἔλγιν, ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν Μιχαὴλ Παπαμαΐλη, Μιχαὴλ Σκλάπα, Γιάννη Κούρτη, Μιχαὴλ Καθοποῦλι, Μιχαὴλ Μαλιᾶ καὶ Χριστοφίλη Κουσκούτα, βουτυχτάδες ἀπὸ Κάλυμνο, ὁποῦ ἐστάλθησαν ἐπὶ τούτου ἀπὸ τὸν αὐτὸν ἐξοχώτατον μιλόρδον Ἔλγιν καὶ εὑρίσκονται ἐδῶ ἀπὸ τὸν ἀπερασμένον Φεβρουάριον, ὅτι χωρὶς νὰ χασομερήσουν ἔξω ἀπὸ αἰτίαν καιροῦ, νὰ ἀκολουθήσουν νὰ βγάλουν μὲ τὴν βάρκα τους ταῖς ἄλλαις ὀκτὼ κασέλαις τὰ μάρμαρα, κομπρέζα[1]) ἢ μαρμαρένια καθίγλα, ὁποῦ εὑρίσκονται εἰς τὸ βουλιασμένο καὶ χαλασμένο Ἰγγλέζικο μπεργαντὶ τὸν Μέντορα, καθὼς ὑπόσχονται, καὶ νὰ ταῖς φέρουν εἰς τὴν γῆν, καὶ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ἐκεῖ ὅπου ἔφεραν ταῖς ἄλλαις πέντε κασέλαις μὲ μάρμαρα, ὁποῦ τοὺς ἔβαλε καὶ εὔγαλαν ταῖς ἀπερασμέναις, καὶ περιπλέον ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ βγάλουν ταῖς γούμεναις μὲ ταῖς ὁποίαις εἶνε ἰμπραγάδο[2]) τὸ καράβι, τὴν ἄνκορα τοῦ αὐτοῦ καραβιοῦ, τὰ κατάρτια του, δύο κανόνια μπρούντζινα, ὅπου εἶνε εἰς τὴν στοίβα, καὶ τὴν κασέλα μὲ ἄσπρο ξύλο, ὅπου ἐξ ἀρχῆς τοὺς ἐδόθη εἰς νότα· καὶ διὰ τελείαν πλερωμὴν τοῦ κόπου τους, ἀφοῦ τελειωθῇ τὸ αὐτὸ ρικούπερο καὶ διὰ ταῖς ζημίαις καὶ χασομέρια ὅπου ἔλαβαν τόρα μῆνες ἑπτά, ἐπειδὴ καὶ ὁμολογοῦν πῶς ἔλαβαν τὴν ζωοτροφήν τως ἀπὸ τὸν ἄνωθεν ἀφέντην Βίτσε-Κόνσολον, ὑπόσχεται ὁ ἴδιος νὰ τὼς δώσῃ εἰς τόσαις καμπιάλαις διὰ Ἀθήνα πρὸς τὸν Κον Σπυρίδωνα Χωματιανὸ Λογοθέτη ἀτζέντε βρεταννικὸν πρὸς γρόσια 400 τὴν κάθε κασέλα τὰ μάρμαρα, ὅπου οἱ δεκατρεῖς κάνουν γρόσια 5200, καὶ μὲ αὐτὰ νὰ ἀκούεται ἑνωμένη ἡ τέλεια πλερωμή τως καὶ διὰ ταῖς γούμεναις, ἄγκορα, κανόνια, κατάρτια καὶ κασέλα ἄσπρου ξύλου, χωρὶς κανένα ἄλλο βάρος τοῦ αὐτοῦ ἀφέντη Βίτσε-Κόνσολου, παρὰ μόνον μὲ καμπιάλαις ὡς ἄνωθεν νὰ τοὺς δώσῃ ἕτερα γρόσια 150 διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς βάρκας τως καὶ διὰ ταῖς ζημίαις, ὁποῦ τὼς ἀκολουθήσαν καὶ ἔσπασαν δύο μολινέλα, καὶ διὰ ὅσαις ἄλλαις ἤθελε τὼς ἀκολουθήσει. Ὑπόσχονται προσέτι οἱ αὐτοὶ βουτυχτάδες νὰ ἐνεργήσουν ὄχι μόνον τὰ ἄνωθεν μὲ ὅλην τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐμπιστοσύνη

[1]) Συμπεριλαμβανομένη, compresa.
[2]) imbrigato, περιπεπλεγμένον ἢ καὶ imbracciato.

ὑποτασσόμενοι εἰς τὰ ὄρδινε τοῦ ἄνωθεν ἀφέντη Κονσόλου, ἀλλὰ νὰ πασχίσουν νὰ βγάλουν χωρὶς δόλον καὶ ὅ,τι ἄλλο πρᾶγμα ἠμπορέσουν ἀπὸ τὸ αὐτὸ βουλισμένο καράβι ἢ ἀπὸ τὰ ξύλα του χάλκωμα, καρφία καὶ ἄλλο κανένα . . . εὐγάλοντας νὰ τὸ φέρουν μὲ τὴν βάρκα τους μέσα εἰς τὸ πόρτο, ἀποθέτοντάς το εἰς τὸ μαγαζὶ τοῦ Κύρ Στάθη· καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀφοῦ τελειώσει τὸ ῥικούπερο, τὼς ἀσενιάρει ὁ ἀφέντης Βίτσε-Κόνσολος νὰ λαβένουν κατὰ τὴν συνήθειαν διὰ τέλειαν πλερωμή τους τὸ τρίτον μὲ ξετίμησιν. Τόσον ἐσυμφώνησαν ὑποχρεωνόμενοι γενικῶς διὰ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ παρόντος εἰς ὅλα καὶ κάθε του μέρος, καὶ ὑπογράφουν ὅσοι ἠξεύρουν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ὅπου δὲν ἠξεύρουν νὰ γράψουν.

Ἐμμανουὴλ Καλούτσης Βίτσε-Κόνσολας βεβαιόνω.
(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν Καλυμνίων καὶ τῶν μαρτύρων).

Ἐν τέλει τοῦ συμβολαίου ὑπάρχει ἰταλιστὶ ἐπικύρωσις ὑπὸ τοῦ καγγελαρίου Ἰ. Μόρμορη (Giovanni Mormori) γενομένη αὐθημερόν.

Διὰ τῶν δυτῶν τούτων ἐξετελέσθη τῷ 1083 ἡ ἐργασία καὶ ἐξήχθησαν 10 κιβώτια, ὡς ἐξάγεται ἐκ σημειώσεως τῶν καθημερινῶν δαπανῶν τοῦ Ἐμ. Καλούτση, ἐξ ἐπιστολῶν τούτου τῆς 7 Ἰανουαρίου 1804 εἰς Ἔλγιν, καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Σπυρίδ. Λογοθέτου τῆς 1 Φεβρ. 1804 πρὸς τὸν Καλούτσην διαλαμβανούσης ὅτι ἐξώφλησε τὴν πρὸς τοὺς Καλυμνίους συναλλαγματικήν, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ συμβόλαιον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Λογοθέτου γεγραμμένη ἰταλιστὶ ἔχει τι τὸ ἄξιον περιεργείας διὰ τὸν τρόπον μεθ' οὗ ἔγραφε περὶ τοῦ λόρδου Ἔλγιν, καὶ τῆς τιμῆς, ἣν ἀπένειμεν αὐτῷ.

Ἀθῆναι 4 Φεβρουαρίου 1804.

Ἐκλαμπρότατε

Τὴν 29 λήξαντος ἔλαβον τὴν φιλοφρονεστάτην ἐπιστολήν σας παρὰ τῶν δυτῶν καὶ τοῦ Νικολάου Γαβαθᾶ· δὲν ἔλειψα νὰ ἀποδεχθῶ προθύμως τὰς δύο συναλλαγματικάς σας, τουτέστιν 4000 διὰ τὸν Παπᾶ Μαΐλην καὶ 1063 : 12 διὰ τὸν Γαβαθᾶ, οἵτινες τὴν προηγουμένην ἡμέραν ἐπληρώθησαν 3000 γρ. καὶ μετὰ 5 ἡμέρας τὸ ὑπόλοιπον 2063, τὸ ὅλον 5063, κατὰ συνέπειαν ἔμειναν εὐχαριστημένοι· δὲν ἔπρεπεν ὅμως νὰ δώσητε τοσοῦτον βραχεῖαν προθεσμίαν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν καθόσον ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι κάμνομεν τὰ τραβήγματα ἀπὸ τὸν τραπεζίτην τοῦ λόρδου Ἔλγιν τοῦ ἡμετέρου προϊσταμένου, πρέπει νὰ ἔχωμεν 21 ἡμέραν ὄψεως, ἢ τοὐλάχιστον 11 ἡμερῶν, καθόσον ἐγὼ ἔχω ὅλον τὸν ζῆλον νὰ ὑπηρετῶ τὸν καλόν μου πάτρωνα (il Mio Buon Padro) κόντε δ' Ἔλγιν, ὡς εἶνε καλῶς γνωστὸν εἰς τὴν Α. Ἐξοχότητα, ἄνευ οὐδενὸς συμφέροντος, εἰμὴ μόνον νὰ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ συγκαταλεχθῶ εἰς τὸν κατάλογον τῶν πιστῶν ὑπηρετῶν του.

Σᾶς παρακαλῶ διὰ μέσου τοῦ κ. Πιέρου Κλάδου εὑρισκομένου εἰς Ὕδραν, ὅταν σᾶς τύχῃ εὐκαιρία νὰ μοὶ κάμετε μεγάλην χάριν νὰ μοὶ γράφετε τὰς εἰδήσεις τὰς τρεχούσας πρὸς ὁδηγίαν μας. Εἶνε βεβαίως εἰς γνῶσιν σας ὅτι ὁ Κ. Δρυμὼν (Drumon) ἡμέτερος πρεσβευτὴς ἀνεχώρησεν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὴν 17 Νοεμβρίου διευθυνόμενος εἰς Λονδῖνον, ἐγκαταλείπων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀντιπρόσωπον πληρεξούσιον τὸν Κύριον Στρατών.

Μὴ ἔχων ἄλλο νὰ προσθέσω, εὐσεβάστως σᾶς ἀσπάζομαι. Μένω μὲ ὅλον τὸ σέβας

εὐπειθέστατος δοῦλος καὶ φίλος
Σ. Λογοθέτης

Κατὰ τὸν Δεκέμβριον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξήχθη καὶ τὸ 11ον κιβώτιον, ἑνὸς ἔτι ἐναπομείναντος, καὶ τῆς ἕδρας τοῦ πρυτάνεως, περὶ ὧν γράφει ὁ Καλούτσης τῇ 7 Ἰανουαρ. 1804 εἰς Ἔλγιν ὅτι ἕνεκα τοῦ χειμῶνος διέκοψε τὴν ἐργασίαν, καὶ ἀπέλυσε τοὺς ἐργάτας λαβὼν παρ' αὐτῶν παρακαταθήκην 550 γροσίων, καὶ ὅτι ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς νὰ ἔλθωσι τὸν Ἀπρίλιον. Προσθέτει δὲ ὅτι ὑπέστη πολλὰ ἐκ τῆς βαρβάρου συμπεριφορᾶς τῶν δυτῶν, ἀνθρώπων ἀκαταστάτων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν μέθῃ εὑρισκομένων.

Ἀπαναληφθεισῶν τῶν ἐργασιῶν τὸ θέρος τοῦ 1804 ἐξήχθη τὸ δωδέκατον, τὸ καὶ τελευταῖον κιβώτιον τὴν 9 Ἰουνίου· αὐθημερὸν δὲ ἀνήγγειλε τοῦτο ὁ Καλούτσης εἰς τὸν Ἰω. Βαπτιστὴν Πιζάνην διερμηνέα τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας, προσθέτων ὅτι ἐναπομένει ἡ ἕδρα τοῦ πρυτάνεως Ἀθηνῶν, ἥτις εἶνε δύσκολον νὰ ἐξαχθῇ μὴ οὖσα κεκλεισμένη ἐντὸς κιβωτίου. Τὴν διάσωσιν δὲ τοῦ 12ου κιβωτίου ἀνήγγειλε καὶ εἰς τὸν ἐν Κερκύρᾳ Σπυρ. Φορέστην, καὶ εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Λουζιέρην.

Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἐξήχθη καὶ ἡ μαρμαρίνη ἕδρα, ὡς φαίνεται ἐξ ἐπιστολῶν, ἐν αἷς ἀναφέρεται ὡς ἐξηγμένη. Πάντων τῶν ἐξαχθέντων πραγμάτων τὴν ἐπίβλεψιν καὶ φύλαξιν ἀπὸ πάσης φθορᾶς καὶ κλοπῆς εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὸν δόκτορα Στάθην Γιαννακάκην ὁ Ἅμιλτων κατὰ τὸ 1803, κατὰ τὸν Αὔγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους διώρισε καὶ τὸν Ἀντώνιον Κοντολέοντα ὡς ἐπιστάτην.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν πάσης τῆς ἐργασίας ὁ Καλούτσης ἔλαβε πᾶσαν φροντίδα πρὸς φύλαξιν αὐτῶν ἐκ τῶν πειρατῶν, ὑφ' ὧν ἡ νῆσος συνεχῶς ὑπέφερε. Τὰ κιβώτια ὅπως κάλλιον προφυλαχθῶσιν ἐκ τοῦ χειμῶνος καὶ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐκαλύφθησαν μὲ φύκη καὶ θάμνους, ἐφ' ὧν ἐτέθησαν μεγάλοι λίθοι. Ἔμενον δ' ἐν τῇ παραλίᾳ Αὐλέμονος πρὸς ἀποστολήν. Ἀλλὰ χωρι-

καί τινες, ἐργαζόμενοι ἐκεῖ πλησίον εἰς ἀνέγερσιν περιβόλου κήπου, ἀφήρεσαν τοὺς ἐπὶ τῶν κιβωτίων λίθους. Τοῦτο μαθὼν ὁ Καλούτσης δι' ἐγγράφου του εἰς τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν κατήγγειλε τὴν πρᾶξιν, ὁ δὲ Πρύτανις (οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ διοικητὴς τῆς νήσου) δι' ἐγγράφου τῆς 2 Νοεμβρίου 1804 πρὸς τὸν ἐν Αὐλέμονι ὑγειονόμον καὶ ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον, ἀγανακτῶν διὰ τὴν παραβίασιν τῆς ἰδιοκτησίας τῆς Α. Ε. τοῦ Λόρδου Ἔλγιν «τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὸ μέγα Ἀγγλικὸν ἔθνος», διέταξε τὴν διὰ δαπάνης τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἐναπόθεσιν λίθων ἄλλων μεγάλων ἐπὶ τῶν κιβωτίων, ὅπως μὴ ἐξαλειφθῶσιν ἐκ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων τὰ γράμματα καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῆς διευθύνσεως. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἀναγγέλλει ὁ Καλούτσης τὴν ἀποπεράτωσιν πάσης τῆς ἐργασίας καὶ τὴν φροντίδα τῆς διαφυλάξεως εἰς τὸν Ἅμιλτων· 1805 Φεβρ. 17.

«Ἀποπερατωθείσης εὐτυχῶς τῆς διασώσεως τῶν μαρμάρων, αἱ μέριμναί μου ἐστράφησαν εἰς τὴν φύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν πειρατῶν, οἵτινες ἐδῶ συχνάζουσι. Κατόπιν αἰτήσεών μου ὁ ἐν Κερκύρᾳ ἡμέτερος πρεσβευτὴς κ. Φορέστης ἔγραψε πρὸς τὴν μητέρα τοῦ Ἐξοχωτάτου Λόρδου Ἔλγιν[1]), ἥτις ἐπέτυχε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν τῆς ἀποστολῆς βασιλ. πλοίου πρὸς ἐπιβίβασιν τῶν μαρμάρων. Ὁ διοικητὴς Μάλτας Κ. Ball ἐξέδωκε τὰς δεούσας διαταγὰς εἰς τὸν κ. Γεώργ. Πάρρυ πλοίαρχον τοῦ Βασιλ. μεταγωγικοῦ ὑπ' ἀριθ. 99, καλουμένου Lady Shaw Stewart, ὅπερ ἠγκυροβόλησεν εἰς Αὐλέμονα τὴν 30 παρελθόντος Ἰανουαρίου, 1805 συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ βασιλ. πλοίου «Ἀλώπηξ». Μεταβὰς εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Αὐλέμονος τῇ βοηθείᾳ πολλῶν ἐργατῶν ἐπὶ τούτῳ παρ' ἐμοῦ προσληφθέντων ἐπεβίβασα τὰ δώδεκα κιβώτια καὶ τὴν ἕδραν τοῦ πρυτάνεως. Ὁ πλοίαρχος κ. Πάρρυ ἐλπίζει ὅτι θέλει λάβει διαταγὰς νὰ κομίσῃ ὁ ἴδιος τὸ φορτίον εἰς Λονδίνον».

Ὁ πλοίαρχος Πάρρυ παραλαβὼν τὸ φορτίον ἔδωκεν εἰς τὸν Καλούτσην τὴν ἑξῆς ἀπόδειξιν.

«Σήμερον τὴν 16 Φεβρουαρίου τοῦ 1805 ἐν τῇ παραλίᾳ τοῦ Αὐλέμονος τῶν Κυθήρων.

Παρέλαβεν ὁ ὑπογεγραμμένος Κύριος Γεώργιος Πάρρυ (Georgio Parry) ἐκ Λονδίνου, πλοίαρχος τοῦ βασιλικοῦ βρεταννικοῦ φορτηγοῦ ὑπ' ἀριθ. 99, ὀνομαζομένου Λέδυ Σάου Στέβαρτ (Lady Shaw Stewart παρὰ τοῦ Κυρίου Δόκτορος Ἐμμανουὴλ Καλούτση ὑποπροξένου τῆς Α. Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος ἐν τῷ νήσῳ ταύτῃ, καὶ ἐπιβίβασεν εἰς τὸ ἴδιον πλοῖον ἐπὶ τούτῳ ῥητῶς ἐντεταλμένος παρὰ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος Ἀλεξάνδρου Βὼλ (Alessando Ball governatore di Malta) διοικητοῦ τῆς Μάλτας τὰ ἑπόμενα εἴδη διασωθέντα καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν Α. Ἐξ. τὸν κόμητα Δὲ Ἔλγιν, ὅπως τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν εἰρημένην νῆσον σύμφωνα μὲ τὰς διαταγὰς τοῦ ὑπὸ τὴν συνοδίαν τοῦ Βρεταννικοῦ βασιλικοῦ πλοίου Ἀλώπηξ (sotto le scorta del reggio Brittanico Shooner il Renard) καὶ ἐπακριβῶς τὰ παραδώσῃ εἰς τὸν εἰρημένον διοικητὴν καὶ παραγγελιοδόχον καὶ ἐντολοδόχον τοῦ προρρηθέντος Κόμητος Δὲ Ἔλγιν.

Εἴδη ληφθέντα καὶ φορτωθέντα Ἀριθ. 1 Μία ἕδρα μαρμαρίνη τοῦ πρυτάνεως τῶν Ἀθηνῶν ἄνευ κιβωτίου καὶ σήματος (Una sedia di marmo del Pritano d' Atene senza cassone e marca.

Ἀριθ. 12. Δώδεκα κιβώτια καρφωμένα καὶ καλῶς προσηρμοσμένα, περιέχοντα μάρμαρα ἀρχαῖα τῶν Ἀθηνῶν, ἐντελῶς τακτοποιημένα μὲ τὴν ἑπομένην διεύθυνσιν σημειωμένην ἐφ' ἑνὸς ἑκάστου κιβωτίου The Earl of Elgin his Majestys Ambassador Extraodinary at the Ottoman Porte. Downing Street. London, μετὰ τῆς προσθέτου ἔτι σημειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ 1 προοδευτικῶς μέχρι τοῦ 12 καὶ μετὰ τοῦ γράμματος Α προοδευτικῶς μέχρι τοῦ γράμματος Μ.»

(Παραλείπομεν τὴν λοιπὴν σημείωσιν ἀναφερομένην εἰς εἴδη τοῦ πλοίου τηλεβόλα, ἀγκύρας, πηδάλια, ἱστία κλ. ἅτινα ἐξήγαγον οἱ δύται, ἐφορτώθησαν δὲ μετὰ τῶν μαρμάρων εἰς τὸ πλοῖον.)

«Τοῦ παρόντος δίδονται παρὰ τοῦ εἰρημένου πλοιάρχου Γεωργίου πέντε ὅμοια ἀντίγραφα ἰσχύοντα δι' ἓν καὶ μόνον πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ εἰρημένου Κυρίου Προξένου, καὶ ὑπογράφει ἰδίᾳ χειρί»

Γεώργιος Πάρρυ

Τὸ γεγονὸς τῆς διασώσεως τῶν μαρμάρων ἐπροξένησε χαρὰν εἰς πάντας τοὺς φίλους τῆς ἀρχαιότητος. Ἀνηγγέλθη δὲ ἡ εἴδησις καὶ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, παραλαβουσῶν ταύτην ἐκ τοῦ Ἑπτανησιακοῦ Μηνύτορος (Monitore Settinsulare), ἐφημερίδος Ἰταλιστὶ συντασσομένης τῆς Ἑπτανησιακῆς πολιτείας (ἀριθ. 78. 8/20 Δεκεμβρίου 1804). Ἀποκαλεῖ δὲ ὁ Μηνύτωρ τὰ ἔργα ἐκεῖνα ἀριστουργήματα, ἅτινα τὸ ἔξοχον πνεῦμα τῆς Α. Ε. τοῦ μιλόρδου Ἔλγιν ἀνεῦρε καὶ συνέλεξεν ἐκ τῆς διασημοτέρας πόλεως τῶν Ἑλληνίδων πολιτειῶν, τῆς πρωτευούσης ταύτης τῆς καλαισθησίας τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ὁποίων δὲν ἠδύναντο νὰ μείνωσιν ἀδιάφοροι οἱ ἐρασταὶ τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Ἀλλ' ἡ διάσωσις αὕτη παρὰ πάντα ἄλλον ἐνέπλησε χαρᾶς αὐτὸν τὸν Ἔλγιν καὶ τὸν Ἅμιλτων ἐν Ἀγγλίᾳ τότε εὑρισκόμενον. Περὶ τὴν ἀνέλκυσιν δὲ ὁμολογουμένως μετὰ ἐνθέρμου ζήλου, ὡς ἀποδεικνύουσι τὰ ἔγγραφα, εἰργάσθησαν πάντες,

[1]) Οὗτος εὑρίσκετο τότε ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ μήτηρ δὲ τούτου ἦτο τότε παιδαγωγὸς τῆς θυγατρὸς τοῦ πρίγκιπος τῆς Οὐαλίας διαδόχου τοῦ θρόνου, καὶ ἐξήσκει ἐπίδρασιν παρὰ τῇ Αὐλῇ. Τοῦτο ἀναφέρει ὁ Σπυρ. Φορέστης εἰς Καλούτσην, ἐν ἐπιστολῇ του τῆς 4 Αὐγούστου 1804.

καὶ οὕτως ὁπωςδήποτε, ἀφ' οὗ ἀφῃρέθησαν ἐξ Ἀθηνῶν δὲν ἀπωλέσθησαν διὰ τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τέχνην τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἔργα τῆς ἀρχαιότητος. Τὴν ἔκφρασιν δὲ τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ τελείᾳ διασώσει διαβλέπομεν ἐν εὐχαριστηρίῳ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἐ. Καλούτσην τοῦ Ἅμιλτων μετὰ τὸ πέρας πασῶν τῶν ἐργασιῶν, ἐν ᾗ γράφει τὰ ἑξῆς «Σᾶς ἐκφράζω τὰ συγχαρητήριά μου διὰ τὴν λαμπρὰν ἐπιτυχίαν τῶν ἐργασιῶν σας. Σπεύδω δὲ νὰ δηλώσω ὅτι ποσῶς δὲν διστάζω νὰ συγκαταλέξω τὸ ὄνομά σας μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἠξιώθησαν ν' ἀπαθανατισθῶσι διὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν χορηγηθεῖσαν εἰς τὴν καλλιτεχνίαν ὑψηλὴν προστασίαν των· εἰς τὸ ὄνομά σας ὀφείλει νὰ γείνῃ διακεκριμένη καὶ ἔντιμος μνεία. Ἂν δὲν ἀπεδώσατε ζωὴν εἰς τὰ μάρμαρα, συνετελέσατε ὅμως ὅπως ἀναζήσωσιν ἀπὸ τῆς ἀπειλούσης αὐτὰ βεβαίας ἀπωλείας καὶ παντελοῦς καταστροφῆς.

5

Ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἀγγλίαν. — Κατάσχεσις μέρους τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῶν Γάλλων. — Ἀποστολὴ ἑτέρα ἀρχαιοτήτων τῷ 1811.

Εἴδομεν μέχρι τοῦδε τίνες φροντίδες κατεβλήθησαν ἐν Κυθήροις πρὸς διάσωσιν τοῦ πολυτίμου φορτίου. Ἔχομεν ὅμως καὶ εἰδήσεις ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἐν Ἀθήναις ὁ Λουζιέρης ἐξηκολούθει τὸ ἔργον του, ἀφαιρῶν ἀρχαιότητας καὶ ἀποστέλλων εἰς Ἀγγλίαν. Περὶ τούτου δὲ ἂς ἀφήσωμεν τὴν διήγησιν εἰς τὸν Καλούτσην. Οὗτος τῇ 19 Μαΐου 1803 γράφει πρὸς τὸν ἐν Κερκύρᾳ Σπυρίδωνα Φορέστην πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας τὰ ἑξῆς

«Εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μου ὅπως τηρῶ ὑμᾶς ἐν γνώσει τῶν ἐνεργειῶν μου ὡς πρὸς τὴν διάσωσιν τοῦ βυθισθέντος Μέντορος, σπεύδω ν' ἀποστείλω ὑμῖν τὴν παροῦσάν μου μέσον Μορέως, ὅπως ὑποβάλω ἀντίγραφον ἐπιστολῆς, ἣν ἐνόμισα ἀναγκαῖον ν' ἀπευθύνω πρὸς τὸν ἐν Μάλτᾳ κ. Μακούλεη, καὶ ἐνεχείρησα εἰς τὸν ἐκ Ῥαγούζης πλοίαρχον ἐπανερχόμενον ἐξ Ἀθηνῶν μὲ φορτίον *εἰκοσιεννέα* (ἀριθ. 29) *κιβωτίων μὲ μάρμαρα*, καὶ ἀναχωροῦντα αὔριον. Περιμένω ἀπάντησιν διὰ τοῦ ἰδίου πλοιάρχου *συμφωνηθέντος νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ ἕτερον πλοῦν εἰς Ἀθήνας διὰ δεύτερον φορτίον, ὅπερ ὁ κ. Λουζιέρης μετὰ δύο μῆνας* τοῦ ἑτοιμάζει, καὶ συναινέσαντος κατόπιν παρακλήσεών μου νὰ διαβῇ ἐντεῦθεν καὶ συνεργασθῇ εἰς τὴν διάρρηξιν τοῦ καταστρώματος τοῦ Μέντορος . . . . . ».

Περὶ τῆς ἀναφερομένης δευτέρας ἀποστολῆς φορτίου δὲν ἔχομεν εἰδήσεις, ἀλλὰ βεβαίως ἐγένετο ἀφοῦ τὸ πλοῖον τοῦ Ῥαγουζαίου πλοιάρχου ἐναυλώθη καὶ δι' ἐπιστροφὴν, ὅπως παραλάβῃ καὶ πάλιν ἀρχαιότητας.

Γνωστὸν ὅμως ὅτι ἐγένετο μικρόν τι διάλειμμα τῷ 1807 ἕνεκα τοῦ ὑφισταμένου μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Τουρκίας βραχέος πολέμου, καθ' ὃν ὁ Λουζιέρης κατέλιπε τὰς Ἀθήνας προσωρινῶς, τότε δὲ αἱ ἐν Ἀθήναις συλλογαὶ αὐτοῦ ὑπέστησαν σπουδαῖον ἕτερον κίνδυνον κατασχεθεῖσαι ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ κομισθεῖσαι εἰς Γαλλίαν ὡς ὑπέγγυοι, περισωθεισῶν μόνον τῶν ἐν Πειραιεῖ κατακειμένων ἕνεκα ἐλλείψεως πλοίων πρὸς μεταφοράν[1]). Ἔστειλε δὲ ὁ Ναπολέων καὶ κορβέτταν νὰ παραλάβῃ καὶ ταύτας ἀλλ' ἐκ τοῦ φόβου τῶν πειρατῶν δὲν ἀνεχώρησεν, ὡς ὁ Ἔλγιν αὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν ἐκθέσει του εἰς ἐπιτροπὴν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων.

Μετὰ τὴν παρέλευσιν ὅμως τοῦ πολέμου ὁ Λουζιέρης ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του· γνωρίζομεν δὲ ὅτι τῷ 1811 ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγλίαν φορτίον ἐξ 80 κιβωτίων· βεβαίως ὅμως ἐντὸς τῶν μεσολαβησάντων 8 ἐτῶν ὁ διαρκὴς οὗτος πράκτωρ τοῦ Ἔλγιν πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων μένων ἐν Ἀθήναις θ' ἀπέστειλε καὶ ἕτερα φορτία ἐκ τῆς ἀκενώτου πηγῆς, ἣν ἀνέδιδε τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς, ἀνεζωογόνει δὲ καὶ ὑπέτρεφεν ἡ βροχὴ τοῦ ἀγγλικοῦ χρυσοῦ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ. Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Νὰ φονευθῇ χάριν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σαρβέ, τὴν ὁποίαν οὐδὲ κἂν ν' ἀκούσῃ ἤθελε τώρα!

Ἡ μωρὰ αὐτὴ ἰδέα ὅτι ἠδύνατο νὰ χάσῃ τὴν ζωήν του τόσον ταπεινῶς εἰς παρομοίαν μονομαχίαν ἐκαρφώθη σταθερῶς εἰς τὸν νοῦν τοῦ στρατιωτικοῦ· τὴν ἐχλεύαζεν, ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισε νὰ ταράττῃ τὰ νεῦρά του. Ἐνεθυμεῖτο παλαιούς τινας συντρόφους του φονευθέντας ἀθλίως ἐνῷ ἵππευον εἰς γυμναστήριόν τι, ἢ ἐνῷ ἐπέστρεφον ἐξ ἐκστρατείας τινός, ἔνθα εἶχον ἀντιμετωπίσει τὸν θάνατον ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας.

—Τὰ πάντα δύνανται νὰ συμβοῦν! ἐσκέπτετο.

Τότε ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ σκέψις νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην του. Ἐπόθει χάριν τῆς Γιλβέρτης νὰ περιέλθωσιν εἰς αὐτὴν ἀναμφισβητήτως τὰ ὀλίγα χρήματα, ἅτινα κατέλειπεν, ἂν ἐφονεύετο. Δὲν εἶπεν αὐτῇ ὅτι ἔμελλε νὰ μονομαχήσῃ. Δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἡ νεᾶνις τὸν εἶδε μειδιῶντα εὐχαριστημένον, ἀναπνέοντα εὐφροσύνως. Οὐδὲν βεβαίως θὰ ὑπώπτευσεν.

— Φαίνομαι ὅτι δὲν εἶμαι πλέον ὑποψήφιος. αἱ Γιλβέρτη; Ὁ νέος Δυχᾶς θὰ ἔχῃ τώρα τὴν τεταραγμένην ὄψιν, τὴν ὁποίαν εἶχα ἐγὼ χθές.

[1]) Michaelis Parth. 80 καὶ τὰς αὐτόθι παραπομπάς.

— Ὁ κ. Δυκᾶς; ἀπεναντίας αὐτὸς ἀκτινοβολεῖ ἐκ χαρᾶς.

— Εἶνε φυσικόν· αὐτὸ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά του.

Τὴν ἑσπέραν ὁ Βερδιὲ δὲν ἐνεφανίσθη ποσῶς εἰς τὴν τράπεζαν κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος. Δὲν εἶχεν ὄρεξιν νὰ φάγῃ. Ἔγραφεν ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸ δωμάτιόν του. Εἷς ὑπηρέτης ἀνελθὼν ἐκόμισεν αὐτῷ ἐκ μέρους τυπογράφου τινὸς τοῦ Μελὲν τὸν λογαριασμὸν τῶν ὀφειλομένων παρὰ τοῦ ταγματάρχου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν τῶν ἐκλογικῶν προγραμμάτων.

Ἡ Γιλβέρτη προσῆλθε περίεργος οὖσα νὰ μάθῃ τί ἐκόμιζεν ὁ ὑπηρέτης.

— Αὐτό; εἶπεν ὁ ταγματάρχης. Εἶνε μία ἀπόδειξις τὴν ὁποίαν ἐζήτησα. Πρόκειται διὰ τὸ διάσημον ἐκεῖνο πρόγραμμα ὁποῦ εἰξεύρεις...

Ὁ ταγματάρχης ἔσχισε τὸν φάκελλον· ἔμεινε πρὸς στιγμὴν ἄφωνος, εἶτα μὲ μειδίαμα θλιβερόν, προσπαθῶν νὰ χλευάσῃ ἑαυτόν, μετὰ γέλωτος προξενήσαντος θλῖψιν εἰς τὴν Γιλβέρτην:

— Ἄ! μὰ αὐτό, εἶπεν, εἶνε νόστιμον!.. Ναί... πολὺ νόστιμον... εἶνε παράδοξον!..

— Τί λοιπόν;

— Τὸ τουφέκι... τὸ τουφέκι μου ποῦ ξεύρεις.. τὸ τουφέκι ποῦ εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐργαστήριον Κλωδέν... τὸ τουφέκι τῶν χιλίων διακοσίων φράγκων ὁποῦ εὕρισκα πολὺ ἀκριβόν, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν θά... Τὸ ὄνειρον τοῦ ἀνοήτου θείου σου, Γιλβέρτη..ὅπως εἰξεύρεις, κόρη μου... Τὸ τουφέκι ἐκεῖνο..

— Αἴ, τί;.. ἠρώτησεν ἡ Γιλβέρτη.

Ὁ ταγματάρχης ἔτεινεν αὐτῇ προσπαθῶν νὰ γελάσῃ πάλιν, ἀλλὰ μετ' ἀληθοῦς ἀφώνου ἀπελπισίας ἐζωγραφισμένης ἐπὶ τῆς ἰσχνῆς μορφῆς του, τὸν λογαριασμὸν τοῦ τυπογράφου.

— Νά, διάβασε!

Καὶ ἡ νεᾶνις ἀνέγνωσε τῷ ὄντι:

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΜΠΟΥΡΖΟΑ ΚΑΙ ΥΙΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΝ ΜΕΛΕΝ

ΔΟΥΝΑΙ ὁ κ. Βερδιὲ ταγματάρχης διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν τοιχοκόλλησιν ταινιῶν καὶ προγραμμάτων:

Στοιχειοθετικά	φρ.	40
Χάρτης χρωματιστὸς (8 δεσμίδας πρὸς 15 φρ.) .	»	120
Ἐκτύπωσις 8 δεσμίδων πρὸς 5 φρ.	»	40
Τοιχοκόλλησις 4000 ταινιῶν πρὸς 250 φρ. τὴν χιλιάδα	»	1000
Σύνολον	φρ.	1200

Χίλια διακόσια φράγκα! ἡ τιμὴ ἀκριβῶς τοῦ περιφήμου ἐκείνου τουφεκίου τοῦ καταστήματος Κλωδέν, ἡ διατίμησις τοῦ φιλοδόξου, τοῦ αἰωνίου, τοῦ ἀπραγματοποιήτου ὀνείρου τοῦ ἀτυχοῦς ταγματάρχου! Χίλια διακόσια φράγκα ριφθέντα εἰς τὸν ἀέρα, δαπανηθέντα, ἀσωτευθέντα, ἀπολεσθέντα διὰ νὰ κερδήσῃ ἀντ' αὐτῶν τὰς ὕβρεις τοῦ Γκαροὺς καὶ τὰς συκοφαντίας τοῦ Ριβὶλ!

— Εἶνε ἀνυπόφορον! εἶπεν ὁ στρατιωτικός.

— Ταλαίπωρε θεῖέ μου! εἶπεν ἡ Γιλβέρτη αἰσθανομένη ὅτι οἱ ὀφθαλμοί της ἐπληροῦντο δακρύων καὶ διαβλέπουσα ἐν τῇ εἰρωνικῇ συμπτώσει τῶν δύο ἀριθμῶν τὴν ἄθροισιν οἱονεὶ τῶν ἀπογοητεύσεων καὶ τῶν θλίψεων τοῦ ταγματάρχου.

Ἀνέλαβε τὸν λογαριασμὸν καὶ τὸν προσέβλεψε καὶ αὖθις μετ' αὐξούσης πικρίας. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ τύχη ἐπεφύλαττεν αὐτῷ χαιρεκάκως τὴν τελευταίαν ταύτην εἰρωνείαν· ὅσα ὄνειρα ἐστοίχιζεν αὐτῷ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο τουφέκιον τοῦ ὁπλοποιοῦ, πᾶν ὅ,τι ὑπῆρχε δι' αὐτὸν ἄλλοτε τὸ ἀδύνατον, ἡ ἀπρόσιτος πολυτέλεια, ἡ παραφροσύνη ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ δαπάνῃ, πάντα ταῦτα ὀλίγα τετράγωνα χαρτίου κολλημένα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, διεσχισμένα παρὰ τῶν ἀγυιοπαίδων, κατεσπιλωμένα διὰ βορβόρου παρὰ τῶν ἀντιπάλων, ἐσχολιασμένα δι' ἀνοήτων εὐφυολογιῶν παρὰ τῶν χυδαίων τοῦ τόπου εὐφυολόγων, ταινίαι ἄχρηστοι προωρισμέναι διὰ τὴν κάλαθον τοῦ ρακοσυλλέκτου τὰ περιεῖχον καὶ τὰ παρέσυρον εἰς τὰς συντεθλασμένας πτυχὰς τῶν ἀχρήστων ρακῶν των.

— Τέλος πάντων, εἶπε προσπαθῶν νὰ γελάσῃ, δὲν κυνηγῶ πλέον!.. Τί θὰ τὸ ἔκαμνα τὸ τουφέκι;..

Καὶ προσέθηκε:

— Πλήρωσε διὰ τὴν ἀνοησίαν σου, κύρ ὑποψήφιε!

Παρεκάλεσε τὴν Γιλβέρτην νὰ τὸν ἀφήσῃ μόνον.

Ἐπεθύμει νὰ μείνῃ μόνος διὰ νὰ γράψῃ τὰς τελευταίας του θελήσεις. Ἀνῆψε κηρίον, οἱ δὲ πυραῦσται τῆς νυκτὸς ἑλκυόμενοι ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς σειομένης φλογὸς εἰσήρχοντο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου ὅπως καύσωσι τὰ πτερά των εἰς τὸ φῶς ἐκεῖνο, καθὼς αὐτὸς εἶχε καῇ περὶ τὸν ἀπατηλὸν ἥλιον τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ Σαρβέ. Τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ὑπὸ τὸν ὕαλον τῆς εἰκόνος του ὁ Δὸν Κισσὼτ τὸν ἐχλεύαζεν ἀπὸ τοῦ τοίχου.

Δὲν ἀνησύχει διὰ τὴν τύχην τῆς Γιλβέρτης ὑπὸ ὑλικὴν ἔποψιν. Ἡ νεᾶνις ἔχουσα ἁπλᾶς τὰς ὀρέξεις εἶχε καὶ μερικὰ χρήματα, ὥστε ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Τί θὰ ἐγίνετο ὅμως ἀφοῦ ἤθελε μείνει μόνη; Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἡ μετὰ τοῦ Ρεβὶλ μονομαχία δὲν ἤθελεν εἶναι θανατηφόρος, τοῦθ' ὅπερ ἦτο πιθανώτατον, θᾶττον ἢ βράδιον τοῦ Βερδιὲ γηράσκοντος, ἡ νεᾶνις ἠδύνατο νὰ μείνῃ μόνη, ἐντελῶς μόνη.

Δὲν εἶχεν ἄλλον ἐκτὸς αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον. Ἂν ἦτο νυμφευμένη, θ' ἀνησύχει ὀλιγώτερον. Ἀλλ' ἡ Γιλβέρτη δὲν ἤθελε νὰ νυμφευθῇ, δὲν ἠγάπα κανένα, ἢ μᾶλλον—καὶ ἡ καρδία τοῦ ἀτυχοῦς θείου ἐξωγκοῦτο πληρουμένη ἐξ ὅλων τῶν μνησικακιῶν βίου ἀποτυχόντος—ἠγάπα τινά, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ... τὸν κ.

δὲ Μομβρέν. Ὁ Βερδιὲ εἶχε μαντεύσει. Καὶ ἔβλεπε τὴν ἀνεψιάν της πιστὴν εἰς τὸ μόνον τῆς ζωῆς της πάθος, ἀπομένουσαν ἐπὶ τέλους γεροντοκόρην, ὅπως ἀπέμενεν καὶ αὐτὸς ἄγαμος ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ ἀφοῦ εἶχε θυσιάσει τὴν ζωήν του χάριν τίνος; χάριν μιᾶς ἰδέας, χάριν τοῦ στρατοῦ καὶ τῆς πατρίδος του.

— Ἀγαπᾷ καὶ αὐτή. Καϋμένη κόρη! Εὐαπάτητος καὶ αὐτὴ ὡσὰν ἐμέ· εἶνε γνήσιον μέλος τῆς οἰκογενείας.

Ἀπεκοιμήθη σκεπτόμενος τὴν Γιλβέρτην καὶ ἀφυπνίσθη συλλογιζόμενος τὴν Γιλβέρτην, ὅτε δὲ ὁ Φουρνερὲλ ἦλθε καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι ἡ μονομαχία προσδιωρίσθη διὰ τὴν μεσημβρίαν ἐντὸς μικρᾶς λόχμης παρὰ τὸ Βαρβιζών, ἠσπάσθη γαληνίως τὴν ἀνεψιάν του καὶ προσεποιήθη ὅτι μετέβαινε νὰ περιπατήσῃ πρὸς ἀναψυχήν, χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν. Ἂν ἐλάμβανε καμμίαν ἀμυχήν, ἡ Γιλβέρτη ἔμελλε ταχέως νὰ τὸ μάθῃ.

Ὁ Βερδιὲ καὶ οἱ μάρτυρές του δὲν ἔφθασαν πρῶτοι εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως. Ὁ Σαβουρῶ ἀνέμενεν ἤδη ἐκεῖ μετὰ δύο νέων ἐκ Μελὲν καὶ ἑνὸς ἰατροῦ, φίλου τοῦ δημοσιογράφου τηλεγραφικῶς προσκληθέντος ἐκ Παρισίων. Ὁ Φουρνερὲλ ἐκόμιζε τὰ ξίφη· οἱ μάρτυρες τοῦ Ρεβὶλ ἐξέλεξαν αὐτά.

Ἐτοποθετήθησαν ἀντικρὺ ἀλλήλων καὶ ὁ Ρεβὶλ πρὶν λάβῃ τὴν κεκανονισμένην ἀμυντικὴν στάσιν, ἐχαιρέτισεν ὡς συνειθίζουν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ξιφασκίας.

— Γνωρίζει τὴν ξιφομαχίαν, ἐσυλλογίσθη ὁ Βερδιέ. Τόσον τὸ καλλίτερον!

Ὁ ἀγὼν δὲν ὑπῆρξε μακρός.

Καίτοι ὁ Σαβουρῶ ἐξιφομάχει δεξιῶς, ὁ ταγματάρχης διὰ τῆς περιεσκεμμένης αὐτοῦ μεθόδου κατήνεγκεν εὐθὺ κτύπημα εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους τοῦ ἀντιπάλου του, τὸ ὁποῖον ἤθελε τὸν διαπεράσει, ἂν ὁ Βερδιὲ ἐξ ὁρμεμφύτου δὲν ἀπέσυρε τὴν χεῖρα.

— Ἐπληγώθητε, κύριε, εἶπεν ὁ στρατιωτικὸς ἀφίνων τὸ ξίφος.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Σαβουρῶ.

Ὁ ἰατρὸς προὐχώρησε, παρεμέρισε τὸ ὑποκάμισον καὶ ἐπέδεσεν ἐκ τοῦ προχείρου τὴν πληγήν.

— Καὶ τώρα, ταγματάρχα, εἶπε μεγαλοφώνως ὁ δημοσιογράφος, εὐχαρεστήθητε νὰ πιστεύσητε σᾶς παρακαλῶ, ὅτι ὅσα ἔγραψα δὲν ἀπηυθύνοντο πρὸς τὸ ἄτομον . . . .

— Ἀλλὰ πρὸς τὸν ὑποψήφιον, τὸ γνωρίζω!

— Καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε!

Ὁ Βερδιὲ ἐχαιρέτισεν. Δὲν συγκατετέθη ἐν τούτοις νὰ σφίγξῃ τὴν χεῖρα τοῦ Σαβουρῶ.

— Φρονεῖτε ὅτι ἔχει πολλὴν μελάνην ἀκόμη ἐπ' αὐτῆς! εἶπεν ὁ συντάκτης τοῦ *Ἐγγέλυος*. Ἀλλὰ τὸ αἷμα ἀποπλύνει τὰ πάντα, ταγματάρχα.

— Ἔστω, ἀπήντησεν ὁ Βερδιέ, δυστρόπως. Ἂς λησμονήσωμεν αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

Καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Δαμμαρί, ἐνῷ ὁ Σαβουρῶ μετεφέρετο ἐφ' ἁμάξης εἰς Μελέν.

Τὸ τραῦμα τοῦ δημοσιογράφου ἦτο τόσον ὀλίγον σοβαρόν, ὥστε μετὰ δύο ἡμέρας ὁ Ρεβὶλ μὴ εὐχαριστούμενος ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐδείκνυε τὸ ἐνδιαφέρον του ὁ Γκαροὺς διὰ τὴν ἀμυχὴν αὐτοῦ, ἵδρυε κατὰ τοῦ τέως προϊσταμένου του ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον *ὁ Νέος Ἔγχελυς*, εἰδικῶς προωρισμένην ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν ὑποψηφιότητα τοῦ Δυκᾶ καὶ καταπολεμήσῃ τὴν τοῦ Γκαρούς.

— Ἂν νομίζῃ ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ σφαγῶμεν διὰ τὸ χατῆρί του! ἔλεγεν ὁ Ρεβίλ. Καρφὶ δὲν τοῦ καίεται! ἠμποροῦμεν νὰ σκάσωμεν ἡμεῖς καὶ αὐτὸς νὰ γελᾷ. Ἔχε ὑγείαν, Γκαρούς! Κάτω ὁ Γκαρούς! Καὶ ζήτω *ὁ Νέος Ἔγχελυς*!

— Ἡ μονομαχία σας μοῦ ἐχορήγησεν ἕνα ἐξαίρετον σύμμαχον, ταγματάρχα, ἔλεγεν ὁ Δυκᾶς πρὸς τὸν Βερδιέ, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐξεδόθη τὸ πρῶτον φύλλον, περιέχον κύριον ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: *Εἷς ἀνήρ*. Ὁ *ἀνὴρ* αὐτὸς ἦτο ὁ Βερδιὲ καὶ ὁ Ρεβὶλ ἐπαινῶν τὴν αὐταπαρνησίαν τοῦ στρατιωτικοῦ, ἀπεκάλει αὐτὸν νῦν τίποτε ὀλιγώτερον εἰμὴ *Κιγκινάτον τοῦ 7ου συντάγματος τοῦ πυροβολικοῦ*!

— Ὁ Σαβουρῶ εἶνε πνευματώδης, εἶπεν ὁ Δυκᾶς πρὸς τὸν Βερδιὲ καὶ ἡ τιμὴ ἱκανοποιήθη χωρὶς νὰ φονευθῇ κανείς.

— Ἆ, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης παρατηρῶν τὸν νεαρὸν Πίττ, ἱκανοποιήθη ἡ τιμή, αἴ; Ποῖος εἰξεύρει; Θὰ εἶνε κατευχαριστημένη ἴσως! Τότε νὰ σοῦ εἰπῶ φίλε μου, θὰ εἰπῇ ὅτι εἶνε πολὺ ὀλιγαρκής!

ΙΗ'.

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ᾐσθάνετο ζωηροτάτην χαράν, ἐξ ἐκείνων ἃς σπανίως εἶχεν αἰσθανθῇ καθ' ἅπαντα τὸν βίον της. Ἡ θαυμαστὴ δραστηριότης της ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῆς νέας καταστάσεως, ἣν ἐδημιούργει εἰς τὸ κόμμα ἡ ἀποχώρησις τοῦ ταγματάρχου. Ἔπρεπε μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς ἐκλογῆς νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἐπιτυχίαν, νὰ καταστήσῃ δημοτικὴν μίαν ὑποψηφιότητα. Ὁ Σαρβὲ ἐθεώρει τὸν ἀγῶνα ὡς κινδυνεύοντα. Ἀλλ' ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα προὐτίθετο νὰ διπλασιάσῃ τὰς ἐπινοίας, νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς ἐνεργείας, τὰς προσκλήσεις, τὰς ὑποσχέσεις. Εἰς ὅλην τὴν περιφέρειαν πανταχοῦ ἐφαίνετο ἡ ἅμαξά της. Ἦτο πανταχοῦ παροῦσα. Τὴν συνήντα τις εἰς Μελὲν καὶ σχεδὸν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰς Σαλλύ· ἐνεφανίζετο τώρα εἰς τὸ ἓν μέρος, τώρα εἰς τὸ ἄλλο, ἐντὸς συννέφου ἐξεγειρομένης κόνεως, διανέμουσα δελτία, κομίζουσα σπάργανα καὶ νηπιακὰ φορέματα εἰς τὰς μητέρας, ἀπευθυνομένη πρὸς τὰς γυναῖκας, μειδιῶσα πρὸς τὸν ἐφημέριον, ἐπαι-

νοῦσα τὸν δημοδιδάσκαλον, μεταβαίνουσα πρὸς τὸν Ζαβουγιέ, τὸν χονδρὸν Ζαβουγιέ, ὅστις, ὡς ἔλεγον, ᾐσθάνετο ὄρεξιν νὰ θέσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑποψηφιότητα, ἀποδεικνύουσα αὐτῷ ὅτι ὁ Δυκᾶς, νέος, δραστήριος, πολυμαθής, πονηρὸς προσέτι, ὡς ὡμολόγει ὁ Ζαβουγιέ, ἦτο ὁ κατάλληλος διὰ τὸ διαμέρισμα ἀνήρ, ἦτο ὁ ἄριστος τῶν βουλευτῶν, ὅστις ἔμελλε νὰ παρασημοφορήσῃ τὸν Ζαβουγιέ, καὶ ἐν τῷ πυρετῷ τῆς αὐτοσχεδιασθείσης ἐκείνης ὑποψηφιότητος ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἀνέπτυσσεν ἀναρίθμητα μέσα, ὡς νὰ εἶχεν ἰδιαίτερον πάθος ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ Αἰμιλίου Δυκᾶ.

— Ποτὲ ὅμως, ἔλεγεν ὁ Μεδερῖκος Σαρβέ, ποτέ, σᾶς βεβαιῶ, φιλτάτη μου, δὲν ἐνηργήσατε τόσον δραστηρίως ὑπὲρ ἐμοῦ.

— Ἀχάριστε! ἀπήντα ἡ Ἑρρικέττα.

Καὶ ἀνήρχετο εἰς τὴν ἅμαξαν ὅπως ἐκδράμῃ μέχρι Μελὲν ἢ μέχρι Βαρβιζῶν καὶ ψηφοθηρήσῃ χάριν τοῦ νέου Πίττ.

Ὁ Πίττ ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐφείδετο οὐδὲ τῶν ποδῶν του, οὐδὲ τῆς γλώσσης του. Διενήργει τέσσαρας ὁμηγύρεις τὴν ἡμέραν, ὡμίλει ὀκτὼ ὥρας ἐντὸς τοῦ δωδεκαώρου, καὶ ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν βαθεῖαν γαλήνην ἀνδρὸς καταπλημμυρήσαντος τοὺς συγχρόνους διὰ τῆς εὐγλωττίας του. Τὸν εὕρισκον ἀξιέραστον. Ὁ Ρεβὶλ ἐδημοσίευεν εἰς τὸν *Νέον Ἔγγελον* λεπτομερῆ βιογραφίαν τοῦ Αἰμιλίου ὑπὸ τὸν ἐπιβάλλοντα διὰ τοὺς ἁπλοϊκοὺς ἀναγνώστας τίτλον: *Εἷς ἀνὴρ σοβαρός*.

— Πρέπει νὰ εἰξεύρῃς, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Σαβαρώ, ὅτι ἔχεις μίαν δύναμιν σημαντικὴν ὑπὲρ σοῦ, δὲν ἔπραξες ἀκόμη τίποτε. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁσάκις τις πράξῃ ἓν ἔργον, διαμφισβητεῖται ἡ ἀξία του· ὅταν δὲ πράξῃ μέγα τι, τότε θάπτεται. Ὁ μηδὲν πράξας ἐπευφημεῖται. Ὁ Βερδιὲ σώζει τοὺς ἐργάτας τοῦ ὀρυχείου· διὰ τοῦτο θεωρεῖται μηδαμινός. Σὺ δὲν ἔσωσες καὶ πιθανὸν νὰ μὴ σώσῃς κανένα· εἶσαι ἥρως! Οὕτως ἔχει!

— Δὲν θὰ σώσω κανένα; δὲν θὰ σώσω κανένα!.. ἐλπίζω νὰ σώσω τὴν πατρίδα μου! ἀπήντησεν ὁ Πίττ.

— Μὴ τὴν καταστρέψῃς πολύ, αὐτὸ μόνον ἀπαιτοῦμεν.

Ἡ Ἑρρικέττα ὅπως ὅλοι οἱ λοιποὶ ἦτο καταγοητευμένη ἐκ τοῦ ὑποψηφίου της. Τὸν παρετήρει ἐνίοτε μετὰ στεναγμοῦ γυναικός, ἥτις διαβλέπει ἀλλαχοῦ ἀφ' ὅπου ἤλπιζε τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὀνείρων της. Αἱ πρὸς τὸν Σαρβὲ ἐλπίδες της εἶχον ματαιωθῆ. Ὁ Μεδερῖκος οὐδέποτε εἶχεν ἀπαγγείλει, οὐδέποτε, τὴν περίφημον κατακτητικὴν τοῦ ὑπουργείου ἀγόρευσίν του, χάριν τῆς ὁποίας ἤθελε νὰ φορέσῃ τὸν ἀνοικτοῦ χρώματος πῖλον... Τίς οἶδεν; Τὴν τοσοῦτον ἀναμενομένην ἀγόρευσιν ταύτην θὰ τὴν ἀπήγγειλεν ἴσως ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς εἰς τὸ Βουλευτήριον ἔνθα ὁ Σαρβὲ εἶχε τόσον ἐπιμόνως σιγήσει...

— Δύναμαι ἀκόμη, ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἑρρικέττα κατοπτριζομένη, ναί, δύναμαι ἀκόμη νὰ φορέσω ἕνα πῖλον ροδίνου χρώματος!..

Καὶ μεταμελομένη προσέθετε:

— Χρώματος μαλάχης... ἢ ρῳδίου...

Εἶτα πάλιν τολμηρῶς, εὑρίσκουσα ὅτι ἦτο νεωτέρα ἢ ἄλλοτε:

— Διατί ὄχι ροδίνου;

Ἀλλὰ πρὶν ἢ σκεφθῇ περὶ τοῦ χρώματος τοῦ πίλου της ὤφειλε νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ἐκλογῆς. Ἡ Ἑρρικέττα ἐσκέπτετο περὶ πάντων. Ἐσκέπτετο καὶ περὶ αὐτῆς τῆς Γιλβέρτης καὶ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν. Ἐν μέσῳ τοῦ κυκεῶνος τῆς ἐκλογικῆς περιόδου ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα εὕρισκε καιρὸν ν' ἀσχοληθῇ καὶ περὶ τῶν δύο νέων. Ἔλεγε καθ' ἑαυτὴν ὅτι ἀφοῦ ὁ Καῖσαρ ὑπηγόρευε πλείστας ἐπιστολὰς ταὐτοχρόνως, αὐτή, ἡ Καισαρίνα (καὶ ἐγέλα διὰ τὸ ὄνομα), θὰ διεξῆγε δύο ταὐτοχρόνως ἀγῶνας, τὸν τῆς ἱστορίας μετὰ τοῦ Δυκᾶ καὶ τὸν τοῦ μυθιστορήματος μετὰ τῆς Γιλβέρτης.

Ἐγέλα μάλιστα κρυφίως ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἰδέᾳ ὅτι τὸ μυθιστόρημα τῆς Γιλβέρτης ἠδύνατο νὰ καταστῇ ἱστορία καὶ ἡ μετὰ τοῦ Δυκᾶ ἱστορία νὰ μετατραπῇ εἰς μυθιστόρημα.

— Εἶνε τόσον νόστιμος ὁ νέος Πίττ. Καὶ εὐπρεπὴς καθ' ὅλα!

Ἀλλὰ δὲν εἶχαν φθάσει τὰ πράγματα εἰς τοιοῦτο σημεῖον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐξήταζε νὰ μάθῃ εἰς ποῖον σημεῖον εὑρίκοντο ὁ κ. δὲ Μομβρὲν καὶ ἡ Γιλβέρτη. Ἠρώτα τὴν ἀνεψιὰν τοῦ ταγματάρχου, ἡ δὲ Γιλβέρτη διηγεῖτο αὐτῇ πᾶν ὅ,τι ὁ Ροβέρτος τῇ ἐξεμυστηρεύθη. Ἦτο ἀποφασισμένον· ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἔμελλε ν' ἀπομακρυνθῇ. Θ' ἀνεχώρει μετά τινας ἑβδομάδας, ἀφοῦ ἤθελεν ἐμπιστευθῆ πρότερον τὴν ἀναρρώσασαν Κυπριανὴν εἰς τὸν πατέρα του. Ἡ Γιλβέρτη θὰ μετέβαινε συχνάκις νὰ τὴν βλέπῃ.

— Ἀναχωρεῖ; Πῶς ἀναχωρεῖ;

Ἡ Ἑρρικέττα οὐδὲν ἐννόει. Ἦτο λοιπὸν ἄφρων ὁ κ. δὲ Μομβρέν; Ἐφυγομάχει τοιουτοτρόπως ἀφίνων ἐλεύθερον τὸ πεδίον εἰς τὴν Ἔλλεν Μόργαν, τρεπόμενος εἰς φυγὴν πρὸ αὐτῆς;... Ὢ! δὲν ἦτο δυνατόν! Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἠθέλησε νὰ ἴδῃ τὸν νέον κόμητα, ὀσφραινομένη δὲ περιπλοκήν τινα, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ δημιουργηθῇ ἢ νὰ λυθῇ, ἠρώτησε τὸν Ροβέρτον διατί ἀπήρχετο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον... Διατί;... Δὲν ἠγάπα λοιπὸν τὴν Γιλβέρτην;

— Ἐγώ; τὴν ἀγαπῶ ἐξ ὅλης ψυχῆς.

— Τότε νὰ τὴν νυμφευθῆτε! Ὤ, εἰξεύρω, προσέθηκεν ἡ Ἑρρικέττα, εἶνε ὁ γάμος σας!.. Ἀλλὰ μήπως εἶνε σοβαρὸς αὐτὸς ὁ γάμος; Ὁ κ. Ἑρβλαὶ εἶχεν ἕνα φίλον, τὸν κ. Ζερβιλλιέρ, ὅστις ἐπίσης ἐνυμφεύθη μίαν Ἀγγλίδα εἰς Γρέτνα — Γρὴν ἢ ἀλλαχοῦ... Ὁ κ. Ζερβιλλιὲρ ἐνυμ-

φεύθη κατόπιν εἰς Βουργουνδίαν μίαν ὡραίαν νεάνιδα, ἥτις τοῦ ἔφερεν ὡς προῖκα ἓν περίφημον κτῆμα καὶ ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέκτησεν ἕνδεκα παιδία... Ὤ; βλέπετε, μερικὰ συνοικέσια δύνανται νὰ διαλυθῶσιν. Πῶς σᾶς φαίνεται νὰ ἰδῶ ἐγὼ τὴν δῆθεν κυρίαν δὲ Μομβρέ ;

— Τὴν Ἔλλεν Μόργαν ;

— Μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ διαπραγματευθῶ μετ' αὐτῆς τὴν ἐμπορικὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ;

— Ἡ Ἔλλεν Μόργαν θὰ σᾶς ἀπαντήσῃ ὅ,τι ἀπήντησε καὶ εἰς ἐμέ, ὅτι θέλει τὸ ὄνομά μου καὶ τὸν τίτλον μου.

— Ἔστω. Ἀλλὰ μοῦ παρέχετε πληρεξουσιότητα διὰ νὰ σᾶς ἐξαγάγω ἀπὸ αὐτὴν τὴν δυσχερῆ θέσιν ; Εἶδα τὴν γυναῖκα ἐκείνην καὶ νομίζω ὅτι μὲ ὀλίγην ἀποφασιστικότητα... ἢ μὲ ἐπιτηδειότητα... Τέλος πάντων τί θὰ ἐδίδετε διὰ νὰ ἐξαφανισθῇ ἡ Ἔλλεν Μόργαν ;

— Διὰ νὰ μοῦ ἀφήσῃ τὴν κόρην μου καὶ μοῦ παραχωρήσῃ τὴν ἐλευθερίαν μου, θὰ ἔδιδα ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν μου.

— Ὁλόκληρον ;

— Μετὰ χαρᾶς !

— Εἴσθε πολὺ γενναιόδωρος, κύριε κόμη. Ἀλλ' ὅμως ἔχετε δίκαιον. Πολὺ καλά ! Ἐμπιστεύθητε εἰς ἐμέ !

— Εἰς ὑμᾶς ;

— Εἰς ἐμέ !

Καὶ ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα.

Ἐγίνωσκε παρὰ τοῦ Δυκᾶ ὅτι ὁ Ρεβὶλ ἐγνώριζε τὴν Ἔλλεν. Ὁ συντάκτης τοῦ *Νέου Ἐγγέλυος* ἠδύνατο ἐν δεδομένῃ στιγμῇ νὰ ἐπιτύχῃ μίαν συνέντευξιν αὐτῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίδος.

Μία νέα σφοδρὰ ἐπίθεσις, μία ὕβρις ριφθεῖσα κατὰ τοῦ ταγματάρχου παρὰ τῆς ἐφημερίδος, ἣν εἶχεν ἐγκαταλίπει ὁ Ρεβὶλ καὶ ἣν ὁ Γκαροὺς συνέτασσε νῦν μόνος, ἓν ἄρθρον ὑβριστικόν, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὸν Βερδιὲ ν' ἀνασκιρτήσῃ ὅτε τὸ ἔλαβεν — ὡς νὰ τὸ ἐδέχθη κατὰ πρόσωπον — ἐπετάχυνεν ἀποτόμως τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων τῆς Ἑρρικέττας Ἑρβλαί.

Ὁ ταγματάρχης προὐτίθετο ν' ἀπέλθῃ ἐκ Δαμμαρὶ τὴν Κυριακήν, καθ' ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ χώραν ἡ ἐκλογή. Ἔκρινε πρέπον, ἀφοῦ δὲν ἦτο πλέον ὑποψήφιος νὰ μείνῃ τοὐλάχιστον ἐπὶ τοῦ πεδίου μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς μάχης. Τὴν ἑσπέραν, ἀφοῦ ἤθελεν ἀνακηρυχθῇ τὸ ὄνομα τοῦ ἐκλεγέντος, θ' ἀνεχώρει εἰς Παρισίους. Δώδεκα ἀκόμη ἡμέρας ὤφειλε νὰ περιμένῃ ! Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ παρεκάλει τὸν Βερδιὲ νὰ ἔχῃ ὑπομονήν.

—Ἐλᾶτε δά! δὲν κακοπερνᾶτε εἰς τὴν ἔπαυλιν! Ὤ, δὲν θὰ φύγετε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον! Πρέπει νὰ εἴσθε ἐδῶ μέχρι τοῦ τελευταίου πυροβολισμοῦ.

Ὁ καιρὸς ἐφαίνετο μακρὸς εἰς τὸν ταγματάρχην καὶ ἐν αὐτῇ προσέτι τῇ σχετικῇ γαλήνῃ τοῦ ἀποχωρήσαντος ὑποψηφίου.

Ἔμεινεν ὁλόκληρον τὸ ἀπόγευμα ρεμβάζων, καπνίζων ἐπί τινος ἑδωλίου εἰς τὸν κῆπον. Ἀνεγίνωσκεν ἐνίοτε, ὡς νὰ ἤθελε νὰ ἐμπήξῃ αὖθις τὴν μάχαιραν εἰς τὴν πληγήν, τὸν λογαριασμὸν τοῦ τυπογράφου καὶ τὸ τουφέκιόν *του*, τὸ τουφέκιον ἐκεῖνο ἤστραπτεν ἐνώπιόν του ὡς εἰρωνικὴ ὀπτασία.

— Αὐτὸ θὰ σὲ μάθῃ νὰ μὴ θελήσῃς νὰ δοκιμάσῃς ἄλλοτε τὰ μεγαλεῖα, ἀνόητε ! ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς σχετικῆς ταύτης ἡσυχίας, μία ἀνώνυμος ἐπιστολή, γεγραμμένη διὰ λεπτοῦ γυναικείου χαρακτῆρος ἦλθε νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ ὅτι κίνδυνός τις νέος ἐνέσκηπτεν ἢ νέα τις αἰσχρότης.

« Σᾶς ἀποστέλλω τὸ φύλλον τοῦ *Ἐγγέλυος τοῦ Μελέν*. Ἀναγνώσατέ το καὶ μελετήσατε » ἔλεγεν ἡ ἐπιστολή. Οὐδεμίαν ὑπογραφὴν ἔφερεν.

Ἐζήτησεν τὸ φύλλον αὐτὸ εἰς τὴν ἔπαυλιν· ἀλλ' οὐδὲν εἶχον λάβει. Ἐν τούτοις ἡ Γιλβέρτη ἐφαίνετο τεταραγμένη ἐνῷ οἱ ὑπηρέται ἀνεζήτουν τὴν ἐφημερίδα. Εἷς ἐξ αὐτῶν διετείνετο ὅτι τὴν εἶχεν ἐγχειρίσει τὴν πρωΐαν εἰς τὴν δεσποινίδα. Ἂν ὅμως ὁ κύριος ταγματάρχης τὴν ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ ὑπάγουν νὰ τὴν ἀγοράσουν ἀπὸ τὸν σταθμόν.

—Ἀπὸ τὸν σταθμόν; πηγαίνω ἐγὼ ὁ ἴδιος! εἶπεν ὁ ταγματάρχης

Ἔλαβε τὸν πῖλόν του καὶ ἐξῆλθεν. Ἡ ἀνεψιά του ἤθελε νὰ τὸν συνοδεύσῃ· ἐπέμεινε πολύ. Ἐφαίνετο φοβουμένη νέον τι κίνημα ὀργῆς τοῦ στρατιωτικοῦ. Καθ' ὁδὸν ἤλπιζεν ὅτι θὰ εὕρισκε μέσον τι ὅπως τὸν ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἰδέας του. Ν' ἀγοράσῃ τὸν *Ἔγγελυν;* διατί; Δὲν ἔκαμνε λόγον πλέον περὶ αὐτοῦ ἀφοῦ δὲν ἦτο ὑποψήφιος. Διατί νὰ κάμῃ τόσον κόπον χάριν μιᾶς ἐφημερίδος; Πλὴν αὐτὸς ἐπέμενε ν' ἀναγνώσῃ τὸ φύλλον ἐκεῖνο. Ἐπέμενεν ἀνενδότως.

—Διατί!

—Διότι ἔτσι!

Εἰς τὸν σταθμὸν ἡ Γιλβέρτη προσεπάθησε καὶ πάλιν νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Βερδιὲ ἀπὸ τοῦ νὰ εἰσέλθῃ. Ναί, μάλιστα, ὑπῆρχεν ἓν ἄρθρον δυσάρεστον, πολὺ κακεντρεχὲς εἰς τὸν *Ἔγγελυν*· ἀλλὰ τί τάχα θὰ ἐκέρδιζεν ἂν τὸ ἀνεγίνωσκεν; Θὰ ηὐχαρίστει ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸ ἔγραψαν· τίποτε ἄλλο δὲν θὰ ἔκαμνεν. Τὸ καλλίτερον ἦτο ν' ἀφήσῃ πλέον αὐτὰς τὰς συκοφαντίας. Πλὴν καὶ αὐτὴ ἡ λέξις ἔκαμε τὸν Βερδιὲ νὰ ὠχριάσῃ καὶ ἀφοῦ ὑπῆρχε συκοφαντία, κατὰ τὸ λέγειν αὐτῆς τῆς ἀνεψιᾶς του, ἤθελε νὰ μάθῃ τί εἴδους συκοφαντία ἦτο. Ἡ Γιλβέρτη ἔσυρε τὸν θεῖόν της ἐκ τοῦ βραχίονος μειδιῶσα καὶ λέγουσα.

—Μὴ εἰσέλθωμεν, θεῖέ μου· σὲ παρακαλῶ!...

Ὤθησεν αὐτὸς τὴν θύραν τοῦ σταθμοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπιβατῶν, πλήρη ἀνθρώπων, ὧν πολλοὶ ἵσταντο ὄρθιοι πρὸ τῆς θυρίδος τῶν εἰσιτηρίων. Ὁ Βερδιὲ οὐδένα εἶδεν· με-

τέθη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν ἐφημεριδοπώλιδα καὶ ἐζήτησε τὸν *Ἔγγελυν*.

—Τὸν νέον ἢ τὸν παλαιόν;

—Τὸν παλαιὸν πιθανῶς.

Ἔλαβεν ἀμφοτέρους· παρετήρησε κατ' ἀρχὰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ Ρεβὶλ καὶ οὐδὲν ἀνεῦρε, παρὰ τὰς προσπαθείας δὲ τῆς Γιλβέρτης, ἥτις ἤθελε ν' ἁρπάσῃ ἐκ τῆς χειρός του τὸ φύλλον, ἤνοιξε τὴν ἐφημερίδα τοῦ Γκαρούς. Διὰ μιᾶς ἐγένετο πελιδνός· παρετήρησε μὲ ὀφθαλμοὺς βλοσυροὺς ἓν ἄρθρον, ἔνθα εὑρίσκετο τὸ ὄνομά του καὶ ᾐσθάνθη αἰφνιδίως τὸ ἔδαφος περιστρεφόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας του, ἐκ τοιαύτης κατελήφθη ὀργῆς. Ὁ Γκαροὺς ἀπήντα πρὸς τὸν Ρεβὶλ μετ' ἀγενοῦς μοχθηρίας καὶ ὑπουλότητος, ὡς πρὸς τὸ ὄνομα ἐκεῖνο τοῦ Κιγκινάτου, τὸ ἀποδοθὲν παρὰ τοῦ Παρισινοῦ εἰς τὸν ταγματάρχην. Ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ πρὸς τὸν ἀποσυρθέντα ὑποψήφιον, συνεδύαζε τὸ ὄνομα τοῦ Βερδιὲ μετὰ τοῦ ὀνόματος τῆς «δεσποινίδος Γιλβέρτης; οὐχὶ ὀλιγώτερον τοῦ θείου της ἐναρέτου, ἥτις ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἐλέους μεριμνῶσα περὶ τῶν ὀρφανῶν, εἶχε δείξει ἐν Ἀβῶν πρὸς ἓν παιδίον, τὸ ὁποῖον ὁ Κιγκινάτος Βερδιὲ ἠδύνατο κάλλιστα νὰ εὐλογήσῃ ὡς πάππος, ἀφοσίωσιν ὅλως μητρικήν.»

Καὶ ὁ Γκαροὺς ἀπήτει εἰρωνικῶς ν' ἀπονεμηθῇ ἓν μετάλλιον ἐνθαρρύνσεως πρὸς τὸν Κιγκινάτον Βερδιὲ καὶ πρὸς τὴν ἀνεψιάν του τὸ βραβεῖον Μονθυών, τὸ διδόμενον παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ὁ ἔπαινος ἦτο τόσον χυδαῖος καὶ τόσον αὐθάδης, ὥστε καθίστατο ἡ χειρίστη τῶν ὕβρεων. Ἐκεῖνο τὸ «μητρικὴ ἀφοσίωσις» καὶ ἡ εὐλογία τοῦ «πάππου» ἦσαν ὕβρεις κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς Γιλβέρτης. Ὁ Βερδιὲ προσέβλεψε πρὸς στιγμὴν τὴν ἀνεψιάν του μὲ εἶδός τι ἀγρίας ἀγάπης, ὡς νὰ ἠπειλεῖτο ἐκεῖ, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην παρὰ λῃστῶν, εἶτα ἐψέλλισεν ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις. Τότε διὰ μιᾶς ἡ νεᾶνις ἠθέλησε νὰ τὸν ἀπαγάγῃ, νὰ τὸν παρασύρῃ καὶ τῷ εἶπε τάχιστα: «Ἔλα, ἔλα!» μετὰ σπουδῆς καὶ τρόμου.

Ἔλαβε μετὰ νευρικῆς δυνάμεως τὸν βραχίονά του, ὁ δὲ Βερδιὲ ᾐσθάνθη ὅτι τὸν ἔσυρε πρὸς τὴν θύραν. Διατί; Ἐκύτταξε πέριξ αὐτοῦ, ἐμάντευσε τὰ πάντα καὶ κατέστη πελιδνός.

Ἦτο ἐκεῖ ὁ Γκαρούς, ὁ Γκαροὺς μειδιῶν, μὲ ὄψιν καθαράν, ὀλίγον τι ἐρυθράν, ἐπιδεικνύων τὴν γαστέρα του, ἐφ' ἧς ἐταλαντεύετο βαρεῖα χρυσῆ σφραγίς. Μετέβαινεν ἀπὸ τῆς θυρίδος τῶν εἰσιτηρίων εἰς τὴν αἴθουσαν, εἰσάγων ἐντὸς τοῦ θυλακίου τοῦ ἐπενδύτου του τὸ διὰ Παρισίους εἰσιτήριόν του. Πάραυτα ὁ Βερδιὲ ἀπώθησε τὴν Γιλβέρτην βιαίως καὶ προχωρῶν πρὸς τὸν Γκαροὺς μετὰ σπουδῆς, ἔδειξεν αὐτῷ τὴν ἐφημερίδα λέγων:

— Σὺ ἔγραψες αὐτά; σύ;

Ἐνθυμούμενος δὲ τότε ὅτι ἐκράτει ῥάβδον ἀνὰ χεῖρας, τὴν ὕψωσε ταχέως καὶ κατήνεγκεν αὐτὴν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ χονδρανθρώπου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀφῆκε κυανῆν γραμμήν.

Ὁ Γκαροὺς ἀφῆκε κραυγὴν καὶ ὥρμα ἤδη κατὰ τοῦ ταγματάρχου, πλὴν ἄλλοι παρενέβησαν εἰς τὸ μέσον. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ σιδηροδρόμου ἀνεχαίτισαν τὸν Γκαρούς, ὁ δὲ Βερδιὲ μὲ ὀφθαλμοὺς αἱματηρούς, πνιγόμενος σχεδόν, κατέπιπτεν ἐπὶ μιᾶς ἕδρας παρὰ τὴν ἐφημεριδοπώλιδα, ἐνῷ ἡ Γιλβέρτη ἔντρομος ἀφῄρει τὸν λαιμοδέτην του, φοβουμένη μὴ ἔπαθεν ἀποπληξίαν.

— Παληοστρατιώτη! . . . . πρόστυχε! . . . ἐκραύγαζεν ὁ Γκαρούς. Ναί, εἶνε ἀληθές, εἶνε ἀληθὲς ὅ,τι ἔγραψα! . . Ἂς μὴ μᾶς κάμνῃ δὰ τὴν καμαρωμένη ἡ ἀνεψιά σου, διότι ἀλλέως τὰ λέγω ὅλα . . . ὅλα, ἀκούεις;

Ὀρθωθεὶς ὡς δι' ἐλατηρίου αἴφνης ὁ Βερδιὲ ἀκούσας τὴν νέαν ὕβριν, ἐβάδιζε καὶ πάλιν κατὰ τοῦ Γκαροὺς παρὰ τὰς προσπαθείας τῆς Γιλβέρτης, ὅτε προέβησαν ἐκ τοῦ πλήθους δύο ἄνδρες, εἷς νέος ἔχων τὸ ἦθος στρατιωτικόν, ὅστις προέβη κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν Γκαροὺς λέγων: «Ἄθλιε!» καὶ εἷς μᾶλλον ἡλικιωμένος μὲ κόμην φαιάν, ὅστις εἶπε πρὸς τὸν ἕτερον ἀναχαιτίζων καὶ σύρων αὐτὸν ἐκ τοῦ βραχίονος:

— Συγγνώμην, δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερασπίσητε σεῖς τὴν δεσποινίδα.

Μεθ' ὃ προυχώρησε πρὸς τὸν Γκαροὺς καὶ εἶπεν αὐτῷ ψυχρῶς:

— Εἶσαι ἀχρεῖος, κύριε, ἀχρεῖος κατὰ πάντα.

Καὶ διὰ μιᾶς τῆς χειρὸς κινήσεως ἔρριπτε τὸν πῖλον τοῦ Γκαροὺς πέραν τῆς κεφαλῆς του.

— Εἶμαι ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρέν . . . Χαιρέτισε τὴν δεσποινίδα, σὲ παρακαλῶ.

Καὶ ἐδείκνυε τὴν Γιλβέρτην ὀρθίαν παρὰ τὸν θεῖόν της.

— Χαιρέτισε! . . ἐπανέλαβεν ὁ μαρκήσιος οὗ ἡ χεὶρ νευρικὴ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγροίκου. . .

— Οἱ ἐπιβάται διὰ τοὺς Παρισίους! . . ἀνέκραξεν ὡς σάλπιγξ ἡ φωνὴ ἑνὸς ὑπαλλήλου τοῦ σιδηροδρόμου ὑπερνικῶσα τὸν θόρυβον.

— Πρέπει νὰ φύγω! ἔλεγεν ὠρυόμενος ὁ Γκαρούς· ἀλλὰ θὰ συναντηθῶμεν πάλιν· θὰ μὲ ἐπανίδητε ὅλοι! ὅλοι!

— Τὸ ἐλπίζω, εἶπεν ὁ κ. δὲ Μομβρέν.

Καὶ ὁ Γκαροὺς ἐγένετο ἄφαντος ἐν τῷ μέσῳ εἰρωνικῆς βοῆς τοῦ πλήθους καὶ σκανδαλώδους θορύβου.

— Δὲν πιστεύω, εἶπεν ὁ μαρκήσιος βλέπων αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπεισόδιον θὰ τὸν ὠφελήσῃ πολὺ εἰς τὴν ἐκλογήν του!

Τὸ γεγονὸς ἀνακοινωθὲν τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ λίαν εὐηρέστησεν

αὐτήν· ἀλλ' ἂν ἦτο καλὸν ἀφ' ἑνὸς διὰ τὸν Δυκᾶν, ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ βλάψῃ τὴν Γιλβέρτην καὶ ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα ἐνδιεφέρετο ἀναντιρρήτως πολὺ ὑπὲρ τῆς νεάνιδος. Ἦτο φανερὸν ὅτι τὸ συμβὰν μεγεθυνόμενον ἐκ τῶν διηγήσεων τῶν μαρτύρων ἔμελλε νὰ προξενήσῃ μέγαν θόρυβον εἰς Μελέν. Ὁ ταγματάρχης αὐτός, ὅστις ἐξ ἀρνίου μετεβάλλετο εἰς τίγριν καὶ ἐρράβδιζεν ἀφοῦ ἐπλήγωνε διὰ τοῦ ξίφους θὰ ἐκέρδιζε πολὺ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ σεβασμοῦ· ἀλλ' ὅμως τίς ἄλλος θὰ ἐζημιοῦτο ἐξ ὅλης ταύτης τῆς περιστάσεως εἰμὴ ἡ ὑπόληψις τῆς Γιλβέρτης; Εἶνε τόσον εὐχάριστον πρᾶγμα ἡ κατὰ γυναικός τινος κακολογία!.. καὶ ἔτι μᾶλλον εὐχάριστον ἡ κατ' αὐτῆς συκοφαντία!.. Ἄ! ἂν ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ τὴν δεσποινίδα Βερδιέ! ἡ κατάστασις θὰ ἡπλοποιεῖτο τότε καὶ τὸ σκάνδαλον θὰ διελύετο ἐν τάχει... Ἀλλ' ἡ Ἀγγλίς! ὑπῆρχεν ἡ Ἀγγλίς!..

— Λοιπόν; ἠρώτησεν ἡ Ἑρρικέττα τὸν Δυκᾶν, ἠμποροῦμεν νὰ ἴδωμεν αὐτὴν τὴν φοβερὰν Ἀγγλίδα;

Ὁ Αἰμίλιος ἐγίνωσκεν ἐκ τοῦ Ρεβὶλ ὅτι ἡ Ἕλλεν Μόργαν εὑρίσκετο ἐν Μελέν, ἐκ συμπτώσεως δὲ καὶ ὁ κ. Τραπελάρ, ὁ ἐν Μελὲν δικηγόρος τῆς κυρίας Ἑρβλαὶ ἐγνώρισε τὴν μητέρα τῆς Κυπριανῆς. Ἔμαθεν ὅτι ἦτο στενοχωρημένη καὶ ὅτι κατεδιώκετο ἐν Παρισίοις ὑπὸ ἀνηλεῶν πιστωτῶν, ἡ ὀργὴ δὲ τῆς Ἕλλεν ἐν μέρει βεβαίως προήρχετο καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων δικαστικῶν φροντίδων καὶ ἐνοχλήσεων. Ἡ Ἑρρικέττα ἤκουε καὶ ἐλάμβανεν ὑπὸ σημείωσιν πάσας ταύτας τὰς λεπτομερείας, ἀναπλάττουσα νοερῶς τὸ σχέδιον τῆς μάχης. Πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθη νὰ παρακαλέσῃ τὴν Ἕλλεν Μόργαν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν ἐν Δαμμαρὶ χάριν σπουδαίας τινὸς ἀνακοινώσεως· ἀλλ' ἐσυλλογίσθη κατόπιν ὅτι ἡ Ἀγγλίς, ἥτις ἐθεώρει ἑαυτὴν ὡς κόμησσαν δὲ Μομβρέν, δὲν θ' ἀπεδέχετο τὴν πρόσκλησιν, παραβλέπουσα δὲ πάντα κανόνα ἐθιμοταξίας ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ αὐτὴ νὰ εὕρῃ τὴν Ἕλλεν εἰς τὸ μικρὸν παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου οἴκημά της. Ἐχρειάζετο πρὸς τοῦτο μία πρόφασις· ἡ Ἑρρικέττα εἶχε μίαν τοιαύτην ἐξαίρετον, τὸν ὑπὲρ τῶν ἐργαστηρίων Ἴρανον, χάρις ἀκριβῶς εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε μεταβῆ καὶ ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν εἰς τὴν οἰκίαν της πρό τινος χρόνου.

Ἡ Ἕλλεν Μόργαν λίαν ἐξεπλάγη ἰδοῦσα εἰσερχομένην εἰς τὸν μικρόν της θάλαμον γυναῖκα κομψῶς ἐνδεδυμένην, ἣν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς δὲν ἀνεγνώρισεν. Ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις τοῦ Ἀβῶν ἐπῆλθε ταχέως εἰς τὸ πνεῦμά της· καὶ ἅμα ὡς ἡ κυρία Ἑρβλαὶ εἶπε τὸ ὄνομά της, ἡ Ἀγγλὶς ἐμάντευσεν ὅτι σκοπός τις ἕτερος ὑπεκρύπτετο ὑπὸ τὴν πρόφασιν τῆς ἐπισκέψεως καὶ ἔλαβεν ἐπιφυλακτικὴν στάσιν. Παρεκάλεσε νὰ καθήσῃ τὴν Ἑρρικέτταν, ἥτις περιεργάζετο τὴν εὐειδῆ ἐκείνην γυναῖκα, τὴν λεπτοφυᾶ, λευκήν, ψυχράν, ξανθήν, ἔχουσαν ὄμματα παρθενικὰ καὶ φοβερὰ ἅμα. Ἡ Ἕλλεν ἐζήτησε συγγνώμην διὰ τὴν ἐν τῷ οἰκήματι ἀταξίαν. Κατεγίνετο ἀκριβῶς εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῶν χρειωδῶν τοῦ ταξειδίου καὶ ἡ κυρία Ἑρβλαὶ τὴν εὕρισκεν ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἀναστατώσεως. Ἡ Ἕλλεν προσεκάλεσε τὴν θαλαμηπόλον της ὅπως εἴπῃ αὐτῇ νὰ τακτοποιήσῃ ὁπωσοῦν διάφορα μικρὰ ἀντικείμενα τοῦ καλλωπισμοῦ, ψαλίδας καὶ ψήκτρας διεσπαρμένας καὶ διὰ νὰ δείξῃ ἐνταυτῷ ὅτι εἶχε θαλαμηπόλον.

Ἡ Ἑρρικέττα ἦτο ἀγχίνους. Διέβλεπεν ἐν αὐτῇ τῇ πολυτελείᾳ τῶν χρειωδῶν τοῦ ταξειδίου, ἐν τῇ ἐπιμόνῳ φιλαρεσκείᾳ τοῦ καλλωπισμοῦ ποιάν τινα κατάπτωσιν ὑπολανθάνουσαν, τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, περὶ ἧς εἶχεν ὁμιλήσει αὐτῇ ὁ Τραπελάρ. Δὲν δυσηρεστήθη διὰ τοῦτο· ἔφθανεν ἀκριβῶς εἰς τὴν ψυχολογικὴν στιγμήν. Ἔπρεπε μόνον νὰ δείξῃ εἰς τὴν Ἕλλεν ὅτι δὲν ἤρχετο δι' αὐτό.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΤΑ ΝΕΑ ΟΠΛΑ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΝ ΤΑΙΣ ΜΑΧΑΙΣ ΑΠΩΛΕΙΑΙ

Ὑπῆρξε, καιρὸς καθ' ὃν ἡ πρόοδος συνίστατο εἰς τὴν ἐφεύρεσιν νέων μηχανῶν προωρισμένων εἰς τὴν ἐπίτασιν τῆς εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὴν ἐπαύξησιν ἢ τὴν διευκόλυνσιν τῆς παραγωγῆς. Πρὸ δέκα ἑπτὰ ὅμως ἐτῶν δὲν συμβαίνει πλέον τὸ τοιοῦτο· οἱ ἐφευρέται φαίνονται καταβάλλοντες πᾶσαν αὐτῶν τὴν εὐφυΐαν, πάσας τὰς γνώσεις καὶ τὰς προσπαθείας των ὅπως ἐξεύρωσι μέσα καταστροφῆς φοβερώτερα τῶν ἤδη ὑπαρχόντων· οἱ δὲ σταθμοὶ τοῦ πολιτισμοῦ σημειοῦνται διὰ τῆς παραδοχῆς νέων μηχανῶν ἢ ἐκρηκτικῶν ὀργάνων. Ἡ τελευταία ἐν τῷ εἴδει τούτῳ ἐπιτυχία εἶνε ἡ μυδραλλιοβόλος Μάξιμ, ἔργον πολίτου τινος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, οὗτινος τὰ παρὰ διαφόρων εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων γενόμενα πειράματα τὰ μέγιστα, ὡς φαίνεται, ἐπέτυχον.

Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1870, οἱ Γάλλοι ἐπήροντο καὶ δικαίως διὰ τὴν μυδραλλιοβόλον Δὲ Ρεφφὺ βάλλουσαν 125 βολὰς τὸ λεπτόν· πλὴν τὸ τοιοῦτο εἶνε μηδαμινὸν ἀπέναντι τῶν κατόπιν κατασκευασθεισῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς νέας ἀμερικανικῆς μηχανῆς, ἥτις δύναται νὰ βάλλῃ καὶ μέχρις 600 βολῶν κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα καὶ ἥτις — εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται ἡ πρόοδος (;), — χρησιμοποιεῖ τὴν πρὸς τὰ ὀπίσω ὤθησιν τοῦ ὅπλου μετὰ τὴν βολὴν διὰ τὴν ἐκ νέου γέμισιν.

Ἡ διάμετρος τῆς μυδραλλιοβόλου Μάξιμ ποικίλλει, ἀλλὰ ὅσον μικροτέρα εἶνε, τόσον ἡ ταχύτης τῆς βολῆς αὐξάνει· ἡ ἀρίστη εἶνε τῶν 11 χιλιοστομέτρων· τὰ φυσίγγια ὅμοια τὸ μέγεθος μὲ τὰ τοῦ ὅπλου Μάουζερ εὑρίσκονται παραπλεύρως ἐντὸς λωρίδος ἐκ πανίου καὶ χωριστῆς δι' ἕκαστον θέσεως· δι' ἁπλῆς πιέσεως τοῦ δακτύλου ῥίπτεται ἡ πρώτη βολή, μεθ' ὃ ἀφίνεται τὸ ὅπλον νὰ λειτουργῇ μόνον καὶ ἡ κίνησις ἐξακολουθεῖ αὐτομάτως διὰ μόνης τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω ὠθήσεως, δι' ἧς ἀπορρίπτεται τὸ βληθὲν φυσίγγιον καὶ ταὐτοχρόνως εἰσάγεται νέον εἰς τὸν σωλῆνα.

Ἐπειδὴ ἡ ταχύτης τῆς βολῆς ἐπιφέρει σημαντικὴν θέρμανσιν, ὁ ἐφευρέτης ὅπως ἐλαττώσῃ τοὺς ἐνδεχομένους κινδύνους ἔσχε τὴν ἰδέαν νὰ περιβάλῃ τὸν σωλῆνα τοῦ ὅπλου δι' ἑτέρου σωλῆνος πλήρους ὕδατος, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἀνανεοῦται κατ' ἀναλογίαν ἡμισείας λίτρας μετὰ πᾶσαν χιλιάδα βολῶν, τοῦ ὑγροῦ ἀποκτῶντος θερμοκρασίαν ἑκατὸν βαθμῶν μετὰ ἓν λεπτὸν ταχέος ῥίμματος. Ἡ μυδραλλιοβόλος εἶνε ἐλαφροτάτη, διότι ἀποτεθειμένη ἐπὶ κιλλίβαντος μετὰ τροχῶν καὶ φέρουσα ἀλεξίπυρον ἐκ χάλυβος πρὸς προφύλαξιν τῶν χειριζομένων αὐτὴν ἕλκει βάρος μόνον ἑκατὸν χιλιογράμμων, προώρισται δὲ κατὰ τὴν γνώμην τῶν δοκιμασάντων αὐτὴν νὰ παράσχῃ μεγάλας ἐκδουλεύσεις εἰς τὴν ἄμυναν τῶν φρουρίων, καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ ὑπάρχοντα περίστροφα τηλεβόλα. Ἄλλως τε αἱ μυδραλλιοβόλοι καὶ τὰ περίστροφα τηλεβόλα ἔχουσι στενὴν συγγένειαν πρὸς ἄλληλα. Ἐν Γαλλίᾳ μόνον περὶ τῶν τελευταίων τούτων γίνεται λόγος, φαίνεται δὲ ὅτι δυσαρεστηθέντες ἐκ τῶν μυδραλλιοβόλων παρητήθησαν ὁλοσχερῶς τῆς ἰδέας τοῦ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰς ἐκ νέου. Πλὴν τὸ τοιοῦτο δὲν συμβαίνει ἀλλαχοῦ, ὁμολογητέον δὲ ὅτι οἱ Γάλλοι ἀδίκως φαίνονται μὴ ἱκανοποιηθέντες ἐκ τοῦ ἐπελθόντος ἀποτελέσματος. Τὸ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτον παράδειγμα ἐξ ὅσων περὶ τούτου δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν εἶνε τὸ τῆς 38ης γερμανικῆς ταξιαρχίας τῆς βαδισάσης κατὰ τῆς μεραρχίας Γρενιὲ ἐν Μὰρς λὰ Τούρ. Τὰ πέντε τάγματα ἐξ ὧν ἀπετελεῖτο ἡ ταξιαρχία περιεῖχον 95 ἀξιωματικοὺς καὶ 4546 ἄνδρας· τὸ πῦρ τοῦ πεζικοῦ καὶ τῶν μυδραλλιοβόλων δι' οὗ ὑπεδέχθησαν αὐτὰ ἦτο τόσον σφοδρόν, ὥστε μετ' ὀλίγα λεπτὰ 72 ἀξιωματικοὶ καὶ 2542 στρατιῶται ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης.

Ἡ *Στρατιωτικὴ Ἐπιθεώρησις τῆς Ἀλλοδαπῆς* μνημονεύει δύο ἕτερα καταπληκτικὰ παραδείγματα ἐξηγμένα ἐκ τοῦ Ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου τοῦ 1877—1878, ἐξ ὧν τὸ ἓν συνέβη κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Νικοπόλεως καὶ τὸ ἕτερον ἐν Πλεύνᾳ, ἔνθα ἡ χρησιμοποίησις μιᾶς πυροβολαρχίας ἐκ μυδραλλιοβόλων ἠνάγκασε τὸν ἐχθρὸν νὰ καταπαύσῃ ἐντελῶς τὸ ἕως τότε φοβερὸν πῦρ αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τῆς μυδραλλιοβόλου Μαξίμ, περὶ ἧς ἀνωτέρω ὡμιλήσαμεν, ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα πολυάριθμα ὅπλα τοῦ αὐτοῦ εἴδους κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐνοούμενα εἰς διαφόρους χώρας. Ἀλλὰ πρῶτον τί ἀκριβῶς ἐστι μυδραλλιοβόλος; Ἡ μυδραλλιοβόλος εἶνε ὅπλον ῥίπτον βλῆμα πλῆρες, οὗ ὁ σωλὴν εἰς ὅλα τὰ νῦν ὑπάρχοντα συστήματα εἶνε ὅμοιος τοῦ σωλῆνος τοῦ ἐν χρήσει παρὰ τῷ πεζικῷ τῆς χώρας ὅπλου, ἐξ οὗ ἓν μόνον εἶδος φυσιγγίων χρησιμεύει δι' ἀμφότερα τὰ ὅπλα. Τινὲς μὲν ἔχουσιν ἕνα μόνον σωλῆνα, ἄλλαι δὲ ἔχουσι πλείστους· ἡ γαλλικὴ μυδραλλιοβόλος τοῦ 1870 εἶχεν εἰκοσιπέντε, τεταγμένους εἰς πενταπλῆν σειράν. Ἐκ τῶν γνωστοτέρων τανῦν συστημάτων εἶνε τὸ τῆς μυδραλλιοβόλου Γκάτλιγκ ἐχούσης 4, 6, 8 καὶ 10 σωλῆνας σ-νηνωμένους ὑπὸ ἓν περίβλημα καὶ περιστρεφομένους περὶ τὸν ἄξωνα τοῦ ὅπλου ὡς ὁ κύλινδρος τοῦ περιστρόφου πιστολίου. Τὸ ὅπλον τοῦτο δύναται νὰ ῥίψῃ 1000—1200 βολῶν κατὰ λεπτόν. Οἱ Ἄγγλοι ἐν Σουδὰν μετεχειρίσθησαν ἓν εἶδος τοῦ ὅπλου τούτου ἔχον δύο σωλῆνας καὶ βάλλον 500 βολὰς κατὰ λεπτόν· πρὸς δὲ ἐπὶ τοῦ παρόντος δοκιμάζουσι τὴν μυδραλλιοβόλον Νορδεμφέλδ, ἔχουσαν μέχρι 10 σωλῆνας, δυναμένην νὰ βάλλῃ 1500 βολὰς κατὰ λεπτὸν καὶ προξενοῦσαν ἐξ ἀποστάσεως 1100 μέτρων ἀποτέλεσμα οἷον ἤθελον προξενήσει 70 ἔμπειροι σκοπευταί.

Ἡ ἰσχὺς τῆς βολῆς τῶν μυδραλλιοβόλων ποικίλλει· τινὲς δύνανται νὰ βάλλωσιν ἀποτελεσματικῶς μέχρι 2700 μέτρων, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ὅριον, καθ' ὃ δύνανται νὰ εἶνε χρήσιμοι εἶνε τὸ τῶν 1500 μέτρων. Προσθετέον ὅτι εἰσὶν ἐφωδιασμέναι διὰ συστήματος ἐπιτρέποντος τὴν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον διασπορὰν τῶν βλημάτων, οὕτως ὥστε ἡ μυδραλλιοβόλος Νόρδεμφελδ τῶν 10 σωλήνων ἐπὶ παραδείγματι ἐνῷ ἐν συνήθει περιστάσει διασπείρει τὰ βλήματα εἰς ἔκτασιν 4 μέτρων ἐπὶ 1000 μέτρων ἀποστάσεως, διασπείρει αὐτὰς εἰς ἔκτασιν 35 μέτρων ὅταν τεθῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ σύστημα τῆς διασπορᾶς.

Δὲν εἰσερχόμεθα εἰς παρατηρήσεις θεωρητικὰς περὶ τῆς χρήσεως τῶν μυδραλλιοβόλων. Περιοριζόμεθα νὰ εἴπωμεν μόνον ὅτι εἰς τὰς πλείστας τῶν περιστάσεων τὸ ἱππικὸν δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἄνευ ὑποστηρίξεως τοῦ πεζικοῦ. Ἀλλ' ἡ μυδραλλιοβόλος ἐχαρακτηρίσθη ὡς *πεζικὸν συμπεπυκνωμένον*· ἑπομένως ὅταν ἓν σύνταγμα ἱππικοῦ παρακολουθῆται ὑπὸ 2 μυδραλλιοβόλων Νόρδεμφελδ, εἶνε τὸ αὐτὸ ὡς νὰ παρηκολουθεῖτο ὑπὸ 150 ἀκροβολιστῶν.

Ὅπως δήποτε αἱ μυδραλλιοβόλοι, αἵτινες ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου εἶχον ὁλοσχερῶς ἐγκαταλειφθῆ, φαίνονται ἀνακτῶσαι

ὁπωσοῦν τὴν εὔνοιαν ἢ τοὐλάχιστον ἀξιοῦνται τῆς τιμῆς τῆς συζητήσεως. Ἄλλως τε τὰ ἐπαναληπτικὰ ὅπλα δι' ὧν εἰσιν ὡπλισμένοι οἱ στρατοὶ πασῶν τῶν δυνάμεων κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τί ἄλλο εἶνε εἰμὴ εἴδη μυδραλλιοβόλων; Ὑπ' ὄψιν λαμβάνων τις τὰ μηχανήματα ταῦτα τὰ προωρισμένα νὰ ἐπιρρίπτωσι βροχὴν μολύβδου κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀναλογίζεται μετὰ τρόμου τί θὰ συμβῇ καὶ πόσα θύματα θὰ προξενήσωσιν αἱ μέλλουσαι μάχαι.

Ἄλλοτε, τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ἄνδρες παρηγγέλλοντο νὰ πυροβολῶσι μεθοδικῶς καὶ σκοπεύοντες, ἐλέγετο ὅτι ὅπως φονευθῇ εἷς ἀνὴρ ἀπῃτεῖτο βάρος μολύβδου ἴσον μὲ τὸ τοῦ σώματός του. Ἁπλῆ ἐπισκόπησις ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐκστρατειῶν θὰ ἐπιτρέψῃ ἡμῖν νὰ ποιήσωμεν παραβολάς τινας καὶ νὰ συναγάγωμέν τινα συμπεράσματα.

Χωρὶς ν' ἀναφέρωμεν τὰς ἐκ τῶν νοσημάτων προελθούσας ἀπωλείας, ὑπολογίζονται εἰς 175,000 οἱ φονευθέντες ἢ πληγωθέντες κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον, ἐξ ὧν 51,000 Γάλλοι. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ῥιφθέντων βλημάτων ἀνῆλθεν εἰς 90 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν 30 ἔρριψαν οἱ Γάλλοι καὶ 45 οἱ Ῥῶσσοι. Ὅθεν ἀφαιροῦντες ἐκ τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τοὺς τραυματισθέντας ἐξ ἀγχεμάχων ὅπλων ἐξ ἐκρήξεων ὑπονόμων κλπ. συμπεραίνομεν ὅτι ἀντιστοιχοῦσι 1000 βλήματα πρὸς πάντα τραυματισθέντα ἄνδρα.

Ἡ εἰς Ἰταλίαν ἐκστρατεία, πολὺ ὀλιγώτερον μακρά, ἐστοίχισεν εἰς τὴν Γαλλίαν μόνον 5500 ἄνδρας φονευθέντας ἢ ἀποβιώσαντας ἐκ τῶν τραυμάτων.

Εἰς τὸν κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμον ἐν ἔτει 1866 ἡ Πρωσσία ἀπώλεσε μόνον 4405 ἄνδρας· ἐλαχίστη ἡ ζημία ἀπέναντι τῶν σημαντικῶν ὠφελειῶν, ἃς ἠρύσθη ἐκ τῆς νίκης της.

Αἱ συνεχεῖς μεταβολαὶ τῶν ὅπλων, ὧν ἐγένετο χρῆσις κατὰ τοὺς διαφόρους τούτους πολέμους ὤφειλον ν' αὐξήσωσι κατ' ἀναλογίαν σημαντικωτέραν τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων. Σημειωτέον ἐν τούτοις ὅτι εἰς τὴν μάχην τῆς Σαδόβας ἐπὶ παραδείγματι οἱ Αὐστριακοὶ οὐδ' ἅπαξ κἂν μετεχειρίσθησαν τὴν λόγχην κατὰ τῶν ἐχθρῶν των.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς θνησιμότητος οἱ μᾶλλον διδακτικοὶ πόλεμοι οἱ ἐπιτρέποντες τρόπον τινὰ τὴν ἀκριβεστέραν περὶ τοῦ μέλλοντος ἐκτίμησιν εἶνε οἱ μᾶλλον πρόσφατοι, τουτέστι ὁ γαλλογερμανικὸς τοῦ 1870 — 1871 καὶ ὁ ῥωσσοτουρκικὸς τοῦ 1877 — 1878.

Ἡ στατιστικὴ τῶν ἀπωλειῶν τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸ 1870 δὲν ἐγένετο δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς ἕνεκα διαφόρων αἰτίων. Ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν Γερμανίαν εἶνε γνωστὰ τ' ἀποτελέσματα· αἱ ἀπώλειαι αὐτῆς ὑπῆρξαν 28628 ἄνδρες φονευθέντες ἢ ἀποβιώσαντες ἐκ τῶν πληγῶν των καὶ 128000 τραυματισθέντες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σοβαρῶς. Αἱ φονικώτεραι διὰ τοὺς Γερμανοὺς μάχαι ἦσαν ἡ τοῦ Βέρτ, καθ' ἣν ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης 10,530 ἄνδρες, ἡ τῆς Γραβιλόττης, ἔνθα ἐτέθησαν ἐκτὸς μάχης ἐν Βιομβίλλῃ μὲν 14,820, ἐν Ἀμαμβιλλιὲρ δὲ 20,600, ἡ τοῦ Σαμπινύ, καθ' ἣν οἱ ἐκτὸς μάχης τεθέντες ἀνῆλθον εἰς 6,000. Ἐν συνόλῳ, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὴν ὁλικὴν δύναμιν τοῦ στρατοῦ οἱ τραυματισθέντες ἦσαν 14 ἐπὶ τοῖς $^0/_0$.

Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον οἱ Γερμανοὶ κατηνάλωσαν 25 ἑκατομμύρια φυσιγγίων· ὑπολογίζεται δὲ ὅτι 3/4 τοῖς $^0/_0$ ἐξ αὐτῶν ἔσχον ἀποτέλεσμα. Κατὰ τὸ 1866 κατηνάλωσαν 2 $^1/_2$ μόνον ἑκατομμύρια· ἀλλ' ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν ὑπῆρξεν 1 $^1/_2$ τοῖς $^0/_0$, τουτέστι τὸ διπλοῦν. Ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν τῶν τραυμάτων ἐβεβαιώθη ἐν Μὲτζ ὅτι ἐπὶ 3453 γερμανῶν τραυματισθέντων 95, 5 τοῖς $^0/_0$ εἶχον τραυματισθῇ ἐκ σφαιρῶν, 2, 7 τοῖς $^0/_0$ ἐκ βλημάτων τοῦ πυροβολικοῦ καὶ 0, 8 μόνον ἐξ ἀγχεμάχων ὅπλων.

Ἀπεναντίας ἐκ τῶν γάλλων τραυματιῶν 25 τοῖς $^0/_0$ ἦσαν οἱ τραυματισθέντες ἐκ τῶν βλημάτων τοῦ πυροβολικοῦ, 70 τοῖς $^0/_0$ ἐκ τῶν τοῦ πεζικοῦ καὶ 5 $^0/_0$ ἐκ τῶν ἀγχεμάχων ὅπλων.

Εἰς τοὺς μέλλοντας πολέμους, ἐν οἷς ἡ ἀκρίβεια τῆς βολῆς ἐπαισθητῶς θὰ ἐλαττωθῇ, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν βαλλομένων σφαιρῶν σημαντικῶς θ' αὐξηθῇ, ὁποία τις ἔσται ἡ ἀναλογία τῆς ἐπιτυχίας; Δύσκολος ἡ ἀπάντησις. Ἐν τούτοις ὁ μᾶλλον πρόσφατος ἐξ ὅλων τῶν εὐρωπαϊκῶν πολέμων, ὁ ἐν ἔτει 1877 γενόμενος μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποίου οἱ στρατιῶται τῆς τελευταίας ταύτης δυνάμεως ἐποίησαν ἀληθῆ σπατάλην τῶν πολεμεφοδίων, δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν τινας νύξεις. Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὁ ῥωσσικὸς στρατὸς ἔσχε 36,455 φονευθέντας ἢ ἀποβιώσαντας ἐκ τῶν πληγῶν καὶ περίπου 90,000 τραυματίας, ἐξ ὧν 1 μόνον τοῖς $^0/_0$ ἐξ ἀγχεμάχων ὅπλων, πάντες δὲ ἢ ὡς ἔγγιστα πάντες οἱ λοιποὶ ἐκ βλημάτων τοῦ πεζικοῦ, διότι τὰ τοῦ πυροβολικοῦ μᾶλλον φονεύουσιν ἢ τραυματίζουσιν.

Εὐχερῶς τις ἄγεται νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὅσον ἐγγυτέρα εἶνε ἡ γραμμὴ τῶν πυροβολούντων, τόσον φονικώτερος εἶνε ὁ τουφεκοβολισμός· ἀλλ' ἀπεναντίας κατὰ τὸ λέγειν τινῶν τὸ τοιοῦτο δὲν ἀληθεύει εἰμὴ σχετικῶς. Οὕτως εἰς τὰς «Σημειώσεις ἐπὶ τῆς μάχης τῆς Πλεύνας» τὰς δημοσιευθείσας ἐν τῇ *Στρατιωτικῇ Ἐπιθεωρήσει τῆς Ἀλλοδαπῆς* ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς: «Αἱ μᾶλλον ἐπαισθηταὶ ἀπώλειαι συμβαίνουσι μεταξὺ τῆς ἀποστάσεως τῶν 1000 καὶ τῶν 600 βημάτων. Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόστασιν ἡ ἀκρίβεια τοῦ ῥίμματος βαίνει ἐλαττουμένη· οἱ ἧττον

θαρραλέοι ἄνδρες παύουν νὰ πυροβολοῦν· οἱ πλεῖστοι τῶν λοιπῶν σύρουσι τὴν σκανδάλην χωρὶς νὰ ὑψώσωσι τὴν κεφαλὴν ὑπεράνω τοῦ προχώματος· αἱ σφαῖραι διέρχονται σωρηδὸν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τῶν ἐναντίων».

Τὸ ἐξαγόμενον ἐξ ὅλων τούτων εἶνε ὅτι αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βλημάτων αὐξάνουσι καὶ αἱ πιθανότητες τοῦ τραυματισμοῦ ἂν οὐχὶ κατ' ἀναλογίαν μαθηματικῶς ἴσην, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐπαισθητῶς. Μία ἐλπὶς ἀπέμενεν· ἐλέγετο ὅτι ἡ σφαῖρα τοῦ τουφεκίου τῶν 8 ὑφεκατομέτρων προὐξένει ἀποτελέσματα ὀλιγώτερον σοβαρὰ ἢ ἡ σφαῖρα τοῦ τουφεκίου τῶν 11 ὑφεκατοστομέτρων. Πλὴν φεῦ! αἱ περὶ τούτου μελέται τοῦ ἰατροῦ Διλόρμ, καθηγητοῦ ἐν τῇ Στρατιωτικῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ ἀφαιροῦσι καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐλπίδα. Ἡ σφαῖρα τοῦ ὅπλου τῆς μικρᾶς ὁλκῆς δὲν εἶνε ἐπιεικεστέρα τῶν ἄλλων. Ἂν εἰς ταῦτα δὲ προσθέσωμεν καὶ τ' ἀποτελέσματα τὰ παραγόμενα ἐκ τῶν ὀβίδων τῶν πεπληρωμένων ἐκ μελινίτιδος, ροβουρίτιδος κλπ. αἵτινες ἀντὶ νὰ θραυσθῶσιν εἰς δεκαπέντε ἢ εἴκοσι τεμάχια, σκορπίζονται εἰς πεντακόσια ἢ ἑξακόσια θραύσματα παντοίου μεγέθους παρεκτὸς τῶν πολυαρίθμων βλημάτων ἅτινα περιέχουσι, θὰ πεισθῶμεν ὅτι οἱ νοσοκόμοι ἐν καιρῷ πολέμου δὲν θὰ ἔχωσι πολλὴν ἄνεσιν.

Εὐτυχῶς ἤρχισάν τινες ἐφευρέται νὰ μεριμνῶσι περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῶν ταλαιπώρων μαχητῶν ἀπὸ τοῦ πυρὸς τῶν ἀντιπάλων των. Εἷς Δανὸς ἀξιωματικός, ὁ λοχαγὸς Ὀλσταῖν ἐπενόησε καὶ ἐδοκίμασε διὰ πειραμάτων εἰς τὴν πατρίδα του ἀσπίδα ἀποτελουμένην ἐκ δύο πλακῶν χάλυβος πάχους ἑκάστης τριῶν χιλιοστομέτρων, διαχωριζομένην ὑπὸ κενοῦ 25 χιλιοστομέτρων. Τὸ δανικὸν τουφέκιον τῶν 8 ὑφεκατομέτρων ἐκ τοῦ συστάδην δὲν ἠδυνήθη νὰ διατρήσῃ τὴν ἀσπίδα ταύτην. Δύο σκοπευταὶ ὄρθιοι ἢ κατακεκλιμένοι δύνανται νὰ προφυλαχθῶσιν ὄπισθεν τοῦ προστατευτικοῦ τούτου μηχανήματος, φέροντος τέσσαρας ἐπάλξεις, δύο ἄνω καὶ δύο κάτω καὶ νὰ μεταχειρισθῶσιν αὐτὸ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Ἤδη οἱ Ἰταλοὶ ἐν Ἀβυσσινίᾳ ἐδοκίμασαν τὴν χρῆσιν τῶν μικρῶν ὀχυρωμάτων ἐκ χάλυβος πέντε μέτρων ἀναπτύξεως, ἅτινα ἀντέχοντα πληρέστατα εἰς τὰς σφαῖρας τῶν ὅπλων Βέττερλι, οἷς ἐχρῶντο οἱ Ἀβυσσινοί, δύνανται νὰ προφυλάξωσιν εἴκοσι στρατιώτας. Φανερὸν ὅτι θὰ καταλήξωσιν ἐπὶ τέλους νὰ χορηγήσωσιν ἰδιαιτέραν ἀσπίδα εἰς ἕκαστον στρατιώτην, οὐδόλως δὲ θὰ ἐκπλαγῶμεν ἂν ἴδωμεν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τούτων τοὺς θώρακας καὶ τὰς πανοπλίας τῶν ἡμετέρων προγόνων τιθεμένας καὶ αὖθις ἐν χρήσει παρά τινι τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν.

Α.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑΙ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ

Ἀπὸ τὰς τέσσαρας τοῦ ἔτους ὥρας τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ ἔαρ, μαζῆ μὲ τἄλλα ἀγαθά των, τὰ ὁποῖα φέρουν εἰς τὸν ἄνθρωπον, φέρουν συγχρόνως, πρᾶγμα ἄξιον ἀπορίας, καὶ ἀσθενείας περισσοτέρας. Οἱ ἰατροὶ γνωρίζουν κάλλιστα, ὅτι αἱ ἀσθένειαι τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων μάλιστα τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον ἀναφαίνονται, ἀποβαίνουσαι πολλάκις θανατηφόροι εἰς τοὺς ὑπ' αὐτῶν προσβληθέντας.

Διατί ὅμως κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐπιπολάζουν αἱ ἀσθένειαι τῶν εἰς τὴν ἀναπνοήν μας χρησιμευόντων ὀργάνων δὲν εἶνε διόλου δύσκολον νὰ τὸ ἐξηγήσωμεν.

Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχωμεν ὀλίγας γνώσεις ἐκ τῆς Φυσικῆς καὶ εὐκόλως θὰ ἐννοήσωμεν ὅ,τι μᾶς λέγει ἡ Φυσιολογία καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Ὑγιεινὴ περὶ τῶν κατὰ ταύτην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν μεταβολῶν εἰς τὴν θερμοκρασίαν καὶ εἰς τὴν ἐκ ταύτης ἐξαρτωμένην πυκνότητα τῶν ἀτμῶν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐντὸς τῆς ὁποίας εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ζῶμεν.

Ἀλλὰ δὲν θὰ ἦτο δίκαιον, ἐάν, διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅσα θὰ εἴπωμεν κατωτέρω, ἀνελαμβάνομεν ἐδῶ νὰ ἐκθέσωμεν ὅλον τὸ περὶ λειτουργίας τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῶν ἀναπνευστικῶν μας ὀργάνων κεφάλαιον τῆς Φυσιολογίας, διότι τοιουτοτρόπως οὔτε τὸν σκοπόν μας ἠθέλομεν ἐξυπηρετήσει, οὔτε ἠθέλομεν εἶσθαι βέβαιοι περὶ τῆς μέχρι τέλους ἀνεξικακίας τῶν φίλων μας ἀναγνωστῶν.

Μία λοιπὸν ἀπὸ τὰς συνηθεστέρας ἀσθενείας τοῦ φθινοπώρου εἶνε ἡ λεγομένη συνάγχη, ἡ ὁποία ἐκτὸς τῆς ἐνοχλήσεως, τῆς ὁποίας καταντᾷ παραίτιος εἰς τοὺς παθόντας, σπανίως μόνον γίνεται ἀφορμὴ καὶ ἀφετηρία ἄλλου σοβαρωτέρου νοσήματος.

Καὶ ποία μὲν ἀκριβῶς εἶνε ἡ αἰτία τῆς ἐλαφρᾶς αὐτῆς ἀσθενείας δὲν ἐγνώσθη μετὰ βεβαιότητος μέχρι τοῦδε· διότι ἄλλοι μὲν θεωροῦν αὐτὴν προερχομένην ἁπλῶς ἀπὸ τὴν αἰφνιδίαν μεταβολὴν τῆς θερμοκρασίας, ἄλλοι δέ, καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τινος ἀποτελοῦν καὶ τὴν πλειονότητα μεταξὺ τῶν ἰατρῶν, θέλουν καὶ καλὰ νὰ ἐπιρρίψουν ὅλην τὴν εὐθύνην εἰς τὰ μικρόβια, τὰ ὁποῖα ἐπὶ ἐσχάτων οὗτοι ἤρχισαν νὰ διϊσχυρίζωνται ἐπανειλημμένως, ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸ βλεννῶδες ὑγρὸν τῶν συναγχωμένων ἀνθρώπων.

Ἡ πρώτη γνώμη βασίζεται ἐπὶ τῆς λεγομένης θεωρίας τοῦ *κρυολογήματος*, μὲ τὸ ὁποῖον ἡ ἰατρικὴ ἔκπαλαι ἐσυνείθισε νὰ ἐξηγῇ πᾶν ὅ,τι δὲν κατώρθωσε δι' ἄλλου εὐλογοφανεστέρου τρόπου νὰ ἐξηγήσῃ. Ἐὰν μᾶς παρουσιασθῇ εἰς ἀσθενής,

τῆς ἀσθενείας τοῦ ὁποίου δὲ ἠμποροῦμεν νὰ εὕρωμεν τὴν αἰτίαν, λέγομεν ἁπλῶς ὅτι *ἐκρυολόγησε* καὶ οὕτως ἔχομεν πρόχειρον τὸ καθησυχαστικὸν τῆς συνειδήσεώς μας φάρμακον.

Ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν ἠμποροῦμεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι πολλαὶ ἀσθένειαι καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἡ συνάγχη ἀναφαίνονται ἐν καιρῷ μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας, ἀπὸ τοῦ θερμοῦ εἰς τὸ ψυχρόν, ὅτε τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα τοῦ ὑμένος τῆς ῥινὸς καὶ τῶν βρόγχων συστέλλονται καὶ ἐπέρχονται τοπικαὶ συμφορήσεις τοῦ αἵματος εἰς διάφορα τοῦ σώματος ὄργανα.

Τοῦτο παρατηρεῖται συχνά, ὁσάκις μάλιστα προσβληθῶμεν ἀπὸ τὸ λεγόμενον *ῥεῦμα* τοῦ ἀέρος. Δὲν εἶνε τὸ ἴδιον πρᾶγμα, ἐὰν εὑρισκώμεθα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἑνὸς πλοίου καὶ ὁ ἀὴρ μᾶς προσβάλλῃ πανταχόθεν ὁρμητικός, ἢ ἐὰν καθήμεθα ἀναπαυτικῶς ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μας καὶ ἀναγινώσκωμεν τὰ *Εἰδύλλια* τοῦ Θεοκρίτου, ἢ τὸν *Ῥωμηὸν* τοῦ Σουρῆ, ἐνῷ ὀξὺ ἔρχεται καθ' ἡμῶν τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος διὰ τῆς ὀπῆς τῆς κλειδωνιᾶς. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει οὐδὲν θὰ πάθωμεν ἐκ τοῦ πολλοῦ ἀέρος, ἐπειδὴ τὸ σῶμά μας χωρὶς ἡμεῖς νὰ τὸ γνωρίζωμεν, ἔλαβε τὰ μέτρα του, ὅπως μὴ χάσῃ παρὰ πολλὴν θερμότητα· ἀλλ' ὅταν ἐγερθῶμεν τῆς ἀναπαυτικῆς ἕδρας, θὰ παρατηρήσωμεν ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν τὰ ἴχνη τῆς λαθραίας προσβολῆς τοῦ ἐχθροῦ, ὁ ὁποῖος κατέλαβεν ἡμᾶς καὶ τὸ σῶμά μας ἀπαρασκεύους.

Ἀλλ' ὁσηδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἔντασις τοῦ ῥεύματος τοῦ ἀέρος, πάλιν, νομίζομεν, δὲν θὰ ἤρκει, αὐτὴ καὶ μόνη, νὰ προκαλέσῃ ἔκρυθμον κατάστασιν, διαρκοῦσαν πολλάκις ἡμέρας καὶ ἑβδομάδας ὁλοκλήρους. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλο τι συγχρόνως, ἐκτὸς τῆς στιγμιαίας ἐκείνης ἀποψύξεως, τὸ ὁποῖον νὰ μένῃ ἐπὶ τῆς βλεννογόνου μεμβράνης καὶ νὰ τὴν ἐρεθίζῃ διαρκῶς. Αὐτὸ τὸ *ἄλλο* εἶνε τὰ μικρόβια, τὰ ὁποῖα εὑρίσκουν τόπον νὰ καθήσουν ἐκεῖ ὅπου δὲν πρέπει, καιροφυλακτοῦντα καὶ περιμένοντα τὴν ἔλευσιν τοῦ φθινοπώρου.

Ἡ σοφία τοῦ λαοῦ προέτρεξε τῆς ἐπιστήμης καὶ εὗρεν, ὅτι ἡ συνάγχη εἶνε κολλητικὴ ἀσθένεια, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ συνέβαινεν ἐὰν δὲν ὑπῆρχον μικρόβια εἰς τὸ μέσον.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι μαρτυρεῖ ἀκόμη περὶ τῆς ἐκ μικροβίων καταγωγῆς τῆς συνάγχης, καὶ τοῦτο εἶνε ἡ βαθμιαία αὐτῆς ἐξάπλωσις εἰς τὸν ὑμένα τῶν πλησιοχώρων ὀργάνων, τοῦ φάρυγγος, τοῦ λάρυγγος, τῶν βρόγχων κτλ., προσέτι δὲ καὶ ἡ πρό τινων ἐτῶν γενομένη ἀνακάλυψις τοῦ μικροβίου, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν περιπνευμονίαν.

Καὶ αὐτὴ ἡ τελευταία ἀσθένεια, ἡ τόσον σοβαρὰ καὶ ἐπικίνδυνος, ἐπιπολάζει τὸ φθινόπωρον καὶ τὸ ἔαρ, κατ' ἐκείνας δηλαδὴ τὰς ὥρας τοῦ ἔτους, καθ' ἃς συμβαίνουν αἱ περισσότεραι μεταβολαὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ὁ ἀὴρ πολλάκις εἶνε ψυχρὸς καὶ ὑγρός.

Ἐκτὸς τῆς περιπνευμονίας, συνήθεις κατὰ τὸ φθινόπωρον εἶνε καὶ αἱ διάφοροι λαρυγγίτιδες καὶ αἱ φλεγμοναὶ τῶν ἀμυγδαλῶν, αἱ ὁποῖαι, διὰ τὰ παιδία μάλιστα, ἠμποροῦν ν' ἀποβῶσι καὶ λίαν ἐπικίνδυνοι.

Καὶ πρὸς θεραπείαν μὲν τῶν ἀσθενειῶν τοῦ πνεύμονος καὶ τῶν βρόγχων οἱ πάσχοντες πρέπει νὰ προστρέχουν εἰς τὸν ἰατρόν, πρὸς ἀπαλλαγὴν δὲ ἀπὸ τῆς συνάγχης τοὺς συμβουλεύομεν νὰ εἰσπνέωσι τοὺς ἀτμοὺς μίγματος οἰνοπνεύματος καὶ φανικοῦ ὀξέ('ἀνὰ 10) καὶ διαλύσεως καυστικῆς ἀμμωνίας ( ). Πῶς δὲ πρέπει νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰς παθήσεις ταύτας, ὡς καὶ ἀπὸ τὰς του λάρυγγος καὶ τῶν ἀμυγδαλῶν, κάλλιον ἡμῶν θὰ τοὺς ὁδηγήσῃ ὁ ἰατρός, τὸν ὁποῖον ἤθελον ἕκαστος κατ' ἰδίαν συμβουλευθῇ, καλὸν εἶνε ὅμως πάντοτε νὰ σκληραγωγῶσι τὰ εὐπρόσβλητα ταῦτα μέρη καὶ τοῦτο κατορθοῦται ἐν μέρει διὰ ψυχρῶν πλύσεων τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ στήθους καθ' ἑκάστην ἑσπέραν.

Θ. Χ. ΦΛΩΡΑΣ

ΡΩΣΣΙΚΟΙ ΜΥΘΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΤΟΛΣΤΟΗ

Ο ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΥΝΑΒΙ

Τὸ κουνάβι πηδῶντας ἀπὸ κλαδὶ 'σὲ κλαδὶ ἔπεσε μιὰν ἡμέρα 'ς ἕνα κοιμισμένο λύκο.

Ὁ λύκος τἄρπαξε κ' ἤθελε νὰ τὸ φάῃ.

Τὸ κουνάβι τὸν παρακάλεσε νὰ τἀπολύσῃ.

—Καλά, λέει ὁ λύκος, θὰ σ' ἀπολύσω μὲ τὴ συμφωνία πῶς θὰ μοῦ 'πῇς γιατὶ ἐσεῖς τὰ κουνάβια εἶστε πάντα ἔτσι χαρούμενα. Ἐγὼ ἔχω παντοτεινὴ πλῆξι καὶ σᾶς βλέπω μ' ἀπορία ποῦ παίζετε καὶ χοροπηδᾶτε ὁλοένα.

Τὸ κουνάβι τ' ἀποκρίθηκε:

— Σὲ φοβοῦμαι, δὲ ξεθαρρεύομαι νὰ 'μιλήσω· ἄφησέ με νὰ σκαλώσω 'πάνω 'ς ἕνα κλωνάρι καὶ θὰ σ' τὸ 'πῶ.

Ὁ λύκος τἄφησε.

Τὸ κουνάβι σκάλωσε 'ς τὸ δέντρο κι' ἀπὸ 'κεῖ 'πάνω τοῦ εἶπε:

— Ἔχεις παντοτεινὴ πλῆξι, γιατ' εἶσαι κακὸς κ' ἡ ἀπονιὰ ξεραίνει τὴν καρδιά. Ἐμεῖς εἴμαστε χαρούμενα, γιατὶ ἔχομε καλὴ καρδιὰ καὶ δὲν κάνομε κακὸ 'σὲ κανένα.

Η ΚΑΛΗΤΕΡΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Ἕνας ἔμπορος εἶχε δυὸ γυιούς· ὁ μεγαλήτερος ἦτον ὁ πειὸ ἀγαπημένος τοῦ πατέρα καὶ 'ς αὐτὸν μελετοῦσε νἀφήσῃ ὅλη τὴν κληρονομιά.

Ἡ μάννα, ποῦ θλίβουνταν γιὰ τ' ἄδικο, παρακάλεσε τὸν ἄνδρα της νὰ μὴ φανερώσῃ 'ς τὰ παιδιὰ τὸ σκοπό του. Ἤθελε νὰ καταφέρῃ νὰ κάνῃ ἴσια τὴ μοῖρα τῶν δυό· ὁ ἔμπορος τὴν ἄκουσε καὶ δὲν φανέρωσε τίποτε.

Μιὰ 'μέρα ἡ μάννα ἦτον καθισμένη 'ς τὸ παραθύρι κ' ἔκλαιγε· περνᾷ ἕνας χατζῆς καὶ τὶ ρωτάει τὸ γιατί.

— Πῶς νὰ μὴν κλαίω; τἀποκρίνεται· ἐγὼ ἀγαπῶ ὅμοια καὶ τοὺς δυὸ γυιούς μου, κι' ὁ ἄνδρας μου θέλει νἀφήσῃ ἔξω ἀπ' τὴν κληρονομιὰ τὸ δεύτερο γιὰ χάρι τοῦ πρώτου. Παρακάλεσα τὸν ἄνδρα μου νὰ μὴν τοὺς φανερώσῃ τίποτε, ἐλπίζοντας ναὕρω τρόπο ποῦ νὰ μὴν ἔρθῃ ζημιὰ 'ςὲ κανέναν· μὰ τοῦ κάκου, τίποτε δὲν βρίσκω καὶ δὲν ξέρω τί νὰ κάνω.

— Εὔκολη δουλειά, λέει ὁ χατζῆς· σύρε νὰ φανερώσῃς 'ς τὰ παιδιά σου πῶς ὁ μεγαλήτερος θὰ πάρῃ ὅλην τὴν κληρονομιὰ μὲ ζημιὰ τοῦ μικρότερου. Ὁ μικρότερος δὲν θὰ πάρῃ τίποτε καὶ πάλι θὰ γένουν πλούσιοι κι' ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος.

Ἄμα ὁ δεύτερος γυιὸς ἔμαθε πῶς δὲν ἔχει τίποτε νὰ προσμένῃ, ἐξενιτεύθηκε κ' ἐσπούδαξε 'ς τὰ ξένα γράμματα καὶ τέχναις. Ὁ πρῶτος ξέροντας πῶς εἶνε πλούσιος ἔμενε 'ς τὸ πλάϊ τοῦ πατέρα καὶ δὲν ἐσπούδαζε τίποτε.

Σὰν πέθαν' ὁ γέρος, ὁ μεγάλος γυιὸς ἀνήξερος σὲ κάθε τι σκόρπισε ὅλα του τὰ καλά, κι' ὁ μικρὸς ἐπλούτισε 'ς τὰ ξένα. Δ*.

ΑΙΣΜΑΤΙΑ

Α'.

Ἀνιαρὰ γαλήνη περιβάλλει
τοῦ βίου μου τὸ ταξειδεῦον πλοῖον·
ἁπλοῦται γύρω μου ἄνευ ὁρίων
ὁρίζοντος μονότονος ἀγκάλη.

Ἀλλ' αἴφνης ζέφυρος γλυκὺς μοῦ ψάλλει
καὶ περιχέει ἄρωμα μεθύον·
κολποῦται χαριέντως τὸ ἱστίον·
ἐρατεινὴ ἀκτὴ ἐμπρός μου θάλλει.

Πρὸς τὴν καρδίαν μου εὐῶδες ρεῦμα
αἰσθήματος ἀρρήτου συνωθεῖται·
μὲ περιίπταται εἰκὼν γλυκεῖα.

Πνέε οὐράνιον ἀγάπης πνεῦμα!
καὶ καταιγὶς ἐὰν ἐπαπειλῆται,
νὰ μάχεται εἰξεύρει ἡ καρδία.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Τὸ μεγαλήτερον θαῦμα τοῦ ἔρωτος εἶνε ὅτι θεραπεύει τὴν φιλαρέσκειαν.

—

Ξίφος τῆς γυναικὸς εἶνε ἡ γλῶσσα.

—

Ἀλλοίμονον εἰς τὰς γυναῖκας ἂν ἦσαν πεπλασμέναι ὑπὸ τῆς φύσεως, ὅπως μεταπλάττονται ὑπὸ τοῦ συρμοῦ.

—

Ἀγαπᾷ τις ὀλίγον ὅταν δύναται νὰ εἴπῃ πόσον ἀγαπᾷ.

—

Πᾶν μέγα πάθος οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ ἐλπὶς παρατεταμένη.

—

Εἰς ἄνδρα ἔχοντα πνεῦμα ἁρμόζει γυνὴ ἔχουσα καρδίαν — εἶνε πολλὰ δύο πνεύματα ἐντὸς ἑνὸς οἴκου.

—

Ὁ ἔρως ὁμοιάζει μὲ τὰς ἐπιδημίας, ὅσον περισσότερον τὸν φοβεῖταί τις, τόσον εὐκολώτερον προσβάλλεται.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πλησίον τοῦ παλατίου τοῦ Βέργ, παρὰ τὴν ὄχθην τῆς βαυαρικῆς λίμνης ὅπου ἐπνίγη τῇ 13 Ἰουνίου 1886 ὁ βασιλεὺς Λουδοβῖκος Β'. τῆς Βαυαρίας, ἱδρυθήσεται μνημεῖον κατὰ παραγγελίαν τοῦ νῦν ἀντιβασιλέως φιλοτεχνηθέν. Τὸ μνημεῖον τοῦτο εἶνε στήλη ὀκτάπλευρος ἐκ σουηδικοῦ γρανίτου, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ὁ ἐσταυρωμένος καὶ λυχνία ἐν ᾗ καίει τὸ ἄσβεστον πῦρ. Ἐφ' ἑκάστης τῶν πλευρῶν ὑπάρχει ἡ αὐτὴ ἐπιγραφή: «13 Ἰουνίου 1886». Ἐν ἀρχῇ ἐγένετο σκέψις ὅπως ἡ στήλη ἱδρυθῇ ἐντὸς τῆς λίμνης καὶ ἀκριβῶς ἐκεῖ ὅπου ἀνευρέθη τὸ πτῶμα τοῦ Λουδοβίκου καὶ τὸ τοῦ ἰατροῦ του· ἀλλὰ κατόπιν ἀπεφασίσθη νὰ στηθῇ αὕτη ἐν τῇ ὄχθῃ.

Ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεάτρου τινὸς τῆς Νέας Ὑόρκης παριστάνεται νῦν μέγα μελόδραμα, ἐν τῷ ὁποίῳ μία τῶν κυριωτάτων σκηνῶν εἶνε ἡ λῄστευσις χρηματοκιβωτίου. Ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου εἰσάγων νεωτερισμὸν παραδοξότατον, ἀνέθεσε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σκηνῆς ταύτης οὐχὶ εἰς ἠθοποιοὺς ἀλλὰ εἰς ἀληθεῖς.... κλέπτας, πρὸ μικροῦ ἀπολυθέντας τῶν φυλακῶν. Εἶνε δὲ οὗτοι εἰδικοὶ εἰς τὸ διαρρηγνύειν χρηματοκιβώτια καὶ παριστάνουσιν οὐχὶ παίζοντες ἀλλὰ σπουδάζοντες. Ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἔχουσιν ὅλα τὰ ἐργαλεῖά των καὶ πρόκειται πράγματι νὰ διαρρήξωσιν ἀληθὲς χρηματοκιβώτιον ἰσχυρότατον. Καθ' ἑσπέραν λοιπὸν χρειάζεται καὶ νέον χρηματοκιβώτιον, διότι καὶ ἂν δὲν διαρρηχθῇ, ἀλλὰ φθείρεται ἐκεῖνο ἐφ' οὗ ἅπαξ ἔγεινεν ἀπόπειρα. Ἀλλὰ τὰ χρηματοκιβώτια ταῦτα δὲν στοιχίζουσι τίποτε εἰς

τὸν πολυμήχανον διευθυντὴν τοῦ θεάτρου, διότι παρέχονται ἑκάστοτε ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀμερικανικῶν ἐργοστασίων ἁμιλλωμένων περὶ τῆς στερεότητος τῶν ἔργων των καὶ ἐπιδεικνυομένων οὕτω πρὸ τῶν ὀμμάτων τόσων θεατῶν. Τὸ ἀστεῖον εἶνε ὅτι ἡ διεύθυνσις τοῦ θεάτρου φιλοξενοῦσα καθ' ἑσπέραν τοὺς δύο τούτους ἐπικινδύνους *ἐρασιτέχνας* καὶ φοβουμένη μήπως ἐκτελέσωσι τὸ μέρος των οὐ μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ θεάτρου, ἐγκαθιδρύει εἰδικὴν φρουρὰν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεως.

Εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς τῆς ὁποίας ἔτυχον κατὰ τὰς ἐν Βολωνίᾳ ἑορτὰς τῆς ὀκτακοσιετηρίδος τοῦ αὐτόθι Πανεπιστημίου οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν σπουδαστῶν τῶν Παρισίων, ὁ Σύνδεσμος αὐτῶν προσέφερεν ἐσχάτως εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βολωνίας τρία ἀγαλμάτια, παριστῶντα τὸν Κορνήλιον, τὸν Ρακίναν καὶ τὸν Μολιέρον. Τὰ ἀγαλμάτια ὀφείλονται εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. Ἴσως ἀνάλογόν τι θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν.

Εἰς τὸν Γλάδστωνα, μεταξὺ ἄλλων, θὰ ὀφείλεται καὶ ἡ δόξα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ φωνογράφου κατὰ πρώτην φορὰν εἰς τὰς χρείας τῆς πολιτικῆς. Κατὰ τὸ μέγα συλλαλητήριον, ὅπερ ἐντὸς τοῦ παρόντος μηνὸς θὰ συγκροτηθῇ ἐν Βιρμιγχάμῃ, τοῦ λόγου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν φιλελευθέρων ὡρίσθησαν ὅπως λάβωσι σημείωσιν ὄχι πλέον στενογράφοι, ἀλλὰ πολλοὶ φωνογράφοι. Τὸ ἓν ἐκ τῶν ἐν λόγῳ ὀργάνων ἀπὸ τοῦδε ἀπεφασίσθη νὰ φυλαχθῇ ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Βιρμιγχάμης, ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένον, καὶ νὰ ἀνοιχθῇ ἔτη τινὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γλάδστωνος, διὰ νὰ μυηθῶσιν οἱ μεταγενέστεροι τὴν ρητορικὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός. Τῶν ἄλλων φωνογράφων χρῆσις θὰ γίνῃ ἐν Ἰρλανδίᾳ καὶ ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις.

Ὁ Ἱσπανὸς δόκτωρ Φερράν, ὅστις ἐγένετο περίφημος εἰς τὸ ζήτημα τῆς θεραπείας τῆς χολέρας, ἐνίσταται διὰ πολυαρίθμων ἐπιστολῶν ἀνακηρύσσων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δικαίωμα τῆς προτεραιότητος ἐν τῇ ἀνακαλύψει τοῦ ἀντιχολερικοῦ ἰοῦ ἐναντίον τοῦ συναδέλφου καὶ ἀντιζήλου αὐτοῦ Γαμαλέϊα, καὶ διατεινόμενος ὅτι εἰς αὐτὸν ἀνήκει τὸ μέγα γέρας Βρεὰν τὸ ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων δραχμῶν. Ὁ Φερρὰν ὑπὲρ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν δικαιωμάτων του προσήγαγεν ἐπιστολὰς καὶ πιστοποιητικὰ ἐκ τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἱσπανῶν ἰατρῶν, ἐπὶ τούτῳ συνελθόντας ἐν Βαρκελώνῃ. Πάντα τὰ πειστήρια ταῦτα θὰ ἐκτιμηθῶσι προσηκόντως ὑπὸ τῆς ἐξ ἐπιστημόνων ἐπιτροπῆς, ἥτις πρόκειται νὰ ἀπονείμῃ τὸ βραβεῖον Βρεάν, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ Παστέρ, τοῦ Σαρκό, τοῦ Βουσάρ, καὶ τινων ἄλλων.

Περιεργότατα πειράματα ἐγένοντο παρὰ τὴν Νίκαιαν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τοῦ φυσιοδίφου Ἑρμάννου Φὸλ ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ φωτὸς ἐπὶ τῶν ἰχθύων. Ὁ σοφὸς οὗτος κατώρθωσε νὰ καταβιβάσῃ εἰς βάθος 2000 μέτρων τὰ μηχανήματα, ἀτυχῶς ὅμως ἕνεκεν τῆς μεγάλης πιέσεως οἱ φωτιστικοὶ σωλῆνες ἐθραύσθησαν.

Σχεδιάζεται ἡ τομὴ μεγίστης διώρυγος μελλούσης νὰ διέλθῃ διὰ τῆς Φλωρίδος ἐν Ἀμερικῇ. Διὰ τὸ ἔργον τοῦτο θὰ ἐπωφεληθῶσι τὰ ῥεῖθρα ἢ τοῦ *Ἰνδικοῦ ποταμοῦ* ἢ τῆς *Ἁγίας Μαρίας* ἀμφοτέρων ἐκβαλόντων εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Ἡ ἑταιρία ἡ σκοποῦσα ν' ἀναλάβῃ τὸν γιγάντιον τοῦτο ἔργον εἶνε ἡ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου Ἑταιρία, ἡ ἑδρεύουσα ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ.

Ὁ στρατάρχης δ' Ἐστρὲ ἦτο μανιώδης συλλέκτης σπανίων βιβλίων, ὑφασμάτων, ἀγγείων ἐκ πορσελάνης, ἀδαμάντων, κομψοτεχνημάτων— ὧν οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ κάμῃ χρῆσιν.

Εἶχε πεντήκοντα δύο χιλιάδας τόμων οἵτινες μέχρι τοῦ θανάτου του ἔμειναν συνεσκευασμένοι ἐντὸς κιβωτίων. Τὰ δὲ λοιπὰ ἀντικείμενα ἦσαν ἀποθηκευμένα ἐν τοιαύτῃ ἀκαταστασίᾳ ὥστε ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἐγνώριζε καλὰ τί εἶχε καὶ τί δὲν εἶχε.

Χαρακτηριστικώτατον δ' εἶνε τὸ ἑξῆς ἀνέκδοτον:

Ἐνεθυμήθη κάποτε, ὅτι εἶχεν ἰδῇ κάπου πωλούμενον ὡραῖον ἄγαλμα Διὸς ἀρχαιοτάτης τέχνης καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ αἰφνιδίας ὀργῆς, διότι δὲν ἐφρόντισε νὰ τὸ ἀποκτήσῃ τότε, ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς ἀνθρώπους του νὰ σπεύσωσιν εἰς ἀνεζήτησιν αὐτοῦ.

Εἷς ἐκ τούτων ἐρωτᾷ τὸν στρατάρχην τί θὰ ἔδιδε διὰ νὰ τὸ ἀποκτήσῃ.

—Χίλια τάλληρα εὐχαρίστως, ἀποκρίνεται.

—Λοιπὸν θὰ κάμετε οἰκονομίαν χιλίων ταλλήρων καὶ θὰ ἔχετε καὶ τὸ περίφημον ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον εἶνε πρὸ τριῶν ἐτῶν κάτω εἰς τὸ ὑπόγειον.

Κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Εἰκοσιπενταετηρίδος ὁ κύριος Παρεδαρμένος μετὰ τῆς κυρίας του περιπλανηθεὶς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς πέραν τῆς μεσημβρίας καὶ καταληφθεὶς ὑπὸ πείνης εἰσέρχεται εἰς ξενοδοχεῖον καὶ ζητεῖ φαγητόν.

—Δὲν μένει πλειὰ παρὰ μιὰ κοτελέττα, ἀπαντᾷ ὁ ὑπηρέτης.

—Μιὰ μόνον; καὶ τί θὰ φάγῃ ἡ γυναῖκά μου;

Τύποις Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Ἀθήναις.

'Αριθ. 673 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Οδὸς Σταδίου 35. 20 Νοεμβρίου 1888

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 672).

6

Ἐπεισόδια. Φήμη ἐπιδρομῆς Μανιατῶν εἰς Κύθηρα. — Διαμαρτύρησις Καλούτση. — Πειρατὴς 'Αλεξανδρῆς. — Φροντίδες Καλούτση πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ πλοίου. — Νέα ἔρευνα τοῦ κύτους; τοῦ πλοίου. — Ἄφιξις τοῦ Γουλ. Λὴκ εἰς Κύθηρα. — Ἄγαλμα ἐξ Ἄργους.

'Επεισόδιά τινα, συμβάντα καθ' ὃν χρόνον εἰργάζοντο ἐν Κυθήροις πρὸς διάδοσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, οὐχὶ ἴσως μεγάλης σημασίας, ἀλλ' ἀρκούντως χαρακτηριστικὰ τῶν χρόνων ἐκείνων εἶνε ἄξια ἀναγραφῆς ἰδιαιτέρας.

'Εν τοῖς προηγουμένοις (σελ. 717α 'Εστίας) διελάβομέν τινα περὶ τοῦ ἐκ Μάνης Δημητρ. Γρηγοράκη, εὑρισκομένου ἐν ἀλληλογραφίᾳ μετὰ τοῦ Ἔλγιν, καὶ γράψαντος τῇ 20 Σεπτεμ. 1802 εἰς Καλούτσην ὅτι παρέχει τὴν συνδρομήν του πρὸς σωτηρίαν τοῦ πλοίου καὶ φύλαξιν, προσεπιλέγοντος δὲ ὅτι ἐμπόδισε πολλοὺς Μανιάτας, ἑτοίμους νὰ μεταβῶσιν εἰς Κύθηρα πρὸς διαρπαγὴν τοῦ πλοίου. Φαίνεται ὅτι ἡ εἴδησις αὕτη συνδυασθεῖσα μετὰ μελετωμένης ἐπιδρομῆς πλοιαρίων πειρατικῶν Μανιατικῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τινὸς 'Αλεξανδρῆ διεπλάσθη εἰς φήμην ἀληθοῦς ἐπιδρομῆς, διότι διεδόθη εἰς Κύθηρα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Νοεμβρίου 1802 ὑπό τινος ἱερέως Θεοδώρου Καρύδη, ἐλθόντος τότε ἐκ Μάνης, ὅτι ὁ εἰρημένος Δ. Γρηγοράκης (ὀνομαζόμενος ἐν ἐγγράφῳ τοῦ Καλούτση «πριμιὲρ μαγκίορος καὶ καβαλλιέρος 'Ροῦσσος»), τῇ συναινέσει τοῦ ἐν Πάτραις γενικοῦ προξένου τῆς 'Αγγλίας, συνεφώνησε μετὰ τοῦ Καλούτση ὑποπροξένου τῆς 'Αγγλίας, ὅπως ἔλθῃ μετὰ 300 Μανιατῶν καὶ ὑποτάξῃ τὰ Κύθηρα, καὶ γίνῃ ἐξουσιαστὴς αὐτῶν καὶ κυβερνήτης, ἐν ᾧ χρόνῳ πᾶσα ἡ 'Επτάνησος ἀπετέλει ἰδίαν πολιτείαν δημοκρατικὴν (ρεπούμπλικα τῆς 'Επτανήσου). Ὁ 'Εμ. Καλούτσης μαθὼν ὅτι ἐν τοιαύτῃ φήμῃ ἀνεμιγνύετο καὶ τὸ ὄνομα προξένων τῆς 'Αγγλίας, διεμαρτυρήθη εἰς τοὺς προεστοὺς τοῦ τόπου καὶ τὴν ἐπιτόπιον ἀρχὴν καὶ ἐζήτησε νὰ γίνωσιν ἀνακρίσεις καὶ τιμωρηθῶσιν οἱ διαδόσαντες τοιαύτας φήμας. Τὸ ἔγγραφον αὐτοῦ εἶνε δριμὺ καὶ ἀπειλητικόν· τελευτᾷ δὲ διὰ τῶν ἑξῆς λόγων «'Ανίσως καὶ δὲν ἐνεργήσητε τὸ τοιοῦτον ζήτημα, καὶ ἤθελον ἀκολουθοῦν νὰ μελετοῦν τὸ ὄνομα τῶν Βρεταννικῶν Κονσόλων εἰς μίαν τοιαύτην ψευδῆν ὑπόθεσιν, εἶμαι στενοχωρημένος νὰ σᾶς προτεστάρω ἐκ μέρους τοῦ ἐκλαμπροτάτου Σεκρετάριου, καὶ μὲ τὸ ἔνδυμα[1]), ὁποῦ ἔχω, νὰ ἔχῃ δώσει περὶ τούτου ἀπολογίαν εἰς τοὺς Βασιλεῖς[2]), ὁποῦ πρέπει καὶ εἰς ὅ,τι ἤθελε συνέβῃ, ἡ περίβλεπτος διοίκησις τοῦ τόπου, τῆς ὁποίας ἀκαρτερῶντας τὴν ἀπόκρισιν μένω μὲ ὅλην τὴν ὑπόληψιν».

Συνεπῶς ἐκλήθη εἰς ἀπολογίαν ὁ Θεόδωρος Καρύδης τῇ 8 Νοεμβρίου 1802. Ἡ ἀπολογία τοῦ ἱερέως περιεσώθη ἐν ἀντιγράφῳ· παραθέτομεν δὲ αὐτὴν ὁλόκληρον διά τε τὸ ὕφος αὐτῆς, καὶ διότι δεικνύει τὴν ἀναρχίαν ἐν ᾗ εὑρίσκετο τότε ἡ νῆσος, ὥστε νὰ γεννῶνται τοιοῦτοι φόβοι, καὶ νὰ γίνωνται τοιαῦται σκέψεις, ἔστω καὶ ψευδεῖς[3]).

« Κόπια· 1802 μηνὸς Νοεμβρίου 8. Τζερίγο. Διὰ προσταγῆς.

'Επαρουσιάσθη εἰς τὸ ὀφφίκιον ὁ παπὰ κὺρ Θεοδωρῆς Καρύδης, ποτὲ Δημητρίου, ὁ ὁποῖος ἐπετιμήθη νὰ εἰπῇ τὴν ἀλήθειαν εἰς ὅσον περιέχει ἡ γραφὴ τοῦ ἐκλαμπροτάτου Κου 'Εμμανουὴλ Καλούτση Βίτσε Κονσόλου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, καὶ ὅπου τόρα τοῦ ἐδιαβάσθη ἀπὸ λόγον εἰς λόγον, καὶ

'Απεκρίθη ὅτι εὑρισκόμενος εἰς τὴν Μάνην καὶ μανθάνοντας ὅτι ἦτον εἰς τὴν πατρίδα μας ὁ Κος Δημήτριος Γρηγοράκης, καβαλλιέρος 'Ροῦσσος, ἐρώτησα νὰ μάθω καμίαν νοβιτὰ διὰ τὸν τόπον μας, καὶ μοῦ ἀπεκρίθη ὁ Θεοδωράκης Καστανάκος ὅτι εἶπεν κρυφῷ τῷ τρόπῳ ὁ Νικόλας Νγκξου-

[1]) 'Αξίωμα. [2]) Τοῦτο γράφει διότι ἡ 'Επτανήσιος πολιτεία εἶχεν ἀναγνωρισθῆ παρὰ πασῶν τῶν τότε Μεγάλων Δυνάμεων.

[3]) Ὅρα καὶ Π. Χιώτου 'Ιστορ. ἀπομνημονεύμ. τόμ. 3 σελ. 758 περὶ τῆς κατὰ τὸ 1800 στάσεως τῶν Κυθηρίων χωρικῶν, καὶ τὰς προσπαθείας τοῦ 'Εμ. Καλούτση πρὸς κατάπαυσιν τῆς στάσεως.

ζέσης, ἄνθρωπος τοῦ ἄνωθεν Καβαλλιέρου, ὅτι ὁ προρρηθεὶς καβαλλιέρος ἔχοντας μεγάλας φιλίας μὲ τὸν ἐκλαμπρότατον Κόνσολα γενικὸν τῆς Μ. Β. κάθεδρον εἰς τὴν Πάτραν, τοῦ ἔγραψε ἂν ἦτον βολετὸ νὰ ἔλθῃ νὰ ὑποτάξῃ τὸν τόπον μας, καὶ ὁ Κόνσολας τοῦ ἀπεκρίθη ὅτι ἄμε εἰς τὸν τόπον καὶ συμβουλέψου μὲ τοὺς κατοίκους, καὶ ἂν σὲ δεχθοῦν, καλῶς· καὶ μοῦ ἀπεκρίθη ἀκόμη ὁ ἄνωθεν Θεοδωράκης ὅτι τοῦ εἶπεν ὁ ῥηθεὶς Νικόλας ὅτι ὑποπτεύεται ἀπὸ τὰ γράμματα, ὅπου ἔστειλεν ὁ ῥηθεὶς καβαλλιέρος εἰς τὸ Τζερίγο, καὶ ὁποῦ τοῦ ἔστειλαν νὰ μὴ γυρεύῃ συμβουλὴν ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ αὐτοῦ νησίου· ὄνομα ὅμως Τζεριγώτικο δὲν ἐπροφέρθη τελείως. Οὔτε ἄλλο περισσότερον ἠξεύρω περὶ τούτου μὲ τὴν ψυχήν μου.

Τοῦ ἐδιαβάσθη τὸ ἄνωθεν ἐζάμε [1]) ἀπὸ λόγον εἰς λόγον, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι περιέχοντας ὅλην τὴν ἀλήθειαν δὲν εἰμπορῶ παρὰ νὰ βεβαιώσω μὲ τὴν ὑπογραφήν μου . . . . (δυσανάγνωστοι δύο λέξεις) ὡς εἶπον.

Θεόδωρος ἱερεὺς Καρύδης στέργω τὰ ἄνωθεν

Ἀντ. Κασιμάτης Καγγ. ἀντίγραφα.»

Οἱ προεστοὶ τῆς πόλεως Κυθήρων καὶ Μυλοποτάμου [2]) ἀπήντησαν ὅτι ἠρεύνησαν τὰ περὶ τούτου καὶ ἔμαθον ὅτι ἡ φήμη ἡ διαδοθεῖσα ἦτο, ὡς γράφουσι, « πεττεγολίτζα [3]) μανιάτικη » καὶ ὅτι οὐδεμία ὑποψία ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ ὅτι ἤθελε συμβῇ τοιοῦτόν τι.

Καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς φήμης ταύτης φόβος διεσκεδάσθη, μετ' οὐ πολὺ ὅμως, τῇ 29 Νοεμβρίου 1802, εἰς νέον σπουδαιότερον ἐνέβαλε τοὺς νησιώτας ἡ εἴδησις ὅτι ὁ πειρατὴς Ἀλεξανδρῆς Μανιάτης εὑρίσκετο εἰς τὸν ΒΑ κόλπον τῆς νήσου, τὴν Ἁγίαν Πελαγίαν, καὶ ὅτι προετίθετο, ὡς ἔλεγε, νὰ μεταβῇ εἰς Αὐλέμονα. Διετάχθησαν δὲ ἀμέσως οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Αὐλέμονος νὰ εἰσέλθωσιν ἔνοπλοι εἰς τὸ ἐκεῖ φρούριον (Καστέλλι)· παρήγγειλε δὲ ὁ Καλούτσης καὶ εἰς τὸν Καπετὰν Ἀναγνώστη Σπετσιώτη νὰ ἔχῃ διαρκῆ φρουρὰν εἰς τὸ πλοῖόν του, ἵνα μὴ συμβῇ τις ζημία. Εἶχε δὲ ὁ πλοίαρχος οὗτος, μαθὼν ὅτι «οἱ κλέφτικες γαλιῶταις τοῦ Ἀλεξανδρῆ Μανιάτη» εἶνε εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ζητήσει προστασίαν, φοβούμενος μὴ ἐπέλθῃ ἐκ τούτου ἐμπόδιον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς ἀνελκύσεως τῶν κιβωτίων.

Οἱ προεστοὶ ἀπήντησαν τῇ 1 Δεκεμβρίου εἰς τὸν Καλούτσην ὅτι θέλουσι λάβει πᾶσαν φροντίδα· προσέθηκαν ὅμως ὅτι ἡ νῆσος, ὡς ἔχει, ἦτο ἐστερημένη πάσης ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς δυνάμεως, καὶ ὑπέκειτο εἰς πᾶσαν δυναστείαν, καὶ ἐζήτησαν ὅπως τὰ κανόνια, ἅτινα ἀνελκύσθησαν τοῦ Μέντορος, νὰ μετακομισθῶσιν ἐντὸς τοῦ Καστελλίου, πρὸς ὁπλισμὸν τούτου.

Γράφουσι δὲ συγχρόνως ὅτι οἱ σκοποί, οὓς εἶχον θέσει εἰς τὰ παράλια τῆς νήσου, ἀνήγγειλαν ὅτι εἶδον τὴν γαλιώτα τοῦ Ἀλεξανδρῆ ἀποπλεύσασαν εἰς ἄλλην θάλασσαν, καὶ ἀπομακρυνθεῖσαν τῆς νήσου.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, τοῦ διελθόντος ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος. Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς ἕτερα σχετιζόμενα ἀμέσως πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ δρῶντα ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων.

Μετὰ παρέλευσιν 11 μηνῶν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἀγγλικοῦ βασιλικοῦ πλοίου ἐκ Κυθήρων μετὰ τοῦ φορτίου τῶν διασωθέντων μαρμάρων, δῆλα δὴ τῇ 9 Ἰανουαρίου τοῦ 1806, ὁ Καλούτσης ἔγραφεν εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ εὑρισκόμενον τότε Ἅμιλτων τὰ ἑξῆς·

« Διαβαίνουσα τυχαίως ἐντεῦθεν λέμβος μετὰ δυτῶν καλὸν ἐνόμισα νὰ ἐνεργήσω δι' αὐτῶν νέαν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ βυθισθέντος σκάφους τοῦ Μέντορος, ὅπως τοὐλάχιστον διασώσω τὸν χαλκὸν τὸν περιβάλλοντα αὐτό· ἀλλ' οὐδὲν ἠδυνήθησαν οἱ δύται οὗτοι νὰ κατορθώσωσιν· εὗρον μόνον εἰς τὸν πυθμένα μικρὸν ἀγαλμάτιον μαρμάρινον κεκολοβωμένον τὴν κεφαλήν, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, δεικνύον μολαταῦτα τοὺς ὡραιοτέρους σχηματισμοὺς τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο βεβαίως δὲν ἀπαρτίζει μέρος τῆς συλλογῆς τοῦ Λόρδου Ἔλγιν, καθ' ὅσον *ἅπαντα τὰ κιβώτια* ἀνεσύρθησαν κεκλεισμένα. Πιθανὸν ν' ἀνήκῃ εἰς ὑμᾶς ἢ εἰς τοὺς συντρόφους σας. Ἀνταμείψας τοὺς δύτας, παρέλαβον τὸ ἀγαλμάτιον καὶ ἐπιφυλάσσομαι νὰ σᾶς τὸ ἀποστείλω τυχούσης εὐκαιρίας ».

Πλειότερά τινα δὲ περιέχει ἡ ἑπομένη ἐπιστολὴ τοῦ Καλούτση εἰς τὸν αὐτόν· « 1806, Ὀκτωβρ. 6. Διαβαίνων κατ' αὐτὰς ἐντεῦθεν ὁ λοχαγὸς κ. Γουλ. Μ. Λὴκ πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν κατὰ τὴν ἀρκτικὴν Ἑλλάδα περιηγήσεών του, διέμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν μου. Γενομένης ὁμιλίας περὶ ὑμῶν μοὶ ἐπέδειξεν ἐπιστολήν, ἣν ἐσχάτως εἴχατε ἀποστείλει εἰς αὐτόν, ἐν ᾗ ἀνεφέρατε ὅτι ἡ διασωθεῖσα μαρμαρίνη ἕδρα τοῦ Πρυτάνεως ἀνῆκεν εἰς τὸν λόρδον Νέσβιτ (Nesbith), τότε δὲ τὸ πρῶτον ἔμαθον τοῦτο· τέως ἐνόμιζον ὅτι ἀπήρτιζε μέρος τῆς συλλογῆς τῶν μαρμάρων τοῦ Λόρδου Ἔλγιν. Εἰς τὸν κ. Λὴκ ἐξιστόρησα ἅπασαν τὴν σειρὰν τῶν ἐνεργειῶν μου πρὸς διάσωσιν τῶν μαρμάρων.

Ἐπέτυχα ἐσχάτως τρία νομίσματα ἀρχαῖα ἀργυρᾶ, τὸ ἓν τῶν Ἀθηνῶν, τὸ ἕτερον τῆς Φωκίδος, τὸ τρίτον τῆς Ῥόδου, ἓν τεμάχιον πορφυρίτου λίθου ἐπεξειργασμένου εὑρεθὲν εἰς ἀγρὸν πλησίον τῆς κώμης Φριλιγκιάνικα, καὶ ἓν ὡραιό-

[1]) Esame = ἐξέτασις, ἀνάκρισις. Τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον δημοσιεύομεν ὀρθογεγραμμένον. [2]) Κωμόπολις τῆς νήσου Κυθήρων. [3]) pettegolezza = φλυαρία, διάδοσις ψευδής.

τατον ἄγαλμα μαρμάρινον, κομισθὲν ἐνταῦθα ἐξ Ἄργους ὑπό τινος συμπολίτου μου πρὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ πλειότερον, ὅπερ εὑρέθη νῦν τεθαμμένον ὑπό τινος κληρονόμου ἐκείνου καὶ συγγενοῦς μου. Ταῦτα ἐπιφυλάσσομαι νὰ σᾶς ἐξαποστείλω. Ὁ κ. Λὴκ μ' ἔκαμε νὰ ἐνοήσω ὅτι πρὸ καιροῦ ἀμφότεροι ἀπὸ κοινοῦ ἔχετε καταρτίσει συλλογὴν ἀρχαιοτήτων, ὥστε εἰς αὐτὸν παρέδωκα τὰ νομίσματα καὶ τὸν πορφυρίτην· μὴ δυνάμενος δὲ νὰ λάβῃ μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν ὁδοιπορίαν τὸ ἀρχαῖον ἄγαλμα, ὡς ἐκ τοῦ μεγάλου ὄγκου, μὴ παρήγγειλε νὰ τὸ ἐναποθέσω εἰς κιβώτιον μετὰ τῶν ἀπολιθωμένων ὀστῶν, καὶ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του νὰ τὸ ἐξαποστείλω εἰς τὸν ἐν Ζακύνθῳ ὑμέτερον πράκτορα κ. Ῥοβέρτον Σάργεντ· εἰς αὐτὸν δ' ἔγραψε νὰ τὸ ἀποστείλῃ πρὸς τὸν ἐν Πάτραις κ. Ν. Στράνην, παρὰ τῷ ὁποίῳ εἶχε καὶ ἑτέρας ἀρχαιότητας ἐναποτεθειμένας».

Ἐκ πάντων τῶν εἰρημένων καταφαίνεται ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις εἶχε πράκτορας εἰς πάσας τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος, εἴτε Ἄγγλους, εἴτε καὶ Ἕλληνας, ἐργαζομένους ἐν κοινῷ καὶ μετά τινος συνασπισμοῦ, οἵτινες πλὴν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν ἀσχολιῶν, ἐφρόντιζον καὶ πρὸς συλλογὰς ἀρχαιοτήτων. Εἴδομεν δὲ προηγουμένως ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γρηγοράκη ὅτι καὶ εἰς ἰδιώτας εἶχεν ἀνατεθῆ τοιαύτη φροντίς. Δὲν εἶνε δὲ ὑπερβολὴ διὰ τὸν γινώσκοντα ἔστω καὶ ἀμυδρῶς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς συστάσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν Μουσείων τῆς Εὐρώπης, ἂν εἴπῃ ὅτι αὐτὴ ἡ μετατροπὴ τοῦ Παρθενῶνος εἰς τζαμίον, καὶ ἡ τοῦ ναοῦ τοῦ Θησέως εἰς χριστιανικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ μὴ γίνωσι καὶ οὗτοι ἀνάρπαστοι ὑπὸ τῶν ἀρχαιολόγων ἐπιδρομέων, οἵτινες ἐζήτησαν ὡς θρησκόληπτοι μονομανεῖς, νὰ διαδώσωσι τὸν πρὸς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τέχνην ἔρωτα εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτῶν, διὰ τῆς μεταφορᾶς εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν χώρας τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος.

Φαίνεται δὲ ὅτι ὡς πρὸς τοὺς πράκτορας καὶ ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις δὲν καθυστέρει ἐν Ἑλλάδι, εἴδομεν δ' ἐν τοῖς προηγουμένοις, θέλομεν δὲ ἴδει καὶ παρακατιόντες, ὅτι μεταξὺ Ἄγγλων καὶ Γάλλων πρακτόρων ἐπεκράτει διαρκὴς ἀντίπραξις καὶ ἀμοιβαία ῥᾳδιουργία. Περίεργος εἶνε ὡς πρὸς τοῦτο καὶ ἐπιστολὴ τοῦ Σπυρ. Φορέστη πρὸς τὸν Τζαννέτον Κουτούφαρη Μπέην τῆς Μάνης τῆς 26 Ἰουλίου 1804, ἥτις δὲν ἀφορᾷ ἀρχαιολογικὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ἄλλας πολιτικάς, ἐν ᾗ ἐπαινεῖται ὁ Τζαννέτος διὰ τὴν ἀντίπραξίν του κατὰ τῶν Γαλλικῶν συμφερόντων. Ὁ Φορέστης ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Καλούτσην δι' ἧς διαβιβάζει τὴν πρὸς τὸν Τζαννέτον ἀναφέρει ὅτι ὁ Τζαννέτος ἦτο εἷς τῶν γεροντοτέρων Μπέηδων τῆς Μάνης, καὶ ὅτι πρὸ 4 μηνῶν διέτριβεν ἐν Κερκύρᾳ.

Ἰδοὺ δὲ πῶς γράφει ὁ Φορέστης εἰς τὸν Τζαννέτον.

Εὐγενέστατε κύριε Τζαννὲτ μπέη, ἀδελφέ, καὶ κουμπάρε, τὴν εὐγένειάν σου χαιρετῶ.

Ἔλαβον τὸ ἀγαπητὸν γράμμα της ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ἔμαθα τὴν ὑγείαν της καὶ ἐχάρην κατὰ πολλά· εἶδον δὲ καὶ τὰ ὅσα μοὶ ἔγραφε, τὰ ὁποῖα καὶ δὲν ἔλειψα εὐθὺς νὰ τὰ στείλω εἰς τὴν Κόρτε [1]) μου, τόσον αὐτὰ ὅσον καὶ κάποια ἀπὸ τὰ σημάδια, ὅπου ἐπερίκλειε εἰς τὸ πρὸς τὸν Κον Μοτζενίγον γράμμά της, λαμβάνοντας χαράν, καὶ εἰς τὸν ἴδιον καιρὸν ἀγάπην πρὸς τὸ ὑποκείμενόν της διὰ τὸν ζῆλον καὶ προθυμίαν, ὅπου δείχνεις εἰς τὴν Κόρτε μου καὶ διὰ τὴν *φθορὰν* καὶ *χαλασμὸν τῶν Γαλλικῶν ὑποθέσεων*. Διὰ τοῦτο στέκα βέβαιος ὅτι θέλεις εὐχαριστηθῆ ἀπὸ αὐτήν· καὶ ἐγὼ ἔγραψα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν. Πλὴν πάσχισε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς στεκόμενος ἄγρυπνος καὶ μανθάνοντας τὸ κάθε ἕνα μὲ ἀκρίβειαν, καὶ γράφοντάς μου τὰ ἀληθινὰ ὡς βέβαια, καὶ ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἀπορεῖς, πῶς ἔτσι λέγουσι......»

1804 Ἰουλίου 26 Κορφούς.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Ἀργὰ ἀργὰ καὶ ἄσκοπα περιπατοῦσεν ὁ Μαυρίκιος μέσα εἰς τὸ πυκνόφυλλο δάσος. Σταμάτησεν ἡ βροχή· ἀλλ' ἀπὸ φύλλο σὲ φύλλο κυλοῦσαν ἡ σταλαγματιαὶς καὶ ἀκούγοταν ἐλαφρὰ 'σὰν τὸν ἦχο τῆς βρυσούλας ποῦ κοντεύει νὰ στερέψῃ καὶ στάζει μέσα 'ς τὴ μεσογεμισμένη δεξαμενή· κι' ἀπὸ βαθειὰ ὁ σκοτεινιασμένος δρόμος ἁπλώνουνταν καὶ τελείωνε σὲ νοτισμένο καὶ βαθυπράσινο ἄνοιγμα· τί γλυκειὰ καὶ διαλεχτὴ πρασινάδα! Μαυρολογοῦσαν τὰ δένδρα, μαυρισμένοι κορμοὶ καὶ κλάδοι ἀκόμα πλέον μαῦροι, κ' ἡ καστανιαίς, περίσσιαις καὶ μεγάλαις ἀνταμώνονταν ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ νέου ζωγράφου σὰν θόλος ψηλὸς ἐκκλησιᾶς, κ' ἐνθύμιζαν τὴν ὥρα ποῦ ὅλα εἶνε σκοτεινὰ μέσα 'ς αὐτὴ καὶ τὰ χρωματισμένα παράθυρα μέσ' 'ς τὸ σκοτάδι λάμπουν ζωηρὰ καὶ μυστικὰ σὰν νὰ τοὺς δίνῃ τὴ λάμψι τους μιὰ φωτιὰ ἀπ' ἔξω.

Ὁ Μαυρίκιος ἀγαποῦσε τὸ βασίλεμμα τῆς ἡμέρας, ὕστερ' ἀπὸ τὴ βροχή, ὅταν ὁ ἥλιος δὲν φαίνεται, καὶ χύνετ' ἕνα σταχτερὸ χρῶμα, κι' ἀγκαλιάζει κάθε ἀντικείμενο, καὶ θολώνει ταὶς

[1]) Αὐλήν, Κυβέρνησιν.

θωριαίς του κι' απαλαίνει ταίς γραμμαίς του και όλα, θαρρείς, γλυκά γλυκά τα στρογγυλαίνει. Και προχωρούσεν ήσυχα κι' από στιγμή σε στιγμή και νέα εύμορφάδα ξανοίγοταν 'ς τα 'μάτια του, κ' ένοιωθε τον εαυτόν του όλον γεμάτον από την αγάπη και το θαυμασμό της φύσεως.

Έφθασεν έτσι εις το άνοιγμα, και κύτταζε τριγύρω του: το χορτάρι πράσινο έλαμπε· τα φυλλαράκια των χαμοδένδρων εγυάλιζαν πλυμένα από το νερό κ' εσχημάτιζαν δίχτυ λεπτό σα δαντέλλα κ' επλούμιζαν τη μαυράδα του μεγάλου δάσους πού ξανοίγοταν 'ς το βάθος. Κ' εσταμάτησε για να ιδή καλλίτερα, για να νοιώση καλλίτερα, για να χορτάση το νοτισμένο δάσος που έτσι βαθειά βαθειά ισκιωμένο αφίνει πλέον ζωηρή καί, πώς να το είπώ, ανθρώπινη εντύπωσι, παρά όταν απλώνεται ηλιοφώτιστο, και δείχνεται 'ς την ημέρα με όλη του τη μεγαλοπρέπεια.

Μέσ' από τα λεπτοκαμωμένα χαμόκλαδα ξεχωρίζεται μικροκάμωτο και γοργοκίνητο κορμί· μ' ελαφρό βήμα σιμώνει, χωρίς να ιδή τον Μαυρίκιο πού κύτταζε ακίνητος σαν ένας από τους κορμούς της καστανιάς. Δυό βήματα ήτον μακρυά του πού τον είδε η λυγερή και ξαφνίστηκε κι' από το δεμάτι πού κρατούσε 'ς το κεφάλι της έπεσαν μερικά κλαδάκια.

— Μ' ετρόμαξες, λέγει και χαμογελά, και τα μεγάλα της μαύρα μάτια λάμπουν γελαστά κάτω απ' τα ξανθά μαλλιά της.

Την εκύτταζεν άφωνος. Η χαριτωμένη κόρη με το χαρούμενο πρόσωπο, το μέρος εκείνο με τα φυλλιασμένα του δεντράκια, το δάσος με τα χρώματά του, εσυμφωνούσαν αρμονικώτατα, και την αρμονία τους δεν ημπορούσαν να ειπούνε τα λόγια.

— Στάσου αυτού, της λέγει, θέλω να κάμω την εικόνα σου.

Η κόρη έκαμε να σιάξη τα μαλλιά πού σκέπαζαν το μέτωπό της, αλλά μ' ένα νεύμα την εμπόδισε:

— Στάσου όπως είσαι.

'Εκάθισε σε μιά πέτρα, και γρήγορα γρήγορα επήρε το σχέδιο και τα χαρακτηριστικά της κόρης.

Ήτον χωριατοπούλα, όμως λεπτή και λιγνόψηλη, όπως είνε τα κοριτσάκια, πρό του να γεμίσουν και ν' ανοίξουν ολανθισμένα. Τα μάτια της, γυναίκας μάτια· και το χαμογέλοιο της, χαμόγελο παιδιού.

— Πόσων χρονών είσαι; ρώτησεν ο ζωγράφος εκεί πού έσκυβε 'ς τη δουλειά του.

— Σε λίγο θα κλείσω τα δεκαπέντε.

— Πότε κι' όλα! Σε είχα ιδή πολύ μικρούλα, είνε τώρα τρία χρόνια.

— Ήμουν πολύ μικρούλα, λέγει γελώντας, — ωραίο δυνατό κι' ελεύθερο, γέλοιο — αλλά μεγάλωσα γοργά, και του άϊ Γιαννιού θάχω αγαπητικούς.

— Γιατί του άϊ Γιαννιού; κ' εσταμάτησε για να την κυττάξη.

— Γιατί τότε μού χρειάζετ' ένας να χορέψω μαζή του γύρω 'ς τη φωτιά.

Κύτταξε! Εκείνο το καθάριο μέτωπο, τάδολα μάτια, το παιδιάτικο στόμα ήτον γραμμένο να τα χαρή ένας χονδρός χωριάτης! Ο Μαυρίκιος ένοιωθε βαθειά 'ς την καρδιά του τα κεντήματα της ζήλιας.

— Με θέλεις γι' αγαπητικό σου; της λέγει ξαναρχίζοντας το ζωγράφισμα.

— Μπα! του λόγου σου είσαι *κύριος*· εγώ είμαι χωριατοπούλα· τα τίμια κορίτσια δεν ακούν τα λόγια των κυρίων.

Έτσι τώχουν 'ς τα χωριά· είνε ο νόμος της τιμιότητος. Ο νέος μας δεν είπε τίποτε.

— Δεν βλέπω πλειά· θέλεις να γυρίσης αύριο 'ς το ίδιο μέρος, ολίγο γρηγορώτερα;

— Για την εικόνα μου!

— Βέβαια.

— Θα ξαναγυρίσω. Καλή νύχτα, κύριε.

'Εφορτώθηκε το δεμάτι κ' έφυγε, κι' αφανίστηκε μέσ' 'ς το παχύ σκοτάδι κάτω από το θόλο πού έπλεκαν η καστανιαίς.

Ο Μαυρίκιος γύρισε 'ς το σπίτι του κι' όλο συλλογίζοταν την ξανθόμαλλη λυγερή. Πολλαίς φοραίς την είχε ιδή, αλλά πάντα την έβλεπε σαν καλλιτέχνης. Και τώρα.. τώρα ένοιωθε πώς την έβλεπε με τα μάτια της ζηλιάρας της αγάπης. Ατελείωτη του φάνηκεν η νύχτα κι' απέραντη κ' η άλλη 'μέρα και πριν έρθ' η ώρα, ευρίσκονταν 'ς το δάσος, 'ς το ίδιο μέρος.

Κι' άρχισε μόνος να δουλεύη τη ζωγραφιά του, κι' όταν έφθασεν η κόρη, κάπως αργά — ήξερε λιγάκι κι' από νάζια — η κόρη τα έχασε.

— Εγώ είμ' αυτή; λέγει. Μού τη δίνεις;

— Όχι. Αλλά θα σού κάμω μιάν άλλη μικρούλα, επίτηδες για σένα.

— Κι' αυτή εδώ τί θα την κάνης;

— Αυτή θα πάη 'ς το Παρίσι, θα βαλθή σε μιά μεγάλη κορνίζα, θα κρεμασθή 'ς ένα ωραίο σαλόνι, κι' όλος ο κόσμος θα μαζώνεται να τη βλέπη.

— Α! ξέρω· την έχεις για την Έκθεσι.

— Πώς το ξέρεις;

— Από μερικούς ζωγράφους πού έρχονται και κάθονται 'ς το χωριό μας και μάς λενε πώς δουλεύουν για την Έκθεσι. Αλλά κανείς απ' αυτούς ποτέ δε μούκαμε την εικόνα μου.

Γλυκά γλυκά χαμήλωνεν η 'μέρα. Όπως και χθες ο Μαυρίκιος τα ξαναηύρε τα γλυκά και λεπτά χρώματα πού τον εμάγευαν, και μ' όλη του την καρδιά επροχωρούσε κ' εστόλιζε μ' αυτά και την έγραφε χαριτωμένη την εικόνα του.

Πολλαῖς φοραῖς ἀκόμα τὴν ξανάειδε τὴ χωριατοπούλα του νὰ τὴ φωτίζῃ καὶ τὸ φῶς τοῦ ἐργαστηριοῦ του.

Ἐβάλθηκε νὰ τὴν κάμῃ ἀριστούργημα τὴν εἰκόνα. Ἦτον ζωγράφος ξακουστός, δὲν εἶχε πλέον ἀνάγκη ἀπὸ ὄνομα, καὶ ὅμως ἦτον βέβαιος πῶς μιὰ τέτοια εἰκόνα θὰ ὕψωνε τὴ φήμη του 'ς τὰ μεσουράνια.

Καὶ τὴν ἐτελείωσε κ' ἔμειν' εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ ἔργο του, κ' ἦρθεν ὁ χειμῶνας, κι' ἔμεινεν ἐρωτευμένος μὲ τὸ πρωτότυπο, μὲ τὴ μικρὴ χωριατοπούλα.

Τὴν ἀγαποῦσε, καὶ δὲν ἤθελε νὰ τῆς τὸ εἰπῇ, καὶ δὲν τοῦ ἤρχονταν νὰ μαράνῃ τὸ λουλοῦδι ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ ταῖρι του· ἀλλὰ τὴν ἀγαποῦσε, κ' ἐβασανίζοταν, μόλις ἐσυλλογίζοταν τὸ χωρισμό. Ἡ μικρούλα δὲν εἶχε κανένα χάρισμα ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ εὐτυχίζουν τὴ ζωή· οὔτε τὸ βαθὺ αἴσθημα, οὔτε τὴν ἀφοσίωσι ποῦ κάνει ὅλα νὰ τὰ λησμονοῦμ' ἐμπρός της, οὔτε τὸ πάθος ποῦ κάνει ὅλα νὰ τὰ συγχωροῦμε. Δροσᾶτο ἀγριολούλουδο, χωρὶς μεγάλη προκοπή, χωρὶς μεγάλα ἐλαττώματα. Ὁ Μαυρίκιος ἐγνώριζε πῶς δὲν μποροῦσε νὰ τὴν κάμῃ 'δική του, ὅμως ἐλάτρευε τὸ γραμμένο κορμί της, ὅτι ἔπαιρνε κ' ἐγέμιζε, τὸ κορμί της ποῦ τὸ σκέπαζαν σεμνὰ ἡ δίπλαις τοῦ φορέματος, χωρὶς νὰ τὸ σφίγγουν, νὰ τὸ χαλοῦν. Ἀγαποῦσε τὰ μεγάλα της μάτια, τὸ γελαστό της στόμα, τὰ ξανθά της μαλλιά, ποῦ ποτὲ δὲν τα ἔσιαζε, τὸ μανδυλάκι της λοξὰ κομποδεμένο ἐπάνω 'ς τὸ στῆθος, ὅλα τ' ἀγαποῦσε, καὶ γι' αὐτὸ μὲ τόση λύπη ἔφυγε. Πάντα κανεὶς πονεῖ ποῦ φεύγει, ἀπὸ 'κεῖ ποῦ δὲν ἐλπίζει νὰ ξαναγυρίσῃ. Τί κρῖμα ν' ἀφίνῃς πίσω ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὴ ζωή σου, ἀπὸ τὴ ζωὴ ποῦ θὰ χαθῇ χωρὶς ν' ἀφίσῃ σημάδι!

Ἔφυγε κ' ἐπῆρε μαζῆ τὴν εἰκόνα του, καὶ μπροστά της ἐπέρασε ταῖς καλλίτεραις ὥραις τοῦ χειμῶνα, κι' ὅλο τὴν ἐσυγύριζε κι' ὅλο τὴν ὠμόρφαινε.

Τὴν ἐθαύμασαν τὴν εἰκόνα. Οἱ κριτικοὶ ἐκήρυξαν ἐνθουσιασμένοι ὅτι τέτοια πρόσωπα δὲν εὑρίσκονται 'ς τὴ γῆ, καὶ μόνο τὰ γεννοῦν τὰ κεφάλια τῶν ποιητῶν καὶ τῶν ζωγράφων ἡ φαντασίαις. Ὁ Μαυρίκιος τ' ἄκουε καὶ χαμογελοῦσε καὶ σὲ κανένα δὲν ἔλεγε τὸ μυστικό του.

Τοῦ ἐπρόσφεραν σημαντικὰ ποσὰ γιὰ νὰ τὴν ἀγοράσουν· πρώτη φορὰ θὰ πωλοῦσε ζωγραφιὰ του τόσο ἀκριβά. Ἀλλὰ δὲν θέλησε νὰ τὴν πωλήσῃ· δὲν ἄφησε οὔτε νὰ πάρουν ἀντίγραφα. Ἀφοῦ αὐτὸς ἀπὸ ὅλη ἐκείνη τὴν ἐμμορφιὰ μόνον τὴν εἰκόνα της ἐξουσίαζεν, ἐννοοῦσε νὰ τὴν ἐξουσιάζῃ μόνος του.

Μὲ τὸ φθινόπωρο ξαναγύρισε 'ς τὸ χωριό. Ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ τὴν ζωγράφισε, δυὸ φοραῖς ἐγύρισε ὁ Ἄϊ Γιάννης, καὶ δυὸ φοραῖς τριγύρω 'ς ταῖς φωτιαίς του ἐχόρεψαν χαρούμενοι. Κ' ἔτρεχεν ὁ νοῦς του 'ς τὴ νιὰ καὶ θλιβερὰ χαμογελοῦσε ὅταν συλλογίζονταν ποιὸ τάχα παλληκάρι νὰ διάλεξε γιὰ ταῖρί της 'ς τὸ χορό.

Μόλις ἔφθασεν, ἡ πρώτη του φροντίδα ἦτον νὰ πάῃ 'ς τὸ δάσος νὰ χωθῇ 'ς ταῖς καστανιαίς, νὰ φέρῃ γύρω τὸ μακρυὸ μονοπάτι. Ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος, ἀλλὰ τὸ δάσος δὲν ἐμαύριζε, σὰν τότε. Κεχριμπαρένιαις ἀκτίναις τὸ περνοῦσαν, κ' ἔτρεμαν ἀπάνου 'ς τὰ φύλλα, κ' ἔπαιζαν κάτου 'ς τὰ πόδια του.

Μὲ τὴ μυρουδιὰ τῶν ξηρῶν φύλλων ἕνα πλῆθος ἀναμνήσεις καὶ λύπαις καὶ πίκραις τὸν ἐστένευαν καὶ τὸν ἔκαναν νὰ συχαίνεται τὴ ζωή, καὶ τὸν ἔγερναν 'σὰν ἀπελπισμένον. Ἔφθασε 'ς τὸ ἄνοιγμα τοῦ δάσους κ' ἐκάθησε 'ς τὴν ἴδια θέσι ποῦ ἐδῶ καὶ δεκαοχτὼ μῆνες ἐσχεδίασε τὴν εἰκόνα ποῦ εἶχε μεγαλώσει τόσο τὴ φήμη του. Καὶ τοῦ ἐφαίνονταν πῶς τὸν ἐγελοῦσε κ' ἡ κρύα πέτρα γιὰ τὰ βάσανά του!

— Μιὰ χωριατοπούλα! Θὰ μἀγαποῦσε, φτάνει νὰ ἤθελα. Κι' ἄλλαις ἀγάπησαν ζωγράφους καὶ τοὺς ἀκολούθησαν 'ς τὸ Παρίσι, κ' ἔπειτα χάθηκαν μέσα 'ς τὴ μεγάλη χώρα, χωρὶς νὰ ἀλυσοδέσουν ἐκείνους ποῦ τοὺς ἔμαθαν τί θὰ εἰπῇ τέχνη καὶ τί θὰ εἰπῇ ζωή . . . Ἀνόητος ὅποιος θυσιάζει σὲ ὄνειρα τἀληθινὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου: τὴν ἀγάπη, τὴ δόξα, τὰ πλούτη!

Ἐκεῖ ποῦ τὸν ἔπαιρνε τέτοιο παράπονο, νὰ καὶ ξαγναντεύει τὴν κόρη τὴν παληά του ἀγάπη· ἐπρόβαλε κ' ἀπέμεινε 'ς τὸ μέρος του· ἀλλὰ εἶχε μεγαλώσει, ἔγινε σωστὴ γυναῖκα. Δὲν ἦτο μόνη της· ἕνα χωριατόπουλο 'ς τὸ πλευρό της τὴν ἐκρατοῦσεν ἀπὸ τὸ μικρὸ δάχτυλο· ἔμμορφος λεβέντης, ἀλήθεια, γερός, καλοθρεμμένος, καὶ καλοντυμένος γιὰ χωριάτης. Ἔγερνε κατὰ τὸ μέρος της κι' ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ ἐσφούγγιζε μὲ τὰ χείλη του τὸ δακρυβρεγμένο μάγουλό της.

Μόλις εἶδαν τὸ Μαυρίκιο, ἐσταμάτησαν, καὶ τὰ ἔχασαν.

— Νὰ γιὰ ποιὸν δὲ μοῦ βάσταξε νὰ πειράξω τὸ λουλοῦδι, ἐστοχάσθηκε.

Κ' ἐλεεινολογοῦσε τὴν ἀνοησία του. Ἔξαφνα ἡ κόρη τοῦ μιλεῖ μὲ φωνὴ πνιγμένη ἀπὸ τὰ δάκρυα:

— Κύριε, δὲν μᾶς ἀφίνουν νὰ στεφανωθοῦμε. Ἐγὼ εἶμαι φτωχή, αὐτὸς κάτι ἔχει, ἀλλὰ ἡ μητέρα του δὲ μὲ θέλει, καὶ τὸν φοβερίζει πῶς θὰ τὸν κάμῃ ἀπόπαιδο.

— Καὶ τοῦ λόγου σου, εἶπε μὲ εἰρωνία ὁ Μαυρίκιος, δὲν θέλεις νὰ γίνῃς ἀπόπαιδο.

— Θεὸς φυλάξοι! ἀποκρίθηκε ὁ ἀγαπητικός. Πῶς θὰ ζήσουμε!

— Πολὺ σωστά! σᾶς λυποῦμαι, καϋμένα παιδιά.

Ἐτράβηξαν τὸ δρόμο τους. Ὁ Μαυρίκιος εὐ-

ρέθηκε μόνος, ἐκράτησε μὲ τὰ χέρια τὸ κεφάλι, κ' ἔμεινε συλλογισμένος γιὰ πολλὴν ὥρα.

Ἐπέταξε τὸ ὄνειρο· ἀπὸ τὴ γοργοκίνητη λυγερὴ τίποτε δὲν εἶχεν ἀπομείνει 'ς ἐκείνη τὴ χωριάτισσα, ποῦ κι' ἂν ἦταν ἔμμορφη, ἐκόντευε νὰ γίνῃ μιὰ πρόστυχη γυναῖκα σὰν ταῖς ἄλλαις.

— Ἔτσι χάνονται τὰ ὄνειρά μας! εἶπε κ' ἐσηκώθηκε· τὸ μόνο ποῦ δὲν χάνεται εἶνε νὰ κάνουμε καμμιὰ φορὰ τὸ καλό.

Τὸ ἴδιο βράδυ ἔγραψε 'ς τὸ Παρίσι καὶ ὕστερ' ἀπὸ λίγαις μέραις παρουσιάστηκε 'ς τὸ σπίτι τῆς χωριατοπούλας.

— Ἐπούλησα τὴν εἰκόνα σου, τῆς λέγει μπροστὰ 'ς τὴ μητέρα της, ποῦ τὸν ἄκουεν ἄλαλη· μοῦ τὴν ἐπλήρωσαν πολὺ ἀκριβά, μὲ βιὸς ὁλόκληρο. Σοῦ τὸ φέρνω, δικό σου εἶνε, γιὰ νὰ πάρῃς ἐκεῖνον π' ἀγαπᾷς.

(Κατὰ τὴν Henry Greville)

Κ. Π.

Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΜΙΚΡΑΣΙΑΝΟΙΣ

[Προχθὲς Παρασκευὴν ὁ κ. Ἰωακεὶμ Βαλαβάνης ἀνέγνω ἐν τῷ «Παρνασσῷ» νέαν πραγματείαν αὐτοῦ, ἐπιγραφομένην «Ἡ ἀλληλογραφία παρὰ τοῖς Μικρασιανοῖς». Ἔκτακτος συρροὴ ἀκροατηρίου ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐτίμησε τὸ ἀληθῶς πρωτότυπον ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Βαλαβάνη, οὗτινος καὶ ἡ κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἐν τῷ αὐτῷ Συλλόγῳ ἀναγνωσθεῖσα «Καμπάνα τοῦ χωριοῦ μου» (περὶ ἧς ἐγράφησαν ἐν τῷ Δελτίῳ τὰ δέοντα ἐν καιρῷ) κατέθελξε καὶ εὐμενέστατα διέθεσεν ὑπὲρ τοῦ ἀγορεύσαντος σύμπασαν τὴν καθ' ἡμᾶς Κοινωνίαν. Μέρος τοῦ νεωτέρου καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἐθνικωτάτου ἀναγνώσματος τῆς «Ἀλληλογραφίας», εὐγενῶς παραχωρηθὲν τῇ «Ἑστίᾳ» ὑπὸ τοῦ γράψαντος, δημοσιεύομεν εὐχαρίστως, λυπούμενοι διότι τὸ στενὸν τοῦ χώρου δὲν ἐπέτρεπεν ἡμῖν νὰ καταχωρισθῇ ὁλόκληρος ἡ πραγματεία τοῦ κ. Βαλαβάνη.

Σ. τ. Δ.]

Ὡς ἐπιδόρπιον καὶ ὀλίγα τινὰ pro domo mea. Ἐν Ἀραβανίῳ [1]), τῷ γενεθλίῳ μου χωρίῳ, ἐν τῇ περιοχῇ τῆς ἀρχαίας Τυανίτιδος, οὐ μακρὰν τῶν Τυάνων (νῦν *Κλισὲ-Χισὰρ* καὶ κοινότερον *Κισάσαρ*), παρὰ τὴν Νίγδην (ἀρχ. *Νῶρα*), ἐπὶ τῶν ὁρίων τῆς Κιλικίας καὶ Καππαδοκίας, ἡ ἀλληλογραφία διεξάγεται κατὰ τόνδε τὸν τρόπον:

Ἐπειδὴ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, διὰ τὸ δυσχερὲς τῆς συγκοινωνίας, ἐν τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς κώμαις τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας δὲν ὑπάρχουσιν ἱδρυμένα, δὲν εὑρίσκεται δὲ *πάντοτε* καὶ ὁδοιπόρος ἀπερχόμενος δι' ἰδίαν ἐργασίαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ ἢ τῆς ἐπαρχίας, εἶναι ἠναγκασμέναι πολλάκις αὗται αἱ γυναῖκες, ὧν οἱ σύζυγοι ἢ οἱ ἀδελφοὶ λείπουσιν εἰς τὰ ξένα, νὰ ἀπέρχωνται ἐκεῖ ὅπως παραδίδωσιν εἰς τὰ αὐτόθι ταχυδρομεῖα τὰς διὰ τοὺς οἰκείους ἐπιστολάς των, τοῦθ' ὅπερ ἔχει κινδύνους οὐκ ὀλίγους, οὐδ' ἀσημάντους, ἕνεκα τῶν Τούρκων, κατ' εὐθὺν λόγον ἀναλόγους πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀπόστασιν τοῦ χωρίου ἢ τῆς κωμοπόλεως. Διὰ πάντας τούτους τοὺς λόγους οἱ συμπατριῶταί μου Ἀραβάνιοι ἐπενόησαν τὸ ἑξῆς πρακτικώτατον μέσον:

Εἷς τῶν δημογερόντων, συνήθως ὁ πρεσβύτερος, ἀναλαμβάνει καὶ συναθροίζει ἐν ὡρισμέναις ἡμέραις τὰς ἐπιστολὰς ὅλου τοῦ χωρίου, ἐγκλείει αὐτὰς ἐν φακέλοις καί, μεταβαίνων ἐπὶ τοῦ ὀναρίου του εἰς Νίγδην (τὸ *Κάστρο*), ἡμίωρον περίπου ἀπέχουσαν τοῦ Ἀραβανίου, τὰς παραδίδει εἰς τὸ αὐτόθι ταχυδρομεῖον. Τὸ ἐκ τοῦ τρόπου τούτου τοῖς συμπολίταις μου προσγινόμενον ὄφελος εἶναι πολλαπλοῦν. Πρῶτον, δὲν ἐξέρχεται τοῦ χωρίου μόνη ἡ Ἑλληνίς, ἐκτιθεμένη ὅπως δήποτε εἰς τὰς ὀρέξεις τοῦ Τούρκου. Δεύτερον, δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τοῦτον ἢ ἐκεῖνον ἐκ τῶν συγχωρίων αὐτῆς. Τρίτον, ἐξοδεύει ὀλιγώτερα τῶν κεκανονισμένων ταχυδρομικῶν τελῶν (Πόστα παρασή), ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος πρεσβύτης τοῦ χωρίου, *Πόστατζης* ἐπιλεγόμενος, ὡς εἶναι νῦν ὁ σεβαστὸς γέρων κ. Μισαὴλ Γκιουλλούς (Πόστατζη Γκιουλλοὺς Μουσαήλης), πληρόνεται *κατὰ βάρος* τὴν ἐπιστολὴν καὶ οὐχὶ *μὲ τὸ κομμάτι*, ὡς γίνεται ἐν τοῖς τουρκικοῖς ταχυδρομείοις, ἔνθα καταβάλλονται 3 γρόσια ἀργυρᾶ (75 λεπτὰ) δι' ἑκάστην συνήθη ἐπιστολήν, ἕλκουσαν μέχρι 15 γραμμαρίων.

Ἐπειδὴ δὲ αἱ γυναῖκες τῆς πατρίδος μου, σὺν ἄλλαις πολλαῖς ἀρεταῖς, ἔχουσι καὶ τὴν τῆς οἰκονομίας, κατώρθωσαν νὰ εἰσαγάγωσι καὶ ἔχουσιν ἐν τῷ χωρίῳ χάρτην λεπτὸν ἐπιστολῶν ὡς τὸ *σιγαρόχαρτον* καὶ τούτου ποιοῦνται χρῆσιν ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἀλληλογραφίαις, πληρόνουσαι μόνον 20 ἢ 30 *παράδες* ταχυδρομικὸν τέλος. Ἔπειτα δὲ καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὑπερβλητὰς πάσας τὰς σεσημειωμένας δυσχερείας, ἤτοι ὅτι εὑρέθη κομιστὴς κατάλληλος τῆς ἐπιστολῆς ἢ ὅτι πολλαὶ γυναῖκες, δίκην *κερβανίων*, ὁμοῦ, συνεννοηθεῖσαι, μετέβησαν εἰς τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον κτλ., ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλη δυσκολία οὐχὶ λίαν εὐκατάβλητος ἢ ἀσήμαντος, αὕτη δὲ εἶναι ἡ τῆς *ἐπιγραφῆς ἑκάστης ἐπιστολῆς*.

Ἴσως εἶναι γνωστὸν ὑμῖν, καὶ δὲν εἶναι δύσκολον καὶ ἐκ τῶν προτέρων νὰ γινώσκῃ πᾶς τις, ὅτι ἐν Τουρκίᾳ καὶ πάντες μὲν οἱ ὑπάλληλοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ τῶν ταχυδρομείων, μόνον τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν γινώσκουσί πως, οὐδεμίαν δ' ἄλλην διδάσκονται ἢ μανθάνουσιν. Δὲν εἶναι δὲ ἐνταῦθα ὁ κατάλληλος τόπος νὰ ἐξετάσωμεν τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐν γένει οἱ Τοῦρκοι ἀποστρέφονται τὰς ξένας

[1]) Ἑστία, τόμ. ΙΔ' (1882, Νοεμβρίου 21), σελ. 744—746. Παρνασσός, τόμ. ΙΑ' (1887—1888), σελ. 316—334. Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος Κωνσταντινουπόλεως, τόμ. ΙΒ' (1877—78), σελ. 102, 103 καὶ 107.

γλώσσας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν ἐκμανθάνουσιν εὐάριθμοί τινες, ὧν οἱ πλείους ἐκ τῶν προτέρων εἰσὶ προωρισμένοι εἰς τὸ ἱερατικὸν (σοφτᾶ, φακκῆ, μολλᾶ, ἠμάμ) ἢ διδασκαλικὸν στάδιον (χώτζα). Οὕτω δὲ ἄπειρα χωρία τουρκικὰ ἀπαντᾷ καθ' ὁδὸν ὁ περιηγητής, ἐν οἷς μόνον *ὁ ἠμάμης* γινώσκει ὀλίγην ἀνάγνωσιν, καὶ ταύτην δὲ ἀτελῶς. Ἐπιστολὴ λοιπὸν *ἄνευ τουρκικῆς* ἐπιγραφῆς παραλαμβάνεται μὲν προθύμως ὑπὸ τῶν εὐόρκων ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων ἵνα μὴ στερηθῇ, ἐννοεῖται, τὸ *Δοβλέτι* τοῦ νενομισμένου τέλους, ἀλλὰ ῥίπτεται εἰς τὸν *Καιάδαν*, καὶ ἐκεῖ μετὰ πολλῶν ἄλλων συναδέλφων ἀναμένει ἴσως τὴν Δευτέραν Παρουσίαν, ὁπότε πιθανὸν νὰ φθάσῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον.

Καὶ ὑπάρχει μὲν ἀληθῶς διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν τουρκικὴν γραφὴν εὐκολία πρὸς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν ἐπιστολῶν, ἐπειδὴ ἔξω παντὸς ταχυδρομικοῦ γραφείου ἐπὶ πενιχρῶν, ἀλλὰ μαλθακωτάτων *σιλτέδων* κάθηνται κατὰ παράταξιν τουρκικῷ τῷ τρόπῳ, ἤτοι ὀκλάδην, κιδαροφόροι *κιατίπιδες* (γραφεῖς), ἀναμένοντες νὰ ἀποστείλῃ αὐτοῖς ὁ *Ἀλλὰχ* καλόν τινα *μουστερῆν*, εἰς ὃν ἀντὶ δέκα ἢ εἴκοσι παράδων νὰ προσενέγκωσι τὰς πολυτίμους αὐτῶν ὑπηρεσίας, ἐπιγράφοντες τὰς ἑλληνικὰς ἢ καὶ γράφοντες διὰ τὰς *χανούμ* τὰς τουρκικὰς ἐπιστολάς, ἀλλὰ γενικῶς δὲν θεωρεῖται λίαν ἀξιοπρεπὲς μηδ' ἀκίνδυνον τὸ νὰ ἵσταται γυνή, ἔστω καὶ κεκαλυμμένη διὰ πυκνοῦ λευκοῦ πέπλου, τὸ χριστιανικὸν δόγμα πρεσβεύουσα, καὶ νὰ ὑπαγορεύῃ εἰς τὸν *κιατὶπ-ἐφένδην* τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συζύγου αὐτῆς κτλ.

Τέλος, τὸ πάντων οὐσιωδέστερον, τί γίνεται ὅταν φθάσῃ ἡ ἐπιστολὴ μετὰ 8—10 ἡμέρας εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει κεντρικὸν ταχυδρομεῖον τοῦ *Γενὶ-τζαμί*, εἰς τὸν φοβερὸν ἐκεῖνον λαβύρινθον, ἐν ᾧ συμφύρονται *πᾶσαι αἱ γενεαὶ τοῦ Ἰσραήλ*, ὅπου, κατὰ τὴν παροιμίαν, *χάνει ἡ μάνα τὸ παιδὶ καὶ τὸ παιδὶ τὴν μάνα*, ἔνθα ἀπὸ πάσης γῆς γωνίας ἄνθρωποι συναγείρονται, ζωηρότατα ἀναμιμνήσκοντες τὴν πολύκροτον ἐκείνην περὶ τῶν ἐξορμώντων εἰς μάχην Ἀργείων ὁμηρικὴν παραβολήν :

«Ἠΰτε ἔθνεα εἶσι μελισσάων ἀδινάων
πέτρης ἐκ γλαφυρῆς αἰεὶ νέον ἐρχομενάων [1]),

ἀναμένοντες μετὰ παλμῶν τὴν πρὸ δύο-τριῶν ἢ καὶ πρὸ ἓξ-ἑπτὰ ὅλων μηνῶν προσδοκωμένην ἐπιστολὴν τῆς οἰκογενείας καὶ ὅπου ἀποτελεῖται ἡ φρικαλέα ἐκείνη σύγχυσις τῶν γλωσσῶν, ἀληθὴς Βαβέλ, καὶ αἱ εἰς ἀναριθμήτους τόνους ἐκβαλλόμεναι ἀπὸ ποικίλων λαρύγγων φωναὶ τῶν *γετμὴς ἰκὴ πουτσοὺκ μιλλέτ*, ἤτοι 72 ½ φυλῶν, εἰς ἃς διαιροῦσιν οἱ Τοῦρκοι τὸ ἀνθρώπινον γένος, αἵτινες παριστῶσι μοναδικὸν καὶ ἀπαράβλητον πανδαιμόνιον γλωσσῶν, ἐνδυμασιῶν, φυσιογνωμιῶν; Ἐνταῦθα λοιπὸν πότε δύναται ὁ ἀείποτε ὑποβλεπόμενος καὶ ὡς ἐκ τούτου ψοφοδεὴς Χριστιανὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐγκαταλείπων ἐπὶ ἡμίσειαν πολλάκις ἡμέραν τὸ ἔργον αὐτοῦ, νὰ *εὕρῃ σειράν*, ἀδιακόπως ὠθῶν καὶ ὠθούμενος, ὅπως φθάσῃ πρὸ τοῦ θυριδίου ἐκείνου τοῦ κλωβοῦ τοῦ τούρκου ὑπαλλήλου, ὅστις ἐν τῇ ἐκτελέσει (;) τῆς ὑπηρεσίας του — ἀλλοίμονον δὲ καὶ τρὶς ἀλλοίμονον! ἂν ἦναι *Ῥαμαζάν*, ἤτοι ὁ μὴν τῆς νηστείας — εἶναι, ἄνευ ῥητορικῆς ὑπερβολῆς ἢ ποιητικῆς ἀδείας, ἄγριος καὶ σκληρὸς ὡς τίγρις! Ἂν δέ, ὅπερ οὐχὶ ἀσύνηθες, ἐν τῇ τύρβῃ ἐκείνῃ καὶ τῇ παραζάλῃ διαφύγῃ αὐτὸν αἴφνης καὶ ἀκουσίως πολλάκις ἡ μόνη λέξις «Γιόκ!» *(Δὲν ἔχεις!)*, συνωδευμένη ὑπ' ἐκφραστικωτάτης ἀνανεύσεως τῆς κεφαλῆς, νομίζεις ὅτι δύνασαι διὰ παρακλήσεων ἢ ἱκεσιῶν ἢ καὶ δακρύων ἔτι νὰ κάμψῃς αὐτόν, ὅπως, λαβὼν εἰς χεῖρας, ἐξετάσῃ τὴν δέσμην τῶν ἐπιστολῶν; Τὸ *πτερόεν ἔπος*, φυγὸν ἅπαξ τὸ *ἕρκος* τῶν *ὀδόντων*, ἀπέπτη διὰ παντὸς καὶ ἀδίκως κοπιᾷς. Καὶ τί εἶναι, τί δύναται νὰ ἦναι, τὸ ἐξάκουστον ἐκεῖνο «*Veto*!» τῶν δημάρχων τῆς Ῥώμης, παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἀμείλικτον τοῦτο μονοσύλλαβον «*Γιόκ*!» τοῦ τούρκου ὑπαλληλίσκου;

ΙΩΑΚΕΙΜ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

[1]) Ἰλιάδ. Β' 87—88.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ.Α.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα ἐπιτηδείως λίαν ἀπεμακρύνθη κατὰ πρῶτον τοῦ κυρίου ζητήματος. Παρέσχε πρὸς τὴν Ἔλλεν Μόργαν πάσας τὰς ἀναγκαιούσας λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ σχεδιαζομένου ἔργου καὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θὰ ἐχορηγεῖτο ἐργασία εἰς τὰς ἀπόρους νεάνιδας, συνέκρινεν ἀβροφρόνως ἀπονέμουσα τὴν ὑπεροχὴν εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὰ ἐν Γαλλίᾳ ἰδιωτικὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα πρὸς τὰ ἐν Μεγάλῃ Βρεττανίᾳ καὶ ἐμειδίασεν ἐννοήσασα ὅτι ἀπεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν Πίττ... *Βίλλυ* — ὅπως ὁ Δυκᾶς! — εἶτα ἐπιδεξίως διά τινος στροφῆς προέβη εἰς ἀτομικάς τινας παρατηρήσεις καὶ ἔκαμε τὴν Ἔλλεν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐγίνωσκε πᾶσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ροβέρτου καὶ τῆς μὶς Μόργαν ἱστορίαν...

Ἡ Ἔλλεν οὐδεμίαν ἔδειξεν ἔκπληξιν. Καθημένη ἀπέναντι τῆς Ἐρρικέττας εἰς τὸ ἄλλο μέρος τῆς τραπέζης — ἥτις ὁμοῦ μετά τινων ἑδρῶν ἐκ καλάμου, ἑνὸς ὡρολογίου φαγεντιανοῦ καὶ τινων

κηροπηγίων ἀπετέλει τὸν μόνον στολισμὸν τοῦ θαλάμου — παρετήρει μὲ τὸ ψυχρόν της βλέμμα τὴν κυρίαν Ἑρβλαί. Ἦτο ἐναργὲς ὅτι ἀφοῦ ὡμίλει αὐτῇ τοιουτοτρόπως περὶ τοῦ Ροβέρτου, εἶχεν ἔλθει ἐπίτηδες, πρὸς μόνον τὸν σκοπόν του νὰ ὁμιλήσῃ περὶ αὐτοῦ. Ὑπεκρύπτετο ἀναμφιβόλως πρότασίς τις· ἐπέκειτο ἐπίθεσις, ἣν ὤφειλε ν' ἀποκρούσῃ. Διὸ ἡ Ἀγγλὶς ἀνέμενεν.

Ἦσαν ἐνταυτῷ δύο τύποι διάφοροι γυναικεῖοι καὶ δύο διάφοροι φυλαὶ συναντηθεῖσαι ἐκεῖ καὶ ἕτοιμοι νὰ συγκρουσθῶσιν· ἡ Ἑρρικέττα ἀγχίνους, εἰλικρινής, πνευματώδης, ὁπωσοῦν φλύαρος ὡς ρυάκιον ρέον· ἡ Ἔλλεν εὐσταθής, ἀποφασιστική, ἐπίβουλος ὡς ὕδωρ ἀκίνητον.

— Λοιπόν, εἶπε βραδέως ἡ Ἀγγλίς, ἧς ἑκάστη λέξις ἐξήρχετο μὲ κομψόν τινα συριστικὸν ἦχον διὰ μέσου τῶν συνεσφιγμένων ὀδόντων της, γνωρίζετε ὁλόκληρον τὴν ἱστορίαν μου . . . ὁλόκληρον;

— Περίπου, εἶπεν ἡ Παρισινή.

— Γνωρίζετε λοιπὸν τότε, κυρία, ὅτι εἶμαι ἡ κόμησσα δὲ Μομβρὲν καὶ ὅτι εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ διώξω ἀπὸ ἐκεῖ πέραν εἰς Ἀβών, ὅπου μὲ εἴδετε, τὴν γυναῖκα, ἥτις ἐλάμβανε τὴν θέσιν μου παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς θυγατρός μου.

— Τὴν γυναῖκα; Ποιάν γυναῖκα; ἠρώτησεν ἡ Ἑρρικέττα ὡσεὶ μὴ ἐννοοῦσα. Ἐγὼ μόνη εὑρισκόμην πλησίον τῆς ἀτυχοῦς μικρᾶς.

— Καὶ ἡ δεσποινὶς Βερδιέ.

Ὁ ἀπότομος, ὁ περιφρονητικός, ὁ ἀπειλητικὸς τόνος δι' οὗ ἡ Ἔλλεν ἐπρόφερε τὸ ὄνομα αὐτό, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν Ἑρρικέτταν ἀνησυχίας περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς διαπραγματεύσεώς της. Ἤρχετο νὰ εὕρῃ καὶ ν' ἀφοπλίσῃ μίαν τυχοδιώκτιδα, ἀπλήστως μόνον ποθοῦσαν τὰ χρήματα· καὶ ἀπεναντίας εὕρισκεν μίαν γυναῖκα ζηλότυπον!

— Δὲν θὰ τὰ καταφέρωμεν εὔκολα! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ Ἑρρικέττα.

Ἀλλὰ πάλιν! αὐτὴ εἶχεν ἴδει ἄλλοτε τόσας περιστάσεις δυσκολωτέρας ἐξομαλυνομένας!

Δὲν ἐδίστασε καὶ ἐπελήφθη τολμηρῶς τοῦ ζητήματος, ἔστω καὶ ἂν ἐφαίνετο ἀπότομος, καὶ ἀπεκάλυψεν ἀμέσως τὰ ὅπλα της. Εἶχε τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζῃ τὸν κ. Ροβέρτον δὲ Μομβρέν· ὁ κ. δὲ Μομβρὲν συχνάκις ὡμίλησεν αὐτῇ περὶ τοῦ παρελθόντος ἐκείνου καὶ διὰ νὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸ θεωρῇ ὡς μίαν ἀνάμνησιν . . . ἓν ὄνειρον . . . ἓν ὡραῖον ὄνειρον βεβαίως, ἀλλ' ὄνειρον . . .

—Τέλος πάντων, εἰπέτε τὴν λέξιν, ἕνα ἐφιάλτην, εἶπε ψυχρῶς ἡ Ἀγγλὶς διακόπτουσα αὐτήν.

Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ τὴν προσέβλεψεν ἔκθαμβος. Οὐδ' εἷς μυὼν τοῦ γαλακτώδους τὴν λευκότητα προσώπου της ἐταράχθη.

— Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν εἶνε πολὺ εὐγενής, ὥστε δὲν δύναται τοιουτοτρόπως ν' ἀποκαλέσῃ παρελθόν, ὅπερ ὑπῆρξεν εἰς αὐτὸν προσφιλές.

— Λίαν προσφιλές, εἶπε ξηρῶς ἡ Ἔλλεν. Πολὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἠδύνατο νὰ τὸ ἐξαγοράσῃ.

Ἡ Ἑρρικέττα ἐσυλλογίσθη ἂν ἡ νεαρὰ γυνὴ εἶχε προσφέρει τὴν λέξιν τυχαίως ἢ σκοπίμως. Νὰ ἐξαγοράσῃ; Φανερὸν εἶνε ὅτι τὰ πάντα πληρώνονται εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀκριβῶς δὲ ὁ κ. Μομβρὲν εὑρίσκετο εἰς τὴν στιγμήν, καθ' ἣν πᾶς ἔντιμος ἀνὴρ πληρώνει τοὺς λογαριασμοὺς τῆς νεότητός του.

Καὶ ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἀνέμεινε τὴν ἐντύπωσιν τῆς λέξεως, ἣν ἐπιμελῶς ἐξέλεξεν. Οἱ γλαυκοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς Ἔλλεν Μόργαν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔπαυσαν νὰ βλέπωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἑρρικέττας, τοὺς γοργοὺς καὶ ἐξύπνους ὀφθαλμούς, οἵτινες ἤστραπτον ὑπὸ τοὺς βοστρύχους τῆς μελαίνης κόμης της.

— Ἐννοῶ· τί συμβαίνει εἶπεν ἡ Ἀγγλὶς μετά τινας στιγμάς. Τὸ φιλάνθρωπον ἔργον σας ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν νέων, οἵτινες διέπραξαν ἀφροσύνας. Ἔρχεσθε νὰ ζητήσητε εὐσπλαγχνίαν ὑπὲρ τοῦ κ. δὲ Μομβρέν.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ Ἑρρικέττα θαρραλέως, συμβαίνει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον.

— Τὸ ἐναντίον;

— Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν γινώσκει ὅτι εἶσθε . . . πῶς νὰ εἴπω; . . στενοχωρημένη. Μ' ἐπεφόρτισε νὰ σᾶς προσφέρω ὁμοῦ μὲ τὰς περὶ εἰρήνης προτάσεις του καὶ τὸ μέσον ὅπως ἐξέλθητε ἐκ τῆς στενοχωρίας.

Ἐλαφρόν, λίαν ἐλαφρὸν ἐρύθημα διέδραμεν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ δέρματος τῆς Ἔλλεν Μόργαν· ἡ ἀλαζονεία ἐξανίστατο κάπως ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι τὸ μυστικόν της ἦτο γνωστὸν εἰς μίαν γυναῖκα. Ἀλλ' ἀπέναντι τῶν γεγονότων οὐδὲν ἰσχύει· ἄλλως τε δὲν ἦτο αἰσχύνη ἂν εἶχε πιστωτάς. Ταχέως αὐτοὶ θὰ ἐπληρώνοντο ἂν ἡ Ἔλλεν Μόργαν δὲν ἤθελεν ἐνθυμηθῇ ὅτι ἦτο κόμησσα δὲ Μομβρέν!

— Λοιπόν, εἶπεν ἡ Ἔλλεν, ἀφοῦ ἔρχεσθε νὰ μοῦ προσφέρητε ὅ,τι δήποτε, γινώσκω περίπου τί ἔρχεσθε νὰ μοῦ ζητήσητε.

— Νομίζετε; εἶπεν ἡ Ἑρρικέττα.

— Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐπείγεται νὰ ἐλευθερωθῇ. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐπιθυμεῖ νὰ νυμφευθῇ τὴν δεσποινίδα Βερδιέ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μόνον εἰς αὐτὸ τὸ συνοικέσιον ἐμπόδιον εἶμαι ἐγώ, πρόκειται ν' ἀφοπλισθῶ, ἢ νὰ καταργηθῶ.

— Μάλιστα, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρβλαί· ἀλλὰ νὰ καταργηθῆτε εἶνε λέξις χυδαία, ἀπαίσιος σχεδόν· πρόκειται ἁπλῶς νὰ πλουτήσετε.

Ἡ Ἔλλεν Μόργαν ἔδακνε τοὺς ὄνυχας διὰ τῶν ὡραίων λευκοτάτων ὀδόντων της.

— Δι' ἐμέ, εἶπε βραδέως, ἠρέμα, ὁ μόνος πλοῦτος, ὅστις μοῦ ἀρέσκει εἶνε τὸ ὄνομα . . . .

Μαρκησία! συλλογίσθητε! Εἶνε κατὰ πάντα τιμητικόν . . . τιμητικώτατον νὰ εἶνέ τις Μαρκησία! Κυττάξατε, ἔχω ἐκεῖ ἐπάνω ἓν βιβλιάριον περιεργότατον, τὸ ὁποῖον ἐνίοτε ἀναγινώσκω, ἓν βιβλίον περὶ οἰκοσήμων, διδακτικώτατον, ναί, ναί . . . Ἀνεγίνωσκα προχθὲς ὅτι κατὰ ἓν θέσπισμα Ἑρρίκου τοῦ Γ' ἡ κομητεία πρέπει ν' ἀποτελῆται ἐκ τριῶν βαρωνιῶν καὶ δύο δεσποτείας τοὐλάχιστον, ἐνῷ ἀπαιτεῖται νὰ εἶνέ τις δύο φορὰς βαρῶνος καὶ ἓξ φορὰς πυργοδεσπότης διὰ νὰ γείνῃ μαρκήσιος . . . Λοιπὸν νὰ εἶμαι ὁπωσδήποτε δύο φορὰς βαρωνὶς καὶ ἓξ φορὰς δέσποινα . . . αὐτὸ ἀξίζει πολύ.

— Πόσον ἀξίζει; ἀπήντησεν ἀνυποκρίτως ἡ Ἑρρικέττα, στηρίζουσα τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ νὰ παρατηρήσῃ κάλλιον τὴν Ἔλλεν εἰς τὸ βάθος τῶν ὀφθαλμῶν.

Ἡ Ἔλλεν ἐμειδία ἀπαθής.

— Ἢ ὁ γάμος μου εἶνε ἔγκυρος . . . νόμιμος, ἢ δὲν εἶνε. Ἐὰν δὲν εἶνε, δὲν ἀξίζει τίποτε· ἐὰν εἶνε, εἶμαι μαρκησία δὲ Μομβρὲν καὶ δὲν πωλῶ τὸν τίτλον μου!

— Λοιπόν! εἶπε ψυχρῶς καὶ ἡ κυρία Ἑρβλαί· τὸ συμφέρον σας εἶνε, νὰ πωλήσητε ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβώτερα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἀνήκει, διότι ὁ γάμος σας εἶνε ἄκυρος.

— Ἀλήθεια; νομίζετε;

— Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 170 τοῦ ἀστικοῦ κώδικος, εἶπεν, ἡ Ἑρρικέττα, ἥτις εἶχε ζητήσει τὸ κείμενον παρὰ τοῦ Τραπελάρ, συνοικέσιον συνομολογηθὲν εἰς χώραν ξένην μεταξὺ Γάλλου καὶ ἀλλοδαπῆς ἰσχύει ἐὰν ἐτελέσθη κατὰ τὰς εἰθισμένας ἐν τῇ χώρᾳ διατυπώσεις, ἀρκεῖ μόνον, προσέξατε εἰς τοῦτο τὸ *ἀρκεῖ μόνον*, νὰ προηγήθησαν αἱ ὁριζόμεναι παρὰ τοῦ ἄρθρου 63 δημοτιεύσεις, τουτέστι αἱ δημοσιεύσεις ἐν τῇ δημαρχίᾳ τοῦ δήμου, εἰς ὃν ἀνήκει ὁ Γάλλος. Ἐξ οὗ ἕπεται — σᾶς ζητῶ συγγνώμην διὰ τὴν δικανικήν μου ταύτην φρασεολογίαν — ὅτι συνοικέσιον συνομολογηθὲν μεταξὺ ἑνὸς Γάλλου . . . τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν ἂς ὑποθέσωμεν καὶ μιᾶς Ἀγγλίδος . . . ὑμῶν παραδείγματος χάριν . . . ἐνώπιον ἱερέως ἢ ἄλλου οἱουδήποτε ἄγγλου ὑπαλλήλου δύναται νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον, ἂν ὁ Γάλλος δὲν ἐνήργησε τὰς ἐν Γαλλίᾳ νομίμους δημοσιεύσεις πρὸ τῆς τελέσεως τοῦ γάμου. Λοιπόν, ἐπειδὴ ἡ μαρκησία δὲ Μομβρὲν ἔζη, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτὴν τὸ συνοικέσιον ἐτηρήθη ἀπόκρυφον καὶ ἑπομένως εἶνε ἄκυρον! . . Δὲν δύνασθε νὰ πωλήσητε τίτλον, ὅστις δὲν σᾶς ἀνήκει.

Ἡ Ἔλλεν Μόργαν μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους ἀνέμενε νὰ τελειώσῃ ἡ Ἑρρικέττα.

— Ἔπρεπε τότε, εἶπε νὰ λάβω τὰς προφυλάξεις μου, νὰ μάθω ὅτι οἱ νόμοι σας ἐκμηδενίζουσι τοὺς ἰδικούς μας καὶ ν' ἀπαιτήσω νὰ νυμφευθῶ ἐνώπιον τοῦ ἐκεῖ προξένου σας.

— Δὲν θὰ σᾶς ὠφέλει πολὺ τὸ τοιοῦτο, εἶπεν εἰρωνικῶς ἡ κυρία Ἑρβλαί. Τὸ συνοικέσιον καὶ τότε ἀκόμη θὰ ἦτο ἄκυρον. Σᾶς φαίνεται παράδοξον, ἀλλὰ οὕτω; ἔχει· ὁ λόγος δὲ εἶνε ὅτι ὁ πρόξενος ἔχει δικαιοδοσίαν μόνον ὡς πρὸς τοὺς ὑπηκόους του καὶ δύναται νὰ νυμφεύσῃ ἐν Λονδίνῳ ἕνα Γάλλον μετὰ μιᾶς Γαλλίδος, ἀλλ' ὄχι ἕνα Γάλλον μετὰ μιᾶς Ἀγγλίδος, ἐφ' ἧς ἡ δικαιοδοσία του δὲν ἰσχύει. Ἰδού!

— Βλέπω, εἶπε τότε ἡ Ἔλλεν, ἀφοῦ προσέβλεψε λίαν ἔκπληκτος τὴν κυρίαν Ἑρβλαί, ὅτι ὁ κ. δὲ Μομβρὲν σᾶς ἔπεμψεν ἐδῶ ὡς δικηγόρον του.

— Ναί, ἀπήντησεν ἀνυποκρίτως ἡ Ἑρρικέττα. Ἂς ὁμιλήσωμεν φανερά· αὐτὴ εἶνε ἡ συνήθειά μου εἰς πάσας τὰς περιστάσεις. Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν ἐπιθυμεῖ νὰ εἶνε ἐλεύθερος· σεῖς ἐπιθυμεῖτε νὰ εἶσθε μαρκησία. Εἰς τὸν μέσον ὅρον πρέπει νὰ καταφύγωμεν· ἀρκέσθητε νὰ γίνητε μόνον πλουσία καὶ ἡ ἀποστολή μου λήγει.

— Δηλαδή;

— Δηλαδὴ ἀντὶ τῆς γαμηλίου ἐκείνης πράξεως τοῦ συνοικεσίου, τοῦ τελεσθέντος ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ θεωρουμένου ὡς ἀκύρου ἐν Γαλλίᾳ, ὁ κόμης Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν σᾶς προσφέρει ὅλην τὴν περιουσίαν του, τὴν περιουσίαν τῆς μητρός του, ἥτις θὰ ἔδιδε καὶ τὸ τελευταῖον αὐτῆς λεπτὸν διὰ νὰ σᾶς ἀφαιρέσῃ τὸν υἱόν της. . . .

— Ἐστὲ εἰλικρινὴς ἕως τέλους, εἶπεν ἡ Ἔλλεν, εἰπέτε διὰ νὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ τὸ ὄνομά του. Καὶ ἡ περιουσία αὕτη; . . .

— Συνίσταται εἰς τετρακοσίας χιλιάδας φράγκων! . . . Δι' ἕνα κομμάτι χαρτὶ φέρον μίαν ὑπογραφὴν καὶ μίαν ἐπιθεώρησιν, εἶνε ἀρκετὸν ποσόν. Τὸ ἔχετε ἐδῶ αὐτὸ τὸ ἔγγραφον;

— Ὄχι, εἶπεν ἡ Ἔλλεν ξηρῶς, εὑρίσκεται εἰς Παρισίους.

Ἔστη σκεπτική, μὲ τοὺς πρασίνους ὀφθαλμούς της πλήρεις ἀνησυχίας, περιεργείας, δισταγμοῦ, ὀργῆς.

— Καὶ ἡ κόρη μου; ἠρώτησεν αἴφνης ἀποτόμως.

— Ἡ κόρη σας;

— Ναί, ἡ Κυπριανή!

— Ἄ! ὁ κ. δὲ Μομβρὲν τὴν λατρεύει. Τὴν κρατεῖ . . .

Καὶ ἡ Ἑρρικέττα μειδιῶσα προσέθηκε:

— Πρέπει νὰ εἶσθε δικαία! Μέχρι τοῦδε ὀλίγον . . . πολὺ ὀλίγον ἐμεριμνήσατε περὶ αὐτῆς... Ἀπεκτήσατε τὴν ἕξιν τοῦ ἀποχωρισμοῦ . . . . Λοιπόν . . .

— Λοιπόν, εἶπεν ἡ Ἔλλεν μεθ' ὑποκώφου ὀργῆς, ἡ νεᾶνις ἐκείνη θὰ μοῦ ἀφαιρέσῃ τὸν σύζυγόν μου καὶ τὸ τέκνον μου;

— Ἡ νεᾶνις ἐκείνη, ἀπήντησεν ἀταράχως ἡ Ἑρρικέττα.

Προσέβλεψε τὴν Ἀγγλίδα κατὰ πρόσωπον, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ προσέθηκε :

— Διακόσιαι χιλιάδες φράγκα διὰ τὸν σύζυγον καὶ διακόσιαι χιλιάδες φράγκα διὰ τὴν μικράν. Σᾶς ἀπομένει δὲ καὶ ἡ ἐλευθερία.

Ἡ Ἕλλεν ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Καὶ ἂν ἀρνηθῶ;

— Ἂν ἀρνῆσθε, τίποτε! ... Τίποτε!

— Εἶπα ὅτι θὰ κινήσω δίκην .... Ἂν τὸ πράξω;

— Ἡ δίκη στοιχίζει πολύ. Ἄλλως τε εἶνε ἐκ τῶν προτέρων χαμένη, ἂν ὁ κ. μαρκήσιος ἀπαιτήσῃ τὴν ἀκύρωσιν συνοικεσίου συναφθέντος ἄνευ τῆς συγκαταθέσεώς του, ἄνευ τῶν νομίμων διατυπώσεων... Καὶ ὁ μαρκήσιος θὰ τὸ πράξῃ.

— Μὴ προσέχων εἰς τὸ σκάνδαλον;

— Μεταξὺ τοῦ σκανδάλου τοῦ προερχομένου ἐξ ὑμῶν καὶ τοῦ σκανδάλου τοῦ προερχομένου ἐξ αὐτοῦ, θὰ ἐκλέξῃ τὸ μικρότερον καὶ θὰ καταδικασθῆτε.

— Ὡραία δικαιοσύνη ἡ δικαιοσύνη τῆς πατρίδος σας! εἶπεν ἡ Ἕλλεν. Καὶ ἐπίστευσα εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς ἑνὸς γάλλου εὐπατρίδου!

— Καὶ αὐτὸς ἐπίσης ἐπίστευσεν εἰς τὴν παρθενικήν σας τιμήν! εἶπεν ἡ κυρία Ἑρβλαὶ βραδέως.

Τὰ βλέμματά των διεσταυρώθησαν· προδήλως ὁ Ροβέρτος εἶχε τὰ πάντα ἐκμυστηρευθῆ πρὸς τὴν γυναῖκα ἐκείνην.

Ἡ Ἕλλεν ἠγέρθη καὶ χαιρετίζουσα τὴν κυρίαν Ἑρβλαί.

— Πολὺ καλά, εἶπεν. Θὰ σκεφθῶ.

— Διατί νὰ σκεφθῆτε; εἶπεν ἡ Ἑρρικέττα μειδιῶσα.

Τότε ὅμως διὰ τῶν γλαυκῶν ὀφθαλμῶν τῆς Ἀγγλίδος διῆλθεν ἀστραπὴ ταχεῖα, νευρικὴ συστολὴ συνέσπασε τὸ συνήθως ἤρεμον ὡς ἑλληνικοῦ μαρμαρίνου ἀγάλματος πρόσωπόν της καὶ ἀπωθοῦσα βιαίως τὴν ἕδραν, ἐφ' ἧς ἐκάθητο πρὸ μικροῦ :

— Διατί; ἀπήντησεν· διότι δὲν τείνει τις εὐχαρίστως τὸν λαιμὸν εἰς τὸ σχοινίον, τὸ ὁποῖον τὸν ἀπαγχονίζει! ... Νὰ ὑποχωρήσω! Πρέπει νὰ ὑποχωρήσω ἐγώ; .. Ν' ἀφήσω τὴν θέσιν μου εἰς ἄλλην, τὸ ὄνομά μου εἰς ἄλλην; Καὶ διατί; Διότι ὁ κύριος δὲ Μομβρὲν δὲν τηρεῖ τὸν λόγον του καὶ διότι ὅπως διαμφισβητήσω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοὶ ἀνήκει, τὸν τίτλον του, μοῦ χρειάζονται χρήματα, χρήματα, χρήματα.

Καὶ ἔτυπτε διὰ τῶν πυγμῶν της τὸ μάρμαρον τῆς ἑστίας, ὅλη της δὲ ἡ ὀργὴ ἐξεδηλοῦτο εἰς τὴν λέξιν ἐκείνην, ἣν ἐπανελάμβανε μὲ τόνον ὕβρεως καὶ φθόνου :

— Χρήματα, χρήματα, χρήματα!

— Χρήματα; εἶπεν ἡ κυρία Ἑρβλαί· θὰ ἔχετε, ἂν θελήσητε.

— Ναί, ἀλλὰ μόνον τὰ χρήματα! ἀνέκραξεν ἡ Ἕλλεν μετὰ τῆς ἀπελπισίας τοῦ ἀφυπνιζομένου ἐξ ὡραίου τινὸς ὀνείρου.

— Ἀλλά, εἶπεν ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα, δὲν πρέπει νὰ εἶσθε πολὺ ἀπαιτητική· δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ ἔχῃ ὅλα.

Ἀφῆκε τὴν Ἕλλεν Μόργαν ὀρθίαν, στηριζομένην ἐπὶ τῆς ἑστίας, ἐν στυγνῇ σιωπῇ.

Ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τελευταίαν συμβουλήν, νὰ δεχθῇ καὶ ν' ἀναχωρήσῃ. Νὰ ἐξαφανισθῇ.

Μὲ τετρακοσίας χιλιάδας φράγκων θὰ ἔζη ὅπως ἤθελεν, ὅπου ἤθελεν εἰς τὸν εὐρὺν κόσμον. Διὰ τὴν θυγατέρα της οὐδαμῶς ἔπρεπε ν' ἀνησυχῇ. Θὰ ἐπηγρύπνουν ἐπ' αὐτῆς. Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ θ' ἀνέμενε τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἕλλεν εἰς Δαμμαρὶ μέχρι τῆς ἐπαύριον.

Ἡ Ἑρρικέττα ἐξῆλθε τῆς οἰκίας ἔνθα κατῴκει ἡ Ἀγγλὶς μὲ πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἕλλεν ἔμελλε νὰ ὑποχωρήσῃ. Διεῖδεν εἰς τὴν ἔκφρονα χειρονομίαν τῆς γυναικὸς ἐκείνης τῆς καταρωμένης τὰ χρήματα, ὑποκρυπτόμενον ὁλόκληρον δρᾶμα. Ἡ πενία, ἥτις περιέσφιγγεν αἴφνης τὴν Ἀγγλίδα, τὴν ἔπνιγεν — αὐτὴ ἦτο ἡ λέξις, ἣν μετεχειρίσθη ἡ Ἕλλεν Μόργαν.

— Θὰ ὑποχωρήσῃ! ἐσκέπτετο ἡ Ἑρρικέττα.

Ἡ ἀπάντησις ἐν τούτοις τὴν ἐπαύριον δὲν ἔφθασεν. Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἤρχιζε ν' ἀνησυχῇ. Δύο ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἓν τηλεγράφημα ἐκ Παρισίων ἔλεγε πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρβλαί :

« Θὰ φέρω τὸ ἔγγραφον τὴν Κυριακὴν καὶ θὰ σᾶς ἀναμένω εἰς Μελὲν τὰς δύο μετὰ μεσημβρίαν. Δέχομαι!

« Ε. Μ. »

Ε. Μ! Ἠδύνατο τοῦτο νὰ δηλοῖ Ἕλλεν Μομβρέν. Ἀλλ' ὄχι! ἡ Ἀγγλὶς εἶχεν ὑπογράψει μὲ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ οἰκογενειακοῦ της ὀνόματος. Ἄλλως τε ἡ συνθηκολογία εὑρίσκετο εἰς τὸ « δέχομαι » ἐκεῖνο, ὅπερ ἐπεσφράγιζε τὰ πάντα.

Ἡ κυρία Ἑρβλαὶ ἐξέφερε σχεδὸν κραυγὴν θριάμβου ὅτε ἔλαβε τὸ τηλεγράφημα.

Τὴν Κυριακήν; ἀλλ' αὐτὴ ἦτο ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τῆς ψηφοφορίας ἐν Μελέν, καθ' ἣν ἔμελλε τέλος πάντων νὰ ἐκλεχθῇ ὁ διάδοχος τοῦ Σαρβέ! Ἡ Κυριακὴ ἦτο ἡ μεγάλη, ἡ πυρετώδης ἡμέρα διὰ τὴν Μεγάλην Ἐκλεκτόρισσαν. Ἠγάλλετο διότι εἶχε κρατήσει τὸν Βερδιὲ καὶ τὴν ἀνεψιάν της μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, προσεκάλεσε δὲ τὸν Ροβέρτον δὲ Μομβρὲν νὰ εὑρεθῇ ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὴν ἔπαυλιν κατὰ τὴν ἕκτην ὥραν. Τὴν πρωΐαν ἠγέρθη ζωηρά, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπαστράπτοντας, μὲ τοὺς μυκτῆρας τῆς μικρᾶς ὡς παιδίου ῥινός της ὀσφραινομένους ἐκ τῶν προτέρων τὴν πυρίτιδα τῆς μάχης! Ἐνηργεῖτο ἡ ψηφοφορία!

Ἐψήφιζον ἐν Μελέν! .. Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς ἦτο ὠχρὸς καὶ χαῦνος. Ἡ ὑπάτη στιγμὴ προσ-

ἤγγιζεν, *τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι*! Ἐβεβαίουν αὐτὸν ὅτι ὁ Γκαρούς εἶχε «μεγάλας πιθανότητας ἐπιτυχίας» ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸ ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ σιδηροδρόμου συμβάν, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἐνήργησέ τι ὁ φοβερὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, δὲν τὸν εἶχε βλάψει ποσῶς, ὡς ἔλεγον. Οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Γκαρούς, καθὼς καὶ ὁ Γκαροὺς αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐθεώρουν τὸν ταγματάρχην ὡς βάναυσον στρατιώτην, ὑπηρέτην τοῦ λαοῦ: τὴν ἰσχὺν ἀποδιώκουσα τὴν Δικαιοσύνην. Ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς μετὰ νύκτα ἀγρυπνίας περιεφέρετο εἰς τὸν κῆπον ὡς φάσμα τοῦ μεγάλου κοινοβουλευτικοῦ ἀνδρὸς τῆς Ἀγγλίας· ὡμοίαζε πρὸς τὸν Πὶττ προσβληθέντα ἐκ χολέρας.

Ὁ Σαρβὲ γαλήνιος, σοβαρός, οὐδεμίαν αἰσθανόμενος συγκίνησιν ἔλεγε:

— Νέε, ὁ ὑποψήφιος πρέπει νὰ δεικνύῃ τὸ θάρρος του πρὸ τοῦ στομίου τῆς κάλπης, ὅπως ὁ στρατιωτικὸς πρὸ τοῦ στομίου τοῦ τηλεβόλου!

Ἀλλ' ὁ Δυκᾶς δὲν ἤκουεν· δὲν ἀπήντα πρᾶγμα ἀπίστευτον! δὲν εἶχε πλέον σίελον! Διὰ νὰ ἐνθαρρυνθῇ ὁπωσοῦν μετέβη νὰ ἴδῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ψηφοφορίας. Ἡ θέα τοῦ ὀνόματός του φερομένου ἐπὶ τοῦ πίλου τῶν διανεμόντων τὰ ἐκλογικὰ δελτία ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας του. Ἠρίθμει παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἐκλογέων τὰ χαμαὶ κείμενα καὶ καταπατηθέντα δελτία, τὰ φέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Γκαροὺς καὶ τὸ ἰδικόν του. Τὰ τοῦ Γκαροὺς ἦσαν πολυπληθέστερα.

Καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐπίσης πρὶν μεταβῇ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν μετὰ τῆς Ἕλλεν Μόργαν συνέντευξιν, περιῆλθεν εἰς τὰ μέρη ἔνθα ἐγίνετο ἡ ψηφοφορία, εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον, εἰς τὸ δημαρχεῖον. Ἐπλησίαζε τοὺς πάντας, ἐψιθύριζεν εἰς τὸ οὖς τῶν ἐκλογέων ὑστάτην τινὰ ὑπόσχεσιν. Τὴν ἑσπέραν, τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἑσπέραν ἔμελλε νὰ θριαμβεύσῃ διὰ τοῦ Δυκᾶ ἢ νὰ ἡττηθῇ παρὰ τοῦ Γκαρούς.

— Τὸ κάτω κάτω, εἶχεν εἴπει αὐτῇ πρὸ ὀλίγου ὁ γερουσιαστὴς Σαρβέ, συλλογίσθητε καλά, τί σᾶς μέλει;

Πλὴν αὐτὴ εὗρε τοὺς λόγους του ἀξίους οἴκτου. Ἦτο φοβερά, φοβερά, ἀξιοθρήνητος ἡ ταχύτης, μεθ' ἧς ἐγήρασεν ὁ Σαρβέ!

Τῆς ἐπισκοπήσεως περατωθείσης, ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔφθασε τὴν προσδιωρισμένην ὥραν, μὲ στρατιωτικὴν ἀκρίβειαν εἰς τὴν μικρὰν οἰκίαν, ἔνθ' ἀνέμενε ἡ Ἕλλεν Μόργαν ἐλθοῦσα ἐκ Παρισίων. Ἡ Ἀγγλὶς χωρὶς νὰ προβῇ εἰς ἐξηγήσεις, χωρὶς νὰ εἴπῃ τι, χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ, ἐξήγαγεν ἐκ μικροῦ δερματίνου σάκκου ἔγγραφον διπλωμένον ἐντὸς φακέλλου καὶ εἶπεν:

— Ἰδού!

Ἔδειξεν εἰς τὴν κυρίαν Ἐρβλαὶ τὸ ὄνομα τοῦ Φόρεστ Χὶλλ μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ βοηθοῦ Χάρτλεϋ καὶ τοῦ ἱερέως Βῶρτον παρὰ τὴν τοῦ Ῥοβέρτου καὶ τὴν ἰδικήν της.

— Ὑπογραφὴ ἀντὶ ὑπογραφῆς! εἶπεν ἡ κυρία Ἐρβλαί. Ἰδοὺ τί συνέταξε τῇ αἰτήσει μου ὁ κ. Τραπελάρ. Ὁ συμβολαιογράφος τοῦ κ. δὲ Μομβρὲν θὰ σᾶς ἐγχειρίσῃ ὅ,τι σᾶς ἀνήκει. Οὔτε κἂν δὲν θὰ ἴδητε τὸν κόμητα.

— Τόσον τὸ καλλίτερον! εἶπεν ἡ Ἀγγλίς.

Παρετήρει τὸν ἔνσημον ἐκεῖνον χάρτην, τὴν συμβολαιογραφικὴν ἐκείνην πρᾶξιν, ἥτις τὴν καθίστα ἐλευθέραν, ψυχρῶς δὲ καὶ αὐθαδέστατα ἠρώτησεν ἂν ἡ γαλλικὴ δικαιοσύνη καὶ τώρα θὰ διαμφισβήτει τὴν περιουσίαν της.

— Ὄχι, ἀπήντησεν ἡ Ἐρρικέττα, ἐπληρώθητε!

Ἡ Ἕλλεν ἔλαβε μεταξὺ τῶν ὡραίων λευκῶν δακτύλων της τὸ ἐν Φόρεστ Χὶλλ συνταχθὲν ἔγγραφον καὶ διασχίσασα αὐτό, ἄφησε νὰ καταπέσωσιν ἓν πρὸς ἓν τὰ λεπτότατα τεμάχια, ἔπειτα εἶπεν:

— Ἰδοὺ τί ἀπομένει ἐκ τοῦ ἔρωτος! Δὲν εἶνε μεγάλον πρᾶγμα!

Καὶ ἡ Παρισινὴ προσέθηκε:

— Δὲν ὁμιλῶ δὲ περὶ τῆς Κυπριανῆς!..

Εἶτα κύψασα συνήθροισεν ἓν πρὸς ἓν τὰ τεμάχια τοῦ σχισθέντος ἐγγράφου καὶ εἶπεν

— Ὁ κ. δὲ Μομβρὲν θὰ εἶνε ἴσως περίεργος νὰ ἴδῃ αὐτὰ τὰ λείψανα.

Κατόπιν ἀποχαιρετίσασα αὐτήν:

— Καλὴν ἐπιτυχίαν! εἶπεν ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας.

Ἡ Ἀγγλὶς ὕψωσε τοὺς ὤμους καὶ οὔτε κἂν ἀπήντησεν.

Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς κυρίας Ἐρβλαὶ ὁ Σαρβὲ σιωπηλὸς καὶ σοβαρὸς ἀνέμενεν εἰδήσεις περὶ τῆς ἐκλογῆς· ἡ ἑσπέρα ἐπήρχετο ἐπιρρίπτουσα γλυκεῖαν γαλήνην ἐπὶ τοῦ κήπου.

Ὁ ἥλιος ὄπισθεν τῶν πολυχρόων ὑέλων ἐφαίνετο ὡς κηλὶς φωτός, τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα ἦτο ζοφερώτερον, τὸ δὲ κίτρινον καὶ τὸ ἀνοικτὸν κυανοῦν ἔρριπτον μόνα τινὰς ἀκτῖνας θνησκούσης λάμψεως.

Πλησίον τοῦ γερουσιαστοῦ ἡ Ἐρρικέττα, ἐν ταραχῇ νευρικῇ, ἀνήσυχος, συλλογιζομένη ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἤδη ἡ ἐκλογὴ εἶχε λήξει καὶ ὅτι ἡ τύχη τοῦ Δυκᾶ εἶχεν ὁρισθῆ, ἐπηγαινοήρχετο, οὐδὲ κἂν προσέχουσα εἰς ὅμιλον φιλομειδῆ, συνηθροισμένον πέραν, εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς δενδροστοιχίας, ὑπὸ τὰς καστανέας· ἵστατο ἐκεῖ εἷς πρεσβύτης ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο μία νεᾶνις, ἐνῷ ἔμπροσθέν των δεικνύων πρὸς αὐτοὺς ξανθὸν κοράσιον, — εἰσέτι πάσχον, ὠχρόν, ἀλλ' ἔχον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν ἡδύτητα τῆς ἀναρρώσεως, τὴν ἔκφρασιν τῆς ἀναζωογονήσεως —νέος ἀνὴρ ἔλεγε:

— Δὲν εἶνε ἀληθές; Θ' ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν μικράν μου Κυπριανήν; Δὲν ἔχει ἄλλον ἐκτὸς

ἐμοῦ καὶ ἂν ἀπέλθω ἐκ τῆς Γαλλίας, δὲν θὰ ἔχῃ ἄλλον παρὰ ὑμᾶς!...

— Καὶ ὁ πατήρ σας, κύριε κόμη; ἀπήντα ὁ ταγματάρχης, ὅστις ᾐσθάνετο εἰς τὸν βραχίονά του φρικιῶν τὸ σῶμα τῆς Γιλβέρτης.

Ὁ Ροβέρτος δὲ Μομβρὲν ὠχρότατος, ὡσεὶ παρορμῶν τὸ θάρρος του, προσέθετε τότε μετὰ φωνῆς ὁπωσοῦν τρεμούσης:

— Ἂν ἠθέλετε ὅμως, ταγματάρχα, θὰ ὑπῆρχε τρόπος ὥστε ἡ Κυπριανὴ νὰ ἔχῃ ἐνταυτῷ πατέρα καί....

Προσέβλεψε τὴν Γιλβέρτην καταστᾶσαν ὠχροτάτην.

— Καὶ μητέρα! προσέθηκεν.

Ὁ Βερδιὲ ἐννόησεν· ἡ ἰσχνή του χεὶρ ἀνεζήτησε τὴν μικρὰν χεῖρα τῆς Γιλβέρτης καὶ ἔσφιγγεν αὐτὴν νευρικῶς.

— Ἄ, κύριε κόμη, ἀπήντα ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ, ἡμεῖς εἴμεθα πτωχοὶ ἄνθρωποι· πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσετε ἐκεῖ ὅπου εἴμεθα!

— Ταγματάρχα μου, εἶπε τότε ὁ κόμης δὲ Μομβρὲν διὰ φωνῆς εὐσταθοῦς, ἐπλήρωσα δι' ὅλης τῆς περιουσίας μου τὸ δικαίωμα ὅπως μείνω ἐλεύθερος καὶ ἡ ζωή μου τοῦ λοιποῦ ἀνήκει εἰς ἐμέ. Εὐαρεστεῖσθε νὰ χορηγήσητε εἰς ἕνα παλαιὸν στρατιώτην σας, γενόμενον πτωχότερον ὑμῶν, τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ ν' ἀποτελέσῃ μέρος τῆς ὑμετέρας οἰκογενείας; Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω ὡς σύζυγόν μου καὶ ὡς μητέρα τῆς Κυπριανῆς τὴν δεσποινίδα Γιλβέρτην Βερδιὲ ἀνεψιάν της.

Ὁ ταγματάρχης ἔτρεμε σύσσωμος. Οἱ χαλαροὶ ὀφθαλμοί του ὑγρανθέντες ἀνεζήτουν τὸ βλέμμα τῆς Γιλβέρτης. Ἡ Γιλβέρτη ψυχρὰ ὡς μάρμαρον δὲν ἀπήντα, πᾶσα ὅμως ἡ ψυχὴ τῆς συνεκεντροῦτο εἰς τοὺς ὡραίους μελαγχολικοὺς ὀφθαλμούς της.

Ἡ νεᾶνις ἀπέμενεν ἄφωνος, ὁ δὲ στρατιωτικὸς δεικνύων αὐτὴν πρὸς τὸν Ροβέρτον ἐφαίνετο λέγων:

— Βλέπεις; σὲ ἀγαπᾷ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐγὼ θὰ ἠρνούμην, ἀρνεῖται καὶ αὐτή.

Τότε μιὰ φωνὴ παιδίου, ἡ μικρὰ φωνὴ τῆς Κυπριανῆς ἠγέρθη ἐν τῇ σιγῇ τοῦ γαληνίου ἐκείνου λυκόφωτος, τοῦ περιβάλλοντος τὸν κῆπον, ἀφίνουσα δὲ τὸν πατέρα της, μὲ βήματα μικρὰ κροτοῦντα ἐπὶ τῶν χαλικίων τοῦ ἐδάφους ἡ ξανθὴ παιδίσκη ἔδραμε πρὸς τὴν Γιλβέρτην καὶ σύρουσα αὐτὴν ἐκ τῆς ἐσθῆτος πρὸς τὸν Ροβέρτον:

— Ὁ μπαμπᾶς ἔχει δίκαιον, εἶπεν... Κάμε ὅ,τι σοῦ λέγει ὁ μπαμπᾶς... νὰ εἶσαι μαμμά μου!.. Θὰ σὲ ἀγαπῶ πολύ, πολύ!..

Καὶ χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν ἡ Γιλβέρτη, ἀφίνουσα ἐλεύθερα τὰ δάκρυά της, ἄφησε τὴν χεῖρά της νὰ καταπέσῃ ἐντὸς τῆς τρεμούσης χειρὸς τοῦ Ροβέρτου.

Αἴφνης κραυγαὶ πολλαὶ ἀντήχησαν εἰς τὸν κῆπον.

Μία ἅμαξα ἔφθασε καὶ ὁ Δυκᾶς κατῆλθεν ἐξ αὐτῆς ἀκτινοβολῶν, ἐκ τῆς μακροτέρας δὲ ἀποστάσεως, ἐξ ἧς ἠδύνατο ν' ἀκουσθῇ:

— Εἰς τὸ Μελὲν 7,000 ψηφοφόροι!.. ὑπὲρ ἐμοῦ ἐψήφισαν 5,800 καὶ ὑπὲρ τοῦ Γκαροὺς 1,200!.. Ἐξαίσιον!

Ὁ Δυκᾶς ἀπέμασσε τὸ μέτωπον! Οἷα συγκίνησις!.. οἷα μάχη!.. οἷα ζάλη!.. ἦτο τὸ Αὐστερλὶτζ!.. ναί, τὸ Αὐστερλὶτζ!

— Χωρὶς τὸν θάνατον τοῦ Πίττ, εἶπεν ἡ Ἐρρικέττα, ἀπεναντίας μὲ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ Πίττ.

Καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας νῦν αἱ εἰδήσεις ἔφθαναν εἰς τὴν ἔπαυλιν. Ὁ Φουρνερὲλ ἐκόμισε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ψηφοφορίας τοῦ Σαλλύ. Ὁ Γκαροὺς εἶχεν ἡττηθῇ κατὰ κράτος· πάντες σχεδὸν ἐψήφισαν ὑπὲρ τοῦ Δυκᾶ, ἐξαιρέσει ὀλίγων ἐργατῶν ἀπομεινάντων πιστῶν εἰς τὸν Βερδιὲ καὶ μετὰ τὴν παραίτησίν του.

—Πεισματάριδες ἄνθρωποι, ταγματάρχα μου! ἔλεγεν ὁ πρώην λοχίας. Εἶνε τὸ τελευταῖον τετράγωνον τῆς φρουρᾶς!

Ὁ Γκενὼ ἀσθμαίνων, κατακόκκινος ἤρχετο ἐκ Βαρβιζῶν. Πανταχοῦ νίκη! Ὁ Δυκᾶς ἐμεγαλύνετο. Τώρα ἦτο ραδινός, ζωηρός, ὑπερήφανος. Ὁ συμβολαιογράφος Καπποὰ ἐψιθύριζεν αὐτῷ σιγά:

— Ὅταν γίνετε ὑπουργός, νὰ κάμετε νὰ ψηφισθῇ ἡ κατὰ νομοὺς ψηφοφορία!

Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ εἶχε πρὸ πολλοῦ παραγγείλει τὴν κατασκευὴν πυροτεχνήματος διὰ νὰ καῇ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ἠκούοντο ἤδη μακρόθεν οἱ ἦχοι τοῦ μουσικοῦ θιάσου τοῦ Δαμμαρὶ ἐρχομένου νὰ ἐκτελέσῃ κῶμον πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐπιτυχίας.

— Δώδεκα χιλιάδας πεντακοσίας ψήφους! ἐκραύγαζεν ὁ Γκενώ. Καὶ ὁ Γκαροὺς τέσσαρας χιλιάδας μόνον καὶ τρεῖς! Τί ἐπιτυχία!

— Ἐγὼ ἔλαβα 12,742 ψήφους! ἀπήντα τότε ὁ Σαρβέ.

Ὁ δὲ Δυκᾶς ἔλεγε πρὸς αὐτόν.

— Περιμείνατε, φίλτατε γερουσιαστά, μοῦ λείπουν ἀκόμη δύο δῆμοι!

— Λοιπόν, εἶπε τέλος ἡ κυρία Ἐρβλαὶ βλέπουσα τὸν Αἰμίλιον μετ' ἀκτινοβόλου ὑπερηφανείας, ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Σαρβὲ ἐξησφαλίσθη!...

Ἐστράφη πρὸς τὸν Ροβέρτον, ὅστις εὑρίσκετο ἐκεῖ, ἐντὸς τῆς αἰθούσης μετὰ τῆς Γιλβέρτης καὶ τοῦ ταγματάρχου, εἶτα αἴφνης, ὡς νὰ ἐνεθυμεῖτό τι, ἔσυρεν ἐκ τοῦ θυλακίου της φάκελλον περιέχοντα τεμάχια σχισθέντος χάρτου καὶ τείνουσα αὐτὰ πρὸς τὸν κ. δὲ Μομβρέν:

— Ἀλήθεια, εἶπεν, ἐλησμόνουν! Αὐτὰ εἶνε ἰδικά σας!

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Σαρβὲ περίεργος ἠρώτα τί ἦσαν:

— Μείνετε ἥσυχος, κύριε γερουσιαστά, εἶπεν αὐτῇ, δὲν εἶνε ψηφοδέλτια!

Ἀκολούθως τείνουσα τὴν μίαν χεῖρα πρὸς τὸν Δουκᾶν καὶ τὴν ἄλλην πρὸς τὸν Ροβέρτον δὲ Μομβρέν:

— Οὔφ! εἶπεν. Ἔκαμα ἕνα βουλευτήν· δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορά. Ἔκαμα ἕνα γάμον δὲν εἶνε σπάνιον. Ἀλλὰ ἐξέκαμα καὶ ἓν συνοικέσιον· αὐτὸ εἶνε τὸ περίεργον! Δὲν ὑπῆγε χαμένη ἡ ἡμέρα μου. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ ἴδωμεν τὰ πυροτεχνήματα.

Τὸ κυριώτερον ἐξ αὐτῶν ὅπερ ἐχαιρετίσθη παρὰ τῆς μουσικῆς τοῦ Δαμμαρὶ καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ πλήθους, ἐλευθέρως εἰσελθόντος εἰς τὸν κῆπον τῆς Μεγάλης Ἐκλεκτορίσσης, ἔφερε τὴν ἑξῆς ἐπιγραφήν, λάμψασαν ἐν τῇ φωτεινῇ εἰσέτι νυκτί: «*Τῷ διαδόχῳ τοῦ κ. Σαρβέ*». Καὶ ὁ Αἰμίλιος ἔσχε τὴν εὐχαρίστησιν ν' ἀκούσῃ πέριξ αὐτοῦ τὴν εὐφραίνουσαν τὴν καρδίαν του κραυγήν:

— Ζήτω ὁ Δουκᾶς!

— Αὐτὸς εἶνε πράγματι ὁ ἀνήρ, τὸν ὁποῖον ἀνέμενε τὸ διαμέρισμα! εἶπεν ὁ κ. Καπποά.

— Πρέπει νὰ τὸν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ ἔργα του, ἀπήντησε ὁ Γκενώ.

Καὶ ἐνῷ οἱ τελευταῖοι πύραυλοι ἀνήρχοντο ὡς διάττοντες ὑπεράνω τῶν ζοφερῶν ἤδη καταστασῶν συστάδων τῶν δένδρων, ὁ Βερδιέ, ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὅτι ὅλος ἐκεῖνος ὁ θόρυβος, ὅλη ἡ φαιδρότης, ὅλαι αἱ φωναί, ὅλος ὁ θρίαμβος δὲν ἤξιζον ἓν τῶν δακρύων τῆς χαρᾶς, ἅτινα ἔχεεν ἡ Γιλβέρτη, ἥτις ἐγίνωσκεν ὅτι ἠγαπᾶτο καὶ ὅτι ἦτο εὐδαίμων.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

Η ΣΠΑΘΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ

Κατ' αὐτὰς ἐπεδόθη ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Πεζικοῦ εἰς τὸν διάδοχον Κωνσταντῖνον ἡ βαρύτιμος σπάθη ἥτις ἐδωρήθη αὐτῷ ἐκ μέρους τῆς ὁλομελείας τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πεζικοῦ, ἐν ᾧ ὑπηρετεῖ ὡς λοχαγός. Ἡ σπάθη αὕτη ἐφιλοτεχνήθη ἐν Παρισίοις καὶ εἶνε λεπτότατα ἐξειργασμένη.

Ἡ λαβὴ ἐξ ἀργύρου ἐπιχρύσου, σχηματίζεται ὑπὸ δύο κλάδων δάφνης καὶ δρυός, οἵτινες ἄρχονται ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τῆς λαβῆς καὶ ἑλικοειδῶς περὶ ἑαυτοὺς περιεστραμμένοι χωρίζονται κατὰ τὸ μέσον εἰς πέντε κλάδους, ἐξ ὧν ὁ εἷς μὲν πληροῖ διὰ τῶν κλαδίων του τὸν μικρὸν (ἀριστερὸν) χειροφύλακα, οἱ τρεῖς ἄλλοι πληροῦσι τὸν μέγαν (δεξιὸν) χειροφύλακα, ὁ δὲ τελευταῖος εἶνε κοινός, πληρῶν τὰ κενὰ ἀμφοτέρων τῶν χειροφυλάκων. Ταινία ἐξ ἀργύρου ἐπιχρύσου, ἐφ' ἧς διὰ βαθυκυάνου ἐγκαύστου εἶνε χαραγμένον τὸ λόγιον ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ, στερεοῖ ἐπὶ τοῦ κλάδου τοῦ δεξιοῦ χειροφύλακος τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος τοῦ Διαδόχου Κ, κατεσκευασμένον ἐξ ἀργύρου καὶ κεκοσμημένον μὲ ἀδάμαντας τομῆς rose καὶ τρεῖς θαυμασίους brillants. Οἱ δύο ἐξωτερικοὶ κλάδοι καταλήγουσιν εἰσερχόμενοι εἰς τὸ στόμα δελφῖνος, σχηματίζοντος τὴν οὐρὰν τοῦ χειροφύλακος. Ἐπὶ τῆς οὐρᾶς ταύτης διακρίνεται τὸ ἔμβλημα τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐκ χρυσοῦ συμπαγοῦς. Τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ δελφῖνος ἀποτελοῦσι πολύτιμοι λίθοι (grenats). Ἡ χειρολαβὴ κατεσκευάσθη ἐξ ἐλέφαντος καὶ φέρει σπειροειδῆ αὔλακα, ὃν καλύπτει χρυσοῦν σύρμα. Ἡ λαβὴ ἀπολήγει εἰς δικέφαλον ἀετὸν ἐξ ἐπιχρύσου ἀργύρου, ἔχοντος τὰ ράμφη καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ λίθων ὁμοίων πρὸς τοὺς ἀποτελοῦντας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ δελφῖνος. Τῶν κεφαλῶν τοῦ ἀετοῦ ἐπικάθηται τὸ ἑλληνικὸν στέμμα ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου, εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὁποίου σχηματίζεται κατακεκλιμένος σταυρός, ἐξ ἑνὸς σαπφείρου ἐν τῷ μέσῳ καὶ τεσσάρων brillants. Οἱ ὀκτὼ κλάδοι τοῦ στέμματος, ὡς καὶ τὰ ὀκτὼ τρίφυλλα ἄνθη, τὰ εἰς τὴν βάσιν εὑρισκόμενα εἶνε ἐστολισμένα, μὲ brillants. Τ ὺς ἀστερίσκους τοῦ στέμματος μεταξὺ τῶν ἀνθέων τούτων ἀποτελοῦσι σάπφειροι, ὁ κύκλος δ' αὐτοῦ φέρει ἐναλλὰξ brillants καὶ σαπφείρους τεθειμένους τοὺς μὲν κάτωθι τῶν ἀστερίσκων, τοὺς δὲ κάτωθι τῶν ἀνθέων. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ στέμματος εἶνε κατεσκευασμένον ἐξ ἐρυθροῦ μίλτου.

Ἡ λεπὶς τῆς σπάθης εἶνε δαμασκή, εὐθεῖα, μετ' αὐλάκων καὶ σκαλισμάτων ἐκ χυτοῦ χρυσοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων, ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους τῆς λεπίδος εἶνε κεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφή:

ΤΗ Α. Β. Υ. ΤΩ ΔΙΑΔΟΧΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩ

ἀπὸ τοῦ ἑτέρου δὲ ἡ ἐπιγραφή:

ΤΩ 1887ῳ ΕΤΕΙ ΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ ΤΟΥ ΠΕΖΙΚΟΥ

Ἡ θήκη εἶνε εὐθεῖα ἐξ ἀργύρου, μετὰ δύο ψελλίων, ἐξ ὧν τὸ ἓν φέρει δύο κρίκους ἐξαρτήσεως, ἕνα κινητὸν καὶ ἕνα ἀκίνητον, τὸ δ' ἕτερον ἕνα ἀκίνητον μόνον. Οἱ κρίκοι οὗτοι εἶνε ἐπίχρυσοι.

Τὸ πέδιλον τῆς σπάθης, ῥυθμοῦ ἑλληνικοῦ, εἶνε ἐπίχρυσον, κοσμεῖται δὲ δι' ἀναγεγλυμμένων κλάδων δάφνης καὶ δρυός.

Τὸ βάρος τῆς σπάθης εἶνε 2 χιλ. 087 γραμ., κλείεται δ' αὕτη ἐντὸς θήκης πολυτελοῦς, ἐπενδεδυμένης διὰ βελούδου, ἐφ' ἧς φέρεται γεγραμμένον διὰ χρυσῶν γραμμάτων: «Τῇ Α. Β. Υ. τῷ Διαδόχῳ Κωνσταντίνῳ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πεζικοῦ ἐν ἔτει 1887ῳ» Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῆς θήκης βλέπει τις τὰ ἐμβλήματα τοῦ βασιλικοῦ οἴκου καὶ τὸ μονόγραμμα τοῦ Διαδόχου ἐκ χρυσοῦ.

Ἡ ὅλη ἐργασία τῆς σπάθης ἔγεινε διὰ σμίλης.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΠΑΣΤΕΡ

Τῇ 1 Νοεμβρίου ἐτελέσθησαν ἐν Παρισίοις τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἰνστιτούτου Παστὲρ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἡ τελετὴ τῶν ἐγκαινίων διεξήχθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ὑποδοχῆς, τὴν ὁποίαν ἐκόσμουν αἱ προτομαὶ τῶν κυριωτέρων εὐεργετῶν τῶν συντελεσάντων πρὸς ἵδρυσιν τοῦ Ἰνστιτούτου, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ἡ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας.

Πολλοὶ λόγοι ἐξεφωνήθησαν. Ὡμίλησεν ὁ Βερτράν, ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἀναπληρῶν τὸν ναύαρχον Jurien de la Graviere, ἀσθενοῦντα. Μετ' αὐτὸν ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Γρανσέ, καθηγητὴς ἐν τῇ Ἰατρικῇ Σχολῇ καὶ συνεργάτης τοῦ Παστέρ, ὅπως ἐκθέσῃ τὰ κατὰ τὴν νέαν μέθοδον, τὴν ἐφαρμογὴν, καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Καὶ τρίτος ὁ διευθυντὴς τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης (Credit foncier) τῆς Γαλλίας ἐξέθηκε τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ καθιδρύματος.

Τελευταῖος ὁ Παστὲρ ἐν ζωηρᾷ συγκινήσει ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας του πρός τε τὴν ὁμήγυριν, καὶ πρὸς τοὺς πολυαρίθμους συνδρομητάς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν γενναιότητα καὶ τὰς θυσίας χρεωστεῖ τὴν ταχυτάτην ἀποπεράτωσιν τοῦ φερωνύμου Ἰνστιτούτου.

«Δὲν θέλω νὰ νομίσουν ὅτι τὰ χρήματα τὰ δοθέντα διὰ τὸ Ἰνστιτοῦτον ἐξωδεύθησαν πρὸς ἀνέγερσιν πολυτελοῦς μεγάρου πρὸς χρῆσίν μου. Κάμετέ μου ἐργαστήρια, ἐργαστήρια εὐρύχωρα, κατάλληλα, ὑψηλά, νὰ δέχωνται ἀφθόνως ἀέρα καὶ ἥλιον». Εἶπεν ὁ Παστὲρ πρὸς τὸν ἀρχιτέκτονα τὸν ἐπιφορτισμένον τὸ σχέδιον τοῦ κτιρίου, καὶ πάντα ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ περιδόξου σοφοῦ.

Τὸ Ἰνστιτοῦτον σύγκειται κυρίως ἐκ δύο μεγάλων οἰκοδομημάτων, τῶν ὁποίων ἑκάτερον βλέπει πρὸς ἄλλην ὁδόν. Ἀμφότερα συνδέονται πρὸς ἄλληλα διὰ μεγάλης στοᾶς, ἥτις ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς αἴθουσα παραδόσεων. Τὸ ἓν ἐκ τῶν οἰκοδομημάτων κατεμερίσθη περίπου ὡς ἑξῆς: Ἐν τῷ ἰσογείῳ κεῖνται αἱ αἴθουσαι αἱ ὡρισμέναι πρὸς τὰς ἐπὶ τῆς λύσσης εἰδικῶς καὶ τὰς γενικὰς ἐργασίας. Ἐπὶ τοῦ πρώτου πατώματος κεῖνται τὰ ἐργαστήρια ἐν οἷς θὰ ἀναπτύσσεται ἡ διδασκαλία, διῃρημένα εἰς δύο τμήματα· εἰς τὸ ἓν ὁ κ. Ροῦ θὰ διευθύνῃ τὰς σπουδὰς τῆς γενικῆς μικροβιολογίας (microbie generale), καὶ εἰς τὸ ἕτερον ὁ κ. Δυκλῶ τὰς σπουδὰς τῆς βιολογικῆς χημείας· τὸ δεύτερον πάτωμα κατέχουσι τὰ ἐργαστήρια, ἐν οἷς θὰ τελῶνται κυρίως πειράματα, διῃρημένα εἰς δύο ὅμοια τμήματα. Αἱ καλούμεναι «αἴθουσαι τῆς λύσσης» αἱ πρὸς χρῆσιν τῶν ἐρχομένων ὅπως ἐπικαλεσθῶσι τὴν βοήθειαν τοῦ Παστὲρ περιλαμβάνουσιν αἰθούσας, ὡρισμένας πρὸς παντοίας χρήσεις: πρὸς διαμονήν, πρὸς ἐμβολιασμόν, πρὸς ἐπίδεσιν, κτλ. Ἐν ταύτῃ προπαρασκευάζεται ὁ ἰός, ἐν ἐκείνῃ τηροῦνται οἱ μυελοὶ τῶν ζώων. Ἡ τελευταία ἔχει διπλὰς τὰς θύρας καὶ τὰ παράθυρα, καὶ θερμαίνεται δι' εἰδικῆς μεθόδου, καθ' ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ σταθερὰ θερμοκρασία ἐν αὐτῇ. Τὸ αὐτὸ οἰκοδόμημα περιλαμβάνει καὶ αἴθουσαν παραδόσεων συνεχομένην πρὸς ἐργαστήριον. Τὰ ἐργαστήρια διαδέχονται ἄλληλα· ὑπάρχει καὶ φωτογραφικὸν ἐργαστήριον καὶ ἓν aquarium. Εἰς τὰ διάφορα ἐργαστήρια τῶν τμημάτων τῆς γενικῆς μικροβιολογίας καὶ βιολογικῆς χημείας προσηρτήθησαν εὐρεῖαι αἴθουσαι ὅπως ἐν αὐταῖς ἐργάζωνται ἀπὸ κοινοῦ οἱ μαθηταί.

Οἱ ἀλλοδαποὶ ἐπιστήμονες δύνανται νὰ μετέχωσι τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἰνστιτούτου, ἰδιαιτέρων ἐργαστηρίων παραχωρουμένων εἰς αὐτούς. Ὁ ἀρχιτέκτων τοῦ κτιρίου ἐφρόντισε νὰ διευκολύνῃ παντοιοτρόπως τὰς ἐργασίας τῶν καθηγητῶν καὶ τῶν μαθητῶν. Ἀτμομηχανὴ τεθειμένη ὑπογείως χρησιμεύει πρὸς θέρμανσιν τοῦ κτιρίου διὰ θερμάστρας ἐχούσης ὕψος 33 μέτρων.

Τὸ δεύτερον οἰκοδόμημα τὸ βλέπον πρὸς τὴν ὁδὸν Δυτῶ περιλαμβάνει κυρίως τὸ οἴκημα τοῦ Παστέρ, διακεκοσμημένον μετὰ πολλῆς ἁπλότητος. Μόνον τὸ ἑστιατόριον κοσμεῖται ὑπὸ πολυτελοῦς θερμάστρας ἐκ γλυπτοῦ ξύλου. Ἐπὶ τῆς προσόψεως αὐτοῦ ἐτέθη ὀρειχάλκινος ἀνδριάς, ἀπεικόνισμα τοῦ ἡρωϊκοῦ βοσκοῦ Ζυσίλ, ὅστις συνεκρότησε σφοδρὰν πάλην πρὸς λυσσῶντα λύκον, διὰ νὰ σώσῃ δύο μικρὰ παιδία, καθ' ὧν εἶχεν ὁρμήσει τὸ θηρίον. Ὁ βοσκὸς Ζυσὶλ εἶνε ὁ πρῶτος τὸν ὁποῖον ἐμβολίασεν ὁ Παστέρ.

Ἐκ τοῦ ὡραίου λόγου, ὃν ἐξεφώνησεν ὁ Παστὲρ κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἰνστιτούτου, παραθέτομεν ὧδε τὸν ἐπίλογον:

« Ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει πατρίδα· ἀλλ' ὁ ἐπιστήμων δὲν εἶνε ἄπατρις, καὶ εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς ἰδίας πατρίδος δέον νὰ ἀποβλέπῃ τὸ ἔργον του, τὸ παγκοσμίαν ἐπίδρασιν ἀσκοῦν.

»Ἐπιτρέψατέ μοι, κύριε πρόεδρε, νὰ καταλήξω τὸν λόγον διὰ φιλοσοφικῆς σκέψεως, τὴν ὁποίαν ἐξεγείρει ἐν ἐμοὶ ἡ παρουσία σας ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ τῆς ἐργασίας. Δύο ἀντίθετοι νόμοι σήμερον παλαίουσιν ἐναντίον ἀλλήλων: ὁ νόμος τοῦ αἵματος καὶ τοῦ θανάτου, ἐφευρίσκων καθ' ἑκάστην νέας πολεμικὰς μεθόδους, ἀναγκάζων τοὺς λαοὺς νὰ ἵστανται ἀείποτε ἀντιμέτωποι ὅπως ὁρμήσωσιν εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν· καὶ ὁ νόμος τῆς εἰρήνης, τῆς ἐργασίας, τῆς σωτηρίας, ὀνειροπολῶν τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν περιστοιχούντων αὐτὰ δεινῶν.

»Ὁ πρῶτος νόμος σκοπὸν ἔχει τὰς βιαίας κα-

τακτήσεις, ὁ δεύτερος τὴν ἀνακούφισιν τῆς ἀνθρωπότητος. Οὗτος θεωρεῖ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου πολυτιμωτέραν μυρίων νικῶν· ἐκεῖνος θυσιάζει ἑκατομμύρια ὑπάρξεων ὑπὲρ τῆς φιλοδοξίας ἑνός. Ὁ νόμος, οὗτινος εἴμεθα τὰ ὄργανα, ζητεῖ, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς σφαγῆς ἀκόμη, τὴν θεραπείαν τῶν αἱματηρῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα προξενεῖ ὁ νόμος τοῦ πολέμου. Οἱ ἐπίδεσμοι οἱ ὀφειλόμενοι εἰς τὴν ἡμετέραν ἀντισηπτικὴν μέθοδον προφυλάττουσι τὴν ζωὴν χιλιάδων στρατιωτῶν.

» Ποῖος ἐκ τῶν δύο νόμων θὰ ὑπερισχύσῃ; Μόνος ὁ θεὸς γνωρίζει. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ἡ γαλλικὴ ἐπιστήμη ὑπακούουσα εἰς τὸν εὐεργετικὸν τοῦτον νόμον, ἀγωνίζεται πρὸς εὔρυνσιν τῶν ὁρίων τῆς ζωῆς ».

Η ΕΥΡΩΣΤΙΑ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Mens sana in corpore sano. Τὸ παλαίφατον ἀπόφθεγμα ἐκθάπτεται τῆς λήθης. Ἡ παραμεληθεῖσα διάπλασις τοῦ σώματος ἤρχισε νὰ γίνεται ἀντικείμενον δημοσίας μερίμνης. Ἐν Γαλλίᾳ, κατόπιν ζωηρᾶς ὠθήσεως τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ τύπος, ὁ ἐν παντὶ ὠφελίμῳ πρωτοστατῶν, συνέστη ὁ «Σύνδεσμος τῆς σωματικῆς διαπλάσεως», οὗ μετέχουσι πᾶν ὅ,τι ἐπιφανὲς κέκτηται ἡ Γαλλία, δύναται δὲ νὰ ἐγγραφῇ μέλος καὶ πᾶς οἱοσδήποτε Γάλλος, καταβάλλων ἐτησίως μικρόν τι τίμημα.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἀπεστάλησαν ἐκ μέρους τῶν ἐξοχοτήτων τῶν γραμμάτων, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς καλλιτεχνίας πρὸς τὴν γραμματείαν τοῦ συνδέσμου, καταλέγονται ἓν γράμμα τοῦ Αἰμιλίου Ζολᾶ καὶ ἕτερον τοῦ Ἀμβροσίου Θωμᾶ, τοῦ διασήμου μελοποιοῦ.

« Ζητεῖτε, γράφει ὁ Ζολᾶ, τὴν γνώμην μου περὶ τῆς σωματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Πρὸ εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἔγραφον: «Τὸ σῶμα, ὅπως κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἀκράτου θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ, παρημελήθη ἐντελῶς παρ' ἡμῖν· δὲν ἐξυψοῦται πλέον ἡ ψυχή, ἀλλὰ τὰ νεῦρα, ὁ ἐγκέφαλος· ἡ σὰρξ αἱμάσσει ἐκ τῶν ἐπανειλημμένων καὶ μυχίων κλονισμῶν, μὲ τοὺς ὁποίους τὸ πνεῦμα συνταράσσει ὁλόκληρον τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Εἶνε βέβαιον ὅτι νοσοῦμεν καὶ νοσοῦμεν τὴν ἀσθένειαν τῆς προόδου. Ὁ ἐγκέφαλος ὑπερτροφεῖ, τὰ νεῦρα ἀναπτύσσονται, ἐπὶ ζημίᾳ τῶν μυώνων, αὐτοὶ δ' ἐξασθενοῦντες ἀδυνατοῦσι πλέον νὰ συγκρατήσωσι τὴν ἀνθρωπίνην μηχανήν. Ἡ μεταξὺ ὕλης καὶ πνεύματος ἰσορροπία κατεστράφη. Ἡ νίκη δὲ αὕτη τῶν νεύρων κατὰ τοῦ σώματος ἐμόρφωσε τὰ ἤθη, τὴν φιλολογίαν, ὁλόκληρον τὴν ἐποχήν μας, ὁποία εἶνε. Καιρὸς εἶνε νὰ μεριμνήσωμεν πλέον καὶ περὶ τοῦ ἀτυχοῦς σώματος, ἂν εἶνε πλέον καιρός». Σήμερον τὸ νόσημα ἐδεινώθη, οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι συμπράττω μεθ' ὑμῶν εἰς πᾶσαν προσπάθειαν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκετε».

Ὁ μελοποιὸς Θωμᾶς, μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου, γράφει: «Πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τοῦ ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ μεγαλείου τῆς ἡμετέρας πατρίδος κατανοοῦσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπεκτάσεως τῆς σωματικῆς αὐτῆς ἀναπλάσεως. Τὸ ἀρχαῖον λατινικὸν ῥητὸν θαυμασίως καθορίζει καὶ συνοψίζει τὸ ζήτημα. Mens sana in corpore sano. Πλανᾶται ὅστις φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ θυσιάσῃ τὸ ἓν ὑπὲρ τοῦ ἄλλου. Ὅπως ἡ ἀποκλειστικὴ ὑπὲρ τῆς σωματικῆς δυνάμεως μέριμνα θὰ διεκύθευε τὴν ὑψηλὴν θέσιν ἣν λαός τις κατέχει ἐν τῷ κόσμῳ, οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ὑπεροχὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης παρ' αὐτῷ δύναται νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὰ μέσα, ὅπως διατηρῇ ταύτην τὴν ὑπεροχήν. Ἀληθῆ φρόνησιν μαρτυρεῖ ἡ συνταύτισις τῶν διεστώτων τούτων στοιχείων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν ἐναρμονίῳ ἰσορροπίᾳ. Διὰ τοῦτο τὸν «Σύνδεσμον τῆς σωματικῆς διαπλάσεως», θεωρῶ ἔργον ὑγιοῦς φιλοσοφίας καὶ ἐνθέρμου πατριωτισμοῦ».

— κ. —

Η ΚΑΡΜΕΝ ΣΥΛΒΑ
ΣΤΕΦΑΝΟΥΜΕΝΗ

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία διαθέτει πολλὰ βραβεῖα, ἅτινα ἐτησίως ἀπονέμει εἰς τὰ ἄριστα τῶν ὑποβληθέντων αὐτῇ φιλολογικῶν ἔργων. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἐστεφάνωσε καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Ρουμανίας, βραβεύσασα διὰ χρυσοῦ μεταλλίου τὸ ὡραῖον αὐτῆς βιβλίον « Σκέψεις Βασιλίσσης », ἐξ οὗ πολλὰ ἠνθολόγησεν ἡ *Ἑστία*. Ὁ ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς ἀκαδημίας Δουσέ, ἐξαγγέλλων δημοσίᾳ τὴν ἀκαδημαϊκὴν κρίσιν περὶ τοῦ βιβλίου τούτου, διαγωνισθέντος χάριν τοῦ βραβείου Botta, ὅπερ ἀπονέμεται ἀποκλειστικῶς εἰς ἔργα συγγραφέντα ὑπὸ γυναικῶν, εἶπε: « Ἐν τῶν ὑποβληθέντων ἔργων εἶνε ἄξιον ἰδιαιτέρας μνείας. Φέρον τίτλον « Σκέψεις Βασιλίσσης » ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ἀθορύβως, ὡς πάντα τὰ λοιπά, μὲ χαρίεν ἀλλὰ μετριόφρον ὄνομα, ζητοῦν νὰ ἀποκρύψῃ ἀφ' ἡμῶν τὴν ἀληθῆ καταγωγήν του, μὲ τὸ ὄνομα: Κάρμεν Σύλβα! Τὸ ψευδώνυμον τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶνε τόσον διάσημον ἐν Παρισίοις, ὅσον καὶ ἐν Βουκουρεστίῳ, εἰς οὐδένα ἐξ ἡμῶν ἦτο ἄγνωστον. Αἱ σκέψεις ἃς περιεῖχεν ἦσαν ἀληθεῖς *Σκέψεις Βασιλίσσης*, βασιλίσσης μουσοτραφοῦς, φιλοσόφου καὶ ποιητρίας ἐνταὐτῷ· πρὸ παντὸς ὅμως γυναικός, ἥτις νομίζει τις ὅτι χαρακτηρίζει ἑαυτήν, ὅταν γράφῃ: « Ὑπάρχουσι γυναῖκες ἐξόχως ἁγναί· ἐγγίσατέ τας

καὶ θὰ ἴδητε ὅτι πρὸς στιγμὴν ἀνορθοῦσι τὰ πτερά των ὡς οἱ κύκνοι, ἀλλὰ κατόπιν στρέφουσι σιωπηλῶς καὶ καταφεύγουσιν ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων». Ἀλλὰ σὺ Μεγαλειοτάτη μὴ στραφῇς, οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ τὰ λευκὰ πτερά σου. Ὅ,τι ἔγραψες μετὰ τόσης χάριτος καὶ αἱμύλης λεπτότητος ἔτυχε παρὰ τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς ὑποδοχῆς, ἣν δὲν ἐζήτει ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ τῆς ὁποίας ἦτο ἀξία ἡ συγγραφεύς, διὰ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν γλαφυρότητα τοῦ ὕφους, συνδυάζοντος πρὸς τὴν σπανίαν στιλπνότητα ὅλως γαλλικὴν κομψοπρέπειαν. Ἡ ἀκαδημία ἀπονέμει εἰς τὰς *Σκέψεις Βασιλίσσης* τιμητικὸν μετάλλιον, μέγα χρυσοῦν μετάλλιον. Δὲν ὑπάρχουσι πλέον βασίλισσαι ἐν Γαλλίᾳ· ἀλλ' αἱ γυναῖκες βασιλεύουσι πάντοτε παρ' ἡμῖν, βασιλεύουσι δ' ὑπὸ διπλῆν ἰδιότητα, ὅταν μετὰ τῶν πλεονεκτημάτων, δι' ὧν ἐκ φύσεως θέλγουσι, συνδυάζουσι καὶ τὴν φιλολογικὴν ἀρετήν».

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Εἶνε μέγα δυστύχημα νὰ μὴ ἀγαπᾶταί τις, ὅταν ἀγαπᾷ· ἀλλ' εἶνε μεγαλήτερον ν' ἀγαπᾶται, ὅταν δὲν ἀγαπᾷ.

—

Ὅσον καὶ ἂν εἶνέ τις αὐστηρός, ἐν τῷ ἔρωτι συγχωρεῖ πλείονα σφάλματα ἢ ἐν τῇ φιλίᾳ.

—

Αἱ γυναῖκες εἶνε σταθερώτεραι εἰς τὸ μῖσος ἢ εἰς τὴν ἀγάπην.

—

Τὸ πνεῦμα χρησιμεύει εἰς τὴν γυναῖκα μόνον ὅπως καλύπτῃ τὰς ἀδυναμίας τῆς καρδίας.

—

Ὁ ἔρως γεννᾶται ἀπὸ τὸ τίποτε καὶ ἀποθνήσκει διὰ τὸ τίποτε.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Δύο χιλιάδες φράγκων διὰ δύο .... σελίδας στίχων.

Ὅτε ὁ Λαμαρτῖνος μετὰ τὴν Φεβρουριανὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1848, ἐγένετο ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ἦτο ὀφειλέτης δύο χιλιάδων φράγκων εἰς τὴν *Ἐπιθεώρησιν τῶν δύο κόσμων*. Ὁ Βυλόζ, ὁ ἐκδότης τῆς Ἐπιθεωρήσεως, ἐπεσκέφθη αὐτὸν ἡμέραν τινὰ ἐν τῷ ὑπουργείῳ, ὅπου ἐγένετο δεκτὸς φιλικώτατα. Ἡτοιμάζετο δὲ ν' ἀπέλθῃ μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ὁ Λαμαρτῖνος ἐκράτησεν αὐτόν:

— Ἀλήθεια, σᾶς χρεωστῶ δύο χιλιάδας φράγκα.

Καὶ ἀνοίξας τὸ συρτάριον τῆς τραπέζης ἔλαβε δύο χιλιόφραγκα χαρτονομίσματα, ἅτινα ἔτεινεν εἰς τὸν Βυλόζ.

— Μάλιστα, ἀποκρίνεται ἐκεῖνος, μοῦ χρεωστεῖτε δύο χιλιάδες φράγκα, ἀλλ' ἂν θέλετε νὰ καθαρίσῃ ὁ λογαριασμός μας πρέπει νὰ ἐνθυμηθῆτε ὅτι καὶ ἐγὼ κἄτι σᾶς ὀφείλω.

— Τί; ἐρωτᾷ ὁ ποιητής.

— Λησμονεῖτε τὴν *Μασσαλιῶτιδα τῆς εἰρήνης;*

— Μπᾶ, δύο σελίδες στίχων! δὲν ἀξίζουν κἂν τὸν κόπον.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε ὑπουργέ, ἀπαντᾷ ἀξιοπρεπῶς ὁ Βυλόζ, στίχοι Λαμαρτίνου πληρόνονται πάντοτε καὶ ἡ *Ἐπιθεώρησις* ἐννοεῖ νὰ πληρώσῃ δι' αὐτοὺς ὅ,τι σεῖς ὁρίσετε.

— Ἂς εἶνε λοιπόν, ἀλλὰ πιστεύσατέ με ὅτι τὸ κάμνω μόνον ἐπειδὴ τὸ θέλετε σεῖς.

Καὶ ὁ ποιητὴς ἔθεσε πάλιν τὰ δύο τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς τὸ συρτάριον καὶ ἐκλείδωσεν αὐτό.

Δύο χιλιάδες φράγκων διὰ δύο σελίδας στίχων!

Τὰ κέρδη τῆς περιφήμου χαρτοπαικτικῆς λέσχης τοῦ Μόντε Κάρλο βαίνουσιν ἐλαττούμενα. Οὕτω κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνῆλθον εἰς 250 000 λίρας στερλίνας, ὑπολειφθέντα κατὰ 50 000 τῶν τοῦ 1886, ἐνῷ πρό τινων ἐτῶν ἀνήρχοντο καὶ μέχρις ἡμίσεως ἑκατομμυρίου. Ἀπόδειξις ὅτι ὁ κόσμος χαρτοπαικτεῖ νῦν ὀλιγώτερον. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐγένοντο ἐκεῖ ἕνεκεν ἀπωλείας ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ 25 αὐτοκτονίαι.

Γεγονὸς τιμῶν τὴν ἀγγλικὴν κοινωνίαν.

Πρό τινος ἐφημερὶς τοῦ Λονδίνου ἐδημοσίευσε τὴν ἑξῆς γνωστοποίησιν:

«Εἶμαι ἡλικίας ἓξ ἐτῶν καὶ πολὺ φρόνιμη, ἀλλὰ οἱ γονεῖς μὲ βασανίζουν καὶ δὲν μοῦ δίδουν νὰ φάγω. Δὲν ἠμπορῶ νὰ ὑποφέρω καὶ παρακαλῶ τοὺς εὐσπλαγχνικοὺς ἀνθρώπους νὰ μὲ υἱοθετήσουν».

Τὴν γνωστοποίησιν συνώδευε σημείωσις τῆς συντάξεως ἀναφέρουσα ὅτι μικρὸν κοράσιον ῥακένδυτον ἦλθεν εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἔφερε τὰς ἀνωτέρω γραμμὰς γεγραμμένας ἰδιοχείρως, παρεκάλει δὲ μετὰ δακρύων νὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῷ φύλλῳ.

Τὴν ἐπομένην *ἑπτακόσιαι αἰτήσεις* υἱοθεσίας ἀπηυθύνθησαν πρὸς τὴν ἐφημερίδα!!

Μεταξὺ Κυρίας μὴ διακρινομένης ἐπὶ καλλονῇ καὶ Κυρίου διακρινομένου ἐπὶ λεπτότητι πνεύματος·

Ἡ Κυρία: Προχθὲς μοῦ ἔλεγε κάποιος πῶς ὕστερα ἀπὸ τὸ ταξεῖδι μου ἀσχήμισα· ἐσεῖς τί φρονεῖτε;

Ὁ Κύριος: Ἃ μπᾶ! Ἐγὼ φρονῶ πῶς μόνον νὰ *ἐμμορφήνετε* ἠμπορούσατε.

Καὶ ἡ Κυρία μειδιᾷ γοητευθεῖσα διὰ τὸ φιλοφρόνημα!

Τύποις Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Ἀθήναις.

'Αριθ. 674 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 27 Νοεμβρίου 1888.

Ο ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ

Μυθιστορία Ἰουλίου Κλαρετῆ.—Μετάφρασις Χ.Α.

Συνέχεια καὶ τέλος.

ΙΘ'.

Ἦτο μία ὡραία ἡμέρα τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Αἱ ὁδοὶ τοῦ Μελὲν εἶναι ἑορτασίμως κεκοσμημέναι. Ἀπὸ πρωίας ἐκ τῶν πέριξ κωμῶν αἱ ἁμαξοστοιχίαι τοῦ σιδηροδρόμου, τὰ φορτηγὰ καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἁμάξια μετακομίζουσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ διαμερίσματος τοὺς περιέργους συῤῥέοντας χάριν τῶν ἑορτῶν καὶ ὅμιλοι ἀνθρώπων φερόντων ἑορτάσιμον στολὴν ἀνέρχονται, συνωθοῦντας ἀναῤῥιχῶνται μέχρι τῆς πλατείας τοῦ Δημαρχείου. Μικραὶ σημαῖαι κυματίζουσιν ἐπὶ ἱστῶν, κατ' ἀποστάσεις δὲ εἰσι τοποθετημένοι θυρεοί, φέροντες ἐναλλὰξ τὰ γράμματα Γ. Δ, ἀρχικὰ στοιχεῖα τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ τὰ σήματα τῆς πόλεως. Τῇδε κἀκεῖσε δὲ ἐπιγραφαὶ φέρουσιν ἀδιακρίτως τὰς λέξεις: *Ζήτω ὁ Ἰάκωβος Ἀμυώ!* ἢ *Ζήτω ἡ Δημοκρατία!*

Εἰς τὰς ὁδοὺς ἐπήχθησαν κλάδοι δρυός, φυτευθέντες ἐντὸς τῶν ὀπῶν τῶν ἀφαιρεθέντων ἐπὶ τούτῳ ἐκ τοῦ λιθοστρώτου λίθων ἐναλλὰξ μετὰ τροπαίων ἐκ τριχρόων σημαιῶν, ἔμπροσθεν δὲ οἰκίας τινός, φερούσης ἀντὶ ἐμβλήματος ὀγκώδη καπνοσύριγγα, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν τὴν δηλοῦσαν ὅτι αὐτόθι ἐγεννήθη ὁ Ἀμυώ, μεταξὺ τῶν χλωρῶν κλάδων διαφανὴς ἐπιγραφὴ ὁμοῦ μετὰ τῆς εἰκόνος τοῦ γηραιοῦ συγγραφέως, φέρει ὑπερηφάνως τὰς λέξεις:

Τιμὴ τῷ Ἰακώβῳ Ἀμυώ!

Ἡ ἰδέα ἦτο τοῦ νέου βουλευτοῦ τῆς περιφερείας κ. Αἰμιλίου Δυκᾶ. Ἠθέλησεν αὐτὸς ἵνα εἰς τὸ ἑξῆς ἡ πόλις τοῦ Μελὲν ἔχῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἐτήσιον ἑορτήν της πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου αὐτῆς ἀνδρός, ὅπως αἱ Βερσαλλίαι ἔχουσι τὴν ἑορτὴν τοῦ στρατηγοῦ Ὃς καὶ ἡ Σάρτρη τοῦ στρατηγοῦ Μαρσῶ. Τὸ τοιοῦτο δὲν ἦτο εὔκολον. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον δὲν ἐλησμόνει ὅτι ὁ Ἀμυὼ ὑπῆρξεν ἐπίσκοπος Ὠξέῤῥης, ἔμπλεως εὐνοίας, μέγας ἐλεήμων τοῦ βασιλέως, τινὲς δ' ἐφοβοῦντο μήπως ἡ ἑορτὴ ἤθελε προσλάβει κληρικόφρονα χαρακτῆρα. Ἀλλ' ὁ Δυκᾶς κατεξανέστη. Κληρικόφρων ὁ ἀγαθὸς Ἀμυώ, ὅστις κατηγορήθη ἐπὶ εὐνοίᾳ πρὸς τοὺς Οὐγενότους καὶ ὅστις μετέφρασε τὸν Πλούταρχον!.. «Τὸν Πλούταρχον, κύριοι, συλλογίσθητε τὸν Πλούταρχον!..» Τὸ ὄνομα τοῦ Πλουτάρχου κατενίκησε τοὺς δισταγμοὺς καὶ τὸ Μελὲν ἔμελλε νὰ πανηγυρίζῃ καθ' ἕκαστον ἔτος τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀμυώ.

— Θὰ ἐπροτίμων τὸν Ὃς! ἔλεγεν ὁ συμβολαιογράφος Καπποά...

Ναί, ἀλλ' αὐτὸς ἐγεννήθη εἰς τὸν νομὸν τοῦ Σηκουάνα καὶ Ὀὰζ καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ μὲ τὸν νομὸν τοῦ Σηκουάνα καὶ Μάρνης!

Ἀπέμενε νὰ ὁρισθῇ μία λεπτομέρεια, ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς. Ὁ Ἰάκωβος Ἀμυὼ ἐγεννήθη τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1514. Κακὴ ἡμερομηνία ἡ 30 Ὀκτωβρίου. Κάμνει ψῦχος, πλησιάζει ἡ ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῶν Νεκρῶν, ἡ 2 Νοεμβρίου. Δὲν δύναται νὰ πανηγυρισθῇ ἡ μνήμη ἑνὸς μεγάλου ἀνδρὸς εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ Νοεμβρίου. Κανεὶς δὲν θὰ προσήρχετο εἰς τὴν ἑορτήν του.

— Οἱ μεγάλοι ἄνδρες, παρετήρησε μετ' εὐθυκρισίας ὁ Δυκᾶς, ἔπρεπε νὰ γεννῶνται ἢ ν' ἀποθνήσκωσι κατὰ τὸ θέρος. Θὰ ἦτο ἀνετώτερον διὰ τὸν πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατονταετηρίδος των.

Τῆς ἑκατονταετηρίδος! Ἡ λέξις αὕτη ἐνεποίησεν εἰς αὐτὸν ἐντύπωσιν. Τὸ Μελὲν ἠδύνατο νὰ πανηγυρίσῃ τὴν ἑκατονταετηρίδα, τὴν τριακοσιετηρίδα μάλιστα τοῦ Ἀμυώ!

— Ὄχι, παρετήρησεν ὁ Καπποά, εἶνε ἀδύνατον.

Διατί; Ἡ χρονολογία τῆς γεννήσεως εἶχε παρέλθει· ἦτο τὸ 1514. Ἡ χρονολογία τοῦ θανάτου ἦτο πολὺ μακρυνή, 1593!.. Καὶ ἔπειτα 93!.. Ζοφερὸς ἀριθμός... 1893!.. Τί θὰ συνέβαινεν ἄλλως τε ἕως τότε;

— Τὸ καλλίτερον εἶνε, συνεπέρανεν ὁ Δυκᾶς, νὰ ὁρίσωμεν τὴν 24 Ἰουνίου ὡς ἡμέραν ἑορτῆς τοῦ Ἀμυώ. Αὐτὸς ἐκαλεῖτο Ἰάκωβος καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἦτο ἡ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Ἀλλ' ἀδιάφορον! Ἂν προσεῖχον εἰς τοιαύτας λεπτολογίας, οὐδέποτε θὰ ἐτελεῖτο δημοσία πανήγυρις.

Ἐλυπεῖτο διότι εἶχεν ἤδη ἀνεγερθῇ ἀνδριὰς τοῦ Ἀμυὼ ἀπὸ τοῦ 1860 καὶ διότι εἰς τὴν οἰκίαν φαρμακοποιοῦ τινος ἐν τῇ ὁδῷ Σαὶντ—Ἀσπαὶ ἀριθ. 28, ὄπισθεν τῆς ἐκκλησίας εἶχε τοποθετηθῇ πλὰξ φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: ***Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Ἀμυώ.*** Ἀφοῦ εἶχεν ἀνεγερθῇ ἤδη ὁ ἀνδριάς, ὑπετάσσετο τὸ σπουδαιότερον ἦτο ὄχι νὰ πανηγυρισθῇ ἡ μνήμη τοῦ Ἀμυώ, ἀλλὰ νὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν αὐτὸς ὁ Δυκᾶς νὰ παρουσιασθῇ πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του, ν' ἀγορεύσῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ τοὺς σαγηνεύσῃ. Ὁ Ἀμυώ; Ὁ ἀγαθὸς Ἀμυώ! Αὐτὸς ἦτο μόνον πρόφασις ἁπλουστάτη. Πολὺ ὀλίγον ἐνδιεφέρετο περὶ τοῦ Ἀμυὼ ὁ Αἰμίλιος Δυκᾶς. Ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἦτο στρατηγὸς τῆς Δημοκρατίας! Ἀλλὰ τί νὰ γείνῃ! ἐκ τῶν ἐνόντων.

Τὴν ἑορτὴν λοιπὸν τοῦ Ἀμυώ, τοῦ μεταφραστοῦ τοῦ Ἡλιοδώρου καὶ τοῦ Πλουτάρχου ἐπανηγύριζε τὸ Μελὲν κατὰ τὴν λαμπρὰν καὶ εὐήλιον ἐκείνην ἡμέραν.

Ἔμπροσθεν τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Ἀμυὼ ἐξέδρα κεκοσμημένη διὰ τριχρόων σημαιῶν, ἐφ' ἧς εὑρίσκοντο καθίσματα καὶ ἐν πρώτῃ γραμμῇ ἕδραι ἐπεστρωμέναι δι' ὁλοσηρικοῦ μὲ ἐρεισίνωτον ἐξ ἀνακάρδου, ἀνέμενε τὰς ἀρχὰς τῆς πόλεως, αἵτινες κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εὑρίσκοντο ἐκεῖ πλησίον, εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δημάρχου καὶ προεγευμάτιζον. Εἶχον τοποθετηθῇ πλησιέστατα ἐν εἴδει πλατείας θεάτρου θρανία ἐπεστρωμένα ἐπίσης δι' ὁλοσηρικοῦ, ἔνθα ἐν τῷ μέσῳ φυρμοῦ θερινῶν ἐσθήτων, κομψῶν πίλων καὶ καλλωπισμῶν ἀνοικτοῦ χρώματος παρεκάθησαν αἱ κυρίαι, αἱ ἐπισημότεραι τῆς πόλεως. Καὶ ἄλλαι κυρίαι ἔμελλον ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῆς ἐξέδρας μετὰ τὴν ἄφιξιν τῆς πομπῆς.

— Ἡ κυρία Ἐρβλαί, ἀναμφιβόλως, ἔλεγεν ἡ σύζυγος ἑνὸς δικολάβου πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ πρώην δημάρχου.

Αὕτη δὲ γελῶσα ἀπήντα:

— Ἡ κυρία Ἐρβλαὶ κατ' ἀνάγκην. Πάντοτε εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐπιτελεῖον ἡ κυρία Ἐρβλαί.

Μετὰ ψιθυρισμοῦ δὲ καταπνιγομένου ὑπὸ τοῦ μεγάλου ψιθύρου τοῦ πλήθους ἀναμένοντος μετὰ περιεργείας, ἀνυπομονοῦντος, συνωθουμένου, συνταρασσομένου, μία τῶν κυριῶν αὐτῶν προσέθηκε:

— Γνωρίζετε τί λέγουν;

— Τί;

— Αἴ, ὁ Σαρβέ, ὁ γερουσιαστής μας ἀντικατεστάθη, φιλτάτη μου!

— Ἄ, ναί! ὁ κ. Δυκᾶς... Εἶνε προτιμότερος ὁ κ. Δυκᾶς! Καὶ ἀφοῦ ἀντικατέστησεν αὐτὸν εἰς τὴν Βουλήν, ἦτο ἑπόμενον!...

— Διὰ τοῦτο τῆς ἔβγαλαν ἕνα ὄνομα τῆς κυρίας Ἐρβλαί... Τῆς τὸ ἔβγαλε ὁ κ. Ῥεβίλ, εἰξεύρετε, ὁποῦ ἀνεχώρησε πάλιν εἰς Παρισίους. Τὴν ἀπεκάλεσε ***Ἀντικατάστασιν τοῦ Σαρβέ!***... Ἡ Ἀντικατάστασις τοῦ Σαρβέ... Ἐννοεῖτε;

Αἱ κυρίαι ἐξηκολούθουν νὰ γελῶσιν.

Πέριξ τῆς ἐξέδρας ἤστραπτον παρὰ τὰ κράνη τῶν ἐλαφρῶν ἱππέων αἱ ἐπίχρυσοι περικεφαλαῖαι τῶν πυροσβεστῶν μὲ τὰ πορφυρᾶ λοφία των, ὑπεράνω δὲ τῶν κεφαλῶν διεκρίνοντο τὰ ἐξ ἐρυθροῦ ὁλοσηρικοῦ λάβαρα φέροντα χρυσοῖς γράμμασι τὸ ὄνομα τῶν μουσικῶν θιάσων· οἷον ***Ἡ Λύρα τοῦ Σαλλύ***, ***Ὁ Χορικὸς θίασος τοῦ Βαρβιζών***, τὰ δὲ ἀπονεμηθέντα εἰς τοὺς θιάσους αὐτοὺς χρυσᾶ ἢ ἀργυρᾶ τιμητικὰ μετάλλια ἤστραπτον ἐξαρτώμενα ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ κοντοῦ.

Ἀντικρὺ τοῦ δημαρχείου, οὗτινος παρετήρει τοὺς δύο ὀξεῖς πυργίσκους, τὴν ἐκ σχιστολίθου στέγην καὶ τοὺς ἐκ πλίνθων τοίχους, νεαρὸν ζεῦγος, εὔδαιμον καὶ μειδιῶν ἵστατο θεώμενον περιέργως ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοῦ κειμένου εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ. Ἦσαν ἡ Γιλβέρτη καὶ ὁ Ῥοβέρτος, ὁ κόμης καὶ ἡ κόμησσα δὲ Μομβρέν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὡς νὰ ἦτο τέκνον ἀμφοτέρων, ἵστατο ἡ Κυπριανὴ κρατοῦσα ἐκ τῆς χειρὸς τὴν Γιλβέρτην καὶ βλέπουσα ἐπίσης μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως τὸν ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Δημαρχείου κυκεῶνα, ὅπου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὑποκώφου ψιθύρου τοῦ πλήθους ἐσπινθηροβόλουν τὰ ὅπλα καὶ τὰ κράνη.

Ἡ ἰσχνὴ μορφὴ τοῦ ταγματάρχου Βερδιὲ ἐνεφανίζετο εἰς τὸ βάθος ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ παραθύρου. Εἶχεν ἔλθει ἐκ Παρισίων χάριν τῆς ἑορτῆς, περίεργος ν' ἀκούσῃ τὸν Δυκᾶν αὐτόν, ὃν ἡ τύχη, χάριτι θείᾳ, ὑπέδειξεν ὡς ἀντικαταστάτην του· ὁ δὲ Ῥοβέρτος ηὐχαριστεῖτο παρέχων τὴν διασκέδασιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς τὴν Κυπριανήν, πρὶν ἢ ἀπέλθωσιν εἰς Τρουβίλλην, ἔνθα ἡ μικρὰ θὰ ἐπανέβλεπε τοὺς Ῥυὼ καὶ ἔνθα ὁ Ῥοβέρτος καὶ ἡ Γιλβέρτη θ' ἀνεύρισκον παρὰ τὴν προκυμαίαν τὸ προσφιλὲς μέρος, ὅπου διὰ πρώτην φορὰν εἶχον συνομιλήσει!

Ὁ μαρκήσιος δὲ Μομβρὲν δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ καὶ αὐτὸς τῆς περιστάσεως ὅπως λάβῃ θέσιν εἰς τὸ παράθυρον ἐκεῖνο τῆς ὁδοῦ Μπωβαί, εὐμενῶς παραχωρηθὲν αὐτοῖς παρά τινος φίλου χάριν τῆς ἑορτῆς. Ἀπέμεινεν εἰς τὸ μέγαρόν του, ἔνθα ἀνέμενε τὸν Βερδιὲ καί, ὡς ἔλεγε, «τὰ τέκνα του» διὰ τὸ γεῦμα.

Ὁ ἥλιος ἤστραπτεν ἐφ' ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους. Οἱ περίεργοι ἤρχιζον ν' ἀνυπομονῶσι· ἐργάται τινὲς ἠρώτων μεγαλοφώνως ἂν τὸ ἐν τῷ Δημαρχείῳ πρόγευμα ἔμελλε νὰ τελειώσῃ γρήγορα.

— Ἂς μᾶς στείλῃ κ' ἐμᾶς τοὐλάχιστον ὀλίγον Καμπανίτην ὁ βουλευτής μας!

Αἴφνης ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτησεν· ἠκούσθη ἓν ***Ἄ!***.. καὶ κραυγαὶ «νά, νά, ἔρχονται!» Ἐπευφημίαι ἀντήχησαν ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῆς πομ-

πῆς κατερχομένης ἀπὸ τῆς κλίμακος τοῦ Δημαρχείου καὶ ἀνερχομένης βραδέως ἐπὶ τῆς ἐξέδρας μετὰ τῆς ἰδιαζούσης ἐκείνης μεγαλοπρεπείας ἣν παρέχει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας εἰς τὰ μελανὰ ἱμάτια καὶ τοὺς λευκοὺς λαιμοδέτας. Ἐδείκνυον τὰς ἀρχάς, τὸν νομάρχην ἐν στολῇ, τὸν στρατηγὸν διοικητὴν τῆς μεραρχίας ἐν μεγάλῃ στολῇ, τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, τὸν Δήμαρχον καὶ τοὺς βουλευτὰς τοῦ διαμερίσματος, μὲ τὰ ἐμβλήματα τῶν παρασήμων των εἰς τὴν κομβιοδόχην καὶ μὲ τὴν τρίχρουν ζώνην διαγωνίως ἐπὶ τοῦ στήθους. Ὁ Δυκᾶς εὐπρεπής, κομψός, νεάζων εἶχεν ἐπιτηδείως θέσει τὴν ταινίαν ὑπὸ τὸν ὑπενδύτην ὥστε νὰ φαίνηται μόνον ἡ ἐρυθρὰ σειρά, ὁ δὲ Βερδιὲ ἔλεγε πρὸς τὴν Γιλβέρτην.

— Κάμνει νὰ πιστεύσουν ὅτι ἔχει τὸν Μεγαλόσταυρον τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς!

Παρετήρουν πολὺ τὸν Μεδερῖκον Σαρβέ, ὅστις ἔβαινε μὲ ἐπηρμένην τὴν φαλακρὰν κεφαλήν, ἀλλ' ὅστις ἐφαίνετο κεκμηκὼς καὶ γηράσας πλέον. Ἐπεδείκνυεν ὡς γιγαντῶδές τι παράσημον τὸ μετάλλιον τὸ ἐνδεικτικὸν τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ ὡς γερουσιαστοῦ καὶ ὅτε ἐκάθησεν εἰς μίαν τῶν τιμητικῶν θέσεων, ἡ ἕδρα ἔτριξεν ὑπὸ τὸ νομοθετικόν του βάρος. Ἀπεναντίας ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἐφαίνετο ἀκτινοβόλος, εὐειδής, ὑπερήφανος, ζωηρά, ἀνανεωθεῖσα.

— Φαίνεται ὡς νὰ εἶνε εἰκοσιπέντε ἐτῶν, ἔλεγεν ἡ Γιλβέρτη. Κυττάξατέ την.

Ἐν τῷ ὁμίλῳ τῷ ἀποτελουμένῳ ὑπὸ τῆς συζύγου τοῦ στρατηγοῦ, τῆς συζύγου τοῦ νομάρχου καὶ τῆς τοῦ δημάρχου ἡ κυρία Ἐρβλαὶ μὲ τὸ λεπτοφυὲς σῶμά της, μὲ τὰ γοργὰ κινήματά της ἐφαίνετο νεαρὰ χήρα κεκτημένη πᾶσαν τὴν ἰδιαιτέραν τῆς Παρισινῆς χάριν. Ἔφερε κομψὴν περιβολὴν χρώματος χαλκοῦ ὑπερύθρου καὶ πῖλον ῥοδινὸν χρώματος ἐξαισίως ἁρμόζοντος εἰς τὸ πρόσωπόν της.

Ἐκάθησε μετὰ μεγάλου θροῦ ὄπισθεν τῶν ἀρχῶν, παρατηρουμένη παρὰ πολλῶν διὰ τῶν διόπτρων, παρατηροῦσα δὲ καὶ αὐτὴ διὰ τῶν ἰδικῶν της μετὰ μειδιάματος πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἵστατο ὁ κ. δὲ Μομβρέν. Ὑπῆρχε μεταξὺ ὅλου ἐκείνου τοῦ πλήθους μία γωνία εὐδαιμονίας καὶ ἀγάπης καὶ εἰς αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν εἶχε συντελέσει οὐκ ὀλίγον καὶ αὐτή!

Τὰ ὀρειχάλκινα ὄργανα τῶν θιάσων ἐκρότουν κατὰ τὴν διάβασιν τῆς πομπῆς, ὅτε δὲ ἡ θύελλα τῶν ἤχων ἐκόπασεν, ὁ δήμαρχος μετὰ φωνῆς λίαν συγκεκινημένης — διότι ἀνέμενε παρὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τοῦ ὑπουργοῦ ἐπίσημόν τινα ἀμοιβήν, — ηὐχαρίστησε τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ἀρχῶν, αἵτινες εὐηρεστήθησαν νὰ τιμήσωσι διὰ τῆς παρουσίας των τὴν θεσπισθεῖσαν ἤδη ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰακώβου Ἀμυώ, τοῦ μεγάλου γόνου τοῦ Μελέν, ἂν οὐχὶ τῆς Γαλλίας. Ἔπειτα ἔστρεψε τὰ εὐχαριστήριά του πρὸς τὸν νέον βουλευτὴν τῆς ἐπαρχίας κ. Δυκᾶν, οὗτινος ἤδη ἡ ἐμβριθὴς φωνὴ εἶχεν ἠχήσει εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ ὅστις ἐδεικνύετο — εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο γελωτές τινες ἀντήχησαν τῇδε κἀκεῖσε πρὸ τῆς ἐξέδρας — ὁ ἄξιος, ὁ κατὰ πάντα ἄξιος διάδοχος τοῦ κ. Σαρβέ.

Οἱ ἀκροαταὶ ἐχειροκρότησαν, καθὼς ἐχαιρέτισε καὶ ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἔσειε ταχέως τὸ ῥιπίδιόν της ἀεριζομένη.

Εἷς τῶν συναδέλφων τοῦ Δυκᾶ ἔλαβε τὸν λόγον καὶ ἐξέφρασε τὴν λύπην του διότι ὁ κ. ὑπουργὸς δὲν παρευρέθη αὐτοπροσώπως. Ὁ Γκενὼ δὲ καθήμενος ἐπὶ τῆς ἐξέδρας πλησίον τοῦ Καπποὰ ἐπεδοκίμασε τὴν παρατήρησιν.

— Ἔχει δίκαιον ὁ Καριτέλ. Οἱ ὑπουργοὶ πρέπει πάντοτε νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς δημοσίους τελετάς. Ὁ γραμματεὺς τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου τοῦ ὑπουργοῦ δὲν ἀρκεῖ! Ἀφοῦ ὁ ὑπουργὸς ἦτο τὴν Κυριακὴν εἰς Μπωβαί, ἔπρεπε νὰ εἶναι σήμερον εἰς Μελέν. Εἶνε προσβλητικὴ διὰ τὸ Μελὲν ἡ ἀπουσία του.

— Αὐτὰ δὲν θὰ γίνωνται πλέον, ἀπήντησεν ἰσχυρογνωμόνως ὁ Καπποά, ὅταν θὰ ἔχωμεν τὴν κατὰ νομοὺς ἐκλογήν.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑπουργοῦ λαβὼν τὸν λόγον ἐδήλωσεν ὅτι ὁ ὑπουργὸς ἐμποδισθεὶς ἕνεκα τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπῆς δὲν ἠδυνήθη πρὸς μεγάλην του θλίψιν ν' ἀποδεχθῇ τὴν πρόσκλησιν τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς τοῦ Μελέν. Ἀλλ' ὁ κ. ὑπουργὸς μετ' ἐνδιαφέροντος ἔσπευσε νὰ ἐπιφορτίσῃ αὐτὸν ὅπως συγχαρῇ τὴν πόλιν ἥτις μετὰ τόσης ἐπισημότητος ἐτίμα τὴν μνήμην τῶν μεγάλων αὐτῆς ἀνδρῶν!

Καὶ δι' ἀγορεύσεως προετοιμασμένης ὁ γραμματεὺς τοῦ ὑπουργοῦ ἔκαμεν ἐν τάχει πρὸς τὸ πλῆθος μικρὸν μάθημα ἱστορίας, ἀρχίσας ἀπὸ τῶν παλαιτάτων χρόνων καὶ ἀναμίξας τὰ πάντα... Ὡμίλησε περὶ τῶν Καρλοβιγγίων, τῶν Καπέτων, τοῦ Ἀβελάρδου, τῆς Ἰωάννας τῆς Ναυάρρας, τοῦ Ἐρρίκου Δ!...

Τὸ πλῆθος μακρόθεν ἤρχισε νὰ βοᾷ...

Ὁ ῥήτωρ παρέλειψε πολλὰς σελίδας τοῖς ἀγορευσεώς του, ἐκάθησεν ἀποπερατώσας αὐτὴν χειροκροτούμενος καὶ τέλος ἠγέρθη ὁ Δυκᾶς, ὁ δημιουργὸς τῆς ἑορτῆς, ὁ βουλευτὴς Δυκᾶς... «ὁ ἀγαπητός μας βουλευτής.»

Ὅτε ἐνεφανίσθη εἰς τὰ ἔμπροσθεν τῆς ἐξέδρας μὲ τὴν κομψὴν αὐτοῦ σοβαρότητα, ἀποδίδων εἰς τὴν νεότητά του, ὡς νὰ ἤθελε νὰ δικαιολογηθῇ δι' αὐτήν, τὴν βλοσυρὰν ὁπωσοῦν ἀκαμψίαν γηραιοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, κλίνων ἐλαφρῶς τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον ὡς νὰ ἦτο κεκμηκυῖα ἐκ τοῦ βάρους τῶν κοινῶν ὑποθέσεων, ὁμόθυμος κραυγὴ ἠκούσθη ἐπιδοκιμάζουσα τὸ

ἦθος τοῦ βουλευτοῦ. Καὶ αὐτὸς ὁ Γκενώ, ὁ δυσκόλως εὐχαριστούμενος κτηνίατρος εὕρισκεν ὅτι ὁ Δυκᾶς μὲ τὴν ξανθὴν καὶ ἐπιμελῶς ἐκτενισμένην κόμην του καὶ μὲ τὰ ἐστιλβωμένα κομψά του ὑποδήματα ὡμοίαζε κἄπως πρὸς τὸν Σαίν—Ζούστ. Αἱ γυναῖκες διὰ τῶν διόπτρων των μετ' εὐαρεσκείας ἐξήταζον ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸν «ἀγαπητὸν βουλευτήν», ὑπῆρχον δὲ καὶ μητέρες τινὲς καθήμεναι πρὸ τῆς ἐξέδρας, ὧν αἱ καρδίαι ἔπαλλον ὑπὲρ τῶν θυγατέρων των κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν...

Εἰσέτι ἀξιέραστος ὑπὸ τὸν ῥοδινὸν πῖλόν της ἡ κυρία Ἐρβλαὶ ἤστραπτεν ἐξ ὑπερηφανείας.

Ἦτο ἔργον της, ἰδικόν της ἔργον, δημιούργημά της ὁ νέος ἐκεῖνος πολιτικὸς ἀνὴρ ὁ ἐμφανιζόμενος ἐν ὅλῃ του τῇ δόξῃ, πρὸ τοῦ συνηθροισμένου λαοῦ. Παρετήρει τὸν Σαρβὲ ἄνωθεν τοῦ ῥιπιδίου της καὶ συγκρίνουσα τὸν εὔσαρκον καὶ πληθωρικὸν γερουσιαστὴν πρὸς τὸν νέον καὶ εὐκίνητον Πὶττ εὕρισκεν ἐν συνειδήσει ὅτι ἡ ἐπαρχία δὲν ἐζημιώθη ἐν τῇ ἀλλαγῇ.....

Ὁ Μεδερῖκος ἀσθμαίνων ὑπὸ τὸν φλογερὸν ἥλιον ἐκράτει ὑψηλὰ ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του διὰ τοῦ βραχίονός του τὸν πῖλον ὅπως προφυλάττῃ ἐν εἴδει ἀλεξηλίου τὸ γυμνὸν κρανίον του. Ἡ ἀξιοπρέπειά του τὸν ἠνάγκαζε νὰ μένῃ ἀσκεπής, ἡ δὲ φρόνησίς του τὸν ἔκαμνε νὰ φοβῆται μὴ πάθῃ ἐξ ἡλιασμοῦ.

— Φορέσατε τὸν πῖλόν σας, φίλτατε Γερουσιαστά, εἶπεν αὐτῷ ὁ νομάρχης.

Ὁ Σαρβὲ ἐμειδίασε καὶ ᾐσθάνθη διπλῆν εὐχαρίστησιν φορῶν τὸν πῖλόν του. Ἀπέφευγε τὸν ἥλιον καὶ ἐνταυτῷ δὲν ἵστατο ἀσκεπὴς πρὸ τοῦ Δυκᾶ «τοῦ παιδαρίου ἐκείνου τοῦ κοινοβουλίου.»

Ἄλλως τε ὁ Δυκᾶς ἠπείλει νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ἤρχετο ἐφωδιασμένος διὰ παραπομπῶν, προητοιμασμένος ἐπὶ τοῦ Ἀμυώ, οὗτινος εἶχε μελετήσει τὴν βιογραφίαν ἐν τοῖς λεξικοῖς καὶ ἀναδιφήσει ἐν τάχει τὰ ἔργα· ἡ ῥητορική του δὲ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ καταπληκτικοῦ θράσους ὅπερ παρέχει ἡ γνῶσις τῶν κοινοτοπιῶν καὶ ἡ χυδαιότης τῆς εὐγλωττίας, ἦτο κατακλυσμὸς παραβολῶν καὶ μελιτωδῶν ἐκφράσεων περὶ τῆς γλώσσηςς «τοῦ γηραιοῦ ἐκείνου, ἀλλὰ πάντοτε νεάζοντος ΙΕ' αἰῶνος», ὑπαινιγμῶν περὶ τοῦ Δάφνιδος καὶ Χλόης «τοῦ εἰδυλλίου ἐκείνου, ὅπερ καὶ οἱ σοβαρώτεροι τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀπαξιοῦσι ν' ἀναγινώσκωσι εἰς τὰ διαλείμματα τῶν περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας μελετῶν των.» Ἡ ὑποβολιμαία αὕτη φιλολογικὴ ἀγόρευσις, ἣν ἐχειροκρότουν ἀπὸ τῆς ἐξέδρας ὁ γυμνασιάρχης καὶ οἱ καθηγηταί, ἤρχιζε νὰ φαίνηται κουραστικὴ ὁπωσοῦν καὶ πολὺ λεπτομερὴς εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὅτε αἴφνης ὁ Δυκας, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ Λυκούργου καὶ ἀναφέρων τὴν σελίδα τοῦ Ἀμυὼ τὴν ἀναγομένην εἰς τὴν δίαιταν τῶν Λακεδαιμονίων, εὗρεν ἐπιτηδείως τὸ μέσον νὰ παρεισαγάγῃ καὶ τὴν σύγχρονον πολιτικὴν εἰς τὸ ἐγκώμιον τοῦ Ἀμυὼ ἀφίνων δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ὕφος καὶ ἀναλαμβάνων τὸν τόνον τῆς τολμηρᾶς πολιτικῆς δημηγορίας ὁ νέος Πὶττ ἐξήγειρεν αἴφνης θύελλαν ἐνθουσιασμοῦ. Στρεφόμενος πρὸς τὸν ἀγαθὸν Ἀμυώ, ὅστις ἐν τῇ χαλκίνῃ του περιβολῇ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ λιθίνου βάθρου του ἀπὸ τοῦ 1860 καὶ ἀποτείνων πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον εἰς δεύτερον ἑνικὸν πρόσωπον μετὰ θαυμαστῆς ἀναμίξεως σεβασμοῦ καὶ οἰκειότητος.

—Ὑπῆρξες ἔξοχος, Ἀμυώ, ἔκραζεν, συγγραφεὺς ἀπαράμιλλος, διδάσκαλος περὶ τὴν τέχνην τοῦ λέγειν, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ τέχνη αὕτη ἐνηπιάζεν· εἶχες τὸ ὕφος πλῆρες θελγήτρων καὶ τὸ πνεῦμα ὑπέροχον· ἀλλ' ὦ ταλαίπωρε καὶ μεγάλε Ἀμυώ (καὶ ὁ Δυκᾶς ἔσειε τὴν κεφαλὴν ὡς νὰ ᾐσθάνετο οἶκτον πρὸς τὸν σεπτὸν πρόγονον) δὲν ἔσχες ὅπως ἡμεῖς τὴν χαρὰν τοῦ νὰ ζῇς καὶ νὰ σκέπτησαι εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ἡ Δημοκρατία θὰ ἔδιδε νέαν ὤθησιν εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν σου καὶ ἤθελε σὲ καταστήσει ἐντὸς νομοθετικοῦ τινος περιβόλου ἀντιπρόσωπον τῆς ἐκλογικῆς θελήσεως.... Πόσας ἀγορεύσεις ἀπώλεσεν ἐν ἀγνοίᾳ του τὸ βῆμα τῆς γαλλικῆς βουλῆς, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε τότε ἀκόμη!.. Ὄχι, καὶ ἰδοὺ διατί σὲ οἰκτείρω, ἐνῷ ἐνταυτῷ σὲ τιμῶ (καὶ ὁ Δυκᾶς ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπευφημιῶν παρετήρει σχεδὸν συγκεκινημένος τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἀμυώ, πρὸς ὃ ἤγειρε τὰς χεῖρας ὡς νὰ ἤθελε νὰ στενάξῃ) δὲν ὑπῆρξες δὲν ἠδυνήθης νὰ γείνῃς, δὲν ἠδύνασο νὰ εἶσαι δημοκρατικός!.. Καὶ ὅμως ὑπῆρχον κατὰ τὸν αἰῶνά σου ἂν οὐχὶ κοινοβουλευτικοὶ καὶ ἀληθῶς πολιτικοὶ ἄνδρες, πνεύματά τινα σχεδὸν δημοκρατικά.. Ἀναλογίσθητι τὸν Λὰ Βοετί!.. (Ὁ Μεδερῖκος Σαρβὲ ὅπως κατανικήσῃ τὸν ὕπνον, ἤνοιγεν ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμούς του). Ὑπῆρχον οἱ ἐμμανεῖς ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας... Ἐνθυμήθητι τὸν Δ' Ὠβινιέ! (Ὁ Μεδερῖκος Σαρβέ ἄφησε τὰ βλέφαρά του νὰ καταπέσωσι πάλιν). Σὺ δὲν ὑπῆρξες δημοκρατικός, ἀλλ' ἔπραξες κἄτι τι κάλλιον παρὰ ἂν ἦσο... (Ὁ Γκενὼ ἠρώτησεν ὑψηλοφώνως: Πῶς τοῦτο;). Σὺ παρεσκεύασες τὸ μέλλον διὰ τὰ δημοκρατικὰ πνεύματα... Σὺ κατέστησες δημοτικὸν τὸν Πλούταρχον!.. (χειροκροτήματα.)

«Ὁ Πλούταρχος, κύριοι.... »

Καὶ ὁ Δυκᾶς τότε ἀπεικόνισε τοὺς μεγάλους ἄνδρας, οὓς ἡ Ἑλληνικὴ ἀρχαιότης ἐκληροδότησεν εἰς τὸν νεώτερον κόσμον, τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκείνους τοῦ Λυκούργου, αὐστηροὺς ἐν τῷ βίῳ, καρτερικοὺς ἐν τοῖς ἔργοις, ἀκαταπονήτους ἐν ταῖς θυσίαις, τείνοντας διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὰς χεῖρας πρὸ τοὺς μεγάλους κοινοβουλευτικοὺς ἄνδρας, οἵτινες ὡς ὁ Πὶττ, ὁ Γουλιέλμος Πίττ,

ὁ μέγας Πὶττ, ἐδόξασαν τὸ βῆμα καὶ πρὸς τοὺς «πατέρας ἡμῶν» τοῦ 89, οἵτινες ἔσωσαν τὴν πατρίδα!

Τότε ἡ ἐκδήλωσις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ὑπῆρξε πλήρης. Ἐκραύγαζον «εὖγε» πρὸ τῆς ἐξέδρας· ἐπευφήμουν τὸν Δυκᾶν μακρόθεν, ἀπὸ τοῦ πλήθους καὶ ὁ ταγματάρχης Βερδιὲ ἔλεγε πρὸς τὴν ἀνεψιάν του πέραν ἐκεῖ εἰς τὸ παράθυρον:

—Νὰ τὶ κάμνουν αὐτοὶ οἱ πονηροί!.. Πωλοῦν χονδρὰ λόγια!... Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν νὰ κάμωμεν ἄλλο παρὰ νὰ σιωπήσωμεν!

—Καί,ἀπήντησεν ὁ Ῥοβέρτος, νὰ εἴμεθα σεβαστοί, τὸ ὁποῖον ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰς ἐπευφημίας.

Αἱ χεῖρες ἐτείνοντο πρὸς τὴν ἐξέδραν, πρὸς τὸν Δυκᾶν, ἡ δὲ κυρία Ἑρβλαὶ ἔθραυσε τὸ ῥιπίδιόν της ἐκ τῶν ὑπερβολικῶν χειροκροτημάτων. Ὁ Νομάρχης, ὅστις πρὸ ὀλίγου ἀνελογίζετο τὸ ἐντευκτήριον τῶν χορευτριῶν, ἐνῷ ὁ Αἰμίλιος ἐλάλει περὶ τῆς Σπάρτης, συνεχαίρετο τὸν «ἀγαπητὸν βουλευτήν», ὁ δὲ στρατηγὸς εὕρισκε τὴν ἀγόρευσιν ἐξαίσιον... «ἂν ἔλειπεν ἰδίως ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς τὸ εἴπω, φίλτατε βουλευτά, ἐκεῖνος ὁ διάβολος ὁ Ἄγγλος.—Ποῖος Ἄγγλος;—Ὁ Πὶττ καλέ!.. Δι' αὐτὸν σᾶς κάμνω τὴν παρατήρησιν!..»

Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Δυκᾶ συνήντησαν τὸ σπινθηροβόλον καὶ πλῆρες εὐχαριστήσεως βλέμμα τῆς Ἑρρικέττας Ἑρβλαί.... Αὐτὴ δὲν τὸν ἐπέπληττεν οὔτε διὰ τὸν Πὶττ οὔτε διὰ τὸν Λυκοῦργον. Αὐτὴ ἦτο καταγοητευμένη!

Ὁ Δυκᾶς ἐμειδίασεν ὡς νὰ ἔλεγε:

— Ναί, μάλιστα, ἰδοὺ πῶς ἀγορεύω ἐγώ!

Ἤδη ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ὑπουργοῦ ἠγέρθη καὶ σιγῆς γενομένης, ἀνέγνω δύο διατάγματα τοῦ κ. ὑπουργοῦ, δι' ὧν ἀπενέμετο εἰς τὸν κ. δήμαρχον τοῦ Μελέν....

Καὶ ἡ μορφὴ τοῦ δημάρχου ἤστραψεν ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν λέξεων: ὁ σταυρὸς τοῦ Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς· ἀλλ' ἔπειτα ἐσκιάσθη, ἐχαυνώθη ὅτε ὁ ἀντιπρόσωπος προσέθηκεν:

—... Ὁ βαθμὸς τοῦ ἀξιωματικοῦ τῆς Ἀκαδημίας!

Καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος ἐνεχείριζε ταὐτοχρόνως πρὸς τὸν δήμαρχον, ὅστις ηὐχαρίστει δυσθύμως μικρὰν θήκην καὶ ἔγγραφον τετυλιγμένον, ὅπερ ἦτο τὸ δίπλωμα. Ἀλλ' ὁ ἤδη πελιδνὸς δήμαρχος κατέστη πράσινος σχεδόν, ὅτε ὁ ἀντιπρόσωπος ἐξηκολούθησεν:

— Ἡ αὐτὴ τιμὴ ἀπονέμεται πρὸς τὸν κ. Σαβὰρ (Λουδοβῖκον Ἑρρῖκον) ὅστις δικαίως σεμνύνεται ὢν ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ἔνθα ὁ Ἀμυὼ ἐγεννήθη.

Τότε παραφερόμενος ὑπὸ ἐκκρήξεως ἐνθουσιασμοῦ, ἥτις ἐνέπνεεν εἰς τὸν δήμαρχον τὴν ὄρεξιν νὰ ῥίψῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς ἀρχῆς τὴν θήκην τὴν περιέχουσαν τὴν ἰόχρουν ταινίαν, ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας ἠγέρθη καὶ ἀβροφρόνως ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν πλησίον του εὑρισκομένην κυρίαν Ἑρβλαὶ τὴν παρεκάλεσε νὰ τοῦ κάμῃ τὴν τιμὴν νὰ προσαρμόσῃ ἡ ἰδία εἰς τὴν κομβιοδόχην του τὸ ἀργυροῦν ἔμβλημα.

Καὶ ἐνῷ ἡ πομπὴ ἤρχιζε πάλιν νὰ διέρχηται παρὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἀμυώ, ἡ Μεγάλη Ἐκλεκτόρισσα πλησιάζουσα πρὸς τὸν νεωστὶ παρασημοφορηθέντα ἔλαβε μίαν καρφίδα καὶ διὰ τῆς χειροκτιοφόρου μικρᾶς χειρός της προσήρμοσε τὴν ἰόχρουν ταινίαν ἐπὶ τοῦ ἱματίου τοῦ καλοκαγάθου ἀνδρός, ἐρυθροῦ ὡς μήκωνος.

Οἱ μουσικοὶ θίασοι ἐχαιρέτιζον ἤδη μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῶν χαλκίνων ὀργάνων των. Τὸ πλῆθος περιεφέρετο περὶ τὸ βάθρον τοῦ ἀγαθοῦ Ἀμυὼ καὶ οἱ ἐκλογεῖς διερχόμενοι κάτωθεν τῆς ἐξέδρας ἔκραζον:

— Εὖγε Δυκᾶ!

Ταπεινωθείς, στενοχωρηθεὶς ἐκ τοῦ καύσωνος, χαυνωθεὶς ὁ γερουσιαστὴς Μεδερῖκος Σαρβὲ ἀπεκοιμήθη ὡς Ῥωμαῖος ἐπὶ τῆς ἕδρας του.

Ὁ Βερδιὲ ἐβαρύνθη βλέπων.

Ἄφησε τὴν Γιλβέρτην καὶ τὸν σύζυγόν της νὰ μένωσιν εἰς τὸ παράθυρον ἀφοῦ τὸ θέαμα διεσκέδαζε τὴν Κυπριανήν. Θὰ ἐπανεύρισκε μετὰ μίαν ἢ δύο ὥρας τὰ τέκνα του εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ μαρκησίου, ἐκεῖ δὲ ἐν οἰκογενειακῷ κύκλῳ, λησμονοῦντες τὸν κυκεῶνα ἔνθα οἱ ἄλλοι διεσκέδαζον θὰ συνωμίλουν γευματίζοντες καὶ ἡ πρᾳος γαλήνη τῆς ἑσπέρας θὰ ἀπεζημίου αὐτοὺς διὰ τὸν θόρυβον τῆς ἡμέρας.

Ἐν τοσούτῳ ὁ ταγματάρχης, αἰσθανόμενος βαρεῖαν ἐξ ὑπεραιμίας τὴν κεφαλὴν εἶχεν ἀνάγκην ἀέρος· ἤθελε νὰ περιπατήσῃ μόνος ἐπ' ὀλίγην ὥραν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Σηκουάνα.

Κατῆλθε πρὸς τὸν ποταμὸν δι' ὁδῶν ἧττον βριθουσῶν πλήθους. Ἐνῷ διήρχετο διὰ τῆς ὁδοῦ Σαὶντ-Ἀσπαὶ ἤκουσεν ὄπισθέν του δύο τινὰς συνομιλοῦντας.

— Δὲν τὸν χαιρετᾷς; ἔλεγεν ὁ εἷς. Καὶ ὅμως ἐψήφιζες ὑπὲρ αὐτοῦ!

Ὁ δὲ ἕτερος ἀπήντα.

— Αὐτόν; Δὲν χαιρετῶ ἐγὼ τοὺς ξεπεσμένους!

Μόλις μετὰ μίαν στιγμὴν ὁ ταγματάρχης ἀνελογίσθη ὅτι οἱ λόγοι ἐκεῖνοι ἐνδεχόμενον ἦτο ν' ἀναφέρωνται πρὸς αὐτόν, τὸν πρώην ὑποψήφιον.

Ἔστρεψε τὴν κεφαλήν, ἀλλ' οὐδένα εἶδε πλέον. Ὕψωσε τοὺς ὤμους.

Μακρόθεν ἤρχετο ὑπόκωφος ἡ βοὴ τῆς μουσικῆς καὶ τῶν ἤχων τῆς *Μασσαλιώτιδος*, μετά τινος οἱονεὶ ψιθύρου ἀνθρωπίνου πελάγους. Πολὺ εἶχεν ἐρεθισθῇ ἀπὸ πρωΐας ἐκ τῶν ἀνωφελῶν ἐκείνων καὶ θορυβωδῶν μεγαληγοριῶν. Ἐδίψα νῦν μόνωσιν.

Ὁ δροσερὸς ἀὴρ τοῦ ποταμοῦ τὸν κατεπράϋ-

νεν. Τὸ ὕδωρ κατώπτριζεν ἤρεμον τὸν κυανοῦν καὶ ἀνέφελον οὐρανόν.

Ὁ Βερδιὲ παρετήρει μὲ τὴν ἐνδόμυχον χαράν, ἣν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀναπαύσει ἐπισκοπῶν τὴν φύσιν, τὸν ποταμόν, τὰ φρίσσοντα δένδρα, τὴν χλόην καὶ πέραν τοὺς στρατιώτας, ὧν τὰ ἐρυθρὰ πανταλόνια ὡμοίαζον πρὸς μήκωνας, οἵτινες περιεπάτουν μακρὰν τῆς πανηγύρεως, βραδέως.

Ἵστατο ἐκεῖ μόνος, ῥεμβάζων.

Μία φωνή, ἥτις ἐπρόφερε τὸ ὄνομά του, τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ.

Εἶδε πλησίον τῆς ὄχθης, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν μὲ τὸν πῖλον ἀνὰ χεῖρας ὑψηλόν τινα νέον, πυρρόν, ἰσχνὸν καὶ ὠχρόν.

— Δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε, ταγματάρχα;

— Ὄχι.

Καὶ ὁ ταγματάρχης παρετήρησεν ὅτι ὁ νέος, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ πλησιάζῃ, ἐχώλαινεν ἐνῷ ἐβάδιζεν.

— Εἶμαι ὁ Τιβολιέ, εἶπε τότε ὁ νέος. Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν Τιβολιέ;

Καὶ προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ.

Ὁ Βερδιὲ ἐνεθυμήθη τότε ὅτι εἶδεν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ζωγράφου ἐν Σαλλὺ καὶ κατόπιν ἐντὸς τοῦ ***Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς*** ἐν Δαμμαρὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἰσχνὸν ἐκεῖνο σῶμα ὄρθιον καὶ χειρονομοῦν· ἔπειτα ἐνεθυμήθη ὅτι τὸ εἶδεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, κατακεκλιμένον παρὰ τὸν νεαρὸν στρατιώτην.

— Ναί, σὲ ἀναγνωρίζω, σὲ ἀναγνωρίζω κάλλιστα, εἶπεν ὁ ταγματάρχης. Πῶς πηγαίνει ἡ πληγή σου;

— Ἐξακολουθεῖ νὰ μ' ἐνοχλῇ εἶπεν ὁ Τιβολιέ, βλέπετε ὅτι χωλαίνω. Εἶναι πιθανὸν μάλιστα, ὡς μοῦ εἶπεν ὁ χειρουργός, νὰ χωλαίνω πολὺν καιρόν.

Καὶ προσεπάθησε νὰ γελάσῃ.

— Αὐτὸ θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ νυμφευθῶ, προσέθηκεν. Ἀλλὰ καθὼς βλέπετε, ταγματάρχα, δὲν δυσαρεστοῦμαι καὶ πολὺ δι' ὅσα μοῦ συνέβησαν. Μοῦ ἔγειναν μάθημα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βερδιὲ τὸν παρετήρει ὁπωσοῦν ἔκπληκτος:

— Ὦ! ἐξηκολούθησεν, ἤμουν μωρόπιστος καὶ θὰ ἐπήγαινα εὐχαρίστως νὰ μοῦ τρυπήσουν τὸ τομάρι διὰ τὸ χατῆρι ἑνός.... διὰ τὸ χατῆρι ἄλλων τέλος πάντων. Μόνον καὶ μόνον διότι τοῦ λόγου σας ἐχρηματίσατε στρατιωτικὸς καὶ ἐφορέσατε ἐπωμίδας, ἤμουν ἱκανὸς ἐν ἀνάγκῃ νὰ σᾶς κτυπήσω καὶ νὰ εἰπῶ: «Ἕνα σπαθὶ ὀλιγώτερον! καλὸ κι' αὐτό!» Ὅταν ὅμως εὑρέθηκα ἐκεῖ ἐπάνω πλάγι πλάγι μὲ τὸ μπαρμπατσόνι ἐκεῖνο.... τὸν Μαρσιαλοῦ, καλέ, ὁποῦ ἐκτύπησα... καὶ ὅταν τὸν ἤκουσα νὰ παραπονῆται, νὰ φωνάζῃ, νὰ κλαίῃ τὴν νύκτα: «Ἄ, λοιπόν, εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου, εἶσαι ἕνα θηρίον' Τιβολιέ!.. καὶ ἂν ἀποθάνῃ αὐτὸς ὁ δυστυχής;» Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἰδέαν ἐνόμιζα πῶς ἤμουν φονιᾶς!...ναί, λόγον τιμῆς, σὰν ἐκείνους ὁποῦ δικάζουν. Καλὴ εἶναι καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀπόρων τάξεων, ἀλλ' ἂν πρόκειται ν' ἀρχίσωμεν νὰ σκοτώνωμεν τὰ παιδιὰ ποῦ φωνάζουν; «Μάνα!»... Εὐτυχῶς δὲν ἀπέθανεν ὁ Μαρσιαλοῦ, κύριε ταγματάρχα. Ἐπῆγε νὰ καλλιτερεύσῃ μὲ ἄδειαν ἀναρρωτικὴν ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ χωριό του... Τίποτε δὲν ἔπαθε, τίποτε.... Ἕνα πρωὶ ὅμως εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἄ, νὰ πάρῃ ἡ ὀργή, ! ἐφοβήθηκα πολύ... Ἦτον ἑτοιμοθάνατος αὐτός, ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ἐπήγαινα καλλίτερα καὶ εἴξευρα νὰ γράφω—αὐτὸς δὲν εἴξευρε—μὲ παρεκάλεσε νὰ γράψω ἐξ ὀνόματός του εἰς τοὺς γέρους του... Τὸ ἐννοεῖτε αὐτό; νὰ γράψω ἐγώ!... Τοὺς ἔστελνε ὅ,τι εἶχε τὸ καϋμένο τὸ παιδὶ καὶ τοὺς ἔλεγε νὰ τὸν συγχωρήσουν ἂν δὲν εἶχε περισσότερα νὰ τοὺς στείλῃ, διότι ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἐπρόκειτο ἴσως νὰ τὰ τινάξῃ... Ἄφινε χίλιαις παραγγελίαις εἰς τοὺς πτωχοὺς τοὺς γονεῖς του, ναὶ τοὺς πτωχούς, πτωχοτέρους ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου... Εἶχε τρία μικρὰ ἀδέλφια... μία γιαγιὰ παλαβή... τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ὁποῦ ἐδούλευαν ὅλη μέρα σκυλίσια εἰς τὸ χωράφι... ἡ μητέρα του μάλιστα ἔπασχεν ἀπὸ κήλην... Τὰ τελευταῖα χρήματα ποῦ ἤθελε νὰ τῆς στείλῃ ἦσαν διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἕνα ἐπίδεσμον. Ἐνῷ ἔγραφα αὐτά, ἔτρεμε τὸ κονδύλι εἰς τὰ δάκτυλά μου καὶ ἔλεγα μέσα μου, εἰς τὸν ἑαυτόν μου!.. « Κλαίεις καὶ σύ, καὶ δημηγορεῖς καὶ φωνάζεις!..Καὶ πηγαίνεις νὰ σκοτώσῃς πτωχὰ παιδία, ὁποῦ ἀνήκουν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν λαόν, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, εἰς τὸν λαόν, ὅστις παραδέρνει, ἱδρώνει, πάσχει ὡσὰν ἐσύ... περισσότερον ἀπὸ σέ!» Ἄ! αὐτὴ ἡ γειτονιὰ τοῦ Μαρσιαλοῦ εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἔκαμε νὰ μοῦ περάσουν πολλαῖς ἰδέαις ἀπὸ τὸ κεφάλι!.. Διὰ νὰ μάθῃ κανείς, χρειάζεται νὰ ἰδῇ τὴν ἀληθινὴν δυστυχίαν!.. Καὶ τότε νὰ ἰδῇς τὸν στρατιώτην αὐτὸν ὁποῦ ἤθελα χθὲς νὰ τὸν φονεύσω, νὰ τὸν προσέχω, νὰ τὸν περιποιοῦμαι, ὡς νὰ ἤμουν νοσοκόμος του· καὶ ὅταν μοῦ ἔφερναν ἐφημερίδες ὁποῦ ἔγραφαν ὅτι ἐγὼ ἐφάνηκα ἥρως, ὅτι θὰ ἔχυνα τὸ αἷμά μου διὰ τοὺς ἀπόρους, τὰς ἔσχιζα μὲ θυμὸν καὶ ἔλεγα εἰς τὸν Μαρσιαλοῦ: «Μὴν ἀνησυχῇς, θὰ στείλω εἰς τὴν γρηὰ μητέρα σου ὅσα χρήματα τῆς χρειάζονται. Ἔχω μικρὰς οἰκονομίας... Ὁ Γκαροὺς θὰ μ' ἔλεγε κεφαλαιοῦχον!»

Ὁ Βερδιὲ λίαν συγκεκινημένος ἠκροᾶτο τὸν πρώην ἐκεῖνον ταραξίαν χλευάζοντα τὰς παλαιὰς παραφορὰς του καὶ μαστίζοντα τὰς ἐξωγκωμένας ἐκ τοῦ μίσους προλήψεις του.

— Δός μου τὴν χεῖρά σου, φίλε μου, εἶπεν ὁ

στρατιωτικός, καὶ ἂν δύναμαι νὰ σοῦ φανῶ εἴς τίποτε χρήσιμος...

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Τιβολιέ, δὲν ἔχω ἀνάγκην κανενός. Ἐπλήρωσα διὰ τὸ κατόρθωμά μου. Πολὺ ἐπιεικὲς τὸ δικαστήριον. Ἓξ ἡμέρας φυλακὴ μοῦ ἔβαλαν μοναχά! Τὰς ἔκαμα καὶ εἰς ὅλον τὸ διάστημα ἔλεγα μέσα μου: «Αἴ! καὶ ἂν ἤθελε φονεύσεις ἐκεῖνο τὸ καϋμένο τὸ παιδί, ὁποῦ τρώγει τώρα τὰ κάστανά του εἰς τὸ σπίτι του!..» Ἆ! ἐγιατρεύτηκα ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀνοησίας... Ἡμεῖς οἱ κουτοὶ ἤμεθα διὰ τοὺς πολιτικούς, ὅτι εἶνε τὸ σκυλὶ διὰ τοὺς κυνηγούς. Τοῦ φωνάζουν: «Ψάξε! Φέρε!» καὶ ἀφοῦ φέρῃ τὸ κυνῆγι τοῦ λέγουν: «Πήγαινε τώρα!»

— Ναί, μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης, ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀληθῆ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι ἡ θυσία εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἔχει τὴν ἀνταμοιβήν της, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει προορισμὸς καλλίτερος παρὰ νὰ γίνηταί τις χρήσιμος πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο διὰ τούτου νὰ ἀποδείξῃ μόνον καὶ μόνον ὅτι αὐτὸς εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐκείνους.

Πέραν τῆς γεφύρας, μακράν, ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν μὲ τὴν ἀμαυράν των πρόσοψιν, ὠρθοῦτο ὁ ναὸς μὲ τὴν ἐκ σχιστολίθου στέγην του, διαγραφόμενος ἐπὶ τοῦ διαυγοῦς στερεώματος.

Αἴφνης εἰς τὴν ὄχθην ἐφ' ἧς ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ Τιβολιὲ συνωμίλουν ἓν ὄχημα ἤρχετο μετὰ καλπασμοῦ, διοικούμενον παρ' ἡνιόχου, ὅστις μακρόθεν ἔκραξεν:

—Ἐμπρός!...

Ὅπως τὸ ἀφήσωσι νὰ διέλθῃ ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ ἐργάτης παρεμέρισαν ἔνθεν, καὶ ἔνθεν ἀποχωριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὀχήματος.

Ὁ Βερδιὲ ἀκουσίως παρετήρησεν ἐντὸς τοῦ ὀχήματος καὶ εἶδεν εὔσαρκον ἄνδρα, ἐρυθρὸν τὴν ὄψιν, μὲ ὀφθαλμοὺς φλογισμένους, ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων καὶ ἐξακοντίζοντα εἰς τὸν ἀέρα τὸν καπνὸν τοῦ ἐκλεκτοῦ σιγάρου του.

Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς οὔτε κἂν συνωφρυώθη ἰδὼν τὸν Βερδιέ, ἀλλ' ὁ στρατιωτικὸς ἐφρικίασεν.

Ὅσας ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασεν, ὅσας πικρίας ᾐσθάνθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποψηφιότητός του, τὰς ᾐσθάνθη πάλιν πιεζούσας τὸ στῆθός του.

Ἐπανεῖδε τὸν Γκαρούς θριαμβεύοντα, αὐθάδη, προγάστορα, ἐπιδεικνύοντα τὴν μεγαληγορίαν καὶ τὰ εὐρέα του στέρνα πρὸ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων. Ἦτο ἐπίτηδες πλασμένος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὁ Γκαρούς αὐτός, ὁ κερδοσκόπος τῶν ταραχωδῶν ἡμερῶν!

Ὅτε δὲ τὸ ὄχημα ἐξηφανίσθη ἐντὸς τοῦ κονιορτοῦ, πέραν ἐκεῖ πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἔκειτο ἡ ὀγκώδης ὡς Βαστίλλη ἔπαυλις τοῦ Γκαρούς, ὁ Τιβολιέ, ὅστις ἐπίσης τὸν ἀνεγνώρισεν, ὁ ἀτυχὴς Τιβολιὲ ὠχρότατος ἐπανῆλθε, χωλαίνων πρὸς τὸν Βερδιέ, ἐξέτεινε τὴν ἰσχνὴν καὶ τρέμουσαν χεῖρά του πρὸς τὸν Γκαρούς· εἶτα ὡς νὰ ἤκουεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ σύμβουλος τοῦ μίσους τὴν κραυγὴν τοῦ ἐργάτου, τοῦ οἱονεὶ ἀνανήφοντος ἐκ δυσαρέστου ὀνείρου, ὁ Τιβολιέ, ὁ ἀντιπρωσωπεύων τὸν λαὸν τὸν αἰωνίως ἀπατώμενον, τὸν παρέχοντα μόνον σάρκας διὰ τὴν μάχην καὶ διὰ τὴν σφαγήν, ἐξέφερε μίαν λέξιν, ἣν ὁ ἄνεμος παρέσυρεν, ἀλλ' ἥτις ἀνεκούφισεν ὡς ὀργίλη χειρονομία τὴν συνείδησίν του:

—Ἆ, κατεργάρη!

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 673).

Ἐντυπώσεις Ἅμιλτων περὶ τοῦ πῶς ὁ Ἀθηναϊκὸς λαὸς ἔκρινε τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν. — Λόγιοι Ἀθηναῖοι. — Φιλόμουσος Ἑταιρία. — Δοξασία τοῦ λαοῦ περὶ ἀγαλμάτων. — Σπυρίδ. Λογοθέτης. — Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Γρηγόριος. — Ἔλλειψις ἐθνικοῦ αἰσθήματος. — Ἀδιαφορία τοῦ κλήρου πρὸς τὰς ἀρχαιότητας. — Ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν λόγιοι Ἕλληνες. — Μετάφρασις ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος εἰς Ἔλγιν. — Φωβὲλ πρόξενος Γαλλίας. — Ἄγγλοι ἐπικριταί. — Σατωβριάν. — Βύρων. — Σάτυραι καὶ ἐπιγράμματα σκωπτικὰ κατὰ τοῦ Ἔλγιν. — Βοασσονάδ. — Ἐπίδρασις τῶν ποιήσεων Βύρωνος. — Ἱστορικὸς Γερβῖνος. — Τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ πατριαρχείου μέριμναι ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων. — Κρίσεις ἀρχαιολόγων καὶ καλλιτεχνῶν.

Περατώσαντες ἄχρι τοῦδε τὴν ἐξιστόρησιν τῶν σπουδαιοτέρων ἐργασιῶν τοῦ Ἔλγιν, καὶ τῶν πρακτόρων αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι πρὸς καταρτισμὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν ταύτης ἐν Εὐρώπῃ, ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων πῶς οἱ σύγχρονοι Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ ἔκρινον τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν, καὶ ποίας ἀντιπράξεις ἔσχεν οὗτος ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐργασιῶν του.

Ὁ Ἅμιλτων, ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Ἔλγιν, δημοσιεύσας ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτου τῷ 1811 γράφει ὅτι οὔτε ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Τουρκικῆς κυβερνήσεως, οὔτε ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ἀρχῶν ἐν Ἀθήναις, οὔτε ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν Ἀθηναίων ἠγέρθη δυσαρέσκειά τις ἢ ἀντενέργεια. Ὁ λαός, γράφει, ἐδέχθη τὸ ἔργον μετὰ χαρᾶς, θεωρήσας αὐτὸ ὡς ποριστικὸν χρημάτων· οἱ δὲ Τοῦρκοι μετ' ἀπαθείας καὶ ἀδιαφορίας προσέβλεπον εἰς τὰ τελούμενα, καὶ ἔχαιρον βλέποντες καταστρεφόμενα

κτίρια, άτινα καὶ αὐτοὶ οὗτοι κατέστρεφον διὰ τοῦ πυρός. Καὶ αὐτοὶ δέ, προσθέτει, οἱ πολυάριθμοι περιηγηταὶ καὶ θαυμασταὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης εἶχον ἄλλως ἀφορμὴν νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν καταστροφὴν τῶν ἀρχαίων μνημείων, διότι εὐκολώτερον ἠδύναντο νὰ προμηθεύωνται τεμάχια ἀρχαιοτήτων παρὰ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει Τουρκωνστρατιωτῶν, καὶ τῶν περὶ ταύτην οἰκούντων.

Λόγοι τοιοῦτοι δημοσιευόμενοι ὑπὸ τῶν ἀμέσως διαφερομένων εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν μάλιστα τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ μετὰ τὰς ἐγερθείσας κατακραυγὰς ὑπὸ τοῦ Βύρωνος, Δουγλάς, Κλάρκ καὶ ἄλλων ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ Παρθενῶνος, δὲν εἶνε βεβαίως ἄξιοι ἀναμφισβητήτου πίστεως ὅπως χαρακτηρίσωσι πάντας τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν ἔγγραφον μαρτυρίαν Ἀθηναίου, πλὴν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου,[1] ἐν ᾗ ὁπωσδήποτε καταφαίνεται ὅτι ἐγίνωσκεν ὁ γράψας τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαλμάτων «τὰ ὁποῖα», ὡς γράφει, «ἔδιδαν θάμβος καὶ ἔκπληξιν εἰς ὅλους τοὺς περιηγητάς».

Καὶ ἡ ἀναγραφὴ δ' ἔτι ὅτι δὲν «ἔλαβε τὴν ἄδειαν ὁ Ἔλγιν νὰ καταιβάσῃ ἐκ τοῦ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐκεῖνα τὰ ἀξιολογώτατα ἀγάλματα» ὡς εἶχε διαδοθῇ, ἐμφαίνει χαρὰν τοῦ χρονογράφου, ἣν δὲν ἔλειψε νὰ ἐκφράσῃ ἀναγράφων εἰς τὰς σημειώσεις του τὴν εἴδησιν τῆς μὴ παροχῆς ἀδείας.

Ὅτι δὲ ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις ὁπωσδήποτε ἀνεπτυγμένοι καὶ λόγιοι ἄνδρες, λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἀπογυμνώσει τῆς πόλεως ἐκ τῶν μνημείων, τῶν πολυτίμων τούτων κοσμημάτων αὐτῆς, μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετ' ὀλίγα ἔτη ἀπὸ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἀρχαιοτήτων σύστασις τῆς Φιλομούσου Ἑταιρίας (1812), ἥτις ἐν τῷ καταστατικῷ αὐτῆς ἀνέγραψε καὶ ὅτι ἤθελε φροντίζει πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων. Εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἑταιρίας ἦτο ὁ Ἰωάννης Μαρμαροτούρης, ἀνὴρ εὐπαίδευτος [2]), ὃν καὶ ὁ Βύρων ἀναφέρει μεταξὺ τῶν λογίων Ἀθηναίων, καὶ ὁ Πέτρος Ῥεβελάκης, ἀλλ' οὗτοι, καὶ ἄλλοι εὐάριθμοι οὐδόλως ἴσχυον νὰ φέρωσιν ἀποτελεσματικὴν ἀντίπραξιν κατὰ τοῦ παντοδυνάμου τότε Ἔλγιν, ὠχυρωμένου ὄπισθεν ἀδειῶν καὶ φιρμανίων, ἅτινα ἡρμήνευεν ὡς ἤθελε, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄπισθεν τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ἥτις τότε ἤσκει μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἕνεκα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ πολιτικῶν πραγμάτων.

Ἄλλως ὅμως καὶ τοὺς εὐαρίθμους ἐν Ἀθήναις λογίους, τοὺς μετὰ λύπης βλέποντας τὴν ἁρπαγὴν τῶν προγονικῶν μνημείων, δὲν ὑπεβοήθει τὸ πολὺ ἀγροῖκον πλῆθος τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ ἐν παχυλῇ ἀμαθίᾳ διατελοῦν ὂν μετ' ἀπαθείας προσέβλεπεν εἰς τὰ τελούμενα [1]). Βεβαίως ᾐσθάνετο καὶ τὸ πλῆθος τοῦτο ὅτι μεγάλη τις ἀξία ἐνεκρύπτετο εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους λίθους, καὶ ὅτι ὑπερφυσική τις δύναμις ἀόρατος περιέβαλλεν αὐτούς, ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη καὶ μόνη δὲν ἤρκει νὰ ὠθήσῃ αὐτὸ νὰ σπεύσῃ εἰς λύτρωσίν των ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς τῶν ξένων. Ὁ Δουγλὰς Ἄγγλος περιηγητὴς διηγεῖται ὅτι ἤκουσεν ἐν Ἀθήναις παράδοσιν, καθ' ἣν τὴν ἑσπέραν τῆς ἀφαιρέσεως μιᾶς τῶν Καρυατίδων τοῦ Πανδροσείου, αἱ τέσσαρες ὑπόλοιποι ἐθρήνουν γοερῶς τὴν ἁρπαγεῖσαν ἀδελφήν των, ἥτις ἐκ τῆς κάτω πόλεως διὰ τῶν αὐτῶν γοερῶν θρήνων ἀνταπεκρίνετο. Καὶ ἕτερος δὲ περιηγητὴς Ἄγγλος ὁ Χοβχάους (Hobbouse) διηγεῖται ὅτι ὁ κοινὸς λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐπίστευεν ὅτι τὰ ἀγάλματα τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν ζῶντα σώματα ἀνθρώπων ἀπολιθωθέντα, καὶ ὅτι ἤθελον ἀνακτήσει ζωὴν εὐθὺς ὡς ἤθελον ἀπελευθερωθῆ ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν Τούρκων.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὄντων τῶν κατοίκων ἂς μὴ παραλίπωμεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν ὑπεβοήθησε καὶ ὁ μέγα ἰσχύων ἐν Ἀθήναις τότε ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας Σπυρ. Λογοθέτης, μεγάλην ἀσκῶν πολιτικὴν τότε δύναμιν ἐν Ἀθήναις, καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν Γρηγόριος,[1]) ὅστις προθύμως παρέσχε τῷ Ἔλγιν τὴν ἄδειαν νὰ ἐρευνήσῃ πάσας τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς μονὰς τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ νὰ παραλάβῃ ἐξ αὐτῶν ὅ,τι ἀρχαῖον ἤθελεν εὕρει ἀρεστὸν καὶ χρήσιμον.

Ἡ κοινὴ συνείδησις δὲν ἦτο τότε ἐν Ἀθήναις ἀνεπτυγμένη, οὐδὲ ζῶν καὶ ἐνεργὸν τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, ὥστε νὰ ἐξεγερθῶσι σύσσωμοι οἱ πολῖται καὶ ζητήσωσι παντὶ τρόπῳ τὴν παῦσιν τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς. Ἐκ τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου καὶ ἐκ τοῦ Σουρμελῆ μανθάνομεν ὅτι συνεχῶς ἀπήρχοντο πρόκριτοι Ἀθηναῖοι εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ζητήσωσι τὴν ἀνάκλησιν βοεβόδα ἢ ἐπισκόπου, οὐδεμία ὅμως ἐπιτροπὴ ἐστάλη ὅπως ζητήσῃ ὁπωσδήποτε νὰ σώσῃ τὰ κοσμήματα τῆς πόλεως τῶν

[1]) Τὴν χρονογραφίαν τοῦ Ἀνωνύμου ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἐπ. Σταματιάδης ἐν τῇ ἱστορίᾳ του «Οἱ Καταλάνοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ» (1869) σελ. 366.

[2]) Κ. Σάθα, Νεοελ. φιλ. σελ. 618. Ὁ Μαρμαροτούρης εἶχε παρακαλέσει τὸν Βύρωνα νὰ τὸν συστήσῃ εἴς τινα τῶν ἐν Λονδίνῳ τυπογράφων, ὅπως τυπώσῃ νεοελληνικὴν μετάφρασίν του τοῦ Ἀναχάρσιδος. Λόρδου Βύρωνος ποιήματα Τομ. Α' σελ. 148, μετάφρ. Γ. Πολίτου.

[1]) Ὁ Βύρων γράφει ὅτι ἐπρότειναν εἰς αὐτὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Μαραθῶνος ν' ἀγοράσῃ τὴν ἱστορικὴν πεδιάδα τούτου ἀντὶ 1600 γροσίων. Τὸν ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ τύμβον τῶν ἐν Μαραθῶνι πεσόντων εἶχεν ἀνασκάψει ὁ ἐν Ἀθήναις πρόξενος τῆς Γαλλίας Φωβὲλ πρῶτος.

[2]) Ἐκ παραδρομῆς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς παρούσης πραγματείας ἡμῶν (Φύλλον Ἑστίας 669 σελ. 683, στίχ. 7 κάτωθεν, στήλη α') ἐσημειώθη Κύριλλος ἀντὶ Γρηγόριος.

Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ διατὶ νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ τότε Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ, τοῦ ζῶντος ἐν χρόνοις ἀμαθίας καὶ δουλείας καὶ πενίας, ἐν οἷς τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν, καὶ δὲν εἶχε γεννηθῆ εἰς τὸ πλῆθος ἡ ἐλπὶς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους τοιαύτην πρὸς τὰς ἀρχαιότητας ἀγάπην, ἀφοῦ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς Ἑλληνικαῖς χώραις τὰ αὐτὰ συνέβαινον, ὅπου οἱ μὲν Τοῦρκοι κατέστρεφον τὰ ἀγάλματα πρὸς κατασκευὴν ἀσβέστου, οἱ δὲ Χριστιανοὶ κατεσύντριβον αὐτὰ ὡς εἴδωλα τῶν ἐθνικῶν, ὡς θεοὺς τῆς εἰδωλολατρείας, ἢ ὅπως κατὰ τὴν τότε καὶ νῦν ἔτι δυστυχῶς ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἀνεύρωσιν ἐντὸς αὐτῶν κεκρυμμένον θησαυρόν;

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κλῆρος, οἱ ἐπίσκοποι αὐτοί, οἱ μᾶλλον ἐγγράμματοι ὄντες, οὐδεμίαν πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔτρεφον ἀγάπην, ἴσως διότι ἐθεώρουν ὅτι δὲν ἐπιτρέπετο εἰς αὐτοὺς ἱερεῖς ἄλλου Θεοῦ ὄντας νὰ προσφέρωσι καὶ φόρον σεβασμοῦ πρὸς τοὺς Θεοὺς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁ Μελέτιος ὁ ἐπὶ 11 ἔτι διατρίψας ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ 1603 ὡς ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του περὶ τοῦ Παρθενῶνος σημειοῖ μόνον ὅτι ἦτο ἔργον ἀξιοθαύμαστον, ὅτι μετωνομ. σθη ὕστερον ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ὅτι τελευταῖον ἀποκατέστη ἱερὸν τῶν Τούρκων [1]).

Ἄλλως δ' ἐν Ἀθήναις, οἱ κάτοικοι εἶχον καὶ προηγούμενον τοιαύτης ἀφαιρέσεως ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἀναγλύφου ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Σοαζὲλ Γκουφιὲ (παρ' οὗ ἐζήτησεν ὁ Τοῦρκος φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως 200 τσεκίνια! (1400 γρόσια), ὡς λέγει ἐν τῇ περιηγήσει ὁ Σκροφάνη), ἄνευ φιρμανίου ἰδιαιτέρου, παραλαβόντος αὐτὸ καὶ μετενεγκόντος εἰς Παρισίους.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν διεσπαρμένοι λόγιοι Ἕλληνες εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν φαίνεται ὅτι ἔδωσαν πολλὴν προσοχήν. Εἰς μεταγενεστέρους μόνον χρόνους καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ποιημάτων τοῦ Βύρωνος, καὶ τῶν γενομένων συζητήσεων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἐλγινίων μαρμάρων ἀνέψξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔγραψαν ὀλίγας λέξεις ἐν παρόδῳ, ἢ συνέθεσαν στίχους σκωπτικούς. Τοιοῦτόν τι ἐπὶ παραδείγματος εἶνε μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος, ποιηθέντος ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τῆς πόλεως εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τοῦ Ἔλγιν. [1])

Δῶρον Ἀθηναίοις, ἐπίτηδες ἔδωκε κάκιστος
κλέπτης, ὃς σεμνᾶς δῶμ' ἐσύλησε Θεᾶς.
Τοῦ γὰρ ἀναιδείας αἰώνιόν ἐστι τροπαῖον.
πύργος, ὅπου στήκει σήματα λυπρὰ χρόνου
Ὡρῶν γὰρ ποσόκις λιγύφθογγος ἀκούεται αὐδὴ
δὴ τότ' ἀναμνήσει ἔργ' ἀθέμιστα Σκώτου.

Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις δὲ διαμενόντων ἀλλοδαπῶν ὁ Φωβὲλ μόνον διεμαρτύρετο καὶ ἀδιαλείπτως πρὸς τὸν Λουζιέρην ἤριζεν, ὡς προηγουμένως ἐγράψαμεν. Αἱ διαμαρτυρίαι του δὲ αὗται οὐδαμῶς προήρχοντο ἐκ φιλελληνισμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς πικρίας, ἣν ᾐσθάνετο βλέπων τὰ κειμήλια ἐκεῖνα τῆς ἀρχαιότητος μέλλοντα νὰ κοσμήσωσιν Ἀγγλικὰ μουσεῖα καὶ ὄχι Γαλλικά. Ὅταν ὁ Πουκεβὶλ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὁ Φωβὲλ συνοδεύων αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶπε δεικνύων τὸν Παρθενῶνα. «Ἰδοὺ ἐνώπιόν μας ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ὑψώσα ε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θαυμάσατε. Ἴδετε αὐτὰ τὰ ἀριστουργήματα, καὶ περιεργασθῆτε τὴν σημερινὴν αὐτῶν ἐξουδένωσιν. Χεὶρ βαρβάρου πεπολιτισμένου ἐκολόβωσε τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου. Συνδέων ἐκεῖνος τὴν ὕβριν πρὸς τὴν περιφρόνησιν ἐτόλμησε νὰ χαράξῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῶν μαρμάρων τούτων, ὅπου εἷς τῶν συμπατριωτῶν του ἔγραψεν ὑποκάτω τὸ ἑξῆς Quod Gothi non fecerunt, Scotus fecit». Τί ὅμως εἶπεν ὁ Fauvel ὅταν τῷ 1784 εἶδεν ἐν Ἀθήναις τὸν Choiseul Gouffier, τὸν πρεβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπεβοήθησεν αὐτὸν καταβιβάζοντα ἐκ τῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος σειρὰν ἀναγλύφων, ὧν τινα καὶ συνετρίβησαν καταπεσόντα, θραυσθέντων τῶν σχοινίων, καὶ μεταφέροντα εἰς Γαλλίαν;

Ὁ Ἔλγιν πλὴν τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ ἐχθροῦ τοῦ Φωβὲλ καὶ τῶν Γάλλων ἔσχεν ἐναντίους καὶ πολλοὺς τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὁμοφύλων. Καθ' ὃν χρόνον οὗτος καὶ οἱ πράκτορές του εἰργάζοντο ἐν Ἀθήναις, πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκεφθέντες τὴν πόλιν ἔφριξαν ἰδόντες τὸν τρόπον δι' οὗ κατεσύντριψε καὶ ἐκολόβωσε τὸν Παρθενῶνα· ἐκτυπώσαντες δὲ κατόπιν τὰ περιηγητικὰ αὐτῶν ὑπομνήματα, μετέδωκαν τὰς ἐντυπώσεις των εἰς τὴν Εὐρώπην, παραστήσαντες τὸν Ἔλγιν ἄνδρα Βάνδαλον καὶ ἱερόσυλον. Κυρίως δὲ κατέκρινον οὐχὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἢ τῶν κινητῶν, ἵνα εἴπωμεν οὕτως, ἀγαλμάτων, διότι πάντες ἀφῄρουν, ἀλλὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Παρθενῶνος δι' ἀποσπάσεως τῶν ἀναγλύφων

1] Καὶ ὁ τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ Μελετίου ἀκμάσας ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινᾶτος, ὁ Χωνιάτης, οὐδεμίαν κατέλιπε τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν Ἀθηνῶν περιγραφήν, καίτοι φαίνεται ἐκ τῶν Σωζομένων αὐτοῦ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Τοὐναντίον χαίρει ὅτι ἡ Ἀκρόπολις γενομένη χριστιανικὸς ναὸς «τῆς τυραννίδος τῆς ψευδοπαρθένου Ἀθηνᾶς ἀπήλλακτο». Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν ἀνὴρ νὰ συγκινηθῇ ἐκ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τῆς θέας τῶν ἀγαλμάτων γράφων οὕτω περὶ Ἀθηνᾶς, ἢ φράσεις ὡς τὴν ἑπομένην; «Ἄρεα μὲν ἀλόγου καὶ ἐμπλήκτου θυμοῦ προστάτην εἶναι βροτολοιγόντε καὶ μιαιφόνον, Ἀφροδίτην δὲ πορνικῶν καὶ μοιχικῶν ἔργον ἔφορον πάνδημον (ἐμυθολόγουν οἱ ἀρχαῖοι)» Μιχ. Ἀκομινάτου τὰ Σωζόμενα. ἐκδ. Σ. Λάμπρου σελ. 102 καὶ 104.

1) Λόγιος Ἑρμῆς 1818 σελ. 65. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ ἐπιγράμματος παρέθηκε τοῦτο ἐν ὑποσημειώσει μεταφράσεώς του ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ἄρθρου περὶ Ἀγγλικῆς φιλολογίας. Ὑπογράφεται δὲ ὁ μεταφραστὴς Ἰ. Ρ. Ἰ.

καὶ καταστροφῆς τῆς ζωοφόρου καὶ τῶν μετοπῶν. Οἱ Ἄγγλοι Δουγλάς, Δόδβελ, Hughes ἔψεξαν διὰ πικρῶν ἐκφράσεων τὸν Ἔλγιν. Ὁ Κλάρκ ὀνομάζει τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν πρᾶξιν ἀναξίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐγένετο. Ταῦτα δὲ γράφει μόνον ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς καταστροφῆς, διότι καὶ ὁ Κλάρκ ἀφήρεσεν ἐκ τῆς Ἐλευσῖνος τὸ ἄγαλμα τῆς Δήμητρος, καὶ ἐκ τῆς Πάτμου τὸ χειρόγραφον τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Σατωβριὰν ἠπιώτερον ὁμιλεῖ κατὰ τοῦ Ἔλγιν κατακρίνων καὶ οὗτος τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ Παρθενῶνος. Μνημονεύων τοῦ Σοαζὲλ Γκουφιὲ τοῦ ἀφαιρέσαντος μετόπην ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἔλγιν, καὶ ἄλλων Ἄγγλων παραλαβόντων ἀρχαῖα ἢ ἀκρωτηριασάντων αὐτὰ ἐκφράζει τὴν λύπην του λέγων «ὅτι εἶνε λυπηρὸν νὰ συλλογισθῇ τις ὅτι οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπροξένησαν πλειοτέραν ζημίαν εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν ἐν διαστήματι 150 ἐτῶν, ἢ πάντες οἱ βάρβαροι ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους. Εἶνε σκληρὸν νὰ σκεφθῇ τις ὅτι ὁ Ἀλάριχος καὶ ὁ Μωάμεθ Β′ ἐσεβάσθησαν τὸν Παρθενῶνα, καὶ ὅτι ἀνέτρεψε τοῦτον ὁ Μοροζίνης καὶ ὁ Ἔλγιν.» Διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης, λέγει ἀλλαχοῦ, «ὁ Ἔλγιν ἀπώλεσε τὴν ἀξίαν τῆς ἀξιεπαίνου ἐπιχειρήσεώς του». Ἀναιρεῖ δὲ τὴν ἀξίωσιν τοῦ Ἔλγιν εἰπόντος ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι τὸ αὐτὸ ἔπραξαν εἰς Ῥώμην, λέγων ὅτι εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ Γάλλοι ἀφήρεσαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀγάλματα καὶ εἰκόνας, ἀλλὰ δὲν ἠκρωτηρίασαν τοὺς ναούς, ἀφαιροῦντες τὰ ἀνάγλυφα.

Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις ἐχρωμάτισε τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν διὰ τῶν βαθυτέρων μελανῶν χρωμάτων εἶνε ὁ Βύρων. Ὁ ποιητὴς οὗτος κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ γενομένῃ καταστροφῇ καὶ βεβηλώσει, καὶ περίλυπος γενόμενος διέγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Ἔλγιν, ὅπερ οὗτος εἶχε χαράξει ἐφ' ἑνὸς τῶν στύλων τοῦ Παρθενῶνος, ἀφήσας μόνον τὸ τῆς γυναικός του, ἐπέγραψε δὲ τὸ πασίγνωστον κατασταθὲν Quod Gothi non fecerunt, Scotus fecit. «Ὅ,τι δὲν ἔπραξαν οἱ Γότθοι, ἔπραξεν ὁ Σκῶτος.» Πικρῶς δὲ θρηνεῖ ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Τσιλδ-Ἀρόλδου καὶ δι' ἀποστροφῶν ποιητικῶν καυστικωτάτων κατηγορεῖ τὸν ἐργάτην τῆς ἱεροσυλίας χύνων χολήν, καὶ ὕβρεις καὶ ἀρὰς ἐκσφενδονίζων.

«Ἀλλὰ τίς ἐξ ὅλων τῶν ἱεροσύλων,» λέγει «οἱ ὁποῖοι ἐλήστευσαν ἐκεῖνον τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ναόν, ἐξ οὗ ἡ Παλλὰς ἀπέδρα περίλυπος, διότι ἐγκατέλιπε τὸ τελευταῖον μνημεῖον τῆς ἀρχαίας βασιλείας της, τίς, ὑπῆρξεν ὁ βαρβαρώτερος καὶ ἀπεχθέστερος συλητής; Ἐρυθρίασον, ὦ Καληδονία[1]), διότι αὐτὸς εἶνε υἱός σου; Χαίρω, ὦ Ἀγγλία, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τοὺς κόλπους σου. Οἱ φιλελεύθεροι πολῖταί σου ὀφείλουσι νὰ σέβωνται τὴν χώραν, ἥτις τὸ πάλαι ἦτο ἡ ἑστία τῆς ἐλευθερίας. Πῶς ἠδυνήθησαν αἱ χεῖρές του, νὰ συλήσωσι τὸ ἐνδιαίτημα τῶν τεθλιμμένων θεῶν, καὶ ν' ἀπαγάγωσι τοὺς βωμούς των; Ἀλλ' οὔτε τὰ κύματα ὑπέφεραν τὴν τοιαύτην ἀσέβειαν, ἀρνηθέντα νὰ γίνωσι συνένοχα τῆς συλήσεως ταύτης [1]).»

«. . . . . Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σύλησιν τῶν δυστυχῶν Ἀθηνῶν, εἶχε βεβαίως καρδίαν σκληγερὰν καὶ διάνοιαν ἄγονον καὶ πεπαγωμένην, ὡς εἶνε οἱ βράχοι τῆς πατρίδος του. Τὰ νῦν τέκνα τῶν Ἀθηνῶν, καίτοι **ἀδυνατοῦντα νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ ἱερὰ ταῦτα λείψανα**, **συνεμερίσθησαν ὅμως** τὴν θλῖψιν τῆς πατρίδος των. Ποτὲ δὲν ᾐσθάνθησαν τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας τόσον, ὅσον ὅτε διεπράττετο ἡ λῃστεία αὕτη.»

«Πῶς θέλουσι τολμήσει τὰ τέκνα τῆς Μεγάλης Βρεταννίας νὰ εἴπωσιν ὅτι ἡ πατρίς των ἐπέχαιρεν εἰς τὰ δάκρυα τῶν Ἀθηνῶν; Ὦ πατρίς μου, μολονότι ἐν ὀνόματί σου οἱ αἰσχροκερδεῖς οὗτοι συληταὶ ἐσπάραξαν τοὺς κόλπους των, σὺ αἰσχύνθητι νὰ ὁμολογήσῃς τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην πρᾶξιν εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐρυθριώσης Εὐρώπης. Ἡ ἄνασσα τοῦ ὠκεανοῦ, ἡ φιλελεύθερος Ἀγγλία ἐλήστευσε τὰ λείψανα τῆς αἱματοέσσης Ἑλλάδος.»

«Ὦ Ἑλλάς, πόσον ψυχρὰ εἶνε ἡ καρδία ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπων σε δὲν αἰσθάνεται τὴν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ὁ ἐραστὴς ἐνώπιον τοῦ τάφου τῆς ἐρωμένης του. Ποῖος δύναται νὰ ἴδῃ ἀδακρυτὶ τοὺς ναοὺς δυσμορφουμένους, καὶ τοὺς βωμούς σου συλουμένους ὑπὸ τῶν Βρεταννῶν, οἵτινες ὤφειλον μᾶλλον νὰ προστατεύσωσι τὰ ἱερὰ ταῦτα κειμήλια; Ἐπάρατος ἔστω ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς ψυχρᾶς νήσου των διὰ νὰ ἔλθωσι νὰ κατασπαράξωσι τὸ αἱματόεν στῆθός σου, καὶ ν' ἀπαγάγωσιν εἰς τὰ μισητὰ κλίματα τοῦ βορρᾶ τοὺς ἀγανακτοῦντας θεούς σου!»

Ἐπίσης δὲ καταφέρεται κατὰ τοῦ Ἔλγιν δηκτικώτατα ἐν τῷ ποιήματι «Ἡ κατάρα τῆς Ἀθηνᾶς.»

Καὶ διὰ σατυρῶν δὲ καὶ δι' ἐπιγραμμάτων σκωπτικῶν δημοσιευθέντων διέσυρον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἔλγιν καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τὸ ὄνομά του, μὴ φεισθέντες νὰ μυκτηρίσωσιν οὐδ' αὐτὰ τὰ ἐκ νόσου παθήματά του. Ἑνὸς τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέ-

(1) Σκωτία.

1) Ἐννοεῖ τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον εἰς τὸν κόλπον τοῦ Αὐλέμονος τῶν Κυθήρων.

2) Τὸ δεύτερον ᾆσμα τοῦ Τσὶλδ Ἀρόλδ, ἔνθα κατὰ τοῦ Ἔλγιν καταφέρεται, ἐπεράτωσε τῷ 1810, ἐδημοσιεύθη δὲ τὸ πρῶτον τῷ 1813.

ρω, ὅπερ καὶ μετεφράσθη ἑλληνιστί. Ἕτερος Ἄγγλος ἔγραψεν ἕτερον, ἀναφερόμενος εἰς πάθημα τῆς ῥινὸς τοῦ Ἔλγιν, λέγων ὅτι ἄρρινος αὐτὸς ἐκόμισεν εἰς Ἀγγλίαν ἀρρίνους λίθους δεικνύων διὰ τούτου ὁποία ἡ δύναμις τοῦ χρόνου εἰς τὰς λιθίνους κεφαλὰς καὶ ὁποία ἐπὶ τῆς ῥινός του ἡ τῆς ἀσθενείας. Περὶ τῆς νόσου ταύτης τῆς ῥινὸς τοῦ Ἔλγιν, ἐξ ἧς ὑπέφερεν ἐν τῇ εἱρκτῇ ἐν Γαλλίᾳ ὤν, γράφει καὶ ὁ Σπυρ. Φορέστης τῇ 9 Μαΐου 1806 εἰς Καλούτσην λέγων ὅτι τὸ νόσημά του ἐξ ἐλλείψεως περιθάλψεως ἔλαβε καρκινώδη χαρακτῆρα. Ὁ Ἄγγλος δ' ἐπιγραμματοποιὸς ὀνειδίζων τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνου συμφορὰν ἐν τῷ ἐπιγράμματί του ἀποδίδει τὴν ἀπώλειαν τῆς ῥινὸς εἰς λόγους ἥκιστα ἀρχαιολογικούς.

Noseless himself he brins home noseless blocks
to show what time can do and what the pox.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο μετέφρασεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς Boissonade, ὁ ὁποῖος καὶ ὡς Γάλλος, ἀλλὰ καὶ ὡς Γάσκων, ἠθέλησε ν' ἀστειευθῇ μεταφέρων εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ εὐφυὲς μὲν ἐκεῖνο, ἀλλ' ὀνειδιστικὸν ἐπίγραμμα, ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐν χειρογράφῳ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν σοφοὺς ἑλληνιστὰς τῆς Γαλλίας. Ἡ μετάφρασις τοῦ Boissonade ἔχει οὕτως

Ἄρρινος αὐτὸς οἴκαδ' ἀρρίνους φέρει
λίθους, ἐναργῶς τοῖς θεωμένοις φανῶν
χρόνῳ τίς ἐστ' ἰσχύς, τίς τε συφλίδι. [1])

Καὶ τὰ σατυρικὰ δὲ φύλλα τοῦ Λονδίνου εὗρον τροφὴν εἰς διακωμῴδησιν τοῦ Ἔλγιν, ἐν οἷς τὸ Morning Chronicle, ὅπερ, ὅταν τὸ κοινοβούλιον ἀπεφάσισε τὴν ἀγορὰν τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν, εἶχεν ἀναγράψει τὸ ἑξῆς δίστιχον ὡς εἰρωνικὸν θρῆνον τοῦ λαοῦ. «Κατὰ τὴν Γραφὴν μᾶς εὐεργετεῖτε ὅταν ἀντὶ ἄρτου, σεῖς μᾶς δίδετε πέτρας».

By scriptural measure your bounty is shewn
We ask you for bread and you give us a stone[2]).

Οὐδεὶς ὅμως συνετέλεσε τοσοῦτον διὰ τῆς γραφίδος του ὡς πεζογράφος ἢ ποιητὴς νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν κοινὴν κατάκρισιν τὸ ὄνομα τοῦ Ἔλγιν ὅσον ὁ Βύρων· οἱ ποιητικοὶ λόγοι τοῦ μεγάλου τούτου ποιητοῦ, ὡς θεία φωνὴ διαμαρτυρήσεως ἐκ τοῦ ὕψους τῆς Ἀκροπόλεως ἐκπορευθεῖσα, συνεκίνησαν καὶ ἐξήγειραν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐραστῶν τοῦ κάλλους τῆς ἱστορίας καὶ τῆς δόξης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος · ἡ φωνὴ τοῦ Βύρωνος παρὰ πᾶσαν ἄλλην ἀντήχησεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἔλγιν τὸν χαρακτῆρα τοῦ βανδαλισμοῦ καὶ τῆς ἱεροσυλίας. Ὡς δὲ ἱστορεῖ ὁ Γερβῖνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὴ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις μαθοῦσα τὴν γενομένην καταστροφὴν ἐξέδωκε φιρμάνια, καὶ ὁ πατριάρχης ἐγκυκλίους πρὸς προστασίαν τῶν ἀρχαιοτήτων. «Καὶ αὐτὸς ὁ Βελῆ πασᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλῆ ἔλαβεν (ὅ,περ σπανιώτατον παρὰ τοῖς Τούρκοις φαινόμενον) συμπαθείας ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ἀφοῦ ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὰ τῶν Φράγκων ζήλου ἔμαθε νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν αὐτῶν.» Ὁ Βύρων ἔτι γράφει ὅτι εἶχε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ δόκτωρος Κλάρκ ν' ἀναφέρῃ χωρίον τῆς ἐπιστολῆς του ἐν ᾧ ἔγραφε τὰ ἑξῆς « Ὅτε τὸ τελευταῖον μετόπιον ἀπεσπάσθη τοῦ Παρθενῶνος, καὶ οἱ ἐργάται τοῦ Ἔλγιν κατέρριψαν μέγα τμῆμα τῆς κορωνίδος καὶ ἓν τῶν τριγλύφων, ὁ δισδάρης, ὁ ὁποῖος εἶδε τὴν γενομένην εἰς τὸ οἰκοδόμημα βλάβην ἔσυρε τὴν καπνοσύριγγά του ἀπὸ τοῦ στόματός του, καὶ δακρύων εἶπεν ἱκετευτικῶς εἰς τὸν πράκτορα τοῦ Ἔλγιν Λουζιέρην «Τέλος».

Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ἀναγινώσκοντες τούτους τοὺς ποιητικοὺς καὶ συγκινητικοὺς λόγους ὅτι μέγα μέρος τοῦ μίσους τοῦ Βύρωνος κατὰ τοῦ Ἔλγιν προήρχετο καὶ διότι ὁ Ἔλγιν ἦτο Σκῶτος· ἔτρεφε δὲ ὁ Βύρων πάθος κατὰ τῶν Σκώτων, διότι Σκῶτος ἦτο ὁ Brougham, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπέκρινε τὰς πρώτας ποιήσεις τοῦ Βύρωνος, ὅτε ἐδημοσιεύθησαν· ὁ δὲ Βύρων ἀντεπεξῆλθε διὰ σατύρας ἐπιγραφομένης «Ἄγγλοι ποιηταὶ καὶ Σκῶτοι ἐπικριταί. » Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἐν τοῖς ᾄσμασι χαίρει ὅτι ὁ Ἔλγιν δὲν ἦτο τέκνον τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ τῆς Καληδονίας (Σκωτίας).

Ἄλλως ὅμως ἔκρινον ἐν γένει οἱ ἀρχαιολόγοι οἱ καλλιτέχναι ζωγράφοι καὶ γλύπται, οἱ ἀρχιτέκτονες, εὐθὺς ὡς ἠκούσθη ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους ἐκομίσθησαν εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ὅτι ἐσώθησαν ἐκ μελλούσης ἀπωλείας, ἐκφράζοντες τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας τῷ Ἔλγιν, διότι δι' αὐτοῦ ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσιν ἐν πρωτοτύποις τὰ ἔργα αὐτῆς ταύτης τῆς γλυφίδος τῶν ἀρχαίων, ἅτινα τέως ἐμελέτων ἐπὶ τῶν μιμήσεων τῆς Ῥωμαϊκῆς τέχνης. Πάντες οἱ γράψαντες τότε μονογραφίας περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων ἀρχαιολογικὰς ἢ καλλιτεχνικάς, ἀφιεροῦσι καὶ γραμμάς τινας ὑπὲρ τοῦ Ἔλγιν, θεωροῦντες λίαν ὑπερβολικὰς τὰς κατ' αὐτοῦ ὕβρεις, καὶ μάλιστα τὴν προσωνυμίαν τοῦ Βανδάλου καὶ Γότθου. Καὶ ἔκριναν οὕτω διότι ἀνεγνώριζον τὴν σπουδαιότητα τῆς συλλογῆς, καὶ ἔβλεπον τὴν λαμπρότητα τοῦ φωτός, ὅπερ διέχυσεν αὕτη εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τέχνην, καὶ ἀνελογίζοντο ἡλίκη θὰ ἦτο ἡ

1) Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ μοὶ ἀποστείλῃ ὁ ἐν Παρισίοις Κύριος Αἰμίλιος Λεγρὰνδ ἀναγνοὺς τὸ πρῶτον μέρος τῆς πραγματείας μου ταύτης, εἶχον δ' ἐγὼ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπεριλάβω τοῦτο ἐν ταύτῃ μὴ προβαινούσης τῆς δημοσιεύσεως ταχέως.

2) Denkschrift über Lo'd Elginrs Erwerbungen in griechenl. von C.A. Boettiger. (1817) σελ. 59.

ζημία ἐὰν ταῦτα δὲν περιεσώζοντο ἐκ τῆς ἀπειλούσης αὐτὰ ἀπωλείας. Βεβαίως ὅμως ἄλλως θὰ ἔκρινον περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἂν ἦτο ὁρατὸν εἰς αὐτοὺς τὸ ὑποφῶσκον τότε ἐν Ἑλλάδι λυκαυγές, προμήνυμα χαρμόσυνον ἀνατολῆς ἡμερῶν ἐλευθέρων.

Καὶ αὐτὸς ὁ Ἕλλην, ὁ κατὰ τὸ 1818 μεταφράσας τὸ προμνημονευθὲν σκωπτικὸν ἐπίγραμμα εἰς τὸ δῶρον τοῦ Ἔλγιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδεμίαν σημείωσιν παραθέτει εἰς τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Βερτούχ περὶ τῶν μαρμάρων τοῦ Ἔλγιν, οὓς μεταφράζει. «Ὅταν» λέγει ὁ Γερμανὸς οὗτος «καθαρισθῶσι καλῶς τὰ ἀρχαῖα καὶ κατὰ τάξιν τεθῶσι καὶ ἐξηγηθῶσι, τότε θέλει φανῇ πλέον ὁποίαν ἐκδούλευσιν ἔκαμεν ὁ Λόρδος Ἔλγιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, καὶ κοινῶς εἰς ὅλην τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, καὶ πόσον ἀνόητος εἶνε ἡ κατακραυγή, τὴν ὁποίαν ὀλιγόφρονες ἄνθρωποι ἔκαμνον κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν νομιζομένην κλοπήν. «(Λόγ. Ἑρμ. 1818, σελ. 69). Μόνον προτάσσει τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος τὰς σκέψεις, ὅτι οἱ Ἄγγλοι οἱ στηλιτεύοντες τὸν Ἔλγιν πράττουσι τοῦτο οὐχὶ βεβαίως δι' εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ μόνον διότι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι καὶ θαυμάσωσι τὰ ἔργα εἰς τὴν θέσιν των.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΔΥΣΠΕΨΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

Ὁ **Brillat-Savarin** ἐπέγραψεν ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης *φυσιολογίας τῆς γεύσεως* τὸν ἑξῆς ὀνομαστὸν καταστάντα ἀφορισμόν.

Les animaux paissent,
L' homme mange,
L' homme d' esprit seul sait manger.

(Τὰ ζῶα βόσκουσιν, ὁ ἄνθρωπος τρώγει, μόνος ὁ λόγιος γινώσκει νὰ τρώγῃ).

Ὅ,τι ἦτον ἴσως ἀληθὲς ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, δὲν εἶναι βεβαίως σήμερον. Τὸ πλεῖστον τῶν λογίων δὲν γινώσκουσι νὰ φάγωσιν. Ἡ πυρετώδης ὀξύτης τοῦ νεωτέρου βίου, ἄγει πολλοὺς νὰ βραχύνωσι τὴν διάρκειαν τῆς τραπέζης, καὶ ἰδίᾳ τοῦ προγεύματος, ὅπερ γεννᾷ δυσπεψίας ὑπερβαλλόντως συχνάς. Δὲν θὰ συνέβαινε τοῦτο, ἐὰν μένοντες βραχὺν χρόνον εἰς τὴν τράπεζαν, ἐμιμούμεθα τοὐλάχιστον τοὺς Ἰάπωνας, παρ' οἷς ἡ εὐγένεια ἀπαγορεύει ἀπολύτως τὸ λαλεῖν ἐν ὥρᾳ τοῦ γεύματος. Ὅταν κἀνὲν φαγητὸν τοῖς εἶναι ἀρεστόν, ἐκφράζουσι τὴν ἑαυτῶν εὐαρέσκειαν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην δι' ἐπιχαρίτων χειρονομιῶν, νομίζοντες δι' αὐτὸν ὕβριν ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμα δι' ἄλλο τι ἢ διὰ νὰ φάγωσιν.

Παρευρέθητε εἰς τὸ πρόγευμα δικολάβου· προπέμπει τὸν τελευταῖον πελάτην του, καθ' ἣν στιγμὴν πρέπει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Τούτου ἕνεκα εἶναι ἠναγκασμένος νὰ καταβροχθίσῃ μεγάλους ψωμούς, ἐκ φόβου δὲ νὰ βραδύνῃ καὶ διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν κατάποσιν τῶν ἐπαλλήλως ἐντιθεμένων ἐν τῷ στόματι μεγάλων τεμαχίων, κενόνει μεγάλα ποτήρια πλήρη κεκραμένου δι' ὕδατος οἴνου καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ ἀναψυχὴν ἐπιβαίνει τῆς ἁμάξης καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ ἀπουσιάσῃ τὴν δικάσιμον ὥραν.

Παρατηρήσατε τὸν Παρισινὸν κεκλημένον εἰς γεῦμα. Ἡ γαλλικὴ εὐγένεια τῷ ἀπαγορεύει νὰ σιγῇ ὡς ὁ Ἰάπων, ἢ νὰ ὁμιλῇ μὲ πλῆρες τὸ στόμα. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας, ἡ γαλλικὴ γυναικαρέσκεια ἀπαιτεῖ νὰ ὑπηρετῶμεν πρῶτον τὰς κυρίας, εἰς τρόπον ὥστε αἱ παρακαθήμεναι ἡμῖν ἔχουσιν ἤδη φάγει, ὅταν ἡμεῖς ἀρχίζωμεν. Καὶ ἀναγκαζόμεθα, ὅπως μὴ ὑποληφθῶμεν σκαιοί, διὰ ν' ἀποκριθῶμεν ἀμέσως εἰς τὰς ἐρωτήσεις των, νὰ καταπίνωμεν τὴν τροφὴν ὅλως ἀμάσσητον, ὅπερ εἶναι ἡ κυρία αἰτία, δι' ἣν πολλοὶ κακῶς ἀνέχονται τὰ μεγάλα γεύματα, ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν τροφὴν θὰ ἐχώνευον τελείως ἐὰν ἐγευμάτιζον ἐν κοινῇ τραπέζῃ, παρεχομένων τῶν φαγητῶν καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει θέσιν καὶ σειρὰν ἐν αὐτῇ.

Καὶ χωρὶς νὰ λέγωμεν ὑπερβολάς, ὑπάρχουσι προνομιοῦχοι, οὕτως εἰπεῖν, στόμαχοι εἰς πᾶσαν ἀντέχοντες παρεκτροπήν, ἐνῷ διὰ πολλοὺς ἄλλους ἡ ἀτελὴς τῶν σιτίων μάσσησις εἶναι ἀληθὲς δηλητήριον.

Συχνότατα ὁ ἰατρὸς ἀπαντᾷ ἐν τῇ πελατείᾳ του *δυσπεπτικοὺς ἀγνοοῦντας τὸ ἑαυτῶν νόσημα*. Εἶναι μάλιστα σπάνιον νὰ τοὺς ἀκούσητε λέγοντας ὅτι ὑποφέρουσιν ἐκ τοῦ στομάχου· τοὐναντίον ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουσι στόμαχον ἐξαίρετον, ὅπερ μοὶ ὑπομιμνήσκει τὸν τοῦ Μενηνίου Ἀγρίππα παλαιὸν μῦθον, ὅτι ὅλος ὁ οργανισμὸς πάσχει ὅταν ὁ στόμαχος ἔχῃ κακῶς.

Πρόωρος φαλακρότης, ἀκμαὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μικρὰ δύσπνοια κατὰ τὴν ἀνάβασιν κλίμακος, αἴσθημα θερμασίας ἐπὶ τῶν παρειῶν ἓν τέταρτον ὥρας μετὰ τὸ πρόγευμα, ἰσχυρὰ ἀνάγκη πρὸς κάπνισμα μετὰ τὸ φαγητόν, ἐλαφρὰ ὑπνηλία ἐπερχομένη περὶ τὴν δεκάτην ἑσπερινὴν ὥραν, ὀλίγη πρὸς ἐργασίαν διάθεσις κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, εἶναι τὰ συμπτώματα, ὧν τινα μόνον ἀρκοῦσι νὰ ὑποδείξωσι τὸν εἰς ἀνευρυσμὸν τοῦ στομάχου καὶ ἀρθρῖτιδα ὑποκείμενον. Κατὰ τὴν σοφὴν τοῦ Μολιέρου περιγραφήν, γινομένην προφανῶς καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ **Renaudot**, ὁ οὕτω προδιατεθειμένος θὰ πάθῃ βραδυπεψίαν,

μεθ' ἣν θὰ ἐπέλθη δυσπεψία, εἶτα ἀπεψία εἰς ἣν θὰ ἐπακολουθήση χρονία δυσεντερία,...καὶ συχνάκις αἱ ἐκ τῆς πολυσαρκίας διαταραχαί, αἱ ἐκ τῆς χολολιθιάσεως ἢ τῆς λιθιάσεως τῶν νεφρῶν, κ.λ.

Εἴμεθα ἀκόμη πολὺ μακρὰν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν θὰ ἐννοήση τὸ κοινὸν ὅτι ***εἶναι προτιμότερον νὰ γινώσκη νὰ προφυλλάσσηται ἀπὸ τῶν νόσων ἀντὶ νὰ γνωρίζη τὴν θεραπείαν αὐτῶν***. Ἡ θεμελιώδης αὕτη τῆς ὑγιεινῆς ἀρχὴ θὰ κατισχύση ἀναμφιβόλως τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Ἐν τούτοις, οἱ θιασῶται τοῦ παρισινοῦ βίου μεταβαίνουσι κατὰ τὰς διακοπὰς εἰς τὰς ἐξοχάς, εἰς τὰ μεταλλικὰ ἢ καθαρτικὰ ὕδατα, κάμνουσι χρῆσιν τῆς διὰ γάλακτος θεραπείας ***διὰ νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασίν των***. Θέλουσι ***νὰ κάμνωσι κἄτι τι*** ἐπὶ ἕνα ἢ δύο μῆνας κατ' ἔτος ***πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγιείας των***, ἐνῷ εἶναι βεβαίως προτιμότερον ***νὰ μὴ κάμνωσί τι ἐναντίον τῆς ὑγείας των καθ' ὅλον τὸ ἔτος***.

Εἶναι ὑπερβαλλόντως δυσχερὲς νὰ διδάξωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ τρώγωσι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς. Εὐκόλως θὰ τοὺς πείσητε νὰ λάβωσι φάρμακόν τι καὶ ἔχουσι πάντοτε τὸν καιρὸν νὰ λάβωσιν ἓν καταπότιον, ἐνῷ εἶναι πολὺ δυσχερέστερον τὰ τοὺς πείσητε νὰ μασσῶσι τὴν τροφὴν ὅσον πρέπει. Εἶναι πολλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες, ἐνῷ ἔχουσι τὸν καιρὸν νὰ διέλθωσιν ἓν θέρος ἐν Vichy, θὰ σᾶς εἴπωσιν ὅτι τοῖς εἶναι ἀδύνατον νὰ παρατείνωσι τὸ πρόγευμά των πέντε ἔτι λεπτὰ τῆς ὥρας καθ' ἑκάστην. Ἐν τούτοις τὰ πέντε ταῦτα καθ' ἡμέραν λεπτὰ κερδίζονται πολλαπλασίως διὰ τῆς προφυλακῆς ἀπὸ πλείστων νόσων, αἵτινες προσβάλλουσι καὶ σταματῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν. Ἐν τῇ πελατείᾳ μου εἶδον πολλοὺς δυσπεπτικοὺς ν' ἀπαλλαγῶσι πόνων ἀρθρικῶν ἢ ῥευματικῶν καὶ ἀϋπνιῶν ἐπιμόνων, δι' ἁπλῆς τηρήσεως τῶν κανόνων, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ λόγος.

Διὰ νὰ μασσήσωμεν πρεπόντως τὸ κρέας, ὅπερ εἶναι οὐσιῶδες διὰ τὴν καλὴν χώνευσιν, πρέπει νὰ συνηθίσωμεν νὰ μὴ μιγνύωμεν ποτὲ ἐν τῷ αὐτῷ βλωμῷ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας. Ἐνθέσατε μικρὸν τεμάχιον κρέατος ἐν τῷ στόματι, μασσήσατέ το ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον, ἐκμυζήσατε καὶ καταπίετε τὸ εἰς πόλτον μεταβληθὲν μέρος καὶ ἐξακολουθήσατε μασσῶντες τὸ ὑπόλειμμα. Θέλετε κατανοήσει μετ' οὐ πολύ, ὅτι πρέπει νὰ μασσῶμεν πλειότερον τὸ ὀπτὸν ἢ ἐπ' ἐσχάρας πεφρυγμένον βόειον ἢ προβάτειον κρέας τῶν λευκῶν ἢ ἐπ' ἀνθρακιᾶς ἑψημένων κρεάτων. Θέλετε παρατηρήσει, ὅτι οἱ ἰχθῦς μασσῶνται εὐκολώτερον τοῦ κρέατος καὶ θὰ ἐννοήσητε διατί δυσπεπτικοί τινες ἔχουσι κάλλιον τρεφόμενοι δι' ἰχθύων, ᾠῶν καὶ γάλακτος. Συχνότατα, ἡ διὰ γάλακτος δίαιτα ὠφελεῖ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι εἰσάγομεν εἰς τὸν στόμαχον τροφὴν ***τελείως μεμασσημένην***.

Ἡ τελεία μάσσησις ἔχει τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς κορέννυται διὰ πολὺ ὀλιγωτέρων σιτίων καὶ ὅτι ὁ μασσῶν πρεπόντως τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν παύει μετ' οὐ πολὺ τοῦ νὰ ἦναι ἀδδηφάγος καὶ τῷ καθίσταται εὔκολον νὰ ἀκολουθήση δεύτερόν τινα κανόνα, ἐξίσου λίαν σπουδαῖον, τοῦ νὰ πίνη δηλαδὴ μετρίως ὅταν τρώγη. Δύο ποτήρια, διὰ κάθε γεῦμα, ἀρκοῦσι κάλλιστα εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔπινον τέσσαρα, ὅταν κατέπινον τὸν βλωμὸν ὅλως ἀμάσσητον. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ καπνίση καθίσταται ἐπίσης ὀλιγώτερον αἰσθητή.

Τελεία τῶν τροφῶν μάσσησις καὶ μετρία πόσις κατὰ τὸ φαγεῖν, ἐλαττοῦσι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος τὸ βάρος πολυσάρκων τινῶν δυσπεπτικῶν καὶ θεραπεύουσι πολλοὺς τοῦ στομάχου ἀνευρυσμούς, ἄνευ αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Bouchard παραγγελλομένης ξηρᾶς διαίτης.

Ὁ δι' ὕδατος κεκραμένος οἶνος, τὸ ἐθνικὸν ποτόν μας, εἶναι ὑπερβαλλόντως συχνὰ αἰτία δυσπεψίας ἐξίσου συχνὰ παραγνωριζομένης. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶχον ἄριστα τὴν ὑγιείαν, ἐὰν ἔπινον καθαρὸν ὕδωρ, τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο ποτὸν τῶν ἑκατοντούτων. Ἐκπλήσσεταί τις ἀληθῶς βλέπων τρεῖς γείτονας λαοὺς νὰ πίνωσι κατὰ τὸ φαγεῖν, ὁ μὲν οἶνον δι' ὕδατος κεκραμένον, ὁ δὲ ζύθον καὶ ὁ τρίτος τέϊον. Ἕκαστος ἀντὶ νὰ ἐκλέξη τὸ σύνηθες ποτὸν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, δὲν θὰ ἔκαμνε καλλίτερα νὰ ῥυθμίση τὰ περὶ τούτου κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του; Γνωρίζω τινάς, οἵτινες παρετήρησαν κατὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὅτι καὶ ὁ διὰ πολλοῦ ὕδατος ἠραιωμένος οἶνος τοῖς εἶναι ἀπολύτως ἐπιβλαβής, καὶ οἵτινες εἶδον νὰ παύσωσιν ὡς διὰ μαγείας αἱ διαταράξεις ὑφ' ὧν κατείχοντο, εὐθὺς ὡς ἐπανῆλθον εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος, τοῦ τεΐου ἢ τοῦ μηλίτου. Ὁ καθηγητὴς Sée πολλὰς ἀριθμεῖ ἐπιτυχίας ἐν τῇ πελατείᾳ του ὀφειλομένας εἰς τὴν τοιουτότροπον ἐνέργειαν.

Περαίνων, προστίθημι ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἅλατος, τῆς πανακείας ταύτης τῶν ἀρθριτικῶν.

Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἁλατοδοχεῖον ἐτίθετο ἐπὶ τῆς τραπέζης μόνον διὰ νὰ ἁλατίσωμεν τὰ βραστὰ ᾠά, ἃ ὁ μάγειρος δὲν δύναται ν' ἁλατίση ἐκ τῶν προτέρων. Οἵα πλάνη! Ἡ τῶν ἐθνῶν σοφία ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην μεγάλης ἅλατος ποσότητος, ἐνῷ ἕτεροι ἀσθενοῦσι τρώγοντες ἁλμυρὰ τὰ φαγητά. Τὸ ἁλατοδοχεῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ νὰ ἁλατίση ἕκαστος τὸ φαγητόν του κατὰ βούλησιν. Πολλοὶ ἄνθρωποι ὁδηγοῦνται ἐνστίκτως ν' ἁλατίσωσι τὸ φα-

γητόν των ὡς ἁρμόζει τῇ ὑγιείᾳ των· ἐνῷ ἕτεροι, *οἱ λόγιοι*, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, περιφρονοῦντες τὴν τροφὴν καὶ θεωροῦντες ὡς τὸ μόνον θέλγητρον τοῦ γεύματος τὴν συνδιάλεξιν, ἀμελοῦσι νὰ κάμωσι τὴν πρέπουσαν χρῆσιν τοῦ ἅλατος.

Τὸ ἅλας συντελεῖ εἰς παραγωγὴν καὶ παροχὴν ὀξέος εἰς τὸν γαστρικὸν χυμόν; Ἐνεργεῖ ἀντισηπτικῶς ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι; Τὸ ἀγνοῶ. Ὁπωσδήποτε, ἔχει προφανῶς καθαρτικὴν ἐνέργειαν καὶ ὑπὸ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ οἱ εἰς Wiesbaden μεταβαίνοντες καὶ χρῆσιν τῶν ὑδάτων ποιοῦντες, παρατηροῦσιν ὅτι ἡ τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος λειτουργία κανονίζεται εἰς βαθμὸν ἐκπληκτικόν.

Εἶναι λοιπὸν προτιμότερον καὶ ἁπλούστερον ἀντὶ νὰ πίνωμεν ὕδωρ τοῦ Vichy κατ' οἶκον, νὰ κάμνωμεν τὴν πρέπουσαν χρῆσιν ἅλατος. Δυνάμεθα δὲ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν τοιαύτην θεραπείαν κάμνοντες κατὰ διαλείμματα κατ' οἶκον ἀντὶ νὰ μεταβῶμεν εἰς Wiesbaden ἢ ἀλλαχοῦ (Σημ. ἐν Ἑλλάδι εἰς Κύθνον ἢ Αἰδηψὸν) καὶ περὶ τὰ τριάκοντα κατ' ἔτος θερμὰ λουτρά. Θερμὸν λουτρὸν 40° Ε. βαθμῶν εἶνε ἀληθὲς εὐεργέτημα διὰ τοὺς ἀρθριτικούς. Ὅσον θερμότερον εἶναι, εἴτε εἶναι ἁλατοῦχον εἴτε μή, τόσον καλλίτερον ἐνεργεῖ προκαλοῦν ἰσχυρὰν ἐφίδρωσιν καὶ τόσον ὀλιγώτερον ἐκτίθεται ὁ λουόμενος εἰς ψῦξιν, ὅταν ἐξέρχηται τοῦ λουτροῦ.

Δὲν ἀξιῶ, ὅτι ἐξήντλησα τὸ εὐρὺ ζήτημα τῆς δυσπεψίας τῶν ἀρθριτικῶν. Χωρὶς δὲ νὰ ἀρνηθῶ τὴν ὠφέλειαν, ἣν παρέχουσιν ἡ παρὰ ταῖς Θέρμαις θεραπεία, οἱ πρωϊνοὶ περίπατοι, αἱ ξηραὶ ἐντριβαὶ καὶ ἡ γυμναστική, πιστεύω ὅτι ὀφείλω νὰ τοῖς συστήσω ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων τελείαν τοῦ κρέατος μάσσησιν, μετρίαν πόσιν, τὴν χρῆσιν τοῦ ἅλατος, ἥτις οὐδαμῶς αὐξάνει τὴν δίψαν, καὶ τέλος, ἔν τισι περιπτώσεσι, τελείαν ἀπὸ τοῦ οἴνου ἀποχήν. Πιστεύω, ὅτι οἱ ἀκολουθοῦντες τὰς συμβουλὰς ταύτας δύνανται νὰ κληθῶσιν εἰς γεῦμα καὶ μετάσχωσιν αὐτοῦ ἀτιμωρητεί, ἐνῷ τὰ μεγάλα γεύματα, ὅπου ἐν γένει παραβαίνουσι τοὺς κανόνας τούτους, εἶναι ἀπολύτως ὀλέθρια διὰ πολλοὺς τῶν κατοίκων τῶν πόλεων.

(Μετάφρασις ἐκ τῆς **Revue Scientifique.**) Π.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ΤΗΣ ΕΥΠΟΙΙΑΣ

[Ὁ ἀκαδημαϊκὸς ποιητὴς Sully Prudhomme, ἀπαγγείλας τὴν συνήθη ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν βραβείων Μοντυών, ὡρισμένων πρὸς βράβευσιν τῶν κατ' ἐξοχὴν ἐναρέτων πράξεων, ὅσαι περιέρχονται εἰς γνῶσιν τῆς Ἀκαδημίας, συνέκρινεν ἐν προλόγῳ προσφυῶς τὴν καλλιτεχνίαν πρὸς τὴν ἀρετήν.]

Ἀνὰ πᾶν ἔτος (εἶπεν ὁ ῥήτωρ) ἀνακηρύσσουσα τοὺς στεφθέντας παρ' αὐτῆς, ἡ Ἀκαδημία δράττεται τῆς εὐκαιρίας, ὅπως πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ἀπολαύει ἤδη ἐξαιρέτου καὶ ἑδραίας ὑπολήψεως, τὸ ἐγκώμιον δ' αὐτῆς ἐν βραχεῖ θὰ καταστῇ ὅσον δύσκολος καὶ ἡ ἐξάσκησίς της. Ἀνὰ πᾶν ἔτος ἤδη καθίσταται μᾶλλον τετριμμένον. Ὅταν δὲ ἔλαχε καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἐκ παλαιοῦ τοῦτο καθῆκον, ἡ πλήρης ἐξάντλησις τοῦ θέματος μὲ ἐνέβαλεν εἰς φροντίδας. Εὐτυχῶς τυχαία τις σκέψις ἐπῆλθεν εἰς ἀρωγήν μου. Ἐν Γαλλίᾳ, δόξα τῷ Θεῷ, αἱ ἀγαθαὶ πράξεις εἶνε ἱκανῶς πολυάριθμοι, ὥστε ἡ Ἀκαδημία, παρὰ τοὺς ἀφθόνους αὐτῆς πόρους, ἀναγκάζεται νὰ βραβεύῃ ἐξ αὐτῶν μόνον τὰς ἐπιφανεστέρας καὶ σπανιωτέρας· ἐν μιᾷ λέξει τὰς λαμπρὰς πράξεις. Λαμπραὶ πράξεις! Διέβλεπον τὸ καλὸν ἐν τῷ ἤθει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ εἰσβολὴ τῆς ποιήσεως εἰς τὸ κράτος τῆς ἠθικῆς μὲ ἐνεθάρρυνεν. Ἠσθάνθην ἀληθῆ ἀνακούφισιν, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλον νὰ πανηγυρίσω τὴν ἀρετήν, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μουσῶν, καὶ προσεπάθησα, κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς φαντασίας, κατόπιν δέ, ἐν προϊούσῃ πεποιθήσει, νὰ προσεγγίσω, μέχρις ἐντελοῦς συναντήσεως, τὰ ὅρια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὅταν ἐξήτασα τὸν βίον τῶν ἐφετεινῶν Ὀλυμπιονικῶν τῆς ἀρετῆς, εὗρον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀρθὴν τὴν προσέγγισιν ταύτην. Ἀνεγνώρισα τὸ καλὸν ἐν τῇ γλυκείᾳ καὶ σοβαρᾷ ἅμα ἐκπλήξει, δι' ἧς πληροῖ τὴν ψυχὴν καὶ ἥτις ἀποτελεῖ τὸν θαυμασμόν. Τὰ θαυμάσια τῆς φύσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, πᾶν ὅ,τι τις θαυμάζει, τὸ ἀποκαλεῖ λαμπρόν. Δικαίως λοιπὸν καὶ αἱ παρ' ἡμῶν θαυμαζόμεναι ἠθικαὶ πράξεις καλοῦνται λαμπραί. Οὕτως ἐνθαρρυνθεὶς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔργου, προέβην μετὰ θάρρους καὶ φρονῶ ὅτι ἀνεῦρον στενωτάτην συγγένειαν μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, τῶν ἐναρέτων ἔργων, καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων.

Ἡ τοιαύτη συσχέτισις, ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνεται παράδοξος καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀνευλαβής, διότι ἡ ἀρετὴ εἶνε ἀποχωρισμὸς ἀπὸ παντὸς ὑλικοῦ ἀγαθοῦ, ἡ δὲ τέχνη, σήμερον μάλιστα, εἶνε κυρίως ἀπόλαυσις τῶν αἰσθήσεων. Ἀλλὰ προσφεύγω ἀμέσως εἰς τὴν γνώμην ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε τὴν αὐθεντίαν. Ἐνθυμήθητε τί λέγει ἐν τῶν προσώπων τοῦ Κορνηλίου:

Ἠμπορεῖ τις νὰ δίδῃ πολλὰ χωρὶς νὰ ὑποχρεώνῃ [κανένα.
Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν [προσφοράν.

Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν εἶνε ἡ μορφὴ τῆς προσφορᾶς, εἶνε ἡ τέχνη αὐτῆς. Ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ δ' ὡς ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ἔργον τῆς μορφῆς εἶνε ἡ διατύπωσις τοῦ αἰσθήματος, τοῦ καθοδηγοῦντος τὴν χεῖρα. Ὀβολὸς μετὰ χάριτος προσφερόμενος ἢ πηλὸς μετὰ χάριτος πλασσόμενος δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἀξίαν ἀνεκτίμητον. Ἀλλὰ τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, θὰ εἴπῃ τις, ἵνα τέρψῃ, πρέπει νὰ θίξῃ τὰς αἰσθήσεις, ἐνῷ ἡ ἀγαθοεργὸς πρᾶξις δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ καθηδύνῃ αὐτάς, ὅπως συγκινήσῃ. Συμφωνῶ· ἡ χάρις δύναται μάλιστα λεπτῶς νὰ ἀποκρύψῃ τὴν προσφοράν, ἀλλ' ἡ μορφὴ τότε εἶνε συγκι-

νητικωτέρα, δηλονότι εὐγλωττοτέρα, καὶ τοῦτο χαρακτηρίζει κυρίως τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα.

Τὸ τερπνὸν ὑπηρετεῖ ἐπιχαρίτως, ἀλλὰ δὲν χαρακτηρίζει τὴν τέχνην· χρησιμεύει ἁπλῶς ὡς ἔνδειξις αὐτῆς. Ἀμφιβάλλετε περὶ τούτου; Διατί τότε μειδιᾶτε ὅταν ἀκούετε περὶ «μαγειρικῆς τέχνης»; Διατί δὲν τὴν ἀποθαυμάζετε; Αἱ καλαὶ τέχναι τὴν ἀποκηρύσσουν, διότι καὶ οἱ λεπτότεροι τῶν χυμῶν οὐδὲν συναίσθημα φέρουσιν ἀπὸ ψυχῆς εἰς ψυχὴν καὶ ὑποσκελίζουσιν ἀλλήλους ἐν τῇ μνήμῃ, ἀντὶ νὰ συσχετισθῶσιν, ὡς οἱ ἦχοι, ὅπως ἀποτελέσωσιν ἰδίαν γλῶσσαν. Οὐχὶ, ὁ γαργαλισμὸς τῶν αἰσθήσεων, χάριν αὐτῶν τούτων, δὲν ἀποτελεῖ τὴν τέχνην. Ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐξοχωτέρων πνευμάτων, τὴν τοῦ Κορνηλίου ἐκ δευτέρου.

Βεβαιῶ λοιπὸν ὅτι ἡ ἀγαθοεργία εἶνε τέχνη, καὶ τέχνη, ἐν ᾗ ἡ μορφὴ εἶνε οὐσιώδης ἰδιότης, ἀφοῦ ἠμπορεῖ νὰ καταστήσῃ μᾶλλον παρηγορητικὴν τὴν προσφορὰν τῶν θησαυρῶν τῆς καρδίας, ἀπὸ τὴν προσφορὰν τῶν θησαυρῶν τοῦ βαλαντίου. Ἡ ἰδανικωτέρα μορφὴ τῆς εὐποιίας εἶνε αἰσθητὴ εἰς μόνην τὴν συνείδησιν, διότι προϋποθέτει ὅτι ὁ εὐεργετῶν ἐτήρησε τὸ μυστικὸν τῆς εὐποιίας του. Εἶνε δὲ βεβαίως τὸ μόνον καλλιτεχνικὸν ἔργον, τὸ ἀρκούμενον εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ θείου ὄμματος. Ἀλλ' ἡ ἀφάνεια δὲν εἶνε δεδομένη εἰς πᾶσαν ἐνάρετον πρᾶξιν. Παραλείπομεν τὰς στρατιωτικὰς ἀνδραγαθίας, ἃς δὲν ἔχομεν ἐντολὴν νὰ βραβεύωμεν, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλαι, ὡς αἱ διασώσεις, αἵτινες κατ' ἀνάγκην εἶνε φανεραὶ καὶ δὴ ἐπιφανεῖς. Ἡ μορφὴ τῶν τοιούτων πράξεων εἶνε λαμπρὰ, ἕνεκα τῆς ἁπλότητος αὐτῶν μόνης, ἕνεκα τῆς αὐθορμήτου ζέσεως, τῆς μαρτυρούσης τὴν πρὸ τοῦ κινδύνου αὐταπάρνησιν. Ἡ ἁπλότης ἐν τῷ ἡρωϊσμῷ λοιπὸν εἶνε ἡ μορφὴ τῆς αὐταπαρνήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπιβάλλει ἡμῖν θαυμασμὸν ἐνθουσιώδη. Ἐν τῷ ἐλέῳ, ἡ λεπτότης ἀποτελεῖ τὴν χάριν τῆς εὐεργεσίας, ἐφ' ᾧ θέλγει καὶ ἐμπνέει ἡμῖν τὸν τρυφερὸν καὶ αἱμύλον θαυμασμὸν, ὃν ἐμπνέει πᾶν ὅ,τι εἶνε γλυκὺ καὶ ἐπιτυχὲς ἐν ταὐτῷ.

Αἱ ἰδιότητες αὗται τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς χάριτος ἁρμόζουσιν εἰς τὴν εὐποιίαν, ὡς εἰς τὴν καλλιτεχνίαν, διότι ἐν ἀμφοτέραις συντελοῦσιν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἐμπνεύσεως. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δικαιοῦμαι νὰ εἴπω ὅτι ἡ Ἀκαδημία, βραβεύουσα τὰς ἀγαθὰς πράξεις, βραβεύει ἀριστουργήματα καὶ στεφανοῦσα τοὺς ἐργάτας αὐτῶν, στεφανοῖ καλλιτέχνας τῆς εὐποιίας.

Κ.

Τὰ σοβαρώτατα, τὰ ὡραιότατα, τὰ ἁγιώτατα πράγματα δὲν ἀποδεικνύονται, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται: ἐννοοῦμεν τὴν ἀγάπην ἀγαπῶντες, τὴν ἐλεημοσύνην ἐλεοῦντες, τὴν πίστιν πιστεύοντες.

Τὸ νὰ εὐχαριστῆται τις ἐν τῇ συναναστροφῇ ἀνθρώπων ὑπερόχων κατὰ τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, καὶ τἀνάπαλιν· πνεῦμα ταπεινὸν στενοχωρεῖται ἐν τοιαύτῃ συναναστροφῇ, ὅπως χὴν ἀναμιχθεὶς εἰς ὅμιλον κύκνων.

ᾈΣΜΑΤΙΑ

Β'.

Τὸ κύμβαλον ἡ χείρ σου ὅτ' ἐγγίζῃ,
τότε ἡ θεσπεσία μουσικὴ του
ἐνώπιόν μου σφαίρας ἀπατήτου
τὰς ἀτραποὺς ἀνοίγει καὶ φωτίζει.

Ὅπου ὁ λόγος παύει, καὶ ἀρχίζει
τὸ θεῖον κράτος τοῦ ἀνεκλαλήτου,
ἐκεῖθεν διὰ γλώσσης ἀμιμήτου
ἡ μουσικὴ τὸ πᾶν ἐξεικονίζει.

Ἤθελα εἰς τοὺς πόδας σου νὰ πέσω,
καὶ εἰς τοὺς κόλπους σου νὰ ἀποθέσω
τὰ κάλλη τοῦ ἐπουρανίου κόσμου,

ὅσα ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς σου,
κ' ἡ θέα τῆς περιπαθοῦς μορφῆς σου
γράφουν πρὸ τοῦ ἐξάλλου πνεύματός μου.

Γ'.

Εἰς ποίους οὐρανοὺς μὲ ἀναρπάζεις,
ὅταν μοῦ μειδιᾷς μετὰ μαγείας,
καὶ μ' ὀφθαλμὸν μεστὸν εἰλικρινείας
καὶ ἀφελείας παιδικῆς μ' ἐτάζεις!

Ἐν σοὶ ἀναγεννῶμαι! ὁμοιάζεις
πρὸς ὄνειρον ἐαρινῆς πρωΐας!
σὺ τοὺς ἀρρήτους πόθους τῆς καρδίας
διὰ τοῦ ἔρωτός σου μοὶ ἐκφράζεις.

Ὅταν τὰ χείλη μου στ' ἁβρόν σου στόμα
συνθλίβω μετ' ἀγάπης διαπύρου,
κ' ἐξ ἡδονῆς σὺ τότε ἀνεκφράστου

μεθύουσα, τὸ λάμπον κλείεις ὄμμα,
ἀνοίγονται οἱ κόλποι τοῦ ἀπείρου,
καὶ ἡ μορφὴ μοῦ μειδιᾷ τοῦ πλάστου.

Δ'.

Λάμπ' ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὸ Θησεῖον
εἰς δύσεως χρυσᾶς ἀντανακλάσεις,
καὶ μὲ θωπεύει, πνέουσα ἐκστάσεις,
ἁγία αὔρα ἐκ τῶν ἐρειπίων.

Μάτην, ὦ ὅραμα τῶν θαυμασίων,
εἰς κόσμους θέλεις νὰ μὲ ἀναρπάσῃς,
καθ' οὓς ἐκ σμίλης καὶ γραφίδος πάσης
τὸ τέλειον ἀνέτελλε καὶ θεῖον.

Μὲ θέλγει γυναικὸς μορφὴ ὡραία!
τὸ παρελθὸν μοὶ φαίνετ' ἐρημία,
μὲ σύρει τὸ παρὸν καὶ μὲ ἐμπνέει.

Μὴ ὀργισθῆτε, πνεύματα ἀρχαῖα·
ἡ ἔμπνευσίς σας αὐτ' ἡ αἰωνία
ἐκ τοῦ ποτὲ παρόντος σας δὲν ῥέει;

Ἀριστομένης Προβελέγγιος.

νεν. Τὸ ὕδωρ κατώπτριζεν ἤρεμον τὸν κυανοῦν καὶ ἀνέφελον οὐρανόν.

Ὁ Βερδιὲ παρετήρει μὲ τὴν ἐνδόμυχον χαράν, ἣν αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀναπαύσει ἐπισκοπῶν τὴν φύσιν, τὸν ποταμόν, τὰ φρίσσοντα δένδρα, τὴν χλόην καὶ πέραν τοὺς στρατιώτας, ὧν τὰ ἐρυθρὰ πανταλόνια ὡμοίαζον πρὸς μήκωνας, οἵτινες περιεπάτουν μακρὰν τῆς πανηγύρεως, βραδέως.

Ἵστατο ἐκεῖ μόνος, ῥεμβάζων.

Μία φωνή, ἥτις ἐπρόφερε τὸ ὄνομά του, τὸν ἔκαμε νὰ στραφῇ.

Εἶδε πλησίον τῆς ὄχθης, ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν μὲ τὸν πῖλον ἀνὰ χεῖρας ὑψηλόν τινα νέον, πυρρόν, ἰσχνὸν καὶ ὠχρόν.

— Δὲν μὲ ἀναγνωρίζετε, ταγματάρχα;

— Ὄχι.

Καὶ ὁ ταγματάρχης παρετήρησεν ὅτι ὁ νέος, ὅστις ἐξηκολούθει νὰ πλησιάζῃ, ἐχώλαινεν ἐνῷ ἐβάδιζεν.

— Εἶμαι ὁ Τιβολιέ, εἶπε τότε ὁ νέος. Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὸν Τιβολιέ;

Καὶ προσεπάθει νὰ μειδιάσῃ.

Ὁ Βερδιὲ ἐνεθυμήθη τότε ὅτι εἶδεν ἐντὸς τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ζωγράφου ἐν Σαλλὺ καὶ κατόπιν ἐντὸς τοῦ ***Καφενείου τῆς Ἀστραπῆς*** ἐν Δαμμαρὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ ἰσχνὸν ἐκεῖνο σῶμα ὄρθιον καὶ χειρονομοῦν· ἔπειτα ἐνεθυμήθη ὅτι τὸ εἶδεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, κατακεκλιμένον παρὰ τὸν νεαρὸν στρατιώτην.

— Ναί, σὲ ἀναγνωρίζω, σὲ ἀναγνωρίζω κάλλιστα, εἶπεν ὁ ταγματάρχης. Πῶς πηγαίνει ἡ πληγή σου;

—Ἐξακολουθεῖ νὰ μ' ἐνοχλῇ εἶπεν ὁ Τιβολιέ, βλέπετε ὅτι χωλαίνω. Εἶναι πιθανὸν μάλιστα, ὡς μοῦ εἶπεν ὁ χειρουργός, νὰ χωλαίνω πολὺν καιρόν.

Καὶ προσεπάθησε νὰ γελάσῃ.

— Αὐτὸ θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ νυμφευθῶ, προσέθηκεν. Ἀλλὰ καθὼς βλέπετε, ταγματάρχα, δὲν δυσαρεστοῦμαι καὶ πολὺ δι' ὅσα μοῦ συνέβησαν. Μοῦ ἔγειναν μάθημα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βερδιὲ τὸν παρετήρει ὁπωσοῦν ἔκπληκτος:

—Ὢ! ἐξηκολούθησεν, ἤμουν μωρόπιστος καὶ θὰ ἐπήγαινα εὐχαρίστως νὰ μοῦ τρυπήσουν τὸ τομάρι διὰ τὸ χατῆρι ἑνός.... διὰ τὸ χατῆρι ἄλλων τέλος πάντων. Μόνον καὶ μόνον διότι τοῦ λόγου σας ἐχρηματίσατε στρατιωτικὸς καὶ ἐφορέσατε ἐπωμίδας, ἤμουν ἱκανὸς ἐν ἀνάγκῃ νὰ σᾶς κτυπήσω καὶ νὰ εἰπῶ: «Ἕνα σπαθὶ ὀλιγώτερον! καλὸ κι' αὐτό!» Ὅταν ὅμως εὑρέθηκα ἐκεῖ ἐπάνω πλάγι πλάγι μὲ τὸ μπαρμπατσόνι ἐκεῖνο.... τὸν Μαρσιαλοῦ, καλέ, ὁποῦ ἐκτύπησα... καὶ ὅταν τὸν ἤκουσα νὰ παραπονῆται, νὰ φωνάζῃ, νὰ κλαίῃ τὴν νύκτα: «Ἄ, λοιπόν, εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου, εἶσαι ἕνα θηρίον' Τιβολιέ!.. καὶ ἂν ἀποθάνῃ αὐτὸς ὁ δυστυχής;» Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν ἰδέαν ἐνόμιζα πῶς ἤμουν φονιᾶς!...ναί, λόγον τιμῆς, σὰν ἐκείνους ὁποῦ δικάζουν. Καλὴ εἶναι καὶ ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν ἀπόρων τάξεων, ἀλλ' ἂν πρόκειται ν' ἀρχίσωμεν νὰ σκοτώνωμεν τὰ παιδιὰ ποῦ φωνάζουν; «Μάνα!»... Εὐτυχῶς δὲν ἀπέθανεν ὁ Μαρσιαλοῦ, κύριε ταγματάρχα. Ἐπῆγε νὰ καλλιτερεύσῃ μὲ ἄδειαν ἀναρρωτικὴν ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ χωριό του... Τίποτε δὲν ἔπαθε, τίποτε.... Ἕνα πρωῒ ὅμως εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἄ, νὰ πάρῃ ἡ ὀργή,! ἐφοβήθηκα πολύ... Ἦτον ἑτοιμοθάνατος αὐτός, ἐπειδὴ δὲ ἐγὼ ἐπήγαινα καλλίτερα καὶ εἴξευρα νὰ γράφω—αὐτὸς δὲν εἴξευρε—μὲ παρεκάλεσε νὰ γράψω ἐξ ὀνόματός του εἰς τοὺς γέρους του... Τὸ ἐννοεῖτε αὐτό; νὰ γράψω ἐγώ!... Τοὺς ἔστελνε ὅ,τι εἶχε τὸ καϋμένο τὸ παιδὶ καὶ τοὺς ἔλεγε νὰ τὸν συγχωρήσουν ἂν δὲν εἶχε περισσότερα νὰ τοὺς στείλῃ, διότι ἦτον ἀσθενὴς καὶ ἐπρόκειτο ἴσως νὰ τὰ τινάξῃ... Ἄφινε χίλιαις παραγγελίαις εἰς τοὺς πτωχοὺς τοὺς γονεῖς του, ναὶ τοὺς πτωχούς, πτωχοτέρους ἀπὸ τοὺς ἰδικούς μου... Εἶχε τρία μικρὰ ἀδέλφια... μία γιαγιὰ παλαβή... τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα ὁποῦ ἐδούλευαν ὅλη μέρα σκυλίσια εἰς τὸ χωράφι... ἡ μητέρα του μάλιστα ἔπασχεν ἀπὸ κήλην... Τὰ τελευταῖα χρήματα ποῦ ἤθελε νὰ τῆς στείλῃ ἦσαν διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἕνα ἐπίδεσμον. Ἐνῷ ἔγραφα αὐτά, ἔτρεμε τὸ κονδύλι εἰς τὰ δάκτυλά μου καὶ ἔλεγα μέσα μου, εἰς τὸν ἑαυτόν μου!.. «Κλαίεις καὶ σύ, καὶ δημηγορεῖς καὶ φωνάζεις!..Καὶ πηγαίνεις νὰ σκοτώσῃς πτωχὰ παιδία, ὁποῦ ἀνήκουν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν λαόν, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος, εἰς τὸν λαόν, ὅστις παραδέρνει, ἱδρώνει,πάσχει ὡσὰν ἐσύ... περισσότερον ἀπὸ σέ!» Ἄ! αὐτὴ ἡ γειτονιὰ τοῦ Μαρσιαλοῦ εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἔκαμε νὰ μοῦ περάσουν πολλαῖς ἰδέαις ἀπὸ τὸ κεφάλι!.. Διὰ νὰ μάθῃ κανείς, χρειάζεται νὰ ἰδῇ τὴν ἀληθινὴν δυστυχίαν!.. Καὶ τότε νὰ ἰδῇς τὸν στρατιώτην αὐτὸν ὁποῦ ἤθελα χθὲς νὰ τὸν φονεύσω, νὰ τὸν προσέχω, νὰ τὸν περιποιοῦμαι, ὡς νὰ ἤμουν νοσοκόμος του· καὶ ὅταν μοῦ ἔφερναν ἐφημερίδες ὁποῦ ἔγραφαν ὅτι ἐγὼ ἐφάνηκα ἥρως, ὅτι θὰ ἔχυνα τὸ αἷμά μου διὰ τοὺς ἀπόρους, τὰς ἔσχιζα μὲ θυμὸν καὶ ἔλεγα εἰς τὸν Μαρσιαλοῦ: «Μὴν ἀνησυχῇς, θὰ στείλω εἰς τὴν γρηὰ μητέρα σου ὅσα χρήματα τῆς χρειάζονται. Ἔχω μικρὰς οἰκονομίας... Ὁ Γκαροὺς θὰ μ' ἔλεγε κεφαλαιοῦχον!»

Ὁ Βερδιὲ λίαν συγκεκινημένος ἠκροᾶτο τὸν πρώην ἐκεῖνον ταραξίαν χλευάζοντα τὰς παλαιὰς παραφοράς του καὶ μαστίζοντα τὰς ἐξωγκωμένας ἐκ τοῦ μίσους προλήψεις του.

— Δός μου τὴν χεῖρά σου, φίλε μου, εἶπεν ὁ

στρατιωτικός, καὶ ἂν δύναμαι νὰ σοῦ φανῶ εἰς τίποτε χρήσιμος...

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Τιβολιέ, δὲν ἔχω ἀνάγκην κανενός. Ἐπλήρωσα διὰ τὸ κατόρθωμά μου. Πολὺ ἐπιεικὲς τὸ δικαστήριον. Ἓξ ἡμέρας φυλακὴ μοῦ ἔβαλαν μοναχά! Τὰς ἔκαμα καὶ εἰς ὅλον τὸ διάστημα ἔλεγα μέσα μου: «Αἴ! καὶ ἂν ἤθελε φονεύσεις ἐκεῖνο τὸ καϋμένο τὸ παιδί, ὁποῦ τρώγει τώρα τὰ κάστανά του εἰς τὸ σπίτι του!..» Ἄ! ἐγιατρεύτηκα ἀπὸ ἐκείνας τὰς ἀνοησίας... Ἡμεῖς οἱ κουτοὶ ἤμεθα διὰ τοὺς πολιτικούς, ὅτι εἶνε τὸ σκυλὶ διὰ τοὺς κυνηγούς. Τοῦ φωνάζουν: «Ψάξε! Φέρε!» καὶ ἀφοῦ φέρῃ τὸ κυνῆγι τοῦ λέγουν: «Πήγαινε τώρα!»

— Ναί, μάλιστα, ἀπήντησεν ὁ ταγματάρχης, ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀληθῆ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃς ὅτι ἡ θυσία εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἔχει τὴν ἀνταμοιβήν της, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει προορισμὸς καλλίτερος παρὰ νὰ γίνηταί τις χρήσιμος πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο διὰ τούτου νὰ ἀποδείξῃ μόνον καὶ μόνον ὅτι αὐτὸς εἶναι καλλίτερος ἀπὸ ἐκείνους.

Πέραν τῆς γεφύρας, μακράν, ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν μὲ τὴν ἀμαυράν των πρόσοψιν, ὡρθοῦτο ὁ ναὸς μὲ τὴν ἐκ σχιστολίθου στέγην του, διαγραφόμενος ἐπὶ τοῦ διαυγοῦς στερεώματος.

Αἴφνης εἰς τὴν ὄχθην ἐφ' ἧς ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ Τιβολιὲ συνωμίλουν ἓν ὄχημα ἤρχετο μετὰ καλπασμοῦ, διοικούμενον παρ' ἡνιόχου, ὅστις μακρόθεν ἔκραξεν:

—Ἐμπρός!...

Ὅπως τὸ ἀφήσωσι νὰ διέλθῃ ὁ ταγματάρχης καὶ ὁ ἐργάτης παρεμέρισαν ἔνθεν, καὶ ἔνθεν ἀποχωριζόμενοι ὑπὸ τοῦ ὀχήματος.

Ὁ Βερδιὲ ἀκουσίως παρετήρησεν ἐντὸς τοῦ ὀχήματος καὶ εἶδεν εὔσαρκον ἄνδρα, ἐρυθρὸν τὴν ὄψιν, μὲ ὀφθαλμοὺς φλογισμένους, ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων καὶ ἐξακοντίζοντα εἰς τὸν ἀέρα τὸν καπνὸν τοῦ ἐκλεκτοῦ σιγάρου του.

Ὁ ἀνὴρ αὐτὸς οὔτε κἂν συνωφρυώθη ἰδὼν τὸν Βερδιέ, ἀλλ' ὁ στρατιωτικὸς ἐφρικίασεν.

Ὅσας ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασεν, ὅσας πικρίας ᾐσθάνθη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποψηφιότητός του, τὰς ᾐσθάνθη πάλιν πιεζούσας τὸ στῆθός του.

Ἐπανεῖδε τὸν Γκαρούς θριαμβεύοντα, αὐθάδη, προγάστορα, ἐπιδεικνύοντα τὴν μεγαληγορίαν καὶ τὰ εὐρέα του στέρνα πρὸ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν ταπεινῶν ἀνθρώπων. Ἦτο ἐπίτηδες πλασμένος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ὁ Γκαρούς αὐτός, ὁ κερδοσκόπος τῶν ταραχωδῶν ἡμερῶν!

Ὅτε δὲ τὸ ὄχημα ἐξηφανίσθη ἐντὸς τοῦ κονιορτοῦ, πέραν ἐκεῖ πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἔκειτο ἡ ὀγκώδης ὡς Βαστίλλη ἔπαυλις τοῦ Γκαρούς, ὁ Τιβολιέ, ὅστις ἐπίσης τὸν ἀνεγνώρισεν, ὁ ἀτυχὴς Τιβολιὲ ὠχρότατος ἐπανῆλθε, χωλαίνων πρὸς τὸν Βερδιέ, ἐξέτεινε τὴν ἰσχνὴν καὶ τρέμουσαν χεῖρά του πρὸς τὸν Γκαρούς· εἶτα ὡς νὰ ἤκουεν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ σύμβουλος τοῦ μίσους τὴν κραυγὴν τοῦ ἐργάτου, τοῦ οἱονεὶ ἀνανήφοντος ἐκ δυσαρέστου ὀνείρου, ὁ Τιβολιέ, ὁ ἀντιπρωσωπεύων τὸν λαὸν τὸν αἰωνίως ἀπατώμενον, τὸν παρέχοντα μόνον σάρκας διὰ τὴν μάχην καὶ διὰ τὴν σφαγήν, ἐξέφερε μίαν λέξιν, ἣν ὁ ἄνεμος παρέσυρεν, ἀλλ' ἥτις ἀνεκούφισεν ὡς ὀργίλη χειρονομία τὴν συνείδησίν του:

—Ἄ, κατεργάρη!

ΤΕΛΟΣ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 673).

Ἐντυπώσεις Ἄμιλτων περὶ τοῦ πῶς ὁ Ἀθηναϊκὸς λαὸς ἔκρινε τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν. — Λόγιοι Ἀθηναῖοι.— Φιλόμουσος Ἑταιρία.— Δοξασία τοῦ λαοῦ περὶ ἀγαλμάτων.— Σπυρίδ. Λογοθέτης.— Ἐπίσκοπος Ἀθηνῶν Γρηγόριος. — Ἔλλειψις ἐθνικοῦ αἰσθήματος.— Ἀδιαφορία τοῦ κλήρου πρὸς τὰς ἀρχαιότητας. — Ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν λόγιοι Ἕλληνες. — Μετάφρασις ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος εἰς Ἔλγιν. — Φωβὲλ πρόξενος Γαλλίας. — Ἄγγλοι ἐπικριταί. — Σατωβριάν. — Βύρων. — Σάτυραι καὶ ἐπιγράμματα σκωπτικὰ κατὰ τοῦ Ἔλγιν.— Βοασσονάδ.— Ἐπίδρασις τῶν ποιήσεων Βύρωνος. — Ἱστορικὸς Γερβῖνος. — Τουρκικῆς κυβερνήσεως καὶ πατριαρχείου μέριμναι ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων.—Κρίσεις ἀρχαιολόγων καὶ καλλιτεχνῶν.

Περατώσαντες ἄχρι τοῦδε τὴν ἐξιστόρησιν τῶν σπουδαιοτέρων ἐργασιῶν τοῦ Ἔλγιν, καὶ τῶν πρακτόρων αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι πρὸς καταρτισμὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς συλλογῆς, πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν ταύτης ἐν Εὐρώπῃ, ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων πῶς οἱ σύγχρονοι Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Εὐρωπαῖοι περιηγηταὶ ἔκρινον τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν, καὶ ποίας ἀντιπράξεις ἔσχεν οὗτος ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν χρόνον τῶν ἐργασιῶν του.

Ὁ Ἄμιλτων, ὁ ἰδιαίτερος γραμματεὺς τοῦ Ἔλγιν, δημοσιεύσας ὑπόμνημα περὶ τῶν ἐργασιῶν τούτου τῷ 1811 γράφει ὅτι οὔτε ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Τουρκικῆς κυβερνήσεως, οὔτε ὑπὸ τῶν ἐντοπίων ἀρχῶν ἐν Ἀθήναις, οὔτε ὑπὸ τῶν ἰθαγενῶν Ἀθηναίων ἠγέρθη δυσαρέσκειά τις ἢ ἀντενέργεια. Ὁ λαός, γράφει, ἐδέχθη τὸ ἔργον μετὰ χαρᾶς, θεωρήσας αὐτὸ ὡς ποριστικὸν χρημάτων· οἱ δὲ Τοῦρκοι μετ' ἀπαθείας καὶ ἀδιαφορίας προσέβλεπον εἰς τὰ τελούμενα, καὶ ἔχαιρον βλέποντες καταστρεφόμενα

κτίρια, ἅτινα καὶ αὐτοὶ οὗτοι κατέστρεφον διὰ τοῦ πυρός. Καὶ αὐτοὶ δέ, προσθέτει, οἱ πολυάριθμοι περιηγηταὶ καὶ θαυμασταὶ τῆς ἀρχαίας τέχνης εἶχον ἄλλως ἀφορμὴν νὰ ἐπιθυμῶσι τὴν καταστροφὴν τῶν ἀρχαίων μνημείων, διότι εὐκολώτερον ἠδύναντο νὰ προμηθεύωνται τεμάχια ἀρχαιοτήτων παρὰ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει Τούρκων στρατιωτῶν, καὶ τῶν περὶ ταύτην οἰκούντων.

Λόγοι τοιοῦτοι δημοσιευόμενοι ὑπὸ τῶν ἀμέσως διαφερομένων εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν μάλιστα τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ μετὰ τὰς ἐγερθείσας κατακραυγὰς ὑπὸ τοῦ Βύρωνος, Δουγλάς, Κλάρκ καὶ ἄλλων ἐπὶ τῇ καταστροφῇ τοῦ Παρθενῶνος, δὲν εἶνε βεβαίως ἄξιοι ἀναμφισβητήτου πίστεως ὅπως χαρακτηρίσωσι πάντας τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ν' ἀντιτάξωμεν ἔγγραφον μαρτυρίαν Ἀθηναίου, πλὴν τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου,[1]) ἐν ᾗ ὁπωσδήποτε καταφαίνεται ὅτι ἐγίνωσκεν ὁ γράψας τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαλμάτων «τὰ ὁποῖα», ὡς γράφει, «ἔδιδαν θάμβος καὶ ἔκπληξιν εἰς ὅλους τοὺς περιηγητάς».

Καὶ ἡ ἀναγραφὴ δ' ἔτι ὅτι δὲν «ἔλαβε τὴν ἄδειαν ὁ Ἔλγιν νὰ καταιβάσῃ ἐκ τοῦ περιφήμου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἐκεῖνα τὰ ἀξιολογώτατα ἀγάλματα» ὡς εἶχε διαδοθῆ, ἐμφαίνει χαρὰν τοῦ χρονογράφου, ἣν δὲν ἔλειψε νὰ ἐκφράσῃ ἀναγράφων εἰς τὰς σημειώσεις του τὴν εἴδησιν τῆς μὴ παροχῆς ἀδείας.

Ὅτι δὲ ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις ὁπωσδήποτε ἀνεπτυγμένοι καὶ λόγιοι ἄνδρες, λυπούμενοι ἐπὶ τῇ ἀπογυμνώσει τῆς πόλεως ἐκ τῶν μνημείων, τῶν πολυτίμων τούτων κοσμημάτων αὐτῆς, μαρτυρεῖ καὶ ἡ μετ' ὀλίγα ἔτη ἀπὸ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἀρχαιοτήτων σύστασις τῆς Φιλομούσου Ἑταιρίας (1812), ἥτις ἐν τῷ καταστατικῷ αὐτῆς ἀνέγραψε καὶ ὅτι ἤθελε φροντίζει πρὸς συλλογὴν ἀρχαιοτήτων. Εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἑταιρίας ἦτο ὁ Ἰωάννης Μαρμαροτούρης, ἀνὴρ εὐπαίδευτος [2]), ὃν καὶ ὁ Βύρων ἀναφέρει μεταξὺ τῶν λογίων Ἀθηναίων, καὶ ὁ Πέτρος Ῥεβελάκης, ἀλλ' οὗτοι, καὶ ἄλλοι εὐάριθμοι οὐδόλως ἴσχυον νὰ φέρωσιν ἀποτελεσματικὴν ἀντίπραξιν κατὰ τοῦ παντοδυνάμου τότε Ἔλγιν, ὠχυρωμένου ὄπισθεν ἀδειῶν καὶ φιρμανίων, ἅτινα ἡρμήνευεν ὡς ἤθελε, πολὺ δὲ μᾶλλον ὄπισθεν τῆς Ἀγγλικῆς πολιτικῆς, ἥτις τότε ἤσκει μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως, ἕνεκα τῶν ἐν Αἰγύπτῳ πολιτικῶν πραγμάτων.

Ἄλλως ὅμως καὶ τοὺς εὐαρίθμους ἐν Ἀθήναις λογίους, τοὺς μετὰ λύπης βλέποντας τὴν ἁρπαγὴν τῶν προγονικῶν μνημείων, δὲν ὑπεβοήθει τὸ πολὺ ἀγροῖκον πλῆθος τῶν Ἀθηναίων, ὅπερ ἐν παχυλῇ ἀμαθίᾳ διατελοῦν ὃν μετ' ἀπαθείας προσέβλεπεν εἰς τὰ τελούμενα [1]). Βεβαίως ᾐσθάνετο καὶ τὸ πλῆθος τοῦτο ὅτι μεγάλη τις ἀξία ἐνεκρύπτετο εἰς τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους λίθους, καὶ ὅτι ὑπερφυσική τις δύναμις ἀόρατος περιέβαλλεν αὐτούς, ἀλλ' ἡ δοξασία αὕτη καὶ μόνη δὲν ἤρκει νὰ ὠθήσῃ αὐτὸ νὰ σπεύσῃ εἰς λύτρωσίν των ἀπὸ τῆς ἁρπαγῆς τῶν ξένων. Ὁ Δουγλὰς Ἄγγλος περιηγητὴς διηγεῖται ὅτι ἤκουσεν ἐν Ἀθήναις παράδοσιν, καθ' ἣν τὴν ἑσπέραν τῆς ἀφαιρέσεως μιᾶς τῶν Καρυατίδων τοῦ Πανδροσείου, αἱ τέσσαρες ὑπόλοιποι ἐθρήνουν γοερῶς τὴν ἁρπαγεῖσαν ἀδελφήν των, ἥτις ἐκ τῆς κάτω πόλεως διὰ τῶν αὐτῶν γοερῶν θρήνων ἀνταπεκρίνετο. Καὶ ἕτερος δὲ περιηγητὴς Ἄγγλος ὁ Χοβχάους (Hobbouse) διηγεῖται ὅτι ὁ κοινὸς λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἐπίστευεν ὅτι τὰ ἀγάλματα τῆς Ἀκροπόλεως ἦσαν ζῶντα σώματα ἀνθρώπων ἀπολιθωθέντα, καὶ ὅτι ἤθελον ἀνακτήσει ζωὴν εὐθὺς ὡς ἤθελον ἀπελευθερωθῇ ἐκ τῆς κατοχῆς τῶν Τούρκων.

Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ὄντων τῶν κατοίκων ἂς μὴ παραλίπωμεν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν ὑπεβοήθησε καὶ ὁ μέγα ἰσχύων ἐν Ἀθήναις τότε ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας Σπυρ. Λογοθέτης, μεγάλην ἀσκῶν πολιτικὴν τότε δύναμιν ἐν Ἀθήναις, καὶ ὁ ἐπίσκοπος τῶν Ἀθηνῶν Γρηγόριος,[2]) ὅστις προθύμως παρέσχε τῷ Ἔλγιν τὴν ἄδειαν νὰ ἐρευνήσῃ πάσας τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς μονὰς τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ νὰ παραλάβῃ ἐξ αὐτῶν ὅ,τι ἀρχαῖον ἤθελεν εὕρει ἀρεστὸν καὶ χρήσιμον.

Ἡ κοινὴ συνείδησις δὲν ἦτο τότε ἐν Ἀθήναις ἀνεπτυγμένη, οὐδὲ ζῶν καὶ ἐνεργὸν τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα, ὥστε νὰ ἐξεγερθῶσι σύσσωμοι οἱ πολῖται καὶ ζητήσωσι παντὶ τρόπῳ τὴν παῦσιν τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς καταστροφῆς. Ἐκ τοῦ Ἀνωνύμου χρονογράφου καὶ ἐκ τοῦ Σουρμελῆ μανθάνομεν ὅτι συνεχῶς ἀπήρχοντο πρόκριτοι Ἀθηναῖοι εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ζητήσωσι τὴν ἀνάκλησιν βοεβόδα ἢ ἐπισκόπου, οὐδεμία ὅμως ἐπιτροπὴ ἐστάλη ὅπως ζητήσῃ ὁπωσδήποτε νὰ σώσῃ τὰ κοσμήματα τῆς πόλεως τῶν

[1]) Τὴν χρονογραφίαν τοῦ Ἀνωνύμου ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἐπ. Σταματιάδης ἐν τῇ ἱστορίᾳ του «Οἱ Καταλάνοι ἐν τῇ Ἀνατολῇ» (1869) σελ. 366.

[2]) Κ. Σάθα, Νεοελ. φιλ. σελ. 618. Ὁ Μαρμαροτούρης εἶχε παρακαλέσει τὸν Βύρωνα νὰ τὸν συστήσῃ εἴς τινα τῶν ἐν Λονδίνῳ τυπογράφων, ὅπως τυπώσῃ νεοελληνικὴν μετάφρασίν του τοῦ Ἀναχάρσιδος. Λόρδου Βύρωνος ποιήματα Τομ. Α' σελ. 148, μετάφρ. Γ. Πολίτου.

[1]) Ὁ Βύρων γράφει ὅτι ἐπρότειναν εἰς αὐτὸν οἱ κάτοικοι τοῦ Μαραθῶνος ν' ἀγοράσῃ τὴν ἱστορικὴν πεδιάδα τούτου ἀντὶ 1600 γροσίων. Τὸν ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ τύμβον τῶν ἐν Μαραθῶνι πεσόντων εἶχεν ἀνασκάψει ὁ ἐν Ἀθήναις πρόξενος τῆς Γαλλίας Φωβέλ πρῶτος.

[2]) Ἐκ παραδρομῆς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς παρούσης πραγματείας ἡμῶν (Φύλλον Ἑστίας 669 σελ. 683, στίχ. 7 κάτωθεν, στήλη α') ἐσημειώθη Κύριλλος ἀντὶ Γρηγόριος.

Ἀθηνῶν. Ἀλλὰ διατὶ νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ τότε Ἀθηναϊκοῦ λαοῦ, τοῦ ζῶντος ἐν χρόνοις ἀμαθίας καὶ δουλείας καὶ πενίας, ἐν οἷς τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν, καὶ δὲν εἶχε γεννηθῆ εἰς τὸ πλῆθος ἡ ἐλπὶς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους τοιαύτην πρὸς τὰς ἀρχαιότητας ἀγάπην, ἀφοῦ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς Ἑλληνικαῖς χώραις τὰ αὐτὰ συνέβαινον, ὅπου οἱ μὲν Τοῦρκοι κατέστρεφον τὰ ἀγάλματα πρὸς κατασκευὴν ἀσβέστου, οἱ δὲ Χριστιανοὶ κατεσύντριβον αὐτὰ ὡς εἴδωλα τῶν ἐθνικῶν, ὡς θεοὺς τῆς εἰδωλολατρείας, ἢ ὅπως κατὰ τὴν τότε καὶ νῦν ἔτι δυστυχῶς ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἀνεύρωσιν ἐντὸς αὐτῶν κεκρυμμένον θησαυρόν ;

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ κλῆρος, οἱ ἐπίσκοποι αὐτοί, οἱ μᾶλλον ἐγγράμματοι ὄντες, οὐδεμίαν πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἔτρεφον ἀγάπην, ἴσως διότι ἐθεώρουν ὅτι δὲν ἐπιτρέπετο εἰς αὐτοὺς ἱερεῖς ἄλλου Θεοῦ ὄντας νὰ προσφέρωσι καὶ φόρον σεβασμοῦ πρὸς τοὺς Θεοὺς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος. Ὁ Μελέτιος ὁ ἐπὶ 11 ἔτι διατρίψας ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τοῦ 1603 ὡς ἀρχιεπίσκοπος, ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του περὶ τοῦ Παρθενῶνος σημειοῖ μόνον ὅτι ἦτο ἔργον ἀξιοθαύμαστον, ὅτι μετωνομάσθη ὕστερον ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ὅτι τελευταῖον ἀποκατέστη ἱερὸν τῶν Τούρκων [1]).

Ἄλλως δ' ἐν Ἀθήναις, οἱ κάτοικοι εἶχον καὶ προηγούμενον τοιαύτης ἀφαιρέσεως ἐκ τοῦ Παρθενῶνος ἀναγλύφου ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας Σοαζὲλ Γκουφιὲ (παρ' οὗ ἐζήτησεν ὁ Τοῦρκος φρούραρχος τῆς Ἀκροπόλεως 200 τσεκίνια ! (1400 γρόσια), ὡς λέγει ἐν τῇ περιηγήσει ὁ Σκροφάνη), ἄνευ φιρμανίου ἰδιαιτέρου, παραλαβόντος αὐτὸ καὶ μετενεγκόντος εἰς Παρισίους.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν διεσπαρμένοι λόγιοι Ἕλληνες εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν φαίνεται ὅτι ἔδωσαν πολλὴν προσοχήν. Εἰς μεταγενεστέρους μόνον χρόνους καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν ποιημάτων τοῦ Βύρωνος, καὶ τῶν γενομένων συζητήσεων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἐλγινίων μαρμάρων ἀνέῳξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔγραψαν ὀλίγας λέξεις ἐν παρόδῳ, ἢ συνέθεσαν στίχους σκωπτικούς. Τοιοῦτόν τι ἐπὶ παραδείγματος εἶνε

1] Καὶ ὁ τέσσαρας ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ Μελετίου ἀκμάσας ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Μιχαὴλ Ἀκομινᾶτος, ὁ Χωνιάτης, ουδεμίαν κατέλιπε τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν Ἀθηνῶν περιγραφήν, καίτοι φαίνεται ἐκ τῶν Σωζομένων αὐτοῦ ἐμπνεόμενος ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος. Τοὐναντίον χαίρει ὅτι ἡ Ἀκρόπολις γενομένη χριστιανικὸς ναὸς «τῆς τυραννίδος τῆς ψευδοπαρθένου Ἀθηνᾶς ἀπήλλακτο». Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν ἀνὴρ νὰ συγκινηθῇ ἐκ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας τέχνης καὶ τῆς θέας τῶν ἀγαλμάτων γράφων οὕτω περὶ Ἀθηνᾶς, ἢ φράσεις ὡς τὴν ἑπομένην ; «Ἄρεα μὲν ἀλόγου καὶ ἐμπλήκτου θυμοῦ προστάτην εἶναι βροτολοιγόντε καὶ μιαιφόνον, Ἀφροδίτην δὲ πορνικῶν καὶ μοιχικῶν ἔργον ἔφορον πάνδημον (ἐμυθολόγουν οἱ ἀρχαῖοι)» Μιχ. Ἀκομινάτου τὰ Σωζόμενα. ἐκδ. Σ. Λάμπρου σελ. 102 καὶ 104.

μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος, ποιηθέντος ἐπὶ τῇ δωρεᾷ τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τῆς πόλεως εἰς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ τοῦ Ἔλγιν. [1])

Δῶρον Ἀθηναίοις, ἐπίτηδες ἔδωκε κάκιστος
κλέπτης, ὃς σεμνᾶς δῶμ' ἐσύλησε Θεᾶς.
Τοῦ γὰρ ἀναιδείας αἰώνιόν ἐστι τροπαῖον.
πύργος, ὅπου στήκει σήματα λυπρὰ χρόνου
Ὡρῶν γὰρ ποσόκις λιγύφθογγος ἀκούεται αὐδὴ
δὴ τότ' ἀναμνήσει ἔργ' ἀθέμιστα Σκώτου.

Ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις δὲ διαμενόντων ἀλλοδαπῶν ὁ Φωβὲλ μόνον διεμαρτύρετο καὶ ἀδιαλείπτως πρὸς τὸν Λουζιέρην ἤριζεν, ὡς προηγουμένως ἐγράψαμεν. Αἱ διαμαρτυρίαι του δὲ αὗται οὐδαμῶς προήρχοντο ἐκ φιλελληνισμοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς πικρίας, ἣν ᾐσθάνετο βλέπων τὰ κειμήλια ἐκεῖνα τῆς ἀρχαιότητος μέλλοντα νὰ κοσμήσωσιν Ἀγγλικὰ μουσεῖα καὶ ὄχι Γαλλικά. Ὅταν ὁ Πουκεβὶλ ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὁ Φωβὲλ συνοδεύων αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶπε δεικνύων τὸν Παρθενῶνα. «Ἰδοὺ ἐνώπιόν μας ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς, ὑψῶσα ε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ θαυμάσατε. Ἴδετε αὐτὰ τὰ ἀριστουργήματα, καὶ περιεργασθῆτε τὴν σημερινὴν αὐτῶν ἐξουδένωσιν. Χεὶρ βαρβάρου πεπολιτισμένου ἐκολόβωσε τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου. Συνδέων ἐκεῖνος τὴν ὕβριν πρὸς τὴν περιφρόνησιν ἐτόλμησε νὰ χαράξῃ τὸ ὄνομά του ἐπὶ τῶν μαρμάρων τούτων, ὅπου εἷς τῶν συμπατριωτῶν του ἔγραψεν ὑποκάτω τὸ ἑξῆς Quod Gothi non fecerunt, Scotus fecit». Τί ὅμως εἶπεν ὁ Fauvel ὅταν τῷ 1784 εἶδεν ἐν Ἀθήναις τὸν Choiseul Gouffier, τὸν πρεβευτὴν τῆς Γαλλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὑπεβοήθησεν αὐτὸν καταβιβάζοντα ἐκ τῶν μετοπῶν τοῦ Παρθενῶνος σειρὰν ἀναγλύφων, ὧν τινα καὶ συνετρίβησαν καταπεσόντα, θραυσθέντων τῶν σχοινίων, καὶ μεταφέροντα εἰς Γαλλίαν;

Ὁ Ἔλγιν πλὴν τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ ἐχθροῦ τοῦ Φωβὲλ καὶ τῶν Γάλλων ἔσχεν ἐναντίους καὶ πολλοὺς τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὁμοφύλων. Καθ' ὃν χρόνον οὗτος καὶ οἱ πράκτορές του εἰργάζοντο ἐν Ἀθήναις, πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκεφθέντες τὴν πόλιν ἔφριξαν ἰδόντες τὸν τρόπον δι' οὗ κατεσύντριψε καὶ ἐκολόβωσε τὸν Παρθενῶνα· ἐκτυπώσαντες δὲ κατόπιν τὰ περιηγητικὰ αὐτῶν ὑπομνήματα, μετέδωκαν τὰς ἐντυπώσεις των εἰς τὴν Εὐρώπην, παραστήσαντες τὸν Ἔλγιν ἄνδρα Βάνδαλον καὶ ἱερόσυλον. Κυρίως δὲ κατέκρινον οὐχὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, ἢ τῶν κινητῶν, ἵνα εἴπωμεν οὕτως, ἀγαλμάτων, διότι πάντες ἀφῄρουν, ἀλλὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Παρθενῶνος δι' ἀποσπάσεως τῶν ἀναγλύφων

1) Λόγιος Ἑρμῆς 1818 σελ. 65. Ὁ μεταφραστὴς τοῦ ἐπιγράμματος παρέθηκε τοῦτο ἐν ὑποσημειώσει μεταφράσεώς του ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ἄρθρου περὶ Ἀγγλικῆς φιλολογίας. Ὑπογράφεται δὲ ὁ μεταφραστὴς Ἰ. Ρ. Ἰ.

καὶ καταστροφῆς τῆς ζωοφόρου καὶ τῶν μετοπῶν. Οἱ Ἄγγλοι Δουγλάς, Δόδδελ, Hughes ἔψεξαν διὰ πικρῶν ἐκφράσεων τὸν Ἔλγιν. Ὁ Κλάρκ ὀνομάζει τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν πρᾶξιν ἀναξίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου ἐγένετο. Ταῦτα δὲ γράφει μόνον ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς καταστροφῆς, διότι καὶ ὁ Κλάρκ ἀφήρεσεν ἐκ τῆς Ἐλευσῖνος τὸ ἄγαλμα τῆς Δήμητρος, καὶ ἐκ τῆς Πάτμου τὸ χειρόγραφον τοῦ Πλάτωνος.

Ὁ Σατωβριὰν ἠπιώτερον ὁμιλεῖ κατὰ τοῦ Ἔλγιν καταχρίνων καὶ οὗτος τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ Παρθενῶνος. Μνημονεύων τοῦ Σοαζὲλ Γκουφιὲ τοῦ ἀφαιρέσαντος μετόπην ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ Ἔλγιν, καὶ ἄλλων Ἄγγλων παραλαβόντων ἀρχαῖα ἢ ἀκρωτηριασάντων αὐτὰ ἐκφράζει τὴν λύπην του λέγων «ὅτι εἶνε λυπηρὸν νὰ συλλογισθῇ τις ὅτι οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἐπροξένησαν πλειοτέραν ζημίαν εἰς τὰ μνημεῖα τῶν Ἀθηνῶν ἐν διαστήματι 150 ἐτῶν, ἢ πάντες οἱ βάρβαροι ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους. Εἶνε σκληρὸν νὰ σκεφθῇ τις ὅτι ὁ Ἀλάριχος καὶ ὁ Μωάμεθ Β' ἐσεβάσθησαν τὸν Παρθενῶνα, καὶ ὅτι ἀνέτρεψε τοῦτον ὁ Μοροζίνης καὶ ὁ Ἔλγιν.» Διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης, λέγει ἀλλαχοῦ, «ὁ Ἔλγιν ἀπώλεσε τὴν ἀξίαν τῆς ἀξιεπαίνου ἐπιχειρήσεώς του». Ἀναιρεῖ δὲ τὴν ἀξίωσιν τοῦ Ἔλγιν εἰπόντος ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι τὸ αὐτὸ ἔπραξαν εἰς Ῥώμην, λέγων ὅτι εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ Γάλλοι ἀφήρεσαν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἀγάλματα καὶ εἰκόνας, ἀλλὰ δὲν ἠκρωτηρίασαν τοὺς ναούς, ἀφαιροῦντες τὰ ἀνάγλυφα.

Ἐκεῖνος ὅμως ὅστις ἐχρωμάτισε τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν διὰ τῶν βαθυτέρων μελανῶν χρωμάτων εἶνε ὁ Βύρων. Ὁ ποιητὴς οὗτος κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις ἀγανακτήσας ἐπὶ τῇ γενομένῃ καταστροφῇ καὶ βεβηλώσει, καὶ περίλυπος γενόμενος διέγραψε τὸ ὄνομα τοῦ Ἔλγιν, ὅπερ οὗτος εἶχε χαράξει ἐφ' ἑνὸς τῶν στύλων τοῦ Παρθενῶνος, ἀφήσας μόνον τὸ τῆς γυναικός του, ἐπέγραψε δὲ τὸ πασίγνωστον κατασταθὲν Quod Gothi non fecerunt, Scotus fecit. «Ὅ,τι δὲν ἔπραξαν οἱ Γότθοι, ἔπραξεν ὁ Σκῶτος.» Πικρῶς δὲ θρηνεῖ ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Τσιλδ-Ἀρόλδου καὶ δι' ἀποστροφῶν ποιητικῶν καυστικωτάτων κατηγορεῖ τὸν ἐργάτην τῆς ἱεροσυλίας χύνων χολήν, καὶ ὕβρεις καὶ ἀρὰς ἐκσφεδονίζων.

«Ἀλλὰ τίς ἐξ ὅλων τῶν ἱεροσύλων,» λέγει «οἱ ὁποῖοι ἐλήστευσαν ἐκεῖνον τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ναόν, ἐξ οὗ ἡ Παλλὰς ἀπέδρα περίλυπος, διότι ἐγκατέλιπε τὸ τελευταῖον μνημεῖον τῆς ἀρχαίας βασιλείας της, τίς, ὑπῆρξεν ὁ βαρβαρώτερος καὶ ἀπεχθέστερος συλητής; Ἐρυθρίασον, ὦ Καληδονία[1]), διότι αὐτὸς εἶνε υἱός σου; Χαίρω, ὦ Ἀγγλία, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τοὺς κόλπους σου. Οἱ φιλελεύθεροι πολῖταί σου ὀφείλουσι νὰ σέβωνται τὴν χώραν, ἥτις τὸ πάλαι ἦτο ἡ ἑστία τῆς ἐλευθερίας. Πῶς ἠδυνήθησαν αἱ χεῖρές του, νὰ συλήσωσι τὸ ἐνδιαίτημα τῶν τεθλιμμένων θεῶν, καὶ ν' ἀπαγάγωσι τοὺς βωμούς των; Ἀλλ' οὔτε τὰ κύματα ὑπέφεραν τὴν τοιαύτην ἀσέβειαν, ἀρνηθέντα νὰ γίνωσι συνένοχα τῆς συλήσεως ταύτης [1]).»

«...... Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σύλησιν τῶν δυστυχῶν Ἀθηνῶν, εἶχε βεβαίως καρδίαν σκληγερὰν καὶ διάνοιαν ἄγονον καὶ πεπαγωμένην, ὡς εἶνε οἱ βράχοι τῆς πατρίδος του. Τὰ νῦν τέκνα τῶν Ἀθηνῶν, καίτοι **ἀδυνατοῦντα νὰ ὑπερασπίσωσι τὰ ἱερὰ ταῦτα λείψανα**, **συνεμερίσθησαν ὅμως** τὴν θλῖψιν τῆς πατρίδος των. Ποτὲ δὲν ᾐσθάνθησαν τὸ βάρος τοῦ ζυγοῦ τῆς δουλείας τόσον, ὅσον ὅτε διεπράττετο ἡ ληστεία αὕτη.»

«Πῶς θέλουσι τολμήσει τὰ τέκνα τῆς Μεγάλης Βρεταννίας νὰ εἴπωσιν ὅτι ἡ πατρίς των ἐπέχαιρεν εἰς τὰ δάκρυα τῶν Ἀθηνῶν; Ὦ πατρίς μου, μολονότι ἐν ὀνόματί σου οἱ αἰσχροκερδεῖς οὗτοι συληταὶ ἐσπάραξαν τοὺς κόλπους των, σὺ αἰσχύνθητι νὰ ὁμολογήσῃς τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην πρᾶξιν εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐρυθριώσης Εὐρώπης. Ἡ ἄνασσα τοῦ ὠκεανοῦ, ἡ φιλελεύθερος Ἀγγλία ἐλήστευσε τὰ λείψανα τῆς αἱματοέσσης Ἑλλάδος.»

«Ὦ Ἑλλάς, πόσον ψυχρὰ εἶνε ἡ καρδία ἐκείνου, ὁ ὁποῖος βλέπων σε δὲν αἰσθάνεται τὴν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ὁ ἐραστὴς ἐνώπιον τοῦ τάφου τῆς ἐρωμένης του. Ποῖος δύναται νὰ ἴδῃ ἀδακρυτὶ τοὺς ναοὺς δυσμορφουμένους, καὶ τοὺς βωμούς σου συλουμένους ὑπὸ τῶν Βρεταννῶν, οἵτινες ὤφειλον μᾶλλον νὰ προστατεύσωσι τὰ ἱερὰ ταῦτα κειμήλια; Ἐπάρατος ἔστω ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἀνεχώρησαν ἀπὸ τῆς ψυχρᾶς νήσου των διὰ νὰ ἔλθωσι νὰ κατασπαράξωσι τὸ αἱματόεν στῆθός σου, καὶ ν' ἀπαγάγωσιν εἰς τὰ μισητὰ κλίματα τοῦ βορρᾶ τοὺς ἀγανακτοῦντας θεούς σου!»

Ἐπίσης δὲ καταφέρεται κατὰ τοῦ Ἔλγιν δηκτικώτατα ἐν τῷ ποιήματι «Ἡ κατάρα τῆς Ἀθηνᾶς.»

Καὶ διὰ σατυρῶν δὲ καὶ δι' ἐπιγραμμάτων σκωπτικῶν δημοσιευθέντων διέσυρον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἔλγιν καὶ οἱ πολιτικοὶ ἀντίπαλοι τὸ ὄνομά του, μὴ φεισθέντες νὰ μυκτηρήσωσιν οὐδ' αὐτὰ τὰ ἐκ νόσου παθήματά του. Ἑνὸς τῶν ἐπιγραμμάτων τούτων ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέ-

([1]) Σκωτία.

[1]) Ἐννοεῖ τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον εἰς τὸν κόλπον τοῦ Αὐλέμονος τῶν Κυθήρων.

[2]) Τὸ δεύτερον ᾆσμα τοῦ Τσίλδ Ἀρόλδ, ἔνθα κατὰ τοῦ Ἔλγιν καταφέρεται, ἐπεράτωσε τῷ 1810, ἐδημοσιεύθη δὲ τὸ πρῶτον τῷ 1813.

ρω, ὅπερ καὶ μετεφράσθη ἑλληνιστί. Ἕτερος Ἄγγλος ἔγραψεν ἕτερον, ἀναφερόμενος εἰς πάθημα τῆς ῥινὸς τοῦ Ἔλγιν, λέγων ὅτι ἄρρινος αὐτὸς ἐκόμισεν εἰς Ἀγγλίαν ἀρρίνους λίθους δεικνύων διὰ τούτου ὁποία ἡ δύναμις τοῦ χρόνου εἰς τὰς λιθίνους κεφαλὰς καὶ ὁποία ἐπὶ τῆς ῥινός του ἡ τῆς ἀσθενείας. Περὶ τῆς νόσου ταύτης τῆς ῥινὸς τοῦ Ἔλγιν, ἐξ ἧς ὑπέφερεν ἐν τῇ εἱρκτῇ ἐν Γαλλίᾳ ὤν, γράφει καὶ ὁ Σπυρ. Φορέστης τῇ 9 Μαΐου 1806 εἰς Καλούτσην λέγων ὅτι τὸ νόσημά του ἐξ ἐλλείψεως περιθάλψεως ἔλαβε καρκινώδη χαρακτῆρα. Ὁ Ἄγγλος δ' ἐπιγραμματοποιὸς ὀνειδίζων τὴν ἀνθρωπίνην ἐκείνου συμφορὰν ἐν τῷ ἐπιγράμματί του ἀποδίδει τὴν ἀπώλειαν τῆς ῥινὸς εἰς λόγους ἥκιστα ἀρχαιολογικούς.

Noseless himself he brins home noseless blocks
to show what time can do and what the pox.

Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο μετέφρασεν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν ὁ διάσημος ἑλληνιστὴς Boissonade, ὁ ὁποῖος καὶ ὡς Γάλλος, ἀλλὰ καὶ ὡς Γάσκων, ἠθέλησε ν' ἀστειευθῇ μεταφέρων εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὸ εὐφυὲς μὲν ἐκεῖνο, ἀλλ' ὀνειδιστικὸν ἐπίγραμμα, ἀναγινώσκων αὐτὸ ἐν χειρογράφῳ εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν σοφοὺς ἑλληνιστὰς τῆς Γαλλίας. Ἡ μετάφρασις τοῦ Boissonade ἔχει οὕτως

Ἄρρινος αὐτὸς οἴκαδ' ἀρρίνους φέρει
λίθους, ἐναργῶς τοῖς θεωμένοις φανῶν
χρόνῳ τίς ἐστ' ἰσχύς, τίς τε συφλίδι. [1])

Καὶ τὰ σατυρικὰ δὲ φύλλα τοῦ Λονδίνου εὗρον τροφὴν εἰς διακωμῴδησιν τοῦ Ἔλγιν, ἐν οἷς τὸ Morning Chronicle, ὅπερ, ὅταν τὸ κοινοβούλιον ἀπεφάσισε τὴν ἀγορὰν τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν, εἶχεν ἀναγράψει τὸ ἑξῆς δίστιχον ὡς εἰρωνικὸν θρῆνον τοῦ λαοῦ. «Κατὰ τὴν Γραφὴν μᾶς εὐεργετεῖτε ὅταν ἀντὶ ἄρτου, σεῖς μᾶς δίδετε πέτρας».

By scriptural measure your bounty is shewn
We ask you for bread and you give us a stone[2]).

Οὐδεὶς ὅμως συνετέλεσε τοσοῦτον διὰ τῆς γραφίδος του ὡς πεζογράφος ἢ ποιητὴς νὰ ἐκθέσῃ εἰς τὴν κοινὴν κατάκρισιν τὸ ὄνομα τοῦ Ἔλγιν ὅσον ὁ Βύρων· οἱ ποιητικοὶ λόγοι τοῦ μεγάλου τούτου ποιητοῦ, ὡς θεία φωνὴ διαμαρτυρήσεως ἐκ τοῦ ὕψους τῆς Ἀκροπόλεως ἐκπορευθεῖσα, συνεκίνησαν καὶ ἐξήγειραν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐραστῶν τοῦ κάλλους τῆς ἱστορίας καὶ τῆς δόξης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος · ἡ φωνὴ τοῦ Βύρωνος παρὰ πᾶσαν ἄλλην ἠντήχησεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἔλγιν τὸν χαρακτῆρα τοῦ βανδαλισμοῦ καὶ τῆς ἱεροσυλίας. Ὡς δὲ ἱστορεῖ ὁ Γερβῖνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὴ ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις μαθοῦσα τὴν γενομένην καταστροφὴν ἐξέδωκε φιρμάνια, καὶ ὁ πατριάρχης ἐγκυκλίους πρὸς προστασίαν τῶν ἀρχαιοτήτων. «Καὶ αὐτὸς ὁ Βελῆ πασᾶς ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλῆ ἔλαβεν (ὅ,περ σπανιώτατον παρὰ τοῖς Τούρκοις φαινόμενον) συμπαθείας ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, ἀφοῦ ἐκ τοῦ πρὸς αὐτὰ τῶν Φράγκων ζήλου ἔμαθε νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν αὐτῶν.» Ὁ Βύρων ἔτι γράφει ὅτι εἶχε τὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ δόκτωρος Κλάρκ ν' ἀναφέρῃ χωρίον τῆς ἐπιστολῆς του ἐν ᾧ ἔγραφε τὰ ἑξῆς « Ὅτε τὸ τελευταῖον μετόπιον ἀπεσπάσθη τοῦ Παρθενῶνος, καὶ οἱ ἐργάται τοῦ Ἔλγιν κατέρριψαν μέγα τμῆμα τῆς κορωνίδος καὶ ἓν τῶν τριγλύφων, ὁ δισδάρης, ὁ ὁποῖος εἶδε τὴν γενομένην εἰς τὸ οἰκοδόμημα βλάβην ἔσυρε τὴν καπνοσύριγγά του ἀπὸ τοῦ στόματός του, καὶ δακρύων εἶπεν ἱκετευτικῶς εἰς τὸν πράκτορα τοῦ Ἔλγιν Λουζιέρην «Τέλος».

Μὴ λησμονῶμεν ὅμως ἀναγινώσκοντες τούτους τοὺς ποιητικοὺς καὶ συγκινητικοὺς λόγους ὅτι μέγα μέρος τοῦ μίσους τοῦ Βύρωνος κατὰ τοῦ Ἔλγιν προήρχετο καὶ διότι ὁ Ἔλγιν ἦτο Σκῶτος· ἔτρεφε δὲ ὁ Βύρων πάθος κατὰ τῶν Σκώτων, διότι Σκῶτος ἦτο ὁ Brougham, ὁ ὁποῖος πρῶτος ἐπέκρινε τὰς πρώτας ποιήσεις τοῦ Βύρωνος, ὅτε ἐδημοσιεύθησαν· ὁ δὲ Βύρων ἀντεπεξῆλθε διὰ σατύρας ἐπιγραφομένης «Ἄγγλοι ποιηταὶ καὶ Σκῶτοι ἐπικριταί. » Τούτου δ' ἕνεκα καὶ ἐν τοῖς ᾄσμασι χαίρει ὅτι ὁ Ἔλγιν δὲν ἦτο τέκνον τῆς Ἀγγλίας, ἀλλὰ τῆς Καληδονίας (Σκωτίας).

Ἄλλως ὅμως ἔκρινον ἐν γένει οἱ ἀρχαιολόγοι οἱ καλλιτέχναι ζωγράφοι καὶ γλύπται, οἱ ἀρχιτέκτονες, εὐθὺς ὡς ἠκούσθη ὅτι τὰ ἔργα τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους ἐκομίσθησαν εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ὅτι ἐσώθησαν ἐκ μελλούσης ἀπωλείας, ἐκφράζοντες τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας τῷ Ἔλγιν, διότι δι' αὐτοῦ ἠδυνήθησαν νὰ θαυμάσωσιν ἐν πρωτοτύποις τὰ ἔργα αὐτῆς ταύτης τῆς γλυφίδος τῶν ἀρχαίων, ἅτινα τέως ἐμελέτων ἐπὶ τῶν μιμήσεων τῆς Ῥωμαϊκῆς τέχνης. Πάντες οἱ γράψαντες τότε μονογραφίας περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων ἀρχαιολογικὰς ἢ καλλιτεχνικάς, ἀφιεροῦσι καὶ γραμμάς τινας ὑπὲρ τοῦ Ἔλγιν, θεωροῦντες λίαν ὑπερβολικὰς τὰς κατ' αὐτοῦ ὕβρεις, καὶ μάλιστα τὴν προσωνυμίαν τοῦ Βανδάλου καὶ Γότθου. Καὶ ἔκριναν οὕτω διότι ἀνεγνώριζον τὴν σπουδαιότητα τῆς συλλογῆς, καὶ ἔβλεπον τὴν λαμπρότητα τοῦ φωτός, ὅπερ διέχυσεν αὕτη εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τέχνην, καὶ ἀνελογίζοντο ἡλίκη θὰ ἦτο ἡ

1) Τὸ ἐπίγραμμα τοῦτο εἶχε τὴν καλοσύνην νὰ μοὶ ἀποστείλῃ ὁ ἐν Παρισίοις Κύριος Αἰμίλιος Λεγρὰνδ ἀναγνοὺς τὸ πρῶτον μέρος τῆς πραγματείας μου ταύτης, εἶχον δ' ἐγὼ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συμπεριλάβω τοῦτο ἐν ταύτῃ μὴ προβαινούσης τῆς δημοσιεύσεως ταχέως.

2) Denkschrift über Lo' d Elginrs Erwerbungen in griechenl. von C.A. Boettiger. (1817) σελ. 59.

ζημία ἐὰν ταῦτα δὲν περιεσώζοντο ἐκ τῆς ἀπειλούσης αὐτὰ ἀπωλείας. Βεβαίως ὅμως ἄλλως θὰ ἔκρινον περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἂν ἦτο ὁρατὸν εἰς αὐτοὺς τὸ ὑποφῶσκον τότε ἐν Ἑλλάδι λυκαυγές, προμήνυμα χαρμόσυνον ἀνατολῆς ἡμερῶν ἐλευθέρων.

Καὶ αὐτὸς ὁ Ἕλλην, ὁ κατὰ τὸ 1818 μεταφράσας τὸ προμνημονευθὲν σκωπτικὸν ἐπίγραμμα εἰς τὸ δῶρον τοῦ Ἔλγιν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οὐδεμίαν σημείωσιν παραθέτει εἰς τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Βερτούχ περὶ τῶν μαρμάρων τοῦ Ἔλγιν, οὓς μεταφράζει. «Ὅταν» λέγει ὁ Γερμανὸς οὗτος «καθαρισθῶσι καλῶς τὰ ἀρχαῖα καὶ κατὰ τάξιν τεθῶσι καὶ ἐξηγηθῶσι, τότε θέλει φανῆ πλέον ὁποίαν ἐκδούλευσιν ἔκαμεν ὁ Λόρδος Ἔλγιν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς του, καὶ κοινῶς εἰς ὅλην τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, καὶ πόσον ἀνόητος εἶνε ἡ κατακραυγή, τὴν ὁποίαν ὀλιγόφρονες ἄνθρωποι ἔκαμνον κατ' αὐτοῦ διὰ τὴν νομιζομένην κλοπήν. «(Λόγ. Ἑρμ. 1818, σελ. 69). Μόνον προτάσσει τῆς ἑλληνικῆς μεταφράσεως τοῦ ἀγγλικοῦ ἐπιγράμματος τὰς σκέψεις, ὅτι οἱ Ἄγγλοι οἱ στηλιτεύοντες τὸν Ἔλγιν πράττουσι τοῦτο οὐχὶ βεβαίως δι' εὐσπλαγχνίαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ μόνον διότι δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι καὶ θαυμάσωσι τὰ ἔργα εἰς τὴν θέσιν των.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΔΥΣΠΕΨΙΑ ΤΩΝ ΛΟΓΙΩΝ.

Ὁ Brillat-Savarin ἐπέγραψεν ἐπὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσης *φυσιολογίας τῆς γεύσεως* τὸν ἑξῆς ὀνομαστὸν καταστάντα ἀφορισμόν.

Les animaux paissent,
L' homme mange,
L' homme d' esprit seul sait manger.

(Τὰ ζῶα βόσκουσιν, ὁ ἄνθρωπος τρώγει, μόνος ὁ λόγιος γινώσκει νὰ τρώγῃ).

Ὅ,τι ἦτον ἴσως ἀληθὲς ἀρχομένου τοῦ παρόντος αἰῶνος, δὲν εἶναι βεβαίως σήμερον. Τὸ πλεῖστον τῶν λογίων δὲν γινώσκουσι νὰ φάγωσιν. Ἡ πυρετώδης ὀξύτης τοῦ νεωτέρου βίου, ἄγει πολλοὺς νὰ βραχύνωσι τὴν διάρκειαν τῆς τραπέζης, καὶ ἰδίᾳ τοῦ προγεύματος, ὅπερ γεννᾷ δυσπεψίας ὑπερβαλλόντως συχνάς. Δὲν θὰ συνέβαινε τοῦτο, ἐὰν μένοντες βραχὺν χρόνον εἰς τὴν τράπεζαν, ἐμιμούμεθα τοὐλάχιστον τοὺς Ἰάπωνας, παρ' οἷς ἡ εὐγένεια ἀπαγορεύει ἀπολύτως τὸ λαλεῖν ἐν ὥρᾳ τοῦ γεύματος. Ὅταν κἀνὲν φαγητὸν τοῖς εἶναι ἀρεστόν, ἐκφράζουσι τὴν ἑαυτῶν εὐαρέσκειαν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην δι' ἐπιχαρίτων χειρονομιῶν, νομίζοντες δι' αὐτὸν ὕβριν ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμα δι' ἄλλο τι ἢ διὰ νὰ φάγωσιν.

Παρευρέθητε εἰς τὸ πρόγευμα δικολάβου· προπέμπει τὸν τελευταῖον πελάτην του, καθ' ἣν στιγμὴν πρέπει νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Τούτου ἕνεκα εἶναι ἠναγκασμένος νὰ καταβροχθίσῃ μεγάλους ψωμούς, ἐκ φόβου δὲ νὰ βραδύνῃ καὶ διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν κατάποσιν τῶν ἐπαλλήλως ἐντιθεμένων ἐν τῷ στόματι μεγάλων τεμαχίων, κενόνει μεγάλα ποτήρια πλήρη κεκραμένου δι' ὕδατος οἴνου καὶ χωρὶς νὰ λάβῃ ἀναψυχὴν ἐπιβαίνει τῆς ἁμάξης καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ ἀπουσιάσῃ τὴν δικάσιμον ὥραν.

Παρατηρήσατε τὸν Παρισινὸν κεκλημένον εἰς γεῦμα. Ἡ γαλλικὴ εὐγένεια τῷ ἀπαγορεύει νὰ σιγῇ ὡς ὁ Ἰάπων, ἢ νὰ ὁμιλῇ μὲ πλῆρες τὸ στόμα. Εἰς ἐπίμετρον δὲ τῆς δυστυχίας, ἡ γαλλικὴ γυναικαρέσκεια ἀπαιτεῖ νὰ ὑπηρετῶμεν πρῶτον τὰς κυρίας, εἰς τρόπον ὥστε αἱ παρακαθήμεναι ἡμῖν ἔχουσιν ἤδη φάγει, ὅταν ἡμεῖς ἀρχίζωμεν. Καὶ ἀναγκαζόμεθα, ὅπως μὴ ὑποληφθῶμεν σκαιοί, διὰ ν' ἀποκριθῶμεν ἀμέσως εἰς τὰς ἐρωτήσεις των, νὰ καταπίνωμεν τὴν τροφὴν ὅλως ἀμάσσητον, ὅπερ εἶναι ἡ κυρία αἰτία, δι' ἣν πολλοὶ κακῶς ἀνέχονται τὰ μεγάλα γεύματα, ἐν ᾧ τὴν αὐτὴν τροφὴν θὰ ἐχώνευον τελείως ἐὰν ἐγευμάτιζον ἐν κοινῇ τραπέζῃ, παρεχομένων τῶν φαγητῶν καθ' ἣν ἕκαστος ἔχει θέσιν καὶ σειρὰν ἐν αὐτῇ.

Καὶ χωρὶς νὰ λέγωμεν ὑπερβολάς, ὑπάρχουσι προνομιοῦχοι, οὕτως εἰπεῖν, στόμαχοι εἰς πᾶσαν ἀντέχοντες παρεκτροπήν, ἐνῷ διὰ πολλοὺς ἄλλους ἡ ἀτελὴς τῶν σιτίων μάσσησις εἶναι ἀληθὲς δηλητήριον.

Συχνότατα ὁ ἰατρὸς ἀπαντᾷ ἐν τῇ πελατείᾳ του *δυσπεπτικοὺς ἀγνοοῦντας τὸ ἑαυτῶν νόσημα*. Εἶναι μάλιστα σπάνιον νὰ τοὺς ἀκούσητε λέγοντας ὅτι ὑποφέρουσιν ἐκ τοῦ στομάχου· τοὐναντίον ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουσι στόμαχον ἐξαίρετον, ὅπερ μοὶ ὑπομιμνήσκει τὸν τοῦ Μενηνίου Ἀγρίππα παλαιὸν μῦθον, ὅτι ὅλος ὁ ὀργανισμὸς πάσχει ὅταν ὁ στόμαχος ἔχῃ κακῶς.

Πρόωρος φαλακρότης, ἀκμαὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου, μικρὰ δύσπνοια κατὰ τὴν ἀνάβασιν κλίμακος, αἴσθημα θερμασίας ἐπὶ τῶν παρειῶν ἓν τέταρτον ὥρας μετὰ τὸ πρόγευμα, ἰσχυρὰ ἀνάγκη πρὸς κάπνισμα μετὰ τὸ φαγητόν, ἐλαφρὰ ὑπνηλία ἐπερχομένη περὶ τὴν δεκάτην ἑσπερινὴν ὥραν, ὀλίγη πρὸς ἐργασίαν διάθεσις κατὰ τὴν ἐξέγερσιν, εἶναι τὰ συμπτώματα, ὧν τινα μόνον ἀρκοῦσι νὰ ὑποδείξωσι τὸν εἰς ἀνευρυσμὸν τοῦ στομάχου καὶ ἀρθρῖτιδα ὑποκείμενον. Κατὰ τὴν σοφὴν τοῦ Μολιέρου περιγραφήν, γινομένην προφανῶς καθ' ὑπαγόρευσιν τοῦ Renaudot, ὁ οὕτω προδιατεθειμένος θὰ πάθῃ βραδυπεψίαν,

μεθ' ἣν θὰ ἐπέλθῃ δυσπεψία, εἶτα ἀπεψία εἰς ἣν θὰ ἐπακολουθήσῃ χρονία δυσεντερία,...καὶ συχνάκις αἱ ἐκ τῆς πολυσαρκίας διαταραχαί, αἱ ἐκ τῆς χολολιθιάσεως ἢ τῆς λιθιάσεως τῶν νεφρῶν, κ.λ.

Εἴμεθα ἀκόμη πολὺ μακρὰν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν θὰ ἐννοήσῃ τὸ κοινὸν ὅτι ***εἶναι προτιμότερον νὰ γινώσκῃ νὰ προφυλλάσσηται ἀπὸ τῶν νόσων ἀντὶ νὰ γνωρίζῃ τὴν θεραπείαν αὐτῶν***. Ἡ θεμελιώδης αὕτη τῆς ὑγιεινῆς ἀρχὴ θὰ κατισχύσῃ ἀναμφιβόλως τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα. Ἐν τούτοις, οἱ θιασῶται τοῦ παρισινοῦ βίου μεταβαίνουσι κατὰ τὰς διακοπὰς εἰς τὰς ἐξοχάς, εἰς τὰ μεταλλικὰ ἢ καθαρτικὰ ὕδατα, κάμνουσι χρῆσιν τῆς διὰ γάλακτος θεραπείας ***διὰ νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασίν των***. Θέλουσι ***νὰ κάμνωσι κάτι τι*** ἐπὶ ἕνα ἢ δύο μῆνας κατ' ἔτος ***πρὸς βελτίωσιν τῆς ὑγιείας των***, ἐνῷ εἶναι βεβαίως προτιμότερον ***νὰ μὴ κάμνωσί τι ἐναντίον τῆς ὑγείας των καθ' ὅλον τὸ ἔτος***.

Εἶναι ὑπερβαλλόντως δυσχερὲς νὰ διδάξωμεν τοὺς ἀνθρώπους νὰ τρώγωσι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς. Εὐκόλως θὰ τοὺς πείσητε νὰ λάβωσι φάρμακόν τι καὶ ἔχουσι πάντοτε τὸν καιρὸν νὰ λάβωσιν ἓν καταπότιον, ἐνῷ εἶναι πολὺ δυσχερέστερον τὰ τοὺς πείσητε νὰ μασσῶσι τὴν τροφὴν ὅσον πρέπει. Εἶναι πολλοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες, ἐνῷ ἔχουσι τὸν καιρὸν νὰ διέλθωσιν ἓν θέρος ἐν Vichy, θὰ σᾶς εἴπωσιν ὅτι τοῖς εἶναι ἀδύνατον νὰ παρατείνωσι τὸ πρόγευμά των πέντε ἔτι λεπτὰ τῆς ὥρας καθ' ἑκάστην. Ἐν τούτοις τὰ πέντε ταῦτα καθ' ἡμέραν λεπτὰ κερδίζονται πολλαπλασίως διὰ τῆς προφυλακῆς ἀπὸ πλείστων νόσων, αἵτινες προσβάλλουσι καὶ σταματῶσι τοὺς ἀνθρώπους ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν. Ἐν τῇ πελατείᾳ μου εἶδον πολλοὺς δυσπεπτικοὺς ν' ἀπαλλαγῶσι πόνων ἀρθρικῶν ἢ ῥευματικῶν καὶ ἀϋπνιῶν ἐπιμόνων, δι' ἁπλῆς τηρήσεως τῶν κανόνων, περὶ ὧν ἐν τοῖς ἐφεξῆς ὁ λόγος.

Διὰ νὰ μασσήσωμεν πρεπόντως τὸ κρέας, ὅπερ εἶναι οὐσιῶδες διὰ τὴν καλὴν χώνευσιν, πρέπει νὰ συνηθίσωμεν νὰ μὴ μιγνύωμεν ποτὲ ἐν τῷ αὐτῷ βλωμῷ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας. Ἐνθέσατε μικρὸν τεμάχιον κρέατος ἐν τῷ στόματι, μασσήσατέ το ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον, ἐκμυζήσατε καὶ καταπίετε τὸ εἰς πόλτον μεταβληθὲν μέρος καὶ ἐξακολουθήσατε μασσῶντες τὸ ὑπόλειμμα. Θέλετε κατανοήσει μετ' οὐ πολύ, ὅτι πρέπει νὰ μασσῶμεν πλειότερον τὸ ὀπτὸν ἢ ἐπ' ἐσχάρας πεφρυγμένον βόειον ἢ προβάτειον κρέας τῶν λευκῶν ἢ ἐπ' ἀνθρακιᾶς ἐψημένων κρεάτων. Θέλετε παρατηρήσει, ὅτι οἱ ἰχθῦς μασσῶνται εὐκολώτερον τοῦ κρέατος καὶ θὰ ἐννοήσητε διατὶ δυσπεπτικοί τινες ἔχουσι κάλλιον τρεφόμενοι δι' ἰχθύων, ᾠῶν καὶ γάλακτος. Συχνότατα, ἡ διὰ γάλακτος δίαιτα ὠφελεῖ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι εἰσάγομεν εἰς τὸν στόμαχον τροφὴν ***τελείως μεμασσημένην***.

Ἡ τελεία μάσσησις ἔχει τοῦτο τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα, ὅτι ὁ ὀργανισμὸς κορέννυται διὰ πολὺ ὀλιγωτέρων σιτίων καὶ ὅτι ὁ μασσῶν πρεπόντως τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν παύει μετ' οὐ πολὺ τοῦ νὰ ἦναι ἀδδηφάγος καὶ τῷ καθίσταται εὔκολον νὰ ἀκολουθήσῃ δεύτερόν τινα κανόνα, ἐξίσου λίαν σπουδαῖον, τοῦ νὰ πίνῃ δηλαδὴ μετρίως ὅταν τρώγῃ. Δύο ποτήρια, διὰ κάθε γεῦμα, ἀρκοῦσι κάλλιστα εἰς ἐκείνους οἵτινες ἔπινον τέσσαρα, ὅταν κατέπινον τὸν βλωμὸν ὅλως ἀμάσσητον. Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ καπνίσῃ καθίσταται ἐπίσης ὀλιγώτερον αἰσθητή.

Τελεία τῶν τροφῶν μάσσησις καὶ μετρία πόσις κατὰ τὸ φαγεῖν, ἐλαττοῦσι μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος τὸ βάρος πολυσάρκων τινῶν δυσπεπτικῶν καὶ θεραπεύουσι πολλοὺς τοῦ στομάχου ἀνευρυσμούς, ἄνευ αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Bouchard παραγγελλομένης ξηρᾶς διαίτης.

Ὁ δι' ὕδατος κεκραμένος οἶνος, τὸ ἐθνικὸν ποτόν μας, εἶναι ὑπερβαλλόντως συχνὰ αἰτία δυσπεψίας ἐξίσου συχνὰ παραγνωριζομένης. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων θὰ εἶχον ἄριστα τὴν ὑγιείαν, ἐὰν ἔπινον καθαρὸν ὕδωρ, τὸ ἀγαπητὸν τοῦτο ποτὸν τῶν ἑκατοντούτων. Ἐκπλήσσεταί τις ἀληθῶς βλέπων τρεῖς γείτονας λαοὺς νὰ πίνωσι κατὰ τὸ φαγεῖν, ὁ μὲν οἶνον δι' ὕδατος κεκραμένον, ὁ δὲ ζύθον καὶ ὁ τρίτος τεῖον. Ἕκαστος ἀντὶ νὰ ἐκλέξῃ τὸ σύνηθες ποτὸν τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του, δὲν θὰ ἔκαμνε καλλίτερα νὰ ῥυθμίσῃ τὰ περὶ τούτου κατὰ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του; Γνωρίζω τινάς, οἵτινες παρετήρησαν κατὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των, ὅτι καὶ ὁ διὰ πολλοῦ ὕδατος ἠραιωμένος οἶνος τοῖς εἶναι ἀπολύτως ἐπιβλαβής, καὶ οἵτινες εἶδον νὰ παύσωσιν ὡς διὰ μαγείας αἱ διαταράξεις ὑφ' ὧν κατείχοντο, εὐθὺς ὡς ἐπανῆλθον εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος, τοῦ τεΐου ἢ τοῦ μηλίτου. Ὁ καθηγητὴς Sée πολλὰς ἀριθμεῖ ἐπιτυχίας ἐν τῇ πελατείᾳ του ὀφειλομένας εἰς τὴν τοιουτότροπον ἐνέργειαν.

Περαίνων, προστίθημι ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἅλατος, τῆς πανακείας ταύτης τῶν ἀρθριτικῶν.

Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἁλατοδοχεῖον ἐτίθετο ἐπὶ τῆς τραπέζης μόνον διὰ νὰ ἁλατίσωμεν τὰ βραστὰ ᾠά, ἃ ὁ μάγειρος δὲν δύναται ν' ἁλατίσῃ ἐκ τῶν προτέρων. Οἵα πλάνη! Ἡ τῶν ἐθνῶν σοφία ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὧν ὁ ὀργανισμὸς ἔχει ἀνάγκην μεγάλης ἅλατος ποσότητος, ἐνῷ ἕτεροι ἀσθενοῦσι τρώγοντες ἁλμυρὰ τὰ φαγητά. Τὸ ἁλατοδοχεῖον τίθεται ἐπὶ τῆς τραπέζης διὰ νὰ ἁλατίσῃ ἕκαστος τὸ φαγητόν του κατὰ βούλησιν. Πολλοὶ ἄνθρωποι ὁδηγοῦνται ἐνστίκτως ν' ἁλατίσωσι τὸ φα-

γητόν των ὡς ἁρμόζει τῇ ὑγιείᾳ των· ἐνῷ ἕτεροι, *οἱ λόγιοι*, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, περιφρονοῦντες τὴν τροφὴν καὶ θεωροῦντες ὡς τὸ μόνον θέλγητρον τοῦ γεύματος τὴν συνδιάλεξιν, ἀμελοῦσι νὰ κάμωσι τὴν πρέπουσαν χρῆσιν τοῦ ἅλατος.

Τὸ ἅλας συντελεῖ εἰς παραγωγὴν καὶ παροχὴν ὀξέος εἰς τὸν γαστρικὸν χυμόν; Ἐνεργεῖ ἀντισηπτικῶς ἐν τῷ πεπτικῷ σωλῆνι; Τὸ ἀγνοῶ. Ὁπωσδήποτε, ἔχει προφανῶς καθαρτικὴν ἐνέργειαν καὶ ὑπὸ τὴν δρᾶσιν αὐτοῦ οἱ εἰς Wiesbaden μεταβαίνοντες καὶ χρῆσιν τῶν ὑδάτων ποιοῦντες, παρατηροῦσιν ὅτι ἡ τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος λειτουργία κανονίζεται εἰς βαθμὸν ἐκπληκτικόν.

Εἶναι λοιπὸν προτιμότερον καὶ ἁπλούστερον ἀντὶ νὰ πίνωμεν ὕδωρ τοῦ Vichy κατ' οἶκον, νὰ κάμνωμεν τὴν πρέπουσαν χρῆσιν ἅλατος. Δυνάμεθα δὲ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν τοιαύτην θεραπείαν κάμνοντες κατὰ διαλείμματα κατ' οἶκον ἀντὶ νὰ μεταβῶμεν εἰς Wiesbaden ἢ ἀλλαχοῦ (Σημ. ἐν Ἑλλάδι εἰς Κύθνον ἢ Αἰδηψὸν) καὶ περὶ τὰ τριάκοντα κατ' ἔτος θερμὰ λουτρά. Θερμὸν λουτρὸν 40⁰ Ε. βαθμῶν εἶνε ἀληθὲς εὐεργέτημα διὰ τοὺς ἀρθριτικούς. Ὅσον θερμότερον εἶναι, εἴτε εἶναι ἀλατοῦχον εἴτε μή, τόσον καλλίτερον ἐνεργεῖ προκαλοῦν ἰσχυρὰν ἐφίδρωσιν καὶ τόσον ὀλιγώτερον ἐκτίθεται ὁ λουόμενος εἰς ψῦξιν, ὅταν ἐξέρχηται τοῦ λουτροῦ.

Δὲν ἀξιῶ, ὅτι ἐξήντλησα τὸ εὐρὺ ζήτημα τῆς δυσπεψίας τῶν ἀρθριτικῶν. Χωρὶς δὲ νὰ ἀρνηθῶ τὴν ὠφέλειαν, ἣν παρέχουσιν ἡ παρὰ ταῖς Θέρμαις θεραπεία, οἱ πρωϊνοὶ περίπατοι, αἱ ξηραὶ ἐντριβαὶ καὶ ἡ γυμναστική, πιστεύω ὅτι ὀφείλω νὰ τοῖς συστήσω ἐν πρώτοις καὶ πρὸ πάντων τελείαν τοῦ κρέατος μάσσησιν, μετρίαν πόσιν, τὴν χρῆσιν τοῦ ἅλατος, ἥτις οὐδαμῶς αὐξάνει τὴν δίψαν, καὶ τέλος, ἔν τισι περιπτώσεσι, τελείαν ἀπὸ τοῦ οἴνου ἀποχήν. Πιστεύω, ὅτι οἱ ἀκολουθοῦντες τὰς συμβουλὰς ταύτας δύνανται νὰ κληθῶσιν εἰς γεῦμα καὶ μετάσχωσιν αὐτοῦ ἀτιμωρητεί, ἐνῷ τὰ μεγάλα γεύματα, ὅπου ἐν γένει παραβαίνουσι τοὺς κανόνας τούτους, εἶναι ἀπολύτως ὀλέθρια διὰ πολλοὺς τῶν κατοίκων τῶν πόλεων.

(Μετάφρασις ἐκ τῆς Revue Scientifique.) Π.

ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ ΤΗΣ ΕΥΠΟΙΙΑΣ

[Ὁ ἀκαδημαϊκὸς ποιητὴς Sully Prudhomme, ἀπαγγείλας τὴν συνήθη ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀπονομῆς τῶν βραβείων Μοντυών, ὡρισμένων πρὸς βράβευσιν τῶν κατ' ἐξοχὴν ἐναρέτων πράξεων, ὅσαι περιέρχονται εἰς γνῶσιν τῆς Ἀκαδημίας, συνέκρινεν ἐν προλόγῳ προσφυῶς τὴν καλλιτεχνίαν πρὸς τὴν ἀρετήν.]

Ἀνὰ πᾶν ἔτος (εἶπεν ὁ ῥήτωρ) ἀνακηρύσσουσα τοὺς στεφθέντας παρ' αὐτῆς, ἡ Ἀκαδημία δράττεται τῆς εὐκαιρίας, ὅπως πλέξῃ τὸ ἐγκώμιον τῆς ἀρετῆς. Ἀλλ' ἡ ἀρετὴ ἀπολαύει ἤδη ἐξαιρέτου καὶ ἑδραίας ὑπολήψεως, τὸ ἐγκώμιον δ' αὐτῆς ἐν βραχεῖ θὰ καταστῇ ὅσον δύσκολος καὶ ἡ ἐξάσκησίς της. Ἀνὰ πᾶν ἔτος ἤδη καθίσταται μᾶλλον τετριμμένον. Ὅταν δὲ ἔλαχε καὶ εἰς ἐμὲ τὸ ἐκ παλαιοῦ τοῦτο καθῆκον, ἡ πλήρης ἐξάντλησις τοῦ θέματος μὲ ἐνέβαλεν εἰς φροντίδας. Εὐτυχῶς τυχαία τις σκέψις ἐπῆλθεν εἰς ἀρωγήν μου. Ἐν Γαλλίᾳ, δόξα τῷ Θεῷ, αἱ ἀγαθαὶ πράξεις εἶνε ἱκανῶς πολυάριθμοι, ὥστε ἡ Ἀκαδημία, παρὰ τοὺς ἀφθόνους αὐτῆς πόρους, ἀναγκάζεται νὰ βραβεύῃ ἐξ αὐτῶν μόνον τὰς ἐπιφανεστέρας καὶ σπανιωτέρας· ἐν μιᾷ λέξει τὰς λαμπρὰς πράξεις. Λαμπραὶ πράξεις! Διέβλεπον τὸ καλὸν ἐν τῷ ἤθει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ εἰσβολὴ τῆς ποιήσεως εἰς τὸ κράτος τῆς ἠθικῆς μὲ ἐνεθάρρυνεν. Ἠσθάνθην ἀληθῆ ἀνακούφισιν, ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ἔμελλον νὰ πανηγυρίσω τὴν ἀρετήν, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Μουσῶν, καὶ προσεπάθησα, κατ' ἀρχὰς διὰ τῆς φαντασίας, κατόπιν δέ, ἐν προϊούσῃ πεποιθήσει, νὰ προσεγγίσω, μέχρις ἐντελοῦς συναντήσεως, τὰ ὅρια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ.

Ὅταν ἐξήτασα τὸν βίον τῶν ἐφετεινῶν Ὀλυμπιονικῶν τῆς ἀρετῆς, εὗρον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀρθὴν τὴν προσέγγισιν ταύτην. Ἀνεγνώρισα τὸ καλὸν ἐν τῇ γλυκείᾳ καὶ σοβαρᾷ ἅμα ἐκπλήξει, δι' ἧς πληροῖ τὴν ψυχὴν καὶ ἥτις ἀποτελεῖ τὸν θαυμασμόν. Τὰ θαυμάσια τῆς φύσεως, τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης, πᾶν ὅ,τι τις θαυμάζει, τὸ ἀποκαλεῖ λαμπρόν. Δικαίως λοιπὸν καὶ αἱ παρ' ἡμῶν θαυμαζόμεναι ἠθικαὶ πράξεις καλοῦνται λαμπραί. Οὕτως ἐνθαρρυνθεὶς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἔργου, προέβην μετὰ θάρρους καὶ φρονῶ ὅτι ἀνεῦρον στενωτάτην συγγένειαν μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν πράξεων, τῶν ἐναρέτων ἔργων, καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων.

Ἡ τοιαύτη συσχέτισις, ἐκ πρώτης ὄψεως, φαίνεται παράδοξος καὶ σχεδὸν εἰπεῖν ἀνευλαβής, διότι ἡ ἀρετὴ εἶνε ἀποχωρισμὸς ἀπὸ παντὸς ὑλικοῦ ἀγαθοῦ, ἡ δὲ τέχνη, σήμερον μάλιστα, εἶνε κυρίως ἀπόλαυσις τῶν αἰσθήσεων. Ἀλλὰ προσφεύγω ἀμέσως εἰς τὴν γνώμην ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου δὲν δύνασθε νὰ ἀρνηθῆτε τὴν αὐθεντίαν. Ἐνθυμήθητε τί λέγει ἓν τῶν προσώπων τοῦ Κορνηλίου:

Ἠμπορεῖ τις νὰ δίδῃ πολλὰ χωρὶς νὰ ὑποχρεώνῃ [κἀνένα.
Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν [προσφοράν.

Ὁ τρόπος τοῦ προσφέρειν εἶνε ἡ μορφὴ τῆς προσφορᾶς, εἶνε ἡ τέχνη αὐτῆς. Ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ δ' ὡς ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ἔργον τῆς μορφῆς εἶνε ἡ διατύπωσις τοῦ αἰσθήματος, τοῦ καθοδηγοῦντος τὴν χεῖρα. Ὀβολὸς μετὰ χάριτος προσφερόμενος ἢ πηλὸς μετὰ χάριτος πλασσόμενος δύναται νὰ ἀποκτήσῃ ἀξίαν ἀνεκτίμητον. Ἀλλὰ τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, θὰ εἴπῃ τις, ἵνα τέρψῃ, πρέπει νὰ θίξῃ τὰς αἰσθήσεις, ἐνῷ ἡ ἀγαθοεργὸς πρᾶξις δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ καθηδύνῃ αὐτάς, ὅπως συγκινήσῃ. Συμφωνῶ· ἡ χάρις δύναται μάλιστα λεπτῶς νὰ ἀποκρύψῃ τὴν προσφοράν, ἀλλ' ἡ μορφὴ τότε εἶνε συγκι-

νητικωτέρα, δηλονότι εὐγλωττοτέρα, καὶ τοῦτο χαρακτηρίζει κυρίως τὰ καλλιτεχνικὰ ἔργα.

Τὸ τερπνὸν ὑπηρετεῖ ἐπιχαρίτως, ἀλλὰ δὲν χαρακτηρίζει τὴν τέχνην· χρησιμεύει ἁπλῶς ὡς ἔνδειξις αὐτῆς. Ἀμφιβάλλετε περὶ τούτου; Διατί τότε μειδιᾶτε ὅταν ἀκούετε περὶ «μαγειρικῆς τέχνης»; Διατί δὲν τὴν ἀποθαυμάζετε; Αἱ καλαὶ τέχναι τὴν ἀποκηρύσσουν, διότι καὶ οἱ λεπτότεροι τῶν χυμῶν οὐδὲν συναίσθημα φέρουσιν ἀπὸ ψυχῆς εἰς ψυχὴν καὶ ὑποσκελίζουσιν ἀλλήλους ἐν τῇ μνήμῃ, ἀντὶ νὰ συσχετισθῶσιν, ὡς οἱ ἦχοι, ὅπως ἀποτελέσωσιν ἰδίαν γλῶσσαν. Οὐχί, ὁ γαργαλισμὸς τῶν αἰσθήσεων, χάριν αὐτῶν τούτων, δὲν ἀποτελεῖ τὴν τέχνην. Ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἐξοχωτέρων πνευμάτων, τὴν τοῦ Κορνηλίου ἐκ δευτέρου.

Βεβαιῶ λοιπὸν ὅτι ἡ ἀγαθοεργία εἶνε τέχνη, καὶ τέχνη, ἐν ᾗ ἡ μορφὴ εἶνε οὐσιώδης ἰδιότης, ἀφοῦ ἠμπορεῖ νὰ καταστήσῃ μᾶλλον παρηγορητικὴν τὴν προσφορὰν τῶν θησαυρῶν τῆς καρδίας, ἀπὸ τὴν προσφορὰν τῶν θησαυρῶν τοῦ βαλαντίου. Ἡ ἰδανικωτέρα μορφὴ τῆς εὐποιίας εἶνε αἰσθητὴ εἰς μόνην τὴν συνείδησιν, διότι προϋποθέτει ὅτι ὁ εὐεργετῶν ἐτήρησε τὸ μυστικὸν τῆς εὐποιίας του. Εἶνε δὲ βεβαίως τὸ μόνον καλλιτεχνικὸν ἔργον, τὸ ἀρκούμενον εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ θείου ὄμματος. Ἀλλ' ἡ ἀφάνεια δὲν εἶνε δεδομένη εἰς πᾶσαν ἐνάρετον πρᾶξιν. Παραλείπομεν τὰς στρατιωτικὰς ἀνδραγαθίας, ἃς δὲν ἔχομεν ἐντολὴν νὰ βραβεύωμεν, ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἄλλαι, ὡς αἱ διασώσεις, αἵτινες κατ' ἀνάγκην εἶνε φαναραὶ καὶ δὴ ἐπιφανεῖς. Ἡ μορφὴ τῶν τοιούτων πράξεων εἶνε λαμπρά, ἕνεκα τῆς ἁπλότητος αὐτῶν μόνης, ἕνεκα τῆς αὐθορμήτου ζέσεως, τῆς μαρτυρούσης τὴν πρὸ τοῦ κινδύνου αὐταπάρνησιν. Ἡ ἁπλότης ἐν τῷ ἡρωϊσμῷ λοιπὸν εἶνε ἡ μορφὴ τῆς αὐταπαρνήσεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπιβάλλει ἡμῖν θαυμασμὸν ἐνθουσιώδη. Ἐν τῷ ἐλέῳ, ἡ λεπτότης ἀποτελεῖ τὴν χάριν τῆς εὐεργεσίας, ἐφ' ᾧ θέλγει καὶ ἐμπνέει ἡμῖν τὸν τρυφερὸν καὶ αἱμύλον θαυμασμόν, ὃν ἐμπνέει πᾶν ὅ,τι εἶνε γλυκὺ καὶ ἐπιτυχὲς ἐν ταυτῷ.

Αἱ ἰδιότητες αὗται τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς χάριτος ἁρμόζουσιν εἰς τὴν εὐποιίαν, ὡς εἰς τὴν καλλιτεχνίαν, διότι ἐν ἀμφοτέραις συντελοῦσιν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἐμπνεύσεως. Διὰ τοῦτο νομίζω ὅτι δικαιοῦμαι νὰ εἴπω ὅτι ἡ Ἀκαδημία, βραβεύουσα τὰς ἀγαθὰς πράξεις, βραβεύει ἀριστουργήματα καὶ στεφανοῦσα τοὺς ἐργάτας αὐτῶν, στεφανοῖ καλλιτέχνας τῆς εὐποιίας.

K.

Τὰ σοβαρώτατα, τὰ ὡραιότατα, τὰ ἁγιώτατα πράγματα δὲν ἀποδεικνύονται, ἀλλ' ἀποκαλύπτονται: ἐννοοῦμεν τὴν ἀγάπην ἀγαπῶντες, τὴν ἐλεημοσύνην ἐλεοῦντες, τὴν πίστιν πιστεύοντες.

Τὸ νὰ εὐχαριστῆταί τις ἐν τῇ συναναστροφῇ ἀνθρώπων ὑπερόχων κατὰ τὸ πνεῦμα μαρτυρεῖ πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, καὶ τἀνάπαλιν· πνεῦμα ταπεινὸν στενοχωρεῖται ἐν τοιαύτῃ συναναστροφῇ, ὅπως χὴν ἀναμιχθεὶς εἰς ὅμιλον κύκνων.

ΑΣΜΑΤΙΑ

Β'.

Τὸ κύμβαλον ἡ χείρ σου ὅτ' ἐγγίζῃ,
τότε ἡ θεσπεσία μουσικὴ του
ἐνώπιόν μου σφαίρας ἀπατήτου
τὰς ἀτραποὺς ἀνοίγει καὶ φωτίζει.

Ὅπου ὁ λόγος παύει, καὶ ἀρχίζει
τὸ θεῖον κράτος τοῦ ἀνεκλαλήτου,
ἐκεῖθεν διὰ γλώσσης ἀμιμήτου
ἡ μουσικὴ τὸ πᾶν ἐξεικονίζει.

Ἤθελα εἰς τοὺς πόδας σου νὰ πέσω,
καὶ εἰς τοὺς κόλπους σου νὰ ἀποθέσω
τὰ κάλλη τοῦ ἐπουρανίου κόσμου,

ὅσα ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς σου,
κ' ἡ θέα τῆς περιπαθοῦς μορφῆς σου
γράφουν πρὸ τοῦ ἐξάλλου πνεύματός μου.

Γ'.

Εἰς ποίους οὐρανοὺς μὲ ἀναρπάζεις,
ὅταν μοῦ μειδιᾷς μετὰ μαγείας,
καὶ μ' ὀφθαλμὸν μεστὸν εἰλικρινείας
καὶ ἀφελείας παιδικῆς μ' ἐτάζεις!

Ἐν σοὶ ἀναγεννῶμαι! ὁμοιάζεις
πρὸς ὄνειρον ἐαρινῆς πρωΐας!
σὺ τοὺς ἀρρήτους πόθους τῆς καρδίας
διὰ τοῦ ἔρωτός σου μοὶ ἐκφράζεις.

Ὅταν τὰ χείλη μου στ' ἁβρόν σου στόμα
συνθλίβω μετ' ἀγάπης διαπύρου,
κ' ἐξ ἡδονῆς σὺ τότε ἀνεκφράστου

μεθύουσα, τὸ λάμπον κλείεις ὄμμα,
ἀνοίγονται οἱ κόλποι τοῦ ἀπείρου,
καὶ ἡ μορφή μοῦ μειδιᾷ τοῦ πλάστου.

Δ'.

Λάμπ' ἡ Ἀκρόπολις καὶ τὸ Θησεῖον
εἰς δύσεως χρυσᾶς ἀνταναχλάσεις,
καὶ μὲ θωπεύει, πνέουσα ἐκστάσεις,
ἁγία αὔρα ἐκ τῶν ἐρειπίων.

Μάτην, ὦ ὅραμα τῶν θαυμασίων,
εἰς κόσμους θέλεις νὰ μὲ ἀναρπάσῃς,
καθ' οὓς ἐκ σμίλης καὶ γραφίδος πάσης
τὸ τέλειον ἀνέτελλε καὶ θεῖον.

Μὲ θέλγει γυναικὸς μορφὴ ὡραία!
τὸ παρελθὸν μοὶ φαίνετ' ἐρημία,
μὲ σύρει τὸ παρὸν καὶ μὲ ἐμπνέει.

Μὴ ὀργισθῆτε, πνεύματα ἀρχαῖα·
ἡ ἔμπνευσίς σας αὔτ' ἡ αἰωνία
ἐκ τοῦ ποτὲ παρόντος σας δὲν ῥέει;

Αριστομενης Προβελεγιος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἄρτι ἀποθανὼν δοὺξ Μαξιμιλιανὸς τῆς Βαυαρίας πατὴρ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας διεκρίνετο διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ τὴν προσήνειαν αὐτοῦ. Ἔτυχέ ποτε νὰ ταξειδεύη ἐκ Μονάχου εἰς Βιένvην ἐντὸς κοινῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης πρώτης θέσεως. Συνεταξείδευε δὲ καὶ ἕτερος ταξειδιώτης ὅστις μὴ γνωρίζων τὸν δοῦκα ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν ἀδιακρίτως τὸν λόγον:

— Πηγαίνετε εἰς Βιένvην, κύριε;

— Μάλιστα.

— Καὶ ἐγώ, καὶ δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ φθάσω· πρὸ πολλοῦ καιροῦ δὲν ἔχω ἰδῆ τὰ παιδιά μου!

— Ἀπόδειξις πῶς εἶσθε καλὸς πατέρας.

— Ἄχ, κύριε, καταλαμβάνετε αἱ ἐργασίαι κάποτε μὲ ἀναγκάζουν νὰ λείπω ἀπὸ τὸ σπίτι· εἶμαι χρυσοχόος.....

Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀφηγήθη ὅλα τὰ οἰκογενειακά του· εἰς τὸν δοῦκα, ὅστις τὸν ἤκουε προσηνέστατα.

Ἐπὶ τέλους δ' ἐρωτᾷ:

— Καὶ σεῖς ἔχετε οἰκογένειαν εἰς τὴν Βιένvην;

— Μίαν κόρην.

— Ὑπανδρευμένην;

— Ναί.

— Καλά;

— Ἀρκετὰ καλά.

— Τί ἐπάγγελμα ἔχει ὁ ἄνδρας της;

— Εἶνε αὐτοκράτωρ.

— Ἀστειεύεσθε;....

Ἀλλ' ἐπείσθη ὅτι δὲν ἠστειεύετο ὅτε εἶδεν ἐν τῷ σταθμῷ τῆς Βιέννης τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὴν αὐτοκράτειραν τείνοντας τὴν ἀγκάλην εἰς τὸν συνταξειδιώτην του.

Καὶ ἐπείσθη ἔτι μᾶλλον τὴν ἐπιοῦσαν ὅτε κληθεὶς εἰς τὰ ἀνάκτορα ἔλαβε παραγγελίας κοσμημάτων παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, παρόντος καὶ τοῦ ἀγαθοτάτου αὐτοῦ πενθεροῦ.

~~~

Τὸ ἐσχάτως συμβὰν ἐν τῷ ῥωσσικῷ σιδηροδρόμῳ δυστύχημα, ἐξ οὗ μόλις ἐσώθη ὁ αὐτοκράτωρ, ἐνθυμίζει τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον.

Κατὰ τὸ 1853 ὁ τότε αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἐταξείδευεν ἐπίσης διὰ τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ ἁμαξοστοιχία ἐκινεῖτο βραδύτατα. Ὁ αὐτοκράτωρ ἀνυπομονῶν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα τοῦ ταξειδίου καλεῖ τὸν συνοδοιποροῦντα ὑπουργὸν καὶ ἐρωτᾷ πῶς ὁ σιδηρόδρομος εἶνε τόσον βραδύς, ἐν ᾧ αὐτὸς τὸν εἶχε διαβεβαιώσῃ ὅτι τρέχει πολὺ ταχύτερον. Ὁ ὑπουργὸς ἀπαντᾷ ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἀπορεῖ, διότι ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν γραμμὴν διὰ τῆς αὐτῆς μηχανῆς εἶχε διατρέξῃ πρό τινων ἡμερῶν πολὺ ταχύτερα· ὅτι καὶ νῦν παρήγγειλεν εἰς τὸν μηχανικὸν νὰ ἐπιταχύνῃ τὸν δρόμον, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀρνεῖται νὰ ὑπακούσῃ.

— Νὰ εἰπῆτε εἰς τὸν μηχανικὸν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τὸ διατάσσει.

Ἡ διαταγὴ μεταβιβάζεται ἀλλ' ὁ δρόμος δὲν ἐπιταχύνεται. Ἐπαναλαμβάνεται ἐντονώτερον, ἀλλ' ὁ μηχανικὸς κωφεύει.

Εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν πλήρης ὀργῆς ὁ αὐτοκράτωρ διατάσσει νὰ προσαχθῇ ὁ μηχανικὸς καὶ ἐρωτᾷ πῶς ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ὑπουργὸς διέτρεξε πολὺ ταχύτερον τὴν γραμμὴν αὐτὴν τώρα ἡ ἁμαξοστοιχία κινεῖται ὡς φορτηγόν.

— Εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνον νὰ τρέχῃ ἡ ἁμαξοστοιχία, ἀπαντᾷ ἀπαθῶς ὁ μηχανικός.

— Καὶ προχθὲς δὲν ἦτο τάχα ἐπικίνδυνον, ὅταν ἐταξείδευεν ὁ κύριος ὑπουργός; Ἐρωτᾷ πάλιν ὁ αὐτοκράτωρ.

— Βέβαια· ἀλλ' ἡ Ῥωσσία ἔχει πολλοὺς ὑπουργοὺς καὶ αὐτοκράτορα ἕνα καὶ μόνον.

Καὶ ὁ ἐξωργισμένος αὐτοκράτωρ ἐπραΰνθη καὶ προσηνέστατα μειδιῶν τὸν ἀμηχανοῦντα ὑπουργόν του.

~~~

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας εἶνε φιλοστοργότατος πατήρ:

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν Ἀμβούργῳ διατριβήν του, ὀλίγον πρὶν ἀναχωρήσῃ, προσηνέχθησαν εἰς αὐτὸν ἐκτὸς ἄλλων δώρων λαμπρὰ ζαχαρωτὰ ἐντὸς μεγάλης θήκης μὲ τὴν παράκλησιν νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς μικροὺς αὐτοκρατορικοὺς πρίγκιπας. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐχάρη προφανῶς πολὺ περισσότερον ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου χαρίσματος ἢ ἐκ πολλῶν πλουσιωτέρων δωρεῶν καὶ μετὰ συγκινήσεως εἶπε:

— Ἤμην εἰς Πετρούπολιν, εἰς Κοπεγχάγην, εἰς Στοκχόλμην, καὶ εἰς Ῥώμην, ἀλλὰ διὰ πρώτην φορὰν ἐδῶ εἰς τὸ Ἀμβοῦργον ἐνθυμήθησαν τὰ παιδιά μου. Πόσον θὰ χαροῦν δι' αὐτό!

Καὶ ἔθεσεν ἐν τῷ εὐρεῖ θυλακίῳ τοῦ μανδύου τὴν θήκην:

— Διὰ νὰ ψάξουν καὶ νὰ εὕρουν μόνα των τὰ παιδιὰ ὅ,τι τοὺς στέλλουν οἱ καλοὶ Ἀμβουργιανοί.

~~~

Ἀπὸ τῆς 1ης ἰουλίου 1887 μέχρι τῆς 30 ἰουνίου 1888, ἤτοι εἰς διάστημα ἑνὸς μόνου ἔτους οἱ ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀμερικὴν μεταναστεύσαντες ἀνῆλθον εἰς 539,818.

Τούτων 107,624 ἦσαν Γερμανοί· 83,132 Ἄγγλοι· 73,238 Ἰρλανδοί· 72,915 Σουηδοὶ καὶ Νορβηγοί· 51,005 Ἰταλοί· 33,407 Ῥῶσσοι· 25,884 Αὐστριακοί· 24,396 Σκῶτοι· 19,927 Οὗγγροι· 8,981 Δανοί· 7,737 Ἐλβετοί· 6,427 Γάλλοι· 5,845 Ὀλλανδοί· 5,845 Πολωνοί. Οὐδεὶς Ἕλλην ἀναγράφεται ἐν τῇ στατιστικῇ ταύτῃ σημειώσει. Φαίνεται ὅτι οἱ ὀλίγοι μεταναστεύσαντες ἐκ Πελοποννήσου περιελήφθησαν εἰς ἄλλην τινὰ ἐθνικότητα γαλλικὴν ἢ ἰταλικήν, διότι ἐξ ἰταλικῶν ἢ γαλλικῶν παραλίων ἀπέπλευσαν εἰς τὸν Νέον Κόσμον.

~~~

Ἀγὼν ταχυγραφίας στενογράφων ἐγένετο ἐσχάτως ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ νικητὴς ἔγραψε 1337 λέξεις εἰς πέντε λεπτὰ τῆς ὥρας, ὁ δεύτερος 1,308, οἱ δὲ λοιποὶ μόλις προσήγγισαν τὰς 1,000.

Γενομένου δὲ ταὐτοχρόνως ἑτέρου ἀγῶνος ταχύτητος τηλεγραφητῶν, ὁ νικητὴς διεβίβασεν εἰς διάστημα ἑνὸς λεπτοῦ 427 λέξεις ἀγγλικὰς οὐχὶ συγκεκομμένας, μόλις ὑπολειφθεὶς τοῦ διὰ τηλεφώνου κατορθώσαντος νὰ διαβιβάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα λέξεις 438.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ *1888—1528.*

'Αριθ. 675 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 4 Δεκεμβρίου 1888.

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ

ΥΠΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον 674).

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΤΥΧΑΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΕΛΓΙΝ, 1806—1816.

1

Ἀποφυλάκισις Ἔλγιν.—Κρίσεις Ἄγγλου ἀρχαιολόγου περὶ τῆς τεχνικῆς ἀξίας τῆς συλλογῆς.-Ὑπόμνημα Ἀμίλτων.—Οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι Ἔλγιν.—Ἀπόπειραι πρὸς πώλησιν τῆς συλλογῆς.— Διαμφισβήτησις τῆς νομιμότητος τῆς κατοχῆς τοῦ Ἔλγιν.—Ἐπιστημονικὴ ἐξέτασις τῆς συλλογῆς.—Κρίσις Βισκόντη.

Ὁ Ἔλγιν ἐλευθερωθεὶς τῶν φυλακῶν τῷ 1806 ἐπελήφθη τῆς φροντίδος τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ συλλογῆς του, ἀνεζήτησε δὲ καὶ εἰς τοὺς διαφόρους λιμένας τῆς Γαλλίας τὰς κατασχεθείσας ἀρχαιότητας. Τετράκις δὲ οἱ βαρεῖς ἐκεῖνοι ὄγκοι μετεκινήθησαν, καὶ διεσπάσθησαν τὰ τεμάχια τῶν ἐκμαγείων, ὥστε ἐχρειάσθη πολὺς καιρὸς ν' ἀνευρεθῶσι καὶ ἀνασκευασθῶσιν. Ἐνῷ δὲ οὗτος τοσούτους πόνους καὶ κόπους κατέβαλε καὶ δαπάνας πρὸς καταρτισμὸν συλλογῆς ἐκ τῶν καλλίστων ἔργων τῆς ἀρχαιότητος, ὁ διάσημος τότε ἐν Ἀγγλίᾳ ἀρχαιολόγος καὶ φιλόλογος Ἄγγλος Πάϋνε Κνίχτ (Payne Knight), ὁ δωρεὰν προσενεγκὼν τὴν ἀρχαιολογικὴν συλλογήν του εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον, ἐκτιμηθεῖσαν ἀντὶ 50,000 λιρ. στερ., ἐξέφερε γνώμην ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ Ἔλγιν δὲν ἔχει ἀξίαν, ὡς συγκειμένη ἐξ ἔργων τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων! Ἀλλ' ἡ γνώμη του αὕτη ἀνῃρέθη τότε ὑπὸ πολλῶν, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ Βενιαμὴν Βέστ (West), διασήμου ζωγράφου Ἀμερικανοῦ, ἑνὸς τῶν ἐνθερμοτάτων θαυμαστῶν τῆς ἐλγινείου συλλογῆς. Ὁ Ἔλγιν ἐκ τούτου λαβὼν ἀφορμὴν ἀνέθηκεν εἰς τὸν Ἀμιλτων νὰ γράψῃ ὑπόμνημα περὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, ὅπως διαφωτίσῃ τὸ κοινόν, ὁ δὲ Ἀμιλτων ἔγραψε τοῦτο, καὶ ἐδημοσίευσε τῷ 1811 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Memorandum on the subject of the Earl of Elgin's poursuit, in Greece. Edimb. 1811, ὅπερ ἀνεδημοσιεύθη μετὰ προσθηκῶν μετά τινα ἔτη, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ Γερμανικήν. Ἐν τῷ ὑπομνήματι τούτῳ ἐκθέτων τὰς ἐργασίας τοῦ Ἔλγιν ἐν Ἀθήναις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀξίαν τῆς συλλογῆς δικαιολογεῖ συγχρόνως καὶ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀρχαιοτήτων, φέρων ὡς ἐπιχείρημα τὴν ἀπειλουμένην καταστροφὴν τῶν ἀρχαίων, καὶ τὸ προηγούμενον ὅτι καὶ ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ, ἐν οἷς καὶ ὁ Σοαζὲλ Γκουφιέ, ἔπραξαν τὸ αὐτό.

Ὁ Ἔλγιν ὡς ἐκ τῶν ὑπερόγκων δαπανῶν, ἃς ὑπέστη, καὶ ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐν Γαλλίᾳ φυλακίσεώς του, περιέπεσεν εἰς οἰκονομικὰς δυσχερείας. Μέχρι τῆς ἀναχωρήσεώς του ἐκ Τουρκίας εἶχε δαπανήσει 36,000 λιρ. στερ., μὴ ὑπολογιζομένων τῶν ὑπερόγκων ἐπὶ τρία ἔτη δαπανῶν πρὸς διάσωσιν τῶν κιβωτίων τῶν μαρμάρων εἰς Κύθηρα[1]). Διὸ ἐσκέφθη τῷ 1811 νὰ προσφέρῃ εἰς πώλησιν τὴν συλλογήν του εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν διὰ τὸ ἐν Παρισίοις Μουσεῖον τοῦ Ναπολέοντος. Ἀλλὰ κατόπιν ἀπηύθυνεν αἴτησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Κάτω Βουλῆς Κάρολον Ἄββοτ ζητῶν μόνον τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων του, ἅτινα ὑπελόγιζεν εἰς 62, 440 λίρ. στερλίνας. Ἀλλ' ἕνεκα τότε τῶν πολέμων εἰς οὓς ἦτο περιπεπλεγμένη ἡ Ἀγγλία ὁ Περσεβάλ, πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς τοῦ θησαυροφυλακείου, ἐπρότεινε μόνον 30,000 λ. στ., ποσόν, ὅπερ ὁ Ἔλγιν ἐθεώρησεν ἀνεπαρκές. Κατέπαυσαν δὲ μετὰ 14 ἡμέρας αἱ περὶ ἀγορᾶς διαπραγματεύσεις.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἠγέρθη τὸ ζήτημα τῆς νομίμου κατοχῆς τοῦ Ἔλγιν· ἐὰν οὗτος ἦτο νόμιμος κάτοχος τῆς συλλογῆς ὡς ἰδιώτης, ἢ ἐὰν κατήρτισε ταύτην καὶ κατεῖχεν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ πρεσβευτοῦ. Ὁ Ἔλγιν ἀπήντησεν ὅτι τὸ τοιοῦτον ζήτημα ἠδύνατο νὰ ἐγερθῇ ἐν τῇ συνταγματικῇ Ἀγγλίᾳ, οὐχὶ δὲ καὶ προκειμένου περὶ Τουρκίας. Ἐπὶ τέλους ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐθεώρησε τὴν συλλογὴν ὡς ἰδιωτικὴν κτῆσιν. Ἐγένετο δ' ἐπίσης καὶ λόγος ὅπως ἡ συλλογὴ κατατεθῇ εἰς τὸ Βρεταννικὸν σχολεῖον

1) Micahelis der Parthenon σελ. 79.

(British Institution), πρὸς χρῆσιν τῶν τεχνιτῶν, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀπεκρούσθη.

Ἔκτοτε ἔμενεν ἡ συλλογὴ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Ἔλγιν ἐν τῷ μεγάρῳ Burlington-House, ὅπου κατέστησεν αὐτὴν οὗτος προσιτὴν εἰς πάντας τοὺς προσερχομένους ἀρχαιολόγους καὶ καλλιτέχνας, παρασχὼν τὴν ἄδειαν ν' ἀπεικονίζωσι καὶ νὰ μελετῶσι τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Πολλαὶ δὲ μελέται ἐξεδόθησαν ἐν περιοδικοῖς τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας περὶ αὐτῶν ἐν συνόλῳ καὶ κατὰ μέρη. Εὑρέθησαν δὲ καὶ τινες τῶν γραψάντων ὑποστηρίζοντες τὴν πεπλανημένην γνώμην τοῦ Πάϋνε Κνίχτ, ἀλλὰ πάντες οὗτοι ἐσίγησαν ὅταν ἐγνώσθη ἡ κρίσις καὶ ἡ γνώμη ἡ αὐθεντικὴ τοῦ ἐξόχου ἀρχαιολόγου Βισκόντη, καὶ ἡ τοῦ διασήμου γλύπτου Ἀντωνίου Κανόβα.

Ὁ Βισκόντη τῷ 1814 ἐκ Παρισίων, ὅπου διέτριβε μετέβη εἰς Λονδῖνον, ὅπως ἴδῃ τὸ πρῶτον πρὸς σπουδὴν τὰ γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος. Ἐν πρωτοτύποις εἶχε γνωρίσει μόνον ἓν μνῆμα τῶν ἀναγλύφων, τὸ ὁποῖον ὁ Φωβὲλ εἶχεν ἀποκτήσει, εἶχε δὲ κατάσχει βραδύτερον ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, καὶ ὅπερ μόλις τῷ 1802 κατέληξεν εἰς τὸ Λοῦβρον. Δὲν περιεῖχον δὲ μέχρι τῶν χρόνων τούτων τὰ ἀρχαιολογικὰ Μουσεῖα τῆς Εὐρώπης οὐδὲν ἔργον γλυπτικῆς ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοι ἐμνημόνευον ὡς τὰ ἄριστα. Ἤδη δὲ τὸ πρῶτον ὁ Βισκόντη ἐθαύμασεν αὐτὴν ταύτην τὴν τέχνην τοῦ Φειδίου ἐν πρωτοτύποις, καὶ ἀπέστειλεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Ἄμιλτων, ἣν οὗτος καὶ ἐδημοσίευσε, μετεφράσθη δὲ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς γλώσσας, ἐξ ἧς κατεδείχθη ἡ μεγίστη τεχνικὴ ἀξία τῶν ἔργων ἐκείνων, καὶ ἐξ ἧς ἔτι μᾶλλον ἐξηγέρθη ἡ κοινὴ περιέργεια καὶ ἡ χαρὰ τῶν σοφῶν καὶ καλλιτεχνῶν τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τῷ ὅτι εἶχον πλησίον αὐτὰ ταῦτα τὰ ἔργα τῆς γλυφίδος τοῦ Φειδίου. Ἐπανακάμψας δὲ ὁ Βισκόντη εἰς Παρισίους ὡμίλησε δημοσίᾳ τῷ 1815 περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν γλυπτῶν ἔργων ἐν τῷ Γαλλικῷ Ἰνστιτούτῳ.

Ἐν τούτοις ἡ συλλογὴ ἔμενε διαρκῶς ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ Ἔλγιν. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἠθέλησε κατόπιν, καίπερ ἐν οἰκονομικῇ δυσχερείᾳ περιελθών, νὰ πωλήσῃ ταύτην εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν εἴτε τμηματικῶς, εἴτε ἐν συνόλῳ, διότι ἀπετύγχανεν οὕτω ὁ φιλόπατρις αὐτοῦ σκοπὸς τοῦ νὰ φανῇ δι' αὐτῆς ὠφέλιμος εἰς τὴν Ἀγγλίαν διὰ τῆς διαδόσεως τῶν καλῶν τεχνῶν.

Τῷ 1815 ἐγένετο νέα ἀρχὴ διαπραγματεύσεων μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ πρὶν εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν τούτων, ἃς ἐπανέλθωμεν πρὸς στιγμὴν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπως μνημονεύσωμεν τελευταίας τινὸς πράξεως ἐνταῦθα τοῦ Λουζιέρη, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἔλγιν.

2.

Νέα ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων εἰς Ἀγγλίαν.—Σύστασις φιλομούσου ἑταιρίας.—Ἱδρυταὶ αὐτῆς.—Ἀλέξανδ. Χωματιανὸς Λογοθέτης.—Δωρεὰ ὡρολογίου πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ὑπὸ Ἔλγιν.

Εἴδομεν προηγουμένως ὅτι τῷ 1803 ὁ Λουζιέρης ἀπέστειλεν εἰς Ἀγγλίαν 29 κιβώτια ἀρχαιοτήτων. Κατὰ τὸ 1809 δὲ ὁ Βύρων διατρίβων ἐν Ἀθήναις ἀναφέρει ὅτι εἶδεν ἐν Πειραιεῖ πλοῖον Ὑδραϊκὸν προσωρμισμένον πρὸς φόρτωσιν ἀρχαιοτήτων. Ἔκτοτε δὲν γνωρίζομεν μέχρι τοῦ 1811 ἑτέραν ἀποστολήν, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν λόγον ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι καὶ δὲν ἐγένετο, ἀφοῦ ὁ Λουζιέρης ἐν Ἀθήναις διαρκῶς εἰργάζετο πρὸς τοῦτο δαπάνῃ τοῦ Ἔλγιν. Καὶ εἶχε μὲν οὗτος ἐνωρὶς παύσει καταστρέφων τὰ γλυπτὰ τοῦ Παρθενῶνος, ἀλλὰ διαρκῶς ἐνήργει ἀνασκαφὰς καὶ ἠγόραζεν ἀρχαιότητας, τῷ δὲ 1812 ἠδυνήθη νὰ *στείλῃ ἔτι εἰς τὸν Ἔλγιν 80 κιβώτια ἀρχαιοτήτων*, ποσὸν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον, ὅπερ δεικνύει, ἂν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι τότε ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ Φωβὲλ καὶ ὁ Γρόπιος καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι περιηγηταὶ ἀφήρουν ἀρχαῖα, τὴν πληθὺν τῶν ἀρχαιοτήτων καὶ τὴν γενομένην ἀνηλεῆ ἁρπαγήν· δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐσάρωσαν τὴν γῆν τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ τοῦτο ἀνέῳξαν φαίνεται τοὺς ὀφθαλμούς των οἱ κοιμώμενοι Ἀθηναῖοι βλέποντες τὴν ἀπογύμνωσιν τῆς πόλεως, καὶ ἀπεφάσισαν τὴν σύστασιν φιλομούσου ἑταιρίας, τῇ πρωτοβουλίᾳ τριῶν λογίων Ἀθηναίων τοῦ Ἰωάννου Μαρμαροτούρη, τοῦ Πέτρου Ῥεβελάκη καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου Λογοθέτου Χωματιανοῦ, υἱοῦ τοῦ Σπυρίδωνος Λογοθέτου, τοῦ γνωστοῦ ἤδη ἡμῖν προξένου τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, ἧς σκοπὸς ἦτο ἡ καταβολὴ χρημάτων πρὸς διάδοσιν τῆς παιδείας εἰς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς ἔκδοσιν κλασσικῶν συγγραφέων, πρὸς βοήθειαν πτωχῶν μαθητῶν καὶ πρὸς *ἀναζήτησιν παντὸς εἴδους ἀρχαιοτήτων*».

Εἷς τῶν ἱδρυτῶν τῆς ἑταιρίας ταύτης, ὡς προείπομεν, ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος Λογοθέτης. Ἡ ἀνάμιξις δὲ τούτου εἰς ἑταιρίαν μέλλουσαν ν' ἀντιστρατευθῇ βεβαίως εἰς τὸν πράκτορα τοῦ Ἔλγιν Λουζιέρην, τὸν τυγχάνοντα πάσης προστασίας ὑπὸ τοῦ οἴκου του, ἐμφαίνει ἢ ὅτι οὗτος εἶχε φρονήματα ὡς νεώτερος καὶ λογιώτερος ἀλλοῖα τῶν τοῦ πατρός του, ὅπερ δύσκολον νὰ παραδεχθῶμεν ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου τῶν οἰκογενειῶν, καθ' ὃν ὁ πατὴρ ἐπεβάλλετο εἰς τὸν υἱὸν ὡς δεσπότης, ἢ ὅτι ἡ ἀγγλικὴ ἐπίδρασις ἐν Ἀθήναις εἶχεν ἀπολέσει πολὺ τῆς δυνάμεώς της, ἢ ὅτι ἔπαυσε καὶ τοῦ Ἔλγιν καὶ τοῦ Λουζιέρη τὸ μέγα διαφέρον πρὸς ἀπόκτησιν ἀρχαιοτήτων, κορεσθέντων ἐξ ὁλοκλήρων φορτίων. Παραδεχόμεθα

μᾶλλον τὸ τελευταῖον. Ἄλλως δὲ ὁ Χωματιανὸς δὲν ἦτο ἴσως καὶ φιλελευθέρου φρονήματος ἔμπλεως, διότι μόνον οἱ ἱδρυταὶ Μαρμαροτούρης καὶ Ῥεβελάκης ἦσαν μεμυημένοι εἰς τὰ τῆς φιλικῆς εταιρίας οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Χωματιανός. Ὁ δὲ Σουρμελῆς τοῦτο ἱστορῶν, δικαιολογεῖ διὰ τοῦ ὅτι ἦτο νέος ἔτι καὶ ἀνῆκεν εἰς οἶκον προστατευόμενον ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας [1]).

Καὶ ὁποῖα μέν τινα ἔπραξεν ἡ εταιρία ὑπὲρ τῶν ἀρχαιοτήτων ἀγνοοῦμεν, ἀλλὰ βεβαίως ὄχι μέγα τι. Ὁ Φωβέλ, καὶ ὁ Γρόπιος ὁ πρόξενος τῆς Αὐστρίας, καὶ ὁ Λουζιέρης ἐξηκολούθουν τὸ ἔργον των. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ κατὰ φορτία ἀποστολὴ ἀρχαιοτήτων διεκόπη, περιορισθεῖσα εἰς μικρότερα ἀντικείμενα· καὶ δὲν ἔχομεν μὲν τούτου ῥητὴν μαρτυρίαν ἀλλ' εἰκάζομεν ἐκ τοῦ δώρου, ὅπερ ὁ Ἔλγιν ἔκαμε πρὸς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ μεγάλου ὡρολογίου τῷ 1814, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἤρχισε, ὡς περὶ κατηρτισμένης ἤδη μεμεγάλης συλλογῆς, διαπραγματεύσεις πρὸς πώλησιν.

Περὶ τοῦ εἰρημένου ὡρολογίου, ὅπερ ἐλειτούργει μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 8 Αὐγούστου τοῦ 1884 ἐν μέσῃ τῇ παλαιᾷ ἀγορᾷ τῆς πόλεως Ἀθηνῶν, εἰς τὸ ὕψος ὑψηλοῦ τετραγώνου πύργου, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ μάθωμέν τι πλειότερον τοῦ ὑπεμφαινομένου ἐκ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῆς.

Tomas Comes
de Elgin
Athenien. Horol. D.D.
S.P.Q.A. erex. colloc.
A. D. MDCCCXIV.

Ἤτοι «Ὁ Θωμᾶς κόμης Δὲ Ἔλγιν δῶρον δέδωκε τοῖς Ἀθηναίοις ὡρολόγιον, ὁ δὲ δῆμος τῶν Ἀθηναίων καὶ οἱ πολῖται ἤγειραν καὶ ἔστησαν ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1814». Ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Ἔλγιν μόνον τὸ ὡρολόγιον ἔδωσεν ὁ δὲ λαὸς τῶν Ἀθηνῶν ἔκτισε τὸν πύργον ἐφ' οὗ ἐτέθη τὸ ὡρολόγιον, ἐπιστατοῦντος βεβαίως τοῦ Λουζιέρη.

Ὁ πύργος οὗτος τοῦ ὡρολογίου ἵστατο ἄθικτος ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ ἐπὶ 70 ἔτη, ὅτε τὴν ἑσπέραν τῆς 8 πρὸς τὴν 9 Αὐγούστου τοῦ 1884 κατέπεσεν ὑπὸ τῆς καταστρεψάσης τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τὴν ἀγορὰν πυρκαϊᾶς.

Μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐν Ἀθήναις ἐργασίαν τοῦ Ἔλγιν ἐπανερχόμεθα ὅπως ἀνεύρωμεν αὐτὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ εἴδομεν τὸ τέλος τῆς τύχης τῆς συλλογῆς αὐτοῦ.

3.

Ἔναρξις νέων διαπραγματεύσεων πρὸς πώλησιν τῆς συλλογῆς εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν.—Διακοπὴ αὐτῶν.—Κρίσεις Κανόβα.—Διέγερσις τῆς κοινῆς περιεργείας καὶ τῶν φιλοτέχνων.

Εἴχομεν εἰπεῖ ὅτι τῷ 1815 ἐπανελήφθησαν αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως. Ὄντως δὲ τῇ 21 Μαρτίου 1825 ὁ Ἄμιλτων ἀπηύθυνεν αἴτησιν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Βουλῆς Ἄββοτ, ὄντα καὶ μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Βρεταννικοῦ μουσείου, ζητῶν νὰ ὁρισθῇ θέσις διὰ τὴν συλλογὴν ἐν τῷ Μουσείῳ. Ὁ δ' Ἔλγιν, ἐκ τούτου ὁρμηθείς, ἐπισήμως ἐζήτησεν ἀπὸ τῆς Κάτω Βουλῆς τῇ 8 Ἰουνίου ὅπως ἡ πολιτεία ἀποκτήσῃ τὴν συλλογήν του ἐπὶ τιμῇ ὁρισθησομένῃ ὑπὸ ἐπιτροπῆς· καὶ ἐγένετο μὲν τότε δεκτὴ ἡ γνώμη αὕτη, ἀλλ' ὅτε τῇ 15 Ἰουνίου ἐπροτάθη εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἐπολεμήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἔλγιν, οἵτινες κυρίως ἐστηρίχθησαν εἰς τὸ ὅτι οὗτος δὲν ἦτο νόμιμος κάτοχος τῆς συλλογῆς. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀναβολὴ τῶν ἐργασιῶν τοῦ κοινοβουλίου μέχρι τῆς 12 Ἰουλίου, καὶ τὰ ἐπελθόντα μεγάλα πολιτικὰ γεγονότα τοῦ μηνὸς τούτου (Μάχη τοῦ Βατερλῶ. Εἴσοδος Ἄγγλων καὶ Πρώσσων εἰς Παρισίους. Παράδοσις Ναπολέοντος·) διέκοψαν τὴν ἐξακολούθησιν πάσης περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων σκέψεως. Ἀλλ' ὁ Ἔλγιν καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ μετεχειρίσθησαν ἐπ' ὠφελείᾳ τὸν χρόνον τοῦτον, διότι ὁ Ἄμιλτων ἐξέδωκεν ἐκ δευτέρου τὸ ὑπόμνημά του περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων, ἐν ᾧ προσέθηκε καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὰς τοῦ Βενιαμὴν Βέστ καὶ τοῦ Βισκόντη. Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ ἔτι μᾶλλον ὕψωσε τὴν φήμην καὶ τὴν ἀξίαν τῆς συλλογῆς ἦτο ἡ ἄφιξις ἐκ Παρισίων εἰς Λονδῖνον τοῦ Κανόβα, τοῦ διασημοτέρου γλύπτου τῶν χρόνων τούτων, χαίροντος παγκόσμιον φήμην, προσκληθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ γλύπτου Ῥόσση, ὅπως ἴδῃ τὰ γλυπτικὰ ἐκεῖνα ἔργα.

Ὁ Κανόβα εἶχεν ὀλίγον γνωρίσει τὰ τῆς συλλογῆς ἐκ παραστάσεων τῶν τεχνιτῶν τοῦ Ἔλγιν καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ἔλγιν, ἐπισκεφθέντος αὐτὸν εἰς Ῥώμην, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὴν συλλογὴν μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἰδίοις ὄμμασιν. Εἰς Λονδῖνον ἀπελθὼν κατελήφθη ὑπὸ ἀκράτου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐνεπνεύσθη ἐκ τῆς θέας τῶν θαυμασίων ἐκείνων γλυπτῶν ἔργων, ὧν ὅμοια οὐδὲν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Μουσείων τότε ἐκέκτητο. Τὸν δίκαιον δὲ αὐτοῦ θαυμασμὸν καὶ τὴν χαρὰν ἐξέθηκεν ἐν ἐπιστολῇ του πρὸς τὸν Ἔλγιν τῆς 10 Νοεμβρίου 1815, ἐχούσῃ οὕτως «Ἐπιτρέψατέ μοι, Μιλόρδε, νὰ ἐκφράσω τὰ αἰσθήματα τῆς ἐμῆς ζωηρᾶς εὐαρεσκείας, διότι εἶδον ἐν Λονδίνῳ τὰ πολύτιμα ἀρχαῖα μάρμαρα, ἅτινα ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐκομίσατε. Δὲν ἠδυνάμην νὰ χορε-

1) Σουρμελῆ, Κατάστ. συνοπτ. τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

σθῶ βλέπων ἀδιαλείπτως ταῦτα· καίτοι δὲ ἡ διαμονή μου ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἔμελλε νὰ εἶνε βραχυτάτη, δὲν ἔλειψα τὸν ὀλίγον χρόνον, ὅν εἶχον νὰ διαθέσω, ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπω τὸ περίφημα αὐτὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας τέχνης. Θαυμάζω ἐν αὐτοῖς τὴν πραγματικότητα τῆς φύσεως ἡνωμένην μετὰ τῆς ἀξίας τοῦ ὡραίου σχηματισμοῦ... Θεωρῶ ἐμαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι ἠδυνήθην νὰ ἰδῶ ἰδίοις ὄμμασι ταῦτα τὰ ἔξοχα καλλιτεχνήματα....»

«Μεγάλην ὑποχρέωσιν καὶ εὐγνωμοσύνην ὀφείλουσιν ὑμῖν, Μιλόρδε, οἱ ἐρασταὶ τῆς τέχνης καὶ οἱ καλλιτέχναι ἐπὶ τῇ πλησίον αὐτῶν μεταφορᾷ τῶν ἀξιομνημονεύτων τούτων καὶ θαυμασίων ἔργων τῆς γλυπτικῆς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἐκφράζω ὑμῖν τὰς βαθυτάτας εὐχαριστίας μου.»

Τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον εἶχεν ἀγοράσει προηγουμένως τὴν μεγάλην ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν τοῦ Τώνλεϋ (Townley) ἐκ ῥωμαϊκῶν ἔργων, καθὼς καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ἀναγλύφων τῆς Φιγαλείας· ὁ δὲ Κανόβα συγκρίνων ταύτας πρὸς τὴν τοῦ Ἔλγιν εἶπεν ὅτι ἐὰν ἐκεῖναι εἶχον ἀμφότεραι ἀξίαν 15,000 λιρῶν στερλ. ἡ τοῦ Ἔλγιν εἶχεν 100,000.

Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κανόβα πρὸς τὸν Ἔλγιν, ἀποδημοῦντα τότε ἐν Παρισίοις, ἐδημοσιεύθη διὰ τοῦ τύπου, καὶ ἐγένετο γνωστὴ εἰς πάντας τοὺς ἀρχαιολόγους καὶ καλλιτέχνας, οἵτινες ἔσπευδον εἰς Ἀγγλίαν ὅπως μυηθῶσι τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαίας τέχνης, καὶ ζητήσωσιν ἐκ τῆς γλυφίδος τοῦ Φειδίου ἔμπνευσιν καὶ φῶς.

Ἐμπνευσθεὶς δ' ὄντως ἐκ τῆς θέας τῶν ἐξόχων ἐκείνων ἔργων ὁ μέγας καλλιτέχνης Κανόβα ἐξ οὗ ἄρχεται σχεδόν, δυνάμεθα εἰπεῖν, ἡ ἀναγέννησις τῆς γλυπτικῆς, κατενόησεν ὅτι τὸ ὡραῖον ἐν τῇ τέχνῃ ἔγκειται εἰς τὴν ἀληθινὴν παράστασιν τῆς φύσεως ἐν ἐκλογῇ. Πλήρης δ' ἐμπνεύσεως ἐπανακάμψας εἰς Ῥώμην ἔπλασε τὸ σύμπλεγμα τῆς Εὐσεβείας, ἐπεράτωσε τὸν Ἄρην καὶ τὴν Ἀφροδίτην κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὸ κολοσσιαῖον ἄγαλμα τῆς Θρησκείας, ὅπως διαιωνίσῃ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Πάπα Πίου Ζ' εἰς τὴν Ἁγίαν Ἕδραν.

Ἐγερθέντος οὕτω πλειότερον τοῦ διαφέροντος τοῦ κοινοῦ ἤρχισε σφοδρὸς ἀγὼν διὰ τοῦ τύπου, ὑποστηριζόντων τῶν ἀντιπάλων τοῦ Ἔλγιν τὴν γνώμην τοῦ Πάϋνε-Κνίχτ, ἀλλὰ πλειότερα ἔγραψαν οἱ ὑπερασπισταί. Πραγματεῖαι ἐγράφησαν πολλαὶ ἀρχαιολογικαὶ εἰς πάσας τὰς γλώσσας, ἐλήφθησαν εἰκόνες καὶ ἔκτυπα, καὶ πᾶς ἱεροφάντης τῆς τέχνης μετέβαινεν εἰς Ἀγγλίαν, ὅπως μεταγγίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του νέας γνώσεις. Εἶχον καταληφθῆ τὰ πνεύματα ὑπὸ ἀρχαιολατρείας καὶ θαυμασμοῦ, ἡ δὲ μελέτη τῆς ἱστορίας καὶ τῆς τέχνης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἥτις εἶχεν ἀναγεννηθῆ μικρὸν πρὸ τῶν χρόνων τούτων ἐκ τῆς δημοσιεύσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Στούαρτ καὶ Ῥεβέτ, ἔλαβε νέαν ἐπίρρωσιν καὶ δύναμιν.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

Πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐταξείδευα εἰς Λονδῖνον. Ἦτο περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰουλίου μηνὸς καὶ αἱ δενδροστοιχίαι καὶ τὰ ἄνδηρα τοῦ Χάϊδπαρκ ἐπληροῦντο καθ' ἑκάστην ὀχημάτων, ἱππέων καὶ πεζοπορούντων. Ἔκαιον αἱ ἀκτῖνες τοῦ θερινοῦ ἡλίου καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκουράζοντο καὶ ἐφύσων ὑπὸ τὰ ἐλαφρότατα ἐνδύματά των, ἀλλὰ μεθ' ὑπομονῆς ἀξιοθαυμάστου ὑπήκουον εἰς τὸν συρμόν, ὅστις ἀπῄτει νὰ διέρχωνται τὴν θερμοτέραν τοῦ ἔτους ὥραν ἐν τῇ πνιγηρᾷ πόλει, ἐν ᾧ ἔξω αὐτῆς τὰ δάση καὶ οἱ λειμῶνες ἤνθουν μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐξέπεμπον τὴν δροσιστικὴν αὐτῶν εὐωδίαν.

Ἓν ἀπόγευμα περιεφερόμην εἰς τὸ Χάϊδπαρκ παρὰ τὸ πλευρὸν νεαροῦ τινος ζωγράφου, τοῦ Φρὰγκ Τζόνστων. Μόλις κατωρθοῦμεν νὰ διασχίσωμεν τὸ πλῆθος τῶν πεζοπόρων, οἱ ὁποῖοι βραδέως προχωροῦντες ἐκινοῦντο συνωθούμενοι ἐπὶ τῆς λεωφόρου.

Ὑπῆρχε βέβαια εἰς τὸ Χάϊδπαρκ καὶ ἄλλος καλλίτερος δρόμος, ὅπου τὸ πλῆθος δὲν ἦτο τόσον πυκνὸν καὶ ὅπου τὰ ὑπὸ κονιορτοῦ κεκαλυμμένα δένδρα παρεῖχον τοὐλάχιστον ὀλίγην δροσιστικὴν σκιὰν εἰς τὴν κεκοπιακότα παροδίτην, ἀλλ' ὁ σκοπός μου ἦτο νὰ ἔλθω καὶ νὰ παρατηρήσω.

Δι' αὐτὸ ἐκινούμην ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἐγγὺς τοῦ σμήνους τῶν κομψῶν ὀχημάτων καὶ τῶν ὑπερηφάνων ἵππων, οἱ ὁποῖοι ἐπροχώρουν ἔμπροσθέν μου, σχηματίζοντες ἀτελεύτητον σειράν.

Αἴφνης ᾐσθάνθην ἐλαφρὰν πίεσιν εἰς τὸν βραχίονά μου καὶ ἤκουσα τὸν κ. Φρὰγκ ψιθυρίζοντα :— Ἰδέτε 'κεῖ τὸ ὄχημα ἐκεῖνο μὲ τοὺς λευκοὺς ἵππους, ἔχει καὶ οἰκόσημον εἰς τὴν θύραν του! Τώρα παρέκαμψε τὸ Βρούγχαμ—τώρα εὑρίσκονται ἀναμεταξὺ τὰ τέσσαρα μονόζυγα— ἀλλ' ἐκεῖ! Προσέξατε!

Πλήρης περιεργείας ἠτένιζον τὸν πυκνὸν κονιορτὸν καὶ — ἡ προσοχή μου ἀντημείφθη.

Ἐντὸς τῆς ἁμάξης ἐκάθηντο μόνον δύο ἄτομα. Εἷς κύριος, εἰς ὃν ἄλλως δὲν ἐπρόσεξα, καὶ εἰς τὸ πλευρόν του μία νεαρὰ κυρία, τόσον περικαλλής, ὅσον εἶνε δυνατὸν νὰ ἦνε μία ἀγγλίς. Ἡ κατατομὴ τοῦ προσώπου της ἦτο εἰς ἄκρον τελεία καὶ σύμμετρος, ἐκάθητο δὲ μὲ ἀ-

περίγραπτον χάριν, περιτυλισσομένη ὑπὸ νέφους οὕτως εἰπεῖν, ἐκ λεπτοτάτων λευκῶν ὑφασμάτων καὶ μαύρων δαντελλῶν.

Ἀκριβῶς ὅτε παρήρχετο πρὸ ἡμῶν ἡ ἅμαξά της, ἐστράφη ἡ κυρία πρὸς ἡμᾶς, παρετήρησε τὸν φίλον μου καὶ ἐχαιρέτισεν αὐτὸν δι' ἐλαφρᾶς κλίσεως τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ μειδιάματος τὸ ὁποῖον ἔτι μεγαλειτέραν λάμψιν ἀπέδωκεν εἰς τοὺς μέλανας ὀφθαλμούς της. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἐξηφανίσθησαν εἰς τὸ πλῆθος.

Ὁ κύρ. Φράγκ ἐθώπευσε τὸν μύστακά του ὑπερηφάνως καὶ εἶπε:—Λοιπόν;— Αὐτὴ ἡ ἐμφάνισις ἦτο πραγματικῶς ἐξαισία! ἀνεφώνησα ἐγώ. Τόσον μαγευτικὸν μικρὸν μέτωπον, τόσον λαμπρὰ μέλαινα κόμη, τόσον θαυμάσιοι ὀδόντες, τοιοῦτοι ὀφθαλμοὶ καὶ τοιαύτη μορφή! — ἀπὸ τὴν ἔκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν μου εἶχε λάβῃ, ὑποθέτω, τὸ πρόσωπόν μου βλακώδη τινὰ ἔκφρασιν, διότι ὁ φίλος μου ἤρχισε νὰ γελᾷ καὶ εἶπε: — Νά, σεῖς εἶσθε ἐπὶ τέλους ἄνθρωπος, 'ποῦ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ δείξῃ κἀνεὶς καὶ κάτι νόστιμο! Ἡμεῖς ἐδῶ, σχεδὸν ὅλοι, τόσον εἴμεθα ἀναίσθητοι καὶ ἐξημβλωμένοι—καὶ τοῦτο εἶνε φυσικόν, ἀφ' οὗ ἔχομεν τόσην ἀφθονίαν καλλονῶν—ὁμολογῶ ὅμως, ὅτι ἡ λαίδη Βέγχαμ εἶνε, καθὼς εἴπετε, ἐξαίσιον φαινόμενον!

— Τὴν γνωρίζετε;

— Ναί, εἶνε τώρα δύο ἔτη ἀφ' ὅτου πρώτην φορὰν προσεκλήθην εἰς τὴν οἰκίαν της, καὶ μάλιστα εἰς οἰκογενειακὸν συμβούλιον.

— Πῶς αὐτὸ εἰς συμβούλιον σεῖς ὁ ζωγράφος;

— Μάλιστα. Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἔχει μίαν πολύτιμον εἰκόνα, μίαν μικρὰν Παναγίαν τοῦ Τιτιανοῦ. Γνωρίζετε ἴσως ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄγγλοι, καὶ πρὸ πάντων οἱ ἀριστοκρατικώτεροι μεταξύ μας, ἐπιτηδευόμεθα ἐνδιαφέρον δι' ὅλα τὰ πράγματα. Ἀγοράζομεν ἀπὸ ἕνα οἱονδήποτε σημαντικὸν ζωγράφον μίαν μικρὰν εἰκόνα καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἠμποροῦμεν νὰ λέγωμεν: ἡ προσωπογραφία μου ὑπὸ τοῦ φὰν Δούν, τὸ ἀγυιόπαιδό μου ὑπὸ τοῦ Μουρίλλου κτλ. Ἐπίσης μὲ πολλὰ χρήματα ἀγοράζομεν ἓν εἰσιτήριον διὰ μίαν συναυλίαν εἰς τὸ Κρυστάλλινον Παλάτιον, καθήμεθα ἐκεῖ ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους καὶ ἀκούομεν τὴν μουσικὴν τοῦ Χαῖνδελ καὶ τοῦ Γκλούκ, χειροκροτοῦμεν, βλέπομεν τοὺς γείτονάς μας καὶ ἀναφωνοῦμεν: Θεῖον! ἐξαίσιον! ἐνῷ κρυφίως χασμώμεθα ὑπὸ τὰ χειρόκτιά μας καὶ ἀνυπομόνως ἀναμένομεν τὸ τέλος τῆς μουσικῆς.—Ἔτσι ὅμως εἶνε· ὅπου κουτσαίνουν οἱ ἄλλοι, πρέπει νὰ κουτσαίνῃς καὶ σύ. Ἀλλ' ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ κάμνει πραγματικῶς ἐξαίρεσιν ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Δὲν θέλω μὲ αὐτὸ νὰ εἰπῶ, ὅτι εἶνε ἐμβριθὴς γνώστης τῆς τέχνης, ἀλλ' ἔχει ἐνδιαφέρον δι' αὐτὴν καὶ διδάσκεται εὐχαρίστως, ἡ δὲ μυλαίδη εἶνε ἐνθουσιώδης θαυμαστὴς τῶν μεγάλων ζωγράφων.

«Ὁ μυλόρδος λοιπόν, καθὼς εἶπα, εἶχεν ἀγοράσῃ μίαν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ, τὴν ὁποίαν πολὺ ἐξετίμα καὶ αὐτὸς καὶ ἡ μυλαίδη. Ἔτυχεν ὅμως μίαν ἡμέραν νὰ τοὺς ἐπισκεφθῇ εἷς καλὸς φίλος καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν εἰκόνα. Κλίνει τὴν κεφαλὴν πρῶτα πρὸς τὰ δεξιά, ἔπειτα πρὸς τ' ἀριστερά, τὴν παρατηρεῖ διὰ τῆς χειρός, ὀπισθοχωρεῖ ὀλίγα βήματα, ἔπειτα προχωρεῖ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὴν εἰκόνα, καμμύει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τέλους ἀποφαίνεται μὲ μεγάλην σοβαρότητα, ὅτι ἡ εἰκὼν δὲν εἶνε πρωτότυπος, ἀλλὰ μόνον ἀπομίμησις καὶ ἀντιγραφὴ ἐπιτυχής.— Ὁ μυλόρδος ἐσυγχίσθη πολύ, ἡ μυλαίδη ὅμως ἠτένισε περιφρονητικῶς τὸν ἀδιάκριτον κριτὴν καὶ τῷ εἶπε κατὰ πρόσωπον, ὅτι ἦτο ὅλως ἀνίκανος νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ πράγματος τούτου— ὅπερ ἄλλως ἦν καὶ ἀληθές. Ὁ φίλος μας λοιπὸν τεχνοκρίτης ἔσπευσε νὰ τοὺς ἀποχαιρετήσῃ καὶ ἔκτοτε δὲν προσεκλήθη πλέον εἰς τοῦ μυλόρδου. Εὐθὺς τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθεν οὗτος εἰς τὴν λέσχην διὰ νὰ μ' εὕρῃ καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ ὑπάγω μαζῆ του καὶ νὰ τῷ εἰπῶ τὴν γνώμην μου περὶ τῆς εἰκόνος. Εὐχαρίστως ἐδέχθην τὴν πρόσκλησίν του καὶ μετ' ὀλίγον εὑρισκόμην εἰς τὴν οἰκίαν του. Μὲ συνέστησεν εἰς τὴν μυλαίδην, ἡ ὁποία, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἰς τὴν οἰκίαν εἶνε πολὺ ὡραιοτέρα παρὰ εἰς τὸν περίπατον, καὶ οἱ δύο μὲ ὡδήγησαν εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου εἶνε ἀνηρτημένη ἡ εἰκών. Ἔπρεπε νὰ ἰδῆτε τὸ δωμάτιον τοῦτο! Οἱ τοῖχοι καλύπτονται ὑπὸ χρυσῶν ταπήτων, πρὸ τῶν μεγάλων παραθύρων πρὸς τὸ μέρος τοῦ κήπου κρέμανται βαρέα, πράσινα μεταξωτὰ παραπετάσματα, τὰ ἔπιπλα εἶνε ἀριστουργήματα τῆς τορευτικῆς, μὲ μωσαϊκὰ κοσμήματα, κτλ. Καὶ ἀπέναντι τῆς μεγάλης οὐρανοφόρου κλίνης, ἐπὶ ἰδιαιτέρας θέσεως, ἵσταται ἡ Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ, ἀρκετὰ μικρὰ—τόση περίπου—ἀλλ' ἀνεκτίμητος ἀδάμας!—Ἡ μυλαίδη εἶχε σταθῇ ὄπισθεν τοῦ συζύγου της, στηρίξασα τὴν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ ὤμου του· μὲ παρετήρει ἀτενῶς καὶ ὅτε ἐγύρισα καὶ εἶπον:—Σᾶς συγχαίρω διὰ τὸ ἀριστούργημα, τὸ ὁποῖον ἔχετε—ἐμειδίασε θελκτικώτατα καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα.

«Ἔκτοτε πολλάκις μὲ προσεκάλεσαν εἰς τὴν οἰκίαν των· ὁ μυλόρδος εἶνε ἀγαθὸς καὶ εὐπροσήγορος ἄνθρωπος, ἡ δὲ μυλαίδη—αἴ, αὐτὴν πλέον τὴν εἴδατε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος!

Διαρκούσης τῆς συνομιλίας εἴχομεν φθάσει εἰς πλαγινόν τινα δρόμον καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἡ ἕκτη ἤδη ὥρα, τὸ πλῆθος ἤρχισε βαθμηδὸν ν' ἀραιοῦται. Ὁ κ. Φράγκ ἐπροχώρει στρέφων διαρκῶς τὸν μύστακά του καὶ μειδιῶν καθ' ἑαυτόν.

— Τί συλλογίζεσθε τώρα; τὸν ἠρώτησα.

— Θὰ σᾶς εἰπῶ τί συλλογίζομαι. Ἡ περὶ ἧς σᾶς εἶπον εἰκὼν τοῦ λόρδου εἶχε μίαν πα-

ράδοξον ἱστορίαν πρὶν τῇ ἐπιτραπῇ νὰ καταλάβῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τὴν σημερινήν της θέσιν.

— Αἴ, καὶ πῶς αὐτό;

— Ἡ ἱστορία εἶνε ἐκτεταμένη κ' ἐγὼ μόλις τὴν ἄνοιξιν τὴν ἔμαθα, ὅτε μίαν ἑσπέραν ἐκαθήμεθα ἀναπαυτικῶς περὶ τὴν ἑστίαν συνομιλοῦντες μετὰ τοῦ μυλόρδου. Εἶχεν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ Ἰταλίας, πινακοθηκῶν κτλ., ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισεν ὁ λόρδος νὰ κάμνῃ διαφόρους ὑπαινιγμούς, ἡ μυλαίδη ἐγέλα καὶ τέλος μοὶ ἀφηγήθησαν, συμπληροῦντες ὁ εἷς τοὺς λόγους τοῦ ἄλλου, ἓν πολὺ περίεργον συμβεβηκός.

— Πολὺ διασκεδαστικὴ θὰ ἦτο βέβαια ἡ ἱστορία!

— Ἀναμφιβόλως, καὶ ἂν θέλετε, 'μπορῶ νὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ, ὅπως τότε τὴν ἔχω ἀκούσῃ καὶ ὅπως ἀργότερα τὴν συνέταξα μὲ τὴν φαντασίαν μου. Ἐλᾶτε τώρα μαζῆ μου νὰ ὑπάγωμεν ἕως τὸ ἄκρον τοῦ Χάϊδπαρκ καὶ ἔπειτα τρώγομεν μαζῆ εἰς τὴν Λέσχην.

Καὶ ἔλαβον τὸν βραχίονα τοῦ κ. Τζόνστων, ὅστις ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ ἑξῆς:

Ὁ πατὴρ τοῦ λόρδου Οὐΐλλιαμ εἶχε νυμφευθῇ μίαν πολὺ ὡραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία ὅμως τὸν ἔκαμε πολὺ δυστυχῆ. Τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἔμενεν εἰς Παρισίους ἢ ἐταξείδευεν εἰς τὰ λουτρά, ἐνῷ αὐτὸς τὸ θέρος ἐπροτίμα νὰ μένῃ εἰς τὰ κτήματά του καὶ μόνον τὰ Χριστούγεννα ἤρχετο δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Λονδῖνον, ὅταν δὲν ἔμενε πλέον κανεὶς μέσα εἰς τὴν πόλιν. Εἶχον ἕνα μόνον υἱόν, αὐτὸν τὸν λόρδον Οὐΐλλιαμ, ὁ ὁποῖος σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἔζη μὲ τοὺς διδασκάλους του, ἕως οὗ ἐστάλη εἰς Ὀξφόρδην. Εἶχε τὸν ἀφήσῃ ἡ μητέρα του καὶ παρεδόθη εἰς τὰς διασκεδάσεις της, καὶ ὁ πατήρ του, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐγίνετο μισανθρωπότερος, δὲν ἐφρόντιζε ποσῶς περὶ αὐτοῦ. Ὁ νεαρὸς Οὐΐλλιαμ ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς ἀτυχίας καὶ φύσει ὢν σιωπηλὸς καὶ ἥσυχος, κατήντησε μὲ τὰ ἔτη καὶ αὐτὸς μελαγχολικὸς καὶ μισάνθρωπος. Δὲν εἶχε φίλους, δὲν ἐγνώριζε τὰς διασκεδάσεις καὶ ἡ μόνη μανία του ἦσαν ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μελέτη. Τὴν διέκοπτε μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐπὶ ὀλίγας ἑβδομάδας, ὅταν τὸ φθινόπωρον ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐξοχήν, διὰ νὰ κυνηγήσῃ καὶ νὰ ψαρεύσῃ.

«Εἰκοσιπέντε ἐτῶν ἦτο, ὅταν ἀπέθανον οἱ γονεῖς του, πρῶτον ἡ μητέρα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ πατὴρ εἰς τὴν ἐξοχικήν του ἔπαυλιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔγινε κληρονόμος περιουσίας, ἀσυνήθως μεγάλης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἄγγλους, μὲ τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅλα τὰ θελήματά του καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας του.

«Ὁ κόσμος ἐπερίμενε τώρα ν' ἀνοιγῶσι πλέον αἱ ἐπὶ τόσον καιρὸν κλεισμέναι θύραι τῆς πατρικῆς του οἰκίας, ἐπερίμενε νὰ φανῇ τοὐλάχιστον ὁ μυλόρδος εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν καὶ ἀπὸ τοῦδε ἤρχισαν αἱ φρόνιμοι μητέρες μετὰ τῶν θυγατέρων των νὰ κάμνουν σχέδια περὶ τοῦ πλουσίου κληρονόμου, ἐλπίζουσα ἡ κάθε μία νὰ τὸν ἀγρεύσῃ—ἀλλ' εἰς μάτην ἦσαν αἱ ἐλπίδες των! ὁ μυλόρδος ἔμενεν ὅπου ἦτο. Ἐξηκολούθει τὰς μελέτας του μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἔβλεπε μὲ ὅλως ἀδιάφορα καὶ ἀπαθῆ βλέμματα.

«Ἀλλὰ μὴ ὑποθέσητε, ὅτι τάχα ὁ μυλόρδος μας ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἰδικήν τινα σπουδήν. Ὑπὸ τὸ ἥσυχον καὶ σεβάσμιον σχεδὸν ἐξωτερικόν του ἐκρύπτετο νοῦς ἀκαταπόνητος, ἐπιδιώκων μὲ ζῆλον ὁτὲ μὲν τοῦτο, ἄλλοτε δ' ἐκεῖνο, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἐπί τινα χρόνον ἐβυθίσθη εἰς ἱστορικὰς ἐρεύνας, ἐξεσκόνισεν ὅλα τὰ ἀρχεῖα καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ γράφῃ μίαν μονογραφίαν, ἓν δοκίμιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς τόσον συκοφαντηθείσης Μαρίας Στουάρτης. Αἴφνης ἐβαρύνθη ὅλην τὴν ἱστορίαν καὶ ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἐκόλλησεν ἡ μανία νὰ σπουδάσῃ ἐπιμελῶς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἐγέμισε τὰ δωμάτιά του μὲ συλλογὰς ξηρῶν φυτῶν καὶ σουβλισμένων ἐντόμων καὶ ἔκαμνε τοιαῦτα χημικὰ πειράματα, ὥστε τὰ δάκτυλά του ὡμοίαζον μὲ δάκτυλα φωτογράφου. Αὐτὴ ἡ μανία διήρκεσε κάμποσον καιρόν, ἕως οὗ ἑσπέραν τινὰ περιῆλθον τυχαίως εἰς χεῖράς του τὰ ποιήματα τοῦ λόρδου Βύρωνος. Ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμεινεν ἄγρυπνος καὶ ἀνεγίνωσκε, τῇ δὲ ἐπαύριον πρωῒ κατεβίβασεν εἰς τὸ ὑπόγειον ὅλας τὰς χημικὰς καὶ βοτανικὰς συλλογάς του καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς ὥρας τῆς ζωῆς του εἰς τοὺς μεγάλους ποιητάς. Ἀργότερον ἐσπούδασε ξένας γλώσσας καὶ ἐσχετίσθη μὲ τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν φιλολογίαν.

«Μεταξὺ τῶν ἄλλων θησαυρῶν, ὅσους ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του, εὗρε καὶ μίαν συλλογὴν εἰκόνων, ἡ ὁποία περιεῖχε πολλὰ ἔργα τέχνης μεγάλης ἀξίας. Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἤρχισε νὰ ἐνδιαφέρηται καὶ περὶ αὐτῶν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπέκτησεν ὄρεξιν νὰ ἰδῇ καὶ ἄλλας. Ἐπεχείρησε λοιπὸν περιοδείας διὰ τῶν Πινακοθηκῶν καὶ τῶν Μουσείων, ἐκράτει σημειώσεις καὶ ἀνεγίνωσκεν, ἐπεσκέπτετο τοὺς καλλιτέχνας εἰς τὰ ἐργαστήριά των καὶ τέλος, εἰκοσιεπταετὴς τὴν ἡλικίαν, ἀπεφάσισε νὰ ταξειδεύσῃ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Δὲν ἐσκέφθη λοιπὸν ποτὲ ὁ μυλόρδος περὶ γάμου;

— Βέβαια, πολλάκις τῷ ἤρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ ἱδρύσῃ μίαν οἰκογενειακὴν ἑστίαν καὶ φέρῃ μίαν δέσποιναν τῶν θησαυρῶν του. Ἀλλ' ἡ

ἀνάμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τοῦ πατρός του τὸν ἐφόβιζε, πρὸς τούτοις δὲ καὶ αἱ νέαι πολὺ ἐκοπίαζον νὰ τὸν προσελκύσωσιν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι ἔφερον ὅλως ἀντίθετον ἀποτέλεσμα.

— Αἴ, καὶ ὕστερα;

— Αἴ, ὕστερα ἔφθασε τὸν Αὔγουστον τοῦ 186... Εἰς Ῥώμην. Κατ' ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν ἦσαν εἰς τὴν πόλιν μόνον ὀλίγοι ξένοι. Οἱ χειμερινοὶ ἐπισκέπται δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶχον καταφύγει εἰς τὰ βουνά. Οὐδέποτε εἰς τὸν βίον του ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ὁ λόρδος τόσον καλά, ὅσον τώρα. Ἡ ἔρημος Ῥώμη ὡμοίαζε μὲ ἥσυχον καὶ ἀπέραντον μοναστήριον καὶ ἦτο καταλληλοτάτη νὰ δώσῃ τροφὴν εἰς τοὺς ῥεμβασμούς του καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μείνῃ βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του. Μὲ ἀργὰ καὶ μετρημένα βήματα διήρχετο τὸ Κολοσσεῖον, ἐπὶ ὥρας μακρὰς ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν καισαρικῶν μεγάρων, ἔκαμνε φιλοσοφικὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ φθαρτοῦ πάσης γηΐνης δόξης καὶ ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτόν του ἀπόλυτον κύριον καὶ ἰδιοκτήτην ὅλων ἐκείνων τῶν ἐξαισίων πραγμάτων. Φυσικῶς πάντοτε ἐπεσκέπτετο τὰς πινακοθήκας καὶ ἡ μόνη του εὐχὴ ἦτο νὰ μὴ ἔλθουν ποτὲ τὰ Χριστούγεννα, ὅτε, ὡς γνωστὸν συρρέουσιν ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν οἱ ξένοι εἰς τὴν Ῥώμην.

«Ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἐκεῖ ἄφιξίν του ἔμαθε τυχαίως, ὅτι ἔμελλον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς δημοπρασίαν τὰ κινητὰ κτήματα ἰταλοῦ τινος κόμητος, τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι, ἐξ ἀνεχείας, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσι πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μετατραπῇ εἰς μετρητά.

«Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἐπῆγεν ἐγκαίρως εἰς τὸ μέγαρον, ὅπου ἐντὸς δωματίων τινῶν ἦσαν ἐκτεθειμέναι αἱ διὰ τὴν δημοπρασίαν ὡρισμέναι εἰκόνες.

«Μεταξὺ πολλῶν μετρίας ἀξίας εὑρίσκοντο καί τινα ἔργα περιφήμων ζωγράφων, ὡς μία Μαγδαληνὴ τοῦ Καρόλου Δόλτση, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν μυλόρδον, μία προσωπογραφία τοῦ Ῥαφαὴλ καὶ τέλος ὁ μαργαρίτης τῆς συλλογῆς, ἡ μικρὰ ἐκείνη Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ. Μόλις τὴν εἶδε καὶ ἀμέσως τὴν ἠρωτεύθη. Ἐσημείωσε τὸν ἀριθμόν της καὶ τὴν ἐπαύριον ἐνωρὶς κατέλαβε τὴν θέσιν του εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ πάσης θυσίας αὐτὸς νὰ γίνῃ κάτοχος τῆς εἰκόνος.

«Οἱ πλεῖστοι τῶν παρευρισκομένων ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀπαθανόντος, ἦσαν ὅμως ἐκεῖ καὶ μερικοὶ ξένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων διέκρινεν ὁ μυλόρδος πολλὰς μορφὰς συμπατριωτῶν του.

«Ἡσύχως ἐπερίμενε νὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ τῆς εἰκόνος καὶ τούτου γενομένου ἐσηκώθη βραδέως ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ προσέφερεν ἓν ποσόν. Αἴφνης ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς αἰθούσης ἠκούσθη μία ὀξεῖα φωνὴ καὶ προσέφερεν ἑκατὸν φράγκα περιπλέον. Στραφεὶς πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἠκούσθη ἡ φωνή, εἶδεν ὁ λόρδος ὅτι ὁ ἀντίπαλός του ἦτο Ἄγγλος. Ἐφόρει φαιὰ ἐνδύματα, εἶχεν ἐπίμηκες, κόκκινον πρόσωπον, ἐρυθρὰν ἐπίσης γενειάδα καὶ διαπεραστικοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι δὲν εἶχεν ἀντικρύ του ἄνθρωπον τῆς τάξεώς του, ἀλλ' ὑπηρέτην, ὁδηγὸν καὶ ταχυδρόμον ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους σύρουν μαζῇ των εἰς τὰ ταξείδια οἱ εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι τῶν συμπατριωτῶν του. Ὁσάκις ὑποπτεύονται ὅτι μέρος τι εἶνε πλῆρες ἀνθρώπων, στέλλουν ἐκεῖ πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους τούτους πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἐνοικίασιν ἀναπαυτικῶν οἰκημάτων. Εἰς αὐτοὺς ἀναθέτουν τὴν φροντίδα τῆς εὑρέσεως ἵππων διὰ μικρὰς ἐκδρομάς, τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀποσκευῶν των καὶ ἐν ἀνάγκῃ τοὺς στέλλουν εἰς περιφήμους τοποθεσίας καὶ εἰς μνημεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοί των δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν, θέλουν ὅμως νὰ ἦνε τὸ ὄνομά των σημειωμένον εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ταξειδίου των.

«Ἐνόησε λοιπὸν ὁ μυλόρδος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο τοιοῦτός τις ἀνιχνευτικὸς κύων, ἔχων διαταγὴν ν' ἀγοράσῃ τὴν ἐν λόγῳ εἰκόνα, ὡρκίσθη ὅμως νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὴν πάρῃ. Τὸν ἠτένισεν ἐπὶ στιγμὴν καὶ προσέφερεν ἀμέσως πεντακόσια φράγκα περιπλέον. Ὁ φαιὸς ἄνθρωπος ἐστενοχωρήθη προφανῶς, ἱδρὼς ἔρρεεν ἀπὸ τοῦ μετώπου του καὶ μὲ τὸ κιτρινωπὸν μανδήλιόν του ἤρχισε νὰ ἀερίζῃ τὸ κατακόκκινόν του πρόσωπον. Ἀπαθῶς ἐξηκολούθει νὰ προσφέρῃ περισσότερα ὁ μυλόρδος, ἕως οὗ τέλος ἔφθασεν εἰς τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας φράγκων, πλέον τῶν ὁποίων κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ προσφέρῃ.

«Ἕν, δύο—τρία! Πάντες ἐσιώπων. Ὁ φαιὸς κύριος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ῥίψας κατὰ τοῦ μυλόρδου βλέμμα λύσσης. Ἀλλ' οὗτος ἵστατο ἀτάραχος, ἔδωκε τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσίν του καὶ παρήγγειλε νὰ τυλίξουν ἐπιμελῶς τὴν εἰκόνα, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, ὅπως στείλῃ ἐκεῖθεν ἄνθρωπον νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ οἴκημά του.

«Ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην διῆλθεν ὁ μυλόρδος θεωρῶν τὴν εἰκόνα του ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀναρτῶν αὐτὴν ἐναλλὰξ εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του καὶ τέλος τὴν ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ἀγνοῶν ποίαν θέσιν ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τὸ κειμήλιόν του.

«Τὴν ἐπαύριον, ἅμα ἐλούσθη, ἐκάθησεν ἀναπαυτικώτατα ἐπὶ τοῦ σοφᾶ του μὲ τὸν κοιτωνίτην καὶ τὰς ἐμβάδας, μὲ μίαν ἐφημερίδα εἰς τὴν χεῖρα, ἐν ᾧ ἔμπροσθέν του, ἐπὶ τραπέ-

ζης, ἤγγιζε τὸ τέϊον καὶ ἦτο παρατεθειμένον τὸ ἄφθονον ἀγγλικὸν πρόγευμα.

« Ἀντικρύ του, εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, εἶχε τοποθετήσῃ ἐπὶ ἕδρας τὴν εἰκόνα καὶ ὅτε ὁ ἥλιος ἔρριψεν εἰς τὸ δωμάτιον τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνάς του, ἔσυρε προσεκτικῶς τὸ παραπέτασμα πρὸ τοῦ παραθύρου, διὰ νὰ ἔχῃ τὸν κατάλληλον φωτισμὸν διὰ τὴν εἰκόνα του.

«Ὁ μυλόρδος σήμερον ἦτο πολὺ εὐδιάθετος, μεγαλοπρεπῶς ἐρρόφα τὸ τσάϊ του καὶ μεθ' ἡδονῆς ἐτραγάνιζε τὰ περίφημα παξιμάδια, τὰ ὁποῖα μὲ πολλὴν τέχνην ἔψηνεν ὁ ὑπηρέτης του· ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀνέγνωσε τὸν «Χρόνον», ἄφησεν ἔπειτα τὴν ἐφημερίδα κατὰ μέρος, ἐθεώρησε τὴν εἰκόνα ἐπὶ ὀλίγην ὥραν, ἐμειδίασε χαίρων καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ ῥοφᾷ τὸ τσάϊ του.

«Ἐὰν εἶχεν ὀλίγην προαίσθησιν τί ἔμελλε νὰ τῷ συμβῇ μετ' ὀλίγον καὶ ὁποῖος κίνδυνος ἐπεκρέματο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, δὲν θὰ ἦτο βέβαια τόσον ἥσυχος καὶ θὰ ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν του ὡς τὸν εὐτυχέστατον ἄνθρωπον ἐπὶ γῆς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοὐλάχιστον θὰ ἐφόρει ἀντὶ τοῦ κοιτωνίτου καὶ τῶν ἐμβάδων τὰ καθημερινά του ἐνδύματα καὶ τὰ καθαρισμένα ὑποδήματά του, διὰ ν' ἀντεπεξέλθῃ πάνοπλος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλ' ὅπως εἶχον τὰ πράγματα, κατελήφθη αἰφνιδίως. Ἐὰν ἔπιπτε μία βόμβα καὶ ἐξερρήγνυτο εἰς τεμάχια μεταξὺ τοῦ χοιρομηρίου, τοῦ τεΐου καὶ τῶν αὐγῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ μυλόρδος δὲν θὰ ἐτρόμαζε τόσον, ὅσον τώρα, ὅτε αἴφνης ἐκρούσθη ὁ κώδων, ἤνοιξεν ὁ ὑπηρέτης τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπε :—Μία κυρία ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τὸν μυλόρδον !

— Μία κυρία ! ὁ μυλόρδος ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὴν θέσιν του.— Ἐδῶ δὲν γνωρίζω καμμίαν κυρίαν ! Τί εἴδους ὑποκείμενον εἶνε αὐτὴ ἡ κυρία ;

— Ἄχ, μυλόρδε, εἶνε μία πολύ.—

Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ ὑπηρέτης νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἡ μυλαίδη. Ἦτο καὶ τότε ὅσον σήμερον ὡραία, ἴσως ὀλίγον ῥαδινωτέρα καὶ λεπτοφυεστέρα. Ἐφόρει μαῦρα καὶ εἶχε τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου. Ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν τῆς κεφαλῆς καὶ εἶπεν : —Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἔχω τὴν τιμὴν μὲ τὸν λόρδον Οὐΐλλιαμ Βέγχαμ...

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν· ἵστατο εἰς τὴν σκοτεινοτέραν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ ἦτο κατακόκκινος, τοὐλάχιστον ἔτσι ἔλεγεν ἐσχάτως ἡ μυλαίδη ὅτι ἐφαίνετο, ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν τὴν εἶδεν.

— Ὀνομάζομαι λαίδη Μαρία Κλάρενδων— εἶπεν ἡ κυρία βλέπουσα τὸν μυλόρδον ἀσκαρδαμυκτεί. Παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε, ὅτι σᾶς ἐνοχλῶ τόσον ἐνωρίς, ἐπεθύμουν ὅμως ἀφεύκτως νὰ σᾶς ἰδῶ, ἐπειδὴ ἔχω νὰ ὁμιλήσω μαζῆ σας περὶ μιᾶς σοβαρᾶς ὑποθέσεως.

«Ὁ μυλόρδος κατένευσε καὶ πάλιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ προσφέρῃ κάθισμα εἰς τὴν ξένην, ἔσυρεν ἡ μυλαίδη μόνη της μὲ ἀπαράμιλλον χάριν ἓν τοιοῦτο πλησίον τῆς τραπέζης καὶ ἐκάθησεν. Ἔπειτα ἀφήρεσε τὸν πέπλον της, ἐσταύρωσε τὰς χειροκτιοφόρους μικρὰς χεῖράς της καὶ ἤρχισε τὸν ἑξῆς διάλογον :

— Χθές, εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἠγόρασεν ὁ μυλόρδος μίαν μικρὰν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ ;

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν.

— Ὀκτὼ ἡμέρας πρὶν ἐκτεθῇ εἶχον ἀπόφασιν ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω. Δυστυχῶς μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῶ χθὲς ἡ ἰδία εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἔστειλα ὅμως εἰς τὴν θέσιν μου ἄνθρωπον.

«Ὁ μυλόρδος ἐνεθυμήθη τὸν φαιόχρουν κύριον μὲ τὸ κίτρινον μανδήλιον.

— Ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνος δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰς ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων· παρήγγειλα εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν μου νὰ προσφέρῃ ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἀντὶ πάσης θυσίας ἐγὼ ἤθελον νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα. Αὐτὸς ὅμως εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀφ' οὗ ἅπαξ τῷ εἶχον εἰπῇ, ὅτι ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπεν ἀντὶ πάσης τιμῆς νὰ τὴν ἀγοράσῃ !

«Ἡ μυλαίδη εἶχε κατακοκκινίσῃ καὶ ἠτένιζε τὸν μυλόρδον μὲ τοὺς μεγάλους της ἐκείνους καὶ μαύρους ὀφθαλμούς.

— Ἀλλ' εἰς τὸν ἄνθρωπόν σας εἴχετε εἰπῇ, μυλαίδη, νὰ προσφέρῃ μόνον ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων.

— Ὢ Θεέ μου, ναί, ἐπειδὴ ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ ἀξία της δὲν ἤθελε φθάσει οὔτε τοῦτο τὸ ποσόν. Ἀλλ' ἀφοῦ τῷ λέγω, θέλω καὶ καλὰ νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπε νὰ μ' ἐννοήσῃ ! Τώρα ἔγινε ποῦ ἔγινεν ἡ ἀνοησία· δι' αὐτὸ ἦλθα μόνη μου ἐδῶ, διὰ νὰ παρακαλέσω τὸν μυλόρδον, νὰ μοὶ παραχωρήσῃ τὴν εἰκόνα εἰς τὴν τιμήν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ἠγόρασε.

— Μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται καθόλου· κ' ἐγὼ ἐκτιμῶ πολὺ τὴν εἰκόνα μου καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν χωρισθῶ.

« Ἡ μυλαίδη συνέστειλε τὰς ὀφρῦς καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ μὲ περισσοτέραν θερμότητα:

— Ἀλλὰ μυλόρδε, ἐὰν σᾶς προσφέρω μεγαλείτερον ποσόν ; . .

« Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἔγινε πάλιν κατακόκκινος, αὐτὴν ὅμως τὴν φορὰν ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν. Ἐμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν μυλαίδην

καὶ εἶπε: — Δὲν ἐκτιμῶ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν της, ἀλλ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα!

— Ἀλλά, μυλόρδε, ἀφ' οὗ σᾶς λέγω ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχή, ποῦ εἶδα αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ἀπεφάσισα ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω καὶ ὅτι δὲν ἐπέτυχα τοῦτο μόνον καὶ μόνον ἕνεκα τῆς ἀνοησίας τοῦ χαμένου ἐκείνου ἀνθρώπου, θὰ παραδεχθῆτε νομίζω, τὰ δίκαιά μου ἐπ' αὐτῆς προνόμια! Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν θελήσητε νὰ παραδεχθῆτε τοῦτο, μυλόρδε, σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ μοὶ κάμητε ὅπως δήποτε αὐτὴν τὴν χάριν — ἄχ, δώσατέ μοι τὴν εἰκόνα!

«Ἡ μυλαίδη ἐσηκώθη καὶ ἦλθε πολὺ πλησίον τοῦ μυλόρδου· εἶχε κρεμάσῃ τὰς χεῖράς της καὶ τὸν ἔβλεπε μὲ τοὺς μαύρους της ὀφθαλμοὺς τόσον παρακλητικῶς, ὥστε μόνον κεκηρυγμένος μισογύνης, οἷος ἦτο ὁ μυλόρδος, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ τῇ ἀπαντήσῃ: — Ὄχι, μυλαίδη, αὐτὸ εἶνε τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον!

«Τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ εὐθὺς τὸ βλέμμα της ἔπεσεν ἐπὶ τῆς εἰκόνος, κειμένης ἐπὶ ἕδρας εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου.

— Ἄ, νά την! Καὶ ὁρμήσασα ἔπεσεν ἔμπροσθεν αὐτῆς εἰς τὰ γόνατα. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἔμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ἔπειτα ἀνεφώνησε: — Καὶ ὑπάρχει τι τελειότερον καὶ θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν εἰκόνα; Ἰδέτε τὸ φύλλωμα ἐκεῖ τῶν δένδρων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κάθηται ἡ Παναγία, πόσον σκιερόν, πόσον γαλήνιον! Ὁπόσον θαυμαστὴ ἁρμονία! Ἡ Παναγία κρατεῖ τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐν ᾧ τῷ προσφέρει κεράσια ἡ γονυπετοῦσα Μαγδαληνή! Ἰδέτε ὅμως ἐκεῖ καὶ τὸν μικρὸν Ἰωάννην, εἰς τὸ πλάγι τῆς Παναγίας. Πόσον χαίρει καὶ αὐτὸς διὰ τὸν μικρὸν Χριστόν! Ὅπως ὅλα τὰ μεγαλείτερα παιδία, ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς τὰ μικρότερα τόσον πολύ! Ἔπειτα καὶ εἰς τὸ βάθος ἐκείνη ἡ τοποθεσία! Εἶνε χρωματισμένη μὲ σκοτεινὰ χρώματα, καὶ ὅμως πόσον φαίνεται φωτεινὴ καὶ διαυγής!

«Ἐξέβαλε τὸ χειρόκτιον καὶ ἐκράτησε τὴν χεῖρά της πρὸ τῆς εἰκόνος.

— Ἄ, τώρα βλέπω πόσον λευκὸν φαίνεται τὸ χρῶμα τῆς Παναγίας· τόσον λάμπει καὶ ἀκτινοβολεῖ, ὥστε νομίζει τις τίποτε ἄλλο δὲν ὑπάρχει λευκότερον εἰς τὸν κόσμον. Ἄχ, ὁποῖον κάλλος, ὁποία τελειότης! — Αἴ, μυλόρδε, θὰ μοῦ τὴν ἀφήσετε;

«Ὁ μυλόρδος ὀμνύει μὲν τώρα, ὅτι οὔτε κἂν μίαν στιγμὴν τῷ ἦλθεν εἰς τὸ νοῦν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς μυλαίδης, πρὸς χάριν του ὅμως ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα· προτιμῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἐδοκίμασεν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας ἕως οὗ κατορθώσῃ νὰ τῇ ἀποκριθῇ: — Ὄχι, μυλαίδη, λυποῦμαι κατάκαρδα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ χωρισθῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα.

—Αὐτὸς εἶνε ὁ τελευταῖός σας λόγος;

«Ὁ μυλόρδος κατένευσε.

«Τότε ἐσηκώθη ἡ μυλαίδη μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἔδηξε τὰ χείλη της, συνέστειλε τὰς ὀφρῦς, ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ μεγαλοπρεπῆ σοβαρότητα καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν. Ἐκεῖ ἐστράφη ἅπαξ ἔτι, ἔρριψεν ἓν βλέμμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς εἰκόνος καὶ ἐξηφανίσθη.

Φλ. *(Ἕπεται συνέχεια).*

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΥΠΝΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΤΑ

Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ λειτουργῇ ὁμαλῶς καὶ χρησίμως, ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ ὕπνου· ἔχει τόσην ἀνάγκην αὐτοῦ, ὅσην ἔχει καὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, χωρὶς τοῦ ὁποίου παύει πᾶσα κίνησις, ἐκλείπει πᾶσα ζωή.

Ἀλλ' ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου τὸ γνωρίζομεν ὅλοι πολὺ καλά, οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ ἀποδείξῃ πρῶτος διὰ θεωρημάτων ἢ ἐπιστημονικῶν τεκμηρίων εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» πόθεν ἀπορρέει αὐτὴ ἡ ἀνάγκη καὶ διὰ τί εἶνε τόσον ἀπαραίτητος. Συμφώνως ὅμως πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπαγγέλλεται ὁ τίτλος τοῦ παρόντος ἀρθριδίου, ἐπιθυμεῖ νὰ δώσῃ ὀλίγας τινὰς ὑγιεινὰς ὁδηγίας περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῶν ποτῶν, ὧν κάμνομεν πάντοτε σχεδὸν χρῆσιν, πλειστάκις δέ, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ κατάχρησιν.

Ὁ ὕπνος εἶνε τὸ πολυτιμότερον τονικὸν φάρμακον τοῦ ἐγκεφάλου. Ὑπάρχουν ἀσθένειαι τῶν νεύρων καὶ παθήσεις ἄλλων συστημάτων τοῦ ὀργανισμοῦ μας, τῶν ὁποίων μόνη σχεδὸν καὶ ἀποκλειστικὴ θεραπεία εἶνε ὁ ὕπνος.

Ὅπως καὶ εἰς καθὲν ἕκαστον φάρμακον συμβαίνει, οὕτω καὶ τοῦ ὕπνου ἡ δόσις πρέπει νὰ ἦνε ἡ ὀρθὴ καὶ πρέπουσα. Διότι ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται πάρα πολὺ ὀλίγον, καὶ ἄλλοι πάλιν, οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται, ἂς εἴπωμεν, *νυχθημερόν*. Ἡ διάρκεια τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ ἔχῃ γνώμονα τὴν ἡλικίαν ἑνὸς ἑκάστου ὑποκειμένου, εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι, προχωρούσης τῆς ἡλικίας, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου.

Τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖον θηλάζει ἀκόμη, πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 20—16 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, τὸ παιδίον μέχρις ἡλικίας τριῶν ἐτῶν ἔχει ἀνάγκην τοὐλάχιστον 12 ὡρῶν ὕπνον, μέχρι δὲ ἡλικίας 10 ἐτῶν ὁ ὕπνος περιορίζεται καὶ αὐτὸς εἰς 10 ὥρας, ὁ νεανίας μέχρις εἰκοσαετοῦς ἡλικίας πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 9 ὥρας τοὐλάχι-

στον, ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς γεροντικῆς ἡλικίας ἡ μέση διάρκεια τοῦ ὕπνου εἶνε 7 ὡρῶν, ἐν ᾧ οἱ γέροντες δύνανται ν' ἀρκῶνται καὶ εἰς πεντάωρον μόνον ὕπνον.

Πολλοὶ ἄνθρωποι κοιμῶνται πάρα πολύ. Ὁ μέγιστος φιλόσοφος τῆς Γερμανίας, ὁ Κάντιος εἶχε, φαίνεται, τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπ' ὄψιν καὶ διὰ τοῦτο εἶπέ που τῶν συγγραμμάτων του, ὅτι ἡ ***κλίνη εἶνε ἡ φωλεὰ πολυαρίθμων νοσημάτων***. Καὶ εἶχε δίκαιον, διότι ὁ παρατεταμένος ὕπνος καθιστᾷ ὀκνηρὸν καὶ δυσκίνητον τό τε πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν.

Μεταξὺ τῶν σημερινῶν μας νέων εἰσεχώρησε, σὺν τῷ νεωτέρῳ φαίνεται πολιτισμῷ καὶ τῇ ἄλλῃ προόδῳ, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμῶνται μετὰ τὴν τράπεζαν. Ὁ ὕπνος διαρκούσης τῆς πέψεως εἶνε ἀνάρμοστος καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς νεαροὺς καὶ ὀργῶντας ὀργανισμούς, ἐν ᾧ εἰς τοὺς γέροντας ἀποβαίνει πολλάκις ζωογόνος καὶ ὠφέλιμος.

Ἐὰν οἱ νέοι αἰσθανθοῦν ποτε τὴν ἀνάγκην νὰ κοιμηθοῦν τὴν ἡμέραν, ας πράξωσι τοῦτο τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ γεύματος.

Ὁ ὕπνος τῆς ὑγείας εἶνε βαθὺς καὶ ζωογόνος, ἄνευ δὲ τῆς ἰδιότητος ταύτης εἶνε σημεῖον ἀσθενείας καὶ πρὸ πάντων ἀσθενείας τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν πασχόντων τὰ νεῦρα ἡ μεγαλειτέρα καὶ συνηθεστέρα βάσανος εἶνε ἡ ἀϋπνία. Ὁ λαὸς λέγει ὅτι ὁ ὕπνος πρὸ τοῦ μεσονυκτίου εἶνε ἰδιαζόντως ὠφέλιμος εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ ἐπιστήμη δὲν εὗρεν ἀκόμη λόγους νὰ παραδεχθῇ ὡς ὀρθήν. Διὰ τί; Διότι ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ὕπνου ὠφέλεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς διαρκείας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐξαπλούμεθα ἐντὸς τῆς κλίνης. Ἄλλως, καθ' ἑκάστην ἠθέλομεν βλέπει πάσχοντας τὰ νεῦρα καὶ ἀσθενοῦντας τοὺς ἀρτοποιούς, τοὺς νυκτοφύλακας, τοὺς νοσοκόμους κλπ. οἱ ὁποῖοι τὴν νύκτα μὲν ἀγρυπνοῦν καὶ ἐργάζονται, εὑρίσκουν ὅμως τὴν ἡμέραν ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ κοιμηθῶσι.

Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα πίστις τοῦ λαοῦ δὲν στερεῖται ἀληθείας. Ἡ δὲ ἀλήθεια αὐτῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι πᾶς ὁ ἐνωρὶς κοιμώμενος ζῇ βίον ὁμαλώτερον καὶ ὑγιεινότερον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὴν κλίνην του μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ κοιτὼν πρέπει νὰ ἦνε δωμάτιον εὐάερον καὶ εὐρύχωρον, ἐπειδή, διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου του, ὁ ἄνθρωπος μολύνει καὶ φθείρει τὸν ἀέρα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ἑκὼν ἄκων, κατὰ διαλείμματα διέρχεται τὸ τρίτον μέρος ὅλης του τῆς ζωῆς.

Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει νὰ θερμαίνῃ τὸν κοιτῶνά του πλέον τῶν 10° Ῥεωμύρου. Κατὰ τὸ πλεῖστον δέ, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ληφθῶσι προφυλάξεις τινές, φρονιμώτερον καὶ συμφερώτερον διὰ τὴν ὑγείαν μας εἶνε νὰ κοιμώμεθα μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ. Φέρωμεν ἤδη τὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ποτά, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμὸς κατέστησεν ἀπαραίτητον καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα πλέον οὔτε κἂν νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὕπαρξιν ἀνθρώπων καὶ κοινωνίας, μεθ' ὅλα ὅσα καὶ ἂν λέγωνται καὶ ἐνεργῶνται ἐν ἄλλαις χώραις, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, κατὰ τῆς χρήσεως αὐτῶν.

Μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον πόθεν προέκυψεν ἡ χρῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, πῶς διεδόθη βαθμηδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον καὶ διὰ τί εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἠγέρθη ἡ μᾶλλον σύντονος ἐνέργεια καὶ πάλη κατ' αὐτῶν, ἐκεῖ ἀκριβῶς ἐπικρατεῖ καὶ ἡ μᾶλλον ἄκρατος καὶ ἀχαλίνωτος φιλοποσία.

Περὶ τοῦ φαινομένου τούτου δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ὁμιλήσωμεν, οὐδ' εἶνε οἰκεῖος ὁ παρὼν χῶρος πρὸς ἐκτενῆ μελέτην περὶ ποτῶν καὶ πολυποσίας. Κατ' ἀρχὴν ἡ χρῆσις αὐτῶν οὔτε ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς, οὐδ' ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον βεβαίως οὗτος ἀπὸ τῆς χρήσεως δὲν μεταπίπτει εἰς τὴν κατάχρησιν, ὅπερ δυστυχῶς συχνότατα καὶ συμβαίνει. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσύστατα τῶν ἀλκοολικῶν ποτῶν εἶνε ὁ οἶνος καὶ ὁ ζῦθος, ἀβλαβῆ δὲ εἶνε καὶ αὐτὰ τὰ ἐνέχοντα πλεῖον οἰνόπνευμα, φθάνει μόνον νὰ μὴ περιλαμβάνωσι τὴν λεγομένην ***Βρομορρακῆν*** νὰ πίνωνται δὲ εἰς μετρίας δόσεις ἐν καιρῷ τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου. Αἱ οὐσίαι αὐταὶ δὲν εἶνε θρεπτικαί, ὅπως ἐνομίζετο ἐσφαλμένως ἄλλοτε προκαλοῦν ὅμως ὁπωσδήποτε ποιάν τινα τόνωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἐρεθίζουσαι τὴν καρδίαν εἰς ταχυτέραν κίνησιν. Τὰ ἀρωματικὰ πνευματώδη ποτά, (Liqueres) τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τοῦ οἰνοπνεύματος περιέχουν καὶ ἄλλας οὐσίας, ἐπιβλαβεστάτας ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἶνε ἀνάξια πάσης συστάσεως, τὸ δηλητηριωδέστατον δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἶνε τὸ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ παρασκευαζόμενον καὶ εἰς μυθώδη ποσὰ καταναλισκώμενον ἀψίνθιον.

Ἡ κατανάλωσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν πρέπει φυσικῶς νὰ ῥυθμίζηται ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Ἐάν τις προηγουμένως ὑποβληθῇ εἰς κοπιώδη σωματικὴν ἐργασίαν ἢ ἐκτενεστέραν διανοητικὴν μελέτην, δύναται κατόπιν, χωρὶς νὰ φοβηθῇ βλάβην, νὰ πίῃ ζῦθον ἢ οἶνον πλέον τοῦ συνήθους, πάντοτε ὅμως χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ ***ἐσκαμμένα***. Ποῦ δὲ κεῖνται τὰ ***ἐσκαμμένα***, ἕκαστος ὀφείλει νὰ τὸ μάθῃ παρὰ τοῦ ἰατροῦ, οὐχὶ δὲ νὰ περιμένῃ παρ' ἡμῶν ἰδιαιτέραν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συνταγήν, χάριν

τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, συχνὰ βασανιζόμενοι ὑπὸ τῶν νεύρων των, δὲν ὑποφέρουν τὸ οἰνόπνευμα καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὀφείλουν καὶ ἐντελῶς νὰ τὸ ἀποφεύγουν, ἄλλοι ὅμως πάλιν ὑπὸ τῶν νεύρων των ἄγονται εἰς τὴν πολυποσίαν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὸ φρενοκομεῖον!

Περὶ δὲ τῆς χρήσεως τοῦ τεΐου καὶ τοῦ καφφέ, σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τούτων ἡ πόσις ἀμφιβάλλεται ἂν φέρῃ βλάβην εἰς τὸ νευρικόν μας σύστημα. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι τοὺς νευρικοὺς καθιστῶσι τὰ ποτὰ ταῦτα νευρικωτέρους καὶ μᾶλλον εὐαλώτους ὑπὸ τῶν σοβαρῶν ἀσθενειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀρχῆθεν εἶνε ἐκτεθειμένος ὁ ἀσύντακτος καὶ ἀνάγωγος αὐτῶν ὀργανισμός.

Θ. Χ. Φλωρας.

ΑΓΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

[Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῇ νέον, ἀλλὰ μεγάλης ἀξίας συγγραφέα, τὸν **Eugene Melchior de Voguè**, ὃν αἱ λαμπραὶ μελέται του περὶ τῆς ρωσσικῆς φιλολογίας ἰδίως κατέταξαν μεταξὺ τῶν πρωτίστων συγχρόνων Γάλλων λογογράφων. Τὸ ὕφος τοῦ Βογκέ, εὐρὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἄνευ ἐμφάσεως, συγκρίνεται δικαίως πρὸς τὸ ὕφος τῶν μεγάλων Γάλλων πεζογράφων, τοῦ Σατωβριάνδου ἰδίᾳ, ὅσοι δὲ ἀνέγνωσαν τὴν ἔξοχον μελέτην τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ περὶ τοῦ Γουλιέλμου Α', τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» γλαφυρῶς δὲ μεταγλωττισθεῖσαν καὶ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» δὲν θὰ εὕρωσι τὴν σύγκρισιν ὑπερβολικήν. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* παρέχομεν σήμερον δεῖγμα τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ νέου *ἀθανάτου*, δημοσιεύοντες τὸ δραματικὸν διήγημά του, ὅπερ ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τοῦ ἐφετεινοῦ «**Figaro Illustré**».]

Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, εἴχομεν ἐξέλθει εἰς κυνήγιον ἐν τῷ κυβερνείῳ τοῦ Ριαζάν. Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκυνηγοῦμεν ἀγρίας νήσσας ἐπὶ μεγάλου τινὸς τενάγους. Τὸ τέλμα ἐφαίνετο καταδήλως ὅτι ἦτο τεχνητὴ λίμνη, ἡ ὁποία εἶχε σκαφῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, πρὸς στολισμὸν τοῦ παραδείσου μεγιστᾶνός τινος. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐξαφανίσει ἡ φύσις. Κυρία τοῦ μέρους μετέβαλε τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῆς λίμνης, ἰδιορρύθμως ἐξαλείφουσα τὰς εὐθείας γραμμὰς ὑπὸ πυκνὴν συστάδα καλαμώνων, ἰτεῶν καὶ λευκῶν. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τενάγους, ἀραιουμένης τῆς συστάδος, διέκρινέ τις ἀπωτέρω ἐπὶ κατωφερείας, μέγα καὶ ὀγκῶδες οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει περιέθεεν ἠρειπωμένος περίβολος μετ' ἐπάλξεων. Τὸ φεουδαλικὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα ἐκέντησε τὴν περιέργειάν μου, διότι οὐδέποτε εἶχον ἴδει ὅμοιον αὐτοῦ ἐν Ρωσσίᾳ. Ἐκτὸς τῶν ρωσσικῶν πόλεων αἱ λίθινοι οἰκοδομαὶ εἶνε σχεδὸν ἄγνωστοι. Οἱ μεγάλοι δὲ γαιοκτήμονες ἀρκοῦνται νὰ περιφράσσωσι τὰς οἰκίας των δι' ἁπλοῦ φραγμοῦ ἐκ πασσάλων ἢ τὸ πολὺ διὰ περιβόλου ἐκ πλίνθων, ὑψουμένου μέχρις ἀναστήματος ἀνδρός! Τὰ ὑψηλὰ τείχη μετ' ἐπάλξεων ὑπάρχουσι μόνον πλησίον παλαιῶν τινων μοναστηρίων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε, κατὰ τὰς ταρταρικὰς ἐπιδρομάς, ἐχρησίμευον ὡς φρούρια. Ὅταν λοιπὸν τὴν μεσημβρίαν συνηθροίσθημεν οἱ κυνηγοὶ διὰ νὰ προγευματίσωμεν, ἠρώτησα τὸν παρακαθήμενόν μου, κτηματίαν τοῦ τόπου, ἂν τὸ κτίριον ἐκεῖνο ἦτο ἀρχαία μονή.

— Παντελῶς μοῦ ἀπήντησε. Κυνηγοῦμεν εἰς τὰ κτήματα τοῦ Β...(1) Δὲν ἠκούσατέ ποτε τὴν ἱστορίαν τοῦ πύργου, τοῦ πρώτου αὐτοῦ κυρίου τοῦ διαβοήτου Βασίλη Ἰβάνοβιτς Β...; Εἶνε μία ἀπὸ τὰς θλιβερωτέρας ἀναμνήσεις τῶν χρόνων τῆς δουλοπαροικίας.

Εἶχον ἀόριστον γνῶσιν τῶν παραδόσεων, τῶν συνδυαζομένων πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Βασίλη Β..., ἑνὸς τῶν ἀγριωτέρων καὶ σκληροτέρων χωροδεσποτῶν, οἱ ὁποῖοι ἤκμασαν κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'., ἀλλ' ἐδυσπίστουν πρὸς τὰς παραδόσεις ταύτας, γνωρίζων διὰ ποίων ὑπερβολικῶν χρωμάτων οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς ἐξεικόνισαν τοὺς χρόνους τῆς δουλοπαροικίας. Ἡ τραχύτης τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας ἐμετριάζετο πάντοτε ἀπὸ τὰ πατριαρχικὰ ἤθη τῆς ρωσσικῆς ἀριστοκρατίας. Τὴν δυσπιστίαν ταύτην ἐξέφρασα πρὸς τὸν σύντροφόν μου.

— Ἔχετε δίκαιον, μοῦ ἀπήντησε, δὲν εἴμεθα τόσον σκληροί, ὅσον μᾶς παρέστησαν. Τὸ δόγμα ἦτο ἀπεχθές, ἀλλ' ἐφηρμόσθη πολὺ ἠπιώτερον ἢ πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ὁ τιμαριωτικὸς κώδηξ. Τὸ μεγάλον σφάλμα ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξεπολιτίσθημεν ἀργά, εἶνε ὅτι διετηροῦμεν τὰ ἤθη ταῦτα, ὅταν εἶχον καταστῇ πλέον ἀσυνήθη εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη εἶχε γείνει σεμνότυφος καὶ εὐκόλως ἐσκανδαλίζετο. Ἡ συνείδησίς της τὴν ἔτυπτε διὰ παλαιὰς ἁμαρτίας καὶ ἐξέσπασεν εἰς τὴν ράχιν μας. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἔχομεν καὶ μερικὰς λυπηρὰς ἐξαιρέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλητέρα εἶνε ὁ Βασίλης Β... Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος, ἐδιοίκησε τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὡς κατακτητής. Θὰ εἶχα πολλὰ νὰ σᾶς διηγηθῶ περὶ τοῦ φοβεροῦ δεσπότου, ἂν ἐπανελάμβανα ὅλας τὰς διηγήσεις, τὰς ὁποίας ἀνετριχίαζα ἀπὸ φόβον ὅταν ἤκουα κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν. Μοῦ τὰς διηγεῖτο ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος ἦτο συνομήλικος καὶ γείτων του.

Ὁ Βασίλης Β... ἔζη ἐντὸς τοῦ λιθίνου αὐτοῦ περιβόλου, φρουρὰ δὲ λογχοφόρων τὸν ἐφύλαττεν. Οἱ στρατιῶταί του ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ σχοινιοῦ

(1) Ἐπειδὴ ἡ ἱστορία αὕτη μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν εἶνε ἀληθής, τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας, γνωστότατον ἐν Ρωσσίᾳ, ἀναγράφεται ἁπλῶς διὰ τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος.

καὶ τοῦ παλουκιοῦ,καὶ ἐξετέλουν χωρὶς ἀντίρρησιν ὅλας τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις τοῦ αὐθέντου των. Ἓν ἀνέκδοτον ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφηρμόζετο ἡ συνοπτικὴ αὐτὴ δικαιοσύνη. Οἱ χωρικοὶ κάποιας μικρᾶς περιοχῆς,ἡ ὁποία συνώρευε μὲ τὰ κτήματά του, ἐστασίασαν ἐναντίον τοῦ δεσπότου των, ὁ ὁποῖος παρεπονέθη δι' αὐτὸ εἰς τὸν Β... «Πούλησέ μου τὸ κτῆμα σου καὶ ἐγὼ τοὺς βάζω γνῶσι,» εἶπεν ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς εἰς τὸν φίλον του. Ἡ ἀγορὰ ἔγεινεν ἀμέσως. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Β... μὲ τὴν σωματοφυλακήν του διευθύνθη κατὰ τῶν στασιαστῶν. Οἱ λογχοφόροι περιέζωσαν τὸ χωρίον, εἶχον δὲ διαταγὴν νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ περάσῃ οὔτε ἄνδρας, οὔτε γυναῖκα, οὔτε ζῶον κανέν. «Οὔτε κότα νὰ μὴν ξεμυτίσῃ» τοὺς εἶχε διατάξει ὁ Βασίλης. Ἐσώρευσαν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας ἄχυρα καὶ ἔβαλαν φωτιά. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐκάηκε ὡσὰν λαμπάδα καὶ οὔτε κότα δὲν ἐξεμύτισε. Ὁ Β... ἐκράτησε τὸν λόγον του καὶ ἡ στάσις κατεστάλη ἅπαξ διὰ παντός.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠγάπα τὰ ἄνθη. Δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς τώρα νὰ φαντασθῇ μὲ ποίαν ἀνήκουστον πολυτέλειαν ἔζων οἱ ἀρχαῖοι Ρῶσσοι μεγιστᾶνες, τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ὅπως ὁ Β..., δὲν εἶξευραν τί εἶχαν. Ὅλον αὐτὸ τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον κυνηγοῦμεν, ἦτο λαμπρὸς κῆπος. Βλέπετε ἐκεῖ κάτω αὐταῖς ταῖς λεύκαις; Ἐκεῖ ἦτο ἓν εἶδος τεχνικῆς νήσου, ἡ ὁποία τώρα ἐκαλύφθη ἀπὸ λάσπην καὶ ὁ λαὸς εἶχε δώσει χαρακτηριστικὸν ὄνομα εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ παραδείσου. Τὸ ὠνόμαζε: ***Τὸ στοιχειωμένο περιβόλι.*** Ἐδῶ ἐγίνοντο αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις,τὰς ὁποίας διέτασσεν ὁ ἄγριος δεσπότης. Ἓν ἰκρίωμα, μία ἀγχόνη καὶ εἷς τροχὸς ἦσαν διαρκῶς ἐστημένα ἐντὸς αὐτοῦ. Ὅσους ἔφεραν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ δὲν ἐπέστρεφαν πλέον καὶ οἱ δουλοπάροικοι ἤρχοντο διὰ τὰ παραμικρότερα σφάλματα.

Ἐπανειλημμένως αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἠθέλησαν νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Βασίλη Β..., ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Βασίλης ἦτο ἐπιτήδειος ἄνθρωπος, εἶχε μεγάλην περιουσίαν καὶ καλοὺς συνηγόρους εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ἐπωφελεῖτο ἀπὸ κάποιαν τυχαίαν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν καὶ ἐκέρδιζε πάντοτε καιρόν. Ἡ οἰκία,τὴν ὁποίαν βλέπετε, εἶνε κτισμένη ἐπὶ τῶν ὁρίων τῶν κυβερνείων τοῦ Ριαζὰν καὶ τοῦ Βλαδιμίρ. Ἡ γραμμή, ἡ ὁποία χωρίζει τὰς δύο ἐπαρχίας, διέρχεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν μεγάλην αἴθουσαν αὐτοῦ καὶ σημειοῦται εἰς τὸ μέσον μὲ κόκκινον χρῶμα. Ὅταν ἤρχετο νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζάν, ὁ Β... τὸν ἐδέχετο εὐγενῶς, ἐπέρνα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κόκκινης γραμμῆς καὶ διετείνετο ὅτι ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν εἶχε πλέον καμμίαν δικαιοδοσίαν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐὰν πάλιν ἤρχετο νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ὁ διοικητὴς τοῦ Βλαδιμίρ, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ ὠπισθοδρόμει εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυβερνείου τοῦ Ριαζὰν καὶ παρέπεμπε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Τσάρου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. Ἐπὶ τέλους, μετὰ τὸ σκάνδαλον τῆς πυρπολήσεως τοῦ χωρίου, οἱ δύο διοικηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ ξεμπερδεύσουν καὶ συνεφώνησαν νὰ συναντηθοῦν καὶ οἱ δύο εἰς τὸν πύργον τοῦ Βασίλη. Ἀλλ' εἰς τὸν τελευταῖον σταθμόν, ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζὰν εὗρεν ἕνα ταχυδρόμον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔφερε ἕνα μεγάλον φάκελλον καὶ ἐπέστρεψεν ἀποτόμως εἰς τὴν θέσιν του, ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι σπουδαῖαι ὑποθέσεις τὸν ἀνεκάλεσαν. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἀργότερα εἶπον ὅτι ὁ φάκελλος περιεῖχεν ἑκατὸν χιλιάδας ρούβλια.

Ἀπὸ ὅλας τὰς διηγήσεις τοῦ πατρός μου περὶ τοῦ Βασίλη Β... μία κυρίως ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν παιδικήν μου φαντασίαν. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἤμην παρὼν εἰς τὴν σκηνήν, τόσον συχνὰ ἤκουσα νὰ τὴν διηγῆται ὁ φιλαλήθης ἀνήρ, ὁ ὁποῖος παρέστη αὐτόπτης μάρτυς αὐτῆς. Ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ εἶχε πλέον γηράσει, αἰφνιδία δὲ ἀσθένεια τὸν ἔρριψε βαρειὰ εἰς τὸ στρῶμα· ἕνα πρωῒ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς δουλοπαροίκους τὸν θάνατον τοῦ κυρίου των. Δὲν εἶνε βέβαια ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω ὅτι οἱ πένθιμοι ἦχοί της ἀντήχησαν εἰς τὰς ψυχάς των φαιδρότερον ἀπὸ τὴν μᾶλλον χαρμόσυνον κωδωνοκρουσίαν. Ἀπὸ ὅλα τὰ γειτονικὰ χωρία χωρικοὶ ἠκολούθησαν τὸν ἱερέα, διὰ νὰ βεβαιωθοῦν ἐξ αὐτοψίας τὴν εὐτυχῆ εἴδησιν· ἐγέμισαν τὸν πύργον. Ὁ φοβερὸς δεσπότης ἦτο ἐξηπλωμένος εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, φοβερώτερος ἀκόμη μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θανάτου εἰς τὴν μορφήν· ἦτο μόνος, ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ γύρω του ἔκαιον αἱ λαμπάδες. Οἱ συγγενεῖς του,οἱ ὁποῖοι εἶχον κληθῆ ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν, δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη· οἱ σωματοφύλακές του ἐφοβήθησαν τὴν ἀντεκδίκησιν τῶν χωρικῶν καὶ εἶχαν γείνει ἄφαντοι. Ὁ ἱερεὺς τοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ ἀφῆκε,κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν κανδηλάπτην νὰ ψάλλῃ ἕως τὸ πρωῒ τὰ νεκρώσιμα τροπάρια.

Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ δὲν ἐβγῆκαν μαζῆ μὲ τὸν ἱερέα· δὲν ἐχόρταιναν νὰ βλέπουν νεκρὸν τὸν ἐχθρόν των. Ἅμα ἔμειναν εἰς τὸν πύργον ἐλεύθεροι, ἠκροάσθησαν κατ' ἀρχὰς σιωπηλοὶ τὰς προσευχὰς τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐψιθύριζεν εἰς μίαν γωνίαν τοὺς λόγους τοῦ θείου ἐλέου· μετ' ὀλίγον ὅμως ἐθάρρευσαν καὶ συνομιλίαι θορυβώδεις ἐκάλυψαν τὴν φωνὴν τοῦ ψαλμῳδοῦ. Εἷς νέος χωρικὸς ἔφερε ρακὴν καὶ οἱ χωρικοὶ ἤρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Ὁ πατήρ μου καὶ κάτι ἄλλοι γείτονες ἐπροσπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὰ ἱερόσυλα αὐτὰ ὄργια,ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς ἤκουε· οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἔξω φρενῶν· ἐκρα-

τοῦντο ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ ἐχόρευον πέριξ τοῦ πτώματος, ἐτραγωδοῦσαν, ἐφώναζαν, ὠρύοντο ὕβριζαν καὶ ἐβλασφήμουν τὸν νεκρόν. Οἱ πλέον μανιώδεις ἐτραβοῦσαν τὰ μουστάκια του καὶ τοῦ ἔβγαζαν ταῖς τρίχες. Ὁ παλληκαρᾶς, ὁ ὁποῖος εἶχε φέρει τὴν *βότκαν*, ἄδειασε τὸ ποτῆρι τοῦ ἁγιασμοῦ, τὸ ἐγέμισε ρακὴ καὶ τὸ ἔχωσε διὰ τῆς βίας εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ νεκροῦ :

— Νὰ σκυλόπετσο! πιὲ στὴν ὑγειὰ τῶν σκλάβων σου!

Αἰφνιδίως τὸ ποτῆρι ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔγεινε θρύμματα· ὁ χωρικὸς ὥρμησε πρὸς τὰ ὀπίσω ἔντρομος.

Οἱ ὀφθαλμοί, τοὺς ὁποίους εἶχε σφαλίσει ὁ ἱερεύς, ἤνοιξαν. Ἔβλεπον γύρω τοὺς περιεστῶτας μὲ βλέμμα σατανικόν, κολασμένον. Εἰς τὴν στιγμήν, ἄκρα σιωπὴ ἐβασίλευσεν. Ὅλοι ἀπελιθώθησαν εἰς τὴν θέσιν ὅπου τοὺς εὗρε τὸ βλέμμα τοῦ νεκροῦ· οἱ περισσότεροι ἔπεσαν γονατιστοί. Δὲν ἠκούετο πλέον ἄλλο ἀπὸ τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐξηκολούθει τὴν ψαλμῳδίαν του.

Πρὶν τελειώσῃ ὅμως τὸ τροπάριον ὁ γέρων ἀνεκάθησε· μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤνοιξαν τὰ χείλη· οἱ χωρικοί, ἄφωνοι ἀπὸ τὸν τρόμον ἐνόμιζον ὅτι καὶ ἡ φωνή, ἡ ὁποία ἀνέβαινεν εἰς τὰ χείλη του, ἤρχετο ἀπὸ τὴν Κόλασιν:

— Εὐστάθιε, σὺ ὁ ὁποῖος μὲ ὕβρισες, ἔλα ἐδῶ· καὶ σύ, Παχώμιε, ὁ ὁποῖος ἤγγισες τὴν κεφαλήν μου· καὶ σύ, Μίχα, ὅπου ἐτράβηξες τὰ μουστάκια μου—ἀπηρίθμησεν ἀκριβῶς ὅλους ὅσοι εἶχον βάλει χέρι ἐπάνω του καὶ τὸ ἔγκλημα ἑκάστου —αὔριον θὰ κρεμασθῆτε. Οἱ ἄλλοι θὰ μαστιγωθοῦν. Παιδιά! σχοινιὰ καὶ δέστε τους!

Ὁ γέρων οἰκονόμος τοῦ πύργου ὑπῆγε νὰ φέρῃ τοὺς σωματοφύλακας. Μέχρις ὅτου δ' ἔλθουν, κανεὶς οὔτε ἐσκέφθη κἂν νὰ κινηθῇ, νὰ ἀντισταθῇ ἢ νὰ φύγῃ. Ὅταν οἱ στρατιῶται ἐμβῆκαν, ὁ κύριος ἦτο ὄρθιος καὶ ἐδέσποζε τῶν γονυπετῶν χωρικῶν. Ὑπέδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους του ποίους ἔπρεπε νὰ συλλάβουν. Ἔπειτα ἐπῆρε ἓν ρούβλιον ἀπὸ τὴν τσέπην ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν κανδηλάπτην:

— Πήγαινε εἰς τὸ διάβολο, γαϊδοῦρι. Καὶ κύτταξε μὴν ξαναγυρίσῃς νὰ κάμῃς τὴν δουλειά σου· ἐδῶ, ἂν δὲ σὲ προστάξω ἐγώ, γιατὶ θὰ σοῦ κόψω τὰ πόδια....

Τὴν ἐπιοῦσαν οἱ ἔνοχοι ἐκρεμάσθησαν ὅλοι εἰς τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

Ὁ Β... διηγήθη εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ληθάργου του, οὔτε μίαν στιγμὴν δὲν ἐσκοτίσθη ὁ νοῦς του. Ἤκουσε ὅλας τὰς συνομιλίας, ἀντελήφθη ὅλα τὰ ἐπεισόδια, μέχρις οὗ ἡ καταληψία διελύθη, εἴτε ἕνεκα τοῦ σφοδροῦ θυμοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ χωρικὸς τοῦ ἔρριψεν εἰς τὸν λάρυγγα. Ἀλλ' ὅταν ὁ ἐντόπιος ἰατρὸς ἠθέλησε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς μερικοὺς χωρικοὺς πῶς ὁ αὐθέντης των ἐσηκώθη, ἐνῷ τὸν ἐνόμιζον νεκρόν, ἐννοεῖτε ὅτι ἔχασε τὰ λόγια του. Δι' ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ριαζάν, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Κόλασιν, διὰ νὰ κρεμάσῃ ἀκόμη μερικοὺς δούλους. Ἔκτοτε οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι ἔχασαν κάθε ἐλπίδα ἀπελευθερώσεως· εἶδαν πλέον ὅτι ὁ κύριός των ἐπερίπαιζε τὴν θείαν δύναμιν, ὅπως ἐπερίπαιζε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τσάρου. Πολλοὶ δὲ ἐπείσθησαν ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ ἀθάνατος Σατανᾶς.

Ὁ Β... ἔζησε καὶ ἐτυράννησε ἀκόμη πολλὰ ἔτη. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐτόλμα πλέον εἰς τὰ χωρία του οὔτε νὰ ἀναστενάξῃ. Ὅταν ἀπέθανε εἰς τὰ σωστά, κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ οἱ κληρονόμοι του ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐπαραξενεύοντο διὰ τὴν παραδειγματικὴν εὐπείθειαν τῶν ἀνθρώπων των. Οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἐπερίμεναν πάντοτε τὴν ἐπάνοδον τοῦ μισητοῦ Βασίλη. Ἀκόμη καὶ τώρα οἱ γέροντες, ὅταν διέρχωνται αὐτὸ τὸ τέλμα, σταυροκοποῦνται. Οἱ νέοι, τὰ γερὰ κεφάλια, παραδέχονται ὅτι ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἀπέθανεν ἐπὶ τέλους· ἀλλὰ πιστεύουν ὅτι τὸ σῶμά του ἤρχισε νὰ λυώνῃ μόνον μετὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου, τὴν ἡμέραν τῆς χειραφεσίας. Κατὰ βάθος δὲ δὲν ἔχουν ἄδικον. Τὸ γένος τῶν Βασίληδων ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέλιπεν ἐκ Ρωσσίας. — Ἀλλὰ ὁ ἥλιος πέφτει. Πᾶμε νὰ βαρέσωμε τῆς πάππιες, ὅπου ἔπεσαν 'πίσω ἀπὸ τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

(Eugène Melchior de Vogüè)

Δ.Γ.Κ.

ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑι

Ἡ συλλογὴ καὶ ἀναγραφὴ ἐθίμων, ἠθῶν, ἑορτῶν καὶ παντὸς ἐν γένει στοιχείου τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου, καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει σωζομένων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν πόσον συμβάλλει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ διαλεύκανσιν τοῦ ἐθνολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συνδέσμου τοῦ ἑνοῦντος ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας μετὰ τῆς σεπτῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, οἱ δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐνδιατρίψαντες καὶ ἐνεγκόντες εἰς φῶς τὰ παρὰ τῷ λαῷ τηρούμενα ἔτι περισπούδαστα λείψανα καὶ μαρτύρια τοῦ ἐθνικοῦ βίου, εἰσήνεγκαν ἀληθῶς πολλοῦ λόγου ἀξίαν τῇ πατρίῳ ἱστορίᾳ εἰσφοράν. Ἐν Κεφαλληνίᾳ τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, ἡ γλῶσσα καὶ ἐν γένει ὁ χαρακτὴρ τῶν κατοίκων εἰσὶν ἑλληνικώτατα, τῆς δὲ περὶ τούτων

ἐρεύνης καὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν πρό τινος ἐπιλαβόμενος, ὡρμήθην ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ διάσωσις αὐτῶν θὰ παρεῖχε οὐ σμικρὸν τὸ ὄφελος τοῖς παρ' ἡμῖν κυρίως γλωσσοδίφαις, ἠθογράφοις καὶ ἱστορικοῖς, καὶ ἐμοὶ εὐαρεστοτάτην ἀσχολίαν. Ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ζωηρότερον ἤγειραν ἐν ἐμοὶ τὸ διάφορον καὶ θερμότερον τὸν πόθον τῆς συλλογῆς, εἰσὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς νήσου, ὧν τὰ τελευταῖα κυρίως ἔχουσι τὰ πλεῖστα καταφανῆ τὴν σχέσιν πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἄλλα δέ εἰσι πάντως ἑλληνοφανῆ. Τῆς περιγραφῆς τούτων ἐν μικραῖς διατριβαῖς ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Α'.— Η ΜΙΣΟΣΠΟΡΙΤΙΣΣΑ

Ἡ ἑορταζομένη σήμερον Παναγία ὀνομάζεται παρὰ τοῦ λαοῦ ***Μισοσπορίτισσα***, ἔφορος οἱονεὶ νομιζομένη τῆς σπορᾶς ἐν γένει, νέα Δημήτηρ, ἧς ἡ ἑορτὴ συμπίπτει μετὰ τῶν μέσων τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς τῶν δημητριακῶν.

Ὁ γεωργὸς εὑρισκόμενος ἤδη εἰς τὸ μέσον τῆς ἐργασίας του ταύτης, ἐξ ἧς, μάλιστα παλαιότερον, ὅτε ἐν γένει τὰ σιτηρὰ ἦσαν τῶν κυριωτέρων τοῦ τόπου προϊόντων, ἀναρτᾷ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἄρτου του, τῆς κυρίας τροφῆς του, θεωρεῖ πλέον τὸ ἥμισυ ταύτης ἠσφαλισμένον, ἐπὶ τούτῳ δ' ἐλπίζων λέγει τὸ ῥητὸν

»Μισώσπειρα, μισόφαγα»
»μισῶχω νὰ 'περάσω»

συνδυάζων οὕτω λεκτικῶς καὶ πραγματικῶς τρία σπουδαῖα δι' αὐτὸν γεγονότα, τρία πολυσήμαντα χρονικὰ διαστήματα, τὸ μέσον τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς, τὸ μέσον τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ θερισμοῦ καὶ τοῦ ἡμίσεος μέλλοντος ἔτους τὴν ἐξασφάλισιν ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἡμισείας σπορᾶς, ἐπὶ τούτῳ δὲ σήμερον γενικὴ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ βράζωσι τὰ ***πολυσπόρια*** (ἢ σπανιώτερον ***μπουρμπουρέλια***) ἤτοι διαφόρων εἰδῶν ὄσπρια καὶ δημητριακῶν ὁμοῦ, εἰς ὅλων δὲ τὰς τραπέζας θὰ ἴδῃ τις, σήμερον ἐν Κεφαλληνίᾳ ***διὰ τὸ καλὸν*** τὸ περίεργον φαγητὸν ἐν ᾧ θὰ εὕρῃ ἀπὸ τῶν κυάμων μέχρι τῆς φακῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀραβοσίτου μέχρι τοῦ ἀγριοκοκκίου. Εἰς πολλὰς οἰκίας μάλιστα βράζουσι μεγάλην ποσότητα διανέμοντες εἶτα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχούς, πολλοὶ δὲ παντοπῶλαι μιγνύντες τὰ διάφορα ὄσπρια καὶ σιτηρά, δωροῦσιν εἰς τοὺς πελάτας τῶν καταστημάτων των.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔχει ἀφεύκτως ἀρχαίαν τὴν καταγωγήν. Κατὰ τὸν Πυανεψιῶνα, μῆνα τέταρτον ἢ πέμπτον τοῦ ἀττικοῦ ἡμερολογίου πολλαὶ ἤγοντο ἑορταὶ καὶ πολλοὶ ἐτελοῦντο ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλαις ἑλληνικαῖς πόλεσι. Τὰ ***Ἀπατούρια*** ἡ μεγάλη πολιτικὴ ἑορτή, ἐξ ἧς καὶ ὁ μὴν Ἀπατουρίων παρ' Ἐφεσίοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας, τὰ ***Χαλκεῖα*** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡφαίστου, οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡλίου ἀγῶνες, ἡ ἑορτὴ τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἄρεως, καὶ αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τῶν ***Πυανεψίων*** καὶ τῶν ***Θεσμοφορίων***.

Ἀλλ' αἱ δύο τελευταῖαι ἐσχετίζοντο σπουδαίως μετὰ τῆς ἐποχῆς διότι ἡ μὲν τῶν Πυανεψίων, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη ὁ καθ' ὃν ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ μὴν Πυανεψιών, ἤγετο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θησέως. Κατ' αὐτὴν ἔβραζον ὄσπρια, καὶ κυρίως πύανα ἤτοι κυάμους πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἑψέως τῶν πυάνων τούτων κληθείσης τῆς ἑορτῆς Πυανέψια.—Ἡ δὲ τῶν Θεσμοφορίων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τῷ ὅτι εἰσαγαγοῦσα τὴν γεωργίαν καὶ τὰ γεννήματα ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ νομικῆς τῶν κοινωνιῶν συντάξεως καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν τοῦ ἐξημερωμένου βίου ἀποδιδομένων αὐτῇ τῇ Θεσμοφόρῳ θεᾷ, καὶ ἥτις ἑορτὴ εἰσήχθη ὑπὸ Ὀρφέως ἐν Ἀθήναις ἢ ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἄλλους.—Ἡ σύμπτωσις τῶν κατὰ παλαιὸν ἔθιμον βραζομένων ὀσπρίων καὶ δημητριακῶν, ἤτοι τῶν ***πολυσποριῶν*** πρὸς τὰ ***πύανα*** τῶν ἀρχαίων, ὁ Πυανεψιὼν ἀντιστοιχῶν κατὰ τοὺς πλείστους πρὸς μέρος τοῦ Νοεμβρίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, Ἡ Δημήτηρ, ἡ Μισοσπορίτισσα, ὁ χρόνος τῆς σπορᾶς, νομίζομεν ὅτι ἀρκούντως ἐξηγοῦσι τὴν καταγωγὴν τοῦ Κεφαλληνιακοῦ ἐθίμου καὶ σχετίζουσιν αὐτὸ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, συνδυάσαντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ προτασίᾳ τῆς Παναγίας τὰς θεϊκὰς ἰδιότητας καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐν τῇ τηρήσει λειψάνων τῶν Πανεψίων καὶ Θεσμοφορίων.

Ἐν Ληξουρίῳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1888.

Ηλιας Α. Τσιτσελης

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Μετὰ τὸν Βεετόβεν καὶ τὸν Σοῦβερτ καὶ ὁ Γλοὺκ θ' ἀποκτήσῃ μετ' ὀλίγον μνημεῖον ἐν τῷ κεντρικῷ κοιμητηρίῳ τῆς Βιέννης. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ ὀστᾶ τοῦ περιδόξου μελοποιοῦ τῆς ***Ἰφιγενείας*** μεταφερθῶσιν ἐκεῖ καὶ κατατεθῶσιν ἐν χώρῳ, ἐφ' οὗ θέλει στηθῇ μνημεῖον ἄξιον αὐτοῦ, δαπάνῃ τῆς πόλεως Βιέννης. Ὁ Γλοὺκ νῦν κεῖται τεθαμμένος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Προαστείου Ματζλαϊνσδορφ καὶ ὀβελίσκος ἐκ γρανίτου ὀρθοῦται ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Ἐσχάτως, παριστανομένης τῆς *Κάρμεν* ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν μικροῦ δεῖν συνέβη ἀπευκταῖον κατὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως. Παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους ὁ ὑποκρινόμενος τὸν δὸν Χοσσὲ ὑψίφωνος, ὅτε ἡ Κάρμεν λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν τὸν ἀγαπᾷ πλέον καὶ σπεύδει εἰς συνάντησιν τοῦ ἐπευφημουμένου ταυρομάχου Μασκαρίλλου, ἔπληξεν αὐτὴν βιαιότερον τοῦ πρέποντος διὰ τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὸ στῆθος καὶ ἐπλήγωσεν ἐλαφρῶς πως τὴν ἄσπλαγχνον ἠθοποιόν. Εὐτυχῶς τὸ ὅπλον δὲν ἦτο πολὺ ὀξύ, οὐδ' ἰσχυρόν, ἄλλως τὸ μελόδραμα θὰ εἶχε πραγματικῶς τραγικὴν τὴν λύσιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

***

Δύο μέγισται οἰκίαι οἰκοδομοῦνται νῦν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὧν ἡ μία ἔχει δεκατρία πατώματα καὶ ἡ ἄλλη ἐννέα. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τὸ ὑλικὸν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σίδηρος, διότι τὰ πέντε χαμηλὰ πατώματα γίνονται ὅλα ἐκ σιδήρου, ἐπ' αὐτῶν δὲ θὰ κτισθῶσι τὰ λοιπὰ διὰ πλίνθων· ἡ δὲ δευτέρα κτίζεται ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ γρανίτου εἰς τὰ ὑψηλότερα δὲ μέρη διὰ λίθου τῆς Ἰνδιάνας.

Ἡ οἰκοδόμησις τῆς πρώτης, ἥτις εἶνε προφυλαγμένη ἀπὸ πυρκαϊᾶς, θὰ στοιχίσῃ 250 000 τῆς δὲ δευτέρας 400 000 δολλαρίων.

***

Ἀπίστευτα εἶνε τὰ λεγόμενα περὶ τῆς καθαριότητος ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ὁ Ἐδμόνδος δὲ Ἀμίτσης ἐξῆρεν αὐτὴν ἐν τῷ περὶ Ὀλλανδίας συγγράμματι, οὗ μέρη ἐδημοσιεύθησαν ἄλλοτε ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶνε τὰ περὶ καθαριότητος τῶν σταύλων εἰδικῶς ἅτινα γράφει νῦν ἡ Nature:

Πολλάκις ὁ σταῦλος τῶν ἀγελάδων εἶνε καθαρώτερος καὶ τοῦ ἐνδιαιτήματος τῶν ἰδιοκτητῶν. Πρὶν εἰσέλθῃ τις εἰς αὐτὸν ὀφείλει νὰ σφογγίσῃ τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς ἐστρωμένης ψιάθου. Οἱ σταῦλοι εἶνε συνήθως ἐκτισμένοι διὰ ποικιλοχρόων πλινθίων ἀμέμπτου καθαριότητος καὶ στιλπνότητος. Τὰ παράθυρα εἶνε κεκοσμημένα διὰ παραπετασμάτων ἐκ μουσελίνης καὶ διὰ γαστρῶν εὐανθῶν. Αἱ φάτναι ἐζωγραφημέναι. Αἱ ἀγελάδες αὐταὶ κτενισμέναι, πλυμέναι. Ὅπως μὴ ρυπαίνωνται δένουσι τὰς οὐρὰς αὐτῶν διὰ λεπτοῦ σχοινίου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Αὖλαξ, διὰ τῆς ὁποίας διαρκῶς ῥέει ὕδωρ, παρασύρει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Μόνον παρὰ τοὺς πόδας τῶν ζώων βλέπει τις προσκαίρως κόπρον καὶ ῥύπους· τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ ἐδάφους εἶνε ἄσπιλον. Ὁ ἀὴρ εἶνε τόσον καθαρὸς ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς σταύλου ἀγελάδων.

***

Ἐν Βαλτιμόρῃ ἀπέθανεν ἐσχάτως γυνὴ ζυγίζουσα 858 λίτρας. Ἀντίζηλον ἄλλην κατὰ τὸ βάρος δὲν εἶχεν· ἀλλ' εἷς συμπολίτης αὐτῆς τὴν ὑπερέβη παραδόσας εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν θάνατόν του ἥμισυν τόνον σαρκὸς καὶ ὀστῶν!

***

Κατὰ τὴν στατιστικήν, ἣν δημοσιεύει ἡ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς *Φλόξ* ὄργανον τῶν θιασωτῶν τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν, μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1888 ἀπετεφρώθησαν σώματα: ἐν Γότθᾳ 554, ἐν Ἰταλίᾳ 998, ἐν Ἀμερικῇ 287, ἐν Σουηδίᾳ 39, ἐν Ἀγγλίᾳ 16, ἐν Γαλλίᾳ 7, ἐν Δανίᾳ 1. Ὁ μεγαλείτερος σύλλογος ὑπὲρ τῆς ἀποτεφρώσεως εἶνε ὁ ἐν Στοκχόλμῃ ἀριθμῶν 3,012 μέλη, ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι ἐν Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ ἀλλαχοῦ.

***

Αἱ διατρέχουσαι τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 19,578 μίλλια (31,000 χιλιόμετρα). Τούτων τὰ 10,592 μίλλια εἶνε γραμμαὶ διπλαῖ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἁπλαῖ. Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐκπροσωποῦσι κεφάλαιον ὀνομαστικὸν 951,000,000 λιρῶν στερλινῶν, καταβληθὲν δὲ 846 ἑκατ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἦτο 733,678,000. Τούτων 637 ἑκατ. ἦσαν 3ης θέσεως, 64 ἑκατ. 2ας, 31 ἑκατ. 1ης. Ἐπὶ τῶν γραμμῶν λειτουργοῦσι 15,552 ἀτμομηχαναί, 35,021 ἅμαξαι ἐπιβατῶν καὶ 500,000 φορτηγοὶ ἅμαξαι.

***

Εἰς παραστάσεις τοῦ Ἅμλετ δοθείσας ἐσχάτως ἐν Γενεύῃ καὶ ἄλλαις ἑλβετικαῖς πόλεσι τὸ πρόσωπον τοῦ δανοῦ βασιλόπαιδος ὑπεκρίθη γυνή, ἡ δεσποινὶς Λεροῦ δοκιμωτάτη ἠθοποιός, μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσιν εὐάριθμοί τινες κριτικοὶ οἵτινες ἠθέλησαν ν' ἀποδείξωσιν ἐπικαλούμενοι ἱστορικὰ μαρτύρια οὐχὶ πολὺ πειστικὰ ὅτι ὁ Ἅμλετ ἦτο γυνή. Τούτου τεθέντος, θὰ ἦτο δυνατὸν ἴσως νὰ ἐννοηθῇ ἐν πολλοῖς ὁ ἀληθῶς μυστηριώδης χαρακτὴρ τοῦ Σαιξπηρείου ἥρωος, τοῦ ὁμοιάζοντος πολλαχοῦ πρὸς νευροπαθῆ γυναῖκα.

***

Τὴν 8 Νοεμβρίου ἤρξατο τὸ θέρος ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐκεῖ τὸ φθινόπωρον ἄρχεται τὴν 8 Φεβρουαρίου, ὁ χειμὼν τὴν 8 Μαΐου καὶ τὸ Ἔαρ τὴν 8 Αὐγούστου.

***

Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν ὁ πληθυσμὸς τῶν αὐστριακῶν χωρῶν ἀνήρχετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1887 εἰς 23,447,192, τῆς δὲ Οὐγγαρίας εἰς 16 ½ ἑκατομμύρια. Ὥστε ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας ἀνήρχετο εἰς 40 περίπου ἑκατομμύρια.

ράδοξον ἱστορίαν πρὶν τῇ ἐπιτραπῇ νὰ καταλάβῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ τὴν σημερινήν της θέσιν.

— Αἴ, καὶ πῶς αὐτό;

— Ἡ ἱστορία εἶνε ἐκτεταμένη κ' ἐγὼ μόλις τὴν ἄνοιξιν τὴν ἔμαθα, ὅτε μίαν ἑσπέραν ἐκαθήμεθα ἀναπαυτικῶς περὶ τὴν ἑστίαν συνομιλοῦντες μετὰ τοῦ μυλόρδου. Εἶχεν ἔλθῃ ὁ λόγος περὶ Ἰταλίας, πινακοθηκῶν κτλ., ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισεν ὁ λόρδος νὰ κάμνῃ διαφόρους ὑπαινιγμούς, ἡ μυλαίδη ἐγέλα καὶ τέλος μοὶ ἀφηγήθησαν, συμπληροῦντες ὁ εἷς τοὺς λόγους τοῦ ἄλλου, ἓν πολὺ περίεργον συμβεβηκός.

— Πολὺ διασκεδαστικὴ θὰ ἦτο βέβαια ἡ ἱστορία!

— Ἀναμφιβόλως, καὶ ἂν θέλετε, 'μπορῶ νὰ σᾶς τὴν διηγηθῶ, ὅπως τότε τὴν ἔχω ἀκούσῃ καὶ ὅπως ἀργότερα τὴν συνέταξα μὲ τὴν φαντασίαν μου. Ἐλᾶτε τώρα μαζῇ μου νὰ ὑπάγωμεν ἕως τὸ ἄκρον τοῦ Χάϊδπαρκ καὶ ἔπειτα τρώγομεν μαζῇ εἰς τὴν Λέσχην.

Καὶ ἔλαβον τὸν βραχίονα τοῦ κ. Τζόνστων, ὅστις ἤρχισε νὰ διηγῆται τὰ ἑξῆς:

Ὁ πατὴρ τοῦ λόρδου Οὐΐλλιαμ εἶχε νυμφευθῇ μίαν πολὺ ὡραίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία ὅμως τὸν ἔκαμε πολὺ δυστυχῆ. Τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου ἔμενεν εἰς Παρισίους ἢ ἐταξείδευεν εἰς τὰ λουτρά, ἐνῷ αὐτὸς τὸ θέρος ἐπροτίμα νὰ μένῃ εἰς τὰ κτήματά του καὶ μόνον τὰ Χριστούγεννα ἤρχετο δι' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Λονδῖνον, ὅταν δὲν ἔμενε πλέον κανεὶς μέσα εἰς τὴν πόλιν. Εἶχον ἕνα μόνον υἱόν, αὐτὸν τὸν λόρδον Οὐΐλλιαμ, ὁ ὁποῖος σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἔζη μὲ τοὺς διδασκάλους του, ἕως οὗ ἐστάλη εἰς Ὀξφόρδην. Εἶχε τὸν ἀφήσῃ ἡ μητέρα του καὶ παρεδόθη εἰς τὰς διασκεδάσεις της, καὶ ὁ πατήρ του, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἐγίνετο μισανθρωπότερος, δὲν ἐφρόντιζε ποσῶς περὶ αὐτοῦ. Ὁ νεαρὸς Οὐΐλλιαμ ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῆς οἰκογενειακῆς αὐτῆς ἀτυχίας καὶ φύσει ὢν σιωπηλὸς καὶ ἥσυχος, κατήντησε μὲ τὰ ἔτη καὶ αὐτὸς μελαγχολικὸς καὶ μισάνθρωπος. Δὲν εἶχε φίλους, δὲν ἐγνώριζε τὰς διασκεδάσεις καὶ ἡ μόνη μανία του ἦσαν ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μελέτη. Τὴν διέκοπτε μόνον ἅπαξ τοῦ ἔτους ἐπὶ ὀλίγας ἑβδομάδας, ὅταν τὸ φθινόπωρον ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐξοχήν, διὰ νὰ κυνηγήσῃ καὶ νὰ ψαρεύσῃ.

«Εἰκοσιπέντε ἐτῶν ἦτο, ὅταν ἀπέθανον οἱ γονεῖς του, πρῶτον ἡ μητέρα εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ ὁ πατὴρ εἰς τὴν ἐξοχικήν του ἔπαυλιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔγινε κληρονόμος περιουσίας, ἀσυνήθως μεγάλης καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Ἄγγλους, μὲ τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ὅλα τὰ θελήματά του καὶ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὅλας τὰς ἰδιοτροπίας του.

«Ὁ κόσμος ἐπερίμενε τώρα ν' ἀνοιγῶσι πλέον αἱ ἐπὶ τόσον καιρὸν κλεισμέναι θύραι τῆς πατρικῆς του οἰκίας, ἐπερίμενε νὰ φανῇ τοὐλάχιστον ὁ μυλόρδος εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν καὶ ἀπὸ τοῦδε ἤρχισαν αἱ φρόνιμοι μητέρες μετὰ τῶν θυγατέρων των νὰ κάμνουν σχέδια περὶ τοῦ πλουσίου κληρονόμου, ἐλπίζουσα ἡ κάθε μία νὰ τὸν ἀγρεύσῃ—ἀλλ' εἰς μάτην ἦσαν αἱ ἐλπίδες των! ὁ μυλόρδος ἔμενεν ὅπου ἦτο. Ἐξηκολούθει τὰς μελέτας του μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καὶ τὸν ἄλλον κόσμον ἔβλεπε μὲ ὅλως ἀδιάφορα καὶ ἀπαθῆ βλέμματα.

«Ἀλλὰ μὴ ὑποθέσητε, ὅτι τάχα ὁ μυλόρδος μας ἦτο ἀφιερωμένος εἰς ἰδικήν τινα σπουδήν. Ὑπὸ τὸ ἥσυχον καὶ σεβάσμιον σχεδὸν ἐξωτερικόν του ἐκρύπτετο νοῦς ἀκαταπόνητος, ἐπιδιώκων μὲ ζῆλον ὁτὲ μὲν τοῦτο, ἄλλοτε δ' ἐκεῖνο, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἑαυτόν του. Ἐπί τινα χρόνον ἐβυθίσθη εἰς ἱστορικὰς ἐρεύνας, ἐξεσκόνισεν ὅλα τὰ ἀρχεῖα καὶ ἤρχισε μάλιστα νὰ γράφῃ μίαν μονογραφίαν, ἓν δοκίμιον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς τόσον συκοφαντηθείσης Μαρίας Στουάρτης. Αἴφνης ἐβαρύνθη ὅλην τὴν ἱστορίαν καὶ ἀντ' αὐτῆς τοῦ ἐκόλλησεν ἡ μανία νὰ σπουδάσῃ ἐπιμελῶς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ἐγέμισε τὰ δωμάτιά του μὲ συλλογὰς ξηρῶν φυτῶν καὶ σουβλισμένων ἐντόμων καὶ ἔκαμνε τοιαῦτα χημικὰ πειράματα, ὥστε τὰ δάκτυλά του ὡμοίαζον μὲ δάκτυλα φωτογράφου. Αὐτὴ ἡ μανία διήρκεσε κάμποσον καιρόν, ἕως οὗ ἑσπέραν τινὰ περιῆλθον τυχαίως εἰς χεῖράς του τὰ ποιήματα τοῦ λόρδου Βύρωνος. Ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμεινεν ἄγρυπνος καὶ ἀνεγίνωσκε, τῇ δὲ ἐπαύριον πρωὶ κατεβίβασεν εἰς τὸ ὑπόγειον ὅλας τὰς χημικὰς καὶ βοτανικὰς συλλογάς του καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης ἀφιέρωσεν ὅλας τὰς ὥρας τῆς ζωῆς του εἰς τοὺς μεγάλους ποιητάς. Ἀργότερον ἐσπούδασε ξένας γλώσσας καὶ ἐσχετίσθη μὲ τὴν γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν φιλολογίαν.

«Μεταξὺ τῶν ἄλλων θησαυρῶν, ὅσους ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τὸν πατέρα του, εὗρε καὶ μίαν συλλογὴν εἰκόνων, ἡ ὁποία περιεῖχε πολλὰ ἔργα τέχνης μεγάλης ἀξίας. Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἤρχισε νὰ ἐνδιαφέρηται καὶ περὶ αὐτῶν, ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἀπέκτησεν ὄρεξιν νὰ ἰδῇ καὶ ἄλλας. Ἐπεχείρησε λοιπὸν περιοδείας διὰ τῶν Πινακοθηκῶν καὶ τῶν Μουσείων, ἐκράτει σημειώσεις καὶ ἀνεγίνωσκεν, ἐπεσκέπτετο τοὺς καλλιτέχνας εἰς τὰ ἐργαστήριά των καὶ τέλος, εἰκοσιεπταετὴς τὴν ἡλικίαν, ἀπεφάσισε νὰ ταξειδεύσῃ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Δὲν ἐσκέφθη λοιπὸν ποτὲ ὁ μυλόρδος περὶ γάμου;

— Βέβαια, πολλάκις τῷ ἤρχετο ἡ ἐπιθυμία νὰ ἱδρύσῃ μίαν οἰκογενειακὴν ἑστίαν καὶ φέρῃ μίαν δέσποιναν τῶν θησαυρῶν του. Ἀλλ' ἡ

ἀνάμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τοῦ πατρός του τὸν ἐφόβιζε, πρὸς τούτοις δὲ καὶ αἱ νέαι πολὺ ἐκοπίαζον νὰ τὸν προσελκύσωσιν, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ὑπερβολικοὶ κόποι ἔφερον ὅλως ἀντίθετον ἀποτέλεσμα.

— Αἴ, καὶ ὕστερα;

— Αἴ, ὕστερα ἔφθασε τὸν Αὔγουστον τοῦ 186... Εἰς Ῥώμην. Κατ' ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν ἦσαν εἰς τὴν πόλιν μόνον ὀλίγοι ξένοι. Οἱ χειμερινοὶ ἐπισκέπται δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη καὶ οἱ καλλιτέχναι εἶχον καταφύγει εἰς τὰ βουνά. Οὐδέποτε εἰς τὸν βίον του ᾐσθάνθη ἑαυτὸν ὁ λόρδος τόσον καλά, ὅσον τώρα. Ἡ ἔρημος Ῥώμη ὡμοίαζε μὲ ἥσυχον καὶ ἀπέραντον μοναστήριον καὶ ἦτο καταλληλοτάτη νὰ δώσῃ τροφὴν εἰς τοὺς ῥεμβασμούς του καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μείνῃ βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του. Μὲ ἀργὰ καὶ μετρημένα βήματα διήρχετο τὸ Κολοσσεῖον, ἐπὶ ὥρας μακρὰς ἐκάθητο ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν καισαρικῶν μεγάρων, ἔκαμνε φιλοσοφικὰς παρατηρήσεις περὶ τοῦ φθαρτοῦ πάσης γηΐνης δόξης καὶ ἐφαντάζετο τὸν ἑαυτόν του ἀπόλυτον κύριον καὶ ἰδιοκτήτην ὅλων ἐκείνων τῶν ἐξαισίων πραγμάτων. Φυσικῶς πάντοτε ἐπεσκέπτετο τὰς πινακοθήκας καὶ ἡ μόνη του εὐχὴ ἦτο νὰ μὴ ἔλθουν ποτὲ τὰ Χριστούγεννα, ὅτε, ὡς γνωστὸν συρρέουσιν ἐξ ὅλων τῶν χωρῶν οἱ ξένοι εἰς τὴν Ῥώμην.

«Ὀλίγας ἑβδομάδας μετὰ τὴν ἐκεῖ ἄφιξίν του ἔμαθε τυχαίως, ὅτι ἔμελλον νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς δημοπρασίαν τὰ κινητὰ κτήματα ἰταλοῦ τινος κόμητος, τοῦ ὁποίου οἱ κληρονόμοι, ἐξ ἀνεχείας, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσι πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ μετατραπῇ εἰς μετρητά.

«Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἐπῆγεν ἐγκαίρως εἰς τὸ μέγαρον, ὅπου ἐντὸς δωματίων τινῶν ἦσαν ἐκτεθειμέναι αἱ διὰ τὴν δημοπρασίαν ὡρισμέναι εἰκόνες.

«Μεταξὺ πολλῶν μετρίας ἀξίας εὑρίσκοντο καί τινα ἔργα περιφήμων ζωγράφων, ὡς μία Μαγδαληνὴ τοῦ Καρόλου Δόλτση, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἤρεσεν εἰς τὸν μυλόρδον, μία προσωπογραφία τοῦ Ῥαφαὴλ καὶ τέλος ὁ μαργαρίτης τῆς συλλογῆς, ἡ μικρὰ ἐκείνη Παναγία τοῦ Τιτιανοῦ. Μόλις τὴν εἶδε καὶ ἀμέσως τὴν ἠρωτεύθη. Ἐσημείωσε τὸν ἀριθμόν της καὶ τὴν ἐπαύριον ἐνωρὶς κατέλαβε τὴν θέσιν του εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ πάσης θυσίας αὐτὸς νὰ γίνῃ κάτοχος τῆς εἰκόνος.

«Οἱ πλεῖστοι τῶν παρευρισκομένων ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἀποθανόντος, ἦσαν ὅμως ἐκεῖ καὶ μερικοὶ ξένοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων διέκρινεν ὁ μυλόρδος πολλὰς μορφὰς συμπατριωτῶν του.

«Ἡσύχως ἐπερίμενε νὰ ἔλθῃ ἡ σειρὰ τῆς εἰκόνος καὶ τούτου γενομένου ἐσηκώθη βραδέως ἀπὸ τὴν θέσιν του καὶ προσέφερεν ἓν ποσόν. Αἴφνης ὅμως ἀπὸ τὸ ἄλλο ἄκρον τῆς αἰθούσης ἠκούσθη μία ὀξεῖα φωνὴ καὶ προσέφερεν ἑκατὸν φράγκα περιπλέον. Στραφεὶς πρὸς τὸ μέρος, ὅθεν ἠκούσθη ἡ φωνή, εἶδεν ὁ λόρδος ὅτι ὁ ἀντίπαλός του ἦτο Ἄγγλος. Ἐφόρει φαιὰ ἐνδύματα, εἶχεν ἐπίμηκες, κόκκινον πρόσωπον, ἐρυθρὰν ἐπίσης γενειάδα καὶ διαπεραστικοὺς γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι δὲν εἶχεν ἀντικρύ του ἄνθρωπον τῆς τάξεώς του, ἀλλ' ὑπηρέτην, ὁδηγὸν καὶ ταχυδρόμον ἐξ ἐκείνων, τοὺς ὁποίους σύρουν μαζῇ των εἰς τὰ ταξείδια οἱ εὐγενεῖς καὶ πλούσιοι τῶν συμπατριωτῶν του. Ὁσάκις ὑποπτεύονται ὅτι μέρος τι εἶνε πλῆρες ἀνθρώπων, στέλλουν ἐκεῖ πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους τούτους πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ ἐνοικίασιν ἀναπαυτικῶν οἰκημάτων. Εἰς αὐτοὺς ἀναθέτουν τὴν φροντίδα τῆς εὑρέσεως ἵππων διὰ μικρὰς ἐκδρομάς, τῆς ἀποστολῆς τῶν ἀποσκευῶν των καὶ ἐν ἀνάγκῃ τοὺς στέλλουν εἰς περιφήμους τοποθεσίας καὶ εἰς μνημεῖα, τὰ ὁποῖα οἱ κύριοί των δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν, θέλουν ὅμως νὰ ἦνε τὸ ὄνομά των σημειωμένον εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ ταξειδίου των.

«Ἐνόησε λοιπὸν ὁ μυλόρδος, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο τοιοῦτός τις ἀνιχνευτικὸς κύων, ἔχων διαταγὴν ν' ἀγοράσῃ τὴν ἐν λόγῳ εἰκόνα, ὡρκίσθη ὅμως νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ νὰ τὴν πάρῃ. Τὸν ἠτένισεν ἐπὶ στιγμὴν καὶ προσέφερεν ἀμέσως πεντακόσια φράγκα περιπλέον. Ὁ φαιὸς ἄνθρωπος ἐστενοχωρήθη προφανῶς, ἱδρὼς ἔρρεεν ἀπὸ τοῦ μετώπου του καὶ μὲ τὸ κιτρινωπὸν μανδήλιόν του ἤρχισε νὰ ἀερίζῃ τὸ κατακόκκινόν του πρόσωπον. Ἀπαθῶς ἐξηκολούθει νὰ προσφέρῃ περισσότερα ὁ μυλόρδος, ἕως οὗ τέλος ἔφθασεν εἰς τὰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας φράγκων, πλέον τῶν ὁποίων κανεὶς δὲν εὑρέθη νὰ προσφέρῃ.

«Ἓν, δύο—τρία! Πάντες ἐσιώπων. Ὁ φαιὸς κύριος ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, ῥίψας κατὰ τοῦ μυλόρδου βλέμμα λύσσης. Ἀλλ' οὗτος ἵστατο ἀτάραχος, ἔδωκε τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσίν του καὶ παρήγγειλε νὰ τυλίξουν ἐπιμελῶς τὴν εἰκόνα, μεθ' ὃ ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, ὅπως στείλῃ ἐκεῖθεν ἄνθρωπον νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τὸ οἴκημά του.

«Ὅλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην διῆλθεν ὁ μυλόρδος θεωρῶν τὴν εἰκόνα του ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀναρτῶν αὐτὴν ἐναλλὰξ εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του καὶ τέλος τὴν ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ, ἀγνοῶν ποίαν θέσιν ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τὸ κειμήλιόν του.

«Τὴν ἐπαύριον, ἅμα ἐλούσθη, ἐκάθησεν ἀναπαυτικώτατα ἐπὶ τοῦ σοφᾶ του μὲ τὸν κοιτωνίτην καὶ τὰς ἐμβάδας, μὲ μίαν ἐφημερίδα εἰς τὴν χεῖρα, ἐν ᾧ ἔμπροσθέν του, ἐπὶ τραπέ-

ζης, ἤχνιζε τὸ τέϊον καὶ ἦτο παρατεθειμένον τὸ ἄφθονον ἀγγλικὸν πρόγευμα.

« Ἀντικρύ του, εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, εἶχε τοποθετήση ἐπὶ ἕδρας τὴν εἰκόνα καὶ ὅτε ὁ ἥλιος ἔρριψεν εἰς τὸ δωμάτιον τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνάς του, ἔσυρε προσεκτικῶς τὸ παραπέτασμα πρὸ τοῦ παραθύρου, διὰ νὰ ἔχῃ τὸν κατάλληλον φωτισμὸν διὰ τὴν εἰκόνα του.

«Ὁ μυλόρδος σήμερον ἦτο πολὺ εὐδιάθετος, μεγαλοπρεπῶς ἐρρόφα τὸ τσάϊ του καὶ μεθ' ἡδονῆς ἐτραγάνιζε τὰ περίφημα παξιμάδια, τὰ ὁποῖα μὲ πολλὴν τέχνην ἔψηνεν ὁ ὑπηρέτης του· ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν περίπου ἀνέγνωσε τὸν «Χρόνον», ἄφησεν ἔπειτα τὴν ἐφημερίδα κατὰ μέρος, ἐθεώρησε τὴν εἰκόνα ἐπὶ ὀλίγην ὥραν, ἐμειδίασε χαίρων καὶ ἤρχισε πάλιν νὰ ῥοφᾷ τὸ τσάϊ του.

«Ἐὰν εἶχεν ὀλίγην προαίσθησιν τί ἔμελλε νὰ τῷ συμβῇ μετ' ὀλίγον καὶ ὁποῖος κίνδυνος ἐπεκρέματο ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, δὲν θὰ ἦτο βέβαια τόσον ἥσυχος καὶ θὰ ἐνόμιζε τὸν ἑαυτόν του ὡς τὸν εὐτυχέστατον ἄνθρωπον ἐπὶ γῆς. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοὐλάχιστον θὰ ἐφόρει ἀντὶ τοῦ κοιτωνίτου καὶ τῶν ἐμβάδων τὰ καθημερινά του ἐνδύματα καὶ τὰ καθαρισμένα ὑποδήματά του, διὰ ν' ἀντεπεξέλθῃ πάνοπλος κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλ' ὅπως εἶχον τὰ πράγματα, κατελήφθη αἰφνιδίως. Ἐὰν ἔπιπτε μία βόμβα καὶ ἐξερρήγνυτο εἰς τεμάχια μεταξὺ τοῦ χοιρομηρίου, τοῦ τεΐου καὶ τῶν αὐγῶν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ μυλόρδος δὲν θὰ ἐτρόμαζε τόσον, ὅσον τώρα, ὅτε αἴφνης ἐκρούσθη ὁ κώδων, ἤνοιξεν ὁ ὑπηρέτης τὴν θύραν καὶ τῷ εἶπε :—Μία κυρία ἐπιθυμεῖ νὰ ὁμιλήσῃ τὸν μυλόρδον !

— Μία κυρία ! ὁ μυλόρδος ἀφῆκε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὴν θέσιν του.— Ἐδῶ δὲν γνωρίζω καμμίαν κυρίαν ! Τί εἴδους ὑποκείμενον εἶνε αὐτὴ ἡ κυρία ;

— Ἄχ, μυλόρδε, εἶνε μία πολύ.—

Καὶ πρὶν προφθάσῃ ὁ ὑπηρέτης νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν του, ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ἡ μυλαίδη. Ἦτο καὶ τότε ὅσον σήμερον ὡραία, ἴσως ὀλίγον ῥαδινωτέρα καὶ λεπτοφυεστέρα. Ἐφόρει μαῦρα καὶ εἶχε τὸ πρόσωπον κεκαλυμμένον διὰ πέπλου. Ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν τῆς κεφαλῆς καὶ εἶπεν : —Ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἔχω τὴν τιμὴν μὲ τὸν λόρδον Οὐΐλλιαμ Βέγχαμ...

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν· ἵστατο εἰς τὴν σκοτεινοτέραν γωνίαν τοῦ δωματίου καὶ ἦτο κατακόκκινος, τοὐλάχιστον ἔτσι ἔλεγεν ἐσχάτως ἡ μυλαίδη ὅτι ἐφαίνετο, ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν τὴν εἶδεν.

— Ὀνομάζομαι λαίδη Μαρία Κλάρενδων— εἶπεν ἡ κυρία βλέπουσα τὸν μυλόρδον ἀσκαρδαμυκτεί. Παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε, ὅτι σᾶς ἐνοχλῶ τόσον ἐνωρίς, ἐπεθύμουν ὅμως ἀφεύκτως νὰ σᾶς ἰδῶ, ἐπειδὴ ἔχω νὰ ὁμιλήσω μαζῆ σας περὶ μιᾶς σοβαρᾶς ὑποθέσεως.

«Ὁ μυλόρδος κατένευσε καὶ πάλιν· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἐφαίνετο διατεθειμένος νὰ προσφέρῃ κάθισμα εἰς τὴν ξένην, ἔσυρεν ἡ μυλαίδη μόνη της μὲ ἀπαράμιλλον χάριν ἓν τοιοῦτο πλησίον τῆς τραπέζης καὶ ἐκάθησεν. Ἔπειτα ἀφήρεσε τὸν πέπλον της, ἐσταύρωσε τὰς χειροκτιοφόρους μικρὰς χεῖράς της καὶ ἤρχισε τὸν ἑξῆς διάλογον :

— Χθές, εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἠγόρασεν ὁ μυλόρδος μίαν μικρὰν εἰκόνα τοῦ Τιτιανοῦ ;

Ὁ μυλόρδος κατένευσεν.

— Ὀκτὼ ἡμέρας πρὶν ἐκτεθῇ εἶχον ἀπόφασιν ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω. Δυστυχῶς μοὶ ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῶ χθὲς ἡ ἰδία εἰς τὴν δημοπρασίαν, ἔστειλα ὅμως εἰς τὴν θέσιν μου ἄνθρωπον.

«Ὁ μυλόρδος ἐνεθυμήθη τὸν φαιόχρουν κύριον μὲ τὸ κίτρινον μανδήλιον.

— Ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνος δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰς ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων· παρήγγειλα εἰς τὸν ἀντιπρόσωπόν μου νὰ προσφέρῃ ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καὶ τῷ εἶπον ὅτι ἀντὶ πάσης θυσίας ἐγὼ ἤθελον νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα. Αὐτὸς ὅμως εἶχε τὴν ἀνοησίαν νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀφ' οὗ ἅπαξ τῷ εἶχον εἰπῆ, ὅτι ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπεν ἀντὶ πάσης τιμῆς νὰ τὴν ἀγοράσῃ !

«Ἡ μυλαίδη εἶχε κατακοκκινίση καὶ ἠτένιζε τὸν μυλόρδον μὲ τοὺς μεγάλους της ἐκείνους καὶ μαύρους ὀφθαλμούς.

— Ἀλλ' εἰς τὸν ἄνθρωπόν σας εἴχετε εἰπῆ, μυλαίδη, νὰ προσφέρῃ μόνον ἕως ἑβδομήκοντα χιλιάδας φράγκων.

— Ὦ Θεέ μου, ναί, ἐπειδὴ ὅλοι ἔλεγον, ὅτι ἡ ἀξία της δὲν ἤθελε φθάσει οὔτε τοῦτο τὸ ποσόν. Ἀλλ' ἀφοῦ τῷ λέγω, θέλω καὶ καλὰ νὰ ἔχω τὴν εἰκόνα, ἔπρεπε νὰ μ' ἐννοήσῃ ! Τώρα ἔγινε ποῦ ἔγινεν ἡ ἀνοησία· δι' αὐτὸ ἦλθα μόνη μου ἐδῶ, διὰ νὰ παρακαλέσω τὸν μυλόρδον, νὰ μοὶ παραχωρήσῃ τὴν εἰκόνα εἰς τὴν τιμήν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν ἠγόρασε.

— Μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται καθόλου· κ' ἐγὼ ἐκτιμῶ πολὺ τὴν εἰκόνα μου καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν χωρισθῶ.

« Ἡ μυλαίδη συνέστειλε τὰς ὀφρῦς καὶ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ μὲ περισσοτέραν θερμότητα:

— Ἀλλὰ μυλόρδε, ἐὰν σᾶς προσφέρω μεγαλείτερον ποσόν ; . .

« Ὁ λόρδος Οὐΐλλιαμ ἔγινε πάλιν κατακόκκινος, αὐτὴν ὅμως τὴν φορὰν ἀπὸ ἄλλην αἰτίαν. Ἐμέτρησε διὰ τοῦ βλέμματος τὴν μυλαίδην

καὶ εἶπε: — Δὲν ἐκτιμῶ τὴν χρηματικὴν ἀξίαν της, ἀλλ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα!

— Ἀλλά, μυλόρδε, ἀφ' οὗ σᾶς λέγω ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχή, ποῦ εἶδα αὐτὴν τὴν εἰκόνα, ἀπεφάσισα ἐγὼ νὰ τὴν ἀγοράσω καὶ ὅτι δὲν ἐπέτυχα τοῦτο μόνον καὶ μόνον ἕνεκα τῆς ἀνοησίας τοῦ χαμένου ἐκείνου ἀνθρώπου, θὰ παραδεχθῆτε νομίζω, τὰ δίκαιά μου ἐπ' αὐτῆς προνόμια! Καὶ ἐὰν ἀκόμη δὲν θελήσητε νὰ παραδεχθῆτε τοῦτο, μυλόρδε, σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ μοὶ κάμητε ὅπως δήποτε αὐτὴν τὴν χάριν — ἄχ, δώσατέ μοι τὴν εἰκόνα!

«Ἡ μυλαίδη ἐσηκώθη καὶ ἦλθε πολὺ πλησίον τοῦ μυλόρδου· εἶχε κρεμάση τὰς χεῖράς της καὶ τὸν ἔβλεπε μὲ τοὺς μαύρους της ὀφθαλμοὺς τόσον παρακλητικῶς, ὥστε μόνον κεκηρυγμένος μισογύνης, οἷος ἦτο ὁ μυλόρδος, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ τῇ ἀπαντήσῃ: — Ὄχι, μυλαίδη, αὐτὸ εἶνε τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατον!

«Τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα καὶ εὐθὺς τὸ βλέμμα της ἔπεσεν ἐπὶ τῆς εἰκόνος, κειμένης ἐπὶ ἕδρας εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου.

— Ἄ, νά την! Καὶ ὁρμήσασα ἔπεσεν ἔμπροσθεν αὐτῆς εἰς τὰ γόνατα. Ἐπὶ ἀρκετὴν ὥραν ἔμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν, ἔπειτα ἀνεφώνησε: — Καὶ ὑπάρχει τι τελειότερον καὶ θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὴν τὴν εἰκόνα; Ἰδέτε τὸ φύλλωμα ἐκεῖ τῶν δένδρων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κάθηται ἡ Παναγία, πόσον σκιερόν, πόσον γαλήνιον! Ὁπόσον θαυμαστὴ ἁρμονία! Ἡ Παναγία κρατεῖ τὸ τέκνον εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐν ᾧ τῷ προσφέρει κεράσια ἡ γονυπετοῦσα Μαγδαληνή! Ἰδέτε ὅμως ἐκεῖ καὶ τὸν μικρὸν Ἰωάννην, εἰς τὸ πλάγι τῆς Παναγίας. Πόσον χαίρει καὶ αὐτὸς διὰ τὸν μικρὸν Χριστόν! Ὅπως ὅλα τὰ μεγαλείτερα παιδία, ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς τὰ μικρότερα τόσον πολύ! Ἔπειτα καὶ εἰς τὸ βάθος ἐκείνη ἡ τοποθεσία! Εἶνε χρωματισμένη μὲ σκοτεινὰ χρώματα, καὶ ὅμως πόσον φαίνεται φωτεινὴ καὶ διαυγής!

«Ἐξέβαλε τὸ χειρόκτιον καὶ ἐκράτησε τὴν χεῖρά της πρὸ τῆς εἰκόνος.

— Ἄ, τώρα βλέπω πόσον λευκὸν φαίνεται τὸ χρῶμα τῆς Παναγίας· τόσον λάμπει καὶ ἀκτινοβολεῖ, ὥστε νομίζει τις τίποτε ἄλλο δὲν ὑπάρχει λευκότερον εἰς τὸν κόσμον. Ἄχ, ὁποῖον κάλλος, ὁποία τελειότης! — Αἴ, μυλόρδε, θὰ μοῦ τὴν ἀφήσετε;

«Ὁ μυλόρδος ὀμνύει μὲν τώρα, ὅτι οὔτε κἂν μίαν στιγμὴν τῷ ἦλθεν εἰς τὸ νοῦν νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς μυλαίδης, πρὸς χάριν του ὅμως ἐγὼ παραδέχομαι, ὅτι ἄλλως εἶχε τὸ πρᾶγμα· προτιμῶ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἐδοκίμασεν ὑπερανθρώπους ἀγῶνας ἕως οὗ κατορθώσῃ νὰ τῇ ἀποκριθῇ: — Ὄχι, μυλαίδη, λυποῦμαι κατάκαρδα, ἀλλὰ δὲν ἠμπορῶ νὰ χωρισθῶ ἀπ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα.

— Αὐτὸς εἶνε ὁ τελευταῖός σας λόγος;

«Ὁ μυλόρδος κατένευσε.

«Τότε ἐσηκώθη ἡ μυλαίδη μὲ πολλὴν ἀξιοπρέπειαν. Ἔδηξε τὰ χείλη της, συνέστειλε τὰς ὀφρῦς, ἐχαιρέτισε τὸν μυλόρδον μὲ μεγαλοπρεπῆ σοβαρότητα καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν θύραν. Ἐκεῖ ἐστράφη ἅπαξ ἔτι, ἔρριψεν ἓν βλέμμα ἀκόμη ἐπὶ τῆς εἰκόνος καὶ ἐξηφανίσθη.

Φλ. *(Ἕπεται συνέχεια).*

ΥΓΙΕΙΝΗ

Ο ΥΠΝΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΟΤΑ

Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ νὰ λειτουργῇ ὁμαλῶς καὶ χρησίμως, ἔχει ἀπαραίτητον ἀνάγκην τοῦ ὕπνου· ἔχει τόσην ἀνάγκην αὐτοῦ, ὅσην ἔχει καὶ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, χωρὶς τοῦ ὁποίου παύει πᾶσα κίνησις, ἐκλείπει πᾶσα ζωή.

Ἀλλ' ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ ὕπνου τὸ γνωρίζομεν ὅλοι πολὺ καλά, οὐδ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας νὰ ἀποδείξῃ πρῶτος διὰ θεωρημάτων ἢ ἐπιστημονικῶν τεκμηρίων εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» πόθεν ἀπορρέει αὐτὴ ἡ ἀνάγκη καὶ διὰ τί εἶνε τόσον ἀπαραίτητος. Συμφώνως ὅμως πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπαγγέλλεται ὁ τίτλος τοῦ παρόντος ἀρθριδίου, ἐπιθυμεῖ νὰ δώσῃ ὀλίγας τινὰς ὑγιεινὰς ὁδηγίας περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῶν ποτῶν, ὧν κάμνομεν πάντοτε σχεδὸν χρῆσιν, πλειστάκις δέ, ὡς μὴ ὤφελε, καὶ κατάχρησιν.

Ὁ ὕπνος εἶνε τὸ πολυτιμότερον τονικὸν φάρμακον τοῦ ἐγκεφάλου. Ὑπάρχουν ἀσθένειαι τῶν νεύρων καὶ παθήσεις ἄλλων συστημάτων τοῦ ὀργανισμοῦ μας, τῶν ὁποίων μόνη σχεδὸν καὶ ἀποκλειστικὴ θεραπεία εἶνε ὁ ὕπνος.

Ὅπως καὶ εἰς καθὲν ἕκαστον φάρμακον συμβαίνει, οὕτω καὶ τοῦ ὕπνου ἡ δόσις πρέπει νὰ ἦνε ἡ ὀρθὴ καὶ πρέπουσα. Διότι ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται πάρα πολὺ ὀλίγον, καὶ ἄλλοι πάλιν, οἱ ὁποῖοι κοιμῶνται, ἂς εἴπωμεν, **νυχθημερόν**. Ἡ διάρκεια τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ ἔχῃ γνώμονα τὴν ἡλικίαν ἑνὸς ἑκάστου ὑποκειμένου, εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι, προχωρούσης τῆς ἡλικίας, ἐλαττοῦται καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ὕπνου.

Τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖον θηλάζει ἀκόμη, πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 20—16 ὥρας τὸ ἡμερονύκτιον, τὸ παιδίον μέχρις ἡλικίας τριῶν ἐτῶν ἔχει ἀνάγκην τοὐλάχιστον 12 ὡρῶν ὕπνον, μέχρι δὲ ἡλικίας 10 ἐτῶν ὁ ὕπνος περιορίζεται καὶ αὐτὸς εἰς 10 ὥρας, ὁ νεανίας μέχρις εἰκοσαετοῦς ἡλικίας πρέπει νὰ κοιμᾶται ἐπὶ 9 ὥρας τοὐλάχι-

στον, ἀπὸ ταύτης δὲ μέχρι τῆς γεροντικῆς ἡλικίας ἡ μέση διάρκεια τοῦ ὕπνου εἶνε 7 ὡρῶν, ἐν ᾧ οἱ γέροντες δύνανται ν' ἀρκῶνται καὶ εἰς πεντάωρον μόνον ὕπνον.

Πολλοὶ ἄνθρωποι κοιμῶνται πάρα πολύ. Ὁ μέγιστος φιλόσοφος τῆς Γερμανίας, ὁ Κάντιος εἶχε, φαίνεται, τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους ὑπ' ὄψιν καὶ διὰ τοῦτο εἶπέ που τῶν συγγραμμάτων του, ὅτι ἡ ***κλίνη εἶνε ἡ φωλεὰ πολυαρίθμων νοσημάτων***. Καὶ εἶχε δίκαιον, διότι ὁ παρατεταμένος ὕπνος καθιστᾷ ὀκνηρὸν καὶ δυσκίνητον τό τε πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν.

Μεταξὺ τῶν σημερινῶν μας νέων εἰσεχώρησε, σὺν τῷ νεωτέρῳ φαίνεται πολιτισμῷ καὶ τῇ ἄλλῃ προόδῳ, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια τοῦ νὰ κοιμῶνται μετὰ τὴν τράπεζαν. Ὁ ὕπνος διαρκούσης τῆς πέψεως εἶνε ἀνάρμοστος καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τοὺς νεαροὺς καὶ ὀργῶντας ὀργανισμούς, ἐν ᾧ εἰς τοὺς γέροντας ἀποβαίνει πολλάκις ζωογόνος καὶ ὠφέλιμος.

Ἐὰν οἱ νέοι αἰσθανθοῦν ποτε τὴν ἀνάγκην νὰ κοιμηθοῦν τὴν ἡμέραν, ας πράξωσι τοῦτο τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ γεύματος.

Ὁ ὕπνος τῆς ὑγείας εἶνε βαθὺς καὶ ζωογόνος, ἄνευ δὲ τῆς ἰδιότητος ταύτης εἶνε σημεῖον ἀσθενείας καὶ πρὸ πάντων ἀσθενείας τοῦ νευρικοῦ συστήματος. Διὰ τοῦτο καὶ τῶν πασχόντων τὰ νεῦρα ἡ μεγαλειτέρα καὶ συνηθεστέρα βάσανος εἶνε ἡ ἀϋπνία. Ὁ λαὸς λέγει ὅτι ὁ ὕπνος πρὸ τοῦ μεσονυκτίου εἶνε ἰδιαζόντως ὠφέλιμος εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ ἐπιστήμη δὲν εὗρεν ἀκόμη λόγους νὰ παραδεχθῇ ὡς ὀρθήν. Διὰ τί; Διότι ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ὕπνου ὠφέλεια ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς διαρκείας αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐξαπλούμεθα ἐντὸς τῆς κλίνης. Ἄλλως, καθ' ἑκάστην ἠθέλομεν βλέπει πάσχοντας τὰ νεῦρα καὶ ἀσθενοῦντας τοὺς ἀρτοποιούς, τοὺς νυκτοφύλακας, τοὺς νοσοκόμους κλπ. οἱ ὁποῖοι τὴν νύκτα μὲν ἀγρυπνοῦν καὶ ἐργάζονται, εὑρίσκουν ὅμως τὴν ἡμέραν ἀρκετὸν καιρὸν διὰ νὰ κοιμηθῶσι.

Ἀλλ' ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα πίστις τοῦ λαοῦ δὲν στερεῖται ἀληθείας. Ἡ δὲ ἀλήθεια αὐτῆς ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι πᾶς ὁ ἐνωρὶς κοιμώμενος ζῇ βίον ὁμαλώτερον καὶ ὑγιεινότερον ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ζητεῖ τὴν κλίνην του μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ὁ κοιτὼν πρέπει νὰ ἦνε δωμάτιον εὐάερον καὶ εὐρύχωρον, ἐπειδή, διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου του, ὁ ἄνθρωπος μολύνει καὶ φθείρει τὸν ἀέρα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου, ἑκὼν ἄκων, κατὰ διαλείμματα διέρχεται τὸ τρίτον μέρος ὅλης του τῆς ζωῆς.

Ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει νὰ θερμαίνῃ τὸν κοιτῶνά του πλέον τῶν 10° Ρεωμύρου. Κατὰ τὸ πλεῖστον δέ, ἀφ' οὗ δηλαδὴ ληφθῶσι προφυλάξεις τινές, φρονιμώτερον καὶ συμφερώτερον διὰ τὴν ὑγείαν μας εἶνε νὰ κοιμώμεθα μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα.

Ταῦτα ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ὑγιεινῆς αὐτοῦ. Φέρωμεν ἤδη τὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ποτά, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν ἡ πρόοδος καὶ ὁ πολιτισμὸς κατέστησεν ἀπαραίτητον καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα πλέον οὔτε κἂν νὰ φαντασθῶμεν τὴν ὕπαρξιν ἀνθρώπων καὶ κοινωνίας, μεθ' ὅλα ὅσα καὶ ἂν λέγωνται καὶ ἐνεργῶνται ἐν ἄλλαις χώραις, ἰδίᾳ δ' ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ, κατὰ τῆς χρήσεως αὐτῶν.

Μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον πόθεν προέκυψεν ἡ χρῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, πῶς διεδόθη βαθμηδὸν ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον καὶ διὰ τί εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἠγέρθη ἡ μᾶλλον σύντονος ἐνέργεια καὶ πάλη κατ' αὐτῶν, ἐκεῖ ἀκριβῶς ἐπικρατεῖ καὶ ἡ μᾶλλον ἄκρατος καὶ ἀχαλίνωτος φιλοποσία.

Περὶ τοῦ φαινομένου τούτου δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ὁμιλήσωμεν, οὐδ' εἶνε οἰκεῖος ὁ παρὼν χῶρος πρὸς ἐκτενῆ μελέτην περὶ ποτῶν καὶ πολυποσίας. Κατ' ἀρχὴν ἡ χρῆσις αὐτῶν οὔτε ἀπαγορεύεται ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς, οὐδ' ἀπεδείχθη ἐπιβλαβὴς εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον βεβαίως οὗτος ἀπὸ τῆς χρήσεως δὲν μεταπίπτει εἰς τὴν κατάχρησιν, ὅπερ δυστυχῶς συχνότατα καὶ συμβαίνει. Τὰ μᾶλλον ἀξιοσύστατα τῶν ἀλκοολικῶν ποτῶν εἶνε ὁ οἶνος καὶ ὁ ζῦθος, ἀβλαβῆ δὲ εἶνε καὶ αὐτὰ τὰ ἐνέχοντα πλεῖον οἰνόπνευμα, φθάνει μόνον νὰ μὴ περιλαμβάνωσι τὴν λεγομένην ***Βρομορρακῆν*** νὰ πίνωνται δὲ εἰς μετρίας δόσεις ἐν καιρῷ τοῦ γεύματος ἢ τοῦ δείπνου. Αἱ οὐσίαι αὗται δὲν εἶνε θρεπτικαί, ὅπως ἐνομίζετο ἐσφαλμένως ἄλλοτε προκαλοῦν ὅμως ὁπωσδήποτε ποιάν τινα τόνωσιν ἐν τῷ ὀργανισμῷ, ἐρεθίζουσαι τὴν καρδίαν εἰς ταχυτέραν κίνησιν. Τὰ ἀρωματικὰ πνευματώδη ποτά, (Liqueres) τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τοῦ οἰνοπνεύματος περιέχουν καὶ ἄλλας οὐσίας, ἐπιβλαβεστάτας ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, εἶνε ἀνάξια πάσης συστάσεως, τὸ δηλητηριωδέστατον δὲ μεταξὺ αὐτῶν εἶνε τὸ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ παρασκευαζόμενον καὶ εἰς μυθώδη ποσὰ καταναλισκώμενον ἀψίνθιον.

Ἡ κατανάλωσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν πρέπει φυσικῶς νὰ ῥυθμίζηται ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ σώματος. Ἐάν τις προηγουμένως ὑποβληθῇ εἰς κοπιώδη σωματικὴν ἐργασίαν ἢ ἐκτενεστέραν διανοητικὴν μελέτην, δύναται κατόπιν, χωρὶς νὰ φοβηθῇ βλάβην, νὰ πίῃ ζῦθον ἢ οἶνον πλέον τοῦ συνήθους, πάντοτε ὅμως χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ ***ἐσκαμμένα***. Ποῦ δὲ κεῖνται τὰ ***ἐσκαμμένα***, ἕκαστος ὀφείλει νὰ τὸ μάθῃ παρὰ τοῦ ἰατροῦ, οὐχὶ δὲ νὰ περιμένῃ παρ' ἡμῶν ἰδιαιτέραν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο συνταγήν, χάριν

τοῦ ἀτόμου, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω.

Πολλοὶ ἄνθρωποι, συχνὰ βασανιζόμενοι ὑπὸ τῶν νεύρων των, δὲν ὑποφέρουν τὸ οἰνόπνευμα καὶ διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὀφείλουν καὶ ἐντελῶς νὰ τὸ ἀποφεύγουν, ἄλλοι ὅμως πάλιν ὑπὸ τῶν νεύρων των ἄγονται εἰς τὴν πολυποσίαν καὶ ἐκ ταύτης εἰς τὸ φρενοκομεῖον!

Περὶ δὲ τῆς χρήσεως τοῦ τεΐου καὶ τοῦ καφφέ, σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὅτι καὶ τούτων ἡ πόσις ἀμφιβάλλεται ἂν φέρῃ βλάβην εἰς τὸ νευρικόν μας σύστημα. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι τοὺς νευρικοὺς καθιστῶσι τὰ ποτὰ ταῦτα νευρικωτέρους καὶ μᾶλλον εὐαλώτους ὑπὸ τῶν σοβαρῶν ἀσθενειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀρχῆθεν εἶνε ἐκτεθειμένος ὁ ἀσύντακτος καὶ ἀνάγωγος αὐτῶν ὀργανισμός.

Θ. Χ. Φλωρας.

ΑΓΡΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

[Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῇ νέον, ἀλλὰ μεγάλης ἀξίας συγγραφέα, τὸν **Eugene Melchior de Voguè**, ὃν αἱ λαμπραὶ μελέται του περὶ τῆς ῥωσσικῆς φιλολογίας ἰδίως κατέταξαν μεταξὺ τῶν πρωτίστων συγχρόνων Γάλλων λογογράφων. Τὸ ὕφος τοῦ Βογκέ, εὐρὺ καὶ μεγαλοπρεπὲς ἄνευ ἐμφάσεως, συγκρίνεται δικαίως πρὸς τὸ ὕφος τῶν μεγάλων Γάλλων πεζογράφων, τοῦ Σατωβριάνδου ἰδίᾳ, ὅσοι δὲ ἀνέγνωσαν τὴν ἔξοχον μελέτην τοῦ νέου ἀκαδημαϊκοῦ περὶ τοῦ Γουλιέλμου Α', τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων» γλαφυρῶς δὲ μεταγλωττισθεῖσαν καὶ ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» δὲν θὰ εὕρωσι τὴν σύγκρισιν ὑπερβολικήν. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς *Ἑστίας* παρέχομεν σήμερον δεῖγμα τῆς φιλολογικῆς ἀξίας τοῦ νέου *ἀθανάτου*, δημοσιεύοντες τὸ δραματικὸν διήγημά του, ὅπερ ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὡραιοτέρων σελίδων τοῦ ἐφετεινοῦ «Figaro Illustré».]

Κατὰ τὸ παρελθὸν φθινόπωρον, εἴχομεν ἐξέλθει εἰς κυνήγιον ἐν τῷ κυβερνείῳ τοῦ Ριαζάν. Ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκυνηγοῦμεν ἀγρίας νήσσας ἐπὶ μεγάλου τινὸς τενάγους. Τὸ τέλμα ἐφαίνετο καταδήλως ὅτι ἦτο τεχνητὴ λίμνη, ἡ ὁποία εἶχε σκαφῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, πρὸς στολισμὸν τοῦ παραδείσου μεγιστᾶνός τινος. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐξαφανίσει ἡ φύσις. Κυρία τοῦ μέρους μετέβαλε τὸ ἀρχικὸν σχέδιον τῆς λίμνης, ἰδιορρύθμως ἐξαλείφουσα τὰς εὐθείας γραμμὰς ὑπὸ πυκνὴν συστάδα καλαμώνων, ἰτεῶν καὶ λευκῶν. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ τενάγους, ἀραιουμένης τῆς συστάδος, διέκρινέ τις ἀπωτέρω ἐπὶ κατωφερείας, μέγα καὶ ὀγκῶδες οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει περιέθεεν ἠρειπωμένος περίβολος μετ' ἐπάλξεων. Τὸ φεουδαλικὸν ἐκεῖνο οἰκοδόμημα ἐκέντησε τὴν περιέργειάν μου, διότι οὐδέποτε εἶχον ἴδει ὅμοιον αὐτοῦ ἐν Ῥωσσίᾳ. Ἐκτὸς τῶν ῥωσσικῶν πόλεων αἱ λίθιναι οἰκοδομαὶ εἶνε σχεδὸν ἄγνωστοι. Οἱ μεγάλοι δὲ γαιοκτήμονες ἀρκοῦνται νὰ περιφράσσωσι τὰς οἰκίας των δι' ἁπλοῦ φραγμοῦ ἐκ πασσάλων ἢ τὸ πολὺ διὰ περιβόλου ἐκ πλίνθων, ὑψουμένου μέχρις ἀναστήματος ἀνδρός! Τὰ ὑψηλὰ τείχη μετ' ἐπάλξεων ὑπάρχουσι μόνον πλησίον παλαιῶν τινων μοναστηρίων, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε, κατὰ τὰς ταρταρικὰς ἐπιδρομάς, ἐχρησίμευον ὡς φρούρια. Ὅταν λοιπὸν τὴν μεσημβρίαν συνηθροίσθημεν οἱ κυνηγοὶ διὰ νὰ προγευματίσωμεν, ἠρώτησα τὸν παρακαθήμενόν μου, κτηματίαν τοῦ τόπου, ἂν τὸ κτίριον ἐκεῖνο ἦτο ἀρχαία μονή.

— Παντελῶς μοῦ ἀπήντησε. Κυνηγοῦμεν εἰς τὰ κτήματα τοῦ Β...(1) Δὲν ἠκούσατέ ποτε τὴν ἱστορίαν τοῦ πύργου, τοῦ πρώτου αὐτοῦ κυρίου τοῦ διαβοήτου Βασίλη Ἰβάνοβιτς Β...; Εἶνε μία ἀπὸ τὰς θλιβερωτέρας ἀναμνήσεις τῶν χρόνων τῆς δουλοπαροικίας.

Εἶχον ἀόριστον γνῶσιν τῶν παραδόσεων, τῶν συνδυαζομένων πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Βασίλη Β..., ἑνὸς τῶν ἀγριωτέρων καὶ σκληροτέρων χωροδεσποτῶν, οἱ ὁποῖοι ἤκμασαν κατὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου Α'., ἀλλ' ἐδυσπίστουν πρὸς τὰς παραδόσεις ταύτας, γνωρίζων διὰ ποίων ὑπερβολικῶν χρωμάτων οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς ἐξεικόνισαν τοὺς χρόνους τῆς δουλοπαροικίας. Ἡ τραχύτης τῆς ἀπολύτου ἐξουσίας ἐμετριάζετο πάντοτε ἀπὸ τὰ πατριαρχικὰ ἤθη τῆς ῥωσσικῆς ἀριστοκρατίας. Τὴν δυσπιστίαν ταύτην ἐξέφρασα πρὸς τὸν σύντροφόν μου.

— Ἔχετε δίκαιον, μοῦ ἀπήντησε, δὲν εἴμεθα τόσον σκληροί, ὅσον μᾶς παρέστησαν. Τὸ δόγμα ἦτο ἀπεχθές, ἀλλ' ἐφηρμόσθη πολὺ ἠπιώτερον ἢ πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης ὁ τιμαριωτικὸς κώδηξ. Τὸ μεγάλον σφάλμα ἡμῶν, οἱ ὁποῖοι ἐξεπολιτίσθημεν ἀργά, εἶνε ὅτι διετηροῦμεν τὰ ἤθη ταῦτα, ὅταν εἶχον καταστῆ πλέον ἀσυνήθη εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη εἶχε γείνει σεμνότυφος καὶ εὐκόλως ἐσκανδαλίζετο. Ἡ συνείδησίς της τὴν ἔτυπτε διὰ παλαιὰς ἁμαρτίας καὶ ἐξέσπασεν εἰς τὴν ῥάχιν μας. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἔχομεν καὶ μερικὰς λυπηρὰς ἐξαιρέσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μεγαλητέρα εἶνε ὁ Βασίλης Β... Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ αἰῶνος, ἐδιοίκησε τὸ διαμέρισμα τοῦτο ὡς κατακτητής. Θὰ εἶχα πολλὰ νὰ σᾶς διηγηθῶ περὶ τοῦ φοβεροῦ δεσπότου, ἂν ἐπανελάμβανα ὅλας τὰς διηγήσεις, τὰς ὁποίας ἀνετριχίαζα ἀπὸ φόβον ὅταν ἤκουα κατὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν. Μοῦ τὰς διηγεῖτο ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος ἦτο συνομήλικος καὶ γείτων του.

Ὁ Βασίλης Β... ἔζη ἐντὸς τοῦ λιθίνου αὐτοῦ περιβόλου, φρουρὰ δὲ λογχοφόρων τὸν ἐφύλαττεν. Οἱ στρατιῶται του ἦσαν ἄνθρωποι τοῦ σχοινιοῦ

(1) Ἐπειδὴ ἡ ἱστορία αὕτη μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν εἶνε ἀληθής, τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας, γνωστότατον ἐν Ῥωσσίᾳ, ἀναγράφεται ἁπλῶς διὰ τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος.

καὶ τοῦ παλουκιοῦ, καὶ ἐξετέλουν χωρὶς ἀντίρρησιν ὅλας τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις τοῦ αὐθέντου των. Ἓν ἀνέκδοτον ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφηρμόζετο ἡ συνοπτικὴ αὐτὴ δικαιοσύνη. Οἱ χωρικοὶ κάποιας μικρᾶς περιοχῆς, ἡ ὁποία συνώρευε μὲ τὰ κτήματά του, ἐστασίασαν ἐναντίον τοῦ δεσπότου των, ὁ ὁποῖος παρεπονέθη δι' αὐτὸ εἰς τὸν Β... «Πούλησέ μου τὸ κτῆμα σου καὶ ἐγὼ τοὺς βάζω γνῶσι,» εἶπεν ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς εἰς τὸν φίλον του. Ἡ ἀγορὰ ἔγεινεν ἀμέσως. Τὴν ἐπιοῦσαν ὁ Β... μὲ τὴν σωματοφυλακήν του διευθύνθη κατὰ τῶν στασιαστῶν. Οἱ λογχοφόροι περιέζωσαν τὸ χωρίον, εἶχον δὲ διαταγὴν νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ περάσῃ οὔτε ἄνδρας, οὔτε γυναῖκα, οὔτε ζῶον κανέν. «Οὔτε κότα νὰ μὴν ξεμυτίσῃ» τοὺς εἶχε διατάξει ὁ Βασίλης. Ἐσώρευσαν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας ἄχυρα καὶ ἔβαλαν φωτιά. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐκάηκε ὡσὰν λαμπάδα καὶ οὔτε κότα δὲν ἐξεμύτισε. Ὁ Β... ἐκράτησε τὸν λόγον του καὶ ἡ στάσις κατεστάλη ἅπαξ διὰ παντός.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἠγάπα τὰ ἄνθη. Δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς τώρα νὰ φαντασθῇ μὲ ποίαν ἀνήκουστον πολυτέλειαν ἔζων οἱ ἀρχαῖοι Ρῶσσοι μεγιστᾶνες, τοὐλάχιστον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ὅπως ὁ Β..., δὲν εἴξευραν τί εἶχαν. Ὅλον αὐτὸ τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον κυνηγοῦμεν, ἦτο λαμπρὸς κῆπος. Βλέπετε ἐκεῖ κάτω αὐταῖς ταῖς λεύκαις; Ἐκεῖ ἦτο ἓν εἶδος τεχνικῆς νήσου, ἡ ὁποία τώρα ἐκαλύφθη ἀπὸ λάσπην καὶ ὁ λαὸς εἶχε δώσει χαρακτηριστικὸν ὄνομα εἰς τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ παραδείσου. Τὸ ὠνόμαζε: ***Τὸ στοιχειωμένο περιβόλι***. Ἐδῶ ἐγίνοντο αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις, τὰς ὁποίας διέτασσεν ὁ ἄγριος δεσπότης. Ἓν ἰκρίωμα, μία ἀγχόνη καὶ εἷς τροχὸς ἦσαν διαρκῶς ἐστημένα ἐντὸς αὐτοῦ. Ὅσους ἔφεραν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ δὲν ἐπέστρεφαν πλέον καὶ οἱ δουλοπάροικοι ἤρχοντο διὰ τὰ παραμικρότερα σφάλματα.

Ἐπανειλημμένως αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἠθέλησαν νὰ θέσωσι τέρμα εἰς τὴν τυραννίαν τοῦ Βασίλη Β..., ἀλλ' εἰς μάτην. Ὁ Βασίλης ἦτο ἐπιτήδειος ἄνθρωπος, εἶχε μεγάλην περιουσίαν καὶ καλοὺς συνηγόρους εἰς τὴν Πετρούπολιν. Ἐπωφελεῖτο ἀπὸ κάποιαν τυχαίαν σύγκρουσιν δικαιοδοσιῶν καὶ ἐκέρδιζε πάντοτε καιρόν. Ἡ οἰκία, τὴν ὁποίαν βλέπετε, εἶνε κτισμένη ἐπὶ τῶν ὁρίων τῶν κυβερνείων τοῦ Ριαζὰν καὶ τοῦ Βλαδιμίρ. Ἡ γραμμή, ἡ ὁποία χωρίζει τὰς δύο ἐπαρχίας, διέρχεται ἀκριβῶς ἀπὸ τὴν μεγάλην αἴθουσαν αὐτοῦ καὶ σημειοῦται εἰς τὸ μέσον μὲ κόκκινον χρῶμα. Ὅταν ἤρχετο νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακρίσεις ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζάν, ὁ Β... τὸν ἐδέχετο εὐγενῶς, ἐπέρνα ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τῆς κόκκινης γραμμῆς καὶ διετείνετο ὅτι ὁ δημόσιος ὑπάλληλος δὲν εἶχε πλέον καμμίαν δικαιοδοσίαν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐὰν πάλιν ἤρχετο νὰ τὸν ἐνοχλήσῃ ὁ διοικητὴς τοῦ Βλαδιμίρ, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ ὠπισθοδρόμει εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυβερνείου τοῦ Ριαζὰν καὶ παρέπεμπε τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Τσάρου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του. Ἐπὶ τέλους, μετὰ τὸ σκάνδαλον τῆς πυρπολήσεως τοῦ χωρίου, οἱ δύο διοικηταὶ ἀπεφάσισαν νὰ ξεμπερδεύσουν καὶ συνεφώνησαν νὰ συναντηθοῦν καὶ οἱ δύο εἰς τὸν πύργον τοῦ Βασίλη. Ἀλλ' εἰς τὸν τελευταῖον σταθμόν, ὁ διοικητὴς τοῦ Ριαζὰν εὗρεν ἕνα ταχυδρόμον, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔφερε ἕνα μεγάλον φάκελλον καὶ ἐπέστρεψεν ἀποτόμως εἰς τὴν θέσιν του, ὑπὸ τὴν πρόφασιν ὅτι σπουδαῖαι ὑποθέσεις τὸν ἀνεκάλεσαν. Αἱ κακαὶ γλῶσσαι ἀργότερα εἶπον ὅτι ὁ φάκελλος περιεῖχεν ἑκατὸν χιλιάδας ρούβλια.

Ἀπὸ ὅλας τὰς διηγήσεις τοῦ πατρός μου περὶ τοῦ Βασίλη Β... μία κυρίως ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος εἰς τὴν παιδικήν μου φαντασίαν. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἤμην παρὼν εἰς τὴν σκηνήν, τόσον συχνὰ ἤκουσα νὰ τὴν διηγῆται ὁ φιλαλήθης ἀνήρ, ὁ ὁποῖος παρέστη αὐτόπτης μάρτυς αὐτῆς. Ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτζ εἶχε πλέον γηράσει, αἰφνιδία δὲ ἀσθένεια τὸν ἔρριψε βαρειὰ εἰς τὸ στρῶμα· ἕνα πρωὶ ἡ καμπάνα τῆς ἐκκλησίας ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς δουλοπαροίκους τὸν θάνατον τοῦ κυρίου των. Δὲν εἶνε βέβαια ἀνάγκη νὰ σᾶς εἴπω ὅτι οἱ πένθιμοι ἦχοί της ἀντήχησαν εἰς τὰς ψυχάς των φαιδρότερον ἀπὸ τὴν μᾶλλον χαρμόσυνον κωδονοκρουσίαν. Ἀπὸ ὅλα τὰ γειτονικὰ χωρία χωρικοὶ ἠκολούθησαν τὸν ἱερέα, διὰ νὰ βεβαιωθοῦν ἐξ αὐτοψίας τὴν εὐτυχῆ εἴδησιν· ἐγέμισαν τὸν πύργον. Ὁ φοβερὸς δεσπότης ἦτο ἐξηπλωμένος εἰς τὸ μέσον τῆς αἰθούσης, φοβερώτερος ἀκόμη μὲ τὴν δύναμιν τοῦ θανάτου εἰς τὴν μορφήν· ἦτο μόνος, ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ γύρω του ἔκαιον αἱ λαμπάδες. Οἱ συγγενεῖς του, οἱ ὁποῖοι εἶχον κληθῆ ἀπὸ τὴν Πετρούπολιν, δὲν εἶχον φθάσει ἀκόμη· οἱ σωματοφύλακές του ἐφοβήθησαν τὴν ἀντεκδίκησιν τῶν χωρικῶν καὶ εἶχαν γείνει ἄφαντοι. Ὁ ἱερεὺς τοῦ ἔκλεισε τὰ μάτια καὶ ἀφῆκε, κατὰ τὴν συνήθειαν, τὸν κανδηλάπτην νὰ ψάλλῃ ἕως τὸ πρωὶ τὰ νεκρώσιμα τροπάρια.

Ἀλλ' οἱ χωρικοὶ δὲν ἐβγῆκαν μαζῆ μὲ τὸν ἱερέα· δὲν ἐχόρταιναν νὰ βλέπουν νεκρὸν τὸν ἐχθρόν των. Ἅμα ἔμειναν εἰς τὸν πύργον ἐλεύθεροι, ἠκροάσθησαν κατ' ἀρχὰς σιωπηλοὶ τὰς προσευχὰς τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐψιθύριζεν εἰς μίαν γωνίαν τοὺς λόγους τοῦ θείου ἐλέου· μετ' ὀλίγον ὅμως ἐθάρρευσαν καὶ συνομιλίαι θορυβώδεις ἐκάλυψαν τὴν φωνὴν τοῦ ψαλμῳδοῦ. Εἷς νέος χωρικὸς ἔφερε ρακὴν καὶ οἱ χωρικοὶ ἤρχισαν νὰ τρώγουν καὶ νὰ πίνουν. Ὁ πατήρ μου καὶ κάτι ἄλλοι γείτονες ἐπροσπάθησαν νὰ ἐμποδίσουν τὰ ἱερόσυλα αὐτὰ ὄργια, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοὺς ἤκουε· οἱ χωρικοὶ ἦσαν ἔξω φρενῶν· ἐκρα-

τοῦντο ἀπὸ τὰς χεῖρας καὶ ἐχόρευον πέριξ τοῦ πτώματος, ἐτραγῳδοῦσαν, ἐφώναζαν, ὠρύοντο ὕβριζαν καὶ ἐβλασφήμουν τὸν νεκρόν. Οἱ πλέον μανιώδεις ἐτραβοῦσαν τὰ μουστάκια του καὶ τοῦ ἔβγαζαν ταῖς τρίχες. Ὁ παλληκαρᾶς, ὁ ὁποῖος εἶχε φέρει τὴν *βότκαν*, ἄδειασε τὸ ποτῆρι τοῦ ἁγιασμοῦ, τὸ ἐγέμισε ρακὴ καὶ τὸ ἔχωσε διὰ τῆς βίας εἰς τοὺς ὀδόντας τοῦ νεκροῦ:

— Νὰ σκυλόπετσο! πιὲ στὴν ὑγειὰ τῶν σκλάβων σου!

Αἰφνιδίως τὸ ποτῆρι ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔγεινε θρύμματα· ὁ χωρικὸς ὥρμησε πρὸς τὰ ὀπίσω ἔντρομος.

Οἱ ὀφθαλμοί, τοὺς ὁποίους εἶχε σφαλίσει ὁ ἱερεύς, ἤνοιξαν. Ἔβλεπον γύρω τοὺς περιεστῶτας μὲ βλέμμα σατανικόν, κολασμένον. Εἰς τὴν στιγμήν, ἄκρα σιωπὴ ἐβασίλευσεν. Ὅλοι ἀπελιθώθησαν εἰς τὴν θέσιν ὅπου τοὺς εὗρε τὸ βλέμμα τοῦ νεκροῦ· οἱ περισσότεροι ἔπεσαν γονατιστοί. Δὲν ἠκούετο πλέον ἄλλο ἀπὸ τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ κανδηλάπτου, ὅστις ἐξηκολούθει τὴν ψαλμῳδίαν του.

Πρὶν τελειώσῃ ὅμως τὸ τροπάριον ὁ γέρων ἀνεκάθησε· μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤνοιξαν τὰ χείλη· οἱ χωρικοί, ἄφωνοι ἀπὸ τὸν τρόμον ἐνόμιζον ὅτι καὶ ἡ φωνή, ἡ ὁποία ἀνέβαινεν εἰς τὰ χείλη του, ἤρχετο ἀπὸ τὴν Κόλασιν:

— Εὐστάθιε, σὺ ὁ ὁποῖος μὲ ὕβρισες, ἔλα ἐδῶ· καὶ σύ, Παχώμιε, ὁ ὁποῖος ἤγγισες τὴν κεφαλήν μου· καὶ σύ, Μίχα, ὅπου ἐτράβηξες τὰ μουστάκια μου—ἀπηρίθμησεν ἀκριβῶς ὅλους ὅσοι εἶχον βάλει χέρι ἐπάνω του καὶ τὸ ἔγκλημα ἑκάστου —αὔριον θὰ κρεμασθῆτε. Οἱ ἄλλοι θὰ μαστιγωθοῦν. Παιδιά! σχοινιὰ καὶ δέστε τους!

Ὁ γέρων οἰκονόμος τοῦ πύργου ὑπῆγε νὰ φέρῃ τοὺς σωματοφύλακας. Μέχρις ὅτου δ' ἔλθουν, κανεὶς οὔτε ἐσκέφθη κἂν νὰ κινηθῇ, νὰ ἀντισταθῇ ἢ νὰ φύγῃ. Ὅταν οἱ στρατιῶται ἐμβῆκαν, ὁ κύριος ἦτο ὄρθιος καὶ ἐδέσποζε τῶν γονυπετῶν χωρικῶν. Ὑπέδειξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους του ποίους ἔπρεπε νὰ συλλάβουν. Ἔπειτα ἐπῆρε ἓν ρούβλιον ἀπὸ τὴν τσέπην ἑνὸς ὑπηρέτου καὶ τὸ ἔρριψεν εἰς τὸν κανδηλάπτην:

— Πήγαινε εἰς τὸ διάβολο, γαϊδοῦρι. Καὶ κύτταξε μὴν ξαναγυρίσῃς νὰ κάμῃς τὴν δουλειά σου· ἐδῶ, ἂν δὲ σὲ προστάξω ἐγώ, γιατὶ θὰ σοῦ κόψω τὰ πόδια....

Τὴν ἐπιοῦσαν οἱ ἔνοχοι ἐκρεμάσθησαν ὅλοι εἰς τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

Ὁ Β... διηγήθη εἰς τὸν πατέρα μου, ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ληθάργου του, οὔτε μίαν στιγμὴν δὲν ἐσκοτίσθη ὁ νοῦς του. Ἤκουσε ὅλας τὰς συνομιλίας, ἀντελήφθη ὅλα τὰ ἐπεισόδια, μέχρις οὗ ἡ καταληψία διελύθη, εἴτε ἕνεκα τοῦ σφοδροῦ θυμοῦ, εἴτε ἐκ τοῦ καυστικοῦ ὑγροῦ, τὸ ὁποῖον ὁ χωρικὸς τοῦ ἔρριψεν εἰς τὸν λάρυγγα. Ἀλλ' ὅταν ὁ ἐντόπιος ἰατρὸς ἠθέλησε νὰ ἐξηγήσῃ εἰς μερικοὺς χωρικοὺς πῶς ὁ αὐθέντης των ἐσηκώθη, ἐνῷ τὸν ἐνόμιζον νεκρόν, ἐννοεῖτε ὅτι ἔχασε τὰ λόγια του. Δι' ὅλον τὸν λαὸν τοῦ Ριαζάν, ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν Κόλασιν, διὰ νὰ κρεμάσῃ ἀκόμη μερικοὺς δούλους. Ἔκτοτε οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι ἔχασαν κάθε ἐλπίδα ἀπελευθερώσεως· εἶδαν πλέον ὅτι ὁ κύριός των ἐπερίπαιζε τὴν θείαν δύναμιν, ὅπως ἐπερίπαιζε τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τσάρου. Πολλοὶ δὲ ἐπείσθησαν ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ ἀθάνατος Σατανᾶς.

Ὁ Β... ἔζησε καὶ ἐτυράννησε ἀκόμη πολλὰ ἔτη. Ἀλλὰ κανεὶς δὲν ἐτόλμα πλέον εἰς τὰ χωρία του οὔτε νὰ ἀναστενάξῃ. Ὅταν ἀπέθανε εἰς τὰ σωστά, κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ τὸ πιστεύσῃ καὶ οἱ κληρονόμοι του ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐπαραξενεύοντο διὰ τὴν παραδειγματικὴν εὐπείθειαν τῶν ἀνθρώπων των. Οἱ ἀγαθοὶ χωρικοὶ ἐπερίμεναν πάντοτε τὴν ἐπάνοδον τοῦ μισητοῦ Βασίλη. Ἀκόμη καὶ τώρα οἱ γέροντες, ὅταν διέρχωνται αὐτὸ τὸ τέλμα, σταυροκοποῦνται. Οἱ νέοι, τὰ γερὰ κεφάλια, παραδέχονται ὅτι ὁ Βασίλης Ἰβάνοβιτς ἀπέθανεν ἐπὶ τέλους· ἀλλὰ πιστεύουν ὅτι τὸ σῶμά του ἤρχισε νὰ λυώνῃ μόνον μετὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου, τὴν ἡμέραν τῆς χειραφεσίας. Κατὰ βάθος δὲ δὲν ἔχουν ἄδικον. Τὸ γένος τῶν Βασίληδων ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐξέλιπεν ἐκ Ρωσσίας. — Ἀλλὰ ὁ ἥλιος πέφτει. Πᾶμε νὰ βαρέσωμε τῆς πάππιες, ὅπου ἔπεσαν 'πίσω ἀπὸ τὸ *Στοιχειωμένο περιβόλι*.

(Eugéne Melchior de Vogüè)

Δ.Γ.Κ.

ΕΘΙΜΑ ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑι

Ἡ συλλογὴ καὶ ἀναγραφὴ ἐθίμων, ἠθῶν, ἑορτῶν καὶ παντὸς ἐν γένει στοιχείου τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου, καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει σῳζομένων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν πόσον συμβάλλει εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ διαλεύκανσιν τοῦ ἐθνολογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ συνδέσμου τοῦ ἑνοῦντος ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας μετὰ τῆς σεπτῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, οἱ δὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐνδιατρίψαντες καὶ ἐνεγκόντες εἰς φῶς τὰ παρὰ τῷ λαῷ τηρούμενα ἔτι περισπούδαστα λείψανα καὶ μαρτύρια τοῦ ἐθνικοῦ βίου, εἰσήνεγκαν ἀληθῶς πολλοῦ λόγου ἀξίαν τῇ πατρίῳ ἱστορίᾳ εἰσφοράν. Ἐν Κεφαλληνίᾳ τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, ἡ γλῶσσα καὶ ἐν γένει ὁ χαρακτὴρ τῶν κατοίκων εἰσὶν ἑλληνικώτατα, τῆς δὲ περὶ τούτων

ἐρεύνης καὶ τὴν συλλογὴν αὐτῶν πρό τινος ἐπιλαβόμενος, ὡρμήθην ἐκ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ διάσωσις αὐτῶν θὰ παρεῖχε οὐ σμικρὸν τὸ ὄφελος τοῖς παρ' ἡμῖν κυρίως γλωσσοδίφαις, ἠθογράφοις καὶ ἱστορικοῖς, καὶ ἐμοὶ εὐαρεστοτάτην ἀσχολίαν. Ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ζωηρότερον ἤγειραν ἐν ἐμοὶ τὸ διάφορον καὶ θερμότερον τὸν πόθον τῆς συλλογῆς, εἰσὶ τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς νήσου, ὧν τὰ τελευταῖα κυρίως ἔχουσι τὰ πλεῖστα καταφανῆ τὴν σχέσιν πρὸς τὰ τῶν ἀρχαίων, ἄλλα δέ εἰσι πάντως ἑλληνοφανῆ. Τῆς περιγραφῆς τούτων ἐν μικραῖς διατριβαῖς ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν σημερινὴν ἑορτὴν τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου.

Α'.— Η ΜΙΣΟΣΠΟΡΙΤΙΣΣΑ

Ἡ ἑορταζομένη σήμερον Παναγία ὀνομάζεται παρὰ τοῦ λαοῦ **Μισοσπορίτισσα**, ἔφορος οἱονεὶ νομιζομένη τῆς σπορᾶς ἐν γένει, νέα Δημήτηρ, ἧς ἡ ἑορτὴ συμπίπτει μετὰ τῶν μέσων τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς τῶν δημητριακῶν.

Ὁ γεωργὸς εὑρισκόμενος ἤδη εἰς τὸ μέσον τῆς ἐργασίας του ταύτης, ἐξ ἧς, μάλιστα παλαιότερον, ὅτε ἐν γένει τὰ σιτηρὰ ἦσαν τῶν κυριωτέρων τοῦ τόπου προϊόντων, ἀναρτᾷ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ ἄρτου του, τῆς κυρίας τροφῆς του, θεωρεῖ πλέον τὸ ἥμισυ ταύτης ἠσφαλισμένον, ἐπὶ τούτῳ δ' ἐλπίζων λέγει τὸ ῥητὸν

»Μισῶσπειρα, μισόφαγα»
»μισῶχω νὰ 'περάσω»

συνδυάζων οὕτω λεκτικῶς καὶ πραγματικῶς τρία σπουδαῖα δι' αὐτὸν γεγονότα, τρία πολυσήμαντα χρονικὰ διαστήματα, τὸ μέσον τοῦ χρόνου τῆς σπορᾶς, τὸ μέσον τοῦ ἔτους ἀπὸ τοῦ θερισμοῦ καὶ τοῦ ἡμίσεος μέλλοντος ἔτους τὴν ἐξασφάλισιν ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἡμισείας σπορᾶς, ἐπὶ τούτῳ δὲ σήμερον γενικὴ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ βράζωσι τὰ **πολυσπόρια** (ἢ σπανιώτερον **μπουρμπουρέλλα**) ἤτοι διαφόρων εἰδῶν ὄσπρια καὶ δημητριακῶν ὁμοῦ, εἰς ὅλων δὲ τὰς τραπέζας θὰ ἴδῃ τις, σήμερον ἐν Κεφαλληνίᾳ **διὰ τὸ καλὸν** τὸ περίεργον φαγητὸν ἐν ᾧ θὰ εὕρῃ ἀπὸ τῶν κυάμων μέχρι τῆς φακῆς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀραβοσίτου μέχρι τοῦ ἀγριοκοκκίου. Εἰς πολλὰς οἰκίας μάλιστα βράζουσι μεγάλην ποσότητα διανέμοντες εἶτα ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχούς, πολλοὶ δὲ παντοπῶλαι μιγνύντες τὰ διάφορα ὄσπρια καὶ σιτηρά, δωροῦσιν εἰς τοὺς πελάτας τῶν καταστημάτων των.

Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἔχει ἀφεύκτως ἀρχαίαν τὴν καταγωγήν. Κατὰ τὸν Πυανεψιῶνα, μῆνα τέταρτον ἢ πέμπτον τοῦ ἀττικοῦ ἡμερολογίου πολλαὶ ἤγοντο ἑορταὶ καὶ πολλοὶ ἐτελοῦντο ἀγῶνες ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλαις ἑλληνικαῖς πόλεσι. Τὰ **Ἀπατούρια** ἡ μεγάλη πολιτικὴ ἑορτή, ἐξ ἧς καὶ ὁ μὴν Ἀπατουρίων παρ' Ἐφεσίοις καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ἀσίας, τὰ **Χαλκεῖα** πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡφαίστου, οἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡλίου ἀγῶνες, ἡ ἑορτὴ τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ἄρεως, καὶ αἱ μεγάλαι ἑορταὶ τῶν **Πυανεψίων** καὶ τῶν **Θεσμοφορίων**.

Ἀλλ' αἱ δύο τελευταῖαι ἐσχετίζοντο σπουδαίως μετὰ τῆς ἐποχῆς διότι ἡ μὲν τῶν Πυανεψίων, ἐξ ἧς ἐπωνομάσθη ὁ καθ' ὃν ἐτελεῖτο ἡ ἑορτὴ μὴν Πυανεψιών, ἤγετο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θησέως. Κατ' αὐτὴν ἔβραζον ὄσπρια, καὶ κυρίως πύανα ἤτοι κυάμους πρὸς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τῆς ἑψεως τῶν πυάνων τούτων κληθείσης τῆς ἑορτῆς Πυανέψια.—Ἡ δὲ τῶν Θεσμοφορίων πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος ἐπὶ τῷ ὅτι εἰσαγαγοῦσα τὴν γεωργίαν καὶ τὰ γεννήματα ἐγένετο ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐπικοινωνίας καὶ νομικῆς τῶν κοινωνιῶν συντάξεως καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τῶν νόμων καὶ κανονισμῶν τοῦ ἐξηυγενισμένου βίου ἀποδιδομένων αὐτῇ τῇ Θεσμοφόρῳ θεᾷ, καὶ ἥτις ἑορτὴ εἰσήχθη ὑπὸ Ὀρφέως ἐν Ἀθήναις ἢ ἐξ Αἰγύπτου κατ' ἄλλους.—Ἡ σύμπτωσις τῶν κατὰ παλαιὸν ἔθιμον βραζομένων ὀσπρίων καὶ δημητριακῶν, ἤτοι τῶν **πολυσποριῶν** πρὸς τὰ **πύανα** τῶν ἀρχαίων, ὁ Πυανεψιὼν ἀντιστοιχῶν κατὰ τοὺς πλείστους πρὸς μέρος τοῦ Νοεμβρίου τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, Ἡ Δημήτηρ, ἡ Μισοσπορίτισσα, ὁ χρόνος τῆς σπορᾶς, νομίζομεν ὅτι ἀρκούντως ἐξηγοῦσι τὴν καταγωγὴν τοῦ Κεφαλληνιακοῦ ἐθίμου καὶ σχετίζουσιν αὐτὸ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, συνδυάσαντος τοῦ λαοῦ ἐν τῇ προτασίᾳ τῆς Παναγίας τὰς θεϊκὰς ἰδιότητας καὶ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Δήμητρος ἐν τῇ τηρήσει λειψάνων τῶν Πυανεψίων καὶ Θεσμοφορίων.

Ἐν Ληξουρίῳ τῇ 21 Νοεμβρίου 1888.

ΗΛΙΑΣ Α. ΤΣΙΤΣΕΛΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

Μετὰ τὸν Βεετόβεν καὶ τὸν Σοῦβερτ καὶ ὁ Γλοὺκ θ' ἀποκτήσῃ μετ' ὀλίγον μνημεῖον ἐν τῷ κεντρικῷ κοιμητηρίῳ τῆς Βιέννης. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς αὐστριακῆς πρωτευούσης ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ ὀστᾶ τοῦ περιδόξου μελοποιοῦ τῆς **Ἰφιγενείας** μεταφερθῶσιν ἐκεῖ καὶ κατατεθῶσιν ἐν χώρῳ, ἐφ' οὗ θέλει στηθῇ μνημεῖον ἄξιον αὐτοῦ, δαπάνῃ τῆς πόλεως Βιέννης. Ὁ Γλοὺκ νῦν κεῖται τεθαμμένος ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Προαστείου Ματζλάϊνσδορφ καὶ ὀβελίσκος ἐκ γρανίτου ὀρθοῦται ἐπὶ τοῦ τάφου του.

Ἐσχάτως, παριστανομένης τῆς *Κάρμεν* ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τῶν Βρυξελλῶν μικροῦ δεῖν συνέβη ἀπευκταῖον κατὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως. Παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ πάθους ὁ ὑποκρινόμενος τὸν δὸν Χοσσὲ ὑψίφωνος, ὅτε ἡ Κάρμεν λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι δὲν τὸν ἀγαπᾷ πλέον καὶ σπεύδει εἰς συνάντησιν τοῦ ἐπευφημουμένου ταυρομάχου Μασκαρίλλου, ἔπληξεν αὐτὴν βιαιότερον τοῦ πρέποντος διὰ τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὸ στῆθος καὶ ἐπληγωσεν ἐλαφρῶς πως τὴν ἄσπλαγχνον ἠθοποιόν. Εὐτυχῶς τὸ ὅπλον δὲν ἦτο πολὺ ὀξύ, οὐδ' ἰσχυρόν, ἄλλως τὸ μελόδραμα θὰ εἶχε πραγματικῶς τραγικὴν τὴν λύσιν κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

***

Δύο μέγισται οἰκίαι οἰκοδομοῦνται νῦν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ὧν ἡ μία ἔχει δεκατρία πατώματα καὶ ἡ ἄλλη ἐννέα. Καὶ τῆς μὲν πρώτης τὸ ὑλικὸν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σίδηρος, διότι τὰ πέντε χαμηλὰ πατώματα γίνονται ὅλα ἐκ σιδήρου, ἐπ' αὐτῶν δὲ θὰ κτισθῶσι τὰ λοιπὰ διὰ πλίνθων· ἡ δὲ δευτέρα κτίζεται ἐν ἀρχῇ μὲν διὰ γρανίτου εἰς τὰ ὑψηλότερα δὲ μέρη διὰ λίθου τῆς Ἰνδιάνας.

Ἡ οἰκοδόμησις τῆς πρώτης, ἥτις εἶνε προφυλαγμένη ἀπὸ πυρκαϊᾶς, θὰ στοιχίσῃ 250 000 τῆς δὲ δευτέρας 400 000 δολλαρίων.

***

Ἀπίστευτα εἶνε τὰ λεγόμενα περὶ τῆς καθαριότητος ἐν Ὀλλανδίᾳ. Ὁ Ἐδμόνδος δὲ Ἀμίτσης ἐξῆρεν αὐτὴν ἐν τῷ περὶ Ὀλλανδίας συγγράμματι, οὗ μέρη ἐδημοσιεύθησαν ἄλλοτε ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Ἄξια ἰδιαιτέρας σημειώσεως εἶνε τὰ περὶ καθαριότητος τῶν σταύλων εἰδικῶς ἅτινα γράφει νῦν ἡ Nature:

Πολλάκις ὁ σταῦλος τῶν ἀγελάδων εἶνε καθαρώτερος καὶ τοῦ ἐνδιαιτήματος τῶν ἰδιοκτητῶν. Πρὶν εἰσέλθῃ τις εἰς αὐτὸν ὀφείλει νὰ σφογγίσῃ τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς ἐστρωμένης ψιάθου. Οἱ σταῦλοι εἶνε συνήθως ἐκτισμένοι διὰ ποικιλοχρόων πλινθίων ἀμέμπτου καθαριότητος καὶ στιλπνότητος. Τὰ παράθυρα εἶνε κεκοσμημένα διὰ παραπετασμάτων ἐκ μουσελίνης καὶ διὰ γαστρῶν εὐανθῶν. Αἱ φάτναι ἐζωγραφημέναι. Αἱ ἀγελάδες αὐταὶ κτενισμέναι, πλυμέναι. Ὅπως μὴ ρυπαίνωνται δένουσι τὰς οὐρὰς αὐτῶν διὰ λεπτοῦ σχοινίου ἀπὸ τῆς ὀροφῆς. Αὖλαξ, διὰ τῆς ὁποίας διαρκῶς ῥέει ὕδωρ, παρασύρει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν. Μόνον παρὰ τοὺς πόδας τῶν ζώων βλέπει τις προσκαίρως κόπρον καὶ ῥύπους· τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ ἐδάφους εἶνε ἄσπιλον. Ὁ ἀὴρ εἶνε τόσον καθαρὸς ὥστε κλείων τις τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ ὅτι εὑρίσκεται ἐντὸς σταύλου ἀγελάδων.

***

Ἐν Βαλτιμόρῃ ἀπέθανεν ἐσχάτως γυνὴ ζυγίζουσα 858 λίτρας. Ἀντίζηλον ἄλλην κατὰ τὸ βάρος δὲν εἶχεν· ἀλλ' εἷς συμπολίτης αὐτῆς τὴν ὑπερέβη παραδόσας εἰς τὴν γῆν κατὰ τὸν θάνατόν του ἥμισυν τόνον σαρκὸς καὶ ὀστῶν!

***

Κατὰ τὴν στατιστικήν, ἣν δημοσιεύει ἡ ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένη ἐφημερὶς *Φλόξ* ὄργανον τῶν θιασωτῶν τῆς ἀποτεφρώσεως τῶν νεκρῶν, μέχρι τῆς 1 Αὐγούστου 1888 ἀπετεφρώθησαν σώματα: ἐν Γότθᾳ 554, ἐν Ἰταλίᾳ 998, ἐν Ἀμερικῇ 287, ἐν Σουηδίᾳ 39, ἐν Ἀγγλίᾳ 16, ἐν Γαλλίᾳ 7, ἐν Δανίᾳ 1. Ὁ μεγαλείτερος σύλλογος ὑπὲρ τῆς ἀποτεφρώσεως εἶνε ὁ ἐν Στοκχόλμῃ ἀριθμῶν 3,012 μέλη, ὑπάρχουσι δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μικρότεροι ἐν Δανίᾳ, Ὀλλανδίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ἀμερικῇ καὶ ἀλλαχοῦ.

***

Αἱ διατρέχουσαι τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ ἀνέρχονται ἐν ὅλῳ εἰς 19,578 μίλλια (31,000 χιλιόμετρα). Τούτων τὰ 10,592 μίλλια εἶνε γραμμαὶ διπλαῖ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἁπλαῖ. Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐκπροσωποῦσι κεφάλαιον ὀνομαστικὸν 951,000,000 λιρῶν στερλινῶν, καταβληθὲν δὲ 846 ἑκατ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιβατῶν κατὰ τὸ ἔτος 1887 ἦτο 733,678,000. Τούτων 637 ἑκατ. ἦσαν 3ης θέσεως, 64 ἑκατ. 2ας, 31 ἑκατ. 1ης. Ἐπὶ τῶν γραμμῶν λειτουργοῦσι 15,552 ἀτμομηχαναί, 35,021 ἅμαξαι ἐπιβατῶν καὶ 500,000 φορτηγοὶ ἅμαξαι.

***

Εἰς παραστάσεις τοῦ Ἄμλετ δοθείσας ἐσχάτως ἐν Γενεύῃ καὶ ἄλλαις ἑλβετικαῖς πόλεσι τὸ πρόσωπον τοῦ δανοῦ βασιλόπαιδος ὑπεκρίθη γυνή, ἡ δεσποινὶς Λεροῦ δοκιμωτάτη ἠθοποιός, μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας. Ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσιν εὐάριθμοί τινες κριτικοὶ οἵτινες ἠθέλησαν ν' ἀποδείξωσιν ἐπικαλούμενοι ἱστορικὰ μαρτύρια οὐχὶ πολὺ πειστικὰ ὅτι ὁ Ἄμλετ ἦτο γυνή. Τούτου τεθέντος, θὰ ἦτο δυνατὸν ἴσως νὰ ἐννοηθῇ ἐν πολλοῖς ὁ ἀληθῶς μυστηριώδης χαρακτὴρ τοῦ Σαιξπηρείου ἥρωος, τοῦ ὁμοιάζοντος πολλαχοῦ πρὸς νευροπαθῆ γυναῖκα.

***

Τὴν 8 Νοεμβρίου ἤρξατο τὸ θέρος ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐκεῖ τὸ φθινόπωρον ἄρχεται τὴν 8 Φεβρουαρίου, ὁ χειμὼν τὴν 8 Μαΐου καὶ τὸ Ἔαρ τὴν 8 Αὐγούστου.

***

Κατὰ τὴν τελευταίαν στατιστικὴν ὁ πληθυσμὸς τῶν αὐστριακῶν χωρῶν ἀνήρχετο κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1887 εἰς 23,447,192, τῆς δὲ Οὐγγαρίας εἰς 16 $^1/_2$ ἑκατομμύρια. Ὥστε ὁ ὅλος πληθυσμὸς τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας ἀνήρχετο εἰς 40 περίπου ἑκατομμύρια.

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

Ὁ Αἴσωπος μᾶς λέγει πιαστῆκαν 'στὰ μαλλιὰ
Γιὰ ὠμορφιαῖς καὶ χάρι, ῥωδιὰ μὲ τὴ μηλιά.

Ἐχώθηκε κ' ἡ βάτος νὰ μάθῃ τὸ γιατί,
Κι' ἀντὶ νὰ ταὶς χωρίσῃ 'πανέθηκε κι' αὐτή.

Συμπάθειο, 'στοῦ Αἰσώπου τὸ λάθος δὲν βαστῶ
Κι' ἂν εἶναι γιὰ μιὰ βάτο, τὸ λέγω τὸ σωστό.

Χλωμὰ ἔχει τὰ λουλούδια ἡ βάτος καὶ κεντᾷ
Ἐκεῖνον ποῦ θελήσει νὰ πάῃ ἐκεῖ κοντά.

Ἀλλὰ πῶς δὲν μ' ἀρέσει δὲν εἰμπορῶ νὰ 'πῶ,
Γιατὶ τὴν παρομοιάζω μὲ κἄτι π' ἀγαπῶ:

Μ' ἐκεῖναις ταῖς κοπέλλαις ἀπὸ ταὶς τωριναίς,
Ποῦ ὤμορφαις δὲν εἶναι ἀλλὰ πολὺ ξυπναῖς.

Δοκίμασες κομμάτι νὰ ταὶς εἰρωνευθῇς;
Καθόλου δὲν κακιώνουν—σὲ τιμωροῦν εὐθὺς

Μ' ἕνα καὶ μόνο λόγο πολὺ πειρακτικὸ
Ποῦ κάμνει κι' ἀπ' τὴ βάτο χειρότερο κακό.

ΕΥΛ.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ·

Ὁ θνήσκων ἄνθρωπος εἶνε ἀερόστατον ἀπορρίπτον τὸ ἕρμα του.

—

Ὁ αὐλικός, καθὼς ὁ γάτος, προσκολλᾶται εἰς τὸν οἶκον, ὄχι εἰς τὸ πρόσωπον.

—

Τὸ χρῆμα εἶνε καλὸς ὑπηρέτης, ἀλλὰ κακὸς κύριος.

—

Τὴν πεῖραν τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελοῦσι μᾶλλον αἱ διαψευσθεῖσαι ἐλπίδες ἢ αἱ κτηθεῖσαι γνώσεις.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ποδιὰ τῆς Αὐτοκρατείρας.

Ἐπιτροπὴ βερολιναίων κυριῶν προσέφερεν εἰς τὴν αὐτοκράτειραν Βικτωρίαν Αὐγούσταν ποδιὰν λευκὴν μεταξίνην, ἐφ' ἧς εἶνε λεπτότατα κεντημένα τὰ ὀνόματα τῶν πέντε αὐτῆς ἀρρένων τέκνων.

Ὑποδεχομένη τὴν ἐπιτροπὴν ἡ Αὐτοκράτειρα εἶπε:

— Τὸ δῶρον τὸ ὁποῖον μοῦ δίδετε εἶνε πολὺ τιμητικὸν· ἀποδεικνύει τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν ἔχετε πρὸς ἐμέ, διότι ἡ ποδιὰ ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τὸ σύμβολον τῆς ἀληθοῦς γερμανίδος οἰκοκυρᾶς.

Ζωσθεῖσα δ' αὐθωρεὶ τὴν ποδιὰν προσέθηκεν :

—Ὁ σύζυγός μου ἐπιθυμεῖ νὰ φορῶ πάντοτε ποδιὰν καὶ παρέχετε εἰς αὐτὸν τόσην εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ δώρου σας ὅσην καὶ εἰς ἐμέ.

Δύο ἐπισημότητες.

Τὸ ἑξῆς χαριέστατον ἀνέκδοτον περὶ τῆς ἄρτι ἀποθανούσης ἐν Παρισίοις πεφημισμένης ἀοιδοῦ ᾀσμάτων Βικτωρίνης Δεμαὶ διηγοῦνται αἱ ἐφημερίδες:

Φίλος τις τοῦ Ῥενὰν θέλων νὰ παράσχῃ εἰς τὸν κλεινὸν φιλόσοφον τέρψιν, ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπολαύσῃ, μὴ δυνάμενος νὰ μεταβῇ εἰς τὸ ᾠδικὸν καφενεῖον ὅπου ἔψαλλεν ἡ Δεμαί, παρεκάλεσε γνωστὸν γάλλον συγγραφέα νὰ καλέσῃ ταύτην εἰς τὸν οἶκόν του ὅπως συγγευματίσῃ μετὰ τοῦ Ῥενάν.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ ἅμα εἶδεν εἰσερχομένην τὴν καλλιτέχνιδα ἠγέρθη καὶ πλησιάζων αὐτὴν μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ προσηνείας καὶ ἀβρότητος λέγει :

— Κυρία μου, δυστυχῶς δὲν πηγαίνω εἰς τὰ καφὲ σαντάν, ἀλλὰ θὰ ἦμαι πολὺ εὐτυχὴς νὰ σᾶς ἀκούσω ἐδῷ, διότι ἤκουσα πολλάκις νὰ γίνεται λόγος διὰ σᾶς.

— Καὶ ἐγώ,-κύριε Ῥενάν, ἀπαντᾷ ἡ Δεμαὶ μὴ θέλουσα νὰ ὑστερήσῃ κατὰ τὴν προσήνειαν, καὶ ἐγὼ ἤκουσα πολλάκις νὰ γίνεται λόγος διὰ σᾶς.

Ὁ Γονδινὲ καὶ ὁ θυρωρός του.

Ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν γάλλος συγγραφεὺς Γονδινὲ ἦτο ἀνὴρ μειλιχιώτατος τοὺς τρόπους, ἐφέρετο δὲ προσηνέστατα πρὸς πάντας τοὺς πρωτοπείρους ἐργάτας τῆς γραφίδος, ὅσοι ἤρχοντο νὰ ζητήσωσι τὰς συμβουλάς του. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀδιακρισία ἐκείνων ἐνεθαρρύνετο ἐκ τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἵνα κατορθώσῃ νὰ εὕρῃ ὥρας ἡσυχίας πρὸς ἐργασίαν ἠναγκάζετο νὰ κλείῃ τὴν θύραν.

Ἡμέραν τινὰ ἐν τούτοις, μεθ' ὅλας τὰς ῥητὰς παραγγελίας ἃς ἔδωκεν εἰς τὸν θυρωρόν, εἰσάγει οὗτος κυρίαν λογιωτάτην, ἥτις ἦτο ἡ ἐνοχλητικωτάτη διὰ τὸν Γονδινὲ ἐπίσκεψις.

Ἀφοῦ τέλος ἀπηλλάγη αὐτῆς, κράζει τὸν θυρωρόν:

— Δὲν σοῦ εἶπα νὰ μὴν ἀφήσῃς κανένα ν' ἀναβῇ;

— Κύριε, ψιθυρίζει συγκεχυμένως ὁ θυρωρός, δὲν ἄφησα παρὰ μόνον τὴν κυρία...

— Ἴσα, ἴσα δὰ τὴν κυρίαν! Καὶ διατί αὐτὴ ἡ ἐξαίρεσις;

— Μὰ βλέπετε αὐτὴ δὲν εἶνε ὅπως οἱ ἄλλοι... Θὰ σᾶς φανερώσω τὴν ἀλήθεια ... Μοῦ δίνει ὅποτε ἔρχεται εἴκοσι φράγκα γιὰ νὰ τὴν ἀφήσω ... καὶ εἶμαι οἰκογενειάρχης....

— Τότε ἀλλάζει, ἀποκρίνεται ὁ Γονδινέ, βαθέως συγκινηθείς, ἄφινέ την ν' ἀναβαίνῃ ὅποτε ἔρχεται· δὲν θέλω νὰ σὲ ζημιώσω.

Ἡ ὡραιοτέρα μουσική.

Ἠρώτησέ τις τὸν διάσημον γάλλον μελοποιὸν Ὠβέρ, ποία μουσικὴ ἤρεσκεν εἰς αὐτὸν περισσότερον.

— Ἡ ὡραιοτέρα γιὰ 'μένα μουσική, ἀπήντησεν, εἶνε τὸ φρού-φρού μεταξωτοῦ φορέματος εἰς τὴ σκάλα τοῦ σπιτιοῦ μου!

Σκέψις ὑποδηματοκαθαριστοῦ.

— Τί καλὰ θἆταν, μωρὲ Γιάννη, νἆχαν οἱ ἀθρῶποι τέσσερα ποδάρια!..

— Γιατί, μωρὲ Μανώλη;

— Νά, βλάκα!.. τότες θὰ παίρναμε μιὰ δεκάρα λοῦστρο....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1532.

'Αριθ. 676 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 11 Δεκεμβρίου 1888.

ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΛΓΙΝΕΙΩΝ ΜΑΡΜΑΡΩΝ
ΥΠΟ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ὅρα προηγούμενον φυλ. 675).

4

Ἐπανάληψις διαπραγματεύσεων πρὸς πώλησιν τῆς συλλογῆς. — Σύστασις ἐπιτροπῆς ὑπὸ τῆς βουλῆς πρὸς ἐξέτασιν τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἔκθεσις αὐτῆς.— Συζήτησις ἐν τῷ κοινοβουλίῳ. Ἀγορὰ τῆς συλλογῆς. — Ἀποβίωσις Ἔλγιν.—Χαρακτηρισμὸς τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

Κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1815 συνελθόντος τοῦ κοινοβουλίου, ὁ Ἔλγιν ἐπανέλαβε τὴν αἴτησίν του. Τοῦτο δὲ διώρισεν ἐπιτροπήν, ἧς πρόεδρος ἐγένετο ὁ Βάνκες (Bankes), ἥτις συνελθοῦσα ἐστήριξε κυρίως τὴν ἐξέτασίν της ἐπὶ τεσσάρων θεμάτων.

Πρῶτον ἠρεύνησε ποίαν πληρεξουσιότητα καὶ ἄδειαν εἶχεν ὁ Λόρδος πρὸς καταρτισμὸν τοιαύτης συλλογῆς. *Δεύτερον* τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας κατηρτίσθη. *Τρίτον* τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων τῆς συλλογῆς ὡς ἔργων γλυπτικῆς, καὶ τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν ὅπως κατασταθῶσι δημόσιον κτῆμα πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς σπουδῆς τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ. *Τέταρτον* τὴν ἀξίαν αὐτῶν ὡς ἀντικειμένων ἀγοραπωλησίας, καὶ τὰς δαπάνας τῆς ἐκτοπίσεως ἐκ τῆς ἀρχικῆς θέσεώς των καὶ μεταφορᾶς εἰς Ἀγγλίαν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ [1]) ὅτι ὅτε ὁ Ἔλγιν κατέλιπε τὴν Ἀγγλίαν ἀπερχόμενος ὡς πρεσβευτὴς παρὰ τῇ Πύλῃ σκοπὸν εἶχε νὰ μεταχειρισθῇ τὴν θέσιν ταύτην πρὸς προαγωγὴν τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ διὰ τῆς διαδόσεως ἰχνογραφημάτων, εἰκόνων καὶ ἐκτυπωμάτων τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς. Πρὸς τοῦτο δὲ παραλαβὼν τεχνίτας ζωγράφους, καὶ ἀρχιτέκτονας καὶ ἐκμαγειοποιοὺς ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας μετὰ τοῦ γραμματέως του Ἅμιλτων, ὅπου οὗτοι εἰργάσθησαν ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι τοῦ 1801 χωρὶς νὰ τύχωσιν εὐκολιῶν καὶ ἐλευθερίας. Οἱ 5 τῶν τεχνιτῶν κατέλιπον τὰς Ἀθήνας τῷ 1803, ἐναπέμεινε δὲ μόνον ὁ Λουζιέρης.

Τῷ 1800 κατελήφθη ἡ Αἴγυπτος ὑπὸ τῶν Γάλλων, τὸ δὲ μῖσος καὶ ἡ ἀποστροφὴ τῶν Τούρκων καὶ τῆς κυβερνήσεώς των κατ' ἐκείνων ἦτο ἐν τῇ μεγαλειτέρᾳ αὐτοῦ ἀκμῇ. Ἡ ἐπιτυχία τῶν Ἀγγλικῶν ὅπλων ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἡ ἀπόδοσις ταύτης εἰς τὴν Τουρκίαν μετέβαλλεν ἐπὶ τὸ εὐνοϊκώτερον τὰ πρὸς τὸ ἡμέτερον ἔθνος αἰσθήματα τῶν Τούρκων. Οὐδεμία αἴτησις ἀπερρίπτετο. Ὁ δὲ Λόρδος Ἔλγιν ταύτην τὴν εὐνοϊκὴν καὶ ἀνέλπιστον μεταβολὴν ἐπωφελούμενος ἐπέτυχε τὴν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1801 ἐλευθέραν εἴσοδον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μετὰ τῆς ἀδείας νὰ σχεδιογραφῇ, νὰ παραλαμβάνῃ ἐκμαγεῖα καὶ ἀρχαιότητας, καὶ νὰ ἐνεργῇ ἀκωλύτως ἀνασκαφάς· κατόπιν δ' ἐπέτυχε καὶ προφορικὴν ἄδειαν, τοῦ περὶ ταύτης φιρμανίου σταλέντος εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐν Ἀθήναις ἀρχάς, νὰ κρημνίζῃ καὶ οἰκίας, ὁσάκις παρίστατο ἀνάγκη, δι' ὅπερ πρότερον ἀπῃτεῖτο εἰδικὴ ἄδεια. Τοῦ περιεχομένου τοῦ φιρμανίου τούτου δὲν ἔλαβεν ἡ ἐπιτροπὴ γνῶσιν οὔτε παρὰ τοῦ Ἔλγιν, οὔτε ἀνεκοινώθη εἰς αὐτὴν διὰ τίνων λέξεων ἡ παραλαβὴ καὶ ἀπόσπασις τῶν μαρμαρίνων ἐκείνων μνημείων ἦτο καθωρισμένη ἢ ἐπιτετραμμένη. Ὁ δόκτωρ Χούντ, ὁ συνοδεύων τὸν Ἔλγιν ὡς ἱερεὺς τῆς πρεσβείας, εἶχε μετάφρασιν τοῦ δευτέρου φιρμανίου, ἀλλὰ δὲν εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ φέρει ταύτην εἰς Λονδῖνον, ὅπως καταθέσῃ εἰς τὴν ἐπιτροπήν, ἀφηγήθη ὅμως ἐκ μνήμης τὸ περιεχόμενον ὡς ἐξῆς «ὅτι ἡ Πύλη ὅπως εἰς τὸν πρεσβευτὴν τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, τῆς ὑψηλῆς συμμάχου τῆς Πύλης, μεθ' ἧς ἤδη εὑρίσκεται ἐν στενῇ φιλίᾳ, ἥτις καὶ ἐπὶ μακρὸν πρότερον ὑφίστατο, δείξῃ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῆς ἐκτίμησιν, παρέχει τὴν εὐρυτάτην ἄδειαν εἰς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα, καὶ τὸν Γραμματέα αὐτῆς, καθὼς καὶ εἰς τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς καλλιτέχνας, νὰ ἐπιθεωρήσωσι τοὺς ναοὺς τῶν ἀρχαίων θεῶν, καὶ τὰ εἰς αὐτοὺς εὑρισκόμενα ὁμοιώματα, ν' ἀπεικο-

1) Τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς περιληπτικῶς ἀναγράφομεν.

νίσωσιν αὐτά, νὰ παραλάβωσιν ἐκμαγεῖα, νὰ κάμωσιν ἀνασκαφάς, καὶ πάντα λίθον ὅστις ἤθελε φανῆ αὐτοῖς ἄξιος λόγου νὰ παραλάβωσι.»

Παρατηρεῖ δὲ κατωτέρω ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις οὔτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὔτε ἐν Ἀθήναις οὐδέποτε ἔφερεν ἀντίστασιν ἢ κώλυμα οἱονδήποτε εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ φιρμανίου ἀναγραφομένην εὑρεῖαν δήλωσιν, ἢ ἔδειξε δυσαρέσκειαν. Καίτοι δὲ ἡ παραλαβὴ καὶ ἡ ἀπόσπασις διήρκεσε μῆνας, καὶ δὴ ἔτος, καὶ ἐνηργεῖτο ἀναφανδόν, καὶ συχνὰ μετεχειρίζοντο πλείονας τῶν ἑκατὸν ἐργατῶν ἐγχωρίων, οὐδέποτε παρετηρήθη ἡ ἐλαχίστη δυσαρέσκεια. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῶν Ἀθηνῶν οὐδὲν εἶδος ἀγανακτήσεως κατὰ τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης ἠγέρθη, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Ἅμιλτων αὐτόπτης μάρτυς, διότι ὁ λαὸς ἔβλεπεν εἰς ταύτην μᾶλλον ἀφορμὴν πορισμοῦ χρημάτων ἐκ τῶν ξένων. Οἱ Τοῦρκοι δὲ ἀφ' ἑτέρου ἦσαν ψυχροὶ καὶ ἀπαθεῖς ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῶν μνημείων ἐκείνων, ἅτινα ἄλλως κατέστρεφον διὰ τοῦ πυρός. Οἱ δὲ πολυάριθμοι περιηγηταὶ καὶ θαυμασταὶ τῆς τέχνης, ἐξ ἄλλων αἰτίων ὁρμώμενοι, ἐπέφερον μείζονας καταστροφάς, διότι ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ἀκρόπολιν παρέπειθον τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς περὶ ταύτην οἰκοῦντας νὰ φέρωσιν εἰς αὐτοὺς ἀρχαιότητας.

Ὡς πρὸς τὸ *δεύτερον* θέμα, τὴν ἔρευναν δηλαδὴ τῶν περιστάσεων, ὑφ' ἃς κατηρτίσθη ἡ συλλογή, ἡ ἐπιτροπὴ παρατηρεῖ ὅτι ὁ Λόρδος Ἔλγιν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀνεκοίνωσεν εἰς τοὺς Κυρίους Πίτ, Λόρδον Γράμβιλ καὶ Δουνδὰς τὴν πρόθεσίν του νὰ παραλάβῃ ἐξ Ἀθηνῶν ἐκμαγεῖα καὶ ἰχνογραφήματα, καὶ φέρῃ εἰς Ἀγγλίαν πρὸς βελτίωσιν τῶν ὡραίων τεχνῶν, ἐζήτησε δὲ παρ' αὐτῶν ὅπως τὴν ὑπόθεσιν ταύτην θεωρήσωσιν ὡς ἐθνικὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ἐνεργήσωσιν ὅπως ἐκτελεσθῇ δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἀλλ' ἡ αἴτησίς του οὔτε τότε, οὔτε κατόπιν ἠξιώθη προσοχῆς.

Ἔκ τινος δ' ἐπιστολῆς τοῦ Λόρδου Ἔλγιν πρὸς τὸν γραμματέα τῆς ἐπικρατείας, τῆς 13 Φεβρ. 1803 ἐξάγεται ὅτι ὁ Λόρδος οὐδεμίαν ἐπρόκειτο νὰ ἐγείρῃ ἀξίωσιν πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν δαπανῶν τῆς ἐπιχειρήσεώς του, καίτοι εἰς τὸν αὐτὸν φάκελον τῶν ἐπιστολῶν του, τὰς δαπάνας, ἐν αἷς αὐτὸς οὗτος περιεπλάκη, ἀναγράφει τόσον ὑπερόγκους, ὥστε δὲν ἐπετρέπετο αὐτῷ νὰ προβάλῃ ποτὲ ἀποζημίωσιν, ἐφ' ἧς πρεσβευταὶ εἰς ἄλλας αὐλὰς ὑποβάλλουσιν αἰτήσεις ὅπως πληρωθῶσι τὰ δαπανηθέντα. Ἐκ τούτων δὲν δύναταί τις ν' ἀμφιβάλῃ ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἔλγιν τὴν ἐπιχείρησίν του ἐθεώρησεν ὡς ὅλως κεχωρισμένην τοῦ ἐπισήμου αὐτοῦ χαρακτῆρος. Ἀλλ' ἐὰν ἡ κυβέρνησις ἐξ ἧς ἔλαβε τὴν ἄδειαν ἐθεώρησε τὸ πρᾶγμα ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην, εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο μόνον καθ' ὑπόθεσιν καὶ κατὰ εἰκασίαν δύναται ν' ἀπαντήσῃ ἡ ἐπιτροπή, στερουμένη πασῶν τῶν θετικῶν ἀποδείξεων. Οἱ Τοῦρκοι ὑπουργοὶ τοῦ χρόνου ἐκείνου θὰ ἦσαν οἱ μόνοι, οἵτινες τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην ἠδύναντο νὰ λύσωσιν, ἐὰν ἄλλως ἔτι ζῶσιν, ὑπὸ ποίαν δηλαδὴ ἰδιότητα θεωρήσαντες τὸν Ἔλγιν ἔδωσαν εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν.

Ὁ ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ὅμως κόμης Ἀβερδὴν καὶ ὁ Χοῦντ, ὁ κάλλιον παντὸς δυνάμενος νὰ γνωρίζῃ τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως, ἐξήνεγκον γνώμην, ὅτι Ἄγγλος μὴ περιβεβλημένος τὸ ἀξίωμα τοῦ πρεσβευτοῦ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ παρὰ τῆς Τουρκικῆς κυβερνήσεως τοιαύτην εὑρεῖαν πληρεξουσιότητα.

Παρατηρεῖ δὲ ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι τὸ μοναδικὸν ἐκεῖνο γλυπτικὸν ἔργον, ὅπερ ἐκ τῆς θέσεώς του ἀπεσπάσθη ὑπὸ τοῦ Σοαζὲλ Γκουφιὲ ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, παρελήφθη ὑπὸ τούτου ὅτε ἦτο πρεσβευτὴς ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐὰν ὅμως τοῦτο ἐγένετο διὰ ῥητῆς ἀδείας ἢ διὰ μικρᾶς ἐπισήμου ἀνακοινώσεως, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ συμπεράνῃ. Εἶνε ὅμως ἀναμφισβήτητος ἡ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πρόθεσις τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως νὰ λάβῃ εἰς τὴν κατοχήν της τὰ πολύτιμα ἐκεῖνα μνημεῖα, καὶ ἡ μαρτυρία τοῦ Λόρδου Ἀβερδὴν καὶ ἄλλων καθιστᾷ πιθανὸν ὅτι εἰς οὐχὶ ἀπομεμακρυσμένον χρόνον ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις ἤθελε κατορθώσει ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῆς θέσεώς των τὰ κειμήλια ἐκεῖνα, ἐὰν δὲν προελάμβανεν ὁ Λόρδος Ἔλγιν νὰ τὰ παραλάβῃ καὶ ἀσφαλίσῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὡς πρὸς τὸ *τρίτον* θέμα, δηλαδὴ τὴν ἀξίαν τῶν ἔργων ὡς δημιουργημάτων τῆς γλυπτικῆς, τὸ ζήτημα δὲν εἶνε περιπεπλεγμένον.

Κατὰ τὰς μαρτυρίας διασήμων καλλιτεχνῶν τῆς Ἀγγλίας τὰ μνημεῖα ταῦτα τῆς γλυπτικῆς ἀνήκουσιν εἰς τὴν πρωτίστην τάξιν τῶν γλυπτῶν ἔργων· τινὲς θεωροῦσι ταῦτα ἀνώτερα, ἄλλοι δὲ οὐχὶ κατώτερα τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Βελβεδέρε, τοῦ Λαοκόοντος καὶ τοῦ κορμοῦ τοῦ Βελβεδέρε. Ὁμιλοῦσι μετὰ θαυμασμοῦ καὶ ἐνθουσιασμοῦ περὶ αὐτῶν, καὶ μεθ' ὅλην τὴν κολόβωσιν αὐτῶν, καταλέγουσι ταῦτα μεταξὺ τῶν ὡραιοτάτων πρωτοτύπων, καὶ τῶν ἀξιολογωτάτων μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, ἔργων ὄντων τοῦ Φειδίου. Ὡς ἐκ τῆς ἀξίας δὲ αὐτῶν ταύτης θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ὑποδείγματα εἰς τοὺς ἐγχωρίους τεχνίτας πρὸς διδασκαλίαν αὐτῶν καὶ γνῶσιν τοῦ καλοῦ εἰς τὴν χώραν ἡμῶν.

Ὡς πρὸς τὸ *τέταρτον* θέμα τὸ τῆς χρηματικῆς ἀξίας τῶν ἀρχαιοτήτων ἐκείνων ἡ ἐπι-

τροπὴ μετὰ πολλὰς παρατηρήσεις, ἃς προτάσσει περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἐπιφέρει ὅτι ὡς πρὸς τὰς σημαντικὰς δαπάνας, αἵτινες ἐγένοντο ὅπως ἡ συλλογὴ αὕτη καταρτισθῇ, ἐβασίσθη ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τοῦ Λόρδου Ἔλγιν. Ἀναβαίνουσι δὲ αἱ δαπάναι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1799 μέχρι τοῦ Ἰανουαρίου 1803 εἰς 62,440 λίρ. στερ. μετὰ τῶν τόκων, καὶ κατά τινα συμπληρωτικὸν λογαριασμὸν ἀπὸ τοῦ 1803 μέχρι τοῦ 1816 εἰς ὀλιγώτερον ποσὸν τῶν 74,000 λιρῶν στ. μετὰ τῶν τόκων. Καὶ οὐδεμία μὲν ἀμφιβολία ὅτι αἱ δαπάναι τοῦ Λόρδου εἶνε σημαντικαί· ἀλλὰ καὶ ἂν παραδεχθῇ τις ὅτι φθάνουσιν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν διστάζει νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην της ὅτι οὐδὲν ἔχει ἀκριβὲς κριτήριον τῆς ἀξίας τῆς συλλογῆς.

Ἐν τῇ ἐπιτροπῇ ἐπροτάθησαν δύο τιμαί, αἵτινες ὅμως ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων σπουδαίως ἡ τοῦ Κνίχτ ἀναβιβάσαντος εἰς 25,000, καὶ ἡ τοῦ Ἀμιλτων εἰς 60,000 λίρ. στερ. Ὁ δὲ κόμης Ἀβερδὴν ἐν συνόλῳ ὑπελόγισεν εἰς 35,000 λίρας.

Ἡ ἐπιτροπὴ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς τιμὰς προηγουμένων συλλογῶν, ἃς ἠγόρασε τὸ Βρετανικὸν μουσεῖον ὡς τὴν τοῦ Townley, ἀγορασθεῖσαν τῷ 1805 ἀντὶ 20,000, τὴν τῶν ἀγαλμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Αἰγίνης ἣν ἠγόρασεν ὁ τότε διάδοχος τῆς Βαυαρίας Λουδοβῖκος ἀντὶ 6,000 λιρ. στερ. καὶ τὴν τῆς Φιγαλείας ἀγορασθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Βρεταννικοῦ μουσείου ἀντὶ 15,000 λιρῶν, κατέληξεν εἰς τὸ νὰ προτείνῃ τὸ ποσὸν τῶν 35,000 λιρ. στερλινῶν.

Ἡ ἐπιτροπὴ εἶχε προσκαλέσει κατὰ τὰς διασκέψεις αὐτῆς καὶ τεχνίτας διασήμους καὶ τεχνοκρίτας ὅπως ἐκφέρωσι τὴν γνώμην των περί τε τῆς ἀξίας τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς τε τεχνικῆς, καὶ τῆς χρηματικῆς.

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς Ἐρρῖκος Bankes εἰσήγαγε τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων τῇ 7 Ἰουνίου 1816 (ν. ἔ), καὶ ἀνήρεσε τοὺς ἀντιστρατευομένους εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ηὐπόρει τὸ δημόσιον ταμεῖον, οἵτινες ἀντέτασσον ἐν ἄλλοις καὶ ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ Βουλῇ, καθ' ἣν ἐν Λονδίνῳ 120,000 παῖδες ἐστεροῦντο πάσης παιδεύσεως. Κατεπολέμησεν ἐπίσης τὴν ἑτέραν ἀντίρρησιν ὅτι ὁ Ἔλγιν ὑπὸ τὴν διπλωματικὴν αὐτοῦ ἰδιότητα ἀφήρεσε τὰς ἀρχαιότητας τῶν Ἀθηνῶν, προβάλλων τὰς ἀφηγήσεις πολλῶν περιηγητῶν, λεγόντων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι αὐτοὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ φιρμανίου διατασσομένων προθύμως εἰργάσθησαν, καὶ ὅτι ἡ εἰρηνικὴ αὕτη ἀφαίρεσις ἐγένετο πρὸς διάσωσιν τῶν ἀρχαιοτήτων ἀπὸ μελλούσης καταστροφῆς.

Ἀλλὰ τὰ μέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὁ Curwen, ὁ Hammersley, ὁ Λόρδος Μίλτων ἀντέλεξαν θεωρήσαντες τὴν μὲν ἀγορὰν ὡς πολυτέλειαν ἕνεκα τῶν οἰκονομικῶν περιστάσεων, ἐν αἷς διετέλει οὖσα ἡ Ἀγγλία, τὸν δὲ τρόπον, δν μετεχειρίσθη ὁ Ἔλγιν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του, μὴ ἐπιτρεπόμενον, καὶ ἐπιζήμιον τὰ μέγιστα εἰς τὸν μίαν ἡμέραν δυνάμενον ἐκ νέου ν' ἀκμάσῃ Ἀθηναϊκὸν λαόν. Ὁ Hammersley δὲ κατέκρινεν ὡς ἄδικον τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἔλγιν, καὶ διὰ δωροδοκίας τελεσθεῖσαν, καὶ τὸ κέρδος αὐτῆς εἶπεν ἐὰν στηθῇ εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον θὰ εἶνε ὕβρις καὶ ὄνειδος διὰ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος. Ὁ ὀξύνους δὲ ὑπέρμαχος ἐν ταύτῃ τῇ λογομαχίᾳ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὁ Βρούγκαμ ὡμίλησε τελευταῖος καὶ ἐξέθηκε μὲν τὴν ἀνεκτίμητον ἀξίαν τῆς συλλογῆς, καὶ τὰς ὠφελείας, ἃς θέλει παράσχει εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν καλλαισθησίαν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι δὲν πρόκειται μόνον περὶ τῶν 35,000 λιρῶν, διότι πρέπει νὰ ἐγερθῇ καὶ εἰδικὸν κατάστημα διὰ τὰς ἀρχαιότητας ἐκείνας, ὥστε ἡ δαπάνη θὰ ὑπερτερήσῃ τὰς 70, ἢ 80,000 λίρας.

Καθ' ὅλων τούτων ἀντεπεξῆλθεν ἐκ τῶν τοῦ ὑπουργείου ὁ Croker, ὅστις ἦτο καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐθεώρησε δ' οὗτος ἀβάσιμον ὅλως καὶ γυμνὴν τὴν πρότασιν τοῦ μέλους τῆς ἀντιπολιτεύσεως Hammersley, καθ' ἣν ἡ ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἀγορασθησομένη συλλογὴ πρέπει νὰ διαφυλαχθῇ διὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς κατόχους τοὺς Ἀθηναίους, καὶ ἐπιστραφῇ εἰς αὐτούς, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ αὐτοκράτειρα Αἰκατερίνη διετύπωσέ ποτε σχέδιον νὰ ἐπαναφέρῃ τὰς Ἀθήνας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν λαμπρότητα. Ἔφερε δὲ ὁ Croker πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀντιρρήσεώς του τὴν μαρτυρίαν ἑνὸς τῶν μελῶν τοῦ κοινοβουλίου τοῦ Μοράϊτ, ὁ ὁποῖος ἐν συγγράμματί του διηγεῖται ὅτι ὅτε τῷ 1799, μετὰ χρονικὸν διάστημα 5 ἐτῶν, τὸ δεύτερον ἐπεσκέφθη τὰς Ἀθήνας, εἶδεν ἐπελθούσας πολλὰς καταστροφὰς εἰς τὰ μνημεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ Ἔλγιν ἔσωσε τὰ ὑπολειφθέντα ἐξ ἀναποφεύκτου καταστροφῆς.

Μετὰ τὰς συζητήσεις ταύτας, ἃς ἐν μεγίστῃ συντομίᾳ ἐξεθέσαμεν ἐπῆλθεν ἡ ἀπόφασις τοῦ κοινοβουλίου, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ἡ ἀγορὰ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν ἀντὶ 35,000 λιρῶν διὰ ψήφων 82 κατὰ 30. Ἔγκριτοι δὲ τότε ἐφημερίδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐν αἷς καὶ οἱ Καιροί, ἐπῄνεσαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὡς ἔντιμον διὰ τὸ Ἀγγλικὸν ἔθνος, μέλλουσαν νὰ ἔχῃ ὠφελιμωτάτας συνεπείας. Σατυρικὰ δὲ φύλλα τοῦ Λονδίνου διεκωμῴδησαν τὴν ἀπόφασιν ταύτην διὰ λογοπαιγνίων, καὶ διὰ σατυρικῶν στίχων, ἐν οἷς καὶ διὰ τοῦ θρήνου ἐκ μέρους δῆθεν τοῦ Ἀγγλικοῦ λαοῦ, δν παρεθέσαμεν ἀνωτέρω. (Ἑστία σελ. 771).

Μετὰ τὸ πέρας τῶν διαπραγματεύσεων τούτων ἐξετυπώθησαν πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ ἀ-

φορῶντα τὴν ὑπόθεσιν μετὰ καταλόγου τῶν ἀγορασθεισῶν ἀρχαιοτήτων εἰς βιβλίον φέρον τὴν ἐπιγραφὴν Report from the select Commitee of the House of Commons on the Earl of Elgin's collection of scuptural marbles. To which is added a copious index. London 1816.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων ἀπὸ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀφαιρέσεως μέχρι τῆς ἐν τῷ Βρεταννικῷ Μουσείῳ τοποθετήσεως αὐτῶν.

Ὁ Ἔλγιν μετὰ τὴν πώλησιν τῆς συλλογῆς του ἐβίωσεν ἔτι 26 ἔτη, ἀπέθανε δὲ τῇ 2/14 Νοεμβρίου 1842, ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν. Ἀπέκτησε δὲ δεκατέσσαρα τέκνα, ὧν τὸ τελευταῖον ἐγεννήθη τῷ 1831.

Ἐὰν ἤδη μετὰ τὰ προρρηθέντα θελήσωμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν ἀνάγκη νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὸ ὑπὸ διττὴν ἔποψιν, διότι διττὴ εἶνε ἡ φύσις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα διττῶς διάφορα ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τοῦ Ἰονίου πελάγους, ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐν ταῖς δυτικαῖς χώραις τῆς Εὐρώπης.

Ἐν Ἑλλάδι, καὶ εἰδικώτερον ἐν Ἀθήναις, τὸ ἔργον τοῦ Ἔλγιν οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ ἀπογύμνωσις καὶ ἁρπαγὴ καὶ σύλησις τῶν μνημείων τῆς ἱστορικωτάτης τῶν πόλεων τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' ἐν Εὐρώπῃ ἦτο προσφορὰ περιβλέπτων κειμηλίων, περὶ τὰ ὁποῖα συνῆλθον οἱ τεχνῖται τοῦ κόσμου, καὶ ἡ χορεία τῶν φιλαρχαίων ὅπως καταθέσωσι τὸν φόρον τῆς λατρείας, ὅπως προσκυνήσωσιν αὐτὰ καὶ ἀναζητήσωσιν εἰς τὰς γραμμὰς τῶν θείων ἐκείνων μορφῶν ἀκτῖνα ἐμπνεύσεως.

Ἐξετάσωμεν ὅμως ἀπαθέστερον τὸ ἐν Ἀθήναις ἔργον οὐχὶ ὑπὸ ἔποψιν αἰσθηματικὴν ἀλλ' ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, κατά τε τὴν σύλληψιν αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὸν τρόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως.

Ὁποῖος ἦτο ὁ σκοπὸς τοῦ Ἔλγιν; Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἦτο ἡ ἀνάπτυξις τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐθεώρησεν ἐν ἀρχῇ ὅτι ἤθελε πραγματώσει τοῦτον προτρέπων τὴν κυβέρνησίν του νὰ πέμψῃ τεχνίτας Ἄγγλους εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὅπως μελετήσωσι τὰ πρωτότυπα ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς, καταμετρήσωσιν αὐτὰ καὶ ἀπεικονίσωσιν. Ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη. Σπουδάσας εἰδικῶς ἀρχαιολογίαν καὶ παρατηρήσας ὅτι αἱ πρὸ αὐτοῦ γενόμεναι ἐργασίαι δὲν ἦσαν πλήρεις, ὅτι παρίστατο ἀνάγκη πληρεστέρας καταμετρήσεως καὶ παραστάσεως, ἀπεφάσισε νὰ πράξῃ τοῦτο, πλουσιώτατος ὤν, ἰδίᾳ δαπάνῃ καὶ διὰ τεχνιτῶν ἀρίστων τῆς ἐκλογῆς του. Ἔφερε δὲ εἰς πέρας τὸ ἔργον ὑπὸ περιστάσεις εὐνοϊκάς, ἃς αὐτὸς δὲν προεκάλεσε βεβαίως, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων ἐζήτησε νὰ ὠφεληθῇ, ὡς ἤθελε πράξει καὶ πᾶς ἀντιπρόσωπος ἄλλου κράτους.

Ἀλλ' ἔρχεται ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας. Βεβαίως οὗτος εἶνε ἄξιος πάσης κατακρίσεως, διότι ἀπέσπασε τὰ ἀνάγλυφα, ἅτινα εἶχε λάβει τὴν ἄδειαν μόνον ν' ἀπεικονίσῃ ἢ ἀποτυπώσῃ εἰς γύψον, κατέρριψε τὰς μετόπας καὶ τὴν ζωοφόρον ἀφαιρέσας τὰ συμπλέγματα τῶν ἀγαλμάτων, ἐν ἑνὶ λόγῳ ἀνηλεῶς κατέστρεψε τὸ ὡραιότερον τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, μεταχειριζόμενος πρὸ τοῦτο τὴν πολιτικήν του δύναμιν, τὰ δῶρα καὶ τὰς γενναίας ἀμοιβὰς πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐργαζομένους. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ταῦτα πάντα διέπραξαν οἱ πράκτορές του, ἀλλ' οὗτος ἦτο ἐν γνώσει βεβαίως καὶ ἔδιδε διαταγάς. Οὐδεὶς νομίζομεν ὅτι θέλει εὑρεθῇ ποτε νὰ ἐκστομίσῃ ὅτι ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ἠμαύρωσε τὸ ὄνομά του καὶ τὴν φιλοπάτριδα αὐτοῦ πρόθεσιν,

Ἓν μόνον δύναται νὰ μετριάσῃ τὴν κατ' αὐτοῦ μομφὴν τοῦ Ἕλληνος ἱστορικοῦ, ὅτι ἡ Ἑλλὰς τότε ἦτο λεία Μυσῶν, ὅτι πάντες ἥρπαζον ἀρχαιότητας, ὅτι ἐκ τοῦ Παρθενῶνος καὶ ὁ Κένιξβεργ ἐπὶ Μοροζίνη ἀπέσπασεν ἀγάλματα, καὶ ὁ Σοαζὲλ Γκουφιέ, ὁ σύγχρονος τοῦ Ἔλγιν, μικρὸν πρὸ τούτου ἀπέσπασεν ἐκ τῶν μετοπῶν ἀνάγλυφα καὶ μετέφερεν εἰς Γαλλίαν, καὶ πάντες οἱ περιηγηταί. Εἶχεν ὁ Ἔλγιν κακὸν ὡς πρὸς τοῦτο προηγούμενον, ὅπερ καὶ ἀπολογούμενος ἔφερεν ὡς ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἦτο πραγματικόν. Ἂς προσθέσωμεν δὲ καὶ ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι τότε ἀντιζηλίαι καὶ ἅμιλλα μεταξὺ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας περὶ τὸν πλουτισμὸν τῶν Μουσείων των ἦτο εἰς μεγάλην ἐπίτασιν, παρέχουσα ἀφορμὴν ὅπως μεταχειρίζωνται οἱ περιηγηταὶ καὶ οἱ πρεσβευταί, καὶ οἱ πρόξενοι ἑκατέρων μυρίους τρόπους θεμιτοὺς καὶ ἀθεμίτους πρὸς ἀπόκτησιν ἀρχαιοτήτων. Ὁ Σοαζὲλ Γκουφιὲ γράφει ἐν τῇ περιηγήσει αὐτοῦ, ὅτι «ὁ Λόρδος Ἔλγιν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἐμοῦ, διότι ὠφελούμενος ἐκ τῆς πίστεως, ἣν παρεῖχεν αὐτῷ ἡ παρουσία νικηφόρου ναυτικῆς μοίρας, καὶ ἡ κατάκτησις τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ ἀνασύστασις τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης κτήσεως, ἔλαβε παρὰ τῆς Πύλης παραχωρήσεις, ἃς ἐν ἄλλοις χρόνοις οἱ ὑπουργοὶ αὐτῆς, οἱ μᾶλλον ἐνδοτικοὶ καὶ μᾶλλον φιλόφρονες, δὲν ἤθελον ἐπιτρέψει. Ὁ Ἔλγιν ἀπεκόμισεν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος πλουσίαν συγκομιδὴν πολυτίμων μνημείων, ἣν πρὸ πολλοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην ἐπεθύμουν, καὶ τὴν ὁποίαν ὅταν βλέπω εἰς τὴν κατοχήν του, δύσκολον μοὶ εἶνε νὰ μὴ αἰσθανθῶ ὀλίγην ζηλοτυπίαν. Ἀλλ' εἶνε ἐπὶ τέλους εὐχάριστον ὅτι οἱ θεράποντες τῶν τεχνῶν γνωρίζου-

σιν ὅτι τὰ ἀριστουργήματα ἐκεῖνα ἐλυτρώθησαν ἐκ τῆς βαρβαρότητος τῶν Τούρκων, καὶ διατηροῦνται ὑπὸ φιλαρχαίου, ὅστις μέλλει νὰ παραδώσῃ ταῦτα εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ [1]).»

Ἀλλὰ καὶ ἡ σκέψις τῆς μελλούσης καταστροφῆν, ἧς ἄπειρα εἶχον παραδείγματα, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, ἐπέτεινε τὴν τάσιν πρὸς σωτησίαν τῶν ἔργων τούτων παντὶ τρόπῳ. Ὁ Βισκόντη ἔγραψεν ὅτι πρέπει νὰ λυπηθῇ τις διότι ἡ εὐγενὴς σκέψις (la noble idée), ἥτις ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ἔλγιν νὰ σώσῃ ἐκ τῆς καθημερινῆς καταστροφῆς βαρβάρου ἔθνους τὰ ἔργα ἐκεῖνα, δὲν ἐπῆλθεν ἕνα καὶ ἥμισυ αἰῶνα πρότερον εἰς πλούσιον καὶ ἰσχυρὸν φιλάρχαιον. Καὶ ὁ Κατρμὲρ δὲ Κινσὺ (Quatremère de Quincy) ὀνομάζει εὐτυχὲς γεγονὸς τὴν εἰς Εὐρώπην μεταφορὰν τῶν ἀρχαίων ἔργων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ κατάστασις τῶν Ἀθηνῶν ἡ κοινωνικὴ καὶ ἡ πολιτική, ἡ ἔλλειψις πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῶν κατοίκων, ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὰ ἀρχαῖα, συνετέλεσαν εἰς τὴν μείζονα διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τῆς συλήσεως, ἥτις δὲν θὰ συνέβαινεν ἐν πόλει πολυανθρώπῳ, ἐχούσῃ κατοίκους ἀνεπτυγμένους, ζηλωτὰς τῶν πατρῴων κτημάτων καὶ τῶν προγονικῶν μνημείων.

Ἡ σκέψις ἔτι ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἤθελον κατασταθῆ ἐλευθέρα πόλις, καὶ ὅτι μικρὸν τμῆμα τῆς Ἑλλάδος ἤθελεν ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἤθελε φροντίσει ἐν τοῖς πρώτοις περὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων, εἶχε μὲν γεννηθῆ εἰς τὸν νοῦν Ἑλλήνων, πιστευόντων εἰς τὴν πραγμάτωσιν αὐτῆς, ἀλλ' οἱ Εὐρωπαῖοι οὐδὲ κἂν ὡς ὄνειρον ἀπεδέχοντο. Αὐτὸς ὁ Βύρων ἐν Ἀθήναις γενόμενος, καὶ ἱκανὸν χρόνον παραμείνας δὲν ἐπίστευσε πρὸ τοῦ 1821 εἰς τὴν μέλλουσαν ἀνάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους. «Φεῦ», γράφει ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Τσὶλδ - Ἀρόλδ, «δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἐκεῖνοι οἱ Ἕλληνες, οἵτινες βαδίζοντες μὲ βῆμα στερρὸν εἰς βέβαιον θάνατον ἀπέθανον ἐνδόξως εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν».

Καὶ παρακατιὼν ὁ αὐτὸς ἐν ἑτέρᾳ στροφῇ γράφων περὶ τῶν ἀπογόνων τοῦ Θρασυβούλου, ὅτι ὁ ἔσχατος τῶν Ὀθωμανῶν δύναται νὰ μεταχειρίζηται αὐτοὺς ὡς δούλους, ἐπιφέρει « Καὶ ***μήπως τολμῶσι νὰ ἐπαναστατήσωσιν; Ὄχι!*** ἀλλ' εὐχαριστοῦνται, καταρώμενοι μόνον τὴν μαστίζουσαν αὐτοὺς χεῖρα· δειλοί, δοῦλοι, τρέμοντες ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου των ***δὲν εἶνε ἄξιοι νὰ*** ὀνομάζωνται πλέον ἄνθρωποι». Τοιοῦτον δὲ φρόνημα ἐπεκράτει τότε ἐν Εὐρώπῃ· καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν περιηγητῶν οὕτω ἀπεικόνιζον τοὺς Ἕλληνας. Αἱ Ἀθῆναι ἐθεωροῦντο χώρα βάρβαρος, τὰ δὲ μνημεῖα αὐτῶν ἐπιστεύετο, ὑπῆρχον δὲ καὶ διδόμενα πρὸς τοιαύτην πίστιν, ὅτι μετά τινας χρόνους δὲν ἤθελον ὑπάρχει.

Σήμερον καὶ ὁ Ἔλγιν καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἐργασθέντες πρὸς καταρτισμὸν τῆς συλλογῆς κοιμῶνται ὑπὸ τὴν πλάκα τοῦ τάφου· πάντες δ' οὗτοι ζῶντες, πλὴν τοῦ Λουζιέρη, εἶδον τὴν Ἑλλάδα ἐλευθέραν καὶ βασιλευομένην, ἤκουσαν δὲ πολλάκις δὲ καὶ τὴν φωνὴν τοῦ παραπόνου, ὅπερ ἀφῆκεν ὅταν εἶδεν ἑαυτὴν γεγυμνωμένην τῶν ἀρχαίων κοσμημάτων της. Δὲν γνωρίζομεν εἰς τὸ θέαμα τοῦτο χώρας ἐλευθέρας, ἣν ἀπεγύμνωσαν, δούλην οὖσαν, ἂν ἐλυπήθησαν, δι' ὅ,τι ἔπραξαν, ἢ ἂν ἐχάρησαν διότι ἐπρόλαβον νὰ τὸ πράξωσιν, ἡμεῖς ἀπαθῶς κρίνοντες τὸ γεγονὸς τῆς ἀφαιρέσεως τῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ κατὰ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον αὕτη ἐξετελέσθη, καὶ ἀναλογιζόμενοι ὅτι εἰσέτι ἡ πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἀγάπη τῶν Ἑλλήνων δὲν ἔλαβε τὸν τόνον καὶ τὴν δύναμιν θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, φλέγοντος τὰ στήθη οὐ μόνον τῶν μεμυημένων ὀλίγων τὰ τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ παντὸς Ἕλληνος, θεωροῦμεν, μακρὰν πάσης ἐπιδράσεως ποιητικοῦ οἴστρου καὶ ἐπιδεικτικῆς παραφορᾶς καὶ δημοκοπικῆς ἀρχαιομανίας, ὅτι ὁ Ἕλλην ἱστορικὸς μόνον λύπην καὶ ἄλγος ὀφείλει νὰ ἐκφράσῃ ἐπὶ τῇ πράξει τοῦ Ἔλγιν καὶ τῶν ὁμοίων του, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ῥίψῃ λίθον ἀναθέματος κατ' ἀνδρῶν, οἵτινες εἰργάσθησαν ὑπὲρ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος καὶ ὑπὲρ τῆς καθόλου τέχνης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, οἵτινες μετενεγκόντες τοὺς θεοὺς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐζήτησαν νὰ μεταδώσωσιν αὐτόθι τὴν οὐρανίαν λάμψιν, ἣν ἐξέπεμπεν ἡ θεία τούτων μορφή, λάμψιν, ἥτις ἐν τῇ χώρᾳ, ἧς ἐτέθησαν πολιοῦχοι δὲν ἦτο ὁρατὴ ὡς ἐκ τοῦ καλύψαντος αὐτὴν παχυλοῦ τῆς δουλείας σκότους.

5

Βιογραφικά τινα Ἅμιλτων, Ἐμ. Καλούτση, καὶ Λουζιέρη.—Ἀποβίωσις Λουζιέρη. Τάφος αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα.

Θεωροῦμεν ἤδη ἀναγκαῖον, ὅπως ἡ ἱστορία, ἣν ἀνελίξαμεν τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων κατασταθῇ πλήρης, νὰ εἴπωμεν καὶ βραχέα τινὰ βιογραφικὰ περὶ τριῶν προσώπων, ἅτινα ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνῶσται τῆς ἱστορίας ταύτης, πρωταγωνιστησάντων ἐν πολλοῖς ἐν αὐτῇ μετ' αὐτοβουλίας ἰδίας, καὶ ἀγωνισθέντων ἐν μέσῳ τοσούτων δυσκολιῶν, ὅπως φέρωσιν εἰς πέρας τὴν ἐντολήν, ἣν ἀνέθεσεν εἰς αὐτὰ ὁ Ἔλγιν· εἶνε δὲ ταῦτα ὁ Ἅμιλτων, ὁ Ἐμ. Καλούτσης, καὶ ὁ Λουζιέρης.

Τούτων ὁ Γουλιέλμος Ῥιχάρδος Ἅμιλτων, ἦτο ἔγκριτος ἀρχαιολόγος τῶν χρόνων του, καὶ ὡς τοιοῦτον παρέλαβεν αὐτὸν γραμματέα ὁ Ἔλγιν εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιχείρησίν του. Ὁ Ἅμιλτων ἐκ Κυθήρων, ἔνθα παρέμεινεν ἓν ἔτος πρὸς

1) **Choiseul Gouffier, Voyage pittor.** Τόμ. 2, σελ. 86.

διευθέτησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς διασώσεως τοῦ φορτίου τῶν μαρμάρων, ἀνεχώρησε τῷ 1803 εἰς Αἴγυπτον καὶ Ἀνατολὴν χάριν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν, ἐξέδωκε δὲ ἰδίαν συγγραφὴν τῆς περιηγήσεώς του ταύτης καὶ ἕτερα φιλολογικὰ ἔργα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν οἷς καὶ τὸ περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων ὑπόμνημα, οὗτινος ἐμνημονεύσαμεν.
Ὁ Ἅμιλτων ἐγεννήθη τῷ 1777. Εἰς Ἀγγλίαν ἐπανακάμψας ἐκ τῆς περιηγήσεώς του ὑπηρέτησεν ἀπὸ τοῦ 1809 μέχρι τοῦ 1822 ὡς ὑπογραμματεὺς ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, τῷ 1822 δ' ἐστάλη ὡς ἔκτακτος ἀπεσταλμένος εἰς τὴν αὐλὴν τῆς Νεαπόλεως, ἔνθα ἔμεινε μέχρι τοῦ 1825. Εὑρίσκομεν δὲ αὐτὸν κατόπιν καὶ πρόεδρον τῆς γεωγραφικῆς ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου κατὰ τὰ ἔτη 1837 καὶ 1841.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Γ. Καλούτσης, ὁ διὰ τῆς δραστηριότητός του καὶ τῆς πολιτικῆς ἰσχύος του τὰ μέγιστα συντελέσας εἰς τὴν διάσωσιν τοῦ φορτίου τῶν ἀρχαιοτήτων τοῦ πλοίου Μέντορος, ἦτο Κυθήριος, ἀνήκων εἰς μίαν τῶν ἀρχαιοτάτων ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν τῶν Κυθήρων. Ἐγεννήθη τῷ 1756, εἶχε δὲ σύζυγον ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς οἴκου τῶν Βενιέρη.
Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὅτε οἱ Κυθήριοι ἐστασίασαν κατὰ τοῦ προβλεπτοῦ Π. Μαρκέλλου τῷ 1780, θεωρηθεὶς ὡς συνωμότης ἐστάλη μετ' ἄλλων δέσμιος εἰς Βενετίαν, ὅπου μετὰ τὰς γενομένας ἀνακρίσεις ἐκηρύχθη ἀθῶος· Ἐκ Βενετίας δὲ μετέβη εἰς Πάδοβαν, ὅπου ἐσπούδασε τὴν νομικήν, λαβὼν δίπλωμα διδάκτορος. Ἐπανελθὼν εἰς Κύθηρα ἐξήσκησε τὸ ἐπάγγελμά του, θεωρούμενος εἷς τῶν ἀρίστων ἑρμηνευτῶν τῶν ἐνετικῶν νόμων.
Μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς Ἐνετικῆς δημοκρατίας ὑπὸ τῶν Γάλλων ὁ Καλούτσης, ὅτε ἐντελὴς ἀναρχία ἐπεκράτησεν ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἀντεκδικήσεις καὶ σφαγαὶ ἐπῆλθον μεταξὺ χωρικῶν καὶ ἀστῶν, ἦτο ὁ λαοφιλέστερος τῶν ἀστῶν, ὑπ' αὐτῶν τῶν χωρικῶν περιφρουρούμενος.
Τῷ 1799 τῇ συστάσει τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Σπυρίδωνος Φορέστη, πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας παρὰ τῇ Ἑπτανησίῳ πολιτείᾳ, ὁ Καλούτσης διωρίσθη ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐν Κυθήροις, διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1815 ὅτε οἱ Ἄγγλοι κατέλαβον τὴν Ἑπτάνησον.
Μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ἰονίου συντάγματος τῷ 1817 ὁ Μέγας Ἁρμοστὴς Θωμᾶς Μαίτλανδ προσέφερεν εἰς τὸν Καλούτσην τὴν θέσιν τοῦ Γερουσιαστοῦ, ἣν οὗτος δὲν ἐδέχθη καὶ ἕνεκα τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας του, καὶ ἕνεκα λόγων ἄλλων οἰκογενειακῶν. Ἐτελεύτησε δὲ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του τὸν Νοέμβριον τοῦ 1833.

Περὶ τοῦ Ἰωάννου δὲ Βαπτιστοῦ Λουζιέρη εἴπομεν ἱκανὰ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἱστορίας (Ἑστία σελ. 684). Οὗτος καὶ μετὰ τὴν πώλησιν τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν, εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς ὁποίας συνετέλεσεν ὡς κυριώτατος πράκτωρ, παρέμεινε διαρκῶς ἐν Ἀθήναις μέχρι τοῦ 1821, ὅτε καὶ ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα τῇ 3 Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους τούτου ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν. Ἀγνοοῦμεν δὲ ἂν καὶ μετὰ τὴν πώλησιν τῆς συλλογῆς τοῦ Ἔλγιν ἐξηκολούθει στέλλων ἀρχαιότητας εἰς αὐτόν, ἢ εἰργάζετο εἰς ἀπεικονίσεις μόνον τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν. [1]) Αἱ ἐν τῷ Βρεταννικῷ Μουσείῳ ὑπάρχουσαι εἰκόνες τῶν μνημείων τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἔργα τοῦ ζωγράφου τούτου, ὅστις συνετέλεσεν ὡς φαίνεται ὡς καλλιτέχνης καὶ εἰς τὴν καλὴν τοποθέτησιν ἐν τοῖς κιβωτίοις τῶν ἀρχαιοτήτων, ἵνα μὴ συντρίβωνται κατὰ τὴν μεταφοράν.
Ὁ Λουζιέρης οὐδεμίαν ἔτρεφε συμπάθειαν πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καθ' ἃ ὁ Βύρων βεβαιοῖ. Ἀποθανὼν ἐτάφη ἐν τῇ παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους ὑφισταμένῃ τότε μονῇ τῶν Καπουτσίνων. Οἱ ἐν Ἀθήναις δὲ κατὰ τὴν ἀποβίωσίν του παρεπιδημοῦντες Ἄγγλοι ἔθεσαν ἐπὶ τοῦ τάφου του μαρμάρινον ἐπιτύμβιον πλάκα, ἐφ' ἧς ἐνεχάραξαν τὴν ἑξῆς ἐπιτάφιον ἐπιγραφὴν

Ioanni Baptistae Lusieri
Angli in Athenis
quod in monumentis Atticis illustrandis
virum bene meritum
et in terra peregrina
amicum
perdiderunt
pictor insignis annos XXV his locis artem exercuit
et inter opus morte inopina sublatus est
nocte III Kal. Feb. ad MDCCCXXI
aetatis suae LXX.

Ἡ ἐπιτύμβιος αὕτη πλὰξ μετ' οὐ πολὺ ἀπὸ τῆς τοποθετήσεως αὐτῆς ἐκαλύφθη ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῆς κατερημωθείσης καὶ καταστραφείσης κατὰ τὸν ἀγῶνα Μονῆς, διαμείνασα κεκαλυμμένη ἐπὶ 46 ἔτη, καθ' ἃ πᾶσα μνήμη καὶ ἱστορία τῆς Μονῆς ἐξηλείφθη ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ζώντων, καὶ μόνον ἦτο γνωστὸν ὅτι τὸ γήπεδον αὐτῆς, τὸ περιλαμβάνον καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, ἀνῆκεν εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν. Ἀνευρέθη δ' ἐν ἔτει 1867, ὅτε οἱ Γάλλοι ἐνήργησαν ἀνασκαφὰς περὶ τὸ Λυσικράτειον μνημεῖον, μετ' ἄλλων τινῶν τάφων Γάλλων ἀποθανόντων ἐν Ἀθήναις. Ἐντεῦθεν δὲ μετεκομίσθη καὶ ἐτοποθετήθη ἐν τῇ αὐλῇ τῆς ἐκκλησίας τῶν Διαμαρτυρουμένων ἐν Ἀθήναις, τῇ νευούσῃ πρὸς τὴν Ὁδὸν Φιλελλήνων, φιλοξενηθεῖσα ἐπὶ Ἀγγλικοῦ οὕτως εἰπεῖν ἐδάφους ἐξ εὐγνωμοσύνης δι' ὅσα ὁ Λουζιέρης ὑπὲρ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους ἔπραξεν. Αὐτόθι δ' ἔτι καὶ νῦν εὑρίσκεται, τῆς τύχης ὁρισάσης εἰς ἄνδρα ἥκιστα φι-

(1) Εἶχε προσκληθῆ καὶ ὡς ἐκτιμητὴς τῶν ἀγαλμάτων τοῦ ναοῦ τῆς Αἰγίνης, ἅτινα ἐξετίμησεν ἀντὶ 4000 λιρῶν στερλινῶν.

λέλληνα, κατὰ σύμπτωσιν παράδοξον, τόπον τοῦ ἐπιτυμβίου αὐτοῦ λίθου ἐν τῇ περιφανεστέρᾳ θέσει τῆς Ὁδοῦ Φιλελλήνων.

Παροράματα ἐν τῇ περὶ τῶν Ἐλγινείων μαρμάρων μελέτῃ. Σελ. 683α στ. 7 κάτωθεν, γράφε Γρηγόριος ἀντὶ Κύριλλος. Σελ. 684α στ. 9 ἄνωθεν, γράφε 1748 ἀντὶ 1848. Σελ. 684β στ. 8 ἄνωθεν, γράφε ὑδρογράφος ἀντὶ ἱδρογ. Σελ. 771α στ. 30 γράφε συφιλίδι.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φύλλον 675).

«Τὸ φυσικὸν τώρα ἦτο νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁ μυλόρδος ἦτο ὑπερήφανος καὶ ἱκανοποιημένος ἀφ' οὗ ἔμεινε νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης! Παραδόξως ὅμως τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτω. Καὶ ἐκάθησε μὲν πάλιν διὰ ν' ἀποπερατώσῃ τὸ διακοπὲν πρόγευμά του, αἴφνης ὅμως ἀνεπήδησεν ἀπὸ τὴν θέσιν του, ἔρριψε μετὰ θυμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ χειρόμακτρον, ἐπῆγεν εἰς τὸ παράθυρον, ἤρχισε νὰ κρούῃ διὰ τῶν δακτύλων τὰς ὑέλους του, ἐκάθησε διὰ νὰ διαβάσῃ καὶ ἀνεπήδησε πάλιν—ἑνὶ λόγῳ εὑρίσκετο τώρα ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὸ κράτος παραδόξου καὶ ἀνεξηγήτου ταραχῆς.

—Ἐφέρθην ὅμως καθὼς ἔπρεπε νὰ φερθῶ! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· — εἶνε τάχα σωστὸ εἰς τὸν καθένα ξένον, πανταξένον ἄνθρωπον, ποῦ θέλει διὰ τῆς βίας νὰ μᾶς πάρῃ τὴν ἰδιοκτησίαν μας, νὰ λέγωμεν: Ὁρίστε, παρακαλῶ, εἶνε εἰς τὴν διάθεσίν σας!;—Μάλιστα, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, ἦτο κυρία, καὶ μάλιστα πολὺ ὡραία κυρία—ὤ, ἦτο πράγματι πολὺ ὡραία! Πρὸ πάντων τὸ μέτωπον καὶ τὰ 'μάτια της· ἀλλὰ καὶ τὸ στόμα της, τοὐλάχιστον ὅταν ἐχαμογέλα — νάλθῃ λοιπὸν ἔτσῃ ἕνας καὶ νὰ ἔχῃ μίαν τοιαύτην ἀπαίτησιν! —ὤ, καὶ ἡ μύτη της ἐκείνη ἦτο τόσον μικρὴ καὶ νόστιμη, ἐν γένει ὅλο τὸ πρόσωπόν της ἦτο ὡραῖον!—Ἀλλ' ἐπὶ τέλους δὲν εἶμαι ἐγὼ κύριος τῆς οἰκίας μου; δὲν ἠμπορῶ νὰ ὁρίσω τὰ ὑπάρχοντά μου ὅπως θέλω; — Μὲ ὅλα ταῦτα, τί τὰ θέλεις, ἦτο κυρία— ἔλεγε μία ἐσωτερικὴ φωνὴ πρὸς τὸν μυλόρδον.—Κυρία; ἀπήντα οὗτος μεγαλοφώνως πρὸς τὸν ἀόρατον συνήγορον— καὶ μήπως μία κυρία ἐπιτρέπεται νὰ ἔχῃ ἀπὸ κάθε ἄλλον περισσότερον δικαίωμα νὰ γίνεται ὀχληρὰ καὶ ἀπαιτητική; Ἐκτὸς τούτου τὸ εὑρίσκω πολὺ ἀνάρμοστον ἀπὸ μίαν καλοανατεθραμμένην νέαν νὰ ἐπιτίθεται ἔτσῃ κατὰ ξένου κυρίου, φοροῦντος μάλιστα τὰ πρωϊνά του ἀκόμη ἐνδύματα, καὶ νὰ τοῦ φέρεται ἔτσῃ, ὡσὰν νὰ τοῦ ζητῇ ἐλεημοσύνην. Ἡ οἰκογένειά της φυσικὰ δὲν θὰ γνωρίζῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ὅλα! Ὄχι, αὐτὸ πλέον ὑπερβαίνει πᾶν ὅριον!

«Ἔθεσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του καὶ ἐφάνη σκεπτόμενος ἐπὶ στιγμήν. Αἴφνης ἔκρουσε τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ ποδός, ἐπῆγε κ' ἐπῆρε τὴν εἰκόνα καὶ τὴν μετέφερεν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον· ἔπειτα ἐνεδύθη καὶ ἐξῆλθε.

«Ἔλαβε τὴν πρὸς τὴν πεδιάδα διεύθυνσιν. Ἡ ζέστη ἦτο μεγάλη, ἀλλ' ὄχι πνιγηρὰ—αἱ σκιαὶ τῶν ὀρέων εὐκρινῶς διεγράφοντο εἰς τὸν διαυγῆ καὶ αἴθριον θερινὸν οὐρανόν. Πανταχοῦ ἐπεκράτει βαθεῖα σιγή. Εἷς μόνον ποιμὴν παρῆλθεν ἔφιππος πλησίον του καὶ μακράν, εἰς τὴν κλιτὺν τῆς κοιλάδος ἐφαίνοντο βόσκοντες οἱ βόες του, ἐκτὸς δ' αὐτῶν δὲν ἐφαίνετο ἐπὶ τῆς πεδιάδος κανὲν ἄλλο ἔμψυχον πλάσμα.

«Ἦτο πραγματικῶς μία ἀπὸ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τὰς ὁποίας ἀνενοχλήτως ἀπήλαυεν ὁ μυλόρδος, σήμερον ὅμως δὲν εἶχε διάθεσιν νὰ αἰσθανθῇ καμμίαν ἀπόλαυσιν. Ἔβαινε ταχέως μὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν νώτων, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐζεστάθη πολὺ καὶ διὰ ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον ἐκάθησεν ἐπί τινος πέτρας. Παρὰ τὸ σύνηθες εὕρισκε σήμερον τὴν πέριξ του σιγὴν καταθλιπτικὴν καὶ ἀνυπόφορον. Ἀφ' οὗ περιεπάτησε μίλιά τινα πρὸς τὴν πεδιάδα, ἐγύρισε πάλιν τὸν ἴδιον δρόμον ὀπίσω, μὲ τὸ ἴδιον γοργὸν βῆμα μὲ τὸ ὁποῖον καὶ εἶχεν ἔλθῃ. Ἦτο ἤδη ἡ ἕκτη ὥρα, ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν καὶ τὰ ὀχήματα ἤρχισαν νὰ ἐπανακάμπτωσιν ἐκ Μόντε Πίντσιο. Ἐστάθη πρὸς στιγμὴν ἔμπροσθεν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἐθεώρει τὰς ἁμάξας μὲ τὰ κομψά των ἄλογα καὶ τὰς ὡραίας κυρίας. Μεταξὺ αὐτῶν διέκρινε καὶ μίαν, τῆς ὁποίας ὁ ἡνίοχος καὶ ὁ ὑπηρέτης ἔφερον κυανόχρουν στολήν. Ἐν αὐτῇ ἐκάθηντο δύο κυρίαι, ζωηρῶς συνομιλοῦσαι πρὸς τὸν ἀντικρύ των καθήμενον κύριον. Ἡ νεωτέρα αὐτῶν, μὲ πῖλον καὶ περιώμιον λευκοῦ χρώματος, ἦτο ἡ λαίδη Μαρία. Ὅτε ἡ ἅμαξα ἐπέρασεν ἔμπροσθεν τοῦ μυλόρδου, συνηντήθησαν τὰ βλέμματά των, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μυλαίδης ἐξέφραζον τόσην ἀδιαφορίαν, ὡσὰν νὰ μὴ τὸν εἶχον ἰδῇ ποτε. Ἦτο ἕτοιμος νὰ χαιρετήσῃ, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ἀδιαφορία τὸν ἐτάραξε πολὺ καὶ τὸν ἔκαμε νὰ σταθῇ ἀκίνητος εἰς τὴν θέσιν του καὶ ἐννεὸς νὰ προσβλέπῃ τὴν ἅμαξαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ μυλαίδη ἐξηκολούθει νὰ συνομιλῇ εὐθύμως μετὰ τοῦ συνοδοῦ της, νὰ μειδιᾷ καὶ συχνὰ νὰ νεύῃ διὰ τῆς κεφαλῆς της εἰς παρατηρήσεις εὐφυεῖς, τὰς ὁποίας βεβαίως ἐκεῖνος θὰ ἔκαμνε.

«Ὁ μυλόρδος λέγει, ὅτι καὶ σήμερον ἀκόμη εἶνε βέβαιος, ὅτι τότε ἡ μυλαίδη δὲν εἶχε τὸν ἀναγνωρίσῃ, ἐπειδὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ φαντασθῇ πῶς μία τόσον νέα κυρία ἠμποροῦσε νὰ ὑποκριθῇ εἰς τόσον βαθμόν. Ἡ μυλαίδη ὅμως διϊσχυρίζεται ὅτι ἐξ ἱκανῆς ἀποστάσεως τὸν εἶχε παρατηρήσῃ καὶ ὅτι μόνη της εὐχὴ ἦτο ν' ἀνοιχθῇ ἡ γῆ

καὶ νὰ τὸν καταπίῃ, τόσον ἦτο θυμωμένη κατ' αὐτοῦ.

«Ὁ μυλόρδος ᾐσθάνθη νυγμὸν εἰς τὴν καρδίαν του, ἐζαλίσθη — Θὰ ἐπεριπάτησα πολὺ γλήγορα εἰς αὐτὴν τὴν ζέστη, ἐσκέφθη, ἐπείνασα δὲ καὶ ὄχι ὀλίγον καὶ καλλίτερα εἶνε νὰ φάγω τώρα. Ὅτε ὅμως τῷ παρετέθη τὸ γεῦμα, ὁ μυλόρδος δὲν εἶχε καμμίαν ὄρεξιν—Πολὺ ζέστη ἔγινε τώρα εἰς τὴν Ῥώμην,εἶπε καθ'ἑαυτόν, αὔριον πηγαίνω εἰς τὰ βουνὰ δι' ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἔπειτα ἀναχωρῶ εἰς Νεάπολιν.

«Παρήγγειλε νὰ ἑτοιμάσουν τὰ κιβώτιά του καὶ εἶπεν εἰς τὸν θυρωρόν, ὅτι ἀνεχώρει δι' ὀκτὼ ἡμέρας καὶ ἐὰν ἐρωτήσῃ κανεὶς περὶ αὐτοῦ ν' ἀποκριθῇ, ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ μίαν ἑβδομάδα. Τὸν διέταξε πρὸς τούτοις νὰ φροντίσῃ νὰ μὴ καθαρισθοῦν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἀπουσίας του οὔτε νὰ σαρωθοῦν τὰ δωμάτιά του. Εἰς τὰ ταξείδιά του ὁ μυλόρδος εἶχεν ἀγοράσῃ διάφορα πράγματα τὰ ὁποῖα ἔκειντο ἄνω κάτω εἰς τὰ δωμάτιά του καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπεθύμει καμμία ξένη χεὶρ νὰ ἐγγίσῃ ὅλους αὐτοὺς τοὺς θησαυρούς. Κατεβίβασεν ὅλα τὰ παραπετάσματα, ἐκλείδωσεν ὅλας τὰς θύρας καὶ παρέδωκε τὸ κλειδίον εἰς τὸν θυρωρόν. Τὴν ἐπαύριον πρωΐ ἀνεχώρησεν εἰς Τίβολι.

«Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐπέστρεψεν. Ἤνοιξε τὰ παραπετάσματα καὶ ἐν ᾧ ὁ ὑπηρέτης του ἠσχολεῖτο νὰ φέρῃ ὀλίγην τάξιν εἰς τὰ δωμάτιά του, αὐτὸς ἐπῆγεν εἰς τὸ γραφεῖόν του, διὰ νὰ ἰδῇ μίαν φορὰν ἀκόμη τὴν εἰκόνα του. Πρὶν ταξειδεύσῃ εἶχε τὴν τοποθετήσῃ, εἰς τὸ μέσον τοῦ μικροῦ σοφᾶ — ἀλλ' ἐδῶ δὲν εὑρίσκετο πλέον ἡ εἰκών.

«Ὁ μυλόρρδος προσεκάλεσε τὸν θυρωρόν: — Ἤγγισες τίποτε ἐδῶ εἰς τὸ γραφεῖόν μου; Ἐγὼ ῥητῶς σὲ διέταξα νὰ μὴ ἀφήσῃς κανένα νὰ ἐμβῇ ἐν ἀπουσίᾳ μου ἐδῶ μέσα.

— Κύριε, ἐγὼ οὔτε ποδάρι ἔβαλα.

«Ὁ μυλόδος ἔτριψε τὸ μέτωπον, ἐσήκωσε χαρτοφυλάκιά τινα, κείμενα ἐπὶ τοῦ ἰδίου σοφᾶ, καὶ ἡ ὄψις του ἔγινεν αἴφνης πελιδνή. Ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον, ἐφ' οὗ εἶχε στηρίξει τὴν εἰκόνα ἔκειτο πράσινον βαλάντιον πλῆρες χρυσοῦ καὶ χαρτονομισμάτων — ἐπὶ τεμαχίου δὲ χάρτου, προσηρτημένου εἰς τὸ βαλάντιον,ἦσαν διὰ γυναικείας χειρὸς γεγραμμέναι αἱ λέξεις: ὀγδοήκοντα χιλιάδες φράγκα!

— Ποῖος ἦλθεν ἐδῶ εἰς τὸ δωμάτιον; ἠρώτησεν ἐπιτακτικῶς τὸν θυρωρόν, ὁ ὁποῖος τρομάξας ἀπὸ τὴν ἀγριωπὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς τοῦ μυλόρδου ὀπισθοχώρησεν ὀλίγα βήματα.

— Κανένας, κύριε, κανένας! Ἄ ὄχι! Τὴν πρώτην ἡμέραν ποῦ ἔφυγεν ὁ μυλόρδος, ἦρθε μία μεγάλη κυρία μ' ἕνα δοῦλο. Μὰ τὴν πίστι μου, κύριε, 'ξέρω νὰ κάνω διάκρισι κ'αὐτὴ ἦτανε μία πολύ, πολὺ μεγάλη κυρία, μὲ ῥοῦχα καὶ μὲ τρόπους!..

— Αἴ καλά, καὶ ὕστερα;

— Ἐζήτησε τὸν μυλόρδο κ' ἐγὼ τῆς εἶπα πῶς ἔχω διαταγὴ νὰ 'πῶ ὅτι ὁ μυλόρδος εἶνε ς' τὸ ταξεῖδι! Μὲ 'ρώτησεν ὕστερα πότε θὰ γυρίσῃ, κ' ἐγὼ τῆς εἶπα, τὸν περιμένουμε ὕστερα 'πὸ μία 'βδομάδα.—Καλὰ τὸ λοιπὸν—μοῦ εἶπεν ἡ κυρία —δός μου τώρα τὰ κλειδιὰ τοῦ δωματίου του.

— Καὶ 'ς αὐτὸ ἐσὺ δὲν εἶπες τίποτε;

— Ναὶ εἶπα, ἤθελα, μαθές, νὰ 'πῶ: 'μὰ πῶς γίνεται αὐτό, κυρία, ἀφ' οὗ ὁ μυλόρδος δὲν εἶνε ἐδῶ; Τότες ἤθελα νὰ 'δῇ ὁ κύριος μυλόρδος τὴ 'ματιὰ ποῦ μοῦ 'ρριξε! Ἴδια πάνω κάτω 'σὰν τώρα τοῦ κυρίου μυλόρδου! Ὕστερα μοῦπε: — Θ' ἀποφασίσῃς ἐπὶ τέλους νὰ μοῦ δώσῃς γλήγορα τὸ κλειδί; Ἔχω νὰ πάρω κἄτι ἀπὸ τὸ δωμάτιο τοῦ μυλόρδου. — Κ' ἐπῆγεν ἀπάνω μὲ τὸ δοῦλό της κ' ἔμεινεν ἐκεῖ κάμποση ὥρα.

— Καὶ ὅταν ἔφυγε;

— Ὅταν ἔφυγε, κύριε, δὲν τὴν εἶδα. Τὴν ὥρα 'ποῦ ἦρθε, ἑτοιμαζόμουν νὰ τὸν τσιμπήσω 'λίγο τὸν ἀπομεσημεριανό, καὶ ἅμα ἀνέβηκεν ἀπάνω, 'ξαπλώθηκα — ἀλλὰ μόνον μιὰ στιγμή, κύριε μυλόρδε — ἡ ζέστη ἤτανε τόσο φρικτή! Εἶπα τῆς μικρῆς μου Μαριέττας νὰ προσέξῃ τὴν κυρίαν 'ποῦ θὰ καταίβῃ καὶ ὕστερα μοῦ διηγήθη πῶς ἡ κυρία τῆς 'χαμογέλασε γλυκὰ καὶ πῶς ἤτανε τόσον εὔμορφη!

— Καὶ ἄλλο τίποτε;

— Ἄλλο τίποτε δὲν εἶδε. Μοῦ εἶπε πῶς ἡ κυρία φοροῦσε φόρεμα ἀτλάζι καί...

— Αὐτὸ μοῦ εἶνε ἀδιάφορον!

«Ὁ μυλόρδος ἔδηξε τὰ χείλη του καὶ ἐφαίνετο ἀκόμη πολὺ τεταραγμένος.

— Λείπει μήπως τίποτε τοῦ κυρίου μυλόρδου; Δὲν 'μπορῶ νὰ καταλάβω πῶς μία τέτοια κυρία...

— Τίποτε, τὸν διέκοψεν ἀγανακτῶν ὁ μυλόρδος. — Καλά, πήγαινε τώρα!

«Ὁ θυρωρὸς παρετήρησε μετὰ δειλῆς περιεργείας εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἀπεσύρθη, μετ' ὀλίγον δ' ἐξῆλθε καὶ ὁ μυλόρδος.

«Ἀφ' οὗ ἔμαθε ποῦ κατῴκει ἡ οἰκογένεια Κλάρενδων, ἡ νέα κυρία δηλαδὴ καὶ ἡ θεία της, ἐπῆγεν ἐκεῖ καὶ ἔσυρε τὸν κώδωνα τοῦ θυρωροῦ.

— Εἶνε ἐδῶ αἱ κυρίαι;

— Ποῖαι κυρίαι; τὸν ἠρώτησε μία φωνή.

— Ἡ λαίδη Κλάρενδων.

— Αἱ κυρίαι ἀνεχώρησαν.

— Καὶ πότε ἐπιστρέφουν;

— Δὲν θὰ ἐπιστρέψουν καθόλου· ἔφυγαν πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν εἰς Νεάπολιν.

«Ἀμέσως ἀνεχώρησε καὶ ὁ μυλόρδος εἰς Νεάπολιν καὶ τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἀνεῦρε τὰ ἴχνη

τῶν δύο κυριῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ μάθῃ, ὅτι πρὸ μιᾶς ἡμέρας ἀπέπλευσαν εἰς Γένουαν. Δὲν χάνει καὶ αὐτὸς καιρὸν καὶ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκοπίαζε ματαίως ν' ἀνεύρῃ τὴν κατοικίαν των, ἐπὶ τέλους δ' ἔμαθεν εἰς ποῖον ξενοδοχεῖον εἶχον καταλύσει καὶ ἐκεῖ τῷ εἶπον ὅτι εὑρίσκοντο ἤδη ἐν Βιέννῃ.

«Ἐὰν εἰς τὴν ἐποχήν μας λάβωμεν βοηθὸν καὶ τὴν ἀστυνομίαν, ἠμποροῦμεν τάχιστα ν' ἀνεύρωμεν ὁποιονδήποτε καὶ ἂν θέλωμεν ὁπουδήποτε τῆς Εὐρώπης, μόνοι μας ὅμως τίποτε σχεδὸν δὲν ἠμποροῦμεν νὰ κατορθώσωμεν. Μία νέα κυρία μὲ τὴν θείαν της πολὺ εὔκολα δύναται σήμερον νὰ ἐξαφανισθῇ εἰς τοὺς ἀπειραρίθμους σιδηροδρόμους καὶ ἐν ᾧ τὰς ζητοῦμεν εἰς τὴν μίαν ἄκραν τῶν Παρισίων ἢ τῆς Βιέννης, αὐταὶ ἠμποροῦν ἐν ἀνέσει νὰ κάθηνται εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον καὶ νὰ πίνουν ἡσύχως τὸν καφφέν των. Τὰ ἴδια ἔπαθε καὶ ὁ μυλόρδος. Χωρὶς ἀνάπαυσιν καὶ διακοπήν, ὅπως ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος, διέτρεξεν ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἕως οὗ ἐβαρύνθη τὴν καταδίωξιν καὶ ἐπῆγεν εἰς Παρισίους διὰ νὰ μεταβῇ ἐκεῖθεν εἰς Ἀγγλίαν, ἀφ' οὗ ἴδῃ ἅπαξ ἔτι ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας τὴν γαλλικὴν πρωτεύουσαν.

«Μίαν τῶν τελευταίων ἡμερῶν τῆς ἐν Παρισίοις διαμονῆς του ἔλαβε προσκλητήριον εἰς μέγαν χορὸν ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας. Νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ δὲν εἶχεν ὄρεξιν. Ἐκάθησε λοιπὸν τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ ἀνεγίνωσκε μέχρι τῆς 11ης ἑσπερινῆς ὥρας. Ἔπειτα ἔρριψε τυχαίως τὰ βλέμματα ἔξω τοῦ παραθύρου καὶ τὸ λαμπρὸν φέγγος τῆς σελήνης τὸν ἐμάγευσε τόσον ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν χορόν. Ἐνεδύθη ταχέως καὶ περὶ τὰ μεσάνυκτα ἦτο εἰς τὴν ἀγγλικὴν πρεσβείαν.

«Ὁ χορὸς εὑρίσκετο εἰς τὴν ἀκμήν του· ἀπὸ τῆς κλίμακος ἤκουσε τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς καὶ ᾐσθάνθη τὴν θερμότητα τοῦ ἐν ταῖς αἰθούσαις ἀέρος. Μετὰ κόπου κατώρθωσε νὰ διασχίσῃ τὸ πυκνὸν πλῆθος τῶν κυρίων καὶ κυριῶν, ἀναζητῶν τὴν οἰκοδέσποιναν ὅπως τῇ προσφέρῃ τὰ σεβάσματά του, ἀλλ' ἀφ' οὗ ἐτυραννήθη εἰς μάτην ἐπὶ πολλὴν ὥραν, κατέφυγεν εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ καὶ ἐθεᾶτο τὰ ζεύγη μὲ τὸν πῖλον ὑπὸ τὴν μασχάλην.

«Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐχόρευον ἀκριβῶς τὸν τετράχορον, τὰ δὲ ζεύγη μετ' ἀπιστεύτου ἐπιμονῆς καὶ καρτερίας ἠγωνίζοντο νὰ διασχίσωσι τὸ ἀναμεταξὺ των πυκνὸν πλῆθος, ἐν ᾧ ὁ μυλόρδος ἐννεὸς ἐθαύμαζε τὰς κυρίας, αἱ ὁποῖαι μὲ ὅλους τοὺς κόπους των ἦσαν εὔθυμοι καὶ ζωηραί, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκινδύνευε νὰ πνιγῇ ἐν τῇ γωνίᾳ του ἀπὸ τὴν θερμότητα. Αἴφνης— ἅγιε Γεώργιε!—κάτωθεν τοῦ μεγάλου πολυφώτου, εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τῆς αἰθούσης, ἵστατο αὐτὴ ἡ ἰδία, ἡ μυλαίδη! Ἄπλετον φῶς τὴν περιέχυνε—μὲ τοὺς ἀδάμαντάς της καὶ τοὺς πολυτίμους λίθους ἤστραπτε καὶ ἠκτινοβόλει ὡς φαεινὸς ἀστήρ. Μὲ χάριν ἐκράτει τὸ ῥιπίδιόν της καὶ εὐθύμως συνωμίλει πρὸς πολλοὺς κυρίους περικυκλοῦντας αὐτὴν πανταχόθεν καὶ ἀναμένοντας ἔλεος ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της.

«Ὁ μυλόρδος τὴν ἠτένισεν ὡς φασματώδη τινὰ ἐμφάνισιν. Τὸ βλέμμα του δὲν τὴν διέφυγε, διότι αἴφνης ἐστράφη καὶ ἔρριψε καὶ αὐτὴ τὰ βλέμματά της ἐπὶ τοῦ μυλόρδου. Ἔπειτα ἠρυθρίασεν ἕως τὰς ῥίζας τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς της, συνέπτυξε τὸ ῥιπίδιον καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ εὑρέθη εἰς τὸ πλευρόν του.

— Μπορεῖτε ἄρά γε ἀκόμη νὰ μ' ἐνθυμηθῆτε; τὸν ἠρώτησε μὲ τόνον ἀμφιβολίας.

— Ναί, ἔχω τὴν τιμὴν— εἶπεν οὗτος βαθέως ὑποκλινόμενος, ἐν ᾧ τόσον σφοδρῶς ἔπαλλεν ἡ καρδία του, ὥστε ἐνόμιζεν ὅτι βεβαίως θὰ παρετήρει τοῦτο ἡ μυλαίδη.

— Ἤθελα μόνον νὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι ἡ εἰκών, ἡ ὁποία—τὴν ὁποίαν ἠγόρασα τότε ἀπὸ τὸν μυλόρδον, εὑρίσκεται τώρα εἰς τὴν οἰκίαν μου. Ἡ θεία μου δὲν συνήνεσεν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ τῇ ὑποσχεθῶ, ὅτι θὰ ἐπέστρεφον τὴν εἰκόνα ἅμα ὡς συναντήσω πάλιν τὸν μυλόρδον. Ἡ διεύθυνσίς μου εἶνε Rue du Bac, 11. Αὔριον εἶμαι εἰς τὸ σπῆτι ἕως τὰς 2 μ. μ.

«Τὰς τελευταίας λέξεις ἐπρόφερεν ἡ μυλαίδη εὐκρινῶς καὶ ἀπεχαιρέτησε τὸν μυλόρδον ἀξιοπρεπῶς, εἰποῦσα πρός τινα παρερχόμενον μεσήλικα κύριον:—Μοὶ δίδετε τὸν βραχίονά σας, κύριε στρατηγέ;—Μεθ' ὃ ἐξηφανίσθη πάλιν εἰς τὸ πλῆθος. Ἀμέσως ἐγκατέλειψεν ὁ λόρδος τὴν αἴθουσαν τοῦ χοροῦ καὶ ἐξῆλθε διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ἐλευθέρως τὸν δροσερὸν ἀέρα τῆς νυκτός. — Θυμόνω πραγματικῶς! ἔλεγε κατ' ἰδίαν·—ἀφ' οὗ μ' ἔκαμεν μία τοιαύτην προσβολὴν καὶ ἀφ' οὗ ἐφέρθη κατ' αὐτὸν τὸν ἀνυπόφορον τρόπον, τολμᾷ καὶ τώρα ἀκόμη νὰ μὲ 'μιλῇ, ὡσὰν νὰ μὴ μὲ καταδέχεται. ! Αὔριον ὅμως, αὔριον θὰ σημάνῃ ἡ ὥρα τῆς ἐκδικήσεως, αὔριον θὰ δείξῃ ὁ μυλόρδος τὸ προσβληθὲν μεγαλεῖόν του καὶ ἡ μυλαίδη γονυπετὴς καὶ τεταπεινωμένη θὰ σύρεται πρὸ τῶν ποδῶν του.

«Ἠνωρθώθη εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης καὶ εἶδεν ὅτι καὶ ἡ σκιά του εἶχεν ἀνορθωθῇ καὶ μεγαλώσῃ.

«Τῇ ἐπαύριον ἐνεδύθη ὁ μυλόρδος μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, ἐκτενίσθη τοὐλάχιστον ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, ἄλλον τόσον καιρὸν ἐξώδευσε διὰ τὸν λαι-

μοδέτην του καὶ ἐβασάνισε πολὺ τὸν νοῦν του ἕως νὰ εὕρῃ τὰ κατάλληλα χειρόκτια — ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ ἔκαμνε φυσικὰ διὰ νὰ ταπεινώσῃ τὸν ὑπερήφανον ἐχθρόν.

« Ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 11 τῆς ὁδοῦ Bac, τῷ ἤνοιξεν εἷς ὑπηρέτης τὴν θύραν καὶ τὸν ὡδήγησε διὰ πλατείας κλίμακος καὶ μεγάλης τινὸς αἰθούσης εἰς κομμωτήριον, τοῦ ὁποίου παρεμέρισε τὰ παραπετάσματα, καὶ ἐψιθύρισε τὸ ὄνομα τοῦ μυλόρδου.

«Ἐπὶ χαμηλοῦ καθίσματος ἐκάθητο ἡ Μυλαίδη καὶ ἀνεγίνωσκε· ἐφόρει λευκὴν πρωϊνὴν ἐνδυμασίαν.

— Μήπως σᾶς ἐνοχλῶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν;

— Ὢ καθόλου μάλιστα· εἶνε παλαιὸς φίλος καὶ τὸν γνωρίζω σχεδὸν ἐκ στήθους—εἶνε τὸ Ὄνειρον θερινῆς νυκτός!

— Εἶνε θαυμαστὴς τοῦ Σαιξπήρου ἡ Μυλαίδη;

— Εἶμαι ἀγγλὶς—εἶπεν ἀνορθουμένη ὑπερηφάνως. Συνήθως μοὶ ἀρέσει τὸ τελευταῖον ἐξ ὅσων βιβλίων ἀναγινώσκω καὶ δι' αὐτὸ τώρα εἶμαι ἐνθουσιασμένη ἀπὸ τὸ Ὄνειρον θερινῆς νυκτός!

— Γνωρίζει ἡ Μυλαίδη τὴν ἑρμηνείαν τοῦ γερμανοῦ καλολόγου;

— Δὲν ἐνδιαφέρομαι περὶ τῶν ἑρμηνειῶν. Ἐγὼ νομίζω, ἀγαπῶ τὸ ποίημα τοῦτο, ἀκριβῶς ἐπειδὴ ἔχει τόσον ὀλίγην ἔννοιαν.

— Καὶ πῶς αὐτό; ἠρώτησεν ἐκπεπληγμένος ὁ μυλόρδος.

— Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μὲ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἰς τὸ δάσος, ἢ ἂν θέλετε καλλίτερον, μὲ τὸ φῶς τῆς σελήνης· αἱ ἀκτῖνες εἰσδύουσι ποικιλοτρόπως, ἐδῶ διὰ τῶν φύλλων, ἐκεῖ διὰ τῶν κορμῶν καὶ τῶν κλάδων, διαρκῶς ἀλλάσσουσαι καὶ μεταβαλλόμεναι ὅταν κινοῦνται τὰ φύλλα. Διατὶ φαίνονται ἔτσι, διατὶ μεταβάλλονται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; Διότι ἐκεῖ ὑπάρχει ζωὴ καὶ κίνησις!—καὶ ἐδῶ καμμία ἄλλη ἔννοια δὲν ὑπάρχει!

— Ἀλλὰ πρέπει νὰ παραδεχθῆτε, Μυλαίδη, ὅτι διὰ τὸν ἀστρονόμον καὶ τὸν φυσιοδίφην ὑπάρχουν αἰώνιοι νόμοι, καθ' οὓς ὁρίζεται διατί ἡ σελήνη ἵσταται ἔτσι καὶ ὄχι ἄλλως καὶ διατί τὰ φύλλα κινοῦνται ἐπίσης ἔτσι καὶ ὄχι κατ' ἄλλον τρόπον.

— Δυνατόν, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σκεφθῶ περὶ τούτου! Ἔλαβε τὸ βιβλίον ἀνὰ χεῖρας, τὸ παρετήρησε μετὰ τρυφερότητος καὶ ἐξηκολούθησεν.—Ὅ,τι πρὸ πάντων θαυμάζω εἰς τὸν μέγαν Σαιξπῆρόν μας εἶνε τὸ ἀπροσδόκητον καὶ ἀπρόοπτον, ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ ἐν τῇ φύσει· αὐτὸ μὲ μαγεύει καὶ μ' ἐνθουσιᾷ, ἀλλὰ νὰ φιλοσοφήσω περὶ αὐτοῦ δὲν δύναμαι οὔτε ἔχω πρὸς τοῦτο ἀρκετὰς γνώσεις.—Ἀλλὰ σᾶς κάμνω νὰ χάνετε τὸν καιρόν σας, μυλόρδε,—ἐλᾶτε μαζῆ μου, παρακαλῶ, ἐκεῖ μέσα ἔχω τὴν εἰκόνα μου — ὄχι, τὴν ἰδικήν σας εἰκόνα!

«Ἐν μικρῷ δωματίῳ ἔκειτο ἡ εἰκὼν ἐντὸς θήκης. Ἡ μόνη μεταβολή, ἣν ὑπέστη ἀφ' ὅτου τὸ τελευταῖον τὴν εἶχεν ἰδῇ ὁ μυλόρδος, ἦτο ἡ ἀντικατάστασις τοῦ ἀπηρχαιωμένου πλέον ἐπιχρύσου πλαισίου διὰ νέου τοιούτου λίαν κομψοῦ, ἀνταξίου τῆς ὡραιότητος τοῦ καλλιτεχνήματος.

«Ἡ Μυλαίδη ἵστατο μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας καὶ τὴν ἔβλεπεν ἀσκαρδαμυκτεί. Εἶχε κλίνῃ ὀλίγον τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπόν της τὸ ὡραῖον εἶχε συνοφρυωθῇ μελαγχολικῶς.

Ὁ μυλόρδος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ θυλακίου του μικρὸν πρασινοβαφὲς βαλάντιον καὶ ἔθεσεν αὐτὸ ἀθορύβως ἐπὶ τῆς τραπέζης.—Θὰ στείλω τὸν ὑπηρέτην μου νὰ πάρῃ τὴν εἰκόνα, εἶπεν.

«Εἰς τὸ δωμάτιον ἐπεκράτει σιγὴ ἀπόλυτος καὶ ἐφαίνετο ὡσὰν καὶ οἱ δύο νὰ ἐπερίμενον τὴν τέλεσιν ἀξιομνημονεύτου τινὸς συμβεβηκότος.

«Μυλαίδη, εἶπε τέλος ὁ μυλόρδος δραττόμενος τῆς χειρός της,—συγγνώμην, ἐὰν ὡς ξένος τολμῶ νὰ σᾶς δώσω μίαν καλὴν συμβουλήν· ἐὰν τύχῃ ποτὲ πάλιν νὰ ἔχετε καμμίαν ἐπιθυμίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύνασθε νὰ ἱκανοποιήσητε—χωρὶς νὰ καταπατήσετε τοὺς νόμους, ἐφ' ὧν ἐπὶ τέλους βασίζεται ἡ τάξις καὶ τὸ καλὸν τῆς κοινωνίας— σᾶς παρακαλῶ καὶ νὰ μὲ συγχωρήσητε διότι σᾶς τὸ λέγω — νὰ προσπαθήσητε νὰ καταπνίξητε τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην. Ἠμπορεῖτε νὰ τύχετε κανένα, ὁ ὁποῖος ἄλλως παρὰ ἐγὼ θὰ ἐκλάβῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἔτσι θὰ περιέλθετε εἰς πολὺ δύσκολον θέσιν!

— Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἔκυψε καὶ ἠσπάσθη τὴν χεῖρά της καὶ εἰς τὸ πρόσωπόν του ἐπεχύθη τόση ἀγαθότης καὶ εὐγένεια, ὥστε τὰ χείλη τῆς Μυλαίδης ἤρχισαν νὰ τρέμωσιν· οἱ μεγάλοι της καὶ μαῦροι ὀφθαλμοὶ ὑγράνθησαν, ἐνῷ μόλις ἠδυνήθη νὰ ψιθυρίσῃ τὰς λέξεις:—Συγγνώμην, μυλόρδε!

«Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθεν ὁ ὑπηρέτης καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἐπίσκεψιν τῆς Λαίδης Ἐσσέξ μετὰ τῶν θυγατέρων της. Ἡ Μυλαίδη ἔνευσε κ' ἔτρεξεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐν ᾧ ὁ Οὐίλλιαμ ἔλαβε τὸν πῖλόν του, ἐχαιρέτισε ταχέως τὰς κυρίας καὶ ἐξηφανίσθη.

«Τὰς ἑπομένας ἡμέρας ἔβλεπέ τις τὸν μυλόρδον, ὁ ὁποῖος ἄλλοτε ἐπεσκέπτετο μόνον τὰς Βιβλιοθήκας καὶ τὰ Μουσεῖα, εἰς ὅλα τὰ μέρη τῶν Παρισίων. Ἐπήγαινεν εἰς τὸ δάσος τῆς Βολόνης, εἰς τὸ μελόδραμα, εἰς τὰ θέατρα — ἑνὶ λόγῳ, παντοῦ καὶ μαζῆ του ἔφερε πάντοτε καὶ τὸ δίοπτρόν του, τὸ ὁποῖον διαρκῶς ἐκράτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Εἰκὼν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Darwin: Ausdruck der Gemüthsbewegungen κ.τ.λ.

Η ΓΑΤΑ

Ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη περιγραφὴ τῶν πνευματικῶν ἀρετῶν τοῦ κοινοτάτου τῶν οἰκιακῶν ἡμῶν ζώων ἐλήφθη ἐξ ἔργου τοῦ κ. Σπυρίδωνος Μηλιαράκη ἐπιγραφομένου «ἡ Γάτα», ἐκδιδομένου δὲ προσεχῶς. Καταχωρίζοντες δὲ τὸ δεύτερον τοῦτο κεφάλαιον ὁλόκληρον, χάριν τῆς περιεργείας τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἀναγράφομεν ἁπλῶς καί τινα τῶν κεφαλαίων ἅτινα περιέχει τὸ εἰκονογραφημένον τοῦτο καὶ ὡς οἰκογενιακὸν ἀνάγνωσμα προωρισμένον ἔργον. «Περὶ τῶν συναυλιῶν τῆς γάτας» «Περὶ τῶν σωματικῶν αὐτῆς ἰδιοτήτων» «Περὶ τῆς φιλοστοργίας αὐτῆς πρὸς τὰ ἴδια καὶ τὰ ξένα τέκνα» «Περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν μικρῶν καὶ περὶ τῶν παιγνίων αὐτῶν» «Περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς γάτας, καὶ πότε αὕτη εἰσήχθη εἰς τὴν Ἑλλάδα» κτλ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΑΡΕΤΑΙ ΤΗΣ ΓΑΤΑΣ

Ἡ γάτα, δυστυχῶς, παρεγνωρίσθη καὶ παραγνωρίζεται καὶ μέχρι σήμερον ὡς πρὸς τὰς πνευματικὰς αὐτῆς ἰδιότητας. Γενικὴ τοὐλάχιστον ἰδέα ἐπικρατεῖ ὅτι αὕτη εἶνε ζῷον πανοῦργον, ἄπιστον, ἐγωϊστικὸν καὶ κίβδηλον τὸν χαρακτῆρα, ἀνάξιον δὲ ὅλως διόλου τῆς ἡμετέρας φιλίας καὶ ἐμπιστοσύνης. Αἱ κρίσεις αὗται προέρχονται διότι συνειθίσαμεν νὰ συγκρίνωμεν αὐτὴν πάντοτε πρὸς τὸν σκύλον, μεθ' οὗ ὅμως οὐδεμία δύναται νὰ γείνῃ σύγκρισις, διότι οὗτος μὲν εἶνε ἐκ τῶν πρώτων ζῴων, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀνέθρεψε καὶ ἡμέρωσε, καὶ ἑπομένως εἶνε ζῷον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων συζῶν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῷ ἡ γάτα εἶνε, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς, ζῷον νέον, νεώτατον, παραληφθὲν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους.

Ἀλλ' ἐξετάσωμεν καί τινας τῶν κατηγοριῶν τούτων· «Χαρακτηριστικὰ τοῦ γένους τῶν γάτων», λέγει ὁ φυσιοδίφης Γκῆβελ, «εἶνε ἡ δολιότης καὶ ἡ λαιμαργία, ἡ εὐτολμία καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν ἀνάπαυσιν. Εἰς πᾶσαν περίστασιν ἡ γάτα δεικνύει τὴν παροιμιώδη αὐτῆς κιβδηλίαν ὅταν παίζῃ καὶ ὅταν θωπεύηται. Ἐὰν ὀλίγον πιέσητε αὐτὴν ἰσχυρότερον, ἢ ἐὰν δὲν ἐκτελέσητε τὰς ὀρέξεις της αἰσθάνεσθε εὐθὺς τὴν ἀνταπόδοσιν διὰ πλήξεως τῶν ποδῶν ἢ διὰ νυγμοῦ τῶν ὀνύχων της. Ἡ γάτα εἶνε ζῷον οἰκιακὸν καὶ ὑπηρετεῖ τὸν ἄνθρωπον μόνον ὅταν εὑρίσκῃ παρ' αὐτῷ εὐζωΐαν, τροφὴν καλὴν καὶ ἄφθονον, προφύλαξιν κατὰ τοῦ ψύχους καὶ θωπείας πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ματαιοδοξίας της· ἀνθίσταται εἰς πᾶν ὅ,τι δὲν ἀρέσκει εἰς αὐτήν, ἢ ἀποφεύγει τι ὅπως μὴ καμφθῇ καὶ ὑποταχθῇ εἰς τὴν βίαν... Μόνον ἐν τῷ δωματίῳ καὶ τῷ μαγειρίῳ ὑπείκει εἰς τὰς διαταγὰς καὶ ἀπειλὰς τῶν κυρίων της, ἐκτὸς δὲ τῆς οἰκίας οὐδένα ἀκούει. Φωνάξατε αὐτὴν ὅσον θέλετε, προσκαλέσατέ την δι' ὑποσχέσεων ἢ κολακειῶν, οὐδέποτε θὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν ὁδόν, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. Ὑποτάσσεται καὶ ὑποκύπτει μόνον ἐκεῖ ἔνθα περιποιοῦνται αὐτήν, καὶ μόνον εἰς ἐκείνους εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστεῖ χάριτας. Ἔξω τοῦ κύκλου τούτου δὲν κύπτει ποσῶς τὸν αὐχένα, δειλὴ δὲ καὶ περίφροντις ἐκ φόβου ἐπιθέσεως ἐξέρχεται τὴν νύκτα κρύφα ὡς κλέπτης, ἔχουσα πεποίθησιν μᾶλλον εἰς τὸν δόλον, παρὰ εἰς τὰς σωματικὰς αὐτῆς δυνάμεις.»

Ἡ περιγραφὴ αὕτη περιέχει βεβαίως καὶ κόκκον τινὰ ἀληθείας, καὶ ἡ γάτα εἶνε κἄπως ἀξία τῶν ἀποδιδομένων εἰς αὐτὴν ἰδιοτήτων, ἀλλ' ὅσα εἶπεν ὁ ἀνωτέρω φυσιοδίφης ἁρμόζουσι μᾶλλον εἰς κατηγορητήριον αὐτῆς παρὰ εἰς περιγραφήν. Ἐὰν δέ, ἀναγνῶστα μου, ἀναλογισθῇς ὅτι καὶ ἕτερον ζῷον πολὺ τῆς γάτας τελειότερον, ἀνατρεφόμενον δι' ὅλης τῆς φροντίδος τῶν γονέων, τῶν παιδαγωγῶν καὶ τῶν διδασκάλων, γίνεται ἐνίοτε πανοῦργον καὶ λαίμαργον καὶ κίβδηλον, θὰ δικαιολογήσῃς βεβαίως τὴν πτωχὴν γάταν, ἥτις ἂς τὸ εἴπωμεν πρὸς τιμήν της, δὲν διδάσκεται πολλὰ πράγματα ἀπὸ τὴν μητέρα της.

Ἀλλ' ἀφῶμεν τὸν ἀνεπιεικῆ καὶ μεμψίμοιρον τοῦτον φυσιοδίφην καὶ θεωρήσωμεν τὴν γάταν κρινομένην ὑπὸ ἑτέρου σοφοῦ, πάσχοντος φαίνεται, τὸ αὐτὸ μὲ πολλοὺς ἄλλους κυρίους νόσημα τοῦ νὰ εἶνε φιλόγατος, νόσημα ἀθεράπευτον καὶ ἀνίατον. «Ἡ φύσις», λέγει ὁ φυσιοδίφης Σχέϊτλιν, «ἔφθασεν εἰς τὸ ζῷον τοῦτο τὸ ἄκρον τῆς τελειότητος. Καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ὑποδεικνύει τὴν ὑπέροχον θέσιν, ἣν ἔχει ἡ γάτα μεταξὺ τῶν λοιπῶν ζῴων. Τὰ πάντα εἰς αὐτὴν εἶνε ἐναρμονίως προσηρμοσμένα· οὐδὲν μέλος τοῦ σώματός της εἶνε μεγαλείτερον ἢ μικρότερον τοῦ πρέποντος. Τὰ πάντα εἶνε στρογγύλα, ἰδίως δὲ ὡραιοτάτη εἶνε ἡ κεφαλὴ ἡ διατηροῦσα τὸ κάλλος καὶ ὅταν ἔτι ἀπογυμνωθῇ τῶν σαρκῶν, καὶ μείνῃ ὡς σκελετὸς τοῦ κρανίου.

Οὐδεμία κεφαλὴ ζῴου εἶναι ***ὡραιοτέρα*** τῆς κεφαλῆς τῆς γάτας. Τὸ μέτωπον αὐτῆς ἔχει ***ποιητικὴν κυρτότητα***, ὅλος δὲ ὁ σκελετὸς εἶνε ὡραῖος καὶ ὑποδεικνύει τὴν ἔκτακτον εὐκινησίαν καὶ ἐπιδεξιότητα εἰς χαριέσσας, ὑγρᾶς, κυματοειδεῖς κινήσεις. Ἡ γάτα φαίνεται μὴ ἔχουσα ποσῶς ὀστᾶ, ἁπλῶς δὲ ὡς συνισταμένη ἐκ μαλθακῆς ζύμης. Τὰ αἰσθητήρια δὲ αὐτῆς εἶνε μεγάλα καὶ ἁρμόζοντα πρὸς τὸ σῶμα.»

«Ἐὰν δὲ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ εἰς τὰς κυρίας τῆς γαλῆς ἀρετὰς ἐντύπωσιν μεγάλην προξενεῖ εἰς ἡμᾶς ἐν πρώτοις ἡ ***ἐπιδεξιότης*** αὐτῆς. Οὐ μόνον τὸ σῶμα ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτῆς εἶνε ἐπιδεξιωτάτη, ὡς νὰ ἐχύθησαν ἀμφότερα εἰς τὸ αὐτὸ χωνευτήριον...

«Ἡ ἀγάπη αὐτῆς πρὸς τὴν ***καθαριότητα*** εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς καθαριότητος τῆς ψυχῆς της. Ἀδιακόπως ***γλύφεται*** καὶ ***πλύνεται*** καὶ ***στολίζεται***. Ὅλαι αἱ τρίχες αὐτῆς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς οὐρᾶς πρέπει νὰ εἶνε πάντοτε ἐν τάξει. Ἵνα λειάνῃ δὲ καὶ κτενίσῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς λείχει τοὺς προσθίους αὐτῆς πόδας καὶ φέρει εἶτα αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς δὲν μένει ποτὲ ἀκαθάριστον. Τὰς ἀκαθαρσίας της ἐγκρύπτει καταχωννύουσα ἐντὸς τῆς γῆς, ἐντὸς λάκκων ὑπ' αὐτῆς ἀνορυσσομένων. Ἐὰν τρομάξῃ πρὸ τοῦ κυνὸς καὶ ἀνορθώσῃ τὰς τρίχας τῆς ῥάχεώς της, ὅταν ἐπέλθῃ εἰρήνη καὶ εὑρεθῇ ἐν ἀσφαλείᾳ, λείχουσα ἐπαναφέρει αὐτὰς εἰς τὴν προτέραν των τάξιν. Πάντοτε ἐπιθυμεῖ νὰ ἔχῃ τὸ δέρμα της καθαρόν, λείχει πᾶσαν ἀκαθαρσίαν· ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ γάτα εἶνε τὸ ἀντίθετον τοῦ χοίρου.

«Ἡ γάτα ἔχει αἴσθησιν τοῦ ὕψους καὶ ἀρέσκεται θεωροῦσα κάτω ἀφ' ὑψηλοῦ. Ἡ αἴσθησις δὲ αὕτη ἀπαιτοῦσα ἰσχυρὰ νεῦρα, καὶ ἀφοβίαν πρὸς τὸν ἴλιγγον συγγενεύει πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς μεγαλοψυχίαν. Ἀναρριχᾶται ἐπὶ καθέτων δένδρων μέχρι τῆς κορυφῆς αὐτῶν, ἀγνοοῦσα ἂν δύναται νὰ κατέλθῃ κατόπιν. Ἀνελθοῦσα ὅμως καταλαμβάνεται ὑπὸ μικροῦ φόβου, διὸ καὶ μένει ἐνίοτε ἐπὶ τοῦ δένδρου μέχρις οὗ καταληφθῇ ὑπὸ πείνης ὅτε ἐπικαλεῖται βοήθειαν. Τέλος ἀποφασίζει νὰ κατέλθῃ καὶ κατέρχεται, ἀλλὰ μόνον βαδίζουσα πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἡ γάτα τείνει πάντοτε πρὸς τὰ ὑψηλά, οὐχὶ ὅμως διότι δὲν παρατηρεῖ τὸν κίνδυνον, ὅπως συμβαίνει εἰς ζῷα κατωτέρας τάξεως, διότι ἐὰν θελήσωμεν νὰ ῥίψωμεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ δένδρου συλλαμβάνει τοὺς κλάδους διὰ τῶν ποδῶν καὶ τῶν ὀνύχων καὶ κρατεῖται ἀπ' αὐτῶν ἰσχυρῶς.»

Ἡ γάτα ἔχει ἰδέαν τοῦ χώρου καὶ τῶν ἀποστάσεων, ἀκριβῶς δὲ γνωρίζει τὰς εὐθείας, λοξὰς καὶ καθέτους ἐπιφανείας.

Πρὶν ἢ πηδήσῃ μέγα πήδημα ὑπολογίζει πρότερον τὴν ἀπόστασιν ἀναμετρᾷ τὰς δυνάμεις αὐτῆς καὶ τὴν ἐπιδεξιότητα, δοκιμάζει, οὕτως εἰπεῖν, ἑαυτήν. Ἴσως διστάζει ἐνίοτε ἐπὶ πολὺ πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ τι. Πηδῶσα ὅμως ἅπαξ μέγα τι διάστημα καὶ φθάνουσα ἐπιτυχῶς εἰς τὸ ἀντίπεραν μέρος, πηδᾷ πάντοτε κατόπιν τὴν αὐτὴν ἀπόστασιν χωρὶς πλέον νὰ σκεφθῇ ποσῶς. Ὀλιγώτερον καλῶς γνωρίζει τὸν χρόνον, καί τοι εἰς πάντας εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ γάτα γνωρίζει καλῶς πότε εἶνε ἡ μεσημβρία, διότι ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὥραν ταύτην προσέρχεται εἰς τὴν τράπεζαν, ὅθεν καὶ ἂν εὑρίσκετο. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ γάτα ἀγαπᾷ νὰ ζῇ βίον ἐλεύθερον εἰς τὰ ὕψη τῶν οἰκιῶν καὶ ἔχει ὀφθαλμοὺς βλέποντας καὶ τὴν νύκτα ἔχει ἀνάγκην τελειοτέρων αἰσθητηρίων πρὸς διάκρισιν τοῦ χώρου καὶ τόπου οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ὡρῶν τοῦ ἡμερονυκτίου. Ἡ γάτα ἔχει ἐπίσης αἴσθησιν τῶν χρωμάτων, δὲν στερεῖται δὲ καὶ ὤτων διὰ τοὺς μουσικοὺς τόνους. Τὸν ἄνθρωπον διακρίνει ἐκ τῆς ἐνδυμασίας καὶ ἐκ τῆς φωνῆς. Θέλουσα νὰ ἐξέλθῃ ζητεῖ νὰ τῆς ἀνοίξωμεν τὴν θύραν· ἔχει μνήμην τοῦ τόπου ἐξαίρετον, καὶ ἀσκεῖ αὐτὴν τελειοποιουμένη ἀδιακόπως. Διέρχεται δι' ὅλων τῶν οἰκιῶν τῆς γειτονίας, δι' ὅλων τῶν δωματίων, ὑπογείων, διὰ τῶν ἐντὸς τοῦ ταβανίου, διὰ τῶν ἀποθηκῶν

καὶ τῶν κελλαρίων. Εἶνε ζῷον ἀποκλειστικῶς προσκεκολλημένον εἰς τὸν τόπον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ κοινὸν λόγιον ὅτι «ὁ *γάτος γνωρίζει σπίτι, καὶ ὄχι νοικοκύρη*». Κατὰ τὴν μετοίκησιν ἢ δὲν φεύγει ποσῶς τῆς οἰκίας, ἢ ἐπανέρχεται εἰς αὐτήν. Εἶνε δὲ ἀκατανόητον πῶς γαλάται κλεισθεῖσαι ἐντὸς σάκκων καὶ μετακομισθεῖσαι εἰς μέρη ὥρας ὅλας μακρὰν κείμενα, ἠδυνήθησαν βραδύτερον νὰ ἐπανεύρωσι τὴν οἰκίαν των.

Ἡ γάτα ἂν καὶ εἶνε σχετικῶς πρὸς ἄλλα ζῷα μικρὰ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν δύναμιν ἀσθενεστέρα ἔχει ὅμως θάρρος ὅπως ἀντεπεξέλθῃ καὶ κατὰ τῶν μεγάλων ἔτι κυνῶν καὶ αὐτῶν τῶν μολοσσῶν. Βλέπουσα κύνα κυρτοῖ τὴν ῥάχιν αὐτῆς σχηματίζουσα χαρακτηριστικώτατον ὕβον, οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς σπινθηροβολοῦσι ἐκφράζοντες ὀργὴν ἢ αἰφνηδίως ἐκρηγνυομένην τόλμην μετὰ εἴδους τινὸς φρίκης. Φυσᾷ ἀπὸ μακρὰν διὰ τοῦ ἰδιάζοντος ἤχου ὃν σχηματίζει διὰ τῶν χειλέων καὶ τῶν ὀδόντων της· ζητεῖ παντὶ τρόπῳ νὰ διαφύγῃ καὶ σωθῇ· πηδᾷ ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἐπὶ τοῦ γείσου τοῦ παραθύρου, ἐπὶ τῆς θερμάστρας, ἢ θέλει νὰ φύγῃ διὰ τῆς θύρας. Ἔχουσα τέκνα ῥίπτεται κατὰ τοῦ κυνός, ὅταν οὗτος πλησιάσῃ πρὸς τὴν κοίτην αὐτῶν καὶ μεθ' ὁρμῆς καὶ ἑνὸς πηδήματος ῥίπτεται κατ' αὐτοῦ ἰδίως δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς καὶ καταξέει φρικωδῶς ὀφθαλμούς τε καὶ τὸ πρόσωπον.»

Τὴν στάσιν τῆς γάτας ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ περιγράφει ἄριστα μέγας τοῦ αἰῶνος μας φυσιοδίφης. «Ὅταν ἡ γάτα ἐκπλαγῇ» λέγει οὗτος, «ὀρθοῦται ὅσον δύναται ἐπὶ τῶν τεσσάρων ποδῶν καὶ κυρτοῖ τὸ σῶμα κατὰ τὸν γνωστὸν ἡμῖν κωμικὸν τρόπον. Φυσᾷ διὰ τοῦ στόματος, σίζει ἢ ῥέγχει. Τὸ τρίχωμα τοῦ σώματος, ἰδίως δὲ τὸ τῆς οὐρᾶς ἀνορθοῦται· εἰς τὰς περιπτώσεις δὲ ἃς εἶδον ἐγὼ ἡ μὲν βάσις τῆς οὐρᾶς ἦτο ἠνορθωμένη, τὸ δὲ ἄκρον ἐκάμπτετο πλαγίως. Ἐνίοτε ὅμως ἡ οὐρὰ ἀνορθοῦται μικρὸν μόνον ἀπὸ τῆς βάσεως καὶ κάμπτεται τοξοειδῶς πρὸς τὰ πλάγια. Οὕτω δὲ ἱστάμεναι αἱ γάται κλίνουσι τὰ ὦτα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ δεικνύουσι τοὺς ὀδόντας. Καὶ ὅταν δὲ παίζωσι δύο μικρὰ γατίδια ζητοῦσιν ἐνίοτε τὸ ἓν νὰ ἐκπλήξῃ τὸ ἕτερον μιμούμενον τὴν στάσιν ταύτην.»

Μετὰ τῶν ***παληκαρισμῶν*** τῆς γάτας καταλέγεται καὶ ἡ μεγάλη αὐτῆς κλίσις πρὸς τὰς ἔριδας καὶ τοὺς ἀδιακόπους διαπληκτισμοὺς μετὰ τῶν ὁμοίων της. Τὸ φίλερι δὲ τοῦτο προέρχεται διότι ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας ἀγαπᾷ πολὺ τὰ παίγνια καὶ διότι καὶ ἐνῆλιξ γενομένη ἀρέσκεται εἰς νεανιεύματα. Ἡ γάτα εἶνε πλάνης νυκτερινὸς ταραξίας. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι αἱ γάται ***πιάνονται*** καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας ἐπὶ τῶν κεραμιδίων τῶν οἰκιῶν καὶ ἀλληλομαδοῦσι φρικωδῶς τὸ πρόσωπον αὐτῶν καὶ τὸ σῶμα, ἐνίοτε δὲ καὶ συγκαταπίπτουσιν ἀπὸ τῆς στέγης εἰς τὴν ὁδόν, ἀλλ' αἱ κύριαι αὐτῶν ἔριδες καὶ οἱ πόλεμοι γίνονται ἐν ὥρᾳ νυκτὸς ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς πανσελήνου ἢ ὑπὸ τὸ τρέμον φῶς τῶν ἀστέρων, ἐνῷ ὁ βορρᾶς ψυχρὸς διώκει πᾶσαν ἄλλην ὕπαρξιν ἐντὸς τῶν θερμῶν οἰκιῶν ὑπὸ τὸ ἐφάπλωμα.

Αἱ ἔριδες αὗται γίνονται συνήθως μεταξὺ τῶν ἀρρένων ***γάτων***. Πλῆθος δὲ γάτων ἀρρένων καθ' ὡρισμένας ὥρας τοῦ ἔτους ἐπιστρέφουσι καθ' ἑκάστην σχεδὸν πρωΐαν εἰς τὴν οἰκίαν ἀπὸ περιπλανήσεων μακρυνῶν ἔχοντες καθημαγμένην τὴν κεφαλὴν καὶ μαδημένας τοῦ προσώπου τὰς τρίχας. Ἕνεκα τούτου φαίνονται πρὸς στιγμὴν ἥσυχοι καὶ σώφρονες καὶ ἀποφασίζουσι νὰ μείνωσιν οἴκοι· μετὰ μικρὸν ὅμως λησμονοῦσι τὰ ταχέως ἰαθέντα αὐτῶν τραύματα καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὰς αὐτὰς παλαιὰς ἁμαρτίας. Οἱ γάτοι οὗτοι ζῶσιν ἐνίοτε ἑβδομάδας ὅλας μακρὰν τῆς οἰκίας, ἄφετοι καὶ ἀπεριόριστοι, πλήρεις ἐλευθερίας. Θεωροῦμεν τὸν γάτον τῆς οἰκίας μας ὡς χαθέντα, ὅτε ἡμέραν τινα ***μᾶς παρουσιάζεται*** οὗτος ἀπρόσκλητος ἔχων τὸ πρόσωπον ἐλεεινὸν ἐκ τῶν πληγῶν καὶ τῶν ξεσμάτων τοῦ δέρματος. Ἀλλὰ δὲν εἶνε πάντοτε οἱ ἄρρενες οἱ ἰσχυρότεροι οὔτε οἱ χειρότεροι φιλέριδες, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ θήλειαι ***μαλώτριαι***, ἀληθῆ ***ἀνδρογύναικα***. Αἱ γάται αὗται καταδιώκουσιν ὅλας τὰς λοιπὰς τῆς γειτονίας καὶ τὰς ἰσχυροτέρας ἐξ αὐτῶν, προκαλοῦσι πάσας διὰ λόγων καὶ προσβολῶν καὶ γίνονται τὸ φόβητρον καὶ ὁ τρόμος ὅλων τῶν γάτων τῆς ὁδοῦ ἢ τῆς συνοικίας ἐν ᾗ κατοικοῦσι.

Ἡ γενναιότης τῆς γάτας συνδέεται μετ' ἀφοβίας καὶ παρουσίας πνεύματος. Δὲν καταπτοεῖται ὅπως ὁ κύων ἢ ὁ ἵππος, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκπλήσσεται. Οὐδέποτε δὲ ἵσταται ἐκ πτοήσεως.

Περὶ τῆς πανουργίας αὐτῆς καὶ δολιότητος λέγονται πολλά, καὶ δικαίως· πονήρως π. χ. περιμένει ἀκίνητος ὥρας ὅλας πρὸ τῆς ἐξόδου τοῦ ποντικοῦ, πονήρως σμικρύνει τὸ σῶμα της, κρύπτεται καὶ δὲν προκαλεῖ θόρυβον. Ἰδού, οἱ ὀφθαλμοί της ἄρχονται σπινθηρίζοντες· τὸ μυΐδιον ἐξῆλθε κατὰ τὸ ἥμισυ· ἡ γάτα ἐν τούτοις κρατεῖται εἰσέτι, διότι γνωρίζει καλῶς ὅπως ὅλοι οἱ πανοῦργοι πότε εἶνε ἡ κατάλληλος στιγμή.

Ἡ γάτα εἶνε εὐαίσθητος, ὑπερήφανος καὶ ματαιόδοξος, οὐχὶ ὅμως εἰς μέγα βαθμόν· καὶ διόλου δὲν εἶνε τὸ πρᾶγμα παράδοξον ἀφ' οὗ καὶ ἐν τῇ ἀγρίᾳ αὐτῆς καταστάσει ἡ γάτα δὲν εἶνε ζῷον κοινωνικὸν (συναγελαστικὸν) ὅπως

συζῇ μετὰ πολλῶν ὁμοίων της, ἀλλὰ ζῷον κατὰ μόνας διάγον τὸν βίον. Ἡ γάτα δὲν ἐπιχαίρει ἐπὶ τῇ νίκῃ ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε αἰσχύνεται. Ὑποπίπτουσα εἰς σφάλμα καὶ ἀναγνωρίζουσα αὐτὸ φοβεῖται μόνον τὴν τιμωρίαν. Ἐὰν δὲ ἕνεκα τούτου ἐπιπλήξωμεν αὐτὴν δεινῶς καὶ δείρωμεν, τινάσσει ἁπλῶς σπασμωδῶς τὸ δέρμα της, μετά τινας δὲ στιγμὰς ἐπανέρχεται εἰς ἡμᾶς ὅλως ἀδιάφορος. Ἐν τούτοις δὲν αἰσθάνεται ἑαυτὴν ὀλίγον κολακευομένην ὅταν μετὰ τὰς πρώτας συλλήψεις τῶν ποντικῶν, τοὺς ὁποίους φέρει ἑκάστοτε πρὸ ἡμῶν πρὸς ἐπίδειξιν, ἐπαινέσωμεν αὐτὴν ἐγκαρδίως. Ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ νὰ ἔρχεται πάντοτε καὶ ἐπιδεικνύῃ ὑπερηφάνως τὴν τέχνην της.

Ἡ γάτα εἶνε ζῷον περιποιητικόν, ἢ ἂν θελήσωμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν φράσιν τῶν κατηγόρων της ἀρέσκεται νὰ κολακεύῃ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτήν, ἰδίως ὅταν πρόκηται νὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν τροφήν. Εἰς τοιαύτην τινὰ περίστασιν ἵσταται ὀρθία ἐπὶ τῶν τεσσάρων ποδῶν ἔχουσα τὴν ῥάχιν ὀλίγον τι μόνον κεκαμμένην, τὴν οὐρὰν ὀρθίαν καὶ τὰ ὦτα προτεταμένα καὶ προστρίβει τὰς παρειὰς αὐτῆς καὶ τὰ πλάγια τοῦ σώματος ἐπὶ τῶν παρειῶν ἢ τῶν κνημῶν τοῦ κυρίου της, θωπεύει αὐτὸν παντοιοτρόπως, ἀνέρχεται λίαν πρωῒ ἐπὶ τῆς κλίνης του καὶ ἐξαπλώνεται ὅσον τὸ δυνατὸν πλησιέστερον αὐτοῦ μορμυρίζουσα καὶ προστριβομένη. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ γάται εἰς τὰς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὴν ἐμπιστοσύνην, διότι καὶ δάκνουσι καὶ ἀμύσσουσι διὰ τῶν ὀνύχων καὶ ὅταν οὐδόλως μαντεύομεν τοιοῦτόν τι. Συνήθως αἱ γάται δάκνουσι πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῶν ὅταν καὶ ἡμεῖς ἀπατῶμεν αὐτὰς καὶ τὰς βασανίζωμεν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι δὲν πράττει τὸ αὐτὸ καὶ ὁ κύων, ἀλλὰ τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι οὗτος εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε ὑπὲρ τὸ δέον ἀγαθός; Καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ ὠνομάσωμέν τινα κίβδηλον διότι ἔτυχε νὰ εἶνε βλακωδῶς ἀγαθός; Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ κίβδηλοι γάτοι εἶνε σπανιώτατοι, εἶνε ἐξαιρέσεις ἀπαντώμεναι καὶ μεταξὺ τῶν κυνῶν. Ὁ λαὸς τοὐλάχιστον μόνον *κρυφοδάγκατα σκυλιὰ* γνωρίζει, γάτον δὲ οὐδένα.

Ἡ τρυφερότης, ὁ ἐνθουσιασμός, τὸ ἔλεος, μᾶς ἀποσπῶσι τόσα δάκρυα ὅσα ἡ ὀδύνη, καὶ κλαίομεν συχνάκις, χωρὶς νὰ ἤμεθα λυπημένοι.

Πόσων ἡ ζωὴ ὁμοιάζει μὲ περικαλλὲς πλαίσιον περιβάλλον κενόν!

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

*** Τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον τῆς Γεωργίας δημοσιεύει στατιστικὴν τῆς ἐν Γαλλίᾳ παραγωγῆς γάλακτος. Κατὰ τὴν στατιστικὴν ταύτην καταναλίσκεται γάλα ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ καταστάσει ἐτησίως καθ' ὅλον τὸ κράτος ἀξίας ἑνὸς δισεκατομμυρίου, ἑκατὸν πεντήκοντα ἑπτὰ ἑκατομμυρίων φράγκων, ἔχον βάρος 68 ἑκατομμυρίων ἑκατολίτρων. Ἡ παραγωγὴ αὕτη ὑπῆρξε τριπλασία τῆς τοῦ οἴνου κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος. Γαλακτοφόροι ἀγελάδες ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι δεδηλωμέναι 5 ἑκατομμύρια.

*** Κατασκευάζεται νῦν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ διασήμου τεχνίτου ὁ ἀνδριὰς τοῦ αἰδεσιμωτάτου Βέχερ, ὅστις διὰ τῶν εὐγλώττων αὐτοῦ διδαχῶν σενετέλεσε τὰ μάλα εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν μαύρων ἐν τῇ Β. Ἀμερικῇ. Ὁ ἀνδριὰς εἶνε ὀρειχάλκινος καὶ ἔχει ὕψος πέντε μέτρων, αἱ δὲ πρὸς κατασκευὴν αὐτοῦ δαπάναι κατεβλήθησαν διὰ κοινοῦ ἐράνου.

*** Πρό τινος οἱ ἐπιβάται τοῦ ἀπὸ Λιβάου εἰς Ρομένσκ σιδηροδρομικοῦ συρμοῦ μετὰ εὐλόγου ἀνησυχίας ᾐσθάνθησαν ὅτι αἴφνης καὶ ἐν μέσῃ ὁδῷ ἡ μηχανὴ ἀνέκοψε τὸν δρόμον καὶ ἐστάθη. Πάντες ἔσπευσαν πρὸς τὰς θυρίδας, τινὲς δὲ κατῆλθον φύρδην μίγδην ὑποθέτοντες ὅτι συνέβη δυστύχημά τι. Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξις αὐτῶν ὅταν εἶδον παλαίοντας λυσσωδῶς ἐκεῖ παρὰ τὴν καπνίζουσαν μηχανὴν τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν! Ταχέως ἔμαθον παρὰ τῶν ὁδηγῶν ὅτι καθ' ὁδὸν εἶχον οὗτοι ἔρισῃ ἕνεκα φιάλης οἰνοπνεύματος καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ θαλαμίσκῳ τῆς μηχανῆς δὲν εἶχον εὐρυχωρίαν ὅπως δώσωσι πέρας εἰς τὴν ἔριδα διὰ πυγμαχίας, διέκοψαν τὸν δρόμον καὶ κατῆλθον εἰς ἀνοικτὸν πεδίον. Μετὰ κόπου πολλοῦ ἐσυμβίβασαν τέλος τοὺς παλαίοντας οἱ ἄλλοι σιδηροδρομικοὶ ὑπάλληλοι, καὶ ἀνῆλθον οὗτοι πάλιν αἱματόφυρτοι εἰς τὴν ἀτμομηχανήν.

*** Ἐν γερμανικῇ ἐφημερίδι ἀναγράφεται ὅτι παρηγγέλθησαν ἤδη ἐν Σιλεσίᾳ τὰ περίφημα τρίχαπτα ἅτινα θὰ κοσμήσωσι τὴν νυμφικὴν ἐσθῆτα τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας κατὰ τοὺς γάμους αὐτῆς μετὰ τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου. Θὰ εἶνε ταῦτα πλατύτατα, μετ' ἐξόχου λεπτότητος ἐξειργασμένα καὶ ὁμοιάζοντα τὰ ἐνετικὰ κατὰ τὸ σχῆμα. Πρὸς τούτοις παρηγγέλθησαν καὶ βαρύτιμα μαντίλια φέροντα τὸ ὄνομα καὶ τὸ οἰκογενειακὸν στέμμα τῆς νύμφης.

*** Ἡ ὑγιεινοτέρα πόλις τοῦ κόσμου φαίνεται ὅτι εἶνε El Paso εἰς Τεξὰς τῆς Ἀμερικῆς. Ἐκεῖ κατὰ τὴν στατιστικὴν ἡ θνησιμότης εἶνε 7,63 ἐπὶ 1000, ἐν ᾧ εἰς ἄλλας μεγάλας πόλεις ἔχει ὡς

ἑξῆς: ἐν Λονδίνῳ 22,14 ἐπὶ 1000, ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ 26,47, ἐν Παρισίοις 26,48, ἐν Δουβλίνῳ 35,94 καὶ ἐν Μαδρίτῃ 40,18.

*** Ἐκτίθεται εἰς θέαν ἐν Νεαπόλει λεπτογραφικὸν ἀριστοτέχνημα, ἔργον ὑπαλλήλου χαρτοποιείου. Εἶνε δὲ τοῦτο ἁπλοῦν φύλλον χάρτου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει γεγραμμένη ἡ *Θεία Κωμῳδία* τοῦ Δάντε, ἤτοι 14,233 στίχοι ἀποτελούμενοι ἐκ 400,000 γραμμάτων. Τὸ χειρόγραφον μόνον δι' ἰσχυροτάτου φακοῦ δύναται ν' ἀναγνωσθῇ.

*** Νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου ἐγένετο ἐσχάτως ἐν ἀμερικανικῇ πόλει. Εἷς ἐκ τῶν μαρτύρων ποινικῆς δίκης ἀσθενῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ δὲν ἠδύνατο νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ δικαστήριον. Τότε ὁ πρόεδρος διέταξε νὰ ἀνοιχθῇ ἡ μεταξὺ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ δικαστηρίου τηλεφωνικὴ γραμμή, δι' ἧς διεβιβάσθη εἰς τὴν βρίθουσαν θεατῶν αἴθουσαν καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων ἡ μαρτυρία τοῦ ἀσθενοῦντος.

*** Ἔκθεσις γάτων ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τῷ Κρυσταλλίνῳ Παλατίῳ τοῦ Λονδίνου. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην συνηγωνίσθησαν ἐπὶ καλλονῇ 524 γάτοι ποικίλων εἰδῶν. Μεταξὺ τούτων ἐθαυμάσθησαν οἱ μαργαριτόχροοι γάτοι τοῦ Σιάμ, οἵτινες ἐν Λονδίνῳ εἶνε σπανιώτατοι στοιχίζοντες 50 λίρας ἕκαστος. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν γάτων ἦτο εἷς μαῦρος μεταξότριχος, ἐξόχως πλαστικοῦ σώματος, διὰ τὸν ὁποῖον ἐζήτει ὁ εὐτυχὴς κάτοχος οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον ἀπὸ *δύο χιλιάδας λίρας*!!

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΣΙΣ

Νά ἤμουνα νιὸς κι' ἀνύπαντρος, πλούσιος κι' ἀντρειωμένος
Νἄχα καὶ γλήγορ' ἄλογο κ' ἕν ὤμορφο κορίτσι.
Τἄλογο νἄχῃ καὶ φτερὰ κ' ἡ κόρη μαῦρα μάτια....

Πεζεύω, δένω τἄλογο 'ς λεϊμονιᾶς κλωνάρι,
Κρεμνῶ καὶ τὸ τουφέκι μου 'ςὲ μιὰ νεραντζοκούλα·
φιλῶ τὴν κόρη μιὰ φορὰ 'ςτὰ μάτια καὶ 'ςτὰ φρύδια,
Καὶ μέσ' 'ςτὸ τρίτο φίλημα ἐλύθη τἄλογό μου.

— Σύρε κόρη μ' γιὰ τἄλογο, σύρε καὶ νὰ γυρίσῃς!

— Λύκος νὰ φάῃ τἄλογο, κι' ἀρρώστια τὸν ἀφέντη,
Τὰ χείλη ὁποῦ μὲ φίλησεν νὰ φάῃ τὸ μαῦρο φίδι!

ΗΛΙΟΣ

Ἔπεσ' ἡ θέρμη!—'Σ τὸ κρεββάτι
Ἥσυχα ἥσυχα κοιμοῦμαι
Καὶ μέσ' 'ς τὸν ὕπνο μου θυμοῦμαι
Τὰ μέρη μου τἀγαπημένα.
Ξάφνω, θαρρῶ πῶς πέφτει κἄτι
'Σ τὸ πρόσωπο καὶ μοῦ ζεσταίνει
Τὴν ὄψι μου τὴν κουρασμένη
Τὰ βλέφαρά μου τὰ κομμένα.

—

Ἥλιε! σὺ πρῶτος τὸ θυμήθης
Τὴν καλημέρα νὰ μοῦ φέρῃς,
Σὺ πρῶτος ἦλθες, γιατὶ ξέρεις
'Στὴν ξενιτειὰ πῶς εἶμαι μόνος.
Μέσα 'ς τὴν κάμαρα μου ἐχύθης
Κ' ἔννοιωσα εὐθὺς ἅμα σὲ εἶδα
'Στὰ στήθια μου ζωὴ κ' ἐλπίδα,
Κ' ἐσβύσθηκεν ὁ κρύος πόνος.

—

Ἡ δύναμί σου μοῦ θυμίζει
Τῆς μάννας τὴ γλυκειὰ τὴ χάρι
Ποῦ νύχτα 'μέρα 'ς τὸ ποδάρι
Γιὰ τὸ παιδί της μαραγγιάζει.
Ζωὴ κ' ἐλπίδα μᾶς χαρίζει
Καὶ τῆς μαννούλας μας τὸ μάτι
Ὅταν 'ς τοῦ πόνου τὸ κρεββάτι
Σκυμμένη μᾶς γλυκοκυττάζει.

Ἐν Βερολίνῳ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΝΟΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἡ ἀνάμνησις ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἵνα παρατείνῃ ὅ,τι ὁ χρόνος βιαίως μᾶς ἁρπάζει.

*

Ἡ ζηλοτυπία πλασμένη ἐξ ἔρωτος καὶ μίσους περιέχει ἐν ταὐτῷ δύο ἀντίθετα αἰσθήματα.

*

Ἡ εὐτυχία ἀποφεύγει σχεδὸν πάντοτε ἐκεῖνον ὅστις τὴν ζητεῖ, καὶ ἔρχεται κἄποτε ὡς ἀνέλπιστος ἔκπληξις εἰς ἐκεῖνον ὅστις δὲν τὴν συλλογίζεται.

*

Εἶνέ τις νέος ἐφ' ὅσον ἀγαπᾷ καὶ ἀγαπᾶται.

*

Τὸ ὄνειρον εἶνε ἄπειρον· ἡ πραγματικότης ἔχει πάντοτε ὅρια.

*

Τὸ νὰ ζῇ τις μετὰ τῶν ἴσων του σημαίνει ὅτι σέβεται ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους.

*

Λατρεύω τὴν τυραννίαν ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ χρέος τοῦ γελωτοποιοῦ.

Ὁ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς βασιλίσσης Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας γελωτοποιὸς Σκόγγαν εἶχε δανεισθῆ παρὰ τοῦ βασιλικοῦ ταμείου ἑκατὸν λίρας στερλίνας. Ἡ πρὸς πληρωμὴν τοῦ χρέους προθεσμία παρῆλθεν, ἀλλ' ὁ ταλαίπωρος γελωτοποιὸς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξοφλήσῃ τὸ χρέος. Ἡ βασίλισσα ἔδωκεν εἰς αὐτὸν καὶ νέαν τελευταίαν προθεσμίαν. Ἀλλὰ προσήγγιζε καὶ ταύτης ἡ λῆξις καὶ τὸ ταμεῖον τοῦ Σκόγγαν ἦτο κενόν. Τότε ὁ γελωτοποιὸς φοβούμενος τὴν ὀργὴν τῆς Ἀνάσσης μηχανᾶται τὸ ἑξῆς τέχνασμα ὅπως ἀπαλλαγῇ:

Παραγγέλλει φέρετρον εἰς τὰ μέτρα τοῦ σώματός του, καὶ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐγνώριζεν ὅτι ἡ Ἐλισάβετ θὰ διαβῇ ἐκεῖθεν θέτει αὐτὸ παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἴκου του καὶ κλείεται ἐντός.

— Τίνος εἶνε τὸ λείψανον; ἐρωτᾷ ἡ Ἄνασσα, σταθεῖσα πρὸ τῆς θύρας.

— Τοῦ ταπεινοῦ Σου δούλου Σκόγγαν! ἀποκρίνεται ἄνθρωπος ἱστάμενος παρὰ τὸ φέρετρον.

— Τί κρῖμα! ἀνακράζει ἡ Ἐλισάβετ, ἦτον ἀληθινὰ λαμπρὸς πίθηκος ὁ μακαρίτης. Καὶ ἐκτὸς τούτου μοῦ χρεωστεῖ καὶ ἑκατὸν λίρας, τὰς ὁποίας σβύνω τόρα ἀπὸ τὰ κατάστιχά μου.

— Εὐχαριστῶ τὴν γενναιόδωρον Μεγαλειότητά Σας! ἀναφωνεῖ ὁ γελωτοποιὸς ἀνεγείρων τὸ κάλυμμα· ἡ βασιλική Σας χάρις μοῦ ἀποδίδει τὴν ζωήν!

Ἀνώδυνος ἐγχείρησις.

Κύριός τις εὐπρεπέστατα ἐνδεδυμένος καὶ τοὺς τρόπους προσηνέστατος, καλούμενος Ἐδουάρδος Στὴλ καὶ ὀδοντοϊατρὸς τὸ ἐπάγγελμα —ὡς ἔλεγεν— ἐγκαθιδρύθη εἰς κεντρικώτατον οἴκημα ἐν Παρισίοις.

Πελάτας δὲν εἶχε πολλοὺς ἐν ἀρχῇ· οἱ ἐπισκέπται ἦσαν σπανιώτατοι καὶ ὁ οἰκοδεσπότης ἀτάκτως καὶ ἐλλειπῶς ἐπληρώθη τὸ ἐνοίκιον τῶν πρώτων μηνῶν. Τέλος ἐκοινοποίησεν ἔξωσιν εἰς τὸν κακοπληρωτήν, καὶ ἔμελλεν οὗτος ἑκὼν ἄκων νὰ κενώσῃ τὸν οἶκον μετὰ δύο ἡμέρας, ὅτε πλούσιός τις τραπεζίτης ἔρχεται καὶ κρούει τὸν κωδωνίσκον τῆς θύρας.

— Τί ἀγαπᾶτε; ἐρωτᾷ ἀνοίγων αὐτοπροσώπως ὁ ὀδοντοϊατρός.

— Τὸ 'δόντι μου μὲ πέθανε!

— Καθίστε νὰ τὸ ἰδοῦμε...

Μετὰ μικρὰν ἔρευναν ἀποφαίνεται ὅτι ὁ ὀδοὺς δὲν ἐπιδέχεται ἄλλην θεραπείαν καὶ πρέπει νὰ ἐκριζωθῇ αὐθωρεί.

— Θὰ πονέσῃ πολύ; ἐρωτᾷ δειλιῶν ὁ τραπεζίτης.

— Μπά! οὔτε θὰ αἰσθανθῆτε κανένα πόνον· θὰ σᾶς μυρίσω κἄτι ἐλαφρὸν ναρκωτικόν.

Ὁ τραπεζίτης ἀνθίσταται κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ πείθεται τέλος εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἐπιστήμονος, ὅστις καλύπτει τοὺς ῥώθωνας αὐτοῦ διὰ σπόγγου πλήρους χλωροφορμίου.

Ἡ νάρκη διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Ἦτο δὲ τόσον ἐντελὴς ὥστε, ὁ τραπεζίτης οὐδένα πόνον ᾐσθάνθη, συνελθὼν δ' ἔφερεν εὐθὺς τὴν χεῖρα πρὸς τὸν πάσχοντα ὀδόντα. Ἀλλ' ὁ ὀδοὺς ἦτο ἐκεῖ, εἰς τὴν θέσιν του, καὶ ἐπόνει τόρα ὅσον καὶ πρότερον!...

Ἀναζητεῖ τὸν ὀδοντοϊατρόν, ἀλλ' οὐδαμοῦ φαίνεται οὗτος· καὶ ὁ ταλαίπωρος τραπεζίτης ἐπείσθη μετ' ὀλίγον ὅτι ἐγένετο θῦμα διασήμου λωποδύτου, ὅτε εἶδεν ὅτι ἀπὸ τοῦ θυλακίου του ἔλειπε τὸ παχὺ χαρτοφυλάκιόν του περιέχων 5 χιλ. φράγκων εἰς χαρτονομίσματα, εἰς τὴν θέσιν δ' αὐτοῦ ἔμενεν ἓν τεμάχιον χαρτίου καὶ δεκάφραγκον χαρτονόμισμα.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου ἦτο γεγραμμένον διὰ μολυβδοκονδύλου: «Εἴδετε ὅτι δὲν π ο ν ε ῖ καθόλου! Πηγαίνετε τόρα νὰ βγάλετε τὸ 'δόντι σας ἀκινδύνως καὶ δι' ἐξόδων μου. Περαστικά σας».

Ἡ γλῶσσα τοῦ ῥιπιδίου.

Αἱ ἱσπανίδες ἐφεῦρον τὸν τρόπον δι' οὗ ἐκφράζουσι διὰ τοῦ τοιούτου ἢ τοιούτου χειρισμοῦ τοῦ ῥιπιδίου ὅ,τι δὲν θέλουσι νὰ εἴπωσι διὰ λόγου. Ἐννοεῖται ὅτι αἱ ἐκφράσεις αὗται ἀνάγονται πᾶσαι εἰς τὸν αἰσθηματικὸν κύκλον· κυριώταται δὲ εἶνε αἱ ἑξῆς:

Ῥιπίδιον κλειστὸν δι' οὗ κτυπῶσιν ἐλαφρὰ τὸν δεξιὸν βραχίονα: — Ζ η τ ῶ σ ύ ζ υ γ ο ν!

Ὅμοιον κτύπημα εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα: — Ε ἶ μ α ι ἀ ρ ρ α β ω ν ι σ μ έ ν η!

Ῥιπίδιον τιθέμενον εἰς τὸ θυλάκιον: — Δ ὲ ν ἔ χ ω ὄ ρ ε ξ ι ν δ ι' ἔ ρ ω τ α ς!

Ῥιπίδιον φερόμενον εἰς τὰ χείλη: — Ἀ μ φ ι β ά λ λ ω π ε ρ ὶ τ ῆ ς ε ἰ λ ι κ ρ ι ν ε ί α ς σ α ς!

Ῥιπίδιον θωπεῦον τὴν κόμην κατὰ τοὺς κροτάφους: Σ ὲ σ υ λ λ ο γ ί ζ ο μ α ι!

Διὰ τοῦ ῥιπιδίου καλύπτειν τὴν μορφήν: — Τ έ τ ο ι ο π ρ ᾶ γ μ α δ ὲ ν θ έ λ ω ν' ἀ κ ο ύ σ ω!

Τὸ ῥιπίδιον ἐπὶ τῆς καρδίας: — Ἀ γ α π ῶ κ α ὶ π ο ν ῶ!

Μετὰ προσοχῆς παρατηρεῖν τὰ ἐπὶ τοῦ ῥιπιδίου ζωγραφήματα: — Μ' ἀ ρ έ σ ε ι ς!

Μετρᾶν τὰ πτερύγια: — Θ έ λ ω ν ὰ σ ο ῦ ὁ μ ι λ ή σ ω!

Γοργὸν ῥίπισμα: — Ἀ γ α π ῶ π ε ρ ι π α θ ῶ ς!

Νωχελὲς ῥίπισμα: — Ἀ δ ι α φ ο ρ ῶ!

Βραδὺ κλείσιμον: — Δ ὲ ν λ έ γ ω ὄ χ ι' ν ὰ ἰ δ ῶ!

Πτῶσις τοῦ ῥιπιδίου: — Σ ο ῦ ἀ ν ή κ ω ψ υ χ ῇ κ α ὶ σ ώ μ α τ ι!

Πολύτιμος λέων.

Ἐν θηριοτροφείῳ ἐπισκέπται τινὲς συνδιαλέγονται μετὰ τοῦ ἰδιοκτήτου:

— Καὶ κοστίζει πολὺ ἕνας λέων; ἐρωτᾷ τις.

— Κατὰ τὸν λέοντα, ἀπαντᾷ ὁ θηριοτρόφος.

— Ἔξαφνα αὐτὸς ὁ ἰδικός σας ἐδῶ· εἰς τί τιμὴν θὰ τὸν ἐπωλούσατε;

— Αὐτόν; ἀλλάζει· δὲν τὸν δίνω ὅσα καὶ νὰ μοῦ δώσουν.

— Καὶ γιατί;

— Γιατὶ τὸν περασμένον χρόνον ἔφαγε τὴ γυναῖκά μου!

Τρόπος τοῦ μὴ κακολογεῖν.

— Λαμπρὸς ἄνθρωπος αὐτὸς ὁ Ἀριστείδης· ποτὲ δὲν λέει κακὸ γιὰ κανένα.

— Βέβαια, ἀφοῦ 'μιλεῖ πάντα γιὰ τὸν ἑαυτό του...

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ *1888—1540*.

'Αριθ. 677 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. 18 Δεκεμβρίου 1888.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΕΝΗΣ

Δικαίως ὡμοιώθη ἡ ἱστορία πρὸς σκηνὴν θεάτρου, σκηνὴν ὅμως ἀπέραντον, ἐν τῇ ἐναλλαγῇ τῶν θεαμάτων τῆς ὁποίας καὶ ἐν τῇ ἀτελευτήτῳ διαρκείᾳ οὐδαμῶς ἰσχύουσιν οἱ περιορισμοὶ τῶν ἀριστοτελικῶν κανόνων. Ἐμφανίζονται ἐπ' αὐτῆς οἱ ὑποκριταὶ ἢ τὰ νευρόσπαστα τὰ κινούμενα διὰ χειρὸς τῆς Εἱμαρμένης, ἂν παραδεχθῶμεν τῶν ἀπαισιοδόξων τὰς θεωρίας, καὶ δρῶσι καὶ παρέρχονται καὶ καταλείπουσιν εἰς τοὺς θεατὰς οὐ μόνον τοὺς συγχρόνους, ἀλλὰ καὶ τοὺς τῶν ἐπερχομένων γενεῶν συναισθήματα καὶ ἐντυπώσεις ἐκπλήξεως ἢ συμπαθείας, ἐλέους ἢ θαυμασμοῦ, ἀναλόγως πρὸς τὰ ἔργα αὐτῶν. Πλὴν ἐνίοτε ἐν τῷ μεταξὺ τῆς ραγδαίας ἐπαγωγῆς τῶν σοβαρῶν συμβάντων καὶ τῆς διαδοχῆς τῶν τραγικῶν προσώπων παρεισδύει καὶ προκύπτει ὡς ἱλαρυντικὸν διάμεσον μορφή τις ἀλλόκοτος ἀμιγῆ τὸν κωμικὸν χαρακτῆρα κεκτημένη, ἠθοποιὸς ἰδιόρρυθμος, οὗ τὰ ἔργα, οἱ λόγοι, τὰ ἀτυχήματα, αἱ περιπέτειαι προώρισται νὰ κινῶσι τὸν γέλωτα. Τοιοῦτόν τινα τύπον ἀλλοκότου βασιλέως, ἀπολωλότα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κυκεῶνος τῶν συγχρόνων σημαντικῶν γεγονότων καὶ ἐπομένως ἄγνωστον τοῖς πολλοῖς ἀπήντησα τυχαίως περὶ ἄλλας ἀσχολούμενος μελέτας, ἐπειδὴ δὲ ἐθεώρησα αὐτὸν ἱκανὸν νὰ ἑλκύσῃ τὴν περιέργειαν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ παρόντος περιοδικοῦ, ἠρύσθην ἄλλοθεν ἐκτενεστέρας τινὰς περὶ αὐτοῦ πληροφορίας, ἃς ὧδε παραθέτω.

Ἡ Κορσική, ἡ χρησιμεύσασα ὡς στάδιον τῶν παραδόξων ἄθλων τοῦ ἡμετέρου ἥρωος, ἦτο ἄσημος τότε, μὴ εὐτυχήσασα ἀκόμη νὰ γεννήσῃ τὸν μεγαλεπηβολώτατον στρατηλάτην τῶν νεωτέρων χρόνων, μετὰ πολλὰς δὲ περιπετείας διετέλει κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Γενουηνσίων. Αἱ παρὰ τὸ Τυρρηνικὸν πέλαγος μικραὶ ἀλλὰ δραστήριοι ἰταλικαὶ δημοκρατίαι ἐνωρὶς ἐπεδίωξαν γειτονικὰς ἐδαφικὰς κατακτήσεις, αἵτινες ὡς ἐμπορείᾳ τὸ πρῶτον χρησιμεύσασαι εἰς φιλεργοὺς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, ὑπέκυψαν βαθμηδὸν εἰς τὴν φιλόδοξον τῶν δημοκρατιῶν κυριαρχίαν. Πρόχειρος διὰ τὴν Γένουαν κατάκτησις ὑπῆρξεν ἡ Κορσική, ὅπως διὰ τὴν Πίσαν ἡ γείτων μεγαλόνησος Σαρδώ, ἔνθα κατὰ τὴν ὡραίαν ἔκφρασιν τοῦ ἐξόχου μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἰταλῶν ποιητῶν Καρδούτση, οἱ δυναστεύοντες ἦσαν βασιλεῖς μὲν ἐν Σαρδοῖ, πολῖται δ' ἐν Πίσῃ. Ἀλλ' ὁ ζυγὸς τῶν Γενουηνσίων ἥκιστα φαίνεται ὅτι ἦτο ἀνεκτὸς ἐν Κορσικῇ. Τὰ τραχέα ἤθη καὶ ὁ πεφημισμένος διὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὸ φιλέκδικον χαρακτὴρ τῶν κατοίκων ὑπῆρχον ἀνέκαθεν, ἀγριώτερα μάλιστα τότε κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῦ νηπιάζοντος πολυτισμοῦ, ἐν ἀναφορᾷ δὲ ὑποβληθείσῃ παρὰ τῶν Κορσικανῶν ἀρχηγῶν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1738 μνημονεύεται ὅτι 26000 φόνοι εἶχον συμβῆ κατὰ τὸ διάστημα τῆς διοικήσεως τῶν δεκαέξ τελευταίων γενουηνσίων ἁρμοστῶν. Οἱ ἁρμοσταὶ οὗτοι ἦσαν συνήθως ἄνδρες ἄπληστοι, μὴ κεκτημένοι σθένος ἐπαρκοῦν πρὸς καταστολὴν τῶν ἐγκλημάτων, περιβεβλημένοι δὲ ἀφ' ἑτέρου ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ δικαίωμα ἔχοντες νὰ ἐπιβάλλωσι ποινὴν θανάτου ἢ κατέργου ἄνευ διαδικασίας καὶ μαρτυριῶν καὶ μόνον κατ' ἰδίαν κρίσιν καὶ ὑπαγόρευσιν τῆς ἑαυτῶν συνειδήσεως. Ἡ ἐπ' ἰδιοτελείᾳ χρῆσις τοῦ τοιούτου αὐθαιρέτου δικαιώματος καὶ αἱ καταπιέσεις τῶν ἁρμοστῶν ἐξῆψαν βαθμηδὸν τὸ μῖσος τοῦ ἀτιθάσσου ἐκείνου λαοῦ, εἰς δώδεκα δὲ ἀνῆλθον αἱ κατὰ καιροὺς ἐπαναστάσεις τῶν Κορσικανῶν κατὰ τῶν δυναστῶν αὐτῶν. Ἡ προτελευταία ῥῆξις κατὰ τὸ 1725 ὑπῆρξε σοβαρά, ἡ δὲ Γένουα ἠναγκάσθη νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ ΣΤ', ὅστις καὶ καθυπέταξε διὰ τῶν ὅπλων του τὴν νῆσον. Ὁ στρατηγὸς αὐτοῦ, εἷς πρίγκιψ τῆς Βυρτεμβέργης, διηνήργησε συμβιβασμὸν μεταξὺ τῶν Κορσικανῶν καὶ τῶν Γενουηνσίων, ἀλλ' ἡ εἰρήνη μικρὸν διήρκεσεν. Οἱ κάτοικοι ἀπεστάτησαν καὶ αὖθις κεκτημένοι ἤδη ἀρχηγοὺς ἐμπείρους, τὸν Τζιαφφέρη, τὸν Πάολη, τὸν Ριβαρόλαν καὶ τὸν ὑπὲρ πάντας ἰσχύοντα μοναχὸν Ὀρτικόνε, ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναρχία ἐξηκολούθει ἐν τῇ νήσῳ, παρίστατο δὲ ἀνάγκη μονίμου κυβερνήσεως, συνεκάλεσαν οἱ ῥηθέντες ἀρχηγοὶ συνέλευσιν, ἐν ᾗ

ἀπεφασίσθη ὅτι ἡ Κορσικὴ θ' ἀπετέλει τοῦ λοιποῦ ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν. Ἐκάησαν δημοσίᾳ οἱ γενουήνσιοι νόμοι, ἐψηφίσθη ποινὴ θανάτου κατὰ παντὸς ὅστις ἤθελε προτείνει συνθηκολογίαν μετὰ τῆς Γενούης, ἀνεκηρύχθησαν δὲ στρατηγοὶ ὁ Τζιαφφέρης καὶ ὁ Πάολη. Ἡ περιεργοτάτη τῶν ἀποφάσεων τῆς συνελεύσεως ἦτο ὅτι ἐτάχθη ἡ ἀρτισύστατος δημοκρατία ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας. Πλὴν ὅπως λέγει σκωπτικῶς ὁ Βολταῖρος, ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα τινὰς τῶν ἀνωτέρω λεπτομερειῶν, καὶ ὅπως θὰ ἴδωσιν ἐκ τῶν κατόπιν συμβάντων οἱ ἀναγνῶσται, φαίνεται ὅτι ἡ Θεοτόκος δὲν ηὐδόκησε ν' ἀναδεχθῇ τὸ τοιοῦτο βάρος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀναφαίνεται ὁ ἥρως τῆς παρούσης διηγήσεως, ὁ Θεόδωρος βαρῶνος τοῦ Νόϋχοφ, υἱὸς γερμανοῦ εὐπατρίδου τῆς Βεστφαλίας, γεννηθεὶς ἐν Μέτζ τὸ 1690. Ὁ πατήρ του εἶχε χρηματίσει ἀρχηγὸς τῶν σωματοφυλάκων τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μύνστερ ἀλλὰ περιελθὼν εἰς ἔριδας πρὸς τὴν οἰκογένειάν του ἕνεκα τοῦ γάμου του μετ' ἀσήμου νεάνιδος, κατέφυγεν εἰς Γαλλίαν καὶ διετέλεσε φρούραρχος μικροῦ παρὰ τὸ Μέτζ φρουρίου. Ἀποθανὼν μετ' ὀλίγον κατέλιπεν ἐν λίαν νεαρᾷ ἡλικίᾳ δύο τέκνα, ὑπὲρ ὧν ἐμερίμνησε φιλάνθρωπός τις εὐπατρίδης, αἰσθανόμενος, καθὰ λέγει ὁ Σαίν-Σιμών, μεγάλην πρὸς τὴν μητέρα των συμπάθειαν. Καὶ τὸ μὲν θῆλυ, ὀνόματι Ἐλισάβετ κατέστη ἐπίτιμος ἀκόλουθος τῆς δουκίσσης τοῦ Ὀρλεάν, ὁ δὲ Θεόδωρος φύσει τυχοδιώκτης ἔσχε βίον περιπετειώδη καὶ μυθιστορικὸν ἀληθῶς. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν κατετάχθη μεταξὺ τῶν ἀκολούθων παίδων τῆς αὐλῆς τοῦ δουκὸς τοῦ Ὀρλεάν, εἶτα δ' ἐπέτυχε νὰ διορισθῇ λοχαγὸς εἰς τὸ ἐν τῇ γαλλικῇ ὑπηρεσίᾳ σύνταγμα τῆς Μάρκας. Ἔπειτα ὑπηρέτησεν εἰς τὸν σουηδικὸν στρατὸν καὶ ἀνεμίχθη εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ πολυμηχάνου καρδιναλίου Ἀλβερόνη, πρωθυπουργοῦ ἐν Ἰσπανίᾳ, διενεργουμένας ῥᾳδιουργίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν Στουάρδων ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας. Ἀνακαλυφθείσης τῆς σκευωρίας, ὁ Θεόδωρος καταδιωκόμενος ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὴν ἐν Χάγῃ οἰκίαν τοῦ ἰσπανοῦ πρέσβεως, ἀποκτήσας δὲ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀλβερόνη, προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν συνταγματάρχου μετ' ἐπιπροσθέτου ἐπιχορηγήσεως 600 πιστολῶν κατ' ἔτος. Ἐν Μαδρίτῃ ἐνυμφεύθη τὴν μὶς Σάαρφελδ, ἐπίτιμον ἀκόλουθον τῆς βασιλίσσης, ἀλλὰ μὴ συμβιβαζόμενος μὲ τὸν δύστροπον χαρακτῆρα τῆς δυσειδοῦς συζύγου του ἐδραπέτευσε κρυφίως τὸ 1720, παραλαβὼν καὶ τὰ πολύτιμα αὐτῆς κοσμήματα. Εἰς Παρισίους μεταβὰς συνέδεσε σχέσεις μετὰ τοῦ τότε ἀκμάζοντος διασήμου σκώτου ἀγύρτου Λῶ, τοῦ ληστεύσαντος ἐντέχνως τοὺς Παρισινοὺς διὰ φαντασιωδῶν κερδοσκοπικῶν ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐσχημάτισε σημαντικὴν περιουσίαν, ἣν ὅμως ἐν τάχει ἀπώλεσεν. Διέτριψεν ἀκολούθως εἰς Ἀγγλίαν ἐπί τινα χρόνον καὶ εἶτα εἰς Ἀμστελόδαμον, μεθ' ὃ μετέβη εἰς Φλωρεντίαν, ὡς τοποτηρητὴς τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ ς'. Αὐτόθι ἐσχετίσθη μετά τινων Κορσικανῶν προσφύγων καὶ συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον, ὅπερ βραδύτερον ἐπραγματοποίησεν. Θέλων ν' ἀπαλλάξῃ τὴν νῆσον ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Γενουηνσίων, εἰς μάτην περιῆλθε καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν αὐλῶν, μετὰ δὲ τὴν ἀποτυχίαν του μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου τῇ μεσολαβήσει ξένων τινῶν πρεσβευτῶν ἔλαβε μερικὰ φιλοδωρήματα παρὰ τοῦ Σουλτάνου. Αἱ παρὰ τὴν βόρειον Ἀφρικὴν μωαμεθανικαὶ ἡγεμονίαι ἐκέκτηντο τότε διὰ τῆς πειρατείας ἰσχὺν καὶ πλοῦτον, ὁ δὲ εὐρωπαῖος τυχοδιώκτης ἐστράφη πρὸς αὐτὰς μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του καὶ κατώρθωσε νὰ πείσῃ τὸν βέην τῆς Τύνιδος μὲ τὸ δέλεαρ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ νὰ καθυποτάξῃ αὐτῷ τὴν Κορσικὴν ὡς νὰ ἦτο res nullius, ὅπως τῷ χορηγήσῃ σημαντικὴν βοήθειαν, ἐν πλοῖον τουτέστι 10 τηλεβόλων, χίλια φλωρία, τετρακισχίλια ὅπλα, στολὰς καὶ μεγάλην προμήθειαν πολεμεφοδίων. Πλεύσας εἰς Λιβόρνον ὑπὸ σημαίαν ἀγγλικήν, ἐπώλησε τὸ πλοῖον τοῦ βέη, προέβη ἐκεῖθεν εἴς τινας προκαταρκτικὰς συνεννοήσεις καὶ τὴν 15 Μαρτίου 1736 ἀπεβιβάσθη πλησίον τῆς Ἀλερίας μετ' ἀκολουθίας δεκαπέντε μόνον ἀνδρῶν· ἀλλὰ τὸ ὑψηλόν του ἀνάστημα, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον τοῦ ἤθους του, τὸ περικαλύπτον τὸ ἀπότολμον ἐπιχείρημά του μυστήριον, ἴσως δὲ καὶ αἱ σχέσεις του μετὰ τῶν ἐπισήμων ἀρχηγῶν, συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάπληξιν τῶν κατοίκων. Ὁ Βολταῖρος λέγει ὅτι ἀπεβιβάσθη φέρων ὀθωμανικὴν ἐνδυμασίαν καὶ κίδαριν, ἕτεροι δὲ ἱστορικοὶ ὅτι ἔφερε στολὴν εὐρωπαϊκήν· ἡ λεπτομέρεια αὕτη δὲν ἔχει μεγάλην σημασίαν, τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι ὁ εὐφυὴς τυχοδιώκτης ἀρχῆθεν προσεπάθησε νὰ παραστήσῃ ἑαυτὸν ὡς χαίροντα τὴν εὔνοιαν ἰσχυροτάτων συμμάχων, οὐδὲν δὲ παρέλειψε μέσον ὅπως ἐξ ἐφόδου ἀποκτήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν εὐπίστων κατοίκων, μεταξὺ τῶν ἄλλων δὲ ἐσκόρπισεν ἅμα τῇ ἀποβιβάσει του πρὸς τὸ πλῆθος δράκα χρυσῶν νομισμάτων. Φαίνεται, λέγει ὁ Βολταῖρος, ὅτι ὑπάρχουσι στιγμαὶ καθ' ἃς ὁ νοῦς τῶν λογικῶν ἀνθρώπων πάσχει, ἐν τοιαύτῃ δὲ κρισίμῳ καταστάσει εὑρέθησαν καὶ οἱ Κορσικανοί, οἵτινες σαγηνευθέντες ἐκ τῆς ἐπιδείξεως, ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέχθησαν τὸν Νόϋχοφ καὶ ἐν γενικῇ συνελεύσει ἀνεκήρυξαν αὐτὸν βασιλέα, στέψαντες αὐτὸν μάλιστα ὡς Καίσαρα διὰ δάφνης τὴν 15 Ἀπριλίου 1736.

Ὁ νέος βασιλεὺς ἀναλαβὼν τὸ ὄνομα Θεό-

δωρος Α' ἀνέλαβεν ἐν ταὐτῷ μετὰ σοβαρότητος καὶ τὰ ἡγεμονικά του καθήκοντα. Διωργάνωσεν αὐλὴν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἄλλων εὐρωπαίων ἡγεμόνων, ἐσχημάτισε στρατόν, ὁπλίσας αὐτὸν μὲ τὰ χορηγηθέντα αὐτῷ παρὰ τοῦ βέη ὅπλα, ἀπένειμεν ἀξιώματα, ὑπηγόρευσε νόμους, ἐπέβαλε τιμωρίας, συνέστησε τάγμα ἱπποτικὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἀπελευθερώσεως καὶ ἔκοψε νόμισμα ἰδιαίτερον. Τὸ νόμισμα τοῦτο ἦτο δύο εἰδῶν· τὸ μὲν ἔφερεν ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του T. R. (Teodorus Rex) καὶ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας τὸ βασιλικὸν στέμμα ἐν τῷ μέσῳ δύο κλάδων φοινίκων, τὸ δὲ ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄψεως τὸ ἔμβλημα τῆς Κορσικῆς, ἤτοι κεφαλὴν αἰθίοπος μὲ προσδεδεμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπὶ τῆς ἑτέρας τὴν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος μὲ τὴν ἐπιγραφήν: Monstra te esse matrem. Πλὴν ἡ ποιότης τοῦ νομίσματος ἦτο χειρίστη καὶ τὰ σκώμματα δὲν ἔλειψαν· καὶ οἱ μὲν δυσηρεστημένοι ἐξήγουν τὰ δύο στοιχεῖα T. R. διὰ τῶν λέξεων Tutto Rame (=ὅλον ἐκ χαλκοῦ) οἱ δὲ Γενουήνσιοι ἔλεγον ὅτι σημαίνουν Tutti Ribelli, ἤτοι «ὅλοι ἀποστάται».

Ἡ κατάστασις τῆς νήσου οὐδόλως ἦτο ἀνθηρὰ μετὰ τὴν πολυχρόνιον κακοδιοίκησιν. Πόλεις εἶχον καῇ, ἀπηγορευομένης τῆς ἀνοικοδομήσεως αὐτῶν, πᾶσα διὰ θαλάσσης συγκοινωνία ἦτο ἀπηγορευμένη· οἱ κάτοικοι δὲν ἠδύναντο νὰ πωλήσωσι τὰ προϊόντα των εἰμὴ εἰς τοὺς Γενουηνσίους ἐπιτρόπους ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣν οὗτοι ὥριζον, ἀπηγορεύετο ἐπίσης ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν πλουσίων τῆς νήσου μεταλλείων σιδήρου, ἀργύρου καὶ μολύβδου· ἀπηγορεύετο ἡ χρῆσις τοῦ ἐγχωρίου ἅλατος, τὰ ἰχθυοτροφεῖα δὲ ἐμισθοῦντο εἰς Καταλάνους, μὴ ἐχόντων τῶν Κορσικανῶν δικαίωμα ἁλιείας. Ὁ Θεόδωρος προσεπάθησε νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν γεωργίαν, τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν, ἀποκατέστησε τὴν συγκοινωνίαν, ἐξαποστέλλων μικρὰ πλοῖα καὶ διαδίδων ὅτι διετέλει εἰς ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ξένων αὐλῶν, προσείλκυσε δὲ δι' ὑποσχέσεων πολλοὺς Ἰουδαίους ἐξ Ἀφρικῆς καὶ ἀρκετοὺς Ἕλληνας ἐκ Πελοποννήσου εἰς τὸ κράτος του, ἴσως δὲ ἐξ ἐκείνης τῆς ἐποχῆς παραμένουσί τινες τῶν ἐν Κορσικῇ ἀποκατεστημένων ὁμοεθνῶν μας. Εἶτα ἐπεχείρησε νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Γενουηνσίους κατέχοντας εἰσέτι παραλίους τινὰς πόλεις ἐν τῇ νήσῳ. Καὶ κατήγγειλαν μὲν αὐτὸν οἱ Γενουήνσιοι ὡς ἀγύρτην, ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἀπήντησε διὰ προκηρύξεως στιγματίζων τὴν ἐπαχθῆ αὐτῶν ἐπὶ τῆς νήσου τυραννίαν. Κυριεύσας τὸ Πόρτο-Βέκκιο, διευθύνθη κατὰ τῆς Βαστίας, ἐξοπλίσας καὶ λέμβους διὰ τῶν χρημάτων, ἅτινα ἐκόμισεν αὐτῷ εἷς ἀνεψιός του, ὁ βαρῶνος Δρόστ ὅπως καὶ κατὰ θάλασσαν ἐνεργήσῃ. Ἡ θέσις τῶν Γενουηνσίων ἦτο ἀπελπιστική, διότι ἠναγκάζοντο καὶ τὸ ὕδωρ αὐτὸ προσέτι νὰ προμηθεύωνται ἐκ τῆς στερεᾶς διὰ θαλάσσης, ἀλλὰ τοὺς θριάμβους τοῦ Θεοδώρου ἀνέκοψεν ἡ ὁσημέραι αὔξουσα δυσαρέσκεια μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες ἤρχισαν νὰ ἐννοῶσι τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τοῦ ἡγεμόνος των, μάτην ἀναμείναντες ἕως τότε τὰς ἐπικουρίας, ἃς ἐκεῖνος ὑπέσχετο. Ἐννοήσας τὰς διαθέσεις των ὁ ἀγχίνους τυχοδιώκτης συνεκάλεσε γενικὴν συνέλευσιν καὶ ἐγκαταστήσας ἀντιβασιλείαν τριμελῆ, ἀπῆλθε τῆς νήσου τὴν 11 Νοεμβρίου 1736. Ἀποβιβασθεὶς εἰς Λιβόρνον μεταμφιεσμένος ὡς ἀββᾶς, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς Φλωρεντίαν καὶ κατόπιν εἰς Ῥώμην καὶ Νεάπολιν, εἰς μάτην ἐνεργῶν νὰ τύχῃ συνδρομῆς. Ἀπὸ Νεαπόλεως διὰ πλοίου μετέβη εἰς Ἀμστελόδαμον καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς οἱ Γενουήνσιοι προεκήρυσσον τίμημα διὰ τὴν κεφαλήν του, ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ὀλλανδίας ἀφ' ἑτέρου ἀνηλεής τις δανειστὴς διενήργησε τὴν σύλληψιν καὶ τὴν φυλάκισίν του. Ἀπελευθερωθεὶς ὑπό τινων φίλων του καὶ λαβὼν παρ' αὐτῶν τὰ μέσα ὅπως ἀγοράσῃ μικρὸν πλοῖον, ἀπεπειράθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ κράτος του, ἀλλ' ἅμα ἐπλησίασε καὶ εἶδε παραπλέοντα πλοῖα γαλλικὰ καὶ γενουήνσια, ἐπέτρεψε μὲν εἰς τοὺς συντρόφους του ν' ἀποβιβασθῶσιν, αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς πλοίου σουηδικοῦ ἐπέστρεψεν εἰς Ὀλλανδίαν. Τὸ ἐπιὸν ἔτος ἠδυνήθη νὰ πείσῃ ἰουδαίους τινὰς ἐμπόρους, πρὸς οὓς ὑπεσχέθη τὸ μονοπώλιον τοῦ ἐν Κορσικῇ ἐμπορίου, νὰ τὸν δανείσωσι τῇ συναινέσει τῆς ὀλλανδικῆς κυβερνήσεως πέντε ἑκατομμύρια φράγκων, δι' ὧν ἀγοράσας μίαν φρεγάταν καὶ τρία ἐμπορικὰ πλοῖα, μετὰ πολεμεφοδίων ἀπεπειράθη νέαν ἐπάνοδον, μετὰ δεκαπενθήμερον δὲ καταναγκαστικὴν ἕνεκα τρικυμίας προσόρμισιν ἐν τῷ λιμένι τῆς Λισσαβῶνος, ἀπεβιβάσθη τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1738 εἰς Ἀλερίαν. Πλὴν τὰ πράγματα ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον μεταβληθῆ· οἱ Γενουήνσιοι ἐπεζήτησαν τὴν μεσολάβησιν τῆς Γαλλίας, ὁ δὲ πρωθυπουργὸς τότε τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ' καρδινάλιος Φλερὺ ἔπεμψε στρατὸν εἰς τὴν νῆσον ὑπὸ τὸν κόμητα Βοασσιέ, ἐνῷ διὰ συμβάσεως ἐν Βερσαλλίαις ὑπογραφείσης παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ τοῦ πρέσβεως τοῦ ἐπικυριάρχου Αὐτοκράτορος κατηργοῦντο μὲν τὰ αὐθαίρετα προνόμια τῶν γενουηνσίων ἁρμοστῶν, ὑποχρεοῦντο δὲ ν' ἀφοπλισθῶσιν οἱ Κορσικανοί. Ὁ πρώην μονάρχης δεκτὸς γενόμενος μετὰ ψυχρότητος ἠναγκάσθη νὰ ἐπιβιβασθῇ πάλιν εἰς τὰ πλοῖά του, σκοπεύων νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀπόβασιν εἰς τὰ δυτικὰ τῆς νήσου παράλια, ἀλλὰ παρασυρθεὶς ὑπὸ τρικυμίας καὶ φοβούμενος ἐπιβουλὴν ἐκ μέρους τοῦ πλοιάρχου του, προσωρμίσθη εἰς Νεάπολιν καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τῆς νεαπολιτανικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἔπεμψεν αὐτὸν ὑπὸ συνοδίαν εἰς Γαέταν. Εἰς Κορσικὴν εἶχε κα-

ταλίπει τὸν υἱόν του Φρειδερῖκον καὶ τὸν ἀνεψιόν του βαρῶνον Δρόστ, ἀλλ' οὗτοι στερούμενοι δυνάμεων καὶ βιασθέντες ὑπὸ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἠναγκάσθησαν νὰ καταλίπωσι τὴν νῆσον μετ' ὀλίγον.

Ἐν τούτοις ὁ Θεόδωρος ἐξηκολούθησε τὴν θλιβερὰν αὐτοῦ ὀδύσσειαν, περιερχόμενος τὴν Εὐρώπην καὶ ἐπὶ ματαίῳ ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν τῶν ἰσχυρῶν. Μετέβη καὶ αὖθις εἰς Ρώμην, εἰς Βενετίαν, εἰς Κοπεγχάγην, εἰς Γερμανίαν, διατηρῶν πάντοτε ἀνταπόκρισιν μετὰ τῶν ὀλίγων ἐν Κορσικῇ ἀπομεινάντων πιστῶν φίλων του. Τὸ 1739, ὅτε οἱ Γάλλοι ἀπῆλθον τῆς Κορσικῆς ἐνθαρρυνθεὶς ἐπεχείρησε νέαν κάθοδον καὶ παρουσιάσθη πάλιν πρὸ τῆς νήσου ἐπιβαίνων πλοίου, ὅπερ ἐχορήγησεν αὐτῷ ὁ ἄγγλος ναύαρχος Μαθιούς. Ἀπεβιβάσθη, διένειμε πάλιν ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, πλὴν τὰ πνεύματα εἶχον ἐπαισθητῶς μεταβληθῆ, καὶ ἐν ἀπορίᾳ ὀπαδῶν ἐδέησε νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐκ νέου εἰς τὸ πλοῖον. Ἀγανακτῶν διὰ τὴν ἀποτυχίαν καὶ μὴ πειθόμενος εἰς τὰς συμβουλὰς κατέφυγεν εἰς τὴν βίαν καὶ ἠθέλησε νὰ βομβαρδίσῃ τὸ Ἀϊάκκιον, πρωτεύουσαν τῆς νήσου, ἀλλὰ μία γαλλικὴ φρεγάτα ἀντετάχθη καὶ παρεκώλυσε τὸ διάβημά του. Τότε ἐγκαταλειφθεὶς παρὰ τῶν Ἄγγλων, μετέβη εἰς Λονδῖνον, ὅπου ἕτεροι δανεισταὶ τὸν ἐνέκλεισαν εἰς τὰς διὰ χρέη φυλακάς. Ἐκεῖ εἵμαρτο νὰ καταλήξῃ τὸ ἐφήμερον τοῦ ἀνδρὸς μεγαλεῖον!

Ὁ ἔκπτωτος μονάρχης ὑπέστη ἐν τῇ εἱρκτῇ ὀδυνηρὰς στερήσεις, ἃς προσεπάθησε ν' ἀνακουφίσῃ δι' ἐράνου ὁ διαπρέπων τότε ἐν Ἀγγλίᾳ σὶρ Ὁράτιος Οὐώλπωλ, εὐσπλαγχνισθεὶς αὐτόν. Μετὰ τριετῆ φυλάκισιν τὸ δικαστήριον ἀναγνωρίσαν τὴν πλήρη ἀκτημοσύνην του διέταξε τὴν ἀποφυλάκισίν του· ἀλλ' ὀλίγας ἡμέρας ἐχάρη τὴν ἐλευθερίαν, διότι καταβληθεὶς ὑπὸ ῶν κακουχιῶν ἀπεβίωσε τὴν 11 Δεκεμβρίου 1756 ἐν ἡλικίᾳ ἑξήκοντα ἓξ ἐτῶν. Ἐτάφη εἰς τὸ κοιμητήριον τῆς Ἁγίας Ἄννης τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ Οὐώλπωλ ἐχαράχθη ἐπιτύμβιον πεντάστιχον, ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ τοῦ ὁποίου περιείχετο ἡ ἑξῆς παραδοξοφανὴς ἀλλὰ κατὰ γράμμα ἀληθὴς ἔννοια: «*Ἡ τύχη ἐδώρησεν αὐτῷ ἓν βασίλειον καὶ ἠρνήθη αὐτῷ τὸν ἄρτον!*»

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ὁ παράδοξος αὐτὸς ἀνήρ, ὁ κατὰ τὸν πολύπλαγκτον αὐτοῦ βίον ἀπολαύσας τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν δώρων τῆς τύχης καὶ δοκιμάσας ἐνταυτῷ τὰς ἐσχάτας τῶν πικριῶν. Καὶ δύναται μὲν νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὁ βίος οὗτος παρὰ τὴν κωμικήν του ἀπόχρωσιν ὡς ἓν ἐπὶ πλέον κεφάλαιον εἰς τὸ αἰώνιον δίδαγμα περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων καὶ τῆς ἀσταθείας τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· ἀλλ' ἡ τέχνη πρακτικώτερον ἐπωφελήθη ἐξ αὐτοῦ, ἀποκτήσασα ἕνα ἔτι περίεργον τύπον ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τοῦ ἀνθρωπίνου χαρακτῆρος. Ὁ Βολταῖρος, ὁ εἴρων φιλόσοφος, σύγχρονος ὢν τῶν γεγονότων, ἅτινα διηγήθημεν, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν παραβλέψῃ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ διήγημά του Candide· ὁ δὲ ἄγγλος μυθιστοριογράφος Σμόλλετ, ὁ μεταφράσας τὸν Δὸν Κισσώτ, κατὰ συγκυρίαν καθειρχθεὶς ἐν τῇ αὐτῇ φυλακῇ μετὰ τοῦ Θεοδώρου, ἕνεκα τῆς δημοσιεύσεως ἐλευθεριάζοντός τινος ἄρθρου του καὶ προσωπικῶς γνωρίσας αὐτόν, ἠθέλησε νὰ πλάσῃ καὶ αὐτὸς τύπον ἀνάλογον πρὸς τὸν ἀθάνατον ἥρωα τοῦ Θερβάντες, καὶ ἐξέλεξεν ὡς πρωταγωνιστὴν τὸν ἀτυχῆ βασιλέα τῆς Κορσικῆς ὑπὸ ψευδώνυμον εἰς τὸ κατὰ τὸ 1762 ἐκδοθὲν μυθιστόρημά του *σὶρ Λάνσελοτ Γκρήβς*.

Χ. Ἀννινος

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ.

(Διήγημα Ἰουλίου Κλαρετῆ).

— Μάλιστα, κύριε, συνέβηκε εἰς τοὺς πολέμους τοῦ δὸν Κάρλου, ς' τὸν τελευταῖο πόλεμο. Ὅλος ὁ βασκικὸς τόπος, τὰ χωργ̮ιὰ τοῦ Ἂη-Σεβαστιανοῦ, τὰ βουνὰ γύρω, ἐβάφηκαν ἀπὸ αἷμα καὶ ἐμύρισαν ἀπὸ μπαρούτη, μῆνες καὶ μῆνες. Θὰ εἶδες στὸ δρόμο τοίχους ριγμένους καὶ μαυρισμένους. Ἐκεῖ πέρα ἤτανε ὅλο καὶ σπήτια γελαστὰ καὶ εὐτυχισμένα. Τώρα εἶνε χαλάσματα, νεκροταφεῖα σχεδόν. Αὐτὰ ἔχει ὁ πόλεμος.

Ἔπρεπε νὰ ἰδῇς πῶς ἐχτυπ̮ιῶνταν. Ἀπὸ τὴν μ̮ιὰ μεριὰ οἱ καρλισταὶ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ ταχτικό. Ἐπέρασαν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς δρόμους σκοτωμένοι καὶ λαβωμένοι, δυστυχισμένα παιδιά, ὁποῦ καταλάβαιναν ποῦ τὰ ἐπήγαιναν καὶ ἐρωτοῦσαν γ̮ιατί... γ̮ιατί... Ἐμφύλιος πόλεμος, ὤμορφο πρᾶμμα ὁ ἐμφύλιος πόλεμος! Καὶ νὰ συλλογιέται κανεὶς ὅτι αὔριον ἠμπορεῖ νὰ ξαναρχίσῃ! Ποιὸς τὰ 'ξεύρει αὐτά! Τοὺς ἀνθρώπους τοὺς δέρνει τόση κουταμάρα!

Κατάλαβες, ἕνα πρωὶ μᾶς λένε ἦρθε ὁ Βασιλῆᾶς, ὁ δὸν Κάρλος ἔφθασε. Ἡ παλ̮ιὰ μαγ̮ιὰ φουσκώνει καὶ οἱ χωριάται μας, οἱ Βάσκοι σηκώνουνται, πᾶνε στὸν πρίγκηπα καὶ τοῦ κάμνουν στρατό. Καὶ ὅλα αὐτὰ γιὰ νὰ φορέσουν μιὰ εὔμορφη στολή, μὲ τὸ κασκέτο στραβά, νὰ 'μπαίνουν στὰ χωριὰ μὲ τῆς σάλπιγγες καὶ ἅμα κάμουν τὰ τουφέκ̮ια τους πυραμίδες νὰ χορεύουν τῆς ὤμμορφες κοπέλαις. Ἀκόμη ὅμως καὶ γ̮ιὰ ν' ἀκούσουν τῆς σφαῖρες νὰ σφυρίζουνε, γ̮ιατὶ οἱ Βάσκοι μας εἶνε γενναῖοι, ζοῦν μὲ λίγα πράμματα καὶ ξεύρουν νὰ πεθαίνουν. Μόνον ποῦ τὸ

θέρος, ἡ μηλιαίς, ὅλο τους τὸβιὸς πάει λέγωντας! Ἐπολέμαγαν ὅλη τὴν ἡμέρα. Τρία χρόνια ἐπολέμαγαν. Ἐρχόντουσαν ὥραις, κύριε, ὁποῦ ὅλοι αὐτοὶ οἱ δρόμοι ἐμαύριζαν ἀπὸ συμπατριῶταις, ἀπὸ ἀδερφούς, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐσυλλογίζουνταν ἄλλο παρὰ ποιὸς νὰ σκοτώσῃ τοὺς πλειότερους.

Ξέρεις τὴν ἱστορία τῆς πολιορκίας τοῦ Βιλβάο, ὅταν οἱ Καρλισταὶ τὸ εἶχαν σφίξει σὰν σὲ δυὸ σίδερα. Ἔπρεπε νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ πόλις καὶ οἱ στρατιῶταις τοῦ δὸν Κάρλου ἐκρατοῦσαν τὰ στενά, ἀντιστέκοντο στὰ γιουρούσια, ἐκομμάτιαζαν τὰ στρατέμματα ποῦ τοὺς ἔστελλαν κατεπάνω μὲ τὴν μπαϊονέττα. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ δὸν Κάρλου ὅπου διοικοῦσε κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐλέγουνταν Ζουκαράγας. Παλληκάρι, ἥρωας ἀληθινός. Ἦταν πρῶτα ἀξιωματικὸς στὸ στρατὸ καὶ ἐγύρισε πίσω στὴν κυβέρνησι τῆς Μαδρίτης τὸ σπαθί του λέγωντας: «Νὰ τὸ δόσετε 'σ' ἄλλον, γιὰ νὰ μὲ πολεμήσῃ. Ἐμένα τὸ σπαθὶ ποῦ θὰ κρατῶ πιὰ μοῦ τὸ ἔδωκεν ὁ Βασιληάς μου». Ἦταν τριάντα χρόνων, ὤμμορφος, ψηλός, λεβέντης! Ἐκρατοῦσε τὸ βουνὸ ἀπὸ τοῦτο τὸ μέρος καὶ δὲν 'μποροῦσε κανεὶς νὰ τὸν ξετοπίσῃ. Κάθε ἡμέρα ἔστελναν ἐναντίον του ὅλο καὶ νέο στρατό, τὸν καλλίτερο στρατό. Τοὺς ἐβλέπαμε ὅταν ἐγύριζαν οἱ δυστυχισμένοι οἱ στρατιῶταις σακατεμμένοι, δεκατισμένοι, μὲ τοὺς ἀξιωματικούς των, τοὺς ὁποίους ἔφερναν πίσω ἀπάνω σὲ αἱματωμένα φορεῖα. Ἀκούγαμε τοὺς στρατιώτας ὅπου λέγανε: «Νὰ ἡ Ἱσπανία ξεπαστρεύει τὴν Ἱσπανία!»

Ὁ Ζουκαράγας! Κάθε φορὰ ὅπου ἐνικοῦσε τὸν ἐθνικὸ στρατὸ ἡ δόξα του ἐμεγάλωνε. Ἔλεγαν: «Ἀναστήθηκε ὁ Θωμᾶς Ζουμαλακαρέγας!», τὸ ἀνίκητο παλληκάρι τοῦ προτιτερινοῦ πολέμου τοῦ δὸν Κάρλου, στοὺς παλμοὺς χρόνους. Ὡς καὶ τὸ ὄνομά του ἀκόμα ἔμμοιαζε καὶ ἔκαμε τὸν Ζουκαράγαν ἄλλον Σίδ, ὁποῦ τὸν ἐτραγουδοῦσε ὁ λαός.

Ὁ στρατηγὸς ὅπου ἐδιοικοῦσε στὴν Ἐρνάνη—στὴ μικρὴ πολιτεία, ὅπου, καθὼς ἔλεγε χθὲς ἡ ἐφημερίδα, ὁ ποιητής σας ὁ Οὐγκώ, ἐπέρασε ὅταν ἦτανε παιδὶ καὶ τοὔμεινε εἰς τὸν νοῦ ἡ ὀνομασία—ὁ στρατηγός, ποῦ ἔστελνε τοὺς δυστυχισμένους τοὺς στρατιῶταις ἐναντίον τοῦ Ζουκαράγα, ἦτανε σὰν τρελὸς ἀπὸ τὸν θυμό του. Εἶχε ὁρκισθῇ νὰ περάσῃ τὰ στενά, νὰ λυώσῃ τοὺς *κοκκινόσκουφους*, νὰ φτάσῃ εἰς τὸ Βιλβάο. Μάλιστα! Σὲ κάθε γιουροῦσι τὴν ἐπάθαινε. Ὁ στρατὸς ἐγύριζε πίσω σακατεμμένος καὶ ἄφηνε στοὺς δρόμους σκοτωμένους καὶ σκοτωμένους.

Ἕνα βράδυ, στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀϊουνταμιτ, ἐκεῖ ἀπάνω, κυττάζωντας τοὺς στρατιῶταις του, οἱ ὁποῖοι ἀργά, κουφὰ γύριζαν πίσω 'στὸ στρατόπεδό τους, καὶ ἀπὸ μακρυὰ ἀκούγαμε τὸ κανόνι τοῦ Ζουκαράγα καὶ ἐβλέπαμε τὸν καπνὸν ν' ἀνεβαίνῃ σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὸν κάμπο, πάνω στὰ κοκκινισμένα βουνά, ὁ στρατηγὸς Γαρρίδος—μὲ τὰ ἄσπρα του μαλλιὰ καὶ τὸ κασκέτο του, τὸ κασκέτο ὁποῦ ἄλλοτε τὸ εἶχαν κάμει κόσκινο ἡ σφαῖρες στὸ Μαρόκο—ἔσφιγγε τῆς γροθιές του, ἔβγαζε ἀστραπαὶς ἀπὸ τὰ μάτια του καὶ ἔλεγε: — Ἀ! αὐτὸς ὁ Ζουκαράγας, ὁ ἄθλιος Ζουκαράγας. Ἔδινα τὴ ζωή μου γιὰ νὰ σκοτωθῇ! Καὶ σ' ὅποιον τὸν σκοτώσῃ βιὸς ὁλόκληρο!

Ἦταν τρελὸς ἀπὸ τὴ λύπη του, ἔκλαιγε νὰ βλέπῃ τὰ συντάγματά του νὰ λυώνουνε σὰν τὸ χιόνι, ὅπου ἔλυωνε ἐκεῖ 'πάνω στὰ στενά!... Τοῦ ἐφαίνονταν ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ σκοτωμένα παλληκάρια 'ποῦ εἶχαν γεμίσει τοὺς δρόμους ἤτανε παιδιά του, ὅπου τοῦ τὰ ἐσκότωναν, τοῦ τὰ ἐξεκοίλιαζαν... Καὶ ποιός; Ὁ Ζουκαράγας, οἱ Βάσκοι τοῦ Ζουκαράγα, οἱ καρλισταί!

Πρὶν τελειώσῃ τὸ λόγο του ὁ γέρω Γαρρίδος, στὴ μισοσκοτεινιασμένη πλατεῖα, ἡ ὁποία εἶχε γεμίσει ἀπὸ στρατιῶταις τοῦ παρουσιάσθηκε ἕνας ὤμμορφος νέος, ἐστάθηκε 'μπροστὰ 'στὸ στρατηγό, τὸν ἐκύτταξε κατὰ πρόσωπο καὶ τοῦ εἶπε:

— Μοῦ δίνεις ἐμένα, στρατηγέ, ὅ,τι εἶπε τώρα δὰ ἂν σκοτώσω τὸν Ζουκαράγα;

— Ποιὸς εἶσαι σύ;

— Ντόπιος, ἀπὸ 'δῶ. Λέγουμαι Γιάννης Ἀρακουΐλ. Ἄνθρωπος 'ποῦ δὲν φοβᾶται τὸν θάνατο, ἀλλ' ἀποφάσισε νὰ γείνῃ πλούσιος.

Ὁ στρατηγὸς τὸν ἐκύτταξε ἀπὸ πάνω ἕως κάτω.

— Εἶσαι ἀπὸ τὴν Γουτποτζκόαν, ἐσύ; Γιατὶ δὲν εἶσαι μαζὴ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ δὸν Κάρλου;

— Γιατὶ ἐγὼ δὲν μοῦ καίγεται καρφὶ γι' ἄλλο ἀπὸ τὴν γυναῖκα ὁποῦ ἀγαπῶ.

— Εἶνε ἀρραβωνιαστική σου;

— Ἀ! ἂν ἤτανε ἀρραβωνιαστική μου... Ὄχι εἶνε κόρη ἑνὸς χωριάτη, ὁ ὁποῖος εἶνε πολὺ πλούσιος γιὰ μένα ποῦ εἶμαι φτωχὸς καὶ θέλει παράδες γιὰ νὰ μοῦ τὴν δώσῃ.

Ἤτανε γνωστὸς στὸν τόπο, αὐτὸς ὁ Ἀρακουΐλ, καὶ τὴν εἰξέραμε ὅλην τὴν ἱστορία του, τὸν ἔρωτά του στὴν κόρη τοῦ γέρω Χεγαραΐ, ἑνοῦ καλοῦ νοικοκύρη, 'ποῦ ἡ μηλιαῖς στὰ κτήματά του ἔσπαζαν ἀπὸ τὸν καρπὸ καὶ ἔβγαζαν κρασὶ μιὰ φορά...

Ὁ γέρω Χεγαραΐ κατοικοῦσε ἀνάμεσα στὸ Ἐρνάνη καὶ τὰ φρούρια τῆς Ἅγια-Βαρβάρας, ποῦ εἶνε καθὼς ἐρχόμαστε ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ Ἅη-Σεβαστιανοῦ. Ὁ γέρος εἶχε γιὰ τὴν κόρη του τὴν Πέπα τὴν ὑπερηφάνειαν 'ποῦ οἱ Ἀνδαλούσιοι ἔχουν γιὰ τὰ κοσμήματά τους. Ἐφρούσκωνε, μὰ ἐφούσκωνε, ὅταν τὴν ἔφερνε στὰ

πανηγύρια. Τὰ ἀρραβωνιάσματα γίνονται πρὸ πάντων στὰ πανηγύρια, χωρὶς νὰ ξεύρουνε τίποτε οἱ γονεῖς. Μὲ γέλοια, μὲ χορούς καὶ γλήγορα γλήγορα! Πέρνεται ἡ καρδιὰ καὶ δίνεται ἡ ζωή.

Ἐδῶ κοντὰ στοῦ Λογιόλα, 'στὸν κάμπο ἦτανε τότε, ἕνας ὡμμορφονιός, ποῦ ἐτριγύριζε τῆς κοπέλλαις καὶ εἶχε ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ ἀρέσῃ κανεὶς στῆς γυναῖκες, ἀλλὰ τίποτα ἀπὸ ὅ,τι ἀρέσει στοὺς γονεῖς. Ἦτανε αὐτὸς ὁ Ἀρακουῖλ, ὁ ὁποῖος παρουσιάσθηκε 'στὸ στρατηγὸ τὸ Γαρρίδο. Πάντα γελαστὸ αὐτὸ τὸ παιδί, χαρούμενο, τρελό, πρῶτος στὰ παιγνίδια, λεβέντης, χεροδύναμος, παλληκάρι, ὅπου ἐσκότωνε γιὰ γοῦστο ταύρους 'στῆς ταυρομαχίαις, ξιφομάχος, ἕτοιμος νὰ σπάσῃ τὸ κεφάλι του ἢ νὰ τρουπηθῇ. Καὶ ἀνάστημα βασιλικό, πάντα ξυρισμένος, λειοντάρι στὴ δύναμι καὶ κορίτσι στὴ χάρι. Ὅσο γιὰ φτώχεια, δὲν εἶχε λεπτὸ τσακισμένο. Ἐζοῦσε μὲ τὴν ἡμέρα, πότε ἀπὸ τὸ βραβεῖο ποῦ εἶχε κερδίσει στοὺς ἀγῶνας τῆς σφαιροπαιξίας τοῦ Βιλβάου ἢ τῆς Θολώσας, πότε ἀπὸ κανένα στοίχημα ποῦ εἶχε κερδήσει σὲ καμμιὰ ταυρομαχία. Μιὰ 'μέρα 'στὸν Ἅη-Σεβαστιανὸ ὁ ταυρομάχος δὲν μποροῦσε νὰ σκοτώσῃ τὸν ταῦρο, ἕνα ἄγριο μαῦρο ζῶο, ποῦ ἔβγαζε ἀπὸ τὸ στόμα του κόκκινους ἀφρούς. Ὁ Γιάννης Ἀρακουῖλ τότε ἐσφύριξε καὶ ὅσοι ἦτανε μέσα 'στὸ ἱπποδρόμιο, οἱ ταυρομάχοι καὶ ὁ κόσμος ἀρχίσανε νὰ τοῦ φωνάζουνε: «Κόπιασε λοιπὸν τοῦ λόγου σου, κόπιασε!» Ὁ Γιάννης δὲν ἐδείλιασε. Σηκώνεται, πηδάει, πέρνει ἀπὸ τὸν ταυρομάχο ὁ ὁποῖος εἶχε μείνει ξερὸς ἀπὸ τὴν ἔκπληξί του ἢ τὴ χαρά του γιατὶ εὑρέθηκε ἄλλος νὰ ξεκοιλιασθῇ στὸν τόπον του, τὸ σπαθὶ μὲ τὴν κοντὴ λαβή, τὸ πιάνει, νὰ ἔτσι, στέκεται 'μπροστὰ στὸν ταῦρο, τὸν κυττάζει, τοῦ γελάει μέσ' τὰ ρουθούνια, ρίχνει καταπάνω του τὸ σπαθὶ στὸ μέρος ποῦ ἔπρεπε 'σὰν τὸν Τάτο ἢ τὸ Λαγαρτίγιο καὶ ὁ ταῦρος, μπάφ, μπούφ, σωριάζεται χάμω κορμὶ ἄψυχο, καὶ ὁ Γιάννης Ἀρακουῖλ γυρίζει κα χαμογελῶντας λέει 'στὸν κόσμο: «Βλέπετε — δὲν ἐσφύριξα ἄδικα!»

Μὰ δὲν ἐτελείωσε ἐδῶ τὸ πρᾶμμα. Οἱ ταυρομάχοι εἴχανε ἀγριέψει, εἴχανε λυσσάξει ποῦ ἤκουαν τὸν λαὸ νὰ φωνάζῃ «ζήτω» τοῦ Ἀρακουῖλ, νὰ τοῦ χτυπάῃ τὰ παλαμάκια καὶ νὰ σφυρίζῃ τὸ σύντροφό τους. Μαζεύθηκαν, τριγυρίζουνε τὸν Ἀρακουῖλ, θέλουνε νὰ τοῦ ζητήσουνε λόγο γιὰ ὅ,τι ἔκανε καὶ 'στὸ τελευταῖο νὰ τὸν ξεπαστρέψουνε. Μάλιστα! Ὁ Ἀρακουῖλ κυττάζει ὅλους αὐτοὺς τοὺς δαιμονισμένους, παίρνει φόρα, πηδάει ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸν 'μπροστινό του ταυρομάχο καὶ φθάνει 'ς τὴ θέσι του, ἀφήνωντας ἀκόμη κλειστὸ τὸν κύκλο ποῦ ἤθελε νὰ τὸν σκάσῃ, νὰ τὸν πνίξῃ. Τὸ βράδυ, ἐχτυπήθηκε, ἀπὸ 'πίσω ἀπὸ τὸ ἱπποδρόμιο μὲ ἕναν ταυρομάχο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔχωσε μία καλὴ μαχαιριά. Ὁ Γιάννης ἔμεινε δέκα πέντε 'μέραις 'στὸ στρῶμα, μὰ ἔπειτα ἡ πληγὴ οὔτε ἐφαίνουνταν κάν. Ἦτανε ἕτοιμος νὰ σκοτώσῃ πάλιν κανένανε ταῦρο καὶ τώρα πιὰ μαζῆ καὶ τὸν ταυρομάχο.

Ὅταν πληγώνουνται οἱ ταυρομάχοι μας δὲν παθαίνουνε τίποτε. Τὸ πετσί τους ξαναράβεται, τὸ κρέας τους ξαναθρέφει. Τοὺς πέρνουνε τρουπημένους, τοὺς νομίζουνε σχεδὸν ἀποθαμμένους — ἕνα σταυροκόπημα, θεοχωρέστον! — καὶ ἔπειτα ἀπὸ ἕνα μῆνα τοὺς βλέπεις πάλι μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι.

Ἀπὲ ὁ Γιάννης εἶχε καὶ βότανα γιὰ τῆς πληγαῖς, ἐπειδὴ καὶ ἐγνώριζε ὅλους ἐκείνους ὅπου φτειάνουν ἐδῶ 'ς τὸν κάμπο μὲ χορτάρια γιατρικὰ γιὰ νὰ σὲ κάμουνε καλά, ἅμα εἶσ' ἀνήμπορος. Εἶχε μάλιστα φτειάσει ἀπὸ κάτι φαρμακερὰ βότανα ἕνα φαρμάκι, τὸ ὁποῖο τὸ εἶχε βάλει σ' ἕνα δαχτυλίδι, διότι ἔλεγε ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ πεθαίνῃ ὅποτε θέλει καὶ καμμιὰ φορὰ τυχαίνει καὶ δὲν ἔχῃ ἐπάνω του τὸ μαχαῖρί του. Τὸ μαχαῖρι σ' τὸ πέρνουν. Τὸ δαχτυλίδι ὄχι—καὶ μ' ἕνα σφίξιμο 'ς τὰ χείλια σκοτώνεται κανένας ἀμέσως.—Ἦτανε ἄντρας ἀληθινὸς ὁ Ἀρακουῖλ.

Μιὰ 'μέρα αὐτὸς ὁ ὥμμορφος νέος, τὸν ὁποῖον εἴχανε ἀγαπήσει πολλαῖς, χωρὶς αὐτὸς νὰ ἀγαπήσῃ καμμιά, ἐσυνάντησε 'ς τὸ πανηγῦρι τοῦ Λογιόλα, τὴ Δευτέρα τῆς Λαμπρῆς, μιὰ ὤμμορφη κοπέλλα, τὴν ὁποία ἐπροσκάλεσε νὰ χορέψουνε ὅπως καὶ τῆς ἄλλαις. Ἦταν ἡ Πέπα, ἡ κόρη τοῦ Χεγαραῖ. Ἕνας χορὸς γυρίζει τὰ κεφάλια τῶν κοριτσιῶν καί, κατὰ τὴ γνώμη μου, ὁ βιολιτζῆς εἶνε ὁ μεγαλήτερος βοηθὸς τῆς ἀγάπης. Ὁ Γιάννης καὶ ἡ Πέπα δὲν μπορούσανε νὰ λησμονήσουνε τὴν πρώτη αὐτὴ συνάντησί τους, τὸ χορό τους, τὴ μουσική, ποῦ συνώδευε τὰ βήματά τους καὶ τὸ τραγοῦδι του ποῦ μεθοῦσε σὰν κρασί:

Ἕνα ἄστρο λαμπρὸ βγαίνει τὸ πρωΐ,
Ὀμορφότερο ἄστρο δὲν ἔχει ὁ οὐρανός.
'Στὴ γῆ, ἀγάπη μου λάμπει ἕνα περισσότερο
Καὶ δὲν ἔχει ἄλλο ὅμοιό του 'στὸν οὐρανό.
Ἡ καρδιά μου αὐτὸ ἀκολουθάει,
Ὅπως τὸ νερὸ ἀκολουθάει τὴ ρεμματιά.

Ἀπ' αὐτὴ τὴ Δευτέρα τῆς Λαμπρῆς ὁ Γιάννης ὁποῦ ἦτανε πάντα τόσο γελαστός, ἔγεινε ἄγριος, δὲν ἐμιλοῦσε, εἶχε καταιβασμένα τὰ μοῦτρα. Μὰ καὶ ὁ γέρω Τιβούρκιος ὁ Χεγαραῖ δὲν ἐχαμογελοῦσε πιά. Ὁ διαβολοέρωτας εἶχε κάνει τὰ ἰδικά του πάλε . . .

Καὶ τί ἔρωτας! Ἀληθινός, μεγάλος καὶ αἰφνίδιος σὰν ἀστραπή. Ἔτσι εἶνε πάντα: Ἐκείνη δὲν ἐσυλλογίζουνταν παρὰ αὐτὸν καὶ ἐκεῖνος

πάλι μόνον αὐτὴ εἶχε 'ς τὸ νοῦ του. Ἦτανε μελαγχολικὸς σὰν περβόλι χωρὶς λουλούδια καὶ ἡ ἀγάπη τὸν ἔκανε κακὸν 'σὰν τσοπανόσκυλο. Θὰ 'ρωτήσῃς γιατί; Γιατὶ δὲν εἶχε οὔτε δοῦρο 'ς τὴ τσέπη του, γιατὶ ἡ Πέπα εἶχε τὸν παρᾶ καὶ ὁ γέρος της τῆς εἶχε πῆ, μὲ τὸ σιδερένιο κεφάλι του, ὅτι ποτὲ δὲν θὰ τὴς ἔδινε ἄνθρωπο, ποῦ γιὰ μόνο βιὸς εἶχε τὸ τόπι του...

— Ναί, εἶπε κάποτε 'ςτὸν γέρο ὁ 'Αρακουὶλ, μὰ ἡ Πέπα μ' ἀγαπάει, μοῦ τὸ εἶπε...

— Καὶ ἐμένα μοῦ τὸ εἶπε, τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ γέρος.

— Ἐγὼ τὴ λατρεύω. Εἶμαι τρελός. Θὰ σκοτωθῶ ἂν δὲν μοῦ τὴ δώσῃς. Τί θέλεις νὰ κάμω γιὰ νὰ μοῦ τὴ δώσῃς;

— Ὅ,τι ἔκανα κ' ἐγώ, εἶπε ὁ γέρος. Νὰ δουλέψῃς γιὰ νὰ ἔχῃς μὲ τί νὰ θρέψῃς τὰ παιδιά σου. Δὲν ἔφαγα ἐγὼ τὴ ζωή μου, γιὰ νὰ πετάξω τοὺς παράδες μου καὶ τὴν κόρη μου 'ςένα χασομέρη 'σὰν κ' ἐσένα. Ἅμα ἔρθῃς καὶ μοῦ εἰπῇς ὅτι ἔκαμες μιὰ μικρὰ περιουσία ποῦ νὰ 'μπορῇς νὰ ἀγοράσῃς τὸ ψωμὶ καὶ τὸ ἀλάτι τοῦ σπητιοῦ σου τότε θὰ πάρῃς τὴν Πέπα.

— Τί πρέπει νὰ μαζώξω; ἀρώτησε ὁ Γιάννης.

— Δυὸ χιλιάδες *δοῦρα!*

Δυὸ χιλιάδες *δοῦρα* εἶνε δέκα χιλιάδες φράγκα.

— Δυὸ χιλιάδες *δοῦρα!* εἶπεν ὁ 'Αρακουὶλ καὶ ἔγεινε σὰν τὸ κερί. Καὶ ποῦ νὰ τἄβρω;

— Ἐγὼ ποῦ τἄβρα; 'Σ τὴ γῆ, ἀπάντησε ὁ γέρος. Ψάξε καὶ σύ!

Ὁ γέρω-Τιβούρκιος δὲν ἤτανε ἀπὸ 'κείνους ποῦ λένε καὶ ξελένε! Ὁ 'Αρακουὶλ ἔπρεπε ἢ νὰ σκοτωθῇ ἢ νὰ δουλέψῃ καὶ νὰ μαζέψῃ ὅσα τοῦ εἶπε ὁ πατέρας τῆς Πέπας. Ἡ Πέπα ἤτανε κορίτσι καλὸ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ παρακούσῃ τὸν πατέρα της· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀγαποῦσε τὸν Γιάννη πολὺ ἤτανε πρόθυμη νὰ περιμείνῃ ἕως ὅτου ὁ ὤμμορφος ἀγαπητικός της κερδήσῃ τὴν προῖκα ποῦ ἐζητοῦσε ὁ πατέρας της. Ὅταν κρυφὰ συναντοῦσε τὸν Γιάννη ἢ τοῦ μιλοῦσε 'μπροστὰ εἰς τὸν πατέρα της, δὲν τοὔκρυβε ὅτι τοῦ εἶχε ἕνα ἀπὸ 'κείνους τοὺς ἔρωταις ποῦ ἑνώνουν τῆς καρδιαῖς ἕως τὸν τάφο. Τοῦ εἶχε μάλιστα ὁρκισθῆ,—τοῦ εἶχε ὁρκισθῆ ἀπάνω 'ς τὸ λειτουργικὸ τῆς μακαρίτισσας τῆς μάννας της—ὅτι δὲν θὰ ἔπαιρνε ποτὲ ἄλλονε, ἂν δὲν τὸν ἔπαιρνε αὐτόν. Ἕνας τέτοιος ὅρκος, ἀπὸ ἕνα τόσῳ ὤμμορφο κορίτσι, ἠμπορεῖ νὰ δώσῃ θάρρος καὶ 'ς τὸ δειλότερο ἄνθρωπο. Ὁ Γιάννης ἐσκέφθηκε: «Λοιπὸν ἐγὼ θὰ τῆς κάμω τῆς δυὸ χιλιάδες *δοῦρα*! Δὲν ξέρω πῶς θὰ τῆς κάμω, μὰ θὰ τῆς κάμω!»

Τί σχέδια ἔβαλε στὸ μυαλό του, τί δὲν ἔκανε!... Μιὰ 'μέρα στὸν Ἅη—Σεβαστιανό, στὸ παίξιμο τοῦ τοπιοῦ, παρ' ὀλίγο νὰ σπάσῃ τὸ κεφάλι του στὸν τοῖχο, γιατὶ ἔχασε τὴν παρτίδα μὲ τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς Θολώσας. Τὰ στοιχήματα ἤτανε μεγάλα. Θἄρχιζε νὰ κάνῃ τὴν περιουσία του! Καὶ γιὰ ἕναν πόντο—γιὰ ἕναν μικρὸ πόντο! ὁ 'Αρακουὶλ ἔχασε καὶ μαζῆ του ἔχασαν καὶ οἱ συμπατριῶταίς του. Ἐτραβοῦσε τὰ μαλλιά του, κτυπιῶταν, εἶχε γείνει τρελός!..

Καὶ τῆς ἤθελε τῆς δυὸ χιλιάδες *δοῦρα*, γιατὶ ἡ Πέπα τοῦ εἶχε εἰπεῖ:

— Ἢ θὰ ζήσω μὲ σένα ἢ μὲ κανένα, 'Αρακουὶλ. Μὰ δὲν θὰ παρακούσω ὅμως τὸν πατέρα μου ἐνόσω ζῇ καὶ θὰ σεβασθῶ τὸ θέλημά του, σὰν πεθάνῃ.

Ὁ δυστυχισμένος Γιάννης εἶχε συλλογισθῆ νὰ κάνῃ κανένα μεγάλο ταξεῖδι. Τοῦ ἔλεγαν ὅτι εἰς τὴν Πλάτα, 'ς τὴν 'Αμερική, οἱ Βάσκοι ποῦ ἐπήγαιναν ἐπλούτιζαν, καμμιὰ φορά. Φαίνεται ὅτι οἱ σφαιρισταί μας στὸ Βουένος—Ἅϋρες συνάζουν μὲ τὸ σακκοῦλι τοὺς παράδες. Ἐκεῖνο τὸ ὤμμορφο σπητάκι, ποῦ θὰ ἰδῇς ὅταν γυρίζῃς στὸν Ἅη-Σεβαστιανό, δεξιά, εἶνε ἑνὸς νέου ποῦ κέρδισε νά! παράδες στὸν νέον κόσμο. Ἂν ἡ ἰδέα ὅτι θὰ ἀφήσῃ τὴν Πέπα καὶ δὲν μπορῇ νὰ τὴν βλέπῃ πιὰ οὔτε ἀπὸ μακρυά, στὸν ἑσπερινὸν στὸ παράθυρό της κἄν, δὲν τὸν ἐκτυποῦσε στὸ κεφάλι, ὁ 'Αρακουὶλ θἄφευγε γιὰ κεῖνα τὰ μέρη. Θἄφευγε χωρὶς ἄλλο. Καὶ ὅπως ὅπως θὰ τὴν ἔκαμνε τὴν περιουσία, ὁποῦ τοῦ ζήτησε ὁ γέρος. Καὶ θὰ ἔκανε καλλίτερα νὰ φύγῃ παρὰ νὰ μείνῃ.

'Σαυτὸ τὸ ἀναμεταξύ, ὁ πόλεμος ἔκαιγε τὸν τόπο, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ εἰπῶ ἄλληως, καὶ συνέβηκε ὅ,τι σοῦ διηγήθηκα μπροστὰ στὸ Βιλβάο. Λοιπὸν γιὰ νἄλθουμε στὴ σειρά μας, ὁ στρατηγὸς Γαρρίδο στὴν ἀπελπισία του, βλέπει καὶ στέκεται μπροστά του ὁ νέος αὐτὸς καὶ σὲ δυὸ λόγια τοῦ διηγᾶται τὴν ἱστορία του. Ὁ γέρω στρατηγός, ὁ πολεμιστὴς τοῦ Μεξικοῦ, 'ποῦ τὸν ἐνίκαγαν οἱ καρλισταί, ἔσμιξε τὰ φρύδια καὶ ἐκύτταξε τὸν 'Αρακουὶλ, ὁ ὁποῖος ἐπρόσθεσε:

— Ἂν, στρατηγέ, ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα ἀξίζῃ ὁλόκληρο βιός, ἐγὼ θὰ τὸ κερδήσω!

— Ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα ἀξίζει περισσότερο ἀπὸ ἕνα βιός. 'Αξίζει τὴ ζωὴ χιλιάδων παιδιῶν μου. Ὁ Ζουκαράγας εἶνε ἡ ἀντίσταση, εἶνε τὸ κλειδὶ τοῦ Βιλβάο, εἶνε τὸ ἀτελείωτο σφάξιμο, εἶνε τὸ πᾶν. Δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω καμμίαν διαταγήν, ἀφοῦ δὲν εἶσαι στρατιώτης. Μὰ ἂν κάνῃς ὅ, τι μοὖπες, μὴ ξεχάσῃς ὅ,τι εἶπα 'κ' ἐγώ!

— Καλά, εἶπε ὁ Γιάννης. Χαῖρε, στρατηγέ!

Ὁ γέρω Γαρρίδο ἐσήκωσε τοὺς ὤμους καὶ ὅταν εἶδε τὸν Γιάννη νὰ φεύγῃ τοῦ ἐπέρασε ἡ ἰδέα μήπως ἤτανε κατάσκοπος.

Ὁ 'Αρακουὶλ ἕνα πρᾶμμα ἐσυλλογίζετο πιά;

Ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα θὰ πληρωθῇ μὲ ὁλόκληρο βιός! Καὶ τὸ βιὸς αὐτό, γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν ἔδινε λεπτὸ τσακισμένο, τὸ ἤθελε γιὰ νὰ πάρῃ τὴν Πέπα. Ἔφυγε ἀπὸ τὸ Ἐρνάνη, ἔγεινε ἄφαντος. Γιὰ μέραις πολλαῖς δὲν εἶξευρε κανεὶς ποῦ ἤτανε. Ὁ στρατηγὸς ἔλεγε: «Κάποιος τρελλὸς θὰ ἤτανε». Καὶ ἔπερνε τὰ μέτρα του γιὰ νὰ κάνῃ νυκτερινὴ ἔφοδο. Ἤθελε νὰ εὕρῃ ἀνέτοιμο τὸν Ζουκαράγα καὶ νὰ περάσῃ τὰ στενὰ ψαχτὰ μὲ ταῖς λάμψεις τῶν τουφεκιῶν γιὰ φῶς.

Σὲ τοῦτο τὸ ἀναμεταξὺ ὁ Ἀρακουὶλ ἐπεριτριγύριζε τὰ χαρακώματα τῶν καρλιστῶν. Μὲ τὸ μαχαῖρί του 'ς τὴ τσέπη, μὲ τὸ μαχαῖρί του ἐκεῖνο, ποῦ τὸ ἐμεταχειρίζουνταν 'ς τὴν ἀνάγκη σὰν τόπι, τὸ ἐκάρφωνε ἀπὸ μακρυὰ 'ς τὸ σημάδι, ἐπερίμενε. Ἐκοιμῶταν ὅπου βρισκῶταν, ὄξω, 'ς τὰ ξέσκεπα, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ πλησιάσῃ τὸν Ζουκαράγα καὶ νὰ ξεγλυτώσῃ τὸν γέρο Γαρρίδο ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸ τοῦ δὸν Κάρλου. Τί τὸν ἔμελε γιὰ τὴ ζωὴ αὐτουνοῦ τοῦ ἀνθρώπου; Ὁ πόλεμος εἴτε μὲ τὸ κανόνι, εἴτε μὲ τὸ μαχαῖρι, εἶνε πάντα πόλεμος. Ὅταν θυσιάζῃ κανεὶς τὴν ζωήν του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ σκοτώσῃ. Αὐτὰ εἶχε 'ς τὸ νοῦ του καὶ ἐπερίμενε πάντα νἄβρῃ τὴν κατάλληλη ὥρα.

Μιὰ νυχτιά, ὅπου ἐπλησίασε πολὺ τὸ μισοχαλασμένο σπῆτι 'ποῦ ἐκοιμῶταν ὁ Ζουκαράγας, ἡ σφαῖρα ἑνὸς φρουροῦ τοῦ ἐπέρασε ἐπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι, τόσο κοντά, ποῦ τοῦ 'πῆρε ἕνα μικρὸ κομμάτι ἀπὸ τ' αὐτί. Μὰ οὔτε τὸ πρόσεξε κἂν αὐτὸ καὶ ἕνα μόνον ἐλυπήθηκε, ὅπου τὸν εἶδε ὁ φρουρός. Ἂν δὲν τὸν ἔβλεπε, θὰ ἐπηδοῦσε ἀπάνω ἀπὸ τὸν τοῖχο καὶ θὰ ἔμβαινε μέσα 'ς τὸ σπῆτι! Ἔπρεπε νὰ ξανακάμῃ τὸ *κόλπο*.

Τὴν ἄλλη 'μέρα, χωρὶς ἄλλο. Μὰ ἡ ἄλλη 'μέρα ἤτανε ἴσα-ἴσα ἡ ἡμέρα ποῦ ὁ Γαρρίδο εἶχε ἀποφασίσει νὰ κάμῃ τὴ νυχτερινὴ ἔφοδό του. Ὁ Γιάννης ἤτανε ξαπλωμένος μέσα 'ς ἕνα χανδάκι, χωμένος σὰ λαγὼς καὶ ἤτανε ἀποφασισμένος ἐκείνη τὴ νύκτα, ὅπως ὅπως, νὰ πλησιάσῃ τὸν Ζουκαράγα, σωστὰ τὴν ὥρα ποῦ ὁ Γαρρίδο ἔστειλε κατεπάνω 'ς τοὺς καρλιστὰς τὸ πρῶτο ἀπόσπασμα. Ἡ πρώταις τουφεκιαὶς ἐφάνηκαν παράξεναις 'στὸν Ἀρακουὶλ, ἡ δεύτεραις τὸν εὐχαρίστησαν. Ἀφοῦ πολεμούσανε, ὁ Ζουκαράγας θὰ ἔβγαινε ὄξω, θὰ ἔφερνε τοὺς στρατιώταις του 'στὴ μάχη. Τὸ αἷμα τοῦ Ζουκαράγα ἄξιζε ὁλόκληρο βιός;... Ὁ γέρω-Χεγαραῖ θὰ ἐλάβαινε τῆς δυὸ χιλιάδες *δοῦρα* θὰ τῆς ἐλάβαινε — καὶ τόσο τὸ χειρότερο γιὰ τοὺς καρλιστάς!

Ἐπολέμησαν παλληκαρίσια ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Οἱ στρατιώταις τοῦ Γαρρίδο ἤτανε λυσσασμένοι. Ἔπεφταν ἀπάνω 'στὰ χαρακώματα μὲ τὴ λόγχη καὶ ἐχτυπάγανε τοὺς καρλιστάς, τοὺς ὁποίους πιστεύανε ὅτι θὰ εὕρουνε ἀνέτοιμους, μὰ εὕρισκαν ἐκεῖ 'μπροστά τους. Ἐσφάζουνταν καὶ ἐσκοτώνουνταν 'ς τὸ σκοτάδι! Τὰ σπαθιὰ ἐπερνοῦσαν τὰ κορμιά, τὰ ρεβόλβερ ἔσπαζαν τὰ κεφάλια. Ἐσκότωνε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ βλέπουνται. Καὶ ἤτανε κι' ἀπὸ τὰ δυὸ μέρη Ἱσπανοί, τί ἁμαρτία!

Αὐτὸ ἐβάσταξε πολύ. Τὰ γλυκοχαράγματα οἱ *ταχτικοὶ* εἴχανε ὑποχωρήσει, καὶ αὐτὴ τὴ φορά, οἱ δυστυχισμένοι, καὶ γιὰ νὰ φθάσουνε 'ς αὐτὸ τὸ σημεῖο ἐχάσανε κι' ἐχάσανε ἀνθρώπους! Ἡ ἔφοδος ἔμεινε ἀνώφελη. Καὶ τὴ νύχτα αὐτή, ποῦ τὸ αἷμα ἔτρεξε ποτάμι, δὲν ἐκάμανε τίποτε. Θὰ ἔκλαιγε πάλι ὁ γέρω στρατηγὸς ἀπὸ τὴ λύσσα του. Ἐξ ἐναντίας, οἱ καρλισταί, ἀφοῦ ἐπολέμησαν ὅλη νύχτα, ἐχαιρετοῦσαν τὴν αὐγὴ χαρούμενοι, ***Χάρρι! Χάρρι!*** Μὰ σὲ 'λίγο, ὅλη αὐτὴ ἡ χαρά, ἡ φωναῖς ἐσώπασαν 'ς τὴ στιγμὴ καὶ μαύρη λύπη τοὺς ἐσκέπασε. Ἔφερναν τὸν Ζουκαράγα λαβωμένον. Ὁ ἀνίκητος ἀρχηγός, ποῦ ἡ φωνή του ἀκούγουνταν ὅλη τὴ νύχτα νὰ λέῃ: «Κουράγιο, θάρρος, παιδιά! Ἐμπρὸς παιδιά!» εἶχε, καθὼς ἔλεγαν, σπασμένο τὸ κόκκαλο τοῦ ποδαριοῦ. Ἦταν ἀπόξω ἀπὸ τὸ μισοχαλασμένο σπίτι, ὅπου ἐκοιμῶταν. Οἱ αἰχμάλωτοι τοῦ *ταχτικοῦ* — οἱ καρλισταὶ εἴχανε πιάσει πολλοὺς τὴ νύχτα — εἶδαν τὸ ὑπερήφανο καὶ ὡραῖο ἐκεῖνο παλληκάρι, ἄσπρο 'σὰν πανί, μὲ τὴ μαύρη γενειάδα του, ὁποῦ τὸν περικύκλωναν οἱ ἀξιωματικοί του. Ὁ Ζουκαράγας δὲν ἠμποροῦσε πιὰ νὰ σταθῇ ὄρθιος. Τὸν ἐβάσταγαν μὲ μασχαλιστῆρες. Κάμποσοι στρατιώταις ἐφέρανε ἕνα σκαμνὶ καὶ τὸν ἐβάλανε ἐπάνω μὲ τὸ πόδι ξαπλωμένο.

Ὁ Ἀρακουὶλ ἐκύτταζε.

Τὸν εἴχανε πιάσει μαζῆ μὲ τοὺς στρατιώταις τοῦ Γαρρίδο, καὶ οἱ φρουροὶ τῶν καρλιστῶν τὸν ἐφύλαγαν μαζῆ μὲ τοὺς ἄλλους αἰχμαλώτους, μὲ τὸ τουφέκι 'ς τὸ χέρι γεμάτο.

Τὸ μαχαῖρί του, τὸ ξακουσμένο μαχαῖρί του, δὲν τοῦ στάθηκε χρήσιμο. Ὅταν τὸν ἔπιασαν, ὅταν κι' αὐτὸς ἐνικήθηκε μὲ τοὺς ταχτικούς, καὶ τὸν ἐπερίζωσαν μαζῆ μὲ τοὺς αἰχμαλώτους, ἔρριξε μακρυὰ τὸ μαχαῖρί του λέγοντας: «Ἂς εἶνε... Ἄλλη φορά!». Τώρα θὰ τὸν ἐμουσκετάρανε ἴσως, ἀφοῦ ἤτανε ὁ μόνος αἰχμάλωτος ποῦ δὲν φοροῦσε στολή. Καὶ ἔλεγε μέσα του, ὅτι πάει πιά, πάει, ἡ Πέπα θὰ παντρεύουνταν ἄλλονε ἢ θὰ ἔμενε ἀνύπανδρη·— καὶ τὰ μάτια του θυμωμένα, ἀστραφτερά, ἐπέφταν ἀπάνω 'ς τὸ ἀνθρώπινο ἐκεῖνο κορμί, ποῦ τοὔφευγε, 'ς τὸν Ζουκαράγα, τὸν ὁποῖον ἐμισοῦσε. Δὲν ἤξευρε κι' αὐτὸς γιατὶ—πῶς δὲν τὤξερε; γιατὶ ὁ Ζουκαράγας ἔζοῦσε, καὶ γιατὶ ἡ

ζωὴ αὐτουνοῦ ἦτανε ὁ θάνατος ὁ δικός του, ἦτανε τῆς ἀγάπης του τὸ χάσιμο...

Γύρω ἀπὸ τὸν Ζουκαράγα οἱ ἀξιωματικοὶ του ἐτριγυρίζανε ἀνήσυχοι. Μερικοὶ γονατισμένοι κύτταζαν τὴν πληγή του. Ἕνας ἐφώναξε τὸ γιατρό.

—Τὸ γιατρό!... τὸ γιατρὸ γιὰ ὄνομα Θεοῦ! Ποῦ νἆναι ὁ Οὐρραβιένος; ποῦ εἶνέ τος.

Ἦτανε ὁ γιατρὸς τῶν καρλιστῶν. Τὸν ἐζητούσανε παντοῦ. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἀνυπομονούσανε. Ὁ Ζουκαράγας, χαμογελῶντας,ὅλο γλύκα, ἔλεγε, νεύοντας μὲ τὸ χέρι: «Περιμένετε. Ἴσως 'κοιμήθηκε ὁ Οὐρραβιένας. Εἶχε τόση δουλειὰ ἀπόψε!»

Ἐκεῖ ἐπάνω, ἔτρεξε ἕνας λοχίας, ἐπλησίασε τοὺς ἀξιωματικούς, μὲ τὰ δάκρυα 'ς τὰ μάτια, κατακίτρινος. Ἀνάμεσα 'ς τοὺς σκοτωμένους ηὕρανε τὸν Οὐρραβιέναν, ὁ ὁποῖος εἶχε σκοτωθῆ ἀπὸ σφαῖρα ἀπάνω σ' ἕνα Ναβαρρέζο, ὁποῦ ἐκύτταζε τὴν πληγή του. Εἶχε σκοτωθῆ κι' αὐτὸς τὴ νύκτα. Κάποια παραστρατημένη σφαῖρα. Τὸ διαλομόλυβο αὐτὸ σκοτώνει κι' ἐκείνους ποῦ γιατρεύουνε κι' ἐκείνους ποῦ σφάζουνε.

Οἱ καρλισταὶ ἐμείνανε ξεροί. Ἡ πληγὴ τοῦ Ζουκαράγα μποροῦσε νὰ ἦταν βαρειά. Ἦτανε βαρειά. Καὶ ποῦ γιατρὸς νὰ τὸν κυττάξῃ: Νὰ περιμένουνε ὡς ὅτου νὰ φωνάξουνε κανένα γιατρὸ ἀπὸ τὰ κοντινὰ στρατεύματα δὲν ἦταν σωστό. Ἔτρεχε αἷμα πολύ. Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἐπροχώρησε ἴσα πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἦτανε οἱ αἰχμάλωτοι καὶ ἀρώτησε δυνατά:

— Εἶνε κανένας ἀπὸ σᾶς γιατρός;

Οἱ στρατιῶταις τοῦ Γαρρίδο κυττάχθηκαν ἀναμεταξύ τους. Δὲν ἦτανε κανένας γιατρός. Ὅλοι στρατιῶταις.

—Δὲν εἶνε κανεὶς νὰ 'μπορῇ νὰ κάνῃ ἐπίδεσμο;

— Ἐγὼ 'μπορῶ, εἶπε τότε κάποιος.

—Ἔβγα ἔξω.

Ἐκεῖνος ποῦ 'μίλησε 'βγῆκε ἀπὸ τὸ σωρὸ τῶν αἰχμαλώτων, ποῦ ὅλοι ἦτανε ἀφανισμένοι, καὶ μερικοὶ λαβωμένοι. Ἐπροχώρησε μὲ τὸ κεφάλι ὀρθό. Ἦτανε ὁ Ἀρακουΐλ.

— Δὲν εἶσαι στρατιώτης; ἀρώτησε ὁ ἀξιωματικός.

— Ὄχι.

— Τί θέλεις ἐδῶ;

— Μ' ἔφεραν. Ἐγὼ δὲν πολεμῶ. Ἤθελα νὰ πάω 'ς τὸ Βιλβάο νὰ ἰδῶ τοὺς ἐδικούς μου. Ἡ μάχη μ' ἐμπόδισε νὰ περάσω.

— Καὶ ξέρεις τίποτε ἀπὸ γιατρική;

— Ὄχι. Μὰ ξέρω νὰ γιατρεύω πληγαῖς. Εἶμαι κάποτε κάποτε ταυρομάχος.

Ὁ ἀξιωματικός, ποῦ δὲν εἶχε ἐμπιστοσύνη, ἔφερε τὸν Ἀρακουΐλ κοντὰ 'ς τὸν Ζουκαράγα, ὁ ὁποῖος ἐσήκωσε τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του καὶ τὰ ἐστύλωσε ἀπάνω 'ς τὸν ὤμμορφο νέο. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν καρλιστῶν τοῦ ἐζήτησε ἐξηγήσεις. Ὁ Ἀρακουΐλ τοῦ διηγήθηκε ἕνα παραμύθι, τὸν ἔτρωγε τὸ σαράκι τοῦ σπητιοῦ του, ἤθελε νὰ ἴδῃ τοὺς γονέους του ποῦ ἦτανε 'ς τὸ Βιλβάο. Τί ἔφταιγε αὐτὸς ἂν ὁ ἐμφύλιος πόλεμος διαιροῦσε ἔτσι τῆς οἰκογένειαις; Μέσα 'ς τῆς τουφεκιαῖς αὐτὸς ἐξακολουθοῦσε τὴν προτητερινὴ ζωή του.

— Ἐσὺ εἶσαι Βάσκος. Γιατὶ δὲν εἶσαι μὲ τὸν Βασιληᾶ, τὸν δὸν Κάρλο; τὸν ἀρώτησε ὁ Ζουκαράγας.

— Γιατὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι μὲ κανέναν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκυτάζανε τὸν παλληκαρᾶ μὲ ἀμφιβολία. Ἡ ἀπάντησί του δὲν τοὺς ἄρεσε καὶ κἄτι μουρμούρισαν. Μὰ ὁ Ζουκαράγας δὲν τοὺς ἄφησε.

— Καθένας εἶνε ἐλεύθερος στὴ γνώμη του, εἶπε γλυκὰ-γλυκά.

Καὶ τὸ ξάστερο μάτι του ἐχώθηκε 'ς τὰ μάτια τοῦ Γιάννη.

— Λὲς ὅτι ξέρεις νὰ γιατρεύῃς; Μπορεῖς νὰ μοῦ παύσῃς τοὺς πόνους 'λίγο μόνο; Πονῶ πολύ.

Ἔδειχνε τὸ πόδι του, γυμνό, αἱματωμένο, ἀποκάτω ἀπὸ τὸ πανταλόνι, ποῦ τὸ εἴχανε ἀνασηκώσει καὶ ἦτανε βουτηγμένο 'ς τὸ αἷμα.

Ὁ Ἀρακουΐλ ἔβγαλε τὸ σουρτοῦκό του, ἔσχισε ἀπὸ τὸ ἀριστερὸ μανίκι τοῦ πουκαμίσου του καὶ ἀπάνω 'ς αὐτὸν τὸν πρόχειρο ἐπίδεσμο, χωρὶς νὰ τὸν ἰδοῦνε τὴν ὥρα 'ποῦ ἔσχιζε τὸ πανί, ἔχυσε μερικαῖς σταλαγματιαῖς ἀπὸ ἕνα ὑγρὸ—τὸ ὑγρὸ ποῦ ἐφύλαγε 'ς τὸ δαχτυλίδι — καὶ κατόπι, κατακίτρινος, ἐπροχώρησε 'στὸν Ζουκαράγαν, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν εἶχε ἀφήσει οὔτε στιγμὴ ἀπὸ τὸ μάτι του.

Τὸ χέρι τοῦ Ἀρακουΐλ, ποῦ ἐκρατοῦσε τὸ πανὶ μὲ μιὰ κίτρινη βοῦλα 'ς τὴ μέση, δὲν ἔτρεμε. Τὴ στιγμὴ ποῦ ἔκανε νὰ γονατίσῃ 'μπροστὰ 'ς τὸν Ζουκαράγα, γιὰ νὰ τοῦ δέσῃ τὴν πληγή, ἕνας ἀξιωματικὸς εἶπε: — «Δὲν τὸν γνωρίζουμε αὐτὸν τὸ ἄνθρωπο!»

Μὰ ὁ ἀρχηγὸς πάντα χαμογελῶντας, ἀπάντησε:

— Ἔχεις δίκαιο. Μὰ τὸ γιατρὸ καὶ τὸν πνεμματικὸ δὲν τοὺς γνωρίζουμε.

Καὶ ἔδωκε σιγὰ-σιγὰ τὸ ποδάρι του στὸν Γιάννη.

— Μὰ αὐτὴ ἡ κίτρινη βούλα τί θέλει; ἀρώτησε ὁ λοχαγός.

— Εἶνε δικό μου γιατρικό, γιὰ τῆς πληγαῖς, ἀπάντησε ὁ Ἀρακουΐλ.

— Ἐμπρός!

Ὁ Ζουκαράγας, μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκύτταζε, ἐκύτταζε τὸ Γιάννη, ὅσο τοῦδενε τὴν πληγή. Μόλις τοὔβαλε τὸ πανί, εἶπε: - Αἰσθάνομαι καλλίτερα τὸν ἑαυτό μου!

Ἔπειτα εἶπε στὸ Γιάννη :—Εἶσαι ἐλεύθερος!

— Στρατηγέ . . . εἶπε ἕνας ἀξιωματικός.

Ὁ Ζουκαράγας ἐσήκωσε τὸ κεφάλι :

—Τί ἄλλο ἠμπορῶ νὰ κάμω, κύριε, γι' αὐτὸ τὸν νέο παρὰ νὰ τοῦ δώσω χάρι γιὰ χάρι.

Καὶ ἐγύρισε πάλι στὸν Ἀρακουΐλ:

— Τί ἄλλο θέλεις ;

— Τίποτα, εἶπεν ὁ Γιάννης.

Ὁ Ζουκαράγας ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη τῆς στολῆς του μιὰν μικρὴ σιγαροθήκη ἀπὸ ἄχυρο τῆς Μανίλλιας καὶ τὴν ἐπρόσφερε στὸ Γιάννη.

— Νά, γιὰ νὰ μὲ θυμᾶσαι !

— Ὄχι, εἶπε ὁ Γιάννης.

— Ὤ! ὤ!— καὶ ὁ Ζουκαράγας χαμογελοῦσε—φοβοῦμαι ὅτι δὲν πολυαγαπᾷς τοὺς φίλους τοῦ δὸν Κάρλου. Δὲν δέχεσαι τίποτε ἀπὸ μένα;

—Μάλιστα, ἕνα σιγάρο.

Ὁ Ἀρακουΐλ ἐπῆρε ἀπὸ τὴν σιγαροθήκην ἕνα σιγαράκι καὶ τὸ ἐκύτταζε, τὸ ἐστριφογύριζε στὰ δάχτυλα, πρὶν νὰ τὸ βάλῃ στὴ τσέπη. Ὁ Ζουκαράγας τὸν ἀρώτησε :

— Πῶς λέγεσαι ;

— Γιάννης Ἀρακουΐλ !

— Ἀρακουΐλ, πήγαινε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ! Καὶ γιὰ νὰ ἰδῇς τοὺς 'δικούς σου, περίμενε νὰ μποῦμε στὸ Βιλβάο. Δὲν θἀργήσουμε. Δός μου τὸ χέρι σου!

Ὁ Ἀρακουΐλ, κατακίτρινος, ἔσφιξε τὸ χέρι τοῦ λαβωμένου, ξαναφόρεσε τὸ σουρτοῦκό του καὶ μὲ τὸ κεφάλι ψηλὰ ἐχαιρέτισε τοὺς ἀξιωματικούς, ἐχαιρέτισε τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ἔφυγε ἀργὰ ἀργά, ἐνῷ τὸ ξάστερο μάτι τοῦ ἥρωα τῶν καρλιστῶν τὸν ἀκολουθοῦσε πάντα . . . .

Τὸ βράδυ, στὴν Ἐρνάνη, στὴ μικρὴ σάλα τοῦ ξενοδοχείου, ποῦ εἶχε τὸ στρατηγεῖό του ὁ γέρω Γαρρίδο, εἶδε νὰ φέρνουν μερικοὶ στρατιῶταις τὸ ὡραῖο παλληκάρι, ὅπου τοῦ εἶχε 'μιλήσει λίγαις 'μέραις προτήτερα, στὴν πλατεῖα τοῦ Ἀϊουνταμιέντο.

Ὁ στρατηγὸς ἦτανε ἀγριεμμένος, κατακόκκινος, ἄρρωστος. Κατόπι ἀπὸ τὸ τσάκισμα τῆς νύχτας, ἔλεγε νὰ πετάξῃ τὰ μυαλά του στὸν ἀέρα.

Ἐδέχθηκε τὸν Ἀρακουΐλ σὰν σκύλο.

— Τί θέλεις ἐσύ ; . . . Ποιὸς ξέρει ἂν ἐσὺ δὲν ἔδωκες εἴδησι 'ς αὐτοὺς τοὺς ἀθλίους ;

— Τί θέλω, στρατηγέ ; . . . Θέλω νὰ σοῦ μιλήσω μυστικά. Ὅλως διόλου μυστικά !

Ὁ νέος εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ τόσο παστρικά, ὥστε ὁ Γαρρίδο ἐμάντεψε ὅτι κάτι σπουδαῖο συνέβηκε καὶ ἔκανε νόημα στοὺς ἀξιωματικοὺς νὰ τὸν ἀφήσουνε μόνο μὲ τὸν ἄνθρωπο αὐτό.

— Λοιπὸν τί θέλεις ; τὸν ἀρώτησε ἅμα μείνανε μόνοι, καθὼς ἤθελε ὁ Γιάννης.

— Εἶπες, στρατηγέ, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα ἀξίζει ὁλόκληρο βιός;

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Γαρρίδο δὲν ἀπαντοῦσε :

— Τὸ βιὸς αὐτὸ ἦλθα νὰ 'στὸ ζητήσω. Τὸ ἐκέρδισα !

— Πῶς ! τὸ ἐκέρδισες ; εἶπε ὁ Γαρρίδος, ἀφοῦ ἐκοντοστάθηκε λίγο. Δὲν καταλαβαίνω.

— Δέν εἶνε δύσκολο, ἀπάντησε ὁ Γιάννης. Ὁ Ζουκαράγας δὲν θὰ ὁδηγήσῃ πιὰ τοὺς καρλιστὰς ἀπάνω 'στό *ταχτικό.*

— Ἐπέθανε ;

— Θὰ πεθάνῃ. Ἂν δὲν πεθάνῃ ἀπόψε, θὰ πεθάνῃ αὔριο !

Ὁ γέρω Γαρρίδο ἐσάστισε· τὸ μάγουλό του ἔγεινε κάτασπρο σὰν τὸ μουστάκι του. Ἤθελε νὰ τὰ μάθῃ ὅλα. Δὲν ἐκαταλάβαινε τί ἐννοοῦσε ὁ Ἀρακουΐλ, λέγωντας: « θὰ πεθάνῃ αὔριο » καὶ ὁ νέος τοῦ τὰ εἶπε ὅλα, πῶς κατεσκόπευσε τὸν ἀρχηγὸν τῶν καρλιστῶν, πῶς ἤθελε νὰ τοῦ μπήξῃ τὸ μαχαῖρι 'ς στὴν καρδιὰ καὶ πῶς 'ς τὸ τέλος ἔρριξε ἀπάνω 'ς τὴ πληγή του τὸ φαρμάκι, ποῦ ἐφύλαγε γιὰ τὸν ἑαυτό του 'ς τὸ δαχτυλίδι.

Τοῦ στρατηγοῦ τοῦ φαίνουνταν ὅτι κάτι τὸν ἔπνιγε 'ς τὸ λαιμό. Δὲν 'μποροῦσε νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή του. Τὰ μάτια του ἔβγαζαν φωτιαῖς. Δὲν ἔλεγε ἄλλο παρά :

— Τἄκανες ἐσὺ αὐτά ; Τὰ ἔκαμες ; Ἔβαλες χέρι ἀπάνω σὲ λαβωμένο ;

Τότε ὁ Γιάννης σὰν τρελλὸς, ἄρχισε νὰ λέῃ, πῶς γιὰ ν' ἀποχτήσῃ τὴν Πέπα 'μποροῦσε νὰ κάμῃ καὶ ἄλλα ἀκόμη καὶ ὅτι ἀφοῦ ὁ γέρω Χεγεραῖ ἐζητοῦσε δυὸ χιλιάδες δοῦρα, τῆς δυὸ χιλιάδες δοῦρα τῆς ἐπῆρε ὅπου ἠμπόρεσε νὰ τῆς βρῇ. Ἔπειτα 'ς τὸ τέλος—ὁ στρατηγὸς τὸ εἶπε — εἶχε σκοτώσει καὶ σκοτώσει ἀνθρώπους ὁ Ζουκαράγας!

— Ναί, μὰ 'ς τὴ μάχη, εἶπε ἀγριεμμένος ὁ Γαρρίδο. 'Σ τὴ μάχη !

Αὐτὸ δὲν εἶχε καμμιὰ σημασία γιὰ τὸν Ἀρακουΐλ. Ὅ,τι ἔκανε τὸ ἔκανε γιὰ τὴν Πέπα αὐτός. Τὴν ἤθελε. Καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ζουκαράγα τοῦ τὴν ἔδινε. Αὐτὸ ἦτανε. Ὁ Γαρρίδο τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ καὶ ὁ Ἀρακουΐλ ἐπαρουσιάζετο νὰ ζητήσῃ τὸ χρέος.

Ὁ στρατηγὸς εἶπε :

— Ἔχεις δίκηο.

Ἐρώτησε νὰ μάθῃ ποῦ κάθεται ἡ Πέπα, ἐφώναξε ἕναν ὑπασπιστὴ καὶ τοῦ ἔδειξε τὸν Ἀρακουΐλ :

— Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος θὰ μείνῃ ἀπόψε εἰς τὴν Φόντα δὲλ Σόλ. Νὰ φωνάξετε γι' αὔριο τὸ παπᾶ. Γιὰ ἕνα γάμο. Πηγαίνετε.

Ὁ καιρὸς ἐφάνηκε ἀτέλειωτος 'ς τὸ Γιάννη. μέσα 'ς τὸν στρατιωτικὸ σταθμὸ ποῦ τὸν ἔστειλε ὁ ὑπασπιστής. Ἀργοῦσε, ἀργοῦσε νὰ ξημερώσῃ καὶ οὐρλίαζαν τὰ σκυλιὰ καὶ μακρυὰ ἀκούγουνταν τουφεκιαῖς.

Τὸ πρωῒ ἀποκοιμήθηκε. Ὀνειρεύονταν τὴν Πέπα καὶ ἔβαζεν 'στὸ ὀνειρό του, 'στὸ κοκκαλιάρικο χέρι τοῦ γέρω Χεγαραῒ χουφτιαῖς χρυσᾶ νομίσματα, τὴν προῖκα μιᾶς ζωντανῆς, τὴν τιμὴ ἑνοῦ πεθαμένου.

Εἶχε καλὰ καλὰ ξημερώσει ὅταν ἕνα ἀπόσπασμα στρατιώταις μὲ ἕνα λοχία ἦρθανε νὰ πάρουνε τὸν Γιάννη. Ποιὸς τὸν ἤθελε; Ὁ στρατηγός. Ὁ λοχίας δὲν ἀπαντοῦσε σ' ὅ,τι τὸν ἐρωτοῦσε ὁ Ἀρακουὶλ. Ἀνέβηκαν τὸν μεγάλο δρόμο, τὸ δρομάκι μὲ τὰ σπήτια ποῦ εἶνε κοντὰ κοντὰ καὶ ἔχουν τῆς ἀρχαίαις γαλάζιαις ζωγραφιαῖς ἀπ' ὄξω, ποῦ σοῦ ἄρεσαν προτήτερα τόσο πολὺ καὶ ἐσταμάτησαν στὴ μεγάλη πλατεῖα. Ἦτανε χαρὰ Θεοῦ. Ὁ ἥλιος ἔπεφτε 'σὰ χρυσάφι ἀπάνω στοὺς κοκκινισμένους τοίχους τῆς ἐκκλησίας καὶ 'στὰ χαλάσματα τοῦ δημαρχείου, μαυρισμένα ἀπὸ τὴ φωτιά. Ἡ πλατεῖα ἦτανε γεμάτη κόσμο. Οἱ στρατιῶταις στὴ γραμμή.

Ὁ Γαρρίδος, κατακίτρινος, μὲ μεγάλη στολὴ ἐστεκόταν κάτω 'στῆς σκάλαις τῆς ἐκκλησίας μὲ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ κοντά του, μέσα στὸ μαῦρο βέλο της, ὤμμορφη σὰν Παναγία, ἡ Πέπα μὲ τὸν πατέρα της.

Ὁ Ἀρακουὶλ μὲ μιὰ ματιὰ τὰ εἶδε ὅλα. Τοὺς στρατιώταις, μὲ τῆς λόγχαις των, ποῦ ἄστραφταν στὸν ἥλιο, τὸ στρατηγό, τὸ ὤμμορφο κορίτσι, καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὴν θύρα τῆς ἐκκλησίας, ἐκεῖ κάτω, 'στὸ βάθος, φῶτα, φῶτα, ποῦ ἔλαμπε ὅλη ἡ ἐκκλησιά...

Τὸν ἔφεραν ἐμπρὸς στὸν Γαρρίδο.

Ὁ Ἀρακουὶλ ἐκύτταξε μὲ λυγωμένα μάτια τὴν Πέπα καὶ αὐτὴ μὲ τὰ μαῦρά της μάτια, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ μακρυὰ τσίνουρα, τὸν ἐκύτταξε παράξενα, παράξενα. Ἐφαίνουνταν στὸ Γιάννη, ὅτι τὸ χρυσοδεμένο λειτουργικὸ—ἐκεῖνο ἐπάνω 'στὸ ὁποῖο τοῦ εἶχε ὁρκισθῇ νὰ γείνῃ γυναῖκά του—ἔτρεμε στὰ χέρια της.

Ὁ στρατηγὸς εἶπε:

— Νὰ ἔρθῃ ὁ παπᾶς!

Ὁ παπᾶς, σὰν νὰ ἐπερίμενε τὴν προσταγὴ τοῦ στρατηγοῦ, ἐφάνηκε 'στὴ θύρα τῆς ἐκκλησίας. Ἔφερε τὸ ἄσπρο ὠμοφόρι του καὶ ἐστάθηκε στὸ κατώφλιο, ἀκίνητος 'σὰν ἄγαλμα. Ἡ καμπάναις εὔθυμα ἐχτυποῦσαν τὸ ὡσαννὰ τῶν γιορτάδων, τὸ χαρούμενο τραγοῦδι τῶν γάμων καὶ τῶν εὐτυχισμένων!

— Τιβούρκιε Χεγαραῒ, εἶπε ὁ στρατηγός, 'στὸ γέρο νοικοκύρη, νὰ ὁ Γιάννης Ἀρακουὶλ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν προῖκα τῶν δυὸ χιλιάδων δούρων ποῦ τοῦ ζήτησες γιὰ νὰ τοῦ δώσῃς τὴν κόρη σου. Ὅ,τι ὑπόσχεται κανένας τὸ χρωστάει. Δίνεις τὴν κόρη σου 'στὸν Γιάννη Ἀρακουὶλ;

Ὁ γέρω Χεγαραῒ μὲ φωνὴ μισοπνιγμένη ἀπάντησε:

— Ναί.

— Γιάννη Ἀρακουὶλ, ἐφώναξε πάλι ὁ στρατηγός. θέλεις γιὰ γυναῖκά σου τὴν Πέπα Χεγαραῒ;

— Ναί.

Εἰς τὸ *ναὶ* αὐτὸ μέσα ὁ Γιάννης ἔβαλε ὅλη του τὴ ζωή. Ὁ παπᾶς ἐπρόσμενε.

— Πέπα Χεγαραῒ, ἐφώναξε ὁ στρατηγός, γυρίζωντας στὴν κόρη, θέλεις γι' ἄνδρα σου τὸν Γιάννη Ἀρακουὶλ;

Ἡ Πέπα ἐπροχώρησε δυὸ βήματα κατὰ τὸ μέρος ποῦ ἦτανε ὁ Γιάννης, ἐστύλωσε ἀπάνω του τὰ δύο της μαῦρα μάτια καὶ εἶπε:

— Ὄχι!

Ἀνάμεσα 'στὸ πλῆθος, 'πίσω ἀπὸ τοὺς στρατιῶταις, ἀκούσθηκε ἕνα φοβερὸ ἄ!. Οἱ στρατιῶταις ἀκίνητοι ἐκύτταζαν.

—Ὄχι, ξαναεῖπε ἡ κόρη μὲ δυνατώτερη φωνή. Ὡρκίσθηκα νὰ μὴ πάρω ἄλλονε καὶ ἀφοῦ τὸ ὡρκίσθηκα θὰ κρατήσω τὸν ὅρκο μου. Μὰ δὲν θὰ γείνω γυναῖκα ἑνὸς ἀτίμου!

Ὁ Γιάννης Ἀρακουὶλ τὴν ἐκύτταξε σὰν τρελὸς μὲ τὰ μάτια ἀνοικτά, κάτασπρος σὰν τὸ ὠμοφόρι τοῦ παπᾶ. Ἀπὸ μακρυά, ἀπὸ πολὺ μακρυά, ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν κάμπο, ἀκούγονταν πέρα νὰ ἀνεβαίνῃ, νὰ ἀνεβαίνῃ λυπητερὰ ἀπὸ πίσω ἀπὸ τοὺς λόφους, θλιβερὸ καμπάνισμα, τὸ θανάσιμον καμπάνισμα, τὸ ἀτέλειωτο κλάμμα τῆς καμπάνας γιὰ τοὺς πεθαμένους. . Ἐσήμαιναν τὴν προσευχὴ γιὰ τὸ ψυχομάχημα οἱ καρλισταί. Τὸ φαρμάκι εἶχε κάμει τὴ δουλειά του.

Σὲ λιγάκι, σὰν νὰ ἐχαιρέτιζαν κι' αὐταῖς τὸν πεθαμένο, ἡ καμπάναις τοῦ Ἐρνάνη, ἐσώπασαν, ἔμεναν ἀπάνω 'στὸ καμπαναριὸ βουβαῖς, ἀφηναν νὰ ἀκούγεται μόνο τὸ θλιβερὸ καμπάνισμα, τὸ μακρυνὸ καμπάνισμα....

Ἄξαφνα ἐσταμάτησε καὶ αὐτό, καὶ 'στὴν πλατεῖα ποῦ ἦτανε γεμάτη ἀπὸ κόσμο, ἐβασίλεψε σιωπή, σάμπως ὁ ἀέρας νὰ ἔφερε, 'στὸ φύσημά του, ἕως ἐκεῖ 'πάνω τὴν εἴδησι ὅτι ἐτελείωσαν ὅλα...

—Ὁ Ζουκαράγας ἐπέθανε! εἶπε, ὁ γέρω Γαρρίδο.

Ὁ Ἀρακουὶλ ἐκύτταξε τὴν Πέπα μὲ φλογισμένα μάτια. Τὴν παρακαλοῦσε νὰ τὸν κυττάξῃ, νὰ τὸν ἐννοήσῃ.

— Γιὰ σένα τὤκαμα! γιὰ σένα! τῆς εἶπε ἀγριεμμένος.

Ἡ Πέπα ἐγύρισε ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ τὸ κεφάλι της.

Ὁ στρατηγὸς εἶπε τότε ψυχρὰ 'στὸ Γιάννη:

— Ἀρακουὶλ, τί θέλεις νὰ τῆς κάμωμε τῆς δυὸ χιλιάδες δοῦρα;

— Τὰ χρήματα;

Ὁ Ἀρακουὶλ ἐννόησε.

— Ἂς τῆς δώσουνε 'στοὺς φτωχούς. Οὔτε ἕνα

σταυρὸ δὲν θέλω νὰ μοῦ βάλουνε ἀπάνω 'στὸν τάφο μου.

Ἔδειξε τοὺς στρατιώταις ποῦ τὸν συνώδευσαν καὶ ἐπρόσθεσε :

— Εἶνε γιὰ μένα αὐτὰ βέβαια ;

— Ἀρακουῒλ, δὲν σκοτώνουνε ἕναν πολεμιστὴ μὲ φαρμάκι, τοῦ ἀπάντησεν ὁ Γαρρίδο.

Ὁ Γιάννης Ἀρακουῒλ ἐσταυροκοπήθηκε, ἐγονάτισε ἐμπρὸς στὸν παπᾶ καὶ εἶπε μὲ δυνατὴ φωνή : «Ὁ Θεὸς νὰ μὲ συχωρέσῃ». — Ἡ καμπάναις τοῦ Ἐρνάνη ἐσήμαιναν κι' αὐταῖς τώρα νεκρώσιμα, ὅπως ἡ καμπάναις τοῦ κάμπου, κάτω ἀπὸ τὸ λόφο τῆς Ἅγια Βαρβάρας.

Ὁ Γιάννης ἐσηκώθηκε, ἔβγαλε ἀπὸ τὴν τσέπη του ἕνα τσιγάρο, τὸ τσιγάρο τοῦ Ζουκαράγα καὶ ἐζήτησε τὴν φωτιὰ τοῦ λοχία. Ἄναψε τὸ σιγάρο του, τὸ ἔβαλε στὸ στόμα ἀποχαιρέτισε μὲ μιὰ τελευταία ματιὰ τὴν Πέπα, ἡ ὁποία ἐκινήθηκε νὰ πάῃ κοντά του, μὰ ἔπειτα ἔβαλε θέλησι 'ςτὸ ἑαυτό της καὶ ἐστάθηκε ἀκίνητη. Τὸ ὥμμορφο παλληκάρι, χαμογελῶντας πικρά, ἐσήκωσε τὸ κεφάλι καὶ ἐχάθηκε μέσα 'στοὺς στρατιώταις, τοὺς ὁποίους ὁ Γαρρίδο διέταξε μὲ ἕνα νόημα....

Ἡ Πέπα τότε ἐγύρισε, ζητῶντας νὰ τὸν ἰδῇ, νὰ τὸν ξαναϊδῇ ἀκόμη· μὰ δὲν εἶδε τίποτε μέσα 'ς τὸν κύκλο τῶν τουφεκιῶν, τὰ ὁποῖα ἐφεύγανε ἐκεῖ κάτω, κατὰ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας — δὲν εἶδε πιὰ παρὰ ὀλίγο γαλάζιο καπνό, ὅπου σηκώνουνταν ἀπάνω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, μέσα 'ς τὸ λαμποκόπημα τῶν λογχῶν, καὶ ἐχάνετο 'ς τὸ γαλανὸ οὐρανό . . .

'Σ τὴν ἐκκλησία ἄρχισαν οἱ ψαλμοί, ἡ προσευχαῖς. Ἐκεῖ κάτω, 'ς τὸν κοκκινωπὸ τοῖχο, ὁ Γιάννης Ἀρακουῒλ ἤπιε τὴν τελευταία ρουφυξιὰ τοῦ σιγάρου του.

Ἡ Πέπα ἀνάμεσα 'ς τὴ νεκρικὴ σιωπὴ 'ποῦ ἐβασίλεψε 'ς ὅλη τὴν πλατεία, ἄκουσε ἕνα μακρυνὸ πρόσταγμα, τὸν κρότο τῶν τουφεκιῶν, καὶ κατόπι καθαρὰ καθαρὰ τὴν λέξι : «Πῦρ !»

Ἔπεσε 'ς τὰ γόνατα, κατασκοτωμένη, καὶ ἄρχισε μὲ δυνατὴ φωνή, ! «*Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς* . . . »

Μὰ τὴν προσευχή της τὴν ἔκοψαν ἡ τουφεκιαῖς.

Ὁ Γιάννης Ἀρακουῒλ, ὄρθιος ἀκόμη 'ς τὸν τοῖχο, ἔχωντας 'ς τὸ στῆθος τῆς αἱματωμέναις τρύπαις 'ποῦ τοῦ ἔκαμαν ἡ σφαίραις, ἔπεφτε τὴν ἴδια στιγμὴ προῦμυτα.

Ὅταν ὁ λοχίας ἐπλησίασε γιὰ νὰ τοῦ ρίξῃ καὶ τὴν τελευταία τουφεκιὰ 'ς τὸ αὐτί, ἀπὸ τὸ σιγάρο ποῦ ἐκρατοῦσε ὁ Γιάννης— ἀπὸ τὸ σιγάρο τοῦ Ζουκαράγα — ἔβγαινε ἀκόμη ἕνας λεπτὸς γαλάζιος καπνὸς καὶ ὁ καπνὸς αὐτὸς ἐπιζοῦσε ἀπὸ τὸν Ζουκαράγα, τὸν ἥρωα καὶ ἀπὸ τὸν Ἀρακουῒλ, τὸ φονηᾶ!

Δ Γ. Κ

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

(Συνέχεια. Ἴδε προηγούμενον φύλλον 675).

Οὕτω διῆγε κατὰ τὸ φαινόμενον εὐάρεστον ἐν Παρισίοις βίον, τὸ παράδοξον ὅμως εἶνε ὅτι, ὅταν ἡμέραν τινὰ διῆλθε πρὸ τοῦ οἰκήματος τῆς μυλαίδης, τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα ἦσαν ἀνοικτά, καὶ ἐρωτήσας ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν ὅτι αἱ κυρίαι εἶχον ἀναχωρήσῃ τὴν προηγουμένην ἡμέραν εἰς Λονδῖνον, — αἴφνης καὶ αὐτὸς ἐμάζευσε τὰ ῥοῦχά του καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν εὑρέθη εἰς Λονδῖνον.

«Ὁ μυλόρδος ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς διασκεδάσεις καὶ ὁ κόσμος ἠπόρει ἐπὶ τούτῳ· ἐκ φύσεως εἶχε πολὺ λεπτοὺς κ' εὐγενεῖς τρόπους, χαρακτῆρα ἱπποτικὸν καὶ συγχρόνως ὀλίγον τι αἰδήμονα, πρᾶγμα πολὺ ἀρέσκον εἰς τὰς κυρίας. Δὲν πρέπει ὅμως ἕνεκα τούτου νὰ πιστεύσητε, ὅτι ἠρυθρία πάντοτε καὶ ἀπέναντι πάσης ὡραίας κυρίας περιήρχετο εἰς ἀμηχανίαν, ὅπως κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην πρωΐαν ἐνώπιον τῆς Λαίδης Μαρίας. Τώρα εἶχε πλέον πεῖραν καὶ ἦτο θωρακισμένος καθ' ὅλων τῶν πειρασμῶν, συγχρόνως ὅμως ἤξευρε νὰ φέρηται μὲ τόσην εὐγένειαν καὶ γλυκύτητα, ὥστε ὅλοι τὸν ἠγάπων καὶ πρὸ πάντων αἱ νεαραὶ κυρίαι, ἐξ ὧν πολλαὶ μάλιστα ἤρχισαν νὰ αἰσθάνωνται ἐν τῇ καρδίᾳ των καὶ τὸ ὀξὺ τοῦ ἔρωτος βέλος. — Τέλος ἐπείσθη καὶ ὁ ἴδιος, ὅτι χάριν τῆς Λαίδης Μαρίας ἐπήγαινεν εἰς τὰς συναναστροφάς, ἡ ὁποία ὅμως ἀπεσύρθη εἰς τὴν ἐξοχικήν της ἔπαυλιν διὰ ν' ἀναπαυθῇ ἀπὸ τοὺς κόπους τῶν ταξειδίων, ἐν ᾧ γενικῶς παρεδέχοντο, ὅτι δὲν θὰ κατώρθωνε ν' ἀντιστῇ ἐπὶ μακρὸν εἰς τὰ θέλγητρα τῆς πρωτευούσης καὶ θὰ ἐπανήρχετο μετ' ὀλίγον, διὰ νὰ δεχθῇ τὸ θυμίαμα τῆς εἰς τὴν καλλονήν της ὀφειλομένης λατρείας.

« Ἀλλ' ἠπατῶντο· ἡ μυλαίδη ἔμενεν ἐκεῖ ὅπου ἦτο· ὁ μυλόρδος δυσθύμως ἐπεσκέπτετο πλέον τὰ θέατρα, τοὺς χοροὺς καὶ τὰς συναναστροφὰς—τρέφων πάντοτε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἐξεπληροῦτο ὁ ὑποκάρδιος αὐτοῦ πόθος. Ἐβαρύνθη ὅμως μετ' ὀλίγον νὰ ἐλπίζῃ καὶ τὸν Αὔγουστον συνέλαβεν αἰφνιδίως μίαν τολμηρὰν ἀπόφασιν.

«Ὁ ταγματάρχης Οὐΐλκινς, ἐλθὼν μίαν πρωΐαν εἰς τοῦ μυλόρδου, τὸν εὑρίσκει κατατάσσοντα ἐσπευσμένως τὰ βιβλία του καὶ τὸν ὑπηρέτην ἑτοιμάζοντα τὰ κιβώτιά του διὰ ταξείδιον.

— Φεύγεις Οὐΐλλιαμ,—εἰς Σκωτίαν ;

—Ὄχι.

— Ἐνόμιζα, ἤθελες νὰ ψαρεύσῃς ἐκεῖ· πηγαίνεις λοιπὸν εἰς Οὐαλίαν, εἰς τὸ κτῆμά σου ;

— Ὄχι.

— Εἰς τὴν ἤπειρον λοιπόν ; εἰς κανὲν λουτρὸν ἴσως ;

— Ὄχι.

— Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸ ἔχεις κρυφόν, δὲν θέλω νὰ τὸ μάθω !

— Καθόλου μάλιστα — εἶπεν ἀφελῶς ὁ μυλόρδος — πηγαίνω εἰς Χερφοδσίρ.

— Ἔχεις ἐκεῖ γνωρίμους ;

— Ὄχι, ἐκεῖ θέλω νὰ ψαρέψω.

—Ἐ τὸ Χερφοδσίρ ; Καὶ ποῦ ἔχεις σκοπὸν ἐκεῖ νὰ καταλύσῃς ;

— Ἴσως πλησίον τοῦ Γιουτκάστλ, εἶπεν ὁ μυλόρδος κύπτων νὰ σηκώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους βιβλίον ἀνύπαρκτον.

— Καὶ γνωρίζεις τὰς κυρίας Κλάρενδων ;

— Ὄχι· τί μ' ἐρωτᾷς πάλιν ἐσύ, ἀφ' οὗ γνωρίζεις ὅτι ποτέ μου δὲν ἐπῆγα εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ; Καθὼς σοῦ εἶπα, πηγαίνω μόνον γιὰ νὰ ψαρέψω.

— Συγγνώμην, ἀλλὰ πηγαίνεις πραγματικῶς γιὰ νὰ ψαρέψῃς ; Ἐγὼ ὅταν ἤμην ἐκεῖ, πουθενὰ δὲν εἶδα οὔτε ποτάμι οὔτε λίμνη !

— Τὴν γνωρίζεις σὺ τὴν οἰκογένειαν ;

—Ἤμην εἰς τὸ ἴδιον σύνταγμα μὲ τὸν Ἀρθοῦρον τὸν ἐξάδελφον τῆς Λαίδης Μαρίας, ὁ ὁποῖος τώρα εἶνε εἰς τὰς Ἰνδίας.

—Ἔχει λοιπὸν καὶ ἐξάδελφον ;

— Σὺ ὅμως εἶπες, ὅτι δὲν γνωρίζεις καθόλου !

— Ναί, δηλαδὴ τὴν εἶδα μόνον μίαν φορὰν εἰς ἕνα ταξεῖδί μου.

— Καὶ πηγαίνεις τώρα ἐκεῖ γιὰ νὰ ψαρέψῃς ; εἶπε μειδιῶν ὁ ταγματάρχης.

— Μάλιστα· ξεύρεις, εἶπεν ὁ μυλόρδος ὁλονὲν ἀμηχανῶν, δὲν πηγαίνω μόνον νὰ ψαρέψω, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ ἰδῶ συγχρόνως τὰς ἐκκλησίας, αἱ ὁποῖαι, καθὼς λέγουν, ἔχουν πολλὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, μεγάλης σπουδαιότητος.

— Ἀλήθεια ; Αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ ἤξευρα, τὸν καιρὸ ποῦ ἤμην ἐγὼ ἐκεῖ πέρα ὑπῆρχε μόνον ἕνα μικρὸ καὶ ὅλως διόλου νεόκτιστο παρεκκλῆσι !

«Ὁ μυλόρδος ἔκαμε τὰ βιβλία του ἄνω κάτω, ἐβλασφήμει κατ' ἰδίαν τὴν ὥραν, 'ποῦ ἐνεφανίσθη ὁ ταγματάρχης καὶ τέλος εἶπε :

— Μ' ἐγέλασαν λοιπὸν ἐμένα, ἀλλ' ἀδιάφορον· θὰ ὑπάγω καὶ θὰ ἰδῶ τοὐλάχιστον τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως.

— Αὐτὸ μάλιστα· τὰ περίχωρα ἐκεῖ εἶνε πολὺ ἀξιοθέατα καὶ ὁ κῆπος τοῦ Γιουτκάστλ εἶνε ἀληθινὸς παράδεισος. Ἂν ἰδῇς τὴν μυλαίδην, νὰ τὴν χαιρετήσῃς ἐκ μέρους μου· εἶμαι ὁ θερμότερος θαυμαστής της.

«Ὁ μυλόρδος ἐστράφη καὶ ἔρριψε βλέμμα λύσσης κατὰ τοῦ μικροκαμωμένου ταγματάρχου :

— Μπᾶ ! Ἰάκωβε, καὶ διατὶ δὲν τὴν πέρνεις γυναῖκα λοιπόν ;

— Μὰ τί νὰ σὲ 'πῶ, φίλε μου — εἶπεν οὗτος στρέφων τὸν μύστακά του — τὰ εἰσοδήματά μου εἶνε μικρά, κυρίως μόνον χρέη ἔχω, καὶ ἔπειτα εἶμαι νέος ἀκόμη, μόλις εἰκοσιεπτὰ ἐτῶν ! Καλλίτερα νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ! Ἔχω καιρὸν νὰ περιμένω !

— Ἀλήθεια, θὰ περιμένῃς ;

— Δὲν ἀμφιβάλλω καθόλου βέβαια, ὅτι ἡ νέα τρέφει πολὺ καλὰ αἰσθήματα πρὸς ἐμὲ — προσέθηκε παρατηρῶν τὸν μυλόρδον πλαγίως, —ἀλλά, καθὼς εἶπα, καλλίτερα νὰ σκεφθῶ ἀκόμη ! Ἀλλά, βλέπω, σ' ἐνοχλῶ ! Ὑγίαινε, Οὐΐλλιαμ ! Σ' εὔχομαι νἄχῃς τύχη 'ς τὸ ψάρεμα !

«Ὁ ταγματάρχης ἀπῆλθε καὶ ὁ μυλόρδος ἔμεινεν ἔξαλλος ἀπὸ τὸν θυμόν. Ἐψεύσθη, ἐπροδόθη καὶ κατέστη διὰ παντὸς καταγέλαστος. Ἀφῆκε τὸ Λονδῖνον εἰς τὰ τέσσαρα καὶ χωρὶς νὰ σταθῇ πουθενά, ἐνῷ ἔβρεχε ῥαγδαίως, ἔφθασεν ἔμπροσθεν τοῦ μικροῦ ξενοδοχείου πλησίον τοῦ Γιουτκάστλ.

«Εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον εὑρίσκοντο τρία μόνον μεγάλα κάπως οἰκοδομήματα, ἡ ἐκκλησία, τὸ οἴκημα τοῦ ἐφημερίου καὶ τὸ ξενοδοχεῖον. Πρὸ τῆς θύρας του ἵστατο ὁ εὐτραφὴς ξενοδόχος καὶ ὡδήγησε τὸν μυλόρδον εἰς δύο δωμάτια, κείμενα πρὸς τὸ μέρος τοῦ κήπου, ὁπόθεν ἀνεδίδετο ὀξεῖα καὶ ἀνυπόφορος ὀσμὴ σφουγγαροπάνων καὶ νωπῶν ἀκόμη λευχειμάτων.

«Ἔξω ἔβρεχε ῥαγδαίως καὶ ὁ μυλόρδος ἐμακάριζεν ἑαυτόν, ὅτι, τοὐλάχιστον, εἶχε λάβῃ μαζῆ του ὀλίγα βιβλία καὶ χάρτας, μὲ τοὺς ὁποίους διήρχετο τὰς μακρὰς τῆς μοναξίας ὥρας, τὰς ὁποίας μόνος του ἐζήτησε μὲ τὸ φανάρι, ἐν ᾧ ἠδύνατο πολὺ καλὰ νὰ κάθηται τώρα ἀναπαυτικῶς εἰς Λονδῖνον, ἢ εἰς τὸ ἐν Οὐαλλίᾳ κτῆμά του.

«Καὶ ὁ ὑπηρέτης του ἐστενοχωρεῖτο φοβερὰ καὶ μὴ τολμῶν, ἕνεκα τῆς βροχῆς, νὰ ἐξέλθῃ ἔξω εἰς τὸν δρόμον, ἤρχισε νὰ τακτοποιῇ τὰ ἐνδύματα τοῦ μυλόρδου. Διασκεδάσεις δὲν εἶχεν ἐδῶ ὁ ἀτυχὴς νέος καὶ ὁ ξενοδόχος τὸν μετεχειρίζετο σχεδὸν μὲ περιφρόνησιν, εἰς ὅλον δὲ τὸ ξενοδοχεῖον μία γραῖα καὶ δυσειδὴς ὑπηρέτρια μόνον εὑρίσκετο, ἡ ὁποία καμμίαν ἕλξιν δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ.

«Περὶ τὸ ἑσπέρας ἐκαθαρίσθη ὀλίγον ὁ οὐρανός· ὁ μυλόρδος ἐβγῆκεν ἔξω καὶ εἶδε μακρόθεν τὰ λευκὰ τῆς ἐπαύλεως τείχη διὰ τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος τῶν δένδρων τοῦ κήπου. Παντοῦ ἐπεκράτει σιγὴ καὶ μονοτονία, αἱ πάροδοι τοῦ κήπου εἶχον μετασχηματισθῇ ὑπὸ τῆς βροχῆς εἰς μικροὺς λακκίσκους — οὔτε ψυχὴ κἂν ἐφαίνετο. Μόνον μίαν μικρὰν γυμνόπουν κόρην συνήντησε· τὸν ἠτένισεν ἀποροῦσα μὲ τοὺς μεγάλους

ὀφθαλμούς της, ἔκαμε πρὸ αὐτοῦ παιδικὴν ὑπόκλισιν καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της διὰ τῆς ἰλύος.

«Δυστυχῶς καὶ τὴν ἐπαύριον ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ πυκνῶν καὶ ἀπειλητικῶν νεφῶν, ἀπὸ πρωΐας δ' ἔβρεχε πάλιν ῥαγδαίως· ἔτσῃ ἐξηκολούθησε νὰ βρέχῃ ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, καθ' ὃ διάστημα ἡ κλίσις τοῦ μυλόρδου μετετράπη εἰς ἀτυχῆ καὶ σφοδρὸν ἔρωτα. Ὅτε μίαν ἡμέραν, περὶ μεσημβρίαν, καθ' ὃ διάλειμμα δὲν ἔβρεχε, περιεπάτει εἰς τὸν κῆπον, εἶδεν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς ἐπαύλεως λευκόν τι ἀντικείμενον. Φαντασθῆτε τὴν χαρὰν καὶ τοὺς παλμοὺς τῆς ἐρώσης καρδίας του. Πλήρης συγκινήσεως ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Αὐτὸ ἠδύνατο νὰ ἦνε τὸ λευκὸν φόρεμα τῆς Λαίδης Μαρίας—ἐπίσης ὅμως καὶ τὸ περιώμιον τῆς γραίας θείας της!

«Ἤρχισε πάλιν ἡ βροχὴ καὶ ἰδία ἡ μονοτονία ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας! Ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας ὁ μυλόρδος οὔτε ἔβλεπε πλέον οὔτε ἤκουε κανὲν ἔμψυχον πλάσμα. Τέλος δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρῃ αὐτὴν τὴν ἐρημίαν, ἐζήτησε πληροφορίας διὰ τοῦ ὑπηρέτου του καὶ ἔμαθεν, ὅτι ὁ ἐφημέριος τοῦ χωρίου ἦτο νέος ἀκόμη καὶ ἄγαμος καὶ ὠνομάζετο Στέφενς.

«Ἓν ἀπόγευμα, ὅτε ὁ οὐρανὸς ἀπέμαξεν ἐπὶ στιγμὴν τὰ δάκρυά του, ἐσηκώθη ὁ μυλόρδος καὶ ἐπῆγεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἐφημερίου.

«Ὁ αἰδέσιμος κ. Στέφενς ἵστατο εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἔβλεπε τὸν οὐρανόν, ἅμα ὅμως ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ μυλόρδου, ἔτρεξε νὰ τὸν ὑποδεχθῇ μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας.—Καλῶς ὡρίσατε! ἀνεφώνησε πλήρης χαρᾶς—ὁ Θεὸς σᾶς ἔστειλεν εἰς τὴν τόσην ἀπελπισίαν μας διὰ τὸν καιρόν, τὸν ὁποῖον μᾶς κάμνει.

«Ὁ μυλόρδος εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀναπαυτικὸν σπουδαστήριον τοῦ ἐφημερίου.

—Βλέπετε—ἤρχισε λέγων ὁ Κος Στέφενς—εἶμαι ἄγαμος καὶ κατοικῶ ἐδῶ ὁλομόναχος. Ἡ μόνη μου συντροφιὰ εἶνε οἱ σοβαροὶ ἐκεῖνοι φίλοι—καὶ ἔδειξε τὰ βιβλία του·—σήμερον ὅμως, ἀφ' οὗ ἔχω μίαν τόσον καλὴν ἐπίσκεψιν, θὰ πίωμεν μαζῆ ἓν ποτήριον γκρόκ,—δὲν εἶνε ἄσχημο 'ς τέτοιον καιρό! Κατίνα, 'τοίμασε 'λίγο ῥοῦμι μὲ βραστὸ νερό!

«Μέχρις ἑσπέρας ἐκάθητο ἐκεῖ ὁ μυλόρδος καὶ συνωμίλει μὲ τὸν φιλόφρονα κληρικόν, ὁ ὁποῖος ἦτο εὐπαίδευτος καὶ μεμορφωμένος ἄνθρωπος καὶ τὸ κυριώτερον—ἐγνώριζε τὴν Λαίδην Μαρίαν!

— Ἠξεύρετε—ἔλεγεν ὁ Κος Στέφενς—πολὺ καλὸν εἶνε νὰ ἦνέ τις ἄγαμος. Αἱ νέαι κυρίαι πολὺ μᾶς περιποιοῦνται. Τοῦτο δὲ λέγων, ἐννοῶ ἀκριβῶς τὴν ἰδιαιτέραν μου φίλην Λαίδην Μαρίαν, ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὴν ἔπαυλιν. Μοὶ λέγει ὅλας τὰς μικρὰς καὶ μεγάλας λύπας της καὶ χαράς. Ἠξεύρει ὅτι διὰ παιδιὰ οὔτε διὰ γυναῖκα ἔχω νὰ σκεφθῶ καὶ εἶμαι πάντοτε πρόθυμος νὰ τὴν ἀκούσω. Προκειμένου π. χ. περὶ τῶν πτωχῶν, μοὶ δίδει χρήματα καὶ μὲ βοηθεῖ λόγῳ καὶ ἔργῳ πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των. Ἡ Λαίδη Μαρία ἔχει πολλοὺς φίλους μεταξὺ τῶν πτωχῶν τῶν περιχώρων καὶ τὰς Κυριακὰς δύνασθε νὰ τὴν ἀπαντήσητε πολλάκις μὲ ὁλόκληρον ὅμιλον παιδίων, ἐπειδὴ πρὸς αὐτὰ τρέφει ἰδιαιτέραν ἀγάπην. Εἰς αὐτὸν δὲ τὸν βροχερὸν καιρὸν πέρνει καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ἔπαυλιν καὶ ἕνα ἀπὸ τοὺς μικροὺς τούτους ταραξίας.

— Καὶ διδάσκει τι τὰ παιδία; ἠρώτησεν ὁ μυλόρδος.

— Ὁ Θεὸς πλέον τὸ 'ξεύρει τί τὰ κάμνει. Κυρίως θέλει νὰ τὰ μάθῃ ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἐπῆγα ἐξαφνικὰ καὶ τὴν εὗρον κρυμμένην ὀπίσω ἑνὸς παραπετάσματος, ἐν ᾧ ὁ πενταετὴς Βιλλὺ ἔτρεχεν ἄνω κάτω νὰ τὴν εὕρῃ· ἔπαιζαν μαζῆ τὸ *κρυφτό*. Ἐπὶ ἑνὸς καθίσματο ἔκειτο ἀνοικτὸν τὸ βιβλίον καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ καλάθιον πλῆρες σταφυλῶν καὶ μήλων, ἐξ ὧν εἶχον φάγῃ διδασκάλισσα καὶ μαθητής.

— Ἔρχεται συχνὰ ἡ μυλαίδη εἰς ὑμᾶς;

— Ναί, συχνὰ ἔρχεται, συχνότερα ὅμως πηγαίνω ἐγώ. Καλὸν εἶνε νὰ διακόπτω ὀλίγον τὸν τακτικὸν καὶ ὁμαλὸν αὐτὸν βίον μου. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἔπαυλις εἶνε πολὺ ὡραία καὶ ἡ Λαίδη μοὶ ἐπέτρεψε τὴν εἴσοδον καὶ εἰς τὰ ἰδιαίτερά της δωμάτια.—Θὰ σᾶς δείξω τώρα ἓν δῶρον, τὸ ὁποῖον πρό τινος μοὶ ἐχάρισε—καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξήγαγε μὲ προσοχὴν ἐκ τῆς θήκης του ἓν βιβλίον—εἶνε ὁ δὸν Κιχῶτος τοῦ Κερβάντες, μὲ εἰκόνας, καὶ τὸ ἀντίτυπον αὐτὸ εἶνε πολὺ σπάνιον. Θέλετε νὰ τὸ ἴδῆτε;

— Πολὺ πεπαιδευμένη φαίνεται νὰ ἦνε ἡ μυλαίδη;

— Ἀπ' ἐναντίας μάλιστα! Θαυμάζει τοὺς μεγάλους ποιητὰς καὶ γνωρίζει ἐκ στήθους ὅσους ἀγαπᾷ ἰδιαζόντως, ἀλλὰ δὲν λαμβάνει τὸν κόπον νὰ τοὺς μελετήσῃ. Δὲν χάνει πολὺν καιρὸν εἰς τὸ ἴδιον πρᾶγμα.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τις μεγαλοφώνως τὰς ἰδέας του καὶ χαμηλῇ τῇ φωνῇ τὰ αἰσθήματά του.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

*** Μελετᾶται σοβαρῶς ὑπὸ ἀγγλογαλλικῆς ἐπιτροπῆς ἡ κατασκευὴ γεφύρας ἐπὶ τῆς Μάγχης, ἥτις μέλλει νὰ συνδέσῃ τὴν Ἀγγλίαν μετὰ τῆς Γαλλίας. Ἡ γέφυρα αὕτη θὰ εἶνε ἡ μεγαλητέρα τοῦ κόσμου, μήκους 37 χιλιομέτρων, ὕψους δὲ 50 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

*** Ἐν Ἐδιμβούργῳ ἄνθρωπός τις καλούμενος Ἀλέξανδρος Ἰάκωβος ἐνήστευσεν ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, ἐπιτυχῶς μιμηθεὶς ἄλλους προγενεστέρους νηστευτάς. Ἐννοεῖται ὅτι ἐξησθένησε σφόδρα ἐκ τῆς τοιαύτης διαίτης, μολονότι διϊσχυρίζεται ὅτι παρὰ τῆς μάμμης του ἔχει κληρονομήσῃ θαυμασίαν συνταγὴν περὶ διατηρήσεως τῆς ζωῆς ἄνευ τροφῆς, τὴν ὁποίαν καὶ πωλεῖ ἀντὶ 500 χιλιάδων φράγκων. Δὲν εὗρεν ὅμως ἀκόμη ἀγοραστήν!

*** Ἐν Ρωσσίᾳ τὴν σήμερον 342 γυναῖκες ἐξασκοῦσι τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα.

*** Κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων τίθενται εἰς κυκλοφορίαν ἐν Γερμανίᾳ τὰ πρῶτα νομίσματα τὰ φέροντα τὴν μορφὴν τοῦ νῦν αὐτοκράτορος Γουλιέλμου Β'.

*** Πρώτη ὑποβρύχιος τηλεφωνικὴ γραμμὴ εἶνε ἡ μεταξὺ Βουένος Ἄϋρες καὶ Μοντεβίδιο· λειτουργεῖ δ' ἄριστα.

*** Ὁ ἐν Παρισίοις ἀνεγειρόμενος πύργος Ἐϊφφελ, ἀνῆλθεν ἤδη εἰς ὕψος 180 μέτρων ἤτοι ὑπερέβη κατὰ 11 μέτρα καὶ αὐτὸ τὸ μέχρι τοῦδε ὑψηλότατον ἵδρυμα τῆς ὑφηλίου, τὸν Ὀβελίσκον τῆς πόλεως Οὐασιγκτὼν ἐν Β. Ἀμερικῇ.

*** Νέα ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου ἐγένετο ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις· διαβιβάζονται διὰ τούτου ἐξομολογήσεις πρὸς τὸν πνευματικόν, ὥστε ἀπαλλάττεται τοῦ κόπου καὶ μεταβαίνουσιν οἱ πιστοὶ εἰς τὸ ἐν τῷ ναῷ ἐξομολογητήριον. Ἐκινήθη ὅμως ζήτημα ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κύκλοις, ἂν ἡ τοιαύτη ἐξ ἀποστάσεως ἐξομολόγησις εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰ δόγματα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

*** Ὁ ἐν Βιέννῃ σοφὸς αἰγυπτιολόγος Γράου εὗρεν ἐντὸς αἰγυπτιακῶν τάφων ὁλόκληρον συλλογὴν προσωπογραφιῶν, ἐζωγραφημένων διὰ ἐγκαύσεως ἢ διὰ κόλλας. Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἐξ ἑβδομήκοντα εἰκόνων ἑλληνοαιγυπτιακῶν, τῶν μὲν ἐπὶ ξύλου, τῶν δὲ ἐπὶ ὀθόνης. Ὑποτίθεται ὅτι εἶνε αὗται τοῦ δευτέρου ἢ τρίτου αἰῶνος Π. Χ. διατηροῦνται ὅμως ζωηρόταται, ὡς νὰ ἦσαν ἐλαιογραφίαι τῆς χθές. Ἡ λαμπρὰ διατήρησις ἔδωκεν ὑπονοίας μὴ αἱ εἰκόνες ἦσαν σύγχρονα κατασκευάσματα. Ἀλλ' ἡ γνώμη ἐξόχων ἐπιστημόνων καὶ καλλιτεχνῶν, ὡς τοῦ αἰγυπτιολόγου Ἔβερς καὶ τοῦ ζωγράφου Μένζελ, ἐπικυρώνει τὴν γνησιότητα αὐτῶν.

*** Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς ἀπογραφὰς ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν γυναικῶν ὁσημέραι αὐξάνει, ἐνῷ τῶν ἀνδρῶν βαίνει ἐλαττούμενος. Τὴν σήμερον ἡ Γερμανία ἀριθμεῖ ἓν ἑκατομμύριον πλείονας γυναῖκας ἢ ἄνδρας. Τὸ παράδοξον εἶνε ἐν τούτοις ὅτι μεταξὺ τῶν παιδίων τὰ ἄρρενα εἶνε περισσότερα τῶν θηλέων. Ἐλαττοῦνται δὲ ἡλικιούμενα καὶ ἕνεκα τῆς θνησιμότητος ἥτις εἶνε μείζων μεταξὺ τοῦ ἄρρενος φύλου, καὶ διότι πολλοὶ ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας μεταναστεύουσιν. Μεταξὺ τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Γερμανίας ἡ κατοικουμένη ὑπὸ περισσοτέρων γυναικῶν εἶνε τὸ Βερολῖνον, ὅπου ἡ ἀναλογία εἶνε 108 γυναῖκες καὶ 100 ἄνδρες. Μεταξὺ τῶν πρεσβυτῶν δὲ ἰδιαιτέρως παρατηρεῖται αὔξησις μεγίστη τῆς διαφορᾶς, ἤτοι ἐκ τῶν ἐχόντων ἡλικίαν 70—80 ἐτῶν ἀναλογοῦσι 196 γυναῖκες πρὸς 100 ἄνδρας.

*** Ὁ ἀνδριὰς τοῦ Φρειδερίκου Γ', ὃν φιλοτεχνεῖ ὁ γλύπτης Βὸμ κατ' ἐντολὴν τῆς χήρας αὐτοκρατείρας ἐν Λονδίνῳ, εἰκονίζει τὸν Αὐτοκράτορα ἐν στολῇ θωρακοφόρου φέροντα τὸν μανδύαν ἱππότου τοῦ ***Κνημιδοδέτου***. Ὁ ἀνδριὰς οὗτος θὰ στηθῇ ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν Οὐϊνδσωρ, παρὰ τὴν τοῦ βασιλέως Λεοπόλδου Α' τοῦ Βελγίου.

*** Ἡ κυρία Στὸβ ἡ διάσημος συγγραφεὺς τῆς ***Καλύβης τοῦ Μπάρμπα Θωμᾶ***, ἧς ἐθεωρεῖτο τόσον πιθανὸς ὁ θάνατος, ὥστε καὶ νεκρολογίαι ἐγράφησαν ἀποδίδουσαι ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὴν ἔξοχον γυναῖκα, ἥτις τοσοῦτον εἰργάσθη πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν μαύρων δούλων, ἀνέκτησεν ὡς ἐκ θαύματος τὴν ὑγείαν καὶ ἐγερθεῖσα τῆς κλίνης περιπατεῖ νῦν τῇ βοηθείᾳ βακτηρίας· ἡ κυρία Στὸβ εἶνε ἡλικίας 76 ἐτῶν.

*** Ἐπωλήθη ἐν Λονδίνῳ ἐσχάτως μεταξὺ ἄλλων ἰαπωνικῶν καὶ ἰνδικῶν κειμηλίων, μικρόν τι εἴδωλον ἰνδικῆς θεότητος ἐκ πολυτίμων λίθων συντεθειμένον, ἀριθμοῦν δὲ ἡλικίαν χιλίων ἐτῶν. Τὸ εἰδώλιον τοῦτο ἐπωλήθη ἀντὶ 61,250. Λέγεται ὅτι ἦτο πρότερον ἐν ἰνδικῷ ναῷ καὶ ὅτι αἱ στεῖραι γυναῖκες προσήρχοντο καὶ ἐπεκαλοῦντο τὴν ἱερὰν αὐτῶν ἰσχὺν ὅπως ἀποκτήσωσι τέκνα.

*** Ὁ ἀμερικανὸς ἀεροναύτης Βάνδεγριφτ οἰκτρὸν ἔλαβε τέλος ἐσχάτως ἐν Κολόμβῳ τῆς Κεϋλάνης καὶ δὴ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ. Εἶχεν ἀνέλθῃ δι' ἀεροστάτου ἐκ τοῦ κήπου τῆς ἐκθέσεως καὶ ἔμελ-

λε νὰ κατέλθῃ δι' ἀλεξιπτώτου ἐπὶ παρουσίᾳ δεκαπεντακισχιλίων θεατῶν. Ἀλλὰ μόλις ὑψώθη περὶ τὰ χίλια πεντακόσια μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἡ ἀερόβοληθὴς σφαῖρα ἤρχισεν αἴφνης νὰ κατέρχεται μετ' ἀκατασχέτου ὁρμῆς. Οἱ παριστάμενοι φοβηθέντες μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καταπατούμενοι, ἐν ᾧ ὁ ἀεροναύτης μετὰ θαυμαστῆς γοργότητος, ἀπέκοψε τὸ σχοινίον διὰ τοῦ ὁποίου ἦτο προσδεδεμένον τὸ ἀλεξίπτωτον καὶ τοῦτο εὐθὺς ἠνεώχθη ἐν σχήματι ἀλεξιβροχίου καὶ ἤρχισε βραδέως νὰ κατέρχεται πρὸς τὴν γῆν. Ἐν ἀρχῇ οὐδεὶς ὑπέθεσεν ὅτι ὁ ταλαίπωρος ἀεροναύτης ἀδυνατῶν νὰ διευθύνῃ τὴν φορὰν τοῦ ἀλεξιπτώτου ἦτο δυνατὸν νὰ πέσῃ ἐν τῷ ποταμῷ. Μόνον ἁλιεῖς τινες ἔσπευσαν εἰς τὰς κραυγὰς τοῦ ἀτυχοῦς παρασυρομένου ὑπὸ τοῦ βιαίου ρεύματος, κινδυνεύσαντες αὐτοὶ ὅπως σώσωσι τὸν Βάνδεγριφτ. Ἀλλ' οὗτος μόλις σφίγξας διὰ τῶν κεκμηκότων δακτύλων τὴν προτεινομένην αὐτῷ σώτειραν κώπην, παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἐπνίγη.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἡ ἀρετὴ εἶνε ὁ λιμήν. Ὅσον μακρυνώτερον τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἐπανέρχεταί τις, τόσον γλυκυτέρα καὶ ἡ ἐπάνοδος.

*

Ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἡ ψυχικὴ γαλήνη, ἡ ὑπερτάτη αὕτη χαρὰ ἐξαρτᾶται ἐξ ἡμῶν αὐτῶν.

*

Τὸ ἔαρ ἔχει ῥόδα δι' ὅλους καὶ ἡ ζωὴ ἔχει δι' ὅλους χαράς.

*

Εἶνε ἄξιοι οἴκτου ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν ὅτι ἔχουν ἄδικον, χωρὶς νὰ ἔχουν τὸ θάρρος νὰ ἔχουν δίκαιον.

*

Ἐπερχόμενον κακὸν ταράσσει ὀλιγώτερον ἢ προβλεπόμενον κακόν.

*

Ἡ ἀγαθότης δίδει τὴν νοημοσύνην τῆς καρδίας, τὴν ἀρίστην ὅλων.

*

Εἶνε ὀλιγώτερον ὀδυνηρὸν νὰ αἰσθάνεταί τις ἑαυτὸν δυστυχῆ ἢ ἔνοχον.

*

Διὰ τῶν σχεδίων κάμνομεν κατοχὴν τοῦ μέλλοντος.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἀμερικανικὰ στοιχήματα.

Κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς ἐκλογὴν τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, πολλὰ παραδοξότατα στοιχήματα ἐτέθησαν μεταξὺ ἀντιφρονούντων:

Ὁ μὲν ἐστοιχημάτισεν, ἂν ἀποτύχῃ ὁ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριζόμενος νὰ μεταβῇ πεζῇ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Οὐασιγκτῶνα.

Ἕτερος, ἐν περιπτώσει κέρδους, νὰ νυμφευθῇ ὡρισμένην δεσποινίδα, ἐν περιπτώσει δὲ ἀπωλείας νὰ μείνῃ ἄγαμος, μέχρις οὗ ἐκλεχθῇ ποτε ἐν μελλούσαις ἄλλαις ἐκλογαῖς ὁ νῦν ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηριχθεὶς Κλέβελανδ, ἢ ἄλλος τις ὁμοφρονῶν!

Τρίτος πάλιν, ἐν ἀποτυχίᾳ, νὰ μεταβαίνῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εἰς τὸ κατάστημά του φορῶν γυναικεῖον μεσοφούστανον!

Ἐπικίνδυνος προίξ.

Κατ' αὐτὰς ἐτελέσθησαν ἐν Λονδίνῳ οἱ γάμοι τῆς θυγατρὸς μεγάλου θηριοτρόφου, ὅστις ἀντὶ ἄλλης προικὸς παρεχώρησεν εἰς τὴν νύμφην μέρος τῆς ζωντανῆς περιουσίας του: ζεῦγος λεόντων, τίγριν τῆς Βεγγάλης, πάνθηρας καὶ ὕαιναν καὶ λύκον. Καὶ οἱ ἐκ πατρὸς συγγενεῖς τῆς νύμφης ὁμότεχνοι καὶ αὐτοὶ ἔδωκαν γαμήλια δῶρα παρεμφερῆ, ἐξ ὧν τὸ λαμπρότατον ἐθεωρήθη τὸ τοῦ πρεσβυτέρου θείου: δύο εὐμεγέθεις κροταλίαι ὄφεις. Συνήθως ὑπάρχει φόβος μήπως ὁ γαμβρὸς φάγῃ τὴν προῖκα, ἀλλ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ προὶξ δύναται νὰ φάγῃ τὸν γαμβρόν.

Νέος τρόπος μονομαχίας.

Ἡ σκηνὴ ἐν Κανσὰς τῆς Ἀμερικῆς. Εἷς κτηνέμπορος καὶ εἷς ξενοδόχος ἤρισαν ἐν τῷ χαρτοπαιγνίῳ καὶ ἀπεφάσισαν νὰ μονομαχήσωσι. Ἕτερος κτηνέμπορος ἐκτελῶν χρέη αὐτοκλήτου μάρτυρος ἐπρότεινεν εἰς αὐτοὺς νὰ μονομαχήσωσιν ἄνευ ὅπλων, διὰ τρόπου φυσικωτάτου, ἤτοι νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀλλήλων δεκάδας βημάτων καὶ προτείνοντες τὰς κεφαλὰς νὰ ὁρμήσωσιν ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου ὡς ἀρειμάνιοι κριοί. Ἡ νίκη θὰ ἔμενεν εἰς τὴν ξηροτέραν κεφαλήν, φυσικῷ τῷ λόγῳ.

Οἱ ἀντίπαλοι ἐδέχθησαν τὴν πρότασιν καὶ κατελθόντες αὐθωρεὶ εἰς τὴν ὁδὸν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν κεφαλοκρουσίαν ἅπαξ, δὶς καὶ τρίς, μέχρις οὗ ἐπεμβᾶσα ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ συνέλαβεν ἀμφοτέρους καὶ ὡδήγησεν αἱματοφύρτους εἰς τὸ κρατητήριον.

Τὸ ἀντιφάρμακον.

— Κὺρ γιατρέ! κὺρ γιατρέ!...

— Τί τρέχει;

— Πρόφτασε! ὁ ἀφέντης ἀντὶ νὰ πάρῃ ἀπ' τὸ μαῦρο γιατρικὸ ποῦ τοῦ διορίσατε, πῆρε μιὰ χουλιαριὰ μελάνι.

— Αἴ, ἂς καταπιῇ τώρα κ' ἕνα κομμάτι στουπόχαρτο.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1549.

'Αριθ. 678 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΓ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΣΤ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 35. | 28 Δεκεμβρίου 1888.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ὁ ἰατρὸς κ. Καλοπαίδης διελογίζετο ὡσεὶ ἀναζητῶν τι εἰς τὴν μνήμην του καὶ ἐπανελάμβανε ταπεινῇ τῇ φωνῇ:

— Καμμίαν ἀνάμνησιν Χριστουγεννιάτικην; ... καμμίαν ἀνάμνησιν Χριστουγεννιάτικην;

Αἴφνης ἀνέκραξε:

— Βέβαια!.. ἔχω μίαν, καὶ μάλιστα πολὺ παράδοξον. Μίαν ἱστορίαν φανταστικήν. Εἶδα ἕνα θαῦμα· μάλιστα, κυρίαι μου, ἕνα θαῦμα, τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων.

Θὰ ἐκπλήττεσθε ἀναμφιβόλως ν' ἀκούετε ἐμὲ ὅστις δὲν πιστεύω τίποτε, νὰ ὁμιλῶ τοιουτοτρόπως! Καὶ ἐν τοσούτῳ εἶδα ἕνα θαῦμα! Τὸ εἶδα, σᾶς λέγω, τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, ὀφθαλμοφανῶς.

Θὰ μ' ἐρωτήσετε ἂν ἐξεπλάγην πολύ; ὄχι· διότι ἂν δὲν πιστεύω εἰς τὰς δοξασίας σας, πιστεύω εἰς τὴν πίστιν, ἥτις δύναται νὰ μετακινήσῃ ὄρη. Πολλὰ παραδείγματα ἠδυνάμην νὰ σᾶς ἀναφέρω, ἀλλὰ θὰ σᾶς ἐκίνουν τὴν ἀγανάκτησιν καὶ θὰ ἔτρεχα τὸν κίνδυνον νὰ ἐλαττώσω τὴν ἐκ τῆς διηγήσεώς μου ἐντύπωσιν.

Ὁμολογῶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἂν δὲν ἐπείσθην πολὺ καὶ δὲν μετενόησα ἐξ ὅσων εἶδα, τοὐλάχιστον συνεκινήθην λίαν, θὰ προσπαθήσω δὲ νὰ σᾶς ἐκθέσω τὰ γεγονότα μετ' ἀφελείας, ὡς νὰ ἤμην ἄπιστός τις Ὠβερναῖος.

Ἤμην τότε ἰατρός, ἰατρὸς τῆς ἐξοχῆς, καὶ διέμενα εἰς τὴν κωμόπολιν τῆς Ρολλιβέλλης εἰς τὸ μέσον τῆς Νορμανδίας.

Ὁ χειμὼν κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ὑπῆρξε φοβερός. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Νοεμβρίου ἐπῆλθεν ἡ χιὼν μετὰ μίαν ἑβδομάδα παγωνιᾶς. Μακρόθεν ἐφαίνοντο ἀπὸ τοῦ βορρᾶ προερχόμενα τὰ μεγάλα σύννεφα· ἡ λευκὴ βροχὴ τῶν νιφάδων ἤρχισεν.

Εἰς μίαν νύκτα πᾶσα ἡ πεδιὰς ἐκαλύφθη.

Αἱ ἐπαύλεις ἀπομεμονωμέναι ἐντὸς τῶν τετραγώνων αὐλῶν των, ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος τῶν ὑψηλῶν δένδρων τῶν ἐπιπεπασμένων ἐκ τῆς πάχνης ἐφαίνοντο κοιμώμεναι ὑπὸ τὴν συσσώρευσιν τοῦ πυκνοῦ ἐκείνου καὶ ἐλαφροῦ ἀφροῦ.

Εἰς τὴν νεκρὰν πεδιάδα οὐδεὶς πλέον ἠκούετο κρότος. Μόνον οἱ κόρακες κατὰ σμήνη ἵπταντο σχηματίζοντες μακρὰν εἰς τὸν οὐρανὸν σειράν, ἀναζητοῦντες ἐπὶ ματαίῳ τὴν τροφήν των, ἐπιπίπτοντες ὅλοι ὁμοῦ ἐπὶ τῶν πενθίμων ἀγρῶν καὶ τύπτοντες τὴν χιόνα διὰ τοῦ μεγάλου ράμφους των.

Οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο εἰμὴ ὁ θροῦς τῆς διαρκῶς καταπιπτούσης λευκῆς ἐκείνης κόνεως.

Ὁ νιφετὸς διήρκεσεν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας· εἶτα κατέπαυσεν. Ἡ γῆ ἔφερεν ἐπὶ τῶν νώτων της μανδύαν χιόνος πυκνὸν πέντε πόδας.

Ἐπὶ τρεῖς δὲ ἑβδομάδας κατόπιν οὐρανὸς διαυγὴς ὡς κυανοῦν κρύσταλλον τὴν ἡμέραν, τὴν νύκτα δὲ κατάστικτος ὑπὸ ἀστέρων, οἵτινες ἐφαίνοντο οἱονεὶ ἐκ πάχνης, τόσον παγερὸν ἦτο τὸ εὐρὺ στερέωμα, ἐπεξετείνετο ἐπὶ τῆς συνεχοῦς, σκληρᾶς καὶ στιλβούσης ὀθόνης τῆς χιόνος.

Ἡ πεδιάς, αἱ φράκται, αἱ ἐντὸς τῶν περιβολίων πτελέαι, τὰ πάντα ἐφαίνοντο νεκρωθέντα ἐκ τοῦ ψύχους· μόνον αἱ λευκαὶ καπνοδόχαι τῶν καλυβῶν ἀπεκάλυπτον τὴν κεκρυμμένην ζωὴν δι' ἰσχνῶν στηλῶν καπνοῦ ἀνυψουμένων εὐθέως εἰς τὸν παγερὸν αἰθέρα.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούοντο τὰ δένδρα τρίζοντα ὡς νὰ συνετρίβοντο ὑπὸ τὸν φλοιὸν τὰ ξύλινα αὐτῶν μέλη. Ἐνίοτε δὲ ὀγκώδης τις κλάδος αὐτῶν ἀπεσπᾶτο καὶ κατέπιπτε, διότι ὁ ἀκατανίκητος παγετὸς ἐπήγνυε τὸν χυμὸν καὶ συνέτριβε τὰς ἶνας.

Αἱ ἀνὰ τὴν πεδιάδα τῇδε κἀκεῖσε διεσπαρμέναι οἰκίαι ἐφαίνοντο ἀπέχουσαι ἑκατοντάδα λευγῶν ἀπ' ἀλλήλων. Ἔζη τις ὅπως ἠδύνατο. Μόνος ἐγὼ προσεπάθουν ἐξερχόμενος νὰ ἐπισκέπτωμαι τοὺς πλησιεστέρους τῶν πελατῶν μου, τρέχων τὸν κίνδυνον νὰ βυθισθῶ εἰς κεκρυμμένον τι βάραθρον.

Παρετήρησα μετ' ὀλίγον ὅτι φόβος μυστηριώδης ἐπεκράτει παρὰ τοῖς κατοίκοις. Ἐσυλλογίζοντο ὅτι τὸ τοιοῦτον δεινὸν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε φυσικόν. Ἰσχυρίζοντό τινες ὅτι ἤκουον φωνὰς τὴν νύκτα, ὀξεῖς συριγμούς, κραυγὰς παρερχομένας.

Αἱ κραυγαὶ αὗται καὶ οἱ συριγμοὶ προήρχοντο ἀναμφιβόλως ἐκ μεταναστευόντων πτηνῶν, ἅτινα ἐταξείδευον περὶ τὸ λυκαυγὲς καὶ ἔφευγον κατὰ στίφη πρὸς μεσημβρίαν. Ἀλλὰ πῶς νὰ πείσῃ τις ἀνθρώπους κατεπτοημένους! Τρόμος κατεῖχε τὰ πνεύματα καὶ ἀνέμενον ὅλοι γεγονός τι ἔκτακτον.

Τὸ σιδηρουργεῖον τοῦ μπάρμπα Βωτινὲλ ἔκειτο εἰς τὴν ἐσχατιὰν τοῦ μικροῦ χωρίου. Ἐπιβὰν παρὰ τὴν ὁδόν, τὴν ἀόρατον ἐκ τῆς χιόνος καὶ ἔρημον· ἐπειδὴ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἐστεροῦντο ἄρτου, ὁ σιδηρουργὸς ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ μέχρι τοῦ χωρίου. Ἔμεινεν ἐπί τινας ὥρας συνομιλῶν εἰς ἓξ οἰκίας, τὰς ἀποτελούσας τὸ κέντρον τοῦ χωρίου καὶ ἀπῆλθε παραλαβὼν τὸν ἄρτον, μαθὼν τινας εἰδήσεις καὶ μετασχὼν τοῦ γενικοῦ διαδιδομένου φόβου.

Ἐξεκίνησε πρὸ τῆς νυκτὸς ὅπως ἐπιστρέψῃ.

Αἴφνης ἐνῷ διήρχετο πλησίον φράκτου, ἐνόμισεν ὅτι εἶδεν ἓν αὐγὸν ἐπὶ τῆς χιόνος, ναί, ἓν αὐγὸν ἀφειμένον ἐκεῖ ἐπάνω, κάτασπρον. Ἔκειψε καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο πραγματικῶς αὐγόν. Πόθεν τάχα νὰ προήρχετο; ποία ὄρνιθα εἶχε φύγει ἀπὸ τὸν ὀρνιθῶνα καὶ ἦλθε νὰ τὸ γεννήσῃ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος; Ὁ σιδηρουργὸς ἐξεπλάγη, δὲν ἐκατάλαβεν· ἐπῆρεν ὅμως τὸ αὐγὸν καὶ τὸ ἔφερεν εἰς τὴν σύζυγόν του.

— Νά, γυναῖκα, νὰ ἕνα αὐγὸ ποῦ εὕρηκα στὸ δρόμο.

Ἡ σύζυγος ἔσεισε τὴν κεφαλήν.

— Αὐγὸ εἰς τὸ δρόμο; μὲ αὐτὸν τὸν καιρόν; μεθυσμένος θὰ ἦσαι βέβαια!

— Ὄχι, γυναῖκα· ἦτο κοντὰ σὲ μίᾳ φράκτη καὶ ζεστὸ μάλιστα· ἀκόμη δὲν εἶχε κρυώσει. Τὸ ἐπῆρα καὶ τὸ ἔβαλα ἀπ' ἐπάνω ἀπὸ τὸ στομάχι μου διὰ νὰ μένῃ ζεστό. Φάγε το εἰς τὸ γεῦμα.

Τὸ αὐγὸν ἐρρίφθη εἰς τὴν χύτραν ὅπου ἔβραζεν ἡ σούπα, ὁ δὲ σιδηρουργὸς ἤρχισε νὰ διηγῆται τί ἔλεγον εἰς τὸ χωρίον.

Ἡ σύζυγός του ἠκροᾶτο ὠχροτάτη.

— Βέβαια! ἤκουσα κ' ἐγὼ ταῖς συριξιαῖς... Μοῦ φαίνονταν σὰν νὰ ἤρχοντο ἀπὸ τὴν καμινάδα!

Ἐκάθησαν νὰ γευματίσωσι καὶ ἔφαγον κατ' ἀρχὰς τὴν σούπα, ἔπειτα ἐνῷ ὁ ἀνὴρ ἤλειφε μὲ βούτυρον τὸ ψωμί του, ἡ σύζυγός του ἔλαβε τὸ αὐγὸν καὶ τὸ ἐξήταζε μὲ βλέμμα δύσπιστον.

— Μήπως ἔχει τίποτε μέσα αὐτὸ τὸ αὐγό;

— Τί θέλεις νὰ ἔχῃ;

— Ξεύρω κ' ἐγώ!

— Τότε φάγε το καὶ μὴ κάνῃς ἀνοησίαις.

Ἤνοιξεν ἡ γυνὴ τὸ αὐγόν· ἦτο ὅπως τὰ ἄλλα αὐγὰ καὶ μάλιστα νωπότατον.

Ἤρχισε νὰ τὸ τρώγῃ δυστάζουσα· τὸ ὠρέγετο, τὸ ἄφινε, τὸ ἔπερνε πάλιν. Ὁ δὲ σύζυγος ἔλεγε:

— Λοιπὸν τί γεῦσι ἔχει αὐτὸ τὸ αὐγό;

Ἡ γυνὴ δὲν ἀπήντησε καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τὸ καταβροχθίζῃ· ἔπειτα διὰ μιᾶς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ συζύγου της τὰ ὄμματά της ἀπλανῆ, βλοσυρά, ἔκφρονα· ἀνέτεινε τοὺς βραχίονας, ἀνέστρεψεν αὐτοὺς καὶ σπασμωδικῶς σειομένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐκυλίσθη κατὰ γῆς φρικωδῶς κραυγάζουσα.

Ὅλην τὴν νύκτα ἔσπαιρε φοβερά, κατεχομένη ὑπὸ ἰσχυροῦ τρόμου τῶν μελῶν, ἠλλοιωμένη ὑπὸ ἀποτροπαίων σπασμῶν. Ὁ σιδηρουργὸς ἀδυνατῶν νὰ συνέχῃ αὐτήν, ἠναγκάσθη νὰ τὴν δέσῃ.

Ἐκραύγαζεν ἀκαταπαύστως διὰ φωνῆς ἀκουράστου:

— Ἐμβῆκε μέσα μου! Ἐμβῆκε μέσα μου!

Προσεκλήθην τὴν ἐπομένην· διέταξα πάντα τὰ γνωστὰ πραϋντικὰ φάρμακα, ἀλλ' ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἀποτελέσματος. Ἦτο παράφρων.

Τότε μετ' ἀπιστεύτου ταχύτητος, παρὰ τὸ ἐμπόδιον τῶν πυκνῶν χιόνων, ἡ εἴδησις, ἡ ἀλλόκοτος εἴδησις διέδραμε καὶ μετεδόθη ἀπὸ ἐπαύλεως εἰς ἔπαυλιν: «Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηρουργοῦ ἐδαιμονίσθη!» Προσήρχοντο πανταχόθεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμων νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν οἰκίαν· ἤκουον μακρόθεν τὰς φοβερὰς κραυγάς της ἐκφερομένας διὰ φωνῆς τόσον ἰσχυρᾶς, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τὴν ἀποδώσῃ εἰς πλάσμα ἀνθρώπινον.

Εἰδοποίησαν τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου, γηραιὸν καὶ ἁπλοϊκὸν ἱερέα. Προσέδραμε μὲ τὰ ἄμφιά του, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ παραμυθήσῃ ἑτοιμοθάνατόν τινα, καὶ ἀπήγγειλεν, ἐκτείνων τὰς χεῖρας, ὅλας τὰς εὐχὰς τῶν ἐξορκισμῶν, ἐνῷ τέσσαρες ἄνδρες ἐκράτουν ἐπὶ τῆς κλίνης τὴν πάσχουσαν ἀφρίζουσαν καὶ συστρεφομένην.

Τὸ πονηρὸν πνεῦμα ὅμως δὲν ἐφυγαδεύθη.

Ἐν τοσούτῳ ἔφθασαν τὰ Χριστούγεννα χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ὁ καιρός.

Τὸ πρωὶ τῆς παραμονῆς ἦλθεν ὁ ἱερεὺς νὰ μ' εὕρῃ.

— Ἐπιθυμῶ, εἶπε, νὰ παρευρεθῇ ἡ δυστυχὴς ἐκείνη κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς νυκτός. Ἴσως ὁ Θεὸς θαυματουργήσῃ πρὸς χάριν της, τὴν ὥραν καθ' ἣν καὶ Αὐτὸς ἐγεννήθη ὑπὸ γυναικός.

Ἀπήντησα εἰς τὸν ἐφημέριον.

— Ἐπιδοκιμάζω πληρέστατα τὴν πρόθεσίν σας, παππᾶ μου. Ἂν ἡ τελετὴ καταπλήξῃ τὸ πνεῦμά της — καὶ δὲν ὑπάρχει μέσον καταλληλότερον πρὸς συγκίνησιν — δύναται νὰ σωθῇ, ἄνευ ἄλλου μέσου θεραπείας.

Ὁ γέρων ἱερεὺς ἐψιθύρισε:

— Δὲν εἶσθε ἐκ τῶν πιστῶν, ἰατρέ, ἀλλὰ μὲ βοηθήσετε, δὲν εἶνε ἀληθές; Ἀναδέχεσθε νὰ τὴν μεταφέρετε;

Ὑπεσχέθην αὐτῷ τὴν συνδρομήν μου.

Ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα καὶ κατόπιν ἡ νύξ· ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἤρχισε νὰ σημαίνῃ καὶ οἱ θρηνώδεις ἦχοί του διέτρεχον τὴν πένθιμον ἔκτασιν τὴν λευκὴν καὶ παγερὰν ἐπιφάνειαν τῶν χιόνων.

Μέλαιναι σκιαὶ προσήρχοντο βραδέως καθ' ὁμίλους εὐπειθῶς ὑπείκοντες εἰς τὸν ἦχον τοῦ χαλκοῦ ὀργάνου. Ἡ πανσέληνος ἐφώτιζε διὰ ζωηρᾶς θαμβῆς λάμψεως τὸν ὁρίζοντα καὶ καθίστα μᾶλλον ὁρατὴν τὴν ὠχρὰν τῶν ἀγρῶν ἐρημίαν.

Παρέλαβον μαζί μου τέσσαρας εὐρώστους ἄνδρας καὶ μετέβην εἰς τὸ σιδηρουργεῖον.

Ἡ Δαιμονισμένη ἐξηκολούθει νὰ ὠρύεται προσδεδεμένη εἰς τὴν κοίτην της. Τὴν ἐνέδυσαν εὐπρεπῶς, μολονότι κατέβαλεν ἀπελπιστικὴν ἀντίστασιν καὶ τὴν ἀπεκόμισαν.

Ὁ ναὸς ἦτο ἤδη πλήρης κόσμου, κατάφωτος, παγερός. Οἱ ψάλται ἐξέφερον τοὺς μονοτόνους ἤχους τῶν ψαλμῶν των· τὸ ὄργανον ἐθορύβει· ὁ κωδωνίσκος τοῦ διακονοῦντος τὸν ἱερέα παιδίου ἐκροτάλιζε κανονίζων τὰς κινήσεις τῶν ἐκκλησιαζομένων πιστῶν.

Ἔκλεισα τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν τεσσάρων φυλάκων της εἰς τὸ μαγειρεῖον τοῦ πρεσβυτερίου καὶ ἀνέμενα τὴν στιγμήν, ἥτις ἤθελε μοῦ φανῆ εὐνοϊκή.

Ἐξέλεξα τὸ διάστημα τὸ ἑπόμενον τῆς εὐχαριστίας. Πάντες οἱ χωρικοὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐκοινώνησαν, ἐκλιπαροῦντες τὸ θεῖον ἔλεος. Ἄκρα σιγὴ ἐπεκράτει ἐνῷ ὁ ἱερεὺς ἀπεπεράτου τὸ μυστήριον.

Κατὰ διαταγήν μου ἡ θύρα ἠνοίχθη, καὶ οἱ τέσσαρες ἄνδρες ἐκόμισαν τὴν παράφρονα.

Μόλις εἶδε τὰ φῶτα, τὸ γονυπετοῦν πλῆθος, τὰς λαμπάδας καὶ τὰ χρυσώματα τοῦ θυσιαστηρίου, ἐσφάδασε τόσον ἰσχυρῶς, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ μᾶς διαφύγῃ, ἐξέφερε δὲ τόσον ὀξείας κραυγάς, ὥστε ρίγος τρόμου διέτρεξε τοὺς ἐν τῷ ναῷ· αἱ κεφαλαὶ πᾶσαι ἀνηγέρθησαν· μερικοὶ ἔφυγον.

Δὲν εἶχε πλέον ὄψιν καὶ σχῆμα γυναικός, συνεσπασμένη ὅπως ἦτο μέσα εἰς τὰς χεῖράς μας, μὲ τὴν κεφαλὴν διεστραμμένην, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξάλλους.

Τὴν ἔσυραν μέχρι τῶν βαθμίδων τοῦ ἱεροῦ καὶ τὴν ἐκράτησαν δυνατά, συνεσπειρωμένην χαμαί.

Ὁ ἱερεύς, ὅστις ἀνέμενεν, ἠγέρθη. Μόλις εἶδεν ὅτι ἐσταμάτησεν, ἔλαβε τὸ δισκάριον, τὸ περιστεφόμενον ὑπὸ ἐπιχρύσων ἀκτίνων, μὲ τὸν λευκὸν ἄζυμον ἄρτον εἰς τὸ μέσον καὶ προχωρήσας βήματά τινα, ἤγειρεν αὐτὸ μὲ ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του παρουσιάζων αὐτὸ εἰς τὰ ἔκθαμβα βλέμματα τῆς Δαιμονισμένης.

Αὐτὴ ἐξηκολούθει νὰ οὐρλιάζῃ, μὲ τὸ βλέμμα ἀτενῶς προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἀκτινοβολοῦντος ἐκείνου ἀντικειμένου.

Ὁ ἱερεὺς ἔμενεν ἀκίνητος, τόσον ἀκίνητος, ὥστε θὰ τὸν ἐξελάμβανέ τις ὡς ἄγαλμα.

Τὸ τοιοῦτο διήρκεσε πολλὴν ὥραν.

Ἡ γυνὴ ἐφαίνετο καταληφθεῖσα ὑπὸ φόβου, γοητευθεῖσα· παρετήρει ἀτενῶς τὸ δισκάριον ταρασσομένη ἀκόμη ὑπὸ φοβερῶν σπασμῶν, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς ἧττον διαπεραστικῆς.

Καὶ ἡ σκηνὴ διήρκεσεν ἀκόμη.

Ἐνόμιζέ τις ὅτι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ταπεινώσῃ τὸ βλέμμα τὸ προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἀζύμου ἄρτου· δὲν ἐκραύγαζε πλέον, ἀλλ' ἔστενε καὶ τὸ ἄκαμπτον σῶμά της συνεστέλλετο, κατέπιπτεν.

Τὸ πλῆθος ὅλον προσέκλινε κύπτον, μὲ τὸ μέτωπον χαμαί.

Ἡ Δαιμονισμένη κατεβίβαζεν ἐν τάχει τὰ βλέφαρα καὶ ἀμέσως πάλιν τὰ ἀνύψωνεν, ὡς νὰ ἠδυνάτει νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέαν τοῦ Κυρίου. Ἐσιώπησεν. Αἴφνης εἶδα ὅτι τὰ ὄμματά της ἦσαν κεκλεισμένα. Ἐκοιμᾶτο ὡς οἱ ὑπνοβάται, ὑπνωτισθεῖσα — μὲ συγχωρεῖτε! — καταβληθεῖσα ἤθελα νὰ εἴπω ἀπὸ τὴν ἐπίμονον ἐκείνην θέαν τοῦ ἀκτινοβόλου δισκαρίου, ἡττηθεῖσα ὑπὸ τοῦ νικηφόρου Χριστοῦ!

Τὴν ἀπεκόμισαν ἀναίσθητον, ἐνῷ ὁ ἱερεὺς ἐπανήρχετο εἰς τὸ θυσιαστήριον.

Ἡ ἔκθαμβος ὁμήγυρις ἔψαλε τότε ὕμνον δοξολογίας πρὸς εὐχαριστίαν.

Ἡ σύζυγος τοῦ σιδηρουργοῦ ἐκοιμήθη ἐπὶ τεσσαράκοντα ὥρας κατὰ συνέχειαν, ἔπειτα ἀφυπνίσθη, χωρὶς οὐδαμῶς νὰ ἐνθυμῆται τὸ πάθος της καὶ τὴν ἴασίν της.

Αὐτὸ εἶνε, κύριοι, τὸ θαῦμα τὸ ὁποῖον εἶδα.

Ὁ ἰατρὸς ἐσιώπησε· κατόπιν προσέθηκε μετά τινος δυσαρεσκείας:

— Δὲν ἠδυνήθην ν' ἀποποιηθῶ ὅπως καὶ ἐγγράφως μαρτυρήσω τὸ γεγονός.

(Guy de Maupassant)

Χ.

Οἱ προθυμούμενοι νὰ πωληθῶσιν εἶνε ἀνάξιοι ν' ἀγορασθῶσι.

Νέοι κλαίομεν χωρὶς νὰ θλιβώμεθα, γέροντες θλιβόμεθα χωρὶς νὰ κλαίωμεν.

Ἂς ἤμεθα αὐστηροὶ εἰς τὴν θεωρίαν, ἀλλ' ἐπιεικεῖς εἰς τὴν πραγματικότητα.

Εἶνε προτιμότερον ν' ἀρνῆταί τις μειδιῶν ἢ νὰ κατανεύῃ δυσθύμως.

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ
ΤΩΝ ΛΙΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Εἰ καὶ πολλὰ μέχρι τοῦδε ἐγράφησαν καὶ πολλαὶ εἰκασίαι ὑπὸ σοφῶν ἀνδρῶν περὶ τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν ἀσχοληθέντων ἐξηνέχθησαν περὶ τῆς τοπογραφίας τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς, ἐν τούτοις πολλὰ μέρη τοῦ ζητήματος τούτου μένουσιν ἔτι ἀσαφῆ καὶ σκοτεινά, οὐδὲ ἐξηκριβώθησαν ἐν τοῖς καθέκαστα, δι' ὅπερ οὐ παύονται ἐπισπώμενα τὴν προσοχὴν καὶ μελέτην πολλῶν φιλαρχαίων· καὶ τοῦτο θέλει ἐξακολουθήσει γενόμενον μέχρι τῆς ὁριστικῆς αὐτῶν λύσεως καὶ ἀκριβοῦς διαλευκάνσεως. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου καὶ ἐγὼ προαχθεὶς τολμῶ ἐνταῦθα τὸ μέν, ἵνα ποιήσω ἀνακεφαλαίωσίν τινα τῶν σαφῶς ἤδη ὑπ' ἄλλων εἰρημένων καὶ ἀναντιρρήτως ἀποδεδειγμένων περὶ τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς, τὸ δέ, ἵνα ἐπιχειρήσω ἐπίλυσιν ἀμφισβητουμένων τινῶν σημείων τοῦ πολυμεροῦς τούτου ζητήματος μήπω ἐπαρκῶς διασαφηνισθέντων.

Ἡ πειραϊκὴ χερσόνησος εἰσχωροῦσα εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον σχηματίζει καθ' ἃ ἱστορεῖ καὶ αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Παυσανίας τρεῖς λιμένας φυσικοὺς ἢ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν γραμματικῶν κλειστοὺς [1]). Τούτων ὁ μέγιστος εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν λεγόμενος Πειραιεὺς ὁ κατὰ τὸν μεσαίωνα ὑπὸ τῶν Φράγκων Porto-Leone, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν Παλιγγενεσίας Δράκος καλούμενος· μετὰ τοῦτον ἀνατολικῶς κεῖνται δύο μικρότεροι λιμένες, τὸ σημερινὸν Πασᾶ-Λιμάνι, ὁ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων λεγόμενος Ζέα, καὶ τὸ Φανάρι ὁ λιμὴν Μουνυχία ὄπισθεν τοῦ λόφου τῆς Μουνυχίας (Καστέλλα) ὅστις πρῶτος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα συνῳκίσθη πρὸ τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Πειραιῶς, μεθ' οὗ κατόπιν ἀπετέλεσεν ἕνα δῆμον. Ἡ Ζέα καὶ ἡ Μουνυχία ἦσαν καθὰ καὶ ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε σωζομένων ἐρειπίων γινώσκεται οἱ κατ' ἐξοχὴν πολεμικοὶ λιμένες. Ἡ μὲν Ζέα ὡς λιμὴν μεγαλείτερος περιελάμβανε 196 νεωσοίκους, ἤτοι διπλάσιον ἀριθμὸν ἢ ἡ Μουνυχία, ἥτις περιελάμβανε μόνον 82 νεωσοίκους ὡς γινώσκομεν τοῦτο ἐξ ἐπιγραφῶν. Πρὸς δυσμὰς τοῦ στομίου τῆς Ζέας ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῆς Ἀκτῆς ὑπάρχει μικρὸς κολπίσκος εἰς τὸν μυχὸν τοῦ ὁποίου ῥέει πηγή τις Τζερλονέρι τὴν σήμερον καλουμένη· ἐνταῦθα ἔκειτο ἡ ἀρχαία Φρεαττὺς καὶ τὸ ἐν αὐτῷ φονικὸν δικαστήριον, παρ' ᾧ οἱ μὲν δικάζοντες ἐκάθηντο παρὰ τὴν παραλίαν, ὁ δὲ κατηγορούμενος προσήρχετο ἐπὶ πλοιαρίου ὁπόθεν καὶ ἀπελογεῖτο (Παυσ. 1, 28, 11.) Ἐντὸς τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ Πειραιῶς διαγράφονται ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως δύο ἕτεροι μικροὶ κολπίσκοι, ὧν ὁ εἷς νοτιανατολικὸς καὶ ὁ ἕτερος βόρειος. Περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν κολπίσκων τούτων πολλαὶ γνῶμαι ὑπὸ τῶν ἀρχαιολογούντων ἐξηνέχθησαν, ἀλλ' οὐδεμία ὁριστικῶς μέχρι τοῦ νῦν ἐπεκράτησεν. Πρῶτος ὁ Ulrich ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ «Οἱ λιμένες καὶ τὰ μακρὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν» (Ἐρανιστὴς Φυλλαδ. Ζ'. Τομ. Α' Φεβρουαρ. 1843.) καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἠκολούθησεν ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ Wachsmuth (die Stadt Athenin Alterthum σελ. 306) καὶ λοιποὶ ἐξέλαβον τὸν νοτιανατολικὸν κολπίσκον τὸν πρὸ τοῦ τελωνείου Πειραιῶς, τὸν σήμερον λεγόμενον «Σκάλα τοῦ Μανίνα» ὡς τὸν λιμένα τοῦ Κανθάρου προαγόμενοι εἰς τὴν εἰκασίαν ταύτην ἐκ τῶν σωζομένων ἐρειπίων νεωσοίκων, διότι ὁ Κάνθαρος ἦτο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐξίσου πολεμικὸς λιμὴν ὡς ἡ Ζέα καὶ ἡ Μουνυχία. Τὸν δὲ βόρειον κολπίσκον ὅστις ὡς ἐκ τῆς ἰλύος ἣν φέρουσιν εἰς αὐτὸν τὰ εἰσρέοντα ἐκ τῆς πεδιάδος ὕδατα κατέστη ἀβαθής, εἴκασεν ὁ Curtius ὡς τὸν κωφὸν λιμένα, πρὸς δὲ τὴν γνώμην ταύτην φαίνεται ῥέπων καὶ ὁ Wachsmuth. Ὁ Ξενοφῶν διηγεῖται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς (§ 31) ὅτι ὁ Παυσανίας ἐστρατοπέδευσεν ***ἐν τῷ Ἀλιπέδῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ*** ἤτοι ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου ἐκτεινομένῃ ἑλώδει πεδιάδι πρὸς τὸ μέρος τὸ ἐγγύτερον τοῦ Πειραιῶς, κατόπιν δὲ ἐξακολουθεῖ ὅτι ***παρῆλθεν*** (ὁ Παυσανίας) ἐπὶ τὸν Κωφὸν λιμένα ***σκοπῶν πῇ εὐαποτειχιστότατος εἴη ὁ Πειραιεύς***. Ἐκ τῶν λόγων δὲ τούτων τοῦ Ξενοφῶντος ἀγόμενος ὁ Wachsmuth εἰκάζει ὅτι εἶνε δυνατὸν ὁ βόρειος οὗτος μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος νὰ εἶνε ὁ Κωφὸς λιμήν, ἀλλ' ἑτέρωθεν ἐξ ἴσου ὡς πιθανὴν ἐπάγεται τὴν εἰκασίαν, ὅτι ὡς Κωφὸς λιμὴν δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὁ πρὸς δυσμὰς τοῦ μεγάλου λιμένος πρὸς τὰ ἔξω κείμενος κολπίσκος ὁ σήμερον καλούμενος Κρεμμυδαροῦ (Wachsmuth αὐτοθ. σελ. 309—310) Ἀλλ' ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ὑπὸ τὸ ὄνομα Κωφὸς λιμὴν δὲν εἶνε καταλληλότερον νὰ ἐκληφθῇ ἄλλος, ἢ ὁ νοτιανατολικῶς κείμενος ἐσώτερος μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος τοῦ Πειραιῶς ὁ νῦν Σκάλα τοῦ Μανίνα καλούμενος, ἔνθα σήμερον τὸ Τελωνεῖον, πρὸς ὃν φαίνεται πιθανώτερον νὰ νοήσωμεν πορευόμενον τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης Παυσανίαν, ὡς διηγεῖται ὁ Ξενοφῶν, ἵνα ἀποκλείσῃ τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Leake ἐκλαβὼν ὡσαύτως τὴν Κρεμμυδαροῦ ὡς κωφὸν λιμένα ἀπεμάκρυνε τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιατῶν πολὺ πέραν τοῦ δέοντος τοῦ σημείου τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ. Τῷ ὄντι ἂν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ Θρασύβουλος κατεῖχε τὴν μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ Μουνυχίαν καὶ οὐχὶ

1) Ἡσύχ. ἐν λέξει Ζέα "Ἔχει δὲ ὁ Πειραιεὺς λιμένας τρεῖς κλειστούς—Σχολ. Ἀριστοφ. Εἰρήν. V. 145. ὁ Πειραιεὺς λιμένας ἔχει τρεῖς πάντας κλειστούς.—

τὸν Πειραιᾶ κυρίως λεγόμενον, οὗτινος τὰ τείχη πρὸ ὀλίγων μηνῶν ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου κατηδαφίσθησαν, δὲν δυνάμεθα νὰ νοήσωμεν πῶς οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀπεμακρύνθησαν μέχρι Κρεμμυδαροῦς ὅπως περιζώσωσι κάλλιον τὴν Μουνυχίαν. Ἡ παρακολουθήσασα δὲ πρώτη ἀψιμαχία καθ' ἣν οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Θρασυβούλου κατεδιώχθησαν μέχρι τοῦ Πειραϊκοῦ Θεάτρου ἐγένετο σχεδὸν ἐντὸς τῶν ὁδῶν τοῦ Κυρίως Πειραιῶς, διότι ἀκριβῶς τοῦτο ἦτο τὸ σχέδιον τοῦ Θρασυβούλου νὰ προσελκύσῃ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐντὸς τοῦ Πειραιῶς ἵνα καταπονήσῃ αὐτοὺς διὰ τῶν ψιλῶν, ὅπερ καὶ ἐπέτυχε κατ' ἀρχὰς καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσιν ἐνώπιον τῶν τοξοτῶν καὶ σφενδονητῶν, ὅταν ὅμως ἐν τῷ ἀναπεπταμένῳ πεδίῳ ἐπανελήφθη πάλιν ἡ μάχη ὁπλιτῶν πρὸς ὁπλίτας τότε ἡττήθησαν ὡς εἰκὸς οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον. Κωφὸς ἄρα λιμὴν δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ἄλλος, ἢ ὃν ἀνωτέρω ὑπεδείξαμεν, ἄλλως τοῦτο σημαίνει ἐν παθητικῇ σημασίᾳ καὶ ἡ λέξις κωφὸς *μὴ ἀκουόμενος* ἤτοι ἤρεμος, ἥσυχος, δηλῶν ἀπόλυτον γαλήνην τῆς θαλάσσης, ἥτις ἐνταῦθα πράγματι ἐπικρατεῖ, εἰς τὴν τοποθεσίαν λοιπὸν τοῦ λιμένος τούτου συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δραγάτση ὅστις ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ διατριβῇ «*Τὰ θέατρα τοῦ Πειραιῶς καὶ ὁ Κωφὸς λιμὴν*» μετὰ πολλῶν πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὁρίζει ὡσαύτως ὡς Κωφὸν λιμένα τὸν ἄνω διαγραφέντα μυχὸν τοῦ Πειραιῶς. Ἀφοῦ τὸν Κωφὸν λιμένα ἐτοποθετήσαμεν εἰς ἣν ἀνωτέρω εἴρηται θέσιν, γεννᾶται ἐντεῦθεν τὸ ζήτημα ποῖος εἶνε ὁ βόρειος ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι κολπίσκος. Τοῦτον θεωροῦμεν ἀποδεχόμενοι καθ' ὅλα τὴν εἰκασίαν τοῦ Ulrich ὡς τὸν λιμένα τῶν Ἁλῶν ὡς ἐγγύτατα τῷ Ἁλιπέδῳ κείμενον. Περὶ αὐτοῦ φέρεται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τοῦ Ξενοφῶντος μετὰ τὴν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους μάχην τῶν Ἀθηναίων ὅτι *ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἐξεώσθησαν εἰς τὸν ἐν ταῖς Ἁλαῖς πηλόν, οἱ δὲ ἐνέκλιναν* (§ 34.) Μετὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν δύο τούτων λιμένων ἔρχεται τὸ ζήτημα τοῦ λιμένος Κανθάρου. Ὡς φαίνεται ἐν τῷ Γερμανικῷ χάρτῃ τῆς Ἀττικῆς τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ Curtius καὶ Kaupert ὡς λιμὴν τοῦ Κανθάρου τίθεται ἐν αὐτῷ ὁ δεξιὰ τῷ εἰσπλέοντι μυχὸς τοῦ μεγάλου λιμένος Πειραιῶς, ὃν ἀνωτέρω ὡρίσαμεν ὡς τὸν Κωφὸν λιμένα. Τὴν ὕπαρξιν τοῦ λιμένος Κανθάρου γνωρίζομεν ἐκ τοῦ Σχολ. τοῦ Ἀριστοφάνους, ὅστις ἀναφέρει τὰ ἑξῆς:

Ἔχει δὲ ὁ Πειραιεὺς λιμένας τρεῖς πάντας κλειστούς, ὧν ὁ μὲν ἐστιν ὁ Κανθάρου λιμὴν καλούμενος, ἐν ᾧ τὰ νεώρια ἑξήκοντα: εἶτα τὸ Ἀφροδίσιον, εἶτα κύκλῳ τοῦ λιμένος στοαὶ πέντε.

Τὸ χωρίον ὡς φέρεται ἐν τοῖς χειρογράφοις εἶνε προφανῶς παρεφθαρμένον, ἀναντιρρήτως δ' ἐντεῦθεν εἰκάζεται ὅτι ἐξέπεσαν ἐκ τοῦ κειμένου λέξεις τινές· τοῦτο παρετήρησαν λίαν ὀρθῶς ὁ Ulrich καὶ ὁ Müller, τῇ γνώμῃ δὲ τούτων συντάσσεται καὶ ὁ Wachsmuth, διότι ὡς φέρεται ἐν τῷ κειμένῳ ἂν μὴ ἄλλο εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐκλάβωμεν ὡς τρίτον λιμένα τὸ τρίτον μέρος τοῦ ἀπωτέρω χωρίου, *εἶτα κύκλῳ τοῦ λιμένος στοαὶ πέντε·* ὅπως δὲ τὸν Κανθάρου λιμένα, δι' οὗ ἄρχεται τῆς περιγραφῆς τὸ ἄνω μνημονευθὲν σχόλιον, εἶνε ἀνάγκη νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸν κύριον λιμένα τοῦ Πειραιῶς, οὕτω τοὺς λοιποὺς δύο *κλειστοὺς* λιμένας εἶνε ἀναπόφευκτον νὰ ἐκλάβωμεν ὡς ἀναφερομένους ὡς τὸν λιμένα τῆς Ζέας καὶ Μουνυχίας. Κατὰ τὴν εἰκασίαν λοιπὸν ταύτην τὸ χωρίον τοῦτο συμπληροῦται ὑπὸ τοῦ Ulrich ὡς ἑξῆς· εἷς μὲν [ὁ μέγιστος λιμὴν ἔνθα ἐν δεξιᾷ πρῶτον] ὁ Κανθάρου λιμήν, ἀλλ' ὀρθοτέραν ταύτης συμπλήρωσιν ποιεῖται ὁ Wachsmuth ὡς ἑξῆς, [εἷς μὲν ἐστὶν ὁ μέγας λιμὴν (ἢ ὁ μέγιστος λιμὴν) ἔνθα ἐν δεξιᾷ πρῶτος ἐστὶν] ὁ Κανθάρου λιμήν. Εἰ καὶ ἡ διόρθωσις αὕτη ἣν ποιεῖται ὁ Wachsmuth δὲν ἀντίκειται τῇ εἰκασίᾳ ἣν ἡμεῖς ποιούμεθα περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Κανθάρου θεωροῦντες ὡς τοιοῦτον τὸν πρὸς δυσμὰς καὶ πρὸ τοῦ στομίου τοῦ μεγάλου λιμένος ἐξώτερον λιμενίσκον τὸν νῦν Κρεμμυδαροῦ καλούμενον, τί κωλύει ἐν τούτοις ἂν τὸ ἄνω μνημονευθὲν χωρίον τοῦ Σχολιαστοῦ τὸ ἱκανὰ πράγματα τοῖς ἀρχαιολογοῦσι παρασχὸν συμπληρώσωμεν ὡς ἑξῆς: εἷς μὲν ἐστὶν [ὁ μέγας λιμήν, ἔνθα ἐν ἀριστερᾷ πρῶτος ἐστὶ] ὁ Κανθάρου λιμήν. Κατὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτην τοποθετεῖται φυσικώτατα καὶ ὁ λιμὴν τοῦ Κανθάρου καὶ λύεται πιθανῶς καὶ τὸ δυσχερὲς τοῦτο ζήτημα· ἀναφέρεται γεωγραφικῶς πρῶτος ὁ λιμὴν τοῦ Κανθάρου ὑπὸ τοῦ Σχολιαστοῦ ὡς κείμενος ἀριστερόθεν τῆς εἰσόδου τοῦ μεγάλου λιμένος καὶ ἀποτελῶν ἐξωτέρω ἰδιαίτερον τρόπον τινὰ λιμενίσκον. Ἐκ δὲ τῶν σωζομένων μέχρι τοῦ νῦν ἐρειπίων ἐξάγεται προφανῶς ὅτι οὗτος ἦν ἐκ τῶν πολεμικῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ Σχολιαστὴς *Κανθάρου λιμὴν ἐν ᾧ τὰ νεώρια ἑξήκοντα·* περιλαμβανόμενος εἰς τὸ σύστημα τῶν θαλασσίων καὶ χερσαίων ὀχυρώσεων.

Οὕτω κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ὁρίζεται πιθανώτατα ἡ τοποθεσία τῶν λιμένων τοῦ Πειραιῶς καὶ ἐπιλύεται μετὰ τῆς δυνατῆς ἀκριβείας καὶ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὸ δυσχερὲς τοῦτο ζήτημα, εἰ κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἐμῶν δυνάμεων ἐπεχείρησα τὴν λύσιν.

Ἀθήνησι.

Π. Καστρωμενος.
Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΤΙΤΙΑΝΟΥ

(Διήγημα ἐκ τοῦ δανικοῦ).

(Συνέχεια καὶ τέλος. Ἴδε προηγούμενον φύλλον 677).

«Ὁ μυλόρδος ἤκουε μὲ πολλὴν προσοχήν, διὰ νὰ μὴ χάσῃ καμμίαν λέξιν ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ὁμιλητικοῦ ἱερέως, ἐτρόμαξε. ὅμως ὅταν ἤκουσε τὸν Κον Στέφενς λέγοντα:

— Ἠξεύρετε, μυλόρδε; Μίαν φορὰν 'μπορεῖτε καὶ σεῖς νὰ ἔλθητε μαζῆ μου εἰς τὴν ἔπαυλιν! Δὲν 'ξεύρω μὲν τὸν σκοπὸν τῆς ἐδῶ ἀφίξεώς σας ὁπωσδήποτε ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀφήσητε τὸν τόπον μας χωρὶς νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ Γιουτκάσελ, καὶ σᾶς ὑπόσχομαι, ὅτι αἱ κυρίαι θὰ σᾶς ὑποδεχθοῦν πολὺ καλά.

«Ἐπὶ στιγμὴν δὲν ἤξευρεν ὁ μυλόρδος τί ν' ἀπαντήσῃ, ὑπερίσχυσεν ὅμως ἡ δειλία του καὶ εἶπε!

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, Κύριε Στέφενς, δὲν ἔχω ὅμως πολλὴν διάθεσιν νὰ κάμω νέας γνωριμίας καὶ πρὸς τούτοις σκοπεύω ν' ἀναχωρήσω μετά τινας ἡμέρας.

— Ὅπως ἀγαπᾶτε, σᾶς διαβεβαιῶ ὅμως, ὅτι ἀξίζει τὸν κόπον νὰ ἰδῆτε τὴν ἔπαυλιν. Ἄλλως τε αὔριον θὰ ἐπισκεφθῶ τὴν μυλαίδην διὰ νὰ τῆς εἰπῶ περί τινος βιβλίου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ τῇ προμηθεύσω καὶ τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσα νὰ τὸ εὕρω.

— Καὶ τί βιβλίον εἶνε αὐτό;

— Εἶνε μία μικρὰ ἔκδοσις τῶν ποιημάτων τοῦ λόρδου Σούρρεϋ ἡ ὁποία περιέχει μικρά τινα ποιήματα μὴ ὑπάρχοντα εἰς τὴν συνήθη ἔκδοσιν.

«Ὁ λόρδος ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ φροντίσῃ αὐτὸς περὶ τοῦ βιβλίου καὶ τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἔγραψεν εἰς Λονδῖνον πρὸς τὸν βιβλιοπώλην του, ὅπως ἀντὶ πάσης θυσίας εὕρῃ καὶ τῷ ἀποστείλῃ ἀμέσως τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον.

«Τὰς ἑπομένας ἡμέρας διῆλθεν ὁ μυλόρδος οἰκουρῶν· ἀδιακόπως ἔβρεχε καὶ ὡρκίσθη νὰ μὴ ἐπισκεφθῇ τὸν νέον φίλον του ἕως οὗ φθάσῃ ἐκ Λονδίνου τὸ βιβλίον.

«Τὸ ἀπόγευμα τέλος μιᾶς ἡμέρας διεσκεδάσθησαν τὰ νέφη, ἐπεφάνη ἓν τμῆμα κυανοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅλα τὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα ἐπερίμενον τώρα μετὰ πόθου τὸν ἀγαπητὸν ἥλιον, ὁ ὁποῖος ἐθεάθη τέλος πάντων περὶ τὴν πέμπτην ὥραν καὶ ἔρριψε μίαν δράκα χρυσῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ δάσους καὶ τῶν καθύγρων λειμώνων, ἀπαστραπτόντων τώρα ἀπὸ τὴν πολλὴν λάμψιν.

«Ὁ μυλόρδος ἐξελθὼν εἰς περίπατον ἔφθασεν εἰς ὕψωμά τι, ὁπόθεν ἔβλεπε τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς πέριξ φύσεως· αἴφνης παρετήρησε μακρόθεν προσεγγίζον κυνηγετικὸν ὄχημα. Ἐσύρετο ὑφ' ἑνὸς μόνον ἵππου, τοῦ ὁποίου τὰς ἡνίας ἐκράτει μία κυρία. Ὁ μυλόρδος ἐκρύβη ὄπισθεν τῆς λόχμης καὶ παρετήρει μετὰ προσοχῆς τὸ δλονὲν πλησιάζον ὄχημα. Ἐν αὐτῷ ἐκάθητο μία πρεσβῦτις, ἡνίοχος δὲ ἦτο αὐτὴ ἡ μυλαίδη. Μόλις ἔφθασαν κάτωθεν τῶν δένδρων καὶ ἰδοὺ πάλιν ἤρχισε νὰ βρέχῃ. Μέγα καὶ ζοφερὸν νέφος, ἐπὶ πολὺ ἱστάμενον ἀπειλητικῶς ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἐπεσκότησε τὸν καϋμένον ἥλιον καὶ κατέβρεξε τὸ ὕψωμα διὰ μεγάλων ψεκάδων. Ἡ λαίδη ἐσταμάτισε τὸν ἵππον καὶ ἀνεφώνησε:—Ἄχ, θεία, νὰ πάλιν ἀρχίζει, ἄσχημα τὴν ἔχουμε! Καὶ ἐγὼ σὲ ὑπεσχέθην, ὅτι μίαν ὥραν τοὐλάχιστον δὲν θὰ βρέξῃ! Περίμενε ὀλίγον! Νὰ πάρε τὸ σάλι μου καὶ τυλίξου καλά. Τὸ ξέρεις δὰ καὶ σὺ πῶς ἅμα βραχῇς θ' ἀρρωστήσῃς καὶ ὕστερα τί θὰ κάμω;

«Ἡ θεία ἔκαμεν ὀλίγας ἀντιρρήσεις, ἀλλ' ἡ μυλαίδη προσέθηκεν:—Αὐτὰ τώρα δὲν ὠφελοῦν, νὰ τὸ κάθισμα μ' ἐμποδίζει ἐδῶ ποῦ κάθημαι! Ἔλαβε διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰς ἡνίας ἐστράφη εἰς τὸ κάθισμά της καὶ διὰ τῆς ἄλλης περιετύλιξε μὲ τὸ σκέπασμα τὴν θείαν. Ἔπειτα ἔκυψε κ' ἐπέθηκε φίλημα ἐπ' αὐτῆς:—Ἐσὺ εἶσαι ἡ καλλίτερη θεία τοῦ κόσμου, κάθησε τώρα ἥσυχη καὶ τύλιξε καλὰ τὸ πρόσωπόν σου! Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐμειδίασε, ἔπληξε τὸν ἵππον διὰ τοῦ μαστιγίου της καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

Ὁ μυλόρδος ἠκτινοβόλει ἐκ τῆς ἡσυχίας. Μειδιῶν ἠτένισε τὸν οὐρανόν, ὡσὰν νὰ ἐπερίμενεν ἐξ ὕψους μέγα τι καλόν. Ἔπειτα ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἔλθει καὶ ἐπεριπάτει ἀκριβῶς ὅπου εὑρίσκοντο καὶ τὰ μεγαλείτερα τέλματα. Δύο μικροὶ παῖδες, συναντήσαντες αὐτόν, ἠπόρουν τί ἐζήτει ὁ ξένος οὗτος κύριος ἐκεῖ ἐπάνω εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ τί ἐξέλεγεν ἀκριβῶς τὰ βαθύτερα μέρη τοῦ δρόμου!

«Τὴν ἰδίαν ἑσπέραν ἔφθασεν ἐκ Λονδίνου καὶ τὸ βιβλίον. Τὸ ἔφερε τῇ ἐπαύριον πρωῒ εἰς τὸν Κον Στέφενς καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ μὴ ἀναφέρῃ, ὅτι αὐτὸς τὸ ἐπρομήθευσεν, ἐν γένει δὲ ν' ἀποφύγῃ νὰ εἰπῇ τὸ ὄνομά του.

— Ἠξεύρετε; 'μποροῦν ὕστερα νὰ μὲ προσκαλέσουν εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ πολὺ τὰς γνωριμίας τῶν κυριῶν καὶ ἐκτὸς τούτου σκοπεύω νὰ φύγω μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

«Τὸ βιβλίον ἦτο καθαρὰ τυλιγμένον εἰς χαρτὶ καὶ μεταξὺ τῶν φύλλων του εἶχε θέσει ὁ μυλόρδος μίαν σημείωσιν, δηλαδὴ ἓν μικρὸ ποιηματάκι. Ποῖον ἦτο τὸ περιεχόμενόν του δὲν γνωρίζω, λέγει ὅμως ἡ μυλαίδη ὅτι ἦτο λαμπρόν.

«Χωρὶς ἀφιέρωσιν καὶ ὑπογραφὴν ἔφθασεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς μυλαίδης, ὅτε τὸ ἑσπέρας ἐφυλλομέτρα τὸ βιβλίον.

«Τὸ γράψιμον δὲν τῇ ἦτο ἄγνωστον· ἐν Παρισίοις εἶχε λάβῃ μικρὸν γραμμάτιον παρὰ τοῦ μυλόρδου, ὅτε εἶχε στείλῃ τὸν ὑπηρέτην του νὰ παραλάβῃ τὴν εἰκόνα, καὶ ἡ ὁμοιότης ἦτο καταφανής. Εἶχε μάθῃ προσέτι καὶ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν, ὅτι ἀπό τινος πλούσιός τις ξένος κατοικεῖ εἰς τὸ ἐγγὺς ξενοδοχεῖον καὶ μὲ ὅλην τὴν βροχὴν περιφέρεται εἰς τὰ περίχωρα ἐπὶ ὁλοκλήρους ἡμέρας.

«Ἡ λαίδη Μαρία ἀνέγνωσεν ἅπαξ ἔτι τὸ ποίημα, πρὶν σβύσῃ τὴν λυχνίαν της, καὶ ὅτε τῇ ἐπαύριον εἶδε τὸν Στέφενς, τὸν ἠρώτησεν ἐκ τύχης πῶς κατώρθωσε νὰ εὕρῃ τὸ σπάνιον βιβλίον. Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Στέφενς ἦτο ὀλίγον δειλὴ καὶ ἡ λαίδη τὸν διέκοψεν εἰποῦσα :

—Ἂς ἦνε ἐπὶ τέλους, δὲν θέλω νὰ φανῶ ἀδιάκριτος. Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ τὴν χαράν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐπροξενήσατε διὰ τοῦ βιβλίου.

«Τὴν ἰδίαν ἡμέραν παρουσιάσθη εὐκαιρία εἰς τὸν μυλόρδον νὰ στείλῃ καὶ ἄλλο βιβλίον εἰς τὴν μυλαίδην. Ἦτο ἰταλικόν τι μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖον εἶχε πάρῃ μαζῆ του εἰς τὸ ταξεῖδι, καὶ ἡ μυλαίδη εἶχεν ἐκφράσῃ πρὸς τὸν κ. Στέφενς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διαβάσῃ κἀνὲν ἰταλικὸν βιβλίον. Εἰς τοῦτο ἔθεσε πάλιν ὁ μυλόρδος ἓν σοννέτον καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἡ μυλαίδη δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἀμφιβολίαν. Εἰς τὸ ποίημα τοῦτο παρεπονεῖτο πρὸς τὴν Παναγίαν, ὅτι αὐτή, ἡ ὁποῖα εἶνε τόσον καλὴ καὶ ἀγαθὴ πρὸς ὅλους, εἰς αὐτὸν ἐπροξένησε τόσην λύπην καὶ τόσα βάσανα. Ἐκ ζηλοτυπίας τὸν ἐχώρησεν ἀπὸ τὴν ἐρωμένην του, διότι τὴν ἐθαύμασε περισσότερον ἐκείνης, τῆς βασιλίσσης τοῦ οὐρανοῦ. Τὴν ἐνοχοποιεῖ ὅτι ἔφερε διχόνοιαν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐρωμένης του, τῇ ὑπέσχετο ὅμως αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀνέγερσιν πολυτελοῦς βωμοῦ, ἐὰν τὸν εὐσπλαγχνισθῇ καὶ τὸν συμφιλιώσῃ πάλιν μὲ τὴν ἐρωμένην του.

«Ἡ μυλαίδη δὲν ἤξευρε πλέον τί νὰ εἴπῃ καὶ τί νὰ κάμῃ, εὗρεν ὅμως τὸ ποίημα τέλειον. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, ὅτε ἤμην ἐκεῖ, περιεπτύχθη τὸν σύζυγόν της καὶ εἶπε μὲ γλυκεῖαν φωνήν :—Ναί Οὐΐλλιαμ, ἐὰν καμμίαν φορὰν ἀποφασίσῃς νὰ ἐκδώσῃς τὰ ποιήματά σου, κἀνεὶς πλέον δὲν θὰ διαβάζῃ τὰ ἔργα τοῦ λόρδου Βύρωνος! Καὶ εἰς τοῦτο ἐμειδίασεν ὁ λόρδος ὡς μακάριος.

«Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἔγινεν ἡ ὑπόθεσις ὕποπτος εἰς τὸν Κον Στέφενς, ἐν ᾧ ὁ μυλόρδος καθ' ἡμέραν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνησύχει.

«Τὰς τελευταίας ἡμέρας δὲν ἔβρεχε πλέον, τὰ νέφη εἶχον διασκορπισθῇ καὶ ὁ οὐρανὸς ἔγινε διαυγὴς καὶ καθαρὸς καὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον φόβος νὰ τὰ χαλάσῃ. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἥλιος ἔκαμε θαύματα· ἡ γῆ ἐξηράνθη, τὰ κεκυφότα φυτὰ καὶ βότανα ἠνωρθώθησαν πάλιν καὶ τὴν πρώτην Σεπτεμβρίου ἡ ἡμέρα ἦτο ὅσον οὐδέποτε ὡραία.

«Ἀπὸ πρωΐας ἐξῆλθεν ὁ μυλόρδος εἰς περίπατον καὶ ἔφθασεν ὡς ἐκ τύχης εἰς τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν τοῦ κήπου τῆς ἐπαύλεως. Μετὰ παλμῶν καρδίας παρῆλθε καὶ προχωρήσας ἔφθασεν εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ κήπου, ὅπου ἀνεκάλυψε μικρὰν πρασίνην θυρίδα. Δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κρατηθῇ συνέλαβε μίαν τολμηρὰν ἀπόφασιν, ἤνοιξε τὴν θυρίδα εἰσῆλθε.

«Καὶ ὁ ἴδιος δὲν ἐγνώριζε ποῖον εἶχε σκοπόν, ἤθελε μόνον νὰ περιπατήσῃ εἰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο μέρος. Εἰς τὸν κῆπον ἐπεκράτει ἀπόλυτος ἡσυχία, διακοπτομένη μόνον ὁσάκις ὥριμόν τι μῆλον ἔπιπτεν ἐκ τοῦ κλάδου ἐπὶ τῆς χλόης.

«Ὁ μυλόρδος ὅμως ἐπροχώρει ὁλονὲν καὶ ἔφθασεν εἰς θερμοκήπιον, ἐφ' οὗ περιελλίσσοντο οἱ ῥαδινοὶ καὶ λεπτοὶ τοῦ κισσοῦ κλάδοι, μεταξὺ δὲ τῶν ποικιλοχρώμων πρασιῶν ἐθορύβει τὸ ὕδωρ μικροῦ τινος ἀναβρυτηρίου.

«Ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο, παρετήρησε μίαν κυρίαν κύπτουσαν ἐπὶ τῆς πρασιᾶς καὶ δρέπουσαν ἄνθη — καὶ ἡ κυρία αὐτὴ ἦτο ἡ λαίδη Μαρία. Ἐτερέτιζεν κατ' ἰδίαν μίαν μελῳδίαν καὶ εἰς πᾶσάν της κίνησιν ἠκούετο ὁ θροῦς τῶν μαραμένων φύλλων ὑπὸ τὴν μεταξίνην της ἐσθῆτα. Ἐστάθη τώρα μίαν στιγμήν, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ὀλίγον πλαγίως καὶ παρετήρησεν ἐταστικῶς τὴν ἀνθοδέσμην της. Ἡ οἰνάνθη ἐμοσχοβόλει καὶ τὰ ἄλλα φθινοπωρινὰ ἄνθη εἶχον φορέσῃ τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ πολύχρωμον στολήν των τὴν ὁποίαν τοῖς ἐπεδαψίλευσε διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ φθίνον θέρος. Ἡ μυλαίδη ἔκυψεν ἅπαξ ἔτι καὶ ἔκοψεν ἓν ἄνθος ἀκόμη, ὅτε δὲ ὕψωσε τὰ βλέμματα παρετήρησε τὸν μυλόρδον. Ἐταράχθη ὀλίγον, ἐκοκκίνησεν, ἐσήκωσε τὰς ὀφρῦς της, ἀλλὰ συνῆλθε ἀμέσως, ἐπροχώρησε πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα : — Σεῖς ἐδῶ, μυλόρδε ; — Ναί, καὶ θ' ἀπορῆτε βέβαια, εἶπεν ὁ μυλόρδος — ἀλλ' ἔχω νὰ ὁμιλήσω μὲ τὴν μυλαίδηνν περὶ μιᾶς σοβαρᾶς ὑποθέσεως.

— Ἀλήθεια; εἶπεν ἀτενίζουσα τὰ ἐπὶ τῶν χειρῶν της ἄνθη. Θὰ ἔχετε βέβαια σκοπὸν νὰ μοὶ πωλήσητε πάλιν τὴν εἰκόνα.

— Ὄχι, μυλαίδη, αὐτὸ κυρίως ὄχι, ἐπειδὴ ὅμως γνωρίζω πόσον τὴν ἀγαπᾶτε, διὰ τοῦτο — ναί, μυλαίδη, — δὲν τὴν ἐκύτταξα ἀφ' ὅτου τὴν ξαναπῆρα ἀπὸ σᾶς.

— Καὶ ὅμως δὲν θέλετε νὰ τὴν πωλήσητε ;

— Ὄχι, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν χωρισθῶ, ἀλλ' ἤθελα νὰ σᾶς προτείνω — ἤθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω, μυλαίδη, δὲν ἠμποροῦμεν τάχα νὰ τὴν μοιρασθῶμεν ;

— Νὰ τὴν μοιρασθῶμεν, μυλόρδε ; Ὁποῖος βανδαλισμός !

— Ὢ ὄχι! δὲν ἐννοῶ ταῦτα μυλαίδη, ἀλλ' ἐὰν σεῖς,—ἐὰν ἐγώ—ἐὰν καὶ οἱ δύο μας εἴχομεν ἕνα σπῆτι θὰ ἠμποροῦμεν καὶ οἱ δύο νὰ τὴν χαιρώμεθα! — ὁ μυλόρδος εἶχεν ἀποκαλυφθῇ καὶ λάβῃ τὴν χεῖρα τῆς μυλαίδης. Καὶ πῶς ἔγιναν τὰ λοιπὰ ἐγὼ πλέον δὲν γνωρίζω, τοῦτο μόνον ἔμαθον, ὅτι ὁ ἐλθὼν νὰ ποτίσῃ τὰ ἄνθη κηπουρὸς ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἅμα εἶδε τὴν μυλαίδην εἰς τοὺς βραχίονας ἑνὸς ξένου κυρίου.

«Ἡ μυλαίδη τὸ εἶχε λάβῃ πλέον ἀπόφασιν καὶ ἡ ἰδία λέγει, ὅτι τὸ πρωῒ ἐκεῖνο ἐν Παρισίοις, ὅτε ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τοῦ μυλόρδου, εἶχε χάσῃ τὴν καρδίαν της.

«Ἡ ἀπορία τῆς θείας, ἡ ἔκπληξις τοῦ Στέφενς καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων δὲν μᾶς ἐνδιαφέρουν. Οἱ γάμοι των ἐτελέσθησαν πρὸ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἔκτοτε ζῶσιν εὐτυχεῖς.

«Τοὺς βλέπετε; Ἐκεῖ τρέχουν εὐτυχεῖς εἰς τὸ φῶς τῶν χρυσῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου!»

ΤΕΛΟΣ

ΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΟΥΣΙ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Α'.

Ἐν Ἀγγλίᾳ

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ὀνομάζεται ἐν Ἀγγλίᾳ Christmas day. Κατὰ τὴν νύκτα τῆς 24 Δεκεμβρίου θεωρεῖται κυρίως ὅτι τελευτᾷ τὸ παλαιὸν ἔτος, παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Καζαμιῶν, οἵτινες τὴν ἔναρξιν τοῦ ἔτους ὁρίζουσιν εἰς τὴν 1 Ἰανουαρίου. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ εὐχαί, τὰς ὁποίας δαψιλεύουσιν ἀλλαχοῦ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει, ἀπονέμονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων.

Ἐκ πασῶν τῶν ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως συνηθειῶν ἡ μόνη διατελοῦσα ἔτι ἐν ἀκμῇ εἰς τὰς μεγαλοπόλεις συνίσταται εἰς τὴν διὰ πρασίνων κλάδων διακόσμησιν τῶν οἰκιῶν. Τὸ μαγειρεῖον καὶ τὸ ἑστιατόριον εἶνε τὰ κατὰ προτίμησιν διακοσμούμενα ἐκ τῶν λοιπῶν τμημάτων τῆς οἰκίας διὰ τῆς ὕσγης καὶ τοῦ ἰξοῦ, οἱ κλῶνες τῶν ὁποίων χρησιμοποιοῦνται πρὸ πάντων πρὸς τὴν ἐν λόγῳ συνήθειαν. Ἡ συνήθεια τῆς ἀναρτήσεως τοῦ ἰξοῦ ἐκληροδοτήθη πιθανώτατα εἰς τοὺς νεωτέρους Ἄγγλους ὑπὸ τῶν προγόνων ἐκ τῶν Σαξόνων, οἵτινες πάλιν τὴν παρέλαβον αὐτῶν ἀρχαίων Βρεταννῶν· εἶνε γνωστὴ ἡ πρὸς τὸ παράσιτον φυτὸν εὐλάβεια τῶν κελτικῶν φυλῶν.

Ὁ ἰξὸς ἀναρτώμενος συνήθως ἀπὸ τῆς ὀροφῆς παρέχει εἰς τοὺς ἄλλους τὸ εὐάρεστον δικαίωμα νὰ περιπτυχθῶσιν ὁποιονδήποτε ἡ τύχη ἤθελεν ὁδηγήσει ὑποκάτω τῶν ἱερῶν κλάδων του. Λέγεται ὅτι τὸ ἀρχαϊκὸν τοῦτο ἔθιμον ἀπολαύει πολλῆς εὐνοίας παρὰ τῷ ὡραίῳ φύλῳ. Εἰς πόσων τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα παρέχει ἀφορμὴν ἐκρήξεως, καὶ πόσαι κόραι καταδεδικασμέναι εἰς τὴν διὰ βίου παρθενίαν εὑρίσκουσι τρόπον δι' ἄκρων κἂν τῶν χειλέων νὰ γευθῶσι τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ!

Ἡ παρασκευὴ τῆς *πλουμπουτίγκας* τελεῖται κατὰ τὴν νύκτα τῶν Χριστουγέννων τῇ συναρωγῇ διαφόρων ἀρτυμάτων, οἷον βοείου πάχους, τριμμάτων ἄρτου, κανέλας, ἀλεύρου, γαρυφάλων, φλοιῶν πορτοκαλλίου, κορινθιακῆς σταφίδος. Ἐν τῷ ἑστιατορίῳ πρὸ τῆς συνηθροισμένης οἰκογενείας ἡ οἰκοδέσποινα ἀναδέχεται τὴν λεπτὴν φροντίδα νὰ χύσῃ ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ γλυκίσματος τὴν ἀναγκαιοῦσαν δόσιν *κονιάκ*, ἤ, κατὰ τοὺς Ἄγγλους, νὰ *μεθύσῃ* τὴν πλουμπουτίγκαν. Μεθ' ὃ ἕκαστος, προφέρων τὴν ἁρμόζουσαν εὐχήν, λαμβάνει με τὴν σειράν του, τὴν ἀνήκουσαν μερίδα.

Ἀπὸ τῶν γάμων τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας μετὰ τοῦ πρίγκιπος Ἀλβέρτου εἰσήχθη εἰς τὰ ἀγγλικὰ ἤθη ἡ γερμανικὴ συνήθεια τοῦ δένδρου τῶν Χριστουγέννων. Ἐντὸς τῶν ἀχανῶν αἰθουσῶν τοῦ ἀνακτόρου Οὐΐνδσωρ οἱ πολυάριθμοι ἔγγονοι τῆς Βρεταννικῆς Μεγαλειότητος ἐξακολουθοῦσι κατ' ἔτος συνωθούμενοι περὶ τὸ δένδρον, οὗτινος τὰ ἀνεξάντλητα πλούτη ἀποσπῶσι χαρμοσύνους κραυγὰς ἐκ τοῦ μικροῦ ἐκείνου κόσμου, καθ' ἃς στιγμὰς πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἀνακτόρου οἱ πτωχοὶ καταβροχθίζουσι τὸ ἀνῆκον μέρος ἐκ ψητοῦ βοός, ὅστις προσφέρεται εἰς αὐτούς, βασιλικῇ διαταγῇ.

Ἡ παννυχὶς τῶν Χριστουγέννων λαμβάνει τέλος μετὰ διάφορα παιγνίδια, τῶν ὁποίων ὁ ἀρχικὸς χαρακτὴρ τηρεῖται ἀναλλοίωτος ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν. Τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει εἶνε τὰ παιγνίδια τὰ καλούμενα τοῦ Snapdragon καὶ τοῦ Flapdragon. Τὸ πρῶτον σύνηθες παρὰ τῇ ἀνωτέρᾳ κοινωνίᾳ συνίσταται εἰς τὴν διὰ τῆς χειρὸς ἐξαγωγὴν ἀπὸ τοῦ βάθους κυπέλλου, πλήρους ἀναμμένου οἰνοπνεύματος, σταφίδων ἐρριμμένων ἐν αὐτῷ. Τὸ δεύτερον, τέρπον συνήθως τὰς τάξεις τοῦ λαοῦ, εἶνε πολὺ δυσκολώτερον· οἱ ὑποβαλλόμενοι εἰς αὐτὸ ὑποχρεοῦνται νὰ πίωσι ζῦθον ἀπὸ κρουνοῦ, ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου ἐτέθη ἀναμμένη λαμπάς.

Β'.

Ἐν Σουηδίᾳ.

Αἱ ἀρχαῖαι συνήθειαι ἐξαλείφονται αὐτόθι ὁσημέραι. Διὰ νὰ μάθῃ τις πῶς ἑωρτάζοντο ἄλλοτε τὰ Χριστούγεννα, ἀνάγκη νὰ ἀποταθῇ εἰς τοὺς γεροντοτέρους. Καὶ ἰδοὺ τί μανθάνει:

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, πρὸς τὴν δευτέραν μεταμεσημβρινὴν ὥραν, ἐθερμαίνετο ὁ λουτρών. Πάντες οἱ ἀπαρτίζοντες τὴν οἰκογέ-

νειαν, κύριοι καὶ ὑπηρέται, ἐλούοντο ὅπως παρασκευασθῶσι διὰ τὴν μεγάλην ἑορτήν. Οἱ ἄνδρες εἰσήρχοντο πρῶτοι εἰς τὸ λουτρόν, εἶδος τουρκικοῦ *χαμάμ*. Γυμνούμενοι ἐντελῶς ἐξέθετον τὰ ἐνδύματά των εἰς τὸν ψυχρὸν ἀέρα, εἶτα δὲ εἰσερχόμενοι ἐν τῷ λουτρῶνι, ἐκάθηντο ἐπὶ ἕδρας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον θερμῆς, ἐνῷ οἱ ὑπηρέται ἐξεκένουν ἐπὶ τῆς πεπυρακτωμένης ἐκείνης καμίνου ὑδρίας πλήρεις παγεροῦ ὕδατος.

Ἐν μιᾷ στιγμῇ ἡ αἴθουσα τοῦ λουτροῦ ἐπληροῦτο πυκνῶν, καυστικῶν, καὶ πνιγηρῶν ἀτμῶν, ὥστε καὶ λιβὸς πνοὴ ἂν ἠδύνατο τότε νὰ εἰσχωρήσῃ ἕως ἐκεῖ θὰ ἐφαίνετο ὡς δροσοβόλος αὔρα μετὰ καυστικὴν ἡμέραν Ἰουλίου. Ἐν τοσούτῳ οἱ λουόμενοι ἐξηπλωμένοι ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των ἀνέμενον ἠρέμα τὴν ἐφίδρωσιν. Καὶ μόλις ᾐσθάνοντο αὐτήν, ἐλάμβανον ἀνὰ χεῖρας κλάδους πσημύδας τηροῦντας τὰ φύλλα των καὶ βεβρεγμένους ἐντὸς θερμοῦ ὕδατος. Καὶ ἐπὶ ὥραν ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ νὰ μαστίζωσιν ἑαυτοὺς ἀδιακόπως, μέχρις οὗ τὸ δέρμα των ἐλάμβανε τὸ χρῶμα τοῦ ψημμένου ἀστακοῦ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀσκήσεως ταύτης, ἐκάθηντο πάλιν ὑπομονητικώτατα. Τότε προσερχόμενοι οἱ θεράποντες τοὺς ἔπλυναν, τοὺς ἔτριβαν μὲ τὰς τραχείας χεῖράς των καὶ εἰς ἐπίμετρον ἔχυνον κατὰ τῶν κεφαλῶν των ἀξιόλογον ποσότητα θερμοῦ ὕδατος. Οἱ λουόμενοι μετὰ ταῦτα περιεβάλλοντο τὰ εἰς τὴν ψυχρὰν ἀτμοσφαῖραν ἐκτεθειμένα ἐνδύματά των καὶ συνεσπειροῦντο ὑπὸ τὰ ἐφαπλώματα τῆς κλίνης των, ἤ, διὰ νὰ προλάβωσι δευτέραν ἐφίδρωσιν, ἐκένουν πλεῖστα ποτήρια ζύθου μετὰ μέλιτος καὶ γλυκανίσου τρίβοντες ἐν αὐτῷ καὶ τεμάχια τοῦ ἄρτου τῶν χριστουγέννων.

Μετὰ τοὺς ἄνδρας ἠκολούθουν αἱ γυναῖκες, λουόμεναι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Πολλαὶ ὧραι διέρρεον φυσικῷ τῷ λόγῳ, μέχρι τοῦ τέρματος τῶν προπαρασκευῶν τούτων. Ἡ νὺξ ἦτο βαθεῖα, ὅτε οἱ λουσθέντες καὶ αἱ λουσθεῖσαι συνηντῶντο ἐν τῇ κοινῇ αἰθούσῃ, ὅπου μέγα καὶ λαμπρὸν πῦρ ἀνέμενεν αὐτούς. Προσηύχοντο, μεθ' ὃ παρεκάθηντο εἰς τὴν τράπεζαν, ἑορτασίμως καὶ ἀφθόνως παρεσκευασμένην, τῆς ὁποίας τὰ ἐπισημότερα ἐδέσματα, μεταξὺ ἄλλων, ἀπετέλουν ἡ χριστουγεννιάτικη σοῦπα, θρεπτική, ἀλλὰ δύσπεπτος, ὁ κεκανονισμένος πολτός, ὁ ἐπιπεπασμένος διὰ ζαχάρεως καὶ γλυκανίσου, τὸ ἀπαραίτητον ψητόν, καὶ αἱ χοιριναὶ κοτολέται. Μετὰ τῶν αὐτῶν φροντίδων παρεσκευάζετο καὶ ἡ τράπεζα τῶν ὑπηρετῶν. Ἐγειρόμενοι τῆς τραπέζης ἔψαλλον μικρόν τινα ὕμνον «Δόξα σοι, Ἰησοῦ Χριστέ» καὶ ἀπήγγελλον τὴν ἑσπερινὴν προσευχήν. Παράυτα τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ φῶτα ἐσβύνοντο ἐκτὸς τοῦ λάμποντος ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρός· ἀλλὰ διὰ τὸ φόβον τῆς πυρκαϊᾶς ἀπέθετον τὴν προνομιοῦχον λυχνίαν ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἐντὸς μεγάλης χαλκίνης χύτρας. Καὶ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἀπηγορεύετο τὸ *ξεφτύλισμα* τοῦ λύχνου, διότι, κατὰ παλαιὰν παράδοσιν, ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν εἶχε γεννηθῇ ὁ Χριστός, ἡ φλὸξ διῃρεῖτο εἰς δύο, ἤρκει νὰ τὴν ἄφιναν καίουσαν χωρὶς νὰ τὴν ἐγγίσωσι. Καὶ πλεῖστοι περίεργοι ἠγρύπνουν διὰ νὰ ἴδωσι τὸ θαῦμα.

Γ'.

Ἐν Ἱσπανίᾳ.

Ἐν Ἱσπανίᾳ ἡ πανήγυρις τῶν Χριστουγέννων διατηρεῖ ὅλως ἀρχαϊκὴν φυσιογνωμίαν.

Εἰς πάντα οἶκον, ἀπὸ τοῦ εὐγενεστέρου μέχρι τοῦ ταπεινοτέρου δίδουσιν ὡς δῶρον το Aguinaldo — ἡ λέξις εἶνε κελτικὴ — ἤτοι κάνιστρον περιέχον ἀναμὶξ καρπούς, γλυκίσματα, σοκολάταν, λουκάνικα, καὶ ἄλλα ἐδώδιμα ἀντικείμενα.

Ὁμοίως εἰς πάντα οἶκον ἐξάγουσι τοὺς Estrechos, ὡς ἂν ἐλέγομεν τοὺς κλήρους. Θέτουσιν ἐντὸς σκεύους τὰ ὀνόματα τῶν παρόντων νέων κυρίων, καὶ ἐν ἑτέρῳ τὰ ὀνόματα τῶν δεσποινίδων. Ἐν τρίτῳ ἀγγείῳ θέτουσι δελτία ἀναγράφοντα τὰ διάφορα δῶρα, καὶ ἐν ἄλλῳ ἀγγείῳ θέτουσι τετράστιχα δηλοῦντα τὴν μοῖραν ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα θὰ συνδεθῶσι δι' ἐφημέρου δεσμοῦ. Ἕκαστος κύριος ἐξάγει ἐκ τῆς κληρωτίδος τὰ ὀνόματα τῶν νέων καὶ τῆς νέας, καὶ καθεξῆς τὸ δῶρον, ὅπερ ὀφείλει νὰ προσφέρῃ ἐντὸς ὀκταημέρου εἰς τὸ παροδικὸν ζεῦγος.

Δ'.

Ἐν Ῥώμῃ.

— Καλὴ γιορτή! — Εὐχαριστῶ!

Τοιαῦται εὐχαὶ ἀνταλλάσσονται ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὴν 24 Δεκεμβρίου.

Ἀπὸ τῆς Μεσημβρίας παύει πᾶσα ἐργασία. Ἐν τοῖς ναοῖς προπαρασκευάζονται διὰ τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν, καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἑτοιμάζεται τὸ ἑορτάσιμον γεῦμα τῶν Χριστουγέννων, ἐν ᾧ ἀφθονοῦσιν οἱ ἰχθῦς. Τὰ πλακουντοποιεῖα καὶ τὰ ζαχαροπλαστεῖα στίλβουσιν ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς ἀφθονίας τῶν προϊόντων αὐτῶν. Καὶ ὁ πτωχότερος ἐργάτης θὰ προμηθευθῇ ἐξ αὐτῶν κάτι τι. Οἱ ὀψοπῶλαι καὶ οἱ ζαχαροπλάσται συγκομίζουσιν ἄφθονα κέρδη.

Ἀπὸ τῆς ὀγδόης ἑσπερινῆς ὥρας ἐκτίθεται ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας ἡ ἱερὰ κοιτὶς τοῦ Σωτῆρος la Santissima culla, ἓν ἐκ τῶν πολυτιμήτων λειψάνων τῆς Ῥώμης, καὶ περὶ ἐνάτην ὁ κόσμος συρρέει ἀθρόος εἰς τὰς περιφώτους ἐκκλησίας, ἐν αἷς αἱ ἀκολουθίαι παρατείνονται μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Ἡ ἀνατολὴ τῆς μεγάλης ἡμέρας τῶν Χρι-

στουγέννων χαιρετίζεται διὰ κανονιοβολισμῶν. Τά λάβαρα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Πάπα κυματίζουσιν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Ἁγίου Ἀγγέλου. Καρδινάλιοι, ἐπίσκοποι, καὶ πάντες οἱ ἐν τέλει, οἱ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἕδραν συνδεόμενοι καὶ οἱ τοῦ διπλωματικοῦ σώματος διευθύνονται ἐντὸς ὀχημάτων τελετῆς εἰς τὸν Ἅγιον Πέτρον, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ πλήθους λαοῦ, μεθ' οὗ ἀναμιγνύονται χιλιάδες ξένων.

Περὶ ὥραν ἐνάτην οἱ κώδωνες ἀναγγέλλουσι τὴν ἄφιξιν τοῦ Πάπα, ὅστις ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς ἀκολουθίας του, ἀπαστραπτούσης ἐκ τῆς μετάξης, τοῦ βελούδου, τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν πολυτίμων λίθων. Ἡ ποντιφικὴ ἀκολουθία σταματᾷ πρὸς στιγμὴν πρὸ τοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγίας θυσίας, μεθ' ὃ ἐπαναλαμβάνει τὴν πορείαν της πρὸς τὸν κύριον βωμόν, καὶ ἄρχεται ἡ ἱερουργία.

Τὴν μεσημβρίαν ὁ Πάπας ἐπανακάμπτει εἰς τὰ δώματα αὐτοῦ, οἱ καρδινάλιοι ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰ οἰκήματά των, καὶ ὁ ὄχλος διασκορπίζεται, καὶ ἐν ἑκάστῃ οἰκίᾳ ἡ τράπεζα ἐκ νέου μεγαλοπρεπῶς ἐσκευασμένη ἀναμένει τὴν οἰκογένειαν.

Ε'.

Ἐν Νορβηγίᾳ

Τὸ κυριαρχοῦν αἴσθημα κατὰ τὴν προσέγγισιν τῆς μεγάλης ἑορτῆς εἶνε τὸ τῆς προθύμου καὶ πατριαρχικῆς φιλοξενίας. Οἱ ἔχοντες δίδουσιν εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας, ὅπως ἅπαντες ἀνεξαιρέτως μετάσχωσι τῆς γενικῆς χαρᾶς. Τὰ Χριστούγεννα ἐν Νορβηγίᾳ εἶνε πλέον ἢ οἰκογενειακὴ ἑορτή, εἶνε ἑορτὴ ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ἡ μέριμνα τῶν Νορβηγῶν ἐκτείνεται καὶ μέχρι τῶν ζώων κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην.

Πρὸς τροφὴν τῶν πτηνῶν ἀναρτῶσι σπόρους ὁπουδήποτε νομίζουσι κατάλληλον τὴν θέσιν. Ἄλλοτε παρουσίαζον εἰς τὰς ἀγελάδας τὴν τροφήν των λέγοντες: — Νὰ κοιμᾶσαι καλὰ καὶ νὰ δουλεύῃς καλά!

Μετὰ τὰς ἐξαιρετικὰς φροντίδας αἵτινες ἐλαμβάνοντο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην περὶ ἐκλεκτῆς καὶ ἀφθόνου τροφῆς τῶν ζώων, ἤρχετο καὶ ἡ σειρὰ τῶν ἀνθρώπων. Αἱ γυναῖκες ἡτοίμαζον ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸν πολτόν. Οἱ ἄνδρες, πατὴρ καὶ τέκνα ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν, ἀπέθετον τὰ ὅπλα των, ἅτινα πλειστάκις εἶχον ἐκκενώσει διὰ νὰ τρομάξωσι τὰ στοιχειά, τὰς μαγίσσας, καὶ πάντα τὰ κακοποιὰ πνεύματα, καὶ ἤρχιζε σιωπηλῶς τὸ γεῦμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἀπηγορεύετο τὸ πτάρνισμα, διὰ τὸν λόγον ὅτι ἦτο κακὸς οἰωνός· τὸ πτάρνισμα τοῦ πρεσβυτέρου τὴν ἡλικίαν προεσήμαινε τὸν ἐντὸς τοῦ ἔτους θάνατον τοῦ νεωτέρου, ἐκτὸς ἂν ἐπρολάμβανε νὰ κραυγάσῃ ταχέως εἷς τῶν συνδαιτημόνων: «Θεὸς φυλάῃ!»

Τὴν ἑσπέραν πρὸ τοῦ κατακλιθῶσιν, ἡ οἰκοδέσποινα ἔρριπτεν ἅλας ἐπὶ τῆς τέφρας τῆς ἑστίας. Καὶ τὴν ἐπαύριον πάντες συνηθροίζοντο, ὄρθρου βαθέος, εἰς τὸν σταῦλον, ἔνθα ἐδαψίλευον εὐχὰς εἰς τὰ ζῷα, ἐνῷ αἱ γυναῖκες διένεμον εἰς αὐτὰ τὴν τροφήν. Μεθ' ὃ ὁ πατὴρ ἐξῆγε ξιφίδιον καὶ κατέφερε δι' αὐτοῦ σταυροειδὲς κτύπημα ἐπὶ τῆς ράχεως ἑκάστου τῶν κτηνῶν. Πάντα ταῦτα ἐτελοῦντο σοβαρότατα, μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος καὶ ἐν ἄκρᾳ σιωπῇ, καθ' ὅτι τοιουτοτρόπως ἐξησφαλίζετο ἡ εὐεξία τῶν κτηνῶν διαρκοῦντος τοῦ ἔτους.

Περιττὸν νὰ προθέσωμεν ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν πᾶσα οἰκογένεια, πτωχὴ ἢ πλουσία συνάγεται περὶ τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων, κατάφυτον, χρυσοποίκιλτον, καὶ πλῆρες δώρων καὶ γλυκισμάτων. Τὸ δένδρον κατέχει σήμερον τὴν πρώτην θέσιν ἐν ταῖς ἀπολαύσεσι τῆς παιδικῆς ἡλικίας παρὰ τὰ χαρίσματα ἅτινα φέρει ἡ πρώτη τοῦ ἔτους.

ΤΑΞΕΙΔΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗΝ «ΑΡΗΝ»

(Ὑπὸ Camille Flammarion)

Ὑπὸ φυσικὴν ἔποψιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀστρονομία ἔκαμε τοιαύτας κολοσσιαίας προόδους, ὁποίας πρὸ 25 ἐτῶν μόλις ἠδύνατό τις νὰ ὀνειρευθῇ. Ἰδίως ἐγένοντο ἀνακαλύψεις ἐπὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως, ὅστις ἂν καὶ διατελῇ ἡμῖν ἐντελῶς ἄγνωστος ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις, ἔχει μεγάλην ὁμοιότητα μετὰ τῆς ἡμετέρας σφαίρας. Τὸ ἔτος εἰς τὸν πλανήτην «Ἄρην» ἔχει 668 ἡμέρας· αἱ ὧραι τοῦ ἔτους εἶνε κεχωρισμέναι ἀλλήλων ὡς καὶ αἱ ἡμέτεραι, πλὴν ἡ διάρκεια αὐτῶν εἶνε διπλασία τῶν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, δηλαδὴ τὸ ἔαρ ἔχει 191 ἡμέρας, τὸ θέρος 181, τὸ φθινόπωρον 149 καὶ ὁ χειμὼν 147.

Ἡ κατάστασις τῆς ἀτμοσφαίρας εἶνε ὁμοία πρὸς τὴν ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν τῆς γῆς.

Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ Ἄρεως παρουσιάζει τὴν μᾶλλον ἀξιοπερίεργον εἰκόνα, ἣν ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῆς γῆς μόλις δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν· διακρίνονται ἐπ' αὐτοῦ διάφοροι ἤπειροι, θάλασσαι μετὰ παραλίων, νῆσοι, χερσόνησοι, πορθμοί, ἀκρωτήρια, λιμένες καὶ ἐν γένει παρατηρεῖται ἐν αὐτῷ τὸ αὐτὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα μὲ τὸ τῆς γῆς.

Ἡ ὄψις τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου τούτου παρουσιάζει ἀναντιρρήτως ἀσύνηθές τι, ὅσῳ δὲ μᾶλλον ἀσχολεῖταί τις περὶ τούτου τοσοῦτον αὐξάνει ὁ θαυμασμὸς ὃν αἰσθάνεται ἐρευνῶν καὶ

ἐξετάζων τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. Ὑπάρχουσι στίγματα ζωηροῦ χρώματος, ἅτινα φαίνεται ὅτι εἶνε στερεά· εἰς διάφορα δὲ μέρη φαίνεται ἡ στερεὰ αὕτη κεκαλυμμένη ὑπὸ χιόνος.

Αἱ γνῶμαι τῶν ἀστρονόμων ταυτίζονται ὡς πρὸς τὰ στίγματα ταῦτα ἅτινα παραδέχονται ὅτι ἔχουσι τὸ χρῶμα τοῦ σίτου· ὁμοφώνως δὲ ἀποδέχονται ὅτι δὲν δύναται νὰ εἶνε ἄλλο τι εἰμὴ *στερεά*. Τὸ μᾶλλον θαυμαστὸν εἶνε τὸ σχῆμα τῆς θαλάσσης καὶ τὰ διάφορα σχήματα τὰ παριστῶντα διώρυγας, ὡς ὀνομάζουσιν αὐτάς, αἵτινες εἶνε εὐθεῖαι καὶ χρησιμεύουσιν ὅπως ἑνώσωσι τὴν μίαν θάλασσαν μετὰ τῆς ἄλλης. Κατὰ τὸ ἔτος 1882 ὁ Schiaparelli ὁ διευθυντὴς τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Μιλάνου παρετήρησε τὰ ἑξῆς: Ἐπὶ τοῦ Πλανήτου Ἄρεως διασχίζουσι τὴν στερεὰν γραμμαί τινες σκοτεινοῦ χρώματος,ἃς ὠνόμασαν διώρυγας(Kanale),ἂν καὶ ἀκριβῶς δὲν γνωρίζομεν ἔτι τί θέλουν νὰ παραστήσουν. Τοιαῦται διώρυγες ἐγένοντο ἡμῖν γνωσταὶ ὑπὸ διαφόρων ἀστρονόμων ὡς λ.χ. ὑπὸ τοῦ Dawes κατὰ τὸ ἔτος 1864. Περὶ αὐτοῦ ἠσχολήθη ἰδίως ὁ Schiaparelli ἀπὸ τοῦ ἔτους 1867, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1879 ὑπέδειξε πλέον τῶν ἑξήκοντα. Αἱ γραμμαὶ αὗται λαμβάνουσι τὴν ἀρχήν των ἀπό τινος σκοτεινοῦ σημείου ὅπερ ἡμεῖς ὡς θάλασσαν ἀναγνωρίζομεν. Ἡ θέσις αὐτῶν εἶνε σταθερὰ καὶ ἀμετάτρεπτος· τουλάχιστον τοῦτο ἐξήγαγον ἐκ τῶν παρατηρήσεών μου κατὰ τὸ διάστημα τῶν $4^1/_2$ ἐτῶν· ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως δὲν ἦσαν πάντοτε ὅμοιαι καὶ ὁραταί. Πόθεν πηγάζει τὸ τελευταῖον; Ἐπὶ τῶν βάσεων τῶν σημερινῶν γνώσεων ἡμῶν δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν τοῦτο.

Κατὰ τὸ ἔτος 1879 παρετηρήθη μέγας ἀριθμὸς τοιούτων διωρύγων αἵτινες κατὰ τὸ ἔτος 1877 δὲν ἦσαν εἰσέτι ὁραταί.

Κατὰ τὸ ἔτος 1882 παρετηρήθησαν ἅπασαι αἱ μέχρι τοῦδε ὁραταὶ καὶ ἐκτὸς τούτων καί τινες ἄλλαι νέαι παρουσιάσθησαν. Ἐνίοτε παρουσιάζονται καὶ σκοτειναὶ δυσδιάκριτοι γραμμαί, ἐνίοτε δέ, καθαραὶ καὶ τραχεῖαι ὡς χαρακταί· παρουσιάζονται δὲ αὗται ἄλλοτε εὐθεῖαι καὶ ἄλλοτε ὑπὸ γωνίαν, ἔχουσι δὲ πλάτος σχεδὸν 2 μοιρῶν· κατὰ τὸν χρωματισμὸν ὁμοιάζουσι τὸ θαλάσσιον χρῶμα καθόλου ὅμως ἀνοικτότερον. Ἑκάστη τῶν διωρύγων κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα χύνεται εἰς θάλασσαν ἢ εἰς ἑτέραν διώρυγα. Οὐδαμοῦ φαίνεται ὅτι αἱ διώρυγες αὗται ῥέουσιν εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερον φαινόμενον παρουσιάζεται εἰς ὡρισμένην ὥραν τοῦ ἔτους· χωρίζονται ἢ μᾶλλον εἰπεῖν διπλασιάζονται αἱ τοιαῦται διώρυγες.

Πολλοὶ τῶν ἀστρονόμων ἠμφισβήτουν τὴν ὕπαρξιν τῶν τοιούτων διωρύγων ἀποδίδοντες τοῦτο εἰς ἀπάτην προερχομένην ἐκ τῶν τηλεσκοπίων τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ Μιλάνου. Πλεῖστοι ἄλλοι ὅμως ἐξετάσαντες καὶ δι' ἄλλων τηλεσκοπίων βεβαιοῦσι τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν τῶν τοιούτων διωρύγων καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπάρχουσιν οὐχὶ μόνον διώρυγες, ἀλλὰ καὶ θάλασσαι καὶ λίμναι· ἄλλως δι' ἔλλειψιν ὕδατος πῶς ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀτμοσφαῖρα ; Πῶς ἐσχηματίσθησαν αἱ διώρυγες αὗται; Διατί νὰ μὴ ἐκλάβωμεν αὐτὰς ὡς ἔργον τῶν κατοίκων τοῦ Ἄρεως; Πῶς φύσις τυφλὴ ἐποίησε τοιαύτας εὐθυτάτας γεωμετρικὰς γραμμάς ;

Αἱ διώρυγες αὗται ἔχουσι τὸ πλάτος σχεδὸν 100 χιλιομέτρων. Οὐδεὶς Σέσωστρις, οὐδεὶς Ναπολέων, οὐδεὶς Λεσσὲψ ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τοιαύτας ἐργασίας. Ἴσως εἶνε ἔργα χρησιμοποιήσεως πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἐδάφους πεποιημένα ὑπὸ εἰρηνικῶν πεπειραμένων καὶ ἐλευθέρων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας κατοίκων, οἵτινες ἴσως δὲν δαπανῶσιν οὔτε χρόνον οὔτε χρήματα πρὸς ἐνθάρρυνσιν τοῦ πολέμου. Ὅλα ταῦτα εἶνε πιθανότητες ἑκάστη δὲ θεωρία δύναται νὰ εἶνε δυνατή. Τὸ ἔργον τὸ ὑποτιθέμενον τῶν διωρύγων τούτων εἶνε πολὺ εὐκολώτερον νὰ γίνῃ εἰς τὸν Ἄρην παρὰ εἰς τὴν ἡμετέραν σφαῖραν, διότι κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τεμάχιον γῆς ζυγίζων 1000 χιλιόγρ. ἤθελε ζυγίζει ἐπὶ τοῦ Ἄρεως 370 χιλιόγρ. τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐλαφρᾶς ἀτμοσφαίρας ἥτις ὑπάρχει ἐν τῷ Ἄρει. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀστρονόμων, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους τούτου ἀπεδείχθη ὅτι σπουδαῖαι πλήμμυραι ἔλαβον χώραν ἐν τῷ Ἄρει.

Δύο σμικρόταται σελῆναι στρέφονται περὶ τὸν Ἄρην μετὰ μυθώδους ταχύτητος· ἡ μικροτέρα αὐτῶν δὲν εἶνε μεγαλειτέρα τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, χρειάζεται δὲ $7^1/_2$ ὥρας ὅπως κάμῃ τὸν κύκλον τοῦ πλανήτου Ἄρεως· ἡ δὲ ἄλλη μεγαλειτέρα χρειάζεται 30 ὥρας, ἐν ᾧ ἡ ἡμετέρα ὀκνηρὰ σελήνη, ὅπως διατρέξῃ τὴν ὡρισμένην ὁδὸν αὐτῆς χρειάζεται 28 ἡμέρας.

Αἱ τοιαῦται ἀστρονομικαὶ ἀνακαλύψεις ἂν καὶ ἀόριστοι αἱ πλεῖσται μολαταῦτα δύνανται νὰ ἐγείρωσι τὰς σκέψεις ἡμῶν ὅτι ὄχι μόνον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ σφαίρᾳ ὑπάρχει ζωὴ καὶ κίνησις, ἀλλ' ὅτι καὶ πλεῖστα ἄλλα οὐράνια σώματα λειτουργοῦσιν ὡς ὁ ἡμέτερος πλανήτης εἰ καὶ ὑπὸ ἄλλους ὅρους παρὰ τοὺς παρ' ἡμῖν.

(*Κατὰ μετάφρασιν Σοφίας Σχλίεμαν*).

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος, ἤτοι ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὑπῆρξε καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον, δὲν εἶνε ἡ ἀνεύρεσις τῆς πραγματικότητος ἐν τῷ ὀνείρῳ ;

Ὁ Θεὸς συγχωρεῖ, ὁ κόσμος λησμονεῖ, ἀλλὰ τὸ κακὸν μένει.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

*** Ἡ ἡρωῒς τῆς ἡμέρας ἐν Ναυάρρῳ τοῦ Τεξᾶς εἶνε ἡ Κυρία Χίρς, γυνὴ εἰκοσιεπταετής, ἥτις ἔτεκεν ἕξ τέκνα, τέσσαρα ἄρρενα καὶ δύο θήλεα. Τὰ νεογνὰ χαίρουσιν ἄκραν ὑγείαν καὶ μόνον εἶνε καθ' ὑπερβολὴν μικρά· καὶ ἡ μήτηρ δὲ ὑγιαίνει. Καίτοι δὲ ἐβάπτισαν εὐθὺς ταῦτα, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ προσαρτήσωσιν ἐπὶ ἑκάστου καὶ ταινίαν ἰδίου χρώματος, διότι ἄλλως ἀδύνατος καθίσταται ἡ ἀναγνώρισις. Ὁ πατήρ, ἂν ἀληθῶς δὲν εἶνε, φαίνεται ὅμως πολὺ εὐχαριστημένος καὶ ὑπερήφανος, ἐπὶ τῇ ἐκτάκτῳ ταύτῃ γονιμότητι τοῦ οἴκου του.

*** Συνελήφθη ὑπὸ τῆς παρισινῆς ἀστυνομίας ἐσχάτως δεξιώτατος κλέπτης... σκύλος. Εἶχεν ἐξασκηθῇ φαίνεται ὑπὸ τοῦ κυρίου του, ὅπως εἰσερχόμενος εἰς ἐμπορικὰ καταστήματα ἁρπάζει ἐκ τῶν ἐκτεθειμένων ὑφασμάτων καὶ τρέπεται εὐθὺς εἰς φυγὴν κομίζων ταῦτα εἰς μέρος ὅπου φυσικὰ περιελάμβανε τὰ κλοπιμαῖα ὁ αὐθέντης του.

*** Ἰταλὸς ἰατρὸς ἐξετέλεσεν ἐσχάτως ἐν φρενοκομείῳ διάφορα πειράματα περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν χρωμάτων ἐπὶ τῶν φρενοβλαβῶν. Οὕτως ἀσθενῆ πάσχοντα ἐκ φοβερᾶς μελαγχολίας καὶ μὴ δεχόμενον οὐδὲ τροφήν, ἔκλεισεν ἐντὸς θαλάμου βεβαμμένου διὰ ζωηροῦ ἐρυθροῦ χρώματος. Μετὰ τρεῖς ὥρας ὁ φρενοπαθὴς κατέστη εὐθυμότατος καὶ ἐγευμάτισε μετὰ πολλῆς ὀρέξεως. Ἕτερον μανιώδη ἔκλεισεν ἐντὸς κυανοῦ δωματίου. Μετὰ μίαν ὥραν κατέστη οὗτος ἡμερώτατος καὶ προσηνής, ἐνῷ οὐδὲν ἄλλο θεραπευτικὸν μέσον εἶχεν ἰσχύσῃ πρὸς τοῦτο.

*** Κατά τινα στατιστικὴν σημείωσιν περὶ τῶν πυρκαϊῶν θεάτρων, ἐκάησαν εἰς τὸ διάστημα τῶν ἕνδεκα πρώτων μηνῶν τοῦ 1888 15 θέατρα, ὧν 4 ἐν Ἀγγλίᾳ, 4 ἐν Β. Ἀμερικῇ, 2 ἐν Βελγίῳ καὶ ἀνὰ 1 ἐν Γαλλίᾳ, Ἰσπανίᾳ, Πορτογαλλίᾳ, Ρωμουνίᾳ, καὶ Ῥωσσίᾳ.

ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙ

Σβυστά, σκοτεινιασμένα,
Χωρὶς φωτιὰ καὶ λαῦρα,
Μ' ἀντίκρυσαν ἐμένα
Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα.

Τὰ μάτια σου τὰ μαῦρα,
Σβυστά, σκοτεινιασμένα,
Χωρὶς φωτιὰ καὶ λαῦρα,
Πῶς μ' ἔκαψαν ἐμένα;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Τὸ κακὸν φέρει εἰς τὸ κακόν, ὅπως τὸ καλὸν φέρει εἰς τὸ καλόν.

*

Ἡ συνήθεια καθιστᾷ προσφιλεῖς καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ὀδύνας.

*

Συχνάκις προσφέρομεν εἰς τὸν Θεὸν ὅτι δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ φυλάξωμεν.

*

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔχοντες τάσιν πρὸς τὸ κακὸν ἐν ᾧ ἐκτιμῶσι τὸ καλόν.

*

Ἡ ἐγκατάλειψις εἶνε ὀλιγώτερον σκληρὰ ἢ ἡ ἀπώλεια.

*

Οἱ ἰσχυροὶ χαρακτῆρες νικῶσι τὸν πειρασμόν· δὲν τὸν ἀποφεύγουν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὰ ὀστᾶ τοῦ Βολταίρου.

Διηγοῦνται ὡραῖον ἀνέκδοτον περὶ τῶν ὀστῶν τοῦ Βολταίρου.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 τὰ ὀστᾶ τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ἑνὸς τῶν προδρόμων τῆς μεγάλης ἐκείνης μεταβολῆς, ἀνεκομίσθησαν μετὰ πομπῆς εἰς τὸ Πάνθεον. Ὅταν κατόπιν τὸ κτίριον, ἀπὸ ναοῦ τῆς δόξης, ἀπεδόθη πάλιν εἰς τὴν καθολικὴν λατρείαν, ὑπεράγαν τινες ζηλωταὶ διεμαρτύροντο ὅτι ἡ κόνις τοῦ ἀθέου Βολταίρου ἐμίαινε τὸν ἱερὸν ναόν.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἀνετέθη εἰς τὸν Λουδοβῖκον ΙΗ', ὅστις ἀπεφάνθη εὐφυῶς:

— Μὴν τύχῃ καὶ ἐκδιώξετε τὰ ὀστᾶ ἀπὸ τὸ Πάνθεον. Νὰ ἀφήσητε τὸν Βολταῖρον ἐκεῖ ὅπου εὑρίσκεται. Ἡ μεγαλειτέρα του τιμωρία εἶνε ν' ἀκούῃ κάθε πρωῒ καὶ ἀπὸ μίαν λειτουργίαν.

Ἐν τούτοις βάρβαροι φανατικοὶ μετὰ ἕνα αἰῶνα διεσκόρπισαν τὴν κόνιν τοῦ μεγαλοφυοῦς φιλοσόφου εἰς τὸν ἀέρα!

Προσόντα δωματίου.

— Λοιπὸν αὐτὸ τὸ δωμάτιον μὲ τὰ ἔπιπλά του μ' ἀρέσει καὶ τὸ θέλω, ἀλλὰ τόσο ποῦ ζητᾶτε εἶνε ἀκριβά.

— Δὲν εἶνε καθόλου ἀκριβά, κύριε, τέτοιο δωμάτιον, καλὰ ἔπιπλα, καὶ χώρια ποῦ θὰ διασκεδάζετε καὶ μὲ τὸ πιάνο....

— Μὰ ποῦ εἶνε τὸ πιάνο; κυρὰ Σταμάταινα, ἐγὼ δὲν τὸ βλέπω.

— Δὲν λέω ἐδῶ .... εἶνε 'ςτάντικρυνὸ σπίτι ποῦ παίζει μιὰ δασκάλα ὄχι καὶ καλλίτερα.

Ἔλλειψις ἐκτιμήσεως.

— Δὲν τὸν ἐκτιμῶ καθόλου αὐτὸν τὸν καθηγητὴν τῶν λατινικῶν.

— Τὸ παρετήρησα εἰς τὰς ἐξετάσεις· δὲν κατεδέχθηκες οὔτε νὰ τοῦ ἀποκριθῇς εἰς ὅ,τι σ' ἐρώτησε.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩ ΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1550.

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΟΛΥΜΠΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΜΗΝΙ ΟΚΤΩΒΡΙΩι 1888

Τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΒΡΑΒΕΥΘΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 35

Τὸ ἑβδομαδιαῖον φύλλον τῆς **Ἑστίας** ἀποτελούμενον ἐκ 16 σελίδων διστήλων περιέχει ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ ποικίλην, ἤτοι :

Μυθιστορήματα, Διηγήματα, Ἐπιστημονικὰς διατριβάς, Ἱστορικὰς μελέτας, Καλλιτεχνικὰς πραγματείας, Κοινωνικὰ ἄρθρα, Ἠθογραφίας, Ὁδοιπορικὰς ἐντυπώσεις, Ποιήματα, Παντοίας σημειώσεις κ.τ.λ.

Τὸ δὲ **Δελτίον τῆς Ἑστίας**, παράρτημα τοῦ κυρίου φύλλου ἐκ σελίδων 4 διὰ λεπτῶν στοιχείων ἐκτυπούμενον, περιέχει περίληψιν τῆς καθ' ἑβδομάδα κινήσεως ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἤτοι :

Χρονικὰ φιλολογικά, Ἐπιστημονικὰ καὶ Καλλιτεχνικά, Βιβλιογραφίας, Χρηματιστικὸν Δελτίον, Πολιτικὰς εἰδήσεις, Ἀλληλογραφίαν, Ἐνδιαφερούσας Ἀγγελίας κ.τ.λ.

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΙΝΕ ΠΑΝΤΕΣ ΟΙ ΕΝ ΤΟΙΣ ΓΡΑΜΜΑΣΙ ΔΙΑΚΡΙΝΟΜΕΝΟΙ.

Συνδρομὴ ἐτησία προπληρωτέα

Ἐν Ἑλλάδι φράγκα 12. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φράγκα 20.
Ἡ συνδρομὴ ἄρχεται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου.

Ἓν φύλλον τῆς ΕΣΤΙΑΣ ἀποστέλλεται πρὸς πάντα αἰτοῦντα αὐτὸ ὡς δεῖγμα **δωρεάν.**

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΕΙΡΑ ΕΚΑΤΟΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ,

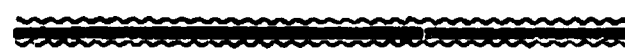

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΣ. — ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ.
ΠΟΙΚΙΛΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ. — ΕΙΚΟΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

ΔΕΚΑΕΞ ΦΥΛΛΑΔΙΑ

ΜΕΤΑ ΠΟΛΥΧΡΩΜΩΝ ΚΑΛΥΜΜΑΤΩΝ

ΕΝΤΟΣ ΚΟΜΨΗΣ ΧΡΥΣΟΤΕΥΚΤΟΥ ΘΗΚΗΣ

ΤΙΜΩΝΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις Δρ. 30. — Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Δρ. 35.
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Φρ. χρ. 35.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΕΣΤΙΑ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α'.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΑ ΕΚΤΥΠΩΘΕΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.—ΣΕΛΙΔΕΣ 44 ΕΙΣ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΔΙΣΤΗΛΟΝ ΣΧΗΜΑ.—ΕΙΚΟΝΕΣ 33.—ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ 8.—ΠΟΛΥΧΡΟΥΝ ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩ ΣΧΕΔΙΑΣΘΕΝ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Αἱ δύο βασιλεῖαι, ὑπὸ Κ. Παπαρρηγοπούλου.—**Ἐξ Ἀπομνημονεύσεως**, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ.—**1863-1888**, ὑπὸ Δ. Βικέλα—**Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Ἑπτάνησος**, ὑπὸ Χαρ. Ἀννίνου.—**Ἱστορικαὶ δέλτοι** (Τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ βασιλέως Γεωργίου. Ἀποδοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στέμματος. Ἄφιξις καὶ ὁρκωμοσία τοῦ βασιλέως.)—**Ἕλληνες πρωθυπουργοὶ 1863-1888.**—**Βασιλικὰ ἐνδιαιτήματα.** Περιγραφαὶ λεπτομερεῖς τῶν ἐν Ἀθήναις ἀνακτόρων, τῶν ἐν Κερκύρᾳ, τοῦ Ἀναπαυτηρίου τοῦ βασιλέως (Mon Repos), τῆς ἐν Τατοΐῳ βασιλικῆς ἐπαύλεως, τοῦ ἐν Πειραιεῖ βασιλικοῦ Περιπτέρου

Βασίλισσά μου! ποίημα Γεωργίου Δροσίνη.—**Πρὸς τὴν Βασίλισσαν**, ποίημα Κωστῆ Παλαμᾶ.—**Βασίλισσα καὶ Βασιλόπουλα**, ἐπίγραμμα Ἰωάννου Πολέμη.

Πανομοιότυπα τῶν ὑπογραφῶν τοῦ Βασιλέως, τῆς Βασιλίσσης καὶ τοῦ Διαδόχου.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Πρίγκιψ Γουλιέλμος Γεώργιος δόκιμος τοῦ Δανικοῦ Ναυτικοῦ (1863).—Φρειδερῖκος Ζ' βασιλεὺς τῆς Δανίας (1863).—Πρίγκιψ Χριστιανὸς διάδοχος τοῦ Δανικοῦ θρόνου (1863).—Πριγκίπισσα Λουΐζα, σύζυγος τοῦ διαδόχου (1863).—Ἀνάκτορα Κοπεγχάγης (1863).—Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἑλληνικοῦ στέμματος.—Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἐθν. Συνελεύσεως.—Ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Βασίλισσα κατὰ τὸν χρόνον τῶν γάμων αὐτῶν (1867).—Οἱ παραστάντες κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Βασιλέως.—Ἡ Βασιλικὴ οἰκογένεια.—Βασιλεὺς Γεώργιος.—Βασίλισσα Ὄλγα.—Διάδοχος Κωνσταντῖνος.—Βασιλόπαις Γεώργιος.—Ἡ Βασίλισσα καὶ ἡ βασιλόπαις Ἀλεξάνδρα.—Οἱ ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τῆς σήμερον πρωθυπουργοί.—Ἀνάκτορα Ἀθηνῶν.—Ἀνάκτορα Κερκύρας.—Ἀναπαυτήριον (Mon Repos)—Ὁδὸς Τατοΐου.—Ἀνάκτορα Τατοΐου.—Τὸ μνῆμα τῆς Βασιλοπούλας.—Τὸ ἐν Πειραιεῖ βασιλικὸν περίπτερον.

ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ

Ἔμμετρα· Σέντερβαλλ, Δράχμανν, Ἐκστάϊν, Φλάμεντ, Μύλλερ, Κυρία Ποάϊφερ, Προυδώμ, Ῥύδβεργ, Σμίθ, Σάνδερ, Σούλπε, Σνόϊλσκυ.

Πεζά· Μπλακί, Βλόβιτζ, Κοππὲ, Κούρτιος, Δάουδαλλ, Κυρία Ἔδμονδς, Ἔγγελ, Φὰν δὲν Ἔς, Φλάχ, Μαρκήσιος Σαὶντ Ἰλαίρ, Οὐσσαί, Ἱέριγγ, Λεγρὰνδ, Ῥούβιο ῦ Λιούτς, Κλαρετύ, Κρουμβάχερ, Μάϋερ, Μεζιέρ, Οὐσπένσκυ, Δὶς Μὰκ Φερσόν, Ῥενάν, Τέλφυς, Τόζερ, κυρία Ζβαάνσδυκ.

Κληθέντες ὑπὸ τῆς διευθύνσεως της «Ἑστίας» ὅπως μετάσχωσι πνευματικῶς τῆς ἐθνικῆς τῶν Ἑλλήνων Πανηγύρεως ἀλλοδαποὶ διαπρεπεῖς ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ λόγου φίλα τῇ Ἑλλάδι φρονοῦντες, καὶ λόγιοι εἰδικῶς περὶ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ἀσχολούμενοι, εὐμενῶς ἀπεδέξαντο τὴν πρόσκλησιν καὶ ἐτίμησαν διὰ τῆς συνεργασίας αὐτῶν τὸ τεῦχος πολλοὶ τούτων ἐπιστείλαντες γραμμὰς ἐμμέτρους ἢ πεζὰς σχετικὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἢ καὶ εἰδικώτερον πρὸς τὴν ἑορταζομένην εἰκοσιπενταετηρίδα ἀναφερομένας.

Τὰ αὐτόγραφα ταῦτα γεγραμμένα εἰς πολλὰς γλώσσας ἤτοι· ἑλληνικήν, γαλλικήν, ἀγγλικήν, γερμανικήν ρωσσικήν, ἰταλικήν, οὐγγρικήν, ὁλλανδικήν, δανικήν, σουηδικήν, καταλανικήν, πληροῦσιν 8 ὅλας σελίδας τοῦ Τεύχους ἀποτελοῦντα πλούσιον ἅμα καὶ πρωτότυπον καὶ λίαν ἐνδιαφέρον λεύκωμα. Παρατίθεται δὲ τῶν ἀλλογλώσσων πάντων ἔντυπος ἑλληνικὴ μετάφρασις.

ΤΟ ΠΕΡΙΚΑΛΥΜΜΑ

σχεδιασθὲν ὑπὸ διακεκριμένου Γερμανοῦ ζωγράφου εἶνε κεραμόχρουν, ὄψιν ἔχον ἀρχαίου ἀγγείου καὶ εἰκονίζει ἐν ἀρχαϊκῇ παραστάσει τὴν Φήμην αὐλοῦσαν.

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

Ἐν Ἑλλάδι δραχ. 3. | **Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 3.**

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΕΣΤΙΑΣ
καὶ ἐν τοῖς Καταστήμασι Βίλμπεργ, Μπὲκ, Μπάρτ-Χιρστ.

ΟΛΥΜΠΙΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ·

Ἅπαντες οἱ ἱστορικοὶ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων μέχρι τοῦ Γρότε καὶ τοῦ Κουρτίου, ἀποφαίνονται διαρρήδην, ὅτι ἡ ἑνότης τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ ἡ στενὴ σχέσις καὶ ἐπικοινωνία τῆς κυρίας Ἑλλάδος μετὰ τῆς μεγάλης τῆς ἐν Ἰταλίᾳ, τῶν Ἰωνικῶν πόλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τῶν ὑπερποντίων ἀποικιῶν αὐτῆς θὰ διεσπᾶτο ἀφεύκτως, ἂν δὲν συνιστῶντο ἐν τῇ ἀσήμῳ κατ' ἀρχὰς πόλει τῆς Ἠλείας Ὀλυμπίᾳ οἱ ἐξ αὐτῆς ἐπικληθέντες Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. Πράγματι ὁ μελετῶν καλῶς τὴν ἀρχαίαν ἡμῶν ἱστορίαν, ὁ ζητῶν ἐν γεωγραφικῷ πίνακι ν'ἀντιληφθῇ τὴν καταπληκτικὴν ἔκτασιν, ἐφ' ἧς ἐξηπλώθη ὁ Ἕλλην καὶ βλέπων ἀφ'ἑτέρου τὸν στενώτατον σύνδεσμον, ὅστις ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὅλας συνέδεσεν, ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας ἦσαν τόσον ἀτελῆ, τὰ διεσπαρμένα μέλη τοῦ Ἑλληνικοῦ κόσμου, μένει ἐνεὸς πρὸ τοῦ μεγαλοπρεποῦς καὶ καταπληκτικοῦ τούτου φαινομένου, οὗ παρόμοιον μόνον καὶ ἐν μέρει μόνον, παρουσιάζει ἐν τῇ συγχρόνῳ ἱστορίᾳ ἡ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους.

Καὶ ὀφείλεται μὲν βεβαίως τοῦτο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν σοφωτάτην διάταξιν τῶν μεταξὺ τῶν μητροπόλεων καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῶν σχέσεων, τὰ μέγιστα ὅμως δέον ν'ἀποδοθῇ εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας. Εἰς αὐτοὺς συνέτρεχον ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀζοφικῇ, τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ, τῇ Προποντίδι, ταῖς Ἡρακλείοις στήλαις, τῇ Μασσαλίᾳ, τῶν ἐν Λιβύᾳ, Αἰγύπτῳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ ἀποικιῶν, βασιλεῖς, ἄρχοντες, ἰδιῶται, ὅπως προσκυνήσωσι τὸν μέγιστον τῶν Ἑλληνικῶν θεῶν, τὸν Δία, διαγωνισθῶσιν ἐν τοῖς ποικίλοις ἀγῶσιν, ἐπιδείξωσι τὸν πλοῦτον αὐτῶν, ὑμνηθῶσι παρὰ τοῦ Πινδάρου, ἴδωσι τοὺς ἀνδριάντας αὐτῶν ἀνεγειρομένους εἰς αἰώνιον κλέος καὶ συγχρωτισθῶσι μετὰ τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμαιμόνων αὐτῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῇ ἀρχεγόνῳ κοιτίδι. Ἐκεῖ Δωριεῖς, Ἴωνες, Αἰολεῖς ἔτεινον ἀλλήλοις τὴν χεῖρα, ἐκεῖ οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιᾶται ἐλησμόνουν τὰ προαιώνια αὐτῶν μίση, ἐκεῖ ἐτελειοποιεῖτο ἡ γλῶσσα, ἠκούετο ὁ Ἡρόδοτος ἀναγινώσκων τὰς Μούσας αὐτοῦ καὶ ἡμιλλᾶτο ἡ γλυκεῖα Αἰολικὴ μουσικὴ πρὸς τὴν τραχεῖαν, ἀλλὰ σοβαρὰν καὶ μεγαλοπρεπῆ Δωρικήν. Ὁ Ἕλλην, ὁ ἰσόθεος καὶ κοσμοκράτωρ Ἕλλην ἐκεῖ ἀντελαμβάνετο ὅλης αὐτοῦ τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ μοναδικοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου του.

Τοιαῦτα ἦσαν τὰ Ὀλύμπια παρὰ τοῖς προγόνοις ἡμῶν, πολιτικὰ καὶ θρησκευτικὰ μυστήρια, παγκόσμιον ἑλληνικὸν συνέδριον, χάρμα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ νοῦ, διὰ παντοίων αἰσθήσεων.

Οἱ καιροὶ ὅμως ἔκτοτε ἤλλαξαν ἐν τῷ ἀτέρμονι ὠκεανῷ τοῦ χρόνου, καὶ οἱ περιπλώμενοι ἐνιαυτοὶ ὑπεβίβασαν τὸν Ἕλληνα καὶ κατεκρήμνισαν αὐτὸν ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ στηλοβάτου, ἐφ' οὗ ὁ νοῦς αὐτοῦ τὸν εἶχε θέσει. Φῦλα βαρβαρικὰ κατέκλυσαν τὴν παρ' αὐτοῦ ἀρχομένην οἰκουμένην, παγερὸς ἄνεμος ἐσάρωσε τὸν παραδείσιον Ἑλληνικὸν κόσμον καὶ νῦν ὁ Ἕλλην δοῦλος κατὰ τὸ μέγιστον μέρος, πλάνης καὶ ἀλήτης περιέρχεται ἐπὶ τῶν προγονικῶν αὐτοῦ κτήσεων. Ἀλλ' ἂν τὰ πάντα ἀπώλεσε δόξαν, μεγαλεῖον, ἰσχὺν καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ νοῦ τὴν ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ὑπεροχήν, τῷ ἀπέμεινεν ὅμως ἕν, τὸ κάλλιστον ἴσως καὶ θαυμασιώτατον τῶν θεῶν δῶρον, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα διάπυρος, ἁγνότατος, θεῖος, μέχρι παραφορᾶς ἐξικνούμενος ἔρως. Ὅπου γῆς καὶ ἂν εὑρεθῇ, ἐν οἵᾳ καὶ ἂν εὑρίσκηται καταστάσει ἕνα πόθον μόνον ἔχει, μίαν ἐλπίδα τρέφει, ἓν ὄνειρον ἡδύτατον τὸν βαυκαλίζει, νὰ ἐπανίδῃ τὴν πατρίδα του, τὴν Ἑλλάδα, νὰ ὀσφρανθῇ τὸν ἄγριον θύμον, νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν ἐλεύθερον αὐτῆς ἀέρα, νὰ ἴδῃ ἐκ τῶν ὑψηλῶν αὐτῆς ὀρέων τὴν γλαυκὴν θάλασσαν, ἥτις ἀνῆκεν ἄλλοτε αὐτῷ, ἦτο κτῆμά του, ἰδική του, ἀποκλειστικῶς ἰδική του!

Τὸν πόθον τοῦτον, τὸ γλυκὺ τοῦτο ὄνειρον ἠθέλησε νὰ πραγματώσῃ ἀνὴρ ἀρχαϊκὸς τὸν νοῦν, ὑπὲρ τῆς πατρίδος τὸν ἅπαντα αὐτοῦ βίον ζήσας, ὁ Εὐάγγελης Ζάππας, καὶ ἱδρύσατο τὰ νέα Ὀλύμπια. Καλῶς δὲ κατανοῶν, ὅτι τὸ ἀρχαῖον μεγαλεῖον ᾤχετο πλέον, ὅτι νέαι ἀνάγκαι καὶ νέον ἰδανικὸν κατέχει τὰς νεωτέρας κοινωνίας διωργάνωσεν αὐτὰ οὕτως, ὥστε καὶ χρησιμώτατα τῷ ἔθνει καὶ τῇ βιομηχανίᾳ αὐτοῦ νὰ καταστῶσι δι' Ἐκθέσεων βιομηχανικῶν καὶ γεωργικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν προϊόντων, καὶ ἐπὶ τῆς σωματικῆς αὐτοῦ ῥώμης νὰ ἐπιδρῶσι καὶ μάλιστα, ὡς κέντρον καὶ σύνδεσμος νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὸν διεσπαρμένον Ἑλληνισμόν. Δι' ὃ καὶ ἂν τὰ νεώτερα Ὀλύμπια, ὡς φῶς λυχνίας, πρὸς ὑπέρλαμπρον ἥλιον δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὰ ἀρχαῖα, κατ' οὐδὲν ἐκείνων ὑστεροῦσιν ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ

Ἑλληνικοῦ παμμεγίστῃ καὶ σωτηριωδεστάτῃ ἐπιδράσει αὐτῶν.

ΕΥΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΙ

Σπανίως εὑρέθησαν οὕτωσὶ στενῶς συνδεδεμένοι καὶ ἠδελφωμένοι δύο ἄνθρωποι, ἐν τῇ ἀπαρνήσει παντὸς γηΐνου δεσμοῦ καὶ πάσης γηΐνης ἀπολαύσεως ὑπὲρ τῆς ἐπιτελέσεως μεγάλου καὶ θαυμασίου ἔργου, ὅσον οἱ δύο ἐξάδελφοι Εὐαγγέλης καὶ Κωνσταντῖνος Ζάππαι.

Ὁ πρῶτος κατείρξατο τοῦ ἔργου, φέρων ἤδη λαμπρὸν δίπλωμα τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνάς του, ὁ δ' ἕτερος δραμὼν παρ' αὐτῷ καὶ συνεργασθεὶς καὶ κοπιάσας καὶ ἐνθαρρύνας αὐτόν, συνέτεινε τὰ μέγιστα εἰς τὴν τελείωσιν αὐτοῦ, ἀνέλαβεν αὐτὸ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐαγγέλη ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ θνήσκων σὺν τῇ μεγάλῃ περιουσίᾳ τοῦ ἐξαδέλφου θέλει κληροδοτήσει εἰς τὸ ἔθνος καὶ τὴν οὐχ ἧττον μεγάλην ἰδικήν του κατὰ τὴν ἔγγραφον πρὸς τὸν κατὰ τὸ 1870 πρόεδρον τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ὑπόσχεσίν του.

Ὁ Εὐαγγέλης δὲν ἐνυμφεύθη, ἵνα μὴ διασπάσῃ τὴν περιουσίαν, ἣν ἐθεώρει, ὡς μὴ ἀνήκουσαν αὐτῷ, ἀλλὰ τῇ Πατρίδι. Τὸ αὐτὸ θὰ ἐπεθύμει νὰ ἔβλεπε πράττοντα καὶ τὸν σύντροφόν του Κωνσταντῖνον, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμα νὰ ετοῦ τῷ εἴπῃ, δὲν ἤθελε νὰ φανῇ ἐπιβαλλόμενος ἠἰς τὸν παρ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντα. Δι' ὃ καὶ κμέραν τινὰ τῷ εἶπε :«Κωνσταντῖνε, παιδί μου, μαιρὸς νὰ νυμφευθῇς, νὰ ἡσυχάσῃς καὶ σύ, χρήκατα πολλὰ δόξα τῷ Θεῷ ἔχομεν, πρέπει νὰ μάμῃς οἰκογένειαν διὰ νὰ μὴ σβύσῃ τὸ ὄνομά τας». Ταῦτα εἶπε καὶ παρετήρει ἐναγωνίως τὸν ἐξάδελφόν του. Ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος δὲν δὸν ἄφησεν οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ν' ἀμφιβάλῃ, ἀλλὰ ἁιὰ φωνῆς συγκεκινημένης καὶ μετὰ δακρύων τῷ γπήντησεν: «Εὐαγγέλη,σὺ δὲν ἐνυμφεύθης,διότι τυναῖκα ἐπῆρες τὴν Πατρίδα, πῶς θέλεις ἐγώ, οιοῦτον παράδειγμα ἔχων, νὰ σκεφθῶ τόσον μικρὰ πράγματα; Ὄχι δὲν θὰ νυμφευθῶ, θὰ ἐργασθῶ, θὰ μοχθήσω, θ' αὐξήσω τὴν περιουσίαν μας καὶ ὅλην ὅλην, θὰ τὴν ἀφήσω εἰς τὴν Ἑλλάδα!»

Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐν ὅλῃ τῇ ἀφελείᾳ των παρέχουσι τὴν ὑψίστην διδασκαλίαν καὶ δεικνύουσι μέχρι τίνος βαθμοῦ ὁ ἔρως τῆς πατρίδος ἐξικνεῖται παρὰ τῷ νεωτέρῳ Ἕλληνι. Τοιαύτη αὐταπάρνησις, τοιαύτη μεγαλοπρεπὴς ἐξιδανίκευσις τοῦ πλούτου, τοιαύτη ὑψηλὴ ἀντίληψις τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καθηκόντων ἔδει νὰ τύχῃ ὑψίστων τιμῶν καὶ νὰ προκαλέσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους. Ὁ Ἑλληνικὸς λαός, ὅστις γινώσκει νὰ ἐκτιμᾷ τοὺς εὐεργέτας του, ἀείποτε μετ' ἄκρου θαυμασμοῦ, καὶ εὐλαβείας καὶ εὐγνωμοσύνης προφέρει τὰ ὀνόματα τῶν δύο μεγάλων ἐξαδέλφων, ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐν ἰδιαιτέρᾳ συνεδριάσει ἀνεκήρυξε μέγαν ἐθνικὸν εὐεργέτην τὸν Εὐαγγέλην, καὶ ἡ Πατρὶς εὐγνωμονοῦσα ἀνήγειρε μαρμαρίνους τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου, εἰς αἰώνιον εὐγνωμοσύνης ἐθνικῆς μνημεῖον καὶ ὑπόδειγμα λαμπρὸν τοῖς συγχρόνοις καὶ ἐπιγιγνομένοις!

ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΥΑΓΓΕΛΗ ΖΑΠΠΑ

Ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος εἶνε θνητὸς καὶ ἐκ τῆς Θείας Προνοίας δὲν τῷ ἐδόθη ἡ χάρις διὰ νὰ γνωρίσῃ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του, ὅστις τὸν ἐπαπειλεῖ κάθε στιγμήν, προτοῦ νὰ φθάσῃ αὕτη ἡ ὥρα, ὥστε μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτοῦ νὰ μὴν ἀκολουθήσουν διχόνοιαι καὶ χρισολογίαι εἰς τοὺς συγγενεῖς του. Βάσει ἀναντιρρήτου αὐτοῦ λόγου ὁ ὑποφαινόμενος σήμερον εἰς τὰ ἑξῆντα 60 ἔτη τῆς ἡλικίας του, σώας τὰς φρένας ἢ καθ' ὅλα ὑγιής, γράφω ἰδιοχείρως μου τὴν παροῦσαν ἡμῶν διαθήκην, καὶ λέγω ὅτι ὅλη ἡ περιουσία μου κινητὴ καὶ ἀκίνητος οὖσα ἀνεξάρτητος, καθ' ὅλα, τόσον ἀπὸ ἀνιόντας καὶ κατιόντας κληρονόμους, ὅσον καὶ ἀπὸ πᾶσαν συντροφίαν μετὰ τῶν συγγενῶν καὶ ξένων, ἡ ὁποία σύγκειται ἀπὸ κτλ. ἅτινα σήμερον μὲ δίδουσιν ἐτήσιον εἰσόδημα δεκαπέντε χιλιάδες φλωρία 15,000 φλωρ. τὴν μὲ καλὴν διατήρησιν τῶν μύλων ἄνευ τῶν ὁποίων δίδουν μόνον τὰ ἥμισυ αὐτῶν, ἐκτὸς τῶν δασῶν ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀφοῦ ἀφαιρεθοῦν τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοὺς μύλους καὶ μπάλτας τοῦ Τζηγανίου, τὰ ἐπίλοιπα πωλῶντας εἰς κάθε δώδεκα ἢ δεκαπέντε ἔτη, δίδουν ὑπὲρ τὰς ἓξ χιλιάδας φλωρία, ὅλα αὐτὰ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων μου μὲ τὰς οἰκίας καὶ λοιπὰ ἐκτὸς τῶν τετρακοσίων 400 μετοχῶν τῆς Ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας, ἅτινας τὰς ἔχω ἀφιερωμένας διὰ τὰ ἔξοδα τῆς τετραετοῦς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων καὶ τὰ ὁποῖα ἡ ἐπιτροπὴ τῶν κληροδοτημάτων νὰ φροντίσῃ νὰ τὰ λάβῃ εἰς τὸν καιρὸν πρὸς χρῆσιν αὐτῶν ἔνθα ἀνήκει, μετὰ τὸν θάνατόν μου, τὰ ἀφίνω νὰ τὰ νέμηται ἑωσότου ζήσῃ ὁ ἐξάδελφός μου Κωνσταντῖνος Χρ. Ζάππας, ὅστις εἰργάστηκε μετ' ἐμοῦ πιστῶς καὶ τοῦ χρεωστῶ δι' αὐτό. Τοῦ χαρίζω ὁμοῦ μ' αὐτὰ καὶ ὅλον τὸ χρηματικόν, ἀσημικόν, ἔπιπλα καὶ λοιπὰ τῶν οἰκιῶν μου, ὅλα μου τὰ ζῶα, μὲ ὀχήματα καὶ λοιπὴν κινητὴν περιουσίαν μου ἄνευ ἐξαιρέσεως, χωρὶς νὰ τοῦ ἀφαιρεθῇ παρὰ κανενὸς οὔτε λεπτὸν καὶ χωρὶς νὰ δυνηθῇ κανένας ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ζητήσῃ νὰ τοῦ κάμῃ καταγραφὴν τῆς περιουσίας μου ταύτης, ἥτις θεωρεῖται, ὡς ἰδική του ὑπὸ τοὺς ἀκολούθους δεσμούς.

(Ἀπαριθμεῖ διάφορα κληροδοτήματα εἰς συγγενεῖς καὶ εὐεργετικὰ καταστήματα). Χίλια πεντακόσια φλωρία 1,500 νὰ δώση εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Ἀθήναις Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἀνὰ τετραετίαν ἐκθέσεως αὐτῶν ἐν ἐκτάσει κατὰ τὸν Βασιλικὸν κανονισμόν, τὴν ὁποίαν Ἐπιτροπὴν τοῦ λαοῦ θέλω τὴν ὀνομάσει Ἐπιτροπὴν τῶν κληροδοτημάτων.

Μετὰ τὸν θάνατόν μου ἄνευ ἀναβολῆς νὰ τυπωθῇ ἡ διαθήκη μου Ἑλληνικά, τὰ δὲ συνέτια καὶ χοταρνιτζίες καὶ λοιπὰ χαρτιὰ ὅλων τῶν κτημάτων μου καὶ Ἑλληνικὰ καὶ Βλαχικὰ νὰ ἐπικυρωθοῦν παρὰ μιᾶς ἀρχῆς, ἵνα δοθοῦν ἀπὸ ἓν ἀντίτυπον εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐπιτροπὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς γλώσσης, εἰς τὰ δύο Ἑλληνικὰ Προξενεῖα Βουκουρεστίου καὶ Ἰβραΐλας, εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἐν Ἀθήναις κληροδοτημάτων, εἰς τὴν ἐν Λαμπόδῳ Ἐπιτροπήν, νὰ βαστάξῃ καὶ αὐτὸς ἕνα, καὶ τελευταίως εἰς ἓν ἀντίτυπον αὐτῶν νὰ σημειώσῃ ὅλα τὰ χαρτιὰ τῶν κτημάτων μου δι' ἀριθμῶν ἐπικυρωμένα καὶ συνωδευμένα δι' ἀναφορᾶς του νὰ διευθύνῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Βουλὴν πρὸς φύλαξιν αὐτῶν εἰς τὰ ἀρχεῖά της, ἡ ὁποία παρακαλεῖται παρ' ἡμῶν ὁμοῦ μετὰ τῶν ἄλλων σωμάτων νὰ προσέχουν τὴν ἀκεραίαν φύλαξιν αὐτῶν τῶν ἐγγράφων καὶ κτημάτων καὶ τὴν καλὴν διαχείρισιν τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν κατὰ τὴν διάληψιν τῆς παρούσης διαθήκης μου· τυχὸν δὲ νὰ χρειασθῇ κανὲν πρωτότυπον αὐτῶν διὰ καμμίαν ὁροθεσίαν· ἢ καμμίαν φιλονεικίαν κανενὸς γείτονος εἰς τὰς μεταξὺ ὁροθεσίας αὐτῶν, τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον νὰ δοθῇ εἰς χεῖρας τιμίου ἀνθρώπου, νὰ ληφθῇ παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον τῆς παραλαβῆς, ὥστε εἰς τὸν καιρὸν νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὰ ἀρχεῖα.

ί) Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου ὅλα αὐτὰ τὰ κτήματα καὶ εἰσοδήματα μ' ὅλα τὰ χαρτία, ὁμολογίας, χάρτας καὶ λοιπὰ τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν καὶ μὲ τὰς ὑποχρεωτικὰς δόσεις καὶ κτήσεις κατὰ τὴν διάληψιν τῆς παρούσης διαθήκης μου νὰ τὰ λάβῃ ἡ ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπὴ τῶν κληροδοτημάτων,ἥτις ὑποχρεοῦται διὰ παντὸς νὰ διατηρήσῃ τοὺς θεσμοὺς αὐτοὺς καὶ νὰ ἐγχειρίσῃ τὰς δόσεις αὐτὰς ἔνθα σημειοῦνται ἀμεταβλήτως διὰ παντός· ἑπομένως ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπὴ νὰ συνεννοηθῇ ἀμέσως μὲ τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν καὶ μὲ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀτμοπλοϊκῆς ἑταιρίας διὰ νὰ λάβῃ καὶ τὸ εἰσόδημα τῶν τετρακοσίων μετοχῶν μου (400,) ἃς ἔχω πάρει ἐκεῖ καὶ τὰ ὁποῖα τὰ ἀφιέρωσα ἔκτοτε πρὸς διατήρησιν τῶν Ὀλυμπιακῶν ἐκθέσεων καὶ οὕτω συνενῶντας ἀμφότερα τὰ εἰσοδήματα ἡ ἐπιτροπὴ θέλει τὰ μεταχειρισθῇ, ὡς ἀκολούθως. Ἐν πρώτοις νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν τετραετῆ ἔκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων, ὅπως συναχθῇ καὶ ἀποπερατωθῇ καθ' ὅλα ἐν τάξει καὶ ἡσυχίᾳ ἀπονέμων καὶ τὰ βραβεῖα δικαίως εἰς ἕκαστον κατὰ τὸν ἐπικυρωμένον κανονισμὸν αὐτῶν καὶ δεύτερον νὰ φροντίσῃ ἐπιμελῶς διὰ τὴν τελείαν διδασκαλίαν τῶν ἐλλειπόντων, ὄχι κακοήθων καὶ ἀσώτων, ἀλλὰ τῶν τιμίων βιομηχάνων, ἵνα ἀποπερατώσουν τὰς ἐλλείψεις των βαθμηδὸν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ μηχανὰς τῆς Εὐρώπης. Τὰ δὲ περισσεύοντα ἐκ τούτων χρήματα νὰ τὰ δώσουν μὲ τόκον καὶ ἀνατοκισμὸν εἰς ἀσφαλὲς μέρος καὶ εἰς κάθε τετραετῆ περίοδον τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, ἡ ἐπιτροπὴ νὰ συνδράμῃ μὲ μέρος αὐτῶν τὸ γενόμενον λαχεῖον κατὰ τὸν κανονισμόν, ἀγοράζοντας, ἐξαίσια πράγματα ἀπὸ τοὺς ἐκθέτας πρὸς ἐμψύχωσιν αὐτῶν μεταπωλήσῃ αὐτὰ ἐπὶ δημοπρασίας εἰς λογαριασμὸν τοῦ καταστήματος· τοιαῦτα ποιοῦντα ἐκ τῶν ἄνω εἰσοδημάτων, ἃ ἔχει εἰς χεῖράς της μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ὅσα ἄλλα κτήματα ἢ εἰσοδήματα προσθέσω τοῦ λοιποῦ καὶ δὲν τὰ διατάξω εἰς τὴν παροῦσαν διαθήκην μου ἀλλέως πως, μετὰ τὸν θάνατόν μου νὰ τὰ συνδέτουν καὶ αὐτὰ μὲ τὴν ἄνω κατάστασιν μου καὶ μεταχειρισθῶσι τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν πρῶτον ὁ Κωνσταντῖνος, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ νὰ τὰ λάβῃ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ μεταχειρισθῇ κατὰ τὴν ἄνω παραγγελίαν τῶν λοιπῶν εἰσοδημάτων τῶν κτημάτων μου *καὶ μὲ τὴν ἀμετάβλητον αὐτὴν ὑποχρέωσιν, ὅπως ὁψέποτε φανῇ τις Ἕλλην πράττων ἢ ἐφεύρων μέγα κατόρθωμα ὑπὲρ τῆς κοινῆς Ἑλληνικῆς πατρίδος τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιδοκιμασθῇ παρ' ὅλου τοῦ Ἔθνους καὶ Κυβερνήσεως, τότε ἐξ ὅλου τοῦ εἰσοδήματος τῆς τετραετοῦς αὐτῆς πανηγύρεως τῶν Ὀλυμπίων νὰ ἀφαιρεθοῦν μόνον τὰ ἔξοδα τῆς τετραετοῦς ἐκθέσεως καὶ μὲ τὰ περιπλέον ἡ ἐπιτροπὴ νὰ φτιάσῃ ἕνα χρυσοῦν στέφανον διὰ νὰ στέψῃ τὸν ἥρωα τοῦτον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς συναθροίσεως πρὸς τιμὴν αὐτοῦ καὶ δόξαν τοῦ Ἔθνους ὁλοκλήρου*· συγχρόνως νὰ τὰ δώσῃ καὶ τὰ περιπλέον χρήματα ὅπου ἔμειναν ἐκ τοῦ φτιασίματος τοῦ στεφάνου πρὸς χαρὰν αὐτοῦ καὶ ἀφοσίωσιν τῶν ὁμοίων του ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ μεγαλείου..................

Ὅλοι οἱ συγγενεῖς μου χωρὶς ἐξαίρεσιν διαδοχικῶς καθὼς καὶ πᾶς Ἕλλην, χωρὶς ἐξαίρεσιν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπαγρυπνήσουν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς παρούσης διαθήκης μου καὶ τοὺς ἐναντίους αὐτῆς νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ διὰ τοῦ νόμου πρὸς ἀποζημίωσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν εἰρημένων διατάξεων.

Μετὰ τὸν θάνατόν μου ἡ ταφὴ νὰ γίνῃ εἰς τὴν παρ' ἐμοῦ κτισμένην ἐκκλησίαν τοῦ Μπροσθενίου ἐμπροστὰ τοῦ ἁγίου βήματος ἀπὸ ἔξω, τὸ δὲ μνῆμά μου νὰ κτισθῇ μὲ πέτρας

καὶ περιφραγμένον μὲ σίδηρα τεθιμένη καὶ μία πλάκα ἐπὶ τοῦ μνήματος μὲ τὰ ἑξῆς γράμματα. «Ἔνθα κεῖται ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ δοῦλος τοῦ Θεοῦ κτήτωρ αὐτῆς τῆς ἐκκλησίας Εὐαγγέλης Ζάππας ἀποθανὼν τὸ ἔτος . . . μῆνα... ἡμέραν . . . » καὶ μετὰ τέσσαρα χρόνια νὰ ξεπαραχώσουν τὰ κόκκαλά μου καὶ ψάλλουν αὐτὰ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ ξαναπαραχώσουν τὰ κόκκαλά μου εἰς τὴν αὐλὴν ἢ ἔμπροστὰ τοῦ καταστήματος τῶν Ὀλυμπίων εἰς τὰς Ἀθήνας, τὰ δὲ ὀστᾶ μου εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἐν Λαμπόβῳ σχολείου καὶ θέσουν ἐπ' αὐτῶν τῶν δύο μνημάτων ἀπὸ μίαν πλάκα μὲ τὰς ἑξῆς λέξεις εἰς μὲν τὰς Ἀθήνας: «Ἔνθα κεῖται ἡ κεφαλή» εἰς δὲ τὸ σχολεῖον τοῦ Λαμπόβου: «Ἔνθα κεῖνται τὰ ὀστᾶ» καὶ λοιπά, ὡς ἄνω λέγω. Οὕτως ἔγραψα ἰδιοχείρως μου τὴν παροῦσαν μου διαθήκην καὶ τὴν ἐπιβεβαιώνω διὰ τῆς ὑπογραφῆς μου, ὅπως ἔχῃ τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα.

Χίλια ὀκτακόσια ἑξῆντα. 1860 Νοεμβρίου τριάκοντα Μπροσθένι.

Η ΠΑΡΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΑΠΟΝΕΜΗΘΕΙΣΑ ΤΩι ΕΥΑΓΓΕΛΗι ΖΑΠΠΑι ΤΙΜΗ

Ἀνακοινωθείσης ἐπισήμως τῆς διαθήκης ταύτης τῇ Ἑλληνικῇ Βουλῇ ὑπὸ τοῦ κ. Κωνσταντίνου Ζάππα, μετὰ τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ Εὐαγγέλη τῷ 1863, τὸ ὑπουργεῖον Ζαΐμη ὑπέβαλε νομοσχέδιον περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῶν Μεγάρων τῶν Ὀλυμπίων. Κατὰ τὴν συζήτησιν δ' αὐτοῦ ὁ κ. Σωτηρόπουλος, ἐγερθεὶς ἔπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐαγγέλη, καὶ ἐξύμνησε τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρός. Τὰ κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην ἀφηγεῖται διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Χρηστίδης πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Ζάππαν.

Πρὸς τὸν φιλογενῆ κύριον Κωνσταντῖνον Ζάππαν

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου ὑπὲρ πατρίδος ζήλου ὅστις κατέφλεγε τὴν καρδίαν τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλου Ζάππα ὁρμώμενον τὸ ὑπουργεῖον Ζαΐμη ἔσπευσε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν Νομοσχέδιον καὶ ἐξαιτήσῃ τὴν ψῆφον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ὅπως συντρέξῃ καὶ ἐνισχύσῃ τὰς προσπαθείας ὑμῶν εἰς τὴν ὅσων οἷον τε ταχεῖαν καὶ εὐρεῖαν ἀνοικοδόμησιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων τῆς ὁποίας τὴν πραγματοποίησιν ὁ ἐνάρετος ἐκεῖνος πολίτης ὁ ἐξάδελφός Σας Εὐάγγελος Ζάππας ἀνέθετο εἰς τὴν φροντίδα ἡμῶν ἐν τῇ πατριωτικωτάτῃ αὐτοῦ διαθήκῃ. Κατὰ τὸ Νομοσχέδιον τοῦτο τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγον καθίσταται νόμος τοῦ Κράτους παραχωρεῖται δωρεὰν πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ῥηθέντος μεγάρου τῆς περιοχῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ ἅπασα ἡ ἐθνικὴ γῆ, ἡ περικλειομένη ἐν τῇ ἐκτάσει, ἥτις διαχωρίζεται ἐπὶ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν Βουλὴν διαγράμματος διὰ χρώματος φαιοῦ καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἔκτασις εἶναι 67, 825 μέτρων τετραγωνικῶν γαλλικῶν.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Νομοσχεδίου παραχωρεῖται ὡσαύτως διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ τὸ ἀνῆκον ἐξ ἡμισείας εἰς τὸ δημόσιον μέρος ἐκ τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ ἰδίου χώρου γῆς, ὅπερ ἀνέρχεται εἰς μέτρα τετραγωνικὰ γαλλικὰ 11, 320. Ἑπομένως τὸ ὅλον τῆς ἐκτάσεως τῆς παραχωρουμένης γῆς ἀνέρχεται εἰς μέτρα τετραγωνικὰ 79,145 περίπου. Ἐκτὸς τούτου τὸ νομοσχέδιον ἀπαγορεύει ῥητῶς παντὸς εἴδους ἀνοικοδόμησιν ἐπὶ τυχούσης ἐν τῇ αὐτῇ ἐκτάσει ἰδιωτικῆς γῆς ἐπιφυλαχθέντος τοῦ δικαιώματος τῆς ἀνοικοδομήσεως ἀποκλειστικῶς διὰ μόνην τὴν χρῆσιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων, τῆς περιοχῆς καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ.

Ἔρχομαι ἤδη νὰ σᾶς ἀναγγείλω τὰ διατρέξαντα κατὰ τὴν ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησιν. Ὅτε κατὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς ὁριστικῆς συζητήσεως τοῦ Νομοσχεδίου, ὁπότε οὐδεμία παρ' οὐδενὸς ἠγείρετο ἀντίῤῥησις καὶ ἡ ὁμόψηφος γνώμη τῆς Βουλῆς ὑπὲρ τοῦ Νομοσχεδίου παρίστατο ἐκ τῶν προτέρων ἀδιαφιλονείκητος παρελθὼν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ βουλευτὴς Τριφυλίας Κ. Σωτηρόπουλος μέλος τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων Ἐπιτροπῆς ἀπήγγειλε λόγον πανηγυρικὸν ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλη διὰ τὴν ἐξιδιασμένην πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν αὐτοῦ, ἐπήνεσε δὲ διαφερόντως καὶ ὑμᾶς διὰ τὰς εἰλικρινεῖς προσπαθείας, ἃς καταβάλλετε τόσον πρὸς διατήρησιν τῆς εἰς τὸ ἔθνος κληροδοτηθείσης σημαντικῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου, ὅσον καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης αὐτοῦ καὶ ἰδίως ἐκείνων, αἵτινες ἀφορῶσι τὴν ταχεῖαν ἀνέγερσιν τοῦ μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων.

Δὲν ἔχετε ἀνάγκην κύριε νὰ μάθητε παρ' ἐμοῦ, ἀφ' οὗ εὑρίσκονται ὑπὸ τὰς ὄψεις Σας τὰ πρακτικὰ τῆς Βουλῆς, ὅτι αὕτη συγκινηθεῖσα οὐχὶ τόσον ἀπὸ τὴν ὑλικὴν ἔποψιν τῆς προσφορᾶς ὅσον ἐκ τῆς προαιρέσεως τοῦ πατριώτου Εὐαγγέλου Ζάππα μετ' εὐφημιῶν σύσσωμος παρεδέχθη καὶ ἐψήφισε τὸ νομοσχέδιον, ὡς καὶ τὰς προτάσεις τοῦ βουλευτοῦ. Ἀπ' ἐκείνης δὲ τῆς στιγμῆς ὁ ἀοίδιμος Εὐάγγελος Ζάππας κατέλαβε καὶ θέλει κατέχει τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς χρυσᾶς σελίδας τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας ἔντιμον καὶ ἐπίζηλον θέσιν, μετ' αὐτὸν δὲ τάττεσθαι καὶ ὑμεῖς εἰς ἄλλην οὐχὶ κοινὴν θέσιν.

Διαβιβάζων ἡμῖν, Κύριε Κωνσταντῖνε, διὰ τῆς παρούσης τὴν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων

τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς, ἐντολῇ αὐτῆς εὔχομαι ἐκ καρδίας ὅπως καὶ ὑμεῖς καὶ ὅσοι ἄλλοι ὁμογενεῖς εὑρίσκονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μιμηθῶσι τὸ εὐγενὲς παράδειγμα τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν ὄπισθέν του ὁ ἀείμνηστος Εὐαγγέλης. Εἰς αὐτὴν τὴν ὁδὸν εὑρίσκει πᾶς τις τὴν ἀληθῆ δόξαν του. Ἂς μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἡ κλασικὴ αὕτη χώρα διεκρίθη καθ' ἅπαντα τὸν μακρὸν καὶ ἀγήρω αἰῶνα, ὡς γεννήσασα καὶ θρέψασα μεγάλας καὶ εὐγενεῖς καρδίας καὶ ἀδαμαντίνους χαρακτῆρας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 Νοεμβρίου 1869.

Ὁ Πρόεδρος
Δ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΤΟΥ Κ. ΖΑΠΠΑ
ΚΑΙ ΥΠΟΣΧΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΠΡΟΣ ΑΥΤΟ ΔΩΡΕΑΣ

Πρὸς τὸ Σεβαστὸν Προεδρεῖον τῆς Ἑλλ. Βουλῆς.

Κύριε Πρόεδρε,

Ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ Σεβαστὴ τῆς Ἑλλάδος Βουλὴ ἐσυζήτησε καὶ ἐπεψήφισε τὸ περὶ ἀνεγέρσεως τῶν Ὀλυμπίων νομοσχέδιον θέλει κατέχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ βίου μου. Ὡς πολύτιμον δὲ καὶ προσφιλὲς κειμήλιον θέλω διατηρεῖ τὸ ὑμέτερον ἔγγραφον, ὅπερ ηὐτύχησα νὰ λάβω κατὰ τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους καὶ δι' οὗ οὕτω φιλοφρόνως τὸ σεβαστὸν σῶμα τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους εὐηρεστήθη νὰ μοὶ διακοινώσῃ τὰ κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου αὐτοῦ λαβόντα χώραν. Ἀδυνατῶ, Κύριε πρόεδρε, νὰ ἐκφράσω ὑμῖν τὴν συγκίνησιν, τὴν ὁποίαν μοὶ ἐπροξένησε τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγγράφων αὐτῶν. Ἡ εὐφροσύνη καὶ ἡ εὐχαρίστησις, ἥτις καὶ τὰ μυχιαίτατα τῆς καρδίας ἐπλήρωσεν, ὑπῆρξε μεγίστη, ὅτε εἶδον τὸ ὄνομα τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλου ἐξυμνούμενον καὶ δοξαζόμενον παρὰ τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ ἔθνους καὶ τὸν πατριωτισμὸν αὐτοῦ οὕτως ἐπισήμως ἀνταμοιβόμενον. Ἡ δὲ ἐπίζηλος ἐκείνη τιμή, εἰς ἣν τὸ Ἔθνος ἀνύψωσε τὸν ἱδρυτὴν τῶν Ὀλυμπίων, θέλει εἶσθαι δι' ἐμὲ ἡ ἐξοχωτέρα καὶ πολυτιμοτέρα ἱκανοποίησις, ἥτις ἠδύνατο νὰ δοθῇ εἰς τὰς ὑπὲρ τῆς διασώσεως καὶ ἐκτελέσεως τῶν πατριωτικῶν πόθων τοῦ ἀοιδίμου αὐτοῦ ἀνδρὸς προσπαθείας μου.

Μετὰ θερμῶν ὅθεν δακρύων ἱκετεύω τὸν Ὕψιστον, ὅπως μὲ ἀξιώσῃ νὰ ἴδω ὅσον τάχος ἐκπληρουμένην τὴν ὑποχρέωσίν μου ταύτην, δι' ἧς θέλει πραγματοποιηθῆ ὁ διακαέστερος τῶν πόθων τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλου· νὰ εὐδοκήσῃ δὲ ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτοῦ ἀγαθότητι ὅπως κἀγὼ δυνηθῶ ἀκολούθως νὰ προβῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὲρ τῆς φιλτάτης Πατρίδος ἰδιαιτέρων προθέσεών μου καὶ προσφέρω τὸν εἰς αὐτὴν ὀφειλόμενον τῆς εὐγνωμοσύνης φόρον· τότε δὲ μετὰ ψυχῆς ἀναπαυμένης καὶ εὐφροσύνου εὐχαριστῶν τὸν Ὕψιστον θέλω ἀναφωνήσει αὐτῷ: «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα».

Παρακαλῶ ὑμᾶς, Κύριε Πρόεδρε, ὅπως εὐαρεστηθῆτε καὶ διερμηνεύσητε τὰ αἰσθήματά μου ταῦτα πρὸς τὸ Σεβαστὸν Σῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς.

Ἐν Βροσθεϊνίῳ τὴν 31 Ἰανουαρίου 1870.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
ΠΕΡΙ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ

Ὄθων ἐλέῳ Θεοῦ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ Ἡμετέρου ὑπουργικοῦ συμβουλίου,

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑποβληθεῖσαν Ἡμῖν ἀναφορὰν τοῦ φιλογενοῦς κυρίου Εὐαγγέλη Ζάππα, δι' ἧς ἀφιεροῖ, ὡς κεφάλαιον τὰς τετρακοσίας αὐτοῦ μετοχάς, ἅς τινας ἔβαλεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀτμοπλοϊκὴν ἑταιρίαν, ὅπως χρησιμεύσωσι τὰ κέρδη αὐτῶν, ἢ οἱ τόκοι, εἰς σύστασιν καὶ συντήρησιν διαγωνισμῶν φερόντων τ' ὄνομα «Ὀλυμπίων» καὶ σκοπούντων τὴν ἐθνικὴν πρόοδον προσφέρει δὲ καὶ τὰ ἀπομένοντα εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τρισχίλια καισαροβασιλικὰ φλωρία διὰ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν κατὰ τὸ 1859 γενησομένην πρώτην συγκρότησιν τῶν Ὀλυμπίων. Ἀποδεχόμεθα εὐχαρίστως τὴν γενναίαν ταύτην προσφορὰν τοῦ εἰρημένου κυρίου Εὐαγγέλη Ζάππα, ἐγκρίνοντες δὲ καὶ τὸ παρὰ τοῦ ἰδίου ὑποβληθὲν σχέδιον περὶ συστάσεως τῶν Ὀλυμπίων διαττάτομεν τὰ ἑξῆς:

Ἄρθρ. 1. Καθιστῶνται ἐν Ἀθήναις γενικοὶ διαγωνισμοί, κατὰ τετραετίαν τελούμενοι, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ὀλυμπίων», εἰς οὓς θέλουσι παρίστασθαι πάντα τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς ἐνεργείας, καὶ ἰδίως τὰ τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας.

Ἄρθρ. 2. Ἡ διεύθυνσις καὶ ἡ ἐπιστασία τῶν Ὀλυμπίων ἀνατίθεται εἰς τὴν παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν διατελοῦσαν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, εἰς ἣν θέλει προστίθεσθαι ἑκάστοτε ἐπὶ τούτῳ τέσσαρα ἄλλα μέλη τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει προεδρεύεσθαι ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, καὶ δι' ἑκάστοτε ἐκδιδομένου προγράμματός της, θέλει κανονίζει τὰ καθέκαστα τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων.

Ἄρθρ. 3. Περὶ τῆς εἰς τὴν ἔκθεσιν παραδοχῆς τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων, ἅτινα ὑπόκεινται εἰς ἐνζύμωσιν ἢ ἀνάφλεξιν, ἐκδοθήσονται ἰδιαίτεραι διατάξεις.

Ἰδιαίτεραι αἴθουσαι ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐκθέσεως θέλουσιν εἶσθαι προσδιωρισμέναι διὰ τὰς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένας μηχανὰς πρὸς τελειοποίησιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας.

Ἄρθρ. 4. Ἐπιτροπαὶ, κατ' ἀρχὰς διοριζόμεναι ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν, θέλουσιν ἐπιμελεῖσθαι ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῶν ἁπανταχοῦ διοικητικῶν ἀρχῶν τὰ περὶ τῶν Ὀλυμπίων, προεξετάζουσαι ἐπιτοπίως τὰ σταλησόμενα προϊόντα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐκδοθησομένου κανονισμοῦ.

Ἄρθρ. 5. Τὰ ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἐκτεθησόμενα θέλουσι κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν Ἑλλανοδικῶν, ἢ τριμελῶν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν, ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, διοριζομένων, κατὰ πρότασιν τῆς ἐπιτροπῆς τῆς βιομηχανίας καὶ προσλαμβανουσῶν, κατὰ τὴν ἀνάγκην, καὶ ἀνὰ δύο εἰδικοὺς ἄνδρας πρὸς τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων προϊόντων.

Ἄρθρ. 6. Περὶ τὴν κρίσιν τῶν βραβευθησομένων προϊόντων, οἱ Ἑλλανοδίκαι θέλουσιν ἔχει ἰδιαιτέρως ὑπ' ὄψιν, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὴν χρησιμότητα αὐτῶν, τὸ ὀλιγοδάπανον τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν τελειότητα.

Ἄρθρ. 7. Οἱ ἀγῶνες θέλουσι διαιρεῖσθαι εἰς στεφανίτας καὶ χρηματίτας. Εἰς τοὺς πρώτους θέλουσιν ἀπονέμεσθαι νομισματόσημα κατὰ γένη μὲν, χρυσᾶ πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως διακρινόμενα κατὰ πάχος καὶ διάμετρον κατ' εἴδη δὲ, ἐπίσης δύο τάξεων, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ καὶ ἔπαινοι.

Ἄρθρ. 8. Τὰ νομισματόσημα ταῦτα ἀφ' ἑνὸς μὲν θέλουσι φέρει τὴν ἡμετέραν προτομὴν καὶ πέριξ «ΟΘΩΝ Α'.» Βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ἱδρυτὴς τῶν «Ὀλυμπίων,» εἰς δὲ τὸ ἔμπαλιν στέφανον καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὰς λέξεις «Στέφανος Ὀλυμπιακός. Α'. ἢ Β' τάξεως. Ἀγωνοθέτης Εὐαγγέλης Ζάππας.»

Ἄρθρ. 9. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπονεμηθησομένων νομισματοσήμων, κατὰ τὰς διαφόρους διαιρέσεις τῶν προϊόντων θέλει ὁρίζεσθαι διὰ Β. Διατάγματος, κατὰ γνωμοδότησιν τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ θέλει γνωστοποιεῖσθαι διὰ τοῦ περὶ τῆς συγκροτήσεως τῶν Ὀλυμπίων περιοδικοῦ προγράμματος.

Ἄρθρ. 10. Τὰ νομισματόσημα θέλουσι συνοδεύεσθαι ὑπὸ διπλωμάτων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ μνημονευόντων δὲ καὶ τοῦ ἀγωνοθέτου.

Ἄρθρ. 11. Εἰς τοὺς χρηματικοὺς ἀγῶνας δίδονται ἀνὰ δύο βραβεῖα συνιστάμενα εἰς χρήματα.

Ἄρθρ. 12. Τὰ Ὀλύμπια θέλουσι διαρκεῖ ἑκάστοτε ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Ἄρθρ. 13 Ἡ πρώτη τῶν Ὀλυμπίων ἡμέρα θέλει ἄρχεσθαι ἀπὸ θρησκευτικῆς τελετῆς, ὑπὲρ ὅλων τῶν γενναίας συνδρομὰς ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς ἢ ὑλικῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος κληροδοτησάντων. Ἡ δὲ λοιπὴ ἡμέρα ἔσται ἀκαδημαϊκὴ ἑορτή. Ἐν αὐτῇ θέλει ἀναγινώσκεσθαι, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὑπὸ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς ἢ μέχρι συστάσεως αὐτῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὑπό τινος πεπαιδευμένου ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς Συγκλήτου περιληπτικὴ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς Ὀλυμπιάδος γενομένης διανοητικῆς προόδου καὶ μνεία τῶν ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι δημοσιευθέντων συγγραμμάτων, ὡς καὶ ἐκ τῶν βραβευθέντων διανοητικῶν ἀγωνισμάτων, προσέτι δὲ θέλει βραβεύεσθαι ἐν αὐτῇ ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ κ. Εὐαγγέλου Ζάππα καὶ διανοητικὸν ἔργον δι' ἑκάστην Ὀλυμπιάδα ἀλληλοδιαδόχως ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς Ἀκαδημίας τμημάτων, ἢ μέχρι τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὑπὸ τῶν ἀντιστοιχουσῶν σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου πρὸ τετραετίας προκηρυττόμενον.

Ἄρθρ. 14. Ἡ δὲ δευτέρα Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβευσιν τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας. Ὁ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης. Μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν τελεσθήσεται ἱππυδρόμιον ἐγχωρίων ἵππων ὁ δὲ ἀγὼν ἔσται χρυσίτης, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν βραβείων ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ δραχμῶν τετρακοσίων.

Ἄρθρον 15. Ἡ τρίτη Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβευσιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας. Ὁ ἀγὼν ἔσται Στεφανίτης, μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν πανηγυρισθήσονται δημοτελεῖς γυμνικοὶ ἀγῶνες ἐν τῷ Σταδίῳ καταλλήλως διασκευασθησομένῳ. Οὗτοι ἔσονται χρηματῖται. Τῶν δὲ βραβείων, τὸ μὲν πρῶτον δι' ἕκαστον εἰς δραχμὰς ἑκατὸν, τὸ δὲ δεύτερον εἰς δραχ. πεντήκοντα. Ἀμφότερα μετὰ κλάδου ἐλαίας.

Ἄρθρ. 16. Ἡ τελευταία τῶν Ὀλυμπίων ἡμέρα ἔσται ἡ τῆς βραβεύσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Ὁ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης.

Τὴν δ' ἑσπέραν διδαχθήσεται ἐν τῷ Θεάτρῳ νέον τι δρᾶμα, κατ' ἐκλογὴν τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τελεσθήσονται μουσικαὶ συμφωνίαι ἑλληνικῆς συνθέσεως. Ταῖς συνθέσεσι ταύταις ἀπονεμηθήσονται βραβεῖα, ὁ δὲ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης.

Ἄρθρ. 17. Μετὰ τὸ τέλος τῶν Ὀλυμπίων, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, ἀφορῶν εἰς τὰς καταδειχθείσας ἀνάγκας τῶν κυριωτέρων ἑκάστου κλάδων τῆς βιομηχανίας, θέλει ἀναλόγως τῶν ἐνόντων πόρων, μεταπέμπεσθαι τινὰς τῶν ἐμπειροτέρων παραγωγῶν καὶ φροντίζει περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ὅπως τελειοποιῶνται εἰς τὸ ἴδιον ἐπιτήδευμα.

Ἄρθ. 18. Ἡ πρώτη συγκρότησις τῶν Ὀλυμπίων θέλει τελεσθῇ τὴν Α' Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1859 ἔτους, μέχρις οὗ δὲ ἀνεγερθῇ ἰδιαίτερον κατάστημα, θέλει ἐνεργηθῇ αὕτη ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ σχολείου τῶν τεχνῶν, κατασκευαζομένου καὶ τοῦ ἀνήκοντος παραρτήματος διὰ τὰ προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας.

Ἄρθρ 19. Δι' ἰδιαιτέρων κανονισμῶν, ἑκάστοτε ἐκδοθησομένων παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς, θέλουσι κανονίζονται, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὰ περὶ τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων.

Ἄρθρ. 20. Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς θέλει δημοσιεύσῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὸ παρὸν Διάταγμα

Ἐν Ἀθήναις 19 Αὐγούστου 1858.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ βασίλισσα ΑΜΑΛΙΑ

Κ. Προβελέγγιος.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ὁριστικῆς συγκροτήσεως τῆς τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπῆς ἐπονομασθείσης καὶ ἐπιτροπῆς τῶν κληροδοτημάτων.

Προτάσει τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1860 διαθήκην τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλου Ζάππα, καὶ τὸ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1858 Β. Διάταγμα, περὶ συστάσεως Ὀλυμπίων ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν. Ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ εἰρημένου διατάγματος συγκροτουμένη κατὰ τετραετίαν ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων καταρτίζεται ἤδη ὁριστικῶς ὡς ἑξῆς α'.) ἀπὸ τὴν παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν διατελοῦσαν ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας· β'.) ἀπὸ τὰ ἑξῆς τέσσαρα νέα μέλη,

τοὺς κυρίους Δ. Χριστίδην, σύμβουλον τῆς ἐπικρατείας, Γ. Μεταξᾶν ταγματάρχην καὶ ἡμέτερον ὑπασπιστήν, Α. Ραγκαβῆν καθηγητὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ Μ. Ρενιέρην ὑποδιευθυντὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης· γ'.) τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, διατελούσης ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ διωρίσαμεν ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Δ. Χρηστίδην· δ'.) ἡ ἑορτὴ αὕτη, ἐπονομαζομένη καὶ ἐπιτροπὴ τῶν κληροδοτημάτων, θέλει λάβει ἀμέσως, τὴν δέουσαν πρόνοιαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀφορωσῶν τὰ Ὀλύμπια διατάξεων τῆς διαθήκης· ε'.) ἡ διαθήκη τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγ. Ζάππα δημοσιευθήσεται μετὰ τοῦ παρόντος Διατάγματος Ἡμῶν διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 11 Αὐγούστου 1865.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ

Α'. ΟΛΥΜΠΙΑΣ

1859.

Μέλη τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς συσταθείσης δυνάμει τοῦ ἀπὸ 29 Ἰανουαρίου 1857 Β. Διατάγματος συνίστατο τῷ 1859 ἐκ τῶν ἑξῆς:

Ν. Θεοχάρους προέδρου, Π. Ἠπίτου ἀντιπροέδρου, Σ. Α. Σπηλιωτάκη, γραμματέως. Ξ. Λάνδερερ ταμίου· Λουκᾶ Ράλλη, ἀρχαίου προέδρου. Π. Καλλιγᾶ, Γ. Ράλλη, Α. Καυταντζόγλου, Δ. Ὀρφανίδου, Γ. Δασσένη, Θ. Ζαΐμη, Ν. Κωστῆ, Σ. Κρίνου, Α. Ι. Δουρούτου, Π. Γιαννοπούλου, Α. Παπαδάκη, Μ. Μουσουδάκη, Ι. Πρωΐου.

Ἑλλανοδίκαι.

Τῆς Α'. Ὀλυμπιάδος Ἑλλανοδίκαι ὑπῆρξαν οἱ ἑξῆς. Μητσόπουλος, Μ. Μουσουδάκης, Π. Βουγιούκας, Κ. Δουρούτης, Θ. Ὀρφανίδης, Βαλσαμάκης, Ι. Πρωΐος, Καμπάσης, Ν. Ἐμμανουήλ, Π. Γιαννόπουλος, Ἀντ. Παππαδάκης, Χρ. Ζαχαρίτζας, Ἐμ. Μανιτάκης, Θ. Ἠπίτης, Σμίτ, Ἰω. Παππαδάκης, Δ. Στροῦμπος, Ξ. Λάνδερερ, Σ. Κρῖνος, Μ. Μουτζούδης, Τράϊμπερ, Δ. Ὀρφανίδης, Λ. Βασιλείου. Ἐπ. Βασιλείου, Α. Παλάσκας, Ι. Ζυμπρακάκης, Δ. Τριγκέτας. Γ. Μεταξᾶς, Π. Κάλκος, Σαπουντζάκης, Χάγερ, Π. Κτόρος, Σ. Κρῖνος, Α. Μελᾶς, Χρ. Παπαδάκης, Γ. Ἀποστολόπουλος, Ν. Γλίνης, Μόνσερ, Ἀγ. Γιοβάννης, Κοσμητής, Ἀποστολίδης, Αγ. Τριανταφύλλου, Στερογιάννης, Τσάτσος, Μαντζαλῖνος, Δ. Σαντοριναῖος, Διγενῆς, Α. Ραγκαβῆς, Γ. Παπαδόπουλος, Α. Τζῶκος.

Βραβεῖα καὶ ἔπαινοι.

Βραβεῖα μὲν κατὰ τὴν Α' Ὀλυμπιάδα ἀπενεμήθησαν ἐν ὅλῳ 430, ἔπαινοι δὲ 279. Ἐξ αὐτῶν χρυσᾶ α' τάξεως 4, β' 7, ἀργυρᾶ α' 42, β' 102, καὶ χαλκᾶ 275. Χρυσᾶ α' τάξεως ἔλαβον οἱ ἑξῆς: Ὁ Βασιλικὸς κῆπος, τὸ Βασιλικὸν κτηνοστάσιον, ὁ Π. Καλουτᾶς καὶ ὁ Κ. Δουρούτης.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τοῦ προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς κ. Θεοχάρη πρὸς τὸν Βασιλέα, περιγραφούσης τὰ κατὰ τὴν α' Ἔκθεσιν ἀποσπῶμεν τὰ ἑπόμενα ἐν περιλήψει παρέχοντα εἰκόνα τῶν κατὰ τὴν Α' Ὀλυμπιάδα τελεσθέντων.

Περὶ τῆς οἰκοδομήσεως τῆς Ἐκθέσεως.

Ἡ εὕρεσις καταλλήλου διὰ τὴν ἔκθεσιν οἰκοδομῆς ἐγένετο ἀντικείμενον ἀλλεπαλλήλων συνεδριάσεων καὶ μακρῶν συζητήσεων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀμφεταλαντεύθη ἐπὶ πολὺ μεταξὺ τῶν γνωμῶν τῆς χρήσεως μιᾶς τῶν ὑπαρχουσῶν οἰκοδομῶν εἴτε δημοσίας εἴτε ἰδιωτικῆς ἐπὶ ἐνοικίῳ καὶ τῆς οἰκοδομήσεως ἐπίτηδες καταστήματος, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ παραδεχθῇ τὴν δευτέραν, ἀποτυχουσῶν τῶν περὶ παραχωρήσεως τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου καὶ τῆς εὑρέσεως ἑτοίμου καταστήματος προσπαθειῶν της. Τῆς ἀποφάσεως ταύτης γενομένης παρουσιάσθη ἑτέρα δυσκολία. Δὲν ὑπῆρχε γήπεδον δημόσιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου νὰ οἰκοδομηθῇ ἡ τῆς ἐκθέσεως αἴθουσα. Νέα ἐντεῦθεν κατ' ἀνάγκην ἀπόφασις· ἡ ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ ἐγείρῃ προσωρινὴν αἴθουσαν προσκεκολλημένην εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον ἐπὶ μέρους ἐδάφους τῆς Πειραϊκῆς ὁδοῦ ἀναδεξαμένη νὰ τὴν κατεδαφίσῃ εὐθὺς μετὰ τὸ πέρας τῆς Ἐκθέσεως

Τὸ σχέδιον καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τῆς οἰκοδομῆς συνταχθέντα παρὰ τοῦ Κ. Βουλανζὲρ διορισθέντος ἀρχιτέκτονος τῆς ἐπιτροπῆς συζητηθέντα ἐν συνεδριάσεσι δύο, καὶ παραδεχθέντα περιεβλήθησαν τῇ ὑπουργικῇ ἐγκρίσει μεθ' ἣν ἐξετέθη ἡ ἐργολαβία τῆς οἰκοδομῆς καὶ κατεκυρώθη εἰς ἐργολάβον διὰ δραχ. 31,800.

Περιγραφὴ τῆς αἰθούσης.

Ἡ αἴθουσα αὕτη ἐγερθεῖσα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ μῆκος μετώπου τῶν δύο αἰθουσῶν τῶν ὡραίων τεχνῶν τοῦ πολυτεχνείου μεθ' ὧν συνεκοινώνει ἐσωτερικῶς παρουσίαζεν ἐν ὅλον ἀξιοπρεπές. Ἐπὶ τῶν ἐξω-

τερικῶν μετώπων της ἔφερε τὰ ἐθνικὰ σύμβολα μετὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ Ὄθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας κατακεκοσμημένων δι' ἐθνικῶν σημαιῶν κάτωθεν δὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Ὀλύμπια τοῦ 1859».

Διῃρημένη ἐσωτερικῶς εἰς δύο σειρὰς στηλῶν ἀρχαίας ἀπομιμήσεως ἐσχημάτιζε τρία τετράγωνα ἢ μικρὰς αἰθούσας, αἵτινες κατεῖχον ὅλον τὸ μῆκος αὐτῆς. Αἱ δύο τῶν ὑποδιαιρέσεων τούτων ἡ τοῦ βορείου καὶ τοῦ δυτικοῦ μετώπου κατείχετο διὰ σειρῶν ἐκτεταμένων ὁριζοντίων καὶ ὀρθίων ὑψηλῶν ὑαλοστεγῶν κομψῶς καὶ φιλοκάλως διατεθειμένων καὶ προωρισμένων νὰ δεχθῶσι τὰ τελειότερα καὶ πολυτελέστερα προϊόντα τῆς βιομηχανίας, διπλαῖ δὲ σειραὶ ἀσκεπῶν θέσεων ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς οἰκοδομῆς διετέθησαν διὰ τὰ προϊόντα τῆς γεωπονίας, καὶ τὰς πρώτας ὕλας κειμένας παραλλήλως, ὅπως ἐμφαίνηται ἡ ἐπὶ τούτων πρόοδος τῆς τέχνης. Ἐπὶ τοῦ βορείου μετώπου ἐσωτερικῶς ὑπῆρχον ἀνηρτημέναι αἱ εἰκόνες τῶν Βασιλέων κεκοσμημέναι διὰ σημαιῶν καὶ στεφάνων. Ἐπὶ δὲ τοῦ δυτικοῦ ἡ εἰκὼν τοῦ κληροδότου τῶν Ὀλυμπίων Εὐαγγέλη Ζάππα κεκοσμημένη διὰ στεφάνων. Τῶν προϊόντων ἡ ἔκθεσις ἦν διατεθειμένη κατὰ τὸ αὐτὸ πρόγραμμα κατὰ Νομούς, ὧν τὰ ὀνόματα ὑπῆρχον ἀνηρτημένα ἐπὶ τῶν στηλῶν μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν Δήμων καὶ τῶν ἀρχαίων αὐτῶν συμβόλων.

Περιγραφὴ τῆς Ἐκθέσεως.

Καὶ οἱ δέκα Νομοὶ τῆς Ἑλλάδος ἀντεπροσωπεύοντο εἰς τὴν ἔκθεσιν διὰ τῶν προϊόντων τῆς γεωπονίας, τῆς κτηνοτροφίας των, τῶν τεχνῶν των καὶ τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων των, ἀλλ' ἰδίως διέπρεπον οἱ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν Κυκλάδων ἢ κυρίως εἰπεῖν αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Ἑρμούπολις καὶ κατὰ δεύτερον λόγον οἱ τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἀργολίδος, οὗτοι μὲν διὰ τῶν ἐκτεθέντων παρὰ τῶν κατοίκων Ὕδρας προτύπων πλοίων καὶ ὑφασμάτων, ἐκεῖνοι δὲ διὰ τῶν συρικῶν τῶν Καλαμῶν, ὡς μαρτυρεῖ ὁ κατάλογος τῶν ἐκθετῶν. Ἑκάστῳ Νομῷ, ἐχορηγήθη ἀνάλογος θέσις ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς ἐκθέσεως πρὸς τοῦτο δὲ διῃρέθησαν αὗται εἰς τμήματα. Τὸ ἐπὶ τῆς κυρίας εἰσόδου τμῆμα κατείχετο ὑπὸ τῶν προϊόντων τῶν Νομῶν Ἀττικῆς, Εὐβοίας, Ἀργολίδος καὶ Ἀκαρνανίας. Στῆλαι ἢ μικρὰ τρόπαια σχηματισθέντα διὰ μεταξωτῶν βομβύκων, οἴνων, ἐλαίων καὶ ἐγχωρίων ὑφασμάτων καὶ τιθέμενα εἰς τὸ ὕπερθεν τῶν θέσεων τῶν εἰρημένων Νομῶν προεισῆγον τοὺς εἰσερχομένους. Πλαγίως τῶν ὁδηγῶν τούτων πρότυπα πλοίων ἀντεπροσώπευον τὰς προόδους τῆς κυριωτέρας δυνάμεως τοῦ ἔθνους τοῦ ναυτικοῦ. Καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ τμήματος τοῦ Νομοῦ Ἀττικῆς ἡ πρωτεύουσα, ἧς ἡ ὑπεροχὴ, ἦν ἀναμφισβήτητος, κατεῖχε τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ τε καὶ τῶν παρακειμένων ἄλλων Νομῶν διὰ τῶν προϊόντων τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν καταστημάτων.

Μεταξὺ τούτων κατεῖχον τὴν πρώτην θέσιν τὰ τρία Μεταξουργεῖα τῶν Δουρούτη, Λουκᾶ Ῥάλλη καὶ Παππαϊωάννη, ὧν τὰ προϊόντα ἠμφισβήτουν τὴν ὑπεροχὴν καὶ τῶν τελειοτέρων τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Τὰ Φεσουργεῖα Παππαϊωάννου καὶ ἀδελφῶν Τσαουσοπούλων ἀσχολοῦντα κατὰ δεύτερον λόγον καὶ κεφάλαια καὶ χεῖρας ἱκανάς, ἀντεπροσωπεύοντο διὰ τῶν πλουσίων καὶ καλῆς ποιότητος προϊόντων των. Τὰ Βυρσοδεψεῖα, κατέχοντα ἱκανὴν ἔκτασιν διὰ ποικίλων καὶ παντοίας χρήσεως βυρσῶν κλπ. τὰ σαπωνοποιεῖα καὶ τὸ ῥακοσταλακτήριον τοῦ Βῆχερ ἀμφότερα ἐν Πειραιεῖ. Οἱ ἐκτεθέντες ἀξιόλογοι οἶνοι ἦσαν κατὰ πρῶτον λόγον οἱ τῶν ὑποστατικῶν τῆς Βασιλίσσης καὶ κατὰ δεύτερον, οἱ τῶν παραδειγματικῶν οἰνοποιείων τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ ἀγγειοπλαστεῖα, ὧν προηγεῖτο τὸ τοῦ Χελιώτη καὶ ἡ λιθοξοϊκὴ διὰ τοῦ Κ. Μαλακατέ. Προϊόντα διάφορα τῆς χαρακτικῆς καὶ τῆς κατεργασίας τῶν κοινῶν μετάλλων, ὧν διεκρίνοντο τὰ τοῦ Βασιλικοῦ κλειθροποιοῦ, παρίστων τὰς προόδους τῶν τεχνῶν τούτων. Ἐκ τῶν τῆς χυτικῆς οἱ λυχνίαι (μανούλια) τοῦ κ. Χόρς· καὶ ἐκ τῶν τῆς ὁπλοποιΐας τὰ ὅπλα τῶν Κοτάρου, Κόντου, καὶ Σεβαστιάνη, παρίστων τὰς προόδους τῶν τεχνῶν τούτων, καθὼς καὶ ἐκ τῶν τῆς διφθεροποιΐας τὰ τοῦ Σ. Γιαλίστρα. Ἡ ἀδαμαντοκολλητικὴ καὶ ἡ ἐξεργασία τῶν πολυτίμων μετάλλων ἀντεπροσωπεύοντο ἐπίσης δι' ἀξιολόγων ἔργων, ἡ βελονοποικιλτικὴ καὶ ἡ πλεκτικὴ ἐπεδεικνύοντο διὰ λαμπρῶν καὶ διαχρύσων προϊόντων ἐν ταῖς διαφόροις ὑαλοστέγαις, ἡ λεπτουργικὴ, ἡ ἁμαξοποιΐα καὶ ἡ σελοποιΐα διέπρεπον ὡσαύτως διὰ σχετικῶν τινῶν προϊόντων των. Ἐκτὸς τούτων προϊόντα καὶ ἔργα τέχνης διαφόρων κυριῶν ἐκόσμουν τὴν ἔκθεσιν. Οἱ ἐπισημότεροι φωτογράφοι τῶν Ἀθηνῶν ἦλθον εἰς ἅμιλλαν δι' ἀξιολόγων ἔργων των· τὰ στοιχειοχυτήρια καὶ τυπογραφεῖα, ἡγουμένου τοῦ ἀποβιώσαντος Κορομηλᾶ εἶχον διακεκριμένην θέσιν.

Ἡ Γεωργικὴ ἔκθεσις τοῦ νομοῦ τούτου κατεῖχεν ὀλιγώτερον μέρος. Τὰ ἀξιολογώτερα εἴδη τῶν δημητριακῶν καρπῶν, ὧν ἔνια σπάνια διὰ τὴν ποιότητά των ἦσαν τὰ τοῦ ὑποστατικοῦ τῆς βασιλίσσης. Τὸ Ὑμήττειον μέλι, τὸ ἐριόξυλον τῆς Λεβαδείας, ἡ ἀξιόλογος συλλογὴ ἐλαιῶν καὶ ἡ πλουσία συλλογὴ δημητριακῶν καρπῶν, ῥητίνης κτλ. τοῦ ἐκ τῆς Εὐβοίας ἐκθέτου Δ. Οἰκονόμου Κωνσταντινί-

δου, κατεῖχε διακεκριμένην ἐν αὐτῇ θέσιν.

Ἡ Ἀργολὶς μικρὸν ἀφισταμένη τῆς Κεκρωπίδος ὑπεδείκνυε τὸν βιομηχανικὸν πλοῦτόν της. Τὸ μεταξουφαντήριον τοῦ Δ. Κωνσταντουλάκη καὶ διὰ τὴν ἀρχαιότητά του καὶ διὰ τὴν τελειότητα τῶν προϊόντων του ἐφιλονείκει τὰ πρωτεῖα τῶν ἄλλων μεταξουφαντικῶν ἐργαστηρίων. Οἱ ταινιοπλέκται (γαϊτανοποιοὶ) τοῦ Ναυπλίου τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν τὴν αὐτὴν ἀξίωσιν ἀπέναντι τῶν ὁμοτέχνων των εὐλόγως ἠδύναντο νὰ ἔχωσι. Τὰ παρ' Ὑδραίων ἐκτεθέντα πρότυπα πλοίων ἐξεικόνιζον τὴν κεκτημένην δύναμιν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τῶν δύο ναυτικῶν νήσων. Ἡ ὑφαντικὴ τῶν βαμβακίνων ἡ ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῶν στρατιωτικῶν πανηγυρίων ἐξελθοῦσα καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας διαδοθεῖσα ἀντεπροσωπεύετο ἱκανῶς. Ἡ λεπτουργικὴ καὶ ἡ ἐπιπλοποιΐα παρίσταντο ὡσαύτως, ἡ βυρσοδεψικὴ ἐξέθετο ἀξιόλογα προϊόντα της, τὸ δ' ἐν Ναυπλίῳ Β. Ὁπλοστάσιον εἰς ἐπικουρίαν τῆς Βιομηχανίας τοῦ Νομοῦ ἐπελθὸν ἐκόσμησε τὴν ἔκθεσιν δι' ἔργων ὁπλοποιΐας καὶ μεταλλουργικῆς λίαν ἀξιολόγων.

Μετὰ τὴν Ἀργολίδα ἡ Ἀρκαδία ἐπαρουσιάζετο εἷς τῶν βιομηχανικωτέρων Νομῶν τῆς Πελοποννήσου. Ἐκτὸς τῶν σημαντικῶν ὠφελειῶν, ἃς ὑπόσχεται εἰς τὸν τόπον ἡ ἐν Τριπόλει σύστασις οἰνοποιείου, ἡ σιδηρουργικὴ καὶ ἡ λεβητοποιΐα εἰδικῶς προοδεύσασαι παρέχουσι προϊόντα ἐπιζήτητα διὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν· τὴν μαρτυρίαν δὲ ταύτην ἔδιδεν στεντωρίᾳ τῇ φωνῇ καὶ ὁ χρησιμεύσας εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὡς ἀνακλητήριον κώδων αὐτῆς.

Τὸ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ μετώπου τμῆμα κατείχετο ὑπὸ τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων, Φθιώτιδος καὶ Ἀκαρνανίας, τὸ δ' ἀπέναντι, ὑπὸ τῶν Νομῶν Ἀχαΐας, Μεσσηνίας καὶ Λακωνίας.

Τὰ Βυρσοδεψεῖα τῆς Ἑρμουπόλεως καὶ ἰδίως τὰ τοῦ Π. Καλουτᾶ καὶ Σαλούστρου παρίσταντο διὰ τῶν πλουσίων προϊόντων των. Ἡ σμύρις τῆς Νάξου καὶ ἡ τῆς Πάρου, τὰ χλοερὰ καὶ λευκὰ μάρμαρα τῆς Πανόρμου τῆς Πάρου καὶ τῆς Τήνου ἐπεδείκνυον πλοῦτον ἀκένωτον τοῦ Νομοῦ τούτου ἐργασίαν καὶ ὠφέλη σημαντικὰ παρέχοντα εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν λατομείων· τούτων εἵποντο ἡ Θηραϊκὴ γῆ καὶ τὰ διάφορα τῆς Μήλου καὶ ἄλλων νήσων ὀρυκτά. Οἱ σῖτοι τῆς Ἄνδρου, τῆς Φολεγάνδρου καὶ τῆς Θήρας, ἐμαρτύρουν τὴν πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐγχωρίων σίτων καταβαλλομένην προσπάθειαν. Οἱ οἶνοι τῆς Θήρας ἀποτελοῦντες τὸ κύριον προϊὸν τῆς νήσου καὶ τὸν πλοῦτον τοῦ ἐκλεκτοῦ ναυτικοῦ της διακρίνονται διὰ τὸ ἐξαίρετον τῆς φυσικῆς ποιότητός των, τῆς δυνάμεώς των καὶ τῆς ἰδιότητός των τοῦ διατηρεῖσθαι ἐπὶ πολυετίαν. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλων φυσικῶν προϊόντων διακρινομένων διὰ τὴν ποιότητά των τὸ τμῆμα τῶν Κυκλάδων ἐκόσμουν καὶ διάφορα προϊόντα τῶν τεχνῶν.

Ὁ τῆς Λακωνίας Νομὸς κατέχων τὴν τελευταίαν θέσιν τῆς ἀπέναντι πλευρᾶς ἐτέθη πλησίον τῆς γενναίας συλλογῆς τῶν μαρμάρων της, τινὰ τῶν ὁποίων ἦσαν σπάνια ἢ μοναδικὰ διὰ τὸ εἶδός των. Τὸ βιομηχανικὸν αὐτοῦ τμῆμα κατεχόμενον ὑπὸ προϊόντων τινῶν ἄλλων, ἐπεδείκνυεν ἐξαιρέτως τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῶν κουκουλίων καὶ μεταξίων των, ἅτινα εἶναι ἡ σημαντικωτέρα βιομηχανία αὐτῶν.

Ἡ γεωργική του ἔκθεσις περιελάμβανε προϊόντα τινὰ σπάνια διὰ τὴν ποιότητα καὶ τὸ πλούσιον τῆς παραγωγῆς των, ὡς τοὺς καπνοὺς τῆς Ἀπηδειᾶς, τὰ ἔλαια τοῦ Οἰτύλου καὶ τῆς Σπάρτης τὰ βελανίδια, τὰ πρινοκόκκια, τὸ μέλι καὶ τοὺς κηροὺς καὶ τὰ παντοῖα εἴδη σιτηρῶν. Πλησίον καὶ ἀπέναντι σχεδὸν εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν εἰρημένων νομῶν ἔκειντο αἱ παρασκευασθεῖσαι ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὡραῖαι ὑαλοστέγαι διὰ τὰ προϊόντα τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐκθετῶν Ἑλλήνων, τὸ μέρος δὲ τοῦτο ἐκοσμεῖτο διὰ ποικίλων καὶ ὡραίων μεταξίνων ὑφασμάτων ἐκ Ζακύνθου· τὸ ὕπερθεν αὐτῶν μέρος κατείχετο ὑπὸ οἴνων καὶ οἰνοπνευμάτων σπανίων διὰ τὴν ποιότητα καὶ τὴν παλαιότητά των ἐκ τοῦ καταστήματος τῆς ἐν Ζακύνθῳ οἰνοπνευματικῆς εταιρίας. Ἐν τῷ τμήματι τοῦ Νομοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος διέπρεπον φυσικὰ προϊόντα ἐξαίρετα τῆς γεωργίας, τῆς δενδροκομίας καὶ τῆς ἀμπελουργίας. Τὸ τμῆμα τῆς Μεσσηνίας διεκρίνετο διὰ προϊόντων τῆς μεταξοκλωστικῆς καὶ μεταξουφαντικῆς. Αἱ δὲ Καλογραῖαι τῶν Καλαμῶν ἐκόσμουν τὴν ἔκθεσιν διὰ παντοίων καὶ ποικίλων ὡραίων μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἡ γεωργικὴ συλλογὴ καὶ ἡ τῶν φυσικῶν προϊόντων τοῦ Νομοῦ τούτου ἦτο ὅσον ἔνεστι πλήρης· τὰ κουκούλια, τὰ σῦκα, αἱ σταφίδες, οἱ οἶνοι καὶ διάφοροι ἄλλοι καρποὶ ἐπλήρουν ἱκανῶς τὸ μέρος τοῦτο ἐξηγοῦντες τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων καὶ τὰς σημαντικὰς αὐτῶν προσόδους περὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς.

Τὴν ἐν τῷ μέσῳ τρίτην ἔκθεσιν κατεῖχον ποικίλα φυτὰ ἀειθαλῆ ἄνθη ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ἐγχωρίων ἢ τῶν ἐγκλιματισθέντων ἐξωτερικῶν, ἅτινα μετακομισθέντα ἐκ τοῦ Ἀνακτορικοῦ Κήπου, ἐκ τοῦ Βοτανικοῦ Κήπου, τοῦ Δενδροκομείου, ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν τῶν κυρίων Θ. Ὀρφανίδου Καθηγητοῦ τῆς Βοτανικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ Βοτάρου. Πτηνὰ τινὰ τεθημένα κατὰ διαφόρους ἀποστάσεις ἥδυνον τὴν ὅρασιν, ἢ τὴν ἀκοήν· ἐν δὲ τῷ μέσῳ ταύτης ὡραῖον χυτὸν ἀναβρυτήριον μετακομισθὲν ἐκ τῆς Γαλλίας καὶ ἱδρυθὲν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐδρόσιζεν ἱκανῶς τὴν αἴθουσαν κατὰ τὰς αὐ-

χμηρὰς ἐκείνας ἡμέρας συντελοῦν καὶ συνάμα ἡ πρὸς διατήρησιν τῶν παρακειμένων φυτῶν.

Ὡραῖαι Τέχναι.

Ἔργα πλεῖστα λιθοξοϊκῆς, γλυπτικῆς, ἀγαλματοποιΐας καὶ ζωγραφικῆς παντοίων σχολῶν ἐκτεθειμένα κυρίως ἐν ἰδίᾳ τοῦ Πολυτεχνείου αἰθούσῃ ἐμαρτύρουν, ὅτι αἱ ὡραῖαι τέχναι μόλις ἀνακληθεῖσαι εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἑστίαν ἔκαμον γιγαντιαῖα βήματα μεθ' ἱκανῆς ἐπιτυχίας.

Γραφική.

Μεταξὺ τῶν ἐκτεθέντων πολλῶν προϊόντων μεγαλογραφίας, εἰδογραφίας, ἀντιγραφῆς ἢ ὑδρογραφίας ὅλων σχεδὸν δι' ἐντελοῦς τῶν εἰδῶν ἐργασίας διεκρίνοντο διὰ τὴν ἐντέλειαν ἢ τὴν καλλιτεχνίαν τὰ τῶν κυρίων Νικηφόρου Λύτρα· καὶ Βικ. Λάντσα.

Πλαστική.

Τὰ ἔργα τῶν Φυταλῶν κατὰ πρῶτον λόγον καὶ τὰ τοῦ Ἰ. Μαλακατὲ κατὰ δεύτερον διέπρεπον μεταξὺ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν λιθοξοϊκήν. Ἐν τοῖς εἰρημένοις ἔντιμον καὶ διακεκριμένην κατεῖχον ἐπίσης θέσιν καὶ τὰ ἔργα, τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει καλλιτέχνου Ἀντωνίου Φραγκούλη καὶ τοῦ Ἀναστασίου Λυβερτίνη ἐκ Τριφυλίας.

Τελετὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐκθέσεως:

Ἐγγυσάσης ἤδη τῆς 18 Ὀκτωβρίου ἡμέρας ὡρισμένης διὰ Β. Διατάγματος τῆς ἀνοίξεως τῶν αἰθουσῶν τῆς ἐκθέσεως, παρεκλήθη τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἐξέδωκε τὸ ἀπὸ 14 Ὀκτωβρίου πρόγραμμα τῆς ἐναρκτηρίου τελετῆς.

Συγχρόνως δὲ ἡ ἐπιτροπὴ ἐνησχολήθη εἰς τὴν διακόσμησιν τοῦ καταστήματος πρὸς τὴν μεθ' ὅσης πλείστης λαμπρότητος ὑποδοχὴν τῶν βασιλέων. Τὴν 18 Ὀκτωβρίου, ὥραν 11 π. μ., καθ' ἃ ἀνηγγέλθη ἐτελέσθη ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῶν Ὀλυμπίων. Ἀπὸ τῆς προτεραίας ἡ καταλαβοῦσα ὅλας τὰς τάξεις τῶν κατοίκων τῆς πόλεως κίνησις προεμήνυε τὸ ἐθνικὸν τῆς πανηγύρεως ἐντεῦθεν δὲ ἡ ἐπὶ τῶν προσκλητηρίων ἐπιτροπὴ ἠναγκάσθη, νὰ ἐργασθῇ μέχρι τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τοῦ καταλόγου τῶν προσκληθησομένων εἰς τὴν τελετήν, ὅπως συμβιβάσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν ἐπιθυμούντων νὰ παρευρεθῶσιν εἰς αὐτὴν πρὸς τὴν χωρητικότητα τῆς αἰθούσης.

Ἡ ἡμέρα τῆς 18ης ἦν ἡμέρα ἐαρινὴ ἀπὸ τῆς πρωΐας, τὸ κοινὸν κατέλαβεν ὅλας τὰς περὶ τὸ κατάστημα θέσεις, ὁ δὲ στρατὸς παρετάχθη κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Ἐμφανισθέντων τῶν βασιλέων ἡ διευθύνουσα τὰ Ὀλύμπια ἐπιτροπὴ προϋπήντησεν αὐτοὺς συνοδευομένους ὑπὸ πολυαρίθμου ἀκολουθίας καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἀνεγηγερμένον ἐν τῇ κυρίᾳ αἰθούσῃ τῆς Ἐκθέσεως θρόνον. Τὸ πλῆθος τῶν προσκεκλημένων ἀμφοτέρων τῶν φύλων παρετάχθη ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ θρόνου κατὰ μῆκος τῆς αἰθούσης. Παρῆσαν δὲ ἐκτὸς τῶν κυριῶν τῆς Αὐλῆς, τῶν ὑπουργῶν, τῶν γερουσιαστῶν, τῶν βουλευτῶν, ἀνωτέρων στρατιωτικῶν, τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων καὶ πλείστων τῶν ἐπισημοτέρων προσώπων τῆς πρωτευούσης καὶ πολλαὶ κυρίαι τῆς ἀνωτέρας τάξεως καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν παρεπιδημούντων ἐνταῦθα ὁμογενῶν καὶ ξένων, ἐπίτηδες ἐλθόντων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰς ἐπίσκεψιν τῶν βιομηχανικῶν διαγωνισμῶν.

Ἀριθμὸς ἐπισκεφθέντων τὴν Ἔκθεσιν.

Τὸ δικαίωμα τῆς εἰσόδου ὁρισθὲν εἰς λεπτὰ πεντήκοντα παρήγαγεν εἴσπραξιν δραχμῶν 3,831 $25'_{00}$. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπέτρεψε τὴν δωρεὰν εἴσοδον εἰς τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων καὶ εἰς τὸν στρατόν, ἐξῄρεσε δὲ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς πληρωμῆς δικαιώματος εἰσόδου δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, ἀλλ' ἠναγκάσθη τὴν δευτέραν ἑβδομάδα ν' ἀνακαλέσῃ τὸ τελευταῖον μέτρον τοῦτο, διότι πάντες σχεδὸν ἀνέμενον τὰς ἡμέρας ταύτας, τοῦτο δὲ ἐπέφερε συρροὴν τῶν ἐπισκεπτομένων ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀπειλήσασαν σπουδαίως τὴν εὐταξίαν καὶ ἀσφάλειαν. Ὑπολογιζομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπισκεφθέντων τὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν εἰσπράξεων τῇ προσθήκῃ καὶ τῶν προσελθόντων κατὰ τὰς ἐξαιρεθείσας δικαιώματος πληρωμῆς ἡμέρας, συνάγομεν ὅτι οὗτος ὑπερέβη τὰς 20,000.

Ἀθλοθεσία τῆς Βρεττανικῆς πόλεως Μικιτενλόκ.

Ὁ ἐν Μικιτενλὸκ τῆς Ἀγγλίας Σύλλογος πυγμάχων ἔπεμψεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν 10 λίρας στερλίνας, ὡς βραβεῖον διὰ τὸν νικήσοντα πυγμάχον. Ἀπεφασίσθη δὲ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῇ συγκαταθέσει τοῦ Ἄγγλου πρέσβεως ν' ἀπονεμηθῇ τὸ βραβεῖον τοῦτο εἰς τὸν νικητὴν κατὰ τὸν δόλιχον σταδιοδρόμον μὴ εἰσαχθείσης παρ' ἡμῖν τῆς πυγμαχίας.

Ἱπποδρομίαι.

Ἡ Ἱπποδρομία, καὶ οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες ἐτελέσθησαν ἐν τῇ πλατείᾳ Λουδοβίκου. Ἡ ἐπιτροπὴ ἤγειρε κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς πλατείας ἐπὶ ὑψώματος ἀμφιθέατρον, χωρητικότητος πεντακοσίων προσώπων, πολυτελῶς κεκοσμημένον δι' ἐθνικῶν σημαιῶν κτλ. καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἔχον ὑψούμενον Βασιλικὸν

Θρόνον. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τῆς ἱπποδρομίας διωρίσθη εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ κ. Ε. Ράλλη Ὑπεπιμελητοῦ τοῦ Βασιλικοῦ στρατοῦ, Προέδρου καὶ τῶν μελῶν κ. κ. Ν. Μάνου λοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ καὶ διοικητοῦ τοῦ λόχου τῶν Σκαπανέων καὶ Πυροσβεστῶν καὶ Καλάρου Ἰλάρχου, ἥτις προεκήρυξε τὸν ἀγῶνα καὶ τὰ ὁρισθέντα ἆθλα. Τὸ Στάδιον ἐσχηματίσθη διὰ πασσάλων καὶ σχοινίων ᾠοειδὲς καὶ τὸ τέρμα ἐτέθη ἀπέναντι τοῦ θρόνου.

Ἡ ἡμέρα τῆς 2 Νοεμβρίου ἦν ἀληθῶς ἐαρινή. Ἀπὸ τῆς πρωΐας γενικὴ κίνησις κατέλαβεν ἅπαντας τοὺς κατοίκους Ἀθηνῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων πάσης τάξεως καὶ πάσης ἡλικίας. Ὅλη ἡ πεδιὰς ὅλα τὰ πέριξ τοῦ σταδίου ἐκαλύπτοντο ὑπὸ θεατῶν ἐφ' ἁμαξῶν ἐπὶ ἵππων ἢ πεζῶν ποικίλως ἐνδεδυμένων ἢ κεκαλυμμένων.

Τὰ ἆθλα ἦσαν δύο· τὸ πρῶτον ἀπετέλουν ἓν ζεῦγος Ἀγγλικῶν πιστολίων 500 δραχ. ἀξίας καὶ τὸ δεύτερον ἓν βαλάντιον περιέχον 300 δρ.

Μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν βασιλέων ἐπαρουσιάσθησαν εἰς τὸ μέσον οἱ τέσσαρες πρῶτοι ἀθληταὶ καὶ κατετάχθησαν κατὰ τὴν τάξιν τῆς κληρώσεώς των ἀπέναντι τῆς βαλβίδος δοθέντος δὲ τοῦ σημείου ἥλασαν καὶ ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Ἀργυρόπουλος κομισάμενος τὸ ἆθλον καὶ ἀνακηρυχθεὶς νικητὴς προσήχθη ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν της τὸ ὡρισμένον βραβεῖον.

Μετὰ ταῦτα ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸ στάδιον ἡ δευτέρα μερὶς τῶν ἀθλητῶν ἥλασε δὲ αὐτή· ὁ Χρῆστος Βούλγαρης πρῶτος τῶν συναθλητῶν του καταλαβὼν τὸ τέρμα ἀνεκηρύχθη νικητὴς καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς τὸ βαλάντιον μετὰ τῶν 300 δραχμῶν.

Ἀθλητικοὶ ἀγῶνες.

Οἱ Ἀθλητικοὶ ἀγῶνες ἐτελέσθησαν τὴν 15 Νοεμβρίου, ἐν ᾧ σταδίῳ καὶ ἡ ἱπποδρομία ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν σειρὰν ὑπὸ τοῦ προγράμματος πλείστων ἐπίσης παρισταμένων θεατῶν καὶ ὑπ' ὄψιν τῶν βασιλέων.

Οἱ νικήσαντες ἀθληταὶ ἔλαβον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς τὰ ὁρισθέντα δι' ἕκαστον τῶν ἀγώνων βραβεῖα.

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Μεγαλειότατε

Εὐτυχὴς νομίζεται ἡ Πατρὶς σήμερον διότι πληροῦται τῇ βασιλικῇ προστασίᾳ τῆς Ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τῇ συνδρομῇ φιλοτίμου καὶ γενναίου συμπολίτου τοῦ Εὐαγγέλου Ζάππα, σκοπὸς ἱερὸς καὶ ἐθνοφελής, ἤτοι ἡ ἔναρξις γεωργικῶν τεχνῶν ἢ βιομηχανικῶν διαγωνισμῶν, ὧν ὁ πολιτισμὸς τῶν νεωτέρων ἐθνῶν, ὡς στοιχεῖον ἀναγκαιότατον τῆς ἀναπτύξεως τῶν κοινωνιῶν κατέδειξε.

Κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσιπενταετηρίδα τῆς Ὑμετέρας Βασιλείας ὀργανωθεῖσα ἡ πατρὶς προβαίνει σήμερον θαρραλέως εἰς τὸ στάδιον τῶν δημοσίων διαγωνισμῶν. Οὐδεὶς δύναται νὰ ψέξῃ αὐτὴν διὰ τὴν μικρὰν ταύτην βραδύτητα διότι τὰς πολλὰς καὶ κινδυνώδεις πληγάς της μόλις ἠδυνήθη νὰ θεραπεύσῃ κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα. Ἐὰν δὲ δὲν ἦτον ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ τοιαύτῃ ὠφελίμῳ ἁμίλλῃ δύναται κἂν σήμερον νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν εἶναι ἡ τελευταία.

Βεβαίως, Μεγαλειότατε, αὕτη ἡ πρώτη Ἑλληνικὴ ἔκθεσις εἶναι καὶ μικρὰ ἢ ἀτελής· ἀλλ' οὐχ ἧττον δύναται νὰ θεωρηθῇ παρὰ πάντων, ὡς ἄριστος οἰωνὸς διὰ τὴν μέλλουσαν ἡμῶν πρὸς τὰς τέχνας καὶ τὰς βιομηχανίας πρόοδον καὶ τὸ σπέρμα, ἐξ οὗ μέλλει νὰ βλαστήσῃ τὸ μέγα καὶ εὔκαρπον δένδρον του Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ὡς ὁ πρῶτος σπινθὴρ ὁ μέλλων νὰ ἐξανάψῃ τὸ εὐγενὲς ὑπὲρ τῆς τῶν καλῶν ἁμίλλης δώρων. Διὰ ταύτης καὶ τῶν ἐκ ταύτης πηγασόντων ἀποτελεσμάτων δὲν θέλομεν βεβαίως ἑλκύσει τὸν θαυμασμὸν τῶν συγχρόνων, ἐλπίζομεν ὅμως, ὅτι θέλομεν τοὐλάχιστον διεγείρει τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μεταγενεστέρων.

Λόγος Θ. Ὀρφανίδου μέλους τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἔκθεσιν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος βεβαίως δὲν ἐπέδειξεν οὔτε μυθικὰ καὶ ἐκπλήσσοντα πλούτη οὔτε ἀμίμητα βιομηχανίας ἀριστουργήματα· ἤνοιξεν ἐν εἰλικρινείᾳ τοὺς κόλπους του ἀφελῶς πως καὶ ἔδειξεν ἄνευ προπαρασκευῆς τινος, ὅτι ἡ ἕως χθὲς δεδουλωμένη αὕτη γῆ δὲν δύναται τοῦ λοιποῦ νὰ νομισθῇ ἀδρανὴς πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὰ καλά, ἐβεβαίωσεν ἐν βραχεῖ διαστήματι καὶ δι' ὀλίγων μέσων κατώρθωσε διὰ τῆς φιλεργείας ὅ,τι ἄλλοι δι' ἀδρῶν δαπανῶν καὶ μετ' αἰῶνας ἠδυνήθησαν μόνον νὰ κατωρθώσωσι καὶ διεδήλωσεν εἰς τὸν ἐξηυγενισμένον κόσμον, ὅτι πρὶν παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἡ Ἑλλὰς θέλει ὑψωθῇ διὰ τῆς φιλοπονίας τοῦ λαοῦ της πρὸς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς κοινῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐημερίας, τὸ ὁποῖον ὁ πολιτισμὸς μετὰ πόθου ἐπιδιώκει.

Ἡ φύσις τῶν ἐκτεθειμένων ἐν ταῖς ἐκθέσεσι προϊόντων μαρτυρεῖ τὴν ἔμφυτον ἐπίδοσιν καὶ τάσιν τῶν ἐθνῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐκθέσει ἡμῶν τὸ ἓν πέμπτον περίπου τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτεθέντων συνέκειτο ἐκ προϊόντων γεωργικῶν καὶ ναυτικῶν ἡ ἀναλογία αὕτη, ὡς μαγνητικὴ βελόνη δεικνύει ὁποῖός τις εἶναι ὁ πολικὸς ἀστὴρ ἡμῶν πρὸς ὃν εἶναι καλόν, νὰ τὰ κάνωμεν. Διότι αἱ κοινωνίαι προβαίνουσιν οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νέων τεχνῶν καὶ βιομηχανιῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τελειοποιήσεως τῶν ὑπαρχουσῶν. Ἀναντιρρήτως δὲ πρώτη τροφὸς ἡμῶν εἶναι ἡ γεωργία καὶ ἡ ναυτιλία, αἱ ἀντισταθμίζουσαι τὴν ζημίαν τὴν προερχομένην ἐκ τοῦ ῥέποντος εἰς παθητικὴν κατάστασιν Ἐμπορίου ἡμῶν.

Ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀντεπροσωπεύθησαν ἐπαξίως ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ τὰ διάφορα φυσικὰ προϊόντα καὶ αἱ διάφοροι βιομηχανίαι καὶ τέχναι. Τὰ δὲ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Κύμης, τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Καλαμῶν, τὰ βυρσοδεψικὰ ἔργα τῆς Σύρου, τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Ναυπλίας καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἡ μέταξα τῶν καταστημάτων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, Ἄνδρου καὶ Καλαμῶν, τὰ φέσια τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ποικίλα καὶ πλούσια κεντήματα, οἱ τάπητες καὶ αἱ δοραὶ διαφόρων τῆς Ἑλλάδος μερῶν, αἱ προτομαί, τὰ γλυπτικὰ καὶ τὰ γραφικὰ ἔργα τῆς αἰθούσης τῶν ὡραίων τεχνῶν, μαρτυροῦσιν, ὅτι τὸ ἔθνος δὲν μένει ἀργὸν οὐδὲ ἄγευστον παντὸς καλοῦ καὶ χρησίμου, καὶ ὅτι ἀκολουθεῖ τὴν εἰρηνικὴν ἀλλ' ἔντιμον ὁδόν, ἣν ἐχάραξεν αὐτῷ ὁ πολιτισμός, οἱ καλοὶ νόμοι καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς περιουσίας.

Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μαθημάτων, ἅπερ ἠρύσθη τὸ ἐκ πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἑλλάδος συῤῥεῦσαν κοινὸν ὑπάρχει ἓν τὸ σπουδαιότερον καὶ τοῦτο εἶναι ὅτι ἐνώπιον τῆς βιομηχανικῆς ἁμίλλης ἢ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης σιγῶσι πάντα τὰ ἀνθρώπινα πάθη.

Β'. ΟΛΥΜΠΙΑΣ
1870.

Ἐκθέται.

Οἱ κατὰ τὴν Β' Ὀλυμπιάδα ἀποστείλαντες ἐκθέματα ἀνῆλθον ἐν ὅλῳ εἰς 1167, ὧν 48 ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ Νομὸς Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ 497, ὁ τῶν Κυκλάδων ὑπὸ 172, ὁ τῆς Κερκύρας ὑπὸ 89, ὁ τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος ὑπὸ 79, ὁ τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας ὑπὸ 50, ὁ τῆς Εὐβοίας ὑπὸ 40, ὁ τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος ὑπὸ 36, ὁ τῆς Λακωνίας ὑπὸ 36, ὁ τῆς Μεσσηνίας ὑπὸ 36, ὁ τῆς Ἀρκαδίας ὑπὸ 28, ὁ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ὑπὸ 21, ὁ τῆς Κεφαλληνίας ὑπὸ 17, καὶ ὁ τῆς Ζακύνθου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ. Οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τέλος ἀποστείλαντες προήρχοντο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Βραΐλας, Σμύρνης, Χίου, Ἀλεξανδρείας καὶ Ζάρας τῆς Δαλματίας. Μεταξὺ τῶν ἐκθετῶν συγκατελέγετο καὶ ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος μετὰ τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας.

Ἑλλανοδίκαι.

Γ. Παπαδόπουλος, Α. Θεοφιλᾶς, Ι. Καρμπούκης, Ἀγγ. Βλάχος, Χ. Ν. Φιλαδελφεύς, Ν. Μεταξᾶς, Ι. Ἀποστολόπουλος, Π. Κορωναῖος, Ι. Τσάτσος, Ν. Κορέσιος, Γ. Μαντζαβῖνος, Β. Βαλτινός, Γ. Χατζηφίλος, Χ. Εὐαγγελίδης, Π. Βαλσαμάκος, Α. Βουσάκης, Π. Βουγιούκας, Κ. Γ. Δουρούτης, Α. Χριστομάνος, Α. Ζωγράφος, Χ. Παλάσκας, Δ. Τουρνάκης, Δ. Σχαλιστήρης, Ἀλ. Βαρούχας, Δ. Σ. Βαρουξάκης, Δ. Δαλέζιος, Γ. Γεωργαντᾶς, Σ. Παπακωστόπουλος, Θ. Χελδράϊχ, Δ. Χαραλάμπης, Χ. Ζαχαρίτζας, Φ. Ἰωάννου, Γ. Ζωχιός, Α. Ι. Σοῦτσος.

Βραβεῖα καὶ ἔπαινοι.

Βραβεῖα κατὰ τὴν Β' Ὀλυμπιάδα ἀπενεμήθησαν ἐν ὅλῳ 597 καὶ ἔπαινοι 310 Ἐκ τούτων 12 χρυσᾶ Α' τάξεως καὶ ἰσάριθμα Β. 87 ἀργυρᾶ Α' τάξεως καὶ 133 Β' καὶ 353 χαλκᾶ. Χρυσᾶ Α' τάξεως ἔλαβον οἱ ἑξῆς : Ἀθ. Δουρούτης, Λεωνίδας Δρόσης, Λ. Ῥάλλης, Ιλ. Ῥοῦ, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν, Π. Καλουτᾶς, Ἐμ. Σαλοῦστρος, Ἰω. Κουρκουτάκης, Γ. Βασιλειάδης, ἡ Ἀτμοπλοϊκὴ Ἑταιρία Σύρου, ἡ Σχολὴ τῶν Τεχνῶν καὶ τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον.

Ποιητικὸς ἀγών.

Ἐκ τῶν ὑποβληθέντων 20 λυρικῶν ποιημάτων, καὶ τῶν 11 δραματικῶν, κατὰ τὴν ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ τῶν Γ. Γ. Παπαδοπούλου, Ι. Πανταζίδου, Θ. Γ. Ὀρφανίδου, Γ. Μιστριώτου καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ Ν. Δραγούμη, μόναι αἱ δύο κωμῳδίαι τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου ***Γάμος ἕνεκα βροχῆς*** καὶ ***Γαμβροῦ πολιορκία*** ἐκρίθησαν ἄξιαι τοῦ 6' βραβείου, τοῦ ποιητοῦ αὐτοῦ στεφανωθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ, τὴν 29 Νοεμβρίου 1870, διὰ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων κατασκευασθέντος χρυσοῦ στεφάνου.

Γυμνικὸς ἀγών.

Οἱ ἀριστεύσαντες εἰς τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας :

Εὐάγ. Σκορδαρᾶς, Γ. Ξυδέας, Χ. Ἀνα-

στάσης, Γ. Τσαντήλας, Π. Σχουπόπουλος, Δ. Πανταζίδης, Κ. Καραδμυλάκης, Γ. Κόκος, Δ. Λυπητεράκης, Σ. Ἰωάννου, Π. Ντοῦρος, Ι. Ψύχας, Γ. Γαλύφος, Δ. Κασσανδρῆς, Θ. Ντροῦγας, Π. Καναρέλλης, Θ. Παπαγεωργίου, Γ. Ἀνεστερίδης, Ι. Βικοπανόπουλος, Κ. Ντεφιτζῆς.

Λόγος Ὀλυμπιακὸς ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Φιλίππου Ἰωάννου καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας. Κατὰ τὴν 6. ἑορτὴν τῶν Ὀλυμπίων.

Ἀφοῦ ἡ Ἑλλὰς μετὰ μακροχρόνιον νέκρωσιν ἐξηγέρθη κατὰ θείαν εὐδόκησιν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ τάφου εἰς νέαν ζωήν, εἵπετο κατὰ λόγον φυσικὸν νὰ ἀναζήσωσιν ἐν αὐτῇ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων θεσμίων καὶ δημοσίων ἱδρυμάτων ἐκεῖνα, ὅσα εἰς πλήρωσιν οὐχὶ ἐφημέρων ἀλλ᾽ ἀειδίων χρειῶν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ὁπωσδήποτε συντελοῦντα δεικνύονται εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος ἀείποτε χρήσιμα. Ἀναζῶσι δὲ καὶ νῦν οἱ ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες πρὸς τὸν νέον τῶν λαῶν βίον καὶ τὰς νέας τῆς Ἑλλάδος περιστάσεις καὶ χρήσεις ἐπιτηδείως εὐθετημένοι.

Ἐὰν συγκρίνωμεν τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους πανηγυρικοὺς ἀγῶνας πρὸς τοὺς καθ᾽ ἡμᾶς τιθεμένους εὑρίσκομεν οὐσιώδη τινὰ διαφορὰν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους προερχομένην ἐκ τούτου, ὅτι εἰς ἄλλα μὲν πράγματα ἀπενέμετο τότε ἡ μεγίστη ἀξία εἰς ἄλλα δὲ ἀπονέμεται νῦν. Κατὰ μὲν τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἄνευ χρειῶν ἐπινοητῶν ἔζων φυσικωτέραν καὶ ἁπλουστέραν ζωὴν καὶ ἦσαν ὑπὸ τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου δυσαγωγότεροι, χειροκρατικώτεροι δὲ καὶ ἑτοιμότεροι εἰς χρῆσιν τῆς βίας ἡ ῥώμη καὶ τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἡ ἀνάπτυξις εἶχεν φυσικῷ τῷ λόγῳ μεγίστην ἀξίαν, ὡς καθιστῶσα τὸν ἄνθρωπον ἐπιτηδειότερον καθ᾽ ἑαυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ παντοίων κινδύνων νὰ σώζῃ, ὑπισχνούμενα δὲ εἰς τὸν ἔχοντα αὐτὰ κράτος καὶ δόξαν. Διὸ εἰς τὴν σωματικὴν ἄσκησιν ἀπέβλεπον κυριώτερον οἱ πανηγυρικοὶ τῶν ἀρχαίων ἀγῶνες, ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς νίκη καὶ ἡ ἕνεκα ταύτης ἀπονεμομένη δημοσία τιμὴ ἐνομίζετο τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ὅρος ἀκρότατος, σπανιώτερον δὲ ἐτίθετο ἀγὼν μουσικῆς κιθαρῳδίας καὶ αὐλήσεως.

Εἰς δὲ τοὺς καθ᾽ ἡμᾶς χρόνους ὅτε διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ ἡ ἐξημέρωσις τῶν ἠθῶν προεχώρησεν, ἡ ἔννοια τοῦ δικαίου ἔλαβε πλειοτέραν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων δύναμιν ἡ πρὸς εὐζωΐαν ῥοπὴ καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς παρασκευὴν τῶν μέσων αὐτῆς ηὐξήθη, ἡ δὲ πρόοδος τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς μηχανικῆς παρέχει καθ᾽ ἡμέραν ὅπλα πολεμικὰ τελειότερα. Ἡ τέχνη προεισδύουσα πάντοτε ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐπιστήμης καὶ ὁδηγουμένης ὑπὸ τῆς γνώσεως τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τῆς σκοπίμου χρήσεως τῆς ταύτης δυνάμεως εὗρε μέσα νὰ δαμάσῃ τὴν ῥώμην, νὰ δεσμεύσῃ αὐτὴν εἰς τὸ θριαμβευτικὸν ἅρμα της καὶ σύρῃ ὄπισθέν της ὅπως ποτὲ ὁ Ἀχιλλεὺς τὸ πτῶμα τοῦ Ἕκτορος. Ἡ Βιομηχανία καταστᾶσα τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν ὁ πλοῦτος, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ δόξα ἑλκύει τὰ μέγιστα τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ διεγείρει τὴν ἅμιλλαν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους. Ἐντεῦθεν καταφαίνεται διατὶ οἱ δημόσιοι ἀγῶνες ἐδέησεν εἰς τὸν ἡμέτερον αἰῶνα νὰ ἀλλάξωσι καὶ ἤλλαξαν μορφὴν καὶ κατεύθυνσιν. Ἐντεῦθεν ἔτι καταφαίνεται καὶ ἡ σύνεσις τοῦ ἀειμνήστου ἱδρυτοῦ τῶν νέων παρ᾽ ἡμῖν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ὅστις σκοπὸν αὐτοῦ κυριώτερον ἔθεσεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας καὶ τὴν δι᾽ αὐτῶν προσαγωγὴν τῆς εὐημερίας τοῦ ἔθνους. Κατανοήσας δὲ ὁ ἀνὴρ, ὅτι ἡ πρόοδος τῶν βιοποριστικῶν ἐπιτηδευμάτων συναρτᾶται σφικτὰ μετὰ τῆς διανοητικῆς προόδου αὐτῶν ὥρισε νὰ βραβεύηται κατὰ πᾶσαν Ὀλυμπιακὴν πανήγυριν ἐξαίρετόν τι φιλολογικὸν φιλοπόνημα καὶ προσέτι νὰ συντάσσηται ἑκάστοτε καὶ ἀπαγγέλληται δημοσίᾳ λόγος Ὀλυμπιακὸς δηλωτικὸς τῆς διανοητικῆς τῶν Ἑλλήνων καθ᾽ ἑκάστην Ὀλυμπιάδα προόδου.

Λόγος τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων κτλ. ἐπιτροπῆς Δ. Χριστίδου τὴν 14ην Μαρτίου 1871 ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς Ἐθνικῆς Ἐκθέσεως.

Ὅ,τι Κύριοι, πρέπει νὰ ἐπαναπαύῃ τὴν συνείδησιν ἁπάντων εἶναι, ὅτι ἐπέτυχε πληρέστατα ἡ Ἔκθεσις ἐν τῇ κρίσει τοῦ λαοῦ καὶ ἀπόδειξις τρανὴ τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἡ μεγίστη συρροὴ τοῦ κοινοῦ πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἐκθέσεως καὶ ἡ πολυτρόπως ἐκδηλωθεῖσα παρ᾽ αὐτοῦ εὐγνώμων ἐτυμηγορία· τούτου δ᾽ ἕνεκα καὶ ἡ διάρκεια τῆς πανηγύρεως παρετάθη πέραν τοῦ Νοεμβρίου ἐπὶ εἴκοσιν εἰσέτι ἡμέρας.

Μαρτυρεῖ δὲ τὴν συρροὴν τοῦ λαοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν πωληθένων εἰσιτηρίων ἀνερχομένων εἰς 17,648½ ἐκτὸς ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ ἀτόμων ἅτινα ὑπὸ διαφόρους τίτλους, εἰσήρχοντο καὶ ἐξήρχοντο δωρεάν.

Ὅστις ἐπεσκέφθη οὐχὶ ἐπιπολαίως, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς, οὐχὶ ἅπαξ ἀλλ᾽ ἐπανειλημμένως τὴν Ἔκθεσιν καὶ τὰ ἐκθέματα τοῦ 1870 πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ σπουδάσῃ ὁποία τις εἶναι ἡ βιομηχανία ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ 1870 ἐκεῖνος ἀναμφιβόλως ἐπείσθη, ὅτι αἱ πρόοδοι τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς Α′ Ὀλυμπιάδος εἶναι οὐ μόνον κατὰ πολὺ ὑπέρτεραι ἀλλὰ καὶ ἄξιαι θαυμασμοῦ.

Ἐν πρώτοις παρετηρήθη ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ καὶ πολλαπλασίασις τῶν μηχανῶν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ὡς καὶ ἡ κατασκευὴ ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι μηχανῶν, καὶ ἡ εἰσαγωγὴ καὶ βελτίωσις τῶν πρὸς τοῦτο ἀναγκαίων τεχνῶν ηὔξησε σπουδαίως τὴν προσαγωγὴν τῶν τεχνικῶν προϊόντων, καὶ ἐξέτεινε τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὴν κατανάλωσιν αὐτῶν. Ἡ κατεργασία τῆς μετάξης ἀνωμολογήθη ἐφάμιλλος τῆς ἐν Εὐρώπῃ κατασκευαζομένης. Ἡ βαμβακλωστικὴ οὐ μόνον ἐπέδωκεν ἀλλ' εὗρε καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ σπουδαίαν κατανάλωσιν. Ἡ ἐπιπλοποιΐα παρέστη λίαν εὐπρόσωπος. Ἡ ταπητουργία ἔδωκεν ἔργα ἀξιόλογα. Ἡ μεταξοϋφαντικὴ ἐβελτιώθη οὐσιωδῶς, ὡς ἐκ τῆς βελτιώσεως τῆς μεταξοκλωστικῆς: Ἡ βυρσοδεψικὴ ἔλαβε σπυδαίας περιστάσεις. Ἡ σιδηρουργία ἔδειξεν ὅτι ἀνδρίζεται. Ἡ γεωργία ἔπεμψεν ἀξιόλογα προϊόντα τῆς γῆς. Ἡ ἔκθεσις τῶν μαρμάρων καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν ἐβεβαίου τὸν ἐν τοῖς ἐγκάτοις τοῦ τόπου πλοῦτον δείγματα τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κατεργαζομένης Ἑλληνικῆς σμύριδος πρὸς διαφόρους χρήσεις διήγειραν τὴν κοινὴν περιέργειαν.

Ἡ τελειοτέρα κατασκευὴ τοῦ ἐλαίου, τῶν οἴνων, τῶν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ τῆς ζαχαροπλαστικῆς ἀπασχολεῖ ἱκανὰ κεφάλαια καὶ ἀπέκτησε φιλοπόνους προσπαθείας. Ἡ δενδροκομία καὶ φυτουργία υἱοθετῶν καθ' ἑκάστην φιλοπόνως καὶ ἐπιτυχῶς ἱκανὰ ξένα φυτουργήματα. Τὰ ναυπηγικά μας εὑρίσκονται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου. Αἱ ὡραῖαι τέχναι ἐν αἷς διέπρεπον ἡ γλυπτικὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ καὶ αἱ ἐλευθέριοι ἐν αἷς, προεῖχον, ἡ λιθοξοϊκή, ἡ τυπογραφική, ἡ χυτοτυπική, ἡ ἠλεκτροχαρτική, ἡ χυτοτυπικὴ φωτογραφικὴ ἐκόσμουν τὸ ἀξιόλογον τῆς Ἐκθέσεως θέαμα.

Γ'. ΟΛΥΜΠΙΑΣ
1875.

Ἐκθέται.

Κατὰ τὴν Γ' Ὀλυμπιάδα τοῦ 1875 ἐκθέται μὲν ἐσημειώθησαν 1200 ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ 72 ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἐκθέματα δὲ 7997 ἐν ὅλῳ. Ἐκ τῶν ἐκθετῶν 370 ἦσαν ἐκ τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, 63 ἐκ τοῦ τῆς Εὐβοίας, 48 ἐκ Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος, 14 ἐξ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας, 44 ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος, 10 ἐξ Ἀρκαδίας, 128 ἐκ Μεσσηνίας, 27 ἐκ Λακωνίας, 68 ἐξ Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, 124 ἐκ Κυκλάδων, 148 ἐκ Κερκύρας, 32 ἐκ Κεφαλληνίας καὶ 63 ἐκ Ζακύνθου.

Ἑλλανοδίκαι.

Ἑλλανοδίκαι κατὰ τὴν Γ' Ὀλυμπιάδα ἐγένοντο οἱ ἑξῆς: Ν. Δραγούμης, Δ. Τουρνάκης, Γ. Νικολαΐδης, Α. Κουμᾶς, Γ. Ν. Μαντζαβῖνος, Α. Ρομπέρτος, Χ. Ν. Φιλαδελφεύς, Δ. Σ. Σταῦρος, Β. Σταυρόπουλος, Ἰω. Ἀποστολόπουλος, Χ. Βέλχερ, Π. Ὀριγώνης, Ἐμ. Δραγούμης, Ι. Τσάλης, Ν. Καλλισπέρης, Κ. Γ. Δουρούτης, Α. Χρηστομάνος, Λιζιέρης, Ε. Τσίλλερ, Δ. Ι. Τασούλης, Κ. Κασσαβέτης, Τσέρνοβιτς, Δ. Τασούλης, Χ. Ζαχαρίτσας, Ε. Πονηρόπουλος, Migliorali, C. P. Merlin, Π. Θεολόγος, Δ. Μαλανδρῖνος, Μ. Ρότσιλδ, Α. Γεωργαντᾶς, Α. Θεοφιλᾶς, Σιάουμβερλιγκ Ἔουλιχ Μουσουδάκης, Ν. Τσαμαδός, Σ. Γιαλούσης, Ν. Νικολαΐδης, Ι. Ζωχιός, Σ. Μόστρας, Δ. Διγενῆς, Γ. Γαϊδεμπέργερ, Β. Λάντσας, Λ. Δρόσης, Φ. Ἰωάννου, Α. Βουσάκης.

Βραβεῖα καὶ ἔπαινοι.

Κατὰ τὴν Γ' Ὀλυμπιάδα ἀπενεμήθησαν ἐντὸς μὲν τῆς Ἑλλάδος 578 βραβεῖα, ὧν 8 χρυσᾶ α'. τάξεως, 33 β'. 87 ἀργυρᾶ α'. καὶ 188 β'. τάξεως, 263 χαλκᾶ, 6 βραβεῖα χρηματικὰ ἀνερχόμενα εἰς δρ. 2,265 καὶ 266 ἔπαινοι. Ἐκτὸς δὲ τῆς Ἑλλάδος βραβεῖα 638 ὧν χρυσᾶ α'. τάξεως 10, β'. 34, ἀργυρᾶ 103, β'. 205, χαλκᾶ 286, χρηματικὰ βραβεῖα 6 ἐκ δρ. 2265 καὶ ἔπαινοι 285.

Λόγος Πανηγυρικὸς ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ Π. Ἐμ. Γιαννοπούλου, ἐπὶ τῇ τελετῇ τῆς Γ'. Ὀλυμπιάδος τὴν 4 Μαΐου 1875.

Ἡ ἡμετέρα λοιπὸν πανήγυρις καὶ ἔκθεσις, εἶναι ἐθνικὴ καὶ αὐτὸς ὁ τίτλος τῇ ἐδόθη διότι περιορίζεται εἰς τὰ προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς διανοίας, καὶ ἐργασίας· κατ' αὐτὴν μόνον περὶ ἡμῶν αὐτῶν ὀφείλομεν νὰ κρίνωμεν. Καὶ τῷ ὄντι εἰς τὰ ἡμέτερα Ὀλύμπια τῆς τρίτης ταύτης περιόδου πρόκειται ν' ἀνακαλύψωμεν ποῖον διάστημα προόδου διήνυσε τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἀπὸ τῆς πρώτης Ὀλυμπιάδος κατὰ τὸ 1859 μέχρι τῆς δευτέρας τοῦ 1870 καὶ κατόπιν ἀπὸ τῆς δευτέρας μέχρι τῆς παρούσης.

Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐθνικῇ ἐκθέσει ἀναγνωρίζει ἡ ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπίων, ὅτι δὲν ὑποβάλλει ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ κοινοῦ ἔργα μεγάλα ἢ πολλὰ ἢ ὅλως τέλεια ἢ ἄλλα τῶν ἐν τῷ τόπῳ παραγομένων, ὑποβάλλει ὅμως τοιαῦτα ὁποῖα ὁ βραχὺς καὶ πολυτάραχος πολιτικὸς ἡμῶν βίος καὶ ὁ τῆς ἐλευθέρας ἐργασίας ἦτο δυνατὸν νὰ παραγάγῃ. Ἡ ἐπιτροπὴ γνωρίζει ὅτι ὑπολανθάνωσιν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τέ-

χναι τινές ἐκ παραδόσεως, ὧν τὰ ἔργα εἰσέτι δὲν ἐγένοντο κοινῶς γνωστά. Ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ δραστηρία φιλοπονία, προσόντα ἀδιαφιλονείκητα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, δὲν ἀρκοῦσι μόναι ἄνευ τῆς συμμαχίας τοῦ χρόνου.

Πρὸ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἐνεκαινίσθη ἡ πρώτη παγκόσμιος ἔκθεσις ἐν Λονδίνῳ, ἡ Ἑλλὰς τότε μόλις εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἀναπτύσσηται γεωργικῶς, οὐδεμία δὲ βιομηχανία ἀξία λόγου εἶχεν εἰσέτι ἐγκατασταθῇ ἐν αὐτῇ· περιανήγαγε μολοντοῦτο πᾶν ὅ,τι ἡ μονότονος γεωργία της, ἡ πατροπαράδοτος οἰκιακὴ βιομηχανία της καὶ ἡ ὡραία φύσις της ἠδύναντο νὰ προσφέρωσι καὶ ὅμως εὐπρόσωπος ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν ἀποκομίζουσα βραβεῖα ἀντάξια τῆς ἐν σπαργάνοις ἔτι οὔσης γεωργικῆς καὶ βιομηχανικῆς αὐτῆς παραγωγῆς καὶ τέχνης. Ἐκ τούτου ἐνθαρρυνθεῖσα παρέστη προθυμοτέρα ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν μετὰ τρία ἔτη κατὰ τὸ 1855 πρώτην παγκόσμιον ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν δι' ἔργων πλειοτέρων πλειότερα τῶν ἐν Λονδίνῳ λαβοῦσα βραβεῖα. Ἐπῆλθε μετ' ὀλίγον τοῦ ἀοιδίμου ἱδρυτοῦ τῶν ἡμετέρων Ὀλυμπίων ἡ εὐεργετικὴ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπόφασις καὶ εἰς τὴν πρώτην κατὰ τὸ 1859 πανήγυριν αὐτῶν εἴδομεν ἔργα φιλοτίμου φιλοπονίας. Ἐκεντήθη ἐπὶ μᾶλλον ἐκ τούτου ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία καὶ θαρραλεώτεροι καὶ προοδευτικώτεροι παρέστημεν αὖθις εἰς τὰς δευτέρας ἐν Λονδίνῳ καὶ Παρισίοις παγκοσμίους ἐκθέσεις τῶν 1862 καὶ 1867 ἔτι δὲ πλουσιώτεροι εἰς τὰ κατὰ τὸ 1870 ἡμέτερα Ὀλύμπια καὶ τελευταῖον εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ τὸ 1873 παγκόσμιον. Ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν δὲν ἀπηλείφθη ἐξ οὐδεμιᾶς τῶν παγκοσμίων ἐκθέσεων· ἐν διαστήματι δὲ εἴκοσιν τριῶν ἐτῶν παρέστη εἰς πέντε παγκοσμίους ἐκθέσεις καὶ εἰς τρεῖς αὐτῆς ἐθνικὰς μετὰ τῆς παρούσης.

Λόγος Ἀκαδημαϊκὸς περὶ τῆς Πνευματικῆς προόδου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Κατὰ τὴν Γ' Ὀλυμπιάδα (1874—1875). ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 4 Μαΐου 1875 ἡμέρᾳ τῆς ἐνάρξεως τῶν Ὀλυμπίων ὑπὸ Ἀνδρέου Ἀναγνωστάκη Καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστημίῳ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ

Θεολογία.

Ἐν τῇ Θεολογίᾳ, τὰ κυριώτερα ζητήματα, περὶ ἃ ἐδέησε νὰ ἀκολουθῶσι πρωτοτύπως οἱ μεθ' ἡμᾶς Θεολόγοι ἦσαν κανονικοί, ἐν οἷς καὶ διέπρεψαν οἱ ἀοίδιμοι Οἰκονόμος Φαρμακίδης καὶ Μισαήλ. Εἰς δύο προπάντων κατέγεινεν πρακτικώτερον ἀφορῶντα τὸ μὲν εἰς τὸ ἀντικέφαλον τῆς ἐκκλησίας τοῦ αὐτονόμου Ἑλληνικοῦ βασιλείου, τὸ δὲ εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὸ κράτος. Καὶ ἐκεῖνο μὲν ἐλύθη ὁριστικῶς τοῦτο δὲ μένει εἰσέτι ἐκκρεμὲς οὐδὲ ὡρίμασεν ἱκανῶς ἵνα φθάσῃ εἰς φύσιν ἀναμφισβήτητον. Καὶ τὸ περὶ ὅρκου δὲ τῶν κληρικῶν ζήτημα ἔδωκεν ἀφορμὴν σπουδαίων διατριβῶν.

Φιλοσοφία.

Τῶν φιλοσοφικῶν προϊόντων ἐξαίρετον δεῖγμα παρέχει ἡ τρίτη Ὀλυμπιάς, τὰς «Περὶ Βλυσσίου καὶ Θεοφάνους μελέτας καὶ εἰκασίας» τοῦ Μ. Ρενιέρη, ὡραίας σελίδας ἱστορίας τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Νομική.

Αἱ νομικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἐπιστῆμαι εὗρον ἐν Ἑλλάδι παρθένον γῆν εἰς νομοθεσίαν σύμφωνον πρὸς τὰς νεωτάτας αὐτῶν προόδους.

Κατ' ἐξοχὴν πρωτοτύπου μελέτης θέμα κεῖται πρὸ ποδῶν ἡ θεωρία τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, θεωρία οὐ μόνον ἔχουσα τὰς πηγὰς καθαρῶς ἑλληνικὰς ἀλλὰ καὶ ἀποτελοῦσα ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἄγνωστον γνῶραν. Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου δικαίου τὰς πηγὰς καὶ τὰς ἐκλεκτοτέρας πραγματικὰς τῶν ἀρχαίων ἑρμηνευτῶν ἀνέλιξαν καὶ ἐξέδωκαν μετ' ἀξιολόγου εἰσαγωγῆς ὁ Μιχαὴλ Πουλῆς καὶ ὁ Ι. Ῥάλλης ποιήσαντες ἔργον ἀναγκαιότατον. Τῆς καθηγητοποιήσεως δὲ τοῦ νέου τούτου κλάδου τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, δοκίμιον ἀφορῶν εἰς ἓν τῶν κυριωτέρων αὐτῶν κεφαλαίων ἐξεδόθη νεωστὶ ἡ «Περὶ ἱερατικῆς ἐξαισίως» πραγματικὰ τοῦ Ἰωάννου Εὐταξίου Παππαλουκᾶ.

Οἱ δημοσιολόγοι ἠσχολήθησαν μετὰ ζήλου εἰς ἀνάπτυξιν καὶ ἐφαρμογὴν τῶν ἐλευθεριωτέρων ἐπιστημονικῶν ἰδεῶν πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος· παράδειγμα αἱ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ι. Σούτσου ἐκδιδόμεναι νεωστὶ «Πλουτολογικαὶ μελέται» παρὰ διατριβῶν ἠθικοπολιτικῶν ἀξιολόγων διά τε τὸ ἐπίκαιρον αὐτῶν καὶ τὸν κοινωφελῆ σκοπόν, εἰς ὃν ἀφορῶσι.

Ἰατρική.

Ἐκτὸς δὲ τὰ τέως ἰατρικὰ προϊόντα εἰδικαὶ μελέται περὶ ἐπιχωριάζοντά τινα πάθη, οἷα οἱ ἐλιγενεῖς, ἰδίᾳ δὲ οἱ κακοήθεις λεγόμενοι πυρετοί, ἡ ἐν νήσοις τισὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους ἐνδημιῶσα πελλάγρα, τὰ πάθη εἰς ἃ ἰδιαζόντως ὑπόκεινται οἱ παρ' ἡμῖν πολυάριθμοι ἁλιεῖς τῶν σπόγγων κτλ. ἰατρικαὶ τοπογραφίαι καὶ κλινικαὶ παρατηρήσεις περὶ ἐπιδημικά τινα πάθη οἷον ἐξανθηματικὸς τύφος, ὁ μηνιγγαῖος λοιμός, ἡ ὕστερις, ἡ ὀστρακιά, ἡ χολέρα κτλ. δοκιμασίαι νεωτέρων τινῶν θεραπευτικῶν καὶ χειρουργικῶν ἀγωγῶν ἢ τροποποιήσεις αὐτῶν ἢ καὶ ἐφευρέσεις τινὲς πρωτότυποι περιγραφαὶ σπανίων νοσηρῶν περιπτώσεων φυσιολογικά τινα πειράματα καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐπὶ πᾶσι δὲ

τούτοις οὐ μόνον ἐξ ἐπιστημονικῶν διάφοροι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἐθνικὸν καθῆκον. Ἀλλὰ καὶ μελέτην περὶ εὐεξίας καὶ μακροβιότητος παντὶ προσιτὴν καὶ λυσιτελῆ ἀνέγνω, ὡς ἐνθυμεῖσθε, ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὁ καθηγητὴς κ. Γ. Μακινᾶς, ἀξιολόγου ἰδίως διὰ τὴν ὕλην τὴν συλλεγμένην ἐκ τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν συγγραφῶν.

Φυσικαὶ καὶ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι.

Ἐν δὲ ταῖς μαθηματικαῖς ἐπιστήμαις ἔχει εἰς δεῖξιν ἡ τρίτη ὀλυμπιὰς δύω σειρὰς ἐξαιρέτων ἐργασιῶν· καὶ πρῶτον ὑπὸ τὸν τίτλον «Μαθηματικὰ ἀνάλεκτα» ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ὁ καθ. κ. Κ. Νικολαΐδης σειρὰν πρωτοτύπων διατριβῶν ἀναγομένων εἰς διαφόρους κλάδους τῆς ὑψηλῆς καθηγητικῆς.

Δεύτερον, ὁ διευθύνων τὸ Ἀθήναιον ἀστεροσκοπεῖον κ. Ἰούλιος Σμὶθ, ἐποίησε καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πολλὰς σπουδαίας ἐρεύνας καὶ ὀνομαστὶ παρατηρήσεις τῶν κηλίδων τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης, ἧς ἀπεικονίσθησαν διάφορα μέρη καὶ ἐγράφη ὁ πίναξ πλανητῶν τινων καὶ τῶν ἐπιτειλάντων κομητῶν ἐκλείψεων διαττόντων ἀστέρων τῶν φαινομένων τοῦ λυκαυγοῦς τοῦ ζῳδιακοῦ φωτὸς καὶ τοῦ βορείου σέλους, πρὸς δὲ παρατηρήσεις πολλῶν ἀστέρων ὡς πρὸς τὴν ἔντασιν τοῦ φωτὸς καὶ τὸ χρῶμα.

Φυσιογραφία.

Ἐκ τῶν φυσιογραφικῶν ἐπιστημῶν ἐγχωρίους καρποὺς ἀπήνεγκε πρὸ πάσης ἄλλης ἡ Βοτανικὴ χάρις ζήλου τῶν Θεοδώρου Ὀρφανίδου καὶ Θεοδώρου Χιλδράϊγλ.

Γραμματολογία.

Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην ταχίστην καρποφορίαν ὑπέσχετο ἡ γραμματολογία, τὸ μὲν διότι εἰς ἑρμηνείαν καὶ κρίσιν τῶν Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων οὐδεὶς ὁ ἁρμοδιώτερος ἡμῶν τῶν τετραμμένων ἐν τῇ Ἑλλάδι φωνῇ, τὸ δὲ καὶ διότι ἡ ἀναδίφησις τῶν προγονικῶν κειμηλίων εἶναι πρὸς πάντα Ἕλληνα χαριεστάτη ἀναψυχὴ τοῦ νοός.

Ἐκ τῶν γραμματολογικῶν προϊόντων ἀρκετὸν εἶναι νὰ παραθέσω δύο ἐξαίρετα δείγματα τὰ ἑξῆς. Ἐν ὀψιγόνῳ βιβλίῳ ἐπεχείρησε ν' ἀποδείξῃ τὴν πρωτοφανῆ γνώμην ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Ἰσοκράτους δὲν εἶναι ἁπλῶς ἐν ἕκαστον θέμα πραγματικὸν μόνον, ἀλλὰ συγγράμματα τεχνικὰ περιλαμβάνοντα ἐν εἴδει παραδειγμάτων ἐντέχνως συνερραμμένων τοὺς ἀπορρήτους ῥητορικοὺς κανόνας τοῦ μεγάλου ἐκείνου διδασκάλου τῆς τέχνης.

Ἱστορία.

Εἰς ἱστορικὴν δημιουργίαν ἔκειτο πρὸ ποδῶν αἱ δύο πρῶται πράξεις τοῦ νεωτέρου ἡμῶν ἐθνικοῦ δράματος, ἡ πολιτικὴ ἀναβίωσις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς ἐπάνοδος ἑπτὰ πιθανῶν θυγατέρων. Καὶ ἐκείνην μὲν ἱςόρησαν ἀπὸ μνήμης πολλοὶ μάλιστα δὲ οἱ ἀοίδιμοι Τρικούπης καὶ Φιλήμων, εἰς δὲ τὴν ἱστορίαν τῶν κατὰ τὴν ἑπτάνησον, ἐξαίρετον ὕλην παρέχουσι τὰ νεωστὶ ἐκδιδόμενα «Ἀπομνημονεύματα» τοῦ Κ. Λομβάρδου.

Πρὸ παντὸς ὅμως διέφερε τῇ νέᾳ ἡμῶν ἱστορίᾳ, ἡ ἀκριβολογία τῶν κρίκων τῶν συνδεόντων αὐτὴν ἄνευ διακοπῆς μετὰ τοῦ ἀρχαίου συνδέσμου. Ἡ ἱστορικὴ δὲ αὕτη ἑνότης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἶναι ἡ κεφαλαιώδης ἰδέα τῆς συγγραφῆς ἣν ἐπέρανε νεωστὶ ὁ καθηγητὴς κ. Παπαρρηγόπουλος.

Ἐκ τῆς τροχάδην ταύτης ἐπαύξεως προκύπτει πιστεύω τὸ πόρισμα ὅτι ἡ νεωτέρα ἡμῶν ἐπιστημονικὴ δραστηριότης δὲν εἶναι ὡς ἐλογίσθη ἁπλῶς μετοχευτική. Ἐξ ἐναντίας καθ' ὅσον αἱ πρῶται πνευματικαὶ τοῦ ἔθνους ἀνάγκαι πληροῦνται ἀπὸ τῆς ἰσχομιδῆς ἀλλοδαπῶν προϊόντων τρεπόμεθα εἰς παραγωγὴν ἰδίων καρπῶν.

Ποίησις.

Μεταξὺ τῶν πρώτων διαπρέπει κατὰ τὴν τολμηρὰν κάποτε δὲ καὶ παράβολον φαντασίαν ὁ Λευκάδιος ῥαψῳδὸς τῶν ἐρεσιβίων πολεμιστῶν τῶν προοιμιασάντων τὴν πολιτικὴν τοῦ Ἔθνους ἀνάστασιν ὁ Σαμουὴλ καὶ ὁ Ἀστραπόγιαννος εἶναι ἴσως οἱ ἡρωϊκώτεροι φθόγγοι τῆς δευτέρας ἡμῶν ποιητικῆς γενεᾶς. Καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς εὐτραπέλου ποιήσεως τὰ εὐοσμότερα ἄνθη ἀνέτειλαν ἐπὶ τῶν θερμῶν ἐκείνων ἡμερῶν. Τὴν σοβαρὰν τοῦ θανάτου σκέψιν τὴν ὁποίαν ὁ ποιητὴς κατώρθωσε νὰ φαιδρύνῃ ἤθελε φθονήσει ὁ Χριστόπουλος ἂν εἶχε χολὴν ἡ χελιδὼν τῆς Μακεδονίας, διότι ὁ Ταντταλίδης ἔγραφεν ἐν ἡμέραις καθ' ἃς ὁ γέλως δὲν εἶχε φθάσει νὰ ἀπολιθωθῇ ἐπὶ τῶν χειλέων. Περίεργον! Αἱ μελῳδικώτεραι ἀηδόνες τοῦ ἀναθάλλοντος Παρνασσοῦ ἀπεδήμουν ἀπὸ τῶν ὀχθῶν τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Πελάγους τοῦ Ἰονίου.

Τὸ γενικώτερον ὅμως συμπέρασμα τῆς προχείρου ταύτης μελέτης εἶναι ὅτι ἐν ταῖς πνευματικαῖς ἐπιδόσεσι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος κινεῖται οὐχὶ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ βαδίζον σκοπίμως ἐν συνειδήσει τῆς ἰσχύος καὶ ἐν ἐπιγνώσει τῆς εὐρείας αὐτοῦ ἀποστολῆς. Ὡς αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, ἐκ μιᾶς ἰδέας ὁρμῶνται ἅπασαι αἱ κινήσεις αὐτοῦ αἱ διανοητικαὶ καὶ εἰς αὐτὴν ἐπιστρέφουσι πανταχόθεν.

Δ'. ΟΛΥΜΠΙΑΣ

1888

Μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν εἴκοσι καὶ ἐννέα ἐγκαινίζεται σήμερον ἐπ' ἀγαθαῖς ταῖς ἐλπίσιν ἡ Ἔκθεσις προϊόντων τῆς Γεωργίας, Κτηνοτροφίας, Βιομηχανίας, Καλλιτεχνίας, καὶ τῆς ἐν γένει ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἢ διανοητικῶν προϊόντων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενῶν, σὺν αὐτῇ δὲ ἄγονται τὸ τέταρτον τὰ Ὀλύμπια συνιστάμενα εἰς πανήγυριν δημοτελῶν ἀγώνων, διδασκαλίαν ἑλληνικῶν δραμάτων, ἐκτέλεσιν ἑλληνικῶν μουσουργημάτων.

Τὸ ὡραῖον μέγαρον, ὅπερ ἡ μεγαλοδωρία τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα καὶ τοῦ ἰσαξίου αὐτοῦ ἐξαδέλφου καὶ ἐντολοδόχου Κωνσταντίνου ἀνήγειραν μετὰ περισσῆς δαπάνης, ἐγείρεται ἤδη μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐπιβάλλον παρὰ τὸν χῶρον, ἐν ᾧ ἄλλοτε οἱ ἀνὰ πενταετίαν ἀγῶνες τῶν Ἀθηναίων ἐτελοῦντο, ἀπέναντι τῶν ἐρειπίων τοῦ Ὀλυμπιείου, ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ τελοῦνται μεθ' ὅλης τῆς εἰς τοιοῦτον ὑψηλὸν ἔργον ἐμπρεπούσης λαμπρότητος, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Βασιλέων, τῶν Ἡγεμονικῶν ξένων καὶ τοῦ ἐπιζόντος τῶν ἱδρυτῶν Κωνσταντίνου Ζάππα. Χαρὰ ἀνυπόκριτος καὶ ζωηροτάτη καταλαμβάνει ἅπαντα τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ μεγαλοπρεποῦς κτιρίου, ἅτε ἐγκαινιζομένης δι' αὐτοῦ νέας περιόδου προόδου καὶ λαμπρότητος διὰ τὴν βιομηχανίαν ἡμῶν. Δι' αὐτοῦ ὁ σκοπὸς τῶν ἱδρυτῶν ἐντελέστερον θὰ πληρῶται, τὰ Ὀλύμπια θὰ ἄγωνται πλέον εἰς τὴν τακτὴν αὐτῶν ἡμέραν καὶ ὁ βιομήχανος καὶ ὁ τεχνίτης θὰ ἐργάζωνται μετὰ πλείονος ζήλου καὶ φιλοκαλίας ἐπὶ τῇ παρηγόρῳ ἰδέᾳ, ὅτι ἡ ἐργασία αὐτῶν δεόντως θέλει ἐκτιμηθῆ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν δὲν θὰ μένῃ ἄσημον.

Ἀγνοοῦμεν, ἂν ἡ ἐγκαινιζομένη Ἔκθεσις θὰ εἶναι λαμπροτέρα καὶ πλουσιωτέρα τῶν προηγουμένων, ἀναμφιβόλως ὅμως θὰ καταδείξῃ τὴν συντελεσθεῖσαν πρόοδον ἐν ἅπασι τοῖς κλάδοις τῆς βιομηχανίας, γεωργίας καὶ καλλιτεχνίας, παρ' ἡμῖν κατὰ τὸ δεκαπενταετὲς περίπου διάστημα ἀπὸ τῆς τελευταίας, καὶ θὰ χρησιμεύσῃ ὡς σχολεῖον εἴς τε τοὺς κυβερνῶντας καὶ εἰς τοὺς βιομηχάνους καὶ παραγωγούς, ἐν ᾧ οὗτοι θὰ διδαχθῶσι τί παράγει ὁ τόπος ἡμῶν, τίνες κλάδοι τῆς γεωργίας καὶ βιομηχανίας ἀνθοῦσι, τίνες δέον νὰ ὑποστηριχθῶσι τελειοποιούμενοι καὶ τίνες δέον νὰ ἐγκαταλειφθῶσιν, ἅτε ἀσύμφοροι ὅλως. Ἡ δ' ἐπισκόπησις αὕτη τῆς ὑλικῆς τοῦ Ἔθνους καταστάσεως εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἀναγκαία, ὅσῳ ἐπέρχεται κατ' αὐτὴν τὴν συμπλήρωσιν τῆς εἰκοσιπενταετοῦς βασιλείας Γεωργίου τοῦ Α', καθ' ἣν τοσαῦτα ἀγαθὰ τῇ χώρᾳ ἡμῶν προσεγένοντο.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ζαππείου μεγάρου καὶ τῆς ἐνάρξεως τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1858 Β. διάταγμα περὶ συστάσεως τῶν Ὀλυμπίων, τὰ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1885 καὶ 1 Ὀκτωβρίου 1886 Ἡμέτερα διατάγματα καὶ τὸν ΑΥΗΔ' νόμον τῆς 28 Μαΐου 1887 περὶ διοικήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Εὐαγγέλη Ζάππα καταλειφθείσης εἰς τὸ ἔθνος περιουσίας·

Προτάσει τῶν Ἡμετέρων ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν·

Ἄρθρον 1. Τῇ δευτέρᾳ Κυριακῇ τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1888 τελεσθήσονται τὰ ἐγκαίνια τοῦ δαπάνῃ τῶν Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα ἀνεγερθέντος Ζαππείου μεγάρου καὶ ἡ ἔναρξις τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος.

Ἄρθρον 2. Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπή, ἡ κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλη Ζάππα ἐντεταλμένη τὰ τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπίων, θέλει ἐπιμεληθῆ τῆς διεξαγωγῆς τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος κατὰ τὰς ἑπομένας διατάξεις.

Ἄρθρον 3. Κατὰ τὴν Δ' Ὀλυμπιάδα τελεσθήσονται·

α') Ἔκθεσις τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας, βιομηχανίας, καλλιτεχνίας καὶ τῆς ἐν γένει ἐν Ἑλλάδι ἐργασίας, ἔτι δὲ καὶ τῶν καλλιτεχνικῶν ἢ διανοητικῶν προϊόντων τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ὁμογενῶν.

β') Πανήγυρις δημοτελῶν ἀγώνων.

γ') Διδασκαλία ἀρχαίων καὶ νεωτέρων Ἑλληνικῶν δραμάτων.

δ') Δραματικὸν διαγώνισμα, ἔχον τὴν ὑπόθεσιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαίας, μέσης ἢ νεωτέρας μέχρι τοῦ 1829 ἱστορίας, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κωνσταντίνου Ζάππα. Ἐκτελεσθήσονται δὲ καὶ πρωτότυπα Ἑλληνικὰ μουσουργήματα.

Ἄρθρον 4. Αἱ τελεταί, οἱ ἀγῶνες καὶ ἡ ἔκθεσις θέλουσι διαρκέσει μέχρι τῆς τελευταίας Κυριακῆς τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ἡ ἔκθεσις ὅμως δύναται νὰ παραταθῇ ἀποφάσει τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἐπὶ μακρότερον χρόνον.

Ἄρθρον 5. Τὰ τῶν βραβείων ἐν γένει καὶ

τῶν διανοητικῶν διαγωνισμάτων θέλουσι κανονισθῆ ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν ἰδίῳ προγράμματι, τηρουμένων ἀπαρεγκλίτως τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης.

Ἄρθρον 6. Πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἀνατεθειμένου εἰς αὐτὴν ἔργου ἐπιτρέπεται εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ δαπανήσῃ ἐκ τῆς ἐν τῷ ταμείῳ αὐτῆς χρηματικῆς περιουσίας δραχ. 150,000 ἐπιφυλασσομένης τῆς αὐξήσεως τοῦ ποσοῦ τούτου ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου.

Ἄρθρον 7. Εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴν ἐπιτρέπεται νὰ συστήσῃ κεντρικὴν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν, διορίσῃ κατὰ τόπους ἐπιτρόπους ἔν τε τῇ ἡμεδαπῇ καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀποστείλῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας εἰδικοὺς ἀντιπροσώπους καὶ προσλάβῃ τὸ ἀναγκαῖον προσωπικόν.

Ἄρθρον 8. Δι' εἰδικοῦ κανονισμοῦ ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴ θέλει κανονίσει λεπτομερῶς τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω ὡρισμένων.

Εἰς τοὺς αὐτοὺς Ὑπουργοὺς ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Ἰανουαρίου 1888.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Οἱ Ὑπουργοὶ

Κ. ΛΟΜΒΑΡΔΟΣ, Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ.

ΒΡΑΒΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ κληροδοτημάτων Ἐπιτροπή, ὥρισε τὰ ἑξῆς βραβεῖα:

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Α'.
Χρυσᾶ 4. Ἀργυρᾶ 12. Χαλκᾶ 24. Ἔπαινοι 36.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Β'.
Χρυσᾶ 6. Ἀργυρᾶ 13. Χαλκᾶ 36. Ἔπαινοι 43.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Γ'.
Χρυσᾶ 1. Ἀργυρᾶ 3. Χαλκᾶ 6. Ἔπαινοι 9.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Δ'.
Χρυσᾶ 4. Ἀργυρᾶ 12. Χαλκᾶ 24. Ἔπαινοι 36.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ε'.
Χρυσᾶ 6. Ἀργυρᾶ 30. Χαλκᾶ 60. Ἔπαινοι 100.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ϛ'.
Χρυσᾶ 6. Ἀργυρᾶ 25. Χαλκᾶ 50. Ἔπαινοι 80.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ζ'.
Χρυσᾶ 3. Ἀργυρᾶ 9. Χαλκᾶ 20. Ἔπαινοι 50.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Η'.
Χρυσᾶ 10. Ἀργυρᾶ 30. Χαλκᾶ 90. Ἔπαινοι 150.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Θ'.
Χρυσᾶ 4. Ἀργυρᾶ 12. Χαλκᾶ 24. Ἔπαινοι 36.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ Ι'.
Χρυσᾶ 5. Ἀργυρᾶ 15. Χαλκᾶ 30. Ἔπαινοι 50.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΑ'.
Χρυσᾶ 4. Ἀργυρᾶ 12. Χαλκᾶ 24. Ἔπαινοι 36.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΒ'.
Χρυσᾶ 6. Ἀργυρᾶ 12. Χαλκᾶ 20. Ἔπαινοι 30.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΓ'.
Χρυσᾶ 8, Ἀργυρᾶ 24. Χαλκᾶ 40. Ἔπαινοι 80.

ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΙΔ'
Χρυσᾶ 6. Ἀργυρᾶ 20. Χαλκᾶ 30. Ἔπαινοι 50.

Ἐφευρέσεις.

Ἐπαφίεται τοῖς Ἑλλανοδίκαις ἡ ἀπονομὴ ὅσων καὶ οἱωνδήποτε βραβείων.

Ἀγῶνες τελεσθησόμενοι ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων Ἐπιτροπὴ ὁρίζει, ὅπως ἀπονεμηθῶσι τοῖς ἀριστεύσουσιν εἰς τοὺς τελεσθησομένους ἐν τῷ Παναθηναϊκῷ σταδίῳ ἀγῶνας βραβεῖα κατὰ τοὺς ἀκολούθους διακρίσεις.

Εἰς τὸ στάδιον πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 56. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν δόλιχον πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 180. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν δρόμον μετ' ἐμποδίων πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸ τριπλοῦν ἅλμα πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸ ἅλμα μετὰ δρόμου ἐπὶ ἐφαλτηρίου πρῶτον βραβεῖον στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25 Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸ ἅλμα εἰς ὕψος ὑπὲρ σχοινίον πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25.

Εἰς τὸ ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ὑπὲρ σχοινίον πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸ ἅλμα εἰς ὕψος, τοῦ βατῆρος ὄντος ὠστικοῦ. Πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὴν δισκοβολίαν πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δρ. 50. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὴν λιθοβολίαν εἰς μῆκος, καθ' ὃν τρόπον εἴθισται πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δρ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὴν ἀναρρίχησιν ἐπὶ ἱστὸν πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δρ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δρ.50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὴν ἀναρρίχησιν ἐπὶ κάλω πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον· κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὴν ἄρσιν βάρους δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἢ διὰ τῆς μιᾶς πρῶτον βραβεῖον στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Δεύτερον βραβεῖον κλάδου ἐλαίας καὶ δραχ. 25. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης,

Εἰς τὰ γυμνάσια ἐπὶ μονοζύγου καὶ διζύγου πρῶ-

τον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης. Ἐν ὅλῳ δραχ. 1500.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρων βραβείων θὰ χορηγηθῇ μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς ἀριστεύσοντας καὶ δίπλωμα.

Ἀγὼν τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων καὶ τῶν Κληροδοτημάτων ἐπιτροπὴ ὁρίζει ὅπως ἀπονεμηθῶσι τοῖς ἀριστεύσουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς βραβεῖα κατὰ τὰς ἀκολούθους διακρίσεις:

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ στρατιωτῶν εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ πολιτῶν εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ στρατιωτῶν εἰς ἀπόστασιν 400 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 150. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δρ. 75. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ πολιτῶν εἰς ἀπόστασιν 400 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν εἰς ἀπόστασιν 400 μέτρων δι' ὅπλου Γκρᾶ πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 150. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 75. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης.

Εἰς τὸν ἀγῶνα μεταξὺ στρατιωτῶν καὶ πολιτῶν εἰς ἀπόστασιν 200 μέτρων διὰ παντὸς εἴδους ὅπλου πρῶτον βραβεῖον· στέφανος ἐλαίας καὶ δραχ. 100. Δεύτερον βραβεῖον κλάδος ἐλαίας καὶ δραχ. 50. Ἔπαινος μετὰ κλάδου δάφνης. Τὸ ὅλον δραχ. 1200.

Τοῖς ἀριστεύσουσι χορηγηθήσονται μετὰ ταῦτα καὶ διπλώματα.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Α'. Ἀγὼν μουσικῶν συνθέσεων.

Εἰς μονῳδίας εἴτε ᾄσματα διὰ πλειοτέρας φωνὰς μετὰ συνοδίας κλειδοκυμβάλου δραχ. 200. Εἰς διάφορα τεμάχια διὰ κλειδοκύμβαλον μόνον δραχ. 200.

Εἰς διάφορα τεμάχια δι' ἓν ἢ πλειότερα ὄργανα μετὰ συνοδίας κλειδοκυμβάλου ἢ καὶ διὰ τετραφωνίαν ἐγχόρδων ὀργάνων δραχ. 200.

Εἰς ἐμβατήρια, χοροὺς κλπ. διὰ κλειδοκύμβαλον μόνον ὀρχήστραν ἢ στρατιωτικὴν μουσικὴν δρ. 200,

Εἰς συμφωνίας καὶ παντὸς εἴδους τεμάχια δι' ὀρχήστραν ἢ στρατιωτικὴν μουσικὴν δραχ. 500. Εἰς μελοδράματα δραχ. 1000.

Β' ἀγὼν θιάσων.

Εἰς τὸν ἀριστεύσοντα μουσικὸν θίασον δραχ. 1000. Τὸ ὅλον δραχ. 3300.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρων βραβείων θὰ ἀπονεμηθῶσι καὶ ἔπαινοι, θὰ χορηγηθῶσι δὲ εἰς τοὺς ἀριστεύσοντας καὶ διπλώματα.

ΕΚΘΕΤΑΙ ΤΩΝ 4 ΟΛΥΜΠΙΑΔΩΝ

Α'	Β'	Γ'	Δ'
1116	1147	1272	1322

ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ

Μετὰ τὴν μεγάλην δωρεὰν τοῦ ἀειμνήστου Εὐαγγέλου Ζάππα ἡ Κυβέρνησις προέβη εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ καταλλήλου χώρου πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ Μεγάρου τῶν Ὀλυμπίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγένετο σκέψις νὰ οἰκοδομηθῇ αὐτὸ ἐπὶ τῆς τότε ἐρήμου καὶ ἐλευθέρας πέριξ οἰκοδομῶν πλατείας τοῦ Λουδοβίκου, ἐν ᾗ ἔκτισαν νῦν τὸ Θέατρον, ἀλλ' εἶτα θεωρηθείσης τῆς θέσεως ταύτης ἀκαταλλήλου, ἐπροτιμήθη ἡ μεταξὺ τῶν στύλων τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τοῦ Βασιλικοῦ κήπου, τῆς ὁδοῦ Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ καὶ τῆς λεωφόρου Ἀμαλίας. Ὁ ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων χῶρος ἀνέρχεται εἰς 80.000 τετραγωνικὰ μέτρα, ὧν περὶ τὰς 6,000 κατέχει τὸ Μέγαρον τὸ δ' ἐπίλοιπον μετεβλήθη εἰς κῆπον. Εἰς τὸν ἀνήκοντα δ' εἰς τὸ Ζάππειον χῶρον περιλαμβάνεται καὶ ἡ οἰκία τοῦ Ὀρφανίδου, τὸ τῶν διαμαρτυρομένων νεκροταφεῖον, τὸ Γυμναστήριον καὶ ὁ κῆπος τοῦ «Ἀπόλλωνος». Ὅταν δὲ καὶ ταῦτα παραληφθῶσι καὶ μεταβληθῶσιν εἰς κῆπον, αἱ Ἀθῆναι θ' ἀποκτήσωσιν ἕνα τῶν ὡραιοτάτων περιπάτων τοῦ κόσμου

Καὶ ὁ μὲν κῆπος διερρυθμίσθη, ὡς ἑξῆς περίπου: Ἀπὸ τοῦ πρὸς τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας μέρους ἀφ' ἑνὸς καὶ παρὰ τὸν παλαιὸν κῆπον τοῦ Ἀπόλλωνος ἀφ' ἑτέρου ἄρχονται ἀπὸ τῆς Λεωφόρου Ὄλγας ἡμικυκλοειδῶς δύο εὐρεῖαι καὶ ὡραιόταται ὁδοὶ πλαισιούμεναι ὑπὸ δένδρων καὶ πεζοδρομίων καὶ ἀπολήγουσαι ἁπαλῶς εἰς τὴν πρὸ τοῦ Μεγάρου πλατεῖαν Ὀλίγον κατωτέρω τῆς πρώτης τῶν ὁδῶν τούτων καὶ ἀντικρὺ ἀκριβῶς τῆς μαρμαρίνης κλίμακος ἐχαράχθησαν δύο εὐρεῖαι ὁδοὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀποκλειστικῶς διὰ πεζοὺς κοσμούμεναι καὶ αὗται ὑπὸ δενδροστοιχιῶν καὶ χωριζόμεναι διὰ χλοηφόρου ἐκτάσεως. Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πρώτης πρὸς τὰ ἄνω καὶ τῆς διὰ τοὺς πεζοὺς ὁδοῦ ἐφυτεύθησαν δύο μεγάλοι φοίνικες, ὧν ἐν τῷ μέσῳ εὐρεῖα μαρμαρίνη δεξαμενὴ μετὰ δύο πιδάκων καὶ πέριξ κυκλικῶς ὁδοὶ διὰ πεζοὺς ὁριζόμεναι ὑπὸ μεγάλων ἀνθοδεσμῶν ἐκ ποικίλων χθαμαλῶν φυτῶν καὶ δενδρυλλίων, ἑσπεριδοειδῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Τὸ αὐτὸ ἐπανελήφθη καὶ διὰ τὴν μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τῆς παρὰ τὴν μαρμαρίνην κλίμακα ὁδοῦ διὰ πεζοὺς ἐκτάσεως. Ἔμπροσθεν τέλος τοῦ μεγάρου καὶ εἰς τὸ πέρας τῆς μικρᾶς αὐτοῦ πλατείας ᾠκοδομήθη ἡμικυκλοειδῶς κομψὸν μαρμάρινον περίζωμα διακοπτόμενον ἐν τῷ μέσῳ ὑπὸ μεγάλης μαρμαρίνης κλίμα-

κος, εἰς ἧς τὰ ἐσώτερα ἄκρα ἐτέθησαν οἱ δύο μαρμάρινοι ἀνδριάντες τῶν ἱδρυτῶν Εὐαγγέλου καὶ Κωνσταντίνου. Πρὸ τοῦ μεγάρου, ὡς καὶ εἰς ἁπάσας τὰς ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω ἀγούσας ἐστήθησαν μεγάλοι ἱστοὶ καὶ κοντοὶ κυανοῖ καὶ λευκοὶ ἐναλλάξ, ἐφ' ὧν ἀνηρτήθη ἡ ἐθνικὴ σημαία. Τὸ μέγα τέλος κενὸν τὸ ἀπὸ τοῦ μικροῦ περιπτέρου καφενείου μέχρι τοῦ νεκροταφείου τῶν διαμαρτυρομένων καὶ τοῦ γυμναστηρίου, μὴ δυνάμενον νὰ πληρωθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἰσοπεδώθη καὶ ἐν αὐτῷ ἐτέθη ὑπὸ τῆς ἑταιρίας τῶν Ἐργοληψιῶν ὁ Κυματόεις Σιδηρόδρομος. Εἰς τὸ βάθος πρὸς τὴν ὁδὸν Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ ἐγείρονται οἱ σταῦλοι τῆς «Γλυκοβρύσεως», καὶ τῶν ἐκτεθησομένων παντοδαπῶν ζώων, οἱ οἰκίσκοι διὰ χοίρους τοῦ ἐκθέτου κ. Δέφνερ, κομψὰ καταφύγια διὰ κύνας, πτηνὰ κτλ. καὶ αἱ σκηναὶ τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἐκ τῆς λεωφόρου Ἀμαλίας ἠγέρθη τὸ περίπτερον τῆς «Ἑστίας», εἰς τὴν γωνίαν τοῦ κήπου τοῦ Ὀρφανίδου τὸ ζυθοπωλεῖον τοῦ κ. Μπαχάουερ.

Ἡ ἐσωτερικὴ δὲ διαίρεσις τοῦ Μεγάρου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τὸ ὅλον μέγαρον διαιρεῖται: εἰς τὸ κύριον οἰκοδόμημα τὸ τῆς προσόψεως, συγκείμενον ἐκ τεσσάρων μεγάλων αἰθουσῶν, χωριζομένων ὑπὸ τῆς ὑποστέγου αὐλῆς τῆς εἰσόδου· ἐξ ἑκατέρας δὲ ἄκρας τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος ἀναχωρεῖ μέγα ἡμικυκλικὸν οἰκοδόμημα ἐκ τεσσάρων μεγίστων αἰθουσῶν, διαχωριζομένων ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου τῇ εἰσόδῳ αὐλῆς, δι' ἧς συγκοινωνεῖ τὸ Μέγαρον πρὸς τὸν πρὸς τὸν Ἀνακτορικὸν κῆπον χῶρον τῶν Ὀλυμπίων. Τὸν μεταξὺ τῶν δύο ἡμικυκλίων χῶρον πληροῦσι δύο ἀσκεπεῖς αὐλαί. Μεταξὺ δ' αὐτῶν καὶ τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος ἑκατέρωθεν ἐγείρονται τέσσαρες μεγάλαι αἴθουσαι, ὧν αἱ δύο ἀπολήγουσιν εἰς τὴν κυκλοτερῆ κεντρικὴν αὐλήν, ἀνοικταὶ πρὸς αὐτήν. Τέλος εἰς τὸ κέντρον τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος εὕρηται παμμεγέθης ὑπόστυλος αὐλή, 13 μέτρων ἀκτῖνος, διαιρουμένη εἰς δύο, εἰς κάτω καὶ ἄνω ὄροφον, ὧν ὁ τελευταῖος κοσμεῖται ὑπὸ κομψῶν Καρυατίδων, ὑποβασταζουσῶν τὴν στέγην Δύο μαρμάριναι κλίμακες ἄγουσιν εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, ἀποτελούμενον ἐκ τριῶν μεγάλων αἰθουσῶν.

Διὰ τὴν Ἔκθεσιν εἰδικῶς ἡ Ἐπιτροπὴ διήρεσε τὸ ὅλον Μέγαρον εἰς 16 μεγάλα διαμερίσματα, ἀναλόγως τῶν διαφόρων συναγωγῶν τῶν ἐκθεμάτων καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκθέσεως. Καὶ τὴν μὲν ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ αἴθουσαν προώρισε διὰ τὰς ἑταιρίας τοῦ Ἰσθμοῦ, τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου καὶ τῆς Γαλλικῆς τοῦ Λαυρείου ἑταιρείας, τὴν δ' ἀμέσως αὐτῇ συνεχομένην διὰ τὸν Σύλλογον τῶν Κυριῶν καὶ τὸ τῶν ἐνδυμασιῶν τμῆμα· ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ τὴν μὲν πρώτην αἴθουσαν ὥρισε διὰ τὴν συλλογὴν τῶν Ἑλληνικῶν μαρμάρων καὶ τῶν ὀρυκτῶν καὶ τὰς συνεχομένας αὐτῇ διὰ τὴν Γραφικὴν καὶ Γλυπτικήν, τὰς ἐλευθερίους τέχνας καὶ τὰ ἐκθέματα τῶν σχολείων. Ἐκ τῶν τεσσάρων κεντρικῶν αἰθουσῶν αἱ μὲν δύο πανταχόθεν περίκλειστοι, ὡρίσθησαν διὰ τὰ ἔπιπλα, αἱ δὲ ἕτεραι δύο, αἱ πρὸς τὴν αὐλὴν ἀπολήγουσαι ἡ μὲν πρὸς ἀριστερὰν διὰ τοὺς οἴνους καὶ τὰ ἐδώδιμα, ἡ δὲ πρὸς δεξιὰν διὰ τὰ γεωργικὰ προϊόντα. Αἱ δύο πρῶται μεγάλαι αἴθουσαι τοῦ ἡμικυκλίου οἰκοδομήματος ἀφιερώθησαν διὰ τοὺς τάπητας καὶ τὰ ὑφάσματα, αἱ δ' ἀμέσως ἑπόμεναι, ἡ μὲν διὰ τὰς μηχανάς, ἡ δὲ διὰ τὴν ἁμαξοπηγίαν. Ἡ πρὸς τὰ ὄπισθεν αἴθουσα, ἀντίστοιχος τῇ εἰσόδῳ, προωρίσθη διὰ τὸ κυλικεῖον καὶ καφφενεῖον, ὡς καὶ μέρος τῆς ἀνατολικῆς αὐλῆς, διὰ τοὺς καπνίζοντας εἰδικῶς. Ἐν τῇ αὐτῇ αὐλῇ, ὑπὸ ξύλινον παράπηγμα ἐκτίθενται τὰ δασικὰ προϊόντα, ἐν τῇ ἀντιστοίχῳ δ' αὐλῇ κεκλεισμένῃ τῷ κοινῷ εὑρίσκονται αἱ διὰ τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς μηχαναί. Ἡ κεντρικὴ κυκλοτερὴς αὐλή, ἡ καὶ διὰ τὰς τελετὰς διεκοσμήθη φιλοκαλώτατα καὶ πολυτελέστατα, κατὰ σχέδιον τοῦ κ. Παντιᾶ Ῥάλλη, ὡς ἑξῆς. Εἰς τὸ μέσον αὐτῆς ἠγέρθη μέγιστος ἱστὸς ἐκ τοῦ ἄνω ἄκρου τοῦ ὁποίου δι' ἀκτίνων μέχρι τῆς πέριξ ὀροφῆς ἐκτεινομένων, ἐξηρτήθησαν παμμέγιστα τεμάχια ὀθόνης, λευκὰ καὶ κυανᾶ ἐναλλάξ, προφυλάσσοντα τοὺς ἐπισκέπτας ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς βροχῆς. Ὁ δλος ἱστὸς ἐκοσμήθη ὑπὸ θυρεῶν καὶ σημαιῶν ἐθνικῶν καὶ εἰς τὸ μέσον αὐτῶν περίπου ἐτέθησαν τέσσαρες μεγάλοι περίκομψοι φανοὶ ἠλεκτρικοί, οἵτινες λαμπρῶς θὰ φωτίζωσι τὴν ὅλην αὐλήν, εἰς τὸ βάθος αὐτῆς καὶ ἔναντι τῷ εἰσερχομένῳ ἐγείρεται ὁ θρόνος τοῦ Βασιλέως, μετ' ἀπείρου φιλοκαλίας διὰ τῶν ἐθνικῶν χρωμάτων περικοσμούμενος, τὸ ἀγωνοθετικὸν ἑδώλιον τοῦ κ. Κ. Ζάππα, καὶ ὀλίγον κατωτέρω αὐτοῦ πρὸς δεξιάν, τὸ βῆμα, ἀφ' οὗ ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς κ. Σ. Δραγούμης, ἀπαγγελεῖ τὸν πανηγυρικόν. Τὴν αὐλὴν περιθέουσι κομψὰ σιδηρᾶ καθίσματα, ἐκθέτου τινὸς ἐξ Ἀθηνῶν. Ὑπὸ τὸ περιστύλιον τέλος ἐκτεθήσονται τὰ διάφορα ἄνθη καὶ φυτά. Ὥστε ἀληθῶς ἡ αἴθουσα αὕτη θὰ παρέχῃ θέαν μαγικὴν καὶ πάγκαλον. Τέλος εἰς τὸ ἄνω μέρος τῶν Καρυατίδων, ἐγείρεται ἡ ἐξέδρα τῆς μουσικῆς, καὶ εἰς τὰς ἄνω αἰθούσας διετέθησαν τὰ γραφεῖα τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν Ἑλλανοδικῶν.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 602.—10 ΙΟΥΛΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 654

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Αἱ ἐν Εὐρώπῃ προσπάθειαι, περὶ ὧν καὶ ἄλλοτε ἐμνημονεύσαμεν, περὶ βελτιώσεως τῆς διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ εἰσαγωγῆς τῆς γνησίας προφορᾶς εἰς τὰ σχολεῖα, εὐτυχῶς ὁσημέραι προκόπτουσιν. Ἐν Ἀμστελοδάμῳ ὁ μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς ἀρχὰς καὶ ἰδέας ταύτας ἀσπασάμενος Κος H. C. Müller διωρίσθη *καθηγητὴς τῆς Νεοελληνικῆς* εἰς τὸ ἐκεῖ ἀνώτατον ἐκπαιδευτήριον· καὶ αἱ πεποιθήσεις ἃς ἠρύσθη ἐκ βαθυτάτης σπουδῆς τῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον θέλουσι ταχέως ἀπὸ τῆς καθέδρας του συντελέσει εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν ἐπιπολαίων προλήψεων αἵτινες περὶ αὐτῆς ἐπ' αἰῶνας ἐπεκράτησαν ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἐξοικειώσει πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Εὐριπίδου οὐ μόνον δὲν ἀπέθανεν, ὡς ἡ πολλῷ μεταγενεστέρα αὐτῆς, ἡ Λατινική, ἀλλ' ὅτι μοναδικόν ἐστι τὸ παράδειγμα γλώσσης τοσούτῳ μικρὰς τὰς μεταβολὰς ὑποστάσης διὰ τῶν αἰώνων.

Πᾶσα ἐλπὶς ὑπάρχει ὅτι ὁ ζῆλος μεθ' οὗ πρὸς τὸν ἀξιόλογον τοῦτον σκοπὸν ἐργάζονται οἱ ἐν Ὀλλανδίᾳ σοφοί, καὶ ὃν ὑποστηρίζει καὶ ὁ λίαν ἐπαξίως τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀντιπροσωπεύων γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Κ. Ν. Βλάχος, θέλει εὕρει πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης προθύμους μιμητάς, καὶ ὅτι ἡ διδασκαλία τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης μετ' οὐ πολὺ καὶ πληρεστέρα καὶ εὐκολωτέρα θέλει ἀποβῆ, καὶ εἰς πρακτικώτερον σκοπὸν θέλει τείνει, ἐκτεινομένη ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος μέχρι τῆς ἐφ' ἡμῶν γλωσσικῆς φάσεως. Ἐν Εὐρώπῃ θέλει διδάσκεσθαι μία ζῶσα γλῶσσα περισσότερον, περιλαμβάνουσα τὸν Ὅμηρον καὶ τὸν Θουκυδίδην. Α. Ρ. Ρ.

— Ἡ Ἀμερικανικὴ Φιλοσοφικὴ Ἑταιρία ἀνήγγειλεν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Γεωγραφικὴν Ἑταιρίαν ὅτι προτίθεται νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἢ εἰς Λονδῖνον συνέδριον διεθνὲς πρὸς σχηματισμὸν παγκοσμίου γλώσσης βασιζομένης ἐπὶ τοῦ λεξικοῦ καὶ τῆς γραμματικῆς τῆς ἁπλουστέρας τῶν ἀριανῶν γλωσσῶν.

— Νέον μηνιαῖον περιοδικὸν ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἐπιστημονικὴ Ἐπιθεώρησις τῶν Γυναικῶν* ἐπὶ τῷ σκοπῷ ὅπως καθιστᾷ γνωστὰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας τῶν γυναικῶν καθὼς καὶ ἔργα ἀνδρῶν ἀναφερόμενα εἰς ζητήματα προβαλλόμενα καὶ συζητούμενα παρὰ τῶν γυναικῶν ἢ εἰς ἀντικείμενα ἐνδιαφέροντα αὐτάς.

— Ἐν τῇ πόλει τῆς νέας Ὑόρκης ὑπάρχουσι νῦν 150 γυναῖκες ἐξασκοῦσαι τὸ ἰατρικὸν ἐπάγγελμα (lady doctor). Ἐν Βρούκλυν καὶ ταῖς ἄλλαις Πολιτείαις ὑπάρχουσι πλείονες ἔτι θήλεις ἰατροί. Τινὲς αὐτῶν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ κερδίζουσι 2,000 λίρας στερλίνας κατ' ἔτος. Δύο κερδίζουσι τὸ διπλάσιον τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ καὶ ἡ μία, κεκτημένη μείζονα φήμην, ἔχει ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός της τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα 125 χιλιάδων φράγκων, ποσὸν μυθῶδες δ[ιὰ] πολλοὺς ἄρρενας Ἀσκληπιάδας.

— Ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἐν Βιέννῃ ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ Βετόβεν, μετακομισθέντων ἐκ τοῦ νεκροταφείου τοῦ Βαῖριγκ εἰς τὸ κεντρικὸν νεκροταφεῖον τῆς πρωτευούσης. Ὁ μέγας μουσουργὸς γεννηθεὶς ἐν Βόννῃ τὸ 1770 ἀπεβίωσεν ἐν Βιέννῃ τὴν 26 Μαρτίου 1827. Ἔκτοτε τὸ σῶμά του ἀνεπαύετο ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Βαῖριγκ παρὰ τὸν ἐπιφανῆ συνάδελφόν του Σοῦμπερτ, ἐπὶ τοῦ τάφου του δὲ ἠγείρετο πυραμίς, φέρουσα μόνον τὴν λέξιν *Βετόβεν*. Τὸ σῶμά του εἶχεν ἐκταφῆ διὰ πρώτην φορὰν ἐν ἔτει 1863, ὅτε παρετηρήθη ὅτι ἔλειπον ἐξ αὐτοῦ τὰ ὦτα, παραληφθέντα, ὡς λέγεται, παρὰ τοῦ ἐκτελέσαντος τὴν νεκροψίαν ἰατροῦ θέλοντος νὰ ἐξετάσῃ τὰ αἴτια τῆς κωφώσεως ἐξ ἧς ἔπασχεν ὁ μέγας μουσουργός. Κατὰ τὴν πρώτην αὐτὴν ἐκταφὴν καὶ ἄλλα μόρια τοῦ σώματος τοῦ Βετόβεν ἀπεσπάσθησαν καὶ παρελήφθησαν παρά τινων ἐνθέρμων θαυμαστῶν αὐτοῦ. Ἡ μεταφορὰ τῶν λειψάνων ἐγένετο ἐν μεγάλῃ πομπῇ καὶ τὸ φέρετρον κατετέθη εἰς τὴν κρύπτην τοῦ ὁριστικοῦ μνημείου του.

— Τὸν παρελθόντα μῆνα παρεδόθη εἰς τὸ Κράτος καὶ τὴν πόλιν τῶν Παρισίων τὸ νεωστὶ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἀνεγερθὲν μουσεῖον Γκιμέ, λεγόμενον καὶ Μουσεῖον τῶν Θρησκευμάτων. Τὸ μουσεῖον τοῦτο περιέχει πλείστας πολυτίμους συλλογὰς ἀναγομένας ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ θρησκεύματα καὶ τὴν *Ἱστορίαν τῶν θεῶν* παρὰ τοῖς διαφόροις λαοῖς. Αἱ στοαὶ τοῦ ἰσογείου καὶ τοῦ πρώτου πατώματος περιλαμβάνουσι τὰς θεότητας τῆς Κίνας, τῶν Ἰνδιῶν, τοῦ Ἀνάμ, τῆς Κοχιγκίνας, τοῦ Τογκίνου καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Ἄλλαι μὲν τῶν θεοτήτων εἶνε ἐκ χαλκοῦ, ἄλλαι ἐκ πηλοῦ, αἱ πλεῖσται δὲ ἐκ ξύλου ἐπιχρύσου. Εἰς τὸ δεύτερον πάτωμα εὕρηται πρὸς ἀριστερὰν ἡ αἰγυπτιακὴ στοά, πρὸς δεξιὰν δὲ ἡ μὴ ἐντελῶς συμπληρωθεῖσα συλλογὴ τῶν θεοτήτων τῆς Ἑλλάδος, Ῥώμης, Περσίας κτλ. Ὑπολογίζεται ὅτι μετὰ τὴν ἐντελῆ ἀποπεράτωσίν του, ἡ δαπάνη τοῦ μουσείου θ' ἀνέλθῃ εἰς τρία ἑκατομμύρια, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς ἀξίας τοῦ γηπέδου, χορηγηθέντος δωρεὰν παρὰ τῆς πόλεως.

— Περίεργον βιβλίον ἐκδίδεται κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὸν τίτλον **Dictionnaire de l' Ameublement**. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ κ. Βίκτωρ **Havard** μετ' ἐπισταμένην καὶ πολυχρόνιον μελέτην ἀπεθησαύρισεν ἐν αὐτῷ τὴν ἱστορίαν πάντων τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν σκευῶν, τὰς ἐπελθούσας εἰς αὐτὰ μεταβολὰς καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς χρήσεώς των ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων ἐποχῶν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Τὸ ἔργον, οὗτινος ἐξεδόθησαν ἤδη οἱ δύο πρῶτοι τόμοι παρὰ τοῦ ἐκδότου **Quantin**, ἀποτελεσθήσεται ἐκ τεσσάρων τόμων 4ου σχήματος, ὧν ἕκαστος θὰ περιέχῃ 1300 σελίδας καὶ πλείστας εἰκόνας καὶ πίνακας.

— Ἐν τῇ πόλει Τόμσκῃ τῆς Σιβηρίας ἄρχεται προσεχῶς

λειτουργοῦσα σχολὴ ἰατρικῆς, λόγος δὲ γίνεται περὶ ἱδρύσεως Πανεπιστημίου καὶ ἐν Καυκάσῳ.

— Τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον (17-22) θέλει συνέλθει ἐν Δουβλίνῳ διεθνὲς γεωλογικὸν συνέδριον. Αἱ συνεδριάσεις αὐτοῦ γενήσονται ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, διάφοροι δὲ ἐκδρομαὶ θέλουσι διοργανωθῆ πρὸς μελέτην τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς μερῶν τινων ἐνδιαφερόντων τῆς Ἀγγλίας.

— Κατά τινα ἀγγλικὴν ἰατρικὴν ἐφημερίδα ὑπάρχουσι σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Οὐαλλίᾳ 16,930 ἰατροί, ἐξ ὧν ἀναλογεῖ 1 ἰατρὸς εἰς 1662 κατοίκους. Τῷ 1881 ἡ ἀναλογία ἦτο 1 ἐπὶ 1747 κατοίκων, ἄρα κατόπιν ἐπῆλθεν αὔξησις ἰατρῶν. Τοὺς πλείστους ἰατροὺς ἔχει ἡ πόλις Βράϊτον, ἐν ᾗ ἀναλογεῖ 1 ἐπὶ 727 κατοίκων, μετ' αὐτὴν δ' ἔρχεται τὸ Λονδῖνον, ἐν ᾧ ἡ ἀναλογία εἶνε 1 ἰατροῦ ἐπὶ 939 κατοίκων.

Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ *Γκίκας Δοκός*, ἔγκριτον μέλος τῆς κοινωνίας, χρηματίσας γραμματεὺς τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ μεταστάς, γεννηθεὶς ἐν Ὕδρᾳ τῷ 1806, συμμετέσχε τοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ὑπηρετήσας ὑπὸ τὸν ναύαρχον Μιαούλην, ὅστις ἐξαιρέτως ἐξετίμα αὐτόν, διακριθέντα ἐν ταῖς τελεσθείσαις ὑπ' αὐτοῦ ναυμαχίαις. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως ἀποκατέστη ἐνταῦθα, ἔνθα ἐξελέγη μέλος τῆς πρώτης Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1843, τῆς ὁποίας ἐχρημάτισε καὶ γραμματεύς. Ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου μέχρι πρό τινων ἐτῶν διετέλεσε γραμματεὺς αὐτοῦ, ἐκπληρώσας μετὰ ζήλου τὸ καθῆκόν του, ἐφ ᾧ καὶ τοῦτο μετὰ τὴν ἀποχώρησίν του ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, οἱονεὶ ἐκδηλοῦν αὐτῷ τὴν εὐγνωμοσύνην του, τῷ ἀπένειμε τὸν τίτλον ἐπιτίμου καθηγητοῦ καὶ νῦν μετὰ τὸν θάνατόν του ἐκήδευσεν αὐτὸν ἰδίαις δαπάναις.

— Ὡσαύτως τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀπεβίωσεν ὁ Θεόδωρος Νέγρης, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ χρηστὸς τὸ ἦθος, ἐπιστήμων δὲ διακεκριμένος, χρηματίσας πρὸ χρόνων καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ὁ πρῶτος διευθυντὴς τοῦ Πρακτικοῦ Λυκείου.

—Τὴν 28 λήξαντος μηνὸς Ἰουνίου ἀπεβίωσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ Ἰωάννης Δ. Φιλαλήθης γηραιὸς καὶ σεβαστὸς διδάσκαλος τῆς αὐτόθι Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς. Διδάξας ἐπὶ ἥμισυν καὶ πλέον αἰῶνα εἰς τὸ σεμνὸν αὐτὸ ἵδρυμα καὶ ὠφελιμώτατος γενόμενος διὰ τῆς διδασκαλίας του, ἀπεσύρθη περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου καὶ διέτριβεν ἡσυχάζων ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι, τετιμημένος διὰ τοῦ τίτλου τοῦ *διδασκάλου τοῦ Γένους*, δι' ἐπισήμου πράξεως τῶν Πατριαρχείων ἀπονεμηθέντος αὐτῷ. Οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενῶν ἐχρημάτισαν μαθηταί του, πάντες δὲ παρηκολούθησαν ἐν ἀνυποκρίτῳ πένθει τὴν κηδείαν τοῦ χρηστοῦ καὶ σεβασμίου ἀνδρός.

—Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Μ. Σβορώνου εἰς ἰδιαίτερον φύλλον πραγματεία αὐτοῦ «περὶ λεβήτων (εἴδους νομίσματος) ἐν Κρήτῃ καὶ τῆς χρονολογίας τῆς μεγάλης ἐπιγραφῆς τῆς περιεχούσης τοὺς νόμους τῆς Γόρτυνος». Ἡ πραγματεία αὕτη γαλλιστὶ συντεταγμένη ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνταποκρίσεως τῷ ἐκδιδομένῳ ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς.

— Ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης διακόπτεται ἡ ἔκδοσις τοῦ «Ρωμηοῦ» χάριν μικρᾶς ἀναψυχῆς τοῦ ποιητοῦ κ. Γεωργίου Σουρῆ ἐκ τῆς κοπιώδους καὶ ἐνδελεχοῦς πνευματικῆς ἐργασίας. Ἡ διακοπὴ αὕτη θέλει διαρκέσει μόνον ἐπὶ ἕνα μῆνα, μεθ' ὃ ἐπαναληφθήσεται τακτικῶς ἡ ἔκδοσις τῆς δημοφιλοῦς ἐφημερίδος.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τὰ θύματα τοῦ Βάγια (Ἰωάννινα 1817-1821) πρωτότυπον ἠπειρωτικὸν διήγημα ὑπὸ Ν. Γ. Δοσίου, δ. φ. Ἰωαννίτου. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ἴστρος». Βουκουρέστιον, τυπολιθογραφεῖον «Συλλόγων», ὁδὸς Κοβάτσι, ἀριθ. 10. 1888. 8ον, σελ. 88. Τιμᾶται φρ. 2.50.

Βακχὶς μῖμος εἰς πράξεις 3 ὑπὸ Δημητρίου Δ. Κορομηλᾶ. Ἐν Ἀθήναις, Καταστήματα Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888.

Μὶς Νέλλα διήγημα μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.— *Παλμοὶ* ποιήματα πρωτότυπα ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Ἑλένης Κ. Δερέκα. Ἀθήνησι, τύποις Ἀδελφῶν Περρῆ. 1888.

Victor Hugo — Ἡ τελευταία ἡμέρα καταδίκου. Μετάφρασις Τρ. Ε. Εὐαγγελίδου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκδότης Γεώργιος Δ. Φέξης. 1888.

Εὐγενίου Σύη — Ὁ *Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος* μετάφρασις Ν. Δραγούμη. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Ἀντωνίου Γελανταλῆ. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Πειραιεῖ, Βιβλιοπωλεῖον «ὁ Κοραῆς» 1888.

Κανονισμὸς τοῦ Ἀστικοῦ Παρθεναγωγείου Ἀσπασίας Βλ. Σκορδέλη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888.

Ἡ ἐπιζωοτία τῆς μάλιος μεταξὺ τῶν στρατιωτικῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων ὑπὸ Γεωργίου Ν. Πιλαβίου, στρατ. κτηνιάτρου καὶ μέλους τῆς Ἰατρικῆς Ἑταιρείας, Πραγματεία ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἰατρικῆς ἑταιρείας δευτέρῳ συνεδρίῳ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ συνεδρίου. Ἐν

ΖΑΠΠΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῶν ἐν διαγωνισμῷ βραβευομένων συγγραμμάτων
ὑπὸ τῆς πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένη.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΟΥ

ὑπὸ ΜΑΝ. Θ. ΧΑΙΡΕΤΗ. Τόμος εἰς 16ον, σελ. 541.—Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτ. 85.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

ὑπὸ P. H. Hamet μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βαρβάτη. Τόμος εἰς 8ον, σελ. 235, μετὰ πολλῶν λιθογραφημάτων. Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτὰ 85.

Ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα, ἀνήκοντα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων χρησίμων βιβλίων ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς, παρέχονται εἰς τὸ Κοινὸν εἰς τιμὰς **ἐκτάκτως εὐθηνάς**, σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἵνα λάβωσιν ὅσον ἔνεστιν εὐρυτέραν διάδοσιν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Βασ. Αὐλῆς Νικολάου Γ. Ἰγγλέση, 1888.

Κλεὶς εἰς τὴν Ὁμήρου Ἰλιάδα ὑπὸ Ἐμμ. Γαλάνη καθηγητοῦ. Τεῦχος Α' καὶ Β' (Ραψῳδίαι Α' καὶ Β'). Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις. 1888.

Ἀττικὸν δίκαιον. Μελέτη περὶ τῆς πολιτείας τοῦ Σόλωνος ὑπὸ Ἐμμ. Σ. Μακρυγιάννη, φοιτητοῦ τῆς νομικῆς. Ἐν Ἑρμουπόλει 1888.

Ἀξία μικρομετρικῆς καὶ χωρομετρικῆς ἐξετάσεως τοῦ αἵματος ἐν τῇ κλινικῇ ἐν σχέσει πρὸς τὴν θεραπευτικήν. Πραγματεία ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῷ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας δευτέρῳ συνεδρίῳ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν ὑπὸ Ἰωάννου Φουστάνου ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1888.

Τελωνεῖα Κρήτης. Ἔκθεσις πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Κρήτης καὶ Ἰσοζύγιον εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν, ὑπὸ Νικολάου Σταυράκη γενικοῦ ἐπόπτου τῶν τελωνείων Κρήτης. Ἐν Ἡρακλείῳ. 1888.

Θεραπευτήριον ὁ Εὐαγγελισμός. Λογοδοσία τῆς Ἐφορείας περὶ τῶν πεπραγμένων ἀπὸ τῆς 1 Μαρτίου 1887 — 29 Φεβρουαρίου 1888. Ἐν Ἀθήναις. 1888.

Πρὸς τὰς ἁγιωτάτας Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς. 1888.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 8 Ἰουλίου.

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀναχωρεῖ ὁριστικῶς εἰς Εὐρώπην τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς ταύτης. Συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν αὐλικῶν κκ. Καλλίνσκη, Χατζηπέτρου καὶ Θών, θὰ μεταβῇ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Πάτρας, ἔνθα θὰ ἐπιβῇ τῆς «Ἀμφιτρίτης», ἥτις θὰ φέρῃ τὸν βασιλέα εἰς Βενετίαν. Οἱ βασιλόπαιδες παραμένουσιν ἐν Δεκελείᾳ.

—Ὁ παρατηρηθεὶς κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἔκτακτος καύσων ἐπικράτησε καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, εἰς πολλὰ δὲ μέρη ἐπηκολούθησαν θάνατοι ἐξ ἡλιάσεως. Δυστυχῶς ἐξ αὐτοῦ καθὰ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀγγέλλεται ἐζημιώθη ἐπαισθητῶς καὶ ἡ ἐφετινὴ παραγωγὴ τῆς σταφίδος καὶ τοῦ οἴνου.

— Διὰ Β. Διατάγματος ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος, ἔκτακτος ἀπεσταλμένος καὶ πληρεξούσιος ὑπουργὸς τῆς Α. Μ. παρὰ τῷ αὐτοκράτορι τῆς Γερμανίας διωρίσθη ὑπὸ τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα καὶ τίτλον καὶ ἐν Μονάχῳ.

— Ὡς μέρισμα διὰ τὴν λήξασαν ἑξαμηνίαν ὡρίσθησαν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης δρ. 115 κατὰ μετοχήν, ποσὸν ἀναλογοῦν πρὸς 5 1)2 0)0 περίπου ἐπὶ τῆς σημερινῆς τῶν μετοχῶν ἀξίας. Τὸ τῆς Βιομηχανικῆς ὡρίσθη εἰς δρ. 2 1)2 κατὰ μετοχήν, καὶ τῆς Πιστωτικῆς εἰς δρ. 5.

—Κατὰ τοὺς ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* δημοσιευθέντας πίνακας, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκλογέων τοῦ κράτους ἀνέρχεται εἰς 512,015.

—Ἡ ἐνταῦθα Γενικὴ Ἑταιρία τῶν Ἐργοληψιῶν ὑπέβαλε τῷ δημάρχῳ Ἀθηναίων προτάσεις περὶ χορηγίας ὕδατος ἀναλαμβάνουσα νὰ προβῇ ἰδίαις δαπάναις εἰς τὴν εὕρεσιν ἐπαρκοῦς ποσοῦ ὕδατος καὶ νὰ ἐνεργῇ αὐτὴ τὴν διανομὴν ἐπὶ τιμῇ λεπτῶν 75 τὸ δράμιον. Ἡ αὐτὴ ἑταιρία ἐδήλωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει καὶ τὸ κατάβρεγμα ἀντὶ λεπτῶν 75 τὰ 1000 τετραγωνικὰ μέτρα.

— Διωρίσθησαν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Κοσμήτορες τῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἐπιὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1888—1889, τῆς Θεολογικῆς ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Α. Διομήδης Κυριακός, τῆς Φιλοσοφικῆς ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Κ. Μητσόπουλος, τῆς Νομικῆς ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Ξ. Ψαρᾶς καὶ τῆς Ἰατρικῆς ὁ τακτικὸς καθηγητὴς κ. Κ. Βουσάκης.

— Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Ἰούνιον τὸ ταχυδρομικὸν γραφεῖον Ἀθηνῶν ἐξέδωκε μὲν ἐπιταγὰς 300 ἀντιπροσωπευούσας τὸ ποσὸν δρ. 32,125.85, ἐξηργύρωσε δὲ 1039, ἀντιπροσωπευούσας ποσὸν δρ. 88,316,02.

— Μεγαλοπρεπῶς ἑωρτάσθη ἐνταῦθα παρὰ τῆς γαλλικῆς παροικίας τὴν 2 Ἰουλίου ἡ ἐπέτειος ἑορτὴ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἧς μετέσχεν ὡς πάντοτε καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις. Τὸν ἐπιτετραμμένον τῆς Δημοκρατίας κ. Ζερὺ ἐπεσκέφθη εἰς τὴν πρεσβείαν ὁ πρωθυπουργὸς καὶ ὁ δήμαρχος Ἀθηναίων, τὴν ἑσπέραν δ' ἐφωταγωγήθη τὸ Δημαρχεῖον καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ Συντάγματος. Ἡ ἑορτὴ διεξήχθη λαμπρῶς καὶ ἐν Φαλήρῳ ἔνθα πλῆθος πολὺ συνέρρευσεν.

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς «Ἑστίας» τοὺς κερδήσαντας ἐν τῷ Λαχείῳ τόμους τοῦ περιοδικοῦ γίνεται δῆλον ὅτι ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια ὄχι ἑνὸς ἔτους, ἀλλὰ ἑνὸς ἑξαμήνου. Ἐπομένως οἱ μὲν κερδήσαντες 10 τόμους θὰ λάβωσι σειρὰν 5 ἐτῶν, οἱ δὲ 5 τόμους σειρὰν 2 1)2 ἐτῶν. Ταῦτα πρὸς ὁδηγίαν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν τόμων, ἐπειδὴ τινες ἐσφαλμένως ἐξέλαβον ὅτι ὁ τόμος τῆς Ἑστίας ἀποτελεῖται ἐκ τῶν φυλλαδίων ἑνὸς ὅλου ἔτους.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Πάντα ἔχουσιν ἀποσταλῆ. Ἐλπίζομεν νὰ τὰ ἐλάβετε ἤδη.—*Συνδρομητῇ*. Ἀσφαλῶς δὲν γνωρίζομεν, ἀλλὰ νομίζομεν ὄχι.—κ. F. H. Ροβερέτο. Παρεδόθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Α. Χ. Α. Μονεμβασίαν. Ἀπεστάλη.—*Ἐπικουρείῳ*. Οἱ φιλόσοφοι μόνοι θὰ σᾶς διαφωτίσωσιν, ἀλλὰ πρὶν ἀποταθῆτε εἰς αὐτούς, ἀκούσατε καὶ τὴν ἀφελῆ φιλοσοφίαν τοῦ ἀνατολικοῦ μύθου. Κατ' αὐτὸν τὰ ἴδια ἔπασχε καὶ κραταιός τις μονάρχης τῆς Ἀνατολῆς, εἰς ὃν ἀρρωστήσαντα ἐξ ἀπογοητεύσεως καὶ κόρου τῶν τοῦ βίου καὶ διηνεκῶς μαραινόμενον καὶ φθίνοντα, οἱ ἰατροί του συνεβούλευσαν, ὡς ἀσφαλὲς μέσον θεραπείας, νὰ *περιβληθῇ τὸ ὑποκάμισον ἑνὸς εὐτυχοῦς ἀνθρώπου*. Ἐν τῷ ἅμα λοιπὸν βασιλικοὶ ἀπεσταλμένοι ἐκπέμπονται κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν εἰς ἀναζήτησιν τοῦ σπανίου αὐτοῦ φαινομένου, ἑνὸς εὐτυχοῦς ἀνθρώπου. Οὐδεὶς διαφεύγει τὴν ἔρευναν αὐτῶν: Οἱ ἑκατομμυριοῦχοι, οἱ μέγα δυνάμενοι πολιτικοί, οἱ ἔνδοξοι στρατηγοί, ὅλοι ὑποβάλλονται εἰς ἐξέτασιν. Κόπος μάταιος! Παντοῦ ψευδὴς μόνον ἐπίφασις εὐτυχίας! Ὑποκάτω αὐτῆς κρυφία τις πληγή, σκώληξ τις κεκρυμμένος ἐν τῷ ἄνθει, μηδενίζων τὴν εὐτυχίαν. Τέλος μίαν ἡμέραν οἱ ἀπεσταλμένοι, ἀπηυδημένοι πλέον ἐκ τῶν ματαίων ἐρευνῶν, συναντῶσιν εἴς τι χωρίον, παρὰ τὴν γωνίαν καπηλείου, ἕνα ἄνθρωπον ρυπαρὸν καὶ ρακένδυτον, ὅστις εἶχεν ἔμπρός του φιάλην οἴνου καὶ ἔπινεν, ἐτραγῴδει, ἐγέλα θορυβωδῶς. — Εἶσαι εὐτυχής; τὸν ἐρωτοῦν.—Ἐγώ!... ἐντελῶς εὐτυχής! πληρέστατα εὐτυχής!... Ρίπτονται ἐπ' αὐτοῦ, τὸν περικυκλόνουν, τὸν ἐκδύουν. Φεῦ! *Ὁ εὐτυχὴς ἐκεῖνος ἄνθρωπος δὲν εἶχεν ὑποκάμισον*! Δὲν εἶνε σαφὴς ἡ ἀπάντησις, οἵαν ἀπαιτεῖτε;—Κυρίαν Α. Ι. Α. Βῶλον. Ἀπεστάλησαν. Ἀξία αὐτῶν δραχ. 1,75, τὰς ὁποίας εὐαρεστήθητε νὰ ἀποστείλητε.—κ. Π. Γ. Π. Ὡς ἀπαρχὴ προοιωνίζεται γενναιοτέρους καρπούς. Ἀρκέσθητε εἰς τόσον ἐπὶ τοῦ παρόντος.—κ. Γ. Π. Αἰτωλικόν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ζητηθέντα.—κ. Κ. Δ. Ψ. Πάτρας. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς.—*Φίλῳ*. Τῶν μεγάλων αἱ θύραι εἶνε χαμηλαί, καὶ πρέπει νὰ κύψῃς διὰ νὰ εἰσέλθῃς.— κ. Μ. Α. Β. Γαλάζιον. Πλεῖστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. — κ. Γ. Π. Πύργον. Ἡ ἐνταῦθα ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία «Ἀδριατική», ἡ διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ κ. Μιχ. Λάμπρου, ἐνεργεῖ τοιαύτας ἀσφαλείας. Πληροφορίας πλειοτέρας δύνασθε νὰ ζητήσητε ἐκ τοῦ ἐνταῦθα πρακτορείου αὐτῆς. Σύγγραμμα περὶ νομισμάτων τῶν Ἠλείων οὐδὲν γνωρίζομεν. — κ. Κ. Ε. Π. Ρεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν. — κ. Α. Ντ. Πενταγιούς. Ἐλήφθησαν, ἐνεγράψαμεν δὲ τὸν κ. Θ. Δ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς «Ἑστίας» εὐμένειαν. — *Γεωργῷ*. Πάτρας. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλουσι λειτουργήσει δύο μόνον, ἡ ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ ἐν Ἀλμυρῷ γεωργικὴ σχολή. Σκοπὸς τῶν σχολείων τούτων εἶνε ἡ κατάρτισις οὐχὶ ἐπιστημόνων γεωπόνων, ἀλλ' ἁπλῶς τεχνιτῶν, οἵτινες θὰ

ἐκμάθωσιν ὅσον ἔνεστι πρακτικῶς τὴν δενδροκομίαν, τὴν κηπουρικήν, τὴν ζωοτεχνίαν, τὴν τυροποιΐαν, τὴν οἰνοποιΐαν καὶ τοὺς λοιποὺς κλάδους τῆς γεωργίας. Τὸν ἐσωτερικὸν κανονισμὸν τῶν σχολῶν καὶ προσόντα τῶν μαθητῶν εὑρίσκετε λεπτομερῶς εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Ἑλλ. Γεωργίας» τοῦ κ. Γενναδίου. — κ. Α. Κ. Π. Λεμησσόν. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Λ. Ζ. Π. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἐλήφθησαν. Εὐχαρίστως δημοσιεύεται τὸ σταλέν.—κ. Ι. Π. Οἱ βουλευταὶ εἶνε οἱ λύοντες ὅλας ταύτας τὰς δυσκολίας. Οἱ ὑπουργικοὶ βουλευταί, nota bene. — Rev. M. V. Blancey. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. — Rev. P. W. L. St. Veit. 1) Ἄλλος ἦτο ὁ ἀριθμὸς τῆς ἀποδείξεως· ἀγνοοῦμεν δὲ τί ἐσήμαινεν ὁ ὑπὸ τοῦ ταχυδρομικοῦ ὑπαλλήλου σημειωθείς· 2) καὶ 3). Χρήσιμα βοηθήματα ἔσονται ὑμῖν τὸ Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν Γιάνναρη, καὶ τὸ Λεξικὸν τῆς δημώδους ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ Σκαρλάτου Βυζαντίου. 4) Τινὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξελληνισθῶσιν ἐντελῶς κατὰ τὸν τύπον, διότι θὰ καθίσταντο ὅλως ἀγνώριστα. Καὶ ἐκ τῶν συγγραφέων δὲ μόνος ὁ Ἰώσηπος Φλάβιος ἐξελληνίζει αὐτά. Αἱ Γραφαὶ καὶ οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς τῶν χρόνων ἐκείνων διετήρησαν αὐτοῖς τὸν ξενικόν των τύπον. 5) Ἔχετε πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ μεταφράσητε οἱαδήποτε ἄρθρα ἐκ τῆς «Ἑστίας» εἰς γερμανικὰ φύλλα.—κ. Φ. Κ. Βουκουρέστιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΠΕΡΙ

ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

παρ' ἀρχαίοις

μετὰ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιορκιῶν τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Μασσαλίας

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. Γ. ΚΑΛΛΑΡΗ

ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται ἀντὶ δραχμῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀντὶ φράγκου δ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ζητοῦνται οἱ τόμοι τοῦ *Λογίου Ἑρμοῦ* τῆς Βιέννης τῶν ἐτῶν 1812, 1814, 1816 καὶ 1821. Ὁ κατέχων αὐτοὺς καὶ θέλων νὰ τοὺς ἐκποιήσῃ δύναται νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας».

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Ἰουλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	471.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	473.—
» 60.000,000 τῶν 6	» »	546.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	479.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	242.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	98.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		509—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,195.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	192,50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	81.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	150.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	417
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31.80
	3μην.	31.65
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126.1/4
»	3μην.	
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.20
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.45

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

ΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

εἰς τόμους 2, ἀποτελοῦντας τὸν ΙΕ' καὶ ΙϚ' τῶν *Φιλολογικῶν Ἀπάντων* αὐτοῦ.

Εὑρίσκονται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ «Ἑστίας» καὶ τιμῶνται οἱ δύο τόμοι φρ. 12. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενοι φρ. 13.

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΣΧΑΛΙΝΗ

Ἀντίτυπα αὐτῆς πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» ἐν Ἀθήναις δραχ. 2,50, διὰ τὰς ἐπαρχίας δραχ. 275, διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 3.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Π. ΠΑΡΙΣΗ (ἐξ Ὕδρας)

ΤΑ ΑΙΘΙΟΠΙΚΑ

ἤτοι ἡ Ἀβησσινία ὑπὸ ἰατρικὴν ἰδίως ἔποψιν ἐξεταζομένη.

Ἔκδοσις Β' μετὰ πολλῶν προσθηκῶν καὶ εἰκόνων.

Ἐξαντληθείσης τῆς Α' ἐκδόσεως τοῦ συγγράμματος τούτου, ὁ συγγραφεὺς προέβη εἰς τὴν ἀνατύπωσιν αὐτοῦ συμπεριλαβὼν πολλὰς νέας εἰδήσεις εἰς τὸ ἔργον, ὅπερ ἐκόσμησε καὶ διά τινων εἰκόνων. Ἡ ταχυτάτη ἐξάντλησις τῆς Α' ἐκδόσεως κατέδειξε τὸ μέγα ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐνέχει τὸ βιβλίον τοῦ κ. Παρίση, ἐν ᾧ ἐξιστοροῦνται ἀφελῶς τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ Ἰωάννῃ, ὁ χαρακτὴρ καὶ οἱ τρόποι τοῦ Ἀβησσινοῦ μονάρχου, τὰ περιεργότατα ἤθη καὶ ὁ βίος ἐν γένει τοῦ ἀβησσινιακοῦ λαοῦ.

Τὸ βιβλίον τετυπωμένον φιλοκάλως ἐπὶ χάρτου λαμπροῦ τιμᾶται φρ. 4.—Ταχυδρομικῶς δ' ἀποστελλόμενον φρ. 4,50.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1386

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 603.—17 ΙΟΥΛΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 655

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐφ' ὅσον ἐγγίζει ὁ χρόνος διαρκῶς προσέρχονται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Ἐκθέσεως οἱ μέχρι τοῦδε βραδύναντες, πάντων δὲ αἱ δηλώσεις γίνονται δεκταί, διότι ὡς καὶ ἄλλοτε ἐγνώσθη, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν ἐννοεῖ ἕνεκα τυπικῶν λόγων νὰ παρεμποδίσῃ τινὰ ὅπως συμμετάσχῃ εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα τῆς Ἐκθέσεως.

— Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ μεγάρου γίνονται ἐργασίαι διακοσμήσεως, κατασκευῆς ἑρμαρίων, τραπεζῶν, κλπ. διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐκθεμάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ἤδη ἤρξαντο καταφθάνοντα ἐν τῷ μεγάρῳ ἐκ διαφόρων τοῦ Κράτους ἐπαρχιῶν. Ἡ προθυμία τῆς ἀποστολῆς πείθει ὅτι οὐ μόνον οἱ δηλώσαντες τὴν συμμετοχήν των περὶ τοὺς 2,000 ἐκθέται θὰ ἀποστείλωσιν, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μὴ θελήσαντες ἢ ὀκνήσαντες νὰ δηλώσωσιν ἐγκαίρως.

— Καὶ ἐν τοῖς πέριξ τοῦ μεγάρου δραστηρίως αἱ ἐργασίαι προβαίνουσιν, ἐντὸς δὲ μηνὸς πάντες θέλουσιν ἀντιληφθῇ, ὅτι αἱ ἐπενεχθεῖσαι μεταβολαὶ πρὸς ταχυτέραν ἀποπεράτωσιν εἰς τὸ σχέδιον τοῦ περιβόλου τῶν Ὀλυμπίων θὰ καταστήσωσι περίοπτον τὸ μέγαρον εἰς τοὺς περιπατητὰς τῆς λεωφόρου Ὄλγας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ ἐν Μονάχῳ πανήγυρις τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Α' προαγγέλλεται μεγαλοπρεπεστάτη. Ἄρχεται δὲ τῇ 17 Ἰουλίου δι' ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς καὶ γενικῆς κωδωνοκρουσίας. Ἡ κατάθεσις τῶν στεφάνων ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου ἄνακτος θὰ γίνῃ τῇ ἐπαύριον, παρουσίᾳ τοῦ ἀντιβασιλέως Λεοπόλδου καὶ πάντων τῶν πριγκήπων καὶ πριγκηπισσῶν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου. Κυριώτατον τῆς ἑορτῆς κόσμημα ἔσται ἡ κατὰ τὴν 31 τελεσθησομένη πανηγυρικὴ πομπή, ἥτις διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὴν παρασκευὴν τῶν ἀνδρῶν καὶ διὰ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς μέχρις ἀποστάσεως δύο χιλιομέτρων προμηνύεται λαμπροτάτη καὶ ἐκπρεπεστάτη. Τῇ 29 θὰ συνέλθωσιν εἰς τὸ παλαιὸν δημαρχεῖον οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Βουλῶν, τῶν δημαρχείων, τῶν φιλολογικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν συλλόγων ὅπως ἀκούσωσι τὸν πανηγυρικὸν λόγον τοῦ καθηγητοῦ Χάϊγελ.

Ὁ κ. Α. Βλάχος, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως κατὰ τὰς ἑορτάς, ἀναγγείλας ἐγγράφως εἰς τὸν ἐν Βερολίνῳ πρέσβυν τῆς Βαυαρίας τὸν διορισμὸν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, προσέθηκεν ὅτι ἡ «ἑλληνικὴ κυβέρνησις συναισθάνεται τοσοῦτον βαθέως τὴν πρὸς τὸν μέγαν βασιλέα ὀφειλήν, ὥστε ἀφ' ἑαυτῆς θὰ ἐλάμβανε τὴν πρωτοβουλίαν τῆς εἰς τὴν ἑορτὴν συμμετοχῆς, ἐὰν ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ δὲν ἐπήρχετο ἡ φιλόφρων πρόσκλησις τοῦ κομητάτου, συναινέσει τῆς βαυαρικῆς κυβερνήσεως».

— Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τὸ μετὰ πολλῆς προσδοκίας ἀναμενόμενον νέον μυθιστόρημα τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ *ὁ Ἀθάνατος*. Τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ διαπρεποῦς συγγραφέως περιγράφον τὰ σύγχρονα ἀκαδημαϊκὰ ἤθη διαφέρει κατὰ τὴν ὑφὴν τῶν συνήθων ἁβρῶν καὶ αἰσθηματικῶν προϊόντων τοῦ καλάμου του, καὶ εἶνε μᾶλλον πικρόχολος μελέτη σατυρίζουσα ὑπὸ διαφανῆ πέπλον ὡρισμένα μέλη τῆς Ἀκαδημίας ἢ μυθιστόρημα. Ὁ *Ἀθάνατος*, ὡς εἰκός, παρήγαγε μεγάλην αἴσθησιν εἰς τοὺς περὶ τὴν Ἀκαδημίαν κύκλους, ἡ κριτικὴ δὲ ἐπελήφθη ἤδη τῆς ἐξετάσεως τοῦ ἔργου, πολλὰ ἀνευρίσκουσα ἐν αὐτῷ τὰ ψεκτά.

— Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνεγερθέντος ἐν Παρισίοις μνημείου τοῦ Γαμβέττα ἐδημοσιεύθη ἐν γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι μικρὸν ποιημάτιον τοῦ Γαμβέττα ὑπὸ τὸν τίτλον La chanson du fer, γραφὲν πολλὰ ἔτη πρὸ τοῦ πολέμου. Τὸ ποιημάτιον δὲν εἶνε μεγάλης ἀξίας, ἀλλ' εἶνε περίεργος ἀπόδειξις ὅτι καὶ ὁ ἔξοχος αὐτὸς πολιτικὸς ἀνὴρ ὑπῆρξε κατὰ τὴν νεαράν του ἡλικίαν στιχουργὸς ἂν οὐχὶ ποιητής.

— Ἐν τῇ κριτικῇ ἐπιθεωρήσει τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένου ἐγκρίτου περιοδικοῦ Geselschaft (φύλλ. 4) ἀναγράφεται μετὰ περιληπτικῆς ἀναλύσεως καὶ ἡ δημοσίευσις νέων ἑλληνικῶν ἔργων, ἤτοι τῶν *Χειμωνάνθων* τοῦ κ. Πολέμη, τοῦ *Ἀφωρισμένου* τοῦ κ. Καρκαβίτσα, τῶν *Ἀντιζήλων* καὶ τοῦ *Βοτανιοῦ τῆς Ἀγάπης* τοῦ κ. Δροσίνη κλπ. Τῶν τελευταίων τούτων διηγημάτων ἀγγέλλεται ἐν τῇ βιβλιογραφικῇ ταύτῃ σημειώσει ἡ λίαν προσεχὴς ἔκδοσις ἐν γερμανικῇ μεταφράσει.

— Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν ἐν τοῖς γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις ἀνῆλθε κατὰ τὸ παρελθὸν χειμερινὸν ἑξάμηνον εἰς 28,600. Τούτων 4,673 ἀνῆκον εἰς τὴν εὐαγγελικὴν θεολογικὴν σχολήν, 1174 εἰς τὴν καθολικὴν θεολογικήν, 5520 εἰς τὴν νομικήν, 8284 εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ 8349 εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολήν.

— Ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἔχωμεν μετάφρασιν τοῦ Σαικσπείρου καὶ εἰς τὴν κινεζικὴν γλῶσσαν. Αὐτὴ ἡ Αὐλὴ τοῦ Οὐρανίου Κράτους μεριμνῶσα περὶ τῆς τελειότητος τοῦ ἔργου, ἀνέθεσεν αὐτὸ εἰς τὸν πρόεδρον τῆς κινεζικῆς ἀκαδημίας τοῦ Πεκίνου.

— Περίεργον καὶ πρωτοφανὲς φαινόμενον παλιρροίας παρετηρήθη ἐκ' ἐσχάτων ἐν τῷ Βοσπόρῳ. Ἐν Θεραπείοις καὶ τοῖς λοιποῖς προαστείοις τῆς δυτικῆς παραλίας τοῦ Βοσπόρου, ἐπὶ τρεῖς κατὰ συνέχειαν ἡμέρας ἐγίνετο ἡ παλίρροια τὴν 1 μετὰ μεσημβρίαν ὥραν καὶ τὴν 1 μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὰ ὕδατα ἐν διαστήματι σχετικῶς μικροτέρῳ τοῦ τῶν μεγάλων παλιρροιῶν, ἀνήρχοντο ἕνα πῆχυν ἄνωθεν τοῦ συνήθους μέρους των, καὶ διὰ τοῦτο πάντα τὰ χαμηλὰ μέρη κατεκλύσθησαν ὑπ' αὐτῶν. Ἰδίᾳ δὲ παρετηρήθη ὅτι κατὰ τὴν νύκτα πάντοτε προηγεῖτο δυνατὸς ἄνεμος, μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ ὁποίου ἤρχιζε τακτικῶς ἡ πλημμυρίς,

ἀκουομένου μόνον ὑποκώφου τινὸς κρότου. Ἄγνωστον εἶνε ἂν τὸ αὐτὸ φαινόμενον παρετηρήθη καὶ ἐν τῷ Εὐξείνῳ. Τὸ περίεργον εἶνε ὅτι ἐν πορθμῷ τόσον στενῷ ἡ αὐτὴ ἑλκτικὴ δύναμις, ἥτις ὕψωσε τὰ ὕδατα πρὸς τὸ μέρος τῆς Εὐρώπης, δὲν ἠδυνήθη συγχρόνως νὰ ὑψώσῃ καὶ τὰ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀσίας.

—Ἀξιοθαύμαστος εἶνε ἡ ἐν Βερολίνῳ πνευματικὴ κίνησις, παραβαλλομένη πρὸς τὴν τῶν ἄλλων μητροπόλεων. Περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἐκδιδομένων αὐτόθι πονημάτων οὐδὲν λέγομεν, ἀρκούμεθα δὲ μόνον ἀναγράφοντες ὅτι ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Πρωσσίας ἐκδίδονται νῦν 621 ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, ἐξ ὧν 54 ἐπίσημα. Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθ' ἑκάστην ἐν Βερολίνῳ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων εἶνε τριπλάσιος τῶν ἐν Βιέννῃ. Ἐκ τῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων, 217 ἀνάγονται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν. Πᾶσα ἐπιστήμη, πᾶν ἐπιτήδευμα βιοτεχνικὸν ἔχει ἐν Βερολίνῳ ἴδιον ὄργανον.

Ἡ ἐν Σμύρνῃ ἐκδιδομένη ἀξιόλογος ἐφημερὶς «Ἀμάλθεια» συμπληροῦσα προσεχῶς τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς, παρασκευάζεται νὰ ἑορτάσῃ τὸ σημαντικὸν τοῦτο διὰ τὸν ἑλληνικὸν ἐν γένει τύπον γεγονός. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπεφάσισε τὴν ἔκδοσιν τεύχους ἀναμνηστικοῦ τῆς πεντηκονταετηρίδος ταύτης, ὅπερ θὰ χρησιμεύσῃ ταὐτοχρόνως καὶ ὡς εἰκὼν καὶ ἱστορία τῆς σημερινῆς δημοσιογραφίας ἐν Ἀνατολῇ.

Τὸ ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς «Ἀμαλθείας» ἐκδοθησόμενον φυλλάδιον τοῦτο θέλει περιλαμβάνει ἐν μὲν τῷ Α' μέρει αὐτοῦ μικρὰς φωτογραφικὰς εἰκόνας τῶν ἐν Τουρκίᾳ καὶ Ἑλλάδι ἐκδιδομένων σπουδαιοτέρων ἐφημερίδων μετὰ τῶν προσωπογραφιῶν τῶν διευθυντῶν αὐτῶν ὡς καὶ σύντομον ἱστορίαν τῆς ἱδρύσεως καὶ τοῦ βίου αὐτῶν, ἐν δὲ τῷ Β' μέρει ὀλίγας γραμμὰς προερχομένας ἐκ τῶν καλάμων τῶν ἐν Ἀνατολῇ δημοσιογράφων ἢ δημοσιογραφούντων.

—Ἐν Πειραιεῖ ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἀπὸ 1 ἐνεστῶτος μηνὸς νέον περιοδικὸν σύγγραμμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Κυανῆ Ἐπιθεώρησις». Τὸ περιοδικόν τοῦτο θὰ ἐκδίδεται δὶς τοῦ μηνός. τακτικοὶ δ' αὐτοῦ συντάκται εἰσὶν οἱ κκ. Π. Κ. Ἀποστολίδης, Γ. Βῶκος, Ἀλ. Σπηλιωτόπουλος καὶ Γ. Κ Στρατήγης, φιλόμουσοι νέοι Πειραιεῖς, ἐνεργὸν λαμβάνοντες μέρος εἰς τὴν σύγχρονον φιλολογικὴν δρᾶσιν. Τὰ περιεχόμενα τοῦ ἐκδοθέντος πρώτου τεύχους τῆς «Κυανῆς Ἐπιθεωρήσεως» εἶνε τὰ ἑξῆς· Σαπφώ, μυθιστορία Α. Daudet. — Θέμος Ἀννίνος ὑπὸ Γερ. Βώκου. — Τὸ δακτυλίδι τοῦ ἀρραβῶνος ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ. — Χειμώνανθοι Ι. Πολέμη, κριτικὴ μελέτη ὑπὸ Π. Κ. Ἀποστολίδου. — Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις τῶν Παρισίων.—Ὁ ἀρχιφύλαξ τοῦ φάρου ὑπὸ Α. Θ. Σπηλιωτοπούλου. — Ἀπαγορεύεται ὑπὸ Γ. Δ. Ξενοπούλου. — Δεκαπενθήμερον.

— Ὁ ἄρτι ἀποβιώσας πρῴην μητροπολίτης Λαρίσσης Δωρόθεος Σχολάριος κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης του 20,000 δραχ. εἰς τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον καὶ διάφορα μικρότερα ποσὰ εἰς πάντα περίπου τὰ ἐνταῦθα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολήν, εἰς τὴν τῆς Χάλκης καὶ εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὴν ἱερατικήν. Διὰ τοῦ ὑπολοίπου τῆς περιουσίας του συμποσουμένης ἐν ὅλῳ εἰς 300 χιλιάδας δραχμῶν ὁρίζει ὅπως ἱδρυθῇ εἰς τὸν δῆμον Τρίκκης σχολὴ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν *Δωρόθειος*, εἰς ἣν κληροδοτεῖ τὴν βιβλιοθήκην καὶ ὅλα τὰ χειρόγραφά του.

— Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις, ἥτις ἐπὶ μακρὸν ἔμενε διακεκομμένη, τοῦ *Λεξικοῦ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας*, τοῦ δημοσιευομένου ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Ι. Βουτυρᾶ, ἀρχισυντάκτου τοῦ «Νεολόγου». Τὸ λεξικὸν τοῦτο διαλαμβάνει περίληψιν τῆς ἱστορίας, φυσικὴν καὶ πολιτικὴν χωρογραφίαν, τοὺς βίους τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις πάντων τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν. Ἡ ἐπανάληψις τῆς ἐκδόσεως ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στοιχείου Π ὅπου εἶχε διακοπῆ τὸ ἔργον, γίνεται δὲ κατὰ τεύχη.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕλλην» ἤρξατο ἐν Βραΐλᾳ ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδος ἐμπορικῆς, φιλολογικῆς καὶ τῶν εἰδήσεων. Συντάκτης τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐκδιδομένης κατὰ Τρίτην καὶ Παρασκευὴν εἶνε ὁ κ. Ν. Κουτσαλέξης.

— Ἐξεδόθη εἰς φύλλον ἡ Λογοδοσία τῆς Διευθύνσεως τοῦ ἐν Κερκύρᾳ ἐκπαιδευτηρίου «Καποδίστριας», ἀπαγγελθεῖσα κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν γενικῶν ἐξετάσεων τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1887—88. Τὸ ἐκπαιδευτήριον τοῦτο λειτουργεῖ ἀπὸ δεκαπενταετίας λίαν εὐδοκίμως, παρέχον ἐμβριθῆ καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ ἐκπαιδευομένους νέους.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Σειρὰ ἑκατὸν εἰκόνων, ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης, ἐκδιδομένη εἰς φυλλάδια. Ἔργον πρωτοφανὲς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐκτύπωσις γίνεται ἐν Γερμανίᾳ.

ΜΕΡΟΣ Β'

Ἐξεδόθη τοῦ Μέρους τούτου τὸ 1ον τεῦχος, ἐν ᾧ περιέχονται αἱ ἑπόμεναι εἰκόνες :

Ἡ ἁγία οἰκογένεια—*Ἡ ἱερὰ νὺξ* τοῦ Κορρεγίου (δισέλιδος).—*Παναγία* τοῦ Ραφαὴλ (de la Sedia).—*Ὁ Χριστὸς παρὰ τῇ Μαρίᾳ καὶ τῇ Μάρθᾳ*.—*Ἡ προσκύνησις τῶν ποιμένων* (δισέλιδος).—*Ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἰαείρου*.

Τὰ ὑπολειπόμενα δύο ἔτι φυλλάδια θέλουσιν ἐκδοθῆ περὶ τὸ τέλος τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Ἕκαστον φυλλάδιον τιμᾶται ἐν Ἀθήναις δρ. 2, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 2 1/2, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 2 1/2.

Ἤδη κομισθὲν εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΠΕΡΙΚΑΛΥΜΜΑ ΤΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ

πωλούμενον ἐν Ἀθήναις δραχμ. 6, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δραχ. 8, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 8.

Ἤτοι τὸ ὅλον ἔργον τιμᾶται μετὰ τῆς θήκης καὶ τ[οῦ] παραρτήματος ἐν Ἀθήναις δρ. 38, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 4[illegible] ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 48.

Ὁ προπληρόνων

μόνον 30 δραχμὰς ἐν Ἀθήναις—35 δραχμὰς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις—35 φράγκα χρυσᾶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ λαμβάνει ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΝ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἠλειακά ἤτοι ἀρχαιολογική, γεωγραφικὴ καὶ ἱστορικὴ συγγραφὴ πασῶν τῶν Ἠλειακῶν χωρῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ὑπὸ Γεωργίου Παπανδρέου δ. φ. καθηγητοῦ τοῦ ἐν Πύργῳ Γυμνασίου. *Τεῦχος πρῶτον*. Ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «ὁ Παλαμήδης». 1888. 8ον, σελ. 48.

Τὰ *Ἠλειακὰ* ἐκδίδονται κατὰ τεύχη, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δραχμῆς. Εὑρίσκονται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ «ὁ Παλαμήδης».

Διον. Ι. Οἰκονομοπούλου, ἰατροῦ ἐν Καΐρῳ. *Ἡ ἐν Αἰγύπτῳ χολέρα τῷ 1883*. Πραγματεία συνταχθεῖσα μὲν διὰ τὸν Συμβουλίδειον διαγωνισμὸν τοῦ 1887, ἐκδιδομένη δὲ χορηγίᾳ τοῦ ἐν Καΐρῳ γενναιόφρονος πατριώτου Κ. Ἀλεξάνδρου Ρόστοβιτς βέη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς βασιλικῆς Αὐλῆς Νικολάου Γ. Ἰγγλέση. 1888. 8ον, σελ. 228. Τιμᾶται δραχ. 4.

Χριστιανικὴ Κατήχησις πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὑπὸ Ἰγνατίου Μοσχάκη, ὑφηγητοῦ τῆς θεολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ καθηγητοῦ τοῦ Διδασκαλείου. Ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888. 8ον, σελ. 88.

Κατάλογος ἀνωμάλων ρημάτων καὶ ὀνομάτων

τῆς *Ἀττικῆς διαλέκτου* πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων ὑπὸ Γεωργίου Δ. Ζηκίδου. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888. 8ον, σελ. 160. Τιμᾶται δραχ. 2,50.

Περὶ τεχνικῆς ἀναγνώσεως καὶ ἀπαγγελίας, ἔργον φιλοπονηθὲν ἐπ' ὠφελείᾳ τῶν δημοδιδασκάλων ἑκατέρου τοῦ φύλου τῶν μαθητῶν τῶν διδασκαλείων, τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων, τῶν φοιτητῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, τῶν ἱεροσπουδαστῶν καὶ παντὸς τῶν γραμμάτων φίλου, ὑπὸ Μιλτιάδου Ι. Βρατσάνου, δ. φ. τοῦ ἐν Λειψίᾳ πανεπιστημίου καὶ πρώην διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις διδασκαλείου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκδότης Σπυρίδων Κουσουλῖνος. Τυπογραφεῖον καὶ Βιβλιοπωλεῖον παρὰ τῷ ναῷ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων. 8ον, σελ. 254. Τιμᾶται δραχ. 3.

Ἔκθεσις τῶν ἐν τῷ ναυτικῷ νοσοκομείῳ Πειραιῶς πεπραγμένων ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881-1888 μετὰ στατιστικῶν πινάκων τῆς ἰατρικῆς, φαρμακευτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας, προεισαγωγῆς καὶ συμπεράσματος. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Ἐθνικοῦ τυπογραφείου. 1888. 8ον, σελ. 117.

Ἀθήνα ἢ Ἀθήνη οὐχὶ Ἀθῆναι. Μελέτη φιλολογικὴ ὑπὸ Ἰωάννου Ζαννέτου, διδάκτορος τῆς φιλολογίας. Ἐν Μονάχῳ, 1888. Akademische Buchdruckerei von F. Straub in München. 8ον, σελ. 14.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 15 Ἰουλίου.

Ἑωρτάσθη κατὰ τὰ εἰθισμένα τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν 11 Ἰουλίου ἡ ἐπέτειος τοῦ ὀνόματος τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ διεξήχθη ἐν Φαλήρῳ ἐπιτυχῶς διοργανωθεῖσα νυκτερινὴ ἑορτή.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ αὐλαρχεύοντος κ. Χατζηπέτρου, τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ γραμματέως κ. Καλλίνσκη καὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητοῦ τῶν Ἀνακτόρων κ. Θών, μεταβαίνων διὰ τῆς *Ἀμφιτρίτης* εἰς Τεργέστην. Ἡ Α. Μ. θὰ παραμείνῃ ἐν Βιέννῃ μίαν ἡμέραν, ἐκεῖθεν δὲ διὰ Βαρσοβίας θὰ κατευθυνθῇ εἰς Πετρούπολιν.

— Ἡ Κυβέρνησις διαπραγματεύεται μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τὴν σύναψιν δανείου ἐκ 10 ἑκατομμυρίων δραχμῶν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τελεσθησομένων ἐν Θεσσαλίᾳ ὑδραυλικῶν ἔργων. Ὁμὰς Ἄγγλων κεφαλαιούχων προέτεινε ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ τὴν κατασκευὴν τῶν εἰρημένων ἔργων, ὑποσχομένη πρὸς τούτοις ν' ἀναλαμβάνῃ ἐργολαβικῶς τὴν κατασκευὴν καὶ ἄλλων παρομοίων ἔργων ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος. Τὰς προτάσεις αὐτῆς ἐξετάζει ἤδη ἡ Κυβέρνησις.

— Οἱ διὰ τὰς νέας φυλακὰς Συγγροῦ ἀρχιτεχνῖται, οἵτινες θὰ ἐπιστατήσωσιν εἰς τὴν ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ εἰσαγωγὴν καὶ ἐξάσκησιν διαφόρων τεχνῶν, θὰ παραληφθῶσιν ἐκ τῶν καταδίκων τοῦ σωφρονιστηρίου Κερκύρας. Ἐν τῷ ἄριστα λειτουργοῦντι σωφρονιστηρίῳ τούτῳ ῥάπτονται ἐνδύματα καὶ ἐσώρρουχα, κατασκευάζονται ὑποδήματα τελειότατα, ἐκτελοῦνται διάφοροι γεωπονικαὶ ἐργασίαι καὶ κατασκευάζονται πλίνθοι ἐκτάκτου στερεότητος. Ἡ λειτουργία τῶν νέων φυλακῶν Συγγροῦ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου.

— Ἐπερατώθησαν αἱ διαπραγματεύσεις τοῦ δήμου Ἑρμουπόλεως μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς συνομολόγησιν δανείου ἐκ 2 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ὅσον οὔπω δὲ ὑπογράφεται καὶ τὸ συμβόλαιον. Δάνειον ἐκ 500 χιλιάδων δραχμῶν διαπραγματεύεται μετὰ τῆς αὐτῆς Τραπέζης καὶ ὁ δῆμος Λαρίσσης πρὸς διοχέτευσιν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ὕδατος τοῦ Πηνειοῦ.

— Ὁ ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων γενικὸς ἐπίτροπος τῆς Ἑλλάδος κ. Βλαστὸς ἐζήτησε διὰ τὸ ἑλληνικὸν τμῆμα χῶρον 525 τετραγωνικῶν μέτρων, ἤτοι διπλάσιον ἐκείνου, ὃν ἡ Ἑλλὰς κατεῖχε κατὰ τὴν Ἔκθεσιν τοῦ 1878.

— Ἀγγέλλεται ἐπισήμως, ὅτι χάρις εἰς τὰ μέτρα καὶ τὰς ἐπιμόνους ἐνεργείας τῆς ἡμετέρας Κυβερνήσεως, ἡ Ἀμερικανικὴ Βουλὴ ἐψήφισε τὸ ὑπό τινων βουλευτῶν ὑποβληθὲν καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ προϋπολογισμοῦ ὑποστηριχθὲν νομοσχέδιον περὶ ἀτελείας τῆς εἰσαγομένης ἐν Ἀμερικῇ ἑλληνικῆς σταφίδος, θεωρεῖται δὲ ἐξησφαλισμένη καὶ τῆς Γερουσίας ἡ ψῆφος ὑπὲρ τῆς ἀτελείας τοῦ ἡμετέρου προϊόντος, μεθ' ὃ ἡ ἑλληνικὴ σταφὶς ἐν τῇ ἀμερικανικῇ ἀγορᾷ ἐξομοιωθήσεται πρὸς τὴν ἀγγλικὴν ἀγορὰν τῆς σταφίδος, καταπληκτικῶς δὲ αὐξηθήσεται ἡ ζήτησις τοῦ προϊόντος ἡμῶν καὶ ἐν Ἀμερικῇ.

— Κατὰ τὴν προσεχῆ βουλευτικὴν σύνοδον ὑποβληθήσεται νομοσχέδιον, καθ' ὃ δὲν γίνονται τοῦ λοιποῦ δεκτοὶ εἰς τὸν ἡμέτερον στρατὸν νέοι σπουδάσαντες ἐν ξέναις στρατιωτικαῖς σχολαῖς, ἐκτὸς τῶν ἤδη σπουδαζόντων.

— Εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας τοῦ πρὸ ἡμερῶν πάσχοντος ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Λομβάρδου ἐπῆλθε κατ' αὐτὰς βελτίωσίς τις, ἐλαττωθέντος τοῦ πυρετοῦ ὑφ' οὗ διαρκῶς κατέχεται.

— Ἔπαθεν ἐπίσης κατ' αὐτὰς ἐκ συμφορήσεως ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Θ. Δηλιγιάννης. Εὐτυχῶς διὰ τῆς ἐγκαίρου θεραπείας συνῆλθεν ἀμέσως καὶ ἀπηλλάγη ὁλοτελῶς τῆς παροδικῆς παθήσεως.

— Συνιστᾶται ἑταιρία ὑπὸ τὸ ὄνομα «Οἰκοδομικὴ Ἑταιρία Νέου Φαλήρου» σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀγορὰν καὶ πώλησιν ἀκινήτων ἐν Νέῳ Φαλήρῳ καὶ τὴν κατασκευὴν οἰκιῶν. Τὸ κεφάλαιον τῆς Ἑταιρείας συνιστάμενον ἐξ οἰκοπέδων ἐν Νέῳ Φαλήρῳ καὶ χρημάτων ἀνέρχεται εἰς 600,000 δραχμάς, διαιρεῖται δὲ εἰς 6,000 μετοχάς.

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Émile Legrand ἀνέλαβε νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ τῆς 1ης ἐνεστῶτος μηνὸς ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Κριτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» (Revue critique et littéraire) κατὰ μῆνα ἀνάλυσιν, μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῆ, παντὸς νεωστὶ ἐκδιδομένου ἑλληνικοῦ βιβλίου, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ αὐτῷ. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Legrand θέλει συντελέσει βεβαίως ἵνα καταστήσῃ καὶ τοῖς ξένοις γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προϊόντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς οἵτινες θὰ ἐπεθύμουν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ν' ἀποστείλωσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Legrand παρακαλοῦνται νὰ διευθύνωσιν αὐτὰ οὕτω·

Monsieur Émile Legrand, professeur à l' École nationale des langues orientales. Rue Humboldt, 25. Paris.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Δ. Α. Δι' ἔλλειψιν χώρου εἶνε ἀδύνατος ἡ δημοσίευσις. Ἀλλ' εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν ὑπάρχει πλήρης ὁ κατάλογος καὶ δύνασθε νὰ τὸν συμβουλευθῆτε, ὁπόταν θέλετε.— κ. Π. Δ. Ν. Λάρισσαν. Περιλαμβάνονται λεπτομερέστατα πάντα εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «Ἑλλην. Γεωργίας» τοῦ κ. Γενναδίου. Κατὰ τὸν περὶ τῶν σχολείων τούτων νόμον, ἵνα γείνῃ δεκτὸς μαθητὴς ἐν αὐτοῖς, πρέπει νὰ ἄγῃ ἡλικίαν ἐτῶν 14—18, νὰ ἔχῃ δὲ ἀπολυτήριον ἑλληνικοῦ σχολείου. Ἡ διάρκεια τῆς διδασκαλίας εἶνε τριετής, μεθ' ἣν οἱ μαθητευόμενοι ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις, οἱ δὲ ἐπιτυγχάνοντες λαμβάνουσιν ἀπολυτήριον.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τῇ «Ἐφημερίδι». Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Π.Γ.Π. Καὶ διὰ τὸ δεύτερον τὰ αὐτὰ ἔχομεν νὰ σᾶς εἴπωμεν. —Κυρίαν Α. Κ. Γ.

Πάτρας. Ἀπεστάλησαν τό τε πρὸς ὑμᾶς καὶ τὸ πρὸς τὸν κ. Ν. Δ. Κ. εἰς Δερβῆ Τσελεπῆ. — κ. Π. Κ. Λεβαδείαν. Οὐδεμία διαφορὰ ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν. Ἡ διὰ τοῦ ει γραφὴ θεωρεῖται ἡ ὀρθοτέρα, ἀλλὰ δὲν ἁμαρτάνει τις εἰς τὸ ὁμοούσιον γράφων καὶ μὲ ι τὴν λέξιν.— κ. Π. Δ. Ἀστραχάν. Ἐλήφθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Ν. Ι. Δ. Σῦρον. Πρὸς ἄμεσον ἀποστολὴν ἀνάγκη νὰ συνοδεύεται ἡ παραγγελία διὰ τοῦ τιμήματος, πλὴν ἐὰν διαβιβάζεται διὰ τοῦ ἀνταποκριτοῦ τῆς «Ἑστίας».—*Κήνσορι*. Εἰμπορεῖτε νὰ τὸ ἐφαρμόσητε εἰς πάντας, ὡς ὁ Γαβαρνῆ. Καλλίστη ἐπιχείρησις θὰ ἦτο νὰ ἠγόραζέ τις τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν πραγματικήν των ἀξίαν καὶ νὰ τοὺς μεταπώλει εἰς τὴν τιμήν, ἣν αὐτοὶ ἀποδίδουσιν εἰς ἑαυτούς.— κκ. Χ. Π. Καλάμας, Γ. Β. Γ. Ναύπλιον, Γ. Β. Κ. Ἀμπελάκια καὶ Μ. Κ. Κρέσταιναν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Β. Α. Μ. Τυβίγγην. Ἐλήφθησαν. Τὸ σημειούμενον βιβλίον δὲν ὑπάρχει ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Ὁ Βαλαωρίτης παρετήρησεν ὀρθῶς ὅτι τῆς ἀδικίας ταύτης αἴτιον ὑπῆρξε τὸ μακρὸν καὶ δύστηχον τοῦ ὀνόματός του, τὸ ὁποῖον ἐμβάλλει τοὺς ποιητὰς εἰς δυσκολίας κατὰ τὴν στιχουργίαν. Καὶ εἰς Γάλλον ποιητὴν ἐξυμνήσαντα ἐμμέτρως τοὺς μεγάλους στρατηγούς, μηδὲν δὲ γράψαντα περὶ τοῦ περιφήμου Μοντεκούκουλη παρετήρησε ποτὲ ὁ Ναπολέων· «Oh ! avec vous autres poètes on ne va pas à l' immortalité, quant on a un nom baroque.»—κ. Α. Ν. Δικελί. Ἐλήφθησαν.— κ. Γ. Ι. Λ. Κερκυραν. Ἀπηντήσαμεν.— κ. Μ. Λ. Β. Γαλάζιον. Καὶ πάλιν εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν ὑμετέραν φιλόφρονα προθυμίαν. Ἐλήφθησαν αἱ ἐπιστολαί.—κ. Α. Κ. Λεμησσόν. Ἐνετράψαμεν τὸν κ. Λ. Ζ. Π. καὶ ἀπεστείλαμεν αὐτῷ κατ' εὐθεῖαν τὴν σειράν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Κατὰ τὰ ἄλλα συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας.—κ. Π. Κατὰ τοῦτο, ὅτι τὸ μὲν πνεῦμα ὁμοιάζει πρὸς πλούσιον ἀργυραμοιβόν, τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία ὅλη εἶνε εἰς μετρητὰ νομίσματα· ἡ δὲ νοημοσύνη πρὸς ἄνθρωπον οἰκονόμον, τοῦ ὁποίου ἡ περιουσία συνίσταται εἰς ἀκίνητα κτήματα.—κ. Φ. Κ. Κ. Βουκουρέστιον. Ἀπεστάλησαν πάντα. Ἀξία τῶν ἐπὶ πλέον καὶ ταχυδρομικὰ φρ. 32.30, τὰ ὁποῖα εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε τῷ κ. Ν. Κ. — κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Κ. Γ. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἐλήφθη καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἐξετελέσθη καὶ ἡ ἄλλη ὑμῶν παραγγελία.—κ. Τ. Δ. Τ. Τρίπολιν. Ὁ ζητηθεὶς τόμος ἀπεστάλη. — κ. Ι. Κ. Τ. Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΣΑΙΚΣΠΗΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ

ἐμμέτρως μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ

Ἔκδοσις Α' εἰς μέγα 8ον, μετὰ σημειώσεων

Μάκβεθ	Δρ.	3.—
Ἀμλέτος	»	3.—
Ἔμπορος τῆς Βενετίας	»	3.—

Ἔκδοσις Β' εἰς μικρὸν 16ον.

Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα	»	1.—
Ὀθέλλος	»	1.—
Βασιλεὺς Λήρ	»	1 —
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενα ἕκαστον	»	*1,20*

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Περὶ Βυζαντινῶν, μελέτη	Δρ.	3.—
Ἡ σύστασις τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου κλπ.	»	1.—
Στίχοι, ἔκδοσις νέα	»	2.—
Λουκῆς Λάρας	»	1.—
Διηγήματα	»	2.—
Ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς Ὀλυμπίαν	»	2.—
Δανικὰ Παραμύθια	»	1.50

Τῶν ἀνωτέρω ἕκαστον ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον ἐπιβαρύνεται μὲ λεπτὰ 25, προσθετέα εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Ἰουλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	472.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	473.—
» 60.000.000 τῶν 6	» »	550.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	490.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. καλ.	97.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		508—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,075.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	190,—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	152.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	422
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31 65
	3μην.	31.50
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	125.¼
»	3μην.	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25 05
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.45

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΠΕΡΙ

ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

παρ' ἀρχαίοις

μετὰ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιορκιῶν τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Μασσαλίας

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. Γ. ΚΑΛΛΑΡΗ

ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται ἀντὶ δραχμῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀντὶ φράγκου δ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις

Συγγραφὴ J. L. Ussing

καθηγητοῦ ἐν Κοπεγχάγῃ.

ἐξελληνισθεῖσα ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς δευτέρας γερμανικῆς μεταφράσεως.

ΥΠΟ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ Γ. Χ. ΚΩΝΣΤΑ

Τιμᾶται δραχ. 3.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 3,25·

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΑΓΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.

ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ. 3. Μετὰ ταχυδρ. 3,20.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 —1397

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 604.—24 ΙΟΥΛΙΟΥ 1883. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἁρμόζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 656

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Καταρτισθείσης νῦν ἁπάσης τῆς ὑπηρεσίας τῆς παραλαβῆς τῶν ἐκθεμάτων, προσκαλοῦνται πάντες οἱ ἔχοντες ἕτοιμα τὰ ἐκθέματα αὐτῶν νὰ παραδίδωσι ταῦτα τῇ ἐπιτροπῇ.

— Ἡ ἐπιτροπὴ πληροφορηθεῖσα ὅτι καὶ ἄλλοι καλλιτέχναι πλὴν τῶν δηλωσάντων τὴν συμμετοχὴν αὐτῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς κατασκευῆς ἀνδριάντος τοῦ Βύρωνος θέλουσι νὰ διαγωνισθῶσιν, ἀπεφάσισε νὰ παρατείνῃ τὴν προθεσμίαν τῆς παραδοχῆς τῶν δηλώσεων μέχρι τῆς 1ης Αὐγούστου.

— Ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος ἀποστέλλονται εἰς τὸ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τμῆμα τῶν μεταλλείων ἅλατα ἐκ τῶν διαφόρων τοῦ κράτους ἁλυκῶν, ὅπως συσκευασθέντα ἐντὸς φιαλῶν ἐκτεθῶσιν ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ἀποσταλήσονται εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἔκθεσιν.

— Ἀφίκετο ἐκ Παρισίων ὁ μηχανικὸς Fodor τῆς Ἑταιρίας Ἔδισον, ἥτις ὡς γνωστὸν ἀνέλαβε τὸν φωτισμὸν τοῦ Ζαππείου μεγάρου διαρκούσης τῆς Ἐκθέσεως. Ἅμα τῇ ἀφίξει του ἐπεσκέφθη μετὰ τοῦ κ. Βλάγκαλη τὸ κατάστημα, καὶ ἤρξατο τῆς μελέτης τῆς κατ' αἰθούσας διανομῆς τῶν ἠλεκτρικῶν λυχνίων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Εἰς τὰς τελεσθείσας ἐν Μονάχῳ ἑορτὰς τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου τοῦ Α' παρέστησαν, ὡς ἐν καιρῷ ἀνεγράψαμεν, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ δήμου Ἀθηναίων, ἐπισήμως προσκληθέντος, κκ. Τ. Φιλήμων δήμαρχος, Δ. Καλλιφρονᾶς πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ βουλευτὴς καὶ Δ. Ψύλλας δημοτικὸς σύμβουλος καὶ βουλευτής, ἐκ μέρους δὲ τῆς Κυβερνήσεως, προθύμως ἐπωφεληθείσης τῆς εὐκαιρίας ὅπως ἐκδηλώσῃ τὴν πρὸς τὸν φιλέλληνα ἐκεῖνον μονάρχην εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους οἱ κκ. Ἄγγελος Βλάχος, πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος ἐν Βερολίνῳ, καὶ Α. Βυζάντιος πολιτικὸς πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος ἐν Αἰγύπτῳ, οἷς προσετέθη καὶ ὁ ἐν Μονάχῳ παρεπιδημῶν βουλευτὴς κ. Σταμ. Μπουντούρης. Ἡ γενομένη εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀντιπροσώπους ὑποδοχὴ ὑπῆρξεν ἐγκάρδιος, ἰδιάζουσαι δὲ ἀπενεμήθησαν εἰς αὐτοὺς τιμαί. Εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὑπεδέχθησαν τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ δήμου Ἀθηναίων οἱ δύο δήμαρχοι τῆς πόλεως τοῦ Μονάχου, ὁ γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος καὶ πλῆθος λαοῦ, προσεφώνησε δὲ αὐτόθι γερμανιστὶ ὁ κ. Φιλήμων ἐξάρας τοὺς δεσμοὺς τοὺς συνενοῦντας τὸν ἑλληνικὸν μετὰ τοῦ βαυαρικοῦ λαοῦ καὶ ἀντεφώνησεν εὐχαριστῶν ὁ πρῶτος δήμαρχος. Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων φόρον εὐγνωμοσύνης τελοῦντες μεταβάντες κατέθηκαν στέφανον ἐκ δάφνης ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Ὄθωνος, κατὰ τὴν περίστασιν δὲ ταύτην εἶπε συγκινητικά τινα ἑλληνιστὶ ὁ κ. Φιλήμων, ἀναμνησθεὶς τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀγάπης τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου ἡγεμόνος. Ἡ πανηγυρικὴ ὑποδοχὴ τῶν Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων ἐγένετο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Δημαρχείου, ἔνθα προσεφώνησεν αὐτοὺς ὁ πρῶτος δήμαρχος, ηὐχαρίστησε δὲ διὰ γλαφυρᾶς προσλαλιᾶς γερμανιστὶ ὁ κ. Ἄγγελος Βλάχος· ὁ κ. Φιλήμων ἐπέδωκε τὸ λεύκωμα τοῦ δήμου Ἀθηναίων, προσφωνήσας ἑλληνιστὶ καὶ ὑπομνήσας ὅτι αἱ Ἀθῆναι εἰς τὸν Λουδοβῖκον ὀφείλουσιν ὅτι ἐγένοντο ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος. Ἀπειροπληθεῖς στέφανοι κατετέθησαν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λουδοβίκου, ὧν οἱ ὡραιότεροι ἦσαν οἱ τρεῖς ἑλληνικοί. Τὸν πρῶτον ἀργυροῦν ὄντα μετ' ἐπιγραφῆς «Ἀληθεῖ καὶ μεγάλῳ φίλῳ ἡ μνήμων Ἑλλάς» κατέθηκεν ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως κ. Βλάχος· τὸν δεύτερον ἀργυροῦν μετὰ δάφνης καὶ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν «Λουδοβίκῳ βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν» κατέθηκεν ἐκ μέρους τοῦ δήμου Ἀθηναίων ὁ κ. Φιλήμων, τὸν τρίτον δὲ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν «Τῷ μεγάλῳ φιλέλληνι βασιλεῖ οἱ ἐν Μονάχῳ Ἕλληνες» κατέθηκεν ὁ ἀρχιμανδρίτης κ. Δαμασκηνὸς Σπηλιωτόπουλος. Τοὺς Ἕλληνας ἀντιπροσώπους ἐδέχθη μετ' ἰδιαζούσης εὐνοίας καὶ ὁ ἀντιβασιλεὺς Λουΐτπόλδος, προπιὼν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ ἐπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ ἐν τιμητικῇ θέσει παρεκάθηντο.

— Ἐκ Μονάχου ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν τὰ ἑπόμενα·

Ἡ ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς γραμματολογίας θὰ πλουτισθῇ προσεχῶς διὰ δύο νέων καὶ σπουδαίων πονημάτων. Ὁ κ. John Schmitt Ἀμερικανὸς τὸ γένος, ὁ ὁποῖος πρὸ πολλοῦ ἐσπούδασε σὺν ταῖς Ῥωμανικαῖς γλώσσαις καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικήν, ἀνηγορεύθη τῇ 4 Ἰουλίου ἐν τῷ ἐνταῦθα πανεπιστημίῳ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας· ἡ δσον οὔπω ἐκδοθησομένη διατριβή του διαπραγματεύεται τὸ οὕτως καλούμενον *Χρονικὸν τοῦ Μωρέως*. Ὕστερον σκοπεύει ὁ Schmitt νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ νέαν ἔκδοσιν τοῦ ἔργου τούτου, τὸ ὁποῖον διαφωτίζει κατὰ πολλὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Πελοποννήσου κατὰ τὴν 13ην καὶ 14ην ἑκατονταετηρίδα. Θὰ συμπεριλάβῃ δὲ ἐκτὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ πρωτοτύπου καὶ τὴν (σύγχρονον περίπου) Γαλλικήν, τὴν Ἰσπανικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν παράφρασιν τῆς μεσαιωνικῆς ταύτης ἐποποιΐας. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἦνε καταλληλότερος πρὸς τοῦτο τοῦ κ. Schmitt, ὅστις εἶνε κύριος ἐξ ἴσου καὶ τῆς Ῥωμανικῆς φιλολογίας καὶ τῆς Νεοελληνικῆς. Εἰς τὸν λόγον (quaestio inauguralis), τὸν ὁποῖον κατὰ παλαιὰν συνήθειαν ἐκφωνοῦσιν οἱ ἀναγορευόμενοι, ὡμίλησεν ὁ Schmitt περὶ τῆς σχέσεως τῆς μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας Ἑλληνικῆς πρὸς τὰς Ῥωμανικὰς γλώσσας· αἱ δὲ θέσεις, ἃς ὑπέβαλεν εἰς συζήτησιν, ἀπέβλεπον ὡσαύτως εἰς τοὺς δύο κλάδους τῆς Ῥωμανικῆς καὶ τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας· μία ἐξ αὐτῶν ἦτο ὅτι ὁ μὲν Ῥωμανιστὴς πρέπει νὰ κατα-

γίνῃ μὲ τὴν Ν. Ἑλληνικήν, ὁ δὲ Νεοελληνιστὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς Ῥωμανικὰς γλώσσας.»

Τὸν Schmitt διεδέξατο ἐπὶ τοῦ βήματος τῆς ἀναγορεύσεως ἕτερος οὐχ ἧττον μάχιμος ἀγωνιστής, ὁ κ. Ἰωάννης Seger (Σέγερ) ἐκ Βρεσλαυΐας. Ἡ διατριβή του ἐπιγράφεται *Βυζαντῖνοι ἱστορικοὶ τῆς 1ης ἑκατονταετηρίδος*, καὶ εινε λοιπὸν ἀντίστοιχος τῆς τοῦ κ. K. Neumann, ὅστις ἐξήτασε μετὰ σπανίας ἀγχινοίας τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τοῦ 12 αἰῶνος (Βλ. Δελτίον τῆς «Ἑστίας» ἀριθ. 596). Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπραγματεύθη ὁ Seger περὶ Νικηφόρου Βρυεννίου τοῦ συζύγου τῆς κλεινῆς Ἄννης Κομνηνῆς. Ἡ διατριβή του ἐκθέτουσα τὴν οἰκογενειακὴν ἱστορίαν τῶν Βρυεννίων, τὸν χαρακτῆρα,τὴν ἀξίαν, τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς πηγὰς τοῦ συγγράμματος τοῦ Νικηφόρου, θὰ δημοσιευθῇ ἐπίσης ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων. Εἰς τὸν λόγον του ἀνέπτυξεν ὁ κ. Seger τὴν κοσμοπολιτικὴν ὄψιν τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἁλώσεως (1204). Ὁ εὐφυὴς λόγιος σκοπεύει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς μελέτας του, κατὰ πρῶτον δὲ νὰ ἐρευνήσῃ Μιχαὴλ τὸν Ἀτταλειάτην καὶ Μιχαὴλ τὸν Ψελλὸν καὶ ἔπειτα τὰς λοιπὰς ἱστορικὰς πηγὰς τοῦ 11 αἰῶνος. Τοιουτοτρόπως θὰ ἀναπληρώσῃ τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ὑπάρχει μεταξὺ τῶν σπουδαίων ἔργων τοῦ Hirsch (ἀναφερομένων εἰς τὰ 813—965) καὶ τοῦ προμνημονευθέντος Neumann (ἀφορῶντος εἰς τὸν 12ον. αἰῶνα.)

Ἐκ τῶν Ἑλλήνων ἐφέτος οὐδὲ εἷς ἔδωκεν ἐξετάσεις ἐν Μονάχῳ· προτιμῶσι γὰρ τὴν Ἐρλάγγην, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἔφυγαν ἐσχάτως πέντε Ἕλληνες φιλόλογοι διπλωματοῦχοι.

— Ὁ κ. Dr G. Laubmann (Λαούμπμανν), ὁ ἐλλόγιμος διευθυντὴς τῆς ἐνταῦθα ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, ἐδημοσίευσεν ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Λουδοβίκου Α' τῆς Βαυαρίας συλλογὴν ποιημάτων, ἅτινα ὁ ἔνδοξος φιλέλλην ἔγραψε εἰς τὰ τελευταῖα εἴκοσιν ἔτη τῆς ζωῆς του· προσέθηκε δὲ ἀξιολογωτάτας βιβλιογραφικὰς σημειώσεις περὶ ἐκδόσεων, μεταφράσεων καὶ μουσικῶν συνθέσεων τῶν ποιητικῶν ἔργων τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως.

— Ὁ Φιλελληνικὸς Σύλλογος τοῦ Ἀμστελοδάμου ἐξέλεξεν ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος τὴν Α. Υ. τὸν πρίγκιπα διάδοχον τοῦ Σαξ—Μάϊνιγγεν Βερνάρδον. Εἰς τὴν τηλεγραφικὴν ἀνακοίνωσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἀπήντησεν ὁ πρίγκηψ Βερνάρδος διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς. «Τὸ τηλεγράφημα, δι' οὗ μοὶ ἐκοινοποιήθη ἡ ἐκλογή μου ὡς μέλους ἐπιτίμου τῆς Φιλέλλην. Ἑταιρίας ἔλαβον ἀκριβῶς τὴν πρωΐαν τοῦ θανάτου τοῦ σεπτοῦ πενθεροῦ μου, τοῦ ἀειμνήστου αὐτοκράτορος Φρειδερίκου. Ἡ δυστυχὴς αὕτη σύμπτωσις ἐξηγεῖ ἀρκούντως διατὶ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπαντήσω παραυτα ἵν' ἀναγγείλω τὴν ἀποδοχὴν τῆς προσενεχθείσης μοι τιμῆς. Εἰς τὰς θλιβερὰς καὶ πενθίμους ἐκείνας στιγμὰς ἦτο τῷόντι ἀδύνατον δι' ἐμὲ νὰ ἔχω καὶ ἄλλας σκέψεις ἀκόμη. Σήμερον ὅμως κηρύττω ὅτι ἀποδέχομαι μετὰ χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας τὴν τιμητικὴν ταύτην ἐκλογὴν καὶ διαβιβάζω εἰς τὴν ἑταιρίαν τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης μου ἐπὶ τῷ ὅτι αὕτη ἀπεφάσισε νὰ μὲ προσλάβῃ ὡς μέλος, ὑποδεικνύουσα τοιουτοτρόπως ὅτι ἐκτιμᾷ τὰς ἀσημάντους ἐκδουλεύσεις μου ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Πράττω τοῦτο τόσῳ μᾶλλον εὐχαρίστως, ὅσῳ ἠξεύρω ὅτι ὁ ἀγαπητὸς τεθνεὼς ἐπεδοκίμαζε καὶ παρηκολούθει μετ' ἐνδιαφέροντος τὰς ἐργασίας μου. Ἔδωκε δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη πρὸ τοῦ πολυθρηνήτου τέλους τοῦ βίου του δεῖγμα δεχόμενος μετὰ φιλόρρονος μειδιάματος ἓν ἀντίτυπον τῆς μεταφράσεως τοῦ Φιέσκου. Εὐχόμενος ἐκ μέσης καρδίας ἵνα αἱ προσπάθειαι καὶ τὰ ἔργα τῆς ἑταιρίας στεφθῶσι δι' ἐντελοῦς ἐπιτυχίας διατελῶ εὐγνωμόνως καὶ προθύμως

Βερνάρδος, *πρίγκηψ διάδοχος τῆς Σ. Μάϊνιγγεν*, ἐπίτιμον μέλος τῆς Φιλελλ. Ἑταιρίας ἐν Ἀμστελοδάμῳ.

Ἐν Βερολίνῳ 4 Ἰουλίου».

— Ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Καινιξβέργης πολυμαθέστατος καθηγητὴς Κ. Χίρσφελδ ἐξέδωκεν ἐσχάτως πολύτιμον διατριβήν, περιέχουσαν πλήρη σχεδὸν καὶ εὐμέθοδον ἀναγραφὴν τῶν πονημάτων, ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν γεωγραφίαν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν. Ὁ διεξερχόμενος τὸ βιβλιογραφικὸν τοῦτο εὑρετήριον, θαυμάζει ἀληθῶς τὴν ἐπιμέλειαν μεθ' ἧς ὁ γερμανὸς καθηγητὴς συνέλεξε καὶ κατέταξεν ἐπιστημονικῶς, χάριν τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν χωρογραφίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τοσοῦτον τεράστιον πλῆθος παλαιοτέρων καὶ νεωτέρων γεωγραφικῶν πονημάτων, οὐδὲν σχεδὸν παραλιπὼν ἀμνημόνευτον, οὐδ' αὐτὰς τὰς μικρὰς διατριβὰς ἑλλήνων λογίων, κατ' ἰδίαν ἐκδεδομένας ἢ κατακεχωρισμένας ἐν ἑλληνικαῖς ἐφημερίσι καὶ περιοδικοῖς συγγράμμασι. Ἰδίως ἐπαινεῖ ὁ καθηγητὴς Χίρσφελδ τὰ γεωγραφικὰ πονήματα τοῦ Κ. Μηλιαράκη, εὐχόμενος αὐτῷ ἵνα, τῇ συνδρομῇ τῶν Ἑλλήνων, συνεχίσῃ τὰς τοσοῦτον εὐδοκίμως ἐπιχειρηθείσας ὑπ' αὐτοῦ γεωγραφικὰς μελέτας. Τὸ ἔργον τοῦ Κ. Χίρσφελδ εἶνε ἀληθῶς ἀρίστη ἀπαρχὴ ἐπιστημονικῆς βιβλιογραφίας, ἀπαραιτήτου καὶ λίαν χρησίμου πηγῆς πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ συντάξῃ τὴν γεωγραφίαν τῆς κυρίως Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν.

— Εἰς τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας ἐδιδάχθη ἐν καλλιτεχνικῇ ἑσπερίδι ὁ *Οἰδίπους Τύραννος* τοῦ Σοφοκλέους κατ' ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Ἰουλίου Λακροᾶ μετὰ τῆς μουσικῆς τοῦ Ἐδμόνδου Membrée. Τὸ συρρεῦσαν πολυπληθὲς ἀκροατήριον κατείχετο ὑπὸ ζωηρᾶς περιεργείας, ἡ δ' ἐκ τοῦ ἐξαισίου ἔργου ἐντύπωσις ὑπῆρξε βαθυτάτη. Τὸν Οἰδίποδα ὑπεκρίθη μετ' ἀμιμήτου τέχνης ὁ διακεκριμένος ἠθοποιὸς Mounet-Sully, τὴν δὲ Ἰοκάστην ἡ κυρία Lloyd. Κατὰ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τοιαύτη ἦτο ἡ συγκίνησις, ὥστε πάντες οἱ θεαταὶ ἔκλαιον καὶ ἡ αὐλαία κατεβιβάσθη ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ἐπευφημιῶν.

— Ἐπέστρεψε κατ' αὐτὰς εἰς Γαλλίαν ὁ περιηγητὴς κ. Φουρνερὼ κομίζων ἀληθεῖς ἀρχαιολογικοὺς θησαυροὺς ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως Ἀγκόρ. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐν τῇ σιαμαίᾳ Καμβόζῃ ὑπῆρξε πρωτεύουσα μεγάλου λαοῦ, τῶν Κμὲρς πρὸ πολλοῦ ἐξαφανισθέντος, τὰ μεγαλοπρεπέστατα δὲ ἐρείπια αὐτῆς προκαλοῦσι τὸν θαυμασμὸν τῶν περιηγητῶν. Ὁ κ. Φουρνερὼ ἐκόμισε πολυάριθμα ἐκμαγεῖα τῶν ἐν τοῖς ἐρειπίοις σωζομένων ἀξιολογωτέρων ἀναγλύφων.

— Ἐν τῇ πόλει Τοὺρ τῆς Γαλλίας πανηγυρικῶς ἐτελέσθησαν τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ στρατηγοῦ Μενιέ, διακεκριμένου γεωμέτρου, ὅστις κατέστη διάσημος διὰ τὰς ἐπὶ τῆς ἀεροπορίας ἐρεύνας του. Εἰς τὴν τελετὴν παρίστατο σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ὁ περίφημος ἐφευρέτης τοῦ τηλεφώνου κ. Γκράχαμ Μπέλλ.

— Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν κατελείφθη παρὰ τοῦ Ἰωάννου Βαπτιστοῦ Μὲζ κληροδότημα ἐκ δεκακισχιλίων φράγκων ἀπονεμηθησόμενον ὡς βραβεῖον εἰς τὸν συμπληρώσοντα τὴν μελέτην τοῦ κληροδότου περὶ τῶν αἰτίων ἐξ ὧν ἐβράδυνεν ἢ ἐπεσπεύσθη ἡ πρόοδος τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

— Ὁ γνωστὸς γάλλος λογογράφος Ρεναῖος Μαιζεροὰ ἐδημοσίευσε ὑπὸ τὸν τίτλον La Grande Bleue νέαν συλλογὴν χαριεστάτων διηγηματίων. Τὸ βιβλίον ἔχει τοῦτο τὸ περίεργον ὅτι ἑκάστου κεφαλαίου προτάσσεται γλαφυρὰ εἰσαγωγὴ γραφεῖσα παρά τινος ἐπιφανοῦς συναδέλφου τοῦ συγγραφέως, οἷον τοῦ Μωπασσάν, τοῦ Μπουρζέ, τοῦ Ρισεπὲν κλπ.

— Ὁ Ἔδισων ἐπώλησεν εἰς ἑταιρίαν κεφαλαιούχων τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ φωνογράφου ἀντὶ 1,000,000 δολλαρίων, ἤτοι 5,000,000 φράγκων.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βραζιλίας Δὸν Πέτρος προσήνεγκεν ὑπὲρ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βαλζάκ, ὅστις μέλλει νὰ στηθῇ ἐν Παρισίοις, 500 φράγκα.

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Τρικούπης, διευθύνων προσωρινῶς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ἔδωκε πάσας τὰς ἀναγκαίας διαταγὰς ὅπως ἐνεργηθῇ προσεχῶς γενικὴ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ. Γενικὴ ἀπογραφὴ δὲν ἐνηργήθη πρὸ δεκαετίας. Ἡ ἀπογραφὴ γενήσεται τὸν Μάρτιον πιθανῶς τοῦ προσεχοῦς ἔτους, θὰ ἐνεργηθῇ δὲ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ ἡμέρᾳ καθ' ἅπαν τὸ Κράτος, εἴτε διὰ τοῦ συστήματος τῶν ἀπογραφικῶν ἐπιτροπῶν, εἴτε διὰ τοῦ συστήματος τῶν δελτίων. Πρὸς τοῦτο ἀποστέλλεται προσεχῶς ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς νομάρχας, ὅπως κάμωσιν ἔναρξιν τῶν προπαρασκευαστικῶν ἐργασιῶν. Ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν, χάριν τῆς ἀπογραφῆς, θέλει ζητηθῇ ἡ συνδρομὴ τῶν συλλόγων καὶ σωματείων, ἐν Ἀθήναις δὲ ἡ τοῦ Φιλολογικοῦ συλλόγου «Παρνασσοῦ» οὗ τὰ μέλη μετ' ἐπιτυχίας ἐνήργησαν τῷ 1878 τὴν ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων. Ἐν Ἀθήναις πολὺ θέλει βοηθήσει τὴν ἀπογραφὴν ἡ συντελεσθεῖσα ὀνοματοθεσία τῶν ὁδῶν καὶ ἡ ἀρίθμησις τῶν οἰκιῶν, θέλει ζητηθῇ δὲ διὰ τῶν νομαρχῶν ὅπως τὰ δημοτικὰ συμβούλια τῶν κυριωτέρων τῆς Ἑλλάδος πόλεων ψηφίσωσι τὴν ὀνοματοθεσίαν τῶν ὁδῶν καὶ τὴν ἀρίθμησιν τῶν οἰκιῶν, ἵνα οὕτως ἁπανταχοῦ διευκολυνθῇ τὸ ἔργον τῆς ἀπογραφῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 22 Ἰουλίου.

Ἡ Κυβέρνησις παρήγγειλεν εἰς τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Τσίλλερ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ χῶρος ἔνθα ὑπάρχει τὸ Ἐθνικὸν Τυπογραφεῖον καὶ τὸ παρὰ τὸ Βουλευτήριον γήπεδον εἶνε κατάλληλα πρὸς ἀνέγερσιν κτιρίων διὰ τὰ οἰκοδομηθησόμενα ὑπουργεῖα τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

— Ἐν κομψῷ φυλλαδίῳ ἐξ ὀλίγων σελίδων ὁ παγκόσμιος οἶκος Κοὺκ καὶ Σα ἐξέδωκε τὸ δρομολόγιον τῶν δι' αὐτοῦ ἐπισκεφθησομένων τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος, ὡς καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν ἑορτῶν. Ἡ ἀναχώρησις τῶν ἐπισκεπτῶν γενήσεται τὴν 1ην Ὀκτωβρίου (ν.) ἐκ Λονδίνου, θὰ ἐπισκεφθῇ δὲ τὸ μέγα καραβάνιον τῶν περιηγητῶν διαδοχικῶς τὴν Κολωνίαν, τὴν Φραγκφούρτην, τὸ Μόναχον, τὴν Βιέννην, τὴν Βουδαπέστην, τὸ Βουκουρέστιον, τὸ Ρουχτσούκιον, τὴν Βάρναν, τὴν Κωνσταντινούπολιν, τὰς Ἀθήνας, τὸ Ναύπλιον, τὰς Μυκήνας, τὴν Κόρινθον, τὰς Πάτρας, τὴν Νεάπολιν, τὴν Ρώμην, τὴν Φλωρεντίαν, τὰ Μεδιόλανα, τὸν Ἅγ. Γοθάρδον, τοὺς Παρισίους, καὶ θ' ἀπολήξῃ ἐκ νέου εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀφετηρίας, τὸ Λονδῖνον. Ἐν τῷ ἐκδοθέντι ὁδηγῷ ὁρίζεται ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα τῆς ἀφίξεως καὶ τῆς ἀναχωρήσεως ἐξ ἑκάστης πόλεως. Ἡ τιμὴ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν ἐκδρομὴν εἶνε 99 λίραι στερλῖναι κατ' ἄτομον, μὲ πρώτην θέσιν ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις καὶ τοῖς ἀτμοπλοίοις, καὶ 91 μὲ δευτέραν θέσιν ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις καὶ πρώτην ἐν τοῖς ἀτμοπλοίοις. Ἐν τῷ ποσῷ τούτῳ περιλαμβάνονται, ἐκτὸς τῶν δαπανῶν τοῦ φαγητοῦ καὶ τῆς κατοικίας, καὶ αἱ τῶν ἐκδρομῶν τῶν ταξειδιωτῶν εἰς τὰ ὡρισμένα ἐν τῷ προγράμματι μέρη, τῆς ἐπισκέψεως τῶν ἀξιοθεάτων μερῶν ἑκάστης πόλεως, κλπ.

— Μεταξὺ τοῦ προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου καὶ τοῦ κ. Στ. Ψύχα ὑπεγράφη ἡ σύμβασις τῆς μεταφορᾶς τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Μοναστηράκι καὶ ἐκεῖθεν ὑπογείως εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας.

— Ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ λάβῃ σύντονα μέτρα κατὰ τῶν εἰς Ἀμερικὴν μεταναστευόντων καὶ τὰ πάνδεινα αὐτόθι πασχόντων ἀπόρων ὁμοεθνῶν, ἐνετείλατο δὲ εἰς τὸν ἐν Βασιγκτῶνι παραμένοντα ἐπιτετραμμένον τῆς Ἑλλάδος κ. Γεννάδιον καὶ εἰς τὸν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ γενικὸν πρόξενον νὰ ἐνεργήσωσιν ὅπως ἐφαρμοσθῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων μεταναστῶν ὁ ἀμερικανικὸς νόμος, καθ' ὃν δὲν ἐπιτρέπεται ἡ αὐτόθι διαμονὴ ξένων μεταναστῶν μὴ ἐχόντων μέσα συντηρήσεως ἢ μὴ ἐξασκούντων βιοποριστικόν τι ἐπάγγελμα.

— Ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νοσῶν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν κ. Κ. Λομβάρδος.

—Ἐκ τῆς καταρτισθείσης ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν στατιστικῆς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πλοίων, τοῦ πληρώματος αὐτῶν κλπ. τῶν ἡμετέρων ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν, ἐξάγεται ὅτι ἡ μὲν Ἑλληνικὴ Ἀτμοπλοΐα κέκτηται 16 ἀτμόπλοια, ἐξ ὧν 12 εἶνε σιδηρᾶ, 1 ξύλινον καὶ 3 χαλύβδινα. Τὰ ἀτμόπλοια ταῦτα, ἀντιπροσωπεύοντα δύναμιν 2875 ἵππων, εἶνε 11436 τόννων, τὰ δὲ πληρώματα αὐτῶν συγκροτοῦνται ἐκ 13 πλοιάρχων, 12 ὑποπλοιάρχων, 16 ἀνθυποπλοιάρχων, 2 δοκίμων, 16 ξυλουργῶν καὶ 249 ναυτῶν, θερμαστῶν κλπ. Ἡ δὲ Πανελλήνιος Ἀτμοπλοΐα ἔχει 9 ἀτμόπλοια σιδηρᾶ, τόννων 8025, δυνάμεως ἵππων 2,540, καὶ πληρώματος 243.

— Ἀπεφασίσθη ἡ ταχεῖα ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν πρὸς ἀνέγερσιν λωβοκομείου ἐν Μαραθῶνι. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπάρχουσι πρὸ καιροῦ κατατεθειμέναι 100 χιλ. δραχμῶν, ἐδωρήθη δὲ καὶ τὸ ἀναγκαιοῦν γήπεδον παρὰ τῆς μονῆς Πεντέλης.

— Τὸ ἀπὸ Πατρῶν μέχρις Ἀχαΐας τμῆμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Πατρῶν—Πύργου παραδοθήσεται εἰς τὴν κοινὴν χρῆσιν περὶ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου.

— Ἡ ὡρίμανσις τοῦ σταφιδοκάρπου βαίνει αἰσίως ἐν Πελοποννήσῳ, εἴς τινα δὲ μέρη λεπτόγεια ἤρχισεν ἤδη καὶ ὁ τρυγητός.

—Ἀπεφασίσθη ὅπως οἱ ἀνώτεροι ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι φέρωσι στολὴν παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Β. Ναυτικοῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐνδιαφερομένῳ. Αἱ ἐκθέσεις πασῶν τῶν ἐπιτροπῶν θέλουσι δημοσιευθῇ ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως». Ἤδη ἐδημοσιεύθη ἡ τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς, περιλαμβάνουσα τὴν κρίσιν τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῆς κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως. Ταύτης ἀντίτυπον δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ Ἐθν. τυπογραφείου ἢ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας.— κ. Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Ι. Σ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς .— κ. Κ. Π. Ν. Ζάκυνθον. Ἡ προκαταβολὴ τοῦ τιμήματος εἶνε ἀπαραίτητος.— Βκ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν. —κ. Μ. Λ. Καρπενήσιον. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν». — κ. Χ. Δ. Γαλάξιον. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας.— κ. Κ. Γ. Ρεθύμνην. Λίαν εὐχαρίστως ἀναδεχόμεθα τὴν φροντίδα, συνεισφέροντες καὶ τὸ καθ' ἡμᾶς. Ἡ δήλωσις δημοσιευθήσεται.— Κυρίας Α. Κ. Ὀδησσὸν καὶ Α. Μ. Μ. Ρώμην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Γ. Α. Κωνσταντινούπολιν. Διεκόπη, ληξάσης τῆς συνδρομῆς.—*Ἄργῳ.* Οὔτε γράφονται, οὔτε νὰ λεχθῶσιν εἶνε πρέπον.

Ἀρρήτων ἐπέων γλώσσῃ σφραγὶς ἐπικείσθω.

κ. Ι. Σ. Βερδιάνσκαν. Παρεδόθησαν πλὴν δύο ἐξαντληθέντων τῇ κυρίᾳ Κ. Π. παρ' ἧς ἐπληρώθη ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον. Παρεδόθησαν ὡσαύτως καὶ τὰ φύλλα τῆς Πινακοθήκης .— κ. Ι. Σ. Βῶλον. Οἱ τόμοι παρεδόθησαν τῷ κ. Α. Α. συμφώνως τῇ ὑμετέρᾳ παραγγελίᾳ.— κ. Κ. Εἰς ἀνάλογον δυσκολίαν εὑρεθεὶς ποτε ὁ Boileau ἀπηλλάγη λίαν εὐφυῶς τῆς ὑποχρεώσεως: Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ὁ ΙΔ' ἤθελε νὰ φαίνεται εἰς ὅλα ἐπιτυγχάνων. Γράψας ποτὲ στίχους, ἐζήτησε τὴν περὶ αὐτῶν γνώμην τοῦ διασήμου κριτικοῦ καὶ ποιητοῦ. «—Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Boileau, τίποτε δὲν εἶνε ἀδύνατον εἰς τὴν Μεγαλειότητά σας· ἠθελήσατε νὰ κάμητε κακοὺς στίχους, καὶ τὸ κατωρθώσατε λαμπρά!» —κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Ε. Λ. πρὸς ὃν καὶ ἤρχισεν ἡ ἀποστολή· ἀπεστάλησαν δὲ καὶ οἱ τόμοι πρὸς τὸν κ. Σ. Δ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. —κ. Π. Χ. Ληξούριον. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε. Τὰ βιβλία ἀποσταλήσονται ὑμῖν δεδεμένα.— κ. Ι. Κ. Τζ. Καβάλλαν. Τὸ σῶμα τῆς ἱστορίας ἀπεστάλη τῷ κ. Π. Β. Περὶ τῶν ἄλλων ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Κ. Κ. Μόναχον. Πλείστας εὐχαριστίας. Τὰ φύλλα ἀποστέλλομεν.—κ.Κ.Μ.Κ. Ταγανρόγ. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. —κ. Κ. Μ. Ὀρθότατα ἔπραξε. Πλείονα ἀξίαν ἔχει ὁ τρόπος τοῦ δίδειν ἢ αὐτὸ τὸ διδόμενον.— κ. Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.— κ. Κ. Ν. Ἡ παρατήρησις εἶνε ἀκριβής. Ἤδη πρὸ αὐτοῦ ὁ μέγας χημικὸς Δυμᾶς ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου, φυσικῶς καὶ *ἠθικῶς* ἔτι, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους τῆς τροφῆς του.— κ. Γ. Κ. Μυτιλήνην. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Τοὺς τόμους καὶ τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.— κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, ταχυδρομικῶς δ' ἀπεστείλαμεν δύο σειρὰς τῶν ἐκδοθέντων τευχῶν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας.— *Ἐνὶ ἐκλογεῖ.* Ὁ νόμος, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα ΑΦΝΣΤ', περιλαμβάνεται ἀκέραιος εἰς τὸν ἐκδοθέντα τόμον τῶν ψηφισθέντων νόμων τῆς Α' Συνόδου τῆς παρούσης βουλευτικῆς Περιόδου. Τὰ καθήκοντα τοῦ νομαρχιακοῦ συμβουλίου ὁρίζει τὸ 23 ἄρθρον αὐτοῦ οὕτως· Τὸ νομαρχιακὸν συμβούλιον ἐπιτηρεῖ, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ νομάρχου, τὴν διοίκησιν τῶν δήμων καὶ τῶν δημοσυντηρήτων ἀγαθοεργῶν καταστημάτων, τὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τοῖς δημοτικοῖς καὶ δημοσίοις σχολείοις, καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν λιμενικῶν καὶ ἄλλων ἔργων δημοτικῆς καὶ δημοσίας συγκοινωνίας, ἐξελέγχει τὴν οἰκονομικὴν διαχείρισιν τῶν δήμων, τῶν δημοσυντηρήτων ἀγαθοεργῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων, τῶν λιμενικῶν ταμείων καὶ τῶν ἱερῶν ναῶν, προτείνει πρὸς τὸν νομάρχην καὶ τὰ ἁρμόδια ὑπουργεῖα μέτρα πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας τοῦ νομοῦ καὶ βελτίωσιν τῶν ποινικῶν, ἐπανορθωτικῶν καὶ διὰ χρέη φυλακῶν, καὶ προκαλεῖ τὴν ἐνέργειαν τῶν διοικητικῶν ἢ δικαστικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ὑπουργείων πρὸς ἐπανόρθωσιν παντὸς ἀδικήματος.» Τὰ μετὰ τοῦτο ἄρθρα περιέχουσι καὶ ἄλλα καθήκοντα, ἅτινα δύνασθε νὰ πληροφορηθῆτε ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΟΛΥΖΩΪΔΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς.

Ἐπιθεωρηθεῖσα καὶ συμπληρωθεῖσα

ΥΠΟ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΚΡΕΜΟΥ

καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας.

ΕΙΣ ΤΟΜΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ.

Ἐκ τῶν Καταστημάτων Σ. Κ. Βλαστοῦ ἐξεδόθη ἄρτι ὁ *Δεύτερος Τόμος* τοῦ συγγράμματος τούτου, ὅπερ ἐν καιρῷ προανηγγείλαμεν διὰ τῆς «Ἑστίας». Ὁ τόμος οὗτος ἄριστα ἐκτετυπωμένος ἐκ σελ. 791, περιλαμβάνει ἐκ τῆς ἀρχαίας ἱστορίας τὴν τῶν Ρωμαίων μέχρι τοῦ 476 μ. Χ., ἐκ δὲ τῆς μέσης ἱστορίας (479-1492) τὴν τῶν Ἑλλήνων, Γερμανῶν, Γάλλων, Βρετανῶν, Σκανδιναυῶν, Σλάβων καὶ ἰδίᾳ τῶν Ρώσσων, Ἰταλικῶν Κρατῶν, Ἀράβων καὶ Τούρκων, Περσῶν, Ἱσπανικῶν Κρατῶν, καὶ ἐν τέλει τὰ κατὰ τὸν πολιτισμὸν τοῦ Μέσου αἰῶνος.

Ὁ *τρίτος τόμος* εὑρισκόμενος ἤδη ὑπὸ ἐκτύπωσιν ἐκδοθήσεται τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον.

Τὸ ὅλον σύγγραμμα θέλει ὑπερβῆ κατὰ ἀκριβεστέρους ὑπολογισμοὺς τὰ 150 τυπογραφικὰ φύλλα, ἤτοι σελίδας 2,500 πυκνῆς ὕλης σχήματος μεγάλου ὀγδόου.

Διὰ τοὺς κυρίους συνδρομητὰς ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτὴ ὡς προηγγέλθη· ἤτοι ἐν Ἀθήναις φράγκα 24 τὸ ὅλον σύγγραμμα διὰ τοὺς πληρόνοντας κατὰ τόμον καὶ φρ. 20 διὰ τοὺς προπληρόνοντας τὸ ὅλον σύγγραμμα. Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομηταὶ ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, δραχ. 1 δι' ἕκαστον τόμον, ἤτοι λαμβάνουσι τὸ σύγγραμμα, πληρόνοντες μὲν τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 24, κατὰ τόμον δὲ πληρόνοντες ἀντὶ δραχ. 7 ἕκαστον τόμον, καὶ τὸ ὅλον ἀντὶ δραχ. 28.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.

ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ.3. Μετὰ ταχυδρ.3,20.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

22 Ἰουλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	473.50
» 120,000,000 τῶν 5	» »	475.50
» 60,000,000 τῶν 6	» »	544.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	491.50
» 10,000,000 τῶν 6	» »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	98.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου	φρ.	511.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,150.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	187.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	150.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	413.
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	31.95
	3μην.	31.80
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126.1/4
»	3μην.	125.1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.32
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.60

ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ Ρωμαίοις

Συγγραφὴ J. L. Ussing

καθηγητοῦ ἐν Κοπεγχάγῃ.

ἐξελληνισθεῖσα ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς δευτέρας γερμανικῆς μεταφράσεως.

ΥΠΟ ΛΥΣΑΝΔΡΟΥ Γ. Χ. ΚΩΝΣΤΑ

Τιμᾶται δραχ. 3.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 3,25·

ΖΑΠΠΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῶν ἐν διαγωνισμῷ βραβευομένων συγγραμμάτων
ὑπὸ τῆς πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένη.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΟΥ

ὑπὸ ΜΑΝ. Θ. ΧΑΙΡΕΤΗ. Τόμος εἰς 16ον, σελ. 541.—Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτ. 85.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

ὑπὸ P. H. Hamet μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βαρβάτη. Τόμος εἰς 8ον, σελ. 235, μετὰ πολλῶν λιθογραφημάτων. Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτὰ 85.

Ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα, ἀνήκοντα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων χρησίμων βιβλίων ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς, παρέχονται εἰς τὸ Κοινὸν εἰς τιμὰς **ἐκτάκτως εὐθηνάς**, σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἵνα λάβωσιν ὅσον ἔνεστιν εὐρυτέραν διάδοσιν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1405

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 605.—31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: 'Επὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Φύλλα τῆς «Ἑστίας» ἀποστέλλονται ὡς δεῖγμα τοῦ περιοδικοῦ οὐχὶ μόνον εἰς πάντα ζητοῦντα, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅν τινα ἤθελε μᾶς ὑποδείξῃ πᾶς τις τῶν ἡμετέρων συνδρομητῶν ἢ ἀνταποκριτῶν ὡς ἀσμενίζοντα εἰς ἀναγνώσματα τοῦ εἴδους τῆς «Ἑστίας».

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 657

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐτελεύτησε κατ' αὐτὰς ὑπερεβδομηκοντούτης ὁ διάσημος φιλολόγος Βόνιτς, ἔφορος τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Πρωσσίᾳ. Ὁ Βόνιτς ἠσχολήθη ἰδίως περὶ τὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη· αἱ περὶ τῶν πλατωνικῶν διαλόγων διατριβαί του εἶνε ἀριστουργήματα κριτικῆς καὶ διαλεκτικῆς τέχνης. Πρὸς τούτοις ἐξέδωκε τὴν Μεταφυσικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους μετὰ κριτικῶν καὶ ἐξηγητικῶν σημειώσεων, συνεπλήρωσε δὲ τὴν ὑπὸ τῆς πρωσσικῆς Ἀκαδημίας ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων τοῦ ἐκ Σταγείρων φιλοσόφου, συντάξας τὸν πολυθρύλητον πίνακα τῶν ἀριστοτελικῶν λέξεων καὶ φράσεων, αὐτόχρημα ἀριστοτελικὸν λεξικὸν ἐξ ἐννεακοσίων ὡς ἔγγιστα σελίδων εἰς μέγεθος τετάρτου, ἀληθὲς θησαυροφυλάκιον, ἐξ οὗ οἱ καθ' ἡμᾶς λεξικογράφοι μετέγραψαν πολλὰς τέως ἀγνώστους λέξεις.

— Ἐν τῷ ἐσχάτως γενομένῳ συνεδρίῳ τῶν φίλων καὶ ἑταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀγγλικῆς σχολῆς ἠγόρευσαν πολλοὶ μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς προόδου καὶ κραταιώσεως τοῦ λυσιτελοῦς τούτου ἱδρύματος. Ὁ γραμματεὺς Κ. Μακμίλλαν ἐδήλωσεν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῆς σχολῆς δὲν εἶνε εὐάρεστος, διότι οἱ πόροι ἐξηντλήθησαν ἤδη· ἐὰν δὲ μὴ ἐπέλθῃ τις γενναία χρηματικὴ βοήθεια, ἡ διάλυσις τῆς σχολῆς ἔσται ἀναπόδραστος. Ὁ προεδρεύων λόρδος Χέρσελ παρετήρησεν ὅτι «αἰσθάνεται ἐντροπὴν ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ χώρα ἡ τοσαῦτα πράξασα ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλάδος, ἀπολείπεται τῶν ἄλλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἐν τῷ μεγάλῳ ἔργῳ τῆς κλασικῆς ἐρεύνης. Μετὰ τοῦτον ὁ σὶρ Γεώργιος Βῶεν, διατελέσας πρὸ τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν πρύτανις τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, εἶτα δὲ διαπρέψας ὡς διοικητὴς ἐν Χογκόγκ καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ ἐπέδειξε τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως τῆς σχολῆς· τελευταῖον ὁ διευθυντὴς αὐτῆς Ἐρνέστος Γάρδνερ ἐξῆρε λίαν εὐφήμως τὴν φιλόφρονα συμπεριφορὰν καὶ προθυμίαν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Βεβαίως ἡ σχολὴ δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ διαγωνισθῇ εὐδοκίμως πρὸς τὰς ἄλλας ἐν Ἀθήναις σχολὰς καὶ μάλιστα τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικήν, ἐὰν μὴ προσέλθῃ αὐτῇ ἐπίκουρος ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις δι' ἱκανῆς κατ' ἔτος χορηγίας.»

— Ἐν Λονδίνῳ ἐγένετο κατ' αὐτὰς λαμπρὰ ἔκθεσις ἑλληνικῶν πηλίνων ἀγγείων ἐκ τῶν συλλογῶν διαφόρων φιλοτέχνων Ἄγγλων, καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῦ μαρκεσίου Νόρθαμπτων καὶ τοῦ Κ. Βράντεγκεμ. Ἐκ τῶν κεραμίνων τούτων ἀριστοτεχνημάτων τινὰ εἶνε ὄντως θαυμάσια, μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας καὶ μετὰ πολλὰς ἐκλιπαρήσεις κατένευσαν οἱ κτήτορες νὰ παρατάξωσιν αὐτὰ εἰς κοινὴν ἔκθεσιν.

— Ἐξεδόθη εἰς τεῦχος ὁ Κανονισμὸς τοῦ ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἐσχάτως συστάντος Φιλελληνικοῦ Συλλόγου, περὶ οὗ διὰ μακρῶν ἐν προγενεστέροις φύλλοις τῆς «Ἑστίας» ἐγράψαμεν. Κατὰ τὸ α' ἄρθρον τοῦ κανονισμοῦ τούτου εἰς τρεῖς γλώσσας συντεταγμένου, Ὁλλανδικήν, Γαλλικὴν καὶ Ἑλληνικήν, σκοπὸς τοῦ Συλλόγου εἶνε: α') Ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς σπουδῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ νῦν, ὡσαύτως δ' ἡ ἐπέκτασις καὶ ὅπου δεῖ διόρθωσις τῆς διδασκαλίας· β') Ἡ συζήτησις καὶ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει· γ') Ἡ προστασία παντὸς τοῦ ἑλληνισμοῦ συμφέροντος, ἐξαιρουμένων τῶν πολιτικῶν ζητημάτων. Μεταξὺ τῶν πρὸς ἐνέργειαν τοῦ Συλλόγου μέσων ἔσται καὶ ἡ ἵδρυσις περιοδικοῦ εἰς γλώσσας πέντε, γαλλικήν, γερμανικήν, ἀγγλικήν, λατινικὴν καὶ ἑλληνικὴν κατὰ προτίμησιν τοῦ γράφοντος. Ἡ συνδρομὴ τῶν μελῶν συνίσταται εἰς φιορ. 3 ἤτοι φρ. χρ. 6 1/2 δι' ἕκαστον συλλογικὸν ἔτος. Τὸ προεδρεῖον τέλος τοῦ Συλλόγου τούτου ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ, τιμητικοῦ προέδρου, τοῦ Καθηγητοῦ A. van den Es, προέδρου, Dr E. Mehler, ὑποπροέδρου, Dr H. C. Muller, γραμματέως, A. J. Flamment, ὑπογραμματέως, Ν. Βλάχου, ταμία, Dr F. L. Abresch, ὑποταμία, Der H. C. Rogge, βιβλιοθηκαρίου. Ἡ δὲ τοῦ περιοδικοῦ ἐπιτροπία ἐκ τῆς κυρίας M. Zwaanswijk, A. J. Flament καὶ Dr H.C. Muller.

— Ὁ «Χρόνος» ἐξαίρει ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ τὰ ἔργα τοῦ Συλλόγου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὅστις ἵδρυσε τὴν ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικὴν Σχολὴν καὶ ἐπελήφθη τῶν ἐν Κύπρῳ ἀνασκαφῶν. «Διὰ προσόδου μὴ ὑπερβαινούσης τὰς 300 λίρας κατ' ἔτος, λέγει, οἱ Ἄγγλοι λόγιοι συνεταιρίσθησαν τῇ σοφῇ Εὐρώπῃ πρὸς ἀνίχνευσιν τῶν θησαυρῶν τῆς ἑλλ. τέχνης, ἀφύπνησαν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν κατ' οἶκον σπουδαστῶν ὑπὲρ τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ δαιμονίου τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀνεῦρον δ' ἐν Κύπρῳ πολλὰ διδακτικὰ καί τινα περικαλλῆ κειμήλια».

— Οἱ Βαυαροὶ πρίγκηπες ἔχουσιν, ὡς φαίνεται, μεγάλην ῥοπὴν εἰς τὴν ἱπποκρατικὴν τέχνην. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ὁ δοὺξ Κάρολος Θεόδωρος, ἀδελφὸς τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας, εἶνε δοκιμώτατος ὀφθαλμίατρος, ἀσκεῖ δὲ τὸ χαλεπὸν τοῦτο ἐπάγγελμα μετὰ τοσούτου φιλανθρώπου ζήλου καὶ μετὰ τοσαύτης αὐταπαρνήσεως, ὥστε πρὸς αὐτὸν ἁρμόζει πληρέστατα τὸ χρυσοῦν τοῦ θείου Κῴου ἰατροῦ παράγγελμα περὶ τοῦ ἀρρήκτου συνδέσμου τῆς φιλοτεχνίας καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Κατ' αὐτὰς ἕτερος Βαυαρὸς ἡγεμονόπαις, ὁ πρίγκηψ Λουδοβῖκος Φερδινάνδος τῆς Βαυαρίας, τριακοντούτης ὡς ἔγγιστα τὴν ἡλικίαν, ἔλαβεν ἄδειαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, μετὰ προηγησαμένην ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν, νὰ μετέρχηται τὸ ἐπιτήδευμα τοῦ ἰατροῦ ἐν τῷ γερμανικῷ κράτει.

— Ἐπειδὴ αἱ ἐν τῷ Βορείῳ Πόλῳ ἐπιστημονικαὶ ἐξερευνήσεις οὐδέποτε μέχρι τοῦδε ἀπέληξαν εἰς πρακτικόν τι καὶ ὁριστικὸν ἀποτέλεσμα, ἡ Νορβηγία προτίθεται νὰ προτείνῃ εἰς τὰ μεγάλα εὐρωπαϊκὰ Κράτη, ὅπως ἕκαστον αὐτῶν ἐπιχειρῇ ἐξερευνήσεις κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἵνα οὕτω συνεχίζεται τὸ ἔργον συστηματικῶς, τῶν ἐξερευνητῶν ἀναλαμβανόντων αὐτὸ ἀκριβῶς ἐν τῷ σημείῳ, ὅπου ἀφέθη ὑπὸ τῆς προηγουμένης ἀποστολῆς.

— Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου **Comédie Française** κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα θὰ ἀναβιβασθῇ ἔμμετρον δρᾶμα τοῦ **Henri de Bornier** φέρον τὸν τίτλον *Μωάμεθ*.

— Ὁ **Αἰμίλιος Ζολᾶ**, δεχθεὶς κατ' αὐτὰς τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς, καθ' οὗ ἄλλοτε εἶχε σφοδρῶς κατενεχθῇ, ἐδήλωσε πρὸς διαφόρους δημοσιογράφους ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προσεχῶς θέλει προτείνει τὴν ὑποψηφιότητά του ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ.

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας».

Διὰ τοῦ βραχέος σημειώματος περὶ τοῦ τάφου τοῦ Σοφοκλέους, ὅπερ ἐδημοσιεύσατε ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας», ὁ κ. Α. Δ. Οἰκονόμος ἂν μὴ κατώρθωσε νὰ ἀποδείξῃ ποῦ ἐτάφη ὁ Σοφοκλῆς, κατέδειξεν ὅμως τρανότατα ὅτι εἶναι ἄνθρωπος ἀρχῶν καὶ ἐννοεῖ νὰ τηρῇ ἀπαρεγκλίτως τὴν μέθοδον, ἣν ἐν τῷ ὀψίμῳ φιλολογικῷ του σταδίῳ καθιέρωσεν. Ἡ μόνη διαφορὰ τοῦ σημειώματος τούτου ἀπὸ τοῦ πολυθρυλήτου περὶ Μύρωνος φυλλαδίου εἶνε ὅτι ἐν τούτῳ μὲν ὁ γράψας εἶνε ἀτολμότερος, λεηλατῶν συγγράμματα, ἅτινα ὑπέθετε οὐχὶ πολὺ γνωστὰ εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον, ἐν δὲ τῷ ἐκ μιᾶς καὶ μόνης σελίδος τῆς Ἑστίας ἀποτελουμένῳ δευτέρῳ ἔργῳ αὐτοῦ δεικνύει μεῖζον θάρρος. Περὶ τοῦ τάφου τοῦ Σοφοκλέους μακρὰ συζήτησις ἐγένετο ἄλλοτε ἐν τῷ ἑλληνικῷ τύπῳ μεταξὺ τοῦ ἐν Πέστῃ καθηγητοῦ κ. Ι. Τέλφυ καὶ τοῦ μακαρίτου Δ. Πανταζῆ. Αἱ διατριβαὶ αὐτῶν ἔτυχον εὐρείας δημοσιότητος, καταχωρισθεῖσαι ἐν τῇ ἐφημερίδι *Καιροῖς* (1872 καὶ 1873), ἐν τοῖς «Ἑλληνικοῖς συγγραμματίοις» τοῦ κ. Τέλφυ, ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν φιλομαθῶν* καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι *Παρνασσῷ* (1880 τ. Δ' σ. 552 κέ.) Ὁ κ. Οἰκονόμος, ὅστις ὡς φρόνιμος ἄνθρωπος οὐδὲ γρῦ λέγει περὶ τῆς συζητήσεως ταύτης, παρέλαβεν εὐτόλμως τὴν περὶ τοῦ τόπου τῆς ταφῆς τοῦ Σοφοκλέους γνώμην τοῦ Τέλφυ καὶ τὰ ὑπὲρ ταύτης ἐπιχειρήματα αὐτοῦ, καὶ ὡς ἴδια τὰ ἐπαρουσίασε· διὰ νὰ μὴ παραπονεθῇ δὲ καὶ ὁ μακαρίτης Πανταζῆς ἐδανείσθη καὶ ἀπὸ αὐτὸν μίαν παραπομπὴν εἰς τὸν **Hanriot**, τοῦ ὁποίου τὸ σύγγραμμα, καθὸ ἀρχαιολογικόν, ἦτο ὡς εἰκὸς παντελῶς ἄγνωστον εἰς ἐψηφισμένον καθηγητὴν τῆς ἀρχαιολογίας, οἷος ὁ κ. Οἰκονόμος.

Εἷς τῶν συνεργατῶν σας.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ νῆσος Φολέγανδρος ὑπὸ Ἀλκιβιάδου Χαριλάου· Ἐν Ἀθήναις. 1888. 8ον, σελ. 68. Τιμᾶται ἀντὶ φράγκου·

Ἡ Φολέγανδρος, μία τῶν μεσημβρινῶν Κυκλάδων νήσων, μεταξὺ Μήλου καὶ Σικίνου κειμένη, ἠξιώθη μέχρι τοῦδε τριῶν μονογραφιῶν γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν. Πρῶτος περὶ ταύτης ἔγραψεν ὁ Ι. Ν. Κονταρίνης μελέτην σύντομον δημοσιευθεῖσαν ἐν «Πανδώρας» τόμῳ 20 σελ. 460 καὶ 21 σελ. 25. Δεύτερος δὲ ὁ κ. Ζαφείριος Δ. Γαβαλᾶς, γράψας μονογραφίαν « Ἡ νῆσος Φολέγανδρος » δημοσιευθεῖσαν ἐν 7ῳ τόμῳ τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολ. Ἑταιρίας, ἐκδοθεῖσαν δὲ καὶ ἰδιαιτέρως, περὶ ἧς ἐγράψαμεν ἱκανὰ ἐν βιβλιοκρισίᾳ δημοσιευθείσῃ ἐν Δελτίῳ «Ἑστίας» ἀριθ. 550, 12 Ἰουλίου 1887. Τρίτος δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης Χαρίλαος, δημοδιδάσκαλος ἐν Φολεγάνδρῳ ἐδημοσίευσε πρὸ ὀλίγου τὴν ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω ἐπιγραφὴν μονογραφίαν, ἐκ σελίδων 68, ἣν προανήγγειλεν ὁ κ. Γαβαλᾶς ἐν σελ. 32 τῆς ἰδιαιτέρας ἐκδόσεως (504 τοῦ Δελτίου τῆς ἱστορ. ἑταιρίας).

Ἡ περιγραφὴ τοῦ κ. Α. Χ. ὡς πρὸς τὸ γεωγραφικὸν καὶ ἱστορικὸν τμῆμα εἶνε ἀντίγραφον τοῦ ἔργου τοῦ κ. Γαβαλᾶ, οὗτινος ἐν παρόδῳ μόνον ἅπαξ μνημονεύει ἐν σελ. 12, ἐνῷ ὤφειλεν ἐν τοῖς προλεγομένοις νὰ μνημονεύσῃ τῶν πηγῶν ἐξ ὧν ἤντλησεν. Ἐπίσης ὁ κ. Α. Χ. ὠφελήθη εἰς τὰ περὶ ἐκτάσεως τῆς νήσου ἐκ τῶν παρατηρήσεων, ἃς ἐγράψαμεν εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Γαβαλᾶ (Δελτίον «Ἑστίας» ἀριθ. 550) περιέπεσε δὲ εἰς παραδρομὴν ἀντιγράψας τὰ τοῦ ἐμβαδοῦ τῆς νήσου· διότι σημειοῖ ὅτι ἡ νῆσος ἔχει ἐμβαδὸν 358 τετραγ. χιλιομ. ἐνῷ ἡμεῖς εἴχομεν σημειώσει 35. 8. Ἀλλ' ἴσως τοῦτο εἶνε τυπογραφικὸν λάθος, ὅπερ ὅμως ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ διότι ἡ διαφορὰ εἶνε μεγίστη.

Εἰς τὰ γεωγραφικὰ τοῦ κ. Γαβαλᾶ προσέθεσεν ὁ κ. Α. Χ. ὀλίγα γεωγραφικὰ μόνον ὀνόματα θέσεων περιεχουσῶν ὕδατα, καὶ τινων ἀκρωτηρίων μικροτέρων, εἰς τὰ ἱστορικὰ δὲ ἐπίσης ὀλίγα ὡς τὸ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν νήσων τῷ 1771 εἰς τοὺς Ῥώσσους, οἵτινες διώρισαν ἐπιμελητὴν τῶν νήσων τὸν ἐκ Μυκόνου Ἀντώνιον Ψαρόν, οὗ καὶ δημοσιεύει ἔγγραφον πρὸς τοὺς Προεστοὺς Φολεγάνδρου (1771, Ἀπριλ. 1).

Ἐπὶ τῆς λοιπῆς περιγραφῆς τῆς νήσου συντόμως ὁ κ. Α. Χ. ἐκθέτει τινὰ περὶ ἐθίμων τῆς νήσου κατὰ τοὺς γάμους, βαπτίσεις καὶ κηδείας, καὶ ἄλλας περιστάσεις τοῦ βίου. Ἐπίσης δὲ ἀφηγεῖται τὰ περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος τῶν Φολεγανδρίων. Περιέχει δὲ καὶ ἐπιγραφάς τινας ὧν τινὲς ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κ. Γαβαλᾶ, ἄλλαι δὲ ἀλλαχοῦ εἶχον προδημοσιευθῇ.

Ἐν παραρτήματι δὲ δημοσιεύει ποίημα δημῶδες ἐξιστοροῦν τὰ περὶ τοῦ ληστοπειρατοῦ Ζαχαριᾶ, ὅστις ἀπεπειράθη νὰ ληστεύσῃ τοὺς Φολεγανδρίους τῷ 1794 ἄγων 40 πειρατάς, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ὑπὸ τῶν κατοίκων. Δημοσιεύει δ' ἔτι καὶ ὑπόμνημα ἐξανδραποδισμοῦ Φολεγανδρίων ὑπὸ τοῦ Ὀθωμανοῦ ναυάρχου Τζανοὺμ Χότζα, περὶ οὗ διαλαμβάνουσι καὶ ὁ Κονταρίνης καὶ ὁ Γαβαλᾶς.

Ἐπίσης δὲ δημοσιεύει καὶ ἕτερα ἔγγραφα 1) διαταγὴν τοῦ Ὀθωμανοῦ ναυάρχου Χουσεῒν πασᾶ πρὸς τοὺς προεστῶτας καὶ κατοίκους τῆς νήσου Πολυκάνδρου, διαλαμβάνουσαν περὶ ἐκλογῆς ἀρχῶν τῆς νήσου (ἔτος 1792). 2) διαταγὴν Πέτρου Γαβαλᾶ ἀπεσταλμένου ὑπὸ τοῦ μεγάλου διερμηνέως Παναγιωτάκη Μουρούζη. 3) Δείγματα ἀποφάσεων προεστώτων καὶ ζαμπιτίδων τῆς νήσου, καὶ ἐγγράφου ἀγοραπωλησίας τῶν ἐτῶν 1806 καὶ 1808.

Ἐν γένει δὲ τὸ ἔργον τοῦτο ἅτε βασιζόμενον ἐπὶ τοῦ προδημοσιευθέντος τοῦ Γαβαλᾶ, καὶ ἐπί τινων ὡς ἀνεφέραμεν ἐλαχίστων συμπλεγμάτων, ἅτινα ὡς δημοδιδάσκαλος ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν τῇ νήσῳ ὁ κ. Α. Χ. συνέλεξε, παρέχει περιγραφὴν τῆς νήσου καλήν, ὑπολειπόμενον τοῦ τοῦ κ. Γαβαλᾶ ὡς πρὸς τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν ἔλλειψιν χάρτου.

Α. Μ.

Archaeological Institute of America. Papers of the American School of Classical Studies at Athens. **Vol. II (1883-1884) An Epigraphical Journey in Asia Minor by J. R. Sitlington Sterrett Ph. D. Boston (Damrell and Upham) 1888.**

Τοῦ αὐτοῦ Vol III (1884-1885). ***The Wolfe Expedition to Asia Minor by J. R Sitlington Sterrett Ph. D. Boston*** (Damrell and Upham) 1888.

Οἱ δύο ἀνωτέρω ἀναγραφόμενοι τόμοι (ὧν ὁ τρίτος ἐξεδόθη ὀλίγον πρὸ τοῦ δευτέρου) ἀποτελοῦσι τὰς Ἐπετηρίδας τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς Σχολῆς τῶν Κλασσικῶν Σπουδῶν. Ἔχει ἤδη ἐκδοθῇ τῷ 1885 ὁ πρῶτος τόμος περιλαμβάνων τὰς ἐργασίας τῆς Σχολῆς ἐν ἔτει 1882—1883. Τοῦ β' καὶ τοῦ γ' τόμου τὸ περιεχόμενον εἶνε καθαρῶς ἐπιγραφικόν, οἱ δύο δηλαδὴ οὗτοι τόμοι ὡρίσθη νὰ περιλάβωσι τὰ ἀποτελέσματα δύο σπουδαιοτάτων ἐπιστημονικῶν ἐκδρομῶν, ἃς ἐνήργησεν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1885 ὁ κ. Sterrett. Καὶ οἱ δύο τόμοι, ἄριστα ἐκτετυπωμένοι, κοσμοῦνται καὶ ὑπὸ γεωγραφικῶν πινάκων ἀκριβεστάτων τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν ἐγένετο ἡ ἐπιγραφικὴ ἐξερεύνησις. Εἶναι δέ, ὡς εἰκός, πλείστου λόγου ἄξια τὰ ἐπιγραφικὰ ταῦτα δημοσιεύματα, λίαν εὐπρόσδεκτα πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐπιστήμην δωρήματα τῆς ἀξιολογωτάτης Ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἀμερικανῶν Σχολῆς. Λυπούμενοι ὅτι τὸ Δελτίον τῆς «Ἑστίας» δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δεχθῇ ἐκτενεστέραν τῶν δύο ἀγγελλομένων βιβλίων ἀνάλυσιν, σπεύδομεν οὐδὲν ἧττον νὰ καταστήσωμεν τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν γνωστὴν εἰς τοὺς ἀρχαιολογοῦντας.

P. Terenti Afri Hecyra. **Texte latin publié avec un commentaire explicatif et critique par Paul Thomas professeur à l' Université de Gand. Paris, Klincksieck, 11 Rue de Lille, 1887.**

T. Macci Plauti Aulularia. **Texte latin publié κτλ. par Alexandre Blanchard professeur au Lycée d' Amiens. Paris, Klincksieck, 1888.**

Traité élémentaire d' accentuation latine κτλ. par l' abbé Viot, ancien professeur de l' Université κτλ. Quatrième édition publiée par les soins de M. Paul Violet membre de l' Institut. Paris Klincksieck, 1888.

Τὰ μὲν δύο πρῶτα ἐκ τῶν ἀγγελλομένων βιβλίων εἶνε ἐκδόσεις ὅμοιαι πρὸς τὴν τῶν *Ἀδελφῶν* τοῦ Τερεντίου καὶ πρὸς τὸ *δέκατον Βιβλίον* τοῦ Κυιντιλιανοῦ, περὶ ὧν ἔγραψα ἤδη ἱκανὰ ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς 8 Σεπτεμβρίου 1885. Εἶνε λοιπὸν καὶ ταῦτα ἀξιοσύστατα καὶ πολλὴν θὰ παράσχωσι τὴν ὠφέλειαν εἰς τοὺς φιλομαθεῖς ἡμῶν νέους.—Τὸ δὲ τρίτον, τὸ περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν λατινικῶν λέξεων, ἀνήκει εἰς τὴν Nouvelle Collection à l' usage des Classes τοῦ αὐτοῦ ἐκδότου καὶ ἀποτελεῖ τὸ ΙΕ' τεῦχος τῆς χρησιμωτάτης ταύτης Συλλογῆς, περὶ ἧς ὡσαύτως ἔχει γείνῃ κατ' ἐπανάληψιν λόγος ἐν τῷ Δελτίῳ.

Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 29 Ἰουλίου.

Μετὰ τοὺς φοβεροὺς καύσωνας τῆς τελευταίας ἑβδομάδος ἐπαισθητὴ μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας τοῦ καιροῦ τραπέντος ἐπὶ τὸ δροσερώτερον.

— Ἐπετράπη εἰς τὰ βυρσοδεψεῖα Σύρου ἡ ἕνεκα τῆς φυλλοξήρας ἀπαγορευθεῖσα εἰσαγωγὴ φλοιοῦ πεύκης, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ εἰσάγηται οὗτος ἐπὶ τρεῖς μῆνας μόνον τοῦ ἔτους καὶ ὅτι θὰ ἀπολυμαίνηται καταδυθιζόμενος ἐντὸς σάκκων εἰς τὴν θάλασσαν ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας.

— Γενομένης κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τῆς ἐκλογῆς τῶν Νομαρχιακῶν συμβούλων καθ' ὅλον τὸ κράτος, ἐξελέγησαν τοιοῦτοι ἐν Ἀθήναις οἱ κκ. Μ.Μελᾶς, Χ. Μαλανδρῖνος, Εὐρ. Χοϊδᾶς, Ἀρ. Ρούκης, Ἰω. Ἰωσήφ, Κ. Βρυζάκης.

— Ἀπεφασίσθη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡ κατασκευὴ λιμένος ἐν τῇ πόλει τοῦ Μεσολογγίου, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεστάλη αὐτόσε εἰδικὸς μηχανικὸς ἐκ τῆς Γαλλικῆς ἀποστολῆς πρὸς ἐπιτοπίους ἐρεύνας. Διὰ τοῦ ἐν κατασκευῇ σιδηροδρόμου καὶ διὰ τοῦ λιμένος νέα ὤθησις θὰ δοθῇ εἰς τὴν ἐμπορικὴν ταύτην πόλιν.

— Φιλοτεχνεῖται ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος κ. Τσίλλερ τὸ ὁριστικὸν σχέδιον τῆς δαπάνῃ τοῦ φιλογενοῦς κ. Ἀβέρωφ ἀνεγειρομένης Στρατιωτικῆς Σχολῆς. Ἀφ' οὗ δὲ τοῦτο ὑποβληθῇ ἐκ νέου εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τοῦ Μηχανικοῦ συνισταμένης ἐπιτροπῆς, θέλουσιν ἀρχίσει ἀμέσως αἱ ἐργασίαι τῆς οἰκοδομῆς.

— Οἱ σιδηρόδρομοι Ἀττικῆς κατὰ τὴν Α' ἑξαμηνίαν τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰσέπραξαν ἐξ ἐπιβατῶν καὶ ἐμπορευμάτων δρ. 230, 200, ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων δρ. 173,000 διὰ διαφόρους δαπάνας, ἀπέμειναν δρ. 57,800 καθαρὸν κέρδος.

— Τραγικώτατον δυστύχημα συνέβη τὴν παρελθοῦσαν τρίτην ἐν Φαλήρῳ. Τὰ ὀρφανὰ περὶ τὰ 200 τοῦ Ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα μετέβησαν ὡς συνήθως εἰς Φάληρον, ὅπως λουσθῶσιν, ἀλλ' ἕνεκεν ἰσχυροῦ ἀνέμου παρασυρθέντα τέσσαρα ἐξ αὐτῶν, τὰ μὲν δύο ὁ Ροδόλφος Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ Ἀνδρέας Ζόγκος ἐπνίγησαν, τὰ δὲ ἕτερα μόλις ἐσώθησαν μετὰ συντόνους προσπαθείας τῶν παρατυχόντων ἰατρῶν.

— Αἱ μετὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως διαπραγματεύσεις περὶ ἀποκαταστάσεως συγκοινωνίας μεταξὺ Βρεντησίου καὶ Πατρῶν δὶς τῆς ἑβδομάδος δι' Ἰταλικῶν ἀτμοπλοίων, ἀπέληξαν εἰς αἴσιον ἀποτέλεσμα. Οὕτως ἡ ἑταιρία Φλόριο—Ρουμπατίνο ὑποχρεωθεῖσα παρὰ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως συνέστησε ταχεῖαν γραμμὴν ἀπὸ Βρεντήσιον εἰς Κέρκυραν καὶ Πάτρας καθ' ἑκάστην δευτέραν καὶ πέμπτην, καὶ ἀπὸ Πατρῶν καθ' ἑκάστην τρίτην καὶ παρασκευήν.

— Μεγάλως συνετάραξε τὴν πόλιν ἡμῶν καὶ ἰδίᾳ τὸν χρηματιστικὸν κόσμον ἡ ἀνακάλυψις κιβδήλων χαρτονομισμάτων τῶν 500 δρ. τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Εὐτυχῶς ἡ ἀστυνομία δραστηριώτατα καὶ ἐντέχνως ἐργασθεῖσα κατώρθωσε ν' ἀνακαλύψῃ κατ' ἀρχὰς μὲν δύο Ἰταλοὺς ἐργάτας ἐν Λαυρείῳ, εἶτα δὲ ἐν Ἀντικάρφ τὸν ἐπίσης Ἰταλὸν Ἀνδρεΐνην ἐφ' οὗ εὑρέθησαν πλεῖστα τοιαῦτα κίβδηλα νομίσματα καὶ ὅστις ὡμολόγησεν, ὅτι εἶνε ἀντιπρόσωπος μεγάλης ἑταιρίας κιβδηλοποιῶν ἐν Ἰταλίᾳ.

— Ἡ ὑγίεια τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Κ. Λομβάρδου σημαντικῶς ἐβελτιώθη καὶ οἱ θεραπεύοντες αὐτὸν ἰατροὶ πιστεύουσιν, ὅτι πᾶς κίνδυνος ἀπεσοβήθη πλέον.

— Κατηρτίσθησαν ἤδη καὶ ἐδόθησαν εἰς τύπωσιν οἱ πίνακες τῆς ληξιαρχικῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ 1884. Τοὺς πίνακας τούτους θέλει συνοδεύσει ἀναλυτικὴ ἔκθεσις συγκρίνουσα τὴν ληξαρχικὴν κίνησιν τοῦ 1884 πρὸς τὴν τῶν 4 προηγουμένων ἐτῶν.

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Émile Legrand ἀνέλαβε νὰ δημοσιεύῃ ἀπὸ τῆς 1ης ἐνεστῶτος μηνὸς ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Κριτικὴ καὶ φιλολογικὴ Ἐπιθεώρησει» (Revue critique et littéraire) κατὰ μῆνα ἀνάλυσιν, μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῆ, παντὸς νεωστὶ ἐκδιδομένου ἑλληνικοῦ βιβλίου, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ αὐτῷ. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Legrand θέλει συντελέσει βεβαίως ἵνα καταστήσῃ καὶ τοῖς ξένοις γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προϊόντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς οἵτινες θὰ ἐπεθύμουν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ν' ἀποστείλωσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Legrand παρακαλοῦνται νὰ διευθύνωσιν αὐτὰ οὕτω·

Monsieur Émile Legrand, professeur à l' École nationale des langues orientales. Rue Humboldt, 25. Paris.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Κ. Αιγαινά. Ἀπάντησίν μας καὶ τὸ ζητηθὲν ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Ε. Β. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν.— *Ταξειδιώτῃ*. Τὸ ναυτικὸν μίλλιον ἔχει μῆκος 1852 μέτρων, τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἐπεκράτησεν ἐν τῇ ναυτικῇ νὰ καλῆται καὶ *κόμβος*. Κυρίως ὅμως ἡ λέξις *κόμβος* (ἀγγλ. Knot γαλλ. noeud) εἶνε μέτρον δι' οὗ ὁρίζεται γενικῶς ἡ ταχύτης πλοίου τινός, περιλαμβάνει δὲ μῆκος 15 μ. 43, τουτέστι τὸ 1)120 τοῦ ναυτικοῦ μιλλίου.—κ. Π. Ι. Β. Πειραιᾶ. Θέλομεν σᾶς πληροφορήσει ἐν καιρῷ.—κ. Δ. Κ. Πύργον. Παρεδόθησαν πάντα εἰς τὸν κομιστὴν τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν.—κ. Χ. Μπ. Κορόσκον. Ἡ παραγγελία σας ἐξετελέσθη. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Ν. Εἶνε αὐτὸς οὗτος ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Περιπλανωμένου Ἰουδαίου* καὶ τῶν *Παρισινῶν Μυστηρίων*. Υἱὸς ἰατροῦ ἐσπούδασε καὶ αὐτὸς ἐπ' ὀλίγον τὴν ἐπιστήμην ταύτην, καὶ τὸ πρῶτόν του στάδιον ἦτο τὸ τοῦ ἰατροῦ ἐν πολεμικῷ τινι πλοίῳ. Ὡς τοιοῦτος δὲ παρευρέθη ὁ Σύης καὶ εἰς τὴν ναυμαχίαν τοῦ Ναυαρίνου, ἐξ ἧς καὶ ἔγραψεν ἐπιστολάς, ἐν αἷς καταχρίνει τὰς τρεῖς μεγάλας δυνάμεις, ὅτι δῆθεν πειρατικῶς κατέστρεψαν τὸν στόλον τῶν Τούρκων, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἐκφράζει ὅλας τὰς συμπαθείας του —κ.Δ.Ι. Κ Καλάμας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Α. Σ. *Ἀλεξάνδρειαν*. Οὕτως εἶχε, ὡς γράφετε. Τὸ λάθος διωρθώθη ἤδη.—κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν καὶ παρεδόθησαν τὰ ἀνήκοντα τῷ Α. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Περιέργῳ*. Διὰ τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου ἀφῃρέθησαν ἐκ τῆς Τουρκίας χῶραι ἐκτάσεως 83.300 τετρ. μιλλίων μετὰ 4,882,000 κατοίκων.—κ. Ε. Σ. Κ. Κωνσταντινούπολιν. Αἱ προκαταρκτικαὶ τάξεις τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς κατηργήθησαν. Ἤδη ἡ Σχολὴ κατὰ τὸν νέον αὐτῆς ὀργανισμὸν διῃρέθη εἰς τρία τμήματα· τὸ τῶν πολιτικῶν μηχανικῶν, τὸ τῶν μηχανουργῶν καὶ τὸ τῶν γεωμετρῶν καὶ ἐργοδηγῶν. Διὰ

τὰ δύο πρῶτα ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον τοῦ Προτύπου Λυκείου ἢ Γυμνασίου οὗ ὁ κάτοχος ὑφίσταται πάλιν ἐξετάσεις ἵνα εἰσαχθῇ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον. Εἰς τὸ τμῆμα τῶν γεωμετρῶν καὶ ἐργοδηγῶν κατατάσσονται οἱ ἀποφοιτήσαντες ἐκ τῆς πέμπτης τάξεως τοῦ Προτύπου Λυκείου ἢ Β′ τάξεως τοῦ Γυμνασίου, ἀφοῦ καὶ οὗτοι ὑποστῶσι δοκιμασίαν ἐν τῷ Λυκείῳ.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἐνεγράφητε συνδρομητής, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν καὶ τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κ. Π. Μ. Κέρκυραν. Παρεδόθη συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν τῷ κ. Δ. Ρ.—*Φιλοτέχνῳ*. Ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐν τῇ ζωγραφικῇ εἶνε ἔργον τῶν νεωτέρων χρόνων Ὁ Boticelli ἔλεγεν ὅτι ἤρκει νὰ ῥίψῃ τις ἐπὶ πίνακος σπόγγον ἐμβαπτισθέντα εἰς διάφορα χρώματα, διὰ νὰ ζωγραφίσῃ ἓν τοπίον. Ἀλλ' ἔκτοτε ἡ τέχνη προώδευσε μεγάλως, καὶ ἡ τοπιογραφία σήμερον εἶνε ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων κλάδων τῆς ζωγραφικῆς.—κ. Ι. Ν. Τ. Ραμλίον. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν. Οὐδὲν στοιχίζει ἐπειδὴ ἐδόθη ἡμῖν δωρεὰν ἐκ τοῦ δημοσίου γραφείου.—κ. Κ. Μ. Κ. Ταγανρόγ. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.—Κυρίαν Μ. Γ. Δαρδανέλλια καὶ κκ. Κ. Χ. Χάλκην καὶ Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν —κ. Ζ. Τὸ πᾶν εἶνε ἡ τέχνη τῆς διατυπώσεως: Εἷς σουλτάνος εἶδε καθ' ὕπνον ὅτι ἔχασεν ὅλους τοὺς ὀδόντας του πλὴν δύο. Τὴν ἐπιοῦσαν προσκαλεῖ τοὺς ὀνειροκρίτας του·—«Μεγαλειότατε, τοῦ λέγουν, θὰ χάσῃς τοὺς φίλους σου». Ὁ σουλτάνος ὀργίλος τοὺς ἐκδιώκει. Ἔρχεται ἄλλος ὀνειροκρίτης, ὅστις τοῦ λέγει :—«Μεγαλειότατε, θὰ διατηρήσῃς δύο φίλους πιστούς.» Ἐν τῷ ἅμα ὁ Σουλτάνος τὸν διορίζει βεζίρην.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.
ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ.3. Μετὰ ταχυδρ. 3,20.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Ἰουλίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	479.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	478.50
» 60,000,000 τῶν 6	» »	557.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	493.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	247.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	98.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		517.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	190.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	202.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	151.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	412.
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.30
	3μην.	32.10
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127.1/2
»	3μην.	126.1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.37
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.85

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α′

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΤΗΣ Β′ ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Μετὰ πολυαρίθμων ἐν τῷ κειμένῳ ἐπεξηγητικῶν εἰκόνων.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1406

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 606.—7 Αυγουστου 1888. Λεπτα 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 658

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Προκειμένου νὰ συνταχθῇ κατάλογος τῶν ἐκθετῶν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐκθέσεως, παρακαλοῦνται οἱ ἐκθέται οἱ ἔχοντες ἕτοιμα τὰ ἐκθέματα αὐτῶν νὰ παραδώσωσι ταῦτα ἐν τῷ μεγάρῳ ἐντὸς τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς Αὐγούστου, ὅπως οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν συμπεριληφθῶσιν ἐν τῷ καταλόγῳ καὶ τὰ ἐκθέματα καταλάβωσι καλλιτέραν θέσιν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ εἰκονογραφημένῳ βερολιναίῳ περιοδικῷ «Der Tourist» δημοσιεύεται ὡς ἐπιφυλλὶς γερμανικὴ μετάφρασις τοῦ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθέντος ἀγμοτικοῦ διηγήματος τοῦ κ. Δροσίνη *τὸ Βοτάνι τῆς ἀγάπης*. Ἡ μετάφρασις αὕτη εἶνε ἔργον τοῦ ἐν Βερολίνῳ Ἕλληνος λογίου κ. Μητσοτάκη, καθηγητοῦ παρὰ τῇ σχολῇ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν καὶ διδασκάλου τοῦ πρίγκιπος διαδόχου τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν.

— Ἡ ἐν Σμύρνῃ συνάδελφος «Ἀμάλθεια» ἑώρτασε πανηγυρικῶς τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς. Τὴν Κυριακήν,24 λήξαντος,οἱ διευθυνταὶ αὐτῆς κκ.Σ.Σολομωνίδης καὶ Σ. Ὑπερίδης ἐτέλεσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν ἀρχαίων διευθυντῶν καὶ συντακτῶν της, καθ' ὃ οἱ συντάκται τῶν δύο ἄλλων Σμυρναϊκῶν ἐφημερίδων, ὁ τῆς *Νεας Σμύρνη;* κ. Σεκιάρης καὶ ὁ τῆς *Ἁρμονίας* κ. Σεϊζάνης διὰ λόγων καλλιεπῶν ἔπλεξαν τὸ ἐγκώμιον αὐτῶν, τὴν ἑσπέραν δὲ παρετέθη μέγα δεῖπνον εἰς τοὺς ἐν Σμύρνῃ δημοσιογράφους πάσης ἐθνικότητος, εἰς ὃ παρεκάθησαν καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει. Κατὰ τὸ γεῦμα τοῦτο πολλαὶ ἀντηλλάγησαν προπόσεις. Περιγραφὴ τῆς πανηγυρικῆς ἑορτῆς ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ ἑπομένῳ φύλλῳ τῆς «Ἀμαλθείας»,ἐν ᾗ καὶ ἄρθρον ἀξιανάγνωστον τοῦ κ. Σκυλίσση περιέχον πολλὰς καὶ περιέργους πληροφορίας περὶ τῆς ἱδρύσεως καὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐφημερίδος.

Ἐπὶ τῷ αἰσίῳ γεγονότι ἡ σύνταξις τῆς «Ἀμαλθείας» ἔλαβε πολλὰ συγχαρητήρια ἔκ τε τῆς Σμύρνης καὶ ἀλλαχόθεν.

ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΝΕΟΥ ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΔΟΣ

Τὸ Σάββατον, 30 Ἰουλίου, διὰ τηλεγραφήματος τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως ἀνηγγέλθη πρὸς τὸν κ. πρωθυπουργὸν ὅτι τὴν προτεραίαν ἡ Βασίλισσα ἔτεκεν αἰσίως υἱόν. Ὁ νέος βασιλόπαις ὠνομάσθη Χριστόφορος, ἐπὶ τῇ γεννήσει δ' αὐτοῦ ἐτελέσθη δοξολογία ἐν τοῖς ἀνακτόροις τοῦ Παυλόφσκη, ἔνθα διαμένει ἡ βασιλικὴ ἡμῶν οἰκογένεια. Ἡ βάπτισις τοῦ βασιλόπαιδος γενήσεται πιθανῶς τὴν προσεχῆ Τετάρτην, 10 τρέχοντος, ἱερουργοῦντος τοῦ ἐν Πετρουπόλει Ἕλληνος ἀρχιμανδρίτου κ. Νεοφύτου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Διονυσίου Ι. Οἰκονομοπούλου, ἰατροῦ ἐν Καΐρῳ, Λεριακά, *ἤτοι χωρογραφία τῆς νήσου Λέρου,* συνταχθέντα μὲν κατὰ παραγγελίαν τῆς ἐν Καΐρῳ ἐπιτροπῆς τῆς Ἀδελφότητος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Λερίων, ἐκδιδόμενα δὲ φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ διαπρεποῦς Λερίου Κυρίου Νικολάου Τσιγαδᾶ. Ἐν Ἀθήναις. 1888. Σελ. 212. Μετὰ λιθογραφικοῦ γεωγραφικοῦ πίνακος τῆς νήσου.

Ἡ ἀνωτέρω περὶ Λέρου συγγραφή, ἡ ἄρτι ἐκδοθεῖσα τῇ συνδρομῇ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἀδελφότητος τῶν Λερίων, πληροῖ ὡς πρὸς μίαν τῶν μεσημβρινῶν Σποράδων οὐσιῶδες κενόν, τὴν ἔλλειψιν γεωγραφικῆς, ἱστορικῆς,καὶ ἀρχαιολογικῆς περιγραφῆς ἑλληνιστὶ γεγραμμένης τῶν Σποράδων νήσων, αἵτινες κατὰ τὴν ἀπωτάτην ἀρχαιότητα ὑπῆρξαν ὡς ἐκ τῆς γεωγραφικῆς θέσεώς των ἡ μεσημβρινὴ γέφυρα τῆς μεταβάσεως τῶν ἀρχαίων λαῶν ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν Κυκλάδων, γενόμεναι οὕτω οἱ πρῶτοι σταθμοὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἰδίᾳ δὲ τῆς τέχνης.

Ὁ μακαρίτης Λ. Ῥός, ὁ πρῶτος μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος χρηματίσας ἐνταῦθα καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας πρῶτος συστηματικῶς ἐξετέλεσε περιοδείαν ἀνὰ τὰς Κυκλάδας καὶ Σποράδας, ἧς τὰ πορίσματα ἐξέδωκεν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Reisen auf den griechischen Inseln (1835—1845)».

Ἔκτοτε αἱ νῆσοι, ἰδίως αἱ Σποράδες, ἐγκατελείφθησαν. Μόνον ἡ Ῥόδος, ἡ μεγίστη καὶ σημαντικωτάτη τούτων,καὶ ἐκ τῶν μικρῶν ἡ Πάτμος ἐγένοντο ἀντικείμενον ἰδιαζούσης μελέτης Εὐρωπαίων περιηγητῶν, ἡ Πάτμος δὲ καὶ Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν ἰδίως τῆς ἐν αὐτῇ Μονῆς. Ἡ μετάφρασις δ' ἐπιστολῆς τοῦ Γάλλου Σαβαρῆ ὑπὸ Μάρκου Μαλλιαράκη, ἐν ᾗ προτάσσει ὁ μεταφραστὴς καί τινα περὶ τῶν κατὰ τὸ 1821 ἀγώνων τῶν Κασσίων, καὶ ἡ περὶ Σύμης πραγματεία τοῦ Σ. Γρηγοροπούλου δημοδιδασκάλου δὲν πληροῦσι τοὺς ὅρους μελετῶν χωρογραφικῶν καὶ ἱστορικῶν, καθὼς καὶ ἕτεραί τινες δημοσιεύσεις ἐν περιοδικοῖς.

Ἤδη μετὰ χαρᾶς χαιρετίζομεν τὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐπιστημονικῆς χωρογραφίας τῆς Λέρου, συντεταγμένης ὑπὸ τοῦ δεδοκιμασμένου καλάμου τοῦ κ. Οἰκονομοπούλου, ὁ ὁποῖος τῇ φιλοτίμῳ ἐντολῇ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ἀδελφότητος τῶν Λερίων καὶ τῇ συνδρομῇ τοῦ ἐν Καΐρῳ Λερίου Νικολ. Γ. Τσιγαδᾶ δὲν ὤκνησε ν' ἀπέλθῃ εἰς Λέρον πρὸς περιγραφήν, παραμείνας ἐν αὐτῇ ἐπὶ τρίμηνον, ἱκανοῦ ὄντος τοῦ χρονικοῦ τούτου διαστήματος πρὸς ἔρευναν νήσου, ἐμβαδὸν ἐχούσης 64 τετραγ. χιλιομέτρων. Διὰ τῆς εὐτυχοῦς δὲ ταύτης συμπτώσεως τῆς φιλομούσου ἐπιθυμίας τῶν Λερίων καὶ τῆς εὑρέσεως καταλλήλου ἐρευνητοῦ, οἷος ὁ κ Οἰκονομόπουλος,ἀπέκτησεν ἡ γεωγραφία καὶ ἡ ἀρχαιολογία μονογραφίαν νήσου, ἥτις παρὰ πᾶσαν ἄλλην τῶν Σποράδων κεῖται πλησιέστατα εἰς τὰς Κυκλάδας,γειτονεύουσα πρὸς τὴν Ἀμοργόν,μεθ' ἧς συνδέεται ἐν τῷ μεταξὺ διὰ τῶν νησιδίων Κιναρου καὶ Λεβίνθου, οἱονεὶ γεφυρουσῶν τὸ μεταξὺ ἐκείνης καὶ ταύτης δίαρμα.

Κεῖται δὲ ἡ Λέρος μετὰ τῶν νήσων Καλύμνου πρὸς Μ καὶ Λειψίας καὶ Πάτμου πρὸς Β πρὸ τοῦ κόλπου τῆς Μαν-

ταλιᾶς, τοῦ Ἰασικοῦ τῶν ἀρχαίων, ὃν καὶ κλείουσι πρὸς δυσμάς. Ἐκ περισσοῦ δὲ σημειοῦμεν ὅτι ἐν ταῖς ἱστορίαις τῶν ναυμαχιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὁ κόλπος οὗτος ἀναγράφεται κόλπος τοῦ Γέροντα, ἐκ λάθους, ὅπερ ἔδωκε καὶ ἀφορμὴν εἰς γεωγραφικὰς ἔριδας μεταξὺ τοῦ ἐγκρίτου παρ' ἡμῖν παλαιογράφου Ι. Σακκελίωνος Πατμίου, καλῶς γινώσκοντος τὴν γεωγραφίαν τῶν περὶ τὴν Πάτμον τόπων, καὶ τοῦ μακαρίτου συγγραφέως τῶν Σπετσιωτικῶν Ἀναργύρου Ἀνδρέου Χατζῆ Ἀναργύρου ἐν ἔτει 1864.

Περὶ τῆς Λέρου ὀλίγοι ἠσχολήθησαν, καὶ διότι ἡ νῆσος στερεῖται ἱστορίας, καὶ διότι οὐδὲν ἐνέχει τὸ ἐξαιρετικόν, ὅπερ νὰ προσελκύσῃ τὸν περιηγητήν. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ μόνη ἡ ἀγάπη τοῦ πατρίου ἐδάφους τῶν μακρὰν τῆς πατρίδος των βιούντων Λερίων, καὶ ὁ πόθος τοῦ κ. Οἰκονομοπούλου ἵνα παράσχῃ νέαν, ὅλως πρωτότυπον συμβολὴν εἰς τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ παραστήσῃ ἐν ἀπερίττῳ λόγῳ τὸν ἤρεμον νησιωτικὸν βίον, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ κερδίσῃ ἡ Ἑλληνικὴ γεωγραφικὴ φιλολογία βιβλίον ἄξιον λόγου καὶ πηγὴν γεωγραφικὴν ἀσφαλῆ, ἐξ ἧς κλειστοῖς ὀφθαλμοῖς δύναται νὰ παραλάβῃ εἰδήσεις ὁ μέλλων νὰ συντάξῃ γεωγραφίαν καὶ πίνακα γεωγραφικὸν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τῶν πραγματειῶν περὶ Λέρου ὁ κ. Οἰκονομόπουλος ἐν ὑποσημειώσει (σελ. 2) μνημονεύει εἰδικῶς μόνον τοῦ ἔργου τοῦ μακαρίτου Λ. Ρος, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Α.Ρ. Ραγκαβῆ, γενικῶς δ' ἐργασιῶν τινων, ἐν αἷς καὶ περὶ Λέρου ὁ λόγος, τῶν Ἰω. Σακκελίωνος καὶ Μαν. Γεδεών. Παραλείπει δέ, ὡς λέγει, τὴν εἰδικὴν μνείαν τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν λεξικῶν καὶ γεωγραφικῶν, ἐν οἷς βραχύτερος ἢ μακρότερος λόγος φέρεται. Τὸ ἐφ' ἡμῖν θέλομεν ἐνταῦθα μνημονεύσει καὶ ἑτέρων τινῶν συγγραφέων γραψάντων πολλὰ περὶ Λέρου, οὓς φαίνεται ὁ κ. Οἰκονομόπουλος δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν. Καὶ ἡ ζημία μὲν εἶνε ἀσήμαντος ὡς πρὸς τὴν γεωγραφίαν τῆς νήσου, διότι ὁ κ. Οἰκονομόπουλος εἰργάσθη ἐξ αὐτοψίας, ἀλλ' οὐχ ἧττον καλὸν θὰ ἦτο ἂν κατεχωρίζετο πλήρης ἡ περὶ Λέρου βιβλιογραφία. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι εἶνε ὁ **Piacenza** καὶ ὁ **Coronelli**, σύγχρονοι ἀμφότεροι (1688), ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐδημοσίευσεν ἱκανὰ περὶ Λέρου, ἣν ἀποκαλεῖ **Leria** μετ' ἀτελεστάτου γεωγραφικοῦ πίνακος, ἐν τῷ συγγράμματί του **L' Egeo redivivo**, σελ. 228-234, ὁ δὲ δεύτερος ἐν τῇ μονογραφίᾳ του περὶ Ῥόδου: **Isola di Rodi geographica-storica antica e moderna** κτλ. (σελ. 337-350) μετὰ εἰκόνος τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως τῆς Λέρου, ἀτελοῦς βεβαίως, ἀλλ' οὐχ ἧττον λίαν περιέργου. Πρὸ τούτων δὲ ὀλίγας λέξεις περὶ Λέρου μετὰ πίνακος γεωγραφικοῦ αὐτῆς ἀτελεστέρου τοῦ τοῦ **Piacenza**, ἔγραψε καὶ ὁ **Boschini** (1658), μεταγενεστέρως δὲ (1703) ὁ **Dapper**, ἀντιγράψας καὶ τὸν πίνακα τοῦ **Roschini**. Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι τῆς προπαρελθούσης καὶ παρελθούσης ἑκατονт. καὶ προγενεστέρων ἔτι ἐν οἷς ὁ **Porcachi** (1572), ὁ ἐπίσης ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς νήσου σημειῶν καὶ ἀποκαλῶν ταύτην **Hiero** (σελ. 31), καὶ ὁ ἔτι προγενέστερος τούτου **Buondelmonti** (1422), ὁ γράψας τὸ **Librum insularum archipelagi**, ὁ καλῶν καὶ οὗτος τὴν Λέρον **Herro** (σελ. 105), καίτοι ἐνέχουσιν ἐλλιπεστάτας γεωγρ. περιγραφὰς τῶν νήσων, καὶ ἀτελεστάτην ἀρχαίαν ἱστορίαν, πολλάκις εἶνε πηγαὶ μοναδικαὶ ἱστορικῶν γεγονότων τῶν χρόνων των, καὶ πρέπει ὑπὸ τῶν νησιογραφούντων νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν.

Τὴν ὅλην συγγραφήν του ὁ κ. Οἰκ. διαιρεῖ εἰς 20 κεφάλαια, ὧν τὰ 7 πρῶτα περιλαμβάνουσι τὴν γεωγραφίαν τῆς νήσου ἐξ αὐτοψίας. Ἐνταῦθα δὲ ἐν τοῖς περὶ τῶν διαφόρων τύπων τοῦ ὀνόματος Λέρος διαλαμβανομένοις ἀποδέχεται ὅτι αἱ ὑπὸ τὸ περιληπτικὸν ὄνομα ἀναφερόμεναι παρ' Ὁμήρῳ Καλύδναι νῆσοι εἶνε ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνος, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων παρέμεινε τὸ ὄνομα εἰς τὴν μίαν τούτων τὴν Κάλυμνον. Ἐκ τῶν Λατίνων συγγραφέων τῶν μνημονευόντων τῆς Λέρου ἀναφέρει τὸν Πλίνιον καὶ τὸ **Itinerarium** τοῦ Ἀντωνίνου· ἀλλ' ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον φαίνεται ὅτι ἐπλανήθη ἐξ ἄλλου, διότι οὐδαμοῦ τὸ **Itinerarium** ἀναφέρει τὴν Λέρον, οὐδὲ τὴν Ῥόδον, οὐδὲ ἄλλην τῶν Σποράδων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀναγράφει τοῦτο **insulas Lero** καὶ **Lerino**, ἀλλ' αὗται δὲν εἶνε ἡ Λέρος, ἀλλὰ νῆσοι κείμεναι εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τοῦ νομοῦ τῶν Θαλασσίων Ἄλπεων τῆς Γαλλίας, καλούμεναι σήμερον **Iles Lerins**, ἰδιαιτέρως δὲ ἡ μία Ἁγία Μαργαρίτα, ἡ κυρίως **Lero**, ἡ ἑτέρα δὲ Ἅγιος Ὀνώριος. Ἡ πρώτη μάλιστα εἶνε διάσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ φυλακάς, ἔνθα τελευταῖον ἐφυλακίσθη καὶ ὁ πρώην στρατάρχης Βαζαὶν (1874), κατὰ τὴν προπαρελθοῦσαν δ' ἑκατονταετηρίδα τὸ μυστηριῶδες ἐκεῖνο πρόσωπον, ὅπερ φέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Γαλλίας ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁ *Ἄνθρωπος μὲ τὸ σιδηροῦν προσωπεῖον*. Φαίνεται ὅτι ὁ κ. Οἰκονομόπουλος παρέλαβε τὴν παραπομπὴν ἐξ ἄλλου συγγραφέως, περιπεσόντος εἰς τὸ ἁμάρτημα τοῦτο, καὶ ἐπλήρωσε οὕτω τὸν φόρον εἰς τὴν ἀπαιδευσίαν τοῦ προγενεστέρου τούτου.

Εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν διαφόρων τύπων τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου Λέρος, Λαῖρος, Λέρνος, Λέρνη, **Leria** καὶ **Leros** παρέλιπε νὰ σημειώσῃ ὅτι ὑπὸ τῶν γεωγράφων τῆς 15 ἑκατ. ἐκαλεῖτο **Hiero, Herro**. Ὁ **Buondelmonti** δέ, σελ. 105, μνημονεύει τοῦ ὅρμου τῶν Λεπίδων καὶ ἑτέρου **Ferado**, καὶ πόλεως ἐγκαταλελειμμένης **Pantini**, οὕτω γράφων ἴσως τὸ Παρθένι, ἐφ' οὗ ἔκειτο κατὰ τὸν Ρὸς καὶ Οἰκ. ἡ ἀρχαία πόλις τῆς Λέρου.

Ὀρθῶς ποιῶν ὁ κ. Οἰκ. καταγράφει τὰ γεωγραφικὰ ὀνόματα, ὡς προφέρονται, μὴ ἐξαρχαΐζων αὐτά, κατὰ τὸ σύστημα ἄλλων γεωγραφούντων, φθειρόντων οὕτω καὶ λυμαινομένων τὴν σύγχρονον γεωγραφίαν. Δὲν ἀποδεχόμεθα ὅμως τινὰς τῶν ἐτυμολογιῶν του, ὡς ὄρος Ἄπιτυς καὶ Πιτύκι ὅρμος, ἐκ τοῦ πίτυς, Βρομόλιθος ἐκ τοῦ βρόμου, κρότου τῶν κυμάτων, Λέρος ἐκ τοῦ λερός, φαλακρὸς (σελ. 211) Καλύδναι ἐκ τοῦ καλὰ ὕδειν, ἢ καλὰ ὑμνεῖν ὡς ὑπεμφαίνει καὶ τὸ ὄνομα Κάλυμνος, καλὰ ὑμνεῖν, (σελ. 4), Παληασκλούπη πηγὴ ἐκ τοῦ Ἀσκληπιός. Περίεργον δὲ ὅτι καὶ ὁ δημοδιδάσκαλος Γρηγορόπουλος, ὁ πραγματείαν περὶ Σύμης γράψας, ἐρημόνησόν τινα περὶ τὴν Σύμην κοινῶς Σισκλιὰ καλουμένην, ὀνομάζει Ἀσκληπιάδα!

Ἡ χωρογραφικὴ περιγραφὴ τῆς νήσου ἐν γένει, ἡ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἐξοχῶν, εἶνε ἐκτενὴς καὶ λεπτομερής, ἀναμιγνύει δ' ἐν αὐτῇ ὁ συγγραφεὺς καὶ ἱστορικὰς εἰδήσεις ἐκ χρυσοβούλλων καὶ ἑτέρων ἐγγράφων περιγραφικῶν τόπων καὶ ὁροθεσιῶν εὐαγῶν οἴκων, καὶ περιγραφὰς τῶν εὑρισκομένων ἀρχαίων καὶ βυζαντινῶν κτιρίων καὶ ἄλλας εἰδήσεις ἐκ τῆς μέσης καὶ νέας ἱστορίας.

Ἐν τοῖς κεφαλαίοις 8—10 πραγματεύεται τὰ περὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Προσθέτει δὲ καὶ κατάλογον γενεαλογικὸν τῶν ἐπωνύμων τῶν Λερίων, ἀπαραίτητον καθ' ἡμᾶς ἐν ταῖς νησογραφίαις ἰδίως, διὰ πολλοὺς λόγους. Ἐνταῦθα δὲ ὡς συμπλήρωμα ἐπισυνάπτει καὶ κατάλογον λεριακῶν ἐπωνύμων τῆς ιγ' ἑκατ. ἐξ ἀναγραφῆς τοῦ Λέοντος Εὐσκαμαρίου, ἀπογραφέως Ῥόδου καὶ Κυκλάδων, δημοσιευθείσης ἐν *Ἀθηναίῳ* ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Σακκελίωνος. Εἰς τὸ τμῆμα δὲ τοῦτο ὤφειλε ν' ἀναιρέσῃ τὸν Μελέτιον, ὁ ὁποῖος ἐν τοῖς ὀλίγοις περὶ Λέρου, ἅτινα γράφει, κακῶς ἐξηγῶν τὸ περὶ τῶν Λερίων ἐπίγραμμα τοῦ Φωκυλίδου γράφει ὅτι οἱ Λέριοι ἐκατηγοροῦντο διὰ τὴν αὐτῶν ἀφυΐαν, ἐνῷ ὁ Φωκυλίδης ἀναγράφει τούτους μόνον ὡς κακούς.

Ἱκανὰ διαλαμβάνει καὶ περὶ τῆς γλώσσης τῶν Λερίων, παραθέτων καὶ λεξιλόγιον τοῦ λεριακοῦ ἰδιώματος. Διὰ μακρῶν δ' ἐκτείνεται εἰς τὰ τοῦ βίου, ἠθῶν, ἐθίμων καὶ νομίμων τῶν Λερίων, οὐδαμῶς χαριζόμενος αὐτοῖς εἰς τὴν ἐπίκρισιν καὶ ἔκθεσιν τῶν ἐλαττωμάτων καὶ κακιῶν.

Τὰ γαμήλια ᾄσματα, τὰ μοιρολόγια, τὰ δίστιχα τῶν κληδόνων, τὰ σκωπτικὰ κατέχουσιν ἱκανὸν μέρος ἐν τῷ βιβλίῳ, παρατιθέμενα ἐν ταῖς περὶ γάμων, καὶ περὶ ταφῆς κτλ. περιγραφαῖς. Ἐν τοῖς περὶ νομίμων τῶν Λερίων ἐκτείνεται εἰς τὰ τῆς ἰδιοκτησίας, καθ' ἃ κατ' ἔθιμον ἐγχώριον πᾶσα οἰκία καὶ ἄλλο ἀκίνητον ἀνήκει εἰς τὴν γυναῖκα, ὥστε πλὴν ἐλαχίστων ἐξαιρέσεων οὐδεὶς ἀνὴρ ἔχει ἰδιοκτησίαν ἐν τῇ νήσῳ. Τὸ ἔθιμον τοῦτο κατακρίνει ὁ κ. Οἰκ. δικαίως, ὡς παρεμποδίζον τὴν ἐν τῇ νήσῳ πρόοδον καὶ ἀνάπτυξιν τῆς γεωργίας.

Ἐν τῷ 11 κεφαλαίῳ ἐξετάζει τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Λέρου καὶ τὰ τῆς σημερινῆς διοικήσεως, ἀρχόμενος αὖθις ἀπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχαιότητος. Ὀρθῶς δὲ ὑποστηρίζει ἐνταῦθα ὅτι ἡ Λέρος ἀπετέλει κατὰ τὴν ἀρχαιότητα αὐτόνομον νῆσον, ὅπερ ὁ Ρὸς διημφισβήτησεν. Τοῦτο δ' ἔτι μᾶλλον μαρτυρεῖ καὶ ἡ πληρωμὴ φόρου εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐκ 3 ταλάντων (ὅπερ διέφυγε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ κ. Οἰκ.) μετὰ τῶν Μιλησίων τῶν ἐν Λέρῳ οἰκούντων κατὰ τὸ ἔτος 454 π. Χ., καὶ κατόπιν τῷ 425 μ. Χ. μετὰ τῶν Μιλησίων καὶ Τειχιούσσης δὶς ἀνὰ χιλίας δραχ. ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν κατάπτωσιν τῆς νήσου μετὰ παρέλευσιν 30 ἐτῶν (**Ulrich Koehler, Urkunden und Untersuch. zur Gesch. des delisch— attischen Bundes**). Ἦτο δὲ ἡ Λέρος κατατεταγμέ-

νη εἰς τὰς νήσους τὰς τελούσας τὸν Ἰωνικὸν φόρον.

Ἐν τῷ κεφαλαίῳ δὲ τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ ἡ βραχεῖα ἱστορία τῆς Λέρου ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, μετὰ τὸ τέλος τοῦ ὁποίου εἶχε περιληφθῆ εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, καὶ ἐδέχθη ἔπαρχον καὶ ἄλλας ἀρχὰς ἐπὶ τοῦ ἀοιδίμου Κυβερνήτου, ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη διατελέσασα ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἑλληνικῆς σημαίας

Ἐν ταῖς δημοσιευθείσαις δ' ἐπιστολαῖς τοῦ Κυβερνήτου (Τόμ. 4. σελ. 342.) ἐν ῥηματικῇ δηλώσει τούτου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων αὐλῶν τῆς 18 8βρίου 1828 ἀναφέρεται ῥητῶς ἡ Λέρος ὡς ἔχουσα πληθυσμὸν 4000 ἐκ τῶν 5000, ὃν εἶχε πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐλαττωθέντα ἐν ταύτῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς Σποράσιν ἕνεκα τῆς φυγῆς μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων των.

Τὸ Κεφάλαιον 12 διαλαμβάνει τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῆς νήσου, ἐν οἷς ἀναγράφει καὶ τοὺς γνωστοὺς κατὰ καιρὸν ὑπάρξαντας ἐπισκόπους αὐτῆς, καθὼς καὶ τὰς σπουδαιοτέρας ἐν αὐτῇ ἐκκλησίας. Ἐν τῷ Κεφαλαίῳ 13 τὰ ἐκπαιδευτικὰ μετὰ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν τῇ νήσῳ σχολείων καὶ διδασκάλων.

Ἐν τοῖς Κεφαλαίοις 14-16 πραγματεύεται τὸ περὶ τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ πόρων τῶν Λερίων, τὰ περὶ γεωργίας, κτηνοτροφίας, ἐμπορίου κτλ. Ἐνταῦθα δὲ κατέγραψε καὶ φυτολόγιον τῆς νήσου μετὰ τῶν λατινικῶν ἐπιστημονικῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἀντιστοίχων ἀρχαίων ἑλληνικῶν, ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι τοιαῦτα. Καθ' ἡμᾶς δὲ ὤφειλεν ὁ κ. Οἰκ. νὰ παραθέσῃ καὶ τὰ κοινὰ ὀνόματα τῶν φυτῶν, καὶ μόνον ἴσως ταῦτα, καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ ἀντίστοιχα λατινικά. Ἐν παρόδῳ δ' ἐνταῦθα κάμνει λόγον περὶ τῆς ἀλόης, ἥτις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα παρήγετο ἐν τῇ νήσῳ, καὶ ἐγίνετο ταύτης σπουδαία ἐξαγωγή, ἐφ' ᾗ καὶ κατέστη τὸ ὄνομα αὐτῆς γνωστὸν εἰς τοὺς γεωγράφους τῆς Δύσεως. Ὁ Buondelmonti (1422) ἀναφέρει τὴν ἀλόην ὡς παραγομένην καὶ πωλουμένην εἰς ἐμπόρους κατ' ἔτος. Ὁ Boschini (1658) λέγει ὅτι ἡ Λέρος παρῆγε τὴν ἀρίστην ἀλόην, τὴν οὐδαμοῦ ἀλλοῦ τοῦ κόσμου ὡς πρὸς τὴν καλὴν ποιότητα φυομένην, ὅπερ καὶ κατέστησεν αὐτὴν διάσημον (è quello che la fa famosa). Ὡσαύτως τῆς ἀλόης τῆς Λέρου μνημονεύουσιν ὁ Porcachi (1572), ὁ Coronelli, ὁ Piacenza· ἀνέγραψε δὲ ταύτην καὶ ὁ W. Heyd ἐν τῷ ὀγκώδει αὐτοῦ συγγράμματι «Ἱστορία τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα 1886» (Τόμ. Β σ. 564).

Ἐν τοῖς κεφαλαίοις 15 καὶ 16 ἀναγράφει τὰ τῆς συγκοινωνίας τῆς νήσου, καὶ τὰ τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως.

Ἐν Κεφαλαίῳ 17 διαλαμβάνει τὰ ἀρχαιολογήματα τῆς νήσου, δημοσιεύων πλὴν τῆς γνωστῆς ἐπιγραφῆς τῆς δημοσιευθείσης ὑπὸ τοῦ Ρὸς καὶ ἑτέραν πρὸ διετίας εὑρεθεῖσαν, διωρθωμένην, ἣν προεδημοσίευσεν ἐν Παρνασσῷ ὁ κ. Ἰ. Σακκελίων ἐξ ἀντιγράφου ἀτελοῦς, καὶ ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται αὖθις τὸ αὐτόνομον τῆς νήσου.

Ἐν Λέρῳ ὁ κ. Οἰκ. δὲν ἐπεχείρησεν ἀνασκαφάς, ἀναγράφει δὲ ὅτι πλεῖστα ἀρχαιολογήματα τυχαίως πολλάκις ἀνευρίσκονται ἐν τάφοις ἀρχαίοις καὶ ἀλλαχοῦ φθειρόμενα, οὐδεμιᾶς ὠφελείας οὕτως ἀποκτώσης τῆς ἐπιστήμης, ἐν ᾧ τὰ ἀρχαιολογήματα τῶν νησίδων τούτων θὰ ἦσαν σπουδαιοτάτη συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης. Οὐ μόνον δὲ ἡ Λέρος περιέχει τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ αὐτὴν (σελ. 155) μικρότεραι. Ὁ Boschini (1658) γράφει ὅτι αἱ νῆσοι Κίναρος καὶ Λέβινθος περιεῖχον πολλὰς ἀρχαιότητας (vi si vedono di molte rovine di consideratione con marmi, colonne, mosaichi), ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι καὶ αἱ ἐρημόνησοι αὗται αὗται, αἱ μεταξὺ Λέρου καὶ Ἀμοργοῦ εἶνε ἄξιαι περιγραφῆς καὶ ἐρεύνης. (Ὅρα ἐμὴν συγγραφὴν *Ἀμοργὸς* σελ. 1 καὶ 2).

Διεξοδικώτερον πραγματεύεται τὰ περὶ τοῦ μνημονευομένου ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐν Λέρῳ ναοῦ τῆς Παρθένου, ἐν ᾧ ἐτρέφοντο ὄρνιθες μελεαγρίδες, ἀποδεχόμενος ὡς πρὸς τοῦτον τὴν γνώμην τοῦ Ῥὸς ὅτι ἔκειτο ἐν τῇ θέσει Παρθένι, καὶ περὶ φρυκτωρίων τῆς νήσου. Φρυκτώρια δὲ ὀνομάζει δύο πανάρχαια μνημεῖα κείμενα εἰς τὰς πρὸς Β. καὶ Μ. ἐσχατιὰς τῆς νήσου καὶ ὑπὲρ τοὺς δύο κυριωτάτους αὐτῆς λιμένας, κατασκευῆς τετραγώνου καὶ οἰκοδομικῆς ψευδ-ἰσοδόμου. Ἐκ τῆς περιγραφῆς δὲ τοῦ κ. Οἰκ. δυσκολευόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι κτίρια τόσον στερεά, ὀγκώδη καὶ πολυπλόκου οἰκοδομικῆς κατεσκευάζοντο μόνον καὶ μόνον ὅπως χρησιμεύωσιν ὡς φανοὶ καὶ ὅπως ἀνάπτωνται ἐπ' αὐτῶν πυρσοί. Ταῦτα καθ' ἡμᾶς εἶνε πύργοι ὀχυρωματικοὶ πρὸς προστασίαν τῶν ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς νήσου καὶ πόρρω τῆς πόλεως ἢ καὶ ἐκτὸς ἁπλῶς ἐργαζομένων· τοιαῦτα δὲ ὑπάρχουσι καὶ ἐν Ἀμοργῷ, ἐν Ἴῳ, ἐν Ἄνδρῳ, ἐν Ἰθάκῃ, ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἵνα ἀναφέρωμεν ὅσα ἡμεῖς αὐτοὶ εἴδομεν. Ἐπίσης δὲ δὲν ἀποδεχόμεθα ὅτι τὰ λεγόμενα ἐν Λέρῳ ὡς καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις νήσοις *θολάρια*, ἤτοι θολωτοὶ οἰκίσκοι μετὰ μικρᾶς θύρας, (σελ. 43) εἶνε ἀσκητῶν ἡσυχαστήρια· ὀρθοτέρα ἡ γνώμη τοῦ Ρὸς ὅτι εἶνε τάφοι ῥωμαϊκῶν χρόνων. (Ὅρα ἐμὴν σύγγρ. *Ἀμοργός*, σελ. 49)

Ἐν τῷ κεφ. 18 ὁ κ. Οἰκ. βιογραφεῖ τοὺς διαπρεπεῖς ἄνδρας τῆς Λέρου, ὧν ἐν τῇ ἀρχαιότητι δύο μόνον ἀναγράφονται ὁ ἱστορικὸς Φερεκύδης καὶ ὁ φιλόσοφος Δημόδοκος. Ἐκ τῶν νεωτέρων δὲ μόνον κληρικοί. Ἐν τῷ κεφαλ. 19 ἀφηγεῖται τὰ ἐν τῇ νήσῳ ἱστορικὰ γεγονότα ἐπὶ τῆς φραγκικῆς κατοχῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

Ἐπὶ τῆς φραγκικῆς ἐποχῆς ἐξιστορεῖ τὴν κατὰ τὸ 1505 ἐπιδρομὴν κατὰ τῆς Λέρου τοῦ ἀρχιπειρατοῦ Καμάλη, παραλαβὼν τὰ περὶ τούτου ἐκ τοῦ Lacroix (Iles de la Gréce), καὶ ἐκ τοῦ Brunet de Presle καὶ Alex. Blanchet: Crèce depuis la conquête Romaine σελ. 345. (Ἡ παραπομπὴ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶνε ἐσφαλμένη, ἐκ παραδρομῆς σημειώσαντος τοῦ συγγραφέως αὖθις Iles de la Grèce, περὶ ὧν ἔγραψεν ὁ Lacroix). Ὁ Coronelli λεπτομερέστερον ἀφηγεῖται τὸ γεγονὸς τῆς σωτηρίας τῆς νήσου ἐκ τοῦ πειρατοῦ τούτου, ἐπιδραμόντος κατ' αὐτῆς μετὰ 8 βατσέλων καὶ 500 στρατιωτῶν, διὰ τῆς ἑτοιμότητος τοῦ πνεύματος τοῦ Παύλου Συμεώνη ἐκ Πεδεμοντίου νέου 18ούς, εἰς ὃν ὁ φρούραρχος τῆς νήσου ἀνέθεσε τὴν ἀρχηγίαν. Ἐπίσης δὲ ὁ Piacenza τὴν κατάληψιν τῆς νήσου τῷ 1648 ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν, ἣν μνημονεύει καὶ ὁ κ. Οἰκ. θεωρεῖ ὡς γενομένην ἕνεκα τῆς σπουδαιότητος τῆς γεωγραφικῆς καὶ στρατηγηματικῆς θέσεως τῆς νήσου.

Ἐν τῷ 20 Κεφ. καταχωρίζει κατάλογον τῶν βιβλίων δύο βιβλιοθηκῶν εὑρισκομένων ἐν Λέρῳ, περιεχουσῶν καὶ ἱκανὰ χειρόγραφα, τὸ πλεῖστον ἐκκλησιαστικά. Ἐν τέλει δ' ἐπισυνάπτει καὶ γεωγραφικὸν ἑλληνικὸν πίνακα τῆς Λέρου, ὃν διεσκεύασεν ἐκ τοῦ ὑδρογραφικοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ Thomas Graves.

Ὁ κ. Οἰκ. δὲν κατεχώρισεν ἐν τέλει πίνακα ὀνομαστικὸν καὶ ἀλφαβητικὸν τῶν ἐμπεριεχομένων γεωγραφικῶν ὀνομάτων, τοῦτο δ' εἶνε ἔλλειψις τοῦ βιβλίου, ἣν αἰσθάνονται κυρίως οἱ φιλολογοῦντες καὶ γεωγραφοῦντες, οἱ καὶ συνεχέστερον λαμβάνοντες ἀνὰ χεῖρας τὰ τοιαῦτα βιβλία. Ἡ εἰρημένη δὲ συγγραφὴ ἐκ 14 τυπογρ. φύλλων συγκειμένη καὶ περιλαμβάνουσα πληθὺν ἱκανὴν γεωγραφικῶν ὀνομάτων εἶχεν ἀνάγκην τοιούτου πίνακος, σπουδαιοτέρου ὄντος τῶν καταλόγων τῶν βιβλίων, οἵτινες κατέχουσιν 20 ὅλας σελίδας, ἐνῷ ἤρκουν ὀλίγαι λέξεις περὶ αὐτῶν καὶ σημείωσις τοῦ ὁλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν βιβλίων, καὶ ἡ καταγραφὴ μόνη τῶν χειρογράφων.

Ἐν συνόλῳ εἰπεῖν τὰ *Λεριακὰ* εἶνε ἔργον παρέχον πλήρη εἰκόνα τῆς νησῖδος Λέρου. Ὁ κ. Οἰκ. δι' ὅλου τοῦ βιβλίου καταφαίνεται ὅτι εἰργάσθη μετὰ ζήλου καὶ διαφέροντος, σπουδαιολογῶν ἐν παντὶ καὶ καταγράφων τὰς ἐρεύνας του μετ' ἀμεροληψίας ἐπιστημονικῆς, ἐπιζητῶν νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν, καίτοι ἴσως εἰς πολλοὺς τῶν Λερίων δὲν ἤθελε φανῇ ἀρεστή. Τὸ ἐφ' ἡμῖν δ' ἐκφράζομεν τὴν χαρὰν ἡμῶν ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῆς συγγραφῆς ταύτης, καὶ τὰ συγχαρητήρια πρός τε τὸν κ. Οἰκονομόπουλον καὶ τοὺς συνδραμόντας αὐτὸν Λερίους, οἵτινες καὶ συνέλαβον τὴν πρωτοβουλίαν πρὸς συγγραφὴν χωρογραφίας καὶ ἱστορίας τῆς πατρίδος των.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 Ἰουλίου 1888.

Α. Μηλιαρακης

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐπεστράφη εἰς ἣν διεύθυνσιν μᾶς σημειόνετε·— κ. Χ. Η. Κ. Τρίκκαλα. Ἀπεστάλη τὸ βιβλίον.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Ἐντὸς τῆς οἰκίας ἐννοεῖται τὸ *ὑπὸ σκιάν*.—Κυρίαν M. C. D. Λονδῖνον. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν —κ. Σ. Δ. Θεσσαλονίκην. Ἐλή-

φθησαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε διὰ τῆς συνήθους ὁδοῦ.—*Κηδεμόνι*. Μικρὸν τὸ κακόν, προκειμένου περὶ τοιούτων ἐλλείψεων. Ἐκεῖνο εἶνε πολὺ μεγαλείτερον, ἡ παραμέλησις τῆς μορφώσεως τοῦ ἤθους τῶν νέων. Εἰς τοῦτο κυρίως ἔπρεπε νὰ καταβάλλεται ἡ μεγαλειτέρα προσοχή. Πανταχοῦ κατενοήθη τοῦτο, καὶ μόνον παρ' ἡμῖν ἐξακολουθεῖ ἡ ἐσχάτη ὀλιγωρία. Ὁ Γάλλος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ὁμιλῶν ἐσχάτως ἐν ἐκπαιδευτικῇ ἑορτῇ ἀνεκήρυξε διατόρως τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ συνέστησεν ἰσχυρῶς εἰς τοὺς ἀκροατάς του: «Ἐάν, εἶπεν, ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε ἔργον σπουδαῖον, ἄλλο τι εἶνε σπουδαιότερον, ἡ ἐθνικὴ ἀνατροφή. Πρέπει οἱ καθηγηταὶ καὶ διδάσκαλοι νὰ ἀφοσιωθῶσιν ὅπως μορφώσωσι τοὺς ἑαυτῶν μαθητὰς ἱκανοὺς πρὸς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας τοῦ βίου. Πρέπει νὰ μορφώσωσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ τὸ λογικόν, ὡς καὶ τὴν μνήμην. Ὀφείλουσιν ἔτι μᾶλλον νὰ ἐργασθῶσι πρὸς μόρφωσιν χαρακτήρων καὶ πνευμάτων. Ἂς ἀσχοληθῶσιν ἐπίσης εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ σώματος τῶν μαθητῶν, ὅπως παράσχωσιν αὐτοῖς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ὑγείαν. Θέλω αὐτοὺς πεπαιδευμένους ἀλλὰ καὶ εὐρώστους. Ἂς ἀναδείξωμεν αὐτοὺς ἑτοίμους πρὸς πάντα ἀγῶνα.» —κκ. Μ. Β. Ζ. Θήραν, Κ. Μ. Κωνσταντινούπολιν, Ι. Α. Κ. Λαμίαν. Δ. Σ. Σιλίστριαν, Χ. Π. Π. Καλάμας, Γ. Δ. Πάτρας καὶ Π. Κ. Λεβαδείαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Χ. Γαλάζιον. Ἐλήφθησαν. Πρὸς τοὺς νεωστὶ ἐγγραφέντας ἀπεστάλησαν σειραὶ φύλλων. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—κ. Δ. Γ. Βόνιτσαν. Ἤδη πρὸ ἡμερῶν ἔχουσιν ἀποσταλῆ.— κ. Π. Αὐτὰ εἶνε πλέον στοιχειώδεις ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι. Διὰ νὰ πεισθῆτε ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πρέπει νὰ μάθητε χημείαν. Τόσον δὲ εἶνε βέβαιον τὸ πρᾶγμα ὥστε καὶ ὑπελογίσθη ὅτι ἀρκεῖ ὁ σίδηρος ὁ ὑπάρχων ἐν τῷ αἵματι 42 ἀνθρώπων διὰ νὰ κατασκευασθῇ ὕννίον ζυγίζον ὑπὲρ τὰς 6 ὀκάδας.— κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν.—κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλη καὶ νέα σειρὰ διὰ τὸν κ. Δ. Π. Μ. ἐνεγράφη δὲ εἰς τὸ ἄλλο σύγγραμμα καὶ ὁ κ. Ν. Π. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας.—κ. Κ. Β. Σύρον. Ἡ προπληρωμὴ εἶνε ὅρος ἀπαραίτητος.— *Ἡρακλείτῳ*. Μόνον κατὰ θεωρίαν. Ἡ φιλοσοφία εὐκόλως θριαμβεύει παρελθόντων ἢ μελλόντων κακῶν, τὰ κακὰ ὅμως τὰ παρόντα θριαμβεύουσι κατ' αὐτῆς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

5 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	477.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	478.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	557.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	490.50
» 10,000,000 τῶν 6	» ».	246.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	99.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,135.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	193.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	99.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	203.50
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	147.75
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	413.
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.05
3μην.		31 85
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		126 3/4
» 3μην.		125 1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.25
Λίρα ὀθωμανική		28.85

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΤΗΣ Β' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Μετὰ πολυαρίθμων ἐν τῷ κειμένῳ ἐπεξηγητικῶν εἰκόνων.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1415

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 607.—14 Αυγούστου 1888. Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 659

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Καθ' ἑκάστην καταφθάνουσιν ἐκθέματα ἐν τῷ Ζαππείῳ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τοῦτο δὲ οἱ ἐκθέται τῶν Ἀθηνῶν πρέπει νὰ σπεύσωσιν ἐπίσης νὰ παραδώσωσι τὰ ἐκθέματα αὐτῶν ἐντὸς τῆς προθεσμίας τῆς διαγραφομένης ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ, ὅπως εὐκολύνωσιν οὕτω τὴν κατάταξιν καὶ συγχρόνως τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκτεθησόμενα τεθῶσι καταλλήλως.

— Ἐντὸς τοῦ Αὐγούστου ἅπασα ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ Ζαππείου πρὸς τοποθέτησιν τῶν ἐκθεμάτων θὰ εἶνε περατωμένη, κατὰ δὲ τὴν 15 7βρίου καὶ ἡ διευθέτησις τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῦ μεγάρου χώρου. Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς Ἐκθέσεως ἅπας ὁ περίβολος τοῦ Ζαππείου διακοσμηθήσεται καταλλήλως διὰ τῆς κατασκευαζομένης κλίμακος τῆς τοποθετήσεως τῶν ἀγαλμάτων τῶν ἐθνικῶν εὐεργετῶν Εὐαγγέλη καὶ Κωνσταντίνου Ζάππα, προχείρου φυτείας καὶ ἀνεγέρσεως διαφόρων παραπηγμάτων.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τὸ δεύτερον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων «Revue des Études Grecques». Τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει ἐν τῷ α' μέρει τὴν κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν ἑταίρων ὁμιλίαν τοῦ προέδρου κ. Jules Girard, τὴν ἔκθεσιν τοῦ γραμματέως κ. Paul Girard περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ τῶν διαγωνισμάτων τοῦ ἔτους 1887—1888, τὸ πρακτικὸν τοῦ τυπογραφικοῦ διαγωνίσματος, ὅπερ προεκήρυξεν ὁ σύλλογος, ἀπονείμας δύο βραβεῖα καὶ ἕνα ἔπαινον εἰς τρεῖς στοιχειοθέτας ἀμέμπτως συνθέντας ἑλληνιστὶ καὶ τέλος τὴν ἔκθεσιν τῆς διαχειριστικῆς ἐπιτροπῆς. Ἐν τῷ β' δὲ τὰς ἑξῆς πραγματείας 1) Παράδοσις καὶ ἱστορία ἐν Θεσσαλίᾳ, ὑπὸ Paul Monceaux, 2) περὶ τῆς φιλαληθείας τοῦ Ἡροδότου ὑπὸ Alfred Croiset 3) περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν ἀρχόντων ἐπὶ τῶν Ἀθηναϊκῶν νομισμάτων ὑπὸ Théodore Reinach 4) περὶ τοῦ τελευταίου τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἑλλήνων ἀντιγραφέων Ἰωάννου τοῦ Ἁγιομαύρα ἢ Σανταμαύρα, ὑπὸ H. Omont, 5) Παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς νεοελληνικῆς γλώσσης, ὑπὸ I. Ψυχάρη, 6) Περὶ τῆς νεότητος τοῦ Μίλλερ, ὑπὸ τοῦ μαρκησίου Queux de Saint Hilaire 7) Εἰδήσεις ἐξ Ἑλλάδος ἀρχαιολογικάς, φιλολογικάς, πολιτικὰς κτλ.— Ἐκ τοῦ τεύχους τούτου τῆς Revue des Études Grecques μανθάνομεν ὅτι, ἐκτὸς τοῦ Ζωγραφείου βραβείου ἀπονεμηθέντος, ὡς γνωστόν, εἰς τὴν *Ἑστίαν*, ἀπενεμήθη τὸ βραβεῖον τοῦ Συλλόγου εἰς τὸν πρώην ἑταῖρον τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς Σχολῆς κ. Homolle διὰ τὰ δύο αὐτοῦ ἔργα «Les archives de l' intendance sacrée à Délos» καὶ «De antiquissimis Dianae simulacris Deliacis». Ἔπαινος δ' εἰς τὸν κ. Cucuel διὰ τὰς περὶ τοῦ Ἀντιφῶντος φιλοτίμους αὐτοῦ ἐργασίας.

— Ὁ Δουμᾶς υἱὸς ἀσχολεῖται εἰς τὴν συγγραφὴν δράματος, θέμα ἔχοντος τοὺς δημοσιογράφους, φέροντος δ' ἐπιγραφὴν *Τὰ νέα κοινωνικὰ στρώματα* (Les nouvelles couches).

— Ἐκ τοῦ ἀστεροσκοπείου τῆς Νικαίας παρετηρήθη ὁ κατὰ τὸ 1843 ἀνακαλυφθεὶς ὑπὸ τοῦ Faye κομήτης, δι' ἑβδόμην φορὰν ἐμφανιζόμενος εἰς τοὺς κατοίκους τῆς γῆς. Ὁ κομήτης Faye εὑρίσκεται νῦν ἐγγύτατα πρὸς τὴν Γῆν, παρὰ τὸν ἀστερισμὸν τῆς Αἰγός, ἔσται δὲ ὁρατὸς διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ κατὰ τὸ φθινόπωρον, ὅτε ἀναμένεται καὶ ἡ ἐμφάνισις ἑτέρου κομήτου, τοῦ Tempel.

— Ἐν Ἀϊδελβέργῃ ἀπεβίωσε κατ' αὐτὰς ὁ διάσημος Γερμανὸς ἱστορικὸς Βέμπερ, οὗ ἡ *Παγκόσμιος ἱστορία* θεωρεῖται ὡς ἔργον κλασικόν. Ἐν Βρυξέλλαις δ' ἀπεβίωσεν ὡσαύτως ὁ ἱστορικὸς καὶ ἐκ τῶν γνωστοτέρων Βέλγων δημοσιολόγων Θεόδωρος Juste.

— Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἔδισων συνταγματάρχης Gouraud ἐξετέλεσεν ἐνώπιον πολλῶν ἀντιπροσώπων τοῦ τύπου πειράματα διὰ τοῦ τελειοποιηθέντος παρὰ τοῦ Ἀμερικανοῦ ἐφευρέτου φωνογράφου. Διὰ τῶν ἐκ κηροῦ κυλίνδρων (τῶν περιγραφέντων λεπτομερῶς ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας*) οὓς ὁ Ἔδισων ἔπεμψεν ἐξ Ἀμερικῆς, οἱ παρεστῶτες *ἤκουσαν αὐτοῦ* ὁμιλοῦντος, ἀγορεύοντος, ᾄδοντος, γελῶντος ὅσον εὐκρινῶς καὶ ἂν εὑρίσκετο ἐνσωμάτως παρών. Τὸ θαυμάσιον ὄργανον ἀναπαρήγαγε καὶ τεμάχια μουσικῆς, ἅτινα ἐφαίνοντο ἐκτελεσθέντα ἐπὶ κλειδοκυμβάλου. Πάντες οἱ συνελθόντες ἀνωμολόγησαν ὅτι ὁ φωνογράφος ἔκαμε σημαντικὰς προόδους ἀπὸ τοῦ 1878. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀπέδιδεν ἤχους μεταλλικοὺς καὶ ἀτελῶς συναρθρουμένους. Αἱ ἐλλείψεις αὗται ἐξέλιπον νῦν καὶ ἡ μηχανὴ λαλεῖ μεθ' ἧς ὁ ἄνθρωπος εὐκρινείας. Ὁ φωνογράφος, ὡς σήμερον ἐτελειοποιήθη, ἔχει ἀπεριόριστον διάρκειαν, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ μὴ ἐξαντλουμένης ἐκ τῆς χρήσεως. Πολλοὶ τῶν κεκλημένων συνεχάρησαν τὸν μεγαλοφυᾶ ἐφευρέτην διὰ τοῦ φωνογράφου, δστις θὰ ἀποσταλῇ εἰς τὸν Ἔδισῶνα, ἵνα αὐτηκόως καὶ αὐτουσίως ἀντιληφθῇ τῶν εντυπώσεων, ἃς προὐξένησεν εἰς τοὺς ἐν Λονδίνῳ τὸ τελειοποιημένον ὄργανον αὐτοῦ. Ἡ πρώτη ἀποστολὴ τῶν τελειοποιημένων φωνογράφων εἰς Λονδῖνον γενήσεται προσεχῶς.

— Ἡ ἀξία τῶν ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως τοῦ Μονάχου τῆς ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ Λουδοβίκου Α' ὀργανωθείσης ἀγορασθέντων ἔργων ἀνέρχεται μέχρι τοῦδε εἰς 600,000 μάρκων (750,000 φράγκων).

— Τολμηρὸς Ἄγγλος ἀεροναύτης, Simmons ὀνόματι, συνοδευόμενος ὑπὸ ἓξ ἄλλων συμπατριωτῶν του ἀπῆλθεν ἐπὶ ἀεροστάτου ἐκ Λονδίνου, σκοπῶν νὰ μεταβῇ εἰς Βιέννην. Ἡ τύχη τῶν ριψοκινδύνων ἀεροπόρων μέχρι τοῦδε διατελεῖ ἄγνωστος.

— Ὁ Γάλλος ἰατρὸς Adrien-Stanislas Buisson προσέφερεν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἰατρικὴν Ἀκαδημίαν 200,000 φράγκων πρὸς ἵδρυσιν βραβείου ἀπονεμομένου εἰς τὰς εὐδοκιμωτέρας τῶν ἀνακαλύψεων ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ὡς ἀθεραπεύτων θεωρουμένων νόσων.

— Προοδεύουσι καὶ οἱ Κινέζοι. Ἡ πρωτεύουσά των τὸ Πεκῖνον θέλει ἀποκτήσει προσεχῶς Ἀστεροσκοπεῖον. Ἡ ἐπιστήμη ἤρχισε καλλιεργουμένη καὶ ἐνταῦθα. Ἄγγλος α-

πρὸς ἐξέδωκε κινεζιστὶ ἀνατομίαν, καὶ τώρα ἑτοιμάζει νὰ ἐκδώσῃ φυσιολογίαν ὡς καὶ λεξικὰ τεχνολογικά.

— Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἑτοιμάζει τὴν ἔκδοσιν σπουδαιοτάτου ἔργου φέροντος ἐπιγραφὴν «Ζῳολογία, τῶν βρετανικῶν Ἰνδιῶν». Οἱ πρῶτοι ἐκδοθησόμενοι 7 τόμοι περιλαμβάνουσι μόνον τὰ ἐνσπόνδυλα ζῶα, συνετάχθησαν δὲ ὑπὸ ἐγκρίτων φυσιοδιφῶν.

— Εἰς λίμνας τινὰς τῆς Σουηδίας ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων λείψανα προϊστορικῶν πλοίων.

— Ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσιν ὅτι ἐν Φιλαδελφείᾳ κατηρτίσθη ἑταιρία σκοπὸν ἔχουσα νὰ διατρήσῃ τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου δι' ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθησομένων μηχανημάτων ὅπως μάθῃ τί πράγματι περιέχεται ἐν αὐταῖς.

— Ἀνεκαλύφθη μηχάνημα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν ταχυδρομικῶν δελταρίων, κοπὴν αὐτῶν καὶ συσκευὴν εἰς δέματα ἀνὰ 25. Ἕκαστον μηχάνημα παρασκευάζει οὕτω 300 δελτάρια εἰς τὸ λεπτὸν τῆς ὥρας καὶ εἷς μόνος ἄνθρωπος ἀρκεῖ πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς λειτουργείας δύο μηχανῶν.

— Μετὰ μακρὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας ἤρξατο τὰς παραστάσεις αὐτοῦ πλησίον τῆς Νέας Ὑόρκης νέον θέατρον, μοναδικὸν διὰ τὰς διαστάσεις καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Το θέατρον τοῦτο ἐνεκαινίσθη διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ δράματος «Νέρων ἢ ἡ καταστροφὴ τῆς Ῥώμης», εἶνε δὲ ὑπαίθριον. Αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἀποκομίζει ὁ θεατὴς ἐκ τοῦ σκηνικοῦ πλούτου εἶνε ἀνεξάλειπτοι καὶ μεγαλοπρεπέσταται. Διὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἀνηγέρθησαν ἀνάκτορα, πύργοι καὶ τείχη ἐπὶ μεγίστης ἐκτάσεως γῆς. Καθ' ἑκάστην δὲ ἑσπέραν ἀνέρχονται ἀπὸ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων, ἅτινα δὲν καίονται, φλόγες εἰς τὸν οὐρανὸν αἵτινες ταχέως σβέννυνται. Περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως, ἧς ὅμως ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἑκάστοτε τὰ μέγιστα ἐκ τοῦ καιροῦ, δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων ἅτινα λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν παράστασιν, καὶ ἅτινα ἀνέρχονται εἰς 2000. Ἡ σκηνὴ εἶνε ἡ μεγαλειτέρα τοῦ κόσμου. Ὁ χορὸς συνίσταται ἐκ 300 φωνῶν, 1000 δὲ πολυθέλγητροι ὀρχηστρίδες τέρπουσι τοὺς θεατάς. Ὅπως καλυφθῶσι τὰ καθημερινὰ ἔξοδα ἀπαιτεῖται νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ θέατρον κοινὸν ἐκ 15,000 προσώπων!

Ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων διὰ τὸν δραματικὸν διαγωνισμὸν εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἐν ὅλῳ ἔργα. Ἐκ τούτων 8 μὲν εἶνε τραγῳδίαι, αἱ ἑξῆς: Ῥήγας Φεραῖος, εἰς πράξεις 5, Φίλιππος καὶ Ὀλυμπιάς, εἰς πράξεις 5, Ἀρεταφίλη σώτειρα Κυρήνης, εἰς πράξεις 5, Ἀριστότιμος τύραννος Ἠλείων, εἰς πράξεις 4, τὸ Χρυσόμαλλον δέρας, εἰς πράξεις 5, Θεοφανώ, εἰς πράξεις 5, ἡ Διαβολὴ Ἐπιβουλὴ καὶ Ἄγνοια, εἰς πράξεις 5, καὶ Πάνθεια, εἰς πράξεις 4. Δεκατέσσαρα δράματα, τὰ ἑξῆς: Ἑσπερινὸς καὶ Ὅρκος, εἰς πράξεις 4, Βυζαντινὴ Παρθένος, εἰς πράξεις 5, ἡ Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς πράξεις 5, Φώτης Ζωτσῆς ὁ Καλαβρυτινός, εἰς πράξεις 5, Ἀβδαλώνυμος ὁ Σιδώνιος, εἰς πράξεις [illegible], Εὐρυμέδη, εἰς πράξεις 3, Ὑψηλάντης, εἰς πράξεις 3, ἡ Ἀτρόμητος Βασιλική, εἰς πράξεις 4, οἱ Ἐλεύθεροι, εἰς πράξεις 3, ἡ Ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς πράξεις 4, Πόλεως Ἅλωσις, εἰς πράξεις 5, Λέων Χαμπέρετος, εἰς πράξεις 5, Πικρὰ ἡ Δάφνη, εἰς πράξεις 3 καὶ ἡ Ὁρκωμοσία τοῦ Διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου εἰς πρᾶξιν 1. Δύο δὲ μόνον Κωμῳδίαι, αἱ ἑξῆς: οἱ Προληπτικοὶ καὶ ἡ Φόλα, εἰς πράξεις 3.

Διὰ τὸ Δασονομικὸν δὲ διαγώνισμα ὑπεβλήθη ἓν καὶ μόνον ἔργον, φέρον τὸν τίτλον, «Ἡ καλλιέργεια καὶ ἐπικάρπωσις τῶν δασῶν.»

— Κατὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν ψαλήσεται ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Λαμπελὲτ ὁλόκληρος ἡ ἑλληνικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς, μελοποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ἐδουάρδου Λαμπελὲτ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παρασημαντικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου. Ὁ τονισμὸς ἐγένετο τοιοῦτος, ὥστε οὐδὲ κατὰ κεραίαν νὰ παρεκκλίνῃ τῆς ἀρχαίας μελῳδίας, ἐγράφη δὲ ἐν εὐρωπαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς στοιχείοις.

— Ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφαῖς τῆς Γενικῆς Ἐφορείας εὑρέθη τελευταῖον ἐρυθρόμορφος φιάλη ἐν ᾗ εἰκονίζεται ὀκλάζων ὁπλίτης, ἐξαιρέτου τέχνης. Ὑπὸ τὸν ὁπλίτην ὑπάρχει ἐπιγραφὴ δηλοῦσα τὸ ὄνομα γνωστοῦ τεχνίτου: «*Φιντιας εποεσεν*». Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο εὕρημα καὶ πάντα τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις γενόμενα ἐκόμισεν ἐνταῦθα ὁ Γενικὸς Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, μεταβὰς εἰς Τανάγραν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἀνασκαφῶν. Ὡσαύτως ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα ἐκ Θεσπιῶν καὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ κατετέθησαν πέντε μεγάλα ἀνάγλυφα ἑλληνικῆς τέχνης ἐν οἷς καὶ τὸ περίφημον ἀνάγλυφον, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀνάγλυφον τοῦ Ἀριστοκλέους κατ' ἐπιγραφὴν ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ἐπ' αὐτοῦ χαραχθεῖσαν.

— Ἡ πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου προεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν μνημείου εἰς τὸν ἀοίδιμον Παῦλον Ν. Παυλόπουλον, τὸν μέγαν εὐεργέτην τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ βουλόμενοι νὰ μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς κατασκευὴν τοῦ μνημείου ὀφείλουσι μέχρι τῆς πρώτης προσεχοῦς Ὀκτωβρίου νὰ στείλωσιν εἰς τὸ Πρυτανεῖον προπλάσματα τοῦ μνημείου, οὗ ἡ ἀξία νὰ μὴ εἶνε ὑπερτέρα τῶν δέκα χιλιάδων δραχμῶν. Ἡ κλίμαξ δὲ τοῦ προπλάσματος δέον νὰ εἶνε δεκαπέντε ἑκατοστὰ ἐπὶ ἑκάστου μέτρου.

— Ὁ ἐν Ῥεθύμνῃ τῆς Κρήτης ἀρτισύστατος Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τοῦ τόπου ἀνυψώσεως ἐργασία, περιέλαβεν ἐν τῷ προγράμματι αὐτοῦ ὡς ἓν τῶν πρὸς τοῦτο μέσων καὶ τὸν σχηματισμὸν Βιβλιοθήκης. Ἵνα δ' ἐπιτύχῃ τούτου, δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ ἐπικαλεῖται καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις λογίων καὶ ἐκδοτῶν τὴν συνδρομὴν διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἢ ἄλλων βιβλίων. Τὴν παραλαβὴν τῶν τοιούτων δωρεῶν ἀνέθεσεν ὁ Σύλλογος εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», εἰς ὃ δύνανται νὰ ἀποστέλλωσιν οἱ εὐχαρεστούμενοι οἱονδήποτε σύγγραμμα.

— Εἰς τὸν κ. Π. Ἠρειώτην δ. φ. ὀφείλεται ἡ εἰσαγωγὴ γερμανικοῦ ἐθίμου ἀξιολόγου, ὅπερ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν γενικῶς ἠκολουθεῖτο. Ἐξέδωκε δηλ. ὁ κ. Ἠρειώτης «Πρόγραμμα τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ἑλλην. Σχολείου ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1887—1888», οὗ τὸ περιεχόμενον εἶνε «ὁ κακομοιραμένος καὶ αἱ περὶ μοιρῶν δόξαι παρὰ τῷ Αἰγινητικῷ λαῷ (Ἀθήνησι, τυπογρ. Παλαμήδης 1888).» Εἶνε δὲ προφανὲς ὅτι ἂν πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνες διευθυνταὶ γυμνασίων καὶ σχολείων ἐξέδιδον κατ' ἔτος τοιαῦτα *προγράμματα*, ὅπως οἱ Γερμανοὶ κάμνουσι, περιλαμβάνοντα *διατριβὰς* περὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας κτλ. τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ τὸ ἐθνικὸν συγχρόνως κέρδος θὰ ἦτο τῷ ὄντι μέγιστον.

— Ἐξεδόθη εἰς χωριστὸν τεῦχος ἡ ἐν τῇ «Ἑβδομάδι» δημοσιευθεῖσα «Ἱστορία τῶν γραπτῶν ἀγγείων» τοῦ Ἄγγλου Hodder Westropp κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Χαρίση Πουλίου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' γυμνασίῳ Ἀθηνῶν. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 8ον σελ. 205. Τιμᾶται δραχ. 2, 50.

Ἱστορία μεταλλείου ῥωμαντικῶς γεγραμμένη, ὑπὸ τῆς κομήσσης τῆς Γερσέης. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. 1888. 8ον σελ. 18.

Ἐγχειρίδιον δερματικῶν νοσημάτων δι' ἐρανισμοῦ ἐκ τῶν νεωτάτων συγγραμμάτων συντεθὲν ὑπὸ Βασιλείου Παπαβασιλείου, ἰατροῦ, πρὸς χρῆσιν τῶν τε σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν πρακτικῶν ἰατρῶν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ν. Γ. Πάσσαρη καὶ Λ. Βεργιανίτου. 1888. 8ον, σελ. 63. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 12 Αὐγούστου

Ἐδημοσιεύθη ἐν παραρτήματι τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» κατάστασις τῶν ἐν τοῖς ταμείοις καὶ τελωνείοις τοῦ κράτους βεβαιωθέντων, εἰσπραχθέντων καὶ εἰσπραξίμων ἐσόδων τῆς χρήσεως τοῦ 1887 ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέ-

λους Ἰουνίου 1887, ὡς καὶ τῶν πληρωθέντων ἐξόδων κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τῆς αὐτῆς χρήσεως. Κατὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐκ τῶν βεβαιωθέντων ἐσόδων ἐξ 84.682,048,93 δρ. εἰσεπράχθησαν δραχ. 75.573.795,02, ὑπολείπονται δὲ νὰ εἰσπραχθῶσι δρ. 9,108,653,90. Ἐπληρώθησαν δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν ἐξόδων μέχρι τέλους Ἰουνίου 1887 δραχ. 79,614,314,66.

— Ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς νομάρχας, περιέχουσα τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν θὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τοῦ ἔτους 1889. Κατ' αὐτὴν ἡμέρα πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀπογραφῆς καθ' ἅπαν τὸ κράτος ὁρίζεται ἡ 7η Ἰανουαρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἡμέρα Σάββατον. Ὡς ἀπογραφεῖς θέλουσι χρησιμοποιηθῇ δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι περὶ τὰς 28,000, καθόσον δι' ἑκάστην πόλιν καὶ δι' ἕκαστον χωρίον θέλει διορισθῇ ἰδιαιτέρα ἐπιτροπὴ ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀπογραφήν. Αἱ ὁριστικαὶ ὁδηγίαι θέλουν ἀποσταλῇ εἰς τοὺς κκ. Νομάρχας κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ὅτε ἐκτυπωθήσονται καὶ περὶ τὰς 500,000 δελτίων, ἐν τοῖς ὁποίοις εἰς μὲν τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτοὶ οἱ οἰκογενειάρχαι θέλουσιν ἐγγράψει τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των ὡς καὶ τὰ τῶν ὑπηρετῶν των, ἐν δὲ τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς μικραῖς πόλεσιν αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ θέλει πράξει τοῦτο. Πρὸς τούτοις θέλουσιν ἀπογραφῇ καὶ πάντα τὰ κτίρια ἐν λεπτομερείᾳ.

—Ἀντὶ τῆς κατ' ἔτος γινομένης πορείας τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου τῶν ὑπαξιωματικῶν ἀπεφασίσθη ὅπως ἐφέτος συσταθῇ στρατόπεδον αὐτῶν παρὰ τὴν Κηφισίαν. Ἡ στρατοπέδευσις ἄρξεται τὴν προσεχῆ Δευτέραν, μεταβαινόντων τῶν ὑπαξιωματικῶν μαθητῶν εἰς Κηφισίαν ἐν τάξει πορείας. Οἱ μαθηταὶ στρατοπεδεύσαντες θὰ ἐξασκηθῶσιν εἰς γυμνάσια μάχης ἐκτείνοντες τὴν ἀκτῖνα τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν μέχρι Χαλκίδος.

— Εἰς τὴν διακοίνωσιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας κ. Κρίσπη, δι' ἧς ἐν γλώσσῃ τραχείᾳ παραπονεῖται κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Μασσαύας, ἀπήντησεν ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἀνασκευάσας ἐντόνως πάντα τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰς μομφὰς τοῦ Ἰταλοῦ ὑπουργοῦ.

— Ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τὰ διαγράμματα τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου—Ἀγρινίου ἀπὸ τοῦ χιλιομέτρου 10ου μέχρι τοῦ 21ου.

— Ἐχορηγήθη εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον ἔκτακτος πίστωσις ἐκ δρ. 17,500, ἀντίτιμον τοῦ κατασκευασθέντος διὰ τὴν Α. Μ. τὸν Σουλτάνον ἀδαμαντοκολλήτου Μεγαλοσταύρου.

— Ἡ Κυβέρνησις διαπραγματεύεται μετά τινων κεφαλαιούχων τὴν κατασκευὴν δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἀμφότεραι κεντρικὸν σταθμὸν θὰ ἔχωσι τὴν πρὸ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων θέσιν, ἐκεῖθεν δὲ ἡ μία γραμμὴ θὰ διέρχηται τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας,θὰ κάμπτῃ τὴν ὁδὸν Κηφισίας καὶ ἀκολουθοῦσα κατόπιν τὴν ὄπισθεν τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκεται τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον,θὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς της. Ἡ ἑτέρα δὲ θὰ ἄρχηται ἐπίσης ἀπὸ τοῦ πρὸ τῶν Ὀλυμπίων χώρου καὶ ἀκολουθοῦσα κατόπιν τὴν λεωφόρον τῆς Ἀκροπόλεως θὰ καταλήγῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς. Οἱ σιδηρόδρομοι οὗτοι θὰ εἶνε στενοί, θὰ ἐκτελῶσι δὲ τὴν συγκοινωνίαν ταύτην μετὰ μετρίας ταχύτητος.

— Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τοῖς Καταστήμασι τοῦ κ. Α. Κωνσταντινίδου κατέστρεψε τὴν ἐν αὐτοῖς μεγάλην ἀποθήκην βιβλίων. Ἡ προξενηθεῖσα ζημία κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἀνέρχεται εἰς δραχ. 120,000, διὰ τόσον δὲ ποσὸν ἦτο καὶ ἠσφαλισμένον τὸ Κατάστημα ἐν τῇ «Ἀδριατικῇ Ἀσφαλιστικῇ Ἑταιρίᾳ.»

— Ὁ ἐπικρατήσας ξηρὸς καιρὸς συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ταχεῖαν ἀποξήρανσιν τοῦ σταφιδοκάρπου,οὗ ἡ συγκομιδὴ ἐξησφαλίσθη σχεδὸν πᾶσα. Ἤδη αἱ φορτώσεις τοῦ προϊόντος ἐνεργοῦνται καθ' ὅλους τοὺς λιμένας ἐξαγωγῆς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ ἰδίως ἐν Πάτραις.

— Ζωηροτάτη κίνησις ἐπικρατεῖ ἀπό τινος ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου. Ἐγένοντο ἱκαναὶ παραγγελίαι ναυπηγήσεως ἱστιοφόρων μεγάλης χωρητικότητος καὶ ἰδίᾳ ἐκ τοῦ ἐν Ρωσίᾳ ἐμπορικοῦ οἴκου τῶν Ἀδελφῶν Βαλλιάνων, ὅστις προτίθεται νὰ ναυπηγήσῃ πλεῖστα τοιαῦτα διὰ τὴν μεταφορὰν σίτου ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

— Μετά τινας ἡμέρας ἀποπερατοῦται ἐν Πειραιεῖ ἡ στρῶσις τῶν γραμμῶν τοῦ τροχιοδρόμου, ὅστις, ὡς γνωστόν, θὰ συνδέσῃ τὴν γείτονα πόλιν μετὰ τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς πρωτευούσης, καὶ τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ γραμμή.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ τέως Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ Χρῆστος Βλαχάνης.

— Καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ ἤρξατο ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος. Μετὰ τὴν κατάληψιν ἐν τῷ χωρίῳ Καζακλὰρ ἐφυτεύθη σταφιδάμπελος μεγίστης ἐκτάσεως, πέρυσι δὲ ἀπέδωκε σταφίδα καλῆς ποιότητος καὶ οὐ σμικρᾶς ποσότητος. Καὶ ἐφέτος δὲ ἡ ἐσοδεία τῆς σταφίδος τοῦ κτήματος τούτου ἔσται καὶ κατὰ τὴν ποσότητα καὶ κατὰ τὴν ποιότητα καλή, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ σταφὶς εὐδοκιμεῖ καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας.

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ

ἐμμέτρως μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ

Ἔκδοσις Α' εἰς μέγα 8ον, μετὰ σημειώσεων

Μάκβεθ........................ Δρ. 3.—
Ἀμλέτος........................ » 3.—
Ἔμπορος τῆς Βενετίας........................ » 3.—

Ἔκδοσις Β' εἰς μικρὸν 16ον.

Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα........................ » 1.—
Ὀθέλλος........................ » 1.—
Βασιλεὺς Λήρ........................ » 1.—
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενα ἕκαστον » *1,20*

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν Ἐὰν ἐννοεῖτε νομικὸν περιοδικόν, τοιοῦτον εἶνε τὸ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Μπαλάνου, «ἡ Ἐφημερὶς τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς Νομολογίας». Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός, ἡ συνδρομὴ δ' αὐτοῦ εἶνε διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 20.—κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν τὰ πρῶτα 10, περιμένομεν καὶ τὰ ἄλλα ἵνα τὰ παραδώσωμεν ὅπου παραγγέλλετε. Ἐν Βρυξέλλαις καὶ Γάνδῃ τοῦ Βελγίου ὑπάρχουσι καλαὶ πολυτεχνικαὶ σχολαί. Ὁ χρόνος τῆς εἰς αὐτὰς φοιτήσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ μαθητοῦ, ἡ περίοδος ὅμως τῶν μαθημάτων εἶνε τετραετής. Τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως κανονίζουσιν αἱ ὀρέξεις καὶ τὰ μέσα τοῦ διαμένοντος αὐτόθι, δὲν δύναται ὅμως νὰ εἶνε κατωτέρα τῶν 300 φρ. κατὰ μῆνα.—κκ. Β. Μ. Γ. Κωνσταντινούπολιν, Γ. Δ. Δ. Σκίαθον, Δ. Κ. Κ. Βῶλον, Ε. Ι. Ε. Σκόπελον, Φ. Κ. Δεμίρε καὶ Μ. Β. Ζ. Θήραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Φιλολογοῦντι*. Τὸ πουλὶ (=πωλίον) ἔγεινεν ἐκ τοῦ *πῶλος*. Πῶλοι ὠνομάζοντο κυρίως οἱ νέοι ἵπποι, ὅπως καὶ ἡ συνήθεια σήμερον λέγει αὐτοὺς *πουλάρια*· ἀκολούθως δὲ τὰ μικρὰ ἐν γένει ζῷα, ἄλλα τε καὶ τὰ τῶν πτηνῶν, ὅθεν καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ πουλὶ=ὄρνις. Ὡσαύτως δὲ *πῶλοι* ἐλέγοντο καὶ οἱ ἀνήλικοι ἔτι παῖδες, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐν τῇ συνηθείᾳ πατρωνυμικὴ κατάληξις—πῶλος, ἤτοι κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν προφορὰν — *πουλος* (Βερν. *Φοίνισσαι*, σελ. 115).—κ. Ι. Γ. Α. Στενήμαχον. Ἐγένετο συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας —κ. Π. Κ. Λεβαδείαν. Τὸ μυθιστόρημα εἶνε ἔργον τοῦ Μοντεπέν, τὸ ἄλλο βιβλίον, λίαν σπάνιον ὄν,τιμᾶται δραχ.20.Ἀντίτυπον αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν.—*Προοδευτικῷ*. Κατὰ θεωρίαν εἶνε ὀρθὰ ὅσα λέγετε, ἀλλ' ὑποθέσατε ὅτι ἐν ᾗ καταστάσει πολιτικῶς διατελοῦμεν ὁ θεσμὸς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του εἰμπορεῖ νὰ ἀποφέρῃ τοὺς καρποὺς οὓς προσδοκᾶτε; «Ἡ αὐτοδιοίκησις, εἶπεν ὁ Φώξ, εἶνε ἀληθὴς μάστιξ δι' ἔθνος ἐστερημένον ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἀγωγῆς.»

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικὰ ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἐλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμᾶται μόνον δραχ. 4. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 5.60.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν

καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων

Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ν. Β. ΦΑΡΔΥ τοῦ Σαμόθρακος.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἀνατύπωσις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης πραγματείας, διὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐπηυξημένης. Οὕτω προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ μὲν δύο μεγάλα κεφάλαια πραγματευόμενα τὸ μὲν τὴν γεωγραφίαν, τὸ δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἕτερον περὶ Πελοποννήσου, ἐν τέλει δὲ ἄλλα δύο, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει συλλογὴν Καρυατικῶν Τραγουδιῶν, τὸ δὲ συλλογὴν Καρυατικῶν λέξεων.

Τιμᾶται φράγκα 2. *Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον φρ. 2,20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».*

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΕΡΓΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

Ραφαήλου, Μιχαὴλ Ἀγγέλου κ. ἄ. εἰσὶ κατατεθειμένα πρὸς πώλησιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τὰ ἀντίγραφα ταῦτα εἶνε ἔργα ὁμογενοῦς ζωγράφου ἐν Ρώμῃ διαμένοντος, κατὰ νέον σύστημα ἐλαιοφωτογραφίας, ἥτις ἀπομιμεῖται καὶ αὐτὴν τὴν παλαιότητα τῆς γραφῆς τῶν πρωτοτύπων. Τὰ πωλούμενα εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντίγραφα τῶν περιφήμων τοιχογραφιῶν τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ἄλλων δὲ ὀνομαστῶν ζωγράφων ἔργων ἀλλαχοῦ ἀποκειμένων.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	477.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	478.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	552.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	501.50
» 10,000,000 τῶν 6	» »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	99.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,125.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	191.75
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	409.
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.10
	3μην.	31.90
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126 3/4
» »	3μην.	125 1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.30
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.75

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΠΕΡΙ

ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

παρ' ἀρχαίοις

μετὰ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιορκιῶν τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Μασσαλίας

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. Γ. ΚΑΛΛΑΡΗ

ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται ἀντὶ δραχμῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀντὶ φράγκου δ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΡΙΜΑΙ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΑΛΗΔΑΚΗ

ΥΠΟ ΕΜΜ. ΒΑΡΔΙΔΗ, Κρητός.

Τιμᾶται δραχμῆς.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 1. 10
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

Κλέφτικον ἐπεισόδιον ἢ ἑλληνικὸν μυθιστόρημα

ΥΠΟ Κ. ΡΑΜΦΟΥ

Τιμᾶται δραχμῆς. Εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρ. τέλους.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1420

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 608.—21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 660

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«Ὁ Ἀπολλωνίδης», τοιοῦτος εἶνε ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Λεκὸντ Δελίλ, φέροντος καὶ τούτου τὴν σφραγῖδα τοῦ ἁγνοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις διακρίνει τῶν συγχρόνων αὐτοῦ τὸν κλεινὸν ποιητὴν τῶν «Ἐριννύων» καὶ τῶν «Ἀρχαϊκῶν ποιημάτων.» «Ὁ Ἀπολλωνίδης» εἶνε λυρικὸν δρᾶμα τριμερές, δηλονότι μελόδραμα, οὗτινος τὸ κείμενον ἔγραψεν ὁ Λεκὸντ Δελὶλ καὶ τὴν μουσικήν, ἀνέκδοτον ἔτι παραμένουσαν, ὁ Franz Servais. Ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ ἔργῳ ὁ ποιητὴς ἐνεπνεύσθη ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν μύθων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Ἀπολλωνίδης του εἶνε αὐτὸς ὁ ἐπώνυμος τῶν Ἰώνων ἥρως, τὸ τέκνον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως Κρεούσης, τὸ δρᾶμα δέ, κυρίως εἰπεῖν, πιστὴ μεθερμηνεία καὶ ἀνάπλασις τοῦ Εὐριπιδείου *Ἴωνος* ἐν τῷ ἁπλῷ καὶ μεγαλοπρεπεῖ ἰδιώματι τοῦ γάλλου ποιητοῦ, παρακολουθεῖ τὴν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγῳδίᾳ δρᾶσιν καὶ διάθεσιν τῆς πράξεως, ἐλάχιστα παραλάσσον, καὶ ταῦτα ἐκ τῆς ἀνάγκης παραχωρήσεώς τινος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεωτέρας σκηνῆς. Οὕτω τὴν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Εὐριπίδου παθητικὴν σκηνὴν τῆς ἀποπείρας δηλητηριάσεως τοῦ Ἴωνος ἐξ ἐπιβουλῆς τῆς Κρεούσης, ἥτις καθίσταται γνωστὴ τοῖς θεαταῖς ἐξ ἀφηγήσεως, ὁ Λεκὸντ Δελὶλ ἀνελίσσει ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ δράματος ἐνώπιον αὐτῶν τῶν θεατῶν. Ὁ «Ἀπολλωνίδης» γραφεὶς ὅπως μελοποιηθῇ,—ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοῦ μέλους ἄρτιον καλλιτέχνημα καὶ κατ' οὐδὲν ὁμοιάζον πρὸς τὰ συνήθη κείμενα τῶν μελοδραμάτων, — ὀλίγα ἔχει καθαρῶς διαλογικὰ μέρη, ἀπαρτίζεται δὲ κατὰ μέγα μέρος ἐκ μονῳδιῶν καὶ χορικῶν ᾀσμάτων,— τέσσαρες χοροὶ παρίστανται καὶ παρενείρονται ἐν αὐτῷ, ὁ τῶν πολεμιστῶν, ὁ τῶν γυναικῶν, ὁ χορὸς τῶν Ὀρεάδων καὶ ὁ τῶν Μουσῶν,—ἐκ στροφῶν, ἀντιστρόφων καὶ ἐπῳδῶν. Ἰδιάζουσαν αἴσθησιν προξενεῖ ἐν τέλει τοῦ δράματος ἡ ὑπερφυὴς πρὸ τῶν θεατῶν παράστασις τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτῶν δόξῃ, ἐνῷ ὁ χορὸς τῶν Μουσῶν προφητεύει εἰς ὡραίους στίχους τὸ κλέος «τῆς πόλεως τῶν ἡρώων, τῶν ποιητῶν, καὶ τῶν σοφῶν.»

— Ἐν Λουγδούνῳ τῶν Βατάβων ἐγένετο κατ' αὐτὰς ὡραία ἔκδοσις τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου μετὰ κριτικῶν σημειώσεων ὑπὸ τῶν δοκίμων καθηγητῶν van Lecuween καὶ Mendes de Costa, οἵτινες καὶ ἄλλοτε ἔδοσαν πεῖραν τῆς φιλολογικῆς αὐτῶν ἱκανότητος, συντάξαντες ἀξιόλογον γραμματικὴν τῆς ὁμηρικῆς διαλέκτου. Τὸ ἀνωτέρω τεῦχος, ἐκ σελίδων τριακοσίων καὶ περιπλέον, περιέχει τὰς πρώτας δώδεκα τῆς Ἰλιάδος ῥαψῳδίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιβολῆς 22 ἀντιγράφων, ἐκ τῶν παλαιοτάτων, μετὰ σημειώσεων κριτικῶν καὶ παραλλήλων χωρίων. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο τεῦχος τιμᾶται 1 1/2 φράγκου, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε τὰ ἔπη τοῦ θείου ἀοιδοῦ ἐξεδόθησαν τοσοῦτον εὐώνως ἅμα καὶ φιλοκάλως.

— Κατά τινα ἐσχάτως δημοσιευθέντα στατιστικὸν πίνακα ἐκ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων τὸ μᾶλλον πολυφοίτητον εἶνε τὸ τοῦ Βερολίνου· δεύτερον ἔρχεται τὸ ἐν Μονάχῳ μετὰ 3389 φοιτητῶν, καὶ τρίτον τὸ ἐν Λειψίᾳ μετὰ 3273. Εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου φοιτῶσι πλὴν τῶν Γερμανῶν 21 Ῥῶσσοι, 19 Ἀμερικανοί, 14 Ἑλβετοί, 5 Ἄγγλοι, 5 Ἰταλοὶ καί τινες Ἰαπωνοί. Εἰς τὸ τοῦ Μονάχου, πλὴν τῶν Βαυαρῶν καὶ τῶν ἄλλων Γερμανῶν, 42 Ἑλβετοί, 20 Ἀμερικανοί, 17 Αὐστριακοί, 18 Ῥῶσσοι, 15 Ἕλληνες, 7 Ἰταλοί, καί τινες Οὔγγροι, Σκῶτοι καὶ Ἰαπωνοί. Εἰς τὸ τῆς Λειψίας 175 φοιτηταὶ ἐκ διαφόρων τῆς Εὐρώπης χωρῶν καὶ 55 ἐκ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Οἱ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου φοιτῶντες συμποσοῦνται περὶ τοὺς 800, ἀληθῶς μέτριος ἀριθμὸς ἐν παραθέσει πρὸς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Μονάχου καὶ Λειψίας, εἰ καὶ ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ἵνα ἀποδείξῃ τὸ Στρασβοῦργον καθέδραν περιφανοῦς καὶ ἀξιοζηλώτου πανεπιστημίου.

— Ὁ διάσημος ζωγράφος Κάουλβαχ παρῃτήθη τῆς θέσεως τοῦ διευθυντοῦ τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὑπερμέτρως ἀπασχολούμενος ἐν αὐτῇ παρημέλει τὴν καλλιέργειαν τῆς τέχνης αὐτοῦ.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Λειψίᾳ ὁ διευθυντὴς τοῦ δημοτικωτάτου ἐν Γερμανίᾳ περιοδικοῦ Gartenlaube (Σκιάδος) Φρειδερῖκος Ὅφμαν, συνεργασθεὶς ἐπὶ δεκαπενταετίαν καὶ ἐν τῷ παγκοσμίου φήμης λεξικῷ τοῦ Μάγερ. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ὅφμαν ἡ Gartenlaube ἔλαβε τὴν μεγίστην αὐτῆς ἐπίδοσιν, δημοσιευομένη σήμερον εἰς 500,000 ἀντιτύπων.

— Κατά τινα εἴδησιν ἐκ Πετρουπόλεως, ἐν τῷ κυβερνείῳ τοῦ Τσερνικὼφ ἀνεκαλύφθη ὁλόκληρος θησαυρὸς βυζαντινῶν νομισμάτων, οὗ ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 30 ἑκατομμύρια ῥουβλίων (100,000,000 φρ.).

— Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν τὰ πανεπιστήμια τῆς Βιέννης καὶ τῆς Λειψίας εἶχον περισσοτέρους μαθητὰς ἢ τὸ ἐν Βερολίνῳ. Σήμερον τὸ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστήμιον εἶνε τὸ μᾶλλον πολυφοίτητον ὅλων τῶν ἄλλων. Ἑπτακισχίλιοι ὡς ἔγγιστα νέοι ἐφοίτησαν τῷ 1887 εἰς αὐτό, ὁ ὑπέρογκος δὲ οὗτος ἀριθμὸς εἶνε ἀληθῶς πρωτοφανής. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων ἐν τῇ γιγαντείῳ ταύτῃ τῆς ἐπιστήμης ἀκροπόλει εἶνε σχεδὸν ἴσος πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν φοιτητῶν ἐπαρχιακοῦ τινος Πανεπιστημίου· οἱ αὐτόθι καθηγηταὶ συμποσοῦνται εἰς 310, ἤτοι κατὰ 30 πλείονας τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Βιέννῃ πανεπιστημίου. Ἡ αὐτὴ δ' ἐπίδοσις παρατηρεῖται καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τοῦ Βερολίνου. Πρὸ πέντε ἐνιαυτῶν τὸ ἐν Βιέννῃ Πολυτεχνεῖον ἦτο τὸ μάλιστα πολυφοίτητον, ἀλλὰ σήμερον ὑπεσκελίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πολυτεχνείου, οὗ οἱ μαθηταὶ ὁσημέραι πληθύνονται. Ἡ Ἀκαδημία τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, ἡ ἀγρονομικὴ Ἀκαδημία, ἡ μεταλλευτικὴ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου ἔχουσι πλείονας σπουδαστὰς ἢ τὰ παραπλήσια ἐν Βιέννῃ ἱδρύματα. Ὁ Ζῳολογικὸς Κῆπος τοῦ Βερολίνου εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

— Ἡ Σιβηρία, ἥτις θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ὡς τόπος ἀφωρισμένος, ὡς ζοφερὰ κόλασις, ἐν ᾗ ταλαιπωροῦνται καὶ στενάζουσιν οἱ κατάδικοι, εἶνε χώρα ὁπωσοῦν εὐπρόσιτος εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμερώσεως καὶ τῆς παιδείας. Τῇ 3 Αὐγούστου ἐτελέσθησαν πανηγυρικῶς ἐν τῇ πόλει Τὸμσκ τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Σιβηρικοῦ Πανεπιστημίου», ὅπερ προώρισται νὰ ἐκπέμψῃ τὰς φαεινὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας εἰς φωτισμὸν τῶν ἀπεράντων τῆς βορείου Ἀσίας χωρῶν. Ὁ φίλος καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος Νικολάεβιτς (πατὴρ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων) ἀπέστειλεν αὐτόσε συγχαρητήριον τηλεγράφημα, εὐχόμενος ὅπως τὸ νῦν

ἱδρυόμενον πανεπιστήμιον ἀποβῇ ὁρμητήριον ἐπιστημονικῆς προκοπῆς καὶ πάσης ἄλλης πνευματικῆς ὠφελείας.

Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο περιέχει ἐπὶ τοῦ παρόντος μίαν μόνην σχολήν, τὴν ἰατρικήν, τῆς ὁποίας φαίνεται ὑπῆρχε καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη. Διότι κατὰ τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ *Χρόνου* μεγάλη σπάνις ἰατρῶν ἐπικρατεῖ ἐν Σιβηρίᾳ, ἔνθα μόλις ἀναλογεῖ 1 ἰατρὸς ἐπὶ 100,000 κατοίκων περίπου.

— Τὸ διεθνὲς φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν συνέδριον θέλει συνέλθει ἐφέτος ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τῆς 15-22 Σεπτεμβρίου. Τὸ συνέδριον θὰ συνέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Δογῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ θέλουσι δοθῇ δημοτελεῖς ἑορταί. Μεταξὺ τῶν θεμάτων, ἐφ' ὧν θέλουσι περιστραφῇ αἱ συζητήσεις τοῦ συνεδρίου, εἶνε ἡ ἀφομοίωσις τῆς μεταφράσεως ἔργου τινὸς πρὸς τὴν ἀνατύπωσιν αὐτοῦ, ἡ ἀνάγκη τῆς προκλήσεως διπλωματικῶν ἐνεργειῶν ὅπως εὐρωπαϊκά τινα Κράτη πεισθῶσι νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὸν διεθνῆ φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν σύνδεσμον κτλ.

Εἰς πεντήκοντα καὶ πέντε ἀνῆλθον τὰ εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα ἀποσταλέντα λυρικὰ ποιητικὰ ἔργα. Ἡ ἐκλογὴ τῶν κριτῶν ἀνεβλήθη διὰ τὴν προσεχῆ Πέμπτην, θεωρηθέντος ἀναγκαίου νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἀποδοχὴ τοῦ βάρους τῆς κρίσεως ὑπὸ τῶν ὁρισθησομένων πρὸς τοῦτο λογίων.

—Ἐν τῷ ἀνασκαπτομένῳ περιβόλῳ τοῦ Ζαππείου ἀνευρέθη προχθὲς ἀρχαῖος τάφος ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐντὸς δ' αὐτοῦ εὑρέθησαν τριάκοντα φύλλα τρίλοβα χρυσᾶ, εἷς μικρὸς δακτύλιος χρυσοῦς, εἷς λίθος βυσινόχρους μεγέθους φακῆς περιβεβλημένος χρυσῷ, ἓν κάτοπτρον τεθραυσμένον ἄνευ λαβίδος, ἓν δοχεῖον χάλκινον, δεκαὲξ ἧλοι χάλκινοι, ἓν μικρότατον οἰνοχοΐδιον πήλινον μόνωτον καὶ δύο δακρυδόχοι πήλινοι. Ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα ταῦτα παρεδόθησαν τῇ γενικῇ ἐφορίᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων.

— Προεκηρύχθη διαγωνισμὸς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐκ κληροδοτήματος πρὸς ἀποστολὴν ἑνὸς ὑποτρόφου εἰς τὴν Ἑσπερίαν πρὸς πληρεστέραν ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ γραφικῇ. Ὁ διαγωνισμὸς θέλει ἀρχίσει ἐν τῇ σχολῇ τῶν τεχνῶν τὴν 22 τοῦ μηνὸς τούτου καὶ διαρκέσει μέχρι τῆς 6 7βρίου. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τετράξυλον μετὰ καταλλήλου χηρωτοῦ ὑφάσματος (μουσαμᾶ) ἔχοντος διαστάσεις ὕψους 0,90 καὶ πλάτους 1,10. Οἱ γνωρίζοντες δ' ἐξ αὐτῶν ἢ ὁπωσδήποτε ἔχοντες ἐλαχίστας γνώσεις μιᾶς τῶν γλωσσῶν τῆς γαλλικῆς ἢ τῆς γερμανικῆς ἢ τῆς ἰταλικῆς ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὸ γραφεῖον τῆς διευθύνσεως. Αἱ ὧραι τῆς ἐργασίας κατὰ τὸν διαγωνισμὸν ὁρισθήσονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῇ κοινῇ συνεννοήσει τῆς μελλούσης νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ ἐπιτροπῆς καὶ τῶν διαγωνισθησομένων.

Οἱ μέχρι τοῦδε ὑποβαλόντες αἰτήσεις διὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον εἰσὶν τρεῖς οἱ κκ. Ο. Γιαβόπουλος Ε. Κοντιάδης καὶ Γ. Ροΐλός. Τὸ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ ὁρισθήσεται τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ.

— Ὁ ἐν Βερολίνῳ δαπάναις τοῦ Πανεπιστημίου σπουδάζων τὴν ἀρχαιολογίαν κ. Κ. Δαμιράλης, ὑποβαλὼν εἰς τὴν αὐτόθι φιλοσοφικὴν Σχολὴν διατριβὴν περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ὑπὸ τῶν Ναξίων ἀφιερωθέντος τῷ ἐν Δήλῳ ἱερῷ ἠξιώθη τοῦ πρώτου βραβείου τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς σπουδαστάς.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τοῦ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθέντος ἄρθρου περὶ *Βαβυλωνίας* τοῦ κ. Χ. Ἀννίνου ὁ πολυμαθὴς καὶ τῶν νεοελληνικῶν πραγμάτων μάλιστα εἰδήμων κ. Ἀθ. Δουρούτης ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἡμέτερον συνεργάτην τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν, ἣν ὡς περιέχουσαν ἀγνώστους τέως πληροφορίας περὶ τοῦ συγγραφέως τῆς *Βαβυλωνίας* εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἐνταῦθα.

Κύριε Χ. Ἄννινε,

Ὁ Δημήτριος Βυζάντιος δὲν ὑπῆρξε μόνον κωμῳδοποιὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ζωγράφος ἀλλὰ καὶ διοικητικὸς ὑπάλληλος, ὡς ἐνεθυμήθην καὶ ἐξ ἐρεύνης τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐβεβαιώθην.

Καὶ τῳόντι, ὅτε κατὰ τῷ 1833 τὸ Κράτος διῃρέθη εἰς Νομούς, ὁ Βυζάντιος ἐδιωρίσθη γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας Φωκίδος καὶ Λοκρίδος (Ἐφ. τῆς Κυβ. 1833 σελ. 148), μετὰ τὴν κατάργησιν δὲ τῶν νομαρχῶν, γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Ἀργολίδος, ἔσχε δὲ συναδέλφους τοὺς διαπρέψαντας ἐν τῇ διοικητικῇ ὑπηρεσίᾳ, κ. Σ. Εὐκλείδην καὶ τοὺς ἀποβιώσαντας Ν. Μαρῖνον, Γ. Ροντόπουλον καὶ ἄλλους.

Ἐκ τῆς Διοικήσεως Ἀργολίδος ὁ Βυζάντιος μετετέθη εἰς τὴν τῆς Μεσσηνίας, τῷ 1838 δὲ κατὰ 7βριον ἐπαύθη τῇ αἰτήσει αὐτοῦ. Κατὰ τὸ διάταγμα ἔμελλε νὰ διορισθῇ εἰς ἄλλην κατάλληλον ὑπηρεσίαν (Ἐφ. Κυβ. 1838 σελ. 194), πλὴν τοῦτο φαίνεται δὲν ἐπραγματοποιήθη μέχρι τοῦ 1841. Ἡ μετὰ τὸ 1842 ἔρευνα ἐν τῇ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἀποβαίνει λίαν δύσκολος, καθότι ἔκτοτε ἡ Ἐφημερὶς αὕτη δὲν περιέχει πλέον τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὃν ἐδημοσίευε μέχρι τοῦ 1841.

Τελευτῶν σᾶς παρατηρῶ, ὅτι ὁ Βυζάντιος ἔγραψε καὶ τὰς ὡσαύτως ὡραίας εἰκόνας τῆς ἐν Ναυπλίῳ Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

12 Αὐγούστου 1888 — Ἔρρωσθε

Α. Γ. Δουρούτης.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ

Ρητορικῶν Ἑλληνικῶν

— Φραγκίσκου Σκούφου (1681)
— Ἀθανασίου τοῦ Παρίου: ἐξήγησις ῥητορικῆς τέχνης τοῦ Ἑρμογένους τοῦ Ταρσέως (1799).
— Κωνσταντ. Οἰκονόμου (1813)
— Κωνστ. Βαρδαλάχου (1815)
— Νεοφύτου Βάμβα δικανικὴ 1813
— » » » Ἔκδ. Γ' 1856.
— » » ῥητορικὴ ἄμβωνος 1851.
— Χ. Παμπούκη πεζογραφικὴ καλλιλογία (1857).
— Βενιαμὴν Ἰωαννίδου: Ῥητορεία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἐκκλ. Πατέρων 1869.
— Ἐμμαν. Γαλάνη: Στοιχειώδης ῥητορική. 1876.

Ὅλαι ὁμοῦ δραχ. 95.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δοκίμιον τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας παρ' Ἕλλησι φιλοσοφίας ὑπὸ Θεοδώρου Καρούσου. Ἐξεδόθη κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως ὑπὸ Διονυσίου Αἰνιαρδάτου. Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις, 1888. 8ον, σελίδες 269. Τιμᾶται δρ. 5.

Ὡς κανόνα καὶ ὁδηγὸν ἐν τῇ ἐκπονήσει καὶ ἐπεξεργασίᾳ τῆς πραγματείας ταύτης ὁ συγγραφεύς, ὅστις εἶνε γνωστὸς εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον διὰ τὰς σπουδαίας αὐτοῦ Πλατωνικὰς μελέτας, ἔλαβε πρὸ πάντων τὸ πόνημα τοῦ Γερμανοῦ E. Zeller «Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων.» Τῇ μεθόδῳ δὲ τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως ἑπόμενος διαιρεῖ ἐν τῷ Δοκιμίῳ αὐτοῦ τὴν ὅλην φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους: τὴν Προσωκρατικήν, τὴν κατὰ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη καὶ τὴν μετ' Ἀριστοτέλη φιλοσοφίαν, ὑποδιαιρῶν ἑκάστην τούτων συμμέτρως καὶ μεθοδικῶς ἔν τε τῇ ἐξιστορήσει ἑνὸς ἑκάστου τῶν φιλοσοφημάτων, μετὰ βιογραφικῶν περὶ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ εἰδήσεων, καὶ ἐν τῇ μεταβάσει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν εἰς τὸ ἕτερον. Ἐμπειρία καὶ θεωρία ἀκριβὴς τῶν γεγονότων, ἔκθεσις καὶ συναρμολογία αὐτῶν καὶ συνάφεια, εὔστοχος τῆς ἱστορικῆς ὕλης ἐκλογή, συνάμα δὲ καὶ ἐπεξεργασία αὐτῆς καὶ ὀργανικὴ ἀνάπτυξις, ἰδού, λέγει ὁ συγγραφεύς, ὁ διττὸς σκοπὸς ὁ ἐπιδιωκόμενος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος. Τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπιδιώκει ἀληθῶς ὁ συγγράψας τὴν ἱστορίαν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος εἰς γλῶσσαν μεμετρημένην καὶ οὕτως εὔληπτον, ὥστε τὸ

ἐγχειρίδιον τοῦτο ἀποβαίνει εὐχρηστότατον βοήθημα εἰς τοὺς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας μελετῶντας νέους Ἕλληνας

Ὁδοιπορικὸν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχινᾶ, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Messager d' Athénes». 1887. 16ον, σελ. 133. Δεδεμένον τιμᾶται δραχ. 2,50.

Edgar Bérillon—*Νέον Ἐγχειρίδιον τῆς νοσοκόμου* πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκοδεσποινῶν, τῶν παιδαγωγῶν, τῶν νοσοκόμων κτλ. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Ν. Μαυρῆ, φοιτητοῦ τῆς Ἰατρικῆς. *Περιεχόμενα*: Τέχνη τοῦ ἐπιμελεῖσθαι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀναρρωνύοντας.—Εἰδικοὶ κανόνες διὰ τοὺς παῖδας.—Προπαρασκευὴ τῶν φαρμάκων.—Νοσηρά τινα συμβάντα.—Εἰδικοὶ κανόνες ἐν περιπτώσει ἐνσκήψεως ἐπιδημιῶν.—Οἰκιακὸν φαρμακεῖον.—Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρασκευᾶ Λεώνη. 1888. 16ον, σελ. 168. Τιμᾶται δρ. 2,50

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 19 Αὐγούστου

Μετὰ μεγάλης λαμπρότητος ἐτελέσθη ἐν Παυλόφσκᾳ ἡ βάπτισις τοῦ βασιλόπαιδος Χριστοφόρου. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας ἔφερεν ἐν χερσὶν ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας τὸν βασιλόπαιδα, ἡ δὲ αὐτοκράτειρα προσήγαγεν αὐτὸν εἰς μετάληψιν περιβεβλημένον τὸν ἑλληνικὸν Μεγαλόσταυρον καὶ τὸν ρωσσικὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Ἡ ἀκολουθία ἐψάλη ἑλληνιστὶ παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νεοφύτου.

— Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἐκ Πετρουπόλεως μετέβη εἰς Βερολῖνον ἔνθα συνηντήθη μετὰ τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, ἐφιλοξενήθη δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅστις ἔδωκε καὶ ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου. Ἐκ Βερολίνου ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν εἰς Κοπεγχάγην, ὅπου θέλει διατρίψει ἐπὶ δεκαπενθήμερον, μεθ' ὃ διὰ Βιέννης ἐπιστρέφει κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀθήνας.

— Μέγας ἰταλικὸς στόλος ἐκ δέκα θωρηκτῶν κατέπλευσεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας, μετά τινας δ' ἡμέρας καταπλέει εἰς Πειραιᾶ καὶ Γαλλικὸς στόλος ἐξ ἑπτὰ θωρηκτῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διέταξε τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐκτύπωσιν πάντων τῶν μέχρι σήμερον ἐκδοθέντων νόμων ἢ διαταγμάτων περὶ φυλλοξήρας. Ἡ ἐκτύπωσις ἤρξατο ἤδη, τὰ δὲ φυλλάδια θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς πάσας τὰς ἁρμοδίους ἀρχὰς τοῦ Κράτους.

— Λίαν προσεχῶς γενήσονται γενικὰ γυμνάσια ναρκοβόλων, ὧν θὰ συμμετάσχωσι πάντα τὰ ναρκοβόλα σκάφη τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ.

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς θὰ ὑποβάλῃ κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τῆς Βουλῆς νομοσχέδιον περὶ συστάσεως Σχολῆς τορπιλλητῶν, συνταχθὲν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ναυτικῆς ἀποστολῆς κατὰ τὰ ὑποδείγματα τῶν λειτουργουσῶν ἐν τοῖς ναυτικοῖς τῶν ξένων κρατῶν παρομοίων σχολῶν. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ θὰ κατατάσσωνται μηχανικοὶ τοῦ Β Ναυτικοῦ, ὑπαξιωματικοὶ καὶ ναῦται, οἵτινες μετὰ διετῆ ἢ τριετῆ ἐν αὐτῇ φοίτησιν θὰ καταρτίζωνται τέλειοι τορπιλληταί, λαμβάνοντες καὶ εἰδικὸν πτυχίον.

— Κατ' ἀκριβεῖς πληροφορίας συνεπληρώθη ἡ ἀποξήρανσις παντὸς σχεδὸν τοῦ σταφιδοκάρπου εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τοῦ Κράτους. Ἐλάχ[illegible]ν δὲ ποσὸν μένει ἤδη ἐν τοῖς ἁλωνίοις, ὅπερ τάχιστα θ[illegible] συγκομισθῇ καὶ τοῦτο ἀποξηραινόμενον.

— Ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Λομ[illegible] ἐδεινώθη ἀπὸ τῆς προχθὲς εἰς βαθμὸν ἀπελπιστικόν, [illegible] συνελθόντες εἰς συμβούλιον ἰατροὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα ἔχουσι περὶ σωτηρίας τοῦ ἀσθενοῦς.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Κηφισσίᾳ χθὲς ὁ Νικόλαος Παπαμιχαλόπουλος, ἐκ τῶν πρωτευόντων ἡμῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, πολλάκις χρηματίσας ὑπουργὸς καὶ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, πολλὰς δ' ὑπηρεσίας παρασχὼν εἰς τὴν πατρίδα. Ἡ κηδεία αὐτοῦ γενήσεται σήμερον δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἀπονεμομένων τῷ νεκρῷ τῶν στρατιωτικῶν τιμῶν ἀντιστρατήγου.

— Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει καὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως θὰ καταπλεύσωσιν, ὡς γνωστόν, εἰς Πειραιᾶ στόλοι ὅλων τῶν μεγάλων ναυτικῶν Δυνάμεων, ἤτοι Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσσίας καὶ Ἰταλίας, πιθανῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν Δυνάμεων. Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν ὑπολογίζουσιν ὅτι τὰ ξένα πλοῖα θ' ἀνέλθωσιν εἰς 40, ταῦτα δὲ θὰ προσορμισθῶσιν ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἐν Φαλήρῳ. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν τοῦ Βασιλέως, τὰ πλοῖα θὰ παραταχθῶσιν εἰς δύο σειράς, ἐν μέσῳ δ' αὐτῶν θὰ διέλθῃ, κροτούντων τῶν τηλεβόλων, τὸ φέρον τὴν Α. Μ. πλοῖον. Τὸ σχέδιον τῆς βασιλικῆς παρελάσεως, ἥτις ἔσται θεαματικωτάτη καὶ μεγαλοπρεπής, μελετᾶται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν.

— Ἐκ Παρισίων ἐγνώσθη τηλεγραφικῶς ἡ εἰς πενταετῆ φυλάκισιν καταδίκη τοῦ Περικλέους Ραυτοπούλου διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθεῖσαν κλοπὴν ἀρχαίων νομισμάτων ἐν τῷ καταστήματι τῶν ἀρχαιοκαπήλων Φεαρδὰν καὶ Ρολλέν.

— Συνελήφθη ἐν Πύργῳ καὶ ἄλλος κιβδηλοποιὸς ὀνόματι Πυλιώτης, ὅστις εἶχε θέσει εἰς κυκλοφορίαν κίβδηλα δίδραχμα καὶ πεντάδραχμα χαρτονομίσματα. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλων τινῶν συλλήψεις ἐνεχομένων εἰς τὸ αὐτὸ ἔγκλημα.

— Οἱ ἀφικόμενοι ἐνταῦθα ἐκ Παρισίων Γάλλοι μηχανικοὶ κ. κ. Λουδοβῖκος Κοαζὼ καὶ Φέλιξ Ἀχλάρ, ὅπως ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Λαρίσης ὑπὸ ἑταιρίας Γάλλων κεφαλαιούχων, ἧς εἶνε ἀντιπρόσωποι, ἔσχον μακρὰν συνέντευξιν μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συνεντεύξεως ταύτης ἦν εὐάρεστον, διότι οἱ κκ. ἀντιπρόσωποι εὐθὺς κατόπιν ἀπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἐνεργήσωσι παρὰ τῇ τουρκικῇ Κυβερνήσει ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἑνώσεως τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης μετὰ τῆς κατασκευασθησομένης Πειραιῶς—Λαρίσης

— Ἡ Κυβέρνησις θέλουσα νὰ ἐνισχύσῃ τὴν παραγωγὴν τοῦ ροδελαίου, ὅπερ ἐξ Ἑλλάδος ἐξάγεται ἀντὶ μεγάλης τιμῆς εἰς Εὐρώπην, ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον περὶ τούτου εἰς τοὺς δημάρχους. Μαθοῦσα δὲ ὅτι αἱ ἄγονοι γαῖαι τοῦ Κερατσινίου εἶνε πρόσφοροι διὰ τὴν φυτείαν τῶν ροδῶν, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν γαιῶν τούτων, ὅπως ἐκμεταλλευθῇ αὐτὰς διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ τόσῳ περιζητήτου προϊόντος.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ὑπὸ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Ἐκδίδοται κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως

ὑπὸ Διονυσίου Λιγαρδάτου

ἑλληνοδιδασκάλου.

Τόμος εὐμεγέθης εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 269.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 5.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν καὶ τὰ ἑπόμενα, παρεδόθησαν δὲ πάντα εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἐφημερίδος*, ἥτις ἐνέγραψε τὸν κ. Θ. Μ. Ζ. Τὸ Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν τιμᾶται δραχ. 15. Ἑλληνογερμανικὸν τοῦ ἰδίου δὲν ὑπάρχει.—κ. Α. Π. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, δύσκολον εἶνε νὰ σᾶς δώσωμεν ἃς ζητεῖτε πληροφορίας. Τὸ δὲ σύγγραμμα δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ τῆς ὡρισμένης αὐτοῦ τιμῆς. — κ. Σ. Ν. Πάτρας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Θ. Φ. Ἅγιον Ὄρος. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Φ. Κ. Μανσούραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἀξία αὐτῶν φρ 4.. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σταλέντος ποσοῦ. — κ. Α. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐκ τῶν πρώτων ληφθέντων ἐπωλήθη-

σαν ὀλίγα. Τὴν πρότασίν σας περὶ τῶν λοιπῶν ἀδυνατοῦμεν νὰ δεχθῶμεν. — *Περιέργῳ*. Κατὰ τὸν πέρυσι ψηφισθέντα νόμον, εἰς σύναψιν ἐγκύρου γάμου ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀπαιτεῖται ἡ προηγουμένη τοῦ βασιλέως ἔγκρισις. — κ. Κ. Γ. Ζαβέρδαν. Παρεδόθησαν τῇ *Ἐφημερίδι*, ἥτις θέλει σᾶς ἀποστείλει καὶ τὸν *Φάουστ*. Τῆς Ἱστορίας Λάμπρου ἔχουσιν ἐκδοθῆ φυλλάδια 37, τῆς δὲ Πινακοθήκης ὑπολείπονται φυλλάδια δύο πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου. Τὰ ζητηθέντα φύλλον καὶ βιβλία ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα εἶχον προαποσταλῆ, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διορίζονται κατὰ πενταετίαν διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργῶν. Ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν εἶνε ἄμισθος. — Φίλῳ Μ* Θεωροῦμεν περιττὴν πᾶσαν δικαιολογίαν. — κ. Γ. Α. Κ. Ἀγυιάν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε. — *Μισογύνῃ*. Ἂν θέλετε, πιστεύσατε τὸν Δουμᾶν εἰπόντα ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ προνοίᾳ δὲν ἔδωκε πώγωνα εἰς τὰς γυναῖκας, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ σιωπήσωσι ὅταν θὰ ἐξυρίζοντο ὑπὸ τοῦ κουρέως. — κ. Κ. Δ. Π. Μέγαρα. Τιμᾶται ἄδετος δραχ. 50, δεδεμένη 70.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.
ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ. 3. Μετὰ ταχυδρ. 3,20.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	481.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	481.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	557.50
» 26,000,000 τῶν 6	» »	501.50
» 10,000,000 τῶν 6	» »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,135.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	191.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	204.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	409.
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.20
	3μην.	31.95
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127 ¼
»	3μην.	126 ¼

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.38
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.85

Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικὰ ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἐλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμᾶται μόνον δραχ. 4. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 5.60.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας.»

ΖΑΠΠΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῶν ἐν διαγωνισμῷ βραβευομένων συγγραμμάτων ὑπὸ τῆς πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένη.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΟΥ

ὑπὸ ΜΑΝ. Θ. ΧΑΙΡΕΤΗ. Τόμος εἰς 16ον, σελ. 541.—Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτ. 85.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

ὑπὸ P. H. Hamet μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βαρβάτη. Τόμος εἰς 8ον, σελ. 235, μετὰ πολλῶν λιθογραφημάτων. Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτὰ 85.

Ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα, ἀνήκοντα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων χρησίμων βιβλίων ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς, παρέχονται εἰς τὸ Κοινὸν εἰς τιμὰς **ἐκτάκτως εὐθηνάς**, σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἵνα λάβωσιν ὅσον ἔνεστιν εὐρυτέραν διάδοσιν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1422

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 609.—28 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 661

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ προτομὴ τοῦ Γλάδστωνος. Πρὸ πενταετίας περίπου τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἐν Σύρῳ καλλιτέχνου κ. Γεωργίου Βιτάλη τὸν ἀνδριάντα τοῦ Γλάδστωνος ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἱδρύσῃ αὐτὸν ἐν τῇ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου πλατείᾳ εἰς μαρτύριον ἀΐδιον τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἔξοχον πολιτικὸν ἄνδρα τῆς Ἀγγλίας διὰ τὸν φιλελληνισμόν του καὶ ἰδίως τὰς ἐνεργείας του ὑπὲρ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς ἃς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται τὸ εὐτυχὲς ἐκεῖνο γεγονός. Καὶ ἡ μὲν πρόθεσις ἐκείνη τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν μένει ἔτι ἀνεκτέλεστος, καὶ ὁ ἀνδριὰς πρὸ πολλοῦ κατασκευασθεὶς ἐπιτυχέστατα ὑπὸ τοῦ Τηνίου καλλιτέχνου μένει κεκλεισμένος ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου ἀναμένων τὴν ὥραν τῆς ἱδρύσεώς του ἐν ᾧ τόπῳ προωρίσθη. Ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ καλλιτέχνης κ. Βιτάλης, ὅστις προσωπικῶς ἐγνώρισε τὸν Γλάδστωνα μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν καὶ φιλοξενηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐν **Hawarden** ἐπαύλει του ἔνθα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀντέγραψε τὸ πρόπλασμά του διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πανεπιστημίου, κατεσκεύασε ἐκ πεντελησίου μαρμάρου κατὰ τὸν τύπον καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάντος προτομὴν τοῦ Γλάδστωνος ὀλίγον μεγαλητέραν τοῦ φυσικοῦ μεγέθους, καὶ ταύτην μετὰ στήλης ἐκ πρασινου μαρμάρου ἐφ' ἧς ἱδρυθήσεται ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὸν φιλέλληνα Ἄγγλον, συνοδεύσας αὐτὰ δ' ἐπιστολῆς συντεταγμένης ἐν ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Εἰς τὸ φιλοφρόνημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου ὁ κλεινὸς ἀνὴρ ἀπήντησεν ἀγγλιστὶ διὰ τοῦ ἑξῆς φιλελληνικωτάτου γράμματος:

Ἐν Λονδίνῳ τὴν 19 Ἰουλίου 1888

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω ὑμῖν ὁπόσον συναισθάνομαι τὴν μεγάλην φιλοφροσύνην, ἣν δεικνύετε πρὸς ἐμὲ ἀποστέλλοντές μοι ἐκ πεντελησίου μαρμάρου κατειργασμένην προτομήν, ὁμοίαν πρὸς τὸν ἀνδριάντα, ἔργον ὑμέτερον καθ' ὃ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπῶμαι ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ συμπληρωματικά τινα τῆς εἰρημένης προτομῆς μάρμαρα.

Διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποστελλομένων μοι κιβωτίων ἐλπίζω νὰ εὕρω τὸν κατάλληλον τόπον ἐν τῇ ἐν **Hawarden** κατοικίᾳ μου.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς σχέσεώς μου μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐθνικῶν αὐτῆς πραγμάτων, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ βίου μου, ἔσται ἐσαεὶ πλήρης ἐξόχου δι' ἐμὲ ἐνδιαφέροντος· ὁ τρόπος δέ, καθ' ὃν οἱαδήποτε ἐκ μέρους μου προσπάθεια ὑπὲρ τῆς χώρας ταύτης ἐξετιμήθη, πολὺ βεβαίως πέραν τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἀξίας, θέλει πάντοτε διεγείρει ἐν ἐμοὶ βαθύτατον εὐγνωμοσύνης συναίσθημα.

Ἐπευχόμενος ὑμῖν ἐν τῷ ὑμετέρῳ σταδίῳ, καὶ τῇ ὑμετέρᾳ πατρίδι, τὰ βέλτιστα, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ, ἀγαπητὲ Κύριε,

πιστότατος καὶ εὐπειθέστατος ὑμῶν θεράπων

W. E. Gladstone.

— Εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον καὶ τὸ πολὺ δημόσιον ἀνεκοινώθη ἤδη διὰ τῶν ἐφημερίδων ἡ μεγάλη ἀνακάλυψις, ἣν ηὐτύχησε νὰ κάμῃ ὁ Ρῶσσος ἰατρὸς Γκαμαλέϊα, τουτέστι τοῦ προφυλακτικοῦ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τῆς ἀσιατικῆς χολέρας. Ὁ Ρῶσος ἰατρός, ὅστις εἰς τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ ὡδηγήθη ἀκολουθῶν τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας τοῦ ἐνδόξου Παστὲρ περὶ ἐνοφθαλμισμοῦ προφυλακτικοῦ κατὰ τῆς λύσσης, ἀνεκοίνωσε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν δι' αὐτοῦ τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος· «Ἀναθέτω ὑμῖν, γράφει πρὸς τὸν Παστέρ, νὰ διακηρύξητε, ὅτι εἰμὶ ἕτοιμος νὰ ἐπαναλάβω πάντα τὰ πειράματά μου ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ὑμῶν ἐν Παρισίοις, ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκλεγομένης ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἀναλαμβάνω ὡσαύτως νὰ εὕρω, πειραματιζόμενος ἐπ' ἐμαυτοῦ, τὴν πρέπουσαν δόσιν διὰ τὸν ἀκίνδυνον ἐμβολιασμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ νὰ ἐπιχειρήσω ἀποδημίαν εἰς χώρας λυμαινομένας ὑπὸ τῆς χολέρας, ἵνα ἀποδείξω τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεθόδου μου.»

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑποβαλὼν εἰς τὸ σοφὸν Συνέδριον ὁ Παστὲρ προσέθηκε τὰ ἑπόμενα·

«Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας ἵνα παραπέμψῃ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Γκαμαλέϊα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἐπιτετραμμένην τὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου **Bréant** εἰς τὴν θεραπείαν τῆς χολέρας.

Ὡς πρὸς ἐμέ, θεωρῶ περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι προθύμως δέχομαι ἵνα ἐκτελεσθῶσιν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου τὰ πειράματα τοῦ κ. Γκαμαλέϊα, συνῳδὰ τῇ ἐπιθυμίᾳ ἣν ἐξέφρασε. Ὁ κ. Γκαμαλέϊα εἰργάσθη ἤδη πολλάκις παρ' ἡμῖν, καὶ ἰδίως ἐν ἔτει 1886, ὅτε ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Ὀδησσοῦ, κατ' αἴτησιν τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας τῆς πόλεως ταύτης, ἵνα σπουδάσῃ τὴν μέθοδον τοῦ προφυλακτικοῦ κατὰ τῆς λύσσης ἐμβολιασμοῦ, τῆς μεθόδου δὲ ταύτης ἀνακοινοῖ ἡμῖν σήμερον τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἄλλην οὕτω ἀξιοσημείωτον ἐφαρμογήν.»

Μετὰ ταῦτα καί τινα ἄλλα ἃ προσέθηκεν ὁ Παστέρ, ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Γκαμαλέϊα παραπέμπεται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ βραβείου **Bréant**, εἰς ἣν παρακαλεῖται νὰ λάβῃ μέρος καὶ αὐτὸς ὁ Παστέρ. Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Ἀκαδημία ἀποδέχεται τὴν προσφορὰν τοῦ κ. Γκαμαλέϊα τοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ πειράματα ἐν Παρισίοις ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Παστὲρ ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης, καὶ προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

— Ἡ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία τῶν Παρισίων ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ αὐτόθι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1889 διεθνὲς συνέδριον τῶν γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ συνέδριον τοῦτο θέλει συνέλθει κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ προσεχοῦς ἔτους, διαιρούμενον εἰς ἑπτὰ τμήματα· ά) τμῆμα γεωδαισίας, ὑδρογραφίας, τοπογραφίας· β') τμῆμα φυσικῆς γεωγραφίας· γ') οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς γεωγραφίας· δ') ἱστορικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς γεωγραφίας· ε') παιδαγωγικῆς γεωγραφίας· ϛ') τμῆμα περιηγήσεων καὶ ἐξερευνήσεων· ζ') τμῆμα χαρτογραφίας. Ἑκάστη ἑταιρία ἐκ τῶν μετεχουσῶν τοῦ συνεδρίου δέον νὰ καταρτίσῃ συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν περιηγήσεων, ἐρευνῶν καὶ δημοσιεύσεων,

δσαι έγένοντο έν τῷ Κράτει δ άντιπροσωπεύει κατά τόν τελευταῖον αἰῶνα καὶ συνεβάλοντο μάλιστα εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωγραφίας.

— Ἐκ Καυκάσου ἀναγγέλλεται ὅτι ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ Κουβάν, γενομένων ἀνασκαφῶν, ἀναλώμασι τῆς ῥωσσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνεκαλύφθη πανάρχαιόν τι κτίριον ἔχον ἐξαίσιον ἐσωτερικὴν διακόσμησιν καὶ πάμπολλα ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ νομίσματα, ἀξίας πεντήκοντα χιλιάδων ῥουβλίων. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων, τὸ κτίριον τοῦτο εἶνε τάφος ἀρχαίου τινὸς τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἀκμάσαντος ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατόρων.

— Ἐφημερὶς Παρισινὴ ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων σήμερον τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Ἰδοὺ ὁ κατάλογος οὗτος: Λεσσὲψ 83 ἐτῶν· Λεγκουβέ, 81· Ξαβιὲ Μαρμιέ, 79· Δουρουΐ, 77· Ὀκτάβιος Φεγιέ, 76· Κάμιλλος Δουσσέ, 76· Ἰούλιος Σίμων, 74· Τζὼν Λεμουάν, 73· δοὺξ Ὠδιφρὲ—Πασκιέ, 73· Ῥούς, 72· Λεκὸντ—Δελίλ, 68· Ὠζιέ, 68· Κάμιλλος Ρουσσέ, 67· δοὺξ Βρόγλ, 67· ναύαρχος Ζουριὲν Δελα—Γραβιὲρ, 67· Παστέρ, 66· Μαζάδ, 66· Ἰωσὴφ Βερτράν, 66· Βουασσιέ, 65 Ἀλέξανδρος Δουμᾶς, 64· Ῥενάν, 64· Μεζιέρ, 62· Ταίν, 60· Αἰμίλιος Ὀλλιβιέ, 60· Μάξιμος Δυκάμ, 60· Γκρεάρ, 60· Περρώ, 60· Λέων Σαίη, 60· Σαρδοῦ, 57· Σερβουλιέ, 56· Μειλάκ, 56· Παγιερών, 54· Ἀλεβύ, 54· Ἐρβέ, 53· Σουλλῦ—Προυδώμ, 47· Κλαρετῆ, 46· Φραγκῖσκος Κοππέ, 45· τέλος δὲ ὁ τελευταῖον ἐκλεχθεὶς κόμης δ' Ὡσσομβίλ, 44. Ἐν δλῳ ἀκαδημαϊκοὶ 38.—Ὡς γνωστὸν τὸ Συνέδριον τῶν *ἀθανάτων* ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν 40. Δύο ἕδραι ὑπάρχουσι κεναὶ σήμερον ἕνεκα θανάτου. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὁ ἀρχαιότερος ἐν τῷ Συνεδρίῳ εἶνε ὁ Λεγκουβέ.

— Τὴν 22 Αὐγούστου ἑωρτάσθη ἐν Γοτίγγῃ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἰωβιλαῖον τοῦ ἐπιφανοῦς νομοδιδασκάλου **Jhering**. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας ἔπεμψαν πρὸς τὸν ἑορτάζοντα συγχαρητήρια γράμματα· ὁ **Jhering** ἔλαβεν ἰδιοχείρους ἐπιστολὰς προσέτι τοῦ **Bismark**, τοῦ προέδρου τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας **Unger**, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Πρωσσίας **Gossler**, ἀναγγείλαντος μάλιστα τῷ μεγάλῳ νομοδιδασκάλῳ ὅτι μετ' ὀλίγον στηθήσεται ἡ μαρμαρίνη προτομή του ἐν τῇ ἱστορικῇ αἰθούσῃ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Πλεῖστα ὅσα δῶρα ἐπέμφθησαν τῷ ἑορτάζοντι· οὐκ ὀλίγαι δὲ πρεσβεῖαι πανεπιστημίων καὶ ἀνωτέρων δικαστηρίων ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐν Γοττίγγῃ ἑορτήν. Ὁ ἐν Βραζιλίᾳ διαμένων πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ **Jhering** μετέβη ἐπίσης εἰς Γοττίγγην ὅπως μετάσχῃ τῆς πατρικῆς ἑορτῆς.

— Ὁ Γάλλος ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας Βιὲν ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις ἐργαστήριον φυτικῆς παθολογίας, οὗ σκοπὸς εἶνε ἡ μελέτη τῶν νόσων τῶν φυτῶν καὶ ἡ ἐξεύρεσις τῶν μέσων τῆς θεραπείας αὐτῶν.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα ἐν Σαλτζβούργῳ τῆς Αὐστρίας θέλει συνέλθει διεθνὲς γεωδαισικὸν συνέδριον.

— Μετὰ τὴν νέαν λαμπρὰν καὶ πληρεστάτην ἔκδοσιν τοῦ Ὁδηγοῦ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Baideker ἐξεδόθη νῦν καὶ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ γαλλικοῦ Ὁδηγοῦ τοῦ **Joanne**, οὗ δὲν εἴχομεν ἔκδοσιν μεταγενεστέραν τῆς τοῦ 1873. Τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος εἶνε ἀφιερωμένον εἰδικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ περίχωρα αὐτῶν (Φάληρον, Πειραιεύς, Σαλαμίς, Αἴγινα, Ὑμηττός, Μαραθών, Φυλή, Ἐλευσὶς κτλ.) συνετάχθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τριετίαν ὡς ἑταίρου τῆς γαλλικῆς σχολῆς διατρίψαντος ἐν Ἀθήναις κ. **Haussoullier**. Τὸν Ὁδηγὸν συνοδεύουσιν ἄριστα κεχαραγμένοι καὶ ἀκριβέστατοι γεωγραφικοὶ καὶ τοπογραφικοὶ χάρται, προτάσσεται δ' αὐτοῦ καὶ γαλλοελληνικὸν λεξιλόγιον, χρησιμώτατον εἰς τοὺς ξένους περιηγητάς, τοὺς θέλοντας νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Ἑλλάδα.

— Αἱ ἐν Βαϋρούθῃ παραστάσεις τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ, χάριν τῶν ὁποίων ξένοι πολυάριθμοι συνέρρευσαν πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης, ἔληξαν. Καίτοι αἱ δαπάναι τῶν παραστάσεων, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἐξ 80,000 μάρκων δαπάνης πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἀνῆλθον εἰς 340,000 μάρκων (450,000 φρ.), οὐχ ἧττον τὰ κέρδη ὑπῆρξαν σημαντικά.

— Ἐκ τοῦ γνωστοτάτου μυθιστορήματος τοῦ Ῥώσσου Δοστογιέβσκη *Ἔγκλημα καὶ ἐξιλασμός*, οἱ Γάλλοι δημοσιογράφοι **Hugues le Roux** καὶ **Paul Ginisty** ἐξήγαγον πεντάπρακτον δρᾶμα, ὅπερ θέλει ἀναβιβασθῇ ἐπὶ σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τοῦ *Ὠδείου*.

— Ὁ διάσημος Ἰταλὸς ἐκδότης **Sonzogno** ἐνῳκίασε τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον «Gaîté», ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ παγκόσμιον ἔκθεσιν ψάλῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν θίασος, ὃν σκοπεῖ νὰ συγκροτήσῃ.

— Ὁ γενναιότερος ἀγοραστὴς εἰκόνων σήμερον εἶνε ἡ Ἀμερική, διότι αὐτόθι εὑρίσκονται ἄνθρωποι προσφέροντες ποσὰ τὰ ὁποῖα οὔτε ἰδιῶται, οὔτε συλλογαὶ καὶ Μουσεῖα ἐν Εὐρώπῃ δύνανται νὰ καταβάλλωσι. Τελευταῖον ὁ πλούσιος ἀμερικανὸς **Vanamacker** ἠγόρασε τὸν «Χριστὸν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ» τοῦ Μιχαὴλ Μουγκάσκη ἀντὶ 500,000 φρ. Ὁ αὐτὸς Μαικήνας ἔχει τοῦ αὐτοῦ ζωγράφου καὶ τὸν «Χριστὸν πρὸ τοῦ Πιλάτου».

Ἤρξαντο ἤδη ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν κ. Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον ἀποστολῆς αἱ ἐργασίαι πρὸς σχεδίασιν τοῦ νέου τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς Θεσσαλίας. Αἱ τοπογραφικαὶ αὗται ἐργασίαι βάσιν ἔχουσι τὸν ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου σχεδιασθέντα γεωγραφικὸν χάρτην τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὁ κ. Μαυροκορδᾶτος θὰ θέσῃ ἐν Θεσσαλίᾳ τὰ σημεῖα τοῦ τριγωνισμοῦ. Ὁ τοπογραφικὸς τῆς Θεσσαλίας χάρτης περατωθήσεται ἐντὸς τετραετίας, μεθ' ὃ ἐλπίζεται, ὅτι ἔσονται ἀρκούντως προπαρεσκευασμένοι οἱ ἡμέτεροι ἀξιωματικοί, οἵτινες ἐν Εὐρώπῃ εἰδικῶς σπουδάζουσιν, ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς σχεδιάσεως τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἔργου ἀναγκαιοτάτου· διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελημάτων αὐτοῦ, θὰ κατασταθῇ δυνατὸς ὁ ἐπὶ τῇ βάσει τούτου καταρτισμὸς τῶν κτηματολογίων.

— Ἔκτακτος διὰ τὰς Ἀθήνας συναυλία παρασκευάζεται χάριν τῶν ἑορτῶν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως. Ἡ συναυλία θέλει δοθῇ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, θέλουσι δὲ λάβει μέρος εἰς αὐτὴν ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἐκ τῶν ἄριστα κατηρτισμένων νέων ἐρασιτεχνῶν μουσικῶν ἀποτελούντων πλήρη ὀρχήστραν, ἥτις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ρεμαντᾶ θέλει ἐκτελέσει πεφημισμένα ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ῥαψῳδίαν συντεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ρεμαντᾶ, φέρουσαν τὸν τίτλον «Παρθενὼν» εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένην καὶ ἀλληγορικῶς δηλοῦσαν τέσσαρας διαφόρους ἐποχὰς τοῦ Παρθενῶνος, τὴν ἵδρυσιν αὐτοῦ, τὴν καταστροφήν, τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, ὁ ἐνταῦθα «Διδασκαλικὸς σύλλογος» ἐτέλεσε τὴν ἐπέτειόν του, καθ' ἣν ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Ἐμμ. Γαλάνης ἐξέθηκε τὰ τοῦ Συλλόγου, ὁ δὲ ταμίας κ. Π. Ραζῆς ἀνέγνω λεπτομερῆ λογοδοσίαν, ἐξ ἧς ἐμφαίνεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ μὲν εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχ. 3,508, αἱ δὲ δαπάναι εἰς δρ. 2,880. Μετὰ τὰς λογοδοσίας ἡ συνέλευσις ἐξέλεξε τριμελῆ ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κκ. Μαντσάκου, Ν. Ἀναστασίου καὶ Γ. Ν. Μεγαρέως ὅπως ἐνεργήσωσι τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ταμείου τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1887—1888.

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Émile Legrand ἀνέλαβε νὰ δημοσιεύῃ ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Κριτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» (Revue critique et littéraire) κατὰ μῆνα ἀνάλυσιν, μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῆ, παντὸς νεωστὶ ἐκδιδομένου ἑλληνικοῦ βιβλίου, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ αὐτῷ. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Legrand θέλει συντελέσει βεβαίως ἵνα καταστήσῃ καὶ τοῖς ξένοις γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προϊόντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς οἵτινες θὰ ἐπιθύμουν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ν' ἀποστείλωσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Legrand παρακαλοῦνται νὰ διευθύνωσιν αὐτὰ οὕτω;

Monsieur Émile Legrand, professeur à l' École nationale des langues orientales. Rue Humboldt, 25. Paris.

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

μετὰ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν καὶ παραρτήματος κυρίων ὀνομάτων

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΤΟ Ε' ΤΕΥΧΟΣ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς.— Τὸ ὅλον ἔργον θέλει ἀπαρτισθῆ ἐκ 10-12 τευχῶν.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἀναπληροῖ ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ *Ἐπίτομον Λεξικὸν* ἔσται ἄριστον βοήθημα ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας οὐ μόνον τῶν ἐργαζομένων λογίων, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ γράφῃ ἀπταίστως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Καὶ οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις καταβάλλουσι τὴν ἀξίαν ἑκάστου ἐκδιδομένου τεύχους ἅμα τῇ λήψει αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ παρακαλοῦνται ὅπως μετὰ τῆς περὶ ἐγγραφῆς αἰτήσεώς των συναποστέλλωσι τὸ ἀντίτιμον *τοὐλάχιστον πέντε τευχῶν*, ἤτοι οἱ μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ *δραχ. 5*, οἱ δὲ τοῦ ἐξωτερικοῦ *φρ. χρυσᾶ 5*.—Πρὸς ἀποφυγὴν συχνῶν συνεννοήσεων δύνανται οἱ εὐαρεστούμενοι νὰ προαποστείλωσιν ἐφάπαξ τὴν ὅλην ἀξίαν τῆς συνδρομῆς, ἤτοι δραχ. 10 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρυσᾶ 10 οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Πᾶσα αἴτησις δέον νὰ ἐπιγράφηται: «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 26 Αὐγούστου

Ἡ μνηστεία τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου

Ἡ πρὸ πολλοῦ ᾀδομένη ὡς ἐπικειμένη μνηστεία τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀπὸ τῆς προχθὲς εἶνε γεγονὸς ἐπισήμως κεκυρωμένον. Ἡ εὐφρόσυνος εἴδησις ἐτηλεγραφήθη παρὰ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως πρὸς τὸν κ. πρωθυπουργὸν διὰ τοῦ ἑπομένου τηλεγραφήματος :

Ἐκ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ, 23 Αὐγούστου, ὥρα 11,20' π.μ.

Πρωθυπουργὸν *Ἀθήνας*.

Ἀγάλλομαι ἀγγέλλων ὑμῖν τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ διαδόχου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀμέσως διεβίβασεν εἰς Κοπεγχάγην, Βερολῖνον καὶ Πετρούπολιν λίαν ἐνθουσιώδη συγχαρητήρια ἐν ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ πριγκίπισσα Σοφία-Δωροθέα-Οὐλερίχη-Ἀλίκη ἐγεννήθη ἐν Πότσδαμ τῇ 2/14 Ἰουνίου 1870 καὶ εἶνε τὸ πέμπτον τέκνον τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ' καὶ τῆς αὐτοκρατείρας Βικτωρίας, πρωτοτόκου θυγατρὸς τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας.

Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Βερολίνου πρὸς τὴν «Ἐφημερίδα» ἅπας ὁ γερμανικὸς τύπος χαιρετίζει τοὺς ἀρραβῶνας συμπαθέστατα, ἐκφράζων τὴν χαράν του ὅτι ἡ πριγκίπισσα θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ χωρῶν πεφημισμένων ἐπὶ ὑψίστῳ πολιτισμῷ, καὶ ὁμιλῶν φιλικώτατα περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ διάδοχος τῶν Ἑλλήνων ἐμποιεῖ εἰς ἅπαντας ἀρίστην ἐντύπωσιν.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπανέρχεται ἐνταῦθα κατὰ τὰς 10-15 Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Διαδόχου, ὅστις πρὸ τῆς ἐπανόδου του εἰς Βερολῖνον, ὅπου ἐντὸς τριῶν τὸ πολὺ μηνῶν θέλει τελέσει τοὺς γάμους του, προτίθεται νὰ καταρτίσῃ ἐνταῦθα τὸν στρατιωτικόν του οἶκον προσλαμβάνων ὑπασπιστὰς καὶ λοιποὺς αὐλικούς. Ἐπίσης θέλει ἀγοράσει οἰκίαν ἐν ᾗ θὰ κατοικήσῃ μετὰ τὸν γάμον. Ὡς τοιαύτην λέγεται ὅτι θέλει ἐκλέξει τὴν τοῦ κ. Σ. Ψύχα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κηφισίας.

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ἐπάγεται ἡ «Ἐφημερίς», ταχύτατα πρέπει ν' ἀναμένωμεν καὶ ἄλλο παρόμοιον εὐτυχὲς γεγονὸς ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ Βασιλεῖς ἡμῶν εἶνε διατεθειμένοι ἐκτὸς τούτου καὶ αὐτὸν τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον ταχέως ν' ἀποκαταστήσωσι διὰ γάμου.

Μετὰ πυρετώδους δραστηριότητος ἐνεργοῦνται αἱ προκαταρκτικαὶ μελέται τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γενησομένων ὑδραυλικῶν ἔργων. Τὸ ὑπὸ τοὺς μηχανικοὺς κκ. Couvert καὶ Debilli συνεργεῖον ἀποπερατῶσαν ἤδη τὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μελέτας διὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν μεταξὺ Βόλου καὶ Λεχωνίων, διετάχθη νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν ἀναγκαίων τοπογραφικῶν μελετῶν πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν μεταξὺ Καρδίτσης καὶ Φαρσάλων ἑλῶν. Τὸ δὲ ὑπὸ τοὺς μηχανικοὺς κ.κ. Gracius καὶ Δασκαλάκην ἔχει ἤδη σχεδὸν ἀποπερατώσει τὰς τοπογραφικὰς μελέτας τοῦ παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν ἐδάφους ἐπὶ μήκους πεντήκοντα περίπου χιλιομέτρων. Προσεχῶς καταρτίζονται καὶ ἕτερα συνεργεῖα διὰ τὴν μελέτην ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ Θεσσαλικοῦ πεδίου.

— Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἀπεβίωσεν ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς Κ. Λομβάρδος καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς μακρᾶς νόσου, ἥτις ἐπὶ δύο μῆνας κατέτρυχεν αὐτόν. Ἡ κηδεία τοῦ μεγατίμου ἀνδρὸς γενήσεται αὔριον δημοτελεστάτη, ὁρισθέντος πρὸς τοῦτο τοῦ ποσοῦ 7,000 δραχμῶν.

— Ἀπὸ τῆς 15 τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐπαναλαμβάνονται τὰ μαθήματα τῆς τηλεγραφικῆς σχολῆς. Οἱ θέλοντες νὰ μαθητεύσωσιν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ δέον νὰ ὦσιν ἀπόφοιτοι Γυμνασίου καὶ ὑποβάλωσι μέχρι τῆς 5 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τὰς πρὸς κατάταξιν αἰτήσεις των. Καθηγηταὶ δὲ τῆς σχολῆς διωρίσθησαν οἱ κκ. Κ. Μαρῖνος, Δ. Σεμτέλλος καὶ Δ. Ἀβαντινός, καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς κ. Κ. Καζάκος.

— Κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐπιταγαὶ ἀξίας δραχ. 263,655.05, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν τέλη ὑπὲρ τοῦ δημοσίου δραχ 1981, ἐξηργυρώθησαν δὲ τοιαῦται 2514, ἀντιπροσωπεύουσαι ἐν ὅλῳ τὸ ποσὸν δραχμῶν 257,504,31.

— Ἡ δοθησομένη ἀποζημίωσις εἰς τὸν κ. Α. Κωνσταντινίδην διὰ τὴν πυρκαϊὰν τῶν Καταστημάτων αὐτοῦ ὡρίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενομένης πραγματογνωμοσύνης εἰς δραχ. 87,600.

— Ἐντὸς μικροῦ ἱδρύεται νέον ὑφαντήριον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Νέου Φαλήρου ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ Γαλλικοῦ μνημείου. Ἱδρυταὶ αὐτοῦ εἰσὶν οἱ ἀδελφοὶ κκ. Νικόλαος καὶ Γεώργιος Σελᾶς, ὁ πρῶτος ἐπὶ μακρὸν διευθύνας τὰ γραφεῖα τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου τῶν ἀδελφῶν Ρετσίνα, ὁ ἕτερος δὲ ἐργασθεὶς ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι.

— Μεταξὺ τῶν ἄλλων εὑρημάτων τοῦ κεντρικοῦ ταμείου εὑρέθησαν ἐν τῷ σιδηρῷ δωματίῳ αὐτοῦ ἐν τοῖς κιβωτίοις τῶν παρακαταθηκῶν δύο κιβώτια ἀγνώστου περιεχομένου καὶ προελεύσεως. Τὰ κιβώτια ταῦτα φαίνονται κατατεθειμένα ἐκεῖ πρὸ τριακονταετίας, καὶ ὅμως οὐδὲν σχετικὸν ἔγγραφον περὶ αὐτῶν ὑπάρχει. Ὁ κεντρικὸς ταμίας κ. Καλογερῆς ἅμα ὡς εὑρέθησαν τὰ κιβώτια ἀπέστειλε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἔγγραφον ζητῶν ὁδηγίας περὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ λοιπά, ὡς καὶ τὰ ζητηθέντα ἄλλα βιβλία. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως. —κ. Κ. Π. Ὀδησσόν. Δὲν παρεδόθησαν ἔτι εἰς κοινὴν χρῆσιν, ἐν Εὐρώπῃ τοὐλάχιστον, καὶ ἑπομένως δὲν ἐγένοντο ἔτι ἀντικείμενον ἐμπορίου. — κ. Π. Η. Π. Κερασοῦντα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἀλλ' εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—*Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας*. Ἐλήφθη ἡ δέουσα πρόνοια καὶ παρεσκευάσθη ἤδη, ἄξιον τῶν προσδοκιῶν σας. Ἡ ἐκτύπωσις καὶ αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Λειψίᾳ, διότι εἶνε εἰς

πρὸς ἐξέδωκε κινεζιστὶ ἀνατομίαν, καὶ τώρα ἑτοιμάζει νὰ ἐκδώσῃ φυσιολογίαν ὡς καὶ λεξικὰ τεχνολογικά.

— Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἑτοιμάζει τὴν ἔκδοσιν σπουδαιοτάτου ἔργου φέροντος ἐπιγραφὴν «Ζωολογία, τῶν βρετανικῶν Ἰνδιῶν». Οἱ πρῶτοι ἐκδοθησόμενοι 7 τόμοι περιλαμβάνουσι μόνον τὰ ἐνσπόνδυλα ζῶα, συνετάχθησαν δὲ ὑπὸ ἐγκρίτων φυσιοδιφῶν.

— Εἰς λίμνας τινὰς τῆς Σουηδίας ἀνεκαλύφθησαν ἐπ' ἐσχάτων λείψανα προϊστορικῶν πλοίων.

— Ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσιν ὅτι ἐν Φιλαδελφείᾳ κατηρτίσθη ἑταιρία σκοπὸν ἔχουσα νὰ διατρήσῃ τὰς πυραμίδας τῆς Αἰγύπτου δι' ἐπὶ τούτῳ κατασκευασθησομένων μηχανημάτων ὅπως μάθῃ τί πράγματι περιέχεται ἐν αὐταῖς.

— Ἀνεκαλύφθη μηχάνημα ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἀποκλειστικῶς πρὸς ἐκτύπωσιν τῶν ταχυδρομικῶν δελταρίων, κοπὴν αὐτῶν καὶ συσκευὴν εἰς δέματα ἀνὰ 25. Ἕκαστον μηχάνημα παρασκευάζει οὕτω 300 δελτάρια εἰς τὸ λεπτὸν τῆς ὥρας καὶ εἷς μόνος ἄνθρωπος ἀρκεῖ πρὸς ἐπιτήρησιν τῆς λειτουργείας δύο μηχανῶν.

— Μετὰ μακρὰς προπαρασκευαστικὰς ἐργασίας ἤρξατο τὰς παραστάσεις αὐτοῦ πλησίον τῆς Νέας Ὑόρκης νέον θέατρον, μοναδικὸν διὰ τὰς διαστάσεις καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν. Τὸ θέατρον τοῦτο ἐνεκαινίσθη διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ δράματος «Νέρων ἢ ἡ καταστροφὴ τῆς Ῥώμης», εἶνε δὲ ὑπαίθριον. Αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἀποκομίζει ὁ θεατὴς ἐκ τοῦ σκηνικοῦ πλούτου εἶνε ἀνεξάλειπτοι καὶ μεγαλοπρεπέσταται. Διὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος ἀνηγέρθησαν ἀνάκτορα, πύργοι καὶ τείχη ἐπὶ μεγίστης ἐκτάσεως γῆς. Καθ' ἑκάστην δὲ ἑσπέραν ἀνέρχονται ἀπὸ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων, ἅτινα δὲν καίονται, φλόγες εἰς τὸν οὐρανὸν αἵτινες ταχέως σβέννυνται. Περὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως, ἧς ὅμως ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται ἑκάστοτε τὰ μέγιστα ἐκ τοῦ καιροῦ, δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων ἅτινα λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν παράστασιν, καὶ ἅτινα ἀνέρχονται εἰς 2000. Ἡ σκηνὴ εἶνε ἡ μεγαλειτέρα τοῦ κόσμου. Ὁ χορὸς συνίσταται ἐκ 300 φωνῶν, 1000 δὲ πολυθέλγητροι ὀρχηστρίδες τέρπουσι τοὺς θεατάς. Ὅπως καλυφθῶσι τὰ καθημερινὰ ἔξοδα ἀπαιτεῖται νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ θέατρον κοινὸν ἐκ 15,000 προσώπων!

Ἐντὸς τῆς ὁρισθείσης προθεσμίας ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ὀλυμπίων διὰ τὸν δραματικὸν διαγωνισμὸν εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἐν ὅλῳ ἔργα. Ἐκ τούτων 8 μὲν εἶνε τραγῳδίαι, αἱ ἑξῆς: Ῥήγας Φεραῖος, εἰς πράξεις 5, Φίλιππος καὶ Ὀλυμπιάς, εἰς πράξεις 5, Ἀρεταφίλη σώτειρα Κυρήνης, εἰς πράξεις 5, Ἀριστότιμος τύραννος Ἠλείων, εἰς πράξεις 4, τὸ Χρυσόμαλλον δέρας, εἰς πράξεις 5, Θεοφανώ, εἰς πράξεις 5, ἡ Διαβολὴ Ἐπιβουλὴ καὶ Ἄγνοια, εἰς πράξεις 5, καὶ Πάνθεια, εἰς πράξεις 4. Δεκατέσσαρα δράματα, τὰ ἑξῆς: Ἑσπερινὸς καὶ Ὅρκος, εἰς πράξεις 4, Βυζαντινὴ Παρθένος, εἰς πράξεις 5, ἡ Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν, εἰς πράξεις 5, Φώτης Ζωτσῆς ὁ Καλαβρυτινός, εἰς πράξεις 5, Ἀβδελώνυμος ὁ Σιδώνιος, εἰς πράξεις [illegible], Εὐρυμέδη, εἰς πράξεις 3, Ὑψηλάντης, εἰς πράξεις 3, ἡ Ἀτρόμητος Βασιλική, εἰς πράξεις 4, οἱ Ἐλεύθεροι, εἰς πράξεις 3, ἡ Ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς πράξεις 4, Πόλεως Ἅλωσις, εἰς πράξεις 5, Λέων Χαμάρετος, εἰς πράξεις 5, Πικρὰ ἡ Δάφνη, εἰς πράξεις 3 καὶ ἡ Ὁρκωμωσία τοῦ Διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου εἰς πρᾶξιν 1. Δύο δὲ μόνον Κωμῳδίαι, αἱ ἑξῆς: οἱ Προληπτικοὶ καὶ ἡ Φόλα, εἰς πράξεις 3.

Διὰ τὸ Δασονομικὸν δὲ διαγώνισμα ὑπεβλήθη ἓν καὶ μόνον ἔργον, φέρον τὸν τίτλον, «Ἡ καλλιέργεια καὶ ἐπικάρπωσις τῶν δασῶν.»

— Κατὰ τὴν προσεχῆ Ὀλυμπιακὴν Ἔκθεσιν ψαλήσεται ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Λαμπελὲτ ὁλόκληρος ἡ ἑλληνικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς, μελοποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Ἐδουάρδου Λαμπελὲτ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν παρασημαντικὴν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου. Ὁ τονισμὸς ἐγένετο τοιοῦτος, ὥστε οὐδὲ κατὰ κεραίαν νὰ παρεκκλίνῃ τῆς ἀρχαίας μελῳδίας, ἐγράφη δὲ ἐν εὐρωπαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς στοιχείοις.

— Ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφαῖς τῆς Γενικῆς Ἐφορείας εὑρέθη τελευταῖον ἐρυθρόμορφος φιάλη ἐν ᾗ εἰκονίζεται ὀκλάζων ὁπλίτης, ἐξαιρέτου τέχνης. Ὑπὸ τὸν ὁπλίτην ὑπάρχει ἐπιγραφὴ δηλοῦσα τὸ ὄνομα γνωστοῦ τεχνίτου: «*Φιντιας εποεσεν*». Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο εὕρημα καὶ πάντα τὰ ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις γενόμενα ἐκόμισεν ἐνταῦθα ὁ Γενικὸς Ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, μεταβὰς εἰς Τανάγραν πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἀνασκαφῶν. Ὡσαύτως ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα ἐκ Θεσπιῶν καὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ κατετέθησαν πέντε μεγάλα ἀνάγλυφα ἑλληνικῆς τέχνης ἐν οἷς καὶ τὸ περίφημον ἀνάγλυφον, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀνάγλυφον τοῦ Ἀριστοκλέους κατ' ἐπιγραφὴν ἐν ὑστερωτέροις χρόνοις ἐπ' αὐτοῦ χαραχθεῖσαν.

— Ἡ πρυτανεία τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου προεκήρυξε διαγωνισμὸν πρὸς κατασκευὴν μνημείου εἰς τὸν ἀοίδιμον Παῦλον Ν. Παυλόπουλον, τὸν μέγαν εὐεργέτην τοῦ Πανεπιστημίου. Οἱ βουλόμενοι νὰ μετάσχωσι τοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς κατασκευὴν τοῦ μνημείου ὀφείλουσι μέχρι τῆς πρώτης προσεχοῦς Ὀκτωβρίου νὰ στείλωσιν εἰς τὸ Πρυτανεῖον προπλάσματα τοῦ μνημείου, οὗ ἡ ἀξία νὰ μὴ εἶνε ὑπερτέρα τῶν δέκα χιλιάδων δραχμῶν. Ἡ κλίμαξ δὲ τοῦ προπλάσματος δέον νὰ εἶνε δεκαπέντε ἑκατοστὰ ἐπὶ ἑκάστου μέτρου.

— Ὁ ἐν Ῥεθύμνῃ τῆς Κρήτης ἀρτισύστατος Φιλεκπαιδευτικὸς Σύλλογος, οὗτινος σκοπὸς εἶνε ἡ ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς τοῦ τόπου ἀνυψώσεως ἐργασία, περιέλαβεν ἐν τῷ προγράμματι αὐτοῦ ὡς ἓν τῶν πρὸς τοῦτο μέσων καὶ τὸν σχηματισμὸν Βιβλιοθήκης. Ἵνα δ' ἐπιτύχῃ τούτου, δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ ἐπικαλεῖται καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις λογίων καὶ ἐκδοτῶν τὴν συνδρομὴν διὰ τῆς ἀποστολῆς τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἢ ἄλλων βιβλίων. Τὴν παραλαβὴν τῶν τοιούτων δωρεῶν ἀνέθεσεν ὁ Σύλλογος εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας», εἰς ὃ δύνανται νὰ ἀποστέλλωσιν οἱ εὐχαριστούμενοι οἱονδήποτε σύγγραμμα.

— Εἰς τὸν κ. Π. Ἠρειώτην δ. φ. ὀφείλεται ἡ εἰσαγωγὴ γερμανικοῦ ἐθίμου ἀξιολόγου, ὅπερ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν γενικῶς ἠκολουθεῖτο. Ἐξέδωκε δηλ. ὁ κ. Ἠρειώτης «Πρόγραμμα τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Ἑλλην. Σχολείου ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1887—1888», οὗ τὸ περιεχόμενον εἶνε «ὁ κακομοιραμένος καὶ αἱ περὶ μοιρῶν δόξαι παρὰ τῷ Αἰγινητικῷ λαῷ (Ἀθήνησι, τυπογρ. Παλαμήδης 1888).» Εἶνε δὲ προφανὲς ὅτι ἂν πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἕλληνες διευθυνταὶ γυμνασίων καὶ σχολείων ἐξέδιδον κατ' ἔτος τοιαῦτα *προγράμματα*, ὅπως οἱ Γερμανοὶ κάμνουσι, περιλαμβάνοντα *διατριβὰς* περὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας κτλ. τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ τὸ ἐθνικὸν συγχρόνως κέρδος θὰ ἦτο τῷ ὄντι μέγιστον.

— Ἐξεδόθη εἰς χωριστὸν τεῦχος ἡ ἐν τῇ «Ἑβδομάδι» δημοσιευθεῖσα «Ἱστορία τῶν γραπτῶν ἀγγείων» τοῦ Ἄγγλου Hodder Westropp κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βίοι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, μετὰ εἰκονογραφιῶν, ὑπὸ Χαρίση Πουλίου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' γυμνασίῳ Ἀθηνῶν. Πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 8ον σελ. 205, Τιμᾶται δραχ. 2, 50.

Ἱστορία μεταλλείου ῥωμαντικῶς γεγραμμένη, ὑπὸ τῆς κομήσσσης τῆς Γερσέης. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ. 1888. 8ον σελ. 18.

Ἐγχειρίδιον δερματικῶν νοσημάτων δι' ἐρανισμοῦ ἐκ τῶν νεωτάτων συγγραμμάτων συντεθὲν ὑπὸ Βασιλείου Παπαβασιλείου, ἰατροῦ, πρὸς χρῆσιν τῶν τε σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς καὶ τῶν πρακτικῶν ἰατρῶν. Ἐν Ἀθήναις, τύποις Ν. Γ. Πάσσαρη καὶ Λ. Βεργιανίτου. 1888. 8ον, σελ. 63. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 12 Αὐγούστου

Ἐδημοσιεύθη ἐν παραρτήματι τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» κατάστασις τῶν ἐν τοῖς ταμείοις καὶ τελωνείοις τοῦ κράτους βεβαιωθέντων, εἰσπραχθέντων καὶ εἰσπρακτέων ἐσόδων τῆς χρήσεως τοῦ 1887 ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέ-

λους Ἰουνίου 1887, ὡς καὶ τῶν πληρωθέντων ἐξόδων κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα τῆς αὐτῆς χρήσεως. Κατὰ τὴν κατάστασιν ταύτην ἐκ τῶν βεβαιωθέντων ἐσόδων ἐξ 84.682,048,93 δρ. εἰσεπράχθησαν δραχ. 75.573,795,02, ὑπολείπονται δὲ νὰ εἰσπραχθῶσι δρ. 9,108,653,90, Ἐπληρώθησαν δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν ἐξόδων μέχρι τέλους Ἰουνίου 1887 δραχ. 79,614,314,66.

— Ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς νομάρχας, περιέχουσα τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χρόνου καθ' ὃν θὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων τοῦ ἔτους 1889. Κατ' αὐτὴν ἡμέρα πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἀπογραφῆς καθ' ἅπαν τὸ κράτος ὁρίζεται ἡ 7η Ἰανουαρίου τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἡμέρα Σάββατον. Ὡς ἀπογραφεῖς θέλουσι χρησιμοποιηθῆ δημόσιοι καὶ δημοτικοὶ ὑπάλληλοι περὶ τὰς 28,000, καθόσον δι' ἑκάστην πόλιν καὶ δι' ἕκαστον χωρίον θέλει διορισθῇ ἰδιαιτέρα ἐπιτροπὴ ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀπογραφήν. Αἱ ὁριστικαὶ ὁδηγίαι θέλουν ἀποσταλῆ εἰς τοὺς κκ. Νομάρχας κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον, ὅτε ἐκτυπωθήσονται καὶ περὶ τὰς 500,000 δελτίων, ἐν τοῖς ὁποίοις εἰς μὲν τὰς κυριωτέρας πόλεις αὐτοὶ οἱ οἰκογενειάρχαι θέλουσιν ἐγγράψει τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των ὡς καὶ τὰ τῶν ὑπηρετῶν των, ἐν δὲ τοῖς χωρίοις καὶ ταῖς μικραῖς πόλεσιν αὐτὴ ἡ ἐπιτροπὴ θέλει πράξει τοῦτο. Πρὸς τούτοις θέλουσιν ἀπογραφῆ καὶ πάντα τὰ κτίρια ἐν λεπτομερείᾳ.

— Ἀντὶ τῆς κατ' ἔτος γινομένης πορείας τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου τῶν ὑπαξιωματικῶν ἀπεφασίσθη ὅπως ἐφέτος συσταθῇ στρατόπεδον αὐτῶν παρὰ τὴν Κηφισίαν. Ἡ στρατοπέδευσις ἄρξεται τὴν προσεχῆ Δευτέραν, μεταβαινόντων τῶν ὑπαξιωματικῶν μαθητῶν εἰς Κηφισίαν ἐν τάξει πορείας. Οἱ μαθηταὶ στρατοπεδεύσαντες θὰ ἐξασκηθῶσιν εἰς γυμνάσια μάχης ἐκτείνοντες τὴν ἀκτῖνα τῶν ἀσκήσεων αὐτῶν μέχρι Χαλκίδος.

— Εἰς τὴν διακοίνωσιν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας κ. Κρίσπη, δι' ἧς ἐν γλώσσῃ τραχείᾳ παραπονεῖται κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς Μασσαύας, ἀπήντησεν ὁ ἡμέτερος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ἀνασκευάσας ἐντόνως πάντα τὰ ἐπιχειρήματα καὶ τὰς μομφὰς τοῦ Ἰταλοῦ ὑπουργοῦ.

— Ἐνεκρίθησαν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν τὰ διαγράμματα τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Μεσολογγίου—Ἀγρινίου ἀπὸ τοῦ χιλιομέτρου 10ου μέχρι τοῦ 21ου.

— Ἐχορηγήθη εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον ἔκτακτος πίστωσις ἐκ δρ. 17,500, ἀντίτιμον τοῦ κατασκευασθέντος διὰ τὴν Α. Μ. τὸν Σουλτάνον ἀδαμαντοκολλήτου Μεγαλοσταύρου.

— Ἡ Κυβέρνησις διαπραγματεύεται μετά τινων κεφαλαιούχων τὴν κατασκευὴν δύο σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἀμφότεραι κεντρικὸν σταθμὸν θὰ ἔχωσι τὴν πρὸ τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων θέσιν, ἐκεῖθεν δὲ ἡ μία γραμμὴ θὰ διέρχηται τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας, θὰ κάμπτῃ τὴν ὁδὸν Κηφισίας καὶ ἀκολουθοῦσα κατόπιν τὴν ὄπισθεν τοῦ κήπου τῶν ἀνακτόρων ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας εὑρίσκεται τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον, θὰ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς της. Ἡ ἑτέρα δὲ θὰ ἄρχηται ἐπίσης ἀπὸ τοῦ πρὸ τῶν Ὀλυμπίων χώρου καὶ ἀκολουθοῦσα κατόπιν τὴν λεωφόρον τῆς Ἀκροπόλεως θὰ καταλήγῃ εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς. Οἱ σιδηρόδρομοι οὗτοι θὰ εἶνε στενοί, θὰ ἐκτελῶσι δὲ τὴν συγκοινωνίαν ταύτην μετὰ μετρίας ταχύτητος.

— Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τοῖς Καταστήμασι τοῦ κ. Α. Κωνσταντινίδου κατέστρεψε τὴν ἐν αὐτοῖς μεγάλην ἀποθήκην βιβλίων. Ἡ προξενηθεῖσα ζημία κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ κ. Κωνσταντινίδου ἀνέρχεται εἰς δραχ. 120,000, διὰ τόσον δὲ ποσὸν ἦτο καὶ ἠσφαλισμένον τὸ Κατάστημα ἐν τῇ «Ἀδριατικῇ Ἀσφαλιστικῇ Ἑταιρίᾳ.»

— Ὁ ἐπικρατήσας ξηρὸς καιρὸς συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ταχεῖαν ἀποξήρανσιν τοῦ σταφιδοκάρπου, οὗ ἡ συγκομιδὴ ἐξησφαλίσθη σχεδὸν πᾶσα. Ἤδη αἱ φορτώσεις τοῦ προϊόντος ἐνεργοῦνται καθ' ὅλους τοὺς λιμένας ἐξαγωγῆς ἐν Πελοποννήσῳ, καὶ ἰδίως ἐν Πάτραις.

— Ζωηροτάτη κίνησις ἐπικρατεῖ ἀπό τινος ἐν τῷ ναυπηγείῳ Σύρου. Ἐγένοντο ἱκαναὶ παραγγελίαι ναυπηγήσεως ἱστιοφόρων μεγάλης χωρητικότητος καὶ ἰδίᾳ ἐκ τοῦ ἐν Ρωσίᾳ ἐμπορικοῦ οἴκου τῶν Ἀδελφῶν Βαλλιάνων, ὅστις προτίθεται νὰ ναυπηγήσῃ πλεῖστα τοιαῦτα διὰ τὴν μεταφορὰν σίτου ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

— Μετά τινας ἡμέρας ἀποπερατοῦται ἐν Πειραιεῖ ἡ στρῶσις τῶν γραμμῶν τοῦ τροχιοδρόμου, ὅστις, ὡς γνωστόν, θὰ συνδέσῃ τὴν γείτονα πόλιν μετὰ τοῦ Φαλήρου καὶ τῆς πρωτευούσης, καὶ τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ γραμμή.

— Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ τέως Βασιλικὸς Ἐπίτροπος παρὰ τῷ Ἐλεγκτικῷ Συνεδρίῳ Χρῆστος Βλαχάνης.

— Καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ ἤρξατο ἡ καλλιέργεια τῆς σταφίδος. Μετὰ τὴν κατάληψιν ἐν τῷ χωρίῳ Καζακλὰρ ἐφυτεύθη σταφιδάμπελος μεγίστης ἐκτάσεως, πέρυσι δὲ ἀπέδωκε σταφίδα καλῆς ποιότητος καὶ οὐ σμικρᾶς ποσότητος. Καὶ ἐφέτος δὲ ἡ ἐσοδεία τῆς σταφίδος τοῦ κτήματος τούτου ἔσται καὶ κατὰ τὴν ποσότητα καὶ κατὰ τὴν ποιότητα καλή, ὥστε φαίνεται ὅτι ἡ σταφὶς εὐδοκιμεῖ καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Θεσσαλίας.

Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ

ἐμμέτρως μεταφρασθέντα ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ

Ἔκδοσις Α' εἰς μέγα 8ον, μετὰ σημειώσεων

Μάκβεθ........................ Δρ. 3.—
Ἀμλέτος........................ » 3.—
Ἔμπορος τῆς Βενετίας........................ » 3.—
Ἔκδοσις Β' εἰς μικρὸν 16ον.
Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα........................ » 1.—
Ὀθέλλος........................ » 1.—
Βασιλεὺς Λήρ........................ » 1.—
Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενα ἕκαστον » *1,20*

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν Ἐὰν ἐννοεῖτε νομικὸν περιοδικόν, τοιοῦτον εἶνε τὸ ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Μπαλάνου, «ἡ Ἐφημερὶς τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς Νομολογίας». Ἐκδίδεται ἅπαξ τοῦ μηνός, ἡ συνδρομὴ δ' αὐτοῦ εἶνε διὰ τὴν ἀλλοδαπὴν φρ. χρυσᾶ 20.—κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν τὰ πρῶτα 10, περιμένομεν καὶ τὰ ἄλλα ἵνα τὰ παραδώσωμεν ὅπου παραγγέλλετε. Ἐν Βρυξέλλαις καὶ Γάνδῃ τοῦ Βελγίου ὑπάρχουσι καλαὶ πολυτεχνικαὶ σχολαί. Ὁ χρόνος τῆς εἰς αὐτὰς φοιτήσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ μαθητοῦ, ἡ περίοδος ὅμως τῶν μαθημάτων εἶνε τετραετής. Τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως κανονίζουσιν αἱ ὀρέξεις καὶ τὰ μέσα τοῦ διαμένοντος αὐτόθι, δὲν δύναται ὅμως νὰ εἶνε κατωτέρα τῶν 300 φρ. κατὰ μῆνα.—κκ. Β. Μ. Γ. Κωνσταντινούπολιν, Γ. Δ. Δ. Σκίαθον, Α. Κ. Κ. Βῶλον, Ε. Ι. Ε. Σκόπελον, Φ. Κ. Δεμίρε καὶ Μ. Β. Ζ. Θήραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Φιλολογοῦντι*. Τὸ πουλί (=πωλίον) ἔγεινεν ἐκ τοῦ *πῶλος*. Πῶλοι ὠνομάζοντο κυρίως οἱ νέοι ἵπποι, ὅπως καὶ ἡ συνήθεια σήμερον λέγει αὐτοὺς *πωλάρια*· ἀκολούθως δὲ τὰ μικρὰ ἐν γένει ζῶα, ἄλλα τε καὶ τὰ τῶν πτηνῶν, ὅθεν καὶ τὸ ἐν τῇ συνηθείᾳ πουλὶ=ὄρνις. Ὡσαύτως δὲ *πῶλοι* ἐλέγοντο καὶ οἱ ἀνήλικοι ἔτι παῖδες, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐν τῇ συνηθείᾳ πατρωνυμικὴ κατάληξις—πῶλος, ἤτοι κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν προφορὰν — *πουλος* (Βερν. *Φοίνισσαι*, σελ. 115).—κ. Ι. Γ. Α. Στενήμαχον. Ἐγένετο συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας —κ. Π. Κ. Λεβαδείαν. Τὸ μυθιστόρημα εἶνε ἔργον τοῦ Μοντεπέν, τὸ ἄλλο βιβλίον, λίαν σπάνιον ὄν, τιμᾶται δραχ. 20. Ἀντίτυπον αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν.—*Προοδευτικῷ*. Κατὰ θεωρίαν εἶνε ὀρθὰ ὅσα λέγετε, ἀλλ' ὑποθέτετε ὅτι ἐν ᾗ καταστάσει πολιτικῶς διατελοῦμεν ὁ θεσμὸς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ του εἰμπορεῖ νὰ ἀποφέρῃ τοὺς καρποὺς οὓς προσδοκᾶτε; «Ἡ αὐτοδιοίκησις, εἶπεν ὁ Φώξ, εἶνε ἀληθὴς μάστιξ δι' ἔθνος ἐστερημένον ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς ἀγωγῆς.»

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικὰ ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἐλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμᾶται μόνον δραχ. 4. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 5.60.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν

καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων

Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ Ν. Β ΦΑΡΔΥ τοῦ Σαμόθρακος.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἀνατύπωσις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης πραγματείας, διὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐπηυξημένης. Οὕτω προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ μὲν δύο μεγάλα κεφάλαια πραγματευόμενα τὸ μὲν τὴν γεωγραφίαν, τὸ δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἕτερον περὶ Πελοποννήσου, ἐν τέλει δὲ ἄλλα δύο, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει συλλογὴν Καρυατικῶν Τραγουδιῶν, τὸ δὲ συλλογὴν Καρυατικῶν λέξεων.

Τιμᾶται φράγκα 2. *Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον φρ. 2,20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».*

ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΕΡΓΩΝ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΖΩΓΡΑΦΩΝ

Ραφαήλου, Μιχαὴλ Ἀγγέλου κ. ἄ. εἰσὶ κατατεθειμένα πρὸς πώλησιν ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας». Τὰ ἀντίγραφα ταῦτα εἶνε ἔργα ὁμογενοῦς ζωγράφου ἐν Ρώμῃ διαμένοντος, κατὰ νέον σύστημα ἐλαιοφωτογραφίας, ἥτις ἀπομιμεῖται καὶ αὐτὴν τὴν παλαιότητα τῆς γραφῆς τῶν πρωτοτύπων. Τὰ πωλούμενα εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντίγραφα τῶν περιφήμων τοιχογραφιῶν τοῦ Βατικανοῦ, καὶ ἄλλων δὲ ὀνομαστῶν ζωγράφων ἔργων ἀλλαχοῦ ἀποκειμένων.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	477.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	478.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	552.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	501.50
» 10,000,000 τῶν 6	» »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. καλ.	99.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,125.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	191.75
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	409.
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.10
3μην.		31.90
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		126 3/4
» 3μην.		125 1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.30
Λίρα ὀθωμανικὴ		28.75

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΠΕΡΙ

ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ

παρ' ἀρχαίοις

μετὰ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιορκιῶν τῶν Πλαταιῶν καὶ τῆς Μασσαλίας

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. Γ. ΚΑΔΔΑΡΗ

ὑπολοχαγοῦ τοῦ μηχανικοῦ.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται ἀντὶ δραχμῆς ἐν Ἑλλάδι, ἀντὶ φράγκου δ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΡΙΜΑΙ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΑΛΗΔΑΚΗ

ΥΠΟ ΕΜΜ. ΒΑΡΔΙΔΗ, Κρητός.

Τιμᾶται δραχμῆς.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 1. 10
Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ο ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

Κλέφτικον ἐπεισόδιον ἢ ἑλληνικὸν μυθιστόρημα

ΥΠΟ Κ. ΡΑΜΦΟΥ

Τιμᾶται δραχμῆς. Εἰς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρ. τέλους.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1420

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 608.—21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 660

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«Ὁ Ἀπολλωνίδης», τοιοῦτος εἶνε ὁ τίτλος τοῦ τελευταίου ἔργου τοῦ Λεκὸντ Δελίλ, φέροντος καὶ τούτου τὴν σφραγῖδα τοῦ ἁγνοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις διακρίνει τῶν συγχρόνων αὐτοῦ τὸν κλεινὸν ποιητὴν τῶν «Ἐριννύων» καὶ τῶν «Ἀρχαϊκῶν ποιημάτων.» «Ὁ Ἀπολλωνίδης» εἶνε λυρικὸν δρᾶμα τριμερές, δηλονότι μελόδραμα, οὗτινος τὸ κείμενον ἔγραψεν ὁ Λεκὸντ Δελὶλ καὶ τὴν μουσικήν, ἀνέκδοτον ἔτι παραμένουσαν, ὁ Franz Servais. Ἐν τῷ νέῳ αὐτοῦ ἔργῳ ὁ ποιητὴς ἐνεπνεύσθη ἐκ τῶν ἡρωϊκῶν μύθων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Ἀπολλωνίδης του εἶνε αὐτὸς ὁ ἐπώνυμος τῶν Ἰώνων ἥρως, τὸ τέκνον τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἐρεχθέως Κρεούσης, τὸ δρᾶμα δέ, κυρίως εἰπεῖν, πιστὴ μεθερμηνεία καὶ ἀνάπλασις τοῦ Εὐριπιδείου *Ἴωνος* ἐν τῷ ἁπλῷ καὶ μεγαλοπρεπεῖ ἰδιώματι τοῦ γάλλου ποιητοῦ, παρακολουθεῖ τὴν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγῳδίᾳ δρᾶσιν καὶ διάθεσιν τῆς πράξεως, ἐλάχιστα παραλάσσον, καὶ ταῦτα ἐκ τῆς ἀνάγκης παραχωρήσεώς τινος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεωτέρας σκηνῆς. Οὕτω τὴν ἐν τῇ τραγῳδίᾳ τοῦ Εὐριπίδου παθητικὴν σκηνὴν τῆς ἀποπείρας δηλητηριάσεως τοῦ Ἴωνος ἐξ ἐπιβουλῆς τῆς Κρεούσης, ἥτις καθίσταται γνωστὴ τοῖς θεαταῖς ἐξ ἀφηγήσεως, ὁ Λεκὸντ Δελὶλ ἀνελίσσει ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ δράματος ἐνώπιον αὐτῶν τῶν θεατῶν. Ὁ «Ἀπολλωνίδης» γραφεὶς ὅπως μελοποιηθῇ,—ἀλλὰ καὶ ἄνευ τοῦ μέλους ἄρτιον καλλιτέχνημα καὶ κατ' οὐδὲν ὁμοιάζον πρὸς τὰ συνήθη κείμενα τῶν μελοδραμάτων, — ὀλίγα ἔχει καθαρῶς διαλογικὰ μέρη, ἀπαρτίζεται δὲ κατὰ μέγα μέρος ἐκ μονῳδιῶν καὶ χορικῶν ᾀσμάτων,— τέσσαρες χοροὶ παρίστανται καὶ παρενείρονται ἐν αὐτῷ, ὁ τῶν πολεμιστῶν, ὁ τῶν γυναικῶν, ὁ χορὸς τῶν Ὀρεάδων καὶ ὁ τῶν Μουσῶν,—ἐκ στροφῶν, ἀντιστροφῶν καὶ ἐπῳδῶν. Ἰδιάζουσαν αἴσθησιν προξενεῖ ἐν τέλει τοῦ δράματος ἡ ὑπερφυὴς πρὸ τῶν θεατῶν παράστασις τῶν Ἀθηνῶν ἐν τῇ μελλούσῃ αὐτῶν δόξῃ, ἐνῷ ὁ χορὸς τῶν Μουσῶν προφητεύει εἰς ὡραίους στίχους τὸ κλέος «τῆς πόλεως τῶν ἡρώων, τῶν ποιητῶν, καὶ τῶν σοφῶν.»

— Ἐν Λουγδούνῳ τῶν Βατάβων ἐγένετο κατ' αὐτὰς ὡραία ἔκδοσις τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὁμήρου μετὰ κριτικῶν σημειώσεων ὑπὸ τῶν δοκίμων καθηγητῶν van Lecuween καὶ Mendes de Costa, οἵτινες καὶ ἄλλοτε ἔδοσαν πεῖραν τῆς φιλολογικῆς αὐτῶν ἱκανότητος, συντάξαντες ἀξιόλογον γραμματικὴν τῆς ὁμηρικῆς διαλέκτου. Τὸ ἀνωτέρω τεῦχος, ἐκ σελίδων τριακοσίων καὶ περιπλέον, περιέχει τὰς πρώτας δώδεκα τῆς Ἰλιάδος ῥαψῳδίας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιβολῆς 22 ἀντιγράφων, ἐκ τῶν παλαιοτάτων, μετὰ σημειώσεων κριτικῶν καὶ παραλλήλων χωρίων. Τὸ λαμπρὸν τοῦτο τεῦχος τιμᾶται 1 ½ φράγκου, πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οὐδέποτε ἄλλοτε τὰ ἔπη τοῦ θείου ἀοιδοῦ ἐξεδόθησαν τοσοῦτον εὐώνως ἅμα καὶ φιλοκάλως.

— Κατά τινα ἐσχάτως δημοσιευθέντα στατιστικὸν πίνακα ἐκ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων τὸ μᾶλλον πολυφοίτητον εἶνε τὸ τοῦ Βερολίνου· δεύτερον ἔρχεται τὸ ἐν Μονάχῳ μετὰ 3389 φοιτητῶν, καὶ τρίτον τὸ ἐν Λειψίᾳ μετὰ 3273. Εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου φοιτῶσι πλὴν τῶν Γερμανῶν 21 Ῥῶσσοι, 19 Ἀμερικανοί, 14 Ἑλβετοί, 5 Ἄγγλοι, 5 Ἰταλοὶ καί τινες Ἰαπωνοί. Εἰς τὸ τοῦ Μονάχου, πλὴν τῶν Βαυαρῶν καὶ τῶν ἄλλων Γερμανῶν, 42 Ἑλβετοί, 20 Ἀμερικανοί, 17 Αὐστριακοί, 18 Ῥῶσσοι, 15 Ἕλληνες, 7 Ἰταλοί, καί τινες Οὖγγροι, Σκῶτοι καὶ Ἰαπωνοί. Εἰς τὸ τῆς Λειψίας 175 φοιτηταὶ ἐκ διαφόρων τῆς Εὐρώπης χωρῶν καὶ 55 ἐκ τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀσίας. Οἱ εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Στρασβούργου φοιτῶντες συμποσοῦνται περὶ τοὺς 800, ἀληθῶς μέτριος ἀριθμὸς ἐν παραθέσει πρὸς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Μονάχου καὶ Λειψίας, εἰ καὶ ἡ γερμανικὴ κυβέρνησις κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ἵνα ἀποδείξῃ τὸ Στρασβοῦργον καθέδραν περιφανοῦς καὶ ἀξιοζηλώτου πανεπιστημίου.

— Ὁ διάσημος ζωγράφος Κάουλβαχ παρῃτήθη τῆς θέσεως τοῦ διευθυντοῦ τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Μονάχου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὑπερμέτρως ἀπασχολούμενος ἐν αὐτῇ παρημέλει τὴν καλλιέργειαν τῆς τέχνης αὐτοῦ.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Λειψίᾳ ὁ διευθυντὴς τοῦ δημοτικωτάτου ἐν Γερμανίᾳ περιοδικοῦ Gartenlaube (Σκιάδος) Φρειδερῖκος Ὅφμαν, συνεργασθεὶς ἐπὶ δεκαπενταετίαν καὶ ἐν τῷ παγκοσμίου φήμης λεξικῷ τοῦ Μάγερ. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ὅφμαν ἡ Gartenlaube ἔλαβε τὴν μεγίστην αὐτῆς ἐπίδοσιν, δημοσιευομένη σήμερον εἰς 500,000 ἀντιτύπων.

— Κατά τινα εἴδησιν ἐκ Πετρουπόλεως, ἐν τῷ κυβερνείῳ τοῦ Τσερνικὼφ ἀνεκαλύφθη ὁλόκληρος θησαυρὸς βυζαντινῶν νομισμάτων, οὗ ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 30 ἑκατομμύρια ρουβλίων (100,000,000 φρ.).

— Πρὸ ὀλίγων ἔτι ἐτῶν τὰ πανεπιστήμια τῆς Βιέννης καὶ τῆς Λειψίας εἶχον περισσοτέρους μαθητὰς ἢ τὸ ἐν Βερολίνῳ. Σήμερον τὸ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστήμιον εἶνε τὸ μᾶλλον πολυφοίτητον ὅλων τῶν ἄλλων. Ἑπτακισχίλιοι ὡς ἔγγιστα νέοι ἐφοίτησαν τῷ 1887 εἰς αὐτό, ὁ ὑπέρογκος δὲ οὗτος ἀριθμὸς εἶνε ἀληθῶς πρωτοφανής. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διδασκάλων ἐν τῇ γιγαντείῳ ταύτῃ τῆς ἐπιστήμης ἀκροπόλει εἶνε σχεδὸν ἴσος πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν φοιτητῶν ἐπαρχιακοῦ τινος Πανεπιστημίου· οἱ αὐτόθι καθηγηταὶ συμποσοῦνται εἰς 310, ἤτοι κατὰ 30 πλείονας τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Βιέννῃ πανεπιστημίου. Ἡ αὐτὴ δ' ἐπίδοσις παρατηρεῖται καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα τοῦ Βερολίνου. Πρὸ πέντε ἐνιαυτῶν τὸ ἐν Βιέννῃ Πολυτεχνεῖον ἦτο τὸ μάλιστα πολυφοίτητον, ἀλλὰ σήμερον ὑπεσκελίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πολυτεχνείου, οὗ οἱ μαθηταὶ ὁσημέραι πληθύνονται. Ἡ Ἀκαδημία τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, ἡ ἀγρονομικὴ Ἀκαδημία, ἡ μεταλλευτικὴ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου ἔχουσι πλείονας σπουδαστὰς ἢ τὰ παραπλήσια ἐν Βιέννῃ ἱδρύματα. Ὁ Ζῳολογικὸς Κῆπος τοῦ Βερολίνου εἶνε ὁ μέγιστος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ.

— Ἡ Σιβηρία, ἥτις θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν ὡς τόπος ἀφωρισμένος, ὡς ζοφερὰ κόλασις, ἐν ᾗ ταλαιπωροῦνται καὶ στενάζουσιν οἱ κατάδικοι, εἶνε χώρα ὁπωσοῦν εὐπρόσιτος εἰς τὰ ἀγαθὰ τῆς ἡμερώσεως καὶ τῆς παιδείας. Τῇ 3 Αὐγούστου ἐτελέσθησαν πανηγυρικῶς ἐν τῇ πόλει Τόμσκ τὰ ἐγκαίνια τοῦ «Σιβηρικοῦ Πανεπιστημίου», ὅπερ προώρισται νὰ ἐκπέμψῃ τὰς φαεινὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας εἰς φωτισμὸν τῶν ἀπεράντων τῆς βορείου Ἀσίας χωρῶν. Ὁ φίλος καὶ προστάτης τῶν γραμμάτων μέγας δοὺξ Κωνσταντῖνος Νικολάεβιτς (πατὴρ τῆς βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων) ἀπέστειλεν αὐτόσε συγχαρητήριον τηλεγράφημα, εὐχόμενος ὅπως τὸ νῦν

ἱδρυόμενον πανεπιστήμιον ἀποβῇ ὁρμητήριον ἐπιστημονικῆς προκοπῆς καὶ πάσης ἄλλης πνευματικῆς ὠφελείας.

Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο περιέχει ἐπὶ τοῦ παρόντος μίαν μόνην σχολήν, τὴν ἰατρικήν, τῆς ὁποίας φαίνεται ὑπῆρχε καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη. Διότι κατὰ τὸν ἀνταποκριτὴν τοῦ *Χρόνου* μεγάλη σπάνις ἰατρῶν ἐπικρατεῖ ἐν Σιβηρίᾳ, ἔνθα μόλις ἀναλογεῖ 1 ἰατρὸς ἐπὶ 100,000 κατοίκων περίπου.

— Τὸ διεθνὲς φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν συνέδριον θέλει συνέλθει ἐφέτος ἐν Βενετίᾳ ἀπὸ τῆς 15-22 Σεπτεμβρίου. Τὸ συνέδριον θὰ συνέρχεται ἐν τῷ παλατίῳ τῶν Δογῶν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ δὲ τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ θέλουσι δοθῇ δημοτελεῖς ἑορταί. Μεταξὺ τῶν θεμάτων, ἐφ' ὧν θέλουσι περιστραφῇ αἱ συζητήσεις τοῦ συνεδρίου, εἶνε ἡ ἀφομοίωσις τῆς μεταφράσεως ἔργου τινὸς πρὸς τὴν ἀνατύπωσιν αὐτοῦ, ἡ ἀνάγκη τῆς προκλήσεως διπλωματικῶν ἐνεργειῶν ὅπως εὐρωπαϊκά τινα Κράτη πεισθῶσι νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὸν διεθνῆ φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν σύνδεσμον κτλ.

Εἰς πεντήκοντα καὶ πέντε ἀνῆλθον τὰ εἰς τὸν Φιλαδέλφειον ποιητικὸν ἀγῶνα ἀποσταλέντα λυρικὰ ποιητικὰ ἔργα. Ἡ ἐκλογὴ τῶν κριτῶν ἀνεβλήθη διὰ τὴν προσεχῆ Πέμπτην, θεωρηθέντος ἀναγκαίου νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἀποδοχὴ τοῦ βάρους τῆς κρίσεως ὑπὸ τῶν ὁρισθησομένων πρὸς τοῦτο λογίων.

—Ἐν τῷ ἀνασκαπτομένῳ περιβόλῳ τοῦ Ζαππείου ἀνευρέθη προχθὲς ἀρχαῖος τάφος ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐντὸς δ' αὐτοῦ εὑρέθησαν τριάκοντα φύλλα τρίλοβα χρυσᾶ, εἷς μικρὸς δακτύλιος χρυσοῦς, εἷς λίθος βυσινόχρους μεγέθους φακῆς περιβεβλημένος χρυσῷ, ἓν κάτοπτρον τεθραυσμένον ἄνευ λαβίδος, ἓν δοχεῖον χάλκινον, δεκαὲξ ἧλοι χάλκινοι, ἓν μικρότατον οἰνοχοΐδιον πήλινον μόνωτον καὶ δύο δακρυδόχοι πήλινοι. Ἅπαντα τὰ ἀντικείμενα ταῦτα παρεδόθησαν τῇ γενικῇ ἐφορίᾳ τῶν ἀρχαιοτήτων.

— Προεκηρύχθη διαγωνισμὸς ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐκ κληροδοτήματος πρὸς ἀποστολὴν ἑνὸς ὑποτρόφου εἰς τὴν Ἑσπερίαν πρὸς πληρεστέραν ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ γραφικῇ. Ὁ διαγωνισμὸς θέλει ἀρχίσει ἐν τῇ σχολῇ τῶν τεχνῶν τὴν 22 τοῦ μηνὸς τούτου καὶ διαρκέσει μέχρι τῆς 6 7βρίου. Οἱ διαγωνισθησόμενοι ὀφείλουσι νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τετράξυλον μετὰ καταλλήλου χηρωτοῦ ὑφάσματος (μουσαμᾶ) ἔχοντος διαστάσεις ὕψους 0,90 καὶ πλάτους 1,10. Οἱ γνωρίζοντες δ' ἐξ αὐτῶν ἢ ὁπωσδήποτε ἔχοντες ἐλαχίστας γνώσεις μιᾶς τῶν γλωσσῶν τῆς γαλλικῆς ἢ τῆς γερμανικῆς ἢ τῆς ἰταλικῆς ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὸ γραφεῖον τῆς διευθύνσεως. Αἱ ὧραι τῆς ἐργασίας κατὰ τὸν διαγωνισμὸν ὁρισθήσονται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῇ κοινῇ συνεννοήσει τῆς μελλούσης νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ διαγωνισμοῦ ἐπιτροπῆς καὶ τῶν διαγωνισθησομένων.

Οἱ μέχρι τοῦδε ὑποβαλόντες αἰτήσεις διὰ τὸν διαγωνισμὸν τοῦτον εἰσὶν τρεῖς οἱ κκ. Ο. Γιαβόπουλος Ε. Κοντιάδης καὶ Γ. Ροϊλός. Τὸ θέμα τοῦ διαγωνισμοῦ ὁρισθήσεται τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ.

— Ὁ ἐν Βερολίνῳ δαπάναις τοῦ Πανεπιστημίου σπουδάζων τὴν ἀρχαιολογίαν κ. Κ. Δαμιράλης, ὑποβαλὼν εἰς τὴν αὐτόθι φιλοσοφικὴν Σχολὴν διατριβὴν περὶ τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ὑπὸ τῶν Ναξίων ἀφιερωθέντος τῷ ἐν Δήλῳ ἱερῷ ἠξιώθη τοῦ πρώτου βραβείου τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τοὺς ἀλλοδαποὺς σπουδαστάς.

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ ΤΗΣ ΒΑΒΥΛΩΝΙΑΣ

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τοῦ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθέντος ἄρθρου περὶ *Βαβυλωνίας* τοῦ κ. Χ. Ἀννίνου ὁ πολυμαθὴς καὶ τῶν νεοελληνικῶν πραγμάτων μάλιστα εἰδήμων κ. Ἀθ. Δουρούτης ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἡμέτερον συνεργάτην τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν, ἣν ὡς περιέχουσαν ἀγνώστους τέως πληροφορίας περὶ τοῦ συγγραφέως τῆς *Βαβυλωνίας* εὐχαρίστως δημοσιεύομεν ἐνταῦθα.

Κύριε Χ. Ἀννῖνε,

Ὁ Δημήτριος Βυζάντιος δὲν ὑπῆρξε μόνον κωμῳδοποιὸς καὶ ἐκκλησιαστικὸς ζωγράφος ἀλλὰ καὶ διοικητικὸς ὑπάλληλος, ὡς ἐνεθυμήθην καὶ ἐξ ἐρεύνης τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐβεβαιώθην.

Καὶ τῳόντι, ὅτε κατὰ τῷ 1833 τὸ Κράτος διῃρέθη εἰς Νομούς, ὁ Βυζάντιος ἐδιωρίσθη γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας Φωκίδος καὶ Λοκρίδος (Ἐφ. τῆς Κυβ. 1833 σελ. 148), μετὰ τὴν κατάργησιν δὲ τῶν νομαρχῶν, γραμματεὺς τῆς Διοικήσεως Ἀργολίδος, ἔσχε δὲ συναδέλφους τοὺς διαπρέψαντας ἐν τῇ διοικητικῇ ὑπηρεσίᾳ, κ. Σ. Εὐκλείδην καὶ τοὺς ἀποβιώσαντας Ν. Μαρῖνον, Γ. Ροντόπουλον καὶ ἄλλους.

Ἐκ τῆς Διοικήσεως Ἀργολίδος ὁ Βυζάντιος μετετέθη εἰς τὴν τῆς Μεσσηνίας, τῷ 1838 δὲ κατὰ 7βριον ἐπαύθη τῇ αἰτήσει αὐτοῦ. Κατὰ τὸ διάταγμα ἔμελλε νὰ διορισθῇ εἰς ἄλλην κατάλληλον ὑπηρεσίαν (Ἐφ. Κυβ. 1838 σελ. 194), πλὴν τοῦτο φαίνεται δὲν ἐπραγματοποιήθη μέχρι τοῦ 1841. Ἡ μετὰ τὸ 1842 ἔρευνα ἐν τῇ Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἀποβαίνει λίαν δύσκολος, καθότι ἔκτοτε ἡ Ἐφημερὶς αὕτη δὲν περιέχει πλέον τὸν κατάλογον τῶν ὀνομάτων ὃν ἐδημοσίευε μέχρι τοῦ 1841.

Τελευτῶν σᾶς παρατηρῶ, ὅτι ὁ Βυζάντιος ἔγραψε καὶ τὰς ὡσαύτως ὡραίας εἰκόνας τῆς ἐν Ναυπλίῳ Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου.

12 Αὐγούστου 1888 Ἔρρωσθε

Α. Γ. Δουρούτης.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ

Ῥητορικῶν Ἑλληνικῶν

— Φραγκίσκου Σκούφου (1681)
— Ἀθανασίου τοῦ Παρίου: ἐξήγησις ῥητορικῆς τέχνης τοῦ Ἑρμογένους τοῦ Ταρσέως (1799).
— Κωνσταντ. Οἰκονόμου (1813)
— Κωνστ. Βαρδαλάχου (1815)
— Νεοφύτου Βάμβα δικανικὴ 1813
— » » » Ἐκδ. Γ' 1856.
— » » ῥητορικὴ ἄμβωνος 1851.
— Χ. Παμπούκη πεζογραφικὴ καλλιλογία (1857).
— Βενιαμὴν Ἰωαννίδου: Ῥητορεία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἐκκλ. Πατέρων 1869.
— Ἐμμαν. Γαλάνη: Στοιχειώδης ῥητορική. 1876.

Ὅλαι ὁμοῦ δραχ. 95.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δοκίμιον τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας παρ' Ἕλλησι φιλοσοφίας ὑπὸ Θεοδώρου Καρούσου. Ἐξεδόθη κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως ὑπὸ Διονυσίου Λιναρδάτου. Ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις, 1888. 8ον, σελίδες 269. Τιμᾶται δρ. 5.

Ὡς κανόνα καὶ ὁδηγὸν ἐν τῇ ἐκπονήσει καὶ ἐπεξεργασίᾳ τῆς πραγματείας ταύτης ὁ συγγραφεύς, ὅστις εἶνε γνωστὸς εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον διὰ τὰς σπουδαίας αὐτοῦ Πλατωνικὰς μελέτας, ἔλαβε πρὸ πάντων τὸ πόνημα τοῦ Γερμανοῦ E. Zeller «Ἡ φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων.» Τῇ μεθόδῳ δὲ τοῦ αὐτοῦ Γερμανοῦ συγγραφέως ἑπόμενος διαιρεῖ ἐν τῷ Δοκιμίῳ αὐτοῦ τὴν ὅλην φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους: τὴν Προσωκρατικήν, τὴν κατὰ Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη καὶ τὴν μετ' Ἀριστοτέλη φιλοσοφίαν, ὑποδιαιρῶν ἑκάστην τούτων συμμέτρως καὶ μεθοδικῶς ἔν τε τῇ ἐξιστορήσει ἑνὸς ἑκάστου τῶν φιλοσοφημάτων, μετὰ βιογραφικῶν περὶ τοῦ αὐτουργοῦ αὐτοῦ εἰδήσεων, καὶ ἐν τῇ μεταβάσει ἀπὸ τοῦ ἑνὸς αὐτῶν εἰς τὸ ἕτερον. Ἐμπειρία καὶ θεωρία ἀκριβὴς τῶν γεγονότων, ἔκθεσις καὶ συναρμολογία αὐτῶν καὶ συνάφεια, εὔστοχος τῆς ἱστορικῆς ὕλης ἐκλογή, συνάμα δὲ καὶ ἐπεξεργασία αὐτῆς καὶ ὀργανικὴ ἀνάπτυξις, ἰδού, λέγει ὁ συγγραφεύς, ὁ διττὸς σκοπὸς ὁ ἐπιδιωκόμενος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐν λόγῳ πονήματος. Τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπιδιώκει ἀληθῶς ὁ συγγράψας τὴν ἱστορίαν τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος εἰς γλῶσσαν μεμετρημένην καὶ οὕτως εὔληπτον, ὥστε τὸ

ἐγχειρίδιον τοῦτο ἀποβαίνει εὐχρηστότατον βοήθημα εἰς τοὺς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας μελετῶντας νέους Ἕλληνας

Ὁδοιπορικὸν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὑπὸ Νικολάου Θ. Σχινᾶ, ταγματάρχου τοῦ μηχανικοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «**Messager d' Athénes**». 1887. 16ον, σελ. 133. Δεδεμένον τιμᾶται δραχ. 2,50.

Edgar Bérillon—*Νέον Ἐγχειρίδιον τῆς νοσοκόμου* πρὸς χρῆσιν τῶν οἰκοδεσποινῶν, τῶν παιδαγωγῶν, τῶν νοσοκόμων κτλ. Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ ὑπὸ Γ. Ν. Μαυρῆ, φοιτητοῦ τῆς Ἰατρικῆς. *Περιεχόμενα*: Τέχνη τοῦ ἐπιμελεῖσθαι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ ἀναρρωνύοντας.—Εἰδικοὶ κανόνες διὰ τοὺς παῖδας.—Προπαρασκευὴ τῶν φαρμάκων.—Νοσηρά τινα συμβάντα.—Εἰδικοὶ κανόνες ἐν περιπτώσει ἐνσκήψεως ἐπιδημιῶν.—Οἰκιακὸν φαρμακεῖον.—Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Παρασκευᾶ Λεώνη. 1888. 16ον, σελ. 168. Τιμᾶται δρ. 2,50

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 19 Αὐγούστου

Μετὰ μεγάλης λαμπρότητος ἐτελέσθη ἐν Παυλόφσκᾳ ἡ βάπτισις τοῦ βασιλόπαιδος Χριστοφόρου. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας ἔφερεν ἐν χερσὶν ἐπὶ τῆς κολυμβήθρας τὸν βασιλόπαιδα, ἡ δὲ αὐτοκράτειρα προσήγαγεν αὐτὸν εἰς μετάληψιν περιβεβλημένον τὸν ἑλληνικὸν Μεγαλόσταυρον καὶ τὸν ρωσσικὸν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. Ἡ ἀκολουθία ἐψάλη ἑλληνιστὶ παρὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νεοφύτου.

— Ἡ Α Μ. ὁ βασιλεὺς ἐκ Πετρουπόλεως μετέβη εἰς Βερολῖνον ἔνθα συνηντήθη μετὰ τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, ἐφιλοξενήθη δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅστις ἔδωκε καὶ ἐπίσημον γεῦμα πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου. Ἐκ Βερολίνου ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησεν εἰς Κοπεγχάγην, ὅπου θέλει διατρίψει ἐπὶ δεκαπενθήμερον, μεθ' ὃ διὰ Βιέννης ἐπιστρέφει κατ' εὐθεῖαν εἰς Ἀθήνας.

— Μέγας ἰταλικὸς στόλος ἐκ δέκα θωρηκτῶν κατέπλευσεν εἰς τὰς ἑλληνικὰς θαλάσσας, μετά τινας δ' ἡμέρας καταπλέει εἰς Πειραιᾶ καὶ Γαλλικὸς στόλος ἐξ ἑπτὰ θωρηκτῶν.

— Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν διέταξε τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἐκτύπωσιν πάντων τῶν μέχρι σήμερον ἐκδοθέντων νόμων ἢ διαταγμάτων περὶ φυλλοξήρας. Ἡ ἐκτύπωσις ἤρξατο ἤδη, τὰ δὲ φυλλάδια θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς πάσας τὰς ἁρμοδίους ἀρχὰς τοῦ Κράτους.

— Λίαν προσεχῶς γενήσονται γενικὰ γυμνάσια ναρκοβόλων, ὧν θὰ συμμετάσχωσι πάντα τὰ ναρκοβόλα σκάφη τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ.

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς θὰ ὑποβάλῃ κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον τῆς Βουλῆς νομοσχέδιον περὶ συστάσεως Σχολῆς τορπιλλητῶν, συνταχθὲν ὑπὸ τῆς γαλλικῆς ναυτικῆς ἀποστολῆς κατὰ τὰ ὑποδείγματα τῶν λειτουργουσῶν ἐν τοῖς ναυτικοῖς τῶν ξένων κρατῶν παρομοίων σχολῶν. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ θὰ κατατάσσωνται μηχανικοὶ τοῦ Β Ναυτικοῦ, ὑπαξιωματικοὶ καὶ ναῦται, οἵτινες μετὰ διετῆ ἢ τριετῆ ἐν αὐτῇ φοίτησιν θὰ καταρτίζωνται τέλειοι τορπιλληταί, λαμβάνοντες καὶ εἰδικὸν πτυχίον.

— Κατ' ἀκριβεῖς πληροφορίας συνεπληρώθη ἡ ἀποξήρανσις παντὸς σχεδὸν τοῦ σταφιδοκάρπου εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τοῦ Κράτους. Ἐλάχ[illegible]ν δὲ ποσὸν μένει ἤδη ἐν τοῖς ἀλωνίοις, ὅπερ τάχιστα [illegible] συγκομισθῇ καὶ τοῦτο ἀποξηραινόμενον.

— Ἡ κατάστασις τῆς [illegible]ίας τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Λομ[illegible] ἐδεινώθη ἀπὸ τῆς προχθὲς εἰς βαθμὸν ἀπελπιστικόν, [illegible] συνελθόντες εἰς συμβούλιον ἰατροὶ οὐδεμίαν ἐλπίδα [illegible]χουσι περὶ σωτηρίας τοῦ ἀσθενοῦς.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Κηφισσίᾳ χθὲς ὁ Νικόλαος Παπαμιχαλόπουλος, ἐκ τῶν πρωτευόντων ἡμῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, πολλάκις χρηματίσας ὑπουργὸς καὶ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, πολλὰς δ' ὑπηρεσίας παρασχὼν εἰς τὴν πατρίδα. Ἡ κηδεία αὐτοῦ γενήσεται σήμερον δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἀπονεμομένων τῷ νεκρῷ τῶν στρατιωτικῶν τιμῶν ἀντιστρατήγου.

— Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει καὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως θὰ καταπλεύσωσιν, ὡς γνωστόν, εἰς Πειραιᾶ στόλοι ὅλων τῶν μεγάλων ναυτικῶν Δυνάμεων, ἤτοι Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ρωσσίας καὶ Ἰταλίας, πιθανῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν Δυνάμεων. Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν ὑπολογίζουσιν ὅτι τὰ ξένα πλοῖα θ' ἀνέλθωσιν εἰς 40, ταῦτα δὲ θὰ προσορμισθῶσιν ἐν τῷ λιμένι Πειραιῶς, ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σαλαμῖνος καὶ ἐν Φαλήρῳ. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐπίσκεψιν τοῦ Βασιλέως, τὰ πλοῖα θὰ παραταχθῶσιν εἰς δύο σειράς, ἐν μέσῳ δ' αὐτῶν θὰ διέλθῃ, κροτούντων τῶν τηλεβόλων, τὸ φέρον τὴν Α. Μ. πλοῖον. Τὸ σχέδιον τῆς βασιλικῆς παρελάσεως, ἥτις ἔσται θεαματικωτάτη καὶ μεγαλοπρεπής, μελετᾶται ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ναυτικῶν.

— Ἐκ Παρισίων ἐγνώσθη τηλεγραφικῶς ἡ εἰς πενταετῆ φυλάκισιν καταδίκη τοῦ Περικλέους Ραυτοπούλου διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ διαπραχθεῖσαν κλοπὴν ἀρχαίων νομισμάτων ἐν τῷ καταστήματι τῶν ἀρχαιοκαπήλων Φεαρδὰν καὶ Ρολλέν.

— Συνελήφθη ἐν Πύργῳ καὶ ἄλλος κιβδηλοποιὸς ὀνόματι Πυλιώτης, ὅστις εἶχε θέσει εἰς κυκλοφορίαν κίβδηλα δίδραχμα καὶ πεντάδραχμα χαρτονομίσματα. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλων τινῶν συλλήψεις ἐνεχομένων εἰς τὸ αὐτὸ ἔγκλημα.

— Οἱ ἀφικόμενοι ἐνταῦθα ἐκ Παρισίων Γάλλοι μηχανικοὶ κ. κ. Λουδοβῖκος Κοαζὼ καὶ Φέλιξ Ἀχλάρ, ὅπως ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς κατασκευῆς τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Λαρίσης ὑπὸ ἑταιρίας Γάλλων κεφαλαιούχων, ἧς εἶνε ἀντιπρόσωποι, ἔσχον μακρὰν συνέντευξιν μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συνεντεύξεως ταύτης ἦν εὐάρεστον, διότι οἱ κκ. ἀντιπρόσωποι εὐθὺς κατόπιν ἀπῆλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ἐνεργήσωσι παρὰ τῇ τουρκικῇ Κυβερνήσει ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἑνώσεως τῆς γραμμῆς Θεσσαλονίκης μετὰ τῆς κατασκευασθησομένης Πειραιῶς—Λαρίσης

— Ἡ Κυβέρνησις θέλουσα νὰ ἐνισχύσῃ τὴν παραγωγὴν τοῦ ροδελαίου, ὅπερ ἐξ Ἑλλάδος ἐξάγεται ἀντὶ μεγάλης τιμῆς εἰς Εὐρώπην, ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον περὶ τούτου εἰς τοὺς δημάρχους. Μαθοῦσα δὲ ὅτι αἱ ἄγονοι γαῖαι τοῦ Κερατσινίου εἶνε πρόσφοροι διὰ τὴν φυτείαν τῶν ροδῶν, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν γαιῶν τούτων, ὅπως ἐκμεταλλευθῇ αὐτὰς διὰ τὴν παραγωγὴν τοῦ τόσῳ περιζητήτου προϊόντος.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ὑπὸ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Ἐκδίδοται κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως

ὑπὸ Διονυσίου Λιναρδάτου

ἑλληνοδιδασκάλου.

Τόμος εὐμεγέθης εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 269.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 5.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν καὶ τὰ ἑπόμενα, παρεδόθησαν δὲ πάντα εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς *Ἐφημερίδος*, ἥτις ἐνέγραψε τὸν κ. Θ. Μ. Ζ. Τὸ Γερμανοελληνικὸν Λεξικὸν τιμᾶται δραχ. 15. Ἑλληνογερμανικὸν τοῦ ἰδίου δὲν ὑπάρχει.—κ. Α. Π. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, δύσκολον εἶνε νὰ σᾶς δώσωμεν ἃς ζητεῖτε πληροφορίας. Τὸ δὲ σύγγραμμα δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» ἀντὶ τῆς ὡρισμένης αὐτοῦ τιμῆς. — κ. Σ. Ν. Πάτρας. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ χρησιμοποιήσωμεν.—κ. Θ. Φ. Ἅγιον Ὄρος. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.— κ. Φ. Κ. Μανσούραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἀξία αὐτῶν φρ 4. Εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν τηροῦμεν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σταλέντος ποσοῦ. — κ. Α. Χ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐκ τῶν πρώτων ληφθέντων ἐπωλήθη-

σαν ὀλίγα. Τὴν πρότασίν σας περὶ τῶν λοιπῶν ἀδυνατοῦμεν νὰ δεχθῶμεν. — *Περιέργῳ*. Κατὰ τὸν πέρυσι ψηφισθέντα νόμον, εἰς σύναψιν ἐγκύρου γάμου ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἀπαιτεῖται ἡ προηγουμένη τοῦ βασιλέως ἔγκρισις. — κ. Κ. Γ. Ζαβέρδαν. Παρεδόθησαν τῇ *Ἐφημερίδι*, ἥτις θέλει σᾶς ἀποστείλει καὶ τὸν *Φάουστ*. Τῆς Ἱστορίας Λάμπρου ἔχουσιν ἐκδοθῆ φυλλάδια 37, τῆς δὲ Πινακοθήκης ὑπολείπονται φυλλάδια δύο πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου. Τὰ ζητηθέντα φύλλον καὶ βιβλία ἀπεστάλησαν.—κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας. Τὰ ζητηθέντα εἶχον προαποσταλῆ, ὡς ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διορίζονται κατὰ πενταετίαν διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργῶν. Ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν εἶνε ἄμισθος.—Φίλῳ Μ. Θεωροῦμεν περιττὴν πᾶσαν δικαιολογίαν. — κ. Γ. Α. Κ. Ἀγυιάν. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε.—*Μισογύνῃ*. Ἂν θέλετε, πιστεύσατε τὸν Δουμᾶν εἰπόντα ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ ὑπερτάτῃ αὐτοῦ προνοίᾳ δὲν ἔδωκε πώγωνα εἰς τὰς γυναῖκας, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ σιωπήσωσι ὅταν θὰ ἐξυρίζοντο ὑπὸ τοῦ κουρέως.—κ. Κ. Δ. Π. Μέγαρα. Τιμᾶται ἄδετος δραχ. 50, δεδεμένη 70.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	481.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	481.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	557.50
» 26,000,000 τῶν 6	» »	501.50
» 10,000,000 τῶν 6	» »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		515.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,135.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	191.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	204.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	148.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	409.
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.20
	3μην.	31.95
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127 ¼
»	3μην.	126 ¼

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.38
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.85

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

ΑΓΓΕΛΟΥ ΒΛΑΧΟΥ

ΛΥΡΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ, Δραχ. 4.— Μετὰ ταχυδρ. 4.50.
ΛΑΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, μεταφρασθεῖσαι κατ' ἐκλογὴν ἐμμέτρως. Δρ.3. Μετὰ ταχυδρ. 3,20.

Τὰ Ἑλληνικὰ Χρονικὰ ἐφημερὶς ἐκδοθεῖσα ἐν Μεσολογγίῳ ὑπὸ τοῦ φιλέλληνος Ἑλβετοῦ Δ. Ι. Μάγερ ἀπὸ Ἰανουαρίου 1824 μέχρι Φεβρουαρίου 1826, καὶ περιέχουσα λεπτομερῆ ἱστορίαν τῶν ἐν τῇ ἡρωϊκῇ πόλει συμβάντων κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ἀντὶ δραχ. 20 τιμᾶται μόνον δραχ. 4. Ταχυδρ. ἀποστελ. δρ. 5.60.

Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας.»

ΖΑΠΠΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῶν ἐν διαγωνισμῷ βραβευομένων συγγραμμάτων
ὑπὸ τῆς πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς ἐκδιδομένη.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΟΥ

ὑπὸ ΜΑΝ. Θ. ΧΑΙΡΕΤΗ. Τόμος εἰς 16ον, σελ. 541.—Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτ. 85.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

ὑπὸ P. H. Hamet μεταφρασθέντα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Κ. Βαρβάτη. Τόμος εἰς 8ον, σελ. 235, μετὰ πολλῶν λιθογραφημάτων. Τιμᾶται λεπτῶν 50. Μετὰ ταχυδρομικῶν τελῶν λεπτὰ 85.

Ἀμφότερα τὰ ἀνωτέρω συγγράμματα, ἀνήκοντα εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐκδοθέντων χρησίμων βιβλίων ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἐμψυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας Ἐπιτροπῆς, παρέχονται εἰς τὸ Κοινὸν εἰς τιμὰς **ἐκτάκτως εὐθηνάς**, σχετικῶς πρὸς τὸν ὄγκον αὐτῶν, ἵνα λάβωσιν ὅσον ἔνεστιν εὐρυτέραν διάδοσιν πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Πωλοῦνται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἀθήναις. ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1422

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 609.—28 Αυγουστου 1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 661

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ προτομὴ τοῦ Γλάδστωνος. Πρὸ πενταετίας περίπου τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον κατεσκεύασε διὰ τοῦ ἐν Σύρῳ καλλιτέχνου κ. Γεωργίου Βιτάλη τὸν ἀνδριάντα τοῦ Γλάδστωνος ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἱδρύσῃ αὐτὸν ἐν τῇ πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου πλατείᾳ εἰς μαρτύριον ἀΐδιον τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἔξοχον πολιτικὸν ἄνδρα τῆς Ἀγγλίας διὰ τὸν φιλελληνισμόν του καὶ ἰδίως τὰς ἐνεργείας του ὑπὲρ τῆς προσαρτήσεως τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς ἃς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται τὸ εὐτυχὲς ἐκεῖνο γεγονός. Καὶ ἡ μὲν πρόθεσις ἐκείνη τῶν Πανεπιστημιακῶν ἀρχῶν μένει ἔτι ἀνεκτέλεστος, καὶ ὁ ἀνδριὰς πρὸ πολλοῦ κατασκευασθεὶς ἐπιτυχέστατα ὑπὸ τοῦ Τηνίου καλλιτέχνου μένει κεκλεισμένος ἔν τινι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Πολυτεχνείου ἀναμένων τὴν ὥραν τῆς ἱδρύσεώς του ἐν ᾧ τόπῳ προωρίσθη. Ἐν τοσούτῳ δὲ ὁ καλλιτέχνης κ. Βιτάλης, ὅστις προσωπικῶς ἐγνώρισε τὸν Γλάδστωνα μεταβὰς εἰς Ἀγγλίαν καὶ φιλοξενηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐν Hawarden ἐπαύλει του ἔνθα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου ἀντέγραψε τὸ πρόπλασμά του διὰ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Πανεπιστημίου, κατεσκεύασε ἐκ πεντελησίου μαρμάρου κατὰ τὸν τύπον καὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀνδριάντος προτομὴν τοῦ Γλάδστωνος ὀλίγον μεγαλητέραν τοῦ φυσικοῦ μεγέθους, καὶ ταύτην μετὰ στήλης ἐκ πρασίνου μαρμάρου ἐφ' ἧς ἱδρυθήσεται ἀπέστειλε δῶρον πρὸς τὸν φιλέλληνα Ἄγγλον, συνοδεύσας αὐτὰ δι' ἐπιστολῆς συντεταγμένης ἐν ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Εἰς τὸ φιλοφρόνημα τοῦτο τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου ὁ κλεινὸς ἀνὴρ ἀπήντησεν ἀγγλιστὶ διὰ τοῦ ἑξῆς φιλελληνικωτάτου γράμματος:

Ἐν Λονδίνῳ τὴν 19 Ἰουλίου 1888

Ἀγαπητὲ Κύριε,

Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἐκφράσω ὑμῖν ὁπόσον συναισθάνομαι τὴν μεγάλην φιλοφροσύνην, ἣν δεικνύετε πρὸς ἐμὲ ἀποστέλλοντές μοι ἐκ πεντελησίου μαρμάρου κατειργασμένην προτομήν, ὁμοίαν πρὸς τὸν ἀνδριάντα, ἔργον ὑμέτερον καθ' ὃ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκπροσωπῶμαι ἐν Ἀθήναις, ὡς καὶ συμπληρωματικά τινα τῆς εἰρημένης προτομῆς μάρμαρα.

Διὰ τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποστελλομένων μοι κιβωτίων ἐλπίζω νὰ εὕρω τὸν κατάλληλον τόπον ἐν τῇ ἐν Hawarden κατοικίᾳ μου.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς σχέσεώς μου μετὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐθνικῶν αὐτῆς πραγμάτων, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ βίου μου, ἔσται ἐσαεὶ πλήρης ἐξόχου δι' ἐμὲ ἐνδιαφέροντος· ὁ τρόπος δέ, καθ' ὃν οἱαδήποτε ἐκ μέρους μου προσπάθεια ὑπὲρ τῆς χώρας ταύτης ἐξετιμήθη, πολὺ βεβαίως πέραν τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ἀξίας, θέλει πάντοτε διεγείρει ἐν ἐμοὶ βαθύτατον εὐγνωμοσύνης συναίσθημα.

Ἐπευχόμενος ὑμῖν ἐν τῷ ὑμετέρῳ σταδίῳ, καὶ τῇ ὑμετέρᾳ πατρίδι, τὰ βέλτιστα, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ διατελῶ, ἀγαπητὲ Κύριε,

πιστότατος καὶ εὐπειθέστατος ὑμῶν θεράπων

W. E. Gladstone.

— Εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον καὶ τὸ πολὺ δημόσιον ἀνεκοινώθη ἤδη διὰ τῶν ἐφημερίδων ἡ μεγάλη ἀνακάλυψις, ἣν ηὐτύχησε νὰ κάμῃ ὁ Ρῶσσος ἰατρὸς Γκαμαλέϊα, τουτέστι τοῦ προφυλακτικοῦ ἐμβολιασμοῦ κατὰ τῆς ἀσιατικῆς χολέρας. Ὁ Ρῶσος ἰατρός, ὅστις εἰς τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ ὡδηγήθη ἀκολουθῶν τὸ σύστημα τῆς ἐργασίας τοῦ ἐνδόξου Παστὲρ περὶ ἐνοφθαλμισμοῦ προφυλακτικοῦ κατὰ τῆς λύσσης, ἀνεκοίνωσε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν δι' αὐτοῦ τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος· «Ἀναθέτω ὑμῖν, γράφει πρὸς τὸν Παστέρ, νὰ διακηρύξητε, ὅτι εἰμὶ ἕτοιμος νὰ ἐπαναλάβω πάντα τὰ πειράματά μου ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ὑμῶν ἐν Παρισίοις, ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ ἐκλεγομένης ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν. Ἀναλαμβάνω ὡσαύτως νὰ εὕρω, πειραματιζόμενος ἐπ' ἐμαυτοῦ, τὴν πρέπουσαν δόσιν διὰ τὸν ἀκίνδυνον ἐμβολιασμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ νὰ ἐπιχειρήσω ἀποδημίαν εἰς χώρας λυμαινομένας ὑπὸ τῆς χολέρας, ἵνα ἀποδείξω τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεθόδου μου.»

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑποβαλὼν εἰς τὸ σοφὸν Συνέδριον ὁ Παστὲρ προσέθηκε τὰ ἑπόμενα·

«Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ παρακαλέσω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας ἵνα παραπέμψῃ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ κ. Γκαμαλέϊα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ἐπιτετραμμένην τὰ τῆς ἀπονομῆς τοῦ βραβείου Bréant εἰς τὴν θεραπείαν τῆς χολέρας.

Ὡς πρὸς ἐμέ, θεωρῶ περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι προθύμως δέχομαι ἵνα ἐκτελεσθῶσιν ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ μου τὰ πειράματα τοῦ κ. Γκαμαλέϊα, συνῳδὰ τῇ ἐπιθυμίᾳ ἣν ἐξέφρασε. Ὁ κ. Γκαμαλέϊα εἰργάσθη ἤδη πολλάκις παρ' ἡμῖν, καὶ ἰδίως ἐν ἔτει 1886, ὅτε ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς Ὀδησσοῦ, κατ' αἴτησιν τῆς ἰατρικῆς ἑταιρίας τῆς πόλεως ταύτης, ἵνα σπουδάσῃ τὴν μέθοδον τοῦ προφυλακτικοῦ κατὰ τῆς λύσσης ἐμβολιασμοῦ, τῆς μεθόδου δὲ ταύτης ἀνακοινοῖ ἡμῖν σήμερον τὴν ἐπέκτασιν καὶ ἄλλην οὕτω ἀξιοσημείωτον ἐφαρμογήν.»

Μετὰ ταῦτα καί τινα ἄλλα ἃ προσέθηκεν ὁ Παστέρ, ἡ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Γκαμαλέϊα παραπέμπεται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τοῦ βραβείου Bréant, εἰς ἣν παρακαλεῖται νὰ λάβῃ μέρος καὶ αὐτὸς ὁ Παστέρ. Ἐπὶ πλέον δὲ ἡ Ἀκαδημία ἀποδέχεται τὴν προσφορὰν τοῦ κ. Γκαμαλέϊα τοῦ νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ πειράματα ἐν Παρισίοις ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Παστὲρ ἐνώπιον Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τούτῳ διοριζομένης, καὶ προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς Παρισίους τὸν προσεχῆ Νοέμβριον.

— Ἡ Γεωγραφικὴ Ἑταιρία τῶν Παρισίων ἀπεφάσισε νὰ συγκαλέσῃ αὐτόθι ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς Παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1889 διεθνὲς συνέδριον τῶν γεωγραφικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ συνέδριον τοῦτο θέλει συνέλθει κατὰ μῆνα Αὔγουστον τοῦ προσεχοῦς ἔτους, διαιρούμενον εἰς ἑπτὰ τμήματα· ά) τμῆμα γεωδαισίας, ὑδρογραφίας, τοπογραφίας· β') τμῆμα φυσικῆς γεωγραφίας· γ') οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς γεωγραφίας· δ') ἱστορικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς γεωγραφίας· ε') παιδαγωγικῆς γεωγραφίας· ϛ') τμῆμα περιηγήσεων καὶ ἐξερευνήσεων· ζ') τμῆμα χαρτογραφίας. Ἑκάστη ἑταιρία ἐκ τῶν μετεχουσῶν τοῦ συνεδρίου δέον νὰ καταρτίσῃ συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν περιηγήσεων, ἐρευνῶν καὶ δημοσιεύσεων,

ὅσαι ἐγένοντο ἐν τῷ Κράτει ὃ ἀντιπροσωπεύει κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα καὶ συνεβάλοντο μάλιστα εἰς τὴν πρόοδον τῆς γεωγραφίας.

— Ἐκ Καυκάσου ἀναγγέλλεται ὅτι ἐγγὺς τοῦ ποταμοῦ Κουβάν, γενομένων ἀνασκαφῶν, ἀναλώμασι τῆς ῥωσσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἀνεκαλύφθη πανάρχαιόν τι κτίριον ἔχον ἐξαίσιον ἐσωτερικὴν διακόσμησιν καὶ πάμπολλα ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ νομίσματα, ἀξίας πεντήκοντα χιλιάδων ῥουβλίων. Κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων, τὸ κτίριον τοῦτο εἶνε τάφος ἀρχαίου τινὸς τῶν Σκυθῶν βασιλέως, ἀκμάσαντος ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν ῥωμαϊκῶν αὐτοκρατόρων.

— Ἐφημερὶς Παρισινὴ ἀναγράφει τὰ ὀνόματα τῶν ἀποτελούντων σήμερον τὴν γαλλικὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὴν ἡλικίαν τῶν ἀκαδημαϊκῶν. Ἰδοὺ ὁ κατάλογος οὗτος: Λεσσὲψ 83 ἐτῶν· Λεγκουβέ, 81· Ξαβιὲ Μαρμιέ, 79· Δουρουΐ, 77· Ὀκτάβιος Φεγιέ, 76· Κάμιλλος Δουσσέ, 76· Ἰούλιος Σίμων, 74· Τζὼν Λεμουάν, 73· δοὺξ Ὠδιφρὲ—Πασκιέ, 73· Ρούς, 72· Λεκὸντ—Δελίλ, 68· Ὠζιέ, 68· Κάμιλλος Ρουσσέ, 67· δοὺξ Βρόϊλ, 67· ναύαρχος Ζουριὲν Δελα—Γραβιέρ, 67· Παστέρ, 66· Μαζάδ, 66· Ἰωσὴφ Βερτράν, 66· Βουασσιέ, 65 Ἀλέξανδρος Δουμᾶς, 64· Ρενάν, 64· Μεζιέρ, 62· Ταίν, 60· Αἰμίλιος Ὀλλιβιέ, 60· Μάξιμος Δυκάμ, 60· Γκρεάρ, 60· Περρώ, 60· Λέων Σαίη, 60· Σαρδοῦ, 57· Σερβουλιέ, 56· Μειλάκ, 56· Παγιερών, 54· Ἀλεβύ, 54· Ἐρβέ, 53· Σουλλῦ—Προυδώμ, 47· Κλαρετῆ, 46· Φραγκῖσκος Κοππέ, 45· τέλος δὲ ὁ τελευταῖον ἐκλεχθεὶς κόμης δ' Ὡσσομβίλ, 44. Ἐν ὅλῳ ἀκαδημαϊκοὶ 38.—Ὡς γνωστὸν τὸ Συνέδριον τῶν *ἀθανάτων* ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν 40. Δύο ἕδραι ὑπάρχουσι κεναὶ σήμερον ἕνεκα θανάτου. Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὁ ἀρχαιότερος ἐν τῷ Συνεδρίῳ εἶνε ὁ Λεγκουβέ.

— Τὴν 22 Αὐγούστου ἑωρτάσθη ἐν Γοτίγγῃ τὸ ἑβδομηκοστὸν ἰωβιλαῖον τοῦ ἐπιφανοῦς νομοδιδασκάλου Jhering. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας ἔπεμψαν πρὸς τὸν ἑορτάζοντα συγχαρητήρια γράμματα· ὁ Jhering ἔλαβεν ἰδιοχείρους ἐπιστολὰς προσέτι τοῦ Bismark, τοῦ προέδρου τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς Αὐστροουγγρικῆς μοναρχίας Unger, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τῆς Πρωσσίας Gossler, ἀναγγείλαντος μάλιστα τῷ μεγάλῳ νομοδιδασκάλῳ ὅτι μετ' ὀλίγον στηθήσεται ἡ μαρμαρίνη προτομή του ἐν τῇ ἱστορικῇ αἰθούσῃ τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. Πλεῖστα ὅσα δῶρα ἐπέμφθησαν τῷ ἑορτάζοντι· οὐκ ὀλίγαι δὲ πρεσβεῖαι πανεπιστημίων καὶ ἀνωτέρων δικαστηρίων ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἐν Γοττίγγῃ ἑορτήν. Ὁ ἐν Βραζιλίᾳ διαμένων πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Jhering μετέβη ἐπίσης εἰς Γοττίγγην ὅπως μετάσχῃ τῆς πατρικῆς ἑορτῆς.

— Ὁ Γάλλος ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας Βιὲν ἵδρυσεν ἐν Παρισίοις ἐργαστήριον φυτικῆς παθολογίας, οὗ σκοπὸς εἶνε ἡ μελέτη τῶν νόσων τῶν φυτῶν καὶ ἡ ἐξεύρεσις τῶν μέσων τῆς θεραπείας αὐτῶν.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα ἐν Σαλτζβούργῳ τῆς Αὐστρίας θέλει συνέλθει διεθνὲς γεωδαισικὸν συνέδριον.

— Μετὰ τὴν νέαν λαμπρὰν καὶ πληρεστάτην ἔκδοσιν τοῦ Ὁδηγοῦ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Baideker ἐξεδόθη νῦν καὶ τὸ πρῶτον μέρος τοῦ γαλλικοῦ Ὁδηγοῦ τοῦ Joanne, οὗ δὲν εἴχομεν ἔκδοσιν μεταγενεστέραν τῆς τοῦ 1873. Τὸ πρῶτον τοῦτο μέρος εἶνε ἀφιερωμένον εἰδικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὰ περίχωρα αὐτῶν (Φάληρον, Πειραιεύς, Σαλαμίς, Αἴγινα, Ὑμηττός, Μαραθών, Φυλή, Ἐλευσὶς κτλ.) συνετάχθη δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τριετίαν ὡς ἑταίρου τῆς γαλλικῆς σχολῆς διατρίψαντος ἐν Ἀθήναις κ. Haussoullier. Τὸν Ὁδηγὸν συνοδεύουσιν ἄριστα κεχαραγμένοι καὶ ἀκριβέστατοι γεωγραφικοὶ καὶ τοπογραφικοὶ χάρται, προτάσσεται δ' αὐτοῦ καὶ γαλλοελληνικὸν λεξιλόγιον, χρησιμώτατον εἰς τοὺς ξένους περιηγητάς, τοὺς θέλοντας νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Ἑλλάδα.

— Αἱ ἐν Βαϋρούθῃ παραστάσεις τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ, χάριν τῶν ὁποίων ξένοι πολυάριθμοι συνέρρευσαν πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης, ἔληξαν. Καίτοι αἱ δαπάναι τῶν παραστάσεων, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἐξ 80,000 μάρκων δαπάνης πρὸς εἰσαγωγὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἐν τῷ θεάτρῳ, ἀνῆλθον εἰς 340,000 μάρκων (450,000 φρ.), οὐχ ἧττον τὰ κέρδη ὑπῆρξαν σημαντικά.

— Ἐκ τοῦ γνωστοτάτου μυθιστορήματος τοῦ Ρώσσου Δοστογιέβσκη *Ἔγκλημα καὶ ἐξιλασμός*, οἱ Γάλλοι δημοσιογράφοι Hugues le Roux καὶ Paul Ginisty ἐξήγαγον πεντάπρακτον δρᾶμα, ὅπερ θέλει ἀναβιβασθῇ ἐπὶ σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις θεάτρου τοῦ *Ὠδείου*.

— Ὁ διάσημος Ἰταλὸς ἐκδότης Sonzogno ἐνοικίασε τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον «Gaîté», ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ παγκόσμιον ἔκθεσιν ψάλῃ ἐν αὐτῷ ὁ ἐκ τῶν ἀρίστων Ἰταλῶν καλλιτεχνῶν θίασος, ὃν σκοπεῖ νὰ συγκροτήσῃ.

— Ὁ γενναιότερος ἀγοραστὴς εἰκόνων σήμερον εἶνε ἡ Ἀμερική, διότι αὐτόθι εὑρίσκονται ἄνθρωποι προσφέροντες ποσὰ τὰ ὁποῖα οὔτε ἰδιῶται, οὔτε συλλογαὶ καὶ Μουσεῖα ἐν Εὐρώπῃ δύνανται νὰ καταβάλλωσι. Τελευταῖον ὁ πλούσιος ἀμερικανὸς Vanamacker ἠγόρασε τὸν «Χριστὸν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ» τοῦ Μιχαὴλ Μουγκάσκη ἀντὶ 500,000 φρ. Ὁ αὐτὸς Μαικήνας ἔχει τοῦ αὐτοῦ ζωγράφου καὶ τὸν «Χριστὸν πρὸ τοῦ Πιλάτου».

Ἤρξαντο ἤδη ὑπὸ τῆς ὑπὸ τὸν ἀνθυπολοχαγὸν κ. Ἀλ. Μαυροκορδᾶτον ἀποστολῆς αἱ ἐργασίαι πρὸς σχεδίασιν τοῦ νέου τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς Θεσσαλίας. Αἱ τοπογραφικαὶ αὗται ἐργασίαι βάσιν ἔχουσι τὸν ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ἐπιτελείου σχεδιασθέντα γεωγραφικὸν χάρτην τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, ἀλλ' ὁ κ. Μαυροκορδᾶτος θὰ θέσῃ ἐν Θεσσαλίᾳ τὰ σημεῖα τοῦ τριγωνισμοῦ. Ὁ τοπογραφικὸς τῆς Θεσσαλίας χάρτης περατωθήσεται ἐντὸς τετραετίας, μεθ' ὃ ἐλπίζεται, ὅτι ἔσονται ἀρκούντως προπαρεσκευασμένοι οἱ ἡμέτεροι ἀξιωματικοί, οἵτινες ἐν Εὐρώπῃ εἰδικῶς σπουδάζουσιν, ὅπως ἐπιληφθῶσι τῆς σχεδιάσεως τοπογραφικοῦ χάρτου τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος, ἔργου ἀναγκαιοτάτου· διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὠφελημάτων αὐτοῦ, θὰ κατασταθῇ δυνατὸς ὁ ἐπὶ τῇ βάσει τούτου καταρτισμὸς τῶν κτηματολογίων.

— Ἔκτακτος διὰ τὰς Ἀθήνας συναυλία παρασκευάζεται χάριν τῶν ἑορτῶν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως. Ἡ συναυλία θέλει δοθῇ εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ, θέλουσι δὲ λάβει μέρος εἰς αὐτὴν ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἐκ τῶν ἄριστα κατηρτισμένων νέων ἐρασιτεχνῶν μουσικῶν ἀποτελούντων πλήρη ὀρχήστραν, ἥτις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ρεμαντᾶ θέλει ἐκτελέσει πεφημισμένα ἔργα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ῥαψῳδίαν συντεθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Ρεμαντᾶ, φέρουσαν τὸν τίτλον «Παρθενὼν» εἰς τέσσαρα μέρη διῃρημένην καὶ ἀλληγορικῶς δηλοῦσαν τέσσαρας διαφόρους ἐποχὰς τοῦ Παρθενῶνος, τὴν ἵδρυσιν αὐτοῦ, τὴν καταστροφήν, τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὸ μέλλον αὐτοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακήν, ὁ ἐνταῦθα «Διδασκαλικὸς σύλλογος» ἐτέλεσε τὴν ἐπέτειόν του, καθ' ἣν ὁ πρόεδρος αὐτοῦ κ. Ἐμμ. Γαλάνης ἐξέθηκε τὰ τοῦ Συλλόγου, ὁ δὲ ταμίας κ. Π. Ραζῆς ἀνέγνω λεπτομερῆ λογοδοσίαν, ἐξ ἧς ἐμφαίνεται ὅτι κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ μὲν εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς δραχ. 3,508, αἱ δὲ δαπάναι εἰς δρ. 2,880. Μετὰ τὰς λογοδοσίας ἡ συνέλευσις ἐξέλεξε τριμελῆ ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κκ. Μαντσάκου, Ν. Ἀναστασίου καὶ Γ. Ν. Μεγαρέως ὅπως ἐνεργήσωσι τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ταμείου τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1887—1888.

Ὁ ἐν Παρισίοις γνωστὸς ἑλληνιστὴς κ. Émile Legrand ἀνέλαβε νὰ δημοσιεύῃ ἐν τῷ ἐγκρίτῳ γαλλικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Κριτικῇ καὶ φιλολογικῇ Ἐπιθεωρήσει» (Revue critique et littéraire) κατὰ μῆνα ἀνάλυσιν, μᾶλλον ἢ ἧττον λεπτομερῆ, παντὸς νεωστὶ ἐκδιδομένου ἑλληνικοῦ βιβλίου, οὗτινος ἀντίτυπον ἤθελε σταλῇ αὐτῷ. Ἡ βιβλιογραφικὴ αὕτη ἐργασία τοῦ κ. Legrand θέλει συντελέσει βεβαίως ἵνα καταστήσῃ καὶ τοῖς ξένοις γνωστὰ τὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προϊόντα τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς οἵτινες θὰ ἐπιθυμοῦν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ν' ἀποστείλωσι τὰ συγγράμματα αὐτῶν πρὸς τὸν κ. Legrand παρακαλοῦνται νὰ διευθύνωσιν αὐτὰ οὕτω:

Monsieur Émile Legrand, professeur à l' École nationale des langues orientales. Rue Humboldt, 25. Paris.

ΜΙΚΡΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΗΤΟΙ

ΕΠΙΤΟΜΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

μετὰ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν καὶ παραρτήματος κυρίων ὀνομάτων

ΥΠΟ

Α. Γ. ΓΙΑΝΝΑΡΗ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΤΟ Ε' ΤΕΥΧΟΣ

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται δραχμῆς.— Τὸ ὅλον ἔργον θέλει ἀπαρτισθῆ ἐκ 10-12 τευχῶν.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ἀναπληροῖ ἔλλειψιν λίαν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ γλώσσῃ ἡμῶν. Τὸ *Ἐπίτομον Λεξικὸν* ἔσται ἄριστον βοήθημα ἐπαρκοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας οὐ μόνον τῶν ἐργαζομένων λογίων, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπιθυμοῦντος νὰ γράφῃ ἀπταίστως τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας». Καὶ οἱ μὲν ἐν Ἀθήναις καταβάλλουσι τὴν ἀξίαν ἑκάστου ἐκδιδομένου τεύχους ἅμα τῇ λήψει αὐτοῦ. Οἱ δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ παρακαλοῦνται ὅπως μετὰ τῆς περὶ ἐγγραφῆς αἰτήσεώς των συναποστέλλωσι τὸ ἀντίτιμον *τοὐλάχιστον πέντε τευχῶν*, ἤτοι οἱ μὲν τοῦ ἐσωτερικοῦ *δραχ. 5*, οἱ δὲ τοῦ ἐξωτερικοῦ *φρ. χρυσᾶ 5*.—Πρὸς ἀποφυγὴν συχνῶν συνεννοήσεων δύνανται οἱ εὐαρεστούμενοι νὰ προαποστείλωσιν ἐφάπαξ τὴν ὅλην ἀξίαν τῆς συνδρομῆς, ἤτοι δραχ. 10 οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ φρ. χρυσᾶ 10 οἱ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Πᾶσα αἴτησις δέον νὰ ἐπιγράφηται: «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας» εἰς Ἀθήνας».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 26 Αὐγούστου

Ἡ μνηστεία τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου

Ἡ πρὸ πολλοῦ ᾀδομένη ὡς ἐπικειμένη μνηστεία τοῦ διαδόχου τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ νῦν αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀπὸ τῆς προχθὲς εἶνε γεγονὸς ἐπισήμως κεκυρωμένον. Ἡ εὐφρόσυνος εἴδησις ἐτηλεγραφήθη παρὰ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως πρὸς τὸν κ. πρωθυπουργὸν διὰ τοῦ ἑπομένου τηλεγραφήματος:

Ἐκ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ, 23 Αὐγούστου, ὥρα 11,20' π.μ.

Πρωθυπουργὸν *Ἀθήνας*.

Ἀγάλλομαι ἀγγέλλων ὑμῖν τοὺς ἀρραβῶνας τοῦ διαδόχου μετὰ τῆς πριγκιπίσσης Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας. ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀμέσως διεβίβασεν εἰς Κοπεγχάγην, Βερολῖνον καὶ Πετρούπολιν λίαν ἐνθουσιώδη συγχαρητήρια ἐν ὀνόματι ἑαυτοῦ καὶ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ πριγκίπισσα Σοφία-Δωροθέα-Οὐλερίχη-Ἀλίκη ἐγεννήθη ἐν Πότσδαμ τῇ 2/14 Ἰουνίου 1870 καὶ εἶνε τὸ πέμπτον τέκνον τοῦ ἀποθανόντος αὐτοκράτορος Φρειδερίκου Γ' καὶ τῆς αὐτοκρατείρας Βικτωρίας, πρωτοτόκου θυγατρὸς τῆς Βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας.

Κατὰ τηλεγράφημα ἐκ Βερολίνου πρὸς τὴν «Ἐφημερίδα» ἅπας ὁ γερμανικὸς τύπος χαιρετίζει τοὺς ἀρραβῶνας συμπαθέστατα, ἐκφράζων τὴν χαράν του ὅτι ἡ πρίγκιπισσα θὰ βασιλεύσῃ ἐπὶ χωρῶν πεφημισμένων ἐπὶ ὑψίστῳ πολιτισμῷ, καὶ ὁμιλῶν φιλικώτατα περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὁ διάδοχος τῶν Ἑλλήνων ἐμποιεῖ εἰς ἅπαντας ἀρίστην ἐντύπωσιν.

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐπανέρχεται ἐνταῦθα κατὰ τὰς 10-15 Σεπτεμβρίου μετὰ τοῦ Διαδόχου, ὅστις πρὸ τῆς ἐπανόδου του εἰς Βερολῖνον, ὅπου ἐντὸς τριῶν τὸ πολὺ μηνῶν θέλει τελέσει τοὺς γάμους του, προτίθεται νὰ καταρτίσῃ ἐνταῦθα τὸν στρατιωτικόν του οἶκον προσλαμβάνων ὑπασπιστὰς καὶ λοιποὺς αὐλικούς. Ἐπίσης θέλει ἀγοράσει οἰκίαν ἐν ᾗ θὰ κατοικήσῃ μετὰ τὸν γάμον. Ὡς τοιαύτην λέγεται ὅτι θέλει ἐκλέξει τὴν τοῦ κ. Σ. Ψύχα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κηφισίας.

Καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα, ἐπάγεται ἡ «Ἐφημερίς», ταχύτατα πρέπει ν' ἀναμένωμεν καὶ ἄλλο παρόμοιον εὐτυχὲς γεγονὸς ἐν τῷ βασιλικῷ οἴκῳ τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ Βασιλεῖς ἡμῶν εἶνε διατεθειμένοι ἐκτὸς τούτου καὶ αὐτὸν τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον ταχέως ν' ἀποκαταστήσωσι διὰ γάμου.

Μετὰ πυρετώδους δραστηριότητος ἐνεργοῦνται αἱ προκαταρκτικαὶ μελέται τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ γενησομένων ὑδραυλικῶν ἔργων. Τὸ ὑπὸ τοὺς μηχανικοὺς κκ. Couvert καὶ Debilli συνεργεῖον ἀποπερατῶσαν ἤδη τὰς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μελέτας διὰ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν μεταξὺ Βόλου καὶ Λεχωνίων, διετάχθη νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν ἀναγκαίων τοπογραφικῶν μελετῶν πρὸς ἀποξήρανσιν τῶν μεταξὺ Καρδίτσης καὶ Φαρσάλων ἑλῶν. Τὸ δὲ ὑπὸ τοὺς μηχανικοὺς κ.κ. Gracius καὶ Δασκαλάκην ἔχει ἤδη σχεδὸν ἀποπερατώσει τὰς τοπογραφικὰς μελέτας τοῦ παρὰ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν ἐδάφους ἐπὶ μήκους πεντήκοντα περίπου χιλιομέτρων. Προσεχῶς καταρτίζονται καὶ ἕτερα συνεργεῖα διὰ τὴν μελέτην ὁλοκλήρου σχεδὸν τοῦ Θεσσαλικοῦ πεδίου.

— Τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἀπεβίωσεν ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸς Κ. Λομβάρδος καταβληθεὶς ὑπὸ τῆς μακρᾶς νόσου, ἥτις ἐπὶ δύο μῆνας κατέτρυχεν αὐτόν. Ἡ κηδεία τοῦ μεγατίμου ἀνδρὸς γενήσεται αὔριον δημοτελεστάτη, ὁρισθέντος πρὸς τοῦτο τοῦ ποσοῦ 7,000 δραχμῶν.

— Ἀπὸ τῆς 15 τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου ἐπαναλαμβάνονται τὰ μαθήματα τῆς τηλεγραφικῆς σχολῆς. Οἱ θέλοντες νὰ μαθητεύσωσιν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ δέον νὰ ὦσιν ἀπόφοιτοι Γυμνασίου καὶ ὑποβάλωσι μέχρι τῆς 5 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν γενικὴν διεύθυνσιν τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων τὰς πρὸς κατάταξιν αἰτήσεις των. Καθηγηταὶ δὲ τῆς σχολῆς διωρίσθησαν οἱ κκ. Κ. Μαρῖνος, Δ. Σεμτέλλος καὶ Δ. Ἀβαντινός, καὶ ὁ ἐπιθεωρητὴς κ. Κ. Καζάκος.

— Κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον ἐξεδόθησαν ὑπὸ τῶν διαφόρων ταχυδρομικῶν γραφείων ἐπιταγαὶ ἀξίας δραχ. 263,655.05, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν τέλη ὑπὲρ τοῦ δημοσίου δραχ 1981, ἐξηργυρώθησαν δὲ τοιαῦται 2514, ἀντιπροσωπεύουσαι ἐν ὅλῳ τὸ ποσὸν δραχμῶν 257,504,31.

— Ἡ δοθησομένη ἀποζημίωσις εἰς τὸν κ. Α. Κωνσταντινίδην διὰ τὴν πυρκαϊὰν τῶν Καταστημάτων αὐτοῦ ὡρίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γενομένης πραγματογνωμοσύνης εἰς δραχ. 87,600.

— Ἐντὸς μικροῦ ἱδρύεται νέον ὑφαντήριον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Νέου Φαλήρου ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ Γαλλικοῦ μνημείου. Ἱδρυταὶ αὐτοῦ εἰσὶν οἱ ἀδελφοὶ κκ. Νικόλαος καὶ Γεώργιος Σελᾶς, ὁ πρῶτος ἐπὶ μακρὸν διευθύνας τὰ γραφεῖα τοῦ μεγάλου ἐργοστασίου τῶν ἀδελφῶν Ρετσίνα, ὁ ἕτερος δὲ ἐργασθεὶς ἐπίσης ἐν τῷ αὐτῷ καταστήματι.

— Μεταξὺ τῶν ἄλλων εὑρημάτων τοῦ κεντρικοῦ ταμείου εὑρέθησαν ἐν τῷ σιδηρῷ δωματίῳ αὐτοῦ ἐν τοῖς κιβωτίοις τῶν παρακαταθηκῶν δύο κιβώτια ἀγνώστου περιεχομένου καὶ προελεύσεως. Τὰ κιβώτια ταῦτα φαίνονται κατατεθειμένα ἐκεῖ πρὸ τριακονταετίας, καὶ ὅμως οὐδὲν σχετικὸν ἔγγραφον περὶ αὐτῶν ὑπάρχει. Ὁ κεντρικὸς ταμίας κ. Καλογερῆς ἅμα ὡς εὑρέθησαν τὰ κιβώτια ἀπέστειλε πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ἔγγραφον ζητῶν ὁδηγίας περὶ τοῦ δέοντος γενέσθαι.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ λοιπά, ὡς καὶ τὰ ζητηθέντα ἄλλα βιβλία. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως. —κ. Κ. Π Ὀδησσόν. Δὲν παρεδόθησαν ἔτι εἰς κοινὴν χρῆσιν, ἐν Εὐρώπῃ τοὐλάχιστον, καὶ ἑπομένως δὲν ἐγένοντο ἔτι ἀντικείμενον ἐμπορίου. — κ. Π. Η. Π. Κερασοῦντα. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἀλλ' εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—*Ἀναγνώστῃ τῆς Ἑστίας*. Ἐλήφθη ἡ δέουσα πρόνοια καὶ παρεσκευάσθη ἤδη, ἄξιον τῶν προσδοκιῶν σας. Ἡ ἐκτύπωσις καὶ αὐτοῦ ἐγένετο ἐν Λειψίᾳ, διότι εἶνε εἰς

κονογραφημένον. Λίαν προσεχῶς δημοσιευθήσεται ἡ Ἀγγελία.— Κυρίαν Δ. Γ. Νεάπολιν. Ἀτυχῶς ἐξηντλήθη πρὸ πολλοῦ. —κ. Θ. Φ. Κωνσταντινούπολιν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλοφρονα προσφοράν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν. —κ. Π. Γ Γένιτσεσκ. Ἐνεγράφη εἰς τὴν Ἱστορίαν ὁ κ. Σ. Κ., ἐγένετο δὲ καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τοῦ κ. Δ. Π. Κ. Ἡ ἱστορία Παπαρρηγοπούλου, πρὸ πολλοῦ περατωθεῖσα, τιμᾶται φρ. 50 ἄδετος, φρ. 70 δεδεμένη.—*Τακτικῷ συνδρομητῇ*. Δὲν γνωρίζομεν, καὶ οὔτε οἱ εἰδήμονες τῶν Ἀθηνοῖκῶν οὓς ἠρωτήσαμεν ἠδυνήθησαν νὰ μᾶς πληροφορήσωσι.—κκ. Δ. Β. Παρισίους, Μ. Γ. Κάϊρον, Κ.-Μ. Κωνσταντινούπολιν Ι. Β. Βῶλον, Ε. Κ. Θήβας, Σ. Μ. καὶ Σαν Πάτρας, Ε. Μ. Μαλοροσίσκαγιαν καὶ Ι. Κ. Νικολάϊεφ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Φιλοβιβλῳ*. Ἀκριβεῖς πληροφορίαι ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως μέχρι σήμερον δὲν ὑπάρχουσι. Κατὰ τὸν κατάλογον τοῦ Α. Παπαδοπούλου Βρετοῦ ἀπὸ τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας μέχρι τοῦ 1832 ἐξεδόθησαν ἑλληνικὰ βιβλία 1278. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατάλογος οὗτος δὲν εἶνε πλήρης, παραλειφθέντων ἱκανῶν βιβλίων μὴ περιελθόντων εἰς γνῶσιν τοῦ ἐκδότου. Καθ' ὑπολογισμὸν μᾶλλον προσεγγίζοντα εἰς τὴν ἀλήθειαν τὰ ἀπὸ τοῦ 1476, ὅτε ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν βιβλίον, μέχρι τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ἡμετέρου Κράτους ἐκδοθέντα ἑλληνιστὶ ὑπὸ Ἑλλήνων βιβλία ἀνέρχονται εἰς 1750. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας· εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Κ. Μ. Κ. Ταγανρόγ. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς· τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ καταβάλητε τῷ αὐτόθι κ. Π. Η. Η. πρὸς ὃν ἐγράψαμεν περὶ τούτου.— κ. Ν Β. Φ. Σαμοθράκην. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.—*Φιλοδήμῳ*. Συμφωνοῦμεν, ἀληθὲς δὲ ὅτι βαρέως νοσοῦσα πρέπει νὰ θεωρῆται ἡ κοινωνία ἐκείνη, ὅπου ἕκαστος ἀντὶ νὰ φροντίζῃ νὰ κάμνῃ τὸ χρέος του σκέπτεται μόνον νὰ κάμῃ τὸν δρόμον του.—κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς φροντίδας. Τὴν ἀποστολὴν τῶν βιβλίων θέλομεν ἐνεργήσει λίαν προσεχῶς.—κ. Κ. Ε. Χ. Πάτρας. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος ἤδη.— κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Αὐγούστου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	496.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	497.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	592.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	508.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	256.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		522.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,165.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	197.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	79.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	207.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	150.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	414.
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32 20
	3μην.	32.—
Σ.-Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127 —
»	3μην.	126 —

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.38
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.85

ΝΕΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ὧν ἡ πώλησις ἀνετέθη ἀποκλειστικῶς

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Γ. Α. Παπαβασιλείου. *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, μετὰ σημειώσεων .... Δραχ. 1.50

— *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητριῶν τῶν Παρθεναγωγείων, μετὰ σημειώσεων........ » 1.50

— *Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις*, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ Ἑλληνικοῖς σχολείοις μαθητῶν, μετὰ σημειώσεων, γεωγραφικοῦ πίνακος καὶ 28 λιθογραφικῶν εἰκόνων » 2.—

Δημ. Παπαγεωργίου, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, Παρθεναγωγείων καὶ Γυμνασίων........ » 2.50

Σπ. Μηλιαράκη, Ἐγχειρίδιον Φυσιογνωσίας. Μέρος Α', Στοιχεῖα Φυσικῆς Ἱστορίας, μετὰ πολλῶν ἐξηγητικῶν εἰκόνων. Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἑλλην. Σχολείων. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως........ » 2.50

Μιχ. Κ. Σακελλαροπούλου, Ἡ Παιδαγωγικὴ τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου........ » 4.—

Παναγ. Σ. Κονδύλη, Στοιχεῖα Χημείας. Ἄδετον........ » 2.—

Τὸ αὐτὸ βιβλίον χαρτόδετον........ » 2.75

Καλῶς δεδεμένον........ » 3.25

Δημ. Κ. Ζαγγογιάννη, Θέματα λατινικὰ πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὁμαλὸν τυπικόν, κατὰ τὰ ἄριστα τοιούτου εἴδους βιβλία ἐν Γερμανίᾳ........ » 1.25

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888 —1423

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 610.—4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 662

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἡ ἐσωτερικὴ διακόσμησις τοῦ Ζαππείου ἐξακολουθεῖ δραστηρίως, σχεδὸν δ' ἅπασαι αἱ προθῆκαι εἶνε ἤδη ἕτοιμοι πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐκθεμάτων, ἅτινα καταφθάνουσιν ἄφθονα ἐκ τῶν διαφόρων πόλεων τοῦ κράτους. Ἡ ἐπιτροπὴ πεποιθυῖα ὅτι θὰ ἔχῃ τὸν κατάλληλον χρόνον πρὸς εὐπρόσωπον ἔκθεσιν τῶν διαφόρων ἀντικειμένων, παρήγγειλε τηλεγραφικῶς ἁπάσαις ταῖς ἐπιτροπαῖς ὅπως μὴ παύσωσι δεχόμεναι ἐκθέματα μέχρι τῆς 15 ἐλευσομένου Σεπτεμβρίου. Τὸ τοιοῦτο δὲ καθιστᾷ γνωστὸν καὶ τοῖς ἐν Ἀθήναις δηλώσασιν ἐκθέταις τοῖς καθυστεροῦσιν ἔτι, διότι πέραν τῆς προθεσμίας ταύτης καὶ ἕνεκα τῆς τυπώσεως τοῦ καταλόγου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς Ἐκθέσεως καὶ ἕνεκα τῶν ἀναγκῶν τῆς διακοσμήσεως οὐδὲν ἔκθεμα θὰ γίνεται δεκτὸν ἐν τῷ μεγάρῳ.

Ἡ τοποθέτησις τῶν μηχανημάτων καὶ τῶν συρμάτων τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἤρξατο ἐν τῷ μεγάρῳ πρὸ δεκαπενθημερίας ὑπὸ εἰδικῶν μηχανικῶν καὶ ἐργατῶν ἀφικομένων ἐκ Παρισίων.

Ὁ παρ' ἡμῖν καλλιτέχνης κ. Ν. Λύτρας τῇ παρακλήσει τῆς Ἐπιτροπῆς ἐσχεδίασε τὸν τύπον τῶν ἀπονεμηθησομένων διπλωμάτων. Τὸ ἔργον κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀξιωθέντων νὰ ἐξετάσωσι τοῦτο κρίνεται ἄριστον, καὶ μέλλον νὰ τιμήσῃ τὴν ἀναγεννωμένην ἑλληνικὴν καλλιτεχνίαν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας ἀπόκειται δίπλωμα ἐπὶ περγαμηνῆς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἐκδεδομένον ὑπὸ Ροβέρτου τοῦ Ταραντίνου. Τοῦ διπλώματος τούτου, οὗ ἄγνωστον ἦν τὸ περιεχόμενον, μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ ἕνεκα τῆς φθορᾶς τῆς περγαμηνῆς, τὸ συμβούλιον τῆς ἑταιρίας ἀνέθηκε τὴν μελέτην εἰς τὸν μεσαιωνοδίφην κ. Ἰω. Ρωμανὸν γυμνασιάρχην ἐν Κερκύρᾳ, ἀπὸ μακροῦ χρόνου εὐδοκίμως ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῆς Ἑπτανήσου καὶ τῆς Ἠπείρου. Οὗτος δὲ μετ' ἀγάπης πολλῆς ἀσχοληθεὶς εἰς τὸ ἔργον, συνέταξε πραγματείαν περὶ αὐτοῦ, δημοσιευθησομένην ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ λατινιστὶ γεγραμμένου ἐγγράφου τούτου, οὗ ἡ ἀνάγνωσις παρεῖχε δυσκολίας ἱκανὰς νὰ ἐμβάλωσιν εἰς ἀπόγνωσιν καὶ τοὺς μάλιστα ἐγκαρτεροῦντας εἰς τὰς τοιαύτας σπουδάς, κατεδείχθη ὅτι ἡ σπουδαιότης αὐτοῦ ὑπερβάλλει πᾶσαν προσδοκίαν. Διότι δι' αὐτοῦ μέγα ἐπιχέεται φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας ἐν ἐποχῇ σκοτεινοτάτῃ, πολλὰ δὲ περιεργότατα ἐξ αὐτοῦ ἐξάγονται, διαλαθόντα τὰς ἐρεύνας καὶ αὐτοῦ τοῦ Hopf ὅστις εἶχε γνῶσιν τοῦ ἐγγράφου. Διαλαμβάνει δὲ τὸ δίπλωμα κυρίως περὶ προνομίων, χορηγηθέντων ὑπὸ τοῦ δεσπότου τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ τοῦ Β' εἰς τριακοντατρεῖς ἱερεῖς τῆς ἐξοχῆς Κερκύρας, ἅτινα ἐνίοτε παρεβιάζοντο ὑπὸ τῶν διοικητῶν, οὗ ἕνεκα ἠναγκάζοντο οἱ ἱερεῖς νὰ καταφεύγωσι κατὰ καιροὺς πρὸς τοὺς Ταραντίνους ἡγεμόνας, τοὺς δεσπότας τῆς χώρας, ἵνα λαμβάνωσι τὴν ἐπικύρωσιν τῶν προνομίων.

— Ἐδημοσιεύθη ἄρτι τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ θ' τόμου τοῦ ὑπὸ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἑταιρίας πρὸς προαγωγὴν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐκδιδομένου περιοδικοῦ συγγράμματος (The journal of Hellenic Studies), μεταρρυθμισθέντος ἐπὶ νέων ὅλως βάσεων. Ἀπὸ τοῦδε τὸ περιοδικὸν τοῦτο θὰ ἐκδίδεται εἰς σχῆμα μεῖζον, ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς *Ἑστίας*, οἱ δὲ πρότερον ἐν ἰδιαιτέροις τεύχεσιν εἰς φύλλον δημοσιευόμενοι πίνακες θὰ συρράπτωνται μετὰ τοῦ κειμένου πρὸς πλείονα εὐκολίαν τῶν ἀναγνωστῶν. Τὸ ἀνὰ χεῖρας τεῦχος περιέχει ὕλην κατὰ προτίμησιν ἀρχαιολογικήν, καὶ δή: 1) Διατριβὴν τοῦ Cecil Smith περὶ δύο γραφῶν ἀγγείων ἀπεικονιζουσῶν θυσίας, μετὰ δύο πινάκων. 2) Περὶ παραστάσεως τοῦ Ἕκτορος καὶ τῆς Ἀνδρομάχης ἐπὶ ἀρχαίου ἀγγείου μετὰ πίνακος ὑπὸ P. Gardner. 3) Μετρολογικὰς σημειώσεις ὑπὸ W. Ridgeway. 4) Περί τινων μουσείων τῆς Βορείου Εὐρώπης μετὰ πίνακος ὑπὸ L. R. Farnell. 5) Περὶ παραστάσεως χωρῶν καὶ πόλεων ὑπὸ τῆς ἀρχαίας τέχνης μετὰ πίνακος, ὑπὸ P. Gardner. 6) Περί τινων ἀρχαιολογικῶν ἀνακαλύψεων ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ὑπὸ J. T. Bend. 7) Ἀνέκδοτον ψήφισμα τοῦ δήμου Λισσατῶν ἐν Λυκίᾳ ὑπὸ E. L. Hicks. 8) Ἀνέκδοτον ἐπιγραφὴν Ἀνάφης, μνημονεύουσαν ἄγνωστον τέως ὄνομα τεχνίτου, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ. 9) Τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἱστορικῆς πραγματείας τοῦ J. B. Bury περὶ τῶν Λομβαρδῶν καὶ Ἐνετῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀπὸ τοῦ 1340—1470. 10) Ἀρχαιολογικὰς εἰδήσεις ἐξ Ἑλλάδος (1887—1888) ὑπὸ Harrison, καὶ 11) βιβλιογραφίαν. Πλὴν τῶν πινάκων τὸ τεῦχος κοσμεῖται καὶ διὰ πολλῶν εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ, ἐν οἷς καὶ ἀπεικονίσεις τινῶν τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει τελευταῖον γενομένων ἀρχαιολογικῶν εὑρημάτων.

— Τύποις Τεϋβνέρου ἐξεδόθησαν ἐσχάτως ἐν Λειψίᾳ διάφορα πλείστου λόγου ἄξια πονήματα, ἐξ ὧν μνημονεύομεν· 1) τὰς πρὸς τιμὴν τοῦ κλεινοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλολογίας Ὄθωνος Ῥίβεκ (οὗ τὰ μαθήματα ἤκουσεν ἄλλοτε καὶ ὁ διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου) ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ συνταχθείσας φιλολογικὰς διατριβὰς ἐπὶ διαφόρων θεμάτων τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκῆς ἀρχαιότητος· 2) τὰ ἑλληνολατινικὰ καὶ λατινοελληνικὰ γλωσσάρια ὑπὸ Γέτς καὶ Γούνδερμαν· 3) τὰ ἀποσπάσματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων παρῳδιογράφων ὑπὸ Βράντ· 4) τοῦ Δεινάρχου τοὺς τρεῖς σωζομένους λόγους ὑπὸ Βλάς· 5) τὴν «ἑλληνικὴν σημασιολογίαν» ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Ἔχτ· 6) τὸν πρῶτον τόμον τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου, κριτικῇ ἐπιστασίᾳ Γ. Ν. Βερναρδάκη.

— Τὸ ἀντιλυσσικὸν Ἰνστιτοῦτον τοῦ Παστέρ, διὰ κοινῶν ἐράνων ἀνεγειρόμενον, οἰκοδομεῖται ἐν Παρισίοις, θὰ ἐγκαινισθῇ δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Τὸ ἀμφιθέατρον, ὅπου θὰ γίνωνται αἱ παραδόσεις καὶ αἱ δημόσιοι διαλέξεις, κεῖται ἐν τῷ ἰσογαίῳ. Ἕκαστος τῶν ἀκροατῶν θὰ ἔχῃ πρὸ αὐτοῦ μικρὸν ἐπικλινὲς γραφεῖον καὶ τὰ χρήσιμα πρὸς γραφήν. Εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον ἐγκαθίσταται ἡ διεύθυνσις, τὸ συμβούλιον τοῦ καταστήματος καὶ αἱ διάφοροι διοικητικαὶ ὑπηρεσίαι. Ὄπισθεν τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος θὰ ὑπάρχωσι

τέσσαρα ἀπομεμονωμένα περίπτερα, σηκοὶ σκυλάκων, κτηνοτροφεῖα καὶ μικρὸς λειμών. Πέριξ τοῦ καταστήματος θὰ φυτευθῶσι κηπάρια μετὰ δενδρυλλίων, ἀναψυκτηρίων κτλ., παρέχοντα αὐτῷ ὄψιν χλοερὰν καὶ εὐάρεστον.

— Πρὸς δοκιμὴν τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου κατὰ τῆς χολέρας τοῦ Ρώσσου ἰατροῦ Γκαμαλέϊα, περὶ ἧς ἐκάμαμεν λόγον εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, παρουσιάσθησαν τέσσαρες ἄνδρες προσφερόμενοι ἵνα ἐνεργήσῃ ἐπ' αὐτῶν τὰ πειράματά του ὁ Ρῶσσος ἰατρός. Εἰσὶ δὲ οἱ θαρραλέοι οὗτοι ἄνδρες δύο δημοσιογράφοι τῶν Παρισίων ὀνόματι Φουσὲ καὶ Λερμινά, ὁ ζωγράφος Βιλλέτ, καὶ ὁ ἰατρὸς Τρονσέν, πολλάκις ἀγωνισθεὶς κατὰ τῆς ὀλεθρίας νόσου ἐν ἐπιδημίαις, τελευταῖον δὲ κατὰ τὴν ἐν Τουλῶν ἐπιδημίαν τοῦ 1884.

— Ἐν γαλλικῇ ἐφημερίδι εὑρίσκομεν λεπτομερῆ σημείωσιν τῶν εἰσπράξεων τῶν Παρισινῶν θεάτρων κατὰ τὴν θεατρικὴν περίοδον τοῦ 1887—1888 (ἀπὸ 1 Μαρτίου 1887 μέχρις 28 Φεβρουαρίου 1888). Ὁ πίναξ οὗτος ἔχει ὡς ἑξῆς. Θέατρον Μελοδράματος εἰσέπραξε φρ. 2,904,070. Γαλλικὸν Θέατρον (Théâtre-Français) 1,744,788. Θέατρον κωμικοῦ μελοδράματος 1,222,374. Θέατρον «Variétés» φρ. 1,066, 242. Θέατρον τοῦ Châtelet 950,973. Τὸ τῆς Πύλης Ἁγίου Μαρτίνου 950,608. Τὸ τοῦ Παλαὶ Ροαγιὰλ 903.197. Γυμνάσιον 855.155 Θέατρον Eden 828,050. Θέατρον «Gaîté» 770.707 Κωμειδύλλιον 664,412· Ὠδεῖον 603,647. Θέατρον «Folies Dramatiques» 478,035. Θέατρον «Ambigu» 472, 232. Εἰς ταῦτα προσθετέα 12 ἔτι θέατρα εἰσπράξαντα ὀλιγώτερα ποσά. Τὸ ὅλον τῶν εἰσπραχθέντων ἀνῆλθεν εἰς 17, 454, 683 φράγκα, ὀλιγώτερα τοῦ προηγουμένου ἔτους κατὰ 1,780, 114. Ἐκ τοῦ ὅλου τῶν γενομένων εἰσπράξεων ἐπληρώθησαν δικαιώματα εἰς τοὺς συγγραφεῖς τῶν παρασταθέντων ἔργων φρ. 1,795, 508.

— Διεθνὲς συνέδριον ἀμερικανολόγων θέλει συνέλθει ἐν Βερολίνῳ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον (2-5 τοῦ μηνός). Ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς συνόδου θέλει ἀφιερωθῆ εἰς ἀνακοινώσεις περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς, ἐν ᾗ ὡς γνωστὸν ὑπάρχουσι πολλὰ τὰ χρῄζοντα διευκρινήσεως. Τὴν δευτέραν ἡμέραν ἡ Σύνοδος θὰ ἀσχοληθῆ εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὴν τρίτην εἰς τὴν ἀνθρωπολογίαν καὶ ἐθνολογίαν τῆς Ἀμερικῆς.

— Ἐν Βρέστῃ τῆς Γαλλίας ἐγένοντο πειράματα ὑποβρυχίου τηλεφωνίας διὰ μηχανήματος λεγομένου *ὑδροφώνου* ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Banaré. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν ὑπῆρξε πλήρης εἰς ὅλας τὰς ἀποστάσεις, καθ' ἃς ἐτάχθησαν τὰ δύο πρὸς ἀνταπόκρισιν σημεῖα, καὶ ὧν ἡ μακροτάτη ἦτο 5,200 μέτρων. Ἐπιτροπὴ δ' ἐπὶ τοῦτο ὁρισθεῖσα ἐβεβαίωσε τὴν ἐπιτυχίαν τῆς μεταβιβάσεως τῶν τηλεφωνημάτων καὶ ἐπὶ πλοίου κινουμένου.

Τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μαθητῶν τοῦ ἀειμνήστου καθηγητοῦ τῆς μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς Ἰωάννου Φιλαλήθους συνέστη ἐπιτροπὴ ἐξ ἐπισήμων ὁμογενῶν τῶν κκ. Κ. Καλλιάδου, μεγάλου ῥήτορος, Στ. Τζικαλιώτου, Στ. Βουτυρᾶ, Ν. Θ. Σουλλίδου, Λ. Λιμαράκη, Κ. Ζαχαριάδου καὶ Α. Παλαιολόγου ὅπως φροντίσῃ περὶ συλλογῆς συνδρομῶν πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀοιδίμου διδασκάλου. Πρὸς τοῦτο ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπέτεινεν ἔκκλησιν πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ μαθητὰς τοῦ Φιλαλήθους ἵνα ἕκαστος αὐτῶν συντελέσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν εἰς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, δι' οὗ θέλει ἀποδοθῆ ὀφειλόμενος εὐγνωμοσύνης φόρος πρὸς τὸν ἐπὶ ἥμισυν καὶ ἐπέκεινα αἰῶνα διδάξαντα τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰς τὸν ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνισμόν.

— Ὁ παρὰ τῷ Πολυτεχνείῳ καθηγητὴς καλλιτέχνης γλύπτης κ. Γ. Βρῦτος διωρίσθη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας Officier de l' Académie τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Τὸ ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον ἐπέδωκε τῷ κ. Βρούτῳ τὸ οἰκεῖον δίπλωμα.

— Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐκδοθήσονται ἐκ τῶν καταστημάτων τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ *θέματα λατινικὰ πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν* εἰς τὸ ὁμαλὸν τυπικόν, πονηθέντα ὑπὸ *τοῦ καθηγητοῦ Δημ. Κ. Ζαγγογιάννη* κατὰ τὰς νῦν ἐν Γερμανίᾳ κρατούσας παιδαγωγικὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἄριστα τοιούτου εἴδους βιβλία ἐν Γερμανίᾳ.

ΝΕΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ὧν ἡ πώλησις ἀνετέθη ἀποκλειστικῶς

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Γ. Α. Παπαβασιλείου. *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, μετὰ σημειώσεων .... Δραχ. 1.50

— *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητριῶν τῶν Παρθεναγωγείων, μετὰ σημειώσεων .... » 1.50

— *Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις*, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ Ἑλληνικοῖς σχολείοις μαθητῶν, μετὰ σημειώσεων, γεωγραφικοῦ πίνακος καὶ 28 λιθογραφικῶν εἰκόνων .... » 2.—

Δημ. Παπαγεωργίου, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, Παρθεναγωγείων καὶ Γυμνασίων .... » 2.50

Σπ. Μηλιαράκη, Ἐγχειρίδιον Φυσιογνωσίας. Μέρος Α', Στοιχεῖα Φυσικῆς Ἱστορίας, μετὰ πολλῶν ἐξηγητικῶν εἰκόνων. Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἑλλην. Σχολείων. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως .... » 2.50

Μιχ. Κ. Σακελλαροπούλου, Ἡ Παιδαγωγικὴ τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου .... » 4.—

Παναγ. Σ. Κορδέλη, Στοιχεῖα Χημείας. Ἄδετον .... » 2.—

Τὸ αὐτὸ βιβλίον χαρτόδετον .... » 2.75

Καλῶς δεδεμένον .... » 3.25

Δημ. Κ. Ζαγγογιάννη, Θέματα λατινικὰ πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὁμαλὸν τυπικόν, κατὰ τὰ ἄριστα τοιούτου εἴδους βιβλία ἐν Γερμανίᾳ .... » 1.25

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ Γεωγραφία τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν μετὰ γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ τοπογραφιῶν, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ὑπὸ Π. Γ. Κασίμη, πρωτοβαθμίου διδασκάλου. Ἔκδοσις τετάρτη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 63, Ὁδὸς Ἑρμοῦ. 1888. 8ον, σελ. 82. Τιμᾶται δραχ. 1,50.

Στοιχειῶδες Συντακτικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις καὶ παρθεναγωγείοις μαθητευομένων ὑπὸ Χαρίση Πουλίου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Α' γυμνασίῳ Ἀθηνῶν. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1888. 8ον, σελ. 84. Τιμᾶται δραχμῆς.

Dialoghi Famigliari Greco-Italiani preceduti da un trattato della pronuncia Greca odierna. Ἰταλοελληνικοὶ διάλογοι ὑπὸ Μ. Π. Περίδου. Ἔκδοσις ἕκτη, αὐξηθεῖσα τῇ προσθήκῃ τοῦ περὶ προφορᾶς τῆς ἰταλικῆς, ἐπιμελείᾳ Μ. Βιαγκίνη. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1888. 16ον, σελ. 202. Τιμᾶται δραχ. 3.

Ἐκκλησιαστικὴ ῥητορικὴ ὑπὸ Φιλίππου Π. Παπαδοπούλου, καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1888. Τυπογραφεῖον Δ. Μαξούρη καὶ Β. Φιλιππίδου. Γαλατᾶ, Κουρσοὺμ Χάνιον, 19. 8ον, σελ. 304. Τιμᾶται φρ. 5.—Πωλεῖται εἰς τὸ τυπογραφεῖον «ὁ Παλαμήδης», ὁδὸς ἁγ. Μάρκου.

Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, παρθεναγωγείων καὶ γυμνασίων, ὑπὸ Δημητρίου Παππαγεωργίου, καθηγητοῦ καὶ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις ἑλληνικοῦ Λυκείου Δ. Παππαγεωργίου καὶ Π. Κουτούζη». Ἐν Ἀθήναις, βιβλιοπωλεῖον «Ἑστίας». 1888. 8ον, σελ. ζ'—223. Τιμᾶται δραχ. 2,50.

Εἶνε μὲν πολλαὶ δεκαετηρίδες ἀφ' οὗ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἐξήνεγκε τὴν αὐστηρὰν μὲν πάντως ἀλλ' ἀτυχῶς οὐχὶ καὶ ἄδικον φράσιν, ὅτι ὠφελιμώτερον εἰς τὸ ἔθνος ἔργον θὰ ἔπραττεν ὁ καίων ἢ ὁ συντάττων γραμματικὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· φοβοῦμαι δ' ὅμως πολὺ ὅτι καὶ ἂν μέχρι σήμερον ἔζη ὁ θαυμάσιος ἀνήρ, ἴσως δὲν θὰ μετέβαλλεν ἣν εἶχε σχηματίσῃ περὶ τῶν γραμματικῶν γνώμην. Διότι πολλαὶ δυστυχῶς πλεῖσται, συνετάχθησαν ἔκτοτε, ἀλλ' ἐκτὸς ἐλαχίστων πολλοῦ ἐπαίνου ἀξίων ἐξαιρέσεων, αἱ λοιπαὶ τοσοῦτον ὑπολείπονται τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας, τοσαῦτα περιέχουσι τὰ παράδοξα, ἵνα μὴ ἄλλο τι εἴπω, ὥστε κινδυνεύει τις πολλάκις ταύταις ὁμιλῶν ν' ἀπολέσῃ **καὶ τὸν ἐόντα νόον**. Καὶ τὸ κακὸν ἐγένετο χεῖρον ἔτι ὅτε τινὲς δελεασθέντες ὑπὸ τοῦ καινοῦ δαιμονίου τῆς γλωσσολογίας συγκατέμιξαν τοῖς πονήμασιν αὐτῶν ὅσα ἠδυνήθησαν οὐχὶ νὰ μελετήσωσι καὶ ἐκμάθωσιν, ἀλλὰ νὰ δανεισθῶσιν ἁπλῶς παρὰ τῶν Εὐρωπαίων καὶ ἐγκατασπείρωσι δίκην ψιμυθίου πορίσματα ὅῆθεν αὐτῆς. Διότι τότε ἀληθῶς προέκυψε τὸ τοῦ Ὀβιδίου **rudis indigestaque moles**! Ἀλλ' ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἀνθρωπίνοις, οὕτω καὶ ἐνταῦθα αὐτὴ ἡ ὑπερβολὴ τοῦ κακοῦ κατέστησεν ἐπιτακτικωτέραν καὶ συντονωτέραν τὴν ζήτησιν τῆς θεραπείας αὐτοῦ.

Καὶ νῦν μετὰ μεγάλης χαρᾶς παρατηροῦνται βήματά τινα γενναῖα πρὸς τὰ πρόσω. Τοιοῦτον βῆμα ἀνεῦρον ἐγὼ ἔν τε ἄλλαις τισὶ κατὰ τὴν τετραετίαν ἐκδοθείσαις γραμματικαῖς καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τῇ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δημ. Παπαγεωργίου. Ὁ κ. Παπαγεωργίου συνεῖδεν ὅτι οὔτε οἱ πρακτικοὶ μόνον περὶ χρήσεως κανόνες δύνανται νὰ εὐχαριστήσωσι πλέον τὸ ζητητικὸν τῶν χρόνων ἡμῶν πνεῦμα, τὸ ἀπαιτοῦν τὸν λόγον τῶν φαινομένων καὶ τὸ διατηροῦν καὶ συγκρατοῦν καὶ αὐτὰ τὰ φαινόμενα πολὺ εὐκολώτερον, ὅταν γνωσθῇ καὶ ὁ ἀληθὴς αὐτῶν σύνδεσμος, οὔτε πάλιν αἱ γλωσσολογικαὶ ἑρμηνεῖαι πρέπει νὰ πλεονάζωσι καὶ καθιστῶσι δυσμάθητον τὴν γνῶσιν τῆς ἀκριβοῦς χρήσεως· ἀνάγκη ἄρα κράματός τινος αὐτῶν, καὶ τὸ κρᾶμα τοῦτο μόνον ἀνὴρ καὶ διδασκαλικὴν ἔχων πεῖραν καὶ ἱκανὴν ἔχων τῶν γλωσσολογικῶν προόδων γνῶσιν ἠδύνατο ἐπιτυχῶς νὰ κατορθώσῃ. Ἀνέλαβε λοιπὸν τὸ δυσχερὲς ἔργον, ὢν ὁμολογουμένως ἁρμοδιώτατος εἰς τοῦτο διά τε τὴν πεῖραν καὶ τὴν παιδείαν, καὶ μετὰ πολλῆς ἀληθῶς τέχνης ἐπέτυχε πλειστάκις νὰ συνυφάνῃ καὶ ὑποκρύψῃ ὑπὸ τὸν κανόνα τῆς ἁπλῆς χρήσεως τὴν ἀληθῆ ἑρμηνείαν τῶν φαινομένων. Τοῦτο παρετήρησα ἐν πλείστοις κεφαλαίοις, ἐφ' ᾧ καὶ συγχαίρω ἐκ καρδίας τῷ κ. συγγραφεῖ, οὐδ' ἀμφιβάλλω ὅτι ὅσοι τῶν ἑλληνοδιδασκάλων πράγματι ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνωσι κρείσσονες ἑαυτῶν καὶ δὴ ἀποφασίσωσι νὰ μελετήσωσι καὶ διδάξωσι τὸ ῥηθὲν βιβλίον, πολλῆς ὠφελείας ἑαυτοῖς καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν θ' ἀποβῶσι πρόξενοι.

Γ. Ν. Χατζιδάκης.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 2 Σεπτεμβρίου

Σεισμὸς καταστρεπτικὸς συνέβη εἰς Αἴγιον τὴν ἡμέραν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Αἱ δονήσεις ὑπῆρξαν σφοδρόταται, ἐξ αὐτῶν δὲ αἱ πλεῖσται μὲν οἰκίαι διερράγησαν, τινὲς δὲ καὶ κατέπεσον. Οἱ κάτοικοι ἔντρομοι ἐγκατέλιπον τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ ἐζήτησαν σκέπην ὑπὸ σκηνάς. Τοιαύτας δὲ ἔσπευσε ν' ἀποστείλῃ ἡ Κυβέρνησις, καθὼς καὶ ἄλλας ἀπαραιτήτους βοηθείας εἰς τὴν δεινῶς παθοῦσαν πόλιν. Μετέβη δ' ἐπὶ τόπου τὴν ἐπιοῦσαν καὶ ὁ κ. Πρωθυπουργός, ὅστις ἐξ αὐτοψίας ἀντιληφθεὶς τῆς ἐπελθούσης καταστροφῆς διέταξε τὰ δέοντα γενέσθαι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀτυχησάντων κατοίκων.

— Ὁ νεκρὸς τοῦ ἀειμνήστου Κωνστ. Λομβάρδου, κηδευθεὶς μεγαλοπρεπέστατα ἐν Ἀθήναις, μετεκομίσθη εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα τὴν Ζάκυνθον, ἔνθα οὐχ ἧττον μεγαλοπρεπὴς ἐγένετο αὐτῷ κηδεία. Συνώδευσαν δὲ τὸν νεκρόν, πλὴν τῶν οἰκείων, ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργὸς κ. Θεοτόκης μετὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Κονιάλη ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ὁ βουλευτὴς Ὕδρας κ. Γκίκας ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν, ὁ τμηματάρχης τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας κ. Κανελλόπουλος, ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν.

— Καθ' ἃ γράφει ἡ «Ἐφημερίς» ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, ἅμα τῇ ἐπισήμῳ δημοσιεύσει τῆς μνηστείας τοῦ Διαδόχου, ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα Γεώργιον, εἰς Κοπεγχάγην, μακρὸν τηλεγράφημα, ἐκφράζων τὴν πεποίθησιν ὅτι διὰ τῆς ἐπ' αἰσίοις συντελεσθείσης ἑνώσεως οἱ μεταξὺ Γερμανίας καὶ Ἑλλάδος δεσμοὶ θέλουσι στενῶς συσφιγχθῆ. Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν κ. Τρικούπην.

— Κατὰ πληροφορίας ἀσφαλεῖς ἐκ Βερολίνου, γράφει ἡ «Παλιγγενεσία», ἡ προὶξ ἣν φέρει τῷ Διαδόχῳ ἡ μνηστὴ αὐτοῦ πριγκίπισσα Σοφία συμποσοῦται ἀκριβῶς εἰς 3,750,000 φρ. εἰς μετρητά, ἐπιφυλαττομένων τῶν κληρονομικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, ἅτινα θ' αὐξήσωσι τὴν προῖκα καθ' ἓν τοὐλάχιστον ἔτι ἑκατομμύριον φράγκων.

— Διὰ διαταγῆς τοῦ διοικητοῦ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων συνταγματάρχου κ. Θ. Μάνου, πρό τινων ἡμερῶν ἐκδοθείσης, ἡ Α. Β. Υ. ὁ βασιλόπαις Νικόλαος, λοχίας τοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, προήχθη εἰς ἐπιλοχίαν.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου ἄρχεται ἡ λειτουργία τῶν ταχυδρομικῶν δεμάτων. Ἤδη ἐλύθη τὸ περὶ μεταφορᾶς τῶν δεμάτων τούτων διὰ τῶν ἀτμοπλοίων ζήτημα, παρασκευάζονται δὲ δραστηρίως τὰ παραγγελθέντα χρήσιμα ὄργανα τοῦ νέου τούτου συστήματος. Προσέτι ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων πίστωσις ἐξ 60 χιλ. δρ. καὶ ἐκτυποῦνται αἱ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν δεμάτων χρήσιμοι ὁδηγίαι.

— Κατὰ τὰς ἐκ Θεσσαλίας εἰδήσεις ἡ ἐσοδεία τῶν δημητριακῶν εἶνε ἀφθονωτάτη, πολλὰ δὲ πλοῖα ὁρμοῦσιν ἐν τῷ λιμένι Βώλου παρὰ τὴν ἀποβάθραν τοῦ σιδηροδρόμου, παραλαμβάνοντα τὸν ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Θεσσαλίας μεταφερόμενον διὰ τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ μεγάλας ποσότητας σῖτον, πρὸς ἐξαγωγήν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Μ. Δ. Μάλιστα, πρόκειται περὶ μεγάλου Λευκώματος, ὅπερ κατηρτίσαμεν διὰ τὰς πρωσεχεῖς ἑορτὰς τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ ἡμετέρου βασιλέως. Ἀπὸ τοῦδε τόσον μόνον δυνάμεθα νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι παρόμοιον ἔργον δὲν παρεσκευάσθη ἀκόμη ἐν Ἑλλάδι. Εἶνε ἐνάμιλλον πρὸς τὰ

ἄριστα τοιαῦτα ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ἐν Εὐρώπῃ.—κ. Ν.Γ. Σύρον. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. Π.Δ. Π. Σμύρνην. Βεβαιότατα. Τὸ πρῶτον δὲ τεῦχος τοῦ ἔργου ἐκδοθήσεται πιθανῶς τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον ἢ Νοέμβριον.—*Ἀρχαρίῳ* Δι' ἀρχάριον ἀρκετὰ καλόν· ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἀκατάλληλον.—κ. Χ. Τ. Ἄργος. Ἀναβολὴ μιᾶς ἑβδομάδος μόνον ἐγένετο, ἕνεκα ἄλλης ὕλης.—κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν.—κ. Θ. Κ. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν.» —κ. Μ. Μ. Ζάκυνθον. 1) Τιμᾶται δραχ. 36 ἄνευ τῶν ταχυδρ. τελῶν. Ταχυδρομικῶς δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀποσταλῇ, ἐπειδὴ τὸ βάρος του ὑπερβαίνει τὸ ὡρισμένον διὰ τὰς ταχυδρ. ἀποστολάς. 2) Τῶν αὐτῶν συγγραφέων δὲν ὑπάρχει ἑλληνογαλλικόν. 3) Πλὴν τῶν σημειουμένων παρ' ὑμῶν, ὑπάρχουσι τὰ τῶν Γάλλων Alexandre et Planche καὶ Chassang, ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ἐκ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς εἰς τὴν γαλλικήν. 4) Καθ' ὅσον γινώσκομεν, δὲν μετεφράσθησαν ἑλληνιστί, καὶ ἀπευχόμεθα νὰ μεταφρασθῶσι. 5) Ἡ ἐπὶ πλέον διαφορὰ εἶνε δραχ. 3.—κ. Ν. Κ. Λάρισσαν. Καὶ ὁ συγγραφεὺς καὶ τὸ ἔργον μᾶς εἶνε ἐντελῶς ἄγνωστα. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προσφοράν.—κ. Ν. Ν. Παρισίους. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ φύλλα.—κ. Ν. Α. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν. Ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολή. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν.—κ. Ι. Α. Γ. Κέρκυραν. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—κ. Γ. Π. Αἰτωλικόν. Ταχυδρομικῶς ἀπηντήσαμεν. *Φίλῳ Μ.* Δίκαιον ἔχει ἐκεῖνος καὶ σεῖς ἄδικον. Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ δεικνύῃ τις οἵαν ἐμπιστοσύνην καὶ πρὸς τὸν καιρόν .. νὰ μὴ λησμονῇ δὲ ποτὲ τὸ ἀλεξιβρόχιόν του.—κ. Κ. Ν. Δ. Βιέννην. Εἶνε δημοσίευμα τῆς Κεντρικῆς Διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων, περιέχον ὕλην ἀναγομένην εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, οἷον νόμους καὶ διατάγματα κανονίζοντα τὰ κατ' αὐτήν, διεθνεῖς συμβάσεις, συμβάσεις πρὸς ἀτμοπλοϊκὰς ἑταιρίας, δρομολόγια καὶ παντοίας ἄλλας πληροφορίας χρησιμωτάτας. Δὲν παρέχεται ἐπὶ πληρωμῇ, ἀλλὰ διανέμεται εἰς τὰ γραφεῖα τῆς ὑπηρεσίας ταύτης καὶ εἰς ἄλλας δημοσίας ἀρχάς.—κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας αὐξήσαντες τὸν ἀριθμὸν κατὰ 5, συναπεστείλαμεν δὲ καὶ τὰ προηγούμενα.—κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν καὶ ἀπεστάλησαν ὑμῖν τὰ ζητηθέντα. — κ. Κ. Π. Δ. Βῶλον. Παρεδόθησαν τῷ κ. Ν. Δ. ὅστις καὶ ἐπλήρωσεν ἡμῖν τὸ ἀντίτιμον. — κ. Ν. Δ. Π. Σύρον. Αἱ γραφικαὶ μηχαναὶ εἶνε σήμερον ἐν παγκοίνῳ χρήσει ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ. Ἐδῶ καθ' ὅσον γνωρίζομεν δὲν ἐκομίσθησαν ἀκόμη. Ἀντὶ 90 χρ. φράγκων, τῇ προσθήκῃ δὲ καὶ τῶν ἐξόδων μεταφορᾶς, δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε τοιαύτην, ἀπευθυνόμενοι εἰς Δ. Schapiro, 20, Rue Richer, εἰς Παρισίους. Τὸ κατάστημα τοῦτο ἀποστέλλει δωρεὰν Ἀγγελίαν εἰς τοὺς ζητοῦντας —κκ. Δ. Β. Παρισίους καὶ Χ. Λ. Αἴγιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Δ Μ Β. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. κ. Κ. Ι. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Τοιαύτη φροντὶς εἶνε ἀλλοτρία τῶν ἀσχολιῶν μας, καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τραπεζικόν τι κατάστημα τῆς πόλεώς μας δύναται νὰ σᾶς χρησιμεύσῃ πρὸς τοῦτο, καὶ ἂν θέλετε, δυνάμεθα νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν τοιοῦτο.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ὑπὸ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Ἐκδίδοται κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως

ὑπὸ Διονυσίου Λιναρδάτου

ἑλληνοδιδασκάλου.

Τόμος εὐμεγέθης εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 269.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 5.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5.50.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

2 Σεπτεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	503.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	503.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	593 50
» 26,000,000 τῶν 6	» »	511.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	251.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		521.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,220.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	208.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	214.—
Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	156.75
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	421.
Εταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32 10
	3μην.	31 85
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126 3/4
»	3μην.	125 3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.38
Λίρα ὀθωμανική	28.85

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΣΥΛΛΟΓΗ

Ῥητορικῶν Ἑλληνικῶν

— Φραγκίσκου Σκούφου (1681)
— Ἀθανασίου τοῦ Παρίου: ἐξήγησις ῥητορικῆς τέχνης τοῦ Ἑρμογένους τοῦ Ταρσέως (1799).
— Κωνσταντ. Οἰκονόμου (1813)
— Κωνστ. Βαρδαλάχου (1816)
— Νεοφύτου Βάμβα δικανικὴ 1813
— » » » Ἔκδ. Γ' 1856.
— » » ῥητορικὴ ἄμβωνος 1851.
— Χ. Παμπούκη πεζογραφικὴ καλλιλογία (1857).
— Βενιαμὴν Ἰωαννίδου: Ῥητορεία τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἐκκλ. Πατέρων 1869.
— Ἐμμαν. Γαλάνη: Στοιχειώδης ῥητορική. 1876.

Ὅλαι ὁμοῦ δραχ. 25.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 - 1434

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 611.—11 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 663

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ἐν τῷ χώρῳ τοῦ Ζαππείου, τῷ πρὸς τὴν ὁδὸν Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, ἤρξαντο ἀνεγειρόμενα τὰ κατάλληλα παραπήγματα διὰ τὸν κτηνοτροφικὸν ἀγῶνα, ὅστις ὡς γνωστὸν τελεσθήσεται κατὰ τὴν 16 Ὀκτωβρίου ἀνυπερθέτως.

Τὰ μηχανήματα τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς ἔφθασαν ἅπαντα εἰς τὸ μέγαρον ἔνθα διαρκῶς τοποθετοῦνται, μετὰ τινας δὲ ἡμέρας θέλει ἀρχίσει ὁ ἐσωτερικὸς φωτισμός, ὅπως οὕτω καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐξακολουθῇ ἡ τοποθέτησις τῶν ἐκθεμάτων.

Ἡ δημοσίευσις τῶν βραβείων ἕνεκα τῆς βραδύτητος εἰδήσεων προσφορᾶς τινος ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀνεβλήθη ἐπί τινας ἡμέρας.

Ἡ σκιὰς δι' ἧς καλυφθήσεται ἡ κυκλικὴ κεντρικὴ αὐλὴ τοῦ μεγάρου συνετελέσθη, οὕτω δὲ οἱ ἔχοντες νὰ ἐκθέσωσι φυτὰ θερμοκηπίων δύνανται ἀνεπιβλαβῶς ν' ἀποστείλωσι ταῦτα εἰς τὴν Ἔκθεσιν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ ἐν Παρισίοις Βιβλιοπωλεῖον τῶν Φιλοβίβλων ἐξέδωκεν ἄρτι περικαλλεστάτην ἔκδοσιν τῶν *Εἰδυλλίων* τοῦ Θεοκρίτου γαλλιστὶ μεταπεφρασμένων ἐν πεζῷ λόγῳ ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνιστοῦ καθηγητοῦ κ. Ἰουλίου Girard. Τὴν ἔκδοσιν ταύτην κοσμοῦσιν εἰκόνες φιλοτεχνηθεῖσαι ὑπὸ ὀνομαστῶν ζωγράφων.

— Ἀγγέλλεται ὅτι ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Σάρα Βερνὰρ προτίθεται, περιερχομένη μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν θιάσου διαφόρους εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις, νὰ ἐπισκεφθῇ κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα θέλει δώσῃ σειράν τινα παραστάσεων. Ἐν τῷ θιάσῳ τῆς Σάρας Βερνὰρ ἀριθμεῖται μεταξὺ τῶν πρωταγωνιστῶν καὶ ὁ Ἕλλην ἠθοποιὸς κ. Δαμαλᾶς, τὸ δὲ φορητὸν αὐτῆς δραματολόγιον ἀποτελοῦσιν· ἡ *Τόσκα*, ἡ *Θεοδώρα* καὶ ἡ *Φεδώρα* τοῦ Σαρδοῦ, Ἡ *Κυρία μὲ τὰς καμελίας* καὶ ἡ Fraucillon τοῦ Δουμᾶ, ἡ *Ἀδριανὴ Λεκουβρὲρ* τῶν Σκρὶβ καὶ Λεγουβέ, ὁ *Σιδηρουργὸς* τοῦ Ὀνέ, κτλ.

—Τὸ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρασταθὲν τὸ πρῶτον δρᾶμα τοῦ Σαρδοῦ *Τόσκα* πρόκειται νὰ μεταποιηθῇ εἰς μελόδραμα. Ἀμερικανίς τις ἀοιδός, ἡ μὶς Δαβενπάρτ, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Σαρδοῦ νὰ μελοποιήσῃ τὸ ἔργον του, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη εἰπὼν ὅτι τοιαύτην φροντίδα μόνον εἰς τὸν Γουνῶ ἢ τὸν Βέρδην δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ.

— Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Καινιξβέργης ἀνεκαλύφθησαν ἕξ ἀνέκδοτοι λόγοι του Λουθήρου, οἵτινες θὰ δημοσιευθῶσι λίαν προσεχῶς.

— Μετὰ τοιαύτης ἐπιτυχίας παρεστάθη καὶ ἐν τῷ παρισινῷ θεάτρῳ τῆς *Γαλλικῆς Κωμῳδίας* καὶ ἐν τῷ ἀρχαίῳ ῥωμαϊκῷ θεάτρῳ τῆς Ὀράγγης, κατὰ τὰς δοθείσας αὐτόθι δημοτελεῖς ἑορτάς, ὁ *Οἰδίπους Τύραννος*, κατὰ τὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Jules Lacroix, ὥστε ὁ διευθυντὴς τῆς *Γαλλικῆς Κωμῳδίας*, θέλων νὰ παράσχῃ πρὸς τὸ κοινὸν τέσσαρας παραστάσεις δωρεάν, ἐξέλεξεν ἵνα ἀναβιβάσῃ ἐπὶ σκηνῆς καὶ πάλιν τὸ σοφόκλειον ἀριστοτέχνημα.

—Τὸ Κάϊρον καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια συνεδέθησαν διὰ τηλεφωνικῆς γραμμῆς, ἥτις προσεχῶς παραδίδεται εἰς κοινὴν χρῆσιν. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἔχει μῆκος 200 χιλιομέτρων περίπου.

— Ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν τοῖς ἀστεροσκοπείοις τοῦ Γρήνουϊτς καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἐλπίδος στηθῶσιν εἰδικὰ τηλεσκόπια, χάριν τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ οὐρανίου χάρτου, ὅστις ἀπεφασίσθη κατὰ τὴν ἐν Παρισίοις συγκροτηθεῖσαν ἀστρονομικὴν σύνοδον.

— Ὁ γραμματεὺς τοῦ ἐν Παρισίοις Δημοσιογραφικοῦ Συνδέσμου καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ Παῦλος Φουσὲ δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Παστὲρ προσφέρεται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Ρώσσου ἰατροῦ Γαμαλέϊα ἐπινοηθέντα ἐμβολιασμὸν κατὰ τῆς ἀσιατικῆς χολέρας. Ὁμοίαν πρόθεσιν ἀνεκοίνωσαν εἰς τὸν Παστὲρ καὶ ἄλλοι γνωστοὶ λόγιοι καὶ καλλιτέχναι, οὗτος δὲ διέπεμψε τὰς προτάσεις ταύτας εἰς τὸν Ρῶσσον αὐτοῦ συνάδελφον.

— Ἐν τῇ πόλει Ἄλβανν τῆς Ἀμερικῆς, παρὰ τὴν νέαν Ὑόρκην ἐστήθη κατ' αὐτὰς λαμπρὸς χαλκοῦς ἀνδριὰς τοῦ διασήμου Σκώτου ποιητοῦ Robert Burns. Τὸν ἀνδριάντα, ὑπὲρ οὗ ἐδαπανήθησαν 25,000 δολαρίων, ἐδώρησε καὶ πάλιν ἡ δεσποινὶς Μαίρη Μάκφερσων, ἐκ Σκώτων ἕλκουσα τὸ γένος.

— Αἱ ἀμοιβαὶ τῶν ἠθοποιῶν, οἵτινες κατέκτησαν τὴν εὔνοιαν τοῦ δημοσίου, ἤρχισαν νὰ καθίστανται μυθώδεις. Ὁ Ἰταλὸς ὀξύφωνος Tamagno, εἰς ὃν ἀμερικανὸς θεατρώνης προσέφερε 800,000 φράγκων δι' ἓξ μῆνας, ἠρνήθη νὰ δεχθῇ τὴν ἀμοιβήν, ἀξιῶν νὰ λάβῃ ἓν ὁλόκληρον ἑκατομμύριον!

— Ἐκ τῶν μαθητῶν καὶ ἐνθερμοτάτων τοῦ Βάγνερ θαυμαστῶν, ὁ Αὔγουστος Bungert συνέθεσε, κατὰ τὸν μέγαν αὐτοῦ διδάσκαλον, μουσικὴν τετραλογίαν φέρουσαν τὸν τίτλον ὁ *Ὁμηρικὸς κόσμος*.

— Τὴν 14 τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου ἐν Παρισίοις θέλουσι τελεσθῇ πανηγυρικῶς τὰ ἀποκαλυπτήρια ἀνδριάντος τοῦ Σαιξπήρου, ὃν ἐδώρησεν εἰς τὴν πόλιν τῶν Παρισίων πλούσιος Ἄγγλος. Κατὰ ταύτην τὴν τελετὴν θὰ λάβωσι τὸν λόγον ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας λόρδος Λύττων, ὁ ἀκαδημαϊκὸς Μεζιὲρ ἐκ μέρους τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ ὁ Ἰούλιος Κλαρετῆ ἐκ μέρους τῆς *Γαλλικῆς Κωμῳδίας*, ἧς εἶνε διευθυντής. Ὁ ἔξοχος ἠθοποιὸς Mounet Sully θὰ ἀπαγγείλῃ ᾠδὴν τοῦ μουσικοῦ συγγραφέως Henri de Bornier πρὸς τὸν μέγαν τραγικὸν ποιητήν.

— Περίεργος ὑποχρέωσις πρόκειται νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τοὺς καλλιτέχνας τῶν ἐν Πετρουπόλει αὐτοκρατορικῶν θεάτρων. Τοῦ λοιποῦ θὰ φέρωσιν ἰδιαιτέραν στολήν, παρεμφερῆ πρὸς τὴν τῶν μουσικῶν τῆς αὐλῆς.

— Ὑπὸ τῶν ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων ἀγγέλλεται ὁ γάμος τοῦ υἱοῦ τοῦ Γλάδστωνος Ἐρβέρτου μετὰ τῆς ἠθοποιοῦ Οὐλμάρ, ἀλλ' ἡ εἴδησις δὲν ἐπεβεβαιώθη ἀλλαχόθεν.

— Ἀμερικανὸς θεατρώνης θὰ μεταβῇ προσεχῶς εἰς Παρισίους μετὰ θιάσου καλῶς συγκεκροτημένου, ὅπως δώσῃ παραστάσεις ἀγγλικῶν ἔργων ἐν πρωτοτύπῳ. Εἰς τοὺς ἀκροατὰς θὰ δίδεται πρὸ τῆς παραστάσεως τὸ κείμενον τοῦ ἔργου ἐν μεταφράσει.

—Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις ὁμώνυμον τοῦ μεγάλου ἀστρονόμου Ἀραγὼ πλατεῖαν θὰ στηθῇ αὐτῷ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον. Ὁ κλεινὸς ἐπιστήμων παρίσταται ὄρθιος, διδάσκων ἀστρονομίαν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ. Τὴν δεξιὰν ἔχει ὑψωμένην, ἀριστερὰ δ' αὐτοῦ κεῖται τὸ τηλεσκόπιον δι' οὗ κατεμέτρησε τὸν μεσημβρινὸν τῶν Παρισίων.

— Οἱ μηχανικοὶ μεταλλείου τινος παρὰ τὸν Ρῆνον ἐφεῦρον νέαν ἐκρηκτικὴν ὕλην, ἣν ὠνόμασαν *ἀνθρακίτιδα*.

—Κατ' αὐτὰς δημοσιεύεται ἐν Λονδίνῳ ἀγγλιστὶ καὶ ἐν Γερμανίᾳ γερμανιστὶ τὸ ἀπὸ πολλοῦ προηγγελμένον πονημάτιον τοῦ ἄγγλου ἰατροῦ Σὶρ Μόρελ Μακένζη περὶ τῆς νόσου τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος Φρειδερίκου, καὶ πρὸς ἀνασκευὴν ὅσων ἔγραψαν οἱ γερμανοὶ ἰατροὶ κατὰ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου τοῦ ἄγγλου συναδέλφου των. Ἐκ τοῦ προτέρου βεβαιοῦται ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ θὰ πωληθῶσι κατ' ἐλάχιστον διακόσιαι χιλιάδες ἀντιτύπων τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος τούτου ἔργου· ἐπειδὴ δὲ ἡ γερμανικὴ ἔκδοσις γίνεται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως, εἰς οὐδεμίαν δ' ὑπόκειται ἀμφιβολίαν ὅτι καὶ οἱ γερμανοὶ ἀθρόοι θὰ ἀγοράσωσι τὸ πόνημα, συμπεραίνεται ὅτι τὸ ἐκ τῆς δημοσίας ἰατρικῆς ἀποτυχίας κέρδος τοῦ Μακένζη θὰ ἀνέλθῃ τοὐλάχιστον εἰς τριακοσίας χιλιάδας φράγκων.

—Ὁ ἐν Ἀμστελοδάμῳ τῆς Ὁλανδίας ἀρτισύστατος Φιλελληνικὸς Σύλλογος δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ προανήγγειλε τὴν συγκρότησιν γενικῆς συνελεύσεως τῇ 3|15 7βρίου πρὸς συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν ἐπὶ διαφόρων θεμάτων, ἅτινα κατὰ τάξιν εἰσὶ τὰ ἑξῆς : 1) Διορισμὸς ἀντιπροσώπων τοῦ Συλλόγου εἰς τὰς πρωτευούσας πάντων τῶν ἀνεξαρτήτων κρατῶν, ἔργον ἐχόντων τὴν διεκδίκησιν τοῦ σκοποῦ τοῦ Συλλόγου, τὴν ἐνίσχυσιν αὐτοῦ διὰ πολλαπλασιασμοῦ τῶν μελῶν του, τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν ὑπαρχουσῶν γραμματικῶν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τὴν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ κεντρικοῦ κομητάτου σύνταξιν γραμματικῆς (ἀρχαίας καὶ νεωτέρας.) 2) Μεταβολὴ τοῦ τίτλου τῆς ἑταιρίας οὕτω : «Διεθνὴς φιλολογικὸς Σύλλογος.» 3) Ἐκλογὴ ὡς ἐπιτίμων μελῶν τῶν κκ. Αὐγ. Βόλτζ ἐν Δάρμστατ, Κωνστ. Reyer ἐν Τεργέστῃ, Γ. Βαλιέρῃ ἐν Λονδίνῳ. 4) Συζήτησις περὶ τῶν προσφορωτέρων μέσων πρὸς ταχίστην εἰσαγωγὴν τῆς μόνης ἀληθοῦς προφορᾶς τῆς ἑλληνικῆς, ἤτοι τῆς ἐθνικῆς προφορᾶς, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καθ' ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. 5) Σύναψις δανείου πρὸς ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ καὶ μισθοδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων αὐτοῦ. 6) Αὔξησις τῆς μισθοδοσίας τοῦ Γραμματέως. 7) Σύνταξις τοῦ περιοδικοῦ εἰς πέντε γλώσσας, ὑποχρεωτικῆς οὔσης τῆς Ἑλληνικῆς ἐν παντὶ φύλλῳ διά τινα τῶν ἄρθρων.

Μετὰ προηγουμένην σύσκεψιν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου κ. Ἀναστάσιος Θεοφιλᾶς ἐπεξεργάζεται νομοσχέδιον περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν, δι' οὗ τὸ τμῆμα τοῦτο θέλει ἀποτελέσει ἐν τῷ μέλλοντι ἰδίαν ἀνεξάρτητον Σχολὴν μεθ' ἑνὸς Διευθυντοῦ, δώδεκα καθηγητῶν καὶ ἑνὸς γραμματέως. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ νομοσχέδιον ὑποβληθήσεται εἰς τὴν ἐρχομένην σύνοδον τῆς Βουλῆς.

—Ἐκ τοῦ ἐν Λειψίᾳ Ἑλληνικοῦ Πολυχρωμολιθογραφείου τοῦ κ. Ι. Δ. Νεράντζη ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις γεωγραφικοῦ χάρτου τῆς Νοτίας Εὐρώπης. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μεγάλων πινάκων περιεχόντων τὰς ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας χώρας πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τῶν δυτικῶν ἀκτῶν τῆς Πορτογαλλίας πρὸς δυσμὰς καὶ τὰς ἀπὸ τῆς νοτίας Ρωσσίας, Αὐστρίας κτλ. πρὸς βορρᾶν μέχρι τῆς μέσης Αἰγύπτου κτλ. πρὸς νότον. Πρὸς τὸ πολύμοχθον καὶ πολυδάπανον τοῦτο πόνημα παρέσχον τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἐργασίαν ἀραβισταί, Ρῶσσοι, Ἰταλοί, Γάλλοι, Ἱσπανοί, Σλαῦοι, καὶ τουρκομαθεῖς, Ἄραβες, εἰδικοὶ περὶ τὰ τοιαῦτα πονήματα. Σημειοῦνται δ' ἐν αὐτῷ ἐκτὸς ἄλλων αἱ σιδηροδρομικαὶ καὶ ἀτμοπλοϊκαὶ γραμμαί, αἱ ἀποστάσεις εἰς μίλια, ἡμέρας καὶ ὥρας, φανοί, διώρυχες, ὁδοί, ποταμοί, κτλ. καθιστῶντα τὸ ἔργον ἀξιολογώτατον.

— Ὁ ἐν Σύρῳ φιλόμουσος ἰατρὸς κ. Ι. Φουστάνος συνέθεσεν ἄρτι βαλλισμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον Le Reveil (ἡ Ἀφύπνησις). Τὸ μουσικὸν τοῦτο ἔργον ἀπεστάλη εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν Ὀλυμπίων, μελετᾶται δὲ νῦν ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς ἐν Σύρῳ Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παίδων.

ΝΕΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

ὧν ἡ πώλησις ἀνετέθη ἀποκλειστικῶς

ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Γ. Δ. Παπαβασιλείου. *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τῶν ἑλληνικῶν σχολείων, μετὰ σημειώσεων .... Δραχ. 1.50

— *Ἑλληνικὴ Χρηστομάθεια* πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητριῶν τῶν Παρθεναγωγείων, μετὰ σημειώσεων .... » 1.50

— *Ξενοφῶντος Κύρου Ἀνάβασις*, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐν τοῖς Γυμνασίοις καὶ Ἑλληνικοῖς σχολείοις μαθητῶν, μετὰ σημειώσεων, γεωγραφικοῦ πίνακος καὶ 28 λιθογραφικῶν εἰκόνων » 2.—

Δημ. Παπαγεωργίου, Γραμματικὴ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, Παρθεναγωγείων καὶ Γυμνασίων .... » 2.50

Σπ. Μηλιαράκη, Ἐγχειρίδιον Φυσιογνωσίας. Μέρος Α', Στοιχεῖα Φυσικῆς Ἱστορίας, μετὰ πολλῶν ἐξηγητικῶν εἰκόνων. Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Β' τάξεως τῶν ἑλλην. Σχολείων. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως .... » 2.50

Μιχ. Κ. Σακελλαροπούλου, Ἡ Παιδαγωγικὴ τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου .... » 4.—

Παναγ. Σ. Κονδύλη, Στοιχεῖα Χημείας. Ἄδετον .... » 2.—

Τὸ αὐτὸ βιβλίον χαρτόδετον .... » 2.75

Καλῶς δεδεμένον .... » 3.25

Δημ. Κ. Ζαγγογιάννη, Θέματα λατινικὰ πρὸς ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὸ ὁμαλὸν τυπικόν, κατὰ τὰ ἄριστα τοιούτου εἴδους βιβλία ἐν Γερμανίᾳ .... » 1.25

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 9 Σεπτεμβρίου

'Εν τῇ 'Εφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη τὸ ἑπόμενον εὐχαριστήριον τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου:

'Επ' εὐκαιρίᾳ τῶν μετὰ τῆς Αὐτῆς Βασιλικῆς 'Υψηλότητος τῆς Πριγκιπίσσης Βασιλόπαιδος Σοφίας ἀρραβώνων μου, τοσαῦτα ἔκ τε τῆς πατρίδος καὶ πάσης χώρας, ὅπου διαμένουσιν Ἕλληνες, μοὶ ἀπηυθύνθησαν τηλεγραφήματα καὶ ἐπιστολαὶ πλήρεις συμπαθείας καὶ ἀδόλου χαρᾶς, ὥστε, ὅσον καὶ ἂν προσεπάθησα ν' ἀποδώσω ἰδίᾳ εἰς ἕκαστον τὰς εἰλικρινεῖς μου εὐχαριστίας, φοβοῦμαι ὅμως οὐχ' ἧττον μὴ τυχὸν ὑπελείφθησαν οἱ μὴ λαβόντες ἐξ οἱουδήποτε λόγου τὴν εὐχαριστήριόν μου ἀπάντησιν. Πρὸς πάντας αὐτοὺς ἐκφράζω διὰ τῶν γραμμῶν τούτων τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας ἐπὶ ταῖς συγχαρητηρίοις εὐχαῖς, μεθ' ὧν ἐχαιρέτισαν τὸ τοσοῦτον εὐτυχὲς δι' ἐμὲ γεγονός.

'Εν Friedrichskron 31 Αὐγούστου 1888.

(Ὑπογρ.) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Διάδοχος.

—Ἡ Κυβέρνησις συνέστησεν ἐπιτροπὴν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σ. Μητροπολίτου, ἥτις θέλει συνάξει ἐράνους πρὸς βοήθειαν τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ τοῦ Αἰγίου παθόντων ἀπόρων. Τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἀποτελοῦσι πάντες οἱ ἀποτελέσαντες καὶ τὴν κατὰ τὸ 1887 συσταθεῖσαν ὑπὲρ τῶν τότε ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων, ὡς ταμίου παραμένοντος τοῦ κ. Παντιᾶ Ράλλη. Ὁ κ. 'Ανδρέας Συγγρός, μαθὼν τὸ τοιοῦτο αὐθωρεὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ὅτι διαθέτει πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον 5,000 δραχμῶν.

— 'Εν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν συνῆλθεν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Γκοττλὰν καὶ Κελενὲκ, μηχανικῶν τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς, Λυκούδη καὶ Χὸρς ταγματαρχῶν τοῦ μηχανικοῦ, Ζηνοπούλου διευθύνοντος τὰ Δημόσια Ἔργα, Σάουρωτ ἐπιθεωρητοῦ τῶν Δημοσίων Ἔργων, Δεϊμέζη διευθυντοῦ τοῦ Λογιστηρίου, Βουγιούκα πρώην τμηματάρχου τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, Νικολοπούλου τμηματάρχου τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου καὶ Κάσδανη γεωμέτρου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συσκεφθήσεται περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ κτηματολογίου πάντων τῶν κτιρίων τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν καὶ τῶν λοιπῶν κτημάτων τῶν εἰς τὸ Κράτος ἀνηκόντων.

— Διὰ Β. Διατάγματος δημοσιευθέντος ἐν τῇ «'Εφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως», ὡρίσθη ἡμέρα ψηφοφορίας πρὸς ἐκλογὴν ἑνὸς βουλευτοῦ ἐκ τοῦ νομοῦ Ζακύνθου ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Κωνσταντίνου Λομβάρδου ἡ 23 'Οκτωβρίου ε. ε.

—Κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα Αὔγουστον αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς ἀνῆλθον εἰς 718,356 δραχμάς, ἀπέναντι 733,200 τοῦ παρελθόντος ἔτους. Αἱ δὲ τοῦ καπνεργοστασίου τῆς αὐτῆς πόλεως εἰς 63,452, ἀπέναντι 59,069, αἵτινες εἰσεπράχθησαν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα 'Ιούλιον.

—Τὸν προσεχῆ 'Οκτώβριον ἀποστέλλονται εἰς Γαλλίαν τέσσαρες ἀνθυποπλοίαρχοι καὶ δύο ὑποπλοίαρχοι τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ, ὅπως ἐπιδοθῶσιν ἐν μιᾷ τῶν ναυτικῶν αὐτῆς Σχολῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς πυροβολικῆς, καὶ ἰδίως εἰς τὸν χειρισμὸν καὶ ὀργανισμὸν τῶν πυροβόλων. Οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι θὰ παραμείνωσιν ἐν Γαλλίᾳ μέχρι τοῦ 'Οκτωβρίου τοῦ 1889 ὁπότε καταπλέει τὸ πρῶτον τῶν νέων ἡμῶν θωρηκτῶν, ἐφ' οὗ ἐπιβήσονται ὡς ἀξιωματικοὶ εἰδικῶς ἐπὶ τῶν πυροβόλων αὐτοῦ.

—'Επερατώθησαν τέλος αἱ διαπραγματεύσεις πρὸς σύναψιν συμβάσεως ταχυδρομικῆς μετὰ τῆς ἀτμοπλοϊκῆς τοῦ Λόϋδ ἑταιρίας. Ἡ νέα αὕτη σύμβασις συνάπτεται μεταξὺ τῆς διευθύνσεως τῆς ἑταιρίας καὶ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν Ταχυδρομείων καὶ εἶνε ὁμοία πρὸς τὰς λοιπὰς μετὰ τῶν ξένων ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν γενομένας συμβάσεις.

—Ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν τηλεγράφων κ. Καζάκου μεταβάντος εἰς Καλάμας ἐφηρμόσθη ἤδη μεταξὺ τοῦ τηλεγραφικοῦ τούτου γραφείου καὶ τοῦ τῶν Πατρῶν, μεταξὺ τοῦ τηλεγραφείου τῶν Καλαμῶν καὶ τοῦ τῶν 'Αθηνῶν τὸ διπλοῦν τηλεγραφικὸν σύστημα, δι' οὗ καθίσταται δυνατὴ ἡ διὰ τοῦ αὐτοῦ σύρματος σύγχρονος ἀποστολὴ καὶ ἀποδοχὴ τηλεγραφημάτων. Ἤδη τὸ σύστημα τοῦτο λειτουργεῖ μεταξὺ τῶν τηλεγραφείων 'Αθηνῶν καὶ Καλαμῶν, 'Αθηνῶν καὶ Πατρῶν καὶ Πατρῶν καὶ Καλαμῶν. Πρόκειται δὲ νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ μεταξὺ 'Αθηνῶν καὶ Ζακύνθου.

—'Αρξαμένης καὶ παρ' ἡμῖν τῆς διὰ τοῦ τηλεφώνου συγκοινωνίας ἔν τισι πόλεσι, καταρτίζεται παρὰ τῇ Διευθύνσει τῶν Τηλεγράφων καὶ τῶν Ταχυδρομείων τὸ κατάλληλον περὶ τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας νομοσχέδιον, ὅπερ ὑποβληθήσεται εἰς τὴν προσεχῆ τῆς Βουλῆς σύνοδον.

—Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα νὰ προαγάγῃ κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὴν ἐν 'Ελλάδι καλλιεργίαν τοῦ καπνοῦ, παρήγγειλεν εἰς Θράκην ὅπως τῇ ἀποσταλῶσι σπόροι αὐτοῦ ἐκ Ξάνθης. Τὸ ὑπουργεῖον τῶν 'Εσωτερικῶν ἀποστέλλει ἐξ αὐτῶν ἀρκετὸν ποσὸν πρὸς ἕκαστον τῶν Νομαρχῶν τοῦ Κράτους, συνοδεῦον τὴν ἀποστολὴν δι' ἐγκυκλίου, δι' ἧς παραγγέλλει αὐτοῖς νὰ διανείμωσι τοὺς σπόρους τούτους διὰ τῶν δημάρχων εἰς τοὺς καλλιεργητὰς τοῦ καπνοῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ρ.Λ.Π. Μεσολόγγιον. 'Ελήφθησαν, τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν καὶ ἡ ἀπόδειξις ἐδόθη τῷ κ. Α.Β.—κ. Σ. Γ. Bielitz. Ζωολογία 'Αποστολίδου δὲν ἐξεδόθη ἔτι· ἱστορία Πολυζωΐδου τιμᾶται διὰ τοὺς προκαταβάλλοντας τὸ ἀντίτιμον 20 δρ. ἐν 'Ελλάδι καὶ 20 φρ. χρ. ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.—κ. Κ. Μ. Κων)πολιν. Ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Γ. Δ. Κ. 'Οδησσόν. 'Εσώκλειστον ἐδόθη.—κ. Α. Α Μ Βουλβουκάτα. Προσεχῶς ἀποστέλλομεν ζητούμενα. Λάβετε νῦν τὰς εὐχάς μας.—*'Αδ. Δεπάστα* Κ)πολιν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Ν Κ. Βουκουρέστιον. Τὰ σημειούμενα ἀπεστάλησαν τῷ κ. Α. Π. Τὰ στελλόμενα ἀτυχῶς ἀκατάλληλα διὰ τὴν 'Εστίαν.—κ.Κ.Κ.Τὸ Τεῦχος θὰ δοθῇ εἰς πώλησιν ἐν 'Αθήναις κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ 8βρίου ἀνυπερθέτως. 'Επειδὴ δ' ἕνεκα τῆς μεγάλης συρροῆς κόσμου κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, εἶνε πιθανὸν νὰ ἐξαντληθῶσιν ὅλα τὰ ἀντίτυπα, ἂν ἐπιθυμῆτε νὰ ἐξασφαλίσητε τοιαῦτα, δύνασθε ἀπὸ τοῦδε νὰ παραγγείλητε ὅσα θέλετε, ἀνάγκη ὅμως νὰ συναποστείλητε τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν. 'Αγγελία λεπτομερὴς μετὰ εἰκόνων ὡς δειγμάτων ἐκ τῶν τοῦ Τεύχους διανεμηθήσεται προσεχέστατα.—*Δυσπίστῳ*. Νὰ τὸ πιστεύσητε· ἐν τῇ φύσει συμβαίνουσι πολλὰ τοιαῦτα παράδοξα. Οὕτω τὴν 1 μαΐου 1812 νέφος σποδοῦ καὶ ἄμμου προερχόμενον ἐξ ἡφαιστείου ἐκρήξεως ἐν τῇ νήσῳ 'Αγίῳ Βικεντίῳ ἐκάλυψεν ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν νήσων τῆς 'Αγ. Βαρβάρας ἐπιχύνων τοσοῦτο σκότος ὥστε ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ δὲν ἠδύνατό τις ὄχι δένδρα καὶ οἴκους νὰ διακρίνῃ, ἀλλὰ οὐδὲ λευκὸν ἔτι μανδήλιον εἰς ἀπόστασιν σπιθαμῆς ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ.—Κᾳ Τ. Δ. Οἱ τοιοῦτοι μικροὶ σιδηρόδρομοι εἶνε παιδιὰ ἐν χρήσει νῦν ἐν Παρισίοις, καλοῦνται δὲ Montagnes russes. Δὲν σύρονται ὑπὸ ἀτμομηχανῆς αἱ ἅμαξαι τῶν ἐπιβατῶν ἀλλ' ἀπὸ ὑψηλοῦ τινος μέρους διὰ τοῦ ἰδίου βάρους κυλίονται πρὸς κατωφέρειαν καὶ διὰ τῆς κτηθείσης ταχύτητος καὶ τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως περιστρέφονται δίχως ν' ἀνατραπῶσι. Κατὰ πόσον εἶνε εὐάρεστος ἡ ἐκ τοῦ κλονισμοῦ τούτου συγκίνησις θὰ κρίνητε ἴσως ἐξ ἰδίας πείρας ἐν τῇ προσεχεῖ ὀλυμπιακῇ ἐκθέσει· αἱ κυρισιναὶ εἶνε ἐνθουσιασμέναι.—*'Ολιγαρκεῖ*. Καὶ βέβαια, διότι πτωχὸς δὲν εἶνε ὁ ὀλίγα ἔχων, ἀλλ' ὁ ἐπιθυμῶν πλειότερα τῶν ὅσων ἔχει—κ. Ι. Φ. Κ. 'Αργοστόλιον. 'Εξεδόθη τὸ α' λίαν προσεχῶς ἀφικνοῦνται ὁμοῦ καὶ τὰ 2 ὑπολειπόμενα καὶ θέλετε λάβη πάντα ἐν κυλίνδρῳ ἄνευ κινδύνου φθορᾶς ἐν τῇ ἀποστολῇ. —κ. Ι. Φ. Σῦρον. Θ' ἀπαντήσωμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Φ. Μ· Π. Λονδῖνον. Θὰ φροντίσωμεν περὶ πάντων καὶ θὰ δώσωμεν ὑμῖν προσεχῶς ζητουμένας πληροφορίας.—κ. Μ. Γ. Κάϊρον. Ζητηθὲν βιβλίον ἀποστέλλομεν.—κ. Δ. Κ. Ζ. Λαμίαν. Εἴμεθα σύμφωνοι· δίδομεν εἰς τύπωσιν.—κ.Ν. Β. Φ. Σαμοθράκην. Ζητηθέντα 10 ἀντίτυπα ἀπεστάλησαν.—Γ. Α. Β. 'Αρμαβίριον. 'Ενεγράφητε εἰς «'Εφ. Κυρ.»—*Καπνιστῇ*. Μεθ' ὅσα ἐλέχθησαν κατὰ τοῦ καπνοῦ, καὶ τῶν ὀλεθριωτάτων εἰς τὴν ὑγίειαν ἀποτελεσμάτων τῆς χρήσεως αὐτοῦ, ἐν τούτοις παραδόξως βεβαιοῦται σήμερον ὅτι τὸ κάπνισμα εἶνε παντελῶς ἀβλαβές. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ γερμανοῦ καθηγητοῦ Fräntzel, διευθυντοῦ νοσοκομείου τινὸς ἐν Βερολίνῳ, οὐδὲν ἔχουσι νὰ φοβηθῶσιν οἱ καπνίζοντες, ὁσαδήποτε καὶ ἂν καπνίζωσι σιγάρα καθ' ἑκάστην. Μόνη ἡ χρῆσις τῶν γνησίων σιγάρων τῆς 'Αβάνας εἶνε ἐπιβλαβής, ἐπιφέρουσα ἐνίοτε ἀπὸ τοῦ τεσσαρακοστοῦ μέχρι τοῦ ἑξη-

κοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας διαταράξεις τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος καὶ ἑπομένως καρδιακὰ νοσήματα· ἀλλ' ὅστις συμπληρώσῃ τὸ ἑξηκοστὸν ἔτος δύναται καὶ τοιαῦτα σιγάρα νὰ καπνίζῃ ἀκινδύνως.

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν

καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων

Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ **Ν. Β ΦΑΡΔΥ** τοῦ Σαμόθρακος.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἀνατύπωσις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης πραγματείας, διὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐπηυξημένης. Οὕτω προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ μὲν δύο μεγάλα κεφάλαια πραγματευόμενα τὸ μὲν τὴν γεωγραφίαν, τὸ δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἕτερον περὶ Πελοποννήσου, ἐν τέλει δὲ ἄλλα δύο, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει συλλογὴν Καρυατικῶν Τραγουδιῶν, τὸ δὲ συλλογὴν Καρυατικῶν λέξεων.

Τιμᾶται φράγκα 2. *Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον φρ. 2,20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».*

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Σεπτεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	515.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	517.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	602.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	515.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	256.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	101.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		522.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,255.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	213.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	80.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	215.—
Εταιρία Μεταλλουργ: Λαυρίου	» »	158.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	421.
Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32 20
	3μην.	32.—
Σ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127 3/8
»	3μην.	126 3/8
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.46
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.—

ΤΗΝ 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ἐκτίθεται εἰς πώλησιν ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ

1864-1875

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΘ' ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

Ν. Ι. ΣΠΑΝΔΩΝΗ,

προταχθείσης εἰσαγωγῆς ὑπὸ **Ν. ΚΑΖΑΖΗ** καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΔΡ. 3 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΔΡ. 3,30 ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ—ΦΡ. ΧΡ. 3 ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι.

Τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῶν λόγων τοῦ ῥητορικωτάτου τῶν παρ' ἡμῖν πολιτικῶν Χ. Τρικούπη, ἥτις ἐγένετο μετ' ἐκτάκτου φιλοκαλίας τυπογραφικῆς, προταχθείσης καὶ λαμπρᾶς φωτοτυπικῆς εἰκόνος τοῦ ῥήτορος, φιλοτεχνηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδῶν, ἡ πώλησις ἀνετέθη εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, πρὸς ὃ δύνανται ν' ἀπευθυνθῶσιν οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀπόκτησιν τοῦ καλλίστου ἔργου.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1444

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 612.—18 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Η ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΙ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝ ΜΕΤ' ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥΤΟΥ ΑΓΓΕΛΙΑ

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

ΟΙ ΗΜΕΤΕΡΟΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Τεύχους δύνανται ἀπὸ τοῦδε ν' ἀποστείλωσι παραγγελίας συνοδευομένας ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς ἑλληνικὰ ἢ γαλλικὰ γραμματόσημα ἢ ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς ἢ γραμμάτια τῶν ἑλληνικῶν τραπεζῶν, καθ' ὅσον, ἐκδιδομένων τῶν ἀντιτύπων εἰς πώλησιν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν δημοτελῶν ἑορτῶν, ὅτε μεγίστη προμηνύεται συρροὴ ξένων ἐν Ἀθήναις,

ΤΑΧΕΙΑ ΕΣΤΑΙ Η ΕΞΑΝΤΛΗΣΙΣ ΑΥΤΩΝ.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 664

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Ὁ ἐν Καλαφατίῳ τῆς Ρουμανίας Γεώργιος Τζούρογλους διὰ τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδίκου Κ. Φάραγκα ἀνήγγειλε τῇ Κεντρικῇ Ἐκτελεστικῇ ἐπιτροπῇ τῆς Ἐκθέσεως, ὅτι θέτει εἰς τὴν διάθεσιν ταύτης ἑξήκοντα μετοχὰς (60) τοῦ πατριωτικοῦ δανείου δι' ἓν βραβεῖον γεωργικὸν ἢ βιομηχανικὸν κατὰ διάθεσιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἡ τῶν ἐκθεμάτων ἀποστολὴ εἰς τὸ μέγαρον ἐξακολουθεῖ, εὐχαρίστως δὲ προεικάζεται ὅτι πάντες οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν δηλώσαντες τὴν συμμετοχήν των, προθύμως παραδίδουσιν εἰς τὰς κατὰ τόπους ἐπιτροπὰς τὰ διάφορα αὐτῶν ἔργα ἢ προϊόντα.

Πρὸς τοῖς ἄλλοις τμήμασι καὶ ἡ ἔκθεσις τῶν φυτῶν καὶ ἀνθέων, ἤδη μάλιστα ἀφοῦ κατασκευάζεται σκιὰς ἄνωθεν τῆς κυκλικῆς κεντρικῆς αὐλῆς, προμηνύεται πλουσία, διότι πλὴν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀνθοκόμων θέλουσι συμμετάσχει καὶ ἄλλοι φιλανθεῖς ἀποστέλλοντες τὰ ὑπ' αὐτῶν θεραπευόμενα φυτὰ καὶ ἄνθη τοῦ καλλωπισμοῦ.

Ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις καλλιτεχνῶν Ράλλη, Ξυδιᾶ καὶ Ρίζου καὶ τοῦ ἐν Μονάχῳ Πασχαλίδου ἀπεστάλησαν τὰ ἔργα δι' ὧν θὰ συμμετάσχωσι τῆς Ἐκθέσεως, ἐντὸς δὲ ὀλίγων ἡμερῶν ἅμα ταῦτα φθάσωσιν εἰς Πειραιᾶ θέλουσι παραληφθῆ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς.

ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ

Ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ Κεντρικὴ Διεύθυνσις τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐφημεριδοπωλικοῦ Ὀργανισμοῦ ἐξέδωκεν ὑπόμνημα πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων, ἐν ᾧ ἐκτίθησι τὰς προόδους ἃς ἀπὸ τοῦ 1875 καὶ ἐντεῦθεν ἔκαμεν ἡ δημοσιογραφία ἐν Ἑλλάδι.

Ἐκ τοῦ λίαν ἐνδιαφέροντος τούτου ὑπομνήματος ἐρανιζόμεθα τὰς ἑξῆς πληροφορίας.

«Ἡ μηνιαία πώλησις ἀναβαίνει εἰς 298,920 φύλλα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ εἰς 202,450 ἐν ταῖς λοιπαῖς πόλεσιν, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ εἶνε γνωστόν, ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1875 ἡ μηνιαία πώλησις ἐν Ἀθήναις μὲν καὶ ἐν Πειραιεῖ δὲν ὑπερέβαινε τὰς 25,000 — 30.000 φύλλα, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ τὰς 15,000 φύλλα. Ὥστε ἐν διαστήματι δωδεκαετίας ὑπερεδεκαπλασιάσθη μὲν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ, ὑπερεδωδεκαπλασιάσθη δὲ ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ. Ἀναγνωστικὴ πρόοδος, εἰς τὴν συντέλεσιν τῆς ὁποίας πάντως ἔχει τὸ μέρος του καὶ ὁ ἡμέτερος ἐφημεροδοπωλικὸς ὀργανισμὸς εἰσάγων τὴν ἐφημερίδα εἰς τὰς μᾶλλον ἀποκέντρους περιοχάς. Κατὰ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς συμπίπτει ἡ ἔκδοσις τῶν φύλλων τὰ μέλη τοῦ ἐφημεριδοπωλικοῦ ὀργανισμοῦ ἀστραπηδὸν περιερχόμενα τὰς πόλεις τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἐνεργοῦσι 14,780 τοποθετήσεις φύλλων. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἶνε 100,000 τὰ 150]0 αὐτοῦ τίθενται εἰς ἡμερησίαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῆς δημοσιογραφίας διὰ τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ. Ἄξιον παρατηρήσεως ἐν τῇ τάξει ταύτῃ τῶν ἰδεῶν, ὅτι οἱ κατὰ τὸν μῆνα ἐπικοινωνοῦντες μετὰ τῆς δημοσιογραφίας εἶνε πολὺ πλειότεροι ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ ἀπέναντι τῶν ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ, διότι 288,920 φύλλα τοποθετοῦνται ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Πειραιεῖ, μόνον δὲ 802,450 ἐν τῇ λοιπῇ ἐπικρατείᾳ. Ἑκατὸν χιλιάδες ἄνθρωποι ἀναγινώσκουσι πολὺ περισσότερον τοῦ ὅσον ἀναγινώσκουσι δύο ὁλόκληρα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων!»

Ἡ ἡμερησία ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ πώλησις τῶν ἐφημερίδων διὰ τοῦ πρακτορείου κατ' ἰούλιον ἔχει ὡς ἑξῆς α'. Ἀκρόπολις (2600), β') Νέα Ἐφημερίς (1900), γ') Ἐφημερίς (1600), δ') Ἐπιθεώρησις (600), ε') Σύλλογος (400) στ') Ὥρα (300), ζ') Πρωΐα (100). Ἡ Παλλιγγενεσία δίδει μόνον ἐν Πειραιεῖ διὰ τοῦ πρακτορείου φύλλα 400, τὰ δὲ ἐν Ἀθήναις διαθέτει ἀπ' εὐθείας διὰ τῶν πωλητῶν. Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ θέρους, ἡ πώλησις ὅλων τῶν ἐφημερίδων εἶνε ἐλάσσων τῶν λοιπῶν μηνῶν δι' ἀπουσίαν πληθυσμοῦ.

Ἐκ τῶν μὴ καθημερινῶν ἐφημερίδων τὴν μεγίστην πώλησιν ἔχει ὁ *Ρωμηὸς* καθ' ἑβδομάδα ἐκδιδόμενος καὶ πωλῶν ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεῖ 2,500 φύλλα, 3,000 δ' ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι.

Ἡ μηνιαία πώλησις καθημερινῶν φύλλων ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀκρόπολις	φύλλα	163,000	
Νέα Ἐφημερίς	»	70,000	
Ἐφημερίς	»	61,000	
Ἐπιθεώρησις	»	28,000	
Παλιγγενεσία	»	21,000	(ἐκτὸς Ἀθηνῶν).
Σύλλογος	»	18,000	
Ὥρα	»	12,000	
Χώρα	»	7,900	
Πρωΐα	»	5,000	

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ διεθνὲς γεωλογικὸν συνέδριον συνέρχεται κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν Λονδίνῳ. Κύριον δὲ θέμα πρὸς συζήτησιν ἔσται ἡ ἐκπόνησις γεωλογικοῦ χάρτου τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὸ συνέδριον θέλουσι προσέλθῃ οἱ διαπρεπέστατοι τῶν γεωλογῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, θέλουσι δὲ προβῆ μετὰ τὰς συνεδρίας καὶ εἰς ἐκδρομὰς ἐπιστημονικάς, ὅπως πρακτικώτερον μελετήσωσι τὸ ζήτημα.

— Ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις «Ἐλευθέρου Θεάτρου» θὰ ἀναβιβασθῇ προσεχῶς τὸ φιλοσοφικὸν δρᾶμα τοῦ Ρενὰν *L'* abbesse de Zouarre. Τῇ ῥητῇ ἀξιώσει τοῦ συγγραφέως δὲν θὰ γείνῃ οὐδεμία περικοπὴ τοῦ κειμένου ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπου παρεστάθη τὸ δρᾶμα τοῦτο ὅλως μετερρυθμισμένον.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Μεδιολάνοις ὁ ἐκδότης Τίτος Ρικόρδη, ὁ περιώνυμος ἱδρυτής του ὁμωνύμου μουσικοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου.

— Μέχρι τοῦδε ἐκ τῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως τοῦ Μονάχου, ἥτις θὰ διαρκέσῃ μέχρι τέλους ὀκτωβρίου, ἠγοράσθησαν ἔργα ἀξίας 800,000 μάρκων. Ἡ πώλησις αὕτη εἶνε πρωτοφανὴς ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν ἐκθέσεων,

— Ἡ διάσημος ἀοιδὸς Ἀδελίνα Πάττη ἐπέρανε τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῆς περιοδείαν ἀνὰ τὴν Μαδρίτην, τὴν Λισσαβῶνα καὶ τὴν Νότιον Ἀμερικήν. Ἡ πρὸς τὴν ἔξοχον καλλιτέχνιδα συμπάθεια τῶν Ἀμερικανῶν ἐξεδηλώθη διὰ τιμαλφεστάτων δώρων. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐκ τῶν παραστάσεων αὐτῆς εἰσπράξεις ὑπῆρξαν κολασσιαῖαι. Ἐν Μαδρίτῃ ἡ Πάττη ἔλαβεν ὡς ἀμοιβὴν 70,000 φράγκων, ἐν Λισσαβῶνι 80,000, ἐν Βουένος Ἄϋρες 657, 352, ἐν Μοντεβιδέῳ 213, 795, ἤτοι τὸ ὅλον 1.020.447 φράγκων.

— Τὸ διεθνὲς συνέδριον τῶν φιλολόγων καὶ καλλιτεχνῶν ἤρξατο κατ' αὐτὰς ἐν Βενετίᾳ.

— Ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ θέλει τελεσθῇ τὸ ἔτος 1892, ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίδι τῆς ἀνακαλύψεως τῆς Ἀμερικῆς διεθνὴς ἔκθεσις.

Ἐκ τῶν Καταστημάτων τοῦ Ἐκδότου κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐξεδόθησαν ὁμοῦ τὰ τεύχη 30 καὶ 31 τοῦ Corpus Juris Civilis ὑπὸ Ἠλία Λιακοπούλου. Οὕτω συμπληροῦται ἐντελῶς ὁ 8ος τόμος τῶν *Πανδεκτῶν* ἤτοι *18 ὁλόκληρα βιβλία*. Προσεχῶς δ' ἄρχεται ἡ Ἔκδοσις τῶν *Εἰσηγήσεων*, αἵτινες θέλουσι συνοδεύεσθαι καὶ ὑπὸ λεπτομεροῦς πίνακος ἀλφαβητικοῦ ὅλων τῶν περιεχομένων, ὧν τῷ Corpus Juris Civilis ὅπερ ἀναγκαιότατον. Ἡ πώλησις γίνεται εἴτε κατὰ τόμους (ἕκαστος δραχ. 15) εἴτε κατὰ τεύχη (ἕκαστον δρ. 1.)

— Παρασκευάζονται ἵνα ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Βουλὴν κατὰ τὴν προσεχῆ σύνοδον αὐτῆς νομοσχέδιά τινα ἀφορῶντα τὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν. Διὰ τῶν νομοσχεδίων τούτων συμπληροῦνται αἱ καθηγητικαὶ ἕδραι ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ἡμῶν διδακτηρίῳ, αὐξάνονται δὲ καὶ αἱ ὧραι τῆς διδασκαλίας. Τοιαῦτα νομοσχέδια προέκειτο νὰ εἰσαχθῶσι καὶ πέρυσιν εἰς τὴν Βουλήν· δὲν κατωρθώθη ὅμως τοῦτο ἕνεκεν ἄλλων μᾶλλον ἐπειγουσῶν νομοθετικῶν ἐργασιῶν.

— Καταπληκτικὸς εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν πέρυσιν ἐξετασθέντων τελειοφοίτων τοῦ Πανεπιστημίου φοιτητῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν τελειοφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐξητάσθησαν 3, ἐκ τῶν τῆς Φαρμακευτικῆς 10, ἐκ τῶν τῆς Φιλοσοφικῆς 27, ἐκ τῶν τῆς Ἰατρικῆς 90 καὶ τέλος τῶν ἐκ τῆς Νομικῆς 232!

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀσκήσεις ὀρθογραφικαί, ἤτοι ἐφαρμογὴ τῶν κυριωτέρων κανόνων τῆς ὀρθογραφίας ἐπὶ φράσεων τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς καθωμιλημένης, ὑπὸ *Ι. Καρακατσάνη* ἀποφοίτου τῆς φιλολογίας. Τεῦχος Δ'. Ἔκδοσις δευτέρα ἐπὶ τὸ μεθοδικώτερον καὶ πληρέστερον μετερρυθμισμένη. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ, 1888, 16ον σελ. 128 τιμ. δρ. 1,25.

Σκηνογραφίαι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Ἐκδίδονται ὑπὸ Σ. Κ. Βλαστοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1888. 16ον σελ. 160. Τιμ. δρ. 1,25.

Περὶ μέσης Παιδείας ὑπὸ *Θεοκλίτου Κουρούκλη*. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Βασ. Αὐλῆς Ν. Γ. Ἰγγλέση 1888. 8ον σελ. 16.

Ἰωάννου Γ. Τσακασιάνου: **Ὁ Κόντε-Σπουργίτης** μελοδραμάτιον εἰς μέρη δύο. Μουσικὴ Καρρέρ. προλεγόμενα Γ. Ξενοπούλου. 1888, ἐν Ἀθήναις τύποις Κορίννης. Τιμ. δραχμῆς. 8ον σελ. 46.

Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, υἱοῦ: **Ἀντωνίνα**. Μετάφρασις Λάμπρου Ἐνυάλη. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Κορίννης», 1888. 16ον σελ. 476. Τιμᾶται δραχ. 3 ἐν Ἑλλάδι, φρ. 3 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

Ἑλληνικὴ Γεωργία, σύγγραμμα κατὰ μῆνα ἐκδιδόμενον, ὄργανον τῶν συμφερόντων τῶν ἁπανταχοῦ ἑλλήνων κτηματιῶν, καλλιεργητῶν τῆς γῆς καὶ κτηνοτρόφων ὑπὸ Π. Γ. Γενναδίου. (Συνδρομὴ ἐτησ. Ἐσωτ. δρ. 10, ἔξωτ φρ· χρ. 12.) Τόμος Δ'.—Τεῦχος 8, Αὔγουστος 1888. Περιεχόμενα: Περὶ τῆς καλλιεργείας τῆς Ροδῆς καὶ τῆς παραγωγῆς ροδελαίου ἐν Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ.—Σηροτροφικὰ—Βυρσοδεψικὰ—Ἑλληνικὰ Ἐλαιόλαδα.—Κτηνοτροφικά· περὶ γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων—Περὶ φυλλοξήρας.—Περὶ καλλιεργίας τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ Ξάνθης.—Περὶ Λουλακίου.—Φυλλοξηρικά.—Ἀλληλαγροφία.—Διάφορα.

Φυσικὴ Ἱστορία μετὰ ἀνεκδότων ὑπὸ *Μ. Δ. Σακοράφου*. Μέρος Δ' Θηλαστικά. Μετὰ 60 εἰκόνων, ὧν 24 ὁλοσέλιδοι κεχρωματισμένοι. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Καρόλῳ Μπέκ, 1888. 12ον σελ. 260. Τιμ. Ἐν Ἑλλάδι δρ. 2 1)2. Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. 3.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 16 Σεπτεμβρίου

Ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἀνεγράφεται ἡ εἴδησις ὅτι ἡ Α. Β. Υ. ὁ βασιλόπαις Γεώργιος μνηστεύεται τὴν θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Σάρτρης πριγκίπισσαν ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΝ, γεννηθεῖσαν τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1869.

Ὁ δοὺξ τῆς Σάρτρης ἀνήκει εἰς τὸν ἔκπτωτον βασιλικὸν οἶκον τῶν Βουρβώνων Ὀρλεανιδῶν, εἶνε δὲ ἀδελφὸς τοῦ μνηστῆρος τοῦ γαλλικοῦ θρόνου, Φιλίππου κόμιτος τῶν Παρισίων. Νυμφευθεὶς τὴν 11 Ἰουνίου 1863 τὴν θυγατέρα τοῦ πρίγκιπος τοῦ Ζοαμβίλλ Φραγκίσκην, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς τέκνα, δύο ἄρρενα καὶ δύο θήλεα.

— Τὴν πρωτότοκον θυγατέρα τοῦ δουκὸς τῆς Σάτρης πριγκίπισσαν Μαρίαν ἐνυμφεύθη τὴν 20 Ὀκτωβρίου τοῦ 1885 ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως πρίγκιψ Βάλδεμαρ.

—Τὴν τρίτην ἢ τετάρτην τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἀφικνοῦνται εἰς Ἀθήνας ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ Α. Β. Υ. ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» λεπτομερὴς κατάστασις τῶν ἐν τοῖς ταμείοις καὶ τελωνείοις τοῦ Κράτους βεβαιωθέντων, εἰσπραχθέντων καὶ εἰσπρακτέων ἐσόδων τῆς χρήσεως τοῦ 1888 ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, ὡς καὶ ἀναγραφὴ τῶν πληρωθέντων ἐξόδων. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐπὶ βεβαιωθέντων ἐσόδων ἐκ δρ. 52, 239, 148. 13, εἰσεπράχθησαν 33,052,415.75 δρ. μένουσι δὲ εἰσπράξιμοι 19,186,732.41 δρ. Τὰ πληρωθέντα δὲ ἔξοδα ἀνέρχονται εἰς δρ. 36,232,096. 73 ἐπὶ 96, 267, 585 προϋπολογισθέντων τῆς ὅλης χρήσεως.

— Κατηγορούμενοι ἐπ' ἐξυβρίσει κατὰ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ διαδόχου συνελήφθησαν καὶ προὐφυλακίσθησαν ὁ συντάκτης τοῦ *Ραμπαγᾶ* κ. Κλ. Τριαντάφυλλος καὶ ὁ κ. Ρ. Χοϊδᾶς δημοσιεύσας ἐν τῇ ῥηθείσῃ ἐφημερίδι ἐνυπογράφως ἄρθρα.

Τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Ἑστίας» κ. Γ. Κασδόνη ἀναγκαζομένου νὰ ἀποδημήσῃ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπί τινα χρόνον χάριν ὑγείας, γίνεται δῆλον ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ τὴν μὲν διεύθυνσιν τῆς συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ θέλει διεξάγει ὁ τακτικὸς αὐτοῦ συνεργάτης κ. Γ. Δροσίνης, τὴν δὲ διαχείρισιν ὁ κ. Σωκράτης Κασδόνης, πρὸς οὓς δέον ν' ἀπευθύνηται πᾶσα σχετικὴ αἴτησις.

Οἱ κ.κ. ἀνταποκριταὶ τῆς «Ἑστίας» ὧν οἱ λογαριασμοὶ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους δὲν ἐξωφλήθησαν ἔτι, παρακαλοῦνται νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἐκκαθάρισιν αὐτῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν· ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Ν. Ν. Παρισίους. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Α. Ο. Κ]πολιν Ἐλήφθησαν· ἐστάλησαν τὰ φύλλα.—κ. Π. Χ. Γαλάζιον. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Π. Κ. Σμύρνην. Ζητηθὲν φύλλον ἐστάλη. — κ. Γ. Μ. Σύρον. Ζητούμενον ἀποστέλλεται.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐλήφθησαν καὶ ἐπιστώθητε.—κ. Π. Ν. Κραΐόβαν. Συνεμορφώθημεν ἐντολῇ σας. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Φύλλον κ. Σ. Σ. ἀποστέλλεται, διὰ τὰ λοιπὰ ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως. — κ. Α. Πάτρας. Ἐν τῇ διανεμηθείσῃ ἀγγελίᾳ πρόκειται περὶ πωλήσεως ἐκδεδομένου ἤδη πεφημισμένου ἐγκυκλοπαιδικοῦ λεξικοῦ, οὗ ἀντίτυπον δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε ἐκ τοῦ ἐν Ἀθήναις Βιβλιοπωλείου Βίλμπεργ. Εἰς τὴν δευτέραν ἐρώτησίν σας θ' ἀπαντήσωμεν τὴν 1 ἰανουαρίου 1889. — Καν Ε. Π. Φ. Φιλιατρά. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν· σᾶς ἐχρεώσαμεν δὲ μὲ τὰ ἐπὶ πλέον πληρωθέντα 15 λεπτὰ ὡς ταχυδρομικά. *Μιᾷ Κυρίᾳ*. Τίποτε; Ἀλλὰ κατὰ τὸν Βαλζάκ, ἴσα ἴσα ὅταν αἱ γυναῖκες ἔχουσι κρυφίαν τινὰ σκέ-

ψιν, τότε λέγουσιν ὑποκριτικῶς: «Δὲν ἔχω τίποτε!» — κ. Λ. Γ. Ε. Καβάλαν. Ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ.Ν.Δ. Πρὶν ἢ ἴδωμεν τὸ χειρόγραφον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν.—κ. Κ. Γ. Ζαβέρδαν. Τὰ ζητηθέντα ἀποστέλλονται. Διὰ τὰ λοιπὰ ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Κ. Χ. Χάλκην. Φύλλον ζητηθὲν ἀποστέλλεται.—κ. Κ. Μ. Χανία. Παρὰ τοῦ κ' Χ. Π. Ἐλήφθησαν δρ. 145 μόνον, μὲ τὰς ὁποίας σᾶς ἐπιστώσαμεν. Πινακοθήκης καὶ Ἑστίας φυλλάδια δὲν ἐλάβομεν. Ζητουμένη σειρὰ ἀποστέλλεται. *Συνδρομητρίᾳ*. Μόναι αἱ μαῦραι μεταξωταὶ ταινίαι καθαρίζονται ἂν ἐμβαπτίσητε ταύτας ἐντὸς ὄξους ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν.— κ. Α. Α. Κ. Πύργον. Ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Ζ. Β. Δ. Καλάβρυτα. Συνεμορφώθημεν παραγγελίᾳ σας.—*Κεφαλαλγοῦντι*. Ἐκτὸς τῆς ἀντιπυρίνης, ἣν πολλοὶ μετεχειρίσθησαν ἐπιτυχῶς κατὰ τῆς ἡμικρανίας, συμβουλεύουσιν ἰατροί τινες καὶ τὸ μαγειρικὸν ἅλας. Εἶνε ἄλλως ἀβλαβὲς καὶ δύνασθε νὰ δοκιμάσητε.

ΑΡΤΙ ΕΞΕΔΟΘΕΝ

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΡΙΜΑΙ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΑΛΗΔΑΚΗ

ὑπὸ ΕΜΜ. ΒΑΡΔΙΔΗ, Κρητός.

Τιμᾶται δραχμῆς.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 1. 10

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Σεπτεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	525.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	526.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	609.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	518.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	264.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	102.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου	φρ.	523.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,230.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	223.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	84.50
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	219.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	161.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	420.50
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.25
3μην.		32.—
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		127 3/8
» 3μην.		126 1/2
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.58
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.15

ΤΗΝ 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ἐκτίθεται εἰς πώλησιν ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ

ΤΩΝ

ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΛΟΓΩΝ

Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ

1864-1875

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΩΝ ΜΕΘ' ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

Ν. Ι. ΣΠΑΝΔΩΝΗ,

προταχθείσης εἰσαγωγῆς ὑπὸ **Ν. ΚΑΖΑΖΗ** καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΔΡ. 3 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—ΔΡ. 3,30 ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ—ΦΡ. ΧΡ. 3 ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι.

Τῆς ἐκδόσεως ταύτης τῶν λόγων τοῦ ῥητορικωτάτου τῶν παρ' ἡμῖν πολιτικῶν Χ. Τρικούπη, ἥτις ἐγένετο μετ' ἐκτάκτου φιλοκαλίας τυπογραφικῆς, προταχθείσης καὶ λαμπρᾶς φωτοτυπικῆς εἰκόνος τοῦ ῥήτορος, φιλοτεχνηθείσης ὑπὸ τῶν Ἀδελφῶν Ῥωμαΐδων, ἡ πώλησις ἀνετέθη εἰς τὸ Βιβλιοπωλεῖον τῆς Ἑστίας, πρὸς ὃ δύνανται ν' ἀπευθυνθῶσιν οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἀπόκτησιν τοῦ καλλίστου ἔργου.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1447

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 613.—25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΔΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΚ ΣΕΛΙΔΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ 44 ΜΕΤΑ 33 ΕΙΚΟΝΩΝ

ΚΑΙ 38 ΑΥΤΟΓΡΑΦΩΝ.

ΤΙΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΑΡ. 3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. ΧΡ. 3.

ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΔΕ.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 665

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μὴ περατωθείσης ἔτι τῆς ἐξελέγξεως τῶν εἰς τὸ Διηγηματικὸν Διαγώνισμα τῆς Ἑστίας ἀποσταλέντων χειρογράφων ὑπὸ τῶν πολλαχῶς ἐπησχολημένων κκ. Κριτῶν, ἡ δημοσίευσις τῆς ἐπ' αὐτῶν κρίσεως ἀναβάλλεται εἰς τὴν 1ην Δεκεμβρίου ἑ. ἔ.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἑστίας»

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Ἀντώνιος Ρουβινστάϊν ἐπεράτωσεν ἐσχάτως νέον αὐτοῦ μελόδραμα: *Βαλπουργία νύξ*.

— Μεγίστην συγκίνησιν ἐξήγειρεν ἐσχάτως ἡ ἀγγελία καθ' ἣν ὁ Ἔφορος τῆς ἐν τῇ ἀγγλικῇ πόλει Στρατφόρδῃ δημοσίας βιβλιοθήκης ἀνεῦρεν ἐν χειρογράφῳ ἀνέκδοτον κωμῳδίαν τοῦ Σαιξπήρου, ὑπὸ τὸν τίτλον Irus Γενομένης λεπτομερεστέρας ἐρεύνης ἀνευρέθη ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο οὐδαμῶς ἐγράφη ὑπὸ τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ, ἀλλ' ὑπ' ἄλλου τινὸς Τσάπμαν συγχρόνου αὐτοῦ, πρὸς τούτοις δὲ ὅτι δὲν ἦτο καὶ ἀνέκδοτον, διότι δὶς ἢ τρὶς εἶχε παρασταθῇ ὑπὸ τίτλον διάφορον. Ἡ διάψευσις τοῦ ζηλωτοῦ βιβλιοφύλακος εἶνε τοσούτῳ μᾶλλον κωμική, ὅσῳ τὸ ἐν λόγῳ ἔργον οὐδεμίαν τῶν ἀρετῶν τῶν σαιξπηρείων ἔργων κέκτηται, ἀπορεῖ δέ τις πῶς διενοήθη νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ *Ἀμλέτου* καὶ τοῦ *Ὀθέλλου*.

— Θάνατον ζωηρὰν προξενήσαντα συγκίνησιν εὗρεν ἐσχάτως ἡ διάσημος ἄλλοτε Γερμανὶς ἀοιδὸς Μαρλόου. Εἰσελθοῦσα εἰς τὴν Ὄπεραν τῆς Στουτγάρδης, ὅπου πολλάκις εἶχεν ᾄσει καὶ ἐν ᾗ παρίστατο ὁ *Χρυσὸς τοῦ Ρήνου* τοῦ Βάγνερ, κατέπεσεν αἴφνης λιπόθυμος, ἀποκομισθεῖσα δ' ἔξω τοῦ θεάτρου ἀπεβίωσε μετά τινας στιγμάς, ἐκ πνευμονικῆς συμφορήσεως παθοῦσα.

— Κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1887 —1888 ἡ Ἰατρικὴ Σχολὴ τῶν Παρισίων ἀνεκήρυξε 373 διδάκτορας, ἐξ ὧν 371 ἄνδρας (321 Γάλλοι, 50 ἀλλοδαποὶ) καὶ 2 γυναῖκας (μία Γαλλὶς καὶ 1 ἀλλοδαπή). Λήγοντος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους 1887—1888, ἐφοίτων εἰς τὴν Ἰατρικὴν Σχολὴν τῶν Παρισίων 3,668 σπουδασταί, ἐξ ὧν 4 Γερμανοί, 131 Ἀμερικανοί, 34 Ἄγγλοι, 1 ἐξ Αὐστραλίας, 4 Αὐστριακοί, 4 Βέλγοι, 3 Βούλγαροι, εἷς Δανός, 9 ἐξ Αἰγύπτου, 41 ἐξ Ἱσπανίας καὶ τῶν ἱσπανικῶν ἀποικιῶν, 19 Ἕλληνες, 4 Ὀλλανδοί, 1 Οὗγγρος, 8 Ἰταλοί, εἷς Νορβηγός, εἷς Πέρσης, 10 Πορτογάλλοι, 60 Ρουμάνοι, 126 Ρῶσσοι 18 Σέρβοι. 1 Σουηδός, 18 Ἑλβετοί, καὶ 16 Τοῦρκοι. Μεταξὺ τῶν ἀκολουθουσῶν τὰ μαθήματα τῆς ἰατρικῆς σχολῆς 114 φοιτητριῶν συγκαταλέγεται καὶ μία Ἑλληνίς.

— Ὁ Ταγχόϋζερ τοῦ Βάγνερ παρασταθήσεται προσεχῶς ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Τουρίνου καὶ δὴ γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ ἐν Πράγᾳ μελοδράματος.

— Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Αἴκ τῆς Αὐστραλίας ἀστεροσκοπείου ἀναγγέλλει τὴν ἀνακάλυψιν νέου κομήτου ἐκ τῶν μεγίστων. Ὁ κομήτης οὗτος εἶνε ὁ πέμπτος τῶν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἀνακαλυφθέντων.

— Κατά τινα ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα ὁ Ἔδισων διὰ τοῦ νέου αὐτοῦ φωνογράφου ἤρξατο τακτικώτατα ἀποτυπῶν πᾶσαν κραυγήν, πάντα θρῆνον, πάντα ἀσυνάρτητον ψίθυρον τοῦ ἀρτιγενοῦς θυγατρίου του. Τὸν φωνογράφον τοῦτον μετὰ τῶν κεχαραγμένων φύλλων θέλει δωρήσῃ ὁ μέγας ἐφευρέτης εἰς τὴν κόρην αὐτοῦ βραδύτερον, ὅταν ἡλικιωθῇ, ὡς ἐνθύμημα πρωτοτυπώτατον τῆς βρεφικῆς καὶ παιδικῆς αὐτῆς ἡλικίας.

—Ὁ Φραγκῖσκος Κοππέ, ὅστις ἐσκόπει νὰ γράψῃ δρᾶμά τι, ἐν ᾧ τὸ πρόσωπον τῆς Κλεοπάτρας θὰ ὑπεδύετο ἡ Σάρα Βερνάρ, παρῃτήθη τῆς ἰδέας ταύτης. Ἐπεράτωσε δὲ

νῦν ἕτερον δρᾶμα ὅπερ πιθανῶς δὲν θέλει ἀναβιβασθῇ ἐπὶ σκηνῆς κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα, τοῦ ποιητοῦ μὴ εὑρόντος ἔτι τὸν ἠθοποιὸν ἐκεῖνον, ὅστις κατὰ τὴν ἰδέαν του θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποδυθῇ τὸ πρόσωπον τοῦ πρωταγωνιστοῦ.

— Τὴν 19 7βρίου (ν) συνεπληρώθησαν τρεῖς δεκαετηρίδες ἀπὸ τῆς ἑσπέρας καθ' ἣν παρεστάθη τὸ πρῶτον ὁ *Λόεγγριν* τοῦ Βάγνερ ἐν Βιέννῃ. Κατὰ τὸ τριακονταετὲς τοῦτο διάστημα τὸ ῥηθὲν μελόδραμα παρεστάθη ἐκεῖ 239 φοράς, ἤτοι εἶνε τὸ συχνότερον ἢ τἆλλα ἔργα τοῦ Βάγνερ παρασταθέν. Μετὰ τὸν *Λόεγγριν*, ἔρχεται ὁ *Ταγχόϋζερ* ἀριθμῶν 209 παραστάσεις, τελευταῖος δὲ ὁ πρόλογος τοῦ *Δακτυλίου τοῦ Νίβελουγγεν*, ὁ *Χρυσὸς τοῦ Ρήνου*, παρασταθεὶς μόνον δεκαεπτάκις. Ἐν συνόλῳ εἰς τὸ διάστημα τῶν 30 τούτων ἐτῶν ἐγένοντο 868 παραστάσεις ἔργων Βάγνερ.

—**University Studies publisched, by the University of Nebraska.** κτλ. **Lincoln, Nebraska. July 1888 vol. I. No 1.** Εἰς τὰ τόσα ὑπάρχοντα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ συγγράμματα τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς προστίθεται καὶ ἓν ἔτι, τὸ ἰδῶ ἀναγραφόμενον, ὅπερ ὑπὸ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Νεβράσκας, μιᾶς ἐκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐκδιδόμενον, δημοσιεύεται τῇ ἐπιμελείᾳ ἐπιτροπῆς πέντε λογίων ἀνδρῶν. Τὸ πρῶτον τεῦχος τῶν *Πανεπιστημιακῶν τούτων Μελετημάτων* περιέχει τρεῖς διεξοδικὰς ἐπιστημονικὰς πραγματείας πολλοῦ λόγου ἀξίας, τὰς ἑξῆς: Περὶ τῆς διαφανείας τοῦ αἰθέρος ὑπὸ **D. B. Brace** (σελ. 1—16). Περὶ τῆς ὀγδόης συζυγίας τῶν σανσκριτικῶν ῥημάτων ὑπὸ **A. H. Edgren** (νέα σελίδωσις, σελ. 1—14). Περὶ τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις ὑπὸ **Joseph A. Fontaine** (σελ. 1—66).

—Ἀποφάσει τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, ἐν Ῥωσσίᾳ αἱ γυναῖκες θὰ δύνανται νὰ λαμβάνωσι πτυχίον φαρμακοποιοῦ καὶ νὰ ἐξασκῶσι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο. Τοῦ λοιποῦ θὰ γίνωνται δεκταὶ ὡς μαθητευόμεναι ἐν τοῖς φαρμακείοις, παρουσιάζουσαι πιστοποιητικὸν ὅτι διήκουσαν τὰ μαθήματα τῶν τεσσάρων τάξεων τοῦ γυμνασίου καὶ γνωρίζουσιν ἐπαρκῶς τὴν Λατινικήν. Μετὰ ταῦτα δὲ δύνανται νὰ τύχωσι πτυχίου φαρμακοποιοῦ, ὑποβαλλόμεναι εἰς σειρὰν ἐξετάσεων, ἐνώπιον μιᾶς τῶν σχολῶν τοῦ Κράτους. Μέχρι τοῦδε εἰς οὐδὲν ἄλλο κράτος τὸ ὡραῖον φῦλον δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ φαρμακευτικῇ, καίτοι ἡ ἀσκληπιακὴ τέχνη ἀριθμεῖ ἐξ αὐτοῦ πολλὰς ἐπιμελεῖς καὶ εὐμαθεῖς λειτουργούς.

—Ἱδρυθεῖσα πρό τινος παρεδόθη ἤδη εἰς κοινὴν χρῆσιν τηλεφωνικὴ γραμμὴ μεταξὺ Βερολίνου καὶ Βρεσλαυίας. Ἡ γραμμὴ αὕτη ἔχει μῆκος 360 χιλιομέτρων. Προσεχῶς ἡ ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως τηλεφωνικὴ συγκοινωνία θὰ εἰσαχθῇ καὶ ἐν Πορτογαλλίᾳ, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ βασιλέως ὅστις, διατρίβων ἐσχάτως ἐν Μασσαλίᾳ, συνωμίλησεν ἐπὶ πολὺ διὰ τοῦ ἀρτισυστάτου μεταξὺ Μασσαλίας καὶ Παρισίων τηλεφώνου μετὰ τῆς βασιλίσσης συζύγου του ἐν τῇ τελευταίᾳ πόλει εὑρισκομένης. Ὁ βασιλεὺς διέταξε τὴν τηλεφωνικὴν συνένωσιν τῆς Λισσαβῶνος καὶ τοῦ Ὀπόρτου.

— Τὴν 24 Σεπτεμβρίου ἐπεράτωσεν ἐν Λονδίνῳ τὰς ἐργασίας του τὸ διεθνὲς γεωλογικὸν συνέδριον, εἰς ὃ παρέστησαν 680 γεωλόγοι. Αἱ συνεδριάσεις τοῦ συνεδρίου ἐγένοντο ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Λονδίνου, οἱ μετασχόντες δ' αὐτοῦ ἐπιστήμονες μετὰ τὴν λῆξιν ἐπεχείρησαν ἐπιστημονικὰς ἐκδρομὰς εἰς διάφορα τῆς Ἀγγλίας μέρη. Ἡ προσεχὴς τοῦ διεθνοῦς γεωλογικοῦ συνεδρίου σύνοδος γενήσεται ἐν Φιλαδελφείᾳ κατὰ τὸ 1891, ἐπ' χὴν καθ' ἣν τὸ πανεπιστήμιον τῆς Πανσυλβανίας ἑορτάζει τὴν ἑκατοστὴν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς του ἐπέτειον.

— Ἐν Ἀμερικῇ ἐξεδόθη ἀγγλιστὶ ἡ πρώτη ἐν εὐρωπαϊκῇ γλώσσῃ κατήχησις τοῦ βουδδισμοῦ.

— Ἐχορηγήθη εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ἔκτακτος πίστωσις εἰς δρ. 6,000 ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ 1888 καταλογιζομένη ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς δαπάνης προμηθείας καὶ μεταφορᾶς μαρμάρων πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου τῷ Γερμανῷ ποιητῇ Γουλιέλμῳ Μύλλερ.

— Διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων κριταὶ διὰ μὲν τὸν δραματικὸν διαγωνισμὸν οἱ κκ. Α. Ἀναγνωστάκης, Ἐμμ. Ῥοΐδης καὶ Ι. Καμπούρογλους, διὰ δὲ τὸν λυρικὸν οἱ κκ. Σπ. Κακελλαρόπουλος, Ν. Γ. Πολίτης καὶ Ι. Συλίσσης.

— Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισεν, ἵνα ἡ αἴθουσα, ἥτις θὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἔκθεσιν τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων κατὰ τὴν ἔκθεσιν, χρησιμεύσῃ καὶ ὡς διαρκὴς καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. Οἱ ἐνταῦθα καλλιτέχναι θὰ δύνωνται νὰ ἐκθέτωσι τὰ ἔργα των εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην καὶ δι' εἰσιτηρίου μικρᾶς ἀξίας θὰ ἐπιτρέπηται ἡ εἴσοδος εἰς τοὺς θέλοντας νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰ ἐκτεθειμένα ἔργα, ὧν θὰ ὑπάρχῃ τιμὴ ὡρισμένη, καὶ ἅμα τῇ πληρωμῇ θὰ παραδίδωνται εἰς τοὺς ἀγοραστάς.

— Ὁ διακεκριμένος Ἕλλην μελοποιὸς κ. Σπυρίδων Σαμάρας θέλει μεταβῇ κατὰ τὸν προσεχῆ χειμῶνα εἰς Κέρκυραν τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα, ὅπως μετὰ καλῶς κατηρτισμένου θιάσου δώσῃ ἐν τῷ ἐκεῖ θεάτρῳ παραστάσεις τῆς Φλόρα Μιράμπιλις. Τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον Κερκύρας, εἰς ὃ ἀνηγγέλθη τοῦτο ἐψηφίσατο κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν πίστωσιν ἐξ 6,000 δραχμῶν πρὸς λαμπροτέραν διακόσμησιν τοῦ θεάτρου.

— Ὡς γνωστόν, ὁ Ἑλληνικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς κατὰ τὴν προσεχῆ ἔκθεσιν προεκήρυξε διαγώνισμα, πρὸς κατασκευὴν φορητοῦ χειρουργείου, λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπαρχόντων μέσων τῆς συγκοινωνίας. Τοῦ ἀγῶνος τούτου ὅπως μετάσχωσιν ἀπεστάλησαν δύο μόνον ἔργα.

— Ὁ κ. Α. Γιάνναρης προτιθέμενος νὰ ἐκδώσῃ τὸν Ἐρωτόκριτον, καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Λονδίνου κατέκειτο ἀρχαιότατον τοῦ ποιήματος χειρόγραφον, μετέβη ἐσχάτως ἐκεῖσε ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐξετάσεως, παραβολῆς καὶ μελέτης τοῦ χειρογράφου τούτου. Αἱ προσδοκίαι του δὲν διεψεύσθησαν. Τὸ χειρόγραφον εἶνε ἀληθὲς εὕρημα. Περιέχει 120 εἰκόνας, σελίδας δ' ἐν ὅλῳ 512. Ὁ κ. Γιάνναρης ἤρξατο ἀμέσως τῆς κατὰ τὸ πρότυπον τοῦτο παραβολῆς καὶ διορθώσεως τοῦ ποιήματος, θέλει δὲ προσπαθήσει ἵνα εἰς τὴν ἔκδοσίν του μεταφέρῃ καὶ τὰς εἰκόνας τῇ συνεργασίᾳ εἰδικοῦ τεχνίτου, τοῦθ' ὅπερ ὅμως μεγάλην θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν δαπάνην.

Κύριε διευθυντὰ τῆς Ἑστίας,

Εἰς παράρτημα τοῦ ἄρθρου τοῦ Κ. Τάκερμανν ὃ ἐν τῷ τελευταίῳ ὑμῶν ἀριθμῷ ἐδημοσιεύσατε καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ σημειώσεων ἐπιτρέψατέ μοι νὰ προσθέσω συμπληρωτικάς τινας πληροφορίας.

Ὅτε τῷ 1867, ἀφιχθεὶς εἰς Ἀμερικήν, διῆλθον διὰ Βοστῶνος, ἦλθε πρός με ὁ ὡς ποιητὴς ἐν ταῖς ἡνωμέναις ἐπαρχίαις γνωστὸς Κ. Τάκερμανν, καὶ προσενεγκών μοι ὀγκώδη τόμον τῶν λίαν ἐκτιμωμένων ποιήσεών του, μοὶ ὡμίλησε καὶ περὶ τοῦ νεωτέρου του ἀδελφοῦ Καρόλου, ὡς ἐπισκεφθέντος ἄλλοτε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ὑπὲρ αὐτῆς θερμῶς ἐνδιαφερομένου καὶ ἐπεκαλέσθη τὴν μεσιτείαν μου ὅπως, εἰ δυνατόν, ὁ ἀδελφός του, ὃν ἄλλως ἐγὼ δὲν ἐγνώριζον, διορισθῇ πρέσβυς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὅτε δὲ μετέβην εἰς Οὐασιγκτῶνα, τὸν Κον Σουάρδον, πρωθυπουργὸν καὶ ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν, εὗρον ὀλίγον διατεθειμένον ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ τούτου, διότι ὁ Κ. Τάκερμανν ἦτον ἐντελῶς ἄγνωστος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον καὶ αὐτὸς εἰς Οὐασιγκτῶνα ἐλθών, μοὶ ἔφερε συστατικὴν τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυλλάδιόν τι περὶ Ἑλλάδος, ὃ εἶχον ἄλλοτε ἐκδόσει ἐν Παρισίοις γαλλιστὶ ὑπὸ τὸ ἀρχικὸν γράμμα R, ἐζήτησε παρ' ἐμοῦ τὴν ἄδειαν νὰ τὸ μεταφράσῃ καὶ ἐκδώσῃ ἀγγλιστί, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ ν' ἀφαιρέσῃ διάφορα χωρία ἃ δὲν ἤθελον τότε νὰ ἐκδοθῶσιν ὑπὸ τὸ ὄνομά μου. Φέρει δ' ἡ μετάφρασίς του τὸν τίτλον. **Graece, her progress and present position, republishad from the french of A. R. Rangabé.**

Τοῦτο μεθ' ἑνὸς προοιμίου, ἦν τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Τάκερμανν περὶ Ἑλλάδος. Ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ Κ. Σουάρδος ἅμα δημοσιευθέν, ἐπείσθη καὶ ἔπεμψε τὸν μεταφραστὴν πρέσβυν εἰς Ἀθήνας.

Τὴν δὲ περίφημον ᾠδὴν τοῦ **Halleck** εἰς Βότσαρην, ἧς μνημονεύει ὁ Κ. Τάκερμανν ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, δημοτικωτάτην οὖσαν ἐν πάσῃ τῇ Ἀμερικῇ, ἐνόμισα ὅτι καθῆκον ἐθνικὸν ἐκπληρῶ προσπαθήσας νὰ μεταγλωττίσω αὐτὴν εἰς τὸ ἑλληνικόν, στίχον πρὸς στίχον καὶ κατὰ δύναμιν ἀκριβῶς, καὶ ἡ μετάφρασις ἐξεδόθη εἰς τὸν Α' τόμον τῶν *Ἀπάντων* μου, σελ. 452.

Α. Ρ. Ραγκαβης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀσπασία, βίος καλλιτεχνῶν καὶ ἔρως ἐν τῇ πάλαι Ἑλλάδι, Μυθιστορία *Ροβέρτου Χαμερλιγγίου* ἐξελληνισθεῖσα ἐκ τῆς τρίτης ἐκδόσεως ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως ὑπὸ Λ. Γ. Χ. Κώνστα Δ. Φ. Μετὰ 50 ξυλογραφημάτων ὑπὸ Ἑρμάννου Δειτριχίου. Τόμος Α'. Ἐν Ἀθήναις, Κάρολος Βίλμπεργ, 1888. Τεῦχος Α'. 8ον σ. 48. (Τιμᾶται ἕκαστον τεῦχος ἐν Ἀθήναις δρ. 1.50 ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 1,80, ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 1,50. Οἱ προπληρώνοντες 5 τεύχη θεωροῦνται συνδρομηταὶ καὶ λαμβάνουσιν αὐτὰ πρὸς δρ. 1,35 ἐν Ἀθ. 1,60 ἐν ταῖς Ἐπ. φρ. χρ. 1,35 ἐν τῷ Ἐξ. Οἱ δὲ ἐφ' ἅπαξ προπληρώνοντες τὸ σύνολον ἐκ 16 τευχῶν, λαμβάνουσιν αὐτὸ μόνον ἀντὶ 20 δρ. ἐν Ἀθ. 24 ἐν ταῖς Ἐπ. 20 χρ. φρ. ἐν τῷ Ἐξ. Τὸ ἔργον ἐκτυποῦται πολυτελέστατον ἐν Λειψίᾳ, τύποις Γ. Δρουγουλίνου).

Σύντομος στοιχειώδης Φυσικὴ μετὰ πολλῶν πειραμάτων πρὸς χρῆσιν τῶν Δημ. Σχολείων ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὑπὸ *Γ. Ν. Καλλινίκου* δημοδιδασκάλου. Ἐν Πάτραις, τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον ὁ Κάδμος» διευθυνόμενον ὑπὸ Ἀνδρ. Β. Πάσχα 1889 (;). 16ον σ. 56. Τιμ. δρ. 1,30.

Μαθήματα πρακτικῆς Γεωμετρίας ὑπὸ *Β. Σκορδέλη* μετὰ 96 σχημ. πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων καὶ παρθεναγωγείων. Ἐκδότης Αν. Κωνστανινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1887. 8ον σ. 48. Τιμ. δρ. 1,25.

Μ. Τ. Κικέρωνος **Ὁ πρῶτος κατὰ Ἀντωνίου** εἴτε φιλιππικὸς λόγος πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνωτέρων γυμνασιακῶν τάξεων, μετὰ συντομωτάτου βίου τοῦ συγγραφέως, εἰσαγωγῆς εἰς τοὺς φιλιππικούς, γενικῶν παρατηρήσεων εἰς τὸν α' φιλιππικόν, συντόμου ὑποθέσεως καὶ μεταφράσεως ὑπὸ *Μάρκου Βιαγκίνη Δ.Φ.* καθηγητοῦ ἐν τῷ Βαρβακείῳ Γυμνασίῳ. Ἐν Ἀθήναις 1888 παρὰ τῷ Ἐκδότῃ Σπ. Κουσουλίνῳ. 12ον σ. 76. Τιμ. δρ. 1.

Ἑλληνικὰ Παραμύθια διεσκευσμένα εἰς Ἀναγνωσματάριον, ἐγκριθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ διαγωνισμόν, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς α' τάξ. τῶν Δημοτ. Σχολείων ὑπὸ *Β. Σκορδέλη* καὶ *Π. Παυλάτου*. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις 1888. 12ον σελ. 66. Τιμ. λ. 50.

Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον πρὸς χρῆσιν τῶν δημ. σχολείων καὶ παρθεναγωγείων ὑπὸ *Β. Σκορδέλη* καὶ *Α. Κουρτίδου*, μετὰ εἰκόνων. Ἐκδότης *Ἀνέστης Κωνσταντινίδης* Ἐν Ἀθήναις 1888. 12ον σ. 176. Τιμ. δρ. 1.25.

Σχάϊ-Κόγκ: **Ὁ Ρήγας**, ἐπύλλιον ἡρωϊκοκωμικὸν εἰς ᾄσματα δύο. Ἐν Ναυπλίῳ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ν. Θ. Σταυριανοπούλου, 1888. 16ον σ. 56. Τιμ. δραχμῆς.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 23 Σεπτεμβρίου.

Χθὲς ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς διέτριψεν ἐν Βενετίᾳ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν. Σήμερον δὲ ἀναχωρεῖ ἐκ Βρεντησίου κατευθυνόμενος εἰς Πειραιᾶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Διαδόχου τῆς Δανίας.

— Ἐν τῷ παλαιῷ τῆς Δεκελείας ἀνακτόρῳ ἤρξαντο διασκευαζόμενα τὰ δωμάτια, ἐν οἷς θὰ καταλύσῃ ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, πρίγκιπος Φρειδερίκου τῆς Δανίας.

— Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα ἐπανέρχεται εἰς Ἀθήνας κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ προσεχοῦς 8βρίου.

Ἡ Κυβέρνησις ἤρχισεν ἤδη μεριμνῶσα περὶ τῶν προπαρασκευῶν διὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως. Μεταξὺ τῶν ἄλλων σκέψις γίνεται νὰ προσκληθῶσιν ἐπισήμως πάντες οἱ Δήμαρχοι, ὅπως παραστῶσι κατὰ τὰς ἑορτάς. Μελετῶνται δὲ καὶ τὰ τῶν τελετῶν καὶ παρατάξεων ἐν τοῖς οἰκείοις ὑπουργείοις.

—Μετά τινας ἡμέρας καταπλέουσιν εἰς τὸν λιμένα Πειραιῶς δύο μεγάλα ἀμερικανικὰ θωρηκτά, ὅπως παραστῶσι κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

— Ἐπανειλημμένως συνῆλθεν ἡ ἐπὶ τῶν ἑορτῶν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ Βασιλέως ἐπιτροπὴ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπεφάσισε πολλά, δι' ὧν ἀξιοπρεπῶς θὰ συντελέσῃ ὁ Δῆμος ὅπως ζωπυρήσῃ τὰς ἑορτάς.

— Μεγάλη δημοτικὴ ἑορτὴ θὰ δοθῇ τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν λόφοις καὶ τῇ πλατείᾳ τοῦ Θησείου, ἡ ἑορτὴ δ' αὕτη θὰ ληφθῇ φροντὶς ὅπως συμπέσῃ Κυριακήν. Κατὰ ταύτην θὰ κληθῶσι διὰ τῶν οἰκείων δημάρχων χωρικοὶ ἐκ τῶν πέριξ δήμων ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ πολῖται ἐκ Μεγάρων, Κορίνθου καὶ ἄλλων πόλεων ὅθεν διέρχεται σιδηρόδρομος φέροντες τὰς γραφικὰς αὐτῶν ἐγχωρίας ἐνδυμασίας. Χάριν τῆς ἑορτῆς ταύτης, ἧς τὴν διευθέτησιν ἀνέλαβον τρία ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ δήμου παρηγγέλθησαν ἤδη 160 ἀερόστατα ποικίλων σχημάτων εἰς Βιέννην.

— Μίαν τῶν τριῶν νυκτῶν τῶν ἑορτῶν θὰ διοργανωθῇ μεγάλη λαμπαδηφορία, εἰς ἣν θὰ κληθῶσιν οἱ πολῖται πάντες καὶ αἱ συντεχνίαι, τινὲς δὲ τούτων ἐδήλωσαν ἤδη τὴν συμμετοχήν των. Ἡ λαμπαδηφορία αὕτη ἧς θὰ συμμετάσχωσιν ἅπασαι αἱ εἰς Ἀθήνας μετακληθησόμεναι στρατιωτικαὶ μουσικαὶ θὰ γείνῃ διὰ τῶν κομισθέντων ἐνετικῶν φανῶν, οἵτινες φέρουσι τὰ ἑλληνικὰ χρώματα καὶ τὰ ἑλληνικὰ σύμβολα. Πρὸς τοῦτο δὲ παρηγγέλθησαν 5000 κοντοὶ ἐφ' ὧν θὰ ἀναρτῶνται οἱ φανοί.

— Ἰδιαίτεραι πανηγύρεις νυκτεριναὶ θὰ διοργανωθῶσιν ἐν ἅπασι τοῖς τμήμασι τῆς πόλεως, μουσικαὶ δὲ θὰ παιανίζωσι καὶ πυροτεχνήματα θὰ καῶσιν οὐ μόνον ἐν τοῖς κέντροις ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πλατείαις Φιλικῆς Ἑταιρίας (Κολωνακίου) Φιλομούσου Ἑτερίας (Πλάκα), Ἡρώων (Ψυρῆ), Μητροπόλεως, Ἐλευθερίας καὶ Βάθειας.

— Ἡ ὁδὸς Σταδίου θὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν πλατειῶν τοῦ Συντάγματος καὶ Ὁμονοίας καὶ ἡ ὁδὸς Φιλελλήνων ὁμοίως διὰ μεγάλων ἱστῶν συνδεομένων δι' ἀνθοστολίστων στεφάνων. Θὰ ληφθῇ δὲ πρόνοια περὶ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ πασῶν τῶν πλατειῶν καὶ τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἑρμοῦ.

— Αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι καὶ τὰ κωδωνοστάσια θὰ κοσμηθῶσι καὶ θὰ φωταγωγηθῶσι καταλλήλως, θὰ φωταγωγηθῶσι δὲ πάντες οἱ περὶ τὴν πόλιν λόφοι καὶ ἡ Ἀκρόπολις.

ΜΗ'. ΚΛΗΡΩΣΙΣ

Τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000

Γενομένης τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ 20 7βρίου, τῆς ἀνωτέρω κληρώσεως ἔλαχον οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοί:

Ἐξαχθέντες ἀριθμοὶ		*Κερδηθέντα ποσὰ*
168,665	Φράγκα	70,000
44,489	»	10,000
139,014	»	2,500
45,592	»	2,500
123,031	»	1,000
164,314	»	»
88,568	»	»
158,018	»	»
30,081	»	»

Ἐπειδὴ πρόκειται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἑορτῶν νὰ δοθῇ παράστασις τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικόν, εἰδοποιοῦνται οἱ θέλοντες ν' ἀποκτήσωσι μετάφρασιν τοῦ δράματος τούτου εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικήν, ὅτι εἰς τὸ κατάστημα τῆς ΕΣΤΙΑΣ πωλεῖται ὁ Β' τόμος τῶν Ἀπάντων τοῦ Κ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ, περιέχον τοιαύτην ἔμμετρον μετάφρασιν κατὰ τὰ μέτρα τοῦ ἀρχαίου κειμένου.

Ὑπὸ τοῦ νέου ἐκδοτικοῦ Καταστήματος Μπάρτ καὶ Χίρστ (ὁδὸς Πανεπιστημίου ἀρ. 53) ἐξεδόθη φωτοτυπικὴ εἰκὼν τῆς μνηστῆς τοῦ διαδόχου πριγκιπίσσης Σοφίας τιμωμένη ἐνταῦθα δρ. 1 1/2, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις δρ. 2.

Διόρθωσις: Ἐν τῷ προλαβόντι Δελτίῳ, ἐν τῷ πίνακι τῆς πωλήσεως τῶν ἡμερησίων φύλλων ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα κατὰ μῆνα ἀνεγράφη ἡ *Ἐφημερὶς* τρίτη ὡς πωλοῦσα 61 χιλ. φύλλων, ἐνῷ ἔρχεται δευτέρα πωλοῦσα 71 χιλ. φύλλων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κον I. Ν. Τ. Ράμλιον (Αἴγυπτον). Ἔναρξις τῆς ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως ὡρίσθη ἡ 9 προσεχοῦς 8βρίου ἡ διάρκεια δ' αὐτῆς μένει ἀόριστος. Ἡ ποικιλία τῶν δημοτελῶν ἀγώνων καὶ πανηγύρεων ἔσται μεγάλη. Πρόγραμμα δὲν ἐξεδόθη ἔτι. Λεπτομέρειαι καθορισθήσονται μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Βασιλέως.—κ. Ι. Σ. Α. Σῦρον. Ἐλήφθησαν. Πανηγ. Τεῦχος σταλήσεται ἐγκαίρως.—κ. Π. Κ. Λεβαδείαν. Ἐλήφθησαν, Πολ. Λόγοι Τρικούπη ἐκδοθήσονται ἐντὸς ἑβδομάδος. Ἐλ. Χρ. Μάγερ συναποσταλήσονται.—Σεβασμιώτατον Κεφαλληνίας: Ἐλήφθησαν· ἀποσταλήσονται ἅμα τῇ ἐκδόσει.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀποδείξεις κ. Ι. Ζ. καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε.—κ. Γ. Π. Αἴγιον. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Δ. Ζ. Λαμίαν. Θὰ συμμορφωθῶμεν τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Ε. Σ. Δυρράχιον. Τὰ ζητούμενα ἀποστέλλονται.—κ. Π. Χ. Μ. Ἡ ἔμπνευσις ἀτυχὴς καὶ ὑπερρομαντική. Ἡ ἐκτέλεσις πολὺ ὑπερτέρα τοῦ θέματος παρέχει ἐλπίδα ὅτι θὰ γράψητε καλοὺς στίχους. Μὴ ἀπελπίζεσθε διὰ τὴν πρώτην ἀποτυχίαν· θάρρος—κ. Ν. Β. Σ. Παρισίους. Φύλλον Ἑστίας ζητηθὲν ἐστάλη. Ἐλλείποντα φυλλάδια Καλλιτ. Πινακοθήκης συναποσταλήσονται μετὰ τῶν λίαν προσεχῶς ἀφικνουμένων τελευταίων φυλλαδίων εἰς συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου ἔργου.— Ὑποπρακτορεῖον Ἐφημερίδων. Χαλκίδα. Φυλλάδια Πινακοθ. ἀποστέλλονται.—Καν Κ. Σ. Μεσσήνην. Διακοπὴ ἀποστολῆς φύλλου προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας τόπου διαμονῆς σας. Ἤρξατο ἤδη ἀποστελλόμενον συμφώνως τῇ ἐντολῇ σας.—κ. Ι. Τ. Λαμίαν. Ἐδόθη τῇ *Ἀκροπόλει*.—κ. Ε. Δ. Κέρκυραν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Κατὰ τὰ λοιπὰ συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Γ. Κ. Ρ. Ἰθάκην. Τὸ ζητηθὲν ἐστάλη.—κ. Π. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως,—κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Τὸ ἐπιστραφὲν δὲν ἐλάβομεν, εἰς τὰ λοιπὰ ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας· ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστείλαμεν μετ' ἐπιστολῆς.—κ. Σ. Δ. Σῦρον. Παραγγελθέντα Π. Τεύχη καὶ Πινακοθήκη σταλήσονται μὲ πρώτην εὐκαιρίαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ θερμὴν ὑποστήριξιν.—κ. Ι. Π. Παρισίους. Ἀβρότατον· εὐχαριστοῦμεν. Κυρίαν Μ. Τ. Πάτρας. Εὐχαριστοῦμεν ἀλλὰ—les flatteurs commencent toujours par dire qu'ils ne sauraient flatter.—κ. Σ. Δ. Κ. Νάουσαν (Πάρου). Ἐλήφθησαν· βραδεῖα ἀποστολὴ προέρχεται ἐκ τῆς ἀσθενείας διεκπεραιωτοῦ.—κ. Ν. Γ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Πασχ. Ἀκρόπολις σταλήσεται μετὰ Π. Τεύχους ἐν καιρῷ.—κ. Γ. Κ, Ἀργοστόλιον. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν· ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Σ. Μ. Βόλον. Ἐξακολουθῆτε θεάρεστον ἔργον· ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Εὐχαὶ παρακολουθοῦσιν ὑμᾶς.—κ. κ. Α. Π. Σῦρον. Δ. Ε. Μ. Φιλιατρά. Ι. Ρ. Κ. καὶ Σ. Δ. Κ. Πάτρας. Κ. Ι. Χ. Καλάμας. Ι. Ν. Μ. Ναύπλιον. Ν. Δ. Τρίπολιν. Ξ. Δ. καὶ Φ· Κ. Πύργον. Γ. Κ. Κέρκυραν. Κ. Σ. Μεσολόγγιον. Σ. Ι. Κ, Ἄνδρον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Πανηγυρικὸν τεῦχος σταλήσεται ἐν καιρῷ.—κ. κ. Δ. Ε. Β. καὶ Θ. Φ. Κ/πολιν. Ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Σεπτεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	523.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	522.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	605.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	511.50
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	256.50
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	101.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			521.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,230.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	225.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	217.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	154.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	420.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.			32.30
3μην.			31.95
Σ—Τραπεζικὸν Ὄψεως			127 —
» 3μην.			126 —
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.45
Λίρα ὀθωμανική			29.15

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

ὑφηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων καὶ Διδασκαλείων.

Τιμᾶται δρ. 2

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΑ

ΑΓΓΕΛΙΑ ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΙΝΟΥ ΦΥΛΛΟΥ

Η ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΑΝΕΤΕΘΗ ΕΙΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ".

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1453

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 614. — 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1888. Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

Η ΕΚΔΟΣΙΣ

ΤΟΥ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ

ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΓΕΝΗΣΕΤΑΙ ΟΥΧΙ ΤΗΝ 1ην ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΑΛΛΑ

ΤΗΝ 16ην ΗΜΕΡΑΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΗΤΟΙ

ΗΜΕΡΑΣ ΤΡΕΙΣ

ΠΡΟ ΤΩΝ ΕΟΡΤΩΝ ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΙΜΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΔΡ. 3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΡ. ΧΡ. 3.

ΟΙ ΗΜΕΤΕΡΟΙ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ

καὶ πάντες οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἀπόκτησιν τοῦ Τεύχους δύνανται ἀπὸ τοῦδε ν' ἀποστείλωσι παραγγελίας συνοδευομένας ἀπαραιτήτως ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου εἰς ἑλληνικὰ ἢ γαλλικὰ γραμματόσημα ἢ ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς ἢ γραμμάτια τῶν ἑλληνικῶν τραπεζῶν.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΛΙΑΙ ΜΗ ΣΥΝΟΔΕΥΟΜΕΝΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥ ΑΝΤΙΤΙΜΟΥ ΔΕΝ ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΥΠ' ΟΨΕΙ.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 666

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

'Η ἐπὶ τῶν 'Ολυμπίων καὶ κληροδοτημάτων ἐπιτροπὴ ὥρισεν ὡς ἑξῆς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατὰ τὴν προσεχῆ 'Ολυμπιακὴν Ἔκθεσιν ἀπονεμηθησομένων βραβείων. Διὰ τὴν α' συναγωγὴν περιλαμβάνουσαν ὀρυκτὰς ὕλας καὶ προϊόντα μεταλλευτικῆς καὶ μεταλλουργίας, ὡρίσθησαν 4 χρυσᾶ βραβεῖα, 12 ἀργυρᾶ, 24 χαλκᾶ καὶ 36 ἔπαινοι, διὰ τὴν β' συναγωγὴν τῆς κατεργασίας ὀρυκτῶν ὑλῶν καὶ προϊόντων μεταλλουργίας 6 χρυσᾶ, 18 ἀργυρᾶ, 36 χαλκᾶ καὶ 48 ἔπαινοι, διὰ τὴν γ' συναγωγὴν τῶν δασικῶν ὑλῶν καὶ τῆς δασικῆς βιομηχανίας 1 χρυσοῦν, 3 ἀργυρᾶ, 6 χαλκᾶ καὶ 9 ἔπαινοι, διὰ τὴν δ' συναγωγὴν τῆς κατεργασίας ξύλων 4 χρυσᾶ, 12 ἀργυρᾶ, 24 χαλκᾶ καὶ 36 ἔπαινοι, διὰ τὴν ε' συναγωγὴν τῆς γεωργίας καὶ κηπουρικῆς 6 χρυσᾶ, 30 ἀργυρᾶ, 60 χαλκᾶ καὶ 100 ἔπαινοι, διὰ τὴν ς' συναγωγὴν περιλαμβάνουσαν ἐδώδιμα καὶ κατειργασμένας φυσικὰς ἢ ζωϊκὰς οὐσίας 6 χρυσᾶ, 25 ἀργυρᾶ, 50 χαλκᾶ καὶ 80 ἔπαινοι, διὰ τὴν ζ' συναγωγὴν τῆς ζῳοτεχνίας 3 χρυσᾶ, 9 ἀργυρᾶ, 20 χαλκᾶ καὶ 50 ἔπαινοι, διὰ τὴν η' συναγωγὴν τὴν περιλαμβάνουσαν ὕλας καὶ προϊόντα κλωστικῆς, πλεκτικῆς, ὑφαν-

τικῆς καὶ ραπτικῆς 10 χρυσᾶ, 30 ἀργυρᾶ, 90 χαλκᾶ καὶ 150 ἔπαινοι, διὰ τὴν θ' συναγωγὴν τῶν χημικῶν τεχνῶν καὶ τῶν προϊόντων αὐτῶν 4 χρυσᾶ, 12 ἀργυρᾶ 24 χαλκᾶ καὶ 36 ἔπαινοι, διὰ τὴν ι' συναγωγὴν τῆς βυρσοδεψικῆς 5 χρυσᾶ, 15 ἀργυρᾶ, 30 χαλκᾶ καὶ 50 ἔπαινοι, διὰ τὴν ια' συναγωγὴν περιλαμβάνουσαν μηχανὰς καὶ μέσα μεταφορᾶς 4 χρυσᾶ, 12 ἀργυρᾶ, 24 χαλκᾶ καὶ 36 ἔπαινοι, διὰ τὴν ιβ' συναγωγὴν τῆς πολιτικῆς μηχανικῆς καὶ ναυπηγίας 6 χρυσᾶ, 12 ἀργυρᾶ, 20 χαλκᾶ καὶ 30 ἔπαινοι, διὰ τὴν ιγ' συναγωγὴν τῆς ἀνατροφῆς, διδασκαλίας καὶ τῶν ἐλευθερίων τεχνῶν 8 χρυσᾶ, 24 ἀργυρᾶ, 40 χαλκᾶ καὶ 80 ἔπαινοι, διὰ τὴν ιδ' συναγωγὴν τῆς καλλιτεχνίας 6 χρυσᾶ, 20 ἀργυρᾶ, 30 χαλκᾶ καὶ 50 ἔπαινοι. Ἡ ἀπονομὴ τῶν βραβείων τῶν ἐφευρέσεων ἐπαφίεται τοῖς ἑλλανοδίκαις.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω βραβείων ἡ ἐπιτροπὴ ὥρισε καὶ χρηματικὰ τοιαῦτα προσενεχθέντα ὑπὸ δωρητῶν ὑπὲρ τῶν ἀρίστων ἐκθεμάτων. Τὰ βραβεῖα ταῦτα διὰ τὴν α' συναγωγὴν εἶνε ἕν, διὰ τὴν β' καὶ τὴν δ' 9, διὰ τὴν ε' 25, διὰ τὴν ς' 20, διὰ τὴν ζ' 6, διὰ τὴν η' 25, διὰ τὴν θ' 5, διὰ τὴν ι' 2, διὰ τὴν ιά 4, διὰ τὴν ιγ' 1 καὶ διὰ τὴν ιδ' 4. Προσέτι ὁρίζονται καὶ ἕτερα 22 χρηματικὰ βραβεῖα ὑπὲρ τοῦ διαφόρων ἐκθεμάτων. Ὑπὲρ τοῦ μουσικοῦ διαγωνίσματος ὡρίσθησαν ἑπτὰ χρηματικὰ βραβεῖα· ὑπὲρ τοῦ διαγωνίσματος τῶν κτηνῶν 34, καὶ ὑπὲρ τῶν τελεσθησομένων ἐν τῷ παναθηναϊκῷ σταδίῳ ἀγώνων 45. Πάντα τὰ χρηματικὰ βραβεῖα ταῦτα ἀνέρχονται εἰς 54,000 δραχμῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ γαλλικὸν Πανακαδήμιον. Πέντε ἀκαδημίαι ἀποτελοῦσι τὸ Γαλλικὸν Πανακαδήμιον (Institut de France).

Α') Ἡ *Γαλλικὴ Ἀκαδημία* ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ 40 μελῶν, κυρίως δ' ἀσχολεῖται εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ λεξικοῦ τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Εἷς τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐκλέγεται ἰσόβιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας.

Β') Ἡ *Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν καὶ τῆς Φιλολογίας*. Αἱ ἀρχαῖαι γλῶσσαι, τὰ διάφορα μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος, ἡ Ἱστορία ἀποτελοῦσι τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς. Καὶ ἡ Ἀκαδημία αὕτη ἔχει ἕνα ἰσόβιον γραμματέα, ἐκλεγόμενον μεταξὺ τῶν μελῶν της. Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιγραφῶν περιλαμβάνει καὶ δέκα ἐλευθέρας ἀκαδημαϊκὰς ἕδρας, ὀκτὼ ξένους ἑταίρους καὶ 50 ἀντεπιστέλλοντα μέλη, ἐξ ὧν 30 ἀλλοδαποὶ καὶ 20 γάλλοι.

Γ') *Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν*, ἥτις διαιρεῖται εἰς ἕνδεκα τμήματα: 1) Τὸ μαθηματικόν: α) Γεωμετρία, 6 μέλη, β') Μηχανική, 6 μ. γ') Ἀστρονομία 6, δ') Γεωγραφία καὶ Ναυτικὴ τέχνη 6, ε') Γενικὴ φυσικὴ 6 μ.—2) Τὸ φυσικόν: α') Χημεία 6 μέλη, β') Ὀρυκτολογία 6 μ. γ') Βοτανικὴ 6 μ. δ') Γεωργία 6 μ. ε') Ἀνατομία καὶ Ζωολογία 6 μ. στ') Ἰατρικὴ καὶ Χειρουργία 6 μ. Ἐν ὅλῳ 66 μέλη. Ἡ Ἀκαδημία ἔχει δύο ἰσοβίους γραμματεῖς ἕνα τοῦ μαθηματικοῦ τμήματος καὶ ἕνα τοῦ φυσικοῦ. Κέκτηται δὲ 10 ἐλευθέρας ἀκαδημαϊκὰς ἕδρας, 8 ἀλλοδαποὺς ἑταίρους καὶ 100 ἀντεπιστέλλοντα μέλη.

Δ') Ἡ *Ἀκαδημία τῶν Καλῶν Τεχνῶν*, ἥτις διαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς τμήματα: Ζωγραφικῆς 14 μέλη, Γλυπτικῆς 8 μ., Ἀρχιτεκτονικῆς 8 μ., Χαρακτικῆς 4 μ., Μελοποιίας 6 μ. Ἐν ὅλῳ μέλη 40. Ἡ ἀκαδημία ἔχει ἕνα ἰσόβιον γραμματέα, ἐκ τῶν μελῶν μὲν αὐτῆς ἐκλεγόμενον, μὴ ἀνήκοντα ὅμως εἰς οὐδὲν τῶν τμημάτων της. Ἔχει δὲ καὶ αὕτη 10 ἐλευθέρας ἀκαδημαϊκὰς ἕδρας, 10 ἀλλοδαποὺς ἑταίρους καὶ 50 ἀντεπιστέλλοντα μέλη.

Ε') Ἡ *Ἀκαδημία τῶν Ἠθικοπολιτικῶν Ἐπιστημῶν* ἐκ 40 καὶ αὕτη ἀποτελουμένη μελῶν, ἅτινα ὡς ἑξῆς κατανέμονται: Φιλοσοφία 8, Ἠθικαὶ Ἐπιστῆμαι 8, Νομοθεσία καὶ Δίκαιον 8, Πολιτικὴ Οἰκονομία καὶ Στατιστικὴ 8, Ἱστορία καὶ Φιλοσοφία αὐτῆς 8. Ἡ Ἀκαδημία ἔχει ἕνα ἰσόβιον γραμματέα 10 ἐλευθέρας ἀκαδημαϊκὰς ἕδρας, 8 ἀλλοδαποὺς ἑταίρους καὶ 48 ἀντεπιστέλλοντα μέλη.

Αἱ πέντε ἀκαδημίαι συνέρχονται ὁμοῦ ἅπαξ τοῦ ἔτους τὴν 25 Ὀκτωβρίου.

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία συνεδριάζει τακτικῶς ἑκάστην Πέμπτην, ἀπὸ τῆς τρίτης ὥρας μέχρι τῆς πέμπτης. Ἡ ἐπίσημος δεξίωσις τῶν νέων μελῶν γίνεται πάντοτε τὴν μεσημβρίαν Πέμπτης. Εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν εἶνε ἀνατεθειμένον καὶ τὸ ἔργον τῆς διανομῆς διαφόρων βραβείων, ἐν οἷς καὶ τοῦ περιωνύμου βραβείου τοῦ Μοντυών.

Ἡ ἀκαδημία περιλαμβάνει νῦν 39 μέλη. Ἐκ τούτων τρεῖς εἶνε ποιηταί: Σουλλύ-Πρυδώμ, ὁ Κοππέ, ὁ Λεκὸντ Δελίλ· ὀκτὼ δραματικοὶ συγγραφεῖς ὁ Λεγκουβέ, ὁ Ὠζιέ, ὁ Δουσέ, ὁ Δουμᾶς, ὁ Σαρδοῦ, ὁ Παλλιερών, ὁ Ἀλεβῦ καὶ ὁ Μεϊλάκ· τέσσαρες μυθιστοριογράφοι ὁ Φεγιέ, ὁ Μαρμιέ, ὁ Σερβουλιὲ καὶ ὁ Κλαρετῆ· τρεῖς φιλόσοφοι ὁ Ρενάν, ὁ ἐπίσκοπος Περρῶ καὶ ὁ Ζανέ· ἑπτὰ πολιτικοί, ὁ δοὺξ τοῦ Βρογλί, ὁ Ὀλλιβιέ, ὁ δοὺξ τῆς Ὠμάλης, ὁ Ἰούλιος Σίμων, ὁ Μάξιμος Du Camp, ὁ Λέων Σαίη, καὶ ὁ δοὺξ τοῦ Ὠδιφρέ-Πασκιέ· τέσσαρες ἱστοριογράφοι ὁ Γουσσέ, ὁ Βοασσιέ, ὁ Ταὶν καὶ ὁ Δουρουῆ· τέσσαρες δημοσιογράφοι ὁ Μεζιέρ, ὁ Λεμοέν, ὁ Μαζὲδ καὶ ὁ Ἐρβέ· εἷς δικηγόρος, ὁ Ρούς· εἷς καθηγητὴς ὁ Γκρεάρ· τρεῖς μῦσται τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ὁ Παστέρ, ὁ Βερτράν, ὁ Ζουριὲν δὲ λὰ Γραβιὲρ καὶ εἷς διπλωμάτης καὶ εἷς μηχανικός, ὁ Λεσσέψ.

— Τὴν 23 Σεπτεμβρίου ἀπεκομίσθησαν μετὰ πομπῆς ἐκ τοῦ κοιμητηρίου τοῦ Βαῖριγκ εἰς τὸ κεντρικὸν κοιμητήριον τῆς Βιέννης καὶ εἰς τὸ μεγαλοπρεπὲς μνημεῖον, τὸ στηθὲν ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς, τὰ ὀστᾶ τοῦ Σοῦβερτ. Τὰς καταλλήλους εἰς τὴν περίστασιν εὐχὰς ἔψαλεν ὁ ἀδελφὸς τοῦ περικλεοῦς μουσουργοῦ ἀββᾶς Σοῦβερτ. Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἀπηγγέλθησαν πολλοὶ λόγοι καὶ ποίημα τοῦ ποιητοῦ Flankb ὑπὸ τοῦ ἠθοποιοῦ Γαβυλλιών. Ὅταν ἡ νεκροφόρος ἅμαξα, ἡ φέρουσα τὸ φέρετρον, διῆλθε διὰ τῆς πλατείας τοῦ Σχιλλέρου χιλιάδες ἀοιδῶν ἐν τῇ πλατείᾳ ταύτῃ συνηθροισμένοι ἀνέψαλψαν τὸν χορὸν τῆς *Νυκτὸς* τοῦ Σαῖβερτ, ἐμποιήσαντα καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν. Τὴν πομπὴν παρηκολούθησε πλῆθος ἄπειρον. Τὰ ὀστᾶ τοῦ καλλιτέχνου εὑρέθησαν καλῶς διατετηρημένα, κατετέθησαν δ' ἐντὸς μεταλλίνου σαρκοφάγου.

— Ἐν Βερολίνῳ ἱδρύθη νέον θέατρον ὑπὸ τὸν τίτλον *Θέατρον τοῦ Λέσσιγκ*. Πρῶτον ἔργον παρεστάθη ἐν αὐτῷ, ἐν μέσῳ πυκνῆς συρροῆς, *Νάθαν ὁ σοφὸς* τοῦ ἐνδόξου συγγραφέως διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁποίου ἐτιτλοφορήθη τὸ νέον θέατρον.

— Τὸ Χικάγον μέλλει νὰ ἀποκτήσῃ προσεχῶς τὸ μεγαλείτερον θέατρον τοῦ κόσμου. Τὸ θέατρον θὰ περιλαμβάνῃ ὀκτακισχιλίας θέσεις, θὰ ὀνομασθῇ δὲ Chicagum auditorium.

— Οἱ ἐπισκέπται τῆς ἐν Παρισίοις παγκοσμίου Ἐκθέσεως τοῦ 1889 θὰ ἀκούσωσι τὴν Σάραν Βερνὰρ ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Ἐδέμ. Μετὰ τῆς διασήμου τραγῳδοῦ θὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ σκηνῆς καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς κ. Ἀριστείδης Δαμαλᾶς, ὑποδυθησόμενος ἐν τῇ *Θεοδώρᾳ* τοῦ Σαρδοῦ τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀνδρέου. Ἡ Σάρα Βερνὰρ μετὰ τοῦ συζύγου θὰ λαμβάνωσι καθ' ἑκάστην ἑσπέραν 2,000 φράγκα· μετὰ δὲ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν δαπανῶν θὰ λαμβάνωσι καὶ μέρος ἐκ τῶν κερδῶν ἑκάστης παραστάσεως.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις, εἰς ἡλικίαν 64 ἐτῶν, ὁ ἐπιφανὴς ζωγράφος Γουσταῦος Βουλανζέ, ὃν ἐνέπνευσεν εὐτυχέστατα πάντοτε ἰδίᾳ ἡ ἑλληνικὴ ἀρχαιότης. Μεταξὺ τῶν γνωστοτέρων αὐτοῦ εἰκόνων καταλέγεται ὁ θαυμάσιος πίναξ ὁ παριστῶν τὸν Ἡρακλέα νήθοντα εἰς τοὺς πόδας τῆς Ὀμφάλης.

— Ὁ ἠλεκτρικὸς φωτισμὸς εἰσχωρεῖ πανταχοῦ. Ἤδη εἰσήχθη καὶ ἐν Καντῶνι τῆς Κίνας ὅπου τὸ ἀνάκτορον τοῦ ἀντιβασιλέως φωτίζεται δι' 100 λυχνιῶν Ἐδισῶνος. Βραδύτερον θὰ φωτισθῇ ἠλεκτρικῶς ὁλόκληρος ἡ πόλις τῆς Καντῶνος.

— Ὡς γνωστὸν τὰ ἀνέκδοτα ἔργα, ἅτινα κατέλιπεν ὁ Οὐγκὼ ἀποθνήσκων ἀνέρχονται εἰς πολλοὺς τόμους, ἐξ ὧν ἤδη ἐξεδόθησαν πέντε τῇ ἐπιμελείᾳ τῆς οἰκογενείας καί τινων φίλων αὐτοῦ. Οἱ ὑπολειπόμενοι τόμοι, ὡς εἰκός, ἀνάγονται εἰς διαφόρους κατηγορίας. Καταλεκτέα πρῶτον τὰ πεζὰ ἔργα ἐξ ὧν τὸ προσεχῶς δημοσιευθησόμενον περιέχει σημειώσεις ἐκ ταξειδίων τοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τὸ Βέλγιον, τὴν Ὀλλανδίαν, τὴν Ἱσπανίαν. Ἕτερος τόμος, ἐπιγραφόμενος *Δοκίμιον ἑρμηνείας* εἶνε ἔργον μεταφυσικόν. Ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ποιητοῦ, ἥτις ἂν ἐδημοσιεύετο ὁλόκληρος θὰ κατελάμβανεν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην θὰ δημοσιευθῇ ἐκλογὴ ἐπιστολῶν εἰς ἕνα τόμον. Μεταξὺ τῶν ἀνεκδότων δραματικῶν ἔργων καταλέγονται δύο καὶ ἡμίσεια πράξεις δρά-

ματος ὑπὸ τὸν τίτλον οἱ *Δίδυμοι*, θέμα ἔχοντος τὴν περὶ τοῦ Σιδηροῦ προσωπείου (τοῦ ὑποτιθεμένου ἀδελφοῦ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ′) παράδοσιν, δύο μονόπρακτοι πεζαὶ κωμῳδίαι, καὶ *Μάλιας*, κωμῳδία ἔμμετρος. Τὰ δραματικὰ ταῦτα ἔργα θὰ ἐκδοθῶσιν ὁμοῦ εἰς ἕνα τόμον. Μεταξὺ τῶν ποιητικῶν ἔργων, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ πολυαριθμότερα, καταλέγονται ἐκτεταμένον μεταφυσικὸν ποίημα ὁ *Θεός*, *Ὀλέθρια ἔτη*, σάτυρα κατὰ τοῦ Ναπολέοντος Γ′ καὶ ἄλλα πολυπληθῆ ποιήματα ὧν τινα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ τόμῳ, τῷ ἐκδοθέντι ὑπὸ τὸν τίτλον Toute la lyre. Τελευταῖον ἔργον ἀναφέρεται ὁ *Ὠκεανός*, ὅπερ περιλαμβάνει πάσας τὰς σημειώσεις τοῦ Οὐγκώ, ἃς συνείθιζεν ἐπιμελῶς νὰ φυλάττῃ, καὶ αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἐκ ποιηματίων αὐτοτελῶν, στίχων μεμονωμένων, σκέψεων, φράσεων ἁπλῶν πρὸς ὑπόμνησιν κτλ. Ὁ *Ὠκεανὸς* θὰ καταλάβῃ χῶρον τριῶν τόμων. Ἐν ὅλῳ τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Οὐγκὼ θὰ περιλάβωσιν ἀκόμη δέκα τόμους, θὰ ἐκδοθῶσι δ' ἐντὸς πενταετίας.

— Μελετᾶται ἡ ἵδρυσις θεάτρου ἔν τινι τῶν περιχώρων τῶν Παρισίων, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἐν Βάϋρουτ θεάτρου τοῦ Βάγνερ ὅπως παριστῶνται ἐν αὐτῷ μόνον τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου μουσικοῦ, ἅτινα ἐκ κακῶς ἐννοουμένης φιλοπατρίας δὲν ἀνέχεται ἔτι τὸ κοινὸν τῶν Παρισίων. Τὸ θέατρον τοῦτο ἔσται μικρότερον τοῦ ἐν Βάϋρουτ, διότι ἐκεῖνο μὲν περιλαμβάνει περὶ τὰς 1800 θέσεις, τὸ δὲ παρὰ τοὺς Παρισίους δὲν θὰ ἔχῃ πλείονας τῶν 400. Θὰ εἶνε δὲ ἰδιωτικόν, ἱδρυόμενον τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ γνωστοῦ ἐπιχειρηματίου διευθυντοῦ τῶν παρισινῶν συναυλιῶν Λαμουρέ, ὅστις διαπραγματεύεται νῦν τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τῆς οἰκογενείας Βάγνερ. Ὁ Λαμουρὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως τοιούτου θεάτρου ἐκ τῆς θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας τῶν κατὰ τὸ λῆξαν θέρος πανηγυρικῶν παραστάσεων ἐν Βάϋρουτ, καθ' ἃς μεθ' ὅλην τὴν δυσχέρειαν τῆς μεταβάσεως καὶ τὴν ὑπέρογκον τιμὴν τῶν εἰσιτηρίων, τιμωμένων 25 φρ., δὲν ἀπέμεινεν οὐδ' ἅπαξ θέσις κενή.

— Κατά τινα ἀγγλικὴν ἐφημερίδα δημοσιογράφος ἄγγλος ἐφεῦρεν νέον τρόπον πρακτικώτατον πρὸς διάσωσιν τῶν θεατῶν ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν ἐκραγῇ πυρκαϊὰ ἐντὸς θεάτρου. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ δημοσιογράφου εἶνε τοιαύτη τις: Τὸ δάπεδον τῆς πλατείας (parterre) πιεζομένου ἁπλῶς ἠλεκτρικοῦ τινος κομβίου, ὑποχωρεῖ βυθιζόμενον καὶ διανοίγει οὕτω μεγίστην ὀπήν, ἥτις εἶνε κάθοδος εἰς ὑπόγειον δίοδον φέρουσαν πρὸς τὴν ἐγγυτάτην ὁδόν. Ἡ ἔξοδος αὕτη δύναται νὰ γείνῃ τόσον εὐρεῖα, ὥστε καὶ ἂν ὅλοι οἱ θεαταὶ σπεύσωσι πρὸς αὐτὴν οὐδεὶς κίνδυνος δυστυχήματος ἐκ τῆς συμπιέσεως ὑπάρχει.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς περὶ ἐξαπλώσεως τῆς Παιδείας ἐν Ἑλλάδι στατιστικῆς, διετάχθησαν οἱ διάφοροι γυμνασιάρχαι, εἰς τοὺς ὁποίους εἶνε ἀνατεθειμένη κατὰ νόμον ἡ ἐποπτεία τῶν ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, νὰ ὑποβάλῃ ἕκαστος αὐτῶν πίνακα ἀκριβῆ τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, καὶ τῶν εἰς ἕκαστον αὐτῶν φοιτώντων μαθητῶν. Ἐξελέγη δὲ ἡ 10 Ὀκτωβρίου ὡς τελευταία ἡμέρα πρὸς σύνταξιν τῶν λεπτομερῶν τούτων περὶ τῶν μαθητῶν ἰδίως πινάκων, διότι ἡ ἡμέρα αὕτη ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς τελευταία διὰ τὴν παραδοχὴν μαθητῶν πρὸς ἐγγραφὴν καὶ εἰς τὰ ἰδιωτικὰ ἀκόμη ἐκπαιδευτήρια.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἀπεφασίσθη ἡ ἀνέγερσις Μουσείων εἰς πάσας τὰς ἐπαρχίας, ἐν αἷς ὑπάρχουσιν ἀρχαιότητες. Ὑπὸ τῆς γενικῆς Ἐφορίας τῶν Ἀρχαιοτήτων κατηρτίσθη ἤδη τὸ σχεδιογράφημα τοῦ ἐν Τριπόλει ἀνεγερθησομένου ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

— Εἰς ἓξ πλήρη τυπογραφικὰ φύλλα ἐδημοσιεύθη ἐν παραρτήματι τῆς «Ἐφημερίδος τῆς κυβερνήσεως» ἡ ἔκθεσις τῆς τρίτης ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως, τῆς ἀφορώσης τὰ φιλοσοφικὰ καὶ ἱερά.

— Προσεχῶς ἐξέρχεται ἐκ τῶν πιεστηρίων τὸ ἀναγγελθὲν νέον ἔργον τοῦ κ. Σπ. Παγανέλη «Ἀθηναϊκαὶ Νύκτες.»

— Ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδ. Δαμαλᾶ ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ τῆς περὶ τῆς Νάξου τῶν Κυκλάδων ἐν γένει ἱστορικῆς μονογραφίας τοῦ ἱστορικοῦ τῆς Γερμανίας Ἐρνέστου Κουρτίου. Ἐν ταύτῃ οὐ μόνον τῆς Νάξου ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν Κυκλάδων ἡ ἱστορία διαλαμβάνεται καὶ διαφωτίζεται. Τὸ βιβλίον θὰ τιμᾶται μόνον δρ. 1,25 0)0 καὶ θὰ ἐκδοθῇ λίαν προσεχῶς.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἀπὸ 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου ἐπανάληψις τοῦ *Βρεττανικοῦ Ἀστέρος* ἐν Ἀθήναις νῦν καὶ ἄνευ εἰκόνων. Ἱδρυτὴς τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐν Λονδίνῳ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἄλλοτε ἐκδιδομένης εἶνε ὡς γνωστὸν ὁ ἐν τοῖς λογίοις διακεκριμένος κ. Στέφανος Ξένος, ὁ συγγραφεὺς τῆς *Ἡρωΐδος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 30 Σεπτεμβρίου.

Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ διάδοχος τῆς Δανίας μετὰ τῆς ἀκολουθίας των ἀφίκοντο τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν περὶ τὴν μεσημβρίαν δι' ἐκτάκτου ἁμαξοστοιχίας τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. Αἱ πριγκίπισσαι Ἀλεξάνδρα καὶ Μαρία καὶ ὁ βασιλόπαις Νικόλαος εἶχον μεταβῆ ἀπὸ πρωίας εἰς Μέγαρα εἰς προϋπάντησιν τοῦ βασιλέως. Ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ Ἀθηνῶν ὑπεδέχθησαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν διάδοχον τῆς Δανίας ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοί, ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς, τὸ διπλωματικὸν σῶμα, οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἐν τέλει καὶ πλῆθος πολιτῶν. Εἷς λόχος τοῦ ἐνταῦθα εὐζωνικοῦ τάγματος ἀπέδωκε τὰς στρατιωτικὰς τιμάς, τῆς μουσικῆς παιανιζούσης τὸν δανικὸν ὕμνον. Ὁ βασιλεὺς ἀνευφημήθη ἐνθουσιωδῶς ὑπὸ τοῦ παρισταμένου πλήθους, διὰ τῆς ὁδοῦ δὲ Σταδίου μετέβη μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Αὐτοῦ εἰς τὰ ἀνάκτορα.

— Ἡ βασίλισσα ἐπανέρχεται εἰς Ἀθήνας τὴν μεθεπομένην τετάρτην, ἐπιβαίνουσα τῆς θαλαμηγοῦ «Ἀμφιτρίτης».

— Ὁ διάδοχος Κωνσταντῖνος ἀφικνεῖται ἐνταῦθα κατὰ τὰ τέλη τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὀλίγας ἡμέρας βραδύτερον ἀναμένεται καὶ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος.

— Μετὰ πάσης τῆς ἐφικτῆς πομπῆς θὰ τελεσθῶσιν αἱ ἑορταὶ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, θὰ διαρκέσωσι δ' ἐπὶ πέντε ἡμέρας. Ἤδη κατ' ἀρχὴν κατηρτίσθη τὸ πρόγραμμα αὐτῶν. Τὴν ά ἡμέραν θὰ ψαλῇ δοξολογία ἐπίσημος ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ καὶ ὁ Βασιλεὺς θὰ δεχθῇ τὰ συγχαρητήρια τῶν ἐν τέλει, τὴν ἑσπέραν δὲ θὰ παρατεθῇ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις μέγα γεῦμα, εἰς ὃ θὰ παρακαθίσωσιν οἱ ξένοι πρίγκιπες, οἱ ὑπουργοί, τὰ μέλη τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, καὶ οἱ στρατηγοί. Τὴν β′ ἡμέραν ὁ Βασιλεὺς θὰ δεξιωθῇ τὰς διαφόρους ἐπιτροπάς, τὰ μέλη τῶν ὁποίων θὰ παρακαθήσωσιν εἰς γεῦμα ἐν τοῖς Ἀνακτόροις τὴν ἑσπέραν. Τὴν γ′ ἡμέραν θὰ γευματίσωσι ἐν τοῖς Ἀνακτόροις οἱ βουλευταὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ Κράτους. Τὴν δ′ θὰ δοθῇ μέγας χορός. Τὴν έ δὲ θὰ παρατεθῇ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὸ ὑπὸ τοῦ δήμου προσφερόμενον γεῦμα. Ὁριστικῶς τὸ πρόγραμμα θέλει καταρτισθῇ τὴν προσεχῆ Κυριακήν.

— Ἀνεκοινώθη ἐπισήμως εἰς τὴν ἡμετέραν Κυβέρνησιν ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Γερμανικῆς πρεσβείας ὁ προσεχὴς εἰς Πειραιᾶ κατάπλους τῆς Γερμανικῆς ἐκπαιδευτικῆς μοίρας ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου τοῦ Α′. Ἡ μοῖρα αὕτη ἀπαρτίζεται ἐκ τεσσάρων καταδρομικῶν φρεγάδων.

— Ἐκτὸς τοῦ ἀγγλικοῦ, γερμανικοῦ καὶ ρωσσικοῦ στόλου, οἵτινες θέλουσι παρευρεθῇ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος, θὰ καταπλεύσωσιν εἰς Πειραιᾶ, πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν δύο ἱσπανικὰ πλοῖα καὶ ἓν δανικόν.

— Συνεκλήθη ἡ Βουλὴ τὴν 15 8βρίου.

— Διὰ Βασιλικοῦ διατάγματος ἡ ἔναρξις τῆς ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων ἀνεβλήθη εἰς τὴν εἰκοστὴν Ὀκτωβρίου.

Τεῦχος Πανηγυρικὸν
Ἑορτῶν Βασιλικῶν

παρασκευάζει ἡ γνωστὴ δημοφιλὴς ἐφημερὶς *Ρωμηός*, ὅπερ ἔσται ὅλον γεγραμμένον ἐμμέτρως. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἐκδοθήσεται κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπὶ τῇ 25ετηρίδι τοῦ Βασιλέως ἑορτῶν, θέλει περιέχει δὲ καὶ εἰκόνας καὶ θὰ καλύπτεται ὑπὸ πολυχρώμου ἐξωφύλλου. Ὡς ἐκ τῆς ἐκτάκτου ταύτης ἐργασίας φύλλον *Ρωμηοῦ* δὲν θέλει ἐκδοθῇ τὸ προσεχὲς σάββατον 8 Ὀκτωβρίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. κ. Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν, Ι. Β. Μακρυνίτσαν, Δ. Λ. Χ. Πύργον, Δ. Μ. Ι. Κέρκυραν, Δ. Λ. Π. Κ)πολιν, Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν, Σ. Ρ. Κέρκυραν, Ι. Γ. Γ. Καλάμας, Δ. Μ. Κέρκυραν, Θ. Α. Π. Κέρκυραν, Γ. Καρβ. Κέρκυραν, Μ. Ι. Κ)πολιν, Γ. Π. Χ. Βιβλιοπώλην, 'Ιθάκην, κυρίαν Εὐδ. Π. Κ)πολιν, κυρίαν Σ. Π. Τῆνον, κ.κ. Λ. Α. Πάτρας. Σ. Φ. Γ. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Πανηγυρικὸν Τεῦχος σταλήσεται ἐγκαίρως—κ. Ι. Δ. Κ. Νέαν Φώκαιαν. Λάβετε ὑπομονὴν μέχρις ἐπανόδου Διευθυντοῦ.—κ. Α. Ε. 'Ηράκλειον. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Θ. Κ. Κεφαλληνίαν. Προσεχῶς ἀποσταλήσονται ὅλα ὁμοῦ τὰ ὑπολειπόμενα φυλλάδια. κ. Μ. Γ. Κάϊρον. Ζητούμενον φύλλον στέλλεται. 'Ελήφθησαν κ. εὐχαριστοῦμεν, ἐν καιρῷ θὰ λάβητε τὸ Πανηγ. Τεῦχος.—κ. Χ. Α. Ρ. Πάτρας 'Επληρώθησαν· ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν· Παν. Τεύχη ἅμα τῇ ἐκδόσει θὰ σταλῶσιν ὑμῖν. Εὐχαριστοῦμεν. *'Ενὶ Συνδρομητῇ*. Καὶ ὅμως θὰ φαίνεται ἰσχνὸς ἐν παραβολῇ πρὸς τὸν ἐπὶ πολυσαρκίᾳ πρωτεύοντα τὴν σήμερον ἄγγλον Hopkins, ὅστις ζυγίζει οὔτε περισσότερον, οὔτε ὀλιγώτερον ἀπὸ ἕνα καλοθρεμμένον χοῖρον, ἤτοι 448 χιλιόγραμμα, ἂν ἀγαπᾶτε!—*Δαίμονι*. Τί εἶδους ἐρώτησις εἶνε αὐτή; 'Ανασύρατε τὸν πέπλον ἵνα ἴδωμεν τὴν μορφὴν τῆς Μούσης σας, μὲ ἄλλους λόγους στείλατε ἂν ἀγαπᾶτε νὰ ἀναγνώσωμεν τοὺς στίχους σας, οὓς προσδοκῶμεν *δαιμονίους*.—κ.Ε. Δ. Κ. Θήβας 'Ελήφθησαν εὐχαριστοῦμεν 'Εστάλησαν τὰ ζητούμενα, θ' ἀκολουθήσῃ δὲ ταῦτα ταχέως καὶ τὸ Πανηγ. Τεῦχος.—κ.Σ.Γ.Δ.Παραγγελθέντα Πανηγ. Τεύχη σταλήσονται ἐγκαίρως.—κ. Α. Μ. Κ. Τρίκκαλα. Θὰ λάβητε ἐπιστολήν μας.—κ.Ε Δ. Κέρκυραν. Τὰ ζητηθέντα ἐστάλησαν ἤδη διὰ κ. Γ. Κ.—κ. Κ.Μ. Χανία. Λόγοι Τρικ. καὶ Πανηγ. Τεῦχος θὰ λάβητε ἐν καιρῷ.—κ. κ. ἀδ. Δεκ. Κ)πολιν. 'Απαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Σ. Κ)πολιν Ζητουμένας ἀποδείξεις ἀποστέλλομεν.—*'Υποπρακτορεῖον 'Εφημερίδων*, Μεσολόγγιον. Τὰ ὑπολειπόμενα πάντα ὁμοῦ σταλήσονται προσεχῶς.—κ. Δ. Α. Ληξούριον. Παραγγελία ἐστάλη διὰ τοῦ ἐνταῦθα Πρακτ. ἀποστολῶν. Πανηγ. Τεύχη θὰ λάβητε ἅμα τῇ ἐκδόσει.—κ. Μ. Π. Κυδωνίας "Εχετε ἐπιστολὴν μας εἰς ἀπάντησιν.—κ. Ε. Α. Σ Λαμίαν 'Ελήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. 'Απηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Λ. Δ. Σ. Βέρναν. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Παραγγελία ἐκτελεσθήσεται. 'Απαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὸ φιλικὸν ἐνθύμημα.—κ. Ι.Κ.Μ. Βερολῖνον. Ζητούμενα ἀποστέλλονται· ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Ι. Λ.ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως—κ. Ε.Γ. Σ. Δυρράχιον. 'Εγράψαμεν ἤδη ὑμῖν.—*Επιμηθεῖ*.Εὐχαριστοῦμεν, ἀλλ' εἶνε ἀτυχῶς ἀκατάλληλον διὰ τὴν *'Εστίαν*.—*'Ενὶ ἐκ τῶν Συνδρομητῶν ἡμας*.'Υπάρχει Στενογραφία Μίνδλερ.Δύνασθε ἀξιόλογα ν' ἀκροασθῆτε τοῦ μαθήματος περὶ οὗ ἐρωτᾶτε.—κ.Ν. Δ. Καλάμας. Συντακτικὸν τυποῦται νῦν, σταλήσεται δ' ἅμα τῇ ἐκδόσει.—κ. Σ.Μ. Μὴ ἐλθόντος εἰς Γραφεῖον τοῦ ἀνθρώπου, ζητηθέντα ἐστείλαμεν ταχυδρομικῶς.Χαίρομεν ἐπὶ τηλεγραφηθεῖσιν.— κ. Ι. Π. Παρισίους. Προσοχή!

Car ni l' ami n' est assez pur,
Ni la fleur n' est assez discrète,
Ni le papier n' est assez sûr
Pour ne pas trahir le poète.

κ. Μ, Ν. Π. Κέρκυραν. Ζητούμενα ἀποστέλλονται.—κ. Α. Δ. Πύργον. 'Ελήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν ζητηθέντα παρεδόθησαν κ. Κοφ.—κ. κ. Γ. Κ. Λ. Ρουχτσούκιον, Δ. Δ. Σμύρνην, ἀποστολὴ Πανηγ. Τεύχους ἀδύνατος ἄνευ προπληρωμῆς.—κ· Σ.Γ. Μπίελιτζ. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. 'Ιστορία στέλλεται πρὸς ὑμᾶς.—κ. Ν. Ι. Π. Παραγγελίαι σας ἐκτελεσθήσονται. "Εχετε καὶ ἐπιστολήν μας. — κ. Π. Χ. Βραΐλαν. Ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν.—κ. Π. Η. Ι. Τάγανροκ. 'Ενεγράφησαν καὶ οἱ δύο. Εὐχαριστοῦμεν θερμότατα δι' εὐμενεῖς ἐνεργείας. Κατὰ τὰ λοιπὰ συμμορφούμεθα ἐπιστολῇ σας. Γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ.Χ.Χ. Τρίκκαλα. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. 'Απαντῶμεν ἰδιαιτέρως.— κ. Η. Σ. 'Ηράκλειον. 'Ελήφθησαν, Πανηγυρικὸν Τεῦχος σταλήσεται. 'Επιστρέφομεν κατηργημένα γραμματόσημα λ. 30. —κ. Ν. Δ .Ν. Βῶλον. Παραγγελία ἐστάλη ταχυδρ. ὡς καὶ ἐπιστολή μας.— κ.Δ. Π. Σῦρον. 'Ως βλέπετε καὶ ἐν τῇ 1 σελίδι ἀναγεγραμμένον τὸ Πανηγυρικὸν Τεῦχος θ δοθῇ εἰς πώλησιν τὴν 16 'Οκτωβρίου καὶ ὄχι ἀπὸ τῆς 1ης τοῦτο δὲ διότι οὕτως ἔσται ἐπίκαιρον ἐκδιδόμενον μόνον 3 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἑορτῶν τῆς 25ετηρίδος καὶ οὐχὶ 19 ὅλας! "Εχετε λοιπὸν ὀλίγην ὑπομονήν. "Αλλως ἡ προσδοκία πολλάκις εἶνε γλυκυτέρα καὶ αὐτῆς τῆς ἀπολαύσεως.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

30 Σεπτεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	526.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	526.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	605.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	511.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	255.50
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	103.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ.'Εθν. Τραπέζης		
τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		522.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4,215.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	232.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.50
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	157.—
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	427.—
'Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν "Οψεως.		32.25
3μην.		31.95
Σ—Τραπεζικὸν "Οψεως		127 —
» 3μην.		125 1/8
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.42
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.10

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

ὑφηγητοῦ τῆς 'Ιστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων καὶ Διδασκαλείων.

Τιμᾶται δρ. 2

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι

ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «'Εστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

'Εν 'Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1454

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 615 — 9 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ 667

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

—Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τῶν ἑξῆς ἀγγλικῶν βιβλίων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν: 1) ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Ἑλλήνων κωμῳδιοποιῶν μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως καὶ σημειώσεων ὑπὸ Πάλεϋ· 2) συλλογὴν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ἀποφθεγμάτων καὶ ἀνεκδότων ὑπὸ Πάλεϋ· 3) Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ μετὰ σημειώσεων ὑπὸ Δόδβαλ· 4) Θουκυδίδου ἱστοριῶν βιβλίον τέταρτον μετὰ ἑρμηνευτικῶν σχολίων ὑπὸ Πάλεϋ· 5) τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Σοφοκλέους ἐμμέτρως εἰς τὴν ἀγγλικὴν μεταφρασθεισῶν ὑπὸ σὶρ Γεωργίου Γιούγκ

— Ὁ ἐν Πάτραις κ. Μαρσὰλ γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλων φιλελληνικῶν αὐτοῦ δημοσιεύσεων μεταφρασθεισῶν καὶ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιεύει νῦν ἐν τῷ ἐγκρίτῳ περιοδικῷ τῆς Λειψίας «Unsere Zeit» περιγραφὴν ἐκδρομῆς εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ Αἰτωλίαν. Ὁ χρηστὸς καὶ φιλαλήθης ἀνὴρ ἐξαίρει τὴν τεραστίαν τῆς χώρας πρόοδον καὶ τὰ ἀρχαϊκὰ ἤθη τῶν φιλοξένων κατοίκων, ἐνδιατρίβει δὲ καὶ εἰς τὴν κατὰ τὸν ἀγῶνα ἱστορίαν τοῦ Μεσολογγίου.

— Ὁ γνωστὸς Γάλλος μυθιστοριογράφος Ἀδόλφος Βελῶ ἐξέδωκεν ἐσχάτως νέον ἔργον, ὑπὸ τὸν τίτλον *Μελινῖτις* Ἐν τῷ μυθιστορήματι τούτῳ δὲν πρόκειται περὶ τῆς φοβερᾶς ἐκρηκτικῆς ὕλης, ἀλλὰ περὶ γυναικὸς βιαίας καὶ ἐμπαθοῦς, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἐθεώρησεν ὡς ἄριστα προσωποιουμένην ὑπὸ τῆς μελινίτιδος.

— Αἱ ἐν Ὀδησσῷ γενόμεναι πρὸς ἀνίδρυσιν μνημείου τοῦ μεγάλου Ρώσσου ποιητοῦ Πούσκιν ἐργασίαι διεκόπησαν ἕνεκα ἐλλείψεως τῶν πρὸς ἀποπεράτωσιν ἀπαιτουμένων χρημάτων.

— Γερμανικὴ μετάφρασις τοῦ νεωτάτου ἔργου τοῦ Ζολᾶ ὅπερ φέρει τὸν τίτλον *Ὄνειρον* ἐκδίδοται ἐν ᾧ χρόνῳ καὶ τὸ γερμανικὸν πρωτότυπον. Ὡς γνωστὸν τὸ μυθιστόρημα τοῦτο προεκηρύχθη ὡς ἁγνότατον καὶ προσιτὸν τοῖς πᾶσι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Πρεσβούργου συνέβη τὸ ἑξῆς δυστύχημα. Ἡ ὑποκρινομένη τὴν Λεονώραν ἐν τῷ Τροβατόρῳ ὑψίφωνος κυρία Βάουερ-Ἔλμερ κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ μελοδράματος σκηνήν, τὴν τῆς δηλητηριάσεως, ἐκ πλάνης ἤγγισεν εἰς τὰ χείλη ἀντὶ κενοῦ φιαλιδίου φιαλίδιον πλῆρες θειϊκοῦ ὀξέος, ὅπερ ἔλαβεν ἐξ ἑρμαρίου τοῦ θεάτρου. Ἡ ταλαίπωρος καλλιτέχνις κατέκαυσεν οὕτω οἰκτρῶς τὰ χείλη καὶ τὸν λαιμόν.

— Τὸ διεθνὲς γεωγραφικὸν συνέδριον θέλει συνέλθῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἐν Παρισίοις.

— Ὁ ἰατρὸς Τάννερ ὁ διάσημος ἐφευρέτης τῆς πολυημέρου ἀσιτίας προσέρχεται πάλιν εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον μετὰ μικρὰν ἀφάνειαν φέρων νέαν παραδοξοτάτην ἐφεύρεσιν. Διισχυρίζεται ὅτι ἐσπούδασε κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο τὸν λήθαργον τῶν ζῴων, ἤτοι τὴν κατάστασιν ἐκείνην ἐν ᾗ διατελοῦσιν ἀκινητοῦντα καὶ ἀσιτοῦντα ἐπὶ ὁλόκληρον χειμῶνα ζῷά τινα ὡς οἱ ὄφεις κλπ. Προσφέρεται δὲ νὰ μιμηθῇ ταῦτα, ἤτοι νὰ κλεισθῇ ἐν φερέτρῳ καὶ νὰ κατατεθῇ ἐν τάφῳ ζῶν καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ τεθαμμένος ἐπὶ διάστημα τὸ ὁποῖον θέλει ὁρίσῃ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ πειράματος.

— Νεωτάτη ἐφαρμογὴ τοῦ μικροσκοπικοῦ φωνογράφου τοῦ Ἔδισον ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Ἀμερικῇ, ἥτις πολλὴν τέρψιν θέλει παράσχῃ εἰς τὸν παιδικὸν κόσμον. Κατεσκευάσθη πλαγγὼν ὁμιλοῦσα καθαρώτατα δυνάμει τοιαύτης συσκευῆς ἣν περιέχει ἐν τῷ σώματι αὐτῆς.

Λίαν προσεχῶς ἐκδίδεται τὸ ἐτήσιον Ἡμερολόγιον Κ. Φ. Σκόκου τοῦ ἔτους 1889 μετὰ 60 εἰκόνων. Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο περιέχει ὕλην ποικιλωτάτην, ἀριθμοῦν μεταξὺ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ πάντας τοὺς παρ' ἡμῖν περὶ τὰ γράμματα ἀσχολουμένους. Τιμᾶται χαρτόδετον δρ. 3, χρυσόδετον δρ. 4.

— Ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἀττικοῦ Ἡμερολογίου ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκδίδει ὁ κ. Εἰρ. Ἀσώπιος τῇ συνεργίᾳ πολλῶν λογίων.

—Εἰς τὴν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ἀπεστάλησαν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἔργα τῶν ἑξῆς Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν: Γύζη, Ἰακωβίδου, κυρίου καὶ κυρίας Πασχαλίδου, Ράλλη, Βαρούχα, Οἰκονόμου, Τσιριγώτου, Βούρου, Ρίζου, Πολιτάκη, Σώχου, Ἰωάννου Βιδάλη, καὶ τῶν δεσποινίδων Γενναδίου, Κάλφογλου, Ἀννίνας Βαλιέρη, Χρηστομάνου.

Καλλιτεχνικὴ Ἐπιθεώρησις ἑβδομαδιαῖον εἰκονογραφημένον φύλλον. Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἀγγέλλεται ἡ ἔκδοσις νέου περιοδικοῦ σκοποῦντος «τὴν ἀνύψωσιν τῆς καταπεπτωκυίας ἐθνικῆς σκηνῆς καὶ τὴν ἀπόσπασιν ἐκ τῆς ἀφανείας πλείστων καλλιτεχνῶν». Συνδρομὴ ἐτήσια δρ. 10, ἑξάμηνος δρ. 7 ἐν τῷ ἐσωτερικῷ· ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 10, ἑξάμηνος 7.

ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ Κ. ΔΑΜΑΛΑ

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν τῷ Δελτίῳ τούτῳ (ἀρ. 548.549) κατεδείξαμεν ὁπόσον ἄσκοπος ἦτο ἡ ἀνάθεσις τῆς ἐκδόσεως ἔργων τοῦ Κοραῆ εἰς ἄνδρα ἀπαράσκευον ὅλως πρὸς τοιαύτας ἐργασίας. Αἱ κριτικαὶ μάλιστα σημειώσεις εἰς δύο βιβλία τοῦ Ἱπποκράτους, αἱ παρέχουσαι, ὡς ἐλέγομεν τότε, νέον καὶ περιφανὲς μαρτύριον τῆς κριτικῆς ἀγχινοίας καὶ τῆς περὶ τὸν Ἕλληνα λόγον δεινότητος τοῦ σοφοῦ ἀνδρός, ἀπώλεσαν δυστυχῶς μέγα μέρος τῆς ἀξίας των περιπεσοῦσαι εἰς χεῖρας ἀπειροκάλου θεολόγου, ὅστις ἄλλο ἀντ' ἄλλου κείμενον παραθέσας, καὶ μὴ φιλοτιμηθεὶς νὰ συντάξῃ κἂν τοὺς ἀναγκαίους πίνακας πρὸς εὐχερεστέραν χρῆσιν τοῦ βιβλίου, περιωρίσθη ἁπλῶς εἰς τὸ ἔργον διορθωτοῦ τῶν τυπογραφικῶν δοκιμίων, καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἀμελῶς καὶ ἀπροσέκτως ἐξετέλεσε.

Τὰς γνώμας ἡμῶν ἐκείνας ἐπικυροῖ καὶ ἡ πρώτη ἐν εἰδικῷ γερμανικῷ συγγράμματι δημοσιευθεῖσα κρίσις περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ κ. Δαμαλᾶ. Ἐν μακρᾷ βιβλιογραφίᾳ, καταχωρισθείσῃ ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς **Berliner philologische Wochenschrift**, ὁ ἐν Λιψίᾳ κ. **J. Jlberg**, ἐξαίρων τὴν κριτικὴν ἀγχίνοιαν τοῦ Κοραῆ, καὶ διὰ πολλῶν παραδειγμάτων ἀποδεικνύων ὅτι ἄλλαι μὲν τῶν διορθώσεων αὐτοῦ ἐκυρώθησαν ἐκ χειρογράφων μετὰ τὸν θάνατόν του γνωσθέν

των, ἄλλαι συμπίπτουσι πρὸς τὰς παρατηρήσεις ἐπιφανῶν μεταγενεστέρων ἐκδοτῶν τοῦ Ἱπποκράτους, οἷος ἐν τοῖς πρώτοις ὁ Littré, ἄλλαι δ' ὁλοτελῶς νέαι διατηροῦσι καὶ σήμερον τὴν ἀξίαν αὐτῶν, καταλήγει τὸν λόγον ὡς ἑξῆς·

«Ἐκ τῶν προειρημένων καθίσταται δῆλον ὅτι οἱ μέλλοντες ἐκδόται τοῦ Ἱπποκράτους ὀφείλουσιν ἐπιμελῶς νὰ μελετήσωσι τὸ ὀψιγενὲς τοῦτο ἔργον τοῦ Κοραῆ. Δὲν δυνάμεθα ὅμως νὰ κατανοήσωμεν ποῦ ἔγκειται ἡ ἀξία τοῦ ἐκδότου Ν. Μ. Δαμαλᾶ. Τὸ ἔργον αὐτοῦ ἐξεπλήρωσεν οὗτος ἀσυνειδήτως (ohne Gewissenhaftigkeit.) «Ἐν τοιαύτῃ μορφῇ, λέ»γει ἐν τῷ προλόγῳ, πεποίθαμεν ὅτι γενήσεται ἐπιζήτητον »ἀνάγνωσμα τοῖς τε ἡμετέροις καὶ ξένοις λογίοις καὶ μάλιστα τοῖς ἰατροῖς καὶ φιλολόγοις.» Ἐν τοιαύτῃ μορφῇ; Μεγάλη ἀληθῶς ἡ ἀξίωσις! Καὶ περὶ μὲν τῆς τυπογραφικῆς εὐτελείας τοῦ βιβλίου οὐδὲ κἂν λόγος πρέπει νὰ γίνηται· ἀλλὰ τὰ ἀναρίθμητα τυπογραφικὰ ἁμαρτήματα τὰ παραμορφοῦντα τὸ γαλλικὸν μάλιστα κείμενον, ἔπρεπε νὰ διορθωθῶσιν ... Ἔπειτα σπουδαίως μειοῦται ἡ πρακτικὴ ἀξία τοιούτου ἔργου ἄνευ πινάκων ... Ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς ἦτο βεβαίως ἄξιος μείζονος εὐλαβείας.»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὁδηγὸς τοῦ Ἕλληνος τυπογράφου: Δειγματολόγιον τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, 1889. (Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐξεδόθη εἰς σχῆμα 4ου μέγα πολυτελὲς λεύκωμα περιέχον ἐν καλλιτεχνικοῖς ποικιλωτάτοις συνδιασμοῖς ἐκτυπώματα πάντων τῶν ἐν τοῖς μεγάλοις καταστήμασι τοῦ κ. Κωνσταντινίδου κατασκευαζομένων τυπογραφικῶν εἰδῶν: στοιχείων, γραμμῶν, κοσμημάτων, συμβόλων κλπ κλπ. Τὸ λεύκωμα τοῦτο εὔγλωττον μαρτύριον οὐ μόνον τοῦ τελειοτάτου καταρτισμοῦ τῶν ῥηθέντων καταστημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς καθόλου προόδου τυπογραφικῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι, ἐφιλοτεχνήθη καὶ χάριν τῶν ἑλλήνων τυπογράφων καὶ χάριν τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως, ἐν ᾗ βεβαίως θέλει καταριθμηθῇ μεταξὺ τῶν τὰ μάλα τιμώντων τὴν ἑλληνικὴν βιομηχανίαν ἐκθεμάτων.)

Στοιχεῖα φωνητικῆς μουσικῆς μετὰ καταλλήλων ᾀσμάτων πρὸς χρῆσιν τῆς ἐν τοῖς σχολείοις τὴν ᾠδικὴν σπουδαζούσης νεολαίας ὑπὸ *Παναγ. Γριτσάνη*. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας* καὶ ἐν τοῖς Καταστήμασιν Ἀν. Κωνσταντινίδου ἀντὶ φρ. χρ. 4. [Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀπέστειλεν ὁ συγγράψας εἰς τὴν Ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν μεθ' ἑτέρου χειρογράφου τετραφώνου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς γεγραμμένης διὰ τῶν σημείων τῆς τε εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς].

Ἱστορία τῆς Παιδαγωγικῆς μετὰ παραρτήματος περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν περὶ αὐτῆς ἰσχυόντων νόμων, πρὸς χρῆσιν τῶν διδασκαλείων ὑπὸ *Ἀριστ. Κ. Σπαθάκη* Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ σχολῇ καὶ τῷ Ἀρσακείῳ Παρθεναγωγείῳ. Ἔκδοσις β'. ἐγκριθεῖσα ἐν τῷ τοῦ ἔτους ΑΩΠΗ' διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Ἐν Ἀθήναις 1888. Πωλεῖται ἐν τοῖς Καταστήμασιν Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 8ον σ. 128.

Λογικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν γυμνασίων ὑπὸ *Ἀριστείδου Σπαθάκη* Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ καὶ ἐν τῷ Ἀρσακείῳ Παρθεναγωγείῳ. Ἔκδοσις γ', ἐγκριθεῖσα ἐν τῷ τοῦ ΑΩΠΗ' ἔτους διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Ἐν Ἀθήναις, πωλεῖται ἐν τοῖς Καταστήμασιν Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888. 8ον σ. 69.

Σχολικὴ Παιδαγωγικὴ θεωρία τῆς Παιδαγωγικῆς καὶ Μεθοδολογίας πρὸς χρῆσιν τῶν διδασκαλείων ὑπὸ Ἀρ. Κ. Σπαθάκη Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ ἐν τῷ Ῥιζαρείῳ Σχολῇ καὶ τῷ Ἀρσακείῳ Παρθεναγωγείῳ. Ἔκδοσις δευτέρα ἐγκριθεῖσα ἐν τῷ ΑΩΠΗ' ἔτους διαγωνισμῷ τῶν διδακτικῶν βιβλίων. Ἐν Ἀθήναις, πωλεῖται ἐν τοῖς Καταστήμασιν Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 8ον σ. 111.

Νέα πρακτικὴ μέθοδος πρὸς ταχεῖαν ἐκμάθησιν τῆς Γαλλικῆς Γλώσσης ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μεθόδου E. Otto ὑπὸ Νικολάου Κοντοπούλου καθηγητοῦ τῆς γαλλικῆς ἐν τοῖς ἐν Ἀθήναις γυμνασίοις. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις καὶ ἀναλώμασι Π. Δ. Σακελλαρίου. 1887 8ον σ. 432.

Ὁ περὶ νομαρχιακῶν συμβουλίων θεσμὸς καὶ ὁ περὶ αὐτῶν ΑΦΝϚ' νόμος ὑπὸ *Ι. Α. Πολλάνη* δημογραμματέως. Ἐν Κεφαλληνίᾳ Τύποις Προόδου. 1888. 8ον σ. 22.

L' ancienne Alexandrie, étude archéologique et topographique par le Dr Neroutsos-Bey, membre de l'institut egyptien. Paris 1888. 8ον σελ. 1—132. Μετὰ τοπογραφικοῦ πίνακος τῆς ἀρχαίας Ἀλεξανδρείας. [Περὶ τοῦ νέου τούτου συγγράμματος τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁμογενοῦς ἡμῶν κ. Νερούτσου τοῦ εὐδοκίμως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀσχολουμένου περὶ τὴν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν καὶ ἀρχαιολογίαν, θέλει ἐκτεθῇ ἔν τινι τῶν προσεχῶν Δελτίων πλήρης ἀνάλυσις. Μ.] Ἤδη μόνον παρατηροῦμεν ὅτι εἶνε μελέτη ἐπὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1874-1885 γενομένων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

Σπυρίδωνος Ε. Σίμου. **Οἱ κολασμένοι βοσκοί**· Εἰδύλλιον ποιμενικόν. Ἐν Ἀθήναις 1888. 24ον σ. 72 Τιμᾶται δραχμῆς.

Σαπφώ, μυθιστόρημα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ *Ἰωάννου Φλάχ*. Μετάφρασις ἐκ τοῦ γερμανικοῦ. Ἐν Λειψίᾳ, ἐκδότης Π. Δ. Ζυγούρης (Διεύθυνσις τῆς Κλειοῦς) 1888. 12ον σ. 76. [Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε καλλιτεχνικώτατα ἐκτετυπωμένον καὶ πολυτελῶς δεδεμένον πωλεῖται δ' ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας καὶ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Κ. Μπεκ ἀντὶ δρ. 3 1/2 καὶ ἀποστέλλεται ταχυδρομικῶς εἰς τοὺς προπληρώνοντας δ. 3,75. Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε εἷς τῶν διακεκριμένων γερμανῶν λογογράφων τῆς σήμερον, λάτρις τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος καὶ φίλος θερμότατος τῆς νέας Ἑλλάδος· αὐτοῦ δὲ τοῦ περὶ οὗ λόγος ἔργου ἀφιέρωσε τὸ πρωτότυπον εἰς τὸν Ἑλλ. Φιλολ. Σύλλογον Κ/πόλεως. Πάντα ταῦτα καθιστῶσι τὸ βιβλίον ἄξιον συστάσεως.]

M. Tullii Ciceronis Ad Quintum fratrem Epistola prima. Texte latin publié avec un Commentaire critique et explicatif et une introduction par Ferd. Antoine κτλ. **Paris, Klincksieck, 1888.**

[Ἂς φιλοξενήσῃ εἰς τὰς στήλας του διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν εἰδικοῦ φιλολογικοῦ περιοδικοῦ τὸ Δελτίον τῆς Ἑστίας καὶ τὴν περὶ τοῦ ἀναγραφομένου βιβλίου ἀγγελίαν· Ἀποτελεῖ μέρος ἡ ἔκδοσις τῆς *Πρὸς τὸν ἀδελφὸν Κόϊντον πρώτης ἐπιστολῆς τοῦ Κικέρωνος* τῆς σειρᾶς τῶν ἐκδόσεων τῶν λατίνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τοῦ Klincksieck, περὶ ἧς ἔχουσιν ἤδη γραφῆ τὰ δέοντα. Εἶναι δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ καθ. F. Antoine ἔκδοσις τῆς Ἐπιστολῆς ταύτης ἀνταξία τῶν ἄλλων τῆς αὐτῆς σειρᾶς καὶ δύναται νὰ γείνῃ ὠφελιμώτατον ἀνάγνωσμα εἰς τοὺς ἡμετέρους διὰ τὰς πολλὰς αὐτῆς ἀρετάς. Πλὴν τοῦ κειμένου, ὅπερ καθαρεύει ὅσον ἐνδέχεται καὶ τῶν ὑποσελιδίων κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σημειώσεων, προτάσσονται ἐν τῇ ἐκδόσει ὡς εἰσαγωγικὰ καὶ τὰ ἑξῆς κεφάλαια· 1) ἀποκατάστασις καὶ ἑρμηνεία τοῦ κειμένου (σελ. III—XI). 2) Κόϊντος, βίος αὐτοῦ δημόσιος καὶ ἰδιωτικὸς χαρακτὴρ αὐτοῦ (σελ. XII XL·. 3) Ἐπιστολαὶ τοῦ Κικέρωνος πρὸς Κόϊντον (σελ. XLI—XLVI). 4) χαρακτὴρ τοῦ λόγου τῆς πρὸς Κόϊντον ἐπιστολῆς (σελ, XLVI—XLVII). Ἕπεται τὸ κείμενον μετὰ τῶν ὑποσελιδίων σημειώσεων ἀπὸ σελ. 3 μέχρις 77.

Σ]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 7 Ὀκτωβρίου.

Ἡ φέρουσα τὴν Βασίλισσαν βασιλικὴ θαλαμηγὸς «Ἀμφιτρίτη» διῆλθε χθὲς διὰ τοῦ στενοῦ τῶν Δαρδανελλίων, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι θὰ φθάσῃ εἰς Πειραιᾶ αὔριον πρωΐ. Εἰς Πειραιᾶ πρὸς ὑποδοχὴν τῆς Α.Μ. θέλουσι κατέλθῃ οἱ ὑπουργοί, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοί, εἰς τὴν βασιλικὴν δὲ ἀποβάθραν θὰ ἀναμένῃ καὶ ὁ κ. δήμαρχος Πειραιῶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχῶν τῆς πόλεως.

— Τὸ ναρκοβόλον «Ψαρά», κατέπλευσεν εἰς Βρεντήσιον, ὅπως παραλάβῃ τὸν Διάδοχον καὶ τὸν βασιλόπαιδα Γεώργιον.

— Οἱ Μεγάλοι Δοῦκες τῆς Ῥωσσίας Σέργιος μετὰ τῆς Α. Υ. τῆς πριγκιπίσσης συζύγου του καὶ Παῦλος ἀναμένονται τὴν 11 ἀρξαμένου μηνός.

— Τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν θ' ἀντιπροσωπεύσῃ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ὁ ἐπιβαίνων τῆς ἐν Πειραιεῖ ναυλοχούσης γαλλικῆς ναυαρχίδος «Βωμπὰν» Γάλλος ναύαρχος κ. Ὀλρῦ.

— Ὁ Δοὺξ τοῦ Ἐδιμβούργου ἐδήλωσεν, ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ὁρισθῇ αὐτῷ ἡμέρα, ὅπως δώσῃ ἐν τοῖς πλοίοις τοῦ ὑπ' αὐτὸν στόλου ἰδιαιτέραν ἑορτήν, πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ἡγεμονικῶν αὐτοῦ ξένων. Ἡ Α. Υ. θὰ παραθέσῃ ἐν τῇ θαλαμηγῷ, ἧς ἐπιβαίνει, μέγα γεῦμα, ἐν ᾧ θὰ προσκληθῶσιν ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοὶ καὶ τὸ διπλωματικὸν σῶμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος τὰ θωρηκτὰ ἔσονται λαμπρῶς φωταγωγημένα.

— Ὁ πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας κόμης Μονθολὼν θὰ παραθέσῃ ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς πρεσβείας μέγα δεῖπνον πρὸς τιμὴν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως.

— Ἀνηγγέλθη ἐπισήμως πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, ὅτι ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Σάχου τῆς Περσίας ἀφικνεῖται ἐνταῦθα κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος, ὁ Νεριμὰν Χάν, ἐκ τῶν ἀνωτάτων λειτουργῶν τοῦ Περσικοῦ Κράτους.

— Κατὰ τὰς ἑορτὰς θὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν τῆς Αὐστροουγγαρίας.

— Κατὰ τὰς ἑορτὰς θέλουσιν ἀποσταλῆ ἐνταῦθα ἐπιτροπαὶ ἐκ μέρους τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Πετρουπόλεως καὶ Ταϊγανίου, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κοινότης Λονδίνου θέλει ἀποστείλῃ προσφώνημα ἐπὶ μεμβράνης.

— Ἀθρόοι ἀπὸ τοῦδε ἤρχισαν νὰ συρρέωσιν εἰς τὴν πρωτεύουσαν οἱ ξένοι καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐκ τῆς Ἑσπερίας εἰσέτι, διὰ τὰς ἑορτὰς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος, πολλὰ δὲ τῶν ξενοδοχείων τῆς πόλεως εἶναι ἀπὸ τοῦδε πλήρη.

— Κατὰ τὰς πέντε ἡμέρας καθ' ἃς θέλουσι διαρκέσῃ αἱ ἑορταὶ τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος θὰ διακοπῶσι τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν διαφόρων Σχολείων ὡς καὶ αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ρ. Π. Μεσολόγγιον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐγράψαμεν ἤδη, ἐπαναλαμβάνομεν δ' ὅτι προπληρωμὴ ἀπαραίτητος.— κ. Α. Μ. Κ. Τρίκκαλα. Τὸ ζητούμενον βιβλίον τιμ. δρ. 6.50, μετὰ ταχυδρ. 7.10.—κ. Ν. Ι. Π. Κ|πολιν. Ἀποστέλλομεν τὸ *Ταξίδι* καὶ ἄρτι ἐκδοθὲν περὶ Ἑλλην. Κοσμιότητος. Πανηγυρικὰ Τεύχη σταλήσονται ἐν καιρῷ.—κ. Ι. Χρ. Β. Ἰωάννινα. Εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' εἶνε ἀτυχῶς ἀκατάλληλον διὰ τὴν Ἑστίαν.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Αἱ παραγγελίαι σας θὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀκριβῶς.—κ. Σ. Γ. Μπίελιτζ. Βασ. τ. Ζ. τιμ. φρ. χρ. 20 ἢ δρ. 25. Διὰ τὰ λοιπὰ ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Κ. Ν. Γ. Ζαβέρδαν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Ἑλλ. Βιβλ. ἐστάλη. Παν. Τεῦχος σταλήσεται προσεχῶς.—*Ἀνωνύμῳ* Ἐκ τῆς ἀφθόνου καὶ παντοειδοῦς ἐμμέτρου καὶ πεζῆς ὕλης ἣν ἔχετε τὴν καλοσύνην πάνυ προθύμως ν' ἀποστείλητε πρὸς πλουτισμὸν τῶν περιεχομένων τῆς *Ἑστίας*, ἀδυνατοῦμεν δυστυχῶς νὰ δημοσιεύσωμέν τι. Μὴ λησμονῆτε ὅτι: *οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ*.—κ. Δ. Ζ. Τρίκκαλα Ἐλήφθησαν καὶ διετέθησαν ὡς ἔδει. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Μ. Ὀδησσόν. Λεξ. Γιαν. ἀπεστάλη εἰς κ. Κουντούρην· κ. C.S. ἐνεγράφη καὶ ἀπεστάλη αὐτῷ σειρὰ φύλλων ἀπὸ 1 ἰαν. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.—*Συνδρομητῇ Ἑστίας*, Πειραιᾶ Ἡ Ἀντιγόνη πιθανῶς ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον κατὰ φεβρουάριον τοῦ ἔτους 311 π. Χ. ἐπὶ ἄρχοντος Διφίλου, θεωρεῖται δ' ὡς τὸ ἀρχαιότατον τῶν σωζομένων σοφοκλείων δραμάτων.— κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἥ τε ἐπιστολὴ καὶ τὸ δελτάριον ἐλήφθησαν θὰ συμμορφωθῶμεν δὲ πρὸς ταῦτα. Πανηγ. Τεύχη σταλήσονται ἐν καιρῷ·—κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν. Παν. Τεύχη σταλήσονται ἐν καιρῷ. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως σχετικά.—κ. Α. Ε. Β. Ἔχετε ἐπιστολήν μας.—κ. Γ. Σ. Φιλιππούπολιν. Ζητηθέντα ἐστάλησαν ταχυδρ. ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Χ. Π. Αἴγιον. Χρηστομ. ἀπεστάλησαν σιδηροδρ. Φυσιολ. παρεδόθησαν κ. Κοφ. —κ. Ι. Ε. Καρπενίσιον. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—κ. ΧΑΝ. Ἡράκλειον. Γαλλ. ἡ Revue de Famille γερμ. ἡ Gartenlaube· — κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἐγράψαμεν ἤδη· ὁ κ. Δ. ἐπανῆλθεν, παραγγελία σας ἐξετελέσθη.—κ. Π. Κ. Σμύρνην Ὑπόλοιπα Πινακ. ἀφικνοῦνται προσεχῶς ζητηθ. ἐστάλησαν. —κ. Φ. Μ. Κεφαλληνίαν. Πινακ. ἐστάλη πλὴν 2 τελευτ. μήπω ἐκδοθέντων φυλλαδ.—κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἔχετε ἐπιστολήν μας.—Δδι. Ἀγ. Ν. ἐνταῦθα. Ὁ Τσαϊκόφσκης εἶνε ρῶσος τὴν καταγωγήν, γεννηθεὶς τὸ 1840 ἐν Wotkinsk. Ζητήσατε ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἅτινα τόσον ἀγαπῶνται νῦν ἐν τῷ μουσικῷ κόσμῳ, τὴν περίφημον *βαρκαρόλαν* Juni (ἐκδ. Forberg Leipzig).—κ. Γ. Π. Αἰτωλικόν, Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα ἐστάλησαν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Θ. Φλ. Κ|πολιν ἐλάβομεν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Θὰ φροντίσωμεν περὶ ταχείας ἀποστολῆς ζητηθέντων βιβλίων.—κ. Π. Χ. Δ. ἐνταῦθα. Δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε φωτογραφικὴν μηχανὴν μικρὰν μέχρι εὐτελοῦς τιμήματος 30—40 φρ. Ζητήσατε τιμοκατάλογον εἰκονογραφημένον ἐκ Παρισίων Molteni. 44 Rue du Chateau d'Eau—κ. Η. Γ. Β. Κ|πολιν. Ἀδυνατοῦμεν ἀπαντῆσαι ἀπόντος Διευθυντοῦ.— κ. Π. Δ. Ζ. Λειψίαν. Ἐλήφθησαν· προσεχῶς θὰ γράψωμεν Ὑμῖν σχετικά.— κ. Σ. Δ. Ἑρμούπολιν. Δὲν ἐξεδόθη ἔτι· 5 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκδόσεως σταλήσονται ὑμῖν. — Κα Ε. Ι. Α. Μανσούραν. Ἐλήφθησαν. Ἔγκλειστος ἐδόθη ἀσφαλῶς. Παν. Τεύχη σταλήσονται προσεχῶς.— *Μισογύνῃ*. Ἐπαναλαμβάνετε μὲ ἄλλα λόγια τὸ τοῦ Σολομῶντος· «Ἡ τρέλλα ἀνδρὸς ἀξίζει περισσότερον παρὰ ἡ σοφία γυναικός». Ἀλλ' ὁ Σολομῶν δὲν ἦτο διὰ τοῦτο ἐχθρὸς τοῦ ὡραίου φύλου, Κύριε!— κ. κ. ἀδ. Π. Θεσσαλονίκην, Ι. Λ. (;) Πάτρας, Δ. Κ. Πύργον, Σεβ. Ἀρχιμ. Γ. Γ. Βουδα-Πέστην, ἀδ. Σ. καὶ Ν. Παπ. Κέρκυραν, Δα Α. Κ. Κ. Βόλον, Κ. Π. Ἴον, Φ. Κ. Δεμίρε (Αἴγυπτον), Μ. Φ. Λαύριον, Β. Δ. Γ. Ἰωάννινα, Ν. Ν. Παρισίους, Α. Γ. Κ. Μύκονον, Π. Κ. Χ. Ζάκυνθον, Ι. Δ. Κέρκυραν, Π. Ι. Ζ. Ἄνδρον, Ε. Ι. Ε. Σκόπελον, Αἰδ. Θ. Σ. Οἰκ. Καλάμας, Κ. Γ. Π. Ὀδησσόν, Α. Α. Ν. Δικελί, Σ. Α. Κ. Κάρυστον, Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζα. Ν. Α. Τένεδον, ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν Π. τεύχη σταλήσονται ἐν καιρῷ, κ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη Π. τεύχη σταλήσονται συμφώνως παραγγελία σας, ἔχετε ἐπιστολήν μας. κ. Δ. Α. Π. Ροστὼβ-Δον Ἐλήφθη ἐπιστολή σας, ἀναμένομεν ἀντίτιμον, Π. Σ. Τάγανροκ. Σταλήσεται ἐν καιρῷ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι

Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπ. 80.

Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΑΙΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΙΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΩΔΗΚΩΝ

ὑπὸ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 7. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 7.50.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Ὀκτωβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	525.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	526.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	603.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	518.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	258.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. παλ.	103.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		523.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,245.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	236.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	84.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	221.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	154.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	429.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		32.25
3μην.		31.90
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		127 —
» 3μην.		125 3/4
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.60
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.10

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

ὑφηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων καὶ Διδασκαλείων.

Τιμᾶται δρ. 2

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗι

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ

Μετὰ συλλογῆς Καρυατικῶν τραγουδιῶν

καὶ συλλογῆς Καρυατικῶν λέξεων

Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ **Ν. Β ΦΑΡΑΥ** τοῦ Σαμόθρακος.

Τὸ βιβλίον εἶνε ἀνατύπωσις τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθείσης πραγματείας, διὰ πολλῶν προσθηκῶν ἐπηυξημένης. Οὕτω προσετέθησαν ἐν ἀρχῇ μὲν δύο μεγάλα κεφάλαια πραγματευόμενα τὸ μὲν τὴν γεωγραφίαν, τὸ δὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Κορσικῆς, καὶ ἕτερον περὶ Πελοποννήσου, ἐν τέλει δὲ ἄλλα δύο, ὧν τὸ μὲν περιλαμβάνει συλλογὴν Καρυατικῶν Τραγουδιῶν, τὸ δὲ συλλογὴν Καρυατικῶν λέξεων.

Τιμᾶται φράγκα 2. *Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον φρ. 2,20. Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».*

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΠΑΡ' ΕΛΛΗΣΙ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ὑπὸ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΟΥΣΟΥ

Ἐκδίδοται κατ' ἐντολὴν τοῦ συγγραφέως *ὑπὸ Διονυσίου Λιναρδάτου* **ἑλληνοδιδασκάλου.**

Τόμος εὐμεγέθης εἰς 8ον, ἐκ σελίδων 269.

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμᾶται δραχ. 5.—Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον δραχ. 5.50.

ΑΡΤΙ ΕΚΔΟΘΕΝ

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΡΙΜΑΙ

ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΚΑΙ ΑΛΗΔΑΚΗ

ΥΠΟ ΕΜΜ. ΒΑΡΔΙΔΗ, Κρητός.

Τιμᾶται δραχμῆς.—Ταχυδρομ. ἀποστελλόμενον δρ. 1. 10

Εὑρίσκεται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας»

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

Σημ. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἀποστέλλοντες παραγγελίας παρακαλοῦνται νὰ γράφωσιν εὐαναγνώστους τὰς διευθύνσεις αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1466

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 616. — 16 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΤΙΜΗ ΑΥΤΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΡ. 3. ΕΝ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΦΡ. ΧΡ. 3.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 668

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑ

Ἔκτακτον φύλλον τῆς Ἑστίας.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς Δ' Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως ἡ Ἑστία θέλει ἐκδώσῃ κατὰ τὴν παραμονὴν ταύτης ἴδιον τεῦχος ἐκ 16 σελίδων εἰς τὸ σύνηθες σχῆμα.

Τὸ τεῦχος τοῦτο θὰ πωλῆται ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Ἑστίας ἀντὶ **λεπτῶν 20**. Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενον ἀντὶ **λεπτῶν 25**.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ ἔκτακτον τοῦτο φύλλον τῆς *Ἑστίας* καίπερ ὅλως ἀνεξάρτητον τῶν ἑβδομαδιαίων φύλλων αὐτῆς θέλει ἀποσταλῇ τοῖς Συνδρομηταῖς μετὰ τοῦ τακτικοῦ φύλλου τῆς προσεχοῦς κυριακῆς δωρεάν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἰατρῶν ἐν Γερμανίᾳ αὐξάνει μετὰ ταχύτητος ἐμπνεούσης φόβους εἰς τὰς διοικητικὰς καὶ ἰατρικὰς ἀρχάς. Ἰδού, χάριν περιεργείας, ὁ ἀριθμὸς τῶν διπλωμάτων τῶν ἐκδοθέντων εἰς ἰατροὺς κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη: τῷ 1882-83, 556, τῷ 1883-84, 669, τῷ 1884-85, 771, τῷ 1885-86, 998, τῷ 1886-87, 1224. Ἐν μόνῃ τῇ Πρωσσίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἰατρῶν ἐν διαστήματι ἕνδεκα ἐτῶν ἀπὸ 7956 ἀνῆλθεν εἰς 9284.

— Κατὰ στατιστικὰς πληροφορίας ἡ αὔξησις τῶν φοιτητῶν ἐν Πρωσσίᾳ κατὰ τὴν περίοδον 1860-1887 ἦτο καταπληκτική. Τὸ Βερολῖνον ἀπὸ 1500 φοιτητάς, οὓς ἐκέκτητο τῷ 1860, ἀνῆλθεν εἰς τοὺς 4291 τῷ 1887, ἡ Βόνη ἀπὸ 840 εἰς 1292, τὸ Βρεσλάνον ἀπὸ 757 εἰς 1392, ἡ Χάλλη ἀπὸ 724 εἰς 1524, ἡ Γοτίγγη ἀπὸ 716 εἰς 1017. τὸ Κίελ ἀπὸ 154 εἰς 537, ἡ Καινικσβέργη ἀπὸ 403 εἰς 886, ἡ Μαρβούργη ἀπὸ 248 εἰς 922. Οἱ εἰς ἅπαντα τὰ Πρωσσικὰ Πανεπιστήμια φοιτῶντες τῷ 1860 ἀνήρχοντο εἰς 6175, τῷ δὲ 1887 εἰς 13571.

Κατὰ στατιστικὴν δημοσιευθεῖσαν παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας Γαλλικοῦ ὑπουργείου, ἡ κατάστασις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀλγερίᾳ κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1886-1887 ἐμφαίνεται διὰ τῶν ἑξῆς ἀριθμῶν.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ 81,130 δημοτικὰ σχολεῖα, ὧν 61,275 δημόσια καὶ 19,855 ἰδιωτικά· ὁ ἀριθμὸς τῶν στερουμένων ἰδιοκτήτων σχολείων

δήμων ἀνέρχεται εἰς 98. Τὰ σχολεῖα ταῦτα περιέχουσι 132,309 τάξεις, ὧν 97,520 δημόσια καὶ 34,789 ἰδιωτικά. Τὸ ὅλον διδάσκον προσωπικὸν ἀνέρχεται εἰς 138,655, ὧν 98,769 εἰς τὰ δημόσια σχολεῖα καὶ 39,886 εἰς τὰ ἰδιωτικά.

— Ἐν ταῖς ἐν Ἐλευσῖνι ἐνεργουμέναις ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἀνασκαφαῖς ἀπεκαλύφθησαν ἐσχάτως τὰ ἐδάφη τῆς κατασκευῆς ἀρχαίου οἰκοδομήματος ρωμαϊκῶν, ὡς εἰκάζεται, χρόνων, οὗ οἱ τοῖχοι ἔφερον καὶ τοιχογραφίας· ἀνευρέθη δὲ καὶ σύμπλεγμα ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἠκρωτηριασμένον, ἐκ πεντελικοῦ λίθου, εἰκονίζον ἄνδρα ἡμικεκλιμένον καὶ πλησίον αὐτοῦ γυναῖκα γονυκλινῆ, ἔχουσαν τὴν δεξιὰν ἐρριμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ ἀνδρός. Ἐπίσης ἀνευρέθη καὶ ἕτερον ἀνάγλυφον, παριστῶν γυναῖκα, κρατοῦσαν ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς μικρὸν παιδίον.

— Ἐν τῷ 3 φυλλαδ. τοῦ 37 τόμου τοῦ ὑπὸ Langenbek ἐκδιδομένου εἰδικοῦ χειρουργικοῦ συγγράμματος *Archiv* ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατροῦ τῶν Ἀνατολ. Σιδηροδρόμων, καὶ ἡμετέρου συνεργάτου κ. Θ. Χ. Φλωρᾶ λεπτομερὴς περιγραφὴ μιᾶς περιστάσεως ἣν ἔσχεν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσῃ ἐν Λειψίᾳ Ἐλεφαντιάσεως τῶν Ἀράβων.

—Τὴν προσεχῆ Κυριακὴν διδαχθήσεται τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ νεοδμήτου ἀθηναϊκοῦ θεάτρου ἡ *Ἀντιγόνη* τοῦ Σοφοκλέους ὑπὸ ὁμίλου φιλοτέχνων τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ. Τὸ σοφόκλειον ἀριστούργημα θὰ παρασταθῇ ἐν πρωτοτύπῳ, τὰ δὲ χορικὰ θὰ ψαλῶσι κατὰ τὴν μουσικὴν τοῦ Μένδελσων καὶ τοῦ Βένδερ ὑπὸ εἰκοσιτετραμελοῦς χοροῦ ὃν ἐξεγύμνασεν ὁ ἀρχιμουσικὸς κ. Γάϊδεμβεργερ. Αἱ ἐκ τῶν παραστάσεων τῆς *Ἀντιγόνης* εἰσπράξεις θὰ διατεθῶσιν ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου, ὅπερ ἱδρύεται προσεχῶς.

— Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς ὑπέβαλε πρὸς τοὺς ἑλλανοδίκας τῆς Δ′ Ὀλυμπιάδος ἔκθεσιν περὶ τῶν ἔργων τοῦ Συλλόγου κατὰ τὰ τελευταῖα 13 ἔτη (1875-1888), ἤτοι κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς Γ′ καὶ Δ′ ὀλυμπιάδος μεσολαβοῦν διάστημα.

Ὁ σύλλογος κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ὀλυμπιακὴν ἔκθεσιν ἠξιώθη εὐφήμου μνείας, καὶ διὰ τὴν ἐν Παρισίοις ἔκθεσιν τοῦ 1878 ἔλαβεν ἀργυροῦν μετάλλιον ἐπὶ ταῖς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα ὑπηρεσίαις αὐτοῦ. Κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ πίνακα τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς 834, ἐξ ὧν 284 τακτικά, 190 ἐπίτιμα, 312 ἀντεπιστέλλοντα, 48 ἔκτακτα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Λόγοι Πολιτικοὶ *Χαριλάου Τρικούπη* ἐκδιδόμενοι ὑπὸ Νικολάου Ι. Σπανδωνῆ, μετὰ εἰσαγωγῆς ὑπὸ Νεοκλέους Καζάζη, καθηγητοῦ ἐν τῷ ἐθν. Πανεπιστημίῳ. Τόμος Α′ 1864-1875. Ἐν Ἀθήναις βιβλιοπωλεῖον «Ἑστίας» Γ. Κασδόνη. 1888 σ. κή καὶ 136. [Τοῦ βιβλίου προτάσσει ὁ ἐκδότης τὰ ἑξῆς:

Ἐκδίδων τοὺς Πολιτικοὺς Λόγους τοῦ κρατίστου καὶ ρητορικωτάτου τῶν παρ' ἡμῖν πολιτικῶν ἀνδρῶν, τοῦ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος ἰθύνοντος τὰς τύχας τοῦ ἑλληνισμοῦ, Χαριλάου Τρικούπη, πέποιθα, ὅτι ἐπιτελῶ ἱερὸν καὶ πατριωτικώτατον καθῆκον, παρέχων εἰς μὲν τοὺς νέους ἄριστα διδάγματα διαπύρου πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ ρητορικοῦ ὕψους, εἰς τοὺς πολιτευομένους ὑποδείγματα πολιτικῆς ἀρετῆς καὶ νοῦ, καὶ εἰς τοὺς γέροντας τὴν παρήγορον ἐλπίδα, ὅτι αἱ τύχαι τῆς Πατρίδος εἰς ἀρίστας χεῖρας ἐνεπιστεύθησαν.

Εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς ὑπομνηματίσεως προέβην μετὰ πολλῆς εὐλαβείας καὶ προσοχῆς, ἐπιμελῶς μελετήσας τὴν κοινοβουλευτικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ προσπαθήσας νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὸν νοῦν τῶν λόγων τοῦ μεγάλου ἀνδρός. Τὸ ὅλον ἔργον διήρεσα εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους, ἀντιστοίχους πρὸς τὸν ἄχρι τοῦδε πολιτικὸν τοῦ ἀνδρὸς βίον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὴν ἀπὸ τοῦ 1864 ἐποχήν, καθ' ἣν τὸν πρῶτον ἐξεφώνησεν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει λόγον μέχρι τοῦ 1875, ὁπόταν τὸ πρῶτον ἐπὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν κοινῶν ἐκλήθη. Ἡ δευτέρα ἀπὸ τοῦ 1875 μέχρι τοῦ 1880, ὁπόταν τὸ τρίτον ἀνῆλθεν ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν, καὶ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας κατεπολέμησε νικηφόρως τὴν ἐπικρατοῦσαν πολιτικὴν ἀτασθαλίαν καὶ διαφθορὰν καὶ ὑπεστήριξε τὸ σωτήριον αὐτοῦ οἰκονομικὸν σύστημα. Ἡ τρίτη τέλος ἡ καὶ μείζων ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς πληθύος καὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν λόγων, ἡ ἀπὸ τοῦ 1880 μέχρι τοῦ 1888, καθ' ἣν τὸ πλεῖστον διῴκησε τὴν χώραν, ἐφήρμοσε τὸ φορολογικὸν σύστημά του, ἐξεκάθαρε τῆς διοίκησιν τῆς μολυνούσης αὐτὴν διαφθορᾶς καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον εἰργάσθη, ὅπως ἀνυψώσῃ αὐτὴν εἰς τὴν πρέπουσαν αὐτῇ περιωπήν.

Εἴθε ἡ ἀνάγνωσις τῶν λόγων τούτων νὰ γεννήσῃ ἀξίους μιμητὰς τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ἱκανοὺς νὰ συνεχίσωσι τὸ μέγα ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος μεγάλης καὶ ἐνδόξου, ὁποίαν αὐτὸς τὴν ἐφαντάσθη καὶ τὴν ἐπόθησε!]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 14 Ὀκτωβρίου.

Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλόπαιδος Χριστοφόρου ἀφίκετο εἰς Πειραιᾶ μετὰ τρικυμιώδη θαλασσοπλοΐαν μόλις τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης κυριακῆς 9 ὀκτωβρίου. Εἰς τὴν Βασίλισσαν διερχομένην τὸν Βόσπορον ὁ Σουλτᾶνος ἀπέστειλε τὸ ἀνώτατον παράσημον τοῦ Σαφακάτ.

— Σήμερον τὴν ἑσπέραν ἀφικνοῦνται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Βασιλόπαις Γεώργιος.

— Κατέπλευσε χθὲς τὴν πρωΐαν εἰς Πειραιᾶ, ὁ ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Ἐδιμβούργου ἀγγλικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἐκ πολεμικῶν σκαφῶν 6 καὶ τῆς θαλαμηγοῦ ἧς ἐπιβαίνει ἡ δούκισσα τοῦ Ἐδιμβούργου.

— Ἀνηγγέλθη ἐπιδήμως ὅτι θέλουσι παραστῇ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς βασιλικῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ἀντιπρόσωποι τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας, καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας.

— Κατὰ τὰς ἑορτὰς καλοῦνται εἰς τὴν πρωτεύουσαν πάντες οἱ ἀρχιεπίσκοποι τοῦ κράτους ἔτι δὲ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἑτεροδόξων κοινοτήτων καθὸ ἕλληνες ὑπήκοοι ὁ Μουφτῆς Λαρίσσης καὶ ὁ Ἀρχιρραβῖνος Κερκύρας.

— Πολλαὶ ἑλληνικαὶ κοινότητες διώρισαν ἀντιπροσώπους αὐτῶν ὅπως παραστῶσι κατὰ τὰς ἑορτάς.

— Μετὰ δραστηριότητος ἐνεργεῖται ὁ καλλωπισμὸς τῆς πόλεως διὰ τὰς προσεχεῖς ἑορτάς. Ἐν ταῖς πλατείαις ἐγείρονται ὀβελίσκοι, κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν πήγνυνται πάσσαλοι, οἵτινες θὰ συνδεθῶσι δι' ἀνθοπλέκτων ἁλύσεων. πρὸ τῶν Ἀνακτόρων ἱδρύονται ἰονικοὶ κίονες ἐκ ξύλου, εἰς διάφορα δὲ μέρη καὶ ἀποστάσεις ἀναστηλοῦνται μέγιστοι ἱστοὶ ἐφ' ὧν θ' ἀναφθῶσι ἠλεκτρικοὶ ἥλιοι κατὰ τὰς ἑορτασίμους νύκτας. Αἱ δὲ ὁδοὶ πᾶσαι καθαρίζονται καὶ ἐπισκευάζονται. Ἐν γένει ἡ πόλις ὅλη διατελεῖ εἰς ἀναστάτωσιν.

— Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν προσωρινὴν κατάστασιν τῶν τελωνιακῶν εἰσπράξεων τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τ. ε. ἀνῆλθον αὗται εἰς δρ. 4,213,448,58, ὑπερτεροῦσαι τῶν τελωνιακῶν εἰσπράξεων τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ ἔτους 1887, αἵτινες εἶχον ἀνέλθει εἰς δρ. 3,808,548,76 κατὰ δρ. 404,899,82. Αἱ εἰσπράξεις αὗται προστιθέμεναι εἰς τὰς τῶν προηγουμένων μηνῶν τοῦ ἔτους 1888, ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς δραχ. 19,306,081,08, ὑπερτεροῦσαι τὰς τῶν ἀντιστοίχων ὀκτὼ πρώτων μηνῶν τοῦ ἔτους 1887 αἵτινες εἶχον ἀνέλθει εἰς δρ. 19,241,314,49, κατὰ 64,766.59.

— Ἀπεκατεστάθη ἡ διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνία μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Κορίνθου ἥτις εἶχε διακοπῇ ἐπί τινας ἡμέρας ἕνεκα καταστροφῆς τῆς γραμμῆς παρὰ τὰ Μέγαρα ἐκ σφοδρᾶς καταιγίδος τὴν νύκτα τῆς 5 πρὸς τὴν 6 Ὀκτωβρίου. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς διακοπῆς ἡ συγκοινωνία διεξήγετο διὰ θαλάσσης ὑπὸ τῶν ἀτμοπλοϊκῶν ἑταιριῶν μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Καλαμακίου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Κ. Ἀθήνας. Πληρώνομεν διὰ νὰ ἔχωμεν ὅ,τι θέλομεν, ἀλλὰ δὲν πληρωνόμεθα διὰ νὰ ἔχωμεν ὅ,τι τύχῃ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ λοιπὰ φιλοφρονήματα.—κ. Θ. Γ. Κίκολιν. Θὰ φροντίσωμεν. Διὰ τὴν Ἔκθεσιν πλέον εἶνε πολὺ ἀργά, ἀλ-

λαχοῦ που μάλιστα.—*Δικαίως παραπονουμένῳ.*'Αναγνώσατε σημερινὴν γνωστοποίησιν καὶ μὴ δυσπιστῆτε, παρακαλοῦμεν. Θὰ ἐκπληρωθῶσιν αἱ ὑποχρεώσεις ἡμῶν πᾶσαι ἀκριβέστατα.—κ. F. Gr. Παρισίους. Οὐδὲν ἐκ τῶν σημειουμένων τεσσάρων μυθιστορημάτων εἶνε μεταφρασμένον ἑλληνιστί.—κ. Ν. Β. 'Αθήνας. Εἴθε νὰ ἦσθε εὔθυμος πάντοτε! 'Αλλ' εἶνε τάχα ἀνάγκη νὰ μεταδίδητε τὴν εὐθυμίαν σας εἰς τοὺς ἄλλους διὰ στίχων τόσον ἀνιαρῶν; Διατὶ νὰ στιχουργῆτε ἐν ᾧ εἶνε τόσον εὔκολον νὰ μὴ στιχουργῆτε; —*Φοιτητῇ*, ἐνταῦθα. Τόσον εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ σημειούμενον κρίνομεν ἄξιον μεταφράσεως, ὥστε καὶ ἔχομεν ἤδη αὐτὸ ἕτοιμον πρὸς δημοσίευσιν λίαν προσεχῆ ἐν τῇ 'Εστίᾳ. Τί ἄλλο νὰ συστήσωμεν; Δὲν ἐκλέγετε αἴφνης τὸν Fromont jeune et Risler ainè τοῦ Daudet ἢ τὴν Miss Rovel τοῦ Cherbuliez, ἂν σᾶς ἀρέσκουν.—κ. Β.Π. Κ)πολιν καθυστερούμενα ἀποστέλλονται ἐγένετο δὲ καὶ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως.—κ.Η.Μ. Πάφον. 'Ελήφθησαν καὶ ἐγένετο συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας· τὸν κ.Γ. Μ. δὲν εἴδομεν ἔτι ἵνα τῷ ἐγχειρίσωμεν τὸ ἀνῆκον.—κ. Α. Κ. Π. Λεμησσόν. Ἅπαντα ζητηθέντα παρεδόθησαν τῷ κ. Δ. Κ.— κ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν· ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν παραγγελίαν σας.—κ. Δ. Α. Π. Ροστόβ. ἀναμένομεν ὑποσχεθέντα —κ.Α. Σ.'Αλεξάνδρειαν. 'Εγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Π. Κ. Σμύρνην. 'Ελήφθησαν εὐχαριστοῦμεν ζητηθέντα ἀπεστάλησαν Κ. πινακ. συμπληροῦται ὁσονούπω.—κ. Ν. Δ. Καλάμας ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν.—κ. Κ. Γ. Νομ. Ναύπλιον ἀπεστάλησαν τὴν παρελ. Πέμπτην. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς κ. Α. Ξ. 'Ηράκλειον. — Mr le Chevalier. L. de Z. Herrogenburg ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως. Πανηγ. Τεῦχος ἀπεστάλη ἤδη, δεχόμεθα νόμισμα Αὐστριακόν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλοφρονήσεις.— κ. Δ. Β. 'Αλεξάνδρειαν τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν περὶ τῶν λοιπῶν ἔχετε ἀπάντησίν μας, ἀξία σειρᾶς Πείρας δρ. 100 ἀδέτου καὶ 140 δεδεμένης.—κ. Ι.Μ Β. Τρίκκαλα. 'Εγένετο ἀλλαγὴ διευθύνσεως, ἔγκλειστος ἐδόθη ἀσφαλῶς. — κ. Ι. Κ. Β. Βῶλον. 'Ελήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—κ. Π. Σ. Θεσσαλονίκην. Ἅμα τῇ ἐκδόσει σταλήσεται μετὰ παραρτήματος καὶ λοιπῶν.—κ. Α. Ι. Π. Πύργον. 'Ελήφθησαν εὐχαριστοῦμεν συνδρομὴ Καλλ. Π. δρ 35. διὰ τὰς ἐπαρχίας· 30 δ' ἐνταῦθα.—κ. Ι. Λ. 'Ιωάννινα ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν, ἐγένετο ἡ ἀποστολή.—κ. ἀδ. Δ. Κ)πολιν ζητηθέντα ἀντίτυπα Π. Τ. ἀπεστάλησαν—κ. Χ. Π. Πάτρας ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Π. Ε. Β. Ροστόβ. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν πλὴν Λεριακῶν μὴ εὑρισκομένων ἐνταῦθα. — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. οὐχὶ Σπυρ. ἀλλὰ Σωκρ. κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἔχετε ἐπιστολήν μας Π. τ. ἀπεστάλησαν.—κ. κ. Ν. Β. Δ. Καλάβρυτα. Α. Μ. Βουλβουκάταν. Θ. Μ. Μαρασέστι. Π. Χ. Κωνστάντσαν. Κ. Α. ἀνθυπολ. Δομοκόν. αἰδ. Ν. Γ. 6ον Σύνταγμα Ἄρταν. Κ. Κ. Ταϊγάνιον. Α. Γ. Π. Ροστόβ. Ι. Γ. Φ. Σύρον. Σ. Γ. Bielitz Χ. Φ. Κ. Azoff Χ. δὲ Λ. Νάξον. Λ. Γ. Ε. Καβάλλαν. Α. Κ. Νομ. Λαμίαν. Θ. Π. Κ. Λαύριον. καν Σ. Μ. Α. Χίον. 'Ελήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Πανηγυρικὰ τεύχη ἀπεστάλησαν σήμερον.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ «ΕΣΤΙΑΣ» ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα φυλλάδια τῆς Καλλιτεχνικῆς Πινακοθήκης τῆς 'Εστίας θὰ ἀποσταλῶσι τοῖς κ. κ. συνδρομηταῖς αὐτῆς ὁμοῦ μετὰ τῶν μετ' οὐ πολὺ ἐκδιδομένων δύο τελευταίων φυλλαδίων, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ πάθωσι βλάβην τινά, ἐν τῷ ταχυδρομείῳ ἀποστελλόμενα μόνα τὰ δύο τελευταῖα. Ἡ καθυστέρησις τῆς ἐκδόσεως τῶν δύο τελευταίων τούτων προῆλθεν ἐκ τῆς πληθώρας ἐργασιῶν τοῦ ἐν Λειψίᾳ Καταστήματος ἐν ᾧ ἐκτυποῦται ἡ Πινακοθήκη.

Γίνεται γνωστὸν τοῖς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ βιβλιοπώλαις ὅτι ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ν. 'Αποστολοπούλου ἐκδεδομένα βιβλία καὶ ὁ ἐγκεκριμένος Ἡρόδοτος πωλοῦνται εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς 'Εστίας εἰς τιμὰς ἐξαιρετικῶς εὐθηνὰς δι' αὐτούς.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

14 'Οκτωβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ. ν.	531.—
» 120,000,000 τῶν 5	» »	533.—
» 60,000,000 τῶν 6	» »	608.—
» 26,000,000 τῶν 6	» »	518.—
» 10,000,000 τῶν 6	» »	256.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ. χαλ.	103.—
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.		524.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος	Δρ. ν.	4,250.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	237.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	84.50
Προνομ. Τράπεζα 'Ηπειροθεσσαλ.	» »	221.—
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	154.—
Σιδηρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	430.—
'Εταιρία Φωταερίου	» »	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.25
	3μην.	31.90
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	127 —
»	3μην.	125 3/4
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		25.55
Λίρα ὀθωμανικὴ		29.10

ΑΡΤΙΩΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ, ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗ ΕΣΤΙΑ

ΤΟΥ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ἡ 'Επιγραφική, μετὰ 17 λιθογραφικῶν πινάκων ἀποτελοῦσα τὸν τόμον ΙΖ τῶν 'Απάντων.

'Ομοίως τοῦ αὐτοῦ αἱ Πολιτικαὶ ἀρχαιότητες εἰς τόμους δύο, τῶν ΙΕ καὶ ΙΣΤ τῶν 'Απάντων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι

Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπ. 80.

Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

Ο ΡΩΜΗΟΣ ἐφημερὶς

Ποῦ τὴν γράφει ὁ Σουρῆς.

Φύλλον πανηγυρικὸν 'Εορτῶν βασιλικῶν.

'Εκδοθήσεται τὴν προσεχῆ Τετάρτην ὀκτασέλιδον. Τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α΄.

Ἡ Διεύθυνσις τῆς «Ἐφημερίδος» ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι τῆς συμπληρώσεως εἰκοσιπενταετοῦς ἐθνικοῦ βίου ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α΄ ἐκδίδει:

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΣΥΝΗΘΕΣ ΤΗΣ "ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ„ ΤΡΙΣΤΗΛΟΝ ΣΧΗΜΑ

ΕΚ ΣΕΛΙΔΩΝ 16

Ἐν αὐτῷ ἐξετάζονται ὑπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων πᾶσαι αἱ ἀπόψεις τῆς κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐθνικῆς δράσεως καὶ ἐκτίθενται τὰ πρὸ εἰκοσιπενταετίας συμβάντα.

Τὴν ἐκ 16 σελίδων ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗΝ «ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ» ἐκτετυπωμένην ἐπὶ καλοῦ χάρτου θέλει συνοδεύει

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς καλλιτέχνου μας κ. Ν. ΛΥΤΡΑ καὶ ἐν λαμπρᾷ χρωμολιθογραφίᾳ ἄριστα παρὰ τῷ κ. Γροῦδμαν ἐκτυπωθέν, εἰς σχῆμα ὀλίγον μεγαλείτερον δύο συνήθων σελίδων τῆς «Ἐφημερίδος», δυνάμενον ἐπιτυχῶς ν' ἀποτελέσῃ ἐντὸς πλαισίου ὡραίαν εἰκόνα καὶ ἀναρτώμενον νὰ κοσμήσῃ μοναδικῶς τοὺς τοίχους πάσης αἰθούσης, γραφείου ἢ καταστήματος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

Ἐπὶ εὐρανοχρόου κυανοῦ δαπέδου (fond) ἀργυροῖ κλάδοι δρυός, δάφνης καὶ μύρτου σχηματίζουσι τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως Γεωργίου. Χρυσοῦς δὲ κλάδος φοίνικος ἐκ τοῦ πλαγίου παρὰ τὴν βάσιν ἐρριμμένος συνενοῦται μετ' αὐτῶν ἐντὸς κοσύμβου ἐκ ροδοχρόου ταινίας. Τὴν κορυφὴν τοῦ συμπλέγματος τούτου ἀποτελοῦσι τὸ στέμμα ἄνωθεν τοῦ σκήπτρου καὶ τοῦ ξίφους συνδεομένων διὰ ταινίας ἐκ τῶν ἐθνικῶν χρωμάτων ἀφ' ἧς ἤρτηται τῷ ἐν τῷ βασιλικῷ θυρεῷ εἰκονιζόμενον παράσημον τοῦ Σωτῆρος. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς καλλιτεχνικωτάτης ταύτης συνθέσεως κύλινδρος χάρτου λευκοῦ γραφικώτατα παρεντεθειμένος φέρει.

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

ὑπὸ τῆς Α. Μ. χάριν τῆς «Ἐφημερίδος» εἰδικῶς διὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἰδιοχείρως γραφὲν καὶ ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ ρητοῦ, ὅπερ ὁ Βασιλεὺς παρεδέχθη ὡς ἔμβλημα τῆς δυναστείας τοῦ οἴκου Του καὶ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς Αὐτοῦ.

Τὸ καλλιτεχνικὸν δὲ τοῦτο σύμπλεγμα περιβάλλει ἄλλο τοιοῦτον, ὅπερ ἀποτελοῦσι

12 ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Παριστῶσαι πάσας τὰς ἡλικίας τῆς Α. Μ. ἐν ποικίλαις στολαῖς καὶ ἐνδυμασίαις, ληφθεῖσαι δὲ ἐξ αὐθεντικῶν φωτογραφιῶν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐντὸς τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου γενομένης, ἅμα τῇ ἀφίξει Του εἰς Ἀθήνας, μέχρι τῆς τελευταίας ἐν Πετρουπόλει μὲ τὴν γραφικὴν τοῦ Κοζάκου στολήν.

Ἐν τῷ συμπλέγματι τούτῳ τῶν εἰκόνων, ὅπερ ἐφιλοπόνησεν ὁ καλλιτέχνης συνεργάτης τοῦ «Ἄστεος» κ. Ο. Φωκᾶς παρακολουθῶν τὰς διαφόρους μεταβολὰς τῆς φυσιογνωμίας τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ βλέπων αὐτὸν ὑπὸ τὰς διαφόρους περιβολὰς καὶ τὰς καταργηθείσας ἀρχαίας στολὰς τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀνακαλεῖ εὐαρέστους ἀναμνήσεις τῆς διαρρευσάσης εἰκοσιπενταετίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΠΟΙΗΜΑ ΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΝ Α΄ ὑπὸ *Κωστῆ Παλαμᾶ.*

ΠΟΛΙΤΙΚΟΝ ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΜΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ὑπὸ *Κ. Παπαρρηγοπούλου*, καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλλην. Ἔθνους ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Η ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΣ.— Πολιτική, κοινωνικὴ καὶ δημοσιονομικὴ ἐπιθεώρησις ὑπὸ *Ἰωάννου Α. Σούτσου*, Καθηγητοῦ τῆς Πλουτολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

Η ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ὑπὸ *Δ.Ν. Βερναρδάκη.*

ΠΡΟ ΕΙΚΟΣΙ ΠΕΝΤΕ ΕΤΩΝ 1863 — Τὰ χρονικὰ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως καὶ ὁρκωμοσίας τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐκ τῶν Ἐφημερίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ὑπὸ *Ἀχ. Ἀγαθονίκου*, Ἀρεοπαγίτου.

ΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ὑπὸ *Γ. Μ. Βιζυηνοῦ* ὑφηγητοῦ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς.

ΤΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ ὑπὸ *Ἀριστομ. Κ. Προβελεγίου.*

Πάντα τ' ἀνωτέρω ἄρθρα φέρουσι πανομοιοτύπους τὰς ὑπογραφὰς τῶν κ. κ. Συγγραφέων.

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ

ΕΝ ΤΩ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩ ΔΡΑΧ. 1 || ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ ΧΡ. ΦΡ. 1.

Πωλεῖται δὲ ἀπὸ τῆς σήμερον Κυριακῆς ἐν τοῖς Βιβλιοπωλείοις **«Ἑστίας», Καρόλου Μπὲκ** *καὶ* **Καρόλου Βίλμπεργ** *καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς* **«Ἐφημερίδος»**, *ὁπόθεν ἀποστέλλεται πανταχοῦ ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν κατόπιν ἐγγράφου αἰτήσεως συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου.*

ΟΥΔΕΝΙ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ ΑΝΕΥ ΠΡΟΠΛΗΡΩΜΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ

Ἡ Πανηγυρικὴ «Ἐφημερὶς» εἶνε τὸ πρῶτον ἑλληνικὸν φύλλον, ὅπερ ἕνεκα τῆς εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀντιτύπων ἐκδόσεώς του ἐστερεοτυπήθη. Ἡ στερεοτυπία ἐγένετο ἐν τῷ καταστήματι **Π. Δ. Σακελλαρίου.**

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ. 1888—1478

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 617. — 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 669

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Φιλολογικὸν γεγονὸς εἶνε πάντοτε ἡ ἔκδοσις νέου ἔργου τοῦ κορυφαίου τῶν συγχρόνων γάλλων μυθιστοριογράφων Ἐμιλίου Ζολᾶ, ἐξαιρετικῆς δὲ σημασίας θεωρεῖται ἡ δημοσίευσις τοῦ νεωτάτου, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομα *Ὄνειρον*. Τὸ ἔργον τοῦτο ὅλως διάφορον πρὸς τὰ ἀποτελοῦντα τὴν μεγάλην σειρὰν τῶν Ρουγὸν-Μακὰρ θρασύτατα ἐν τῇ πραγματικότητι, εἶνε πλῆρες ἁγνῆς καὶ περιπαθοῦς ποιήσεως ἄξιον τοῦ τίτλου ὃν φέρει. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ ἔργον τοῦτο προυκάλεσε καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ τοὺς ψόγους τῶν κριτικῶν, ὧν οἱ μὲν ἐθεώρησαν αὐτὸ ὡς ἀποτυχίαν καὶ ἀξίαν τιμωρίαν τοῦ θελήσαντος ν' ἀνέλθῃ εἰς ποιητικοὺς αἰθέρας ἀρχηγοῦ τῆς πραγματικῆς σχολῆς, οἱ δὲ τοὐναντίον ὡς θριαμβευτικὴν αὐτοῦ νίκην.

—Ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις προκηρύττει διεθνῆ ἀγῶνα πρὸς συγγραφὴν πραγματείας περὶ «Δηλητηριάσεως ἐξ Ἰχθύων». Ὅριον ὑποβολῆς χειρογράφων ἐτάχθη ἡ 1 Ἰανουαρίου 1893.

—Ὅμιλος ἀμερικανῶν φυσιοδιφῶν ἐξέδραμεν ἐσχάτως εἰς τὰς νήσους Γαλαπάγος, ὅπου ἄλλοτε ἔκαμεν εὐρυτάτας ἐρεύνας καὶ μελέτας ὁ Δάρβιν. Ἐκ τῆς ἐπιστημονικῆς ταύτης ἐκδρομῆς συνεκομίσθη πλουσία συλλογὴ ζώων, ἐλπίζεται δὲ ὅτι νέον φῶς θέλει ἐπιχυθῇ εἰς πολλὰ δύσλυτα ζητήματα.

—Τὸ United States signal service ἐπεράτωσεν ἄρτι λίαν ἐνδιαφέροντα βιβλιογραφικὸν κατάλογον Μετεωρολογίας, περιλαμβάνοντα περὶ τὰς 50,000 ἀριθμῶν.

— Τὸ διεθνὲς συνέδριον τῆς Ἐγκληματικῆς Ἀνθρωπολογίας θέλει συνέλθῃ τὸ δεύτερον ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν 1 Αὐγούστου 1889 αἱ δὲ συνεδριάσεις αὐτοῦ θὰ διαρκέσωσιν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα. Πᾶσα αἴτησις, ἀνακοίνωσις κλπ. σχέσιν ἔχουσα πρὸς τὸ συνέδριον ἀπευθύνεται πρὸς τὸν γενικὸν γραμματέα αὐτοῦ κ. Magitot 8, rue des Saints-Pères εἰς Παρισίους.

— Ἀμερικανὸς ἀστρονόμος, συνεπείᾳ πειραμάτων καὶ σχετικῶν ὑπολογισμῶν, ἐξήγαγεν ὅτι ἡ δύναμις τοῦ σεληναίου φωτὸς ἐν τῇ ὁλικῇ αὐτοῦ λάμψει ἰσοδυναμεῖ πρὸς 134 τετρακισεκατομμυρία κηρία ἀνημμένα, ἤτοι ἡ Σελήνη φέγγει τόσον ὅσον θὰ ἔφεγγαν ἂν ἦσαν πυκνῶς ἐμπεπηγμένα ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς κηρία ἀνημμένα.

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ

ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΚΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ

Ἐν τῷ 6' τεύχει τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης τριμηνιαίας *Ἐπιθεωρήσεως τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν* (Ἀπριλίου—Ἰουνίου 1888), μεταξὺ ἄλλων ἀξιολόγων διατριβῶν κατεχωρίσθη καὶ πραγματεία τοῦ κ. Θεοδώρου Ῥεϊνὰχ «οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ τῶν ἀθηναϊκῶν νομισμάτων», περὶ ἧς κρίνομεν καλὸν νὰ εἴπωμέν τινα χάριν τῶν ἡμετέρων ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑστίας. Γνωστὸν δηλαδὴ εἶναι ὅτι ἀπὸ τῶν χρόνων περίπου τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου τὰ ἀθηναϊκὰ νομίσματα καὶ κατ' ἄλλα μὲν σημεῖα διαφέρουσι τῶν νομισμάτων τῶν προηγουμένων περιόδων, ἀλλὰ μάλιστα καὶ κατὰ τοῦτο· ὅτι ἐν τῷ πεδίῳ ἔχουσιν ἀναγεγραμμένα καὶ ὀνόματα δύο ἢ τριῶν ἀρχόντων. Τίνες εἶναι οἱ ἀναγραφόμενοι ἄρχοντες; Ἄλλοι μὲν τῶν ἀρχαιολογούντων ὑπέθεσαν ὅτι εἶναι ὁ ἑκάστοτε ἐπώνυμος λεγόμενος καὶ εἷς ἄλλος ἐκ τῶν ἐννέα, ὁ βασιλεὺς ἴσως ἢ ὁ πολέμαρχος. Κατ' ἄλλους οἱ ἀναγραφόμενοι ἄρχοντες ἦσαν εἰδικοί τινες ἐπὶ τῶν νομισμάτων ὥσπερ οἱ tresviri monetales τῆς Ῥώμης. Ἀλλ' οὔτε αἱ εἰκασίαι αὗται οὔτε ἄλλη τις ἐκ τῶν ἐξενεχθεισῶν ἠδυνήθη νὰ στηριχθῇ καὶ τὸ πρόβλημα ἐφαίνετο ἄλυτον. Εἰς τὴν κ. Ῥεϊνὰχ φαίνεται ὅτι ἀπομένει ὁριστικῶς ἡ τιμὴ τῆς λύσεώς του. Οἱ δύο ἀναγραφόμενοι ἄρχοντες, εἶναι *στρατηγοί*, ὁ ἐπὶ τὰ ὅπλα λεγόμενος καὶ ὁ ἐπὶ τὴν παρασκευήν, εἰς οὕς, ὡς γνωστόν, κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς χρόνους εἶχε πᾶσα σχεδὸν ἡ ἐξουσία περιέλθῃ ἐν τῇ κυβερνήσει τῶν Ἀθηνῶν. Ὅπως οἱ δύο ὕπατοι ἐν Ῥώμῃ οὕτως ἦσαν τότε ἐν Ἀθήναις οἱ δύο στρατηγοί, τὴν θεωρίαν του ὁ κ. Ῥεϊνὰχ βασανίζει ἅμα καὶ ἐπικυροῖ πλὴν ἄλλων λόγων διὰ τριῶν λίαν πειστικῶν παραδειγμάτων. Ἀναφέρουσιν οἱ συγγραφεῖς ὅτι ἐπὶ Φιλίππου τοῦ ε' βασιλέως τῆς Μακεδονίας ἦσαν *προστάται* ἐν Ἀθήναις ὁ Μικίων καὶ ὁ Εὐρυκλείδης, τίνα ὅμως ἀκριβῶς ἀρχὴν ἦρχον οὐδεὶς ἀναφέρει. Ἀλλ' εὐτυχῶς κομμάτιον ἐπιγραφῆς πρό τινων ἐτῶν ἀποκαλυφθὲν μᾶς διδάσκει ὅτι ἐκ τῶν δύο ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἦσαν ἀδελφοί, υἱοὶ τοῦ Μικίωνος καὶ Κηφισιεῖς τὸν δῆμον, ὁ μὲν ἦτο στρατηγὸς ἐπὶ τὰ ὅπλα, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν παρασκευήν. Ἂν τώρα λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι πολλὰ σύγχρονα ἀθηναϊκὰ τετράδραχμα ἔχουσιν ἐν τῷ πεδίῳ ἀναγεγραμμένα τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα, εὐχερῶς θὰ πεισθῶμεν περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς θεωρίας τοῦ κ. Ῥεϊνάχ. Τί δὲ σύμβολον παράκειται εἰς τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν νομισμάτων; Οἱ Διόσκουροι· σημεῖον ὅτι οἱ δύο πολιτευόμενοι ἦσαν ἀδελφοί, ὡς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ἐμάθομεν. Ἄλλο παράδειγμα. Ὁ Ἀριστίων, ὁ διενεργήσας τὴν πρὸς τὸν Μιθριδάτην συμμαχίαν τῶν Ἀθηναίων, εἶχε συγκεντρώσῃ εἰς ἑαυτὸν πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ εἶχε τὸν τίτλον εἰς τὸ ἀξίωμα *στρατηγοῦ* ἐπὶ τῶν ὅπλων. Ἐπὶ συγχρόνων νομισμάτων φέρονται τὰ ὀνόματα: Ἀριστίων—Φίλων. Ὅτι τὸ ἐπὶ τῶν νομισμάτων ὄνομα εἶναι τὸ τοῦ ῥηθέντος στρατηγοῦ ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ ὄχι ἄλλου ἀνδρὸς εἶναι ἀναμφίβολον, διότι τὸ παρακείμενον σύμβολον, ὁ Πήγασος, εἶναι αὐτὸ τὸ σύμβολον τοῦ Μιθριδάτου. Ἀλλὰ τίς ὁ Φίλων; Εἶναι πιθανώτατα ὁ ἐκ Λαρίσσης Φίλων ὁ κατὰ τοὺς τότε χρόνους ἀρχηγὸς τῆς Ἀκαδημίας. Βραδύτερον τὰ νομίσματα ἔχουσι: *Βασιλε. Μιθριδάτης-Ἀριστίων* μὲ ἀνάλογα σύμβολα. Τρίτον παράδειγμα. Ὁ Πλούταρχος ἐν βίῳ Λυκούργου, ἀναφέρει τινὰ Διοκλέα Μελιτέα *ἐπὶ τοὺς ὁπλίτας στρατηγήσαντα* καὶ βιώσαντα

περίπου κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Καὶ τῷ ὄντι, ἔχομεν σειρὰν ὅλων τετραδράχμων, ἐφ' ὧν εἶναι ἀναγεγραμμένον τὸ ὄνομα: Διοκλῆς Μελι. Ὁ δεύτερος δὲ ἐπὶ τῶν νομισμάτων ἀναγεγραμμένος εἶναί τις Μήδειος, ἀκριβῶς δὲ Μήδειόν τινα ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος ὡς στενὸν συγγενῆ τοῦ Διοκλέους. Τὸ δὲ ἐπὶ τῶν νομισμάτων σύμβολον ὅπερ παράκειται εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Διοκλέους εἶναι ἡ Παρθένος Ἀθηνᾶ· λέγει δὲ ὁ Πλούταρχος ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Διοκλέους ἔγεινε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀλλ' ἱκανὰ εἶναι ταῦτα περὶ τοῦ πράγματος.

Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 21 Ὀκτωβρίου.

Λαμπραὶ τελοῦνται ἐν Ἀθήναις αἱ ἑορταὶ ἐπὶ τῇ Εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς Βασιλείας Γεωργίου. Ὁλόκληρος ἡ πόλις τὴν μὲν ἡμέραν εἶνε σημαιοστόλιστος τὴν δὲ νύκτα πλουσίως φωταγωγημένη.

— Χθὲς ἐγένετο ἡ ἐπίσημος ἔναρξις τῆς Ὀλυμπιακῆς ἐκθέσεως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως. Τὸν πανηγυρικὸν ἀπήγγειλεν ὁ πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων καὶ ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στ. Δραγούμης. Προσεφώνησαν δέ τινα ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ κ. Κ. Ζάππας.

— Ἀπὸ τῆς προχθὲς ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν φιλοξενεῖ τὸν μέγαν ἐθνικὸν εὐεργέτην Κωνσταντῖνον Ζάππαν, ἐλθόντα ὅπως παραστῇ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ζαππείου μεγάρου. Ἡ γενομένη πρὸς τὸν μέγαν πολίτην ὑποδοχὴ ἐκ μέρους τοῦ Βασιλέως, τῶν Ἀρχῶν καὶ τοῦ λαοῦ ἦν ὅλως ἐξαιρετική.

— Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐκηρύχθη ἐπισήμως ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Γ' συνόδου τῆς ΙΑ' Βουλευτικῆς περιόδου. Τὴν ἔναρξιν ἐκήρηξεν αὐτοπροσώπως ὁ Βασιλεὺς ἐκφωνήσας τὸν ἑξῆς ὑψίστης σημασίας λόγον:

Κύριοι Βουλευταί,

Ἄσμενος ἀείποτε παριστάμενος ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Ἔθνους, ὑπ' ἐξαιρετικῆς κατέχομαι εὐφροσύνης καὶ συγκινήσεως, προσαγορεύων ὑμᾶς ἐφέτος, κατὰ τὴν τρίτην ταύτην νομοθετικὴν Σύνοδον. Τὰ αἰσθήματα ταῦτα καθιστᾷ εὐνόητα σύμπτωσις οἰκογενειακῶν συμβάντων, ἅτινα ἐφαίδρυναν τὸν βασιλικόν Μου Οἶκον, καὶ ἡ ἐπικειμένη ἑορτή, ἥτις δονεῖ τὰς μυχιαιτάτας χορδὰς τῆς καρδίας Μου, συνοψίζουσα ἐνώπιόν Μου τὰς ἀναμνήσεις εἰκοσιπενταετοῦς Βασιλείας, καθ' ἣν Δυναστεία καὶ Ἔθνος συνεζυμώθησαν, ἐν πονηραῖς καὶ ἐν ἀγαθαῖς ἡμέραις. Ἀνατρέχων κατὰ τὴν ὥραν ταύτην εἰς τὸ παρελθὸν καὶ εἰς τὴν πρώτην Μου παράστασιν ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους, ἀγάλλομαι βλέπων πραγματοποιηθείσας τὰς ἐλπίδας, ἐφ' αἷς μόλις ἔφηβος, ὤμοσα τὸν συνταγματικὸν ὅρκον, ὃν πιστῶς ἐτήρησα καὶ εὐγνωμονῶ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις Μὲ ἐνίσχυσε δι' ἀναλλοιώτου ἀγάπης καὶ πίστεως, καὶ πρὸς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, ἥτις ηὐδόκησε νὰ Μὲ ἐκλέξῃ ὄργανον τῶν ἀγαθῶν Αὐτῆς βουλευμάτων πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀναδεικνύουσά Με ἰθύντορα ἔθνους ὀργῶντος εἰς πρόοδον καὶ μεγαλουργίαν.

Κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἑορτῆς, ἣν μέλλω νὰ συνεορτάσω μετὰ τοῦ Ἔθνους, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἰκοσιπενταετοῦς περιόδου τάξεως καὶ εὐημερίας, εὐτυχὴς λογίζομαι ἀγγέλλων ὑμῖν, ὅτι ἠσφαλίσθη τὸ μέλλον τῆς Δυναστείας καὶ ἐπληρώθη πόθος ἐθνικὸς διὰ τῶν ἀρραβώνων τοῦ προσφιλοῦς υἱοῦ καὶ Διαδόχου Μου μετὰ τῆς Α. Υ. τῆς Ἡγεμονόπαιδος Σοφίας, ἀδελφῆς τοῦ Βασιλέως τῆς Πρωσσίας καὶ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος. Τὸν δεσμὸν τοῦτον μετὰ κραταιᾶς καὶ ἐνδόξου δυναστείας συνῆψεν αὐθόρμητος στοργή, ἐπιτυχέστερον δ' αὐτοῦ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ συναρμόσῃ ἡ πολιτικὴ φρόνησις.

Κατὰ τὴν ἀπουσίαν ὑμῶν, Κύριοι Βουλευταί, ὁ Βασιλικὸς Οἶκος ηὐλογήθη καὶ δι' ἑτέρου χαρμοσύνου γεγονότος τῆς γεννήσεως νέου Βασιλόπαιδος, ὅστις ἐκλήθη Χριστοφόρος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν προσεχῶν ἑορτῶν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ἔλαβον παρὰ πλείστων ἡγεμόνων καὶ κυβερνητῶν ξένων κρατῶν τεκμήρια ἐνδιαφέροντος καὶ φιλίας, ἅτινα ἐνέπλησαν εὐγνωμοσύνης τὴν καρδίαν Μου, καθὸ ἀποδεικνύοντα ὅτι αἱ διεθνεῖς ἡμῶν σχέσεις, οὐ μόνον διατελοῦσιν ἀτάρακτοι, ἀλλὰ καὶ προσλαμβάνουσιν ὁσημέραι χαρακτῆρα ἐμπνέοντα τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ φιλονομία καὶ οἱ πρὸς πλήρη ἀνακαίνισιν ἀνδρικοὶ ἀγῶνες τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ δὲν μένουσιν ἀπαρατήρητοι ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ κριτηρίῳ.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑπάρχῃ τις ὁ δυσπιστῶν πρὸς τὴν ἀθόρυβον ἐργασίαν, ἣν διὰ στερεᾶς ἀποφάσεως βαθμιαίως ἐπιτελοῦμεν, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀνοίγονται αἱ πύλαι τῆς Ὀλυμπιακῆς Ἐκθέσεως, καὶ ἐκεῖ θὰ προσκαλέσωμεν θαρραλέως τοὺς μὴ λησμονοῦντας κατὰ πόσων δυσχερειῶν ἐπαλαίσαμεν ὅπως κρίνωσιν, ἐὰν καθυστερῶμεν ἐν τῇ ἁμίλλῃ τῆς προόδου.

Ἡ ζωτικότης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐξεδηλώθη καὶ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπλάσεως διὰ τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τῶν μέτρων, δι' ὧν ἡ κυβέρνησίς Μου ἐπεζήτησε τὸ ἰσοζύγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐπιτευχθέντος τοῦ γονίμου τούτου εἰς μεγάλα ἀποτελέσματα γεγονότος, διὰ τῆς ἀξιοθαυμάστου ἐθελοθυσίας τοῦ λαοῦ, οὐ μόνον παριστάμεθα εὐπρόσωποι ἐνώπιον τῶν ἐξαρτώντων τὸ μέλλον τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν εὐεξίας, ἀλλὰ καὶ παρέχονται διὰ τῆς κραταιώσεως τῆς δημοσίας πίστεως εἰς τὴν κυβέρνησίν Μου τὰ μέσα, ὅπως ἐφαρμόσῃ ἐν ὥρᾳ εὐθέτῳ, σχέδια ἄγοντα εἰς τὴν ἐλάττωσιν τοῦ βάρους τῶν δημοσίων ὑποχρεώσεων. Ἡ σχετικὴ δὲ αὕτη εὐπορία ἐπιτρέπει αὐτῇ καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ μεριμνήσῃ συντονώτερον περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ἐξ ἑνὸς μὲν νὰ συμπληρώσῃ τὸ σύστημα τῶν δημοσίων ἔργων καὶ νὰ δαψιλεύσῃ ἁδρότερα τὰ ἀγαθὰ τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως, ἐξ ἄλλου δὲ νὰ ὑποβάλλῃ ὑμῖν σειρὰν ὅλην νομοθετημάτων, ὑποβλεπόντων εἰς ἀναμόρφωσιν τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῶν δήμων καὶ εἰς τὴν ἐν γένει εὐτακτοτέραν διαρρύθμισιν τῶν δημοτικῶν πραγμάτων. Ἐὰν ἡ ψῆφος τῆς Βουλῆς ὑπάρξῃ εὐμενής, τὰ διαπύλια τέλη θὰ κατηργηθῶσι καί, διὰ νέων φορολογικῶν συνδυασμῶν, εἰς μὲν τοὺς πενομένους ἐκ τῶν δήμων θὰ χορηγηθῶσιν ἐπαρκεῖς πόροι, εἰς δὲ τοὺς πρωτεύοντας ἐξ αὐτῶν θὰ εὐκολυνθῇ ἡ ἐκτέλεσις εὐρέος προγράμματος δημοφελῶν ἔργων. Εἰδικὸς πόρος μέλλει νὰ ἀφιερωθῇ εἰς ἀπόκτησιν γενναίου κεφαλαίου προωρισμένου εἰς ἀνέγερσιν ἐν βραχυτάτῃ διορίᾳ καὶ πανταχοῦ τοῦ κράτους εὐπρεπῶν δημοτικῶν Σχολείων, ὅπου θὰ δυνηθῇ νὰ καρποφορήσῃ ἡ νῦν φερέοικος δημοτικὴ διδασκαλία. Προσέτι δέ, ὅπως περιφρουρηθῇ τελειότερον ἡ δημοσία ἀσφάλεια, ἕτερον νομοσχέδιον διαρρυθμίζει ἐπὶ νέων βάσεων τὰ τῆς δημοτικῆς Ἀστυνομίας, ἀσκουμένης ἐντονώτερον τῆς ἐπιβλέψεως τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας.

Ἐξασφαλίσασα κατ' ἄλλον τρόπον ἐκ τῶν αὐτῶν φορολογουμένων τάξεων ἀναλόγους πόρους ἐσκέφθη προσέτι ἡ κυβέρνησίς Μου νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν συγκοινωνίαν δεαρκοῦς ἐνοχλήσεως, καταργοῦσα τὸν ἐκ τῶν διοδίων φόρον· βαθείας δὲ μελέτης ἠξίωσε τὸ ζήτημα τῆς ἐπεκτάσεως τῆς σιδηροδρομικῆς συγκοινωνίας διὰ τῆς συμπληρώσεως καθ' ἁπάσας τὰς διευθύνσεις τοῦ συμπλέγματος τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς παραχωρήσεως εἰς φερέγγυον ἑταιρίαν τοῦ ἑλληνικοῦ τμήματος τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς ἀρτηρίας.

Ἀλλὰ δὲν θὰ προήγετο προσηκόντως ἡ δημοσία εὐημερία, ἐὰν καταβαλλομένης πάσης φροντίδος πρὸς τελείωσιν τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου, παρημελεῖτο ὅλως τὸ ζήτημα τῆς συχνῆς ἐρημώσεως προσοδοφόρων ἐπαρχιῶν διὰ τῆς ὑπερχειλίσεως ποταμῶν, οἵτινες μεταποιοῦνται εἰς ὄργανα καταστροφῆς, ἐνῷ, τεχνικῶς διευθετούμενοι θὰ καθίσταντο πηγὴ εὐπορίας. Ἡ κυβέρνησίς Μου ἠσχολήθη εἰς παρασκευὴν συστήματος ὅλου ὑδραυλικῶν ἔργων, περιλαμβάνοντος σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τακτοποίησιν ῥοῆς ποταμῶν καὶ ἀποξήρανσιν λιμνῶν καὶ τελμάτων, βαίνουσα ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἀπὸ τῶν σπουδαιοτέρων πρὸς ἧττον ἐπείγοντα. Ἐκ τῶν μᾶλλον ἐπειγόντων ἐκρίθησαν τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ ὑδραυλικὰ ἔργα, περὶ ὧν μέλλει νὰ ὑποβληθῇ ὑμῖν εἰδικὸν νομοσχέδιον, ἐξ οὗ ἀπεκδεχόμεθα τὴν γεωργικὴν ἀκμὴν τῆς εὐφόρου ἐκείνης χώρας.

Ἐξαίρων οὕτω τὰς ὑπὲρ τῆς ὑλικῆς εὐζωΐας τοῦ τόπου προσπαθείας τῆς κυβερνήσεώς Μου, δὲν λησμονῶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι μόνον ἐμπορικὸν καὶ γεωργικόν, ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὸν καὶ ναυτικὸν Ἔθνος, καὶ ὅτι δυσκόλως θὰ ἐπείθετο νὰ μεριμνήσῃ περὶ μόνου τοῦ παρόντος, ἐν ὀλιγωρίᾳ τοῦ μέλλοντος. Παρακολουθῶν τὴν ἐν τῷ στρατῷ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης γενομένην ἐργασίαν, ἀσμένως διαβεβαιῶ ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νέων ὀργανισμῶν παρέχει ὁσημέραι μείζονα σύστασιν καὶ εὐρωστίαν εἰς τὸν χερσαῖον ἡμῶν στρατὸν καὶ ἀναπτύσσει τὸ στρατιωτικὸν αὐτοῦ

πνεῦμα ἐν πειθαρχίᾳ καὶ ἐπιγνώσει καθήκοντος· αἱ δὲ ναυτικαὶ ἡμῶν δυνάμεις, καταρτιζόμεναι δι' ἀόκνου σπουδῆς καὶ ἀσκήσεως, ἔχουσι πλήρη τὴν συναίσθησιν τῶν ὑποχρεώσεων, ἃς ἐπιβάλλει ἡ θαλασσία φήμη τῆς Ἑλλάδος καὶ πέποιθα ὅτι, ὅταν μετ' οὐ πολὺ καταπλεύσωσιν εἰς τὰς ἡμετέρας θαλάσσας τὰ ναυπηγούμενα κρατερὰ σκάφη, δὲν θ' ἀμοιρήσωσιν ἐπιδεξίου διευθύνσεως καὶ ἀξιομάχων πληρωμάτων. Οὕτως, ἐφ' ὅσον μὲν ἡ εἰρήνη βασιλεύει ἐν Εὐρώπῃ, ἔχομεν ἀφώνους συνηγόρους ὑπὲρ τῶν δικαίων ἡμῶν ἀξιώσεων τὰς ὑλικὰς προόδους, ἃς ἐν ἡσυχίᾳ ἐπιτελοῦμεν· ἐὰν δέ ποτε πέραν ἡμῶν ἐκραγῇ ἡ καταιγίς, θὰ εὕρῃ τὴν Ἑλλάδα μηδενὸς ἀμελήσασαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀσφαλείας.

Ἐπὶ τούτοις ἐπικαλούμενος, Κύριοι Βουλευταί, τὴν εὐλογίαν τοῦ Ὑψίστου ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἐργασιῶν καὶ πεποιθὼς ἐπὶ τὸν δεδοκιμασμένον ὑμῶν ζῆλον, κηρύττω τὴν ἔναρξιν τῆς Γ' Συνόδου τῆς ΙΑ' Βουλευτικῆς Περιόδου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α.Μ. φοιτητῇ. Ἐνταῦθα. Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς νὰ παραβλέψωμεν τὰ ὑμέτερα συμφέροντα, ἀλλ' οὔτε ν' ἀναλάβωμεν ὑποχρεώσεις ἀπέναντι ὑμῶν. Πράξατε ὅπως θέλετε. Ἡμεῖς, ἂν δὲν ἀλλάξωμεν ἕως τότε γνώμην, θ' ἀρχίσωμεν τὴν δημοσίευσιν ἀπὸ 1 ἰανουαρίου. Προλάβετέ μας λοιπόν. Τί σᾶς πηράζει;—κ. Κ. Π. Σόφιαν. Ἐδηλώσαμεν ἤδη ἐγκαίρως ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑστίας ὅτι ἡ κρίσις ἀναβάλλεται εἰς τὴν 1 δεκεμβρίου.—*Τακτικῇ Ἀναγνωστρίᾳ*. Ἐνταῦθα. Ἠρωτήσατε καὶ ἄλλους καὶ σᾶς εἶπον· ὄχι·*ὄχι*! προσθέτομεν καὶ ἡμεῖς λοιπόν —κ. κ. Α. Δ. Α. Πάτρας.—Ι. Σ. Β. Κέρκυραν.—Π. Α. Μ. Σύρον.—Ν. Κ. Θ. Ὕδραν.—Κ. Α. Γ. Σύρον.—Π. Κ. Τ. Ὕδραν.—Α. Π. Σχολ. Δερβιτσελεπῆ.—Δ.Σ. Σιλίστριαν.—Σ. Δ. Μ. καὶ Χ. Π. Πάτρας.—Α.Μ. Βῶλον.—Δ. Α. Καλάμας.—Γ.Μ. καὶ Π. Γ. Γ. Κυπαρισσίαν.—Ν. Λ. Δημαρχ. Γαλαξείδιον.—Σ.Γ.Κ. Αἴγιον.—Ι.Δ.Γ. Λευκάδα.—Ε.Δ. Κέρκυραν.—Θ.Δ. Σμύρνην.—Α.Β. Πύργον Τήνου.—Ε. Β. Θήραν.—Β.Κ.Κ. Κυπαρισσίαν.—Ι.Α.Γ. Κέρκυραν.—Η. Λ. ἀνθυπολ. Δομοκόν.—Π.Δ. Κεφαλληνίαν.—Γ. Σ. Α. Τρίπολιν.—Ε.Δ.Κ. Θήβας.—Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν.—Σύλλογον Ἐρυθραίαν.'Αλάτσατα.—Κ.Μ. Χαλκίδα.—Π.Χ.Βραΐλαν.—Στ. Π. Πάτρας.—Ν. Β. Σ. Παρισίοις.—Κ. Σ. Πράβιον.—Στ.Δ. Σύρον. – Σ.Λ. βιβλιοπ. Κ)πολιν.—Ι.Κ.Δ. Γέτοχ.—Σ.Β.Βραΐλαν.—Α.Μ. Βουλβουκάτα.—Ν.Ι.Γ. Κ)πολιν.—Κ. Χ. Χάλκην Κ)πολεως. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Γ.Β. Σεβαστούπολιν. Ἀπεστάλησαν, ἐγράψαμεν δ' ἰδιαιτέρως.—κ. Γ. Κ. Λ. Ρουχτσούκιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἔχετε δὲ καὶ ἐπιστολήν μας.—κ.Γ.Κ. Ὀδυσσόν. Ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς.—κ.Ν.Β.Τρίκκαλα. Οἱ δύο ἐκδοθέντες τόμοι ἀπεστάλησαν, ὀφείλετε ἔτι δρ.4, τὰς ὁποίας παρακαλοῦμεν νὰ ἀποστείλητε.—κ.Ι.Λ.Ἰωάννινα. Ἐλήφθησαν ἀμφότεραι. ἀπεστάλησαν δ' ἤδη τὰ ἀπὸ 1 Ἰουλίου φύλλα.—κ.Ε.Δ.Κ. Θήβας. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν. Τῆς μὲν Ἑλλ. βιβλιοθ. ἐξεδόθησαν φυλλάδια 15, τοῦ δὲ Ἀρχαιολ. Λεξ. 6. τὰ Πλουταρχ. ἀπανθ. Λάμπρου εὑρίσκονται παρ' ἡμῖν τιμώμενα δραχμῆς.—κ. Κ. Γ. Κ. Malorossiiscaja. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν φρ. χρ. 9. πληρώσατε τῷ ἐν Ταγάνρογ κ. ἀνταποκριτῇ.—κ.Γ.Π. Λίβερπουλ. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Ι. Κ. Λονδίνον. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως, ἀπεστάλησαν δὲ καὶ τὰ παρ' ἡμῖν μένοντα φύλλα.—κ.Θ. Μ. Μαρασέστι. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Δεχόμεθα δὲ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν εἰς Ρουμανικὸν χαρτονόμισμα.—κ.Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἔχετε ἐπιστολήν μας.

ΑΡΤΙΩΣ ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ, ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗ ΕΣΤΙΑ

ΤΟΥ

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

Ἡ Ἐπιγραφική, μετὰ 17 λιθογραφικῶν πινάκων ἀποτελοῦσα τὸν τόμον ΙΖ τῶν Ἁπάντων.

Ὁμοίως τοῦ αὐτοῦ αἱ Πολιτικαὶ ἀρχαιότητες εἰς τόμους δύο, τῶν ΙΕ καὶ ΙΣΤ τῶν Ἁπάντων.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Ὀκτωβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	531.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	530.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	598.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	518.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	258.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			523.½
Πιστωτικὰ Καταστήματα			
ΕΤΑΙΡΙΑΙ			
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,250.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	245.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	84.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	221.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	153.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	428.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Συναλλάγματα			
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.			32.15
3μην.			31.90
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως			127 —
» 3μην.			125¾
Νομίσματα			
Εἰκοσάφραγκον			25.40
Λίρα ὀθωμανική			28.95

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΥΠΟ

ΣΠ. ΠΑΓΑΝΕΛΗ

Τιμῶνται δραχμῶν 2½

Ἀποστέλλονται ἐλεύθεραι ταχυδρομ. τελῶν.

Διὰ τοὺς κ.κ. Βιβλιοπώλας γίνεται ἀνάλογος ἔκπτωσις.

Δ' ΟΛΥΜΠΙΑΣ 1888

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΘΕΤΩΝ

ΕΓΚΡΙΘΕΝΤΩΝ ΥΠΟ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τιμᾶται δραχμῆς.

Ὑπὸ τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς *Ἑστίας* κατηρτίσθη καὶ ἐξεδόθη ὁ κατάλογος οὗτος ἐκ σελίδων 152 μετὰ παραρτήματος παντοειδῶν γνωστοποιήσεων ἐκ σελίδων 48. Ὁ κατάλογος ἔχει προσέτι ἀκριβὲς σχεδιαγράφημα τῆς ἐκθέσεως καὶ περιβάλλεται ὑπὸ καλλιτεχνικωτάτου καλύμματος. *Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δραχμῆς 1,25.*

ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ

ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Καλλιτεχνικὸν λεύκωμα ἐκ 44 μεγίστων σελίδων, ὧν αἱ 8 αὐτόγραφοι, 33 εἰκόνων καὶ πολυχρώμου καλύμματος.

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δρ. 3. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. χρ. 3.

ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΗΜΕΤΕΡΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

ἐκρατήθησαν ἱκανὰ ἀντίτυπα ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἐξ ὧν θέλουσι δυνηθῇ νὰ λάβωσιν οἱ ἐγκαίρως παραγγέλλοντες τοιαῦτα.

Οἱ ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενεῖς δύνανται ν' ἀποτανθῶσι ἐν μὲν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς τὸν κ. Π. Σαράντην. ἐν Καΐρῳ δὲ πρὸς τὸν κ. Ν. Τσιγαδᾶν.

Ἐξεδόθη — ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ — καὶ πωλεῖται

Τὸ ΕΤΗΣΙΟΝ **ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ** τοῦ 1889

χρονογραφικόν, φιλολογικὸν καὶ γελοιογραφικόν.

400 πυκναὶ καὶ κομψαὶ σελίδες.—Συνεργάται 60, πάντες σχεδὸν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἑλλάδι συγχρόνου φιλολογικῆς καὶ λογοτεχνικῆς κινήσεως.—**Θέματα καὶ διατριβαὶ** 90.—**Εἰκόνες** ὑπὲρ τὰς 70.—**Μουσική**, κλπ.

Τὸ Ἡμερολόγιον θὰ καταστῇ φέτος καὶ κομψότατον **Λεύκωμα** περιέχον καὶ **τὰς προσωπογραφίας πάντων τῶν συνεργατῶν.**

Συνεργάται : Καλλιρρόη Παρρέν, Εἰρήνη Λαχανᾶ, Βιργ. Εὐαγγελίδου, Ἀλ. Ῥαγκαβῆς, Ἐμμ. Ῥοΐδης, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ἀχ. Παράσχος, Ι. Ἰσιδ. Σκυλίσσης, Ν. Γ. Πολίτης, Σπ. Λάμπρος, Δ. Βικέλας, Ἀρ. Προβελέγγιος, Γ. Δροσίνης, Κ. Παλαμᾶς. Γ. Σουρῆς, Ἀρ. Κουρτίδης, Δ. Κόκκος, Ἀνδρ. Λασκαράτος, Κλέων Ῥαγκαβῆς, Χ. Ἄννινος, Δημ. Κορομηλᾶς, Ἀνδρ. Καρκαβίτσας, Ι. Δαμβέργης, Ἰω. Καμπούρογλους, Δ. Καμπούρογλους, Σπ. Μηλιαράκης, Ἰω. Φραγκιᾶς, Π. Συνοδινός, Π. Κανελλίδης, κλπ. κλπ.

Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις φρ. *τριῶν*, *χρυσόδετον* φρ. *τεσσάρων*
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. 3 1/2 καὶ χρυσόδετον φρ. 4 1/2.
καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα ἐμβάζοντα τὸ ἀντίτιμον «*Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.*»

Ο ΡΩΜΗΟΣ ἐφημερὶς

Ποῦ τὴν γράφει ὁ Σουρῆς.

Τεῦχος πανηγυρικὸν

Ἑορτῶν βασιλικῶν.

Τιμᾶται λεπτῶν 30.—Ταχυδρομικῶς λπ. 40.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι

Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπ. 80.

Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1784.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 618. — 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 670

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῆς ἐκθέσεως γενομένην τῇ 20 Ὀκτωβρίου ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων καὶ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς κ. Σ. Δραγούμης ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικόν. Ἀντεφώνησε δὲ ὁ Βασιλεὺς τὰ ἑξῆς:

Ἄσμενος ἤκουσα τὴν φιλόφρονα προσφώνησιν Ὑμῶν καὶ εὐχαρίστως ἀποδέχομαι τὴν αἴτησίν σας ὅπως κηρύξω τὴν Ἔκθεσιν ταύτην ἀνεῳγμένην.

Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἕκαστος ἐκ τῶν ὧδε παρόντων μεθ' ὑπερηφανείας καὶ χαρᾶς θεωρεῖ τὸ ἀποπερατωμένον ἤδη ἔργον, δράττομαι δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης ἵνα ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας Μου, εἰς ἅπαντας τοὺς ἀφιερώσαντας εἰς τὸ ἔργον τοῦτο χρόνον τε καὶ κόπον. Τὰς εὐχαριστίας Μου πέμπω καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον ἐργάτην, ὅστις διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ μερίμνης συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ πολυσημάντου τούτου ἱδρύματος διὰ τὴν ἡμετέραν βιομηχανίαν. Κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἀπευθύνω τὰς εὐχαριστίας Μου πρὸς τὸν φιλόπατριν ἄνδρα τὸν δωρήσαντα ἡμῖν τὸ περιφανὲς τοῦτο Μέγαρον καὶ οὕτω παροτρύναντα τὴν βιομηχανίαν ἡμῶν εἰς τελειοποίησιν. Εὐτυχὴς ἡ Ἑλλὰς οὐκ ἀμοιροῦσα ὁμοίων μεγαθύμων καὶ φιλοπατρίδων ἀνδρῶν.

Ἂς εὐχηθῶμεν νὰ ἀποδειχθῇ ἐναργῶς ἡ πρακτικὴ χρησιμότης τῆς παρούσης Ἐκθέσεως καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ στάδιον πλουτοφόρου ἐργασίας, ἐξ ἧς ἐξήρτηται ἥ τε ἰσχὺς καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς φίλης ἡμῶν Πατρίδος.

Ταῦτα εὐχόμενος καὶ ταῦτα πεποιθότως προσδοκῶν, κηρύττω τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐκθέσεως τοῦ 1888 ἔτους.

Τελευταῖος δὲ ὁ κ. Κ. Ζάππας προσεῖπε:

Μεγαλειότατε,

Ὑπ' ἀκρατήτου συνέχομαι συγκινήσεως ἐπὶ τῇ εὐφροσύνῳ ἡμέρᾳ τῆς ὁποίας περὶ δυσμὰς βίου μὲ κατηξίωσεν ἡ θεία Πρόνοια νὰ ἴδω ἀρχαῖον καὶ εὐλαβῆ πόθον εἰς περικαλλῆ πραγματικότητα. Ἡμέραν ἣν καταγλαΐζει ἡ βασίλειος πομπὴ καὶ ἡ ἄδολος χαρμονὴ τοῦ λαοῦ.

Ὁ ἀρχηγέτης τῆς οἰκογενείας μου, ὁ ἀγαπητός μοι ἀοίδιμος Εὐαγγέλης, ἔγνω ἐξ ἐμπνεύσεως κλασικῆς νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ὅρους καὶ τὰς συνθήκας τῆς νεωτέρας ζωῆς. Ἐγίνωσκεν ἐκεῖνος ὅτι ἡ Ἐθνικὴ ἐργασία καὶ δραστηριότης σμικρὸν θὰ συντέλουν ὑπὲρ τῆς προόδου τοῦ τόπου πληρουμένης ἄνευ συνειδήσεως τῶν περὶ αὐτὴν μέσων καὶ χωρὶς λελογισμένης σκοπιμότητος.

Ἐν ταῖς περιοδικαῖς ἐκθέσεσι τῶν προϊόντων τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς δραστηριότητος τῶν Ἐθνῶν ἀνεύρισκεν ἐκεῖνος πολύτιμον παράγοντα βεβαίας προόδου καὶ ἀκμῆς.

Ἐν ταῖς ἐκθέσεσι καὶ προϊόντα καὶ ἐκθέται ὑποβάλλονται ὑπὸ τὸ ἀσφαλέστερον τῶν κριτηρίων, τὸ κριτήριον τοῦ λαοῦ· αὐτόθι ὁ εὐφυὴς ἐργάτης ποιεῖται τὴν συγκριτικὴν μελέτην τῶν ἔργων του πρὸς τὰ τῶν ὁμοτέχνων· ἐνῷ δὲ ὁ τεχνοκρίτης φέρει τὰς κρίσεις αὐτοῦ, ὁ Ἑλλανοδίκης στεφανοῖ τὸν εὐδοκιμήσαντα καὶ οὕτως ἡ μετὰ συνειδήσεως ἅμιλλα ἐν τῷ ἀγῶνι τῆς ὑπάρξεως καὶ φωτίζει καὶ προάγει θαυμασίως.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἵδρυσεν ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος τὰ Ὀλύμπια, ὥρισε τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἀναλόγου Μεγάρου καὶ θανὼν πρὶν ἢ συντελεσθῇ τὸ ἔργον, ὑπὲρ οὗ διέθετο τὰ τῆς οὐσίας του ἀνέθετό μοι τὴν ἐντολὴν νὰ συμπληρώσω αὐτό.

Μετὰ πόρθον εἰκοσιπενταετηρίδος ἀγώνων καὶ περιπετειῶν τὸ ἔργον ἐπερατώθη καὶ νῦν εὐλαβῶς ἐτελέσθη ἡ ἱερὰ τοῦ διαθέτου θέλησις.

Εὐγνωμονῶν τὴν Α. Μεγαλειότητα καὶ τὴν Σ. Κυβέρνησιν ἐπὶ ταῖς τιμαῖς ἃς ἐπεδαψιλεύσαντο εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου Εὐαγγέλη ὡς καὶ εἰς ἐμέ, ὡς καὶ τὰς κατὰ καιροὺς ἐπιτροπάς, ἀνθ' ὅσων ἐμόχθησαν ὑπὲρ τοῦ ἔργου καὶ ἰδίως τὴν ἐνεστῶσαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἀξιοτίμου Κου Στεφάνου Δραγούμη, περιχαρὴς καὶ εὔελπις παραδίδωμι τὸ συντελεσθὲν ἔργον τῷ Ἔθνει, εὐχόμενος αὐτῷ τὰ κράτιστα. Ζήτω ὁ Βασιλεύς! Ζήτω τὸ Ἔθνος! Ζήτωσαν οἱ εὐεργέται τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας καὶ δόξης!

— Ἡ ἔκθεσις ἀπὸ τῆς 21 8βρίου εἶνε προσιτὴ εἰς τὸ κοινὸν ἐπὶ τιμήματι μιᾶς ἢ δύο δραχμῶν καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, ὅτε φωταγωγεῖται δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός.

— Οἱ ἐπισκέπται τῆς ἐκθέσεως ὑπερέβησαν μέχρι τοῦδε τοὺς δεκαπεντακισχιλίους.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ ἐν Ἀλσατίᾳ καὶ Λορραίνῃ ἰατροὶ διετάχθησαν ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως νὰ γράφωσιν εἰς τὸ ἑξῆς τὰς συνταγὰς αὐτῶν μόνον λατινιστὶ ἢ γερμανιστί, οὐχὶ δὲ καὶ γαλλιστὶ ὡς μέχρι τοῦδε.

— Ἱδρύθη ἐν Παρισίοις, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἀποικίαις, ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐθνικὸς σύνδεσμος τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς, ἑταιρία ἥτις σκοπεῖ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς γαλλικῆς νεότητος διὰ τρόπου φυσικωτέρου συμφώνου πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγιεινῆς, δυναμένου δ' ἔτι νὰ καταστήσῃ ῥωμαλεωτέρους τοὺς νέους καὶ ἱκανοὺς νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν ἰδίαν πατρίδα.

— Ἤρξατο ἐν Παρισίοις ἡ ἔκδοσις νέου μηνιαίου περιοδικοῦ εἰδικῶς ἀναφερομένου εἰς τὴν βακτηριολογίαν, τὰ πρωτόφυτα καὶ τὰ πρωτοζωάρια. Φέρει τὸν τίτλον **Annales de micrographie.**

— Ἀνεκαλύφθη ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ σκάφος προϊστορικῶν χρόνων ἐν καλῇ καταστάσει διατηρούμενον.

— Εἰς τὸ νέον αὐλικὸν θέατρον τῆς Βιέννης ἰδιαιτέρα κατεβλήθη μέριμνα ὅπως ἐν περιπτώσει πυρκαϊᾶς μὴ ἐπισυμβῶσι δυστυχήματα ἐκ τῆς συγχύσεως καὶ τῆς συμπιέσεως κατὰ τὴν ἔξοδον. Πρὸς τοῦτο αἱ θύραι αὐτοῦ κατεσκευάσθησαν καθ' ὑπερβολὴν μεγάλαι καὶ πολυάριθμοι, ὅσον εἰς οὐδὲν τῶν προγενεστέρων θεάτρων.

— Ἀμερικανὸς ἰατρὸς προτείνει ὅπως εἰς τὰ παθολογικὰ συγγράμματα προσαρτῶνται εἰς τὸ ἑξῆς φωνογραφικαὶ πλό-

κες ἵνα παράγωσι τοὺς ἐν ὑγιεῖ καταστάσει ἢ ἐν νοσηρᾷ ἤχους τῆς καρδίας, τῶν πνευμόνων κλπ. Ἡ πρότασις τοῦ ἀμερικανοῦ ἐπιστήμονος δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ παράλογος, ἡ δὲ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἔσται βεβαίως ὠφελιμωτάτη εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην.

— Ὁ εὐρύτατος σιδηροδρομικὸς σταθμὸς τῆς ὑφηλίου ἐνεκαινίσθη τὸν παρελθόντα αὔγουστον, εἶνε δὲ οὗτος ὁ τῆς Φραγκφούρτης. Ἡ περιοχὴ αὐτοῦ εἶνε 31,248 τετραγωνικῶν μέτρων. Μέχρι τοῦδε οἱ μέγιστοι τῶν σιδηροδρομικῶν σταθμῶν ἦσαν εἷς ἐκ τῶν τοῦ Λονδίνου ἔχων περιοχὴν 15,500 τετρ. μ. καὶ ὁ τῆς Σιλεσίας ἐν Βερολίνῳ 12,100 τετρ. μ.

— Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς λειτουργοῦσι 34 ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι διατρέχοντες ἐν ὅλῳ γραμμὰς ἐκτάσεως 250 περίπου χιλιομέτρων. Ἡ διάδοσις ὅμως τοῦ δι' ἠλεκτρισμοῦ φωτισμοῦ εἶνε πολὺ μᾶλλον διαδεδομένη: 2,150,000 ἠλεκτρικαὶ λυχνίαι ἀνάπτονται καθ' ἑσπέραν ἰσοδυναμοῦσαι πρὸς 6 ἑκατομμύρια ῥάμφη ἀεριόφωτος.

— Ὁ ἐφευρέτης τῆς παγκοσμίου γλώσσης Βολαπύκ, Ἐφημέριος Σλάϊερ, ἐτελεύτησεν ἐσχάτως ἐν Κωνσταντίᾳ τῆς Ἐλβετίας.

— Ἀνεκαλύφθησαν ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τῶν ῥωσσικῶν ἐπιστημονικῶν ἀρχείων, ἐρείπια πόλεως παλαιοτάτης ἐν τῷ διαμερίσματι τοῦ Βόλγα. Γενομένων δὲ προχείρως ἐρευνῶν εὑρέθησαν κεχωσμένα ἐκεῖ πλεῖστα περσικά, ἀραβικὰ καὶ ταρταρικὰ νομίσματα.

— Νέον τρίτομον μυθιστόρημα τοῦ διασήμου Οὔγγρου συγγραφέως Γιόκαϊ ἐκδίδεται τὴν 1 προσεχοῦς Δεκεμβρίου. Τὸ νέον τοῦτο ἔργον, ἐν τῷ ὁποίῳ φαίνεται δρῶν καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς φέρει τίτλον: *Ἡ Κυρία μὲ τὰ θαλασσινὰ μάτια.*

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Σπυρίδωνος Παγανέλη **Ἀθηναϊκαὶ Νύκτες**. Ἐκδίοντος Ἀλεξάνδρου Παπαγεωργίου. Ἐν Ἀθήναις, Τύποις Ἀλ. Παπαγεωργίου 1888. 12ον σ. 304. Τιμ. δρ. 2,50.

Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου **Γεωγραφία Φυσικὴ καὶ Πολιτικὴ** πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ Παρθεναγωγείων. Ἐκδίδοται τὸ τρίτον μετὰ εἰκόνων. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1888. 12ον σ. 464. Τιμ. φρ. 3.

Μιχαὴλ Λελέκου Κλεωναίου **Ἐπιδόρπιον** Τόμος πρῶτος, 8ον σ. 318, Τόμος πρῶτος, μέρος Β'. 8ον σ. 88. Ἐν Ἀθήναις τυπογραφεῖον Ἀλ. Παπαγεωργίου 1888. Τιμὴ ἀμφοτέρων δρ. 4.

Ἑλληνικὴ Γραμματικὴ μετὰ στοιχείων Συντακτικοῦ διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα κατὰ τὰς ὑγιεῖς ἀρχὰς τοῦ κρατοῦντος ἤδη ἐν αὐτοῖς νέου ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ὑπὸ *Δ. Ν. Κουτσουλοπούλου*, Διευθυντοῦ λυκείου. Ἔκδοσις πρώτη. Ἐν Πάτραις, Βιβλιοπωλεῖον «Ἡ Ἀθηνᾶ» Σπυρ. Δ. Μεγάρη καὶ Σας, ὁδὸς Μαιζῶνος. 1888 8ον σ. 144. Τιμ. δρ. 1,40.

L' ***Orient***, Bevue franco -hellénique, organe spécial des interets grecs, *N. Nicolaïdès* directeur fondateur Première année, No 1,14 Octobre 1888. Bureaux de l' Orient, 147 Bd St Michel, Paris 8ον. σ. 30 ἀγγ. σ. 10. (Τοῦ ἑβδομαδιαίου τούτου περιοδικοῦ ἡ συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶνε φρ. χρ. 30 ἐτησία, 18 ἑξάμ. 10 τρίμην.)

Κυανῆ Ἐπιθεώρησις φιλολογική, ἐπιστημονική, καλλιτεχνική. Τόμος Α' ἀριθμὸς 6, 15 7βρίου, Ἐν Πειραιεῖ, ἐκδότης Α. Γελανταλῆς καὶ Σα 1888. 4ον σ. 81—96. (Ἐκδίδεται τῇ 1 καὶ 15 ἑκάστου μηνός).

Περὶ τῶν παλιμψήστων κωδίκων τῶν Ἁγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν ὑπὸ *Σπυρ. Π. Λάμπρου*, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον «Παλιγγενεσία» Ἰω. Ἀγγελοπούλου 14, ὁδὸς Βορρᾶ, 1888. 8ον σ.20. Τιμ. δρ.1.

Πλουτάρχεια Ἀπανθίσματα ἐν Ἁγιορειτικῷ Κώδικι τῆς μονῆς Διονυσίου ὑπὸ *Σπυρ. Π. Λάμπρου*, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον «Παλιγγενεσία.» Ἰω. Ἀγγελοπούλου, 14 ὁδ. Βορρᾶ. 1888. 8ον σ. 25. Τιμ. δρ. 1.

Αἱ Ἀθῆναι, σύγγραμμα ὑπὸ μὲν ***G. F. Hertzberg*** καθ κτλ. ἱστορικῶς-τοπογραφικῶς συνταχθέν, εἰς τὴν ἑλληνικὴν δὲ μεθερμηνευθὲν καὶ μετὰ πλείστων σημειώσεων καὶ πίνακος ὀνομάτων καὶ πραγμάτων πλουτισθὲν ὑπὸ *Ι. Α. Λόντου* διδ. φιλ. καὶ καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδ. Σ. Κ. Βλαστῷ 1888 εἰς 8ον σελ. ιϛ'—254. (τιμ. δρχ. 4).

[Τὸ ἱστορικοτοπογραφικὸν τοῦτο περὶ Ἀθηνῶν βιβλίον τοῦ καθ. Herzberg γνωστοῦ καὶ ἄλλως καὶ ἐκ τῆς *Ἑλληνικῆς* του *Ἱστορίας*, δικαίως ἔκρινεν ἀναγκαῖον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν νὰ μεταφράσῃ ὁ κ. Λόντος, διότι εἶναι εὐπερίληπτον, εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν προσιτόν, ἐνήμερον ὅσον ἀποβλέπει εἰς τὰς νεωτάτας τῆς αρχαιολογίας ἀποκαλύψεις καὶ τὸ κυριώτατον ἔχει ἐπιστημονικὴν τὴν βάσιν. Ταῦτα δὲ λέγοντες οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ὅτι εἶναι πάντως ἀναμάρτητον τὸ βιβλίον καὶ ὅτι ὀξυδερκὴς ἐπιστημονικὸς ὀφθαλμὸς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ καί τινα ψεγάδια, ἀλλ' ὅμως ἐν συνόλῳ ἐξεταζόμενον εἶνε καλὸν βιβλίον καὶ τὰ καλὰ βιβλία τῶν ξένων λογίων μετὰ χαρᾶς πάντοτε βλέπομεν ἐξελληνιζόμενα. Ἄλλως δὲ ἐκτὸς τοῦ *Περιηγητοῦ τῶν Ἀθηνῶν* τοῦ μακαρίτου Δ. Πανταζῆ, οὐδὲν ἄλλο ὅμοιον βιβλίον ἔχομεν εἰς τὴν γλῶσσάν μας καὶ ἐκεῖνο δέ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Λόντος, οὐ μόνον ἐξηντλήθη, ἀλλὰ θὰ ἦτο πλέον τώρα καὶ ἐλλειπές. Περιέχει δὲ τὸ ἀγγελλόμενον βιβλίον πλὴν τοῦ προλόγου τοῦ μεταφραστοῦ, τοῦ προλόγου τοῦ συγγραφέως καὶ τῆς εἰσαγωγῆς, ἕνδεκα κεφάλαια, τὰ ἑξῆς: 1) Χωρογραφίαν τῶν Ἀθηνῶν. 2) Ἱστορίαν τῆς πόλεως μέχρι τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν. 3) Θεμιστοκλῆς καὶ Κίμων. 4) Τὰ ἔργα τοῦ Περικλέους. 5) Αἱ Περίκλειοι Ἀθῆναι. 6) Ἀπὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τοῦ Λαμιακοῦ. 7) Ἀπὸ Ἀντιπάτρου μέχρι Σύλλα. 8) Ἀπὸ Σύλλα μέχρις Ἀδριανοῦ. 9) Ἡρώδης ὁ Ἀττικός. 10) Βυζαντιακὸς μεσαίων. 11) Βυζαντινοί, Φράγκοι, Ὀθωμανοί. Τέλος. Πίναξ ὀνομάτων καὶ πραγμάτων. Παρορἁματα. Ἐκ τῆς ἀναγραφῆς ταύτης πείθεταί τις εὐχερῶς ὅτι τὸ σύγγραμμα τοῦτο θὰ εἶνε καὶ τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον διὰ πάντα φιλαναγνώστην, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς ἡμετέρους φοιτητὰς καὶ μαθητάς. Ἡ μετάφρασις εἶνε ἱκανῶς πιστὴ καὶ πεπλουτισμένη διὰ πλείστων σημειώσεων, αἵτινες οὐκ ὀλίγον συντελοῦσιν εἰς ὀρθὴν καὶ πρέπουσαν τῶν ἱστορουμένων κατάληψιν, εὐχόμεθα δὲ ταχεῖαν τὴν δευτέραν ἔκδοσιν τοῦ βιβλίου, ἵνα κατ' ἐκείνην διορθωθῇ καὶ εἴ τις τυχὸν ἀνακρίβεια ἔχει παρεισφρήσῃ. Δὲν φαντάζεται ὅμως ὁ λόγιος μεταφραστὴς πόσον θὰ ἐκέρδαινε τὸ ἔργον, ὅπερ τόσον ἀξιεπαίνως ἐφιλοπόνησεν, ἂν τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ ἦτο, κατὰ τὴν φράσιν τοῦ Κωμικοῦ, *ἀμαθέστερον καὶ σαφέστερον*.

Σ.]

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 28 Ὀκτωβρίου.

Ὁ Βασιλεὺς ἀπέρχεται προσεχῶς εἰς Κέρκυραν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἐκεῖ διαχειμαζούσης Αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Δανίαν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐν τῷ δανικῷ ναυτικῷ ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ ὁ βασιλόπαις Γεώργιος.

— Ἀπέρχονται προσεχῶς εἰς Ρωσσίαν οἱ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς 25ετηρίδος παραστάντες Ρῶσσοι μεγάλοι δοῦκες Σέργιος καὶ Παῦλος.

— Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν, γενομένης τῆς ἐκλογῆς τοῦ τακτικοῦ προέδρου, ἐξελέχθη τοιοῦτος ὁ ὑποψήφιος τῆς Κυβερνήσεως, τὸ τρίτον νῦν ἐκλεγόμενος κ. Α. Αὐγερινὸς διὰ ψήφων 69, τοῦ ὑποψηφίου τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Εὐ. Μπασιᾶ λαβόντος ψήφους 43. Εὑρέθησαν δ' ἐν τῇ κάλπῃ καὶ 4 λευκὰ ψηφοδέλτια. Μέλη τοῦ προεδρείου ἐξελέχθησαν πρὸς τούτοις πάντες οἱ ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ τῆς Κυβερνήσεως ἤτοι: ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Κοκκέδης, Καίρης καὶ Βαρβιτσιώτης

γραμματεῖς οἱ κκ. Βουδούρης, Προβελέγιος καὶ Σκαλτσοδῆμος· ἔφορος τοῦ Βουλευτηρίου ὁ κ. Ν. Καλογερόπουλος.

— Ἀνεχώρησεν εἰς Κ)πολιν ἡ πρεσβεία ἡ κομίζουσα τὸν ἑλληνικὸν Μεγαλόσταυρον εἰς τὸν Σουλτάνον. Ἡ ἔκτακτος αὕτη πρεσβεία ἀποτελεῖται ἐκ τῶν κκ. Βλασίου Βαλτινοῦ ὑποστρατήγου, Μ. Ἀντωνοπούλου γεν. γραμματέως τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν, καὶ Γ. Παπαδιαμαντοπούλου λοχαγοῦ καὶ ὑπασπιστοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ.

— Ἐξελέχθησαν βουλευταί: Λακωνίας ὁ κ. Κ. Παπαμιχαλόπουλος καὶ Ζακύνθου ὁ κ. Ἀργατάρης Λομβάρδος, εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀποθανόντων Κ. Λομβάρδου καὶ Ν. Παπαμιχαλοπούλου.

— Ὁ κ. Κ. Ζάππας παραμένει ἔτι ἐν Ἀθήναις, πιθανῶ, δὲ θέλει ἐπισκεφθῇ καὶ τὰ ἐν Θεσσαλίᾳ κτήματα αὐτοῦ. Τὰς ἡμέρας τῆς ἐν Ἀθήναις διαμονῆς του διέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπισκεπτόμενος τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἀγαθοεργὰ καταστήματα τῆς πόλεως καὶ τὰ μᾶλλον ἀξιοθέατα μέρη αὐτῆς.

— Ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν κ. Ν. Ζαρίφης προσήνεγκεν εἰς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν δρ. 10,000.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Καν. Ε. Ι. Λ. Μανσούραν Ἀπεστάλησαν. Π.Τ. Ρωμηοῦ λεπτὰ 30.—κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα.—Αἰδ.Γ. Ε. ἀρχιμ. Ἀργοστόλιον. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως.—κ. Ν. Π. Κ. Γενιτσεκ. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως.—κ. Π. Α. Αἰκατερινοδάρ. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Γ. Δ. Α. Ἀρμαβήριον. Τὸ Π. Τεῦχος ἀπεστάλη.—κ. Κ. Χ. Κ. Κέρκυραν. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη τῇ κᾳ Δ. Μ. Β. — κ. Σ. Ζ. Ληξούριον. Ζητηθέντα καὶ ἐπιστολὴν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — κ. Γ. Κ. Λ. Ρουχτσούκιον. Τά τε πρότερον καὶ νῦν ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἐγράψαμεν δ' ὑμῖν καὶ ἐκ δευτέρου, σταλὲν 1(4 Ὀθ. λ. ἐλήφθη· ἡ ἀξία τῶν σήμερον στελλομένων δρ. 6.50. — κ. Π. Γ. Ἀγρίνιον. Ἐλήφθησαν. ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Κ. Πύργον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ε. Τζ. Καλάμας. Ἀπεστάλη.—κ. Σ. Ι. Κ. Καρβασαρᾶν. Ἀπεστάλη. — κ. Δ. Κ. Π. Λεμησσὸν Κύπρου. Τὰ ζητηθέντα παρεδόθησαν ἤδη τῷ κ. Α. Κ. — Κᾳ Ε. Μ. Ὁ συνθέτης τῆς Mignon Ἀμβρόσιος Θωμᾶς ἐγεννήθη ἐν Μέτζ τὴν 5 Αὐγούστου. 1811. Τὴν Mignon συνέθηκε μετὰ πολλὰ ἄλλα τῷ 1866. Ἡ ὑπόθεσις αὐτῆς ἐλήφθη ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Γκαῖτε: Wiehelm Meisers Lehrjahre. κ. Γ. Κ. ταχ. ὑπαλ. Κέρκυραν. Νεωστὶ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ θερμὴν ὑποστήριξιν. — κ. Σ. Δ. Μῆλον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. — κ. Κ. Π. Ἴον. Ἀποστέλλεται ἐκ δευτέρου τὸ ἀπολεσθέν. — κ. Σ. Λ. Σ. ὑποκρ. Μαγουρέλιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ἐγράψαμεν δ' ὑμῖν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. κ. Π. Γρ. Ἀλεξάνδρειαν καὶ Π. Κ. Σμύρνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἀπεστάλη καὶ τὸ ἕτερον σήμερον, περὶ τῶν λοιπῶν θὰ φροντίσωμεν. — κ. Γ. Ν. Κ. Τραπεζοῦντα. Π. Τεύχη ἀπεστάλησαν, ἀττικὸν ἡμερολόγιον σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει του. — κ. Φ. Σ. Μυτιλήνην. Ἀπεστάλησαν ὡς καὶ τὸ ζητηθὲν φύλλον. Ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας δραχμ. 8,35. — κ. Κ.Σ.Μ. Χανία. Τὰ ζητηθέντα πάντα παρεδόθησαν τῷ κομιστῇ μετ' ἐπιστολῆς μας. —κ. Ν. Φ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν τὰ ζητούμενα σταλήσονται ἅμα τῇ ἐκδόσει του. — Αἰδ. Γρ. Γ. Ἀρχιμ. Βουδαπέστην. Ἀπεστάλησαν ἤδη καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα.— κ. Π. Χρ. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν· ἔχετε ἐπιστολήν μας. — κ. Ἐμ. Σ. Δυρρέχιον. Ἀπεστάλησαν πάντα μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Β. Δ. Γ. Ἰωάννινα. Ἀπεστάλη καὶ τὸ τῆς Ἐφημ. — κ. Γ. Χ. Κ. Κέρκυραν ἀπεστάλη καὶ τὸ νεωστὶ ζητηθέν.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἀπεστάλησαν ἤδη. Τὸ κάλυμμα δὲν εἶναι ἰδιαίτερόν τι. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Παραγγελία ἐξετελέσθη. Ἀναμένομεν ἀνυπομόνως. Ἐπιτυχία πλήρης. Λίαν προσεχῶς θὰ ἔχητε ἐπιστολήν μας.— κ. Ι. Π. Παρισίους. Ἐλήφθησαν· δημοσιευθήσονται προσεχῶς. Θ' ἀπαντήσωμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Θ. Φ. Κ)πολιν. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν. Στέλλομεν 10 Π.Τ. εἰς διεύθυνσίν σας ταχυδρομικῶς. — κ. Π. Δ. Ἔχετε ἄδικον· ἂν ἀνοίξητε μίαν γεωγραφίαν τῆς προκοπῆς θὰ ἴδητε ὅτι ζαχαροκάλαμα φύονται καὶ ἐν Κριμαίᾳ.—κ. Ν.Μ.Μ. Βῶλον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Γ.Λ. καθηγ. Ἀδριανούπολιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας.— κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Νεωστὶ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν Τὸ τεῦχος τοῦ Ρ. πληρόνεται ἰδιαιτέρως.—κ. Ν. Σ. Βῶλον. Ζητηθέντα παρεδόθησαν τῷ κ. Ὀλ.—κ. Σ. Δ. Σύρον. Νεωστὶ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, Ἔχετε ἐπιστολήν μας. —κ. Ἀδ. Δ. Κ)πολιν Ἀπεστάλησαν 5. συστημένα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Ὀκτωβρίου 1888

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα Τιμὴ
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	530.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	531.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	600.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	518.1/2
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	258.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	101.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			524.1/2

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,255.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	253.1/2
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	84.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	221.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	153.1/4
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	430.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32.15
	3μην.	31.85
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126.3/4
»	3μην.	125.1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25 38
Λίρα ὀθωμανικὴ	28 95

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΕΝΘΥΜΗΜΑ

ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΕΙΝΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΟΣΜΗΜΑ ΠΑΣΗΣ ΑΙΘΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δρ. 3 ἐν Ἑλλάδι.-Φρ. χρ. 3 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ

Ἀρίστη σύστασις ὅτι:

ἐξηντλήθησαν 4,000 ἀντιτύπων

ἐντὸς 10 ἡμερῶν.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΑΘΗΝΑΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΥΠΟ

ΣΠ. ΠΑΓΑΝΕΛΗ

Τιμῶνται δραχμῶν 2 1/2

Ἀποστέλλονται ἐλεύθεραι ταχυδρομ. τελῶν.

Διὰ τοὺς κ.κ. Βιβλιοπώλας γίνεται ἀνάλογος ἔκπτωσις.

ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΦΥΛΛΑ ΤΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ

ΕΚΔΙΔΟΥΣΙ ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΤΕΥΧΗ

ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΣΤΗΝ ΤΑΥΤΗΝ ΣΥΝΗΘΕΙΑΝ

ΕΙΣΑΓΟΥΣΑ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΠΡΩΤΗ

Η ΕΣΤΙΑ

ΑΡΧΕΤΑΙ ΕΚΔΙΔΟΥΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΟΥΤΟΥ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗΝ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ

ΗΤΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΚ 50 ΣΕΛΙΔΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΝ

ΕΙΚΟΝΑΣ ΠΟΛΛΑΣ ΤΕΛΕΙΩΣ ΕΞΕΙΡΓΑΣΜΕΝΑΣ

ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ ΚΑΙ ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ

ΥΛΗΝ ΠΟΙΚΙΛΩΤΑΤΗΝ ΠΕΖΗΝ ΚΑΙ ΕΜΜΕΤΡΟΝ

ΚΑΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1889

Η ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΕΚΔΟΘΗΣΕΤΑΙ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ

ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΙΝΑ ΔΕ ΚΑΤΑΣΤΗι ΠΡΟΣΙΤΗ ΕΙΣ ΠΑΝΤΑΣ

Η ΤΙΜΗ ΑΥΤΗΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΕΛΑΧΙΣΤΗ

1 ΔΡΑΧΜΗ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ—1 ΧΡ. ΦΡ. ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΣΕΤΑΙ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1788.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 619. — 6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 671

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΔΟΔΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Φέρει τίτλον: **Deutsche Schrifstellerwelt** τὸ νέον περιοδικὸν σύγγραμμα, ὅπερ ἄρχεται ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνὸς ἐν Βερολίνῳ. Θὰ εἶνε δὲ τοῦτο ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Συνδέσμου τῶν γερμανῶν συγγραφέων, ἡμερολόγιον τοῦ γερμανικοῦ συγγραφικοῦ κόσμου καὶ κεντρικὸς ἀγγελιαφόρος συγγραφέων, δημοσιογράφων, ἐκδοτῶν, βιβλιοπωλῶν, κλπ.

—Ὁ διάσημος συγγραφεὺς τῆς *Αἰγυπτίας Βασιλόπαιδος* Γεώργιος Ἔβερς δημοσιεύει προσεχῶς νέον μυθιστόρημα αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον· **Die Gred** (Μαργαρίτα) τοῦ ὁποίου ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς Νυρνβέργης.

— Ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ δημοσιεύει ὁ ἐν Μονάχῳ καθηγητὴς Δρ Γουλιέλμος Χρίστ. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀποτελεῖ τὸν ἕβδομον τόμον τοῦ συγγράμματος «**Handbuch der classischen Alterthumswissenschaft.**»

— Τὴν 22 ὀκτωβρίου παρεστάθη ἐν Βρυξέλλαις τὸ μοναδικὸν κωμικὸν ἔργον τοῦ Βάγνερ οἱ *Ραψωδοὶ τῆς Νυρνβέργης*. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ μουσικοῦ τούτου ἀριστουργήματος ὑπῆρξε θριαμβευτική.

— *Ὁ Δακτύλιος τοῦ Νιβελουγγεν*, ἡ περιλάλητος μουσικὴ τριλογία τοῦ Βάγνερ μετεφράσθη καὶ οὐγγριστί, θὰ παρασταθῇ δὲ προσεχῶς ἐν τῷ Βασιλικῷ μελοδραματικῷ θεάτρῳ τῆς Βουδαπέστης.

— Ἡ χήρα τοῦ Σοῦμανν, μελοποιὸς καὶ ἔξοχος κλειδοκυμβαλίστρια ἑώρτασε τὴν 21 λήξαντος ὀκτωβρίου τὴν ἑξηκοστὴν ἀμφιετηρίδα τοῦ μουσικοῦ αὐτῆς σταδίου. Ἡ Κλάρα Σοῦμανν γεννηθεῖσα τὸ 1819 ἐν Λειψίᾳ ἤρξατο τοῦ σταδίου αὐτῆς ἐν ἡλικίᾳ 9 ἐτῶν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΟΣ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

ΕΠΙ ΤΗ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΑΥΤΟΥ

Συμπληρουμένης τὸ προσεχὲς ἔτος τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ, ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος Παρνασσὸς ὥρισε διὰ τῶν τμημάτων αὐτοῦ τὰ ἑξῆς διαγωνίσματα·

Τοῦ μὲν Νομικοῦ τμήματος καὶ τοῦ τῶν πολιτικῶν ἐπιστημῶν γέρας χιλιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλιτέρας μελέτης περὶ ἀνορθώσεως τῆς ἐμπορικῆς ναυτιλίας τῆς Ἑλλάδος.

Γέρας ὁμοίως χιλιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλιτέρας μελέτης περὶ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1844.

Τοῦ Φυσιογνωστικοῦ τμήματος γέρας χιλιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλιτέρας μελέτης, τῆς διαλαμβανομένης κατὰ πόσον αἱ φυσικαὶ ὗλαι αἱ εἴς τε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους καὶ ὑπ' αὐτὴν ὑπάρχουσαι ἐν Ἑλλάδι δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ἐν τῷ τόπῳ.

Ὁμοίως γέρας ὀκτακοσιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλιτέρας μελέτης, περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι εἴτε φυσικῶς εἴτε τεχνητῶς φυομένων ἰαματικῶν βοτανῶν.

Ὁμοίως γέρας ὀκτακοσιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλιτέρας μελέτης, περὶ τῶν ἐπιβλαβῶν ἐντόμων εἰς τὴν γεωργίαν ἐν Ἑλλάδι.

Τοῦ Τμήματος τῶν Καλῶν Τεχνῶν γέρας χιλιόδραχμον εἰς τὸν συγγραφέα τῆς καλλίστης πραγματείας τῆς περιλαμβανούσης τὴν ἱστορίαν τῶν καλῶν τεχνῶν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας.

Τὸ αὐτὸ τμῆμα ὥρισε διαγωνισμὸν πεντακοσιόδραχμον εἰς μελοποίησιν πέντε ποιημάτων, ἵνα ταῦτα ᾀδόμενα γείνωσι κτῆμα τοῦ λαοῦ, διανεμομένου τοῦ βραβείου ἀνὰ ἑκατὸν δραχμὰς εἰς ἑκάστην σύνθεσιν.

Τὸ αὐτὸ τμῆμα προκηρύσσει διαγωνισμὸν ζωγραφικῶν σκαριφημάτων (**esquisses**) ἐπὶ γέρᾳ πεντακοσίων δραχμῶν, αἵτινες διανεμηθήσονται κατὰ τὸ δοκοῦν.

Τὰ διαγωνίσματα θέλουσιν ἀποσταλῇ ἀνωνύμως φέροντα ἐσφραγισμένον ἐντὸς φακέλλου τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως καὶ ἐπὶ τοῦ φακέλλου ρητὸν ἐπαναλαμβανόμενον ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τοῦ οἰκείου χειρογράφου, διευθυντέα δὲ πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1889. Πᾶν χειρόγραφον σταλησόμενον πέραν τῆς προθεσμίας ταύτης εἶνε ἐκπρόθεσμον. Ἐξαιροῦνται τοῦ ὅρου τούτου τὰ εἰς τὴν ζωγραφικὴν ἔκθεσιν σταλησόμενα, ὧν ἡ προθεσμία ὁρισθήσεται κατόπιν.

Ἀνάλυσις λεπτομερεστέρα τῶν διαγωνισμάτων δημοσιευθεῖσα ἰδίᾳ παρέχεται τοῖς βουλομένοις ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Συλλόγου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ὀκτωβρίου 1888.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Συλλόγου	Ὁ γεν. γραμματεὺς
Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ	Μ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Εἰκοσαετηρίς, Κατάλογος τῶν ἐκτυπωθέντων βιβλίων ἐν τῷ Τυπογραφείῳ Ἀδελφῶν Περρῆ ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἐν ἔτει 1868 μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1887. Ἀθήνησι. Τύποις ἀδελφῶν Περρῆ, 12ον σ. 116. [Τὸ κομψότατον τὴν περιβολὴν καὶ τελειότατον τὴν τυπογραφικὴν ἐκτέλεσιν βιβλιάριον τοῦτο εἶνε οὐ μόνον λογοδοσία τοῦ καταστήματος περὶ τῶν κατὰ τὴν 20ετίαν ἐν αὐτῷ τυπωθέντων ἔργων, ἀλλὰ καὶ συμβολὴ εἰς τὴν νεοελληνικὴν βιβλιογραφίαν ἀξιόλογος, ἐλλείψει συστηματικῶν καταλόγων βιβλιογραφικῶν. Εἰς ἐπίμετρον δὲ αὐτὴ ἡ καλλιτεχνικωτάτη ὄψις του ἀποδεικνύει ὅτι τὸ κατάστημα τοῦ ὁποίου φέρει τὸν τίτλον, χωρὶς νὰ θηρεύῃ δι' ἐπιδείξεων τὴν απόκτησιν ἀπατηλῆς φήμης, ἀλλὰ διὰ συντόνου καὶ ἐπιμεμελημένης ἐργασίας καὶ πεφω

τισμένης διευθύνσεως κατέστη τὸ πρῶτον καὶ ἄριστον Τυπογραφεῖον οὐ μόνον τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνατολῆς πάσης. Ἐπὶ τούτῳ δὲ εἰλικρινῆ καὶ θερμὰ συγχαρητήρια δύναται ν' ἀπονείμῃ τις εἰς τοὺς κκ. Ἀδελφοὺς Περρῆ.]

Δ*

Μέθοδος πρὸς κατασκευὴν καὶ διατήρησιν τῶν τυπογραφικῶν κυλίνδρων καὶ διαβροχῆς τοῦ τυπογραφικοῦ χάρτου ὑπὸ Πέτρου Περρῆ. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ, 1888. 8ον σ. 32. [Τὸ φυλλάδιον τοῦτο, ὁδηγὸς χρησιμώτατος τῶν διευθυνόντων τυπογραφεῖα καὶ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος πιεστῶν, εἶνε προϊὸν μακρᾶς πείρας, ἣν ὁ συγγραφεὺς ἀπέκτησεν ἐν Παρισίοις, διαρκῶς ἐπισκεπτόμενος τὰ τελειότερα τυπογραφεῖα καὶ μελετῶν εἰδικὰ συγγράμματα. Τὸ βιβλιάριον δύνανται νὰ ζητήσωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς *Ἑστίας* ὅπου κατετέθησαν ἀντίτυπα πρὸς πώλησιν ἀντὶ 1 δραχμῆς. Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀποστέλλοντες τὸ ἀντίτιμον τοῦτο λαμβάνουσι τὸ ἔργον ἀπηλλαγμένον ταχυδρ. τελῶν.]

Ἀριστάρχου Γ. Χριστοπούλου Σαμίου, **Ἑλληνικὴ Κοσμιότης**, ἢ Ὑποθῆκαι περὶ τοῦ εὐπρεπῶς φέρεσθαι. Ἀθήνησι. Παρ' ἅπασι τοῖς Βιβλιοπώλαις, 1888. 12ον σ. 180 (Εὑρίσκεται καὶ ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας).

Αἰσχύλου Προμηθεὺς Δεσμώτης. Ἔμμετρος παράφρασις μετ' εἰσαγωγῆς καὶ σημειώσεων ὑπὸ Κ. Σ. Ξανθοπούλου πρώην γυμνασιάρχου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Ἀδελφῶν Περρῆ. 1888. 8ον σ. 96. Πωλεῖται ἐν τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας ἀντὶ δρ. 3.

Ἐμπειρικὴ ψυχολογία δι' ἑλληνικὰ Γυμνάσια ὑπὸ *Ἡρακλέους Μητσοπούλου* Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν Ἀθήναις, Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. 1888 8ον σ. 58. Τιμ. δρ. 1,50.

Ἱστορία τῶν Ῥωμαίων καὶ ἱστορία τοῦ Βυζαντιακοῦ Κράτους μέχρι τοῦ διχασμοῦ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους, πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ Γυμνασίου καὶ πρὸς ἰδιαιτέραν μελέτην συνταχθεῖσα ὑπὸ *Γεωργίου Τσαγρῆ* γυμνασιάρχου συμφώνως πρὸς τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησ. καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως. Ἐν Ἀθήναις, Τύποις Ν. Πάσσαρη καὶ Λ. Βεργιανίτου, 1888. 8ον σ. 226. Τιμ. δρ. 3,50.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευή, 4 Νοεμβρίου.

Ἐν ἐκτάκτῳ φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐδημοσιεύθη ἡ ἑξῆς ἐπιστολὴ τοῦ Βασιλέως πρὸς τὸν κ. Τρικούπην:

Κύριε Πρωθυπουργέ,

Χαίρων ἀγγέλλω ὑμῖν τοὺς ἀρραβῶνας τῆς προσφιλοῦς μοι θυγατρὸς Ἀλεξάνδρας μετὰ τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μεγάλου Δουκὸς τῆς Ῥωσσίας Παύλου Ἀλεξάνδροβιτς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ.

Ἡ τέλεσις τῶν ἀρραβώνων ἐκοινοποιήθη αὐθωρεὶ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εἰς πάσας τὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ στρατιωτικὰς καὶ πολιτικὰς ἀρχάς.

— Ἐπὶ τῇ τελέσει τῶν ἀρραβώνων αὐτοῦ ὁ μέγας δοὺξ Παῦλος ἀπέστειλε 10,000 δραχμὰς εἰς τὸν δήμαρχον Ἀθηναίων ὅπως προικισθῶσι δι' αὐτῶν δέκα πτωχαὶ ἀθηναῖαι κόραι.

— Πληθὺς συγχαρητηρίων ἐστάλησαν πρὸς τὸν Βασιλέα ὑπὸ ξένων ἡγεμόνων, ἑλληνικῶν κοινοτήτων, συμβουλίων καὶ συλλόγων καὶ ἰδιωτῶν, ἐπὶ τῇ μνηστείᾳ τῆς Βασιλόπαιδος.

— Ἕνεκα τῆς αἰφνιδίας ἀναχωρήσεως τῆς Αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ τὸ εἰς Κέρκυραν ταξείδιον τοῦ Βασιλέως.

— Διὰ Β. Δ. δημοσιευθέντος τῇ 2 Νοεμβρίου ἡ διεύθυνσις τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀνετέθη προσωρινῶς εἰς τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν κ. Στέφ. Δραγούμην.

— Κατὰ τὰς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰδήσεις ἡ εἰς τὸν Σουλτάνον κομίζουσα τὸν ἑλληνικὸν Μεγαλόσταυρον ἐπιτροπὴ ἐγένετο δεκτὴ μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν. Εἰς τὰ μέλη αὐτῆς ἀπενεμήθησαν τουρκικὰ παράσημα.

— Δριμὺ ψῦχος ἐνέσκηψεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος καὶ τὰ περὶ τὰς Ἀθήνας ὄρη ἐκαλύφθησαν ὑπὸ παχείας χιόνος.

— Ἀπῆλθεν εἰς Θεσσαλίαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν κτημάτων αὐτοῦ ὁ κ. Κ. Ζάππας.

— Ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν ὁμογενὴς κ. Μπαλῆς ἀπέστειλεν ἐν ὅλῳ εἰκοσακισχιλίας δραχμὰς εἰς διάφορα φιλανθρωπικὰ καταστήματα διανείμας ὡς ἑξῆς τὸ ποσὸν τοῦτο: 10,000 δρ. εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν», 2.000 εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα, 2,000 εἰς τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον, 3,000 εἰς τὴν Δημαρχίαν Ἀθηνῶν διὰ τὸ ἱδρυθησόμενον Μουσεῖον τῆς πόλεως, 1,000 εἰς τὸ ἐργαστήριον τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν, 1,000 εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἡ «Ἐλπὶς» καὶ 1,000 εἰς τὸ Βρεφοκομεῖον.

— Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐγένετο κατὰ τὰ εἰθισμένα ἡ ἐπίσημος ἐγκαθίδρυσις τῶν νέων ἀρχῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ ὁ πρώην πρύτανις κ. Θ. Ἀφεντούλης ἔδωκε λόγον τῶν κατὰ τὴν πρυτανίαν αὐτοῦ πεπραγμένων, ὁ δὲ νέος πρύτανις κ. Π. Παπαρρηγόπουλος ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικόν.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΕΥΘΥΦΡΩΝ, ΑΠΟΛΟΓΙΑ, ΚΡΙΤΩΝ μετὰ κριτικῶν καὶ ἑρμηνευτικῶν σχολίων ἐκδιδόμενοι ὑπὸ **Γεωργ. Κωνσταντινίδου**, Μακεδόνος Δ. Φ. πρώην Γυμνασιάρχου καὶ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων. Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας» πρὸς δραχ. 4,50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤ

Φίλῳ συνδρομητῇ. Κωνσταντινούπολιν. Σκεπτόμενοι ὅπως σεῖς μελετῶμεν πάντοτε τὰ κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν εὔρυνσιν καὶ ἀνακαίνισιν τοῦ φύλλου ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Προσεχῶς θὰ ἴδητε ἐν λεπτομερείᾳ τὰ περὶ τούτων. Ἡ τροπὴ αὕτη ἐλπίζομεν ὅτι ἔτι μᾶλλον θὰ καταστήσῃ τὴν *Ἑστίαν* ἀξίαν τῶν συμπαθειῶν τῶν καλῶν φίλων της ἐν οἷς μετρεῖσθε. Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας.—κ. Jul. Cent. Söderhamn. Ἐλάβομεν ἐπιστολήν σας μετὰ πολλῆς εὐχαριστήσεως. Προσεχῶς θὰ ἔχετε ἀπάντησίν μας. — κ. Αὐγ. Β. Darmstadt. Ἐλάβομεν ἐπιστολήν σας καὶ εὐχαριστοῦμεν. Ἐσώκλειστος ἐδόθη εἰς κ. Α. Κ.—κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἀπεστάλη ἤδη. Ἡ καθυστέρησις προῆλθεν ἐκ νόσου τοῦ διεκπεραιωτοῦ. — κ. Δ. Ι. Κ. Ναζλί. Ἐγένοντο αἱ δέουσαι παρατηρήσεις πρὸς τὸν ἐν Σμύρνῃ κύριον. Ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν τουρκικὸν γραμματόσημον. Ὁλόκληρος σειρὰ Ῥωμηοῦ τιμᾶται δραχμὰς 45 οἱ δὲ ἐκδοθέντες τέσσαρες τόμοι ποιημάτων δρ. 15.— κ. Κ. Π. Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν Π. Τ. ἀπεστάλη.— Καν Αἰκ. Δ. Βῶλον. Κατάλογος Ἐκθετῶν ἀπεστάλη. — κ. Σ. Κ. Καρβασαρᾶν. Ἀπεστάλη ἤδη.— κ. Ι. Κ. Τζ. Ὕδραν. Ζητηθὲν ἀπεστάλη μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Ε. Δ. Κ. Θήβας. Ἀποστέλλεται ἐκ νέου. — κ. Π. Σ. Ἀλεξάνδρειαν· Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα μετ' ἐπιστολῆς μας.— κ. Β. Α. Μ. Τυβίγκην. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Η. Κ. Βομβάην Ἰνδίας. Τὰ ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν.— Καν Ε. Π. Κ)πολιν. Ζητηθὲν ἡμερολόγιον ἀπεστάλη. — Chevalier S. de Z. Hertzorendourg. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.— κ. Ν. Ι. Π. Κ)πολιν. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα — κ. Ι. Σ. Α. Σῦρον. Ζητουμένη ἀγγελία δὲν ἐξεδόθη

ἔτι, ἔκτακτον φύλλον μας ἀπεστάλη. — κ. Γ. Π. Λιβερπούλ. Ἐλήφθησαν· ζητηθὲν ἀπεστάλη μετ' ἐπιστολῆς μας.— κ. Ι Κ. Χ. Βῶλον. Ἐλήφθησαν· τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν ἐγένετο δὲ καὶ ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως. — κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν πάντα.— κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας, ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας. λεπ. 75. — κ. Σ. Κ. Μ. Ἀργοστόλιον. Ζητηθὲν ἀπεστάλη. — κ. Φ. Α. Οἰκ. Γυμν. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Α. Ι. Λάρισσαν. Ζητηθὲν ἀπεστάλη.— κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ διευθύνσεως.—κ. Α. Χ. Σύρον. Κυπριακὸν γραμματόσημον ἀπαράδεκτον, ἐπιστρέφεται μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν. —κ. Π. Η. Ι. Ταγανρόκ. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν· ἐπανελήφθη δὲ ἡ περὶ ἀλλαγῆς διευθύνσεως αἴτησις τῇ διευθύνσει τῆς Ἀκροπόλεως. — κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἀπεστάλησαν ἤδη καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα. Π. Τ. δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ κάμωμεν μείζονα ἔκπτωσιν, διότι βαίνει ἤδη εἰς τελείαν ἐξάντλησιν.—Ω. Πάτρας. Κάλλιστον ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικὸν εἰκονογραφημένον μάλιστα εἶνε τὸ τοῦ J. Truosset, τοῦ ὁποίου καὶ πλῆρες σῶμα δεδεμένον ὑπάρχει πρὸς πώλησιν κατατεθειμένον τῷ Βιβλιοπωλείῳ τῆς Ἑστίας.—*Αλκ.* Ἐνταῦθα. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν ὄχι. — *Ριζοσπάστη*. Ὑπάρχει τις παλαιὰ μετάφρασις. Ὑπὸ τίνος δὲν ἐνθυμούμεθα, οὐδ' ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν. — κ. Α. Ν. Κ. Σμύρνην. *Τὸ Πανόραμα*, *ὁ Περιπλανώμενος*, *ἡ Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς*, *ὁ Ἐξόριστος*, *ὁ Ὁδοιπόρος*, *ὁ Ἄγνωστος*, *ὁ Μεσσίας*, *ἡ Χαριτίνη*. Ἡ τελευταία ἐρώτησίς σας ὁμοιάζει μὲ αἴνιγμα. Εὕρετε κανένα Οἰδίποδα ἵνα τὸ λύσῃ.

Ο ΡΩΜΗΟΣ ἐφημερὶς

Ποῦ τὴν γράφει ὁ Σουρῆς.

Τεῦχος πανηγυρικὸν
Ἑορτῶν βασιλικῶν.
Λεπτὰ 40 ταχυδρομικῶς

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Νοεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα Τιμὴ*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Δρ.	ν.	531.—
» 120,000,000 τῶν 5	»	»	532.—
» 60,000,000 τῶν 6	»	»	609.—
» 26,000,000 τῶν 6	»	»	513.—
» 10,000,000 τῶν 6	»	»	255.—
» 6,000,000 τῶν 6	Δρ.	παλ.	102.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			522.½

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,260.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	251.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	83.½
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	220.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	151.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	183.—
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως.	32 —
	3μην.	31.70
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν	Ὄψεως	126.—
»	3μην.	125.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.30
Λίρα ὀθωμανικὴ	28.90

Ἐξεδόθη — ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ — καὶ πωλεῖται

Τὸ ΕΤΗΣΙΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ τοῦ 1889

χρονογραφικόν, φιλολογικὸν καὶ γελοιογραφικόν.

400 πυκναὶ καὶ κομψαὶ σελίδες.—Συνεργάται 60, πάντες σχεδὸν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἑλλάδι συγχρόνου φιλολογικῆς καὶ λογοτεχνικῆς κινήσεως.—**Θέματα καὶ διατριβαὶ** 90.—**Εἰκόνες** ὑπὲρ τὰς 70.—**Μουσική**, κλπ.

Τὸ Ἡμερολόγιον θὰ καταστῇ φέτος καὶ κομψότατον **Λεύκωμα** περιέχον καὶ **τὰς προσωπογραφίας πάντων τῶν συνεργατῶν.**

Συνεργάται: Καλλιρρόη Παρρέν, Εἰρήνη Λαχανᾶ, Βιργ. Εὐαγγελίδου, Ἀλ. Ῥαγκαβῆς, Ἐμμ. Ῥοΐδης, Κ. Παπαρρηγόπουλος, Ἀχ. Παράσχος, Ι. Ἰσιδ. Σκυλίσσης, Ν. Γ. Πολίτης, Σπ. Λάμπρος, Δ. Βικέλας, Ἀρ. Προβελέγγιος, Γ. Δροσίνης, Κ. Παλαμᾶς. Γ. Σουρῆς, Ἀρ. Κουρτίδης, Δ. Κόκκος, Ἀνδρ. Λασκαρᾶτος, Κλέων Ραγκαβῆς, Χ. Ἄννινος, Δημ. Κορομηλᾶς, Ἀνδρ. Καρκαβίτσας, Ἰ. Δαμβέργης, Ἰω. Καμπούρογλους, Δ. Καμπούρογλους, Σπ. Μηλιαράκης, Ἰω. Φραγκιᾶς, Π. Συνοδινός, Π. Κανελλίδης, κλπ. κλπ.

Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις φρ. *τριῶν*, *χρυσόδετον* φρ. *τεσσάρων*
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ φρ. 3 ½ καὶ χρυσόδετον φρ. 4 ½.
καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα ἐμβάζοντα τὸ ἀντίτιμον «*Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.*»

Δ' ΟΛΥΜΠΙΑΣ 1888

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΚΘΕΤΩΝ

ΕΓΚΡΙΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ

Ὑπὸ τοῦ βιβλιοπωλείου τῆς *Ἑστίας* κατηρτίσθη καὶ ἐξεδόθη ὁ κατάλογος οὗτος ἐκ σελίδων 152 μετὰ παραρτήματος παντοειδῶν γνωστοποιήσεων ἐκ σελίδων 48. Ὁ κατάλογος ἔχει προσέτι ἀκριβὲς σχεδιαγράφημα τῆς ἐκθέσεως καὶ περιβάλλεται ὑπὸ καλλιτεχνικωτάτου καλύμματος. *Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλεται ἀντὶ δρ.* 1,25.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΕΝΘΥΜΗΜΑ

ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΙΝΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἑλλάδι δρ. 3. — Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 3.

ΥΠΟΛΕΙΠΟΝΤΑΙ ΟΛΙΓΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛ. ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ„

ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙᾼ

Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπτ. 50.

Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ

ὑφηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων καὶ Διδασκαλείων.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 2.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΝ Τῼ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙῼ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΚ 50 ΠΕΡΙΠΟΥ ΣΕΛΙΔΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙᾼ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙᾼ ΦΙΛΟΤΕΧΝΗΘΕΙΣΑΣ,

ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ, ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ, ΑΡΘΡΙΔΙΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΚΛΠ.

ΚΑΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ **1889**

ΕΚΔΟΘΗΣΕΤΑΙ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ

ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΡΑΧ. 1. — ΕΝ Τῌ ΑΛΛΟΔΑΠῌ ΦΡ. ΧΡ. 1.

Τύποις Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Ἀθήναις.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 621. — 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ΄ — ΑΡΙΘ. 673

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΟΡΑΜΑ: Ὁ ἀριθμὸς τοῦ προηγουμένου Δελτίου τῆς Ἑστίας ἐσημειώθη 702 ἐνῷ ἔπρεπε νὰ εἶνε 620.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Αἱ δανικαὶ ἐφημερίδες ἀναγράφουσι μετὰ θερμῶν ἐπαίνων τὴν ἔκδοσιν τοῦ Πανηγυρικοῦ Τεύχους τῆς Ἑστίας, ἐξαίρουσαι τὴν λαμπρότητα αὐτοῦ, ἀνατυποῦσι δὲ τὰ ἐν αὐτῷ τὸ πρῶτον δημοσιευθέντα αὐτόγραφα ποιήματα τῶν διακεκριμένων δανῶν ποιητῶν Δράχμανν καὶ Σμίθ.

— Ἐν τῇ Ny Illustrerad Tidning, μεγάλῳ εἰκονογραφημένῳ φύλλῳ τῆς Στοκχόλμης ἀναδημοσιεύεται ἐκ τοῦ Πανηγυρικοῦ Τεύχους τῆς Ἑστίας ἡ καλλιτεχνικὴ εἰκὼν τῆς Βασιλίσσης Ὄλγας, ὑπ᾽ αὐτὴν δὲ τὸ ποίημα τοῦ κ. Δροσίνη: Βασίλισσά μου, σουηδιστὶ μεταφρασθὲν ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ σουηδοῦ ποιητοῦ κ. Σάνδερ.

— Ἐν τῷ ἐγκρίτῳ περιοδικῷ τῆς Λειψίας «Die Gesellschaft» ὁ καθηγητὴς κ. Αὐγ. Βόλτζ δημοσιεύει βιβλιογραφίαν περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν φιλοπονηθείσης μεταφράσεως τοῦ Φιέσκου ἧς ἐξαίρει τὴν φιλολογικὴν ἀξίαν, καὶ περὶ ἄλλων σχετικῶν πρὸς τὴν νεοελληνικὴν φιλολογίαν βιβλίων.

— Ὁ πρίγκηψ τοῦ Σάξεν Μάϊνιγγεν φιλοτεχνεῖ νῦν μετάφρασιν τῆς Αἰμιλίας Γαλόττη, δράματος τοῦ Λέσσιγγ.

— Δύο τῶν διασημοτέρων συγχρόνων Γάλλων ζωγράφων, ὁ Ἀλφρέδος Στίβενς καὶ ὁ Gervex παρασκευάζουσι, χάριν τῆς Ἐκθέσεως, μέγα πανόραμα, ἀναπαριστῶν τὰ σημαντικώτερα γεγονότα καὶ τὰς κυριωτέρας προσωπικότητας τοῦ λήγοντος αἰῶνος.

— Οἱ διευθυνταὶ τῆς Grand operà τῶν Παρισίων συνεβλήθησαν μετὰ τῆς Πάτης ὅπως ψάλλη καθ᾽ ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ἀπὸ σκηνῆς τοῦ θεάτρου τούτου. Τὸ πρῶτον ἡ διάσημος ἀοιδὸς θὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ἐν τῷ μελοδράματι τοῦ Γκουνῶ Ῥωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα.

— Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει πεντηκονταετίας, ἀφ᾽ ἧς τὸ πρῶτον παρεστάθη ὁ **Ῥουὺ Βλάς**, τὸ δραματικὸν ἀριστοτέχνημα τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἀνεβιβάσθη τὴν 8 Νοεμβρίου, ἀπὸ σκηνῆς τοῦ θεάτρου τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας, ἐν μέσῳ συρροῆς πυκνοτάτης.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Μονάχῳ ὁ πατὴρ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας δοὺξ Μαξιμιλιανός, ὅστις διεκρίθη καὶ ἐν τῇ φιλολογίᾳ δημοσιεύσας πολλὰ ἔργα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Phantasus. Μεταξὺ ἄλλων ὁ δοὺξ μετέφρασεν καὶ τὴν Λουκρητίαν Βοργία τοῦ Οὐγκὼ μεθ᾽ οὗ συνεδέετο προσωπικῶς καὶ πρὸς τὸν ὁποῖον ἔτρεφε μέγαν θαυμασμόν. Ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας ἦτο καὶ τακτικὸς συνεργάτης τοῦ ἐν Μονάχῳ ἐκδιδομένου γελοιογραφικοῦ περιοδικοῦ Fliegende Blätter (Πτερόεντα Φύλλα), οἱ συντάκται τοῦ ὁποίου ἰδιαιτέρως ἀνεζήτουν τὰς εὐφυεῖς γελοιογραφίας τοῦ δουκὸς Μάξ. Ὁ οἶκος τοῦ δουκὸς Μαξιμιλιανοῦ ἦτον κοινὸν καὶ φιλόξενον ἐντευκτήριον τῶν λογίων καὶ καλλιτεχνῶν, πρὸς οὓς ὁ μουσοτραφὴς πρίγκηψ ἐπεδαψίλευε παντοειδεῖς χάριτας καὶ φιλοφρονήσεις.

— Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις θὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, ἐγκαθιστῶν τὸ ἑνιαῖον τῆς ὥρας καθ᾽ ἅπασαν τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἀλγερίαν. Ὡς μέσος ὅρος τῆς ἑνιαίας ὥρας, λαβούσης τὸ ὄνομα «ἐθνικὴ ὥρα», ἐλήφθη ὁ χρόνος τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων.

— Καὶ ἡ ἐν Βιέννῃ ἐπὶ τῷ Ἰωβιλαίῳ τοῦ αὐτοκράτορος γενομένη Βιομηχανικὴ Ἔκθεσις ἀπέφερε περίσσευμα 140 χιλ. φιορινίων.

— Τὸ ἐν Παρισίοις θέατρον Vaudeville εἰσέπραξεν ἐκ τῆς κωμῳδίας «Les surprises du divorce», παρασταθείσης 160 φοράς, 80 0 χιλιάδας φράγκων.

— Ἀπέθανεν ἐν Βιέννῃ ὁ διάσημος ἰατρὸς καὶ καθηγητὴς τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου Βάμβεργερ.

— Λόγος πολὺς γίνεται ἐν τοῖς ἐπιστημονικοῖς κύκλοις τῆς Αὐστρίας περὶ εὑρέσεως μυστηριώδους τινὸς φυτοῦ ἔχοντος τὴν ἰδιότητα νὰ προαγγέλλῃ τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολὰς καὶ τοὺς σεισμούς.

— Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μορφωθῇ ἐπιστημονικῶς, ἀνέθηκε δὲ εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν Πεκίνῳ Εὐρωπαϊκοῦ Κολλεγίου τὴν φροντίδα νὰ καταρτίσῃ κατάλληλον πρόγραμμα σπουδῶν.

— Συνέστη ἄρτι μετεωρολογικὸς σταθμὸς ἐν Ὀδησσῷ εἰδικὴν μέριμναν ἔχων νὰ μεταβιβάζῃ εἰς πάντας τοὺς ἐμπορικοὺς λιμένας δελτίον περὶ τῶν προσδοκωμένων ἀτμοσφαιρικῶν μεταβολῶν ἐν τῷ Εὐξείνῳ.

— Ὁ λόρδος Φέρσεϋ ἀπέστειλε διὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ εἰς τὸ Νομισματικὸν Μουσεῖον ὁλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἀργυρῶν καὶ χαλκῶν νομισματοσήμων τῶν κοπέντων ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας.

— Τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης τετάρτης ὁ κ. Ι. Ι. Σκυλίσσης ἀνέγνωσεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου Παρνασσοῦ ἔμμετρον μετάφρασιν εἰς ἰαμβικοὺς στίχους τοῦ Κωνείου, κωμῳδίας τοῦ Αἰμιλίου Ὠζιέ, ἧς ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον Νομικὴ Βιβλιοθήκη δύο ἐκ τῶν παρ᾽ ἡμῖν ἐντριβεστάτων νομικῶν οἱ κ. κ. Γ. Φιλάρετος καὶ Ε. Λυκούδης ἀγγέλλουσι τὴν ἔκδοσιν σειρᾶς τομιδίων εὐώνων, περιεχόντων τοὺς χρησιμωτέρους τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων. Σκοπὸς τῆς τοιαύτης ἐκδόσεως εἶνε ἡ εὐκολωτέρα διάδοσις τῆς γνώσεως τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων. Πρὸς τοῦτο θὰ ἐκδοθῶσιν οὗτοι μετὰ εἰσαγωγῆς ἐν ἀρχῇ, σχολίων κατ᾽ ἄρθρα ἢ κατὰ κεφάλαια, καὶ εὑρετηρίου ἀλφαβητικοῦ ἐν τέλει. Ὡς πρῶτον τομίδιον τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐκδοθήσεται τὸ Σύνταγμα ὑπὸ Γ. Φιλαρέτου· εἶτα δὲ οἱ Ἐκλογικοὶ θεσμοὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Ε. Λυκούδη. Τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβον τὰ Καταστήματα Α. Κωνσταντινίδου.

— Ἡ ἀγωνόδικος ἐπιτροπὴ τοῦ δραματικοῦ ἀγῶνος τῶν Ὀλυμπίων ἡτοίμασεν ἤδη τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ὑποβληθέντων 24 ἔργων. Εἰσηγητὴς ταύτης εἶνε ὁ κ. Ι. Καμπούρογλους.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Κατὰ τὸν μῆνα σεπτέμβριον εἰσήχθησαν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Μουσεῖον: α') Κεφαλὴ Σατύρου μαρμαρίνη, φυσικοῦ μεγέθους ἀποκεκομμένη ὄπισθεν, εὑρεθεῖσα ἐν Τράλλεσι τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. β') Δύο ἐνώτια χρυσᾶ ἀπολήγοντα εἰς κεφαλὰς λεόντων, κατασχεθέντα ἐν Λαμίᾳ. γ') 4 λήκυθοι εὑρεθεῖσαι ἐν Ἐρετρίᾳ. δ') 77 ἀρχαῖα νομίσματα πόλεων Μικρᾶς Ἀσίας, ὧν τὰ 6 ἀργυρᾶ τὰ δὲ λοιπὰ χαλκᾶ.

— Ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου τοῦ μεταξὺ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ νοτίου τῆς Ἀκροπόλεως τείχους ἐπερατώθη. Προχωρεῖ δὲ νῦν ἡ σκαφὴ πρὸς δυσμὰς εἰς τὸ μέρος ἔνθα τὸ ἱερὸν τῆς Βραυρωνείας Ἀρτέμιδος. Εὕρημα ἄξιον λόγου μόνον κεφαλὴ πωρίνη φυσικοῦ μεγέθους ἀνδρὸς πωγωνοφόρου.

— Αἱ ἐντὸς τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως ἀνασκαφαὶ ἐπερατώθησαν. Ἐν αὐταῖς εὑρέθησαν μικρά τινα εὑρήματα. Σπουδαιότατον ὅμως ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ὑπῆρξεν ἡ ἀποκάλυψις μέρους τοῦ κυκλωπείου τείχους τῆς Ἀκροπόλεως.

— Ἐν ταῖς ἐν Τανάγρᾳ ἀνασκαφαῖς εὑρέθησαν ἀγαλμάτια καὶ ἀγγεῖα ἐκ τῶν συνήθων, ἀνεκαλύφθησαν δὲ καὶ 9 ἐνεπίγραφοι νεκρικαὶ στῆλαι.

— Ἐν Μυκήναις ἐκαθαρίσθησαν 10 τάφοι, ὧν οἱ 5 ἦσαν πολὺ μικροὶ καὶ κατ' ἀκολουθίαν πολὺ πτωχοί. Ἐν τοῖς λοιποῖς εὑρέθησαν πήλινα ἀγγεῖα, πήλινα εἰδώλια, χαλκοῦν μαχαίριον, χρυσοῦς δακτύλιος, λίθοι ἐγγλυμμένοι, αἰχμαὶ δοράτων καὶ βελῶν, χαλκᾶ ἀγγεῖα κλπ.

— Ἐν Ἀκραιφνίῳ, ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Πτώου Ἀπόλλωνος ὅπου ἐγίνοντο ἀνασκαφαὶ ἐν ὀνόματι τῆς γαλλικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Holleaux ἀνεκαλύφθη περιφερὲς οἰκοδόμημα ὅπερ εἶνε πιθανῶς ἡ ὑπὸ Πλουτάρχου μνημονευομένη Θόλος τοῦ Ἀπόλλωνος.

— Ἡ ἐπιτροπή, ἡ ἐντολῇ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐνεργήσασα τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐν Δελφοῖς ἰδιοκτητῶν οἰκιῶν, αἵτινες θέλουσι κατεδαφισθῇ, ὅπως ἐνεργηθῶσιν ἀνασκαφαὶ ἀρχαιολογικαί, κατήρτισεν ἤδη τὴν ἔκθεσιν αὐτῆς, ἣν προσεχῶς ὑποβάλλει εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀναφέρεται ἡ ἀξία ἑκάστης τῶν οἰκιῶν τοῦ χωρίου κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἐν ὅλῳ αἱ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν κατεδαφιζομένων οἰκιῶν καταβληθησόμεναι ἀποζημιώσεις κατὰ τὰς ἐκτιμήσεις τῆς ἐπιτροπῆς δὲν θέλουσιν ὑπερβῆ τὰς 60,000 δραχμῶν. Τὰς ἀποζημιώσεις ταύτας θέλουσιν ἀποτίσει ἥ τε γαλλικὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἑλληνικὴ Βιβλιοθήκη 16. Τὸ ᾆσμα τῶν Χριστουγέννων, διήγημα Καρόλου Δίκενς, μετάφρασις Π. Πανᾶ. Ἐν Ἀθήναις. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδόται, ὁδὸς Πανεπιστημίου 53. 16ον σ. 96. (Τιμ. λεπτ. 60).

Λεξικὸν ἁπάντων τῶν ῥημάτων τῆς ἀττικῆς πεζογραφικῆς διαλέκτου περιέχον καὶ τύπους ἐξ Ἀττικῶν ἐπιγραφῶν, τὴν ἐτυμολογίαν ἑκάστου ῥήματος καὶ ποικίλας κριτικὰς καὶ γραμματικὰς παρατηρήσεις, ὑπὸ Γεωργίου Δ. Ζηκίδου. Ἐκδότης Ἀνέστης Κωνσταντινίδης. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀν. Κωνσταντινίδου. 1888 4ον σ. λϛ' καὶ 704. Τιμᾶται ἄδετον φρ. 10, χαρτόδετον φρ. 11, χρυσόδετον φρ. 12,50.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Διπλωματία ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Καποδιστρίου μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Μελέτη πολιτικὴ καὶ ἱστορικὴ Χαριλάου Δ. Μελετοπούλου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, 1888. 8ον σ. 135.

Μιχαὴλ Γαλανοῦ **Κοινωνικαὶ Μελέται** περὶ ἔρωτος, γάμου καὶ οἰκογενειακοῦ βίου. Μελέτη πρώτη: περὶ ἔρωτος. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Κολλαράκη καὶ Τριανταφύλλου. 1888. 8ον σ. 62. Τιμ. Δρ. 1.

Ἡ ἀνάπτυξις τῆς γραφῆς, ἤτοι ἱστορικὴ ἀνέλιξις τῆς τέχνης τοῦ γράφειν καὶ ἰδίως τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς ὑπὸ τελειωτικὴν ἔποψιν, ὑπὸ Κυριακοῦ Θ. Ζάμπα ἀποφοίτου τῶν Ζαριφείων καὶ φ. φ. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν προγραμμάτων. 1888. 12ον σ. 79. Τιμ. δρ. 1 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ, φρ. χρ. 1 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ, 18 Νοεμβρίου.

Ἐξακολουθεῖ ἐν τῇ Βουλῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, ἐφ' οὗ μετὰ τὸν κ. Δηλιγιάννην ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως ὁ κ. Α. Σιμόπουλος.

— Ἡ ἐκλογὴ Ζακύνθου ἐπεκυρώθη προχθὲς μετὰ μικρὰν συζήτησιν περὶ ἐνηλικιότητος τοῦ ἐκλεχθέντος βουλευτοῦ κ. Ἀργασάρη Λομβάρδου.

— Ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς τρίτης ὁ κ. Πρωθυπουργὸς κατέθηκε διάφορα νομοσχέδια, ἐν οἷς καὶ τὰ ἀφορῶντα τὰς συμβάσεις τῶν μετατραπέντων δανείων τῶν 20,000,000, τῶν 10,000,000, τῶν 9,000,000, καὶ τῶν 26,000,000 καὶ καὶ τοῦ ἐξοφλουμένου δανείου τῶν 9,000,000. Τὴν ὑποβολὴν τῶν νομοσχεδίων τούτων συνώδευσεν ὁ κ. Τρικούπης διὰ μακρᾶς εἰσαγωγῆς.

— Ὁ Γερμανικὸς στόλος ἐκ τεσσάρων σκαφῶν ὑπὸ τὸν ἀντιναύαρχον Χόλμαννκατέπλευσεν εἰς Κέρκυραν.

— Παραδίδεται λίαν προσεχῶς εἰς κοινὴν χρῆσιν ἡ ἀπὸ Πατρῶν εἰς Ἀχαΐαν γραμμὴ τοῦ Σιδηροδρόμου Πελοποννήσου.

— Πανταχοῦ, ὁπόθεν διῆλθεν ὁ μεγάτιμος κ. Κ. Ζάππας, ἔτυχεν ἐγκαρδίου δεξιώσεως τιμώσης καὶ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑλληνικὸν λαόν, ὅστις ἀπέδειξεν, ὅτι γινώσκει δεόντως νὰ τιμᾷ καὶ γεραίρῃ τοὺς ἐθνικοὺς εὐεργέτας. Ἐν Θεσσαλίᾳ ὅμως ἰδιαιτέρως ὁ ὑπὲρ τοῦ κ. Ζάππα ἐνθουσιασμὸς ἐξήχθη εἰς τὸ κατακόρυφον. Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὸ ἀπὸ τῆς 11ης ἱσταμένου φύλλον τῆς ἐν Καρδίτσῃ ἐκδιδομένης «Θεσσαλιώτιδος», ἐν ᾧ λεπτομερῶς περιγράφονται τὰ τῆς ἐκεῖθεν διελεύσεως τοῦ γεραροῦ ἀνδρός, ὅστις χωρὶς κἂν νὰ ἐξέλθῃ τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης, ἔλαβε ζωηρὰ δείγματα τοῦ σεβασμοῦ καὶ ὑπολήψεως τῶν κατοίκων, ἀθρόων συρρευσάντων ἐν τῷ σιδηροδρομικῷ σταθμῷ.

ΡΩΜΗΟΥ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΜΕ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΟΛΟΓΙΟΝ

Ἐκδοθήσεται προσεχῶς ὅλον ἔμμετρον καὶ εἰκονογραφημένον εἰς κομψὸν τεῦχος ἐκ δύο τυπογραφικῶν φύλλων.

Θὰ τιμᾶται 50 λεπτ. ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ λεπτ. 60.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Κ. Π. Λεμησσὸν Κύπρου. Π. Τ. ἀπεστάλησαν ἀπὸ τῆς π. ἑβδομάδος ταχυδρομικῶς. Ἀτυχῶς ὁ κ. Α. Κ. καίτοι κατ' ἀρχὰς παρέλαβε παραγγελίαν σας, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπέστρεψεν ἡμῖν ταύτην, οὗτος δ' εἶναι ὁ λόγος τῆς βραδύτητος· λοιπὰ παραγγελίας σας παρεδόθησαν καὶ πάλιν κ. Α. Κ. προχθές. — κ. Ε. Γ. Σ. Δυρράχιον. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα ἐκ νέου, ἐκ τῶν δύο σημειουμέ-

νων ὁμολογιῶν τοῦ Πατρ. Δανείου οὐδεμία ἔχει κληρωθῆ. — κ. Γ. Π. Χ. Ἰθάκην. Ἀθην. Νύκτες καὶ Τ. Ρωμηοῦ ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Ν. Ι. Π. Κ)πολιν. Ζητηθὲν φύλλον Ρωμηοῦ ἀπεστάλη. — κ. Γ. Ι. Λ. Ἀδριανούπολιν. Ἐνεγράψαμεν τὸν κ. Κ. Δ. ἀποστείλαντες αὐτῷ ὁλόκληρον τὴν σειράν, ἀπεστείλαμεν δὲ καὶ ὑμῖν πάντα τὰ ζητηθέντα μετ' ἐπιστολῆς μας· εὐχαριστοῦμεν διὰ θερμὴν ὑποστήριξιν.—κ. Ι. Κ. Λονδῖνον. Π. Τ. καὶ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλησαν, τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ δύνασθε ν' ἀποστείλητε διὰ γραμματοσήμου ἀγγλικοῦ. — κ. Α. Χρ. Πράβιον. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας.—κ. Α. Αχ. Κάϊρον. Ἐλήφθησαν καὶ ἐνεγράφητε, ἀπεστάλη δ' ὑμῖν ἡ σειρὰ ἀπὸ τέλους Ἰουνίου μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Π. Β. Ροστ:6. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Λεξικὸν Βυζαντίου τιμᾶται δεδεμ. 35 φρ. χρ. ἄδετον 28, Ἱστορία Τρικούπη ἀποστέλλεται τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα. — κ. Γ. Β. Σεβαστούπολιν. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα. — κ. Ι. Μ. Δ. Μάντσεστερ. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Ἡμερολόγιον Γυμνασίου σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει του. — κ. Κ. Λ. Χαλκίδα. Ζητηθὲν ἀπεστάλη.— Δραματικὸν Σύλλογον Κέρκυραν Π. Τ. καὶ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Ἐλήφθησαν, συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας· ζητούμενα ἀποστέλλονται μετ' ἐπιστολῆς μας.— κ. Δ. Μ. Ναύπλιον. Τὰ δύο καθυστερήσαντα φυλλάδια τῆς Καλλιτ. Πιναχ. ἔρχονται ὁμοῦ ὁσονούπω. — κ. Στ. Γ. Bielitz. Ἔχετε ἐπιστολήν μας.— κ. Δ. Φ. Κωνσταντινούπολιν. Δὲν νομίζετε ὅτι εἶναι πολὺ ἐκφραστικώτερον τὸ δημῶδες :

Καρδιὰ μὲ δεκοχτὼ κλειδιά, γιατ' εἶσαι σφαλισμένη,
Καὶ δὲν ἀνοίγεις νὰ χαρῇς τὴ νιότη σου καϋμένη;
— Καὶ πῶς ν' ἀνοίξω νὰ χαρῶ ποῦ τὰ κλειδιὰ ἐχαθῆκαν,
Τὰ χέρια ὁποῦ τὰ βάσταιναν 'ς τὸν Ἅδη ἐκαταιβῆκαν.

κ. Α. Β. Βερολῖνον. Εὑρίσκεται εἰς Κέρκυραν. — κ. Ν. Β. Τρίκκαλα. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Ντ. Παλαιοκατούναν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Τ. Π. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν ἀμφότεραι αἱ παραγγελίαι σας, εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Α. Τένεδον. Π. Τ. ἀπεστάλη πρὸ μηνός, ἀποστέλλεται δὲ καὶ πάλιν. — κ. Ε. Κ. Μαϊκώπ. Ρωσσίαν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν, ἔκδοσις Καλλιτεχ. Πιναχ. ἀποπερατοῦται ὁσονούπω. — κ. Π. Χ. Βραΐλαν. Ἔχετε ἐπιστολήν μας. — κ. Κ. Γ. Κ. Malorossiscaja Ρωσσίαν. Τὸ μὲν ἡμερολόγιον Σχ. ἀποστέλλεται σήμερον, τὸ δὲ ἀττικὸν ἅμα τῇ ἐκδόσει του· ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἑστίας» ἐν Ροστοβίῳ ὁ κ. Δ. Πρινόπουλος. — Ριζοσπάστῃ. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν τὴν δύναμιν νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Ἐφροντίσαμεν νὰ μάθωμεν καὶ ἴσως προσεχῶς δυνηθῶμεν νὰ σᾶς εἴπωμέν τι ἀσφαλῶς. — Αθ... Συστηματική τις ὄχι. Ὑποδείξατε τίνα συγγραφέα θέλετε διὰ νὰ σᾶς συστήσωμεν ἔκδοσιν ὁποίαν ζητεῖτε—ἂν ὑπάρχῃ.— κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἀπεστάλησαν ζητηθέντα· θὰ φροντίσωμεν νὰ εὕρωμεν ἔντυπον ἢ νὰ ἀντιγράψωμεν τὸ ζητηθὲν ἄρθρον. Ἀκόμη δὲν κατωρθώσαμεν νὰ σᾶς γράψωμεν! — κ. Κ. Μ. Βερολῖνον. Προσεχῶς θὰ γράψωμεν· χαίρομεν διὰ τὰ ἀναγγελλόμενα εὐχάριστα. —Νεαρῷ φίλῳ. Ὁ Σαίξπηρ ἐνυμφεύθη ἐν ἡλικίᾳ 18 ἐτῶν. Ἴσως διὰ τοῦτο ἔγραφε τραγῳδίας. Μιμηθῆτέ τον λοιπόν!

ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΣΥΝΤΑΧΘΕΝΤΑ ΥΠΟ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ
ὑφηγητοῦ τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῷ ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων καὶ Διδασκαλείων.
ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 2.
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Νοεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 %	Δρ. ν.	513.—
» 120,000,000	» 5	» »	513.—
» 60,000,000	» 6	» »	593.—
» 26,000,000	» 6	» »	509.—
» 10,000,000	» 6	» »	254.—
» 6,000,000	» 6	Δρ. παλ.	99.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου		φρ.	519.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα.

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθν. Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δ. ν.	4,175.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	244.—
Τράπεζα Βιομηχαν. Πίστεως	» »	83.50
Προν. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	208.—
Ἑταιρεία Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	154.50
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	428.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		31.40
	3μην.	31.20
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		124.—
»	3μην.	122.3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	24.91
Λίρα ὀθωμανική	28.65

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΕΝΘΥΜΗΜΑ
ΤΗΣ ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΕΙΝΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,
Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».
Ἐν Ἑλλάδι δρ. 3. — Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 3.
ΥΠΟΛΕΙΠΟΝΤΑΙ ΟΛΙΓΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ
ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ
ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛ. ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ.
ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ
ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι
Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπτ. 50.
Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ Π. ΑΣΛΑΝΗΣ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΕΙΣ ΜΕΓΑ 8ον

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΛΑΜΠΡΑΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΤΙΜΩΝΤΑΙ

ΕΠΙ ΠΟΛΥΤΕΛΟΥΣ ΧΑΡΤΟΥ			ΕΠΙ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΛΟΥ		
Ἐν Ἀθήναις	δρ.	14	Ἐν Ἀθήναις	δρ.	10
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ.	»	16	Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ.	»	12
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ	φρ. χρ.	16	Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ	φρ. χρ.	12

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ
ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ΕΚ 50 ΠΕΡΙΠΟΥ ΣΕΛΙΔΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ ΕΙΚΟΝΑΣ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙᾼ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙᾼ ΦΙΛΟΤΕΧΝΗΘΕΙΣΑΣ,

ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ, ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ, ΑΡΘΡΙΔΙΑ, ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΚΛΠ.

ΚΑΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ **1889**

ΕΚΔΟΘΗΣΕΤΑΙ ΤΑΣ ΠΑΡΑΜΟΝΑΣ

ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΔΡΑΧ. 1. — ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΦΡ. ΧΡ. 1.

Τύποις Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ ἐν Ἀθήναις.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 622. — 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1888. ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ ΙΓʹ — ΑΡΙΘ 674

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ **Ἀμαρυλλίς**, τὸ πρὸ τριετίας δημοσιευθὲν τὸ πρῶτον ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* διήγημα τοῦ κ. Γεωργίου Δροσίνη ἐξεδόθη ἄρτι καὶ δανιστὶ ἐν Κοπεγχάγῃ, ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς **Μαγδαληνῆς**, διηγηματίου τοῦ κ. Κ. Παλαμᾶ ἐπίσης ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθέντος, τομίδιον τῆς «Δημώδους Δανικῆς Βιβλιοθήκης». Ἡ *Ἀμαρυλλὶς* μετεφράσθη ἄχρι τοῦδε γερμανιστί, ἀγγλιστί, ὁλλανδιστί, σουηδιστὶ καὶ δανιστί, εἶνε δὲ μετὰ τὸν *Λουκῆν Λάραν* τοῦ κ. Βικέλα τὸ εἰς πλείστας γλώσσας μεταφρασθὲν ἔργον τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

—Ἐτελεύτησεν ἐν Βόννῃ τῆς Γερμανίας ἑβδομηκοντούτης ὁ καθηγητὴς Νικόλαος Δέλιος. Ὁ ἀποθανὼν ἐδίδαξεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη τὴν σανσκριτικήν, παρέδωκε δ' ἔτι ῥωμανικὴν καὶ ἀγγλικὴν φιλολογίαν. Τὴν μεγάλην του φήμην ὀφείλει εἰς τὰς περὶ Σαιξπήρου εἰδικὰς μελέτας: τὴν ἑπτάτομον κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Σαιξπήρου, τὸν *Μῦθον τοῦ Οὐΐλλιαμ Σαιξπήρου*, τὸ *Ἀγγλικὸν θέατρον κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σαιξπήρου* καὶ τὸ *Λεξικὸν τοῦ Σαιξπήρου*.

— Ὁ Ἀντώνιος Ρουβινστάιν ἀσχολεῖται νῦν περὶ τὴν σύνθεσιν νέου μελοδράματος. Τίτλος αὐτοῦ εἶνε *Γοριούσκα* τὸ δὲ κείμενον ἔγραψεν ὁ ῥῶσσος ποιητὴς Ἀρβεϊκιέφ. Παρασταθήσεται πιθανῶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς ἔτους ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ θεάτρῳ Πετρουπόλεως.

— Τὴν 5)17 νοεμβρίου 1889 συμπληροῦνται πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ πρώτου μελοδράματος τοῦ Βέρδη **Oberto, conte di San Bonifazio.** Πρὸς τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν μελετᾶται ὁ τρόπος καθ' ὃν θέλει ἑορτασθῇ λαμπρῶς ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Σκάλας τοῦ Μιλάνου ἡ ἀμφιετηρὶς αὕτη τοῦ μεγάλου ἰταλοῦ μουσουργοῦ.

— Ἐν Λονδίνῳ ἐξεδόθη συγγραμμάτιον τῆς λαίδης Δίλκε, συζύγου τοῦ σὶρ Καρόλου Δίλκε, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἡ τέχνη ἐν τῇ νεωτέρᾳ πολιτείᾳ». Ἡ λαίδη Δίλκε φρονεῖ ὅτι ἡ τέχνη δὲν δύναται νὰ προαχθῇ ἢ ὑπὸ τὴν αἰγίδα καὶ τὴν προστασίαν τῆς πολιτείας.

— Ὁ βαρῶνος Ρότσχιλδ προσέφερεν 100,000 φλωρινίων εἰς τὸ ἐν Βιέννῃ μουσεῖον τῆς καλλιτεχνικῆς βιομηχανίας, πρὸς ἀγορὰν βιβλίων καὶ ὑποδειγμάτων.

— Ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος διατρίψας ἐν Ἀθήναις Γάλλος ποιητὴς κ. **Paul Mariéton** ἐξέδωκεν ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ ἐκδότῃ **Lemerre** συλλογὴν ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «**Hellas, journal de route en vers**». Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι ὁ ἁβρὸς Γαλάτης μουσοπόλος τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ ἀρύεται ἀποκλειστικῶς ἐξ ἑλληνικῶν θεμάτων, διερμηνεύει δὲ ταύτας εἰς στίχους λαξευτοὺς καὶ εὐήχους, ἀποπνέοντας ἀληθῆ κλασικὴν χάριτα καὶ εὐωδίαν ἑλληνικῆς γῆς.

— Ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ θεάτρου τῆς Κοπεγχάγης παρεστάθη ἐσχάτως, ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ, νέον μελόδραμα *Ἀλλαδῖνος*, οὗ ἡ ὑπόθεσις εἶνε εἰλημμένη ἐκ τῶν παραμυθίων τῆς Χαλιμᾶς. Μελοποιὸς τοῦ ἔργου εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ συνθέτου τοῦ δανικοῦ ἐθνικοῦ ὕμνου (**Sandsoldat**) Χόρνεμαν.

— Ὁ ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας Ἀλεξανδρῆς, ἐπανελθὼν ἄρτι εἰς τὴν θέσιν του ἐκ Βουκουρεστίου, ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ χειρόγραφα διαφόρων ἀνεκδότων ἔργων τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας (*Κάρμεν Σύλβα*), ἅτινα πρόκειται νὰ δημοσιευθῶσιν ἐν Παρισίοις.

— Τὸ τρυφερὸν μυθιστόρημα τοῦ Ἕκτορος Μαλὼ «Ἄνευ οἰκογενείας», ὅπερ ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε καὶ ἡ *Ἑστία*, ἐξεδόθη τελευταῖον εἰς ἑκατοστὴν ἔκδοσιν, ἤτοι κατηναλώθησαν μέχρι τοῦδε ἑκατοντακισχίλια ὅλα ἀντίτυπα αὐτοῦ!

— Περίεργος θεατρικὴ καινοτομία εἰσήχθη ἐν Παρισίοις, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ὑπὸ τὴν προστασίαν δοκιμωτάτων καὶ ἐπιφανῶν λογίων, θίασος . . . νευροσπάστων παριστάνει ἀρχαῖα καὶ νεώτερα δραματικὰ ἀριστουργήματα. Ὡς πρῶτον ἔργον ἀνεβιβάσθησαν ἀπὸ σκηνῆς αἱ ἀριστοφάνειοι *Ὄρνιθες*. Ἤδη παριστάνεται ἡ *Τρικυμία* τοῦ Σαίξπηρ, παρασκευάζεται δὲ ὅπως ἀναβιβασθῇ προσεχῶς ὁ *Προμηθεὺς Δεσμώτης*, τοῦ Αἰσχύλου. Αἱ παραστάσεις τῶν ἀριστουργημάτων τούτων τῆς δραματικῆς τέχνης ὑπὸ τοῦ θιάσου τῶν ἀψύχων ἠθοποιῶν, ἐὰν πιστεύσωμεν τὰς ἐφημερίδας, διεξάγονται μετὰ καταπληκτικῆς ἐντελείας καὶ ἐπιτυχίας.

— Πολύτιμον ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος τοῦ Ραφαήλ, τῆς εἰκονιζούσης τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ, ἐκλάπη ἐσχάτως ἐκ τοῦ ἐν Περουγίᾳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου. Πᾶσαι αἱ πινακοθῆκαι τῆς Εὐρώπης ἔλαβον τηλεγραφικῶς γνῶσιν περὶ τούτου, ὅπως παρακωλυθῇ ἡ πώλησις τοῦ κλαπέντος καλλιτεχνικοῦ ἔργου.

— Ὁ ζωγράφος **Zichy**, ὅστις, ταξειδεύων μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας, παρέστη αὐτόπτης μάρτυς τοῦ ἐσχάτως συμβάντος σιδηροδρομικοῦ δυστυχήματος, ἐξ οὗ μόλις ἐσώθη ὁ Τσάρος, ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τὴν ὑψηλὴν ἐντολὴν νὰ ζωγραφήσῃ ἐν κολοσσαίῳ πίνακι, τὴν σκηνὴν τῆς καταστροφῆς.

— Τὴν 12 νοεμβρίου ἔληξεν ἡ ἐν Γλασκόβῃ μεγάλη ἔκθεσις, ἧς οἱ ἐπισκέπται ἀνῆλθον εἰς 5, 748, 379.

— Ὁ ἐν Λονδίνῳ βιβλιοπώλης ἐκδότης τῶν ἔργων τοῦ Ζολᾶ κατεδικάσθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐπὶ προσβολῇ τῶν ἠθῶν εἰς πρόστιμον 100 λιρῶν στερλινῶν, ὑποχρεωθεὶς νὰ ἐξαφανίσῃ καὶ πάντα τὰ ἐκ τῶν ἐκδόσεων τούτων ὑπολειφθέντα ἀντίτυπα.

— Ἐν Παρισίοις ἀπεβίωσεν ὁ δραματικὸς συγγραφεὺς Ἐδμόνδος Γονδινέ, ὅστις ἐσχάτως εἶχεν ἐγκλεισθῇ ἐν φρενοκομείῳ, παθὼν σφοδρὰν νευρικὴν διατάραξιν. Ἓν ἐκ τῶν μᾶλλον πεφημισμένων ἔργων τοῦ Γονδινὲ εἶνε τὸ θαυμάσιον αὐτοῦ δρᾶμα *Ἐλεύθερδι*, ἔργον ὑπόθεσιν ἔχον τοὺς πρὸς τὸν Ἀλῆ πασσᾶν ἀγῶνας τῶν Σουλιωτῶν.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις ὁ περιώνυμος μουσικὸς ἐκδότης **Choudens**.

— Πρὸ ὀλίγου ἐξεδόθη παρὰ **Kaiser** ἐν Μονάχῳ νέον *Ἐγχειρίδιον τῆς Σανσκριτικῆς* (**Elementarbuch der Sanskrit-sprache**) ὑπὸ τοῦ κ. ***W. Geiger***, ὑφηγητοῦ καὶ ἐκτάκτου μέλους τῆς Βαυαρικῆς ἀκαδημίας, βιβλίον ἀξιοσύστατον εἰς πάντα φιλόλογον, ὅστις θέλει νὰ διδαχθῇ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὰ μυστήρια τῆς Ἰνδικῆς. Τὸ ἔργον τοῦ **Geiger**, εἰς τὸ ὁποῖον πλεῖστα συνεισέφερε καὶ ὁ περίφημος Σανσκριτογνώστης ***E. Kuhn***, διαφέρει τῶν λοιπῶν γραμματικῶν κυρίως διὰ τῆς σαφεστάτης ἐκθέσεως τῶν φθογγολογικῶν νόμων καὶ τῆς παραδειγματικῆς συντομίας. Ὁ συγγραφεὺς ἐφήρμοσεν εἰς τὴν Σανσκριτικὴν τὴν μέθοδον, ἥτις πρὸ καιροῦ δοκιμάζεται εἰς τὰ ἐγχειρίδια τῆς Λατινικῆς

καὶ Ἑλληνικῆς· περιοριζόμενος δηλαδὴ εἰς τοὺς ἀπολύτως ἀναγκαίους τύπους παρέλειψε πᾶσαν λεπτομέρειαν καὶ ὅλον τὸν κυκεῶνα σπανιωτέρων τύπων καὶ ἐξαιρέσεων, ὀρθῶς κρίνων, ὅτι τὰ τοιαῦτα μανθάνονται εὐχερέστερον διὰ πρακτικῆς ἀναγνώσεως. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν τύπων λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν ἧττον οἱ καθ' ἑαυτὸ Ἰνδολόγοι παρὰ οἱ θέλοντες διὰ τῆς Σανσκριτικῆς νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὴν συγκριτικὴν γλωσσολογίαν. Τὸ γραμματικὸν μέρος παρακολουθοῦσι πρῶτον θέματα ἐκ μικρῶν αὐτοτελῶν φράσεων συνιστάμενα, μετὰ ταῦτα μείζονα κείμενα, καθὼς τὸ ἐκ τῆς **Mahabharata** ἐπεισόδιον τῆς **Savitri** καὶ νοστιμώτατα τεμάχια τοῦ **Pancatantra**· ἡ ἐξήγησις τούτων εὐκολύνεται διὰ καλοῦ λεξικοῦ.

Κ. Κ.

—Ἡ *Ἐφημερὶς* ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ μεγέθυνσιν τοῦ φύλλου ἄνευ αὐξήσεως τῆς συνδρομῆς. Ἡ *Ἐφημερίς*, ἓν τῶν κυριωτάτων ὀργάνων τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὅτι τυποῦται μετὰ φιλοκαλίας ὑπερτέρας καὶ τῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν φύλλων, διευθυνομένη δὲ δεξιώτατα ἀριθμεῖ ἐν τοῖς συντάκταις αὐτοῖς καὶ πολιτευτὰς ἐκ τῶν πρώτων καὶ ἐπιστήμονας ἐντριβεῖς καὶ λογογράφους διακεκριμένους. Εὐρύνουσα νῦν τὰς στήλας αὐτῆς ὅπως περιλαμβάνῃ καὶ πλείονα καὶ ποικιλωτέραν ὕλην, θέλει βεβαίως καταστῇ ἔτι μᾶλλον ἀξία ἀντιπρόσωπος τῆς ὁλονὲν προαγομένης ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας.

—Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκδόσεως τῶν *Στρατιωτικῶν Ἐσόδων* τοῦ γάλλου ποιητοῦ Δερουλέδ, ἡ *Ἀκρόπολις* ἀγγέλλει ὅτι ἀνέθεσεν εἰς τοὺς μᾶλλον διακεκριμένους ποιητὰς καὶ μουσικοὺς τῶν παρ' ἡμῖν τὴν σύνθεσιν στρατιωτικῶν ᾀσμάτων καταλλήλων διὰ τὸν ἑλληνικὸν στρατόν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῆς ἑταιρίας τοῦ ἔτους 1886. Ἐν Ἀθήναις 1888. Σελ. 84+38 Μετὰ 5 λιθογραφικῶν πινάκων.

Ἐν τοῖς πρακτικοῖς τούτοις, ὧν ἡ ἔκδοσις ἐβράδυνεν, ὡς ἠκούσαμεν, ἕνεκα τῶν ἐπισυνημμένων λιθογραφικῶν πινάκων, περιλαμβάνεται ἡ ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τῆς ἑταιρίας κατὰ τὸ 1886, καὶ οἱ λογαριασμοὶ αὐτῆς καὶ αἱ ἐξελέγξεις αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὸ ἀρχαιολογικὸν δὲ ἰδίως τμῆμα περιλαμβάνεται ἡ ἔκθεσις καὶ περιγραφὴ τῶν γενομένων ἀνασκαφῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Σ. Κουμανούδη ἐν τῷ χώρῳ τῆς πυρποληθείσης ἀγορᾶς, ἐν τῷ χώρῳ μεταξὺ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς οἰκίας Κ. Ν. Κωστῆ, ἐν τῷ χώρῳ περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διός, καὶ ἐν Πειραιεῖ. Πλὴν ταύτης δὲ περιλαμβάνονται αἱ ἐκθέσεις τῶν Ἐφόρων τῆς ἑταιρίας Δ. Φιλίου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Ἐλευσῖνι, Β. Ι. Λεονάρδου περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀμφιαρείου ἐν Ὠρωπῷ, τοῦ Χρ. Τσούντα περὶ τῶν ἐν Ἐρετρίᾳ καὶ ἐν Μυκήναις, τοῦ Β. Στάη περὶ τῶν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ, καὶ τοῦ καθηγ. Ι. Χ. Δραγάτση περὶ τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Πειραιεῖ καὶ τοῦ Γεν. Ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτ. Π. Καββαδία περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Οἱ ἐπισυνημμένοι δὲ πίνακες εἶνε ἐπεξηγηματικοὶ τῶν περὶ τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἀνασκαφῶν, τῶν ἐν Πειραιεῖ, ἐν Ὠρωπῷ καὶ ἐν Μυκήναις.

Γερμανοῦ ἀρχιεπισκόπου Κεφαλληνίας **Λογοδοσία** ἐπὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθέντος νοσοκομείου ἐν Κεφαλληνίᾳ διὰ συνδρομῶν τῶν ἐν τῇ ξένῃ Κεφαλλήνων. Ἐν Κεφαλληνίᾳ. Τύποις Προόδου. 1888. 8ον σελ. 15.

Εἰδύλλιον εἰς τὴν ΚΕ' ἀμφιετηρίδα τῆς Βασιλείας τῆς Α. Μ. Γεωργίου τοῦ Α' κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ὑπὸ *Ι. Πανταζίδου*. 1863—1888. Τύποις ἀδελφῶν Περρῆ. 8ον σ. 7.

Περὶ κηλῶν καὶ τῆς θεραπείας αὐτῶν ὑπὸ *Εὐαγγέλου Καλλιοντζῆ* ὑφηγητοῦ τῆς Χειρουργικῆς Παθολογίας καὶ Θεραπευτικῆς, διδαχθέντα ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1887—1888. Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σπυρίδωνι Κουσουλίνῳ, τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον. 1888. 8ον σ. 133.

Περὶ τῶν ἐτησίως τελουμένων ἐν Κερκύρᾳ λιτανειῶν τοῦ Ἰ. λειψάνου τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ τῆς ἐν ἔτει 1716 πολιορκίας τῆς Κερκύρας, ἱστορικὴ ἐπιτομὴ ἐξ ἐκδιδομένων καὶ ἀνεκδότων ἐγγράφων, ἐρανισθεῖσα ὑπὸ *Λαυρεντίου Σ. Βροχίνη*. Ἐν Κερκύρᾳ, τυπογραφεῖον Ἑρμῆς. 1888. 8ον σ. 96. Τιμᾶται δραχμῆς.

Corpus Juris Civilis μετὰ μεταφράσεως εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ *Ἠλία Διακοπούλου*. Ἐκδότης *Ἀνέστης Κωνσταντινίδης*. Εἰσηγήσεις. Τόμος Α'. Τεῦχος 32 καὶ 33. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1889. 8ον σ. λζ' καὶ 58.

Ἀθανασίου Α. Σακελλαρίου, **Ἀνασκευὴ τῶν περὶ** τῆς Γεωγραφίας αὐτοῦ γραφέντων ὑπὸ Ν. Σπαθῆ εἰσηγητοῦ τῆς Β' ἐπιτροπείας τοῦ περὶ διδακτικῶν βιβλίων διαγωνισμοῦ. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, 8ον σ. 88.

Περὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Πανεπιστημίων ἐπιστημονικῶν φροντιστηρίων, θεραπευτηρίων κ. τ. λ. ὑπὸ *Θεοδώρου Ἀρεταίου*. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Βονωνίαν ἀποστολῆς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου κατὰ ἰούνιον 1888. Ἀθήνησιν, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀδελφῶν Περρῆ 1888. 8ον σ. 85.

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

Ἐν Βερολίνῳ συνεστήθη ἐπιτροπὴ ὅπως συλλέξῃ ἐράνους πρὸς ἵδρυσιν καταστήματος, ἐν ᾧ θὰ συνεδριάζωσι καὶ θὰ ἐργάζωνται αἱ αὐτόθι ἰατρικαὶ ἑταιρίαι. Τὸ κατάστημα τοῦτο μέλλει ν' ἀνεγερθῇ εἰς μνημόσυνον τοῦ μεγάλου χειρουργοῦ **von Langenbeck**, οὗτινος ἔσται καὶ φερώνυμον.

Κληθέντες ν' ἀπαρτίσωμεν ἐπὶ τούτῳ ἐπιτροπὴν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ἐν Ἑλλάδι, ἀποτεινόμεθα πρὸς τοὺς ἡμετέρους συναδέλφους, τούς τε διατελέσαντας μαθητὰς τοῦ περικλεοῦς καθηγητοῦ καὶ τοὺς καθόλου τιμῶντας τὴν μνήμην τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος μοχθησάντων καὶ παρακαλοῦμεν αὐτοὺς ὅπως, ἐὰν εὐαρεστῶνται, ἀποστείλωσι πρὸς ὅν τινα ἐξ ἡμῶν βούλονται τὴν ἑαυτῶν εἰσφοράν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 24 8βρίου 1888.

Δημήτριος Ὀρφανίδης
Περικλῆς Σοῦτσος
Θεόδωρος Ἀρεταῖος
Γεώργιος Καραμήτσας
Κωνσταντῖνος Π. Λάμπρος

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευὴ 25 Νοεμβρίου.

Ἡ Βουλὴ ἐν τῇ συνεδριάσει τῆς παρελθούσης τετάρτης διὰ ψήφων 85 κατὰ 54 ἤτοι διὰ πλειοψηφίας 31 ψήφων παρεδέχθη τὴν ἑξῆς πρότασιν: Ἡ Βουλὴ ἔχουσα πεποίθησιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως προβαίνει εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν.

—Αἱ ἐφημερίδες ἀναγγέλλουσιν ὅτι ἔληξαν αἰσίως αἱ διαπραγματεύσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ξένης ἑταιρίας πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λάρισαν σιδηροδρόμου.

—Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα συμβουλίου τῶν Πλημμελειοδικῶν τὸ βούλευμα ἐπὶ τῆς κλοπῆς τοῦ νομισματικοῦ μουσείου. Κατὰ τοῦτο παραπέμπονται εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον ὁ τέως διευθυντὴς τοῦ μουσείου κ. Ποστολάκκας καὶ ὁ Περικλῆς Ραυτόπουλος.

—Παρεπιδημεῖ ἐνταῦθα ὁ κ. Κροὺπ διευθυντὴς τοῦ περιωνύμου μηχανουργείου τοῦ παράγοντος τὰ φερώνυμα πυροβόλα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Κ. Em. L. Παρισίους. Φαίνεται ὅτι παρέπεσε κάπου κατὰ τὴν ἀποστολήν· ἐστείλαμεν ἕτερον ἀντίτυπον πρὸς ὑμᾶς.—κ. Δ. Β. Παρισίους. Ἐστάλησαν πάντα καὶ ἐπιστολή μας.—κ. Ι. Π. Παρισίους. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν· ἀπαντῶμεν ἰδιαιτέρως.—κυρίαν Μ.Χ. Πάτρας. Κατωρθώσαμεν νὰ εὕρωμεν τέλος τὸ ἐπὶ τοῦ ῥιπιδίου τῆς πριγκιπίσσης Λαιτητίας

Βοναπάρτου γραφὲν ὑπὸ τοῦ Κοππὲ σονέττον ὅπερ ἔχει ὡς ἑξῆς:

A LA PRINCESSE LŒTITIA

Au sein du Paris populeux
Le Palais-Royal voudrait croire
Que vous avez gardé mémoire
De ses pauvres gazons frileux.

Que de tumultes orageux
Ont battu sa muraille noire!
C' est la poussière de l'histoire
Que l'enfance y foule en ses jeux.

Mais devant cette image, Altesse,
Point de souvenirs de tristesse.
Et puisque votre coeur est pris

D'une sympathie obstinée
Pour la France et le vieux Paris,
Songez quelquefois: « J'y suis née. »

κ. Θ. Φ. Κ]πολιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· θὰ σᾶς γράψωμεν προσεχῶς. Βιβλία δι' ἀδελφήν σας ἐστάλησαν.—κ. I. K. M. Βερολῖνον. Φύλλα **Tourist** ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ἐπιστολήν μας ἔχετε διὰ λοιπά.—κ. Δ. Π. Πάφον Κύπρου. Ἐγένετο συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν, ἀπεστάλησαν δὲ τὰ ζητηθέντα πάντα καὶ αἱ ἀποδείξεις μετὰ τοῦ καταλόγου τῆς Ἐκθέσεως.—κ. Θ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἔχει καλῶς.—κ. Ν. Α. Μασσαλίαν. Παραγγελία σας ἐξετελέσθη· ἀντίτιμον ἐπληρώθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Δ.—κ. Π. Μ. Κέρκυραν Ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Χρ. Λ. Ἀστραχάν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· Π. Τεύχη ἀπεστάλησαν συστημένα.—κ. Θ.Δ. Σμύρνην. Ἀπεστάλησαν καὶ πάντα τὰ νεωστὶ ζητηθέντα, ἔχετε δὲ ἐπιστολήν μας περὶ τῶν λοιπῶν.—κ. Η. Μ. Πάφον Κύπρου. Εἰσέτι δὲν εἴδομεν τὸν φοιτητὴν κ. Γ. Μ. ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας.—κ. Ρ. Π. Μεσολόγγιον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Π. Τεῦχος ἀπεστάλη.—κ. Ηρ. Σκ. Ἡράκλειον. Ἀποστέλλεται ἐκ νέου ὁμοῦ μὲ τὸ τῆς Ἐφημ.—κ. Κλ. Μ. Χανία Κρήτην. Ἀπεστάλησαν καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα, σειρὰ Ἑστίας ἀπεστάλη προηγουμένως.—κ. Κ. Α. Δ. Βῶλον. Π. Τ. ἀπεστάλη.—κ. Δ.Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας.—κ. Σ. Γ. **Bielitz**. Ἔχει καλῶς. Βασιλ. Ζ. ἀπεστάλη κατὰ τὴν σημειουμένην διεύθυνσιν. — Δα Κ. Τρ. Παρισίους. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα ἀπεστάλησαν μετ' ἐπιστολῆς μας. — κ. Ν. Τσ. Καρπενήσιον. Ζητηθὲν ἀπεστάλη. — κ. Γ. Λ. Ρουχτσούκιον Γαλλ. Ἐργ. Μ. Π. δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον Ἑλλ. Ἑτ. Μ. Π. ἑδρεύουσα ἐν τῇ πιστωτικῇ Τραπέζῃ ἐνταῦθα. — κ. Μ. Θ. Α. Τραπεζοῦντα. Ἑλληνικὸν δὲν ὑπάρχει. Ἂν γνωρίζητε ἀγγλικὰ δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε τὸ τοῦ **Culley** ἄριστον πάντων, εἰ δὲ μή, τὸ αὐτὸ ἐν τῇ γαλλικῇ μεταπεφρασμένον, ἐνταῦθα δὲν εὑρίσκεται τὸ πόνημα τοῦτο.—κ. Κ. Ν. Γερ. Ζαβέρδαν. Ἀποστέλλεται ἐκ νέου.—κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν· ζητηθέντα σταλήσονται ἐν καιρῷ. Λεξικὸν Ἰταλοελλην. Περ. ἐξηντλημένον, ἑλληνοϊτ. δρ. 17 μετὰ ταχυδρομικῶν 19.—κ. Σ. Δ. Γυμν. Σύρον. Ἐγράψαμεν ἤδη.—κ. Ἀθ. Ἐπ. Στενήμαχον. Παραγγελία σας ἐξετελέσθη.—κ. Γ. Π. Χ. Ἰθάκην. Ἅπαντα ἀπεστάλησαν, ζητήσατέ τα καὶ πάλιν εἰς τὸ αὐτόθι ταχυδρομεῖον.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἡ ὀνομασία τῆς νόσου Σακχαρώδης Διαβήτης δὲν ἐλήφθη ἐκ τοῦ γνωστοῦ γεωμετρικοῦ ὀργάνου, πρὸς ὃ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν, ἀλλ' ὠνομάσθη οὕτω ἕνεκα τῆς κατ' αὐτὴν διὰ διαφόρων ὀργάνων διαβάσεως τοῦ σακχάρου εἰς τὰ οὖρα.—κ. Κ. Κ. Μόναχον. Εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας.—κ. Δ. Σ. Ἰωάννινα. Δυστυχῶς ἀκατάλληλον διὰ τὴν *Ἑστίαν*. Καλλιτ. Πιν. τὰ ὑπολειπόμενα μετὰ τοῦ ἐντύπου παραρτήματος θέλετε λάβῃ ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ἀνυπερθέτως.—κυρίαν Α. Λ. Ροστόβιον. Τὸ Πανηγυρικὸν Τεῦχος εἶνε ὅλως ἀνεξάρτητον τῆς σειρᾶς τῶν φύλλων τῆς *Ἑστίας*. Καμμία ἐφημερὶς τοῦ κόσμου δὲν δίδει τὰς πολυτελεῖς αὐτὰς ἐκδόσεις της δωρεὰν εἰς τοὺς συνδρομητάς, τί θὰ ἔκαμε τότε ὁ **Figaro** ὅστις ἐκδίδει τόσα καὶ τόσα ἔκτακτα τεύχη καὶ βιβλία; Ὡς πρὸς τὰς *Σκέψεις καὶ Γνώμας* ἔχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι αἱ ἀναγνώστριαι ἡμῶν ἔχουσιν ἀρκοῦσαν πνευματικὴν μόρφωσιν καὶ εὐφυΐαν ὥστε νὰ μὴ πειράζωνται διὰ τὰ ἄκακα περὶ αὐτῶν χαριτολογήματα ἐπισήμων συγγραφέων καὶ δή... γυναικῶν. Μειδιῶσιν, ὅπως μειδιᾶτε καὶ σεῖς, ἂν καὶ κάμνετε τὴν θυμωμένην.—κ. Β. Φ: Σαμοθρακην. Δυστυχως ακαταλληλον δι ημας· εδοθη κατα παραγγελιαν σας. Αποντος διευθυντου, θα λαβετε προσεχως απαντησιν περι λοιπων Αν θελετε στειλετε αντιτυπον του βιβλιου σας εις τον κ. **Emile Legrand 25 rue Humboldt Paris**, οστις θα γραψη βιβλιογραφιαν.—κ. Ι. Χ. Β. Ἰωάννινα Ἐδόθη κατὰ χάριν, διότι τὰ χειρόγραφα ὡς ἐδηλώσαμεν πολλάκις δὲν ἀποδίδονται. Ἐπὶ πληρωμῇ δύνασθε νὰ τὸ δημοσιεύσητε εἴς τινα ἐφημερίδα. Ἡμεῖς δὲν δημοσιεύομεν καταχωρίσεις καὶ διατριβάς.—κ. Στυλ. Δ. Σύρον. Θὰ προσπαθήσωμεν νὰ μάθωμεν καὶ θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν προσεχῶς. κ.Μ.Δ.Β. Γιούργεβον. Ἀπεστάλησαν ἀπὸ τοῦ 10ου —14ου. κ. Σ. Α. Θεσσαλονίκην. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν, ἀπεστάλησαν δὲ καὶ τὰ νεωστὶ ζητηθέντα 15.—κ. Ι. Θ. Λευκωσίαν Κύπρου. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν μέσον Ἀλεξανδρείας διότι ἐπιστολή σας ἔφθασεν ἀργά· ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας δρ. 1,20.—

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 Νοεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως				*Τρέχουσα τιμὴ*
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 %	Δρ.	ν.	519.—
» 120,000,000	» 5	»	»	520.—
» 60,000,000	» 6	»	»	595.—
» 26,000,000	» 6	»	»	510.—
» 10,000,000	» 6	»	»	255.—
» 6,000,000	» 6	Δρ. παλ.		93.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου φρ.				515—
Πιστωτικὰ Καταστήματα				
ΕΤΑΙΡΙΑΙ				
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος		Δρ.	ν.	4,170.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα		»	»	244.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως		»	»	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.		»	»	208.—
Ἑταιρ. Μεταλλουργ. Λαυρίου		»	»	156.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς		»	»	433.—
Ἑταιρία Φωταερίου		»	»	
Συναλλάγματα				
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως				31,30
3μην.				31.05
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.				$1.23\frac{3}{4}$
3μην.				$1.22\frac{3}{4}$
Νομίσματα				
Εἰκοσάφραγκον				24.88
Λίρα Ὀθωμανικὴ				28.55

Ἐξεδόθη καὶ πωλεῖται

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ

ΤΟ ΕΤΗΣΙΟΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ

1889

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

400 πυκναὶ καὶ κομψαὶ σελίδες—Συνεργάται 60, πάντες σχεδὸν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἑλλάδι συγχρόνου φιλολογικῆς κινήσεως. Θέματα καὶ διατριβαὶ 90.–Εἰκόνες ὑπὲρ τὰς 90.–Μουσικὴ κλπ.

Τὸ Ἡμερολόγιον θὰ καταστῇ φέτος καὶ κομψότατον ΛΕΥΚΩΜΑ περιέχον καὶ τὰς προσωπογραφίας πάντων τῶν συνεργατῶν.

Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις φρ. τριῶν. Χρυσόδετον φρ. τεσσάρων. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτ. φρ. 3.50, καὶ χρυσόδετον 4.50 καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα ἐμβάζοντα τὸ ἀντίτιμον «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.»

ΕΞΕΔΟΘΗ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ

ΕΚΔΟΤΗΣ Π. ΑΣΛΑΝΗΣ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΕΙΣ ΜΕΓΑ ΟΓΔΟΟΝ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΛΑΜΠΡΑΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΤΙΜΩΝΤΑΙ

ΕΠΙ ΠΟΛΥΤΕΛΟΥΣ ΧΑΡΤΟΥ			ΕΠΙ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΛΟΥ		
Ἐν Ἀθήναις	Δρ.	14	Ἐν Ἀθήναις	δρ.	10
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ.	»	16	Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ.	»	12
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ	φρ. χρ.	16	Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ	φρ. χρ.	12

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΥΡΙΣΚΟΝΤΑΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΕΡΓΑ ΕΚΔΟΘΕΝΤΑ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑ, ΕΚ ΤΟΥ ΧΡΩΜΟΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Ι. Δ. ΝΕΡΑΝΤΖΗ

ΑΤΛΑΣ ΔΙΠΛΟΥΣ

ΦΥΣΙΚΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ

Δρ. 5. Ταχυδρομικῶς δρ. 5,50.

ΑΤΛΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ
Δραχ. 3,50. Ταχυδρομικῶς δραχ. 3,80

ΧΑΡΤΗΣ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ
Δρ. 8. Ταχυδρομικῶς δρ. 9.

ΧΑΡΤΗΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

Ἑκάτερος λεπτὰ 50. Ταχυδρομικῶς λεπτὰ 60.

ΠΛΗΡΗΣ ΣΕΙΡΑ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΩΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΝ ΟΛΩ 37 ΠΡΟΣ ΔΡΑΧ. 1,50 ΕΚΑΣΤΗ, ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΩΣ 1,80

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΟΘΩΝΟΣ, ΑΜΑΛΙΑΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΟΛΓΑΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΤΡΙΚΟΥΠΗ, ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗ.

Ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ *1888—1528.*

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 623. — 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1888 ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 675

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ λήξει τοῦ δωδεκάτου ἔτους τῆς «*Ἑστίας*» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Καθίσταται δὲ συγχρόνως γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς τῆς *Ἑστίας*, ὅτι ἀπὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου τὴν ἔκδοσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ μέχρι τοῦδε τακτικοὶ συνεργάται κ. κ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ Γ. Δροσίνης. Τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «*Ἑστίας*», ἀνεξάρτητον τοῦ περιοδικοῦ, διευθύνει καὶ ἐφεξῆς ὁ κ. Γ. Κασδόνης. Τὸ *γραφεῖον τῆς Ἑστίας*, μεταφέρεται εἰς τὴν ὁδὸν Παρθεναγωγείου 14 παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου.

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

πρὸς συγγραφὴν ἑλληνικοῦ διηγήματος.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓΩΝΟΔΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς **Ἑστίας**.

Ἐκπληρώσαντες τὴν ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολήν, ὑποβάλλομεν ὧδε διὰ βραχέων τὸ πόρισμα τῆς ἐξετάσεως τῶν εἰς τὸν διαγωνισμὸν ὑποβληθέντων δεκαπέντε ἔργων. Τούτων πέντε μὲν ἀπεκλείσθησαν τοῦ ἀγῶνος ὡς μὴ πληροῦντα ἕνα τῶν ὅρων αὐτοῦ, διότι τυπούμενα θὰ κατελάμβανον χῶρον ἐλάσσονα τῶν ὡρισμένων εἴκοσι σελίδων τοῦ σχήματος τῆς Ἑστίας· εἰσὶ δὲ ταῦτα α') «*Τὰ παθήματα τῆς Μαρίας.*» β') Ἡ «*ἐπαῖτις.*» γ') «*Ἡ ἀπαχθεῖσα.*» δ') «*Εὐρώπη.*» ε') «*Ἐξαγνισθεῖσα ἱεροσυλία.*» Ἓν δέ, ὁ «*Περίπλους τῆς Πελοποννήσου,*» ἀπεκλείσθη ἐπίσης ὡς ἀλλότριον τοῦ ἀγῶνος, μὴ ὂν διήγημα ἀλλ' ὁδοιπορικὸν μᾶλλον ἢ ὁδηγὸς τοῦ περιπλέοντος τὴν Πελοπόννησον. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων τρία μὲν «*Ὁ νεκρὸς λοχαγός,*» «*Ὁ σταυρὸς*» καὶ «*Ἰδοὺ Ἕλλην καὶ Ἑλληνὶς*» εἰσὶν ἀνάξια παντὸς λόγου· ἕτερον «*οἱ ἥρωες τῆς ἁλώσεως τῆς Τριπολιτσᾶς*» ἔχει μεγάλην μὲν τὴν ἐπιβολήν, ἀλλὰ σφόδρα ἄτεχνον τὴν ἐκτέλεσιν. Ἡ «*Ἀρεταφίλη,*» ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ διηγήσεώς τινος τοῦ Πλουτάρχου, ἔχει ἐπιμεμελημένην τὴν λέξιν, ἀλλὰ κακὴν τὴν οἰκονομίαν καὶ ἀτυχῆ τὴν τῶν χαρακτήρων διαγραφήν. «*Αἱ δύο δυστυχεῖς πατριαὶ*» καὶ τὰ «*Λησμονηθέντα ἐπεισόδια*» ἐλέγχουσιν ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ βίου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ περιέχουσι καλὰς περιγραφὰς ἑλληνικῶν ἐθίμων, ἀλλ' ἀμφότερα ἀμοιροῦσιν ἐνδιαφέροντος. «*Ἡ κόρη τοῦ Πολυδώρου*» ἔχει μὲν καλὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ αὕτη ἐπισκιάζεται ἐκ τῆς ἀμελοῦς ἐπεξεργασίας τῶν καθ' ἕκαστον, μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ ἀτέχνου διαλόγου. Τὸ σχετικῶς κρεῖσσον πάντων τῶν ὑποβληθέντων εἶναι *Χαράλδος ὁ ἡγεμὼν τῶν Βαριάγων*, ᾧ ἡ ἐπιτροπὴ ἀπονέμει τὸ γέρας, συνιστῶσα τῷ γράψαντι νὰ ἀποσπάσῃ αὐτοῦ καὶ περιλάβῃ ἐν ἰδιαιτέρᾳ πραγματείᾳ τὰς μακρὰς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς παρεκβάσεις· διότι αὗται πολλὰ μὲν διδάσκουσι καὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ συγγραφεὺς μετὰ πολλῆς ἀγάπης καὶ θαυμαστῆς ἀληθῶς φιλοπονίας ἐνέκυψεν εἰς τὴν μελέτην τῆς βυζαντιακῆς ἀρχαιότητος, οὐκ ὀλίγα ζητήματα αὐτῆς κατορθώσας νὰ διαφωτίσῃ, ἀλλὰ παρεμβαλλόμεναι εἰς διήγημα, εἶναι μὲν λίαν εὐπρόσδεκτοι εἰς τοὺς ἀρχαιολογοῦντας, ὑπὸ τῶν λοιπῶν ὅμως ἀναγνωστῶν, τῶν ἀξιούντων εὐλόγως ἵνα τῇ χειρὶ καὶ οὐχὶ αὐτῷ τῷ καλάθῳ ἐγκατασπείρωνται ἐν τῇ διηγήσει τοιαῦται πληροφορίαι, δύνανται ἴσως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς περιττὸς πολυμαθείας φόρτος.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 30 Νοεμβρίου 1888.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ

Ε. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

Σ. Τ. Δ. Ἀποσφραγισθέντος τοῦ δελτίου τοῦ περιέχοντος τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως, ἐγνώσθη ὅτι οὗτος εἶνε ὁ κ. *Κλέων Ραγκαβῆς*, εἰς ὃν ἀπονέμεται τὸ ταχθὲν πεντακοσιόδραχμον γέρας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καὶ ἐν Φρειβούργῳ τῆς Ἑλβετίας ἱδρυθήσεται προσεχῶς καθολικὸν Πανεπιστήμιον. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ δῆμος τῆς εἰρημένης πόλεως χορηγεῖ 2 1/2 ἑκατομ. φράγκων.

—Ὁ γερμανὸς ποιητὴς Γεώργιος Σῖγερτ ἐπεράτωσε καὶ τὸ δεύτερον μέρος τῆς μεγάλης αὐτοῦ τραγῳδίας, ἧς ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ἔπους τῶν γερμανῶν τοῦ *ᾄσματος τοῦ Νιβελοῦγγεν*, ἐξ οὗ καὶ ὁ Βέγνερ ἤντλησε τὴν περίφημον αὐτοῦ τριλογίαν. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς τραγῳδίας τοῦ Σῖγερτ φέρει τίτλον *Κριμχίλδη*, τὸ δὲ δεύτερον *Σιγφρείδου θάνατος*. Παρασταθήσονται δὲ ἀμφότερα προσεχῶς ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ Μονάχου.

—Ὁ γάλλος ποιητὴς Ἰωάννης Ρισπαὶν ἔγραψε τὸ κείμενον μελοδράματος περσικῆς ὑποθέσεως, ἐν ᾧ ἥρως εἶνε ὁ Ζω

ρόαστρις. *'Ο Μάγος*, τοιοῦτος ὁ τίτλος τοῦ ἔργου, μελοποιεῖται νῦν ὑπὸ τοῦ Μασσενέ.

— Κατὰ τὰς νεωτάτας ἐρεύνας γερμανοῦ ἀρχειοδίφου ἡ πρώτη γερμανικὴ ἐφημερὶς ἐξεδόθη ἐν Στρασβούργῳ τῷ 1609, ἤτοι ὁ γερμανικὸς τύπος ἔχει ἡλικίαν πρεσβυτέραν ἢ ὅσον μέχρι τοῦδε ἐπιστεύετο. 'Εν Βερολίνῳ ἡ πρώτη ἐφημερὶς ἐξεδόθη τῷ 1668 καὶ ἔφερε τίτλον: **Der Postillon.**

— 'Ο διάσημος γάλλος τεχνοκρίτης 'Αδόλφος Ζουλλιέν, ὅστις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξέδωκε τὸ λαμπρὸν σύγγραμμα περὶ τοῦ Βάγνερ καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐξέδωκεν ἄρτι εἰς ὅμοιον τύπον σύγγραμμα τοῦ Βερλιόζ. Τὸ ἔξοχον τοῦτο βιβλίον περιέχει πλῆθος προσωπογραφιῶν καὶ ἄλλων εἰκόνων καὶ πανομοιοτύπων καὶ γελοιογραφιῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸν μέγαν γάλλον μουσικόν.

— Οἱ ἀμερικανοὶ ἀστρονόμοι παρασκευάζονται διὰ τὴν ὁλικὴν ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου, ἥτις θὰ γίνῃ ἀκριβῶς τὴν 1 τοῦ ἔτους (ν) θὰ εἶνε δὲ ὁρατὴ ἐν Καλλιφρονίᾳ. Τὰ μεγάλα ἀστεροσκοπεῖα θ' ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους, ἴσως δὲ καὶ ἀεροστατική τις ἀποστολὴ ὀργανισθῇ, ὅπως γίνωσιν μετεωρολογαὶ ἔρευναι εἰς ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας.

— 'Εν τῇ γαλλικῇ ἀκαδημείᾳ τῶν ἐπιστημῶν ὁ καθηγητὴς **Hauvette** ἀνέγνω ἐσχάτως ὑπόμνημα περὶ τῆς γεωγραφίας παρ' 'Ηροδότῳ.

— 'Η κ. 'Ελισάβετ ῎Εδμονδς λογία κυρία γνωστὴ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τὰς γλαφυρὰς μεταφράσεις της ἑλληνικῶν ποιημάτων καὶ ἄλλας ποιητικὰς συνθέσεις ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως, ἐκδίδει νῦν δίτομον μυθιστόρημα ὑπὸ τὸν τίτλον **Mary Mylles.**

— Τὴν παρελθοῦσαν τετάρτην ἐγένετο ἐν τῷ ἐνταῦθα Γερμανικῷ 'Ινστιτούτῳ ἡ συνήθης εἰς μνήμην τοῦ Βίγκελμαν ἐτησία πανηγυρικὴ συνεδρίασις. 'Εν αὐτῇ ὁ διευθυντὴς κ. Δαΐρπφελδ ἀνέγνω πραγματείαν περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τῆς 'Ελλάδος, ἐξενεγκὼν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι τὰ ἐν Τίρυνθι καὶ Μυκήναις ἀνακαλυφθέντα μέγαρα τῶν βασιλέων ᾠκοδομήθησαν ὑπὸ τεχνιτῶν, μετακληθέντων ἐκ Φοινίκης, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ διαγράμματος τοῦ ἐν Τίρυνθι ἰδίως μεγάρου πρὸς τὸν ἐν 'Ιερουσαλὴμ ναὸν τοῦ Σολομῶντος· εἶτα ὁ κ. Βόλτερς ὡμίλησε περὶ τῆς Εἰρήνης καὶ Πλούτου τοῦ ἐν 'Αθήναις ἀγάλματος τοῦ πατρὸς τοῦ Πραξιτέλους Κηφισοδότου καὶ περὶ τῶν ἀπεικασμάτων αὐτοῦ· τελευταῖος δὲ ὁ κ. Βρύκνερ ὡμίλησε περὶ τῶν ἀρτίως ἐν 'Ακροπόλει ἀνακαλυφθέντων ὀφεοπόδων τεράτων, ἅτινα οἱ μὲν παρ' ἡμῖν ἐπίσημοι ἀρχαιολόγοι ἔσπευσαν νὰ βαπτίσωσι Τρίτωνας, κατὰ δὲ τὴν εὐλογωτάτην παρατήρησιν τοῦ Γερμανοῦ ἀρχαιολόγου ἀπεικονίζουσι τὸν τρισώματον Τυφῶνα.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

***Julius Centerwall*: Från Hellas och Levanten· Ströftag till Lands och Vatten i Grekland och Mindre Asien Stockholm Albert Bonniers Förlag.** 1888. 8ον σ. 421 μετὰ πολλῶν εἰκόνων, σχεδιασμάτων, καὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν.

[Μετ' εὐνοήτου χαρᾶς ἐλάβομεν τὸ λαμπρὸν σύγγραμμα τοῦ κ. 'Ιουλίου Σέντερβαλλ περὶ τοῦ κατὰ τὸ 1886 ταξειδίου του εἰς 'Ελλάδα καὶ 'Ανατολήν. Τὸ ὄνομα τοῦ σουηδοῦ λογίου ἦτο ἤδη γνωστὸν εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς μεταφράσεως τῆς *'Αμαρυλλίδος* τοῦ κ. Δροσίνη καί τινων ἑλληνικῶν ποιημάτων, ἅτινα ἐδημοσίευσαν ἐν σουηδικαῖς ἐφημερίσι, ἐκ τῆς συνεργασίας του εἰς τὸ Πανηγυρικὸν Τεῦχος τῆς *'Εστίας* ἐπὶ τῇ 25ετηρίδι τοῦ βασιλέως Γεωργίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀφοῦ ἀπέστειλεν ἐκ μέρους τῶν ἄλλων σουηδῶν ποιητῶν στίχους πρὸς τὴν 'Ελλάδα προσέθηκε καὶ αὐτὸς εὐμορφότατον τετράστιχον ἔχον τοιοῦτο νόημα:

'Απ' τοῦ Βοριᾶ τοὺς ποιητὰς παίρνω καὶ στέλνω τώρα
Εὐχαὶς καὶ χαιρετίσματα 'στὴ μακρυνή σας χώρα.
Μὰ δὲν μου μένει τίποτε νὰ στείλω κι' ἀπὸ μένα:
Καὶ τὴν καρδιά μου καὶ τὸν νοῦ τἄχω 'ς αὐτὴν [δοσμένα.

'Αλλὰ διὰ τοῦ ἔργου του, ὅπερ ἔχομεν ἀνὰ χεῖρας γνωρίζομεν αὐτὸν νῦν πολὺ καλλίτερον.

Καὶ ἐξωτερικῶς μὲν ὁ ὀγκώδης τόμος εἶνε κομψότατος τὴν περιβολήν, φιλοκάλως ἐσταχωμένος καὶ κατοπτρίζων τὸν Παρθενῶνα ἐπὶ τοῦ ἀργυροχρόου περιβλήματος. Αἱ δὲ σελίδες αὐτοῦ κοσμοῦνται διὰ πολλῶν εἰκόνων, κάλλιστα ἐξειργασμένων, ὧν ἄλλαι μὲν παριστῶσι τοπία τῆς 'Ελλάδος, ἄλλαι δὲ ἐγχωρίους ἐνδυμασίας καί τινες πρόσωπα ἐξέχοντα: τὸν Βασιλέα, τὴν Βασίλισσαν, τὸν κ. Σλῆμανν κλπ. Τὸ περιεχόμενον διαιρεῖται εἰς 11 κεφάλαια, ἐν οἷς μετὰ πολλῆς γλαφυρότητος συνοψίζονται αἱ ὁδοιπορικαὶ ἐντυπώσεις τοῦ κ. Σέντερβαλλ. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν περιγράφεται ὁ ἀπὸ Νεαπόλεως εἰς Πειραιᾶ πλοῦς, εἶτα διὰ μακρῶν ἡ πόλις τῶν 'Αθηνῶν καὶ αἱ ἀρχαιότητες καὶ τὰ γραφικὰ περίχωρα. 'Ο συγγραφεὺς περιπλανᾶται εἰς τὰ ἀττικὰ βουνά, μελετᾷ ἐν τοῖς ἐρειπίοις τὸ ἔνδοξον παρελθὸν τῆς πόλεως, σκιαγραφεῖ τὴν πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν κίνησιν τῆς πρωτευούσης τῆς 'Ελλάδος, θαυμάζει τὴν ἐντὸς ὀλίγων δεκαετηρίδων πρόοδον αὐτῆς. Εἶτα φέρει τὸν ἀναγνώστην πέραν εἰς Δελφούς, εἰς τὸν Παρνασόν, εἰς Κόρινθον, εἰς Μυκήνας, εἰς Τίρυνθα, εἰς 'Επίδαυρον καὶ μέχρι Λαρίσης ἔτι. 'Εξερχόμενος δὲ καὶ τῶν ὁρίων τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνισμοῦ ἐπισκέπτεται τὴν Σμύρνην καὶ τὴν Πέργαμον καὶ μετὰ δύο γερμανῶν συνοδοιπόρων φθάνει μέχρις 'Εφέσου καὶ Σάρδεων.

'Η μεσημβρινὴ φύσις θέλγει τὸ ὄμματα τοῦ ὑπερβορείου ὁδοιπόρου, τὰ δὲ ἤθη καὶ ἔθιμα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀρέσκουσιν αὐτῷ καθ' ὑπερβολήν. Παρομοιάζει δὲ ταῦτα εὐφυέστατα πρὸς τὸν ῥητινίτην, τὸ ἐθνικὸν ποτὸν τῶν ἑλλήνων, ὅστις φαίνεται εἰς τοὺς ξένους κατ' ἀρχὰς μὲν οὐχὶ εὐχάριστος τὴν γεῦσιν, βαθμηδὸν ὅμως συνειθίζουσιν οἱ πίνοντες καὶ εὑρίσκουσιν αὐτὸν ἐξαίρετον. 'Εν πᾶσιν ἐκδηλοῖ ἀνυπόκριτον τὴν ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος, οὗ ἐξαίρει τὰς ἀρετὰς χωρὶς νὰ ἀποκρύπτῃ καὶ τὰ ἐλαττώματα. 'Ιδιαιτέρως δὲ ψέγῃ τὸν ἄκρον *σωβινισμὸν* ὅστις ἐπικρατεῖ παρ' ἡμῖν. Τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Τρικούπη ἤτοι τὸ παρασκευάζεσθαι καὶ ἀναμένειν, θεωρεῖ τὴν συμφορωτάτην διὰ τὴν 'Ελλάδα ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζητήματι, αὐτὸν δὲ τὸν κ. Τρικούπην κρίνει ἱκανώτατον πολιτικὸν ἄνδρα. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς λόγους μόνον περὶ τῶν προόδων τῆς χώρας, ἀναγράφει ἐξ ἐπισήμων πηγῶν ἀντλῶν τὰ περὶ κινήσεως τοῦ ἐμπορίου, περὶ καλλιεργείας κλπ. κλπ.

Τοιοῦτο τὸ λαμπρὸν περὶ 'Ελλάδος σύγγραμμα τοῦ κ. Σέντερβαλλ, ἐκ τοῦ ὁποίου εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν μετεφράζοντο κεφάλαιά τινα τοὐλάχιστον ἑλληνιστί. Δυστυχῶς ἡ γλῶσσα ἐν ᾗ ἐγράφη εἶνε ἀπρόσιτος εἰς ἡμᾶς. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν εἶνε τὸ πρῶτον περὶ 'Ελλάδος τόσῳ πλῆρες σύγγραμμα ὅπερ ἐκδίδεται σουηδιστί. Καὶ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ εὐχαριστήσωμεν ἀπὸ καρδίας τὸν φιλελληνικώτατον συγγραφέα, ὅτι ἀναλαμβάνει νὰ ὁμιλήσῃ αὐτὸς πρὸς τοὺς συμπολίτας του περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας, καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τόσης στοργῆς.]

Δ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ 2 Δεκεμβρίου.

Κατ' αὐτὰς ἀπέρχεται εἰς Ρωσσίαν ὁ μέγας δοὺξ Παῦλος μνηστὴρ τῆς βασιλόπαιδος 'Αλεξάνδρας.

— 'Εν τῇ βουλῇ ἐπεψηφίσθησαν διάφορα νομοσχέδια σχετικὰ πρὸς τὰς οἰκονομικὰς μεταρρυθμίσεις τῆς Κυβερνήσεως.

— 'Η ῎Εκθεσις τῶν 'Ολυμπίων λήγει τὴν 12 ἀρξαμένου μηνός.

— 'Απέθανε καὶ ἐτάφη προχθὲς ἐνταῦθα ὁ 'Επίσκοπος Οἰτύλου Προκόπιος ἄγων τὸ 75 ἔτος τῆς ἡλικίας του.

— Μέγα ἀγγλικὸν ἀτμόπλοιον προσήραξεν ἐν τῷ Παγασητικῷ κόλπῳ παρὰ τὸ Πήλιον.

— Λεπτὴ χιὼν ἐκάλυψε τὰς 'Αθήνας σήμερον.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Α. Τζ. Τεργέστην. Ζητηθὲν ἀπεστάλη.—κ. Π. Ι. Π. 'Οδησσόν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν.—κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. 'Εγράψαμεν πρὸ 15 ἡμερῶν, παραγγελία

σας ἐξετελέσθη ὁλόκληρος.—κ. Ε. Καρ. Βρυξέλλας. Ὁλόκληρος ἡ παραγγελία σας ἀπεστάλη.—κ. Στ. Μπ. Λεόβαν Βεσσαραβίας. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.—κ. Γ. Ι. Λ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν, ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν πλὴν καλύμματος Πινακοθήκης· Εἰκον. Ἐπεσταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει, ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας δρ. 1,75.—κ. Ἀλ. Ἀκ. Κάϊρον. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν, ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας φρ. 4.—κ. Ι. Λ. Ἰωάννινα. Λεξικὸν **Cazler** δρ. 3,50· ταχυδρομικὰ 90· φύλλον Ἑστίας. 25· ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας λεπτ: 35.—κ. Γ. Π. Καθηγ. Καλάβρυτα. Ἔχει καλῶς.—*Φίλῳ**,*. Τότε προτιμήσατε ὡς ἁπλουστέραν καὶ εὐκολωτάτην κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὴν γέννησιν βρέφους τελουμένην ***καστανομαντείαν***: Προκειμένου νὰ ἴδῃτε τίς ἡ τύχη ὡρισμένου προσώπου, ῥίψατε ἓν κάστανον εἰς τὴν φωτιάν. Ἂν τὸ κάστανον σκάσῃ μετὰ κρότου, μηνύει εὐτυχίαν καὶ πλούτη, ἂν βράζῃ μετὰ συριγμοῦ, προλέγει δυστυχίαν, ἂν λαμπαδίσῃ ἀναφλεγόμενον, σημαίνει γάμον εὐδαίμονα.—κ. J. C. **Söderhamn**. Ἐλήφθη ἐν καλλίστῃ καταστάσει· εὐχαριστοῦμεν. Ἐγράψαμεν ἰδιαιτέρως.—κ. Α. Β. Δαρμστάδην. Εὐχαριστοῦμεν· ἦλθε δυστυχῶς πολὺ ἀργά. *Προληπτικῷ*. Ἀλλὰ πολὺ χαρακτηριστικώτερον εἶνε τὸ ἑξῆς: ἐν ἔτει 1867 ὑπεβλήθη εἰς τὴν Νομαρχίαν ὑπὸ 57 ἰδιοκτητῶν οἰκιῶν ἐν Παρισίοις αἴτησις, ὅπως ἐκ τῆς ἀριθμήσεως τῶν οἴκων ἀφαιρεθῇ ὁ ἀριθμὸς 13, διότι ὡς ἐκ τῆς ἐπικρατούσης προλήψεως πολλάκις οἱ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον φέροντες οἶκοι δὲν εὑρίσκουσιν ἐνοικιαστάς, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἰδιοκτῆται οὐχὶ εὐχαρίστως κατοικοῦσιν ἐν αὐτοῖς. — κ. Π. Ε. Ἐνταῦθα. Διὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν θὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν δημοσίευσιν προβλημάτων καὶ ἐρωτήσεων προσεχῶς. —κ. Ω. Σῦρον. Δὲν εἶνε καμμιὰ ἀνάγκη.—*Φιλαναγνώστῃ*. Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου θὰ ἀρχίσῃ δημοσιευόμενον ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* ἓν ἐκ τῶν ἀρίστων μυθιστορημάτων τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ ὥστε δὲν χρησιμεύει δυστυχῶς ἡ προσφορά σας, δι' ἣν σᾶς εὐχαριστοῦμεν.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν.

Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἐκδίδεται τὸ ἡμερολόγιον τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν τοῦ ἔτους 1889 περιέχον ὕλην ποικίλην καὶ χρησιμωτάτην διὰ πᾶσαν Κυρίαν ἢ δεσποινίδα.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ἔσται ποικιλώτερον καὶ περιεκτικώτερον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀληθὴς γυναικεῖος θησαυρὸς ἱκανοποιῶν πᾶσαν ἀπαίτησιν, πᾶσαν περιέργειαν, πᾶσαν γυναικίαν ἐπιθυμίαν. Ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ βαρομετρικοῦ αὐτοῦ ἐξωφύλλου, τοῦ δι' ἐναλλαγῆς τῶν χρωμάτων τῆς ἐσθῆτος μικρᾶς κόρης σημαίνοντος τὴν μεταβολὴν τῶν καιρῶν περιέχει πλοῦτον ὅλον ἱστορικῶν περιγραφῶν πάντων τῶν γυναικείων εἰδῶν καὶ κοσμημάτων ὡς βραχιολίων, ἐνωτίων, στηθοδέσμων, πίλων, ἀνθέων, ῥιπιδίων κ.λ. Ἱστορίαν τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ἐπινοητῶν τῶν διαφόρων χορῶν. Ὁρισμοὺς τῆς γυναικείας καλλονῆς μετὰ περιγραφικῆς ἀναλύσεως τῶν τριάκοντα καλλονῶν τῆς γυναικός, μετὰ καταλλήλων συνταγῶν τῆς ὑγιεινῆς καὶ καλλονῆς τοῦ προσώπου καὶ τοῦ σώματος. Ὁδηγὸν ὅλον συμπεριφορᾶς. Τὴν ἱστορίαν τοῦ γυναικείου συρμοῦ, ὡς καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, κτενίζεσθαι καλλωπίζεσθαι συνῳδὰ πρὸς τὰς καλαισθητικὰς τῆς ἐποχῆς ἀπαιτήσεις. Θησαυρὸν οἰκονομικῶν γνώσεων μετὰ καθημερινῶν συμβουλῶν καὶ συνταγῶν μαγειρικῆς. Ἱστορίαν διαφόρων ἠθῶν καὶ ἐθίμων ὡς τὴν τῆς Βασιλόπητας, τῶν προσωπίδων κ.λ. Ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν τῶν γυναικείων τεχνῶν καὶ πρόχειρον πρὸς ἐκμάθησιν τούτων ὁδηγόν. Οἰκιακὴν ἰατρικήν. Ἀρθρίδια περὶ παιδικῆς ἀνατροφῆς. Γνώμας τῶν διασημοτέρων φυσιογνωμιστῶν περὶ τῆς τέχνης τοῦ διαγιγνώσκειν τὰ αἰσθήματα καὶ διανοήματα τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ προσώπου χαρακτήρων, καὶ τόσα ἄλλα τὰ ὁποῖα καθιστῶσι τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο πολύτιμον διὰ πᾶσαν οἰκογένειαν ἐφόδιον.

Τιμᾶται μετὰ τοῦ πρωτοφανοῦς κάλλους μαγικοῦ βαρομετρικοῦ ἐξωφύλλου του ἀντὶ 2 δρ. διὰ τὰς Ἀθήνας, 2,10 διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 2. χρ. φρ. διὰ τὸ ἐξωτερικόν. Μετὰ τοῦ ἐπίσης ὡραίου ἀλλ' οὐχὶ βαρομετρικοῦ 1 δρ. εἰς Ἀθήνας, 1,10 διὰ τὰς ἐπαρχίας καὶ 1. χρ. φρ. διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡμερολόγια τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν πωλοῦνται εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου γραφεῖον τῆς Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν ὡς καὶ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Ἑστίας. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ δὲ παρ' ἅπασι τοῖς ἀντιπροσώποις αὐτῆς. Οἱ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀποστέλλοντες ἀντίτιμον ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς, λαμβάνουσι τὸ ἡμερολόγιον ἀπηλλαγμένον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

2 Δεκεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα τιμή
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 %	Δρ. ν.	520.50
» 120,000,000	» 5	» »	520.50
» 60,000,000	» 6	» »	594.—
» 26,000,000	» 6	» »	513.—
» 10,000,000	» 6	» »	256.50
» 6,000,000	» 6	Δρ. παλ.	93.5 0
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου φρ.			516—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,137.50
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	239.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.25
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	213.—
Ἑταιρ. Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	155.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	430.50
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		31,40
	3μην.	31.07
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		1.24
	3μην.	1.23

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	24.90
Λίρα Ὀθωμανική	28.55

Ἐξεδόθη καὶ πωλεῖται
ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΥ
ΤΟ ΚΤΗΣΙΟΝ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΟΥ
1889
ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ

400 πυκναὶ καὶ κομψαὶ σελίδες—Συνεργάται 60, πάντες σχεδὸν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐν Ἑλλάδι συγχρόνου φιλολογικῆς κινήσεως. Θέματα καὶ διατριβαὶ 90.-Εἰκόνες ὑπὲρ τὰς 90.-Μουσικὴ κλπ.

Τὸ Ἡμερολόγιον θὰ καταστῇ φέτος καὶ κομψότατον ΛΕΥΚΩΜΑ περιέχον καὶ τὰς προσωπογραφίας πάντων τῶν συνεργατῶν.

Τιμᾶται ἐν Ἀθήναις φρ. τριῶν. Χρυσόδετον φρ. τεσσάρων. Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτ. φρ. 3.50, καὶ χρυσόδετον 4.50 καὶ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν εἰς πάντα ἐμβάζοντα τὸ ἀντίτιμον «Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.»

ΜΕΤΑ ΔΥΟ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ ΕΠΙ ΤΩι ΝΕΩι ΕΤΕΙ

ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΥΛΗΝ ΠΟΙΚΙΛΗΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΝ

ΤΡΙΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ, ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ. ΤΟ ΧΡΙΣΤΟΨΩΜΟ, ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. ΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ὑπὸ Δ. Καχλαμάνου.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΝΑΘΑΛΙΑ
(μετὰ λαμπρᾶς εἰκόνος).
ΑΡΘΡΟΝ ΥΠΟ Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ

ΤΡΙΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑΝ ΚΑΛΛΟΝΗΝ
(μετὰ λαμπρᾶς εἰκόνος), ΥΠΟ Γ. ΣΟΥΡΗ

'ΣΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ ΥΠΟ Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ.

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ ΥΠΟ Ι. ΠΟΛΕΜΗ

ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1889, ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑΝ ΤΩΝ ΗΓΕΜΟΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΙΚΡΟΛΟΓΗΜΑΤΑ

ΕΙΚΟΝΕΣ
ΕΝ ΕΥΡΩΠΗι ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΣ ΕΞΕΙΡΓΑΣΜΕΝΑΙ
Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΜΝΗΣΤΗ ΤΟΥ

Ο ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ
Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΠΠΑΣ
Η ΒΡΑΒΕΥΘΕΙΣΑ ΚΑΛΛΟΝΗ
ΤΑ ΜΙΚΡΑ ΒΑΣΑΝΑ (Γ. Ἰακωβίδου).

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΙ ΥΠΟΓΡΑΦΑΙ ΕΙΣ ΤΡΕΙΣ ΟΛΑΣ ΣΕΛΙΔΑΣ
ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΞΗΡΑΝ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΝ ΑΡΧΗΓΩΝ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ
ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ, ΤΩΝ ΠΟΙΗΤΩΝ ΚΛΠ. ΚΛΠ.
ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ ΕΖΩΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

Τιμᾶται ἐλευθέρα ταχυδρομικῶν:

ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ Δραχμὴν 1. — *ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ Φράγκον Χρυσοῦν* 1.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβωσιν εὐθὺς ἅμα τῇ ἐκδόσει τὴν Ἐπετηρίδα, δύνανται νὰ ἀποστείλωσιν ἀπὸ τοῦδε τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀντιτίμου τῶν παραγγελλομένων ἀντιτύπων:

ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ *1888—1532.*

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 624.—11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1888 ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' — ΑΡΙΘ. 676

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ λήξει τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τῆς «*Ἑστίας*» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Καθίσταται δὲ συγχρόνως γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς τῆς *Ἑστίας*, ὅτι ἀπὸ τῆς 1 προσεχοῦς ἰανουαρίου τὴν ἔκδοσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ μέχρι τοῦδε τακτικοὶ συνεργάται κ. κ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ Γ. Δροσίνης. Τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «*Ἑστίας*», ἀνεξάρτητον τοῦ περιοδικοῦ, διευθύνει καὶ ἐφεξῆς ὁ κ. Γ. Κασδόνης. Τὸ *γραφεῖον τῆς Ἑστίας*, μεταφέρεται εἰς τὴν ὁδὸν Παρθεναγωγείου 14 παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου.

Ἐκτὸς ἄλλης ποικιλωτάτης καὶ ἐκλεκτῆς ὕλης, κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος θὰ δημοσιευθῶσιν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* τὰ ἑξῆς ἄρθρα διηγήματα καὶ ποιήματα τακτικῶν αὐτῆς συνεργατῶν:

Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ: *Οἱ Χρησμοὶ τοῦ Ἀγαθαγγέλου.*

Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ: *Τὸ Χάος καὶ οἱ φαντασιώδεις κόσμοι.*

Γ. ΔΡΟΣΙΝΗ: *Ἡ Ἀμερικανίς, Εἶμαι ἀσχήμη! Τὰ Παραμύθια τοῦ Χωριοῦ.*

Α. ΚΑΡΚΑΒΙΤΣΑ: *Ἡ φλογέρα του, Ἡ Καρφωμένη, Ὁ Ἀρματωλός.*

Σ. ΛΑΜΠΡΟΥ: *Ἡ Ἁγία Φιλοθέα.*

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ: *Ἡ πόλις Βρίνδιζι.*

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ: *Θάλασσα.*

Κ. ΠΑΛΑΜΑ: *Τὸ Ἔγκλημα, Ὁ Ὑπάλληλος.*

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΟΥ: *Ἀνὰ τὰ μουσεῖα.*

Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΥ: *Ἐπιστολαὶ ἐκ τοῦ Αἰγαίου.*

Σ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ: *Τὸ ἀρχαῖον δρᾶμα ἐν τῷ συγχρόνῳ θεάτρῳ*

Γ. ΣΟΥΡΗ: Ἄλλος κόσμος *(σειρὰ ποιημάτων).*

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας παρεστάθη ἐν τῷ θεάτρῳ Costanzi τῆς Ρώμης ἡ *Μεδζέ*, τὸ νέον μελόδραμα τοῦ ἕλληνος μουσουργοῦ κ. Σ. Σαμάρα. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου τούτου εἶνε ἰνδική. Ὡς μουσικὸν ἔργον, καίπερ ἔχον πολλὰς καλλονάς, κρίνεται ὑποδεέστερον τῆς *Φλώρας Μιράμπιλις*, τῆς ὁποίας εἶνε καὶ προγενέστερον, γραφὲν μὲν πρὸ ἐτῶν, ἀναθεωρηθὲν δὲ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ συνθέτου.

—Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας ἀπένειμε παράσημα εἰς γάλλους συγγραφεῖς: τὸν Ὠζιέ, τὸν Δουσέ, τὸν Σαρδοῦ, τὸν Δουμᾶν, τὸν Φεγιέ, τὸν Μεϊλάκ, καὶ εἰς τοὺς συντάκτας τοῦ *Φιγαρὼ* Μπλαβὲ καὶ Σαλβέρ.

—Ὁ *Κουρεὺς τῆς Σεβίλλης* τὸ πασίγνωστον μελόδραμα τοῦ Ροσσίνη παρεστάθη τὸ πρῶτον ἀγγλιστὶ πρό τινος ἐν τῷ Μελοδραματικῷ θεάτρῳ τῆς Βοστώνης.

—Ὁ πρό τινος ἐν Παρισίοις ἀποθανὼν ἐκδότης μουσικῶν ἔργων Σουδὲν κατέλιπε περιουσίαν 7 ἑκατομμυρίων περίπου. Τὰ μεγαλήτερα κέρδη αὐτοῦ ὀφείλει εἰς τὴν ἔκδοσιν δύο δημοφιλεστάτων μελοδραμάτων: τοῦ *Φάουστ* τοῦ Γκουνὼ καὶ τῆς *Κάρμεν* τοῦ Μπιζέ.

— Οἱ Φοιτηταὶ τοῦ ἐν Ἐϊδελβέργῃ Πανεπιστημίου χάριτας ἀποδίδοντες ἐπὶ τῇ κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ ἐν Βολωνίᾳ Πανεπιστημίου φιλοξενίᾳ τῶν ἐκεῖ συναδέλφων των, ἀπέστειλαν ἐσχάτως ἐπὶ περγαμηνῆς καλλιτεχνικῶς κεχαραγμένον εὐχαριστήριον γράμμα.

—Ὁ περικλεὴς Μόμμσεν ἐπανῆλθεν εἰς Βερολῖνον ἐκ τοῦ εἰς Ἰταλίαν ταξειδίου του, ἀλλὰ δὲν θὰ παραδώσῃ μαθήματα κατὰ τὸ ἑξάμηνον τοῦτο ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ.

— Μελετᾶται ἡ ἵδρυσις πανεπιστημίου ἐν τῇ Βουλγαρικῇ πρωτευούσῃ, τοῦ ἡγεμόνος Φερδινάνδου παρέχοντος πρὸς τοῦτο μεγάλην χρηματικὴν δωρεάν.

— Τὸ ἐν Ζυρίχῃ πολυτεχνεῖον ἀριθμεῖ 618 σπουδαστάς ἐξ ὧν οἱ 366 εἶνε ἀλλοδαποί.

— Παρεστάθη ἐν Βερολίνῳ γερμανιστὶ ὁ *Πατὴρ Κωνστάντιος*, τὸ ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Ἀλεβὺ ληφθὲν δρᾶμα, μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας.

— Εἰς τὸ Ποικίλον θέατρον τῶν Παρισίων παρεστάθη τελευταῖον ἡ *Ἰαπωνὶς* μελοδραμάτιον τῶν Ναγιὰκ καὶ Μιλλιὼ μελοποιηθὲν ὑπὸ Βαρνέ. Ἡ σκηνὴ ὑποτίθεται ἐν Παρι-

σίοις, ὁ δὲ τίτλος ἐτέθη τοιοῦτος, διότι ἡ ἡρωΐς μετεμφιέννυται εἰς Ἰαπωνίδα ὅπως μεταβῇ εἰς χορὸν τῆς ἀπόκρεω. Τὸ κύριο ντοῦτο γυναικεῖον πρόσωπον ὑποκρίνεται ἡ περίφημος Ζουδίκ.

—Ὁ *δακτύλιος τοῦ Νιβελοῦγγεν*, ἡ τριλογία τοῦ Βάγνερ, παρασταθήσεται ἐν Πετρουπόλει τὸν προσεχῆ μάρτιον.

—Ἐν Φλωρεντίᾳ εὑρέθη ἄγνωστον μέχρι τοῦ νῦν ἔργον τοῦ Γλούκ, μουσικὸς *Πρόλογος*. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ διασήμου γερμανοῦ μελοποιοῦ εἰς πανηγυρισμὸν τῆς γεννήσεως τῆς θυγατρὸς τοῦ μεγάλου δουκὸς Λεοπόλδου Β' τῆς Τοσκάνης, ἐν ἔτει 1767, ὅτε διέτριβεν ἐν Φλωρεντίᾳ. Ἐξετελέσθη δὲ τὴν ἑσπέραν τῆς 22 Φεβρουαρίου 1767 πρὸ τῆς *Ἰφιγενείας ἐν Αὐλίδι* τοῦ αὐτοῦ μουσουργοῦ. Τὸ μουσικὸν τοῦτο εὕρημα, ὅπερ ἀνυπομόνως ἀναμένεται ὑπὸ τοῦ ἁπανταχοῦ μουσικοῦ κόσμου, πιστὸν ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου, ἐκτυποῦται νῦν.

—Ἐξεδόθη καὶ ὁ τελευταῖος τόμος τῆς παγκοσμίου ἱστορίας τοῦ Ράγκε, τρίτος αὐτὸς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου γερμανοῦ ἱστορικοῦ.

—Ἐξεδόθη ὁ τελευταῖος τόμος τῆς εἰκοσιτετρατόμου ἐν Λονδίνῳ ἐκδοθείσης «**Encyclopaedia Brittanica**». Τὸ κολοσσιαῖον τοῦτο ἔργον, εἰς ὃ συνειργάσθησαν 1140 συγγραφεῖς, ἐκδίδεται νῦν εἰς ἐνάτην ἔκδοσιν, ἐξεδόθη δὲ τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1771 εἰς τρεῖς τόμους τότε.

—Ἤρχισεν ἐν Ἰταλίᾳ νὰ ἐκδίδεται *Βραχεῖα συστηματικὴ* ***Ἐγκυκλοπαιδεία*** *τῆς* ***Ἑλληνικῆς*** *καὶ* ***Λατινικῆς Φιλολογίας*** ὁμοία περίπου πρὸς τὸ πασίγνωστον γερμανικὸν **Handbuch** τῆς κλασικῆς ἀρχαιομαθείας τὸ ὑπὸ τοῦ **Iwan Müller** ἐκδιδόμενον. Τὸν δὲ πρῶτον τόμον τῆς νέας Ἰταλικῆς ἐγκυκλοπαιδείας ἢ μᾶλλον τὸν τέταρτον (διότι τέταρτος ἐπιγράφεται ἐν ᾧ οἱ πρῶτοι τρεῖς δὲν ἐξεδόθησαν ἀκόμη) ἀποτελεῖ ἡ πραγματεία *περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης* τοῦ καὶ ἐξ ἄλλων του ἐργασιῶν γνωστοῦ φιλολόγου **Domenico Pezzi**. Ἡ περὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης πραγματεία αὕτη (σελ. XXIV—482) εἶναι *συγκριτικὴ* καὶ *ἱστορικὴ* καὶ ὁμολογεῖται ὡς ἔργον πολλοῦ λόγου ἄξιον. Ἡ ἐγκυκλοπαιδεία ἐκδίδεται παρὰ τῷ **Soescher** ἐν Τορίνῳ. Περὶ τῆς περισπουδάστου συγγραφῆς τοῦ **D. Pezzi** ἴσως λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ κάμωμεν καὶ πάλιν λόγον.

—Ἀγγέλλονται ὡς μέλλοντα λίαν ταχέως νὰ ἐκδοθῶσιν ἐν Λειψίᾳ τύποις **Teubner**, τὰ ἑξῆς βιβλία· 1. **F. Hansen Lehrbuch der Griechischen Metrik. 2. Varronis rerum rusticarum libri tres rec. H. Keil. 3. Die Sprichwörter und sprichwörtlichen Redensarten der Roemer** ὑπὸ **A. Otto. 4. H. W. Stoll Wanderungen durch Alt-Griechenland** (εἰς δύο μέρη α' Πελοπόννησος β' Κεντρικὴ καὶ καὶ βορεία Ἑλλάς).

—Τῆς ἀρίστης γερμανικῆς *Ἐγκυκλοπαιδείας τῆς νεωτέρας ἱστορίας* ἐξεδόθησαν τὸ 38 καὶ τὸ 39 τεῦχος (παρὰ τῷ **Perthes** ἐν Γότθᾳ), ἄρχονται δὲ ἀπὸ τῆς λέξεως **Schele** λήγουσιν εἰς τὴν λέξιν **Spanien** (σελ. 545-704).

—Τὴν 28 νοεμβρίου παρεστάθη ἐν τῷ Μεγάλῳ Μελοδραματικῷ Θεάτρῳ τῶν Παρισίων τὸ μελόδραμα τοῦ Γουνὼ *Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα*, πρωταγωνιστούσης τῆς Πάττη καὶ διευθύνοντος τὴν ὀρχήστραν αὐτοῦ τοῦ συνθέτου.

—Ἐν Μονάχῳ μελετᾶται ἡ ἵδρυσις καὶ νέου μεγαλοπρεποῦς θεάτρου τῇ ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ.

— Τὸ ἐν Βερολίνῳ πανεπιστήμιον ἀριθμεῖ κατὰ τὸ παρὸν ἑξάμηνον 5,790 φοιτητάς, ἤτοι 1177 πλείονας ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἐαρινὸν ἑξάμηνον. Τούτων θεολογίαν σπουδάζουσι 840, ἰατρικὴν 1456, φιλοσοφίαν 1909, νομικὰ 1585. Ἐκτὸς ὅλων τούτων ὡς ἁπλοῖ ἀκροαταὶ φοιτῶσιν εἰς τὰς παραδόσεις 1895.

—Ἐν Ἑρμουπόλει κατὰ τὴν ἐκχωμάτωσιν τῆς νέας ὁδοῦ τῆς ἑνούσης τὴν τῆς Ποσειδωνίας πρὸς τὴν τοῦ Ἐπισκοπείου κατὰ τὴν θέσιν «Φυρὰ-Βουνιά», ἀνευρέθησαν πλησίον φρέατος τέσσαρες τάφοι ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Καὶ ἐν τρισὶ μὲν οὐδὲν ἄλλο εὑρέθη ἐκτὸς ὀστῶν τινων, ἐν ἑνὶ δὲ ἐκτὸς τῶν ὀστῶν εὑρέθησαν δύο λύχνοι ἐκ κεράμου καὶ ὁ πυθμὴν χαλκίνου ἀγγείου πρὸς δὲ καὶ πλὰξ ἐπιτύμβιος φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν:

ΘΕΟΦΙΛΑ ΙΑΣΟΝΟΣ
ΧΡΗΣΤΗ ΧΑΙΡΕ

Οἱ εὑρεθέντες τάφοι ἔκειντο καὶ οἱ τέσσαρες ἐπὶ εὐθείας γραμμῆς καὶ εἰς βάθος ἑνὸς καὶ ἡμίσεως μέτρου ἀπὸ τῆς πιφανείας τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους.

—Ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος ἐκδίδεται τὸ πρῶτον τομίδιον τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου ἐκδιδομένης *Νομικῆς Βιβλιοθήκης*, περιέχον τὸ **Σύνταγμα** μετὰ εἰσαγωγῆς καὶ σχολίων κατ' ἄρθρον ὑπὸ Γ. Ν. Φιλαρέτου δικηγόρου. Τὸ βιβλιάριον ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 300 περίπου.

— Κατόπιν συνεννοήσεως τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν κριτῶν τοῦ δραματικοῦ ἀγῶνος, ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ περὶ τοῦ ἀγῶνος τούτου ἔκθεσις ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς κ. Ι. Καμπούρογλου ἐν τῷ νέῳ θεάτρῳ τὴν σήμερον Κυριακήν, ὥραν 3ην μ. μ. Θέλουσι δὲ παραστῇ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης, ἐπὶ τούτῳ προσκαλούμενοι οἱ ὑπουργοί, οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, οἱ ἐξέχοντες ἐν τοῖς γράμμασι κτλ. Εἰς πάντας δὲ ἡ εἴσοδος θὰ ἐπιτρέπηται δι' εἰσιτηρίων.

— Κατὰ τὴν *Ἐφημερίδα*: κατόπιν τῆς ἀναβολῆς τῆς κατ' ἄρθρον συζητήσεως τῆς ἑλληνογαλλικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως ἐν τῇ Γαλλικῇ Βουλῇ, ἥτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς πλήρη αὐτῆς ἀπόρριψιν, ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις δὲν σκοπεῖ νὰ ὑποβάλῃ πλέον τὴν σύμβασιν περὶ παραχωρήσεως τοῦ προνομίου τῶν ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφῶν εἰς τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν, ὑπὸ τὴν νομοθετικὴν κύρωσιν. Ἡ κυβέρνησις τὴν ἀπονομὴν τοῦ προνομίου τούτου ἐξήρτα ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἑλληνογαλλικῆς ἐμπορικῆς συμβάσεως ὑπὸ τῶν γαλλικῶν Βουλῶν, ἅμα δὲ τῇ ἀπορρίψει ταύτης παρουσιάσθη ἑτέρα μεγάλη Δύναμις, γνωστὴ ἐπὶ φιλαρχαιότητι καὶ ἐπιτελέσασα ἤδη ἕτερον μέγα ἀρχαιολογικὸν ἔργον ἐν Ἑλλάδι, ζητοῦσα ν' ἀναλάβῃ τὰς ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφάς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιστήμη παρ' Ἀριστοτέλει, Πλάτωνι καὶ Ξενοφῶντι ὑπὸ *Ν. Π. Γουναράκη*. Μετατύπωσις ἐκ τοῦ πανηγυρικοῦ τεύχους περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς πεντηκονταετηρίδος τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Ἀθήνησι, Τυπογραφεῖον «Παλιγγενεσία» Ἰω. Ἀγγελοπούλου, 1888. 8ον σ. 91.

Ἡ ἐν Βολωνίᾳ ἀντιπροσωπεία τῶν ἑλλήνων φοιτητῶν καὶ μία ἡμέρα ἐν Βενετίᾳ, μετὰ σημειώσεων ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν πόλεων τούτων, ὑπὸ *Ἐμμανουὴλ Μελισσείδου* φοιτητοῦ τῆς Νομικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ, 8ον σ. 156.

Poèsies dédièes à la famille Royale. Athènes N. G. Inglessis, imprimeur de la cour 1888 12ον σ. 8. [Τὸ φυλλάδιον τοῦτο περιέχει στίχους ἀποτεινομένους πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Βασίλισσαν τῶν Ἑλλήνων γεγραμμένους ὑπὸ τῆς γαλλίδος κυρίας **Ida Buttet Rosset.**]

Σοφοκλέους Ἀντιγόνη μετὰ προλεγομένων, κειμένου, μεταφράσεως καὶ σημειώσεων, ἐκδοθεῖσα χάριν τῆς ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίας τοῦ δράματος ὑπὸ *Σίμωνος Δ. Χιωτέλλη* φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Β. Αὐλῆς, Ν. Γ. Ἰγγλέση, 1888. 12ον σ. 118. Τιμᾶται δρ. 1,50

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ 9 Δεκεμβρίου.

Ἕνεκα ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας ὁ Βασιλεὺς ἔμεινεν οἰκουρῶν ἐπί τινας ἡμέρας.

—Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀνεχώρησεν εἰς Πάτρας διὰ τοῦ Σιδηροδρόμου ὁ Μέγας δοὺξ Παῦλος τῆς Ῥωσσίας μνηστὴρ τῆς Βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας· ἐκεῖθεν δὲ διὰ ῥωσσικοῦ ἀτμοπλοίου ἀπῆλθεν εἰς Ῥωσσίαν.

—Ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ αἰθούσῃ τῆς Ἐκθέσεως τῶν Ὀλυμπίων ἐξετέθησαν εἰς θέαν τοῦ κοινοῦ τὰ δῶρα ὅσα αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες ἀπέστειλαν εἰς τὸν Βασιλέα ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς Βασιλείας αὐτοῦ.

—Ὁ ἐν Πειραιεῖ Γερμανὸς πρόξενος παρηγγέλθη νὰ προμηθευθῇ καὶ ἀποστείλῃ εἰς Βερολῖνον διάφορα δείγματα ἐκ τῶν ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει ὑφασμάτων, ἐξ ὧν ἡ πριγκίπισ-

σα Σοφία σκοπεύει νὰ κατασκευάσῃ μέρος τῆς προικὸς αὐτῆς.

— Νέον αὐστηρότερον διάταγμα περὶ φυλλοξήρας ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως ἀπαγορεῦον τὴν εἰσαγωγὴν οἱουδήποτε δένδρου ἢ φυτοῦ καὶ μέρους αὐτῶν ὁπωςδήποτε χρησιμοποιουμένου.

— Ἡ ἐν Βελγίῳ «Διεθνὴς Ἑταιρία τῆς κατασκευῆς δημοσίων ἔργων» ἀπεφάσισε νὰ ἀναλάβῃ τὴν κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Λεονταρίου εἰς Σπάρτην.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Χ. Λ. Ἀστραχάν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Παρεδόθη τῷ κ. Σ. ἐγκαίρως. — Αἰδ. Ἀρχιμ. Ι. Μ. San Remo. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν· ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Π. Κ Λεβαδείαν. Ἀτυχῶς δὲν εὑρίσκονται παρ' ἡμῖν, θὰ ἀναζητήσωμεν ἀντίτυπον αὐτῶν καὶ ἅμα τῇ εὑρέσει του θὰ τὸ ἀποστείλωμεν. — κ. Χ. Π. Καλάμας. Ὅλως ἄδικα τὰ παράπονά σας, ἡ Καλλιτ. Πιναχ. συμπληροῦται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος τῶν δύο τελευταίων φυλλαδίων ὄντων εἰς Πειραιᾶ. — κ. Γ. Π. Αἰτωλικόν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Φ. Γ. Κέρκυραν. Ἀπηντήσαμεν ἤδη. — κ. W. V. Côte d' or. ἀποστέλλεται ἕτερον. Εἰκονογραφημένη Ἐπετηρὶς σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει της. — κ. Γ. Κ. Πόκ. Ρωσσίαν. Οἱ ζητηθέντες πέντε τόμοι ἀπεστάλησαν.— κ. Κ. Ε. Π. Ρέθυμνον. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθέν. — κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν· ἔχετε ζητηθείσας πληροφορίας διὰ σημερινοῦ ταχυδρομείου.—κ. Δ. Λ. Λ. Μόναχον. Ἔχει καλῶς. — κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Καλ. Πιν. ἀπεστάλη ταχυδρομ. ἀπὸ τῆς π. ἑβδομάδος. — κ. Λ. Σ. Βάρναν. Ἐγράψαμεν ἀπὸ τῆς π. ἑβδομάδος ἀποστείλαντες καὶ ὁλόκληρονπαραγγελίαν σας. — **M. Le chevalier Louis de Zeph. Herzogenburg.** Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Μ. Βουλβουκάτα. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν ἀπὸ προχθές. — κ. Π. Χ. Σορόκαν Βεσσαραβίας. Ζητηθὲν ἀπεστάλη. — κ. Σ. Ν. Π. **Manchester.** Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—κ. Σ. Δ. Γυμν. Σύρου. Ἐγράψαμεν ἤδη. — κ. Κ. Ν. Σ. Βουκουρέστιον. Ἔχει καλῶς. — κ. Π. Δ. Ἀστραχάν. Ἐπιστολὴ ὑμῶν ἐλήφθη, ἀναμένομεν δὲ καὶ τὰ μετ' αὐτῆς συναποσταλέντα. — κ. Σ. Μπ. Λεόβαν. Εὐστοχωτάτη ἡ ἐκλογή· εἴδετε ὅτι σᾶς ἐπρολάβαμεν. Διὰ τὰ λοιπὰ ταχυδρομικῶς ἀπαντῶμεν. Εὐχαριστοῦμεν διὰ φιλικωτάτας διαθέσεις σας. — *Οἰκοδεσποίνῃ*. Ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος ἁπλούστερος: μίαν ἡμέραν πρὶν σφαγῇ ἡ ὄρνις ἢ ἄλλο τι πτηνὸν ἐκ τοῦ ὀρνιθῶνος, ποτίσατε αὐτὸ μικρὸν ποτήριον ῥουμίου. Διὰ τοῦ μέσου τούτου τὸ κρέας του καθίσταται τρυφερώτατον, ὡς βεβαιοῦσι πεπειραμέναι συνάδελφοί σας. — *Παλαιῷ συνδρομητῇ*. *Ἐνταῦθα*. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλοφρονήσεις. Ἡ γενικὴ ἀνακαίνισις τοῦ φύλλου θὰ γίνῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους ὁριστικῶς. Ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἦτο τοῦτο ἀδύνατον, διότι ὀλίγος ὑπελείπετο χρόνος, ἐννοοῦμεν δὲ ὅ,τι κάμνομεν νὰ γίνεται σωστόν. Οὐχ ἧττον εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους ὁ χάρτης καὶ ἡ τυπογραφικὴ σύνθεσις θὰ βελτιωθῶσι. Περὶ μελλόντων δημοσιευμάτων ἀκριβῶς βλέπετε ἐν τῇ 1 σελίδι τοῦ σημερινοῦ δελτίου. — κ. Η. Δ. Πάτρας. Πινακοθήκης ἀφίκοντο εἰς Πειραιᾶ τελευταῖα δύο τεύχη· ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος θὰ τὰ λάβετε μετὰ τοῦ νῦν ἐκτυπουμένου παραρτήματος.— κ. Ν. Ι. Π. Κ/πολιν. Ζητηθὲν ἀποστέλλεται· Εἰκ. Ἐπετηρὶς σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει· ἔχετε καὶ ἐπιστολήν μας. — κ. Δ. Μ. Ναύπλιον. Ἀποστέλλεται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος.— κ. Γ. Π. Καλάβρυτα. Σταλήσονται ἅμα τῇ ἐκδόσει.— κ. Θ. Φ. Κ/πολιν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

9 Δεκεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα τιμή*
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 %	Δρ. ν.	536.—
» 120,000,000	» 5	» »	536.—
» 60,000,000	» 6	» »	605.—
» 26,000,000	» 6	» »	515.50
» 10,000,000	» 6	» »	257.—
» 6,000,000	» 6	Δρ. παλ.	92.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου φρ.			524.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,155.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	242.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	82.25
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	216.—
Ἑταιρ. Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	157.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	432.—
Ἑταιρία Φωταερίου	» »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	31,85
3μην.	31.55
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.	1.26
3μην.	1.25

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.14
Λίρα Ὀθωμανικὴ	28.62

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

ΜΝΗΣΤΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛ. ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΕΥΘΗΝΟΤΑΤΗ ΠΑΣΩΝ

ΓΕΝΟΜΕΝΗ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑι

Εἰς μέγα σχῆμα δρ. 1, εἰς μικρὸν λεπτὰ 50.

Προπληρωνόμεναι ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΕΝΘΥΜΗΜΑ

ΤΗΣ

ΕΙΚΟΣΙΠΕΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΕΙΝΕ ΤΟ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῆς «Ἑστίας».

Ἐν Ἑλλάδι δρ. 3. — Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 3.

ΥΠΟΛΕΙΠΟΝΤΑΙ ΟΛΙΓΑ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΑΙ ΨΥΧΩΣΕΙΣ
ΜΕΛΕΤΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑΙ, ΚΟΙΝΟΛΟΓΙΚΑΙ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΙ
ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΦΡΕΝΟΠΑΘΕΙΩΝ

ΥΠΟ
ΣΙΜΩΝΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
ΙΑΤΡΟΥ

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδίδεται κατ' αὐτὰς σύγγραμμα ἐκ 500 περίπου σελίδων εἰς σχῆμα μέγα 8ον, πραγματευόμενον ζητήματα ἐπασχολοῦντα τὴν σήμερον σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, ἐνδιαφέροντα δὲ οὐχὶ μόνον τοὺς ἰατροὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς καθ' ὅλου ἐπιστήμονας καὶ τοὺς ἐν γένει πνευματικῶς ἀνεπτυγμένους ἀνθρώπους.

Τοιοῦτο βιβλίον τὸ πρῶτον παρ' ἡμῖν ἐκδιδόμενον πληροῖ μέγα κενὸν ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐπιστήμῃ, συγγραφὲν δὲ ὑπὸ ἰατροῦ εἰδικοῦ μὲν περὶ τὰς φρενοπαθείας, δεξιωτάτου δ' ἐν τῇ χρήσει τῆς γραφίδος, συνενοῖ ἐν ταὐτῷ τὰ δύο κυριώτατα προσόντα καλοῦ ἐπιστημονικοῦ βιβλίου : ἐμβρίθειαν καὶ σαφήνειαν.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς ΕΣΤΙΑΣ διανέμεται ἀγγελία περιέχουσα λεπτομερῆ πίνακα τῶν ποικιλωτάτων κεφαλαίων τοῦ βιβλίου. Καὶ μόνη δὲ ἡ ἀνάγνωσις ταύτης εἶνε ἀρίστη σύστασις περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Ἀποστολίδου, ὑπισχνουμένου ὥρας ἀληθοῦς πνευματικῆς ἀπολαύσεως εἰς τοὺς μέλλοντας ἀναγνώστας.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσιν ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου εὐθὺς ἅμα τῇ ἐκδόσει δύνανται ν' ἀποστείλωσι τὸ ἀντίτιμον, ἤτοι δρ. 6 ἐκ τῶν Ἐπαρχιῶν καὶ φρ. χρ. 6 ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ :

ΠΡΟΣ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,,

τὸ ὁποῖον ἀνέλαβε τὴν κεντρικὴν πώλησιν αὐτοῦ.

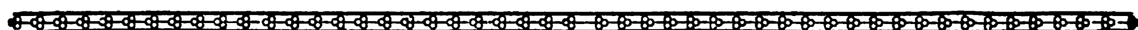

ΕΞΕΔΟΘΗ
ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΝΕΑ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙΣΑ
ΥΠΟ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΠΡΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ
ΕΚΔΟΤΗΣ Π. ΑΣΛΑΝΗΣ

ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΤΟΜΟΙ ΕΙΣ ΜΕΓΑ ΟΓΔΟΟΝ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΕΡΙΕΧΕΙ ΛΑΜΠΡΑΝ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΤΙΜΩΝΤΑΙ

ΕΠΙ ΠΟΛΥΤΕΛΟΥΣ ΧΑΡΤΟΥ		ΕΠΙ ΧΑΡΤΟΥ ΚΑΛΟΥ	
Ἐν Ἀθήναις . . . . Δρ.	14	Ἐν Ἀθήναις. . . . . δρ.	10
Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ. . . . »	16	Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ταχυδρ. . . . »	12
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . . . . . φρ. χρ.	16	Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ. . . . . . . φρ. χρ.	12

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ
ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888—1540.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 625. — 18 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1888 ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἀριθ. 35.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓ' ΑΡΙΘ — 677

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ λήξει τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τῆς «*Ἑστίας*» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Καθίσταται δὲ συγχρόνως γνωστὸν εἰς τοὺς κκ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς τῆς *Ἑστίας*, ὅτι ἀπὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου τὴν ἔκδοσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ μέχρι τοῦδε τακτικοὶ συνεργάται κκ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ Γ. Δροσίνης. Τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «*Ἑστίας*», ἀνεξάρτητον τοῦ περιοδικοῦ, διευθύνει καὶ ἐφεξῆς ὁ κ. Γ. Κασδόνης. Τὸ *γραφεῖον* τῆς *Ἑστίας*, μεταφέρεται εἰς τὴν ὁδὸν Παρθεναγωγείου 14 παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἑώρτασε τὴν ἐπὶ διδακτορίᾳ πεντηκονταετηρίδα αὐτοῦ ὁ ἐν Λειψίᾳ καθηγητὴς τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου Βερνάρδος Βίντσαϊδ. Ὁ περικλεὴς οὗτος νομοδιδάσκαλος ἀπέκτησε διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὴν ἐξοχωτάτην θέσιν μεταξὺ τῶν ζώντων νομικῶν.— Γεννηθεὶς τῇ 26 Ἰουνίου 1817, λίαν ἐνωρίς, εἰς ἡλικίαν 21 ἔτους, ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τὰ νομικά. Αἱ διάφοροι μονογραφίαι (Ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ γαλλικοῦ Κώδικος, περὶ τῆς ἀκυρότητος τῶν δικαιοπραξιῶν (1847), Ἡ περὶ Προϋποθέσεως διδασκαλία τοῦ ρωμ. Δικαίου (1850), ἡ Ἀγωγὴ τοῦ ρωμ. ἀστικοῦ Δικαίου (1856) κτλ.) προεχάραξαν αὐτῷ τὴν διαπρεπῆ θέσιν ἣν ἔμελλε νὰ καθέξῃ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ· τὸ δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1862 ἐκδοθὲν τρίτομον σύγγραμμα αὐτοῦ ἐξησφάλισεν αὐτῷ μέχρι σήμερον τὰ πρωτεῖα. Τὸ ἐν λόγῳ σύγγραμμα αὐτοῦ, ἰδὸν μέχρι σήμερον 6 ἐκδόσεις (1862, 1870, 1874, 1878, 1882, 1887) καὶ διακρινόμενον πάντων τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους συγγραμμάτων, καὶ νεωτέρων ἔτι, δεικνύει μετὰ πόσης ἐμβριθείας καὶ ἀκαταμαχήτου λογικῆς συνέγραψεν ὁ περιώνυμος καθηγητής, ἐφ' ᾧ καὶ πάνυ δικαίως χαίρει τὴν μεγίστην αὐθεντίαν ἐν τῷ νομικῷ κόσμῳ καὶ θεωρεῖται ὡς **Roma locuta** παρὰ τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων, λίαν ἐπιτυχῶς κληθὲν ἐσχάτως ὁδηγὸς τῆς Γερμανικῆς πράξεως. Τὸ κλασσικὸν τοῦτο σύγγραμμα, τοῦ ὁποίου ἑκάστη νεωτέρα ἔκδοσις περιέχει μετ' ἐκπληκτικῆς ἀκριβείας τὰς νεωτέρας ἐπὶ τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου μελέτας, διεδέχθησαν ἕτεραι διατριβαὶ αὐτοῦ: Δύο ζητήματα ἐκ τῆς διδασκαλίας περὶ τῆς ὑποχρεώσεως ἕνεκα ἀδικαιολογήτου πλουτισμοῦ (1878), Περὶ δικαίου καὶ νομικῆς ἐπιστήμης (1884). Ἡ ὑπέροχος αὐτοῦ ἀξία ἐπισημοποιήθη ἔτι ἅπαξ διὰ τῆς ἀποκλειστικῆς σχεδὸν χρήσεως τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πρὸς σύνταξιν γερμανικοῦ Κώδικος συσταθείσης ἐπιτροπῆς (ἧς καὶ μέλος μέχρι τοῦ 1883 ἐτύγχανε), τοῦθ' ὅπερ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἐπικριτὰς τοῦ ἐν λόγῳ νομοσχεδίου νὰ καλέσωσιν αὐτὸ μικρὸν **Windscheid**.— Χρηματίσας καθηγητὴς εἰς διάφορα ἄλλα Πανεπιστήμια ἐκλήθη τῇ 26 Μαΐου 1874 εἰς Λειψίαν ἔνθα καὶ μέχρι σήμερον διαμένει, διδάσκων, καίτοι ὑπερεβδομηκοντούτης, ἐν νεανικῇ ἀκμαιότητι καὶ ἀνελλιπῶς 13 ὅλας ὥρας καθ' ἑβδομάδα. Τῷ γεραρῷ νομοδιδασκάλῳ ἰδιαιτέρας ὀφείλει χάριτας ἡ ἑλληνικὴ ἐπιστήμη, καθ' ὅσον οἱ πλεῖστοι τῶν διακεκριμένων ἡμῶν νομικῶν παρ' αὐτῷ ἐμαθήτευσαν, πολλάκις δὲ προεκλήθη ἡ αὐθεντικότης αὐτοῦ ὅπως ἀποφανθῇ ἐπὶ περιπλοκωτάτων νομικῶν ζητημάτων ἢ δικῶν τοῦ Δημοσίου. Διὰ τοῦτο καθῆκον ἐπιβεβλημένον ἐξεπλήρωσεν ἡ Νομικὴ σχολὴ τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἐπιστείλασα τῷ κλεινῷ ἐπιστήμονι συγχαρητήρια ἐπὶ τῷ ἰωβιλαίῳ αὐτοῦ.

—Ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἀββᾶ **Vidieu** ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις παρὰ τῷ ἐκδότῃ **Firmin-Didot** ὑπὸ τὸν τίτλον «**St Deny l' Aréopagite, évêque d' Athènes et de Paris**», ἐκτενὴς βιογραφία τοῦ προστάτου τῆς Γαλλίας καὶ πολιούχου τῶν Ἀθηνῶν ἁγίου, μετὰ χρωμολιθογραφιῶν, ὑδατογραφιῶν καὶ ὑπερδιακοσίων ξυλογραφημάτων.

—Τὸ μυθιστόρημα τῶν ἀδελφῶν Γκογκοὺρ **Lerminie Lacerteux** μεταποιηθὲν εἰς δρᾶμα παρεστάθη κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Ὠδείῳ τῶν Παρισίων.

—Ἐκ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκδόσεως τοῦ περὶ Φρειδερίκου Γ' συγγράμματος, τοῦ ὁποίου τὸν πρόλογον ἔγραψεν αὐτὴ ἡ χήρα αὐτοκράτειρα εἰσεπράχθησαν μέχρι τοῦδε κέρδη 3000 λιρῶν στερλινῶν, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ λαρυγκοπαθητικὸν νοσοκομεῖον.

—Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἀνεγνώσθη ἡ κρίσις τῆς ἀγωνοδίκου ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ δραματικοῦ ἀγῶνος τῆς Δ' Ὀλυμπιάδος. Ἐκ τῶν ὑποβληθέντων 24 ἔργων ἡ ἐπιτροπὴ ἔκρινεν ἄξιον βραβεύσεως τὴν *Δούκισσαν τῶν Ἀθηνῶν*. Ἀποσφραγισθέντος δὲ τοῦ δελτίου ἐγνώσθη ὅτι ταύτης ποιητὴς εἶνε ὁ κ. Κλέων Ραγκαβῆς, ὁ καὶ ἐν τῷ διηγηματικῷ ἀγῶνι τῆς *Ἑστίας* βραβευθείς, εἰς ὃν ἀπενεμήθη τὸ χιλιόδραχμον γέρας. Ἡ *Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν* ἐπιμελείᾳ τῆς ἐπιτροπῆς τῶν Ὀλυμπίων παρασταθήσεται κατὰ τὰ ὡρισμένα προσεχῶς ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Ταβουλάρη. Ἕτερα ἔργα ἄξια ἰδιαιτέρας μνείας ἐκρίθησαν ἡ *Εὐρυμέδη*, δρᾶμα ἀρχαίας ἀθηναϊκῆς ὑποθέσεως, γραφὲν ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ, ὡς ἐγνώσθη νῦν, καὶ ἡ *Πόλεως Ἅλωσις*, ἤτοι ἡ ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ ἅλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔργον τοῦ κ. Δ. Μωραϊτίδου.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Σειρὰ ἑκατὸν εἰκόνων, ἀριστουργημάτων τῆς τέχνης, ἐκδοθεῖσα εἰς φυλλάδια. Ἔργον πρωτοφανὲς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἐκτύπωσις ἐγένετο ἐν Γερμανίᾳ.

ΜΕΡΟΣ Β'

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Ἐξεδόθησαν καὶ τὰ δύο ὑπολειφθέντα φυλλάδια 2 καὶ 3, τοῦ μέρους τούτου, τὰ τελευταῖα τῆς ὅλης σειρᾶς· περιέχονται δ' ἐν αὐτοῖς αἱ ἑπόμεναι εἰκόνες :

Φυλλάδιον 2. Τὸ δηνάριον. — Παναγία τοῦ Ραφαὴλ (δισέλ.).—Ὁ Χριστὸς φέρων τὸν σταυρόν.—Ἡ Ταφή.—Ὁ μυστικὸς δεῖπνος (δισέλ.).—Μαγδαληνὴ μετανοοῦσα.

Φυλλάδιον 3. Ἡ ἀποκαθήλωσις (δισέλ.).—Γολγοθᾶς (δισέλ.).—Ἀνάληψις τῆς Παναγίας (δισέλ.).—Ἡ Ἁγία Καικηλία (δισέλ.).

Αἱ εἰκόνες αὗται σχεδὸν πᾶσαι πασίγνωστα ἔργα τοῦ Ραφαήλ, τοῦ Ροῦβενς, τοῦ Λεονάρδου δὰ Βίντση, τοῦ Μουρίλλιου καὶ ἄλλων ἐξόχων καλλιτεχνῶν, οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχουν συστάσεως· εἰκονίζουσαι δὲ σκηνὰς ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου ἢ ἐκ τῶν βίων ἁγίων εἶνε σαφέσταται καὶ ἄνευ ἰδιαιτέρας ἑρμηνείας.

Μετὰ τῶν φυλλαδίων τούτων ἐξεδόθη, μετὰ τυπογραφικῆς ἐντελείας ἐφαμίλλου τοῦ ὅλου ἔργου, καὶ τὸ ἔντυπον παράρτημα τὸ περιέχον πίνακα τῶν περιεχομένων εἰκόνων ἐν τῇ ὅλῃ σειρᾷ μετὰ βιογραφικῶν σημειώσεων περὶ τῶν ζωγράφων κλπ.

Τὸ παράρτημα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ 8 μεγάλων σελίδων καὶ δίδεται δωρεὰν εἰς τοὺς προπληρώσαντας ὁλόκληρον τὴν ***Καλλιτεχνικὴν Πινακοθήκην***. Διὰ τοὺς λοιποὺς τιμᾶται δρ. 2 ἐν Ἑλλάδι καὶ φρ. χρ. 2 ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ.

Ἡ χρυσότευκτος θήκη ἥτις δύναται νὰ περιλάβῃ ὁλόκληρον τὸ ἔργον, καθιστῶσα αὐτὸ λαμπρὸν κόσμημα αἰθούσης ἢ γραφείου τιμᾶται μετὰ τοῦ παραρτήματος δρ. 6 ἐν Ἀθήναις, 8 ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις, φρ. χρ. 8 ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ.

ΤΟ ΟΛΟΝ ΕΡΓΟΝ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΙΜΑΤΑΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΔΡ. 35—ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ ΔΡ. 40

ΕΝ ΤΗι ΑΛΛΟΔΑΠΗι ΦΡ. ΧΡ. 40

Ἀποστέλλεται ἐπιμελῶς συνεσκευασμένη καὶ ἀπηλλαγμένη ἐξόδων ἀποστολῆς εἰς τοὺς προπληρώνοντας τὸ ἀντίτιμον.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Αἱ Ψυχώσεις, μελέται ἰατρικαί, κοινωνιολογικαὶ καὶ φιλοσοφικαὶ περὶ φρενοπαθειῶν ὑπὸ *Σίμωνος Ἀποστολίδου* ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῆς τυπογραφίας τῆς Β. Αὐλῆς Ν. Γ. Ἰγγλέση, 1889. 8ον σ. ΙϚ'—494. Τιμᾶται δρ. 5. [Περὶ τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου συγγράμματος, τοῦ ἡμετέρου συνεργάτου, τοῦ ὁποίου ἡ ἔκδοσις ἐθεωρήθη ὡς ἐπιστημονικὸν γεγονὸς ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν τύπου, πιθανῶς ἐν μέλλοντι χρόνῳ καὶ ἀνετώτερον θέλομεν ὁμιλήσῃ διὰ μακρῶν· Σήμερον ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὴν ἀναγραφὴν αὐτοῦ τοῦ προλόγου τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς κάλλιον παντὸς ἄλλου καθορίζει συνοπτκώτατα τὰ τοῦ πονήματος αὐτοῦ:

«Κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίως δεκαετηρίδα παρατηρεῖται μέγα ἀληθῶς ρεῦμα καὶ συνωστισμὸς ἐρευνητῶν πρὸς τὴν χώραν τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐπιζητούντων τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀνεξαντλήτων πλουσίων πόρων, οἵτινες ἐνυπάρχουσι κεκρυμμένοι εἰς τὰ ἔγκατα τοῦ ἐδάφους αὐτῆς. Ὁ ἄνθρωπος εἶνε καὶ λέγεται ἄνθρωπος διὰ τοῦ ἐγκεφάλου· ὅθεν ἡ σπουδὴ τοῦ ὀργάνου τούτου μεθ' ὅλων τῶν ὑψηλῶν καὶ θαυμασίων ἰδιοτήτων αὐτοῦ ἐπιβάλλεται καὶ καθίσταται ἀπαραίτητος εἰς πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ ὅσον ἔνεστι ἀκριβέστερον τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν ἄνθρωπον.

Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε ἡ θετικωτέρα καὶ ἡ λογικωτέρα· εἰς ταύτην δὲ καθωδήγησε τὸ θετικὸν πνεῦμα, ὅπερ χαρακτηρίζει τὸν αἰῶνα ἡμῶν. Ἐκ τῶν ταπεινῶν καὶ ἁπλῶν πρὸς τὰ ὑψηλὰ καὶ σύνθετα καὶ οὐχὶ ἀντιστρόφως. Ὁ ὀργανισμὸς δὲν θεωρεῖται πλέον ὡς ἁπλῆ καὶ ἄχρηστος θήκη ἐμπεριέχουσα ἄϋλόν τινα πολύτιμον οὐσίαν, ἣν μόνον οἱ ὀπαδοὶ τῆς ἀφῃρημένης ψυχολογίας καὶ τῆς σχολαστικῆς φιλοσοφίας ἔβλεπον καὶ περιέγραφον ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς φαντασίας.

Εἰς τὴν ρῆσιν του **Ribot** : «τοιοῦτος ὀργανισμὸς τοιαύτη προσωπικότης», δύναται νὰ συνοψισθῇ ἡ νέα ὄψις, ὑφ' ἣν ἐξετάζεται ὁ ἄνθρωπος. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοῦτο ἀκόμη δίδει ἰδέαν τινὰ τῆς θέσεως, ἐν ᾗ σήμερον εὑρίσκεται ἡ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιστήμη: ὅτι δηλαδὴ ἡ φυσιολογία τοῦ ἐγκεφάλου τείνει νὰ συγχωνευθῇ μετὰ τῆς ψυχολογίας. Ἤδη δὲ ἡ φιλοσοφία ἤρχισε νὰ κατέρχηται ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν κορυφῶν τῆς νεφελώδους μεταφυσικῆς καὶ μετὰ προσοχῆς νὰ ἀκολουθῇ καὶ νὰ ἀναγνωρίζῃ τὸ εὐθὺ τῆς ὁδοῦ τῆς πειραματικῆς μεθόδου τῶν νεωτέρων ἐπιστημῶν.

Εἰς τὴν νέαν ταύτην ὄψιν τῶν πραγμάτων συνεβάλλοντο πᾶσαι αἱ περὶ τῆς φύσεως ἐν γένει ἐπιστῆμαι, συσσωρεύσασαι κολοσσιαῖον ὑλικὸν γεγονότων καὶ παρασχοῦσαι ἄφθονα μέσα πρὸς ἀνάλυσιν καὶ ἐξέλεγξιν καὶ ὅσον ἔνεστιν ὀρθοτέραν ἑρμηνείαν τῶν ὄντως θαυμασίων ἰδιοτήτων καὶ φαινομένων, τὰ ὁποῖα λαμβάνουσι χώραν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ἐγκεφάλῳ. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λίαν ἀτελῶς ἢ καὶ οὐδόλως θὰ ἐγνωρίζετο, ἐὰν δὲν ἐξητάζετο καὶ ὑπὸ τὴν πάσχουσαν ψυχολογικὴν αὐτοῦ ὄψιν· ἡ παθολογικὴ ψυχολογία ἀληθῶς ἀποτελεῖ πολυτιμότατον βοήθημα καὶ τὴν κλεῖδα, οὕτως εἰπεῖν, δι' ἧς ἡμιανοίγεται ὁ ὀργανισμὸς καὶ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν νὰ ἴδῃ καὶ κατανοήσῃ πολλὰ μυστηριώδη φαινόμενα τοῦ ψυχικοῦ βίου τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐντεῦθεν ἠδύνατό τις νὰ προΐδῃ ὅτι τὸ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν ἔδαφος τῶν ἀμέσως εἰς τὴν ἰατρικὴν ἀναγομένων ζητημάτων ἔμελλε νὰ εὐρυνθῇ καὶ ἐπεκταθῇ ὁλονὲν συμπεριλαμβάνον καὶ ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται ὡς μὴ ὑπαγόμενα ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης.

Τῳόντι ἡ παθολογικὴ ἰατρικὴ ψυχολογία σήμερον φέρει εἰς φῶς γεγονότα καὶ ζητήματα κινοῦντα τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἐφελκύοντα ζωηρῶς τὴν προσοχὴν οὐ μόνον τοῦ ἰατρικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐν γένει πεφωτισμένου κοινοῦ ἐξῳκειωμένου κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πρὸς ἐπιστημονικὰ θέματα ἐν σχέσει πρὸς τὸ περίπλοκον πρόβλημα, ὅπερ παρουσιάζει ὁ ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς ἄνθρωπος ὡς ἄτομον καὶ ὡς ὂν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὁ ἀντίκτυπος τῶν ἐρευνῶν καὶ περιγενομένων τῆς ἐπιστήμης σήμερον ἐγένετο λίαν ζωηρῶς αἰσθητὸς εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς κλάδους τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως.

Ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν τὸ πολὺ τῆς πεφωτισμένης τάξεως τῆς

κοινωνίας ἔχει ἴσως ἀτελῆ γνῶσιν τῆς τελουμένης ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐπιστημονικῆς κινήσεως καὶ τῶν ἐν ἡμερησίᾳ διατάξει, οὕτως εἰπεῖν, ζητημάτων, τὰ ὁποῖα εὐτυχῶς δὲν περιορίζονται ἐντὸς κύκλου θεωρητικῶν ἰδεῶν, ἀλλὰ κέκτηνται καὶ σπουδαίαν πρακτικὴν σημασίαν καὶ θίγουσιν ἀμέσως πολλὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας.

Διὰ ταῦτα διὰ τοῦ ἔργου ἡμῶν τούτου ἐπεχειρήσαμεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, νὰ τηρήσωμεν ἐνήμερον τὴν πεφωτισμένην μερίδα καὶ τῆς ἡμετέρας κοινωνίας εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ὑπὸ νέαν ὅλως ὄψιν παρουσιάζει, ὡς καὶ προϋπαρχούσας ἀτελεῖς ἢ ἐσφαλμένας τυχὸν κατὰ παράδοσιν καὶ ἐκ προλήψεως ἰδέας περὶ θεμάτων τινῶν νὰ ἄρωμεν, εἰ δυνατόν, καὶ μεταβάλωμεν.

Ἴσως μέρη τινὰ τοῦ βιβλίου τούτου μετὰ δυσκολίας καὶ κόπου ἀναγνωσθῶσιν ὑπὸ κατηγορίας τινὸς ἀναγνωστῶν ἐντελῶς ξένων πρὸς τὴν ἐπιστήμην· ἀλλ' ἕνεκα τῆς καταβληθείσης πολλῆς φροντίδος ὅπως παραστήσωμεν διὰ τοῦ μᾶλλον ἁπλουστέρου τρόπου καὶ μετ' ἀναλυτικοῦ ὕφους τὰ γεγονότα καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ἡμῶν ἐπὶ τῶν διαφόρων πραγματευομένων θεμάτων, ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις δὲν θὰ εἶνε τοσοῦτον δυσχερὴς εἰς παντὸς εἴδους ἀναγνώστας καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν μᾶλλον τεχνικῶν μερῶν τοῦ βιβλίου. ....Ἐὰν ὁ ἀναγνώστης, διεξελθὼν τὸ βιβλίον, εἴπῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι εἶδεν ἢ ἔμαθε νέον τι, νέαν τινὰ ἰδέαν τέως ἄγνωστον αὐτῷ, ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἐπετεύχθη.»

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευῇ 16 Δεκεμβρίου.

Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν, 12 Δεκεμβρίου, ὁ βασιλεὺς ἑώρτασε τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων Αὐτοῦ εἰσελθὼν εἰς τὸ 44 ἔτος τῆς ἡλικίας.

—Ἐν τῇ Βουλῇ μακρόταται καὶ πεισματώδεις διεξάγονται συζητήσεις, τῆς Κυβερνήσεως ὑποβαλλούσης σχέδιον νόμου περὶ πληρωμῆς 400 χιλ. φράγκων περίπου εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἄλλοτε ἐν Λονδίνῳ προξένου Σπάρταλη ὡς ὀφειλομένων ἐκ τοῦ λογαριασμοῦ παραγγελιῶν γενομένων πρὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ ἀντιπολίτευσις προσπαθεῖ διὰ παντὸς μέσου χρονοτριβοῦς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου, παρατείνονται δὲ οὕτω αἱ συνεδριάσεις μέχρι τοῦ μεσονυκτίου καθ' ἑκάστην, ἅπαξ δὲ συνεδρίασεν ἡ Βουλὴ καὶ μέχρις ὄρθρου.

—Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν συνέστη ἐνταῦθα μετοχικὴ ἑταιρία ὁ *Ὑμέναιος* σκοπὸν ἔχουσα τὴν προίκισιν ἀπόρων νεανίδων.

—Τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον Πειραιῶς ἀνεκήρυξεν ἐπίτιμον δημότην τὸν ἐθνικὸν εὐεργέτην κ. Κ. Ζάππαν.

—Ἀπεβίωσεν ἐν Κερκύρᾳ ὁ Ἀντώνιος Δούσμανης ἄλλοτε γεν. γραμματεὺς τῆς Ἰονίου Γερουσίας.

ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ ΡΩΜΗΟΥ

Ἐκδοθήσεται ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος.

Τιμᾶται λεπ. 50 ἐν τῷ Ἐσωτερικῷ,
καὶ λεπ. 60 ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Ι. Κ. Ἐνταῦθα. Μάλιστα· ἀπὸ τοῦδε γίνεται μελέτη περὶ αὐτοῦ. Θὰ εἶνε δ' ἔτι καλλιτεχνικώτερον τοῦ προγενεστέρου καὶ θὰ ἐκτελεσθῇ ἐν Γερμανίᾳ.—*Συνδρομητῇ*. Ζάκυνθον. Ἁπλούστατον τὸ πρᾶγμα: τὰς μὲν ἀφορώσας τὴν *Ἑστίαν* ἐπιστολὰς ἀπευθύνετε πρὸς τὴν *Διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας*, τὰς δὲ τὸ βιβλιοπωλεῖον πρὸς τὸ Βιβλιοπωλεῖον ἢ πρὸς τὸν διευθυντὴν αὐτοῦ κ. Γ. Κασδόνην ὀνομαστί. —κ. **F. R. Issoire**. Διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου ἢ καὶ χαρτονομίσματος ἐντὸς ἐπιστολῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἑστίας.—*Περιέργῳ*. Ἐνταῦθα. Ὠνομάσθησαν *Ψυχώσεις*, διότι πραγματεύονται τὰ διάφορα ψυχικὰ πάθη. Ἐν ταῖς Ψυχώσεσιν ἀνευρίσκει ἕκαστος τὴν περιγραφὴν τῶν ἰδίων ἐλαττωμάτων· διότι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἐπραγματεύθη μόνον περὶ τῶν κοινῶν φρενοπαθειῶν, ἀλλὰ καὶ περὶ πάσης ἄλλης νόσου τῆς ψυχῆς. Εἶναι βιβλίον 500 σελίδων καὶ πλῆρες ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς πεντακοσιοστῆς σελίδος του.—κ. Σ. Α. Γ. Κέρκυραν. Ἐπετηρὶς ἀποστέλλεται.—κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα.—Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα πάντα ἀπεστάλησαν πλὴν ἡμερολογίου Σουρῆ, ὅπερ σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει του.—κ. Α. Λ. Τσ. Ὕδραν, Σ. Π.Μ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν Ζητηθ. ἐστάλησαν Αἰδ. Ἀρχιμανδρίτην Γρ. Γ. Βουδα-Πέστην. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα πλὴν Μερόπης ἐξηντλημένης ἀτυχῶς πρὸ πολλοῦ.—κ. Ἡρ. Σκ. Ἡράκλειον. Νεωστὶ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Γ.Π. Αἴγιον. Ἐγράψαμεν ἤδη.-κ. Α.Κ.Π. Λεμησσὸν Κύπρου. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Α.Μ. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν, ἔχετε ἐπιστολήν μας.—κ. Ν. Δ. Τρίπολιν. Ἀπεστάλη.—κ. Γ. Π.Χ. Ἰθάκην. Συμφώνως ἐπιστολῇ σας ἀποστέλλονται καὶ ἐκ νέου Ἀθ. Ν. μετάφρ. Ἀντιγ. Εἰς ἡμᾶς οὐδόλως φαίνεται περιεργείας ἄξιον ἡ ἀπώλεια, διότι ἐπὶ δεκαετίαν ἤδη ἐδιδάχθημεν νὰ μὴ παρέχωμεν ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ταχ. ὑπηρεσίαν μας.—κ. Κλ. Μ. Χανιά. Ἔχετε ἐπιστολήν μας.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ὡς πληροφορούμεθα πρόκειται ὅσονούπω νὰ λιθογραφηθῇ ἡ ζητουμένη Μετρική, ἀναμένομεν ὅθεν τὴν λιθογράφησιν αὐτῆς ἵνα ἀμέσως ἀποστείλωμεν ἀντίτυπον ἀξία· ἀποσταλέντος λεξικοῦ δρ. 60.—κ. Ι. Τζ. Ὕδραν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. Σταλήσεται ἅμα τῇ ἐκδόσει της.—κ. Γ. Π. Καθ. Καλάβρυτα. Ἀπεστάλησαν.—κ. Ν. Τσ. Καρπενήσιον. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Σπ. Ρ. Βραΐλαν. Ἐλήφθη μόνον τὸ δελτάριον οὐχὶ δὲ καὶ ἡ δι' αὐτοῦ βεβαιουμένη ἐπιστολή.—κ. **Aug. B. Darmstadt**. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, ὑπόλοιπον εἰς τὴν διάθεσίν σας φρ. 18. Ἔχετε ἐπιστολήν μας.—κ. Π. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Αἱ μὲν Ἱστορίαι Τρικούπη καὶ τὸ Ἡμερολ. Κ. ἀπεστάλησαν ἤδη, τὰ δὲ Ἡμερ. Ρωμηοῦ καὶ Εἰκ. Ἐπ. ἅμα τῇ ἐκδόσει των. Φυλλάδια Ἑλλάδος Φάλκε δὲν εὑρέθησαν ἀτυχῶς.—κ. Δ.Β. Παρισίους. Εὐχαριστοῦμεν· θὰ σᾶς γράψωμεν προσεχῶς.- κ. Θ.Φ. Κ/πολιν. Ἐλήφθησαν καὶ τυποῦνται κατ' αὐτάς· θὰ φροντίσωμεν δ' ἀποστολὴν βιβλίων ζητουμένων.—κ. Χ. Π. Πάτρας. Δὲν εἶνε πολὺ πρωτοτυποτέρα ἡ ἰδέα τοῦ λόρδου Τσέστερ, ὅστις κατέλιπεν ὅλην του τὴν περιουσίαν, ἀποθανὼν τῷ 1756, εἰς τὸν ἀνεψιόν του ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ θανάτου του θὰ ἀποσπᾷ ἕνα ὀδόντα ἑκάστοτε, ἵνα μετ' ἀληθοῦς πόνου ἐνθυμῆται τὸν μακαρίτην θεῖον!

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

16 Δεκεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως				*Τρέχουσα τιμὴ*
Τῶν 170,000,000	τῶν	5 %	Δρ. ν.	542.—
» 120,000,000	»	5	» »	542.50
» 60,000,000	»	6	» »	608.50
» 26,000,000	»	6	» »	499.—
» 10,000,000	»	6	» »	249.50
» 6,000,000	»	6	Δρ. παλ.	90.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου φρ.				523.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ.	ν.	4,177.50
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	»	»	239.25
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	»	83.25
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	»	»	218.—
Ἑταιρ. Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	»	156.25
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	»	429.50
Ἑταιρία Φωταερίου	»	»	
Σιδηρ. Πειρ.-Ἀθηνῶν-Πελοπον.	»	»	170.—

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		31,75
	3μην.	31.45
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		1.25½
	3μην.	1.24

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.05
Λίρα Ὀθωμανικὴ	28.50

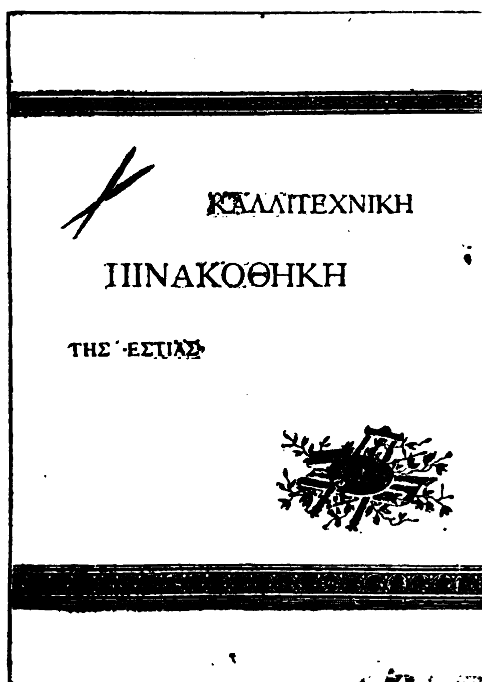

ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗ νῦν ἐκδοθέντων καὶ τῶν δύο ὑπολειφθέντων φυλλαδίων τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης καὶ τοῦ ἐντύπου παραρτήματος. Καθίσταται δὲ οὕτω

ΛΑΜΠΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τιμὴ τῆς ὅλης σειρᾶς **ἐξ 100 μεγάλων εἰκόνων** μετὰ τοῦ ἐντύπου ἐπεξηγηματικοῦ παραρτήματος ἐντὸς χρυσοτεύκτου θήκης:

'Εν 'Αθήναις δραχμὰς .... 35.
'Εν ταῖς 'Επαρχίαις δραχ.......... 40,
'Εν τῷ 'Εξωτερικῷ φρ. χρ .... 40.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗΝ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Τιμᾶται ἐν 'Ελλάδι δραχ. 1.— 'Εν τῷ 'Εξωτερικῷ φρ. χρ. 1.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

ΑΙ ΨΥΧΩΣΕΙΣ

ΥΠΟ

Σ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ 'Ιατροῦ

ΤΟΜΟΣ ΜΕΓΑΣ ΕΚ 800 ΣΕΛΙΔΩΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Τιμᾶται δραχμῶν 8.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ *1888—1849.*

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 626. — 25 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1888 ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου ἀριθ. 35.

ΕΞΕΔΟΘΗ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΩΤΑΤΟΝ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΣΕΛΙΔΕΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΔΙΣΤΗΛΟΙ 40 — ΑΡΘΡΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΜΑΤΑ — ΠΡΟΧΕΙΡΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΟΥ 1889 — ΠΟΙΚΙΛΑ ΜΙΚΡΑ

ΕΖΩΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΕΞΩΦΥΛΛΟΝ.

ΔΕΚΑ ΛΑΜΠΡΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ — ΤΡΕΙΣ ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΥΤΟΓΡΑΦΩΝ

Τιμᾶται ἐν Ἑλλάδι δραχ. 1 — Ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ φρ. χρ. 1.

ΚΑΛΛΙΣΤΟΝ ΧΑΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΓʹ ΑΡΙΘ — 678

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπὶ τῇ προσεχεῖ λήξει τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τῆς «*Ἑστίας*» παρακαλοῦνται οἱ κύριοι συνδρομηταί, ὅσοι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, νὰ ἀνανεώσωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν αὐτῶν, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Καθίσταται δὲ συγχρόνως γνωστὸν εἰς τοὺς κκ. ἀνταποκριτὰς καὶ συνδρομητὰς τῆς *Ἑστίας*, ὅτι ἀπὸ τῆς 1 προσεχοῦς Ἰανουαρίου τὴν ἔκδοσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ ἀναλαμβάνουσιν οἱ μέχρι τοῦδε τακτικοὶ συνεργάται κκ. Ν. Γ. Πολίτης καὶ Γ. Δροσίνης. Τὸ βιβλιοπωλεῖον τῆς «*Ἑστίας*», ἀνεξάρτητον τοῦ περιοδικοῦ, διευθύνει καὶ ἐφεξῆς ὁ κ. Γ. Κασδόνης. Τὸ *γραφεῖον τῆς Ἑστίας*, μεταφέρεται εἰς τὴν ὁδὸν Παρθεναγωγείου 14 παρὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπερεβδομηκοντούτης ἀπέθανεν ἐν ἀρχῇ τοῦ μηνὸς τούτου ὁ ἐπιφανὴς Ἄγγλος φιλόλογος **Fred. Apthorp Paley** (γεννηθεὶς τῷ 1816). Ὁ **Paley** ἂν καὶ ἦτο ἔγγονος τοῦ διασήμου διαμαρτυρομένου συγγραφέως τῶν «Ἀποδείξεων τοῦ Χριστιανισμοῦ,» ἠσπάσθη τὸ καθολικὸν δόγμα ἐν ἡλικίᾳ τριάκοντα ἐτῶν, ἐδίδασκε δ' ἀπὸ τοῦ 1874 ἐν τῷ καθολικῷ Πανεπιστημιακῷ κολλεγίῳ τῆς Κεσιγκτῶνος. Μεταξὺ τῶν πολυαρίθμων ἔργων αὐτοῦ ἔξοχον κατέχουσι θέσιν ἐκδόσεις Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων συγγραφέων ἐν ταῖς συλλογαῖς **Bibliotheca classica** καὶ **Cambridge Texts**. Ἐξέδωκε δ' ἐν αὐταῖς, πλὴν ἄλλων, τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἡσίοδον, τοὺς τραγικούς, τὸν Ἀριστοφάνη, τὸν Δημοσθένη (τοῦτον ἐν συνεργασίᾳ τοῦ **J. E. Sandys**) καὶ τὸν Θεόκριτον. Μετέφρασε δ' ἀγγλιστὶ τὸν Αἰσχύλον, τὸν Πίνδαρον, Πλατωνικούς τινας διαλόγους καὶ δύο βιβλία τῶν ἠθικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἀξία λόγου εἶναι ἡ μελέτη αὐτοῦ περὶ Εὐριπίδου, ὃν κρίνει ὡς τὸν ἄριστον τῶν τραγικῶν, λίαν δὲ παράδοξος ἡ γνώμη του περὶ τῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν, ἅτινα κατ' αὐτὸν συνηρμολογήθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τετάρτου αἰῶνος π. χ.

—Ἡ ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Λούβρου νεαπόκτητος προτομὴ τοῦ Πλάτωνος, ἣν εἶχεν ἀγοράσῃ ἐν Σμύρνῃ ὁ κ. Ῥεϊνὰχ καὶ περὶ ἧς ἔγινεν ἄλλοτε λόγος ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑστίας, φαίνεται πλέον βέβαιον ὅτι εἶναι μὲν τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἀντίγραφον καλοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχετύπου, ἴσως τοῦ Σιλανίωνος (300 π. Χ.).

—Ὁ κ. **Furtwaengler** παρασκευάζει νέον κατάλογον τῶν δακτυλιολίθων τοῦ μουσείου τοῦ Βερολίνου. Τὸ ἄριστον μέρος τοῦ ἔργου εἶναι τὸ ὑπόμνημα τὸ διαλαμβάνον περὶ τῶν λίθων τῶν ἐχόντων κεχαραγμένον τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου.

— Εἰς πολλὰς εἰκασίας ἔδωκαν ἀφορμὴν οἱ *λέβητες* καὶ οἱ *τρίποδες* οἱ ἀναφερόμενοι εἰς παλαιοτάτας Κρητικὰς ἐπιγραφάς, ἰδίως δὲ ἀμφισβητεῖται ἂν ταῦτα ἦσαν νομίσματα ἢ αὐτούσια τὰ πράγματα τὰ ὑπὸ τῶν ὀνομάτων δηλούμενα καὶ τὰ ὁποῖα ἐν χρόνοις ἀρχαιοτάτοις, ὅτε δὲν ἦτο ἀκόμη ἐν χρήσει τὸ νόμισμα, ἐχρησίμευον πρὸς συναλλαγήν. Μίαν τινὰ ἰδίαν ἑρμηνείαν τοῦ πράγματος ἔχει δημοσιεύσῃ ὁ κ. Σβορῶνος ἐν τῷ **Bulletin de Conespondance Hellénique** (τόμ. XII, σελ. 405 ἑξ.).

— Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ἐν μὲν ταῖς ἐπισήμοις αὐτῶν σχέσεσι πρὸς τοὺς λαοὺς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης μετεχειρίζοντο τὴν γλῶσσάν των, τὴν λατινικήν, πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν Ἑλληνίζουσαν Ἀνατολὴν ἠναγκάζοντο νὰ ἀποτείνωνται ἑλληνιστὶ καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετέφραζον καὶ τὰ πρὸς ἑλληνικοὺς λαοὺς ἀπευθυνόμενα ἐπίσημα ἔγγραφά των. Αἱ δὲ μεταφράσεις αὗται ἐγίνοντο ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ ἐπισήμων μεταφραστῶν κατὰ τρόπον ὡρισμένον καὶ οἱονεὶ τυπικόν, ἐγίνετο δὲ φροντὶς ὥστε ἐκεῖναι νὰ ἀποδίδωσι πιστότατα τὰς ἐννοίας τῶν πρωτοτύπων. Ὅθεν ἡ ἑλληνικὴ αὕτη γλῶσσα ἦτο μὲν ἄκομψος καὶ ἐσφαλμένη ἐν πολλοῖς ἀλλ'εἶχεν ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὴν πομπώδη ἔκφρασιν τῆς ἐπισήμου λατινικῆς γλώσσης, τῶν δημοσίων ἐγγράφων. Πρὸς ἀκριβῆ λοιπὸν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς ἐκείνης γλώσσης, ἣν ἔπλασε καὶ μετεχειρίζετο ἡ ρωμαϊκὴ *καγκελλαρία*, εἶχε θέσῃ διαγώνισμα τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Γοττίγγης. Ἐβραβεύθη δὲ ἡ πραγματεία τοῦ κ. Παύλου **Viezeck** (**Sermo graecus, quo Senatus** κτλ. **Goettingen, Vandenhoeck und Ruprecht** 1888, σελ. **XIV**—122, εἰς 4ον, μάρκ. 5). Ὁ συγγραφεὺς τῆς πραγματείας προέταξε τῆς ἰδίας μελέτης τὸ κείμενον τριάκοντα καὶ δύο ἐγγράφων (ἐπιστολῶν ἀρχόντων, συγκλητικῶν δογμάτων, συνθηκῶν εἰρήνης).

—Ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις τύποις Διδότου *Τὰ δεκαπέντε πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τῆς βασιλίσσης Βικτωρίας, ἀναμνήσεις αὐτόπτου μάρτυρος*, ἀποσπάσματα τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Καρόλου Γρεβίλ, γραμματέως τοῦ ἰδιαιτέρου συμβουλίου, μεταπεφρασμένα γαλλιστὶ μετὰ σημειώσεων ὑπὸ τῆς δεσποινίδος Μαρίας Ἄννης **de Bovet** (εἰς 8ον, σελ. 485 φρ. 3,50).

—Ἐν τῷ τεύχει τοῦ Σεπτεμβρίου—Ὀκτωβρίου (1888) τῆς **Revue Archéologique** ἐδημοσιεύθη ἀξιόλογος πραγματεία τοῦ κ. Παύλου **Monceaux** περὶ τῶν ἐπωνύμων ταγῶν καὶ στρατηγῶν τῆς Θεσσαλίας.

—Ἐξεδόθη τὸ 3ον τεῦχος (Ἰουλίου — Σεπτεμβρίου) τῆς **Revue des Etudes grecques**, περιοδικοῦ ἐκδιδομένου κατὰ τριμηνίαν ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἐκτὸς ἄλλων ἀνακοινώσεων, βιβλιογραφικῶν σημειώσεων, ἀρχαιολογικῶν εἰδήσεων κλπ. περιέχει καὶ τὰς ἑξῆς πραγματείας: **Amédée Hauvette, Hérodote et les Ioniens—Charles Huit, Platon et Aristophane—A. H. Sayce, Les anciennes carrières de Ptolémaïs — Eugène Muntz, La colonne Théodosienne à Constantinople.**

—Ὁ ἄγγλος ἱερεὺς **Stewart Headlam** ἐξέδωκε βιβλιάριον, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ τέχνη τῆς ὀρχηστικῆς ἐν τῷ θεάτρῳ». Συνήθως οἱ συγγραφεῖς τοιούτων ἔργων δὲν εἶνε ἱερωμένοι. Ἀλλ' ὁ αἰδ. **Headlam** εἶνε παράδοξος ἱερεύς, εἰς στενοτάτας διατελῶν σχέσεις πρὸς τὰς ὀρχηστρίας τῶν θεάτρων τοῦ Λονδίνου.

— Συνεχίζουσα τὰς συλλεκτικὰς αὐτῆς ἐρεύνας ἐπὶ μολυσματικῶν ἀσθενειῶν ἡ **British Medical Journal** ἀγγέλλει ὅτι θέλει προβῇ νῦν εἰς τὴν συλλογὴν ἐπισήμων μαρτυριῶν περὶ τῶν ἐπιδημιῶν τῆς διφθερίτιδος Οἱ ἔχοντες τοιαύτας πρὸς ἀποστολὴν δύνανται νὰ ἀπευθυνθῶσι πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ: **The Collective Investigation Committee, 429, Strand ; W. C.** Λονδῖνον.

—Ἐξεδόθησαν τρία ἔτι τεύχη: 4, 5 καὶ 6 τῆς *Ἀσπασίας* τοῦ Χάμερλιγκ κατὰ μετάφρασιν Λ. Κ. Κώνστα, ἐκδίδοντος Κ. Βίλμπεργ.

—Ἐπιθεωρηθέντα ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν Δημοσίων ἔργων ἐνεκρίθησαν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν τὰ ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ γραφείου κ. Τσίλλερ καταρτισθέντα σχέδια τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἅτινα πρόκειται ν' ἀνεγερθῶσιν εἰς τὰς διαφόρους πόλεις καὶ κωμοπόλεις τοῦ Κράτους, τὰς στερουμένας τοιούτων οἰκοδομῶν.

—Ἀνασκαπτομένου ἄνωθι τῆς Δεξαμενῆς τοῦ ἐδάφους πρὸς ἐμφύτευσιν δενδρυλλίων ὑπὸ τοῦ Δήμου, ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖον κτίριον, πρὸς δὲ ὑδρία μαρμαρίνη φέρουσα ἐν ἀναγλύφῳ ἄνδρα ὄρθιον καὶ γυναῖκας δύο, ὧν ἡ μὲν κάθηται, ἡ δ' ἑτέρα ἱσταμένη ὀρθία στηρίζει τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χειρός.

— Διεκόπησαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος σαββάτου αἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Ἀθηνῶν, Μυκήναις καὶ Ἐλευσῖνι ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Ἡ δαπάνη τῆς ἀνασκαφῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἀνῆλθε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, εἰς πεντήκοντα πέντε περίπου χιλιάδας δραχμῶν.

—Ἐξεδόθη καὶ φέτος τὸ μικρὸν ἡμερολόγιον τῆς τσέπης ἐκ τῶν Καταστημάτων Βίλμπεργ, ποικιλόχρουν καὶ καλλιτεχνικώτατον, περιέχον μόνον τὰ ἑορτολόγια τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Ρωμηοῦ ἡμερολόγιον με τὸ μαρτυρολόγιον

ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἐκδίδεται σήμερον κατοπτρίζον ἐπὶ τοῦ ἐρυθροῦ ἐξωφύλλου του τὴν μορφὴν τοῦ δημοφιλοῦς ποιητοῦ καὶ παρ' αὐτὴν τοὺς δύο ξυλίνους ἥρωας τοῦ *Ρωμηοῦ*: τὸν Φασουλῆν καὶ τὸν Περικλέτον. Εἶνε δὲ πρωτοτυπώτατον τὸ νέον τοῦτο ποιητικὸν ἔργον τοῦ κ. Σουρῆ, καὶ μία ἔτι ἀπόδειξις τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ ἰδιοφυΐας ἥτις κατώρθωσε νὰ μεταβάλῃ εἰς ἀληθῆ ἐποποιΐαν αὐτὸ τὸ πεζότατον ἄλλως ἑορτολόγιον τῶν κοινῶν ἡμερολογίων. Περιβεβλημένον τὸ χρῶμα τῆς χαρᾶς θέλει φέρει τὴν θυμηδίαν καὶ τὸν γέλωτα καὶ εἰς ἐκείνους ἔτι τοὺς ὁποίους διὰ χαριεστάτων παρεκβάσεων καὶ εὐφυεστάτων ὑπαινιγμῶν ἐγγίζει ὁ ποιητὴς ἁπαλῶς καὶ θωπευτικῶς, ὡς νὰ γαργαλίζῃ διὰ τοῦ πτεροῦ τῆς γραφίδος του. Περὶ τῆς στιχουργίας τοῦ νέου ἔργου τοῦ κ. Σουρῆ οὐδὲν ἔχει νὰ εἴπῃ τις· οἱ ἑξακόσιοι αὐτοῦ στίχοι ῥέουσι διαυγεῖς, κρυσταλλώδεις, κελαρύζοντες, ὡς τὸ ὕδωρ ῥυακίου, καταχηλοῦντες τὴν ἀκοὴν οὐχὶ μόνον ὡς νοήματα ἀλλὰ καὶ ὡς ἁπλοῖ μουσικοὶ φθόγγοι. Γνωστὸν εἶνε ἄλλως ὅτι ὁ κ. Σουρῆς θεωρεῖται καὶ εἶνε ὁ πρῶτος τεχνίτης τοῦ στίχου μεταξὺ τῶν συγχρόνων ἑλλήνων συναδέλφων του.

Ὡς δεῖγμα τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐνεπνεύσθη ἐκ τοῦ κοινοῦ ἑορτολογίου παραθέτομεν τοὺς πρώτους στίχους αὐτοῦ, οἵτινες εἶνε ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὸ θέμα.

Τῶν μηνῶν ἡ Δωδεκὰς
μὲ προσθέσεις μερικάς.

Γεννάρης. — *Ἡ περιτομὴ καὶ μνήμη Βασιλείου,*
στὸν Ὑδροχόον ἔρχεται ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου.
Κι' αὐτὸς ὁ μῆνας ἑορτῶν μεγάλον ἔχει πλοῦτον,
διότι ἅγιασαν πολλοὶ καὶ εἰς τὸν μῆνα τοῦτον,
καὶ τώρ' αὐτοὺς τοὺς μάρτυρας τοῦ Ἰανουαρίου,
ποῦ ὅλοι ἀνεπαύθησαν 'στοὺς κόλπους τοῦ Κυρίου,
τοὺς παραθέτομεν ἐδῶ μὲ πᾶσαν συντομίαν,
καὶ δίχως παρατήρησιν νὰ φέρωμεν καμμίαν.

Φαίνεται ὅμως ὅτι μετὰ κόπου ἔφερεν εἰς πέρας τὸ βαρὺ ἔργον ὡς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ αὐτοῦ ὅτε καταθέτων τὴν γραφίδα τέλος ἀναφωνεῖ:

Ἀλλ' ὁ θεὸς ὑπομονὴν μοῦ ἔδοσε τοῦ ὄνου,
καὶ τόρα ποῦ ἐγλύτωσα, φωνάζω: καὶ τοῦ χρόνου!

Ὡς πρὸς δὲ τὰ τῆς τιμῆς:

Εἰς μὲν τὸ Ἐσωτερικὸν
Λεπτὰ πενῆντα ἡ τιμή,
Εἰς δὲ τὸ Ἐξωτερικὸν
Ἑξῆντα καὶ προπληρωμή!

Δ·

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀνδηγαυϊκὸν δίπλωμα τοῦ Ταραντίνου ἡγεμόνος Φιλίππου τοῦ Β', περιέχον μετάφρασιν χρυσοβούλλου Μιχαὴλ τοῦ Β' δεσπότου τῆς Ἠπείρου ὑπὸ *Ἰωάννου Α. Ῥωμανοῦ*. Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀθήνησιν (τυπ. Περρῆ) 1888 εἰς 8ον σελ. 24.

[Ἡ πραγματεία αὕτη, ἥτις θὰ περιέχηται εἰς τὸ ἐκδοθησόμενον προσεχῶς τέταρτον τεῦχος τοῦ Β' τόμ. τοῦ Δελτίου, φιλοπόνημα εὐσυνείδητον καὶ ἀξιόλογον ἑνὸς ἐκ τῶν ἀρίστων γυμνασιαρχῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀποτελεῖ σπουδαιοτάτην συμβολὴν εἰς τὴν μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τῆς Κερκύρας, περὶ ἣν ὡς γνωστὸν μετ' ἐπιτυχίας ἴσης πρὸς τὸν πεφωτισμένον ζῆλόν του ἀσχολεῖται ὁ κ. Ῥωμανός. Τὸ ἐκδιδόμενον δίπλωμα τοῦ Φιλίππου εἶναι ἐπὶ περγαμηνῆς γεγραμμένον καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1365, εἶχε δὲ δωρηθῇ τῇ Ἱστορικῇ ἑταιρίᾳ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Παύλου Λάμπρου. Διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου, λατινιστὶ γεγραμμένου καὶ λίαν δυσαναγνώστου διὰ τὴν ἐκ τοῦ χρόνου φθοράν, ὅπερ ἠδυνήθη ἄριστα νὰ ἀναγνώσῃ καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἐξάγων ἐξ αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ δυνατὰ ἱστορικὰ συμπεράσματα καὶ πο-

ρίσματα ὁ κ. Ῥωμανός, ὁ Φίλιππος Β' ὁ Ἀνδηγαυϊκὸς ἐπίτιτλος αὐτοκράτωρ Κωνσταντινουπόλεως, δεσπότης Ῥωμανίας, πρίγκηψ Ἀχαΐας καὶ Τάραντος, δισέγγονος Καρόλου Α' τοῦ Ἀνδηγαυϊκοῦ, ὅστις κατέλαβε τὴν Κέρκυραν ἐν ἔτει 1267, ἐπικυροῖ ὡς κυρίαρχος τῆς Κερκύρας εὐθὺς ἅμα ἀνῆλθεν εἰς τὴν ἀρχὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ του Ῥοβέρτου (ἀποθανόντος τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1364) δύο προγενεστέρας ἀποφάσεις (τοῦ ἔτους 1357), καθ' ἃς ἀνεγνωρίζοντο ἅπαντα τὰ προνόμια, ὧν ἀπήλαυον τριάκοντα τρεῖς ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ἐκ τῶν ἀγρῶν τῆς νήσου Κερκύρας, οἵτινες πρέπει νὰ διαστέλλωνται ἀπὸ τῶν ἑτέρων τριάκοντα δύο ἱερέων τῆς πόλεως Κερκύρας, τῶν ἀποτελούντων τὸ λεγόμενον Ἱερὸν Τάγμα, τὰ δὲ προνόμια ταῦτα, ὅπως καὶ ἄλλα ἐπιβραβευθέντα εἰς τὸ Ἱερὸν Τάγμα, πηγάζουσιν ἀπὸ τοῦ δεσπότου τῆς Ἠπείρου Μιχαὴλ τοῦ Β' (1246) προσεπικυροῦντος πάλιν ὁμοίας ἀποφάσεις τοῦ θείου του Μανουὴλ κυριαρχήσαντος τῆς Κερκύρας μέχρι τοῦ 1236 καὶ τοῦ ἐκ κηδεστίας πάππου του Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως, ὅστις ἀπέσπασε τὴν Κέρκυραν ἀπὸ τῶν Σικελῶν διὰ πεισματώδους πολιορκίας. Τὸ χρυσόβουλλον δὲ τοῦ Μιχαὴλ Β' περιέχεται ἐν λατινικῇ μεταφράσει εἰς τοῦ Φιλίππου τὸ δίπλωμα. Λυπούμεθα μὴ δυνάμενοι πλειότερον νὰ ἐκταθῶμεν ἐπὶ τῆς περισπουδάστου ταύτης ἐργασίας τοῦ κ. Ῥωμανοῦ.]

Σ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Παρασκευὴ 23 Δεκεμβρίου.

Μακρόταται καθ' ἑσπέραν ἐξακολουθοῦσιν αἱ συνεδριάσεις τῆς Βουλῆς. Ἡ ἀντιπολίτευσις ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ψήφισιν τοῦ περὶ ἀποζημιώσεως Σπάρταλη νομοσχεδίου χρονοτριβεῖ ἐπὶ ἄλλων παρεμπιπτόντων ζητημάτων μὴ περιεχομένων ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξῃ. Ἐπὶ τοιούτου τινὸς ζητήματος γενομένης ψηφοφορίας, ἡ κυβέρνησις ἐπλειοψήφισε κατὰ 31 ψήφους.

— Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Πειραιῶς ἐψήφισε τὴν δι' ἐράνων πανελληνίων ἵδρυσιν μνημείου μεγαλοπρεποῦς εἰς τὸν Καραϊσκάκην εἰς ἀντικατάστασιν τῆς ἐν τῷ φαληρικῷ ἁλιπέδῳ πενιχρᾶς ἐπιταφίου στήλης.

—Ἐγένοντο ἐπισήμως τὴν παρελθοῦσαν κυριακήν, παρισταμένου καὶ τοῦ Διαδόχου, τὰ ἐγκαίνια τῆς ἀρτισυστάτου λέσχης τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πεζικοῦ.

—Ἐδημοσιεύθη τὸ δέκατον μηνιαῖον δελτίον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν κατὰ τὸν μῆνα Ὀκτώβριον ε. ἔ. καθ' ὃν ἡ μὲν ἀξία τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 11,109,213 καὶ τοῦ εἰδικοῦ εἰς δραχ. 10,487,615, ἡ δὲ ἀξία τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ γενικοῦ ἐμπορίου ἀνῆλθεν εἰς δραχ. 9,956,670 καὶ τοῦ εἰδικοῦ εἰς δρ. 9,411,867. Εἰς τοὺς κυριωτέρους λιμένας τοῦ κράτους κατέπλευσαν ἀλλοδαπὰ καὶ ἡμέτερα πλοῖα 516 χωρητικότητος τόννων 216,816, ἀπέπλευσαν δὲ πλοῖα 456 χωρητικότητος τόννων 216,672.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Δ. Σ. Πάτρας. Ἐγένετο κατὰ τὴν ἐντολήν σας.— κ. Ε. Α. Μ. Ροστόβ. Ἔχει καλῶς. — κ. Δ. Λ. Ληξούριον. Τὸ μὲν Π. Τ. ἀπεστάλη ἀμέσως, ἡ δὲ Εἰκ. Ἐπετ. ἅμα τῇ ἐκδόσει. — κ. κ. Δ. Σκ. Πρέβεζαν καὶ Δ. Ι. Δήμαρχον Μηλέας. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Τὸ μὲν Ἡμερολ. Κυρ. ἀπεστάλη ἀμέσως, ἡ δ' Εἰκον. Ἐπετηρὶς στέλλεται σήμερον, Φυλλάδια Πινακοθ. παρεδόθησαν τῷ κ. Α. Σ. — κ. Ι.Κ. Δ. Γέϊσκ. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν, Εἰκ. Ἐπετ. στέλλεται. — κ. Π. Ε. Β. Ροστόβ. Ἐλήφθησαν. Τὰ μὲν ἡμερολ. Σουρῆ σταλήσονται ἅμα τῇ ἐκδόσει του, τὸ δὲ λεξικὸν Βυζαντίου δὲν γίνεται ἕνεκα τοῦ βάρους του δεκτὸν εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἀναμένομεν ὅθεν ἀπάντησίν σας πρὸς ἀποστολὴν ὁμοίου ἀδέτου. — κ. Ι. Κ. Τζ. Ὕδραν. Ἅπαντα ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Γ. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα· διὰ τὸ ἐκ 4, 50 δρ. ὑπόλοιπον συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιθυμίᾳ ὑμῶν. — κ. Φ. Κ. Ἄνδρον. Ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Μ. Ἰατρ. Πορτσαΐτ. Ἅπαντα ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Ι. Σκ. Κέρκυραν. Ζητηθέντα ἀντίτυπα Ψυχώσεων ἀπεστάλησαν. — κ. Θ. Π. Π. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Θ. Σ. Ἰατρόν. Γεράκιον Σπάρτης. Ἀπεστάλη. — κ. Γ.Δ. Φ. Ὕδραν. — Αἱ μὲν Ψυχώσεις καὶ τὰ φυλλάδια Πινακοθήκης ἀπεστάλησαν ἤδη, ἀτυχῶς ὅμως ἡ θήκη δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ σταλῇ ταχυδρομικῶς ἕνεκα τοῦ μεγέθους αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο δέον νὰ παραληφθῇ ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου μας. — κ. Δ. Ι. Κ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· Τὸ λαχεῖον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας δὲν κατηργήθη, πρόκειται δὲ μετ' ὀλίγον νὰ ἐκδοθῶσι τὰ γραμμάτια αὐτοῦ, ὅτε θὰ συμμορφωθῶμεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Κ. Π. Καβάλλαν. Ζητηθὲν ἀπεστάλη. — κ. Φ. Κ. Μανσούραν. Οὐδὲν ὑπελείφθη μετὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Π. Τεύχους. — κ. Γ. Τ. Κέρκυραν. Καλῶς. — **Fräulein.** Ἐνταῦθα. Ἡ **Gartenlaube** ἐν Λειψίᾳ μετὰ εἰκόνων. Τὸ περὶ **Berlios** εἶνε πολὺ ἀκριβὸν βιβλίον στοιχίζον ἕως 40 φρ. Ἀπευθυνθῆτε εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον Μπὲκ ἢ Βίλμπεργ. — κ. Η. Κ. Σῦρον. Καθ' ὅσον γνωρίζομεν οὔτε τὸ ἕν, οὔτε τὸ ἄλλο μετεφράσθησαν. — Δεσποινίδα.

⁂ Ἡ Λουκρητία Βοργία ἀπέθανε τὴν $^{12}/_{24}$ Φεβρουαρίου 1519 ἐν ἡλικίᾳ 39 ἐτῶν. Ἐφαίνετο ὅμως καὶ μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου της πολὺ νεωτέρα χάρις εἰς τὰς φροντίδας ἃς κατέβαλε πρὸς διατήρησιν τῆς ἀνθηρότητος αὐτῆς. Ὁ τάφος της ἀπωλέσθη. — κ. Ν. Π. Σ. Κ/πολιν. Θὰ εὕρετε τὸ ζητούμενον ἐν τῇ Εἰκονογραφημένῃ Ἐπετηρίδι τῆς Ἑστίας σελ. 9. — κ. Ι. Χ.Σ. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν· ἀποστέλλομεν ἀπόδειξιν.— κ. Π.Ν. Π. Θεσαλονίκην. Εὐχαριστοῦμεν· δημοσιευθήσεται ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ. Γράφομεν καὶ ἰδιαιτέρως.— κ. Ἡρ. Σκ. Ἡράκλειον Κρήτην. Τὸ μὲν Τ.Τεῦχ. Σουρῆ καὶ τὸ φύλλον Ἄστεως ἀπεστάλησαν πρὸ 15 ἡμερῶν, τὰ δὲ νεωστὶ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν νῦν, ὑπόλοιπον πρὸς πληρωμὴν δρ. 1.— κ. Κ.Χ.Π. Δεδεαγάτς. Ἀπεστάλη. — κ. Ι. Δ. Γ. Τά τε φύλλα Πινακοθήκης καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀπεστάλησαν. — κ.Σ.Δ. Γυμν. Σῦρον. Μουσικὴ ἀπεστάλη. κ. Π.Χ. Γαλάζιον. Ἔχετε ἐπιστολήν μας. — κ. Σ. Ν.Σπ. Γιμουρτζίνα. Ἅπαντα ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Γ. **Bielitz.** Ἅπασα παραγγελία σας ἀπεστάλη.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

23 Δεκεμβρίου 1888.

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			*Τρέχουσα τιμὴ*
Τῶν 170,000,000	τῶν 5 °/₀	Δρ. ν.	529.—
» 120,000,000	» 5	» »	529.50
» 60,000,000	» 6	» »	610.—
» 26,000,000	» 6	» »	499.—
» 10,000,000	» 6	» »	249.50
» 6,000,000	» 6	Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ λαχείου φρ.			513.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4,185.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	» »	238.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	» »	83.—
Προνομ. Τράπεζα Ἠπειροθεσσαλ.	» »	220.50
Ἑταιρ. Μεταλλουργ. Λαυρίου	» »	155.—
Σιδηρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	» »	423.—
Σιδηρ. Πειρ.-Ἀθηνῶν-Πελοπον.	» »	168.—

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		31,35
	3μην.	31.65
ΓΑΛΛΙΑΣ—Τραπεζικὸν Ὄψεως.		1.24$^{3}/_{4}$
	3μην.	1.24

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	25.02
Λίρα Ὀθωμανικὴ	28.55

ΣΥΝΕΠΛΗΡΩΘΗ νῦν ἐκδοθέντων καὶ τῶν δύο ὑπολειφθέντων φυλλαδίων τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης καὶ τοῦ ἐντύπου παραρτήματος. Καθίσταται δὲ οὕτω

ΛΑΜΠΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τιμὴ τῆς ὅλης σειρᾶς **ἐξ 100 μεγάλων εἰκόνων** μετὰ τοῦ ἐντύπου ἐπεξηγηματικοῦ παραρτήματος ἐντὸς χρυσοτεύκτου θήκης:

'Εν 'Αθήναις δραχμὰς 35,
'Εν ταῖς 'Επαρχίαις δραχ.......... 40,
'Εν τῷ 'Εξωτερικῷ φρ. χρ .... 40.

ΛΑΜΠΡΟΝ ΔΩΡΟΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

ΧΡΥΣΟΔΕΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΔΙΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΕΞΕΔΟΘΗ ΚΑΙ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ

ΕΝ ΤΩι ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩι ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Η ΓΑΤΑ

ΥΠΟ

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

Χρήσιμον εἰς πᾶσαν οἰκογένειαν ἔχουσαν γάταν.

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΑΧΜΗΣ

'Εν ταῖς 'Επαρχίαις δρ. 1,25
'Εν τῷ 'Εξωτερικῷ φρ. χρ. 1,25

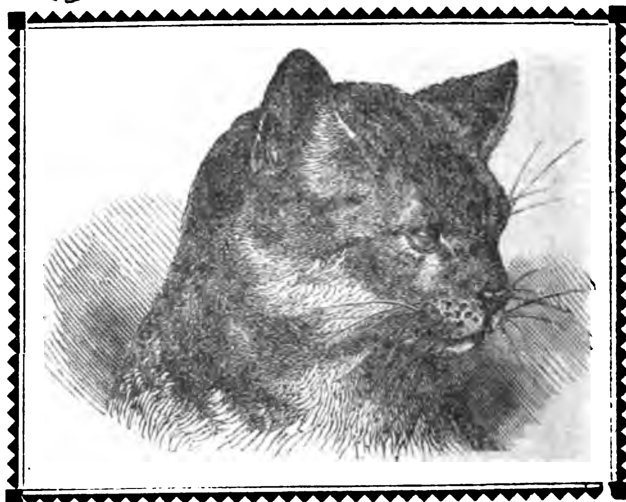

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1888 — 1850.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

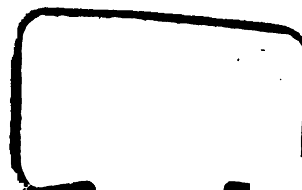

Widener Library
3 2044 098 648 165